minimum

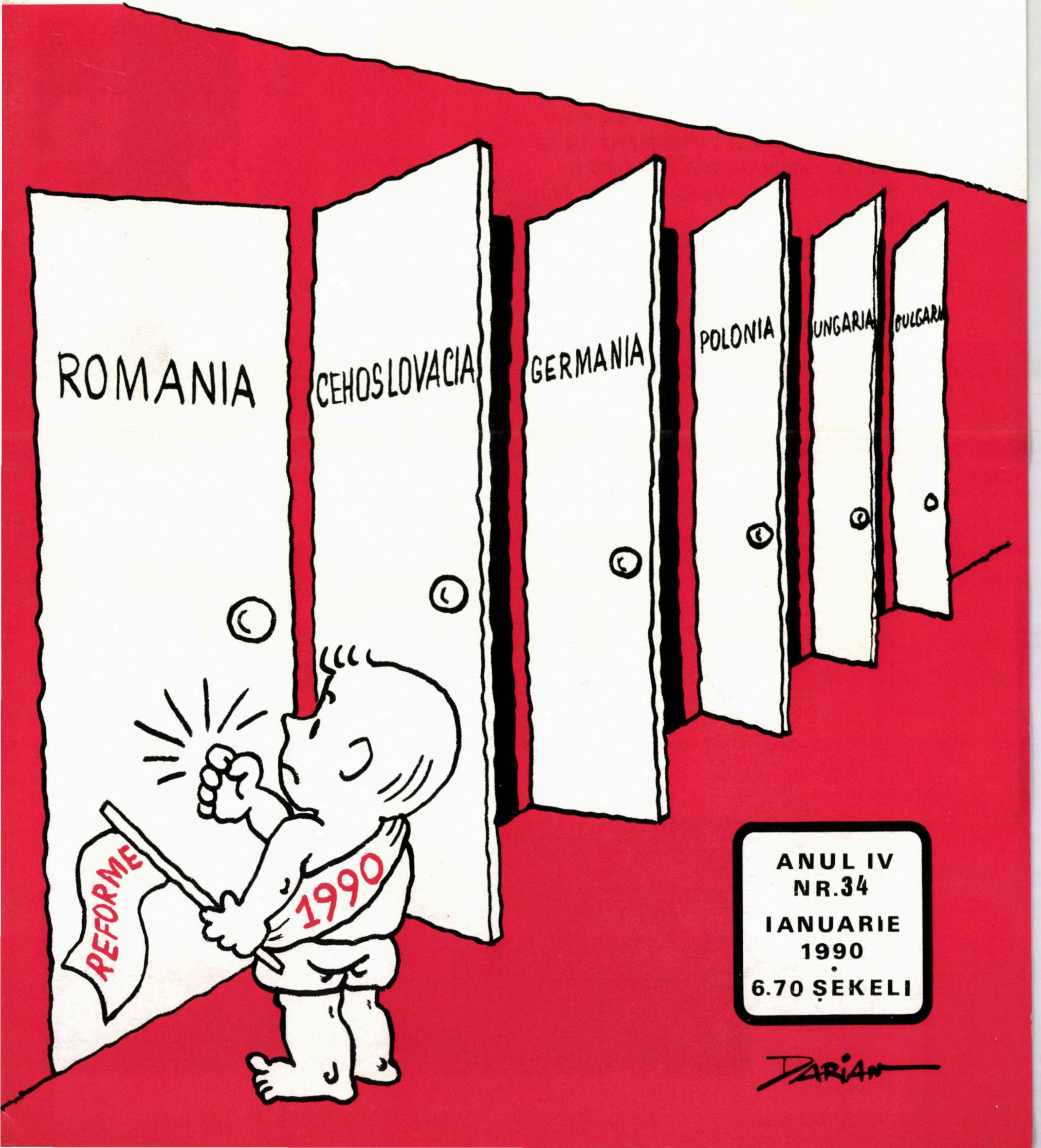
ROMANIA
CEHOSLOVACIA
GERMANIA
POLONIA
UNGARIA
BULGARI
REFORME
1990
DARIAN

ANUL IV
NR.34
IANUARIE
1990
•
6.70 ŞEKELI

MINIMUM • ANUL IV • NR. 34 • IANUARIE • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

Romania– 22–23 decembrie 1989

Imposibilul a devenit posibil

TOATE CUVINTELE MARI CARE EXPRIMĂ DURERAEA ŞI ADMIRAȚIA, SOLIDARITATEA ŞI SPERANȚA S-AU SPUS.

ROMÂNIA ACESTUI MOMENT NI SE DEZVĂLUIE CEL MAI BINE ÎN IMAGINI.

DĂM CUVÎNTUL IMAGINILOR DE IERI ŞI DE AZI.

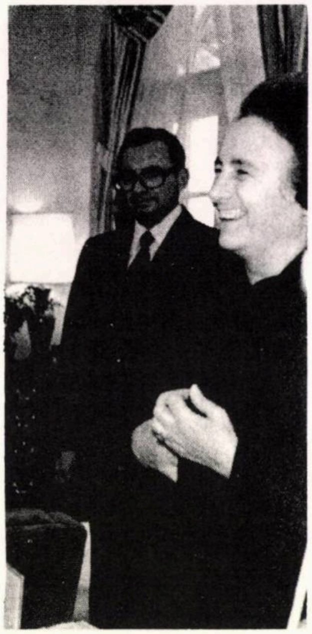

Elena Ceaușescu,
în vizită în U.S.A.
În spate,
generalul Pacepa...

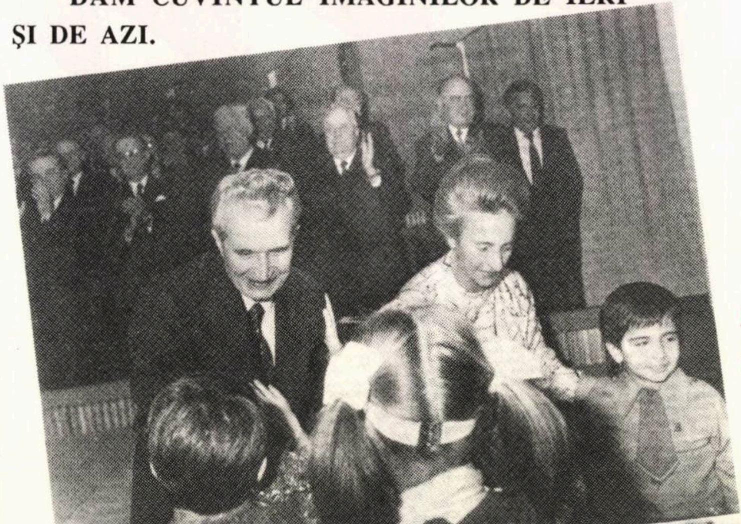

1 Mai 1989.
București.
"Iubite tovarășe
Nicolae Ceaușescu,
Iubită tovarășă
Elena Ceaușescu"

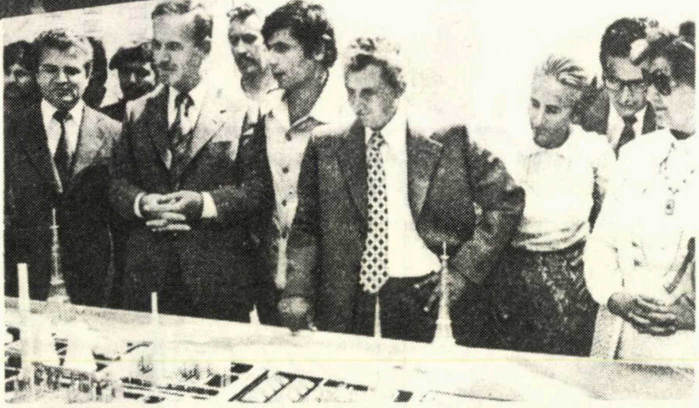

Soții Ceaușescu
vizitînd orașul Banias,
din Siria.
Lîngă ei, Asad.
Ne înțelegem bine cu el.
Ca să ne-ajute la nevoie.
Sirienii trag bine.

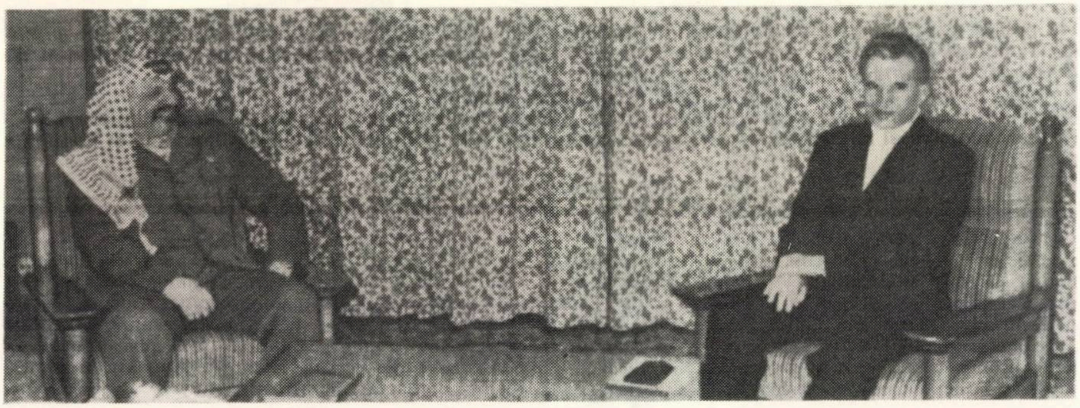

N. Ceaușescu
cu Yasser Arafat.
Fratele Arafat.
Ne înțelegem cu el.
Ca să ne-ajute
la nevoie.

Doina Cornea, *profesoară de engleză: luptătoare împotriva lui Ceauşescu. A învins*

Mircea Dinescu, *poet: luptător împotriva lui Ceauşescu. A învins*

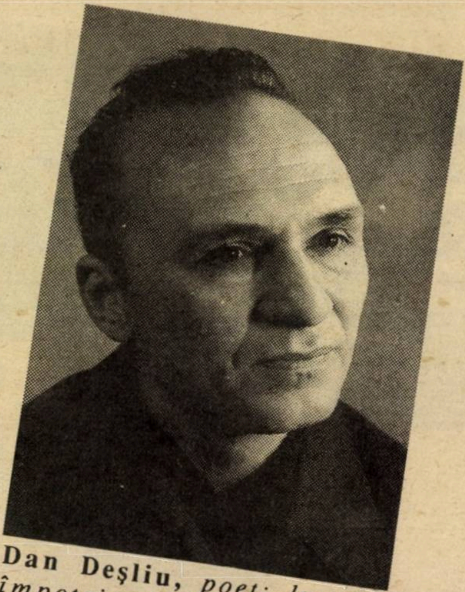

Dan Deşliu, *poet: luptător împotriva lui Ceauşescu. A învins*

Ana Blandiana, *poetă: luptătoare împotriva lui Ceauşescu. A învins*

În zilele de 22 şi 23 decembrie 1989 pe străzile României se cînta cîntecul: "Olé, olé, olé, Ceauşescu nu mai e!"

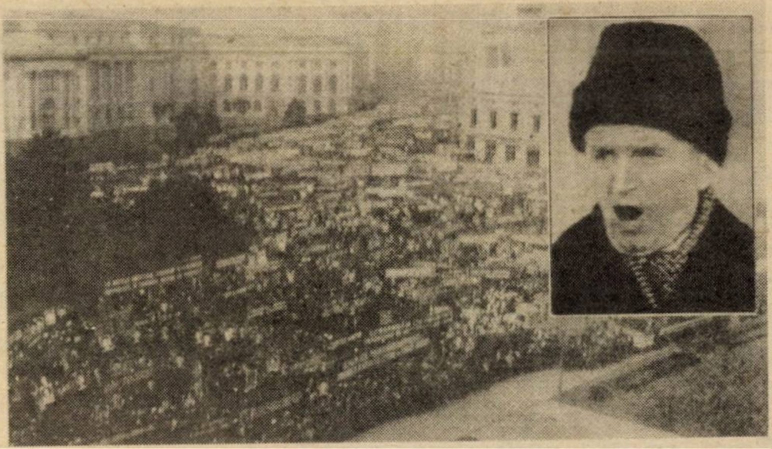

N. Ceauşescu, în balconul Comitetului Central al Partidului, la meetingul din 22 Decembrie. Ultimul său meeting. Ultima lui cuvîntare. Ultima imagine, aşa cum ne-a lăsat-o televiziunea română. Este clipa cînd Ceauşescu aude, nevenindu-i să creadă, huiduielile mulţimii. Şi rămâne aşa. Încremenit. Aşa cum a rămas întreaga lume. Imposibilul, în clipa aceea, devenise posibil.

● *Plop.* Aşa cum a anunţat Radio Londra, securitatea română a tăiat în ziua de 18 decembrie 1989, un plop aflat lîngă clădirea Universităţii din Bucureşti. Motivul: cineva legase cu sfoară cîteva pere pe crengile copacului. Cetăţeanul, sau cetăţenii cu ideea, voiseră să replice, în felul acesta, preşedintelui N. Ceauşescu care, în raportul său la Congresul P.C.R. afirmase că în România se va schimba ceva "atunci cînd va face plopul pere".

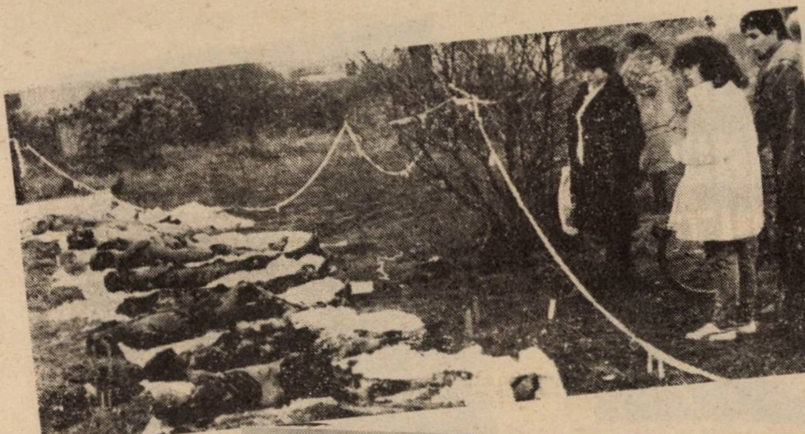

Cadavre la Timişoara: învăţînd de la Arafat

SOLIDARITATE SPIRITUALĂ

MINIMUM şi-a exprimat, nu o dată, solidaritatea de condei şi conştiinţă cu lupta scriitorilor din România pentru onoarea scrisului.

Aşa a fost cînd am tipărit, în paginile noastre, cu admiraţie şi respect, actele de curaj scris ale lui Mircea Dinescu, ale lui Dan Deşliu sau ale Anei Blandiana.

Aşa a fost atunci cînd revista şi-a pus semnătura, alături de zeci şi sute de confraţi din lumea întreagă cultă, pe celebra scrisoare Bogza.

Acum, cînd îi vedem pe admirabilii noştri colegi, îndrăznind, sub gloanţe, le trimitem un salut fratern, o îmbrăţişare şi un "la mulţi ani!", care nu seamănă cu nici un alt "la mulţi ani" din istoria anilor aceştia.

Eugen Campus
Sergiu Levin
Radu Klapper (Radu Rupea)
Al. Mirodan
M. Rudich
Mircea Săucan
Leon Volovici
Adrian Zahareanu

Ion Iliescu şi "ai săi" au dovedit că se poate

Ceauşescu: în foc

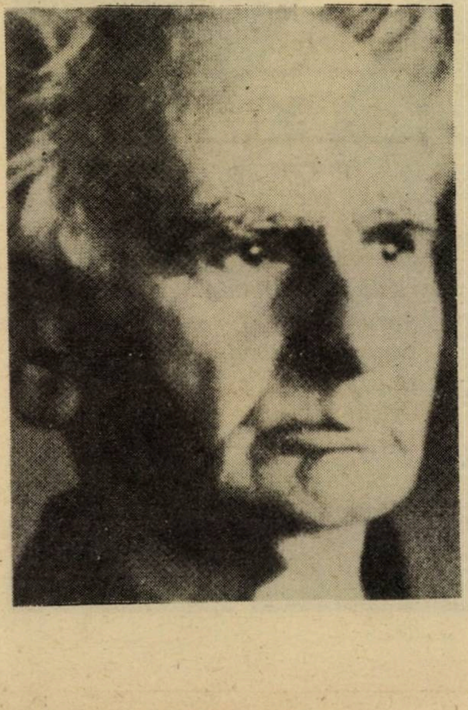

Geo Bogza: Bogza

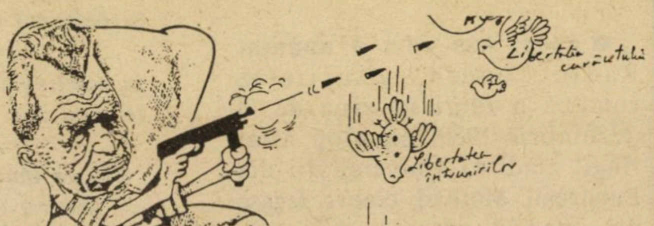

Desen din Lumea Liberă *(New York)*

Numărul acesta al lui MINIMUM a fost dat la tipar în dimineaţa zilei de 24 decembrie 1989.

Istoria, acuma, a intrat în viteză, alergînd nebuneşte pe străzile Bucureştilor.

Dacă, la apariţia revistei (1 ianuarie 1990) se va vedea că paginile lunarului nostru au rămas în urma acestei Istorii, cerem înţelegere cititorului şi iertare.

PUNCT DE VEDERE

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

CE A MAI AŞTEPTAT «ULTIMUL MOHICAN»?

I-a fost dat omenirii să trăiască – pentru a împrumuta o expresie mult folosită în scrierile marxiste – în diverse orînduiri sociale, iar dintre cele care l-au exploatat cel mai crunt pe individ, au fost sclavagismul, feudalismul şi, în zilele noastre, comunismul.

Condiţiile în care şi-au făcut apariţia primele două orînduiri au fost însă cu totul altele decît acelea în care s-a născut comunismul. Oamenii din acele vremuri, deşi groaznic exploataţi, erau într-un anumit fel împăcaţi cu soarta lor. Indobitocirea era oarecum acceptată. Nivelul de civilizaţie, dorinţa de libertate sub toate aspectele, pretenţiile extrem de reduse, se limitau doar la asigurarea cît de cît a hranei şi a ţoalelor cu care trebuiau să se acopere. Civilizaţia nu se dezvoltase pe măsura în care omul ar fi avut motive să rîvnească la o viaţă mai bună. Şi totuşi, omenirea, încetul cu încetul, a mers din progres în progres.

Comunismul, această nouă orînduire, a exploatat – şi mai exploatează – omul, întocmai ca şi sclavagismul sau feudalismul, dar cu sistemele şi armele adaptate epocii noastre.

Ceea ce i-a făcut pe unii oameni să îmbrăţişeze această falsă teorie, a fost ideea prin care se propovăduia că nu vor mai fi oameni săraci, s-a zis cu sărăcia, că toată lumea va fi egală, nu vor mai exista indivizi care să se bucure de prea mult şi alţii să nu aibă nimic, că statul va împărţi tuturor în mod egal bunurile muncite de fiecare în parte, după puterea şi necesitatea lui. Un fel de haiducism, etatizat.

Dar, iată, comunismul, aplicat în ţările unde această orînduire s-a impus, exploatînd pînă la sînge individul, răpindu-i libertatea, într-un regim despotic, totalitar, de care nu ştii cum să scapi, s-a dovedit falimentar. Dovada concludentă o constituie curentul de revoltă, la care se adaugă mereu şi mereu, mii, zeci de mii de dizidenţi, fugind din ţările comuniste, solicitînd adăpost în ţările libere.

Schimbările, pe cale de a vindeca Europa Răsăriteană de maladia de care suferă, se datorează – de fapt – lui Gorbaciov, despre care mulţi cred că nu se felicită prea mult de a fi precursorul acestor schimbări.

Trecînd peste seismul din Europa, în afara ei, mai rezistă Fidel Castro, iar China, impasibilă la căderea zidului berlinez, încearcă prin reforme economice să împace, să liniştească mulţimea care fierbe.

Dar aceste avant-posturi izolate ale vechii mişcări comuniste internaţionale par că nu-l preocupă pe Gorbaciov. Punctele calde, pentru Kremlin, se situează în Europa, unde unele state din fostul său imperiu merg mai repede şi mai departe ca el.

Numai Ceauşescu rămăsese totalmente la adăpostul "virusului" reformist. Ceea ce mă face să-mi amintesc de romanul lui Fenimore Cooper – de la a cărui naştere sînt exact două secole – "Ultimul mohican", indianul dintr-un trib de piei roşii, rămas singur şi dîrz, în timp ce ceilalţi din neamul său pieriseră.

In concluzie, sfidarea adevărului, aplicarea cu încăpăţînare extremă a doctrinei comuniste, practica politicii forte, sfidarea totală a tuturor celor care se opun acestei politici, sistemele de opresiune, închisorile, osîndirea altor idei politice, constrîngerea de a crede numai în ceea ce cred cei ce deţin samavolnic puterea, instituirea unui for poliţienesc creat special pentru a-l face pe om să trăiască cu o teamă îngrozitoare, obligativitatea de a accepta cultul celor care au ajuns în frunte, interdicţia de a vorbi orice şi cu oricine, au făcut din comunism orînduirea cea mai apăsătoare pe care a trăit-o cîndva omenirea.

Dictatorii acestui "crez", aleşi pe viaţă, ameţiţi de puterea la care au ajuns, printr-un sistem forte de teroare, s-au prăbuşit, iar popoarele lor descătuşate, merg spre organizarea unei vieţi omeneşti mai bune.

Ce a mai aşteptat "ultimul mohican"? Nu-şi putea lua tălpăşiţa fără vărsări de sînge, cum au procedat ceilalţi conducători comunişti? Nu putea să-şi încheie "activitatea" fără să-şi arate pînă în ultimele clipe bestialitatea şi ura faţă de poporul pe care l-a prădat, l-a chinuit şi l-a înfometat? ■

●

COPERTA NOASTRĂ

LA CE SE GÎNDEŞTE DARIAN?
LA CE SE GÎNDEŞTE, ÎN ACEASTĂ PAGINĂ, A. ZAHAREANU.

LA CE SE GÎNDEŞTE ZAHAREANU?
LA CE NE GÎNDIM CU TOŢII: SĂ SORCOVIM, AŞA CUM SE CUVINE, PE PRIETENII DE SUFLET DIN ROMÂNIA, DORINDU-LE UN 1990 PLIN DE BUCURII.

30 DE ZILE

M. RUDICH

CE-O FI FĂCIND ARON VERGHELIS?

Într-adevăr, ce-o fi făcînd vechea noastră cunoştinţă, Aron Verghelis? Poetul idişist, doctrinarul, ideologul Aron Verghelis, redactorul revistei "Sovietiş Heimland". Ce-o fi făcut, ce-o fi simţit şi gîndit în lunile din urmă, cînd în răsăritul Europei un viscol năpraznic i-a întors cu faţa la perete pe Marx şi pe Lenin?...

Cu ani în urmă, Aron Verghelis ciugulea grăunţe din normativele zvîrlite de un galonat cultural, dădea, apoi, pe gît cîteva păhărele de ideologie marxist-leninistă, după care se apuca să scrie, uneori în rime, sau să vorbească, încăpăţînîndu-se să lămurească opinia publică – mondială, bineînţeles – şi în special evreimea de pretutindeni, că dracul nu-i chiar atît de roşu şi de sîngeros, – şi nici atît de huligan cum a fost Petliura.

Pe evreii sovietici, n-ar fi fost desigur nevoie să-i lămurească... Totuşi, purtînd de grijă "naivilor cu inima sensibilă" – cum s-a exprimat cîndva – ca şi celor "greşit informaţi", ori prea "impresionabili", Aron Verghelis s-a adresat, şi nu o dată, şi evreilor sovietici, atrăgîndu-le atenţia nu cumva să cadă în plasa "demagogiei naţionaliste" a conducătorilor sionişti.

În februarie 1976 s-a ţinut la Bruxelles "Conferinţa pentru evreii sovieticii", la care au participat personalităţi din diferite ţări. Şeful redactor al revistei "Sovietiş Heimland" a primit sarcina de a asista la această Conferinţă, care – a zis atunci verghelisul bine dresat – e, de fapt, inutilă, fiindcă "întreaga propagandă despre persecutarea evreimii sovietice este o minciună". Tot atunci, tov-ul Verghelis a acordat un interview lui Mihail Kobrine, redactor al revistei sovietice în limba franceză "Temps Nouveaux", – spunînd acestuia lecţia ce-i fusese pusă sub limbă de un NKVD-ist specializat în problema sionistă. Nu era pentru prima oară cînd A. V. se transforma, subit, în papagal. Cu cîte neadevăruri, furnizate de instructorii săi, nu ne-a gratificat, cîte aberante interpretări n-a tricotat în privinţa sionismului şi a perspectivelor statului nostru, "devenit stat capitalist, – şi încă tipic"! Şi, tot aşa cum era convins că societatea capitalistă va ajunge la o dezagregare ineluctabilă, Aron Verghelis l-a asigurat pe colegul său, Kobrine, că cele 11 milioane de evrei din 70 de ţări n-au nici măcar intenţia de a veni în Israel, – mai ales – credea, ori spera dumnealui – evreii din U.R.S.S.

Era în 1976. De atunci, multe s-au întîmplat, – şi în legătură cu emigrarea evreilor spre Israel. Cu deosebire evreimea sovietică a bătut la poarta de ieşire din ţară, stăruitor şi din ce în ce mai cu putere, – şi nu chiar fără rezultatele scontate.

Fără îndoială, din colivia redacţiei sale, A. V. a urmărit nu numai lupta pentru emigrare a coreligionarilor săi, ci şi drumul acestora de întoarcere către permanentele valori spirituale ale judaismului. Şi va fi trăit de atunci, – nu-i cu putinţă altfel – drama celui ce pricepe cît de orb a fost, cît de amarnic s-a înşelat, luînd o stupidă lozincărie drept ideologie, drept adevăr, – şi încă integral.

În lunile din urmă, cînd în Europa răsăriteană glasul mulţimilor, reclamînd democraţie autentică, libertate şi pîine, face să se prăbuşească un "edificiu" ce părea "măreţ", destinat veacurilor, d. A. V. va fi înţeles, desigur, care-i societatea ameninţată cu dezagregarea.

Faţă de perspectiva unui mare val de emigrare din U.R.S.S., neignorînd pe de altă parte legăturile actuale ale Israelului cu ţările Europei răsăritene, Aron Verghelis ar trebui să-şi recunoască nu doar eroarea în care s-a aflat – şi graţie căreia o fi trăit, probabil, foarte bine – ci şi faptul că ne-a fost duşman. Mai înrăit, poate, chiar decît un pravoslavnic oarecare.

La drept vorbind, A. V. este tipul reprezentativ al celor ce plonjînd în teorii, în doctrine cu caracter internaţional, cred că trebuie să întoarcă spatele propriului popor, – ba să-l şi denigreze şi să-l urască.

Cum nu s-a jenat, cîndva să ne denunţe lumii ca "expansionişti", "tulburători la scară internaţională", Aron Verghelis nu trebuie să se jeneze acum: să-şi muşte degetele. ■

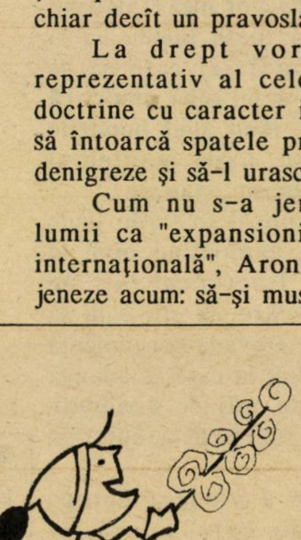

la mulţi ani!

DUPĂ TOATE CALENDARELE!

ITZHAK ARTZI

Cîţi vor veni? Cum îi vom «klita»?

O ÎNTREBARE PE BUZELE TUTURORA. ARTZI ÎNCEARCĂ SĂ RĂSPUNDĂ

Cîţi vor veni? O sută de mii? Un sfert de milion? Trei sute de mii? O jumătate de milion? Cifrele despre volumul numeric al alialei sovietice se schimbă zilnic.

O cifră e certă: în curînd vom ajunge la primul milion de *invitaţii* trimise de familiile de-aici rudelor din U.R.S.S. Invitaţia (formalitate cerută de autorităţile sovietice pentru a da "aprobarea") înseamnă un ole, un ole sigur sau... potenţial.

Judaismul sovietic trece printr-un moment de panică: ieşirea din Egipt. Valul de antisemitism care a cuprins U.R.S.S. reprezină un şoc pentru evreii care, în majoritatea lor, nu s-au întîlnit în trecut cu un antisemitism de masă. Glasnostul, care înseamnă libertatea de expresie, dă posibilitatea de expresie şi antisemiţilor. Ei lansează teoria: Evreul e vinovat. Diversiunea cea mare, eficientă de-a lungul veacurilor, e *eficientă* şi acum: lipsa de alimente – e vinovat evreul. Dezorganizarea vieţii e o operă a evreilor; dacă U.R.S.S. nu e suficient ajutată, de vină sînt bancherii evrei.

Deoarece ţapul ispăşitor azi e Stalin, poţi auzi oratori afirmînd public că... Stalin a fost evreu. În centrul ţării – antisemitismul îmbracă forme civilizate. În Siberia, în Turchestan, în locurile îndepărtate, el cunoaşte forme agresive: "La prima ocazie vă vom lichida". La asemenea ameninţări, reacţia imediată e – emigrarea. Statele Unite au îngrădit emigrarea. Singura alternativă e, deci, Israelul.

Peste cîteva săptămîni vor începe zborurile directe din U.R.S.S. spre Israel. Aeroflot şi El-Al vor aduce în fiecare săptămînă sute de olimi – 8000 – 10.000 pe lună. Cum îi vom *klita?*

Deocamdată îi klităm – prin retorică, prin vorbe. În cadrul klitării directe umplem locuinţele cu chirie şi casele goale. Dacă valul va creşte îi vom caza în hoteluri, în case de odihnă, tabere militare. Mai greu va fi cu locurile de muncă. Deşi economia noastră dă semne de însănătoşire, mii de locuri noi de muncă nu se pot crea în ritmul în care se construiesc locuinţele.

Olimii din U.R.S.S. în majoritate titraţi, intelectuali, nu vor accepta să înlocuiască pe arabii ce lucrează în construcţii sau în muncile "murdare" (gunoieri, curăţenie). Medicii, inginerii, economiştii, profesorii, activiştii de tot felul vor vroi un loc de muncă în meseria lor.

Un timp îndelungat va trebui să-i sprijinim direct pe aceşti noi veniţi, pînă ce vor fi create locurile de muncă naturale. Peres, ministrul finanţelor, e dispus să dea fiecărei întreprinderi ce creează locuri de muncă suplimentare, un premiu bănesc substanţial, un bonus de valoare. Să vedem cum va lucra acest stimulent.

Aliaua de azi nu va fi cazată în corturi, badonim (barăci de pînză), pahonim (barăci din tinichea) aşa cum am fost cazaţi noi, olimii anilor 1947 – 1957. Azi standardul de klita e diferit.

Pentru o klita în condiţii omeneşti – ce nu înseamnă încă o klita de lux – avem nevoie – pentru o sută de mii de olim, de trei miliarde de dolari. Vrem să strîngem o treime de la evreii din America şi două treimi de la israelieni. Cînd vom începe? Uneori am impresia că demnitarii noştri, în frunte cu Shamir, care vorbeşte de-o jumătate de milion de olim, cred mistic că se va întîmpla o minune şi aliaua-şuvoi nu va veni dintr-o dată.

Din punct de vedere al klitării, ar fi bine ca aliaua să ajungă într-un ritm normal, în ritm de cîteva mii pe lună, dar cine ne întreabă ce vrem?

Cine e în stare să ghicească ce vor face în starea de spirit actuală evreii din U.R.S.S., ce hotărîri vor lua? Guvernul, Sohnutul trebuie să se trezească din letargie. În fruntea efortului de klita trebuie adusă o personalitate de mîna întîi, un fel de şef de Stat Major care să conducă operaţiunea în stil militar.

Stăm în faţa unei şanse unice. Avem într-adevăr posibilitatea să mărim populaţia Israelului, să schimbăm compoziţia demografică a ţării. Să consolidăm societatea cu oameni de calitate, bază pentru un uriaş avînt economic, să îmbunătăţim calitatea culturală a societăţii israeliene.

Istoria ne oferă o şansă unică. Să n-o irosim.

In seara de Simhat Tora, toatā Cracovia a rāsunat de cîntecele noastre israeliene

Un băiat de-al nostru. Român. Sabru.
Gad îl cheamă. Gad Schechter.
A fost în Polonia – la "rădăcini".
Rădăcinile unui judaism decimat.
Şi acum ne împărtăşeşte impresiile sale puternice.

Gad Schechter (16 ani şi jumătate, înalt ca de 20 de ani şi jumătate) este fiul Malicăi Schechter, şefa secţiei de machiaj şi perucherie de la Teatrul "Hakameri", precum şi – aţi ghicit – al ziaristului I. Schechter de la zilnicul "Viaţa noastră" şi lunarul satiric LAMA. Dar... noi nu pentru asta îl iubim. Noi, cei de la MINIMUM, îl iubim pe Gad de cînd era mic şi toată "românimea" din Tel Aviv îl cunoştea deoarece taică-său apărea cu el la toate adunările publice. Cei care îl ţin minte ca un copil dulce, cu păr numai bucle de abanos, vesel, zburdalnic, "impertinent", cum îi "şade bine" unui sabru, vor fi desigur uimiţi văzîndu-l acum: un adolescent bine făcut şi bine educat (specie rară), respectuos şi serios, dar care totuşi îşi păstrează dulceaţa din copilărie.

El este acum elev în clasa 11-a a unui liceu din Tel Aviv unde nu numai colegii (şi colegele!) îl apreciază şi-l iubesc, ci şi profesorii. De aceea, luna trecută, cînd toate liceele tel-aviviene au primit din partea primăriei oraşului o scrisoare prin care li se cere să recomande elevi care să plece în grup în Polonia, într-o – cum s-o numim? – "vizită educativă" la fostele lagăre naziste de exterminare a evreilor, Gad a fost printre primii propuşi.

Au plecat 40 de elevi din tot Tel Avivul împreună cu un grup de 16 profesori şi patru însoţitori: un reprezentant al primăriei (şeful delegaţiei), un profesor "specialist" în Polonia, un ghid şi un supravieţuitor al Holocaustului polonez, azi membru al kibuţului Meghido.

– Dar înainte de plecare – povesteşte Gad într-o românească fluentă, graseind însă ca în ebraică – toţi copiii am fost două zile la un seminar în kibuţul Tel Itzhak. Acolo am auzit conferinţe ţinute de oameni care s-au salvat din Holocaust, adică nu conferinţe "mamaş", ci povestiri, ce au trăit ei, ce au suferit, şi am văzut filme despre lagărele din Polonia. De ce în kibuţul Tel Itzhak? Fiindcă kibuţul acela se ocupă de cercetarea

▷

Moment de reculegere în memoria victimelor de la Birkenau

Holocaustului. Este acolo şi un muzeu extraordinar. Mii de oameni din toată lumea vin acolo în fiecare an.

(Gad nu spune dar noi am aflat: s-a pregătit singur pentru această călătorie. A citit cărţi şi articole despre perioada nazistă. Iar la plecare şi-a luat o carte de rugăciuni şi talitul precum şi o lumînare "Ner Zikaron").

"CEL MAI MULT AM PLÎNS LA AUSCHWITZ"

– Totdeauna am vrut să ştiu cum a fost pe timpul naziştilor. În fiecare an de Ziua Holocaustului priveam la televizor filme documentare. Anul trecut părinţii mei au fost în Polonia şi mi-au povestit cît de mult i-a impresionat Auschwitzul. Dar oricît am auzit, tot nu mi-am putut închipui cum s-au întîmplat acele grozăvii. Şi parcă nici acuma, după ce-am fost acolo, nu-mi vine să cred.

– Cîte lagăre aţi vizitat?

– Patru. Maidanek, Treblinka, Auschwitz şi Birkenau.

– Se poate spune că unul e mai impresionant decît toate celelalte?

– Nu, nu. Asta nu se poate spune. În toate au murit, au fost omorîţi mii şi mii de evrei.

– Dar mi-ai spus ieri că cel mai tare te-a zguduit lagărul de la Maidanek.

– Da, spune Gad, dar numai fiindcă a fost primul lagăr pe care l-am vizitat. Acolo am avut primul şoc. Însă la Auschwitz au rămas mai multe lucruri îngrozitoare: mormane de păr, dinţi, biberoane, pantofi, ochelari, valize... Ştiţi? Pe o valiză scrie "Kafka", dar nu e a scriitorului Kafka, e a altui evreu ceh.

– Vi s-a spus că la Auschwitz a murit un scriitor evreu din România?

– Ştiu, Fundoianu. Un poet mare. Dar asta am aflat de la tata. A propos, la Birkenau este un mare monument unde scrie în toate limbile cîţi evrei au fost ucişi din fiecare ţară. Scrie şi în româneşte cîţi au murit din România, dar eu nu ştiu să citesc româneşte. (Gad rîde: "Tata spune că sînt analfabet"). M-aţi întrebat dacă este un lagăr care m-a impresionat mai mult decît celelalte şi v-am spus că nu. Acum îmi amintesc că de fapt cel mai mult am plîns la Auschwitz, la pavilionul 18.

– E ceva deosebit acolo?

– E la fel ca toate celelalte pavilioane. Dar noi avem în bloc o vecină, Piri Cohen – e din Oradea, o iubesc tare mult – şi ea a stat la pavilionul acela. Cînd am plecat, Piri mi-a spus: "Gad, cînd ai să fii la Auschwitz, să intri în pavilionul 18. Acolo eu am..." Şi a început să plîngă. I-am rugat pe colegi să-mi facă o fotografie la pavilionul 18 şi i-am adus-o lui Piri. Şi tot acolo am aprins un "Ner Zikaron" pe care l-am adus cu mine acasă.

"NU-I ADEVĂRAT CĂ TOŢI S-AU LĂSAT OMORÎŢI"

– Ai învăţat mult despre Holocaust în timpul acestei călătorii?

– Am aflat lucruri noi, sigur că da. Dar nu se poate spune că vizitînd lagărele înveţi mai mult. Acolo vezi ceea ce ai auzit înainte. Acolo te cutremuri mai mult – şi asta e bine. Totuşi, dacă e vorba, atunci am învăţat mult la locurile care amintesc de viaţa comunităţii evreieşti din Polonia înainte de Holocaust şi în timpul naziştilor. La Varşovia am vizitat fostul ghetou evreiesc. De fapt, locul unde a fost ghetoul, fiindcă el nu mai există. Şase sute de mii de evrei au fost omorîţi cu tunurile. Şase sute de mii, înţelegeţi? E groaznic. Dar nu-i adevărat că toţi s-au lăsat omorîţi. Au fost printre ei şi ghiborim. Cum se spune pe româneşte ghiborim? Eroi, da. Era cu noi Iurek, kibuţnicul din Meghido. El e supravieţuitor al ghetoului din Varşovia. El n-a fost în lagăr. Numai familia lui, care a murit toată la Treblinka. Toată. Cînd am sosit la locul unde a fost ghetoul, l-am văzut pe Iurek cum începe să tremure. Ne-a chemat să ne arate un loc acoperit cu scînduri. A dat scîndurile la o parte şi am văzut o groapă. Era de fapt o gură de canal prin care Iurek şi mai mulţi evrei au fugit din ghetou. Pe urmă au luptat sub conducerea lui Mordehai Anilievici.

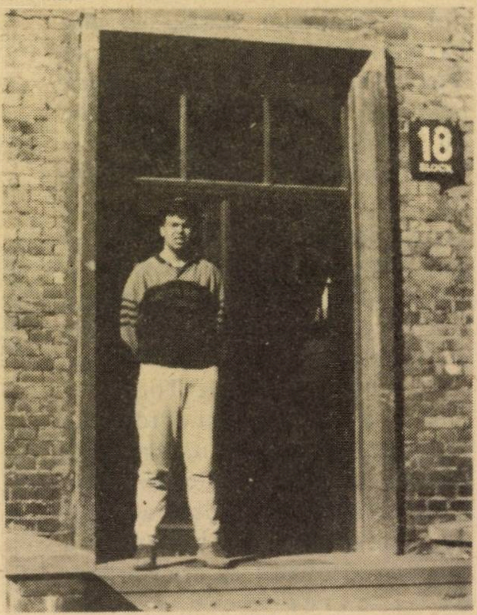

Gad în faţa pavilionului 18 din lagărul Auschwitz

Noi am învăţat multe şi despre judaismul din Polonia. Evreii polonezi au avut sinagogi de o mare frumuseţe, teatre, scriitori şi artişti şi savanţi mari. În cimitirul din Varşovia m-am oprit, de exemplu la mormintele lui I. L. Peretz şi doctorul Zamenhof după care se numeşte strada pe care locuim ▷

noi şi Minimum. Astăzi nu mai există nimic. Închipuiţi-vă, la Varşovia este azi o singură sinagogă şi nu se poate strînge un "minian" pentru rugăciuni. La Cracovia sînt două sinagogi, dar de fapt numai una singură funcţionează. Tot fiindcă nu se pot aduna zece evrei pentru rugăciune. Dar ce momente emoţionante am trăit la sinagoga din Cracovia! Noi am fost acolo de Simhat Tora. Am făcut mai întîi un kiduş la restaurantul hotelului. Am avut cinstea să binecuvîntez eu vinul. Toţi străinii din hotel au fost impresionaţi de ceremonia noastră. Probabil că erau printre ei şi evrei. S-au ridicat respectuos în picioare, apoi s-au alăturat la masa noastră.

Dar cel mai grozav a fost după aceea, la sinagogă. Nu vă închipuiţi ce am făcut noi acolo! Evreii – puţini – care erau acolo, sînt bătrîni şi nu mai ştiu sau nu mai pot să cînte şi să danseze aşa cum se obişnuieşte de Simhat Tora. Ei bine, noi, israelienii, am cîntat "Hava Naghila", "Hevenu şalom aleihem", "Am Israel hai", am dansat în sinagogă şi în curtea ei, am cîntat şi am dansat aşa de tare că toţi evreii au plîns de emoţie şi oamenii din casele din jur au apărut la ferestre şi pe terase fiindcă probabil nu mai văzuseră niciodată atîta veselie. Dacă pot să spun aşa, în seara aceea toată Cracovia a răsunat de cîntecele ebraice.

Eu cred aşa, spune Gad: orice evreu trebuie să viziteze Polonia, fiindcă acolo au fost cele mai multe rădăcini ale noastre şi tot acolo a fost cea mai mare tragedie din istoria noastră.

M. RAFAEL

AVEŢI CÎTEVA FOI DE HÎRTIE ALBĂ? CITIŢI PAG. 69

"DE CE SĂ NU VORBESC ROMÂNEŞTE?"

Redactorul nostru M. Rafael a ezitat la început să ia acest "interview" deoarece nu stăpîneşte bine limba ivrit şi credea că tînărul Gad nu ştie sau nu va voi să vorbească româneşte. Redacţia l-a asigurat însă că nu aşa stau lucrurile.

Sabru, Gad a învăţat simultan româna şi ebraica. În casa părintească se vorbeşte româneşte. De Gad nu s-a prins nefericita prejudecată a unor copii de români de-ai noştri că e ruşinos să vorbeşti româneşte. El nici nu înţelege acest complex. Cînd M. Rafael l-a întrebat dacă vorbeşte româneşte, Gad i-a răspuns:

– De ce să nu vorbesc româneşte? Ştiu eu că mulţi copii nu vor să vorbească româneşte, dar asta este o prostie.

– Dar de citit în româneşte ştii?

– Nu. Citesc puţin de cînd învăţ engleza. Dar mi-e greu, şi-mi pare rău fiindcă aş vrea să pot citi articolele lui tata şi ce scrie Miro.

Drept care i-am dat acest sfat paradoxal:

– Învaţă engleza, Gad! Învaţ-o bine ca să poţi citi... româneşte!

În nr. viitor:
ADRIAN MARINO (Cluj):
Blecher
J. RUDEL:
Toronto, oraşul cel mai
RADU KLAPPER
Două săptămîni de iarnă la Paris

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

●

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

DE NOPŢI

NIŞTE IDEI PE CARE NU LE AUZIM NICIODATĂ LA MEETINGURILE EMOŢIONANTE, BA CHIAR ÎNDUIOŞĂTOARE, ALE SHALOMAHSHAVILOR, DE SOLIDARITATE CU O.E.P.-UL.

UN PALESTINIAN DIN IERUSALIM POVESTEŞTE

...DAR ÎN ŞOAPTĂ. ŞI ACOPERINDU-ŞI FAŢA. SST! CA SĂ NU-L OMOARE, CU TOPORUL, OAMENII FRATELUI ARAFAT

"Nu-i puneţi viaţa în pericol: nu-i dezvăluiţi identitatea" au implorat apropiaţii săi pe ziaristul israelian de la "Maariv" care a înregistrat lungul monolog al unui arab din Ierusalimul Răsăritean. "Este prea curajos şi atunci datoria noastră de a-l apăra este mai mare decît datoria lui de a se autoapăra, pentru că este un om minunat. Dacă ar fi fost mai mulţi ca el, viaţa noastră ar fi arătat altfel" – au adăugat rudele, vecinii, prietenii săi. Cu toţii arabi, cu toţi "ocupaţi".

"Înţelegi – spune el – au fost nişte cuceritori mizerabili iordanezii şi regele lor. În exterior făceau figură de păzitori ai Ierusalimului din partea Islamului şi a ţărilor arabe. Aceasta îi era necesar lui Hussein pentru poziţia lui în lumea arabă şi din raţiuni pecuniare, dar de fapt Ierusalimul îi era străin şi nu-l interesa. El dorea să-şi dezvolte capitala lui, Rabat Amon, şi a îndreptat toate fondurile către dezvoltarea ei. Ierusalimul a fost o fiică vitregă pentru Hussein. Dacă Hussein ar fi rămas stăpînul Ierusalimului pînă azi, oraşul ar fi arătat azi aşa cum a arătat pînă la Războiul de Şase Zile: abandonat, prăfuit şi fărămiţîndu-se – un oraş sfînt cu apele de canalizare curgînd pe străzi şi cu mirosuri care te sufocă. Oraş ai cărui copii învaţă în cocioabe care se prăbuşesc şi ai cărui bătrîni îl văd dărămîndu-se şi lăcrimează.

Printre noi erau mulţi şcoliţi, absolvenţi de institute, profesori de religie islamică, cadii, judecători, jurişti. Funcţionarii iordanezi s-au comportat cu noi astfel încît să ne dovedească că nu tradiţia, nu vechimea, nu apartenenţa la familii onorabile dau omului o poziţie, ci numai dreptul administrativ şi puterea.

Am suportat şi am tăcut şi i-am urît.

Pe evrei i-am cunoscut demult. Am învăţat împreună mulţi ani într-o şcoală comună. Ne-am jucat împreună. Am avut amintiri comune de studenţi în timpul Mandatului britanic. Au fost diferite perioade. Uneori era senzaţia unei anumite comunităţi între evrei şi arabi. Şi ei şi noi simţeam că britanicii ne învrăjbesc între noi cu formula metodei cunoscute a lui "divide et impera", ca să-şi fundamenteze stăpînirea ţării.

Uneori a fost duşmănie politică între studenţii arabi şi evrei, conflicte zgomotoase pînă la cer. Aşa şi-au atins britanicii ţinta. Pentru că cele două popoare ar fi putut să colaboreze în dorinţa lor de a-i goni, dar nu au putut ajunge la înţelegere cum să trăiască aici în pace după plecarea britanicilor.

Mi-au rămas prieteni din timpul şcolii britanice comune. Unii dintre ei au făcut carieră strălucită în diverse domenii în Israel. Nu i-am văzut din 1948 pînă în 1967. A fost o întrerupere. A fost ură. A fost un zid. Cînd ne-am reîntîlnit, după Războiul de şase zile ▷

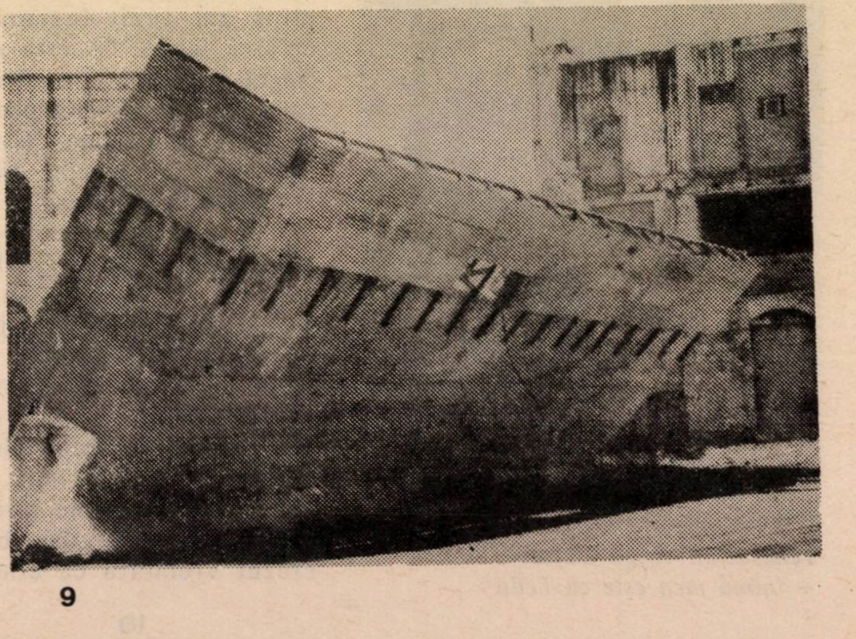

Istorie: doborîrea zidului despărţitor în ziua unificării oraşului emoţia a fost mare. Şi a lor şi a noastră. Într-o întîlnire cu unul dintre ei, ne-am căzut unul în braţele altuia şi fiecare a încercat să-şi ascundă lacrimile. Evreul a murmurat: "Nu se poate să fim duşmani..." Şi eu m-am înecat cu lacrimile şi am putut doar să spun: "Nu, noi nu sîntem duşmani. Noi nu..."

Am stat ore să depănăm amintiri din zilele şcolii. Am vorbit despre britanici şi despre cel care a lucrat ca agentul lor – muftiul Ierusalimului. Am fost de aceeaşi părere că paguba pe care le-a produs-o arabilor a fost de cîteva ori mai mare decît cea a evreilor.

O ÎNTREBARE: DAR DACĂ ÎN 1967 AR FI ÎNVINS ARABII? CUM S-AR FI PURTAT EI CU ISRAELIENII? EHEHEI!

...Uimirea noastră cea mai mare ne-a provocat-o comportarea soldaţilor israelieni. Aşa se cucereşte un oraş? Aşa te comporţi cu duşmanul? Arabii nu sînt obişnuiţi cu asemenea atitudine. Înainte ne-au avertizat şi ne-au înspăimîntat cu ce o să se întîmple cînd or să vină evreii. Marii preoţi în moschei şi politicienii şi activiştii – toţi ne-au înspăimîntat. Închişi în casele noastre, inimile ne băteau ca nişte mitraliere. Dar numai inimile. Soldaţii israelieni nu au tras un singur glonţ asupra civililor.

Ierusalim: lîngă Cetatea Antică – inima mea este cu Teddy

Dar asta nu-i încă totul: ici şi colo mai erau încă lupte, şi israelienii au şi început să împartă lapte şi pîine copiilor mici să nu fie înfometaţi, Doamne fereşte!, şi s-au îngrijit de bătrîni şi de bolnavi şi au evacuat gunoiul de pe străzi. Încet-încet, oamenii au ieşit din case şi nu şi-au crezut ochilor. Nu există în istorie o armată care să se comporte aşa. Ani de zile m-a frămîntat o întrebare sîcîitoare, căreia nu vreau să-i răspund: dacă ar fi fost invers...

După aceea ni s-a dezvăluit acest uriaş, Teddy Kolek, omul ăsta care vede cinci, poate zece etape înainte. Din prima clipă în care l-am cunoscut, mi-am dat seama că Ierusalimul are un noroc mare că îi este primar. Din prima clipă am auzit lucruri să-ţi crească inima: "Acesta este un singur oraş. Am fost obligaţi să folosim forţa armelor pentru a-l unifica, dar acum dorim să folosim numai puterea dragostei, a înţelegerii, a omeniei".

Să mai spun tot ce-a făcut pentru Ierusalimul arab? Este de necrezut. Cuvintele nu au putere s-o spună. Uitaţi-vă în jur. Noi nu ne credem ochilor. A luat bani de la donatorii evrei să ridice pînă şi parcuri în Ierusalimul răsăritean. Nu de la Saudia, nu din Kuweit, nu din Bahrein sau din alte ţări arabe care pleznesc de-atîţia bani. Ai crezut vreodată ca cineva de acolo să dea un ban pentru Ierusalim? Vorbesc doar cu cuvinte frumoase. Teddy Kolek a făcut o dată o încercare: a trimis un reprezentant neutru în două ţări arabe foarte bogate, a cerut donaţii pentru Ierusalimul răsăritean şi a promis că fiecare pruta va fi folosită doar pentru partea arabă a oraşului. Trimisul s-a întors ruşinat. Nici măcar un bănuţ...

Apoi a venit intifada... Mi-e greu să vorbesc despre asta... Îl văd pe Teddy Kolek cum i se frînge inima şi cum toată lumea lui se prăbuşeşte... L-am văzut recent şi toată durerea lumii era pe faţa lui. Nu am putut să-l privesc. Mi-a spus: "Tot ce am construit 20 de ani se dărîmă în faţa ochilor mei. Am vrut un singur oraş; iar sînt două. Am vrut colaborare şi înţelegere; iar e ură şi duşmănie". Şi inima mea este cu Teddy..."

CASA DE PĂRINŢI
«FREDI»
sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

- **PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI**
- **SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI**
- **ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ**
- **ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ**
- **SUPRAVEGHERE MEDICALĂ**
- **PREŢURI MODERATE**

– Angajăm o muncitoare –
TEL AVIV – STR. ŞIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

●carnet TELAVIVIAN

FANTOME PE BĂNCI

Am aproape convingerea (stupidă, o recunosc cu vocea logică!) că ei nu există decît noaptea. Apar deodată, nu se ştie de unde, o dată cu primele stele, cu ţîrîitul greierilor, cu fîlfîitul liliecilor, cu întunericul. Îşi desfac mica lor avere, îşi aştern cu pedanterie de gospodar un pat pe o bancă (unul cu barbă albă, îngrijită, "locuind" pe o bancă de la sfîrşitul Rotschildului, face şi cîteva mişcări elastice de gimnastică!) şi se culcă să doarmă. În parcuri, pe bulevardele cu mulţi pomi, pe străzile liniştite. Dorm un somn adînc, regesc, sfidînd trecătorii şi plimbăreţii, sfidînd maşinile celor ce vin şi pleacă de-acasă, în ciuda cîinilor care se joacă şi care încremenesc, stupefiaţi de aceste statui cu miros de om.

Cum niciodată, dar absolut niciodată, nu i-am văzut la lumina zilei, în soare, am aproape convingerea (iarăşi absurdă, mă mustră logica mea interioară!) că se topesc o dată cu ridicarea zilei. Se întorc în neant, căci nimeni nu are – în soare! – auzul şi inima deschisă la reproşul lor tăcut, la palma lor dureroasă pe obrazul nostru colectiv.

Bătrîni sau fără vîrstă, bărbaţi mulţi, dar şi femei, nebuni blînzi sau loviţi de tare mult mai vizibile, atrofiaţi unii, obezi alţii, refractari oricărui ajutor (martor sînt şi nu-s singurul "fugii" bătrînului cu gimnastica de seară de pe banca lui cînd a fost "ameninţat" cu un adăpost, cu o pensie!), nu cerşetori, căci nu cer nimic şi nici nu ştiu dacă iau, sînt o prezenţă obsedantă.

Franceza le-a inventat un nume: "clochards". Ebraica, bătrînă şi înţeleaptă, a refuzat să dea nume celor care refuză regula. Şi nici alte limbi nu i-au definit în dicţionare. Poate pentru că-i cheamă altfel? Păsări de noapte? Fantome?

CITADIN

„TRANSTEHNICA"

ÎNTREPRINDERE PENTRU
APROVIZIONARE TEHNICĂ ŞI PRODUSE
DIN GUMĂ
TEL AVIV - STR. HAŞARON 8
TEL.: 372391

LA MULŢI ANI – 1990!

REPREZENTANTA EXCLUSIVĂ A FIRMELOR:
RICH. KLINGER, GESTRA, HYDRA,
RESISTOFLEX, TYCON, ROTEN, KEMPCHEN,
LIQUI-HOLY, AMMERAAL, OPTIMAT,
CONTINENTAL, KENYON, AKULON, DELRIN,
MAGAM

AVEŢI DARUL SCRISULUI?
CITIŢI PAG. 69

● CASA DE BĂTRÎNI ●

«BEIT RAHEL»

RAMLE - AHDUT HAIVRIT 6
TELEFON: 08-224255 ŞI 08-223079

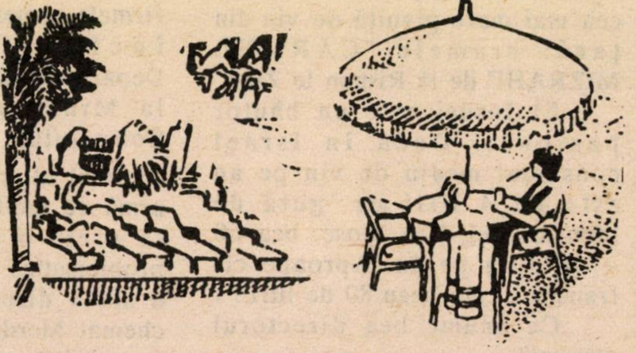

ÎNGRIJIRE ATENTĂ. AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ
+ TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI
EDUCATIVE.

●

PRIMIM ŞI BOLNAVI CRONICI

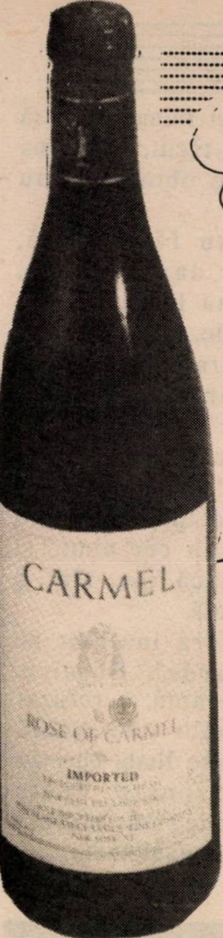

BEA, BEA, NU TE LĂSA, UITĂ CĂ VIAȚA E GREA!

Omul despre care se spune că a redat puțină culoare obrajilor israelienilor, dar și vinului israelian: AVRAHAM BEN MOȘE, directorul general al societății "CARMEL MIZRAHI"

E din Moldova. Din țara unde, cum spunea Sadoveanu, oamenii gospodari beau totdeauna vin și numai bețivanii beau cîteodată apă. În casa părinților, pivnița era plină cu butoaie de vin. S-a băut întotdeauna. La prînz, mai ales vin alb, demi-sec. Iar azi, după vreo 50 de ani, Ben Moșe are cea mai mare pivniță de vin din țară: cramele "CARMEL MIZRAHI" de la Rishon le Zion.

El însuși este un băutor pasionat. Dacă în Israel consumul mediu de vin pe an este de 4 litri pe "gură de locuitor", el, Ben Moșe, bea 60 – 70 litri pe an. Aproape cît francezii, care beau 80 de litri.

Ce anume bea directorul general?

– Vin alb mai mult decît vin roșu, fiindcă în Israel e mai "comod" să servești vin alb rece. Vinul roșu cere bună dispoziție – și ea, din păcate, ne lipsește uneori.

Și cu toate că nu are obrajii roșii, directorul general e vesel. Are și motiv: a reușit să redea societății prestigiul comercial și beneficiile. Cînd a preluat conducerea ei, societatea avea un deficit anual de 46 milioane de șekeli. După doi ani, a ajuns să aibă un beneficiu de 25 milioane.

Acest om, relativ tînăr (52 de ani), a fost mereu căutat de firmele comerciale. După ce și-a încheiat funcția la Departamentul de alimentație de la Ministerul Industriei și Comerțului, a fost chemat la "Carmel Mizrahi". Asta a fost în urmă cu mulți ani. Dar a ezitat să preia o societate atît de problematică încît a schimbat în 8 ani 4 directori generali. L-a chemat Mordehai Meir, unul din proprietarii lui "Kol Bo Shalom", să conducă marele magazin universal. A acceptat. Dar după ce "Carmel Mizrahi" a "terminat" 4 directori generali, Ben Moșe nu a mai putut refuza invitația de a prelua conducerea cramelor.

SECRETUL SUCCESULUI

Simțul său comercial dar și psihologic i-a spus că, în primul rînd, trebuia reabilitat vechiul nume al societății. Predecesorii săi, din cauza eșecurilor repetate, renunțaseră la numele "Carmel Mizrahi". Pînă într-atît! Puseseră pe piață vinuri cu numele de "Carmel" sau "Vinuri Carmel".

Ben Moșe a revenit la numele inițial, "istoric", popular, îndrăgit. A revenit și la eticheta simpatică, la simbolul biblic: spionii trimiși de Iehoșua Bin Nun în Țara Sfîntă, care duc cu greu un ciorchine de struguri uriaș, ca o dovadă că țara e bună și merită să fie cucerită de triburile evreiești.

Ideea lui comercială a fost de a face o demarcație clară între diferitele sorturi de vin – ceea ce pînă atunci nu s-a făcut. Avraham Ben-Moșe a numit 4 echipe care să se ocupe de sorturi. În scurt timp, s-a scos pe piață o serie de 8 sorturi, într-un singur ambalaj, care a avut mare succes și a contribuit mult la refacerea prestigiului firmei. Apoi s-a scos pe piață o serie de vinuri scumpe denumită "Rothschild" și

▷

o serie mai populară bazată pe struguri cu gust de piersici.

Toate astea nu s-au făcut numai cu... idei, ci și cu investiții pentru modernizarea utilajului.

– Am investit 5,5 milioane dolari în cele două crame, de la Rișon Le Zion și Zichron Iaacov, spune Ben Moșe. Planul nostru este de a investi în total 10 milioane dolari pentru a ajunge la nivelul celor mai bune crame din lume.

După trei ani de conducere a cramelor "Carmel Mizrahi", directorul general se mîndrește cu creșterea producției, ca și cu creșterea exportului în Germania, Canada, Japonia și țările scandinave.

– Gata! Nu ne mai rezumăm la exportul de vin casher pentru evreii din Brooklyn.

– Domnule director general, la noi în țară se bea vin? îl întrebăm.

– Și în această privință s-a produs la noi o cotitură. Pînă în anii '50 s-au băut mai ales vinuri roșii și dulci pentru kiduș. Dar odată cu venirea în acei ani a olimilor din România și din nordul Africii (marocani, algerieni, tunisieni), Israelul a descoperit gustul vinului "serios". Românii și nord-africanii au adus în țară tradiția vinurilor seci și demi-seci, ceea ce este o adevărată cotitură.

M. RAFAEL

★ CASA DE PĂRINȚI ★

«IONIT»

NATANIA
STR. IAALOM 4
TEL. 053-333635

MODERNĂ ȘI AMPLASATĂ ÎN CENTRUL ORAȘULUI

IDEALĂ PENTRU VÎRSTA DE AUR

- Atmosferă caldă, intimă
- Îngrijire devotată, permanentă
- Societate plăcută
- Camere spațioase cu W.C. alăturat
- Telefon în fiecare cameră
- Diverse activități colective
- Supravegherea sănătății de către o echipă medicală
- Posibilități de a locui singur în cameră
- Bucătărie bogată
- Ascensor special pentru casa "Ionit"
- Fizioterapie
- Distracție și ocupație permanentă

● Pentru independenți s-a deschis o secție nouă, splendidă, tot în Natanya
Str. Gad Mahnes 4
Tel 053/619465

AU DEVENIT VACANTE DOAR CÎTEVA LOCURI LA SECȚIA DE NEAJUTORAȚI

LA NOI, FIECARE PĂRINTE SE SIMTE CA ACASĂ. POFTIȚI SĂ VĂ CONVINGEȚI. AICI VEȚI PRIMI TOATE INFORMAȚIILE
VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE!

★ "RESPECTĂ-ȚI TATĂL ȘI MAMA..." ȘI ASIGURĂ-LE O LOCUINȚĂ PLĂCUTĂ ★

În cei peste 37 ani de apariție

אדורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menține pe linia independenței și a obiectivității.

În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.

Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

VIZITAȚI LIBRĂRIA LEPAC
STR. RAMBAM 15 TEL AVIV
TEL. 661688
CĂRȚI ȘI REVISTE ROMÂNEȘTI, ALMANAHURI
REVISTA MINIMUM
(ȘI NUMERE MAI VECHI)

EVREUL CARE L-A JUCAT PE HITLER

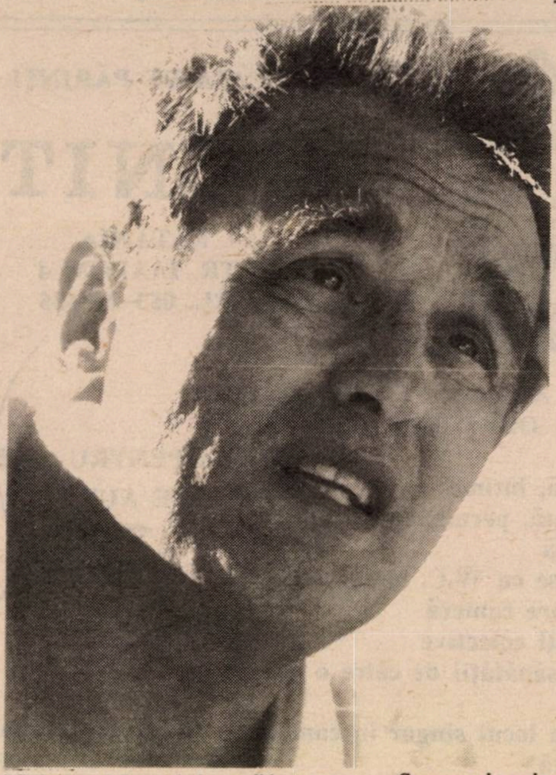

Regen: Eu sînt Hitler

Michael Regen, supraviețuitor al holocaustului, a fost un timp actor la "Cameri". În 1951, s-a înapoiat în Germania, unde a făcut carieră. Recent a interpretat pe Hitler, într-un serial de televiziune.

"Stînca Masadei strălucește ca și atunci, în lumina orbitoare a deșertului. De pe vîrful ei se poate vedea, în sud, Libia, Egiptul, Tunisia și Algeria, la răsărit Iordania și Arabia Saudită, la nord Irakul, Siria și Libanul. Iar la apus, cînd e senin, se vede Auschwitz".

Cu această replică se încheie piesa lui George Tabory, "Masada", reprezentată în cadrul recentului Festival Israel. Personajul central e Josephus Flavius, care întîlnește pe una dintre cele două femei care au supraviețuit, după ce ultimii 963 de deținuți asediați au ales sinuciderea. Josephus, ce fusese unul din conducătorii răscoalei din Galil, și care după înfrîngerea ei a trecut de partea romanilor, încearcă să explice în piesă de ce a ales calea pe care a mers. "Am avut o misiune, de aceea am fost obligat să rămîn în viață. Mi-ar fi fost mai ușor să mă sinucid".

Rolul lui Josephus Flavius e interpretat de Michael Regen, de 58 de ani, unul dintre actorii proeminenți ai Germaniei. Supraviețuitor al Holocaustului, a ales să trăiască în Germania. Precum supraviețuitoarea de la Masada, colegii israelieni se întreabă dacă opțiunea sa nu e trădare? Înapoi la indiferența de neînțeles de care au dat dovadă evreii germani în anii premergători holocaustului?

INFARCT

Comparația cu Josephus Flavius nu-l flatează pe Michael Regen. "Adevărat că subiectul piesei are ceva comun cu biografia mea personală și că are monologuri dureroase. Dar nu trebuie pierdut din vedere că chestiunea dezbătură în piesă este dreptul de a trăi sau a muri ca evreu și nu locul de domiciliu. În ce mă privește, am optat întotdeauna pentru viață, chiar și atunci cînd moartea părea preferabilă".

Michael Regen s-a născut la Schemnitz, în Germania. În perioada nazistă a trăit ascuns la Berlin, cu mama. Tatăl fusese prins și transportat într-un lagăr de concentrare, unde s-a sfîrșit din viață.

În 1949, Regen a venit în Israel. A încercat să-și facă o carieră teatrală, către care avea chemare. Scurtă vreme a făcut parte din ansamblul teatrului "Cameri". Dificultățile de limbă au fost însă insurmontabile și în 1951 s-a înapoiat în Germania.

În cîțiva ani Regen s-a impus ca actor de prima mînă. Acum doi ani i s-a propus să interpreteze rolul lui Hitler într-un serial pentru televiziune.

– N-a fost pentru mine o opțiune ușoară. După îndelungate frămîntări, am acceptat. Poate speram ca și pe această cale să aflu răspuns la întrebarea chinuitoare cum a fost cu putință fenomenul Hitler?

În pregătirea rolului, Regen a citit numeroase cărți, discursurile dictatorului și a vizionat sute de filme. "Am căutat să imit felul său de vorbire, mișcările, pînă și expresia feței".

Reușita a fost deplină. Pînă într-atîta, că o rudă venită să-l viziteze în perioada filmărilor, era să facă un infarct la vederea Führer-ului sculat din morți.

M. RAF

MARTORII ACUZĂRII la «PROCESUL» lui GORBACIOV

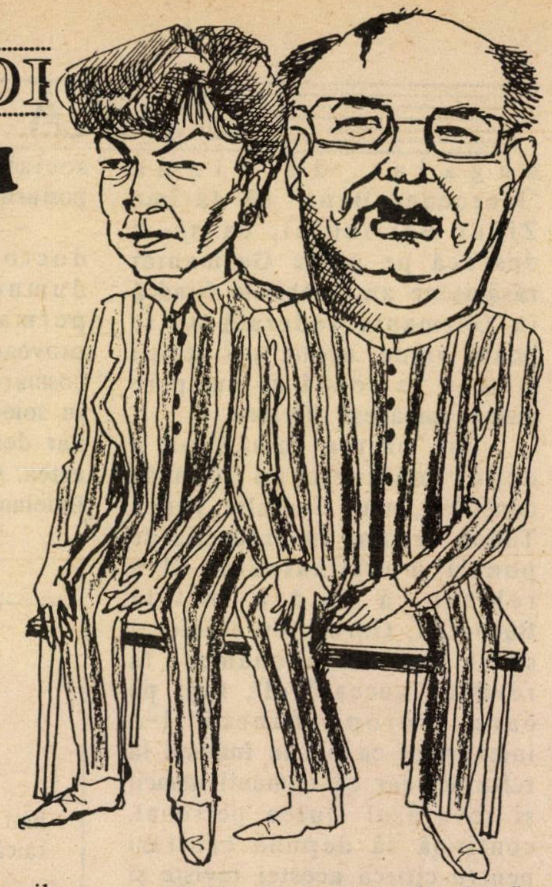

Instantaneu de Gitta Sion

După mari intervenţii de sus, doctorul Freud a acceptat să-l consulte pe tovarăşul Karl Engels, vechi activist al judeţenei de partid Dresda.

– Întinde-te pe canapea!, l-a invitat marele psihanalist. Bravo, foarte frumos te-ai întins!... Care-i problema dumitale?

– Dorm. Aproape tot timpul dorm şi nu pot să mă trezesc.

– Interesant! Caz destul de rar. De obicei, pacienţii mei se plîng de insomnie. Visezi cînd dormi?

– Da. Şi ce e curios, visez totdeauna acelaş vis.

– Povesteşte-mi-l! spuse doctorul Freud.

Tov. Engels Karl era extrem de surescitat, totuşi a găsit în el puterea de a se concentra ca să-şi amintească tot ce a "văzut" şi a "auzit".

– Am fost la Moscova imediat după ce trupele statelor frăţeşti din Tratatul de la Varşovia au eliberat Uniunea Sovietică la cererea oamenilor muncii sovietici. Domnea o euforie generală, bine organizată. Cetăţenii sovietici care primiseră indicaţia să se bucure enorm de înlăturarea de la putere a trădătorului Mihail Gorbaciov, îi îmbrăţişau pe străzi pe soldaţii din forţele armate poloneze, cehoslovace, maghiare, est germane, bulgăreşti şi româneşti, care sub conducerea ofiţerilor albanezi, striviseră cu tancurile Perestroika, Glasnostul şi cozile de la magazinul "GUM" unde tocmai se vindeau ciorapi din Piaţa Comună Europeană şi cîrnăciori americani imperialişti.

– Păcat! spuse doctorul Freud. Dar, oricum, e interesant.

– Păi nu? Păi ce şi-au închipuit ei?... Ei, şi cum vizitam cu membrii delegaţiei de fruntaşi în producţie din Republica Democrată Germană mausoleul lui Stalin şi Brejnev, am fost anunţaţi că ni s-a făcut onoarea de a asista la procesul trădătorului Gorbaciov.

– Numai pe el îl judecau?

– Toată banda. Adică el şi Raisa, nevastă-sa. Ştiţi că tiranul ăsta nu colabora cu nimeni altcineva. Se bizuia numai pe ea, spiritul lui rău. După citirea actului de acuzare – trădarea principiilor leniniste sfinte, renunţarea la sfînta "doctrină Brejnev", încălcarea grosolană a libertăţii K.G.B.-ului de a aresta, tortura şi deporta, ploconirea în faţa tehnologiei înapoiate a Occidentului etc. – preşedintele tribunalului a cerut să fie introduşi în sală martorii.

Primul a urcat la bară tovarăşul Gromiko.

– Păi parcă ştiam că a murit, se miră dr. Freud.

– Numai fizic, spuse tov. Karl Engels, numai din punct de vedere fizic. Din celălalt punct de vedere, de-alde ăştia încă nu au murit.

– Aha! "Vitalitatea morţilor". O temă interesantă de studiu.

– Mă rog, cum credeţi... Tovarăşul Gromiko a început prin a-l cita pe marele Lenin care a spus "Învăţaţi, învăţaţi, învăţaţi" şi a sfîrşit prin a declara că Gorbaciov a fost recrutat pentru C.I.A. de către agentul ei rabinul din Liubavici.

– Gromiko a spus şi de ce acuzatul a acceptat să lucreze pentru spionajul american?

– Pentru bani, desigur, dar şi pentru că C.I.A. i-a promis să-l ajute să treacă la judaism fără dureri... Următorul martor al acuzării a fost tovarăşul Erich Honecker, cel mai iubit fiu şi părinte al poporului german de răsărit. El a adus dovezi că Gorbaciov a fost ▷

angajat de firma "Mercedes-Benz" să dărîme Zidul Berlinului, ca să-şi desfacă pe piaţa Germaniei răsăritene automobilele fiindcă în Germania federală nu le poate vinde, acolo toţi nemţii stăteau la coadă să cumpere maşini româneşti "Delta".

Din partea românilor, a depus mărturie un tovarăş conştient, unul Corneliu Vadim Tudor, fruntaş în producţia de poezii mobilizatoare. El a relatat că cînd a fost la Bucureşti, Gorbaciov a refuzat să-şi facă un abonament la revista "Luceafărul", fapt pe care "Europa Liberă" l-a interpretat ca pe un îndemn la reforme, dar că oamenii muncii şi tovarăşul Dulea personal, continuă să depună eforturi pentru citirea acestei reviste şi pentru obţinerea de noi şi măreţe succese în industrie, agricultură, ştiinţă, chimie şi gimnastică, chit că Nadia Comăneci a fugit, sub influenţa reformelor lui Gorbaciov, în robia capitalistă de la Miami.

Pe urmă preşedintele tribunalului a anunţat o pauză. Noi ne-am dus să vizităm "Expoziţia realizărilor economiei socialiste în cultură şi agitaţie" care ne-a impresionat aşa de tare, încît am căzut frînţi de oboseală la hotel şi nu am mai revenit la tribunal. Ştiu însă că în şedinţele următoare au depus mărturii în favoarea acuzării tovarăşul Yaser Arafat, cel mai iubit fiu al poporului palestinian, tovarăşul Todor Jivkov, cel mai iubit fiu al poporului bulgar, tovarăşul Meir Wilner, cel mai iubit fiu al poporului evreu, precum şi numeroşi tovarăşi iubiţi din aparatul de partid, din gospodăria de partid, din presa de partid, eroi ai muncii din miliţie şi securitate. Toţi au cerut pedeapsa maximală pentru acuzatul din boxă care a pus în primejdie nu numai bazele socialismului, dar şi bazele posturilor lor.

– Am înţeles, spuse doctorul Freud. De fapt dumneata ai un coşmar permanent. Nu somnul îţi provoacă acest coşmar ci invers, coşmarul te face să te refugiezi în somn, într-un vis. Caz bizar, dar destul de răspîndit în zilele astea. Ai nevoie de un tratament îndelungat care să te trezească.

Dr. POLIŞINEL

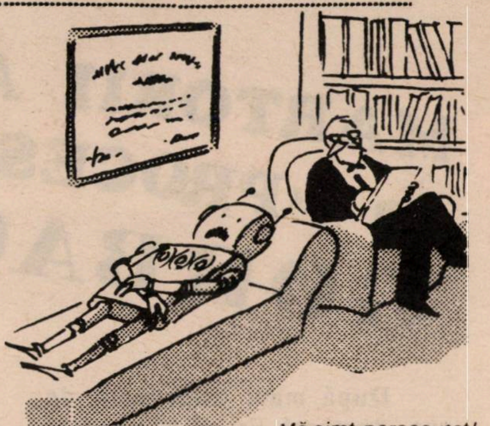

– Mă simt persecutat!

● BULĂ

Bulă soseşte acasă indignat.

– Ce-i cu tine, ce ţi s-a mai întîmplat iar? – îl întreabă taică-său.

– Mergeam liniştit pe stradă, cînd cineva a început să mă strige: "Homosexualule! Pederastule!"...

– Şi tu ai stat cu mîinile în sîn? Nu i-ai făcut nimic?

– Ba da! I-am dat cu poşeta-n cap!

*

Ce a mai propus Bulă, înainte de 22 decembrie 1989, privitor la noua hartă a Bucureştiului:

– Strada spre Hala cea nouă, care urcă în pantă, să se numească "Drumul Golgotei";

– Calea Dorobanţi, plină veşnic de miliţieni, să capete numele de "Magistrala albastră";

– Iar Bucureştiul să fie denumit "Guada-la-hala".

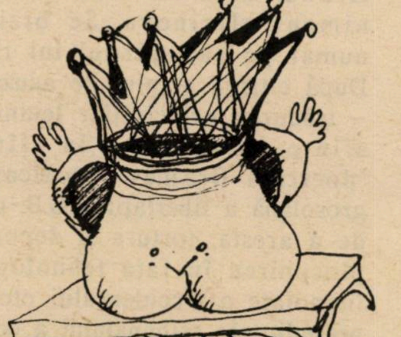

Profesoara explică în clasă ce sînt diminutivele: un substantiv plus sufixul "iţă" formează un diminutiv. De exemplu: fustă – fustiţă, rochie – rochiţă, fată – fetiţă, etc.

– Bulă, dă şi tu un exemplu, îl îndeamnă profesoara.

– Ploşn-iţă!

*

– Ce deosebire este între ciorba de la cantina şcolii şi o pereche de bocanci? îl întreabă Bulă pe un coleg.

– Nu ştiu! Explică-mi tu!

– Nu-i nici o deosebire! În amîndouă poţi să-ţi bagi picioarele!

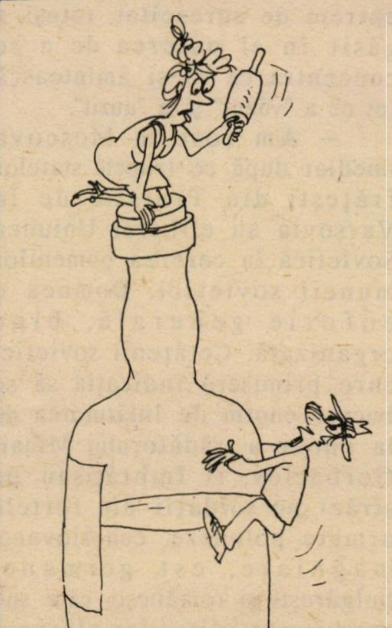

Desen de Pavel Constantin

NOI

CRONICĂ DE ALIA

HORCLUB la Tel Aviv

Convorbire cu
dl. UZI COHEN

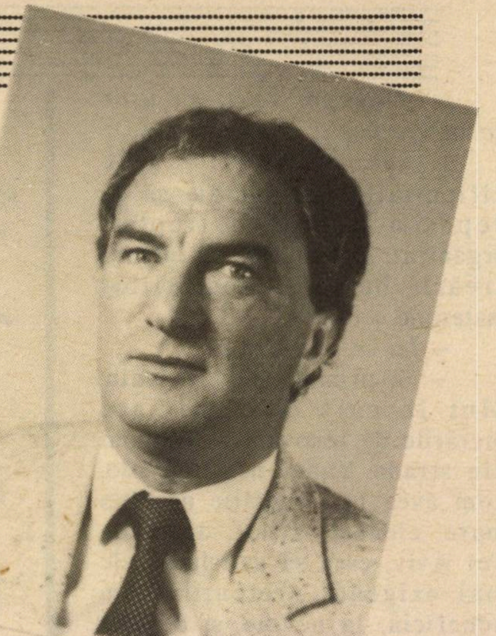

UZI COHEN: – nu sîntem apatici, nu sîntem pasivi

Titlul poate părea exotic; specificul este – mai exact va fi – autentic "românesc". Adică: un cadru adecvat pentru întîlnirea originarilor din România, locuitori ai Tel Avivului, şi desfăşurarea unor activităţi corespunzătoare profilului şi intereselor lor. Motivaţia şi amănuntele au reieşit din convorbirea avută cu dl. UZI COHEN, simpaticul şi inimosul preşedinte al filialei tel-aviviene a H.O.R.:

– De cînd şi pentru ce această funcţie?

– De 25 de ani în ţară, n-am uitat şi nu m-am ruşinat niciodată că fac parte din aliaua română. Dimpotrivă. M-am simţit solidar cu fraţii mei întru origine şi mîndru de aceia – mulţi la număr, care s-au evidenţiat prin contribuţia lor la reclădirea Eretz Israelului. În ultima vreme, paralel cu funcţia de trezorier al Consiliului muncitoresc din Tel Aviv, am răspuns la chemările H.O.R. (Hitachdut Olei Romania) şi C.O.R. (Cercul originarilor din România în Histadrut), participînd cu tot sufletul la acţiunile iniţiate de acestea în rîndurile "românilor". Ca urmare, în octombrie, am fost desemnat, de conducerea H.O.R. să conduc filiala sa din Tel Aviv, în curs de reanimare şi revitalizare.

– Sub auguri favorabili?

– Vreau să cred. În activitatea H.O.R. pe întreaga ţară s-a produs o revigorare considerabilă. În condiţiile în care fiecare din eidoturile din ţară îşi caută şi îşi afirmă identitatea (unele chiar gălăgios), Uniunea noastră se impune tot mai mult ca o prezenţă activă şi constructivă în apărarea şi promovarea necesităţilor şi intereselor originarilor din România. De ce acest proces pozitiv nu s-ar manifesta şi pe plan local, în Tel Aviv?

– Ce vă propuneţi în consecinţă?

– Să facem din filiala Tel Aviv un nucleu în jurul căruia să graviteze mulţi originari din România, dintre cei foarte mulţi care locuiesc în metropola israeliană. De toate profesiile, păturile şi categoriile sociale.

– S-a spus însă despre ei că sînt apatici, pasivi, refractari la acţiune unită...

– Vrem să dezminţim prin fapte această legendă. Experienţa, atîta cît s-a acumulat, ne dă convingerea că "românii" tel-avivieni se vor îndrepta spre noi în două eventualităţi: a) dacă vom deveni pentru ei o adresă utilă şi eficientă pentru soluţionarea unor probleme vitale. Exemple? Ne-au solicitat olim hadaşim în vederea soluţionării unor probleme de clitare; doctori în privinţa echivalării studiilor; meseriaşi interesaţi să li se permită să-şi treacă examenele de calificare în limba maternă, aşa cum se procedează în cazul altor eidoturi; un autor care vrea să-şi publice o carte, etc. şi b) dacă vom atrage un public larg la activităţi realmente atractive, care să îmbine utilul cu plăcutul...

– Ce iniţiative s-au conturat în această privinţă?

– O bibliotecă înzestrată cu cărţi româneşti, din donaţii, dar şi din procurare din sursă directă; sală de lectură cu publicaţii în limba română; cercuri artistice de şah, bridge, remy, cuvinte încrucişate; excursii, reuniuni prieteneşti şi de dezbateri pe profesii; procese literare; editarea unui buletin; alte activităţi, în privinţa cărora aşteptăm sugestii şi propuneri. ▶

– Program vast, nu ușor de înfăptuit...

– Sîntem conștienți de dificultăți; dar sperăm să le depășim acționînd treptat, organizat, sistematic, pe măsura creării bazei și condițiilor materiale.

– La ce vă referiți?

– În primul rînd, la sediu. Sînt în curs de terminare lucrările de renovare a localului din strada Yanai nr. 3. Acolo, vom avea la dispoziție un club mare, elegant, utilat, demn de Tel Aviv, care să satisfacă cele mai exigente pretenții. Vom beneficia, la nevoie, și de alte sedii ale Histadrutului. În fruntea Comitetului de onoare al filialei se află Trezorierul Histadrutului, Arthur Israelovici, cunoscut pentru solicitudinea sa față de toate nevoile originarilor din România și sprijinitor activ al inițiativelor noastre. În munca mea, mă bucur de concursul unor entuziaști activiști pe tărîmul alialei române, între care președintele H.O.R., Uri Eliav, d-na Rachela Ackerman, av. U. Adar și alții, care sînt gata să pună umărul pentru reușita acțiunilor noastre.

– Nu ne rămîne decît să vă dorim succes deplin.

Convorbirea a fost
realizată de
I. FÎNTÎNARU

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

MINIMUM cere H.O.R.-ului
să-l dea pe Ministrul
Absorbției cu capul de Peretz!

O BOMBOANĂ ACRĂ

PENTRU

Rabinul PERETZ

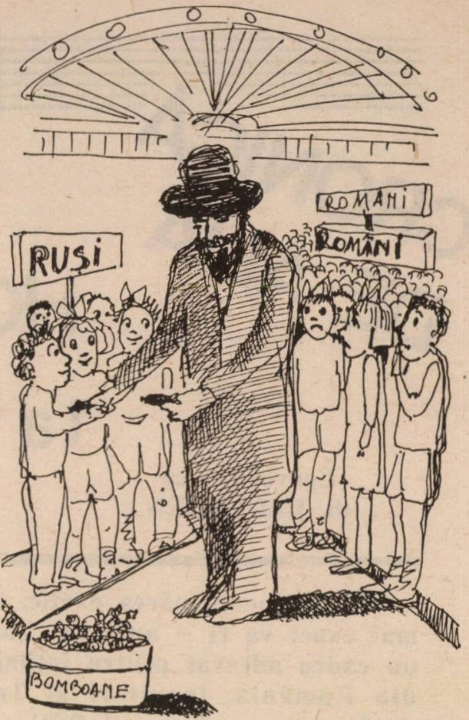

Așa a văzut Gitta Sion memorabila scenă de la aeroport. Și ea, care credea, ca și noi, că mierosul Rav Peretz e o bomboană de om!

Așa cum am aflat din "Viața noastră", luna trecută, cu un zbor de la București au sosit olim din Uniunea Sovietică și un mare grup de olim din România. Ministrul Absorbției, prea cuviosul Rav. Itzhak Peretz, prezent la aeroport împreună cu o întreagă suită de lefegii, i-a salutat cu căldură pe olimii din Rusia și, pur și simplu, i-a ignorat pe cei din România. Mai mult, el n-a permis reprezentanților H.O.R. să-i întîmpine cum se cuvine pe olimii din România. Mai mult, (ba chiar prea mult), el a mers pînă-ntr-acolo cu mîrlănia încît, deși venise cu bomboane (decontabile) pentru copii, a oferit dulciurile cu pricina numai odraslelor de ruși; copiii din România, dați de o parte de la festin, au rămas, ca să zicem așa, cu gura căscată! Ciudată primire...

În numele H.O.R., președintele Uri Eliav, a adresat ministrului Absorbției o scrisoare în care protestează cu dezgust împotriva acestei comportări inadmisibile. *"Nu este pentru prima oară* – se spune în scrisoare – *cînd olim care vin din România sînt jigniți și ofensați de comportarea dvs... Pînă cînd, stimate ministru? Nu este exclus să nu mai putem ține în frîu indignarea și răbdarea prietenilor noștri. Am cerut să fim primiți pentru a vă expune doleanțele noastre, dar zadarnic. Nu înțeleg de ce sîntem tratați astfel. Neîndoielnic, atitudinea și conduita noastră nu merită un asemenea tratament".*

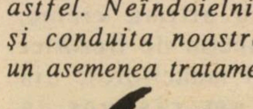

● NATZERET

Între filialele nezgomotoase, dar vii, cu înfăptuiri zilnice pentru *trib* se află – și nu pe ultimul loc – ramura din Natzeret Illit a H.O.R.-ului. Condusă de H. Buium, – și sprijinită cu grijă de primarul *nostru* Menahem Ariav și de adjunctul acestuia, Iancu Windish – filiala se

▶

ocupă îndeobşte de viaţa cultural-artistică a alor noştri. Să nu uităm că în oraşul din Nord trăiesc mulţi români şi că, dintre aceştia, mulţi sînt oameni în vîrstă, pensionari. H.O.R.-ul oferă amatorilor de-o oră bună, seri distractive, cu muzică şi dans (vîrsta de aur!), cursuri de canto, organ, chitară (animator: Fredy Sattynger), etc.

Remarcabilă este biblioteca, condusă de la întemeiere de Mina Basel. Aici se găsesc, în stare civilizată şi cu-n fişier util, cărţi în română şi franceză; ştiind să stimuleze donaţiile, biblioteca a obţinut cărţi de la Al. Mirodan (în memoria părinţilor săi, Herman şi Nety Saltman), d-na E. Zait (în memoria ziaristului Meir Zait), etc. precum şi un important lot de cărţi donate de familie în memoria lui Mişu Leibovici Basel. Greşim spunînd că spiritul de iniţiativă de la Natzeret poate servi de pildă şi altora?

DACĂ-I BAL,
BAL SĂ FIE...

...aşa şi-or fi zis (şi bine-au făcut) H.O.R.-iştii din Carmiel, mai deunăzi, cînd se îndeletniceau cu pregătirea Revelionului 1990 (sau, mai bine zis, Balul de Hanuka, pentru ca să nu se supere cuviosul rav Peretz). Ei, (informaţia am desprins-o din buletinul *Informaţia)* au decis să acorde doritorilor de a participa la magica noapte de 31 decembrie spre 1 ianuarie, posibilitatea de a plăti în... 3 rate lunare. Ca la aragaz. Intenţia e clară: hai să dăm şi olimilor, cu shekelul măsurat, o şansă! Este, în această neobişnuită idee (masă în rate lunare!?!) un semn de delicateţe sufletească, o dovadă că la Carmiel conturile-n bancă n-au strivit de tot fineţea.

● MODERNELE SALOANE ●

DOLFIN

TEL AVIV – 03/5610644
STR. HASMONAIM 90

Surpriză pentru comenzile din lunile de iarnă

- NUNŢI
- BRITH MILA
- BAR MITZVA
- ANIVERSĂRI

- Decoraţiuni splendide
- Bucătărie selectă
- Serviciu excelent

● ÎNCĂLŢĂMINTE ●

«LAZĂR»

ITALIANĂ

TEL AVIV, NVE ŞAANAN 14
(TAHANA HAMERKAZIT)
TEL. 03 – 370350

Oferă un sortiment foarte variat de încălţăminte inclusiv lucrată de mînă
LA MULŢI ANI – 1990!

● O NOUĂ CARTE ●

MOSHE OLIER

COINCIDENŢE

● NUVELE ●

● UN VOLUM DE FICŢIUNE ŞI ADEVĂR
● CINCI NUVELE ORIGINALE, CU TEMATICĂ VARIATĂ ŞI RELAXANTĂ
● O CARTE INSPIRATĂ, IEŞITĂ DE SUB PANA UNUI PEDAGOG ŞI PSIHOLOG

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 20 şk. la adresa:
Str. Keren Hayesod 23/6
Rishon le Zion
● MINIMUM ●

Vraja Kineretului

- 12 CAMERE LA MARGINEA LACULUI KINERET
- LA 2 KILOMETRI NORD DE TVERIA
- 80 ŞEKELI PE ZI INCLUSIV MICUL DEJUN, PENTRU UN CUPLU

YMCA PENIEL TVERIA
☎ 06-720685

Tînărul rabin, frumos, în 1940: *acţiunea*

O CARTE. UN EVENIMENT:

MEMORIILE RABINULUI ALEXANDER ŞAFRAN IN FRANCEZĂ

După versiunea primă, din 1988, în engleză, a memoriilor Dr-ului Alexander Şafran, Rabinul-şef al României în anii celui de-al II-lea război mondial, iată acum, în marea editură pariziană *Stock*, ediţia franceză a acestei lucrări de însemnătate capitală pentru înţelegerea a ceea ce a fost istoria judaismului românesc în anii '40-'50. Tălmăcită impecabil de Marie-Pierre Bay (traducătoarea în franceză a romanelor lui Isaac Bashevis-Singer), precedată de un substanţial cuvînt înainte al istoricului Jean Ancel, cartea lui Şafran este intitulată "Un tison arrachè aux flammes" (Un tăciune smuls din flăcări). Tăciunele sîntem noi, supravieţuitorii, care trăim datorită, în bună măsură, inteligenţei şi curajului dovedit, în anii de holocaust european, de către rabinul Şafran şi "ai săi".

Primită cu mare interes în Franţa, în Belgia, în Elveţia, pretutindeni unde trăiesc români cunoscători de franceză (şi ştim că limba lui Balzac a fost cea mai cunoscută dintre limbile europene în România mijlocului de veac XX), cartea rabinului Alexander Şafran a devenit una "de căpătîi".

Fascinantă în paginile "Tăciunelui..." este, fără îndoială, *acţiunea* pentru salvarea populaţiei evreieşti dintre Carpaţi şi Dunăre. Într-o recenzie publicată în importantul lunar *l'Arche* din Paris, scriitorul Edgar Reichman (unul dintre adolescenţii care datorează *ceva* rabinului Şafran) scrie: "În aceste împrejurări sinistre (anul începerii războiului mondial, n.n.) Alexander Şafran, fiu al mult respectatului gaon din Bacău, devine succesorul dr-ului Niemirower, fostul Rabin-şef al României; la 29 de ani, o misiune covîrşitoare, salvarea comunităţii sale, îl aşteaptă pe cel care va deveni, după patruzeci de ani, cea mai mare autoritate mondială în domeniul Cabalei şi Mare Rabin al Genevei. Împreună cu Dr. Wilhelm Filderman, preşedintele Federaţiei Comunităţilor evreieşti din România, ajutat de majestăţile lor, Regina-mamă Elena şi foarte tînărul Rege Mihai, sprijinit de Monseniorul Cassulo, nunţiul apostolic, de ambasadorii Suediei, Elveţiei şi Turciei, precum şi de Crucea Roşie Internaţională, Alexander Şafran izbuteşte să împiedice exterminarea a 400.000 de evrei care trăiau în teritoriile stăpînite de români..."

"Tăciunele..."

Întîi în engleză. Acum în franceză. Să mai amintim, ceea ce este, firesc, inevitabil, pe buzele tuturora, că memoriile rabinului Alexander Şafran trebuie, *tre-bu-ie* să apară şi în limba celor despre care este vorba-n extraordinara carte, în limba română: M

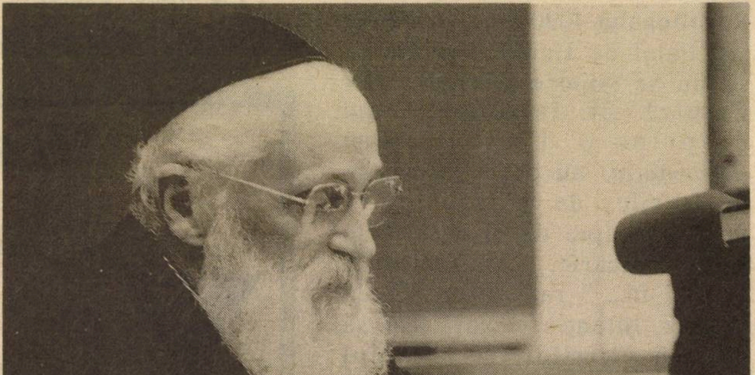

Şafran, astăzi, la Geneva: meditaţie pe marginea trecutului

NOI

etc.

*** Cea care a fost "Miss Univers – 1976", Rina Mor-Godard a hotărît să revină la concursuri internaţionale, de astă dată nu de frumuseţe (deşi Rina continuă să fie o femeie frumoasă) ci pentru titlul *"Doamna ideală"*, adică femeia care ştie să fie o perfectă gospodină în bucătărie, o lady în salon şi în societate, o mamă iubitoare şi o soţie de nădejde. Rina Mor-Godard e actualmente om de afaceri şi mamă a doi copii. Să mai amintim că, la origine, aparţine tribului nostru?

▲ *** La unul dintre cele mai elegante hoteluri din Ierusalim, Sara şi Matei Davidovici au organizat sărbătorirea "Bar Mitzvei" fiului lor, Ury. Cine nu a fost printre cei 500 de invitaţi? Deputaţii Ţahi Hanegbi şi Şaul Amur, miniştrii Roni Millo şi Moşe Nissim, ambasadorul egiptean în Israel cu soţia, etc. etc. Premierul Itzhak Şamir nu a venit, dar a trimis o telegramă de felicitare. Clişeul nostru reprezintă pe ministrul Moşe Nissim şi soţia sa Ruth (fiica lui Itzhak Korn, care ani de zile a condus organizaţia olimilor "români") alături de Avi Pevzner, purtătorul de cuvînt al primului ministru (care nu suportă fotografii la masă...)

*** Presa, în căutare de senzaţional, l-a "ochit" de astă dată pe deputatul Miha Hariş care deţine totodată, funcţia de secretar general al Partidului Muncii. Ea s-a interesat cum şi de ce Miha Hariş a primit o limuzină "Mitsubishi" nouă?!

*** Ofiţerul de poliţie Lea Siegler a fost nu de mult în centrul opiniei publice. De ce? Abia de curînd s-a descoperit faptul că Lea Siegler, pe atunci proaspăt absolventă a şcolii de ofiţeri, a fost "transplantată" în aceeaşi celulă din închisoarea de la Abu Kabir, cu faimoasa Hava Yaari (acuzată de crimă) pentru a o convinge pe aceasta din urmă să se destăinuie... Leea s-a "recomandat" Havei ca fiind bănuită de falsificare de dolari şi paşapoarte. Treptat ea şi-a cîştigat încrederea criminalei! Lea Siegler este actualmente comandant-adjunct la una din secţiile anchetatoare importante din direcţia regionalei Tel Aviv a poliţiei israeliene. Ne-am bucurat citind într-un ziar ebraic că îndrăzneaţa poliţistă s-a născut în România, a aliat în Israel pe cînd fusese copilă, a absolvit gimnaziul Herzlia şi... pentru a-şi îndeplini misiunea de a descoperi din secretele Havei Yaari, s-a "aclimatizat" la condiţiile pe care orice "bănuită de profesie" trebuie să le îndeplinească...

*** Cîţiva cititori ne-au întrebat de ce nu se mai găsesc în rafturile librăriei *Lepac*, din Tel Aviv (plus filiala nouă de la Haifa) ziarele româneşti: *Scînteia, România liberă*, etc. Le răspundem că a) nu ştim de unde vine această subită şi ciudată întrerupere a importului de gazete bucureştene b) sîntem, ca toată lumea, miraţi de cele întîmplate şi c) interesîndu-ne la simpatica Yolanda, responsabila atotştiutoare a librăriei, aceasta ne-a informat că persoanele doritoare a citi ziarele în cauză se pot abona în mod individual, urmînd să primească tipăriturile la domiciliu, cu poşta.

NOI

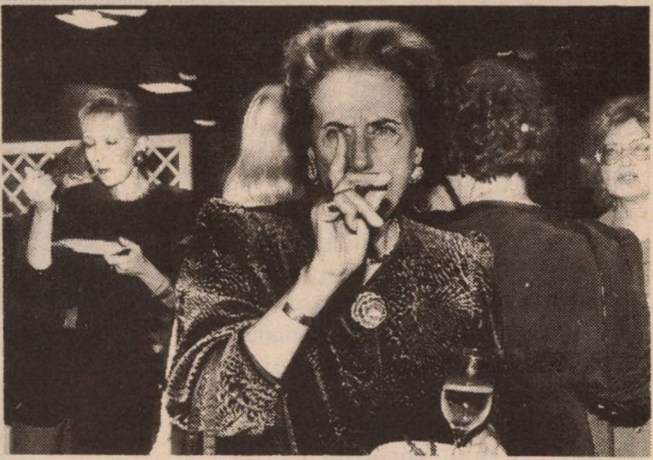

▲ *** Tenorul Gaby Sade (căruia îi place să vorbească limba română, deşi e stăpîn pe ebraică şi engleză) a plecat recent în U.S.A. pentru o serie de audiţii. La Opera din Seattle – de pildă – i s-a propus să apară în rolul lui Don Ottavio din opera "Don Giovanni". *În clişeu*, Gaby cu soţia sa, Dorit – o cunoscută modelistă la care multă lume din teatru, printre care şi actriţa Sandra Sade, recte cumnata, îşi lucrează toaletele...

*** În luna februarie 1990, fotomodelul de renume mondial, Michaela Bercu, împlineşte 20 de ani. La mulţi ani!

●

*** *Punct*, mica revistă a cenaclului literar (singurul-cenaclu-de-acest-fel-din-Israelul-începutului-de-1990), animat de poetul Solo Juster şi de soţia acestuia, folclorista Mariana Juster, a ajuns la nr. 5.

În sumar: versuri de Andrei Fischof, Solo Juster, Maria Găitan, proză de Adrian Zahareanu, Mariana Juster şi Geta Berghoff. De data asta nu mai lipseşte numărul şi data, dar, în schimb, lipseşte adresa revistei. O furnizăm noi, în consecinţă, punînd la punct *Punctul* pentru neglijenţa redacţională: Solo Juster, tel. 03/453386.

*** Revista poloneză "Polityka" publică un interviu cu Mihnea Berindei şi Adriana Cornea-Combes, reprezentanţii (la Paris) ai Ligii pentru drepturile omului în România, aflaţi amîndoi la Varşovia ca invitaţi ai Comisiei Helsinki din Polonia. (Ce vremuri trăim!). Răspunsurile lor (publicate sub titlul "Fără narcoză") oferă o bună sinteză despre situaţia gravă şi frecventele cazuri de încălcare a drepturilor omului în România. Doar o mică "scăpare", care ne-a întristat. La întrebarea privind problema emigrării, după ce explică situaţia populaţiei germane din România, d. Mihnea Berindei adaugă: "În prezent, în România se află puţini evrei. De regulă, ei emigrează în Statele Unite". Bieţii evrei din România, stabiliţi în majoritate în Israel, nici nu ştiu că d. Berindei le-a dat viză de intrare în America!

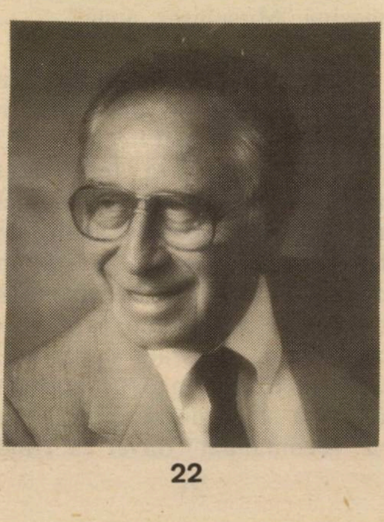

Cassvan: nu numai Mozart

▲ *** Directorul general al hotelului "Hilton" a invitat la o recepţie, în saloanele hotelului, "elita" feminină din Tel Aviv. Nu se putea ca printre invitate, să nu fie şi Ester Rubin, hiper-sociala văduvă a marelui pictor Rubin.

*** Prezenţele de *trib* peste hotare sînt din ce în ce mai de calitate (faptul că în nr. trecut vorbeam pe două pagini încheiate despre aventurile businessmanului Micky Marcovici, (băiat de Bucureşti), împuşcat la New York de-amicii mafioţi în Rolls-ul cu care se mîndrea, – nu înseamnă că *ai noştri* se afirmă numai pe aceste speciale tărîmuri...).

● Uite, colaboratorul nostru de la Idei, profesorul doctor Arminius Cassvan nu este, cum şi-ar închipui unii, numai un obsedat de Mozart şi filozofii ci şi unul dintre specialiştii americani cei mai de seamă în domeniul "luptei contra durerilor". Nu de mult el a condus (chairman) comitetul de organizare al celei de-a 4-a "Conferinţe internaţionale despre durerile muschiulare şi neuropatice", care s-a desfăşurat la New York.

Arminius Cassvan, M.D., Chairman
Avital Fast, M.D.
Arie Feibel, M.D.
Andrew A. Fischer, M.D., Ph.D.
Daniel Shapiro, M.D.

Împotriva durerilor

NOI

• O "vedetă" în cîmpul medicinii, dar de astă dată pe linia veterinară a acestei ştiinţe, este d-rul Aristide Wexler. Născut la Ploieşti, şcolit la Bucureşti, asistent la Facultatea din Cotroceni în anii '50–'60, dr. Wexler (Titi pentru iniţiaţi) conduce o clinică de faimă şi lux în Willington, New Jersey, la 203 Club House Drive. La el nu se obţin ore de consultaţie ci audienţe pentru patrupezii cu probleme de pe East Coast. Cea mai bună cale de a ajunge la doctorul de elită fără să faci coadă (prea mult) este o recomandare din partea cuiva de pe la Iaşi sau Murfatlar. Dacă odată cu recomandarea prezinţi şi două bancuri noi cu Bulă, ai şanse să fi luat peste rînd.

*** Rămînînd la capitolul doctori, dar ieşind din lumea medicinei – să semnalăm că d-rul (în sociologie) Michael (Musi pentru intimi) Cernea, de la "World Bank" a fost distins, mai deunăzi, cu Premiul Solon I. Kimball. Acesta reprezintă cea mai înaltă distincţie în U.S.A. pentru aplicarea antropologiei sociale la probleme de interes public. Premiul a fost acordat lui Cernea (ex-stea a presei bucureştene de tineret din anii '50–'60) în cadrul Congresului anual al Asociaţiei Americane de Antropologie, care a avut loc la Phoenix, Arizona. Dar despre premiul acesta de răsunet şi despre laureatul său pe '89, – mai pe larg, în numărul viitor.

Dr. Aristide Wexler la nunta fiului său (în smoking alb), medic pediatru cu, aşa cum se vede, o frumoasă chinezoaică

În fotografie, preşedintele Băncii Mondiale, Dr. Barber Conable (stînga) întreţinîndu-se cu sociologul Musi Cernea (centru) şi cu un alt cercetător

Rubrică redactată de
BEN IACOV-ZWI
şi M. RAFAEL

IŢIC

FRIZERUL MEU

★

Coafură pentru femei, bărbaţi şi copii – după linia modei 1990 – 1991

MIVȚA

Militari 15% reducere
Copii – 10 şekeli
Pensionari – 15 şekeli

HOLON, STR. SOKOLOV 130
TEL. 847359 – 847449

• 1990 – LA MULŢI ANI! •

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 4 şekeli

ÎN LEGĂTURĂ CU

O MÀRTURIE, O MÀRTURISIRE

În urma difuzării prin radio şi a publicării scrisorii mele "O mărturie, o mărturisire", mi-au parvenit pe diverse căi o serie de ecouri, atît din România, cît şi din alte ţări (printre care destul de multe din Israel). Ele conţin aprecieri – pozitive sau negative –, observaţii şi sugestii. Indiferent dacă au fost făcute cu simpatie şi înţelegere sau cu ostilitate, am căutat să reţin tot ce am găsit în ele judicios şi esenţial. Chiar în textul publicat în "Minimum" am ţinut seama de unele din ele; pe celelalte le voi avea în vedere cînd voi avea posibilitatea să public textul integral.

Ţin să mulţumesc pe această cale tuturor celor care, indiferent de intenţii, m-au ajutat sau mă vor mai ajuta cu observaţiile lor.

Aş dori să profit de acest prilej pentru a aduce la cunoştinţa cititorilor una din precizările sugerate de ecourile la care m-am referit. Ea urmează a fi intercalată după pasajul (v. "Minimum" nr. 30, pag. 33) în care spuneam: *"Conducător crescut la şcoala lui Stalin, Gheorghiu-Dej nu era însă un paranoic. Era dur, calculat, lipsit de scrupule şi de multe ori crud".*

În continuare, se va intercala textul următor, cules cu cursiv:

În perioada în care G. D. a condus partidul şi ţara, regimul a avut un puternic caracter represiv. Au fost întemniţaţi leaderi politici din toate partidele. Au fost suprimaţi nu numai numeroşi adversari politici ai comuniştilor, ca Iuliu Maniu, Ion Mihalache, George Brătianu şi alţii, ci şi fruntaşi ai partidului comunist, ca Lucreţiu Pătrăşcanu şi Vasile Luca. Şantierul canalului Dunăre-Marea Neagră, înfiinţat în scopul nemărturisit de a sluji drept lagăr de concentrare, s-a transformat, datorită regimului de detenţie inuman, într-un vast cimitir pentru oameni nevinovaţi – ca, de altfel, şi o seamă de închisori aşa-zis "normale".

Într-o primă versiune a acestei scrisori deschise (cea difuzată la "Europa Liberă") am apreciat că, totuşi, "privind lucrurile în ansamblu, mai ales comparativ, găsim la el (la G. D.) un oarecare simţ al măsurii, o anumită moderaţie, aş zice tipic românească". Cu adausul: "subliniez: comparativ, relativ".

Unii ascultători din România şi cititori din străinătate au contestat această caracterizare, socotind-o nejustificată sau exagerată. Argumentele lor mi-au dat de gîndit. Ca urmare, am adăugat pasajul antepenultim, care, introducînd un accent ce lipsea, nu epuizează, desigur, întreaga gamă a măsurilor represive ale regimului.

Precizez că prin cuvintele "pe ansamblu" am avut în vedere întregul ansamblu al acţiunii de guvernare, inclusiv în domeniul economic. Aici, privind înapoi comparativ, din perspectiva zilelor atît de negre de azi (comparaţia se poate face şi cu Stalin), poate că desluşim în trecut, în pofida racilelor inerente sistemului, "un oarecare simţ al măsurii, o anumită moderaţie".

Însuşiri care, evident, lipsesc conducerii actuale.

SORIN TOMA

În urma apariţiei scrisorii lui S. Toma "O mărturie, o mărturisire", ziarul "Haaretz" a publicat la 1 decembrie un articol-interview intitulat "Păcatul tovarăşului Sorin". Pornind de la scrisoare şi de la interview, autoarea, ziarista Iudith Grinblat, urmăreşte – în spirit critic şi totodată cu un efort de obiectivitate – drumul vieţii lui S. T., activitatea lui politică, rolul lui şi al "Scînteii" în edificarea regimului totalitar comunist în perioada lui Gheorghiu-Dej, renaşterea lui prin cădere şi evoluţia convingerilor lui pînă la recenta lui "Mărturie".

Amintim că, paralel cu ecoul stîrnit în presa israeliană, "Mărturia" lui S. Toma este reprodusă şi comentată în numeroase publicaţii de limba română din lume. Între acestea, ziarul "Curentul", din München, care-a reprodus textul integral şi buletinul B.I.R.E. din Paris, unde textul lui S. T. apare în foileton.

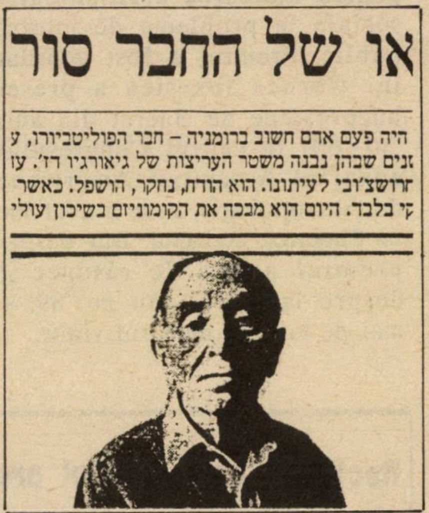

או של החבר סור

היה פעם אדם חשוב ברומניה – חבר הפוליטביורו, ע
זנים שבהן נבנה משטר העריצות של גיאורגיו דז׳. עו
זרושצ׳ובי לעיתונו. הוא הודח, נחקר, הושפל. כאשר
קי בלבד. היום הוא מבכה את הקומוניזם בשיכון עולי

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Cenuşă

Se pare că şi cenuşa a ajuns la preţ la bursa neagră (fiindcă în magazine, fireşte, nu se vinde asemenea marfă). Contra sumei de 25 lei, obţii un kilogram din amintitul produs, din care gospodinele, în lipsă de săpun, fac... leşie pentru spălatul rufelor.

• Titlu

Săptămînalul vest-german "Der Spiegel" a publicat un amplu articol despre România de azi, intitulat "Ţara morţilor în viaţă".

• Ionesco văzut de Ionescu

Eugen Ionescu, marele dramaturg al vremii noastre a împlinit 80 de ani. Interzis în, *tocmai în* România tinereţii sale, Ionesco, membru al Academiei Franceze este reprezentat pe toate scenele de seamă ale lumii şi tipărit în cîteva zeci de limbi. Strigîndu-i, de aici, "la mulţi ani", amintim că în zilele acestea de sărbătorire a apărut o excelentă carte despre începuturile celebrului octogenar: "Les débuts littéraires roumains d'Eugene Ionesco (1926 – 1940)" de Gelu Ionescu (nu Ionesco), critic literar de deosebită fineţe, şi redactor la "Europa Liberă". Editată la "Carl Winter Universitatsverlag" din Heidelberg, Germania (dar de ce să nu zicem Europa?), volumul poate fi procurat, trimiţînd 120 mărci (scump, dar face...) pe adresa editurii: Lutherstrasse 59, – 69 Heidelberg 1.

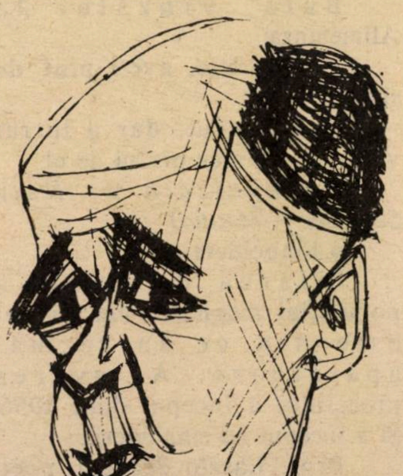

Eugen Ionescu – desen de Marcel Iancu

• Vine Turcu!

...De fapt, a venit. Liviu Turcu, înalt ofiţer român de contra-informaţii (un Pacepa ceva mai mic în grad) a cerut (şi a primit) azil politic în Statele Unite. Turcu, care răspundea de spionajul în ţările de limbă germană, răspunde acum, pe-ndelete şi cu de-amănuntul la întrebările omologilor săi din C.I.A. Se pare că revelaţiile şi analizele sale politice merg drept la ţintă: cum e turcu, şi pistolul.

• Nadia Comăneci

Ştirea a apărut pe pag.I-a a tuturor ziarelor şi la începutul jurnalelor TV din lumea întreagă. Nadia Comăneci, gloria României contemporane, a trecut clandestin graniţa spre Ungaria, tîrîndu-se 6 ore prin noroaie şi zăpadă.

Agnes Keletty-Birro (68) care a cîştigat 5 medalii de aur la concursurile olimpice de gimnastică, a dat – zguduită de eveniment – un interview reporterului Yerah Tal, de la cotidianul "Haaretz", imediat după ce Nadia Comăneci a ajuns în Ungaria şi, de acolo, a plecat în U.S.A.

Predecesoarea Nadiei întru performanţe... şi evadări, discută problema:

NADIA: pe brînci, prin noroaie

– Sportivii fruntaşi din Europa estică au condiţii de viaţă preferenţiale. De ce sînt cazuri cînd unii fug în Apus?

– E adevărat că sportivii au anumite avantaje, dar la ce bun sînt banii cînd n-ai ce cumpăra cu ei, aşa cum se întîmplă în România? Un sportiv e om ca toţi oamenii şi vrea să trăiască în libertate. Nu numai sportivi părăsesc ţările comuniste. De-ar putea, mulţi ar părăsi România.

– Cînd aţi fugit în Apus, cariera dv. a suferit?

– Am fugit în 1956, cînd am participat la Olimpiada de la Melbourne şi aveam deja 36 de ani, la finele carierei. Fără îndoială că imigrarea într-o altă ţară poate lovi în carieră. De pildă, sportivii care au apărut cîndva la o Olimpiadă sub un drapel, n-au voie s-apară la altă Olimpiadă sub alt drapel. Dar sportivul care hotărăşte s-aleagă libertatea face toate calculele şi ştie ce pierde şi ce cîştigă. În primul rînd, dreptul de a fi liber.

– V-aţi întîlnit în ultima vreme cu Nadia Comăneci?

– Nu, însă Ory Weiss, prietena mea, antrenoare la Rishon Le Zion, care se perfecţionează actualmente în România, s-a întîlnit, în cadrul specializării, cu Comăneci. Ea mi-a povestit că Nadia arată groaznic. S-a îngrăşat şi nu a impresionat din punct de vedere profesional. Weiss a povestit că Nadia nu-i deloc mulţumită şi se ceartă cu responsabilii ei, revoltată că nu i se permite să plece în Occident şi că, în general, viaţa e grea în România.

– *Sincer, privind înapoi, nu regreţi că ai fugit în Apus, cu 33 ani în urmă?*

– Din punct de vedere sportiv, n-am procedat just. Mi-e greu în ţară, pînă-n ziua de azi. Nu regret, însă. N-am mai putut suporta regimul stalinist care domnea atunci în Ungaria. De altă parte, n-aş fi putut trăi în altă ţară, în afara Israelului. Cu toate greutăţile, doar aici m-am simţit acasă, Cariera unui sportiv din zilele noastre nu-i lungă. Eu am participat la trei Olimpiade, Comăneci – la două, iar astăzi e greu să faci faţă la o Olimpiadă. Pe urmă vine declinul, cu toate urmările lui fireşti. Nadia Comăneci, în afara lipsei de satisfacţii profesionale, a avut şi grele deziluzii din partea oficialităţilor, ceea ce a făcut-o să fugă.

• Şi tot Nadia

Se pare că fuga Nadiei Comăneci a provocat nelinişte la Bucureşti nu numai din cauza şocului "ideologic" al gestului.

Ci şi din alte motive.

Aşa cum scria ziarul budapestan *Nepsport*, Nadia Comăneci a avut o legătură *romantică* cu Nicu Ceauşescu, fiul preşedintelui român. Iar teama că marea gimnastă va povesti, eventual într-o carte de memorii, detalii despre acest episod, e mare.

De fapt, spaima de revelaţii de ordin "intim" e tradiţională: iniţiaţii îşi amintesc că în 1956, cunoscuta actriţă Elvira Godeanu a fost oprită în ultimul moment să plece la Paris cu trupa Teatrului Naţional, care a prezentat "Scrisoarea pierdută" de Caragiale pe malurile Senei.

Motivul? Superba Elviră era prietena lui Gh. Gheorghiu-Dej şi ideea că ea ar fi putut "rămîne" la Paris şi vorbi..., l-a îngheţat pe conducătorul partidului.

(Alte detalii despre viaţa sentimentală şi, ca să zicem aşa.. sionistă a simpaticei Nadia, la rubrica *Sport).*

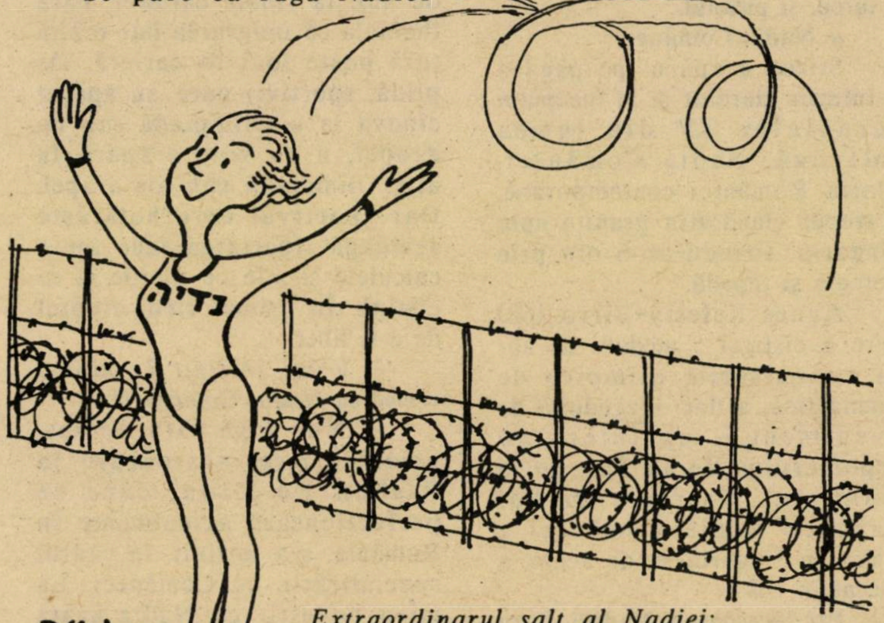

Extraordinarul salt al Nadiei: caricatură de Mike (Yediot Aharonot)

NU VĂ FIE CU BĂNAT,

FRAŢILOR DIN BUZĂU ŞI

VASLUI, DIN OLTENIŢA ŞI

BÎRLAD, ÎNSĂ BANATU-I

FRUNCEA

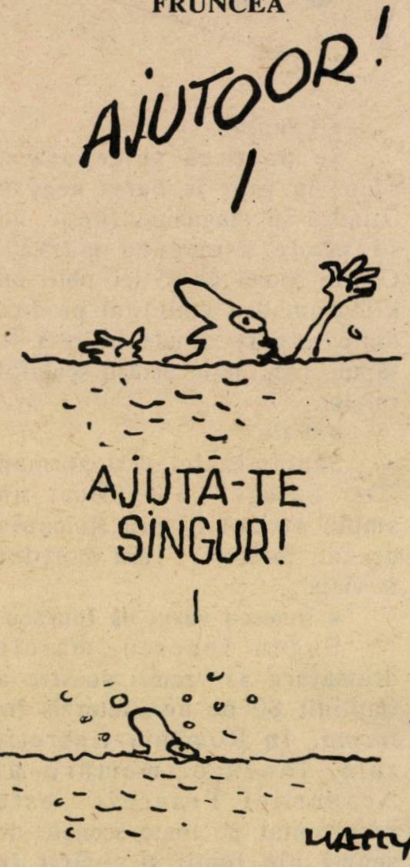
AJUTOOR!
AJUTĂ-TE SINGUR!

• Bulă

Bulă, vînzător la Alimentara:

– Domnule, aveţi praf de supă?

– Am avut, dar a intrat vîntul şi s-a ales praful de el.

(Comunicată de Nelu Solomon – Metula)

• Sinucideri

"Starea de spirit a populaţiei maghiare din Ardeal este din ce în ce mai apăsătoare. Agravarea procesului a început după 1956. Şi a început cu sinucideri...

Prof. Laszlo Szabedi, poet, prozator, eseist, excelent traducător al poeţilor moderni francezi, dar şi realizatorul uneia din variantele maghiare ale Glosei lui Eminescu, traducător al lui Sadoveanu, filolog, şeful catedrei de literatură universală a Universităţii Bolyay... s-a aruncat în faţa trenului, la Someşeni. S-a sinucis prorectorul universităţii, prof. dr. ing. Zoltan Csendes, poate cel mai mare statistician pe care l-a avut România în ultimele decenii. După puţin timp, l-a urmat soţia. S-a sinucis dr. Miklos Molnar, profesor la catedra de economie. În realitate, sinuciderile se ţin lanţ de atunci. S-a aruncat de la etajul 10 Iudita Scribski, corespondenta din Baia Mare a ziarului "Elore". S-a aruncat de pe acoperişul unui bloc filologul şi poetul Kalman Nágy, autorul mai multor traduceri din finlandeză. S-a sinucis la Tg. Mureş tînărul poet Kalman Szocs. S-a omorît cea mai marcantă personalitate a poeziei maghiare transilvănene, virtuos traducător al poeziei moderne engleze, dar şi al lui Ştefan Augustin Doinaş, Dömokoş Silagyi. De la moartea lui s-au împlinit la 2 noiembrie, 10 ani. S-a sinucis fosta sa soţie, excelenta poetă care a fost Gizella Hervay. În paranteză fie spus, ei îi aparţine cea mai bună versiune maghiară din Ana Blandiana. După ani de puşcărie, s-a spînzurat nu de mult – în condiţii cel puţin bizare – la Sf. Gheorghe, actorul Arpad Viski.

(După "Europa Liberă")

• 500 kg. de aur

Un inginer din Piatra Neamţ, care lucrează detaşat de trei ani pe şantierul noului Palat Prezidenţial din Bucureşti ne spune: E o absurditate; 2800 de ingineri, 17000 de muncitori, 12000 de soldaţi muncesc acum pe acest şantier. Fiecare inginer e talonat de doi agenţi de securitate. E imposibil de ştiut cîţi ingineri şi tehnicieni muncesc în bunkerul secret din palat unde se construieşte, printre altele, o enormă instalaţie de ascultare şi o rampă de lansare. Costul palatului va depăsi 6 miliarde de dolari – în centrul palatului este o sală de ceremonie de 50 pe 42 de metri. Pereţii sînt din marmură adusă din Africa de Sud şi de la Cararra. Uşa e încrustată cu pietre preţioase şi cîntăreşte 500 kilograme de aur pur.

(după "Europa Liberă")

BANATU-I FRUNCEA!

◆ NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

Saloanele Beit Ţionei America

TEL AVIV בית ציוני אמריקה

STR. DANIEL FRISH 1,
COLŢ IBN GVIROL 26
TEL.259341-259318-210037

SĂRBĂTORIRI ÎN STIL EUROPEAN
PÎNĂ LA 230 PERSOANE
PREŢURI SPECIALE:
NUNTĂ – 18$
BAR MITZVA – 16$
BRITH – 11$

STRICT CASHER

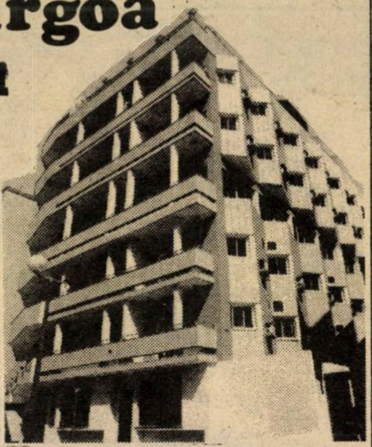

Noul Hotel Margoa Natania

Cel mai popular hotel din Natania din urmă cu 25 de ani s-a redeschis – mai mare şi mai bun decît oricînd! I s-au adăugat patru noi etaje împreună cu un nou lift, sală de banchete, bar exclusiv şi cofetărie

Toate camerele au fost mobilate din nou şi acum au aer condiţionat, încălzire centrală, telefon şi radio. Se acordă facilităţi la contractare

HOTELUL MARGOA a fost totdeauna renumit pentru prieteneasca, intima atmosferă şi cea mai bună mîncare din Natania. Este o reputaţie pe care făgăduim s-o păstrăm

**NATANIA, STR. GAD MAHNES 9
TEL. 053-624434, FAX 053-623430**

ÎNLESNIRI SPECIALE PENTRU TOATE FESTIVITĂŢILE

NOUL HOTEL MARGOA NATANIA

ROMANIA
LEI 16 POSTA

minimum NU RÎDE

REGELE MIHAI LA BUCUREŞTI ?

În urmă cu 20 de ani, sau cu 15, sau cu 10, sau cu 8, sau cu 4, sau cu 2, sau cu 1 an, sau cu 6 luni, sau chiar cu 3 luni, oridecîteori careva din Apus vorbea despre revenirea lui Mihai pe tron, la Bucureşti, lumea (toată) izbucnea în rîs: fii domnule, serios... nu e posibil... *obiectiv* vorbind, nu e posibil...

Acuma, lumea, lumea "raţională" spune tot aşa: nu e posibil, obiectiv discutînd, nu e posibil. Dar nu mai rîde. Nu, nu mai rîde. Fiecare dintre noi, năucit de cele ce s-au petrecut în Europa de Răsărit, zice şi îşi zice: am văzut atîtea în 1989, încît...

Ca străjer, la o paradă, pe stadionul ANEF din Bucureşti c. 1939

Cu prinţesa Anne şi una din fiice. Elveţia, c. 1960

În Elveţia, cu soţia, fiicele Sofia, Irina şi Elena şi trei nepoţi: Angelica, Mihai, Nicolae

La căsătoria cu prinţesa Anne de Bourbon-Parma

Mihai, azi: gînduri

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

Duel

ADY CARMI ▸

◂ SORIN CUNEA

Ziaristul av. Ady Carmi a trimis redacţiei "Davar haşavua" suplimentul cultural al ziarului "Davar" – o scrisoare de reacţie la un reportaj, scrisoare care a apărut în nr. din 17 noiembrie al amintitului supliment. O reproducem:

"În suplimentul Davar Haşavua din 20 octombrie a.c., în reportajul despre "Radio Europa Liberă", aţi scris şi despre unul din redactorii israelieni de la acest post, Sorin Cunea, – dar cu unele inexactităţi.

Cunea a venit în Israel din România în anul 1965 iar după doi ani a plecat în Germania şi a rămas acolo pînă în ziua de azi ca redactor la "Radio Europa Liberă", la emisiunile pentru România. După spusele sale, a rămas acolo fiindcă nu a fost primit la Radio "Kol Israel" din cauza şefului secţiei de emisiuni în limba română, Ady Carmi, "care ştia că eu sînt mai bun decît el". Adevărul este însă altul. În acei ani au venit din România foarte mulţi olim, între care şi zeci de ziarişti evrei aruncaţi din presa comunistă după ani şi ani de muncă. Mulţi dintre ei au cerut să fie primiţi la "Kol Israel", la programele în româneşte. Nu i-am primit la lucru permanent, ci numai pentru pregătirea unor emisiuni sporadice. Printre alte motive, pentru că nici unul dintre ei nu ştia ivrit, dar şi fiindcă aveau un trecut neclar, din punctul noastru de vedere, căci ştiam că odată cu sutele de mii de olim, au venit şi spioni din blocul răsăritean.

Radio "Kol Israel", ca loc de muncă "sensibil", a preferat să folosească la pregătirea emisiunilor pentru ţară şi străinătate, ziarişti aflaţi de mulţi ani în ţară. E adevărat că Sorin Cunea nu a fost primit la lucru permanent la Radio – nu este însă adevărat că ăsta e motivul pentru care a părăsit ţara".

ADY CARMI
Ierusalim

...La care, Sorin Cunea răspunde prin "Minimum" următoarele:

Dl. Ady Carmi s-a plîns redacţiei ziarului Davar care, chipurile, într-un reportaj, ar fi strecurat unele inexactităţi. Reclamantul, însă, în scrisoarea adresată ziarului păcătuieşte el însuşi recurgînd la unele inexactităţi scriind: *"După spusele sale* (ale mele S.C.) *a rămas acolo* (în Germania S.C.) *fiindcă nu a fost primit la Radio "Kol Israel" din cauza şefului secţiei de emisiuni în limba română, Ady Carmi, "care ştia că eu sînt mai bun decît el".*

Nu, nu aşa scrie în "Davar" Igal Avidan cu care am stat îndelung de vorbă la München, în bună parte chiar în ivrit. Autorul scrie: *"La Kol Israel" nu a fost primit, cu toate că Sohnutul vroia să-i plătească salariul. Şeful secţiei de emisiuni în limba română, Ady Carmi,* mi-a spus Cunea, *ştia că eu sînt mai bun decît el".* Acesta fiind textul adevărat, povestea cu "rămasul acolo fiindcă" nu stă nici în picioare şi nici în cursiv (iată, alăturat, chiar originalul pentru cititorii de ivrit). Şi mai am păstrată în arhiva mea personală, timp de peste două decenii, scrisoarea pe care Ady Carmi mi-a trimis-o de la Ierusalim la Tel Aviv la 27.12. 1966, cu următorul conţinut: *"Stimate d-le Cunea. Problema se află în studiu la Iosef Cariv, directorul emisiunilor pentru olim. Pentru urgentare, ar fi poate nimerit ca Sohnutul să se adreseze primul, în scris, direct d-lui Cariv. La revedere! Ady Carmi".*

În nopţile mele de insomnie, de-a lungul anilor, m-am întrebat de ce nu a vorbit direct Carmi cu Cariv care, bănuiesc, aveau birourile, dacă nu pe acelaş culoar, precis că în aceeaşi clădire? Pentru ce aceste tergiversări, această trimitere de la Carmi la Cariv, a unui ziarist israelian, nou venit în ţară, care avea de hrănit pe atunci trei guri, printre care şi acea a unui prunc? Să fi fost motivul că *"nici unul dintre ei* ("zeci de ziarişti evrei aruncaţi din presa comunistă" A. C.) *nu ştia ivrit, dar şi fiindcă aveau un trecut neclar, din punctul nostru de vedere, căci ştiam că odată cu sutele de mii de olim, au venit şi spioni din blocul răsăritean"?*

Şi asta o aflu de-abia acum! Dacă aş fi cunoscut în 1966 acest motiv, această precizare a politicii de cadre a lui "Kol Israel", mi-aş fi retras

▷

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

imediat cererea de angajare. Prea coincidea cu temerea pe care mi-a arătat-o securitatea română, în zilele şi nopţile de interogatorii chinuitoare, pe strada Uranus din Bucureşti, cînd maiorul Brînzaru (nu ştiu nici astăzi dacă ăsta era numele lui adevărat sau pseudonimul sub care semna procesele verbale de anchetă) mă întreba cu insistenţă: *"Şi cum ai făcut spionaj pentru Israel? Cu cine aveai legătură la legaţia Israelului din Bucureşti?"* Acum înţeleg de ce nu puteam fi angajat ca redactor la *"un loc de muncă atît de sensibil* cum este Kol Israel".

În ce priveşte certificatul pe care mi-am permis să mi-l dau atunci cînd am stat de vorbă cu tînărul meu coleg de breaslă Igal Avidan, cred că, aşa cum se spune în româneşte, "m-a luat gura pe dinainte"! Nu a fost, recunosc, nu a fost nici colegial şi nici cuviincios. Îmi amintesc doar că în urmă cu 23 de ani emisiunile de radio ale postului de limba română "Kol Israel" erau sub orice critică, redactate şi vorbite într-o limbă ce părea să fie româneşte. Se auzea pînă la Tel Aviv că redactorii ei ştiau... ivrit! Şi atunci? Cum să nu mi-o iau în cap şi să nu afirm că eram mai bun decît Carmi?

Iar cu privire la rămînerea (sau probabil că avocatul Ady Carmi a vrut să scrie plecarea) mea în Germania aş putea aduce multe dovezi din care să reiasă că în nici un caz nu este vorba de o rămînere, ci de un contract pe care l-am semnat cu Radio Free Europe, contract primit pe adresa mea, care este valabilă şi astăzi, în cutia poştală a apartamentului înregistrat în Tabu pe numele meu şi al soţiei pentru care am plătit taxele aferente şi onorariul avocatului. Apartamentul se află la o aruncătură de băţ de Tel Aviv şi nu de München, Hamburg sau Köln (arnona este plătită în fiecare an în martie).

Aş dori, acum, după trecerea a 23 de ani, să-i mulţumesc lui Ady Carmi pentru NEANGAJAREA mea la "Kol Israel". Cine ştie ce se alegea din mine!

SORIN CUNEA
Bnei Brak–München

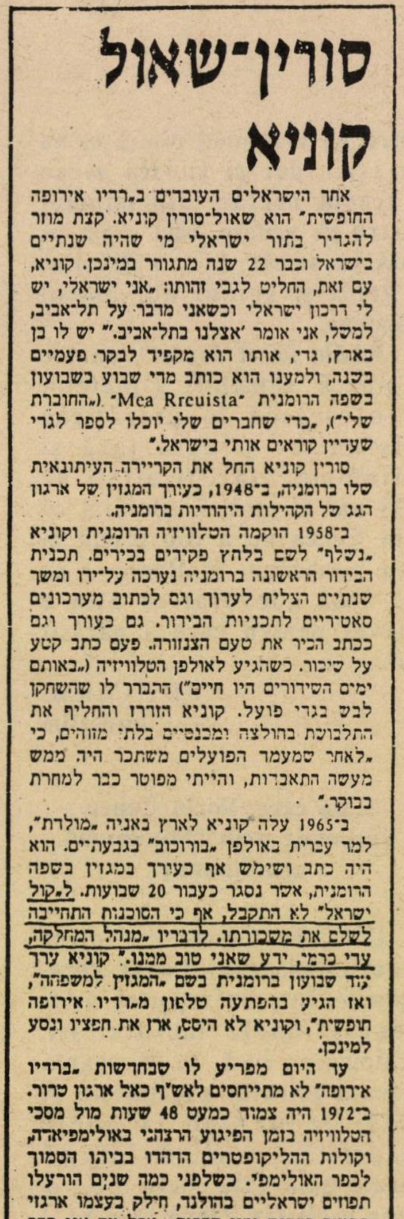

סורין־שאול קוניא

אחד הישראלים העובדים ב„רדיו אירופה החופשית" הוא שאול־סורין קוניא. קצת מוזר להגדיר בתור ישראלי מי שהיה שנתיים בישראל וכבר 22 שנה מתגורר במינכן. קוניא, עם זאת, החליט לגבי זהותו: „אני ישראלי, יש לי דרכון ישראלי וכשאני מדבר על תל־אביב, למשל, אני אומר 'אצלנו בתל־אביב.'" יש לו בן בארץ, גדי, אותו הוא מקפיד לבקר פעמיים בשנה, ולמענו הוא כותב מדי שבוע בשבועון בשפה הרומנית "Mea Rrcuista" („החוברת שלי"), „כדי שחברים שלי יוכלו לספר לגדי שעדיין קוראים אותי בישראל."

סורין קוניא החל את הקריירה העיתונאית שלו ברומניה, ב־1948, כעורך המגזין של ארגון הגג של הקהילות היהודיות ברומניה.

ב־1958 הוקמה הטלוויזיה הרומנית וקוניא „נשלף" לשם בלחץ פקידים בכירים. תכנית הבידור הראשונה ברומניה נערכה על־ידו ומשך שנתיים הצליח לערוך וגם לכתוב מערכונים סאטיריים לתכניות הבידור. גם כעורך וגם ככתב הכיר את טעם הצנזורה. פעם כתב קטע על שיכור. כשהגיע לאולפן הטלוויזיה („באותם ימים השידורים היו חיים") התברר לו שהשחקן לבש בגדי פועל. קוניא הזדרז והחליף את התלבושת בחולצה ומכנסיים בלתי מזוהים, כי „לאחר שמעמד הפועלים משתכר היה ממש מעשה התאבדות, והייתי מפוטר כבר למחרת בבוקר."

ב־1965 עלה קוניא לארץ באניה „מולדת", למד עברית באולפן „בורוכוב" בגבעתיים. הוא היה כתב ושימש אף כעורך במגזין בשפה הרומנית, אשר נסגר כעבור 20 שבועות. ל„קול ישראל" לא התקבל, אף כי הסוכנות התחייבה לשלם את משכורתו. לדבריו „מנהל המחלקה, עדי כרמי, ידע שאני טוב ממנו." קוניא ערך עוד שבועון ברומנית בשם „המגזין למשפחה", ואז הגיע בהפתעה טלפון מ„רדיו אירופה חופשית", וקוניא לא היסס, ארז את חפציו ונסע למינכן.

עד היום מפריע לו שבחדשות „ברדיו אירופה" לא מתייחסים לאש"ף כאל ארגון טרור. ב־1972 היה צמוד כמעט 48 שעות מול מסכי הטלוויזיה בזמן הפיגוע הרצחני באולימפיאדה, וקולות ההליקופטרים הדהדו בביתו הסמוך לכפר האולימפי. כשלפני כמה שנים הורעלו תפוזים ישראליים בהולנד, חילק בעצמו ארגזי תפוזים בתחנה ובין חברים, „אבל מה אני כבר יכול לעשות אם ההסברה הישראלית כמעט ואיננה קיימת?"

Textul din "Davar": mănuşa care-a declanşat duelul

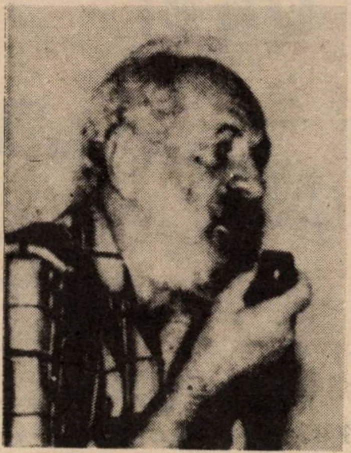

O carte nouă

MANUSCRISUL
DE LA CIUMAŢI
de
MIRCEA SĂUCAN

Proza unui regizor de film. Proza unui artist care mînuieşte stiloul ca pe-o cameră de luat vederi

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 20 şk. la adresa: Rh. Savion 6/1220, ap. 21, POB 5191, Natzeret Ilit 17000

• MINIMUM •

DORON
CORDOANE
POŞETE
TEL AVIV, ALENBY 40
TEL. 659217

Executăm fuste din piele şi orice reparaţii de haine din stofă, piele, antilopă

• LA MULŢI ANI – 1990! •

E O LUME

LÎNGĂ CHIŞINĂU

PROF. DR. HENRY RADU MĂNESCU

SADOVEANU NU MAI TREBUIE «TRADUS» în moldoveneşte

M. Sadoveanu văzut de Neagu Rădulescu

TEORIA E UNA, PRACTICA E ALTA

E cunoscută remarca ieşivăbuhărului, care studiind Talmudul, s-a oprit la comentariul unuia din înţelepţii Sionului, care, pentru a exemplifica obligativitatea egalei respectări a tuturor celor 10 porunci, arăta că nu există deosebire între nerespectarea Shabatului şi a oricărei alte porunci, spre pildă, a rîvnirii la femeia altuia.

"În teorie aşa o fi" – remarca tînărul studios, "dar în practică e cu totul altceva".

Deosebirea dintre teorie şi practică poate fi sesizată nu numai în comentariile talmudice, dar şi ale oricărei altei Scripturi. Spre pildă, în cea a comunismului moscovit.

Precum se ştie, învăţătura lui Marx a devenit dogmă în U.R.S.S., dar politica ce ar fi trebuit să fie o concretizare a teoriei, n-are nimic comun cu ea. Astfel:

Statul – ca instrument al dominaţiei de clasă;

– *teoretic* – trebuie să dispară treptat în socialism;

– *în practică* – a fost considerabil întărit, căpătînd funcţii şi puteri totalitare.

– *Socialismul* – *teoretic* trebuie să fie o orînduire democratică şi liberală, în care drepturile omului şi ale naţionalităţilor conlocuitoare sînt deplin respectate.

– *în practică* – este ceea ce cunoaştem cu toţii.

Şi exemplificarea poate fi continuată pînă la epuizarea tuturor tezelor teoretice marxiste.

Anecdotic, se spune că U.R.S.S. a preluat de la fiecare orînduire cîte ceva! De la *comuna primitivă* – sistemul de conducere tribală; de la *sclavagism* – munca forţată; de la *feudalism* – legarea de glie a populaţiei rurale; de la *capitalism* – exploatarea salarială; de la *socialism* – a luat numele.

Pare-se, însă, că lumea comunistă a ajuns la ceasul adevărului şi că viaţa nu aşteaptă ca teoria să fie actualizată, iar practica să fie pusă de acord cu cerinţele teoriei.

Şi pentru că mediile de informare ne ţin la curent cu acest proces în plină desfăşurare, am fost martorii unei foarte semnificative adunări populare a cetăţenilor de limbă română din Chişinău, care îndrăznesc acum, să-şi exprime deschis doleanţele şi – la fel de important, – ei sînt lăsaţi să o facă. E un prim rezultat, de loc neglijabil, al politicii lui Gorbaciov.

AVEŢI UN PIX?
CITIŢI PAG. 69

EXISTĂ EGALITATE, DAR UNII "SÎNT MAI EGALI DECÎT ALŢII"

Vorbitorii la adunare au arătat de la bun început că moldovenii nu doresc deslipirea republicii lor de Statul Sovietic – precum se întîmplă în alte republici federative periferice. Şi e de înţeles. De la Bucureşti la Berlin, e cale-atît de lungă! Ei solicită doar să se respecte legea, care proclamă egalitatea naţionalităţilor conlocuitoare. Această prevedere n-a fost respectată în practică, adeverindu-se astfel remarca lui Orwell că în statul totalitar "unii sînt mai egali decît alţii".

Pentru îndreptarea situaţiei, se solicită: acceptarea limbii române, vorbită de majoritatea populaţiei, ca limbă oficială de stat; înlocuirea buchiilor chirilice cu alfabetul latin în scrierea românească; o repartiţie mai justă a fondurilor culturale pentru acţiunile în limba română, (în prezent ele fiind folosite mai ales, pentru acţiuni în limba rusă); îmbunătăţirea difuzării literaturii româneşti în reţeaua de librării.

Este de menţionat că obiectivul aparatului de filmat s-a oprit o clipă asupra unui stand publicitar, unde era expusă gazeta "Glasul" imprimată cu alfabet latin. ▷

E un semn că revendicările lor au început să fie acceptate şi legat de aceste evenimente, mi se pare nu lipsită de interes o întîmplare, ce a avut loc în urmă cu circa un sfert de veac.

SADOVEANU "TRADUS" ÎN MOLDOVENEŞTE

Ocupam în vagonul de dormit al trenului ce mă ducea la Moscova, un compartiment vecin cu al maestrului M. Sadoveanu şi al soţiei sale. Fiind mai dinainte cunoscuţi, timpul liber îl petreceam împreună la taclale.

Trecuserăm de Chişinău, cînd, întorcîndu-mă de la vagonul restaurant, sînt acostat de un tînăr, care mă roagă respectuos – pentru că a văzut că iau masa cu maestrul – să-i fac cunoştinţă cu acesta. El era – m-a lămurit tînărul – asistent la o catedră de literatura română, şi-şi alesese ca subiect al tezei sale de doctorat opera maestrului. Şi cum întîmplarea a făcut ca, plecînd din Chişinău, să nimerească tocmai în trenul în care călătorea Sadoveanu, era evident că nu vroia să scape prilejul unei discuţii cu el, despre problemele pe care urma să le trateze.

Am luat drept bună această explicaţie, deşi ştiam că cei curioşi să afle ce mai gîndesc persoanele importante, aranjează uneori "întîmplarea".

Sadoveanu – căruia i-am transmis rugămintea doctorandului – a acceptat ca după amiază, să stea de vorbă, la o cafea, cu solicitantul.

Acesta a venit la ora convenită şi, după ce s-a prezentat, şi a expus obiectul discuţiei pe care voia s-o înceapă, n-a avut ce face şi, pentru a-şi completa cartea de vizită, a adăugat: "Ştiţi, maestre, eu sînt acela care v-am tradus în moldoveneşte".

Sadoveanu, care pînă atunci ascultase liniştit şi cu multă bunăvoinţă, se făcu roşu, izbi cu pumnul în masă şi se răsti la interlocutor: "Ascultă, domnule, mata m-ai tradus pe mine în moldoveneşte? Dar eu, în ce limbă am scris? M-am lămurit, te rog să mă slăbeşti!"

Şi cu aceasta – spre imensul meu regret – s-a încheiat consultaţia, dar nu şi enervarea lui conu' Mihai, care nu s-a potolit decît pe îndelete.

ŞI FILOLOGIA TE POATE BĂGA ÎN BUCLUC

Doctorandul basarabean dăduse cu oiştea în gard, pentru că luase prea în serios teza propagandei sovietice – menită să justifice ocuparea Basarabiei – potrivit căreia moldovenii care locuiau pe teritoriul sovietic, fiind despărţiţi teritorial de locuitorii Principatelor în secolul XIX-lea, cînd s-a format statul român, au continuat să rămînă moldoveni, cu o scriere şi o dezvoltare culturală deosebită de a românilor.

Eu luasem cunoştinţă de această teorie cu vreo 10 ani în urmă, cînd ziarul "Dreptatea Nouă" – al cărui redactor responsabil eram, publicase, cu prilejul aniversării unui eveniment cultural românesc, din trecutul Ardealului austro-ungar, un articol de fond nesemnat, în care se menţiona, în linii generale, unitatea limbii şi a culturii româneşti, în provinciile locuite de români. Articolul fusese scris de Oscar Lemnaru, specialistul filologic al redacţiei.

Or, a doua zi, după apariţia gazetei, C. Constantin (Carol Cohn), secretarul de redacţie, vine în biroul meu, însoţit de Oscar Lemnaru, acesta speriat la culme, să-mi spună că maiorul sovietic de la "Comisia Aliată de Control", însărcinat cu supravegherea publicaţiilor româneşti, ceruse să i se comunice de îndată cine e autorul articolului.

Considerînd că eu sînt răspunzător pentru conţinutul gazetei, şi nu Lemnaru, mi-am asumat paternitatea articolului. Maiorul cu pricina s-a mulţumit să-mi atragă atenţia asupra confuziei pe care articolul ar putea s-o producă, sugerînd că unitatea limbii ar însemna şi unitatea naţională. I-am promis că într-un viitor articol vom lămuri problema în sensul dorit de el, ceea ce s-a şi făcut.

Lemnaru, revenit din sperietură, s-a grăbit să-mi mulţumească, adăugînd (ca mare calamburgiu ce era) că nu credea că şi filologia te poate băga în bucluc şi că tare îi era teamă că din cauza ei, ar putea să ajungă "fil-olog".

***

Informaţiile de ultimă oră arată că potrivit măsurilor luate de guvernul sovietic, Sadoveanu nu va mai fi "tradus" în moldoveneşte, iar operele lui Dobrogeanu-Gherea şi Constantin Stare îşi vor găsi şi ele locul în rafturile librăriilor basarabene, din care lipseau pînă acum.

LABORATOR DENTAR
LA RAMAT ELIAHU
(RISHON LE ZION)

DOREL BERCOVICI

EXECUTĂ
- PROTEZE MOBILE
- REPARAŢII DENTARE URGENTE

CONDIŢII AVANTAJOASE
TEL. 03/9617679–9665641

STATELE UNITE:

VERA CĂLIN

NOTE de EMIGRARE

(1978 – 1989)

Profesoară de istoria literaturii universale la Universitatea din Bucureşti, autoarea cîtorva cărţi importante de teorie literară, Vera Călin trăieşte, de cîţiva ani, la Los Angeles, pe coasta Pacificului. Ea vede, aude şi... notează, pe file de caiet, experienţa sa americană. Însemnările ei constituie nu numai o fereastră subtil deschisă asupra universului american ci şi, pentru noi, o neaşteptată oglindă. Lumea (tribului) e mică.

S. G.

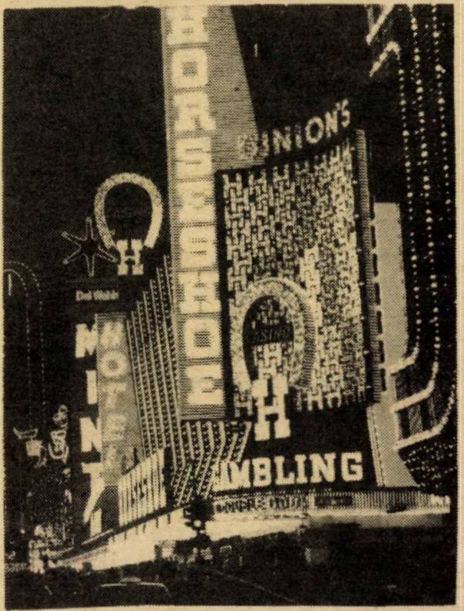

IV

(Urmare din nr. trecut)

KOL NIDRE LA RADIO

Peste cîteva zile e Yom Kipur. La radio se cîntă Kol Nidre de Bruch şi alte piese muzicale de aceiaşi tonalitate sfîşietoare. Glasul cantorului are inflecţiuni profetice. Sigur, la Bucureşti n-aş fi auzit niciodată muzica asta, în preajma sărbătorilor evreieşti. E bine să nu uit un detaliu de felul acesta, cînd vorbesc despre America.

LIMBA

Cioran scrie că, deşi franceza cu aerul ei distins nu i se potriveşte, a optat totuşi pentru ea. Rigiditatea limbii franceze, cu constrîngerile elegante pe care le impune, fac din folosirea ei, în scrisul literar, un exerciţiu de asceză. Beckett îşi explica opţiunea cam în aceeaşi termeni. Modalităţi de a te distanţa de experienţa exilului, care predispune la emoţie, introspecţie, efuziune. O altă alternativă e cea aleasă de Milosz şi Kundera, care declară că nu pot fi ei înşişi decît în limba lor maternă.

Din prima pagină a volumaşului intitulat "Mitul pagubei", statutul de emigrantă al autoarei se precizează cu totul diferit faţă de de statutul celor mai mulţi emigranţi pe care i-am cunoscut eu. S. G. e o româncă de origine ardeleană, cred. Tatăl ei, pe care l-am cunoscut, în timpul războiului, era în conducerea partidului ţărănist. Un bărbat frumos, cu prestanţă. În anii în care comuniştii voiau să se impună, folosind trambulina platformei larg democratice, eu, ca "tehnică" a lui Pătrăşcanu, făceam legătura între purtătorii de cuvînt ai partidelor democratice şi comunişti. Aşa l-am cunoscut pe Anton Golopenţia. Pe urmă, conform cu scenariul cunoscut, comuniştii şi-au instaurat dictatura, au lichidat celelalte partide (pe social-democraţi i-au înghiţit) şi, în închisori, au omorît pe reprezentanţii ţărăniştilor şi liberalilor. S. G. a crescut cu sentimentul de frustraţie produs de moartea tatălui ei în închisoare şi de discriminările la care era supusă ea în şcoală şi universitate, din cauza "originii nesănătoase". Nu s-a îndoit niciun moment că e româncă şi că locul ei e în România. Intruşi au fost comuniştii care au distrus elita românească. Eu am avut, de multe ori, în adolescenţă şi mai tîrziu, îndoieli cu privire la "locul meu". În timpul legionarilor, am fost eliminată din liceu; în timpul războiului, n-am avut acces la universitate. Cred că, de aceia, notele scrise de S. G. sînt precumpănitor orientate spre "acolo", în timp ce eu mă ostenesc să înţeleg dialectica integrării. Dar, în cazul amîndorura, relaţia cu trecutul e obsedantă. Înţeleg perfect ce spune cînd regretă că bagajul ei nu conţinea obiecte care au aparţinut părinţilor şi bunicilor şi toate cărţile româneşti care i-au plăcut vreodată. "Geamantanul patrie", spune. Aş putea comenta cuvintele: "Pe feţele emigranţilor din jur, o umilinţă nouă. Alta decît în România". Am scris parcă eu cuvintele: "Multe din mirările voastre vin dintr-o tratare diferită a timpului". Şi a spaţiului.

Refuzul de a se adapta la toate criteriile americane: respingerea mimetismului: "Nu

▷

mă modific, am spus cu o îndîrjire de neadaptare rară. Şi am luat cu mine, printre lucrurile de uz zilnic, această perfecţionată experienţă de inadaptabilitate, aici unde adaptabilitatea sau moartea par deviza".

Da, tensiunea dintre cele două mişcări: spre asimilare, spre conservarea valorilor moştenite. Am trăit de două ori experienţa acestei tensiuni, S. G. o trăieşte pentru întîia oară. Referirea permanentă la cei care au reprezentat pentru ea "opinia". Mai excesivă decît mine, S. G. vorbeşte despre moartea mentală "provocată de corpii linguistici străini". "În noua limbă, simulăm gînduri şi simţiri". Nu încearcă să gîndească în englezeşte, ca să nu gîndească "altfel".

MINCIUNILE LUI V.

O minciună e un lucru delicat. Trebuie compusă cu migală, cu atenţie la toate articulaţiile interioare şi, mai ales, gîndită pînă la capăt. În spirit estetist se poate vorbi despre o minciună frumoasă sau perfectă, aşa cum s-a vorbit despre o crimă frumoasă. Eu mint rar, nu neapărat din inhibiţie estetică, dar fiindcă mă oboseşte procesul cerebral pretins de asamblarea elementelor ce compun minciuna, de acordarea minciunii cu nenumărate fapte exterioare şi de prevederea consecinţelor în timp. Cînd mă hotărăsc să mint, meditez îndelung la toate posibilităţile de deconstrucţie ale structurii inventate de mine.

V. minte mult şi fără discernămînt, în domenii importante ca şi în zonele triviale şi nesemnificative ale cotidianului. Minciunile lui se încalcă şi se anihilează reciproc, nu rezistă nici la cea mai elementară încercare de analiză. Strîns cu uşa, se eschivează în altă minciună penibilă. N-a fost niciodată un improvizator şi vîrsta nu i-a ascuţit forţa inventivă. Există minciuni ingenioase care-mi stîrnesc un soi de admiraţie. Mă aflu în prezenţa unei neo-realităţi perfect structurate. Minciunile lui V. mă dezgustă nu numai pentru că vorbesc despre o necinste fundamentală, un spirit în permanentă căutare de subterfugii şi pretexte, ci din pricina consistenţei lor gelatinoase. Din capul locului, nu cred nimic din ce-mi spune – oricît ar fi informaţia de inofensivă – deşi, statistic vorbind, ar trebui să se strecoare şi elemente veridice în discursul lui. Incorectitudine caracteriologică, veulerie, lipsă de control datorată îmbătrînirii celulelor cerebrale, sau imposibilitate de a stăpîni formaţii linguistice care se dezintegrează.

CINE E HOMER?

Tînăra mea colegă Coco, e o chinezoaică din Hong-Kong, măritată cu un japonez. Săptămîna trecută, în casa Teresei, eu am menţionat într-un context oarecare, numele lui Homer. A întrebat: Cine e Homer? O întrebare similară aş fi pus şi eu, dacă ea ar fi pronunţat numele vreunui străvechi poet extrem-oriental. Cu suficienţa eurocentrică a generaţiei mele, am avut un moment de vertige.

PE PLAJĂ, ÎN HAWAII

Itinerar. De la F. am aflat că G., prietenul lui din tinereţe, regăsit la L. A., a murit, în timpul vacanţei, pe o plajă din Hawaii. G. era basarabean de origine. A studiat la Bucureşti, şi a locuit, ca toţi studenţii evrei din provincie, la Căminul Schuller. Era, pe atunci, comunizant sau comunist. Cînd Basarabia a fost încorporată Uniunii Sovietice, a trecut Prutul la Reni, crezînd, ca şi alţi evrei, că asta trebuia să facă. În timpul războiului, a fost deportat în Asia Centrală şi a lucrat într-o bancă din Taşkent. După război, a devenit cercetător la un institut de studii economice din Chişinău. Între timp, entuziasmul lui comunist s-a răcit şi a acceptat chemarea unui frate stabilit la L. A. Şocul emigraţiei a fost dur, dar omul a făcut eforturi de adaptare la viaţa californiană. A învăţat să conducă maşina şi a adresat scrisori unor foruri înalte, cu propuneri în vederea însănătoşirii vieţii economice în Statele Unite. După un accident, care i-a distrus maşina şi, în prezenţa indiferenţei economiştilor americani, s-a resemnat să circule cu autobuzul şi să trăiască din pensia socială sau din ajutorul bănesc oferit de copii. Şi-a permis o vacanţă în Hawaii. Un accident cerebral în timp ce înnota. A murit pe plajă. Sînt sigură că, la fel ca şi pentru mine în anii aceia, pentru el, în timpul petrecut la Chişinău, Taşkent şi Bucureşti, Hawaiul era o zonă abstractă, o aproape simbolică insulă paradisiacă sau, poate, un spaţiu de operetă. Un loc despre care, eventual, afli la ora de geografie sau din filme, dar unde nu se duce să moară un om normal.

ŞTIU CE FĂCEA BOB HOPE

Documentarele, pe care mi le oferă cablul T.V., mă fac să retrăiesc, dintr-un unghi pentru mine inedit, evenimente cu care am fost contemporană. Văd ce era "dincolo" şi nu puteam să aflu "acolo" decît parţial, diformat, noţional, fără ajutorul imaginilor. Acum, un fragment de jurnal cinematografic,

▷

E O LUME

introdus într-un documentar televizat, transformă expresia "războiului rece" într-o seamă de episoade vizual reprezentabile. Ştiu acum ce a fost şi cum se desfăşura acţiunea lui McCarthy la Hollywood şi cum acţiona planul Marshall. Ştiu ce a însemnat "boom"-ul post-belic şi cum s-a născut societatea de consum. Ştiu ce cîntece erau la modă în anii 50, ce făcea Bob Hope în timpul războiului din Vietnam, cînd eu habar n-aveam de existenţa unui actor foarte popular cu acest nume. Ştiu care era atmosfera Hollywood-ului, în anii cînd noi nu mai vedeam filme americane şi cum a reacţionat opinia americană la procesul soţilor Rosenberg. Încep să înţeleg cîte ceva din mitologia care în anii tinereţii şi maturităţii mele şi ale prietenilor mei, se grava în memoria colectivă a oamenilor de aici, prin depuneri succesive. Simt că încep să cunosc, aprobînd sau respingînd, trecutul apropiat şi spiritul lumii în care am poposit tardiv.

CIMITIRUL ŞI VULPEA ARGINTIE

La cimitirul Filantropia, unde mormîntul mamei se află, aşa cum şi-a dorit ea, alături de cel al bunicului, în şirul de morminte ale celor căzuţi în primul război mondial, C. a făcut o observaţie. Exprima exact ceea ce simţeam eu, fără să pot formula sentimentul. E o lume dispărută, a spus privind mormintele importante şi părăsite ale celor care constituiseră cîndva protipendada evreiască a Bucureştiului. Citeam nume care îmi evocau figuri şi discuţii din familie, întîmplări din copilărie şi adolescenţă. Jean Feder, unchiul meu, cel mai vestit impresar muzical din România. Graţie lui, i-am auzit pe Menuhim, Arrau, Haifetz, Horrowitz, fie la Ateneu, fie în casa de pe Negustori, în salonul cu podiu, în care se produceau, pentru plăcerea lui tanti Silvia, sora bunicii, şi a invitaţilor ei, personalităţi muzicale ale timpului. Profesorul Byck şi Fanny, nevasta lui, care s-a sinucis. El mi-a spus, într-o zi, în cancelarie, despre o asistentă dela catedra de franceză: "Elle emploie des gallicismes que les français ne connaisent pas". Ei i-a făcut cîndva curte unchiul meu. Pe piatră scria: "Deux étions, mais un seul coeur avions". Alte nume cu rezonanţă familiară: Perlmutter. Parcă i-a făcut tata casă şi pe urmă s-au certat. Kamerlink, blănarul dela care mama şi-a cumpărat o vulpe argintie. Lumea scufundată a copilăriei şi tinereţii mele bucureştene. Şi a lui C. şi a altora.

NU VIOLAŢI TIMPUL!

Am găsit în Jurnalul lui Gombrowich, tradus de Olga, reflexii despre condiţia emigrantului care m-au reţinut. Înţepături la adresa lui Borges, care m-au iritat. M-au lăsat pe gînduri unele însemnări făcute pe bordul vaporului, în care traversa Atlanticul, înapoindu-se în Europa, după 20 de ani petrecuţi în Argentina: "...la o anumită vîrstă, oamenii n-ar trebui să se mişte din loc, spaţiul e prea legat de timp, a trezi din somn spaţiul se preschimbă în provocare la adresa timpului. Acest ocean constă mai mult din timp decît din infinite depărtări, este un spaţiu necunoscut, căruia îi zice moarte". Cînd am zburat, cu 12 ani în urmă, dela Paris la L. A., n-am avut senzaţia că violez timpul. Credeam atunci că totul e posibil. În schimb, în avionul care mă ducea, toamna trecută, dela N. Y. la Bucureşti, am ştiut sigur că nu călătoresc prin spaţiu, ci prin timp, într-o direcţie devenită interzisă.

NU POT SĂ SPUN "NOI"

Un profesor de origină maghiară spune, într-un interview, luat de Bill Moyers: "...Deşi sînt cetăţean american de 25 de ani (vorbeşte o engleză elegantă cu un foarte vag accent), nu pot să spun ‚noi’ cînd vorbesc despre americani. Spun ‚ei’". A omis un detaliu: că poate face o asemenea declaraţie la un post de televiziune american.

VIAŢA ÎN BOLIVIA

La Café Casino cu B. şi Juan. Juan era în vervă. Viaţa în Bolivia copilăriei lui. O aristocraţie ermetică (poate plutocraţie), trăind protocolar, după coduri stricte, în case spaţioase, conacuri, chiar castele. Familia lui – membri ai guvernului, mari latifundiari. Tatăl, la un moment dat ministru. Mama a cumpărat cîndva un munte, inclusiv satele de indieni care locuiau pe coastele lui. Gulere înalte, cravate obligatorii, redingote, voalete. Tatăl a fost asasinat. Cîţiva ani mai tîrziu, mama lui a fost otrăvită în timpul unei recepţii. Pe urmă, Juan a vorbit despre lacul Titicaca, aşezat la graniţa dintre Bolivia şi Peru. Cel mai adînc lac din lume. Fundul lui, de curînd explorat, e acoperit de carapacele unor reptile asemănătoare cu broaştele ţestoase. Mitologia lacului. Din nou, uimirea mea cînd descopăr că numirile, pe care le-am învăţat la ora de geografie, într-un liceu din Bucureşti, desenează spaţii şi fenomene existente şi reprezintă pentru oameni, cu care mă întîlnesc acum, ambianţe familiare. ▷

E O LUME...

DACĂ PREŞEDINTELE FORD N-AR FI VIZITAT ROMÂNIA...

În New York Review of Books, un articol scris de un istoric englez: "The Lost Moment of History". Trevor Roper aplică istoriei jocul pe care îl jucăm cu toţii, evocînd alternative importante ale existenţei noastre. Ce ar fi fost dacă? Dacă părinţii mei n-ar fi fost destul de evoluaţi ca să mă lase la 17 ani să răspund invitaţiei făcute de o adolescentă franceză necunoscută, care citise anunţul meu din Paris Soir Dimanche: "Jeune fille roumaine désire correspondre..." N-aş fi făcut acel coup de foudre pentru Paris, care s-a transformat într-o pasiune durabilă. Dacă, în vara lui 75, după ce bursa mea în America a întîmpinat refuzul autorităţilor româneşti, preşedintele Ford n-ar fi vizitat România. Am fost invitată să-mi fac urgent bagajele şi să plec la N. Y. N-aş fi cunoscut America, n-aş fi decis să emigrez etc. La asemenea întrebări, îmi răspund de obicei, repovestindu-mi Întîlnirea dela Samara. Văd că jocul despre ce ar fi putut să se întîmple dacă... dar nu s-a întîmplat, datorită intervenţiei unui factor imprezivibil, îl joacă şi istoricii. Mai mult: speculaţia despre "momentele pierdute" nu e lipsită de interes pentru o filozofie a istoriei. Trevor susţine că închiderea unei posibilităţi lasă deschise o seamă de alternative, aşa încît intră în joc mai mult decît două posibilităţi antagoniste. Dacă nu luăm în consideraţie alternative ale trecutului, aşa cum erau ele privite la vremea lor, istoria, pe care o facem, e moartă, devine necrofilie. Revenind la viaţa individuală. Momentele pierdute nu sînt pierdute pentru cel care

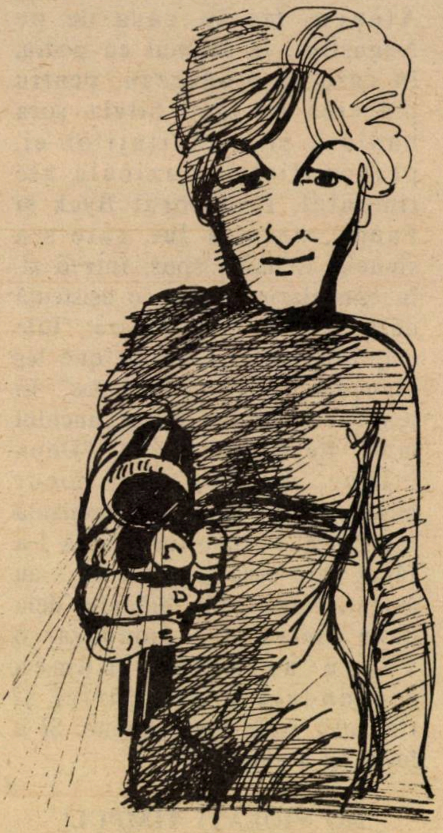

le reactivează şi merge în imaginaţie pe drumurile pe care realitatea le-a închis. Nostalgiile, regretele pot deveni constructive şi iată că jocul meu nu e doar produsul unui veleitarism bovaric.

SCANDAL DIN CAUZA LUI CONSTANTIN DRĂGHICI

O seară la restaurantul românesc – Mignon – din Hollywood. Mititei, sarmale, vinete. Orchestra Constantin Drăghici. S-a dansat cu antren. S-a cîntat în româneşte, spaniolă, ebraică, idiş, evident şi în engleză. După tango, pasodoble, boston şi alte dansuri nostalgice pentru vizitatorii restaurantului, s-a încins o hava-naghila, cu chiote şi mişcări exuberante. Cînd am părăsit restaurantul, doamna Drăghici cînta, cu un accent acceptabil, Bei mir bist du schein. Mi s-a spus că, nu de mult, a ieşit o încăierare, cînd românii neaoşi au protestat descoperind că, la restaurantul românesc, se execută muzică evreiască. Dar business-ul îşi are legile lui şi America e, totuşi, America. Aşa încît, pentru satisfacerea clientelei, se cîntă în continuare în cinci limbi.

AM SĂ-MI CUMPĂR UN REVOLVER

Spărgătorii au intrat de două ori în casa lui Juan. Au furat obiecte tehnice: televizorul, video-casetofonul, uzina lui electronico-muzicală. Am să-mi cumpăr un revolver, zice. Ştii să tragi? Da, în Bolivia, la 14 ani, am învăţat de la tatăl meu, pe atunci general, să mînuiesc armele. Am să trag în picior, dacă mai intră vreodată un hoţ în casa mea. Susan, operatoare cinematografică, cu părul cărunţit lăsat pe umeri, după moda anilor '60, spune: Asta e o prostie; dacă tragi în picior, hoţul poate foarte bine să tragă drept la ţintă şi să te omoare. Şi eu am armă. Dacă îmi intră cineva în casă, ţintesc, fără să mă gîndesc mult, drept în cap sau în inimă. Dacă e să te aperi, faci treaba cum trebuie. Niciodată nu mi-am închipuit că voi asista la un asemenea dialog, într-o cafenea.

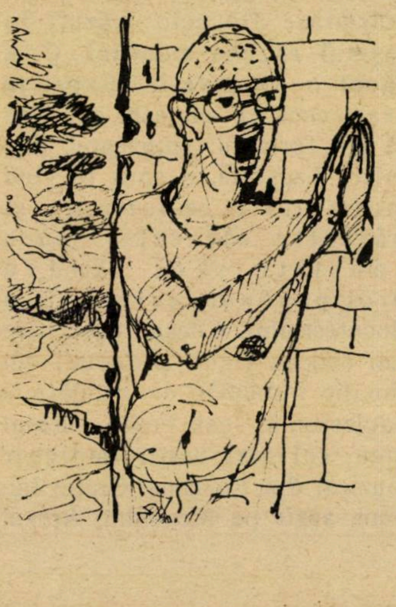

Desene de Gitta Sion

Scrisori din Paris

Dr. I. FLAVIUS

un clopoţel de alarmă

Desigur că aţi aflat – deoarece ştirile proaste au picioare lungi – că nu chiar departe de Vichy (presupun că numele ăsta propriu vă spune ceva) şi anume în staţiunea thermală Aix-les-Bains, *căpetenia* (subliniez special că asta înseamnă că nu-i singur), şeful unui grup de consilieri municipali din acest tîrg, pre numele lui (YEMAH ŞMO!) Jean Murguet a alarmat presa că prea sînt mulţi ovrei care n-au venit la Aix pentru băi ci fac comerţ special şi în mod manifest nu vor să se integreze ci continuă să poarte ştraml, peyot, kipa, ţithot, etc., avînd şi propriile lor şcoli primare, secundare şi în plus o şcoală talmudică foarte veche şi în paranteză fie zis, bucurîndu-se de un mare prestigiu.

Buun!

Părerea mea intimă este că toţi aceşti bigoţi ar fi fost mai la locul lor în Israel unde de alde dumnealor la căldurică şi la simandicos adăpost, n-au necum a se plînge că vreun consilier municipal le-ar găsi pricină. Deci, sub acest raport, dacă cei vizaţi s-au declarat "consternaţi", ei au aerul de a fi picat din lună dacă s-au declarat totodată "surprinşi".

De ce zic asta?

Fiindcă trăind de multă vreme în Franţa, îmi dau seama că au trecut vremurile cînd cu generalul Koenig (făcut postum mareşal) în frunte şi avînd alături pe Jacques Soustelle, fost ministru, membru al Academiei, şi alţi fruntaşi politici (mi-ar trebui o coloană să-i înşir), manifestau în sunetele Hatikvei şi fluturînd drapelul alb-albastru, în faţa ambasadei în *Place d'Israel.*

De la o vreme încoace, din considerente electorale, economice, strategice şi altele, nemărturisite, Franţa joacă cartea arabă, lăsîndu-se convinsă de Moţoc că or fi ei cum or fi dar *îs mulţi...*

Totu-i relativ, cum susţinea cine bine ştiţi. Consilierul de la Aix-les-Bains a declarat că ovreii la el acolo îs prea mulţi... Şi ca să vedeţi ce mîncător de zidani e dumnealui, vă voi preciza că localitatea cu pricina numără 27.000 locuitori iar că cei "prea mulţi" acolo sînt vreo... 700... 2 şi jumătate la SUTĂ.

Sigur, nu se cuvine să generalizăm. Dar e un clopoţel de alarmă căci nu trebuie să uităm – o, nu! nu se cade – că în această Franţă, "a doua patrie pentru tot omu'" – am avut, referindu-ne numai de la un veac încoace – afacerea Dreyfus şi perioada de sub cîrma lui Pétain.

Ca să ne dumirim, ne-ajunge...

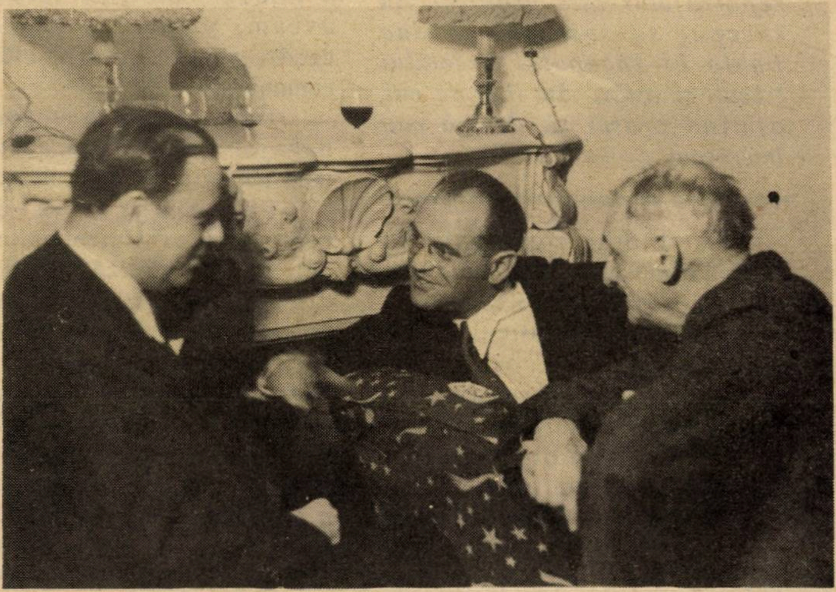

Dr. I. Flavius (centru), cu ziariştii Tudor Teodorescu-Branişte (stînga), director al Jurnalului de dimineaţă *şi I. Fermo, secretar de redacţie la* Universul. *La o recepţie la Ambasada americană din Bucureşti, 1946*

Noul nostru concurs cu premii

RAUL RADU

BRAZILIA:

EVREII DIN SAO PAULO: PUŢINI, DAR MULŢI!

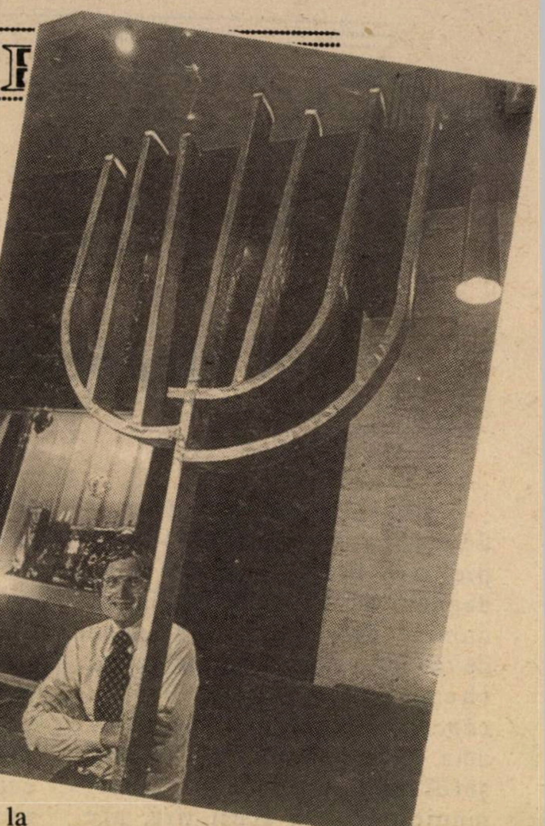

Rabinul reformist Henry Sobel: ortodocşii nu-l prea iubesc

Un reportaj apărut în revista "Veja", septembrie 89, prezintă date interesante cu privire la prezenţa activităţii evreieşti în viaţa celui mai important oraş din Brazilia şi din America de Sud: Sao Paulo.

Textul introductiv al reportajului este grăitor: "Au început să sosească în Sao Paulo la începutul secolului trecut, şi astăzi sînt 100 de mii, ajutînd oraşul să devină mai interesant şi mai bun".

Acest oraş cosmopolit în care convieţuiesc – paşnic, da, paşnic! – japonezi (500 de mii), arabi (150 mii), italieni – cea mai numeroasă colonie (2 milioane de emigranţi şi descendenţi) alături de coreeni, portughezi, spanioli şi alţii, se dezvoltă cu aportul tuturor.

Evreii reprezintă mai puţin de 1 la sută din populaţie, dar prezenţa lor e lesne vizibilă în toate domeniile. Aşa cum afirmă un renumit reumatolog şi activist social, Dr. Jose Knoplich: "sîntem puţini, dar zgomotoşi"... Eu aş spune, "sîntem puţini, dar mulţi!"

Rabinul Fritz Pinkuss – care a emigrat din Germania în 1936 – venind cu mama şi doi fraţi, mărturiseşte în memoriile sale: "La început, am reuşit să închiriem o cameră într-o pensiune, Apoi, puţini la număr, am inventat o formă de a înlocui banii, pe care nu îi aveam, printr-un sistem de credit reciproc între membrii comunităţii".

Uşurinţa de a negocia şi bagajul cultural au ajutat în mod hotărîtor pe noii emigranţi.

Sociologa Eva Blay, profesoară la Universitatea din Sao Paulo explică: "Muncitorii din oraş nu aveau haine bune ca să meargă în centru şi atunci, fără şovăială, vînzătorii evrei i-au satisfăcut, deplasîndu-se la ei în cartierele îndepărtate".

Ambulanţii aceştia evrei sînt cei care au introdus ceea ce va deveni curînd "legea" comerţului "paulist": vînzarea pe credit. "În afară că veneau în întîmpinarea cumpărătorului, vînzătorii evrei, le ofereau şi posibilitatea plăţii lunare a cumpărăturilor". Astăzi industria şi comerţul paulist numără printre gloriile sale cîteva mari firme create de evrei (unii din ei originari, mărturisiţi sau nu, din România). Firme ca "Metal Leve", "Cofab" sau mărcile de confecţii "Vila Romana" şi "Rurita"; reţele de magazine de desfacere ca "Mariza" sau "Casa da Banha", sînt cîteva exemple.

Stabilindu-se la început, în cartierul "Bom Retiro" – devenit cu anii un puternic centru de textile şi confecţii – pe măsura reuşitelor în deceniul 50 – evreii au început migrarea spre zonele de lux ca Hingenopolis şi mai tîrziu în Jardins – cartier rezidenţial cu "palacete", cu piscine şi parcuri. Şi Bom Retiro? Astăzi locuitorii acestui cartier sînt... coreeni care încep emigraţia parcurgînd aceleaşi faze ca "ai noştri".

Poate numai la New York, evreii emigranţi au simţit aceeaşi libertate de a întreprinde, de a se realiza, ca în Sao Paulo. Unde priveşti, în oraş, remarci prezenţa vie a coloniei.

Spitalul "Einstein" e cel mai renumit din ţară şi cel mai bine utilat din America Latină. Clubul "Hebraica" cu mii de membri, desfăşoară o bogată activitate culturală şi sportivă. Marea librărie "Cultura" aparţine lui Pedro Hertz, editura "Compania de Litere" ▷

aparţine tînărului Luiz Schwartz.

"Casa de carne" care a reuşit să-şi facă un nume în ţara... cărnii, e condusă de familia Wessel. Ca să nu mai vorbim de agenţiile de voiaj: 10 din ele, cele mai active sînt proprietate evreiască. Marile conglomerate financiare – "Banca Safra", "Banca Cidade de Sao Paulo", create de emigranţii din ţările nord-africane şi Orientul Mijlociu, se plasează între primele pe lista instituţiilor financiare. Două mari reţele de televiziune, care transmit pe tot teritoriul imens al ţării, sînt proprietate evreiască. La fel cea mai cunoscută revistă ilustrată, "Manchete". Proprietarii nu fac secret că au venit în Brazilia, unul ca vînzător ambulant, celălalt ca retuşor de fotografii...

DOI EVREI, TREI SINAGOGI

Dar viaţa politică a oraşului? Alberto Goldman este secretarul guvernului statului Sao Paulo, alţi evrei sînt deputaţi şi demnitari locali; între ei tînărul deputat Fabio Feldman, leader al Mişcării de apărare a naturii şi mediului înconjurător.

O clasă a colegiului "Renasensa". Pe fondul de litere ebraice, copii evrei şi coreeni răspund la întrebarea profesorului

O zicală populară spune că unde sînt doi evrei, vei întîlni trei sinagogi... Nu e de mirare că Sao Paulo numără 25 de sinagogi, dintre care 23 ale ortodocşilor şi 2 ale reformiştilor. Şi între aceştia se distinge figura tînărului rabin reformist Henry Sobel, un activist al ecumenismului.

Datorită lui, Arhiepiscopul Cardinal de Sao Paulo, Dom Evaristo Arns, a îmbrăţişat în Ierusalim pe marele rabin... Aceluiaş tînăr rabin i se datorează mult discutata vizită în Sao Paulo a lui Jihan Sadat, văduva preşedintelui Egiptului – musulmană – care, cu toate protestele religioşilor ultra-ortodocşi, a fost primită (şi încă bine) în rîndurile comunităţii locale.

GHICI CINE ÎNVAŢĂ EBRAICA?

Instituţiile judaice de binefacere – care servesc toată populaţia, fără discriminări – sînt realizări remarcabile. "Casa copilului", "Casa de Odihnă", care găzduieşte 350 de vîrstnici, "Centrul de asistenţă a copiilor defectuoşi" se numără printre cele mai cunoscute înfăptuiri de acest fel.

Oraşul a cîştigat mult pe tărîm cultural, datorită celor şase şcoli particulare – deschise şi neevreilor – dintre care cea mai veche, "Colegiul Renasensa", înfiinţat acum 67 de ani, numără 3200 de elevi, oferind cursuri de la grădiniţă pînă la Universitate – litere, ştiinţe, educaţie, electronică. Din cei 1100 de studenţi, 900 nu sînt evrei, dar participă la orele de ebraică... şi învaţă temeinic limba.

O metropolă ca Sao Paulo, cosmopolită, cu gusturi sofisticate, cu nenumărate opţiuni gastronomice – 860 de restaurante, din care 6 specializate în mîncare tipic evreiască – poate fi comparată cu puţine oraşe din lumea civilizată. Oraşe mari mai există. Oraşe-n care trăiesc atîtea naţii la un loc, fără să se sfîşie între ele, nu prea...

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULŢI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ŞI POT PRIMI PENSIA FĂRĂ ÎMPRUMUT ŞI FĂRĂ NICI O INVESTIŢIE. CLARIFICAREA SITUAŢIEI CONTULUI LOR PRECUM ŞI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINŢĂ SE OBŢIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE – CONFORM CU NOUA LEGE – A FOŞTILOR PRIGONIŢI APARŢINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toţi cei interesaţi se pot
adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4,
et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 – 17
vineri 7,30 – 12
Lămuriri telefonice
între orele 16 – 19
la tel.: 03 – 379379

MINIMUM NU UITA

■

Un nou capitol din *Jurnalul* Ninei Cassian: anul fierbinte 1948. Pentru cei ce n-au citit primele părţi ale Jurnalului: (v. *Minimum* Nr. 32 şi 33), cîteva lămuriri: *Ali* = Al. I. Ştefănescu, prozator român, soţul autoarei; *Jany* = Vladimir Colin, scriitor, 1-ul soţ al autoarei; *Milo* = Mihail Petroveanu, critic literar, căsătorit cu poeta Veronica Porumbacu; *Mony* = Ov. S. Crohmălniceanu, critic literar; *David* = N. David, director la Radio-Bucureşti.

Jurnalul Ninei Cassian: un document de mare clasă spirituală. O explozie de adevăr.

■

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

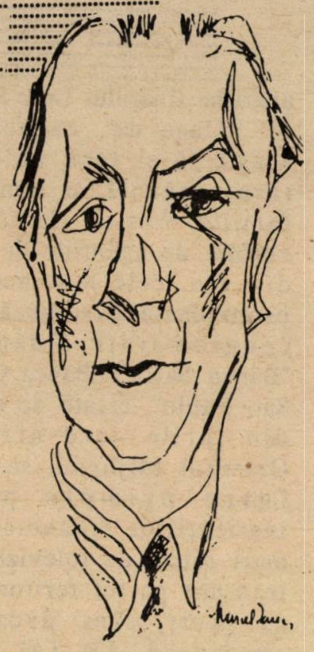

Paul Elouard: desen de Marcel Iancu

(Continuare din nr. trecut)

Bucureşti, 1948

Sînt şase zile de cînd sînt în criză cu Ali. E ca o fisură ireparabilă. Dacă e o criză a căsniciei noastre, e oricum una prematură. Nu-l înţeleg. Arborează mutre plictisite şi spune că "n-are gust de viaţă". Am fost la cinema (un film mult prea lung), apoi la Fantasio care – simbolic – din restaurantul dragostei noastre (acela în care Ali a spart paharul în mîini) s-a transformat într-un beci gălăgios şi banal. Şi, în sfîrşit, evenimentul inadmisibil: s-a enervat – nu ştiu de ce! – şi a rupt bucăţi din "L'idée fixe" a lui Valéry! E o carte a mea de căpătîi, am cumpărat-o împreună cu Jany, încercam să-l familiarizez pe Ali cu ea – şi acum trebuie s-o dau la legat.

Ce rău îmi pare că m-am măritat! Ce nevoie aveam de aceste dulci catene?

Tristă Duminică...

Bucureşti, noiembrie 1948

Luna în care m-am născut.

Am început lucrul la Radio. Orele mele de lucru: 11 – 2. Admirabil! Mîine, mă duc cu colegul meu, Milo (vechiul meu amic pe care l-am iubit scurt şi, ca de obicei, fără speranţă, în adolescenţă) să-l ascultăm pe Éluard, care e în Bucureşti. Abia aştept. E unul din poeţii mei preferaţi. Ca sensibilitate, îl apropiu de Rilke. Dar suprarealismul l-a plasat pe altă orbită. Oricum sper să nu fiu acuzată de decadentism, în definitiv, Éluard e comunist şi membru de partid ca şi mine. Îl prefer lui Aragon, care uneori, e prea retoric, prea explicit.

Ce să mă fac cu Ali?

O săptămînă de neant. Nu am cui scrie poeme de dragoste.

O să-i scriu lui Paul Eluard.

Bucureşti, 1948

Spaţiile se aşează între mine şi Ali.

Conferinţa lui Eluard – dezamăgitoare.

Am senzaţia catastrofei. Începe să mă doară sufletul ca după o amputare. Ali va trebui să sufere. Pînă nu va zbiera de dragoste, voi rămîne de piatră. Ce ruşine! Ce ruşine! Nu-nţeleg ce se întîmplă...

"Eşecurile" noastre erotice? Să fim serioşi. E ceva mărunt şi incidental. Pe asta să clădim o întreagă aparatură de "răcire"? Absurd! Ruşine!

Înseamnă că nu ne-am iubit niciodată. Şi apoi, mania asta de a face din sex o chestiune supremă, capitală, tiranică! Orice mărunt insucces ia proporţii mondiale!

Iulie, 1975

Proporţiile pe care eu însămi le dădeam incidentelor cu Ali, aerul catastrofic, unilateralitatea consemnărilor mele de atunci, le recunosc ca fiind semnele refuzului meu de a fi "dresată" sau "domesticită", refuz cu atît mai violent, cu cît Ali devenea cu fiecare lună mai mult, "stăpînul" meu şi cu cît (paradoxal şi nemărturisit) deveneam, din lună în lună, mai fericită de a-mi fi găsit stăpînul. Atitudine tipic feminină, fără legătură cu sclavagismul istoric (despre "condiţia femeii" voi mai avea – hélas! – multe de spus) accentuată la mine de o sensualitate complicată, cu prematur debut solitar (la cinci ani) şi cu dificultăţi care explică, în parte, eşecul

▷

căsniciei mele cu Jany precum şi unele căutări ulterioare, fără rezultat. Se poate spune deci că Ali a fost, într-adevăr, primul meu bărbat (rămînînd şi astăzi întîiul, chiar după alte experienţe) iar "stăpînirea" mea de către el era vizibil dominată de superioritatea lui fizică (forţă, promptitudine, temperatură, inspiraţie). Din nevoia orgolioasă de a contraataca dominaţia lui pe acest plan, proclamam superiorităţile mele sensibile, intelectuale, artistice. Aceste contraste neantagonice între noi, împreună cu "perfecţionarea" mea fizică, aveau să asigure soliditatea şi savoarea echilibrului nostru.

*

Adnotările mele privind intensificarea treptată a proletcultismului sînt, din păcate, văduvite de contextul lor istoric. De vină e lipsa mea de simţ istoric, la care se adaugă deformaţia mea poetică, adversă obiectivităţii reci şi incontestabile, adeptă a construirii "pe viu" a evenimentelor şi comentariilor.

Bucureşti, 1948

De o săptămînă n-am scris nimic.

Am fost la trei banchete: unul în cinstea lui Éluard, altul la Societatea Compozitorilor şi al treilea, la Palat.

Cu Éluard, am discutat trei ore despre poezie şi pictură. E mult mai potolit şi mai convenţional decît mă aşteptam. O deziluzie în raport cu imaginea romantică pe care o aveam despre el. Dar e posibil ca moartea Nuschei, iubita lui Nusche, să-l fi pustiit. E cărunt, cu început de chelie, înmuiat de vîrstă. Mi-a dat un autograf pe "Choix de poèmes".

Aseară, la Palat. Eu, în rochie lungă, neagră şi argintie. Cercei şi pantofi verzi. Totul de pe mine fiind de împrumut. De altfel, e primul bal din viaţa mea. Am dansat vals pe o pardoseală lunecoasă de marmură, cu candelabrele rotindu-se în ochii mei. Ali – îndrăgostit. În ultimele zile, lucrurile mergeau mai bine între noi. În timpul dansului, îmi spune că e cea mai frumoasă zi din viaţa lui, că eu sînt "adevărul". De cîteva ori, mi s-au umplut ochii de lacrimi. Mă uitam, de asemeni, la Ana (Pauker), la Vasile Luca şi-i simţeam modeşti şi mari şi luptători adevăraţi. Ana e majestuoasă în simplitatea ei.

Ana Pauker: mă uitam la ea

Am dansat pînă la ora 3. Apoi, acasă, Ali mă supune unei scene de adoraţie exaltată care, pînă la urmă s-a transformat în ceva chinuitor, crud, inuman. Mi-a provocat o criză de isterie, m-am dat cu capul de pereţi, am muşcat perna.

Nici acum nu mi-am revenit. Amintirea Palatului Republicii o să rămînă veşnic spoliată de scena care i-a urmat.

13 noiembrie 1948

Şi iar ne-am mai certat şi iar ne-am mai împăcat şi iar mi-e cald la pieptul lui.

*

Am ţinut ieri o conferinţă literară în faţa unui ansamblu militar. Se pare că a fost bună; m-au felicitat diferiţi gradaţi.

*

Cu David, la Radio, am avut deja cîteva mici altercaţii. Mi-e puţin frică de el. În schimb, la Cenaclul C.G.M., Coca Farago s-a apucat să spuie că versurile mele sînt clasice şi că o să fiu citită peste o mie de ani, ca Homer! Absurdităţi...

*

Peste două săptămîni împlinesc 24 de ani. Si jeune et si embêtée...

Sonata zace.

15 noiembrie 1948

Ei bine, Coca Farago nu mai crede că sînt o "clasică" în viaţă. Am avut o discuţie foarte acerbă în biroul cenaclului C.G.M. pe tema articolului pe care l-am publicat în Flacăra.

Coca a organizat o adevărată conspiraţie. Cîţiva muncitori s-au desolidarizat şi au plecat. Din cei 8 rămaşi, doi mi-au luat cumva apărarea. Ceilalţi au adoptat punctul de vedere al Cocăi, proferînd aberaţii politico-artistice. Am încercat să-mi păstrez firea şi cred că am reuşit, dar continui să cred că Biroul nenoroceşte cenaclul, că-i împiedică pe oameni să progreseze. De aceea nu iese nici o poezie ca lumea. Am să pun problema mai sus, la Comitetul Artelor. E inadmisibil şi ruşinos să se abrutizeze în aşa hal elementele tinere muncitoreşti. Cînd se scrie, în sfîrşit, un articol de îndrumare practică, de efectiv ajutor în munca scriitoricească, e răstălmăcit tendenţios numai pentru că impostoarea Coca se simte ultragiată în funcţia ei de "conducătoare". Cu toată atmosfera ostilă, am să continui să frecventez cenaclul.

Trebuie de asemeni să cîştig nişte bani să avem de Crăciun.

25 iulie 1975

Cînd notam cele de mai sus, nu eram de fel conştientă de ivirea unei noi formule de critică în public şi anume "demascarea". Caracterul ei special e lesne de bănuit: nu se aducea la lumină un oarecare cusur, o eroare oarecare ci se

▷

evidenţia, se căuta (şi se găsea) sursa lor de clasă. *"Criticaţii" erau suspectaţi de boala contagioasă a concepţiilor burgheze, erau (sau puteau fi) chiar duşmani "strecuraţi" în rîndurile noastre, ale celor care îi criticam.*

SUSPICIUNEA. După cîţiva ani abia, aveam să înţeleg că una din tarele civile care a marcat şi a subminat cu cele mai grave rezultate mişcarea comunistă (în sîmburele ei ideal şi idealist) a fost suspiciunea între tovarăşi. Suspectarea (ducînd pînă la execuţii) a cadrelor de partid notorii (operaţie întreprinsă de alte cadre de partid, tot notorii), suspectarea foştilor participanţi la Războiul Civil din Spania, suspectarea deţinuţilor care au scăpat cu viaţă din lagărele de exterminare fasciste, pînă la suspiciunile minore, zilnice, în relaţiile de lucru obişnuite, au transformat ceea ce s-ar fi cuvenit să fie o fraternitate disciplinată şi bazată pe criterii, într-o apăsare kafkiană, misterioasă sau într-o teroare făţişă. Dar o mai exactă radiografie a acestei "suspiciuni" ar descoperi, la nivelul conducătorilor, al oamenilor cu înalte răspunderi, al celor plasaţi în posturi ierarhice, însuşi resortul implacabil al luptei pentru putere. Nu era vorba de fapt de o "suspiciune" reală, ci de una născocită, aparţinînd înscenărilor, lucide şi diabolice, menite să slujească un interes personal sau de grup. Travestit într-o acţiune realizată în "interesul cauzei", Procesul Troţkiştilor este probabil una din cele mai senzaţionale dovezi ale felului în care se poate regiza asasinarea adversarilor. Am citit despre aceasta în timpul războiului, cu stupoare, întrucît mi se părea imposibil ca vechi şi încercaţi luptători ca Buharin, Zinoviev, Kamenev, să facă "mărturisiri complete", chiar sub tortură, fără să fi fost vinovaţi. Cum puteau să recunoască, fără vină, că au fost în slujba monopolurilor şi a agenţiilor de spionaj capitaliste şi că au sabotat conştient Puterea Sovietică? De-abia, citind "Le zéro et l'infini" al lui Kőstler şi apoi "L'aveu" al lui London, am înţeles întreaga amploare a monstruozităţii, a manipulării şi a perversităţii care au tutelat asemenea procese.

Reducînd proporţiile, nu chiar de la "infinit" la "zero" dar aproape – şedinţele noastre de "demascare", în lumea artiştilor şi a scriitorilor, constituiau mărunte, dar nu mai puţin perverse, aplicaţii ale unei legi aparţinînd "sistemului".

*

Observaţiile pe care le publicasem în legătură cu îmbunătăţirea activităţii cenaclului C.G.M. se refereau, desigur, la probleme de "măiestrie", de profesionalism dar şi la mitul "temei" care, singura, ziceam eu o banalitate, nu asigură valoarea poeziei. Drept care am fost acuzată că opiniile mele se datoresc originii mele mic-burgheze şi că sînt infestată de arta "formalistă" (aceea care era atît de nedialectic considerată a se ocupa "de formă în dauna conţinutului"). Cu vremea, aveam să descopăr rutina vicioasă a unor asemenea înscenări, cu prilejul unor demascări mult mai spectaculoase de care am avut parte în 1953.

*

Descriind banchetul de la fostul Palat Regal, îmi exprimam, cu naivitate, admiraţia faţă de prezenţa unor proeminenţi luptători, ale căror nume, împreună cu altele, fluturaseră la urechea noastră în anii plini de speranţă ai ilegalităţii. Pe şantierul Ceanul Mare – Cluj, aveam să cîntăm cîntecul brigadierilor iugoslavi care au construit drumul Samac – Sarajevo, cu cuvinte româneşti:

"Brigada Vasile Luca
ne numim cu toţii.
Sîntem mîndri că purtăm
numele dreptăţii".

Peste ani, aceştia şi alţii urmau să fie demascaţi, patent al necruţătoarei lupte pentru putere!

Bucureşti, noiembrie 1948

Ar urma să traduc două piese, una pentru U.T.M., alta pentru Teatrul Poporului – din care sper să iasă ceva bani pentru Crăciun.

Situaţia pe frontul sentimental – Ali – cît se poate de bună. Plus un eveniment: după douăzeci de zile de anxietate, am constatat că *nu sînt însărcinată!* Eu am fost încîntată, Ali mai puţin, pentru că nu are siguranţa că poate face copii. ▷

Nina: desen de Gitta Sion

Ali mi-a făcut cadou un inel de aur cu un briliant îngust și oval. N-am prea primit asemenea daruri, și în general, nu port bijuterii (cu atît mai puțin inele sau brățări, din cauza pianului). I-am cerut explicații și mi-a spus atît: e un cadou de ziua mea. A insistat atîta că l-am primit, deși n-o să-l prea port.

29 noiembrie 1948

A fost ziua mea. Ali a purtat noile lui haine bleumarin și e îndrăgostit și-l iubesc. Îmi colorează toate episoadele vieții cu protectoarea, pasionata lui prezență: pretutindeni, pe stradă, în autobuz, acasă, în fiecare conversație, la fiecare ciocnit de pahare, la fiecare lectură întreruptă de sărutări. Iar încăpățînata lui bărbăție, egoistă uneori, tiranică, mă apropie de fericire.

*

Nu mai traduc piese de teatru pentru U.T.M. – vor să-mi dea un preț de nimic și piesele erau atît de proaste că aproape trebuia să le rescriu.

*

Ieri am luat cuvîntul la o foarte importantă ședință a Comitetului Central, în legătură cu problemele de creație. Problemă adiacentă: Societatea Scriitorilor din România.

S-a pus în discuție desființarea rigidității excesive în ce privește materialul publicabil și temele respective. S-a atacat critica criticistă. Eu am ridicat problema libertății de alegere a temelor și ridicarea elementelor talentate din masă. Am propus conlucrarea individuală a cîte unui scriitor cu doi, trei debutanți și un fel de "școală de poezie". Reconsiderarea critică a diferitelor curente poetice pentru a nu-i face pe începători să descopere, de pildă bicicleta simbolismului și să creadă că emit ultimul cuvînt în materie de artă.

După ședință, unii m-au felicitat (mai ales scriitorii, evident). Camilar mi-a spus: "Îți mulțumesc în numele copacilor" (asta pentru că spusesem că tema unui copac nu poate fi interzisă, ceea ce contează fiind interpretarea și copacul fiind neutru față de noi) – Doamne, ce dobitocii eram nevoită să rostesc, doar vom obține o lărgire a registrului tematic! Ședința continuă și azi și e prezidată de: Nicolae Moraru, Leonte Răutu, Petre Iosif, Zaharia Stancu, Traian Șelmaru și Ion Vitner.

*

Ninge. Voi scrie un ciclu de poeme de dragoste.

De Crăciun am decis – și Ali e de acord – să plecăm pentru o zi la Craiova. Vreau să i-l prezint pe Ioji. Să sperăm să ursuzul meu iubit o să se lase prezentat.

*

Am vizitat fosta închisoare Doftana. Pe un ger cumplit. O vizită plină de semnificații. Copleșitoare.

Și o glumă: Al. Jar l-a închis pe Benador într-o celulă care nu s-a mai putut deschide decît peste un sfert de oră. Benador stătea speriat și galben la ferestruică și aștepta să vină cineva să-l salveze!

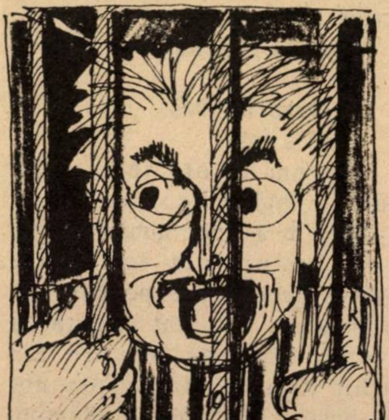

Benador: deschideți!

Iulie 1975

Tematica nu avea să se diversifice, dimpotrivă, iar cei care mi-au mulțumit "în numele copacilor" aveau să plătească, odată cu mine, dulcea naivitate de a crede că bunul simț și criteriile estetice se puteau reinstala ușor. Au trecut ani de zile pînă s-a zvonit că "s-a dat drumul la dragoste", expresie tragi-comică, după perioada în care nu aveai voie să-ți declari amorul decît dacă iubitul (iubita) făcea parte dintre fruntașii în muncă sau dacă-ți era tovarăș de luptă, iar aceste argumente trebuiau să reiasă clar în respectiva poezie. Dar despre asemenea aberații voi avea de pomenit încă de foarte multe ori de aci înainte.

*

Între "cei din prezidiu" – fără îndoială, cel mai proeminent era Leonte Răutu. Cu un cap frumos, oval, cu un rîs strălucitor și brusc, repede reprimat, fața lui devenind atunci o mască amenințătoare – Răutu a dominat mai bine de un deceniu aceste ființe aiurite, vulnerabile, speriate și derutate – artiștii și scriitorii –, provocînd drame și comedii, regizînd gelozii și decăderi, paralizînd moralitatea unora, activînd imoralitatea altora, cu spectaculoase și îndelungate efecte, pe plan etic și estetic (Petru Dumitriu, într-o carte publicată în Franța l-a numit "Malvoglio"). Farmecul personal, cultura (era un bun cunoscător al curentelor moderniste în artă), inteligența rafinată și umorul, îl făceau mult mai periculos în comparație cu "ajutoarele lui", sinistrul și schematicul pînă la ridicul Nicolae Moraru, obtuza și rudimentara Ofelia Manole cu o excepție: Traian Șelmaru care, deși cu cîteva clase mai prejos, îl imita încercînd să-i semene în perversitate și cruzime. Toți

▷

subalternii însă, fără deosebire, urmau indicaţiile variate şi precise pe care Răutu le dădea şi le considera necesare "strunirii" celor care mai încercau, din cînd în cînd, să-şi păstreze personalitatea, să se exprime mai original, să ia cîte o iniţiativă, dovedind prin aceasta că nu se "adaptează" destul de prompt.

Nefăcînd parte niciodată dintre scriitorii agreaţi de Partid (situaţie care mă neliniştea şi mă întrista atunci şi care astăzi mă onorează), am luat rareori contact cu Răutu dar foarte des, din păcate, cu Traian Şelmaru care – fără a fi eu un Prometeu iar el nicidecum un vultur – mi-a ciugulit ficatul pe o perioadă care părea să nu mai aibă sfîrşit.

*

Nu am purtat decît foarte rar inelul dăruit de Ali, el fiind una din puţinele bijuterii "veritabile" pe care le posed. De altfel, am fost întotdeauna prea puţin legată de asemenea valori exterioare, nu am ceea ce se numeşte "simţul proprietăţii" – aceasta ţinînd de structura mea şi nicidecum de vreun fanatism utecist.

Decembrie 1948

Acum zece zile, am fost numită redactor responsabil adjunct la o revistă de satiră şi umor. Degeaba am refuzat, cerînd să fiu un simplu redactor, a trebuit să plec de la Radio, unde începusem să mă simt atît de bine. Şi acum, deşi ni s-a cerut să prezentăm un prim număr într-un timp record – revista care se numeşte "Urzica" stagnează din vina celor de sus. Se pare că ni s-a dat o orientare greşită.

*

Am scris, pentru pian, o suită pentru copii în stil românesc care mi se pare reuşită. Place tuturor şi am s-o execut la cenaclu.

Am scris-o fără ajutorul lui Klepper de care, de altfel, am să mă despart pentru că are idei învechite, e autoritar şi nu mă ajută suficient în drumul meu muzical.

*

Şi acum: Azi plec la Craiova cu Ali! Exersez Toccata de Haciaturian, Fantezia cromatică şi Fuga de Bach şi propria mea suită, să i le cînt lui Ioji. Sper doar să se arate, să accepte o întîlnire, să fie amabil – iar eu să fiu fericită între cei doi bărbaţi pe care i-am iubit mai mult în lume.

Ali e – nu resemnat, ci perfect sigur pe sine.

Acum exact cinci ani, în primul an de căsnicie cu Jany, fusesem la Craiova să-l confrunt pe Ioji, cel care-mi îndurerase şi-mi umilise adolescenţa, cu mine, proaspăta "femeie măritată", victorioasă şi sfidătoare! Într-adevăr, Ioji n-a rezistat atunci şi au fost două săptămîni de patimă (nefinalizată). Deşi Ioji mi-a spus, conducîndu-mă la gară, că de data asta, simte cum adevărata fericire "i se scurge printre degete" – mi-a impus ulterior ani chinuitori, de răceală şi eschivare.

Cum va fi acum?

Decembrie 1948

Cum a fost?

Ne-am întors ieri, după două zile înghesuite şi tensionate.

Ioji: n-a uitat nimic. Reţine chiar lucruri din întîlnirile noastre precedente pe care eu le-am uitat. Am stat singură cu el doar un ceas în care am vorbit despre Ali, despre noi doi, despre boala lui de plămîni, despre plăcerea pe care i-o fac scrisorile mele. Poartă un bandaj, foarte vizibil, sub pulover. Mi-a spus "Ninochka". Am jucat jocuri de societate. Mi-a dat să mănînc din farfuria lui. Mîinile îi erau roşii de frig.

Ali: foarte îndrăgostit, zburlindu-mă, sărutîndu-mă. A insistat ca Ioji să stea cu noi în ultima seară. A insistat să mă aşez lîngă el, ba chiar să-l sărut în cadrul jocului – încît începusem să cred că Ali e un erou sublim, un supra-om, şi să am remuşcări. Cînd, ce să vezi, aseară îmi mărturiseşte că n-a făcut nici un efort special, că Ioji i s-a părut neinteresant, un rival oarecare. Deci, n-a fost vorba de nici un sacrificiu (cînd m-am sărutat cu Ioji, ne îndemna: "Măcar sărutaţi-vă ca lumea") Ceea ce am socotit o formidabilă dovadă de abnegaţie era, de fapt, un soi de degajare ieşită din siguranţă de sine.

Mare dezamăgire!

Totuşi, un lucru frumos. Ali s-a amorezat de bunica, bunicuţa mea din partea tatei, deşteapta, mărunţica, plina de umor şi de delicateţe, drăguţa mea bunică, atît de diferită de cea din partea mamei, rea şi arţăgoasă.

Crăciun 1943 – Crăciun 1948 – asta e.

Ianuarie 1949

Ali, care mi-a dăruit acest caiet susţine că, la capăt de an, trebuie făcut un bilanţ.

Iată-l: Tot anul mi-a fost cutreerat de dragostea cu Ali. Evenimente – divorţul şi căsătoria.

Profesional – am regretat dispariţia "Rampei", revista artistico-culturală la care am lucrat un an încheiat, scriind zeci de articole în toate domeniile (ţineam cronica literaturii dramatice, Vitrina cu cărţi, Cronica coregrafică, Cronica umoristică, intermitent, Cronica muzicală ş.a.).

Intru la Radio, apoi la Urzica. ▷

MINIMUM NU UITĂ

Arta: Activitate obişnuită, adică muzică şi poezie.

Prieteni: Despărţirea de Mony. Strîngerea relaţiilor cu Kindy.

În concluzie: împlinire erotică, renume în creştere, drum limpezit în artă.

Diverse: locuinţa nouă în care mă simt foarte bine. Vizite pe şantierul Ceanul Mare-Cluj, Doftana. Voiajuri la Braşov, Mangalia, Craiova, cu Ali.

Rezultat palpabil: un volum de circa 15 poeme politice pe care intenţionez să-l dau unei edituri. Alt volum început (Revoluţia). O suită pentru copii şi o sonată mare pentru pian (în lucru).

Cărţi n-am prea citit, la concerte n-am prea fost.

Iulie 1975

Suita pentru copii e, într-adevăr, o miniatură artistică plăcută – dar despărţirea mea de Leon Klepper (unul din cei mai buni profesori de compoziţie, maestru, printre alţii, al lui Anatol Vieru) reflectă angajarea mea orgolioasă în eroare, "drumul limpezit" de care pomenesc în bilanţ nefiind decît schematizarea treptată a producţiilor mele. După cum, ignorarea, de altfel timidelor, observaţii ale lui Ion Barbu, privitoare la noul meu "stil" poetic dovedeşte aceeaşi angajare (să-i spun "iresponsabilă", cînd mie mi se părea că devin tot mai "responsabilă" faţă de "publicul larg"?) pe o linie care mă va face să pierd lest artistic şi limpezime a criteriilor. Foştii mei profesori nu mai puteau *avea dreptate pentru că acum începea o "lume nouă", necunoscută şi nedorită de ei (începusem să uit de cearta mea cu Ali întru apărarea lui Rimbaud!). În doar cîteva luni, proletcultismul cîştigase o adeptă candidă, în polemică cu toţi care manifestau opoziţie, abţinere, scepticism sau dubii cu privire la realităţile "vremii noi", inconştientă de panta degringolantă pe care se angaja.*

*

Orientarea "parţial greşită" a "Urzicii" consta, în esenţă, în faptul că, după ce fusesem încurajaţi să denunţăm racilele care mai existau în jurul nostru, se revenise asupra ideii, precizîndu-se că trebuie atacate numai viciile burgheze iar că, în ce priveşte "lumea noastră", trebuie să inventăm "umorul pozitiv"! Nu-mi dădeam seama că, în spatele acestei ambigue şi improbabile formule, se profila domnia Minciunii – o stihie atotputernică, proteică, maestră a travestiurilor, unul din cele mai reuşite travestiuri fiind chiar... Adevărul.

*

Uneori, mai mult decît Ioji însuşi, mă simţeam ataşată de casa lui din strada Eugen Carada, de copacii prăfuiţi ai Craiovei, de un miros imaginar al zăpezii acelui vechi Crăciun. După cum casele copilăriei mele (cea de la Braşov de la poalele blîndei şi abruptei înălţimi Tîmpa, de la Constanţa, oraşul care, pentru prima oară m-a înrudit cu marea, cu "mişcătoarea mărilor singurătate", cu elementul care avea să-mi anime sute de poezii, un anumit demisol din Galaţi, oraşul meu natal, pînă şi odăile de pensiune, din ce în ce mai sordide, unde am locuit în Bucureşti, în anii de şomaj ai tatălui meu) – constituie nostalgii constante ale memoriei mele. Dar puternic ataşată sînt şi de nişte case visate, neidentificabile, case-dor, case premoniţii, case-torturi, pe care le şi revisez uneori ca şi cînd ar avea o existenţă reală.

*

Ali a ţinut la bunica mea Fanny pînă la moartea ei şi după, scriind admirabila povestire scurtă "Şi iarba şi stelele", publicată în volumul "Cubul de aer" şi republicată sub titlul "Zîna", în volumul de proze "Fratele meu, femeia" şi "Zece femei".

(Continuare în nr. viitor)

• Mony Crohmălniceanu m-a impuns în Contemporanul • Ali s-a purtat mizerabil: m-a repezit şi l-am lovit • Geo Dumitrescu: un om pustiit • Marin Preda e sexual din creştet pînă-n tălpi

UNICUL RESTAURANT
DIN HAIFA
CU PREPARATE
SPECIFIC ROMÂNEŞTI ŞI
CU MUZICĂ ROMÂNEASCĂ
«CINA»
FELICITĂ CĂLDUROS
CLIENTELA URÎNDU-I UN
AN NOU FERICIT
• ÎN PERMANENŢĂ LA
DISPOZIŢIA DVS. – ŞI ÎN
1990
• ORGANIZĂM ANIVERSĂRI
FAMILIALE PÎNĂ LA 220
DE PERSOANE
HAIFA – ŢOMET KIRIAT ATA
BINIAN HIPERKOL
TEL. 04 – 720054

LA MULŢI ANI 1990!
UREAZĂ
FREDDY
DE LA ANGLO-SAXON
BAT YAM,
BD. HAAŢMAUT 67
TEL. 03/582157 – 873334

MINIMUM NU UITĂ

O NOUĂ RUBRICĂ: RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI !

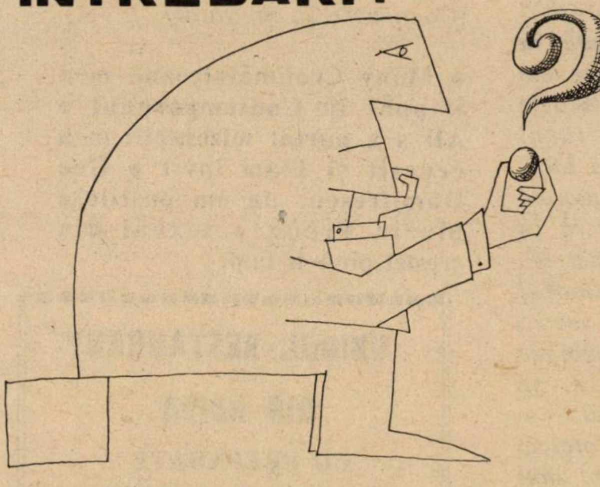

Saul Steinberg

O nouă rubrică. Sub egida lui "Minimum nu uită". O nouă rubrică. Pentru cei ce nu vor, nu vor în ruptul capului să uite înfăptuirile de cultură şi pe oamenii de vază ai neamului nostru.

După cele cîteva date de mai jos puteţi dezlega care sînt personajele comemorate în luna ianuarie?

1) A fost redactorul oficiosului mişcării sioniste "Die Welt" în 1898 şi al publicaţiei "Der Jude", în 1916; profesor la Universitatea din Frankfurt (1923) şi la Universitatea Ebraică din Ierusalim în 1938.

2) A colaborat la revista "Hamelitz" din Odessa; a fondat, în 1896, la Berlin, revista "Hashiloah".

3) A scris piesa jucată la Naţionalele din Bucureşti şi Iaşi (1900) şi în America tradusă sub titlul "New Lamps and old".

4) Autorul lucrării "Fundamentele impurităţii şi purităţii"; unul din redactorii "Enciclopediei Evreo-Ruse".

5) A tradus în ebraică "Originea speciilor" a lui Darwin, distins cu premiul "Chalmers Golden Medal" (1934), Doctor Honoris Causa al Universităţii Leeds din Anglia.

6) Profesor la Universitatea din Berlin (1892), iar în 1912, preşedintele Organizaţiei Sioniste Mondiale.

7) A înfiinţat, în 1896, la Viena, publicaţia "Hashahar" (Zorile); autorul romanelor "Legămîntul" (Nekam Brith) şi "Înmormîntarea măgarului" (Kvurat Ahamor)

8) Autorul romanului (1897) "Die Juden von Zirndorf"; a editat, împreună cu Thomas Mann, revista literară "Simplicissimus".

(Răspunsurile în nr. viitor)

O NOUĂ RUBRICĂ: RĂSPUNDEŢI LA ÎNTREBĂRI!

MAMAIA מַמאיָה
Restaurant
românesc
LA MULŢI ANI – 1990!
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

CITY GOLD
CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
●
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY
94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
●
DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Diamanstein, Nora (n. Cluj, 1920?), nepoată dinspre tată a unui mareșal ungur, Guha, a fost internată, împreună cu mama ei, în mai 1944 în ghetoul din Cluj, organizat de maghiari, apoi deportată la Auschwitz. Scăpată cu viață, la întoarcere, ea publică – îndemnată de dr. Petru Groza, se pare amic al familiei, o carte de amintiri din lagăr: *Viață, reprimește-mă* (București, 1948). Lucrarea e (dacă treci, închizînd ochii, peste patetisme și încercările de a face, pe ici – pe colo "literatură") o mărturie remarcabilă, una din cele dintîi despre Holocaust. Uitată, ca și alte relatări de acest gen (vezi *Dagani, A.)* apărute în primii ani după război, cartea a fost dezgropată, împreună cu autoarea ei (care nu a făcut carieră scriitoricească), de Al. Piru. Acesta vorbește în lucrarea sa, *Panorama deceniului literar românesc 1940 – 1950* (București, 1968), despre "scuzabilele stîngăcii" ale scrierii, notînd însă că avem de-a face cu un "document interesant". Neavînd la îndemînă un exemplar din cartea Norei Diamanstein, reproducem după Piru, o colecție de *fapte*, extrase cu penseta din paginile lucrării. La capătul lecturii vom realiza că "interesant" e puțin spus: "(La Auschwitz) au fost întîmpinate de o orchestră de femei, apoi au fost dezbrăcate și tunse... La apel (Zehlappel) a constatat că în bloc erau 3500 de femei. A recunoscut două lucrătoare de la fabrica sa din Cluj. La masă li s-a dat o ciorbă de tărîțe cu fire de paie și bucățele de lemn. A mîncat cu ochelari de soare spre a-și reprima greața. Într-un bulgăre de tărîțe era să-și rupă un dinte. În loc de apă li s-a servit (din cauza epidemiilor) cafea. Mai tîrziu li s-a împărțit un fel de cașcaval (cvagrl). Pentru apel așteptau uneori în genunchi, așezate în noroi și cu mîinile în sus cîte 2 – 3 ore. Spre a fi ferite de paraziți, li se făcea duș, erau unse pe cap cu petrol și formol. Încă de la început fusese despărțită de mama ei, condusă în alt lagăr, cu bătrînele. I s-a aplicat curînd cu fierul roșu numărul de ordine pe braț. Iată și muncile la care a fost silită. A trebuit să care dintr-un Waschraum o serie de cadavre, victime ale dezinteriei, la crematoriu și să le ardă (printre cadavre a găsit și pe mama ei). Apoi a fost întrebuințată la arat și la sfărîmat pietre. A dat 20 c.c. de sînge pentru transfuzii. O doctoriță i-a povestit cu acest prilej despre experiențele pe care le făceau medicii germani în lagăr. Alegeau cîteva fete sănătoase, le puneau să sară într-un bazin cu apă iarna, apoi le duceau în clinică și le frigeau cu niște discuri de fier înroșite electric pentru a studia vindecarea arsurilor. Pe răni se turna cerneală și ceai rece. Bătrînii și copiii evrei erau asfixiați cu clor în camere de baie, apoi incinerați. Arderea se făcea în cuptoare speciale sau pe un rug de lemne. Cadavrele erau mînuite cu cîrlige de fier, după ce li se scoteau dinții de aur. Femeilor li se aplica un control ginecologic, pentru descoperirea valorilor ascunse. Se recolta 7 – 8 kg. de aur pe zi. Doctorul Sturmführer Mengele mai făcea experiențe injectînd ochilor diferite culori, să vadă dacă e posibil a se obține schimbarea culorii irisului. Un Sonderkommando ar fi aruncat în foc, de vii, copii și femei, ca pe niște butuci de lemn. Echipa de execuție era alcătuită din evrei la ordinul poliției germane și unul din călăi mărturisea a-și fi exterminat întreaga familie, compusă din mamă, nevastă și soră cu copii. Cei care intrau în baie pentru asfixiere primeau înainte un săpun din grăsime de evreu (Rein Jüdisches Fett). Cadavrele grase erau selecționate și transformate în săpun după ce li se punea indicația: "Bun pentru săpun"". Autoarea s-a îmbolnăvit de tifos exantematic și meningită și numai grație sorei sale doctorițe a scăpat de la moarte (doctorul Mengele crema pe toți bolnavii gravi). Tot Mengele a ucis un prunc nou născut în lagăr strivindu-i capul de scîndura patului. Îl interesau numai gemenii, pe care îi cruța pentru experiențe. Rușii intrînd în Cehoslovacia, condițiile de viață de la Auschwitz s-au

▷

îmbunătățit, crematoriul desființîndu-se. De revelion, deținutele au dansat și unele s-au îmbătat cu coniac furat de la nemți. Au căpătat pe urmă haine bune și la apel se băteau cu bulgări de zăpadă. Fiecare lua din bucătăria lagărului ce voia să mănînce. Nu mult după aceea s-a dat ordin de evacuare. Nimeni nu voia să rămînă, temîndu-se să nu fie ucis. Autoarea a izbutit să fugă pe drum din convoi, dar a fost trădată de țărani și prinsă de un S.S., care a împușcat-o în mînă. Ca să n-o scape, acesta o lega în timpul nopții cu sîrmă de gît și de clanța ușii. Drumul era presărat cu cadavre împușcate în ceafă sau spînzurate de copaci și dezbrăcate pînă la brîu. Deși iarnă, evadata nu avea în picioare decît papuci de lemn. Readusă în convoi, a continuat să meargă 11 zile. Într-o zi, nemții s-au amuzat dînd drumul printre evreice unui taur care a rănit patru din ele. Pe unde trecea convoiul, lumea trăgea obloanele, soldații scuipau asupra lor. Ultima etapă pînă la Revensbruck a făcut-o cu trenul, cîte 123 persoane într-un vagon de vite. O femeie înnebunind, și-a aruncat fetița din tren, care poate n-ar fi murit, dar paznicii au vînat-o..."

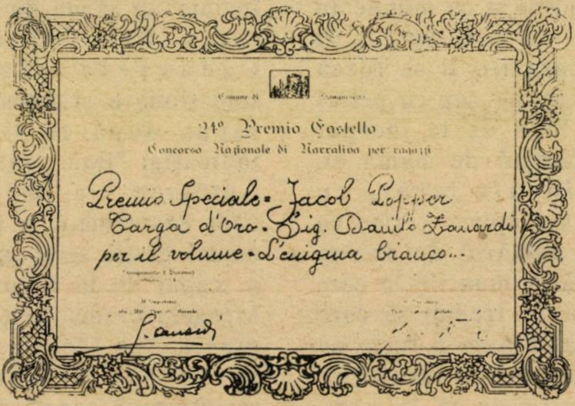

24° Premio Castello

Concorso Nazionale di Narrativa per ragazzi

Premio Speciale - Jacob Popper
Targa d'Oro - Sig. Danilo Zanardi
per il volume - L'enigma bianco..

Diplomă. Diplomă acordată prozatorului Jacob Popper, din care înțelegem că scrierea acestuia, *Enigma albă*, tradusă în italienește, a fost distinsă cu "Premiul special" al Concursului Național de povestiri pentru copii, organizat de către municipalitatea orașului italian Sangvinetto (Verona, 1974).

Distrugere. "...Am prilejul de a face agitațiuni antisemite și eventuale pogromuri. Nu vreau să-l pierd... Trăim într-un moment de revoluție națională. Am început prin a distruge ziarele, continuăm a distruge orice manifestare culturală și publică a evreilor. Vom urma rînd pe rînd cu acțiunile de distrugere a întreprinderilor jidovești, economice, industriale și financiare... Pentru aceasta vom chema în ajutor satele și dacă jumătate din Moldova va trebui să ardă, dacă străzile vor fi înroșite și dacă vor pieri jidanii, România va renaște mai puternică..." *(A. C. Cuza, declarație din decembrie 1922).*

DOCTORI (mai exact spus, medici, deoarece, în lumea românească – spre deosebire de cea germană, de pildă, – termenul *doctor* vrea să zică, în limbajul cotidian și practic, doctor în medicină, mai puțin în filologie sau istorie); categorie aparte a Dicționarului, doctorii pe care îi avem în vedere reprezintă în comunitățile evreiești echivalentul a ceea ce se cheamă "luminătorii satului" în universul românesc (învățătorul, preotul, notarul). Ei aduceau în tîrguri un model de trăire civilizată (higienă, îmbrăcăminte, exprimare supravegheată), citeau cărți, se abonau la revistele de literatură, frecventau spectacolele de teatru, erau melomani, intrau în sălile de expoziție, cumpărau tablouri; țineau conferințe la cluburi sau societăți de binefacere; participau la cenacluri, luau cuvîntul la simpozioane, comentau, ca niște suporteri competenți (*fani* ai culturii) marile polemici ale timpului, și, nu o dată, scriau. Mai întîi, firește, articole de explicare și "popularizare" a medicinei, dar și versuri sau impresii despre cărți, memorialistică, epigramă sau texte ideologice.

De unde această alianță dintre medicină și mișcarea literară, dintre chirurgia rece și metaforă? De unde această alianță *specială*, mult mai strînsă, decît aceea dintre alte categorii intelectuale – hai să zicem, inginerii, și faptul spiritual? Unii susțin că avem de-a face cu un fenomen de compensație. Contactul cu mizeria fiziologică, îl propulsează pe medic în sfera esteticului: el își spală cu poezii de Verlaine urmele sîngelui și puroaielor. Alții, ca Tudor Vianu, consideră medicina a fi "...atît o ramură a științelor și tehnicilor naturaliste cît și a disciplinelor teoretice și practice ale umanismului.

Împrejurarea aceasta explică marele număr al medicilor-scriitori și al scriitorilor-medici. Contactul cu atîtea cazuri umane, cunoștința atît de profundă dobîndită în legătură cu diferitele medii sociale, a dus pe mulți medici la nevoia de a-și comunica observațiile lor în formele expresiei literare. Frecventarea artelor și literaturii, atît de necesare formării orizontului umanistic al medicilor, i-a

▷

înzestrat pe unii din aceştia cu daruri ale expresiei, chiar în scrieri derivate direct din profesiunea lor"...

Bacalu, Andrei (n. Botoşani), stabilit în Israel în anii '80), este ctitorul emisiunilor ştiinţifice ale televiziunii bucureştene, de mare popularitate în deceniile 7 – 8. O carte de reportaje, *America – transmisie directă*, informează cult despre fenomenul numit televiziunea americană şi despre revoluţia tehnologică. *Zborurile cosmice* (1976), scriere pentru tineret, constituie o iniţiere în domeniu. A tradus *Civilizaţiile extraterestre* de Isaac Asimov "clasic al scrisului s.f." (Ştiinţifico-Fantastic).

Bainglas, Samuel (1893 – 1959), specialist în fizică şi chimie, director al gimnaziului "Cultura Max-Aziel" din Bucureşti, în timpul celui de-al doilea război mondial, colaborator la "Renaşterea noastră", "Hasmonea", "Ştiri din lumea evreiască", "Curierul israelit" etc. a fost un popularizator al invenţiilor noi, un Andrei Bacalu al anilor interbelici. Televiziunea lui era *Biblioteca pentru toţi*, cea mai răspîndită colecţie a vremii, unde-a publicat lucrări despre tren, telegrafie, telefon, film, razele X, radio etc. Evitînd modul sec şi grav care înfricoşează pe profan, B. avea grijă, ca un orator dornic să ţină trează atenţia publicului, să injecteze scrierile sale cu anecdotă. Într-un text despre raporturile dintre ştiinţă şi credinţă, el citează din rabinul de la Sadagura: "Invenţiile tehnice – zicea rabinul – sînt şi pentru omul credincios o sursă de învăţăminte de preţ. Telefonul, de pildă, îi aduce aminte că ceea ce vorbeşte aici, se aude dincolo, adică pe lumea cealaltă; telegraful, că fiecare vorbă e preţioasă; trenul – că este de ajuns un singur minut ca să pierzi totul" (cf. Marius Mircu, *Încă 7 momente*, Tel Aviv).

Barbu, G. (Feldman?) s-a consacrat istoriei medicinei româneşti, dînd lucrări bine documentate despre organizarea sanitară din veacul al XIX-lea. "Cu ambulanţele la '77" (Bucureşti, 1978) oferă date privind contribuţia evreilor-români la războiul de independenţă împotriva turcilor. Aflăm că "comitetul israelit din Iaşi a instalat o baracă-spital la Cotroceni ...sub conducerea medicului Wilhelm Friedman, asigurînd sumele necesare pe toată durata conflagraţiei. Acelaşi comitet a mai depus pentru serviciul sanitar al armatei sumele necesare pentru organizarea unui spital mobil cu 30 de paturi" (pag. 79) Întîlnim un doctor Isaia Silberweig, responsabil al secţiei dermato-venerice a spitalului din Iaşi, un doctor Steiner lucrînd la spitalul Batalionului de geniu din capitală (p. 79). Nu lipsesc informaţii despre "Ambulanţa Zion", organizată prin grija comunităţii evreilor din Bucureşti şi condusă de dr. Alexandru Cociu – personaj *romantic*, "veteran al războiului franco-german din 1870 şi al Comunei din Paris". Dintr-un raport al colonelului Alexandru Anghelescu, comandantul Diviziei a 4-a, înţelegem că ambulanţa s-a aflat în zona de foc la Plevna, iar la 30 august în Valea Bucovei, unde "prin inteligenţa, devotamentul şi curajul ce au desfăşurat în acea memorabilă zi... s-a putut ridica, pansa şi evacua... 800 de răniţi, căzuţi pe platoul din faţa Griviţei nr.2". În încheierea raportului său, colonelul român scria că "devotamentul, interesul fratern ce această ambulanţă a arătat în cursul campaniei vor rămîne ca un suvenir neşters în inimile tuturor". Spirit onest şi generos, dar lipsit de clarviziune, ofiţerul român n-avea cum să prevadă că suvenirul se va cam stinge, fiind înlocuit cu caricaturile din "Porunca vremii", înfăţişînd pe evrei ca vampiri ai naţiei române şi, mai apoi, cu "târtanii" din articolele de fond ale "Săptămînii" din Bucureştiul anilor '80.

Benzin, H. (Hascal; n. Roman, 1910 – Holon, 1982) este tipul pamfletarului citit, gata la orice oră din zi şi din noapte să se avînte, din pasiune pură, pe baricada anti-anti-evreismelor de tot felul. Asemeni unui Ludo (mai puţin talentul acestuia) dinainte de război, el sare la bătaie împotriva "gogo-cuzismelor" europene din anii '60 – '80 şi, tot asemeni lui Ludo, împotriva intelectualului evreu de Diasporă care se vrea "obiectiv" (recte anti-israelian). El se ia în răspăr cu gînditori ca Raymond Aron sau Albert Memmi (care nu prea ştiu bine dacă sînt evrei-francezi sau francezi-evrei, sau şi francezi şi evrei etc., etc.), dă cu sete în Bruno Kreisky, evreo-antisemitul "clasic" al epocii sau în Nahum Goldman, leader al Congresului Mondial Evreiesc şi (sau dar) în acelaşi timp, contestatar al "liniei" politicii israeliene; ca să nu mai vorbim, desigur, de colonelul Khadafi, de Idi Amin sau Yaser Arafat. Mai presus de orice însă, Benzin era revoltat, pînă la urcarea sîngelui la cap, de modul (magistral) în care "stînga" occidentală a reuşit să camufleze ne-legalul antisemitism în legalul anti-sionism. Remarcabil la Benzin este că, într-o vreme cînd intelectualul (scriitor, actor, muzician, filozof) pentru a fi "up to date" trebuia să ironizeze steagul israelian, cochetînd cu "cauza palestiniană", el s-a

▷

ambiţionat să scrie împotriva curentului. Lucid, cînd a adunat în 1979, la Tel Aviv, textele din gazete în volum, el şi-a intitulat cartea "Cu morile de vînt". Pe copertă, apare autorul însuşi în chip de Don Quijotte.

I. Schechter, care l-a cunoscut îndeaproape, vorbeşte despre el ca despre un polemist total, nu numai în faţa hîrtiei: "L-am cunoscut înainte de-a fi ajuns să-l cunosc. La Bucureşti, familia în care mă însurasem, numai de el îmi vorbea. Se mîndreau toţi cu acest Hascal din Palestina, cu lecturile şi franceza lui, cu simplitatea, bunătatea, mărinimia şi diagnosticele sale. Era blazonul familiei şi, de fapt, unica zestre pe care o căpătasem. Astfel că am venit în Israel pentru a mi-l lua în primire şi a mă întregi cu el.

Ne-am certat însă după prima strîngere de mînă, imediat. Obişnuia să treacă repede la problemele mari, universale, nu avea răbdare să aştepte mai întîi consumarea formulelor de politeţe convenţională şi a fursecurilor. Şi nu se mulţumea să discute în contradictoriu, să polemizeze. El se certa. Te înjura cumplit pentru cea mai nevinovată banalitate care îţi ieşea din gură. Provocator şi pătimaş, îi plăcea să se certe ştiind că la ceartă, la mînie, la turbare, omul e total sincer şi că numai aşa, desprins de orice făţărnicie şi calcul, poate ajunge la adevăr. Dr-ul Benzin detesta – precum a spus-o şi în cartea sa – "imaginea avocaţilor părţilor adverse care, după verdict părăsesc la braţ sala tribunalului". ("Arde dar nu se mistuie"; în *Viaţa noastră*, Tel Aviv, 23 aprilie 1982).

Altfel, între două filipice împotriva infamiilor din veac, omul era un medic cumsecade, dispus a da consultaţii despre lumbago pe stradă sau la băcănie. La moartea lui, cartierul din Holon, unde trăia Benzin, a fost îndoliat. "În jurul căruţei-tarabe a lui Menaşe, – scrie M. Rudich, martor al momentului, – cîţiva bărbaţi şi vreo două-trei femei alegeau roşii, morcovi, ardei, punîndu-le în pungi, în sacoşe. Se mişcau mecanic, am văzut bine. Erau trişti, abătuţi, fiindcă doctorul nu venise şi el după tîrguieli şi deci nu-i puteau spune ce îi doare, nu-i puteau cere consultaţii, ori un sfat, nu aveau cum să audă aşa, o vorbă bună, rostită cu blîndeţe sau căldură, sau o vorbă de duh, spusă de doctorul lor". ("Pe cine am pierdut", în *"Viaţa noastră", 30 aprilie 1982).*

Fridman–Bîrlad Herman, (iniţiatorul, pe cont propriu, al unui serviciu de "Salvare" la Bîrlad, în 1930) a fost un epigramist de spirit; primele sale catrene (publicate şi sub pseudonimele Sigfrid şi Pacian), le întîlnim în "Evenimentul" şi "Opinia" din Iaşi, la finele veacului, cînd viitorul Bîrlad studia la Universitatea din capitala Moldovei; ultimele puteau fi citite în "Gazeta evreiască" şi "Almanahul Evreiesc" din anii celui de-al II-lea război mondial.

Istoria literară reţine epitaful scris la mormîntul d-rului Steuerman-Rodion, care s-a sinucis – şocînd ortodoxia ieşeană – prin autoadministrare de morfină: Morfină... O! ce ironie.../ Leac Dumnezeiesc, balsam./ Scăpat-ai de dureri un suflet,/ Şi ai îndurerat un neam". "Epitaful" consacrat unui bancher e mai puţin binevoitor: "Aicea zace neschimbat/ Un bancher într-un sicriu:/ Azi fără suflet îngropat/ şi ieri fără de suflet – viu!" Iată şi "Pe mormîntul unui medic": "Nu-l deplîng, nu, trecătorii/ Căci vedeţi, a fost cinstit/ Ţinta lui era să fie/ De clienţi nedespărţit."

"Emigrările pedestre" de la 1900 cînd mii de evrei, şicanaţi şi împiedicaţi prin măsuri antisemite să-şi cîştige existenţa se îndreaptă, în mari coloane, pe jos, spre portul Hamburg, pentru a se îmbarca în vapoare, destinaţia New York (vezi capitolul Axelrad, A., din Dicţionar) ating coarda gravă a humoristului. El scoate foaia "Daţi ajutor" şi scrie în spiritul lui Axelrad "Doina emigrantului", versificare cu interes documentar: "Frunză verde lemn de fag/ Am ajuns să fiu pribeag/ Şi să-mi las tot ce-i mi-i drag./ Frunză verde mărăcine/ Arde sufletul în mine/ În durere şi-n suspine./ Sînt din neamul făr-de ţară/ Plin de hulă şi ocară/ Care duce-o viaţă amară/ Dar e neamul iscusit/ Care-n lume n-a pierit./ Frunză verde de bujor/ Să-mi dai, doamne, ajutor/ Ajutor, să-mi dai putere/ Ca să pot răbda-n tăcere/ Şi căldura soarelui,/ Şi puterea vîntului/ Şi glasul codrilor/ Şi furia mărilor.../ Căci mi-i drumul lung şi mare/ Am să trec peste hotare/ Pe uscat şi peste mare.../ Măre doamne, te-aş ruga/ Te-aş ruga de-a nu uita/ Fraţii şi surorile/ Ce mi-s dragi ca florile/ Ca privighetorile/ Iar pe mama nu uita/ Ca s-o ai în paza ta./ Ea mereu tot plînge, plînge/ Pieptul i se frînge, frînge/ Căci departe-i pleacă-odorul/ Şi rămîne ea cu dorul.../ Doamne şi copiilor/ Să le dai un ajutor." etc. etc.

Finalul sună azi ca un apel adresat "originarilor din România" de a-şi păstra identitatea de *trib:* "Frunză verde busuioc/ Fraţilor s-aveţi noroc.../ Ca s-ajungeţi fericiţi/ Ca evrei români trăiţi/ Ca evrei români muriţi."

(Continuare la *Doctori*, în nr. viitor)

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ACT DE PIETATE

Eugen Luca, pe care-l cunoaştem şi-l apreciem pentru activitatea lui de eseist (interesanta carte "Aproximaţii"), ziarist combativ (în România, la revista "Contemporanul"; aici, la "Secolul XX", "Izvoare") şi critic literar documentat şi ingenios (cartea închinată lui Sadoveanu şi articolele din "Secolul XX", "Izvoare"), a publicat de curînd volumul "Pogrom. Iaşi, duminică 29 iunie 1941".

Este o carte documentară şi ca atare oarecum în afara preocupărilor şi competenţei mele limitate, de critic literar. Mă întreb chiar, dacă nu săvîrşesc un act de neîngăduită cutezanţă vorbind despre această carte documentară din punctul meu de vedere deformat profesional. Dacă o atare tratare a unei realităţi traumatice nu are ceva din zădărnicia revoltătoare a unor comentarii estetice cu privire la monumentul înălţat întru amintirea victimelor unui fioros pogrom. M-am zbătut multă vreme înainte de a lua hotărîrea de a scrie. Şi nici acum nu sînt deplin împăcat cu mine însumi. Îmi cer anticipat iertare.

*

Cartea lui Luca nu se vrea literatură, ci document, mărturie. Aflăm faptele din sursă directă, din gura celui care, cu revolverul în piept, a fost silit să se încoloneze în grupul evreilor din Iaşi conduşi la Chestură, unde fuseseră din vreme pregătite mitralierele ca să-i secere în curtea capcană. Aflăm faptele călăilor, dar şi atitudinea criminală a altor "români conştienţi", colaboratori sau spectatori amuzaţi de "spectacolul" gratuit oferit. Aflăm moartea înfiorătoare a celor ucişi în "duminica aceea" la Iaşi, sau exterminaţi apoi în "trenul morţii". Aflăm reacţiile psihologice ale evreilor mînaţi ca nişte vite la tăiere şi procesul de conştiinţă al celor care, ca prin minune, au reuşit să rămînă în viaţă.

Dar "Pogrom" nu se vrea numai document autentic. Ci, în primul rînd, act de pietate. Un act de pietate faţă de toţi cei care au fost ucişi în pogrom (nu 500, cum afirmau mincinos autorităţile, ci 12.000) şi îndeosebi faţă de rudele sale apropiate: unchi, oameni cumsecade ucişi în floarea vîrstei, şi micul Carol Şmilovici de numai 11 ani, vărul său inteligent, singurul care simţise instinctiv că vor fi exterminaţi. Eugen Luca, om de stînga, cu nestrămutate convingeri laice, fost comunist, simte nevoia să spună, la modul său, un Izkor: "Aş dori să fie, cărticica aceasta, o candelă al cărei ulei curat să ardă neîntrerupt în amintirea (lor)".

Act de pietate, dar şi act de răfuială cu călăii de altădată şi cu noii stăpîni de mai tîrziu, din timpul regimului comunist din România. Act de răfuială cu el însuşi, cu propriile sale convingeri, sincere dar amăgitoare, cu propriile sale conformisme şi compromisuri din trecut.

Izkor, spuneam. Da, un Izkor în înţelesul deplin şi larg al cuvîntului. Scriind această mărturie, Luca îi *aminteşte* pe cei ucişi fără vină, îi reintegrează în memoria colectivă, le dă viaţa cea de dincolo de moarte. Şi, în acelaşi timp, leapădă o lespede ce-i apasă inima, se regăseşte pe sine şi se împlineşte ca om, ca personalitate bine definită, întreagă, purificată de vini şi remuşcări, de oscilări schizofrenice.

Înţelege – şi ne face să înţelegem, teoretic-principial, dar şi emoţional, cu întreaga noastră fiinţă – că absenţa Izkorului, *neamintirea*, este o boală nocivă pentru alţii şi pentru tine însuţi. Că, în ciuda celor care – duşmani deschişi sau duşmani cu mască binevoitoare – încearcă să ne convingă de contrariu, avem datoria să nu uităm noi şi să nu tăcem, să le amintim altora ceea ce ştim. Fără trecut, nu există nici prezent întreg – cinstit şi deci nici viitor adevărat. Cum se exprimă clar autorul: "În afara acestui trecut, noi încetăm de a mai exista, devenim nişte morţi vii".

*

Documente, mărturii s-au mai scris şi se vor mai scrie. Aşa cum am mai avut deja adesea prilejul să o spun, sînt convins că toţi cei ce ştiu ceva despre trecutul nostru, au datoria morală să o spună.

Documentul este valabil în măsura în care spune adevărul. Atît i se cere. Documentul lui Luca are însă şi calitatea de a fi "bine scris". Se simte pretutindeni mîna pricepută a unui condeier cu experienţă, care ştie să mînuiască fraza cu măiestrie. De aceea, cartea îţi procură şi satisfacţii literare şi

▷

– ceea ce este şi mai important – te prinde, ţi se strecoară în sînge ca un vin bun.

Te învăluie încetul cu încetul; persuasiv, cu perioadele ei largi şi simetric construite, cu repetiţiile ei semnificative, bine gîndite. Te învăluie, ca o voce umană caldă, apropiată. O voce care curge, neistovită, nestăvilită, în valuri largi, mereu reînoite. O voce care ţi se adresează direct ţie, neîngăduindu-ţi să rămîi pasiv. O voce care vorbeşte din inimă, cu patos convingător. Uneori, cu sfichiuitoare ironie, sau chiar cu auto-ironie. Înfăţişînd pe larg suferinţele evreilor rămaşi în viaţă după pogrom, autorul conchide: "Încolo, viaţa era normală. La Iaşi, ca şi în toată ţara românească". Sau, vorbind de evreii timoraţi şi inconştienţi care, după pogrom încercau să se pună bine cu regimul, ovaţionîndu-l pe Antonescu: "Urlau urările astea evreii, cărora li se promisese că vor fi în curînd eliberaţi, lăsaţi că se întoarcă la balabustele lor, numai să aibă răbdare, că nu dau turcii".

Arhitectura cărţii este şi ea bine gîndită. Există un fir continuu narativ: povestea cronologică a întîmplărilor de natură auto-biografică. Tînărul licean Luca este ridicat de acasă, împreună cu unchii săi, sînt duşi între baionete, ca nişte tîlhari, împreună cu alţi evrei prinşi de acelaş comisar sadic. La chestură, alt comisar face o aşa-zisă "selecţie". La ora fixată, selecţia e întreruptă şi evreii sînt obligaţi să treacă prin furcile caudine ale coridorului îngust, unde sînt înşiraţi cei care trebuie să-i cotonogească. În curte, rămîn dintr-o dată singuri, într-o linişte nefirească, pînă începe răpăitul necruţător al mitralierelor. Luca sare peste zid, se ascunde în baia unei case părăsite, unde – noroc de necrezut – călăii renunţă să intre. Întors acasă la bunica, bătrînă egoistă preocupată numai de negustoria ei, este "expediat" la locuinţa unchilor, şi aici bruftuluit de hapsîna fiică a bogatului proprietar al casei. Se simte, "pentru întîia oară în viaţă, SINGUR".

Această naraţiune cronologică (cu momentele ei dramatice, de tensiune şi surpriză, şi sfîrşitul ei de maturizare şi deziluzionare) este îmbogăţită prin schiţarea unor personaje bine conturate (Comisarul sadic, dar laş, îmbrăcat în haine civile negre, Bunica autoritară şi ipocrită, dispusă să rişte viaţa nepotului, numai să-şi evite orice neplăceri; Domnul Brauchfeld, proprietarul, care le îngăduise tuturor chiriaşilor să folosească adăpostul din imobilul elegant, "om cu frica lui Dumnezeu, căuta să facă bine aproapelui, mai ales că nu trebuia, pentru asta, să bage mîna în buzunar", etc.).

Şi, ca o încoronare a frescei, un tablou fantastic, grotesc. "Duminica aceea" e văzută ca o sărbătoare sui-generis, o anti-sărbătoare parodică. Coloanele de evrei mînaţi ca vitele la abator capătă aspectul grotesc al unei defilări de saltimbanci, defileu privit cu rînjete de satisfacţie: "Era Iaşul tot un circ".

Ultimul capitol, intitulat Post Festum, prelungeşte linia istorică, încadrînd pogromul din 29 iunie 1941, în desfăşurarea evenimentelor ulterioare, schiţînd un tablou general al persecuţiilor în vremea regimului antonescian.

Iar Epilogul lărgeşte şi mai mult orizontul cărţii, demascînd falsitatea regimului comunist instaurat după eliberare, arătînd cum s-au prăbuşit toate frumoasele nădejdi şi cum, sub o formă nouă, existenţa evreiască se dovedea din nou periclitată.

Aş vrea să subliniez, în încheiere, un procedeu care îi îngăduie lui Eugen Luca să-şi prezinte convingător concluziile generale.

Amintisem mai înainte de priceperea cu care construieşte perioade lungi, echilibrate, cu repetări obsedante, semnificative. Ca într-un final de simfonie, capitolele ultime, menite să lărgească orizontul întîmplării autobiografice limitate la desfăşurarea progromului, capătă o amplă dezvoltare.

Capitolul Post Festum e clădit pe reluarea insistentă a leit-motivului "Părea că s-ar fi normalizat viaţa la Iaşi". În "Epilog" revine, surprinzător – probabil nevoit – acelaşi leit-motiv: "Viaţa părea să se normalizeze". Prin paralelism şi contrapunct, intenţionat sau neintenţionat, păcatele regimului antonescian îşi găsesc un echivalent în păcatele regimului comunist. Dincolo de diferenţele reale radicale, ceva continuă: farsa, circul grotesc, prăpastia dintre afirmaţia demagogică şi realitatea tragică. Şi continuă, de asemenea, periclitarea existenţei evreieşti. Apare, în regimul antonescian un comisar "binevoitor", care la început, încearcă să-i convingă pe evreii de pe urma cărora profitase, că le e prieten şi că "o să fie bine", dar către sfîrşit, îşi dă arama pe faţă. Acestui comisar îi corespund, prin paralelism, în cadrul epilogului socialist, prietenii care încearcă să convingă pe evreii comunişti că nu trebuie să se simtă ameninţaţi, că "e vorba doar de un fenomen trecător", dar în fond şi ei şi alţii, mulţi comunişti considerau pe evrei "un balast de care nu ştiau cum să se debaraseze". Conchide sarcastic Luca: "Nu-i mai interesa Fericirea, nu, ci numai menţinerea şi consolidarea Puterii".

CARTEA

VICTOR ESKENASY
(LAUSANNE)

15 decembrie 1989

"LIBER" ŞI ALTE NOTE DE LECTURĂ

1. Cînd teancul de cărţi mereu mai înalt dospeşte pe colţul mesei, încercînd să se reverse ca un aluat, invadîndu-mi camera şi gîndurile, mă aşez înaintea maşinii de scris. Dar, despre ce să scrii mai întîi atunci cînd eşti liber, cînd scrisul nu e un privilegiu concesionat de baronii culturii, cînd nimeni nu te ameninţă (cel puţin de aproape), cînd nimeni nu te cenzurează?

Prima tentaţie e un cuvînt pentru a aminti că prietenii mei trăiesc. Trăiesc neştiuţi, Paler, Dinescu, Bogza şi ceilalţi, obligaţi la tăcere, zidiţi în ei înşişi şi totuşi cît de prezenţi printre noi, Trăiesc , dacă interdicţia de a scrie înseamnă viaţă pentru un scriitor. *Io non mori, e non rimasi vivo...* – spunea motto-ul premonitoriu din Dante, ales de Octavian Paler pentru una din ultimele sale cărţi *"Un om norocos"*. Un om norocos?...

2. În octombrie, sub titlul *"Liber. Revue européene des livres"* a apărut primul supliment literar editat şi publicat în comun, în cinci limbi diferite, de cinci mari publicaţii ale zilelor noastre: "Le Monde", "Frankfurter Allgemeine Zeitung", "El Pais", "L'Indice" şi "Times Literary Supplement".

"Minimum" nu poate să nu salute *"Liber"*. Fie doar şi pentru pagina liberă a primului număr prin care numele lui Mircea Dinescu şi destinul lui a devenit cunoscut pentru milioane de cititori. "Revelaţia evadatului" se intitulează poemul difuzat concomitent în franceză, engleză, germană, spaniolă şi italiană...

"Ţara mea tunsă chilug/ sora mea de detenţie şi singurătate/ trage octombrie la cîntar/ şi hainele mele par miriştile tale vărgate".

3. A apărut şi n-ar trebui să treacă neobservată o minunată carte despre Maramureş şi oamenii săi: *The Wedding of the Dead. Ritual, Poetics, and Popular culture in Transylvania, University of California Press: Berkeley, London 1988*. Este al doilea volum dedicat României de către o bună cunoscătoare a ei, *Gail Kligman*, cercetătoare americană, profesor asociat de antropologie la Universitatea Statului Texas din Austin. "De ce să studiezi ritualurile legate de ciclul vieţii într-un stat socialist?" – se întreabă, retoric, prezentarea americană a cărţii. Fie doar şi pentru simplul motiv, înţeleg eu, că trecerea cu buldozerul, astăzi, peste trecutul României, ameninţă să distrugă şi puţina identitate spirituală păstrată de satul maramureşean.

In analiza continuităţii şi modificărilor culturale, observată printre sătenii din Ieud şi expusă cu brio de Gail Kligman, o permanenţă mai puţin reliefată: antisemitismul. De la "Graiul şi folclorul Maramureşului", teza de doctorat din 1925 a lui Tache Papahagi, impregnată de resentimentele epocii şi pînă astăzi, continuitatea este evidentă.

Confruntată cu birocraţia şi resentimentele mai noi ale autorităţilor de la Bucureşti, aşa cum o explică ea însăşi în pagini memorabile, Gail Kligman a preferat să rămînă un observator neutru al satului, fără a-şi destăinui identitatea iudaică. Chiar şi aşa, puţinele sale observaţii rămîn extrem de relevante. Dacă înainte de cel de-al doilea război mondial, Ieudul era locuit de circa 100 de familii evreieşti, astăzi mai există doar o vagă amintire a lor. Gail Kligman constată ambivalenţa sentimentelor sătenilor faţă de evrei, numind o anumită "admiraţie faţă de comportamentul lor religios, dublată de ura faţă de practicile şi interesele lor mercantile". Cercetătoarea semnalează ceea ce numeşte un "antisemitism arhaic" combinat pe de altă parte cu un sentiment îndoielnic de respect faţă de cunoştiinţele şi pietatea evreilor din perioada interbelică. Îndoielnic, deoarece tot ea semnalează blamarea generală a evreului pentru toate restricţiile materiale aduse de actualul regim, asociată cu "păcatul fundamental", clasică diversiune naţionalistă, "vina" introducerii comunismului în România.

Ce s-a schimbat în continuitatea, în permanenţa antisemitismului maramureşean, în raport cu resentimentele culese şi justificate în anii '20 de Papahagi, este sugerat în versurile populare citate de Gail Kligman: *"Mai de mult ieram jidani/ Şi aveam cai şi aveam bani./ Dar de cînd sîntem ivrei/ Nici i casă, nici îs lei/ Afară cîntă o cuculie/ Puşcărie, puşcărie"...* ▷

CARTEA

4. Volumul profesorului Dinu Giurescu, *The Razing Romania's Past. The Preservation Press: Washington, 1989* nu are nici o şansă de a trece neobservat. Cei care vor să-şi amintească felul în care arăta Bucureştiul tinereţii lor, cartierele Sfînta Vineri sau Calea Văcăreşti, îl pot răsfoi cu folos. Atenţie însă; privind zecile de fotografii ale clădirilor dispărute, sentimentul predominant e revolta şi nu nostalgia aşteptată.

Între multele demolări şi proteste împotriva lor, o singură sinagogă e menţionată, cea sefardă, dispărută sub buldozere în iulie 1986. Şi tot atunci, la 7 august, un protest oficial al Departamentului de stat american. Unul în plus, între multe altele, rămase fără efect. Ceea ce nu ne spune acest excelent raport ştiinţific este din al cărui ordin a fost masacrat Bucureştiul. Copiii noştri s-ar putea să se întrebe...

5. În 1984, *"Secolul XX"* publica la Bucureşti un articol al etnografului Paul Petrescu intitulat *"Istorie şi simbolistică în arta populară a evreilor din România"*. Un text, explica atunci o notă de subsol, care prezenta partea introductivă la lucrarea inedită "Din arta populară a evreilor din România". Autorii volumului, interzis de la publicare şi pînă astăzi, sînt Paul Petrescu, I. Kara Schwartz, Irina Cajal şi Haim Culer, mai toţi aflaţi acum în exil. Cîteva ilustraţii, inscripţii de pietre funerare din cimitirele de la Huşi, Siret şi Rădăuţi, însoţeau textul din "Secolul XX".

Acelaşi text, dar cu ilustraţii inedite, a apărut luna trecută, la Paris, în ultimul număr (14/1989) al revistei *"Etudes ei documents balkaniques et méditéranéenes"*. O iniţiativă lăudabilă a Laboratorului de antropologie socială şi a editorului revistei acestui centru de cercetare, prof. Paul H. Stahl.

În sărăcia istoriografiei evreieşti despre România, pe cînd o iniţiativă de publicare a întregului volum, interzis la Bucureşti, de către unul din centrele de cercetare israeliene?...

OLIER

O nouă carte, zilele acestea, pe rafturile literaturii israeliene de limbă română: *Coincidenţe* (cinci nuvele). Şi un nou autor: Moshe Olier.

Ce sînt *Coincidenţele?* Cine este Olier?

Pentru a lămuri lucrurile, colaboratoarea noastră Beatrice Hacker a discutat, pe-un colţ de masă redacţională, cu scriitorul.

B. H.: Stimate Moshe Olier, propun să vă prezentaţi cititorilor.

M. O.: Pe scurt: sînt originar din România, de unde am aliat în 1971. Am lucrat şi lucrez în învăţămînt, în calitate de psiholog; problema care m-a interesat şi mă preocupă şi azi cel mai mult este Copilul, educaţia lui în familie. În decursul timpului, în România şi aici mi-au apărut în presă, periodic, articole, mai ales de popularizare pe această temă.

B. H.: Acum, la apariţia primei cărţi, ce simţăminte încercaţi?

M. O.: Contradictorii... şi satisfacţie şi incertitudine, şi bucurie şi nelinişti...

B. H.: Ce pondere are ficţiunea în ansamblul volumului?

M. O.: În fiecare nuvelă există un punct de plecare real. Atît. Restul...

B. H.: De ce "Coincidenţe"?

M. O.: Pentru că ele sînt prezente în paginile cărţii, ca de altfel în viaţă, fără însă vreo legătură cu misticul.

B. H.: Care dintre cele 5 nuvele vi se pare mai interesantă şi care este personajul preferat de dvs.?

M. O.: "O discuţie în tren" este, după părerea mea, cea mai bună, mai consistentă. Personajul, de fapt personajele preferate de mine se află în nuvela "Examenul".

B. H.: "Coincidenţe" se adresează unei anumite categorii de cititori?

M. O.: Da, unui cerc larg de cititori!

B. H.: Aveţi în vedere o nouă carte?

M. O.: De propus, îmi propun. Voi reuşi?

B. H.: Cred că da!

URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

BUCUREŞTI

HENRI WALD

HASKALA

Haskala – luminarea – înseamnă iluminismul iudaic din a doua jumătate a veacului XVIII. El s-a întemeiat pe ideea că înaintarea de la credinţa spontană în *litera* Bibliei la încrederea raţională în valoarea morală a *spiritului* ei nu slăbeşte iudaismul, ci, dimpotrivă, îl adînceşte, îl actualizează şi deci îl perpetuează. În concepţia lui Moshe Mendelssohn (1729 – 1786) – personalitate de frunte a Haskalei – evreul modern este chemat să pătrundă cu raţiunea dincolo de sensul literal al textului biblic pînă la înţelesul lui moral.

Raţiunea nu se aplică însă la sensul *explicit* al naraţiunii biblice, ci la ideea *implicită* pe care o conţine: logica nu poate accepta ca un autor să vorbească despre faptul că mormîntul său a rămas necunoscut pentru totdeauna, dar ideea că iudaismul nu admite idolatrizarea nici unui om, nici măcar a lui Moise, este perfect inteligibilă. Sensul literal trebuie apreciat estetic, după gradul lui de expresivitate, după puterea lui de emoţionare. Raţiunea nu este izvorul adevărului, dar adevărul nu se poate constitui fără raţiune. Cristalizînd în forme şi legi logice experienţa multimilenară a omenirii, raţiunea este condiţia oricărui adevăr. Adevărul nu este însăşi existenţa, ci modul omenesc de a o înţelege. Adevărul este o idee prin care omul izbuteşte să înţeleagă lumea.

Deosebit de semnificativ pentru gîndirea iudaică este faptul că reprezentanţii ei au folosit logica mai mult pentru valoarea ei *argumentativă* decît pentru capacitatea ei *cognitivă*. În scrierile lor, logica este mai mult o metodă de *convingere* decît un mijloc de *cunoaştere*. Adevărul fiind revelat odată pentru totdeauna, gînditorilor evrei nu le-a mai rămas altceva de făcut decît să-l demonstreze, să-l apere, să-l explice.

Încercări de a menţine adevărurile iudaismului în pas cu dezvoltarea raţiunii au fost făcute mult înainte de epoca luminilor. În primul veac al erei actuale, Philon din Alexandria scrie că "Tatăl care a generat totul a dat Verbului acest privilegiu însemnat de a fi mijlocitor între creator şi creat şi de a distinge unul de altul" (1). Philon încerca să explice unirea dintre pămînt şi cer în facerea omului, prin unirea materiei sonore cu înţelesul spiritual în alcătuirea cuvîntului. Structura material-spirituală a cuvîntului ca simbol al structurii material-spirituale a omului! Contradicţia dintre facerea omului după chipul lui Dumnezeu şi invizibilitatea lui Dumnezeu dispare de îndată ce se înţelege prin "chip" nu "înfăţişare", ci "fel". Omul seamănă cu Dumnezeu prin spiritul său, nu prin figura sa. Felul în care spiritul se întîlneşte cu materia în cuvînt uşurează înţelegerea felului în care spiritul se întîlneşte cu materia în om.

După ce îşi previne cititorii că a scris "Călăuza rătăciţilor" pentru a-i ajuta să depăşească sensul exterior al Bibliei şi să ajungă, astfel, la înţelesurile ei mai adînci, Moshe Maimonide precizează: "Acest tratat mai are şi un al doilea scop: acela de a explica alegoriile mai obscure care se întîlnesc în cărţile profeţilor, fără să fie îndeajuns de limpede că sînt alegorii şi pe care neştiutorul şi nechibzuitul le ia în sensul lor exterior"(2).

Ceea ce Philon şi Maimonide numesc alegorii sînt însă mai degrabă simboluri. În vreme ce alegoriile sensibilizează intenţionat idei abstracte care pot fi exprimate şi separat, în termeni teoretici, simbolurile ţintesc idei încă nedesprinse de senzaţiile şi sentimentele stîrnite de evenimentele povestite. Deosebirea este indicată de însăşi etimologia lor: *simbol* înseamnă o jumătate dintr-un lucru care trimite gîndul la cealaltă jumătate, iar *alegorie* este o vorbire care mai spune şi altceva decît cuvintele rostite. Altfel spus, simbolul *seamănă* cu ceva, alegoria *înseamnă* ceva. Ceea ce li se par, lui Philon şi Maimonide, alegorii, sînt, de fapt, simboluri. Alegoria a devenit posibilă în gîndirea iudaică abia după întîlnirea dintre "hohma" şi "sofia", dintre Tanah şi Metafizică. Făuritorii Bibliei n-au cunoscut-o. În mintea lor, sensibilitatea, afectivitatea şi intelectul se aflau încă într-un tot nediferenţiat. Conceptele şi-au cîştigat autonomia abia în logica lui Aristotel.

Tocmai această unitate între senzaţii, sentimente şi raţiune încearcă Mendelssohn ▶

---

(1) Edmond Fleg, *Anthologie de la pensée juive*, Paris, 1966, p.174.

(2) *Ibidem*, p.328.

s-o refacă, după ce diferenţierea dintre ele a dus la o primejdioasă *izolare* a lor, la o ştiinţă fără conştiinţă. Într-o lucrare din 1786 –"Ore matinale" – Mendelssohn numeşte sentimentul "facultate de aprobare", atrăgînd atenţia asupra importanţei pe care o are afectivitatea în gîndirea umană. El refuză nu numai trăirile negîndite, dar şi gîndurile netrăite, nu numai credinţa fără raţiune, dar şi raţiunea fără credinţă. Convins că între filosofie şi religie poate să existe cea mai bună armonie, Mendelssohn scrie în "Apendicele" la faimosul său "Phedon": "După atîtea secole de barbarie, în care raţiunea umană a fost silită să se înrobească superstiţiei şi tiraniei, i-a fost dat filosofiei să vadă zile mai bune. Toate ramurile cunoaşterii au făcut progrese considerabile graţie unei fericite observări a naturii. Prin acest mijloc am izbutit să ne cunoaştem mai bine însuşi sufletul nostru".

În filosofia lui Mendelssohn, iudaismul este o concepţie despre lume nu numai pentru toţi evreii, ci şi pentru fiecare în parte, deoarece o comunitate este cu atît mai viabilă cu cît este compusă din individualităţi mai distincte, mai originale, mai creatoare.

În iudaism, creativitatea este mai fidelă tradiţiei decît conformismul. A fi tradiţional – nu tradiţionalist – înseamnă a crea în sensul valorilor plămădite de o istorie de patru ori milenară. Tradiţia iudaică este o realitate dinamică, nu statică.

Haskala a cerut iudaismului să se reînnoiască şi să înainteze în pas cu vremea, nicidecum să-şi renege principiile verificate de istorie. Mendelssohn n-a pledat pentru *asimilarea* evreilor, ci pentru *integrarea* lor, *ca evrei*, în culturile naţionale în care trăiau şi gîndeau. Traduse în limbile dezvoltate ale Europei, idealurile iudaismului n-au pierdut din înălţimea lor, dar au cîştigat în claritate.

SALOANELE EICHAL din HOLON

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.
• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

•

GRATUIT!!!
• ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
• FLORILE DIN SALON
• BUCHETUL MIRESEI
• O PÎINE MARE
• TORT TRIPLU ETAJAT
• FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 28 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

TEATRU

SPECTACOLUL

IMPRESIE DE SPECTATOR:

HAMLET: INTR-O CAMERĂ LA «CAMERI»

Aflînd că s-a montat un nou "Hamlet", m-am grăbit să reţin un loc la premieră. Spectacolul urma să aibe loc la "Tzafta". Cu două zile înainte de premieră, am fost invitat telefonic să vin – nu la "Tzafta" – ci la... sala de repetiţii de la "Cameri".

La ultimul etaj al clădirii, m-am aflat într-un fel de sală, ceva mai mare decît un salon, cu încă vreo 30 de spectatori. În mijlocul sălii, un cerc desenat, indica desigur scena. Nu era loc pentru decor. La peretele de lîngă uşa ce ducea spre cabina actorilor, se aflau aliniate cîteva scaune, iar pe nişte cuie, atîrnau pălării şi paltoane pe care le-au folosit actorii.

Cîteva amănunte: tatăl vitreg, regele ucigaş, e interpretat de un actor tînăr de vreo 30 de ani, îmbrăcat într-o uniformă de ofiţer, iar mama lui Hamlet, regina, cam de aceeaşi vîrstă, apare într-o rochie lungă, neagră, de seară. Dar ei nu-ţi dau timp să-ţi faci probleme, deoarece eşti pur şi simplu captivat de jocul lor.

Respectîndu-se conţinutul (dar nu şi litera) piesei lui Shakespeare, ne-a fost prezentată o interpretare nouă, "contemporană". Hamlet şi Ofelia dansează dansuri 1990, iar regina cîntă un cîntec de acelaşi gen. Regele e aplaudat frenetic de către invitaţi ori de cîte ori deschide gura ca să debiteze cîte ceva...

Şi duelul dintre Hamlet şi Laerte, fiul lui Polonius are o interpretare originală: ei luptă fără săbii. Acestea se află la un curtean care, ţinîndu-le în mîinile sale, urmăreşte lupta lor, simulînd mişcările şi atingerile. În acelaşi fel simulează schimbarea spadelor cînd Hamlet atinge cu spada otrăvită, destinată lui, corpul adversarului.

Regina moare otrăvită cu otrava destinată deasemenea lui, iar regele ucigaş e sugrumat de Hamlet. Poate că acest mod de a-l ucide pe monstruosul rege e mai potrivit decît cel indicat de Shakespeare...

Regizoarea, Rena Ieruşalmi, care a regizat şi "Macbeth" s-a servit de o echipă tînără şi dinamică între care am remarcat pe Moşe Malca (Hamlet) şi Dina Blai.

Nu cred că vizionarea piesei într-o sală de teatru "normală", adecvată, cu decoruri, etc., ar fi adus un plus piesei. Poate chiar, dimpotrivă.

OTTO BACALU

UN MOISE "NOU", PLĂSMUIT DE-O ARTISTĂ ROMÂNCĂ

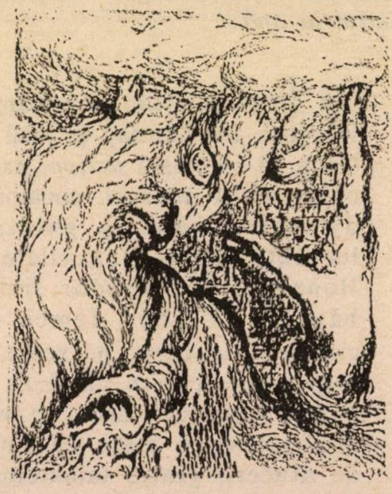

MOISE, gravură de Olga Porumbaru, New York 1973, se află în colecţia financiarului Jack Belz, din Memphis – Tennessee (U.S.A.).

Moise, Salvatorul poporului Israel din sclavie, Profetul care a primit cele Zece Porunci, înscrise în Thora, Legislatorul este înfăţişat aici sub aspectul lui de Înţelept, de Gînditor, Cel care reuneşte în minte, în acelaş timp faptele pe care le-a împlinit şi faptele pe care le are de împlinit pentru respectarea promisiunii făcută lui Dumnezeu, pe muntele Sinai. Sub privirea lui limpede, a tot văzătoare, se desfăşoară Exodul, trecerea pe jos a Mării Roşii pe care a despicat-o cu toiagul credinţei. Arătătorul mîinii lui inversate, cariatidă digitală, susţine cupola cerului ce se împleteşte în părul lui.

Imagine metaforică, pătrunsă de simboluri şi spiritualitate, impresionantă, puternică, monumentală, în stilul artistei.

LIONEL SCANTÉYÉ

SPECTACOLUL

EL DOUGLAS
ge.
e rise.
ose.

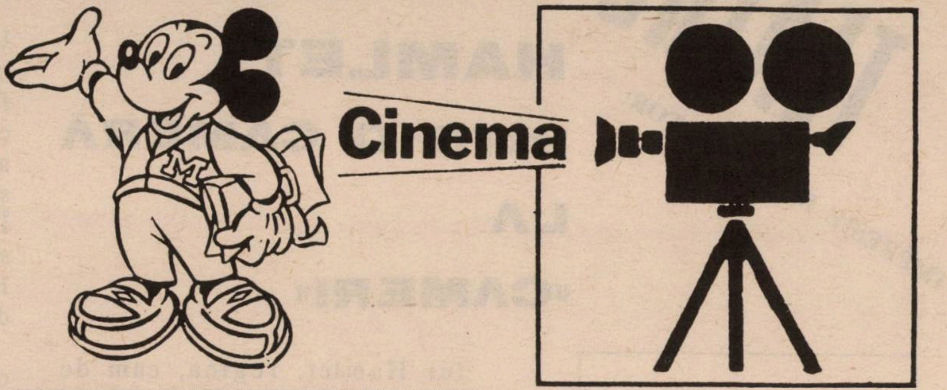

● *Ploaie neagră (Black rain);* film american; regia Ridley Scott; cu Michael Douglas, Andy Garcia şi Ken Takakura.

Detectivi americani urmăresc un "killer" în Japonia (1/2 de film se petrece la Osaka), cu scopul de a pune mîna pe el şi a-l preda poliţiei de la Tokio. Regizorul, om de talent (dar mai puţin de inteligenţă) e din aceia care şi-au vîrît în cap să ne arate, pa banii *producerului,* ce "cadre", "unghiuri" şi imagini sofisticate ştie el să scoată din aparat: în consecinţă, el uită şi de scenariu, şi de poliţişti, şi de criminali. La început mi-am închipuit că, după ce ne-a rupt gura cu virtuozitatea sa în materie de culori şi ceţuri de oraş nipon, o să se potolească, o să revină la sentimente mai bune şi o să se ocupe de *povestea* propriu zisă (action!) cu poliţişti şi criminali, dar nu. Omul îşi vedea de-ale lui. Atunci m-am ridicat de pe scaun, am ieşit în vîrful picioarelor din sală, mi-am cumpărat la bufetul din hol o pungă de *floricele* (foarte bune la cinema, foarte bune), şi am intrat la cinematograful de peste drum. Acolo se dădea...

Ridley Scott (dreapta) – dînd indicaţii (preţioase) lui Michael Douglas în timpul turnării filmului Ploaie neagră: *un film intrat la apă*

● *Dealers,* film american; cu Rebecca De Mornay şi Paul Mc Gann. Aici există *action,* există chiar multe lucruri: cocaină la discreţie, bani cu ghiotura, locuinţe luxoase, ca vilele lui Honecker sau Teodor Jivkov, băutură la liber, femei, mai cîte-o sinucidere, pe scurt, de toate. Ideea este că d-ra De Mornay îşi face drum în viaţa *dealersilor,* în viaţa oamenilor de afaceri, graţie talentelor ei la aşternut. Nimic de zis. Asemenea talente sînt suficiente poate în viaţă, dar nu şi pe ecran. Femeia n-are har de fel, se mişcă à la ţoapă, rîde silit ca la fotograf. Se vede că n-a avut parte de-un regizor care s-o îndrume. Ca şi ceilalţi actori, de altfel. Ca şi regizorul, el însuşi.

...Lămurindu-mă cum devine cazul, după 1/3 de film am ieşit din sală în vîrful picioarelor, am cumpărat o pungă de floricele şi am intrat într-un cinematograf unde se dădea un western vechi, cinstit, cu John Wayne şi Robert Mitchum. Nişte domni, asta-i tot ce pot să vă spun, nişte domni.

They fought their way to the top and were trapped by the fire of their love.
DEALERS

Dealeri? Nu, Şnorări

● *Scurtă poveste de dragoste;* film polonez; regia, Krzystof Kyszlowski; cu Gracyna Szapolowska şi Otaf Lubasenko.

Un film bun, un film de *calitate:* polonezii s-au dovedit, dintotdeauna, incapabili să-şi organizeze economia, însă au femei frumoase (ce-i al lor, e-al lor!) şi regizori de mîna-ntîia: ▷

Wajda, Polansky, acum, uite, mai tînărul Kyszlowski.

Un film bun. Îmi propusesem să vă spun despre ce e vorba în această poveste de amor, ca să vă conving că merită să vedeţi pelicula , cînd – destinul! – am dat peste cronica lui Marius Godeanu, din *Adevărul*, la filmul în cauză. Ori fiindcă în materie de *povestire a subiectului* foarte puţini gazetari au claritatea şi precizia lui Godeanu, am hotărît să-l las pe el să vă pună în temă:

"Tomek este un băiat blond de 19 ani, funcţionar de poştă, timid şi închis în el, care nu şi-a pierdut încă, la vîrsta lui, virginitatea. El şi-a găsit o îndeletnicire care-i "umple" timpul liber. De la fereastra locuinţei lui, prin telescop, priveşte cu pasiune cele ce se întîmplă într-un apartament de peste drum. Apartamentul în care locuieşte Magdalena. Aceasta este o femeie frumoasă, cu cîţiva ani buni mai în vîrstă decît Tomek, de meserie vag artistă, cinică şi blazată, cu un lung şi (se presupune) dureros trecut de deziluzii. Tomek nu este un pervers, un "voyeur" cum se spune cu un termen curent celor ce obişnuiesc să privească, fără a fi văzuţi, în intimitatea altora. El o iubeşte pe Magdalena.

Magdalena locuieşte singură. Din cînd în cînd, în locuinţa ei vine cîte un bărbat care se culcă cu ea şi pleacă. Dela fereastră, prin telescop, Tomek vede totul. El îi telefonează sub scutul anonimatului, îi expediază false avize poştale ca să se prezinte la ghişeul său, ascunde scrisori sosite pe adresa ei, îi trimite un tehnician de la societatea de gaze pe motiv că ar fi reclamat o scurgere de gaze în apartamentul ei. Magdalena îl "detectează" pe Tomek. Descoperă cine este necunoscutul care o deranjează fără încetare la telefon. Între cei doi se ţes relaţii tulburătoare. Relaţii dintre vînător şi pradă. Ea acceptă jocul. Se dezbracă în faţa ferestrei, face dragoste exact "în bătaia" telescopului, îl trimite pe unul dintre amanţii ei să-i aplice tînărului o corecţie. În cele din urmă, Magdalena se întîlneşte cu Tomek. Ea nu-i omul care să mai creadă în dragoste. El se întoarce în locuinţa lui şi îşi taie vinele de la mîini. Magdalena îl caută, aleargă le el. Ceva s-a schimbat în ea".

INTERIM

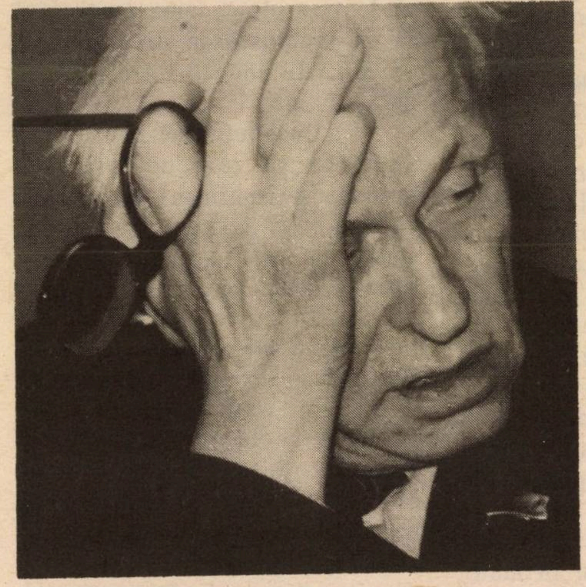

ANDREI SAHAROV

Fizician de geniu, luptător pentru Glasnost, laureat al Premiului Nobel pentru pace.

A murit, zilele trecute, la 68 de ani. Trăznit de-un infarct.

Infarct? De ce?

De bucurie că Glasnostul a revoluţionat (în bine) Europa de azi?

De spaimă la gîndul că Glasnostul acesta al lui Gorbaciov, se va prăbuşi în haos şi sînge?

ATELIER ŞI MAGAZIN
DE BIJUTERII
AL ALIALEI ROMÂNE

SANDU şi RAMI BRAUNŞTEIN

★ BEIT HAŢORFIM LTD. ★

BIJUTERII CU BRILIANTE, CU GARANŢIE DEPLINĂ
PENTRU CALITATEA BRILIANTELOR
TOATE BIJUTERIILE MARCATE DE STAT
ATELIER SPECIAL PENTRU COMENZI
DUPĂ CELE MAI NOI JURNALE DIN LUME

●

REPARAŢII ŞI TRANSFORMĂRI,
SCHIMB SAU LUCRU CU AURUL CLIENTULUI
POSIBIL ŞI ÎN RATE

●

STR. ŞENKIN NR. 8A (TEL AVIV) LÎNGĂ ALLENBY
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, EUROCARD, DINERS
DESCHIS ZILNIC DE LA 9 – 19 FĂRĂ ÎNTRERUPERE
VINERI DE LA 9 – 14

tv DINASTY! DINASTY!

O elementară datorie morală mă face să încep aceste însemnări prin a saluta (ura, ura, ura!) revenirea duminicală, la domiciliu, în hol, a lui Dinasty. Prea am cerut cu dinadinsul întoarcerea serialului magic, prea i-am criticat de jos în sus, la sînge şi curajos, (că aici nu te beşteleşte nici o *secţie* pentru asta) pe şefii TV-ului pentru suspendarea coniţei Alexis Carrington (Paţachina!) de pe ecrane, – pentru ca să nu mă grăbesc a consemna evenimentul. Icrele negre de la micul dejun şi mîncătoria ca la cîini, în familie, Rollsurile albe şi înfigerea, fără ocol, fără probleme, a cuţitelor în spate de frate, de prieten, de coleg, de orişice, – sînt din nou în mijlocul nostru. Şi taman bine, după Mabat-ul de seară, ca să ne mai clătim ochii după şedinţele cu-njurături de ceară din Knesset şi după sfertul de oră O.E.P.-ist despre teritorii.

Ce m-a impresionat, acum, la reîntîlnirea cu Dinasty? Mai întîi (jos pălăria) Alexis (Paţachina): ea e mereu ea, formidabilă, duce tot serialul în spinare. Apoi Ben, fratele lui Blake: tipul ăsta, care cere palme (şi ce palme! şi cîte!) este interpretat de-un bun actor, nu-ncape vorbă. Pe urmă, dispariţia Claudiei, în flăcări; ea a dat foc hotelului La (spre deosebire de Le) Mirage, şi tot ea s-a prăpădit după principiul ce-şi face omul cu mîna lui. Nu m-ar mira să învie, aşa sînt ăştia din Dinasty, dar pînă una alta am scăpat de-o antipatică. În fine, *cazul* Amanda. Aici, ei bine aici surpriza fu mare. Fără să fiu prevenit, fără ca nimeni să-mi atragă atenţia că se va întîmpla *ceva important* în serial, Amanda, fiica lui Blake şi-a Paţachinei, a apărut sub altă înfăţişare decît aceea a lui Cristinne Oxenberg cu care eram obişnuiţi. E-adevărat că, de-a lungul filmului, am tot avut parte de asemenea schimbări. Fellon, moartă, apoi înviată, apare acuma (cînd binevoieşte, rar, să apară) sub chipul altei actriţe decît la începuturi. Stephen (homo) iarăşi, e altul decît în primele episoade. Dar, în ambele cazuri, ni se oferiseră anumite explicaţii: Fellon fusese victima unui teribil accident de avion prin Amazonia, Stephen suferise o operaţie estetică... În cazul Amandei – nimic. Şocul a fost total. Şi trebuie să mărturisesc – *schimbarea la faţă*, mă urmăreşte pînă astăzi, stîrnind în mintea mea tot felul de gînduri.

În primul rînd, fireşte (fiindcă ştiu că asta vă veţi întreba, cunoscînd slăbiciunea mea pentru femeile *bine)* – în legătură cu noua actriţă. Ce părere am? Între Amanda nr. I şi Amanda nr. II, la care mă opresc? Răspunsul e clar, fără echivoc: Amanda I. Fata era (adică, de ce era, că n-a murit... este, este fraţilor) o bucăţică (traduc pe sionistul *hatiha* în româneşte) bună, meritînd, cum se spunea pe vremuri, la mine, la Piteşti "un vot de blam". În vreme ce Amanda II, fată foarte la locul ei dealtminteri, pare mai, cum să spun, mai aşezată, mai gospodină... mai de activistă la Naamat.

Pe urmă, însă, pe urmă... m-a impresionat *ideea.* Vreau să spun uşurinţa, simplitatea cu care, am n-am treabă, autorii serialului înlocuiesc actorii, fără să le pese de ce zice omul: fără să se sinchisească de faptul că eu sau dumneata rămînem cu gura căscată...

La început fusesem contra; apoi (ca să vezi ce înseamnă puterea obişnuinţei) mi-am zis: de ce nu, în definitiv şi la urma urmei; ba cu timpul, *ideea* mi-a surîs de-a binelea.

Atîta mi-a surîs încît am început să mă gîndesc la fel de fel de *înlocuiri* de interpreţi pe scena noastră israeliană politico-socială. Oscar Wilde spunea odată că viaţa imită arta. De ce n-ar imita conducătorii noştri metoda din Dinasty? Exemple? Pot să vă dau cu duiumul. Deocamdată, numai două, luate, aşa, la întîmplare:

1) Apăs butonul recepţie al remote-controlului. Pe ecranul televizorului, Mabat-ul cu un reportaj din Parlament. La ordinea de zi: legea drepturilor omului. Aparatul de luat vederi ni-i arată pe deputaţii din sală. Uite-i şi pe cei din Aguda. Aici e Feldman, aici e... nu, nu se

▶

poate, mă frec la ochi... minune... pe scaunul lui rav Verdiger, a apărut o figură nouă: Pnina Rosenblum.

2) Mă duc pe Harakevet: am o treabă la "Viaţa noastră". Urc la etajul III, aud voci din biroul lui Himmelfarb, directorul gazetelor din imobil. Deschid uşa să văd ce mai e nou. Cînd colo, ce să vezi, surpriză! În locul lui Himmelfarb, o figură nouă, necunoscută, dar asta n-ar fi nimic: în loc să vorbească pe poloneză, tocmai povestea, într-o românească fără cusur (cu un uşor accent buzoian) o anecdotă cu Bulă.

LUCULLUS

ÎN CURÎND

SIMION SĂVEANU

"DRAGOSTEA – MAI TARE CA MOARTEA!..."

• ROMAN •

דער יידישער טעאטער אין ישראל

Teatrul idiş din Israel

התיאטרון היידי בישראל

PREZINTĂ • PREMIERA

VISUL LUI ŞIMELE

(LOZUL CEL MARE)

de SHALOM ALECHEM

COMEDIE MUZICALĂ ÎN 2 ACTE – 4 TABLOURI

Regie: IOSEF SAIN (PARIS)
Muzica: LEV KOGAN

Texte muzicale: ISRAEL RUBINCIC

Decoruri: MIKI BEN CNAAN
Costume: ANAT MESNER
Dansuri: AVI LAPIDOT
Lumini: LIA SMOLER

ACTORI (ÎN ORDINEA ALFABETICĂ):

IACOV ALPERIN
CAROL FELDMAN
IAŞA GHILINSKI
RAFI GOLDWASSER
IŢHAK HAVIS
DINA INBAR
ETEL KOVINSKA
LORA SAHAR
ISRAEL TREISTMAN
RAFI TAILOR
ZOHAR ZAMIR

HAIFA "Beiteinu", 13 ian., ora 7,30	BAT YAM "Ramat Iosef", 20 ian., ora 8	TEL AVIV "Iad Lebanim", 23 ian., orele 4 şi 8 27 ian., ora 8 şi 28 ian., ora 8
PETAH TIKVA "Beit Sharet", 17 ian., ora 8	RISHON LE ZION "Cinema Naaman", 21 ian., ora 8	REHOVOT "Vix", 29 ian., ora 8
KIRIAT GAT "Heihal Hatarbut, 18 ian., ora 8	ASHDOD "Cinema Zameret", 22 ian., ora 8	HEDERA "Cinema Hof", 31 ian., ora 7

HAROLD R. DANIELS

BARACA BINTUITĂ DE STAFII

Dacă v-aţi mutat într-o casă nouă, prima întrebare (prima!) pe care trebuie să v-o puneţi, este: n-o fi vreun cadavru îngropat pe-aici?

Colaj după desene de Saul Steinberg

După treizeci de ani în învăţămînt, Mary Comstock visa la ziua în care se va putea retrage într-un sătuc din New England pentru a-şi petrece ultimii ani sădind şi îngrijind dalii. De asemenea, visa să fie admisă într-un cerc restrîns de intelectuali, în care să se organizeze seri de muzică şi să se înfiripe discuţii de înaltă ţinută spirituală.

Casa pe care o cumpărase nu era situată într-un sat, ci la vreo jumătate de milă de un cătun. Fusese o fermă vîndută la un preţ mult mai mic decît cel al unei case similare situate în perimetrul unui oraş. Cu toate acestea, economiile ei modeste se duseseră într-o proporţie mult mai mare decît ar fi vrut.

Mary se îndrăgostise de casă de la prima vedere. Era o clădire albă, arătoasă şi păstrată în excelente condiţiuni. Văzînd-o, îşi dădu seama că nici o altă casă nu se va potrivi atît de bine nevoilor ei. Doar cu baraca din curte nu se împăca.

Nu-i plăcuse din primul moment şi începu să se teamă de ea. Frica a cuprins-o după o săptămînă de la despărţirea de colegii ei profesori – îi oferiseră în dar un serviciu dc ceai argintat – cînd s-a mutat la Morrow Corners.

Pe vremea aceea, Mary Comstock se apropia de al şaselea deceniu de viaţă şi era o femeie scundă, vioaie, care nu credea în temeri prosteşti.

Baraca avea vreo douăzeci de picioare lungime pe cincisprezece lăţime. Era construită din scînduri groase nevopsite care suferiseră de pe urma intemperiilor. În faţă era o uşă mare, grea, iar în spate avea o fereastră mică. Era o baracă cu un aer pitoresc dar Mary nu înţelegea de ce nu-i plăcea deloc.

La o săptămînă după mutare se duse s-o inspecteze.

Mary era o femeie sensibilă şi cu imaginaţie. Cînd trecu de la soarele strălucitor la întunecimea barăcii se simţi aproape copleşită de un sentiment de melancolie. Îşi reveni din şoc şi numai simţul ridicolului pe care-l poseda într-o măsură apreciabilă o împiedică să iasă iar la soare, care acum părea, prin contrast, şi mai sclipitor.

Spuse cu voce tare – o ului propria-i voce – hai, lasă-te de prostii, Mary Comstock. E doar o baracă veche. Te comporţi de parcă ai fi intrat în muzeul măştilor de ceară al doamnei Tussaud. Totuşi, trebui să depună un efort să rămînă în încăpere.

Plănui, în decursul celor zece minute cît rămase acolo, să orînduiască altfel lucrurile, iar cînd închise uşa grea, se simţi cu inima uşoară.

– Strigoi. Vrăjitoare. Stafii. Ar trebui să-ţi fie ruşine de tine. În curînd o să-ţi treacă prin cap că în livadă se ascund pitici. ▷

Cu toate acestea, o săptămînă întreagă nu mai trecu pe acolo, pretextînd că era prea ocupată. Din cînd în cînd, arunca o privire spre baracă din casă sau din curte şi de fiecare dată o treceau fiorii.

De ruşine se mai duse odată. Cînd deschise uşa, încercă acelaşi sentiment copleşitor de indispoziţie. Stătu doar cinci minute dar şi numai pentru atît trebui să depună un efort.

Într-o bună zi, se abătu pe la biroul lui Ben Purcell, fermierul care-i vînduse casa.

Acesta păru nervos cînd ea se aşeză în faţa biroului său.

– Cred că totul e-n regulă, doamnă Comstock, spuse el. Nici o fisură în acoperiş sau alte necazuri de soiul ăsta?

– De cînd am cumpărat casa n-a plouat niciodată, îi reaminti ea. Şi nu-mi mai spuneţi doamnă, ci domnişoară. Nu vă agitaţi, domnule Purcell. Am cumpărat casa şi sînt foarte mulţumită. Aş vrea doar să ştiu cine a locuit înaintea mea acolo.

Purcell păru uşurat.

– Înaintea dumneavoastră, miss Comstock, a locuit acolo Henry Wienowski. Un fermier de treabă acest Henry. N-am luat niciodată în seamă zvonurile.

– Ce fel de zvonuri?

Purcell îşi sterse fruntea cu o batistă de dimensiuni neobişnuit de mari.

– O, trăncăneli. Nu s-a ajuns la nici o concluzie.

Mary se aplecă înainte:

– Am fost profesoară timp de treizeci de ani, domnule Purcell. Nu mă poate păcăli nimeni cu una cu două. Ce ascunzi în legătură cu casa mea? S-a petrecut vreo tragedie acolo?

Purcell spuse neliniştit:

– Nu tocmai o tragedie. Doar o dispariţie, doamna Wienowski. Să mă gîndesc puţin – da, s-a întîmplat cu cinci ani în urmă. S-a vorbit mult pe seama lui Henry, s-a spus că el ar fi omorît-o. Dar nu s-a putut dovedi nimic.

– L-au arestat?

– Desigur. L-au ţinut închis o vreme, dar n-au găsit nici o dovadă. Aşa că au trebuit să-i dea drumul. S-a înapoiat în casa lui – care acum e a dumneavoastră – şi a locuit acolo pînă ce a cumpărat ferma Platt.

Purcell făcu o pauză.

– Sper, domnişoară Comstock, că nu vă închipuiţi că nu v-aş fi spus toate astea dacă nu m-aţi fi întrebat.

Ea se ridică să plece.

– Sînt sigură că mi-aţi fi spus, replică ea pe un ton rece.

Fiind o fire încăpăţînată, în săptămîna următoare intră de trei ori în baracă. De fiecare dată, încercă aceeaşi senzaţie de dezgust. La un moment dat, începu să se certe cu ea însăşi.

– Acum, îşi spuse ea, ţi-a intrat în cap că biata femeie e îngropată pe undeva pe aici. Nu te gîndeşti că ăsta e primul loc pe care poliţia l-ar fi cercetat dacă ar fi socotit că s-a comis o crimă?

Săptămîna se scurse încet. Noua proprietară puse casa la punct, făcînd toate reparaţiile şi amenajările necesare, inclusiv o mică grădină. Iar din motive de economie îşi cumpără un purceluş, gîndindu-se să-l taie şi să-l depoziteze în frigoriferul cooperativei. Luă contact cu un tînăr amabil, Barney Pace, care se ocupa de frigorifere. În schimbul sumei de patru dolari, acesta îi puse la dipoziţie un dulăpior cu cheie, de mărimea unui sertar de birou.

Existau acolo şi altele, dar de cîteva ori mai mari.

Ea aruncă o privire şi spuse:

– Ce naiba ţineţi în aceste dulapuri uriaşe?

– Fermierii le închiriază, spuse Barney şi ţin în ele vite întregi. În trecut le tăiau acasă şi afumau carnea pentru perioada de iarnă. Acum au carne de prima calitate tot anul. Cînd vor o ciosvîrtă de carne vin aici şi o iau. Oamenii de la oraş procedează la fel. Cumpără carne de vită cînd e ieftină şi o stochează.

Cînd se duse a doua oară la oraş, Mary se opri la bibliotecă. Graţie antecedentelor ei de profesoară, stabili uşor o amiciţie caldă cu bibliotecara, al cărei nume era Margaret Miller.

Mrs. Miller, fire volubilă, se arătă sincer încîntată că o iubitoare de carte se mutase la Morrow Corners. Da, era de acord că vilişoara pe care o cumpărase avea un aspect frumos. Da, îşi amintea de întîmplarea cu dispariţia doamnei Wienowski. Fiecare era sigur că impulsivul Henry o omorîse – ce păcat că nu se descoperise nici o urmă! O bătea îngrozitor, spunea lumea. Da, o cunoscuse. O femeie slăbuţă care se uita tot timpul peste umeri. Întotdeauna speriată. Da, va fi încîntată să-i facă o vizită.

De la bibliotecă, Mary se duse direct la biroul şerifului. Adjunctul de serviciu era un tip înalt, cu mişcări lente, cu o faţă roşcovană şi cu nişte ochi simpatici. Îl chema Redfield. El împinse un scaun pentru Mary şi se aşeză în faţa ei:

– Ia spuneţi-mi, doamnă Comstock, ce pot face pentru dumneavoastră?

Cu un aer absent, ea răspunse:

– Domnişoară. Şi, înainte de a-ţi spune ceva, vreau să afli că nu sînt o femeie proastă sau timidă.

▷

O linişti spunînd:

– Nici nu m-am gîndit la aşa ceva, miss Comstock.

Îi vorbi despre senzaţiile pe care le avea ori de cîte ori intra în baracă. Cînd termină, se aşteptă ca el să zîmbească sau s-o ia în derîdere. Dar el nu zîmbi deloc.

Clătină uşor din cap.

– Sub baraca aceea nu se află nici un cadavru – dacă la asta vă gîndiţi. Ştiu, fiindcă am participat la săpături. Vedeţi dvs., cu toţii sîntem siguri că Henry Wienowski şi-a ucis soţia. Dar una este să fi sigur şi alta să dovedeşti.

Redfield se lăsă pe spate în scaunul său.

– În ceea ce priveşte senzaţia aceea pe care o încercaţi în baracă, ei bine, nu ştiu ce să vă spun. Totuşi, nu-mi vine de loc să rîd cînd mă gîndesc ce simţiţi. Un bătrîn fermier pe nume Hansen s-a spînzurat în hambarul lui, nu departe de casa în care locuiesc. Eu i-am tăiat frînghia. Încă şi acum mi se face pielea ca de gîscă cînd mă apropiu de locul acela – şi eu nu sînt deloc un om slab.

Mary întrebă:

– Omul acela – Wienowski – continuă să fie liber ca o pasăre?

– Întocmai. Uneori îmi vine să-mi dau demisia.

– Nu spusese nici uneia dintre prietenele ei că se temea să nu fie ucisă de soţul ei? Vreau să spun, în caz că ar fi împărtăşit această teamă cuiva, nu l-aţi fi putut aresta pe baza unei bănuieli?

– Ea nu avusese niciodată prietene. Henry nu i-ar fi dat voie. Nu, pur şi simplu a dispărut de pe suprafaţa pămîntului. Obişnuia să vîndă ouă cîtorva clienţi de aici, din oraş. Într-o bună zi n-a mai venit. A doua zi, Henry a adus el însuşi ouăle şi a spus că nevastă-sa a plecat acasă ca să-şi viziteze familia. Sînt nişte polonezi care trăiesc într-un oraş din Minnesota.

– Aţi scris ca să aflaţi dacă a trecut vreodată pe acolo? întrebă Mary.

– Mai mult decît atît. Am telefonat. Vedeţi dumneavoastră, Henry mai avusese cîndva necazuri cu mine. Odată, şi-a bătut nevasta atît de rău, încît a trebuit să fie internată în spital. A dus-o el însuşi. Totuşi, ea n-a depus nici o plîngere împotriva lui. Era prea înfricoşată. A spus că a alunecat pe treptele din pivniţă şi de aceea avea vînătăi pe tot corpul. După ce s-a anunţat dispariţia ei, m-am dus la ei acasă şi am început să cercetez. N-am putut să fac prea multe fără dovezi, dar am luat adresa familiei ei de la Henry şi i-am chemat pe toţi numaidecît. Nu mai auziseră nimic despre ea de ani de zile. L-am întrebat pe Henry cu ce a plecat din oraş. Mi-a spus că a plecat cu un autobuz Greyhound. Am verificat la depou şi am aflat că nu vînduseră de luni de zile nici un bilet pentru Minnesota. L-am arestat pe Henry pe loc. Tot atunci am cercetat locul. L-am răscolit peste tot. Am scormonit fiecare centimetru de pămînt cu vergi de fier. Am folosit şi cîini copoi. Am cercetat şi pivniţa. Am întors baraca pe toate feţele. Dar n-am găsit nimic.

Mary, compătimind-o pe dispăruta doamnă Wienowski, spuse:

– Săraca. Ce crezi că a făcut cu ea?

Redfield dădu din umeri.

– Nu ştiu. Poate a dus-o undeva în pădure şi a îngropat-o. Sper că într-o bună zi cadavrul – ce-o mai fi rămas din el – o să iasă la iveală. Tare aş vrea să-l văd pe Henry spînzurat.

După ce părăsi biroul şerifului, Mary se îndreptă spre cooperativă pentru a lua nişte carne din frigoriferul ei. Tînărul Barney Pace îi ieşi în întîmpinare zîmbind:

– Bună ziua, miss Comstock. Să vă aduc ceva din dulăpiorul dumneavoastră?

–Te rog, Barney. Taie-mi două bucăţi frumoase.

– Cu plăcere.

Se uită la el cum taie din carnea purcelului.

– Aş vrea să-mi pot permite să închiriez un loc mai mare şi să cumpăr un sfert de vită, spuse ea gînditoare. Deşi cred că ar fi o prostie să depozitez atîta carne pentru mine care sînt singură.

Barney îi împachetă bucăţile de carne în hîrtie cafenie şi i le înmînă.

Un om înalt, cu umerii încovoiaţi, trecu pe lîngă ei, îndreptîndu-se spre încăperea cu frigoriferele pentru stocarea cărnii. Purta pantaloni de pînză şi o cămaşă albastră uzată. Barney spuse în şoaptă:

– Ăsta e fostul proprietar al locului dumneavoastră. Îl cunoaşteţi?

– Vrei să spui că ăsta e domnul Wienowski?

– Da. Şi-a omorît nevasta şi a scăpat.

Mary ascultă trăncăneala lui Barney numai cu o jumătate de ureche. Zărise faţa lui Henry Wienowski. Văzuse fălcile sale brutale şi ochii mici, lacomi. Toată viaţa se mîndrise cu faptul că nu-i plăcea să judece oamenii după aparenţe, dar acum văzuse o mutră de om de care era sigură că putea să săvîrşească o crimă.

După un minut sau două, Wienowski ieşi din camera frigoriferelor. Pe umăr îi atîrna scheletul unei oi. Mary Comstock scoase un"Vai, nu" încet şi se îndreptă în grabă spre maşina ei.

▷

Îl găsi pe ajutorul de şerif Redfield moţăind la biroul lui şi-l trezi:

– Domnule şerif, spuse ea, Henry Wienowski are un loc de depozitat carne în frigoriferul cooperativei.

– Nu pot să-l arestez pentru asta. Fiecare fermier din vale are un depozit.

Se aplecă spre el, săgetîndu-l cu cuvintele:

– Aţi aruncat o privire asupra locului rezervat lui cînd a dispărut nevastă-sa?

Redfield înghiţi în sec.

– Dumnezeule, spuse el, nu.

Se ridică, avînd pe faţă un aer trist şi hotărît:

– Miss Comstock, aşa ceva nu mi-a trecut prin gînd. Rămîneţi aici puţin.

Ea scutură din cap:

– Merg cu dumneata.

Barney Pace zîmbi din nou cînd Redfield apăru cu Mary după el.

Cînd văzu expresia feţii lui Redfield încetă să mai zîmbească:

– Ce s-a întîmplat, Ed?

– Ai un duplicat al cheii de la depozitul lui Henry Wienowski?

– Nu. Am o cheie pentru broasca obişnuită, dar Henry şi-a pus un lacăt special cînd a închiriat locul.

– Nu-i nimic. Dă-mi cheia pe care o ai şi adu o lanternă.

Barney deschise dulapul lui Wienowski cu cheia de rezervă.

Lacătul era prins de un lanţ destul de neîntins ca uşa să poată fi întredeschisă. Redfield ceru lui Barney un ciocan şi o şurubelniţă. Reuşi să deschidă uşa. Înăuntru erau o mulţime de lucruri care nu puteau fi identificate uşor din cauza gheţii.

Redfield întinse mîna şi scoase ceva afară. Căzu pe jos cu zgomot şi Mary se dădu înapoi îngrozită.

Barney spuse:

– Un cap de porc.

Apoi:

– Alt porc. O oaie. O coastă de vită.

Ultimul obiect învelit într-o pînză se solidificase şi lipise de ladă. Barney trebui să-l ajute pe Redfield ca să-l desprindă.

Era lung şi avea la unul din capete o protuberanţă.

Mary întoarse capul. O căpăţînă, îşi spuse, un cap de femeie. Simţea că i se face rău.

– Un cap de viţel, spuse Redfield. Asta-i tot. Te rog, Barney, pune totul la loc aşa cum a fost.

Adresîndu-se lui Mary, spuse:

– Aproape că-mi pare bine că n-am găsit nimic. Am şi eu nişte carne depozitată aici. Cred că dacă am fi găsit... ştiţi ce vreau să spun, n-aş mai fi putut niciodată să mă ating de ea.

Cu o voce abia perceptibilă, Mary îngăimă:

– Cred că mă socoteşti o caraghioasă.

– Nu. Aţi avut dreptate. Trebuia să cercetăm şi aici.

*

Cîtva timp după această investigaţie, Mary sădi nişte flori în grădina din faţa casei sale. Cînd termină treaba, luă glastrele goale şi plecă în casă. În dreptul uşii din spate se opri.

– Ai un loc foarte potrivit pentru aceste glastre, îşi spuse ea. Sper că n-ai de gînd să le duci în casă?

Se îndreptă spre baracă.

În momentul cînd se apropie, încercă obişnuita senzaţie de silă.

Deschizînd larg uşa, intră în baracă. Îndreptîndu-se spre un colţ pentru a aranja glastrele simţi un curent de aer. Întorcîndu-se, cu un involuntar ţipăt de spaimă, văzu uşa masivă închizîndu-se cu zgomot şi luînd cu ea o mare parte din lumină, astfel încît ea rămase într-un semiîntuneric. Cuprinsă de panică, alergă spre uşă. Aceasta avea un zăvor de lemn fixat pe dinafară care îţi permitea să ridici bara dinăuntru. Se grăbi să-l tragă şi i se rupse în mînă.

– Nu intra în panică, îşi şopti ea. Stăpîneşte-te. Ia un băţ sau ceva şi bagă-l prin orificiul zăvorului.

Dar nu avea la îndemînă nici un băţ destul de mic ca să poată trece prin orificiul zăvorului. Uşa era solidă şi etanşă. Mary încercă timp de zece minute ca s-o deschidă, dar obosi atît de tare, încît trebui să se oprească pentru a-şi recăpăta respiraţia.

Stînd în picioare în întuneric, privi în jos.

Fireşte. Putea să-şi sape un drum. Căută o bîrnă şi găsi una tăiată oblic la un capăt cu care începu să scurme pămîntul. Făcuse o groapă adîncă de aproape două picioare cînd dădu peste o legătură de pînză.

Oasele învelite în cearceaf erau pătate de noroi. La început a crezut că sînt bucăţi de lemn, numai că una era în formă de craniu uman...

O jumătate de oră mai tîrziu, ieşise din baracă pe sub uşă. Mary Comstock, femeie îngrijită, se duse să se spele şi-şi puse o rochie curată înainte de a se prezenta ajutorului de şerif.

Mai tîrziu, Redfield îi spuse ce s-a întîmplat.

– Am pus mîna pe el azi după amiază. Era ca un animal. A fost nevoie de trei oameni ca să-l punem jos şi să-l legăm cu lanţurile unei vaci.

– Deci era cadavrul doamnei Wienowski?

▷

– Fără nici o îndoială. Avea oasele de la gît frînte în urma strangulării.

Mary se înfioră:

– Biata femeie.

– Henry s-a dovedit a fi un om foarte şiret. A ucis-o şi a ascuns cadavrul în frigorifer, aşa cum aţi presupus dumneavoastră. A rîs de noi care ne pierdeam vremea scormonind pămîntul în baracă. Apoi a socotit că cel mai sigur loc ar fi unul pe care l-am cercetat deja. Avea dreptate şi în această privinţă. Poate că n-am fi descoperit niciodată adevărul dacă dumneavoastră n-aţi fi rămas închisă în baracă.

– Totuşi, spuse Mary, mă întreb de ce o fi vîndut locul. Rămînînd aici, ar fi putut să-l ţină tot timpul sub observaţie.

– Ştiţi cît de nesuferită vă era baraca. Poate că şi asupra lui exercita acelaşi efect. Nu avea nici un motiv să creadă că cineva se va apuca să sape în pragul barăcii. Cum spuneam, dacă n-aţi fi rămas închisă în baracă – dar, apropo, cum s-a întîmplat?

Mary spuse încet:

– Cred că din pricina vîntului. Un vînt providenţial...

Traducere de L. BRĂILEANU

21 – 23 Ianuarie 1941

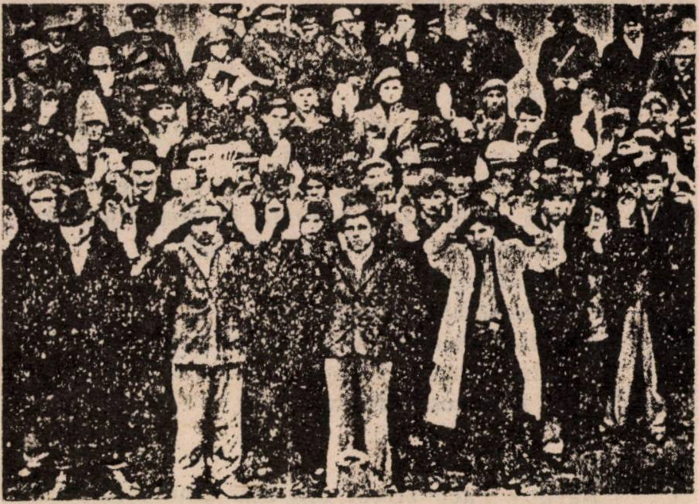

Aşadar 49 de ani (la anul, se împlineşte o jumătate de veac) de la rebeliunea legionară.

În fotografie, un grup de ucigaşi şi jefuitori, prinşi de armată, asupra faptului.

Te uiţi în ochii lor şi parcă citeşti priviri de Corneliu Vadim Tudor.

AVEŢI O AMINTIRE
INTERESANTĂ
(REALMENTE
INTERESANTĂ)?

CITIŢI PAG. 69

ophir tours

DEPARTAMENTUL
ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

Cu ocazia Anului Nou 1990

UREAZĂ ONORATEI CLIENTELE,

ÎNTREGULUI TRIB

UN AN BUN, CU SĂNĂTATE ŞI FERICIRE!

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

trecutul COMENTEAZĂ ACTUALITATEA

Da. Înțelepții de ieri ne ajută să înțelegem ziua de azi (care este, – nu-i așa – de ne–nțeles).

Colaboratorul nostru I. Steinberg, din Haifa, a ales cîteva răspunsuri de demult la întrebările care ne frămîntă acum, la început de 1990.

Solon (640 - 558 a,Cr.), înțeleptul legislator grec, ne dă formula pentru o societate bine organizată:

"O societate este bine organizată cînd cetățenii ei ascultă de autorități și autoritățile de legi".

Dar ce se întîmplă cînd cetățenii nu ascultă de autorități și cînd autoritățile interpretează cu prea mare largheță legile? Actualitatea ne dă răspunsul: In prima fază situația este întrucîtva asemănătoare cu aceea de acum, la noi; în faza a doua, cu aceea de acum din Liban; iar în faza a treia...

*

Care dintre noi nu a fost în situația de a se întreba: "Să spun sau să nu spun? Și dacă spun și se supără? Și dacă nu spun și..." Soluția s–a găsit încă de acum două mii de ani, în India:

„Să se spună adevărul; să se spună ce–i plăcut. Să nu se spună ce–i adevărat, dar neplăcut; nici ce–i plăcut dar neadevărat".
(Manusmarti)

*

Nu de mult am văzut la televiziune doi oameni care explicau publicului de ce și cum au ucis o personalitate importantă. Auzindu–i, am avut o senzație penibilă, dar nu știam de ce.

Homer (sec.IX A.Cr.) **mi–a explicat:**

"Legea divină nu permite să se fălească cu faptul că a ucis" (Odyseea). Această lege divină nu s–a schimbat în ultimii trei mii de ani.

*

Din cele peste 160 de state cîte există astăzi pe pămînt, doar o minoritate au un regim democratic; majoritatea au un regim totalitar. Dintre acestea, unele se află sub o tiranie dusă la extrem. Lumea stă și se întreabă cum este posibil ca astfel de guverne să se susțină, cum este cu putință ca situația să nu explodeze. Iată unul din răspunsuri:

"Din frica tuturor se naște sub tiranie lașitatea aproape a tuturora".

V. Alfieri: "Despre tiranie" 1777.

*

La ce om politic israelian vă gîndiți cînd citiți:

"Lumea se miră totdeauna că un om superior... e în stare să facă greșeli mari; iar eu aș fi foarte surprins dacă o imaginație puternică și îndrăzneață nu ar produce greșeli foarte mari".
Vauvenargues (1715 – 1747)

*

Ne facem griji cu duiumul, din copilărie și pînă la moarte. S–o lăsăm mai încet cu grijile:

"Omul nu trăiește nici măcar o sută de ani și își face griji pentru o mie".
Vechi proverb chinezesc.

Părerea lui Plutarch (45 - 125 d.Cr.) despre programele de televiziune

"Avînd în vedere că sufletul nostru tinde în mod natural spre dorința de a învăța și de a privi, este logic să dezaprobăm pe cei care întrebuințează greșit această tendință pentru spectacole fără nici o valoare, și neglijează pe cele frumoase și utile". (în: "Pericles).

La care Pascal (1623 – 1662) adaugă, în "Gîndirile" sale: "Singurul lucru care ne consolează de nenorocirile noastre este distracția; și totuși ea este cea mai mare dintre nenorocirile noastre. Deoarece ne împiedică mai cu seamă să ne gîndim la noi și ne face să ne pierdem pe nesimțite. Fără ea ne–am plictisi și am fi siliți să căutăm un mijloc mai solid de–a ieși din ea. Dar distracția ne amăgește și ne face să ajungem pe nesimțite la moarte".

DARURI DE SĂRBĂTORI

Hanuka... Anul nou 1990
Există tipi norocoşi care capătă, de sărbători, cadourile visate. Există. Fără îndoială. Dar humoristul Pierre Daninos, autorul schiţei de faţă, nu se numără printre aceştia. Dimpotrivă...

Există, fără îndoială, oameni norocoşi, care capătă de sărbători cadourile visate. În unele seri de sfîrşit de an mi se pare că aud foşnetul mătăsos al hîrtiilor pe care ei le desfac nerăbdători şi apoi exclamaţiile de extaz şi încîntare:

– Ooooh! Ce splendoare! Exact ce mi-am dorit!

Cîteodată visez că şi eu capăt de Crăciun cadoul la care rîvnesc în secret...

Şi atunci, apare Sonia şi-mi dă un pacheţel bine legat în care se află două cravate frumos împăturite, două cravate de *moire* asemănătoare celor douăzecişicinci pe care mi le cumpără cu perseverenţă de ani de zile...

– Ooooh! Ce frumoase!

– Chiar da?

– Superbe...

(Ce idee i-a venit să-mi ofere tocmai aşa ceva... Dar mîine o să-mi pun una. Şi chiar o pun.)

– Ahaa! mormăie a doua zi Sonia... Aş fi putut jura! Acum m-am convins că cealaltă nu-ţi place!!!

Fie doar din punct de vedere "cravată" eu consider căsătoria o instituţie periculoasă, pentru că uite, ani şi ani de cînd această convenţie mă obligă să-mi leg în jurul gîtului cravate care nu-mi plac.

Ceea ce e de-a dreptul oribil este că, spre deosebire de bomboanele de ciocolată (îmi plac cele pralinate) cravatele nu sînt comestibile... Ba trebuie neapărat să le port în ziua cînd stau la masă cu persoana care mi le-a oferit şi, bineînţeles, să-i afirm că e cel mai grozav dar din viaţa mea pe care ooo!... pe care aaah!...

Să mă ierte cei care m-au "alintat" (şi care sper că n-o să mai fie tentaţi s-o facă în cazul că le pică sub ochi rîndurile de faţă) , dar adevărul mă obligă să mărturisesc că n-am primit în ultimii ani nici măcar un singur cadou care să-mi fi făcut plăcere. De exemplu... o perie de frecat spatele. Le ştiţi, periile acelea cu coada lungă, flexibilă, care servesc la masatul şirei spinării şi omoplaţilor. Totdeauna m-am gîndit că e ceva minunat. Dar Sonia pretinde că e un obiect cu totul şi cu totul de prisos şi m-a avertizat că niciodată n-o să accepte, pentru nimic în lume, să risipesc banii casei pentru aşa ceva. Aşa că mă bizui pe Moş Crăciun că o să-mi aducă o perie din astea, care simbolizează pentru mine hiperconfortul în higienă. Deocamdată, încet, încet, m-am obişnuit să folosesc, ca majoritatea oamenilor, o perie simplă, pentru că nimeni n-o să aibă vreodată ideea să-mi ofere de Anul Nou una specială pentru spate...

De fapt, ca să fiu sincer, eu personal nu prea primesc daruri. Cînd cineva vrea să fie atent cu mine o cadoriseşte ori pe Sonia, ori pe unul din cei trei copii ai noştri. M-am obişnuit să fiu... al cincilea! Se gîndesc la mine; de dat, se dă celorlalţi. Poate că e mai bine aşa. Altfel, cine ştie, stocul meu de cravate şi de calendare ar creşte cu nemiluita. Ceea ce capăt uneori este întrucîtva apropiat de ceea ce îmi doresc, dar *întotdeauna* ceva de care n-am nici o plăcere. Sonia susţine că sînt cam pretenţios şi că aştept cadouri prea costisitoare. Oare trebuie să cred că oamenii fiind în general bine proptiţi de bănuţii lor nu sînt dispuşi să caute şi ceva mai aparte?

Cîteodată mi se întîmplă – oricui i se poate întîmpla – să capăt unul din obiectele astea mici pe care lăcomia mea le pîndeşte cu ardoare. Ei bine, chiar în cazul ăsta se petrece cu mine ceva straniu, ceva care-mi strică toată bucuria.

Şi atunci, trebuie să mărturisesc, constat că Sonia are dreptate cînd îmi reproşază că nu sînt ▷

în stare să păstrez nimic, că pe ce pun mîna se strică. E un pic de adevăr în ce spune ea. Ba chiar mai mult decît un pic: *ceasornicele* primite o iau razna, *calendarele automate* se opresc aproape... automat, *fermoarele* cele mai simple se defectează. Şi acum ţin minte ce lupte duceam cu *fermoarele* servietelor. E adevărat, asta s-a petrecut în urmă cu ani, cînd abia se inventaseră, dar încă îmi dau destul de furcă.

Pentru majoritatea oamenilor de afaceri nu-i decît un fleac, ba chiar fac impresia că au o reală plăcere să ia servieta în mînă, să deschidă *fermoarul* şi să scoată cu repeziciune dosarul necesar. Da, şi mie mi se întîmpla în exerciţiul funcţiunii mele de atunci. Dar, vai, de cîte ori mi s-a blocat afurisitul de *fermoar* pe traseul său zimţat exact în momentul cînd un tip foarte grăbit aştepta cu nerăbdare să-i dau dosarul solicitat: un firicel de aţă, un capăt de hîrtie, o fărîmă de praf, se vîra între zimţi, astfel că eram obligat să-l tot închid şi să-l tot deschid ca să ajung, în fine, la capătul lui. Ciudat era faptul că înainte de a intra în biroul vreunei personalităţi m-am amuzat adeseori să-i verific buna funcţionare: aluneca perfect! Dar odată intrat în biroul respectiv, *fermoarul* nu se mai sinchisea: mă luptam, mă zbăteam, mă scuzam faţă de vis-à-visul meu, care mormăia că nu are timp de aşteptat. Mă enervam, dădeam din mîini şi cînd în sfîrşit reuşeam să deschid servieta îi întindeam grăbit... cu totul şi cu totul alt dosar...

Eram considerat un neisprăvit şi cum încă nu ştiam că chiar aşa era, mă necăjeam amarnic...

Traducere de
S. MALCA
Din:
PIERRE DANINOS
Noël et les cadeaux

Noul nostru concurs cu premii

" O întîmplare din viaţa mea"

"O întîmplare din viaţa mea" este un concurs pentru toate condeiele din trib; un concurs pentru cei înzestraţi cu darul şi pasiunea scrisului.

Tema concursului este exprimată limpede în titlul: "O întîmplare din viaţa mea". Participanţii sînt îndemnaţi să povestească pe hîrtie o întîmplare cu semnificaţie din viaţa lor. De ieri sau de azi. De-aici, din Israel, din România sau de oriunde. O întîmplare dramatică, o întîmplare ciudată, o întîmplare cu haz. Orice. Orice. Fără nici un fel de îngrădire. Din afară... sau dinlăuntru (cenzura interioară din sufletul nostru...).

Textele nu trebuie să depăşească 2 1/2 – 3 pag. dactilografiate la 2 rînduri (în caz că nu există posibilitatea dactilografierii, textele vor fi scrise cît se poate de citeţ şi – atenţie! – numai pe o singură parte a foii de hîrtie). Fiecare bucată va fi însoţită de un cupon de participare, pe care îl veţi găsi în nr. viitor al revistei (1 februarie 1990).

Data limită de trimitere a lucrărilor este 15 februarie 1990 (se va lua în considerare data poştei).

Un juriu, alcătuit din **Sergiu Levin, Al. Mirodan** (preşedinte), **M. Rudich, L. Volovici, Adrian Zahareanu,** va cerceta lucrările şi va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul "O întîmplare din viaţa mea" este dotat cu numeroase premii, între care:

● Premii turistice oferite de agenţiile **Ophir Tours** şi **Adrian.** ● O pictură originală de Mimi Sharaga Maxy. ● Un inel de aur, lucrat anume pentru **Minimum,** în atelierul de bijuterii **Braunstein,** din Tel Aviv. ● Grafică originală, pictură pe sticlă, caricatură, fotografie artistică, semnate de autori şi aparţinînd lui Mimi Sharaga-Maxy, Darian, Adrian Lucaci, Hedy Löffler, Nuţu Spodheim, Gitta Sion, Sandu Mendrea, Livadaru, etc. ● Cărţi cu autograf aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română ● Cărţi literare şi artistice etc. etc. Lista completă a premiilor va fi publicată în nr. viitor al revistei.

Pregătiţi-vă pixurile! Şi cîteva coli de hîrtie albă (nu multe!) Suflecaţi-vă mînecile! Şi porniţi la scris:

"O întîmplare din viaţa mea"

MINIMU I CA TOȚI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

COPERTĂ LITERARĂ
(1, 1, 7; 11, 5)

Aflați prin anagramare autorul și opera unui scriitor contemporan.

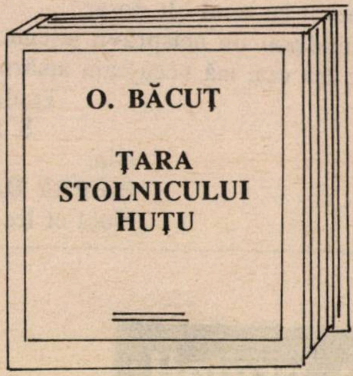

O. BĂCUȚ

ȚARA STOLNICULUI HUȚU

MINIMUM
VĂ UREAZĂ:
"LA MULȚI ANI, 1990!"

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	L						●			
2		a	●			●				
3		●	M	i	n	i	m	u	m	●
4				u	●					
5				●	l				●	
6						ț		●		
7			●			●	i			
8		●					●	A		
9						●			n	
10								●		i

GOLF DE CUVINTE

Cum ajungeți de la Ramla la Haifa?

R	A	M	L	A
		☒		
☒				
		☒		
			☒	
☒				
			☒	
☒				
		☒		
H	A	I	F	A

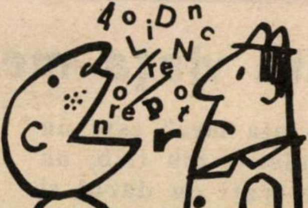

DISPUTĂ
(TRIVERB: 9, 2, 5)

CRC $\overset{K}{\text{M}}$

Dezlegările jocurilor din Minimum, nr.33

Familial...

Mama, soție, odi, mătușă, soră, tătic, peți, cor, bt, inf, rol, uaa, fine, a, n, fiică, os, inimă, noră, casă, băiat, ață, cuscră

...și nefamilial!

Călduroasă, odoare, par, pui, agar, c, cl, oreion, amici, carp, Eva, mip, r, oc, rea, ele, sămînță, eo, tătic, pat, rară, araci

Ce mașină vă alegeți?

Ford, Audi, tt, Ibiza, Jaguar, Ascona, cruța, tc, Lancia, rc, uc, nuia, vat, Trabant, oo, a, a, IMS, Rolls, lg, w, Zoe, gel, bor, Fiesta, a, Opel, unii, od, Toyota, Simca

ophir tours

ORIZONTAL: 1) Sînt cu capsa pusă – Mici producători agricoli 2) Jumătatea... lui – Puse la cale! – Fișa... personală! 3) VĂ UREAZĂ "LA MULȚI ANI, 1990!" 4) Urmărește îndeaproape programul "De necrezut, dar adevărat" – Sfidează o lume 5) Repetiție din proprie inițiativă intrată-n obicei – Lumină în noapte 6) Nu suferă comparație (pl.) – Te scoate cu fața curată 7) Rece ca în Antarctica! – Dovezi din trecut!! – Creierul munților 8) Casa de creație a unor harnice lucrătoare într-un anumit domeniu de cultură – A crea premisele unei culturi de... masă 9) Etalon de inflexibilitate – Circulație pe căi lăturalnice 10) Schimb în natură – Intră în posesia ta.

VERTICAL: 1) Neam de traistă 2) Sunet în primă audiție – Un nivel scăzut de trai – Rata acumulării în timp 3) Întîlnire cu public – Un soț nelalocul lui! 4) Mare găinar – Ne face bucata în mod curent 5) Pentru un pol, trage mult – Prind bine la nevoie 6) Despică cerul în două (dim.) 7) Luați peste picior – Cum nu se poate de scump! 8) E și acesta un mod de a strînge – Un ochi de cunoscător 9) Etalare de pietre... prețioase, de diferite valori – Stă din toamnă pînă-n primăvară 10) Căpetenia unui port românesc – Mici... burghezi (!) Dicționar: STO

Copertă literară

Eugen Luca; "Pogrom"

În concediu

Ilan petrece la Eilat

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

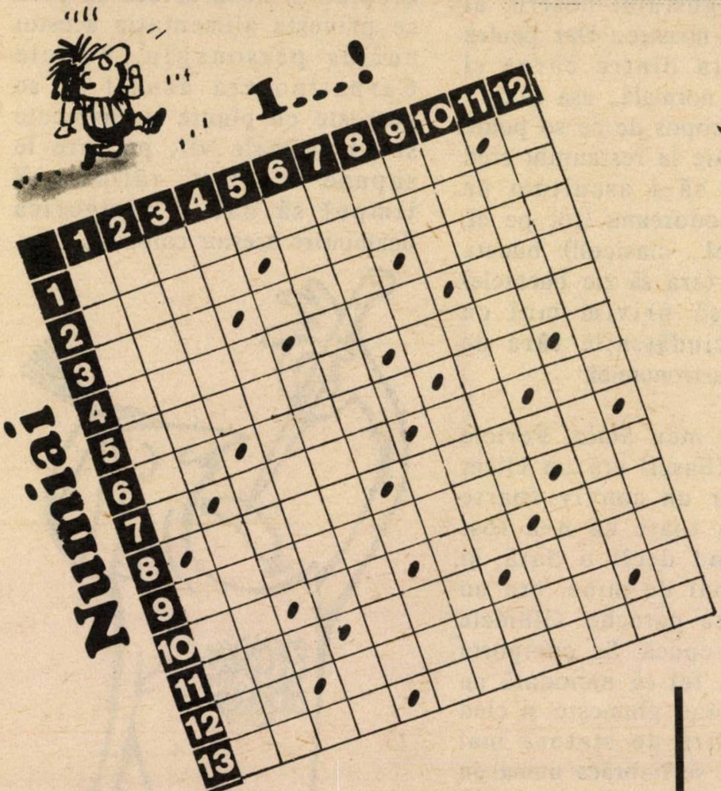

ORIZONTAL: 1) 1... 2) Medic român – 1... (2 cuv.) 3) Rangă specială de oţel – 1... – Comunitate de viaţă în mediul silvic 4) Nicovală – 1 (pl.)... – Literă din alfabetul bulgar 5) Unul neştiut de alţii – 1... 6) Cal – Nedrept – Poftim 7) Numai unul – A fost lider la început! – Scene din film! 8) Premiat în afara primelor trei locuri! – Crescător de oi 9) 1... – Un timp fără noroi! 10) Alifie – Una pentru el – Începe să socotească! – Dare 11) Aţă – Matematician chinez – Măgură în jud. Teleorman 12) Radu Moses – 1 (fem)... 13) Ifose – 1 (fem.)...

VERTICAL: 1) 1... – 1... 2) 1... – 1... 3) Doar unul – În taină! 4) Ghizela Norman – 1... – A doua notă muzicală 5) 1 (fem. pl.)... 6) Unul ce s-a pierdut de ceilalţi – Etnograf sovietic 7) Oraş antic în Grecia – 1 (pl.)... 8) Titel Tomovici – Plantă textilă – Tragere la care primul număr este 1 – 365 cît... 1 9) Iubire (olt.) – 1 (fem. pl.)... – Distrugător (abr.) 10) Procedeu medical folosit la constipaţii – Zeiţa nopţii la fenicieni 11) 1 la şcoală – 1... 12) 1... – 1 (fem.)...

Dicţionar: OZUN, LOM, BIOM, ILAU, STE, INIC, LIU, DAII, ITS, ALUS, DSG, BAAU

CARTE DE VIZITĂ

Aflaţi prin anagramare profesia persoanei şi locul unde şi-o exercită.

ADA ARVINTE
– AZOR –

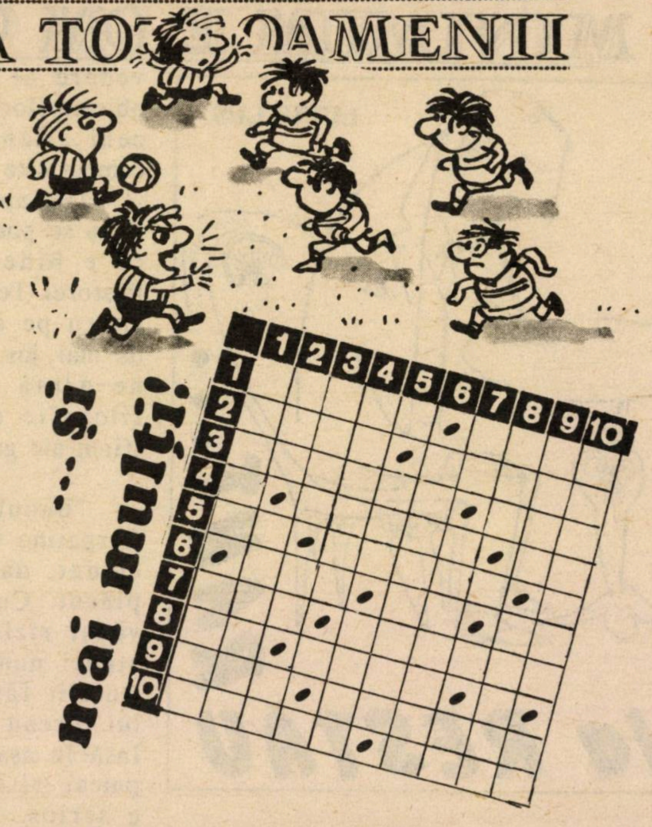

ORIZONTAL: 1) Adunare la ţară, cu prestare de muncă benevolă – Persoane reunite prin comunitate de interese, de concepţii 2) Uniune sau asociaţie de state, oraşe, societăţi, persoane, pentru un ţel comun – Grup de răufăcători 3) A lega, a uni – Rîu în Elveţia 4) Grămadă, adunătură, gloată – Teşite! 5) Unu la table – Grămadă de obiecte de acelaşi fel 6) Mai multe... minute – Salt înapoi! – Ada Dimovici 7) Clubul nautic universitar (sigla) – Turme de vite 8) Isac Vaisman – Gaz halogen 9) Mulţime de oameni în mişcare – Care are structura, originea, funcţia, etc, asemănătoare cu ale altuia 10) Sfatul domnesc din Moldova şi Ţara Românească – Adevărat.

VERTICAL: 1) Grămadă de lucruri sau de fiinţe în dezordine – Ceată de oameni, mulţime, grămadă 2) Gloată, ceată (înv.) – Mulţime în coloană care merge în aceeaşi direcţie 3) Rîu în U.R.S.S. – În grup! – Exemple individuale! 4) Grămadă de fîn 5) Feldmareşal prusac – Oameni uniţi prin legături de rudenie şi de limbă 6) Unitate militară alcătuită din două sau mai multe companii 7) Sînt în aceeaşi gaşcă! – Grup de persoane cu care cineva trăieşte în prietenie 8) Acidul ribonucleic (abr.) – Membre ale clubului! 9) Stropit – Completare la mai mulţi 10) Grupări de oameni uniţi prin comunitatea concepţiilor politice şi ideologice – Gluckman Toni.

Dicţionar: AAR, CNU, LIC, AGUL, LOE, RNA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

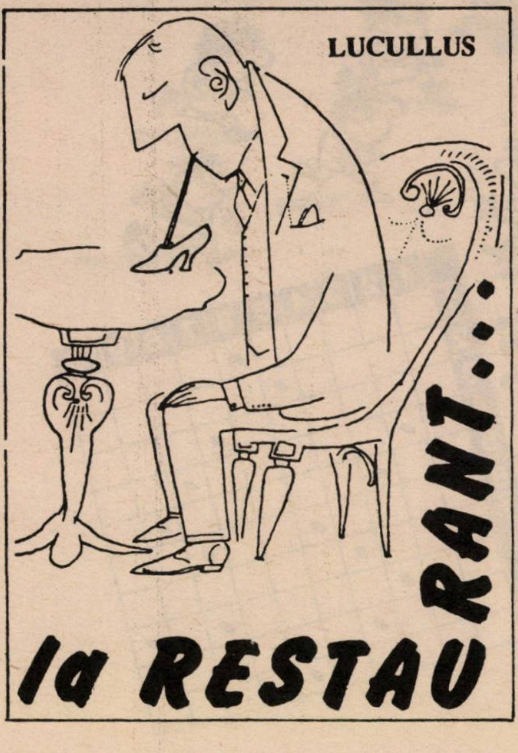

AFAFAFLYKESS

O scrisoare primită de la Haifa, din partea av. Lucian-Mony Druckman, îmi pune probleme cumplite. "Mă aflam săptămîna trecută la Düsseldorf – scrie corespondentul nostru – într-un mic restaurant, destul de elegant, lîngă catedrală. La desert mi s-a servit îngheţată de fistic cu frişcă şi... ţineţi-vă bine... castraveţi muraţi! "Ideea" mi s-a părut oribilă. Ce părere aveţi? E posibil aşa ceva? E de conceput...?"

Posibil... de conceput... Instinctul meu mă îndeamnă să urlu: imposibil!... de neconceput...! infamie!

Dar... Dar...

Dar îmi amintesc că, mai demult, la un restaurant din Praga ni s-a dat, mie şi băiatului meu, şniţel pane cu garnitură de compot de prune.

Am exclamat amîndoi: "Ce idee!" Exclamaţia era pe deplin întemeiată din punctul de vedere al gustului nostru, al obiceiurilor noastre... Dar pentru cehi alianţa dintre carne şi compot este normală... aşa că...

Dar apropos de ce se poate şi nu se poate la restaurant cred că e bine să-l ascultăm pe Păstorel Teodoreanu (tot pe el, mereu pe el... clasicul!): bucata de mai jos (era să zic bucatele) ne-ajută să privim mai cu filozofie ciudăţenile fără de sfîrşit ale gastronomiei:

"Bunul meu amic, Pericle Carpatino (Basul) era un client ciudat, dar un conviv foarte plăcut. Cu toate că n-a fost văzut rîzînd decît o dată, şi atunci numai de mine, era un mucalit fără pereche. Glumele lui făceau epocă. Se comporta însă în aşa fel că niciodată nu puteai şti cînd glumeşte şi cînd e serios. Era de statură mai mult înaltă, se îmbrăca numai în negru, cu cămaşă albă şi lavalieră neagră, purta un baston croit pe măsura atleţilor, era înzestrat cu o bogată barbă neagră şi, din întreaga lui figură păroasă şi foarte severă, nu se vedeau decît doi ochi mici care rîdeau mereu. Fără nici un fel de talent la desen, oricine ar fi conturat o pălărie imensă şi dedesubt două puncte şi-o barbă cu levalieră ar fi făcut cel mai fidel portret al amicului meu. Avea o avere frumoasă şi era foarte larg. Furnizorii îl adorau. Îi punea însă uneori în încurcătură din care nu ştiau cum să iasă. Aşa, odată, intrînd la o băcănie a cerut macaroane. După ce a deschis cutia s-a încruntat:

– Nu-s bune!

– Dar ce au?

– Sînt uscate!

– Dar cum să fie?

– Verzi, proaspete... e primăvară!

Evident că nu trebuie mai mult pentru a crea o legendă. Acolo însă unde zvonul public depăşea fantasticul, intrînd de-a dreptul în absurd, era în ceea ce priveşte alimentaţia acestui curios personagiu. Pericle Carpatino era acuzat că se nutreşte cu plante necunoscute şi cu animale vii, pe care le supune la torturi rafinate. E timpul să dau o categorică dezminţire acestor calomnii...

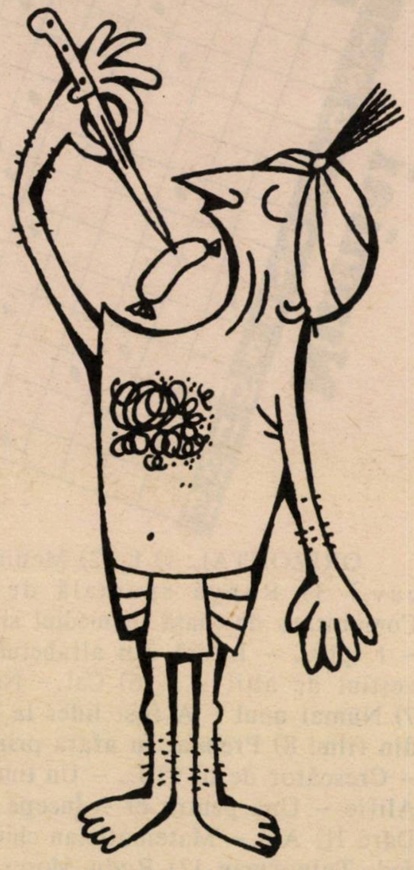

...Ani de zile am mîncat la aceeaşi masă şi eu ştiu perfect de unde vine asta. E drept că amicul meu s-a dedat de cîteva ori (subliniez) la oarecare extravaganţe gastronomice, ca de exemplu cerînd muştar la savarină, zahăr tos la bulion şi frişcă la pîrjoale, în văzul lumii. Dar de aici pînă la a-l taxa de perversitate gustativă, mai va. Convingerea mea este că Basul era superstiţios. Îşi punea, de pildă, în cap că dacă nu-şi va satisface pe loc cutare curiozitate gastrică, îi va merge prost cine ştie ce afacere. Altfel ar fi inexplicabil de ce după o fantezie ca cea de mai sus, se hrănea, îndelungată vreme, ca

▶

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

toată lumea. Cît despre cruzime, iată ce este. Pericle mînca odată singur la o cîrciumă cu grătar bun și vin vechi. Neavînd ce face, a intrat în vorbă cu cîrciumăreasa.

– Ești domnișoară?

– Nu, sînt măritată.

– Ai copii?

– Am.

– Mulți?

– Trei!

– Sînt mari?

– Nu, mititei.

– Pune să-i frigă.

Alături de masa lui, era un reporter care a interpretat conversația cum i-a plăcut. Asta e tot.

Altă dată, la un dejun la "Capșa", n-a mîncat decît o măslină, după care a băut singur trei sticle de șampanie. La întrebarea chelnerului dacă nu mai dorește ceva, i-a răspuns după o lungă tăcere:

– Un compot!

– De care, vă rog?

Pericle privea în gol:

– De iepure!

Dar aici e pură distracție (și poate puțină beție). Probabil că îi era foame și că uitase că a cerut compot.

*

Ultima oară cînd am mîncat cu el, era posomorît. A parcurs lista de mîncare de cîteva ori, fără să se hotărască. Deodată se adresă chelnerului care aștepta:

– Afafaflykess aveți?

– Afa..

– ..faflykess, se răsti Pericle enervat.

Chelnerul se retrăsese un pas înapoi, ca și cum un pumn invizibil i-ar fi amenințat fizionomia aiurită.

– Să întreb la bucătărie!

Peste puțin, apăru un maître d'hôtel, care aștepta mut.

Pericle își mîngîia barba.

– Ei, ce-i?

– Chelnerul...

– Ei!

– Nu vă supărați, e un idiot!

– Știu!

– N-a înțeles ce ați comandat...

Peircle surîdea disprețuitor:

– Comandă dumneata te rog o porție dublă de afafaflykess. Dar nu cu morcov, cu mixandre cubice.

Maître d'hôtel-ul se înclină ceremonios și dispăru. Așteptam cu nerăbdare dezlegarea enigmei.

– Afafaflykess, afafaflykess, ce-o mai fi și asta, afafaflykess?

Patronul însuși se prezentă foarte umil:

– Cucoane Pericle, începu el timid, dacă veneați cu cinci minute înainte, vă serveam. Ultima porție am servit-o chiar acum.

B R I D G E

AFARĂ-I VOPSIT GARDUL...

32
10 4 J
J 7
A Q J 7 6 3

–
Q 8 5 3
A 10 9 6 5 4
10 5 4

Q 9 8 7 6 4
J 9
K Q 8 3
2

A K J 10 5
A K 7 6
2
K 9 8

Contract: 6 trefle contrate
Atac: 4 treflă
"De cîte ori cade sudul?"

Dezlegare

Orice chibiț vede că atacul subtil de 4 de caro pică jocul. Să mai vedem. Declarantul ia la mort și joacă caro. Vestul încăpățînat ia cu Asul Dama Estului și revine atu. Se ia la mort, se taie un caro și... stupoare, cînd joacă pică este tăiat, retur de cupă la valet și iată-l pe declarant căzînd de două ori pe un atac ce părea că s-a tras de-alături.

♣♢♥♤ DAN IANCU

minimum VĂ SPUNE
(DE LA OM LA OM) CĂ
MIHAI CONSTANTINESCU ■ NICU ALIFANTIS
ȘI COLABORATORII LOR DIN REVISTA
MELODII•MELODII 1990
–PREZENTATĂ DE NATHAN GHILBOA ȘI "ADGRANIT"–
SÎNT ADMIRABILI. REALMENTE ADMIRABILI

Vineri 5 ian. 1990 HOLON – "Mofet"	Miercuri 10 ian. 1990 RISHON LE ZION – "Tzafta"
Sîmbătă 6 ianuarie 1990 HAIFA – "Beiteinu"	Sîmbătă 13 ianuarie 1990 TEL AVIV – "Beit Rishonim"

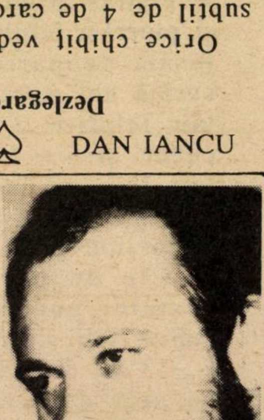

MINIMUM E OM CA TOŢI

ŞI...
ACASĂ
PREPARATE CU PEŞTE

■ YLANA

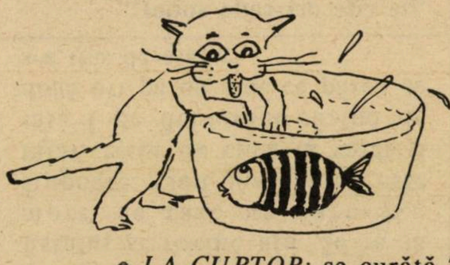

• *LA CUPTOR:* se curăţă 2 peşti (crap) şi se taie felii de 4 cm. grosime. Capetele şi cozile le păstrăm pentru ciorbă. Sărăm şi piperăm feliile de peşte şi le lăsăm deoparte. Separat se curăţă doi morcovi mari şi se taie felioare, 2 cartofi se taie cuburi şi 4 – 5 ardei graşi se taie felii, pe lungime. Aşezăm legumele într-o formă pyrex şi la mijloc punem pe lungime feliile de peşte. Deasupra peştelui punem felioare de lămîie, felii de roşii fără coajă, 2 – 3 foi de dafin şi presărăm cu praf de usturoi şi peste zarzavat. Turnăm deasupra un sos făcut din 1 pahar de vin alb, 3 linguri untdelemn, 2 linguri ketchup şi puţină sare. Coacem cca 1 oră la cuptor încins dinainte la 180 de grade şi din cînd în cînd punem din sos deasupra peştelui să nu se usuce. Cînd este gata, acoperim cu o foaie aluminium şi lăsăm în cuptor să se răcorească. Se poate mînca fie cald, fie rece.

• *SUFLEU:* se fierbe 400 gr. peşte SOL, se scurge de zeamă şi se taie bucăţele mici. Separat, rumenim uşor 2 linguri făină într-o lingură unt şi stingem cu o ceaşcă mare cu lapte. Se dă gust sosului cu sare, puţin piper alb şi 2 linguri şvaiţer ras. Se amestecă apoi cu peştele, 3 gălbenuşuri şi la urmă cu albuşele spumă. Se unge o formă înaltă pirex cu margarină, se presară cu pesmet şi se pune compoziţia. Se coace trei sferturi de oră pînă la 180 grade. Se serveşte cald, cu sos de roşii pus la masă sau cu smîntînă proaspătă.

• *CROCHETE:* se fierbe 300 gr. peşte (orice fel) fără oase şi se scurge bine de apă. Se dă pe maşina de tocat împreună cu 400 gr. cartofi fierţi fără coajă, bine scurşi şi răcoriţi. Se amestecă apoi cu sare şi piper la gust şi 2 ouă întregi. Dacă nu este prea consistentă compoziţia, se pot adăuga şi 2 linguri pesmet. Se fac crochete, se trec prin făină şi se rumenesc în untdelemn încins. Se servesc cu garnitură de legume fierte sau salată verde cu lămîie.

• *PEŞTE ÎN ALUAT:* se taie cuburi 400 gr. peşte SOL, bine spălat şi scurs de apă. Se sărează şi se lasă deoparte. Preparăm separat un aluat de clătite: 200 gr. făină, 2 ouă, puţină sare şi 1 pahar (nu mare) cu sifon. Frecăm bine să nu facă cocoloaşe. Trebuie să fie ca o smîntînă groasă. Fiecare bucăţică de peşte (5 x 5 cm.), o muiem în acest aluat şi apoi prăjim în mult untdelemn. Scoatem pe hîrtie absorbantă şi servim cald, ca aperitiv.

GRAFOLOGIE

LUCI SIELBERMAN – De ce te-ai încăpăţînat să-mi scrii în ivrit cînd nu eşti perfect obişnuită cu această grafică?! Efortul se vede de la distanţă şi, în consecinţă, analiza grafologică nu poate fi decît foarte aproximativă. Se distinge labilitatea nervoasă, verva, lipsa de stabilitate în decizii şi simţul estetic, dar pentru nici unele nu pun mîna în foc. Revin-o cu un text scris în limba care îţi este cea mai obişnuită.

MICHAELA – Sinceritatea şi comunicativitatea este ceea ce frapează de la bun început. Ceea ce nu înseamnează cîtuşi de puţin că sub această aparenţă nu prezinţi o mare intensitate de sentimente, o discreţie aproape absolută pentru problemele intime pe care le păstrezi doar pentru tine. Viaţa te-a învăţat să te disciplinezi, să te controlezi şi, înainte de orice, să-ţi reprimi tendinţa de risipă. Poate că ar trebui să fi mai lucidă în judecarea situaţiilor pe care ţi le complici de una singură.

M. X. – M-ai copleşit cu o asemenea avalanşă de vise, astfel încît nu-mi rămîne decît să-ţi răspund la modul telegrafic. Călătoria cu barca prevesteşte într-adevăr un drum lung, iar faptul că mergeai pe un pavaj stricat spune ceva despre o cumpărătură importantă. Papagalul precizează că te afli în centrul multor discuţii, ca să nu le spun de-a dreptul bîrfeli. În sfîrşit, beţivul care îţi vizitează visele este o persoană care vrea să-ţi afle secretele.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

Laban Mercer – unul dintre stîlpii lui Macabi Tel Aviv

● Ca în fiecare an, înainte de începerea meciurilor lui Macabi Tel Aviv în grupa finală a "Cupei Campionilor Europei" la basket a avut loc, în chip de "prolog", tradiţionala tîrguială în jurul drepturilor de transmisie la radio şi la televiziune. Conducerea macabiştilor a cerut jumătate de milion de dolari. Reşut Haşidur (Radioteleviziunea israeliană) a venit cu un duş rece: 200.000 de dolari. Nici un cent în plus! Pînă la urmă, după discuţii, adeseori pe ton de piaţă, s-au întîlnit la jumătatea drumului (nu milionului, cum ar fi vrut cei de la Macabi). Se pare că Macabi, care nu vînduse numărul scontat de abonamente, a vrut, prin ecourile din presă, să-i sperie pe amatorii de basket, lăsîndu-i să creadă că nu vor vedea nici un meci pe micul ecran şi îndemnîndu-i astfel să cumpere abonament...

● De cîteva ori, pînă acum, marele fotbalist brazilian Ziko şi-a anunţat retragerea din activitatea competiţională: s-a organizat chiar şi un meci "de adio". El a continuat totuşi să joace la Flamengo, echipă în rîndurile căreia apare de 22 de ani. Nu numai să joace, dar să şi marcheze goluri. Multe goluri! Iată însă că la 6 februarie, Ziko va pune punct, definitiv, carierei sale de jucător. Cu această ocazie, pe marele stadion "Maracana" din Rio de Janeiro, va avea loc un meci sărbătoresc şi... original. Flamengo, cu Ziko în formaţie, bineînţeles, va juca un meci cu... două echipe. În prima repriză, cu o selecţionată a "stelelor" de azi (între care Maradona şi Van Basten).

● Din nou, la celălalt capăt al firului, Paul Ochialbi, care mă pune la curent, din Germania, cu situaţia actuală a fostelor vedete ale atletismului românesc. Ion Moina şi Eugen Lupşa, foşti rivali în probele de sprint, sînt pensionari amîndoi, primul la Cluj, celălalt la Timişoara. Dinu Cristea, pe care îl cred în jur de 80 de ani, pensionar la Bucureşti, poate fi întîlnit, tot timpul, pe bicicletă. Au murit: Ioan Soeter, Nicolae Gurău, Edith Treybal, maratonistul I. Tărtăreanu. Jupy Calistrat a murit şi el la Paris. Iolanda Balaş e antrenoare la "Steaua" şi are un fiu (înfiat) de 20 de ani. Lia Manoliu este, de ani de zile, vice-preşedintă a Comitetului Naţional de Educaţie Fizică. D. Tîlmaciu e pensionar, după ce a fost, vreme îndelungată, antrenor. I. Wiesenmayer e medic în Germania Federală, iar fostul campion (evreu) de triplu salt, Elias Baruch ("Baronul") se află în Canada. Ale vieţii valuri...

● Comisia de sport a Knessetului i-a "audiat" pe cei doi antrenori ai echipei naţionale de fotbal, Iţhak Schneur şi Iacov Grundman, care au vorbit despre concluziile lor în legătură cu necalificarea Israelului în turneul final al campionatului mondial de fotbal. Am desprins, din cele spuse de Grundman: "În deplină sinceritate, jucătorii au făcut maximum, asta-i tot ce se putea obţine de la ei"... "Problema nu-i dacă Uri Malmilian a jucat sau nu, nici dacă Ohana a jucat doar o repriză. Altă dată, cu ei în echipă, n-am făcut mai mult"... "Din punct de vedere al fotbalului, sîntem inferiori Columbiei". Deputatul Michael Bar-Zohar, referindu-se la afluxul de fotbalişti străini, şi-a exprimat speranţa că fotbalul israelian nu va ajunge ca basketul israelian, unde Macabi Tel Aviv seamănă mai degrabă cu Macabi... Harlem!

● Printre sportivii români care aleg libertatea, s-ar putea spune periodic, s-a aflat recent şi unul dintre cei mai buni jucători de polo pe apă, Cătălin Moiceanu de la Dinamo Bucureşti, rămas în Germania, după un meci disputat la Spandau. Cătălin Moiceanu este fiul fostului ciclist Gabriel Moiceanu, în prezent fotograf la... Miliţie. ▷

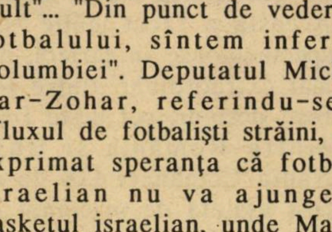

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Nadia Comăneci și israelianul Ilan Gazit

Nadia Comăneci și Constantin Panait la Miami ▶

LABORATOR ★
DENTAR
ÎNNOIRI DE PROTEZE ȘI ORICE REPARAȚII
EXPRES
IERUSALIM ★
STR. ȘMUEL HANAGID 8,
LA INTRARE
TEL. 02/432192 – 432694

● "Evadarea" cea mai senzațională a fost, însă, neîndoielnic, cea a multiplei campioane olimpice și mondiale de gimnastică Nadia Comăneci. Aceasta a făcut multe "salturi" spectaculoase în carieră, dar cel mai extraordinar dintre toate a fost, desigur, cel peste frontiera dintre România și Ungaria. Nadia Comăneci (28 de ani) a fost ajutată de prietenul ei "de inimă" Constantin Panait (34 ani), stabilit de mai mulți ani în Statele Unite, însurat și tată a 4 copii. Maria, soția lui Panait, știa despre intenția acestuia de a o "scoate" pe Nadia Comăneci din România, dar nu și despre relațiile sentimentale dintre cei doi. Partea nostimă este că Nadia are un iubit și în... Israel, în persoana lui Ilan Gazit, ajutor de antrenor al selecționatei noastre masculine, cu care s-a cunoscut în 1987. Ilan Gazit a declarat ziarului "Iediot Aharonot" că legătura lor romantică a durat doi ani și că se aștepta să vină la el, în... Israel. Se pare însă că n-a avut șansă, căci, între timp, Panait s-a băgat "pe fir"!

G. MODEANU

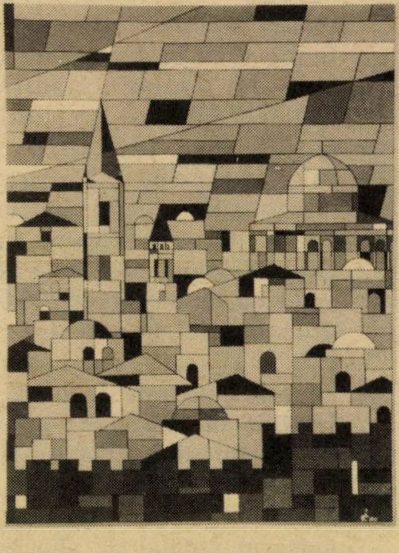

La Rothschild House Gallery din Haifa a avut loc recent vernisajul expoziției pictorului **Gluckman-Faru Isac** *(n. Iași, 1922). Expoziția rămîne deschisă pînă la data de 18 ianuarie a.c.*

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ȘI SERVICI
timp de 16 ani de comerț
NOII OLIMI
SÎNT SCUTIȚI
DE TAXE
Televizoare, video, aer condiționat, mașini de spălat, spălătoare de vase și cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate
NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

POŞTA
BY AIR MAIL

MINIMUM, LASĂ-TE DE POLITICĂ!

Dragă Minimum, mi-ai plăcut şi te-am apreciat de cînd te-ai născut... Încă nu te-ai apropiat de adolescenţă şi ai început să te bagi însă în politică unde e clar că "nu eşti acasă". Am în vedere mai ales acel gen primitiv, coleric sau uneori chiar isteric de politică numită "israeliană".

Ca să fiu mai explicit, trebuie să-ţi spun că trei articole de propagandă tendenţioasă şi goală de conţinut – pentru Histadrut şi implicit pentru partidul "Muncii" – într-un singur număr (noiembrie 1989) mi se pare mai mult decît exagerat!...

Populaţia israeliană, nu numai tribul nostru cuminte şi la locul lui, e total polarizată politic: după 17 ani în Israel, îmi este de ajuns să discut cu cineva două fraze ca să-mi dau seama de care bloc mare politic ţine şi în consecinţă, care-i sînt părerile în politica externă, internă, economică, religioasă, artistică, etc. Nu exagerez cîtuşi de puţin; e ca şi cu osciorul după care Cuvier era în stare să reconstituie întregul animal prehisteric (pardon, prehistoric)!

Tu care ţi-ai deschis paginile confesiunilor unor conştiinţe frămîntate ca Sorin Toma şi alţii (citite şi apreciate pentru sinceritatea lor de subsemnatul) pe de o parte şi criticilor dureroase (şi cît de juste) ale unui M. Rudich pe de altă parte, ar trebui să fii în stare să sesizezi anumite analogii între conjuncturile politico-economice ale patriei vechi cît şi a celei noi ale tribului. Analogia odată realizată, părerea mea ar fi să te abţii de la orice politizare, păstrîndu-ţi dreptul la comentarii mai subtile şi mai elevate – aşa cum le stă bine unor "oameni mai inteligenţi"...

Cele trei articole de propagandă din numărul pe noiembrie ar necesita un articol mai lung ca să fie analizate în detaliu. Noi cei scăpaţi (nu scoşi la pensie) din regimul în care ogoarele şi uzinele erau proprietatea comună a oamenilor muncii, am aterizat într-un stat în care sindicatul celor ce muncesc e cel mai mare proprietar capitalist (exploatator prin definiţie) şi în acelaşi timp, scheletul şi trupul celui mai mare bloc politic. Pe plan internaţional ideologia şi teoria economică a acestui bloc politic, esenţialmente marxist-leninist-cu-tentă-sionist-laică, a repurtat în zilele noastre, cel mai răsunător, cel mai cumplit, cel mai catastrofal şi cel mai ireversibil eşec al ultimelor secole. Cu aceasta, implicit, şi teoria politi*că – care* după cum am fost îndoctrinaţi e determinată de cea economică.

GEORGE-GHIORA
GALECZKI
Köln, Germania

JURNALUL NINEI CASSIAN

Vă felicit pentru ţinuta revistei dvs.! Şi pentru că staţi pe poziţia promisă: Minimum e, într-adevăr, "altceva". Textele sînt, toate, bune, interesante, departe de ceea ce întîlnim în alte... locuri.

Şi, iată în ultimele numere, am avut marea surpriză şi imensa plăcere, de a găsi memoriile Ninei Cassian. Am avut întotdeauna o apreciere deosebită pentru această femeie excepţional de dotată, plină de talent şi – cred că nu greşesc – extrem de inteligentă. Asta mi se pare mie a fi, trăsătura definitoare a personalităţii sale: inteligenţa. Şi încă ceva: sinceritatea. Nina Cassian nu face nici un secret din amorurile sale, – din erotica sa.

Sînt foarte fericit a fi putut citi aceste prime capitole şi aştept, cu foarte mare nerăbdare, continuarea. Păcat că revista dvs. apare numai odată pe lună; nu v-aţi gîndit a o face să apară, cel puţin, de două ori, – bilunar?

Dar, tot eu mă gîndesc că, decît de multe ori şi slabă în conţinut, mai bine o dată pe lună şi aşa cum e.

Cunoaşteţi fabula cu iepuroaica şi leoaica? Cică o iepuroaică îşi bătea joc de o leoaică şi îi spunea: "Ce fel de animal eşti tu? Uite-te la mine, cîţi pui fac eu, şi de cîteva ori pe an: pe cînd tu? Odată pe an şi atunci, de-abia unul singur!" "Da, a răspuns leoaica, eu fac unul singur, dar fac un leu, pe cînd tu faci iepuri"...

R. PINHAS,
Natania

PROBLEMA RIDICATĂ DE ZAHAREANU

Problema ridicată de Adrian Zahareanu în nr. 31 al revistei, – cu privire la ortografierea şi citirea unor nume proprii, de către vorbitorii de limba română din Israel, merită atenţie.

Există în prezent o diversitate de exprimare, verbal şi scris, a acestor denumiri, presa de limba română nefăcînd excepţie.

În lipsa unui for autorizat care să stabilească norme

▷

unitare de ortografie şi citire în asemenea cazuri, – cred că trebuie – între noi – să ajungem la un consens. Propun să stabilim ca regulă generală, că vom scrie şi vom citi numele respectiv aşa cum a fost introdus şi fixat în limba română. Cînd vorbim sau scriem româneşte, numim capitala Marii Britanii – Londra şi nu London, – chiar dacă majoritatea locuitorilor globului o numesc London. Vom citi Paris (cu S final), vom citi – fonetic Miami şi nu "Maiemi" cum se străduiesc unii să pronunţe sau chiar să ne şi corecteze.

Deci şi în cazul toponimiei israeliene, nu vom spune "plec la Iruşalaim" ci "la Ierusalim", aşa cum e fixat de sute de ani în limba română. Mergînd pe aceeaşi linie vom scrie şi pronunţa Nazaret şi nu Naţrat (şi în nici un caz forma necorectă chiar pentru ebraică, de "Naţeret"); Haifa şi nu "Heifa", Iordan şi nu "Iarden". În schimb, vom continua să pronunţăm Naaria, chiar dacă îl vom scrie cu H (literă unică pentru cei trei "h" din ebraică), vom folosi numele Tveria şi nu Tiberia şi – evident – forma mult utilizată de Kineret şi nu Tiberiada.

M. SIMION
Petah Tikva

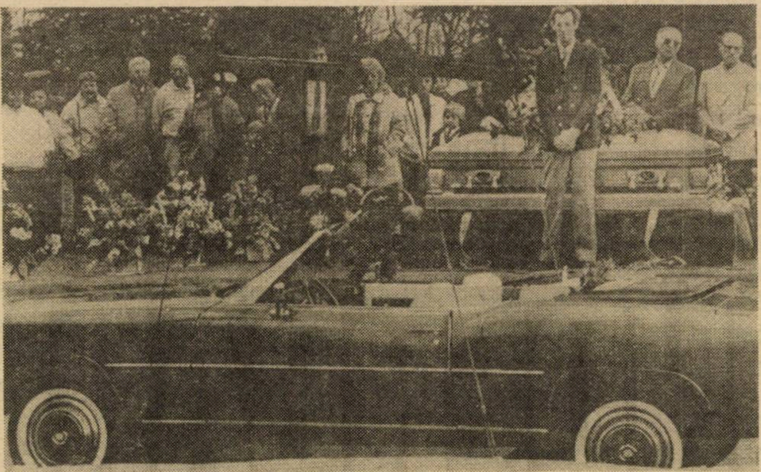

Răposatul Cadillac

AMERICA, AMERICA

Vă trimit două ştiri din ziarul Daily News (New York); două ştiri care vorbesc mai mult decît grăitor despre "americanismul" Americii. Prima ştire e "la zi":

Poţi să-l iei cu tine: Micuţei doamne din Aurora, Indiana, i-a plăcut aşa de mult Cadillac-ul ei roşu, încît a rugat pe soţul ei să fie înmormîntată direct în el. Aurora Schuck, de 62 de ani şi Cadillacul ei 1976, au fost înmormîntaţi ieri. Soţul aici de faţă, pe nume Raymond, *a cumpărat 14 locuri* la Cimitirul Riverview, ca să respecte dorinţa soţiei sale. Un Cadillac ocupă loc, nu glumă!

A doua "ştire" se referă la moravurile din secolul trecut:

Reguli privind pe profesorii din şcolile elementare din anul 1872:

– Fiecare profesor va aduce zilnic o găleată cu apă şi un coş cu cărbuni;

– Profesorii bărbaţi pot să-şi ia o zi pe săptămînă liber pentru treburile curente sau două zile dacă merg regulat la biserică;

– După zece ore de şcoală, profesorul va folosi timpul rămas liber citind biblia sau alte cărţi bune;

– Femeile-profesoare care se mărită sau au purtări indecente, vor fi suspendate;

– Fiecare profesor trebuie să pună deoparte o sumă din cîştig ca să nu devină mai tîrziu o povară pentru societate.

MARCEL KESTENBAND
Irvington, N. Y., U.S.A.

LEGIONARII

În legătură cu textul intitulat "Legionarii sînt criminali de război" (v. Minimum, nr.32), cunoscutul jurist S. Al. Bacher, fost anchetator la Cabinetul Criminalilor de război, ne trimite cîteva precizări, din care extragem următoarele:

"A) Cad sub incidenţa CRIMELOR ÎMPOTRIVA PĂCII şi răspund pe linie individuală, legionarii care au făcut parte din Guvernul Antonescu la data de 12 octombrie 1940. E foarte adevărat că la declanşarea războiului (21 iunie 1941) capii legionari, inclusiv foştii miniştri, nici nu se mai aflau în ţară. Dar data de 12 octombrie 1940 a fost aceea care a fixat criminalitatea respectivă, întrucît *atunci* a acceptat Consiliul de Miniştri cooperarea cu Germania nazistă, permiţînd intrarea în ţară a 500.000 de ostaşi germani cu titlul de "instructori", dar de fapt pregătiţi pentru acţiunile ulterioare, în Balcani şi în Est.

B) Este foarte adevărat că Legiunea ca organizaţie nu poate fi învinuită de CRIME DE RĂZBOI şi nici n-a fost vreodată. În întregul ei, ea nu a avut nici o participare la război. Au fost cazuri izolate de legionari, condamnaţi pentru participare la Rebeliune la mai puţin de 5 ani închisoare, graţiaţi, trimişi spre educare la Sărata şi apoi pe front. În drum, pe ici colea, unii dintre ei au mai omorît dacă li s-a ivit

▷

POŞTA

ocazia. Au fost judecaţi pe linie individuală.

C) CRIME ÎMPOTRIVA UMANITĂŢII. Aici e domeniul în care atît Legiunea ca organizaţie, cît şi legionarii individual au lucrat din plin, este domeniul pe care nimeni şi nimic nu-l poate camufla vreodată. Ciudat este că tocmai foştii legionari, veniţi cu grele păcate în ţări luminoase de armonie şi de creaţie, în loc să facă abstracţie completă de ceea ce au fost, să fie fericiţi de faptul că alţii nu le pomenesc trecutul, bravează neolegionarism, printr-un abject antisemitism, provocînd mereu şi mereu, alterînd adevărul, sfidînd, dezinformînd..."

Pentru cititorii dornici de a cunoaşte, în detaliu, aspectele juridice ale chestiunii, amintim că S. Al. Bacher este autorul unui important (şi de răsunet) studiu intitulat "În căutarea adevărului..." şi apărut în revista "Tricolorul" din Toronto, Canada, nr.4, 1985.

Iar cititorilor dornici de a cunoaşte nu numai aspectele juridice ci şi... altele le amintim că directorul publicaţiei, dr. Cornelius Dima-Drăgan, a fost asasinat, nu de mult, la domiciliu, în împrejurări... misterioase.

Harry Shosany, Ramat Hanassy (trei epigrame politice: *D-rului Iossi Beilin – ministru adj. la Finanţe:* Ce uşor exprimi cu gura/ Că şomaj va exista;/ Tare-aş vrea să-ţi văd figura/ Ca şomer, la dumneata!/; *Liberalilor:* Cu Herut-ul la-ntîlnire,/ În discuţii şi impresii,/ Liberalii, scoşi din fire/ Au fost "liberi" şi-n... expresii./; *Lui Ghideon Patt – ministru astăzi la Turism:* Şi aci e trecător,/ Cu alura lui de faun;/ El ar renunţa uşor/ Chiar la "pat" pentru... un "scaun".); *Izu Veisman*, Rehovot (versuri pe marginea celor ce-şi ascund, de parcă le-ar fi ruşine, locurile de origine: Moişe Burăh din Negreşti,/ Întrebat cînd a sosit,/ Din ce ţară a venit/ A răspuns din... Bucureşti.// Şi-un bucureştean vestit/ Cînd a fost intervievat/ Din ce ţară a plecat/ A răspuns din... răsărit.// Iată! eu susţin oricînd:/ La origine-s român./ Get-beget ieşean rămîn/ Însă nu ştiu pînă cînd...); *Loredana Weiss*, Natania (a. da, deputatul Micha Harish, secretarul general al Partidului Muncii e de felul lui din România. Omul vorbeşte nesigur româneşte şi cu greşeli, dar nu neagă, ca alţi iubiţi conducători politici din Orientul Mijlociu, că s-a născut prin Carpaţi; b. încă un da: marele actor de film Edward Robinson, s-a născut la Bucureşti; c. nu: ziaristul Paul Ochialbi, fost şef al secţiei sportive la *Agerpress*, stabilit de vreo cîteva luni în Germania, nu este evreu, ci român get-beget; iar faptul că, aşa cum observaţi, "scrie ca nimeni altul despre performanţele sportivilor evreo-români", se datorează, pe de o parte, competenţei sale, iar pe de alta, împrejurării că omul posedă o minte luminată, scutită de *aids-ul* rasist); *Rolanda Weissler*, New York ("m-a dezgustat declaraţia lui Simha Dinitz, preşedintele Sohnutului, cum că îi vom primi pe toţi olimii ruşi, chiar dacă va trebui să mîncăm doar un singur ou pe zi; să spui aşa ceva, cînd eşti toată ziua la banchete în U.S.A. cu icre negre, e o demagogie de care nici Caţavencu n-ar fi fost capabil").

Gabriela Deşliu, Holon; *Ilici Reuven*, Ramat Gan; *av. Valentin Drucker*, Bruxelles; *Elisa Cunea*, Ottawa, Canada; *Leon Tartakover*, Ierusalim; *Har Zambilovici*, Haifa; *Melanie Negreanu*, Toulouse, Franţa; *Efraim Bainglass*, Ghivataim; *Alexandru Costin*, Tel Aviv; *Meir Eliahu*, Ierusalim – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

LA BRAŢ CU INFORMAŢIA SERIOASĂ

Domnule director,

Nu de mult, într-o publicaţie în limba română, am citit un interesant şi documentat articol al scriitorului Norman Manea, intitulat "Holocaustul în literatura română". După ce notează că în prima perioadă de după terminarea războiului (1940 – 1950) "scrierile despre Holocaust, mai ales cele cu valoare documentară sînt relativ numeroase", – d. Norman Manea aminteşte o serie de cărţi, reportaje, "jurnale", opere dramatice, stăruind, cu remarcabil spirit analitic – ceea ce nu-i surprinzător la un scriitor de talia d-sale – asupra unora ce se detaşează prin valoarea lor literară.

În 1945, în colecţia "Biblioteca Hehaluţ" din Bucureşti, a apărut cartea "La braţ cu moartea" (Vedenii din Transnistria) de M. Rudich, cu o prefaţă de Brunea-Fox. Cartea este menţionată în bibliografia amplului capitol Transnistria, cuprins în volumul "Pinkas Hakehilot Romania", editat de "Iad Vaşem"; deasemeni, în cartea "Transnistria", scrisă de regretata Dora Litani, – şi apărută în 1981, – lipsind, însă, dintre lucrările indicate de Norman Manea (poate datorită faptului că "Biblioteca Hehaluţ" n-a avut o mare răspîndire). Oricum, mi s-a părut că precizarea de mai sus este necesară. Atîta tot.

G. AIZIC
Hedera

CLEPSIDRA

Turism

- *Haralamb Zincă,* scriitor, autor de romane poliţiste şi de spionaj; cu soţia; din Bucureşti; la rude.
- *I. Mihăileanu,* ziarist (fost redactor şef la "Scînteia tineretului"; red. şef adjunct la "Gazeta literară", "Contemporanul"); de la Paris; la rude (tel. 08/411333).
- *Pr. Dr.Mircea Ioanid,* cu soţia, de la Angers, Franţa; la rude (tel. 797060).
- *Gigi Căciuleanu,* balerin şi coregraf român; director al "Companiei de dans din Rennes şi Bretagne"; de la Paris; la prieteni.

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveţi în manuscris memorii personale?**

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

- **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

- **Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte**

MINIMUM
este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură:
MINIMUM

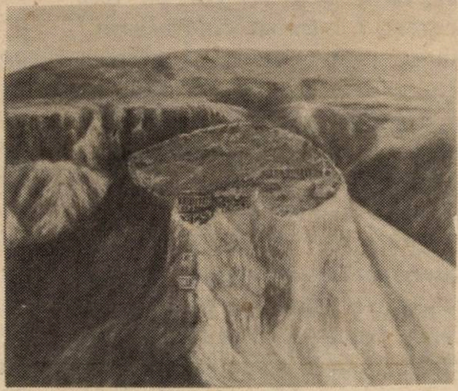

Expoziţie Ronen Verchik

Născut în 1961 la Tel Aviv, elev al pictorului Alex Perez, cunoscut prin participarea sa la cîteva expoziţii de grup, *Ronen Verchik* prezintă acum – de unul singur – în sala din str. Levontin 15, Rishon Le Zion, – uleiuri înfăţişînd peisaje din Eretz Israel. Remarcabil la acest colorist înăscut este modul cum priveşte, cum "vede" natura prin prisma spiritualităţii judaice. Se poate vorbi de o "natură evreiască"? Da, răspunde penelul lui Ronen Verchik. Expoziţia este deschisă pînă la 10 ianuarie 1990, ora 2o.

Seară Eminescu

La 14 decembrie 1989, în sala "Casei Scriitorilor" din Tel Aviv; sub egida Asociaţiei Scriitorilor ebraici, Comitetului UNESCO-Israel, Primăriei Tel Aviv, Pen-Clubului israelian; au luat cuvîntul pe marginea creaţiei marelui poet naţional al României: Dr. I. Bituleanu, ambasadorul României la Ierusalim, scriitorii Sandu David, A. B. Iaffe, S. Carmel; a recitat actorul Nathan Cogan.

minimum

O adresă: str, Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Caut* dicţionar explicativ al limbii române. Anton Herescu, Rh. Moria 1, Haifa 34571.
- *Albert Levi, originar din Ploieşti, România, este căutat de Constanţa Anastasiu, via Roberto Visiani 60, Roma 00143, Italia.*
- *Michael Solomon,* din Montreal, Canada, este rugat să intre în legătură cu Schely Weiss, Reh. Rav Ioshua Kaniel, Bl. 11, ap. 99, Haifa.

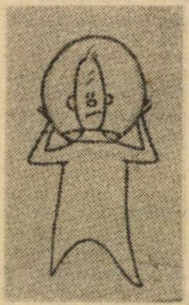

- *Prietenii* din Israel, anunţă cu durere încetarea din viaţă a cunoscutului regizor român de film, **Ion Popescu-Gopo.** Născut la Bucureşti în 1923, caricaturist de talent în publicaţiile humoristice din anii 1940 –'50, Gopo s-a consacrat, începînd din 1950, filmului de desen animat, devenind unul dintre maeştrii internaţionali ai genului. Pelicula "Scurtă istorie" îi aduce premiul "Palme d'Or" la Festivalul de la Cannes, 1957. Paralel cu desenele animate, regizorul crează şi filme cu actori, între care "S-a furat o bombă" (1962), "De-aş fi Harap-Alb" (1966), "Faust XX" (1967). Un gînd pios şi un moment de reculegere la mormîntul său.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Sînteţi foarte preocupat de un proiect de importanţă pentru dvs. Accentul se pune în această lună pe probleme de carieră; e timpul potrivit pentru o discuţie serioasă cu superiorii dvs. În domeniul romantic – secetă, dar încercaţi să jucaţi la lotto cifre în care se combină 7.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Nu vă încăpăţînaţi gratuit, refuzînd compromisurile. Conflictele cu cei alături de care lucraţi s-ar putea să aibă dezvoltări neplăcute. O întîlnire importantă, dar trebuie s-o provocaţi: plimbaţi-vă, vizitaţi-vă prietenii.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

O achiziţie importantă vă va fi nu numai de folos, dar va face mare plăcere celor din jur. Este cazul să luaţi decizii în problemele financiare, care vor fi fericite şi vor da roade în viitorul mai îndepărtat. S-ar putea ca un prieten să vă decepţioneze. Feriţi-vă de răceală.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Încăpăţînarea nu va da roadele aşteptate. Nu vă împotriviţi la tot ce vi se propune: rataţi ocazii preţioase. Farmecul personal, bine întrebuinţat, vă va atrage sprijinul nu numai sufletesc al celor din jur. Atenţie la orele de somn pe care le neglijaţi.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Celibatarii au şansă să întîlnească luna aceasta, în orele de muncă, pe cineva care va influenţa în mod decisiv asupra vieţii lor. Timpul este potrivit pentru schimbări în ordinea de viaţă a tuturor – schimbări de serviciu, mutări, etc. Încercaţi să rezolvaţi problemele pe care le-aţi neglijat multă vreme.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Probleme serioase în relaţiile intime. Încercaţi să fiţi realişti în domeniul sentimental, putîndu-vă permite însă orice fantezie în cel financiar: jucaţi la loterie, jocuri de noroc, faceţi investiţii. Norocul vă va surîde! Numere bune: 5, 7, 12.

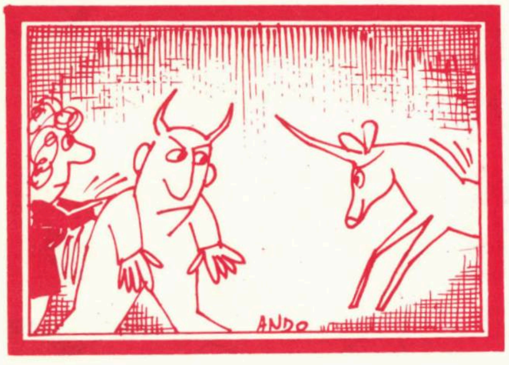

LUNA IANUARIE

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

S-ar putea să faceţi eforturi mari, chiar exagerate, pentru a atinge ţintele pe care vi le-aţi fixat în această perioadă. Fiţi atenţi la comportare, uneori nu este înţeleasă exact şi este greşit interpretată. O întorsătură fericită în domeniul sentimental.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Sînteţi complet adînciţi în muncă de rutină şi faceţi o mare greşeală că neglijaţi ideile noi pe care le aveţi. Perspective bune pentru încetarea perioadei de necazuri pe care aţi traversat-o. Evitaţi să vă închideţi în sine. Căutaţi comunicare, prieteni noi.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Tendinţă de a vă certa din pricina unor probleme financiare, nervozitate din pricina unor rateuri neaşteptate, dar nu uitaţi că nu se plînge după laptele care s-a vărsat. Controlaţi-vă ieşirile extremiste!

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Hotărîrea pe care aţi demonstrat-o în chestiuni de muncă, trebuie s-o demonstraţi şi în viaţa de familie. Altfel veţi rata o ocazie unică. Bune perspective financiare. Numere cu noroc: 8, 9, 16.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Cu toate că nu toată lumea va fi de acord cu dvs. nu renunţaţi la proiectul care vă entuziasmează. Aveţi dreptate şi şanse să-l realizaţi. Merită să daţi atenţie problemelor materiale şi să vă încredeţi mai mult în noroc.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Interzis să amestecaţi problemele financiare cu prietenia. Calităţile dvs. de conducere vor găsi noi moduri de exprimare şi domenii de a se afirma. Triaţi cu mai multă atenţie invitaţiile primite. Riscuri de neplăceri cu ficatul.

LIVADARU

REVELION 90

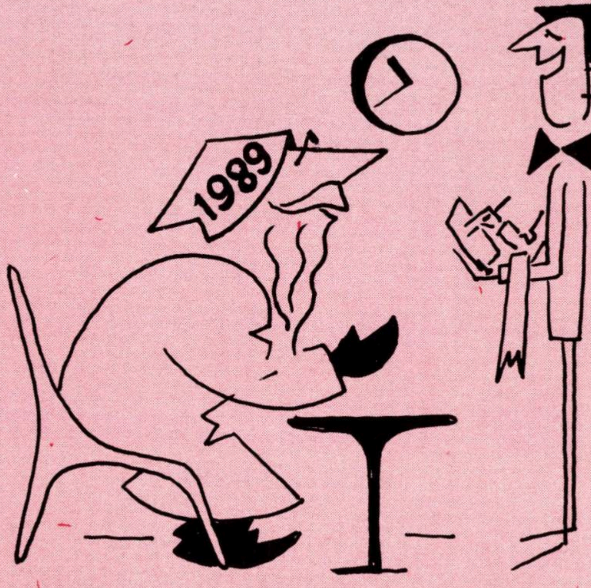

– O țuică fiartă...

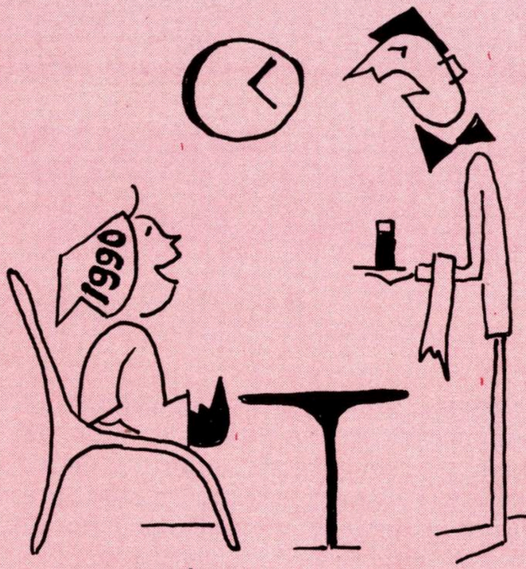

– ?!...

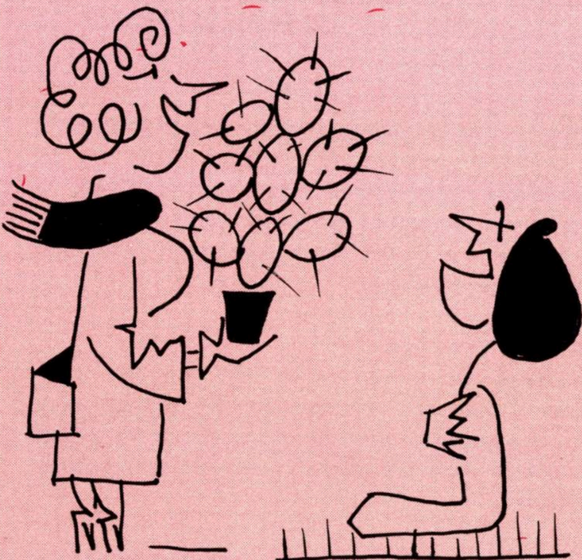

– La mulți ani!

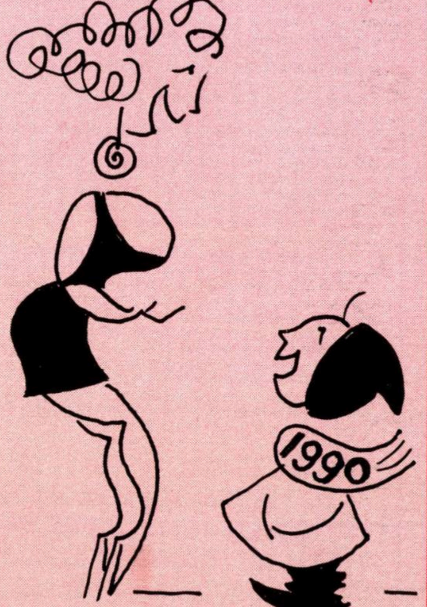

– Ce mic ești!
– Parcă tu ești mare

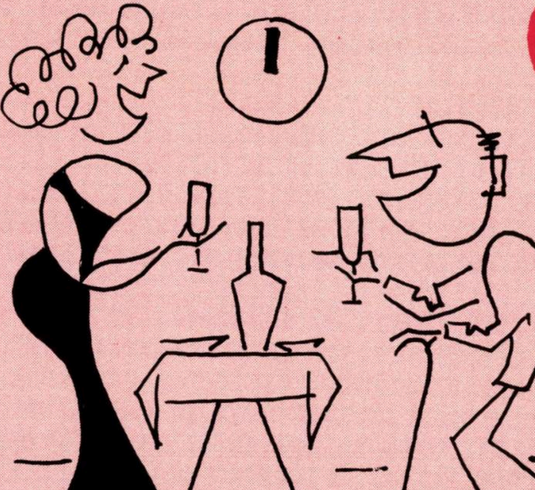

– La mulți ani, Păpușel...
și ai grijă de testament!

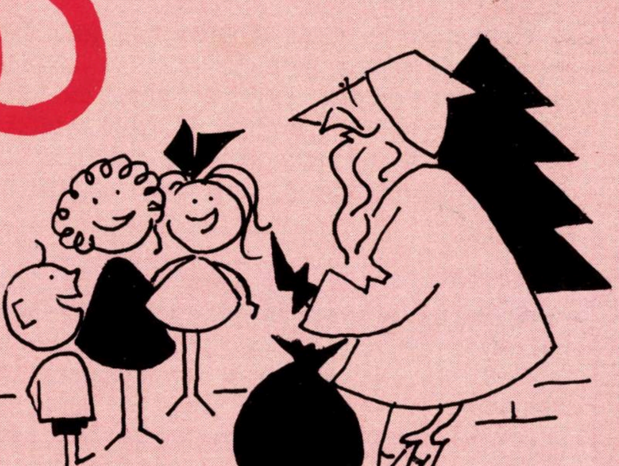

– Ați fost cuminți, copii?
– Daaa... mămico

minimum

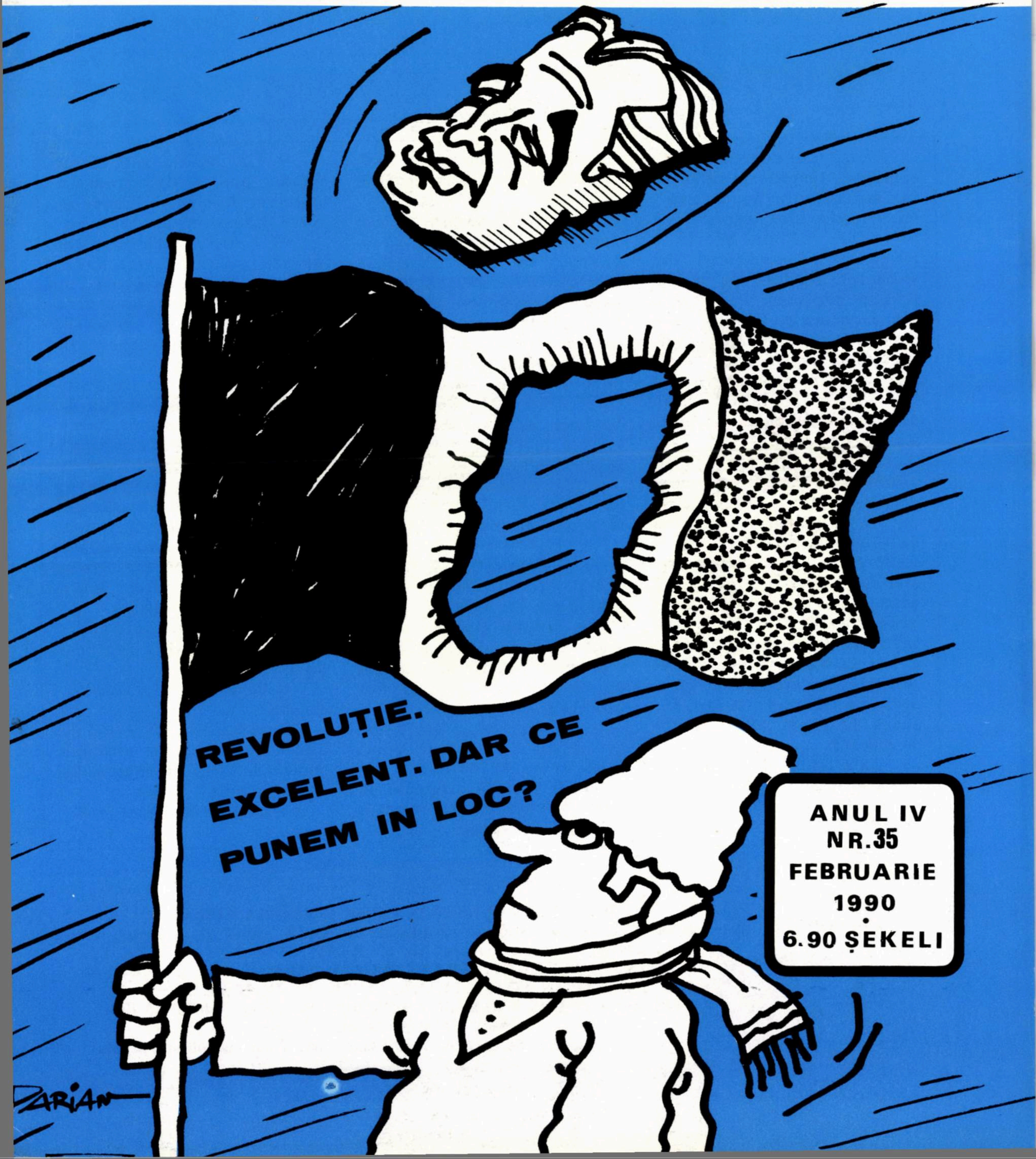
REVOLUȚIE.
EXCELENT. DAR CE
PUNEM IN LOC?
DARIAN

ANUL IV
NR.35
FEBRUARIE
1990
•
6.90 ȘEKELI

Noul nostru concurs cu premii

„O INTIMPLARE DIN VIAŢA MEA”

"O întîmplare din viaţa mea" este un concurs pentru toate condeiele din trib; un concurs pentru cei înzestraţi cu darul şi pasiunea scrisului.

Tema concursului este exprimată limpede în titlul: "O întîmplare din viaţa mea". Participanţii sînt îndemnaţi să povestească pe hîrtie o întîmplare cu semnificaţie din viaţa lor. De ieri sau de azi. De-aici, din Israel, din România sau de oriunde. O întîmplare dramatică, o întîmplare ciudată, o întîmplare cu haz. Orice. Orice. Fără nici un fel de îngrădire. Din afară... sau dinlăuntru (cenzura interioară din sufletul nostru...).

Textele nu trebuie să depăşească 2 1/2 – 3 pag. dactilografiate la 2 rînduri (în caz că nu există posibilitatea dactilografierii, textele vor fi scrise cît se poate de citeţ şi – atenţie! – numai pe o singură parte a foii de hîrtie). Fiecare bucată va fi însoţită de un cupon de participare, pe care îl găsiţi în numărul de faţă al revistei. (Concurenţii care trimit două sau mai multe lucrări, vor anexa un număr corespunzător de cupoane).

Data limită de trimitere a lucrărilor este 25 februarie 1990 (se va lua în considerare data poştei).

Rezultatul concursului va fi publicat în nr.37 (1 aprilie 1990) al revistei.

Redactorii revistei, precum şi membrii familiilor lor nu au dreptul de a participa la concurs; de asemenea, nu pot participa membrii Asociaţiei Scriitorilor israelieni de limbă română.

Un juriu alcătuit din **Sergiu Levin, Al. Mirodan** (preşedinte), **M. Rudich, L. Volovici, Adrian Zahareanu** va cerceta lucrările şi va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul **"O întîmplare din viaţa mea"** este dotat cu numeroase premii:

– Un bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de Agenţia de voiaj **Adrian** din Tel Aviv;

– 3 nopţi (inclusiv micul dejun) la Hotel Intercontinental – Bucureşti, oferite de Agenţia de voiaj **Casif Tours,** din Rehovot şi Tel Aviv;

– Un premiu surpriză, oferit de Agenţia de voiaj **Ophir Tours** din Tel Aviv;

– O pictură originală de **Mimi Sharaga-Maxy,** semnată de artistă şi înrămată;

– Un inel de aur, lucrat anume pentru **Minimum** în Atelierul de bijuterii **"Sandu şi Rami Braunstein"** din Tel Aviv;

– 2 nopţi (inclusiv micul dejun) pentru 2 persoane, oferite de **YMKA-Ierusalim**

– Un bon magic pentru cărţi, în valoare de 100 şekeli, oferit de Librăria **Lepac** din Tel Aviv şi Haifa;

– O masă (prînz sau seara) pentru 2 persoane, oferită de restaurantul gastronomic **Harry şi Ghitta** ("Mifgaş Haromanim") din Piaţa Primăriei, Tel Aviv;

– Grafică originală, caricatură, fotografie artistică, semnate de autori şi aparţinînd lui Darian, Livadaru, Adrian Lucaci, Hedy Löffler, Sandu Mendrea, Gitta Sion, Nuţu Spodheim, Vlad Strihan;

– Cărţi cu autograf, aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română;

– Cărţi literare şi artistice, etc. etc.

Pregătiţi-vă pixurile! Şi cîteva coli de hîrtie albă (nu multe!) Suflecaţi-vă mînecile! Şi porniţi la scris:

"O întîmplare din viaţa mea"

RS - OFEK TOURS NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK

ION ATLAS vă invită să vizitaţi ROMÂNIA LIBERĂ!
ION ATLAS vă propune să plecaţi în toată lumea şi, desigur, în ROMÂNIA, plătind voiajul în 12 RATE LUNARE!* BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE ÎN TOATĂ LUMEA CU PLATA ÎN 12 RATE!*
GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 linii)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
*** Pentru posesorii de cărţi de credit (Isracart, Visa) cu dobînda legală**

NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAŢI - GORDON TOURS -

MINIMUM • ANUL IV • NR.35 • FEBRUARIE • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

– In Azerbaidjan, Gorbaciov a fost nevoit să tragă pentru prima oară. (De fapt, a doua oară căci prima dată a tras anul trecut la Tbilisi, dar s-a uitat) Şi totuşi opinia publică mondială nu a protestat, ba parcă nici nu s-a impresionat. Să însemne oare aceasta o acceptare unanimă şi tacită a dictonului "scopul scuză mijloacele"? Tot ce se poate... Cert e că reformele plănuite de Gorbaciov vizează mult prea departe şi prea în adînc pentru ca totul să se poată desfăşura lin şi democratic. Drama se va juca în multe acte shakespeariene, cu sînge şi martiri, iar Azerbaidjanul probabil că nu e decît un prolog după care în scenele următoare vor apare Ucraina, Bielorusia, Kazahstanul etc. Naşterea federaţiei sovietice despre care se vorbeşte, cu republici independente, nu va fi uşoară. Deloc.

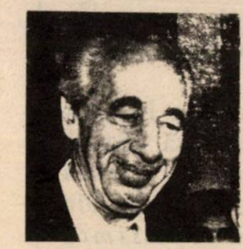

– Din impas în impas, aşa numitul proces de pace din Orientul nostru avansează totuşi. Rămîne de văzut dacă avansează... înainte. Se pare că o scadenţă se apropie : trebuie hotărît dacă dialogul israelo – palestinian va avea într-adevăr loc. Presiunile americane cresc din zi în zi. Washingtonul ameninţă cu reducerea ajutorului financiar – cînd? – tocmai acum cînd vine o alia mare. Partidul Muncii – Peres mai ales – încearcă să folosească situaţia creată pentru a determina guvernul, Likudul şi pe Shamir să renunţe la tactica tergiversării şi să ia o decizie. In caz contrar, există posibilitatea formării unui guvern restrîns, al Maarahului. Adică o criză profundă, o ruptură în societatea israeliană. E lucrul de care avem cel mai puţin nevoie. Dar sînt doctori ai politicii care susţin că numai dintr-o boală care ajunge la paroxism poţi să-ţi revii şi să-ţi refaci sănătatea.

– Cît de îndoielnică este teza de mai sus a unor doctori ai politicii o dovedeşte un studiu sociologic efectuat la Universitatea Tel Aviv. Din el rezultă că 45% dintre israelieni sînt gata să renunţe la toate "rigorile democraţiei" cînd apare cea mai mică ameninţare din afară pentru securitatea ţării. Iată un fapt care trebuie să ne îngrijoreze la fel de mult ca şi ameninţările la securitatea ţării!

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

«UCIDEȚI PE EVREI»

Aşa cum în anii '35, fascismul şi războiul au avansat sub masca unui antisemitism halucinant, astăzi marile schimbări ce apasă asupra Europei şi a lumii, avansează mascate sub paravanul unor manifestări din ce în ce mai violente de "demascare" a evreilor.

Evreii din Germania de răsărit se tem acum de valul de antisemitism care s-a abătut asupra acestei ţări în urma liberalizării. Evrei, mulţi evrei, au relevat că primesc apeluri telefonice anonime, în care li se "porunceşte" să părăsească Germania. Supravieţuitorii Holocaustului care trăiesc astăzi în afara Israelului îşi exprimă temeri că antisemitismul va reînvia. Iar teama ca Germania unificată să redevină o supraputere este comună tuturor supravieţuitorilor Holocaustului.

Asta, deoarece nici în Germania federală lucrurile nu stau pe roze. La televiziunea vest-germană s-a transmis un film documentar anti-israelian dintre cele mai virulente. Filmul, intitulat "Descendenţii lui Abraham", prezintă o serie de imagini ale Intifadei şi arată aşezările evreieşti din Iehuda şi Şomron ca o *"dovadă a instinctului de cotropitor care îl caracterizează pe israelian"*.

Se ştie că un grup de tineri din Natania, vizitînd în urmă cu cîteva luni oraşul Dortmundt din Germania federală, a fost atacat de o bandă de huligani neo-nazişti.

Este adevărat să parlamentul maghiar a blamat un manifest antisemit, împrăştiat pe străzile Budapestei, semnat de "partidul nazist", dar s-a dovedit totuşi că în Ungaria necomunistă, democrată şi descătuşată, există un nucleu antisemit. Ca şi în Germania răsăriteană, manifestul lansa un apel la izgonirea evreilor: *"Avem obligaţia să izgonim imediat pe toţi evreii responsabili pentru păcatele comise în ţara noastră în ultimii patruzeci de ani"*.

Cu tot eşecul pe care l-a avut recent Jean-Marie Le Pen în Franţa, membrii partidului neo-nazist pătrund în rîndurile armatei şi poliţiei. La rîndul său, preşedintele Franţei a declarat în Parlamentul European, că situaţia în teritoriile deţinute de Israel se agravează *"şi nimic nu poate justifica oprimarea îndelungată, ceea ce se întîmplă acum în regiunea de vest nu este de suportat"*. Nici un cuvînt despre bolovanii, sticlele incendiare aruncate de terorişti, despre răniţii şi morţii noştri. După domnul Mitterand şi chiar după alţi şefi de state, ar trebui să stăm cu braţele la piept şi să primim, fără a riposta, pietroaiele în cap. Aceasta e de suportat, domnule Mitterand? Pentru "la bonne bouche", cum spune francezul, toate acestea au fost asezonate de logoreea antisemită a nonagenarului cineast Claude Autant-Lara.

Să nu uităm situaţia "încîlcită" din Uniunea Sovietică. Evreul Zaharia Simhovitz, director al unei secţii dintr-un institut medical de la Moscova, a declarat unor gazetari israelieni: *"Într-o zi, cînd am venit la lucru, am găsit un manifest lipit pe tabela de informaţii: Ucideţi pe evrei! Dacă nu-i veţi ucide, ei vă vor ucide pe voi"*. În ultimii ani, în special de la apariţia lui Gorbaciov, mişcarea antisemită "Pamiat" se întăreşte, publică buletine şi articole în care se scrie că toate greutăţile actuale din Uniunea Sovietică sînt cauzate de evrei.

Cu toată această situaţie, care s-a înăsprit enorm în ultima vreme şi ar trebui să dea de gîndit serios evreilor răspîndiţi, aflaţi la cheremul urii antisemiţilor, unii dintre fraţii noştri din Diaspora – şi nu puţini – continuă să se *simtă* bine, fără să-şi dea seama că îşi taie singuri craca de sub picioare.

Trebuie să recunoaştem că nazismul n-a dispărut cu desăvîrşire. Cu toate că unii germani sînt obligaţi să-l repudieze din considerente politice, alţii din motive de prestigiu intelectual, în conştiinţa multora, foarte multora, au rămas "rămăşiţe" antisemite ce răbufnesc mereu, profitînd de diverse conjuncturi.

Incendiul de la Auschwitz nu este încă stins, focul palpită încă sub cenuşă şi sînt suficiente cîteva vreascuri izolate ca să-l aprindă din nou.

Trebuie să disperăm? Nu. Este adevărat că democraţiile se mişcă încet, că se pierd în dezbateri stupide şi că întîrzierea în a lua hotărîri eficiente are consecinţe cutremurătoare. Acţiunile naziste ar fi fost oprite în 1934-35, ar fi avortat înainte a se ajunge măcar la război, dacă ţările democratice ar fi acţionat cu fermitate. La fel se întîmplă astăzi. Ceea ce importă e ca evreii să fie evrei. Principalul este ca să fie cu ochii deschişi şi să denunţe pe aţîţătorii anti-evrei.

EXPLOZIA EXPLOZIA EXPLOZIA

Închinăm, în acest număr din februarie 1990, cîteva zeci de pagini Exploziei din România. Evenimentele din această iarnă ne-au turburat pe toţi, în adîncime: numai cei mai falşi dintre falşi sînt capabili să afirme că cele întîmplate la Dunăre şi Carpaţi nu-i interesează, că fiinţa lor nu participă la drama de-acolo; omul autentic de la noi detestă ipocrizia, mărturisind fără înconjur că trăieşte din plin istoria ţării de origine.

M. Rudich vorbeşte în articolul său, despre atitudinea românului-israelian în faţa acestei explozii: avem de-a face cu un îndemn la solidaritate firească şi la bună cuviinţă, la sinceritate şi echilibru.

I. Fîntînaru prezintă cronologia evenimentelor din decembrie sau, ca să-l parafrazăm pe americanul Reed, "Cele 10 zile care au schimbat faţa României". Bineînţeles, faptele, adevărurile ies de-abia acum la lumină... Încet-încet... Şi tot acum ies la lumină interpretările.

A fost revoluţie? A fost lovitură de Stat? Au fost amîndouă? Să nu ne facem iluzii. Aşa cum s-a spus în anii din urmă, viitorul e foarte limpede, numai trecutul e plin de surprize. Sîntem în februarie. În martie, în aprilie, în octombrie, vom afla, cu siguranţă, lucruri noi, *uluitoare,* despre dedesubturile acestui neo-23 August...

Cum spuneam, cronologia Revoluţiei i se datorează lui I. Fîntînaru. Tot el ne dezvăluie cîteva fapte despre rolul femeii (dacă acest termen se potriveşte Elenei Ceauşescu...) în destinul politic al cîtorva din leaderii momentului, şi în primul rînd, al lui Ion Iliescu, preşedintele Frontului Salvării Naţionale.

Colaboratorul nostru Mircea Săucan, ţintuit lîngă telefonul său din Natzeret Illit a încercat (şi uneori a reuşit) să intre în legătură, pentru Minimum, cu cîţiva prieteni din Bucureşti: Geo Bogza, Mihai Creangă, H. Wald, Anatol Vieru...

Revoluţia de la 1848 a dat, printre martirii săi, pe Const. Daniel Rosenthal, pictorul vremii (un târtan, cum ar fi scris *Săptămîna* din Bucureşti); cel dintîi căzut, la datorie, dintre conducătorii noului guvern român este Corneliu Bogdan (numele purtat anterior: Grünberg), ministru secretar de stat la Externe. Bolnav de inimă, străinul acesta de neam nu s-a cruţat, muncind pînă la, literalmente, ultima suflare.

Destinul vrea să creeze simboluri la nesfîrşit. Despre fiinţa lui Bogdan ne vorbesc I. Artzi şi Paul Lupaşcu.

Am primit la redacţie, în zilele din urmă, cîteva zeci de poezii închinate extraordinarului moment. Spaţiul nu ne îngăduie, din păcate, să publicăm tot ce-ar fi meritat să fie publicat. Am ales, dintre toate scrierile acestea, versurile lui A. Clain şi Ion Atlas, socotindu-le semnificative pentru starea de spirit a *alialei* la ora 1990.

Semnificative sînt şi răspunsurile la ancheta lui M. Rafael: Ce şanse are obiectivul instaurării unui regim democratic în România? Aplauzele la adresa răsturnărilor se îmbină cu semne de derută şi nelinişte. Vine extrema dreaptă? Vin legionarii?

De fapt, aici ajungem la ideea copertei noastre. Înfăţişînd golul produs la 22 decembrie în drapelul roş-galben-albastru, Darian pune o întrebare din penel: şi ce va fi în loc?

AL. MIRODAN

EUGEN CAMPUS 75

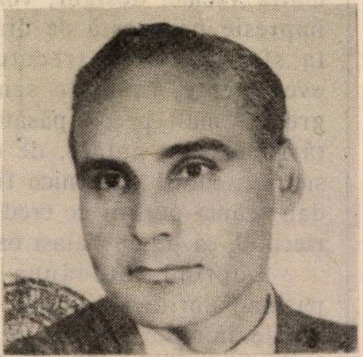

EUGEN CAMPUS
ÎMPLINEŞTE 75 DE ANI
(vezi textul din pag. 55)

SOCIETATEA DE LOCUINŢE

M.I.SH.F.

EMILIO FELUS
MIZRAHI ŞI FIII

Continuă înscrierea pentru tinere perechi la fantasticul proiect de construcţii în Holon

- LOCUINŢE DE 3 CAMERE, CU POSIBILITĂŢI DE EXTINDERE LA 5 CAMERE

75.000 $

cuprinzînd I.V.S.

BAT YAM
Bl. Haaţmaut 58
Tel. 596313
Executarea proiectului:
ZWI ZARFATI ŞI FIII

EXPLOZIA

M. RUDICH

noi și România

Urmărind în continure, cu un interes a cărui tensiune se menține, veștile ce vin și vor mai veni din România, în uluitoarea lor ritmicitate, încă multă vreme, desigur, vom trăi sub copleșitoarea impresie provocată de dramaticele evenimente de la sfîrșitul abia trecutului an, – zguduitoare evenimente, în toate sensurile, ele întorcînd o grea și mult prea apăsătoare pagină din istoria țării noastre natale, de care sîntem legați prin subtile, totuși puternice fibre, – chiar dacă nu-și dau seama puținii ce cred că pot zvîrli peste bord trecutul, ca pe un balast oarecare.

Luptînd totdeauna pentru libertate – cu pasiune dorită și iubită – firesc a fost să ni se umple inimile de bucurie, cînd poporul român a înlăturat odioasa dictatură, ridicîndu-și fruntea în strălucitoarea lumină a libertății recîștigate.

Astăzi, cînd edificiul comunismului, ce se vroia parcă veșnic și măreț, troznește din toate încheieturile, cu atît mai justificată este satisfacția, bucuria acelora care, datorită unui instinct sănătos, unei anume educații, sau formații intelectuale potrivnice lozincăriei, nu s-au lăsat înșelați, ci au intuit, au înțeles că, departe de a fi o soluție, comunismul (ca de altfel și alte ideologii) nu-i decît un fum amăgitor.

Sioniștii, bunăoară, – ceea ce mi se pare trebuie recunoscut – și-au dat seama că, în orice caz în ce ne privește, soluția – singura – este un stat național, militînd, în consecință pentru emigrare, pentru o normalizare a situației și, deci, reintegrarea poporului evreu în istoria popoarelor.

Căpătînd proporții neprevizibile, evenimentele din România au stîrnit – și e explicabil – interesul întregii lumi, zguduită de cîte i-a fost dat să afle despre un regim dictatorial a cărui tiranie a cunoscut forme paroxistice de-a lungul ultimelor două decenii și jumătate. Pe de altă parte, opinia publică mondială a salutat cu simpatie lupta grea și dîrză a poporului român hotărît să doboare o clică dominatoare, asupritoare, sprijinită de un criminal aparat represiv, conceput și dirijat de mintea bolnavă a unui înspăimîntat pînă și de propria umbră.

Pornită pe drumul libertății, România are de rezolvat destule probleme, pînă la instaurarea climatului favorabil normalizării vieții unui stat dispus să se alinieze țărilor democrate.

Deocamdată, însă, – și cine știe cîtă vreme încă – în România situația e nebuloasă, determinată și de faptul că, în actuala perioadă, ascunzînd cel puțin o *necunoscută*, destul de neliniștitoare, în răsăritul Europei se scrie o nouă istorie.

Absolut firesc, normal, fără îndoială, interesul maxim, emoția profundă cu care originarii din România, de pretutindeni, au urmărit și urmăresc, zi cu zi, tot ce se întîmplă în România, deasupra căreia steagul libertății flutură în bătaia unui vînt poate prea violent.

Pînă la decantarea tuturor sentimentelor și resentimentelor refulate din cauza unui regim opresiv – și drept e că nici nu ne putem măcar imagina cum se vor exprima toate aceste sentimente și resentimente – noi nu trebuie să uităm că sîntem cetățeni israelieni, deci cetățeni străini față de România. Bunul simț impune și decență și prudență în raport cu noua situație din țara noastră natală.

În ce-i privește pe evreii ce se mai află în România, îngăduit să-mi fie a crede că ei n-ar trebui să uite o anume experiență, după consumarea căreia unii au mărturisit că s-au înșelat, că adevărul în care au crezut s-a dovedit a fi o minciună, nepomenind, însă, că au fost beneficiarii unor poziții spre care mai cuminte ar fi fost să nu se înghesuie. Dar nu despre asta-i vorba, cel puțin acum. Evreii din România, adoptînd o oarecare rezervă față de prefacerile în curs, în care s-a angajat *poporul român*, ar face bine, credem, dacă și-ar îndrepta eforturile spre a emigra în țara care-i a lor, adică aici.

Continuînd a urmări cu simpatie strădaniile României pentru edificarea unei societăți libere, vom fi totdeauna gata, îndeosebi dacă vom fi solicitați, să venim în ajutorul celor nevoiți să-și vindece răni mai vechi și mai noi, manifestîndu-ne solidaritatea cu o Românie liberă, năzuind către o autentică democrație.■

Noul nostru concurs cu premii

CELE 10 ZILE CARE AU ZGUDUIT DIN TEMELII ROMANIA

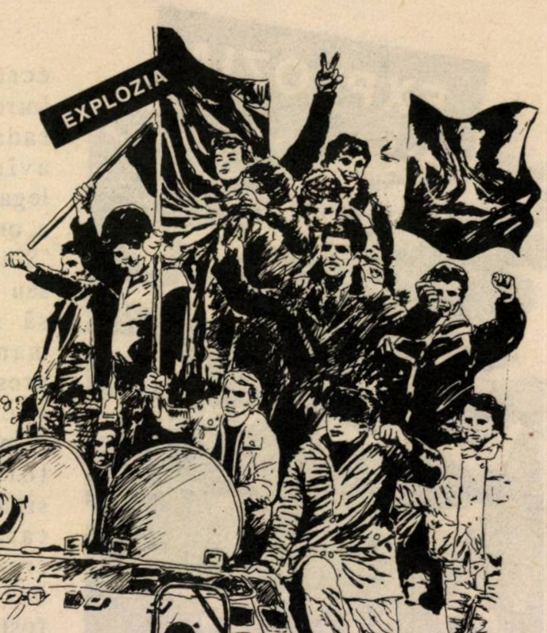

Desen de Dan Cioca, din Micro Magazin, New York

DE LA ODIOASA DICTATURĂ LA TRIUMFUL REVOLUŢIEI POPULARE

Anul 1989 – anul nebănuitelor, giganticelor prefaceri în Europa de Răsărit – s-a încheiat cu revoluţia din România. Dramatica, eroica, splendida ridicare a unui întreg popor pentru răsturnarea dictaturii şi triumful LIBERTĂŢII. Iată – sumar – retrospectiva "zilelor fierbinţi":

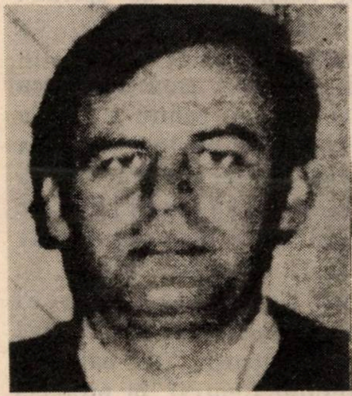

Reverendul Tökes: de fapt, el a fost începutul

Vineri, 15 decembrie, Timişoara: O veste se răspîndeşte cu iuteala fulgerului: reverendul László Tökes va fi deportat. În acest sens, s-a pronunţat, la 28 noiembrie, judecătoria din Timişoara, în faţa unei provocări ţesute cu aţă albă de Securitate. Dar, credincioşii parohiei şi cetăţenii nu vor să se împace cu gîndul că vor fi despărţiţi de preotul care le-a înţeles păsurile şi care, în predicile sale, cuteza să pomenească de respectul cuvenit drepturilor omului şi minorităţilor naţionale. Cînd miliţienii s-au prezentat să-l ridice, 2 – 300 de localnici au făcut un zid viu de apărare în jurul bisericii evanghelice şi casei parohiale. Printre cei de faţă, Sorin Oprea, un mecanic de 27 de ani, cocoţat pe un tramvai, strigă: "Fraţilor, a venit momentul să ne redobîndim libertatea". Manifestaţia paşnică, deocamdată nepolitică, este împrăştiată de miliţie şi agenţii Securităţii.

Sîmbătă, 16: Oprea, care-şi va cîştiga curînd porecla-renume de "Walesa al Timişoarei", intră în uzine şi în căminele studenţeşti, relatează cele petrecute în ajun şi cheamă la o demonstraţie de protest. În cursul după-amiezii, 10.000 de oameni – studenţi, muncitori, casnice, de diferite naţionalităţi, ies în stradă. Acum nu mai e vorba doar de Tökes, acum se strigă: "Jos Ceauşescu", "Ostaşi, fiţi cu noi". Se intonează "Deşteaptă-te, române..." Oamenii Securităţii se pregătesc de atac. Se intervine cu bastoane de cauciuc, cu un tun cu apă, în stare să frîngă şira spinării demonstranţilor. Tinerii nu se lasă intimidaţi. Fără să ezite, agresorii trag în mulţime. Cad primele victime – morţi şi răniţi. Se operează arestări. Deţinuţii sînt schingiuiţi la comisariate.

Duminică, 17: Indignată, fierbînd de mînie, populaţia Timişoarei este hotărîtă să nu cedeze, să obţină eliberarea celor arestaţi. Din patru colţuri ale oraşului, grupuri de cetăţeni pornesc spre Centru, postîndu-se în faţa Catedralei şi Operei. În tot cursul zilei şi pînă tîrziu noaptea, manifestanţii strigă: LIBERTATE, LIBERTATE, "Jos Ceauşescu!". Volumele de "Opere" care abundă în vitrinele librăriilor, sînt smulse şi arse, portretele tiranului şi ale diabolicei sale soţii – aruncate în Bega. Către miezul nopţii, mulţimea continuă să rămînă în piaţa Operei. În faţă, pe trei rînduri, securişti şi militari. În dosul lor – tancuri. Manifestanţii cer armatei să se retragă şi aceasta, pe baza unui ordin, acţionează în acest sens. Şi-atunci, începe MASACRUL. ▷

Preţul

EXPLOZIA

Teribilul carnagiu de la Timişoara. De la ferestre, trăgători de elită ai Securităţii deschid focul. Primele rînduri se prăbuşesc. În mai puţin de 5 minute, peste 60 de persoane pe pămînt, morţi şi răniţi. Oribila baie de sînge continuă în cursul nopţii, şi va dura, de fapt, 6 zile şi 6 nopţi. Cîte victime a produs genocidul din Timişoara? Exact, nu se ştie nici pînă azi. Să amintim doar că în apropierea oraşului, au fost găsite gropi comune cu cadavrele a mii de civili, între care 800 de copii. Cutremurătoarele imagini ale acestor gropi au apărut pe ecranele televizoarelor din întreaga lume. Se puteau vedea cadavre de oameni împuşcaţi, avînd mîinile şi picioarele legate cu sîrmă ghimpată. Cine a ordonat şi patronat masacrul? "Sînt convins că numai Nicolae sau Elena au putut să dea ordin să se deschidă foc asupra manifestanţilor. Torturarea arestaţilor în sala amenajată special din Cimitirul din Timişoara şi apoi împuşcarea lor, a fost ordonată, cu siguranţă, de Elena, asta este caracteristic cruzimii Elenei, cruzime greu de imaginat" – a declarat Ion-Mihai Pacepa, fostul consilier personal al lui Ceauşescu.

Cadavre. Vorba lui Ceauşescu: "Trebuie făcut totul..."

Revolta din Timişoara – oraş-martir, oraş-erou – a fost reprimată în sînge. Dar ea se constituie în exemplu şi îndemn pentru întreaga ţară şi este condamnată cu energie de guverne şi opinia publică de pretutindeni.

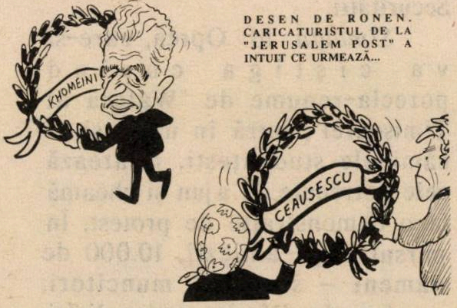

DESEN DE RONEN. CARICATURISTUL DE LA "JERUSALEM POST" A INTUIT CE URMEAZĂ...

Luni, 18: Evenimentele din Timişoara nu l-au reţinut pe Ceauşescu să efectueze vizita proiectată în Iran. Din experienţa de barbarie a ayatolahului Khomeiny se poate învăţa, iar Iranul poate fi punct de tranzit în caz de fugă. Rămîne în ţară să conducă represiunea sinistra Elenă. Speriată, ea va hotărî introducerea stării de urgenţă în judeţul Timiş şi împrejurimi, interzicerea adunării a mai mult de 5 persoane, întărirea aparatului represiv. Ceea ce nu va împiedica începerea unor acţiuni de protest şi de solidaritate atît în Timişoara, cît şi în Arad, Braşov, Sibiu, Constanţa, Iaşi şi alte oraşe. De o amploare care creşte necontenit, ceas de ceas, în acea zi şi în zilele următoare.

Miercuri, 20: La întoarcerea din Iran, Ceauşescu ţine o cuvîntare radio-televizată, în care condamnă demonstraţiile de la Timişoara, afirmînd că ele au fost înfăptuite de "huligani manipulaţi de agenţi străini" şi pretinde că "forţele de securitate au acţionat în auto-apărare, după ce au fost atacate de aceşti huligani".

Joi, 21: Insurecţia cuprinde capitala ţării, Bucureşti. Primul pas se face în Piaţa Republicii. În megalomania lui maladivă, dictatorul hotărăşte să-şi ofere o mare manifestaţie de "sprijin". În cîteva ore, sînt aduşi, cu autobuze şi autocamioane din fabrici, potrivit tradiţiei, circa 100.000 oameni, pentru a scanda arhi-răsuflatele lozinci şi a mulţumi pentru cele cîteva măsuri, chipurile, de "îmbunătăţire a nivelului de trai" luate în pripă în ajun, cu gîndul de a unge la ochi populaţia, ca de atîtea ori cînd se simţea încolţit. Din balconul Comitetului Central, în prezenţa acoliţilor din Conducerea de Partid, el se adresează mulţimii, înfierînd "fasciştii, iredentiştii, care încearcă să pună în cauză autoritatea de stat".

Dar... în piaţă se aud, gradual, murmure, vociferări. Grupuri de studenţi, sfidînd pentru prima oară pe "Geniul Carpaţilor", conducerea,

▷

Securitatea, încep să strige: "TIMIŞOARA", "Jos Ceauşescu", "Libertate". Descumpănit, "oratorul" rămîne cu gura căscată, aşa cum l-am văzut cu toţii pe ecranele de televiziune. Apoi, bîiguie: "Allo, allo, tovarăşi..." Televiziunea îşi întrerupe emisiunea, radioul emite muzică. Momentul este memorabil. Ţara a înţeles că Ceauşescu nu e invulnerabil. Cînd părăseşte, împreună cu suita, balconul, soarta e pecetluită. Nu va mai fi văzut pe ecran decît la proces şi apoi mort. Tinerii – tot mai mulţi, seara vor fi cca. 5000 – ocupă centrul oraşului. Manifestaţiile se înteţesc. Deosebit de combativă este cea din faţa Hotelului Intercontinental. Ei nu se retrag nici cînd din tancuri se deschide foc de mitralieră. Strada devine baie de sînge. Dar mulţimea strigă: "Nu plecăm!", "Nu vom pleca". Corpurile împuşcaţilor sînt ridicate în cearşafuri albe.

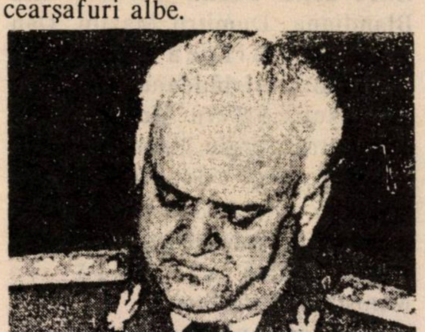
Generalul Milea : "a fost sinucis"

Somat să ordone să se tragă asupra manifestanţilor, generalul Vasile Milea, ministrul Apărării, se împotriveşte. Se anunţă că s-a sinucis. Se va afla că a fost ucis. Soldaţii fraternizează cu manifestanţii. Cadrele de conducere ale Armatei – poate, la început, nu toate, unii mai ezită – trec de partea mişcării insurecţionale. Armata îi va plăti "Comandantului suprem" pentru poziţia umilitoare în care a fost ţinută în raport cu forţele Securităţii, "garda pretoriană" a dictatorului, formată din 70.000 de oameni, bine echipaţi, cu helicoptere de transportat trupe, bine hrăniţi, pregătiţi de multă vreme pentru războiul civil pe care îl şi dezlănţuie în zilele următoare.

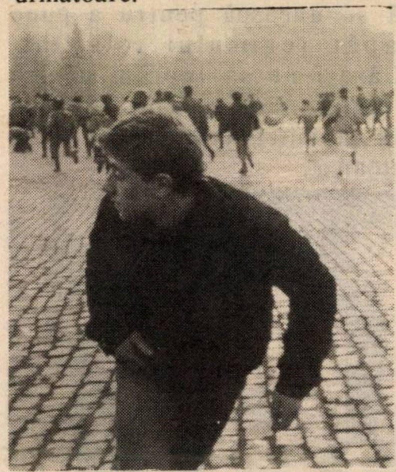
A fost revolta tineretului

Vineri, 22: Ziua istorică a prăbuşirii regimului lui Ceauşescu. În primele ore ale dimineţii, unităţi ale Securităţii deschid din nou focul asupra manifestanţilor care se adunaseră în cursul nopţii în Piaţa Universităţii. Alte victime: morţi şi răniţi. Apelul la grevă generală este urmat cu consecvenţă. Marile oraşe – Braşov, Cluj, Sibiu, Arad – sînt în fierbere. Guvernul decretează stare de urgenţă. Din helicoptere se aruncă manifeste cu conţinut de intimidare şi miză naţionalistă: "Nu-i ajutaţi pe cei care vor să răpească Transilvania, să uzurpe România". Dar poporul nu se mai lasă prostit. Pieţele oraşelor se transformă în mări de oameni, dîrzi, entuziaşti. La Bucureşti, se cîntă, se dansează, ostaşi şi studenţi se îmbrăţişează pe tancuri. Istoria aleargă minut de minut:

11,40: Se anunţă că Frontul Salvării Naţionale a preluat puterea.

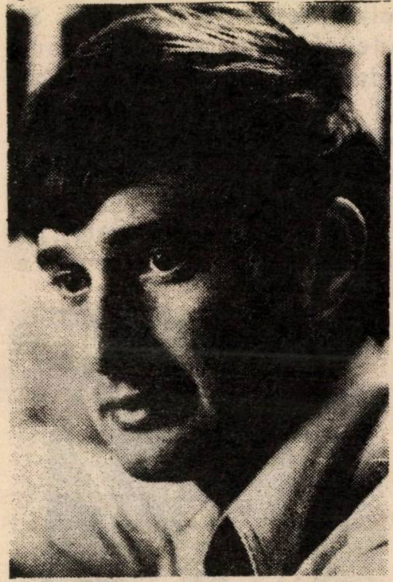
Mircea Dinescu, poet: la început a fost cuvîntul

11,50: Televiziunea este ocupată de insurgenţi şi ea devine centrul noii puteri. Prima revoluţie din lume care se desfăşoară în faţa camerelor de ▷

luat vederi. Postul de radio Bucureşti îşi reia emisiunea. Se face auzit glasul poetului Mircea Dinescu: "Ceauşescu nu mai este la putere". Altcineva ia microfonul şi exclamă: "Poporul a preluat puterea".

11,55: Armata se îndreaptă spre Palatul Republicii şi-atunci: Fuga ruşinoasă, dar... fatală. Din Palatul Republicii, unde se retrăsese în ajun, cei doi despoţi trec, prin tunelul subteran, în clădirea Comitetului Central şi, de pe acoperişul acesteia, îşi ia zborul "helicopterul prezidenţial". Se aude şi bîzîitul altor două helicoptere, în care probabil sînt alţi acoliţi şi ofiţeri din garda personală. Încotro? Zvonuri neverosimile, spre Coreea, spre China? Nu! Spre o bază de lîngă Tîrgovişte, de unde să comande contra-revoluţia.

12,00: Mulţimea invadează Palatul, smulge portretele dictatorului de pe pereţi, le aruncă-n stradă. Sînt date jos steagurile cu stema oribilantă şi se arborează tricolorul clasic. Steagul, găurit prin arderea stemei, devine un simbol al înfrîngerii călăului. Răscoala biruie.

Explozie de entuziasm în pieţe şi pe străzi. Ca adevăraţi tribuni ai poporului, vorbitorii necunoscuţi exclamă: "Sîntem pentru libertate, dorim democraţie! Armata este cu noi! Noi sîntem poporul!" Militarii au ieşit din blindate. Se alătură demonstranţilor.

Adunarea populară declanşează răscoala populară. Profesorul Dumitru Mazilu – persecutat de regim pentru că, în calitate de funcţionar O.N.U., întocmise un raport critic la adresa drepturilor omului în România şi care venea direct de la închisoare – cheamă poporul să se unească pentru a pune capăt regimului totalitar. "Lăsaţi-ne să luptăm pentru libertate fără a folosi violenţa. Nu permiteţi criminalilor să se întoarcă".

Ion Iliescu: un Gorbaciov al României?

Ceva mai tîrziu, Ion Iliescu dă citire comunicatului istoric în care anunţă dizolvarea structurilor puterii lui Ceauşescu şi preluarea puterii de către Frontul Salvării Naţionale (F.S.N.). El propune între altele: abandonarea rolului conducător al unui singur partid şi un sistem pluralist; organizarea de alegeri libere în aprilie; ţara se va numi ROMÂNIA; redactarea unei noi Constituţii; desfiinţarea cenzurii; promovarea liberei iniţiative şi a competenţei în economie; libertatea sindicală; restructurarea agriculturii, sprijinind mica producţie şi oprirea distrugerii satelor; reorganizarea învăţămîntului pe baze umaniste prin eliminarea dogmelor ideologice, a minciunii şi imposturii; respectarea drepturilor fundamentale ale omului, ale tuturor minorităţilor, inclusiv dreptul la liberă deplasare; politica externă va servi bunei vecinătăţi, respectării obligaţiilor internaţionale ale României, inclusiv cele decurgînd din Tratatul de la Varşovia.

Poeta Ana Blandiana

Femeile revoluţiei

Doina Cornea

Componenţa F.S.N. este provizorie şi deschisă. Fac parte, între alţii: Doina Cornea, Ana Blandiana, Dumitru Mazilu, Dan Deşliu, Mircea Dinescu, Alexandru Bîrlădeanu, Corneliu Mănescu, Silviu Brucan, Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu.

În mod corespunzător, singura forţă de ordine este armata, în subordinea căreia au fost puse şi unităţile Ministerului de Interne.

Programul revoluţionar este primit cu deplină aprobare şi încredere. Populaţia trăieşte momente de euforie.

Dar securiştii, cu mici excepţii, cu disperarea ultimei şanse, se deslănţuie într-o orgie a omuciderii şi distrugerii în Bucureşti şi în toate oraşele ţării care sărbătoresc bucuria Victoriei. În orele serii, au izbutit să se infiltreze în centrul Capitalei. Palatul prezidenţial şi alte imobile sînt în flăcări. Incendiile au declanşat explozii ale conductelor de gaz. În sediul Comitetului Central se dă o bătălie, care înclină în favoarea armatei. ▷

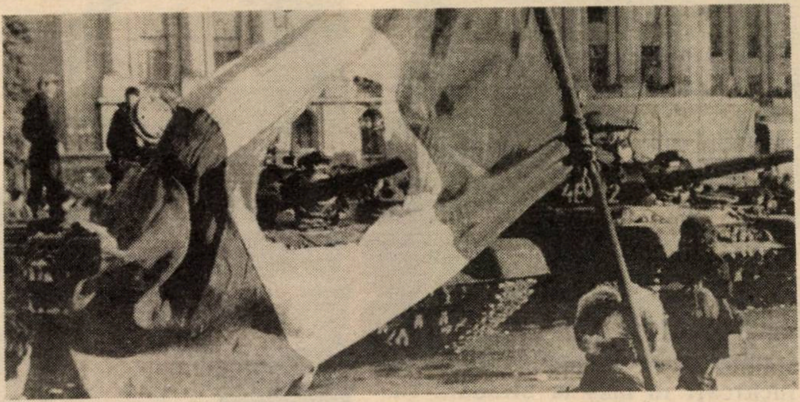

Stema a dispărut şi a apărut un gol

Au loc lupte la Băneasa şi Otopeni pentru controlul aeroportului. Ciocniri violente sînt semnalate la Radio, pe strada Nuferilor şi la Televiziune, aflate în mîinile poporului. În toată capitala se fac auzite intense tiruri de arme automate. De pe mai multe acoperişuri se trage în trecători, pentru a răspîndi teroarea.

"Piaţa Păcii Eterne" (Tien An Men – Pekin) se găseşte acum în mijlocul Europei – scriu ziarele occidentale. Teroriştii ocupă poziţii la Sibiu, Braşov, Timişoara şi în alte oraşe. Se adresează apeluri populaţiei să-i lichideze. Ştirile cu privire la capturarea cuplului ucigaş sînt neconfirmate. Este sigură în schimb prinderea lui Nicu Ceauşescu la Sibiu, unde este arestat pe cînd încerca să ia ostateci. Este prezentat la Televiziune şi, la ieşire, un necunoscut, în culmea indignării, îl răneşte în stomac şi va fi transportat la spital. Guverne, organizaţii internaţionale, personalităţi de pe toate meridianele salută victoria poporului român, recunosc F.S.N.; pretutindeni, opinia publică se mobilizează pentru a veni în ajutorul victimelor furiei demente a Securităţii (cuvîntul a intrat ca atare în limbajul presei vorbite şi scrise).

Nicu: un cuţit

Sîmbătă, 23. Încă în zori, luptele se înteţesc. Noul regim ordonă încetarea focului şi îi cheamă pe terorişti să depună armele. Treptat, armata română deţine controlul asupra punctelor strategice şi duce lupte pentru a zdrobi cuiburile de rezistenţă. Dar, "disperados" acţionează cu ferocitate crescîndă pe măsură ce pierd terenul. Pregătiţi din vreme pentru asemenea operaţiuni – guerillă urbană – ei scot din ascunzători, din adăposturi subterane arme noi şi "ţintaşi de elită", le îndreaptă de pe acoperişurile clădirilor aflate pe Magheru, pe alte străzi ale "traseului albastru", spre populaţie. Îmbrăcaţi în civil, cu tricolorul la braţ, spre a deruta populaţia, pătrund în apartamentele cetăţenilor paşnici, dînd foc şi ucigînd, – uneori chiar oameni de-ai lor, pentru a "şterge" astfel urmele crimelor.

Se iveşte însă şi "ghiocelul" normalizării. În magazinele din centru se poate cumpăra pîine. O pîine caldă, albă, cum n-au mai pomenit localnicii de foarte mulţi ani – anii înfometării sistematice, de către îmbuibaţii unui regim antiuman.

Centrul capitalei este cuprins de flăcările unor noi incendii. Arde Biblioteca Universitară de vis-à-vis de Palat, 350 de mii de cărţi, multe exemplare rare, sînt prefăcute în cenuşă. Autodafeurile naziste se reeditează.

În cursul nopţii, continuă luptele şi la Braşov, Timişoara şi în alte oraşe. Dar poporul, tineretul îndeosebi, sprijinit de armată, respinge atacurile, sub conducerea organelor locale ale F.S.N., care au luat fiinţă în cursul zilei.

Duminică, 24. Luptele continuă. Securiştii încearcă să ocupe punctele-cheie. Momente dramatice la clădirea Televiziunii, pe care caută să o cucerească. Radioul transmite apeluri alarmante către armată şi populaţie, să facă zid în jurul clădirii. Se ridică baricade, se postează camioane, saci cu ciment pe căile de acces. Lupte corp la corp se dau chiar pe culoarele ce duc spre studiouri. În cele din urmă, teroriştii sînt respinşi şi... emisiunea continuă. Este salvată singura posibilitate de a comunica cu ţara, de a înflăcăra pe insurgenţi cu cîntecele patriotice de mult uitate.

Raportul de forţe între armată şi "Securitate" devine instabil. Va fi nevoie să se

▷

apeleze la o intervenție din afară? S.U.A., Franța, R.F.G. nu s-ar opune chiar intrării unor trupe ale Pactului de la Varșovia. Gorbaciov declară că generalii armatei române l-au informat că nu e nevoie de o astfel de intervenție.

Un șir de indicii, între altele declarațiile directorilor unor spitale, permit să se susțină că de partea securiștilor luptă palestinieni, libieni, sirieni, coreeni. Afirmațiile vor fi ulterior dezmințite, în sensul că guvernele respective n-au intervenit direct, dar indivizi izolați și O.E.P.-iști, dintre cei care s-au pregătit în "tabere de antrenament" pentru teroriști, care, incontestabil, au existat în România sub Ceaușescu, au participat la acțiuni împotriva insurgenților români.

În cursul serii – ajun de Crăciun – la radio și T.V. răsună, pentru prima oară, după decenii de interdicție, tradiționalele colinde. Noaptea, o parte din teroriști s-a predat. Aeroportul Otopeni a fost deschis traficului.

Luni, 25: Încă în ajun, Ion Iliescu anunțase că odiosul cuplu Ceaușescu a fost capturat și arestat. Devin mai întîi cunoscute amănunte cu privire la fuga și prinderea acestuia. După "Libération", perechea a aterizat cu helicopterul într-un sat, unde l-au abandonat. Ei și-au continuat drumul într-o mașină, împreună cu doi membri ai Securității. Apoi, au ajuns în satul Văcărești, de lîngă Tîrgoviște, unde au răpit mașina cetățeanului Nicolae Petrișor, l-au luat ostatec și l-au obligat să o conducă sub amenințarea: "Dacă vrei să rămîi în viață, circulă". Pentru ce la Tîrgoviște? După unele surse, acolo era instalat un cartier general secret, de unde să poată dirija ofensiva contra-revoluționară. Mașina a fost interceptată de armată și cei doi arestați și încărcați în mașina blindată cu care au ajuns la baza militară unde s-a ținut procesul.

La orele 19, se dă citire la radio comunicatului care conține capetele de acuzare: cei doi acuzați sînt, de 24 de ani, la originea unui genocid care a făcut peste 60.000 de victime; ei au lansat acțiuni armate contra poporului și puterii de stat; au subminat grav economia națională; au încercat să fugă și să-și recupereze astfel peste un miliard de dolari depuși în băncile străine.

Procesul a avut loc în fața unui tribunal militar, în condițiile pe care le-am urmărit cu toții pe ecranele televizoarelor în zilele următoare. La întrebările procurorilor, Ceaușescu a spus că va răspunde numai în fața Marii Adunării Naționale și a clasei muncitoare. Unele afirmații i-au ieșit totuși din gură, dintre care, poate cea mai cinică, a fost aceea: "Poporul român a avut de toate". "Ne-ai stors pînă la ultima picătură" – a replicat procurorul. Acuzaților li s-a propus o apărare juridică, dar au refuzat s-o primească. Procesul a durat două ore. În urma faptelor familiei Ceaușescu, tribunalul a hotărît "aplicarea pedepsei capitale și confiscarea averii" – a sunat sentința. Ea a fost executată și spectatorii de pretutindeni i-au văzut ulterior prăbușiți de gloanțele plutonului de execuție (întreaga unitate militară s-a prezentat voluntar pentru execuție, plutonul fiind ales prin tragere la sorți).

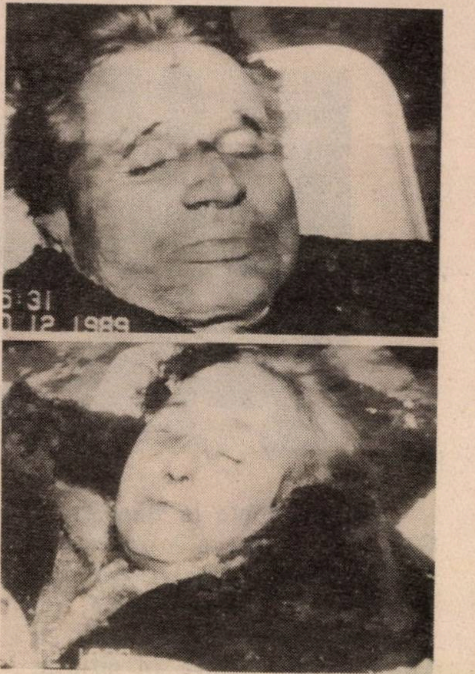

Stînga sus: Perechea la proces

Sentința a fost executată

În opinia publică s-a exprimat regretul că procesul nu a fost public, dar se recunoaște că, în condițiile date, nu a fost posibil altfel. "Agenți de securitate au încercat să-l elibereze pe Ceaușescu prin forță după arestarea sa. Ei aveau șanse să-l salveze" – a explicat Petre Roman.

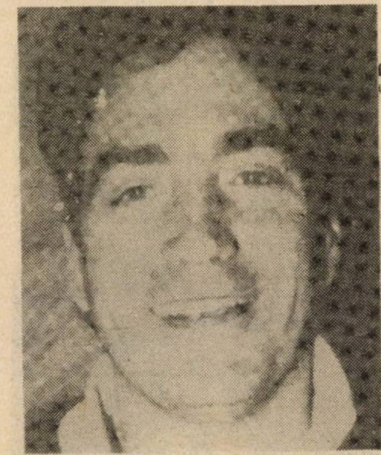

Petre Roman: un prim-ministru tînăr

Populația întregii țări a primit cu explozii de entuziasm știrea executării sentinței capitale. "Ole, ole, Ceaușescu nu mai e!" – s-a strigat pe străzile capitalei. "Anticristul a murit de

▷

Crăciun", a spus crainicul T.V. Și poporul a răsuflat ușurat în zilele de sărbătoare.

Marți, 26: Ceaușescu nu mai e! Dar "țintașii de elită" au continuat să ucidă. Cîți oameni au murit? Cifrele au fost foarte variate, cum se întîmplă în asemenea împrejurări. Cele mai verosimile date avansate se ridică la 6 – 7.000 de morți. Răniți? Cam de patru ori pe atît. (Au căzut la datorie 6 ziariști străini). Destul pentru ca bucuria să se împletească cu un doliu de neșters pentru atîtea familii, pentru țara întreagă, pentru prietenii poporului român. Rănile de lecuit sînt adînci nu numai din cauza daunelor pricinuite în "zilele fierbinți" ale revoluției, ci, mai ales, de ruina în care se găsește țara după cei "24 de ani-lumină".

"Săraca țară bogată" a fost adusă la sapă de lemn, atît prin incompetență și o grandomanie vecină cu demența, cît și prin jaf și huzur. Publicul a avut acum ocazia să intre în casa în care au locuit Nicu și Zoia și apoi în însăși reședința soților Ceaușescu. Oamenii simpli au rămas înmărmuriți față de luxul și huzurul în care a trăit familia domnitoare, în timp ce ei se întindeau după un codru de pîine uscată. Desigur, "privilegiații" își vor primi ce este al lor. Un frate s-a sinucis; copiii, alți membri ai familiei, acoliții principali, vor fi judecați și își vor primi pedeapsa după merit. Dar cu asta, revoluția nu se încheie. Totul trebuie refăcut, reconstruit pe toate planurile: economic, politic, social, cultural, al relațiilor interumane și al naționalităților.

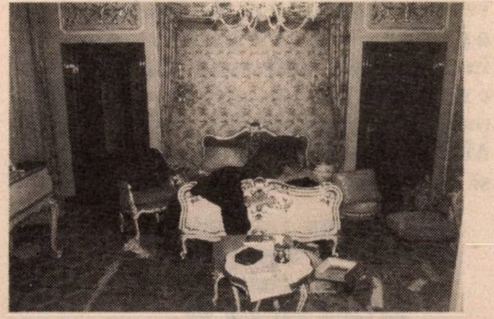

Dormitorul Elenei Ceaușescu, dezordine

Zoe Ceaușescu; fata

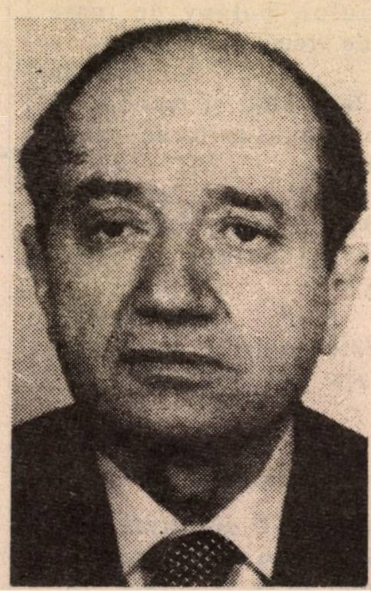

Marin Ceaușescu, frate, atașat economic la Viena: a fost găsit spînzurat

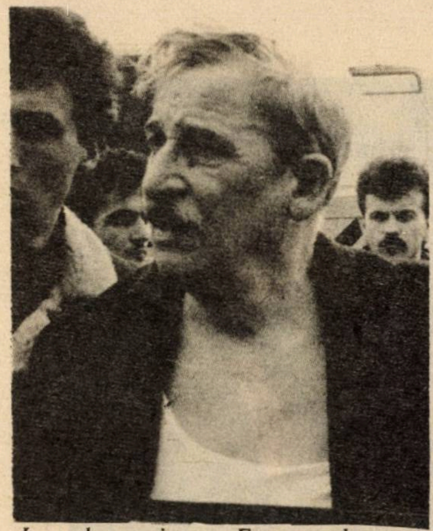

Ludovic Fazekaș, vice-prim-ministru: a fost arestat pe stradă de cetățeni

După executarea lui Ceaușescu, s-a format noua conducere a țării. Ion Iliescu a fost numit președintele Frontului Salvării Naționale; Petre Roman (fiul, nu adoptiv, ci biologic al luptătorului antifascist Valter Roman și al soției sale, de origine spaniolă) deține funcția de prim-ministru; Dumitru Mazilu, vice-președinte al F.S.N.; generalul Militaru a fost numit ministru al Apărării; Silviu Brucan este președintele Comisiei pentru Relații Externe al F.S.N.; criticul de artă Andrei Pleșu a fost numit ministru al Culturii; Mircea Dinescu este președintele Uniunii Scriitorilor și președintele Comitetului pentru Dialog Social. Am citat doar cîteva nume cunoscute pentru dizidența lor față de regimul de dictatură. Este adevărat că unii dintre membrii F.S.N. au avut funcții importante în trecut. Aceasta nu i-a împiedicat să se sacrifice pentru cauza libertății. Partidul Comunist nu mai există, iar ei se declară adepții pluralismului. Guvernul este provizoriu, pînă la alegerile care vor determina soarta democrației renăscute. Pînă atunci, noul guvern a pornit la treabă. Și-a completat rîndurile, a anulat decretele care au dus România pe marginea prăpastiei, a luat

▷

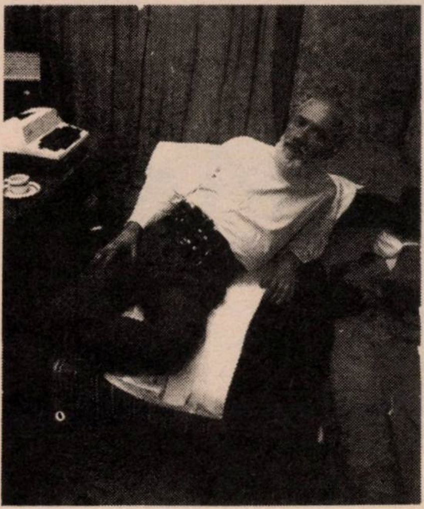

Gelu Voican: unul din fruntașii Frontului: a organizat și provocat execuția. Cînd își va publica memoriile...

măsuri efective de îmbunătățire a traiului oamenilor simpli.

Într-o splendidă manifestare de solidaritate, spre România s-au îndreptat ajutoare de urgență din toate țările lumii și s-au dat asigurări că sprijinul va fi și mai masiv pe viitor.

Israelul și israelienii originari din România au fost la înălțime, atît în ce privește recunoașterea politică a noii puteri, cît și în ce privește ajutorul.

Oprim aici filmul evenimentelor din România, evenimente care au deschis o pagină nouă în istoria ei.

I. FÎNTÎNARU

CUPON DE PARTICIPARF LA CONCURSUL NOSTRU CU PREMII:

O întîmplare din viața mea

●

O carte nouă

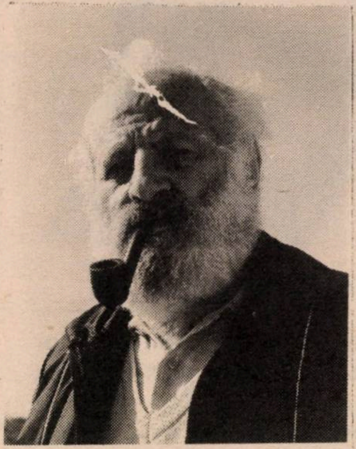

MANUSCRISUL DE LA CIUMAȚI de MIRCEA SĂUCAN

"Acum la 100 de ani de la nașterea lui Mihail Sadoveanu, vă rog publicați "Manuscrisul de la Ciumați" al lui Mircea Săucan".

Geo Bogza

(Dintr-o recomandare adresată – zadarnic! – editurii "Eminescu" din București în anii '70)

"Săucan: un european al deceniului, bolnav de toate maladiile vremii".

Al. Mirodan

"...Iar citești și recitești. Și pricepi că nu e vorba de o carte oarecare".

M. Rudich

"O carte sfinx, detașîndu-se net pe orizontul literaturii noastre".

Eugen Campus

"Este un fruct ghimpos și cu coaja tare, dar miezul e dulce".

J. Popper

●

Cartea poate fi procurată prin CEC poștal sau bancar, trimițînd 20 șk. la adresa: Rh. Savion 6/1220, ap. 21, POB 5191, Natzeret Ilit 17000

● MINIMUM ●

EXPLOZIA

MINIMUM

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 șekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 șekeli
1 an (12 numere): 78 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

●

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

la telefon, Bucureştii

I. Spune-mi ce-ţi spune inima?

II. Spune-mi care sînt speranţele revoluţiei din România?

III. Care sînt pericolele care pot să apară după victorie (dacă sînt astfel de pericole)?

IV. Ce doreşti României?

Am pus mîna pe telefon. (La receptor se auzeau împuşcături. În mine urlau explozii).

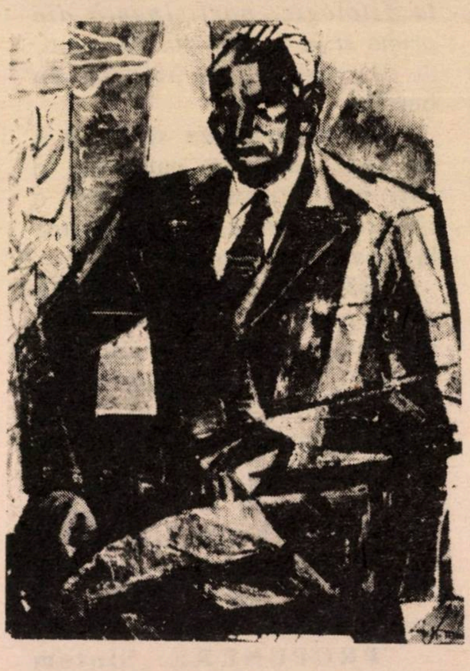

Geo Bogza

Două zile nu am obţinut legătura telefonică.

Apoi, vocea lui Mahatma la telefon. Aşa îi spuneam noi, admiratorii săi, lui Geo Bogza, din totdeauna.

EXPLOZIA

Colaboratorul nostru Mircea Săucan a încercat în "zilele fierbinţi" să prindă, pentru Minimum, "legătura cu Bucureştii".

Şi-n ceasuri tîrzii de noapte, el a stabilit contact cu cîţiva prieteni, cărora le-a pus patru întrebări:

●

– Aici ninge... Asta să nu scrii. Ia un creion... Scrie ce-ţi spun... Dictatura a fost alungată. Am trăit un solstiţiu formidabil. Nici nu-mi pot imagina ce primăvară vine.

– Ce faceţi, Mahatma?

– Vremea asta mi-a lăsat urme... Am avut două hemoragii cerebrale.

– Urmele lăsate de dumneavoastră sînt sfinte.

– Ce faci?

(Îi răspund).

– Întoarce-te!

– ... (nu răspund). Aţi trăit ca un monah în anii aceştia. Aşa nu a trăit nici un artist mare în România.

– E adevărat.

– Vă sărut mîna. Vă îmbrăţişez, vă mulţumesc.

Şi-acuma, întrebarea pe care o pregătisem dinainte.

– Mahatma, mai ţineţi minte Maglavitul?...

– Da, îl ţin minte!...

– Nu credeţi că Maglavitul a născut "minunea" de la Scorniceşti? (îi văd zîmbetul prin receptor).

– ...Dar ce a născut Scorniceştiul...?!

Tăcere, tăcere puternică...

– UN MORT, e răspunsul lui Geo Bogza.

– Întoarce-te înapoi, repetă şoptind la telefon. (Tac). Îmbrăţişări lui Mirodan. Spune-i că solidaritatea lui *Minimum* cu noi ne-a încălzit... ne-a încălzit.

Gabriel Andreescu – *fizician, fost dizident, închis, acuzat de înaltă trădare, acum membru în conducerea Frontului Salvării Naţionale.*

I. Cum să reconciliez afectiv vorbind, nobleţea acestei revoluţii purificatoare cu oroarea, cu baia de sînge tînăr?

II. În România răul a fost atît de radical, încît ar fi aşteptat ca şi graba de a ne lepăda de el să fie tot radicală. Prestanţa morală şi politică pe care a cucerit-o tineretul oferă sursa unei primeniri esenţiale a societăţii. Saltul pe care revoluţia l-a făcut peste noapte în conştiinţa europeană este şi cel mai eficace factor de integrare în viaţa continentului.

...În sfîrşit, să nu uităm competenţa şi eficienţa liderilor perioadei de tranziţie.

III. Incapacitatea de a recrea o societate civilă: sub cuvinte şi agitaţie, există pericolul ca România să continue să trăiască în stadiul vegetativ.

IV. Capacitatea de a stabili un echilibru între datoria socială pe care ultimele evenimente n-au făcut decît să o amplifice şi programul libertăţii interioare, condiţionat de introspecţie şi linişte.

Anatol Vieru – *unul din cei mai de seamă compozitori ai României, muzician european. Nu răspunde la întrebări; nu-l pot întrerupe, vorbeşte precipitat (vorbesc cu el, în zilele cînd se mai trăgea în Bucureşti).*

– Aud împuşcături, se aud uneori mai răzleţe, alteori mai consistente. În Piaţa Palatului mai ies din subsolurile securităţii "teroriştii".

– ?

– Ce să spun, toată lumea este uimită de repeziciunea cu care s-au desfăşurat evenimentele. Revoluţia, o adevărată revoluţie, a fost pornită de studenţi şi mai ales de tineri. Este un reviriment moral extraordinar, după care

▷

acum putem zice că poporul român şi-a arătat măsura. Darul de Crăciun ce l-a făcut poporul român ţării, l-a plătit scump, cu mult sînge.

– Ce crezi că o să fie?

– Va fi libertate; şi rămîne de văzut cum va fi folosită această libertate.

– Şi pericolele?

– Nu este exclus ca cei care au ţinut ţucalul dictaturii să fie primii care să vrea să-l reverse peste fosta dictatură.

– Ce urezi poporului român?

– Pînă acuma erau socotiţi români doar acei care trăiau în România... sper că de azi înainte... (continuarea nu am auzit-o, a fost întreruptă de o rafală de gloanţe. Receptorul s-a închis).

Mihai Creangă – *ziarist, arestat şi torturat pentru răspîndire de manifeste, astăzi redactor la "România Liberă"*

I. Nu pot să spun numai "inima", doar ce spune toată fiinţa mea. Şi ceea ce cred că va fi o problemă de ridicat în faţa filozofiei şi eticii contemporane ca problema esenţială a omului nu e conştinţa faptului că murim, ci că a trăi fără libertate, este oricum o moarte ruşinoasă. Cred că acest mult răbdător popor a dat o mare lecţie lumii, care nu se mai aştepta la aşa ceva.

II. Sînt bine exprimate de afişul văzut de mine pe un perete din metrou: DREPTATE: OCHII PLÎNŞI VOR SĂ TE VADĂ.

III. Acum există numai o singură spaimă: ca nu cumva sub sîngele vărsat să se reconstituie – purtînd alte denumiri care vor apela la cuvîntul libertate – vechile structuri, vechile mentalităţi.

IV. Să am puterea de a nu abdica de la credinţele noastre.

Îmi doresc să am puterea de a rezista puternicei presiuni a uriaşului val de nemulţumire acumulat. Doresc să ajung să contribui la rezolvarea acestor probleme după puterile mele modeste şi singura meserie pe care o cunosc cum trebuie – este scrisul în presă.

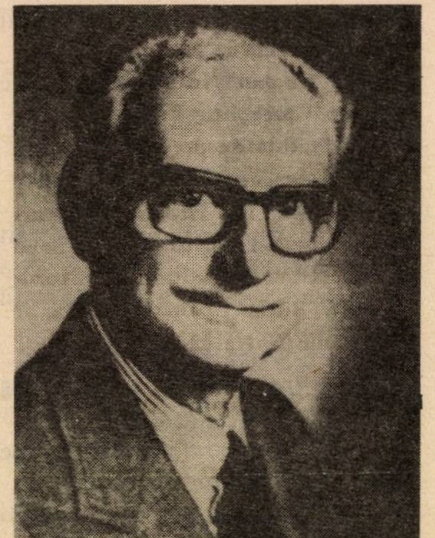

Prof. **Henri Wald** – *filozof*

I. Trăiesc o bucurie întristată de faptul că istoria a silit noul regim să-l judece pe tiran în stilul *lui*, nu al *nostru;* n-a fost timp să ne purtăm cu el altfel decît s-a purtat el cu noi.

II. O societate în care valoarea supremă să fie persoana umană, în care diferenţele să fie încurajate, nu reprimate.

III. Apariţia unor falşi dizidenţi şi noi demagogi, poate chiar formarea unei noi "limbi de lemn".

IV. Ca lucrările mele scrise în libertate să fie mai bune decît cele scrise sub teroare.

...Şi un mesaj frăţesc către *Minimum.* Şi mulţumiri pentru solidaritatea nobilă a revistei cu lupta scriitorilor din Bucureşti, cu scrisoarea Bogza.

Aşa cum evreii de pretutindeni veghează la ce se întîmplă în Israel, tot aşa evreii din Israel s-au dovedit sincer, omeneşte, interesaţi de ce se întîmplă în ţara în care s-au născut.

Sînt bucuros că încrederea voastră, a revistei voastre în spiritualitatea românească a fost confirmată de faptul că cea mai mare revoluţie democratică din ultima sută de ani a fost făcută de români.

Domnica Macri – *studentă la filologie, participantă din prima zi la luptele din Bucureşti.*

I. Inima se bîlbîie de bucurie.

II. Marea mea speranţă e înnoirea conştiinţei oamenilor (e oare posibil?), care ar duce la o răsturnare totală, la întoarcerea la adevăratele valori.

III. Pericolul constă în scăderea entuziasmului, în opţiunea pentru soluţiile comode, în revenirea spiritului de compromis. Sper că nu ne vom mulţumi cu puţinul pe care ni-l dă începutul revoluţiei.

IV. Să fie mereu cum a fost în ziua de vineri, 22 decembrie, în ziua V, ziua Victoriei.

PROPUNERE: Sîntem informaţi că Germania Federală a scutit de taxe pachetele cu alimente pentru România.

Propunem ca şi ***ai noştri*** **să adopte o măsură asemănătoare. Repede. Fără întîrziere.**

ANCHETA

minimum

EXPLOZIA

Revoluția din România s-a înfăptuit în numele și în speranța unei democrații reale.

Programul Frontului Salvării Naționale, declarațiile liderilor ei și primele măsuri și decrete au preconizat, pe ruinele unei dictaturi cumplite, clădirea unui regim pluralist, ieșit din alegeri libere, capabil să asigure respectarea drepturilor omului.

În acest context, am adresat unor personalități avizate din Israel și din străinătate întrebarea:

Ce șanse considerați că are obiectivul instaurării unui regim autentic democratic în România?

Itzhak Artzi: Stavilă nuanțelor profasciste

Aidoma Glasnostului în U.R.S.S., noua atmosferă de libertate din România duce la apariția pe teren a unor cercuri politice care nu sînt cu adevărat democratice. Se impune ca atare combaterea oricăror încercări de a reimporta nuanțe profasciste sau antisemite ce vor să profite de noile condiții de democrație și libertate. Prietenii României de pretutindeni sînt obligați deci de a susține și a contribui la întărirea cercurilor cu adevărat democratice.

Abba Geffen, fost ambasador al Israelului la București: Există pericolul unei noi dictaturi?

Firește, e prematur să prefigurezi evoluția în România. După mine, esențial este să nu se ivească, în împrejurările actuale, un dictator din rîndul militarilor sau din acela al grupărilor neofasciste. Dacă însă alegerile vor fi libere și confruntarea forțelor politice reală există șansele unei înaintări pe calea democrației.

Sorin Toma, fost redactor-șef al ziarului "Scînteia": Unitatea factorilor care au înfăptuit revoluția

Marea *tărie* și, totodată, marea *slăbiciune* a revoluției din România au constat în caracterul ei *spontan*. Literalmente, în cîteva ore, mișcarea populară a căpătat o nouă conducere, țara – o nouă putere de stat, exponentă a unei legalități democratice, forțele populare și ale armatei s-au contopit, acționînd în numele unui program politic democratic, pe baza unui plan strategic comun. În acele ore, oameni clar-văzători, curajoși și cu spirit de răspundere – civili și militari – au făcut *exact ceea ce era necesar* pentru ca un popor eroic să-i urmeze.

Cred că unitatea acelor factori și, în acest cadru, unitatea dintre români și minoritățile naționale, rămîne, cel puțin pentru viitorul apropiat, chezășia realizării unei democrații autentice în România.

Haralamb Zincă, scriitor, București: Democrația – o femeie frumoasă, nu odată siluită

Democrația în România va fi confruntată cu o naștere foarte grea. Să ne amintim că, la ieșirea din Egipt, fiii lui Israel au fost conduși de Moise timp de 40 de ani prin pustiu, pînă cînd au ajuns să prețuiască cu adevărat libertatea. Și Partidul Comunist din România i-a purtat pe români 40 de ani în deșert, făcînd din ei o generație de sclavi industriali. Acum libertatea a fost cucerită. Este nevoie de timp și de pricepere pentru a trezi poporul la o cugetare liberă și pentru ca el să se deprindă să folosească valorile democrației. Doresc ca Frontul Salvării Naționale să închege unitatea capabilă să realizeze aceste țeluri. În același timp, să nu uităm că democrația este femeia frumoasă din tabloul lui Rosenthal pe care forțele întunericului au siluit-o de-a lungul vremii. De aci neliniștea cu care mă întorc acasă din Israel.

Ana Maria Narti, scriitoare, ziaristă, Suedia: Atenție la tendințele anarhice

Cred că revoluția românească are mari posibilități de a învinge în sensul unei democratizări de adîncime, în același timp, ea este amenințată de pericole foarte mari. Tendințele anarhice și ura constituie cele mai mari primejdii; din ura oarbă împotriva comuniștilor poate renaște extrema dreaptă, o forță distrugătoare care poate scoate din joc democrația.

Gabriela Melinescu, scriitoare, Stockholm: Poporul e setos de dreptate

Sper într-o dezvoltare democratică. Aş vrea ca alegerile de la primăvară s-o confirme. Lucrul cel mai important este ca poporul să se exprime liber, după atîtea decenii. Condiţia era ca "partidul unic" să nu mai fie "forţă conducătoare". Fără îndoială că există şi foşti comunişti care au dovedit că-s demni de a fi aleşi la primăvară, ca, bunăoară, Ion Iliescu. Cred că nici un fel de extremişti nu vor putea cîştiga alegerile. Poporul e setos de dreptate, care nu vine nici din Est, nici din Vest.

M. RAFAEL

●

EXPLOZIA

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
*   *

דער יידישער טעאטער אין ישראל

Teatrul idiş din Israel

התיאטרון היידי בישראל

PREZINTĂ • PREMIERA

VISUL LUI ŞIMELE

(LOZUL CEL MARE)
de SHALOM ALECHEM

COMEDIE MUZICALĂ ÎN 2 ACTE – 4 TABLOURI

Regie: IOSEF SAIN (PARIS)
Muzica: LEV KOGAN
Texte muzicale: ISRAEL RUBINCIC
Decoruri: MIKI BEN CNAAN
Costume: ANAT MESNER
Dansuri: AVI LAPIDOT
Lumini: LIA SMOLER

ACTORI (ÎN ORDINEA ALFABETICĂ):

IACOV ALPERIN
CAROL FELDMAN
IAŞA GHILINSKI
RAFI GOLDWASSER
IŢHAK HAVIS
DINA INBAR
ETEL KOVINSKA
LORA SAHAR
ISRAEL TREISTMAN
RAFI TAILOR
ZOHAR ZAMIR

TEL AVIV
"Iad Lebanim", 1 feb., ora 8; 3 feb., orele 6 şi 8 1/2; 7, 17 şi 18 feb. ora 8
"Matnas", 8 feb., ora 8

RAMAT HAŞARON
"Ţavta", 10 feb., ora 8

RAMAT GAN
"Mofet", 13 feb., ora 8

NATANIA
"Heihal Hatarbut", 15 feb., ora 8

TVERIA
"Heihal Hatarbut", 19 feb., ora 8

NAHARIA
"Heihal Hatarbut", 20 feb., ora 7

HAIFA
"Beiteinu", 24 feb., ora 7 1/2

HERTZLIA
"Cinema Heihal", 28 feb., ora 8

ITZHAK ARTZI

EXPLOZIA

Prietenul meu, CORNELIU BOGDAN

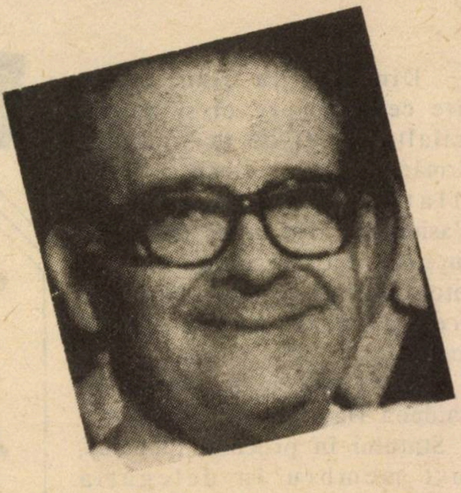

Una din bucuriile răscoalei române a fost ştirea despre numirea lui Corneliu Bogdan în postul de Ministru Secretar de Stat la Externe. Pentru mine ştirea era un semn de viaţă din Bucureşti după întoarcerea sa din Statele Unite unde făcuse un lung sejur.

Cu atît mai tristă a fost ştirea că el a decedat subit, la mai puţin de zece zile de la numirea sa.

Într-o scrisoare din New York, datată 4.12.1989, îmi scria – în ajunul reîntoarcerii sale în România, după o şedere calificată de el ca "prelungită, neaşteptată şi nedorită".

Aprecierea sa era că întoarcerea sa "nu înseamnă că situaţia generală e mai bună acolo. Dimpotrivă. Dar în ceea ce ne priveşte, se pare că riscurile au intrat în limitele normale".Scrisoarea rezuma problema sa personală.

După arestarea lui Mircea Răceanu, care fusese un apropiat colaborator al său la Ambasada României la Washington în anii '70, Cornel s-a simţit nesigur. Îi era frică. Sabia lui Damocles a arestării plana asupra capului său.

Întîmplarea a făcut ca arestarea lui Răceanu să aibe loc atunci cînd Cornel şi soţia sa se găseau la Washington pe baza unei burse de studiu. Problema sa era de a se întoarce sau de a-şi prelungi la maximum şederea în S.U.A. Într-o convorbire cu el la Washington în ajun de Pesah al acestui an l-am sfătuit să-şi prelungească la maximum şederea sa "legală" (cu viză românească "la zi" pe paşaport) evitînd să intre într-un statut de ilegalitate care l-ar fi adus în situaţia de a deveni refugiat politic. I-am explicat că, în orice caz, Israelul va putea fi un loc de trai şi pentru el.

Convorbirea noastră a decurs într-o atmosferă de confuzie şi tristeţe. Fără să mi-o spuie "negru pe alb" am înţeles starea sa sufletească, în baza lungilor convorbiri tête-à-tête ce le avusesem cu el nu de mult la Tel Aviv. El, un sincer patriot al României, ce-şi dedicase cei mai frumoşi ani ai vieţii idealului comunist, era acum fugărit şi tratat ca un inamic al ţării pe care o slujise cu abnegaţie şi devotament.

Cunoştinţa noastră personală datează din epoca studiilor la Colegiul pentru studenţii evrei "Onescu" din Bucureşti, una din cele mai însemnate realizări culturale ale judaismului român în timpul celui de-al doilea război mondial.

Cornel studia tehnica, făcînd parte din grupul comuniştilor ilegalişti care constituiau majoritatea atît la "Onescu", cît şi la "Abason" (colegiu paralel pentru studierea matematicii şi fizicii).

Printre membrii grupului îmi amintesc de Veronica Porumbacu, Mihail Petroveanu, Barbu Friedman-Câmpina, Paul Cornea, Nina Cassian şi de mulţi alţii, unii din ei în Israel, alţii în lumea celor drepţi.

Ştiam că munca de folos obştesc a grupului amintit la Institutul de Statistică constituia un camuflaj pentru activitatea sa ilegală.

Grupul nostru sionist era mai mic. Din el făceau parte Berl Schieber, A. Iosef Glanz, Petre Solomon, Sandu Davidson (Sandu David) şi alţii. Discuţiile ideologice dintre noi erau ponderate şi la nivel înalt. Nu discutam actualitatea, ci principiile: Cine face istoria? Conducătorul sau masele? Care e soluţia problemei evreeşti? O participare activă la frontul de luptă pentru egalitate şi libertate generală sau o patrie proprie în Palestina?

În grupul comunist Cornel (atunci Grunberg) se releva ca un intelectual strălucit, serios, erudit. Discuţiile cu el şi cu colegii săi constituiau întotdeauna o plăcere intelectuală.

După 23 August 1944, drumurile noastre s-au despărţit. El a devenit unul dintre fruntaşii organizaţiei comuniste studenţeşti. Eu m-am aruncat în vîltoarea activităţii sioniste pînă la plecarea din România spre Eretz Israel, în 1946.

Din cînd în cînd, aflam cîte ceva despre el şi despre ceilalţi colegi de la "Onescu". Urmărind presa românească am aflat că e ambasador la Washington. Ţin minte cît m-am bucurat recunoscîndu-l pe o fotografie de presă, alături de preşedintele Nixon şi de Ceauşescu.

Prietenul meu, ministrul Ghideon Hausner, fost Procuror al Statului în procesul Eichman, fost membru în delegaţia israeliană la O.N.U., a fost unul dintre primii care mi-au adus de la el un salut personal. În cursul unei mese oficiale, convorbirea "protocolară" dintre ei a devenit una intimă.

Într-un moment de destăinuire, Cornel i-a spus lui Hausner: "Eu fac parte din generaţia ce a pierdut ambele lumi. Am slujit un ideal care a dezamăgit. Şi e prea tîrziu ca să îmbrăţişez un nou ideal".

Cu această durere în suflet, el şi-a continuat activitatea profesională la Bucureşti.

După 25 de ani l-am revăzut. Era prin 1979, la o recepţie în casa Şef-Rabinului Dr. Rosen. Ne-am recunoscut imediat.

Marele bilanţ al generaţiei, l-am făcut acum doi ani, cu prilejul vizitei sale la Tel Aviv. Multe am discutat despre Zeul care a dezamăgit. Multe...

Păcat că elanul său de luptător pentru o soartă mai bună a omenirii a fost curmat prea devreme, într-un mod tragic, căruia împrejurările îi acordă un caracter de simbol.

EXPLOZIA

★ CASA DE PĂRINŢI ★

«IONIT»

NATANIA
STR. IAALOM 4
TEL. 053-333635

MODERNĂ ŞI AMPLASATĂ ÎN CENTRUL ORAŞULUI

IDEALĂ PENTRU VÎRSTA DE AUR

* Atmosferă caldă, intimă
* Îngrijire devotată, permanentă
* Societate plăcută
* Camere spaţioase cu W.C. alăturat
* Telefon în fiecare cameră
* Diverse activităţi colective
* Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
* Posibilităţi de a locui singur în cameră
* Bucătărie bogată
* Ascensor special pentru casa "Ionit"
* Fizioterapie
* Distracţie şi ocupaţie permanentă

● Pentru independenţi s-a deschis o secţie nouă, splendidă, tot în Natanya
Str. Gad Mahnes 4
Tel 053/619465

AU DEVENIT VACANTE DOAR CÎTEVA LOCURI LA SECŢIA DE NEAJUTORAŢI

LA NOI, FIECARE PĂRINTE SE SIMTE CA ACASĂ. POFTIŢI SĂ VĂ CONVINGEŢI. AICI VEŢI PRIMI TOATE INFORMAŢIILE VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

★ "RESPECTĂ-ŢI TATĂL ŞI MAMA..." ŞI ASIGURĂ-LE O LOCUINŢĂ PLĂCUTĂ ★

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, birfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 4 şekeli

EXPLOZIA

...ŞI NIŞTE SCRISORI NEPIERDUTE

2 ianuarie 1990, orele 4,30 dimineaţa. Telefonul sună îndelung. Alerg... buimăcit... ridic aparatul.

– Alo... Cine vorbeşte?

– Alo, Paul? Vorbeşte Olga din Washington.

– Ce este, Olga? Ai putut lua legătura cu ai tăi din România? Eu am reuşit să vorbesc cu Cornel acum cîteva zile.

– Paul... tata nu mai este. A avut un atac de inimă.

Aşa mi-a căzut ca un trăznet năpraznica veste a morţii la datorie a lui Corneliu Bogdan. A intrat "fericit" în istorie printre eroii revoluţiei din România, revoluţie care a uimit întreaga lume.

Cine a fost Corneliu Bogdan şi ce a reprezentat el?

Corneliu Bogdan s-a născut la 5 noiembrie 1921 la Bucureşti, pe o străduţă de lîngă Hala Traian.

A absolvit în 1940 liceul "Cantemir-Vodă" unde a fost un element strălucit, avînd ca profesor şi director pe eminentul om de cultură Vasile Şuteu.

Urmare legilor rasiale care i-au scos pe evrei în afara societăţii – accesul la universităţile de stat fiindu-le interzis, Corneliu Grünberg şi-a făcut studiile între 1941 – 1945 la Colegiul pentru studenţii evrei – după reprimirea evreilor în facultăţi continuîndu-şi studiile la Politehnica din Bucureşti.

PAUL LUPAŞCU

CORNELIU BOGDAN (GRÜNBERG)

În perioada 1940 – '45 a activat în mişcarea antifascistă sub numele conspirativ Bogdan, iar după răsturnarea regimului dictatorial al lui Antonescu şi-a continuat activitatea în conducerea tineretului universitar comunist confruntat atunci cu încercările de reapariţie în universităţi a foştilor legionari sub măşti "democrate".

În noiembrie 1947 a intrat în cadrele Ministerului de Externe, unde a activat neîntrerupt pînă în noiembrie 1982. În primii ani ai activităţii diplomatice a absolvit cursurile Institutului de Relaţii Internaţionale din cadrul Facultăţii de Drept.

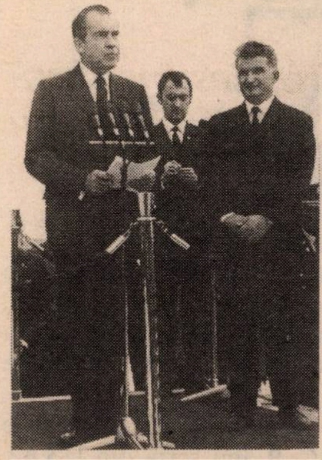

Între Nixon şi Ceauşescu (ce vremuri!) actualul ministru de Externe, Sergiu Celac

În calitate de diplomat de carieră, cu cunoştinţe temeinice de drept internaţional şi stăpînind la perfecţie limbile engleză şi franceză, a îndeplinit numeroase funcţii importante: a fost director a trei direcţii în M.A.E., consilier la legaţia română de la Washington, ambasador la O.N.U. (înainte ca România să fie primită ca membru cu drepturi depline) şi între 1967 – 1976 a fost ambasador al României în U.S.A.

În acestă perioadă a adus o contribuţie însemnată la stabilirea de relaţii diplomatice între România şi R.F. Germania (prima ţară din blocul răsăritean care a realizat acest lucru), la întărirea şi dezvoltarea relaţiilor cu U.S.A. De menţionat că în perioada activităţii sale de la Washington, a stabilt relaţii deosebite cu Henry Kisinger, Itzhak Rabin, Simha Dinitz. A reuşit să obţină şi să menţină pentru România clauza naţiunii celei mai favorizate, contribuind deosebit de activ la lărgirea alialei evreilor din România în Israel, inclusiv la rezolvarea unor cazuri "individuale dificile".

În 1976 a fost rechemat în ţară ca urmare a faptului că fiica lui, Svetlana, care îl însoţise în misiune la Washington, unde a urmat studii universitare, a cerut să i se aprobe căsătoria cu un cetăţean american. De la întoarcerea sa în ţară în 1976 pînă în vara lui 1978 a fost umilit – ţinut în Cimitirul Elefanţilor şi folosit la munci minore. În 1977 fiicei sale Svetlana i s-a aprobat, datorită presiunilor înaltelor cercuri americane, plecarea din ţară în vederea căsătoriei. În 1978, în timpul vizitei în România a unei importante delegaţii de senatori şi congresmeni americani primiţi de Ceauşescu, aceştia l-au întrebat de soarta fostului ambasador la Washington, cu

▷

care au colaborat atît de bine, ceea ce l-a determinat pe "Conducător" să facă marea concesie de a-l readuce pe C. B., cel pătat, ca director la Direcţia America – unde a funcţionat pînă în 1982 cînd – după ce altă fiică a sa, Olga, a cerut şi ea să plece în U.S.A., responsabila cu cadre "Elena doamna" n-a mai suportat jignirea şi a dispus pensionarea sa imediată.

Corneliu Bogdan a continuat să activeze ca voluntar la ADIR (Asociaţia de Drept Internaţional din România) şi să scrie articole în presa de specialitate. În această perioadă a scris, împreună cu Eugen Preda, *"Sferele de influenţă"*, care a apărut în 1986 în România – urmînd a fi editată în U.S.A.

În 1986 a vizitat Israelul şi U.S.A. În Israel s-a întîlnit, printre alţii, cu Simha Dinitz şi I. Artzi, precum şi cu Al. Mirodan şi cu alţi oameni de cultură israelieni.

Întors în România în 1987, a găsit situaţia foarte încordată. După manifestaţiile de la 15 noiembrie 1987 de la Braşov şi interviul critic dat de Silviu Brucan agenţiilor internaţionale de presă, autorităţile au trecut la măsuri de represiune împotriva acestuia şi a celor apropiaţi de el.

Iată ce scria C. B. în scrisoarea trimisă din U.S.A. – unde era din nou în vizită – la 29 martie 1989.

"Nu ştiu dacă deasemeni sînteţi la curent că am fost implicat într-un anume fel şi în prima acţiune a lui Brucan din noiembrie 1987 şi am avut – pentru o perioadă mai scurtă însă – un regim similar." (arest la domiciliu, n.n.)

Cu cîteva luni mai înainte, tot din U.S.A., îmi furniza un adevărat diagnostic al situaţiei din România:

"Acum, cîteva lucruri despre viaţa noastră din ţară. Curios, cînd pot să scriu liber, nu ştiu efectiv ce să vă spun, care nu-l ştiţi deja. Procesele de deteriorare pe care le-aţi cunoscut s-au desfăşurat în continuare, s-au accentuat şi nu are rost să le mai descriu în amănunte, care pentru noi mai ales nu sînt semnificative.

Întrebarea care şi-o pune toată lumea este cît o să mai dureze această situaţie şi ce forme va lua schimbarea care la un moment dat (care poate fi foarte îndepărtat, mai ales pentru generaţia noastră) va veni. Nimeni nu are un răspuns clar sau măcar neclar la această întrebare. Cred că aşa cum v-am spus cînd ne-am văzut că cea mai periculoasă evoluţie ar fi o explozie anarhică fără control. Pare greu de conceput dacă se ia în consideraţie starea actuală de pasivitate şi indiferenţă dar, după părerea noastră *ar fi o naivitate să se creadă că mămăliga nu explodează niciodată* (sublinierea mea). Între timp, cei care mai păstrează luciditatea, mai caută să facă lucruri utile fiecare în domeniul său, măcar pentru a păstra anumite elemente de continuitate pe viitor".

Corneliu Mănescu, fostul şef al lui Bogdan

Între timp, evenimentele de la Bucureşti se precipitau. Apăruse faimoasa "Scrisoare a celor 6" foşti conducători de partid.

În scrisoarea din 26 martie 1989 – C. B. îmi scria din U.S.A.:

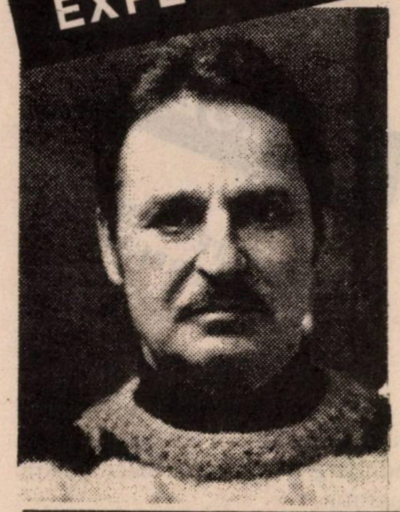

Mircea Răceanu: Goldenberg spionul

"În condiţiile actuale din România am fost sfătuiţi chiar din ţară să ne mai amînăm plecarea. În afară de elementele menţionate de noi (se referea la scrisoarea celor 6, n.n.), s-a mai întîmplat un lucru foarte urît. Un diplomat, care a fost colaboratorul meu multă vreme la Washington şi la Bucureşti, Mircea Răceanu, fiul unuia dintre semnatarii scrisorii, a fost arestat şi acuzat de spionaj în slujba unei puteri străine încă din 1974. Îl cunosc bine pe Răceanu şi îl consider un om de o integritate deosebită, aşa că toată această chestiune miroase a provocare. S-au ţinut deja meetinguri şi s-au publicat scrisori ale unor colective de muncitori care cer pedepsirea exemplară a spionului. Ca pe vremea «tătucului»".

C.B. îmi relata în aceeaşi scrisoare: "Nu ştiu, din cauza imposibilităţii de a comunica pe larg cu ţara, ce i-a determinat pe prietenii din ţară să-mi trimită mesajul amintit – vechea legătură cu Brucan sau cooperarea mea îndelungată cu Răceanu, dar mesajul primit – indirect şi scurt era foarte clar". ▷

..."Desigur – scrie el în continuare – ai dreptate. Trebuie făcut tot ce se poate pentru a-i ajuta pe cei din ţară. Deocamdată cred că atenţia opiniei publice trebuie menţinută trează asupra celor întîmplate, am să-ţi expediez separat cîteva articole apărute aici şi un apel lansat de un fost coleg al lui Răceanu, care trăieşte în U.S.A., către senatori".

Şi acum, un extras din scrisoarea din 21 octombrie 1989.

"Ieri i-am trimis şi lui Sorin Toma un răspuns pe care cred că o să ţi-l arate. Oricum, gestul lui e lăudabil" (e vorba despre mărturisirile acestuia din "Minimum", n.n.)

"În sfîrşit, pentru a răspunde la principala problemă ridicată în ultima noastră scrisoare, trebuie să spun că o schimbare în România nu poate veni decît din România şi din afară... se poate face foarte puţin. Evident cercul se strînge şi dacă reformele obţin rezultate în U.R.S.S., Polonia, Ungaria (scrisoarea e scrisă înainte de evenimentele ce au urmat în R.D.G., Cehoslovacia şi Bulgaria, n.n.) şansele unei schimbări în România cresc mult, dar chiar şi atunci ele nu vor interveni de la sine.

Ceea ce vreau să spun prin aceasta, nu e să repet un adevăr evident ci să subliniez o situaţie specială: interesul pentru România scade aici şi probabil şi în alte ţări occidentale şi chiar în U.R.S.S., vertiginos. Chiar dacă o explozie anarhică izbucneşte în ţară, multă vreme românii vor fi lăsaţi să se omoare între ei. Ne este foarte greu să menţinem aici un interes constant la soarta celor 6 – care după cum ştiţi nu e uşoară – aceasta nu înseamnă că nu se poate sau că nu trebuie făcut nimic. Se poate şi se face. Dar fără iluzii pentru schimbări rapide".

Desfăşurarea evenimentelor a evoluat în România mult mai rapid, ca de altfel în toată Europa centrală şi de răsărit.

În ultima convorbire avută cu Corneliu Bogdan la telefon, în dimineaţa zilei de 23 decembrie 1989, el mi-a spus:

"Ceea ce am prevăzut şi am aşteptat s-a întîmplat, dar mult mai repede decît am crezut". Tot atunci el m-a anunţat că în apropierea locuinţei sale se dădeau lupte grele (locuia lîngă Academia Militară), focurile de armă auzindu-se la telefon. Cu o zi înainte el luase deja legătura cu Frontul Salvării Naţionale şi în aceeaşi zi urma să se ducă din nou acolo. Peste o zi s-a comunicat numirea lui ca Ministru Secretar de Stat la Ministerul de Externe.

Acesta a fost Corneliu Bogdan: un om integru, modest, care gîndea mult, făcea mult şi vorbea puţin.

A îndeplinit cu măiestrie şi siguranţă rolul de purtător de cuvînt al noului regim revoluţionar.

Citām din răspunsurile date de C.B. la o serie de întrebări puse de ziarişti străini (după "Time", 2/1990).

Vorbind despre necesitatea de a menţine – în perioada de început în viaţa publică – o parte a vechii birocraţii comuniste, C. B. a spus: "Ce putem face? Nu se pune problema răzbunării", dar a adăugat: "Sperăm că treptat să eliminăm pe toţi cei cu funcţii importante care l-au sprijinit pe Ceauşescu".

Iar în legătură cu execuţia rapidă a tiranului şi complicei sale, C.B. a spus: "Un proces îndelungat ar fi dus la un măcel şi mai mare".

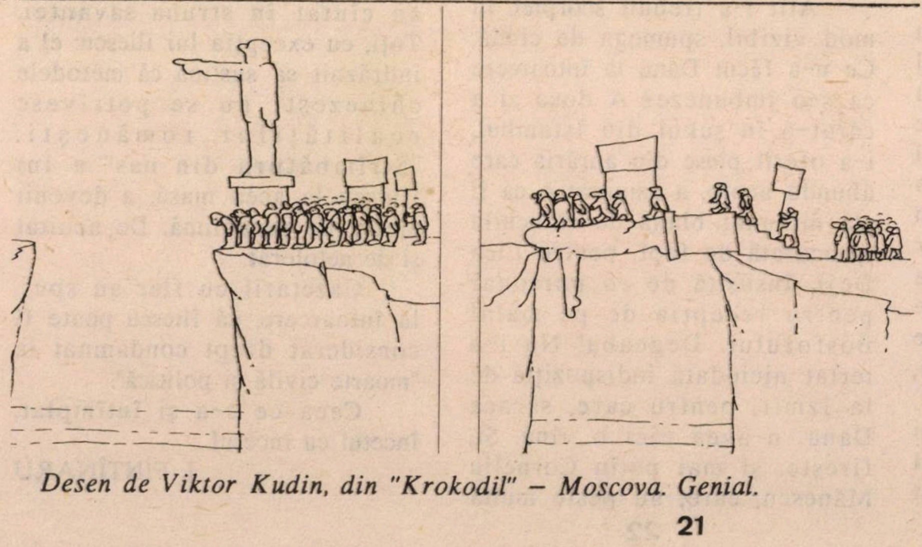

Desen de Viktor Kudin, din "Krokodil" – Moscova. Genial.

INSTITUTUL PENTRU FRUMUSEŢEA ŞI SĂNĂTATEA TRUPULUI,
condus de cosmeticiana şi îndrumătoarea

ŞATNER

RIVCA

HOLON, STR. KADMAN 7/1
(Nve Remez, lîngă şcoala "Golda Meir")

●

- **Tratamente speciale pentru îndepărtarea petelor şi acneelor**
- **Întărirea corpului prin electrozi**
- **Tratarea ridurilor prin comprese sterilizate cosmetice**
- **Fortificarea pielii feţei şi a corpului**
- **Epilaţie prin raze**

●

ÎNTREABĂ-MĂ CUM SĂ SLĂBEŞTI REPEDE!
Tel. 886781

EXPLOZIA

CHERCHEZ LA FEMME...

Evenimentele din România au readus în actualitate, printre altele, două nume: Corneliu Mănescu şi, mai ales, Ion Iliescu. Ambii căzuţi, la un moment dat, în dizgraţia dictatorului, mătrăşiţi din funcţiile de rang înalt şi puşi sub urmărirea de zi cu zi a Securităţii. Ei bine, dacă nu ştiţi cum s-au declanşat persecuţiile, vă spun eu două întîmplări, pe care le cunosc din sursă directă. În ambele cazuri, cum spun francezii, "cherchez la femme".

Da. Căutaţi femeia. Dar nu pe una oarecare, ci pe "prima doamnă" a ţării.

...Vizită oficială în Turcia – una din primele ieşiri în străinătate ale proaspătului preşedinte încă fără sceptru şi tricolor în diagonală. Însoţeam delegaţia în calitate de ziarist. Pe atunci, *ea* nu era încă om de stat, nici academician doctor inginer (pe puncte), nici savant de renume mondial. Era doar "soţie" – sinistră, diabolică din născare. Drept care, programul vizitei a prevăzut pentru suita neparticipantă la convorbirile oficiale, un itinerar turistic, unul din obiective fiind vizitarea ruinelor romane din împrejurimile oraşului *Izmir* (Smirna). De la reşedinţă la destinaţie, o bună bucată de drum, anevoios, în pantă pe pietre. "Expediţia avea în faţă, bineînţeles, trei persoane: *ea*, Dana Mănescu, soţia ministrului român de Externe, şi ministrul turc de externe (i-am uitat numele). Noi, ziariştii, în eşalonul doi, priveam şi, eufemistic vorbind, comentam. *Ea* – aceea al cărei an de naştere va fi ulterior eliminat din toate calendarele şi despre care poeţii de curte vor scrie: "surîsul ei bun şi tandru înlocuieşte soarele în zilele înourate" – avea o mutră acră, bătrînicioasă, lipsită de un minimum de feminitate, îmbrăcată ca vai de lume. Dana, tinerică, drăguţă, volubilă – o ştiam bine, căci făcea parte din redacţia revistei *Lumea*. El, un tip bine, şarmant. Cum da, cum nu, pe drum, şeful diplomaţiei turce a uitat de protocol şi s-a întreţinut mai tot timpul cu Dana ("o clopoţeşte" – a zis unul din ziarişti, mucalit), cu ea putînd să se înţeleagă în franceză, ceea ce nu era cazul, Doamne păzeşte, cu savanta.

Atît i-a trebuit scorpiei. În mod vizibil, spumega de ciudă. Ce n-a făcut Dana la întoarcere ca s-o îmbuneze? A doua zi a cărat-o în şukul din Istambul, i-a oferit piese din aurăria care abunda acolo, a asigurat-o că îi stă minunat blana de chinchila (procurată de fapt, pentru Lica Dej), însuşită de *ea* personal pentru recepţia de pe malul Bosforului. Degeaba! Nu i-a iertat niciodată indispoziţia de la Izmir, pentru care, săraca Dana, n-avea nici o vină. Şi, fireşte, şi mai puţin Corneliu Mănescu, care, nu peste multă vreme, va fi *persona non grata* şi avea să intre în anonimat. Pînă la scrisoarea de protest a "celor 6 foşti", printre semnatarii căreia s-a aflat.

...În ce-l priveşte pe Ion Iliescu, este de oarecare notorietate faptul că a încetat să mai fie ministru al apelor, ca urmare a unui raport întocmit de el asupra stării ecologice catastrofale a ţării, în vădită contradicţie cu declaraţiile mincinoase ale dictatorului, bolnav de megalomanie. Dar chiar numirea lui Iliescu la "ape" era o manifestare de dizgraţie, cu antecedente pentru cunoaşterea cărora din nou, "cherchez la femme".

Incidentul s-a petrecut cu prilejul vizitei faimoase în China. N-am fost de faţă, căci Dumitru Popescu nu mai dădea unui ovrei o asemenea misiune. Dar ştiu povestea din relatarea colegului meu Căplescu şi cunosc din altă ocazie topografia locului unde ea s-a petrecut: palatul pentru înalţi oaspeţi din Pekin.

Într-o dimineaţă, la micul dejun, savanta şi-a exprimat admiraţia faţă de "ordinea şi disciplina" arătată de zecile de mii de copii chinezi, mobilizaţi să aplaude ca nişte marionete cuplul prezidenţial pe străzile Pekinului. "Ar trebui să învăţăm şi noi de la chinezi!"

Era, să nu uităm, în 1970: anul-vîrf al liberalizării din România. Toţi cei din delegaţie au cîntat în struna savantei. Toţi, cu excepţia lui Iliescu: el a îndrăznit să susţină că metodele chinezeşti nu se potrivesc realităţilor româneşti. "Strîmbătura din nas" a lui Iliescu la acea masă, a devenit motiv de ranchiună. De neuitat şi de netolerat.

Gazetarii cu fler au spus, la întoarcere, că Iliescu poate fi considerat drept condamnat la "moarte civilă şi politică".

Ceea ce s-a şi întîmplat, încetul cu încetul.

I. FÎNTÎNARU

•Scurt•

• Numele purtat anterior

Citim în "România Liberă" (Bucureşti, ianuarie, a.c.) că tînăra Mariana Ceauşescu (nici o legătură cu familia), specialistă în electro-mecanică, salariată la Telefoanele din Braşov, a hotărît să-şi schimbe numele.

o Ţopescu

Scos cu otosbiru de la televiziune, acu' vreo cîţiva ani, fiindcă spusese ceva ce displăcuse "sus", Cristian Ţopescu, cel mai simpatic şi talentat comentator sportiv al T.V.-ului bucureştean, a reapărut pe micul ecran al României. Noi, admiratori ai săi din Orientul Mijlociu, îl salutăm colegial.

• Bulă

Roland Dumas, ministrul de externe al Franţei, a fost, nu de mult, la Bucureşti pentru a controla, între altele, cum merg lucrurile cu ajutoarele trimise de la Paris, României.

Bulă îl acostează pe Dumas, şi îi cere, dîrdîind de frig:

– Aş avea nevoie de-un balton, domnule ministru.

Distinsul critic român Al. Paleologu, care se afla lîngă Dumas, îl mustră pe Bulă:

– Bine, Bulă, de ce stîlceşti limba română? Se zice palton, nu balton.

– Eh, coane Paleologule, las-o încurcată... Da' ce, mie nu mi se spune Bulă?

*

Lui Bulă i-au murit copiii. Doi au murit de mici, iar unul de salam.

EXPLOZIA

Bulă intră cu o puşcă pe umăr, la televiziune. O caută pe Carmen Dumitrescu, binecunoscuta reporteriţă T.V., şi agresiv (e Revoluţie!) o întreabă:

– Voi faceţi tele-jurnalul?

– Da.

– Şi tele-enciclopedia?

– Şi.

– Atunci, de ce nu faceţi, cucoană, şi telemea?

• Tobă

Un cîntec vechi pentru copii, foarte popular în anii 60 – 70, a fost auzit din nou la Radio Bucureşti, după ce dispăruse, interzis! – vreo douăzeci de ani. E vorba de "Nicuşor are o tobă, bum – bum – bum", opera amicului nostru Titi Acs, regizor, în clipa de faţă, la Televiziunea Educativă din Israel.

O televiziune unde, aşa cum ştim, se poate face nepedepsit *bum – bum – bum.*

• Prinţul Paul

Un concurent pentru Regele Mihai I? Aşa s-ar zice.

Prinţul Paul de Hohenzollern (aici, în foto) a sosit la Bucureşti, pentru a oferi autorităţilor o importantă cantitate de medicamente şi alimente destinate populaţiei.

Prinţul Paul (41 de ani) trăieşte la Paris, se ocupă cu comerţul de obiecte de artă şi... este nepotul direct al fostului Rege Carol al II-lea (tatăl său, numit tot Carol, în vîrstă de 70 de ani este fiul rezultat din căsătoria de tinereţe a lui Carol al II-lea cu Zizi Lambrino...; căsătorie de scurtă durată... dar legală!). Prinţul Paul susţine că n-are nimic împotriva unchiului său, Mihai I, din Elveţia, dar (există întotdeauna un *dar*), Constituţia română din 1923 prevede că pe tronul României pot urca numai persoane de sex masculin, iar Mihai I are, cum ştim, în materie de succesori, numai fete...

Aşa că...

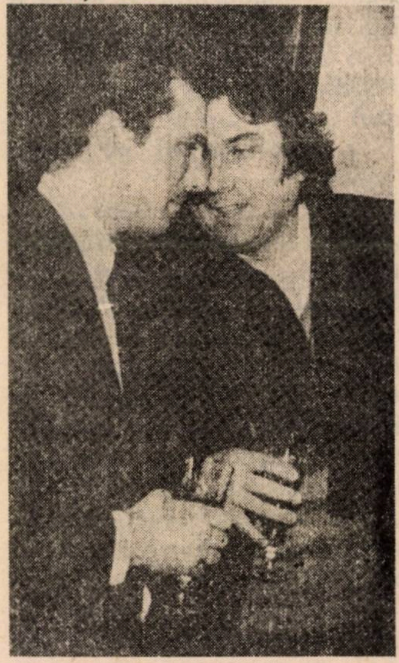

Un moment de tandreţe al „dizidentului" Adrian Păunescu

• Ceasul socotelilor

Nicu Ceauşescu (stînga) cu poetul Adrian Păunescu. Fotografia a apărut, zilele trecute, în "România Liberă". În *noua* "Românie Liberă". Iar explicaţia vrea să spună cît se poate de limpede că băieţii de la gazetă (dintre care, vreo trei, au făcut puşcărie în vremea din urmă, pentru dizidenţă *adevărată,* recte încercarea de a tipări nişte manifeste anti-Ceauşescu) nu iartă pe scriitori care...

Şi că am intrat istoriceşte vorbind, într-o nouă şi ▷

dramatică perioadă de *demascări*...

• Rabinul Rosen

...a fost, nu putea să nu fie, şi în aceste zile de răsturnare românească, subiect fierbinte de discuţie. În ziarul *Hadashot*, de vineri 12 ianuarie a.c. sub semnătura lui Ronel Fischer, a apărut un amplu reportaj intitulat *Eminenţa Sa*. Textul, interesant ca orice dezbatere *vie* în legătură cu personalitatea mereu controversată a *leaderului* din curtea Templului Coral din Bucureşti, oferă cititorului opinii pro şi contra Rosen. Pro: ex-deputatul I. Artzi şi Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului. Contra: av. Jean Cohen, conducător al mişcării sioniste din România, Assir Zion, Shlomo Leibovici-Laiş, preşedintele A.C.M.E.O.R., poetul Shaul Carmel şi alţii...

• Apartament pe Calea Victoriei

Ziarista Bitty Caragiale (redactor decenii de-a rîndul la revistele pentru copii din Bucureşti), turistă în Israel s-a întors în România a doua zi după izbucnirea Revoluţiei. Era ultimul avion care mai apucase să aterizeze la Otopeni în acele momente; apoi, cîteva zile de-a rîndul, aşa cum ştim, turnul de control n-a mai funcţionat din cauza luptelor dintre armată şi securitate în sensibila zonă.

Ajunsă cu greu acasă, pe Calea Victoriei 100, adică la doi paşi de celebra Piaţă a Palatului (azi Piaţa Revoluţiei), Bitty Caragiale şi-a găsit locuinţa arsă sută la sută, cu pereţii ciuruiţi de gloanţe.

*

...Necazuri, dintre amicii lui Minimum şi ai Dicţionarului Neconvenţional a avut şi criticul literar Silvian Iosifescu, profesor de estetică la Universitate. În absenţa lui şi a soţiei sale – plecaţi pentru un tratament medical în U.S.A. – locuinţa le-a fost spartă şi prădată.

• Pentru ajutorarea României

Vineri, 5 ianuarie 1990, a avut loc la Teatrul Naţional "Habima", sala "Rovina", un spectacol organizat de E.M.I. (Asociaţia Artiştilor din Israel), în colaborare cu Primăria oraşului Tel Aviv, consacrat ajutorării poporului român, prin punerea la dispoziţie a fondurilor realizate din vînzarea biletelor la spectacol.

Au fost în sală vice-premierul şi ministrul Educaţiei şi Culturii – dl. Itzhak Navon; preşedintele Knessetului – dl. Dov Şilanski; ministrul adjunct la Ministerul de Externe – dl. Beniamin Netaniahu; ambasadorul României în Israel – dl. Iulian Bituleanu.

Spectacolul, la care şi-au dat concursul parte dintre cei mai buni actori din Israel, a fost prezentat de Ghila Almagor.

Au cîntat Şoşana Damari (în româneşte!), Avi Toledano, Iaffa Iarkoni, Mati Caspi şi cîntăreţi originari din România: Geta Luca, Monica, Baldi Olier, Rozina Cambos, M. Reznic. Orchestra aviaţiei militare a fost dirijată de directorul formaţiei, Nancy Brandes, de asemenea din aliaua noastră. Actorul Carol Marcovici a citit, în ebraică, un poem de Ş. Carmel dedicat Anei Blandiana.

La spectacol au participat, ca invitaţi de onoare, cîntăreţii din România Nicu Alifantis şi Mihai Constantinescu.

• Ciuma la Bucureşti

Coincidenţă? Destin? Noua carte a lui Tudor Eliad, întitulată "Peste a Bucarest" (editura Ergo Press, Paris) a apărut mai deunăzi, în preajma teribilelor zile de sfîrşit de 1989.

Fiu al regizorului de teatru Sandu Eliad şi al cunoscutei actriţe Ania Bogoslava, Tudor Eliad trăieşte la Paris unde s-a impus ca un poet şi prozator cu miez, dornic şi capabil a spune ceva despre epocă.

EXPLOZIA

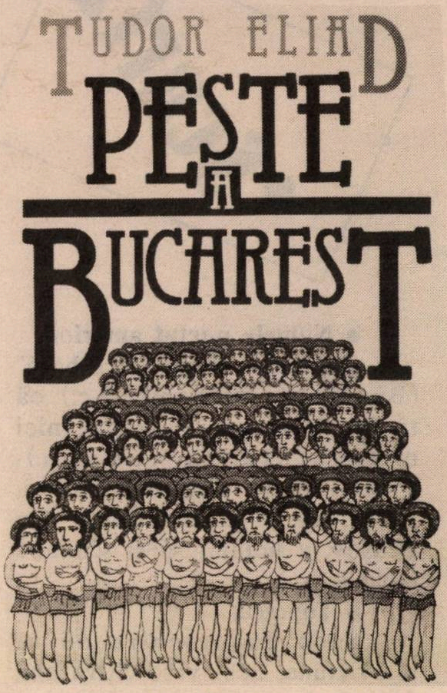

Inclusiv despre condiţia umană din România: ciuma în cauză, o colecţie de portrete şi "cazuri" cutremurătoare, constituie o piesă remarcabilă la dosarul României de azi. Dar despre lucrarea lui Eliad vom mai vorbi.

• Tone

Cînd, în ianuarie, Itzhak Artzi, Uri Eliav şi ceilalţi conducători ai *alialei* au sosit la aeroportul Lod pentru a supraveghea încărcarea darurilor pentru România (îmbrăcăminte, medicamente etc.), ei s-au aflat într-o situaţie complicată. În loc de 4 tone, cît se ştia că s-a adunat din donaţiile *alor noştri*, cîntarul "El-Al"-ului a arătat că avem de-a face cu 6 tone. "Mai avem şi lipsuri", a murmurat Albert Kreigold, trezorierul H.O.R.-ului, corectîndu-se însă pe dată: "vreau să spun plusuri". Fapt e că în avionul cu pricina au intrat numai cele 4 tone planificate, celelalte 2 tone urmînd a fi încărcate într-un alt aparat pe care H.O.R.-iştii l-au obţinut după vreo oră de intervenţii: nu existau avioane libere. ▷

Acum, ajutoarele se află pe pămîntul României.

Așteptăm în consecință o înjurătură sănătoasă de grijanie, la adresa *tîrtanilor* din Tel Aviv și Beer Sheva, din partea înflăcăratului patriot Corneliu Vadim Tudor.

● **Poezie**

S-a vorbit mult și se va mai vorbi despre solidaritatea lumii civilizate cu revolta din România; dar într-un fel, gestul unor... pușcăriași francezi constituie un record în materie de generozitate.

Așa cum aflăm de la Paris, deținuții din închisoarea Fresnes, impresionați de sărăcia văzută la televizoarele din celule, au hotărît să doneze sumele cîștigate de ei, prin muncă în atelierele penitenciarului, pentru ajutorarea cetățenilor – liberi acum – din România.

● **Schechter**

Evenimentele din România au prilejuit humoristului I. Schechter, cîteva reflecții la "Cronica sa fantezistă" din "Viața noastră". Iată vreo 7 – 8 – 10 din acestea:

Recensămînt fulger în România. La un recensămînt efectuat săptămîna trecută s-au obținut următoarele date:

Populația României: 23 milioane locuitori, dintre care toți au fost dizidenți, luptători contra regimului Ceaușescu.

Din Partidul Comunist român nu a făcut parte nici un membru al său.

O explicație. Ceaușescu: numai rabinul Rosen e vinovat de tot ce s-a petrecut.

Dacă el n-ar fi dezvăluit la radio "Kol Israel" întregul adevăr, anume că sînt doi morți într-un accident rutier, masele nu s-ar fi răsculat.

"Colonelul Manole" s-a predat. Faimosul cîine-lup al lui Ceaușescu, poreclit de bucureșteni "colonelul Manole", s-a predat răsculaților și s-a oferit să latre contra foștilor lui stăpîni.

EXPLOZIA

Rufele murdare ale familiei. Nicu Ceaușescu a rugat să nu fie pus în aceeași celulă cu soră-sa Zoe care a cerut să nu fie pusă în aceeași celulă cu părinții ei care au spus că nu vor să se compromită stînd în aceeași celulă cu derbedeul de Nicu și cu depravata de Zoe.

Din ivrit în românește. Comitetul public israelian, care acum 10 ani a finanțat traducerea în limba ebraică a Biografiei lui Ceaușescu, finanțează traducerea înapoi în românește a acestei Biografii pentru a putea să anunțe cu dispreț că refuză s-o traducă în ebraică.

Ultimul decret prezidențial. Articol unic: Întrucît un om ca mine se naște, așa cum am mai spus, odată la 500 de ani, ordon poporului să aștepte pînă în anul 2500 alegerea unui nou președinte din dinastia Ceaușescu.

Semnat, Nicolae Ceaușescu, 21 dec. 1989.

La ce lucrează scriitorii.

Adrian Păunescu: Pregătesc un volum de blesteme în versuri contra familiei Ceaușescu pe care am urît-o în toată opera mea.

Corneliu-Vadim Tudor: Scriu o odă armatei care ne-a scăpat de Securitate și de poeziile lui Adrian Păunescu.

Eugen Barbu: Voi preda la editură un roman autobiografic despre suferințele mele în "anii-lumină" din "epoca Ceaușescu" și un volum de Memorii despre prietenii mei evrei pe care i-am salvat și care au făcut din mine un sionist.

Românii din Israel se înmulțesc vertiginos.

Miki Bercovici s-a prezentat la televiziune și a mărturisit că este de origine română.

Miha Hariș, secretarul general al Partidului Muncii, a declarat la o adunare publică: Nu uitați că m-am născut în orașul-erou Timișoara!

Cîntărețul Shlomo Artzi a recunoscut că este fiul tatălui său Itzhak Artzi.

Ariel Sharon i-a strigat lui Shamir în ședința guvernului: te rog să mă respecți fiindcă am o nevastă din Brașov!

David Levi a anunțat că mai are cinci copii necăsătoriți și că a dat dispoziție pețitorilor să-i caute partide în aliaua română.

De la Direcția de Statistică ni se transmite că în ultimele zile numărul israelienilor originari din România a crescut brusc de la 400.000 la circa 2 milioane.

● **Fapte? Zvonuri?**

● *Vasile Bărbulescu*, cumnatul lui Ceaușescu, nu a fost arestat: el conduce rezistența unor grupuri de securiști care s-au ascuns în munții Sibiului ● *Alexandrina Găinușe*, ex-membră supleantă a Comitetului Executiv al P.C.R. și-a împușcat soțul, colonel în armată, deoarece acesta voise să treacă de partea revoluției ● *Emil Bobu*, omul nr. 3 al regimului (după soții Ceaușescu) a fost bătut grav de foștii săi tovarăși din conducerea P.C.R., aflați în arest cu el ● Bătut ar mai fi fost criticul literar oficial *Ion Dodu Bălan*,decan al Facultății de Filologie, de către studenții săi ● Și tot bătuți, crîncen, au fost pictorii *Alin Gheorghiu, Sabin Bălașa și Ion Pacea*, șefi ai Uniunii Artiștilor Plastici ● Regizorul de film *Sergiu Nicolaescu* a fost scos din conducerea Frontului Salvării Naționale, fiind socotit prea compromis în urma "colaboraționismului" său cu dictatura Ceaușescu ● Fostul vice prim-ministru *Ion Radu* a încercat să se sinucidă, aruncîndu-se pe fereastră în seara zilei de 25 decembrie; a fost salvat.

(După "Lumea Liberă" New York)

EXPLOZIA

EXPLOZIA din România a stîrnit, aşa cum era de aşteptat, o avalanşă de poezie închinată extraordinarului MOMENT.

Dintre scrierile grupate pe masa noastră redacţională, publicăm aici două:

Versurile lui A. Clain sînt scrise după Timişoara şi înainte de... Bucureşti. În final, poetul se întreabă: Încotro? Acum poetul ştie unde s-a ajuns.

I. Atlas, el, aşa cum vedem din titlul sonetului, a scris *După:* trimiţînd un salut de condei prietenilor de la Bucureşti.

A. CLAIN

DESCĂTUŞARE

Pune umărul ca Hercul!
Uite cum cedează cercul,
împrejmuitor din nituri
Cred c-ar sparge şi granituri
şi nu lasă nici reziduri,
deşi vroiai,
cît trăiai,
să te hărăzească anii
c-un hotar între Germanii,
una şi în ea Mehr Licht,
alta-n umbra lui Ulbricht
Bucurie pretutindeni,
la Berlin unter den Linden
A-nceput Varşovia:
dai boze zdarovia!
A luat drumul acesta
după ea şi Budapesta.
Berea, tokayul şi braga
se ciocnesc acum la Praga!
fiindcă nici Bulgaria
nu vrea oameni paria.
A rămas ca un Cotnar
să-l desfunde un butnar.
Ce mi-e braga şi tokayul?
Ceauşescu, prins ca scaiul,
cramponat se mai menţine,
căci familiei i-e bine.
Veşted lanul, putred planul,
dar în plină floare clanul.
Ţara – foame, frig şi beznă
şi-o ghiulea tîrîş de gleznă:
Aprigul popor carpatic
e blajin, dar nu apatic
şi a ştiut să scuture
capul de pe buture.
Parc-o mînă făcătoare
de minuni, în zicătoare,
ce-a umflat, acum dezumflă,
un tiran ce se bosumflă
şi pe nări,
largi, cît două buzunări,
suflă foc, ca un balaur,
să-şi apere furatul aur.
Unde fuge un tiran
grijuliu de tîrtiţă?
Desigur că la Teheran.
prin galerii de cîrtiţă.
Vrea să afle-acum valahul,
cum şi-a scos averea şahul.
Dracula
e la ayatulah.
De Timişoara
are grijă soţioara.
Te crezi Kurason Aquino,
paţachino?
N-am văzut şefi de oştire
Sub asemenea pleoştire

Întrebare în metro:
România, încotro?

ION ATLAS

DUPĂ...

Unui prieten din tinereţe

Era oriunde-n fiece ungher,
Pe stradă, în iatac, în pod, în tindă,
În receptor, în poarta scîrţîindă,
În becul chior ce-ardea pe palier.

De teamă gîndul să nu ţi-l surprindă
Vorbeai doar din priviri şi din tăceri
Şi uneori cîte-un oftat stingher
Cînd erai tu cu tine în oglindă.

Pînă-ntr-o zi, în neuitata Vineri
Cînd te-ai pornit cu alţi, bătrîni şi tineri,
Să nu mai taci, întîmplă-se orice

Şi-nlăturînd zăluda tiranie
Azi cînţi în cor cu-ntreaga Românie:
"Ole, Ole... nici dînsa nu mai e!"

EXPLOZIA

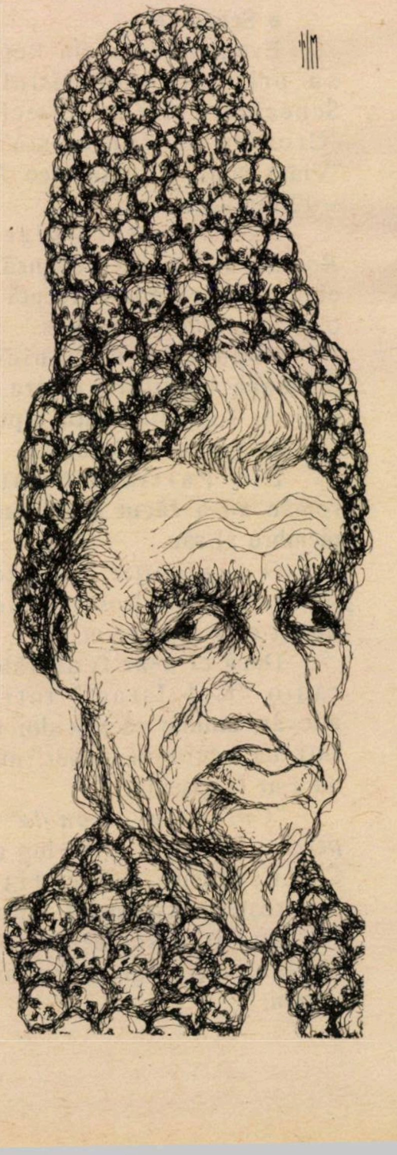

El,
aşa cum
l-a văzut
Tim în
l'Express

HAG SAMEAH!
URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

EXPLOZIA

GARDA DE FIER IN GUVERN ?

PREZENT!

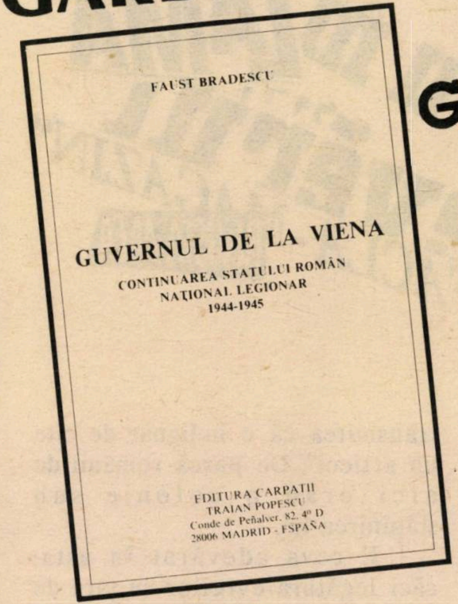
FAUST BRADESCU

GUVERNUL DE LA VIENA
CONTINUAREA STATULUI ROMÂN
NAȚIONAL LEGIONAR
1944-1945

EDITURA CARPATII
TRAIAN POPESCU
Conde de Peñalver, 82, 4º D
28006 MADRID - ESPAÑA

Este o întrebare.

Pe care și-o pun mulți.

În ziarul, altfel democrat, *Lumea Liberă* din New York, a apărut un atac lipsit de echivoc împotriva primului ministru Petre Roman, (fiul lui Valter Roman, evreu și al Hortensiei Roman, de origine spaniolă).

"Cine sînt ei?" – se întreabă un anume George Pietraru, vorbind despre "veneticii" din noul guvern. "Odraslele unor vechi cadre de partid, *străini de neam*, ca Petre Roman... Oare nu s-a găsit, între cele douăzeci și trei de milioane de cetățeni ai țării, un român pentru a fi pus în fruntea guvernului... revoluționar?"... Atît limbajul, cît și mentalitatea sînt caracteristice legiunii.

Radio-Televiziunea bucureșteană a trimis un reporter special în Spania, pentru a lua contact cu masivul grup legionar condus de Horia Sima și aflat în Peninsula Iberică. Primul interviu a fost cu scriitorul Vintilă Horia, unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai Gărzii de Fier.

Întrebat dacă "grupările fasciste" aflate în exil vor putea participa la alegerile din România, d. Liviu Petrina, unul dintre conducătorii Partidului Național-Creștin-Țărănesc a răspuns: "Da, dacă avem o democrație, ea trebuie să fie pentru toată lumea".

Ancheta noastră despre pericolele ce-ar amenința revoluția din România cuprinde cîteva semnale interesante în legătură cu perspectiva unor alunecări spre "extrema dreaptă".

Garda de Fier în guvernul de mîine de la București?

Cartea "Guvernul de la Viena" de Faust Brădescu, apărută la Madrid în 1989 (repetăm: 1989!) pledează, fără înconjur, pentru ideea de continuitate între Guvernul de la Viena: organizat de legionari, sub patronajul Germaniei hitleriste, în 1944, după actul de la 23 August și un posibil guvern, tot legionar, în România anului 1990.

Pentru împrospătarea memoriei amintim că guvernul de la Viena a avut următoarea componență: Horia Sima, Președinte de Consiliu; Mihail Sturdza, Ministru de Externe; Vasile Iașinschi, Ministru de Interne și al Muncii; Gen. Platon Chirnoagă, Ministru al Armatei; Corneliu Georgescu, Ministru de Finanțe; Vladimir Cristi, Ministru al Cultelor; Grigore Manoilescu, Ministru al Propagandei; Prof. Ion Sângeorgiu, Ministru al Instrucțiunii; Eugen Bailla, Secretar de Stat, însărcinat cu problemele aeriene; Mitropolit Visarion Puiu, însărcinat cu treburile bisericești; Traian Borobaru, Șef de Cabinet al lui H. Sima; Viorel Trifa, Secretar al Mitropolitului V. Puiu.

...Iar pentru a oferi cititorului ideile esențiale ale mișcării legionare de astăzi, redăm un fragment din concluzia lucrării lui Faust Brădescu:

"...Guvernul de la Viena a fost și a rămas o *realitate incontestabilă* a prezenței românești în istorie, a exilului și a posibilităților lui evidente de exprimare politică. Pentru că, într-adevăr, Guvernul de la Viena este *unica formă valabilă de legătură ideală* între existența obiectivă a unui exil ce se caută și starea de fapt a unei politici de unire ce se vrea legitimă.

Numai Guvernul de la Viena constituie, prezintă o garanție reală. Legitimitatea pe care el a stabilit-o din clipa luării de poziție a Mișcării Legionare în 1944, n-o pot reclama sau institui acuma noile înjghebări grăbite și exclusiviste care încearcă azi să devină imaginea reprezentativă a Națiunii române.

Guvernul de la Viena – ca expresie a Mișcării Legionare și purtător de cuvînt al Națiunii române – reprezintă lupta permanentă a acestor două entități contra comunismului și a jalnicului eveniment de la 23 August. Ar fi de neconceput ca tocmai cei care ATUNCI au acceptat și *"jalnicul eveniment"* și *"comunismul"* să îndrăznească AZI să elimine Guvernul Național Român de la Viena și Mișcarea Legionară din politica națională a exilului!...

Numai Guvernul de la Viena – prin mijlocirea Mișcării Legionare – *constituie veriga constituțională a unei legitimități reale.* Reprezentanța legitimă a neamului românesc... rămîne GUVERNUL NAȚIONAL ROMÂN DE LA VIENA, prin intermediul Mișcării Legionare care i-a fost cadru de realizare și de acțiune..."

VICTOR MINCU

EXPLOZIA

UN REPORTER DE LA "IEDIOT AHARONOT"

În *MICA* Românie *din* Israel...

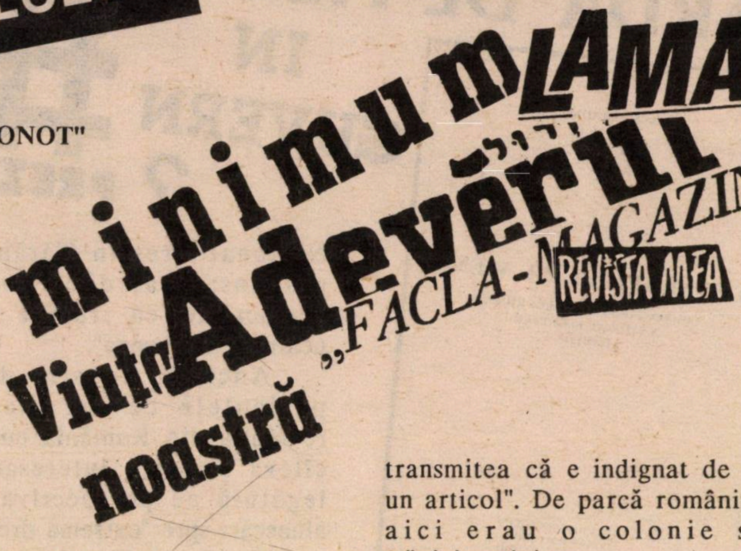

În zilele revoluţiei din România s-a mai produs o minune: brusc, datorită acelei revoluţii, presa ebraică şi-a "amintit" că în Israel există şi o presă de limba română. Ziarul "Iediot Aharonot" l-a trimis pe unul din reporterii săi de forţă, Igal Sarna, în strada Harakevet din Tel Aviv, unde se află redacţiile "Viaţa noastră", "Facla" şi "Revista mea". Iată ce a scris reporterul în numărul de vineri, 29 decembrie al ziarului său:

"Pînă recent comunitatea românească din ţară era mică şi ruşinată. Şi iată, o dată cu izbucnirea revoluţiei bucureştene, s-au reunit transilvănenii, basarabenii, bucovinenii şi chiar fostul meu profesor de limba franceză din liceu, care totdeauna vorbea cu accent parizian – şi au redevenit români.

Iar d. I. Schechter, care scoate o publicaţie satirică în româneşte numită "LAMA", mi-a spus că "nu există pe lume o altă comunitate care să se ruşineze cu originea ei ca românii". Acelaşi lucru l-am auzit mereu în cele trei zile cît m-am învîrtit printre români la un restaurant, într-un moşav şi la redacţiile de ziare româneşti. Toţi mi-au amintit că Miki Bercovici s-a ruşinat cu originea lui într-o emisiune de televiziune şi a spus că e din "răsăritul Europei". De asemeni, mi-au amintit că fostul ministru al turismului, Avraham Sharir, şi-a ascuns totdeauna originea românească şi că abia la înmormîntarea mamei sale s-a aflat că e din România.

Şi iată, a venit revoluţia din decembrie '89 şi comunitatea românilor a ridicat capul. Se dovedeşte că avem aici o mică Românie activă, care citeşte ziare româneşti, vorbeşte româneşte, are o mîndrie românească şi pleacă în fiecare an în Carpaţii care arată ca Elveţia.

Chiar şi în camerele întunecoase şi mizere ale ziarului "Viaţa noastră" am găsit în acele zile o atmosferă de bucurie. Se agitau acolo redactorul revistei "Facla", Sebastian Costin entuziastul şi satiricul Schechter.

...Foarte mulţi români citesc încă româneşte, chiar după 40 de ani de la venirea în ţară. "Pînă şi Ceauşescu era abonat la acest ziar iar uneori se transmitea că e indignat de cîte un articol". De parcă românii de aici erau o colonie sub stăpînirea lui.

E ceva adevărat în asta, căci legătura evreilor cu ţara de origine e mai puternică decît a polonezilor sau a ungurilor, dar şi pentru că Israelul a avut relaţii bune cu dictatorul.

...Spre uluirea mea, pînă şi titlul principal despre căderea lui Ceauşescu era în "Viaţa noastră" scurt şi reţinut, de parcă le era încă teamă că el se va scula din mormînt.

...Apar şi publicaţii româneşti particulare. (Igal Sarna aminteşte de "Adeverul", de "Lama", de revista noastră). Revista culturală "Minimum" – scrie ziaristul ebraic – este editată de cunoscutul scriitor Al. Mirodan, care s-a stabilit acum zece ani...

"Titlul de MINIMUM mi se potriveşte – mi-a spus Mirodan – căci totul aici este pentru mine minimum. Nu am bani, nu am posibilităţi, şi acesta este simbolul situaţiei scriitorului român în Israel..."

Dar Mirodan se scutură un pic de depresie şi spune că în viitorul număr din revista lui va da expresie speranţei că revoluţia de la Bucureşti va avea o continuare aici. "Poate o revoluţie româno-israeliană, spirituală, fără sînge. Poate că românii vor ridica în sfîrşit capul"...

ÎNTREBĂRI INCOMODE PUSE ZIARELOR DIN HARAKEVET

Luna trecută, în iureşul ştirilor din România, ziariştii din presa ebraică nu şi-au putut explica faptul că pînă acum nu s-a scris adevărul despre regimul ceauşist. Postul de radio Galei Zahal l-a invitat la microfon pe d. Himmelfarb (polonez de origine) care pe lîngă multele sale funcţiuni o are şi pe aceea redactor şef al ziarului "Viaţa noastră", deşi nu ştie boabă româneşte, şi l-a întrebat:

– Dvs. aţi ştiut ce se petrece în România? Aţi cunoscut ororile de-acolo? Aţi scris oare despre ele?

Din păcate, nu avem înregistrarea răspunsului. Dar d. Himmelfarb a avut curajul să afirme că da, cotidianul dumisale a fost "beseder" şi a publicat TOTDEAUNA ştirile care veneau din şi despre România. D-sa nu a vrut să recunoască, fireşte, că a impus o cenzură specială la ştirile despre România. S-a mulţumit numai să spună că "noi nu am atacat România din cauza relaţiilor speciale dintre guvernele celor două ţări".

Au venit la "Viaţa noastră" ziarişti şi de la unele ziare ebraice care au pus aceeaşi întrebare: Aţi ştiut? Aţi relatat? Dar şi în convorbirile cu ei, s-a învîrtit limba în gură şi, de fapt, s-a minţit. Căci acesta este adevărul: în toţi anii "Viaţa noastră" a tăcut, a pudrat unele ştiri iar altele care au apărut cu litere mari chiar şi în ziarele ebraice, ea nu le-a publicat.

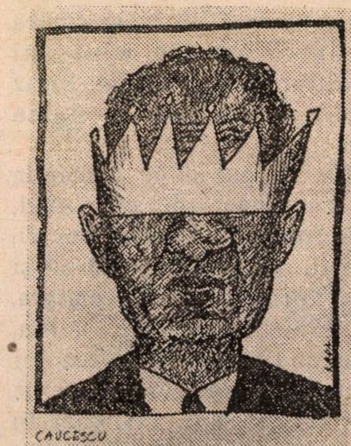

El văzut de-un caricaturist polonez. Solidaritatea...

EXPLOZIA

O BIJUTERIE ISRAELIANĂ

ÎN COLECŢIA

Elenei Ceauşescu

Luna trecută a avut loc la Ierusalim "Săptămîna bijuteriilor israeliene" la care au expus zeci de artişti-bijutieri şi au venit peste 100 de achizitori din Statele Unite, Europa şi Extremul Orient. Unul din cei mai remarcabili expozanţi a fost Avi Sofer (40 de ani) ale cărui creaţii au avut mare succes în întreaga lume.

E destul să subliniem că Rosaline, soţia fostului preşedinte american Carter, Djihan, văduva lui Saadat, şi alte doamne celebre au bijou-ri create de Sofer.

Cu această ocazie s-a aflat că şi Elena Ceauşescu a avut o operă a bijutierului israelian. (Se putea altfel?)

Colecţia de bijuterii a Elenei, care a fost expusă publicului imediat după revoluţie, cuprinde şi un medalion creat de Avi Sofer, pe care i l-a dăruit Aliza Beghin acum 13 ani. Medalionul este din argint alb strălucitor îmbinat cu sticlă romană. "Dar – spune d. Sofer – bijuteria mea nu se compară cu valoarea tocurilor bătute în briliante pe care le avea la pantofi prima doamnă a României".

The
Western Edition

Bijuterii create de Avi Sofer – pe coperta unei prestigioase reviste americane. Un medalion asemănător avea şi Elena Ceauşescu

LABORATOR
DENTAR
ÎNNOIRI DE PROTEZE ŞI ORICE REPARAŢII
EXPRES
IERUSALIM
STR. ŞMUEL HANAGID 8,
LA INTRARE
TEL. 02/432192 – 432694

EXPLOZIA

DESPRE OAMENI ȘI FRIPTURIȘTI

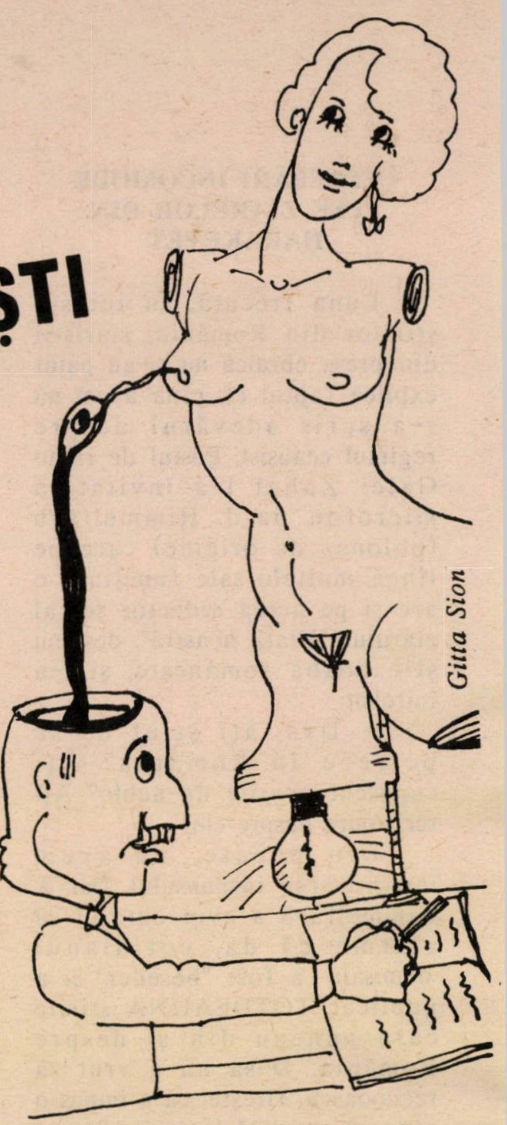

Gitta Sion

Mărturia, mărturisirea d-lui Sorin Toma a provocat – precum era și normal, discuții și interpretări felurite. Reproșul ce i s-a făcut, – și anume că a cutezat să dezvăluie atît de importante stări de lucruri existente într-un regim opresiv de-a lungul cîtorva decenii, abia acum, cînd se află aici, mi se pare absurd.

A fi încercat acolo să dea publicității asemenea "mărturii" echivala cu o sinucidere, ceea ce, desigur, nu se poate pretinde nimănui, și cu atît mai mult cuiva care, poate, mai are și alte mărturisiri de făcut.

Două lucruri sînt de reținut: mărturia d-lui Sorin Toma este un document prețios pentru cunoașterea *întunecatei* epoci din *"anii lumină"* ai României staliniste, iar pe de altă parte faptul că, lămurind îndepărtarea d-sale din sferele conducătoare ale partidului, dovedește demnitate, nevăicărindu-se, nepozînd în victimă. Educat într-un anumit spirit, comunist de foarte tînăr încă, privat de libertate din cauza activității consecvente concepțiilor d-sale, d. Sorin Toma nu pretinde că a fost înșelat ba, mai mult chiar, nici azi nu reneagă o anume filosofie ce l-a marcat, – fapt care se cuvine, cred, a fi apreciat, măcar din punctul de vedere al corectitudinii unui om pentru care conștiința și concepțiile nu sînt niște bile cu care te poți juca azi într-o curte, mîine în alta, ca maidanagiii fie ei și cu nivel doctrinar.

Nu de mult s-a încercat, aici, de către unii, temători că li s-ar putea reproșa atitudini, manifestări ostile Israelului, fiindcă așa cerea sfîntul și înțeleptul partid – care niciodată nu greșea, nici cînd îți dădea cu piciorul în fund, ca unei slugi grețoase și netrebnice, – s-a încercat, așadar, să se acrediteze ideea că, în urma suferințelor îndurate înaintea și în timpul războiului, evreii au crezut, după 23 august 1944, că nu pot sta deoparte cînd e vorba de edificarea unei societăți noi, fără discriminare, și de aceea s-au îmbulzit să intre în partidul comunist. Nu, evreii nu s-au îmbulzit să intre în partidul comunist, ci – exceptînd naivii și tinerii sincer idealiști, nu puțini la număr – în majoritate, au încercat totul spre a emigra. Nu trebuie uitat că în 1947 au plecat circa 15.000 de evrei din România, cu vasele "Pan York" și "Pan Crescent" – și că tot pe atunci (1948 sau 1949), cîteva mii de evrei au acceptat să urmeze un fel de cursuri de "îndoctrinare", organizate de CDE (care credea că poate veni în ajutorul partidului comunist din Eretz Israel), numai spre a putea emigra.

Tot timpul și nu numai în 1959, cum pretinde cîte unul, evreii români au făcut cereri, memorii, au solicitat mereu și mereu aprobarea de a emigra. Și în 1950, și în 1951, mereu, continuu, fiindcă în marea lor majoritate nu mai vroiau să fie fripți (ceea ce se întîmpla în Rusia nu mai era pentru ei o taină); iar în partidul comunist se înghesuiau fripturiștii, da, fripturiștii, carieriștii, complexații. Asta, bineînțeles, după 23 august. În ilegalitate, din micul partid comunist român, numărînd, pare-se, cîteva sute de membri, făceau parte mulți evrei. Ziaristul și poetul român Gheorghe Dinu scrisese, cîndva: "puțini am fost, mulți am rămas", – făcînd aluzie, desigur, la cei ce au dat năvală în partid după război: legionari de exemplu, sau amatori de uniforme de miliție și securitate, de posturi grase, de "poziții" importante în viața publică, – și în loc de "mulți", Gh. Dinu, disprețuitor, parcă ar fi vrut să spună: multe lichele.

Se află aici, în țară, foști membri ai partidului comunist încă din ilegalitate, – ei stau ▷

EXPLOZIA

însă cuminţi, în banca lor, nu se plîng că au fost înşelaţi, dar nici nu o fac pe marii patrioţi israelieni, invocînd activitatea sionistă din tinereţe, fiindcă au bun simţ şi sînt decenţi. Se mai află aici oameni care au suferit şi în anii dinaintea războiului, dar mai ales sub regimul comunist. Nici ei nu fac caz de suferinţele îndurate şi nu sugerează actualei conduceri a României ce trebuie sau ar trebui să facă. Fiindcă şi aceştia au bun simţ şi decenţă.

Unul dintre membrii actualei conduceri a României, prof. D. Mazilu, a afirmat: "România n-a fost niciodată comunistă". "E adevărat" – a confirmat un glas de aici – care a adăugat însă că evreii au fost comunişti. Evreii, în majoritatea lor. "Noi, evreii". Care, noi evreii? În numele cui se fac asemenea afirmaţii? În numele zecilor de mii de evrei care au emigrat îndată după 23 august 1944? În numele zecilor de mii de evrei rămaşi fără slujbe fiindcă depuseseră cereri de plecare? În numele celor şicanaţi de "Controlul economic", torturaţi să declare unde au ascuns aurul? În numele celor chinuiţi ani de zile în închisorile Securităţii? În numele celor acceptînd să intre în partid pentru a nu-şi pierde bucata de pîine? În numele cui? Al oportuniştilor, poate. Atunci, fireşte, e altceva; al fripturiştilor, da, al lingăilor, sub toate formele, ai unui regim care le asigura un "trai pe vătrai", ai unui regim care-i punea să condamne sionismul "imperialist" şi să-i demaşte, în şedinţe şi în adunări publice, pe "duşmanii" ce se înghesuie să depună cereri de emigrare, "duşmani" ce sabotează eforturile pentru construirea socialismului.

"Noi, evreii" am fost, am dres şi am făcut! De unde acest drept de a vorbi în numele evreilor? Al evreilor care au fost şi au rămas totdeauna evrei-evrei, – şi de care s-au distanţat cei ce, grozav de idealişti şi generoşi (!), au căzut în cursa întinsă de marxism-leninism...

"Am fost înşelaţi", strigă, solicitînd înţelegere, bietele victime, – în loc să recunoască: am greşit. Şi nu vor să recunoască, – pentru că oricît ar fi de... cum sînt, îşi dau seama că o greşeală se plăteşte. În cazul lor, dacă nu prin altceva, măcar prin datoria, da, datoria, de a-şi vedea de treaba lor, de a nu mai striga – mai ales că nimeni nu i-a întrebat şi nu-i întreabă – ce hram au purtat cîndva; de a nu mai atrage atenţia asupra suferinţelor îndurate cînd sugeau bine la o ţîţişoară a partidului, – deci datoria, da, datoria de a fi decenţi şi a nu mai vorbi în numele evreilor români, deşi ştiu bine care au fost adevăratele sentimente ale imensei majorităţi a populaţiei evreieşti. Continuînd să-şi plîngă decepţiile, să susţină nu numai că n-au fost fripturişti, ci, dimpotrivă, sărmane (şi ghiftuite – asta uită să adauge) victime, deşi nimeni nu le cere socoteală, toţi aceştia, apărîndu-se, fără a fi acuzaţi – cu toate că, poate, ar fi fost cazul – nu fac decît să ne convingă că, da, au fost oportunişti, fripturişti. Necinstiţi şi cînd au slujit un regim care, pretind acum, i-a înşelat, necinstiţi şi azi, şi aici, cînd scuipă în fîntîna ideologică din care au băut pe săturate.

Cîte unul din soiul ăsta de luptători pentru democraţie şi libertate, zice, cînd i se pare că-i nimerit: e timpul să spunem lucrurilor pe adevăratul lor nume. Zice. Vezi, însă, că nu poate. Dar nici să tacă nu poate, fiindcă nu-i stă... în caracter.

V. MINCU

ADRIAN
(Birou de turism)
Str. Sheinkin 8, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
●
ADRIAN
oferă un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

A. C. M. E. O. R.
TEL AVIV, RASHI 39,
TEL.: 284074

Sîmbătă 10 februarie 1990,
orele 18,45, în sala Beit
Rişonim din str. Brener 14,
Tel Aviv
UMOR, AMOR în DO MINOR
CU RENUMITUL CUPLU
★ **TRICY** ★
ABRAMOVICI
BEBE BERCOVICI
În prima parte
RECITAL LA ORGAN,
tînărul
ARIC RODNIŢKI
SUB CONDUCEREA
MUZICALĂ A
CUNOSCUTULUI
★ **Profesor** ★
NACHMIAS
CU ACEASTĂ OCAZIE SE
VOR DECERNA PREMIILE ŞI
BURSELE A.C.M.E.O.R. ŞI ALE
COMITETULUI PENTRU
ACTIVITATE
CULTURALO-JUDAICĂ.
REŢINEŢI DIN TIMP
INVITAŢII LA SEDIUL
A.C.M.E.O.R.

EDIȚIE SPECIALĂ
ROMÂNIA

EXPLOZIA SPORT

● Revoluţia din România a adus, între altele, prăbuşirea unor instituţii ale vechiului regim. Printre care şi Consiliul Naţional pentru Educaţie Fizică şi Sport sau, pe scurt dacă puteţi pronunţa, C.N.E.F.S. În loc, s-a înfiinţat Ministerul Sportului. O nedumerire: de ce Ministerul Sportului şi nu Ministerul Sporturilor? Şi o nedumerire suplimentară, nu a lui "Minimum", Doamne fereşte, ci a celor de la Bucureşti. Ministrul din fruntea departamentului este Mircea Angelescu, preşedintele federaţiei de fotbal, vechi activist de partid (în ce-ce!), omul care l-a adus, se zice, pe Valentin Ceauşescu în fruntea clubului "Steaua". Acelaşi Mircea Angelescu care, recent, la Copenhaga, cu ocazia meciului de fotbal România – Danemarca, i-a dat afară din autobuzul jucătorilor români pe trimişii "Europei Libere" (N. Munteanu şi Mihai Russu) ca şi pe ziaristul Mircea M. Ionescu care editează la New York, publicaţia "Lumea sporturilor". Deh, se vede că pe atunci, alta-i era credinţa...

● De ani de zile, Snagovul, care fusese "leagănul" canotajului românesc, era interzis canotorilor. De ce? Pentru că, la Snagov, se afla una din reşedinţele Ceauşeştilor. Tot aşa, Sala Sporturilor de la Floreasca nu mai era folosită pentru competiţii. Doar pentru unele antrenamente şi numai la anumite ore. De ce? Pentru că, în apropiere de această sală, se afla "Palatul Primăverii", în care locuiau Ceauşeştii. Stadionul Republicii (fostul ANEF), al doilea mare stadion al Bucureştiului, fusese de asemenea scos din uz. De ce? Pentru că, acolo urma să se amenajeze un teren de decolare şi aterizare pentru elicopterele Ceauşestilor. Acum, Snagovul, Sala Floreasca şi vechiul stadion, au reintrat în patrimoniul sportiv.

* * *

● Echipa de fotbal Dinamo Bucureşti, petronată de Securitate, a revenit, cum se spune, la... matcă. Se va numi, de aci înainte, Unirea Tricolor. Se ştie că, la origine, Dinamo Bucureşti s-a născut din fuziunea Unirii Tricolor cu Ciocanul. Un detaliu pe care, poate, mulţi l-au uitat: Unirea Tricolor a fost echipă legionară. Jucătorii, în frunte cu Fane Cîrjan, apăreau pe teren în tricouri verzi. Soarta a făcut-o să fuzioneze cu o echipă "ovreiască" şi să pice pe mîinile Securităţii...

● Două echipe au fost eliminate din divizia naţională de fotbal a României. Una este Victoria, echipa Miliţiei. Cealaltă, F.C. Olt din Scorniceşti. Mai e nevoie să precizez ce hram purta aceasta? Apropo de Scorniceşti. În comuna de baştină a lui Ceauşescu, lingăii "şefului" au amenajat un stadion ultra-modern, cu 20.000 de locuri, înzestrat cu ultimele comodităţi şi perfecţionări tehnice. Partea nostimă este că, pînă şi atunci cînd la Scorniceşti veneau echipe ca Steaua sau Dinamo, numărul spectatorilor nu trecea de 2 – 3.000. Nu dintr-o niscaiva fobie sportivă. Cifră absolut normală în raport cu numărul locuitorilor!

Hagi: Fiat lux?

● România posedă un mare talent fotbalistic în persoana lui Gheorghe Hagi de la "Steaua". În ultimii ani, acesta a fost solicitat să joace în cîteva ţări europene, printre care Italia, unde trezise interesul lui Gianni Agnelli, patronul uzinelor de automobile "Fiat" şi al celebrei ▷

Naţionala României: alte tricouri, acelaşi talent

echipe "Juventus" din Torino. De la Bucureşti însă, la dispoziţia lui Valentin Ceauşescu, atotputernicul stăpîn de la "Steaua", s-a primit un răspuns categoric: Hagi nu-i de vînzare! Ca să nu fie tentat să "rămînă" în vreuna din deplasările din străinătate, i s-au asigurat în România "condiţii" care erau foarte departe de ceea ce ar fi putut obţine în Italia sau în altă parte. Revoluţia l-a eliberat (de două ori!) pe Gh. Hagi, care va putea semna pentru un club străin, dacă va avea dorinţa s-o facă. Şi de ce n-ar avea o asemenea dorinţă?

EXPLOZIA

- Nadia Comăneci e gata să se întoarcă în România, dar numai în vizită. Fosta campioană olimpică i-a telefonat de la New York, fratelui ei, Adrian, pentru a-i spune că intenţionează să vină în aprilie la Bucureşti. Fratele i-a comunicat că, după ce a fugit, Securitatea i-a percheziţionat în amănunţime apartamentul. I-au dispărut multe lucruri din casă, dar i-au rămas distincţiile olimpice şi medalia de... "Erou al Muncii Socialiste"!

G. MODEANU

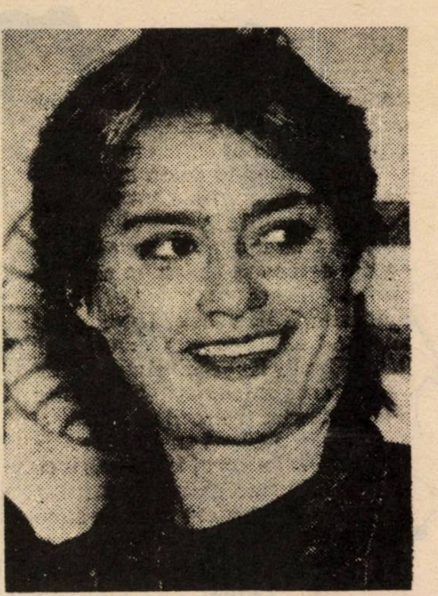

Nadia: Se-ntoarce. Cu entuziasm. Dar numai în vizită.

SALOANELE EICHAL din HOLON

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

- Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.
- Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

- SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.
- MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE
- LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

GRATUIT!!!
- ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
- FLORILE DIN SALON
- BUCHETUL MIRESEI
- O PÎINE MARE
- TORT TRIPLU ETAJAT
- FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 28 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

GURA HUMORULUI

"SecuriTATA era pentru voi ca o SecuriMAMĂ"
(Din declaraţia acuzaţilor la proces)

EXPLOZIA

POLI ŞI NEL AU FOST EXECUTAŢI

Revoluţia a izbucnit în momentul cînd soţii Poli şi Nel au dat ordin să se tragă în mulţime o ediţie specială din ziarul "GURA HUMORULUI". Mase de activişti humorişti şi de humorişti inactivişti au început să strige: *"Huo! Ni se ia pîinea de la gura humorului! Nu mai putem trăi din cauza acestui ziar care ne persiflează şi ne compromite. Nimeni nu ne citeşte!"*

Poli şi Nel, care n-au fost niciodată sensibili la vocile acestor mase, au pus Securitatea pe ele. A fost un masacru îngrozitor. Securiştii au tras fără milă. Pe caldarîm zăceau cadavre de humorişti, de bancuri răsuflate, de grafomani, de veleitari premiaţi, de titluri onorifice şi de demagogi cu vechime.

Lumea, fireşte, s-a revoltat. Nici în piaţa Tien An Men din Peking nu a curs atîta sînge. Pînă şi acolo au scăpat cu viaţa demagogii şi grafomanii.

Revolta a luat proporţii de neînchipuit. Era uimitor să vezi cîtă lume sare în apărarea humoriştilor pe care nu-i citeşte şi nu-i suferă în ochi. Le era milă de ei. De teama mulţimii dezlănţuite, Poli şi Nel au fugit. Nu s-a ştiut unde. Se spunea că s-au refugiat la un azil de "publicişti". S-a zvonit şi că s-au ascuns la "Scînteia" ori la "Informaţia Bucureştiului", profitînd de faptul că aceste două ziare nu mai apar şi că îşi scriu acum amintirile de acolo.

Dar au fost prinşi. O, şi ce bucurie populară a izbucnit! Activişti şi bufoni, veleitari din mahalale, grafomani din cartierele paupere, dansau şi se îmbrăţişau pe străzile din centru. Şi toţi cereau judecarea şi condamnarea perechii Poli şi Nel.

***

Din păcate, procesul nu a fost public, dar s-a filmat pe o casetă video şi transmis la televiziune. Cei doi tartori erau jalnici.

Preşedintele tribunalului special i-a acuzat că au distrus tradiţiile presei româneşti din Israel care a fost totdeauna cuminte, discretă, oportunistă şi humoristică; au promovat numai scriitorii care ştiau să scrie, nu pe scriitorii care au părinţi bătrîni, leafă mică, boli psiho-somatice şi complexe de rataţi; n-au văzut nimic frumos în ceea ce este urît; au mers pînă acolo cu tirania încît au criticat cărţi premiate, politicieni unanim lăudaţi, redactori şefi de ziare româneşti care nu ştiu româneşte şi redactori şefi de reviste care nu există nici după apariţia lor.

– Ne-aţi făcut de rîs şi de batjocură, a spus preşedintele tribunalului.

– Nu recunosc acest tribunal, a declarat Nel.

La un moment dat, preşedintele a întrebat-o pe Poli:

– Aveţi probleme cu psihicul Dvs.? Dacă recunoaşteţi că sînteţi ţicnită şi acceptaţi să vi se facă un examen psihiatric, s-ar putea să primiţi o pedeapsă mai uşoară. La noi nebunii sînt bine trataţi.

– Asta e o provocare ordinară! a strigat Poli.

Poli şi Nel au fost condamnaţi la moarte. Un pluton de humorişti lipsiţi de haz dar înarmaţi cu mitraliere i-au ciuruit de minune.

A doua zi ziarele au scris cu litere mari că tirania a luat sfîrşit şi că de acum înainte e permis oricui să scrie, să publice, să editeze şi să aibă "colaboratori". Şi, într-adevăr, imediat după ploaia de gloanţe a apărut o sumedenie de ciuperci tipărite în care s-au aciuiat depresaţii, refulaţii şi perzecutaţii din trecut.

***

Televiziunea a prezentat un reportaj filmat din vila soţilor Poli şi Nel. Sîngele îţi fierbe în artere cînd vezi ce au strîns aceşti tirani în cursul anilor. ▷

GURA [illegible]ULUI

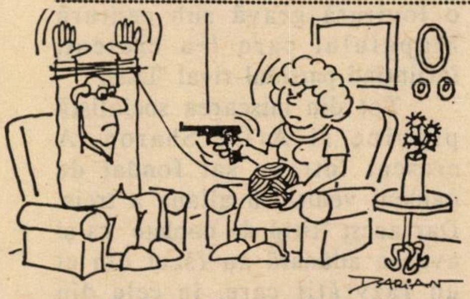

Dulapurile lor sînt pline de manuscrise refuzate, numai pentru că nu conţineau nici o vitamină.

În sertare s-au găsit teancuri de scrisori anonime cu blesteme şi înjurături precum şi acte de dare în judecată, ameninţări de la avocaţi, somaţii de la tribunal.

Ce lux! Ce belşug!

Lumea răsuflă uşurată. S-a terminat cu "partidul unic". Fiecare îşi poate face acum un partid, un organ, un premiu. Minunata ţară a Grafomaniei simte că renaşte iar masele de grafomani defilează pe străzi strigînd:

Trăiască Grafomania liberă!
Olé, olé, olé,
Poli şi Nel nu mai e!

Av. Polişineanu
membru în Partidul
Naţional-Grafo-manist

REALIZĂRI
REALIZĂRI
LIPSURI
AA81

EXPLOZIA

MAMAIA מַמַּאיָה

Restaurant
românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliaţilor romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 17 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

UN PUNCT DE VEDERE

NONCONFORMIŞTII sînt ARISTOCRAŢI

"Scandalul Ezer Weizman" s-a încheiat cum s-a încheiat, dar o întrebare care s-a pus mereu în ultimii ani, continuă să-i preocupe pe unii, mulţi, de la noi din ţară. Poate şi din străinătate... Anume: "Cum se face că un om ca Weizman, cunoscut ani îndelungaţi ca un "şoim" de dreapta, stîlp al Herutului, arhitect al victoriei electorale a Likudului în 1977, sare baricada, trece în Partidul Muncii şi face şi acolo figură de nonconformist, declarîndu-se dispus să trateze cu Arafat?"

S-au dat diverse explicaţii între care şi aceea a... originii sociale! Ezer Weizman – spun unii – îşi permite să se comporte atît de surprinzător şi derutant fiindcă provine din "aristocraţia israeliană". Şi nu e singurul.

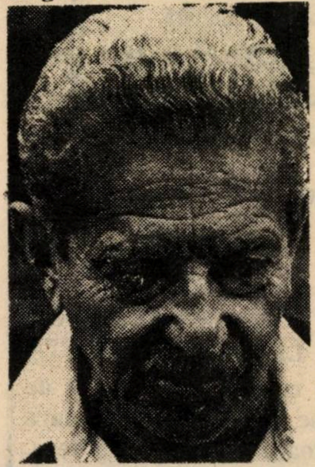

Weizman: luxul de a-şi permite

Există oare o aristocraţie israeliană? Ce este ea?

Termenul de "aristocraţie" derutează deoarece se ştie că la noi nu au existat mari proprietari de pămînturi, posesori de titluri nobiliare ca în Europa sau America Latină. "Nobilimea" eretz-israeliană are însă alte caracteristici: pionieratul, recordul militar şi o anume bunăstare materială. Ezer Weizman, de exemplu, întruneşte toate aceste trei caracteristici: este fiul fratelui mai mic al primului preşedinte al Statului Israel, care era industriaş şi are meritul de a fi fost printre primii veniţi în ţară din Europa, iar el, Ezer, are un strălucit trecut în armată. Această "carte de vizită", spun psihologii politici, îi permite mai mult decît unui activist îndatorat partidului său, să nu fie "disciplinat", obedient, oportunist şi sclav.

Ceva asemănător s-a întîmplat şi cu Moşe Daian. Era şi el dintr-o familie de pionieri care au ajuns să fie înstăriţi. A avut şi el mari merite militare. De aceea, probabil, nu s-a simţit obligat să meargă strict pe linia Mapaiului care l-a promovat politiceşte. Era bogat şi glorios, şi de aceea manifesta o anumită independenţă de spirit şi atitudine care l-a dus într-o zi, pe el, copilul preferat al lui Ben Gurion, în guvernul lui Menahem Beghin.

Un alt "aristocrat" a fost Igael Iadin. Fiu de arheolog reputat şi fost general în primii ani ai Zahalului şi ai Statului, prof. Iadin a mers pînă la a da o lovitură gravă sub centură Mapaiului care l-a crescut, înfiinţînd partidul rival "Dash".

Tot din mişcarea socialistă provine şi Ariel Sharon. A crescut într-un sat fondat de oameni veniţi cu aliaua a treia. Dar acest "titlu de nobleţe" ca şi averea adunată au făcut din el un răzvrătit care, în cele din urmă, a iniţiat formarea Likudului.

Sharon: fac ce vreau

Alţi neconformişti – ca Shulamit Aloni, Amnon Rubinstein, Iosi Sarid – aparţin de asemeni "aristocraţiei" de care am amintit, deşi la niveluri diferite. Dar şi ei s-au născut într-o zodie norocoasă, n-au cunoscut niciodată lipsurile materiale – şi acest fapt le-a dat o solidă certitudine de sine. Politicienilor de această origine le este mai uşor să se debaraseze de convenţiile care pe alţii îi încătuşează.

B. DAN

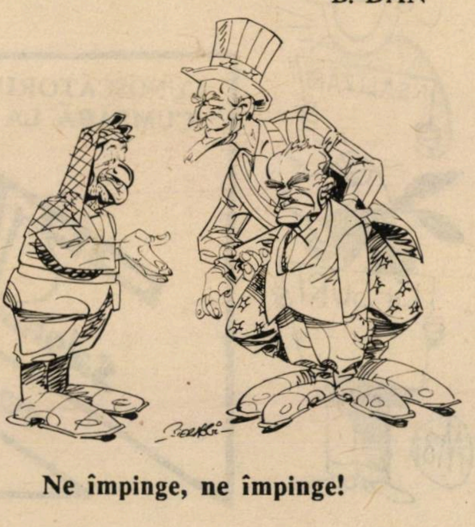

Ne împinge, ne împinge!

SCUTIRI DE TAXE PENTRU NOU VENIȚI

OLE HADAȘ!

Folosește-te de scutirile de taxe la care ai dreptul achiziționînd produse electrice prin rețeaua de magazine ȘEKEM:

- ☑ frigidere
- ☑ radiatoare
- ☑ cuptoare de gătit
- ☑ etc, etc

Rețeaua de magazine ȘEKEM îți stă la dispoziție

ȘEKEM - CELE MAI CONVENABILE PREȚURI DIN ȚARĂ.

30 DE ZILE

•carnet TELAVIVIAN

POMI CU MUZICĂ ŞI TEATRU

Trimiţîndu-şi ici-colo cîte o ramură către stradă, Gan Iaakov se ascunde în spatele cuburilor de beton şi de sticlă ale unui triumvirat al artei (Habima – Heihal Hatarbut – Pavilionul "Helena Rubinstein") cu o pudoare pe care nu din întîmplare îţi vine s-o compari cu cea a unei Cio-Cio-San din alte vremuri: a fost desenat, împreună cu acel parc al statuilor de pe colinele Muzeului Israel, de un arhitect fiu al Imperiului Soarelui Răsare. Grădina e, însă, cosmopolită şi nu putea fi altfel cînd primeşte ecourile concertelor unor muzicieni veniţi din toată lumea, şi aplauzele adresate unor dramaturgi poposiţi în ebraică din toate limbile globului, iar luminile sale se reflectă pe faţa picturilor şi sculpturilor care se înclină în faţa tuturor influenţelor. Dar nu numai atît.

În inima grădinii, doi arbori de piatră, cu frunze ţîşnite dintr-o tulpină ca de beton armat, au fost aduşi din America de Sud; primăvara glicinele plouă peste îndrăgostiţi ca într-o romanţă est-europeană, iar bougonvileele şi-au uitat de mult originile pacifice, pentru a fi mai sabre decît sabri înşişi (şi de data aceasta vorbim despre ei la modul propriu: cactuşi).

Gan-Iaakov este sofisticată şi superbă, romantică şi miniaturală cum trebuie să fie o grădină delimitată de un teatru, o sală de concert şi una de expoziţii. Natura citadinizată şi "artistică".

O grădină franceză în inima Tel Avivului? Nu; o Gan Iaakov inegalabilă, indescriptibilă şi de iubit cu plimbările şi livresc. Ca un citat celebru într-o declaraţie de dragoste.

CITADIN

CEREM SCUZE
CLIENŢILOR
PENTRU LIPSA
TEMPORARĂ
A PRODUSULUI

BIO-STRATH

(de producţie elveţiană)

şi informăm că se poate procura deja prin farmacii şi magazinele specializate "Teva"
• Bio-strath este destinat pentru sugari, convalescenţi, dietă corectă şi pentru intensificarea capacităţii de concentrare şi percepere
• Broşura unei diete eficiente de 7 zile se poate obţine – gratuit – la:
Agenţia Bio-strath
ELBIS
Tel Aviv – P.O.B. 11821

CASA DE PĂRINŢI

«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

• PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
• SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREŢURI MODERATE

TEL AVIV – STR. ŞIBAT
ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
•
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. (03) 623202 – 611470
•
DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

30 DE NOPTI

CU CAP

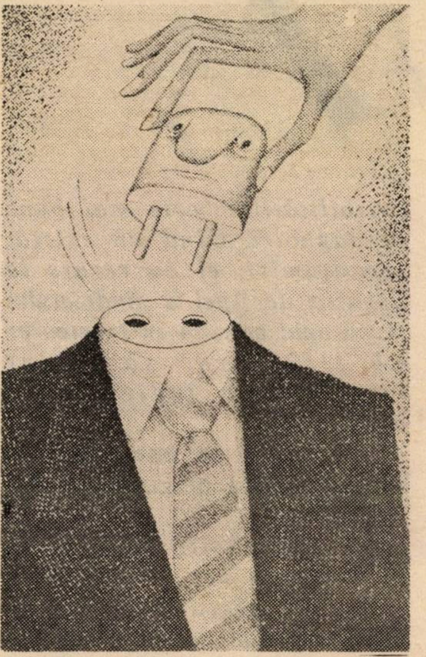
Desen de Const. Ciosu

Cine vrea o dovadă a faptului că pentru a pune pe picioare o afacere prosperă nu este musai nevoie să înfiinţezi o mare întreprindere la Tel Aviv, să se ducă să viziteze moşavul Şoraşim din Galil. O vizită de numai o oră la întreprinderea "S.R.D. Medical" e suficientă pentru a te convinge că şi într-un an de dificultăţi economice se pot realiza beneficii frumoase.

Iată secretul succesului unui moşav de olim hadaşim – 150 la număr – aşa cum ni-l dezvăluie directorul întreprinderii, David Slayper, venit de la... Universitatea Ohio: "În întreprinderea noastră nu avem personal de prisos, fabricăm numai ceea ce asigură anume avantaj, faţă de oricare altă întreprindere de acest gen, şi folosim investiţiile pentru cercetări, dezvoltare şi investiţii sofisticate".

Simplu? Simplu. Şi numai în felul acesta şi-au asigurat prosperitatea cele 27 familii de olim originare, în majoritate, din ţările de limbă engleză şi din România.

Cifra lor de afaceri ajunge la un milion de dolari iar produsele lor au făcut faima moşavului Şoraşim peste hotare. Ei fabrică, printre altele, un aparat de analiză a undelor creierului – folosit în peste 100 de săli de operaţii din Statele Unite, Europa şi Israel – un aparat optic special pentru piloţii avioanelor, un aparat care accelerează analizele de sînge pentru descoperirea virusului de AIDS şi pentru alte boli de sînge, etc.

Deci dacă sîntem întrebaţi cum se pune pe picioare o întreprindere prosperă, putem spune pe baza exemplului de la Şoraşim: cu cap!

V. MIN.

●

Saloanele Beit Ţionei America

TEL AVIV בית ציוני אמריקה

STRICT CASHER

STR. DANIEL FRISH 1,
COLŢ IBN GVIROL 26
TEL.259341-259318-210037

SĂRBĂTORIRI ÎN STIL EUROPEAN
PÎNĂ LA 230 PERSOANE
PREŢURI SPECIALE:
NUNTĂ – **18$**
BAR MITZVA – **16$**
BRITH – **11$**

CASIF TOURS
Rehovot, str. Hertzl 170
şi Tel Aviv, str. Levontin 17A
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"

●

CASIF TOURS
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs

●

• O NOUĂ CARTE •

MOSHE OLIER

COINCIDENŢE

• NUVELE •

• UN VOLUM DE FICŢIUNE ŞI ADEVĂR

• CINCI NUVELE ORIGINALE, CU TEMATICĂ VARIATĂ ŞI RELAXANTĂ

• O CARTE INSPIRATĂ, IEŞITĂ DE SUB PANA UNUI PEDAGOG ŞI PSIHOLOG

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 20 şk. la adresa:
Str. Keren Hayesod 23/6
Rishon le Zion
• MINIMUM •

CRONICĂ DE ALIA

O UŞĂ IN PERMANENŢĂ DESCHISĂ

– Convorbire cu
dl. MOSHE NAGOR

●

Născut în România, la Buzău, dl. Moshe Nagor (nume ebraizat prin anagramarea celui originar – Negru), a aliat în Israel în 1949. Ca ofiţer în Zahal, a fost subcomandantul Şcolii Militare de pe lîngă Liceul real din Haifa. Absolvent al Technionului, cu diplomă de inginer constructor, a lucrat la întreprinderea de construcţii Şikun Haovdim, unde, mai tîrziu, a şi fost ales în Consiliul de Direcţie. Membru al Partidului Muncii, a fost director al Departamentului de academaim (titraţi) din centrala Partidului şi a devenit membru al Comitetului Central. În cadrul Histadrutului, a fost coordonatorul Comisiei profesionale a sindicatelor de academaim, iar din 1977, membru al lui Vaad-Hapoel – "parlamentul" Histadrutului şi al Comisiei sale financiare; iar din 1980, se află în fruntea Sindicatului angajaţilor din toate instituţiile şi întreprinderile histadrutiene (65.000 de membri). Este activ în conducerea H.O.R. şi C.O.R.

●

– Domenii multiple, muncă intensă, cu rezultate bune, judecînd după evoluţie. În mod concret, cu ce vă îndeletniciţi pe plan sindical, bunăoară?

– *Desigur munca mea şi rezultatele obţinute sînt parte integrantă din vasta activitate economică şi socială a Histadrutului, a conducerii sale. Iar faptul că la recentele alegeri reprezentanţii Partidului Muncii, în frunte cu secretarul general, Israel Keisar, au obţinut o victorie nesperată reflectă rodnicia eforturilor depuse. Pentru noi, cei din aliaua română, constituie un titlu de mîndrie faptul că la acest succes o contribuţie esenţială a avut devotatul fiu al alialei, Arthur Israelovici şi că, drept urmare, poziţia acestuia s-a întărit. Pilon principal al Histadrutului, el va fi un sprijinitor şi mai eficient al tuturor iniţiativelor în favoarea alialei noastre.*

– În prezent, Histadrutul, ca şi guvernul, ca şi întreaga ţară, sînt confruntate cu două probleme sociale mari şi acute: şomajul şi aliaua. Ce faceţi în aceste direcţii?

– *Probleme, într-adevăr, foarte grele. Dar nu insolubile. Aforismul hertzlian* "dacă veţi vrea, nu va fi poveste", *a căpătat o nouă actualitate. Şi Histadrutul vrea şi acţionează cu fermitate în vederea soluţionării lor. Personal, în condiţiile în care sute şi sute de oameni au rămas pe drumuri, m-am străduit ca ei să primească, în limita posibilităţilor, cele mai bune despăgubiri. Cînd au existat nemulţumiri, ei au recurs la Comisia de Apel a sindicatului şi, ca unul ce stau în fruntea ei, mă străduiesc să asigur soluţionarea judicioasă a problemelor.*

– Pe noi ne interesează în special soarta originarilor din România.

– *"Românii" au avut în permanenţă uşa deschisă la forurile histadrutiene, la Departamentul nostru de clitare, condus tot de un fiu al alialei, Ioel Ştrul, la mine personal. Aşa va fi şi de aici înainte, fie că doleanţele lor vor privi probleme de muncă sau de şomaj, fie de absorbţie.*

– Sînt preţuiţi olimii din România?

– *Pot să afirm cu satisfacţie că, în marea lor majoritate, "românii", în toate posturile pe care le ocupă – de la muncitor la funcţionar superior şi pînă la director general de întreprindere – se achită onorabil de sarcinile lor; sînt printre cei mai buni. (Desigur, nu există pădure fără uscături). Iar noii olimi titraţi dau dovadă de o pregătire serioasă.*

– Activitatea dvs. în Histadrut se împleteşte organic cu cea în cadrul H.O.R. (Hitachdut Olei Romania) şi C.O.R. (Cercul originarilor din

▷

România – membri în Histadrut)...

– *Desigur, H.O.R.-ul este o organizaţie nepolitică a tuturor olimilor din România, iar C.O.R.-ul îi reuneşte pe cei care sînt membri de Sindicat. În ambele, elementul activ, dinamic, îl constituie activiştii de bază ai Histadrutului. Uri Eliav, preşedinte al H.O.R., lucrează în Şikun Haovdim; Arthur Israelovici, preşedintele C.O.R. este, cum am menţionat, unul dintre stîlpii Histadrutului. Eu am făcut parte din grupul celor patru care au constituit C.O.R.-ul. Majoritatea acţiunilor au fost întreprinse în comun. De altfel, noi considerăm că eficienţa acţiunilor creşte pe măsura realizării unei unităţi de acţiune. De pe acum, majoritatea organizaţiilor originarilor din România participă la H.O.R. şi sperăm că şi cele care mai sînt în afară vor activa sub acelaşi acoperiş – ceea ce va spori considerabil potenţialul şi prestigiul originarilor din România, va facilita accesul "românilor" spre poziţii în Knesset şi guvern, corespunzătoare numărului şi meritelor lor în dezvoltarea ţării.*

– Problemele sociale mai sus menţionate preocupă şi H.O.R.-ul şi C.O.R.-ul?

– *Desigur, în mod prioritar. În condiţiile în care în ultima vreme au sosit mulţi olim din România şi este de presupus că vor veni şi mai mulţi în viitorul apropiat, problema integrării lor stă în atenţia noastră în mod deosebit. H.O.R. se preocupă de plasarea lor în muncă, potrivit profilului lor profesional sau de reciclarea lor pentru a face faţă în sectoare unde sînt locuri de muncă sau pentru specialităţi şi niveluri de pregătire specifice Israelului. Acţionăm chiar acum pentru ca studenţii să poată da examenul psihometric în limba română, aşa cum este admis pentru cei proveniţi din alte ţări. H.O.R.-ul intervine pentru ca Sohnutul şi Ministerul Absorbţiei să-şi îndeplinească faţă de olimii din România îndatoririle ce le revin, fără nici un fel de discriminare.*

– Ce ecou au avut în rîndul "românilor" din Israel evenimentele revoluţionare din România?

– *Excepţional! Am în vedere mişcarea de solidaritate cu poporul român de o amploare, se poate spune, fără precedent. Iar pe de altă parte, o semnificativă creştere a prestigiului originarilor din România. Spontan, unii care păreau că au uitat, şi-au amintit că aparţin alialei române, iar mulţi dintre israelienii din alte edoturi ne privesc cu alţi ochi, cu simpatie şi stimă. Vrem să credem că toate acestea vor strînge legăturile dintre sindicatele, ţările şi popoarele noastre, vor activiza Liga de prietenie cu România din Israel şi vor duce la crearea unei Ligi similare în România, în concordanţă cu cerinţele concordiei, păcii şi colaborării internaţionale.*

Convorbirea a fost
realizată de I. HAR ZAAV

OPHIR TOURS
Departamentul
Ţări Est-Europene
Str. Ben Yehuda 32, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
OPHIR TOURS
oferă un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

SANDU ŞI RAMI
BRAUNSTEIN
Beit Haţorfim LTD
Atelier şi magazin de bijuterii
sprjină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
SANDU ŞI RAMI
BRAUNSTEIN
oferă un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

LIBRĂRIA LEPAC
Str. Rambam 15 – Tel Aviv
şi Str. Hertzel 61 – Haifa
sprjină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
LIBRĂRIA LEPAC
oferă un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

Restaurantul gastronomic
HARRY ŞI GHITTA
("Mifgaş Haromanim")
Piaţa primăriei, Tel Aviv
sprijină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
HARRY ŞI GHITTA
oferă un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

NOI

etc.

*** Vladimir Zaharescu este membru al Institutului de studii din răsăritul Europei şi U.R.S.S., de pe lîngă Universitatea Ebraică din Ierusalim. El a vizitat România, împreună cu soţia sa, exact cu cîteva săptămîni înainte de revoluţie, fiind martor ocular la cele ce s-au petrecut (mai bine zis simţit!) pe stradă, cînd Ceauşescu a fost "ales din nou" la Congresul partidului. "*În afara sălii, securitatea a fost întărită, simţindu-se în aer că oficialităţile sînt oarecum nervoase. Oamenii de pe stradă dădeau semne că s-au cam săturat să se mai plîngă*"... – a scris Zaharescu în cotidianul "Haaretz". El a vizionat un spectacol montat de Cătălina Buzoianu, cu aluzii clare şi curajoase la realitatea politică, iar publicul rîdea cu poftă, răcorindu-se...

*** Din cine este formată aliaua noastră? Ziarele ebraice au amintit, în aceste zile cînd România "ţinea afişul", de fel de fel de nume între care: generalii în rezervă Meir Zorea, Menahem Meron şi Moşe Nativ, ambasadorii Puiu Arad (Washington), Şimon Şamir (Cairo), Colette Avital (Lisabona), Iehuda Gur-Arie (Canada), Meir Nitzan (primarul din Rishon), fostul deputat Dov Cohen, Miki Bercovici, dr. Rabinovici (medic al Preşedintelui Hertzog), prof. univ. Moshe Ghil, deputat Yoaş Ţidon, fostul deputat Avraham Shapira (?), Meir Şalom (de la "Kol Bo Şalom"), judecătoarea Sara Sirotta, poetul Sandu David, muzicienii Arie Levanon, Dubi Zelţer, Gary Bertini, etc., etc.

*** Dacă radio-televiziunea română a reuşit să ne ţină în actualitatea imediată a evenimentelor dramatice din România, asta s-a datorat lui Miki Gurdus, "kaşaveinu" – adică cel care ascultă la nu ştiu cîte posturi deodată. Gurdus (45) vorbeşte la perfecţie 6 limbi: ebraică, engleză, franceză, poloneză, rusă, arabă. În plus, "se descurcă" în germană destul de bine. Şi cum s-a descurcat cu ştirile în limba română? A avut lîngă el cîţiva traducători conştiincioşi. În locuinţa sa de pe Şderot Hen, instalaţii perfecţionate de emisie, cîteva ecrane enorme de televiziune, legătură permanentă cu B.B.C. Miki Gurdus e căsătorit cu Bilha (35), originară din aliaua rusă, ei avînd doi copii, Keren (6 ani şi jumătate) şi Tali (3 ani şi jumătate). ▽

*** Se intenţionează demolarea caselor vechi din Zichron Yakov, adică cele construite în 1882. Asta înseamnă distrugerea istoriei unui "işuv" din Eretz Israel, construit de olimi din România. Există un document al vremii, semnat de E. Şraga, foarte concludent. Citām: "*Ei l-au precedat pe Gordon şi pe Vitkin, ei sînt aceia care au întemeiat primele sate, Roş Pina şi Zichron Yakov. Fără să-şi dea seama, ei au creat marea revoluţie evreiască, readucînd pe evreul citadin în mijlocul naturii şi la truda cîmpului...*" Se intenţionează, ziceam, demolarea, dar H.O.R.-ul, în cap cu Uri Eliav, s-a enervat (aşa cum s-au enervat şi alte organizaţii) protestînd, sperăm eficace, împotriva ideii. Mania demolărilor s-a mutat, de la nea Nicu, aici în Orientul Mijlociu?

*** Persoanele din fotografia alăturată se amuză. Şi de ce nu? Una este manechinul Pinci Mor, cealaltă manechinul ▷

Dana Wexler (pricepe bine românește). Dana (25) a "mărturisit" că-i însărcinată, dar deocamdată nu-și ia vacanță de la profesie.

Deși însărcinată, Dana continuă să apară pe podium

*** De necrezut! Miha și Mariana Herzeanu, frate și soră, sînt inventatorii jocului de cuburi israelian "Rumicub", devenit universal. S-au vîndut peste 10.000.000 jocuri pînă acum, în... 22 limbi: suedeză, finlandeză, engleză, arabă, japoneză. Mai puțin în... ebraică! Întreprinderea celor doi se află la Arad, iar faima lor străbate lumea. Pesemne că și România va deveni importatoare, de cînd cu noua orînduire de acolo. *"Rumicub"* se bazează pe jocul de rummy dar în loc de cărți se folosesc cuburi mici din plastic. Regulile jocului cunosc opt versiuni. Cei doi inventatori "de ai noștri" povestesc cît de greu le-a fost începutul, pînă ce televiziunea americană a pomenit, în treacăt, de un joc israelian cu cuburi, pe care l-a procurat actorul Don Riklys, în vizita sa în Israel. A fost de-ajuns ca "Rumicub" să facă înconjurul lumii...

Rubrică redactată de
BEN IACOV-ZWI
și M. RAFAEL

...UNDE-A DISPĂRUT ADRIANA?

E o întrebare care-a bîntuit cu furie în zilele pline de zvonurile cele mai fantastice ale Exploziei din România. Unde-a dispărut Adriana Davidsohn, "Femeia nr. I a turismului Israelo-Român", sufletul (plus farmecul) agenției *Univers?* Nimeni n-o mai văzuse de vreo săptămînă și mai bine, și nimeni nu era capabil să furnizeze o informație sigură (=verificată) privind orașul, țara sau măcar continentul unde se află. Unii, știind că Adriana urma să plece la București *tocmai* în ziua fatală de 22 decembrie, susțineau că a fost blocată, între gloanțe, în barul hotelului "Athénée Palace" din celebra "Piață a Revoluției", alții afirmau că s-ar afla, tot blocată (și tot între gloanțe), pe aeroportul Otopeni, unde tancurile armatei luptau din greu cu lunetiștii lui Ceaușescu. Nu lipseau nici voci care dădeau ca sigură știrea că a fost văzută la Timișoara (nici mai mult, dar nici mai puțin).

În realitate, Adriana dispăruse fiindcă în zilele acelea tulburi ea se muta cu arme (pașnice) și bagaje, de la Universul de pe Rambam la agenția Ophir Tours, din blocul El-Al-ului de pe centrala Ben Iehuda. Aici am găsit-o instalîndu-se în noul ei post de comandă: șefa turismului spre România în deceniul zece.

– E un deceniu, – ne spune ea – care începe extraordinar. *Revoluției* din viața socială îi va corespunde o adevărată revoluție în materie de programe turistice. Se vor vizita locuri pînă acum inaccesibile călătorului israelian.

– Ai în vedere palatele regale ale familiei cu pricina... sau tuneluri secrete?...

Adriana zîmbește:

– Am în vedere multe. Și fiindcă *Minimum* îl iubește la nebunie pe Caragiale, dați-mi voie să spun și eu ca nea' Iancu: "aveți puțintică răbdare" și veți afla noutățile.

O LUME

Susanne şi harpa

SORIN CUNEA

Harpa şi cîntece nepotrivite...

MÜNCHEN:

Exact aşa cum citiţi mai sus, şi-a intitulat o tînără vest-germană, harpistă, "show"-ul pe care-l prezintă publicului. Oricine poate să constate că titlul este nepotrivit. Este un "anti-titlu", de loc comercial. Şi totuşi, lumea se înghesuie să asiste la recitalul oferit de Sussane Weinhöppel. Este drept că şi pe mine m-a adus în sala de concert nu atît titlul, cît... cîntecele din folclorul idiş. La München, o tînără germană, harpistă, care interpretează melodii evreieşti? Da. Cu atît mai mult cu cît, în aceeaşi cochetă sală, din Elvirstrasse, am mai asistat la un spectacol oferit de un grup, o formaţie orchestrală vest-germană, care avea în repertoriu numai muzică lăutărească din repertoriul evreiesc. Iată de ce îl bănuiesc pe proprietarul acestui teatru de buzunar – la parter galerie de artă, la subsol sală de spectacole – de simpatii evreieşti. Să mai fie şi aşa!

DE CE... NEPOTRIVITE?

Am înţeles în momentul în care am auzit-o pe Susanne Weinhöppel interpretînd prima bucată. Artista, care evident a studiat acest instrument de salon pentru a da recitaluri şi a cînta într-o orchestră simfonică, s-a reprofilat cîntînd din gură şi acompaniindu-se la harpă. S-a axat pe un repertoriu neconvenţional, brodat pe o temă cum ar fi "mama şi copilul", a început să compună singură, ba şi-a scris şi textele, completîndu-şi repertoriul cu cîteva melodii foarte cunoscute – dar în temă – din folclorul idiş.

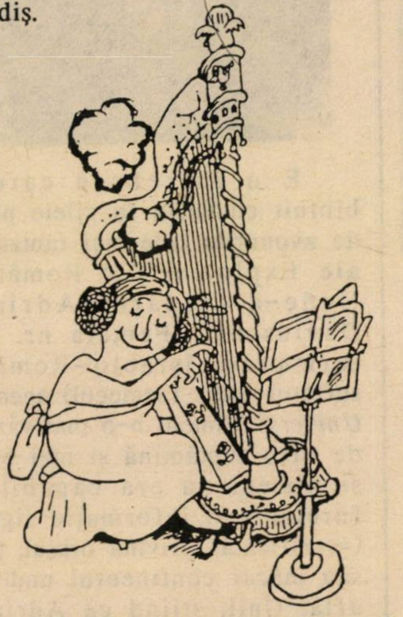

Susanne are talent cu carul şi – lucru rar pe aceste meleaguri – haz cu tona. Ea îşi prezintă singură programul, se auto-ironizează, satirizează pe mai marii scenei politice germane, decent, cu umor, şi culege aplauze cu grămada. Este clar pentru orice spectator că aceste cîntece sînt cu totul nepotrivite pentru... harpă. Şi totuşi, îmbinarea este cît se poate de potrivită.

MOZART A SCRIS ÎN IDIŞ?

După spectacol – a, uitasem să spun că a fost obligată să ofere nu mai puţin de 4 bisuri – spectatorii nu au părăsit sala aşteptînd-o pe Sussane să o felicite personal. Aş fi făcut-o şi eu, dar am ales o altă cale. Am sunat-o a doua zi la telefon şi am întrebat-o dacă are puţin timp pentru "Minimum"? "Oricînd. Şi mîine!"... Am sosit la adresa indicată unde m-a primit soţul Susannei, doctorul Salek Weinhöppel, un tînăr cu un profil parcă tăiat în marmură, cu un nas aqvilin. Am aflat imediat ceea ce bănuiam de la prima vedere: este evreu. Începea oarecum să mi se dezlege misterul repertoriului soţiei sale. Asta pînă aveam să aflu că şi mama tinerei harpiste este... evreică. Deci nu mai exista nici un mister. Auziţi o combinaţie: mama evreică

▷

americană şi tatăl... bavarez! Weinhöppel este numele ei de fată pe care l-a adoptat, prin căsătorie, şi Salek.

Aşa se explică faptul că o Weinhöppel cîntă idiş! De unde repertoriul?

– Foarte simplu: de la prietenii din Israel, după note şi – mai ales – discuri... Am cîntat şi Mozart, după terminarea studiilor la Academia de Muzică, dar cred că temperamentul meu este mai apropiat acestui gen de muzică. Dacă aţi fost atent la spectacol, la un moment dat spun că voi cînta un lied de Mozart în primă audiţie pe care marele compozitor l-a scris pe un text idiş. Unii iau în serios şi chiar cred că Wolfgang Amadeus Mozart a scris iniţial cîntecul în... idiş. Îi las să creadă. Ce mă costă? Numai specialiştii îşi dau seama că eu am "transcris" liedul în... idiş!

– Eşti întrebată de către spectatori cum ai ajuns la cîntecele idiş?

– Este prima întrebare care mi se pune. Le spun, mă ascultă cu atenţie, numai cînd adaug că sînt evreică după mamă, nu le mai sînt chiar atît de simpatică. Evident, nu tuturor.

ÎN TREN AM NEVOIE DE-UN BĂRBAT...

– Cum de ţi-ai ales harpa ca instrument? Mă gîndesc la transportul instrumentului, mai ales că eşti foarte des în turneu?

– De ales, mi l-a ales... tata. El a fost cîntăreţ, instrumentist – cînta la lăută – şi avea propriul său ansamblu. Eram trei fete. Cea mai mare a învăţat pianul, cea mică chitara şi eu, ca cea mai răsfăţată, fetiţa tatei, am fost pusă să învăţ harpa.

Pentru mine, care nu conduc maşina, este o mare problemă transportul instrumentului dintr-un oraş în altul şi chiar pînă la sala de spectacol. Uneori mă urc în tren. Mă ajută şi conductorul, mai un pasager, şi ajung în compartiment. Aici intru în vorbă de obicei cu un bărbat şi mă rog la Dumnezeu să nu coboare înainte de staţia mea de destinaţie ca să mă ajute să cobor harpa. Se mai întîmplă să am şi ghinion. Ah, tot apropos de asta... Cînd m-am împrietenit cu actualul meu soţ, am sunat-o la telefon pe mama să-i dau vestea. Salek era la mine şi i-am făcut semn să se apropie şi să tragă cu urechea la convorbire. La un moment dat, mă întreabă mama: "Spune-mi, Susanne, e voinic prietenul tău?" "Da, mamă, e înalt, e bine făcut, dar de ce mă întrebi?!"... "Să ştiu dacă poate să-ţi care harpa!"... Mi-a venit să intru în pămînt, dar domnul doctor tot m-a luat de nevastă.

Salek se amuză copios şi trece în altă cameră de unde revine cu fiul lor în vîrstă de 20 de luni: Arthur (îmi amintesc că Susanne avea în spectacol o melodie cu acest nume). Se fac prezentările şi Arthur îmi întinde suseta. Aflu că în intimitate i se spune Beralã. Pronumele este trecut şi în actul de naştere: Arthur-Beralã. Au trebuit să aducă o dovadă de la comunitatea evreiască din care să reiasă că Beralã este un nume evreesc, altfel nu au vrut să-l treacă în actul de naştere. E greu să fi evreu... în Germania!

CONCURSUL NOSTRU: "O întîmplare din viaţa mea"

BEIT HATZORFIM Ltd.
(CASA BIJUTIERILOR)
SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN
ATELIER ŞI MAGAZIN DE BIJUTERII AL ALIALEI ROMÂNE

VISUL CARE ESTE O REALITATE

STIMATĂ DOAMNĂ
VINO ŞI REÎNOIEŞTE-ŢI BIJUTERIILE
la CASA BIJUTIERILOR – cinci generaţii de bijutieri adevăraţi care vor crea în mod special pentru dvs., după gustul dvs., bijuterii exclusive de calitate, după ultima modă din lume. Ne vom bucura să vă primim şi să vă acordăm un serviciu personal, politicos şi călduros.

BEIT HATZORFIM, STR. SHENKIN 8 A
Deschis zilnic, fără întrerupere, de duminică pînă joi, între orele 9,00–19,00; Vineri 9,00–14,00
pînă joi, între orele 9.00 – 14.00
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS
VENIŢI ŞI VĂ VOM ÎNDEPLINI VISUL

IOSEF N. RUDEL

NOTE DE DRUM DIN LUMEA NOUĂ

TORONTO - oraşul superlativelor

Toronto: Cel mai

Şoseaua Montréal – Toronto se desfăşoară de-a lungul maiestuosului fluviu Saint-Laurent pînă la lacul Ontario şi apoi, paralel cu malul stîng al acestuia. Ne aflăm la graniţa dintre Canada şi Statele Unite. O graniţă invizibilă, singurele indicii pentru existenţa ei fiind pavilioanele, cînd cu frunza roşie de arţar, cînd cu dungi şi stele, care flutură la pupa vaselor.

Excesul de clorofilă al peluzelor de iarbă, crîngurilor, păduricelor, aerul distilat de vegetaţie ca şi apele neinfestate de zoaiele industriale, fac din această regiune de şes un punct de atracţie pentru vilegiaturişti. Kilometri de tabere, de vile, corturi, caravane şi umbrele de soare se înşiră de-a lungul apei, coloritul lor luîndu-se la întrecere cu cel al pînzelor iolelor.

Locuinţele de vară traversează, într-o năvalnică expansiune, undele fluviului, cucerind "arhipelagul" care poartă numele binecunoscutului produs alimentar, dresingul "Cele 1000 de insule".

CROAZIERA ÎNTR-UN... SOS DE SALATĂ

Sau invers. Sosul şi-a căpătat numele, fiind inventat de un tînăr ajutor-bucătar de pe un vas care făcea curse regulate printre insulele lui Saint Laurent. Reţeta a fost preluată de numeroşi şefi, cucerind rapid lumea. Povestea, *si non e vero...* se termină, desigur, cu un tipic happy-end american: bucătarul nostru a devenit milionar, şi-a cumpărat o insulă şi a trăit pe ea fericit pînă la adîncă bătrîneţe.

Dumnezeu ştie cîte insule numără cele "1000 de insule". În orice caz, o sumedenie: mari, mijlocii şi atît de mici, încît cu greu şi-au putut face loc rădăcinile unui copăcel.

Croaziera printre ele porneşte dintr-o localitate cu nume indian, Gananoque. Te urci la bordul vasului "Thousand Islands", comanzi o ciorbă de fasole cu chili şi în timp ce "lava" ţi se scurge prin gîtlej, începi să numeri. Dar foarte curînd te laşi păgubaş, avînd altceva mai bun de făcut. De pildă, să admiri fantezia debordantă a arhitecţilor care au clădit aici case de vacanţă.

La un moment dat, zăreşti înălţîndu-se deasupra coroanelor copacilor turnurile şi crenelurile unor cetăţi medievale, vezi castele somptuoase, importate parcă de pe Valea Loirei, temple greceşti, pagode chinezeşti, palate indiene şi alte fantasmagorii, după gustul sau lipsa de gust a proprietarului.

Nu-s rare nici maşinile de lux (transportate de la şi spre mal cu un ferry-boat), nici iachturile de dimensiuni oceanice şi nici cîte un hidro-avion bondoc sau un helicopter-libelulă.

Printre fericiţii proprietari ai acestui Disney-Land fluvial, se numără membrii unor consilii de administraţie, politicieni cu apariţii regulate la televiziune, stele de cinematograf, cîntăreţi şi compozitori celebri. Una din insule a aparţinut lui Irving Berlin, pe adevăratul său nume Israel Baline, autorul neuitatelor melodii "Blue sky", Allways" şi al musical-ului "Annie, get your gun". Probabil că acest titlu i-a fost sugerat lui Berlin de poveştile senzaţionale despre crime, răpiri şi acte de piraterie care circulau prin partea locului.▷

E O LUME

UN "MOŞI" DIN MILENIUL III

Toronto e altceva... spun canadienii. E oraşul superlativelor. E *cel dintîi* oraş al ţării, cu *cel mai dezvoltat* sistem de transporturi în comun, cu *cea mai puternică* industrie, cu *cele mai importante* muzee, cu *cea mai trepidantă* viaţă culturală, cu *cei mai înalţi* zgîrie- nori...

Cum pui piciorul pe asfaltul Toronto-ului, eşti trimis să admiri simbolul lui, Turnul CN... cea mai înaltă clădire cu construcţie autopurtată din lume. De la bază şi pînă la vîrful antenei de televiziune = 553 metri (şi, cum spun mucaliţii, de la antenă pînă la bază încă 553 metri, în total peste 2000 de metri), fiind cu 20 de metri mai înalt decît celebrul turn de televiziune de la Moscova. E ceva, nu? Liftul te duce în 60 de secunde la restaurantul rotitor (350 m) şi în încă cîteva, la "Space Deck" aflat la o altitudine de 447 metri, de unde, într-o zi senină, s-ar zări cascada Niagara şi oraşul Buffalo.

Revii din acest voiaj în lumea viitorului, din acest voiaj aproape spaţial, cu ascensorul într-o actualitate foarte prozaică. În apropierea turnului se află marele stadion "Sky Dome" de 55000 de locuri, care, împodobit cu steaguri şi ghirlande, se pregăteşte să găzduiască un important meci de base-ball. Mase de spectatori se revarsă în direcţia porţilor, deşi au mai rămas cîteva ceasuri bune pînă la fluierul arbitrului.

REICHMANN, CAMPION LA ÎNĂLŢIME

La Toronto, blocurile din cartierul finanţelor sînt parcă mai frumos colorate ca în altă parte. Unele par turnate din oţel albăstrui, altele sculptate din marmoră neagră, iar altele, îmbrăcate în plăci de aramă. Printre ele, un fel de ceaun întors, îşi schimbă ziua culoarea după cea a cerului iar noaptea, devine incandescent. Este "Roy Manson Hall" o superbă sală de concerte. Panourile din interiorul ei se ridică sau coboară în funcţie de vibraţii, conferindu-i o acustică excepţională.

Wall-Street-ul din Toronto, sediul bursei şi al marilor bănci, şi-a cîştigat pe drept titlul de "expoziţie a arhitecturii secolului 21". "Royal Bank Plaza" cu cele două turnuri triunghiulare, "Toronto Dominion Centre" acoperit cu oglinzi de culoare închisă, "Commerce Court" sediul Băncii comerciale – un complex de patru clădiri, din care una cu 57 de etaje – şi îndeosebi "First Canadian Place", cuprinzînd şi zgîrie-norul "Băncii Montréal" de 72 etaje, proprietatea familiei Reichmann, cea mai înaltă clădire din oraş.

Amatorilor de distracţii "ultimul răcnet" le este rezervat "Ontario Place", instalat pe o insulă artificială pe lacul cu acelaşi nume. Complexul seamănă cu o platformă de foraj plutitoare din mileniul următor. Originalul "moşi" vizitat zilnic de mii de copii şi de vîrstnici cu sufletul tînăr, oferă tot ce există pe lume în materie de jocuri, spectacole şi plăceri gastronomice.

CEL MAI... CEA MAI...

Să revenim la superlative. "City Hall", primăria oraşului Toronto a fost pînă la construirea Turnului CN, *cea mai îndrăzneaţă* construcţie şi totodată simbolul urbei. Cele două clădiri care o alcătuiesc, arată ca nişte paranteze avînd între ele rotonda centrală, iar piaţa din faţa lor "Square Nathan Philipps" e prevăzută cu un bazin care se transformă iarna în patinoar.

Secolul 21... dar noi ne gîndim la strămoşii noştri indieni

Cel mai mare muzeu al ţării este "Royal Ontario Museum" cu peste 20 de departamente cu exponate din domeniul artelor şi ştiinţelor naturale, ca de pildă: Omul descoperitor, Extremul Orient, Ştiinţele Pămîntului, Ştiinţele vieţii, Lumea mediteraneană, etc.

"Eaton" este neîndoielnic reţeaua *celor mai mari* magazine universale din Canada şi poate din întregul continent (dacă Macy's-ul american nu ar opune veto). Primul "Eaton" a fost deschis la Toronto în 1869.

China Town, cartierul chinezesc din Toronto, cu vreo 300.000 locuitori de origine asiatică, nu este cel mai mare din lume, fiind întrecut de cel din Vancouver. Este considerat însă *cel de-al doilea* în afara graniţelor Chinei, ceea ce, la urma urmei, tot nu e rău.

"PORUNCA VREMII"...

"Mount Zions Hospital" e *cel mai mare* spital evreiesc din Canada. Spaţios, ultramodern în ▷

interior şi în exterior, posedînd şi un helicopter propriu, el inspiră admiraţie celor care-l vizitează.

Poate şi invidie? Sentimente de invidie pot fi trezite mai degrabă de zgîrie-norul lui Reichmann şi de alte proprietăţi mobile şi imobile ale coreligionarilor noştri. Exprimîndu-ţi această opinie, eşti contrazis vehement de prietenii torontezi. "La noi? Ce-ţi trece prin cap? La noi nu există antisemitism! Am avut cîndva şi un primar de origine evreiască"

Neevreii în schimb îţi citează cu preferinţă nume cu rezonanţă semită alături de sumele la care se cifrează averile lor. Ni s-a părut, la un moment dat, că aşa cum europenii se fălesc cu împăraţii, cu regii şi cu vestiţii lor generali, canadienii se laudă cu evreii lor bogaţi.

În privinţa antisemitismului ne-a lămurit un program cu public al televiziunii locale. Un program prezentat de nişte aşa-zişi actori comici. Unul dintre ei şi-a distrat asistenţa cu un scheci alcătuit din "bancuri" ce păreau scoase din colecţia "Porunca Vremii". Cică evreii din Miami (mimică adecvată), în necontenitele lor călătorii prin lume, îşi tîrăsc picioarele (demonstraţie!) fiindcă au... magneţi în pantofi. Ei stîlcesc frumoasa limbă americană (exemplificări numeroase) şi citesc de la stînga la dreapta, fiindcă la restaurant se uită mai întîi la preţ şi pe urmă la denumirea felului. Şi aşa mai departe... Acest show, a fost viu aplaudat de numeroşii spectatori din sală.

STRĂMOŞUL IROCHEZ

Dacă europenii posedă o istorie şi evreii bani, canadienii au rădăcini înfipte adînc în solul ţării. Cum asta? De unde rădăcini, şi încă adînci, cînd pionierii englezi şi francezi s-au aşezat aici în urmă cu mai puţin de trei secole? Iată explicaţia: canadienii şi-au descoperit sîngele indian! Ceea ce pînă nu de mult a fost considerat o pată, un stigmat, a devenit un titlu de nobleţe. Azi nu prea există indieni în Canada. Englejii, ca şi adversarii lor de veacuri, francezii, au avut grijă, colaborînd perfect, să-i trimită în cerurile strămoşilor lor. Dar tot ce aminteşte de indieni e azi la mare cinste. În parcuri, în faţa unor clădiri publice, a unor muzee şi chiar a unor magazine, stau înfipte totemuri viu colorate. În prăvălii se vînd mocasini şi haine de piele cu franjuri, iar panouri cu suliţe, arcuri şi tomahawk-uri împodobesc pereţii caselor particulare. În taberele de vară vezi colibe indiene – wigwam-uri – din plastic şi focurile se aprind cu beţişoare de lemn... prevăzute, pentru mai multă comoditate, cu capete de chibrit.

*

Pe şoferiţa noastră de la Toronto o chema Hilda. Blondă, grasă şi foarte comunicativă, ne relata tot felul de curiozităţi despre turiştii de toate neamurile pe care îi transportase în anii din urmă. Despre israelieni avea o părere excelentă, susţinînd că au ceva comun cu indienii din triburile canadiene. Ce anume, n-am reuşit să scot de la ea. La un moment dat, a întrebat provocator: "de ce origine credeţi că sînt eu?" Am opinat pentru una germană sau olandeză. A afişat un zîmbet compătimitor, declarînd cu mîndrie că e pe trei sferturi indiană şi că unul din strămoşii ei fusese un mare şef irochez.

Am căutat, fără succes să descopăr la ea vreo trăsătură indiană sau vreo urmă de pigment roşu. Nimic! Dar dacă simpatica Hilda din Toronto se vrea neapărat piele roşie, să-i spunem "catuga inoganda" sau ceva de genul ăsta, ceea ce, în traducere liberă, ar însemna... să-i fie de bine!

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

BRĂŢARA MAGNETICĂ

pentru SĂNĂTATE
rezolvă
MIGRENE, DURERI DE SPATE, DE PICIOARE ŞI REUMATISM
DEASEMENI, INTENSIFICĂ CIRCULAŢIA SÎNGELUI
●
"HANCUDA"
Ierusalim, str. Beţalel 96
Tel.: 02/243906 – 436193

YMCA
IERUSALIM
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"
●
YMCA
IERUSALIM
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
●

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEȚI LA INTREBĂRI!

COMEMORĂRI ÎN LUNA FEBRUARIE

După cele cîteva date de mai jos, puteţi dezlega care sînt personajele comemorate în luna februarie?

1) A fost primul corespondent al ziarului "Davar" la Varşovia; redactor al ziarului idiş "Unzer Wort", apărut în 1952 la Paris; a editat în Israel revista de critică teatrală "Cortina" (Masah).

2) Artist al Curţii Regale Române (1922); decorat pentru realizarea statuii regelui Ferdinand şi a portretelor reginei Maria şi al prinţului Carol.

3) Referindu-se la autoritate şi la stat, spunea: "Scopul statului nu este să domine oamenii şi nici să-i stăpînească prin frică, ci dimpotrivă să elibereze oamenii de noţiunea fricii, ca să poată acţiona în deplină securitate, fără a aduce prejudicii lor sau vecinilor lor".

4) A scris: "Pe aripile cîntecului", "Eşti frumoasă ca o floare", "Melodii ebraice", etc. şi lucrarea "Tragedii cu un intermezzo liric" (1822).

5) Fost şef rabin al Comunităţii Evreilor din Focşani (1900 – 1919); autor al lucrării "Despre femeie în literatura ebraică şi mondială" (1938).

6) A condus revistele "Caiete lunare" şi "Zodiac" (1930); redactor la "Cuvîntul liber"; a scris romanele "Nopţile domnişoarei Lili", "Amor încuiat" (1933), etc.

7) Redactor la ziarul "Opinia"; redactor, alături de Gala Galaction, la "Spicul"; autorul piesei "Carmel" (1914).

8) A publicat volumul de poeme "De vorbă cu bălanul meu" (1925) şi romanele "Ora sexuală" (1932) şi "Bărbaţi fără femei" (1932).

(Răspunsurile în nr. viitor)

Comemorările din luna trecută:

1) Martin Buber (m. 1965);
2) Asher Ghinzberg (Ahad Haam) (m. 1927);
3) Ronetti Roman (m. 1908);
4) I. L. Katznelson (m. 1917);
5) Shaul Adler (m. 1965);
6) Otto Warburg (m. 1938)
7) Peretz Smolenskin (m. 1885);
8) Iacob Wassermann (m. 1935).

În nr. viitor:

Tania Lovinescu: O spovedanie cam neobişnuită (şi, în legătură cu aceasta, un text de *I. M. Ştefan*, – din Bucureşti, interzis, privind felul cum a fost alcătuit volumul de articole politice ale lui M. Eminescu)

*

Un cuvînt despre episcopul Iuliu Hossu – de Tiberiu Anca

Un cuvînt despre drama lui George Silviu – de Lyonel Scanteye

Un cuvînt despre cine este (şi ce vrea) Mihail Cernea din Washington

Un cuvînt despre Paris – de Radu Klapper

Precum şi:

– *Dicţionarul neconvenţional* (continuare la Doctori); *Primim la Dicţionar* (cărţi noi de A. Goldenberg, Moshe Olier, etc); *Poşta Dicţionarului*

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

Situaţia planului de pace Shamir

MINIMUM NU UITA

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

Un nou capitol din Jurnalul Ninei Cassian. Pentru cei ce n-au citit primele părţi ale lucrării, cîteva lămuriri: Ali = Al. I. Ştefănescu, soţul autoarei; Jany = Vladimir Colin, întîiul soţ al autoarei: Mony = Ov. S. Crohmălniceanu; Geo = Geo Dumitrescu, poet.

Jurnalul Ninei Cassian: o explozie de adevăr.

●

(Continuare din nr. trecut)

New York, 1987

"Zidurile groase, cenuşii, tavanele înalte, boltite, ogivale, grinzile, pereţii lustruiţi de fumul timpului, uşile de lemn scump, clanţele de metal cu torsiuni complicate, întunecimea de cavou sau de sanctuar, nenumăratele firide, ascunzătorile, monstruoasele candelabre de recepţii princiare, cu false luminări sidefii pe tipsii grele de marmură, cu sofisticate vegetaţii de sticlă adăpostind cîte un bec palid ca un fruct suferind..."

...astfel descriam în cartea mea de proze "Confidenţe fictive", în nuvela "Moartea ca leit-motiv", o casă reală în care am locuit 15 ani şi unde au murit amîndoi părinţii mei.

Acum locuiesc în Roosevelt Island, într-un apartament de două camere, în care totul, mobila, lămpile, rafturile, inclusiv pianina, mi-au fost dăruite sau cumpărate de prieteni (ca şi aşternutul, ca şi prosoapele).

EXPLOZIA

Întorsătura fundamentală pe care a luat-o viaţa mea se datorează, în cea mai mare măsură, tragicelor împrejurări care au dus la arestarea şi uciderea lui Babu Ursu.

Dar se pare că relaţiile mele cu autorităţile sînt nefavorabile, pe orice meridian. De curînd, mi s-a refuzat permisul de călătorie, astfel că am pierdut ocazia celor patru recitaluri de poezie pe care urma să le ţin în Anglia. Acest refuz se adaugă la cele primite din partea Fulbrightului, a lui Woodrow Wilson Center, a Institutului Radcliff şi chiar a revistei "Atlantic" (aceasta din urmă dîndu-mi o tandră şi proaspătă senzaţie de debut!)

Ultima oară, aşteptînd la I.N.S. (Instituţia americană care se ocupă de emigranţi, n. red.), am scris următoarele poezii:

"Eu, cu stiloul meu.
Sper să nu mi se termine
cerneala
înainte de a înregistra
o nouă înfrîngere.

Iată, acum aştept
să mi se refuze ceva:
dreptul la poezie,
dreptul la a călători într-o
portocală,
poate chiar statutul uman.
De fapt, identitatea mea e
tot mai incertă.
Fiinţa mea – o abstracţie.
Numele meu – o convenţie.

Babu Ursu: asasinat din cauza unui Jurnal intim...

Semne particulare – n-are.
(Ba da: o erupţie a
orgoliului pe obrazul
meu stîng).
Pînă la urmă,
refuzurile care mă asediază
îmi precizează făptura
aşa cum aruncătorul de
săbii,
prin săbiile pe care le
înfige în panou,
obţine perfectul contur al
victimei".

Şi a doua:

"Nu am nici o şansă,
deşi port
ochelarii de protecţie ai
iubitului meu.
(După cum se observă,
obiectele i-au
supravieţuit:
jacheta vişinie cu desen
luminos,
bascul cumpărat pe Bd.
Barbès,
pe toate le port cu mine,
în special, fotografiile...
cea în care mă
strangulează surîzînd
iar eu, cu un zîmbet fericit,
mă las strangulată;
cea în care, purtînd
ochelarii – pe care
acum îi port eu –
mă priveşte cînd cu reproş
cînd cu binevoitoare ironie; ▷

MINIMUM NU UITA

în sfîrşit, cea în care
nici nu mă strangulează,
nici nu se uită la mine
ci doar la ceva fără formă
către care înaintează,
retrăgîndu-se politicos din
Lume).
I.N.S.
nu e locul ideal pentru a-ţi
plînge răposaţii
dar nu mă pot stăpîni
şi publicul se uită la mine
ca la o nenorocită...
ceea ce şi sînt,
dacă avem în vedere
pierderile mele toate,
de părinţi, de pereche,
de pajişte,
de pat împărţit,
de patimă împărtăşită...

Funcţionarul nu se lasă
convins
de metaforele mele;
aproape că doresc să mi
se respingă
respectuoasa cerere de
poezie
– pentru a fi conformă cu
destinul meu,
familiarizată cu porunca lui
(mereu mă tulbură şi mă
dezechilibrează speranţa...)

Cu ochelarii iubitului meu
pe celebrul meu nas –
aştept, aştept, de veacuri
tot aştept
să mă strige Funcţionarul".

Mony Cronmălniceanu: iubire, pe de-o parte, împunsături în "Contemporanul" pe de altă parte

Bucureşti, ianuarie 1949

Sînt amărîtă peste poate. Mony m-a împuns într-un articol din "Contemporanul". E urît şi ruşinos ca doi prieteni (foşti!) să se scuipe în public. Apoi, ieri, Ali s-a purtat mizerabil. M-am repezit şi l-am lovit eu înainte să mă lovească el. Dar bineînţeles, fiind total nepricepută, am dat din nou cu pumnul în genunchiul lui şi mi-am învineţit mîna. După care m-a iubit.

Numai cu sîngele meu reuşesc să-l înduioşez. Numai cînd mă desfac în bucăţi...

*

Am citit o serie de cărţi: "Desculţ" de Zaharia Stancu – plin de poezie crudă, exotică, cu puternic caracter social, din viaţa ţăranilor; "Romanul de cinci parale" – grozavă, frescă originală, modernă şi clasică deopotrivă (trebuie să citesc mai multe de Bertolt Brecht): "Tovarăşii de drum" de Vera Panova – neaşteptat de agreabilă; "La machine à calculer" decadent revoluţionară, etc.

Acum mă apuc de "Lumière d'août".

*

A apărut "Urzica" şi s-a epuizat în cîteva ore. Se mai trage o ediţie.

*

Mi-am cîntat suita la cenaclu, cu succes considerabil.

*

Nu mă simt bine. Am puţină temperatură. După masă merg cu Jany la şedinţă. Se poartă frumos cu mine. Ce bine m-aş simţi, ocrotită de amîndoi: Jany şi Ali. O zi unul, o zi celălalt. (Asta e o lăcomie şi o prostie).

Februarie, 1949

Trec lunile... Îngrozitor... Nu scriu. La Urzica, mă enervez cu apucătorii de Cobar şi Baranga.

*

Constatasem că, din Mai, odată pe lună, Ali se autodepăşea în dragoste. De fiecare dată, mă iubea mai mult. Luna Ianuarie însă, a trecut prima, fără această escaladare. Desigur, au fost nenumărate momente, accese şi mărturisiri de dragoste – dar... Ori starea excepţională a devenit starea lui obişnuită, ori a început să scadă fervoarea.

*

Vreau să plec la Sinaia să-mi compun sonata.

Martie, 1949, Sinaia

Ali m-a condus aici, a stat două zile şi 1/2 şi azi a plecat.

Conştiinţa plecării lui inevitabile (are atîtea slujbe) m-a torturat tot timpul. Deşi intervalul petrecut cu el a fost neaşteptat de tern. Plimbările lungi, pe poteci înzăpezite, printre brazi, pe soare şi pe lună – au fost reci (la propriu şi la figurat), tăcute, apoetice. Nu din vina mea. Eu eram cu adevărat impresionată de decor şi de prezenţa lui la braţul meu – dar el era desăvîrşit inexpresiv.

În sfîrşit, ieri după-amiază, brusc, a avut un acces de dragoste şi a recunoscut că a fost "posac". Seara s-a încheiat cu căldură şi tristeţe. Nu l-am lăsat să plece la 5 dimineaţa şi l-am reţinut pînă la 1. Sînt liniştită dar aştept tristeţea adevărată, la ceasul de seară.

*

Cum am ajuns aici?

Timp de o lună am fost bolnavă. Greţuri, somnolenţă, uşoare hemoragii, astenie, capricii gastronomice. Doi mamoşi îmi spun că nu sînt însărcinată şi-mi prescriu medicamente contradictorii. Un al treilea, apoi un al patrulea – fiecare din ei, nedumerit, evaziv. Pînă la urmă, revin la primul mamoş care, de rîndul ăsta, îmi diagnostichează o sarcină. Îmi

▷

fac raclajul – urmat de dureri și de aceeași slabă, continuă hemoragie. În acest hal și cu două injecții de ergotină în mine, las baltă Urzica, S.S.D.R., totul și plec la Sinaia.

Ali a fost fericit că poate face copii și nefericit că mi-a cauzat asemenea turburări.

Tot nu mi-e bine. Temperatură mică, lipsă de poftă de mîncare.

Geo e aici și Sanda Movilă (o adevărată mamă pentru mine). Și Marin Preda. Vremea e admirabilă, pură, alb-verde. Crepuscule stranii, mov deschis. Luna – argint. Multă liniște. Dimineața, soare puternic. Zăpadă multă, moale, curată. Case colorate, poduri peste ape înghețate.

*

M-am întors dintr-o plimbare lungă, pe drumuri înzăpezite, printre umbre subțiri de brazi.

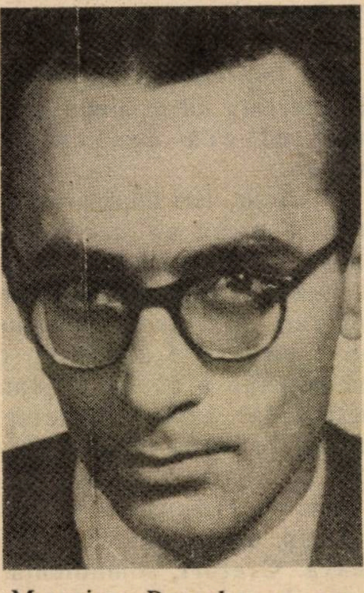

M. Preda: un Moromete autentic și crud

Marin Preda e un Moromete autentic și crud. Lovește zăpada ritmic cu un băț. Lovește cîinii care fug schelălăind. Mi-a făcut rău.

Geo pare să nu fie prea fericit.

Sînt foarte singură acum. Mi-e dor. Mă doare. Nu pot să plîng. Nu pot să dorm. Sînt cu mine norii, luna și papucii lui Ali, lîngă pat.

Iulie, 1975

Cu însemnările de mai sus a început lunga istorie a "vacanțelor mele de lucru", la Sinaia (și în satul 2 Mai) unde s-au scris aproape toate (dacă nu toate) cărțile mele. Locuind întîi în vile expropriate de la foști bogătași, apoi în castele regale, apoi în vile tot mai simple – semn al măririi și decăderii "înaripatei ginte" în ochii conducerii de stat și de Partid – timp de aproape trei decenii, am scris poezii, proză, articole, am compus muzică și am cunoscut îndeaproape sumedenie de confrați, unii consacrați, alții începători, unii mediocri, alții talentați sau chiar geniali.

Tot atunci, la Sinaia, a început și lunga istorie a turburatei mele relații cu Marin Preda.

Tînărul de douăzeci și șase de ani lucra la cartea care avea să-i aducă faima, "Moromeții", originală incursiune în psihologia țărănească, performanță de expresivitate lingvistică (înrudită cu performanța limbajului caragialian). Dar mai întîi, timp de cîțiva ani, avea să plătească și el tribut ideilor dogmatice, deși, ca și mine, îi apăruse prima carte (după părerea mea, cea mai bună din cîte a scris), "Întîlnirea din pămînturi".

În paginile următoare, se va evidenția temperatura de început a relației mele cu această fascinantă personalitate, care s-a întins pe durata unui număr de ani, cu mari variații de intensitate, cu lungi pauze, dureroase sau neutrale, cu tensiuni nerezolvate nici astăzi, după 25 de ani. (Parțial, cu personaje fictive, am analizat un asemenea problematic cuplu în nuvela "Un love story" din volumul "Confidențe fictive"). Voi opera tăieturi în jurnalul original, pentru a nu restitui cronicii de față decît faptele și cuvintele care, atît pentru Marin cît și pentru mine, indică gradații, accente semnificative în graficul unor sentimente pe care, pe atunci nu le bănuiam atît de complicate.

*

De cînd aveam cinci ani, știam că nu voi dori niciodată să am copii (cu excepția unui singur an, cînd îmi propusesem să fac un copil, ca suprem sacrificiu, pentru a-i dovedi lui Ali cît de mult îl iubesc!). Dincolo de structura și de justificările mele personale (printre care infantilismul meu persistent, aproape patologic, a jucat un rol important), sînt și azi convinsă că egalitatea deplină, valorică, *dintre bărbat și femeie nu se va realiza decît printr-o implicare* egală a *bărbatului și a femeii, în actul procreației. Prin* "egală", *înțeleg și cantitatea de timp investită, care acum e de ordinul minutelor pentru El și de ordinul lunilor pentru Ea.*

Dar, evident, mult mai mult, faptul că fătul se prinde și se dezvoltă în trupul femeii, în timp ce bărbatul rămîne indemn, fără importante modificări fizice sau psihice, creează *condiție de inegalitate. Născînd "pui vii", femeia devine o "leoaică" în apărarea puiului care a crescut în carnea ei – pe cînd, dacă "puiul" s-ar fi dezvoltat pînă la naștere într-un incubator perfecționat... De altfel, o asemenea experiență s-a încercat cu mulți ani în urmă, în Italia dacă nu mă-nșel – experiența fiind întreruptă la ordinul Bisericii. (Dar, la urma urmei, reproducerea speței ar fi devenit posibilă fără "păcat", fără actul "impur" al sexualității!) Asemenea cuvinte,*

▷

MINIMUM NU UITA

îmi dau seama, pot suna nu numai utopic ci, poate, revoltătoare și eretice, declarîndu-se împotriva Naturii, a voiei Domnului, etc. Dar nu mă pot împiedica să gîndesc că, eliberată de "sarcină", femeia s-ar putea dedica cu egală capacitate tuturor profesiilor considerate pînă acum exclusiv masculine. (Mereu se pun întrebări provocatoare de genul: "Cîte femei-compozitor cunoști?", "Cîte femei autoare de sistem filozofic există?" etc.) Pînă una alta, asuprirea unui sex de către celălalt continuă, mai fără perdea, mai folosind perdeaua de ceață a unor concesii de formă.

Martie, 1949

M-am obișnuit cu văduvia. Sînt calmă și limpede ca aerul. Vremea s-a mai pătat. A crescut căldura, zăpada e apoasă, se vede apărînd pămîntul. Marin Preda e sexual din creștet pînă-n tălpi. Neliniștit, nervos, timid, stîngaci, brusc, rău, rîde scurt. E sexual și cînd se scobește în dinți.

*

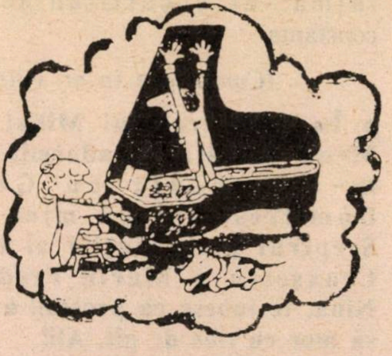

Ședință artistică la Alfred Mendelsohn. Am cîntat împreună, cu cîte o mînă, Mozart.

Martie, 1949

Azi dimineață, a treia față a vremii: vînt puternic, brazii se zbat. Noaptea drumurile îngheață.

M-am apucat să scriu o nuvelă despre Gius. Să mă descarc de acumulările polemice din adolescență!

Iulie, 1975

"Unde ești, copilărie...?" Gius (nu am terminat niciodată nuvela despre el) a fost fratele mare al mamei mele. Prezența lui în anii copilăriei și, mai ales, în ai adolescenței, mi-a generat un puternic sentiment de ură.

N-am făcut niciodată cercetări amănunțite privitoare la familia mea. Din informațiile pe care mi le-a dat tata, reiese că antecesorii mei se află pe pămîntul românesc de cel puțin 250 de ani... Mîndria mea (pe linia familei tatălui meu) o constituie existența unei străbunici, Rebecca Sommer, prima moașă cu diplomă din Țările Românești, cu diplomă semnată de Vodă Ghica (pot spune deci, că era o intelectuală!) Tot în familia tatălui meu se plasează un unchi al lui, Heinrich Seinder (Mătăsaru), om de vastă cultură, autor de poezii în limba germană. Tatăl meu, Iosif Cassian Mătăsaru, este, cum se știe, un excelent traducător din germană și franceză, avînd caiete de versuri originale – alerte, fermecătoare, fără profunzime – profilat pe această veche vocație de funcționar comercial, cu perioade de prosperitate și de șomaj.

Consideram această reprofilare a activității tatălui meu devenită în sfîrșit, posibilă, datorită împrejurării că, în socialism, munca literară și artistică era relativ bine remunerată.

Pe linia familiei mamei mele, nu am cunoștință decît de un vameș, de un găzar, de un podgorean, deși trebuie să recunosc că cele trei fete, mijlocia fiind mama mea, au dovedit talent la limbi, mama mea făcînd chiar versuri ocazionale și cîntînd cu glas frumos și justă intonație. Fratele mic, de asemeni, scria versuri, chiar cu mai mult talent decît mama. În sfîrșit, Gius (prescurtare de la Giuseppe, numele lui fiind de fapt Iosif) a fost fratele cel mare, bărbat frumos (familia mamei număra aproape numai frumoși și frumoase, spre deosebire de a tatei), plecat chipurile să studieze undeva în America de Sud (nici cei din familia mamei, nici cei din familia tatei nu au avut multă instrucție, tata însuși nu are mai mult de patru clase de liceu). După un timp petrecut în chip obscur și aventuros, Gius s-a întors în țară cu o pălărie de cow-boy, fără un ban, dar cu mari pretenții de a fi considerat drept cel mai important membru al familiei.

Cosmopolit, elegant (setea lui de lux mergînd mînă în mînă cu refuzul de a munci), întreținut de surori dar reușind să-și cumpere veșminte scumpe și lingerie fină prin Dumnezeu știe ce afaceri dubioase – prezența lui, mai ales în anii în

▷

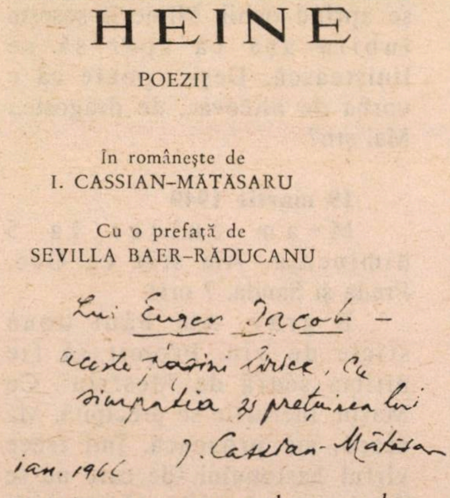

HEINE

POEZII

În românește de
I. CASSIAN-MĂTĂSARU

Cu o prefață de
SEVILLA BAER-RĂDUCANU

Lui Eugen Iacob –
aceste pagini lirice, cu
simpatia și prețuirea lui
I. Cassian-Mătăsaru
ian. 1966

Heine, tradus de Cassian-Mătăsaru. Autograf pentru graficianul E. Iacob, care a locuit o vreme în același imobil cu familia Ninei Cassian.

care a locuit în casa noastră mi-a provocat o ură de durată, stimulată printr-o mie de detalii zilnice. Zgîrcit, brutal, lacom (printre altele, mînca dezgustător!), prin egoismul lui sălbatic şi totala lipsă de scrupule, reprezenta o sinteză a tot ceea ce detestam! (De altfel, bănuindu-mă de idei comuniste, a ameninţat-o pe mama că mă va denunţa!)

Gius ar fi meritat o nuvelă în stil balzacian dar n-am avut şi nu am talentul de a crea "proză obiectivă"

Oricum, faţă de familia mamei am avut reacţii polemice, fiind mult mai legată de a tatei şi de tata însuşi, prietenul şi îndrumătorul meu literar şi artistic în anii copilăriei, cel care mi-a stîrnit dragostea şi respectul faţă de limbă, faţă de splendida limba română.

Martie, 1949

M-am trezit acum dintr-un vis îngrozitor ca o pedeapsă. Am visat că, întorcîndu-mă la Bucureşti pentru o zi, Ali îmi mărturiseşte că m-a înşelat. Mai exact, are o purtare ciudată, amară, disperată. Sanda Movilă îmi spune că l-a văzut pe Ali, la 7 dimineaţa, în tovărăşia unei femei căreia îi spunea: "Hai să-ţi arăt liniştea mării..." Apoi, Ali îmi explică ceva, anume că se despărţea pentru a doua oară de acea femeie, fostă iubită. Eu m-am repezit, am luat o frînghie groasă şi am început să-l plesnesc peste trup. I-am spus că ştiu tot şi că vreau să-mi povestească în amănunt. Ali şopteşte: "Restul nu contează..." "Ce nu contează?" "Nimic nu mai contează..." O spune cu un ton atît de tragic încît durerea m-a făcut să mă trezesc şi să sar în capul oaselor.

De ce am visat eu aşa? De ce atîta dureroasă confuzie? Ce misterioasă culpabilitate mi-a adus pedeapsa? Iată:

Aseară, după cină, Marin îmi propune o partidă de şah. Accept, joc prost şi în plictiseală. Apoi, îmi cere să mă plimb cu el – deşi era tîrziu – că "i-ar face o plăcere teribilă". O spune aproape morocănos, fără galanterie. Ne plimbăm mult, nesfîrşit – ţinîndu-ne de braţ. Mi se deschide, vorbeşte despre dragoste, suferă că arată mai în vîrstă decît e...

Cînd Ali a fost aici, l-am întrebat: "Vrei să-l fac pe Preda să se amorezeze de mine?"

Ali s-a întunecat replicînd că "individul e periculos..."

Da. E crud şi sălbatic. Nina, fereşte-te!

18 martie 1949

Cu Geo m-am lămurit: nu poate divorţa. Nu mai simte, nu mai doreşte nimic. E un om pustiit. Mi-a fost milă de el. Îl invit: "Vii diseară la vila Callos să-ţi cînt la pian?" "Nu. Mi-e frică." Atunci l-am invitat pe Preda şi i-am cîntat "Cîntecele de pustiu" de Silvestri. Peste puţin – era şi de aşteptat – soseşte şi Geo. A fost o seară plină de tensiuni.

Marin mă trage de păr. Ne ciorovăim. Cînd mă priveşte, i se aprind ochii. Mîine îi soseşte iubita aşa că sper să se liniştească. Deşi... poate că e vorba de altceva... de dragoste... Mai ştii?

19 martie 1949

M-am culcat la 5 dimineaţa. Am stat cu Geo, Preda şi Sanda. 7 ore!

E grav. Am băut două sticle de vin. Promit să fie ultima seară de "desfrîu". Cu Marin, lucrurile se precipită. Mă atacă, mă provoacă. Îmi trece vîrful bastonului (de care nu se desparte niciodată) pe şira spinării. Cînd tresar, zice: "Ce, eşti aşa sensibilă?" Se uită la mine, mă detailează, apoi: "Aşa sînt burghezii, au mîini frumoase". Iar mă atinge: "Ce tot am că mă lovesc de tine?"

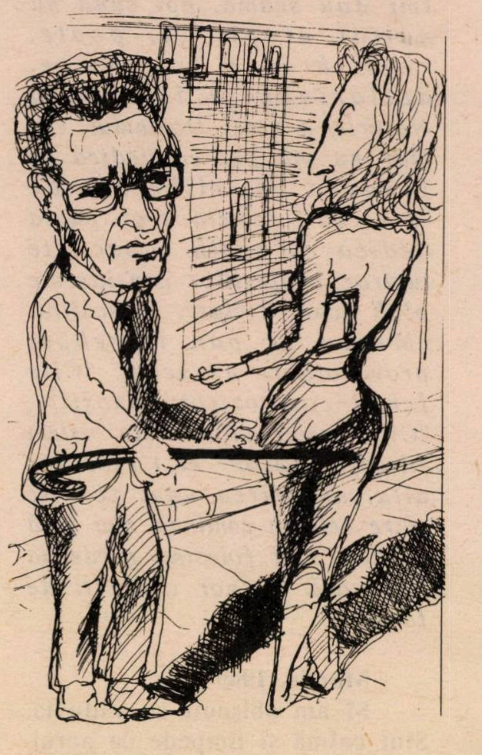

Preda: Ce, eşti aşa sensibilă?
Desen de Gitta Sion

*

Ali vine peste cîteva ceasuri. Îl aştept cu carnea şi cu inima. El e certitudinea, constanta.

(Continuare în nr. viitor)

● În patul regelui Mihai ● M-am culcat, am adormit şi m-am trezit cu Geo Dumitrescu lîngă mine ● Sceptrul prezidenţial al lui Ceauşescu ● Marin Preda: Nina, te iubesc ca prostul! ● O să mor cu tine de gît, Ali!

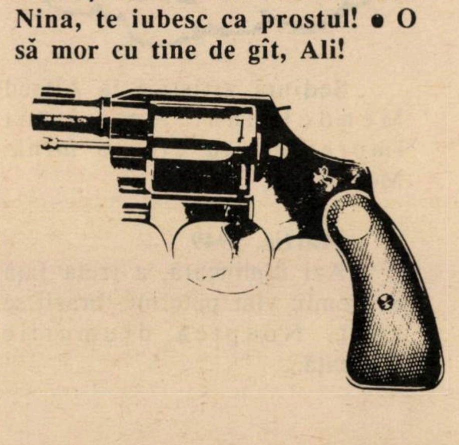

CAMPUS 75

Februarie. Cronicarul nostru literar, Eugen Campus, împlineşte 75 de ani. La aniversarea aceasta, care-l găseşte tînăr, drept şi-n mare formă a condeiului – trimitem eminentului critic, o îmbrăţişare cu "la mulţi ani!", o fotografie realizată anume de Heddy Löffler şi cîteva fragmente din paginile ce i-au fost închinate în Dicţionarul neconvenţional... de Al. Mirodan

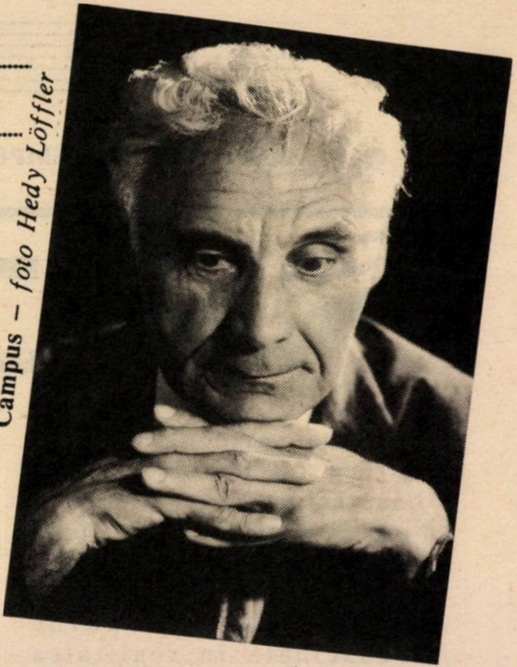

Campus – foto Hedy Löffler

Iosef-Eugen Campus este tipul intelectualului cu "două rădăcini", format deopotrivă la cultura română şi la cea ebraică (a nu se confunda cu idiş, caracteristică moldovenilor). El cucereşte premiul I la română, la *Matei Basarab*, dar, sub pupitru, citite pe furiş la ora de dirigenţie (poate şi fizico-chimice) se află nu numai schiţele lui Caragiale ci şi poeziile lui H. N. Bialik.

Trăieşte, ca tot adolescentul de carte, sub semnul literelor franceze (de altfel, va fi mai tîrziu, profesor de limba nr. 1 a generaţiei), dar, iată ceva ciudat, oraşul său lumină nu va fi Parisul, ci Ierusalimul.

După un început de studii la litere şi filozofie în Bucureşti, face un gest unic, îmbarcîndu-se la Constanţa pentru a-şi continua învăţătura în Palestina timpului:

"...În toamna lui 1934 – scrie Campus într-o notă bio-bibliografică adresată Dicţionarului neconvenţional – mînat de dorinţa de a-mi croi singur drum în viaţă, fără ajutorul părinţilor, plec în Palestina. Mă înscriu la Universitatea din Ierusalim (Filozofie – cu Bergman şi Roth, Filologia romanică – cu Pflaum Peri, Fizica – cu Samburski). În doi ani dau toate examenele pentru obişnuiţii patru ani de studii, prezint şi lucrarea de licenţă (despre Filozofia ştiinţei)... Paralel cu studiile universitare, muncesc pentru a mă întreţine. În Palestina, lucrez cîteva zile pe săptămînă ca salahor sau la săpatul gropilor pentru sădirea puieţilor în stîncile de pe Har Haţofim. Sînt cîtava vreme lăptar (distribui laptele la domiciliul clienţilor, cărîndu-l într-un bidon uriaş) şi fericit cînd găsesc o muncă mai uşoară, la universitate, la maşina de multiplicat sau, în cadrul expoziţiei comemorative Maimonide, ca prezentator poliglot".

Se întoarce în România, pentru vacanţă, cu gîndul de a veni la Ierusalim, în vederea ultimelor examene; dar – sîntem în 1936 – autorităţile îi refuză paşaportul, aşa încît îşi va relua studiile la universitatea bucureşteană, unde, după război, se prezintă la doctorat cu o teză despre C. Dobrogeanu-Gherea. Întretimp, scoate un studiu despre *Literatura pentru copii* (1939), precum şi (a doua rădăcină) cîteva lucrări pe teme iudaice, din gîndul de a injecta auto-încredere tineretului mitraliat cotidian, prin mass-media antonesciană, cu ideea despre inferioritatea neamului; *Peştera vrăjită* (Legende inspirate din folclorul evreiesc; 1942), *Istoria evreilor în epoca răsăriteană* (1943) etc.; acestea din urmă în întreprinzătoarea şi puţin cunoscuta astăzi editură a Comunităţii evreilor sefarzi din România.

Îl întîlnim, apoi, în anii postbelici, cu studii şi ediţii din scriitori de stînga: Anton Bacalbaşa, *Schiţe*, (1953); N. D. Cocea – *Un maestru al pamfletului literar*, (1955); N. D. Cocea – *Pamflete* (1956) etc.

Stabilit în Israel (1960), Campus se adaptează destul de greu (adică nu se prea adaptează) la atmosfera momentului literar pe româneşte, caracterizată printr-o ştachetă a exigenţelor la zece centimetri de pămînt şi printr-o indulgenţă à la "scrieţi băieţi (dar şi fete), numai scrieţi".

"...nu pot fi de acord – mărturiseşte el – cu critica practicată în presa israeliană de limba română. Tonul dominant în această critică este lauda ditirambică, lipsită de măsură. Ai impresia că, închişi în cercul îngust al literaturii israeliene de limba română, criticii au pierdut simţul proporţiilor. Din păcate, s-a dezvoltat în presa israeliană de limba română fenomenul nefast al coteriei. Oamenii se cunosc între ei şi nu-şi permit să spună decît «bine» despre un prieten. Şi-apoi, este ştiut adagiul prudent: o mînă spală pe alta..."

Cîteva lucrări: *Vîntule, tîlharule* (legende inspirate din folclorul evreiesc, 1942); *Istoria evreilor în epoca apuseană* (1943); *Fiii exilului*, studiu (1944); *Integrarea copilului în viaţa reală* (1945) în Israel, *Un israelien en France* (manual pentru şcolari, 1968).

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ERETZ ISRAEL... SUPER-HELM

Noua carte de umor și satiră a lui I. Voledi-Vardi, "Lăsați iordimii să vină la mine", cu o copertă, și ea satirică, de caricaturistul Godell, are, în primul rînd, marea calitate de a fi adînc înrădăcinată în realitatea israeliană. Precum Kishon în literatura ebraică, Voledi în literatura israeliană de limbă română știe să vadă metehnele israelianului și păcatele societății israeliene, le transformă în obiective comico-satirice, repetînd în gura mare, la modul literar, ceea ce mulți aci, la noi, gîndesc și uneori chiar spun la o șuetă. Ca tot israelianul ce se respectă, Voledi e un consumator vorace de știri, citește ziare, ascultă la radio, privește la televizor obligatoriul Mabat. Din aceste știri, din terenul fertil în situații absurde al actualității israeliene, cresc ca niște plante vivace, cu rapidă deși poate efemeră dezvoltare – schițele acestui volum. Citite una după alta, ele aduc, prin însumare, o viziune de ansamblu a societății israeliene de azi. Eretz Israel ni se dezvăluie, spre stupoarea unora ca un modern Super-Helm.

*

"Un satelit alb-albastru" pornește de la știrea, comunicată în ziare, la radio și la televiziune, că mica noastră țară a izbutit ceea ce numai cîteva state din lumea întreagă izbutiseră: să lanseze un satelit propriu. Există viață pe Marte?, se discută în ziare cu privire la anumite studii întreprinse de savanți, iar Voledi discută dacă, și cel fel de viață există în Israel ("Există viață pe Marte?"). În "Sindromul... opincilor", autorul se leagă de cuvîntarea rostită de șeful Maarahului la sărbătorirea Rabinului Șef al României. Este unul dintre puținele cazuri în care Voledi nu se mulțumește numai să folosească ironia (declară că Peres suferă de o boală cronică: sindromul opincilor, căci vede aliaua română ca o alia în opinci, săraca, "liniștită, harnică, cuminte și devreme acasă"), dar trece și la tonul vehement al pamfletarului indignat. După alegeri, spune el, totul se va schimba. Circul discursurilor se va închide "S-a sfîrșit deocamdată cu auto-tămîierile, cu "teatrul românesc", cu marile speranțe și drumuri care se deschid alialei române, harnică și demnă. "Evrei demni și mîndri", cum spune Eminența Sa Rosen și care, fiind încălțați cu opinci, nu sînt în stare să dea un picior în... fundul celor care îi umilesc, îi disprețuiesc și au alergii numai cînd aud cuvîntul "romanim".

Alte schițe se bazează pe statistici sau rapoarte științifice. "Noblesse oblige" comentează statisticile cu privire la femeile bătute de bărbați. "Țara sehelului" discută rezultatele unei statistici care situează Israelul în fruntea țărilor cu copii supradotați". "Creier artificial" dezbate problema transplantării la om a unor organe de animale. "Alergia la soț" ridică probleme în legătură cu tendința de a explica tot ce nu știi în medicină prin termenul comod alergie. "Ziua cuplului" se referă la probleme de sexologie și antropologie comparată.

*

Substratul faptic este însă imediat "răsturnat". Francezii ar întrebuința termenul potrivit "culbuter", care e plastic și are și o implicație sexuală, ca în "culbuter une femme" pentru a obține de la ea ce vrei tu. Faptul serios, documentul statistic, concluzia cercetării științifice își pierd brusc "stabilitatea", statutul lor demn. Devin obiect al "acțiunii" umoristice de "comicizare" și satirizare. Trambulină, pentru echilibristica de pseudo-clovn a autorului.

Procedeele compoziționale sînt multiple.

Cel mai simplu este jocul de cuvinte. Vorbind despre "Festivalul cadourilor" dăruite de Roș Hashana, sărbătoare în care oamenii s-ar cuveni să se roage pentru iertarea *păcatelor* săvîrșite, autorul remarcă: "Ori, tomai procedînd la achiziționarea atîtor cadouri, comite un nou păcat: *păcat* de atîția bani irosiți, (...), păcat de irosirea unor bunuri de care în majoritatea cazurilor nu avem nevoie, căci le-am obținut în dublu, triplu, cvadruplu exemplar anul trecut, acum doi ani, acum un deceniu". Și apoi, după această abilă schimbare de macaz lingvistic, autorul continuă pe această "linie" în tot restul schiței.

Un alt procedeu compozițional este reducerea la absurd, unul dintre procedeele cu veche și strălucită tradiție literară (vezi Caragiale). În "Medical Centrer Limited" autorul se preface că admiră ideea medicilor de a transforma spitalele și toate instituțiile

▷

medicale de stat într-o uriaşă întreprindere particulară. "Părerea mea este că ideea medicilor trebuie luată foarte în serios şi extinsă oriunde e posibil". Propune deci să se transforme şi Knessetul, şi Guvernul, şi Histadrutul, Aliaua, şi chiar statul în societăţi particulare. O avalanşă de detalii arată "convingător" avantajele ce s-ar obţine astfel.

Din păcate, procedeul cel mai frecvent utilizat în acest volum este dezvoltarea enumerativă. Ideea iniţială este ilustrată printr-o serie întreagă de exemple luate din diverse sectoare ale vieţii israeliene. De pildă: Dacă satelitul nostru ar urmări nu lumea ce ne înconjoară, ci propria noastră ţară, ar descoperi o serie întreagă de păcate strigătoare la cer. Sau: Alergia este un pretext medical pentru a justifica orice. Deci: "Israelianul are alergii la toate. Alergii la păstrarea liniştii, e alergic la păstrarea legilor, la sfaradim şi viceversa (...) În schimb, nici unul nu e alergic la ceai, la cafea, la voiajuri huţ etc"...

Sau: Căldura de cuptor îţi ia minţile. Dar la noi sînt atîtea lucruri pe care le facem fără cap! Să fie oare numai din cauza caniculei? Şi urmează o listă de lucruri fără cap.

Uneori, acest procedeu facil este "facilitat" şi mai mult. Sub un titlu comun, înşiruire de paragrafe ilustratoare, ca în "Recorduri", "Încotro, adoni?", "Mitun", etc.

Precumpănirea procedeului compoziţional enumerativ prezintă încă un pericol, greu de ocolit. Monotonia şi consecinţa ei inevitabilă: scăderea interesului, oboseala. Dînd de fiecare dată o listă întreagă de lucruri fără cap săvîrşite în diverse sectoare ale vieţii publice şi particulare în Israel, autorul ajunge, fără să vrea, să se repete. În afară de "firmă", care s-a schimbat, "marfa" vîndută e aceeaşi sau cam aceeaşi, ştii dinainte la ceea ce trebuie să te aştepţi.

*

Cele mai bune pasaje sînt acelea în care Voledi găseşte tonul just (de şuetă israeliană), şi-l menţine neştirbit, cu sunetul specific: "Da, domnule, să auzi şi să nu crezi. Ştiam că sîntem poporul cărţii, că sîntem un popor dominator, că sîntem agresori, masochişti, imperialişti, dar nu am bănuit un singur moment că sîntem şi aşa un popor, cum să spun, iubăreţ. ("Sexu-i cu belea").

Exagerarea artistică şi ducerea la absurd îi dau prilejul să ajungă la formulări pertinente. "Pun mîna în foc că, la transmiterea fotografiilor de pe Neptun, am văzut ceva urme de... Hakenkreuz şi de antisemitism. V-ar mira? Pe mine nu". Sau, pentru a sublinia ipocrizia bogătaşilor: "Nu-mi pasă cît o să coste (n.n. sărbătoarea de bat mitzva), principalul e să pară modest". Sau cu privire la reducerea subsidiilor: "Cea mai teribilă clovnerie posibilă. De 20 de ani se reduc anual cu cîte 10 – 15 procente şi totuşi – minunea minunilor – mai există o cantitate de 80% de subsidii care trebuie să fie reduse".

*

Spuneam că, prin acumulare, şi prin accentul pus pe lucrurile fără cap de la noi, imaginea de ansamblu este aceea a unui Eretz Israel gen Super-Helm modern.

Ar fi nedrept să-i reproşăm, indignaţi: "Aşa arătăm noi? Arunci noroi în ce avem mai sfînt. Nu vezi nimic din ce e pozitiv". Desigur că Eretz Israel nu e o ţară a "proştilor" din Helm, o ţară a absurdului. Desigur că are multe aspecte pozitive, minunate realizări şi oameni minunaţi, demni de tot respectul. Dar nu sublinierea acestora constituie obiectivul specific al satirei, ci dimpotrivă, dezvăluirea metehnelor şi păcatelor noastre. Numai dacă sîntem făcuţi atenţi asupra lor, sîntem ajutaţi să ne dezbărăm de ele. Acesta, numai acesta este rolul – pozitiv – al satirei.

Dacă am avea de reproşat ceva acestui tablou, ar fi faptul că majoritatea păcatelor prezentate sînt, totuşi, relativ secundare. Ne miră faptul (de fapt, nu ne miră, dată fiind poziţia afirmată în articolele lui Voledi) că autorul a trecut cu vederea absurdul major, esenţial al Israelului de azi. Absurdul situaţiei Kafkiene în care ne zbatem, incapabili, în ciuda eforturilor, de a înfăptui pînă la capăt idealul sionist în strălucirea lui social-umanitară. Siliţi de împrejurări tragice, în legitimă apărare, am devenit noi, foştii prigoniţi, "stăpînii" unui alt popor şi deci, în ochii acestuia, prigonitori.

Desen de Adrian Lucaci

CARTEA

În curînd va apărea un roman cu adevărat inedit, o carte atractivă din toate punctele de vedere, un volum al cărui subiect tratează despre viaţa evreilor originari din România:

"DRAGOSTEA, – MAI TARE CA MOARTEA!"

de SIMION SĂVEANU

"Cartea dragostei şi urii", cum s-ar mai putea intitula, dezvăluie cît de puternic este cel mai sublim sentiment omenesc, relatînd şi despre sinuoasele lui căi, vizavi de ura atavică înrădăcinată în sufletul unor "oameni-fiară";

Romanul va arăta pînă unde poate merge sacrificiul unor părinţi sau cel al copiilor acestora;

Bunicii, părinţii, nepoţii şi copiii sutelor de mii de victime nevinovate, ucise mişeleşte în genocidul petrecut în România vor afla acum amănunţit ce s-a întîmplat cu rudele lor dragi. Întregul serial de crime şi înfiorătoare drame a fost consemnat pentru prima dată într-un volum;

Dezvăluirile unui ziarist evreu ascuns timp de trei ani în citadela presei bucureştene;

Fantasticele previziuni ale scriitorului Constantin Stere cu privire la uciderea lui Nicolae Iorga de către legionari.

Colaboratori de prestigiu îmbogăţesc textul cu memoriile lor: dr. Alexandru Şafran, fost Mare Rabin al României în timpul războiului, rabinul Efraim Gutman, din Tel Aviv şi d. Paltiel Segal, preşedintele "Gordoniei" din Israel. În aceste amintiri se arată cum au fost salvaţi sute de mii de coreligionari, minunea din pădurea Jilava petrecută în timpul rebeliunii legionare şi despre eroismul tineretului sionist din România în lupta pe viaţă şi pe moarte cu asupritorii.

Volumul se încheie prin consemnarea a 40 de mesaje scrise de israelieni, care arată cum le-au fost ucise rudele.

"Dragostea, – mai tare ca moartea!" nu putea să apară în România din cauza conţinutului său incandescent, fiind un volum care prezintă "pe viu" întîmplări demne de Apocalips. Tras într-un tiraj redus, cine vrea să dispună de o adevărată enciclopedie a iudaismului român, va afla data apariţiei lui în această revistă. (A)

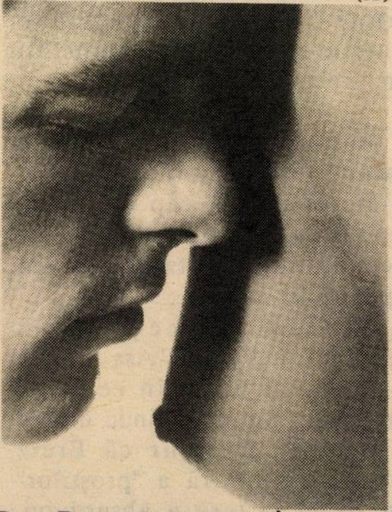

Da. Dragostea e mai tare ca moartea (şi chiar mai tare ca politica).

• Marţienii

"...A apărut, iată, în vîltoarea evenimentelor ce au urmat fugii şi prinderii lui Ceauşescu, un cuvînt a cărui folosinţă s-a răspîndit cu o neverosimilă iuţeală. Este cuvîntul "terorist". Acest cuvînt exista, bineînţeles, în limba română, dar era utilizat aproape exclusiv în informaţiile şi în articolele de politică externă. Fenomenul terorismului bîntuia pe alte meleaguri. Şi iată că, de cîteva săptămîni, s-a descoperit că şi în România ar exista "terorişti"... Explicabilă, poate, prin caracterul dramatic al împrejurărilor, utilizarea termenului "terorist"... devine însă un abuz. Un abuz şi o capcană.

Un abuz pentru că, în realitate, nu de "terorişti" a fost vorba, ci de o instituţie de stat, specifică sistemului, constituită şi funcţionînd la vedere. Aşa-zişii "terorişti" nu au fost membrii unei grupări sau organizaţii clandestine, ei aparţineau unui organism de stat. Întreţinut de stat şi reprezentînd statul, această instituţie avea, se poate spune, o existenţă şi legală şi legalizată, cel puţin din punctul de vedere al sistemului existent. De ce atunci, să-i numim "terorişti"? De ce să nu le spunem pe nume? De ce să degajăm de responsabilitate cea mai sinistră instituţie din România ultimilor patruzeci de ani? Mîine-poimîine vom auzi şi vom citi, în aceste condiţii, că de fapt securitatea este devotată poporului şi că de fapt cei ce au ucis şi au torturat au fost nişte "elemente izolate şi declasate". Nişte "terorişti", nu se ştie de unde apăruţi şi care, probabil, nici nu erau români, ci marţieni..."

(Fragment din articolul "Cealaltă eliberare" de Mircea Iorgulescu – *Europa Liberă*)

Şafran cu Henry Kissinger: întîlnire la vîrf spiritual

ŞAFRAN

"Resisting the Storm" este titlul volumului de memorii (anii 1940 – 1947) al dr-ului Alexander Şafran, fost Şef Rabin al României, volum apărut în 1988, în editura "Yad Vaşem".

Cunoscuta editură *Stock* a publicat, recent – cum de altfel am anunţat – versiunea franceză a acestor memorii, ca o "adaptare", – un fel de "condense", purtînd titlul "Un tison arraché aux flammes" (Un tăciune smuls din flăcări).

În curînd va fi publicată în ebraică traducerea integrală a volumului "Resisting the Storm", – şi e dincolo de orice îndoială că va trezi cel puţin acelaş interes pe care l-a deşteptat în numeroase ţări europene.

Personalitate de primă mărime a judaismului mondial, necontestată autoritate în domeniul Kabalei, dr. Alexander Şafran pune în lumină dramatica perioadă din anii celui de-al doilea război mondial străbătută de evreimea din România, al cărei conducător spiritual a fost, – obşte pentru salvarea căreia s-a zbătut, deseori, cu disperare.

Cum s-a mai revendicat, de altfel, repetăm: deosebit de importantele memorii ale Şef Rabinului dr. Alexander Şafran *trebuie* să apară şi în limba română. Ele alcătuiesc, realmente, o cronică a vieţii evreilor români între anii 1940 – 1947, o cronică scrisă de pe poziţia celui ce a avut un rol activ în îndîrjita luptă pentru salvarea unei întregi colectivităţi, – o cronică interesînd nu numai pe evreii originari din România, ci cercuri româneşti de oriunde ar fi, – volumul înregistrînd şi o mulţime de personalităţi ale vieţii publice şi politice româneşti.

Cu atît mai necesar este ca acest volum de memorii să apară şi în limba română, cu cît pe unde vrei şi nu vrei întîlneşti azi memorialişti de ocazie – "scriitori" de memorii "după ureche"... falsă, ori de memorii "supte din deget", – dezinformînd, cînd nu informează tendenţios.

Toate motivele pledează, aşadar, pentru apariţia şi în limba română a volumului de memorii scris de dr. Alexander Şafran.

M. R.

Regele Mihai I: l-a respectat pe Şafran. Cu adevărat.

SERGIU LEVIN

MOSHE OLIER

COINCIDENŢE

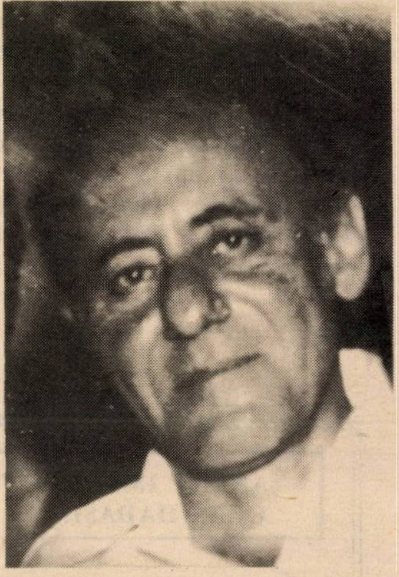

Cele cinci – nu ştiu cum să le spun – confesiuni, amintiri, depoziţii, participări la dezbateri etico-socio-familialo-naţionalo-internaţionale şi alte varii domenii de preocupări ale domnului Olier, deşi nu ne recomandă un scriitor cine ştie ce obsedat de plasticitatea cuvîntului care să spună adevărul, ne reţin totuşi mai mult decît atenţia, datorită unui ciudat efect de simpatie extra-literară. Atîtea şi atîtea cărţi "frumos" ba unele chiar "deosebit de frumos" scrise inundă piaţa, stivuindu-se a remuşcare nerecenzată pe masa cronicarului, încît, zău, cîteodată parcă-ţi prinde bine a auzi cum se-nfiripă din foşnetul de pagini, fără ifose stilistico-structurale, o voce curat omenească. ▷

CARTEA

Moshe Olier povesteşte simplu, aproape fără nici un epitet, în graiul cetăţeanului ce nu ţine neapărat să facă impresie "literară", întîmplări de ale noastre, de toate zilele, unite prin motivul tematic al "coincidenţelor", care dintotdeauna ne-au pus pe gînduri, semnalîndu-ne parcă existenţa cuiva, carele de acolo sus, ne iubeşte... dacă nu ne trăzneşte! Pretexte pentru confesii şi pledoarii, selecţiunile volumului se constituie ca tot atîtea originale "pre(ante)texte", alăturîndu-se ca filele într-un dosar ce ar purta ca motto: "Iată ce gîndesc (explicînd şi demonstrînd pe îndelete) eu despre... pedagogie ("Examenul"), război şi frăţietate umană ("Pe un aeroport"), predestinare în dragoste ("Florin"), educaţie sentimentală ("Întîlnirea") şi soarta poporului evreu, Holocaust, demnitate, responsabilitate, relaţii internaţionale post-belice şi mai tot ce ne-nconjoară în a noastră devenire ("O discuţie în tren"). Cu excepţia ultimei expuneri academice de idei, care de fapt nu e decît o înşiruire alternantă de teze şi contra-teze, celelalte patru "coincidenţe" ne propun imaginea unui adolescent cu tîmplele albite care şi-a păstrat nealterată nevoia de intervenţie, cu orice preţ, în mai toate dezbaterile pe care viaţa ni le oferă "zi de zi, ceas de ceas şi în proporţie de masă"... nu-i aşa?

Sinceritatea, stilul în general direct, deşi uneori cam împovărat de o ciudată distincţie pedagogică, incontestabila şi omogena bună credinţă, poziţia morală inatacabilă precum şi un abur de "bună creştere" de pe vremuri, conferă întregului volum un parfum de curăţenie naivă şi "bon enfant" care îl face apt de a fi pus la îndemîna tuturor cititorilor de toate vîrstele din familiile în care o carte odată începută se citeşte pînă la sfîrşit

MINIMUM este de părere că Gorbaciov – şi europeana sa Raisa – nu merită necazurile care s-au abătut asupra lor, acum, în Azerbaidjan. Şi-n alte locuri.

ANUNŢ IMPORTANT CĂTRE
OLIM HADAŞIM ŞI TURIŞTI

★ AVEŢI POSIBILITATEA ★
★ DE A ACHIZIŢIONA ★

PRODUSELE
SONY

TELEVIZOARE – VIDEO-TAPE –
GARNITURI STEREO
FĂRĂ TAXE, INCLUSIV EXPEDIŢIA ÎN
ROMÂNIA

PENTRU DETALII ŞI COMENZI:

☆ SALA DE EXPOZIŢIE ☆
☆ **ISFAR** ☆

STR. AHAD HAAM 9, TEL AVIV
(MIGDAL SHALOM)
TEL.: 03-5101515

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

ADRIAN MARINO

M. BLECHER "AVENTURI ÎN IREALITATEA IMEDIATĂ"

Poate fi numit Blecher un "Kafka român"? Este întrebarea pe care o pune Adrian Marino, unul dintre cei mai mari esteticieni ai României contemporane

Destinul singular al operei lui Marcel Blecher, care a făcut o carieră literară marginală în anii 1930 – 1937, redescoperit abia după 1970, în România şi Franţa, se datorează în parte faimei, mai mult decît europene, dobîndită de Kafka şi emulii săi, Walser şi Bruno Schulz: univers absurd, acceptarea coşmarului ca formă "normală" a existenţei, acuitate spirituală şi senzorială ieşită din comun, la graniţa patologicului, conştiinţa lucidă a existenţei tragice, trăită în formele cele mai banale, cotidiene, adesea triviale.

Poate fi, însă, numit Blecher un "Kafka român"? Există la el o disponibilitate pentru "aventură", pentru "miraculos", chiar pentru "romanesc", care aparţine numai lui. Ceea ce îi conferă originalitate literară este capacitatea sa, cu adevărat rară, de supraexcitare lucidă a conştiinţei, pentru a înregistra pas cu pas existenţa ca spectacol "miraculos" şi "răsturnat", normal şi maladiv – înclinarea de a o transforma printr-o perversiune, o corupere şi o "torpilare" constantă a tuturor raporturilor şi percepţiilor aşa-zise "normale".

Fără îndoială, romanul lui Blecher se pretează la numeroase chei "psihanalitice", "existenţialiste" sau "patologice". În această privinţă, densitatea lui este puţin obişnuită. Preferăm totuşi o primă lectură dintr-un unghi strict literar şi să ne întrebăm dacă putem numi "modern" ceea ce ni se pare a fi o caracteristică a sa fundamentală: tendinţa continuă, structurală, profund autentică, de a inversa raporturile, percepţiile, imaginile, experienţele vitale. Ne aflăm în faţa unui caz tipic de metamorfoză – negativă şi organică – a realului. Un tînăr pe care o ereditate încărcată îl predispune la un declin fizic şi moral imediat, perfect conştient de tragedia pe care o trăieşte, transformă foarte banala sa existenţă, consumată obscur într-un tîrg moldovenesc, într-un incredibil spectacol interior, supus surprizei, ineditului şi "aventurii".

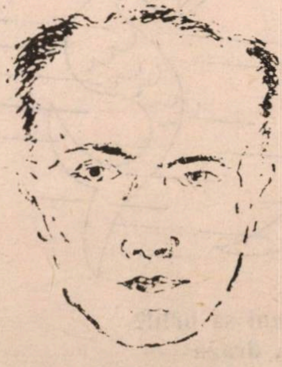

Blecher: Autoportret

Originalitatea procedeului constă în a inversa metodic întregul "sistem". Blecher se aşează astfel, cu mari resurse de luciditate şi satisfacţie interioară (atît de fireşti în nevinovata lor "perversitate"), în banalitate, în trivialitatea extremă a existenţei, într-o continuă "criză" a normalului. De aici, căderile lui constante în stări de disperare, sentimentul puternic al inutilităţii tuturor lucrurilor; de aici, imaginile "masochiste" de putrezire şi descompunere, de aici – o veritabilă şi pasionantă aventură a dedublării şi a confruntărilor dintre real şi ireal, vitalitate şi patologie, dintre personalitatea obiectivă a eroilor şi eul său imaginar, totul susţinut prin fine descrieri de pierdere a conştiinţei propriei fiinţe ("cine sînt eu cu adevărat"?). De aici, în sfîrşit, artificialele înscenări, cu alunecări şi confuzii de planuri, pînă la înceţoşarea conştiinţei, pierderea înţelesului şi iremediabilele naufragii în absurd. Toate aceste sondaje dezvăluie o economie a mijloacelor, o concentrare a expresiei şi o precizie a privirii care indică o adevărată stăpînire a scriiturii – calităţi care nu pot fi contestate, oricît ar fi ele de îndepărtate de universul nostru moral.

Autenticul şi inautenticul se confundă; sensul lasă loc unei totale lipse de semnificaţie,

►

irealul alungă realitatea amorfă şi neutră, neantul capătă dimensiuni nebănuite. Totul devine surprinzător, fascinant şi de un "romanesc" absurd. A da un conţinut pozitiv, concret, formelor "vide", "negative", a transforma banalitatea, dezolarea, vanitatea şi inexistenţa în valori literare pozitive vădesc, fără nici o îndoială, un talent real de a transfigura neantul. De aceea, ideea de "inutilitate", de "absenţă a înţelesului", ideea de "irealitate" revin obsedant. Dar la Blecher "absurdul" trăieşte, căci ceea ce se petrece în subtext este o luptă patetică între viaţă şi moarte, între "vidul" şi "plinul" existenţei, văzute ca metamorfoze spirituale şi intelectuale. Se pot face multe comentarii psihanalitice despre sensul pozitiv al "hrubei", despre experienţele sexuale ale eroului, mai ales despre extraordinara imagine a păpuşii de ceară, care ia foc şi se topeşte sugerînd împerecherea. Şi, dominînd toate aceste acuităţi maladive, presimţirea obsedantă şi acceptată a morţii, cu obsesia cadavrului, a înmormîntării, exhumaţiei, a coşmarului macabru... Insolitul a încetat să fie ficţiune. La Blecher el devine regim normal, o formă inversă de existenţă, consumată cu perfectă luciditate.

Mai mult: răsturnarea raporturilor normale se însoţeşte cu o adevărată bucurie, o voluptate a inutilului, a deriziunii şi putrezirii. Nu e vorba numai de acceptarea banalului, a insignifiantului şi informului. În cîteva pagini ieşite din comun, romancierul descrie satisfacţia profundă a descoperirii acestei aventuri a banalităţii, a infinitei dezolări (atît de fascinantă însă!) în faţa unei ambianţe lipsite de orice relief, tinzînd să devină tot mai artificială (atmosfera de serbare de bîlci, de film mut, de umil spectacol de provincie); miracolul obiectelor şi fiinţelor obscure, obsesia lucrurilor învechite, murdare, derizorii, bucuria cufundării în noroi, de a se transpune, pînă la identificare, într-un regn al impurităţii absolute. Ascuţimea senzorială a lui Blecher preface sub ochii noştri cotidianul într-un spectacol extraordinar, plin de surprize şi revelaţii. O aură tragică, adesea străbătută de un umor atroce, îmbracă acest caleidoscop de imagini, pendulînd între revelaţia ieşită din comun şi insignifiantul absolut. Tragic în deriziune, în scena sinuciderii ratate, tragicul, pur şi simplu, al unei conştiinţe lipsită de vitalitate, puritate şi energie...

Romanul lui Blecher (apărut în 1972 la Paris, în excelenta traducere a Marianei Şora), poate fi considerat o autentică "revelaţie" literară, încă o contribuţie românească la literatura modernă.

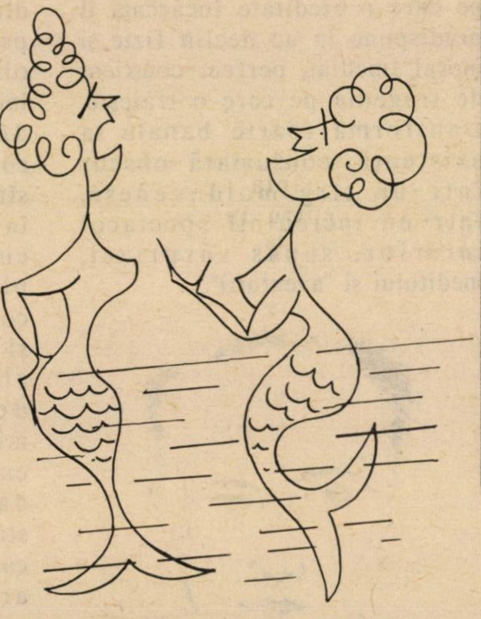

– Ce-ţi veni să urli!?
– E 3 fix, dragă

Livadaru

DESPĂGUBIRI şi PENSIE din GERMANIA

AVEM PLĂCEREA DE A ANUNŢA PUBLICUL CĂ NOUA LEGE REFERITOARE LA PENSIE A FOST APROBATĂ, ÎN SFÎRŞIT, DE BUNDESRAT, ŞI PUTEŢI ACUM DEPUNE ÎN DEPLINĂ SIGURANŢĂ CERERILE DVS. PENTRU PENSIE!

SPECIALIŞTII NOŞTRI, PERSOANE DE ÎNCREDERE, VĂ VOR DA ÎNDRUMĂRI COMPLETE ÎN LEGĂTURĂ CU 5.000 DE MĂRCI ŞI, DE ASEMENEA, PENTRU ACEI CĂRORA LE-A FOST REFUZATĂ CEREREA ÎN TRECUT.

GRĂBIŢI-VĂ! TIMPUL E LIMITAT PENTRU CEREREA DE PENSIE
Adresa noastră:
TEL AVIV, STR. NAHLAT BENIAMIN 1, CAMERA NR.5
Zilnic între orele 8,00 – 17,00
Vineri de la 8,00 – 13,00
LA HAIFA,
în zilele de duminică şi miercuri,
între orele 8,00 – 17,00
în STR. HERZL 61
Tel.: 03-5103157, 03-5103934

PENTRU NOII VENIŢI REDUCERI MARI!
VĂ VOM SERVI CU PLĂCERE

ophir tours

CARTEA

VICTOR ESKENASY
(LAUSANNE)

"LIBER" ŞI ALTE NOTE DE LECTURĂ

1. Eugen Ionescu a împlinit nu de mult respectabila vîrstă de 80 de ani.

Omagiul cel mai frumos îi vine de la un omonim, istoricul şi criticul literar Gelu Ionescu, stabilit la München, printr-un volum a cărui triplă dedicaţie: "Memoriei tatălui meu, lui Tudor Vianu, profesorul meu, prietenului meu Vlad Georgescu" evocă deja o întreagă traiectorie spirituală, dar şi de geografie umană.

Cartea lui Gelu Ionescu, *Les débuts littéraires roumains d'Eugene Ionesco (1926 – 1940)* a apărut recent într-o colecţie remarcabilă, *Studia Romanica* (Carl Winter-Universitätsverlag, 1989), în nu mai puţin prestigioasa cetate universitară de la Heidelberg. Un subiect şi o carte, tratate şi redactate deja în anii 1970 – 1972, şi pe care o absurdă cenzură şi anti-politică culturală le-a interzis sub eticheta "anti-patriotic, nociv pentru cultura română".

Un volum indispensabil pentru cunoaşterea personajului şi scriitorului Eugen Ionescu în epoca sa de maturizare, petrecută în România anilor '30 cînd, subliniază exegetul său, viitorul dramaturg îşi fasonează o personalitate în care se îmbină trei forme de expresie diferită: "spiritul critic şi polemic, necesitatea confesiunii, a sincerităţii şi dialogului cu sine-însuşi şi în cele din urmă, (...) plăcerea, gustul de a inventa şi de insolit, care sparge convenţiile «imitaţiei»".

Alături de faimosul său volum "Nu", accesibil astăzi graţie retipăririi sale la Gallimard, în 1986, Gelu Ionescu prezintă şi analizează, folosind citate ample, numeroasele contribuţii ionesciene puţin cunoscute, răsfirate în revistele româneşti ale anilor '30. Întreprindere extrem de utilă în măsura în care numeroase din aceste reviste se află scoase din circuitul cercetării.

Analiză strictă de istorie literară, cartea lui Gelu Ionescu evidenţiază, între altele, ostilitatea «scriitorului» faţă de "trăirism" sau existenţialismul autohton, de care s-a izbit uneori, ca şi faţă de idealismul estetic sau anti-estetic . Concluziile, din care am citat, subliniază de altfel şi "reacţiile politice, net ostile dreptei dar niciodată înregimentate în politica de stînga". Aprecierile, scrise în România anilor '70, suficiente pentru interzicerea publicării cărţii la Bucureşti, ar fi meritat poate să fie amplificate cu ocazia editării sale în Occident.

Luminos omagiu, la împlinirea celor 80 de ani, adus unui veritabil patriarh în exil al literaţilor născuţi în România, precisa exegeză şi utilele anexe documentare şi bio-bibliografice ale lui Gelu Ionescu îşi vor găsi cu siguranţă locul de referinţă în viitoarele studii, atît de necesare, pentru o explicaţie onestă, istorică, a fenomenului cultural românesc interbelic.

2. *Malaparte in Jassy* – aşa se intitulează un scurt roman publicat recent de scriitorul şi profesorul de limbă engleză Samuel Astrachan, la *Wayne State University Press, Detroit (1989)*. Dacă autorul celebrului *Kaputt* s-a aflat sau nu la Iaşi în zilele pogromului fascist de tristă memorie este prea puţin important şi autorul o explică în preambulul cărţii: "ceea ce am vrut să prezint aici este numai imaginea dezgustului unui om, a unei lumi bolnave, a unei persoane care se constituie în martor".

"Malaparte la Iaşi" se deschide de altfel cu o imagine sugestivă pentru ficţiunea care urmează: "sînt bolnav. Trăiesc ca între pereţii unei sticle închise şi nu există cale de a-i străpunge". Un roman ale cărui file se parcurg cu repeziciune, nu întotdeauna convingătoare, pînă la meditaţiile finale asupra motivaţiei crimelor anti-semite şi a transformării conştiinţei unei personalităţi de genul lui Malaparte.

O manieră de a gîndi evenimentele total opusă alcătuitorilor de "dosare" de judecată şi denigrare ale scriitorului Malaparte, de genul lui Mihai Pelin, Eugen Barbu şi întregul clan al neo-dreptei prolegionare române. O fiţuică a acestei mişcări, opusă adevărurilor elementare şi bunului simţ, relua nu de mult, la Milano, afirmaţiile lui Mihai Pelin despre *"aşa-zisul* pogrom de la Iaşi". Suficient pentru a-l descalifica pe pseudo-istoricul improvizat, care îşi ia prevederea de a se acoperi moral, declarînd că "Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu" *singurii* autorizaţi să avizeze apariţia articolelor pe teme istorice în presa literară română" nu i-au "clintit nici măcar un singur cuvînt", dintr-un text republicat după

▷

ani de uitare în volumul întîi al seriei "Antonescu, Mareşalul României şi războaiele de reîntregire".

Nu aş fi acordat atenţie acestor mărturisiri de complicitate între noua dreaptă şi doi membri ai secţiei ideologice a Comitetului central al comuniştilor români dacă ele nu conţineau şi un implicit şi nedorit elogiu unor oameni de bun simţ, de la Iaşi, care nu s-au lăsat impresionaţi de "dosarele" lui Pelin. S-ar spune că la Iaşi, în istoricii români *NU* "s-a inculcat o anume lene", incriminată altfel de mînuitorul nostru de dosare ...

3. Ar fi păcat ca evocînd peripeţiile şi destinul operei lui Malaparte, contestate de istorici improvizaţi, să-i uit pe cei adevăraţi. Pentru cei care vor să cunoască mai multe despre istoria relaţiilor dintre dreapta românească interbelică şi adepţii lui Mussolini trebuie semnalat apariţia foarte recentă a unui nou studiu, semnat de un veritabil specialist al problemei, istoricul israelian Theodor Armon.

Intitulat *"Fascismo italiano e Guardia di Ferro"*, studiul apărut în revista "Storia contemporanea" (nr.4/1989) luminează cîteva din sursele şi sprijinitorii legionarismului român. Uneori, chiar cu citate din documente istorice, am zice pline de umor, depăşind interesul strict al specialiştilor. Aşa sînt notaţiile din jurnalul lui Ciano despre impresiile regelui Victor Emanuel al III-lea la o întîlnire cu legionarii români, în 1940: "Românii aceştia în cămăşi verzi sînt de-a dreptul ridicoli. Seamănă cu portarii în livrea din vechea Rusie".

Tragicomicul apare şi în alte note de epocă ale lui Ciano, de data asta despre eventuala extrădare a lui Horia Sima, refugiat în Italia, cerută de Himmler: *"E poi, tutto calcolato, un mascalzone di meno"*...

Hedy Löffler. O floare (pentru cine ştim noi...).

STEINER
FIRMĂ FONDATĂ ÎN 1949
APARATE AUDITIVE

CINE NU AUDE BINE
SE BUCURĂ PARŢIAL DE VIAŢĂ

IMPORT ŞI ADECUARE PERSONALĂ DE APARATE AUDITIVE ASCUNSE ÎN URECHE
Laboratorul oferă servicii, este înzestrat cu instalaţie de computere modernă, şi o echipă tehnică de încredere.
Potrivirea aparatelor auditive se face împreună cu un doctor de nas-gît şi urechi şi institute audiologice

HAIFA
STEINER, **10 Abbas Str. Tel.: 04-521514**
IERUSALIM
MEDIKOL, **3 Jeshaiahu Str. Tel.: 02-383978**
OZEN-KASHEVET, **6 Ben Maimon Blvd.**
Tel.: 02-666640
RAMAT GAN
MACHON ARIE, **16 Bialik Str. Tel.: 03-736133**
RISHON LE ZION
MACHON ARIE, **2 Montifiori Str.**
Tel.: 03-945283
NATANIA
DIBUR VASHEMA, **8 Brodetzki Str.**
Tel.: 053-340123
BEER SHEVA
RON, BENNY, **109 Mordei Hagetaot Str.**
Tel.: 057-73945

Sonia Natra

SCULPTORIȚĂ - POETĂ

Să recunoaştem: titlul "Ars" (Saruf), sub care sculptoriţele Maud Friedland şi Sonia Natra îşi prezintă lucrările (la Galeria Hakikar din vechiul Iaffo) are ceva de lovitură sub centură. În cazul celei dintîi, metafora este mai directă, mai ad-litteram: ansamblurile ei, de măşti şi obiecte din ceramică, sînt trecute prin flacără şi prezintă urmele materiale ale ravagiilor ei. Sonia Natra depăşeşte cu mult acest stadiu – i-am spune: primar – şi întîlneşte teritoriul marii sculpturi monumentale, în ciuda proporţiilor reduse ale lucrărilor ca atare, zguduitoare.

Cu excepţia a 5 măşti de tradiţie expresionistă, expoziţia prezintă 19 lucrări esenţiale: 19 corpuri umane (ce superbă cunoaştere a acestui instrument muzical, ce plăcere să constaţi că mai există şi sculptori pentru care Michel-Angelo şi Rodin nu au murit degeaba!), surprinse în momente paroxistice, "arse" de pasiune sau durere, suspendate în infinit, îngemănîndu-se premeditat cu nişte trunchiuri de copaci contorsionate. (Sculptoriţa, poetă, îşi însoţeşte expoziţia cu un superb poem, în franceză şi ebraică, explicînd şi în cuvinte ideea). În contextul pereţilor violent de albi, fiecare lucrare este un strigăt; o cantată a măreţiei umane în suferinţă.

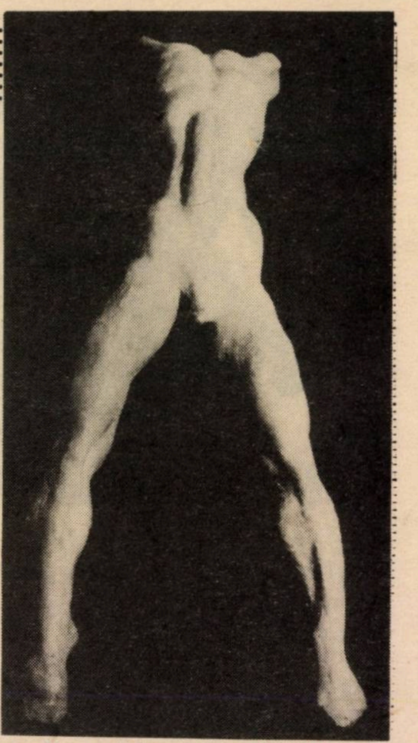

"Anonimus" de Sonia Natra: foc!

Un mare sculptor nu are nevoie de mari dimensiuni să se dezvăluie ca atare. Este cazul Soniei Natra, care în această expoziţie nu-şi menajează publicul. Îl torturează, dar îl conduce pe culmile sentimentului. Ce se poate cere mai mult?

R. KLAPPER

CĂMINELE
„ŞOŞANAT HACARMEL"
▪ HAIFA ▪
● PRIMESC VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE CELE MAI BUNE CONDIŢII DE LOCUIT ŞI DE HRANĂ.
✡
● ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ
● TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. DIVERSE ACTIVITĂŢI EDUCATIVE ŞI DISTRACTIVE.
✡
TELEFON: 04-381046
HAIFA, STRADA „ŞOŞANAT HACARMEL" NR. 90.

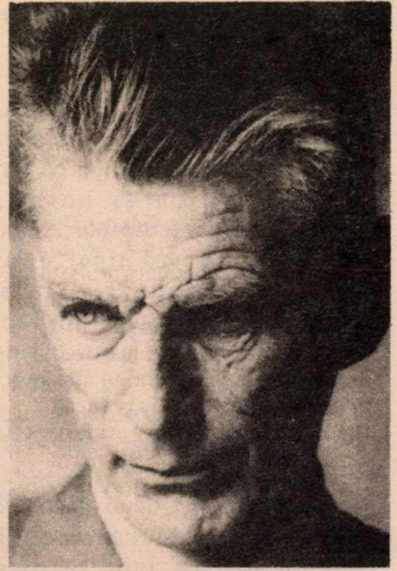

A murit Samuel Beckett, marele dramaturg. A murit un artist care vorbea ca nimeni altul despre tăcere.

Cinema

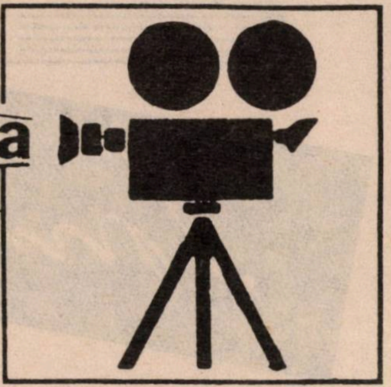

• *O noapte de dragoste;* film americano-iugoslav (producători: israelienii cu vînă Menahem Golan şi Ioram Globus); regia, Duşan Makaveiev; cu Camilla Szoberg (daneză), Alfredo Molina (spaniol), Simon Callo (englez) şi alte naţionalităţi. Inspirat dintr-o nuvelă de Emile Zola (dar numai inspirat, fiindcă regizorul o ia razna, păstrînd numai ideea prozatorului francez), filmul este o simpatică satiră politico-sexuală.

1) Politică: avem de-a face cu un grup de revoluţionari care ambiţionează să ucidă pe regele-satrap dintr-o ţară est-europeană (ehei! veţi zice...) şi să răstoarne regimul, oferind poporului o viaţă nouă (şi evident mai bună): pluralism, cafea, banane... De reţinut că pe regele cu pricina îl cheamă... Waldheim. Se înţelege că sîrbul Makaveiev ca şi noi, nu-l înghite pe preşedintele Austriei: mai întîi, fiindcă tipul a lăsat, ca tînăr ofiţer SS şi în anii războiului amintiri neplăcute prin Iugoslavia; apoi, fiindcă individul este, nu-i aşa? – antipatic. Apropos de acest Waldheim imaginar, observ încă o dată că libertatea are şi părţile ei bune; de-o pildă, să-ţi faci cheful ca Makaveiev şi să-i dai un dos de labă (artistică) jigodiei din Hofburgul vienez.

2) Sexuală. Svetlana, o tînără revoluţionară, aflînd că a bătut ceasul, se întoarce în patrie (cam aşa cum am citit undeva că intenţionează să facă d-na Ioana Brătianu de la Paris...). Ea transportă, în interesul cauzei, un pistol, ascuns, (ca poliţia să nu bănuiască nimic) în chiloţi. Mă rog... cum ar fi spus tovarăşul Vasile, de la raion, acolo e loc pentru mai bine... Aceasta fiind de altfel, şi părerea frumoasei Svetlana, filmul ne înfăţişează cîteva convingătoare scene de dragoste, cu de-amănuntul. Apropos de revolver, fata se dovedeşte a fi la aşternut o adevărată bombă (*pţaţa)*.

...De ce mă întind, totuşi, cu cronica asta mai mult decît în alte cazuri asemănătoare? În definitiv, aşa cum notasem la început, "O noapte de dragoste" este un film simpatic; atîta tot; nici mai mult, nici mai puţin. Adică, vreau să spun, nu e o capodoperă dintr-alea care-i fac pe cronicarii de film să exclame îngroziţi: "cum, n-ai văzut-o? Atunci... ai trăit de pomană!"

Nu, repet, nu e un film *obligatoriu,* presupunînd, desigur, că există filme *obligatorii;* ceea ce e de discutat; am cunoscut oameni care nu intră, cu anii, într-o sală de cinema şi totuşi creierul lor funcţionează perfect; romancierul şi criticul român de mare, mare fineţe intelectuală, Paul Georgescu, săvîrşit nu de mult din viaţă, înainte – vai! – de a fi apucat zilele de 22-23 decembrie, mărturisea că ultimul film văzut de el a fost "Serenada din valea soarelui", în 1945! Dar e un film care *astăzi* (*astăzi* înseamnă *după* cutremurul social din România) merită să fie văzut, fie şi numai din pricină că te-ajută să vezi mai limpede legăturile teribile dintre politică şi sexualitate. Şi să plasezi, poate, într-un cadru mai larg, faptele "de aşternut" scoase la lumină, acum, ale clanului Ceauşescu. Ce exemplu

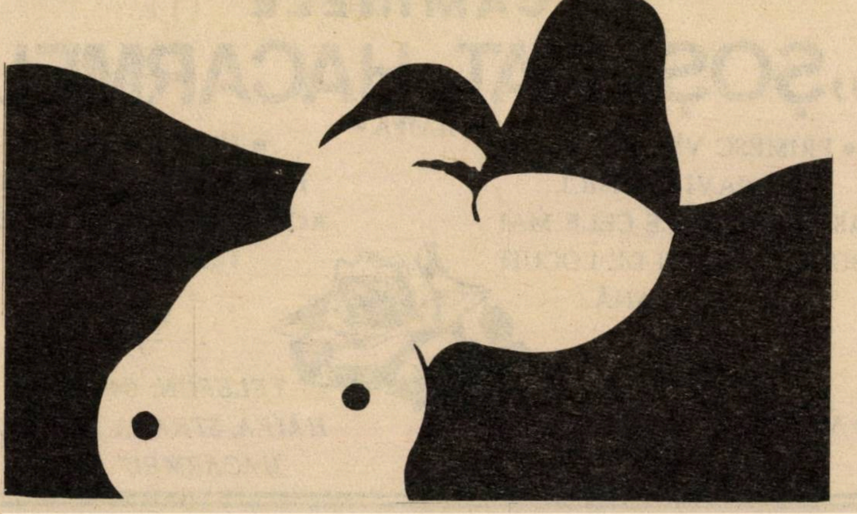

Gravura în lemn de Moshe Hoffman

de punere a *puterii* în serviciul poftelor sexuale, de-un fel sau altul! Nicu (cel mic) porunceşte "băieţilor" să aducă fete la domiciliu, şi, în caz că acestea sînt măritate, să-l scutească de eventualele proteste ale soţilor. Intrînd într-un restaurant, cu "animatoarele" după el. evacuează, cu o ridicătură de deget, localul, care trebuieşte să fie rezervat libaţiilor sale în exclusivitate (aşa ceva, de altfel, s-a întîmplat acum vreo 2 – 3 ani, la un grătar din Yaffo, închis publicului pentru că beizadeaua venise de la Bucureşti să se distreze cu o cîntăreaţă aflată pe la Roma şi adusă cu avionul între mititei şi antricoate). Zoe, fiica, altminteri damă bună, îşi oferea bărbaţi în maşină, avînd plăcerea de a fi păzită de maiori cu salariu şi drept la pensie. Dar culmea acestei puteri o reprezenta, desigur, plăcerea nesfîrşită a Elenei: contra cîteva milioane de dolari ea pusese să i se instaleze în birou o aparatură hiper-sofisticată cu care asculta, gîfîind, felul cum fac amor, cu soţii sau amanţii, nevestele din nomenclatură. Dacă n-ar fi fost împuşcată, astăzi, cu progresele tehnice, femeia ar fi avut si video...

INTERIM

- **Dulce**

Monica Dulce (20), din aliaua română, dansatoare a burţii

Rabinul Peretz, *ministrul absorbţiei, a protestat (energic) împotriva faptului că printre artiştii ce s-au produs recent în faţa soldaţilor s-a aflat şi o dansatoare din burtă.*

Este încă un motiv pentru care MINIMUM nu-l are la stomac pe-acest rabin cuvios ce se amestecă-n toate, crezîndu-se buricul pămîntului.

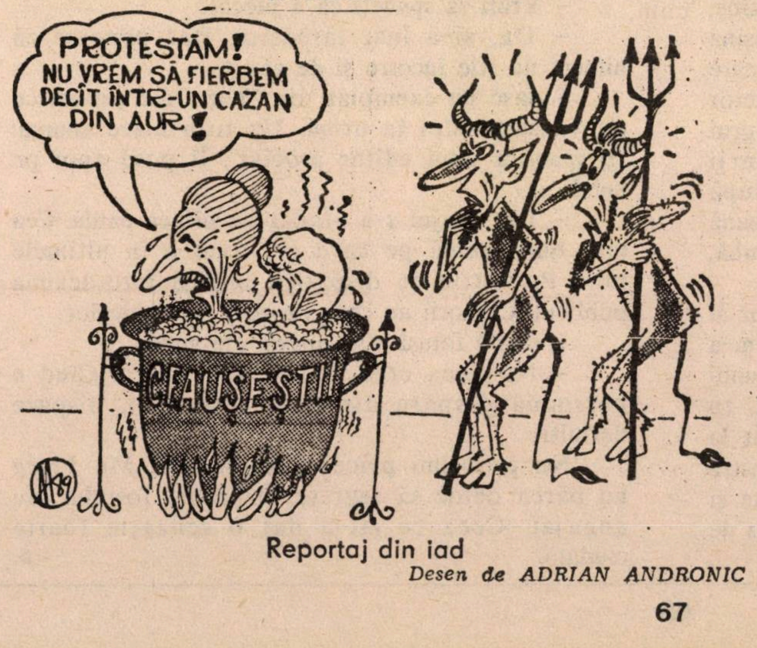
PROTESTĂM! NU VREM SĂ FIERBEM DECÎT ÎNTR-UN CAZAN DIN AUR!
CEAUŞEŞTII

Reportaj din iad

Desen de ADRIAN ANDRONIC

PENSIE DIN GERMANIA

- PRIGONIŢII DE CĂTRE NAZIŞTI, CARE AU MUNCIT ÎN ESTUL EUROPEI ŞI APARŢIN CERCURILOR DE LIMBĂ ŞI CULTURĂ GERMANĂ, SÎNT ÎN DREPT SĂ PRIMEASCĂ PENSIE DIN GERMANIA CONFORM LEGII CARE A INTRAT ÎN VIGOARE DE LA 1 IANUARIE 1990.
- DACĂ ÎNTRUNEŞTI CONDIŢIILE ARĂTATE MAI SUS, NU AŞTEPTA ŞI VINO LA BIROUL NOSTRU PENTRU ÎNSCRIERE!
- AMÎNAREA ÎNSCRIERII VA DETERMINA ÎNTÎRZIEREA DATEI DE PRIMIRE A DREPTURILOR ŞI DIMINUAREA RENTEI.
- DE ASEMENEA, CEI CARE S-AU ÎNSCRIS PÎNĂ ÎN IUNIE 1983 ÎŞI POT CONCRETIZA DREPTURILE

AMĂNUNTE SE POT OBŢINE LA BIROURILE NOASTRE DIN:
TEL AVIV
Str. Haneghev 4, et. II,
camera 40 (Tahana Hamerkazit)
Tel. 03-379379
HAIFA
Str. Pal Iam 5 (Beit Hasne).
Numai joi.
RISHON LE ZION
"Iad Le'ole"
Str. Herzl 116, tel. 03-9643331

Noul nostru concurs cu premii

PAGINI

Ce faci cînd eşti gazetar într-un orăşel oarecare de provincie şi nu se petrece nici un eveniment mai acătării... de-o pildă, nici o Revoluţie, nici o execuţie de preşedinte şi nevastă... şi n-ai nici un subiect interesant?
Te descurci.
Că de-aia ţi-a dat Dumnezeu minte.

DONALD HONIG

LECȚIA DE GAZETĂRIE

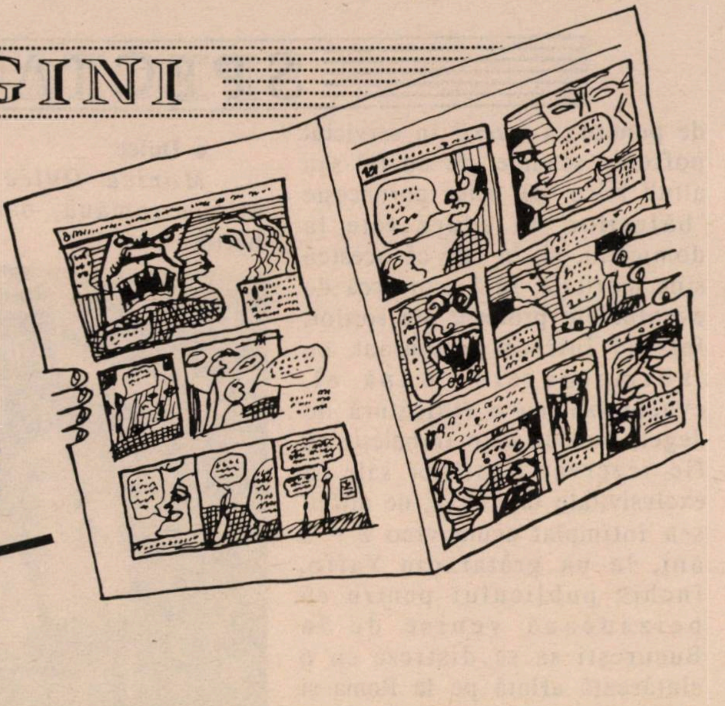

Se spune că locul cel mai potrivit pentru a-ţi începe o carieră jurnalistică este un oraş mic. Acolo, zic unii, poţi învăţa toate legile de bază: cum se nasc ştirile, ce contribuie la succesul unui ziar, devotamentul lui neţărmurit faţă de cititori, etica lui şi aşa mai departe.

Hotărît să-mi însuşesc aceste legi ale profesiunii mele, am fost nerăbdător să încep.

Ca să vă daţi seama în ce măsură sîntem cu toţii, fără discriminare, timp de douăzeci şi patru de ore pe zi, la discreţia întîmplării, am să vă spun că prima mea slujbă am obţinut-o cu totul şi cu totul accidental. Dar cît de norocoasă avea să devină întîmplarea! (Mai tîrziu urma să aflu că în viaţa unei gazete orice întîmplare e norocoasă). Întîmplător mi-am etalat maşina de scris în staţia de autobuz a unui orăşel (prefer să-l las neidentificat, din anumite motive etice, care vor ieşi în scurt timp la suprafaţă). Maşina mea de scris a fost remarcată de un domn care întrunea mai multe profesiuni: editor, redactor administrativ al ziarului local şi avea ochi căprui mici, şireţi pe care-i asociam cu gazetarii eminenţi, oricine ar fi ei. A presupus, după maşina mea de scris, că sînt un literat, o persoană care ştie să se exprime cel puţin într-o limbă, Astfel am fost descoperit şi angajat.

Am plecat împreună din staţia de autobuz şi editorul, al cărui nume era Mr. Cyril Flagg, m-a condus la biroul său care se afla deasupra unui supermarket. Un birou mai degrabă mititel, cu două mese şi scaune, cu un linoleum cam uzat la mijloc, tapete de hîrtie decolorate, cîteva glastre cu flori neudate, o mulţime de ziare aruncate şi atmosfera aceea specifică, febra, pulsul, bătaia de inimă a lumii ziarelor.

REDACTORUL, CARE LUCRASE LA GAZETĂ ÎNAINTEA MEA, A DISPĂRUT. S-A EVAPORAT. HMM... CIUDAT...

– Asta este redacţia, spuse Mr. Flagg, descheindu-şi gulerul de la cămaşă şi lăsîndu-şi nodul de la cravată în jos. Arăta ca un adevărat gazetar.

– Minunat, am spus.

– Tipul celălalt s-a evaporat, spuse Mr. Flagg laconic.

– Cine?

– Predecesorul dumitale.

– Vreţi să spuneţi că a plecat?

– Da, şi-a luat tălpăşiţa. Dar pare-se că nimeni nu ştie încotro şi de ce.

Scoase un exemplar din "The Dash", datat cu cîteva săptămîni în urmă. Un titlu mare anunţa: "Dispariţia unui editor asociat". Îl puse apoi pe masă.

– Tot tirajul s-a vîndut ca pîinea caldă. Cea mai bună temă pe care am avut-o în ultimele luni. Poveştile cu dispariţii intrigă întotdeauna publicul. Cititorii au ceva morbid în vinele lor.

– Poate totuşi o să apară, am spus.

– Nu prea cred, spuse Mr. Flagg. Cînd o persoană dispare din partea locului, dispare definitiv.

Nu prea îmi plăcea chestia asta. Mr. Flagg nu părea deloc să regrete dispariţia fostului său angajat. Ceea ce mi-a dat o senzaţie foarte ciudată. ▷

– Apropos, cum te cheamă? întrebă Mr. Flagg.

– Gerber, am spus. Andrew Gerber.

– Îţi dai seama care este relaţia dintre dumneata şi ziarul dumitale, Gerber? întrebă el. Este o relaţie mai sacră decît aceea dintre doctor şi pacient. Difuzarea de ştiri care interesează şi influenţează minţile oamenilor, reprezintă cea mai înaltă chemare. Trebuie să asigurăm întotdeauna hrană pentru consumul public şi n-avem voie să divulgăm niciodată sursele noastre de informare. Pricepi, Gerber? întrebă el pe un ton sever.

– Da, domnule.

– Există un cod al moralei. Cînd te-ai dedicat acestei profesii te-ai legat implicit să-l respecţi. E un jurămînt.

– Înţeleg, am spus.

– Bine, răspunse el. Ne-am strîns mîinile.

În decurs de cîteva zile, m-am familiarizat cu noua mea slujbă. De la biroul meu puteam să arunc o privire pe strada principală, să urmăresc tot ce se întîmplă, toate sosirile şi plecările din oraş. Era o poziţie ideală, numai că, din păcate, nu se întîmpla niciodată nimic şi foarte puţină lume venea sau pleca. Era un orăşel cufundat în somnolenţă, cu foarte puţine semne de viaţă în el.

După cîteva săptămîni de căscat, începusem să mă întreb de ce era nevoie de un ziar în acest oraş. În afară de omul care bătea toba şi de taverna în care erau bătuţi oamenii, nu prea se simţea nevoie de altceva. Cu o conştiinciozitate exemplară, "The Dash" vestea naşterile şi decesele, aniversările şi alte evenimente nostalgice. Uneori, treceau săptămîni fără să se producă vreo naştere sau un deces, într-atît de dezinteresaţi de roata istoriei erau localnicii.

MR. FLAGG LUĂ ARMA DIN CUI ŞI SCOASE DIN SERTAR CÎTEVA GLOANŢE

Dar Mr. Flagg era tot timpul absorbit şi încordat de parcă aştepta cîteva crime şi un puhoi de fărădelegi în fiecare zi. Uneori, ca să umplem spaţiul, trebuia să scriu reportaje în care descriam amurgul sau să mă duc la şcoală şi să cer părerea copiilor în legătură cu unele probleme controversate ca sărbătorile Crăciunului, îngheţata şi bicicletele.

Totuşi, într-o bună zi, s-a declanşat o criză. N-am avut absolut nici un material pentru pagina întîi. Totul era mort în oraş. Pînă şi vremea rămăsese neschimbată de cîteva săptămîni. Stăteam la biroul meu şi priveam îngrijorat imobilismul indestructibil de afară. M-a apucat desperarea. Tradiţia sacrosantă de a nu trece cu vederea nici o problemă părea în mare primejdie. A fost cel mai tragic moment din viaţa mea de pînă atunci.

M-am întors spre Mr. Flagg care stătea la biroul lui muind tocul în călimară şi aruncînd apoi pete de cerneală pe sugativa verde. I-am vorbit despre impasul în care ne aflam.

– Chiar aşa de gravă e situaţia? spuse el, continuînd să arunce picături de cerneală.

– Da, domnule, am spus pe un ton grav.

– În cazul ăsta, trebuie să luăm măsuri, spuse el, nerenunţînd la petele care pare-se îl fascinau.

– S-a mai întîmplat vreodată aşa ceva? am întrebat.

– Adeseori, spuse el. Chiar cu cîteva săptămîni înainte de a veni aici. Atunci am fost salvaţi de dispariţia predecesorului dumitale.

Din nou am avut senzaţia aceea neplăcută.

– Acum trebuie să facem faţă noii stări de urgenţă, spuse Mr. Flagg.

– Cum? am întrebat.

– Să ne folosim imaginaţia. Să încetăm de a mai fi analitici şi să devenim creatori. Ia stai să vedem, spuse el gînditor, ciupindu-şi bărbia şi holbîndu-se la pereţi. Am putea cere ca un anumit cadavru să fie exhumat spre a i se face autopsia. Dar nu se poate, nu, cred că am mai folosit asta acum cîţiva ani.

Am avut impresia că glumeşte. Apoi s-a ridicat şi s-a dus pînă la peretele din fund de unde a luat din cui o armă pe care pînă atunci o priveam ca pe o relicvă inofensivă. Suflă puternic în ea şi răspîndi în odaie un nor de praf. Apoi examină cu satisfacţie încărcătorul. Se duse la birou şi dintr-un sertar scoase cîteva gloanţe pe care le zîngăni în mînă. Desfăcu puşca şi introduse cîteva gloanţe, apoi o închise la loc. După această operaţie îmi aruncă o privire.

– Ia-ţi pălăria, spuse el.

M-am executat şi am ieşit după el din birou. Am coborît pe scara din dos şi ne-am urcat în maşina lui Mr. Flagg. Apoi am părăsit oraşul, Mr. Flagg eu şi puşca. Am mers pe un drum vechi şi murdar pînă ce am văzut un om mergînd.

– Aha! spuse Flagg încîntat. Bătrînul Jim.

Opri maşina, luă arma şi se dădu jos. L-am urmat. S-a uitat la mine cu ochii săi căprui, severi, şireţi de gazetar.

– Îţi aduci aminte de jurămînt, Gerber? întrebă el.

– Da, domnule, am spus.

Bătrînul Jim venea spre noi. Ne făcu semn cu mîna.

– Ai pornit la vînătoare, Cyril? îl întrebă pe Mr. Flagg.

▷

– Da, spuse Mr. Flagg feroce. Şi pentru o cauză bună.

Spunînd acestea, ridică arma, o îndreptă spre bătrînul Jim, ochi cu grijă şi trase. Se produse o explozie extraordinară. După ce fumul s-a risipit şi eu mi-am revenit, am prins curaj şi m-am aplecat asupra bătrînului Jim. Zăcea nemişcat în mijlocul drumului cu pieptul încă fumegînd. Se poate uşor închipui groaza mea,

– Perfect, spuse Mr. Flagg calm, suflînd în ţeava puştii. Poftim o temă de reportaj senzaţional cu titlul "Jim Penn ucis de o persoană sau persoane necunoscute". Ia cîteva notiţe.

Fiind angajatul lui şi văzînd arma fumegîndă pe care o ţinea în mînă am fost silit să-i respect dispoziţia, Am scos în grabă carnetul şi stiloul şi am început să scriu, deşi tremuram tot.

– E un subiect gras, spuse Mr. Flagg în timp ce curăţa arma. Se duse să lase puşca în maşină şi veni cu un aparat de fotografiat. Luă cîteva imagini.

– Perfect, spuse el. Astă seară te duci să stai de vorbă cu familia lui. Eu am să scriu editorialul. Doamne, ce zăpuşeală e azi!

Crimă în plină stradă. Era o temă grozavă. Un subiect în stare să trezească lumea din variatele sale letargii. Toţi vorbeau cu aprindere. Am umplut o primă ediţie cu relatarea cazului şi interviurile, a doua cu funeraliile, iar a treia şi a patra cu investigaţiile, iar după aceea am mai avut o indignare editorială cu care să umplem a cincea ediţie. Mr. Flagg spuse că poate ar trebui să acuzăm pe cineva de crimă şi să relatăm procesul, dar după aceea se răzgîndi.

– Am scos cinci ediţii din tema asta, spuse el. Sînt mulţumit. Ai văzut, Gerber? Uneori trebuie să improvizezi. Publicul trebuie servit. Într-o bună zi, vei avea o gazetă proprie. Sper că-ţi vei aduce aminte şi vei aprecia ce te-am învăţat aici.

Cred că nu mai e nevoie să spun că în săptămînile acelea am trăit într-o stare de groază continuă. Nu îndrăzneam să dau ochii cu lumea. După slujbă, în fiecare seară, zburam direct acasă, cu gulerul de la haină ridicat şi cu conştiinţa încărcată care mă chinuia. Mi-am dat seama atunci că ceva necurat căzuse pe capul predecesorului meu şi am început să mă tem pentru propria mea viaţă. Astfel, ca să evit alt impas, care ar fi putut să însemne propria mea sacrificare pe altarul lui "The Dash", am început să muncesc cu vigoare sporită, străduindu-mă să fac rost de ştiri astfel încît ziarul să devină din ce în ce mai interesant, ceea ce, la urma urmei era lucrul cel mai important.

Iată însă că, la numai cîteva luni după aceea, ne-am izbit de un nou impas, chiar mai grav decît cel precedent. Nu mai aveam nici un fapt interesant de redat, paginile albe ne ameninţau tot timpul. Eram cu ochii pe Mr. Flagg în alertă. Un fior rece continua să urce şi să coboare pe şira spinării mele. Eram înspăimîntat, dar fascinat.

Şedea ore întregi pierdut în contemplaţie. Odată sau de două ori îmi aruncă o privire, ceea ce mă făcu să mă gîndesc că imaginea mea îi trecuse prin minte. Ochii săi căprui şi şireţi erau năpădiţi de o adîncă meditaţie.

Schiţă un gest brusc care mă făcu să tresar.

– Ce s-a întîmplat, Gerber, spuse el, care-i problema?

– Nimic, am spus eu încurcat, simţind cum inima începe să-mi palpite.

– Eu am să plec, spuse el.

– Atît de devreme? am întrebat.

– Da, mă duc să caut ceva pentru "The Dash". Ne trebuie ceva.

Ieşi lăsîndu-mă pradă îndoielii. Mi-am dat seama că mă aflam într-o situaţie primejdioasă. Singurul lucru în favoarea mea era faptul că se descotorosise de atît de puţină vreme de fostul redactor, încît dispariţia unui alt redactor n-ar mai fi trezit interesul abonaţilor săi.

Dar nu puteam niciodată să prevăd cum va hotărî el să rezolve o situaţie. De aci înainte aveam să rămîn într-o alertă permanentă.

A doua zi dimineaţă criza continua să fie acută. Mr. Flagg, după jumătate de oră de meditaţie tăcută, îşi puse pălăria şi-mi făcu semn cu capul. Ca un robot, nepăsător şi hipnotizat, l-am urmat. Ne-am suit în maşină. Timp de vreo jumătate de oră am mers pe străzile liniştite, în sus şi în jos. Îşi lăsase arma agăţată pe perete, deci avea să fie altfel de data aceasta.

Apoi, am zărit o femeie care traversa strada. Mr. Flagg apăsă pe accelerator şi o nimeri în plin. Femeia zbură cu picioarele în sus, se răsuci încă o dată şi ateriză pe o pajişte. M-am răsucit pe scaun şi am privit înapoi.

– Cum e? întrebă Mr. Flagg.

– Se mişcă, am spus.

– Excelent. Ai prins şpilul? "Un şofer calcă o femeie şi fuge de la locul accidentului". O să aruncăm vina pe un adolescent şi o să cerem socoteală Consiliului municipal. De asemenea, o să acuzăm Oficiul de licenţe că ia mită şi acordă permise unor conducători auto incompetenţi. Te-ai lămurit?

– Da, domnule.

– Bine, te las la primul colţ, de unde te întorci şi-i iei un interviu. Fii atent să-i notezi numele exact.

▷

O GRENADĂ ÎNTR-UN PENSION DE FETE. IATĂ O IDEE. DAR MAI EXISTĂ ŞI ALTELE...

Povestea asta a ţinut vreo două săptămîni şi ne-a mai scăpat de obsesia lipsei de materiale. Fireşte, a trebuit să retractăm acuzaţia de luare de mită, dar am făcut-o în aşa fel încît am lăsat să planeze şi mai multă suspiciune. Mr. Flagg era încîntat, iar eu mă simţeam uşurat, fiindcă ameninţarea imediată a vieţii mele fusese îndepărtată.

Într-o bună zi, Mr. Flagg m-a întrebat dacă-mi place modul în care-mi fac ucenicia.

– Foarte mult, i-am răspuns.

– Ai învăţat ceva? întrebă el.

– Da, am învăţat. Foarte multe.

Îmi aruncă o privire scrutătoare, nesigură. Atunci mi-am dat seama că Mr. Flagg începuse să se teamă de mine, aşa cum eu mă temeam de el.

În seara aceea am rămas pînă tîrziu la birou şi am început să frunzăresc colecţia ziarului. Unele reportaje erau respingătoare, dar fără să vreau mă simţeam fascinat. Am găsit unul, apărut cu cîţiva ani în urmă, despre "Incendiatorul nebun" care dăduse foc şcolii şi spitalului. Altădată, cineva deschisese cuşca leului de la un circ în trecere prin oraş şi trei oameni dispăruseră între fălcile animalului, înainte ca poliţia să fi izbutit să pună capăt situaţiei. Apoi, am găsit un reportaj despre unul care aruncase o grenadă de mînă într-un pension de fete. Povestea a umplut opt ediţii, cu tot felul de interviuri. Figura şi o fotografie înfăţişîndu-l pe Mr. Flagg primind o medalie din partea unui sindicat al ziariştilor pentru relatarea excepţională a unei fapte de larg interes uman.

În noaptea aceea, am mers aproape alergînd pînă acasă şi cutremurat tot timpul de emoţie. Eram agitat, mă învîrteam de colo pînă colo prin odaie, fumînd ţigară după ţigară. Am început să simt pentru prima oară fiorul şi pasiunea muncii de ziarist. Tîmplele îmi zvîcneau în urma unei ameţeli de nesuportat. Nu avusese loc nici o răpire, niciodată nu se semnalase vreun înec. Poate că Mr. Flagg îmi va permite să-i sugerez una dintre aceste teme data viitoare.

N-am mai rezistat. Doborît de frămîntare am adormit.

Peste cîteva săptămîni, s-a ivit o nouă criză. Ne aflam amîndoi în birou. Mr. Flagg părea mai frămîntat decît în toate celelalte dăţi. Dar eu eram ocupat cu scrierea unui reportaj pe care-l socoteam de senzaţie.

– Gerber, spuse el îngrijorat, iar sîntem într-un impas.

Părea îmbătrînit şi fără vigoarea imaginativă de altă dată

– Am un reportaj grozav la care lucrez acum, am spus.

– Bine. Să mi-l arăţi şi mie cînd eşti gata.

Apoi l-am terminat. M-am sculat în picioare şi din ziua aceea am devenit cu adevărat gazetar. Simţeam acest lucru. I-am arătat manuscrisul. Titlul suna astfel: *"Un vechi editor premiat găsit mort în biroul său"*.

Traducere de I. BRĂILEANU

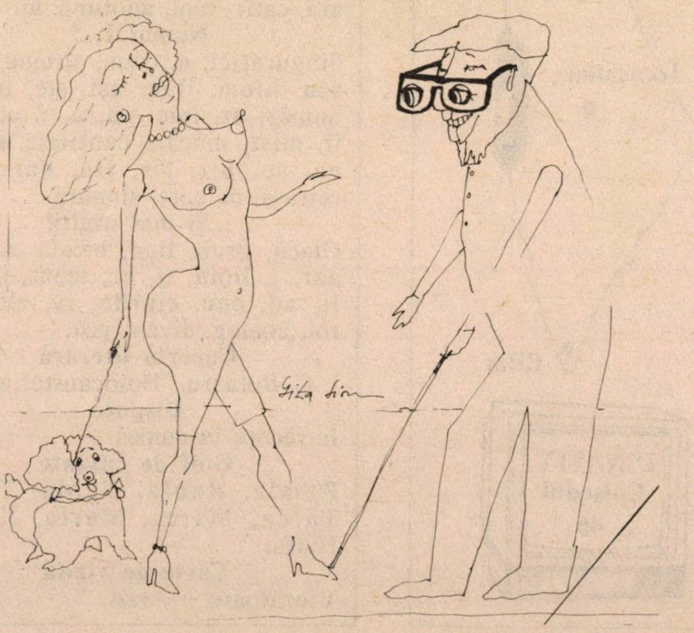

Situaţia întreprinderilor din concernul "Koor" este dezastruoasă. Fabricile trag oblonul una după alta, declarîndu-se în stare de faliment. Ce-i de făcut?

MINIMUM cere şefilor cu pricina să pună Koor-ul la bătaie, şi să-l vîndă, cît mai e timp, investitorilor din străinătate.

MINIMUM I CA TOȚI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

DE-ALE NAVIGAȚIEI...

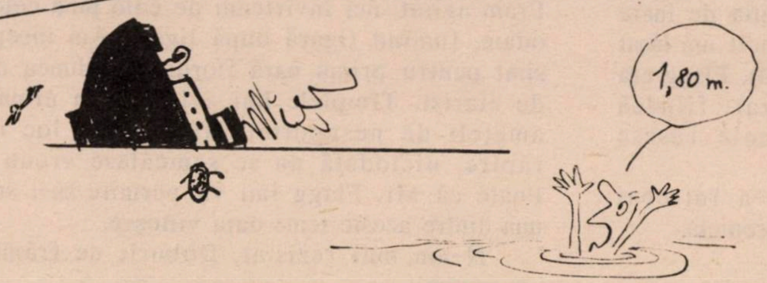

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1						●				
2					●					
3			●					●		
4									●	
5			●				●			
6				●		●	A			●
7	●						C			
8					●		T	●		
9		●					●			
10				●					●	
11						●				

DE-ALE NAVIGAȚIEI

APE, ARCA, ARMATORI, ASUG, AVIZO, BARCĂ, BARCAZ, BRIC, CAIAC, CANOE, CARAVELA, CHEI, CUTER, DIERĂ, GREEA, IAHT, NAVE, PORT, REMORCHER, RENIE, RORO, STAR

Exerciții de încrucișare

Vă invităm să încrucișați în careul de sus următoarele cuvinte:

AT, DE, OT, RC, RE, RM, RN, ST, TA,
ACI, ACT, CII, ITA, MAT, SAN, STA, UDA, UED, ZOP
AUCH, AUTL, BIRA
PERSAN

Copertă literară
(6,6; 11,2,2,7)

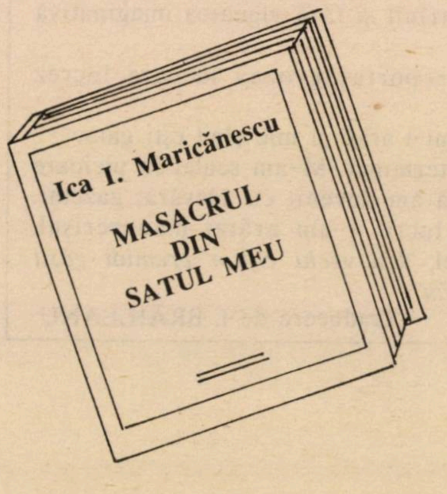

Aflați prin anagramare numele autorului și titlul cărții sale apărută nu de mult în Israel.

---

minimum

O adresă: str, Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

ANAGRAMĂ
(6 litere)

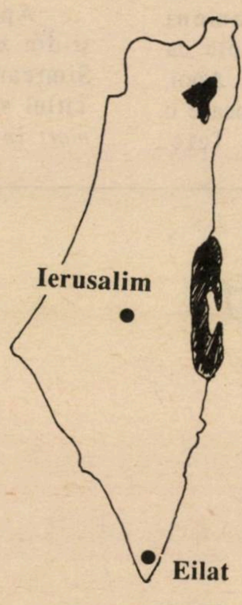

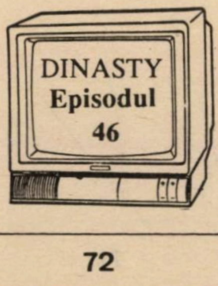

Dezlegările jocurilor din "Minimum", nr.34

"Minimum" vă urează: "La mulți ani, 1990!"
Lozuri, ari, ea, le, idee, g, minimum, ateu, cinic, tic, luna, i, unicate, ir, rc, ut, itan, i, stup, ara, catîr, sunt, anotimp, ai.

Numai 1...!
Singuratici, n, ozun, altulnu, lom, atu, biom, ilău, ași, ste, tainic, număr, at, inic, na, a, r, atît, li, il, miat, mocan, cantitate, tp, ir, ea, so, bir, fir, liu, daii, rm, retrasă, m, aere, singură.

...Și mai mulți!
Claca, grup, liga, banda, acupla, aar, i, liota, tt, ec, teanc, i, ora, lt, ad, cnu, ciurde, iv, clor, a, roi, analog, divan, just.

Copertă literară
I. C. Butnaru, "Holocaustul uitat"

Dispută
Întrecere în muncă

Golf de cuvinte
Ramla, Rabla, Tabla, Tarla, Tarca, Marca, Marfa, Harfa, Haifa.

Carte de vizită
Vînzătoare – Arad

UM E OM CA TOŢI OAMENII

UNA CALDĂ...

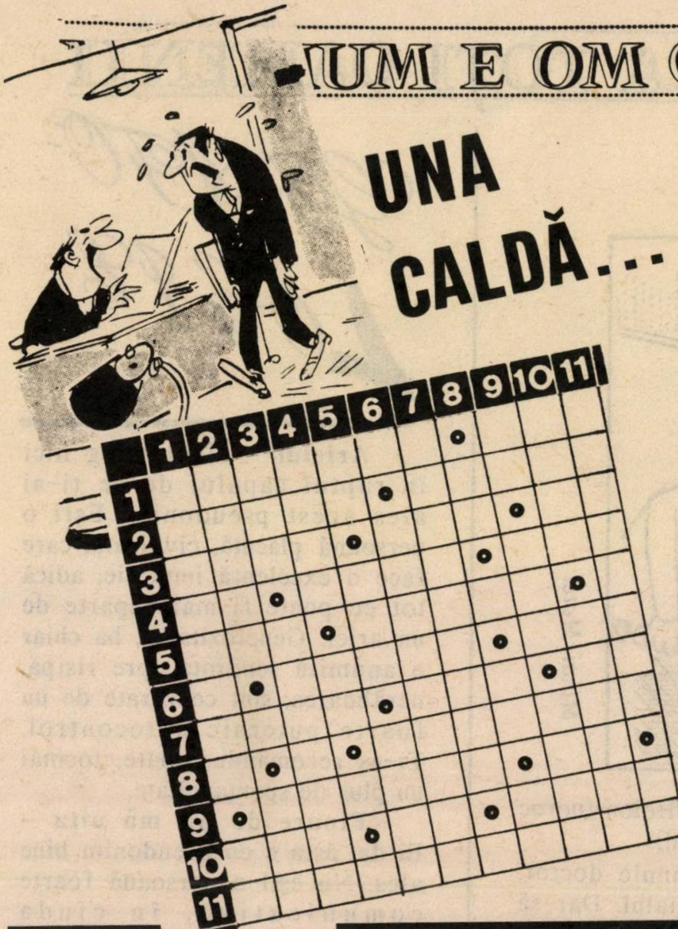

ORIZONTAL: 1) Înfierbîntată – Arşiţă 2) Arşiţă, fierbinţeală – Căldură 3) Deosebit de cald – Chip – În craterul Etnei! 4) Pui în el şi la căldură... dă afară – Te ajută cu căldură la nevoie – Zi scurtă 5) Ciripit de păsări – Împletire de fire 6) Vaporii apăruţi prin încălzire – Nu-i bun conducător de căldură 7) Incandescent – Călduros (fig.) – Cuplat la mijloc! 8) Cinstită, cu căldură 9) Sentiment penibil, care te face să roşeşti şi să te treacă căldurile – Roşi la vîrfuri! 10) Mult, te înfierbîntă – Marcel Tomovici – Se spune că o ai caldă de la un amic 11) Plină de căldură.

VERTICAL: 1) Înflăcărare – Văpăi intermitente! 2) A se ruina – Ued în Algeria 3) "Comisia de Drept Internaţional" (abr.) – Înflăcărare (pl.) 4) Vînt de miazăzi (olt.) – Îmbujorat puţin! 5) Nu sînt cuprinse de năduf! – Grup etnic în Birmania – Indicator... de căldură 6) Foarte cald 7) Căldură faţă de cineva 8) Cel ce e cuprins de fierbinţeli! – Puţin încinsă! – Un om sucit! 9) Înfierbîntat la 37 grade! – Arşiţă – Mătase naturală 10) Prefix folosit în chimie – Înflăcărat 11) Dogoare – Aprinsă la capete!

Dicţionar: RIR, MRU, ERIA, ORTO, IUGA

...UNA RECE!

ORIZONTAL: 1) Ţinut la rece 2) Rezistentă la frig (bot.) – Îl bate vîntul 3) Pot îngheţa şi în cazuri de ficţiune – Un mod de a te încălzi 4) Fizician sovietic, distins cu Premiul Nobel în 1958 – Se poartă cu mănuşi (sing.) 5) Localitate în Camerun – Începe să se răcească! 6) Te lasă rece (pl.) – Vine frig de la spate! 7) Limite de temperatură! – Iarna trecută! – Îmbrăcăminte... de iarnă 8) Rece deabinelea – Rece 9) Răcoare... – Afecţiune impasibilă la frig 10) Băgate în plic! – Buni la frig deşi sînt luaţi peste picior (sing.) – Ninsă puţin!

VERTICAL: 1) Cuprins de răceală – De aici îngheaţă apele 2) Reci (fig.) 3) Reacţie specifică la frig 4) Capete de acuzare! – Unitate de apreciere a valorii nutritive a furajelor (sau TDN) 5) Iarna aceasta nu ne oferă nimic! – Limită... de îngheţ – Primele troiene! 6) Cu sînge rece – Nici ai mei, nici ai tăi 7) Codificare pentru Irlanda – Se înroşeşte la temperatură scăzută 8) Pe cît este ea de rece, pe atît o întîmpinăm cu căldură – Rîu în U.R.S.S. 9) Peşte de apă dulce, cu botul lung şi ascuţit – Deosebit de rece 10) A crea premisele unei culturi... de masă – Crapă... la ger.

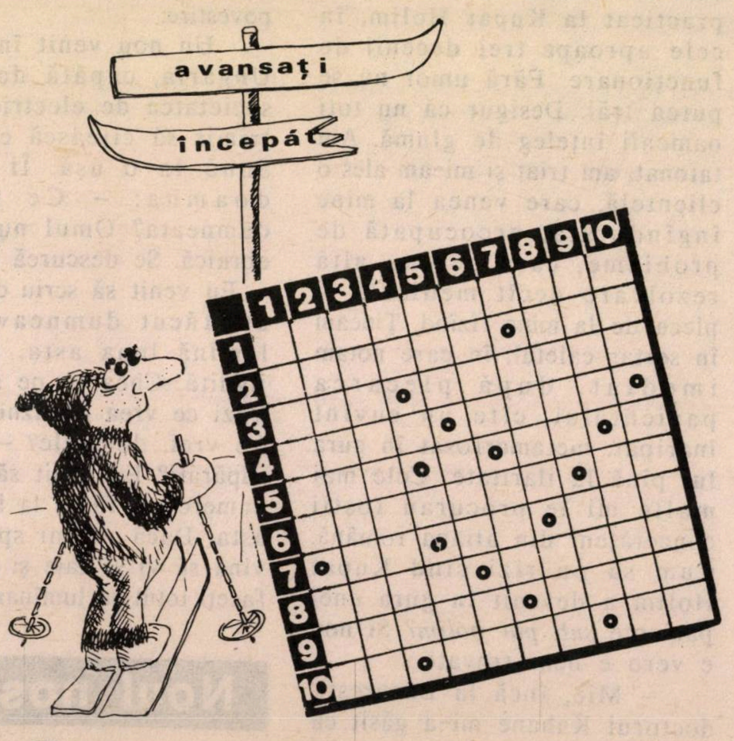

Dicţionar: ISU, TSD, RNA, EIRE, NEM, TAMM

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sànàtatea

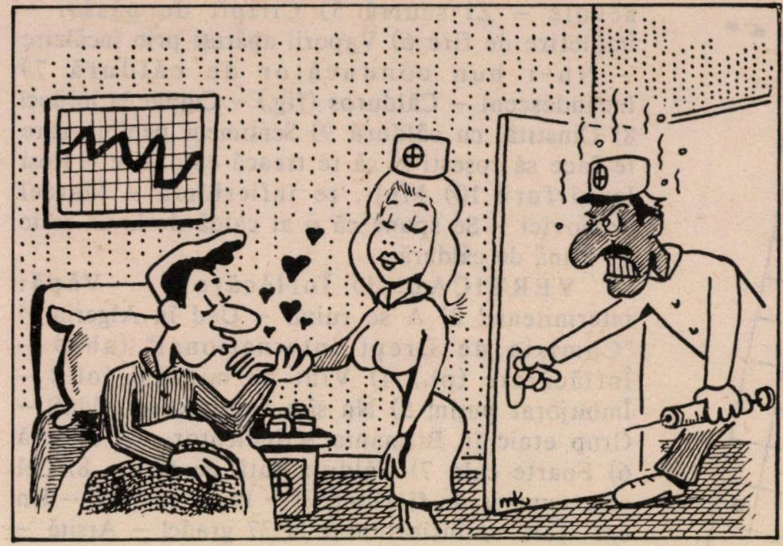

Mihai Matei

Dr. A. CLAIN

HUMOR MEDICAL LA KUPAT HOLIM

Shalom Alehem, marele nostru scriitor şi umorist, termină o poveste tristă cu cuvintele: "Rîsul e sănătos, doctorii recomandă rîsul". L-am practicat la Kupat Holim, în cele aproape trei decenii de funcţionare. Fără umor nu se putea trăi. Desigur că nu toţi oamenii înţeleg de glumă. Am tatonat, am triat şi mi-am ales o clientelă, care venea la mine îngîndurată, preocupată de probleme, care cereau altă rezolvare decît medicală şi pleca de la mine rîzînd. Ţineam în sertar caietul, în care notam imediat, după plecarea pacientului, cîte un cuvînt înaripat, metamorfozat în gura lui pînă la ilaritate. Cele mai multe mi le procurau foştii concetăţeni din aliaua română. Cum să nu rîzi cînd Kupat Holim a devenit în gura unei paciente *sub pat bolim?* Si non e vero e bene trovato.

– Mie, încă la Bucureşti, doctorul Kahane mi-a găsit că am o inflamaţie la Holon (noroc că nu la Bat-Yam!).

Un altul: Domnule doctor, mi-a scăzut potenţialul. Dar să nu-mi daţi pilule *afroasiatice* (afrodisiace, adică), vreau un tratament mai serios.

O pacientă, prinzîndu-mi predispoziţia spre glumă, mi-a adus într-o zi următoarea povestire:

Un nou venit în ţară, din Ungaria, capătă de lucru la societatea de electricitate şi e trimis să citească contoarele. Sună la o uşă. Îi deschide doamna: – Ce pofteşti dumneata? Omul nu ştia încă ebraică. Se descurcă cum poate: – Eu venit să scriu cîte numere aţi făcut dumneavoastră la lumină luna asta. Doamna e jignită. Cheamă pe soţul ei: – Vezi ce vrea obraznicul ăsta! – Ce vrei, domnule? – De ce vă supăraţi? Eu venit să scriu cîte numere aţi făcut la lumină luna asta. Dacă nu-mi spuneţi, o să vină să vi se taie şi atunci o să faceţi totul cu lumînarea.

GRAFO-LOGIE

Ariciul – Nu înţeleg nici în ruptul capului de ce ţi-ai ales acest pseudonim! Eşti o persoană plăcută, civilizată, care face o excelentă impresie, adică tot ce poate fi mai departe de un arici. Generozitatea, ba chiar o anumită tendinţă spre risipă, nerăbdarea, sînt cenzurate de un foarte puternic autocontrol. Ţi-aş recomanda, poate, tocmai un plus de spontaneitate.

Floare de nu mă uita – Ei da, ăsta e un pseudonim bine ales. Nu eşti o persoană foarte comunicativă, în ciuda aparenţelor. Nu numai că ai o imensă viaţă sufletească, dar eşti şi foarte preocupată de ea. Uneori te laşi purtată de "stări de spirit", dar totul e trecător. Te întorci repede la calmul tău aparent, la visele şi preocupările tale secrete.

Liliana, Petah Tikva: Harpa pe care ai visat-o şi care te-a încîntat în asemenea măsură, încît ai luat-o şi ai început să cînţi la ea, nu are nici o semnificaţie estetică sau romantică. Pur şi simplu, este o dovadă a unui caracter bîntuit de gelozie, dar care va fi foarte fericit într-un menaj cu o persoană care ştie să-i menajeze această pornire.

TILL BUHOGLINDĂ

Noul nostru concurs cu premii

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

EXTRAORDINARA MINUNE ÎNTÎMPLATA LUI RAHEL WEIŢMAN

Mă numesc Rahel Weiţman, am 17 ani şi sînt fericită...

Pur şi simplu, nu ştiu cum să-i mulţumesc lui Mimi. Cred că cea mai mare mulţumire va fi să povestesc aici ce mi s-a întîmplat.

Povestea mea e foarte interesantă. Astăzi nu mă jenez, căci totul a trecut cu bine şi o povestesc cu bucurie.

Nimeni nu-şi poate imagina cît am suferit oricît aş explica această durere. Cred că nici o boală nu te poate face să suferi atît cît un obraz acoperit cu furuncule, că abia ţi se văd ochii şi furuncule pe spate de nu te poţi apleca de durere. (Scriu aceste rînduri ca toţi acei care suferă de coşuri şi furuncule să fie ajutaţi).

După ce Mimi m-a vindecat, o pacientă care se afla acolo cînd am venit pentru prima oară, mi-a amintit cum am arătat. Ca o sperietoare. În ambele părţi ale nasului se întindeau două furuncule tari ca piatra, de culoare vînătă; sub ambele urechi, furuncule ca nişte ouă de culoare roşie; pe frunte, în dreapta, un alt furuncul, iar pe bărbie încă unul; pe restul obrazului, coşuri mici. În fine, un adevărat monstru. Aşa m-a văzut, probabil, toată lumea.

Dar povestea este mai interesantă, căci Mimi nu a fost prima căreia m-am adresat. Habar n-am avut de existenţa ei, neavînd reclame prin ziare. Pînă să ajung la ea, am suferit 4 ani. M-am tratat doi ani într-un spital renumit din Tel Aviv şi jumătate de an la un medic particular care mi-a făcut injecţii foarte costisitoare. Peste tot am fost otrăvită cu antibiotice, încît nu m-am mai putut ţine pe picioare. Coşurile însă nu au trecut. Dispăreau unele şi apăreau altele. Era un adevărat chin. E inutil să mai povestesc prin cîte tratamente chinuitoare am trecut.

Totul s-a tras de la un singur coş mititel, crezînd că va trece de la sine. "E doar vîrsta" mi-am spus şi aşa au început coşurile să se înmulţească mereu. Cînd am ajuns la vîrsta de 15 ani, am fost în culmea disperării. M-a cuprins o frică de moarte să mă mai gîndesc şi să mă mai duc undeva să mă tratez. La cosmeticiene nici nu mă gîndeam să încerc, căci ce legătură are o boală de piele cu cosmetica de înfrumuseţare? Într-o zi am zărit într-o revistă o descriere scurtă a unui tînăr care a suferit de aceeaşi boală ca şi mine şi a fost vindecat în numai două săptămîni de o cosmeticiană. N-am crezut. Cu greu, m-am decis să mă duc şi eu, gîndind că poate totuşi cineva mă va ajuta în disperarea mea.

Nu eram chiar decisă să încep un nou tratament, voiam numai să iau informaţii. Povestind mamei mele că există cineva care eventual ar putea să-mi ajute, ne-am decis şi, într-o seară ploioasă, am vizitat-o pe această specialistă.

Chiar după prima şedinţă, m-am simţit uşurată deoarece mîinile ei gingaşe umblau pe faţa mea îndurerată fără să simt. Parcă era o mîngîiere. Mă mîngîiau şi cuvintele ei încurajatoare, spunîndu-mi că nu e o tragedie şi că a vindecat cazuri mai grele.

Tratamentul a durat ceva mai mult de două săptămîni, dar am scăpat. Ca prin minune. Azi sînt fericită. Nici semne nu mai am. Tenul e complet neted. Cînd mă uit adesea la acest tineret – băieţi sau fete – cu feţele pline de coşuri pe care ţi-e scîrbă să le priveşti, mă cuprinde mila. Îmi aduc aminte cum arătam eu. Le-aş striga din răsputeri să se ducă să fie ajutaţi, dar nu îndrăznesc. Mi-e frică să nu-i ofensez, căci fiecare dintre ei are complexe de inferioritate cum am avut eu. Aş dori să le explic, să le inspir încredere în această Mimi care m-a vindecat cu mîinile ei minunate.

Neputînd să le-o spun făţiş, m-am decis să descriu aici toate acestea ca să-i determin să se ducă la ea – să fie ajutaţi.

Aceasta este şi recompensa mea, cadoul pe care-l pot oferi cu toate că merită mai mult decît atît.

Adresa ei este: Tel Aviv, Str. Hovvei Zion 15, ap. 5. Tel. (03) 296930.

R. W.

● MINIMUM ZICE

că, privind cu atenţie la ce se întîmplă în fel de fel de locuri de pe glob, ar trebui să sărutăm pămîntul pe care trăim.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• REŢETE CU MERE

• MERE ÎN HALAT: Se spală şi se curăţă de coajă 8 – 10 mere, nu prea mari, se scobeşte mijlocul şi se toarnă deasupra zeama de la o lămîie, să nu se înnegrească. Se lasă deoparte. Se prepară o cocă fragedă, din 150 gr. margarină, jumătate borcănel smîntînă şi 3/4 pachet făină OSEM. Se întinde din acest aluat o foaie groasă de cca 4 mm din care se taie zece pătrate cu latura de 15 cm. Pe fiecare pătrat se aşează un măr pe care s-a scurs de zeamă de lămîie, se umple golul din mijloc cu nucă măcinată şi amestecată cu zahăr şi coajă de lămîie (cine vrea, pune şi un bob de dulceaţă de vişine sau căpşune) şi se pliază deasupra aluatul apăsînd bine. Se coc în cuptor încins dinainte la 180 grade, pînă ce se rumenesc uşor. Se servesc calde sau reci, presărate cu zahăr pudră vanilat.

• BUDINCĂ DE OREZ: Într-o formă pyrex sau de teflon se arde 150 gr. zahăr pînă prinde culoare maron deschis. Se învîrteşte forma în timp ce zahărul se topeşte, pentru ca să îmbrace pereţii dimprejur. Se lasă deoparte. Se spală în multe ape 150 gr. orez şi se fierbe numai 5 minute în apă cu sare. Se strecoară şi se clăteşte cu apă rece. Într-o cratiţă se fierbe 1 litru lapte îndulcit cu 3 linguri pline de zahăr şi 1 praf vanilie. Se adaugă orezul şi se fierbe, amestecînd mereu pînă ce a absorbit tot laptele. Se lasă să se răcească puţin, timp în care se curăţă 4-5 mere mari şi se taie felioare subţiri. În forma tapetată cu zahăr se pune un sfert din cantitatea de orez, se aşează deasupra un strat de mere (o treime) şi se repetă pînă se termină toate componentele, bineînţeles ultimul strat fiind de orez. Se pun deasupra cîteva bucăţele foarte mici de margarină şi se coace la cuptor la 200 grade. Se serveşte cald sau rece.

• RONDELE ÎN ALUAT: Se curăţă de coajă şi se scobeşte mijlocul la 4 mere mari. Se taie felii rotunde cu gol la mijloc şi se umezesc cu zeama de la o lămîie. Separat se face o cocă de clătite din 2 ouă, să aibă consistenţa unei smîntîne groase, Se scurg merele de zeamă şi se trec prin aluat, rumenindu-le auriu pe ambele părţi, în mult untdelemn încins. Se scot pe hîrtie absorbantă şi se servesc fierbinţi, simple sau presărate cu zahăr pudră, zahăr tos amestecat cu scorţişoară sau cu sos de dulceaţă de căpşuni.

• PANDIŞPAN CU MERE: Se curăţă 5 mere mari şi se dau pe răzătoarea cu găuri mari. Se amestecă cu o lingură margarină topită, 4 linguri zahăr, coaja rasă de la o lămîie şi 2 linguri pesmet alb. Separat se face un pandişpan din 4 ouă, 4 linguri zahăr şi 4 linguri făină. Se unge gros cu margarină o formă rotundă, se aşează merele şi se toarnă deasupra compoziţia de pandişpan. Se coace la foc potrivit pînă se rumeneşte auriu. Se lasă în formă să se răcească, apoi se răstoarnă pe un platou şi se serveşte. Cine vrea pune la masă frişcă bătută cu foarte puţin zahăr.

YLANA

CIUDAT

Luaţi un număr alcătuit din trei cifre diferite. Inversaţi aceste cifre (de pildă, 832 inversat dă 238), faceţi operaţia de scădere între aceste două numere: 832 – 238 = 594. Inversaţi rezultatul scăderii (594 va deveni 495) şi adunaţi aceste două numere (594 + 495 = 1089).

Oricare ar fi numărul ales, veţi obţine întotdeauna, făcînd aceste operaţii, acelaşi rezultat: 1089.

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

SCRISOAREA UNUI TIMIŞOREAN

... Vă scriu în aceste zile purtînd o pecete istorică ieşită din comun: concitadinii mei şi-au sacrificat viaţa spre a elibera România de despotismul ceauşist. Să sperăm că se va produce marea schimbare. Eu cred din tot sufletul că se va produce! Sînt copleşit de ştirile care sosesc oră după oră; încerc să stabilesc legătura cu prietenii din Timişoara şi reuşesc după 5 – 6 ore să vorbesc cu cîte unul dintre ei spre a afla de soarta lor, deopotrivă a întregii populaţii. Mă simt solidar cu toţi aceia care au avut curajul să demonstreze şi să arate direct noroiul în care ne zbatem acolo de ani de zile, mizeria materială, dictatura nemiloasă care, iată, şi-a arătat arama pe faţă, folosind cea mai barbară soluţie din cîte există pe lume...

Ca timişorean, ca intelectual şi ca istoric nu am dreptul să tac în aceste momente. Cu siguranţă, nici un om de bun simţ nu rămîne indiferent în faţa crimelor comise. E inimaginabil ca în Europa secolului XX să poată fi tolerat un asemenea regim.

VICTOR NEUMAN
21 decembrie 1989

Bonn (ora unde istoricul Victor Neuman se găsea în zilele revoluţiei, ca bursier al unei fundaţii germane).

O PĂRERE DESPRE JUDECAREA LUI CEAUŞESCU

Se afirmă de către unii că despotul nu trebuia judecat rapid şi în secret. Că ar fi trebuit să i se facă un proces public, nu unul "de tip stalinist".

Consider că noile autorităţi de acolo nu puteau să nu ţină seamă de faptul că populaţia "voia capul lui Moţoc", voia pedepsirea imediată a tiranului. Cum ar fi putut ele să-l ţină un an sau mai mult pentru a-i pregăti un proces după tipicul din Occident – cu avocaţi "străluciţi", cu public invitat, cu fotografi de televiziune din întreaga lume? Şi pentru ce? Ca acuzatul să se "explice" – aşa cum de altfel a făcut – ca să debiteze minciuni şi fraze-şablon?

Cred că este un pic de ipocrizie din partea celor care critică felul cum a fost judecat. Are oare astăzi cineva curajul să susţină că Mussolini nu trebuia să fie judecat aşa cum a fost judecat de partizanii care l-au prins?

Cum, Dumnezeu, se poate spune că a fost un proces stalinist? Dacă ar fi procedat ca stalinişti, românii l-ar fi torturat pe acuzat pînă ar fi "recunoscut" şi crimele pe care nu le-a comis. Or, Ceauşescu nu a fost anchetat ca la Securitate şi a avut posibilitatea să se apere. A refuzat un avocat, dar s-a "apărat" singur cu destul cinism. E cineva pe lumea asta care susţine că sentinţa nu e dreaptă sau că e prea aspră? Nu cred. Nu există.

MARTIN MAYER
Beer Sheva

EUGEN CAMPUS

Cînd primesc un număr din "Minimum" deschid direct la pagina cu articolul lui Eugen Campus şi, cititoare fidelă, îl parcurg cu mereu reînnoită plăcere.

Am urmărit activitatea lui încă din România şi îmi amintesc acum că, în 1939, a apărut prima lui carte "Literatura pentru copii"; împlineşte deci 50 de ani de activitate literară. Anul acesta împlineşte şi 75 de ani de viaţă.

Cu acest prilej vreau să-mi exprim respectul pentru demnitatea şi competenţa, seriozitatea şi modestia cu care militează pentru o literatură de înalt nivel şi o critică bazată pe principiul supunerii la obiect, exigenţa fără concesii faţă de spiritul de "gaşcă", de laude ditirambice reciproce, spirit devenit, din păcate, la noi "obicei al pămîntului"

IRINA
REICHMAN-ŞOMUZ

DOUĂ MOTIVE

Revista dvs. a reuşit să mă captiveze din două motive principale: a) limba şi limbajul; b) lecţiile de istorie, în special postbelică, ce îmi sînt oferite.

La vîrsta mea fac parte dintre cei cărora şcoala din România nu le-a oferit decît luptă de clasă, încă de pe vremea dacilor, dacă nu şi mai devreme.

ANDRÉ PETERNELL
Frankfurt/Main
Germania

KAHANA... DIN HAWAII

Totul a început într-o mică localitate din insula Maui, parte din arhipelagul de insule numit Hawaii, teritoriu american în Mările Sudului, cam la jumătatea distanţei de Japonia. În căutarea unor plaje mai pustii, am fost surprinşi de un indicator rutier arătînd localitatea Kahana (vezi fotografia făcută *special* pentru

▷

POŞTA

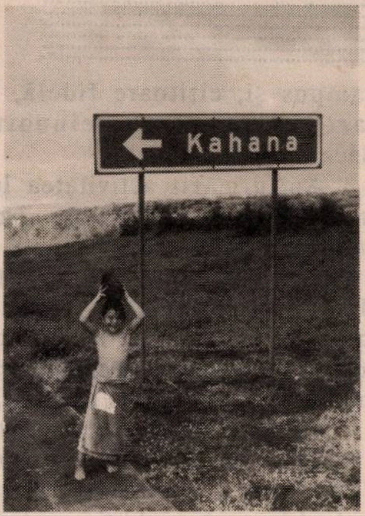

Minimum). Noi fiind probabil printre puţinii la care acest nume are o rezonanţă, am dat frîu liber curiozităţii (*Ma pitom?*) Atraşi de mica piaţă de legume locală (ananas, papaya, kiwi... şi alte exotice) am fost plăcuţi surprinşi să stăm de vorbă cu un grup de tineri evrei uşor de identificat după Maghen-Davidul purtat la gît, să aflăm lucruri interesante despre comunitatea evreiască locală şi atitudinea lor faţă de situaţia din Orientul Mijlociu. Au auzit de Kahana "al nostru" şi au jurat că nu este nici o legătură şi nici nu ar vrea să fie vreuna. Pe coasta de vest a acestei insule, în jurul localităţilor turistice Lahaina, Kanapali locuiesc cam 100 de familii de evrei, o comunitate unită, care se ocupă în principal cu business-ul de bijuterii iar cîţiva, au plantaţii de trestie de zahăr şi ananas. Au o viaţă bogată, natura fiind foarte darnică: marea de un albastru de smarald, plaje nesfîrşite cu nisip fin şi alb, palmieri şi nuci de cocos.

MARIAN LUCA
Bellvue, Washington, U.S.A.

Aşadar, Minimum trebuie să ştie că în Hawaii trăieşte nu numai Ştefan Baciu, prieten al revistei, ci şi o necunoscută colonie de "ai noştri" (ca brazii...)

ADIO, BULĂ!

Odată cu instaurarea noului regim de libertate în România, dispare acel simpatic personaj, imaginar, dar atît de prezent, născut în condiţiile dictaturii epocii Ceauşescu, şi care a trăit datorită ei. Este vorba de Bulă. Inteligent, dar care ştie să facă pe prostul pentru a spune ceva ce nu poate fi declarat în gura mare. Şi el spune de toate, la adăpostul unei naivităţi simulate. În felul său el a întruchipat o mişcare de rezistenţă, aidoma omologului său, Till Buhoglindă, un alt personaj de creaţie populară, în faţa altei oprimări. Bulă al nostru s-a născut din simţul umorului, specific poporului român, umor pe care acesta nu şi-l pierde în nici o împrejurare. Zîmbim şi acum cînd ne amintim de Bulă, salvînd un secretar de partid, şi rugîndu-l – ca recompensă – să nu spună destre asta tatălui său. Sau Bulă căutînd zilnic în pagina I a ziarelor anunţuri mortuare, şi care – atrăgîndu-i-se atenţia că anunţurile acestea sînt la Mica Publicitate răspunde că cel căutat de el trebuie să apară în pagina I...

Bulă era un inamic periculos al regimului, bancurile sale au fost nu o dată capete de acuzare în anchete şi procese, el este cel care a provocat emiterea acelei stupide legi de condamnare pentru "colportarea de glume antistatale şi antipartinice".

Existenţa lui Bulă a fost legată de toate aspectele negative ale dictaturii epocii Ceauşescu.

Cînd se va scrie istoria adevărată a acestei epoci, nu trebuie uitat Bulă. Şi poate cineva va aduna toate glumele lui Bulă într-o antologie, care va reflecta de fapt o pagină de istorie.

Pe noi, românii de aici, în condiţiile noastre de libertate şi siguranţă, glumele lui Bulă ne-au amuzat. Pentru cei din România, a fost ceva mai mult, hazul îmbinat cu amărăciunea era o manifestare tacită de opoziţie faţă de un regim odios.

La despărţirea de Bulă, un gînd cald şi generos, de mulţumire.

Adio, Bulă!

M. SIMION
Petah Tikva

Av. Iosif Segal, Rehovot, (deşi Hanuca a trecut de mult, nu este inactual a sublinia, împreună cu dvs. că sărbătoarea "este un simbol al speranţei şi optimismului evreiesc. Nu e un mit cînd se susţine că cei puţini au învins pe cei mulţi; mica armată a Makabeilor a învins glorioasele armate ale lui Antiohus... Şi în zilele noastre, cei puţini au învins pe cei mulţi..."); *Ana Rabinovici,* Kiriat Ono (am reţinut traducerea: se află în portofoliul nostru şi, la prima ocazie, o vom publica); *Sergiu Rosenfeld,* Petah Tikva: (a. evitaţi generalităţile, trimiteţi corespondenţe privitoare la *viaţă*, la faptul concret de fiece zi; b. scrieţi pe-o singură parte a hîrtiei... şi, citeţ: redactorul Poştei e un "om ca toţi oamenii"); *Nelu Solomon,* Metula (ce zice Bulă... astăzi?... sau, aşa cum susţin unii, libertatea din România l-a ucis, nemaifiind *nevoie* de el...); *Arthur Kremer,* Holon (adresa Uniunii Scriitorilor din România: Calea Victoriei nr.115, Bucureşti); *Petre Tănase,* instalator, Carmiel (nu sîntem competenţi în probleme tehnice: am trimis propunerile dvs. la Secţia de specialitate a primăriei din Tel Aviv); *Harry Shoshany,* Ramat Hanasi (două epigrame: *Dl. Rabin I. Peretz, ministru la klita, a oferit bomboane numai copiilor din*

▷

POŞTA

URSS, nu şi celor din România – scuza ministrului: Le cunosc copilăria/ Celor mici din România/ Eu i-am ocolit în goană/ Fiindcă nu ştiu ce-i... bomboană!/ *Bunele relaţii Bush–Gorbaciov:* Azi toată lumea-i mulţumită/ Că ne-a căzut aşa o pleaşcă;/ Dar mulţi au inima-ndoită/ Că Gorby o să-l... cam bushească!/); *Anton Robert,* Hadera (poeziile trimise reprezintă versificări de amator, simpatice, dar fără valoare; vă recomandăm să scrieţi, negru pe alb şi adevărat, despre experienţele dvs. de *ole); Av. David Prutu,* Azor (rostul *Paginii cît se poate de libere* e tocmai acesta: de a găzdui texte... discutabile, iritante, ş.a.m.d.; în ce ne priveşte credem că cititorul este adult, capabil a înţelege fenomenele şi n-are nevoie la tot pasul de-o redacţie care "să tragă concluziile"); *Ing. Sergiu Vataru,* Ierusalim, *Gh. Kovacs,* Rishon Le Zion (v-am răspuns prin scrisoare).

Dr. C. Funduc, Duisburg, Germania; *Av. A. Costin,* Tel Aviv; *Dr. Ing. I. Hirschfeld,* Kiriat Yam; *Bela Fisher,* Willowdale, Ontario, Canada; *Dr. Raul Nicolau,* Hoppheim-Wallau, Germania; *A. Lifshitz,* Ierusalim; *Ferdinand Goldenberg,* Beer Sheva; *Iosip Isak,* Haifa; *Judith şi Petre Rado,* Forest-Hills, New York, U.S.A.; M. Liquornik, Kiriat-Yam; *Virgil Olaru,* Timişoara; *Nina şi Robert Velea,* Timişoara, *Mizzi Koyoungoglu,* Atena – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi, pe curînd.

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

DOCTORE M. COHEN, ŞTIM CINE EŞTI!

Dr.-ul medic M. Cohen din Beit Şemeş, str. Herzl 243 NU EXISTĂ. Am cercetat: la Beit Şemeş nu se află nici un medic cu acest nume. Precis.

Individul acesta, ca individ, nu există nicăieri în ţară. Absolut sigur.

Şi totuşi, el e activ. Acum două luni, cu puţin timp înaintea revoluţiei din România, "el" a trimis o scrisoare la redacţia MINIMUM, la redacţia "Revista Mea", la "Facla", "Adevărul" şi în alte locuri – o scrisoare de protest contra faptului că doi evrei, Sorin Toma şi Sorin Cunea "se amestecă în treburile interne româneşti".

Scrisoarea este o diversiune antisemită. Sub nume evreiesc, se pune întrebarea perfidă: "Cu ce drept, Sorin Toma şi Sorin Cunea, doi evrei, au încercat sau încă încearcă să influenţeze istoria politică a poporului român?" Este "citat" şi un "coleg de facultate" din 1946 care ar fi întrebat: "Nu-i de-ajuns că răbdătorul pămînt românesc îl rabdă pe jidanul Sorin Toma? Mai trebuie el să-l împroaşte cu noroi pe poetul naţional român Tudor Arghezi?"

Etc., etc.

MINIMUM nu a publicat această mizerie. Nici "Revista mea", nici "Facla", nici "Adevărul". Noi am bănuit imediat că în spatele fiţuicii se ascunde fie un grup de "terorişti" cum li se zice-acuma, de lefegii din speţa *corneliuvadimtudoristă,* existenţi atunci la Tel Aviv, fie un cineva aflat în slujba lor. Dar, precum am spus, am cercetat şi am constatat că dr. M. Cohen nu există. Deci, e clar.

Scrisoarea e fabricată cu duhoare de legionarism.

..."Doctore M. Cohen", noi ştim cine eşti: unul dintr-*ăia* sau mai mulţi. Cu noi nu ţi-a mers. Poate cu alţii. Mai încearcă...

F. M.

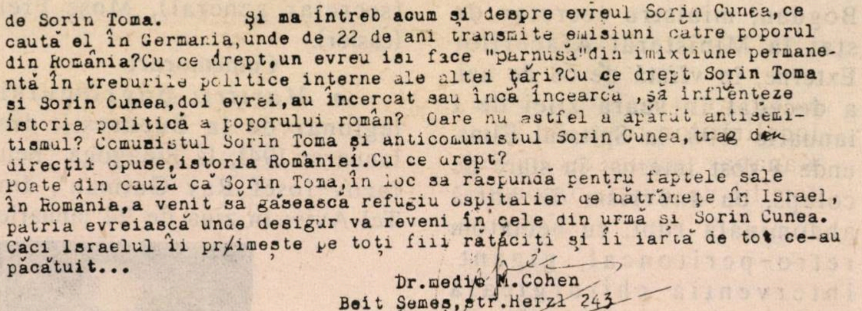

de Sorin Toma.   Şi ma întreb acum şi despre evreul Sorin Cunea, ce caută el în Germania, unde de 22 de ani transmite emisiuni către poporul din România? Cu ce drept, un evreu isi face "parnusă" din imixtiune permanentă în treburile politice interne ale altei ţări? Cu ce drept Sorin Toma si Sorin Cunea, doi evrei, au încercat sau încă încearcă, să inflenţeze istoria politică a poporului român? Oare nu astfel a apărut antisemitismul? Comunistul Sorin Toma şi anticomunistul Sorin Cunea, trag din direcţii opuse, istoria României. Cu ce drept?

Poate din cauză că Sorin Toma, în loc sa răspundă pentru faptele sale în România, a venit să găsească refugiu ospitalier de bătrîneţe în Israel, patria evreiască unde desigur va reveni în cele din urmă şi Sorin Cunea. Căci Israelul îi primeşte pe toţi fiii rătăciţi şi îi iartă de tot ce-au păcătuit...

Dr.medic M.Cohen
Beit Şemeş, str.Herzl 243

• În gegătură cu turismul în România şi cu pachetele:

De la Ambasada României în Israel aflăm că prin decrete-legi ale Consiliului Salvării Naţionale s-a stabilit că:

– Turiştii străini care vizitează România nu mai sînt obligaţi să schimbe cîte 10 dolari pentru fiecare zi de şedere în România;

– Cei care pleacă în România ca turişti sau în vizită la rude şi prieteni, pot locui unde doresc, indiferent dacă respectivii sînt rude sau nu;

– Pachetele cu alimente sau medicamente trimise în România rudelor sau prietenilor, nu sînt supuse la nici un fel de restricţii şi sînt scutite de taxe vamale. Doar pentru pachetele cu îmbrăcăminte se percepe o taxă vamală de 15 lei per kg.

(Din "Informaţia"-Carmiel)

CLEPSIDRA

Olim hadaşim (nou veniţi)

- *Andrei Roman* (n. 1951), poet, lingvist, ex-redactor la studioul de desene animate "Animafilm" din Bucureşti; cu soţia, dr. în medicină. Cîteva volume de versuri de Andrei Roman: *Neîncetata ninsoare* (Ed. Cartea Românească, 1971); *Omul nedesăvîrşit* (Ed. Cartea Românească, 1981); *Insomnia ideală* (Ed. Albatros, 1983).
- *Balter Ioseph şi Rodica,* profesori, Merkaz Klita Natania

Decese

- *Corneliu Bogdan* (68), ministru secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe al României; la Bucureşti (în legătură cu personalitatea defunctului, vezi articolele lui I. Artzi şi Paul Lupaşcu din corpul revistei). Buletinul medical privind decesul este semnat de prof. dr. Dan Setlacec, conf. dr. Ilie Pavelescu, Dr. Mihail Corstea, Dr. Vasile Săvulescu, Dr. Ştefan Dumitrescu şi cuprinde următoarele: "Dl. Corneliu Bogdan, ministru secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe, în vîrstă de 68 de ani, a decedat în seara zilei de 1 ianuarie 1990, la Spitalul Elias, unde a fost internat în stare de colaps, cu anevrism de aortă abdominală rupt, cu hematom retro-peritoneal, gigant. Intervenţia chirurgicală efectuată de urgenţă şi măsurile complexe de reanimare au rămas ineficiente, bolnavul decedînd prin oprire cardiacă ireversibilă, ora 21,25".
- *Constantin Brătianu,* membru al cunoscutei familii de oameni politici români; la Bucureşti; sfidînd convenţiile şi asumîndu-şi mari riscuri, dispărutul s-a căsătorit, în anii puterii legionare, cu o evreică, cu care a trăit în armonie pînă în ultima clipă. Familia soţiei se află în Israel.

Prietenii transmit lui **Lică Bluthal,** Directorul Departamentului Europa al Concernului Internaţional de turism "Melia", cele mai bune urări cu prilejul **naşterii nepoatei lui Şiran.**

Constituire

- *La Bucureşti* s-a constituit Comitetul de organizare a Asociaţiei de prietenie România-Israel. Preşedinte: Acad. prof. Ştefan Milcu, secretar general: scriitorul Victor Bîrlădeanu. Printre personalităţile care şi-au dat adeziunea la noua (şi zicem noi, binevenita) asociaţie: Radu Beligan, preotul Gh. Cunescu (fost colaborator al lui Gala Galaction), C. Vasiliu, fost ambasador al României la Tel Aviv, prozatoarea Ileana Vulpescu, actriţa Stela Popescu, caricaturistul Matty Aslan, istoricul literar Marin Bucur, Harry Eliad, directorul TES-ului.

Alegeri

- *La Haifa;* pentru noul comitet al H.O.R.-ului din oraş. În funcţiile de conducere au fost aleşi: Şmuel Reinisch (preşedinte), Moşe Şaroni (vicepreşedinte), David Nahum (secretar general), Moşe Frei (casier).

Comemorare

- *Martirii* pogromului legionar de la Bucureşti, din Ianuarie 1941; la Sinagoga "Beit Iacov-Iosef Rav Gutman", din Tel Aviv; în ziua de 24 ianuarie.

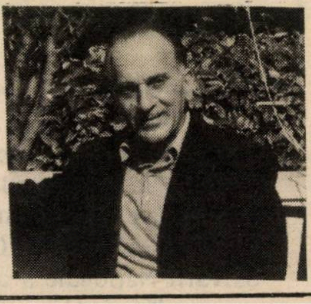

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Dr. Victor Valin,* medic stomatolog chirurg, anunţă schimbarea adresei cabinetului din Str. David Pinsky nr. 5 în str. Yafe Nof nr, 112, Haifa. Tel. 04/381033 şi 04/388233.
- *Profesoară* cu experienţă predă lecţii de engleză şi de pian. Tel. 06/573442
- *Ing. I. Iorgulescu,* din Timişoara, este rugat să dea un semn de viaţă familiei Goldbergher Artur, din Bat Yam.

Ne-expoziţia lui Nuţu Spodheim

- *În locul acesta* mic ne pregătisem să anunţăm deschiderea noii expoziţii a pictorului telavivian pe sticlă, ex-botoşăneanul Nuţu Spodheim. (v. foto). Dar, spre părerea noastră de rău, n-o mai anunţăm. Fiindcă, aşa cum aflăm, pentru a face rost de-o sală ca să-ţi atîrni culorile într-un cui, trebuieşte să ai, ca-n gluma faimoasă, *cu ce:* în cazul de faţă un teanc frumos de "verzi", de care nu poţi dispune dacă nu posezi (de-o pildă) un chioşc cu falafel pe Allenby.

Pe scurt, galeriile de artă de pe strada Gordon et co. îţi pun la dispoziţie, ţie, pictor, o sală (= 4 pereţi) numai dacă ieşi pe masă cu 4.000 de dolari, plus 15% mam, că sîntem şi legalişti, plus 30% din vînzarea tablourilor expuse: asta ca să mai iasă şi galeriştilor de artă pură un ban, de ţigări, că nu şi-au omorît mama...

- Scriitorilor olim hadaşim veniţi din România (ca şi celor mai vechi poposiţi în Israel), cartea "TRĂIRI PESTE FURTUNI" le stă la dispoziţie, ca un salut de bun sosit din partea autorului.

Doritorii se pot adresa lui GEORGE BAR-ON, Rh. Dror 4, Camera 1, Rishon Le Zion, 75305.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

VĂRSĂTORUL

LUNA FEBRUARIE

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

După agitaţiile şi oboselile prin care aţi trecut, e cazul să vă luaţi un răgaz, să respiraţi. Evitaţi să luaţi orice hotărîre: timpul lucrează pentru dumneavoastră.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Încercaţi să vă cîştigaţi independenţa sufletească. Fiecare trăieşte numai prin sine. În momentul în care veţi dobîndi acest rezultat, şi succesele vor veni. Perspective bune financiare.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Succesul în muncă se plăteşte prin eşecuri sentimentale. Acesta nu-i însă un motiv să desperaţi. Cel puţin pentru o perioadă încercaţi să luaţi lucrurile aşa cum sînt, adică înţelegînd că nu se poate totul. Norocul vă zîmbeşte mai ales vinerea.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Zadarnic încercaţi muncind, călătorind, agitîndu-vă, să vă ascundeţi de dvs. înşivă. Cele prin care aţi trecut în ultima vreme v-au făcut un altul. Poate că asta e adevărata maturitate. Încetaţi să mai fiţi preocupaţi de bani!

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Reîntîlniri cu vechi prieteni au deschis răni pe care le-aţi crezut cicatrizate. S-ar putea ca acesta să fie, însă, adevăratul început. O excelentă perioadă pentru creaţie. Ce-ar fi să jucaţi la loterie? Sînt şanse...

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Nu pierdeţi răbdarea. Chiar dacă luna aceasta este încă una de rutină, ea pregăteşte mari surprize, schimbări şi bucurii. Fiţi mai atenţi cu cei din jurul dvs. Sînteţi mult mai iubiţi şi aveţi mult mai multe succese decît credeţi.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Pregătiţi-vă pentru mici, dar sîcîitoare probleme de sănătate. Nu le daţi prea multă atenţie, pentru a fi disponibili unor proiecte sau unor aventuri noi sentimentale. Cifra 3 vă poartă noroc.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Evitaţi tentaţiile rutinei, ale comodităţii. Recunoaşteţi, o dată pentru totdeauna, că locul adevărat vi se află în agitaţie, în furtună. Insistînd cu încăpăţînare, veţi reuşi în ceea ce vă proiectaţi.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Călătoria pe care o proiectaţi nu este indicată. Numai noroc nu o să vă poarte. Neplăceri cardiace se vor adăuga acestei luni neplăcute. Răbdare şi... va fi sărbătoare şi pe uliţa dumneavoastră.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Acum este momentul să ieşiţi în larg. Perioada de acumulări s-a încheiat şi e cazul să le utilizaţi. Dacă jucaţi la loto sau loterie, concentraţi-vă în jurul combinaţiilor cu 1 şi 4.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Paradoxal, trebuie să vă înarmaţi pentru... succese. Vor veni în avalanşă şi s-ar putea să vă deruteze. Încercaţi să nu vă risipiţi în prea multe proiecte. Alegeţi mai mult!

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Certuri mărunte, neînţelegeri şi mici bîrfe vă vor întuneca această perioadă. Treceţi mai departe. Sînt provocate doar de invidia pe care o provoacă succesul pe tărîmul romantic. Şi pe tărîmul afacerilor!

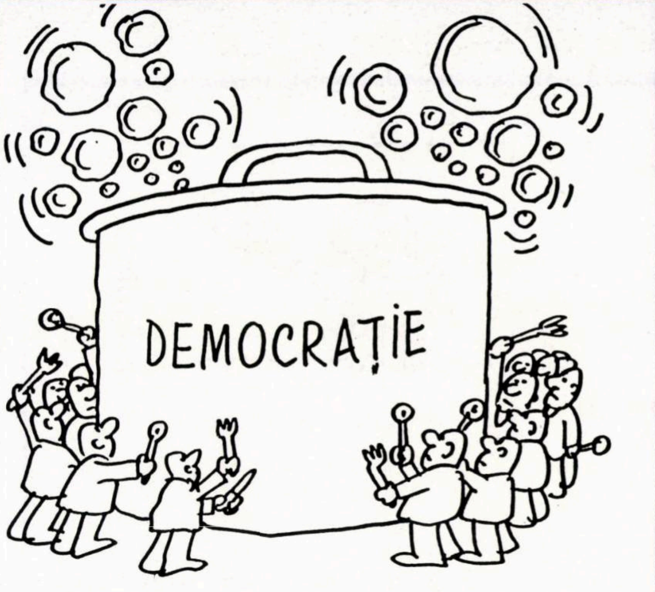
DEMOCRAȚIE

CE FEL DE
MÂNCARE DE PEȘTE
E ASTA ?!

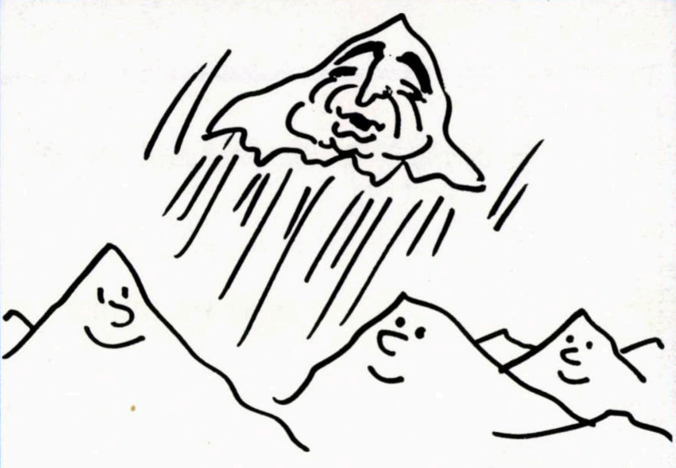

CARPAȚII: ASTA-I CULMEA!
S-A DUS „GENIUL"...

CONU' DARIAN FAȚĂ CU REVOLUȚIA

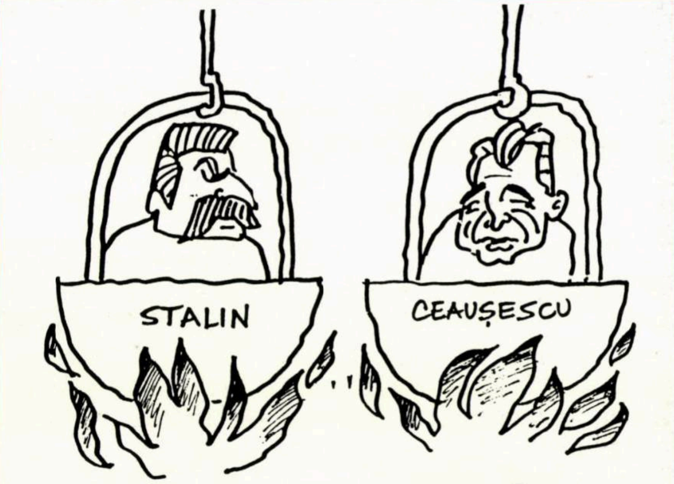
STALIN
CEAUȘESCU

STALIN: – ȘI TU, BRUTĂ ?...

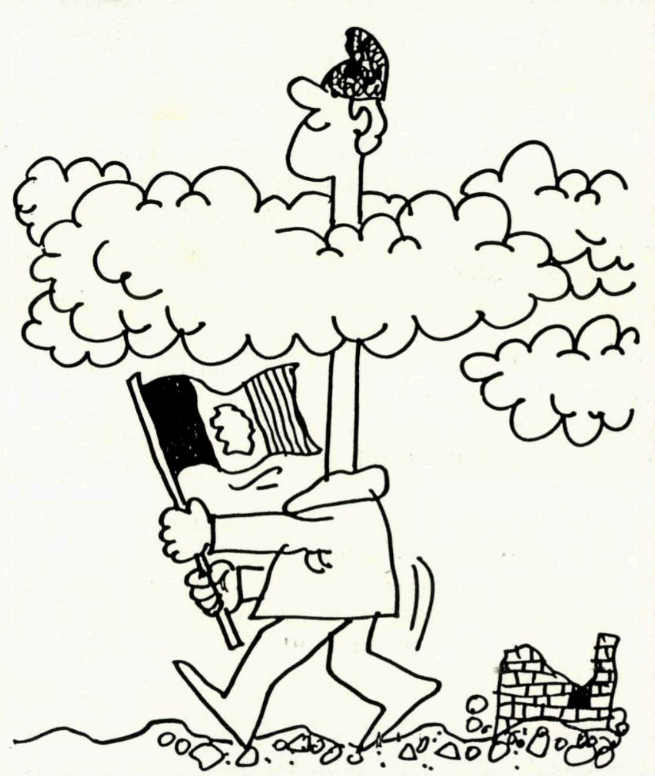

ROMÂNIA – ÎNCOTRO ?

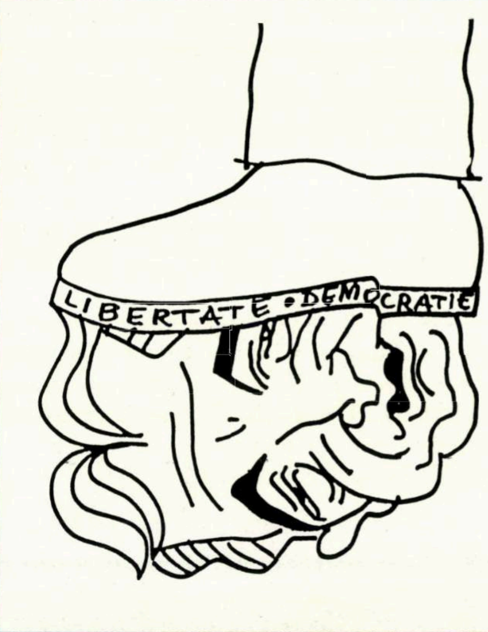
LIBERTATE • DEMOCRAȚIE

TALPA
ȚĂRII...

minimum

ANUL IV
NR. 36
MARTIE
1990
•
6.90 ŞEKELI

MĂ DOARE CAPUL!
DE TOATE CÎTE SE PETREC
ÎN LUME:
ÎN AZERDBAIDJAN
ŞI ÎN ESTUL EUROPEI,
LA NOI ÎN KNESSET
ŞI-N AFRICA DE SUD.
MĂ DOARE CAPUL!
ŞI NU MAI ÎNŢELEG NIMIC!

DESPĂGUBIRI și PENSIE din GERMANIA

- AVEM PLĂCEREA DE A ANUNȚA PUBLICUL CĂ NOUA LEGE REFERITOARE LA PENSIE A FOST APROBATĂ, ÎN SFÎRȘIT, DE BUNDESRAT, ȘI PUTEȚI ACUM DEPUNE ÎN DEPLINĂ SIGURANȚĂ CERERILE DUMNEAVOASTRĂ PENTRU PENSIE!

- SPECIALIȘTII NOȘTRI, PERSOANE DE ÎNCREDERE, VĂ VOR DA ÎNDRUMĂRI COMPLETE ÎN LEGĂTURĂ CU 5.000 DE MĂRCI ȘI, DE ASEMENEA, PENTRU ACEI CĂRORA LE-A FOST REFUZATĂ CEREREA ÎN TRECUT.

- GRĂBIȚI-VĂ! TIMPUL E LIMITAT PENTRU CEREREA DE PENSIE

ADRESA NOASTRĂ:
TEL AVIV, STR. NAHLAT BENIAMIN 1, CAMERA NR.5
ZILNIC ÎNTRE ORELE 8,00 – 17,00
VINERI DE LA 8,00 – 13,00

LA HAIFA,
ÎN ZILELE DE DUMINICĂ ȘI MIERCURI, ÎNTRE ORELE 8,00 – 17,00
ÎN STR. HERZL 61
TEL. 03–5103157, 03–5103934

PENTRU NOII VENIȚI REDUCERI MARI!
VĂ VOM SERVI CU PLĂCERE

REZULTATELE CONCURSULUI

„O INTIMPLARE DIN VIAȚA MEA"

VOR FI PUBLICATE ÎN NR. 37, DIN 1 APRILIE 1990, AL REVISTEI

Concursul **"O întîmplare din viața mea"** este dotat cu următoarele premii:

- Un bilet de avion Tel Aviv – București – Tel Aviv, oferit de Agenția de voiaj **Adrian** din Tel Aviv;
- Un bilet de avion Tel Aviv – București – Tel Aviv, oferit de Agenția de voiaj **Ophir Tours** din Tel Aviv;
- 3 nopți (inclusiv micul dejun) la Hotelul Intercontinental – București, oferite de Agenția de voiaj **Casif Tours,** din Rehovot și Tel Aviv;
- O pictură originală de **Mimi Sharaga–Maxy,** semnată de artistă și înrămată;
- Un inel de aur, lucrat anume pentru **Minimum** în Atelierul de bijuterii **"Sandu și Rami Braunstein"** din Tel Aviv;
- 2 nopți (inclusiv micul dejun) pentru două persoane, oferite de **YMKA–Ierusalim;**
- Un bon magic pentru cărți, în valoare de 100 șekeli, oferit de Librăria **Lepac** din Tel Aviv și Haifa;
- O masă (prînz sau seara) pentru 2 persoane, oferită de restaurantul gastronomic **Harry și Ghitta** ("Mifgaș Haromanim") din Piața Primăriei, Tel Aviv;
- Grafică originală, caricatură, fotografie artistică, semnate de autori și aparținînd lui **Darian, Livadaru, Adrian Lucaci, Hedy Löffler, Sandu Mendrea, Gitta Sion, Nuțu Spodheim, Vlad Strihan;**
- Cărți cu autograf, aparținînd scriitorilor israelieni de limbă română;
- Cărți literare și artistice, etc., etc.

Juriul concursului:
Sergiu Levin, Al. Mirodan (președinte), **M. Rudich, L. Volovici** și **Adrian Zahareanu.**

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Explozii politice israeliene în lanţ: "bomba Sharon", adică demisia din guvern, "bomba Modai", adică reînfiinţarea Partidului Liberal, iar acum speculaţiile despre posibilitatea unei alianţe între Peres, Sharon şi Modai pentru doborîrea guvernului lui Shamir. Dar unii sînt sceptici în privinţa şanselor de reuşită ale acestei noi alianţe fiindcă - spun ei - guvernul Shamir nu este numai al lui Shamir, ci şi al lui Itzhac Rabin şi acesta din urmă e gata să facă nu totul, dar multe pentru ca Peres, colegul său de partid, să nu devină prim ministru.

Ion Iliescu

- România încă nu se regăseşte. Revoluţia din decembrie a lansat-o în cosmosul democraţiei, dar ea încă nu s-a înscris pe o orbită şi pluteşte în imponderabil, căutîndu-şi echilibrul. Partidele noi de opoziţie sînt suspicioase iar Frontul Salvării Naţionale face destule greşeli în măsură să întreţină aceste suspiciuni. Din cauza acestei instabilităţi politice, ajutorul străinătăţii, atît de necesar, nu vine. L-au primit în schimb, cu generozitate, Polonia şi Cehoslovacia. Ce va fi? Aceasta este întrebarea care, la peste două luni de la marea revoluţie din decembrie, chinuie România.

- Ea chinuie, nu-i vorbă, şi Uniunea Sovietică. Incendiile politice şi naţionaliste izbucnesc acolo mereu în alt loc. E adevărat că Gorbaciov s-a dovedit pînă acum un pompier iscusit, dar nu mai mult decît pompier. Or, e vorba de prevenirea incendiilor şi de construirea unei societăţi noi. Pompierii, precum se ştie, nu sînt constructori.

- Şi Nelson Mandela a ţinut să liniştească lumea că albii din Africa de Sud nu au a se teme de guvernarea negrilor. Poate... Deşi ceea ce s-a întîmplat în fosta Rhodezie, dă de gîndit. Oricum, trebuie salutat seismul politic sud-african care a dărîmat oribila construcţie desuetă a apartheidului.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

TĂINUIŢII BALAOACHEŞI

Recunosc. Timp de peste douăzeci de ani, am criticat clauzele relaţiilor "prieteneşti" cu regimul lui "conu" Niculaie Ceauşescu. Am protestat, cînd evreii erau umiliţi prin comportări intenţionat răutăcioase sau cînd schimburile de orice natură între Israel şi România erau unilaterale, avantajînd numai Bucureştiul. Am fost considerat, deci, duşman al României (desigur vorbe aruncate în vînt) pentru că am refuzat să sprijin linia îmbrăţişată de alţi gazetari israelieni, de a mă ploconi, dăunînd intereselor şi demnităţii statului nostru.

Fostul ambasador al României, prin anii ’75 – ’80, dr. I. Covaci, îşi aminteşte, sper, că mă reclamase d-lui Beghin, pe atunci prim-ministru, pentru că duceam o campanie potrivnică relaţiilor "normale" cu România. Deasemeni, şi fostul prim secretar, de tristă amintire, Gheorghe Jugănaru, îşi aminteşte că ne-am ciondănit la telefon, ca la uşa cortului, după primirea oficială a reprezentantului oep-ist, primit cu surle şi trompete, ca ambasador arafatist în România.

Dar şi eu îmi amintesc că doi cunoscuţi ai subsemnatului au fost anchetaţi – în cursul unei vizite în România – despre persoana mea, comunicîndu-li-se că vor pune ei (securiştii) mîna pe mine. Aceşti prieteni, israelieni, sînt – slavă Domnului – bine şi sănătoşi, putînd confirma oricînd conţinutul respectivelor "întrevederi" care nu le-au făcut desigur plăcere.

Înfruntînd aceste relaţii "prieteneşti", am continuat totuşi să port în suflet sentimente sincere pentru poporul român, dar nu şi pentru cei care-l conduceau.

Schimbarea survenită în România, înlăturarea Ceauşeştilor, mă făcuse să sper că nu voi mai avea motiv să critic relaţiile noastre cu România. Dar muşamalizarea rapidă a ştirilor indiscutabile despre intervenţia criminală a teroriştilor arabi, crescuţi la sînul Elenei Ceauşescu, alături de securişti, mi-a aprins din nou indignarea. De ce "Frontul salvării naţionale" a dezminţit acţiunea mîrşavă a acestor indivizi născuţi în teroare şi instruiţi să ucidă? Nu se poate muşamaliza şi nici minimaliza aportul teroriştilor arabi, în legătură cu măcelul organizat împotriva poporului român. Nu se pot şterge cu buretele mărturiile – tot mai multe – privitoare la participarea unor mercenari arabi, la lupta securiştilor pentru a asigura menţinerea regimului Ceauşescu. Aşa cum au fost trimişi să sprijine revoluţia irlandeză sau "brigăzile roşii".

Un grup de dizidenţi români stabilit la Los Angeles a prezentat o hartă exactă a prezenţei mercenarilor arabi. Se ştie doar că în ultimii ani au fost instruiţi în România aşa-zişi studenţi palestinieni trimişi de OEP pentru "instrucţie".

Într-o convorbire telefonică avută de o israeliană cu o rudă din Bucureşti, aceasta a spus plîngînd: "Tot oraşul este plin de bande de arabi. Ei intră în case, omoară oameni şi pun stăpînire pe locuinţele lor". Poate, zic eu, se credeau la Beirut!

Un radio-amator, pe nume Petre şi nu mai ştiu cum, i-a relatat colegului său israelian, Eyal Raskin: "Locuiesc într-un bloc dintr-o suburbie a Bucureştiului. Securiştii, care vorbesc o limbă străină, au pus stăpînire pe etajul trei şi au tras într-o familie întreagă. Dimineaţa am văzut cum se scot cadavrele din apartament".

Citez din ziarul londonez "Daily Mail": "România s-a aflat de fapt sub stăpînirea armatei de ocupaţie alcătuită din mii de arabi care activau împreună cu Securitatea".

Televiziunea franceză a prezentat fotografiile a doi arabi într-un spital din România.

La spitalul de urgenţă, cîţiva medici au susţinut că unii dintre răniţi, sub influenţa calmantelor, murmurau cuvinte în limba arabă.

Agenţii de presă est-europene au transmis că palestinieni, libieni, sirieni şi iranieni au luptat împreună cu trupele de elită ale lui Ceauşescu.

Or, toate aceste declaraţii, relatări, mărturii nu sînt dovezi suficiente? Ce motive au convins "frontul salvării" să-i salveze pe ucigaşii arabi? Oare, va continua "prietenia de nezdruncinat", pupăturile pe faţă şi pe dos cu balaoacheşii arabi? Vom continua să vizităm România, oferindu-i banii noştri, pentru ca aceştia să fie dăruiţi teroriştilor pentru procurare de arme, bune să ne ucidă copiii?

Oricare ar fi interesul noii politici a României, tăinuirea teroriştilor arabi, mercenari ai Securităţii, se înscrie – deocamdată – ca un punct negru al "frontului salvării ei naţionale". ■

30 DE ZILE

M. RUDICH

OMUL DE PE STRADĂ

Sîntem o ţară democrată – cine nu ştie? cine nu afirmă? – şi cînd e cazul şi cînd nu, – noţiunea fiind astfel pîndită de demonetizare. E adevărat însă, sîntem o ţară democrată, dar nu chiar atît de democrată încît oamenii noştri politici, – miniştri, deputaţi şi alte mărimi (autentice ori presupuse) – să renunţe, cînd şi cînd, bunăoară la limuzinele puse la dispoziţie şi să circule, măcar uneori, cu bicicleta, cu autobuzele, sau, pur şi simplu pe jos... ca oamenii.

Şi de ce n-ar renunţa ei, cîte odată, la tribune şi microfoane, – şi deci, în loc să vorbească, să asculte. Aşadar, să umble toate aceste "excelenţe" prin ţară, să stea de vorbă cu oamenii, mai ales să asculte, să audă măcar ce spune "prostimea" dezamăgită că cei pe care i-a ales s-o reprezinte şi s-o conducă nu prea ţin seama nu de cum trăieşte, ci de ceea ce gîndeşte poporul.

Dacă printre noi s-ar "amesteca" cei ce vorbesc în numele nostru foarte adesea, însă nu totdeauna cu asentimentul nostru, ar pricepe aproape toţi cei închişi în turnul conducerii, ca şi cei ce ar vroi să ia cu asalt acest turn, că mai puţin ne interesează frecuşurile dintre partide, sau dintre fruntaşii cine ştie cărui partid, frecuşuri pompos denumite controverse ideologice, – ci mai mult dorim însănătoşirea vieţii publice interne, reinstaurarea valorilor morale şi a pionieratului (of, Doamne! să visezi e îngăduit, – nu?) a pionieratului de la care se reclamă bieţii conducători ce se sacrifică de dragul naţiunii.

Observînd ce se întîmplă pe scena politică, constaţi, cu îndreptăţită amărăciune, că toate ciondănelile partinice, toate înfruntările şi confruntările pretins principiale dintre oamenii noştri politici, nu sînt, în fond, decît lupta pentru putere, pentru mult rîvnitele scaune, – dacă e posibil pentru cele din primele rînduri.

În acelaşi timp, rămîi cu impresia că undeva, pe la vreun colţ, cineva, cu o măciucă în mînă, pîndeşte, aşteptînd momentul să lovească în guvern şi să-l dărîme, – guvernul de uniune naţională atît de necesar cu deosebire în situaţia actuală, – fapt de care se pare că omul simplu, cu bun simţ, nu demagog, îşi dă seama mai bine decît cei cu pretenţii de conducători.

Nu, hotărît lucru: nu-i vremea dezbinărilor, nici între partide, nici înlăuntrul vreunui partid, – chiar dacă se încearcă a ni se prezenta totul ca o simplă confruntare de idei, ori de metode tactice. La drept vorbind, nicicînd n-avem nevoie de dezbinări. Este un lux pe care nu ni-l putem îngădui, – şi acest lucru s-ar cuveni să-l înţeleagă, în primul rînd, oamenii politici, – fiindcă ştiu şi ei cîte grele probleme aşteaptă şi încă vor aştepta rezolvarea.

Dar, dacă nu-i vremea pentru dezbinări, a sosit, în schimb, timpul să se acorde mai multă atenţie "omului de pe stradă", cel ce reprezintă opinia publică, cel care, adesea, ne reprezintă mai autentic decît "aleşii naţiunii".

Omul acesta, simplu, omul de pe stradă, anonimul în care majoritatea populaţiei se recunoaşte, are, bunăoară, convingerea că un guvern de uniune naţională este oricînd preferabil unuia ce se bizuie pe o majoritate parlamentară labilă.

Pe de altă parte, acest om, simplu, căruia demagogia i-a displăcut totdeauna, s-a cam săturat să tot audă vorbe umflate despre ideologie, despre principialitate, el ştiind bine că toată vorbăria nu ascunde decît lupta pentru putere, pentru locuri... cît mai în faţă.

N-ar fi oare cuminte ca acest om să fie ascultat măcar din cînd în cînd? S-ar putea să fie de mare folos; oricum, încercarea merită. ■

CA ŞI CUM

ar fi vrut să-l contrazică de davka *şi cu dinadinsul pe M. Rudich (pe de o parte) şi să cucerească simpatia "omului de stradă" (pe de altă parte), Arik Sharon şi-a dat demisia din guvern (ceea ce nu-i lucru mare) şi, în plus, şi-a menţinut-o, pînă la capăt (ceea ce e lucru grozav); în felul acesta, gălăgiosul politician ne obligă să recunoaştem că nu e dintr-aceia care se-agaţă de scaun, sălbatic, ca animalele.*

• TENDINȚE

PENTRU LICHIDAREA ISRAELULUI

"Propun cîteva schimbări în Intifada, deoarece pietrele nu mai sînt eficiente. Le cer palestinienilor să folosească armele de foc, ca singura modalitate de a stîrpi lăcustele evreiești".

(Mahmud Al Saali, în săptămînalul oficios *Al Muswar*, Cairo; cinci zile înainte de atentatul împotriva autobuzului cu turiști israelieni din Egipt, atentat soldat cu numeroși morți și răniți).

●

Caricatura de mai jos a apărut în săptămînalul pro-guvernamental *Rose el-Youssef*, din Cairo. Titlul: "Shamir i-a ucis". Într-un articol, apărut în același număr al publicației și aparținînd redactorului-șef , Mahmud a-Tahamy, se precizează, fără echivoc că "e dincolo de orice îndoială" că Shamir a provocat moartea celor 9 israelieni. Motivul: refuzul guvernului de la Ierusalim de a accepta cererile O.E.P.-ului. Justificarea masacrului e, deci, clasică și simplă: cine nu acceptă revendicările lui Arafat, trebuie pedepsit cu moartea.

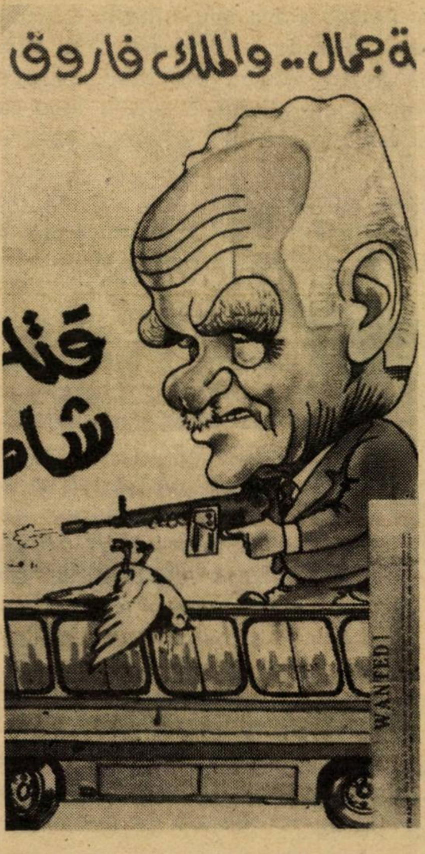

●

"În felul acesta (organizînd atentate precum acela împotriva autobuzului cu turiști israelieni, n. red.) este posibil să-i determinăm pe evreii ruși să nu mai vină în Palestina".

(Din manifestul organizației islamice *Hamas*, februarie 1990).

●

Întrebat dacă un război al țărilor arabe împotriva Israelului este posibil la ora de față, d. Osawa El Baz, consilier politic al președintelui egiptean Mubarak, a răspuns afirmativ, subliniind că "Israelul este un stat artificial, ridicat pe pămînturi care, în majoritatea lor sînt palestiniene".

EVREUL SÜSS

Silviu Brucan (74 de ani), ziarist inteligent, politolog de anvergură, fost ambasador la Washington, autorul "scrisorii celor 6 activiști de partid" împotriva dictaturii lui N. Ceaușescu, și, mai nou, "ideologul revoluției din Decembrie 1989", s-a comportat, nu o dată, ca un diplomat fără diplomație, lansînd formulări șocante în presă și făcînd "gafe" ce i-au aprins paiele globului în cap..

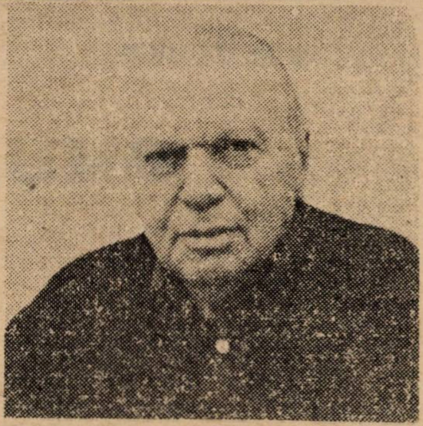

Brucan, evreu de felul lui (Tache pentru intimi), a devenit ținta nr. 1 a atacurilor anti-Front, din România și de peste granițí. Bărbatul acesta, pe cît de subtil, pe-atîta de brutal, a devenit "abcesul de fixație" al antisemitismului român, îndeplinind "funcția" de țap ispășitor pe care pe vremuri o ocupaseră Elena Lupescu (în anii '30-'40) și, după război, Ana Pauker.

ADRIAN
(Birou de turism)
Str. Sheinkin 8, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA MEA"

●

ADRIAN
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

●

OPHIR TOURS
Departamentul
Țări Est-Europene
Str. Ben Yehuda 32, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA MEA"

●

OPHIR TOURS
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

●

30 DE ZILE

20% DINTRE ISRAELIENI SÎNT PENTRU UN STAT O.E.P.: PRINTRE EI,

ABA EBAN

Fostul nostru ministru de externe consideră că un asemenea stat ar fi ca un... Monaco (mai puţin prinţesele Caroline şi Stephanie)

Un sondaj recent de opinie publică arată că 80% dintre cetăţenii israelieni se opun unui stat palestinian în Iehuda şi Şomron. În principal, de teamă că ar constitui o ameninţare asupra existenţei Israelului. În acelaşi sens sînt şi avertismentele multora dintre politicieni, şi nu numai din rîndurile dreptei.

Aba Eban nu împărtăşeşte aceste temeri. În ochii săi, un eventual stat palestinian nu va fi, nu poate fi niciodată, o ameninţare. Într-un interviu acordat lui Dan Shilon ("Haaretz") el şi-a susţinut convingerile cu argumente următoare:

"Despre un stat palestinian se poate vorbi ca o "soluţie înţeleaptă" sau o "soluţie neînţeleaptă". Dar ca un pericol nimicitor? Consider scandalos a se vorbi în acest fel. E ca şi cum cineva ar susţine că Luxemburg ar putea nimici Uniunea Sovietică, sau Monaco ar putea distruge Franţa. Ca şi cum Israel ar fi Costa-Rica, sau Monaco, sau Islanda; lipsită de apărare, deşi dispune de 4.000 de tancuri, cum indică datele specialiştilor militari. Cu o aviaţie militară mai mare, se arată, decît a Angliei şi a Franţei, cu artilerie şi rachete.

– Mi-e îngăduit să deduc din spusele d-tale – a insistat ziaristul – că un eventual stat palestinian independent nu te sperie?

– Cîtuşi de puţin. Nu că aş fi pentru un asemenea stat, dar el nu mă sperie, dacă ar lua fiinţă. Nu e permis ca frica să fie un criteriu general al existenţei noastre. Pe mine mă îngrijorează faptul că persoane ca prim-ministrul se arată atît de pesimişti. Cine susţine că existenţa noastră ar putea fi ameninţată de palestinieni jigneşte sionismul.

Eban: nu mi-e frică de Monaco

– Va putea oare Israel să înfrunte cu succes un război ce ar fi declanşat de entitatea palestiniană sau de statul Palestina cu sprijinul altor ţări arabe?

– Desigur. Ca un om competent în raportul de forţe, afirm că primejdia, dacă se va produce, nu va veni din direcţia entităţii palestiniene. Există la noi psihoza, pe care aş atribui-o traumelor noastre. Atît de mult s-a obişnuit poporul evreu să fie victimă, ameninţat, cu existenţa atîrnînd de-un fir de păr, încît chiar şi acum, cînd această stare de lucruri a încetat, ne comportăm de parcă ea ar continua să existe.

– Totuşi, potrivit anchetelor, 80% dintre israelieni, sînt împotriva înfiinţării unui stat palestinian independent...

– Se împotrivesc, şi nici eu nu sînt pentru. Dar să ne amintim că toţi au fost contra retrocedării peninsulei Sinai, cu aşezările şi aerodromurile, Egiptului. Nimeni nu e în măsură să spună cum va evolua judecata noastră pe parcursul tratativelor. Aceasta e şi particularitatea tratativelor, că realitatea evoluează şi arată altfel în final decît la început.

Personal, prefer o confederaţie cu Iordania. Dar pînă la urmă poate va deveni evident că nu are cine ştie ce importanţă ce se va întîmpla în final. Dacă entitatea ce va lua fiinţă va fi slabă, cu adevărat doritoare de pace, şi dacă Iordania va fi interesată să acţioneze împreună cu Israel spre a împiedica orice agresivitate, nu va avea importanţă dacă va fi o provincie, un canton sau chiar un stătuleţ palestinian. Noi exagerăm în această chestiune. Orice va lua fiinţă în Iehuda şi Şomron, va fi atît de slab în raport cu noi, încît nu e cazul să privim asta dintr-o perspectivă apocaliptică, de parcă de asta ar depinde existenţa noastră".

V. MINCU

ÎN CURÎND

SIMION SĂVEANU

"DRAGOSTEA – MAI TARE CA MOARTEA!..."

• ROMAN •

30 DE NOPȚI

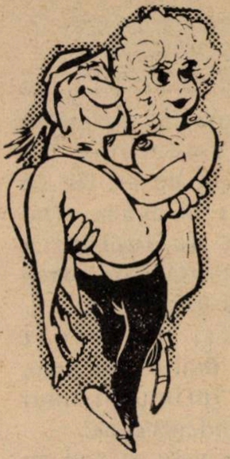

•carnet TELAVIVIAN

A.B.C. de NOAPTE

Nu sînt mai multe orașe în Tel Aviv doar pentru că preț de două stații de autobuz și un colț ocolit nimerești din cel mai artificial cartier de noi îmbogățiți, în cea mai pitorească sărăcie sau boemă sau spuneți-i cum doriți, ci pentru bunul motiv, mai esențial, că după orele zilei sau – mai precis! – după capriciile luminii și ale întunericului, străzile își schimbă diametral întrebuințarea și personalitatea.

Nu am bătut plajele Tel Baruchului din pricina distanței și nici Kikar ha-Medina nu am ocolit-o la orele nopții, iar faimosul început al Allenbyului, în dreptul a ceea ce a fost cîndva Opera a ieșit din uz de mult. Am bătut în schimb, străzile din jurul Bursei, cele cu magazine și mici ateliere înghesuite unele într-altele, la o zvîrlitură de băț distanță, dar despărțite de un zid nevăzut mai gros deccît cel Chinezesc și mai bine păzit decît cel prăbușit de la Berlin.

După ora tragerii obloanelor, după ce ultimii birocrați cu îmbrăcămintea corectă – prea corectă pentru peisajul nostru – părăsesc perimetrul cu servietele doldora de hîrtii, începe adevărata forfotă: o plimbare aparent fără țintă și fără rost, prezidată de reguli la fel de precise ca și zidul imaginar, pe care trebuie să le înveți ca pe un cod secret, ca pe o parolă capitală. De aici pînă aici prostituatele, de obicei bătrîne și urîte, avîndu-și clientela lor specifică, conform proverbului românesc despre fiecare scaiete cu umbra lui: de aici pînă dincolo prostituatele masculine, dintre care cîteva încearcă cu timiditate vestimentară, dar cu țipete de păsări speriate – travestiul; mai încolo trans-sexuații, femei din punct de vedere anatomic, dar cu aspect care nu poate înșela pe nimeni și, în orice caz, nu pe clienții lor. În sfîrșit, la margine de tot, cu un picior în perimetrul rău famat și cu celălalt în cel onorabil, cei în criză, amatori de-o aventură trecătoare cu efect de katharsys. Anumite trotuare și colțuri sînt tradițional "vitrine". Oaspeții trec prin mijlocul drumului, în mașină cu viteză minimă sau pe jos, pe trotuarul din față sau se așează pe cutare gard sau bancă anume, cu aerul de a se afla acolo din întîmplare, la plimbare, pentru a se "vîntura" după o zi de caniculă, de ploaie, de muncă sau mizerii cotidiene. Precis și fără greșeală.

Amorul tarifat, prostituția ca atare, ocupă doar o infimă parte a acestei populații în veșnică mișcare. Este domeniul exclusiv al femeilor urîte din jurul Stației Centrale și al trans-sexuaților; investiția uriașă a operației, efectuată mai totdeauna în străinătate, trebuie justificată! Restul contractelor se fac "pentru chef", dintr-un soi de solidaritate a unor oameni care încearcă să nu se simtă singuri cinci-zece minute, cu rușine multă și infinită disperare.

Apoi? Apoi se merge acasă, la soție, la copii, la părinți, revenindu-se la cel mai cenușiu normal cu putință. Iar cine nu are nici unele dintre acestea, rătăcește pe străzi pînă la pierderea puterilor, sau se înfundă la un pahar sau o cafea în nenumăratele cum să le spunem?, crîșme?, cluburi?, baruri?, care îți răsar în cale discrete și neașteptate între magazinele cu obloane trase de pe Allenby, pe Shenkin, pe Nahlat Beniamin, pînă hăt, în cele mai profunde Keren Hateimanim sau Neve Tzedek.

CITADIN

CASIF TOURS
Rehovot, str. Hertzl 170
și Tel Aviv, str. Levontin 17A
sprijină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAȚA MEA"
•
CASIF TOURS
oferă un premiu participanților
la noul nostru concurs
●

Case pentru
închiriere, vînzare, cumpărare

«IAD LA'OLE»

Rishon Le Zion
Str. Hertzl 116
Tel. 03/9643331 – 9671644
Deschis 9 – 19

•
URGENT
Căutăm locuințe
pentru olim hadașim
de 2 1/2 – 3 – 4 camere
cu chirie lunară
•

CRONICĂ DE ALIA DIN ASHDOD

În aceste zile, în care aproape tot Israelul palpită încă pentru problemele României, de parcă toţi cetăţenii ar fi descins de pe malurile Dunării, nu mi s-a părut nepotrivită ideea de a încerca să aflu o serie de detalii specifice privind viaţa şi problemele originarilor din România care trăiesc în oraşul meu de adopţiune.

De la început m-a izbit o situaţie oarecum mai neobişnuită, reliefată de faptul că la ora actuală, după o lungă perioadă de somnolenţă, populaţia de limba română din Ashdod este reprezentată, într-o măsură mai mică sau mai mare, de... trei organizaţii cu profil asemănător: *Irgun Iotzei Romania*, al cărei preşedinte este Lavi Shimoni, reprezentantul alialei române în Consiliul Municipal local; *HOR*, în fruntea căreia se află Max Gaier, totodată responsabil financiar al Irgunului cu care conlucrează în mod strîns şi *Agudat Iotzei Romania*, condusă de Leon Broder, vechi activist pe tărîm social-cultural, organizaţie care nu are legătură cu celelalte două.

Auzisem despre Shimoni că deşi pînă nu de mult nu prea era cunoscut, însuşirile sale de bun organizator şi de strateg abil, înzestrat cu un ascuţit simţ politic l-au catapultat pe locul numărul unu în cadrul alialei române locale.

În discuţia avută cu Domnia sa şi cu Max Gaier, ambii au subliniat că Irgun Iotzei Romania organizaţia creiată după şi ca urmare a alegerilor, nu este tributară Maarahului şi nici altor partide, şi nu a primit şi nu primeşte ajutor de la nimeni. "Sîntem independenţi", au repetat ei de mai multe ori. "Tot ce am făcut, am făcut singuri". În schimb, a adăugat Shimoni, organizaţia noastră a fost cea care în alegerile locale pentru Histadrut a sprijinit Maarahul, în baza unui acord de coaliţie cu acesta din urmă şi, datorită aportului nostru, Maarahul a putut dobîndi victoria în alegerile locale pentru Histadrut. "S-a produs o răsturnare totală a psihologiei colective în ce priveşte aliaua noastră, comentează Shimoni. Abia acum un an şi jumătate ea era total desconsiderată. Azulai (fostul primar al oraşului) ne spunea tot timpul: «Voi, românii, nu o să vă puteţi organiza, nu o să obţineţi nici un vot». Astăzi se ştie că sîntem o forţă şi că fără votul nostru nu se poate face nimic". L-am întrebat apoi pe Shimoni cum colaborează cu primarul, membru al Likudului, şi cum se repercutează pe plan concret reînviorarea organizaţiilor alialei române din Ashdod asupra originarilor din România, cu precădere asupra noilor veniţi. "Primarul, a spus Shimoni, nu ia nici o măsură mai importantă fără să mă consulte. Am introdus o serie de măsuri organizatorice care vor asigura apărarea interesele alialei noastre".

Am păstrat pentru sfîrşitul convorbirii întrebarea delicată referitoare la organizaţia condusă de Leon Broder. Există oare, am întrebat, o dedublare a activităţilor, o concurenţă, o rivalitate, sau poate o colaborare? Nici Max, nici Shimoni nu păreau să fie la curent cu proiectele şi ambiţiile noii organizaţii, oficializate statutar în mod practic în noiembrie anul trecut, după cum aflasem în ajun într-o discuţie cu membrii comitetului de conducere, Leon Broder, Ţvia Moscovici şi Mariana Feldman. "Ei nu sînt rivali pentru noi, au afirmat Shimoni şi Max Gaier. Nu ne deranjează, dar nici nu ne preocupă".

Dacă – după cum spuneam – pînă acum doi ani Shimoni era realmente puţin cunoscut în rîndurile populaţiei de limbă română din Ashdod, nu acelaşi lucru se poate spune despre Leon Broder. Muşchetar pentru cauza olimilor locali de origine română – îndeosebi de vîrsta a treia – cărora li se consacră cu fervoarea unui d'Artagnan slujind cauza lui Ludovic al 14-lea, el a continuat din 1981 încoace să poarte de unul singur drapelul sfîşiat al activităţilor social-culturale din cadrul HOR-ului. Apoi, după alegerile municipale din februarie, Ţvia Moscovici, o femeie energică şi inimoasă, care avea la activul ei realizări notabile pe planul muncii sociale în toate cartierele oraşului, s-a raliat lui Broder, în vederea strîngerii legăturilor cu masele originarilor din România. În felul acesta, spune Ţvia, a luat naştere Agudat Iotzei Romania, organizaţie apolitică, cu un caracter exclusiv social-cultural. Dorim, adaugă ea, să ajungem la întreaga populaţie de limba română, de la copii pînă la pensionari.

Mariana Feldman, fosta campioană la tenis de masă a României la juniori, actualmente responsabilă financiară a noii organizaţii, subliniază importanţa sectorului de care răspunde. "Noi sîntem o organizaţie oficializată recent, spune ea, fără afiliaţii politice, şi ca atare nu sîntem întreţinuţi financiar de nici o grupare politică. Primim ajutor pe o bază sporadică, la cerere, de la caz la caz.

Principala preocupare a organizaţiei pare acea legată de ajutorarea noilor imigranţi: găsirea de locuinţe, locuri de muncă, asistenţă medicală, etc".

O întreb pe Ţvia dacă imigranţii români din localitate nu se simt discriminaţi în comparaţie cu alte categorii de olimi, precum cei din Uniunea Sovietică.

"Este adevărat, răspunde ea, românii se consideră discriminaţi, neştiind că în realitate totul se reduce la o chestiune financiară. Faptul că Sohnutul primeşte fonduri speciale din Statele Unite pentru olimii ruşi nu este îndeobşte cunoscut în rîndurile românilor, de unde sentimentul de frustrare". Se va produce oare o "trezire" a "alialei cuminţi?", întreb. "Donchişotică", declară laconic Ţvia, devenită subit sceptică, probabil cu gîndul la fondurile speciale din America...

GINA SEBASTIAN ALCALAY

SANDU ŞI RAMI BRAUNSTEIN
Beit Haţorfim LTD
Reh. Shenkin 8A
Atelier şi magazin de bijuterii
sprijină concursul nostru cu premii
"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"
•
SANDU ŞI RAMI BRAUNSTEIN
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
●

etc.

Ambasadoarea Colette Avital

*** "Fricţiuni" în lumea diplomatică, întîlneşti cu duiumul. Şi nu o dată, dacă vrei să afli cauza certurilor trebuie să vezi cum devine cazul cu... nasul Cleopatrei. Vreţi o dovadă? Deunăzi, dr. Alex. Galili, nr. 2 în Ambasada Israelului în Portugalia i-a spus ambasadoarei Colette Avital (vorbeşte româneşte) că soţia sa, funcţionară consulară, va lipsi de la lucru timp de două săptămîni, deoarece a căzut şi şi-a fracturat nasul. E posibil, nu? Dar cînd doamna funcţionară s-a întors la onorabila slujbă, ochiul ager al ambasadoarei Avital a constatat o modificare a nasului. Nu din cauza căderii, ci în urma unei operaţii plastice! De aceea a hotărît ca soţia adjunctului ambasadei să nu primeasccă leafă. "Fricţiunile" au produs ecouri şi s-au ridicat tonuri, iar la Ierusalim s-a hotărît să se trimită un arbitru la Lisabona.

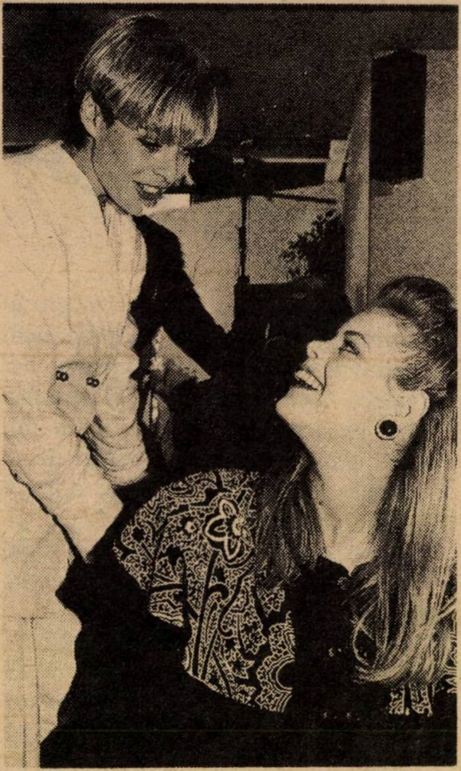

Rina Mor şi Miss Israel '89, Nicolle Alperin

*** Cu 13 ani în urmă, Rina Mor (din aliaua noastră) a cîştigat titlul de "Miss Univers", titlu pe care nu l-a obţinut pînă azi nici o altă israeliancă. Totuşi, superba Rina a ales viaţa de familie, fiind căsătorită cu un om de afaceri, are doi copii şi toţi împreună, locuiesc într-o vilă spaţioasă din Cfar Şmariahu. Din acest an, ea a hotărît să se ocupe de noul concurs *"Femeia de azi"*, dedicat femeilor măritate şi fireşte, frumoase.

*** Ne-a vizitat ţara Mihaela Bercu, frumosul foto-model care a împodobit coperţile a peste 30 de reviste de modă cu renume mondial. Mihaela a venit special la Tel Aviv, pentru... tratament la dentist. Deşi şi-a propus o vacanţă de numai o săptămînă, ea a trebuit să-şi prelungească şederea acasă, la mama şi la tata. Fiindcă şi-a fracturat glezna la sky, în Elveţia, în drum spre casă.

*** *Alon Alters* (30) este un tînăr poet ebraic şi critic literar, îndrăgostit de Dante şi de "Divina comedie", care a adunat

NOI

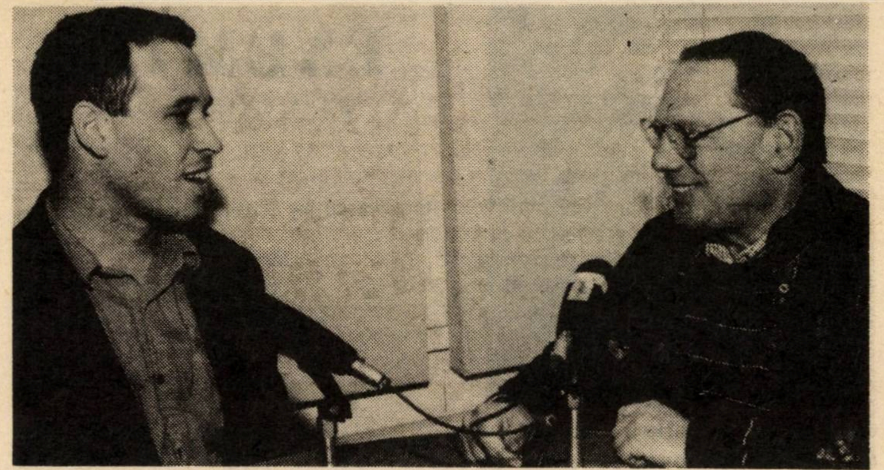

recent, într-un volum, parte din versurile sale "minimaliste", intitulîndu-l "Focul depărtării" (traducere liberă a titlului). Ram Evron l-a adus pe Alon Alters în studiourile postului de radio "Galei Zahal", pentru a-l intervieva, considerînd că volumul de versuri amintit constituie un eveniment literar de primă importanţă. Aşa am aflat că Alon Alters s-a născut la Tel Aviv şi a trăit la Ramat Gan şi Ghivataim, limba sa maternă... fiind româna. *"Ebraica am învăţat-o la şcoală, pe stradă... Acasă nu s-a vorbit decît româneşte"* – a precizat poetul.

*** Ştiţi cum şi-a botezat unul din papagali cîntăreaţa-actriţă Nira Rabinovici? Nadia Comăneci...

*** Fotografia alăturată a Nadiei Comăneci a apărut în "Maariv". Explicaţia la clişeu era foarte laconică: "Nadia a înţeles că în Occident, pudra şi fardul sînt obligatorii pentru o femeie tînără..."

*** Ex-Ministrul Avraham Sharir (acela care refuză să admită că s-a născut pe la Iaşi) nu se simte bine cu titulatura de "ex" şi de aceea, în fiece vineri organizează adunări de "Kabalat Shabat" cu caracter politic. La adunările care au loc în sala "Beit Basarabia" (o creaţie a altui "român", Itzhak Korn) vin 60 – 70 de membri din centrala partidului de care aparţine, iau o gustare şi pun ţara la cale şi politica din ţară. Dacă Sharir ar începe să vorbească româneşte (fără să-i fie ruşine) poate s-ar aduna mai mulţi.

Vin olimi din România. Vin. Şi nu întîmplător

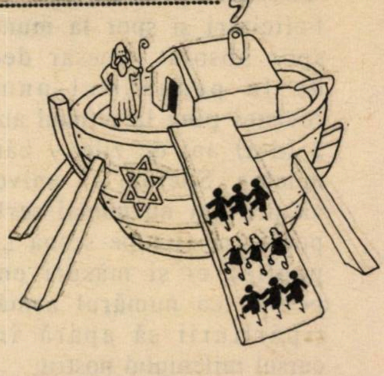

*** Din buletinul *Informaţia*, editat de H.O.R.-ul din Carmiel (red. responsabil Leo Schaier) şi mereu bine (recte gazetăreşte) informat, aflăm nu fără surprindere că între H.O.R-ul local şi C.O.R.-ul, tot local, organizaţii frăţeşti, s-ar fi ivit neînţelegeri şi frecuşuri. Pe de o parte, vestea ne deranjează: e cazul să ne certăm între noi? Pe de altă parte, faptul ne bucură: ciondăneala arată că cele două organizaţii sînt realmente independente şi că avem de-a face cu democraţie reală în lumea alialei din Galil. ...Şi tot din *Informaţia*, o noutate: pentru deţinătorii de paşapoarte româneşti:

"Ambasada României ne informează că paşapoartele româneşti ale cetăţenilor români care au domiciliul în străinătate (şi ale originarilor din România stabiliţi în Israel) au o valabilitate de 5 ani, cu posibilitatea de prelungire pe încă 5 ani. Vizarea paşapoartelor, care se făcea pînă acum anual, se poate face odată pe mai mulţi ani şi de către cei care au întîrziat cu viza anuală".

IZVOARE
REVISTĂ DE LITERATURĂ

*** Revista *Izvoare*, editată cînd se nimereşte, de "Asociaţia scriitorilor israelieni de limbă română" (z.l.) aniversează 15 ani de la apariţia numărului 1.

NOI

Felicitări şi spor la muncă! Un spor absolut necesar deoarece de la penultimul număr al revistei pînă la ultimul au trecut 2 (doi) ani de zile – bătuţi pe muchie. Sperăm că aniversarea va prilejui nu numai serbări cu poezii rostite pe scenă şi sîrba popilor ci şi măsuri energice pentru ca numărul următor al tipăriturii să apară încă în cursul mileniului nostru.

*** O nouă stea a muzicii uşoare? Aşa s-ar zice, dacă privim cu atenţie ascensiunea rapidă a Gabrielei Vlad. Şi talentată şi frumoasă (îmbinare ce nu se întîlneşte pe toate drumurile), cîntăreaţa actriţă – căreia *Minimum* i-a închinat nu de mult o pagină – s-a impus, mai deunăzi, la Top-ul televiziunii, ocupînd un loc 8 de prestigiu. Aşteptăm săritura pe treptele mai de sus.

*** Şi fiindcă tot sîntem la capitolul muzică, să notăm pe agenda vocilor bune un nume din Haifa: Hod Lony (vezi foto). Aşa cum ne scrie David Shlomo din Kiriat Bialik, admirator al susamintitului, Lony a scos zilele trecute o casetă cu melodii româneşti şi ţigăneşti

care merită atenţia celor dornici de-un cîntec bun de şi la un pahar.

*** Prezenţe de trib în lumea largă: • Mircea Săucan, autorul cărţii "Manuscrisul de la Ciumaţi" (Minimum, Tel Aviv) a fost invitat la "Casa românească" de la Paris pentru o "masă rotundă" pe marginea cărţii. Au luat cuvîntul: regizorul de film Paul Barbă-Neagră şi scriitorii Teodor Cazaban şi Antonia Constantinescu (aceasta din urmă şi redactor al buletinului *Lupta*). • Colaboratorul nostru dr. Leon Volovici este prezent în cunoscuta revistă

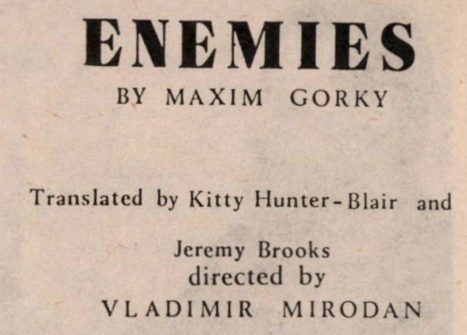

ENEMIES
BY MAXIM GORKY

Translated by Kitty Hunter-Blair and
Jeremy Brooks
directed by
VLADIMIR MIRODAN

vest-germană "Der Stimme" cu un articol despre romancierul Aharon Apfelberg. • Romancierul Norman Manea, aflat în Statele Unite, a fost prezent, în aceste zile de post-Revoluţie, cu opinii despre realitatea românească în publicaţii de mare ecou ca: "New York Times", "Washington Post", "Newsweck" etc. • Regizorul Vladimir Mirodan, din nou pe afiş, la "Drama Center Theatre Club" din Londra, cu spectacolul "Duşmanii" de Gorki. (traducerea: Kitty Hunter-Blair şi Jeremy Brooks; decorul: Michael Hoeschen şi Jenny Jones).

*** Există la Televiziune, în Franţa, o emisiune săptămînală intitulată: "A la recherche..." ("În căutarea..."). În căutarea cui? A foştilor colegi de şcoală, a foştilor prieteni din copilărie, a cîte unei vedete (în fiecare săptămînă a alteia) dintre cîntăreţii, actorii, sportivii, etc. la modă.

Inspiraţi de această emisiune, publicăm alăturata fotografie care datează de peste 50 de ani. În căutare şi noi dar nu a foştilor colegi de şcoală ci a... supravieţuitorilor celor pe care îi vedem în poză în jurul colaboratorului nostru dr. I. Flavius, pe atunci secretar de redacţie al ziarului "Le Moment" (director: Alfred Hefter) ce apărea în franţuzeşte la Bucureşti; – la birou – menţionăm spre a veni în ajutor ţinerilor de minte: *Dichter* (în stînga), pripăşit la Dimona, caricaturistul *Gion*, Monica Hefter (nepoata directorului), *Puiu Giroiu*, *Mony Ghelerter*, *Anne-Marie Negulescu*, sora reputatului regizor de Cinema şi, pe scaun, Rozen.

*** La 21 ianuarie 1991 se împlinesc 50 de ani de la pogromul legionar din Bucureşti, urmat apoi de alte şi alte fărădelegi cărora le-au căzut victime mii şi mii evrei.

Pentru a aminti lumii şi, mai ales, celor tineri această pagină de istorie a evreilor din România, un grup de oameni de bine şi-au propus să organizeze pe parcursul anului 1990 acţiuni de informare prin presă, radio, televiziune, să iniţieze construirea unui monument, să pregătească o seară de comunicări ale unor istorici. Celor interesaţi să participe la această acţiune, le recomandăm să se adreseze domnului rabin Gutman, la tel. 5461610.

*** Intrăm într-o bibliotecă, de împrumut, la Haifa sau Beer-Sheva, luăm cu noi sub braţ două sau trei cărţi, cînd ajungem acasă începem să citim. Şi nu o dată, pe coperta interioară a cărţii citim următoarele: Donaţie făcută de... (cutare) sau Donaţie făcută în amintirea lui... (cutare).

HOTEL

« REGELE KOREȘ »

NATANIA
STRADA RAV KUK 6
vă invită la celebrarea sărbătorii de
PESAH
în mod plăcut şi distins

PREMIUL I
Cel mai curat hotel din Israel
Ministerul Turismului

REZERVAŢI-VĂ LOCURILE.
STRICT CAŞER

Pentru nunţi, barmitzva,
reuniuni şi aniversări

Contactaţi-ne
HOTEL "REGELE KORES"
053-613555

Cîteodată ştim despre cine e vorba. Alteori, prea adesea, nu. Şi e păcat; nu numai fiindcă s-ar cuveni, moralmente, să facem cunoştinţă cu dăruitorul de cărţi ci şi fiindcă, uneori, personalitatea acestuia este remarcabilă, ba chiar ieşită din comun.

Aşa se întîmplă, de pildă, cu Mişu Leibovici-Basel; numele său e imprimat pe multe, multe cărţi de la excelenta bibliotecă a H.O.R.-ului din Natzeret-Illit. Cîteva rînduri lămuritoare primite din partea d-nei Mina Basel, văduva lui M.L.B. şi responsabila bibliotecii, ne dau o carte de vizită a soţului de-o concizie turburătoare.

"În anul 1941, pe cînd ne aflam în Basarabia, soţul meu s-a prezentat ca voluntar în armata sovietică, primind misiunea de a fi paraşutat pe teritoriul României. Conştient de pericolul ce avea de înfruntat în condiţiile de teroare a ocupaţiei hitleriste, în executarea misiunii – a fost capturat de nemţi şi decapitat.

Atitudinea sa eroică a fost recunoscută de Prezidiul Marii Adunări Naţionale a Republicii Populare Române (decretul nr. 1344 din 27 iulie 1948) prin încadrarea sa în armata română, în poziţie de rezervă şi înaintat «Post Mortem» la gradul de maior".

Rubrică redactată
de BEN IACOV-ZWI
şi M. RAFAEL

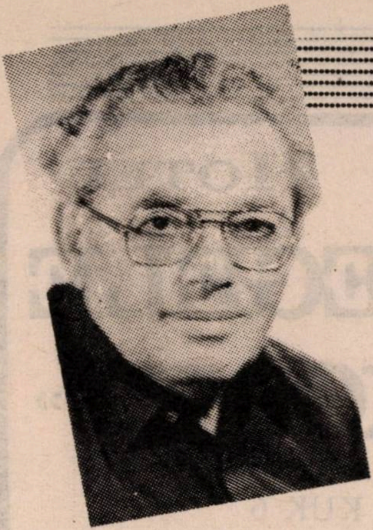

ITZHAK ARTZI

DICTATUL ISTORIEI: IEȘIREA DIN ROMÂNIA

• ÎI ÎNTREB PE CANDIDAŢII LA ALIA: CE MAI AŞTEPTAŢI? CE?

• ŞEF RABINUL ROSEN TREBUIE SĂ VINĂ ŞI EL ÎN ISRAEL

Odată cu schimbările survenite în România Comunitatea evreiască a încetat de a mai fi o minune. Cei circa douăzeci de mii de evrei ce au rămas în România formează încă una dintre Comunităţile Europei Răsăritene. Care sînt caracteristicile ei?

* O comunitate cu un mare procent de căsătorii mixte;

* O comunitate în care naşterile şi nunţile sînt rare; în schimb, înmormîntările sînt dese;

* O comunitate avînd legături strînse cu judaismul mondial şi cu Israel;

* O comunitate în care Joint-ul împlineşte un rol covîrşitor, asigurînd vîrstnicilor o bază economică acceptabilă;

* O comunitate bine organizată din punct de vedere religios şi social. Numărul evreilor e mic, în multe comunităţi nu mai găsim cei zece bărbaţi evrei, minimum necesar pentru un minian (grupul celor zece bărbaţi necesari pentru a spune rugăciunea mortuară de Kadiş).

Un singur lucru fundamental s-a schimbat: glasnostul românesc aduce după sine şi reapariţia publică a antisemitismului. Sentimente antisemite refulate izbucnesc acum. Cine vrea răfuiala cu evreii va reuşi să mobilizeze sentimente antisemite, exagerînd rolul pe care evreii l-au jucat în primii ani ai răsturnării comuniste.

În rîndurile partidelor ce au apărut pe arena politică, se află mulţi foşti legionari, antisemiţi, care vor transforma fuga lor în străinătate într-o carte de vizită a patriotismului românesc anti-comunist. Aceste elemente alimentează demonstraţiile opoziţiei contra Frontului Salvării Naţionale prezentat drept camuflaj al comunismului român. Întrebarea e dacă evreii din România ştiu să citească inscripţiile de pe pereţi trăgînd concluziile potrivite.

Concluzia e – Alia!

Nu vorbesc despre cei circa 10 mii de vîrstnici. Mulţi din ei preferă şederea pe loc, cu riscurile ce le implică. Dar ce mai aşteaptă cei zece mii de oameni mai tineri? Situaţia din România e instabilă. Va mai trece multă vreme pînă ce noul regim se va consolida şi va lua hăţurile în mînă – cu energie şi siguranţă. Instabilitatea şi evreii nu se împacă prea bine. Nici minuni economice nu se vor întîmpla prea repede. Aidoma U.R.S.S., România va mai pendula între un sistem economic colectivist şi centralist şi între o căutare a drumului spre o economie de piaţă, bazată pe iniţiativa privată. Evreii ce aşteaptă revenirea vremurilor de altădată, vor aştepta mult şi bine. Cine vrea să plece nu mai trebuie să se teamă că va fi trimis acasă. Cote de alia, aranjamente băneşti nu mai există. Cine vrea poate să plece. Întreb pe candidaţi: Ce mai aşteptaţi? După cotele lui Ceauşescu, o mie pe an, operaţia de lichidare ar fi necesitat zece ani. Acum nimeni nu împiedică ca cei zece mii de evrei să vină acum, imediat într-un interval de un an, beneficiind de aranjamentele alialei din U.R.S.S. Şef Rabinul Rosen trebuie să vină şi el. Sub regimul Ceauşescu era nevoie de un făcător de minuni. Şef Rabinul Rosen a prezidat minunile. Acum comunitatea are nevoie de un Şef Rabin secondat de şefi administrativi care să asigure rutina. Şef Rabinul Rosen a fost eroul zilelor mari ale judaismului românesc în ultimii 42 de ani. El nu trebuie să aştepte ieşirea ultimului evreu din România. De la baza Israel el va putea să se mobilizeze pentru interesele şi nevoile evreilor din România. Toate sfîrşiturile sînt triste. A fost odată pe meleagurile României o mare şi înfloritoare comunitate evreiască. De pe malurile Dîmboviţei, ea s-a transferat pe malurile Iordanului. Aşa a dictat istoria. Să acceptăm sentinţa ei, cu bucurie.

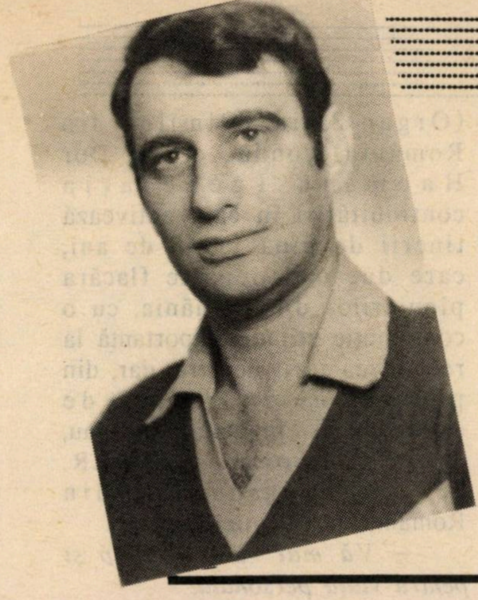

«ENIGMA» de la HISTADRUT

CONVORBIRE CU IAACOV MIHAELI

Înainte de începerea convorbirii, interlocutorul meu se convinge că toate punctele de pe listuţa cu lucrările zilei au fost bifate. Telefoanele continuă să-l solicite. Îi previne pe cei de la capătul firului: "scurt şi la obiect". Îmi dau seama că am de-a face cu un om dinamic, expeditiv; un "tehnocrat" – cum se spune în Occident, dublat de activistul social sensibil la păsurile solicitanţilor.

– *Sînteţi de acord să vorbim româneşte. Deci originar din România. De unde?*

– Sînt născut în Mihăileni. Acel tipic "ştetl" moldovenesc, cunoscut în istoria judaismului român prin nume de cărturari şi întreprinzători marcanţi, ca şi prin legendare emigrări în Israel.

– *Cînd aţi aliat?*

– Acum 26 de ani, pe cînd aveam 18 ani.

– *Şi de-atunci?*

– Drumul "clasic": de la vapor la kibuţ; de la kibuţ la armată; de la armată la Histadrut. Mai întîi – în organizaţia de tineret "Hanoar Haoved" şi, treptat, pînă la actualele funcţii: director al Departamentului Buget al Histadrutului şi sgan Vaad Hapoel (vice-preşedinte al "parlamentului histadrutian").

– *În numerele precedente, "Minimum" a prezentat cititorilor portretele altor originari din România cu funcţii înalte în Histadrut. Sînt mulţi în această categorie?*

– E de ajuns că vă spun că în fruntea a 4 din cele 6 departamente principale se află "români".

– *În flagrant contrast cu situaţia din Knesset, din guvern şi alte foruri centrale. Cum explicaţi fenomenul?*

– După părerea mea, *enigma* are un nume: *Arthur Israelovici*. Acest vrednic fiu al alialei române care, prin muncă laborioasă, titanică, a devenit unul din stîlpii de nădejde ai Histadrutului are meritul de a fi manifestat adîncă înţelegere şi solicitudine faţă de originarii din România. Nu cred că există vreun tînăr provenit din România care să fi bătut la uşa lui Arthur şi să fi ieşit cu mîinile goale; fie că a primit loc de muncă, fie dacă aceasta nu a fost posibil, un sfat, o îndrumare eficientă. Dintre "români", şi-a recrutat el adesea colaboratorii, a pus omul potrivit la locul potrivit, i-a îndrumat şi atunci cînd s-au dovedit capabili – numai atunci! – i-a promovat în funcţii importante, creindu-le condiţii de afirmare pentru a fi utili activităţii sindicale şi organizaţiilor alialei române.

– *Este şi experienţa dvs. proprie?*

– Fără doar şi poate. Am fost adus de Arthur Israelovici la Histadrut, şi, în cei 7 ani de cînd lucrez, i-am simţit în permanenţă sprijinul. Prin însăşi natura funcţiilor – el, Trezorierul, eu directorul Bugetului – sîntem într-o legătură permanentă şi este neîndoios că fără încrederea şi îndrumarea lui nu mi-aş putea îndeplini sarcinile ce îmi revin.

– *În ce constă propriu-zis munca dvs.?*

– În întocmirea, supunerea spre discuţie şi aprobare şi, apoi, executarea Bugetului de venituri şi cheltuieli a unui organism atît de vast, de complex şi de multilateral cum este Histadrutul, pe plan naţional şi local.

– *De unde veniturile şi încotro cheltuielile?*

– Veniturile provin în proporţie de 96% din *mas ahid* (vărsămîntul lunar proporţional cu salariul primit de fiecare angajat). Cheltuielile sînt destinate activităţii pe tărîm *profesional* (bunăoară, susţinerii bătăliilor pe care le duc sindicatele şi Histadrutul pentru satisfacerea revendicărilor muncitoreşti), pe tărîm *cultural şi artistic*, pe tărîm *sportiv* şi, îndeosebi, al *îngrijirii sănătăţii*. De la buget se achită salariile armatei de funcţionari care activează în centrala şi în filialele din ţară, în departamentele de alia şi klita (integrare), în Consiliile de muncă, la Naamat (marea organizaţie a femeilor) etc, etc.

– *Îmi închipui că nu este simplu de executat un asemenea buget...*

– Chiar foarte complicat în condiţiile în care veniturile sînt

▷

variabile, în funcţie de necunoscuta care se cheamă şomaj şi de alţi factori imprevizibili; iar cheltuielile cresc prin apariţia unor nevoi şi costuri care se umflă dincolo de prevederi. Şi-apoi cînd sînt de repartizat bani, nu poţi să împaci pe toată lumea... În geometrie, paralelele nu se întîlnesc niciodată; mie îmi revine sarcina de a face ca veniturile şi cheltuielile – direcţii aparent paralele – să se întîlnească, să se armonizeze. Aceasta reclamă un efort de zi şi chiar de noapte, dar am satisfacţia că, sub îndrumarea Trezorierului, exerciţiile bugetare ale Histadrutului nu se încheie niciodată în deficit.

– *Cu ce probleme noi, complicate, vă confruntaţi în prezent?*

– Două prezintă o acuitate specială: 1) ce va fi cu oamenii de la trustul KOOR, a căror soartă este încă incertă, vitregă; 2) cum putem contribui la soluţionarea crizei din mişcările kibuţnică şi moşavnică. Căutăm, de pildă, să acţionăm pentru a se pune capăt unei anomalii ca aceea în care se importă pînă şi apă minerală de peste hotare în loc să se folosească mîna de lucru existentă în industriile respective din ţară.

– *Sănătatea e înainte de toate. Există o criză şi la Kupat Holim?*

– Criză – n-aş spune; probleme – da. 85% din populaţie este deservită de Kupat Holim. Membrii acesteia au asigurată îngrijirea medicală, indiferent de veniturile familiale, şi medicamentele necesare la preţuri modice, sub costul real. Datorită unei politici sociale negative a guvernării likudiste, mai mulţi ani la rînd, contribuţia statului la Kupat Holim a scăzut de la 30 – 33% la mai puţin de 1%. În acelaşi timp, costul deservirii medicale, ca urmare a progresului ştiinţific, a costurilor aparaturii sofisticate, a crescut considerabil. De aici, un şir de probleme cărora trebuie să le facem faţă. Între altele, ne-am preocupat de asigurarea posibilităţii executării unor operaţii specializate, cum ar fi anumite grefe, în străinătate şi pot să anunţ că din ianuarie 1990 funcţionează un sistem de asigurare care permite bolnavilor interesaţi ca, în schimbul unei cotizaţii de 3 şekeli, să facă un tratament în străinătate pînă la 150.000 dolari.

– *Pe lîngă Histadrut la ce activităţi obşteşti mai participaţi?*

– Fac parte din conducerea Partidului Muncii şi, în acest cadru, sînt preşedintele lui Hanhalat Habait (gospodărirea sediului central). În H.O.R. (Organizaţia Olimilor din România) conduc cercul Dor Haemşeh (generaţia continuităţii) în care activează tinerii de pînă la 45 de ani, care duc mai departe flacăra pionierilor din România, cu o contribuţie atît de importantă la reclădirea ţării noastre, dar, din păcate, nu îndeajuns de cunoscută şi apreciată... Îmi dau, desigur, aportul la C.O.R. (Cercul originarilor din România membri de Sindicat).

– *Vă mai rămîne timp şi pentru viaţa personală?*

– Am soţie şi trei copii şi... un cîine. Încerc să mă ocup de familie în timpul foarte scurt care îmi rămîne la dispoziţie. Se spune că e greu să fii evreu. E şi mai greu să fi activist sindical în Israel.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

Note de expoziţie

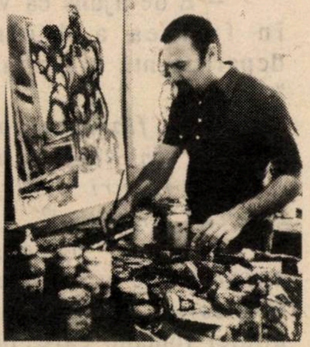

Galeria Rosenfeld din Tel Aviv a găzduit în luna februarie expoziţia artistului ardelean Arp Kovacs, stabilit în Israel în urmă cu patru ani. Cu un renume bine stabilit în plastica românească din ultimii 15 ani, prezent la numeroase manifestări artistice de prestigiu în Europa şi America, artistul, nu la prima manifestare în Israel, ne prilejuieşte apropierea de o artă seducătoare, în acelaşi timp rafinată şi aluzivă, dar şi puternică în impresia generală produsă.

Recenta expoziţie ne prezintă într-o variată gamă de procedee (uleiuri, serigrafii, colaje şi tehnici mixte) o tematică unitară a prezenţei umane însufleţitoare a universului.

Limbajul este o sinteză conştientă (izvorîtă mai degrabă din cultura artistului decît din instinct şi spontaneitate) a curentelor moderniste, cu aluzii la suprarealismul lui Picasso, chipurile fără detalii fizionomice ale lui Chirico sau trupurile lui Moore.

Încadrate în structuri geometrice şi proporţii armonice, integrate de un colorit vital şi tonic, lucrările înlesnesc o receptivitate imediată, chiar ochiului mai puţin avizat. Se degajă din opera lui Arp Kovacs preocuparea sa de a transmite privitorului senzaţii de echilibru, de împlinire, simbolizate fie de armonia ideii de familie, fie de armonia trupului feminin, fie de armonia obiectelor sau a nostalgiilor metafizice.

Plecînd din expoziţie, am avut senzaţia de confirmare, de perenitate, de soliditate şi sprijin în permanenta noastră luptă cu semnele de întrebare.

N.P.

NOI

MUSI CERNEA:

PREMIUL SOLON T. KIMBALL

"Dicţionarul neconvenţional..." ne face cunoştinţă (unora dintre noi pentru întîia oară) cu oameni de valoare, de ieri sau de azi, din lumea scrisului evreo-român.

Iar la rubrica *Noi* aflăm din cînd în cînd (şi nu fără surprindere) de personalităţi din *trib* care s-au distins în diverse domenii ale ştiinţei şi vieţii sociale. Aici, în Israel. În România. La Paris, la Frankfurt sau la Washington.

Una dintre aceste personalităţi-vîrf, este sociologul dr. Michael Cernea din U.S.A.

E un savant despre care se vorbeşte mult. Din ce în ce mai mult.

Aşa cum am mai scris cu alte prilejuri, ieşanul Michael (Musi) Cernea – după o tinereţe de gazetar la *Scînteia tineretului* din Bucureşti şi o importantă carieră ştiinţifică la *Institutul de Filosofie* al Academiei Române (încununată prin alegerea sa ca membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice), a fost angajat, în 1974, la *Banca Mondială* din Washington. El lucrează de atunci acolo cu succes la elaborarea marilor proiecte pentru dezvoltarea "lumii a 3-a", iniţiate în birourile celebrei instituţii.

Ideile şi acţiunea lui Cernea au produs o mică revoluţie în mentalitatea "tehnicistă" a Băncii. El militează pentru introducerea *factorului uman* în alcătuirea proiectelor economice ale instituţiei. Cu alte cuvinte, nu e destul ca Banca Mondială să finanţeze cu milioane de dolari şi sute de ingineri un sistem de irigaţii în Thailanda sau Zanzibar; înainte de a porni la drum, trebuie să ştim cum reacţionează ţăranii din regiune la ideea respectivă, ce modificări va produce instalaţia în viaţa lor, cine va profita etc.

Un articol din revista americană de specialitate ASA Footnotes, sub semnătura Carlei B. Howery, a discutat pe larg despre concepţiile lui Michael Cernea.

"Cernea – scrie Carla Howery – speră să-şi «infecteze» colegii de Bancă cu *perspectiva sociologică* asupra lucrurilor. Asta poate suna utopic, spune el, dar fiecare membru al băncii trebuie să fie un sociolog amator".

De la acest "diagnostic" pus în 1984, au trecut cîţiva ani şi iată "microbul". Cernea a pătruns adînc în mentalitatea sociologiei americane. E, ne grăbim să precizăm, un microb dătător de sănătate. Aceasta e şi opinia specialiştilor de peste ocean care, nu de mult, au decernat lui Cernea Premiul Solon T. Kimball. Acest premiu (un adevărat Oscar în domeniu) este cea mai înaltă distincţie în U.S.A. pentru aplicarea antropologiei sociale la probleme de interes public şi a fost decernat de Asociaţia Americană de Antropologie. Premiul a fost înmînat laureatului în cadrul Congresului anual al Asociaţiei Americane de Antropologie, care a avut loc în Phoenix, Arizona.

Premiul Kimball este decernat odată la doi ani şi poartă numele savantului antropolog social care a fost unul din principalii arhitecţi-fondatori ai antropologiei aplicate la politica socială.

Scrisoarea trimisă de Comitetul de Selecţie al Asociaţiei Americane de Antropologie profesorului Cernea, notează că alegerea sa ca laureat a fost bazată pe "contribuţia adusă la deschiderea căilor pentru încorporarea ştiinţelor sociale în procesul de pregătire a programelor Băncii Mondiale, la convingerea personalului Băncii şi a unor responsabili în guvernele Lumii a Treia că metodele, modelele şi practica sociologiei şi antropologiei sporesc şansele de succes ale programelor de dezvoltare, pentru aportul său la redefinirea şi lărgirea activităţii sociologilor şi antropologilor sociali în cadrul Băncii

Mondiale şi... pentru contribuţia sa la formularea politicii Băncii privind populaţiile dizlocate şi relocate în noi aşezări în cadrul programelor de dezvoltare finanţate de Banca Mondială..."

Comitetul a citat deasemeni influenţa internă şi internaţională a publicaţiilor profesorului Cernea, în special a volumului "Putting People First" ("Întîi, oamenii"), subintitulat "Variabile sociologice în procesele de dezvoltare".

Cernea a fost primul sociolog angajat de Banca Mondială, acum 15 ani, în 1974. De atunci, el a continuat să lucreze ca sociolog trimis în misiune de cercetare în numeroase ţări. Cu prilejul primirii premiului Kimball, el a făcut o declaraţie presei exprimînd satisfacţia sa pentru creşterea influenţei sociologilor şi antropologilor în cadrul Băncii şi în afara ei.

...Aşadar, *"Întîi, oamenii"*.

E greu, e, de fapt, imposibil să contrazici această teză (care sună ca un suspin) a lui Musi Cernea.

M. RAFAEL

H. O. R.
O ADRESĂ NOUĂ
O adresă de civilizaţie şi cultură
Str. Ianai, 3
Tel Aviv
Tel. 5466502

CASA DE PĂRINŢI
«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

- PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
- SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
- ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
- ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
- SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
- PREŢURI MODERATE

TEL AVIV – STR. ŞIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

YMCA
IERUSALIM
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"

●

YMCA
IERUSALIM
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■
Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 24 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 12 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 40 şekeli
1 an (12 numere): 80 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

●
Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
Minimum-Publishers Ltd.

URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

NOI

DE CE ACUM !?

Este întrebarea care i s-a pus Taniei Lovinescu, în clipa cînd a sosit, ca *ola* în Israel. Şi la care poeta răspunde, precizînd că există *ceva* ce nu poate fi desfiinţat printr-un decret-lege.

Foto: Gianna Lille

De ce acum?

Acum, în septembrie 1989. Cum s-ar spune "m-am maturizat"! Ori procesul de maturizare e lent, chiar pentru un om, care cu toate puterile încearcă să înţeleagă viaţa sub aspectele ei multiple. Îndoielile au apărut tîrziu, nu cu privire la principiile de organizare ale societăţii, care puteau fi o soluţie pentru umanitate. Am învăţat o lecţie aspră. Naţionalismul nu poate fi desfiinţat printr-un decret de lege. Doamne, cum am mai umblat prin lume ca să adun cioburi de vase dacice, fragmente de amfore greceşti sau unelte de os din paleolitic.

Şi în tot acest timp?

Scriam, publicam cărţi, fără să bănuiesc că seva aceea stranie care urca în fiinţa mea, greu de prins în cuvinte, produsă de o genă încărcată de memoria a cinci mii de ani, mă va copleşi. Îmi dau seama că apropierea de obştea evreiască s-a făcut, firesc. Am publicat multe versuri cu tematică iudaică, în special în volumul "Arpegii de toamnă" datorat lui Mihai Gafiţa. "David", "Fiecare din noi", "La Auschwitz arde o făclie" au trezit interes, au fost traduse, publicate în alte ţări. Am ţinut apoi conferinţe, la Federaţia Comunităţilor Evreieşti, am participat la diverse acţiuni. *Într-o zi, cred că în 1981, am fost aleasă în Comitetul de Conducere al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti.* A reprezentat o bucurie, dar şi o răspundere... Anii au trecut... Am primit premiul "I. Gropper" din Israel, romanul "Aproapele meu" s-a bucurat de succes. Însă alt roman, tot cu tematică inspirată din chinuita istorie a poporului evreu "Femeia lui Loth", despre rebeliunea legionară şi pogromul din Bucureşti, a fost oprit tocmai pentru că...

Să ne întoarcem la capitolul "Naţionalism".

Într-o altă zi am cumpărat volumul IX, Opere, Eminescu: Da. Paradoxal, de unde a venit lumina, a apărut şi întunericul. O simetrie absurdă a făcut ca acel ce îmi deschisese fereastra spre sublim, spre eterna frumuseţe a poeziei, să mă lovească, să mă facă să sufăr, cum să spun, o suferinţă fizică, de neacceptat. Răsfoiam paginile şi încremeneam de groază. "Havra jidovească", "Acţiunea Jidovilor", "Să luăm măsuri pentru a lovi în Jidovi". A fost ca un cutremur care schimbă într-o clipă valorile. Apoi, ca şi prietenul meu I. M. Ştefan, am încercat să vedem altfel lucrurile, mai clar. El a făcut cercetări, ani de zile, pe manuscrisele eminesciene, eu doar m-am rugat cerului. Cred că reaua credinţă a fost a editorilor. S-au folosit versiunile lui A. C. Cuza, ilustrul antisemit, s-au luat ştiri fără nici o legătură cu viaţa politică ori culturală – inexistente în manuscrise. Să vă dau un exemplu: "Sîmbătă după amiază, la Iaşi, pe unele uliţi, jidovi pun în faţa casei un scaun şi stau la aer. Rugăm autorităţile să ia măsuri împotriva lor"... Cumplit, cumplit... Cunoaşteţi ce s-a întîmplat apoi la Bucureşti... În tot acest timp am avut şansa de a lua parte la activitatea colectivului României Literare. Tot respectul va însoţi întreaga mea viaţă pentru colegii mei. S-a întîmplat ca în unele şedinţe să-mi exprim supărarea pentru apariţii nedorite, mai ales în *Săptămîna.* Nu mai reiau povestea cu articolul-editorial "*Idealuri*", dar era şi cîte o notiţă care sublinia frumuseţea unui vers popular într-o recentă culegere: *"Moise Strulă a murit/ Doamne, bine s-a gîndit/ de-ar muri şi Rifca lui/ n-aş fi dator nimănui.!"* Sau versurile unui necunoscut, dar publicate în pagina I a unui ziar, poate pentru valoarea lor! "Cîţi au vrut să ne jupoaie/ în cîrlige-apoi au stat/ O, cîţi lupi în piei de oaie/ n-am lovit şi spînzurat/"

În aceşti ani, am văzut profundul umanism al colegilor de breaslă, concepţia lor despre viaţă! Am avut, repet, şansa să învăţ de la ei: George Ivaşcu, Ion Horea, Mircea Iorgulescu, Mircea Dinescu, Bujor Nedelcovici, Toma George Maiorescu, Octavian Paler.

9 martie 1986. Mulţi scriitori şi alţi oameni de cultură au ţinut să fie alături de noi şi la adunarea de protest din 9 martie 1986 de la Templul Coral. Am trăit clipe încărcate de emoţie. În cuvîntul meu, nu am făcut decît să citez versuri din toate poeziile publicate în Saturnalii de C.V.T. Limbajul era luat direct din "Porunca Vremii". Rezultatul a fost copleşitor. Fiinţa noastră, plină de nelinişti, împlineşte totuşi un ciclu în istorie. Străbunul meu, Ulisse Goldenberg, a început călătoria în urmă cu mii de ani. Tatăl meu, Herman Goldenberg, dorea, sărmanul, să plece în Israel. Copiii mei, fără să-mi ceară asentimentul, au plecat cu 12 ani înaintea mea. Nepoţii mei, Daiana, Harry-Ylan şi Eliza au venit pe lume ca cetăţeni israelieni.

...Căile Domnului...

TANIA LOVINESCU

Referirea Taniei Lovinescu la "prietenul meu I. M. Ştefan" are în vedere un studiu al cunoscutului scriitor şi cercetător scris în 1989, cu prilejul Centenarului Eminescu şi respins de toate revistele literare cărora le-a fost prezentat spre publicare. Subiectul deranja. Nespus... I. M. Ştefan, somitate în materie de istorie a ştiinţei româneşti, pune cu claritate chestiunea modului în care au fost *atribuite* lui Eminescu fel de fel de articole antisemite. Iată un fragment din acest studiu, pe cît de important, pe atît de... interzis:

"Aliaţii sinistrului morb al antisemitismului, de ieri şi de azi, vor să-l anexeze pe Luceafărul poeziei crezului lor antiuman... Pe ce se bazează acuza împotriva lui Eminescu? Pe doar cîteva articole din publicistica sa – în ansamblu de o vervă atît de strălucită – articole ce i-au fost *atribuite*. În "România literară" nr. 50 din 11 decembrie 1980, Pompiliu Marcea arăta de pildă că A. C. Cuza "selecta" din Eminescu ceea ce convenea ideologei sale retrograde. Să amintim că îndată după publicarea aşa-zisului tom Eminescu "Opere complete", într-un volum (!) de către A. C. Cuza, în 1914, N. Iorga a criticat vehement această ediţie mistificatoare. Cum aproape totalitatea articolelor a căror paternitate este considerată eminesciană sînt *nesemnate*, erorile de atribuire sînt posibile, uneori chiar din bună credinţă. Dacă am accepta însă toate articolele ce-i sînt *atribuite* lui drept autentice, ar însemna că în ele avem de-a face cu un *alt* Eminescu decît în poezii, proză, manuscrise – cel puţin în ce priveşte pe evrei şi iudaismul. Desigur, există anumite metode rudimentare de recunoaştere, de pildă cînd în manuscrise găseşti ciorna sau punctajul, iar în articole dezvoltarea temei, apoi comparaţia stilistică etc. Alteori însă, "preferinţele" îşi spun cuvîntul. Există o întreagă literatură de specialitate în legătură cu stabilirea *ştiinţifică* a paternităţii unor texte nesemnate, de paternitate controversată, de pildă *Evidence for Authorship* de E. G. Fogel (Ithaca, 1966). Începînd din 11 mai 1988, profesorul Solomon Marcus a publicat în "Viaţa Studenţească" un întreg serial pe această temă. Cea mai sigură metodă de identificare este punerea textelor pe calculator, expusă de pildă în volumul *Computers and Literature* de B. H. Rudall şi T. N. Corns (Cambridge, 1987), bazată pe frecvenţa utilizării unor cuvinte şi sintagme, distribuirea părţilor de vorbire în frază, parametrii stilistici, variantele specifice de ortografiere, lungimea uzitată a propoziţiilor etc. Academia de Ştiinţe a U.R.S.S., cu concursul unor specialişti norvegieni, avînd de pregătit o nouă ediţie a operelor lui Dostoievski, a analizat cu calculatorul articolele atribuite marelui romancier, *în general nesemnate* (Geir Kjetsaa. Written by Dostoievski?, 1981). După 6 luni de lucru pe calculator, a rezultat că o mare parte a articolelor anterior presupuse ale sale de fapt *nu îi aparţin*, şi ele nu au mai fost incluse în ediţia ce se pregătea (totodată i-au putut fi atribuite alte texte, care nu se ştiau a fi ale sale); aceeaşi operaţie ar fi durat decenii fără calculator şi ar fi comportat desigur erori. Pe aceeaşi bază, au putut fi eliminate o seamă de interpolări neautentice din opera gînditorului şi teologului Toma d'Aquino. Metoda a fost aplicată în ultimele decenii şi la textele cu paternitate nesigură ale altor autori iluştri. Ar trebui folosită în cazul tuturor marilor scriitori, fără îndoială şi a lui Mihai Eminescu, acestea ca un act de corectitudine şi pietate, de natură să înlăture toate confuziile, pe o bază strict ştiinţifică. Dubioase, mai exact "apocrife", îmi apar şi unele strofe răzleţe care i s-au atribuit marelui poet-gînditor de către A. C. Cuza şi alţii..."

Ideea de a-l folosi pe Eminescu drept argument suprem, qvasi-mistic, impotriva evreilor, nu e nouă. Jigodia antisemită dintotdeauna a exploatat, fără scrupule (că de-aia-i jigodie) numele magic al marelui, genialului poet. L-au exploatat, rînjind cinic şi A. C. Cuza "părintele antisemitismului român" şi legionarii lui Codreanu plus Horia Sima şi *Porunca Vremii*, cotidianul de lături.

...Apoi – vai! – în "anii lumină" – l-au exploatat, cu neruşinare, neo-naziştii vremii de pe la "Săptămîna" şi alţi "Luceferi". Într-un articol publicat, nu de mult, în România Liberă, criticul român Dan C. Mihăilescu (37 ani), unul dintre cele mai talentate condeie ale generaţiei sale, autorul unui important studiu intitulat "Perspective eminesciene" (1982), a avut curajul spiritual de a aborda, cu francheţe, *delicatul* (oh, foarte delicatul) subiect:

"Eminescu – scria Dan C. Mihăilescu – a ajuns apanajul spiritului naţionalist, cel cu sumane îndosariate, care a transformat opera în pretext de atac "ideologic". Poetul a fost înlăturat brutal de pe soclu, în locul său a fost pus doctrinarul preluat *via A. C. Cuza* şi folosit ca berbece... (El a devenit) pretext pentru antisemitism, funebra noastră moştenire nazistă. Pretext pentru reacţionarismul de toate felurile, pentru paseismul înţeles nu idealist ci agresiv, pentru xenofobia propovăduită..."

(*"Pentru decenţă"*, în "România Liberă", Bucureşti, ianuarie 1990)

M. RAFAEL

ARTHUR

S-A ŢINUT DE CUVÎNT

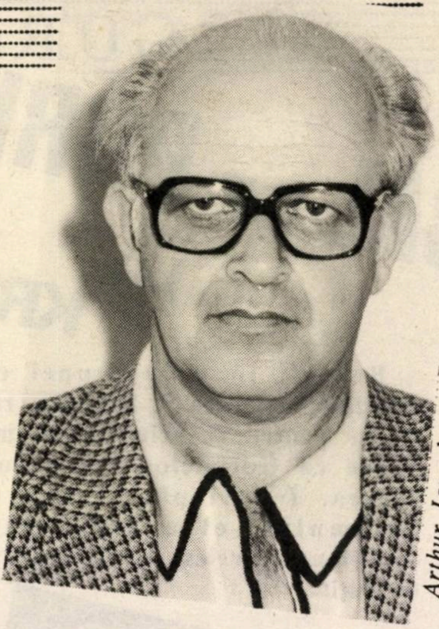

Arthur Israelovici: ein man, ein wort

Vă mai amintiţi? În numărul din noiembrie 1989 al revistei, tot pe-aici, la rubrica *Noi*, discutînd cu Arthur Israelovici, preşedintele C.O.R. şi trezorier al Histadrutului despre zvonul cum că s-ar amenaja un sediu nou al *alialei*, acesta ne-a mărturisit:

"– E-adevărat. Nu ne-am grăbit să dăm publicităţii ştirea, deoarece am vrut, mai întîi, ca faptul să fie împlinit... Zidarii lucrează. Lucrează şi electricienii. Vreau să avem un sediu civilizat. Un sediu pentru noi".

Zilele trecute, mai exact miercuri, 14 februarie, am avut prilejul (şi plăcerea) să constatăm *de visu* că vorbele rostite de "Arthur", au avut acoperire: pe strada Alexandru Ianai, nr. 3, din nordul Tel Avivului (undeva lîngă Nordau şi Ibn Gvirol) s-a inaugurat un sediu nou. Civilizat (fără nimic ţipător, întru scoaterea ochilor), cu gust (fără risipă sau "lux" de parvenitism), sediul te obligă să exclami: în sfîrşit! şi să strîngi mîna H.O.R.-iştilor în cap cu Uri Eliav, preşedintele şi Albert Kreigold, trezorierul, ce-au trudit, cam la vreo 19 ore pe zi, la amenajarea acestui lăcaş-carte de vizită.

M. RAF.

Scaunele, nou-nouţe din sala de şedinţe: aşteptăm oamenii

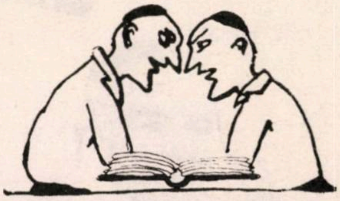

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri
la preţul de 4 şekeli

GURA HUMORULUI

BAL DE PURIM LA KREMLIN

Recent, în timpul unei conferinţe mondiale rabinice la Kremlin, rabinii s-au retras pentru rugăciunea de "maariv". Se spune că Gorbaciov era pe aproape şi privea. I-o fi plăcut căci cu ocazia Purimului, el a organizat un bal tradiţional evreiesc la Kremlin. Iată cîţiva mascaţi:

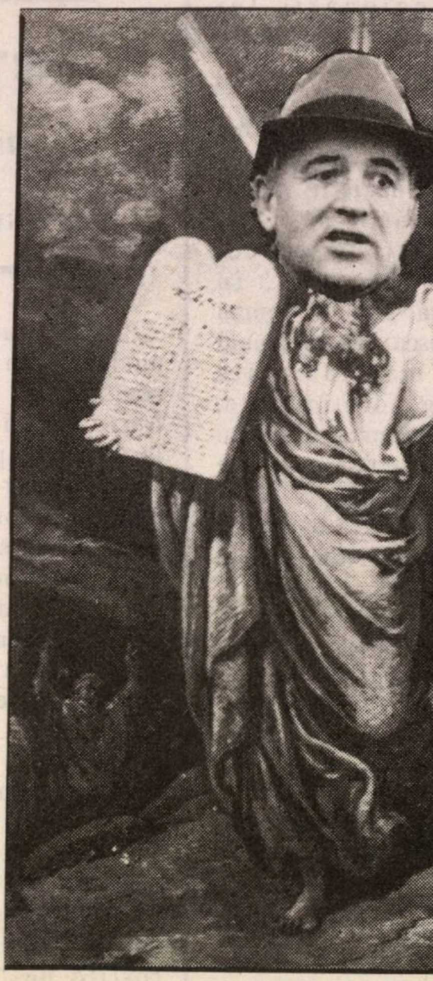

Gorbi aduce Tablele Constituţiei cu cele 10 porunci liberale

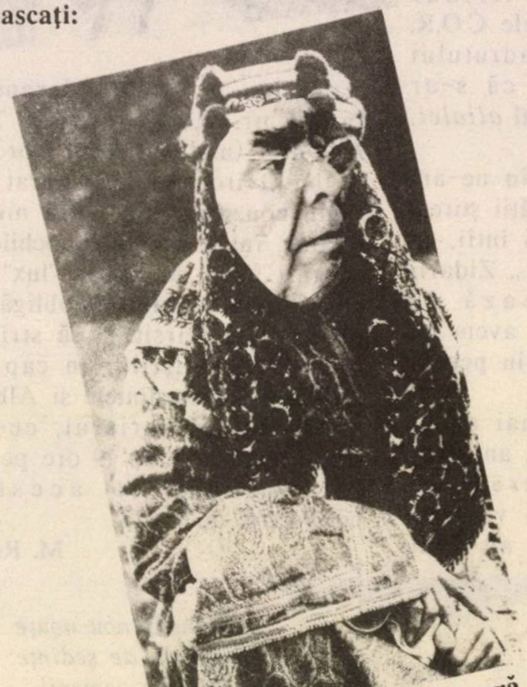

Brejnev în postură de Haman stupefiat

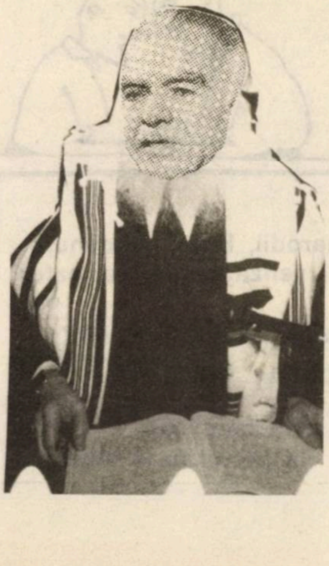

Bătrînul Mordehai se roagă pentru alia şi asistenţă americană

Într-o caleaşcă soseşte regele Ahaşveroş împreună cu Esther

GURA HUMORULUI

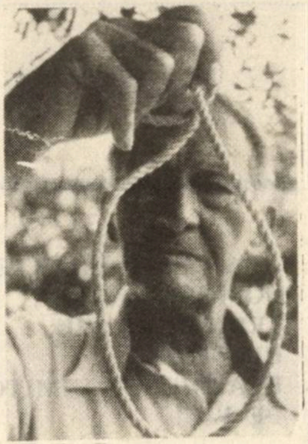

Călăul numit de Tribunalul militar după revoluţiile din Europa răsăriteană

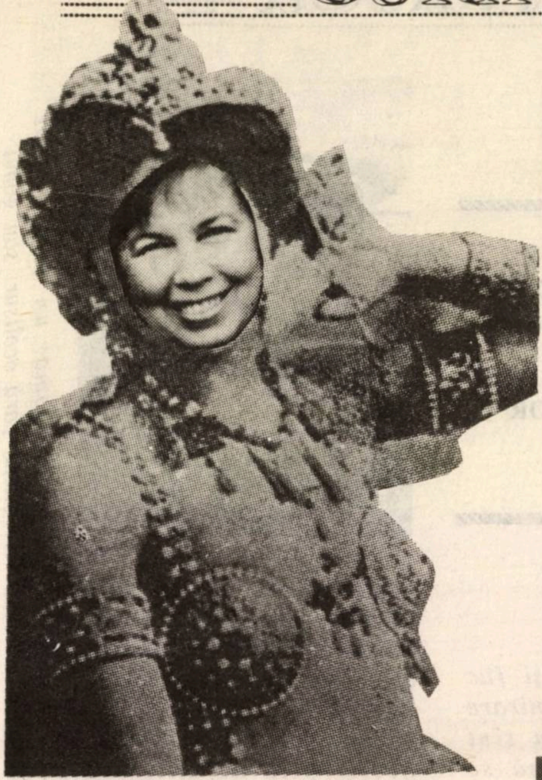

Raisa Vaşti strălucitoare

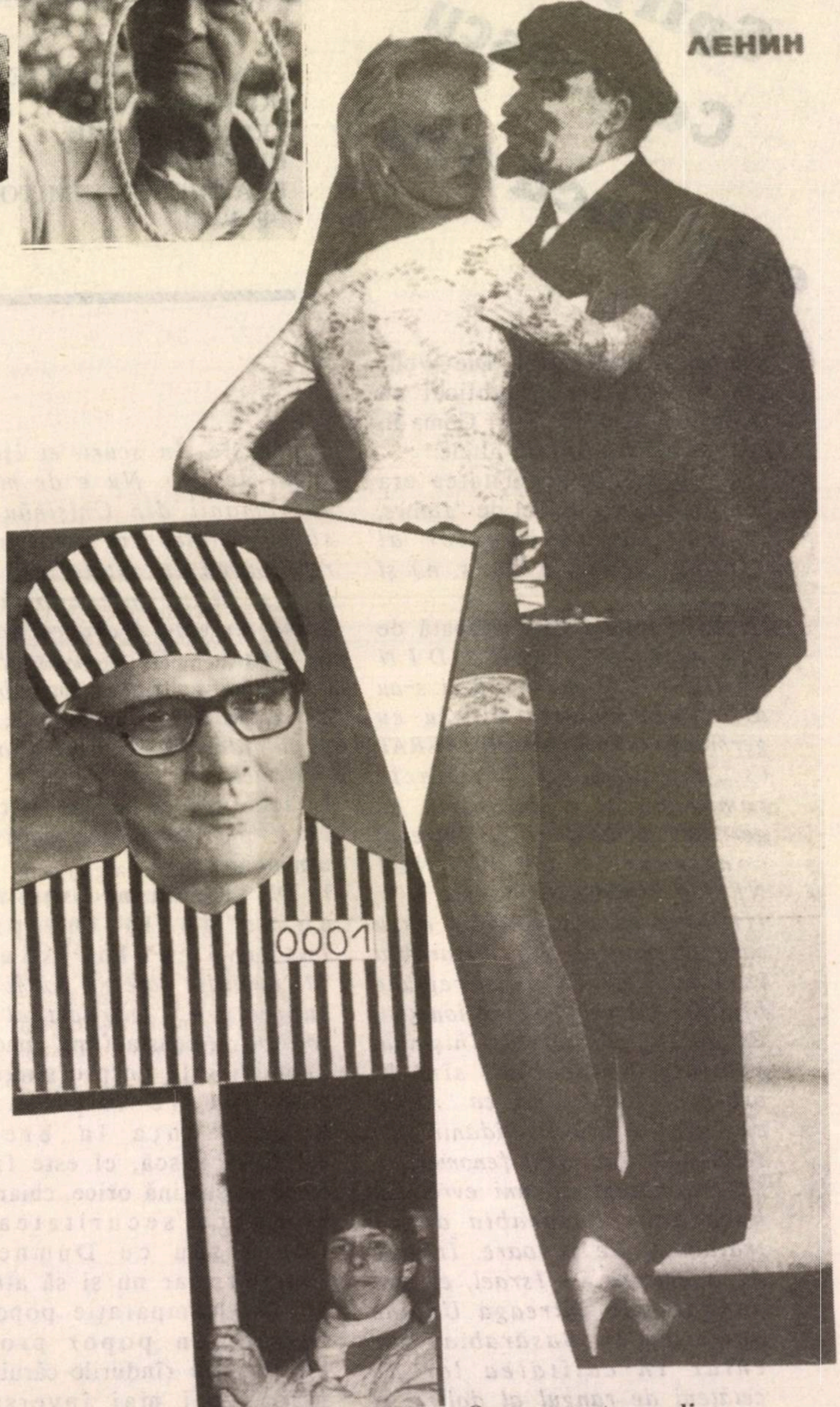

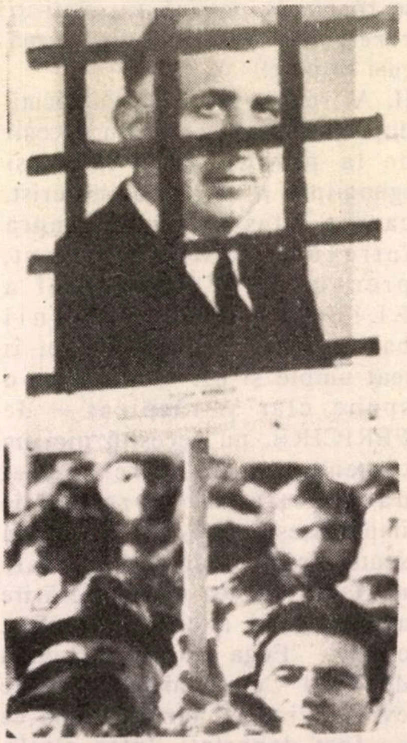

Aşa l-au scos la bal bulgarii pe Todor Jivkov!

Honecker în costumul de bal care îl prinde cel mai bine

O conservatoare din Comitetul Central îl apără cu pieptul pe Lenin

JACOB POPPER
München

Spiritul lui Ceauşescu este încă viu !

...BA CHIAR FOARTE VIU, DOMNULE GOMA, TERIBIL DE VIU, UIMITOR, REALMENTE UIMITOR DE VIU!

Paul Goma: un jos! ... pe şleau; fără ocolişuri sau gomă

Sub acest titlu ziarul "Die Welt" din 5 februarie a publicat un interview al d-lui Paul Goma în care se afirmă printre altele:

I. În România securitatea era considerată ca un fel de *"Jahwe, Dumnezeul răzbunător al Evreilor: veşnic, RĂU (s. n.) şi atotputernic"*.

II. Basarabia a fost ocupată de sovietici în 1940. *"DIN FERICIRE (s. n.) românii s-au aliat un an mai tîrziu cu germanii CARE AU ELIBERAT (s. n.) această provincie românească. E adevărat că germanii erau urîţi pe întregul continent, DAR PE NOI NE-AU ELIBERAT" (s. n.)*

III. "Ieri mi s-a plîns un evreu care a emigrat din Basarabia în Israel că în acea regiune bîntuie extremismul naţionalist. El mi-a spus că la Chişinău, capitala Basarabiei, sînt la ordinea zilei lozinci ca "Afară cu ruşii! Afară cu jidanii". Ce se ascunde sub acest fenomen?

...De douăzeci de ani evreii se bucură în Basarabia de un tratament de favoare. Înainte de a emigra în Israel, ei sînt adunaţi din întreaga Uniune Sovietică în Basarabia. Dar chiar în calitatea lor de cetăţeni de rangul al doilea, ei se prezintă în public cu toate decoraţiile şi cu carnetul de partid şi vorbesc ruseşte nu româneşte. În scurt, ei îşi fac acolo de cap. Nu e de mirare că românii din Chişinău sînt sătui să mai fie siliţi să se reîntoarcă în satele lor, unde duc o viaţă mizerabilă. De aceea strigă: "Afară cu ruşii şi cu jidanii!". Dacă m-aş afla la Chişinău, e foarte probabil că aş striga şi eu: "Afară cu ruşii şi cu jidanii!", deşi nevasta mea e evreică"

În legătură cu aceste afirmaţii îmi permit să constat următoarele:

I. Dl. Goma ne avertizează chiar de la începutul interviewului său că *"declaraţiile sale nu pot fi decît subiective... întrucît el este scriitor"*. Aceasta fiind concepţia domniei sale despre simţul de răspundere implicat de apartenenţa la breasla scriitoricească, el este fireşte liber să susţină orice, chiar şi să compare securitatea lui Ceauşescu cu Dumnezeul Evreilor, dar nu şi să atribuie această comparaţie poporului român: un popor profund creştin, din rîndurile căruia nici măcar cei mai înverşunaţi duşmani ai Evreilor (precum ideologii "ortodocsişti" ai Gărzii de Fier) n-ar fi îndrăznit să-l califice astfel pe Cel în numele căruia purcedeau să-şi facă cruce şi care – după spusele celor patru Evanghelişti – era revendicat ca Tată de însuşi Isus Cristos. El nu putea să fie decît "plin de milosârdie" şi "DREPT" (nu rău!). Atunci cînd românul spune "...din mila lui Dumnezeu!", "Să dea Dumnezeu!", "Dacă o vrea Dumnezeu!", el se referă la un Dumnezeu căruia i se roagă *deopotrivă creştinii şi evreii* (nu şi dl. Goma, după cum se pare!)

II. Afirmaţia d-lui Goma, făcută după mai bine de patru decenii de la prăbuşirea în neant şi ignominie a regimului hitlerist, care a adus prăpădul asupra întregului nostru continent, precum că Wehrmachtul a ELIBERAT pe românii basarabeni şi că acest fapt îi mai umple şi azi – dl. Goma o spune clar şi răspicat – de FERICIRE, nu necesită nici un comentariu. Mă întreb numai dacă soţia sa "evreică" îi împărtăşeşte fără nici o rezervă sentimentele "subiective". Oare nu va fi avut ea nici o tresărire atunci cînd a citit – dacă a citit! – "Fuga morţii" închinată de Paul Celan milioanelor de evrei ucişi de nazişti, după ce au fost deportaţi. Între altele, din provinciile româneşti anexate de sovietici şi apoi "eliberate", după cum se exprimă soţul ei, de armatele lui Hitler? Sau poate că nu e de acord cu Celan, atunci cînd el defineşte în poemul amintit moartea drept "un meşter din Germania"?

III. Neavînd posibilitatea – la fel ca dl. Goma, de altfel – să mă duc în Basarabia, pentru a afla ce gîndesc românii de acolo despre evrei, m-am adresat unui cercetător care redactează de trei ori pe săptămînă, pentru un post de radio din München, o emisiune despre Basarabia, bazată pe materiale de presă, dar mai ales pe scrisori şi mesaje din Basarabia şi pe informaţiile primite prin telefon de la conducătorii "Frontului popular" din republica moldovenească. Iată ce am aflat:

– În programul nici uneia dintre organizaţiile româneşti din Basarabia nu există formulări antisemite. În toate declaraţiile lor programatice, domină apelurile la unitate adresate tuturor naţionalităţilor din Basarabia oprimate de "ocupantul" rus. Şovinismul şi antisemitismul sînt specifice unor organizaţii ruseşti de tip "Pamiat", în care militează o parte din birocraţia malorusă a republicii moldoveneşti. Redactorul emisiunii antecitate l-a întrebat odată pe corespondentul său din Chişinău, dacă autorul unuia din materialele ce le primise e evreu. Iată ce i s-a răspuns: "Da! Dar pentru noi e român fiindcă e alături de noi!"

Afirmaţia că Basarabia ar fi un fel de lagăr de tranzit pentru evreii care emigrează din întreaga Uniune Sovietică în Israel nu corespunde adevărului. Dar chiar dacă aşa ar sta lucrurile, aserţiunea d-lui Goma e absurdă: o persoană care a primit certificatul de emigrare din Uniunea Sovietică trebuie să renunţe la cetăţenia sovietică şi odată cu ea la toate distincţiile primite de la această ţară: deci el nu mai poate să se fălească în public cu decoraţiile sovietice şi cu carnetul de membru de partid.

Desigur, dl. Goma este liber să iasă pe stradă, dacă nu la Chişinău, măcar la Paris, şi să strige: "Afară cu jidanii!" Dar nici la Paris, nici la Chişinău, nici altundeva, actul său de căsătorie cu o evreică nu-i poate sluji drept foaie de viţă şi alibi pentru întunecatele afecte ce le nutreşte faţă de poporul evreu şi care răbufnesc cu atîta vehemenţă în interviewul său apărut în "Die Welt". Ele seamănă foarte bine cu cele cultivate şi încurajate în cadrul global al politicii sale xenofobe de monstrul măturat de curînd de indignarea mulţimilor de la cîrma României. În acest sens mi se pare cum nu se poate mai potrivit şi titlul "Spiritul lui Ceauşescu este încă viu!": căci el nu este viu numai în manevrele cu care acoliţii dictatorului defunct încearcă să conserve puterea, ci şi în unele din opiniile "subiective" formulate în interviewul lui Paul Goma.

NAE

A apărut în "România liberă" un articol de Nae Ionescu, filosof scînteietor şi ideolog necontestat (învăţător iubit) al mişcării legionare.

NAE IONESCU:

Pentru o teologie cu „nespecialişti“

...Se pregăteşte "Cărticica şefului de cuib" de Corneliu Zelinsky-Codreanu

(în foto – Codreanu, căpitanul)

NOU!
CASA DE PĂRINŢI
* DIKLA *
SUB SUPRAVEGHERE MEDICALĂ

- ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ, PERSONALĂ – ZI ŞI NOAPTE
- VINDECARE PRIN OCUPAŢIE
- FIZIOTERAPIE
- MEDIC PERMANENT
- PRIMEŞTE NEAJUTORAŢI, INDEPENDENŢI ŞI EPUIZAŢI FIZIC

HERZLIA – KVIŞ HAAVODA
NR. 15
TEL. 052–84026

•Scurt•

• 6

Pentru uzul cunoscătorilor (dar şi al celor care vădesc o anume curiozitate faţă de potriviri, ca să zic aşa, paralogice) fac următoarea recapitulare, cu concluzia de rigoare:

În 1965 dictatorul vine la putere. După 6 ani, prin "orientările" din 1971, dă prima lovitură mortală spiritului liber exprimat în creaţia literar-artistică. După alţi 6 ani, în 1977, prin "abolirea" cenzurii, dă o a doua lovitură. După încă 6 ani, în 1983, dă prin "modelul omului nou", a treia lovitură. După iar 6 ani, în 1989, prin resuscitarea "luptei de clasă", dă a patra şi ultima lovitură. Din 1965 pînă în 1989 sînt 24 de ani, deopotrivă un multiplu de 6 şi un număr ale cărui cifre însumate fac 6. Suma cifrelor anului căderii de la putere (1989) este 27. Diferenţa între ele este 6. Carevasăzică, peste tot 6... Se spune că 6 e cifra fiarei, numărul Diavolului. Dacă e aşa, atunci Revoluţia Română a fost un exorcism..."

(Din Laurenţiu Ulici, *Definiţia tangoului,* în România Literară, Bucureşti)

• Nu-s evreii de vină? Nu-s ruşii? Nu-s ungurii? ...Ei bine, în cazul ăsta, vinovaţi sînt... tătarii!

"Vă mărturisesc că nu am nici un motiv de mîndrie că sînt consătean cu Ceauşescu, după cum nici eu şi nici comuna mea nu avem vreo vină că de pe meleagurile acestea au izvorît răul şi năpasta cea mai mare din existenţa ţării noastre. Scorniceştiul este o aşezare de circa 10 mii de locuitori, în judeţul Olt, pe valea rîului Plapca şi pe traseul Bucureşti – Piteşti – Slatina. Localitatea poartă numele unui boier, Radu Scornici, care în anul 1803 primeşte poruncă de la episcopul din Slatina de a ridica o biserică pentru sufletele băjenarilor aşezaţi în depresiunea Cotmeana. După revoluţia lui Tudor Vladimirescu, sub o coastă de deal, dincolo de Scorniceşti, între anii 1821 – 1830, s-au adăpostit nişte hoarde de tătari dezarmaţi şi alungaţi de români. Peste tătari au fost deportaţi de autorităţi cîteva cete de ţigani nomazi, care s-au amestecat cu tătarii, vorbind un dialect ciudat, de limbă tătaro-ţigănească. Românii au avut foarte puţin a face cu această hoardă rătăcită şi izolată de restul ţării. Dintr-o asemenea sălbatică plămadă asiatică s-a născut satul Tatarai inclus recent în hotarele Scorniceştiului. Locuitorii din Scorniceşti nici nu vor să audă că Ceauşescu este scorniceştean. Numele de Tatarai vine de la Tatari-rai. El spune totul!

– Aşadar, faimosul "conducător" nu este din Scorniceşti...

A.B.: Nicidecum! El este născut în Tatarai, al treilea dintr-o familie de origine tătaro-ţigănească cu zece copii."

(Dintr-un interview acordat de A. B. Cornea (?) revistei "Viaţa Capitalei", Bucureşti; precizăm că "Viaţa Capitalei" este urmaşa revistei "Săptămîna")

• Rădăcinile răului

"Să aibă Ceauşescu noroc şi după moarte? Căci în timpul vieţii, evident, a avut, şi încă mult. Altfel, cu toată poliţia sa secretă redutabilă şi cu toată viclenia sa primitivă dar nu mai puţin redutabilă şi ea, nu s-ar fi putut menţine atîta vreme la putere. Aşa a vrut, probabil, providenţa, să ne pedepsească pentru păcatele noastre. Dar acum, despre ce noroc mai poate fi vorba? La ce vreau să mă refer? Dispariţia fizică a celor doi dictatori a "stins" nu numai, din fericire, fireşte, zelul teroriştilor fanatizaţi, ci şi, în oarecare măsură, din nefericire, "atenţia" pe care cuplul o merită din plin în continuare, din partea noastră. Nu puţini oameni se comportă în aceste zile ca şi cum şi-ar zice (de altfel, unii o şi fac, cu voce tare): "Cu Ceauşescu am terminat, să terminăm şi cu comunismul". Numai că: cu Ceauşescu nu am terminat şi nu vom termina pînă cînd nu vom reuşi să analizăm şi să explicăm cum a fost cu putinţă tirania lui. Unora, lucrurile li se par cît se poate de simple. Însă fenomenul ceauşist nu are o singură rădăcină: comunismul, ci cel puţin încă una la fel de vînjoasă în nocivitatea ei. Mă surprinde faptul că aproape nimeni nu pare să o observe. Această a doua rădăcină este naţionalismul, mai exact spus ultranaţionalismul, şovinismul, xenofobia, antisemitismul. Ca să ne manipuleze, Ceauşescu s-a folosit nu de convingerile noastre comuniste – inexistente, ci de (re)sentimentele noastre naţionaliste, existente acestea, din păcate, în sufletul multora, reale şi active. Dictatorului i s-au permis atîtea (în primul rînd: *să ajungă* un asemenea dictator îngrozitor) tocmai pentru că el a ştiut să joace cartea falsului patriotism, de fapt a răscolirii şi incitării celor mai joase (şi josnice) simţăminte şovine. O libertate, una singură, am avut-o totuşi, de un drept, de unul singur, am dispus sub Ceauşescu: aceea, acela de a-i forfeca în voie după pofta inimii, pe străini, în special pe vecinii din est sau din vest, sau din vest şi din est, după împrejurări şi scenarii (de aici "grija permanentă" a dictatorului de a întreţine relaţii încordate cu statele din jurul nostru). Stînd de vorbă, de-a lungul "epocii" cu unii şi cu alţii, am observat un fapt curios: oamenii, la început, îşi vărsau năduful, îl făceau cu ou şi cu oţet pe Ceauşescu, pentru ca apoi însă, dacă venea vorba de "fraţii" noştri întru socialism, să manifeste o înverşunare şi mai mare. Anticeauşismul lor spontan, sincer, se "topea" astfel în apele tulburi ale unor resentimente şi mai puternice. Orbindu-ne, aceste resentimente mai puternice, *neîndreptate împotriva lui*, l-au ajutat enorm pe dictator: la adăpostul lor a ajuns el să transforme ţara, la propriu, într-un lagăr de exterminare".

(Valeriu Cristea, fragment din articolul "Rădăcinile răului", *România literară*, Bucureşti).

• **Gaura din steag**

În ziua de 17 decembrie, în Piaţa Operei din Timişoara, unul dintre tinerii demonstranţi flutura un steag tricolor. Cineva din mulţime a strigat la un moment dat: "Scoate-i, dom'le, stema comunistă, că nu se mai potriveşte cu ceea ce facem noi acum!" "Nu pot, a răspuns derutat băiatul, aşa îl am pe inventar!" Totuşi, cîteva clipe după aceea, cu ajutorul unei forfecuţe, stema a fost decupată. Acesta, se spune, a fost primul tricolor al Revoluţiei, atît de cunoscut astăzi pe toate meridianele globului.

• **Petrache Lupu**

Circulă prin Bucureşti zvonul că Petrache Lupu, "sfîntul de la Maglavit", şi-a dat obştescul sfîrşit cu vreo două luni în urmă şi a proorocit, pe patul de moarte, că va fi un decembrie sîngeros, în care vor pieri cei doi tirani de la conducerea statului, după care vor urma geruri mari. Dacă există ceva adevăr în povestea asta, pe care n-am avut deocamdată posibilitatea să o verificăm, previziunea a fost exactă.

(Din *"Curierul românesc"* – fosta "Tribuna României", Bucureşti)

• **Să fim vigilenţi, fraţilor!**

În dimineaţa zilei de 13 ianuarie, la orele 6,45, "Grupul 13", care s-a recomandat ca reprezentînd studenţii de la Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu", şi-a manifestat dorinţa de a fi informat prin presă dacă am fost sau nu membru de partid. Le răspund: am intrat în partid în 1968 şi am fost exclus în 1982. Le mulţumesc pentru vigilenţă.

(Mesaj trimis de esteticianul dizident Andrei Pleşu, noul ministru al Culturii, ziarului "România liberă", Bucureşti).

• **Maşină de dolari**

"Lîngă Institutul de Medicină din Timişoara e o casă a securităţii din care s-a tras în mulţime. A venit armata care a tras şi ea şi a reuşit să intre cu tancul în bîrlogul acela, imobilizîndu-i pe ocupanţi. S-au găsit foarte multe acte (evidenţa tuturor automobilelor), cîteva maşini infernale şi... o presă de tipărit bancnote de 50 şi 100 de dolari..."

(Dintr-o scrisoare trimisă de dr. Natalia Rosin, din Timişoara, dr-lui Sergiu Levin din Haifa)

• **Taci, mă, din gură!**

Ion Hotnog din Bucureşti, str. Bîrca, nr. 12, bloc M-179 A, et. 6, ap. 34, sectorul 5. A ţinut să ne aducă la cunoştinţă fapte uluitoare. Se afla în închisoarea Jilava în ziua de 21 decembrie 1989, avînd de executat o pedeapsă cu închisoarea de 4 ani şi şase luni pentru săvîrşirea infracţiunii de înşelăciune. În urma adoptării Decretului de amnistiere şi graţiere a unor infracţiuni, a fost pus în libertate pe data de 5 ianuarie 1990. În ziua de 8 ianuarie s-a prezentat la sediul întreprinderii "Electromagnetica" pentru a fi reîncadrat în muncă. Fiind refuzat iniţial, s-a adresat Consiliului Frontului Salvării Naţionale al municipiului Bucureşti. A fost chiar surprins de promptitudinea cu care s-a dispus reîncadrarea sa în muncă la "Electromagnetica". S-a mirat Ion Hotnog de această schimbare. Ceva s-a schimbat în bine? Sau trebuia să tacă în legătură cu cele văzute? Atunci? Pe loc a luat hotărîrea de a povesti tot ceea ce s-a petrecut la Jilava în ziua de 21-22 decembrie 1989. În prezenţa vicepreşedintelui C.F.S.N. sectorul 5, şi a unui domn care este membru al comisiei pentru sinistraţi, Ion Hotnog a relatat tot ceea ce ştie în legătură cu anumite aspecte şi lucruri petrecute în închisoarea Jilava. A doua zi, Ion Hotnog s-a trezit cu anumite avantaje nesolicitate şi nesperate. I s-a dat o garsonieră în locul casei demolate, a fost încadrat tehnician la serviciul de aprovizionare al uzinei "Electromagnetica", deşi nu are studiile şi pregătirea necesare pentru aşa ceva, Mai mult – ne spune Ion Hotnog, "eu sînt un fost condamnat care nu are dreptul la gestiune. Am primit ajutor în îmbrăcăminte şi alimente deşi nu eram sinistrat, un CEC de 30.000 lei. Menţionez că în ziua în care am ridicat CEC-ul, un individ necunoscut m-a oprit la ieşirea din CEC şi mi-a spus: «Încearcă să uiţi ce-ai văzut şi în special să taci»".

Iată ce a văzut şi trebuie să uite Ion Hotnog: În penitenciar era bucătar. În noaptea de 21-22 decembrie 1989, fiind în tura de noapte, a constatat că se petrec lucruri ieşite din comun, şi anume că erau aduse din minut în minut maşini încărcate cu oameni bătuţi, însîngeraţi. Aceşti oameni erau încarceraţi în secţia "Fort C", secţie golită doar cu cîteva ore înainte. ...A mai văzut cum din zona fortului au fost duse în grabă cu tractorul şi remorca mai multe sicrie spre depozitul de cărbuni şi lemne al penitenciarului, acolo unde se află linia de garare a căii ferate interne. Din vagoane erau aruncate trupuri de oameni apoi vîrîte în sicrie. În scurtul timp cît a stat acolo a văzut circa 25-30 de cadavre descărcate din garnitura ce număra cinci vagoane. Şi-a dat seama că în oraş se petrece ceva grav. Cunoscînd regulile penitenciarului, nu a povestit nimănui despre cele văzute dar ştie în mod sigur că acelaşi lucru a fost observat de mai mulţi foşti deţinuţi care au tăcut".

(Fragment din articolul "Preţul tăcerii" de Petre Mihai Băcanu; "România liberă", Bucureşti).

● **Cumpărăm**

Cîteva anunţuri la mica publicitate a ziarelor "Adevărul" şi "România liberă":

Cumpăr vilă două etaje cartier central, mic spaţiu comercial zonă circulată şi casă în zonă de agrement lîngă Bucureşti. Căsuţa poştală 30-102 Bucureşti.

Cumpăr la Sibiu vilă mare, ultracentral sau central, 8 camere în sus, plus dependinţe şi garaj. Anunţaţi la Cluj, tel. 951/1

Imobil (casă-vilă) mare, ultracentral, sect. I-II, singur curte (Bucureşti). Tel. 205819.

Cumpăr vilă spaţioasă, interior deosebit, încălzire centrală, garaj, preferabil şosea. Tel. 639835 (Bucureşti).

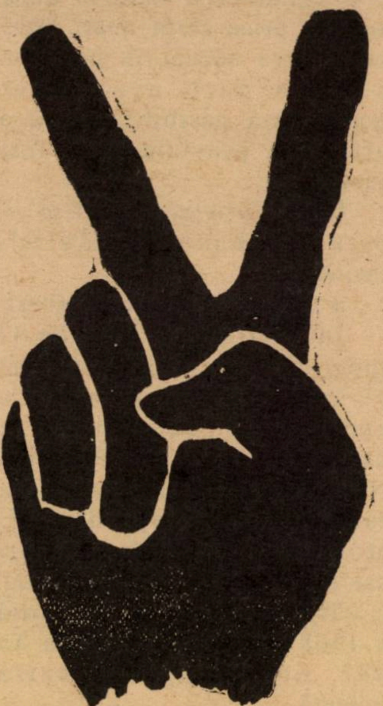

● **Banc**

– Ce reprezintă azi, la Bucureşti, semnul V cu mîna?

– Poziţia fetelor în faţa tînărului şi frumosului prim-ministru Petre Roman.

● **Javetz**

L-am întrebat pe profesorul de istorie Zwi Javetz, proaspăt laureat al Premiului Israel (şi de felul lui din Cernăuţi) ce părere are despre perspectivele democratice din România. Iată răspunsul:

"Nu pot să spun decît următoarele: Am părăsit România în urmă cu 50 de ani şi nu am cum să ştiu cum a influenţat regimul îndelungat al lui Ceauşescu asupra stratificării sociale româneşti. Înainte de cel de-al doilea război mondial România a fost un stat democratic numai în aparenţă. Nu era o democraţie adevărată dacă ar fi să se ţină seama doar de faptul că numărul analfabeţilor atingea în anumite regiuni proporţii astronomice. Democraţia adevărată este posibilă numai într-o societate mai omogenă şi cu o conştiinţă morală şi intelectuală mai înaltă. Nu ştiu dacă astăzi există o pătură socială largă în măsură să ia pe umerii ei un regim democratic nou şi nu sînt sigur că studenţii care apar la televiziunea română reprezintă marea majoritate a poporului".

● **Matty faţă cu Revoluţia ...şi cu procesul "celor 4" (T. Postelnicu, Manea Mănescu, Emil Bobu, I. Dincă)**

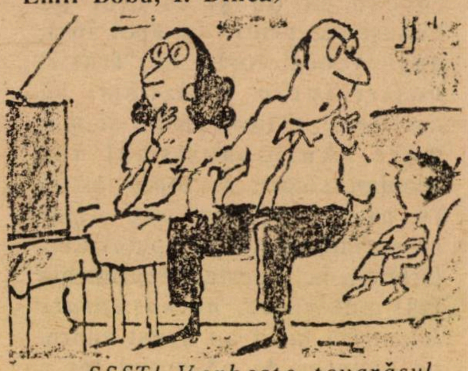

SSST! Vorbeşte tovarăşul Postelnicu!

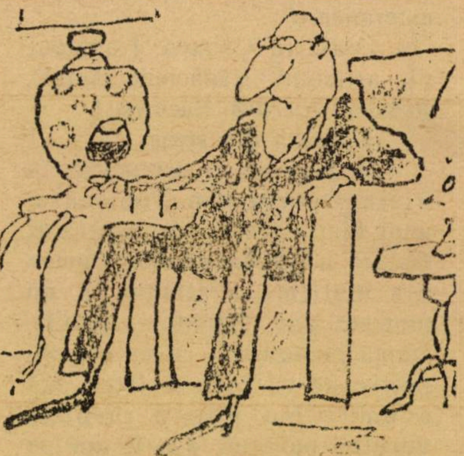

"Oare faptul că într-o joi, ...acolo, ...fiind răguşit, ...am scandat mai încet... poate fi interpretat ca un act de rezistenţă?

● **Cioran i-a spus lui Reichman**

"Evreii sînt fermentul popoarelor. Fără de ei, ţările se veştejesc, devin triste..."

(Dintr-o mărturisire făcută de filosoful român Emil Cioran scriitorului Edgar Reichman şi publicată în lunarul "l'Arche", Paris, februarie 1990)

JOS PĂLĂRIA

Semn al vremii: ziarele românești au devenit de citit.

În locul pasionantelor relatări despre însămînțarea cartofilor în pătrat și ale prețioaselor indicații ale unui cap tot pătrat care mînjeau searbădele coloane ale presei devenită dezgustătoare maculatură, gazetele românești actuale (greu de obținut pe meleagurile noastre) au devenit mai vii, interesante, combative, cu idei originale. Într-un cuvînt: lizibile.

Minimum de decență interzice împărtășirea de sfaturi de la mii de kilometri de făuritorii revoluției. Dacă buna cuviință nu îngăduie unui simplu cititor israelian să intervină în polemici, lupte de idei, inevitabile demascări și altele mi se pare totuși imperios de salutat cu respect un material din "Studențimea democrată": *"Obol pentru România Mare"* semnat de Simelia Bron. În articol se reamintește cu numeroase nume și date, că la făurirea României Mari (Mare ca artă, literatură, știință, umanitate) au contribuit mulți evrei. Foarte mulți! Ctitoria vestitei Familii a fost întunecată și de șovinism și de antisemitism. Un asemenea articol în presa românească cu puțin timp în urmă ar fi fost de neconceput, în acele vremuri cînd contribuția evreilor era trecută la etc.

În lunga listă nominală a celor despre care Similia Bron scrie NUME CU CARE NE MÎNDRIM s-ar fi putut poate adăuga și numeroase alte nume.

Acesta este însă un neînsemnat amănunt care nu poate împiedica singura reacție normală: jos pălăria!

G. FLORIAN

Pentru a înțelege mai bine motivele care l-au determinat pe G. Florian să-și scoată pălăria, iată un fragment din susamintitul articol al Simeliei Bron:

"...Fără a avea acum, în aceste tensionate momente, capacitatea de a ierarhiza, de a enumera exhaustiv atîtea personalități care aparțin minorității evreiești, și care au contribuit la dobîndirea stimatului nume al României, nume mîndru ce răsună azi cu rezonanțe dumnezeiești în marea familie a țărilor Europei, mă opresc cu respect și prețuire la un Constantin David Rosenthal, cel ce a semnat "România revoluționară", tablou devenit simbol, încă din 1850, al luptei și victoriei unui popor cu adevărat revoluționar, la un Lazăr Șăineanu, elev, apoi suplinitor al lui Hașdeu la Universitatea din București și personalitate a lingvisticii române, la un Beniamin Fundoianu, prezență de marcă în presa și viața literară românească, ucis în cuptoarele de la Auschwitz-Birkenau, apoi la un Ilarie Voronca, pe adevăratul său nume Eduard Marcus, numit de E. Lovinescu "miliardarul de imagini", la Felix Aderca, scriitor de primă mărime în perioada interbelică, la Ronetti Roman, pe numele său adevărat Moise Roman, colaborator al lui Eminescu și Caragiale la "Timpul", la Ion Trivale, despre care G. Călinescu în "Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent" scria: "Dacă Ion Trivale n-ar fi murit tînăr, critica română ar fi avut azi un alt aspect". Mă gîndesc, apoi, la I. Peltz, maestru al prozei românești, la Joseph Schmidt, artistul care cucerise toate continentele și avea să fie distrus fizic și moral de lagărul de concentrare, la Alexandru Graur, "acest om care n-a iubit nimic și pe nimeni cum a iubit știința", la Ștefan Tita, "poetul copleșit de sensibilitate", la M. H. Maxy, acel "artist înalt paralel cu sine însuși". Apoi la Veronica Porumbacu – poetă, prozatoare, publicistă, la Iuliu Popper – călător și explorator, la unicul Mihail Sebastian, pe adevăratul său nume Josef Hechter, la scriitorul și dramaturgul Alexandru Mirodan, la profesorii Loewenstein și A. Holinger, la poeta de talie internațională Nina Cassian, apoi la Vladimir Colin și Petre Solomon, la Paul Cornea și F. Brunea-Fox..."

– Premierul Petre Roman, a fost acuzat de genocid.

– De ce?

– Fiindcă toate femeile mor după el.

Saloanele Beit Ționel America

בית ציוני אמריקה

TEL AVIV

STRICT CASHER

STR. DANIEL FRISH 1,
COLȚ IBN GVIROL 26
TEL.259341-259318-210037

SĂRBĂTORIRI ÎN STIL EUROPEAN
PÎNĂ LA 230 PERSOANE
PREȚURI SPECIALE:
NUNTĂ – **18$**
BAR MITZVA – **16$**
BRITH – **11$**

ADRIAN ZAHAREANU:

IMPRESII DE CĂLĂTORIE

AM FOST LA MOSCOVA

• "Fîntîna din Bahciserai" mirosea a... votcă • Stalin și durerea de stomac a prietenului meu • Oglinzile înșelătoare și jacheta de la "Romarta" – și altele

Da, am fost la Moscova... în urmă cu 34 de ani! În vara, spre toamna 1956. La trei ani după moartea lui Stalin. Altminteri nu știu dacă mă duceam!

Se formase în cadrul Ministerului Culturii o solie în vizită la Moscova. Un schimb de experiență, din care am avut cinstea să fac... act de prezență.

Din rîndurile editurilor bucureștene – *(se mai adunaseră unii din alte locuri, așa-zise pe linie mai mult sau mai puțin de cultură)* – plecaseră vreo 11 tovarăși, subsemnatul fiind singurul fără de partid, dar calificat "profesionist" cu state de vechime și alură de "franțuz".

Dacă pe atunci nu se mai foloseau diligențele, nici la avioane nu era mare înghesuială. Așa că, am plecat cu trenul. Pînă la Ungheni, punct de graniță, am călătorit hîrșa-hîrșa, de parcă drumul nu se mai sfîrșea. La Ungheni, cînd ne-am deplasat pe altă linie și într-un alt tren, am luat-o la goană de credeam că-i avem pe turci în spate și nu pe ruși. Noul tren – *sovietic* – era curățel, dar de cum intrai în vagoane, te izbea un miros greoi de transpirație. Nu știu care era pricina: poate că vagonul nostru fiind vagon cu cușete, se îmbibase mirosul a tot felul de persoane, mai mult sau mai puțin alese. Era totuși un vagon impresionant de mare – *cu cîte patru pătulețe în fiecare compartiment (două sus și două jos)* – unde trebuia să ne petrecem noaptea, pînă la Kiev, prima noastră escală.

Cele trei tovarășe de grup se aranjaseră într-un compartiment, urmînd să se tragă la sorți bărbatul-ocupant pe cel de-al patrulea pătuleț. La loterie nu am cîștigat niciodată, dar aici am ieșit cîștigător. În timp ce lăsasem tovarășele să-și pună pijamalele, cum vor și unde vor, m-am dus să le spun băieților noapte bună. În treacăt, mi-a atras atenția un tovarăș, intrat deja sub cuvertură, citind o carte despre care – *de demult* – o consideram bună, împotriva insomniei: "Operele lui Stalin".

În sfîrșit, după ce tovarășele s-au plasat în cușete și s-au învelit cu păturile respective, am intrat discret în compartimentul lor, unde mi se rezervase pătuțul de sus din stînga. Noaptea înainta, dar nu și somnul meu. Cu ochii întredeschiși, mă întrebam cu curiozitate, pe unde oare mă aflam, ce drumuri străbăteam, cînd pe pătuțul din dreapta, unde moțăia una dintre tovarășe – pătura legănată prea tare, alunecase, gata-gata să cadă jos și să o lase dezvelită pe vecina mea. Grijuliu, amabil, veșnic cavaler, întinsesem mîna să prind pătura. În momentul acela, tovarășa se trezi și speriată, scoase un țipăt ca din gură de șarpe. Imediat, tovarășii din celelalte compartimente, plus alte mutre necunoscute, se îmbulziseră pe culoar, în fața ușii noastre. Am încercat să mă dezvinovățesc, să le explic ce se întîmplase și de ce intervenisem. Cel care adormise cu "Stalin" în brațe, îmi propusese să dorm cu el în același pat, dar tovarășele nu m-au lăsat, luîndu-mi – *spre surprinderea mea* – apărarea, insistînd să rămîn la locul meu, să ne culcăm și să fie pace. Și pace a fost pînă la Kiev.

GUM: cel mai mare magazin din Moscova; și cel mai gol

E O LUME

"FÎNTÎNA DIN BAHCISERAI" MIROSEA A... VOTCĂ!

La Kiev, am poposit în zorii zilei următoare și ne-am plimbat toată ziua pe un soare întunecat, dar am reușit totuși să ne fotografiem. Treaba noastră era la Moscova. Așa în seara respectivă, din [illegible] Kiev, ne-am urcat în alt tren, cu alt... miros. Aici mirosea puternic a petrol lampant. Îmi aduc aminte de o vecină din copilărie, care, cînd își spăla capul, toată strada mirosea a gaz. Pe scurt, am mers și mai goniți din urmă, aterizînd cu bine și nevătămați în gara Moscovei; dar, parcă veneam de la găzărie și nu de la institutele de cultură din România. Am fost cazați la hotelul "Moscova", mare, impunător, destul de luxos, lăfăindu-ne fiecare într-o cameră separată, cu telefon, cu televizor și poate, mai știi, cu vreun tele-microfon. Nu pot afirma exact, deoarece n-am încercat să caut, să descopăr așa ceva, evitînd să provoc, cu mîna mea, un șoc.

Născut în București, obișnuit să mă plimb și să mă rasplimb pe bulevardele Bălcescu, 6 Martie, pe Calea Griviței, a Rahovei, a Moșilor sau a Călărașilor, am rămas uimit cînd am zărit ulița Gorki, lată cît de șapte ori bulevardul [illegible]heru, circulînd cîte patru vehicule în rînd pe dreapta și alte patru pe stînga.

Vizitele prin editurile moscovite și în birourile redacționale ale revistei "Ogoniok", au rămas adînc întipărite în mintea mea. De altfel, după doar cîțiva ani, aflat în Israel, am adoptat multe principii tehnice și organizatorice, cînd am înființat "Revista mea".

Dar, pentru cititorii mei actuali, astea-s amănunte fără importanță. Am dorit să asist cu orice preț – *primisem însă invitație* – la un spectacol la "Balșoi" și am ținut să văd și să aud o operă. După ce am căpătat loja, după ce am convins trei colegi, să dorească ce doream eu, am ales baletul "Fîntîna din Bahcisarai" al lui Asafiev. Am asistat la o operă într-adevăr de artă, din toate punctele de vedere: montare, fast, lumină. Totul extraordinar. O scenă imensă. O orchestră fantastică. Un ansamblu excepțional. Imaginați-vă o troică cu patru cai, intrînd pe scenă în torentul muzical al acestui grandios spectacol.

Erau aproape orele 12 noaptea. Moscova dormea. Uluiți de ceea ce văzusem și auzisem, ne-am trezit în stradă cu obiceiul de acasă. Ni se "făcuse" de un grătar asezonat cu vioara lui Dinicu sau chiar a lui Jean Marcu. Ne-am interesat. Am aflat că singurul local deschis noaptea era doar un fel de bar în piața Pușkin. Cum locul nu era departe, cînd am ajuns în piața Pușkin, am coborît cîteva trepte (era la subsol) și am descoperit un local simpatic, cu cîteva mese, cîteva fanioane multicolore și un bar de toată frumusețea care ne-a pus la dispoziție un asortiment variat de votcă: votcă cu castraveți acri, votcă cu vinete fierte, votcă cu conopidă murată, cu mărar și pătrunjel și alte votci, cu tot felul de combinații, una mai picantă decît alta. Dar, noi, căutam mici și antricoate. Și cum n-am găsit, am părăsit barul, de altfel fără clienți, și ne-am dus să ne culcăm flămînzi, cu mintea zăpăcită de muzica lui Asafiev și fastul de la "Bolșoi".

LENIN ȘI STALIN – LUNGIȚI LA PICIOARELE NOASTRE

Făcusem, între timp, o cucerire. La hotelul unde locuiam, era găzduită și o echipă de muzicieni indieni: 4 instrumentiști și o cîntăreață. La Moscova, hotelurile mari, au cîte un portar-recepționist pe fiecare etaj, la care se află cheia camerei tale. Mă întîlnisem – *poate nu întîmplător* – în fața portarului, în acelaș moment cu indiana. Portarului trebuia să-i ceri cheia – *bineînțeles* – pe rusește. Cum fata nu învățase nici cele trei cifre ale camerei ei, mă rugă pe mine să i le traduc

Autorul articolului, al 3-lea din stînga, jos, privește viitorul individului, pentru a-și obține cheia. Eu învățasem cifrele camerei mele, dar pe ale ei, nu știam să le traduc. Atunci, serviabil, mai bine zis încîntat de conjunctura ce mi se ivise, am luat o hîrtie de pe masa portarului și am scris cele trei cifre dictate în engleză de tînăra cîntăreață. Indiana a rîs în hohote, spunîndu-mi: "Fantastic! Asta doar puteam să fac și eu!"

Datorită acestei scurte întîmplări fericite, ne-am împrietenit atît de bine, încît într-una din zilele următoare, cîntăreața avînd o seară liberă, mă invită la teatrul lui Obrazțov, unde își procurase două invitații.

Prietenul care nu putea dormi decît cu "operele lui Stalin" în brațe, îmi atrase discret atenția: "Tovarăşe, morala proletară! Înțelegi?!"

– Tovarăşe, fără morală, te rog! Înțelegi?! i-am răspuns, ieşind pe ușa turnantă a hotelului, împreună cu fermecătoarea indiană, lăsîndu-l cu ochii zgîiți și cu gura căscată.

Ce e teatrul "Obrazțov"? Serghei Vladimirovici Obrazțov *(nu știu dacă azi mai trăiește – avea pe atunci vreo 60 de ani)* era un renumit actor, regizor, marionetist și păpușar sovietic. El întemeiase la Moscova, la începutul anilor '30, "Teatrul Central de Păpuși".

Este un teatru micuț, cu numai 2–300 de locuri, dar foarte frumos construit, cu fotolii, balcoane și loji, plin în fiecare seară de un public care trebuie să-și procure biletele cu 2 – 3 luni înainte. În seara aceea, se prezenta opera "Carmen". Desigur, jucată de păpuși, dar cîntată de voci mărețe, imprimate pe discuri.

În sală, se făcuse întuneric. La pupitrul orchestrei, reflectoarele descoperiră dirijorul (tot o marionetă) care se înclină în aplauzele entuziaste ale publicului. Apoi, reflectoarele luminară orchestra: grandioasă, cu tot felul de instrumentiști. Apoi, auzirăm scurta uvertură a operei și desigur, urmăririm dexteritatea orchestranților marionete. Iar după ridicarea cortinei, ne-am delectat o seară întreagă, aclamînd și aplaudînd nu numai măiestria păpușarilor, ci și vocile excepționale ale unor cîntăreți celebri, într-o regie de zile mari, demnă de Scala din Milano sau de operele din Paris sau Viena.

Aceasta a fost partea cea mai plăcută, de mare ținută artistică, pe care am avut prilejul s-o trăiesc la Moscova și să n-o uit, cu adevărat, o viață întreagă.

Dar, Moscova mai are și alte multe aspecte plăcute. De pildă, galeriile Tretiakov, unde am admirat o serie de tablouri ale unor pictori renumiți. Sau, de pildă, marile magazine "GUM", întinse pe patru străzi mari, de unde am vrut să-i cumpăr soției o colonie. N-am cumpărat. Toate miroseau a gazul din trenul rusesc. Sau așa mi se păruse mie.

Un fapt, ce deasemeni îți rămîne în memorie, cît trăiești, era mausoleul unde se aflau sub sticlă – unul lîngă celălalt – Lenin și Stalin. Era o vizită omagială și de... forță majoră.

Prietenul care prefera să picotească cu operele staliniste pe piept, se îmbolnăvise de stomac. Vroia să rămînă la hotel, deoarece se ferea să riște vreun accident stomacal, tocmai în interiorul mausoleului solemn.

– Tovarăşe, i-am spus eu, te doare ori nu te doare burta, trebuie să mergi cu noi. Ce o să se spună în România? Că ai refuzat să-l vezi pe "tătucu"?

Și a mers. Intrarea în mausoleu nu este ca la noi, cînd intri în cimitirul Bat-Yam – Holon, sau la un teren de sport. Acolo, îți merge înainte un pluton de ofițeri, în pas de "lăvaie" și tu, doi cîte doi, te ții după ei, ca să fii pregătit sufletește cu marea întîlnire. În acest spirit, supuși și relaxați, am intrat, după ofițerii din față, în mausoleul marilor fosti conducători sovietici. prietenul meu, îl durea pe nezgomotoasele, dar pe binesimțitelea, se împrăștie o adiere ciudată, ca un duh *(ah! mirosurile astea rusești, de transpirație, de gaz și de nu mai știu eu ce drăcie!)* de te întrebai, dacă "împăiații" – mai ales Stalin, care nu avea decît trei anișori de vechime în sticlă – ne răsplătise cu un duh, sau de-a dreptul cu o duhoare, mai mult decît jignitoare, la adresa lui și a noastră?

Dar nimeni nu îndrăzni să facă vreo remarcă, mai ales că se știa că "tătucu" e bine dus și bine îmbălsămat și nu poate să mai facă rău nimănui.

NOAPTEA, ÎN CARE AM DAT O "LOVITURĂ"!

În încheiere, trebuie să vă povestesc întîmplarea întîmplată întîmplător într-una din zilele petrecute la Moscova. Un prieten, pictor în București, avea un unchi trăit la Chișinău, dar transferat de mult la Mosc
Îmi dăduse adresa
rugîndu-mă să-i cer pentru dînsul, niște pensule și niște culori de apă, convins că se găseau de mai bună calitate în capitala Uniunii Sovietice.

Grupul meu lua micul dejun la ora 9. M-am sculat deci dis-de-dimineață, înarmat cu adresa unchiului, ca pînă la ora respectivă, să mă întorc la micul dejun cu colegii mei. Unchiul locuia în afara orașului, într-o periferie. Am trebuit să iau metroul. Foarte curat, în comparație cu cel de la Paris.

Staţii în oglinzi impunătoare, dar cînd m-am apropiat de o asemenea oglindă, am văzut că am chip chiorîş, că mi se lungise obrazul, neştiind dacă mai arăt a om sau a cal. Ce se întîmplase? Oglinda era de fapt o tinichea, o tablă lustruită, care de la distanţă, îţi dădea [illegible]esia de mare lux. Cînd te [illegible]propiai, rămîneai doar cu impresia.

În sfîrşit, la periferia Moscovei, unde te lăsa metroul şi circulau încă vechile tramvaie *(cel puţin aşa era în 1956)* am găsit strada şi casa respectivă. O clădire (dacă se poate numi astfel) lungă, de zeci de metri; o construcţie din lemn şi nu din zid, cu o sală lungă, lungă, fără sfîrşit, unde pe dreapta şi pe stînga, stăteau şiruri de uşi, aliniate ca la armată, una lîngă alta, într-o poziţie marcantă de "drepţi".

Am bătut uşor la uşa indicată. Mi-a deschis imediat o faţă veselă, un obraz relaxat. Şi, cînd m-a auzit vorbind româneşte, mi-a deschis imediat uşa şi m-a poftit înăuntru.

O cameră, măricică, de vreo 4 pe 5 metri. În mijlocul camerei, o masă imensă. Iar pe masă, cădea din mijlocul tavanului, o perdea, care împărţea odaia şi masa, exact în două părţi. Observînd privirea [illegible]rioasă, unchiaşul îmi [illegible], se găsesc greu locuinţe la Moscova. Înainte de a se căsători fiul meu, locuiam numai noi doi. Soţia a murit în urmă cu opt ani. Acum, de cînd s-a căsătorit fiul meu, ne-am despărţit cu această perdea. Pînă la urmă, copiii îşi vor găsi – sper – o locuinţă. Ceea ce mă deranjează este faptul că fiul meu e violonist, şi trebuie să facă repetiţii în casă. Or, pe mine mă deranjează, eu sînt inginer şi fac calcule. E greu!

– Ce fel de inginer sînteţi? întreb eu uluit de această poveste.

Cunoşteam la Bucureşti multe familii, cu acces comun la baie sau la bucătărie, dar locatari în aceeaşi cameră, despărţiţi de o masă cu perdea, era de fapt, cam "fără perdea", ca să zic aşa!

– Da, îmi răspunse omul, sînt inginer, construiesc socluri de statui. Asta e specialitatea mea. Dar nu vă supăraţi că vă întreb: jacheta asta de lînă, aţi cumpărat-o la "Romarta"? Nu vreţi s-o vindeţi?

– S-o vînd? Şi cum mă întorc la hotel?

– Fără! Eu n-o vreau pentru mine, dar am o vecină care cumpără tot ce vede din România! *(Doamne, ce vremuri!)* Dumneata să-i ceri 200 de ruble! Mie îmi dai 20! Zece la sută!

Tot nu prea aveam acolo bani. Şi jacheta nu era o capodoperă a eleganţei.

Se făcuse tîrgul cît ai zice peşte. I-am dat omului comisionul pretins, şi fără să-l mai întreb de pensule şi acuarele pentru nepotul său *(îmi dădusem seama de situaţie)* – la 9 fix, mă şi aflam în sala de mese a hotelului, aşteptînd să se servească micul dejun.

Mucalit, cum îmi plăcea să fiu pe vremea aceea, avînd şi motive de bună dispoziţie, am scos batista plină cu copeici a rusoaicei *(de unde, dumnezeule, adunase atîta mărunţiş?!)* am desfăcut nodurile şi am început să-mi aranjez pe "căprării" copeicile. Cele de 5 la 5, cele de 10 la 10, cele de 20 la 20, plus o groază de băncuţe de cîte o copeică.

Prietenul pe care-l ameţeau operele lui Stalin şi care se însănătoşise pe deplin de boala de stomac, înfulecînd acum şi ce lăsau alţii, îmi spuse cu o voce gravă, tremurîndă:

– Ce-i asta, tovarăşe? De unde vii cu atîţia bani?!

– Am dat o lovitură azi-noapte! i-am răspuns glumeţ, continuînd să-mi aranjez bănetul.

Bineînţeles, le-am spus tuturor adevărul. Nu voiam să le ascund nimic şi, la urma urmei, nu era cine ştie ce păcat, că mi-am vîndut o vestă. Indiscreţi, mi-au cerut adresa. Toţi aveau de vînzare cămăşi "milaneze". Era un material care se găsea la Bucureşti şi grozav de căutat la Moscova. Cînd mi-am dat seama, că eram singurul din grup care nu-şi încărcase bagajul cu "milanezuri", am constatat că nu eram numai fără de partid, dar şi fără inspiraţie negustorească. Şi aceasta nu era pentru prima oară în viaţă.

Din banii de vestă i-am cumpărat prietenului din Bucureşti pensule şi culori şi am adus acasă un ceas "Pobeda" şi două borcănele cu icre negre. Colegii mei realizaseră mai mult. Inginerul calculator de picioare de statui şi mai mult.

Astăzi, îi invidiez pe cei ce vizitează Moscova. Pentru "Bolşoi", pentru galeriile "Tretiakov", pentru cei care ar mai putea găsi un "unchiaş" să le facă "trampa" cu nişte lucruri, dacă nu de la "Romarta", de la "Hamaşbir". Dar şi noii vizitatori mă pot invidia pentru că eu l-am putut vedea pe Stalin, împăiat şi bine mort. Mort pentru totdeauna! Iar ei, nu mai pot avea această... plăcere. Stalin, a dispărut pînă şi de-acolo!

Zahareanu a fost la Moscova în 1956. *Ieri* carevasăzică. Un ieri, însă, care ne ajută să înţelegem ziua de azi. Un azi dramatic; un azi de răscruce cînd Gorbaciov încearcă să doboare sărăcia teribilă a continentului U.R.S.S.

●

AMERICA DE NORD:

CELE 7 NIAGARE

IOSEF N. RUDEL

Dai 5 dol [illegible] i vezi minunea

Şapte? Poate chiar mai multe, dacă punem la socoteală că în afara *cascadelor*, pe malurile canadian şi american ale *rîului* Niagara, mai există superbul *parc* Niagara, pitoreasca *şosea* "Niagara Parkway", două *oraşe* cu acest nume – "Niagara on the Lake" (Canada) şi "Niagara" (Statul New York), două *hidrocentrale* ("Niagara Power Project"), uriaşele *sere* "Niagara Parks Greenhouse", *rezervaţia naturală* "Niagara Glen Nature Reserve" şi numeroase alte puncte de atracţie, purtînd acelaşi nume.

Desigur că obiectivul turistic principal îl constituie uluitorul monument al naturii, căderile de apă.

Rîul Niagara (pe americăneşte "Naiegre"), între lacurile Erie şi Ontario, formează, pe o lungime de 56 de km, graniţa dintre SUA şi Canada. Cam pe la jumătatea drumului, se află cataractele. Pe partea stîngă, în Canada, "Horseshoe", adică "Potcoava", lată de 800 de metri şi înaltă de 49, şi pe partea dreaptă "American Falls", de *numai* 300 m lăţime şi 51 m înălţime.

HENNEPIN AVEA URECHEA FINĂ

Geologii susţin că vechimea cascadelor Niagarei este de 25000 de ani. Existenţa lor este menţionată în legendele indienilor iroquezi, care au cutreerat aceste ţinuturi cu mult înainte de venirea omului alb.

Cea dintîi relatare scrisă aparţine părintelui Louis Hennepin, un călugăr franciscan, care, în 1678, l-a însoţit pe exploratorul Cavalerul de la Salle în regiunea lacului Ontario. La un moment dat, călugărul a distins un bubuit îndepărtat, atribuindu-l apropierii unei furtuni. De la Salle, judecînd după aspectul cerului şi după alte semne, l-a contrazis. Continuîndu-şi drumul de-a lungul apei, zgomotele s-au înteţit, devenind în cele din urmă asurzitoare. Puţin mai tîrziu, cei doi drumeţi s-au găsit în faţa unei gigantice căderi de apă.

Dacă iroquezii s-au închinat cascadelor, considerîndu-le zeităţi, pionierii europeni, mai practici, s-au gîndit să tragă foloase de pe urma lor. Pe la începutul secolului al 19-lea, de-a lungul rîului Niagara au apărut mici ateliere care utilizau apa ca forţă motrice. În 1958 începe construcţia hidrocentralelor, după proiectul inginerului Robert Moses. Tratatul între Statele Unite şi Canada prevedea, pe lîngă amenajările hidrotehnice propriu-zise, şi conservarea cu grijă a minunatului peisaj. Prin devierea rîului, prin săparea de tuneluri şi prin alte amenajări, au fost realizate ambele deziderate. Frumuseţea locului a rămas neîntinată iar eficienţa staţiilor hidroelectrice a întrecut toate aşteptările: uzina americană produce 14% din necesarul de curent electric al statului New York, fiind una dintre cele mai ieftine surse de energie din lume.

VREI "SĂ FACI O VIAŢĂ"?

Oraşul de pe malul american al rîului are un pronunţat caracter industrial, fiind total lipsit de obiective turistice. După ce ai vizitat hidrocentrala, după ce ai admirat de pe coronamentul digului splendida vale a rîului şi te-ai refăcut cu o cafea şi cu o porţie de îngheţată, te poţi înapoia fără regrete la Niagara-on-the-Lake.

Aici te întîmpină un adevărat paradis turistic. Cel venit "să facă o viaţă" îşi poate satisface toate gu[illegible] hoteluri şi rest[illegible] şi de lux, baruri [illegible] modeste coffee-shop-uri, parcuri de distracţii precum "Dragon Mountain", "Tivoly Miniature World" sau "Marine Land", muzee cum e cel al figurilor de ceară, muzeul Elvis Presley, muzeul recordurilor Guiness, Casa lui Frankenstein sau "Incredible Museum", există show-uri grandioase cum e cel de la Imax-Theatre, şi încă, şi încă... Dacă vrei, poţi petrece aici ca la Disney-World din Orlando sau ca pe Broadway-ul new-yorkez.

Atunci, de ce, venind din Canada, să-ţi mai pierzi vremea în oraşul Niagara din SUA? Există un motiv: dacă ai de gînd să vizitezi, într-o etapă ulterioară, locuri de pe teritoriul Statelor Unite, trebuie să te supui la unul din punctele de frontieră controalelor de rutină, să prezinţi paşaportul, să obţii viza, să răspunzi la întrebările vameşului... Aici, la Niagara, susţin cei iniţiaţi, formalităţile sînt mult mai simple şi mai rapide.

Fiindcă venea vorba: viza obţinută la Consulatul american de la Tel Aviv are un caracter mai mult sau mai puţin formal. Adevărata viză ţi se dă abia la una dintre porţile de intrare în S.U.A.

PE JOS, PE SUS SAU PE DEDESUBT

Există mai multe căi de a contempla cascadele Niagarei. Poţi alege una din ele, mai multe, sau, dacă portofelul ţi-e bine căptuşit, pe toate.

Cea mai uzuală, mai puţin costisitoare şi mai puţin emoţionantă este plimbarea pe River Road, o promenadă situată de-a lungul rîului. Într-o jumătate de oră, ţi se perindă prin faţa ochilor întregul teritoriu al apelor căzătoare, de la podul "Whirepool Bridge" pînă la cataractele "Horseshoe Falls".

Acelaşi lucru, dar cu emoţii ceva mai puternice, îl poţi realiza contra sumei de 5 dolari, îmbarcîndu-te pe vaporaşul "Maid of the Mist" (Fata ceţurilor). Cobori cu funicularul pînă la punctul de îmbarcare, îţi iei în primire echipamentul – o manta cu glugă, confecţionată dintr-un plastic gros şi ţeapăn – şi te transformi cît ai clipi într-un corăbier temerar, gata să înfrunte valurile.

Vaporaşul porneşte şi, foarte curînd, te afli în mijlocul elementelor dezlănţuite. Uruitul motorului e înghiţit de vuietul apelor prăbuşite din vîrful stîncilor. Te apropii de "American Falls" şi nu mai vezi absolut nimic, Pîcla, alcătuită din milioane de stropi, îţi ascunde priveliştea. Vuietul e atît de puternic, încît nici măcar urlînd nu te poţi înţelege cu ceilalţi "navigatori". Parcă s-ar fi spart, dintr-o dată, zăgazurile tuturor fluviilor din lume. Cu tot echipamentul tău impermeabil, apa îţi intră pe sub guler şi prin mîneci şi-ţi biciuieşte faţa, fără să ţină seama de calitatea ta de oaspete. Ridici ochii spre cer şi descoperi splendide curcubee, încrucişîndu-se cu arcuri sclipitoare, făurite parcă din argint viu.

Vasul cîrmeşte, descrie un semicerc şi nimereşte de-a dreptul sub "Potcoavă", unde ai parte de un nou duş rece, în timp ce timpanele rezistă eroic grelelor încercări.

Curios! Toate aceste "neplăceri" nu reuşesc să-ţi strice cheful. Dimpotrivă. Ele îţi provoacă o inexplicabilă stare de euforie. Oare pentru faptul că te consideri, în subconştient, un învingător al forţelor naturii?

Mai există şi alte căi de a admira frumuseţile cascadelor Niagarei. Ca orice oraş canadian care se respectă, Niagara-on-the-Lake posedă un turn... ba chiar două. Cel mic se numeşte "Minolta Tower" şi cel mare (de 230 m înălţime), Skylon Tower. E înzestrat, ca toate celelalte turnuri de pe continentul american, cu boutique-uri, bufete, restaurante şi posedă în vîrf nelipsita platformă de observaţie. De la ea, panorama cascadelor e realmente unică. Şi, spre surprinderea vizitatorului, cîrnăciorul cu muştar sau sandvişul cu pastramă nu-s aici mai scumpe ca la nivelul mării.

Doreşti să fi *mai* aproape de apele înspumate, să trăieşti senzaţii şi mai tari? Te îmbarci în cabina funicularului "Spanish Aero-Car" care trece pe deasupra apelor înspumate. Şi dacă eşti dispus să pui la bătaie vreo sută de dolari, te sui într-un helicopter şi le survolezi pe toate.

Dacă însă te numeri printre persoanele care suferă de frica înălţimilor, alegi soluţia inversă: cobori cu liftul pînă la baza defileului "Great George", te învîrteşti prin nişte tuneluri şi ai posibilitatea să contempli cataracta... de jos în sus.

Măreţia neîntrecută a cascadelor Niagarei a atras încă din secolul trecut numeroşi aventurieri. Unii erau dornici de

O hidrocentrală care funcţionează (nu ca alea din rapoartele la plenară) performanţe sportive, alţii de excitarea nervilor, iar alţii, de realizarea unor beneficii materiale. Ei îşi propuneau să traverseze rîul înotînd pe sub cascade, să coboare odată cu ele din vîrful stîncii, să treacă în zbor deasupra lor sau să le traverseze mergînd pe sîrmă.

Primul dintre aceşti cascadori (numele vine fireşte, de la "cascadă"), a fost echilibristul francez Blondin. El a traversat cataracta pe o sîrmă, purtîndu-l pe umeri pe impresarul său. După ce a servit masa de prînz şezînd pe cablu, el şi-a repetat performanţa de două ori: o dată pe bicicletă şi o dată cu ochii legaţi. O italiancă, Maria Spelterino, echilibristă şi ea, l-a întrecut pe Blondin, efectuînd traversarea cu... picioarele introduse într-un coş.

Celor doi le-a urmat o pleiadă de "navigatori" în lăzi, în căzi de baie, în butoaie sau în submarine de construcţie proprie şi de "aviatori", utilizînd baloane, planoare, aripi zburătoare şi tot felul de alte vehicule ciudate. Cei mai mulţi dintre aceşti "cuceritori" ai Niagarei au plătit cu viaţa tentativele lor nebuneşti.

12 milioane de turişti din întreaga lume vizitează anual căderile de apă ale Niagarei. Nu există, din păcate, cifre statistice despre numărul israelienilor, dar frumoasa noastră limbă tanahică poate fi auzită atît la cota 230 a lui "Skylon Tower" cît şi la cota "0" de sub "Great George", la bordul lui "Maid of the Mist" şi la Casa lui Frankenstein. Mai mult, la punctul de frontieră dintre Canada şi SUA, o cucoană care discuta în contradictoriu cu unul din vameşi, utiliza, spontan, o ebraică pură... cu un uşor accent moldovenesc.

ATENŢIE HAIFA!!!
LA RESTAURANTUL
«CINA»
SUB CONDUCEREA LUI
☆ NICU ŞI ŞLOMO ☆
ÎN PROGRAM:
RENUMITA CÎNTĂREAŢĂ ŞI
ACORDEONISTĂ
CORNELIA CATANGA
ÎNDRĂGITA SOLISTĂ
☆ MARIANA LUNGU ☆
(BACĂU)
Acompaniată de maeştrii instrumentişti
ai României
* VASILE NĂSTURICĂ – VIOARĂ
* GICĂ NĂSTURICĂ – ACORDEON
* FLORIAN VALETU – ŢAMBAL
SERVIM SPECIALITĂŢI ROMÂNEŞTI ŞI
GRĂTAR PE CĂRBUNI
SURPRIZE PLĂCUTE!
ORGANIZĂM FESTIVITĂŢI PÎNĂ LA
200 PERSOANE
AER CONDIŢIONAT * LOC DE PARCARE
RESTAURANTUL «CINA»
MIFRATZ HAIFA,
INTERSECŢIA KIRIAT ATA,
IMOBILUL HIPERCOL NOU
PENTRU COMENZI: TEL. 04-720054

STEINER
FIRMĂ FONDATĂ ÎN 1949
APARATE AUDITIVE
CINE NU AUDE BINE
SE BUCURĂ PARŢIAL DE VIAŢĂ
IMPORT ŞI ADECUARE PERSONALĂ
DE APARATE AUDITIVE ASCUNSE ÎN
URECHE
Laboratorul oferă servicii, este înzestrat cu
instalaţie de computere modernă, şi o echipă
tehnică de încredere.
Potrivirea aparatelor auditive se face împreună
cu un doctor de nas-gît şi urechi şi institute
audiologice
HAIFA
STEINER, 10 Abbas Str. Tel.: 04-521514
IERUSALIM
MEDIKOL, 3 Jeshaiahu Str. Tel.: 02-383978
OZEN-KASHEVET, 6 Ben Maimon Blvd.
Tel.: 02-666640
RAMAT GAN
MACHON ARIE, 16 Bialik Str. Tel.: 03-736133
RISHON LE ZION
MACHON ARIE, 2 Montifiori Str.
Tel.: 03-945283
NATANIA
DIBUR VASHEMA, 8 Brodetzki Str.
Tel.: 053-340123
BEER SHEVA
RON, BENNY, 109 Mordei Hagetaot Str.
Tel.: 057-73945

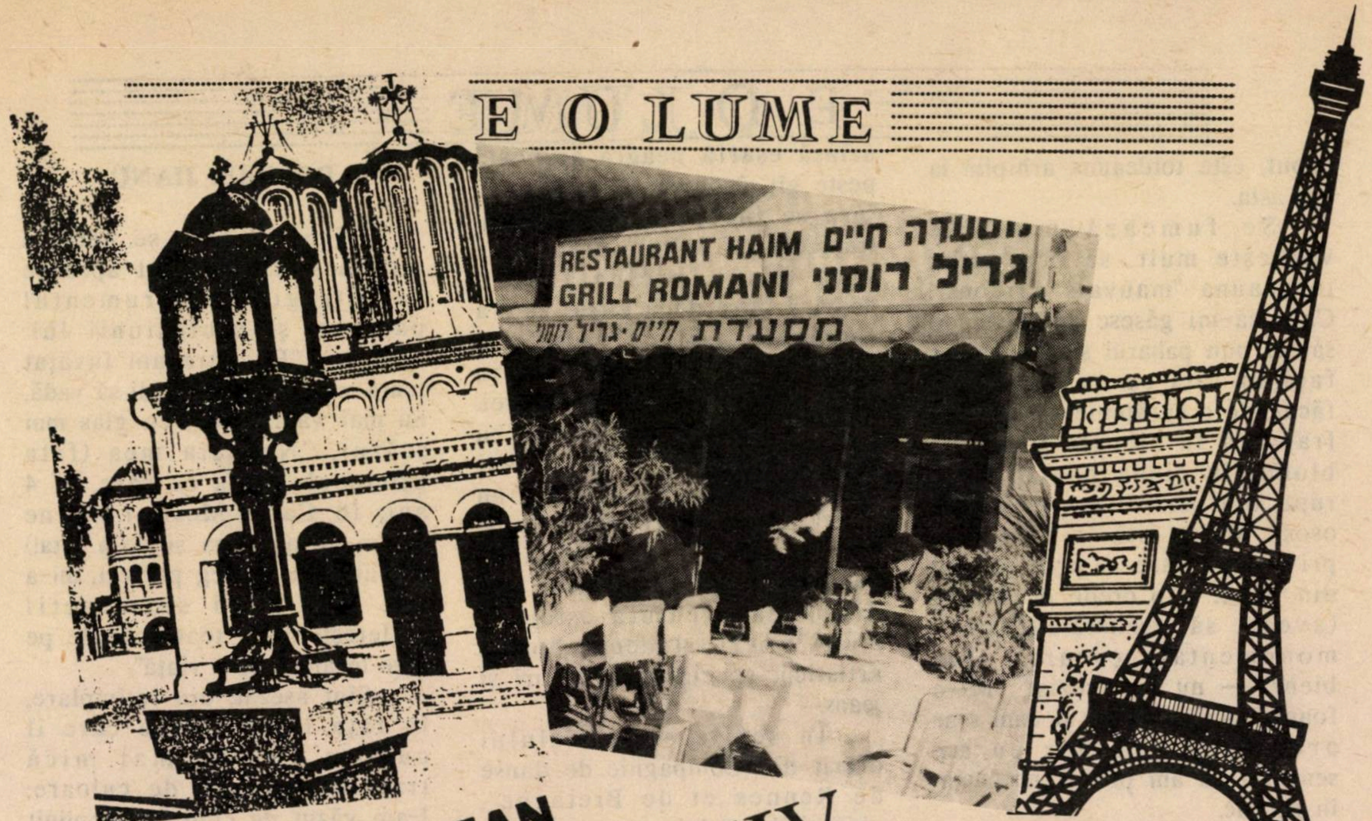

UN BUCUREŞTEAN din TEL AVIV la Paris

RADU KLAPPER

Pentru prima dată-n viaţa lui la Paris (PARIS!), Radu Klapper nu ne spune nimic despre Arcul de Triumf şi Pierre Cardin.
Dimpotrivă.

După treisprezece ani şi jumătate, zi şi noapte, eveniment de eveniment, solicitare de solicitare, în Israel, drumul meu la Paris are ceva de întoarcere la matcă; la tot ce am învăţat şi am iubit şi m-a format aşa cum sînt: de la Jardin du Luxembourg în toamnă a lui France pînă la Marcel Proust, de la Picasso la Foujita, de la şansonetă la oraşul secret al iubirilor de nemărturisit, de la ce nu pînă la ce nu?; o revenire la prietenii cu care am iubit şi am lucrat împreună într-un Bucureşti care nu mai există de mult.

În tren, R.E.R., încercînd să explic unei perechi de evidenţi provinciali că sînt exact cea mai proastă adresă pe care puteau s-o găsească pentru a le lămuri modul de a ajunge la Seine-Saint Denis, sînt încremenit de accentul cu care se solicită din fundul vagonului, răsunător: "un franc pour un bout de pain". L-am mai auzit undeva, vocea o cunosc! Mă întorc pentru a vedea cum înaintează spre mine, într-o cîrjă, o ţigancă tînără, plină la obraji, pe care am convingerea că am văzut-o identică, aceeaşi, de nenumărate ori, gonită de portar, în faţă la "Athenée-Palace". Acum 15 – 20 de ani. Halucinaţia se transformă brusc în realitate în momentul în care, trecînd pe lîngă mine, scrîşneşte între dinţi, pentru ea însăşi, un "...dumnezeii voştri de cărpănoşi!"

MARC

La Café Central, la o zvîrlitură de băţ de locuinţă, am luat obiceiul de a bea un pahar înainte de a pleca către Bastilia, într-o ulicioară sordidă (Passage Louis-Philipe!), zece seri la rînd, ca altădată la Bucureşti, la "Ţăndărică", la "9 1/2", mă duc să văd spectacolul lui Gigi Căciuleanu. Pentru a înţelege cum, aproape fără să se schimbe fizic, rămînînd acelaş incomparabil prieten, dansatorului fascinant i s-a alăturat un coregraf aplaudat în toată lumea, un animator iubit, o voce ascultată.

La Café Central, în inima Maraisului, peste drum de restaurante "Caşer l'mehadrin" (scris în ebraică) şi la două colţuri de rue des Mauvais Garçons, unde un golan pe nume François Villon făcea scandaluri care erau cît pe ce să-l coste capul, este totdeauna arhiplin la ora asta.

Se fumează mult, se vorbeşte mult, se bea puţin: totdeauna "mauvais garçons"! Caut să-mi găsesc un loc unde să-mi pun paharul şi mă trezesc faţă în faţă cu un băiat bine făcut, de o curăţenie cu atît mai frapantă în albeaţa pielii de blond, în ciuda pantalonului rupt, din care îi ies genunchii osoşi. Mi se uită în ochi cu o privire pe care – provincialul din mine! – o crede de drogat (aveam să realizez altădată monumentala eroare). "Eh, bien?!" – nu mai rezist. "Mi-e foame" scrîşneşte ca şi cum s-ar arunca în apă, iar eu am senzaţia că am primit un pumn în stomac.

Îl scot, ţinîndu-l de braţ, dăm colţul pe rue de Rosiers şi, ca să mă simt acasă, îi cumpăr o falafel ("une speciale", dublă!), o pită umplută pînă să crape de salate. Ca în şuk Bezalel. Aşezaţi pe o treaptă, între două înghiţituri, ascult că nu a mîncat nimic de 48 de ore. Muşcăturile, modul în care e plecat întreg peste mîncarea care dispare vertiginos, îmi demonstrează că nu minte. A fost paraşutist pînă acum 6 luni (Tchad, Liban!). "Vara e bine la Paris, nu ai nevoie de locuinţă. Eu am noroc de prieteni: dimineaţa dorm la ei, pot să mă spăl, dar seara mă dau afară".

"Dar se poate crăpa aşa!" îi răspund în limbajul locului.

"Este exact ceea ce fac!"

MARIE-THERESE

Café de la Danse este o fostă sală de bal popular (undeva, prin spatele ei se află şi azi restaurantul "Nini-peau-de-chien" pe care o celebra o şansonetă a lui Aristide Bruant, celebra figură a lui Toulouse-Lautrec, personajul cu pălărie cu boruri mari şi o uriaşă eşarfă neagră aruncată peste gît, în care se explica că "aşa se iubeşte la Bastilia") transformată în turnătorie şi, de vreo 8 ani, preluată de o doamnă între două vîrste, care a zugrăvit-o, i-a pus scaune şi a transformat-o într-un spaţiu ideal pentru arta Terpsichorei. Cum Parisul, ca întotdeauna, cu cît e mai snob, cu atît e mai mizerabilist, locul a devenit un punct de referinţă. Nu se vine din întîmplare şi în consecinţă, publicul este cunoscător sau dispus la aventură estetică: mulţi tineri, studenţi, boemă artistică, specialişti, blănuri şi jeans.

În serile spectacolului oferit de "Compagnie de danse de Rennes et de Bretagne", obişnuiţii locului se amestecă cu credincioşii lui Gigi Căciuleanu.

În fiecare seară, în jurul miezului nopţii, părăsim sala în turmă. În seara aceea, la Braseria Bofinger, nimeresc (s-a făcut să nimeresc?) lîngă o doamnă "d'un certain age", animatoatea Centrului de dans din Paris, care pune la dispoziţie cursuri şi săli de studiu. Atunci – preistorie de care ne despart cîteva luni! – la ordinea zilei este dispariţia Nadiei Comăneci şi reapariţia lui Dubcek pe arena politică cehă. Marie-Therese pierde instantaneu mai bine de douăzeci de ani şi ochii îi strălucesc: "Nu am să-i iert niciodată lui Sartre că ne-a minţit. El a ştiut, el şi toţi: Simone de Beauvoir, Aragon, Elsa Triolet au văzut cu ochii lor comunismul. Ne-au povestit despre Rai, ca să scape ei sau pe ai lor de Infern. Ne-au scos în stradă, nu o dată, nu de două ori, ca să apărăm pe cine?"

Întrebarea pluteşte încă multă vreme în aer, deasupra discuţiei în care franceza se amestecă cu româna, aşa cum credeam că numai ebraica poate s-o facă.

DOMNUL JIANU

Bărbatul care se află în faţa mea şi-a pierdut aproape în întregime instrumentul pasiunii şi profesiunii lui: vederea. "Eu, care am învăţat toată viaţa mea pe alţii să vadă, nu mai văd!" Apoi, cu glas mai scăzut, "Nepoata mea (fata prietenului meu cu care, la 4 ani, în Calea Moşilor 88, ne jucam de-a mama şi de-a tata!) cu care mă înţeleg perfect, mi-a dat mai mari satisfacţii sufleteşti decît toate cărţile pe care le-am scris o viaţă".

Sînt aşezat, din întîmplare, în faţa tabloului pe care îl cunosc în cea mai mică trăsătură şi pată de culoare: l-am văzut de cînd am împlinit 7 ani, portretul făcut de Ciucurencu. Ascult vocea bărbatului de lîngă mine, dar îl privesc pe cel din tablou. Acela e domnul Jianu, tatăl lui Ioniţă, criticul, profesorul universitar de Istoria Artei!

"Am rămas singur! (înconjoară cu un gest toate desenele, micile sculpturi din încăperea mare: Brâncuşi, Arhipenko, Zadkine...) Toţi au murit!"

Doamna Jianu, la fel de frumoasă ca în portretul Magdalenei Rădulescu, cu acelaşi corp şi mers de trestie frîntă, la despărţire, îmi spune: "La voi, în Israel, e soare. Cu toţi ar fi trebuit să fim acolo..."

SOARELE

În Musée Carnavalet, încremenesc: frigul pe care îl port în oase din casa Jianu se mută brusc în inimă. Mă aflu în faţa patului în care a fost scrisă "A la recherche du temps perdus". Pe el, aruncată, pelisa de blană, a lui Marcel Proust, cea în care încerca să se încălzească veşnic înfriguratul. Apropierea este indecentă, aproape fizică, am

E O LUME...

senzația că am făcut un lucru interzis. Și o iau la fugă. Pentru prima dată de cînd mă aflu la Paris. Și pentru ultima oară.

Nu izbutesc să mă grăbesc, nu izbutesc să-mi impun un program, nu fac decît să merg, să mă plimb, să mă las în voia pașilor, de parcă aș avea veșnicia la dispoziție.

Ultima noapte la Paris mi-o petrec la Grand Café Capucines. Nu mai e soare. Sînt doar lumini. Multe lumini. Bulevardul, după colț Opera, aici becurile, mocheta roșie, cochiliile scoicilor de metal lustruit, oglinzile. Încercăm, cu Gigi, să ne acoperim unul altuia oglinda care ne-ar întoarce propriul chip. Ne uităm unul în ochii celuilalt: ne-am despărțit la București în dimineața zilei în care urma să se nască nepoata mea: ne regăsim aceiași, la Paris, în preajma plecării ei la armată...

*

Note de drum de la Paris, în anul de grație 1990?! Cine nu a fost acolo, cine nu a deschis un ghid turistic, cine nu poate recita cu ochii închiși: "Louvre – Tour Eiffel – les bateaux mouches" sau "Tati – Samaritaine – Galeries Lafayette"?! Nu am fost turist și am ignorat cu un dispreț poate nițel ciocoiesc tot ceea ce putea să semene pe departe cu "turismul".

Note de drum de la Paris, în anul de grație 1990?! Dar m-am simțit acasă din prima clipă, o casă care începe dinainte de a fi știut cine sînt, de la grădinița cu "Sur le pont d'Avignon" la orele de franceză cu France despre Grădinile Louxembourgului pînă la...

Parisul este pentru fiecare altul. Pentru mine este o oglindă. Dureroasă: "Ce faci, dom'le? De cînd nu te-am mai văzut? Știi că ai cam îmbătrînit? De pomană, o dată ce ești încă atît de sentimental. Ca o midinetă!"

SĂ NU MAI FACI EFORTURI CA SĂ-ȚI VINZI MAȘINA!!

ADRESEAZĂ-TE IMEDIAT LA "HAMEHONIT EPSTEIN" ȘI-ȚI VEI PRIMI BANII ÎN TERMEN DE 24 DE ORE

- MAȘINI PARTICULARE
- MAȘINI COMERCIALE
- MAȘINI TENDER
- AUTOCAMIOANE

CUMPĂRARE
VÎNZARE
SCHIMB

Imprumut

PÎNĂ LA CINCI ANI PRIN BANCA IGUD

HAMEHONIT EPSTEIN

CEA MAI MARE ȘI CEA MAI VECHE FIRMĂ ÎN COMERȚUL DE AUTOMOBILE

RAMAT GAN
ȚOMET ELITE
TEL. 03–7521940–1

Restaurantul gastronomic
HARRY ȘI GHITTA
("Mifgaș Haromanim")
Piața primăriei, Tel Aviv
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA MEA"

HARRY ȘI GHITTA
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

LIBRĂRIA LEPAC
Str. Rambam 15 – Tel Aviv
și Str. Hertzel 61 – Haifa
sprjină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA MEA"

LIBRĂRIA LEPAC
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

RS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK

ION ATLAS vă invită să vizitați ROMÂNIA LIBERĂ!
ION ATLAS vă propune să plecați în toată lumea și, desigur, în ROMÂNIA, plătind voiajul în 12 RATE LUNARE!* BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE ÎN TOATĂ LUMEA CU PLATA ÎN 12 RATE!*
GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 linii)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
* Pentru posesorii de cărți de credit (Isracart, Visa) cu dobînda legală

NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEȚI LA INTREBĂRI!

COMEMORĂRI ÎN LUNA MARTIE

După cele cîteva date de mai jos, puteţi dezlega care sînt personajele comemorate în luna martie?

1) Autorul lucrării "Triarhia europeană" (1841) în care se preconizează că "rezolvarea problemelor europene nu poate fi realizată decît prin unirea celor trei mari puteri: Franţa, Anglia şi Elveţia".

2) A publicat "Povestiri pentru copiii Israelului" (1931) şi "Povestiri pentru tineretul Israelului" (1932).

3) A înfiinţat "Centrul artei şi meseriilor ebraice originale în Eretz Israel" (1906), avînd de luptat cu cercurile religioase ortodoxe care vedeau în această şcoală o încălcare a uneia din cele zece porunci: "să nu-ţi faci ţie chip cioplit".

4) În afara creaţiilor sale proprii, a tradus în ebraică poezii de Lermontov, nuvele de Cehov şi din scrierile lui Iacob Wassermann (1904 – 1907).

5) Profesor de istorie la universitatea Harvard din Statele Unite; autorul lucrării "Liberty in the modern state" (1916).

6) A scris muzica la opera "Dibuk" de Ansky, precum şi melodii la o serie întreagă din povestirile hasidice ale lui I. L. Peretz.

7) Autorul romanelor "Petre Arbore" (1924), "Glasuri în surdină" (1927), "Prieteniile lui Miron" (1934) şi altele.

8) Autorul lucrării "Mărturia unei generaţii", a piesei "Zburătorul" (1931); redactor la "Bilete de papagal" şi "Cuvîntul liber".

9) Lector la "Institutul de filologie romanică" din Berlin (1925); a fondat şcoala primară israelito-română "Cultura" din Iaşi (1905).

10) Autorul lucrărilor "Minunile naturii" (1852) şi "Istoria Naturală" (1864).

(Răspunsurile în nr. viitor)

Comemorări în luna februarie: 1) Dov Beer Malkin (m. 1964); 2) Michael Karo (m. 1962); 3) Baruch Spinoza (m. 1677); 4) Heinrich Heine (m. 1856); 5) Iacob Nacht (m. 1959); 6) I. Peltz (născut 1899); 7) A. L. Zissu (născut 1888); 8) Emil Dorian (născut 1893).

minimum
O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 – 744787
★ ★

O carte nouă

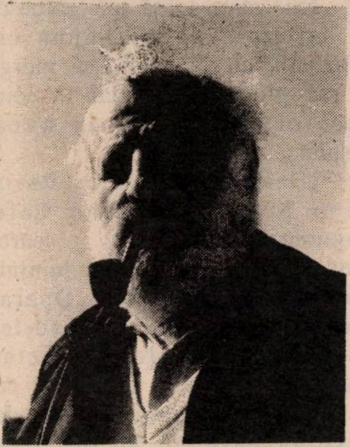

**MANUSCRISUL
DE LA CIUMAŢI
de
MIRCEA SĂUCAN**

**Proza unui regizor de film.
Proza unui artist care
mînuieşte stiloul ca pe-o
cameră de luat vederi**

●

**Cartea poate fi procurată prin
CEC poştal sau bancar,
trimiţînd 20 şk. la adresa: Rh.
Savion 6/1220, ap. 21, POB
5191, Natzeret Ilit 17000**

● MINIMUM ●

O apariţie nouă

**"DIN ETICA UNUI
AGNOSTIC"
eseu de
GH. KOVACS-EICHNER**

●

**Cartea poate fi procurată prin
CEC poştal sau bancar,
trimiţînd 7 sk. la adresa
Reh. Rutenberg 3/5
Rishon Le Zion, cod 75253
Tel.: 9670126**

● MINIMUM ●

OLIM HADAȘIM CUMPĂRĂ LA ȘEKEM

CEA MAI MARE FIRMĂ GUVERNAMENTALĂ DE DESFACERE INVITĂ PE NOII VENITI SĂ BENEFICIEZE DE URMĂTOARELE REDUCERI ȘI AVANTAJE:

☑ *SCUTIRI DE TAXE LA CUMPĂRAREA APARATELOR CASNICE:* *FRIGIDERE, MAȘINI DE SPĂLAT, MAȘINI DE GĂTIT ȘI COPT, TELEVIZOARE*

☑ *CADOU:* *RADIO DE MASĂ (CELOR CARE CUMPĂRĂ DOUĂ DIN OBIECTELE SCUTITE DE TAXE)*

☑ *REDUCERI ȘI AVANTAJE SUPLIMENTARE LA CUMPĂRAREA DE:*

- COMBINE STEREO,
- CASETOFOANE,
- WALKMEN,
- APARATE MICROUNDE,
- APARATE VIDEO, ETC.
- MOBILĂ,
- ASPIRATOARE,
- MAȘINI DE CĂLCAT,
- APARATE DE RAS,
- SOBE DE ÎNCĂLZIT,

ȘEKEM IUBEȘTE PE OLIM HADAȘIM

MANIFEST

CATRE INTREAGA NATIUNE ROMANA

La Paris, Paul Goma are chef să strige jos ji...! La Bucureşti, apar articole de Nae Ionescu, ideologul mişcării legionare. Iar la New York, d. preşedinte Burlacu, tipăreşte manifestul de faţă, răspîndindu-l pretutindenea.

E bine să-l citim. Ca să ştim cum devine cazul cu viaţa.

FRATI ROMANI

Dupa 45 ani de lupte,de necazuri si de jertfe,cel mai barbar si brutal regim din tara noastra s-a prabusit.

Seful acelui crunt regim,Nicolae Ceausescu,care s-a increzut in sinea sa,ca este cel mai mare roman,dar care in realitate a fost un tiran comunist,care si-a distrus si ucis propriul sau popor,a fost parasit de marile himere ale omenirii care l-au folosit si a fost omorat ca un caine turbat cu marxism-leninismul pe buze.

Cati romani au indurat foame si frig,au fost urmariti,arestati,batuti si ucisi din ordinul lui Ceausescu si din inaltele directive ale Partidului Comunist si ale cahalei evreiesti internationale stie numai Dumnezeu.

Partidul Comunist Roman a carui sef a fost Ceausescu si alti comunisti,de cand a venit la putere si pana in prezent,a semanat numai durere si jale in tara noastra.Pentru acest motiv,acest partid care prin ideologia sa marxist-leninista a otravit si sangerat Natiunea Romana,trebuie distrus ! Dar sangele cere sange,si noi nu vom avea liniste si pace pana cand sangele martirilor si eroilor nostri,care au luptat si s'au sacrificat pentru Neam si Tara,pentru libertate si dreptat nu va fi razbunat.

Iubiti tarani,muncitori,intelectuali si militari romani,noi stim cu totii in ce imprejurari tara noastra a fost declarata tara comunista.Noi stim si intelegem ca multi dintre voi,de voie ori de nevoie,ati intrat in hora comunista,dar acum,a sosit timpul sa va retrageti din aceea diavoleasca hora.Cei care detineti inca carnetul de membru al Partidului Comunist,distrugeti-l si fiti romani si numai romani.De la Nistru pana la Tisa,prindeti-va in hora romaneasca,o hora a unirii cu dragoste si armonie.Si nu va lasati inselati de promisiunile desarte ale guvernului provizoriu comunist,compus din fostii colaboratori ai regimului tiraniei comuniste.Democratia acestor fosti asasini ai Poporului Roman deghizati in "eroi",zboara pe aceiasi aripa de vant cu comunismul international.

Daca actualii guvernanti comunisti din tara noastra se simt ofensati pentru mesajul nostru ii intrebam :

Cine va ales pe voi in fruntea revolutiei anti-comuniste si pentru care merite ? Cine au fost candidatii si care a fost procedura de alegere ? Cine te-a ales pe dumneata d-le Ion Iliescu,ca succesor al lui Ceausescu si presedinte al Romaniei libere,bolsevicii si cahala evreieasca mondiala ? Cine te-a ales pe dumneata d-le Petre Roman-Neulander ca prim ministru al Romaniei si de ce ? Pentruca parintii dumitale au luptat in Spania contra eroilor Mota si Marin,apoi si-au adus contributia la instalarea regimului comunist in Romania,si pentruca dumneata ai fost educat in spirit iudeo-comunist ? Cine te-a ales pe dumneata d-le Corneliu Bogdan-Grimberg si pe dumneata d-le Silviu Brucan in fruntea tarii noastre si de ce ? Pentruca ati fost reprezentantii lui Ceausescu in strainatate si l-ati aprovizionat cu armele si cartusele americane cu care s-a tras in Poporul Roman ? De ce d-le General Militaru,daca dumneata si colegii dumitale militari sunteti romani i-ati ignorat pe luptatorii anticomunisti,care au in ploaia gloantelor si v-ati asociat cu iudeo-comunistii si dizidentii lor ? Rabinul Moses Rosen ce misiune secreta indeplineste in noul vostru guvern comunist ?

Romani ! Actionati prin toate mijloacele si fara niciun compromis impotriva acestei clici de sarlatani,care v-au furat revolutia voastra anti-comunista si care prin mijloace perfide urmaresc sa instaleze in Romania o noua forma de comunism si socialism in favoarea iudaismului.Sa nu uitati niciodata, ca in voi hoardele comuniste au tras cu armele.Sangele vostru,al martirilor si eroilor vostri a fost varsat pe altarul sfant al tarii.Voi si numai voi aveti dreptul sa fiti in fruntea tarii si sa reprezentati Romania.Noi am fost si suntem alaturi de voi frati moldoveni,valahi si transilvaneni.Fiti tari si curajosi,victoria este a voastra si a unui guvern militaro-nationalist de dreapta.

Cu scopul de a impedica renasterea nationalismului romanesc si de a distruge orice rezistenta nationala impotriva monopolului evreiesc,evreii din Romania au spus ca,in Romania este admis orice partid politic cu exceptia celor de tip fascist si extremist.Cine se cred evreii ca sunt,stapanii Romaniei ? Evreii nu au nici un drept sa dicteze Poporului Roman,politica pe care trebuie s-o faca,iar daca nu le convine de ceva,sa plece in Israel inainte de a fi prea tarziu.

"Romania este a romanilor" a spus apostolul neamului romanesc,Prof.A.C.Cuza si noi nu vom lasa sub nici o forma,ca aceasta minunata tara sa cada din nou in mainile comunistilor si a fortelor oculte.

In constitutia Israelului se spune ca;nimeni nu are dreptul sa devina cetatean al Israelului,daca nu este iudeu ori daca nu a fost covertit la iudaism.In constitutia Romaniei viitoare,noi vom introduce o lege asemanatoare,incat nimeni sa nu poata deveni cetatean roman,daca nu este roman si nu se integreaza in societatea romaneasca.Minoritatile straine din tara noastra nu trebuie sa fie ingrijorate pentru programul nostru.Peste hotarele Romaniei,in Ungaria,Yugoslavia,Bulgaria,Germania, Ukraina si alte tari,traiesc zeci si sute de mii de romani,asa ca putem rezolva aceasta problema pasnic,facand schimb de populatie.

Si acum dorim sa adresam cateva cuvinte militienilor si securistilor din Romania.Domnilor,nu trageti in copiii,femeile,barbatii si batranii tarii noastre.Nu otraviti apele,nu distrugeti casele,economia si traditiile nationale ale Poporului Roman.Dusmanii tarii noastre nu sunt patriotii nationalisti si anticomunisti pe care unii ii numesc fascisti,extremisti,reactionari si anti-semiti.Dusmanii Romaniei se ascund in randurile voastre,ale Partidului Comunist si ale iudeo-masoneriei.Treziti-va la adevar si intoarceti armele contra acestor lifte straine,a tradatorilor de Neam si Tara care v-au incitat contra Poporului Roman,numai asa veti putea indrepta greselele din trecut.

Romani ! Tara noastra nu este inca libera.Nu predati armele si nu dati nici un pas inapoi.Luptati pana la ultima picatura de sange pentru cauza libertatii si fericirii Poporului Roman.Asadar : Frati romani,oriunde va aflati,actionati fara nicio ezitare si pierdere de timp contra comunismului si a fortelor oculte.In fata escadroanelor voastre trebuie sa cada la pamant toti dusmanii si tiranii tarii.Pedepsit-ii fara mila pe cei ce v-au tradat si i-au ucis pe fratii vostri.Astfel si numai astfel,veti invinge si veti putea asigura un viitor luminos Neamului si Tarii.

Citeste ! ... si ia aminte !

Constantin Burlacu
Presedinte al Ligii Apararii Nationale,P.O.Box 292,Brooklyn,N.Y.11237-USA

Episcopul unit Dr. Iuliu Hossu : şira spinării

ALEXANDRU ANCA

IULIU HOSSU

Revoluţia română a început la Timişoara; în casa unui pastor protestant: Tökes.

Da. Biserica protestantă şi catolicii din Transilvania şi Banat au avut întotdeauna o tărie de caracter, specială. Aşa – ne spune Alexandru Anca, fruntaş al tineretului democrat din Clujul anilor '40 – a fost şi în timpul războiului. Aşa.

În 1987, cu prilejul decernării titlului de DREPT AL POPOARELOR Dr-ului Raoul Şorban, a fost rostit pentru prima oară, la Yad Vaşem, numele episcopului unit al Clujului, Dr. Iuliu Hossu, ca al unuia care a venit în ajutorul evreilor aflaţi în ceasurile lor de cea mai neagră suferinţă.

În inima poporului român numele episcopului Iuliu Hossu (1885 – 1970) se leagă, în primul rînd, de istoricul act al Unirii de la 1 Decembrie 1918, cînd în faţa sutelor de mii de participanţi la Marea Adunare de la Alba Iulia, a dat citire *DECLARAŢIEI* prin care românii ardeleni îşi legau soarta de cea a Regatului României.

În anii treizeci, cînd curentele de dreapta, xenofobe şi profasciste erau în plină ascensiune, împotriva sa s-a dus o campanie de defăimare, fiind acuzat de "filo-maghiarism" şi de "filo-semitism". Episcopul Hossu a luat atitudine clară, făţişă, împotriva grupărilor fanatice de extremă dreaptă din România, condamnînd metodele lor brutale şi criminale, menite să ducă la distrugerea orînduirii democratice.

Din primele zile ale ocupaţiei horthyste în Ardealul de Nord, populaţiile nemaghiare şi negermane au fost supuse unui sîngeros val de represiuni urmărind intimidarea, alungarea şi exterminarea lor sub lozincile: "Patrie fără valahi!" şi "Patrie fără jidani!".

După ocuparea militară a Ungariei de către trupele naziste în 1944, misiunea "deiudeizării" totale a Ungariei este încredinţată de regentul Horthy vechilor şi devotaţilor săi camarazi de arme, fanaticii şi sîngeroşii antisemiţi: László Baky şi Endre László. Depăşindu-l în zel şi neomenie chiar şi pe maistrul lor, călăul nazist Adolf Eichmann, aceştia vor dezlănţui cu furie sălbatică urgia "soluţiei finale" împotriva populaţiei evreieşti.

Evenimentele îl surprind pe Iuliu Hossu la Budapesta unde venise să pledeze cauza bisericii greco-catolice române supusă la necontenite vexaţiuni. Abia cu puţină vreme înainte, în cursul sălbaticelor manifestaţii antiromâneşti din Cluj, din zilele de 3 – 5 martie 1944, bande fanatice de studenţi horthyşti atacaseră şi devastaseră Academia Teologică Unită din Centrul oraşului iar episcopul Hossu însuşi fusese scuipat de huligani în plină stradă. Revenit acasă, în Ardeal, Iuliu Hossu află că Gestapoul, proaspăt instalat la Cluj, luase "ca ostatici" 200 din membri de frunte ai comunităţii evreieşti din oraş. Fără întîrziere, episcopul îl trimite pe preotul Alexandru Nicolae să se intereseze de soarta celor internaţi în lagărul improvizat la Spitalul evreiesc. După ce a obţinut informaţiile necesare, episcopul Hossu s-a dus personal la spital, spre a aduce un cuvînt de îmbărbătare evreilor internaţi acolo.

Pentru moment situaţia a părut că se ameliorează. În urma diferitelor intervenţii şi a plăţii unor biruri grele, familiile evreilor fruntaşi au fost eliberate, dar numai pentru scurtă vreme, căci cercul fatal avea să se închidă în curînd definitiv prin ghetoizarea întregii populaţii evreieşti din Ardealul de Nord. Cei aproape 18.000 de locuitori evrei ai Clujului au fost înghesuiţi şi ei, în condiţii absolut inumane, în ghetoul înfiinţat la cărămidăria oraşului.

Indignat de faptele îngrozitoare care i se aduceau la cunoştinţă, episcopul Iuliu Hossu a cerut prefectului judeţului permisiunea de a intra în ghetou. S-a dus în lagăr însoţit de prim-secretarul său, preotul Dr. Silviu Augustin Prunduş. Amintirile acestuia au fost incluse în recentul studiu al profesorului clujean Dr. Ion M. Bota închinat activităţii episcopului Iuliu Hossu. Din acest studiu reproducem şi mărturia lui Prunduş:

"Organele de pază primiseră deja instrucţiuni în privinţa vizitei, iar deţinuţii, în frunte cu responsabilii grupurilor din lagăr, erau în aşteptare... Episcopul Hossu, cutremurat pînă-n străfundurile fiinţei sale, înălţa mîinile spre rugăciune, apoi le cobora spre binecuvîntare, rostind cuvinte de încredere, îmbărbătare şi speranţă... Ceea ce impresiona mai mult şi cutremura sufletul erau mai ales bătrînii bolnavi, care zăceau pe pămîntul gol, pe cîteva paie, hîrtii sau zdrenţe, adunate şi transformate în pat, iar, după ei, copiii privaţi de cele mai elementare condiţii de igienă şi hrană... Pe drumul întoarcerii din ghetou, episcopul ofta îndurerat, apoi, oprindu-se din mers, se întoarce spre mine spunînd:

– Ai văzut, frate, de ce sînt în stare ăştia, în acest veac de cultură şi civilizaţie umană şi creştină!...

În ziua următoare, episcopul Hossu a fost în audienţă la prefectul judeţului Cluj, stăruind să rezolve imediat igiena elementară a celor internaţi în ghetou.

După vizita în ghetou, o rază de speranţă a mijit în sufletul celor condamnaţi la exterminare... Emoţiile şi tensiunea în care au trăit în această perioadă episcopul şi cei din jurul său, au luat sfîrşit cînd, la începutul lui iunie 1944, în ghetoul de la cărămidărie nu mai rămăsese nici un evreu, toţi fiind deportaţi spre locurile de exterminare".

Studii istorice recente elaborate de cercetători israelieni şi români au arătat că toţi evreii refugiaţi în România, din Ardealul de Nord şi din Ungaria, au scăpat cu viaţă, cazurile de returnare a fugarilor constituind rare excepţii. Dînd urmare îndemnului şi dezlegării primite de la episcopul Hossu, preoţii greco-catolici din aşezările româneşti înşirate de-alungul acestei graniţe au dat ajutor şi adăpost fugarilor.

După alungarea forţelor horthysto-naziste şi terminarea războiului, a mai revenit din deportare doar cca. 10% din populaţia evreiască a Ardealului de Nord. Mulţi dintre participanţii la adevărata mişcare de rezistenţă antifascistă din această provincie, martori nedoriţi ai nelegiuirilor horthyste, au fost, fie îndepărtaţi sub diferite pretexte din viaţa publică, fie aruncaţi de-a dreptul în închisori, cum s-a întîmplat cu profesorul Dr. E. Haţieganu, avocatul A. Socol sau profesorul R. Şorban. Biserica greco-catolică a Blajului, simbolul renaşterii naţionale şi culturale a românilor, a fost desfiinţată. Nici unul din ierarhii acestei biserici n-a acceptat capitularea, preferînd să moară în închisori, după ani grei de detenţie, decît să-şi trădeze credinţa strămoşească. Singurul dintre cei şapte episcopi uniţi, care a supravieţuit tuturor umilinţelor şi degradărilor fizice şi morale la care a fost supus, a fost Iuliu Hossu. Cu sănătatea şubrezită dar spiritul neînfrînt el şi-a petrecut ultimii ani de viaţă în sihăstria mănăstirii Căldăruşani. Cu cîţiva ani înainte de trecerea sa în lumea drepţilor, petrecută în 1970, Papa Paul al VI-lea i-a acordat "in pectore", adică în secret, spre a nu-i pricinui noi neplăceri din partea autorităţilor, titlul de cardinal.

Fostul şef-rabin al Clujului, Dr. Moshe Carmilly Weinberger, care l-a cunoscut bine pe episcopul Hossu, a ţinut să îndeplinească o veche obligaţie de conştiinţă, depunînd la mormîntul său din cimitirul Belu (catolic) din Bucureşti o coroană de flori. La modesta solemnitate n-a participat decît puţină lume, ea fiind aproape ignorată de oficialităţi şi fapt cu totul de neînţeles, boicotată în mod ostentativ de conducerea Federaţiei comunităţilor evreieşti din România. În faţa celor cîţiva membrii de familie, credincioşi şi trei preoţi ai bisericii unite aflată încă în afara legii, eminentul profesor şi cercetător al holocaustului a spus: "Nu aş putea muri liniştit, dacă nu aş fi adus omagiul meu de dragoste şi recunoştinţă cardinalului Iuliu Hossu, doctorului Emil Haţieganu, episcopului Áron Márton şi celorlalţi salvatori ai vieţii mele şi a mii de evrei condamnaţi la moarte sigură".

• O NOUĂ CARTE •

MOSHE OLIER

COINCIDENŢE

• NUVELE •

• UN VOLUM DE FICŢIUNE ŞI ADEVĂR

• CINCI NUVELE ORIGINALE, CU TEMATICĂ VARIATĂ ŞI RELAXANTĂ

• O CARTE INSPIRATĂ, IEŞITĂ DE SUB PANA UNUI PEDAGOG ŞI PSIHOLOG

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 20 şk. la adresa:
Str. Keren Hayesod 23/6
Rishon le Zion
• MINIMUM •

★

MINIMUM NU UITA

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

Jos: (de la stînga la dreapta) Mihu Dragomir, Nina Cassian, Al. Jar. În spate: I. Astalosz, Marin Preda, V. Tulbure

(Continuare din nr. trecut)

Martie 1949

Plouă îngrozitor. Subţire şi năclăit. Pămîntul îţi fuge de sub picioare şi luceşte urît.

Ali m-a părăsit azi la 3 1/2.

Sîmbătă, cînd a venit, a fost o foarte frumoasă şi veşnică îmbrăţişare cu ochii închişi. Nu putea deschide ochii, nu-l recunoşteam – un fel de extaz al regăsirii. Oricum, o mare cantitate de emoţie autentică, absolut de neuitat.

Apoi... apoi am parcurs obişnuitele situaţii ale vieţii de aici, toată noaptea, pînă dimineaţa... şi, desigur, Ali a fost foarte antipatic şi grosolan cu băieţii, lucru care m-a necăjit din cale-afară. Am venit acasă tristă pentru că pleacă, tristă pentru cele întîmplate, tristă pentru zig-zagurile care-mi sfîşie inima...

*

Cînd fac dragoste, am dureri îngrozitoare...

*

La Ali, la Marin, la Geo, la Sinaia – mă gîndesc cu un sentiment turbure. Ca şi la mîncare, la plimbare, la muzică, la anotimp.

O singură excepţie: ping-pongul! Am jucat un ceas cu Marin. Trăiască ping-pongul, acest revigorant, acest adevăr, această raţiune de a trăi!

Jos pijamalele cu amintiri! Jos lacrimile şi candorile!

Trăiască ping-pongul! Trăiască!

*

Mîine mă mut în vila Callos – în camera cu pian. Munţii fumează. Ploaie şi ceaţă. Lui Preda i-a venit iubita pe care el o numeşte "nevasta" şi cu care trăieşte de şase ani. O s-o văd diseară.

*

Sînt într-o stare deplorabilă. Motive:

1) Nu mănînc nimic. Mi-e silă. Am slăbit, fustele-mi sînt largi.

2) N-am încercat încă să scriu şi nici n-am poftă s-o fac.

3) Încep să simt singurătatea. O fi de vină Ali, care mi-a băgat în cap că "trebuie să mă simt foarte singură, desigur..."

4) Sînt foarte neliniştită în legătură cu durerile pe care le-am avut cu Ali.

5) Ovarele mă dor uşor şi continui să sînger.

6) Marin a cerut să i se aducă mîncarea acasă pentru el şi nevastă-sa. Numai eu, idioata, n-am putut face la fel cînd a fost Ali!

7) Vremea e oribilă şi pămîntul tinde să mă sugă.

Concluzia:

Dacă nu mă fac sănătoasă, dacă de lucrat nu lucrez şi de odihnit nu mă odihnesc – ce dracu' caut aici? Să plec la Bucureşti. Să-l chem pe Ali să mă ia. Oare într-adevăr experienţa acestei despărţiri să-mi fi venit de hac, să n-o pot suporta? Nu voi regreta mai tîrziu că am plecat de la Sinaia? Din această lipsă de preocupări, atît de reconfortantă, zice-se, dintre brazi, de lîngă cîini, de lîngă sobă...

Îmi vine să-mi trag pătura peste cap. Şi, eventual, un glonte în cap!

...Totuşi, sînt convinsă că la Callos o să mă simt bine pentru că o să pot fi sigură cu pianul, o să pot plînge în voie, singură şi departe de toţi, o să scriu, o să compun, o să mă uit pe ▷

fereastră, o să mă plimb în zăpadă cu binevoitoarea complicitate a iernii...

Martie 1949

Am avut o noapte de insomnie, cum rar mi se întîmplă. M-am zvîrcolit cu bucăţi de vis, cu o sete venită de nu ştiu unde (că doar aseară n-am mîncat nimic), cu tristeţe şi nervozitate. Am visat că am descoperit într-o cutie mare ghetuţele negre ale copilului meu mort, pe care-l chema Iliuţă. Că m-am certat cu Jar care mi-a cerut îndărăt toate cărţile cu autograf pe care mi le-a dat. Că, la o expoziţie a modei, mi s-au arătat 12 portrete ale Reginei Maria, în diferite toalete. Că eu am protestat că asta e moda păturii exploatatoare! Şi aşa mai departe...

Regina Maria: te-am visat az-noapte-n vis...

*

Sîngele îmi curge tot mai tare. Explicaţii pot fi destule: schimbarea de aer, ping-pongul jucat ieri, urmarea raclajului. Vreau să-i dau un telefon doctorului azi, pe la 4 p.m. Trebuie să-i comunic starea mea. Dacă-ar şti mama, m-ar chema imediat la Bucureşti.

*

E frumos aici, la Callos. Am baia mea (neîncălzită) – şi pian, mai ales.

*

Am vorbit cu doctorul. Mi-a spus să nu mă alarmez, să stau pe loc şi să aştept. Eu, totuşi, mă gîndesc să plec la Bucureşti, pentru două zile sau să-l chem pe Ali, să plecăm împreună joi seara şi să stau acolo pînă luni. Aş avea trei zile de Bucureşti, m-aş duce la doctor, aş vedea expoziţiile, mi-aş vedea părinţii, prietenii, m-aş iubi cu Ali. Mă opreşte, însă, cheltuiala.

*

După toate grijile, Ali, astă-seară, la telefon, absurd de străin. Îl chemasem să vie şi el îmi spune că a promis să ţină locul nu ştiu cui, la Viaţa Românească. (Asta după ce îmi spusese că pot să-l chem oricînd şi că el va veni). O convorbire hărţuită, certăreaţă cum nu doream, cum nu avea dreptul să fie!

*

Nadia lui Preda e drăguţă. Pare a fi un om mai bun decît Preda. De aceea probabil că n-o mai iubeşte.

*

Aş vrea să dorm mult, să mă trezesc acasă, de unde n-am plecat niciodată, lîngă baia caldă, lîngă portretul meu – dar singură, singură cu ovarele şi sîngele meu.

New York, 1987

Satul Doi Mai şi Sinaia sînt, fără îndoială, localităţile providenţiale pentru mine, în care au prins viaţă majoritatea lucrărilor mele.

Doi Mai, sat de pescari, situat la 5 kilometri de graniţa bulgărească a fost, timp de peste două decenii, decorul vacanţelor mele de vară. După transformarea Mangaliei, – locul preferat al pictorilor (moscheia şi turcoaicele fac parte din celebre tablouri aparţinînd patrimoniului culturii române) – într-o rezervaţie militară, ulterior, bază de submarine sau aşa ceva, boema s-a mutat la Doi Mai. *La început, fiind nevoie de o autorizaţie specială pentru a pătrunde acolo, eram foarte puţini pe plaja imensă, goi şi fericiţi, Ali şi cu mine auriţi de beatitudinea dragostei noastre în creştere. Populaţia Doi Maiului număra, în partea ei cea mai pitorească, pescari lipoveni (veniţi, dacă nu mă-nşel, în urma persecuţiilor religioase din Ucraina, pe acest ţărm mai primitor – cum nu i s-a părut probabil Tomisul exilatului Ovidiu). Roşcovani şi bărboşi, mari consumatori de votcă ba şi de spirt medicinal, prezenţa lor spectaculoasă, obiceiurile şi graiul lor colorat aparţineau, împreună cu nisipul, cu marea şi cu peştii, magnetismului acestui sat, lipsit de confortul dar şi de convenţionalitatea localităţilor balneare obişnuite. Aci, în 1956, după ani de secetă poetică datorate dogmatismului pustiitor, am reintrat în poezie încercînd să-mi regăsesc energia inspiraţiei de debut, acest entuziasm al regăsirii de sine continuînd pe durata a circa 17 ani, în timpul cărora am părăsit – cu efecte dramatice! – muzica.*

Sinaia, "oraşul regal" de la poalele Bucegilor, plin de castele şi de vile luxoase aparţinînd "lumii bune", cu un Cazinou impunător, adăpostind, bineînţeles, jocuri de noroc, misterios şi inaccesibil mie în copilărie dar frecventat în "anii puterii populare" cînd devenise casă de cultură – este şi astăzi un orăşel înmiresmat, cu mirosurile trezite de ploi frecvente, cu, în rarele zile absolut limpezi, Crucea de pe vîrful Caraiman sclipind,

▷

MINIMUM NU UITA

minusculă ca o cruciuliţă de purtat la gît, pe cerul violent albastru.

La Sinaia, am schimbat dealungul deceniilor camere diferite – după vila Callos, am locuit într-o vilă a compozitorilor, vila Iamandi, apoi, la Foişor, unde am dormit cîteva nopţi în camera şambelanului, apoi în dormitorul reginei Elena, soţia regelui Carol al II-lea, apoi în camera prinţului moştenitor Mihai, alegîndu-mi pînă la urmă o cameră de serviciu unde mă simţeam, paradoxal, mai la largul meu; ulterior, la Pelişor, castelul regelui Ferdinand şi al reginei Maria, am petrecut cîteva nopţi în capela reginei, dar m-am fixat pentru mulţi ani în camera 25, care avea perdele groase, o cuvertură de culoarea apei pe pat, o sobă de teracotă verde (decorul poemului "Prima şi ultima noapte de dragoste"). La 2 Mai, am locuit mereu în aceeaşi cameră de ţară şi am scris la aceeaşi masă, în treizeci de veri fericite şi dramatice, sute de poezii, de la resurecţia mea din 1957 pînă la poeziile "postume" scrise după moartea lui Ali.

*

Regele Mihai: am dormit în camera lui

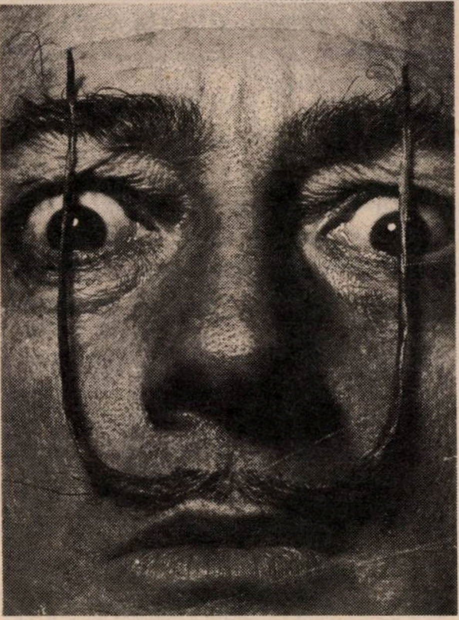

Dali: băşcălie de nea' Nicu

Cu ani în urmă, Nicolae Ceauşescu şi-a arogat, într-o ceremonie de pomină, Sceptrul Prezidenţial, gest de supremaţie pentru care Salvador Dali i-a trimis o telegramă de felicitare, dar care, în ţară, a stîrnit rîsete şi aprehensiune (unul din adagiile Partidului suna: "Modestia e principala calitate a unui comunist"...) Apoi, în vizite de lucru prin diferite judeţe, Ceauşescu a început să fie întîmpinat cu pîine şi sare de bărbaţi travestiţi şi grimaţi, întruchipîndu-i pe Ştefan cel Mare sau pe Mihai Viteazul. Asemenea mascarade, în ciuda aspectului rizibil, s-au dovedit curînd ameninţătoare, substanţializîndu-se ca mai toate gesturile haotice şi accesele temperamentale ale Preşedintelui cu sceptru. El a început să se considere şi a cerut să fie considerat Domnitorul, în descendenţa marilor figuri ale neamului Românesc. Ca o consecinţă concretă, după ce i-a expulzat pe scriitorii şi artiştii din temporarele lor reşedinţe de creaţie, şi-a apropriat – şi continuă să-şi aproprie – castelele şi palatele, cele de la Sinaia sau de aiurea. Tot în urma unei dezordonate fluturări de mînă pe podul care desparte Mangalia de 2 Mai, a dispărut o uriaşă bucată de plajă şi s-a născut un mare şantier naval unde s-a lucrat doi ani, printre altele, la un vapor aşa numit "naţional" care s-a dovedit a fi o foarte luxoasă navă prezidenţială...

Astfel, ca un caz particular, mi-au fost şi mie afectate decorurile în care m-am exercitat creator – dar nu şi amintirile.

Bucureşti, martie 1949

De cinci zile am părăsit Sinaia şi mă aflu aici, într-un tempo nemaipomenit. Conferinţa Scriitorilor, Congresul Intelectualilor, Aimé Césaire, Harap Alb, traduceri venite peste noapte, Ateneu, etc.

Sînt buimăcită.

Cel mai frumos eveniment: Césaire! Mult mai expresiv decît Éluard. Şi un admirabil Poet Negru! Foarte negru: ochi lucioşi, buze groase, dinţii – fasole albă, părul scurt şi arhi-creţ. Şi strălucitor de inteligent. Şi plin de farmec. Şi comunist!

Am fost de două ori împreună la masă şi la teatru (eu îi traduceam piesa). Ne-am înţeles foarte bine.

Mîine sper să mă întorc la Sinaia. Spun "sper" pentru că şi azi am vrut să plec şi pînă la urmă...

Al doilea eveniment frumos: baletul "Harap Alb" după Creangă, de Alfred Mendelsohn. Trixy, în rolul Spînului, e formidabil.

*

E curios cît de bine mă înţeleg cu Ali la Bucureşti. Parcă s-a ridicat un stăvilar. ▷

MINIMUM NU UITA

Sinaia, aprilie 1949

Abia ieri după amiază am reuşit să sosesc aici. După multe peripeţii. Ali a fost bolnav cu peste 40 de grade. Pentru prima oară am fost la o recepţie fără el, apoi am plecat încoace.

Surpriza: i-am întîlnit în vila mea pe cîţiva delegaţi de la Congres, inclusiv Césaire. "Responsabilii" mă aşteptau ca să mă dea afară, adică să mă facă să dorm în altă parte, dar am refuzat net. Drept care, acum vor să mă evacueze de tot pentru că e, cică, vila Ministerului. Mai am zece zile de stat aici, iar, în douăzeci, n-am putut compune nimic. Ce porcărie!

*

I-am dat lui Césaire poemul pe care l-am scris pentru el şi i-am cîntat la pian suita, pe care a apreciat-o.

După plecarea comesenilor, am rămas cu Geo şi cu Preda. În timp ce cîntam la pian, Geo s-a apropiat de mine şi m-a sărutat! Am rămas trăznită, el s-a roşit, îngălbenit şi a început să rostească – o! acele minunate cuvinte! – "te iubesc", Marin privindu-ne, încremenit şi el... Cînd oare declanşasem baletul mecanic pe care nu mai eram în stare să-l opresc? Am stat aşa, ca într-o transă, pînă aproape de dimineaţă, cînd cei doi au plecat.

M-am culcat, am adormit şi, deodată, m-am trezit cu Geo lîngă mine. M-a strîns cu disperare în braţe, s-a desprins – şi dus a fost.

*

Sînt buimăcită. Am dormit numai trei ore. Doamne, ce noapte a fost! Una din componentele ei a fost şi înflăcărata predică pe care am ţinut-o despre Ali şi dragostea mea pentru el.

Ali, dacă mă strîngi de gît, ce să fac? O să mor cu tine de gît, Ali...

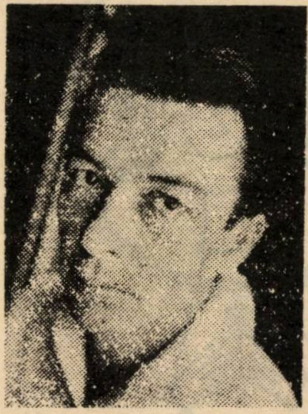

Geo Dumitrescu: o atitudine definitivă

Aprilie 1949

La numai trei zile după noaptea de pomină, a izbucnit şi Marin!

Avusesem o discuţie cu Geo – discuţie finală, de altfel, date fiind inconsistenţa, impotenţa lui psihică – şi, la 1 noaptea, ne-am dus la Marin. Care ne aştepta. Geo are tot timpul o atitudine idioată, seacă, definitivă, eu, la fel. La 4, plecăm, Geo mă conduce acasă şi dispare. Dar, ce să vezi, nu pot intra în casă, îngrijitoarea nu-mi aude soneria. Mă întorc la Marin şi-l mai găsesc treaz. Stau două ceasuri trîntită pe pat şi-l ascult. Îşi "trăieşte turburarea". "Vreau să te cunosc, Nina". Îşi scoate ochelarii, se apropie, e hipnotic, arde şi consumă. "Cum se poate aşa ceva? Inteligenţa ta şi sufletul ăsta de şcolăriţă..." M-a luat în braţe, m-a strîns atît de tare că am ţipat. Am fugit acasă.

*

Mă uit la desenul pe care i l-am făcut lui Ali. Doamne, cît îl iubesc! Nimeni nu poate să-i semene, întru nimic, nimeni nu poate să semene nici o sămînţă trainică în inima mea, în afara lui.

Marin? E fascinant, e o flacără neagră – dar Ali e dragostea mea veşnică şi vreau să fiu în braţele lui, vindecată de sîngele care-mi curge odată cu viaţa mea care îţi trebuie ţie, Ali!

Aprilie 1949

Şi iată că relaţia mea cu Marin s-a transformat din parte-mi într-o caldă afecţiune, iar din parte-i într-o dragoste rău-şi-binefăcătoare...

Duc cu el lungi discuţii pasionante despre artă şi literatură, dar, cumva, *m-am neutralizat*. E în mine un antidot puternic numit Ali care mă imunizează la otrăvurile cele mai subtile.

*

A fost doctorul la mine din cauza sîngelui care continuă să curgă. Mi-a dat o soluţie de ergotină bucală şi mi-a recomandat linişte – ha, ha!

Aprilie 1949

Aseară, iar, o discuţie interminabilă cu Marin, în care ne-am analizat toate feţele. Azi, toată ziua, s-a purtat rece...

*

Sînt din nou uluită. În timp ce scriam cele de mai sus, intră A. V., frumoasa actriţă care a suferit recent un accident la filmare, a suportat o trepanaţie şi acum e în convalescenţă. Se aşează pe un scaun, se codeşte şi, în sfîrşit, îmi spune că mă iubeşte şi îmi face directe propuneri lesbiene. N-am fost străină de asemenea impulsuri şi solicitări în adolescenţă dar, deşi mă măguleşte dragostea Aureliei, sînt fundamental orientată spre "sexul opus". Ce să mă fac cu ea? Nu ştiu nici cum să cochetez cu femeile, nici cum s-o resping. Mai ales că e încă bolnavă.

Să aşteptăm să se facă ziuă.

Aprilie 1949

Şi ziuă s-a făcut. Şi a început să ningă. Ce bine că, ieri, am exploatat cum se cuvine, o autentică zi de primăvară. Am urcat pînă la o prea frumoasă stîncă de unde se vede toată Sinaia. Am întîlnit un ied, o capră, un copil. De

▷

fapt, a fost o prostie din partea mea, întrucît mi s-a interzis efortul fizic.

Ninge enorm, nu se mai disting casele.

*

O scrisoare de la A.: "Nina, căprioara mea dragă, numai tu îmi poţi da fericirea..."

Mi-e dor de Marin.

Aprilie 1949

Am stat cu Marin pînă la 12 noaptea.

Iată extrase din peroraţiile lui:

"Hm! mare scofală că Ali e mort după tine! Păi, cum să nu fie? Ce să zic, mare brînză că te iubeşte! Cum să nu iubeşti aşa ceva? Ascultă, Nina, bagă de seamă: eu te pot iubi la nebunie dar şi urî! Tu trebuie să fii a mea. De tot. Ah, dar tu eşti iremediabil pierdută: îl iubeşti pe Ali. Ştiu că nu sînt de nasul tău, dar dacă nu mă iubeşti, te ucid!"

*

Aurelia? A avut o criză aseară, în faţa mai multor oaspeţi. Cîntam la pian şi ea, brusc, s-a sculat de pe scaun şi a fugit din odaie. Mă irită purtarea ei acaparatoare, fiecare minut de libertate mi-l obţin numai cu preţul unei brutalităţi.

*

Sînt din ce în ce mai sfîrşită. Sîngele curge, curge. Sînt moale, abătută. Stau întinsă, cu comprese reci. Vremea e zăludă. Timp de un sfert de ceas ninge pînă la astuparea tuturor culorilor iar în sfertul următor arde soarele, apoi, din nou, ninsoare copleşitoare ca în Vrăjitorul din Oz.

*

Adineauri, cînd m-am întors după o scurtă plimbare, am găsit pe noptieră o cană cu ghiocei şi cîţiva ghiocei presăraţi pe pat. Aurelia, probabil...

Aprilie 1949

Marin e un om care iubeşte:

"Ştiu că există momente în care mai poţi trage perdeaua, dar pentru mine e prea tîrziu. Nu pot trage perdeaua peste ceea ce simt. Ce mă fac dacă ajung să te iubesc rău de tot? Asta aduce multă suferinţă. Iar s-o iau da capo? Nu, eu nu-ţi plac. De fapt, tu mă jigneşti în fiecare clipă cu eforturile pe care le faci ca să mă accepţi. Ascultă! Te voi urmări cu ura mea! M-ai dat gata! Şi eu am treabă... şi tu ai treabă... Dar nu cumva eşti o ticăloasă? Nu, nu cred şi asta e şi mai grav. Cred că, dacă ai fi soţia mea, mi-aş pierde tot timpul stînd de vorbă cu tine. Proasto, nu-ţi dai seama ce simt? Tu nu simţi nimic?"

*

Aurelia a intrat la mine, mi-a luat ghioceii din vază şi i-a aruncat pe jos.

*

Să mai citez din Marin?

"Te iubesc ca prostul. Mă topesc. Mor... Nimeni, niciodată nu te va putea preţui cum o fac eu. Am nevoie de tine dar eşti chiar *prea mult* pentru mine. Tu nu vezi cum mi se scurg ochii după tine? Auzi? Auzi, tu? Eşti surdă?"

August 1975

Sfînta încîntare, exultanţa de a fi descoperit de un altul, de a constata "obiectivitatea" existenţei tale, de a te convinge de capacitatea simpatetică a fiinţei tale, poate chiar de calitatea ei "magică"! Şi asta la o vîrstă cînd setea de tine e devorantă, în mare măsură narcisistă (datorită eului artistic). Ce componente mai intrau în exaltarea mea de atunci? Încîntarea de a înrîuri un suflet, de a determina un destin, beţie a puterii, instinct de dominaţie (poate chiar un "care pe care" derivat dintr-o animalitate ancestrală care a căpătat subtile înfăţişări umane... Mai ce? Surpriza de a vedea că cineva – o personalitate! – suferă din pricina ta... deşi, nu după multă vreme cea mai mare mîndrie a mea au constituit-o momentele în care un bărbat îmi declara că-l fac fericit, *că e fericit lîngă mine (între alţii, chiar Marin mi-a spus-o în 1953, negînd apoi cu vehemenţă, în 1973, însuşi faptul de a mă fi iubit vreodată...)*

În sfîrşit, mai trebuie menţionată şi veleitatea juvenilă şi livrescă, de a fi considerată o "femeie fatală", eu, fata urîtă, ignorată în adolescenţă, devenită acum irezistibilă pentru ambe sexe! ▷

A APĂRUT
UN NOU VOLUM SEMNAT
DE
ARISTIDE MIRCEA
▪ RÎSETE ÎN OLIMP ▪

Zei făţarnici, zeiţe „afemeiate”, inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide şi alte multe „cide”.

Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 şekeli, pe adresa:
Aristide Mircea – P.O.Box 797 – Kiriat Yam – cod 29107

MINIMUM NU UITA

Aprilie 1949, Bucureşti

E trist – dar sînt la Bucureşti. Ali a venit alaltăieri la Sinaia şi m-a luat. Mi-e teribil de dor de Marin. Teribil.

Aprilie, Bucureşti

Văd că reuşesc să scriu un pasaj întreg. Bucureşti – mîncători de timp.

Aştept o scrisoare de la Marin. Despărţirea noastră a fost foarte frumoasă. Eram împreună, în odaia lui, fermecaţi de ploaia luminoasă de afară. Tocmai îmi spunea că, pentru el, lucrurile au devenit nespus de serioase cînd am auzit oprind o maşină. Am sărit amîndoi la fereastră. Din maşină au coborît Novicov şi Ali. Marin m-a luat în braţe şi m-a strîns cu patimă. M-am smuls şi am fugit la uşă. A venit după mine, m-a mai îmbrăţişat odată. Cu disperare. Am ieşit în balcon şi l-am strigat pe Ali. M-am mai uitat odată îndărăt. Marin mă privea din deschizătura uşii, cu ochii mari, pe care i-am crezut negri şi care, de fapt, sînt verde închis...

Caut să mă analizez. Deşi nu am nici o îndoială: îl iubesc pe Ali pînă peste poate. Recunosc însă că prezenţa vibrantă a lui Marin mă turbură...

...şi-mi pare rău şi-mi pare bine că sînt cum sînt, mereu alta, mereu dornică şi nesătulă, şi-mi pare rău şi-mi pare bine că trăiesc aşa, dramatic, cu povîrnişuri şi piscuri, chiar dacă de aici mi s-ar trage moartea!

*

Recitind paginile sinaiote, îmi dau seama că din ele nu reiese nesfîrşita tandreţe a lui Marin, mult mai adîncă decît brutalitatea lui, nici moralitatea lui, nobleţea lui, nici atmosfera acelor seri trăite împreună. Păcat. Numai de nu s-ar altera diagrama memoriei.

Ali: îl iubesc pînă peste poate

Sîngele s-a oprit cu desăvîrşire. Aş vrea să plec de Paşti cu Ali, pentru o săptămînă la Sinaia. Să mergem pe munte, să flanăm, să jucăm ping-pong, să facem dragoste şi să pot sta, din cînd în cînd, de vorbă cu Marin.

Şi să scriu poezii!

21 Aprilie

Ceea ce am şi făcut. Am scris două poezii bune.

*

Marin nu mi-a scris. În schimb, ieri dimineaţa a sosit în Bucureşti. Mi-a telefonat imediat şi ne-am văzut. Zilnic! Azi, de două ori.

Dar eu sînt bolnavă de "Ali". Imună la alte boli.

Ce spune Marin: "Îl iubeşti pe Ali. N-ai nevoie de mine. Tu eşti o rasă de calitatea I, eu sînt una de calitatea II-a. Pot să doresc ceva cu toată ardoarea – şi, totuşi, să-mi dau seama că nu mi se cuvine. Ţi-am mai spus-o: nu sînt de nasul tău. Pe urmă, tu eşti cinstită; oricît aş dori, nu te pot învinovăţi de nimic... Ai fost şi eşti cinstită cu mine. Şi cu tine. Şi cu Ali. Nu-ţi pot găsi nici o spărtură. Am mai cunoscut femei care-şi iubeau bărbatul. Dar găseam o fisură prin care mă insinuam. La tine nu găsesc nici una".

După care îi trece năduful, oftează, mă ia de mînă, se uită la mine cu ochii trişti, cu sprîncenele ridicate, cu fruntea încreţită.

Cred că săptămîna viitoare voi fi din nou la Sinaia pentru o lună. Mi-am luat concediu fără plată de la Urzica. De data asta o să creez şi o să mă recreez!

28 Aprilie

Cum văd, voiajez...

Iată seria întîmplărilor:

1) Am venit cu Ali aici pentru o săptămînă. După 3 zile, însă, Novicov l-a chemat îndărăt. Ali a fost foarte nenorocit – eu idem.

2) Marin s-a plimbat cu mine, mi-a spus diferite istorii care dovedesc că încearcă să "scape" de mine. S-ar zice, deci, că s-a isprăvit cu marea lui pasiune. Am fost grosolană ca să-i dau o mînă de ajutor – şi am reuşit.

3) Aurelia m-a chemat la ea, a făcut penitenţă. Am fost rece, inatacabilă.

29 Aprilie

Abia acum l-am descoperit pe Dostoievski! Citesc "Idiotul". Sînt uluită. Care imbecil mi-a spus că Dostoievski e epic dar lipsit de intelectualitate? Are toate rafinamentele, subtilităţile "des fines mouches" franceze. Plus umor! Plus un înalt patetism. E într-adevăr unul din cei mai complecşi şi mai magnetici scriitori din cîţi cunosc.

În fine – o revelaţie!

*

Mă duc acum în grădină să citesc Dostoievski în soare! Ieri după masă am scris o poezie, "Istorie", nu grozavă, cam declamatoare dar bună pentru încheierea volumului meu care se cheamă în loc de "Prezent!", "Sufletul nostru". Marin susţine că e un titlu mai simplu, mai uman şi chiar mai plin de sens. Cred că, la sfîrşitul lunii, o să apară. O să i-l trimit lui Césaire împreună cu "La scara 1/1". Să le citească împreună cu Tzara. ▷

MINIMUM NU UITA

*

Sînt fericită. Ali mi-a scris o scrisoare superbă în care îmi confirmă și ceea ce simt eu: un salt calitativ în sentimentele noastre. Și care mai confirmă și grozava disperare a lui Marin care mi-a spus în seara rupturii: "Ceea ce mă face să înnebunesc e că tot ce ai acumulat cu mine, toate turburările tale sufletești, toate înnoirile, o să se reverse asupra bărbatului tău. O să fiți și mai fericiți. Te-am îmbogățit, te-am împodobit – ca să se bucure el..."

E adevărat, Marin m-a făcut nostalgică, mi-a provocat răvășiri de straturi. Toată afînarea, atenția mea trezită, fierberea nouă, se abat acum asupra lui Ali, care va ști să le considere cuvenite lui – cum și sînt de altfel – și să le prezerve cum poate mai bine.

*

La două zile distanță: ce s-a întîmplat de fapt cu Marin? Nici eu nu știu. Am avut o conversație care a durat o zi întreagă și o seară, în care am trecut prin nenumărate stări. El a fost cînd grav și calm, cînd disperat, cînd ironic, cînd plicticos, furios, mojic, resemnat, etc. etc. Eu am propus, liniștită, o despărțire colegială. De îndată ce mă vedea puternică și limpede, începea să facă eforturi în sens invers. S-a revoltat la gîndul măcar că am putea rămîne prieteni. Apoi îmi pomenește, pentru a *n*-a oară că, de fapt, e "ultima seară". Nu m-am mai putut stăpîni și i-am spus scurt: "Ieși afară!" Nu s-a mișcat. Mi-a spus că rămîne fiindcă nu vrea să-mi "lase o impresie plăcută", întrucît ar fi falsă. A început să se plimbe prin cameră, i-am spus că mă agasează, mi-a răspuns "Asta și vreau!" A continuat să se plimbe pînă cînd i-am spus că mi-e somn, m-am dezbrăcat și m-am culcat, în care timp el a stat foarte rigid, cu spatele la mine... "Ei, Marine, ce ai de gînd?" "Să plec acasă..." A spus-o cu un ton scăzut, foarte trist. A mai spus "bună seara" fără să mă privească și a ieșit.

*

Azi dupămasă m-am plimbat cu István Horváth (Pikó), sus, în pădure. La întoarcere, mi-a propus să mergem la Preda. Marin m-a primit cu mutre. Tot așa, plimbîndu-se ca leul în cușcă, bătîndu-se ritmic cu o nuia peste braț. Apoi s-a liniștit, s-a luminat, am stat de vorbă. După o zi neagră, o seară clară.

*

Mîine vine Ali. Vreau să plecăm la Brașov. Îl aștept cu multă, proaspătă dragoste. După care vreau să mă reîntorc la Sinaia pentru că am început să lucrez. Dacă termin nuvela și prima parte din Sonată, sînt mulțumită. Și ăsta e un program minimal. Plus poeziile care cu siguranță că o să-mi pice.

*

Mă bag în pat să citesc "Idiotul". Azi dimineață am făcut o lungă baie de soare. Ce fericiți ar putea fi oamenii, iubiți, hrăniți, liberi, creînd artă în mijlocul frumuseții realității. Eu, de fapt, trăiesc aici în societatea comunistă! Trebuie să lupt să fie pentru toți și pentru totdeauna...

6 August 1975

Trebuie să recunosc că-i datorez lui Marin Preda apropierea de marea proză a secolului 19. Fanatizată de "ultraismul" poetic, disprețuind aglomerarea de semne "insignifiante" a prozei (conform vederilor mele de atunci), de acord cu negările drastice, deși subtile, ale lui Kléber Haedens și ale altora, nu acceptam decît proza interpretativă a unui Proust sau proza parabolică, vizionară, a unui Kafka sau proza fantastico-poetică a lui Poe sau proza-șoc, delirantă, a suprarealiștilor sau – în sfîrșit – proza de mare economie și excelența stilistică a lui Ion Luca Caragiale. Îi datorez, deci, lui Marin, topirea rezistențelor mele dogmatice și deschiderea spre o vastă zonă de cunoaștere nu numai estetică ci și umană.

După Dostoievski, au urmat Tolstoi, Balzac, Flaubert, Gogol, Turgheniev, Cehov, Thomas Mann, Faulkner și mulți alții, desigur, dar Fiodor Mihailovici a rămas magnificul cap de listă.

*

Poeziile pe care le scriam ("Poetul negru" etc.) aveau să facă parte din primul meu volum "de cotitură"), nu spre "poezia angajată" care, la urma urmei, putea prezenta șanse de mare poezie (vezi Maiacovski, Whitman, Neruda ș.a.) ci, din păcate, spre încarcerarea limbajului în scheme, spre anemieri treptate. Firește că titlul "Prezent!" ar fi sunat mai bine și mai modern decît titlul care-i plăcuse lui Marin, "Sufletul nostru", atît de edulcorat cum mi se pare astăzi.

Deasemeni, în confuzia mea, credeam că-i pot oferi spre lectură lui Césaire (și lui Tzara), alături de "La scara 1/1" – rod al unei evoluții normale estetice, acest al doilea volum al meu care mărturisea o veritabilă involuție! (Această involuție, prelungită pe ani avea să mă facă să pierd mulți adepți sinceri ai debutului meu și să-i fac să se îndoiască de însăși vocația mea reală).

*

Da, la Sinaia mi se părea să trăiesc una din legile fundamentale ale societății comuniste: de la fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi. *Și încă în stadiul avansat, după dispariția banilor: eram adăpostită, hrănită, mi se punea*

▷

la dispoziție un pian – doar pentru a face artă! Ce simplu, ce mirific, ce iluzoriu!

După cum am mai spus la scurtă vreme după aceea, "séjour-urile" de la Casele de creație au început să fie plătite de beneficiari, scumpindu-se treptat. Dar această întîmplare administrativă capătă paloarea pe care o merită față de alte întîmplări de o mult mai mare gravitate. Demagogia regimului se exercita asupra tuturor categoriilor sociale și fiecare din ele avea să înregistreze, la timpuri și proporții diferite, dezolante revelații și decăderi.

30 Aprilie 1949

De ce oare n-am putut rămîne prietenă cu Marin? Mă doare animozitatea pe care mi-o arată.

Acum compun Sonata. Mai am un ceas și sînt sigură că termin partea I-a.

*

Exact! Așa cum am prevăzut, așa s-a întîmplat! Fără efort. Cu mare plăcere.

Și Ali care vrea să mă ia de aici! Nu, nu și nu! Abia acum, eliberată de dramatismul altora și de al meu, voi putea lucra. Aici e raiul.

*

Azi, Marin a fost la noi în curte. S-a mai deschis puțin. I-am cerut să-mi dea volumul lui cu dedicație, după cum îmi promisese. Mi l-a dat cu dedicație: "Ninei Cassian, cu toată dragostea. Marin Preda"

3 Mai 1949

Am fost cu Ali, pentru două zile, la Brașov și Feldioara. La început, totul a mers anapoda. Magazinele, restaurantele, cofetăriile erau închise, din cauza lui 1 Mai. În schimb, la Feldioara i-am cunoscut pe Muscani, pe tata-mare și pe mama-mare, o pereche de bătrîni, legendară, mitică. Am cunoscut-o și pe Ady, fata fratelui lui Ali (care a murit la scurt timp după nașterea ei). Ali ține mult la ea, deși fetița e, sau pare, prostuță. A fost foarte tandră cu mine, m-a ținut tot timpul după gît. Am să caut s-o cunosc mai bine să văd dacă o pot ajuta să progreseze.

*

Ali a plecat la 5 dimineața, grăbit, brusc, uitîndu-și papucii. Ca altădată, stau și mă uit la papucii lui. L-am iubit mult în aceste două zile. Ne-am iubit. Ne iubim. Ne vom iubi.

*

Cînd ne-am întors la Sinaia, i-am găsit pe Marin cu Pikó, în vilă, bînd vin. Fuseseră din nou niște oaspeți străini. A propos, am luat Medalia Muncii! Nu știu cît de serioasă e distincția asta, dar eu am fost bucuroasă întrucît e primul dar public din partea Partidului, a Republicii. Și încă mă întreb dacă o merit – dat fiind că încă nu mi-a apărut volumul.

Marin era cam pilit, vorbea prostii. Mi s-a părut dezaxat, ridicul. Dealtfel, mi-a "revenit" total. Ieri, mi-a citit din nuvela lui, apoi a venit la mine acasă și am stat de vorbă. Suferă. Situația e neschimbată. El "moare după mine" dar eu "îl iubesc pe Ali" – în diferite variante.

(Urmare în nr. viitor)

Pentru cei ce n-au citit capitolele anterioare ale Jurnalului, cîteva lămuriri: Ali = Al. I. Ștefănescu, prozator român, soțul autoarei; Marin = Marin Preda; Geo = Geo Dumitrescu; Trixy = Trixy Cechais; pe Aurelia V., actrița lesbiană nu am identificat-o.

ÎN AȘDOD
Restaurantul
SOLOMON
EZOR HATAASIA, ÎN
STAȚIA DE BENZINĂ PAZ
TEL. 08–525719

UNICUL RESTAURANT
ROMÂNESC DIN AȘDOD CU
MUZICĂ ROMÂNEASCĂ ȘI
MÎNCĂRURI ROMÂNEȘTI

VINERI și SÎMBĂTĂ SEARA
cîntă pentru dv. orchestra
condusă de maestrul
IONEL BEER,
care vă va delecta cu un
program de muzică idiș,
israeliană, românească,
țigănească și de dans

O SURPRIZĂ!
ÎȘI MAI DĂ CONCURSUL O
SOLISTĂ...

Deschis zilnic de la 12.00 la
prînz pînă după miezul nopții
Primim comenzi pentru
festivități și reuniuni familiale,
pînă la 150 de persoane, la
prețuri accesibile

VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE!

În cei peste 37 ani de apariție
אֶדְוֶרוּל
Adevĕrul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menține pe linia independenței și a obiectivității.
În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.
Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(urmare din nr. 34)

Birman-Berea, Samoil (1871 – 1954), otorinolaringolog, a publicat – ca tot omul de carte care nu e nici poet, nici prozator, nici critic de profesie, – eseuri (de fineţe) în publicaţii efemere care s-au pierdut dar şi în "Noua revistă română", lunarul scos de C. Rădulescu-Motru între 1901 – 1916. Cultivatul medic se găsea în companie bună, textele sale, de şi despre ideile literare ale vremii, apărînd alături de scrierile lui Ibrăileanu, E. Lovinescu, H. Sanielevici, Emil Isac, I. Vinea, Tristan Tzara, Ion Pillat, F. Aderca, I. A. Candrea. Din înşiruirea de nume evreieşti se vede că Motru era un "internaţionalist" veritabil; atît de internaţionalist încît nu se temuse să încredinţeze cronica literară lui Ion Trivale, pe numele lui din buletin, Netzler.

Cajal, Marcu (Tg. Suliţa, 1885 – Bucureşti, 1973), profesor de pediatrie la Universitatea din Bucureşti, a publicat în "Curierul israelit" din anii '20 cîteva povestiri de interes documentar, privind realitatea românească în epoca 1-lui război mondial. Mobilizat ca medic pe front, el a întocmit mici fişe psihologice privind comportarea individului în faţa morţii. Nu lipseşte nici "chestiunea": în nuvela "Ultima dorinţă" aflăm ce-l chinuie esenţialmente pe-un anume soldat G. la ora marilor febre:

..."Ajungem în căsuţa unde zăcea bolnavul. Întins pe jos văzui într-un grup de bolnavi un soldat slab cu ochi sticloşi şi cernuţi, cu obrajii supţi. Începu să-mi vorbească, dar buzele-i tremurau şi nu puteam înţelege ce rosteşte.

Cine eşti d-ta? întreb.

Sînt din Bucureşti, numele meu este G. şi vă... cunosc de la Uniunea evreilor Pămînteni. Ca să vorbească, bolnavul făcuse o sforţare prea mare. Trebui să se odihnească puţin. Apoi, cu o nouă sforţare reluă: – Am să vă fac o rugăminte. Vocea-i era stinsă şi lacrimi îi curgeau din ochi. Cunoscui în privirea lui că vrea să mă roage ceva deosebit o favoare poate care-ar impresiona neplăcut pe camarazii lui de suferinţă. Mă aplecai mai mult spre el. G. continuă.

– Domnule Doctor, am o mare rugăminte. Ştiu... că mor. Din toţi care au fost aici bolnavi au murit jumătate şi ceilalţi aşteptăm să ne vie rîndul. Vă rog... vă rog să interveniţi să fiu îngropat între evrei. Dacă-mi promiteţi, o să mor liniştit. Respira des. Emoţiunea îi roşise puţin obrajii îngălbeniţi. Scena mă mişca într-atît, încît şi eu abia îmi puteam reţine lacrimile. L-am asigurat că nu va muri, că-i voi da îngrijiri deosebite şi plecai (...)

Lui G. nu i s-a putut îndeplini ultima dorinţă – şi azi odihneşte în curtea unei bisericuţe dintr-un sat al judeţului Vaslui".

Medic de copii cu faimă în epocă, a scris şi cîteva cărţi de specialitate: "Cartea mamelor" (1921); "Şcoala mamelor" (f. a.); "De ce nu mănîncă copilul meu" (întrebare clasică de mamă iudeo-română, 1964), "Greşeli de educaţie a copilului în familie" (1973).

Fiul acestuia, **Cajal, Nicuşor** (n. 1919), membru al Academiei Române a scris, singur sau în colaborare cu d-rul Radu Iftimovici lucrări despre microcosmosul biologic, adevărate plonjoane în misterul infinitului mic. "Din istoria luptei cu microbii şi virusurile" (1961), "Lumea virusurilor" (1962), "De la lupă la microscopul protonic" (1963), "Oameni contra virusurilor" (1974), aceasta din urmă avînd aer de mare reportaj de la meciul Ştiinţa-Microbii. Tot lui îi datorăm un studiu (inedit) despre medicii-scriitori evrei din România.

Moscovici-Buftea, Bernat, (Iaşi, 1876 – Bucureşti, 1958) a fost medic de ţară, clasic, din categoria "apostolilor", un dr. Ulieru evreu; spre deosebire însă de Carnetele lui Ulieru, publicate şi intrate în conştiinţa literară, amintirile lui Moscovici-Buftea, însumînd cîteva mii de pagini, se află în

▷

stare de manuscris. Despre existenţa lor vorbeşte Marius Mircu în "Tot şapte momente" (Tel Aviv, 1983); făcîndu-ne să înţelegem că avem de-a face nu numai cu o teribilă descriere a "vieţii la ţară" din prima parte a veacului, cu doctori sărind pe cal, în viscol şi noapte, pentru a asista o ţărancă la naştere, ci şi cu un condei instruit.

În copilărie, autorul s-a ciocnit de Creangă pe străzile Iaşilor: "Văd figura de Christ blînd a lui Ion Creangă, urcînd mahalaua Scăricica, cu zîmbetul pe buze, ca şi cum iscodea în acea clipă pe Ivan Turbincă".

La Viena, unde a studiat medicina (1896–1901) asistase la o conferinţă a lui Herzl:

"N-a reuşit să mă convingă, era mai mult decît o utopie: Herzl era o figură măreaţă, de apostol, dar un visător! Însă ce frenezie, ce entuziasm în sală! Mulţimea jubila. Feţele celor mulţi străluceau!"

Momentele-cheie ale vieţii prilejuiesc informaţii notabile de clinician.

Iată ziua pensionării:

"Iunie, 1936... Pentru limită de vîrstă voi fi scos la pensie. La 60 de ani (nici măcar cu părul sur) omul este socotit inapt de vreun servici, este aruncat la coş. În bună limbă românească, asta vrea să spună: acum stai omule, cu răbdare, liniştit pînă la liniştea cea mare. Şi deodat ochii ţi se deschid spre orizontul cel întunecat pe care-l ignorai, prins cum ai fost pînă acum în vîrtejul vieţii".

Sau moartea soţiei (1955):

"...Zuzi, tovarăşa mea de aproape o jumătate de veac, a plecat spre somnul de veci... La început resimţi un fel de buimăceală ca după o explozie, o durere amortizată prin şoc. Plîngi laolaltă cu ceilalţi... Dar după ce trece efectul şocului şi starea de somnambul... simţi *golul* de lîngă tine pe care nu-l poţi umple cu nimic".

(Continuare la **Doctori** *– în nr. viitor)*

UNICĂ ÎN INIMA TEL AVIVULUI
CASA DE PĂRINŢI
«Neot Habima»
ELEGANŢĂ ŞI SERVICII DE ORDINUL 5 STELE
ASIGURĂ ODIHNĂ, CONDIŢII DE CONVALESCENŢĂ, 5 MESE ZILNICE CU MENIURI VARIATE ŞI ATENT ÎNTOCMITE
În vecinătate: Teatrul Habima, Heihal Hatarbut, Dizengoff Center
TEL AVIV
Str. Berdicevski nr. 14
tel. 5616757 – 5619041

BEIT HATZORFIM Ltd.
(CASA BIJUTIERILOR)
SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN
ATELIER ŞI MAGAZIN DE BIJUTERII AL ALIALEI ROMÂNE
VISUL CARE ESTE O REALITATE
STIMATĂ DOAMNĂ
VINO ŞI REÎNOIEŞTE-ŢI BIJUTERIILE
la CASA BIJUTIERILOR – cinci generaţii de bijutieri adevăraţi care vor crea în mod special pentru dvs., după gustul dvs., bijuterii exclusive de calitate, după ultima modă din lume. Ne vom bucura să vă primim şi să vă acordăm un serviciu personal, politicos şi călduros.
BEIT HATZORFIM, STR. SHENKIN 8 A
Deschis zilnic, fără întrerupere, de duminică pînă joi, între orele 9,00–19,00; Vineri 9,00–14,00
pînă joi, între orele 9.00 – 14.00
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS
VENIŢI ŞI VĂ VOM ÎNDEPLINI VISUL

REZULTATELE
CONCURSULUI NOSTRU CU PREMII
ÎN NR. VIITOR
(1 APRILIE A.C.)

POŞTA DICŢIONARULUI

• *Alexandru Lăzăreanu*, diplomat (fost ambasador al României la Londra, Bruxelles etc.), din Bucureşti (str. Herăstrău 34), îşi face autocritica (prin fapte, deci reală) în legătură cu păcatele sale la adresa Dicţionarului. Noi i-am cerut, în repetate rînduri, să ne trimită material (inedit) despre tatăl său, filologul Barbu Lăzăreanu, şi tot în repetate rînduri am fost încredinţaţi că răscolirea scrinurilor cu hîrtii de familie se va produce curînd. În fine, acest aşteptat "curînd" a sosit: "Îmi pare rău – scrie Al. Lăzăreanu – că tot nu am fost în stare să-ţi trimit cîte ceva despre Barbu Lăzăreanu. În una din rarele ocazii, cînd am mai scotocit printre vechile hîrţoage, am dat însă peste o fotografie care s-ar putea să te intereseze. A fost făcută cu prilejul unei vizite în tîrgul Lipcani din Basarabia unde B. L. s-a întîlnit, după terminarea primului război mondial cu cîţiva scriitori de limbă idiş. Data probabilă, 1919 sau 1920, am stabilit-o după o apreciere a perioadei cînd familia Sternberg s-a stabilit în Bucureşti şi a vîrstei aproximative a băieţelului din poză, care nu e altul decît viitorul tău prieten Dudu (născut în 1913). Îţi trimit alături o copie a fotografiei iar mai departe îţi dau (din memorie) unele indicaţii asupra persoanelor.

Sus – de la stînga la dreapta: 1. Barbu Lăzăreanu; 2. Dina Sternberg, dentistă, sora mai mare a lui Iacob Sternberg; 3. Sara (soţia lui Barbu); 4. Eliezer Steinberg, socotit de cititorii săi drept un fabulist genial, de talia lui La Fontaine şi Crîlov, dacă nu chiar mai mare; 5. Probabil mama fetiţei din rîndul de jos; 6. Soţia lui Eliezer Steinberg.

Jos: 1. Meier Sternberg, viitorul traducător în română al lui Şalom Alehem, fratele mai tînăr al lui Iacob; 2. Alexandru Lăzăreanu, în braţele lui 3. Iacob Sternberg, marele poet şi dramaturg de limbă idiş, care a pus în scenă la teatrul evreesc din Bucureşti, în regie influenţată de teatrul expresionist al lui Piscator, piesele de mare succes "Noaptea în Tîrgul Vechi", "Cîntăreţul Tristeţei Sale", "Croitorul Fermecat" ş. a. (În toată perioada dintre cele două războaie pînă la plecarea sa în 1940 în U.R.S.S., Iacob Sternberg a fost zilnic, nelipsit, în casa lui B. L.); 4. Cred, dar nu sînt sigur, că este poetul basarabean de limbă idiş Moişe Altman şi 5. fetiţa acestuia. Mă voi mai interesa în privinţa lui Altman, dacă voi mai găsi pe unul din bătrînii cunoscători ai literaţilor idişişti de la noi".

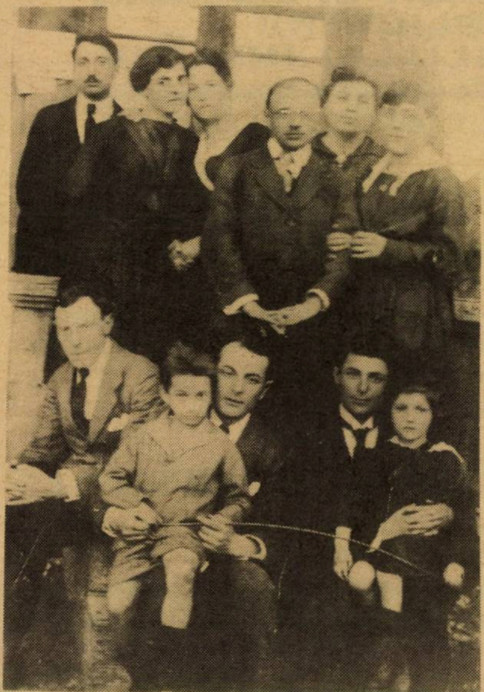

• *R. Pinhas*, din Natania, face adnotări în marginea "Jurnalului" Ninei Cassian:

"De obicei, toţi memorialiştii, la începutul lucrărilor spun că principala calitate a unor memorii este autenticitatea, adevărul. Da, aşa este, dar cîţi autori respectă această dogmă? Cîţi au curajul pe care-l are Nina, de a-şi dezvălui, fără nici o reticenţă, elanurile erotice care, probabil, numai împlinirea lor, au putut-o ţine atîţia ani, alături de Ali Ştefănescu, soţul ei. Din scrisul ei, reiese că, sub aspect intelectual, Ali îi era inferior , că nu a înţeles nici anume autori străini "dificili", dar nu era capabil să judece obiectiv nici ce scria Nina. Şi atunci, cu aceste diferenţe de nivel intelectual, cu desele certuri ce izbucneau între ei, ce, totuşi, o ţinea pe poetă, alături de un soţ care, uneori, o tortura? Desigur că Ali nu ezita să-şi exarcebeze calităţile sale fizico-erotice care, pe tovarăşa-i de viaţă o subjugau şi o făceau chiar să treacă peste unele comportamente urîte. Evident, Nina a fost o senzuală. Reiese aceasta din scrisu-i fără echivoc. I-a plăcut să guste ceea ce dînsa numeşte "fericirea" din plin... Poate e forţată, poate nu, apropierea pe care vreau s-o fac între Nina noastră şi altă femeie de geniu: George Sand. Aceasta a convieţuit 17 ani cu marele Chopin, care, bolnav şi nervos, o tortura direct pe femeia care-l iubea şi-i ierta totul, pentru puţinele ore de intimitate şi de tandreţe pe care le gustau împreună. În "Război şi Pace" Tolstoi spune: "Printre multe tragedii din lume, există şi o tragedie a dormitorului. Cine poate şti ce scriitor va reda vreodată motivul sau motivele care apropie pe unii oameni, deşi nu se iubesc, iar alţii, iubiţi între ei, se simt totuşi, înstrăinaţi?..."

PRIMIM LA DICȚIONAR

• *Moshe Olier*, *"Coincidențe"*, nuvele; coperta – Gitta Sion; *Minimum*, Tel Aviv, 1990.

Nuvele? (mă întrebam în *Cuvîntul* publicat în fruntea cărții, cuvînt pe care îl reproduc aici întocmai, socotind că altceva, *nou*, silit altceva și numai ca să-nu-mă-repet, nu am a scrie).

"Nuvele? Eu le-aș numi, mai de grabă, povestiri-esseu; sau meditații (de calitate) pe marginea faptului de viață; sau, dacă-mi dă voie Moshe Olier (acest psiholog de meserie, matur, care iese-n lume cu o proză de patos și febre tinerești), aș spune că paginile din *Coincidențe* sînt niște depoziții de martor aflat la bara imaginarului Tribunal al istoriei contemporane. Dar nu e vorba de-un martor adus cu citație, ci de-un martor voluntar pe care propria sa conștiință l-a scos din casă, punîndu-l pe drumuri și silindu-l, necruțătoare, să declare judecătorului, sub jurămînt, ceea ce a văzut, auzit și înțeles el. Fiindcă este evident, citind cartea lui Olier, că n-avem de-a face cu o scriere de divertisment, un exercițiu literar sau o lucrare de "profesionist", ci cu o imperioasă, vitală, de nezăgăzuit nevoie a autorului de a se exprima, de a-și expune *punctul de vedere*. Despre războiul care-a marcat hotărîtor veacul, despre Holocaust, despre sfîșierile generației (generațiilor) noastre, despre condiția umană acum, în pragul mileniului al treilea, despre neliniști și speranțe, despre prietenie și dragoste. Și despre altele. Despre altele. T. H. Lawrence, autorul celor *7 stîlpi ai înțelepciunii*, mărturisește undeva că, pentru el, o carte adevărată este o carte care-i dă impresia că dacă n-ar fi publicat-o, autorul ei ar fi murit. Tensiunea cerebrală, sensibilitatea acută și gravul simțămînt de responsabilitate ce se degajă izbitor din *Coincidențe*, îmi dau senzația stranie că dacă nu scotea la lumină această carte, Moshe Olier nu ar mai fi putut trăi".

• *Albert Goldenberg*, *"Lumina trăită"*, Colecția Izvoare, Tel Aviv, 1989. Revenirea, după o tăcere editorială de mai bine de două decenii (primul volum al lui Goldenberg, "Caut izvoarele" a apărut în 1967) a unuia dintre cei 7 – 8 poeți valabili ai scrisului israelian pe românește. Latura tare a autorului nu e (cum s-ar crede) în lirica patetică de inspirație religioasă sau patriotică ci în versurile aflate, ca o joacă din recreație, sub semnul humorului.

Motiv obsesiv, de pildă, te duce cu gîndul la dezinvoltura suprarealiștilor și la ironia lui Queneau: *Motto: Și-ți răsare așa, pe negîndite, din memorie, un nume cu funcția uitată.* A fost odat'a fost une fois/ Ce nume Evariste Galois// Și cît de mîndru își lua/ Alura sceptrică de Roi// Dar cine-a fost de unde-l știu/ Nici eu nu știu nici el nu știe/ Un simplu nume pe hîrtie/ Un nume niciodată viu// Ce caraghios/ Om fără os/ Stingher în tom/ Os fără om// Dar poate că la Tower Bridge/ Făcea un bridge cu popi și rigi// Și cît de țanțoș mai mergea/ Tăiosul nume, de vergea,/ Ca de gascon al lui Rostand/ Fără de rost fără de stand/ Sau numai într-un strîmb stand al/ Împielițatului Stendhal.// Pleca de-aici venea încoa'/ Neclarul Evariste Galois// De unde-l știu? Doar l-am uitat/ Memoria l-a exilat/ A existat n-a existat/ Nălucă vi-s/ Eroi din scris/ Și din tenebre/ Ics uai algebre// Cum Cyrano, Colas Breugnon/ Colaj numeric de artist/ Însingurat în pavilion/ Cu-n ștreang de nume Evariste/ Cu trompa i-o fi fost lui naș/ Elefănțelul E. U. Stache// Mi-era egal/ De-i nu ori gal/ Estetic pisc se dilua/ Extatic nu evolua/ De-atuncea Evariste Galois/ Ce nume Evariste Galois/ De unde Evariste Galois?// Le petit Larousse/ Discret mi-a spus:/ Eternități din cifre ard/ Copil savant, adieux! En garde!/ Și m-a lăsat mai plîns mai trist/ Nefericitul Evariste.../ Preocupatul Evariste//

• *Monique Jutrin*, *"Benjamin Fondane ou Le Périple d'Ulysse"*, Librairie A. G. Nizet, Paris, 1989. Autoarea (care predă literatura franceză la Universitatea din Tel Aviv) vede în Fundoianu un gînditor mai întîi, din familia marilor existențialiști, pe urmă un poet, mai precis un filosof care a făcut poezie. Ideea de a-l vedea pe autorul *Priveliștilor* moldovene în chip de Kirkegaard liric nu-i lipsită de interes; după cum nu-i lipsită de interes (dimpotrivă, dimpotrivă) strădania cercetătoarei de a ne aduce la cunoștință că Fundoianu era un om al premonițiilor, un spirit care, posedînd "o forță obscură", avea darul profeților.

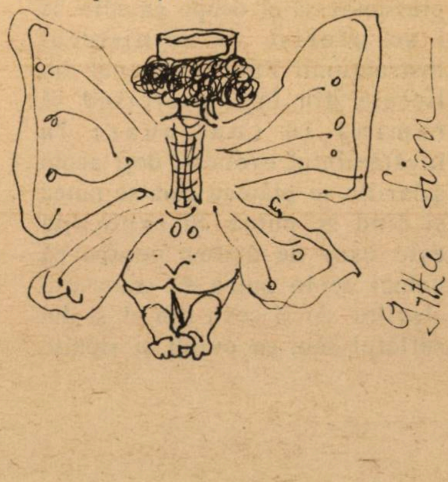

• *Prof. Dr. Armand Papier*, str. Esther Hamalka 8, Neve David, Haifa, aduce completări şi precizări la rîndurile despre S. Bainglass din Dicţionar (v. Minimum nr. 34):

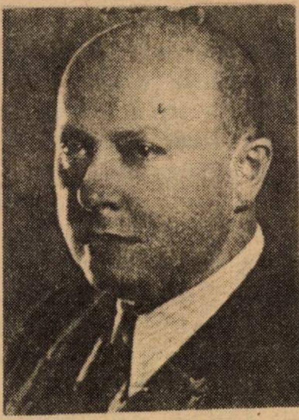

Bainglass

"Samuel Bainglass s-a născut la Brăila în ziua de 25 aprilie 1894 într-o familie de evrei bigoţi şi datorită faptului că, în casa părinţilor săi a primit o educaţie inspirată de tradiţiile neamului său, s-a văzut îndemnat să se înscrie de tînăr în organizaţia sionistă pentru ca să-şi însuşească acolo şi istoria şi aspiraţiile poporului evreu. În aceste condiţii şi-a dus munca de elev la Brăila, aceea de student la Bucureşti, unde şi-a luat licenţa în chimie în anul 1921 şi aceea de doctorand la Roma, unde şi-a luat doctoratul în 1923. Numai aşa se poate înţelege de ce cînd s-a înapoiat în România s-a încadrat ca profesor la Complexul şcolar "Cultura" Max Aziel din Bucureşti şi de ce, după ce şi-a luat examenul de capacitate în 1926, nu s-a prezentat să-şi ocupe catedra ce i se oferise de Ministerul Instrucţiunii Publice la unul din liceele din Iaşi, preferînd să rămînă în continuare în învăţămîntul evreiesc, deşi acolo salariile se plăteau cum se putea şi cînd se putea. Şi explicaţia este uşor de dedus: pentru că numai acolo putea să transmită elevilor săi şi ceva din el, şi din sufletul său, ca evreu şi sionist. Şi pentru aceste merite dovedite a fost numit subdirector la 1 septembrie 1927 şi apoi director. Dar activitatea lui nu s-a mărginit numai în sectorul şcolar ci s-a îmbinat şi cu aceea ştiinţifică şi publicistică. Astfel: a) a ţinut conferinţe în cadrul ateneurilor populare evreieşti şi în organizaţiile sioniste, a colaborat la ziarele şi revistele evreieşti şi sioniste şi a scris următoarele lucrări: «Demografia sectorului evreiesc», «Încercare de antropografie a Diasporei», «Palestina fizică, economică, politică şi socială», «Evreii în ştiinţă», versiunea în româneşte a «Istoriei universale a poporului evreu» de Simon Dubnov, în zece volume cu un studiu introductiv de şef rabinul Dr. Alex. Şafran, şi un curs de religie mozaică intitulat «Datini» în colaborare cu prof N. Zelevinski (...) După desfiinţarea învăţămîntului particular în 1948, Dr. Samuel Bainglass a fost încadrat la Facultatea de medicină din Bucureşti unde a funcţionat ca profesor de fizică medicală pînă în 1956 cînd exprimîndu-şi dorinţa de a pleca în Israel, a fost îndepărtat din învăţămînt. Nu a apucat însă să-şi vadă visul împlinit, deoarece o boală necruţătoare l-a doborît la pat şi după chinuri îndelungate a murit la Bucureşti în ziua de 5 martie 1957".

• *Ing. Aviv Zvi Alon*, Şd. Zalman Shazar 28/7, Kiriat Yam, intervine şi el la capitolul Bainglass, subliniind (în opoziţie atît cu noi, cît şi cu prof. Papier) că amintitul n-a fost director de liceu.

"Eu am fost elev al liceului "Cultura" Max Aziel de pe strada Zborului din Bucureşti (în anii războiului a funcţionat pe strada Remus). De fapt era gimnaziu, căci avea numai cursul inferior de liceu. Profesorul Samuel Bainglass a fost profesor de chimie la acest liceu, dar *nu director*. Şi eu am învăţat chimia cu dînsul... Directorul liceului "Cultura" Max Aziel (cunoscut şi ca "Cultura nr. 1") era dl. Ieşaiahu Vardi, un om mărunţel, slab, simpatic, cu părul negru creţ, purtînd ochelari cu ramă neagră, groasă. Nu mai ştiu nimic despre el. Ştiu că în anii '60 trăia aici, în Israel".

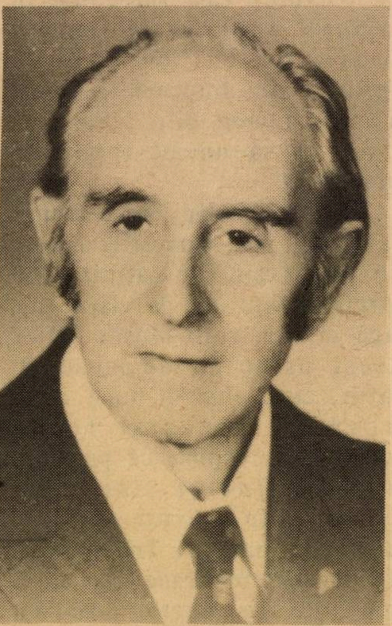

Acad. Prof. Tudor Bugnariu

Mulţumiri corespondentului *Jean Gherşon-Străjeru*, din Ierusalim pentru pachetul (preţios!) cu scrisori primite de la I. Peltz, – şi *Dr. D. Sinnreich*, din Even Yehuda, pentru fotografia profesorului Tudor Bugnariu, filosof român (a murit în 1988), ardelean antifascist din familia umanistă de spirite a lui Raoul Şorban, Aurel Socol, Vasile Moldovan, şi alţii, şi alţii...

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

MÎNA ÎN CEAŢĂ

A apărut "Iad Baarafel", noul volum de poezii al lui Solo Har (Herescu). Ne bucură faptul că poetul perseverează pe drumul acesta, rodnic, al integrării, fie şi numai prin traducere, în patrimoniul literaturii ebraice. În 1978 a publicat "Gam haţiporim metot", iar în 1981, "Şirim". Ne bucură şi prezentarea grafică elegantă, de parcă poezia scrisă aci, în limba română, n-ar mai fi ţinută în zdrenţe umilitoare de cenuşăreasă, ci şi-ar fi cîştigat în sfîrşit dreptul de a apare în lume în haine de sărbătoare. Volumul – apărut în editura Iaron Golan – e cartonat ca o carte "serioasă". Coperta, în culori, este o reproducere, aleasă cu gust, a unui tablou de Marcel Iancu. În interior, pe pagina de frontispiciu, un portret, tot de Marcel Iancu, al poetului. Solo Har a ţinut să-şi pună cartea sub semnul dur al operei lui Paul Celan, operă tragică, de neistovită căutare a adevărului şi frumosului. Pentru a sublinia înrudirea sufletească şi de concepţie, poetul israelian citează o frază a poetului german, de origine evreiască, frază în care acesta insistă asupra solitudinii poeziei, faţă de care chiar şi creatorul ei rămîne un simplu "însoţitor", tovarăş de drum.

Volumul este împodobit şi cu numeroase desene de Vlad Strihan, originale prin linia lor pură, aproape geometrică, dar cu volute calde şi pline de fantezie. Desenele te intrigă adesea, te fac să reflectezi. Au o frumuseţe a lor şi, poate, o anumită înrudire cu atmosfera generală a poeziei lui Solo Har în etapele ei precedente.

*

Solo Har este însă un poet al căutării. Niciodată mulţumit de sine, nu rămîne pe loc. Aşa cum sublinia încă de mult, în articolele publicate cu ani în urmă, Solo Har se caută mereu pe sine însuşi, se reînnoieşte şi îşi reînnoieşte mijloacele artistice. Încă din culegerea "Surîs al tăcerii" (1988, ultima lui culegere în limba română, netipărită în forma obişnuită a unei plachete, ci înregistrată pe casete de magnetofon – originală, modestă şi economică iniţiativă!), se putea remarca îndreptarea poetului spre o poezie mai "simplă", mai afectivă, mai intimă, mai direct comunicativă. Aceasta este – pare-mi-se – caracteristica de bază, "noutatea" actualului volum. Pe această linie nouă se situează poeziile *Lîngă Tabor, Străzi, Rădăcina mea, Pînă la capăt, Să fiu arbore, Mîna în ceaţă, Despărţire, Casa mea,* etc. O simplitate care nu e un simplism sau proză rece, o afectivitate comunicativă care nu e sentimentalism ieftin. Iată de pildă "Lîngă Tabor": *Mama a plecat în vîrtejul veşnicului basm/ Şi tata a întrebat: Unde e?/ Luna se strecoară printre coame de nori/ Lumînările pîlpîiau,/ Obiectele tăceau./ Am vrut să plîng/ Şi m-am întors spre perete/ Să caut zborul anilor de început... ()*

Tocmai de aceea regretăm prezenţa în volum a cîtorva poezii mai slabe, fie pe linia banalităţii, fie pe linia alambicării pretenţioase. ("Pe cînd zburam", publicată în 1975 în placheta *Unghiul de lumină* sau poezia "Primăvară", etc.).

*

Titlul volumului (şi totodată al uneia dintre poezii) mi se pare semnificativ. Atît pentru poetica lui Solo Har, cît şi pentru concepţia sa despre viaţă.

Aşa cum spuneam, ca poet, Solo Har este în veşnică, neostenită căutare. O căutare care are caracterul dibuirii în ceaţă. Arta, poezia este, pentru el, o acţiune plină de nesiguranţă, plină de îndoieli, de întrebări fără răspuns. Un "meşteşug" riscat, dar necesar. Bîjbîi prin ceaţă, la fiecare pas se iscă primejdii, dar trebuie să mergi înainte: *Din ceaţă se înălţa o mînă/ În căutarea poeziei rătăcitoare"* (Mîna în ceaţă). Sau: *Nimic nu e mai sfînt/ Ca semnul întrebării,/ (...) Treptat îndoiala creşte,/ Jocul devine aspru, neiertător* (Îndoiala).

Şi viaţa însăşi, aşişderea. Omul rătăceşte în ceaţă. Durerea, tristeţea predomină. De aceea poetul revendică dreptul de a nu se lăsa amăgit şi de a nu amăgi pe alţii. De a fi el însuşi. De a fi trist: *Da, e dreptul meu de a fi trist* (Trist) sau *Soarele nu plînge cu lacrimi,/ Nici pămîntul cînd e trist/ Nu devine mai negru/ Omul are-n cuvinte lacrimi* (Lacrimi). În impresionantul poem "Casa mea", poetul îşi închipuie această casă ca o fortăreaţă asediată de forţe duşmănoase, misterioase. Porţile sînt zăvorîte. El stă de strajă mereu, vigilent. Dar: *"De*

▷

pretutindeni se aud bătăi în uşă". E înfricoşător. Vor să-i fure liniştea. Ultimele versuri conchid demn: *"Greşesc cîteodată/ Plîng uneori/ Dar în casa mea eu sînt acel care răspund"*. Aceeaşi este şi tema de bază a poeziei "Să fiu arbore". Poetul se vrea arbore, pentru a fi, ca şi acesta, singur răspunzător de existenţa lui: *"Să fiu arbore/ Fără să mă întrebe de ce freamătul meu e aşa şi nu altfel (...)/ Să fiu arbore/ Fără să-mi spună cum să ascult cîntecul pădurii"*.

Peisajul extern se împleteşte cu cel sufletesc în poezii frumoase ca *Seara dantelată, Plimbare,* etc. Prin concizie şi simplitate, peisajul din "Saaruria" are densitate neobîşnuită. Îmi permit să o citez în ebraică, pentru a sublinia calitatea traducerii: *Haşemeş orera şaaruria/ şel or, şe lo haita chemota./ Merov raaş lo nau haeţim clal uhlal,/ ulam haadama nitbakea meharada./ Perah ehad kafa/ mişehu kara.../ haşemeş orera haiom şaaruria/ eima şel or.*

*

Aşa, izbutite, sînt majoritatea traducerilor făcute de poetul Manfred Vinkler. Uneori, versiunea ebraică aduce o îmbunătăţire sau măcar o clarificare a originalului. "Somnul îl petreceau loiali", devine: "anu neemanim rak beşena". Alteori, însă, traducerea slăbeşte versul original. "Ora căderii statuilor se apropie" e tradus palid prin banalul "hapesalim haiim pahot o ioter".

Ceea ce ni se pare cu totul nejustificat este adăugarea unui cuvînt care face "imagine", imagine nevoită de autorul poeziei originale. Solo Har scrie simplu: Luna e încă melancolică. Vinkler "îmbogăţeşte": halevana *haneeneset...* (siluită). În schimb, în poezia *Plimbare,* se suprimă, fără nici un motiv, un vers bun din original. Solo Har scrie: *"Ne-am luat fiecare trupul/ Şi l-am ascuns în noi"*. În traducere, al doilea vers lipseşte.

O colaborare mai strînsă între poet şi traducător mi se pare indicată, mai cu seamă cînd poetul cunoaşte, într-o oarecare măsură, ebraica.

ANUNŢ IMPORTANT CĂTRE
OLIM HADAŞIM ŞI TURIŞTI

★ AVEŢI POSIBILITATEA ★
★ DE A ACHIZIŢIONA ★

PRODUSELE
SONY

TELEVIZOARE – VIDEO-TAPE –
GARNITURI STEREO
FĂRĂ TAXE, INCLUSIV EXPEDIŢIA ÎN
ROMÂNIA
PENTRU DETALII ŞI COMENZI:
☆ SALA DE EXPOZIŢIE ☆
☆ ISFAR ☆
STR. AHAD HAAM 9, TEL AVIV
(MIGDAL SHALOM)
TEL.: 03-5101515

MAMAIA מַאמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

REZULTATUL
Concursului nostru cu premii
în nr.37 din aprilie 1990

CUM POATE FI SALVATĂ DE LA PIEIRE OPERA UNUI POET, FĂRĂ EDITOR ŞI FĂRĂ EDITURĂ...

SAU, PE SCURT,

METODA SCANTÉYÉ

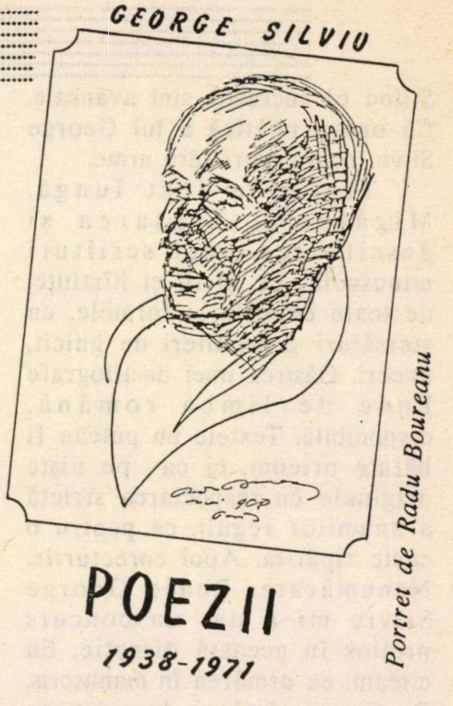

Coperta "cărţii" alcătuită de Lionel Scantéyé

Cînd a plecat poetu-n exil
A plecat un orfan, un copil...

Acasă la el e un proscris
Drumul lui în surghiun e închis!

Ce-a gîndit, şi-a simţit, şi a scris
A trecut în neant, în abis...

A-ncercat, s-a luptat în zadar
Inima-i plînge într-un sertar!

Într-o zi a murit în exil
Un poet, un orfan, un copil...

Ce-a simţit şi-a gîndit, şi a scris
S-a suit cu el în paradis...

Aceste versuri mi-au fost inspirate de drama trăită de un poet în exil. A unui poet evreu originar din România. A unui poet decedat în exil, la Paris. A poetului George Silviu.

Suferinţa lui, suferinţa tuturor poeţilor plecaţi în lume. Desprinşi de limba în care şi-au modelat gîndirea şi scrisul... Mă refer cu osebire la poeţi. Cu toate că şi autorii altor genuri literare sînt victimele aceluiaşi fenomen, foarte adesea.

Soarta poetului ole hadash e diferită?

Spre deosebire de acel care s-a stabilit în Franţa, în Statele Unite, Germania sau în altă ţară, el nu-i plecat în surghiun, ci un venit în noua lui patrie. Acasă la el nu mai e acolo de unde a vrut să plece, ci aici, unde şi-a dorit să vină. El nu s-a aciuit printre străini, ci s-a alăturat alor lui. Dar problema limbii rămîne întreagă şi pentru el. Aceeaşi.

* *

Suferinţa lui George Silviu am aflat-o din gura văduvei lui. Am simţit-o citindu-i mai tîrziu poeziile. Poezii nicicînd publicate. Cele scrise în România pentru că nu se încadrau în canoanele epocii. Cele scrise în Occident, majoritatea în Franţa, pentru motive de cu totul alt ordin, Din motive de limbă. Agravate, în cazul lui George Silviu de faptul că româneasca poeziei lui este prea neaoşă, prea pură, prea legată de glie, prea intraductibilă. A încercat, a sperat, s-a străduit poetul să se facă tradus. A scris chiar cîteva poeme direct în franceză. Cunoştea bine limba. Şi-a dat însă singur seama că nu parvenea decît să aştearnă versuri bine ticluite, dar nu să creeze poezie. S-a resemnat pînă la urmă.

Numai că Renée George Silviu, mai realistă, mai practică, nu a înţeles să se resemneze. Cu tăria iubirii ce o purta amintirii lui, cu convingerea că o soluţie trebuie să existe, că deci trebuie căutată, această femeie delicată şi fragilă, mi-a cerut să i-o găsesc. Am găsit-o. A apreciat-o. Începuse chiar s-o îndrăgească. Se gîndise iniţial să publice poeziile pe socoteala ei, cu preţul unui eventual sacrificiu bănesc. Am sfătuit-o să renunţe la această formulă. Preţul de cost, lucrările preparatorii, hîrtia, tipăritul, difuzarea, grozava problemă a difuzării, ar fi trebuit să o coste mai mult decît ceea ce numea ea "un sacrificiu bănesc". Pentru un rezultat aproape nul. Cumpărători nu va avea. Iar volumele trimise gratuit vor cunoaşte soarta tipăriturilor publicitare, zvîrlite la coş cu banderolă sau plic cu tot. A înţeles. Mi-ar fi fost foarte drag, speram, să ajung să-i prezint soluţia în forma ei aplicată. Concretizată. Definitivă. S-o vadă şi să o ţină în mîinile ei.

Împrejurările au vrut altfel. Dar Renée George Silviu nu s-a stins din viaţă cu teama în suflet, ci cu satisfacţia că îndîrjirea ei nu a fost de prisos. ▷

Ştiind că lucrările sînt avansate. Că opera poetică a lui George Silviu nu va pieri fără urme.

Treaba a fost lungă. Migăloasă. Clasarea şi descifrarea unei scriituri minuscule, pe hîrtii şi hîrtiuţe, de toate culorile şi formele, cu ştersături şi trimiteri de ghicit, uneori. Găsirea unei dactilografe bune de limba română, disponibilă. Textele nu puteau fi bătute oricum, ci ca pe nişte originale cu respectarea strictă a anumitor reguli, ca pentru o carte tipărită. Apoi corecturile. Nenumărate. Renée George Silviu mi-a dat un concurs preţios în această direcţie. Eu citeam, ea urmărea în manuscris. De fiecare dată se descopereau noi erori de rectificat.

Concomitent am avut de redactat o serie de texte documentare şi ele subiect de numeroase remanieri. *Cuvîntul înainte,* o prezentare a omului George Silviu, a scriitorului, jurnalistului, omului politic. *Datele biografice,* bazate prea puţin pe elementele scrise (rămăseseră în România), majoritatea pe aduceri aminte şi deducţii. *Lista lucrărilor tipărite:* probabil şi ea incompletă. *Lista lucrărilor netipărite:* un roman, mai multe piese pentru teatrul de păpuşi, şi cele două culegeri de care m-am ocupat: "Poezii" 1938 – 1971 (70 scrise în România şi circa 150 în exil) şi "Păcală" – snoave, pilde, zicale, vorbe cu tîlc (65 scrise în România şi 24 în exil), toate în versuri. Cînd Renée George Silviu a încetat din viaţă mai erau de realizat: machetarea, punerea în pagină, coperţile, titlurile, fotocopierea şi broşajul. Ultimele două operaţii au fost desăvîrşite cu concursul fiicei cadete a poetului, Ioana Macker, arhitectă.

SOLUŢIA cred că lectorul a şi înţeles-o. Cele două volume bătute la maşină, fotocopiate la format redus şi broşate, avînd înfăţişarea unor cărţi adevărate, au fost confecţionate în cîte zece exemplare. Se vor face şi altele, la nevoie.

Preţul de cost (fotocopierea şi broşatul) în jur de 125 de dolari, per exemplar. E scump, dar mult mai ieftin decît dacă ar fi fost tipărite. În schimb rezultatul va fi real. Cărţile vor putea fi consultate de oricine va avea dorinţa de a citi o poezie de bună calitate, punctată de accente lirice, romantice, uneori de un conţinut social, exprimînd revolta, dezamăgiri, nădejdi, alteori de un umor jovial, generos, potrivit temperamentului lui George Silviu.

Volumele pot fi găsite în Franţa, la Bibliotheque de Documentation Internationale Contemporaine, din Nanterre, secţia română, unde mi-au fost primite graţie prietenului Jean Drăcşăneanu şi d-lui Hubert Padiu, fostul şi actualul şef al acestei secţii. În Israel, după 1 ianuarie 1990, la Biblioteca Universităţii Ebraice din Ierusalim, secţia română, de sub conducerea Dr. V. Dogmarova, (d-na Ileana Vrancea, asistentă) şi la Shaar Zion – Central Public Library "Beit Ariela" din Tel Aviv, potrivit asigurărilor ce mi-au fost date de d-na Pessy Alcalay.

Mă voi strădui să le introduc şi la alte biblioteci din Occident. Am credinţa că într-o zi, opera lui George Silviu va fi descoperită în una din biblioteci, publicată şi dăruită generaţiilor de mîine.

M-ar bucura ca SOLUŢIA, modestă dar salvatoare, să servească şi altor poeţi plecaţi în bejenie.

LIONEL SCANTÉYÉ

Lionel Scantéyé este autor de cărţi pentru copii şi redactor la Editura Fernand Nathan din Paris.

DA.
Observaţiile critice pe care le primim la redacţie în legătură cu caracterul muieratic al revistei, sînt întemeiate. Recunoaştem: *Minimum* e la picioarele femeilor.

ÎN LOC DE BULĂ

(Aflat în pasă proastă – sperăm trecătoare – să notăm două cu... David Levy):

Sus-amintitul ministru este invitat la o recepţie la Washington.

– Martini? – îl întreabă gazda, arătînd tava cu băuturi.

– Nu, Mar-Levy, răspunde el.

*

Soţii Levy, împreună cu cei 10 copii ai lor, au plecat la plimbare, pe cîmp. Ei traversează o mlaştină şi, la un moment dat, un copil cade, împotmolindu-se.

– Ce zici, David – îl întreabă nevasta – îl scoatem sau facem altul?

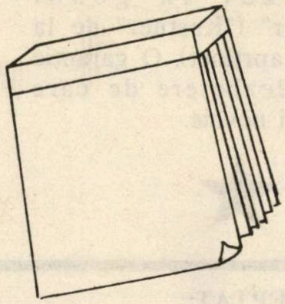

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

NASC ŞI LA NOI COREGRAFI

Capriciile stagiunii au vrut ca, într-o singură săptămînă, să se înghesuie două seri de premieră a două dintre cele mai importante formaţii coregrafice israeliene. Socotind că bàza oricărei culturi şi activităţi coregrafice o constituie baletul clasic, punem căruţa înaintea calului şi semnalăm întîi seara a doua, a Baletului Israelian care – contra vînturilor şi furtunii – ţine de 23 de ani sus drapelul acestor opere superbe dar atemporale, ca să nu le spunem "depăşite"!

După o inspirată reluare a superbului, a perfectului "Cele patru temperamente", conceput acum vreo patru decenii de George Balanchine pe muzica lui Paul Hindemith (à propos, acest Balet israelian este singura formaţie din lume care, conform dispoziţiei testamentare a marelui coregraf ruso-american, are dreptul să-i utilizeze gratuit creaţiile!), "A dansa după cîntece" reprezintă o încercare temerară: a da clasicului o turnură tipic israeliană, punîndu-l să traducă – cuvînt cu cuvînt şi notă cu notă – o serie de cîntece, de Mati Caspi şi Saşa Argov, dar şi de Leonard Cohen. Rezultatul este surprinzător şi – culmea! – "rezistă". Realizarea Bertei Iampolski deschide un drum. Pe care trebuie mers de abia de aici înainte.

La celălalt pol, al uneia dintre marile apărătoare ale dansului modern în ţară, la compania "Bat Sheva", acelaş paradox. Premiera se compune din două mari reluări ale unor creatori străini cu faimă în lumea dansului fără pointe ("Super Straight is comming down" al foarte tînărului profet american Daniel Ezralow, o compoziţie ce-şi caută dramaticul în cinism mecanic, şi "Timpul visului" de Elisa Monte, care caută forţă în lumea practicilor magice ale populaţiilor aborigene din Australia, foarte frumos pentru ochi, dar rămânînd depărtat şi indiferent) şi din două "premiere mondiale", creaţii coregrafice a doi dansatori ai companiei. Şi explozia se produce abia aici. Pentru că şi Mario Cardoso ("Linişti" pe zguduitoarea Suită pentru violoncel de J. S. Bach), şi Itzik Galili (fascinantul "Dublu timp", de fapt intraductibilul titlu ebraic "Du-et") au ce spune, pentru că şi-au creat dansurile ca pe un strigăt disperat. Al nevoii de iubire, de comunicare şi a greutăţii, dacă nu a imposibilităţii, de a le găsi. Obiecţii – vai! – iar sînt, mai ales la "Linişti", care suferă pe alocuri de o anume pierdere a rigorii şi curăţeniei de imagine, dar asta e cînd te confrunţi cu perfecţiunea lui Bach!; însă ce satisfacţie umană şi estetică în aceste dansuri în care acrobaţia, uscăciunea şi snobismul unui anume dans modern sînt aruncate în aer de o explozie sentimentală şi de gîndire rar întîlnite.

Şi, înainte de a pune punct: notaţi un nume: Ido Tadmor. Nu un mare balerin în devenire, ci efectiv o forţă a naturii, o "fiară de scenă", un balerin

Ido Tadmor (stînga) şi Itzik Galili în "Duet" impecabil tehnic care, din cauza aceasta, îşi permite să ducă întreaga seară – în toate cele patru componente ale sale – în spate şi să fie un mare tragedian. Nu uitaţi: Ido Tadmor!

ÎN SFÎRŞIT, ELSE LASKER-SCHILLER!

Cultura israeliană are o veche şi grea problemă de conştiinţă de rezolvat: a murit aici, printre noi, ignorată de toţi, dacă nu chiar dispreţuită de înşişi cobreslaşii ei una dintre cele mai mari poete moderne ale lumii, absolut sigur cea mai mare figură a poeziei germane din mijlocul secolului, Else Lasker-Schiller. Jumătatea de premiu Nobel pentru literatură care i s-a dat – cealaltă jumătate revenind lui Ş.I.Agnon – a aruncat lumea literară israeliană în perplexitate. O perplexitate greu de digerat, căci punea în evidenţă o obtuzitate, un orgoliu şi un egocentrism greu de conceput şi mai greu de acceptat. Au trebuit să treacă ani de zile, decenii!, pentru ca povestea să înceapă să fie abordată direct.

Filmul "Berlin–Ierusalim" a încercat să escamoteze problema reală, imaginînd o întîlnire imposibilă între poetă şi profeteasa comunismului pur şi dur, Mania Şohat, tipic produs al culturii ruseşti. Abia acum aflăm că, o dată cu editarea a 10 bucăţi de proză în ebraică, Habima se pregăteşte să pună în repetiţii o piesă care, probabil, va încerca să pună degetul pe rană. "Elsa" nu este o biografie totală; evocă doar sfîrşitul vieţii poetei, iubirea ei neîmpărtăşită pentru Ierusalimul care a privit-o totdeauna mai mult ca pe "un caz", dacă nu şi mai grav, pentru că la 76 de ani, nu a vrut şi nu a ştiut să fie o bătrînă. Deocamdată ne mărginim să precizăm că textul aparţine lui Iehuda Amihai, nu numai el însuşi excelent poet, dar şi unul dintre principalii traducători al Elsei Lasker-Schiller în ebraică, şi Motti Lerner, tînăr dramaturg specializat în genul "documentar" ("Kastner" de la Kameri i-a aprţinut). O garanţie pentru o dezbatere de care avem cu toţii nevoie.

UN EVENIMENT MULT AŞTEPTAT:
SOSEŞTE PRIMUL SPECTACOL NECENZURAT
DIN BUCUREŞTI!

«MAZAL-TOV, ROMÂNIA!»

2 ore de comedie, muzică şi haz NECENZURAT cu participarea extraordinară a marilor artişti de la Teatrul Naţional "I. L. Caragiale", Teatrul de revistă "C. Tănase" şi Ansamblul "Rapsodia Română"

FLORIN PIERSIC
Super-starul Teatrului Românesc

CRISTINA STAMATE
Prim-comediana T. „Tănase"

ION DOLĂNESCU
Regele muzicii populare

NICOLAE NIŢESCU
Prim-solistul „R. Română"

AL. LULESCU
Comicul Teatrului „Tănase"

OVIDIU TOTORA
Cîntăreţ folclorist

Orchestra „Rapsodia"
PARASCHIV OPREA

CORNELIA şi ILIE VORVOREANU
Solişti de muzică uşoară – Teatrul „C. Tănase"

Regia : AUREL STORIN Coregrafie : MIA SABĂU
Organizator : TEŞU SOLOMOVICI (Tel. 03/441117)

TEL AVIV – "Beit Harofe" Marţi, 13.3, ora 8,00	HAIFA – "Auditorium" Sîmbătă, 17.3, ora 7,30
RISHON – "Tzavta" Luni 12.3, ora 8,00	BAT YAM – "Ramat Iosef" Miercuri 14.3, ora 8,00
AŞDOD – "Matnas Kofef" Joi, 15.3, ora 7,30 Bilete la Max Gayer	BEER SHEVA "Eihal Hatarbut" Vineri, 16.3, ora 8,30
PETAH TIKVA – "Sharet" Duminică, 18.3, ora 8,00 (tel. 9301195)	IERUSALIM – "G. Behar" Luni, 19.3, ora 7,30
HOLON – "Histadrut" Marţi, 20.3, ora 8,00	ASKELON "Matnas Waldenberg" Duminică, 25.3, ora 7,30
KIRIAT YAM	NATZERET ILIT
RAMAT GAN	NATANIA

tv DU DU

LUCULLUS

Dudu Topaz

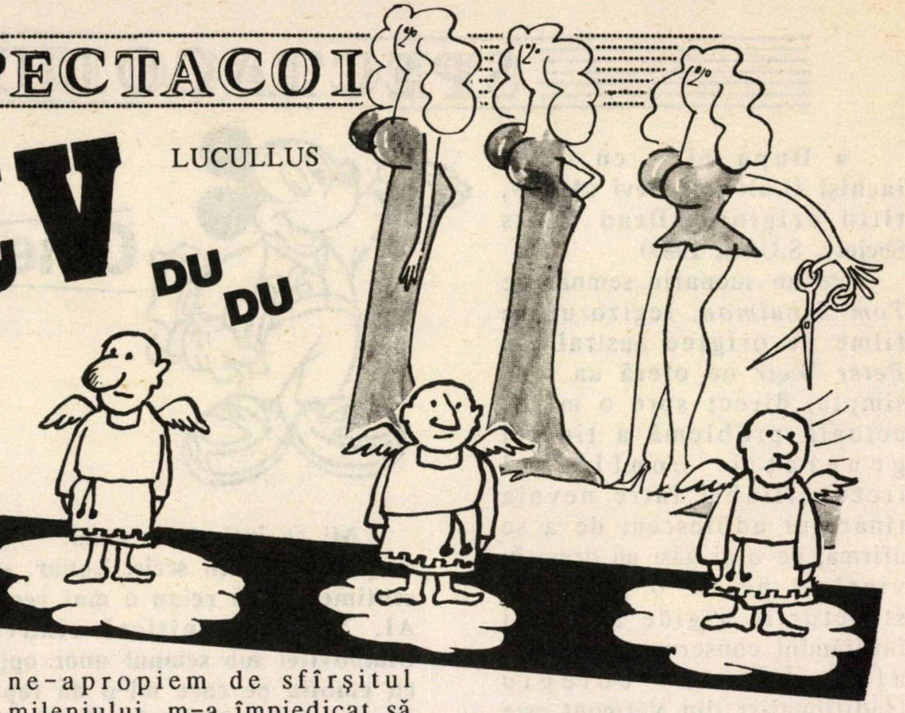

...Aşa cum se vede (şi) din coperta noastră, ne doare capul de-atîtea evenimente de-aici şi de-aiurea care s-au năpustit asupra creierilor noştri în lunile din urmă. Şi cînd spun "s-au năpustit" am în vedere, fireşte şi televizorul. De la o vreme, mă uit la micul ecran din livingul meu ca la o gaură de tun (scuzaţi-mă, ăsta-i rezultatul imaginaţiei mele): oridecîteori apăs pe remote-control, mă trezesc cu "bombe" şi bombe (orale, fără ghilimele): întîmplările năucitoare din România (să dăm Cezarului ce-i al Cezarului) din U.R.S.S. (oho!), din Germania, din Cehoslovacia, din Polonia, din Iugoslavia, din Africa de Sud, ca să nu mai vorbim de Likudul nostru cel de toate zilele cu ale sale certuri asurzitoare. Am impresia (dar s-ar putea să greşesc), că Arik Sharon şi-a dat demisia din guvern, în furtunoasa şedinţă a ce-ce-ului, numai ca să atragă atenţia televiziunilor asupra noastră, din nou; că parcă începuseră NBC-urile, ABC-urile şi alte Washington Post-uri să ne cam neglijeze, de parcă am fi devenit o Danemarcă a Orientului Mijlociu, cu parlamentul preocupat de chestiunea vacilor de lapte şi a căsătoriilor între lesbiene. Aşa cum se înţelege, toată această bulibăşeală în care trăim în zilele acestea, cînd ne-apropiem de sfîrşitul mileniului, m-a împiedicat să acord atenţia de cuviinţă emisiunilor normale (adică "ne-politice") ale televiziunii.

Filmele de miercuri seara aproape că nici nu le-am văzut (căutam Bucureştii şi Europa Liberă la radio), moked-urile mi s-au părut plictisitoare (se compară o părere de Iosi Beilin cu nişte tancuri în Dushanbe, capitala Tadjikistanului – uite cum învaţă omul geografia...). Înfrîngerile lui Macabi la basket în Cupa Campionilor mă lasă rece, iertaţi-mă, dar ăsta-i adevărul, de-abia, de-abia dacă am avut răbdare să arunc o privire la Dinasty, pentru Paţachina (Alexis).

...Ori, există o emisiune, nu chiar nouă de tot dar nici veche care, cinstit vorbind, merită două cuvinte din partea noastră. E vorba de jumătatea de oră de joi seara (8,30 după Sport) cînd Dudu Topaz animează (excelent!) întîlnirile acum, sper, vestite între bărbaţi şi femei în căutare de parteneri. "Ze ma ieş" (un titlu pe care l-aş traduce, prin "astea-s cadrele, cu ele defilăm!), aduce în studio o fată care trebuie să aleagă 1 (un) băiat din trei candidaţi, fără a-l vedea, (ci numai printr-un scurt dilog), sau – un băiat care trebuie să aleagă 1 (o) fată, în aceleaşi condiţii. Respectiva pereche primeşte apoi un premiu din partea televiziunii, în bani, pentru a se distra o zi sau mai multe: să nu intrăm în amănunte. Emisiunea, cum ziceam, este excelentă, una din cele mai bune "idei" din cîte-a avut TV-ul nostru naţional în ultimii zece ani. Bravo, Dudu Topaz! Bravo...

...Un bravo! care, însă, nu mă poate împiedica să schiţez o critică la adresa felului cum se desfăşoară "întîlnirile" acestea dintre sexe şi să dau o sugestie.

Ce se întîmplă? Candidaţilor li se cere să se prezinte, la început, adică să-şi facă o scurtă caracterizare. Ori, toţi, fără excepţie, vorbesc despre calităţile lor. Eu sînt energic, zice unul, iubesc muzica, sînt fidel în amor, sînt gata să ajut la gospodărie etc. etc. Astea o fi bune pentru cucerirea fetei dar, mă întreb dacă e destul pentru a înjgheba o legătură trainică.

De aceea, îi propun lui Dudu Topaz să ceară candidaţilor (elor) să-şi etaleze, cu îndrăzneală şi ceva cusururi: eu sînt gelos, m-apucă damblaua, nu suport să fiu contrazis, fumez haşis. A cunoaşte înseamnă a cunoaşte defectele...

SPECTACOLUL

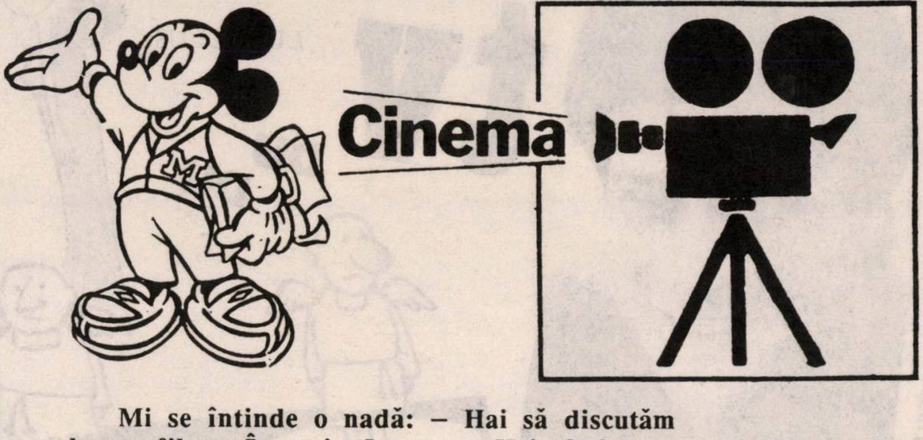

Mi se întinde o nadă: – Hai să discutăm despre filme. În scris. Lunar. – Hai. O fac cu sentimentul că reiau o mai veche colaborare cu Al. Mirodan iniţiată cîndva pe malurile Dîmboviţei sub semnul unor opţiuni comune. Şi cu emoţia pe care mi-o dă faptul că numai la cîteva pagini distanţă mă reîntîlnesc – da, iată, *Minimum* este şi loc de întîlnire – cu primul dascăl care mi-a picurat în suflet, în primii ani de după război, ataşamentul pentru valorile iudaice – profesorul Eugen Campus. Azi, la aniversarea a 75 de ani de viaţă, urarea tradiţională de *Ad mea veesrim* directorului Şcolii de pe strada Radu Vodă din Bucureşti din partea unui elev care răspunde şi astăzi, precum altadată la catalog, la numele de

CORNEL SAFIRMAN

(Cornel Safirman, unul din cei mai cunoscuţi critici şi regizori TV din Bucureşti, a publicat, între altele un "Dicţionar cinematografic", în colaborare cu Bujor T. Râpeanu)

• După el – cu ochii închişi (Lalehet shevi aharav, titlu original: Dead Poets Society, S.U.A., 1989)

Pe un scenariu semnat de *Tom Schulman,* regizorul de filme de origine australiană *Peter Weir* ne oferă un film simplu, direct spre o mereu actuală problemă a tinerei generaţii: conflictul ireconciliabil între nevoia tînărului adolescent de a se afirma, de a-şi găsi un drum în viaţă – pe de-o parte, şi structurile rigide ale unui învăţămînt conservator – pe de alta. Într-un colegiu tradiţionalist din Vermont este transferat din Londra tînărul profesor John Keating. Valorilor educative consacrate la Vermont – Tradiţie, Disciplină, Onoare şi Excelenţă, scandează elevii într-un glas la începutul cursurilor – Keating le oferă alternativa unor principii de conduită intelectuală non-conformiste. El îşi întîmpină elevii cu versuri din Walt Withman, cu îndemnul latin *Carpe Diem,* provocîndu-i în cele din urmă să-şi investească inteligenţa, capacitatea de-a visa şi curajul într-o foarte romantică societate secretă – *Cercul poeţilor dispăruţi.* In dezbaterile de taină ale *Cercului* elevii dau frîu liber celor mai intime năzuinţe. Şi visul lui Neil Perry este să devină actor, iată el îl poate juca pe Puck din *Visul unei nopţi de vară* spre satisfacţia colegilor, a lui Keating, dar nu şi a părinţilor săi care nu privesc cu ochi buni "pierderea de timp" şi "înclinaţia spre exhibiţie" a copilului lor destinat – desigur unei importante cariere sociale. Început ca o dramă cu accente lirice, filmul evoluează în cele din urmă către un deznodămînt tragic. Moartea unui erou este totdeauna un ţipăt de alarmă: Lăsaţi-i pe copii să zboare, nu le tăiaţi aripile. Un scenariu solid, o foarte profesională îndrumare a interpreţilor, un actor de zile mari – *Robin Williams,* iată atu-urile acestei pelicule care îmbină într-o manieră neaşteptată interesul educativ cu exigenţele comerciale ale unui bun spectacol cinematografic.

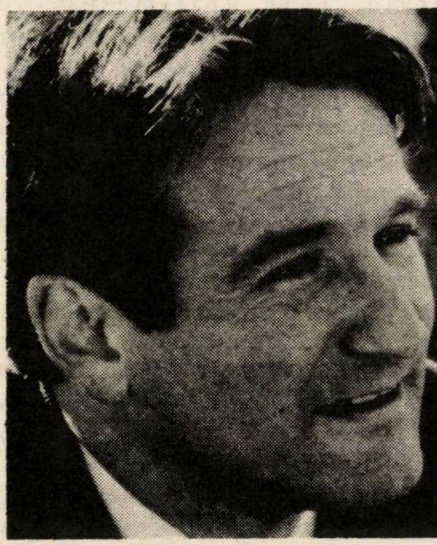

Robin Williams: de zile mari

• Cinema Paradiso (Titlul original: Nuovo Cinema Paradiso), Italia, 1988

Festivalul cinematografic de la Ierusalim din vara anului trecut s-a deschis sub semnul unei reîntoarceri nostalgice către cinematograful de altădată. Filmul se numea *Splendor,* regizorul era *Ettore Scola* – unul din maeştri cinematografului italian de azi. Fapt neobişnuit: un tînăr regizor, cunoscut doar pentru cîteva filme de televiziune, *Giuseppe Tornatore* realizase în aceeaşi perioadă pentru televiziunea italiană un film pe aceeaşi temă. Anul trecut, la Cannes, lovitură de teatru:

proiectat într-o variantă redusă, filmul lui Tornatore repurtează un succes-surpriză, confirmat şi de cîteva prestigioase premii. De aici – două nedumeriri. Una: de ce două filme pe aceeaşi temă, realizate în aceeaşi ţară, aproape concomitent? Comentatorii încearcă să explice această situaţie prin realitatea specifică a pieţii culturale italiene, ameninţată, mai mult decît oricare ţară din Europa Occidentală, de cancerul devastator al televiziunii. Şi a doua nedumerire: cum a reuşit filmul lui Tornatore să surclaseze opera unui regizor de autoritatea lui Scola? Prin ce? Dacă *Splendor* se concentrează asupra destinului unor oameni care şi-au făcut din cinematograf o meserie, opţiunea lui Tornatore vizează un univers mai amplu, cu implicaţii sociale mai profunde: eroii lui s-au format ca oameni la şcoala cinematografului. Într-un mic orăşel sicilian, Giancaldo, micul Toto descoperă în cabina de proiecţie a lui Alfredo un univers fascinant de umbre şi lumini care-l va marca pe viaţă. Un accident – pelicula flamabilă se aprinde stîrnind un incendiu ce mistuie bătrînul cinematograf. Devotatul Toto va reuşi să-l salveze pe Alfredo din flăcări. Alfredo orbeşte şi Toto îl va înlocui în cabina de proiecţie a noului cinematograf *Paradiso*. Peste ani, Toto – ajuns un renumit regizor de film – va reveni în orăşelul natal la înmormîntarea bunului său prieten Alfredo. Prilej de a retrăi – între zîmbete şi lacrimi, între nostalgii şi tristeţi – povestea tinereţii sale. Care este, de fapt, şi povestea tinereţii cinematografului. În rolul lui Alfredo – un actor de mare sensibilitate ajuns acum la apogeul carierei: *Philippe Noiret;* în rolul lui Toto – un copil expresiv bine condus regizoral, *Salvatore Cascio;* Toto adult – *Jacques Perrin.*

Toto descoperă viaţa

NOUA PREMIERĂ PE ŢARĂ CU:

★ SARALĂ FELDMAN ★

INO TOPER • MENORA ZAHAV • ELA LOTENBERG • SAMI GODRICH • LIANA HERMAN

ÎN MARELE ŞLAGĂR MONDIAL

★ «MIRALĂ DREIT A VELT» ★

COMEDIE MUZICALĂ ÎN 2 ACTE ŞI 8 TABLOURI

de A. GHERŞENZON

Prelucrat şi Regie: M. GRINSTAIN • Muzica: LIANA HERMAN

Decor: M. NORTMAN

Vineri 2.3.1990, ora 8.00	NATZERET — „Heichal Hatarbut"
Sîmbătă 3.3.1990, ora 8.00	TEL AVIV — „Beit Harishonim", Reh. Brener 14
Marţi 6.3.1990, ora 7.00	KIRIAT ATA — „Beit Hahistadrut"
Sîmbătă 10.3.1990, ora 8.00	BAT YAM — „Ramat Iosef"
Sîmbătă 17.3, ora 8.00	KIRIAT YAM — „Beit Hahistadrut"
Duminică 18.3, ora 8.00	IERUSALIM — „Gerard Bechar"
Luni 19.3, ora 8.00	RAMLE — „Heichal Hatarbut"
Sîmbătă 24.3, ora 7.30	HAIFA — „Beiteinu"
Duminică 25.3, ora 8.00	REHOVOT — „WIKS"

★

O vorbă care se potriveşte multora dintre noi. Poate chiar şi d-tale

Fatalistul

ISAAC BASHEVIS SINGER

Poreclele care se dau oamenilor în orăşelele mici sînt familiare şi fără pretenţii: Haimil "buricul", Iekel "prăjitura", Sarah "cumătra", Ghitel "raţa" şi multe altele. Dar, în micul orăşel polonez, unde venisem, tînăr profesor, auzisem vorbindu-se de un oarecare, numit Beniamin "fatalistul". Această poreclă mi-a stîrnit imediat curiozitatea. Cum s-a ajuns la denumirea de "fatalist" într-un orăşel atît de mic? Şi ce a făcut acest om ca să merite o astfel de poreclă? Secretarul Mişcării Tinerilor Sionişti, unde predam ebraica, fu acela care îmi povesti toată istoria. "Omul de care vorbim nu era un fiu al ţării. El venea de undeva din Curlanda. Sosise în acest orăşel în 1916 şi pusese afişe peste tot, anunţînd că este profesor de limba germană. Era în timpul ocupaţiei austriece şi toată lumea voia să înveţe germana. În Curlanda se vorbeşte germana şi Beniamin Schwartz – acesta e numele său adevărat – avea mulţi elevi de ambele sexe". Secretarul se întrerupse o clipă şi, arătînd cu degetul spre fereastră, strigă: "Priveşte, iată-l!"

Mă uitai spre fereastră şi văzui un om mic de statură, cu o pălărie melon pe cap şi o mustăcioară întoarsă ca un cîrlig, care de mult nu mai era la modă. În mînă, ţinea o servietă. "După plecarea austriecilor, continuă secretarul, nimeni n-a mai dorit să înveţe limba germană şi polonezii îi dădură lui Beniamin Schwartz un servici la Arhive. Oamenii îl solicitau adesea, cînd aveau nevoie, de exemplu de un extras de naştere. Avea un scris cam aiurit, învăţase poloneza şi devenise oarecum un fel de notar. În unele privinţe, era pentru noi "căzut din cer", spuse secretarul. În vremea aceea avea cam douăzeci de ani şi era celibatar. Tinerii din oraş aveau un club, unde se întîlneau şi, cînd o persoană mai cultă venea în oraş, era pentru noi o adevărată sărbătoare. El fu invitat la clubul nostru şi, în onoarea lui, am organizat o "serată specială" – cu "întrebări- răspunsuri". S-au pus biletelele într-o cutie şi el trebuia să scoată unul cîte unul şi să răspundă la întrebări.

Una din fetele care erau acolo, mai îndrăzneaţă, îi puse prima întrebare. Voia să ştie dacă el credea în Providenţă şi, în loc să răspundă în cîteva cuvinte, el vorbi o oră întreagă. Declară că nu crede în Dumnezeu, dar că totul este fixat dinainte, chiar cele mai mici bagatele. "Cînd mănînci o ceapă la cină, o faci pentru că trebuie să mănînci o ceapă. Dacă, mergînd, te împiedici de o piatră, era scris că trebuie să cazi". El se prezentă ca un "fatalist". Era scris că va veni în oraşul nostru, deşi aceasta avea aparenţa unui eveniment fortuit.

Vorbi multă vreme; totuşi se porni o discuţie: "dar hazardul, există?" întrebă un tînăr şi el răspunse: "Hazardul nu există". "Într-adevăr? întrebă un altul. Atunci pentru ce să mai lucrezi sau să studiezi? Pentru ce să înveţi o meserie, pentru ce să creşti copii? Şi pentru ce să fii sionist şi să militezi pentru crearea unei patrii pentru evrei?"

"Cum este scris în cartea destinului, aşa trebuie să fie" răspunse Schwartz. "Dacă este scris ca cineva să deschidă o prăvălie şi apoi să dea faliment, aşa trebuie să fie. Toate eforturile omului sînt predeterminate, liberul arbitru nu este decît o iluzie!"

Discuţia continuă pînă noaptea tîrziu şi din acel moment i se dădu numele de "Fatalist". Vocabularul cetăţenilor din oraş se îmbogăţi cu un nume nou.

Toată lumea ştia ce este un "fatalist", chiar şi ceauşul de la sinagogă şi paznicul ospiciului.

"Presupuneam că, după această «serată», oamenii erau sătui de aceste discuţii şi reveneau la adevăratele probleme ale timpului nostru. Chiar şi Beniamin spusese că nu era ceva, care se putea tranşa prin raţionament. *"Crezi ori nu crezi"*. Dar, nu ştiu de ce, pe toţi tinerii îi preocupa această problemă. Noi organizam reuniuni în legătură cu obţinerea certificatelor, pentru a pleca în Palestina sau se discuta despre educaţie, dar, în loc de a trata aceste subiecte, începeau să discute despre "fatalism". În acel timp, biblioteca noastră a achiziţionat un exemplar în idiş "Un erou al timpurilor noastre" de Lermontov, al cărui personaj principal, Peciorin, este "fatalist". Toată lumea a citit acest roman şi erau printre noi unii care voiau să-şi încerce norocul. Ştiam deacum ce era ruleta rusească şi unii ar fi jucat-o, dacă ar fi avut la dispoziţie un revolver. Dar nimeni dintre noi nu avea! Şi acum, ascultă bine şi fii foarte atent la ce îţi voi povesti. Printre noi era o tînără fată, Haiele Minz, foarte frumoasă, inteligentă şi foarte activă în mişcarea noastră. Tatăl ei, un om extrem de bogat, era proprietarul unui mare bazar din oraş. Toţi tinerii erau nebuni după ea. Dar Haiele era dificilă. Ea găsea totdeauna un defect la toată lumea; avea limba ascuţită, ceea ce germanii numesc "schlagfertig". Cînd i se spunea ceva, ea replica imediat cu o remarcă ironică şi caustică. Cînd o voia, ea putea să ridiculizeze oamenii într-un fel abil şi chiar batjocoritor.

Fatalistul se îndrăgosti de ea, nu mult după ce sosise în orăşel. Nu era chiar timid şi într-o seară se apropie de ea şi îi spuse: "Haiele, e scris că trebuie să te căsătoreşti cu mine; atunci de ce să mai amînăm inevitabilul?" El spuse aceste cuvinte cu voce tare, pentru ca toată lumea să audă; şi se iscă un tumult.

"E scris că trebuie să-ţi spun că eşti un idiot şi în plus mai ai şi o mare îndrăzneală; şi pentru că aşa este, ţi-o spun. Trebuie să mă scuzi, este scris în registrele cerului de un miliard de ani" spuse Haiele.

După puţin timp, Haiele se logodi cu preşedintele de la "Poale Zion" din Hrubieszov. Căsătoria mai întîrzia, pentru că tînărul avea o soră mai mare, deasemenea logodită şi trebuia să se mărite înaintea lui. Băieţii îi făcură reproşuri Fatalistului, dar el le spuse: "Dacă Haiele trebuie să fie a mea, ea va fi!" şi Haiele răspunse: "Voi fi a lui Ozer Rubinstein, nu a ta. Aşa vrea soarta!"

Într-o seară de iarnă, discuţia despre destin se înflăcără din nou şi Haiele declară: "Domnule Schwartz, sau mai curînd domnule «Fatalist», dacă cele ce spui le şi crezi, şi, dacă încă mai eşti dispus să joci «ruleta rusă», dacă ai avea un revolver, eu îţi propun un joc mult mai periculos!"

Vreau să precizez că, pe vremea aceea, calea ferată nu trecea prin oraşul nostru. Era la trei kilometri de oraş şi trenurile nu opreau niciodată. Singurul tren care trecea era Varşovia – Lvov. Haiele propuse Fatalistului să se întindă pe şine cu cîteva momente înainte de trecerea trenului.

"Dacă îţi este scris să trăieşti, vei trăi şi deci nu ai a te teme de nimic. Dar, dacă nu crezi în fatalitate, atunci..."

Noi am izbucnit cu toţii în rîs. Toată lumea era convinsă că Fatalistul va găsi un pretext pentru a se eschiva. Să te întinzi pe şine, însemna să te expui la o moarte sigură. Dar Fatalistul răspunse: "Este un joc asemănător cu ruleta rusească, dar un joc cere să fie şi un al doilea participant, care să rişte şi el ceva. Eu mă voi culca pe şinele căii ferate, cum propui; dar dumneata trebuie să faci un jurămînt solemn: dacă voi trăi, vei rupe logodna cu Oizer Rubinstein şi vei fi soţia mea".

O tăcere de moarte se aşternu în mulţime. Haiele era palidă, dar spuse: "Foarte bine, accept condiţiile".

"Dă-mi cuvîntul de onoare", spuse Fatalistul şi Haiele îi întinse mîna şi spuse: "Nu am mamă, a murit de holeră, dar jur pe sufletul ei că, dacă îţi vei ţine promisiunea, o voi ţine şi eu pe a mea. Dacă nu, adio onoare, pentru totdeauna!" Ea se întoarse spre noi şi mai spuse: "Sînteţi martori cu toţii. Dacă îmi voi călca jurămîntul, veţi avea dreptul să mă scuipaţi în obraz".

Pe scurt, totul s-a aranjat în seara aceea. A doua zi, trenul trecea ca de obicei lîngă oraşul nostru în jurul orei două, după amiază. La ora

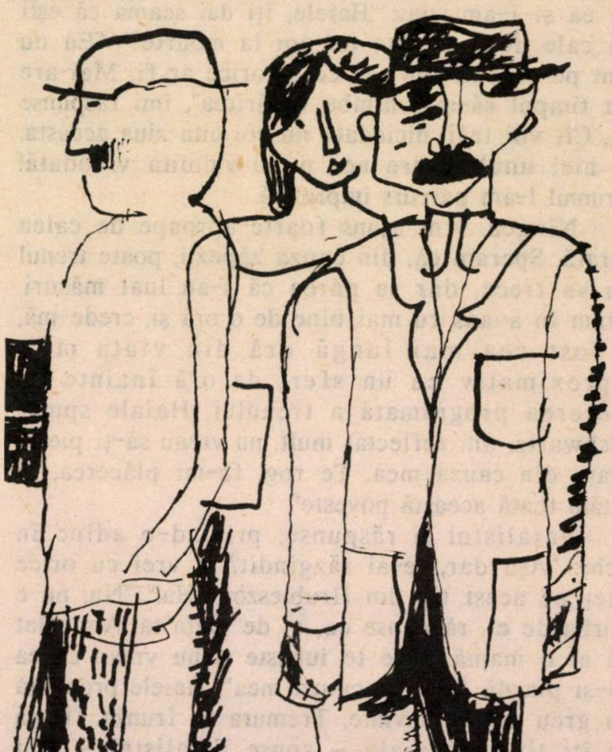

Ilustraţie de Adrian Lucaci

unu şi jumătate ne-am întîlnit cu toţii aproape de calea ferată şi Fatalistul urma să ne demonstreze dacă era într-adevăr fatalist şi nu un fanfaron. Am jurat cu toţii să păstrăm aceasta în secret pentru că, dacă s-ar fi aflat în oraş, s-ar fi iscat o serie de probleme.

Toată noaptea n-am putut măcar închide ochii şi, pe cît ştiu, ceilalţi nici pe atît. Cei mai mulţi dintre noi erau convinşi că Fatalistul va mai reflecta şi, în ultimul moment, va reveni asupra deciziei. Unii dintre noi propuseră să-l tragem cu forţa înapoi, îndată ce trenul va apărea sau cînd şinele vor începe să vibreze. Da, dar acest lucru era groaznic de periculos. Chiar acum, cînd povestesc doar, mă trec năduşelile.

A doua zi ne-am sculat toţi devreme. Mi-era imposibil să înghit ceva la micul dejun, atît mi-era de frică. Toată această poveste nu s-ar fi desfăşurat, dacă nu am fi citit cartea lui Lermontov. N-au venit toţi! Eram numai şase băieţi şi patru fete, printre care, bineînţeles, şi Haiele Minz. Era un frig ca de iarnă. Fatalistul, după cîte îmi amintesc, purta o haină subţire şi o caschetă. Ne-am întîlnit pe drumul din Zamosc, nu departe de oraş. "Schwartz, cum ai dormit astă noapte?" l-am întrebat pe Fatalist şi el îmi răspunse: "Ca în toate nopţile". Într-adevăr, nu puteam ghici ce simţea el, dar Haiele era palidă, de parcă ar fi avut febră tifoidă. M-am apropiat de ea şi i-am spus: "Haiele, îţi dai seama că eşti pe cale de a trimite un om la moarte?" "Eu nu sînt pe cale să fac aşa ceva, orice ar fi. Mai are tot timpul să-şi schimbe hotărîrea", îmi răspunse ea. Cît voi trăi, niciodată nu voi uita ziua aceasta. Şi nici unul dintre noi nu o va uita vreodată! Drumul l-am parcurs împreună.

Ningea. Am ajuns foarte aproape de calea ferată. Speram că, din cauza zăpezii, poate trenul nu va trece, dar se părea că s-au luat măsuri. Eram în avans cu mai bine de o oră şi, crede-mă, a fost cea mai lungă oră din viaţa mea. Aproximativ cu un sfert de oră înainte de trecerea programată a trenului, Haiale spuse: "Schwartz, am reflectat mult, nu vreau să-ţi pierzi viaţa din cauza mea. Te rog, fă-mi plăcerea, să uităm toată această poveste".

Fatalistul îi răspunse, privind-o adînc în ochi: "Aşa dar, te-ai răzgîndit? Il vrei cu orice preţ pe acest tip din Hrubieszov? Ha!" "Nu, nu e vorba de el, răspunse ea, ci de viaţa ta. Am aflat că ai o mamă, care te iubeşte şi nu vreau ca ea să-şi piardă fiul din cauza mea". Haiele pronunţă cu greu aceste cuvinte. Tremura ca frunza. "Dacă tu îţi ţii făgăduiala – spuse Fatalistul – sînt decis să mă ţin şi eu de cuvînt, dar cu o condiţie: să vă retrageţi puţin mai departe. Dacă mă obligaţi pe mine să mă retrag în ultima clipă, jocul s-a sfîrşit". Apoi strigă: "Toată lumea să se retragă la douăzeci de paşi". Aveam impresia că ne hipnotizează cu vorbele lui; am început să mergem. "Dacă cineva va încerca să mă tragă îndărăt – mai strigă el – îl voi apuca de manta şi va împărtăşi soarta mea". Am înţeles cu toţii cît de periculos putea fi!

Se întîmplă adesea ca persoane care încearcă să salveze pe cineva de la înec, să fie trase la fund şi să se înece şi ele. În timp ce noi ne retrăgeam, şinele începură să vibreze şi îndată auzirăm şuierul locomotivei. Începurăm să urlăm: "Schwartz, nu fă aceasta! Schwartz, ai milă de tine!"

Dar în timp ce noi strigam, el se întinse în toată lungimea sa pe traversele şinelor. Nu era pe atunci decît o singură linie ferată în acele locuri. Una din fete căzu leşinată. Eram convinşi că peste cîteva secunde vom merge să vedem un om tăiat în două. Nu pot să spun ce am îndurat în aceste cîteva secunde. De emoţie, sîngele îmi fierbea în vine. Exact în acel moment, auzirăm un scrîşnet teribil, însoţit de un zgomot surd şi trenul opri la distanţă de aproape un metru de Fatalist. Ca prin ceaţă, i-am văzut pe mecanic şi pe conductorul trenului sărind jos de pe locomotivă. Îndată, începură să-l înjure pe Fatalist şi cu forţa îl traseră de pe şine. Cîţiva din noi au fugit de frică să nu fie arestaţi. Eu am rămas unde mă aflam şi înregistram toată scena. Haiele se îndreptă fugind spre mine, mă cuprinse în braţe şi începu să plîngă. Nu era un plînset obişnuit, era mai mult, ca un urlet de fiară.

– Daţi-mi vă rog o ţigară. Nu mai sînt în stare să vorbesc. Am un nod în gît. Scuzaţi-mă.

Îi dădui secretarului o ţigară şi observai că tremura în mîinile sale. El aspiră fumul şi zise: "Iată toată istoria".

– Ea s-a căsătorit cu el? întrebai.

– Au patru copii.

– Cred că mecanicul a reuşit pur şi simplu să oprească trenul la timp, remarcai eu.

– Da, dar roţile erau doar la un metru de Fatalist.

– Aceasta v-a convins că există fatalitate?

– Nu, eu nu aş face un astfel de pariu nici pentru tot aurul din lume.

– El a rămas tot fatalist?

– Da.

– Şi ar mai fi în stare să rişte?

Secretarul surîse uşor:

– Da, dar nu pentru Haiele.

Traducere de ANA RABINOVICI
Kiriat Ono

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

DIVERTISMENT MUZICAL...

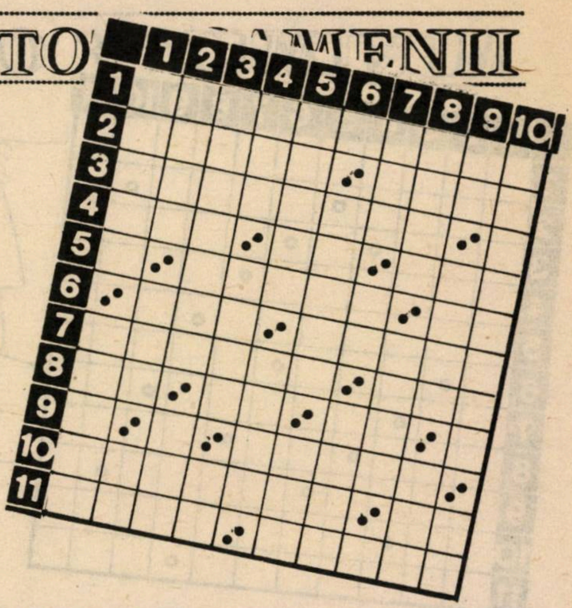

ORIZONTAL: 1) "Sonata Lunii" (Beethoven) 2) "Mărire ţie, Patria mea" (pl., M. Jora) – "Othello" (Verdi) 3) "Elixirul dragostei" (pl. Donizetti) 4) Introducere la "Camera copiilor (Mussorgski) 5) "Viaţa scurtă" (Manuel de Falla) – "Momente muzicale"! (M. Jora) 6) "Cîntecul Pămîntului" (fig. Mahler) – "Italiana" (masc., Mendelsson Bertholdy) 7) "Cocoşul de aur" (Rimski-Korsakov) – În haită! 8) Ursula Blecher – "Din viaţa mea"! (Smetana) – Epilog la "Don Carlos"! (Verdi) 9) "Ani de pelerinaj" (Liszt) 10) "Un american la Paris" (fem., Gershwin) – "Anotimpuri" (Vivaldi) 11) "Ce se aude de pe munte" (Liszt) – "Camera copiilor" (!) (pl. Mussorgsky).

VERTICAL: 1) "Muzica apelor" (Haendel) – "Ţara de piatră" (A. Vieru) 2) "Praga" (Mozart) – "Prizonierul" (Dallpiccola) – Miez de nucă! 3) "Fuga" (Bach) – Pentru 4) Reactor canadian – "Fluturi" (fig. Schumann) – Ultimele scene din "Ovidiu" (C. Nottara) 5) Botanist englez (1731 – 1793) – "Baletul cavalerilor" (Beethoven) 6) "În aer liber" (Bartok) – Orăşel în Nigeria 7) "Dugheana fermecată" (Respighi) – Participante la cros! – "Visuri de iarnă" (Ceaikovski) 8) "Moarte şi transfiguraţie" (R. Strauss) – "Prînzul" (Haydn) 9) Notă muzicală – "Suita în stil românesc" (C. Notarra) – "Ofrande" (sing. Varèse) 10) "Măşti" (Debussy) – "Privelişti moldoveneşti" (!)

Dicţionar: NRU, AITON, OTU

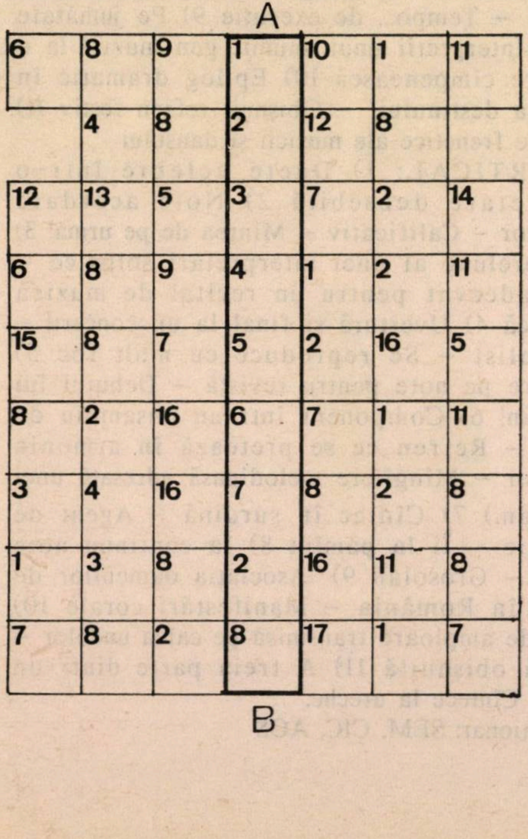

6	8	9	1	10	1	11
	4	8	2	12	8	
12	13	5	3	7	2	14
6	8	9	4	1	2	11
15	8	7	5	2	16	5
8	2	16	6	7	1	11
3	4	16	7	8	2	8
1	3	8	2	16	11	8
7	8	2	8	17	1	7

ARITMOGRIF MUZICAL

Înlocuind cifrele cu litere veţi obţine pe orizontal mai mulţi termeni muzicali iar de la A la B – ansamblu de instrumente muzicale.

COPERTĂ LITERARĂ
(5,5; 11)

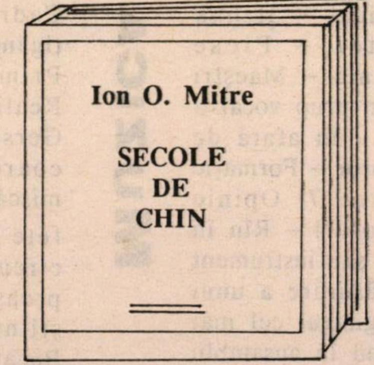

Aflaţi prin anagramare un scriitor contemporan şi una din operele sale

Dezlegările jocurilor din "Minimum", nr.35

De-ale navigaţiei...

Barca, asug, arca, cuter, rm, iaht, de, caravela, e, at, cii, uda, zop, z, aci, remorcher, bira, ot, re, r, star, san, ita, port,i, canoe, nave

Copertă literară

Mircea Săucan: "Manuscrisul de la Ciumaţi"

Anagramă

Serial – Israel

Una caldă...

Încinsă, foc, năduf, febră, frig, fel, tn, ou, amic, joi, cip, reţea, c, a, aburi, rău, roşu, bun, pl, e, i, sinceră, ruşine, ri, vin, mt, mina, prietenoasă

...Una rece!

Antarctica, perenă, aer, ape, alerga, tamm, mina, isu, t, ra, p, cartuşe, gi, ta, na, nea, mort, inert, arest, amor, li, dres, sa

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

MUZICA PENTRU TOŢI...

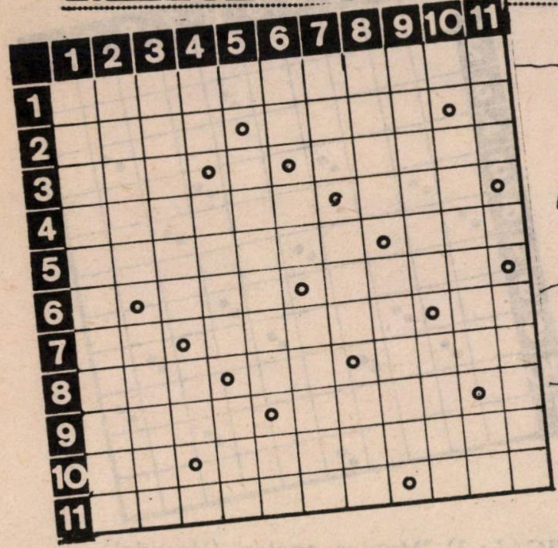

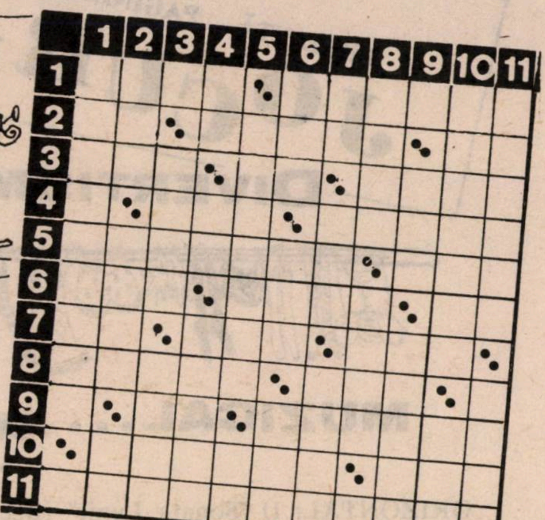

ORIZONTAL: 1) Instituţie de învăţămînt superior unde se studiază muzica 2) Termen folosit în muzică pentru numerotarea cronologică a lucrărilor unui compozitor – Semne convenţionale pentru reprezentarea grafică a înălţimii şi duratei sunetului muzical 3) Ostilă – Muzică şi dans de origine argentiniană 4) Operă a lui Verdi din 1844, după o lucrare a lui V. Hugo – Compoziţie muzicală cîntată la mai multe voci 5) A patra parte dintr-o notă muzicală întreagă – Partitură scenică ce revine unui interpret 6) "La diez" în notaţie literală muzicală – Munte şi trecătoare în Caucaz 7) Ecou de romanţă! – Picior de vers antic – Simon Melamed 8) Aici (pop.) – Primele două note! – Repetarea unui sunet 9) Instrument muzical de suflat, din alamă – Interval muzical care cuprinde 9 trepte 10) Două note acute! – Text succint al unui spectacol muzical (pl.) 11) Reprezentaţie muzicală, spectacol de varietăţi – Diviziunea principală a unei opere dramatice.

VERTICAL: 1) Persoană care acompaniază la pian un interpret 2) Compoziţie muzicală – Sunete muzicale înalte 3) Varietatea de manifestare a unui sunet muzical – Itzhak Bercovici 4) Sorin Schechter – Piese instrumentale sau compoziţii corale – Maeştri interpreţi 5) Executare de către un grup vocal a unei melodii la aceeaşi înălţime – În afară de concurs! 6) Înscrise în carnet! – Noroi – Formaţie muzicală alcătuiă din 9 persoane 7) Opinie exprimată la urne – Primele episoade! – Rîu în U.R.S.S. 8) Moment la care o voce sau instrument începe să cînte – Cadru de desfăşurare a unui spectacol muzical 9) Solişti cu registrul cel mai înalt – A duce 10) ...modo, judecînd în ansamblu – Pană 11) Rîu în toponimia spaniolă – Fără a mai scoate vreun sunet

Dicţionar: AIS, PSIS, ONA, RIO

ORIZONTAL: 1) Conservator de muzică – Sol minor într-o anumită interpretare 2) Pagini dintr-o simfonie! – Cunoscută formaţie pop – Unguent 3) La minor şi la major (pl.) – La orice orchestraţie! – Interpretare cunoscută la fluier (pl.) 4) Decor adecvat pentru "Cavaleria rusticană" – Nu sînt ce par a fi 5) Prezentate după dese repetiţii – Abreviaţie muzicală pentru "sempre" (mereu, tot timpul) 6) Băutură alcoolică – Spectacol desfăşurat sub bagheta unui maestru magician – Debut la revistă într-o notă obişnuită! 7) Un număr solo – Te situează la distanţă de sol – Focarele neştiinţei (sing.) 8) Efect obţinut prin percuţie – Tempo... de execuţie 9) Pe jumătate afon! – Interpreţii unui anumit gen muzial la o petrecere cîmpenească 10) Epilog dramatic în "Simfonia destinului" – Obişnuit refren festiv 11) Interprete frenetice ale muzicii şi dansului

VERTICAL: 1) Duete celebre într-o interpretare deosebită 2) Note acordate laureaţilor – Calificativ – Mintea de pe urmă! 3) Ecoul prelung al unei interpretări solistice – Cadru adecvat pentru un recital de muzică ţigănească 4) Uvertură şi final la un concert! – Prim solist – Se reproduce cu mult foc 5) Realizare pe note pentru revistă – Debutul lui Gershwin! 6) Component într-un ansamblu de coarde – Refren ce se pretează în armonia mişcărilor – Mîngîiere melodioasă adresată unei fete (Ban.) 7) Cîntec în surdină – Agent de circulaţie – Îi la pămînt 8) Ia continuu note proaste – Grosolan 9) "Asociaţia oamenilor de ştiinţă" în România – Manifestări corale 10) Bucată de amploare transmisă pe calea undelor – O gamă obişnuită 11) A treia parte dintr-un întreg – Cîntece la ureche.

Dicţionar: SEM, CIC, AOS

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ȘI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREȚURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ȘI SCHIMB

TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

Desen de C. TOPAN

...4 la citire,
3 aritmetică,
și dacă rămîn
repetentă
poate mă primesc
la Academie!...

★ ★ ★

GRAFO-LOGIE

David, Haifa – Firește că nu-mi place să-mi bîrfesc colegii de meserie, dar întrebarea pe care mi-o pui nu am dreptul s-o las fără răspuns. Ca orice activitate științifică – căci despre o știință este vorba! – și grafologia poate și este computerizată. Numai că "biletele" la care te referi sînt pur și simplu o reclamă, menită să te adresezi unei instituții care – contra unei sume de loc neglijabile – să-ți facă o analiză realmente serioasă. Nu ai observat adresa și numerele de telefon din respectivele "bilete"?! Cît despre scrisul tău, el indică o persoană vivace, nerăbdătoare, nervoasă fără a fi impulsivă, cu salturi amețitoare de dispoziție. Ai mari calități – inteligență, generozitate, aptitudini artistice și o mare capacitate sentimentală – pe care dacă ți le-ai disciplina (așa cum încerci din cînd în cînd!), te-ar duce la multe rezultate frumoase. Indiferent de vîrsta pe care o ai, și pe care nu o cred prea avansată, mai ai de lucrat asupra ta însuți.

S.B. – Bat Yam: Pur și simplu probabil că dintr-un motiv sau altul, scrisoarea ta nu mi-a parvenit, căci nu am obiceiul să nu răspund celor ce-mi scriu. Scrisul tău demonstrează, în primul rînd, foarte multă modestie, calitate rară și frumoasă, dar în care nu trebuie exagerat. Ai un caracter optimist, vesel chiar și o foarte serioasă tendință de risipă. Poate că doar în privința asta ar trebui să "te iei puțin la trei-păzește!", căci încolo, de ce ar fi nevoie "să te corijezi"?! Poate că marele secret al fericirii este de a ne împăca cu noi înșine, așa cum sîntem!

O blondă cu ochi albaștri din Paris – Ca să vezi pînă unde mi s-a dus buhul! – mă roagă să-i explic de ce este terorizată de visul unei caravane care înaintează fără sfîrșit și fără oprire prin deșert. Explicația o știe, de fapt, și ea însăși, dar nu a făcut legătura: munca pe care o face o apasă, o plictisește și în subconștient ar dori să facă altceva. Acum că își va înțelege visul, va trece și la acțiune?

TILL BUHOGLINDĂ

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ȘI SERVICI

timp de 17 ani de comerț

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIȚI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiționat, mașini de spălat, spălătoare de vase și cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

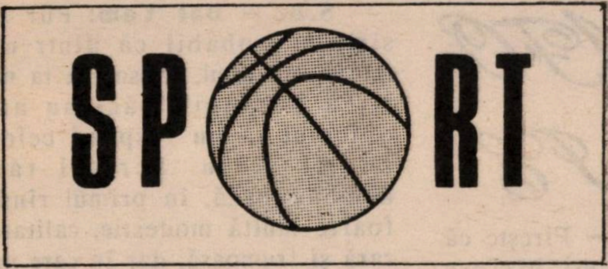

- Angelica Rozeanu, pensionară, bunică şi jucătoare (pasionată) de bridge din Haifa, fostă campioană mondială (de 17 ori!) la tenis de masă, se bucură astăzi, de "reconsiderare" în sportul românesc. De 30 de ani, de cînd plecase din România, era pusă acolo, total, la index. Nu se mai vorbea de ea, ca şi cum nici nu existase. Cînd nu se putea altfel, se scria că *"România a cucerit numeroase titluri mondiale la tenis de masă"*, dar nu se divulga de către cine. Culmea a fost că, atunci cînd prof. Emil Ghibu a alcătuit o istorie a sportului românesc, a trebuit să scrie că în proba de dublu, România a cîştigat campionatul mondial *"cu un cuplu din care făcea parte şi Ella Zeler-Constantinescu"*. Cine era cealaltă jumătate a cuplului, nu s-a pomenit. Acum, vechiul meu amic şi coleg de gazetărie sportivă Romeo Vilara restabileşte adevărul, în "Gazeta Sporturilor" din Bucureşti, dezvăluind tinerei generaţii de acolo existenţa unei Angelica Rozeanu, care a fost, cîndva, o glorie a sportului românesc. Mai bine chiar şi foarte tîrziu decît niciodată!

- Tot în "Gazeta Sporturilor", am citit ceea ce, de fapt, aflasem cu ani în urmă. Felul în care echipa "Viitorul" Scorniceşti, devenită mai tîrziu "F. C. Olt", a ajuns în divizia A de fotbal. Proaspăt înfiinţată, a cîştigat fraudulos meci după meci, în campionatul judeţean, promovînd în 1977, în divizia C. Din nou maşinaţiuni de culise şi, la sfîrşitul campionatului, în seria respectivă se aflau în frunte, la egalitate de puncte, Viitorul Scorniceşti şi Flacăra Automatica Moreni. Aceasta din urmă avea însă un goalaverage mult mai bun. Pentru a ocupa primul loc în serie, Viitorul Scorniceşti ar fi trebuit să cîştige ultima partidă, cea cu Electrodul Slatina, la scorul, practic imposibil, de 18 – 0. Dar, cînd partidul vrea, nimic nu-i poate sta în cale. Astfel că, în meciul cu pricina, flăcăii din Scorniceşti au cîştigat exact cu cît trebuia. Cu 18 – 0. Aşa au ajuns în divizia B, de unde, folosind aceleaşi mijloace dubioase, au trecut în divizia A, goalgetterul campionatului fiind tot unul de-ai lor. Un jucător cu nume parcă predestinat pentru a-i reprezenta pe cei din Scorniceşti: Şoarece!

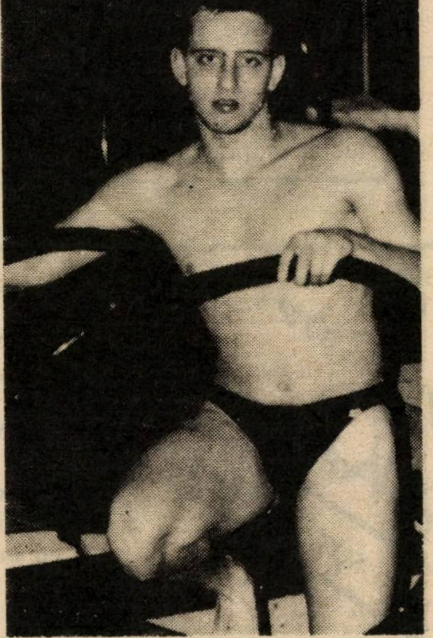

Înotătorul Sbarnaski, ole hadaş: sperăm să nu intre la apă

- Aliaua din Uniunea Sovietică aduce Israelului medici, ingineri, artişti şi... sportivi. Sportivi de performanţă şi chiar de mari performanţe. Recent, de pildă, a aterizat printre noi înotătorul Şimon Sbarnaski, care se numărase, în ţara lui de obîrşie, printre fruntaşii probei de 100 m. spate. Recordul său personal (57,24 sec.) este net superior recordului naţional al Israelului (58,34 sec.) deţinut de Aran Gromi. Şimon Sbarnaski a venit din Odessa. În 1987, a ocupat locul al treilea în Campionatul Uniunii Sovietice, cîştigat de campionul olimpic Igor Polianski. El susţine că, fiind evreu, n-a fost trimis în străinătate şi nu i s-a dat posibilitatea afirmării. Ce îşi doreşte, ca "ole hadaş"? Să se "cliteze" atît de bine încît să reprezinte Israelul la Jocurile Olimpice de la Barcelona!

- Miodrag Belodedici a fost, pînă acum vreun an, una din "stelele" fotbalului românesc. Se săturase însă... şi, cînd n-a mai putut, deşi sîrb de origine, a şters-o "englezeşte" în Iugoslavia. Unde s-a legitimat la "Steaua Roşie" din Belgrad. Românii n-au vrut, bineînţeles, să înghită hapul şi au anunţat clubul belgrădean şi federaţia iugoslavă că nu-s dispuşi să-i acorde transferul. Fără de care nu avea drept de joc. Antrenorul de la "Steaua", Iorgulescu, a plecat la Belgrad, pentru a-i promite cîte-n lună şi în soare, ca să se întoarcă, dar Belodedici nu s-a lăsat convins. A venit însă revoluţia şi, dintr-odată, Belodedici a fost privit cu alţi ochi. Federaţia română s-a grăbit să-i trimită (prin fax!) consimţămîntul de transfer, iar Belodedici, gentil, a anunţat că, dacă clubul "Steaua Roşie" din Belgrad nu va avea nimic împotrivă, e gata să joace în echipa României la Campionatul mondial din Italia.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

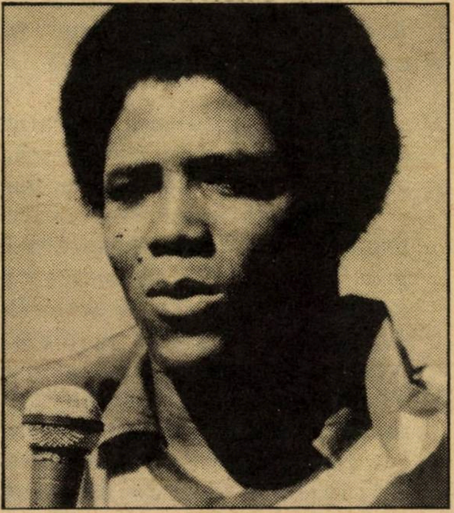

Antrenorul Maturana: o fi destul de matur ca să răspundă de viaţa jucătorilor?

• Apropo de campionatul mondial de fotbal. Încă nu se ştie dacă, pînă la urmă, selecţionata Columbiei, calificată în dauna reprezentativei Israelului, va participa la turneul final din Italia. Campionatul ligii naţionale columbiene a fost întrerupt, din noiembrie 1989, de cînd a fost asasinat arbitrul Ortega. Pentru necesităţi de "Toto" unul oficial şi altul "la negru", echipele joacă între ele, amical. Dar fără jucătorii din lot. Nu de mult, cîţiva dintre jucătorii şi antrenorul Maturana au fost ameninţaţi cu moartea, de către o organizaţie misterioasă, care se declară potrivnică puterniculului "cartel al drogurilor". Deocamdată, lotul columbian se antrenează într-un cantonament, la Barranquilla, ca într-o adevărată fortăreaţă, păziţi de 300 (!) poliţişti. Plus helicopterele de rigoare...

G. MODEANU

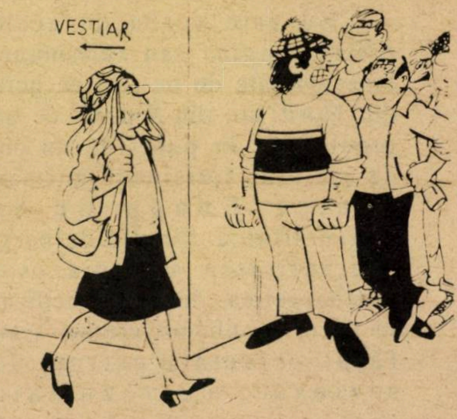

— Arbitrul încă n-a ieşit de la vestiar!

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.

• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

•

GRATUIT!!!
- **ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI**
- **FLORILE DIN SALON**
- **BUCHETUL MIRESEI**
- **O PÎINE MARE**
- **TORT TRIPLU ETAJAT**
- **FILMARE VIDEO**

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 28 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

SĂNĂTATEA ÎN CONDICUŢĂ

Nu este vorba de acele pietre magice sau talismane, binecuvîntate de nu ştiu ce guru din Nord sau din Sud. Ci de un produs pus la punct de un om de ştiinţă, fizicianul german Dieter Knapp de la Universitatea din Heidelberg. Specialitatea acestuia este bioenergetica, domeniu medical în care, în ultima vreme, s-au făcut cercetări extrem de serioase, cu rezultate concretizate în materiale şi aparate destinate să regularizeze energia corpului omenesc.

Knapp a pornit de la considerentul că ceea ce ne înconjoară emite vibraţii. Organele noastre, constituite din celule, traversate de un slab curent electric, sînt ele însăşi generatoare de cîmpuri electromagnetice. Or, în mediul înconjurător, există numeroase cauze de indiferenţă – linii de înaltă tensiune, computere, emiţătoare de televiziune, etc. – ale căror efecte asupra corpului sînt încă puţin cunoscute. În mod sigur, ele sînt la originea a numeroase disfuncţii organice. Aceste cîmpuri sînt "citite" de organism care le păstrează în memorie.

De aci, *"Vita-card"*, o carte de identitate sau condicuţă, constituită dintr-un aliaj special – deocamdată secret! – care produce o radiaţie măsurabilă prin electrografie; acţionează ca un regulator, la fel ca acele în acupunctură. Purtată la piept, "cartea" determină, după numai o oră, o modificare de energie sensibilă. Experienţele efectuate la clinica universitară din Heidelberg au evidenţiat efectele benefice ale acestui "talisman" ştiinţific.

EROS BAT YAM VĂ INVITĂ SĂ ÎNŢELEGEŢI CĂ SEXUL ESTE IMPORTANT, SEXUL ESTE O PLĂCERE!!!

EROS
Bat Yam
P.O.B. 3074
Micud 59000

LA DISPOZIŢIA DVS. SUTE DE PRODUSE PENTRU MĂRIREA PLĂCERII ŞI REZOLVAREA PROBLEMELOR SEXUALE

• Prezervative • Vibratoare • Produse excitante • Afrodisiace • Produse pentru bărbatul care termină repede • Noi tipuri de aparate masaj • Casete albastre • Reviste de sex • Un produs nou, revoluţionar pentru bărbaţii impotenţi – AL. KESHEL.

Cu seria AL. KESHEL nu trebuie să te bazezi pe noroc. Oferă o erecţie completă în orice loc şi în orice timp doreşti; posibilităţi senzaţionale de prelungire şi lărgire a organului sexual; acţionează pe principiul vacuumului. Este potrivit pentru probleme de impotenţă şi erecţie redusă. Bărbatului puternic (în intimitate) – posibilitatea de a fi şi mai puternic!

Alăturaţi-vă miilor de clienţi mulţumiţi din toată lumea.

Luaţi legătura, încă astăzi, cu noi şi vă vom trimite acasă o broşură de informaţii detaliate.
În SERIA AL. KESHEL, patru sorturi 330 – 420 şekeli.
PRIMIM VISA, ISRACARD, EUROCARD ŞI DINERS
VORBIM IDIŞ, GERMANA, ENGLEZA, EBRAICA
BAT YAM, Sderot Haatzmaut 67, Migdal Nahum (Pasaj B.L.L.) lîngă Maţeva;
Tel. 03-863705
Deschis: Duminică-Joi: 9,30 – 13,30; 15 – 20
Vineri: 9,30 – 14,30
Pentru expediţie directă la domiciliu cu un curier: 03-863705
Pentru corespondenţă: EROS Bat Yam, P.O.B. 3074, Micud 59000
10% reducere pentru cei care aduc prezentul anunţ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

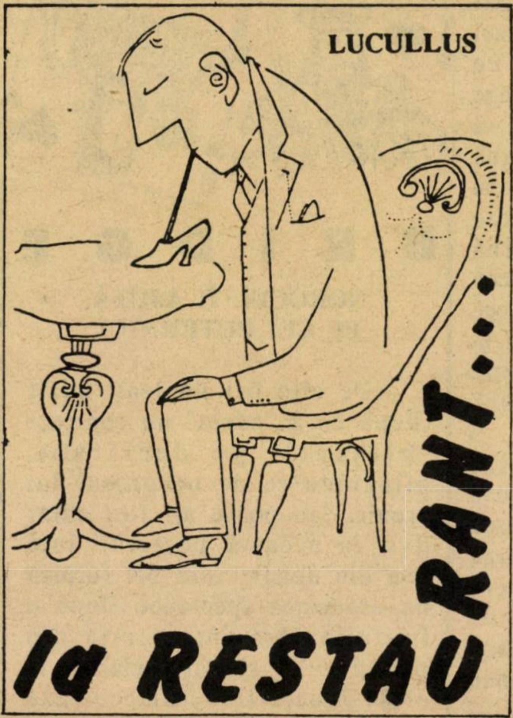

KAMIN

Rh. Rabi Akiva 4
Ierusalim (Tel. 02-234819).
Deschis 11 a.m. - 12 noaptea.
Sîmbătă 13 a.m. - 12 noaptea.
Se primesc toate cărţile de credit (Visa, Isracard, etc. etc.)

– Să nu te duci la Kamin, mi-a spus d-rul Leon Volovici, istoric literar de felul lui şi colaborator al lui "Minimum".

– De ce?

– Fiindcă n-o să găseşti loc.

L-am ascultat (e un om pe ale cărui informaţii se poate conta) şi am reţinut o masă telefonic. Cînd am ajuns la *Kamin* (numele înseamnă, da, da, cămin şi vine de la un *cheminée* cît se poate de *british* aflat în local), singura masă neocupată era a noastră. În rest, plin ochi.

...Am sărit peste felul I, deoarece fusesem avertizat că feliile de pîine neagră (şi nu albă ca-n restaurantele conduse de ageamii) însoţite de unt lucrat (bine) cu anume ierburi, ce se servesc în aşteptarea mesei, sînt gustoase şi suficiente. Avertismentul fusese întemeiat.

Cercetînd lista, am comandat un antricot în sos de piper, carevasăzică specialitate franţuzească. Deşi (observaţie pe care am întîlnit-o şi în cronica gastronomică a unui confrate, mi de pare de la "Jerusalem Post") antricotul n-a fost destul de moale pentru mine, trebuie să recunosc că de gustos fusese categoric gustos (şi mare, să nu te plîngi de meschinăria patronului). Sosul, fin, fin, era dintr-acelea care te îndeamnă să crezi că viaţa merită a fi trăită. Ca garnitură, un cartof la cuptor, foarte bine făcut, şi foarte bine venit pe frig (mi-a amintit de admirabilii cartofi făcuţi de mama în iernile copilăriei mele); şi tot ca garnitură, o porţie de conopidă care nu mă interesează (cîte bordeie, atîtea obiceie) dar căreia partenera mea i-a dat o înaltă apreciere.

Venind vorba de partenera mea, ea a comandat o porţie de *solă* (pasiunea ei în toate incursiunile noastre gastronomice). O porţie de *solă* cu sos de muştar şi anghinare. Peştele a fost gătit aşa cum se cuvine, iar sosul (încă odată vorbesc despre sosuri) mi s-a părut delicios: simţi mîna unui bucătar atent la nuanţe.

Trecînd la deserturi, precizez că eu am luat o îngheţată de vanilie cu sos caramel, în vreme ce partenera mea (care nu înţelege rostul îngheţatei pe vreme de iarnă, ceea ce nu e de mirare, întrucît n-a mîncat niciodată *morojnaia*, pe stradă, la Moscova) a cerut o *mousse* (să scriu *musă?)* de ciocolată. Îngheţatei n-am să-i reproşez nimic, iar *musa* era, dacă se poate spune aşa, "plină" de ciocolată: simţeai că, aşa cum se întîmplă la bunele cofetării elveţiene, bucătarul nu s-a zgîrcit cu bucăţelele de *Tobler*.

La sfîrşit, văzînd nota de plată, am tresărit (ca Minimum): 52 de şekeli pentru amîndoi (inclusiv o bere şi un Sprite). Şi am înţeles de ce găseşti atît de greu o masă la *Kamin*. Aici, aşa cum spun franţujii, avem de-a face cu un excelent "raport între calitate şi preţ". Asta, la bani mărunti, vrea să spună că: restaurante unde se mănîncă bine, mai găseşti în Israel, nu puţine; restaurante care nu jupoaie pielea de pe tine, la *heşbon*, iarăşi, mai găseşti, de ce să mint; însă restaurante unde cele două însuşiri, calitatea I-a şi preţ "plăcut" să se întîlnească sub acelaşi acoperiş, găseşti, vai!, mai încet.

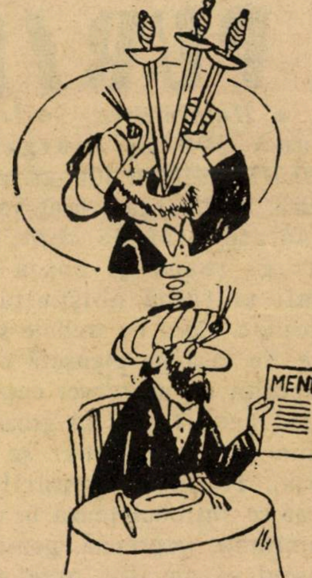

Desen de Gh. Chiriac

● BULĂ

Profesoara le cere copiilor să exemplifice de ce "mama e numai una".

Popescu: Cînd sînt bolnav, mama mă îngrijeşte cu multă atenţie. "Mama e numai una!"

Ionescu: Mama mă ajută la pregătirea lecţiilor. "Mama e numai una!"

Bulă: Cînd vin acasă de la şcoală, flămînd, mama îmi spune: Vezi că în frigider sînt nişte chifteluţe. Eu deschid frigiderul şi spun: "Mamă, e numai una!"

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• REŢETE DE PURIM

YLANA

• *Humîntaşen:* Se freacă spumă 300 gr. margarină GOLDBAND cu 100 gr. zahăr pudră. Se adaugă 1 praf vanilie, jumătate praf de copt, 1 ou întreg, zeama şi coaja unei lămîi şi făină obişnuită, cît cuprinde. Coca nu trebuie să fie tare. Se lasă pe planşetă o oră, acoperită cu un şervet curat. Se întind apoi 2 – 3 foi groase de 4 mm. şi cu 1 pahar se scot forme rotunde. Resturile de aluat se întrebuinţează la urmă, frămîntate împreună, pentru ca aluatul să nu aibă prea multă făină şi să nu se întărească. Pe fiecare rondea se pune umplutura care ne place mai mult: cu nuci, zahăr, coajă de lămîie şi un albuş, cu dulceaţă, cu mac, etc. Se formează triunghiuri care se lipesc cu grijă şi se ung cu gălbenuş de ou. Se coc la 180 grade pînă ce se rumenesc uşor. Dacă nu le ungem cu ou, le presărăm cu zahăr pudră.

• *Chek marmorat:* Se freacă 200 gr. margarină cu 150 gr. zahăr şi 4 gălbenuşuri. Se adaugă coaja rasă de la o lămîie, 3 linguri lapte şi 1 linguriţă praf de copt. Se bat albuşurile spumă cu 2 linguri zahăr şi se amestecă uşor cu compoziţia de mai sus. Se unge gros cu margarină o tavă lunguiaţă de chek şi se toarnă 80 la sută din compoziţie. În rest, se adaugă 1 linguriţă cacao şi 1 linguriţă apă. Se toarnă compoziţia de cacao peste cea din tavă în zig-zag şi se coace la început la 200 grade, apoi la 180 grade, pînă ce chekul este gata. (În total, cca. 45 minute). Cînd e copt se lasă cca. 3 minute cu uşa cuptorului deschisă, apoi se scoate din formă şi se lasă să se răcească complet. Cine vrea pudrează chekul cu zahăr sau îl acoperă cu o glazură de ciocolată.

• *Tort "Felicia":* Se freacă 6 gălbenuşuri cu 6 linguri zahăr, 6 linguri cacao, 2 linguri făină din care una OSEM. Se bat albuşurile spumă tare şi se amestecă cu compoziţia de gălbenuşuri. Se unge gros cu margarină tava mare a cuptorului, se pune compoziţia şi se coace cca. 25 minute. Cînd e gata, se taie de două ori pe lungime, obţinînd trei blaturi lungi. Separat se face o cremă din: 3 ouă întregi bătute cu 5 linguri de zahăr, pe foc mic. Cînd începe să se îngroaşe se ia jos de pe foc şi se amestecă cu 200 gr. unt proaspăt frecat în prealabil cu 1 lingură zahăr pudră, 4 linguri cacao şi puţin coniac, după gust. Se ung blaturile răcite, se aşează unul peste altul şi se ornează cu frişcă, nuci caramelizate şi ciocolată rasă.

BRIDGE

NOROCUL ÎI AJUTĂ PE CEI PUTERNICI

De cîte ori nu l-aţi auzit (după ce a "căzut" un contract "blindat") pe declarant, plîngîndu-se de nenorocul lui cronic. Sau poate aţi fost chiar dvs. în această postură?! Iată una din donele care pot furniza un asemenea spectacol. După o licitaţie fără intervenţie din partea E-W, sînteţi declarant la 3NT. Jucaţi IMP, ambele axe sînt în zonă. Atacul este 5 de Cupă, şi iată situaţia efectivă:

Q J 7 5
4
K J 10
K Q J 4 3

N
W E
S

K 9 2
A Q 10
A Q 9 5
8 5 2

Cum jucaţi ca să efectuaţi contractul contra oricărei distribuţii adverse?

PAUL WEINSTOCK

O mască, de Purim şi de tot anul. Masca aceasta, sub care se ascund nu numai duşmani ci şi "prieteni" de-ai noştri, sinceri foc, – pe noi nu ne înşeală. Ai să rîzi, nu!

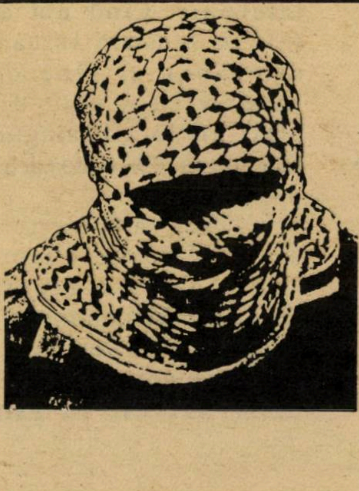

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

BULĂ S-AR PUTEA SĂ MOARĂ, HUMORUL, ÎNSĂ, E BINE SĂNĂTOS

Cîteva lozinci de pe străzile Bucureştiului:

"Cine-a învăţat la ruşi/ nu gîndeşte ca George Bush".

(Aluzie la preşedintele Ion Iliescu, care şi-a făcut studiile de inginer în U.R.S.S.)

*

"Iliescu şi Brucan/ nu renunţă la ciolan".

(Lozincă a Partidului Naţional-Ţărănesc, condus de Corneliu Coposu)

*

"Co-po-su/ vrea-o-su!"

(Contra-lozincă a Frontului Salvării Naţionale)

*

Şi încă vreo cîteva – pentru Front:

"Voi sînteţi studenţi/ D'ăia repetenţi!"

*

"Ţărăniştii de import/ Să se ducă la export!"

*

...Şi împotriva Frontului:

"F.S.N. = Frontul Salvării Nomenclaturii"

*

"Iliescu reales/ la al XV-lea congres!"

*

"Ceauşescu, nu fi trist/ Iliescu-i comunist!"

*

"Olé, olé, olé/ Frontul ăsta ce mai e?/ P.C.R.!

VIVIANE ROSENTHAL
Haifa
(după o călătorie la
Bucureşti)

LABORATOR ★
DENTAR
ÎNNOIRI DE PROTEZE ŞI
ORICE REPARAŢII
EXPRES
IERUSALIM ★
STR. ŞMUEL HANAGID 8,
LA INTRARE
TEL. 02/432192 – 432694

O MENTALITATE PE BANCA ACUZĂRII!

Israelienii originari din România se lamentează că nu sînt reprezentaţi în forul legislativ al ţării cu toate că reprezintă, ca mărime, a doua grupare etnică.

Cauza acestui dezinteres politic mi-o explic prin mentalitatea română ce ne-am adoptat-o în galut. Sîntem apreciaţi pentru că nu căutăm să ne impunem cu forţa, fiind înţelegători, răbdători şi supuşi. Pentru noi "şeful are totdeauna dreptate", iar în ce priveşte conducerea treburilor ţării, admitem că "schimbarea domnilor este bucuria nebunilor"...

Mentalitatea română caută ordinea şi un şef căruia să i se supună. Imaginea prefigurată în cartea lui Pacepa arată un întreg mecanism social pus la dispoziţia unui singur om.

Legionarii doreau un sistem totalitar "ţara şi căpitanul", dar au fost înlăturaţi de un general, Antonescu, care şi-a impus dictatura ţării. Apoi puterea străină a impus românului dictatura proletariatului şi materialismul dialectic, românul idolatrizîndu-le.

Au fost şi evrei români care şi-au părăsit credinţa şi au participat activ la acest proces.

Apoi, după ce treaba a fost făcută, evreii români au fost daţi afară şi au emigrat în Israel ori aiurea.

Românul şi-a primit un dictator român cu un aparat de dictatori români. Mai mult, acesta a proclamat că nimeni nu este patronul "adevărului comunist", deci că există "un adevăr românesc", ori altfel spus "dictatura română întronează minciuna sa".

Copil fiind, adoram pisica, mai ales cînd ea se căţăra pe mine şi mi se încolăcea pe grumaz. Tata m-a avertizat să mă feresc. Au fost cazuri cînd pisica şi-a sugrumat stăpînul.

În mod asemănător, omul propulsat de mentalitatea română ca dictator absolut, s-a urcat pe grumazul naţiunii, sufocînd-o, pînă ce, în disperare de cauză, aceasta l-a doborît la pămînt, stîrcindu-l.

Acum, românul are de gînd să arunce la gunoi materialismul dialectic şi dictatura proletariatului. Dar mentalitatea sa? Va rămîne aceeaşi? În acest caz lumea va căuta o nouă ideologie şi un nou dictator, iar lucrurile se vor repeta.

Pentru mine, evreul israelian, mentalitatea aceasta este imorală, căci nu respectă preceptul biblic "nu-ţi fă chip cioplit". Acest precept se află în "Tora scrisă" care, pentru evreu, n-are valoare fără "Tora nescrisă", în care se interpretează cele scrise în funcţie de loc şi timp. Ori interpretarea în cazul de faţă este "nu idolatriza pe cineva sau ceva".

Dictatorul cu puteri depline a ajuns să creadă că el este o personalitate ce se naşte odată

POŞTA

la un mileniu. Dacă românul va învăţa din experienţa sa amară şi nu va mai accepta şefia necriticabilă, atunci se va putea spune că, într-adevăr, Ceauşescu a fost un om mare.

Alevai să fie aşa.

ROBERT SCHWARTZ,
Azor

SCRISOARE DESCHISĂ DOMNULUI HIMMELFARB

Domnule Himmelfarb, am citit în ziarul "Viaţa Noastră" al cărui director sînteţi, opinia dumitale că judecarea lui Ceauşescu şi a soţiei sale nu a fost conformă cu principiile democraţiei şi că ar fi vorba de un asasinat. De altfel, afirmaţia nu e originală, ai preluat-o de la doi avocaţi francezi, intervievaţi de televiziunea franceză.

Ca exemplu de judecare democratică, ai dat procesul lui Eichman. Dar, întreb:

– cum a fost adus Eichman în Israel? A fost extrădat sau furat? Democratic?

– sau, cum a fost adus în ţară Vanuunu? Democratic? ...Şi aşa mai departe.

De fapt, ce este democraţia? ...Din punctul meu de vedere, o relativitate, fiecare interpretînd-o după cum îl taie capul şi cum îi convine... Am să-ţi reamintesc definiţia democraţiei: "Formă de organizare politică a societăţii care proclamă principiul că puterea emană de la popor şi trebuie exercitată de popor".

Ce a cerut poporul român? "Moarte tiranului"! După execuţia tiranului, întreg poporul român a urlat de bucurie. Poporul a cerut, s-a împlinit voinţa poporului. Democratic, nu? ...Şi apoi, să nu uităm: în România a fost război civil, Domnule Himmelfarb! Oare nu cunoşti legile războiului?

Îţi recomand şi totodată îţi urez ca pe viitor să dai dovadă de mai multă competenţă şi mai mult profesionalism, să aplici dictonul răposatului Lenin, "învăţaţi, învăţaţi, învăţaţi", să-ţi faci autocritica, să-ţi iei angajamente concrete... na, că n-am scăpat nici eu de reminiscenţele trecutului.

ARISTIDE MIRCEA
scriitor, Haifa

MINIMUM, LASĂ-TE DE POLITICĂ

Regret că trebuie să plagiez titlul scrisorii adresate revistei "Minimum" nr. 34 din 1.1.1990, de cititorul George Ghiora-Galeczki din Köln, Germania. Dar îmi dau totala adeziune la ideea din titlu.

Nu am o părere prea bună de politică, şi în special de modul cum ea se desfăşoară în Statul Israel! Am fost educat într-o mişcare de tineret sionistă, cu un anumit drum şi ideal. Am crezut sincer, cu toată naivitatea vîrstei şi spre regretul meu am fost deziluzionat de conducători! *Ideea* sionistă nu poate fi alterată, dar inconsecvenţa unora care aleg profesiunea de politician şi alunecă pe panta interesului personal, mă dezgustă.

Din toate publicaţiile de limba română am ales pe Minimum şi continui să fiu un cititor fidel al acestei reviste şi tare n-aş vrea să mă înşel din nou.

De aceea vă rog şi eu să continuaţi pe drumul pe care l-aţi început.

BENY BAR-IOSEF
Haifa

DR. BACALU

În cursul călătoriei mele prin Italia, am avut ocazia să citesc în revista dvs. pe luna noiembrie 1989, între altele, şi articolul "Medicii şi-au sărbătorit 40 de ani de la terminarea facultăţii" de Dr. Otto Bacalu.

Deoarece articolul cuprinde unele inexactităţi, mă grăbesc a vă scrie de aici, înainte de întoarcerea în ţară, pentru a restabili realitatea.

Se afirmă în articolul mai înainte menţionat că "sîntem prima generaţie de medici evreo-români după oribilul război mondial..."

Or, în anii de după 23 August 1944 şi pînă în 1948, nenumăraţi evrei am absolvit facultatea de medicină, după ce ne-am reîntors de la muncă.

Printre ei, ca exemplu, dau cîteva nume de absolvenţi ai anului 1945: Nicuşor Cajal, despre care pomeniţi în altă parte a aceluiaşi număr din noiembrie, Nelu Laurian, fost şeful secţiei O.R.L. a Spitalului Hasharon din Petah Tikva, Alecu Eskenasy, Leon Pantzer, Amos Herbstein, Petrică Grosu şi alţii.

Dr. I. BERNTHAL
Petah Tikva

VĂ SCRIU DIN IAŞI

...În anii de întuneric şi oprimare am simţit nevoia să exprim prin mijlocirea versurilor ce gîndeam cînd domnea arbitrarul, inechitatea şi sălbăticia legii pumnului. Le-am scris pe foi volante, le-am trecut pe curat în carnete pe care nu le purtam cu mine, nici nu le-am ţinut acasă; eu sînt în vîrstă, dar cei trei copii şi nepoţii ar fi avut de suferit dacă "cerberii" securităţii ar fi găsit la mine scrise astfel de producţii "subversive".

Să fie slăvită ziua care mi-a dat posibilitatea să le recit fără frică. Bine că am apucat această zi binecuvîntată, să pot arăta aceste versuri la lumina ei, fără nici o teamă!

CONSTANTIN IURAŞCU
Iaşi

▷

POŞTA

Iată cîteva spicuiri din bogata producţie a corespondentului nostru de la Iaşi:

Vechea dilemă filosofică: Ce-a fost mai întîi – OUL sau GĂINA: *Tot nu s-a lămurit pricina/ În chestia: OUL sau GĂINA?/ Dar de un timp, în era nouă/ Sînt lipsă amîndouă!;* Multe magazine alimentare din Iaşi au nume de zeităţi: Diana, Mercur, Fortuna, Minerva, Neptun: *La magazine, ce fason/ Contradictoriu eu discern:/ Pe firme, zei – un Pantheon –/ La mărfuri: un curat Infern;* Pe splaiul Bahluiului există complexul alimentar "Avram Iancu": *Nume de prestigiu dar o spun pe şleau:/ Mărfuri prea puţine, de-aia mă consum;/ Că-mi aduc aminte cîte se găseau/ Cînd scria pe firmă: Iankălă Avrum.";* După apariţia scrisorii deschise semnate de cei 6 foşti demnitari (Mănescu, Brucan, etc.): *Nişte personagii din culise/ Ne-au avertizat cu ton candid:/ "Poţi expedia scrisori deschise/ Dar expeditorii se închid!"*

Dr. C. Brad, Dűren, Germania (am comunicat autorului în cauză dorinţa dvs. de a primi cartea lui); *Arthur Kremer*, Holon (date privind viaţa şi activitatea lui Ştefan Voitec, leader social-democrat în tinereţe, apoi conducător al Partidului Comunist, se pot obţine, credem, adresîndu-vă revistei *Magazin Istoric*, Intrarea Ministerului nr.2, parter, Bucureşti, sect. I, cod 70100; redactor şef: Cristian Popişteanu); *Luiza Regenbogen*, Haifa (da, da, aveţi dreptate: noul ambasador al României la Paris, Al. Paleologu, este nu numai un distins critic literar şi, mai nou, prozator, ci şi un umanist autentic, străin de şovinisme şi primitivism, un amic al creativităţii poporului evreu); *Marcu Iancovici*, Kiriat Motzkin (puneţi versurile în sertar, ca să vă bucuraţi de ele în familie şi, în schimb, trimiteţi-ne... zău că e mai bine... corespondenţe scurte şi concrete privind viaţa noastră cea de toate zilele); *Hari Shoshany*, Ramat Hanasy (o epigramă în chip de *Întrebare*, adresată ministrului Ezer Weizman: *Cînd herutnic, cînd stîngist/ Ca pilot gîndirea-i trează:/ Astăzi este socialist/ mîine unde-aterizează?/* ...şi cîteva versuri pe marginea Revoluţiei: *"Scînteia" astăzi este stinsă,/ De cea mai aprigă furtună;/ Pe vremuri, ea a fost încinsă/ Cu foale pline de minciună./ Ziarul care i-a luat locul/ Va face tuturor hatîrul,/ Că în sfîrşit veni sorocul,/ Să reapară "Adevărul"!/); Bernard Solomonovici*, Kiriat Motzkin (a. un distih, adresat conducătorilor lumii, de ieri şi de azi: *Ori la Yalta, ori la Malta/ spuneţi una, faceţi alta"/;* b. un calambur: *Benedicţiunea Papei: "Urbi et Gorbi"); Robert Schwartz*, Azor (eseul este de bună calitate, meritînd lumina tiparului; problema e, cum desigur ştiţi, că fiind o lucrare de amploare se pune chinuitoarea problemă a spaţiului); *Iulian Marcovici*, Rehovot (spaţiul nu ne îngăduie să publicăm fragmentele din carte, dar, împreună cu dvs. recomandăm cititorului lucrarea "Istoria culturală a prostiei omeneşti" de Ráth-Vegh Istvan, apărută la Editura Ştiinţifică din Bucureşti în 1969; se află acolo fel de fel de întîmplări din trecut care te duc cu gîndul la aberaţiile vremii noastre); *Carol Aron*, Ness Ziona (din relatarea dvs. simpatică despre adunarea organizată de vestitul C.D.E. în anii '50, reţinem ideia esenţială – la care subscriem – cum că, aşa cum arată istoria, sioniştii au fost clarvăzători)

Moshe Frimu, Tel Aviv; *George Bar-On*, Rishon Le Zion; Prof. *Victor Franc*, Haifa; *Paul Kuntz*, Beer Sheva; *Ştefan şi Ruxandra Lichi*, Lancaster, P.A., U.S.A.; *Dr. Monica Brătulescu*, Ierusalim; *Av. Anişoara Tutuleanu*, Bucureşti; *Claude Katz*, New York; *Dr. I. Lustig*, Ierusalim; *Dr. Iosef Marcu*, Ramat Aviv – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi pe curînd.

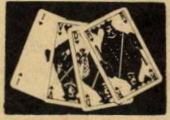

Dezlegarea la Bridge Norocul îi ajută pe cei puternici

Sud are 2 levate de Cupă (din atac) şi 4 levate de Caro. Are nevoie deci de 3 levate în culorile negre şi cel mai simplu se pare că ele se pot cîştiga în Treflă... Se pare, dar aţi luat în consideraţie 4 Trefle cu As şi 10 în Est? Cînd veţi trece prin Asul de Treflă, Est va întoarce Cupă, va prelua a patra Treflă şi un nou atac de Cupă va "termina" contractul. Consideraţi efectul unei *Pici* din Nord către Rigă. Dacă Asul de Pică este în Est şi Est îl joacă, totul este terminat pentru apărare. Dacă Asul de Pică este în West, un nou atac de Cupă din West nu este periculos. Dacă apărarea nu cîştigă levata de Pică, vom începe să jucăm Trefle şi facem cel puţin 9 levate sigure. Iată dona în întregime:

Q J 7 5
4
K J 10
K Q J 4 3

A 10 8 6	N	4 3
J 9 7 5 3	W E	K 8 6 2
8 7 3	S	6 4 2
6		A 10 9 7

K 9 2
A Q 10
A Q 9 5
8 5 2

CLEPSIDRA

Turism

Jacob Popper, scriitor; de la München; la prieteni

Radu Cosaşu, scriitor; cu soţia; de la Bucureşti; la rude

Henri Zalis, critic literar; de la Bucureşti; la rude

Stan Vlad, ziarist; de la Bucureşti; la rude

Mihai Alexandru, economist (fost ministru adjunct la Ministerul Culturii); de la Bucureşti; la rude

Expoziţie

"Evreii din România în zilele Revoluţiei"; fotografii de Doron Bacher; text de Sarah Ariel; la Beth Hatefutsoth, Ramat Aviv

Decese

N. Ralea, administrator de teatru; la Bucureşti; în urma unei grele maladii. Director administrativ al Institutului de Teatru şi Cinematografie din Bucureşti, în anii '50-'60. N. R. a condus apoi, avîndu-l ca director pe Radu Beligan, treburile administrative ale "Teatrului de Comedie" şi "Teatrului Naţional" din Bucureşti.

L. Kalustian, ziarist, născut în 1908 (a fost redactor la presa antifascistă dinaintea celui de-al II-lea război mondial: *Adevărul, Facla, Azi, Lumea românească*, etc.)

Alexandru Tatos, regizor.

Norbert Schmetterling, cu soţia, *Lidia*, olimi hadaşimi pot fi găsiţi la adresa: Rh. Bialik 121/3, Beer Sheva 84308

Jean Zaharia, Ploieşti – Montevideo, întors în Israel, domiciliat în Kiriat Ata, Sde Boker 21/16, tel. 04-444599, îşi caută rudele şi prietenii.

De vînzare căţea Schnautzer, corcitură, dresată, condiţii avantajoase. P.O.B. 10526, Natzeret Illit.

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

...Şi, bineînţeles, nu uitaţi: indicaţi numele şi adresa exactă a persoanei din România pe care o abonaţi la *Minimum*.

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

● ERATA ●

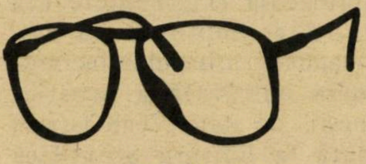

La nr. 35, din februarie a.c. la pag.6, col. II-a, par. II, r. 3-5, se va citi: "Dar ea se constituie în exemplu şi îndemn pentru întreaga ţară şi reprimarea ei este condamnată cu energie ...etc".

La pag 12, col. I (explicaţia la foto Voican), par. I, r. 2-3-4, se va citi: "a organizat filmarea execuţiei".

La pag. 49, col.I, par. 7 (Răspundeţi la întrebări, r. 4-5, se va citi: "Nopţile domnişoarei Mili".

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Opera poetică eminesciană integrală într-un singur volum bibliofil!
MIHAI EMINESCU
POEZII

EDITURA VICTOR FRUNZA vă pune la dispoziţie opera poetică eminesciană integrală, strînsă într-o singură carte de xx+752 pagini.

Preţul volumului EMINESCU, POEZII, cuprinzînd opera integrală a celui mai mare poet al românilor: 140 DM. Pentru USA, Canada, Australia: 72 US$ + porto.

Volumul poate fi comandat pe adresa: EDITURA VICTOR FRUNZĂ, Postbox 1457, DK-8220 Brabrand. Cartea se achită la primire, expediindu-se contra ramburs. Se mai poate achita şi în avans printr-un money order sau mandat poştal internaţional.

Prietenii din Israel deplîng încetarea din viaţă a lui *Iosef Mihalovici* (Holon), personalitate remarcabilă a originarilor din Săveni, soţ, părinte şi bunic admirabil, – şi transmit Lidiei, soţie, Bathiei şi Elias, fiică şi ginere, Danei şi lui Zarry, nepoţi, cele mai sincere condoleanţe.

H. O. R.
O ADRESĂ NOUĂ
O adresă de civilizaţie şi cultură
Str. Ianai, 3
Tel Aviv
Tel. 5466502

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

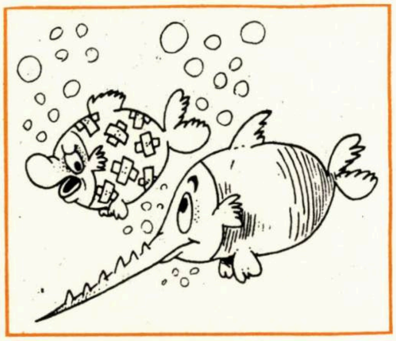

PEŞTII

LUNA MARTIE

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Şi ghinioanele sînt trecătoare. Chiar dacă pentru moment vi se par catastrofe. Privind lucrurile cu puţină detaşare, veţi constata că nimic nu-i pierdut şi că totul se va relua ca înainte, mai bine ca înainte. Mai multă activitate fizică nu strică.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Lună prielnică afacerilor, dar nu şi romanelor sentimentale. Încercaţi să procedaţi ca atare şi evitaţi întîlnirile noi. Insistaţi, însă, în domeniul norocului. Atenţiune la zilele de joi!

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Apropierea primăverii vă ameţeşte şi vă face să vă pierdeţi obiectivitatea. Mai puţină nervozitate, mai puţină nerăbdare. Ceea ce aşteptaţi, se va împlini, dar nu imediat. Jucaţi la Lotto 15 – 23 – 27.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Aparenţele de rutină ale perioadei sînt înşelătoare. Exact în această perioadă vă aşteaptă o întîlnire decisivă în care, dacă vreţi să aveţi tact, aţi putea să schimbaţi în bine direcţia vieţii. Neplăceri de sănătate în perspectivă; menajaţi-vă!

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Ultimele luni de griji şi frămîntări v-au copleşit. Este cazul să vă luaţi imediat un concediu, să vă odihniţi mult, să schimbaţi locurile şi oamenii. Luna aceasta aţi putea, în sfîrşit, să încercaţi să jucaţi la loterie.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Răbdarea v-a fost răsplătită, dar nu triumfaţi prea zgomotos. Succesul face mulţi geloşi. Şi nu daţi prea multă atenţie micii trădări a persoanei iubite. Se va întoarce mai supusă decît altă dată. Tot ce este legat de cifra 3 vă aduce noroc.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Depăşită fiind alarma falsă în privinţa sănătăţii, puteţi să vă concentraţi asupra planurilor de viitor. Vă aflaţi pe un drum bun, care vă poate oferi roade bogate. Cu o condiţie: insistaţi. Chiar în ciuda insucceselor temporare şi aparente.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Timpul nu este potrivit pentru afaceri. Un mic accident vă va scoate, de altfel, pentru o perioadă din activitatea curentă. Prilej nimerit pentru a analiza relaţiile pe care le aveţi cu oamenii şi a constata că nu toţi cei care o pretind, vă doresc într-adevăr binele.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Luna aceasta merită să încercaţi orice şansă vi se arată şi, dacă nu, măcar să jucaţi la Lotto, la Toto, la Loterie. Vă aflaţi sub semnul banului şi ocazia nu este chiar atît de curentă. O întîlnire neaşteptată vă va aminti lucruri neplăcute, dar nu-i daţi prea multă atenţie.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Farmecul dumneavoastră personal face ravagii. Din nefericire, nu toate cuceririle sînt de durată şi este bine să vă înarmaţi cu multă prudenţă pentru a o alege – spre cultivare – numai pe cea mai trainică. Zi norocoasă: miercuri. Îmbrăcaţi luna aceasta albastru.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Nu credeţi că tot ce zboară se mănîncă. O persoană născută în zodia Gemenilor nu vă doreşte binele şi poate să vă influenţeze viitorul. Feriţi-vă! Încercaţi să nu vă asumaţi obligaţii noi.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

O lună aflată sub semnul succesului. Din toate punctele de vedere. Încercaţi să nu vă afişaţi victoriile. Ar putea să strice unor relaţii importante. Numere norocoase: 6 – 9 – 15.

VARIAȚIUNI PE O TEMĂ DIN "WILHELM TELL"

DE DARIAN

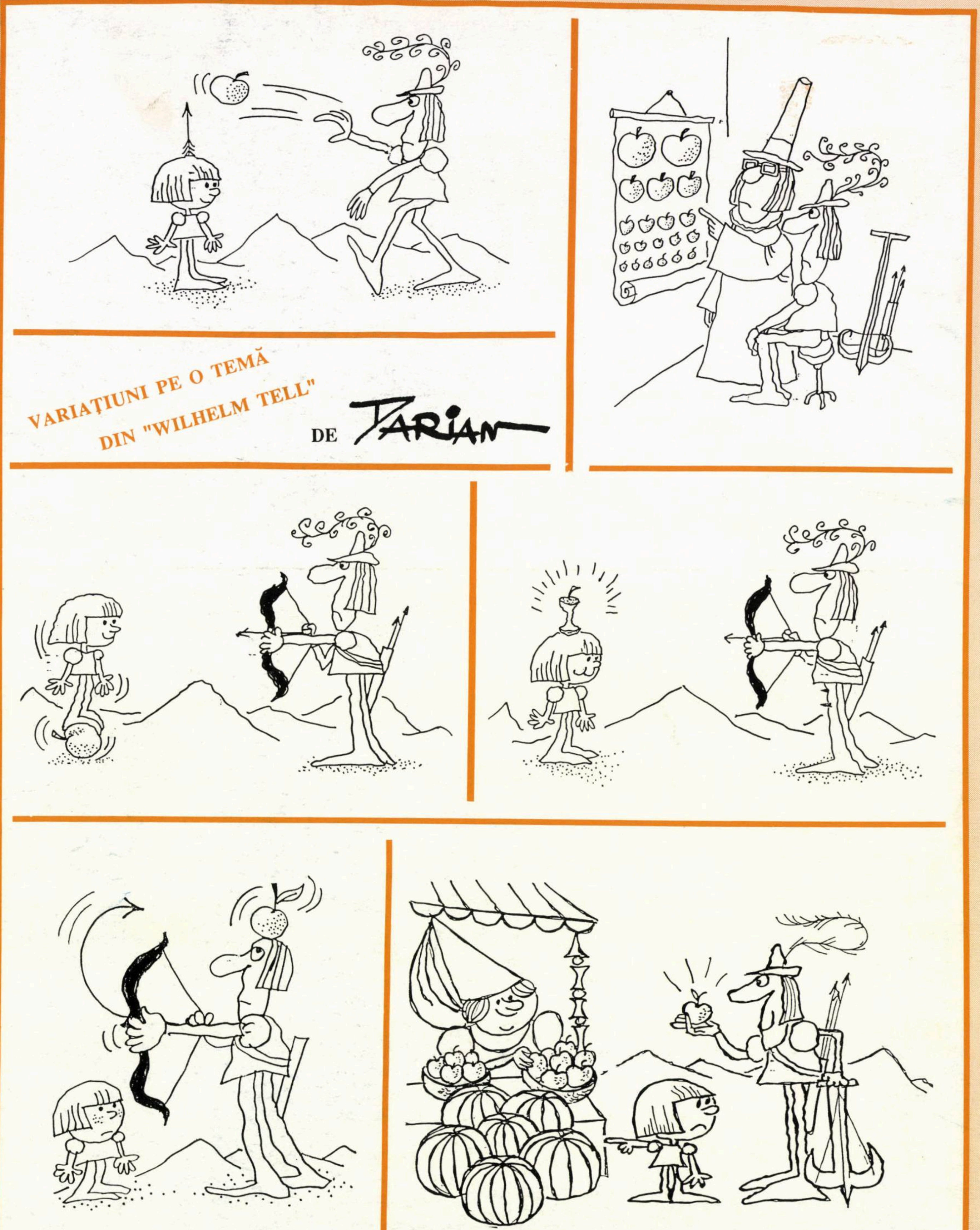

minimum

ANUL IV
NR.37
APRILIE
1990
•
6.90 ŞEKELI

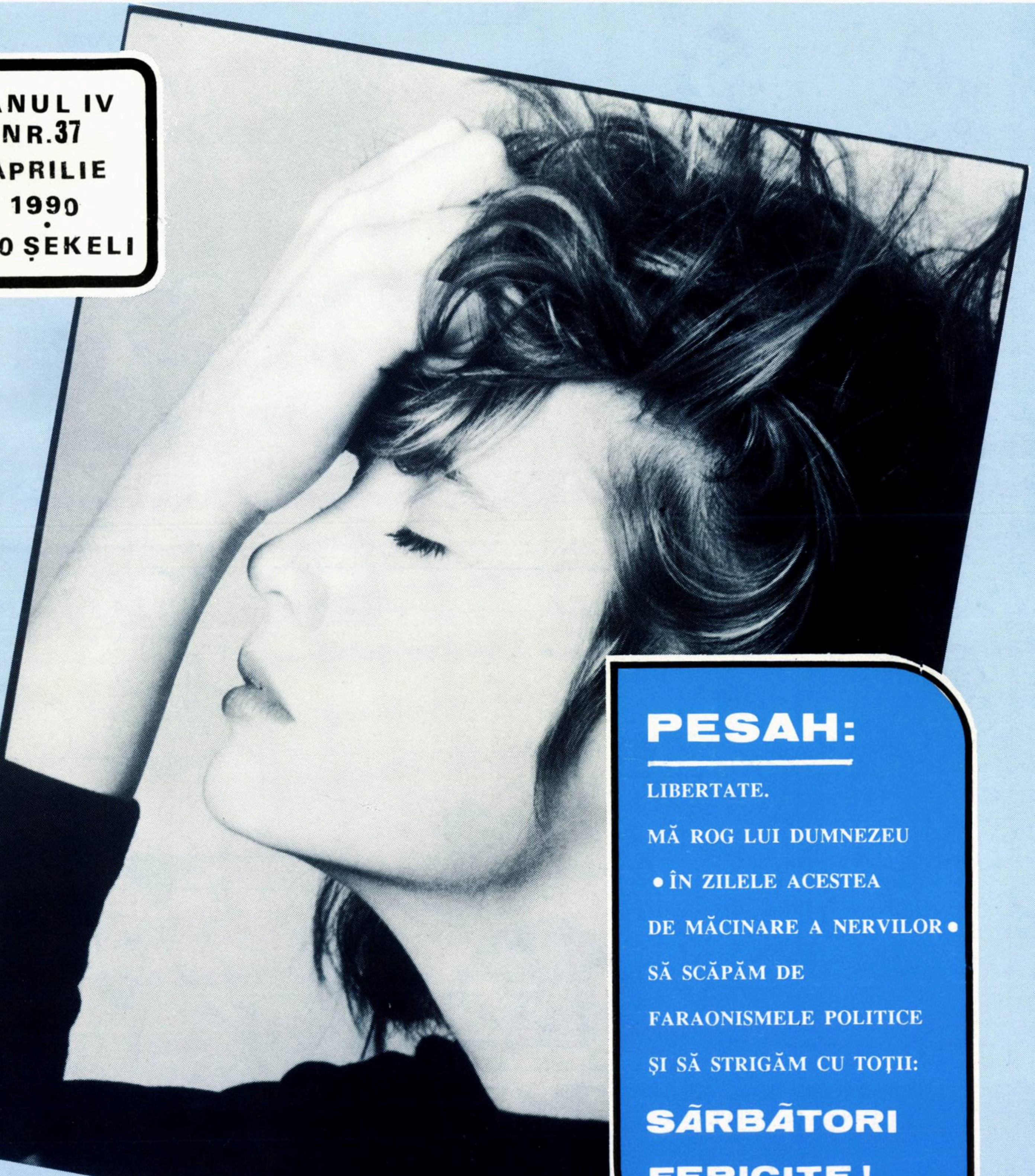

PESAH:

LIBERTATE.

MĂ ROG LUI DUMNEZEU

• ÎN ZILELE ACESTEA

DE MĂCINARE A NERVILOR •

SĂ SCĂPĂM DE

FARAONISMELE POLITICE

ŞI SĂ STRIGĂM CU TOŢII:

SĂRBĂTORI FERICITE!

LIVADARU

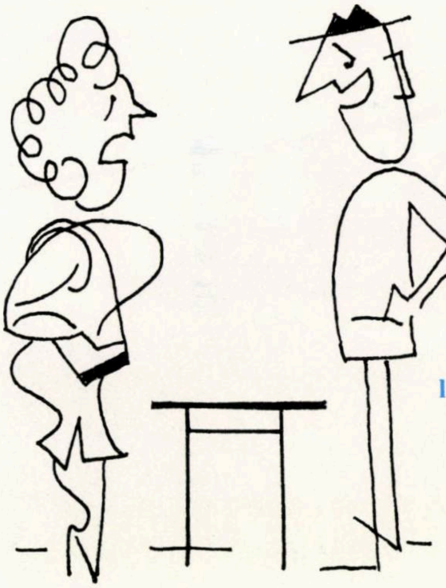

– Mi-ai promis că astăzi luăm masa în oraş.
– Şi cu ce o ducem?...

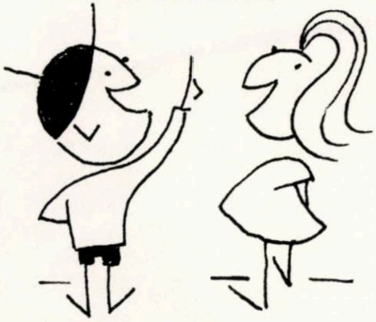

– Le spunem că au şedinţă la şcoală şi noi vedem banda cu Ciciolina!

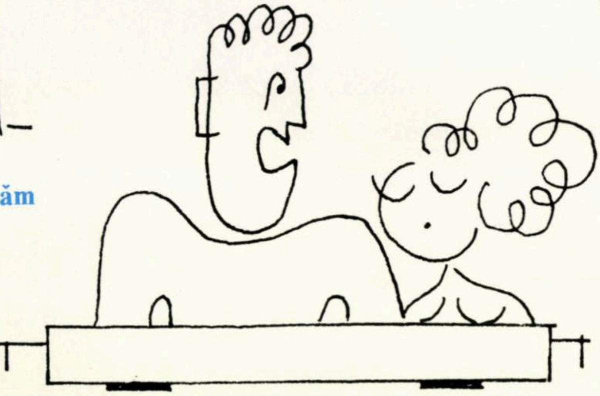

– De ce m-ai dus că eşti fecioară?

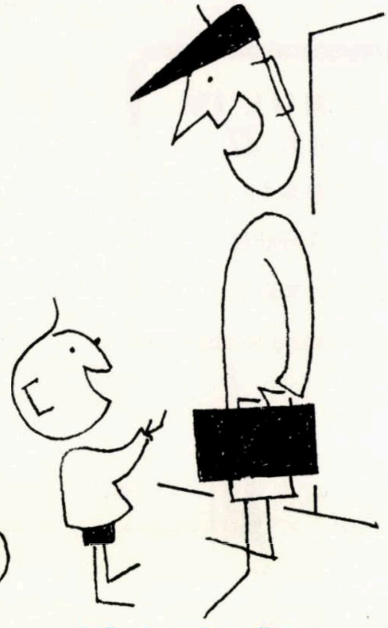

– Mămica zice că la prînz ţi-a pregătit o farsă! De-abia aştept să gust şi eu!

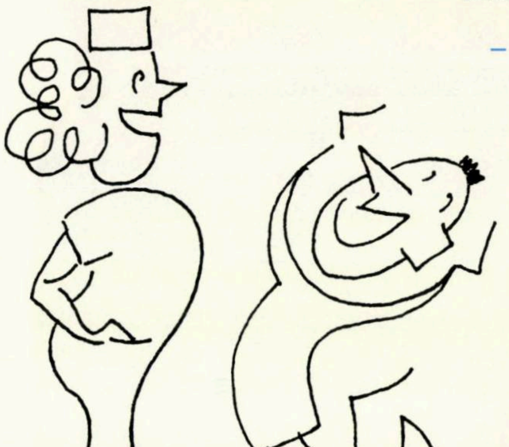

– Ai un băiat!
– Uraaaaa...
– ...Şi trei fetiţe

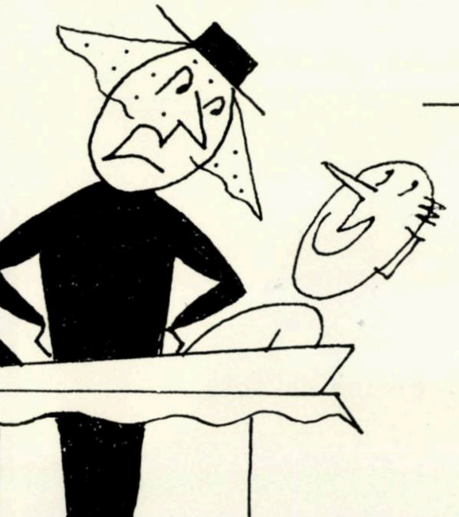

– Cum, n-ai murit!?...

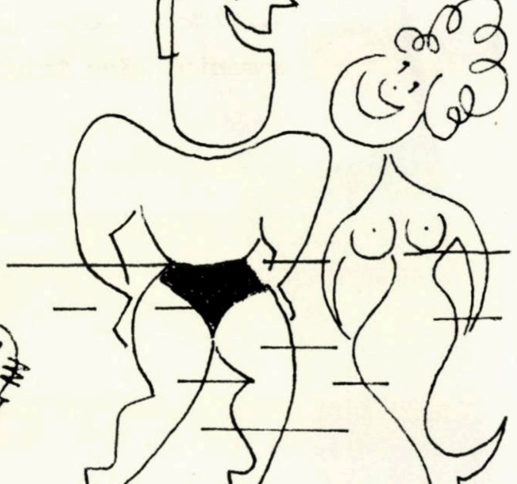

– Cînd te fac un rock?

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

– De data asta populaţia pare mai indiferentă, mai apatică la tîrgul pentru formarea noului guvern. Nu că insolenţa şi mercantilismul de care dau dovadă partidele religioase ar desgusta-o mai puţin decît în trecut, dar acum e convinsă că schimbarea sistemului electoral nu mai poate fi amînată mult timp. Era poate necesar să se repete acest tîrg oribil pentru ca toate conştiinţele să strige: Aşa nu se mai poate! Sistemul electoral trebuie schimbat cel puţin în aşa fel încît să facă imposibil şantajul partidelor mici iar un Peres sau oricare alt lider numit să formeze guvernul să nu mai fie nevoit să facă plecăciuni la curţile rabinice sau la Vaticanurile partidelor laice cu cîte numai doi,trei deputaţi.

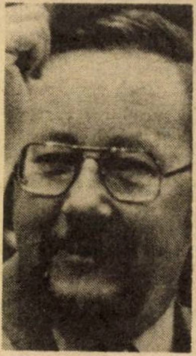

Landsbergis

– Fragila independenţă a Lituaniei e pusă la un examen greu. Ciudat e că severul examinator este însuşi Mihail Gorbaciov, adică omul care de fapt a deschis – prin Perestroika sa – drumul spre independenţa ţărilor baltice şi poate şi a altor popoare din imensitatea sovietică. Acum, în momentul cînd trimitem revista la tipar, se pune întrebarea dacă el va folosi forţa pentru a distruge această independenţă. In cazul acesta, cum o va putea justifica? Nu se ştie. Nu se ştie fiindcă Lituania nu e Cehoslovacia din 1968, Gorbaciov nu este Brejnev şi fiindcă sîntem în anul de graţie 1990.

Gyula Horn

– Se deschid vechi răni româneşti. Cea a Ardealului a şi început să sîngereze. La propriu. Au fost morţi şi răniţi la Tg.Mureş. E dificil de stabilit acum dacă aceste violenţe sînt instigate de la Budapesta sau de iredentişti locali. Primul ministru al României a acuzat guvernul maghiar. Dar nu-i exclus ca totul să fie o consecinţă a marasmului şi derutei politice care domnesc azi în România. Vedem doar cum, zi de zi, apar acolo formaţiuni politice extremiste – de la cele de un grotesc desuet pînă la unele de tip fascist absolut. Nimeni nu crede că acum se joacă destinul Transilvaniei. Totul arată că în joc este însăşi soarta societăţii româneşti.

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

«NO EAST, NO WEST, ISLAM IS BEST»

În discursul ţinut la vîrful islamic din oraşul Taef, în urmă cu opt-nouă ani, regele Khaled al Saudiei a chemat discipolii profetului să se unească împotriva Israelului, pentru recucerirea Palestinei, unde evreii – după teoria musulmană – nu sînt decît nişte intruşi, încheind cu cuvintele: *"jur să adun toţi musulmanii pentru victoria Islamului"*.

Dacă statele din lumea liberă, interesate în livrările de petrol, dacă Uniunea Sovietică stalinistă, nu ar fi sprijinit politica extremistă a arabilor, dacă şahul Persiei nu ar fi dat dovadă de slăbiciune, lăsîndu-l în viaţă pe Homeini, ca apoi acesta să-i ia lui viaţa, mişcarea islamică nu ar fi avut curajul să ameninţe atît Israelul, cît şi liniştea întregii lumi şi să silească popoarele civilizate să suporte "avîntul" islamic.

Sloganul lor *"nici răsărit, nici apus, Islamul este cel mai bun"* se propagă prin crimă, prin minciună, prin şantaj, prin negarea, înjosirea şi umilirea civilizaţiei din lumea liberă; sloganul condamnă toate formele laice de guvernămînt, atribuindu-le Satanei.

În urmă cu cîţiva ani, o carte de medicină apărută în Anglia, a fost arsă în cadrul unei festivităţi, la un congres al medicilor din ţările musulmane, desfăşurat la Istambul, deoarece sublinia superioritatea ştiinţei occidentale. Participanţii la congres (medici şi oameni de ştiinţă musulmani) şi-au exprimat satisfacţia faţă de arderea cărţii, prin aplauze.

La începutul acestui an, a avut loc la Paris procesul unor musulmani învinuiţi de diverse atentate şi jafuri efectuate în 1986, în care au fost ucise 13 persoane şi 250 rănite. Unul din condamnaţi a strigat în timpul dezbaterilor: *"Occidentul va crăpa de mîna Islamului"*, apoi adresîndu-se procurorului: *"Asasin, călău al musulmanilor, eşti un porc"*. Iar cînd preşedintele tribunalului îi ordonă să tacă, s-a întors spre el, apostrofîndu-l: *"Tu, ca fiu al unui creştin şi al unei jidoavce, n-ai dreptul să deschizi gura cînd vorbeşte un musulman"*.

Acesta este limbajul, acesta este omul, aceasta este legea, poziţia Islamului. ■

Şi totuşi, ţările Europei civilizate îl susţin. La Stockholm, fiinţează Radio-Islam, post cu emisiuni puternice, ascultat în toată Europa, unde se transmit "idei" de genul: *"Judaismul e împotriva umanităţii; Israelul este marele Satan; Specialitatea evreilor constă în a distruge, a nimici, a arde totul; Talmudul duhneşte a rasism; Perversiunile sexuale sînt tipic evreieşti"*; etc. etc.

Elie Wiesel a fost printre singurii care s-au ridicat împotrivă, dezvăluind faptul că există un post de radio antisemit pe pămîntul democratei Suedii. Se pare că ministrul justiţiei suedez ar fi luat decizia să dea în judecată postul şi pe conducătorul emisiunilor islamice. Dar decizia nu este încă confirmată.

Nu e de mirare! Se ştie doar că foarte mulţi musulmani trăiesc în Suedia. Şi apoi, cu cît "salamalec" a fost primit recent Arafat în Suedia!...

Mulţi musulmani, proveniţi din Algeria, Maroc şi Tunis sînt adăpostiţi în ţara lui Mitterand. În Germania sînt pripăşiţi peste două milioane. În oraşul Schwitzingen, din nordul Badenului, (nu degeaba îşi începe numele cu "şviţ") s-a clădit o moscheie încă din 1785, în grădina castelului principelui elector, iar în 1952 s-au pus bazele societăţii islamice "Germania" menite să construiască moschei şi case la Frankfurt şi Koeln. Şi astăzi, muezinul urcă cele 120 de trepte ce duc la minaret, pînă pe platforma din vîrf şi îşi aranjează fesul înainte de a chema credincioşii la rugăciune.

Atentatul comis acum două luni în Egipt, împotriva turiştilor israelieni, este tot mîna Islamului, indiferent dacă sînt sau nu "palestinieni".

Traducerea cuvîntului "islam" înseamnă "supunere", dar nu e vorba de o supunere în sensul a te supune ştiinţei, civilizaţiei sau... destinului, ci supunerea de către fanatici a celorlalte state ale lumii, unde întunericul n-a pătruns şi femeile nu se acoperă cu văl negru.

Puterile occidentale sînt oare conştiente de eventuala întorsătură pe care o pot lua evenimentele actuale, dacă lumea, după nazism şi comunism, se va supune islamismului?

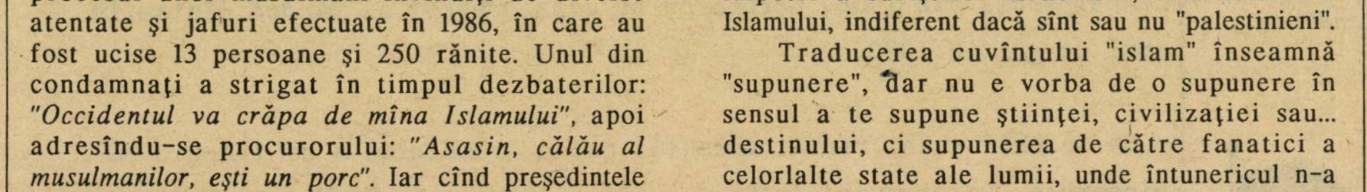

30 DE ZILE

■ M. RUDICH

PESAH

Sărbătorile noastre au, în genere, tîlc social-naţional şi, potrivit concepţiei judaice, nicicînd vreunul dintre noi nu se poate desprinde de colectivitate, din lanţul răspunderii colective.

Cu privire la sărbătoarea ce o vom prăznui luna aceasta, – nou prilej de reconfortare şi de confruntare cu noi înşine – nu o singură dată a fost subliniat marele dor de izbăvire al unui întreg neam ce n-a încetat, nici în cele mai cumplite vremi de robie, să ţească visul marii şi totalei libertăţi, căreia i-a dat, totdeauna, semnificaţie universală.

Pesahul capătă acum, sau tocmai, ori mai ales acum, valoarea unui simbol cu tragic-sublimă strălucire, pentru că deasupra ţării, făgăduite şi niciodată uitate, mai spînzură, din păcate, semne de întrebare şi flutură destule, nedorite nelinişti.

De-a lungul vremii, dar şi din pricina unor anume circumstanţe legate de răspîndirea poporului, Pesahul a căpătat un accent, un caracter religios tot mai pronunţat, – aşa încît adevăratul sens al sărbătorii, cel al eliberării din robia egipteană, deci al drumului către libertate s-a pierdut oarecum. S-ar zice că zarva şi forfota pregătirilor pentru această minunată sărbătoare acoperă imnul libertăţii, de noi înălţat pentru întîia oară pe acest pămînt.

Scuturînd lanţurile robiei şi îndurînd chinurile pustiului, cei ieşiţi din sclavia Egiptului au revelat lumii năzuinţa omului spre totala libertate, – o năzuinţă pe care nimeni, nicicînd, niciunde nu o poate înnăbuşi. Cum atît de lesne poate observa şi azi – cu deosebire, parcă, azi – oricine îşi plimbă privirea pe harta lumii şi înţelege ce se întîmplă...

Vrerea de a trăi liberi noi o avem, aşadar, în sînge, fiindcă descindem din cei ce au ţesut, cei dintîi, visul libertăţii, – vis pentru a cărui împlinire un neam întreg a pătimit veacuri de-a rîndul, străbătînd lungi şi chinuitoare pustiuri.

Din nefericire, destui sînt cei ce răstălmăcesc istoria şi ignorează realitatea, prea destui cei a căror raţiune doarme de multă vreme somn greu – toţi aceştia, laolaltă destul de des îndreptînd asupră-ne degetul acuzator – uitînd cine a pornit întîia oară pe drumul libertăţii şi cine n-a ezitat, nici o clipă, să lupte pentru drepturile omului, de îndată ce a primit Decalogul.

Încrezători însă în om şi în valorile morale, în libertate şi în strălucitorul chip al păcii, noi nu pierdem nădejdea armoniei universale, armonie reprezentînd un ideal pe care l-am slujit milenii de-a rîndul, hotărîţi să-l slujim mereu şi mereu.

Decît, oricît e clipa de festivă, trebuie, totuşi, spus că, deşi acum acasă, mulţi dintre noi n-au izbutit să scuture, cu totul, pulberea Galutului, – mulţi cei ce ignorînd simbolul sărbătorii sînt preocupaţi doar ca masa de Seder să fie împodobită cu vase şi tacîmuri cît mai de preţ – şi, de altfel, nu numai masa de Seder. La fel, ei nu înţeleg că adevărata libertate nu înseamnă dezmăţ în gîndire şi o comportare de-a dreptul dezgustătoare, ci ea implică bun simţ, decenţă şi judecată echilibrată.

Sclavii tuturor deşertăciunilor nu pricep că lanţurile robiei n-au fost scuturate pentru ca în libertate să ni le punem iarăşi, singuri. ■

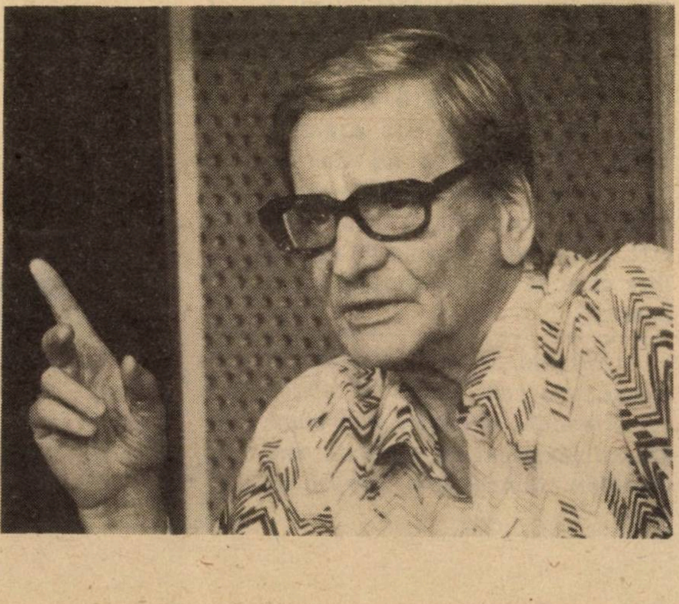

RADU BELIGAN: "E mai mult decît mare, e unic"

AL. MIRODAN

● TENDINȚE

30 DE NOPTI

ISRAEL

● **În aşteptarea "omului tare"**

"Pînă acuma eram obişnuiţi să fim conduşi de o minoritate, acuma sîntem prizonierii bunului plac al individualităţilor; acum, o singură persoană, precum Charlie Biton sau rabinul Shah, poate determina soarta Israelului".

(Prof. Uriel Reichman, decan al facultăţii de drept din cadrul Universităţii Tel Aviv).

● "Ei şi ce dacă n-am avea un guvern vreo cîţiva ani de zile? Nu mi-ar păsa de fel. Tot ceea ce vreau este o armată bună (un bun sistem de securitate naţională) şi fiindcă de celelalte tot nu se-ngrijeşte nimeni, n-ar fi nici o nenorocire dacă ei (miniştrii) s-ar duce la căşile lor".

(Stef Wertheimer, industriaş, fost deputat în Knesset).

● Shoshana Bayer, preşedinta Asociaţiei profesorilor de liceu, a declarat ziarului "Jerusalem Post" că "un număr din ce în ce mai mare de elevi şi-au pierdut totalmente încrederea în sistemul democratic şi consideră că nu e cazul să ne bizuim pe partidele politice şi pe politicienii din Israel". Întrebată cum au reacţionat elevii din clasa a 12-a, la care predă ea, la *evenimente*, Shoshana Bayer a spus: "Ei susţineau că totul e un circ şi că avem nevoie de un *om tare* care să facă ordine în viaţa noastră".

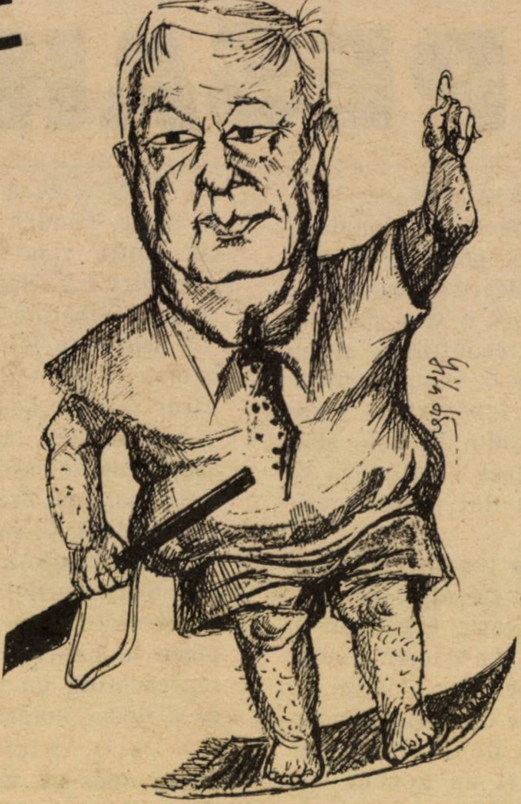

Arik Sharon: omul tare?
(Văzut de Gitta Sion)

EGIPT

● Israelienii "ar face mai bine să stea acasă", decît să facă turism în Egipt. Aceşti turişti prin obiceiurile lor şi prin ţinuta lor "deteriorează imaginea generală a turistului". Să nu uităm nici "teama produsă de riscul introducerii Aids-ului de către turiştii din Israel".

(Fragmente din articolul publicat de Said Mussa, director al "Reţelei Egiptene pentru Dezvoltarea Turismului", în ziarul Al-Mudjla, *din Arabia Saudită; după* Adevărul, *Tel Aviv).*

LITUANIA

● Refuzul conducătorilor lituanieni de a renunţa la despărţirea, hotărîtă unilateral, de Uniunea Sovietică şi de a accepta un dialog cu Gorbaciov privind viitorul ţării va duce "la o escaladare a tensiunii care nu e bună pentru nimeni".

(Dintr-o declaraţie a lui Ghenadi Gherasimov, purtător de cuvînt al Ministerului de Externe sovietic).

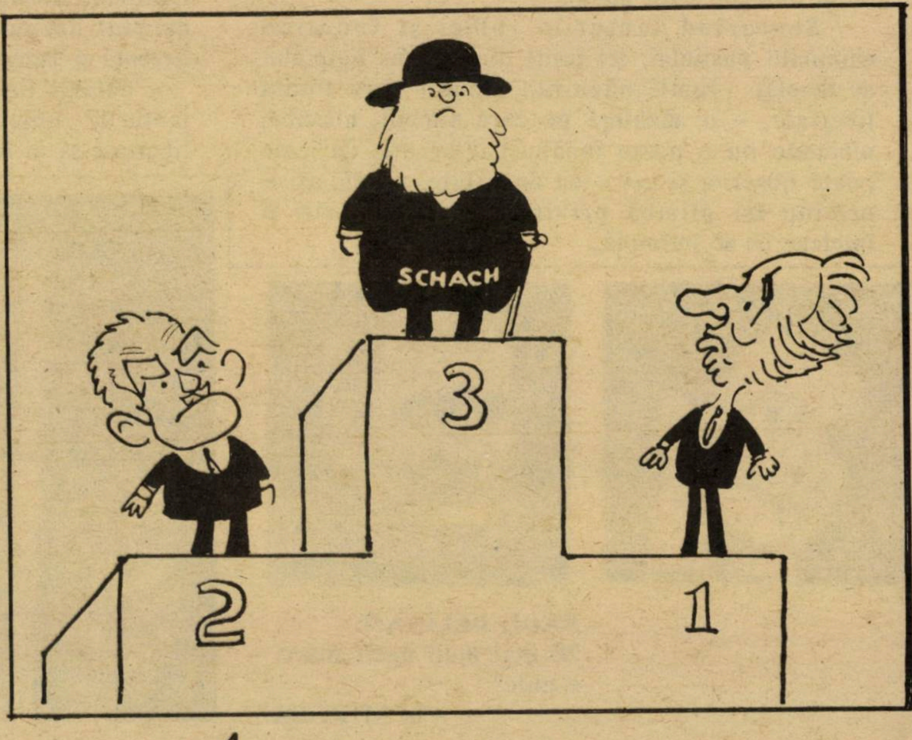

Rabinul Shah. E mai mic şi totuşi, aşa cum vedem şi simţim (şi cîteodată urlăm) e mai mare. Desen (excelent, să recunoaştem) de Meir Ronen, din "Jerusalem Post".

30 DE ZILE

ROMÂNIA

● **Conflictul româno-maghiar: cancer I**

Un farmacist ungur din Ardeal a lipit pe vitrina magazinului un afiş pe care era scris: "Nu servim pe români". În zilele incidentelor grave de la Tg. Mureş (soldate cu numeroşi morţi şi peste 300 de răniţi), medicii unguri dintr-un spital din oraş au refuzat să acorde îngrijire medicală răniţilor români.

● **Suspiciunea: cancer II**

"În tot sistemul relaţiilor umane s-a inoculat o otravă violentă, care e încă departe de a fi anihilată: delaţiunea, suspiciunea în legătură cu celălalt, oricît de apropiat ţi-ar fi. În fiecare cuvînt, în fiecare privire, mai ales dacă au un aer sincer, se caută trădarea şi ura, în aşa fel încît toate raporturile personale să fie viciate de la început, încît nici o legătură şi nici un contact uman să nu mai fie posibile - ce victorie infernală! Toată lumea bănuind pe toată lumea, fiecare individ redus la o singurătate sălbatică, într-o magmă de inamici, de trădători posibili. Lupi, nici măcar lupi: şacali."

(Dintr-un articol de Francisc Mayo, în revista franceză Telerama).

REŢEAUA ROMÂNĂ DE SPIONAJ DIN STRĂINĂTATE

o Agenţia română de presă *Rompres* a anunţat că au fost găsite şi transportate în clădirea Guvernului, din Piaţa Victoriei, listele agenţilor secreţi care lucrează în străinătate, pe linie de spionaj (militar sau industrial) sau ca "agenţi de influenţă". Între aceştia se află şi membrii reţelei din Israel. Lista va fi publicată, începînd de săptămîna viitoare, în ziarul *Adevărul* din Bucureşti.

(Amănunte în pag. 80)

MOSCOVA

Căpitane Gorbaciov, banchetul în onoarea alegerii Dvs. în funcţia de preşedinte va avea loc în barca de salvare...

(Desen de Luckovich - după Newsweek).

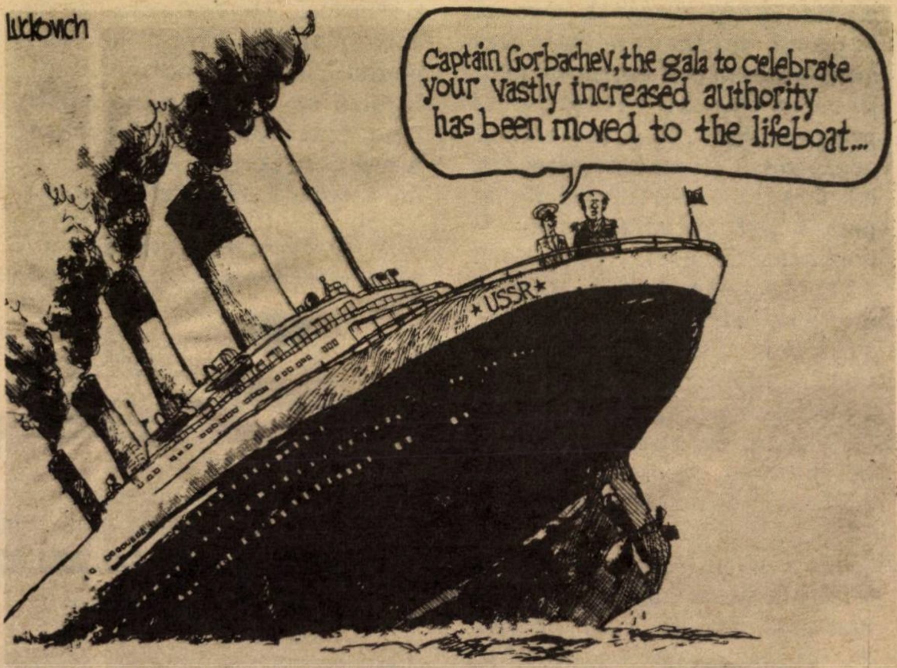
Luckovich
Captain Gorbachev, the gala to celebrate your vastly increased authority has been moved to the lifeboat...
USSR

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 24 şekeli
Carnet - 10 cuvinte: 12 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 40 şekeli
1 an (12 numere): 80 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 65 dolari; U.S.A., Canada - 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji - 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

ITZHAK ARTZI

PROGNOZE

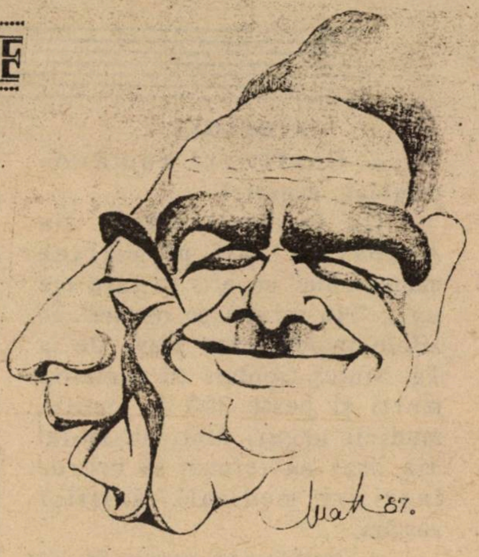

Desen de MATTES I. EDUARD

Cînd i-am cerut lui Artzi articolul acesta, guvernul tocmai căzuse. Preşedintele Herzog începuse consultările şi nu se ştia cine va fi însărcinat cu formarea noului guvern. "Sîntem în 18 martie, a spus Artzi. Pînă la apariţia lui *Minimum*, prognoza mea poate fi infirmată, de-o mie de ori, de realitate. Ce să scriu?" "Scrie ce vrei". "Acuma?" "Acuma. Cu riscul ca lumea să «rîdă» de dumneata... Ai curajul? Ai curajul să fii sfîrtecat de cititori?" "Am, mi-a răspuns Artzi rîzînd. Am. Haide să încercăm"....Să încercăm, într-adevăr. Şi să vedem cît de limpede a văzut creierul politic al lui Artzi în furtuna de patimi, sete de putere şi, iertaţi-ne, demenţă a momentului.

Criza de guvern dovedeşte că am ajuns la un punct în care începe un nou proces politic ce va readuce la putere Maarahul, după 13 ani de dominaţie a Likudului. Un lucru e cert: criza de guvern ne va duce – mai devreme sau mai tîrziu – la noi alegeri. După toate probabilităţile, acestea vor avea loc cam pe la sfîrşitul lui 1990. Pînă atunci vom fi în continuare martorii frămîntărilor, combinaţiilor, intrigilor, lucrăturilor, ce caracterizează viaţa noastră politică. Exclud posibilitatea de a reveni la formula guvernului de uniune naţională. Acest guvern a avut o singură raţiune: accelerarea procesului de pace. Refuzul lui Şamir de a da un răspuns pozitiv americanilor, curmă acest proces. Iar fără un răspuns afirmativ, numitorul comun politic între Maarah şi Likud nu mai există, deci trebuie format un nou guvern. De ce această luptă între Peres şi Şamir pentru formarea unui nou guvern? Pentru că un guvern pe o bază redusă, de şaizeci şi ceva de mandate, nu va supravieţui prea mult. Problemele la ordinea zilei – procesul de pace, klitarea alialei, stabilitatea economică şubrezită, şomajul – nu pot fi rezolvate în cadrul unei totale lipse de consens. Dacă Peres va forma guvernul, el va avea de înfruntat un Likud agresiv, violenţă, demonstraţii ale coloniştilor din Iudeea şi Şomron, discursurile aţîţătoare ale lui Arik Şaron. Dacă Şamir sau un alt lider al Likudului va forma guvernul, el se va izbi de opoziţia Histadrutului, de împotrivirea forţelor economice şi sociale ce au rămas în mîna Maarahului, de demonstraţiile de stradă ale lui Shalom Ahşav, de opoziţia Americii ce nu va ierta palma ce i se aplică, împotrivirea cercurilor evreieşti americane ce preconizează moderaţia şi colaborarea cu S.U.A. Analiza situaţiei mă duce la concluzia că Peres are mai multe şanse decît Şamir să formeze guvernul. Dar nici guvernul său nu va supravieţui prea mult. Şi totuşi: a fi prim-ministru al guvernului ce organizează şi conduce alegerile, dă avantaje partidului de la putere. Iată adevăratul motiv al confruntării dintre cele două partide: ele luptă pentru avantajul de a conduce alegerile, un avantaj ce valorează cîteva mandate. Pentru Peres, preşedinţia Consiliului de Miniştri înseamnă deschiderea ofensivei pentru a recîştiga puterea pierdută în 1977. Această sarcină îl va încărca şi cu o grea răspundere. Victoria Maarahului e condiţia *sine qua non* de a ajunge la o situaţie care să ne dea partenerul palestinian autorizat cu care să putem discuta etapa de tranziţie spre aranjamente de pace. Eşecul Maarahului e deci şi eşecul ultimului efort de a soluţiona conflictul pe o cale paşnică. În preajma acestor alegeri, vom mai asista şi la mari schimbări de persoane. Probabil că Şamir va abandona arena politică. Peres va trebui să lupte din greu contra lui Rabin pentru a rămîne în fruntea Maarahului. În acest caz, el va întineri lista, sacrificînd o serie din figurile istorice ale Maarahului. Alegerile iminente găsesc Likudul într-o stare de destrămare. Tabăra Şamir şi-a pierdut unitatea. Încă nu se ştie încotro se vor îndrepta Şamir, Levi (dacă nu va fi încoronat urmaş), Arik Şaron. Concluzia: ne aşteaptă frămîntări, crize.

o PESAH SAMEAH ! o

● STEUER ●
OPTOMETRIST

● Controlul vederii
● Asortiment bogat de ochelari

Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768

30 DE NOPTI

Tînără, frumoasă, atrăgătoare; foto: Hedy Löffler

« TINĂRĂ, FRUMOASĂ, ATRĂGĂTOARE, CAUTĂ SPRIJINITOR GENEROS»

Criză economică. Ea se resimte nu numai la "Tadiran" şi în moşavurile din Galil ci şi la agenţiile care furnizează fete "însoţitoare".

Un fenomen oarecum nou în Israel ia proporţii îngrijorătoare: femei tinere care nu reuşesc să se întreţină singure la nivelul (modest, zic ele) pe care îl doresc, caută prin intermediul anunţurilor publicate în ziare, oameni de afaceri care să le susţină cu bani. În schimb, ele promit "sex de orice fel".

Dalia B. – 30 de ani, divorţată – recunoaşte: "Da, acesta este un aranjament bănesc, dar eu nu mă simt prostituată. Sînt conştientă de ceea ce fac; am doi prieteni care mă întreţin cu bani, dar fără ei, eu şi fiica mea nu am putea supravieţui. Unul din prieteni îmi plăteşte chiria. Aproape 800 de dolari. Celălalt acoperă alte cheltuieli: apă, electricitate, haine. Trăiesc cu amîndoi. Ne întîlnim o dată sau de două ori pe săptămînă. Amîndoi sînt însuraţi şi ştiu că nu vor divorţa vreodată. Aranjamentul e comod şi pentru mine şi pentru ei. Nu zic că sînt fericită, dar nu am altă soluţie".

În Israelul anilor '90 cazul acesta nu e o excepţie. "Întreţinutele" nu se află la marginea societăţii. Situaţia grea din economie sileşte multe alte femei, chiar măritate, chiar din straturi mai ridicate – să caute soluţii în afara căsătoriei oferind în schimb sex. Uneori se întîmplă aşa:

Miriam H. – 35 de ani – lucrează la un birou de publicitate. Pînă acum doi ani, afacerile soţului ei au mers strună. Deodată, aceste afaceri s-au prăbuşit. "Cine s-a obişnuit cu un anumit nivel de trai, spune Miriam, se împacă greu cu descoperirea că într-o zi, pe neaşteptate, viaţa bună a dispărut. Întîmplarea a făcut că în acea perioadă mă curta unul din proprietarii biroului la care lucrez. El e căsătorit şi tot ceea ce vroia era să mă transforme în amanta lui. După un timp s-a creat între noi o legătură intimă. Dar am avut, nu ştiu de unde, curajul sufletesc să-i spun: "Fără sentimente!". El a acceptat ca legătura noastră să fie bazată pe bani. Mă simt rău, uneori mi-e silă, dar mă consolez cu gîndul că în alte circumstanţe, ar fi fost între noi o legătură sufletească. În realitatea de azi, acest lucru este însă cu neputinţă".

Miriam H. a ajuns precum am văzut, la acest aranjament după unele ezitări şi reflecţii. Alte femei tinere aleg de la bun început, din proprie iniţiativă, această cale. Rubricile de "Mică publicitate" din ziare sînt pline de anunţuri de genul: "Tînără, frumoasă, atrăgătoare, caută sprijinitor generos". Sau: "Sînt drăguţă, apetisantă şi dispusă să fiu a ta o dată pe săptămînă. Mă pot bizui pe asistenţa ta materială?"

Gali şi Rela locuiesc împreună într-un apartament închiriat în Tel Aviv. Sînt vînzătoare într-un magazin din centrul oraşului. Acum un an au decis să caute prin ziar "întreţinători". Căsuţa poştală pe care au închiriat-o special în acest scop, s-a umplut cu circa... 200 scrisori de răspuns.

– S-au prezentat diverşi tipi, povesteşte Gali. Parte din ei, perverşi sexuali. Toţi ne-au spus că au bani mulţi şi ne pot îmbrăca în aur. În afară de doi, toţi erau însuraţi. După vreo zece zile de gîndire şi calcule de tot felul, am ales patru bărbaţi căsătoriţi. De la fiecare din ei am cerut 1.500 şekeli pe lună.

Astăzi, Gali are doi amanţi susţinători şi, după cum spune ea, a reuşit să aibă cu amîndoi (care nu ştiu unul de existenţa celuilalt) relaţii chiar sufleteşti. Cu unul din ei – industriaş din nordul ţării care vine odată pe săptămînă la Tel Aviv în interes de afaceri – se întîlneşte la hotel. Cu al doilea se întîlneşte în apartamentul ei.

– Ce altceva puteam să fac? se justifică prietena ei Rela. Am probleme materiale.

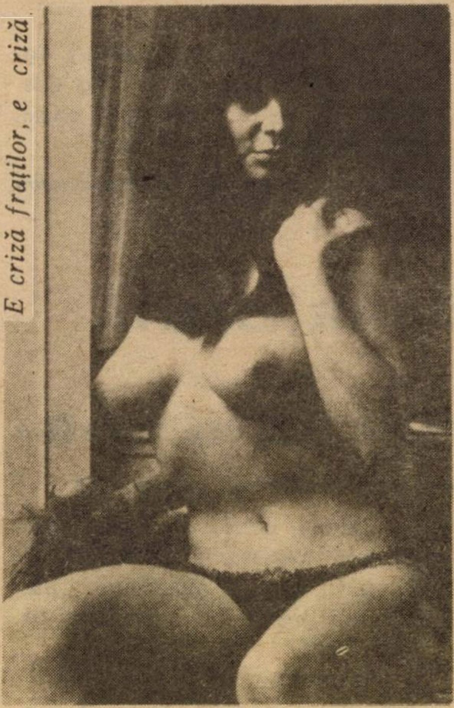

E criză fraţilor, e criză

La magazin cîştig 1000 de şekeli. Iubitul meu cu care poate mă voi mărita, nu are posibilitatea să mă ajute. Abia se descurcă şi el cu cît cîştigă. Numai pentru locuinţă trebuie să plătesc 400 de dolari. Să mănînc, să mă îmbrac, să ies uneori în oraş – trebuie? Cum aş putea dacă n-aş avea cine să mă finanţeze?

140 DE ŞEKELI PENTRU TREI ORE. NICI UN PIASTRU MAI PUŢIN!

...Dar se plîng de criză şi agenţiile care furnizează la cerere "fete însoţitoare".

Agenţia V.I.P. din Tel Aviv există de cinci ani. Anul trecut a avut un rulaj de jumătate de milion de şekeli. An de prosperitate. Agenţia îl taxează pe client cu 100 de şekeli iar fata ia 40 de şekeli. Această plată se face pentru trei ore de companie fără sex. Pentru contactul sexual se plăteşte separat şi toţi banii revin fetei însoţitoare.

Dar din noiembrie cererea de "servicii" a scăzut. Criza, criza economică! Directorul agenţiei V.I.P., d. Shai Avriel, spune: "Din experienţă ştiu că o criză în ramura noastră constituie adevăratul indicator al situaţiei din întreaga economie". Dar mai e o cauză, după părerea d-lui Avriel: impostorii. Aceştia deschid agenţii "neprofesioniste" care acordă "servicii de nivel scăzut" la preţuri reduse şi strică piaţa.

Din cauza situaţiei de criză, agenţiile acestea au greutăţi la încasarea datoriilor. Mulţi clienţi vor să plătească cu cecuri pe termen lung.

Cu toate acestea, V.I.P. nu reduce preţurile. "140 de şekeli pentru trei ore, nici un piastru mai puţin", spune d. Avriel. După părerea sa, criticile la adresa institutelor de masaj şi a birourilor care furnizează fete însoţitoare, nu sînt justificate.

– Eu conduc o afacere comercială bazată pe cerere şi ofertă, declară d. Avriel. Plătesc impozite ca oricare alt comerciant şi de aceea poliţia nu are nici un drept de a încerca să-mi îngrădească activitatea.

El a trimis scrisori cîtorva deputaţi din Knesset, invitîndu-i să vină la agenţia sa, chiar fără a-l anunţa în prealabil, pentru a se convinge că acolo nu se practică prostituţia.

– Le-am scris că sînt gata să le aranjez o întîlnire discretă cu fete însoţitoare şi masagiste spre a le dovedi că nu e vorba de tinere din păturile paupere ci de fete care, în majoritate, au absolvit o facultate sau sînt studente şi care îşi cîştigă existenţa cu cinste din această profesie.

DAN BENIAMINI

• PESAH SAMEAH ! •

CASA DE PĂRINŢI
«FREDI»
sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

- PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
- SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
- ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
- ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
- SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
- PREŢURI MODERATE

– Angajăm o muncitoare –
TEL AVIV – STR. ŞIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
•
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
•
DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16
HAG SAMEAH!

•carnet TELAVIVIAN

30 DE NOPŢI

«SELF MADE WOMAN»

Desen de Gitta Sion

Pentru un tu la feminin sau masculin, cu formule verbale de rigoare, de cîte ori mă aflu în discuţie cu personajul din faţa mea, – travestiul, recte băiatul ce se prezintă lumii ca femeie – trăiesc o adevărată dilemă. Ba chiar o adevărată spaimă. Spaimă mai mult metafizică decît lingvistică, dar cu aspecte de practică a politeţei conversaţiei cam o dată pe săptămînă, cînd traversează trotuarul să-mi ceară o ţigară. Ca între vechi cunoştinţe, dacă nu chiar prieteni.

Mă pomenesc supraveghiindu-mi fiecare "at" cu pedanterie mai mare decît cea din clasa de ulpan pentru ca, aşa cum spargi cu o mişcare neglijentă o cupă fragilă, să nu risipesc în cioburi o feminitate construită bucăţică cu bucăţică, cu efort, sacrificii şi cheltuieli:

– Şi cum merge?

– Prost, scumpule, prost! este răspunsul invariabil. Uite-te la mine, o fată cu corp ca al meu, să nu aibă clienţi?! Sau să-mi dea preţuri de 10 – 15 şekeli. Da' ce sînt eu? Asistenţa Socială?! Dacă mai merge aşa, o să ajung eu însămi să am nevoie de Asistenţa Socială. De două nopţi nu am mai avut un client, dulcele meu!

Îşi trage fusta scurtă, îndreptîndu-se legănat către maşina care s-a oprit la zece metri de noi: "Ce te-ai oprit într-aşa o beznă? Să nu văd ce rablă eşti?"

Judecînd după "rabla" din maşină – un băiat de vreo 30 de ani, păr ondulat şi ochi de tăciune, şi nervos şi curios de situaţie – cu care pleacă în căutarea unui parking cît mai întunecat şi mai pustiu, şi criza şi preţurile sînt o exagerare. Face parte şi ea din meserie, ca mersul, ca machiajul, ca îmbrăcămintea strîmtă dar nici prea, ca să nu dezvăluie iluzia sînilor, cu peruca bogată ce maschează un păr care, oricît de lung ar fi, nu vrea să fie feminin.

De fiecare dată cînd ne despărţim, mă supun unei auto-analize severe, încercînd să descopăr compasiunea pentru "cea mai veche profesiune din lume" sau măcar revolta bunului-simţ împotriva trans-sexuării. Nimic! Tabula rasa! Nu primesc nici un mesaj în acest sens. Cu toată "criza" şi văicăreala tehnicii, prietena mea îşi face profesiunea cu seninătatea sau plictiseala cu care se face oricare alta. Cu riscurile de rigoare, unde nu există riscuri şi accidente de muncă? Cît în privinţa operaţiei şi a alegerii sexului, Dumnezeule mare!, ce oroare îmi trece prin minte? În fond, aceasta este suprema sfidare a destinului, succesul absolut, culmea şi chintesenţa idealului de "self made man".

Scuzaţi! Iar m-am încurcat între "at" şi "ata" – "self made woman".

CITADIN

RADU BELIGAN:
ŞI CU ASTA,
AM SPUS TOTUL

• ORIGINAL TEXTIL •

TONŢI ŞI HARY FICHMAN

Tel Aviv – Str. Iona Hanavi 46
Colţ cu Allenby 46 – Tel. 658588

ASORTAT CU ULTIMELE NOUTĂŢI PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ, LA PREŢURI FOARTE REDUSE

Vă rugăm să ne vizitaţi

• HAG PESAH SAMEAH ! •

GURA HUMORULUI

Desen de N. Nobilescu

Scrisoare din București

Nu primim sfaturi politice de la israelieni

Dragii mei Poli și Nel!

Veți ști că noi știm că voi sînteți bine ceea ce am vrea să auziți și din partea noastră.

La noi lucrurile se îndreaptă. Problema e că nu știm încotro. Au luat ființă multe partide și toate spun că ne vor duce pe calea cea bună. De aceea noi ne temem cel mai mult de calea cea bună fiindcă va fi pe ea un ambuteiaj ca pe șoseaua ce duce la Stadionul Republicii în zi de meci.

La ora cînd vă scriu aceste rînduri avem 35 de partide. Dar poșta merge prost și pînă veți primi această scrisoare, s-ar putea să avem 60 – 70 de partide. Vorba aceea, să nu ne dea Dumnezeu atîta pluralism cît sîntem noi în stare să îndurăm!

La noi în cartier n-a rămas cetățean care să nu-și fi făcut vreun partid. Probabil că și în celelalte cartiere e la fel, deși am auzit că în unele cetățenii mai gospodari și-au făcut și sindicate particulare, asociații proprii de scriitori și reviste personale cum au la voi cetățenii Mirodan și Schechter.

Mă gîndesc, dragii mei Poli și Nel, să-mi fac și eu un partid că doar nu sînt cu nimic mai prejos de Toma George Maiorescu care își are propriul său partid ecologist. Mi-am și scos autorizație de a înființa un partid, dar acum nu știu cu ce să încep: întîi cu elaborarea programului politic și apoi să atrag membri – sau invers? Am vrut democrație, regimul unui partid unic nu ne-a mers la inimă – și uite în ce încurcătură am intrat!

Adevărul e că nu mă pot decide ce gen de partid să fac. Liberal? Sînt deja vreo 14. Naționalist? Avem o groază. Ecologist? Există două și alte șase sînt pe vine. Încă un Partid Țărănist Creștin? Mi se pare superfluu. Un partid Țărănist Creștin Evreiesc? Mi se pare straniu... Aș avea nevoie de un sfat, de o sugestie din partea voastră.

Cînd am fost la voi, în Israel, campania electorală era în toi și îmi amintesc că am fost impresionat de belșugul de partide. Pe atunci v-am invidiat și pentru asta. Eu veneam dintr-o țară cu un singur tip de automobil și cu un singur tip de partid, pe cînd la voi circulau zeci de tipuri de mașini și de partide. Ei, iată că a venit timpul să ne emancipăm și noi!

Ce fel de partid mă sfătuiți să fac? Un partid socialist? Bine, dar ce fel de partid socialist? Socialist de stînga sau socialist de dreapta? Voi aveți cîteva partide socialiste și presupunînd că știți care e deosebirea dintre ele sau prin

Desene de I. Ross (1936–1937) din care se vede că democrația "de pe vremuri" avea orișicît și unele lipsuri

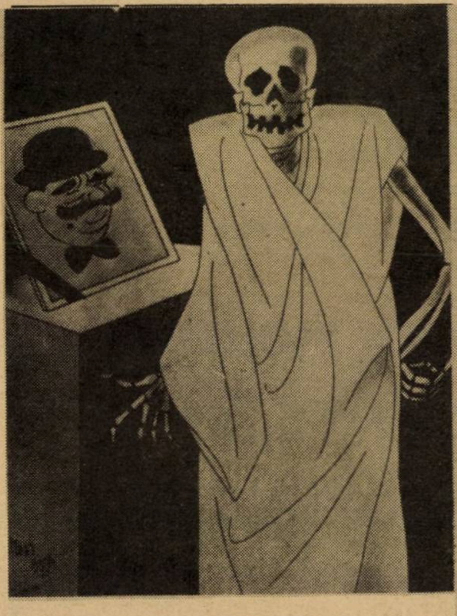

Morții votează: « Ce mă fac? nu mai am mustață! »

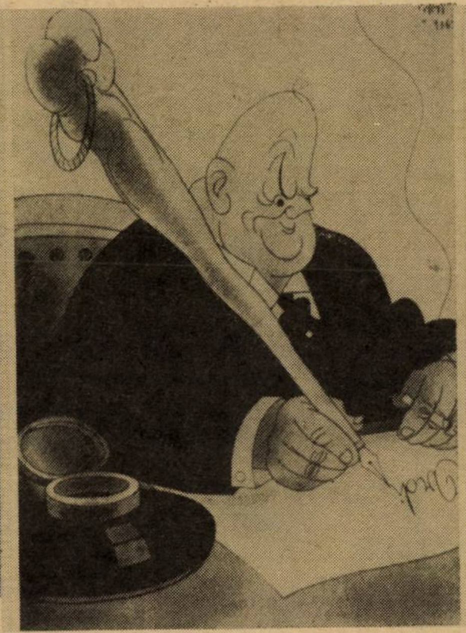

Alegeri parțiale: « Ministerul de interne redactează... »

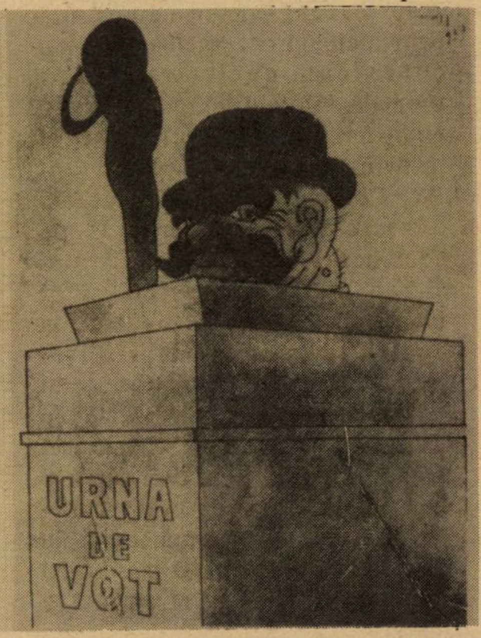

Despuierea scrutinului: « Am ieșit, șefule! »

ce anume se aseamănă, v-aş ruga să-mi comunicaţi urgent.

Dacă nu mă înşeală memoria, la voi trăiesc şi cîteva partide de dreapta. Cum le deosebiţi? Toate partidele de dreapta sînt la dreapta – sau unul e la dreapta dreptei iar altul la extremitatea ei?

Drept să vă spun, m-am gîndit la un moment dat să pun bazele unui partid religios şi să vă cer o îndrumare în această privinţă. Dar mi-am adus aminte că în Israel sînt zeci, poate sute de partide religioase – nu le-a numărat nimeni – şi am renunţat.

Între timp am hotărît să renunţ şi la sfaturile voastre. Să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar în chestiunea asta a partidelor politice nu primesc sfaturi de la israelieni. Voi sînteţi rămaşi în urmă: la voi mai există un partid comunist! Ruşine să vă fie! Vă văd şi ruşii. Numai în ţări înapoiate ca Albania, Cambodgia sau Franţa mai există asemenea partide fosile.

Închei această scrisoare strigînd şi semnînd

Ole, ole, ole,
Polichinell e!

●

● ÎN NR. VIITOR
Vera Călin
(Los Angeles):
"România
văzută din
California".
...Asta ca să
facem o
comparaţie
între felul
cum am trăit
noi, aici,
în Israel,
dramatica
revoluţie
română şi
cum a simţit-o,
cineva de pe
lîngă Hollywood.

●

Cu ADRIAN
PE
ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

PERESTROIKA IN
EUROPA RĂSĂRITEANĂ

VĂ OFERIM
ZBORURI, HOTELURI, TRATAMENTE
ŞI DISTRACŢII

ŞI DACĂ SPIRITUL REVOLUŢIONAR V-A
PĂRĂSIT, VĂ OFERIM

excursii:

- ÎN TURCIA ÎNCEPÎND DE LA 570 $
- ÎN SPANIA ŞI PORTUGALIA ÎNCEPÎND DE LA 550 $
- TURUL FRANŢEI ÎNCEPÎND DE LA 600 $
- PREŢURILE NU INCLUD ZBORURI ●

● PESAH SAMEAH ●

- PACKAGE LA LONDRA
ZBOR + 6 ZILE HOTEL
ÎNCEPÎND DE LA 560 $
- PACKAGE LA PARIS
ZBOR + 4 ZILE HOTEL
ÎNCEPÎND DE LA 530 $

● CONDIŢIUNI DE PLATĂ AVANTAJOASE ●

HAHALOM
BAT YAM
STR. ROTSCHILD 32
TEL. 867493 – 598165

- Bijuterii
- Ochelari
- Serviete
- Articole de modă
- Cadouri pentru bărbaţi şi femei

ATENŢIE! CEASURI DIN
CELE MAI BUNE MĂRCI LA
PREŢ ÎNCEPÎND DE LA
45 ŞEKELI
INELE AURITE, DE LA
34 ŞEKELI
20% REDUCERE LA TOATE
ARTICOLELE DE IARNĂ

● PESAH SAMEAH ●

VIAŢA POLITICĂ ISRAELIANĂ, ÎN ACEST ÎNCEPUT DE AN 1990, ESTE UN JOC DE SHAH

CU CÂRŢILE PE FAŢĂ

Uri

De vorbă cu Uri Eliav, preşedinte şi Albert Kreigold, trezorier, despre: H.O.R., despre necunoscuţii 15.000 evrei din România, despre boala de ieri, despre însănătoşirea de azi, despre şaliahul de la Bucureşti, despre rabinul Rosen, şi chiar despre likudistul Pesah Gani.

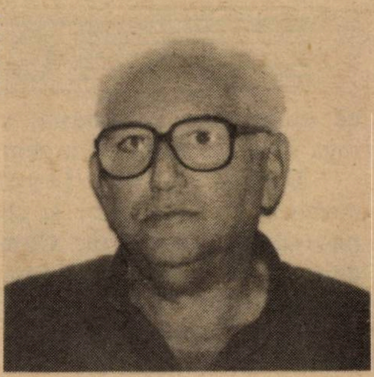

Albert

Da. Influenţaţi probabil de sediul cel nou de pe strada Ianai unde totul e curat, civilizat, proaspăt, neuzat, nestătut şi neconformist, Uri Eliav şi Albert Kreigold sînt dispuşi să răspundă la întrebările mele. Despre H.O.R. fireşte. Dar şi despre alte treburi... Mai gingaşe...

– S-a spus ani de zile că H.O.R.-ul este un organism slab, bolnav, neputincios. Iar sediul cam mizer din Iaffo oglindea, iertaţi-mă, starea alialei. Care-a fost la urma urmei cauza acestei *maladii?*

– Lipsa de unitate. Erau 24 de organizaţii... sună impresionant, nu-i aşa? – dar n-au avut nimic. Noi nu am fost pe lista organizaţiilor sprijinite de Sohnut.

– Ca de pildă, intervine Kreigold, organizaţia ruşilor.

– Exact... N-am primit ajutoare pentru olimi, n-am avut ceea ce avuseseră polonezii sau marocanii pe vremuri sau ruşii, astăzi.

– Şi-acum?

– Acum, se poate spune că boala a fost vindecată. Am avut noroc în vremea din urmă de-un... medic numit Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului, care a vrut şi a stiut să facă H.O.R.-ului... cîteva injecţii salvatoare. Am avut noroc de cîţiva fruntaşi ai Histadrutului, ca Moshe Nagor, Iacob Mihaeli şi alţii care ajută din plin *aliaua*. Acum, toate filialele H.O.R. sînt unite.

Albert Kreigold întrerupe:

– Se spunea că lumea noastră seamănă cu o armată plină de generali, dar fără soldaţi. Astăzi, la cele 43 de snifuri ale noastre întîlneşti peste 300 de activişti voluntari, de oameni care lucrează pentru olimi. Sau pentru organizarea manifestărilor noastre cultural-artistice, de tot felul... sau, pentru Ş.I.R., organizaţia aceasta care îşi propune să adune material documentar despre contribuţia tribului la viaţa Israelului şi să scoată adevărul la lumină sub forma unei mari enciclopedii. De asemenea, avem lîngă noi, împreună cu noi şi reprezentanţi ai altor curente: religioşii, conduşi de S. Zilberfarb, Irgun Iotzei Romania, îl avem lîngă noi şi pe I. Artzi, liberal-independent.

– Şi încă ceva, spune Eliav. Avem în sfîrşit o casă. Există o vorbă care spune că atunci cînd ai patru pereţi, eşti stăpîn. Ei bine, noi ne simţim acuma, altfel. Ca nişte stăpîni. Ai văzut sediul.

– L-am văzut. Şi mi-am scos pălăria în faţa lui. Şi la propriu şi în scris.

– Ştiu. Am citit. Dar s-a strecurat o inexactitate în însemnarea despre Casă. Aţi scris acolo că eu şi cu Albert am muncit cîte 18 ore pe zi, pentru amenajarea ei.

– Şi nu-i adevărat?

– Nu prea. Eu am muncit mai puţin, în schimb Kreigold a lucrat 24 de ore pe zi. Şi vreau să faceţi această erată. Şi vreau să ştie şi cei de azi, şi cei de mîine că fără dăruirea lui K. sediul nostru nu ar fi arătat aşa cum este... O altă înfăptuire de care sîntem bucuroşi, foarte bucuroşi o constituie împrumuturile pentru olimi. Avem posibilitatea să acordăm cîte 2000 de dolari de familie.

– Atîta cît iau şi ruşii, precizează Kreigold. Şi în aceleaşi condiţii.

– Chiar aşa? – întreb eu.

– Chiar aşa. E vorba de un fond obţinut de la Sohnut şi H.O.R.-ul a reuşit să nu fie... să nu *mai* fie tratat ca ruda săracă dintotdeauna. Şi a propos de "ruda săracă": Uri Eliav a fost ales, în sfîrşit!, în comisia de pe lîngă casa Preşedintelui pentru acordarea distincţiei de voluntar... acolo Uri stă cot la cot cu Nathan Sceranski şi sînt sigur că vorba lui se va face auzită... De asemeni, continuă A. K., trebuie să se ştie că la ora asta condiţiile de clitare pentru olimii români sînt egale... Şi la capitolul cursuri de ivrit, şi la capitolul locuinţă, cu ale olimilor ruşi... Am impresia că nu mă crezi.

– Nu – răspund eu.

– Dar – continuă K. să ştii că, oricît ar părea de ciudat, ăsta-i adevărul adevărat... După cum adevărat este faptul că Shimon Peres a dat dispoziţie celor de la Finanţe ca, concomitent cu alocaţiile oferite organizaţiilor de olimi ruşi etc., să se acorde o alocaţie şi H.O.R.-ului.

– Un moment, Acum, cînd vorbim noi (19 martie) Peres nu mai este în guvern. A dat dispoziţia respectivă înainte de a fi fost scos de la Finanţe?

– Da.

– Şi dispoziţia lui a fost executată?

– Da.

– D-le Eliav, o întrebare pe care ne-au pus-o, în zilele din urmă, de după Revoluţia din România, mulţi cititori. Ba chiar foarte mulţi... H.O.R.ul se îngrijeşte numai de soarta olimilor, odată ce aceştia au aterizat la Lod, sau se preocupă şi de evreii aflaţi în România?

– Întrebare firească. Da. Astăzi noi ne ocupăm, pe faţă şi fără ascunzişuri, de ajutorarea fraţilor noştri care doresc să vină în Israel. Numărul lor este destul de mare. Mai mare decît cel ce se ventilează prin gazete. În afară de cei 23.000, cifra să zicem oficială, mai există circa 15.000 evrei care nu figurau în statistici... Avem un *şaliah* la Bucureşti care lucrează în colaborare cu Ambasada. Am trimis pe cineva şi în satele din Maramureş şi din Nordul Moldovei: acolo mai există, da-da, evrei ţărani uitaţi de Domnul. Am discutat cu Ministerul Agriculturii de la noi ca să li se dea, la venire, posibilitatea de a lucra pămîntul, în moşavuri. În altă ordine de idei, sînt oameni care vor paşaport israelian, dar intenţionează să rămînă acolo, în România.

– Viaţa.

– Viaţa. Ori, trebuie să-i ajutăm şi pe aceştia...

– Paşaport israelian. Înţeleg că posesia unui asemenea document te poate feri de primejdii în anumite împrejurări.

– Exact.

– Credeţi că evreii din România sînt în pericol?

– Cred că situaţia de azi e atît de tulbure încît înţelepciunea te obligă să iei în considerare toate posibilităţile.

– Inclusiv, intervine A. K. *posibilitatea* ce se degajă din citirea manifestului legionar care-a apărut la Bacău...

– Inclusiv, notează sec Uri Eliav.

– Fiindcă discutăm despre România, cum vedeţi astăzi rolul rabinului Rosen?

– Ştiu că s-a vorbit mult în presă în ultima vreme despre el. Şi pro şi contra. De fapt, mi se pare firesc ca un conducător de obşte, oricare ar fi el, să fie obiect de controversă.

– Chiar şi conducătorii religioşi?

– Bineînţeles, intervine A. K. Uite ce se întîmplă azi la noi cu rabinul Ovadia Iosef: şi-a aprins paie-n cap cu o jumătate de ţară...

– Aşa e. Eu nu sînt pentru "cultul personalităţii", care interzice criticarea leaderilor spirituali. Acestea fiind spuse, consider că Rabinul Rosen a îndeplinit un rol esenţialmente pozitiv, că a făcut enorm pentru aliaua din România. Enorm.

– Care este cheia succesului în viitor?

– Unitatea. Dacă nu sîntem uniţi, aşa cum a fost ani şi decenii de-a rîndul – ştim ce se-ntîmplă. Dacă sîntem uniţi, sîntem preţuiţi, sîntem puternici. Astăzi avem, de pildă, 125 originari din România în Centrala Partidului Muncii. E doar un exemplu. Mîine, putem fi reprezentaţi şi-n Knesset. Şi în guvern. De ce nu?

– Unitate înseamnă că H.O.R.-ul vrea să găzduiască pe toată lumea, fără deosebire de ideologie şi vederi politice... fie că ţine cu Partidul Muncii sau cu Likudul, cu Ratz sau Hatehia?

– Da. Categoric.

– D. Eliav, uită-te în ochii mei. Dacă mîine vine aici, în Ianai, un Pesah Gani, de la Likud, cum îl primeşti?

– Cu braţele deschise.

DAN BENIAMINI

TOATE FESTIVITĂŢILE AU FOST
ŞI VOR FI ÎN

SALOANELE RON

AŞA SPUN MIILE NOASTRE DE CLIENŢI
MULŢUMIŢI DEOARECE FESTIVITĂŢILE
CONSTITUIE MESERIA NOASTRĂ

- Bucătărie excelentă
- Parcare spaţioasă
- Şi în special, multă, multă bucurie...
- Servici la nivel de ★★★★★

- NUNŢI
- BAR MITZVA
- BRITH MILA
- PETRECERI

SALOANELE RON
BAT YAM. BLD. HAATZMAUT 67
☎ 872619 – 872517

• PESAH SAMEAH •

NOI etc.

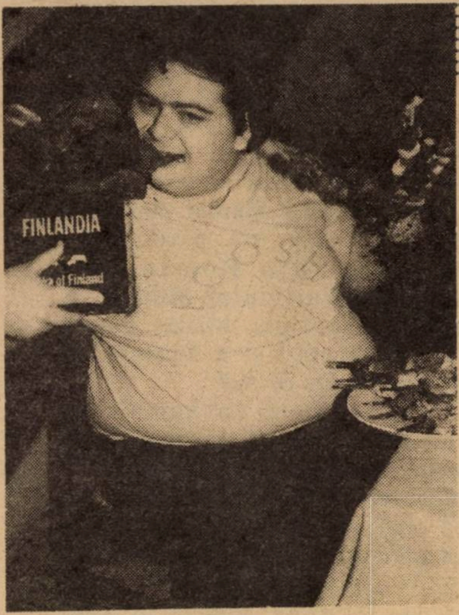

*** Tuvia Dovlaru (22) din *trib*, nu-i încă un star în cinematografia israeliană, dar are şanse mari de afirmare. Mai întîi e foarte tînăr, are o oarecare experienţă artistică (a turnat în filmele *"Mătuşa din Argentina"* şi *"Samba")*, e talentat, da-da, şi pe deasupra, mănîncă atîta încît fizicul său e un atu în plus în drum spre marea carieră. Ba, modul cum mănîncă a produs deunăzi furia unui poet care se afla la masa vecină, în restaurantul tel-avivian unde a venit actorul să ia prînzul cu prietena lui. Nu i-a ajutat poetului ebraic nici explicaţia că Dovlaru e artist şi că un producător german l-a contractat pentru o viitoare comedie cinematografică unde trebuie să mănînce cîrnaţi cu kilul şi să înghită mari halbe de bere.

ARISTIDE MIRCEA

▪ RÎSETE ÎN OLIMP ▪

Zei făţarnici, zeiţe „afemeiate", inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide şi alte multe „cide".

Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 şekeli, pe adresa:
Aristide Mircea - P.O.Box 797 -
Kiriat Yam - cod 29107

*** *"Piaţa Cucului"*, cartea best-seller pe care a scris-o Yotam Reuveni (41), descins la Ashdod, direct din Iaşi, pe cînd avea 15 ani, s-a bucurat de cronici entuziaste: *"E o reuşită literară impresionantă* – scrie Ariana Melamed în cotidianul "Hadashot". *"Autorul, cu nume de sabru, a ales calea de a se naşte din nou. Cititorii săi nu-l pot bănui că-i născut pe alte meleaguri... E greu, aproape imposibil să te desparţi de carte, la mijlocul lecturii"*... Prin cartea sa, ieşenii se reîntîlnesc cu "Tîrgul Cucului" şi cu imaginea pogromului de la sfîrşitul lui Iunie 1941. ▼

*** Vă amintiţi de show-ul TV al Rivkăi Mihaeli, în cadrul căruia a apărut medicul-cîntăreţ Liviu Siegler? De atunci, multe femei îi dau tîrcoale, dar el a ţinut să se fotografieze pentru presă, alături de prietena lui intimă, Lior Milman şi să precizeze că ei locuiesc împreună şi că se înţeleg! ▼

*** Ziarista Odetta Danin (scrie la "Iediot Aharonot", dar îi place să vorbească româneşte şi e pasionată după bucătăria românească) s-a întîlnit în studiourile TV cu colegul de breaslă, Eliram Muhtar. Acesta purta o pereche de pantofi-sport care au plăcut foarte mult Odettei. Şi, cum amîndoi trăiesc pe... picior mare (41), Eliram s-a descălţat şi i-a dăruit pantofii, colegei. Odetta Danin n-a rămas datoare şi, în vizită în U.S.A. a ţinut să cumpere lui Eliram o pereche de pantofi cadou. Trebuie să fim chit. Chit că ne costă...

*** Echipa de bridge, condusă de poetul şi gazetarul Sebastian Costin, a ocupat locul 3 la ultimul festival internaţional de bridge care a avut loc în Israel.

*** Am mai scris despre Miha Rockenstein (49), supranumit "Pepe", la această rubrică şi iată-ne că revenim.

Pepe însuşi ne oferă ocazia. El e o figură cunoscută în lumea celor... căutaţi de poliţie. Acum e bănuit că ar fi participat la un jaf armat într-o diamanterie din Ramat Gan. Rockenstein a fost arestat în locuinţa sa din Bat Yam, poliţiştii ştiindu-l ca fiind unul din "creierele" lumii interlope. Faima şi-a cîştigat-o în 1975, în acţiunea de şantaj împotriva afaceristului Bezalel Mizrahi – cum a precizat recent, ziarul "Haaretz".

*** O fotografie care merită reprodusă, căci spune ceva despre mentalitatea de astăzi (sfîrşit de veac!) a societăţii israeliene: două manechine populare, Tami Ben-Ami şi Dana Wexler (din aliaua noastră) au apărut pe scena parăzilor modei, chiar cînd ambele au înaintat în lunile de sarcină. Fără jena de odinioară...

*** *Adrian Lupu,* regizor la T.E.S. din Bucureşti în anii '60–'80, unul din cei mai talentaţi directori de scenă ai generaţiei sale, a "scos" săptămînile trecute un spectacol la "Tzafta" (sala tuturor experimentelor şi îndrăznelilor de artă) cu piesa "Jurnalul unui ticălos" de A. N. Ostrovsky (un clasic rus, cît se poate, vezi şi titlul piesei – de contemporan). Actorii sînt studenţi din anul C (ultimul adică) ai studioului Nisan Nativ. A fost al cincelea spectacol iscălit aici în Israel de Adrian Lupu. Şi cel mai de răsunet. Aplauzele au fost şi de lungă durată şi sincere, da, da, şi elocvente. În limbajul lor ce nu te-nşeală, bătăile din palme

Marcel Iancu

O COMEMORARE ŞI O EXPOZIŢIE

La 21 aprilie a.c. se împlinesc şase ani de la încetarea din viaţă a marelui *nostru* Marcel Iancu, pictor de renume internaţional, simbol al geniului artistic evreo-român.

Cum bine ştim, Iancu nu a fost numai un mare artist, ci şi un adevărat, un mare evreu. Ataşamentul său faţă de cauza sionistă şi ideea de alia s-a întruchipat în fapte. El a venit în Eretz Israel cu întreaga familie, în februarie 1942. Familia purta în inimi un doliu cumplit, ca urmare a asasinării de către legionari, în zilele rebeliunii din 21 – 22 ianuarie 1942, a fratelui soţiei artistului, Mişu Goldschläger.

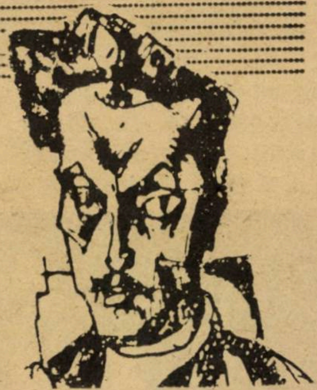

Tragedia poporului evreu în anii 1933–1944 este înfăţişată de Marcel Iancu într-un număr de tablouri şi desene nemuritoare.

Sub semnul acesta al *Memoriei,* la 19 aprilie crt, la muzeul Iancu-Dada de la Ein-Hod, va avea loc deschiderea unei expoziţii cu lucrări ale artistului inspirate din marea tragedie a neamului; o sută şi mai bine de lucrări originale în ulei şi acuarele vor fi prezentate publicului cu acest prilej; o sută şi mai bine de mărturii pe pînză.

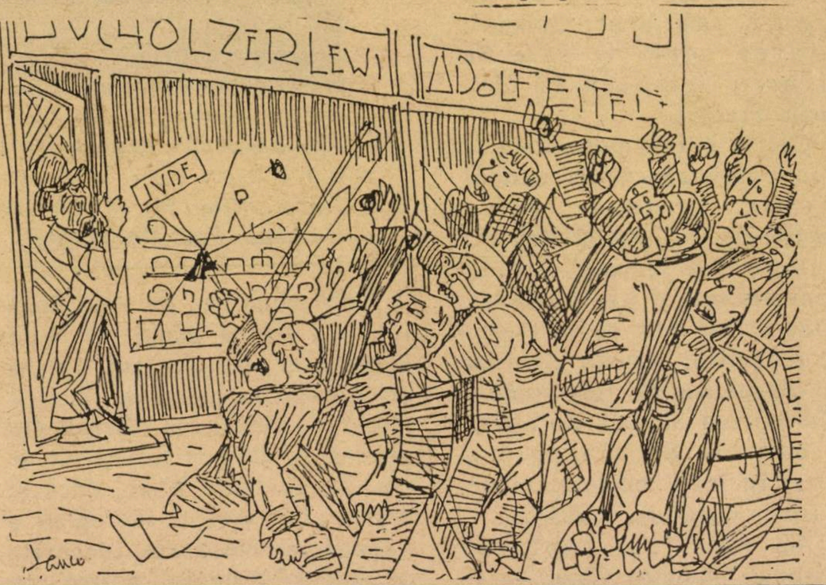

cereau ca lui Adrian Lupu să i se încredințeze, în sfîrșit, un spectacol cu actori "mari" pe una din scenele tot mari ale țării.

Scenă din spectacol (Foto: Doina Trăsnea)

*** Mircea Săucan a fost de curînd la Paris cu noua sa carte, *Manuscrisul de la Ciumați*, sub braț. Scopul: lansarea scrierii sale în *diaspora* românească din capitala Franței.

Cartea a fost prezentată la "Casa românească" în cadrul unei mese rotunde, fiind recepționată cu analiză fină și... cu elogii. La lectura cîtorva pagini autorul a fost aplaudat. Textul a fost citit de prietenul său, renumitul regizor de film Paul Barbăneagră, fost student al lui Mircea Săucan; de altfel, în casa lui Barbăneagră a rezistat în "exil" manuscrisul 16 ani, trimis ilegal din România.

Au mai luat cuvîntul scriitorul Theodor Cazaban și criticul literar Antonia Constantinescu.

Dînd două interviuri, la Radio Paris și Europa Liberă, Săucan a declarat că el deși nu se consideră fost dizident, are și astăzi în România trei filme și jumătate... dizidente ("Meandre" a fost prezentat 3 zile pe ecrane). Mai rămîn "Alerta", "O sută de lei", "Țărmul n-are sfîrșit".

În schimb la Paris și în alte capitale s-a și proiectat prezentarea filmelor în cadrul acțiunii "Ecranul libertății".

Săucan a fost invitat la banchetul de la Marea Adunare Națională franceză oferit de dl. Laurent Fabius în cinstea unei delegații culturale române. Acolo surpriză, primul pe care îl întîlnește este criticul literar Alexandru Paleologu. Destin? Paleologu a fost primul redactor al "Manuscrisului de la Ciumați", la editura bucureșteană unde fusese depusă cartea... și s-a zbătut pentru publicarea ei.

– N-am reușit atunci – spune Paleologu, îmbrățișîndu-l pe Săucan. Dar, slavă Domnului c-a apărut, în sfîrșit... Mircea Săucan află doar cîteva minute mai tîrziu că fostul său redactor de carte... e astăzi ambasadorul României la Paris.

Seara "Săucan" de la "Casa Românească". De la stînga la dreapta: Antonia Constantinescu, M. Săucan, Th. Cazaban, Paul Barbăneagră

*** Notasem, cu vreo două luni de zile-n urmă, că Nuțu Spodheim, cunoscutul nostru *sticlar* (ceea ce vrea să zică pictor pe sticlă) era cătrănit din pricină de prețuri (uriașe) ce se cer, la galeriile bune, dacă și atunci cînd vrei să încropești o expoziție. Notasem lucrurile acestea și condeiul nostru era cam încruntat.

...Acum, penița din vîrf s-a înseninat. Nuțu a găsit patru pereți, în condiții orișicît omenești în sala Partidului Liberal Independent, de pe strada King George, din Tel Aviv, la numărul 48 (deasupra cinematografului *Maxim*). Deschisă la 21 martie, expoziția – ale cărei lucrări trădează prospețime, fantezie și culoare pură – rămîne deschisă pînă la 5 aprilie. Cuvîntul introductiv a fost rostit de Itzhak Artzi, despre care se șoptește că ar fi pus o vorbă bună (și hotărîtoare) pentru găzduirea, fără jupuire de piele, a boemului artist de pensulă.

HEREBY YOU ARE INVITED TO THE PAINTING ON GLASS EXHIBITIO BY

NUTU SPODHEIM

WHICH WILL TAKE PLACE AT THE
INDEPENDENT LIBERAL PARTY SEAT,
48, KING GEORGE ST. FIRST FLOOR,
TEL-AVIV (TOP OF CINEMA "MAXIM").

THE OPENING SPEECH BY MR. I. ARTZI

WILL TAKE PLACE ON THE 21ST. MARCH 1990
(BETWEEN 5-7 P.M.)

WE SHALL BE GLAD TO HAVE YOU AMONGST OUR GUE
VISITING HOURS: DAILY FROM 10-1 P.M. TIL 14-19 P.M
FRIDAY TIL 13

SATURDAY CLOSED.

THE EXHIBITION WILL LAST UNTIL THE 5TH. APRIL

NOI

*** Primul lot de autoturisme din România a sosit. În ciuda evenimentelor tumultoase din ultima vreme, Uzina de autoturisme Piteşti a reintrat în lucru cu... forţe proaspete. Primul lot cuprinde camionete (pick-up-uri) şi station-uri şi este deja în totalitate vîndut la clienţi ce s-au interesat la firma Motocars Ltd. încă din luna octombrie, cînd s-a deschis salonul de vînzare. Preţurile camionetelor încep de la 16055 shk. inclusiv "mam", iar al station-urilor de la 23198 shk.

Sîntem informaţi că toate maşinile au fost verificate de o echipă de specialişti ai secţiei de Service a firmei şi, numai după ce au fost găsite corespunzătoare cerinţelor, au fost îmbarcate în containere.

*** Nu toată lumea este obsedată, copleşită, covîrşită de cursul dolarului sau de mîncătoria cîinească fără de sfîrşit dintre deţinătorii de portofolii (ba uneori chiar de portofele burduşite) din guvern. Mai sînt şi concetăţeni mistuiţi de gîndul... de a gîndi şi de a găsi răspuns la întrebările fundamentale legate de trecerea noastră pe-acest pămînt.

Printre aceştia se află şi ardeleanul Gh. Kovacs Eichner. Născut la Arad, gazetar la Bucureşti, stabilit în Israel în 1979 el şi-a strîns între coperţi cîteva idei în chip de eseu, intitulate "Din etica unui agnostic". Broşura vorbeşte despre cele zece porunci de ieri şi... despre cele (cîte?) de azi, îndemnîndu-ne la un ceas de reflexie pe deasupra mizeriilor. Ceea ce nu e rău de loc. Îţi mai pui creierul la priză. Şi-l îndemni să funcţioneze.

*** *Ce-i cu d-ta, domnule Blecher Bădescu-Marcel?"*

Acesta e conţinutul bileţelului pe care – intrigaţi de tăcerea cunoscutului agent de voiaj – l-am strecurat sub uşa lui. Cerînd, imperios, răspuns. Răspunsul l-am primit sub forma unui bileţel, strecurat sub uşa redacţiei noastre din Zamenhoff, bileţel învelit cu-n mărţişor (era pe la începutul lunii trecute).

"M-am întors din călătoria de documentare şi afaceri pe care am făcut-o în S.U.A. şi România în lunile ianuarie – februarie 1990. Nu a fost atît de îndelungată cum mi-aş fi dorit-o eu, dar nici nu am dispărut de pe firmamentul turismului din Israel, cum ar fi dorit opozanţii mei întru afaceri. De altfel, de la 22.3.1990, mă găsiţi la Biroul meu din str. Ben Yehuda 66, tel. 240895".

Rubrică redactată de
BEN-IACOV ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

Gh. Kovacs – Eichner
DIN ETICA UNUI AGNOSTIC
– ESEU –

• PESAH SAMEAH •
VREI SĂ AUZI BINE?
Aliniază-te la miile de clienţi mulţumiţi ai firmei "Micromedic" care se bucură de auz bun şi de serviciu de calitate
Aparate de ascultat minuscule şi ultra perfecţionate
Controlul auzului şi recomandaţii
GRATUIT
Reparaţii – baterii – căşti
MICROMEDIC
CENTRUL APARATELOR DE AUZ
Ierusalim, Str. King George 25, tel. 02-249479
Bnei Brak, Str. Akiva 20, tel. 03-5792756
Tel Aviv, Str. Allenby 111, tel. 03-613299
Pînă la 40% reduceri şi restituiri pentru membri Kupat Holim

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130
• PESAH SAMEAH •

PETER HILLMORE

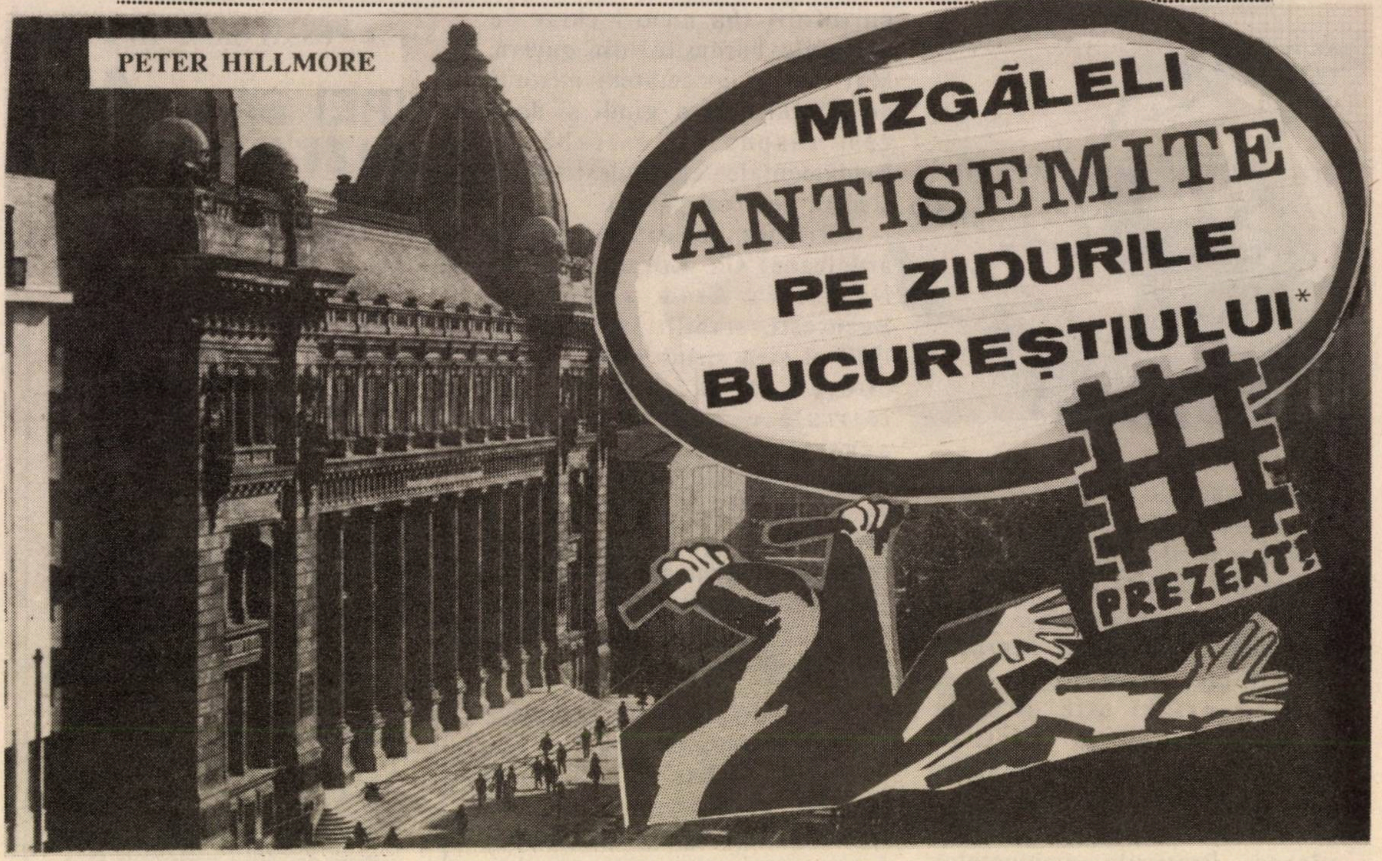

MÎZGĂLELI ANTISEMITE PE ZIDURILE BUCUREŞTIULUI*

Ceea ce citim în titlul grupajului nostru constituie un subiect (nervos) de discuţie pe uliţa evreiască.

Jacob Popper a tălmăcit pentru noi şi comentat un uimitor articol din londonezul "Observer".

Din Germania, primim un articol-ecou la nu mai puţin uimitoarea "ieşire" antisemită a preţuitului dizident Paul Goma (vezi *Minimum* nr. trecut, martie a.c.)

Din România ne vin amănunte despre dandanaua de la Bacău: Garda de fier redivivus.

În concluzie?

În concluzie să fim calmi şi să ne păstrăm humorul; ca Ion Atlas care pune punct pe i-ul *chestiunii*

traducere şi comentariu:
JACOB POPPER

Tînăra mea interpretă nu mai ostenea să-mi vorbească despre o carte intitulată *Protocol* pe care o găsise nespus de interesantă şi instructivă. Crezînd că se referă la cunoscutul roman al lui Frederick Forsythe, i-am spus că printre cei mai entuziaşti cititori ai acestei cărţi se numără şi doamna Tatcher. Această informaţie a fost luată la cunoştinţă de interpreta mea cu vădită satisfacţie.

Ea s-a arătat însă profund dezamăgită atunci cînd i-am împărtăşit rezervele mele faţă de intriga şi faţă de bizarele teorii ale autorului în chestiune. "Aş, de unde!" mi-a replicat ea cu o vehemenţă în care răzbătea proaspăta libertate de expresie de care se bucură românii. "Cartea asta trebuie luată în serios. E foarte posibil, dar ce spun, e absolut sigur că evreii au urzit un plan pentru subjugarea Europei!"

Interlocutoarea mea nu se referea la romanul *Cel de-al patrulea protocol* al lui Forsythe ci la *Protocoalele Sionului*, carte a cărei traducere românească poate fi găsită în toate librăriile din Bucureşti. Rechemîndu-mi în amintire datele pe care le dobîndisem în această privinţă în orele de istorie, i-am explicat că *Protocoalele*, apărute în 1897, nu erau decît o contrafacere confecţionată cu indiscutabilă abilitate de serviciile secrete ale Rusiei ţariste, menită să încurajeze şi să confere respectabilitate istorică

***)** *Articol apărut în ziarul londonez "The Observer", la 11.2.1990* antisemitismului. Nu sînt pe deplin sigur că am reuşit s-o conving.

Antisemitismul pare a-şi fi redobîndit respectabilitatea la Bucureşti. În orice caz el se impune atenţiei oaspetelui străin. În staţiile de metro ale Bucureştiului, pereţii sînt invadaţi de sloganuri şi afişe politice. Cea mai mare parte din ele sînt manifeste şi declaraţii electorale, utile pentru a-ţi omorî timpul în aşteptarea unui tren care întîrzie să vină.

Domină caricaturile şi invectivele politice: în una din ele ne este înfăţişat, bunăoară, preşedintele Ion Iliescu aşezat pe un ciocan şi o seceră. Altele sînt de-a dreptul nocive: astfel, o caricatură a primului ministru Petre Roman la care nu se adaugă numai ciocanul şi secera ci şi o stea a lui David. Acelaş comentariu grafic este hărăzit lui Silviu Brucan şi altor lideri politici care se nimeresc să fie de origine evreiască. Nu este acesta un spectacol prea plăcut.

Nici vorbele ce le poţi auzi astăzi la Bucureşti nu-ţi mîngîie agreabil auzul. Nu mă refer numai la cele rostite de tinerii stăpîniţi de afectivitate care absorb, pentru prima oară în viaţa lor, ideile ca nişte bureţi, ci şi la cele care îţi este dat să le auzi de la mulţi oameni mai în vîrstă, impregnaţi de ostilitate împotriva evreilor încă dinainte de război şi îndeosebi de la începutul pînă la sfîrşitul acestuia, cînd România era aliată cu naziştii.

Dacă ţiganii stîrnesc azi la Bucureşti ură, evreii sînt priviţi cu neîncredere. Valentin Gabrielescu este purtătorul de cuvînt al Naţional Ţărăniştilor, partidul care încarnează mai mult ca oricare altul tradiţiile României. Nespus de prevenitorul Gabrielescu mă invită în biroul său din Bucureşti. După ce-mi vorbeşte un răstimp de planurile partidului său, prinde destul curaj pentru a-mi împărtăşi propriile sale sentimente.

Plecîndu-se spre mine, mă întreabă cu un aer conspirativ? "Cum poate fi român un ovrei?" Fără a aştepta răspunsul, continuă pe un ton jignit: "Cînd te gîndeşti că primul nostru ministru este evreu! Ce nenorocire pentru revoluţia noastră!" Gabrielescu recunoaşte, totuşi, că partidul său nu-şi poate da pe faţă, în această privinţă, punctul de vedere, "întrucît multă lume ar trage de aici concluzia, evident greşită, că sîntem fascişti"

Din ce în ce mai sigur de sine, el îmi spune că trebuie să-şi exprime cu prudenţă astfel de opinii, "deşi mulţi români le împărtăşesc", întrucît sediul central al partidului său este vizitat adesea de ziarişti americani, "dintre care majoritatea sînt evrei".

Comentariile altor oameni politici sînt făcute cu mai multă circumspecţie. Mă uimeşte totuşi de cîte ori analiza politică a multora dintre ei include aparte-uri precum: "De altfel, (omul acesta) e evreu, dacă vrei să ştii!"

COMENTARIU

I. Mîzgălelile antisemite

Presupun că dl. Hillmore nu a avut pînă acum prilejul de a aştepta trenul într-o staţiune de metrou la München (sau poate că nu a trebuit să-l aştepte destulă vreme pentru a examina mai de aproape mîzgălelile de pe pereţi, înlăturate de altfel cel puţin odată de săptămînă de peria şi săpunul echipelor de gentlemeni din Anatolia de care am mai avut prilejul să mă ocup în "Minimum".) Eu însă am putut constata nu odată că printre *grafitti*-urile müncheneze (şi mai mult ca probabil, nu numai müncheneze), domină crucile încîrligate şi ciocanul şi secera, ceea ce nu mă îmbie însă să cred într-o recrudescenţă locală a neo-nazismului şi a "celulelor roşii". Nu vreau să bagatelizez astfel stelele în şase colţuri aşezate în batjocură pe pereţii metropolitanei din Bucureşti în dreptul caricaturilor liderilor politici cu ascendenţă iudaică, ci doar să spun că importanţa lor nu trebuie exagerată. Ele sînt, înainte de toate un produs al *defulării* ce a urmat căderii lui Ceauşescu. Printre alte *tabu*-uri dispărute cu acest prilej, se află – inevitabil! – şi cele care frînau expresia antisemitismului pitit în zonele de umbră ale psihei colective româneşti: eu nu m-am îndoit niciodată că el se ascundea acolo şi că într-o bună zi avea să răbufnească la suprafaţă: ceea ce însă nu pot să uit că, datorită unora dintre liderii politici şi multor oameni de rînd pătrunşi de spirit umanitar din România, mai bine de jumătate de milion de evrei din ţara mea natală şi-au salvat vieţile. Şi totuşi îmi crapă obrazul de ruşine cînd citesc articolul d-lui Hillmore. Ca *evreu* m-aş putea mărgini să ridic din umeri, dar eu sînt şi voi rămîne cît voi trăi, fie că-mi place sau nu, un *evreu român*. Iar acestui evreu *român* îi vine să intre în pămînt de ruşine atunci cînd ia cunoştinţă de comentariile ziaristului britanic cu privire la ţara care nu a încetat să fie pentru el *ţara sa*.

II. Sergiu Celibidache la Bucureşti

După cum se ştie, "Celi", cum îl cheamă afectuos münchenezii pe marele dirijor, a poposit de curînd în România, însoţit nu numai de Filarmonica din capitala Bavariei, cu care a dat cîteva concerte la Ateneul Român, ci şi de şaizeci de tone de ajutoare pentru poporul român: un gest patriotic şi

"Celi": o rezervă ostentativă

creştinesc, căci Celibidache este creştin şi ca atare s-a descoperit şi şi-a făcut cruce atunci cînd a trecut pe lîngă un loc, străjuit de lumînări aprinse, unde şi-a vărsat sîngele unul din eroii revoluţiei româneşti. Ce se va fi petrecut însă în sufletul acestui mare om şi muzician atunci cînd i-au căzut privirile asupra mîzgălelilor antisemite, cu care se ştie bine că nu va avea prilejul să se întîlnească nici la Praga, nici la Budapesta, nici la Dresda?

Nu e prea greu să răspunzi la această întrebare, după ce-ai citit în "Die Welt din 20.2.1990, reportajul semnat de Klaus Geitel care l-a întovărăşit pe Celibidache la Bucureşti. Ziaristul german notează – pe lîngă gestul ritual menţionat mai sus – şi faptul că: *"În faţa fierberii naţionaliste din jur, Celibidache se retranşează într-o rezervă ostentativă şi recalcitrantă"*.

III. "Nu sîntem huligani"

Nici un om politic francez nu a definit, după ştirea mea, drept "o nenorocire", numirea de către Mitterand ca preşedinte al consiliului de miniştri a evreului Roland Fabius (cel care a adus de curînd la Paris o cohortă de scriitori români). Nu cred că dragostea cu care este înconjurat în Cehoslovacia preşedintele Vaclav Havel a scăzut, pentru că l-a numit ambasador la Washington pe fiul lui Rudolf Slanski (liderul comunist executat în 1951 la Praga pentru că ar fi urzit "un complot sionisto-imperialist"). Iată însă că la Bucureşti purtătorul de cuvînt al unuia din partidele istorice a socotit oportun să-şi dea fustele peste cap, punîndu-i unui ziarist străin "întrebări conspirative" de genul "Cum poate fi român un ovrei?", fără măcar să-şi fi dat înainte osteneala de a-şi mirosi interlocutorul la subsuori, pentru a stabili cu certitudine că-i vine de acolo duhoarea specifică după care se recunosc între ei antisemiţii.

Asemenea bărbaţi de stat constituie într-adevăr, după părerea mea, *o nenorocire pentru România!* Consider însă că este un noroc pentru această ţară, atît de încercată în decursul istoriei ei recente şi cu osebire în ultima jumătate de veac, faptul că în libertatea care i-a fost hărăzită astăzi nu se iscă numai buruieni – vreau să sper sporadice – ci şi flori precum "Grupul pentru dialog social", în a cărui publicaţie "22" am citit nişte "Simple reflexii ale unui istoric". Sub acest titlu Andrei Pippidi reaminteşte blînd dar ferm liderului naţional-ţărănist Coposu fatala greşeală comisă înainte de război de partidul său, atunci cînd a făcut o alianţă electorală cu legionarii. Un alt noroc considerabil pentru România de azi şi de mîine mi se par a fi miile de studenţi de la Iaşi pe care i-am văzut şi auzit pe o bandă video adusă de un prieten. Ei nu strigau "Jos jidanii!", cum i-ar fi plăcut poate d-lui Gabrielescu, ci:

"Jos profesorii incompetenţi!... Jos corupţia!... Jos mita!... Jos demagogia!"

După care ei au scandat îndelung:

"NU SÎNTEM HULIGANI!"

Din cîte am aflat, la fel gîndesc şi simt zeci de alţi studenţi din România zilelor noastre.

Dar fără studenţii huligani care-şi mardeau pe vremuri colegii de rit mozaic şi spărgeau vitrinele prăvăliilor evreieşti, cum să-i mai convingi pe cei douăzeci de mii de evrei care se încăpăţînează să trăiască în România, să nu se mai considere români?

IV. Operaţia "Protocoalele Înţelepţilor Sionului"

Mă tot uit şi iar mă uit la titlu pînă azi de o onorabilitate nedezminţită pentru mine al ziarului "The Observer" şi tot nu-mi vine să cred că traducerea românească a "Protocoalelor Înţelepţilor Sionului" poate fi găsită în toate librăriile din Bucureşti (din păcate dl. Hillmore nu specifică dacă acest fapt l-a stabilit el însuşi sau dacă el i-a fost doar certificat de interpreta sa). Dar hai să admitem că aşa stăteau lucrurile la începutul lunii februarie cînd a apărut articolul domniei sale. Cineva trebuie să fi procurat din vreme textul cu pricina asigurînd tipărirea sa şi cantitatea de hîrtie necesară. Desigur nu e exclus ca "Protocoalele" să fi fost date la iveală în străinătate: în speţă, în Spania sau Canada, unde au mai fost editate şi imprimate în limba română nu puţine opusuri la fel de abjecte. În orice caz, cineva a trebuit să organizeze difuzarea "Protocoalelor" la Bucureşti şi probabil în întreaga Românie. Dacă mîzgălelile din staţiile metroului din Bucureşti au fost, fără îndoială, un produs spontan al unor minţi primitive, este tot atît de sigur că OPERAŢIA "PROTOCOALELE ÎNŢELEPŢILOR SIONULUI" a fost premeditată cu răceală şi adusă la îndeplinire de unul sau mai mulţi experţi în materie, cu sprijinul Oficiului de Difuzare a Cărţii din Bucureşti. Scopul acestei operaţii este asemănător celui urmărit de mişcarea "patriotică" rusă "Pamiat", al cărei cal de bătaie – amuzant, nu-i aşa? – e tot "complotul iudaic pentru dominaţia (nu mai ţin bine minte, doar a Europei sau a întregului glob pămîntesc)". La fel ca aceasta din urmă, ea a urmărit să îndepărteze atenţia opiniei publice de la duşmanul real al democratizării care e nomenclatura comunistă şi garda ei pretoriană, descinsă în "underground", dar încă departe de a fi înfrîntă. Pentru atingerea acestui ţel trebuia propusă vindictei colective un duşman fictiv. Nu trebuie să mire că a fost aleasă pentru acest rol victima predestinată a atîtor diversiuni desfăşurate în decursul ultimelor două milenii pe scena lumii – EVREUL.

O primă variantă a acestei diversiuni a fost montată de *Ohrana* ţaristă. Cine vor fi fiind tainicii trăgători de iţe care o reeditează astăzi în Rusia şi România?

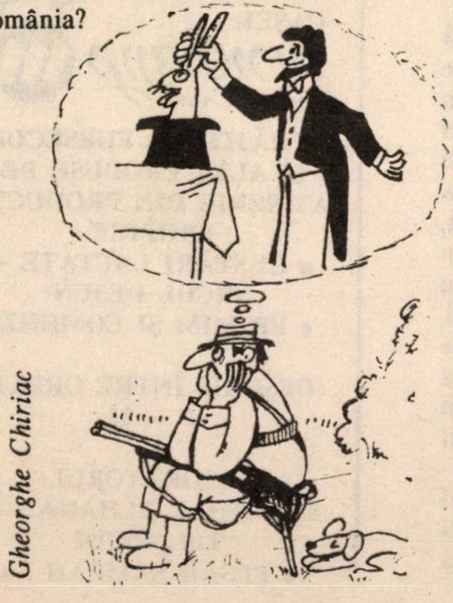

CA-N BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

de ION ATLAS

Mă poartă paşii iar pe străzi ştiute
Din Bucureştii tinereţii mele
Cu amintiri mai bune ori mai rele
Şi cu nădejdi din nostalgii născute.

Ştiam că vechi amici din timpuri grele
Se vor grăbi cu drag să mă salute
Nu ca pe timpul dictaturii slute
Cînd se temeau de răi şi de lichele.

Şi ca pe vremuri mi-au ieşit în cale
Cu pupăturile tradiţionale
Mulţi ce mă evitaseră toţi anii.

Şi m-am simţit din nou ca altădată
Cînd am văzut pe ziduri însemnată
Inscripţia ştiută... "Jos jidanii!"

NEONAZISM ?

Printr-o informaţie apărută în prima pagină şi reluată în extenso, însoţită şi de o fotocopie, cotidianul "Deşteptarea", ce apare la Bacău, îşi informează cititorii în nr. din 21 februarie 1990 despre ameninţarea făţişă făcută la adresa ziariştilor din redacţie de către o organizaţie autointitulată "Armata anticomunistă garda de fier".

Pe fotocopia textului original – aflat în prezent la poliţia judeţeană pentru cercetări – se află scris: "După 45 de ani reînfiinţăm din nou legiunea. «Garda de fier» va lupta împotriva tuturor celor care susţin orice ideologie de «stînga». Pînă nu vom lichida pe toţi comuniştii, socialiştii sau alte spurcături de stînga, nu vom ceda – forţa este crezul nostru! – Voi, ziarul «Deşteptarea», anunţaţi reînfiinţarea noastră. În caz de refuz, vă considerăm urmaşii defunctului «Steagul Roşu» şi într-o zi vă vom lovi! A sosit, în sfîrşit, şi vremea noastră! Ţara va fi din nou a noastră! Heil Hitler! Vom învinge!"

În cele patru colţuri ale manifestului sînt zvastici.

Într-o notă alăturată fotocopiei, sub titlul "Incredibil, dar adevărat!", ziarul dă un răspuns acestei ameninţări în care se specifică, între altele: "Singurul motiv ce ne determină să facem publică «apariţia» voastră este de a vă expune, aşa cum arătaţi, privirilor cititorilor noştri. Aşa cum arătaţi, adică: însetaţi de sînge, orbiţi de ură, porniţi pe violenţă, cruzime, cu raţiunea întunecată de fanatism vindicativ. Anunţăm, aşadar, apariţia, nu «reînfiinţarea» cum afirmaţi, pentru că de fiinţat nu veţi mai fiinţa niciodată. Istoria recentă este prea săturată de monştri şi crime abominabile ca să vă mai poată face loc. Prea multă bestialitate şi intoleranţă s-au adunat într-o atît de neînsemnată unitate de timp ca naţiunea să vă mai poată suporta fie şi preţ de o clipă. Şi în numele nici unei răzbunări politice. Cu atît mai mult, cu cît voi nici nu aveţi ce răzbuna. Răzbunarea poate fi cel mult memoria noastră pentru că ea, memoria, mai păstrează încă rănile adînci provocate de voi culturii şi democraţiei române din perioada în care voiaţi, ca şi acum, să vă treceţi în cont ţara. Rănile acestea adînci se numesc I. G. Duca, Virgil Madgearu, Nicolae Iorga, Armand Călinescu şi multe mii de victime nevinovate, deopotrivă ţărani, intelectuali, muncitori..."

În prezent, cazul este în cercetarea poliţiei judeţene.

(din "Dimineaţa", Bucureşti)

MINIMUM NU VREA SĂ FIE PIONUL (ŞI CU ATÎT MAI PUŢIN NEBUNUL!) UNUI JOC DE SHAH

CORNELIA I. GERSTENMAYER

GOMA și ANTISEMITISMUL(*)

DIE WELT

Goma und der Antisemitismus

"...În interviewul acordat lui Adelbert Reif, Paul Goma încearcă să justifice recrudescența antisemitismului ce se face simțită astăzi în Basarabia. "Explicația" pe care o dă Goma antisemitismului endemic și uneori bestial din această regiune, culminează în afirmația precum că "evreii din Basarabia se bucură în ultimii 20 de ani de un tratament privilegiat" (de bună seamă, în cadrul aparatului comunist de acolo). "Înainte ca ei să poată emigra în Israel, sînt adunați în Basarabia din întreaga Uniune Sovietică". În continuare, Goma deplînge faptul că evreii "se prezintă în public cu toate decorațiile lor militare", deasemenea că "mai dețin legitimațiile lor de partid și nu vorbesc românește ci rusește".

Este deopotrivă de irelevant cîți evrei sovietici mai dețin legitimații de partid (acei care au avut această calitate) și cîți membri ai altor minorități etnice au aparținut unui partid sau altuia. Din anii patruzeci evreii din Uniunea Sovietică nu au mai avut posibilitatea să ocupe funcții importante în sînul partidului. Pe de altă parte, e normal ca ei să fi văzut în timpul prigoanei naziste în comuniști pe aliații lor firești. Tot atît de la sine înțeles e faptul că evreii care au luat parte la război și au primit decorații pentru faptele lor de vitejie să le fi păstrat, așa cum au făcut desigur toți cetățenii sovietici decorați: tributul de sînge pe care l-au plătit evreii sovietici pe fronturile celui de-al doilea război mondial – în măsura în care ei s-au salvat din ghiarele mașinii de nimicire a lui Hitler – este procentual ridicat.

Este tot atît de mincinoasă pe cît este de defăimătoare afirmația că evreii din Republica Moldovenească sînt astăzi reprezentanți ai puterii sovietice, fie ei "și de mîna a doua". Mărturisirea lui Goma, precum că dacă ar trăi azi în Basarabia ar striga în cor cu alți pogromiști: "Afară cu rușii, afară cu jidanii!" este semnificativă numai în măsura în care ne îngăduie să ne dăm seama cît e de coborît nivelul său politic.

În sfîrșit, afirmația lui Goma precum că evreii sovietici ar fi "adunați" în Basarabia (adică în Republica Sovietică Moldovenească) înainte de a emigra în Israel, face și ea parte din categoria născocelilor... În contextul conflictelor naționale și etnice, necontrolate și imprevizibile în ceea ce privește consecințele lor, care zguduie astăzi Uniunea Sovietică, luări de poziție cum e cea a lui Goma apar ca deosebit de dăunătoare..."

---

*) Fragment din articolul apărut sub acest titlu în ziarul vest-german "Die Welt", din 28.2.1990. Autoarea este fiica eminentului om politic democrat-creștin, fost președinte al parlamentului vest-german, Wilhelm Gerstenmayer. Ea s-a făcut cunoscută în ultimii douăzeci de ani prin intensitatea angajamentului ei în favoarea scriitorilor dizidenți din Uniunea Sovietică și din țările Europei răsăritene.

●
BLECHER-BĂDESCU
MARCEL
poate fi găsit în
BEN YEHUDA 66, TEL AVIV
(TEL . 240895)
●

קפה
זילברשטיין
COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAȘER
קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין

- PRĂJITURI, FURSECURI ȘI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCȚIE PROPRIE
- GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
- PRIMIM ȘI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE
7 – 22

LABORATORUL:
STR. IȚHAK ELHANAN 24
TEL. 65O191
● PESAH SAMEAH ! ●

• PESAH SAMEAH •

OLIM HADAȘIM CUMPĂRĂ LA

ȘEKEM

CEA MAI MARE FIRMĂ GUVERNAMENTALĂ DE DESFACERE INVITĂ PE NOII VENITI SĂ BENEFICIEZE DE URMĂTOARELE REDUCERI ȘI AVANTAJE:

☑ ***SCUTIRI DE TAXE LA CUMPĂRAREA APARATELOR CASNICE:*** *FRIGIDERE, MAȘINI DE SPĂLAT, MAȘINI DE GĂTIT ȘI COPT, TELEVIZOARE*

☑ ***CADOU:*** *RADIO DE MASĂ (CELOR CARE CUMPĂRĂ DOUĂ DIN OBIECTELE SCUTITE DE TAXE)*

☑ ***REDUCERI ȘI AVANTAJE SUPLIMENTARE LA CUMPĂRAREA DE:***

- COMBINE STEREO,
- CASETOFOANE,
- WALKMEN,
- APARATE MICROUNDE,
- APARATE VIDEO, ETC.
- MOBILĂ,
- ASPIRATOARE,
- MAȘINI DE CĂLCAT,
- APARATE DE RAS,
- SOBE DE ÎNCĂLZIT,

ȘEKEM IUBEȘTE PE OLIM HADAȘIM

LUMEA RO NEASCĂ

DIRECT DIN
ROMANIA!

■ **STAN VLAD**

CITEVA NOTAŢII PRE şi POST REVOLUŢIONARE

Doi condeieri bucureşteni. Stan Vlad, ziarist şi Henri Zalis, critic literar. Amîndoi au fost, de curînd, în Israel. Şi amîndoi au descris, pentru Minimum, trăirile şi gîndurile lor pe marginea Revoluţiei şi a zilelor de după...

În ziua de 18 decembrie 1989, cînd am ajuns la biroul lui Horea Popescu, prim regizor al Teatrului Naţional din Bucureşti, prima întrebare pe care mi-a adresat-o a fost:

– Ce-i nou?

Ştiam la ce fel de noutăţi se referea fiindcă cu toţii, în zilele anterioare, discutasem, punîndu-ne mereu aceeaşi întrebare: Cînd? Cum? Tensiunea generală ajunsese la acel grad care prevestea că se va întîmpla ceea ce aştepta încă de mult toată lumea: căderea "celor 2". Mi-amintesc că atunci i-am răspuns lui Horea că n-am noutăţi şi că aştept.

– Ce să mai aştepţi că au şi sosit – mi-a spus el, ca de obicei, pe şoptite. (De mult ştiam că toţi pereţii au urechi, chiar şi cei de-acasă).

Apoi mi-a povestit ce-a aflat de la cei care ascultaseră "Europa Liberă": ştiri fragmentate despre revoluţia începută la Timişoara. Pînă la prînz despre aceasta se ştia în tot Bucureştiul, fie de la "Europa Liberă", fie din ceea ce răsuflase, ca de obicei, prin pereţii clădirii cece-ului. Iar cînd m-am întors acasă, confirmarea am avut-o în plină stradă: patrule formate din 2 miliţieni, 2 soldaţi, 2 membri ai gărzilor patriotice şi un tînăr în uniformă albastră (de brigăzi patriotice ale tineretului), toţi înarmaţi, erau postate la colţuri sau se plimbau pe străzi.

A venit ziua de joi, 21 decembrie, cu acel miting de la orele prînzului. Mă aflam în Bd. Bălcescu, în dreptul sălii Dalles, în drum spre "Naţional" cînd din uriaşele difuzoare instalate în apropiata piaţă, denumită atunci a "Palatului", au răsunat huiduieli.

N-a trecut mult şi-am văzut cum pe porţile clădirii de peste drum de Dalles năvăleau grupuri-grupuri de oameni. S-au oprit mai întîi sub pomii de pe bulevard şi cu bricege, cuţite, au tăiat "stema reseristă". Alţii, loveau cu furie de pămînt şi pomi portretele "iubiţilor conducători" şi le călcau în picioare. Apoi, cu acest drapel găurit, înălţător simbol al revoluţiei româneşti, strigînd "Jos Ceauşescu", "Jos tiranii" s-au îndreptat spre piaţa din faţa hotelului "Intercontinental" şi a Teatrului Naţional.

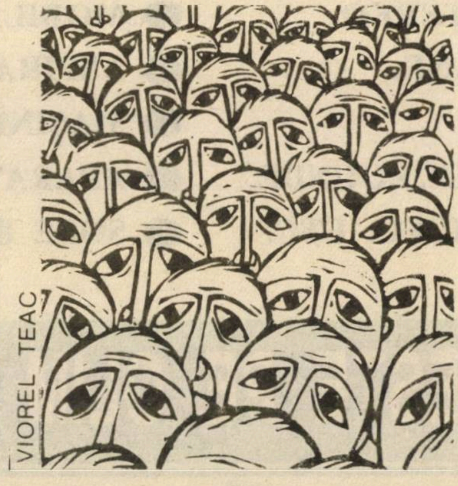

Am reuşit să opresc pe unul dintre manifestanţi şi l-am întrebat ce-a fost la miting. Am aflat că imediat ce dictatorul a început să vorbească , s-au auzit huiduieli în loc de aplauze iar în piaţă *a pocnit o petardă.* Acesta, zicea el, *a fost semnalul* începerii revoluţiei. (Ulterior am aflat din mai multe surse că momentul acesta a fost totuşi *pregătit.* La toate mitingurile de acest fel se puneau benzi cu aplauze puternice ca să creeze senzaţia unui entuziasm general. *De data aceasta, s-a făcut o "mică" înlocuire de bandă. Cine? Cum? – iată unul din secretele revoluţiei româneşti).*

La semnal deci, oamenii au început cu toţii – minus cei din faţă care erau securişti – să huiduie, să se agite. Au vrut să pornească pe străzi manifestînd, dar toată piaţa era încercuită de miliţieni şi soldaţi din trupele de securitate.

Atunci, primele grupuri şi-au găsit loc pe străduţa din spatele blocului "Romarta", au intrat în curtea Consiliului Naţional al Cooperativelor de producţie şi sfărîmînd porţile de lemn au ajuns în Bd. Bălcescu.

Între timp, am ajuns în birourile clădirii Teatrului Naţional şi de la etajul al patrulea, din biroul lui Horea Popescu, urmăream cum se umplea piaţa din faţă, apoi bulevardul, piaţa Universităţii.

▷

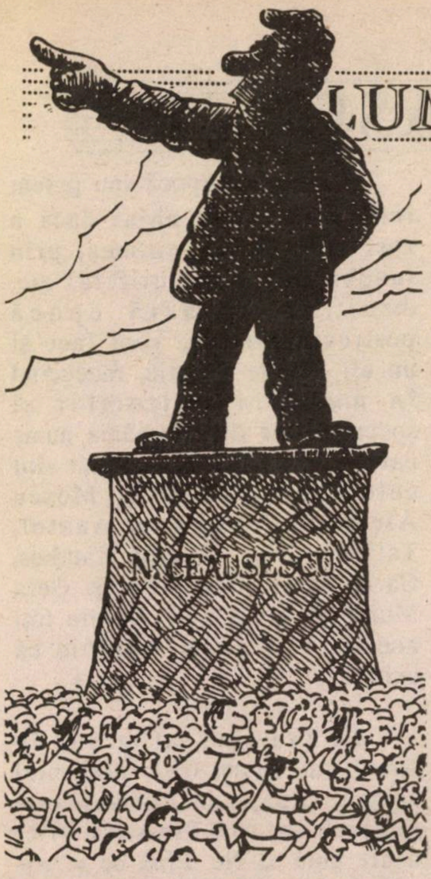

Vacarmul era de nedescris. Destul de repede au venit unii cu căldări cu vopsea şi cu pensule. Primul slogan apărut pe zidul clădirii Universităţii a fost: "Jos savanta analfabetă"; apoi "Jos cizmarul", "Hitler – Stalin – Ceauşescu" şi cîte şi mai cîte. Piaţa s-a umplut de lumînări aprinse. N-a trecut mult şi-au apărut forţele de represiune. Despre ce-a urmat s-a scris şi, din nenorocire, cu sînge. În acea joi după amiază şi seara, aici au murit cei mai mulţi tineri, fie împuşcaţi, fie striviţi de blindate. Două episoade am să mai relatez din această joi neagră. Mi-a povestit un constructor ardelean, care lucra cu echipa lui la faimosul Centru Civic, palatul cel mare al lui Ceauşescu. Joi la prînz a pornit spre Piaţa Universităţii, unde aflase că se strînseseră manifestanţi. Era spre seară. Protesta cu glas tare ca toţi cei prezenţi. Cînd voia să spună ceva pentru a fi auzit de mai mulţi, îl ridicau ortacii săi pe braţe. La un moment dat vine unul lîngă el şi-i zice: "Capul jos, se trage spre noi, hai să ne ascundem după maşina aceea". Nici n-a apucat bine să se dea după maşină că l-au şi înşfăcat doi şi l-au... burduşit bine. Cînd şi-a revenit se afla în închisoarea Jilava, împreună cu alte sute de demonstranţi, într-o sală mare, trîntiţi jos pe ciment. De jur împrejur, miliţieni cu pistoale automate, gata să tragă. Nu credeau că vor mai ieşi vii de-acolo. Cum tot aşa nu credeau nici cei care fuseseră duşi în beciurile miliţiei. Abia vineri după amiază li s-a dat drumul.

Joi, spre miezul nopţii, cînd străzile Bucureştiului erau înroşite de sînge, iar sute şi sute fuseseră arestaţi, Ceauşescu a dispus să se formeze cîteva echipe de şoc care să spargă vitrinele pe străzile principale şi să răstoarne şi să incendieze o serie de maşini, astfel încît să aibe... justificarea (dacă mai putea avea vreo justificare) luării unor măsuri forte (starea de asediu), încercînd să demonstreze astfel că tinerii revoluţionari ar fi fost nişte... vandali şi huligani.

***

Întîmplările post-revoluţionare, evenimentele ce au urmat nu mai au aceeaşi măreţie (zilele revoluţiei nu se pot egala) iar chipul lor moral apare de multe ori urîţit. Ce-a fost la 12 ianuarie 1990 – ziua de doliu – transformată de oameni iresponsabili într-o manifestaţie a imaturităţii politice, ce-a fost la 28 şi 29 ianuarie 1990, cînd masele de manifestanţi au fost transformate în mijloace de ranchiună politică, se ştie.

Să ne mutăm însă pe tărîm artistic şi să "fotografiem" unele mici întîmplări. Iată-ne la revista "Săptămîna" în ziua de 21 decembrie 1989. Numărul tras în acea zi (cu apariţie în 22 decembrie) era în... spiritul indicaţiilor, aşa cum îl concepea marele mafiot – Patronul – cum i se spunea în redacţie lui Eugen Barbu. O pagină cuprindea scrisori de protest şi de condamnare a... huliganilor de la Timişoara. Printre protestatari şi actorul Ion Besoiu, în calitate de director al Teatrului Bulandra. După victoria revoluţiei Ion Besoiu a protestat din nou, de data aceasta împotriva redacţiei, susţinînd că scrisoarea n-a fost scrisă de el, ci de Ileana Lucaciu, cronicara teatrală şi secretar responsabil a revistei.

MIHAI MATEI

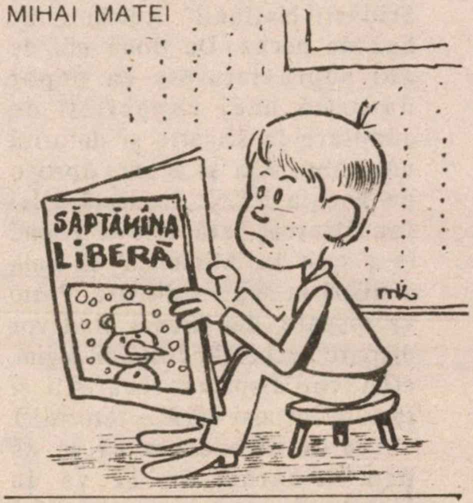

Peste vreo trei săptămîni, cînd "Săptămîna" s-a transformat în "Viaţa Capitalei" şi a reapărut într-un nou format, Ileana Lucaciu a fost nevoită să recunoască în revistă că... adeziunea lui Besoiu din 21 decembrie 1989 a scris-o ea, la "indicaţiile" lui Barbu.

În săptămîna următoare, deci în 29 decembrie, Patronul a încercat, împreună cu gorila sa, Corneliu Vadim Tudor, să mai scoată un număr al revistei, desigur modificat. În redacţie au reuşit să pătrundă, dar în tipografie nu au mai reuşit să... pătrundă: tipografii au refuzat să culeagă articolele lor, socotind că revoluţia va fi mînjită şi jignită de scrisul lor. Şi aşa, s-a terminat cu "Săptămîna" – o fiţuică a unor profitori colaboraţionişti, cu un puternic iz antisemit. ▷

LUMEA ROMÂNEASCĂ

Acum, Eugen Barbu stă ascuns la una din proprietățile lui (și furtul în literatură duce la îmbogățire!) iar despre gorila lui, unii spun că ar fi reușit să fugă din țară, alții că este ascuns undeva în provincie.

***

De la plugar pînă la cărturar, toată lumea se întreabă în România: "Ce face, ce vrea Frontul?" F.S.N. are acum și cîteva "denumiri" peiorative: "Frontul Salvării Nomenclaturii" sau "Frontul Sfidării Națiunii". Românii fac haz de necaz. De două mii de ani supraviețuiesc ca popor datorită unei capacități de adaptare la situație și datorită umorului. Așa și acum. Apropo de poziția F.S.N., în speță a lui Ion Iliescu, iată cîteva glume (s-a scris în "Minimum" că Bulă a dispărut sau va dispare. Poate va dispare, dar atunci cînd vor dispare sechelele fostului regim, cînd vor dispărea securiștii și ramura lor mai nouă – teroriștii).

- Se zice acum că se dă pămînt țăranilor. Se va da fiecăruia, iar pe cine nu-l găsește acasă i-l lasă la poartă!
- Un tînăr dramaturg vine la un director de teatru:

– Am o comedie cu F.S.N.

– Bine – zice directorul. Acum este libertate, poți să scrii ce vrei dar gîndește-te dacă e bine să te iei de ăștia. Poți să știi ce-o să iasă cu ei!

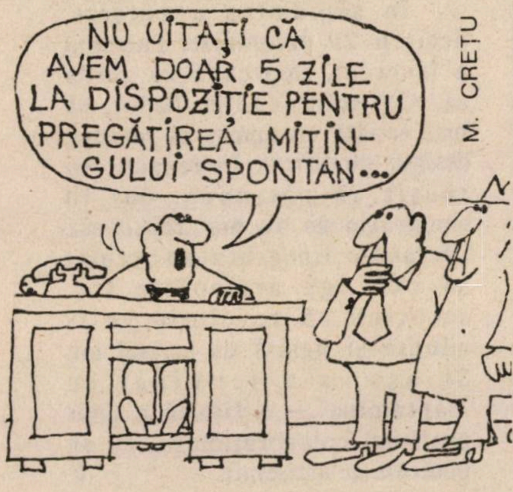
NU UITAȚI CĂ AVEM DOAR 5 ZILE LA DISPOZIȚIE PENTRU PREGĂTIREA MITINGULUI SPONTAN...
M. CREȚU

Peste cîtva timp vine cu altă comedie, de data asta cu televiziunea.

– Ești liber să scrii ce vrei. Nu mai e cenzură, dar crezi că e bine să te iei de televiziune?

Pleacă omul și revine peste un timp cu o piesă inspirată din povestea biblică a lui Iov. Pe scurt: după revoluție, un cetățean este descoperit într-o stare jalnică: slab, uscat, murdar, zdrențuit și în plus plin de insecte (desigur tot ceaușiste) care-i sugeau ultimele picături de sînge. Milostiv, tînărul revoluționar vrea să-l scape măcar de insecte, la care amărîtul spune:

– Nu, nu le goni. Măcar astea sînt sătule. Vin apoi altele flămînde și mă sug și mai rău.

– Nu prea merge – zice directorul. Nici nu s-au instalat bine noii stăpîni și începem să tragem deja în ei?

– Bine, domnule – zice dramaturgul enervat. N-ați spus că e libertate și că pot să scriu ce vreau eu?

– Sigur că e libertate. Ești liber, ce... te-a *obligat* cineva să scrii?

***

Cîțiva oameni de bine, implicați și cu dragoste față de teatru – mă refer în primul rînd la Dina Cocea – vor să editeze o revistă "Scena", al cărei nume îi desemnează și profilul. M-a bucurat cînd mi s-a cerut să scriu un reportaj despre artiști israelieni originari din România, dar m-am bucurat și mai mult cînd – documentîndu-mă la fața locului – am constatat cît de mulți sînt și cît de frumoase le sînt sentimentele față de țara din care-au pornit. Și nu mă refer doar la spectacolul de la "Habima", ale cărui încasări au fost depuse în contul ajutorării poporului român.

În această epocă (nu putem înlocui cuvîntul chiar dacă a fost compromis, culmea, prin înnobilareaa lui auriferă) zic, deci, în această epocă postrevoluționară, vom face și un alt act de justiție, readucînd în memoria cititorilor și spectatorilor din România nume care le-au fost dragi cum sînt cele ale Liei König, Moscu Alcalay, Constantin Anatol, Tatiana Olier, Rozina Cambos, Carol Marcovici, Alex și Geta Munte și ale altora. Despre toți aceștia nici nu se mai știe că există.

***

La ora cînd, aflat aici în Israel, fac aceste (cam deslînate) notații, situația în România este departe de a fi liniștită. Nici n-are cum să fie. Pînă nu se vor alege organe reprezentative ale întregului popor, în mod liber și democratic, confuzia și mai ales abuzul de putere (pe toate treptele societății) se vor manifesta din plin.

Toată lumea se întreabă – și m-au întrebat mulți și pe mine – aici și acolo, dacă va fi cu adevărat libertate și democrație? Eu, sînt convins că va fi. Ce-a fost în aproape cinci decenii în România nu va mai fi. Sîngele vărsat nu iartă!

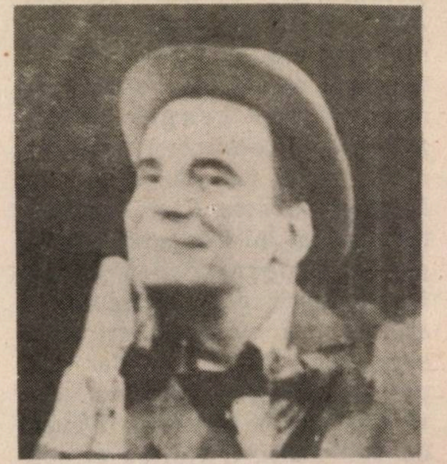

**RADU BELIGAN:
ȘI CU ASTA,
AM SPUS TOTUL**

SECVENŢE DIN ZILELE REVOLUŢIEI

HENRY ZALIS

126 GLOANŢE

La execuţia celor doi, în curtea unităţii militare din Boteni-Dîmboviţa, este desemnat "grupul" de ostaşi (cinci la număr) care să ducă la îndeplinire sentinţa. În fapt, s-au oferit 300 de voluntari. Cînd soldaţii au dat cu ochii de perechea "prezidenţială", absolut toţi au deschis focul. Nicolae şi Elena au fost pur şi simplu seceraţi. Din corpul unuia s-au extras 80 de gloanţe, din al celuilalt, 126.

*

URAGANUL CALD

Pasajul de la Universitate, este un imens jurnal de perete. Cu redactori necunoscuţi. Foi de hîrtie bătute la maşină, anunţuri scrise de mînă, desene, caricaturi. Citesc amuzat, un aşa zis buletin meteorologic: "Uraganul cald care s-a instalat asupra ţării la 16 decembrie şi s-a deplasat încet, dar sigur din vest spre est, a fost parţial blocat de un Front rece, cu platforma extinsă; datorită acestui fenomen, prin suprapunerea maselor de aer, s-a produs ceaţă". Şi, imediat, cineva aduce continuarea: "Vremea este în curs de încălzire uşoară. Ceaţa s-a mai risipit. Se îmbunătăţeşte vizibilitatea".

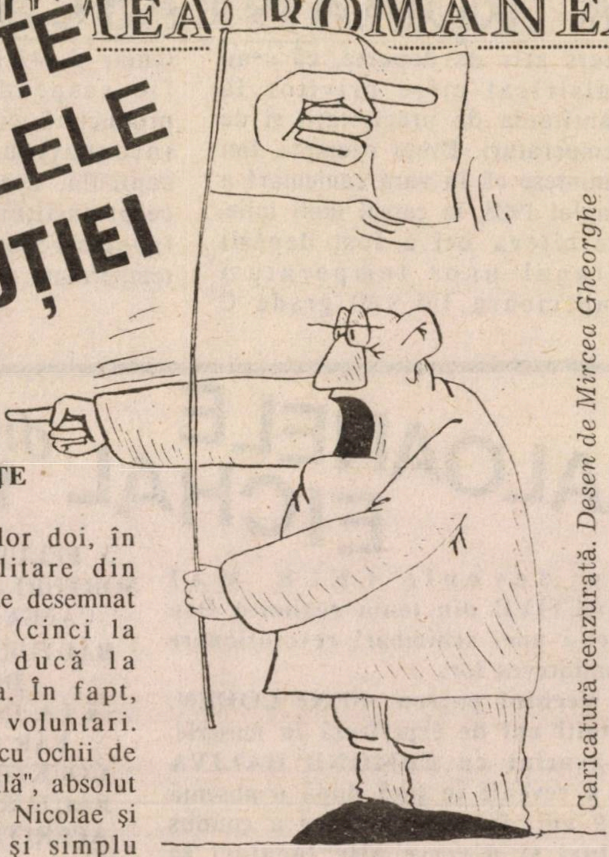

Caricatură cenzurată. Desen de Mircea Gheorghe

TRĂGACIUL DE PE NOPTIERĂ

Am crezut o vreme că vom regăsi repede sensul superior al civilizaţiei şi bunei credinţe, abolit ani în şir. Aflu stupefiat că sînt numeroşi cetăţenii ce primesc telefonic ameninţări fără noimă, cărora li se trimit în cutia poştală mesaje anonime de intimidare sau ameninţare. Un inginer din Braşov, constata: "Azi nu se mai trage cu arma, ci cu telefonul".

*

PREŢUL UNUI OM

Un titlu uimitor de anchetă publicistică: "Cît valorează un erou al Revoluţiei?" Din text rezultă, că dintr-o familie timişoreană a dispărut fata, Luminiţa-Florina Boţoc, în vîrstă de 14 ani. Mai întîi să trecem în revistă faptele. Luminiţa a fost împuşcată în inimă, în seara zilei de 17 decembrie. Tatăl acestui copil, om simplu, cu remarcabil bun simţ, ne relatează coşmarul zilelor în care încerca în zadar să primească o informaţie limpede de la morgă. Este minţit cu sînge rece. În fine, după explicaţii fără credibilitate, află de soarta copilului lui. Actul de deces ce i se eliberează, este datat 26 decembrie (!!!), diagnosticul: hepatită. Iar ca paharul cu amar să fie golit pînă la fund, familia Boţoc primeşte drept despăgubire 6 kg. de alimente, însă are de plătit, cu acte şi chitanţe în regulă, 1267 lei şi 50 de bani, pentru cheltuieli de înmormîntare.

*

ALASKA LA PITEŞTI

În vreme ce se murea literalmente de foame, nebunul din Scorniceşti îşi rezervase 800 de mii de hectare de pădure, pentru fonduri cinegetice. Mai dispunea de 28 de case rustice şi alte locuri de "popas", cu mobilier sculptat, saloane de primire şi recepţii, bucătării pregătite să prelucreze ce masacra, umblînd după "trofee". Se vîna din cabina ce urca de la telefericul din Buşteni spre Babele, din helicopter, se vîna din foişoare. Pe lîngă pereţii Jepilor însîngeraţi, se strecurau capre negre, în care trăgea cu puşca cu lunetă. Într-o singură zi, a răpus în Făgăraş 66 de asemenea falnice vietăţi. Iar cînd şi-a dorit să guste din plăcerea împuşcării urşilor polari, a cerut să se amenajeze în Argeş, la Rîuşor, o rezervaţie de urşi de Alaska. Investiţia a costat milioane de lei. Dispunea de un medic special nutriţionist, care îi hrănea după reţetar.

*

FRAŢII NOŞTRI ARABI

După Revoluţie, a scăzut vizibil numărul studenţilor arabi, proveniţi din Libia, Siria, Irak şi Iran. Unii dintre ei au beneficiat de burse oferite prea "generos" de vechiul regim. Iar alții își plăteau examenele, la medicină sau politehnică, cu obiecte din *shop*...

*

CĂLDURĂ MARE

Totalitarismul merge mînă în mînă cu mistificația. S-a mers atît de departe, că s-au falsificat cifre privitor la cantitatea de precipitații și de temperaturi. Drept exemplu, îmi amintesc că în vara caniculară a anului 1988, în cursul lunii iulie, de cîteva ori a fost depășit pragul unor temperaturi superioare lui +40 grade C (chiar și +42 grade C). Ca să nu fie suspendată activitatea productivă, cum prevăd normele internaționale, în vîrf de caniculă, Ceaușescu personal a cerut Institutului de profil să înregistreze drept maximum temperatura de +39 grade C.

SALOANELE EICHAL din HOLON

• PESAH SAMEAH •
BRITH MILA: DE LA 20 ȘEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAȚI (NUNȚI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ȘEKELI, PREȚ CARE CUPRINDE ȘI I.V.S.
• MENIURI BOGATE ȘI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ȘI PRĂJITURI. BĂUTURI UȘOARE – LA DISCREȚIE
• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ȘI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluționare în conducerea lor.
• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulți ani de experiență în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în țară după o absență de 25 ani, interval în care a condus hoteluri și diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum și gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoștințe + stăpînirea a 8 limbi europene și-a propus și a reușit să aducă îmbunătățiri structurale la saloanele din Holon fără a influența prețurile. În continuare, PREȚURILE au rămas REZONABILE.
• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, așa că poate servi și pentru adunări, expoziții de modă, etc.

●

GRATUIT!!!
• ROCHII ȘI ARANJAREA MIRESEI
• FLORILE DIN SALON
• BUCHETUL MIRESEI
• O PÎINE MARE
• TORT TRIPLU ETAJAT
• FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 28 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT, ÎN FAȚA CLĂDIRII, STAȚII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

BLECHER - BĂDESCU - MARCEL
Incepind de joi 22 martie 1990 má gasiți la
BIROUL MEU
BEN YEHUDA 66, TEL 240895

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

Gică Popa: a lăsat o scrisoare

• Strania sinucidere

Așa definește Cornel Dumitrescu, în gazeta "Lumea Liberă" din New York, sinuciderea generalului Gică Popa, omul care-a condus procesul soților Ceaușescu. Și care a pronunțat sentința de condamnare la moarte.

N'am găsit altă soluție pentru a mă elibera de teama și spaima care mi-ar fi făcut insuportabilă viața pe care aș fi mai avut-o de trăit.

- Nu doresc ferpare și nici coroane din partea colegilor, numai unul din partea familiei.

- Nu reproșez nimănui nimic, i-am iertat pe toți.

- Scrisoarea pentru familie se află în fișet.

Doamne ajută-mă să trec această grea cumpănă.

Soția să fie anunțată cu menajamente.

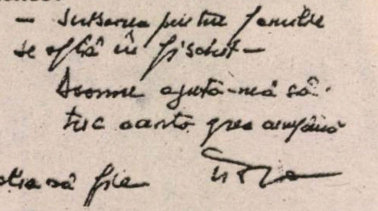
— Scrisoarea pentru familie
se află în fișet —
Doamne ajută-mă să
trec această grea cumpănă
Soția să fie

Strania sinucidere... Generalul și-a tras un glonte-n cap în biroul său de la Ministerul Justiției. Teza lansată la început de d. Teofil Pop, ministrul justiției, cum că decedatul ar fi fost depresiv "de felul lui", – teza asta "politică", a fost spulberată de mărturisirile celor inițiați. A fost vorba, se pare, de o frică extraordinară, de spaima că "oamenii lui Ceaușescu" îl vor ucide.

Iată ce declară Sorela Popa, fiica generalului:

"Era 1 Martie. M-am dus s-o iau pe mama de la serviciu. Pe la ora 16 au venit acolo maiorul Ursu și șeful pazei de la tribunalul teritorial, Răzvan Vâlcu. "M-a trimis dl. general Prună să vin să vă iau la tribunal". Nu bănuiam nimic. La tribunal am văzut pe dl. colonel Voinea, cel mai bun prieten al tatălui meu. A ieșit din cabinet, plîngînd. La cîteva minute a venit și generalul Nistor, care ne-a spus că tata este grav bolnav și că ne putem aștepta la orice. Adevărul aveam să-l știm abia a doua zi. El ne-a fost comunicat de generalul Prună. Atunci am aflat că tatăl meu a lăsat o scrisoare și un plic cu bani pentru noi. Ultima dată m-am văzut cu tata luni dimineața (26 februarie). În ultimele două luni l-am văzut foarte rar. *Ne-a spus, l-am simțit că îi era teamă.* Vreo două săptămîni am stat la bunici. Devenise extrem de apatic. Generalul Militaru îi promisese că pînă la 25 ianuarie o să plece să lucreze în străinătate. (Se vorbea că a fost numit la Ambasada din Israel – n. red.). *Nicăieri nu se simțea în siguranță. Nici acasă, nici la tribunal.* Marți seara am vorbit ultima oară cu el, la telefon. I-am simțit în voce tristețea. Mă duc să văd un film la video, cu generalul Nistor, mi-a zis, aproape șoptit. Joi am audiență la Ministerul Justiției și sper să se rezolve totul. Acestea au fost ultimele lui cuvinte. Era foarte singur. Poate că singurătatea i-a și întreținut frica. Avea senzația că a fost lăsat de izbeliște. Ultimele săptămîni le-a trăit în teroare și frică pentru soarta mea și a mamei".

Din declarațiile lt. colonelului Voinea, șeful de cabinet al lui Gică Popa, reiese că acesta se gîndise la un moment dat să ceară adăpost... la ambasada Statelor Unite din București.

• Fandacsia-i gata

Statuia lui C. Dobrogeanu-Gherea (estetician și sociolog, fruntaș al mișcării socialiste din România), aflată pe str. C. A. Rosetti din București – a fost dărîmată.

• Obsesie

...Uneori, în mijlocul nopții, îl scoală telefonul (pe Petre-Mihai Băcanu, ziarist dizident, în prezent conducătorul cotidianului "România Liberă"): "Băcanu, ești în serviciul evreilor; vei primi un glonte-n cap". Petre închide și adoarme imediat. "Complotul evreiesc a fost o obsesie tipică a securității".

(Dintr-un reportaj din săptămînalul francez "Le Nouvel Observateur"; după "Adevărul", Tel Aviv)

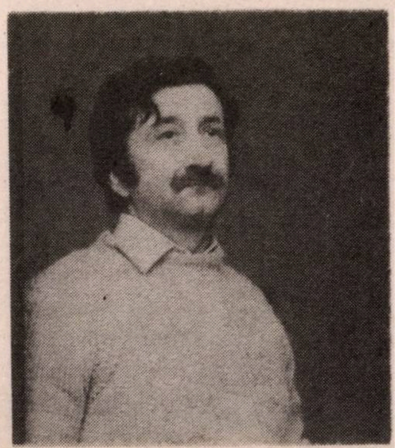
Băcanu: Alo!

LUMEA ROMÂNEASCĂ

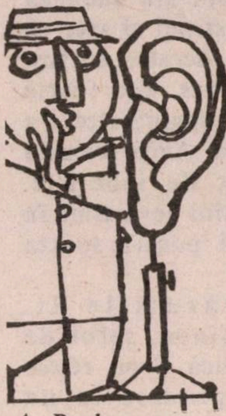

A. Poch

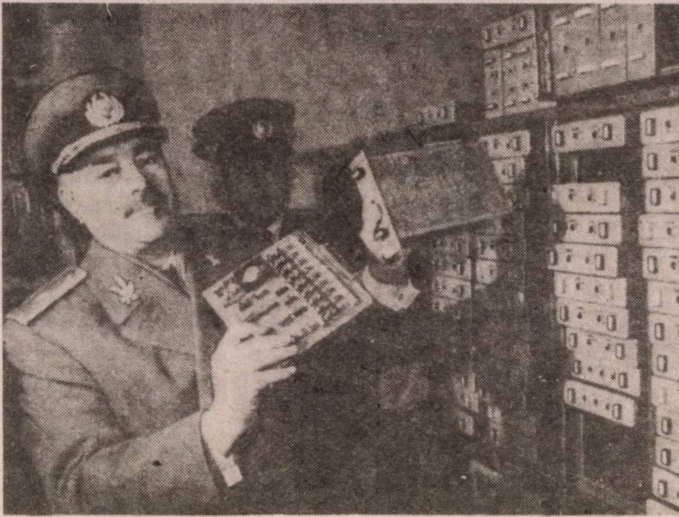

• Pe fir

Generalul Nicolae Cerbu arătînd reprezentanţilor presei celebrele dispozitive de ascultare ale Securităţii. Acum, din cîte înţelegem, scoase din uz.

...Vasăzică aşa arată aparatele care oridecîteori voiai să zici o vorbă acasă, unui amic, te sileau să te duci în baie, să dai drumul la robinet, să mai pui şi-un radio să urle la maximum şi, apoi să şopteşti: "Auzi, mă? O ştii pe-asta cu Bulă?"

• Bulă

– În timpul Revoluţiei – povesteşte Bulă – m-am ascuns în vila mea din Poiana Ţapului.

– De ce?

– M-am temut să nu fiu acuzat de complicitate la genocid. I-am făcut pe mulţi să moară... de rîs!

*

Bulă intră într-o cofetărie şi cere o scleroză.

– N-avem aşa ceva, îi spune cofetarul, aici vindem doar prăjituri.

– Vă rog să mă scuzaţi! M-am încurcat. Mi-a spus mie tata că am un început de... asta, cum îi zice... savarină!

B.B.

• Strigături...

Anti – Frontul Salvării Naţionale:

"Ţine minte trei cuvinte/ Totul e ca înainte!"

Anti – Partidele de opoziţie:

"Ţărăniştii de import/ să se ducă la export!"

*

"Nu partide cu dolari/ sînt doar nişte bişniţari!"

*

"Nu vă fie frică/ boşorogii pică!"

*

"Voi sînteţi studenţi/ D-äia repetenţi!"

• Bardot

"O telegramă de presă incredibilă pentru noi, românii. Din surse demne de încredere s-a anunţat că celebra actriţă de film *Brigitte Bardot* va reveni pe platourile de filmare. Bine, bine, veţi replica dumneavoastră, dar în ce constă senzaţionalul? În aceea că Brigitte Bardot a transmis presei, prin purtătorul ei de cuvînt, că urmează să interpreteze rolul *Elenei Ceauşescu* într-un film ce va fi turnat în curînd. El este inspirat, fireşte, din cele petrecute în România".

(Din "Universul", New York)

• Banc

...auzit la Radio Ierusalim:

– De ce a durat atît de mult pînă l-au prins pe Ceauşescu?

– Fiindcă l-au urmărit cu o maşină Delta.

• Decese

Acad. prof. dr. *Alexandru Rosetti*, personalitate eminentă a lingvisticii româneşti şi editor de seamă (a condus, înainte de război, editurile *"Cultura Naţională"* şi *"Fundaţiile Regale Carol II")*; prof. dr. *Grigore Ciucu*, matematician; prof. *Vasile Netea*, istoric; *Florin Pucă*, desenator.

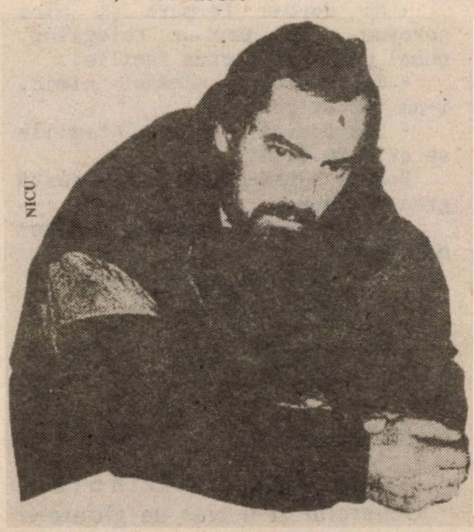

NICU

• Nicu: interview în celulă

– Arestarea dv. vă pare o măsură dreaptă?

– Pînă acum nu mi-a spus nimeni pentru ce sînt arestat. Dacă sînt în stare de arest, pentru care motiv?

– Vă consideraţi norocos avînd în vedere hotărîrea guvernului de abolire a pedepsei cu moartea?

– Depinde din ce punct de vedere se consideră acest lucru: s-a abolit pedeapsa cu moartea, dar rămîne închisoarea pe viaţă, ceea ce este aproape acelaşi lucru.

– Speraţi să fiţi eliberat cîndva?

– Da. Sigur. Există un dicton latin care spune: "Cît timp trăieşti există şi speranţă".

– Ce vă lipseşte mai mult, în afară de libertate: femeile, petrecerile sau puterea?

– Nici una din acestea trei.

– Atunci, ce?

– În nici un caz cele din întrebarea dv., dar altele atîtea... zeci... E important? Mă gîndesc.

– Dv. fumaţi mult. Cine vă dă acum ţigări?

– Le cumpăr. În locul în care sînt acum se vînd ţigări şi le cumpăr. Şi înainte mi le cumpăram.

– Ce este mai greu în viaţa de închisoare?

– Lipsa de activitate.

– Mama Nadiei Comăneci, gimnasta olimpică, a spus că aţi întrebuinţat forţa pentru a o constrînge pe fiica ei ca să aibă relaţii cu dv. E adevărat?

– Nu înţeleg întrebarea. În ce sens?

– Mi se pare clar: o relaţie sexuală.

– Nu, nu. E un lucru pe de-antregul fals.

– De ce? Nu este, poate, adevărat că recurgeaţi la teroare pentru a avea femeile care nu voiau să aibă raporturi cu dv.?

– Nu, nu (şi rîde făcînd un gest brusc şi hotărît, care însemna că întrebarea nu merită alt răspuns din partea sa).

– Aţi scris cîndva că unii oameni se închină lui Dumnezeu, alţii celor puternici, iar Nicu Ceauşescu nimănui. V-aţi schimbat părerea?

– Nu.

– Nu?

– Aş putea să mă închin în faţa destinului.

– Vă ruşinaţi de vreun lucru pe care l-aţi făcut?

– Nu, dar mi-e teamă de umiliri.

– Şi acum vă simţiţi umilit?

– Umilit, da.

– Este adevărat că atunci cînd aţi fost arestat aţi făcut în pantaloni?

– Nu-i adevărat. Mai întîi că n-am fost arestat, ci m-am predat singur armatei. După aceea un fanatic m-a rănit în şold cu un cuţit şi sîngele mi-a pătat pantalonii. Acea pată era sînge.

– Se spune că aţi încercat să vă sinucideţi în închisoare.

– Nu-i adevărat. Dacă aş fi vrut s-o fac, aş fi făcut-o.

– Nici nu v-aţi gîndit la acest lucru?

– Nu.

– Vă vedeţi cu fratele dv., Valentin, şi cu sora, Zoia?

– Fratele meu e împreună cu mine, în acelaşi loc. Despre sora mea nu ştiu nimic.

– Care consideraţi că a fost cea mai mare greşeală a părinţilor dv.?

– Greşeală? Este o întrebare foarte interesantă. Părerea mea este că ar fi trebuit să părăsească puterea la un anumit moment. Şi atunci ar fi avut loc o trecere paşnică a puterii.

– În mîinile cui?

– Aceasta este foarte greu de spus.

– Şi care este cea mai mare greşeală a dv.?

– Nu mi-am analizat încă activitatea, dar sînt convins că am făcut şi eu greşeli.

– Românii vă urăsc. Era aşa înainte, cînd eraţi liber?

– Nu ştiu dacă poporul mă urăşte, şi cu atît mai puţin pot să spun dacă mă ura înainte.

– Poporul român făcea mari sacrificii şi dv. trăiaţi în lux. Acest lucru nu vă stingherea?

– Nu trăiam în lux, dar ştiam că poporul face sacrificii. Cînd eram la putere, la Sibiu, am încercat să remediez unele din lipsurile cele mai grave.

– Ce aţi scrie într-o carte asupra istoriei perioadei Ceauşescu?

– Multe lucruri, sau două: grandoare şi prăbuşire.

(Dintr-un interview acordat de Nicu Ceauşescu, la închisoare, revistei italiene "Oggi").

PESAH SAMEAH!

PENSIE DIN GERMANIA

• PRIGONIŢII DE CĂTRE NAZIŞTI, CARE AU MUNCIT ÎN ESTUL EUROPEI ŞI APARŢIN CERCURILOR DE LIMBĂ ŞI CULTURĂ GERMANĂ, SÎNT ÎN DREPT SĂ PRIMEASCĂ PENSIE DIN GERMANIA CONFORM LEGII CARE A INTRAT ÎN VIGOARE DE LA 1 IANUARIE 1990.

• DACĂ ÎNTRUNEŞTI CONDIŢIILE ARĂTATE MAI SUS, NU AŞTEPTA ŞI VINO LA BIROUL NOSTRU PENTRU ÎNSCRIERE!

• AMÎNAREA ÎNSCRIERII VA DETERMINA ÎNTÎRZIEREA DATEI DE PRIMIRE A DREPTURILOR ŞI DIMINUAREA RENTEI.

• DE ASEMENEA, CEI CARE S-AU ÎNSCRIS PÎNĂ ÎN IUNIE 1983 ÎŞI POT CONCRETIZA DREPTURILE

AMĂNUNTE SE POT OBŢINE LA BIROURILE NOASTRE DIN:

TEL AVIV
Str. Haneghev 4, et. II,
camera 40 (Tahana Hamerkazit)
Tel. 03-379379
HAIFA
Str. Pal Iam 5 (Beit Hasne).
Numai joi.
RISHON LE ZION
"Iad Le'ole"
Str. Herzl 116, tel. 03-9643331

DICTATURA şi ANTISEMITISMUL DIRIJAT

Dr. LIVIU ROTMAN

În aceste zile, am auzit repetată o formulă-concluzie: "nu le-a fost atît de rău evreilor cu Ceauşescu!" Nimic mai fals decît această idee izvorîtă din necunoaşterea realităţilor unei epoci, sau neînţelegerea acestora,

Încerc să creionez, aici, această gravă problemă, a situaţiei comunităţii evreieşti în epoca dictaturii Ceauşescu. O fac, după ce am avut privilegiul studierii documentelor acestei epoci, în special în arhiva catedrei "Şef-rabin Dr. Moses Rosen" de la Universitatea Bar-Ilan.

Evreii din România, cu toată specificitatea lor, au fost parte a societăţii româneşti şi au împărtăşit soarta acestui întreg; mai concret, au fost şi ei obiectul abuzurilor, a nedreptăţilor unui regim represiv. Au fost părtaşi la foame, frig şi întuneric. "Fără deosebire de naţionalitate", ca să folosim o formulă favorită a regimului.

În acelaşi timp, trebuie subliniat că politica lui Ceauşescu a avut, în întreaga perioadă, o puternică componentă naţionalistă, în care antisemitismul îşi avea locul său distinct. Aceasta, în condiţiile în care discursurile prezidenţiale condamnau antisemitismul şi şovinismul, în general. Contradicţie firească, într-un sistem în care formulele propagandistice nu aveau nici o acoperire în realitate, în care întunericul – atît cel concret, fizic, cît şi cel spiritual, se definea prin lumină (epoca-lumină!).

O radiografie a antisemitismului perioadei discutate ne dezvăluie trei planuri distincte de acţiune al acestuia:

a) antisemitismul atacurilor huliganice împotriva unor sinagogi, cimitire sau unor slujitori ai cultului b) insulte în unele organe de presă sau producţii literare c) marginalizarea populaţiei evreieşti, fenomen specific pentru perioada Ceauşescu. Deşi distincte, aceste planuri pot fi uneori sincrone, dar, în general, fiecare îşi găseşte perioada de apogeu. Felul cum s-au desfăşurat, începerea şi încheierea lor bruscă şi în special nepedepsirea vinovaţilor – sau pseudopedepsirea – sînt mărturii ale caracterului dirijat al antisemitismului în epocă. Fenomenul atacurilor huliganice a fost prezent şi în perioada ante-Ceauşescu. Mai slab la începutul anilor '50, mai intens la sfîrşitul acestora, cunoscînd apogeul în primii trei ani ai anilor '60. Astfel, într-o audienţă din ianuarie 1964, la procurorul general al Republicii, dr. Moses Rosen semnala 23 (douăzeci şi trei!) de astfel de atacuri, petrecute în anii 1962 şi 1963. Dintre acestea, mai semnificative, profanarea Templului Coral din Bucureşti, în ajunul sărbătorii de Roş-Haşana, 1963 şi într-o suspectă simultaneitate, la Piatra Neamţ, maltratarea rabinului Şmil Tobias şi a copiilor acestuia, cărora li se striga: "să vă duceţi dracului în Palestina!"

> **Unii spun: "nu le-a fost atît de rău evreilor cu Ceauşescu!"**
>
> **Aşa să fie?**

Aceste fapte aveau să se repete şi în anii de după 1965, huliganii dovedind o excelentă cunoaştere a sărbătorilor iudaice. De obicei, organele de anchetă găseau vinovaţi... nişte copii şi, în ciuda evidenţelor, se nega caracterul antisemit. Mai puţin cunoscut este atacul huliganic împotriva şefului rabin, dr. Rosen, în seara zilei de 9 aprilie 1982, cînd, în plin centru al Capitalei, doi indivizi îi adresează insulte triviale. Totul se petrecea în dreptul... Procuraturii Generale. Coincidenţă simbolică! Dar şi mai interesant este că cel angajat cu securitatea rabinului, un ofiţer de miliţie pensionar care a încercat să-i prindă pe atacanţi, a fost mustrat de anchetatori, spunîndu-i-se că "nu s-a orientat bine" şi că "nu trebuia să se amestece!" Comentariile sînt inutile.

Actele huliganice vor culmina cu incendierea sinagogii din Buhuşi, în seara zilei de 30 octombrie 1986.

Al doilea plan, cel al manifestărilor "spirituale" antisemite, este propriu perioadei cercetate. La început, ele sînt mai timide şi mai periferice, pentru a lua forme agresive sub pana unor condeieri-mercenari.

Sînt cunoscute isprăvile de acest gen, în care se evidenţiază Corneliu (a mai existat cîndva un Corneliu) Vadim Tudor, ce realizează momente de referinţă în antisemitismul românesc postbelic. ▷

Pentru a înţelege mai bine personajul şi "inviolabilitatea" lui, o să cităm o mărturie a acestuia în care arăta că, în camera sa din Viena, avea două portrete, cel al lui Avram Iancu şi... cel al Preşedintelui (litera mare P îi aparţine!) Ceauşescu. Am mai adăuga că el, Cornel al II-lea se afla, la Viena, cu o bursă acordată de Iosif Constantin Drăgan (milionar din Italia, fost trezorier al mişcării legionare, n. red.). Dar fireşte, Vadim-Tudor nu a fost un solitar. I s-au alăturat şi alte nume: Mihai Pelin, Petre Ivancu, cu nostalgii antonesciene sau legionare.

Al treilea plan, mai puţin spectaculos, este cel al marginalizării. Începînd din 1970, tot mai multe bariere se pun în calea afirmării evreilor. Tot felul de indicaţii, nescrise şi nepomenite, opresc accesul acestora în edituri, redacţii, la catedre universitare. Cei mai vechi sînt toleraţi, chiar dacă sînt împinşi pe planul al doilea, iar cei tineri sînt marginalizaţi. E un proces continuu, într-o singură direcţie. Evreii sînt însă marginalizaţi şi din istorie. Sînt amintiţi tot mai puţini; exista o imensă "discreţie" la adresa acestora. Pe aceeaşi linie, în 1974, se desfiinţează programul în limba idiş al radio-difuziunii române sau se pun piedici în calea comemorării unor evenimente, ca pogromul de la Iaşi sau deportarea în lagărele morţii a evreilor din nordul Ardealului.

Am vrea să amintim că o serie de intelectuali români, lipsiţi de posibilitatea de a protesta public împotriva antisemitismului, s-au solidarizat, în scrisori adresate rabinului Rosen, cu populaţia evreiască. O frumoasă atitudine de curaj civic.

O concluzie se impune. Epoca dictaturii a manipulat antisemitismul cu consecvenţă. Cel care pînă la ultimul său discurs public a jucat cartea naţionalismului a fost şi un strateg – ca să folosim un alt termen preferat – al antisemitismului.

(Liviu Rotman, doctor în istorie, este în prezent directorul Centrului Goldstein-Goren pentru cercetarea judaismului românesc, de pe lîngă Universitatea Tel-Aviv)

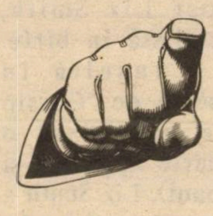

• PESAH SAMEAH •

SALOANELE RON

אולמי רון

RENOVATE ŞI MODERNIZATE

NATANIA, STR. STAMPER NR.14
TEL. 053/22080-615631

• ORGANIZĂM SEDER CU PARTICIPAREA HAZANULUI PRINCIPAL DIN NATANIA, DL. IŢHAC HELER
• MASĂ TRADIŢIONALĂ, BOGATĂ – CAŞER
• DISPUNEM DE UN SALON MARE, SPAŢIOS, PENTRU ORGANIZARE DE NUNŢI, BAR MITZVA ETC.
• SERVICI IREPROŞABIL. PARKING ÎNCĂPĂTOR
• AMĂNUNTE ŞI COMENZI PENTRU NOAPTEA DE SEDER: SALOANELE RON, TEL. 053/22080

• PESAH SAMEAH •

קופת חולים לעובדים לאומיים
של הסתדרות העובדים הלאומית בארץ ישראל

KUPAT HOLIM
Histadrut

CENTRALA
TEL AVIV, STR. SPRINŢAK 23 – POB 2209
TEL. 03-210271

ANGAJĂM:
1. FARMACIŞTI ÎN ZONA TEL AVIV NORME ÎNTREGI ŞI PARŢIALE
2. MEDIC GENERALIST PENTRU FILIALA ASHDOD NORMĂ ÎNTREAGĂ, PE O DURATĂ DE 6 LUNI
3. MEDICI PEDIATRI PENTRU FILIALA HAIFA NORMĂ ÎNTREAGĂ
4. FARMACIST PENTRU FILIALA MIGDAL HAEMEK. NORMĂ ÎNTREAGĂ
5. MEDICI – TOATE SPECIALITĂŢILE – PENTRU LUNILE DE VARĂ

CEI INTERESAŢI SE VOR ADRESA LA SERVICIUL PERSONAL DIN CENTRALĂ

E O LUME...

■ **HARRY FOSHA**
NEW YORK

In jurul UNUI DIVORȚ

Trump: o fi auzit de Topîrceanu?

Motto:
Donald Trump, magnatul, vrea
să divorțeze.
Lung prilej de vorbe și de
ipoteze.

Dacă aș fi avut șansa să fiu redactorul unui ziar-bombă, acum cînd fiecare nu știe cu ce senzație să mai vie în mult discutatul divorț "Trump contra Trump" aș fi propus următorul titlu în notă: "Acum mai bine de juma' de veac un poet român a prevăzut divorțul Trump".

Dar cum nu am avut acest noroc, mă resemnez consemnînd aci cîteva aspecte ale acestei supra-actualități, folosind însă în titluri, subtitluri, motto și parodiind uneori incomparabilele versuri ale lui Topîrceanu.

În general fenomenul și fenomenalul Donald Trump e bine cunoscut. Un om de acțiune care a devenit pentru mulți simbolul reușitei în America. Constructor de clădiri uriașe și elegante, proprietar de cazinouri, de linii aeriene, eroul unui joc care-i poartă numele și-i face reclamă în același timp, mare amator de box (a zburat special la Tokio ca să asiste la meciul Douglas-Tyson) el reprezintă întruchiparea expresiei "Totul e posibil". Cînd primăria orașului New York, după ani de zile de zbatere n-a reușit să repare patinoarul din Central Park, Donald Trump a preluat afacerea și în cîteva luni de zile patinoarul a fost dat în folosire. Cum spuneam, un fenomen... fenomenal!

"DAR MAI E UN LUCRU MAI FENOMENAL DONALD TRUMP, SE ZICE, ESTE IMORAL"

Întîi a fost Liz Smith, cunoscuta specialistă în bîrfe. (Nu e nici o insultă în afirmație. Meseria de "Gossip columnist" pe care d-sa o exercită este foarte apreciată și aducătoare de bani). Liz Smith a fost cea care a adus la cunoștința publicului că soții Trump se vor despărți. A fost de ajuns ca toate ziarele-bombă și jurnalele de știri locale să pornească o adevărată cursă de... informare, să-i zicem așa. Se pare că motivul divorțului este tînăra actriță-manechin Marla Maples. Canalul 4 din New York a fost primul care a prezentat-o pe respectiva în costum de baie. Canalul 7 nu s-a lăsat mai prejos și a trimis o reporteră în localitatea de baștină a d-rei Maples, unde localnicii s-au întrecut în a poza pentru TV și a spune despre Miss Maples și Mr. Trump că au auzit de mult *"că între ei desigur există ceva"*. Iar New York Post ca să nu se lase mai prejos a venit cu o fotografie și cu un text însoțitor cum că d. Trump e foarte dotat în pat (ca să folosim un limbaj acceptabil). Nostimada e că citatul e atribuit unei prietene a d-rei Maples. Dar în goana după senzațional cine se mai uită la amănunte? Mai ales că știrile bombă și reportajele așișderea au crescut enorm tirajul gazetelor respective și au înmulțit numărul telespectatorilor.

La un moment dat, Liz Smith și-a făcut "autocritica" iar Donald Trump a cerut ziarului "Daily News" s-o concedieze pe "prima doamnă a bîrfei". Asta e ca și cum i-ai cere antrenorului naționalei de fotbal, să-l scoată din echipă pe goal-getter pentru că a marcat 7 goluri într-un singur meci!

"TOATE ASTEA ÎNSĂ LA UN LOC DENOTĂ C-A LUAT-O GOALĂ, FĂRĂ NICI O DOTĂ"

Mă rog, așa o fi fost cazul cu Zoe Popescu, eroina poeziei lui Topîrceanu. În privința doamnei Ivana Trump, sărăcia s-ar reduce la... 25 milioane de dolari. În mult discutatul "Contract prenupțial", soții Trump s-au înțeles ca în caz de divorț, doamna va primi modesta sumă prezentată mai înainte.

Așa se înțeleseseră înainte de nuntă. Dar între timp, neștiind că într-o zi va voi să divorțeze, d-l Trump a lăudat-o de nenumărate ori în public pe d-na Trump pentru calitățile

Oameni sîntem

sale de "femeie de afaceri". Unul din reprezentanţii Ivanei Trump, cunoscutul expert în "public relation", John Scanlon, a spus ziariştilor că are o întreagă colecţie de scene de la jurnalele de la televiziune în care d. Trump face aceste declaraţii. Aşa că în noile condiţii, afirmă partizanii d-nei Ivana, contractul prenupţial n-are nici o valoare.

"...N-O SPUN NUMAI EU ÎNTREBAŢI PE LAMBRU, PE MADAM PALADE O PERSOANĂ-N VÎRSTĂ, FOARTE CUMSECADE"

Nostimada este că, dacă ziarele-bombă şi programele locale de ştiri nu fac nici un secret că vor să mulgă cît pot din ploconul picat, ziarele şi emisiunile de ţinută n-au putut sta de-o parte. Numai că fiecare a găsit un subterfugiu. New York Times, de pildă, n-a publicat cazul pe pagina-ntîia, ci, ca să spunem aşa, pe "a doua pagină întîi" (Explicaţie: New York Times apare zilnic în patru fascicole. Fascicola a doua, intitulată "Metropolitan News" a publicat cazul pe pagina întîia!) Şi tot gravul New York Times a publicat un editorial şi o... cronică a televiziunii în problemă. Pînă şi seriosul columnist William Saphire, într-un articol în care se ocupa de diferite probleme importante de actualitate, a menţionat şi "divorţul" spunînd că d-l Trump îi reproşează D-nei Trump că... a trecut de vîrsta de 40 de ani! Washington Post şi alte ziare de prestigiu deasemenea n-au lăsat de-o parte subiectul. La rîndul său celebrul Dan Rather în apreciatul său jurnal de ştiri de pe reţeaua CBS a ironizat preocuparea pentru acest divorţ, exemplificînd-o (se putea altfel?) cu "pagina întîi" ale ziarelor bombă!... Iar emisiunea reţelei ABC "Nightline", cunoscută pentru seriozitatea programelor sale de interes internaţional s-a găsit antrenată în vîrtejul general, consacrînd un program "contractului prenupţial". În sfîrşit, dar...

"TOATE ASTEA ÎNSĂ N-AU NICI UN TEMEI CĂ NU ŞTIE NIMENI CE E ÎNTRE EI!"

Ei, şi ştiţi aseară după
Johny Carson
Ce-a aflat Tănţica de la
Miţa Parson
Cînd s-a dus să-i ceară
un model de şorţ?
Soţii Trump, (se pare) nu
mai dau divorţ.

În cei peste 37 ani de apariţie
אדורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliatei romane
PESAH SAMEAH!
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL”

HAG SAMEAH!
URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

U.S.A.

«ȘOCUL carceral»

...NICI O LEGĂTURĂ CU PROCESUL LUI NICU

O EXPERIENȚĂ PENTRU EVITAREA SUPRAPOPULĂRII ÎNCHISORILOR

"Veselă pușcărie" există doar în opereta lui Strauss. În "Celebrul 702" – de Al. Mirodan, Sing-Singul apare ca o temniță modernă, dar fără perspectivă chiar pentru deținutul evadat. Cum să arate sistemul penitenciar astăzi, în S.U.A., cînd delicvența, în genere, și cea juvenilă, în special, a luat proporții nebănuite, mai ales din cauza molimei drogurilor, și, prin urmare, temnițele au ajuns să fie neîncăpătoare pentru valurile de deținuți?

Între soluțiile care se preconizează pentru a face față suprapopulării închisorilor este și aceea a *"Șocului carceral"*, o experiență constînd în a impune deținuților un regim militar draconic, cu speranța că măcar unora dintre ei le va pieri pofta de a mai comite delicte nocive pentru societate și pentru ei înșiși.

Experiența a fost întreprinsă pentru prima oară acum șase ani în statul Georgia și a fost ulterior preluată de alte opt state ale S.U.A. Iat-o desfășurîndu-se în lagărul *"Summit Shock Camp"*. De jur împrejurul acestuia nu există nimic în afară de singurătatea pădurii. Doar rareori se poate distinge ciripitul păsărelelor; el e acoperit de comenzi: *"Mișcă! Mișcă!"*, de urlete, de lovituri de bastoane de cauciuc care încep de la 5 dimineața, cînd bocancii instructorilor lovesc cu precizie mecanismul de ridicare a paturilor. "Concertul" de înjurături nu se va încheia decît tîrziu seara, la nouă și jumătate, cînd celor circa 200 de pensionari ai așezămîntului li se va permite să reintre în dormitoare.

Cîți dintre ei vor rezista "Șocului carceral"? Fapt e că, de la început, ei se află în fața unei alegeri simple: sau să efectueze totalitatea pedepsei (în general 1 – 3 ani de închisoare) sau să se supună acestui original tratament de șoc, înainte de a fi plasați în libertate supravegheată. O alternativă atît de seducătoare încît a priori 44 la sută dintre cei admiși la proba "șocului" caută să-i reziste. Și nu sînt admiși decît delicvenții care îndeplinesc condiții speciale: vîrsta – cel mult 26 de ani, să fi fost condamnat pentru prima oară și pentru o crimă "non-violentă" și, mai ales, să aibă o condiție fizică excelentă. Căci, după admitere, tratamentul de șoc este de-a dreptul crud: reziști sau crăpi. Cei care dau semne de slăbiciune (cam unul din patru) sînt readuși neapărat în închisoarea obișnuită, fără ca timpul "petrecut" la Shock Camp să fie redus din pedeapsă.

Programul este același, pe ger sau pe căldură toridă: 45 de minute exerciții fizice la ieșirea din pat, 4 kilometri de jogging, un curs pentru analfabeți și nesfîrșite ore de munci disciplinare grele ca, de pildă, la tăiatul copacilor și crăparea butucilor.

Fetele, supuse la același regim ca și băieții, beneficiază de o singură favoare: în loc să fie rase în cap li se lasă 5 cm. de păr. Încolo, disciplina și sloganurile le amintesc, în fiecare clipă, tinerilor că ceea ce se urmărește este să se facă

▷

...Dar ce spun, oare, de-acest șoc foștii deținuți de la Pitești, de la Aiud, de la Gherla, de la Jilava? Li se pare dur tratamentul? Sau îi pufnește rîsul?

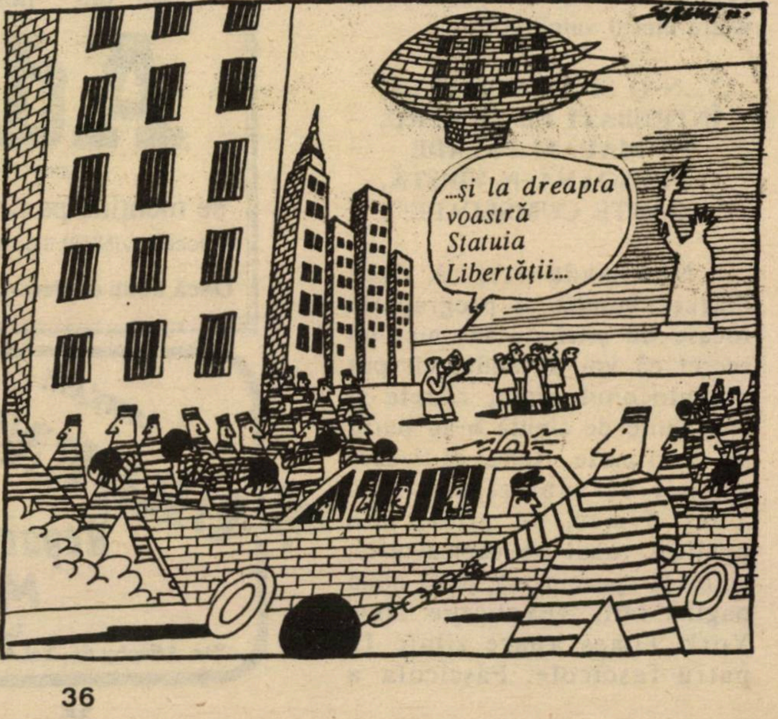
...și la dreapta voastră Statuia Libertății...

"un cineva" din fiecare dintre ei. Cu preţul unei "doze" forţate: o vizită sau un telefon la 15 zile, permisiunea de a fuma sau de a vorbi cinci minute de trei ori pe zi. Nu tu cărţi, nu tu ziare, nu tu radio. Orice abatere de la aceste norme atrage pedepse aspre. Desigur, cu motivaţie corecţională. Rozeta Burke, superintendenta lagărului – o negresă care şi-a făcut cariera în armată, e categorică: *"A te afla aici, e un privilegiu, nu uitaţi! «Internaţii» o iau de la capăt, fizic şi moral. În două săptămîni îi dărîmăm, în şase – îi reconstruim. Ei vor fi ceea ce li se spune să fie!"*

Regimul se aplică îndeosebi "drogaţilor". Ei reprezintă majoritatea deţinuţilor, care au ajuns aici în baza aceloraşi delicte: furt, agresiune pentru procurarea cocainei sau "crack" (substitutul ei). Astfel că un program medical special deţine un loc principal în "tratamentul de şoc".

ŞI DUPĂ...

La fiecare şase luni, o nouă "promoţie", înzestrată cu o diplomă, este pusă în... libertate, îndeaproape supravegheată. Între cele 16 tinere "absolvente" – primele în statul New York – o portoricană de 23 de ani, mamă a doi copii din flori, afirmă: "Aici am devenit matură. Nu ştiam ce e aia disciplină. Nimeni nu-mi spusese vreodată nu. Maică-mea a trăit singură... În lagăr, a fost teribil, dar ceea ce mă îngrozeşte e ce va fi după".

Ce va fi după este, realmente, întrebarea care se ridică acut pentru "eliberaţi", dar şi pentru iniţiatorii experimentului, nevoiţi să constate ineficienţa relativă a eforturilor lor. Potrivit statisticilor, recidivele cunoscute sînt în proporţie de 17 la sută, faţă de 24 la sută printre deţinuţii din închisorile obişnuite. Directorul departamentului corecţional al Statului Conecticut, Larry Meachum, e sceptic: *"Mă tem* – spune el – *că pînă la urmă, răspunzînd cu violenţă la violenţă, facem din acesti oameni nişte tineri fără vlagă sau nişte adulţi mînioşi, gata să uzeze disciplina militară în serviciul unei bande..."*

O prezumţie bazată pe faptul că delicvenţa, datorită mai ales drogurilor, este în creştere. În pofida "războiului anti-drog" declarat de administraţia Bush. Şi – ironie a soartei – cu cît se luptă mai activ împotriva drogului, cu atît se agravează problema închisorilor. Acestea sînt suprapopulate şi, în plus, focare de AIDS. "Şocul carceral" nu se dovedeşte a fi panaceul universal sperat. Şi atunci? Încă una din problemele deschise ale "civilizaţiei noastre" în prag de an 2000...

I. FÎNTÎNARU
(după "Le Monde")

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.

●

UREAZĂ ONOR
CLIENTELEI SALE,
PRIETENILOR ŞI
CUNOSCUŢILOR
HAG PESAH SAMEAH

●

LA NOI GĂSIŢI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.

●

VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

●

DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664

●

PRIMĂVARĂ:
RADU BELIGAN ÎN TURNEU
ÎN ISRAEL
APRILIE – MAI a.c.

MAMAIA מַאמַאיַה
Restaurant
românesc
PESAH SAMEAH
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN

●

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

MINIMUM NU UITA

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

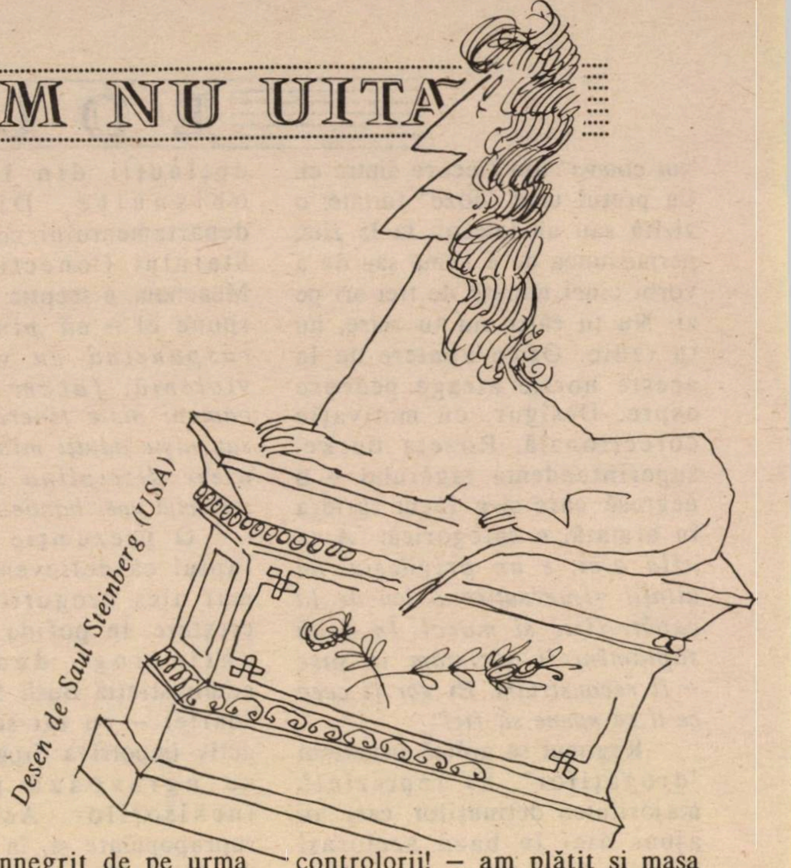

Desen de Saul Steinberg (USA)

(Continuare din nr. trecut)

Mai 1949

N-am mai scris aici, în Jurnal, pentru că am scris ACOLO. La Sonată. Am terminat partea II-a. Sînt uimită şi fericită! Azi încep partea III-a. Lucrez atît de liber şi de bine, încît, după fiecare pereche de portative, împodobită cu note, duc mîna la gură ca proasta şi mă minunez şi mă felicit. Cînd sînt conştientă că POT, devin aproape automat mai "creatoare". Şi, totodată, mai deschisă, mai generoasă, mai bună cu oamenii din jurul meu.

*

Cu Pikó am făcut alaltăieri o plimbare lungă, extraordinară, pe lîngă prăpăstii şi stînci teribile, adînc în pădure, în munte. La întoarcere, ne întîlnim cu Marin. Nervos, acru. În fine, după cină, Marin a stat la mine vreo jumătate de oră, cu capul în mîini, spunîndu-mi că-l doare că m-am plimbat cu Pikó. Şi era serios şi trist şi, deodată, atît de tînăr şi amorezat şi m-a strîns în braţe şi mi-a spus: "Nina, dragă Nina" topindu-se de tot...

*

M-am înnegrit de pe urma plăjii făcute în grădină, Cred că sînt puţin fericită. Lucrez mult mai bine la Sinaia decît la Bucureşti.

9 Mai, Bucureşti

Sînt de cîteva zile aici. M-am văzut cu Petrică, Yvonne, Nel şi le-am cîntat Sonata şi le-a plăcut. Multă iubire cu Ali. Pe Kindy îl voi vedea, poate, după-masă.

Mîine dimineaţă iscălesc contractul pentru volum, iau nişte bani şi la 2, plec la Sinaia. Cred că e ultimul voiaj pe care-l fac. Vreau să scap şi de Urzica, să stau să scriu, să fac muzică.

Mai am puţin şi termin "Idiotul", această capodoperă!

Sinaia, mai 1949

Am călcat cu stîngul. La gară, m-a năvălit mama Aureliei cu o valiză, cu o pălărie şi alte pacheţele, drept care, pentru a nu mă mai căra pînă la vagonul meu, m-am aşezat la vagon-restaurant. Dar, avînd bilet de clasa treia, a ieşit un scandal cu controlorul – mereu m-au terorizat controlorii! – am plătit şi masa şi o amendă de 1230 lei. Odată ajunsă la Sinaia în vilă, am plîns de ciudă. La sosire, nu m-a aşteptat nimeni, deşi-l rugasem pe Marin să fie în gară. Vremea e urîtă, plouă, e frig. Peste jumătate de oră mă duc la masă. Dracu' să-l ia pe controlor cu portocalele, florile şi pălăria Aureliei cu tot!

*

Da: Marin nu m-a aşteptat la gară pentru că Nadia e aici. Perfect. Cu mine sau fără mine, cu sau fără altă femeie, Marin tot n-o mai iubeşte pe Nadia. Poate că ea vede în mine o rivală – dar se înşeală. Aş vrea doar să nu se urîţească nimic între noi. Între noi trei, adică.

*

Bine că m-am mai liniştit după aventura din tren. Acum, Dostoievski!

Mai 1949

Aseară am fost la Nadia. Apoi a venit Marin. Nu m-au lăsat să plec cu una cu două. Cred că Marin n-o să găsească uşor o femeie care să-i înghită toate – aşa cum face Nadia, fiinţă impetuoasă, cu păr bogat

▷

şi vînjos, cu dinţi de carnasieră, încît te şi miri cum îl suportă. Dar poate mă înşel – n-o cunosc destul.

*

Lucrez la Sonată. Mi-e dor de Ali. Plouă vertical. Bubuie cerul.

Mai 1949

Mă înspăimîntă ce se află înăuntrul meu. Mormanul acela moale şi umed, cu cărări întortochiate. Carnea mea îmi face frică. O, cît prefer acurateţea conturului bărbătesc! Nu-mi place că sînt adîncă, roşie, cărnoasă, plină de sucuri, misterioasă, teribilă...

*

Merge ceva mai greu cu partea a treia a sonatei. Totuşi, nu disper. Am citit trei sferturi din noul roman al Cellei Serghi. Evident, după ce am terminat Idiotul (neuitată!). Cella scrie sensibil, inteligent dar minor, cumva dulceag, neverosimil. Lipseşte "noul".

*

Mi-aduc aminte că, la 11 luni de la căsătoria mea cu Jany, am trăit două săptămîni de mare dragoste la Craiova, cu Ioji, fiind gata să mă despart de Jany, *pe loc*. De data asta, a fost o oarecare poveste de dragoste cu Marin, dar atît de palidă pentru mine încît nu a mişcat nici cu un cm. bastimentul Nina-Ali. L-am visat azi-noapte pe Ioji.

*

Nadia a plecat. A obligat-o Marin. Nu-mi place cum se poartă cu ea.

*

Sînt în pat. *Am terminat partea a treia!* Am muncit crîncen, încăpăţînat, am vrut să fiu gata la sosirea lui Ali. Mă doare spatele – ore întregi am lucrat la pian – şi capul. Mi-am savurat ceasurile dîrze, austere, gîndindu-mă la alte fete de vîrsta mea, la "cununa de spini" a creaţiei. Sînt foarte generoasă acum cu oamenii, cu Marin, sînt liniştită – şi mă apuc să citesc Satyriconul lui Petronius.

7 August 1975

Uşurinţa şi pofta cu care, în general, am lucrat în viaţă (în poezie, mai ales, dar şi în muzică) au fost şi cauza unei enorme risipe de timp, risipă aparentă, totuşi, devreme ce nici cantitatea, nici calitatea muncii mele nu s-au resimţit grav. Oricum energia excesivă pe care am cheltuit-o, cu precădere în aventura iubirii, a fost totodată şi o sursă de regenerare, de bogăţie, de elan. De aici, însă, la "creaţia austeră" pe care mi-o atribuiam e o distanţă pe care, de fapt, n-am izbutit s-o parcurg niciodată. Acum un an, de pildă, am lucrat monstruos de mult şi într-un timp record (două traduceri, o piesă de teatru, un trio pentru pian, vioară şi clarinet, o orchestraţie, etc. etc. – toate în două luni, dar mult mai mult decît "cununa de spini", am simţit exaltarea jubilantă a ceea ce mi se întîmpla (chiar cu momente patologice...)

Ceea ce, totuşi, e constant e sentimentul de datorie şi responsabilitate ca nu cumva să "se lepede clipa cea repede ce ni s-a dat".

"Noul", "omul nou", "timpurile noi" (nu ale lui Chaplin!) – se instalaseră în acea "langue de bois" de care, iată, nu eram scutită nici în paginile mele intime. "Noi" trebuiau să fie relaţiile dintre oameni, inclusiv dragostea, potenţată obligator de virtuţile în muncă ale protagoniştilor; "nouă" trebuia să fie şi atitudinea faţă de muncă, faţă de artă (mijloacele devenind, paradoxal, tot mai calp tradiţionaliste; "noul" necunoscut, uneori cu oarecare magnetism teoretic dar neverificat în practică, era permanent invocat cu toată încărcătura lui ameninţătoare la adresa "vechiului", implicit a valorilor consacrate, filosofice, morale, estetice.

Sinaia, Mai 1949

Nadia-i plecată de două zile – şi încă nu m-am putut lămuri cu Marin. Un concurs de împrejurări – el a lucrat mult, eu idem, au sosit oaspeţi care s-au ţinut trei seri de capul nostru – ne-a silit la un schimb de cuvinte banal.

*

Am citit Satyriconul care m-a încîntat.

După plecarea lui Ali, încep partea a patra a Sonatei. Vreau s-o termin într-o săptămînă. Mi-ar mai trebui una ca să termin şi nuvela şi să pot socoti "epoca de aur" a creaţiei încheiată temporar şi victorios.

Mai 1949

Acum un ceas, a plecat Ali. Niciodată, de cînd sînt la Sinaia, nu l-am iubit atît de mult. Pentru fermecătoarea lui prezenţă, pentru rîsul lui, pentru felul cum joacă şah, pentru ardoarea cu care mă sărută. Mi-a adus în dar o pasăre de hîrtie prinsă de un băţ care, cînd o roteşti în aer, ciripeşte şi fîlfîie din aripi. Pi-lu-i...

*

Marin a profitat de venirea lui Ali ca să-mi facă vreo două mojicii: I-am dat nuvela mea fantastică – aceea care îi plăcuse atît de mult lui Ion Barbu – s-o citească – şi îmi zice: "Aş prefera ceva proaspăt..." Zic: "Ceva mai proaspăt n-am deocamdată". Zice: "Da' ce? Ţie îţi mai place?" Zic: "Da. Dar dacă n-o vrei, nu-i obligatoriu s-o citeşti". Zice: "Dacă nu-i obligatoriu, nici n-am s-o citesc".

Şi mi-a dat-o înapoi. Apoi, aseară, nu mai ştiu ce altă măgărie... ▷

REZULTATELE CONCURSULUI NOSTRU

„O INTIMPLARE DIN VIAȚA MEA"

Aşadar, concursul nostru – cel dintîi, dar nu cel de pe urmă – destinat talentelor într-ale scrisului a luat sfîrşit. Întrunit, la redacţia din Rh. Zamenhoff 13 din Tel Aviv, în ziua de 15 martie a.c., juriul alcătuit din: S. Levin, Al. Mirodan (preşedinte), M. Rudich, L. Volovici, A. Zahareanu, a hotărît să decerneze următoarele premii şi menţiuni:

- **Rodica Segal,** Rh. Silver 105/35, Haifa: un bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de Agenţia de voiaj **Adrian** din Tel Aviv;
- **Dana Sapir,** Rh. Harishonim 46/16, Ashdod: un bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de Agenţia de voiaj **Ophir Tours** din Tel Aviv;
- **F. Keifa** (Tel.: 227960), Tel Aviv: un inel de aur, lucrat anume pentru **Minimum** în Atelierul de bijuterii **"Sandu şi Rami Braunstein"** din Tel Aviv;
- **Mariana Juster,** Rh. Miriam Ahaşmonait 20, Tel Aviv: o pictură originală de **Mimi Sharaga-Maxy,** semnată de artistă şi înrămată;
- **I. Ştiubea,** Merkaz Klita Mevasseret Zion, 94, Ierusalim: 3 nopţi (inclusiv micul dejun) la Hotelul Intercontinental – Bucureşti, oferite de Agenţia de voiaj **Casif Tours,** din Rehovot şi Tel Aviv;
- **Av. C. Simşa,** P.O.B. 589, Ramat Iosef, Bat Yam: 2 nopţi (inclusiv micul dejun) pentru 2 (două) persoane, oferite de **IMKA-Ierusalim;**
- **Suzi H.** (tel. 5792303): o masă pentru 2 (două) persoane, oferită de Restaurantul gastronomic **Harry şi Ghitta** ("Mifgaş Haromanim") din Piaţa Primăriei, Tel Aviv;
- **N. Chilenschi,** Rh. Haghefen 716/5, Natzeret-Illit: un "bon magic" pentru cărţi, la alegere, în valoare de 100 şekeli, oferit de Librăria **Lepac,** din Tel Aviv şi Haifa;
- **Dr. Cecilia Rosenstreich,** Rh. Raziel 6/121, Bat Yam: o pictură originală de **Adrian Lucaci;**
- **Dana Iacov,** P.O.B. 1545, Nesher: o lucrare originală de **Darian;**
- **Paul Kidron,** Kibuţ Ein Carmel: o fotografie originală de **Heddy Löffler;**
- **Iacob Edelstein,** Rh. Nahal Lakish 11/31 Ashdod: o fotografie originală de **Sandu Mendrea;**
- **Doina Veronica Farcaş,** Rh. Havatselet 21/10, Carmiel: un desen original de **Gitta Sion;**
- **Any Medeea Freiberg,** Beit Milman, Rh. Tagore 30, Ramat Aviv: o pictură pe sticlă de **Nuţu Spodheim;**
- **Beatrice Simovici,** Petah Tikva: o lucrare originală de **Livadaru;**
- **Lavi Sadan,** Rh. Ahad Haam 5/16, Kiriat Bialik: un desen original de **Vlad Strihan.**

De asemenea, au fost acordate menţiuni, constînd în cărţi cu autograf ale scriitorilor israelieni de limbă română, precum şi alte cărţi de literatură şi artă, următorilor: ● **Reznic Gherş,** Rh. Shmueli 13 A, Haifa; ● **Vl. Cogan,** Rh. Haprachim 11/11, Haifa; ● **Norbert Schmetterling,** Rh. Bialik 121/31, Beer Sheva; ● **Dr. S. Iacobsohn,** Rh. Dizengoff 78, Tel Aviv; ● **Gad Calmgrand,** Vastra Prinsgatan 13, Karlskrona, Suedia; ● **Mony Merovici,** Rh. Histadrut 39/6, Ness Ziona; ● **Mozes Iosef,** Rh. Hashmonaim 81, Bat Yam; ● **Braha (Maur) Shor,** P.O.B. 6113, Tel Aviv; ● **Emil Dogaru,** Calea Călăraşilor, Bloc 105 A, Bucureşti, Sect. III, România; ● **Iacob Zimbler,** P.O.B. 1516 Haifa; ● **Béla Fisher,** 12 Rockford Rd., Willowdale, Canada; ● **Pupi Gottlieb,** Rh. Hasneh 15/6, Ramat Gan; ● **Itzhak Şafran,** Rh. Hashomer 4/17, Rishon Le Zion; ● **Raul Nicolau,** Nordenstadter str. 10, Hofheim-Wallau, Germania; ● **Lică Israel Rosenthal,** Rh. Gnei Gad 8, Bnei Brak; ● **Zeev Ben Iacov,** Şikun Ben Gurion 536/22, Hedera; ● **Herman Abraham,** Rh. Bodenheimer 31/9, Haifa

◆

...Sînt multe lucruri de spus pe marginea acestui concurs; multe şi bune; într-adevăr, spre plăcuta surpriză a juriului (alcătuit din oameni nu lipsiţi de scepticism "românesc"...) o seamă întreagă de povestiri (sau schiţe, sau reportaje, sau pagini de memorialistică) sînt de calitate excepţională. Prin faptele dezvăluite, prin stil, prin dramatism, prin humor, prin farmec...

În numărul viitor, Sergiu Levin, care-a analizat cu pasiune de critic literar şi rigoare de sociolog **sacul cu manuscrise,** *va publica un comentariu pe marginea scrierilor în cauză. Şi tot în nr. viitor vom începe să publicăm lucrările cele mai bune. Lucrări cu care se poate mîndri orice revistă din lume.*

◆

...Felicitîndu-i pe participanţii la concurs şi mulţumind, încă o dată, firmelor şi persoanelor particulare, care au oferit, cu generozitate, premii pentru lucrările distinse, – ne pregătim pentru viitorul concurs al lui **Minimum!**

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

TEL AVIV – 1, BEN YEHUDA ST.
(PASSAGE MIGDALOR)
P.O.B. 26175
TEL. 659393 – 659394 – 662O40 – 663045

אות המוצר והשרות הנבחר
1989-90
אזורי

1989-1990
חותם
המסחר
ההוגן

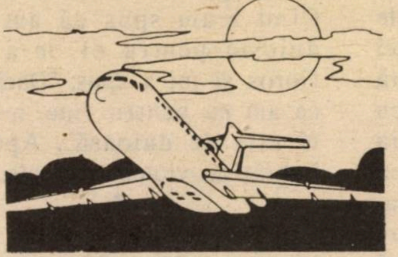

DESCHIDEM SEZONUL TURISTIC 1990!!

• DORIŢI SĂ VĂ PETRECEŢI VACANŢA DE PAŞTE ÎN:
TURCIA • RHODOS • CORFU • BULGARIA • ROMÂNIA • LONDRA ??

• EXCURSII ORGANIZATE:
•PARIS – LONDON • SPANIA – PORTUGALIA • POLONIA • POLONIA – ELVEŢIA•
• ITALIA – ELVEŢIA (continuare PARIS) • RUSIA (MOSCOVA – LENINGRAD – TAŞKENT) • RUSIA – CEHOSLOVACIA – BERLIN (GERMANIA) • IUGOSLAVIA – CEHOSLOVACIA – UNGARIA • AUSTRIA – CEHOSLOVACIA – UNGARIA •
• GRECIA – TURCIA•ETC.

• ÎNGRIJIREA SĂNĂTĂŢII ÎN STAŢIUNILE DE TRATAMENT DIN:
•AUSTRIA • IUGOSLAVIA • GERMANIA • UNGARIA•ETC.

• LA TOATE SERVICIILE TURISTICE DIN ROMÂNIA PĂSTRĂM PREŢURILE ANULUI 1989!!

• CELOR CE SE VOR ÎNSCRIE LA EXCURSII ORGANIZATE
(EUROPA • U.S.A. • SUD AFRICA • KENIA • SUD AMERICA)
PÎNĂ LA 30 APRILIE 1990, ACORDĂM REDUCERE LA SERVICIILE TURISTICE !!

• CONDIŢII SPECIALE DE PLATĂ !!

• PESAH SAMEAH •

PENTRU A DOUA OARĂ CONSECUTIV:
DISTINCŢIA "AGENŢIA PREFERATĂ"
ŞI DISTINCŢIA "SERVICIULUI TURISTIC CORECT"

MINIMUM NU UITA

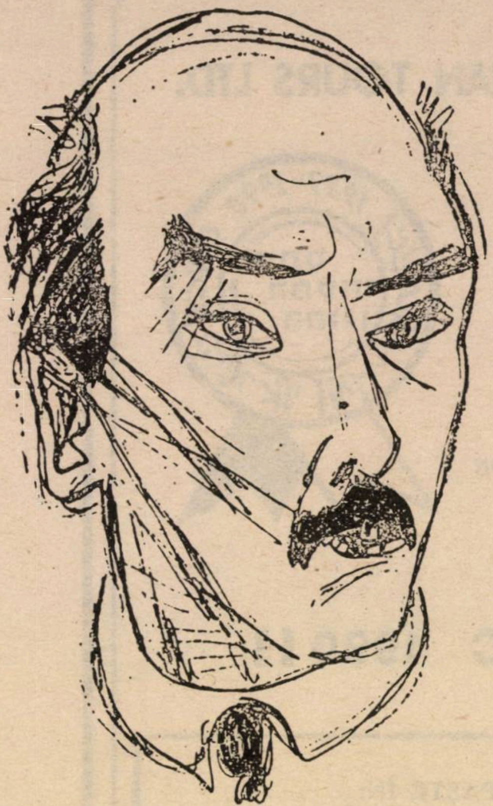

Ion Barbu, desen de M. Iancu: marele prieten al Ninei Cassian

Sonata mea, atîta cît e, face înconjurul tuturor persoanelor aflătoare în casele de creaţie. Toată lumea e – sau se preface – entuziasmată şi cere s-o reasculte. Atenţie la partea IV-a. Pericol de moarte!

*

Cu Ioana P. a fost un scandal, drept care noi, toţi ceilalţi, am semnat un protest. A tratat o femeie de serviciu ca pe servitoarea ei personală, neînţelegînd că odioasa aroganţă burgheză nu se mai poate exercita într-un timp al demnităţii.

*

Am făcut o excursie miraculoasă la cabana Piatra Arsă. Sînt frîntă de oboseală. Au fost privelişti fantastice şi ploaie şi bucăţi de negură şi soare pîrjolitor.

*

Pe Marin să-l ia dracu'! La întoarcerea de pe munte, toată lumea a venit la mine acasă. Marin mă roagă să cînt la pian – şi pleacă în timp ce cînt. După o scurtă scenă de gelozie cu Pikó...

Mai 1949

Drumul de ieri îl mai făusem odată cu Jany şi cu un întreg grup de prieteni, cu patru ani în urmă. A fost prima mea excursie în munţi, după blîndele drumuri din Braşovul copilăriei mele, prima împărtăşire majoră cu majestatea înălţimilor, cu zăpada veşnică şi vegetaţia nemirositoare a culmilor, cu misterul peşterilor, primul ceai cu rom băut în cabanele la care ajungeam triumfători după efort...

De astă dată, la cabană, am băut vin roşu, "Puterea ursului", şi am cîntat cîntece populare române şi maghiare, cu Pikó şi Pista Asztalos. Pista e mic, cu părul creţ şi castaniu, ochi rîzători albaştri, foarte sprinten, cîntă, sare, aleargă, are haz şi pare de 25 cînd, de fapt, are 40, e însurat şi are un băiat de 12 ani! Pikó, prin contrast, e înalt, butucănos, cu păr lins, ochelari, urît cînd tace, fermecător cînd rîde cu dinţii lui frumoşi – şi cam necioplit.

*

Şi printre toţi aceştia, Marin, cu mutra lui lungă, emaciată, nebărbierit, nepotolit. Vreau să-l provoc la o discuţie.

Acum mă întorc la partea a patra a Sonatei.

Dulce Ali...

Mai 1949

A fost Marin la mine. De data asta, parcă am fi lămuriţi. Vorbim despre trecut. Cică m-a iubit cum nu se mai poate – uitase de soţie (adică de Nadia), de romanul pe care-l scrie. Apoi, cum eu o tot ţineam morţiş că-l iubesc pe Ali şi cum, la masă, aveam aceeaşi privire pentru toţi, a crezut că mă joc cu el. Pe urmă, a înţeles că nu-l iubesc. Îl doare că sînt femeia care l-a preţuit cel mai mult pînă astăzi, dar care l-a iubit cel mai puţin. El? Nu poate spune că nu mă iubeşte. Dacă ar fi avut 23 de ani, m-ar fi iubit, pur şi simplu, nebuneşte. Dar astăzi, gîndeşte şi constată că s-au întîlnit platitudinile din noi, plumbul, şi că dragostea a căzut la fund. Cînd i-am spus că am multă duioşie pentru el, m-a privit fioros şi mi-a spus: "Dacă ai şti ce am *eu* pentru tine, n-ai mai fi atît de duioasă". Apoi m-a îmbrăţişat violent şi a plecat.

*

Partea a patra merge binişor. Dar, din cauza lui Marin, m-am culcat tîrziu şi mă doare capul.. Mi-e frică de ultima parte a sonatei. Nu-mi vine să cred că am s-o termin. De ce? Nu ştiu.

*

Şi iar a apărut Marin. Şi a stat cu mine de la 1 prînz pînă acum, cînd e 11 1/2. M-a cerut de nevastă: "Fii a mea. Hai cu mine. Lasă-l pe Ali şi hai cu mine". Am izbucnit în plîns, de tristeţea lui, de tristeţea mea, de tristeţea noastră. De "neîmplinitul" nostru, de lipsa mea de libertate ("iubesc pe altul!...")

20 Mai 1949

Azi după masă am lucrat trei ceasuri încheiate. Sînt rînduri frumoase dar nu am certitudinea formei utilizate şi nici pe aceea a pecetei proprii. Mai clar spus, nu-mi dau seama dacă Allegro final are – sau ar trebui să aibă – tot formă de sonată sau nu. Travaliul tematic e mai scurt, toată partea e mai concisă, cu momente pe care le consider impresionante, chiar răscolitoare, cred, altele lirice (poate prea), dar întrebarea e cît de originală sînt în toată lucrarea. E sigur că nu e artificială – dar... ▷

MINIMUM NU UITA

Ali mi-a telefonat că pleacă astă seară la Vaslui cu ordin de serviciu. Va veni la mine poate duminică seara, dar e posibil să nu vină deloc. Înseamnă că stăm, pentru prima oară, despărţiţi două săptămîni. Sînt foarte abătută.

*

Acum mă apuc de "Suflete moarte".

Maturitatea de simţire, plinătatea umană pe care încerc să le transmit în Sonată le-aş dori paralelizate şi în literatura mea, în nuvela pe care o voi scrie, în poezii, mai ales.

Mai 1949

Tristă Duminică... Ali n-a venit.

Jacob Popper

Au sosit, în schimb, Tulbure, Jany, Popper, Jianu, Tornea şi nevasta lui Pikó.

Dimineaţa, am stat în soare, am jucat volley. După masă s-a constituit aici o grupă de Partid. Seara, am jucat mimică. Toate le-am făcut cu speranţa că vine Ali, vine Ali, şi timpul trebuia să treacă mai uşor.

Faţă de Jany nu simt nimic. Parcă n-a fost soţul meu. Nici urmă de emoţie. Mi-e indiferent.

*

Dar vestea cea mare e că am terminat Sonata! Mai vreau să lucrez puţin finalul şi unele pasagii... Dar sînt, totuşi, abătută, bătută... Suflete moarte...

August 1975

Cît de repede şi aproape inexplicabil s-a rarefiat dragostea mea pentru Jany! Şi doar ne-am "luat din dragoste"! Aveam 17 ani şi el 21, aveam acelaş ideal politic (eram amîndoi ilegalişti) şi aceleaşi gusturi artistice. Cinci ani am stat împreună, cu handicapul sexualităţii mele rezolvat însă cu totul satisfăcător într-o variantă acceptată de amîndoi. Cînd scormonesc uneori după cauzele care m-au separat de el îmi vine în minte un singur simptom semnificativ pentru temperamentul meu: mă plictiseam duminica, *adică în singura zi în care stăteam acasă împreună. Jany, un băiat atît de cinstit, de inteligent, de citit (şi astăzi, la 54 de ani, e un bărbat frumos cu multe cărţi la activ – mai ales literatură fantastică, dintre care unele cu deosebit succes în Belgia şi Franţa – avea (şi mai are încă, azi, cînd sîntem din nou prieteni buni, eu cu Ali şi el cu soţia lui atît de specială, Marcela Cordescu) un fel de a fi cam ermetic, posac şi încăpăţînat, o gelozie dizgraţioasă, un orgoliu care ne plasa, cum îmi amintesc, într-un raport de "concurenţă" pe plan artistic, fenomen întîlnit adesea la cuplurile din acelaş domeniu de preocupări. Eram foarte tineri, fireşte, şi lipsiţi de experienţă, inapţi pentru "absolutul" la care visam şi eu şi el. Ca să fiu dreaptă, eu m-am dovedit, mult mai repede, deficitară la acest capitol, lăcomia mea de viaţă opunîndu-se prea violent exclusivismului pe care Jany mi-l propunea (fără să-mi asigure şi* savoarea *lui!)*

Astăzi, după un lung ospăţ vital, concep mult mai uşor o dăruire totală către Ali – şi poate că acesta e şi drumul firesc către Absolut, puţine fiind acele făpturi care să aibă acces la el, în deplină candoare, din capul locului şi pentru totdeauna.

*

În avatarurile relaţiei mele cu Marin, îmi descopeream o aptitudine pe care, un timp, am considerat-o nelimitată: aceea de a-l recuceri *pe iubitul care dădea semne de îndepărtare. (Ulterior, această încredere mi-a fost grav zdruncinată, printre alţii, chiar de Marin).*

Deocamdată, însă, număram "întoarcerile" lui repetate, gustam trufia de a "nu putea fi abandonată", că oricine stă un timp în intimitatea fiinţei mele, cunoscînd-o şi iubind-o, rămîne "pe veci" marcat, cîştigat şi alipit mie.

În fond, pretenţia aceasta nici nu mi se pare atît de absurdă şi de trufaşă. Eu însămi, iată, nu m-am putut despărţi cu adevărat de nici un om pe care l-am iubit şi care m-a iubit cu adevărat. Încă astăzi, după decenii în care Marin s-a purtat cu mine nu numai fără tandreţe dar rece şi chiar odios, dacă s-ar "întoarce", aş fi capabilă de devotament şi chiar de fervoare. Nici nu uit, nici nu mă pot preface că uit temperatura apropierilor noastre, vibraţia revelaţiilor noastre reciproce.

Aceeaşi constanţă şi disponibilitate o am, în proporţii variate, şi faţă de alţii, plecaţi de lîngă mine şi chiar morţi, în sufletele cărora m-am scăldat. Aceasta este zestrea mea de preţ şi m-aş sărăci nepermis dacă animozitatea, ranchiuna sau necruţarea m-ar face să şterg, să ignor, să refuz realitatea sentimentelor mele trecute în al căror caracter revolut *sau* ireversibil *nu cred!*

Mai 1949

Ieri după-masă, în timp ce (bineînţeles!) îmi cîntam Sonata unor scriitori, a apărut Ali. Plouat, dulce, fericit. L-am îmbrăţişat, la fel de fericită. Lumea a plecat şi ne-a lăsat singuri. Ne-am iubit "ca niciodată" – aceste apogee infinite... A plecat azi, la 6 dimineaţa. La sfîrşitul săptămînii, plec acasă. Să mai încerc să termin nuvela, deşi merge foarte greu.

*

Sînt aproape gata cu Suflete moarte – care e o capodoperă!

Mai 1949

La două zile distanţă – fapte noi la orizont. După o după amiază de volley, seara am fost la un chef. A participat şi Marin. Cînd m-am pupat (Bruderschaft) cu Pista, a făcut: ahm!..., m-a apucat de mînă şi mi-a răsucit-o atît de rău că i-am tras două palme. Drept care: n-a mai vrut să-mi dea nuvela lui s-o citesc (pretindea că o scrie cu acest gînd stimulator: s-o citesc şi s-o apreciez *eu*).

Eu m-am cam săturat de gesturile lui neaşteptate, de purtarea lui capricioasă, atît de neplăcută de cele mai multe ori. În fond, amorul e una şi relaţiile prieteneşti pot rămîne intacte. Sau nu? Se vede că nu cu Marin.

*

Sinaia: cinci drame mai mari sau mai mici. Geo, Marin, Aurelia, Pikó, Pista. Ce superficial verdict! De fapt, cinci experienţe de viaţă. Cinci oameni dintre care unii atît de plini de calităţi adînci.

Mai 1949

Marin a fost acum la mine să-şi ia cărţile şi manuscrisul (romanul "Moromeţii"). Totul în mare fugă ca nu cumva "să piardă trenul". Pleacă la Bucureşti să-şi ducă nuvela la concurs. Cea pe care eu n-am citit-o.

Carevasăzică, s-ar spune că ne despărţim certaţi. S-a supărat ca văcarul pe sat şi ne-am înecat ca ţiganul la mal. Sînt curioasă să ştiu ce va mai rămîne din relaţia noastră în viitor.

*

Marin e dus. Un loc gol în Sinaia. O fereastră deschisă spre o odaie pustie. Să fiu calmă. Vilegiatura mea s-a sfîrşit.

9 August 1975

Nuvela pe care Marin a dus-o la concurs şi care a apărut după cîteva luni se numea "Ana Roşculeţ" – o nuvelă slabă (căreia eu totuşi i-am găsit merite probabil din stimă şi dragoste pentru Marin) care s-a "bucurat" de un atac în presă, cu critici "din masă" (o muncitoare cu veleităţi scriitoriceşti) şi cu contribuţia de "specialitate" a lui Geo Dumitrescu. Este uimitor cum cea mai "proletcultistă" încercare a lui Marin a fost condamnată în loc să fie promovată cum s-ar fi cuvenit. Acelaş fapt paradoxal mi s-a întîmplat şi mie cînd, în 1952, cel mai conformist, în tematică şi stil, volum al meu "Horea nu mai este singur" a fost taxat de Paul Georgescu drept "o manifestare virulentă de formalism". Dar despre asta mai tîrziu...

Paul Georgescu: dar despre el mai tîrziu... ohoho!

Pare curios că, la Sinaia, aflaţi pentru creaţie sau pentru odihnă, am simţit nevoia să constituim o grupă de Partid şi să ţinem şedinţe. (Fusesem pesemne stîrniţi de atitudinea "de clasă" a Ioanei P.) dar, cum am mai spus, politica era pentru noi o componentă a vieţii noastre personale. Inapetenţa şi saturaţia s-au ivit treptat, pe măsură ce constatam convenţionalitatea, lipsa de eficacitate, caracterul impus al acestor "întîlniri tovărăşeşti" care se dovedeau a nu avea nimic comun cu democraţia, munca şi judecata colectivă.

*

În legătură cu Sonata (pe care am caracterizat-o într-una din paginile precedente), încă-mi puneam întrebarea cît de originală sînt, *întrebare care, foarte repede, se va dovedi nu numai nelalocul ei, ci "greşită", întrucît ceea ce se viza la vremea aceea (şi nu numai atunci) era tocmai ştergerea individualităţii (termen înlocuit, fals şi agresiv, cu "individualism"), găsirea unei formule şi a unei expresii egalizatoare. Treptat, analizele stilistice dispăreau. Discutîndu-se exclusiv tematica, se adăuga, totuşi, invariabil termenul "măiestrie artistică" dar numai pentru a lansa un alt clişeu şi anume: "fondul şi forma constituie un tot indisolubil".*

New York, Septembrie 1988

Marin Preda a murit în 1980, în condiţii socotite misterioase de către unii şi mult prea clare de către alţii. Se afla în plină glorie literară – în fapt, era aproape unicul prozator necontestat *– după publicarea romanului "Cel mai iubit dintre pămînteni" dar traversa o lungă şi degradantă criză maritală, cu a treia lui soţie, o femeie mult mai tînără decît el, cu care a făcut doi copii şi despre care, într-unul din ultimele telefoane pe care le-a dat unui prieten comun, Marin a spus:* Mă urăşte!". *De* *altfel, din relatările celor care l-au văzut în ultima noapte dinaintea morţii, la Mogoşoaia, precum şi din ale celui care l-a găsit mort a doua zi dimineaţa, Marin a murit sufocat de propria vomă, după o intensă beţie. Combinaţia de alcool şi medicamente, pe o şubrezire psihică datorită dramei personale, constituie cauzele vizibile, incontestabile, ale dispariţiei lui premature (la 58 de ani...) Cît despre cauzele invizibile sau mai puţin vizibile, nu am nici căderea, nici informaţiile necesare ca să mă pronunţ. L-am văzut pe catafalc, i-am sărutat fruntea rece. La înmormîntare, ploua funebru ("mortului îi pare rău", se zice în România). În puţinele, ultimele noastre întrevederi, Marin a fost mai puţin ostil, chiar simpatetic faţă de mine. Deşi exprimîndu-şi deschis, în public, furia lui că, deşi m-a cerut de nevastă, eu o "tot ţineam" că-l iubesc pe Ali...*

*

Jany, Vladimir Colin, primul meu soţ, a suferit acum 5 ani un atac cerebral. Se afla în Berlinul de Est, la un congres de literatură ştiinţifico-fantastică. Paralizat pe partea dreaptă şi afazic, a fost transportat în ţară unde, după cîteva luni, capacitatea motrice i-a revenit. Nu şi vorbirea care continuă, după atîţia ani, să fie dificultoasă, cîrmind-o, după cîteva cuvinte pronunţate normal, spre o limbă necunoscută, indescifrabilă, care-i stupefiază pe cei care-l ascultă, şi-l irită pe el pînă la disperare. Iată-l deci, pe Jany, incapabil să vorbească, să citească, să scrie – el fiind chiar scriitor! *Cu o săptămînă înainte de moartea lui Ali, a murit soţia lui Jany – Marcela – epuizată de efort şi de speranţa zadarnică de a-l vedea însănătoşindu-se. Şi astfel, la incinerarea lui Ali, Jany, care a ţinut să vină, a stat alături de mine în strană – spre indignarea surorilor lui Ali, la vederea celor doi foşti soţi reuniţi în văduvie... O indignare primitivă, nejustificată şi jignitoare. Eram doi oameni loviţi de o mare nenorocire: pierderea perechii noastre de o viaţă. Contemplînd amîndoi o bătrîneţe în singurătate. Atunci însă nu ştiam că Jany va rămîne un invalid – şi cu atît mai puţin că eu voi continua să supravieţuiesc.*

Necesitatea de a scrie pînă la capăt acest jurnal tripartit mă face să mai întîrziu pe acest pămînt. Dar oare, pe Jany, ce-l mai face să întîrzie?

Iunie 1949, Bucureşti

Iată-mă acasă. Sînt călduri mari. M-aş duce la ştrand, aş citi, aş scrie – în nici un caz nu m-aş duce la "Urzica", deşi sînt silită s-o fac (sau poate tocmai de aia). Îmi displace munca acolo, totul se petrece într-o atmosferă de nesinceritate, de obedienţă faţă de sumbre foruri.

Ieri, m-am văzut cu Petrică, Yvonne, Kindy, Nel. Le-am cîntat Sonata, care le-a plăcut foarte mult. Azi, m-am văzut cu Geo şi m-am întîlnit cu Nadia lui Marin. Marin e tot în Bucureşti, şi-a dat nuvela la concurs. Nu mi-a telefonat, eu nu l-am căutat. Treaba lui!

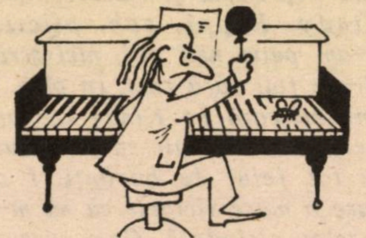

O să vie şi Klepper să-mi audă Sonata iar diseară mă duc la recitalul lui Halmos. Ali e ocupat la Minister.

Viaţă febrilă, de Bucureşti. Vreau să plec la Mangalia pentru o lună. Mare, nisip – şi Ali!

N-avem bani. Stăm foarte prost. Foarte.

10 August 1975

În timp ce eu mă scăldam într-un timp atît de liber sub raportul îndatoririlor de serviciu, cu lucru artistic, în majoritate la alegerea mea, şi cu suficient spaţiu interior pentru desfăşurarea evenimentelor psihice, ba chiar pentru crearea *lor, cu plăcerea inventivă de a mă afla în* focarul *lor – Ali era într-adevăr ocupat,* altfel *ocupat.*

Cînd ne-am cunoscut, deţinea patru slujbe: profesor, redactor şi dublu funcţionar în Minister. *Printre picături, scria o monografie despre M. Kogălniceanu, articole etc. Printre picături – mă iubea pe mine. Toate îndeletnicirile le făcea bine şi conştiincios dar, în ce priveşte dragostea, avea chiar geniu. Cu toate exigenţele mele tiranice, egocentrice, din perioada noastră de început (prelungite şi mult dincolo) simţeam, ştiam – şi recunosc şi acum – că Ali avea extraordinara capacitate de a mă îmbăia în iubire, de a mă îmbrăţişa cu personalitatea lui bogată, vie, generoasă, protectoare, întru totul fascinantă pentru feminitatea mea. Jany fusese un* băiat *cu care relaţiile se bazau pe o falsă "egalitate"; Ali era un* bărbat *şi egalitatea dintre noi era reală (respecta adevăratele raporturi de forţă).*

Dacă Ali s-ar fi cunoscut mai bine – şi dacă eu aş fi fost mai matură – s-ar fi retras la timp din sumedenia de funcţii administrative pe care le-a acoperit (a fost de două ori director de editură – avea înclinaţii ce-i drept, era plin de idei, eficace, bun "conducător de oameni", toţi care i-au fost subalterni – afară de cei leneşi sau necinstiţi – îl pomenesc cu stimă şi dragoste). Ar fi fost *infinit mai bine pentru amîndoi (nu din punct de vedere al securității materiale, evident) să se fi dedicat scrisului, cum a făcut-o mai tîrziu, cu rezultate inegale la început, apoi din ce în ce mai convingătoare. În ciuda celor cîteva cărți (aproape zece, de proză și trei monografii, unele cu succes de public și traduse în mai multe limbi) pe care le-a publicat cu o crescîndă stăpînire a profesiei și indiscutabilă originalitate, a fost cu perseverență ignorat sau ridiculizat de unii critici "la putere", adică aparținînd "noii drepte" (fenomen pe care voi încerca să-l descriu și să-l explic mai încolo).*

Pe lîngă aceste considerente de grup politico-literar, activa și prejudecata că un fost director de editură care decidea de publicarea cărților colegilor lui, nu putea, *nu* trebuia *să aibă talent...*

Pe de altă parte, ezitarea lui Ali de a se consacra scrisului, dintr-o anumită lipsă de încredere sau, poate, datorită unui mecanism mai greoi al devenirii, mi-a facilitat mie *propensiunea egotistică și credința naivă – nu și malefică sau meschină – că principalul rol al lui Ali era să mă facă fericită, conform convingerii mele că și eu îl fac fericit.*

Iunie 1949

Nu-mi place că mă plictisesc. Nimic nu mă emoționează în acest București. Să mă pun pe lucru. La nuvelă. Doar așa să mai tresar. În comparație cu Sinaia, totul mi se pare monoton, deși am ascultat un recital frumos, deși mă duc la teatru, deși am prieteni, deși, deși...

Un singur gînd: să plec la mare!

Și un singur dor: "să mă lăsați să mor"... Nu, asta nu.

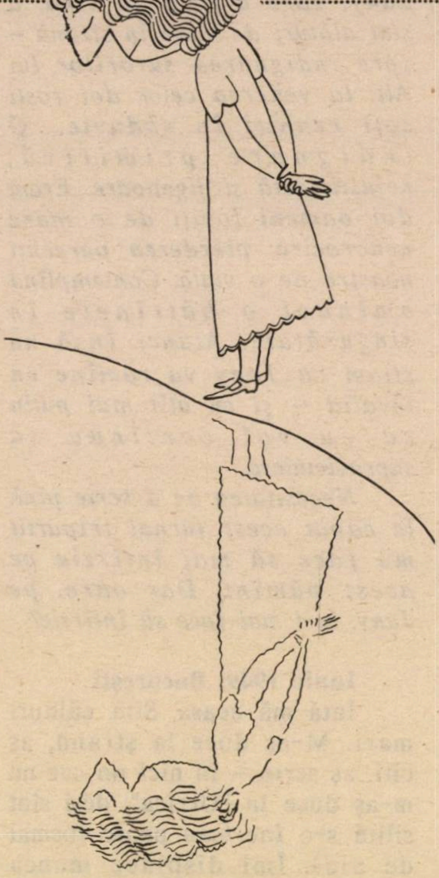

Iunie 1949

"O după-amiază searbădă. Nina se-mbufnează pe tot felul de fleacuri. Apoi mă iubește în mod nepriceput și ratează. Apoi, Kindy, Rappi, șah, plictis. N-am putut nici citi, nici scrie. M-am foit fără rost. În plus, îl îmbrățișează pe Kindy în fața mea. S-a obișnuit să se sărute cu tot felul de bărbați. I se pare o mare victorie că nu m-a înșelat niciodată. Cam enervat de o după-amiază pe care a reușit să mi-o facă antipatică, am trecut cu o schimă glumeață în dormitor, fără altă tranziție. Ea a venit abia după 20 de minute, umilită, pare-se. Am iubit-o, nu voiam s-o jignesc. A venit cu Prévert. Am legănat-o și am convins-o c-o iubesc. M-am înflăcărat așa cum este bine, suflet și trup. I-am zis "poezia mea" fiindcă citea frumos din Prévert. O doream, fără libido, foarte... realist-socialist.

Dar nu! Îi era somn. Avea o fericire neasemuită, o fericire cu liniște și somn.

A trebuit să intru în cochilie, să mă refulez, să nu mă supăr. Dar cum să nu protesteze atîta dragoste risipitor aprinsă! M-am sculat și am plecat să citesc "Istoria diplomației". Puțin pălmuit, dat înapoi...

De ce nu înțelege oare Nina că dragostea de la orele 3 – 4, după 7 ore de muncă, după o masă înghițită la repezeală, nu poate egala dragostea de seară cînd, din fiertura dragostei treci în cearșaful somnului, pe o dulce pantă, pe o plajă lungă, unde marea te cuprinde cu totul pe nesimțite.

Am vrut să-i scriu ceva, în caietul meu, pe care nu l-am găsit. (Nina spunea că-l aruncă în foc).

Am găsit un alt caiet și scriu în el. E tot al meu, chiar dacă, la lectură, privești involuntar chiorîș.

Mă duc înapoi în pat. De fapt, sînt supărat, furat.

Poate, totuși, o voi îmbrățișa dar n-ar trebui".

Iunie, 1949

După cum se vede, pagina dinainte nu-mi aparține. O refuz nu numai pentru că nu e a mea, ci și pentru că e nedreaptă.

August 1975

O, ce retrăire fermecătoare! Scrisul lui Ali în caietul meu, aburul prezenței lui, perpetuu, și aici, în vara și în satul acesta unde înjgheb "Jurnalul unui jurnal"! Paralelisme și simultaneități, dinamică și permanență, "turburătoare epură de culmi și de șesuri...!"

Iunie 1949

În definitiv, toate curg...

Evenimente? Aseară, am invitat la mine circa 20 de

MINIMUM NU UITA

muzicologi dintre care au catadixit să vie patru. Entuziasm pentru sonată, făgăduiala tipăririi ei. Astă-seară vreau să reinvit o serie de nesimțiți – deși nu văd de ce alerg după ei și nu vițăvercea.

*

Urzica mă plictisește cumplit. Dar ce să-i faci? O leafă...

*

Doaga șahului continuă cu furie.

M-am plimbat într-o dimineață cu Mony. Mi-a dat o înghețată la Nestor. Înghețați am fost și noi, cu toată conversația plăcută și la "înalt nivel intelectual".

Marin e la București. M-a căutat la telefon, ne-am văzut, am mers împreună la Uniune. Ar urma să vină deseară la mine cu Nadia și cîțiva nemuzicieni (tot ca să le cînt sonata!). Nu știu ce o să iasă. Probabil un spanac. Eu am un ghinion special de cîte ori – rareori – încerc să organizez ceva întru "promovarea" mea.

Marin. M-am bucurat să-l văd. Ochii. Părul. Rîsul. Oricum, m-am legat de el.

De ce mi-am chemat eu oaspeți diseară? Poate doar să isprăvesc lichiorul cumpărat ieri...

Iunie 1949

Ei bine, în seara cu pricina, n-au venit decît doi pentru că ploua cu găleata. Era și de așteptat...

A doua zi, pe la 1, Marin mă caută la Urzica. Ne plimbăm puțin împreună, intrăm într-o cofetărie. Îmi spune că la Sinaia s-a supărat și nu mi-a mai dat nuvela pentru că, în atmosfera dela Mazăre (acea delicios imundă cîrciumă de pe dealul Furnica), după ce m-am sărutat cu Pista, m-am apropiat de el și cică l-am întrebat cu duioșie: "Ce mai faci tu, Marine?" Ceea ce l-a înfuriat.

Rămăsese să ne vedem după masă să jucăm șah dar, pare-se, nu s-a simțit bine. Am comentat nuvela – pe care între timp am citit-o – telefonic.

Duminică nu ne-am văzut. Ieri dimineață îmi dă un telefon la Urzica și vine să mă ia de acolo. Îl aduc acasă, iar vorbim despre nuvelă, jucăm șah. Sosește Ali și-l reține la masă.

După masă, plec la Urzica, Marin mă conduce, insistă să mai stau cu el. Sfîrșim prin a ne da rendez-vous, azi la 4, într-o cofetărie. El pleacă mîine la Sinaia.

Diseară vreau să merg cu Ali la concertul lui Mîndru Katz.

*

Cel mai important însă e că mi-am prezentat sonata la Uniunea Compozitorilor, cu mare succes. Mici defecte – mari calități. De sinceritate, construcție, melodie, pastă afectivă, tumult, etc. *Nimic* formalist, decadent. Sînt un compozitor progresist! Ura! Trăiască Nina și viitoarea simfonie "Lenin"!

Sonata o concepusem de aproape un an și într-o lună, la Sinaia, am scris-o! *Așa* cum am conceput-o, *așa* am realizat-o!

(Continuare în nr. viitor)

Ali = Al. I. Ștefănescu; Petrică = Petre Solomon; Yvonne = Yvonne Hassan; Mony = Ovid Crohmălniceanu; Aurelia (actriță neidentificată de noi, amatoare de lesbianism); Kindy (medic) Halmoș = Ștefan Halmoș, pianist; Ioana P. = poate; îndrăznim a ghici, romanciera Ioana Postelnicu.

★

PRIMĂVARĂ:
RADU BELIGAN ÎN TURNEU
ÎN ISRAEL
APRILIE – MAI a.c.

★

LABORATOR DENTAR

Tel Aviv – Str. Weizmann 41
Tel. 03 – 225773

REPARAȚII ȘI ÎNNOIRI
DE PROTEZE
CU GRIJĂ DEOSEBITĂ
PENTRU ESTETICĂ

'EXPRESS'

• PESAH SAMEAH ! •

• PESAH SAMEAH ! •

ÎN ATENȚIA
LOCUITORILOR DIN
BAT YAM

Max
Epsztein
Optometrist

Sîntem din nou
la dispoziția dvs. acum
la noua noastră adresă:
Bat Yam
Str. Balfour 38. Tel. 598581
Controlul intensității vederii
• ochelari • lentile de contact

אופטיקה
optica MAX

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEȚI LA INTREBĂRI !

COMEMORĂRI ÎN LUNA APRILIE

După cele cîteva date de mai jos, puteţi dezlega care sînt personajele comemorate în luna aprilie?

1. A colaborat alături de F. Oppenheimer şi Eugen Relgis la publicaţia Comitetului pentru judaismul răsăritean "Neue Judische Monatsheft" (1913); a scris "Religia raţiunei în izvoarele judaismului".

2. A scris romanul "Vivian Gray" (1826); a fost prim ministru al Angliei.

3. Profesor la Universitatea din Zurich (1909); a scris "Teoria cîmpului de activitate unitar" (1950).

4. Fost director al şcolii din Nahalal (1935); conferenţiar de literatură ebraică modernă la universitatea din Tel Aviv (1946–1955).

5. A publicat "Concepţia de viaţă a lui Hilel" (1901); a tradus pagini din literatura mondială, precum şi din Biblie.

6. A scris: "Educaţia morală a copiilor" şi "Life and Destiny", "Marriage and Divorce"; conferenţiar la Universitatea din Berlin (1898) şi Oxford (1923).

7. A scris: "Zilele evului mediu care se apropie" (1930), în care a prevăzut holocaustul nazist.

8. Animatorul "Congresului idişiştilor de la Cernăuţi" (1908); a publicat lucrările "Bontze Schweig", "Shtreimel", "Drei metunăs" şi multe poezii.

9. A înfiinţat societatea "Colel Haivrim" al cărei scop era să unească pe toţi evreii credincioşi, să propage limba ebraică, învăţarea de meserii şi agricultură şi să lupte împotriva asimiliştilor (1870).

10. A condus editura "Dvir", a fost director al băncii "Alvaa ve-Hisahon" şi a colaborat la ziarele "Haaretz", "Davar Hayom", "Haboker" şi "Davar" (1931). *(Răspunsurile în nr. viitor)*

COMEMORĂRI ÎN LUNA MARTIE

1. Moşe Hess (m. 1875); 2. Ben Ami Mordehai (Rabinovici) (m. 1932); 3. Boris Dov Zalman Shatz (m. 1932); 4. Gnesis Ury Nisan (m. 1912); 5. Harold Lasky (m. 1950); 6. Ioel Engel (m. 1927); 7. Eugen Relgis (Siegler) (n. 1895); 8. Felix Aderca (n. 1891); 9. Haymann Tiktin (m. 1906); 10. Iuliu Baraş (n. 1836)

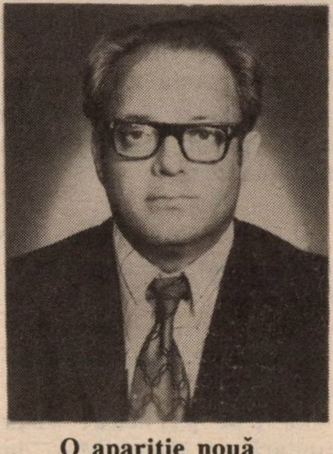

O apariţie nouă

"DIN ETICA UNUI AGNOSTIC"
eseu de
GH. KOVACS-EICHNER

•

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 7 sk. la adresa
Reh. Rutenberg 3/5
Rishon Le Zion, cod 75253
Tel.: 9670126

• MINIMUM •

•
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
•
TEL: 5466502; 5468444
•

• ABONAMENTE LA "MINIMUM" PENTRU ROMÂNIA •
(Amănunte în pag. 80)

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitați să țineți minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpărați, citiți

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

• PESAH SAMEAH •

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri
la preţul de 4 şekeli

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

AL. MIRODAN

d

DOCTORI

(Urmare din nr. trecut)

Dichter Iancu (n. 27.VIII.1918) a scos, ca elev în clasa VI-a la Liceul "Titu Maiorescu" din București, o "revistă literară" la Gestetner, numită "Rămurele" (1936 – 1937); remarcat de Miron Grindea, directorul lui "Adam", el publică versuri în lunarul nr. 1 al scrisului evreiesc (de calitate), fiind socotit o *speranță*. Poeziile (Pantum, Noapte cu lună, Balada nopții) sînt naivități de școlar cu șapcă și număr pe braț, dar indică o bună ureche muzicală. Mai tîrziu, în 1941, Dichter, mobilizat la "muncă obligatorie", pe un șantier al căilor ferate din Bărăgan, va scrie, în chip de *manifest* un "Cîntec al șantierului Fierbinți"; acesta circula printre colegii de detașament, ca un oftat pe-o melodie. Textul a determinat arestarea autorului, de către un agent de Siguranță, vigilent, și aducerea lui Dichter pe cîteva nopți la Prefectura Poliției pentru anchetă. S-ar putea crede că numitul *cîntec* – interesant astăzi ca document – cuprindea atacuri la adresa puterii, a Germaniei hitleriste sau a lui Antonescu. Nimic din toate acestea. Avem de-a face doar cu expresia unei amărăciuni fără trimiteri la persoane suspuse sau instituții. Cu toate acestea, autoritățile fură indispuse, de unde se vede că oroarea de tristețe scrisă nu s-a născut, cum își închipuie unii, în anii stalinismului.

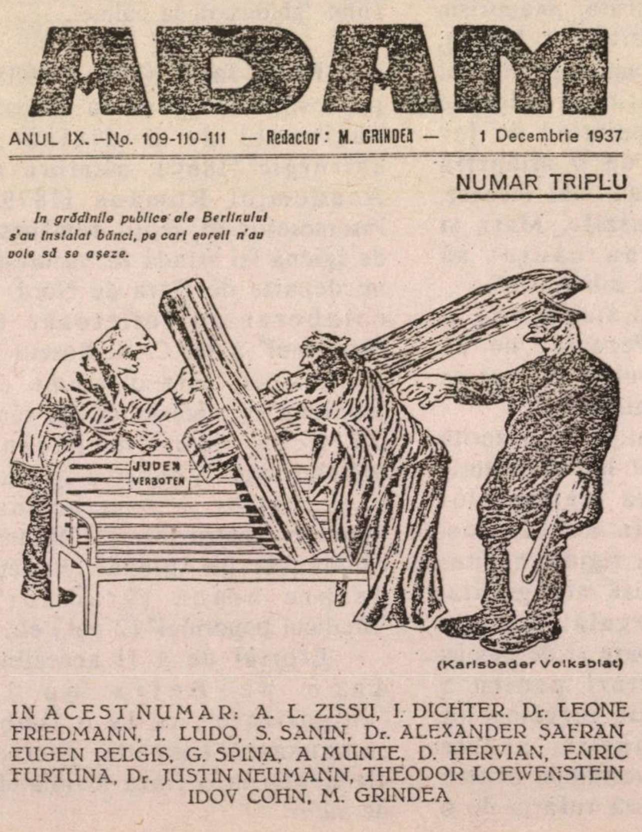
ADAM

ANUL IX. – No. 109-110-111 — Redactor: M. GRINDEA — 1 Decembrie 1937

NUMAR TRIPLU

In grădinile publice ale Berlinului s'au instalat bănci, pe cari evreii n'au voie să se așeze.

JUDEN
VERBOTEN

(Karlsbader Volksblat)

IN ACEST NUMAR: A. L. ZISSU, I. DICHTER, Dr. LEONE FRIEDMANN, I. LUDO, S. SANIN, Dr. ALEXANDER ȘAFRAN EUGEN RELGIS, G. SPINA, A MUNTE, D. HERVIAN, ENRIC FURTUNA, Dr. JUSTIN NEUMANN, THEODOR LOEWENSTEIN IDOV COHN, M. GRINDEA

Coperta revistei Adam, din 1 Decembrie 1937. Printre colaboratori – liceanul I. Dichter

"Tristul convoi nesfîrșit se îndreaptă/ Spre șantierul în care-l așteaptă/ Clipe amare și istovitoare...// Brațe-ostenite și arse de soare/ Fețe uscate, priviri visătoare/ Cată-n zadar dinspre zare s-apară/ O licărire izbăvitoare...// Dar pe întinderea tristă și neagră/ Nu se aude în ziua întreagă/ Decît al roabelor geamăt de jale/ Ce le purtăm pe a robilor cale.// Noaptea se lasă în satul tristeții/ Ultima noapte pe marginea vieții!/ Lacrimi de rugă se-aud în surdină/ Inima tristă de dor ne e plină."

(Se cîntă pe melodia *Tristă Duminică*, Fierbinți, 1941)

Ferester, Herman (Armand), a fost descoperit de B. P. Hașdeu care – biruindu-și aversiunea (dacă nu chiar ura) față de medici (îi învinuise de moartea fiicei sale, Iulia) – i-a încredinţat o rubrică de *Medicină umoristică* în *Revista nouă*, publicaţie care-a apărut lunar, cu intermitenţe, între 1887 – 1895, la Bucureşti. Aflat în companie bună (Al. Vlahuţă, Barbu Delavrancea, N. Iorga, Şăineanu, Candrea, Ioan Bogdan, Ionnescu-Gion, ş. a.), acest Ferester aducea la redacţie mari foiletoane, ocupînd cîte patru pagini de revistă şi bizuindu-se pe utilizarea vocabularului medical în descrierea fenomenelor social-economice, a vieţii cea de toate zilele, carevasăzică. Temele sale sînt: *Cupidonetele cronice*, *Insuficienţele pecuniare*, *Grandomania aristocratiformă* etc., iar "tratarea" lor se face după metoda medicală, adică "punct cu punct" ca la facultate: definiţia bolii, etiologia, simptomele, diagnosticul, tratamentul, etc.

Discutînd, de pildă, despre *Insuficienţa pecuniară*, Ferester începe prin a da sinonimele bolii: mizerită acută, pauperism intensiv, calicită cu lustru, pseudo-plutonism, pungită. El discută în continuare despre istoria bolii, amintind de Iov care "suferea de o mizerită foarte tenace" sau, mai încoace, de "doctorii Lasalle, Marx şi Engels care au căutat să stîrpească virusul calicoselor".

La capitolul *Simptomele şi diagnosticul*, Ferester ne dă portretul bolnavului, desenat cu termeni de specialitate:

"Individul atins de mizerită e mai lung decît lat, constituţie debilă, culoarea tegumenelor gălbuie, faţa în hebetudine, capul jos, vocea rigidă; habitus mizerabil, ţinută neîngrijită, părul în neregulă; hainele decolorate de soare şi de ploaie; prezintă aperturi pentru a asigura ventilaţia tegumenelor subiacente; uneori aceste aperturi devin veritabile orificii prin care herniază rufăria de o culoare ternă; aceste orificii se găsesc de predilecţie în regiunea coatelor, a genunchilor şi a fesierilor; uneori şi pălăria prezintă un orificiu de ventilaţie. Dacă un bolnav atins de mizerită intră în casă, el se pune imediat pe scaun pentru a para astfel orificiile fesiere, trînteşte un picior peste celălalt pentru a ascunde o apertură a genunchiului şi pune pălăria pe piciorul de deasupra pentru a masca astfel tot aparatul de ventilaţiune. Deseori hainele sale prezintă lambouri de gangrenă, cicatrice sau grefe de diverse culori".

Barbu Lăzăreanu, din care am cules datele de mai sus (vezi "Cu privire la meşteşugarii cuvintelor", Ed. Minerva, Bucureşti, 1975, p. 180 şi urm.) se arată încîntat de calambururile lui Ferester. El găseşte că doctorul "mînuieşte admirabil vasta nomenclatură a specialităţii sale" şi că *prelegerile* din *Revista nouă* sînt "delicioase", erudiţia autorului fiind "ghiduşară la culme".

Felix, Iacob (1832 – 1905), profesor de igienă la "Şcoala naţională de medicină şi chirurgie" (1860), membru al Academiei Române (1879), întemeietor al şcolii româneşti de igienă (şi stradă în Bucureşti, nu departe de Gara de Nord) a colaborat cu foiletoane la "Românul" a lui C. A. Rosetti şi a publicat, într-o vreme de pionierat în materie, cîteva cărţi cu ecou, de "medicină popularizată: "Creşterea igienică a pruncilor – instrucţiuni populare pentru mame", "Manual elementar de igienă",„Poveţe despre hrana ţăranilor", "Medicul poporului" (2 vol.) etc.

Efortul de a fi accesibil, duce pe Felix nu la "vulgarizare", ci la o limbă românească limpede, perfect articulată, la o frază invidiabilă de *autor*.

Flachs, Albert (? –), medic brăilean, traducător, a publicat în 1927 o culegere de lirică românească, în limba germană (Anthologie Romänischer Lyrik – 1740-1900), cuprinzînd 36 de poeţi de la Gh. Asachi la Dimitrie Anghel. Flachs are la activ şi un Eminescu (versuri) în germană, rămas în stadiu de manuscris; tot în manuscris a rămas şi o antologie de poezie românească post 1900; editarea acestui tip de carte greu vandabilă constituia la ora aceea o *problemă*, aşa cum înţelegem dintr-o scrisoare trimisă de traducător poetului român Corneliu Moldovanu (preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români şi Director al Teatrului Naţional), la 7 octombrie 1928:

"Prea stimate domn şi maestre!,

După îndemnul d-lui Carol Drimer din Iaşi, am onoare a vă trimite alăturat traducerile în limba germană de următoarele poezii ale dvs. şi anume: *Vis de biruinţă, Zile de răstrişte, Boerul, Cîntec războinic, Imn Soarelui, Cîntecul nopţii, Homo.* Ştiu că traducerile au în unele locuri slăbiciuni, dar totuşi am impresia că în general ele sînt răuşite, fiindcă spiritul poeziei dvs. găseşte un răsunet în sufletul meu...

Poate că ştiţi că am publicat în Editura "Cartea Românească" o antologie de poeţi români (decedaţi) 1740–1900 în limba germană. Cartea se vinde greu, mai ales că "Cartea românească" nu face reclamă (...). Aşa fiind situaţia nu am curaj a propune Editurii editarea unui al doilea volum, "Antologie de poeţi moderni, 1900–1925". Căci posed în manuscris traduceri din Codrean (corect: Codreanu, n.n.), Costin, Crainic, Davidescu, Eftimiu, George (??) Goga, Moldovan (corect: Moldovanu, n.n.), Muntean-Donar, Neniţescu, Pavelescu, Ranetti, Rosetti Radu, Stamatiad, Stavri, Steuerman-Rodion, Nemţianu (corect: Nemţeanu, n.n.), Tutovean (corect: Tutoveanu, n.n.), Demostene Botez, Bucuţă, Blaga, Argeşan, Voevidca (...) În speranţa că veţi cerceta cu bunăvoinţă încercările mele, sînt cu deosebită stimă, al dv. admirator Dr. A. Flachs" (cf. *Corneliu Moldovanu în corespondenţă*, Ed. Minerva, 1982, p. 112)

Detalii despre Flachs şi relaţiile sale cu intelectualitatea brăileană non-fascistă, găsim în volumul de memorialistică al regizorului român Mihai Berechet, *Caiete albastre* (Ed. Muzicală, Bucureşti, 1983). Tot de la Berechet, de astă dată prin mărturie verbală, aflăm că un fiu al lui Flachs, Nicky, farmacist de profesie, a emigrat în Israel după război, stabilindu-se în anii '70 la Beersheva.

(Continuare la **Doctori** *– în nr. viitor)*

POŞTA DICŢIONARULUI

● *Mădălina Grisaru*, Geneva, Elveţia, vrea să ştie dacă "S. D. Lessner, om de cultură evreo-român, a fost un scriitor de talent". Corespondenta noastră este curioasă să cunoască adevărul deoarece în familia unde a intrat, mai deunăzi, "creaţiile sale sînt pomenite cu veneraţie".

Nu, după ştiinţa noastră, numitul Lessner n-a fost "un scriitor de talent" şi nici măcar de ne-talent; ne îndoim, de asemeni, că respectivului i se potriveşte calificarea de "om de cultură" în înţelesul pe care-l acordăm, îndeobşte, acestei expresii. Realitatea este că S.D.L. a fost o "personalitate" însă fără nici o legătură cu aria Dicţionarului nostru. Familia de spirite a acestui Lessner e mai degrabă a unui Julius Popper, exploratorul, adică a *aventurierilor* (poate cu A mare).

Născut în Bucovina, în 1859, Sigmund David Lessner ajunge, la vîrsta de 25 de ani, în Japonia, la Nagasaki, unde deschide o afacere (prosperă) de import-export pe strada Umegasaki nr. 9-10. Curînd, el devine unul dintre străinii cei mai bogaţi ai oraşului, este preşedintele sinagogii Beth Israel şi, practic, leaderul comunităţii evreeşti, se distinge prin actele sale filantropice, fără discursuri, fiind deopotrivă de generos cu evreii de Rosh Hashana şi cu copiii creştini de Crăciun. Moare la 60 de ani, lovit de-un infarct. Un bust al său a fost aşezat pe piatra funerară a mormîntului său din "secţia evreiască" a "Cimitirului Internaţional" din Nagasaki.

● *Valeriu Orenstein*, Cfar Saba a găsit printre cărţile vechi, aduse "de demult", în bagaje, "nişte povestiri" de Elisabeta Luca (soţia şi văduva conducătorului comunist Vasile Luca, rival al lui Gh. Gheorghiu-Dej). "Am impresia – scrie el – că schiţele sînt schematice, dogmatice şi staliniste. Cred că despre o "activistă" feroce ca Elisabeta Luca, evreică ce ne-a făcut de rîs, se poate vorbi numai cu indignare".

Schiţele Elisabetei Luca sînt, într-adevăr, modeste, femeia nu avea talent, însă că am avea de-a face cu o "activistă feroce", care etc. etc. este o idee ce poate fi discutată. Răsfoind *Jurnalul intim* al lui Tudor Muşatescu întîlnim o însemnare din 1948 (an greu pentru dramaturgul român; greu de tot) din care deducem că faptele Elisabetei Luca n-au fost întotdeauna din categoria celor care stîrnesc indignarea:

"...La nouă dimineaţa, m-am dus la «Romfilm», unde am fost chemat de ieri, «personal» de tov. Elisabeta Luca, directoarea instituţiei, în legătură cu scenariul meu (în colaborare cu Ionel Lazaroneanu, după piesa noastră, primită înainte de a fi respinsă şi *respinsă* după ce s-a primit. Este, în paranteză, a opta piesă de teatru care mi se respinge, de la un timp încoace, şi despre care, desigur, o să vorbesc şi în aceste pagini, într-o zi. Într-o noapte, mai bine zis, că ziua, de obicei, tac, chiar şi în faţa manuscriselor). Povestea acestui scenariu e lungă şi neinteresantă prin banalitatea ei. Comandă, acceptare, discuţii, modificări, elogii, totul în regulă, pînă la bani. (Aci încep «formele», care întrec orice formă de birocratism cunoscută sau imaginată, pînă în prezent).

Tov. Elisabeta Luca – un om cu care se poate sta de vorbă «pozitiv» – mi-a recomandat, din nou, să scriu scenariul (la realizarea căruia, deşi *primit*, renunţasem) pe garanţia ei. (Şi este o garanţie.) Ba, mi-a dat, fără chitanţă, din propria ei pungă cred, zece mii de lei avans, ştiind că am nevoie de bani. Mi i-a dat atît de «simplu», încît nici nu i-am putut refuza. Şi deci, azi, am încasat, şi eu şi Lazaroneanu, cîte cinci mii de lei de «om». Primii bani cîştigaţi de cînd colaborăm (vorba lui Sică Alexandrescu) împreună.

I-am dat prin bărbi şi, cred, şi prin lacrimi..."

(v. T. Muşatescu, *Scrieri*, vol. VII, Bucureşti, 1984, p.293)

RABINUL DERI-ZORIU

PRIMIM LA DICȚIONAR

• *Solo Juster, Surîsul apelor;* Editura autorului, Tel Aviv, 1990. 24 de pagini de versuri, şapirografiate de autor, la limita de jos (sau poate de sus) a modestiei; cu asemenea plachete gen revistă de liceeni ne-a obişnuit Juster, în anii din urmă, şi cînd îşi adună scrierile şi cînd dă la iveală, în *Punct*,producţii ale micului cenaclu pe care îl patronează la domiciliu...

24 de pagini de versuri (de fapt 22, dacă nu trecem la socoteală coperta şi contra-coperta) între care, la sfîrşit, două strofe în marginea Evenimentelor, intitulate Răsărit '89: *Istoria zugrăvind pe cer/ Semne ce nu-ncap cuvîntul/ Zgîlţîie din temelii pămîntul: Incapabil pas de fier.// Alte cînturi sună-n cale,/ Cum stele de argint mă plouă.../ E dimineaţa toată nouă!/ Vechii idoli se prăvale./*

• *Mele,* Caiet internaţionl de poezie (XXVI-81), Honolulu, Hawaii, aprilie 1990, cuprinde versuri, numai versuri de astă dată, în spaniolă, italiană, engleză, franceză, hawaiană (se poate spune aşa) şi română. Nu lipsesc, nici acuma, cîţiva străini de neam (venetici vreau să zic): Victor Brauner, prezent cu cîteva desene – sau Sesto Pals şi P. Boldur din Israel, editorul caietului, Stefan Baciu, voind, se pare, să exaspereze pînă la capăt epidermele *neo* din diferitele Bacăuri şi alte New Yorkuri combative.

• *Radu Cosaşu, Cap limpede,* Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1989; a şasea carte din ciclul numit *Supravieţuiri* este nu numai una dintre cele mai bune ale autorului (îndemnîndu-l pe Mircea Iorgulescu să-l plaseze pe Cosaşu printre "cei mai importanţi prozatori români de azi") ci şi o scriere care pune, ca puţine, problema romanului "cu cheie". Proză evident memorialistică, acest *Cap limpede* îţi trece pe la nas, fel de fel de personalităţi, sau numai persoane din lumea cultural-socială a Bucureştiului din anii '60. E foarte uşor, desigur, să spui că a şti cine sînt în realitate tovarăşul Ciucescu de la Editură sau dramaturgul cutare, din strada Galaţi, *nu contează,* aşa cum nu contează dacă eu ştiu sau nu ştiu astăzi cine-a fost modelul real al lui Charlus din Proust. E uşor, e simplu, e comod, ba – culmea – e şi *just* pe plan artistic... dar, în realitatea lecturii, un *ce* tulbure deranjează. În cronica sa din "România Literară", criticul N. Manolescu se leagă de aparent naiva chestiune:

"Se pune o problemă de principiu, care-mi umblă prin cap mai de mult, dar pe care noua carte a lui Cosaşu o face, într-un fel, coaptă spre a fi discutată. Un anumit procent (nu pot preciza cît) din dramatismul spectaculos al acestei proze, din farmecul ei angoasant, se datorează faptului că unii dintre noi cunoaştem (recunoaştem) situaţii şi oameni. Dar, oare, în lipsa acestei experienţe comune, deci peste cîtva timp, ce se va întîmpla? Cu alte cuvinte, ca să fie deplin savurată, lectura *Supravieţuirilor* (şi mai ales a *Logicii* şi a *Capului limpede)* pretinde posedarea minimală a unui cod. Odată uitat, pierdut acest cod, cum vor reacţiona cititorii? Textul lui Cosaşu nu conţine doar un intertext, ci şi un subtext. Dacă intertextul are o cheie la îndemîna cititorului cultivat (Caragiale, Cehov, Anatole France etc.), subtextul are una la îndemîna omului care a trăit epoca din aceste proze."

• PESAH SAMEAH !•

KAF HAZAAV

כף הזהב

Preţuri speciale
Acceptăm şi plata în rate

- Montări diamante
- Bijuterii exclusive
- Lucrări speciale, la comandă
- Ceasuri

HOLON – SOKOLOV 36,
TEL. 843620

* *

"ORTOPEDIA MOSCOVICI ŞI FIII LTD."

CORDOANE SPECIALE HERNIARE – ca ajutor în cazuri grele şi în loc de operaţie.
Corsete ortopedice, ciorapi elastici de primă calitate.
Talonete speciale, cărucioare pentru invalizi (şi de închiriat), alihon, etc.

T. A., STR. CERNIHOVSKI 1
(colţ Allenby 39),
TEL. 03-281693, 655537
•
Sucursale:
NATANIA,
str. Smilanski 13 (în pasaj),
053-338967
HADERA,
str. Hanasi 28, 06-336691.
• PESAH SAMEAH •

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

VOCI

În Africa de Sud, ţara apartheid-ului, s-a dezvoltat o cultură şi o literatură în limba engleză şi în limba afrikaans, despre care cititorii de aci ştiu prea puţin. Andre Brink, traducătorul în afrikaans al lui Shakespeare şi Camus, profesor la universitatea din Grahamstown, a scris o serie de romane care l-au făcut celebru în literatura universală. Romanul "Un anotimp alb şi sec" a primit în Franţa premiul Médicis Étranger.

"A chain of Voices" este, poate, cel mai reprezentativ roman al său. O lucrare impunătoare ca dimensiuni şi ca realizare artistică, propunîndu-şi să dea o imagine veridică, de ansamblu, a societăţii din Africa de Sud. Deşi situată într-o epocă relativ îndepărtată în timp – au trecut mai bine de o sută şaizeci de ani, pe atunci regimul sclavagist era încă în vigoare –, acţiunea romanului, aşa cum a fost concretizată artistic de Brink, are, prin profunzimea ei umană, certe implicaţii cu privire la prezent. Ca orice *bun* roman "istoric", care este, ipso facto, roman "actual".

Brink porneşte de la un fapt consemnat în documentele vremii. În 1824, într-o perioadă în care guvernul britanic începuse să studieze problema abolirii sclavajului şi circulau zvonuri tot mai persistente despre o apropiată eliberare, sclavul Galant iniţiază revolta împotriva stăpînilor. Revolta nu se generalizează însă, cum spera Galant. Răsculaţii sînt urmăriţi ca nişte fiare sălbatice.

Romanul acesta impunător are o compoziţie interesantă şi stringentă.

Spre deosebire de romanul-fluviu obişnuit, care povesteşte o acţiune din punctul de vedere al unui povestitor atotştiutor (autorul însuşi sau unul dintre personaje), "A chain of Voices" este împărţit în foarte scurte capitole, monologuri ale diferitelor personaje, fiecare cu viziunea lui parţială, limitată, dar personală, fiecare pledîndu-şi cauza, de parcă ar vrea să se justifice în faţa altora sau a lui însuşi. Auzim voci diverse, ca într-o uriaşă partitură corală. Din păcate, vocile acestea nu sînt şi suficient diferenţiate stilistic, aşa cum s-ar cuveni.

Auzim vocile personajelor principale, care vorbesc mai mult şi revin de mai multe ori, în diferite puncte cruciale ale acţiunii. Dar intervin şi personajele secundare, chiar cele mai puţin importante. Nimeni nu tace. E un procedeu rar întîlnit, chiar în romanele construite pe alternarea vocilor: acolo intervin numai cîteva voci, ale personajelor principale, fiecare expunînd aceleaşi fapte din punctul lui de vedere, în capitole lungi, bine conturate. Capitole – trei-patru – în care se subdivide în mod firesc cartea. Aci însă, "vocaliza" e simfonică, generală. Ca vuietul mării, în care se împletesc şi se integrează într-un tot unitar zgomotele tuturor valurilor, ale celor puternice şi ale celor mai slabe. Efectul obţinut este sublinierea ansamblului. Nu numai "muzical", ci şi faptic. Acţiunea e purtată nu de trei-patru protagonişti, ci de ansamblul forţelor în joc, sclavi şi stăpîni, negri şi albi, femei şi bărbaţi. Personajele secundare sînt şi ele interesante şi mai cu seamă astfel încadrate în acţiune, încît scurta lor intervenţie este esenţială pentru desfăşurarea faptelor. D'Alree, curtezanul de pe vremuri al Alidei, soţia bătrînului Piet, caută refugiu la bătrîneţe, la ferma lui Piet. Prezenţa lui provoacă un lanţ de catastrofe. D'Alree vorbeşte cu Alida cînd sînt singuri în casă. Campher – englezul aventurier care se crede însemnat de soartă, dar pînă acum a eşuat în tot ce a întreprins – vrea să arate el mamei de ce e în stare. Crede că a găsit la fermă prilejul dorit. Încurajează, aţîţă pe negri împotriva stăpînilor. Pînă la urmă, cînd roata se întoarce, e cel dintîi care trădează. El, albul, iese basma curată la proces.

În cadrul acestei vocalize generale, distingem, repetate insistent, cîteva leit-motive esenţiale pentru înţelegerea personajelor şi a faptelor. Galant, Nicolaas, Barend şi Hester, copii zbenguindu-se goi în bazinul năpădit de plante, paradis pierdut al copilăriei. Nicolaas şi Galant, îngropaţi pînă peste cap în nisip, salvîndu-se în ultima clipă printr-un suprem efort. Mama Rose, bătrîna negresă, cu inima şi trupul larg primitoare, simbol al pămîntului fecund, ca o primitivă forţă a naturii, povestind celor patru copii legende străvechi, Galant salvează viaţa lui Nicolaas ucigînd leul care se năpustise asupra acestuia, dar Nicolaas, ca să nu fie umilit în faţa tatălui, afirmă că el a doborît leul, etc, etc.

Stringenţa compoziţiei e marcată şi prin rigurozitatea simetrică a evenimentelor. Cînd Bet, prima soție a lui Galant, are un copil, Nicolaas îl ucide în bătaie într-un acces de furie. A doua soție a lui Galant, Pamela, este siluită de Nicolaas, obligată să rămînă în casa patronală, la cheremul poftelor lui. (Pamela, îl caută de fapt, cu un amestec de dragoste și ură, pe prietenul din copilărie). Pamela naște un copil alb (făcut cu Barend). Voind s-o lovească pe Pamela, Galant îl ucide din greșeală pe copilul lui Nicolaas. În cadrul revoltei, Galant îl ucide pe Nicolaas. Încearcă să explice. Era un act necesar. Îl iubea pe Nicolaas. Dar pe Nicolaas, copilul pur de odinioară, nu stăpînul înrăit de mai tîrziu. Ucigîndu-l pe stăpînul Nicolaas, a ucis de fapt pe cel care trădase și ucisese în el însuși pe copilul pur ce fusese Nicolaas odată, în paradisul pierdut al bazinului fermecat.

Și încă o necesară încheiere de ciclu. În timpul revoltei, Hester, veșnica răzvrătită împotriva stăpînilor, devenită soția vrăjmașă a lui Barend, vine, din proprie inițiativă, să se ofere lui Galant, împlinind astfel visul din copilărie. Femeia albă își dăruiește dragostea unui sclav care și-a zdrobit lanțurile.

*

Dar Galant, așa cum știm, va fi prins, (se predă singur, înțelegînd că revolta a eșuat) și spînzurat.

Scriitor serios, cu simț al răspunderii față de realitate, față de adevăr, Brink știe să scoată în evidență complexitatea situațiilor concrete individuale și concret-istorice, precum și complexitatea existenței umane ca atare.

Toate personajele se izbesc de duritatea realității ca de un zid. Chiar atunci cînd vor să fie cumsecade, buni și drepți, nu izbutesc decît să provoace suferințe altora și lor înșiși. Bătrînul despot al familiei e crud, dar drept în relațiile cu sclavii. Primește la el în casă pe Hester, fiica vechilului, care se sinucisese după ce fusese umilit de el în fața propriului copil. Dar Hester își urăște părinții adoptivi. Nicolaas e blînd, dar neputincios. Hester, deși se știe iubită de el, hotărăște să se căsătorească tocmai cu potrivnicul lui, fratele său Barend. Cu acesta, cel puțin Hester își va putea păstra mîndria de răzvrătită, luptîndu-se mereu cu acest om tare, adversar demn de ura ei. Fiecare împreunare e o încleștare dușmănoasă, Hester cedînd numai violată, umilind dragostea mereu neacceptată a soțului. Nicolaas îl iubește pe Galant, îl admiră. Dar cînd ajunge stăpînul fermei, se simte dator să respecte tradiția patronală, să frîngă mîndria și cerbicia sclavului, biciuindu-l, umilindu-l, luîndu-i soția.

Stăpînii sînt stăpîni absoluți. În fermele lor îndepărtate, pionieri în plină natură sălbatecă, nu vor să accepte nici măcar puținele restricții decretate de guvernămîntul imperial.

Și totuși, nici ei nu sînt liberi. Se simt din ce în ce mai îngrădiți, dependenți de o forță străină, îndepărtată, a imperiului englez, cu sediul tocmai la Londra. Burii aceștia, deștelenitorii pămîntului african, se simt și ei frustrați, deposedați.

Undeva la mijloc, între stăpînii buri și englezi și sclavii propriu ziși, se află populația indigenă, hotentoți, khoini. În principiu, oameni liberi. În fapt, trăind ca sclavii, sau mai rău decît ei. Mama Rose spune cu amărăciune: "Sîntem la mijloc. Ne calcă în picioare și unii și alții".

*

Deși veridic, cu o viziune tragică, romanul lui Brink nu e lipsit de un anumit optimism. Optimismul inclus în orice revoltă, chiar înfrîntă. Căci revolta înseamnă, cum arăta Camus în celebrul eseu L'Homme Revolté, un act de libertate, de salvgardare a demnității umane.

La capătul drumului său fără ieșire, Galant declară ferm: "*Acum* sînteți cei puternici, asta-i tot (...) Faptul că sînteți puternici nu înseamnă că aveți și dreptate".

Din istoria Africii de Sud, știm că, puțin timp după încheierea procesului și spînzurarea sclavilor revoltați, imperiul britanic a hotărît, în ciuda opoziției burilor, abolirea regimului sclavagist.

În 1824, a fost deci desființat sclavajul. Va mai dura oare mult pînă va fi abolit și apartheid-ul?

M.SEGAL

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

MAGAZIN DE LINOLEUM ȘI TAPETE

TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6

TEL. 625929

ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEȚE DE MASĂ, PERDELE

●

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

HAG PESAH SAMEAH
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ȘI PRIETENILOR

PRIMĂVARĂ:
RADU BELIGAN ÎN TURNEU ÎN ISRAEL
APRILIE – MAI a.c.

SERGIU LEVIN

PETALA ŞI SPINUL

"Cel ce inima-şi smulge din piept,
Trandafirul atinge,
A lui sînt petala şi spinul..."
Paul Celan

Noi credem că Paul Celan, marele poet evreu pe nemţeşte nu poate fi înţeles fără a ţine seama de anii trăiţi de el în România. Petre Solomon, crede la fel; şi aduce documente (negru pe alb) în sprijinul ideii. Sergiu Levin este de altă părere. Se poate? Se poate. Fiindcă e democraţie.

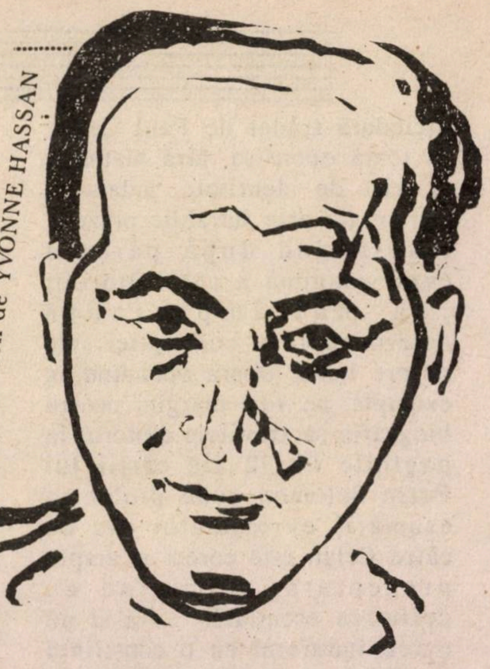

Paul Celan, desen de YVONNE HASSAN

Rareori o carte de memorialistică (1) şi-a "contrazis" mai convingător titlul decît această emoţionantă, tenace şi minuţioasă, fidelă şi melancolică, total dăruită şi "pînă la os" sinceră relatare a relaţiei dintre marele poet evreu contemporan (1920-1970) de limbă germană Paul Celan şi devotatul său pînă la moarte (2) şi chiar mult după aceea, prieten şi admirator, multilateralul om de litere bucureştean care este poetul Petre Solomon.

Despre Paul Antschel, anagramat Celan înspre sfîrşitul perioadei sale bucureştene (1945-1947), s-au scris volume întregi de exegeză, creaţiei sale i se dedică azi simpozioane şi congrese, numele său figurează la loc de cinste în orice lucrare de referinţă asupra poeziei germane post-belice, scriitorul fiind unanim considerat ca unul dintre cei mai reprezentativi poeţi, dacă nu chiar cel mai reprezentativ, ai anilor '50-'70 în literatura germană. Mult mai puţin (3) s-a scris şi se cunoaşte despre cei doi ani petrecuţi pe malurile Dîmboviţei, ani de tinereţe jucăuşă, "cette belle saison des calambours", cum îşi boteza Celan într-o scrisoare elegiac, auto-ironic şi exact la mai puţin de un an doar de la părăsirea definitivă a României "acel prea scurt timp care a fost al nostru".

Golul informativ existent pînă acum privind aceşti ani de strălucitoare tinereţe risipitoare se "umple" substanţial prin volumul de faţă datorită fervorii amicale, luminate şi neuitătoare nici de esenţial nici de contrariul său, a devotatului său confident şi biograf. Trăieşte în paginile lui Petre Solomon o întreagă epocă, marcată de îndrăzneţe şi eliberatoare idealuri, luminată de speranţa într-o lume şi mai dreaptă şi mai bună şi mai ales nerepetitivă a barbariilor atît de fierbinţi încă în memoria şi biografia generaţiei al cărei prototip întru tragedie şi sublim a fost atît de sensibil-lucidul Paul Celan.

Epoca, amintirile, erudiţia explicativă a lui P. Solomon, scrisorile primite de acesta şi de A. M. Sperber după ieşirea lui Celan din "dimensiunea" ce dă titlul volumului, cărora li se adaugă scrierile în româneşte ale lui Celan (7 poezii şi 8 fragmente în proză) nu reuşesc însă să se constituie într-o pledoarie cu şanse de a ne convinge că episodul bucureştean al lui Celan ar fi avut un rol cît de cît important pentru opera sa de după 1947. Trecerea poetului prin Bucureştii anilor aceia, a marcat şi determinat aderenţe şi admiraţii, dar n-a putut însemna pentru poetul celor aproape o sută de poezii scrise în germană între 1938-1944 (4) decît o prea scurtă pauză între tragedia adolescenţei şi drama maturităţii.

Adevăratele dimensiuni ale creaţiei sale ţin de cu totul alte coordonate decît cele româneşti. Exact a definit această stare de lucruri Al. Mirodan: "Cum spuneam Celan a scris în germană; opera sa, iese deci din cadrul lucrării noastre; existenţa poetului, însă, atît în anii tinereţii bucureştene, cît şi mai la maturitate, în Europa, este legată strîns şi *voit, ba chiar ostentativ* (subl. Al M.) de universul românesc în care s-a format". Scurt şi clar... şi atunci, lăsînd opera la o parte, despre ce "dimensiune" poate fi vorba? În general, putem vorbi despre dimensiuni (biografico-literare) în măsura în care datele la dispoziţie permit o corelare între universul de viaţă şi cel de creaţie. Ce e "românesc" în universul creaţiei (nu al atitudinii individuale, scrisori, prieteni, confesiuni) celaniene? That is the question... la care subsemnatul umil recunoaşte că nu are răspuns pe măsură.

Vorbind de dimensiuni, se cade, fugitiv să amintim cel puţin pe cele vădit definitorii, evreească şi germană, ambele evocate (inegal) şi de Petre Solomon. Adevărul evreismului său este profund asumat şi niciodată trădat de Paul Celan. În toată opera sa, fără hiatusuri și crize de identitate, judaismul său tragic este heraldic prezent, constituind după părerea cvasi-unanimă a cercetătorilor cea mai importantă determinantă a concepției sale despre lume. Opera abundînd în exemple, ne vom mărgini pentru biografie să trimitem cititorul la paginile 69-72 ale cărții lui Petre Solomon unde problema asumării evreismului său de către Celan este corect și amplu prezentată, culminînd cu definirea esențială: "...era și un evreu îndurerat cu o conștiință tragică a judaismului", la care subscriem integral.

În ceea ce privește cea de a doua dimensiune, cea germană, integralitatea operei sale stă mărturie pentru lupta eroică, zilnică, neîntreruptă cu structurile bine înrădăcinate ale limbii, pentru a dăltui acel instrument muzical de vis, plîns, cristal și vînt, venit din alte tărîmuri care este germana celaniană. Vor trece decenii și decenii și elevii germani vor învăța (după manual) încă de pe băncile școlii despre marele poet "german" Paul Celan, care a învățat (după adevărul vieții) limba în casa sionistului Antschel din Czernowitz, după care sionistul-tată a fost dus la Auschwitz iar băiatul său a dus cu sine limba germană prin Bucureștii anilor '45-'47 și mai departe pînă la Paris, pînă la moarte... dar niciodată în Germania, unde n-a locuit niciodată...

Așa stînd lucrurile, se naște întrebarea privind raționalitatea echivalării unei treceri printr-un mediu românesc, agreabil dar ne-afin pe plan național, cultural și al destinului istoric cu o integrare într-o biografie determinată de alți timpi și mai ales contratimpi... Faptul că în 1981 s-a ținut la București un colocviu Celan în care cele mai varii păreri și-au găsit loc de exprimare, nu legitimează asimilarea unui popas vremelnic cu o etapă creatoare căci altfel am putea vorbi, pentru a ne păstra în limita exemplelor evocate de P. Solomon de dimensiunea etiopiană a lui Rimbaud, bucureșteană a lui Paul Morand, americană a lui A. M. Sperber sau... haifiotă a chiar autorului cărții, ceea ce bineînțeles nu ne-ar lumina mai mult asupra operelor respective chiar dacă biografiile autorilor ar mai cîștiga (sau pierde) unele nuanțe sau... "dimensiuni".

Dimensiunea românească rămîne deci (pentru mine cel puțin), reductibilă (sau extensibilă, dacă preferați) la dimensiunea PRIETENIEI, care însă, vorba lui P. Celan, citat de Ruth Kampf în prefața la poeziile sale timpurii se prezintă "o lume lipsită de patrie". Neconvingîndu-ne de validitatea adjectivală "românească", nu-i rămîne lui Petre Solomon care a avut privilegiul de a-l cunoaște, de a-l iubi și de a fi iubit de Paul Celan, decît să se consoleze cu versurile din "motto" avînd fericirea care durează o viață întreagă de a fi "atins trandafirul" și de a suporta deci și "spinii" acestor considerații, închinate "petalelor" prieteniei, care, așa cum însăși volumul său o demonstrează, convingător și emoționant, n-are nici patrie, nici dimensiuni.

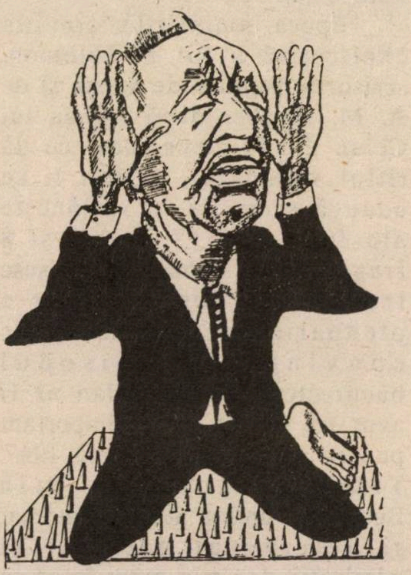

Peres, 1990, așa cum îl vede Gitta Sion

---

1) Petre Solomon: "Paul Celan - Dimensiunea Românească" - Ed. Kriterion - București, 1987

2) Moarte survenită în 1970, cînd Paul Celan s-a aruncat în Sena de pe atît de simbolic denumitul "Pont des arts" din Paris.

3) Puțin, din acest puțin, pentru cititorul israelian (poliglot prin definiție) - Elsa Keren: "Dann ging ich uber den Pont des arts" - Carmy Printers - Tel Aviv 1983; excelentă exegeză a operei celaniene și într-același timp o emoționantă mărturie a unui vechi prieten

- Al. Mirodan: "Celan" în "Dicționar neconvențional..." (pag. 342-349); anii '45-'47, pendulînd între zîmbet și regret, portret și amintiri de generație...

4) Paul Celan: "Gedichte" (1938-1944). Suhrkamp Verlag, Frankfurt/Main, 1985

בני בשר

•BENI•

- **Carne proaspătă și congelată**
- **Păsări proaspete și congelate**
- **Pește**
- **Produse sunfrost etc.**

CAȘER

HOLON, STR. EILAT 8
(DUPĂ COLȚ)
TEL. 5035876
Urează onoratei clientele
HAG PESAH SAMEAH!

CARTEA

• EVENIMENT LITERAR •

Originari din România – a apărut romanul vieţii voastre, al părinţilor şi bunicilor voştri:

"DRAGOSTEA, – MAI TARE CA MOARTEA!"

de SIMION SĂVEANU

O carte care nu trebuie să lipsească din bibliotecile voastre! O carte cum nu s-a mai scris! Grăbiţi-vă să cumpăraţi acest volum, care prezintă "pe viu" epoca terorii fascismului şi antisemitismului dezlănţuit.

Volumul, care cuprinde 352 pagini, a fost tras într-un tiraj extrem de redus şi dacă nu-l achiziţionaţi imediat, riscaţi să se epuizeze.

Prezentăm aici cîteva subiecte ieşite din comun:

- *Dezvăluirile senzaţionale ale rabinului dr. Al. Şafran în memoriile sale inedite, memorii trimise în mod special din Geneva spre a apare în această carte;*
- *File din jurnalul unui proscris, ascuns 3 ani într-o redacţie bucureşteană, jurnal care redă evenimente necunoscute;*

- *Uluitoarele peripeţii ale unui evreu încorporat în armata română;*
- *Teroarea din detaşamentele de muncă obligatorie;*
- *Amănunte inedite din timpul cutremurului din noiembrie 1940;*
- *Bombardamentele din Bucureştii anului 1944;*
- *Faţă în faţă cu moartea verde! Ce s-a petrecut pe Calea Văcăreşti în timpul rebeliunii, – aspecte relatate de un evreu prins de legionari;*
- *Poezia-testament a lui Nicolae Iorga, versuri scrise cu o zi înainte de a fi asasinat;*
- *Documente revelatoare despre lupta pe viaţă şi pe moarte a tinerilor sionişti care organizaseră o grupă de partizani;*
- *Scrisoarea unui evreu minor condamnat la moarte;*
- *5 povestiri de dragoste sub umbra îngrozitoare a crucii încîrligate.*

Stimaţi lectori, pentru prima oară veţi afla întregul adevăr despre "deceniul groazei", pentru prima oară veţi cunoaşte cîteva dintre enigmele dragostei. Veţi lua cunoştinţă despre drame pasionale, căsătorii de probă, delicte de adulter etc.

Acest volum apare la aproape jumătate de secol de la uciderea mişelească a sute de mii de coreligionari, redînd, pentru prima dată, numeroase aspecte necunoscute din timpul genocidului.

Adresaţi-vă imediat autorului spre a vă expedia volumul acasă. Telefonaţi sau scrieţi pe adresa: **Simion Săveanu, Beer Şeva, Reh. Megiddo 26/1, cod 84773, tel.: 057/42.26.32.** În scrisoare anexaţi un CEC sau expediaţi un mandat poştal în valoare de 40 de şekeli (incluzîndu-se transportul) pe adresa menţionată. **(A)**

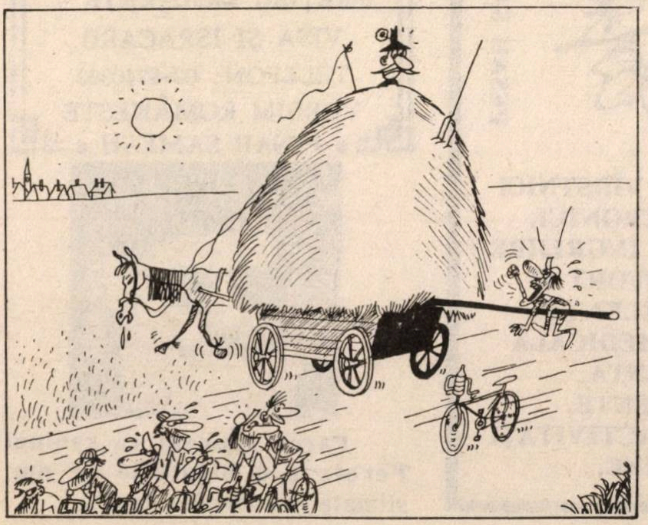

ANDO

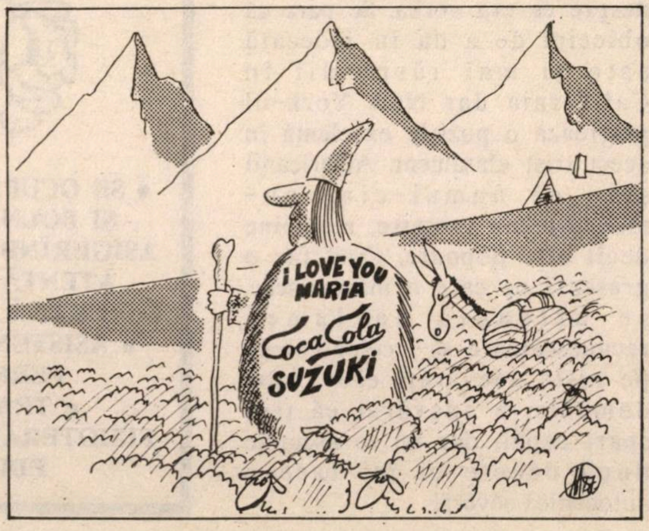

IDEI

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

AMERICA, AMERICA

Americanii sînt mari iubitori de animale și în stare de orice efort sau sacrificiu pentru a asigura bunăstarea fizică și morală a acestor patrupezi. Copiii sînt și ei un favorit element de atașament chiar dacă sînt ai lor. Suferința copiilor maltratați de către părinți sau de străini provoacă o indignare extremă. De-aici nenumărate procese intentate vinovaților.

...În legătură cu procesele-acestea, trebuie spus că americanii au unul din cele mai clemente sisteme judiciare, de asemenea unul din cele mai lente. Preocuparea lor majoră este libertatea individuală și iau deci măsuri extreme pentru a o apăra. Poți da în judecată pe oricine pentru te miri ce în statul New York dar pînă la examinarea-dinaintea-procesului, un stadiu preliminar acțiunii propriu-zise, trec cel puțin doi ani. Pînă la proces pot trece chiar cinci ani. Evident că între timp se pot schimba de cîteva ori avocații și nimeni nu-și mai aduce aminte exact despre ce era vorba. Se pare că obiceiul de a da în judecată este și mai răspîndit în California dar New York-ul păstrează o poziție excelentă în acest trist clasament. Americanii știu că numai-cine-nu-muncește-nu-greșește, mai bine decît alte popoare. Cînd fac o greșeală pe care o mărturisesc, se așteaptă ca lumea recunoscătoare să-i celebreze ca pe niște adevărați eroi. Auzi domnule, e adevărat că ți-a spart capul, dar nu se ascunde după degete ci își face o autocritică severă!

Americanii sînt în general oameni morali pentru care problemele morale au o mare importanță. Violurile sînt de pildă pedepsite mai aspru uneori decît crimele de drept comun. Cînd am ajuns la New York prin 1965, o statistică publicată dacă nu mă înșel în Life Magazine arăta, ce oroare! că studenții de "college" au relații sexuale premature într-o impresionantă proporție. Avortul rămîne o problemă pentru care se duc campanii incendiare. "Dreptul la viață" al embrionului combate puternic alegerea liberă, deci dreptul femeii să decidă singură asupra propriului ei corp.

În legătură cu problema de mai sus, la New York circulă o anecdotă oarecum edificatoare. Un preot catolic discută cu un reverend protestant și un rabin reformat despre originea vieții: mai precis, cînd anume începe viața. În momentul procreației, răspunde desigur preotul catolic, la naștere, declară prelatul protestant, în timp ce rabinul e de altă părere: viața începe cînd copiii pleacă la college și cîinele moare.

Dr. ARMINIUS CASSVAN
New York

Spitalul «GANIM»
• GHEDERA •
STR. ȚUKERMAN 14
TEL. 08/591101 – 594124

PESAH SAMEAH!

• SE OCUPĂ DE VÎRSTNICI ȘI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE ÎNGRIJIRE ATENTĂ, CONFORT ȘI HRANĂ EXCELENTĂ.
• ASISTENȚĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ.
• TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂȚI EDUCATIVE.

BIJUTERIA
PERETZ
PETAH TIKVA, REHOV HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ VARIATĂ DE CEASURI ȘI BIJUTERII
PREȚURI MODERATE - VISA ȘI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEȘTE
• PESAH SAMEAH •

Parcă spuneai că rabinul Peretz e o bijuterie de om, stimate rav Ovadia Iosef...

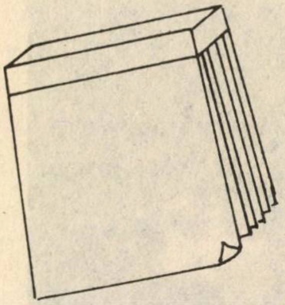

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

Else Lasker-Schuller

MADAM CUŢIT A IERUSALIMULUI SAU CRIMĂ FĂRĂ PEDEAPSĂ

Fără îndoială, evenimentul lunii l-a constituit "săptămîna Else Lasker-Schuller" organizată de Habima în jurul premierei cu piesa-document pe care Motti Lerner a dedicat-o ultimilor ani de viaţă ai marii poete. Ani cumpliţi, petrecuţi la Ierusalim. Eveniment nu numai teatral şi nu numai pentru că a inclus expoziţii (Igal Tumarkin cu ansamblul său de sculpturi "Coşmarul lui Walter Benjamin" – dedicat nopţii din 1941, cînd marele eseist s-a sinucis pe graniţa dintre Franţa şi Spania; desene ale poetei), un documentar-video despre viaţa poetei, seri de lectură în ebraică şi germană şi reprezentaţii cu o piesă a Elsei date de Municipalul din Bonn.

Genul relativ nou de "piesă-document" îşi are limitele lui (ilustrativul în primul rînd!), dar mai ales meritele. Şi pentru că spectacolul de la Habima (regie: Itzik Weingarten) se bucură de zguduitoarea interpretare a Miriamei Zohar şi a lui Alex Peleg, realistă pînă la insuportabil, ca în scena finală a morţii poetei jucată între şi lîngă spectatori, – discuţia estetică este practic înlăturată. Nota 10 fără discuţie. Rămîne, copleşitoare, problema: un creator, un intelectual – mare, mic – format pe alte meleaguri are dreptul să fie inclus în cultura israeliană? Care sînt datoriile lui faţă de ea? Şi ale ei faţă de el? Acută, dureroasă, nedreaptă (*) în cazul Elsei Lasker-Schuller (moartă ca un soi de "madam Cuţit" a Oraşului lui David, de rîsul copiilor, necunoscută, neajutată de cei mari, care ar fi trebuit s-o facă fiindcă ei – Martin Buber, Şai Agnon – ştiu cu cine au de-a face!), problema nu are rezolvare. O trăim şi azi şi poate că aşa "o fi scris": cei veniţi de pe alte meleaguri sînt "generaţia pierdută"... Dar pentru asta tocmai "generaţia pierdută" nu trebuie uitată. Fiindcă morţii, ucişi prin nepăsare şi cruzime, nu trebuie uitaţi. Nu, haverim ucigaşi!

OH, DACĂ S-AR FI SFÎRŞIT CU BINE...

Şi fiindcă veni vorba de morţi: se moare tînăr în lumea contemporană a dansului. Coregraful Cin-San-Go, care a creat în 1982 pentru ansamblul "Bat Dor" baletul "Spectrum" pe cîteva superbe piese orchestrale de J. S. Bach se află de un an Dincolo.

Pentru că la ora aceasta există deja un sistem de notare precisă a dansului, ca notele muzicale, compania a izbutit să refacă baletul care nu a mai dispărut ca spuma mării, l-a inclus în noua sa premieră şi, nu numai din cauza caracterului religios al muzicii, debutul premierei are ceva de "Recviem". Frumos, dureros, dar cam rece: o traducere exactă a mişcării muzicale în mişcare fizică, în care savantul arabesc nu lasă să se elibereze sentimentele.

A doua piesă a programului este o lucrare originală: "Bătăi de inimă" a tinerei Siki Kol. Simpatic şi uşor, cu vervă, descriind tribulaţiile "bătăilor de inimă" într-o aglomeraţie, într-un mare oraş, în care oamenii se întîlnesc, se unesc şi... se despart, fără a se cunoaşte de fapt. Temă gravă, dar coregrafa a rămas la o versiune "bon enfant" şi chiar dacă saltul de la Bach şi rigoare estetică la agitaţia controlată e cam ameţitor, totul e bine cînd se sfîrşeşte cu bine.

Dacă s-ar fi sfîrşit cu bine! Căci ultima piesă a programului, "Flux şi reflux" (coregrafie: alt tînăr, Ionathan Avni), reprezintă exact ceea ce face defectele capitale ale dansului "modern" – o idee banală şi prezentată pretenţios, cu "şviţ", mişcare ruptă, acrobatică şi scrîşnită cu orice preţ, o compoziţie haotică şi fără creştere. Păcat! Şi de noi şi de bieţii balerini.

---

*) Nedreptate pe care într-un fel i-am făcut-o şi noi, atribuindu-i un premiu Nobel pe care, chiar dacă noi mai credem că l-ar merita, nu l-a avut niciodată. Scuze, gnedige Frau!

CĂUTAŢI-I! CU LUPA!

Mărturisesc sincer: am comis păcatul de a evita cu premeditare ceea ce a cam început să ne iasă pe nas – povestea băiatului bun care nu vrea să omoare şi care israelian fiind... ("Taatuon" cu Roni Neuberger) sau povestea bietului arab care, oprimat, mînca-l-ar mama... ("Abu Nimar" cu Dudu Elharar). Ne-am permis luxul de a merge la sigur şi din acest belşug de "monodrame" sau "monologuri" sau spuneţi-le cum vreţi, am aplaudat-o total şi fără rezerve pe Edi Etzion în ansamblajul de songuri ale lui Kurt Weill ("Iubiri rele"), am regretat din nou că o vedem atît de rar pe această excelentă actriţă "de trăire" care este Ofelia Strahl, pe care o însoţim de cînd a debutat la TES ("Amanta" de Arnold Wesker), ne-a fascinat multitudinea de mijloace cu care Iehuda Almagor a povestit o istorie barocă cu multe personaje ("Piticul" după Peer Lagerkvist). Am fost mulţumiţi, le-am făcut în treacăt o reverenţă organizatorilor şi am vrut să recomandăm, dar... Unde?! "Teatroneto" a fost un festival irepetabil şi, cu excepţia norocului, munca tuturor actorilor s-a risipit în van. Trebuie căutaţi cu lupa, ici-colo, prin cine ştie ce şcoală sau casă de cultură sau chibuţ care îi găzduieşte din cînd în cînd...

Adi Etzion – "Iubiri rele"

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753

E. WEISS

- DESCHIDE PROGRAMUL ANULUI TURISTIC 1990 PRIN A VĂ OFERI CĂLĂTORII ŞI VOIAJURI TURISTICE PE ÎNTREGUL MAPAMOND
- BILETE DE AVION PENTRU TOATE DESTINAŢIILE, EUROPA DE VEST ŞI DE EST, AMERICA DE NORD ŞI DE SUD, ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT ETC. PRECUM ŞI GRUPE ORGANIZATE CU GHID ÎNSOŢITOR, INCLUSIV ZBORURI CHARTER
- CONTINUĂM A FACE REZERVĂRI DE LOCURI, LA STAŢIUNI BALNEO-CLIMATERICE PENTRU STAŢIUNILE DIN ROMÂNIA, IUGOSLAVIA, UNGARIA ŞI CEHOSLOVACIA – AFECŢIUNI DE: REUMATISM, BOLI CARDIACE, GASTRO-INTESTINALE ETC.
- PREŢURILE OFERITE DE NOI SÎNT ACCESIBILE ORICĂRUI BUGET PERSONAL
- OFERIM CONDIŢII FOARTE AVANTAJOASE DE PLATĂ
- PENTRU INFORMAŢII, COMENZI, FOLOSIŢI TELEFONUL PERSONAL AL D-LUI E. WEISS: 03–625406

TRANSMITEM UN CĂLDUROS HAG PESAH SAMEAH
TUTUROR CLIENŢILOR, PRIETENILOR ŞI RUDELOR

• TEŞU SOLOMOVICI (TEL. 03/441117) PREZINTĂ: •

RADU BELIGAN

① "POVESTEA UNUI ARTIST"

de: PATRICK SUSKIND
Traducere şi adaptare:
MARICA BELIGAN

"Radu Beligan:
unul dintre cei mai
mari actori ai lumii
de astăzi"
EUGEN IONESCU

Regia: GRIGORE GONŢA
Scenografia:
ION POPESCU UDRIŞTE
Muzica: TIMUŞ ALEXANDRESCU
Profesor de contrabas: GH. PETROVICI

"Radu Beligan:
E mai mult decît mare,
e unic"
AL. MIRODAN

② «POVESTE DIN HOLLYWOOD»

de NEIL SIMON — Trad. şi adaptare: MARICA BELIGAN
**Cu iluştrii şi emeriţii artişti de la
Teatrul Naţional I. L. Caragiale-Bucureşti,
Radu Beligan, Marcela Rusu, Adela Mărculescu,
Eugenia Maci, Grigore Gonţa**
• Regie : GRIGORE GONŢA • Muzică : ALEX. TIMUŞ
Scenografie : FLORIN HERMIŞAN •

CELE 2 SPECTACOLE CU RADU BELIGAN VOR FI PREZENTATE ALTERNATIV LA:

Ierusalim – "O. Behar" luni 23.4 – ora 7,30	Haifa – "Beiteinu" marţi 24.4 – ora 8 (Bilete: "Nova" tel.665272)	Cfar Saba – "Auditorium" miercuri 25.4 – ora 8	Holon – "Mofet" vineri 27.4 – ora 8,30
Natania – "H. Hatarbut" marţi 1.5 – ora 8	Rishon – "Tzafta" joi 3.5 – ora 8	Tel Aviv sîmbătă 5.5 – ora 7,30	Beer Sheva – "Teatron" duminică 6.5 – ora 8
Kiriat Yam – "Histadrut" luni 7.5 – ora 8	Petah Tikva – "Sharet" marţi 8.5 – ora 8	Haifa – "Beiteinu" sîmb. 12.5 – ora 7	Ramat Gan – "Mofet"
Ashdod – Matnas "Cofef"	Natzeret Illit	Bat Yam – "Histadrut"	

SPECTACOLUL

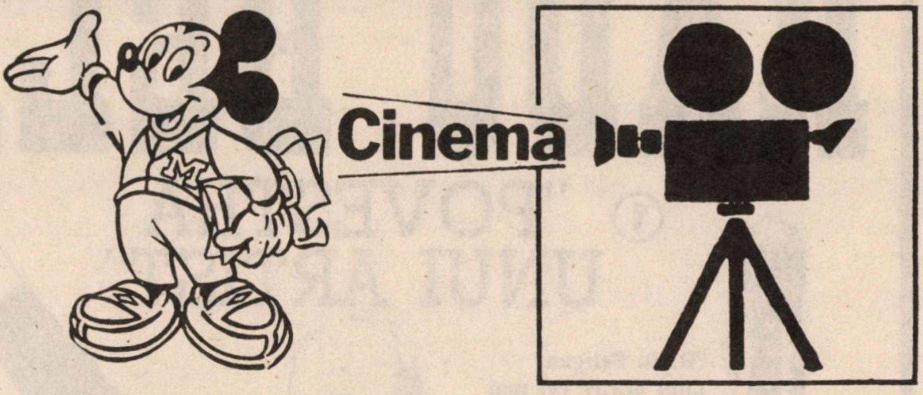

• Unul dintre ai noştri (Ehad mishelanu), Israel, 1989

Un film care merită toată atenţia. Rafa, Yotam şi Amir – trei tineri israelieni care fac împreună armata traversează o perioadă dură de instrucţie. Prietenia lor se încheagă pe fondul dobîndirii unui sentiment trainic al solidarizării umane. Viaţa însă îi desparte şi le propune o nouă întîlnire peste ani. Amir – sigur, cel mai bun dintre ei – este omorît într-o ambuscadă. Un arab, suspect de a fi fost implicat în acest act, este omorît în timpul anchetei "întrucît a încercat să evadeze". Poliţia militară nu este însă satisfăcută de concluziile primelor cercetări şi trimite un anchetator la faţa locului – într-o tabără militară din teritorii – pentru noi investigaţii. Anchetatorul este Rafa, iar Yotam – cel de-al treilea prieten – este chiar ofiţerul pe care el trebuie să-l investigheze. Şi de fapt filmul de-abia acum începe (căci toate premizele mai sus descrise sînt obiectul unui flash-back introdus în prima jumătate a filmului, un film în film care rămîne corp aparte). Examenul de conştiinţă la care Rafa îl supune pe vechiul său prieten devine deopotrivă propriul său examen. Ce înseamnă să fii prieten şi ce înseamnă să fii credincios în prietenie? Şi care este sensul adevărat al ataşamentului faţă de ai tăi? Cum trebuie să te comporţi pentru a rămîne cinstit faţă de tine însuţi? Să ascunzi adevărul admiţînd că totul e posibil într-un război în care "noi" sîntem împotriva "lor" şi dacă ei îl omoară pe "unul de-ai noştri" noi avem dreptul să omorîm pe "unul de-ai lor"? Sau să scoţi adevărul la iveală cu riscul ca prietenii să se considere trădaţi?

Un film bărbătesc despre curaj şi laşitate, despre război şi dragoste, despre cinste şi adevăr. Uri Barabash, regizorul filmului este un cunoscut militant pentru pace deosebit de activ pe frontul denunţării conflictelor sociale şi umane acumulate de-a-lungul timpului între evrei şi arabi. Spre deosebire de celelalte filme ale sale – *În spatele zidurilor* sau *Visători* – acesta din urmă reuşeşte performanţa de a încorpora organic conflictul în dilema de conştiinţă a unui singur erou. De aici şi farmecul particular al acestui film dramatic pînă la incandescenţă şi tonifiant cît se poate. O creaţie actoricească de neuitat – Sharon Alexander în rolul lui Rafa. La ora cînd scriem aceste rînduri se vorbeşte tot mai insistent de o posibilă nominalizare a filmului pentru premiile Oscar de anul acesta (categoria film străin). Poate. Cine ştie?

Ai noştri: Alon Aboutboul, Dan Toren şi Sharon Alexander

• Sex, minciuni şi Video (Titlu original: Sex, Lies and videotape), S.U.A., 1989

"O cercetare nuanţat şi minunat controlată a felului în care patru oameni se pot defini prin inhibiţiile şi impulsurile lor erotice" susţine cronica din *Variety*. "O comedie romantică despre sublimarea sentimentelor", afirmă presa franceză. Ce este, în fapt, acest film realizat de un tînăr american de 26 de ani aproape necunoscut lumii cinematografice şi care a reuşit să cucerească "Palme d'or"-ul ultimului festival de la Cannes? Un joc de poker în patru – un joc sentimental desigur – la care cîştigă cine nu crezi? Ar fi prea puţin. Un strigăt de durere despre nevoia de adevăr a tineretului american? Ar fi poate prea mult. Cred că meritul real al acestui tînăr

regizor – un nume de reţinut: Steven Soderbergh – este ingeniozitatea (sau talentul, sau inspiraţia, sau măiestria, spuneţi-i cum vreţi) de a fi concentrat într-un singur mecanism vital trei fenomene-cheie ale Americii de azi: comercializarea sexului, manipularea minciunii şi moda video-ului. Un mecanism care antrenează cu sine dezvăluirea adevăratelor relaţii dintre John, Ann, Cynthia şi Graham. Nu atît cine cu cine, cît mai ales de ce şi încotro?

●

În nr. trecut, ne-a făcut plăcere să dăm cititorului cîteva informaţii despre noul nostru cronicar de film. Alergic la imprecizii laudative (omul nu s-a clitat, încă), Safirman vrea să pună, retrograd, lucrurile la punct:

"Dragă Mirodan,

Ca o reacţie la foarte multe lucruri care mă înconjoară – sau care aud că se întîmplă pe alte meridiane – sînt mai hotărît ca altădată să mă apăr de efectul unor informaţii inexacte. Chiar dacă acestea sînt pornite din cea mai bună intenţie. Permite-mi deci să fac două corecturi la nota redacţională "de recomandare" care însoţeşte prima mea colaborare la *Minimum*.

1. Nu. N-am fost "regizor la TV Bucureşti". E adevărat, în calitate de colaborator extern al Televiziunii Române am realizat în 1979 filmul *Regia: Liviu Ciulei* (consacrat muncii de pregătire a spectacolului *Furtuna* de W. Shakespeare pe scena Teatrului "Bulandra" – ultimul spectacol regizat de Ciulei în România înainte de a se lansa într-o prestigioasă carieră internaţională) – distins cu premiul special al Asociaţiei Cineaştilor – precum şi cîteva reportaje filmate. Asta nu îmi dă însă dreptul să mă consider "regizor TV". Activitatea mea regizorală s-a desfăşurat numai la Studioul cinematografic "Alex. Sahia" începînd din anul 1983 – pînă la plecarea mea din România (1987).

2. Personal am rezerve şi asupra exprimării "unul din cei mai cunoscuţi critici" întrucît eu m-am concentrat de-a lungul anilor – să zicem ultimii 20 – asupra activităţii de cercetare şi istoriografie cinematografică iar activitatea critică – existentă şi ea dar în plan secundar – s-a limitat doar la o serie de colaborări sporadice la revistele culturale de profil, colaborări lipsite de o continuitate capabilă să justifice o atît de amabilă apreciere.

Cu prietenie,
CORNEL SAFIRMAN

SĂ NU MAI FACI EFORTURI CA SĂ-ŢI VINZI MAŞINA !!
ADRESEAZĂ-TE IMEDIAT LA "HAMEHONIT EPSTEIN" ŞI-ŢI VEI PRIMI BANII ÎN TERMEN DE 24 DE ORE
• MAŞINI PARTICULARE
• MAŞINI COMERCIALE
• MAŞINI TENDER
• AUTOCAMIOANE
CUMPĂRARE
VÎNZARE
SCHIMB
Imprumut
PÎNĂ LA CINCI ANI PRIN BANCA IGUD
HAMEHONIT EPSTEIN
CEA MAI MARE ŞI CEA MAI VECHE FIRMĂ ÎN COMERŢUL DE AUTOMOBILE
RAMAT GAN
ŢOMET ELITE
TEL. 03-7521940-1
• PESAH SAMEAH ! •

Restaurantul
HAIM
DIZENGOFF 228
TEL. 244963
~ * ~
UREAZĂ ONORATEI SALE CLIENTELE HAG PESAH SAMEAH!
~ * ~

BLECHER-BĂDESCU MARCEL
poate fi găsit în
BEN YEHUDA 66, TEL AVIV
(TEL . 240895)

●

CINE-L VA FACE SHAH-MAT PE CELĂLALT? PERES PE SHAMIR SAU SHAMIR PE PERES ?

●

LUCULLUS

...Lituania nu există?

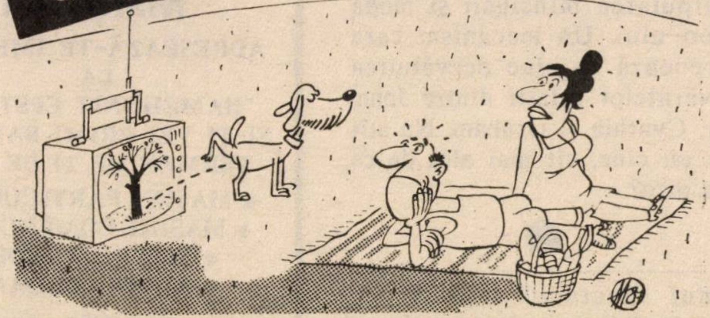

Adrian Andronic

...Asta-i întrebarea pe care mi-a pus-o, nu de mult, scriitorul Radu Cosașu, aflat la Tel Aviv în vizită, pentru vreo cîteva săptămîni. Era în zilele-*culme* ale crizei de guvern, se vota în Knesset moțiunea de neîncredere și amicul nostru (care în afară de îndeletnicirile sale cunoscute de prozator mai este și cronicar de televiziune la "România Literară"), constată uluit, că băieții de la *Mabat* uitaseră pur și simplu de hotărîrea parlamentului de la Vilnius de a proclama independența Lituaniei, sfidînd voința Moscovei.

—Vasăzică, Lituania nu există?

Nu, iubite și năucite Radu Cosașu; în asemenea clipe de ciorovăială de Knesset, cu cuțitele pe masă, nu există. Nu există Lituania (deși, de-acolo poate izbucni, așa cum știm cu toții, inclusiv sclipitorii de la TV, o tărășenie de vreo cinșpe ori mai mare decît păruiala dintre Maarah și Likud). Nu există explozia uzinei chimice din Libia (Cosașu tocmai auzise cîte ceva despre întîmplare și aștepta – zadarnic însă, vai! – reportajul de cuviință pe micul ecran). Nu există Tadjikistanul. Nu există România (tocmai se produsese încăierarea teribilă de la Satu Mare, dintre maghiarii veniți cu mașinile-n convoi din Ungaria și românii de prin partea locului). Nu există Germania de răsărit și alegerile cu pricina. Nu există Gorbaciov. Nu există Polonia. Nu există Iugoslavia. Nu există Irakul, cu spînzurătorile sale ridicate la Bagdad, pentru ziariștii englezi. Nu există Africa de Sud. Nu există China. Nu există Honolulu. Nu există globul pămîntesc. Nu există sistemul solar. Există numai buricul național asupra căruia se apleacă, fascinați, holbați, încîntați, excitați, hămesiți toți reporterii, redactorii, regizorii, operatorii, sunetiștii și bufetierii televiziunii. Există numai și numai acest buric național care, în asemenea zile de criză, se arată mărit ca prin lupă, hipertrofiat, lăbărțat, crăcănat. Fără rușine. Fără cea mai mică, cea mai mică, cea mai mică umbră de rușine.

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA

*** HAG SAMEAH! ***

Salon bat Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ȘI SERVICI timp de 17 ani de comerț

NOII OLIMI SÎNT SCUTIȚI DE TAXE LA APARATURA LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiționat, mașini de spălat, spălătoare de vase și cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

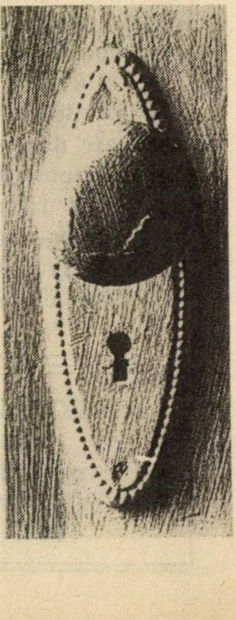

...Va găsi, – în sfîrșit – guvernul nostru sclipitor, cheia care deschide ușa către lichidarea situației bolnave din teritorii?

(foto: Milito)

● **RADU BELIGAN: ȘI CU ASTA, AM SPUS TOTUL** ●

PAGINI

ROGER BOUSSINOT

COPIII S-AU URCAT IN COPACI

(DES ENFANTS DANS LES ARBRES)

...Spre deosebire de fel de fel de domni (c-aşa se zice-acuma), întîlniţi la rubrica "Lumea românească", Domnul Roger Boussinot, scriitor francez (get-beget) a avut, în sînge şi dintotdeauna, oroare de antisemitism.

Ça arrive.

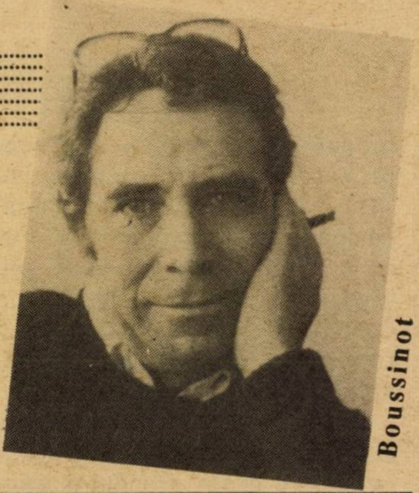

Boussinot

«Saint Val e un mic orăşel în Gers, care dormitează în imobilitatea adusă în provincie de ocupaţie. Imobilitate aparentă aici, pentru că la trei kilometri doar, vechiul domeniu – Gahets, transformat de la începutul războiului în "Cămin de copii" se însufleţeşte tot timpul cu ocazia sosirii sau plecării copiilor aduşi sau luaţi de aici în mod clandestin. Gahets este un refugiu pentru copii evrei. O tînără învăţătoare, Marie-Henriette Maïs, căreia i se spune Mariette, şi un om cu trecut misterios, care se recomandă: Armand, conduc această casă spaţioasă, plină de copii. La Saint Val mai multe persoane prietene veghează de departe asupra securităţii lor. Zeci şi zeci de copii trec astfel pe la Gahets...

Pînă în ziua aceea de februarie 1943, cînd un funcţionar de la Comisariatul pentru probleme evreieşti a sosit la Saint-Val pentru a lua informaţii despre "Căminul de copii". Un timp, Mariette reuşeşte să-i dejoace manevrele, dar e clar că undeva mai sus se pregăteşte o operaţie împotriva domeniului Gahets. Şi atunci, Armand, cu ajutorul pădurarilor din rezistenţă, pune la punct planul de a-i feri pe copii de curiozitatea poliţiei nemţeşti şi a celei de la Vichy, ascunzîndu-i în frunzişul înalt al stejarilor seculari, la patruzeci de metri deasupra solului.

Iată un nou roman al autorului care ne-a dat "Vie et mort de Jean Chalosse, moutonnier des Landes". *De data asta e un "roman vérite", căci este adevărat, căci este exact că din anii 1938, o organizaţie internaţională a luat fiinţă în anturajul american al lui Einstein, cu scopul de a salva un număr cît mai mare de copii, datorită unei înţelegeri extraordinare, aproape ştiinţifică, a evenimentelor care aveau să vină. Căci este adevărat că în unele locuri din Franţa au fost create sub vocabula inocentă de "cămin de copii", locuri de refugiu, şi că un astfel de "cămin" a funcţionat în Gers, şi că uneori copiii au fost salvaţi pentru că au fost urcaţi şi ascunşi în copaci»(...)*

(Spicuiri din prezentarea făcută cărţii lui R. Boussinot de către editura Robert Laffont).

Născut în 1921, Roger Boussinot a făcut liceul la Bordeaux. Venit la Paris în 1940, şi-a luat licenţa în filozofie la Sorbona înainte de a intra în clandestinitate. Jurnalist în momentul eliberării, Roger Boussinot a publicat cincisprezece romane. Autor al monumentalei Enciclopedii de cinema, publicată în Editura Bordas, a scris deasemenea pentru film şi televiziune.

(Din scurta notă biografică, tradusă de pe coperta cărţii)

Maïté (Marie-Thérèse), tînăra femeie care îi aducea pe copiii evrei la fermă, era cu doi ani mai în vîrstă ca sora ei Mariette (Marie-Henriette). Măritată la douăzeci de ani, în 1927, gravidă cu Nora în timp ce era încă studentă în ultimul an la Şcoala Normală, cea mai mare dintre surorile Buffat s-a retras ca o nesăbuită, după cum s-a spus, înapoind statului bursa primită, ceea ce i-a făcut pe colegii ei de promoţie să creadă că s-a măritat cu un tip extrem de bogat.

Albert şi Maïté se cunoscuseră cu opt luni în urmă la biblioteca municipală; ea căuta "La tentation de saint Antoine" de Flaubert iar el numărul 12 al revistei *Revoluţia proletară.* Nici cartea, nici revista nu figurau la fişier. Albert a făcut scandal. Înalt, slab şi deşirat, miop ca o cîrtiţă şi aproape chel la douăzeci şi cinci de ani, dar elegant, Albert era în acelaşi timp un fizician-chimist de înalt nivel şi un militant trotzkist.

O libertate intelectuală atît de suplă a sedus-o pe Maïté Buffat după ce, mai întîi, a şocat-o puternic. Umorul evreiesc a explodat în faţa tinerei studente de la Şcoala Normală ca un foc de artificii, exact în acelaşi timp în care, prin lecturi, descoperea suprarealismul ca pe o provocare față de cultura și mediul ei de viitoare "Sfîntă laică". Deasemenea, savura brusca emancipare pe care Albert i-o oferea împreună cu o viață ușoară și veselă, plină de fantezie, de tandrețe și dragoste, singurele rigori fiind impuse de muncă și de o ideologie neliniștită, neîncetat repusă în discuție. Și ea participa cu ardoarea neofiților îndrăgostiți.

Nora s-a născut și nunta a fost celebrată la cinci săptămîni după naștere – nuntă civilă, cu copilul în brațe, scandal mocnit în cartier, suspine sonore în spatele ușilor și în fundul coridoarelor, ochi înroșiți, dar și zîmbete forțate peste hohote de plîns înnăbușite.

*
* *

Hitler a intrat în Praga la 15 martie 1939. La 2 septembrie s-a declarat războiul.

*
* *

E un băiețel drăguț de șase ani, cu ochelari care-i rotunjesc și mai mult obrazul plin sub claia de păr negru. Maïté l-a adus în dimineața asta la fermă. A părăsit-o pe "Mama-Mare" abia alaltăieri. I s-a spus că e schimbat la altă școală, și într-adevăr, a sfîrșit prin a ajunge în casa asta mare, în mijlocul pădurii, unde este plin de băieți și fete, dintre care cei mai mulți își fac lecțiile chiar acum la o masă mare, în hambarul transformat în sală de clasă.

Dar l-a cuprins o neliniște surdă pentru că știe că este "al patruzeci și cincelea".

Cînd a sosit în dimineața asta, ținînd-o de mînă pe doamna care i-a zis "să-i spună Maïté", cealaltă doamnă care i-a întîmpinat, și pe care încă nu știe cum o cheamă, s-a uitat la el cu o privire necăjită și a spus cu o voce severă și foarte supărată:

– Dar, dragă Maïté, îți dai seama că este al patruzeci și cincelea?

Probabil să e ceva foarte grav să fii al patruzeci și cincelea; de aceea începe să plîngă.

Armand l-a dus lîngă cămin, ținîndu-l tot timpul de umăr, apoi s-a așezat pe un scaun, cu picioarele depărtate și mîinile sale mari au lunecat, de-a lungul brațelor mici pînă la mîinile copilului pe care le-au apucat strîns.

În apropierea focului din cămin, lentilele se limpezesc aproape imediat, restituindu-i realitatea: obrazul domnului, aproape de al lui și cel al doamnei – către care își ridică ochii – chiar deasupra lui. Amîndoi îi surîd. Mîinile doamnei încep să-l mîngîie pe cap, apoi pe obraji. S-a liniștit cu totul. De altfel nici nu este fricos.

Atunci începe explicația cu voce blîndă. Vorbește mai ales domnul dar și doamna. Ea e cea care-i șterge ochii ridicîndu-i ochelarii, apoi nasul, spunîndu-i că nu trebuie să plîngă, haide! în timp ce domnul îi ține tot timpul mîinile între ale lui, cu blîndețe și îi strînge ușor talia între genunchi.

– Ascultă-mă bine, băiețelul meu, repetă Armand. Ascultă bine ce am să-ți spun... Hai, ascultă-mă...

– Ei hai, nu mai plînge, dragul meu, insistă Mariétte.

Ea îi mîngîie obrajii, Armand îi mîngîie mîinile. Niciodată n-a fost așa de mîngîiat, nici de "mama-mare" care nu voia ca el să plece.

– Tu te numești Jérôme. Ascultă-mă bine: Jérôme Michaud. Repetă cu mine: Jérôme Michaud... Mi... chaud.

Copilul se încruntă. I se asprește privirea cu care-l fixează pe Armand și spune calm:

– Nu este adevărat!

Domnul devine foarte, foarte serios. Obrazul lui se apropie mai mult și se privesc drept în ochi. Nimeni nu spune nimic. Apoi domnul reia:

– Eu mă numesc Armand. Ai să-ți amintești: Armand. Și tu te numești Jérôme.

Copilul dă ușor din cap, aprobator: e adevărat, întotdeauna l-a chemat Jérôme.

– Jérôme Michaud... Mi... chaud!... Michaud! Michaud! repetă Armand pe tonuri diferite, cu o încăpățînare din ce în ce mai severă... Acum o să spunem împreună... Jérôme... hai!... Michaud! Spune! Repetă cu mine: mă numesc Jérôme Michaud!

– Repetă, Jérôme... îi cere Mariette cu vocea ei blîndă, mîngîindu-l pe cap.

În momentul următor copilul repetă cu docilitate:

– Acum mă numesc Jérôme Michaud.

Vocea blîndă a lui Mariette îl corectează:

– Nu, nu *acum!* Să nu spui niciodată "acum"! Să spui: mă cheamă Jérôme Michaud!

– Mă cheamă Jérôme Michaud.

– Bravo! Repetă...

– Mă cheamă Jérôme Michaud... Dar nu e adevărat.

Mariette și Armand schimbă o privire și, în același timp, schițează un surîs; ei știu că nu e ușor întotdeauna. Și cum să ghicească de ce? De data asta însă vor afla imediat. Copilul a înălțat capul spre Mariette, buzele i s-au strîmbat de plînsul care urcă din nou, ochii îi sînt uzi de lacrimi:

– Mama, n-are să mă mai recunoască acum dacă mă cheamă Michaud!

Pieptul i se scutură de sughițul de plîns care-l însoțește pe "Michaud". ▷

Atunci Armand îl trage spre el şi-l strînge în braţe. Şi Mariette îl îmbrăţişează şi ea, mîngîindu-l pe obraz. Şi amîndoi îi vorbesc amestecîndu-şi vocile, deodată, aproape pe acelaşi ton:

– Mama ta, dragule... Bineînţeles că ea ştie! Ea vrea ca să te cheme Michaud!... Cum ai putut să crezi că mama ta nu ştie?

Au găsit. Îşi folosesc toată tandreţea ca să amestece un pic de rîs forţat în cuvintele liniştitoare, repetate ca să convingă, de atîtea ori de cîte ori este nevoie. În acelaşi timp îi liniştesc frica fizică, mîngîindu-l, şi găsesc ei înşişi o bucurie de care nu vor să ţină seama, atunci cînd mîinile li se întîlnesc, o plăcere profundă pe care ar nega-o dacă ar trebui s-o recunoască.

*
* *

Patruzeci şi cinci de copii între patru şi treisprezece ani, e prea mult, şi sînt şaptesprezece săptămîni, mai mult de patru luni de cînd nu mai vine nici o ştire "nici din amont, nici din aval", spune Armand. Nimic şi nimeni din partea lui Maïté cu toate că ei aşteaptă zilnic sosirea autobuzului şi nici o vizită duminicală din partea "măicuţei Claire".

– Ar trebui împrăştiaţi măcar o jumătate dintre ei pe la familii, pe la ferme, mai peste tot.

Sugestia a fost făcută de Madeleine Féraud, care, de la început, a enervat-o pe Mariette cu aerele ei de atotştiutoare şi vrînd să ia totul în mînă, cu toate că abia sosise.

"De fapt, ei nu se duc la catehism? Şi preotul nu spune nimic? Cine e preotul ăsta?"

Abatele Brun i-a succedat în 1939 abatelui Sangla, plecat ca preot pe front. Un bătrîn paroh obosit, puţin surd şi foarte miop, pasionat de arhitectura medievală, care s-a împrietenit cu Charlotte Barthoré, a cărei companie o preferă invitaţiilor făcute de pioasele mic-burgheze din Saint-Val.

Charlotte i-a vorbit despre copiii evrei şi despre certificatele de botez care puteau să-i salveze pe mulţi dintre ei. Atunci, bătrînul preot a rămas reticent; nu voia "să ia asta asupra lui"; n-a revenit asupra discuţiei. Dar după un timp, întorcîndu-se dintr-o vizită făcută la episcopie, i-a adus lui Charlotte, într-un plic cafeniu, fără nici o altă explicaţie decît: "Poftim! Ceea ce m-aţi rugat", vreo treizeci de certificate de botez, în alb, dar avînd toate cîte o semnătură şi o ştampilă din cam douăzeci de parohii diferite, mai ales din regiunea Lyon-ului, a Parisului şi a Toulouse-lui.

– La naiba! spuse atunci Armand în timp ce îşi desfăşura, cu delectare, talentele de falsificator pentru a completa buletinele cu cerneluri şi scrieri diferite.

Dar fiecare era pe deplin conştient de problema ridicată de Madeleine Féraud: doar cîţiva dintre copii primiseră altundeva noţiuni elementare de catehism şi ar fi putut răspunde aproape mulţumitor dacă ar fi fost chestionaţi.

De altfel, problema religioasă s-a pus, într-un mod cu totul diferit, încă din toamnă. Maïté anunţase venirea unor instructori itineranţi, trimişi de o organizaţie evreiască, militantă şi clandestină, cu scopul de "a trezi în copii pasiunea pentru Legea şi patrimoniul spiritual al strămoşilor lor". Jenată dar vînătă de furie, Mariette replicase că, dacă se vor prezenta, îi va da pe uşă afară!

– Adică nu crezi că e destul de periculos şi aşa? a adăugat ea. Cu copiii care-mi aduc toată lenjeria plină de stele galbene!

"Nişte rabini! Aici? Tu-i vezi coborînd din autobuz cu pălăriile lor negre şi cu perciuni? Ca să-i înveţe, ce? Idişul, ebraica, arameica, Talmudul, Kabala? Pe nişte copii din secolul XX? Nu ne ajunge Pétain cu revanşa popilor? Ăsta-i războiul religiilor pînă la urmă, sau ce?"

Pentru Marie-Thérèse Maïs, avînd ea însăşi adînci rădăcini de latinitate şi regionale, gascone, nu există decît cultura universală, iar tot restul nu înseamnă decît conflicte între superstiţii, începînd cu faimosul "folclor" cu care obscurantismul de la Vichy îşi saturează propaganda despre familie şi patrie.

– Oare eu îi învăţ dialectul gascon pe copiii de aici? Şi martiriul vrăjitoarelor? Sau poveştile cu vîrcolaci cum le povestea străbunicu'? Mi-ar plăcea! Dar chiar crezi că e momentul?

Pentru cea de-a doua vizită la Gahets, domnul Vincent a ales o după-amiază la fel de însorită ca şi dimineaţa în care şi-a făcut prima incursiune. A venit tot pe jos, în exact aceeaşi ţinută de turist milionar, dar purtînd o servietă mare din piele. Nimeni nu l-a văzut venind.

– Doamnă Maïs, am aici două dosare: al dumneavoastră personal şi cel al... (caută cuvîntul) institutului, al internatului. Dosarul dumneavoastră personal, cam subţire... nu conţine decît o fişă: Mariette-Henriette Buffat, căsătorită cu Henri Maïs, văduvă de război... medalia de război acordată postum... Nimic de spus, noi respectăm toate astea, evident...

Celălalt dosar este mult mai voluminos şi mai ales... mult mai neplăcut. Vreau să spun că în ce ne priveşte, nu e prea clar. De asta sînt aici şi sînt sigur că mă veţi ajuta. Bineînţeles că nu avem nimic împotriva dumneavoastră personal...

Doamnă Maïs, în afară de nepoata dumneavoastră, domnişoara Cohen şi de cei trei copii sosiţi aici pe 27 octombrie şi 6 noiembrie trecut, cîţi sînt evrei dintre cei patruzeci şi cinci de copii pe care îi aveţi în acest moment?"

Tace. Aşteaptă un răspuns, dar a înţeles deja, că acesta nu va veni.

– Am patruzeci şi cinci de copii, spune ea în sfîrşit cu o voce sigură. Nu am copii evrei. N-am văzut niciodată un copil evreu. Nu ştiu ce e aia un copil evreu. Am patruzeci şi cinci de copii pentru care răspund. Scuzaţi-mă, domnule, dar n-am înţeles nimic din ce mi-aţi spus.

– Doamnă Maïs, mă tem că sînteţi pe cale să faceţi o gravă eroare... (se opreşte. Reia:) Nu facem niciodată nimic dacă nu facem totul... Comisarul va transmite dosarul aşa cum e, la Gestapo. Acolo nu este Comisariatul pentru probleme evreieşti, la ei este secţia antievreiască, şi e... mai mult decît o nuanţă, după cum ştiţi!

Face să se audă încuietoarea metalică a servietei sale de piele şi se ridică imediat. N-a mai cerut registrul internatului. Se pregăteşte să plece.

Dar ajungînd la uşă se întoarce înapoi.

– Ah! zise el, ca şi cum abia acum şi-ar fi amintit... Nu aveţi veşti recente de la d-na Cohen, sora dumneavoastră?... A fost arestată la Lyon acum şapte-opt zile. Nu de către francezi, de nemţi. Am aflat ieri (mai face cîţiva paşi spre Mariette, pentru a adăuga, ca pe o confidenţă:) cred că vor încerca să se folosească de ea ca să pună mîna pe cumnatul dumneavoastră. E ceva timp de cînd îl caută. Cohen este de fapt vînatul cel gras. Mult timp a fost protejat undeva, destul de sus, dar acum!...

Cînd a ieşit, domnul Vincent şi-a închis cu un tremur canadiana îmblănită pentru că frigul se lăsase deja la ora aceea. Tot atunci, nişte copii fugărindu-se, unul a nimerit între picioarele lui.

– Hei! Ia spune-mi, cum te cheamă?

– Jérôme... Jérôme Michaud.

Domnul a dat din cap, repetînd cu importanţă fiecare silabă a numelui: "Jérôme Michaud!..." Apoi brusc, pe un ton de complicitate prietenoasă, l-a întrebat:

– Dar spune-mi, Jérôme, tu nu mai ai şi *alt* nume? Cum îţi spunea mama ta?

Zîmbetul băiatului s-a ofilit. În jurul lor, ceilalţi copii s-au strîns în cerc, tăcuţi. Jérôme se uită la ei, apoi se întoarce spre bărbat:

– Mama mea, spune el grav, mă cunoaşte!

– Mai spune-mi... văd că vorbeşti bine franţuzeşte! Nu mai ştii şi *altă* limbă?

Atunci obrazul copilului înfloreşte. E fericit să răspundă:

– Ba da! Dialectu'! Mama Javel mă-nvaţă dialectu'! Îmi place să vorbesc dialectu'!

E foarte bucuros şi ceilalţi copii în jurul lor se pun să repete cu aceeaşi plăcere:

– Şi eu! Şi eu! De la Mama Javel!

Vincent Caxarnau nu ştie că acesta a fost exact momentul cînd ar fi trebuit să se teamă; în spatele lui, Armand stă cu o mînă crispată pe coada toporului. Dar, desigur, Armand n-ar fi făcut niciodată *asta* în faţa copiilor.

Versiune românească
de ADA PISTINER

IARĂ GÎNDURI ŞI PROVERBE

- Biata găină! N-a apucat să moară pe limba ei. A fost tăiată.
- N-am vorbit toată seara; a fost o tăcere de mormînt, totuşi n-am putut să scot o bucăţică de aur.
- Toate drumurile duc la Roma. Ce să fac acolo? Eu vreau să plec la Haifa.
- Era rănit la picioare. Călcase în străchini.
- De ce să mă doară pe mine în cot dacă lui X, persoană neinteresantă, i s-a întîmplat ceva?
- Curios e că n-am văzut gropari care să cadă unde au săpat.
- La noi, după o ploaie torenţială, am ieşit din casă. Din păcate, am văzut nevalabilitatea proverbului. Au rămas şi pietrele şi apa.
- Ulciorul nu merge de multe ori la apă. Dar dacă îl poartă cineva?
- Cum a putut sta între ciocan şi nicovală, el care are 190 cm. înălţime şi 95 kg. greutate?
- Cred că e greşit cînd se spune că unui chel îi lipseşte tichia de mărgăritar. Lui îi lipseşte părul.
- Mă săturasem de iarnă. Ştiind că o floare nu aduce primăvara, am cumpărat un buchet întreg.

Dr. GH. MĂNESCU
Bat Yam

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

Uri Malmilian şi Moshe Sinai: şi totuşi poate vor juca la vară în Italia! Se pare că în 1990 totul e posibil în Europa!

● Se înşeală cine crede că Israelul ar putea să joace în turneul final al campionatului mondial de fotbal abia în... 1994. Ziarul italian *"Il Giorno"* scrie că, în urma ameninţărilor cu moartea primite de antrenorul Maturana şi o parte dintre jucătorii echipei Columbiei, există psibilitatea (mai mult decît teoretică) să se înregistreze "forfait"-ul acesteia la ediţia 1990 a competiţiei supreme din "sportul rege". Ce se va întîmpla într-o asemenea eventualitate? Columbia va fi sancţionată, e sigur, dar asta nu înseamnă că Israelul nu va fi chemat, în mod automat, s-o înlocuiască. Federaţia internaţională va decide în acest caz specific. Oricum, gîndul că avem o şansă, cît de mică, de a juca la vară, în Italia, ar trebui să-i pună pe antrenorii şi jucătorii noştri în stare de alarmă.

● România caută să se cureţe, în toate sectoarele, de păcatele trecutului. Fotbalul nu face nici el excepţie. Aflăm că Steaua Bucureşti, cuprinsă de revoluţionare mustrări de conştiinţă, a hotărît să-i cedeze rivalei Dinamo Bucureşti "Cupa României", pe care a obţinut-o, pe nedrept, în 1988. Ce s-a întîmplat atunci?Cu un minut înainte de sfîrşitul meciului lor din finală, la scorul de 1 – 1, Balint (Steaua) a înscris golul victoriei, dar arbitrul l-a anulat pe motiv că un alt jucător stelist, Lăcătuş, s-ar fi aflat în poziţie de ofsaid. Spiritele s-au încălzit, cei de la "Steaua" au protestat şi, în cele din urmă, la dispoziţia lui Valentin Ceauşescu, patronul clubului, au părăsit terenul. A doua zi, federaţia de specialitate a hotărît, cum era şi normal, să-i acorde victoria lui "Dinamo", dar a revenit asupra deciziei, două zile mai tîrziu, cînd a găsit că, totuşi, golul lui Balint fusese valabil. "Cupa" a trecut de la "Dinamo" la "Steaua", însă acum, cînd se face dreptate în toate celea, au socotit cu cale şi cei de la "Steaua" să predea trofeul cui i se cuvenea de fapt...

● Antrenorul echipei naţionale de volei a Israelului, Mario Treibich, adus din Statele Unite, dar originar din... România, îşi va termina angajamentul la noi zilele acestea. El urmează a fi înlocuit cu un antrenor israelian. De ce? Oare Treibich n-a corespuns aşteptărilor? Dimpotrivă. Toată lumea este de acord că a făcut o treabă excelentă, ridicînd, în mod vizibil, clasa voleiului israelian. Problema este însă cea a... costului. Mario Treibich primeşte un salariu lunar de 2500 dolari neto, plus casă şi maşină la dispoziţie. Totul se ridică la 15.000 şekeli pe lună. Scump, foarte scump, chiar dacă face!

Jucătoarea americană de tenis Mary Jo Fernandez: tenisul e un sport frumos; cu condiţia să nu faci "mutre"

● Încă o manifestare a valului de independenţă care a cuprins glorioasele republici de altă dată ale Uniunii Sovietice: Federaţia de fotbal a Gruziei a decis să boicoteze competiţiile unionale şi să-şi organizeze propriul ei campionat naţional. Dinamo Tbilisi nu va mai juca deci alături de Spartak Moscova, de Dinamo Kiev şi de celelalte formaţii sovietice fruntaşe. Motivul oficial al retragerii lui Dinamo Tbilisi a fost formulat astfel: "În actuala situaţie politică delicată nu

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENI

poate fi asigurată, cum trebuie, securitatea fotbaliştilor gruzini, cînd joacă în deplasare..."

● Cine ca fi viitorul antrenor al echipei belgiene de fotbal F. C. Mechlen, în rîndurile căreia, cum se ştie, joacă şi israelianul Eli Ohana? Cele mai multe şanse le au românul Anghel Iordănescu, actualul antrenor al echipei Steaua Bucureşti, şi olandezul Leo Van Wym, antrenorul echipei RKS Valbeek. Într-o vreme, se zvonise că la clubul lui Ohana va veni antrenor Mircea Lucescu. Zvonul nu s-a adeverit, dar şi acum tot de un român e vorba...

● Încă un sportiv sovietic de valoare, adus de valul de alia, sub semnul perestroicii şi al... antisemitismului. Igor Scerba, campion al Uniunii Sovietice şi clasat pe locul al treilea (medalia de bronz) la campionatele mondiale de lupte libere (categoria pînă la 68 kg) a aterizat, săptămînile trecute, printre noi. El a început să se antreneze de zor la centrul de atletică grea din Iafo şi speră exact ce speră toţi sportivii sosiţi în ultimul timp din din Uniunea Sovietică: să reprezinte culorile Israelului la Olimpiadă!

G. MODEANU

OPHIR-KEY TOURS

● PESAH SAMEAH ! ●

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

● IUGOSLAVIA
– ţara care a deschis drumul spre democratizare şi liberalizare
TRATAMENTE
● VARADZINSKE TOPLICE
– acţiunea noastră deosebită, într-un peisaj de vis, cu echipa medicală cea mai pregătită pentru dvs. din Iugoslavia, la preţuri accesibile oricui, 614 $
– 2 săptămîni cazare, pensiune completă, tratament, transferuri
● DOLENSKE TOPLICE
– super economic, numai 488 $
– eficient (tratament antireumatic), plăcut, accesibil oricui: 2 săptămîni cazare, pensiune completă, tratament, transferuri
● RADENCI
– tratamente complexe cardiovasculare şi ale aparatului circulator, 692 $
– 2 săptămîni, cazare, demi-pensiune, tratamente, transfer

SUB NOUA CONDUCERE A

ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ PROPUNE:

● UNGARIA
– aranjamente la toate hotelurile din Budapesta la preţuri extrem de convenabile, camere particulare
– tratament pentru o săptămînă
● EGER – 295 $
● SZOLNOK – 212 $

● CEHOSLOVACIA
– aranjamente la hoteluri din Praga, Bratislava etc.
– aranjamente de 1 – 2 – 3 săptămîni la
● KARLOVI VARY
● MARIENBAD ● PESTANY
în exclusivitate pentru OPHIR-KEY TOURS viza pe aeroport

● ROMÂNIA
● BULGARIA
● POLONIA

OPHIR-KEY TOURS ARE SOLUŢIA pentru dvs, pentru orice aranjamente în Europa răsăriteană

OPHIR-KEY TOURS are însă o gamă mult mai largă de produse turistice
● Excursii organizate
● Aranjamente speciale în Europa Occidentală
● Hoteluri, croaziere, închirieri de maşini...

●

Inainte de a lua o decizie în legătură cu viitoarea dvs. călătorie, consultaţi broşurile OPHIR-KEY TOURS
Noi avem soluţia pentru bugetul fiecăruia dintre dvs.

●

OPHIR – BEN YEHUDA 32
CLĂDIREA EL-AL
TEL: 209755, 209765, 209785

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

A. POCH

DE 1 APRILIE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2						●			
3		●						●	
4				●					
5					●				●
6				●			●		
7		●							
8						●		●	
9			●		●				
10				●					

ORIZONTAL: 1) De 1 aprilie... 2) A păcăli – Prost dispuşi (sing.) 3) Participantă la tragerea... unor păcăleli 4) Trase pe sfoară – Păcăleală 5) Un drept incontestabil (fără păcăleli!) – Perete 6) Cuprinse de sfială!– Se ţin de bancuri... de la o vreme (!) – Un moft în sine! 7) Păcăleală 8) Intrată la apă 9) La orice truc... intri în derută! – Păcălit într-un anumit fel, deşi merge totul pe sfoară 10) Neîntrecuţi în ale cărţilor – Păcăleală.

VERTICAL: 1) Păcăleală 2) Esenţa unui calambur! – Iau parte la o cacealma! – Păcălit (fig.) 3) Păcăleală 4) Începe să se aglomereze! – Ne păcălesc şi rămînem în pagubă, cît le merge şi lor (Olt.) 5) Săli în dezordine! – Debut amăgitor! 6) Ghiduşii cu păcăleli – Pînă la urmă tot sînt păcălite! 7) Buni de sămînţă – O noră nu prea bună! 8) De-ale lui Păcală! – Încredere... amăgitoare – La mijloc e numai o şarlatanie! 9) Păcălite (fig.) – Păcăleală

Dicţionar: IAL, AGL, LIAS, AORN

ÎNFOMETAT
(Monoverb: 5 – 7)

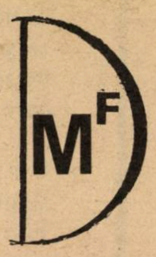

ARITMOGRIF

Înlocuind cifrele cu litere veţi afla de la A la B, "TOATE CELE DE-ALE GURII" iar pe orizontală mai multe cuvinte din acest domeniu.

		A		
8	5	1	9	1
10	1	2	1	4
9	3	3	6	5
10	11	4	11	6
4	3	5	12	5
10	13	6	8	1
9	1	7	5	13
8	12	5	4	1
		B		

Dezlegările jocurilor din "Minimum", nr.36

Divertisment muzical

Somnambulă, urări, arap, sărutări, a, uşa, of, tar, r, tînăr, le, rod, roman, moneda, ait, ub, ia, os, e, n, p, nomad, turistă, an, ecou, utere.

Muzică pentru toţi...

Conservator, opus, note, i, rea, u, tango, Ernani, cor, pătrime, rol, e, ais, psis, ta, ionic, sm, ici, no, ecou, tuba, nona, t, ot scenarii, revista, act.

Disc, ataşat, im, taraf, ir, ani, rc, oase, l, sat, snobi, obosite, sem, gin, circ, re, un, toc, rug, recul, rar, p, i, on, cosaşi, tragic, ler, petrecăreţe.

Aritmogrif muzical

Saxofon, Harpa, Plectru, Saxhorn, Baterie, Ariston, Chitara, Ocarina, Taragot.

Copertă literară

Moshe Olier, "Coincidenţe"

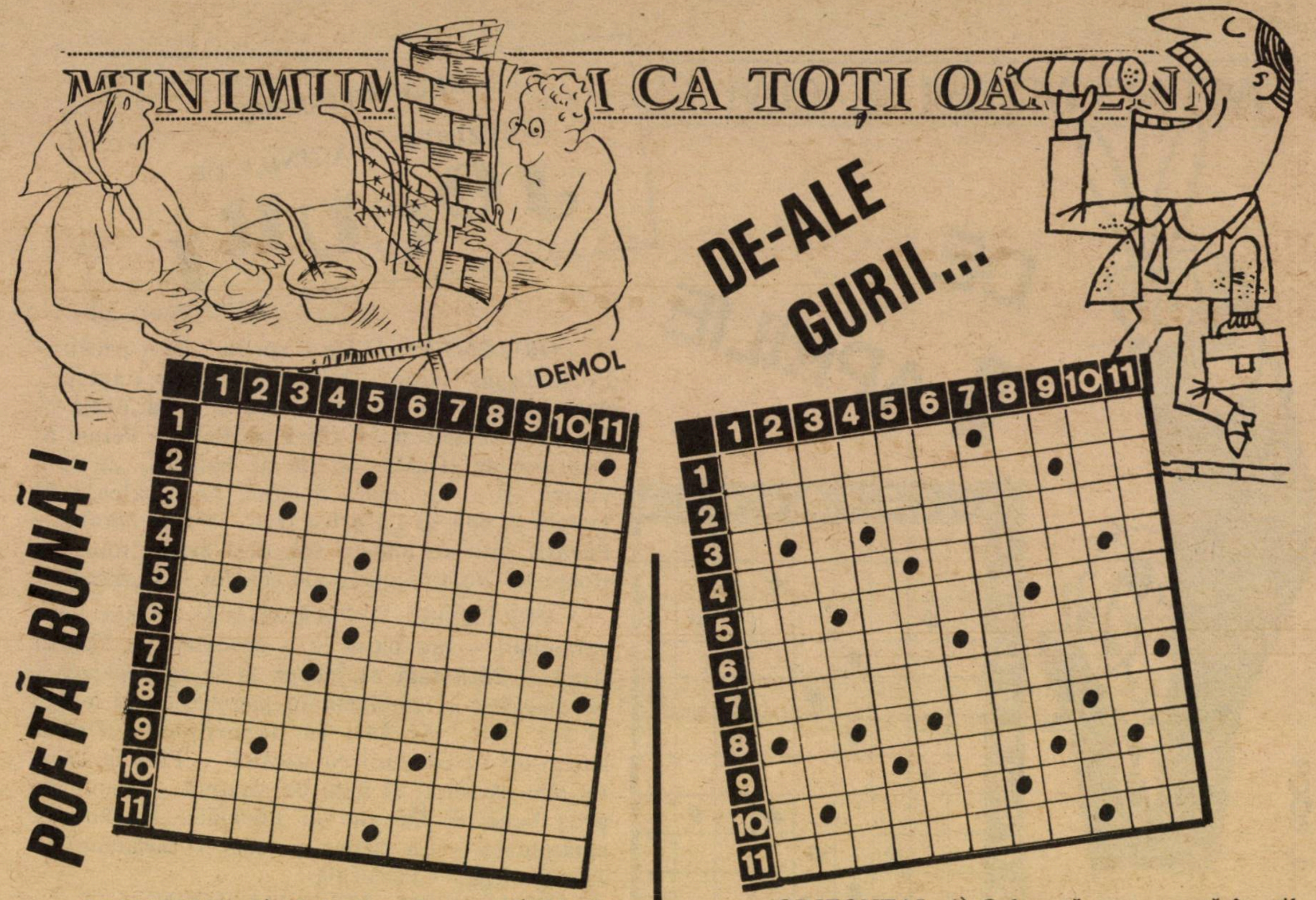

POFTĂ BUNĂ!

ORIZONTAL: 1) O înghețată mare 2) Masă de pește – ...și mîncare de pește 3) Unde dai... de două ori! – Garnitură de paste făinoase 4) Specialități culinare la capac – Punct alimentar – Bun de împănat 5) Primele înscrise la cuvînt! – Preparat de fructe 6) Serie de sateliți artificiali americani – Friptură la grătar... cu gramaj redus (pl.) 7) Apreciat la justa valoare – Gard viu 8) Listă de bucate – La marginile crîngului! 9) Servite la tavă! – Unități de bază în producerea produselor alimentare – Încheie orice masă la restaurant 10) Specialist angajat în pregătirea bucatelor 11) Mici la masă – Se pun pe picioare.

VERTICAL: 1) Controlor și primitor – distribuitor exigent de produse alimentare – Păstrate în cămară! 2) Mîncare servită de pescari – Servit la pahar într-un local de categorie superioară 3) Tain lipsit de conținut! – Îți prezintă toate bucatele la masă (pl.) – Doi cocoloși la fel! 4) Oțet sau lămîie după gust (pl.) – Insulă indonezină 5) A înnegri 6) Formă de hrană cu specific local (pl.) 7) Specialitate la tavă – Îi sînt ceasurile numărate 8) Venit de mai înainte – Bucăți subțiri de salam (sing.) 9) Strîmb – Hrănitor pentru cei mici, uneori tare apreciat și de oameni mari (!) – Stau la hotar! 10) Înainte de masă (abr.) – Dau de mîncat! – Se expune pe un platou special amenajat 11) Bob de piper de împănat vînatul – Servite cu garnituri.

Dicționar: ESSA, AMA, TAAM, OTA

DE-ALE GURII...

ORIZONTAL: 1) O bucată recunoscută în stil vienez – Articol de presă cu subiect autumnal 2) Oferte de serviciu – Oale goale! 3) Un stricat în felul său 4) Esență... de floare – Aici (pop) 5) La începutul dineului! – A pofti... la masă – Sîngele voinicului 6) Un deliciu de copil – Specii... de păsărele călătoare 7) Trandafir... de mai 8) A munci pentru obținerea celor de-ale gurii – Bun de împănat 9) Rezultatul unor bătăi cu frișcă – Cunoscut cîntec în interpretarea celui care nu-și asigură mîncarea pentru iarnă 10) Un fel... de bețișoare – Participant la alegeri 11) Făcută de oaie – Dedublare a eului.

VERTICAL: 1) Mere coapte-n coajă – Umplut pe jumătate! 2) Ofertă... culinară! – Beneficiarul unei instrucții la nivel superior 3) Fac bancuri... nesărate – Galben la mijloc! – Praf și pulbere 4) Conținut interior! – Trecut în lumea viselor – Umplutură de cartof, cum este trecut... la carte! 5) Jumătate... din semințe! – Compozitor scoțian – Loc unde se pot găsi specialități de... berbec 6) Lună de lună – Materie de bază pentru boboci 7) Tremură în felul lor 8) Merg la o bere – Prezență zilnică la prînz – Înlocuitor de mac 9) Foaie... de plăcintă – Are un ban în păstrare 10) Felul I, II, III (sing.) – Date prin rîntaș! – Servite de la început, în fiecare seară! 11) Piept de calitatea a II-a (pl.) – Boia de calitate.

Dicționar: ACIA, CRI, UMP, EMI, ORR, INTA

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS

la RESTAURANT...

FĂRĂ APĂ, CĂ RUGINEŞTE...

"Ce se întîmplă cu noua generaţie?" – îmi scrie alarmat ing. Fredy Grünberg, din Haifa, care se recomandă a fi gurmand de la mama acasă. "Îi văd cum se aşează la o masă de restaurant, comandă mici şi fripturi, apoi, cînd e vorba de băutură, ori beau o coca-cola oribilă (ce barbarie la un grătar cumsecade) ori cer ca proştii un pahar cu vin. Toate sticlele colorate, toate etichetele sînt pentru ei acelaşi lucru. Mi se face rău. Eu şi prietenii mei, pe vremuri, cunoşteam cu ochii închişi deosebirea dintre o Băbească şi un Cotnar. Ăştia de azi sînt nişte ageamii. Ar trebui bătuţi cu cureaua la fund să înveţe, da, da, oameni buni, să înveţe ce e aia o băutură adevărată. Nu credeţi?" Ba cred. Iar ideea cu cureaua îmi surîde de-a binelea. Pînă cînd va ajunge, însă, societatea noastră israeliană la un nivel atît de înalt de cultură încît să te rupă-n bătaie dacă nu ai idee de-un Terente sau de-o Crăcană, – haide să dăm noi ageamiilor tineri cîteva informaţii. Deocamdată, privind vinurile româneşti, aşa cum le caracterizează Păstorel, eminentul, legendarul, inegalabilul băutor care-a fost Păstorel:

- **Aligoté** – vin obţinut din soiuri de struguri cu acelaşi nume, originar din Franţa. În România, vinurile din soiul Aligoté se obţin în podgoriile: Iaşi, Coteşti, Odobeşti, Sarica-Niculiţel etc.
- **Băbească** – vin roşu de consum curent sau de calitate superioară, obţinut cu precădere în podgoriile Moldovei (Bucium, Iveşti, Nicoreşti, Panciu).
- **Cabernet-Sauvignon** – vin roşu superior, obţinut din soiul de struguri cu acelaşi nume, originar din Franţa, foarte apreciat încă de pe vremea cardinalului Richelieu.
- **Cotnari,** vin de – renumită podgorie moldovenească situată în apropierea oraşului Hîrlău, care îşi datorează celebritatea calităţilor vinului produs aici şi cunoscut în întreaga Europă, încă din Evul Mediu. Acest vin poate fi pe drept numit "Floarea României", "Mărgăritarul Moldovei" sau "Perla Moldovei".
- **Terente** – vin de Cotnari obţinut în plantaţiile familiei Terente. Podgoreanul Constantin Terente avea un "secret" profesional, reuşind ca vinul său să se numere printre cele mai bune.
- **Crăcană,** vin de – vin roşu ghiurghiuliu, obţinut din soiul de struguri Băbească neagră, denumit în podgoria Panciu şi "Crăcană".
- **Galbenă de Odobeşti** (Panciu, Tifeşti, Nicoreşti, Coteşti etc.) – vechi vin moldovenesc, cu mare faimă în trecut.
- **Grasă de Cotnari** – vin alb superior, de marcă, obţinut din viţă plantată pe terenurile argilo-nisipoase din podgoria Cotnari. Provine dintr-un vechi soi autohton de struguri, despre care se crede că a fost adus şi împămîntenit la Cotnari de către Ştefan cel Mare. Prin calităţile sale stă alături de cele mai bune vinuri din lume.
- **Murfatlar,** vin de – vinuri albe, mai rar roşii, obţinute din soiurile de struguri Chardonnay, Pinot gris, Sauvignon şi Traminer roz. Solurile calcaroase şi microclimatul particular duc la obţinerea unor vinuri dulci, licoroase, de calitate superioară.
- **Muscat Ottonel** – vin de calitate superioară, cu aromă de muscat, sec, demisec sau dulce, chiar licoros (în anii cu toamne lungi şi cînd strugurii sînt atacaţi de "nobilul putregai").
- **Odobeşti,** vin de – vinuri de consum curent sau de calitate superioară obţinute din soiurile de struguri Riesling italian, Fetească albă, Aligoté, Muscat Ottonel.
- **Tîrnave,** vin de – vin alb de calitate superioară, obţinut din soiurile de struguri Fetească albă, Pinot gris, Traminer roz, Riesling italian, Muscat Ottonel, Fetească regală etc. provenind din podgoriile Tîrnave.
- **Valea Călugărească,** vin de – vin roşu superior din soiul Cabernet Sauvignon, provenit din centrul viticol Valea Călugărească, podgoria Dealul Mare.

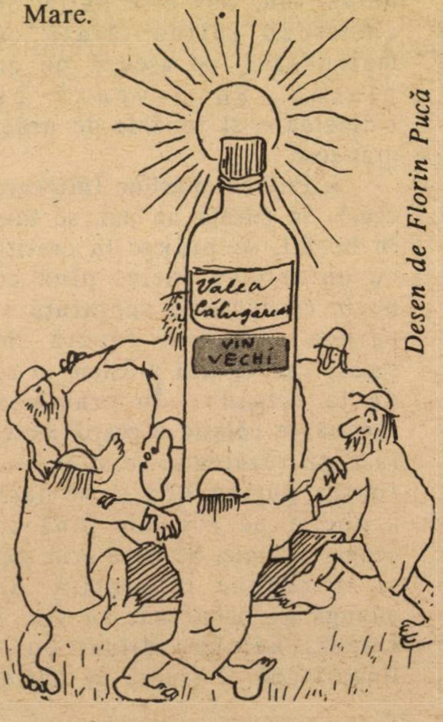

Desen de Florin Pucă

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

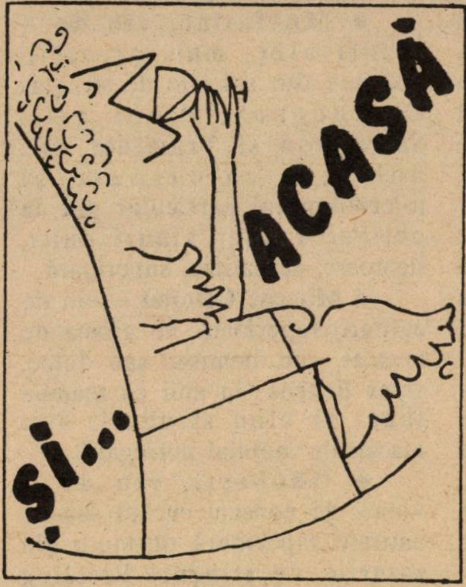

REŢETE DE Pesah

■ YLANA

• **Salată de ţelină.** Se curăţă o ţelină mare (rădăcină) şi se taie ca fideaua. Se opăreşte cu apă clocotită cu sare, se lasă zece minute şi se scurge bine în strecurătoare. Separat se face o maioneză din: un gălbenuş crud, frecat cu jumătate linguriţă muştar, un vîrf cuţit sare, 2 linguri zeamă de lămîie şi jumătate pahar untdelemn, pus cîte puţin. Se amestecă ţelina tăiată cu maioneza şi se aşează pe un platou. Se ornează cu ridichioare şi rondele de ardei gras roşu.

• **Pui cu măsline (mîncare rece).** Se curăţă un pui, se taie în bucăţi, se prăjesc în cratiţa cu untdelemn încins pînă ce devin crocante la suprafaţă şi carnea este bine făcută. Se scoate carnea din grăsime şi se dă la frigider. În grăsimea rămasă se căleşte o ceapă mare, rasă pe răzătoare, se stinge cu foarte puţină apă şi se lasă acoperit pe foc mic pînă ce ceapa e moale. Se trece prin sită şi se repune în cratiţă. Se adaugă un pahar mic cu vin, 4 linguri ketchup diluat cu 4 linguri apă, 2 frunze de dafin, 10 boabe de piper, 2–3 roşii tăiate rotund, sare, o lingură plină cu pătrunjel verde şi mărar tocat şi un pahar cu măsline verzi fără sîmburi desărate. Se pun în acest sos bucăţelele de carne şi se dă la cuptor cca. o oră, la 180 grade să scadă la sos potrivit. Se serveşte rece.

• **Ruladă umplută cu ficat.** Se taie în felii cît mai subţiri 1 kg. de carne de viţel şi se bat cu ciocanul de lemn fără să se rupă. Se sărează fiecare felie. Separat, facem o tocătură din 200 gr. ficat de pasăre rumenit uşor împreună cu o ceapă tocată. Se adaugă la pasta de ficat un ou, una linguriţă pătrunjel tocat, puţină sare şi 1 lingură făină pască. Dacă umplutura este prea tare se mai adaugă 1 ou sau cîteva linguri de apă. Se întinde umplutura pe feliile de carne şi se rulează clătitele. Dacă e necesar, se leagă cu aţă albă. Se pun sulurile de carne într-o cratiţă cu puţin untdelemn să se rumenească pe toate părţile. Se scot din cratiţă şi se aşează într-o formă pyrex, împreună cu 3 cepe tăiate felii, un păhărel de vin, puţină sare, piper şi boia de ardei dulce sau iute, după gust. Se dă la cuptor acoperit şi se lasă să fiarbă înăbuşit la foc mic cca. o oră şi jumătate. Cînd este gata, se aşează ruladele pe un platou încălzit, se scot aţele, se taie felii groase de 2 cm. iar deasupra se toarnă sosul trecut prin sită. Se serveşte cu pire de cartofi.

• **Mere caramel:** Se spală 4–6 mere frumoase, se taie la jumătate de-a curmezişul şi se scobeşte mijlocul de la toate jumătăţile. Separat, se caramelizează 6 linguri de zahăr, se stinge cu două ceşti apă, se adaugă zeama de la jumătate lămîie şi se introduc merele în acest amestec. Se lasă 10 minute acoperite, pe foc mic. Se scot apoi din sos şi se lasă să se răcească complet. Siropul se lasă în continuare pe foc să scadă şi să se îngroaşe. Se umplu apoi merele reci cu cîte o sferă de îngheţată şi se lipesc la loc. Se aşează fiecare măr pe o farfurioară, se toarnă deasupra sosul caramel şi se presară cu migdale prăjite şi măcinate sau cu nucă de cocos.

• PESAH SAMEAH ! •

SALOANELE
PNINAT ADAR
MODERNIZATE

Nunţi – Bar Mitzva – Brith şi alte festivităţi, pînă la 300 de participanţi

•

Caşer – sub supravegherea rabanutului central din Rishon Le Zion

•

Saloanele Pninat Adar 88
Rishon Le Zion
Str. Ein Hakore 19
(lîngă Tahana Hamerkazit)
Tel. 03/941569

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFO-LOGIE

● **Ofer, Tel Aviv:** Disciplina strictă pe care ţi-ai impus-o, auto-controlul tău aproape perfect, nu izbutesc să ascundă nici neliniştile, nici nesiguranţa de sine, nici marea ta sensibilitate. Totul este o mască, izbutită!, dar mă întreb la ce bun atîta efort?! Avînd o mare sensibilitate artistică, poate că toate aceste "defecte" ar fi putut să te ajute pe drumul ales. Avînd în vedere vîrsta ta, poate că nu este încă prea tîrziu "să-ţi dai drumul".

● **Un tînăr de pe strada Balfour:** M-a surprins întîi numele pe care ţi l-ai ales, dar imediat ce ţi-am văzut iscălitura am înţeles motivul inconştient: eşti un om pentru care în centrul lumii se află... el însuşi. Nu egoist, dimpotrivă – capabil de mari generozităţi, de gesturi frumoase şi sensibile – dar totul cu condiţia să i se recunoască importanţa. Acesta este, de altfel, motivul continuei tale nervozităţi, a închiderii în tine. E păcat pentru că ai nenumărate calităţi: inteligenţă, gustul ordinii şi al preciziei, spontaneitate. Ce-ar fi însă să deschizi ferestrele şi să priveşti mai mult către lumea înconjurătoare?

...PRECUM ŞI VISE...

● **O cochetă, Ierusalim:** Îngrijorarea ta pentru exagerata preocupare faţă de "ţoale" pe care ţi-ar fi dezvăluit-o visul este gratuită, lipsită de obiect. Ceea ce îmi povesteşti că ai visat – că purtai o superbă pălărie neagră, cu boruri mari, şi că ţi-ai cumpărat o pereche de escarpini – demonstrează în prima parte că vei avea mari succese în dragoste, iar în a doua parte – că te aşteaptă o avansare la locul de muncă. Visurile nu trebuie "citite" direct, ci cu sensuri adesea surprinzător de îndepărtate, dacă nu chiar opuse. Dovadă!

TILL BUHOGLINDĂ

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
• PESAH SAMEAH •

BRIDGE

VIGILENŢA PLĂTEŞTE

De multe ori, chiar dacă apărarea nu a găsit atacul nimicitor de la prima levată, are o nouă posibilitate în decursul jocului. După o licitaţie rapidă, de forma 1D – pas – 1NT – pas – 2NT – pas – 3NT, sînteţi la atac din West. Într-un turneu de echipe, acest joc va decide dacă veţi cîştiga turneul sau veţi cădea de pe podium. Atacaţi, natural, 5 de treflă, şi iată situaţia efectivă.

A J 5
K J 6
A Q 10 5 2
10 4

10 9 7
10 8 4 3
6
K 8 7 5 2

N
W E
S

Prima levată este cîştigată de Est cu Dama, Sud punînd 9. Est continuă cu Valetul de treflă, Sud pune 6 şi... continuaţi de aici!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

● ION ATLAS VĂ INVITĂ SA VIZITAŢI
ROMÂNIA LIBERĂ !
ION ATLAS vă propune să plecaţi în toată lumea şi, desigur, în ROMÂNIA,
plătind voiajul în 12 RATE LUNARE !
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII
ORGANIZATE ÎN TOATĂ LUMEA CU PLATA ÎN 12 RATE !
● GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 linii)
● NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
● PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA)
CU DOBÎNDA LEGALĂ ● PESAH SAMEAH ●

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

T.E.S.

...După 35 de ani petrecuţi la Ploieşti, iată-mă de doi ani director la Teatrul Evreiesc de Stat din Bucureşti, trecut prin evenimente şi întîmplări cărora le-am supravieţuit. După ce am reconstruit trupa de actori, teatrul are în repertoriu piesele lui Iacob Gordin, *Efros Saga* şi *Sonata Kreutzer*, un musical după piesa *Hershale* de Gherşenzon, reajustat de Aurel Storin, cu muzică de Profeta şi pregătim premierele pieselor *Porţile pădurii* de Elie Wiesel, în adaptarea lui Dinu Cernescu, care este şi regizorul spectacolului, şi a piesei *Castelana*, a poetei de origine israeliană, Lea Goldberg. În continuare, dorim să materializăm proiectul piesei *Evreica din Toledo*, pe afişul căreia va apărea cu cinste dramatizarea realizată de Al. Mirodan, un musical cu titlul provizoriu *Ocolul pămîntului în 80 de melodii idiş*, *Golem* al lui Leivik, *Stele rătăcitoare* după Şalom Alehem şi o piesă foarte europeană a lui Hubay Micloş, *Visul tălmăcitorului de vise*, a cărei temă explică ultima perioadă a vieţii lui Freud în drumul său de la Viena spre Londra. Avem proiecte de turnee internaţionale la Berlin, Chişinău şi Cernăuţi.

HARRY ELIAD,
regizor, Director al Teatrului
Evreiesc de Stat
din Bucureşti

DEZMINŢIRE NORDICĂ

Stimate domnule Al. Mirodan,

Prin prezenta scrisoare vă semnalez că în revista dvs. "Minimum" (numărul din februarie, 1990) sub semnătura M. Rafael, la rubrica "Ancheta", s-a pus pe seama mea următoarea frază care nu-mi aparţine: "Fără îndoială că există şi foşti comunişti care au dovedit că-s demni de a fi aleşi în primăvară, ca, bunăoară, Ion Iliescu".

Vă rog, cît mai repede, să daţi o dezminţire a acestei declaraţii care nu-mi aparţine şi este contrariul opiniilor mele exprimate în presa suedeză.

Cu respect,
GABRIELA MELINESCU
Stockholm

N. red.: Primită telefonic, în zilele foarte nervoase de post-revoluţie, prin amabilitatea colaboratorului nostru B. Andrei din Suedia, declaraţia Gabrielei Melinescu a cuprins, din cîte înţelegem, o afirmaţie ce nu corespunde cu vederile politice ale cunoscutei poete. Drept care publicăm punerea la punct de mai sus, însoţind-o de asigurarea sentimentelor noastre de preţuire atît la adresa mult talentatei Gabriela Melinescu, cît şi, de altfel, la adresa înfăptuirilor pozitive ale lui Ion Iliescu.

OBSESIILE LUI RADU KLAPPER

În "Jurnalul unui obsedat", ce poartă semnătura lui Radu Klapper (Minimum nr.36/martie, p. 62) am citit – nu fără surprindere – că Else Lasker-Schiller (!), "absolut sigur cea mai mare figură a poeziei germane din mijlocul secolului", a împărţit premiul Nobel pentru literatură cu S. I. Agnon, ceea ce "a aruncat lumea literară israeliană în perplexitate".

La acestea, doresc să fac unele rectificări:

1. Numele poetei este *Lasker-Schüler* (sau, cum îl întîlnim în Encyclopedia Judaica, Lasker-Schueler), iar nu aşa cum este scris, cu o remarcabilă consecvenţă, în articolul amintit;
2. Născută în 1869, Else Lasker-Schüler a murit în 1945, deci înainte de mijlocul secolului. Ar fi mai potrivit să plasăm activitatea ei literară în prima jumătate a secolului, decît la mijlocul lui;
3. Este adevărat că scriitorul israelian Agnon a împărţit premiul Nobel pentru literatură cu o scriitoare evreică de limbă germană. Aceasta s-a întîmplat în 1966 (la mai bine de 20 de ani *după* moartea lui Lasker-Schüler), iar numele scriitoarei era Nelly Sachs (1891-1970). Nu ştiu de unde provin informaţiile lui Radu Klapper. Ale mele provin din Encyclopedia Judaica, ce reprezintă, cred, o sursă de informare sigură.

NADIA BADRUS
Merkaz Klita Carmiel

Aveţi dreptate. Ca şi corespondentul nostru A. Klinghoffer din Tel Aviv care-a sesizat aceleaşi inexactităţi. De altfel, în legătură cu premiul Nobel, obsedatul Radu Klapper a făcut, în *Jurnalul* său din nr. de faţă, cuvenita rectificare.

AH, STRĂINII!

În revista "Curierul Românesc" fosta "Tribuna României", a apărut integral celebra "Doină" a lui Eminescu, care spune între altele: "cine-a îndrăgit străinii,/ Mînca-i-ar inima cîinii". Apariţia unor asemenea versuri într-o publicaţie ce se vrea "internaţionalistă", mi se pare nepotrivită, cu atît mai mult cu cît revista se adresează... în special *străinătăţii*, contra căreia se ridică atît de vehement marele poet român. Gestul publicaţiei dovedeşte cel puţin lipsa de memorie a redacţiei, care uită că, după răsturnarea lui Ceauşescu, autorităţile române au solicitat ajutorul *străinătăţii*, solicitare ce n-a rămas fără ecou. Iar Israelul nostru a fost printre primele state care au răspuns S.O.S.-ului român. Toată lumea respectă geniul lui Eminescu, dar xenofobia din "Doina" parcă-parcă nu este în ritmul epocii noastre.

IŢHAK ŞMILOVICI,
Natania

RĂSPUNS LA MANIFEST

(Mai precis, la Manifestul antisemit al d-lui Burlacu din New York, reprodus în nr.36 al lui *Minimum)*

Printre evreii din Brooklyn,
Stă şi Burlacu Constantin.
Tocmai de-acolo s-a găsit
Să se declare-antisemit!
Şi încă să-l inspire muza,
Să cheme stafia lui Cuza,
Să blesteme pe comunişti,
Să-nalţe pe "naţionalişti",
Să-ndemne omul la teroare,
La crimă şi la răzbunare,
Tot cum au procedat barbarii
Şi-n România legionarii.
Doar un nebun putea să scrie
Un "manifest", o inepţie,
Din ţara cea mai lăudată
Ca prima-n lumea democrată.
Probabil, ca să fie-n frunte,
E nevoit să treacă-o punte;
De-aceea Constantin Burlacu,
Azi, s-a făcut... frate cu dracu!

HARRY SHOSHANY
Ramat Hanassi

ACI PARIS!
SCRISOARE DESCHISĂ PRIETENILOR MEI ROMÂNI!

"Jean-Paul Sartre şi Raymond Aron au deschis, după al doilea război mondial, o inepuizabilă dezbatere asupra meritelor comparate ale comunismului văzut de la Paris şi ale liberalismului. Sensibili la formă, compatrioţii mei nu au reţinut azi decît cîteva formule strălucite... Tot restul s-a pierdut în nisipul unei gîndiri asupra căreia nu se mai apleacă de atunci decît arheologii cunoaşterii. Filozofii marilor convulsiuni umane nu mai sînt prezenţi pentru a-şi continua dezbaterea.

Şi iată că poporul este în mişcare, ca şi cum "homo faber" îşi reia drepturile asupra lui "homo sapiens". Este în mişcare în Est, ceea ce ne-a tulburat întîi, apoi ne-a făcut să reflectăm. Să reflectăm în special asupra faptului că el este în mişcare şi în Vest.

Paul Valery a îndrăznit să scrie între cele două războaie: "Epoca sfîrşitului lumii începe". Lungă şi răbdătoare victorie a înţelepciunii oamenilor sub privirile unui Dumnezeu pe care suferinţa nu-l mai fascinează... Noi sîntem cu atît mai solidari cu lupta voastră cu cît înclinăm să credem că voi aţi dat ultimul brînci înainte "Timpurilor noi". Voi, care aţi plătit preţul intrării voastre în istorie, voi asupra leagănului cărora se apleacă ursitoarele democraţiei, voi sînteţi azi poporul către care se concentrează cele mai multe priviri. Aţi fost, în acest moment extraordinar, echipa purtătoare de steag al imensului popor al democraţilor, al umaniştilor. În momentul în care semnul profund al Europei de Vest este căutarea şi efortul pentru punerea pe picioare progresivă a unei social-democraţii stabile, neconflictuală, şi dacă este posibil ajungînd la toate gradele înţelegerii, ca şi la toate formele de cultură, ce partener mai bun se poate dori decît România de cultură latină pentru aprofundarea şi înrădăcinarea acestor valori? Dar şi noi am plătit preţul pentru a verifica că nu este de înţeles să ai libertate fără egalitate. Dorinţa noastră, entuziasmul vostru şi răbdarea noastră vor putea trece într-o zi acestea în ordinea naturală a lucrurilor".

ROBERT LAJARIGUE
Paris, XV-ème

N. Red.: Am primit, noi, această scrisoare, fiindcă – prin nu ştim ce joc al destinului – dl. Lajarigue consideră că *Minimum* din Israel ar fi mijlocul cel mai bun pentru transmiterea la Carpaţi şi Dunăre a gîndurilor D-sale de *european fanatic*. Îndeplinim misiunea cu plăcere.

BANC (APOLITIC)

Un mic zîmbet, pentru *Minimum*, din colecţia mea de "bancuri":

Pe o mare liniştită, cu un cer albastru, vaporul de croazieră "Transilvania", cu un grup mare de turişti români, pe Marea Neagră. Pe coverta vasului, o tînără cu părul blond şi ochi albaştri, se apleacă, de pe balustradă, admirînd frumuseţea mării şi, deodată, pierzîndu-şi echilibrul, cade, în valurile mării. Panică, strigăte de ajutor, S.O.S. Un tînăr, înalt şi zvelt, sare în apă, înoată spre fată şi o salvează, aducînd-o vie pe puntea vasului. Tatăl fetei îl întreabă dacă este căsătorit. Nu – zice el. Atunci ţi-o dau de nevastă. Ai maşină? Nu, zice el. Vei avea o "Dacie" nouă, deoarece eu sînt directorul Uzinelor "Dacia" din

Colibaşi–Piteşti.

– Ce dorinţă mai ai, tinere?

– Să ştiu *cine mi-a dat brînci în apă.*

NORBERT SCHMETTERLING
Beer Sheva

KAHANA ÎN HAWAII? SĂ NU EXAGERĂM...

Doresc să aduc o mică corectură la o informaţie citită în revista dvs. numărul 35, din februarie 1990. O notiţă trimisă din Statele Unite ne informează că în insula Mani din arhipelagul Hawaii există o localitate cu numele Kahana.

Informaţia este puţin eronată. De fapt, nu este vorba de o localitate, indicatorul fotografiat indicînd numai direcţia către un mare complex hotelier, prevăzut cu magazine şi cu locuri de distracţie, complex care aparţine unei familii de evrei cu numele Kahana. Am petrecut o scurtă vacanţă în insulele Hawaii, iar în insula Mani am locuit într-unul din hotelurile complexului Kahana. Complexul e situat pe malul mării, în vecinătatea capitalei insulei, Lahania.

Dr. SHELY GRISARU,
Ierusalim

O BUCURIE ŞI O TRISTEŢE

Văzînd la TV cum se prăbuşeşte comunismul lui Ceauşescu (dacă se poate numi comunism) m-a încercat o bucurie şi o mare tristeţe. La timpurile ce au fost înainte de comunism. Îmi amintesc... eram copil, democraţia anilor 30 – 40, capetele sparte ale alegătorilor, studenţi evrei alungaţi din facultăţi, "Porunca Vremii", "Căpitanul", comuniştii în închisori, lagărele, marşurile cămăşilor verzi. Şi apoi, "mocirla în care ne-a tras un partid zis comunist". Praf s-a ales din totul. O fi oare ceva sfînt pe lumea asta?

M. GORUN
Petah Tikva

DA... ESTE GREU SĂ...

În copilăria mea, am auzit revenind ca un leit-motiv, vechiul dicton evreiesc "Este greu să fii Evreu". Multă vreme, mi-am spus că e greu pentru că eşti izolat, stîrneşti ostilitate sau chiar duşmănie activă. Am ajuns în Israel şi am făcut cunoştinţă cu lumea religioşilor şi cu nenumăratele prescripţii ale mozaismului. Mi-am spus, este greu, pentru că mozaismul cere prea mult de la credincioşii săi. Tot în Israel, am înţeles că fiecare nou venit în această ţară, aduce cu sine o inimă, sau cel puţin o mentalitate şi moravuri, din patria lui de origine. Este greu să ai o dublă apartenenţă. Am călătorit cu bucuria de a mă revedea cu bunii mei prieteni români, risipiţi acum de nevoie în toate colţurile lumii. În ochii lor însă nu mai eram omul care stătuse laolaltă cu ei, în tranşeele României obidite, ci un reprezentant al Israelului. În această ultimă calitate, mi se adresau plîngeri şi învinuiri. Pusă faţă în faţă cu o animozitate unanimă în numele căreia se pretinde Israelului o perfecţiune morală neatinsă de nici un stat din lume, m-am pomenit eu, eu care am destule obiecţii la modul în care evoluează societatea israeliană în ultimii ani, justificînd acţiunile Israelului. S-a adăugat astfel la calitatea mea de Evreu-Român, o nouă dimensiune; o dimensiune care capătă un contur vizibil atunci cînd sînt stîrnită de învinuiri şi exigenţe care se trag dintr-o ostilitate ancestrală. Este într-adevăr greu să fii Evreu.

Dr. MONICA BRĂTULESCU,
Folcloristă, Ierusalim

AVEM CU CE NE LĂUDA

Revoluţia din 22 decembrie 1989, care a dat poporului român o libertate pe care poate nu a cunoscut-o niciodată şi a readus România în Europa, a avut o influenţă pozitivă şi asupra modului cum sîntem priviţi noi, "românii" de aici din Israel. Mă refer, pe de o parte, la atitudinea presei tipărite şi eletronice. Nu doar la acele remarcabile emisiuni de radio şi televiziune, prin spaţiul larg afectat şi prin felul în care au fost redate şi comentate ştirile, în zilele revoluţiei. Emisiuni, care continuă şi după ce lucrurile s-au mai aşezat. Muzica românească, originală sau în interpretarea unor cîntăreţi israelieni, îşi găseşte un loc binemeritat în emisiunile noastre radiofonice. Comentarii obiective, la nivel ridicat, asupra unor evenimente din istoria, mai veche sau recentă a României; acum cîteva zile am ascultat o interesantă emisiune despre influenţa dictaturii ceauşiste asupra limbii române, arătîndu-se detaliat şi cu exemple, cum au fost deteriorate mijloacele de exprimare verbală. Pînă şi glumele din unele emisiuni au crescut în nivel, abandonîndu-se răsuflatele expresii ca "mamaligă" sau "ganavim" cu care am fost intoxicaţi nenumăraţi ani. Pe de altă parte, şi nu mai puţin importantă, schimbarea atitudinii şi modului de a ne considera a omului de pe stradă. Sîntem priviţi cu oarecare admiraţie şi respect. Israelianul îi vede altfel pe "români" şi altfel discută problemele româneşti. Eu zic să profităm de acest moment favorabil, şi nu numai să nu ne mai ascundem originea (cum face ex-ministrul Avrum Sharir de-o pildă – n.red.), dar să ne afirmăm cu mai multă tărie. Cum? Aşa cum

POŞTA

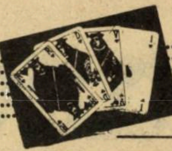

noi, în presă sau în vorbirea curentă nu pierdem nici o ocazie de a menţiona, alături de numele unor politicieni, savanţi, oameni de artă, "de origine evreiască" – tot aşa la citarea unor oameni de valoare (şi avem atîţia!) să adăugăm "originar din România". Căci am avut întotdeauna şi avem cu ce ne lăuda, am fost doar complexaţi.

M. SIMION
Petah Tikva

Veta Solomon, Haifa ("sugerez lui Minimum să scrie mai mult despre viaţa social-politică- culturală a Israelului, decît despre România); *Nelu Solomon*, Metulla (aşteptăm bancuri cu Bulă de astăzi, post-revoluţionarul; ca să dovedim că *omul* n-a murit la 22 Decembrie, cum susţin fel de fel de gînditori...); *Frimu Valeriu*, Bucureşti (materialul trimis este interesant, îl vom utiliza, aşteptăm texte asemenea); *Rita Goldenberg*, Bucureşti (am primit cu mare, mare întîrziere scrisoarea dvs. cuprinzînd propunerea de a istorisi pentru *Minimum* "amintiri din zilele Revoluţiei"; vă propunem să ne trimiteţi "scene din viaţa de azi a ţării", extrase din realitatea primăverii 1990); *Iosif Isak*, Haifa (o epigramă pe marginea luptei din Likud dintre Shamir "cel mic" şi Sharon "cel mare" : Istoria ne-a arătat/ Că atunci cînd s-a luptat/ David contra lui Goliat/ Acel David mic în stat/ Pe Goliat l-a "dărîmat"// Azi sîntem din nou convinşi/ Că şi cei "mari" sînt învinşi); *S. M. Negreanu*, Ierusalim (da, aveţi dreptate: măcar acum s-ar cuveni ca, paralel cu zecile de cîntăreţi şi actori români care se produc spre plăcerea noastră estetică, în Israel, să fie – în sfîrşit, în sfîrşit! – invitaţi cîţiva "de-ai noştri" la Bucureşti, pe-o scenă de spectacole; că dacă tot e democraţie...); *Jenică Gold*, Tel Aviv (pentru vindecarea de coşmaruri, vă recomandăm să apelaţi la un psihiatru); *Izu Veisman*, Rehovot (o epigramă adresată, post-mortem, mult şi mereu discutatului dictator: "Ca despot şi cu puteri/ Socoteală nu a dat/ Dar luat la întrebări/ A fugit ca... împuşcat"//); *Ari Barash*, Tel Aviv ("În România, d-nii Iliescu, Roman, Brucan, propovăduiesc o democraţie *originală;* ori, eu ştiu că democraţia e de-un singur fel – democraţie"); *Av. Samuel Herşcovici*, Natzeret Illit (am luat notă că la trimiterea revistei şi, în genere, a corespondenţei, numărul de cod trebuie scris musai în stînga localităţii de destinaţie, şi nu în dreapta, cum, vai!, am procedat noi; "nerespectarea acestei indicaţiuni atrage după sine consecinţe nedorite ca întîrzierea cartării – prin trecerea de la cea automată la cea manuală, întîrzierea trimiterii revistei, etc". O informaţie pe care, socotind-o utilă tuturor, o reproducem aici; şi subliniem, în concluzie, că nu trebuie niciodată să sărim de la stînga la dreapta).

Lili Plaiu, Beer Sheva; *Israel Kishon*, Kiriat Ono; *Dr. V. Dogmarova*, Ierusalim; *H. Stănescu*, Frankfurt, Germania; *Shulam Granach*, Neşs Ziona; *Nina Basel*, Natzeret Illit; *Eliza Santru*, Paris; *Sorin Moldoveanu*, Paris; *Av. Iosef Segal*, Rehovot; *Cristian Ţacu*, Timişoara, România; *Nora Gherman*, Los Angeles, U.S.A. – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi, pe curînd.

SHAH LA DEMOCRAŢIA ISRAELIANĂ !

Dezlegarea la Bridge
Vigilenţa plăteşte

Sud are în mod clar Asul de treflă, deci continuarea treflei nu aduce nimic decisiv. Pentru licitaţia lui, care neagă vreo majoră în 4, Sud trebuie să aibe majorele 3-3 şi circa 10-12 puncte de onor. Deci prima premiză pentru a-i bara contractul este ca partenerul să aibe o levată de Caro. În continuare, West trebuie să folosească imediat ultima lui posibilitate să atace o nouă culoare, care să permită lui Est să cîştige 3 levate şi să "cadă" contractul. Care să fie noua culoare? Cupa sau Pica? După prima levată, luată de Est cu *Dama*, este clar că Est doreşte să primească noul atac în Pică (culoarea "mare"). Dacă ar fi agreat Cupa, Est ar fi jucat *Valetul* la prima levată. Deci luaţi Valetul de treflă cu Riga şi atacaţi 10 de Pică. Aţi cîştigat turneul. Iată dona în întregime:

A J 5
K J 5
A Q 10 5 2
10 4

10 9 7
10 8 4 3
6
K 8 7 5 2

N
W E
S

K Q 3 2
9 7 3
K 7 3
Q J 3

8 6 4
A Q 6
J 9 8 4
A 9 6

● **PE"SHAH" SAMEAH !** ●

●
BLECHER-BĂDESCU
MARCEL
poate fi găsit în
BEN YEHUDA 66, TEL AVIV
(TEL . 240895)
●

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

• *Grişa Gherghei*, poet; cu soţia.

Turism

• *Virgil Florea*, economist, sociolog, (fost adjunct al ministrului Culturii în anii '60); de la Bucureşti.

• *Petre Rado*, critic de film; cu soţia şi cei doi copii; de la New York; la prieteni

• *George Chiriţă*, istoric de artă la Institutul de Istorie a Artei din Bucureşti; cu soţia şi cei doi copii; la rude.

• *Loncu Axelrad*, arhitect, unul din cei mai de seamă reprezentanţi ai şcolii româneşti de arhitectură din anii '40–'60; cu soţia, Fany; de la Montreal, Canada; la rude.

Aniversări

• *Elly Roman*, compozitor; 85 de ani; a compus, între alte melodii de mare succes "Nu mai plînge baby!"; "Două viori"; "Gîndeşte-te la mine"; "Primul ghiocel, prima iubire"; este autorul operetelor "Rapsodia ţiganilor", "Colomba", etc; laureat al "Marelui Premiu al Uniunii Compozitorilor". ▼

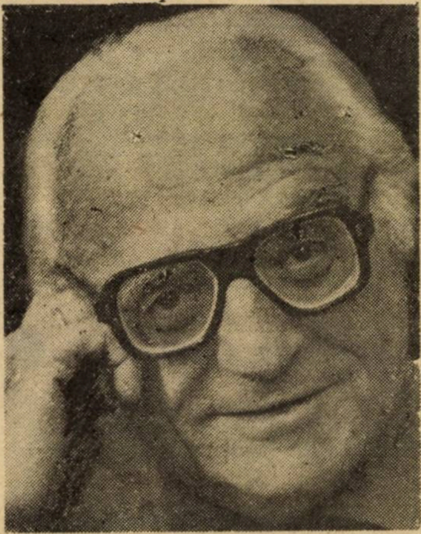

• *Simion Kaufman*, farmacist, activist pe tărîmul obştei evreieşti; preşedintele Comunităţii evreilor din Iaşi; 80 de ani.

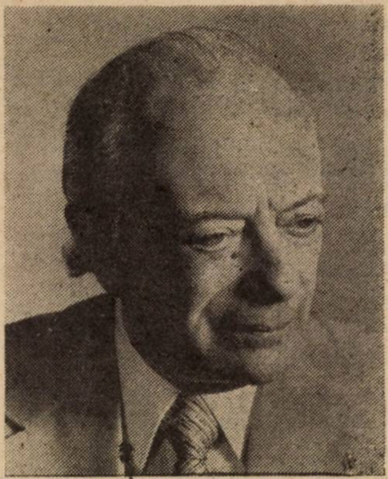

• *Mişu Iancu*, compozitor; 80 de ani; este autorul cîntecelor de mare popularitate: "Iubirea-i doar o glumă"; "Te iubesc, te iubesc"; "Şoferul de la O.N.T."; "Trec de-a lungul anilor şi cîntecele mele"; "N-am ştiut" etc; cîteva "musical"-uri de răsunet (în colaborare cu George Grigoriu): "Vacanţă muzicală"; "Magistrala tinereţii"; "Boema rîde şi dansează"

Comemorare

La împlinirea unui an de la încetarea din viaţă a aluf dr. Imanuel Imi Cohen, fiul av. Jean Cohen, a avut loc la Biblioteca Centrului pentru studierea bolilor psihice, din Ierusalim, in ziua de 14.III.1990 o reuniune ştiinţifică consacrată vieţii şi operei celui dispărut.

Expoziţie

Pictoriţa *Paula Fihman*, Bat Yam, a participat la o expoziţie de grup organizată în martie la Ramat Gan.

REŢEAUA ROMÂNĂ DE SPIONAJ DIN STRĂINĂTATE

(Continuare din pag.4)

După cum a înţeles (sau măcar a simţit) cititorul nostru, ştirea cu pricina reprezintă o păcăleală de 1 Aprilie; tradiţie simpatică, de care nici nu putem, nici nu vrem să ne dezbărăm.

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

• *Doina Haimovici (Winternitz)* cosmeticiană, fostă instructoare la Şcoala de Cosmetică Bucureşti – Bat Yam – Yeruşalaim 52/10; tel.: 591881

•

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

•

TEL: 5466502; 5468444

•

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA APRILIE

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Volumul mare de muncă nu poate îndreptăţi lipsa de atenţie manifestată faţă de cei care vă înconjoară. Nu permiteţi tendinţei de a vă autoelimina de a se dezvolta mai mult decît e sănătos. Încercaţi-vă norocul cu cifrele 15, 24, 30.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Cineva de departe, pe care îl iubiţi, se gîndeşte cu interes la dvs. Nu vă bazaţi doar pe faptul că ştie cît de mult ţineţi la el; daţi-i urgent un semn de viaţă. Are nevoie de el. După o perioadă de relativă acalmie, reluarea călătoriilor intense şi a muncii pînă peste cap. Menajaţi-vă.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Perioadă în care vă aflaţi complet sub semnul lui Mercur, al banilor şi al afacerilor. Dacă intenţionaţi vreo "aventură" financiară, îndrăzniţi; va fi încununată de succes. Încercaţi să daţi mai puţin ascultare sfaturilor şi procedaţi mai mult după propriul cap. Îmbrăcaţi mult bleu luna aceasta.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Vi se fac numeroase invitaţii, se ivesc multe proiecte, dar alegeţi cu foarte multă prudenţă: nu toate sînt menite împlinirii şi nu are rost să investiţi energie în vînt. Şi aşa sînteţi epuizat de lunile grele prin care aţi trecut şi perioada eforturilor care nu s-a încheiat încă.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Chiar dacă situaţia financiară s-a echilibrat, nu este cazul s-o porniţi prea repede. Luna nu este propice cheltuielilor exagerate. Daţi mai multă atenţie persoanei aflate lîngă Dvs. Are nevoie de mai multă tandreţe. Norocul vă va zîmbi într-o zi de joi.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Investiţiile, fie ele şi numai sufleteşti, din ultimele luni încep să dea roade. Pentru aceasta, însă, trebuie să vă înarmaţi cu mult tact şi multă îndrăzneală.

BERBECUL
ANDO

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Dacă nu aţi jucat pînă acum la loterie, este cazul s-o faceţi. Chiar dacă la început veţi fi decepţionat, către sfîrşitul lunii un cîştig important vă aşteaptă. Fiţi mai prudent în relaţiile sociale. Nu tot ce zboară se mănîncă!

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Abandonaţi pasivitatea; norocul zîmbeşte numai îndrăzneţilor. Problemele de sănătate sînt mai mult rodul unei imaginaţii care se ocupă prea mult de sine. Numere norocoase: 7, 14, 25.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Cine v-a spus că o dragoste moartă e moartă pentru vecie? O întîlnire neaşteptată, o scrisoare care credeaţi că nu va mai veni niciodată vă va arunca într-un vîrtej sentimental de care nu vă credeaţi capabil. La întîlnirea pe care o veţi avea, aveţi grijă să aveţi pe dumneavoastră ceva de culoarea verde.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Luna aceasta este luna Dvs. Păstraţi un profil scăzut şi lăsaţi să treacă valul. De altfel, un concediu, o călătorie, o ieşire din rutina cotidiană nu poate decît să vă fie utilă din punct de vedere al sănătăţii dacă nu şubrezită, măcar sensibilizată.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Prudenţa nu este numai mama înţelepciunii, dar şi cheia succesului. Nu vă entuziasmaţi chiar atît de repede; analizînd totul cu mai multă luciditate, aveţi şanse să obţineţi tot ceea ce doriţi, ba chiar şi mai mult decît atît. Dacă intenţionaţi să jucaţi la loto, evitaţi să cumpăraţi biletul în zilele de luni. Este o zi care nu vă poartă noroc luna aceasta.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Încetaţi să credeţi că lumea întreagă trebuie să se conducă după opiniile Dvs. morale. În primul rînd veţi evita astfel amărăciuni inutile şi toţi cei din jur vă vor descoperi reale calităţi.

REȚEAUA MAGAZINELOR CU INCĂLȚĂMINTE

DIN CELE MAI RENUMITE MĂRCI

ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU COPII,
FEMEI, BĂRBAȚI ȘI DE SPORT.
DIN IMPORT ȘI PRODUCȚIE
INTERNĂ
• SORTIMENT VARIAT •
• ELEGANȚĂ •
• ULTIMELE MODELE •

ȘI MĂSURI MARI CU PREȚURI MICI
- Încălțăminte bărbătească pînă la nr.46
- Încălțăminte de damă pînă la nr. 42
- Încălțăminte sport pînă la nr. 47

HAG PESAH SAMEAH!

• PREȚURI POPULARE •

MAGAZINE:
- Ierusalim – Str. Iad Haharuțim 18, Talpiot, Canion Israel
- Tel Aviv – Str. Levanda 18
- Ramat Gan – Str. Șișat haiamim, în continuarea str. Aba Hilel, vis-à-vis de Canion
- Rishon Le Zion – Str. Lișneski 7

DESCHIS ÎNTRE ORELE 9 – 20
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII,
IAR • SÎMBĂTĂ • DE LA
IEȘIREA DIN ȘABAT PÎNĂ
LA ORELE 22

L.A. GEAR FASHION ATHLETIC FOOTWEAR
Reebok
adidas
COBRA
AMERICAN WALK
diadora
valleverde
NIKE AIR
BRILL
RUGGERI
melania "Piccole Grandi" Calzature
fares

SHOOZZ®
שוז-רשת אולמות נעליים

• TEL AVIV • STR. LEVANDA 18 • TEL. 03-374112 •

minimum

RADU BELIGAN IN ISRAEL

ANUL IV
NR.38
MAI
1990
•
6.90 ŞEKELI

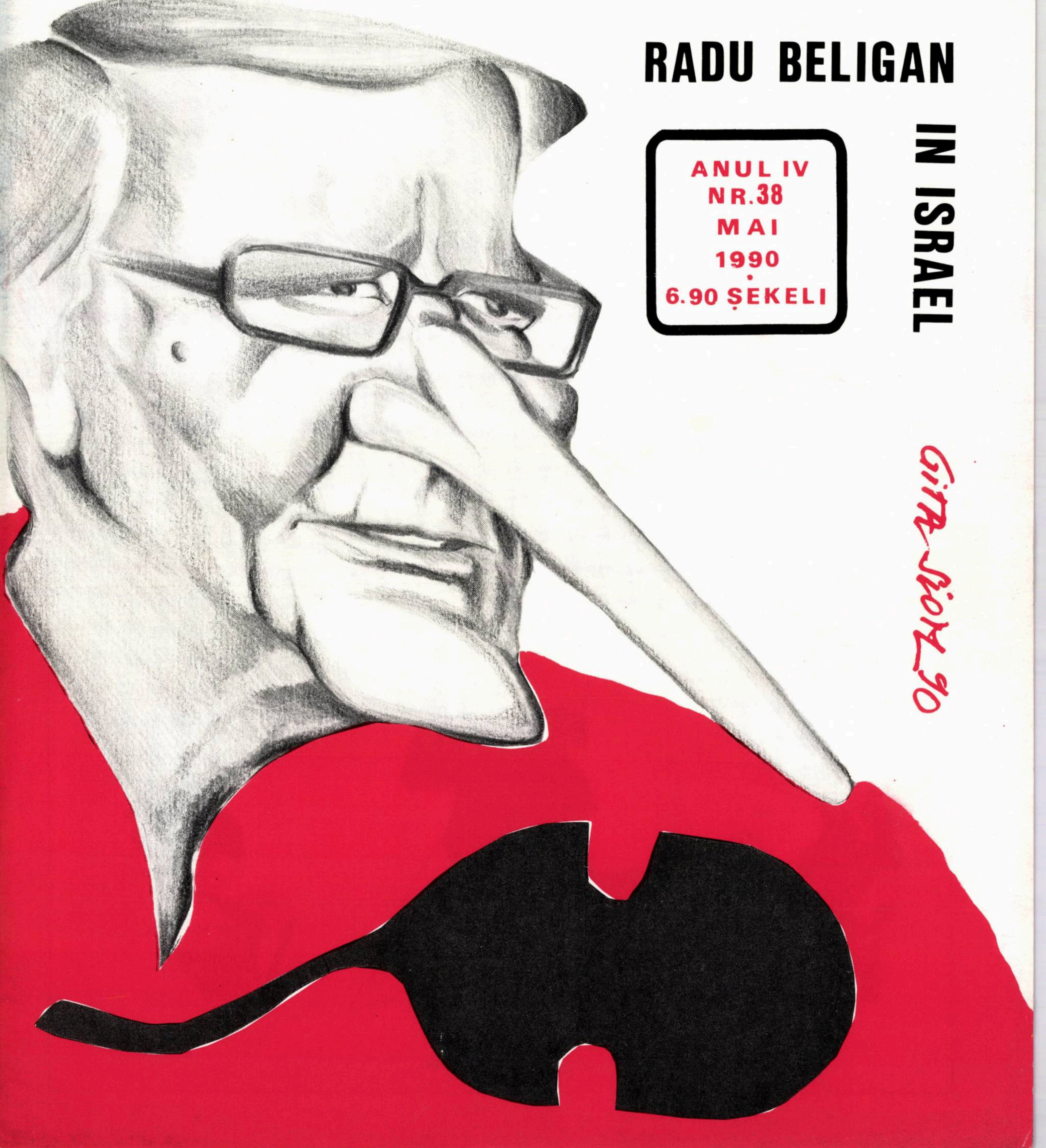

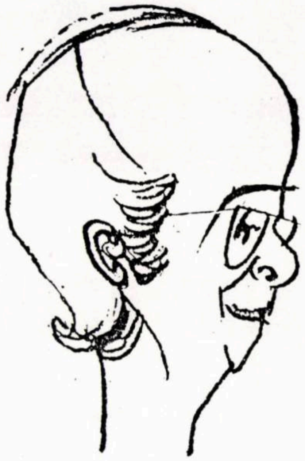

Eugen Taru – Autoportret

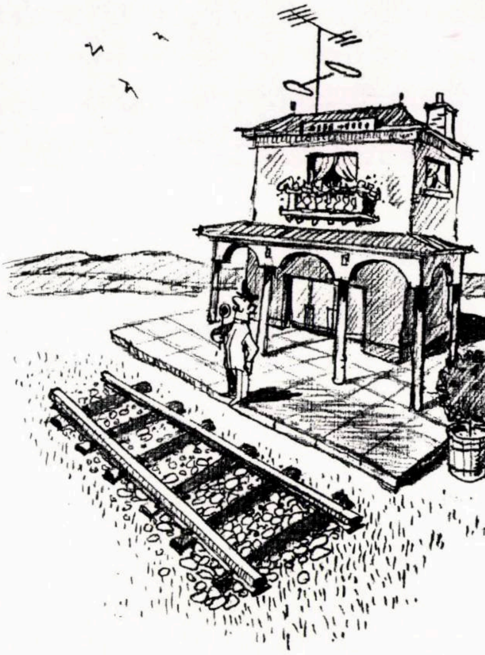

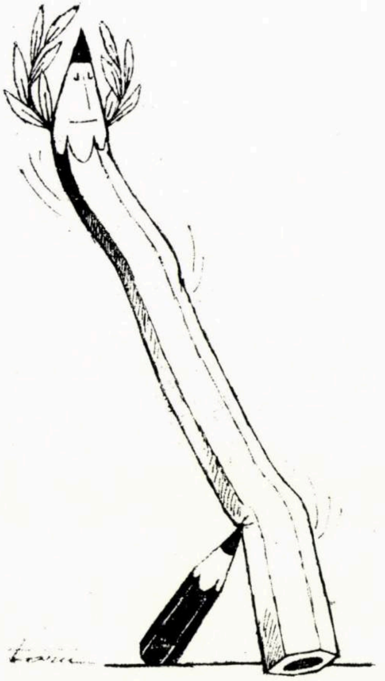

EUGEN TARU

Unul dintre cei mai buni – şi, aşa cum se vede aici, – dintre cei mai "tăioşi" caricaturişti evreo-români ai momentului.

E. Taru?

E. Tare!

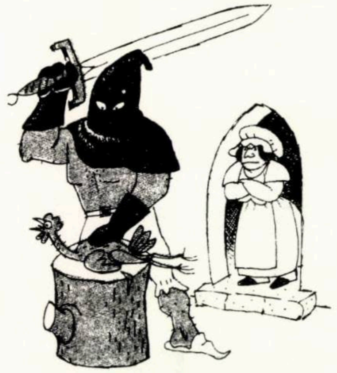

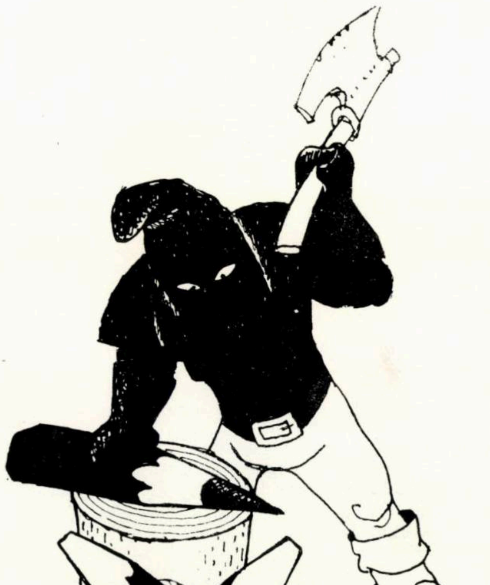

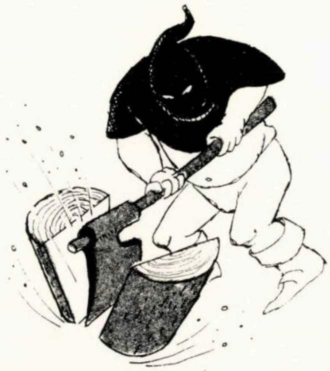

MINIMUM • ANUL IV • NR. 38 • MAI • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Cînd se părea că opinia publică israeliană s-a resemnat, dezgustată, în faţa moravurilor politice de la noi, s-a născut un curent puternic, o mişcare populară pentru schimbarea sistemului electoral şi a modului de guvernare. Dacă e adevărat, cum se spune, că în orice rău este şi un bine, atunci mişcarea aceasta e binele care a ţîşnit din răul nostru politic. A devenit insuportabil să vezi cum ţara aceasta tînără este dirijată, în fond, de trei rabini unul mai matusalemic decît celălalt: un rabin nonagenar din Bnei Brak, un rabin octogenar dur din Brooklyn şi un rabin septuagenar din Ierusalim. Şi ei nu sînt decît mentorii unor formaţii politice mici sau mijlocii. Marea masă a alegătorilor nu votează cu grupările lor, dar ce contează. Graţie sistemului electoral actual ei pot să manevreze, să şantajeze, să dicteze cine şi cum şi cînd să formeze guvernul. Spectacolul e oribil şi nedrept.

- Mai mulţi generali ai Zahalului au ţinut să asigure că armata noastră are capacitatea de a-i da o ripostă aspră Irakului care ameninţă cu distrugerea "unei jumătăţi din Statul Israel". Nimeni nu se îndoieşte de acest lucru - nici măcar Irakul. Dar în Orientul nostru unde logica şi realităţile nu sînt luate în seamă, o agresiune e posibilă chiar şi împotriva logicii şi a înfrîngerii predestinate. Curios e că în lumea largă ameninţările irakiene nu au făcut impresie şi nu au trezit încă o reacţie. Să ni se îngăduie însă a face un pronostic: statele lumii vor reacţiona imediat ce Zahalul va trece la fapte şi va da irakienilor un avertisment în genul celui pe care l-au mai primit.

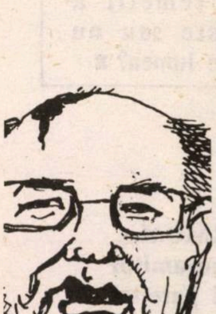

- Deci Gorbaciov a trecut la represalii contra lituanienilor: le-a închis robinetul de gaz şi pregăteşte, poate, şi alte sancţiuni. Cine ar fi crezut că tocmai el...? Un mucalit a spus că, în fond, lituanienii ar trebui să-i fie "recunoscători" lui Gorbaciov căci numai datorită lui şi Perestroicei ale ei şi-au putut permite să se declare independenţi. Gluma e bună, dar vedem că se şi îngroaşă. Va merge oare Gorbaciov mai departe? Aceasta este întrebarea. După care se pune o altă întrebare: pînă unde va merge el prea departe?

PUNCT DE VEDERE

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

URA! A VENIT MESSIA!

Nu ştiu să fac panegiricul comunismului şi nici să scot în evidenţă cauzele eşecurilor. Sînt fapte prea cunoscute. Motivele nereuşitei sînt atît de clare, încît nu mai e nimic de spus în apărarea teoriei comuniste.

Pînă la ultimul război mondial, comuniştii ruşi se zăgăzuiseră într-o cetate, unde nu se putea pătrunde şi de unde nu se putea ieşi. După război, intervenind punerea în aplicare a planului imperialist de dominare, cucerind teritorii, ruşii au acaparat şi fotolii în conducerea O.N.U.-ului. Aici, sub masca falsă de luptători ai bastionului păcii, învinuind pe alţii cu ce păcătuiau ei, au pornit să construiască premizele unui al treilea război mondial, folosind o "diplomaţie" făţarnică, periculoasă, duşmănoasă.

În primul rînd, au subjugat ţările ocupate, degradîndu-le şi sărăcindu-le. Apoi, au lansat teoria realismului "socialist". criticînd curentele noii civilizaţii, blamînd exprimarea liberă în artă, în literatură, în felul nou de a gîndi. Nu aveai voie să citeşti ce vrei, nu aveai voie să vizionezi ce vrei, nu aveai voie să te îmbraci cum vrei, iniţiativa particulară era inexistentă, spaima măcina sufletele oamenilor, iar statul nu producea decît arme şi iar arme, propagînd o doctrină care declara că vrea totul pentru om, dar care lua totul de la om.

Şi iată că, dintr-odată, dintre toţi conducătorii supremi ai U.R.S.S.-ului, GORBACIOV, numai după cinci ani de domnie, face "tabula rasa" din trecut. Stalin, în 1928, nu lansase încă teroarea. Hrusciov, treizeci de ani mai tîrziu, ieşise abia din complotul "grupului antipartinic", propovăduind o "destindere" dubioasă. Brejnev, în 1969, era total tributar "troicei". Fără să-i mai pomenesc pe Andropov şi Cernenko, morţi înainte să fi putut opera vreo schimbare. Cu abilitate şi tenacitate, Gorbaciov a reuşit să distrugă "teoriile" predecesorilor săi. Cînd a venit la putere, în 11 martie 1985, s-a impus ca reformator.

Un an după preluarea puterii, la al 27-lea congres al partidului comunist, într-un discurs de cinci ore, Gorbaciov are curajul să pronunţe cuvîntul "reformă". Nu numai sovieticii, nu numai ţările asuprite, dar lumea întreagă deschide ochii mari şi nu-i vine să creadă vorbelor noului "super-ţar".

Invinsese geniul politic al lui Gorbaciov. Încetul cu încetul, înaintînd cu precauţie, neputînd să atace frontal partidul, îl ocoleşte cu inteligenţă. Din îndrăzneli în concesii, îşi oferă cadou la aniversarea celor 59 de ani, impunerea unui regim prezidenţial, cu o durată de cinci ani, ceea ce nu era pînă atunci de conceput în Uniunea Sovietică. Nu mai există practic "biroul politic", iar congresul al 28-lea al partidului comunist, prevăzut pentru luna viitoare, va consacra sfîrşitul partidului comunist, unic şi atotputernic, bineînţeles sub pretextul de a-l reînnoi, dar şi crearea altor partide politice.

Actualul preşedinte al Uniunii Sovietice şi nu secretarul general al partidului comunist de tristă amintire, se îndreaptă pe drumul liberalizării Rusiei, care s-ar putea să nu se mai numească U.R.S.S., pe drumul dezrobirii, unde te vei putea face medic sau tarabagiu, fără să fii neapărat marxist ori stahanovist.

"Un om cu care s-ar putea face treabă", spunea Margaret Thatcher, impresionată la apariţia lui Gorbaciov în arena politică mondială.

Decadenţa comunismului este evenimentul mondial nr. 1 al exploziei eliberatoare, al avîntului către independenţă pe care îl trăiesc popoarele îngenunchiate Rusiei.

Atunci, îmi pun întrebarea: nu a sosit oare Messia (nume folosit într-o manieră absolută, însemnînd "salvatorul", "izbăvitorul") aşteptat nu numai de poporul evreu, ci şi de multe alte popoare?

Gorbaciov, este sau nu iniţiatorul descătuşării, a modificării din temelii a conştiinţei sociale? Gorbaciov este sau nu aducătorul adierii de pace care străbate lumea? ■

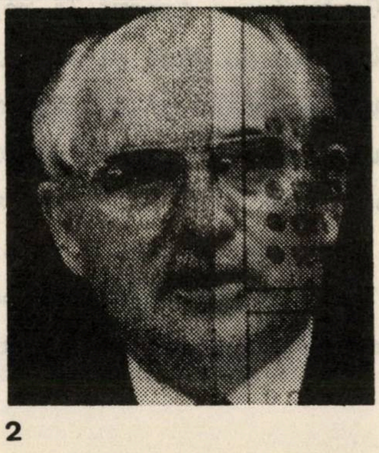

Eu MINIMUM
În locul anumitor
lituanieni patetici,
i-aş săruta
mîinile lui Gorbaciov,
pentru libertăţile
pe care ni le-a dat,
şi i-aş ridica
un monument.

30 DE ZILE

■ **M. RUDICH**

FĂRĂ SEMNUL EGALITĂȚII

Ca în aproape întreaga lume, şi aici, în Israel, tot ce se întîmplă în România, după revoluţia de la sfîrşitul anului trecut este urmărit cu justificat interes, nefiind greu de înţeles că situaţia, acolo, este nebuloasă, – cine ştie cîtă vreme încă. Incontestabil, originarii din România, oriunde s-ar afla, acordă o atenţie de-a dreptul pasionată evenimentelor din ţara natală, ceea ce iarăşi e lesne de priceput, explicaţiile, motivările, fiind superflue.

Dintru început s-au ivit oarecari temeri cu privire la soarta celor vreo douăzeci şi ceva de mii de evrei, în majoritate oameni bătrîni, ce mai trăiesc în România, – nu cumva valurile revoluţiei să aducă la suprafaţă mîlul unor huliganisme asupra cărora uitarea nu s-a putut aşterne. Zvonuri despre oarecari manifestări antisemite, lansate, să recunoaştem, şi cu un pic de demagogie, n-au întîrziat să circule; totuşi, din fericire, cel puţin pînă acum, nu s-a produs nimic ce ar îndreptăţi îngrijorarea că viaţa evreimii române este ameninţată. Apariţia în arena publică a unor formaţii politice neînsemnate, cu caracter ultra-naţionalist, ori faptul că în unele oraşe au fost lipite pe străzi, de către nişte descreieraţi, afişe cu iz cuzisto-legionar, sau că în staţiile de metrou din Bucureşti au fost mîzgălite caricaturi la adresa unor fruntaşi evrei ai Frontului Salvării Naţionale, – toate acestea nu sînt concludente, cu atît mai mult cu cît este de observat că actuala presă română e departe de ceea ce au fost cîndva publicaţiile antisemite, începînd de la "Porunca vremii" şi pînă la "Săptămîna" ceauşistă condusă de fascistul tovarăş Eugen Barbu. Pot fi oare luate în serios – şi atribuite diverşilor factori ce se agită în aceste zile, în viaţa politică a României – accentele huliganice ale unor fiţuici ce apar în străinătate? Sau manifestul agramat al unui cap pătrat ce locuieşte la New York, de unde îndeamnă stafia lui A. C. Cuza să se plimbe printre zecile de noi partide româneşti, parcă toate bîjbîind în căutarea unui drum într-o democraţie greu de instaurat după zeci de ani de totalitarism dement?

Auzim mereu spunîndu-se: a sosit ceasul adevărului. Dacă sîntem foarte de acord (aşa-i că nimeni nu contestă?) ca adevărul adevărat să fie rostit, să fim consecvenţi şi să-l rostim şi noi. Cînd strigă "jos comunismul", "jos comuniştii" sau "jos jidanii", românii trebuie, cred, recunoscut – înţeleg "jos jidanii comuniştii". Dacă pe preşedintele Iliescu l-au acceptat, fără cine ştie ce entuziasm, ştiindu-se că în rîndurile "partidului" s-a format şi ridicat, de dl. Silviu Brucan, care cîteva decenii de-a rîndul a făcut parte dintre cei ce au gîtuit libertatea – şi a cărui origine etnică nu-i ignorată – nici n-ar fi vrut să mai audă, necum să-l mai ştie în actuala conducere a ţării. (Dl. Silviu Brucan, însă, n-a simţit, n-a înţeles aceasta). Pînă la cel de-al doilea război mondial şi în timpul războiului, cele cîteva sute de membri ai partidului comunist român nu contau, – poporul român fiind totdeauna nu doar anticomunist, ci plin de ură faţă de comunism. După război, în partidul comunist român au intrat mulţi evrei, printre care carierişti, fripturişti, indivizi dornici să parvină, să ocupe poziţii aducătoare de tot felul de beneficii, poziţii la care n-ar fi ajuns niciodată pe temeiul pregătirii şi calităţilor lor, ci numai prin carnetul de partid, înlocuitor de diplome ori de autentice, valoroase, însuşiri. Cu sprijinul acestor oportunişti – mult mai mult decît cu al ilegaliştilor, sinceri idealişti, sau al multor tineri entuziaşti, crezînd şi ei în posibilitatea edificării unei societăţi mai bune şi mai drepte, – partidul comunist român şi-a format structura şi supra-structura regimului. Românii şi-au dat seama de aceasta. Chiar dacă, ulterior, nu mic a fost numărul românilor şi evreilor deveniţi membri de partid numai spre a nu-şi pierde bucata de pîine, iar pe de altă parte ignorînd îndepărtarea, după ani, a evreilor din poziţiile adesea înalte, deţinute, – populaţia majoritară a pus între evrei şi comunişti semnul egalităţii. Poporul român nu uită cît a pătimit zeci de ani sub dictatura comunistă; canalul Dunăre – Marea Neagră care a provocat zeci de mii de victime, n-a fost pe vremea lui Ceauşescu, – şi închisorile n-au fost pline doar în ultimele două decenii şi jumătate, ci în timpul lui Gheorghiu-Dej şi a întregii lui bande staliniste. Iată pentru ce, nemaivrînd să audă măcar de comunism şi de Securitate, în cadrele căreia nu chiar puţini au fost şi dintre salvaţii din detaşamentele de muncă forţată, românii, – unii în orice caz, îşi defulează vechi resentimente, din amintirea lor neştergîndu-se comportarea, deseori mai... catolică decît a lui Stalin și Dej, a acelora care s-ar fi cuvenit să înțeleagă că noua formă de organizare a statului este o problemă a poporului român, propria lor problemă fiind aceea de a urma îndemnul mișcării sioniste: emigrarea.

Dacă tot sîntem hotărîți să spunem și să auzim adevărul, e obligatoriu să recunoaștem faptul că destui dintre coreligionarii noștri, zeloși membri de partid, nu numai că n-au urmat îndemnul mișcării sioniste, a cărui îndreptățire s-a verificat de mulți ani, ci, dimpotrivă, au militat, efectiv, împotriva plecărilor în Israel. Pe timpul sinistrului Comitet democrat evreiesc, multe familii din Cartierul evreiesc bucureștean erau vizitate de delegați ai CDE-ului, devotați purtători ai carnetului roșu care, ducînd muncă de "lămurire", se străduiau să-i convingă pe cei ce făcuseră cerere de emigrare să renunțe, spre a rămîne și contribui la construirea socialismului, din ce în ce mai victorios... Fiecare dintre noi cunoaște asemenea specimene, aflătoare azi aici, adică în țara ai cărei dușmani declarați au fost, – și pe care au murdărit-o cu balele ticăloșiilor debitate cu nedisimulată ură. Ei nu au, e aproape sigur, mustrări de conștiință, pentru simplul motiv că așa ceva le lipsește. Ce e drept, unii stau cuminți, văzîndu-și de trebușoarele lor, alții însă se agită, dau din coate prin diverse partide sau organizații obștești, lingăi și arivişti în continuare, luptînd să ajungă cît mai în față și să se chivernisească, deprinși cu îmbuibarea de pe cînd erau niște bieți proletari. În orele așa-zis libere, ne dau lecții de patriotism și ne fac educație civică, invitîndu-ne să aplaudăm dăruirea lor pentru prestigiul și binele celor veniți de pe aceleași meleaguri cu ei. Dacă noi sîntem buni, iertători și cam nepăsători, nu putem pretinde românilor să uite chiar totul, – le putem însă cere să înlăture semnul egalității pus între evrei și comuniști, – și să nu îngăduie unor zănatici răspîndirea otrăvii antisemitismului, dăunătoare deopotrivă, tuturor.

Limpede, oricum, e un lucru: avem și noi lichelele noastre. ■

OPHIR - KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ PROPUN

ÎN SPIRITUL VÎNTULUI DE LIBERTATE DIN EUROPA RĂSĂRITEANĂ

ROMÂNIA — UNGARIA — CEHOSLOVACIA — GERMANIA

PLECĂRI : 5.7, 19.7, 2.8, 9.8. **14 zile $ 1399**

* PRIMĂVARĂ SPIRITUALĂ * ISTORIE ȘI MODERN * CULTURĂ ȘI DISTRACȚII *
* LOCURI ȘI PEISAJE CARE PÎNĂ IERI NU NE ERAU ACCESIBILE *

ROMÂNIA — JUGOSLAVIA — UNGARIA — AUSTRIA

PLECĂRI : 11.7, 25.7, 1.8, 8.8, 15.8, 12.9. **16 zile $ 1299**

Peisaje de neuitat, voie bună, veselie, distracții pînă la ziuă într-o singură excursie.

Prețul include:

AVION, CAZARE HOTELURI CATEGORIE TURISTICĂ ȘI LUX, EXCURSII, MESE FESTIVE, VIZITE... ȘI ÎNCĂ MULTE.

Consultați prospectele noastre

PENTRU CEI CARE SE ÎNSCRIU PÎNĂ LA SFÎRȘITUL LUNII MAI – ASIGURARE GRATUITĂ

GRUPE DE TRATAMENT ȘI RECREERE

1 zi BUCUREȘTI * 18 zile FELIX (tratament, demipensiune); 3 zile ROYAL – BUDAPESTA; 4 zile ATLANTIC PRAGA

26 ZILE cu numai **$ 1363** (INCLUSIV AVIONUL)

PLECĂRI LA: 13.6, 18.7, 1.8

La 13.6 REDUCERE DE $ 100. Pentru cei înscriși pînă la 31.5, ASIGURARE GRATUITĂ

CLĂDIREA EL-AL
TEL: 209755, 209765, 209785
OPHIR – BEN YEHUDA 32

TENDINŢE

30 DE ZILE

LUMEA ARABĂ

"Voi avea onoarea de a fi omul care va elibera Ierusalimul prin forţa armelor".

"Rachetele noastre sînt capabile să distrugă complet Israelul".

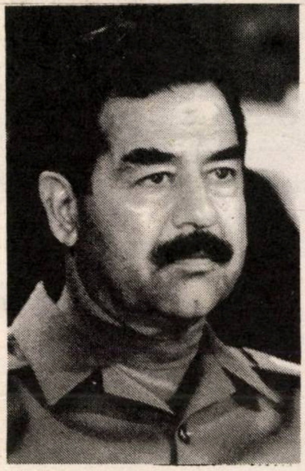

(Sadam Hussein, *preşedintele Irakului; într-un discurs rostit la Congresul parlamentarilor arabi, de la Bagdad)*

*

"Palestinienii nu se vor împăca niciodată cu aliaua (rusă) care se îndreaptă spre Israel".

(Feisal a-Husseini, *fruntaş al palestinienilor* moderaţi *din Ierusalimul răsăritean)*

TRIBUL: COTĂ ÎN CREŞTERE

Da, două evenimente din lumea *alialei* indică faptul că, în universul israelian, valorile din *trib* sînt privite mai cu atenţie ca altădată; şi preţuite ca atare. Ofensiva generală a H.O.R.-ului, din vremea din urmă, "agresivitatea" leaderilor noi constituie, desigur, un factor al acestei modificări de atitudine.

1) **Idov Cohen,** octogenar, a fost distins cu titlul de Yakir (cetăţean de onoare) al oraşului Tel Aviv. Nu e prima oară cînd vorbim, în aceste pagini, despre admirabila fiinţă a lui Idov Cohen.

A scris în România la "Ştiri din lumea evreiască", la "Renaşterea noastră", la "Hasmonea".

A condus (1937 – 1939) împreună cu Miron Grindea, revista "Adam".

A emigrat în Israel, clandestin, în 1939. A fost deputat în cel dintîi parlament al ţării.

A condus ziarul "Muncitorul sionist", a întemeiat editura "Bronfman – Cohen", a avut rubrică permanentă la "Maariv".

A fost prezent. În toate împrejurările. Pretutindeni.

Idov Cohen.

Mai simplu şi mai adevărat: Idov.

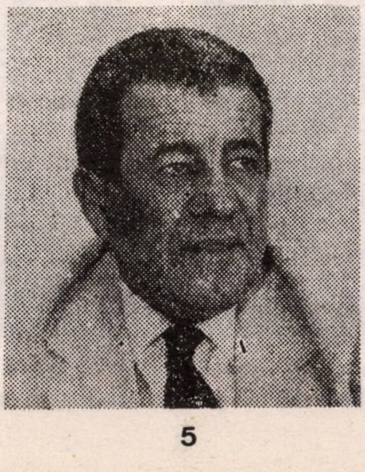

Javetz

2) Profesorul universitar **E. Javetz** a fost distins, de Ziua Independenţei, cu titlul de laureat al Premiului Israel pentru cercetări în domeniul istoriei. Savant de renume internaţional, specialist în istoria antică (civilizaţiile elină şi romană), decan de facultate la Universitatea din Ramat Aviv, cernăuţeanul Javetz, venit de tînăr în ţară, se numără printre aceia care participă din plin, la dezbaterile privind problematica judaismului românesc. În momentul de faţă el conduce programul ştiinţific al Centrului de studii nou creat Goldstein-Goren.

ROMÂNIA

Jocul de cuvinte (parafrazare la celebrul tablou al lui Goya: "Somnul raţiunii naşte monştrii") din frontispiciul ziarului *România Liberă* indică nu numai o inspiraţie fericită a redacţiei, ci şi o *idee* profundă, vital necesară: *vinovaţii* nu trebuiesc căutaţi în afară (doi satrapi, nişte străini etc.) ci în însăşi fiinţa ta.

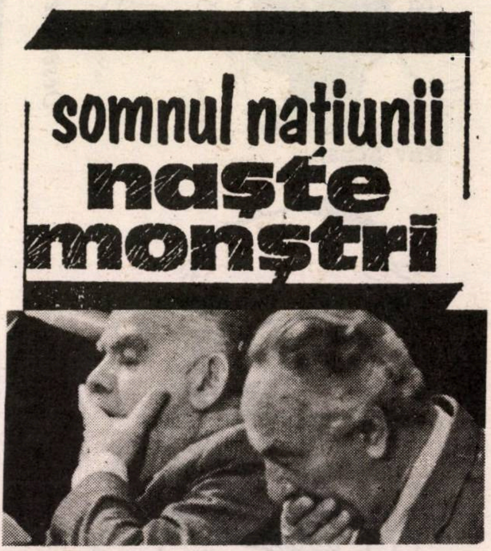

somnul natiunii
naşte
monştri

Shamir şi Peres în Parlament. Ce căscat, în viaţa noastră politică de astăzi.

(sperăm să nu iasă aici vreo nefericită greşeală de tipar!)

minimum simte că

din pricina felului, nu prea plăcut mirositor, cum se comportă în aceste zile de formare a noului guvern, diferiţi politicieni ca:

Deri şi rav Ovadia Iosef

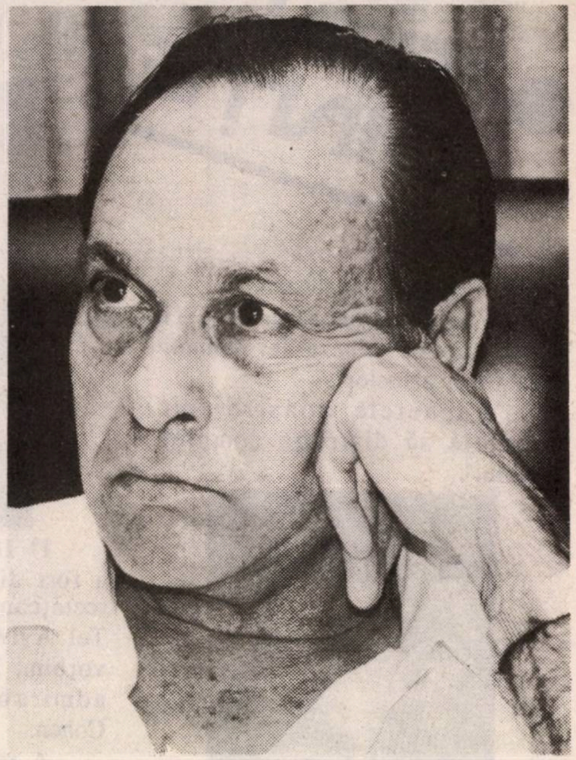

I. Modai

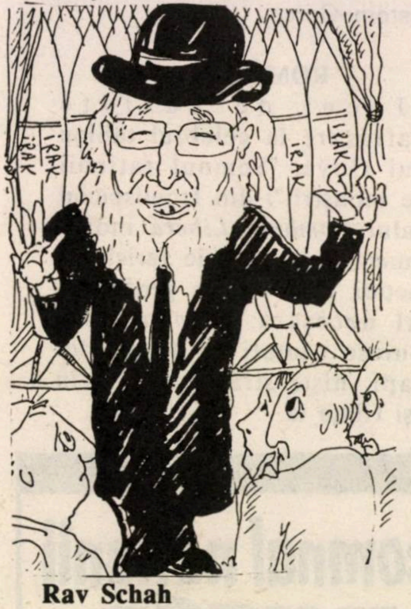

Desen de Gitta Sion

Rav Schah

Avrum Sharir

şi alţii (ohoho!) şi alţii.

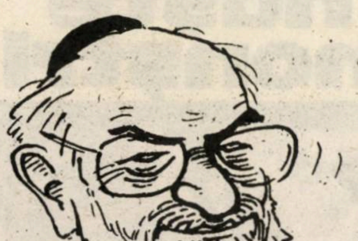

Avraham Verdiger

...aerul a devenit atît de greu de respirat încît trebuie să ne punem o mască de gaze.

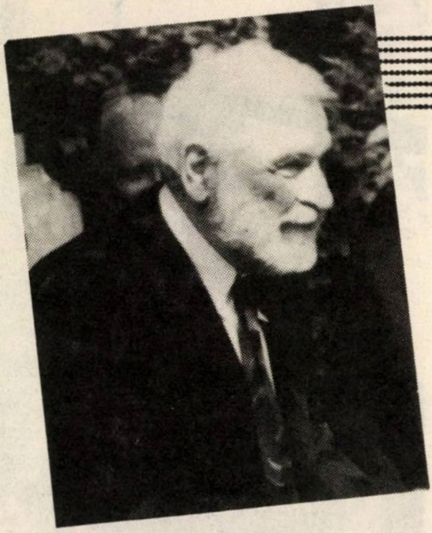

30 DE ZILE

Raoul Şorban IN ISRAEL

Coincidenţă... În primăvara lui 1987, primul număr din *Minimum* se deschidea cu un cuvînt de omagiu la adresa profesorului român Raoul Şorban, Drept al Popoarelor, aflat în acele zile în Israel, pentru a primi, la Ierusalim, însemnata distincţie.

Scriam atunci următoarele:

"Raoul Şorban. Tatăl său fusese Guilelm Şorban. Compozitor de talent (*"Mai am un singur dor"* se cîntă şi astăzi pe melodia lui). El, Raoul, se dedicase picturii şi studiilor de istorie a artei, fiind în 1938, asistent la Universitatea din Cluj. Era un umanist luminat şi de gust, un antifascist, cu vederi de stînga; printre prietenii care se adunau în atelierul său de pe strada numită astăzi 23 August, întîlneai oameni ca Eduard Mezincescu, viitorul diplomat, neurologul E. Pamfil, prozatorul Pavel Dan, sculptorul Ion Vlasiu, Camil Suciu, Andräs Szilagy; şi alţii; evrei; evrei mulţi.

În primăvara anului 1944, cînd germanii şi ungurii szallasişti porniseră să aplice, sub îndrumările lui Eichman, "soluţia finală" în Ardealul de Nord, Raoul Şorban a organizat – conlucrînd îndeaproape cu rabinul Weinberger, dr. Marton şi alţi fruntaşi ai evreimii transilvănene – o vastă operaţie de trecere clandestină a graniţei în direcţia Turda – România. În felul acesta au fost salvate cîteva mii de vieţi.

Dacă privim cu atenţie chipul său distins şi cerebralizat, dacă ne amintim de aerul cult în care şi-a trăit copilăria, formîndu-se, dacă ţinem seama de lumea inteligentă şi cu farmec pe care o frecventa şi care îl căuta, dacă notăm modul său elegant de a fi, hai să spunem aristocratic, dacă ne gîndim la nevoia lui de a săvîrşi acel "beau geste" care deosebeşte fiinţele superioare de celelalte, şi dacă, în plus, ne oprim o clipă asupra pronumelui său, (ce coincidenţă), – avem toate motivele să considerăm că ne aflăm înaintea unui Raoul Wallenberg român. (Mai puţin, desigur, şi din fericire, finalul!)

Institutul *Yad Vashem* din Ierusalim a hotărît, aşa cum se cuvine, să acorde acestui discret şi stilizat erou al timpurilor noastre, titlul de "Drept al Popoarelor". O diplomă, un mulţumesc adînc. grav, un pom.

E o cinste pentru Raoul Şorban. Şi o cinste pentru Israel".

Trebuie spus că, în clipa cînd apăreau rîndurile de mai sus, noi nu avusesem prilejul să-l cunoaştem pe Raoul Şorban. După apariţia revistei am avut cinstea să-l întîlnim, fugar şi pe urmă, de-a lungul anilor, să schimbăm scrisori şi să publicăm cîte ceva, sporadic, despre activitatea sa de ieri şi de azi.

Acum, Raoul Şorban se află, din nou, – împreună cu soţia, cunoscută desenatoare şi scenografă şi fiica – aici, în Israel, unde efectuează cercetări prin arhive în legătură cu (mereu cu) Holocaustul ardelean.

Dorind să scriem cîteva cuvinte de salut, am recitit însemnarea noastră din nr. 1 al revistei. Şi ne-am întrebat, mînaţi de curiozitate: Cum sună gîndurile noastre de-atunci, – astăzi? Un *astăzi* cînd, pretutindeni ideile despre oameni şi fapte se schimbă cu o viteză uluitoare.

Şi s-a petrecut cu noi, la lectură, un fenomen destul de rar în aceste vremuri de vîrtej moral de sfîrşit de mileniu: am încercat senzaţia că sentimentele noastre la adresa lui Raoul Şorban sînt asemănătoare întru totul cu cele de-acum trei ani şi că nu avem nici un cuvînt de scos sau de adăugat la cele scrise de noi în 1987.

AL. MIRODAN

OPHIR TOURS
Departamentul
Ţări Est-Europene
Str. Ben Yehuda 32, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"

•

OPHIR TOURS
a oferit un premiu participanţilor la noul nostru concurs

30 DE NOPTI

BĂRBAŢI FĂRĂ FEMEI

DAR CU PROBLEME; MARI, MARI; ŞI NU DINTR-ACELEA LA CARE VĂ GÎNDIŢI

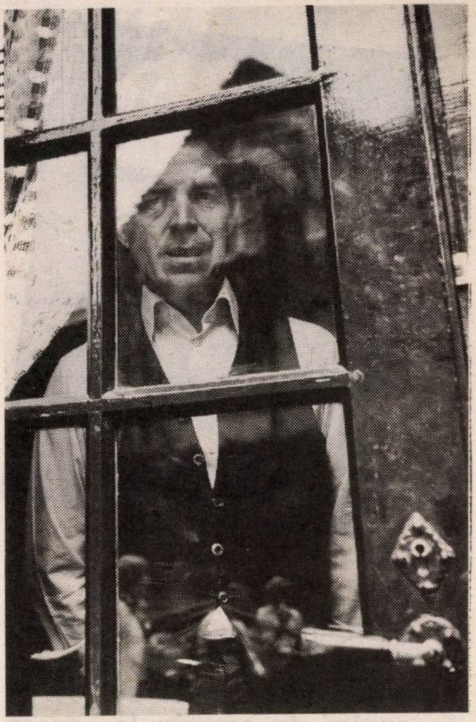

foto: Hedy Löffler

Nu de mult, s-a sărbătorit Ziua internaţională a femeii care a atras încă odată atenţia asupra inegalităţii dintre sexe, desigur în defavoarea femeii. Puţini vor însă să recunoască faptul că în această privinţă există şi excepţii, în defavoarea bărbatului. Vreţi un exemplu? Iată unul pe care l-am găsit la Tribunalul de muncă din Tel Aviv: Iehezkel Menahem a cerut acelui tribunal să-i asimileze dreptul la asigurarea venitului şi la Bituah Leumi cu cele ale femeilor. Ciudat? Nu, căci legea care recunoaşte unei mame care creşte singură un copil sub vîrsta de 5 ani sau cîţiva copii dintre care cel mai mic este sub vîrsta de 10 ani dreptul la asigurarea venitului şi la o alocaţie de la Bituah Leumi – această lege recunoaşte acelaş drept şi unui tată care este nevoit să-şi crească singur copiii. Dar, în cazul lui Iehezkel Menahem, legea a limitat dreptul la asigurarea venitului la numai trei luni. De ce? S-a mirat, s-a indignat şi judecătoarea Edna Gavrieli, care a judecat apelul.

SĂRMANA DOMN IEHEZKEL MENAHEM (NU, NU-I O GREŞALĂ DE TIPAR)

În spatele formulărilor juridice uscate se ascunde o poveste umană tristă, foarte – foarte tristă...

Cu patru ani în urmă, soţia lui Menahem a fost internată într-un spital psihiatric. După doi ani, perechea a divorţat. De la internarea mamei, copiii – un băiat de cinci ani şi o fetiţă de şapte ani – au trecut prin zece internate, familii adoptive etc. Din această cauză copiii au rămas în urmă din punct de vedere sufletesc şi mintal, s-au descoperit la ei probleme de comportament, incapacitate de concentrare, neîncredere în oameni. Psihologii, asistenţii sociali şi învăţătorii au ajuns la concluzia că tatăl trebuie să preia singur creşterea şi educaţia copiilor, fără ajutorul vreunui institut. Părerea psihologilor a fost că orice alt element – cum ar fi educatoarea sau profesorul – va afecta în acest caz dezvoltarea copiilor. Suferinţa copiilor l-a făcut pe tatăl lor să lipsească des de la întreprinderea unde lucra de mulţi ani – şi în cele din urmă a fost concediat. În această situaţie, Iehezkel Menahem a hotărît că e momentul să se dedice pe deplin copiilor, după cum l-au sfătuit psihologii. El s-a adresat Biroului braţelor de muncă cerînd să i se găsească undeva o jumătate de normă, astfel încît să poată duce copiii dimineaţa la grădiniţă şi la şcoală iar la amiază să-i poată lua acasă.

Unde se poate găsi un asemenea loc de muncă – şi încă pentru un bărbat? Biroul braţelor de muncă nu i-a găsit. La un moment dat, i-au oferit o normă plină undeva, în afara oraşului, dar Menahem a fost nevoit să refuze. Funcţionarii de la Biroul braţelor de muncă au deschis atunci regulamentul şi au găsit că, potrivit celor scrise în acel regulament, Menahem este un caz de refuz a ofertei de lucru. Şi faţă de asemenea cazuri, legea e nemiloasă: lui Menahem i s-a luat dreptul la asigurarea venitului şi la alocaţia socială. Iehezkel Menahem nu a negat că este apt de a munci, dar a pretins că soarta copiilor a fost pentru el mai presus de orice. De aceea a stat acasă şi i-a îngrijit, exact ca o mamă. Psihologii, asistenţii sociali şi institutorii l-au descris ca pe un om inteligent şi plăcut, devotat şi util copiilor săi.

În zadar! Drepturile nu i-au fost recunoscute, situaţia sa materială nu i-a fost îmbunătăţită – şi atunci Menahem s-a postat în faţa Ministerului muncii şi ocrotirilor sociale şi a declarat greva foamei. Dar şi atunci s-a gîndit să nu-i facă pe copii să sufere: a declarat greva în timpul vacanţei de Hanuca, adică atunci cînd nu trebuia să ducă zilnic copiii la şcoală. ▷

Greva nu numai că nu a ajutat, dar a dăunat copiilor: s-a emis un ordin judecătoresc de a-i transfera pe copii la un internat, pe motiv că tatăl lor face grevă şi nu se ocupă de ei. Iehezkel, bietul Iehezkel Menahem, s-a adresat tribunalului, cerînd să i se recunoască drepturile la sprijin material. Avocata lui, Nomi Alstar, a spus la tribunal că textul de lege trebuia interpretat în spirit modern şi să se vadă în termenul "mamă" un sens mai larg, anume de "funcţia mamei". Avocata a şi citat dintr-o jurisprudenţă a judecătorului de la Tribunalul Suprem, Aharon Barak, care a susţinut că "litera legii nu este o fortăreaţă cucerită de dicţionare... Ea este un instrument al ideii care are menirea de a realiza un scop".

Nimeni nu a contestat faptul că Menahem a îndeplinit funcţia de mamă pe deplin şi cu succes. Judecătoarea Edna Gavrieli a spus că afirmaţiile apărării sînt logice, dar că, în ciuda bunăvoinţei, "mîinile tribunalului sînt încătuşate de textul de lege". Ca atare, tribunalul nu poate interpreta termenul de "mamă" prin "funcţia mamei" şi trebuie să facă o distincţie între sexe.

Interesant: judecătoarea însăşi a spus că în cazul nefericitului Menahem, legea a învins dreptatea! Interesant, dar trist. Foarte trist.

Iehezkel Menahem, bărbatul fără femeie, tatăl care nu a reuşit să obţină recunoaşterea drepturilor elementare ale unei mame, a hotărît să se adreseze acum Tribunalului Suprem. Cine ştie, poate că acolo... De multe ori acolo dreptatea s-a dovedit a fi mai tare şi mai dreaptă decît legea.

VICTOR MINCU

CONCURSUL NOSTRU

„O INTIMPLARE DIN VIAȚA MEA".

Rezultatele le ştim. Iar în numărul trecut am publicat lista lucrărilor distinse cu premii şi menţiuni.

N-am stabilit dinadins o *ordine* precisă, matematică, fiindcă, pe de o parte sîntem cam alergici la clasamente ca la football, atunci cînd e vorba de literatură, – iar pe de altă parte, din citirea premiilor se înţelege, totuşi, care scrieri au plăcut juriului mai mult.

Începem să publicăm din textele încoronate (vezi rubrica *Pagini*, pag. 60) *Les femmes d'abord*, destinul a vrut ca cele mai bine notate dintre cele mai bune să aparţină unor femei: Dana Sapir, din Ashdod şi Rodica Segal, din Haifa. De multe păcate poate fi învinuit juriul (am primit şi scrisori + telefoane mînioase de ameninţare), nu şi de "şovinism masculin"...

Dar despre adevărurile concursului, d-rul Sergiu Levin ne va vorbi mai pe îndelete în nr. viitor (aglomeraţia din pagini ne sileşte să amînăm impresiile lui pentru 1 Iunie).

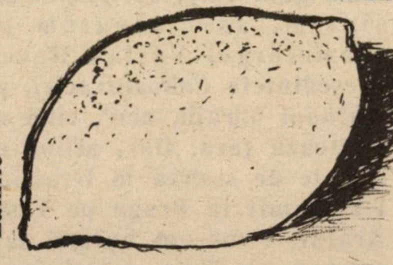

oferită cititorilor noştri pentru a contracara greaţa, nesfîrşita greaţă care ne-a apucat de cînd cu mişculaţiile pentru alcătuirea noului guvern

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 24 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 12 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 40 şekeli
1 an (12 numere): 80 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

30 DE ZILE

GETTA BERGHOFF

De fapt, despre INDEPENDENŢĂ

Ieri am sărbătorit Ziua Independenţei. Independenţă care (ca să fim cinstiţi) a depins din prima zi şi pînă-n aceste clipe (şi în continuare, nu-i aşa?) de un lucru foarte clar şi foarte "simplu": Zahal. Armata.

Colaboratoarea noastră GETTA BERGHOFF ne vorbeşte despre această armată. Aşa cum o vede ea. Mai mult: aşa cum o simte ea ca mamă de soldat

După o perioadă zbuciumată, lungă cît sezonul torid, astăzi a bătut la uşa casei mele un eveniment fericit, ne-am trezit 'naintea zorilor cu neastîmpărul în noi, ca omul în aşteptarea bucuriei, căci aşteptam evenimentul, trăiam emoţia deopotrivă cu neliniştea; soţul meu şi-a încălcat propria sa etică profesională şi, pentru prima oară în cariera lui de pedagog şi-a amînat o teză pentru o dată ulterioară; fiul meu a cerut permisia să lipsească de la şcoală printr-o scrisoare motivată de tatăl lui: "un eveniment în familie", menţiona în scrisoare soţul meu. Am cumpărat de toate şi dimineaţa ne-a adus în stradă cu braţele încărcate şi cu emoţia în piept, la locul de întîlnire de unde un autobuz în cursă specială venea să ia invitaţii pentru "Mitzpe Rimon". Minutele treceau greu şi de atîta nerăbdare soţul meu găsi să-mi reproşeze: "ai încărcat mîncare pentru toată unitatea..." şi ar mai fi continuat dacă, din priviri n-ar fi prins că fiecare dintre cei ce se alăturau grupului, purtau în mîini pachete de proporţii asemănătoare; "Aşteptaţi autobuzul pentru ceremonialul cursului de ofiţeri?" revenea de fiecare dată aceeaşi întrebare şi mereu, altă pereche de părinţi se alăturau grupului în creştere. "Bine că s-a terminat..." răsufla uşurat un părinte, bucuros şi el de clipa pe care o trăieşte, în căutarea unui tovarăş de emoţii: "cine poate bănui grijile unui părinte în această perioadă? Primului contact cu viaţa, departe de părinţi într-un program de obligaţii şi restricţii, tu îl urmăreşti cu gîndul, îi porţi grija, de ce? Grija de tinereţea lui, de amarul decepţiei ce paşte pe fiecare şi al cărui gust nu vrei să îl cunoască..." "Sigur, e primul fiu care merge în armată..." se amestecă în vorbă o mamă mai vîrstnică: "de acum încolo, pînă la 50 de ani tot în armată o să fie, am patru – şi cu o mînă ridicată îşi arată patru degete – cînd unul, cînd altul, totdeauna trăiesc în nelinişte, totdeauna sufletul mi-e împovărat de grija lor, ziua ori noaptea, trăiesc de la un buletin de ştiri la altul, un post de radio în permanenţă pe "undele armatei"; la noi în fiecare zi se întîmplă altă nenorocire, uneori n-ai puterea să le asculţi şi nu ştii cînd îţi trece viaţa, cînd ţi-au crescut nepoţii şi nu îndrăzneşti să te gîndeşti că peste cîţiva ani le vine rîndul; asta e, avem nevoie de ostaşi, asta e soarta noastră, pînă la 50 de ani trebuie să mînuim arma, pămîntul de sub picioarele noastre trebuie apărat, noi sîntem numeric puţini, duşmanii cît urzicile..."

Ascult fără să vreau, dar gîndul mă poartă la tine, peste cîteva zile vei împlini 20 de ani, inima îmi bate de emoţia amintirilor ce aleargă înapoi cu douăzeci de ani pe cînd încă te purtam în pîntec, trebuia să nasc de la o zi la alta, trăiam pe atunci în România în care ne-am născut, frămîntaţi de viitorul copilului ce urma să se nască, priveam în viitor dar nu gîndeam că douăzeci de ani mai tîrziu, copilul meu va servi în armata israeliană ca ofiţer; nu, asta nu mi-a trecut prin cap, ar fi fost prea mult, imaginaţia ar fi fost prea îndrăzneaţă.

Autobuzul mă legăna în ritmul lui, continuîndu-şi drumul pe fîşia noastră de

Noi, cei de la MINIMUM

eram gata-gata, sufletişti cum sîntem, să-l sărutăm pe dramaturgul Vaclav Havel, preşedintele Cehoslovaciei, pe amîndoi obrajii, acu', cînd ne vizitează ţara. Dar, aflînd că înainte de sosirea la Ierusalim l-a primit la Praga pe Yaser Arafat, – ne-am hotărît să-i spunem un "bun venit", ceva mai sobru (dar eminamente sincer) şi să-i strîngem mîna respectuos.

pămînt, am trecut de Ashkelon, Beer Sheva, Gaza, la dreapta se anunţa printr-o tăblie indicatoare, cuvîntul scris în cele trei limbi, în josul tăbliei o mînă îndrăzneaţă scrisese cu litere de mînă: "la dracu'Gaza". Nu ştiu cine a scris dar simt că e o mînă tînără, concentrată din nou, întrerupt de la studii, furat din visele lui, departe de fata care îi e dragă. Gaza de astăzi este o verigă adăugată în lanţul războaielor purtate de noi pentru un loc pe pămînt, e o continuare a Războiului de independenţă din '48 a celui de uzură care i-a urmat, a celorlalte, a celorlalte. Acum, că sînt şi eu mamă de soldat, grija nu mă ocoleşte nici pe mine. Te-ai întors la unitate fără să sufli un cuvînt, ne-ai lăsat în urma ta un "la revedere" şi ai plecat, eu mă agăţasem de acest cuvînt ca de ancora salvatoare şi am strigat în urma ta: "ai grijă de tine..." Apoi, o lună încheiată, s-a lăsat tăcerea care te face să tresari la fiecare telefon, să trăieşti de fiecare dată dezamăgirea că nu e telefonul pe care îl aştepţi şi pentru a nu fi pradă aşteptării, mă încurajam cu un proverb binecunoscut: "veştile bune sosesc greu...", la dracu Gaza, şi autobuzul continua să mă legene în drumul lui. Profit de acest timp şi îmi reiau lectura ce mă subjuga de cîteva zile. Încă o tăblie indicatoare ne anunţa că am sosit la "Mitzpe Rimon". Autobuzul întîrzie să-şi deschidă uşile, cu greu îşi găseşte un loc de parcare, totul este acoperit de maşini, minibuze şi autobuze sosite înaintea noastră. În vîrful dealului se zăreşte clădirea, complexul şcolii de ofiţeri, ora e tîrzie, nu ştim unde să o pornim, festivitatea va începe în minutele următoare, n-avem timp să te întîlnim, iată scuarul cu tribunele încă goale, fiecare merge încolo, am pornit-o şi noi să ne asigurăm locurile. Tribunele s-au umplut de o lume pestriţă de toate vîrstele, cu aparatele de filmat purtate pe umeri, gata să opereze la prima declanşare de buton. Ochii mei se opresc pe cîteva familii de beduini, nu departe de locurile noastre, familii de druzi gătiţi în hainele de sărbătoare, năframele albe cu care-şi acoperă capetele au în viziunea mea simbolul bunei vecinătăţi, îi văd amestecaţi printre noi şi simt că sărbătoarea mea e şi a lor. Festivitatea începe: drapelul alb-albastru se ridică, fanfara militară deschide ceremonialul cu o defilare de mare ţinută: grupuri, grupuri de ofiţeri din toate armele îşi fac apariţia în cea mai perfectă aliniere. Cu greu îmi recunosc băiatul, dar l-am văzut şi sigur l-am prins în obiectivul aparatului în pas de defilare: Dan Shomron, şeful Statului Major, trece în revistă pe viitorii ofiţeri ai armatei noastre, l-am prins şi pe el în obiectivul aparatului, "de ce-l fotografiezi de la spate...?" îmi reproşează soţul meu, nu e nimic, pe Dan Shomron să-l fotografiem, din orice direcţie, numai în bine, merită, e omul zilei, e stăvilarul intifadei! Şi eu continui să-l urmăresc cu aparatul de fotografiat, trece printre rînduri, felicită ofiţerii, s-a oprit lîngă un etiopian ajuns ofiţer de elită, felicită un beduin pentru menţiunea specială primită şi, o galerie de voci entuziaste îi scandează numele. Printre oaspeţi sînt şi cei din kibuţuri, ridică deasupra capetelor pancarte, pe fiecare e scris alt nume, fiecare kibuţ se mîndreşte cu ofiţerul lui, fanfara intonează Hatikva, aud cîntecul împrejur, îl cînt şi eu, e pe buzele tuturor, ţîşneşte din inimile tuturor, ce duioasă melodie, sub cerul liber, pe pămîntul nostru, Hatikva, speranţa noastră numai în ţara noastră.

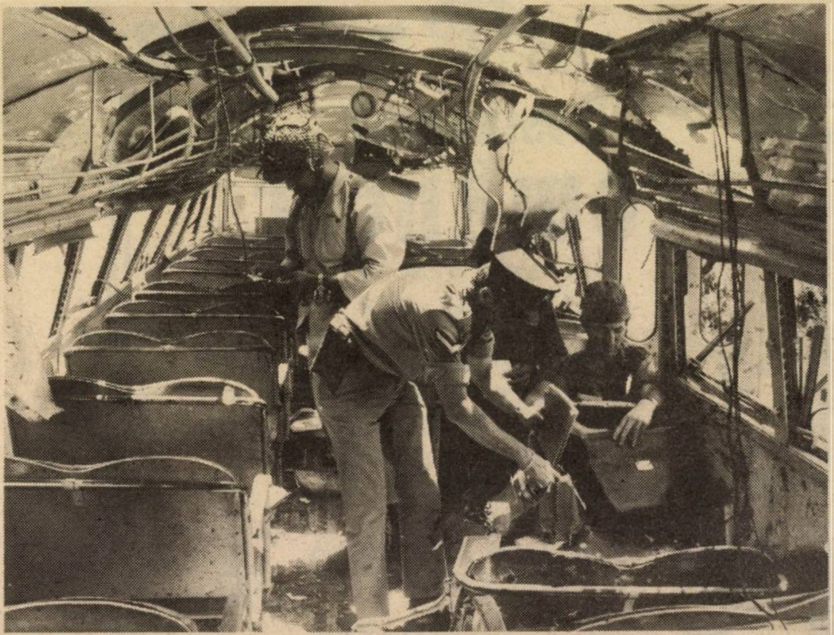

Independenţă? Independenţă înseamnă şi asta: să nu mai fii *dependent* de teroare, de bestialitatea O.E.P.-urilor stîrnite din fel de fel de locuri să ucidă. Să ne ucidă. Aşa cum au făcut, de pildă, în 1970, aruncînd vitejeşte cîteva proiectile în autobuzul cu copii, repetăm: cu copii (clasele I – III) care circula de la moşavul Avivim pînă la moşavul Dorev, unde se afla şcoala.

carnet TELAVIVIAN

30 DE NOPŢI

NOAPTEA CITADIN

IN NEVE TZEDEK

În nopţile acestea de primăvară, cînd luna şi stelele tel-aviviene pot fi invidiate de orice romanţă sau carte poştală kitsch, coborîţi către mare, dar înainte de a ajunge la ea, cotiţi-o brusc către stînga, scuturaţi-vă tălpile de şukul adormit şi păşiţi în vîrful picioarelor în Neve Tzedek. Străzile sînt înguste să atingi casele de ambele părţi dacă îţi întinzi bine braţele, luminile slabe să lase cerului sarcina de a-ţi călăuzi drumul, miresmele portocalilor şi iasminului au efect de drog şi-ţi vine să plîngi, aşa fără motiv.

Casele se adună unele într-altele ca pentru a-şi spune secrete, mici, dar fiecare altfel, etalîndu-şi cu orgoliu grădiniţele sau ascunzîndu-le cu gelozie între zidurile camerelor, ca într-o Alhambră de jucărie. Pe zidul unei porţi a mai rămas scris cu negru de fum "Fabrique des fréres Chelouche", iar numele este reluat cu ecou de placa ce indică strada pe care te afli. Istoria comemorată aici edilitar se întinde de la Alroi, conducătorul unei mişcări mesianice din secolul 12, pînă la aceşti industriaşi orgolioşi şi patriarhali din urmă cu un veac. Neve Tzedek este un cartier al visului.

Şi în mijlocul lui, de-o dată, floare de piatră albă cu arcade şi ferestre înalte, cu arbori suficient de izolaţi ca să-şi poată striga triumful frunzelor, cu o apă limpede care susură la fiecare pas, sub fiecare treaptă – noul centru de dans "Suzanne Dahlal", care păstrează intacte, întărite şi vitaminizate, clădirile şcolilor în care, acum 100 de ani, se învăţa pentru prima dată în limba Bibliei.

Mergeţi în vîrful picioarelor. Nu speriaţi visul. Bătrînul Neve Tzedek este ca petalele trandafirului din adolescenţă presat în paginile cărţii. Adolescenţa Tel Avivului. Visul lui modest, dar orgolios, miniatural şi dement. Cum spunea cîndva Rika Zarai, "Am plantat o grădină în deşert". Neve Tzedek este o asemenea grădină de miresme pe malul sărat al mării şi nisipului.

MAMAIA מַאמַיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

CASA DE PĂRINŢI
«FREDI»
sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în
administrarea vîrstnicilor
• PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
• SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREŢURI MODERATE
– Angajăm o muncitoare –
TEL AVIV – STR. ŞIBAT
ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

30 DE NOPTI

GINA SEBASTIAN-ALCALAY

Vîrsta a treia la ea acasă

Telefonez uneori doar ca s-aud o voce

...Haine grele
Foto: Heddy Löffler

...La ea acasă. Da, dacă admitem că acest *acasă* est faimosul *Beit Avot;* pentru unii salvare de la pieire, pentru alţii spaimă.

Cînd în 1978 am vizitat-o pentru prima oară pe mama mea la proaspăta ei locuinţă dintr-o casă de bătrîni din Tel Aviv unde se mutase nu de mult, am rămas înmărmurită: Chiar nu te-a ajutat nimeni să intri aici? N-ai avut nici o "pilă"?, nu conteneam s-o întreb. Mama, ca şi toţi ceilalţi locatari din "Beit Megurim le Ghimlaim", avea o "garsonieră" pentru care plătea o chirie minimală, se gospodărea singură fără să dea socoteală nimănui, dar la nevoie, putea apela nu numai la ajutorul vecinilor, ci şi la concursul Administraţiei. În decursul anilor, căminul, care a trecut de sub egida Sohnut-ului sub aceea a Amidar-ului (Ima Bait: Helena Kosiner), a mers treptat în pas cu vremea şi cu necesităţile vieţii: în fiecare cameră a fost introdus sistemul de comunicaţie cu birourile Administraţiei, astfel că prin apăsarea unui buton pensionarul respectiv poate solicita un ajutor imediat; de două ori pe săptămînă, o asistentă medicală asigură control şi tratament la domiciliul bolnavilor nedeplasabili, cei lipsiţi de resurse beneficiind de asemenea de serviciile gratuite zilnice ale unor lucrătoare plătite de Bituah Leumi; amatorii de limbi străine au la dispoziţie cursuri gratuite de engleză, profesoara, Bela Sion, fiind recrutată tot dintre locatari.

Şi totuşi, nu toată lumea se declară satisfăcută. Cei mai mulţi sînt nemulţumiţi de majorarea substanţială a chiriei. Alţii se plîng de singurătate, care, în ciuda aparentei vieţi în colectiv, rămîne o constantă, pe măsură ce oamenii îmbătrînesc şi devin tot mai suferinzi. Cu tot "telcomul", bătrînii dispar uneori de la o zi la alta, fără "preaviz", fără ştirea nimănui, lăsînd doar o dîră adîncă de tristeţe şi îngrijorare în rîndul celor rămaşi. Inginerul David Davidovici, vecin de palier cu mama, drept ca un brad la cei 86 de ani ai lui, era unul dintre "voinicii" etajului 3, printre puţinii care, cînd era întrebat de sănătate, răspundea invariabil "beseider" şi care, de cîte ori o pornea la obişnuita plimbare de după amiază, nu uita să deschidă uşa vecinilor spre a da un rapid "bună ziua" şi a-i întreba dacă au nevoie de ceva. Acum cîteva luni a fost găsit mort în baie, după ce nu mai fusese văzut de nimeni timp de două zile. Senzaţie, discuţii, comentarii, apoi din nou linişte dar mai multă tristeţe întipărită pe feţe şi în suflete.

Iat-o pe Rachel Readco Reitih, în aparenţă tocmai opusul a ceea ce fusese inginerul Davidovici: de cîte ori o întrebai "ce mai faci?", răspundea invariabil că nu se simte bine. Ochii ei înlăcrimaţi, mîinile neliniştite, spatele adus, îi confirmau spusele. De fapt, Rachel suferea că *ea* mai este în viaţă în timp ce doi copii ai săi, un fiu inginer şi fiica din URSS, care tocmai se pregătea să alieze, s-au prăpădit unul după altul în ultimii ani. Acum e evident pentru toată lumea că Rachel nu se simte bine: se află după o paralizie, în faza de recuperare.

O prezenţă stenică oarecum ieşită din comun este Suzana Moise, guralivă şi vioaie ca o fetişcană, în ciuda incredibilei ei vîrste de peste 90 de ani. (Ea însăşi îşi ascunde cu cochetărie numărul exact al unităţilor de peste zecile mărturisite). Alături de plăcinţioare, prăjiturele, fructe uscate şi sugestii de tratamente, ea oferă cu generozitate potenţialilor beneficiari, largi "felii" din viaţa proprie. Căci Suzana, originară din Iaşi, supravieţuitoare a pogromului şi lagărelor de concentrare, are într-adevăr lucruri dramatice de povestit: soţul i-a murit după cîţiva ani de la eliberarea din lagăr; băiatul i-a fost "dus în lanţuri" la închisoare pentru activitate sionistă. Fraţi, mătuşi, cumnaţi, veri şi verişoare au fost ucişi, "făcuţi bucăţi de către nemţi", cum spune ea. Suzana are, fireşte, şi întîmplări mai vesele de povestit, îndeosebi despre nepoţii şi strănepoţii ei – vieţi tinere care o leagă prin tot atîtea fire de propria-i existenţă.

Există însă şi o categorie mai restrînsă de pensionari pe care îi vezi aproape întotdeauna singuri, fie la plimbare sau odihnindu-se pe o bancă, fie privind în gol de la o fereastră deschisă sau de pe un balcon. "Telefonez uneori doar ca să aud o voce", spune Moshe Frimu, fost ziarist la Steagul Roşu. A aliat în 1977 pentru a fi alături de unicul său frate, dar acesta a murit acum 7 ani. Moshe a avut parte de vreo 3-4 infarcte la rînd, iar astăzi, suferind în continuare de fel de fel de boli, nu i-au mai rămas decît amintirile din trecut şi năzuinţa spre o cît de modestă formă de contact şi compasiune umană. "N-ai cu cine să te înţelegi, n-ai cu cine schimba o vorbă", se vaită el, înşiruind pe toţi vecinii de etaj.

Ceva din interesul pentru meserie subsistă la redactorul de altădată, de vreme ce, după spusele lui, în ciuda infarctelor, a izolării şi a situaţiei materiale precare, ultimul ban şi-l dă pe ziare, pe *toate* ziarele de limbă română, care-i stîrnesc comentarii şi "mai ales semne de întrebare: "De ce a dispărut Victor Rusu de la Minimum?" "De ce nu mi-a răspuns Mirodan nici un cuvînt după ce i-am telefonat de pe patul meu de boală?"

***

Nu mai puţin întristătoare au fost relatările lui Otto Marcovici (90 de ani), pe care l-am vizitat la Beit Avot-ul din Ramat Efal, la sugestia lui Miron Grindea, directorul revistei Adam din Londra, pe vremuri redactor la Adevărul şi Dimineaţa antebelice, unde Marcovici avusese ani de zile "sabia şi cuţitul" în calitate de director administrativ.

Într-o scrisoare adresată lui Grindea în martie 1989, fostul lui coleg îl ruga "să-l salveze" din situaţia grea în care se află, apelînd în folosul său la diferite organizaţii internaţionale despre care auzise că ar acorda ajutoare foştilor lucrători în presă. "Unii bătrîni suferă nu atît pentru că au ajuns să aibă nevoie de alţii, cît pentru că alţii nu mai au nevoie de ei", îi scria lui Grindea fostul "factotum" de la Adevărul, cunoscut cîndva pentru energia şi spiritul său de iniţiativă.

Problema sau problemele lui Otto Marcovici: boală, lipsă de bani, singurătate. Soţia sa a murit de mult, ambii copii sînt stabiliţi în străinătate. De cînd au părăsit Israelul nu şi-au mai vizitat tatăl niciodată, nu-l cheamă la telefon, nu răspund la scrisorile lui.

Ca şi mulţi alţii, Otto Marcovici trăieşte mai ales în trecut, despre care nu se satură să povestească în amănunt, cu o (aparentă) acurateţe a memoriei absolut uluitoare. Evocă pe diferiţii directori ai Adevărului pe care i-a cunoscut, de la Constantin Mille pînă la Constantin Graur şi Tudor Teodorescu-Branişte, evocă înfiinţarea Teatrului Baraşeum, al cărui iniţiator şi fondator a fost, adăugînd că a obţinut personal de la Liviu Rebreanu autorizaţia de funcţionare a teatrului, cu condiţia ca reprezentaţiile să fie numai în limba română.

Ceva din ingeniozitatea şi fantezia omului de acţiune care a fost străbate din felul în care interlocutorul meu îşi expune... proiectele de viitor care, subliniază el, sînt în continuare valabile, şi pentru a căror înfăptuire are neapărată nevoie să-şi pună mai întîi la punct sănătatea (de unde cererea de ajutor adresată lui Grindea): înfiinţarea unei edituri internaţionale cu sediul la Ierusalim, care să publice opere ale scriitorilor evrei din Israel şi din toată lumea, în cîteva limbi de circulaţie internaţională. Celelalte proiecte privesc tipărirea unor lucrări personale cu caracter iudaic, în curs de redactare.

Mit? Dorinţă înlocuind concreteţea realităţii? Rămîne de văzut...

URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv et.2, tel.656180 – 660391

ULTIMUL SCANDAL:

s-a amînat lansarea navei cosmice israeliene cu un arab la bord

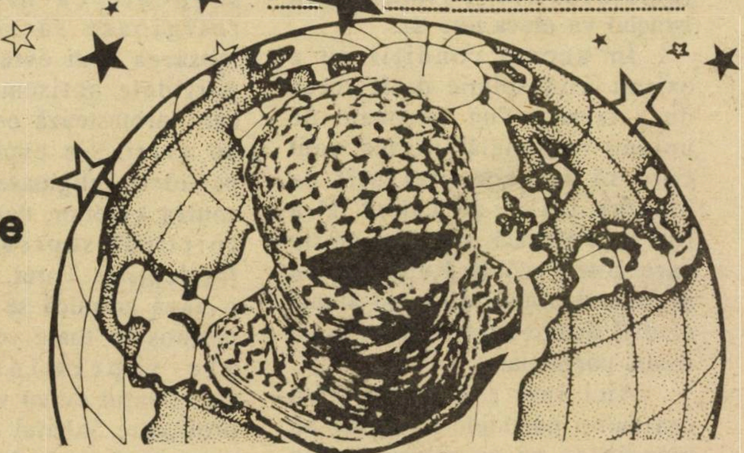

După sateliţii "Ofek 1" şi "Ofek 2", urma să se lanseze zilele trecute prima navă cosmică israeliană cu un om la bord, dar s-a renunţat în ultimul moment deoarece nu s-a putut ajunge la un consens în privinţa acelui om. Marea întrebare care s-a pus şi la care nu s-a găsit încă un răspuns a fost: Ce fel de om să trimitem în spaţiul cosmic? Un om aşkenazi sau unul sefard? Religios sau laic?

În tratativele de culise s-au făcut diferite propuneri după cum urmează:

– Astronautul să fie aşkenazi, ole hadaş din Rusia, pentru a-i încuraja pe evreii din U.R.S.S. să vină în Israel. Dar imediat Casa Albă şi d-na Thatcher au declarat că se opun colonizării olimilor sovietici în teritoriile cucerite de Israel în Cosmos;

– Astronautul să fie sefard, ca să nu mai auzim vorbe despre discriminarea comunităţilor orientale. Însă s-au opus sefarzii, spunînd că aceasta este o manevră a aşkenazimilor de a pune mîna pe toate posturile-cheie de pe Pămînt şi de a-i trimite pe sefarzi în imponderabil, unde nu există sfere de influenţă;

– Propunerea de a se trimite un laic a întîmpinat împotrivirea vehementă a cercurilor religioase. Ele au spus că un laic ar putea să-l apuce pe Dumnezeu de picior şi cine ştie ce consecinţe poate avea acest fapt asupra credinţei oamenilor şi mai ales asupra bugetului destinat instituţiilor de învăţămînt religios;

– În schimb, partidele nereligioase n-au vrut să audă de trimiterea unui astronaut religios pe motiv că acesta, în loc să efectueze misiunile ştiinţifice care i se vor încredinţa, va umbla prin cosmos să caute o sinagogă, o Mikve, o Ieshiva – şi astfel întreaga acţiune se va compromite.

În cele din urmă s-a ajuns la un compromis: se va trimite un astronaut născut dintr-o mamă poloneză şi un tată etiopian, un tip nici foarte laic, nici foarte religios, ci "tradiţionalist". Adică unul care recunoaşte, în principiu, că există un Dumnezeu, dar îşi aminteşte de el şi i se roagă numai atunci cînd banca îi trimite decontul sau cînd copiii pe care i-a crescut îi spun că s-a ramolit şi că, în general, ce pretenţii mai are el de la viaţă?

Odată găsit acest compromis, s-a ivit o altă mare problemă: din ce partid să fie luat astronautul? Se ştie doar că în Israel toate partidele au un activ de astronauţi care aşteaptă conjunctura favorabilă pentru a fi lansaţi cît mai sus.

Nu era de conceput să se aleagă un astronaut dintr-un partid de stînga ca Ratz sau unul de dreapta ca Hatehia. Unul de stînga ar putea să militeze în cosmos pentru înfiinţarea acolo a unui stat palestinian. Un astronaut de dreapta ar putea să lupte împotriva înfiinţării unui stat palestinian în cosmos pe motiv că spaţiul cosmic e la numai cîţiva kilometri de Statul Israel şi existenţa unui stat palestinian acolo va periclita securitatea locuitorilor din Cfar Saba, Petah Tikva şi a celor din aşezările de la graniţa cu Libanul.

Rămînea să se aleagă un astronaut fie din Maarah, fie din Likud. Dar a fost cu neputinţă să se ajungă la o hotărîre. Preşedintele Statului nu a putut să dea vreunui astronaut din aceste două partide mandatul de a forma echipajul navei cosmice deoarece nici unul nu avea sprijinul a mai mult de 60 de deputaţi.

Ce era de făcut? Baker făcea presiuni să se ia o decizie pretextînd că dacă se întîrzie, cosmosul nu-şi va putea menţine independenţa şi Gorbaciov va trimite acolo tancuri. Rabinul Shah spunea că există pericolul ca în cosmos să pătrundă kibuţnicii care vor mînca acolo carne de porc. Liberalii au cerut o garanţie bancară de 100.000 milioane de yeni japonezi că astronautul se va întoarce din cosmos şi nu va forma acolo o fracţiune independentă. A mai apărut şi preşedintele Irakului

GURA HUMORULUI

care a amenințat că va distruge jumătate din Cosmos dacă Israelul va ataca țara sa.

În aceste condiții nu a existat altă soluție decît aceea de a trimite "un astronaut de uniune națională". Adică unul care să fie acceptat atît de Maarah cît și de Likud. N-a fost o problemă: s-a găsit un tip care cotizează la Kupat Holim al Histadrutului, dar care atunci cînd îl doare ceva se duce la un medic particular.

Aici însă s-a produs criza cea mare: partidele religioase au amenințat că se retrag și din coaliție și din opoziție dacă se trimite în cosmos un astronaut evreu!!!

Lumea a rămas paf. Cum se poate ca niște partide religioase să se opună la lansarea unui evreu? De obicei partidele antisemite sînt cele care protestează contra lansării de evrei. S-a explicat însă că partidele religioase nu au nimic contra evreilor, dar că forul lor spiritual suprem, Consiliul Înțelepților Torei, consideră că o navă cosmică se va învîrti în cosmos în toate cele șapte zile ale săptămînii și deci astronautul evreu va fi nevoit să profaneze Șabatul căci nu se va putea opri din învîrtit.

Soluția?

Tot rabinii au dat soluția: să se trimită în cosmos un "goi de Șabat". Anume, un arab din Gaza, știut fiind că mîna de lucru arabă e mai ieftină și că astronauții arabi nu cer drepturi sociale și alte avantaje cum cer astronauții israelieni.

Aici a izbucnit scandalul. Cercurile naționaliste evreiești au început să strige că nu se poate avea încredere în astronauții arabi, toți fiind adepți ai O.E.P.-ului.

Unele cercuri au propus să se aducă astronauți din Portugalia, din Turcia sau din Filipine, care șomează în țările lor. Dar s-a opus sindicatul astronauților din Israel, spunînd că avem destui astronauți șomeri în țară – de ce să importăm astronauți din străinătate?

Pînă în momentul cînd apar aceste rînduri nu s-a rezolvat criza. Nu s-a ajuns la un consens în privința astronautului și lansarea navei cosmice israeliene cu un om la bord a fost amînată cine știe pînă cînd...

Un purtător de cuvînt al Centrului cosmic israelian a declarat: Întregul nostru program de cercetări cosmice depinde de schimbarea sistemului electoral. Numai cînd vom ajunge la sistemul alegerii directe a astronauților vom putea alege un astronaut.

De la corespondentul nostru pentru probleme de criză,

Pol Isch Inel

● BULĂ

Bulă se întîlnește cu o vecină pe care o întreabă:

– Ai ținut Paștele?

– Sigur că da!

– Atunci ține-mi și mie copilul pînă vin de la Alimentara.

(*Comunicată de Nelu Solomon, Metulla*)

În cei peste 37 ani de apariție
אדורול
Adevărul
Singurul ziar independent al alialei romane
se menține pe linia independenței și a obiectivității.
În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.
Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון בת-כסם
Salon bat-Kessem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ȘI SERVICI
timp de 17 ani de comerț
NOII OLIMI
SÎNT SCUTIȚI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ
Televizoare, video, aer condiționat, mașini de spălat, spălătoare de vase și cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate
NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

LINIE DE DIALOG

Un dialog cu Adrian Zahareanu. Un dialog care ar fi trebuit să apară în altă parte: pe Harakevet 52. Dar apare aici. Fiindcă asta-i situaţia.

Fostul ambasador în Israel, dr. I. Covaci către A. Zahareanu: "Uite gazetarul care-mi face cele mai multe greutăţi!"

– *Ştiţi că...*

– Ştiu că la 14 mai "Revista mea" intră în al 30-lea an de existenţă, ne răspunde pe un ton... dezinvolt, Adrian Zahareanu. Ei şi?

– *Ştiu că sînteţi creatorul acestei publicaţii. Aş vrea cîteva... impresii, cîteva imagini inedite din activitatea dumitale la această publicaţie.*

– Ce să vă spun?! De la o apariţie bilunară, "Revista mea" a apărut de trei ori pe lună, apoi săptămînal. Am alcătuit rubrici cu teme plăcute, interesante. Şi, pe cît posibil, am luptat pentru atragerea unor buni colaboratori. Oricum, apreciez că v-aţi gîndit la mine, cu prilejul acestei aniversări marcante în publicistica israeliană de limbă română.

– *O întrebare, poate, indiscretă: de ce aţi vîndut-o?*

– N-a fost "vînzare", mai degrabă "cedare", trecere de la o întreprindere la alta. Faptele n-au decurs cum şi le imaginează unii şi supoziţiile care mai circulă şi astăzi nu sînt reale. Cu mult înainte de numita "vînzare", directorul din Harakevet 52 d. Himmelfarb, mi-a propus funcţia de redactor şef al ziarului "Viaţa noastră" şi al săptămînalului "Facla", fără nici o legătură cu achiziţionarea publicaţiei "Revista mea". Discuţiile s-au purtat multă vreme, cînd la cafeul "Scala", cînd în holul hotelului "Ramada". Condiţiile mele fiind acceptate, din noiembrie 1979 am preluat funcţia de redactor şef al celor două publicaţii, continuînd să răspund şi de "Revista mea", care în situaţia creată – *volens, nolens* – era firesc să treacă la aceeaşi întreprindere.

– *Şi care au fost condiţiile?*

– Libertate în tot ce scriu şi se scrie în aceste publicaţii. Comentarea (*vezi că nu spun "campanie"!*) relaţiilor unilaterale cu România. "Incidentele" cu fostul ambasador român, Covaci, sau cu rabinul Rosen, au relevat caracteristicile acestor relaţii, dar au ridicat şi prestigiul publicaţiilor respective. Şi nu numai prestigiul... Apoi, libertate în a stabili funcţiile redactorilor. Aici, poate, în unele cazuri, am greşit. Cît despre trecerea publicaţiei "Revista mea" în administraţie nouă, am fost de acord cu suma care să acopere despăgubirile redactorilor şi personalului administrativ şi – *ceea ce am obţinut după luptă aprigă* – angajarea lor în noua întreprindere. S-au achitat toate obligaţiile contractate pînă la data "vînzării", iar *despre ce mi se cuvenea personal* – s-a rotunjit suma totală, cum se obişnuieşte plata la un restaurant, cînd adaugi cîte ceva şi pentru chelnerul care te-a servit!

– *Dar aţi intrat într-o muncă redacţională mai grea. Subalternii v-au ajutat?*

– Eu n-am avut subalterni, am avut colegi şi colaboratori. "Revista mea" a continuat şi continuă şi astăzi forma, paginaţia şi rubricile iniţiate de mine. "Faclei" i-am adăugat rubrici noi, am înlăturat unele depăşite şi am intitulat-o "Facla-magazin". Ziarului îi introdusesem deasemeni rubrici

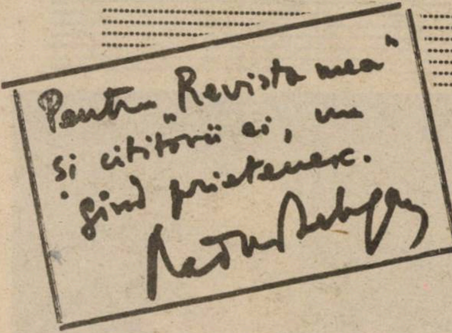

Pentru „Revista mea"
şi cititorii ei, un
gînd prietenesc.

Un autograf de prestigiu

noi, existente şi astăzi, iar ediţiei de vineri, îi anexasem un supliment, într-un format special, al cărui secretariat de redacţie era asigurat de I. Schechter. "Principiile" economice ale directorului general au întrerupt apariţia suplimentului, după cum a redus şi numărul de pagini de la "Revista mea" de la 80 la 64.

– Ce motive v-au determinat să părăsiţi această funcţie?

– Vîrsta şi munca extenuantă. Un atac de cord, după care medicii mi-au recomandat odihnă, dar după care m-am înapoiat în redacţie. După cîteva luni, al doilea infarct miocardic. Atunci, am cerut permisiunea să mă retrag. Mă simţeam obosit şi poate şi înfricoşat de eventuala apariţie a unei noi crize cardiace fatale. Am fost solicitat să scriu doar articolul de vineri. Însă atmosfera din redacţie se schimbase. Unele atitudini şi unele intervenţii "nepotrivite" în materialele mele, m-au convins să nu scriu. Directorul a insistat, a întîlnit-o pe soţia mea şi a rugat-o să intervină pe lîngă mine. M-a văzut, într-o zi, în holul hotelului "Sheraton", unde stăteam la o şuetă cu vechiul meu prieten Lazăr Cassvan. A venit la masa mea şi mi-a repetat propunerea de a fi colaborator la ziar. I-am spus că mă voi mai gîndi. Şi, de atunci, mă tot gîndesc.

– Ştiţi că un ziarist de la "Iediot aharonot" a vizitat recent redacţia "Vieţii noastre", intrigat că publicaţiile de limbă română nu au avut poziţie critică faţă de regimul ceauşist?

– Am fost surprins chiar, că nimeni la ziar n-a ştiut (?) sau n-a vrut să spună gazetarului respectiv că din cele cîteva sute de articole semnate de mine, la început în "Revista mea" şi apoi în "Viaţa noastră", mai mult de jumătate au criticat poziţia subiectivă a României faţă de ţara noastră şi, mai ales, "prietenia de nezdruncinat" cu hoardele arafatiste.

– Pentru că ne referim în special la "Revista mea", de ce nu aţi mai publicat nimic în revista pe care aţi creat-o?

– I-am trimis lui Petran trei schiţe şi ştiu că s-a dus să i le arate directorului, care preluase funcţia de redactor şef în locul meu. Cum era furios, pentru că refuzasem să scriu în ziarul de vineri, i-a spus lui Petran: "Zahareanu nu scrie unde vrea el, ci unde vreau eu".

La 4 martie 1984, la un simpozion organizat de I. Artzi cu tema "Israelul şi judaismul din Europa răsăriteană", A. Zahareanu adresîndu-se rabinului Rosen: "Şi de ce luaţi bani la intrarea în cimitire?"

Sînt socotit "tabû", indezirabil la propria mea creaţie.

– Şi acum?

– Şi acum... continui să-mi adun schiţe pentru un nou volum de miniaturi (unele au apărut în "Izvoare", altele în "Minimum" sau în "Punct") şi colaborez – *cum se vede* – la "Minimum". Cîndva, e mult de atunci, Mirodan colaborase la "Revista mea", astăzi eu colaborez la revista lui.

Convorbire realizată
de M. RAFAEL

**Zahareanu rîde.
În felul lui.**

CRONICĂ DE ALIA

NOI CU ADY KANDEL DESPRE «GENERAŢIA DE MÎINE»

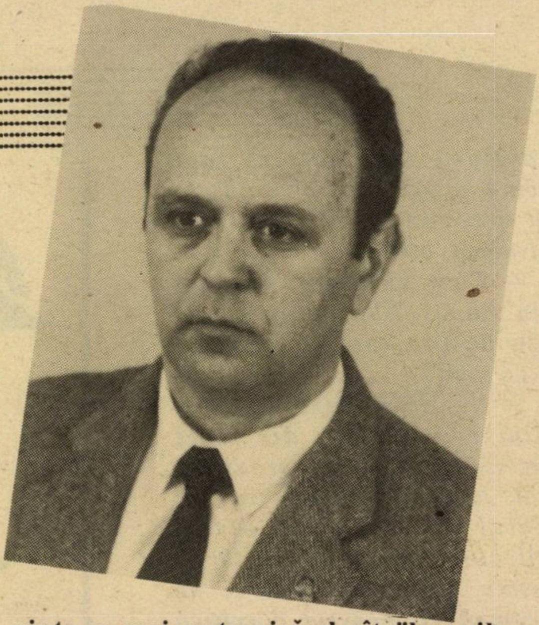

"H.O.R.-ul este o organizaţie de bătrîni. Adică de «babalîci». Olimii tineri nu mai vor să vorbească româneşte şi nici să-şi amintească de rădăcinile lor din România. În 5 ani, în 10 ani, cel mult, nici n-o să mai auzi de H.O.R., de *alia*, de ziare româneşti. Gata."

De cîte ori nu ne-a fost dat să auzim asemenea "certitudini"? De cîte ori nu a fost dat urechilor noastre să înregistreze asemenea locuri comune, prejudecăţi obosite, banalităţi de cafenea, cu care se grăbesc să te trateze toţi mediocrii şi acriţii din diferite "organizaţii obşteşti", toţi faliţii alialei?!

Dar viaţa e mai puternică decît "locurile comune", stătute, ale faliţilor. Şi iată că, spre surprinderea multora, în cadrul H.O.R.-ului a luat fiinţă un grup denumit "generaţia ce urmează"; evident, un grup care contrazice, prin însăşi existenţa sa, tot ceea ce s-a spus şi se tot spune despre bătrîneţea totală şi ireversibilă a organizaţiei.

Economistul Ady Kandel, care este, de felul lui, controlor şef al Histadrutului (celebra "mafie română" din clădirea condusă de Israel Keisar) se numără printre "activiştii de bază" ai grupului.

– D-le Kandel, ani de-a rîndul lumea se văicărea pe tema "n-avem tineret în H.O.R." şi deodată: surpriză. Ce s-a întîmplat?

– *S-a întîmplat* – ne răspunde Kandel – *că Arthur Israelovici, preşedintele C.O.R.-ului şi în fapt, conducătorul organizaţiilor originarilor din România... şi, de fapt, om cu viziune... a prezentat nu de mult, o propunere care, la prima vedere părea hazardată... foarte... şi pentru unii, îmbîcsiţi de prejudecăţi, irealizabilă: organizarea unei secţiuni a H.O.R.-ului, alătuită din oameni pînă la 45 de ani, şi menită să formeze numita "generaţie ce urmează"; învăţînd "meseria" de la "bătrîni" şi dobîndind experienţă în materie de conducere, oamenii aceştia vor prelua, treptat, treptat, ştafeta. Grupul nostru activează sub conducerea lui Iacob Mihaeli, şeful Bugetului din Histadrut. Secţia aceasta, grupul, echipa, cum vreţi să-i spuneţi, ţine consfătuiri periodic, formulînd puncte de vedere... şi încercînd să le impună.*

– Trebuie să mărturisesc că fenomenul mă cam miră: în societatea noastră, unde "gerontocraţia" e la putere, n-am prea văzut bătrîni dispuşi să predea ştafeta urmaşilor. Dimpotrivă. Mulţi se agaţă sălbatic de funcţii, arătînd o nepăsare totală, practic abjectă la adresa viitorului.

– *...După mine – potopul,* spune Kandel. *Aşa e. Numai că astăzi,* subliniez astăzi, *la H.O.R. şi la C.O.R., expresia respectivă nu are putere de circulaţie. Arthur Israelovici a izgonit-o, fiind ferm decis să facă loc tineretului... Apropos de ideea aceasta, a ştafetei, sînt îndemnat să amintesc, dacă-mi daţi voie, de o tradiţie din familia noastră, un fel de simbol: tatăl meu, răposatul Lupu Kandel, activist sionist de frunte, pe vremuri la Fălticeni (tîrgul unde m-am născut), – a fost, după alia, membru în conducerea H.O.R.-ului în anii '60 – '70...*

– Iar acum, fiul... Fiindcă sîntem la capitolul *fii*, sînteţi de părere... o părere care circulă foarte zgomotos prin *alia*... că tinerii *noştri* nu mai au nici o legătură cu ţara de origine, cu înaintaşii, cu limba părinţilor... şi că nu îi mai interesează problemele olimilor din România.

– *Numai la prima vedere lucrurile par a se înfăţişa în felul acesta. În realitate, noi considerăm că încă, cel puţin două – trei generaţii, în casele "românilor" se va vorbi (şi, poate citi) româneşte şi că, deci, problema organizării originarilor din România va fi* *la ordinea zilei. Este în fapt sarcina noastră principală: să fim prezenţi, să refuzăm pasivitatea, abdicarea.*

– Cum vă simţiţi în noul sediu din str. Alex. Ianai – acest sediu despre care se vorbeşte atît de mult?

– *Ne simţim bine, deoarece sediul este... tînăr, din toate punctele de vedere: proaspăt, curat, luminos, mobilat în stil secolul 20! Hotărît lucru, realizatorii merită felicitările noastre, din plin. Ceea ce nu înseamnă că n-avem o critică de făcut: tineretului nu i s-a rezervat un spaţiu anume.*

– E grav?

– *Nu e grav,* rîde Kandel. *Folosim, cu plăcere, fotoliile bătrînilor.*

DAN BENIAMINI

רחל קוסמטיקאית
מדופלמת

RAHEL

cosmeticiană cu diplomă

BAT YAM, STR. ŞEŞET HAIAMIM 16

- **Tratamente pentru toate tipurile de piele**
- **Epilaţie – îndepărtarea definitivă a părului cu ace electrice (sterile şi folosite o singură dată) – se execută pe suprafeţe mari precum: braţe, picioare, etc (şi la bărbaţi)**

* **Tratament cu electrozi pentru slăbire**
* **Pedichiură, manichiură**
* **Ceară caldă şi rece**

PENTRU PROGRAMARE TELEFONAŢI LA: 589223

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

- **Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.**
- **Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.**

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

- SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.
- MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE
- LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

●

GRATUIT!!!
- ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
- FLORILE DIN SALON
- BUCHETUL MIRESEI
- O PÎINE MARE
- TORT TRIPLU ETAJAT
- FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 28 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

NOI

etc.

*** *H.O.R. – o adresă nouă (Str. Alexandru Ianai 3, Tel Aviv). H.O.R. – un suflu nou*

*** Filiala H.O.R. din Carmiel se ocupă, de la o vreme, ceva mai puţin cu discursurile solemne şi mai mult cu ajutorul (nesolemn) acordat olimilor cu necazuri. Citim în foaia locală "Informaţia" un anunţ din care ar putea învăţa şi alţii: "Noii veniţi care se află în Carmiel de cel puţin 5 – 6 luni şi încă nu au fost anunţaţi de sosirea bagajelor din România, sînt invitaţi să se adreseze H.O.R. Carmiel, pentru ca acesta să facă intervenţiile necesare prin intermediul Ambasadei României. Cei interesaţi vor prezenta următoarele date personale: numele şi prenumele; data sosirii în Israel; domiciliul actual; numărul şi data adeverinţei eliberate de către "Romtrans".

Şi tot în sus-amintita "Informaţie", aducătoare de ştiri, aflăm că clubul H.O.R. din localitate nu este ficţiune ci un cămin adevărat: "Clubul H.O.R. (sub Banca Hapoalim) este deschis zilnic între orele 10-12 şi 18-20 şi oferă: consultaţii şi sprijin noilor veniţi în probleme de klitare; împrumuturi băneşti în condiţii deosebit de avantajoase pentru noii veniţi; ziare şi reviste în limba română; cărţi în limbile română şi maghiară; seri distractive în fiecare sîmbătă, orele 18-21; jocuri de rumy, table şi şah; excursii în diferite zone ale ţării; posibilitatea organizării de către membri H.O.R. a unor reuniuni familiare; bufet cu ceai, cafea, băuturi".

*** În schimb, avem impresia că, spre deosebire de cei din Nord, H.O.R-iştii din Neghev – pe care i-am lăudat, nu o dată în aceste coloane, pentru iniţiativele lor cu nerv şi muşchi, au luat-o razna niţel, ocupîndu-se excesiv de cuvîntări solemne, vizite cu poză şi mesaje diplomatice, ca să fie. Dovadă, un număr, destul de recent din *Almanahul* celor din Beer Sheva: paginile sînt doldora de *manse* gen "telegramă de felicitate revistei *Izvoare* pentru calitatea ei (or, *Izvoarele* n-au nevoie de "înalte aprecieri" ci de exemplare cumpărate pentru a fi răspîndite în rîndurile H.O.R.-iştilor), sau de reportaje privind banchetele din oraş, cu musafiri şi strîngere fierbinte de mîini. Sîntem dezamăgiţi. Şi neliniştiţi. Am vrea ca rîndurile de faţă să lucreze ca un duş rece amical pe adresa capetelor înfierbîntate de la Beer Sheva; şi să ajute la dezmeticire; şi la fuga, cît mai e timp, de caragialisme.

*** *Prezenţe în lume.* Prozatorul Norman Manea, care lucrează în momentul de faţă în Statele Unite, la Bard College, este prezent cu o carte nouă în librăriile europene: "Der Trenchoat" (traducerea inutilă), roman, în editura *Steidl*, din Göttingen. Versiunea germană: Ernst Wichner. Şi tot Norman Manea, de astă dată împreună cu istoricul literar dr. Leon Volovici, de la Yad Vashem, Ierusalim, se numără printre participanţii la Conferinţa Internaţională "Europa de Răsărit şi chestiunea naţionalismului", organizată la Bard College, New York, în zilele de 11 – 12 – 13 mai a.c. Volovici prezintă o comunicare despre "Problema evreiască în Rusia şi România", iar Manea va vorbi despre "Rolul culturii în societatea post-dizidentă".

NORMAN MANEA
Der Trenchcoat
Englische Broschur. 112 Seiten.
Erscheint im Februar 1990
ISBN 3-88243-144-X · DM 16,00

*** *Ani şi ani* de-a rîndul, citind "Revista Cultului Mozaic", editată (bine, mereu interesantă) la Bucureşti, prin grija Federaţiei, ne întristam la vederea faptului că despre înfăptuirile şi evenimentele din sînul *alialei* (400.000 carevasăzică) din Israel nu se scrie nimic, sau aproape nimic. Şi oridecîteori ne exprimam (verbal, numai verbal... ca să nu supărăm pe nimenea) nedumerirea, primeam acelaşi răspuns: cenzura! Adică, cei de la *Departamentul Cultelor*, de care ţine bilunara, nu te lasă să vorbeşti despre viaţa şi creaţiile celor plecaţi din România. "Nu e voie. Înţelegi?" Înţeleg, răspundeam noi cu jumătate de gură. Acu' de cînd cu libertatea presei de după decembrie '89, ne-am aşteptat ca hiba cu pricina să dispară şi ca paginile revistei să fie pline cu ştiri despre cărţile, gazetele, spectacolele, manifestările de tot felul ale *originarilor* din... Dar nu-i aşa. Răsfoind numerele mai noi ale *R.C.M.*-ului, am întîlnit acelaş pustiu, aceeaşi tăcere la capitolul ce ne interesează. Înţelegi? Nu, nu înţeleg.

NOI

*** Tenacitatea H.O.R-ului din Natzeret-Illit a dat roade. Acţionînd mînă-n mînă cu Menahem Ariav, primarul român al celebrului oraş, ei au reuşit să determine autorităţile a da unei străzi numele de "Mekfure": vasul cu olimi scufundat în anii războiului mondial.

*** Expoziţia de pictură pe sticlă a lui Nuţu Spodheim a încîntat nu numai pe Radu Klapper (vezi rubrica *Jurnalul unui obsedat)* ci şi pe Eugen Luca. Partizan al *sticlarului* boem din *alia,* Luca notează în *Viaţa noastră (*13 aprilie a.c.): "Culorile sale... iscă o anume dispoziţie, alta, de fiecare dată, o stare sufletească greu de definit, ca şi inefabilă. Similară celei generate de o melodie suavă, abia îngînată. După acest excurs artistic (printre picturi...) te simţi spiritualiceşte îmbogăţit. Şi aceasta este esenţialul".

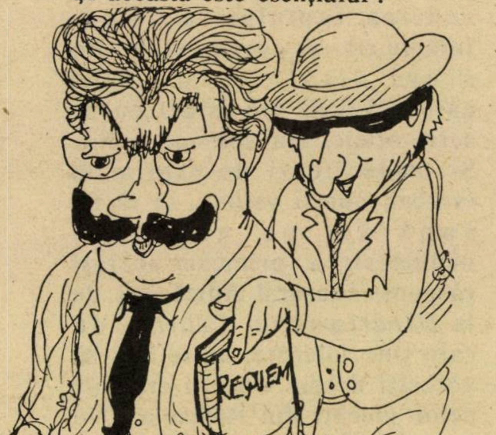

*** *Un desen şi legenda corespunzătoare.* Bărbatul cu mustaţă este poetul Shaul Carmel. El pregăteşte de vreo doi ani de zile un nou volum de poezii. Titlul: *Requiem.* Tema: jertfa tinerilor din *alia* căzuţi în războaiele Israelului... Împreună cu versurile, autorul – aşa cum ne-a mărturisit – doreşte să publice numele eroilor. Pentru aceasta, el s-a adresat generalului Moshe Nativ (originar şi el din România) care i-a făgăduit ajutorul necesar: alcătuirea listei celor căzuţi şi asentimentul familiilor la publicarea numelor (aşa glăsuieşte legea).

Individul care încearcă să şterpelească *Requiemul,* nu reprezintă pe cineva anume. El n-are nume şi pronume şi teudat zeut. El simbolizează un nărav şi o potlogărie. Mai precis, faptul că – după ce a aflat de strădania lui Carmel – d. Paltiel Segal, de la organizaţia numită S.I.R., s-a repezit să pună mîna pe gînd (uite ce frumos ne exprimăm) şi să tipărească el, înaintea poetului, un astfel de "requiem", alcătuit în proză sau nu ştiu cum. Auzisem, mai de mult, că d. Paltiel Segal obişnuieşte să se hrănească din creierul altora, fără jenă excesivă. Dar goana aceasta pentru acapararea mormintelor ni se pare că întrece măsura. Îl rugăm, aşadar, pe d. Paltiel să lase-n pace "Requiemul" lui Carmel, să-i ceară iertare, smerit, poetului, să-i zică "săru-mîna" şi să treacă, repede, pe vizavi.

*** Lili Sharon, soţia ex-ministrului Aric Sharon a fost invitată la o paradă a modei, organizată cu mare fast într-o sală din Tel Aviv, de către firma "Gotex" şi asociaţia filantropică "Nitzan". Lili a fost foarte surprinsă cînd s-a trezit cu o tortă imensă, pregătită pentru ea, căci în aceeaşi zi fusese ziua ei de naştere. Cineva care a fost de faţă susţine că, printre oaspeţi, s-a auzit vorbindu-se româneşte.. Braşoveanca Lili a înţeles precis...

Lili

*** Pentru prima oară, israelienii au ocazia să-şi procure la magazinele de specialitate un album cu două discuri "compact", cu chipul marelui dirijor Sergiu Celibidache pe copertă. Celibidache pe... disc? Cronicarul ebraic Hanoh Ron relatează cu acest prilej o întîmplare trăită după un concert de gală dat la Londra, de Celibidache, cu "Requiem" de Fauré. Printre cei ce aşteptau un autograf al maestrului, o cucoană distinsă şi elegantă, cu un disc pe a cărui copertă, poza lui Celibidache. Solicitîndu-i să-i semneze pe copertă maestrul s-a înfuriat: *În viaţa mea nu am imprimat! Cum îndrăzneşti să-mi pretinzi să semnez un fals?* Femeia a

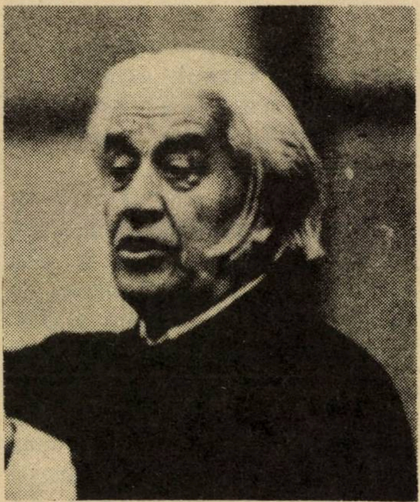
Celibidache

OLIM HADAȘIM CUMPĂRĂ LA

ȘEKEM

CEA MAI MARE FIRMĂ GUVERNAMENTALĂ DE DESFACERE INVITĂ PE NOII VENITI SĂ BENEFICIEZE DE URMĂTOARELE REDUCERI ȘI AVANTAJE:

☑ *__SCUTIRI DE TAXE LA CUMPĂRAREA APARATELOR CASNICE:__ FRIGIDERE, MAȘINI DE SPĂLAT, MAȘINI DE GĂTIT ȘI COPT, TELEVIZOARE*

☑ *__CADOU:__ RADIO DE MASĂ (CELOR CARE CUMPĂRĂ DOUĂ DIN OBIECTELE SCUTITE DE TAXE)*

☑ *__REDUCERI ȘI AVANTAJE SUPLIMENTARE LA CUMPĂRAREA DE:__*

- COMBINE STEREO,
- CASETOFOANE,
- WALKMEN,
- APARATE MICROUNDE,
- APARATE VIDEO, ETC.
- MOBILĂ,
- ASPIRATOARE,
- MAȘINI DE CĂLCAT,
- APARATE DE RAS,
- SOBE DE ÎNCĂLZIT,

ȘEKEM IUBEȘTE PE OLIM HADAȘIM

izbucnit în plîns. De unde să fi ştiut că Sergiu Celibidache se împotriveşte imprimărilor, considerîndu-le drept "muzică sintetică". Casa de discuri "Nuovo Era" a reuşit totuşi să imprime după transmisiile în direct, de la radio! Legea italiană permite aceasta.

*** Profesorul de orientalistică Shimon Shamir, originar din aliaua noastră, ambasador al Israelului la Cairo, a invitat pe comicul Dudu Dotan şi soţia sa Miri, găzduindu-i în locuinţa sa din capitala egipteană. Iniţiativa a venit de fapt din partea consulului Dror Gabai, cu scopul ca artistul să apară în faţa familiilor de israelieni şi a copiilor lor. De subliniat că viza de intrare în Egipt a obţinut-o cuplul Dotan în numai jumătate de oră, datorită intervenţiei consulului egiptean la Tel Aviv, Elbasioni. Acesta l-a întrebat pe Dudu: *"Cum se face că nu ai vizitat încă Egiptul?!"*

*** Un reportaj emoţionant a apărut în revista ebraică "Laysha" referitor la Ioske Solomon (77) şi sora lui, Geta. Cine e Ioske? O figură, fără îndoială, care nu a fost uitată, de vreme ce răspîndita revistă îl readuce în actualitate. El a aliat în 1929, venind din România de unul singur şi lucrînd la şosele, ca paznic de noapte şi ce nu. În 1950, el şi-a regăsit sora, pe Ghizela (Geta) într-o familie de creştini din Italia. Cînd s-au recunoscut, Ioske a adus-o imediat în ţară şi de atunci, locuiesc împreună. Nici unul din ei nu s-a căsătorit, dar *"Ioske-ambulanţă"* – cum a fost apoi, poreclit, nu poate spune că nu a "născut copii". În ambulanţa sa, el a dus lehuzele la maternitate şi, cu ajutorul său, s-au născut 368 de copii din regiunea Aşdod. Cîţiva, în propria sa ambulanţă! În prezent, el şi Geta au un restaurant în apropierea Ierusalimului

Se.neş

Tabor

*** La unul din "Pub"-urile tel-aviviene, lucrează o chelneriţă, Zohara Seneş, căreia mulţi bărbaţi încearcă să-i facă curte. Am citit că Zohara e prietenă bună cu... doi fraţi, ambii actori şi ambii talentaţi. Unul e Rafi Tabor de la Municipalul din Beer Sheva, celălalt – Vik Tabor, cel ce va fi star în muzicalul *"Evita"*. Pe care dintre ei iubeşte Zohara mai mult? Ziarul în care am citit ştirea nu precizează. Ceea ce noi precizăm este că fraţii Tabor sînt simpatici şi... transilvăneni.

Miha Harish

*** I s-a întîmplat deputatului Miha Harish (care de cînd cu Decembrie şi-a adus aminte că e timişorean de felul lui)... În goana pentru alcătuirea guvernului, s-a dus împreună cu deputatul Luba Eliav şi alţi colegi să ia masa la un restaurant din cartierul "Moţa" de lîngă Ierusalim. Şi-a anunţat nevasta prin telefonul din maşină, că întîrzie... Convorbirea a fost interceptată şi, în cîteva secunde, Harish a fost chemat la telefonul restaurantului unde deputatul se credea "în siguranţă". Cine l-a căutat? Un "Maarahnic" care a interceptat discuţia lui Miha cu Edith, nevastă-sa, prin undele radiofonice. Şi să mai zici că numai ştim noi cine ascultă convorbirile noastre...

SANDU ŞI RAMI BRAUNSTEIN
Beit Haţorfim LTD
Reh. Shenkin 8A
Atelier şi magazin de bijuterii
sprijină concursul nostru cu premii
"O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA"
●
SANDU ŞI RAMI BRAUNSTEIN
a oferit un premiu participanţilor la noul nostru concurs
●

*** "Cover-girla" *noastră* Mihaela Bercu a fost fotografiată în culisele unei parăzi a modei de la Paris. Fiindcă se plîngea de dureri de cap, a primit pe loc un masaj la tîmple, iar un creator de modă parizian de origine... tunisiană, a îmbrăţişat-o cu bucurie, deşi ştia că Mihaela e israeliancă şi că poate avea (el) necazuri cu dosarul.

*** Şi fiindcă vorbim de manechine, Dana Stinea "se lasă fotografiată" de doi ani pentru societatea germană "Miss Lagott". E cazul să amintim în paranteză că proprietarul acestei firme, Nathan Gottestiner e căsătorit de 18 ani cu Yael, juristă originară din Israel. Fotografiile Danei Stinea pentru "Lagott" au succes. Mare.

Rubrică redactată de
BEN-IAACOV ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

JACOB POPPER

MÜNCHEN

20 MILIOANE DE JIDANI IN România*

Bineînţeles.

***Problema* (veche şi nouă), ne frămîntă pe toţi: cum e cu antisemitismul în România 1990?**

Jacob Popper ne-a trimis o scrisoare adresată cuiva, prieten vechi şi rudă, din Israel... şi, de fapt, tuturora. O publicăm.

După cum publicăm un text, nu lipsit de "nediplomaţie" al lui Zigu Ornea, de la Bucureşti.

...După cum, în acest grupaj, mai publicăm şi altele.

> *"Cine-l duşmăneşte pe un neamţ sau se teme de el numai pentru că e neamţ, e un antisemit..."*
>
> VACLAV HAVEL

"...Cît despre spectacolul cu "Scrisoarea pierdută" în *"versiunea necenzurată"*, la care a asistat amicul tău G. la Bucureşti şi de care s-a speriat atît de tare încît l-a înregistrat şi pe bandă de magnetofon, eu unul nu cred că se cuvine să-ţi cauzeze *ţurăs* nici ţie nici vreunei alte odrasle a celui de-al 13-lea trib. Şi iată de ce...

Aşa cum ţi-am spus înainte de a ne despărţi, la Tel Aviv, pasajul cu *"jidani"* eliminat de cenzura lui ceauşescu ** nu poate aparţine în nici un caz unei variante apocrife sau tăinuite pînă în zilele noastre, în care Caragiale să-şi fi dat curs aversiunii sale secrete faţă de neamul nostru: o variantă, cu alte cuvinte, dată abia acum la iveală şi reprezentată pentru a turna gaz peste focul reînviat al antisemitismului românesc. Nu poate fi vorba decît de un binecunoscut pasaj din discursul electoral ţinut de Caţavencu în scena IV din actul trei al "Scrisorii pierdute". El se găseşte în toate ediţiile operei lui Caragiale şi – aşa cum m-am putut convinge la întoarcerea la München – chiar şi în cea scoasă de ESPLA în 1960 în "Biblioteca pentru toţi", aflată în biblioteca mea. Pentru ca să nu mai încapă nici o îndoială, îl voi cita în cele ce urmează:

Caţavencu: Lăsaţi-l, d-le preşedinte, să întrerupă... nu mă tem de întreruperi!... În Iaşi, de exemplu – permiteţi-mi această digresiune, este tristă dar adevărată! – în Iaşi n-avem nici un negustor român, nici unul!...

Grupul (mişcat): A!!!

Caţavencu: Şi cu toate acestea toţi faliţii sînt jidani! Explicaţi-vă acest fenomen, acest mister, dacă mă pot exprima astfel!

Grupul: Bravo! (Aplauze)

Caţavencu: Ei bine! ce zice soţietatea noastră? ce zicem noi? Iată ce zicem: această stare de lucruri este intolerabilă! (Aprobări în grup. Cu tărie:) Pînă cînd să n-avem şi noi faliţii noştri? ...Anglia-şi are faliţii săi, Franţa-şi are faliţii săi, pînă şi chiar Austria-şi are faliţii săi, în fine oricare naţiune, oricare popor, oricare ţară îşi are faliţii săi. (Îngraşă vorbele:) Numai noi să n-avem faliţii noştri!"

După părerea mea, orice spectator sau cititor cît de cît educat (şi cu atît mai mult amicul tău G. care e din branşă) trebuie să înţeleagă că în replicile antecitate nu sînt nemijlocit exprimate sentimentele autorului faţă de "jidani", ci cele ale personajului şi nici măcar ale acelei desăvîrşite încarnări a oportunismului politic care este Caţavencu, ci cele presupuse de el a aparţine publicului căruia i se adresează şi pe care vrea să-l cîştige flatîndu-i instinctele cele mai obscure. Mai mult: punîndu-l pe Caţavencu să emită asemenea absurde cogitaţiuni, scriitorul se distanţează de ele şi de "gîndirea" politică pe care o exprimă. Tocmai în acest pasaj din "Scrisoarea pierdută", Caragiale dă mai mult ca în oricare altă scriere a sa (şi chiar decît în "Leiba Zibal", cred eu), o lovitură de moarte antisemitismului – şi aceasta în sensul cel mai propriu al cuvîntului – căci să nu uităm vorba franţuzului: "ridicolul ucide!" ▷

---

* *Fragment dintr-o scrisoare către vechiul meu amic şi mai recentul văr prin alianţă, Z. W. din Tel Aviv*

** *Conform uzului post revoluţionar, este contraindicat a se scrie acest nume de familie cu majusculă*

Rămîne întrebarea: de ce-o fi fost *tocmai* acest pasaj cenzurat de gealaţii lui ceauşescu din versiunea scenică a "Scrisorii pierdute" (căci din cea scrisă era prea tîrziu ca s-o mai elimine)? Foarte simplu: intoxicat de megalomanie, defunctul dictator (sau cine va fi fost pus să-i descifreze cu anticipaţie reacţiile) *nu putea admite* ca România (adică moşia *lui* personală, al cărei nume binevoise să-l păstreze) să-şi aibe la fel ca toate naţiunile, *"faliţii"*. Dacă Caragiale ar fi fost în viaţă, ar fi fost demult exclus din Uniunea Scriitorilor, blagoslovit cu domiciliu forţat, dacă nu şi asvîrlit în puşcărie, pentru "anti-patriotismul" demonstrat cu prisosinţă în "Românii verzi" şi "Scrisoarea pierdută". Nu-mi pare exclus ca gealaţii lui nea nicu – intuind pe undeva sensul *etern* al pasajului incriminat, să-l fi eliminat tocmai pentru că se temeau ca "tova'şu" să nu bănuiască în el un atac pieziş la sacrosancta sa persoană şi să-i pedepsească pe ei pentru "lipsă de vigilenţă". Te miră? Într-un articol apărut în "22" (organul Grupului pentru dialog social din Bucureşti), un tînăr scriitor român povestea cum a trebuit să scoată, la injoncţiunea unui "ochi limpede" de la o editură, din manuscrisul unui roman al său, toate pasajele în care un personaj feminin stătea *"cu mîinile în poală"*. Ştii de ce? Pentru că "analfabeta" (cum i se spune în România consoartei dictatorului) apare astfel într-o fotografie luată la o recepţie oferită, în apuse vremi de glorie, de preşedintele Carter perechii ceauşescu, în vizită la Washington. Tot neamul românesc s-a stricat de rîs văzînd-o în acea poză pe distinsa "academiciană" în postura ei favorită. Şi ea ştia asta! În orice caz, cenzorii literaturii române credeau a şti că *ea ştie!* Ori, paza bună trece primejdia rea; mai bine scoatem preventiv din libret replicile cu "faliţii noştri", deci şi cu jidanii de la Iaşi" decît să intrăm noi – Doamne fereşte – la vreun bucluc!

De aceea şi nu pentru că în el se pronunţă nesulemenit cuvîntul "jidan", a decis, cred eu, noua direcţie a Teatrului Naţional să pună în scenă versiunea integrală a "Scrisorii", specificînd cu litere de o şchioapă pe afiş că ea cuprinde şi pasajul "cenzurat" în "era luminii" ceauşiste: pentru a atrage publicului atenţia asupra valenţelor profetice ale mesajului caragialesc – uite că avem şi noi *"faliţii noştri!"*, dintre care cel mai total şi definitiv "falit" este chiar tiranul răsturnat! Aceasta nu înseamnă că printre aplauzele furtunoase care salută seară de seară celebra replică nu se numără şi cele ale multţilor antisemiţi, înnebuniţi de fericire că vorba "jidan", atît de dragă inimii lor, poate în sfîrşit să fie rostită chiar din înaltul celei mai prestigioase scene româneşti. Dar ca să mă exprim ca unul din nemuritoarele personaje ale nemuritorului Ion Luca: *Ţie ce-ţi pasă?*

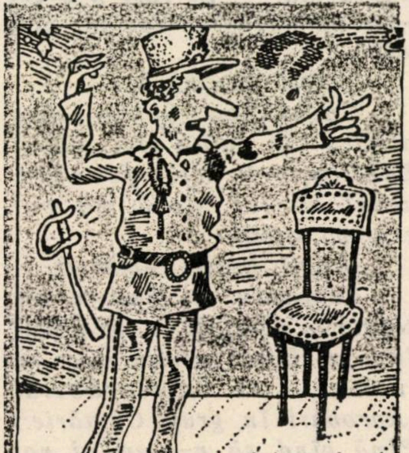

Ghiţă Pristanda
(Din Almanahul "Gong '88")

Am avut prilejul de a parcurge un recent exemplar al "României Literare" împodobit aproape pe fiecare pagină cu reproduceri din grafica lui JULES PERAHIM (scris cu majuscule) şi în care i se acordă lui Florin Mugur *o pagină întreagă* de versuri, plus poză. Crohmălniceanu se lăfăie (na, că am început să scriu ca "antisemiţii"!) aproape pe o pagină întreagă cu "Cronica cărţii străine". Îţi trimit aici alăturat în fotocopie o pagină din nr. 6 al revistei "22" în care se combate pe o pagină întreagă de către Z. Ornea, cu energie şi pertinenţă, antisemitismul. Desigur, faptul că acest grup a înţeles să acorde atît de mult spaţiu dezbaterii acestei probleme înseamnă că factorii responsabili şi lucizi ai noii democraţii româneşti au luat act de recrudescenţa antisemitismului. EI ŞI? Tu credeai că el a dispărut aşa, peste noapte, odată cu genialul cuplu Nicu & Elena? El există şi va mai exista multă vreme în România, dar nu acestui fapt se cuvine să i se acorde prioritar atenţia ci celui că *spunîndu-i-se în sfîrşit pe nume, el poate fi mai lesne combătut.*

Într-un articol apărut într-un ziar din Deva, pe care de asemeni ţi-l trimit în fotocopie, se ia în acest sens – cred eu – poziţie, cam neabil, dar făcîndu-se direct aluzie la "faliţii de la Iaşi" ai lui Caragiale şi la cei de la Deva care sînt (în sfîrşit!)... cu toţii "români"!

Nu, dragul meu, "reînvierea antisemitismului" în România, la nivelul primar al cetei şi chiar la cel al neo-caţavencilor daţi pe faţă în articolul din "The Observer", tradus şi comentat de mine în numărul trecut din "Minimum", nu mă va face să retrag cele spuse de mine într-o convorbire cu Edgar Reichman, publicată în "l'Arche":

parafrazîndu-l pe eroul ghetoului din Varşovia, Marek Edelman, spuneam acolo, între altele, că şi pentru mine toate seminţiile asuprite şi hulite din lume aparţin neamului evreiesc şi că deci în acel moment întunecat, cînd tirania ceauşistă părea mai de neclintit ca oricînd, inima mea bătea pentru cei "20 de milioane de evrei" din România. Exageram cu cîteva procente la sută, dar astăzi mă simt şi mai apropiat de români, căci am posibilitatea să-mi dau seama cît de nebănuit de adînc este abisul mizeriei materiale şi morale în care i-a cufundat "criminalul" (la fel ca ei, încep şi eu să nu-i mai pot pronunţa numele, din prea multă scrîbă): da, tocmai astăzi, cînd miile de *desperados* români adunaţi în lagărul de refugiaţi de la Traiskirchen (Austria) sînt ameninţaţi cu *pogromul* de populaţia locală exasperată de năvala străinilor (la fel ca florentinii de proliferarea de *vu cumpra* africani); tocmai astăzi cînd legaţia austriacă din Bucureşti e asediată nu de solicitanţi evrei ci *români* de viză de intrare în paradisul de consum al Occidentului; tocmai azi cînd văd că neajutorarea românilor în faţa problemelor aproape imposibil de rezolvat lăsate de un sfert de veac de "Ceauşima", îi face pe adepţii de pretutindeni ai teoriei incurabilului "balcanism românesc" să prindă iarăşi glas!

Iar pe tine, dragul meu, îmi permit să te sfătuiesc să uzezi potenţialul tău protestatar împotriva haosului politic din ţara ta (şi a *noastră)*, adică Israelul. Nu în mîzgălelile de pe pereţii metroului din Bucureşti şi nici în cele ale edecurilor politice din exilul românesc, ci acolo, la voi, în nemărginita, revoltătoarea, inadmisibila cecitate politică a ultra-ortodocşilor şi în dulceagul iluzionism al anumitor grupări de stînga care se încăpăţînează să creadă că se poate pactiza cu *"Hanibal ante portas"*, se ascunde pericolul de moarte pentru voi, pentru noi, pentru evreii de pretutindeni!..."

ADDENDA

În cursul introducerii făcute la recitalul său de poezie de la centrul cultural Gasteig din München, preşedintele Uniunii Scriitorilor din România, poetul Mircea Dinescu a declarat între altele:

– "...El a sperat că «Cîntarea României» cu care au fost îndopaţi pînă la refuz românii în «anii luminoşi» îi va lecui pentru totdeauna de naţionalism. Trebuie să constate cu tristeţe că s-a înşelat!"

– "Avem libertate dar încă nu ştim ce să facem cu ea. Politica o face azi în România strada. Şi strada e manevrată de nu ştiu cine!"

– Printre participanţii la o adunare la care a luat şi el parte de curînd au fost puse în circulaţie biletele în care se spunea că "Dinescu e agent dublu pentru că mama nevestii sale e rusoaică şi tatăl ei e ungur. Iar ca poet e un trădător de neam".

– Situaţia actuală din România poate fi rezumată printr-o veche povestire populară. Dumnezeu pogoară pe pămînt într-un sat. Intră în casa unui ţăran sărac şi-i spune: "Cere ce vrei şi se va împlini!" Ţăranul răspunde: "Eu n-am de nici unele. Vecinul are o capră. Fă Doamne să crape capra vecinului!"

Concluziile mele:

Mircea Dinescu este "un jidan din România". Deosebirea dintre el şi mulţi dintre concetăţenii săi este că aceştia nu ştiu sau nu vor să ştie că şi ei sînt "nişte jidani din România".

Eu cred mai departe că e de datoria mea să-i ajut pe locuitorii ţării în care m-am născut să iasă din criza materială şi morală în care i-a scufundat regimul ceauşescu.

Ei trebuiesc să fie convinşi că duşmanii lor de moarte sînt în interior edecurile ceauşismului şi în exterior legionarii din Spania...

● **ABONAMENTE LA "MINIMUM" ÎN ROMÂNIA** ●

(Amănunte în pag. 70)

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : in fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA“

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, birfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA“ — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA“ taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 4 şekeli

LUMEA ROMÂNEASCĂ

UN ARTICOL MENIT SĂ ENERVEZE PE MULŢI

Renaşterea prin purificare

Da, în România se discută altfel. Şi în primul rînd, *se discută*.

Am amintit, nu o dată, în vremea din urmă, despre "ieşirile" (iată un cuvînt moale, paşnic) antisemite (inclusiv cele de peste hotare, gen uimitoarele declaraţii ale romancierului Paul Goma). Am amintit şi despre "ieşirile" (parcă nu se poate spune aşa, dar noi încercăm) *anti*-antisemite din presă (între care un articol din România Liberă al criticului Valeriu Cristea sau un text aparţinînd criticului Dan C. Mihăilescu).

Fragmentul de mai jos face parte dintr-unul din articolele cele mai interesante din cîte s-au publicat pe marginea *chestiunii*. Intitulat "Renaşterea prin purificare", el aparţine cunoscutului istoric literar evreu Z. (Zigu pentru iniţiaţi) Ornea (n. Botoşani, 1930), autorul unor importante lucrări despre C. Stere, T. Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea, despre curentele literare ideologice din jurul revistelor "Convorbiri Literare", "Gîndirea" etc. Articolul a apărut în revista "22" (săptămînal editat de "Grupul pentru dialog social"; redactor-şef Stelian Tănase), şi, după ce schiţează un istoric al antisemitismului român, pînă în anii '30 – '40, scrie:

"Sigur că în ansamblul populaţiei evreieşti erau şi mari bancheri, mari industriaşi sau comercianţi. Dar imensa majoritate o constituiau nevoiaşii (meşteşugari, mici prăvăliaşi). Agresiunile pogromiste le suportau, fireşte, aceştia din urmă şi nu bogătanii care ştiau să se aranjeze confortabil. A urmat scurta guvernare Goga-Cuza, dictatura regală, statul legionar şi pogromurile de la Iaşi şi Bucureşti, lagărele de muncă forţată, Transnistria şi tot cortegiul de suferinţe şi umilinţe din acei ani. La sfîrşitul războiului, populaţia evreiască era dezorientată, speriată şi, poate de înţeles, vindicativă. Unii (rău au făcut!) s-au amestecat în mişcările politice (ocupînd chiar poziţii fruntaşe) care au adus la putere guvernul Groza şi tot ceea ce a urmat. Cei mai mulţi, edificaţi, erau decişi să emigreze. După un prim exod ilegal (se trecea graniţa clandestin prin Ungaria), au urmat ani lungi de chin. Cu actele depuse pentru plecare, au aşteptat dezlegările foarte mulţi ani, cu tot cortegiul de suferinţe implicate (pierderea slujbei, acţiuni punitive împotriva celorlalţi membri ai familiei etc. etc. etc.). Masiv, a început "emigrarea legală" după 1965. Ceauşescu a făcut, şi în acest plan, un calculat tîrg murdar. Fiecare paşaport era eliberat contra cîtorva mii solide de dolari. Şi, astfel, treptat, dintr-o populaţie evreiască de vreo 400.000 de locuitori au rămas azi vreo 20.000 (cei mai mulţi bătrîni). Printre aceştia se află şi intelectualii care nu concep altă geografie spirituală, fiind legaţi indestructibil de această ţară, care e a lor prin dragostea imensă ce i-o poartă. Cred că ţara a pierdut mult prin exodul acestei populaţii evreieşti care îşi avea aici rostul ei. Ceauşescu a izbutit să înfăptuiască, în nici două decenii, dezideratul diversionist al lui A. C. Cuza, Corneliu Zelea-Codreanu şi al lui. De altfel, ideologic, era foarte aproape de aceştia. În incalificabilele-i discursuri avea grijă să amintească de lupta împotriva antisemitismului şi a şovinismului, dar băieţii (Securitate, activişti, gazetari de curte, cu deosebire de la *Săptămîna* şi *Luceafărul*) ştiau să interpreteze corect sloganurile conducătorului. Un antisemitism brutal, agresiv, mereu întreţinut, vicia atmosfera politică a ţării. Era desigur un segment în ansamblul şovin xenofob şi forţat asimilant îndreptat împotriva minoritarilor.

Coşmarul s-a încheiat, sperăm, pentru totdeauna la 22 decembrie 1989. Minoritarii (inclusiv populaţia evreiască) trebuie să dovedească un spirit sincer cooperant, colaborînd activ, împreună cu întreg poporul român pentru crearea României noi, cu adevărat libere. Evident, păstrîndu-şi particularităţile culturale şi religioase. Dar accentele şovine, xenofobe, intoleranţa de orice fel trebuie vegheate să dispară. Din ambele părţi. Cu o straşnicie izvorîtă din idealul comun şi al intereselor sociale şi politice care numai împreună au şanse de izbîndă. Sloganurile binişor colorat antisemite care se mai fac auzite în ultimele două luni sînt, sper, sechele ale mentalităţii mai vechi, abil întreţinută. Între comunismul stalinisto-ceauşist şi fascismul de orice fel (chiar cel de odinioară, parcă în învigorare temporară) există calea, unica posibilă, a democratismului de tip occidental. Pe această din urmă cale trebuie să mergem cu toţii.

Dar, pentru asta, fiecare minoritate naţională (inclusiv cea evreiască) trebuie, totodată, să-şi orînduiască înnoitor propria gospodărie. Colaboraţioniştii ceauşişti evrei, adulatorii ceauşismului (indiferent cum s-au manifestat şi cum îşi argumentau colaboraţionismul sau adulaţia) trebuie invitaţi, cu ton decis, să abandoneze mica lor scenă publică. Util ar fi, cred, de asemenea, despărţirea, ca înainte vreme, între administraţia laică a comunităţii evreieşti şi cea religioasă. Poate chiar cu alţi reprezentanţi, purificaţi din toate punctele de vedere. E, fireşte, exprimată aici o opinie personală de nimeni mandatată, care, în plus, nici nu şi-a propus să epuizeze o chestiune atît de complicată de timpuri şi prejudecăţi. Dar cred în necesitatea acestei renaşteri purificatoare".

● ERATA ●

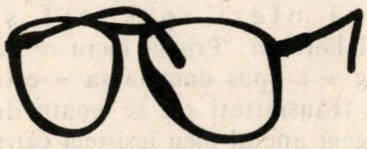

La nr. 36 (Martie a.c.), pag. 44 (Jurnalul Ninei Cassian), col. II şi III sus, explicaţia la fotografia de grup cuprinde o inexactitate: bărbatul din stînga jos nu e Mihu Dragomir ci Horvath Istvan (Pikó).

La nr. 37 (Aprilie a.c.), la pag. 20 (Lumea românească), col. II-a, par. 1, r. 2 în loc de "Roland Fabius" se va citi "Laurent Fabius" (fiindcă aşa şi nu altfel îl cheamă, în buletin, pe fostul prim-ministru francez).

La pag. 40 (rezultatele Concursului nostru "O întîmplare din viaţa mea"), col. I-a, par. 9, în loc de "Dr. Cecilia Rosenstreich", se va citi: "Dr. Claudia Rosenstreich" (din aceleaşi motive ca la Fabius).

THE LEAGUE OF NATIONAL DEFENSE

TRĂIASCĂ... ȘI CĂPITANUL!

În nr. 36 din luna Martie a.c. am publicat, după cum vă amintiţi desigur, un manifest legionar "la zi", redactat de "Liga pentru apărarea naţională" din Brooklyn, New York, şi iscălit de preşedintele susamintitei ligi, d. Constantin Burlacu.

Cititorul nostru, d. Arthur Kremer, din Holon, a avut ideea (poate uşor năstruşnică) de a scrie d-lui Burlacu, comunicîndu-i impresiile lăsate de respectivul Manifest. D. Burlacu nu s-a supărat. Dimpotrivă. El i-a răspuns d-lui Kremer punct cu punct. De la om la om:

8 martie 1990

Stimate domnule Kremer,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dvs. din 4 martie 1990 şi vă răspund după cum urmează:

1. Conducerea României după recenta revoluţie anti-comunistă este formată în raport de peste 75% din evrei şi alte naţii străine şi aceasta este nu numai o primejdie pentru securitatea naţională a ţării noastre, ci o insultă grosolană şi o mare ruşine la adresa Poporului Român.

2. Românii nu sînt proşti ca să se lase conduşi de către evrei şi alte naţii străine. Adevărul este că ei n-au ştiut cine sînt aceşti indivizi deghizaţi în "democraţi", că n-ar fi ajuns ei în fruntea ţării noastre. Dar fiţi sigur că această problemă nu va rămîne nerezolvată şi aşa cum l-au executat pe filosemitul Nicolae Ceauşescu şi l-au spînzurat pe evreul Lenin, tot aşa îi vor pedepsi şi pe aceştia.

Acesta este răspunsul la întrebările dvs. Şi acum ca un fapt divers doresc să ştiu următoarele:

1. Dacă populaţia palestiniană din teritoriile palestiniene ocupate ilegal de către Israel, trăieşte tot atît de bine ca dvs., în Israel?

2. Cîţi palestinieni şi arabi sînt prim-miniştri, miniştri, preşedinţi şi secretari în conducerea Israelului?

Din alte puncte de vedere doresc să vă spun că noi nu sîntem rasişti. Noi nu avem nimic împotriva rasei galbene, pieilor roşii, negrilor, arabilor ori a evreilor din Israel. Noi sîntem împotriva evreilor şi a naţiilor străine care au venit în România pentru a distruge rasa noastră şi de a se pune ei stăpînii României. Într-o rezoluţie a Organizaţiei Naţiunilor Unite se spune că Israelul este un stat rasist, deci evreii sînt rasişti nu noi. Noi luptăm ca România să fie a românilor şi nimeni şi nimic nu ne va putea împiedica să ne atingem acest scop.

Trăiască România românească şi Căpitanul!

Cu mult respect,

Constantin Burlacu

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Scurt •

• Ura

...Cu 70 de zile în urmă eram toţi fericiţi şi ne iubeam; cineva a deschis cutia Pandorei, a scăpat din ea tot felul de năpîrci, a înlocuit dragostea cu ura, cu URA...

...Încercăm să clădim pe ură ceva... tot ceea ce se clădeşte pe ură se surpă...

(Ioan Grigorescu, scriitor, scenarist de film: fragment din cuvîntarea ţinută la Conferinţa naţională a cineaştilor, de la Bucureşti).

• Statuia lui Gherea

"Am crezut întîi că este doar un zvon, lansat de cineva care a vrut să facă senzaţie (cu toate că şi zvonul însuşi ar fi fost un sacrilegiu). Mergînd însă la faţa locului – am constatat că informaţia este din nefericire, exactă. Statuia lui Constantin Dobrogeanu-Gherea a fost dată jos de pe soclu (...) Chipul (...) zace acum în iarbă, cu faţa în jos. Pare copleşit de durere şi ruşine..."

(Alex. Ştefănescu, în România Literară, Bucureşti)

"Nu ştiu cine a crezut de cuviinţă că bustul lui C. Dobrogeanu-Gherea, executat de Naum Corcescu, merită soarta statuilor lui Lenin şi Groza. Este o confuzie regretabilă. Gherea a fost un om de cultură român şi nu mai e nevoie de argumente în acest sens. Rugăm Primăria să reaşeze bustul la locul lui..."

(N. Manolescu, în România Literară, Bucureşti)

• Decese:

• *Prof. dr. ing. Tudor Ionescu*; • *George-Radu Chirovici*, ziarist; • *Corneliu Marcu*, dramaturg; • *Ulysse Negropontes Grigorescu*, fotograf (fiul generalului Eremia Grigorescu, erou al primului război mondial).

• Mica Publicitate

Cumpăr vilă elegantă 5 – 6 camere, încălzire, garaj, curte. Televiziune, Domenii, Floreasca, tel. 334923

Cumpăr urgent vilă elegantă două niveluri: Televiziune, Domenii, Cotroceni. Obiecte de colecţie sau colecţii întregi, ceasuri Pathek Philippe, Rolex, Universal Genève etc, obiecte argint, porţelanuri, cărţi rare, statuete. Plata imediat în lei sau valută. Aştept provincia. Tel. 559062.

• Însoţitoare

Jan Hansen jr., corespondentul unui ziar suedez la Bucureşti, a comunicat tarifele (în valută, lei nu se primesc) "însoţitoarelor" ce pot fi angajate la hotelurile din Capitală: "Intercontinental"; "Bucureşti" (80 dolari); "Continental"; "Bulevard"; "Dorobanţi"; "Ambasador"; "Lido"; "Park" (70 dolari); "Muntenia"; "Negoiul"; "Cişmigiu" etc (50 dolari).

• Detectivi

Printre cele dintîi asociaţii profesionale care-au cerut (şi obţinut) dreptul la existenţă legală se numără şi "Uniunea Detectivilor din România". Numărînd peste 200 de membri (printre care numeroşi criminalişti ai Miliţiei, actualmente pensionari), *Uniunea* va oferi cu precădere servicii "particulare" (dintr-acelea pe care Statul nu le poate asigura) ca, de pildă, urmărirea soţilor (soţiilor) infideli (e) etc.

• Gura bate fundul

"Da, (la viaţa mea) s-a atentat de trei ori, în feluri diferite. Prima dată printr-o montură la motor, prin care mi-a luat foc motorul maşinii, a doua oară mi-au fost slăbite prezoanele de la roată, iar a treia oară am fost lovit de un camion. Vedeţi dumneavoastră, vorba zicalei "Gura bate fundul" – eu am gură mare şi spun poate ce nu trebuie spus direct, iar atunci probabil că trebuie să mi se închidă într-un fel..."

(Dintr-un interview acordat de maiorul Mihai Lupoi, fost ministru al Turismului, ziaristei Angela Ionescu de la *Universul*, U.S.A.).

• Indicaţiile preţioase ale lui Bulibaşa

"Bulibaşa Iohann Cioabă, reprezentantul romilor din România, reprezentant al romilor pentru Europa şi Brazilia, abia întors din SUA, s-a prezentat la Consiliul Judeţean Sibiu al FSN pentru a-şi oferi sprijinul şi colaborarea. "Primul lucru ce vă rog – a spus domnia sa – este să transmiteţi cît se poate de urgent apelul meu insistent către toţi ţiganii din România de a înceta imediat orice acţiuni, manifestări sau comportări făcătoare de dezordine şi panică. În toate localităţile cu populaţie ţigănească să se întocmească tabele clare cu familiile de ţigani foarte săraci, tabele care să fie avizate de Consiliile frontului din localităţile respective. Mai departe, a spus el, aceste tabele să parvină consiliilor judeţene, municipale sau comunale, adică la forumul care dispune de acordarea ajutoarelor unde locţiitorii mei în conducerea romilor din teritoriu se vor îngriji ca toţi cei înscrişi să primească ajutoare în funcţie de fondul existent, de nevoile reale, evitîndu-se cu orice preţ revinderea, specula etc. pentru a ne putea bucura şi noi de libertatea atît de scump plătită, pentru a putea dobîndi statutul de minoritate conlocuitoare în România, care în mod natural ni-l asigură numărul nostru de peste 2 milioane"...

(Din *Micro-Magazin*, New York)

● Sfinţia Sa

În 22 Decembrie, episcopul (securist) din Alba Iulia, a tras cu mitraliera din turnul bisericii, în femei şi copii. Stareţa unei mănăstiri din apropiere l-a alimentat cu muniţii.

(Din *Lupta*, Paris)

● Tamango!

Nişte zvonuri triste au sosit la urechile iubitorilor sportului şi mai ales ai fotbalului.

...Cică Rică Răducanu ar fi fost de partea securiştilor în crîncena luptă pentru libertate.

Sportivul atît de iubit de oamenii din tribună, de rapidişti, de toată suflarea fotbalului românesc, infirmă aceste zvonuri declarînd mîhnit într-un interviu ziarului "Gazeta Sporturilor": "Lăsaţi-mă în pace. Numai terorist nu fusesem la viaţa mea! Mi s-au pus în cîrcă tot felul de poveşti, dar asta le întrece pe toate"...

(Din *Micro-Magazin*, New York)

● Folclor

Cîteva "lozinci" auzite pe la manifestaţii:

Anti-Front (Iliescu): "Iliescu-FSN – pleacă în URSS!"; "Frontul ăsta nu ne place, una zice şi-alta face"; "Silviu Brucan e un şarlatan"; "La TV, la TV, libertate nu mai e"

Anti-opoziţie: "Ei au emigrat, noi am rezistat"; "Iliescu nu pleca, ţara te va apăra"; "Liberali şi ţărănişti, pune-ţi mîna şi munciţi"; "Coposu nu uita, te aşteaptă Antipa" (aluzie la muzeul de... antichităţi, din Piaţa Victoriei); "Am scăpat de terorişti şi am dat de ţărănişti"; "Nu plecăm, nu plecăm şi cu roaba vă cărăm".

(Culese de Christina Vasilescu, studentă; din *Lupta*, Paris)

● Süto

Printre victimele dezlănţuirilor de furie şi sălbăticie de la Tg. Mureş, s-a aflat şi scriitorul Süto Andras. El (în fotografie, la spital), a fost grav rănit la un ochi, fiind internat de urgenţă. Născut în 1927, Süto este unul din dramaturgii cei mai de seamă ai scrisului maghiar contemporan. Cîteva culegeri de povestiri: *Cireşe tomnatice* (1955); *Nuvele alese* (1959). Cîteva piese de teatru: *Floriile unui geambaş*, *Steaua pe rug*. Îl îmbrăţişăm şi îi dorim grabnică însănătoşire.

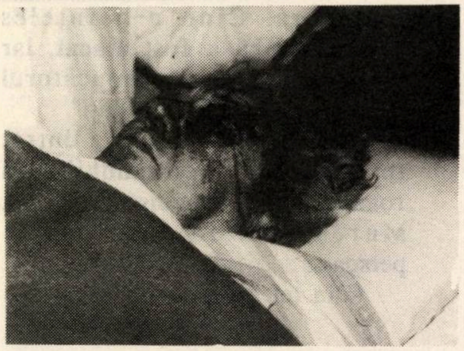

● Asociaţia

Aşa cum am anunţat (cu plăcere) într-unul din numerele trecute, a luat fiinţă, la Bucureşti, o firească întru totul şi mult aşteptată "Asociaţie culturală de prietenie România-Israel". La şedinţa de constituire (sala "Fantasio", de pe strada Batiştei) peste 300 de persoane (multe dintre ele personalităţi) au aplaudat ideea. În fotografie, conducerea asociaţiei (de la stînga la dreapta): acad. prof. Şt. Milcu (preşedinte de onoare), şef-rabin dr. Moses Rosen (preşedinte de onoare), prof. Răzvan Theodorescu (istoric de artă, preşedintele Radio-Televiziunii române; preşedinte activ al Asociaţiei), Zwi Mazel, ambasadorul Israelului (preşedinte de onoare), Victor Bîrlădeanu, scriitor (secretar general).

Între alte puncte din program, ne-a atras atenţia în chip deosebit pregătirea unei publicaţii: *Ramura de măslin*, (redactor-şef, dramaturgul Dorel Dorian). O aşteptăm peste Mediterane.

● Ardealul

"Şoviniştii unguri au izgonit o seamă de preoţi români din satele ardeleneşti; cîteva biserici ortodoxe au fost incendiate".

"Nu de mult a fost atacat un tren pe ruta Tg. Mureş – Braşov. Tineri de origine maghiară au urcat în tren, au trecut prin vagoane şi s-au adresat călătorilor în limba maghiară. Cine n-a înţeles această limbă a fost atacat, iar cîţiva călători şi conducătorul trenului au fost înjunghiaţi".

"D. Samuel Nagy a intrat intenţionat cu automobilul în românii care demonstrau la Tg. Mureş, rănind grav multe persoane".

(Din telegramele de presă)

• Nu înţeleg

"Nu înţeleg de ce, comentînd tulburările tragice de la Tg. Mureş, *Europa Liberă* a vorbit despre "ciomăgaşii români", despre vina românească în aceste evenimente şi a trecut cu vederea vina extremiştilor maghiari... Pe ce bază vede *Europa Liberă* în noi nişte bătăuşi? Cinstit vorbind, m-a surprins lipsa dvs. de înţelegere..."

(Virgil Simionescu, Bucureşti, fragment dintr-o scrisoare adresată postului de radio "Europa Liberă")

"Un prieten de-al meu din Budapesta, care lucrează la Europa Liberă – departamentul Ungaria –, mi-a spus că americanii şi anumite guverne din Europa Occidentală ar fi hotărît, în secret, să provoace, "la momentul oportun" retrocedarea Ardealului către unguri. Aşa s-ar explica atitudinea "ciudată" a departamentului românesc de la Europa Liberă: postul este condus de americani".

(Ing. Mathias Ziman, Petah Tikva, dintr-o scrisoare către *Minimum).*

"...Ungurii sînt departe de a fi cuşer (vreau să zic PNŢ-ul "lor"). Cică nu vor Ardealul, ci numai revizuirea tratatului de la Trianon, drăgălaşii de ei, de asemenea îi împing pe cei din regiunea fostă autonomă la revendicări maximaliste (recte segregare culturală totală, ceea ce nu au cerut şi n-au obţinut nici măcar tirolejii din sud în Italia, care aveau argumente mai convingătoare: italieneşte tot au trebuit să înveţe, în timp ce ungurii noştri nu mai vor să aibe nimic de-a face cu limba română). Pe de altă parte, datorită legăturilor lor tradiţionale cu Austria şi Germania, au lansat aici o campanie anti-românească bazată pe minciuni crase. D. ex.: "baza de mase" a "Vetrei româneşti" ar fi *"milioanele* de români din vechiul regat strămutate de Ceauşescu în *Transilvania* pentru a obţine astfel în această provincie o *majoritate* românească (ca şi cum această majoritate n-ar fi existat dinainte). Realitatea e că C. a dus o politică de deznaţionalizare în regiunea fost autonomă, unde a băgat *maximum* o sută de mii de regăţeni (aparat de partid, securitate, cadre administrative, muncitori în industriile create acolo).

Noi nu putem accepta o propagandă care prezintă naţia românească ca nişte homo primigenius iar pe maghiari ca pe nişte odrasle ale unei culturi superioare (occidentale) persecutaţi de nişte hoarde barbare. Dacă se obţine izolarea României, ceea ce implică acolo un guvern de dreapta pronunţat, cu accente fasciste, guvernul maghiar (şi el va fi de dreapta) se va putea apropia, sub masca cuvioşiei democratice, susţinute de germano-austrieci, de ţelul său: retrocedarea Transilvaniei".

(*Maria-Fira Birnbaum*, Haifa: dintr-o scrisoare adresată revistei *Minimum)*

• Bulă

– Tată, mă poţi felicita, mă căsătoresc.

– Bravo! Cu cine?

– Cu Gyula!

– Tocmai cu un ungur ţi-ai găsit să te căsătoreşti acum?

Bulă propune constituirea unei organizaţii a "Viitorilor deţinuţi politici".

*

Bulă, numit primar într-un oraş de provincie, primeşte vizita unui şef de partid sosit în campanie electorală.

– Ai grijă – îi spune Bulă adjunctului său – după ce-i predau "Cheia oraşului" la ceremonia oficială, te repezi şi schimbi broasca.

• Ca poporul evreu

S-a spus că "în 1989 Dumnezeu a fost român". Şi aşa a fost. S-a spus că poporul român, ca altădată poporul evreu, a fost blestemat, dar tot ca el, se va mîntui. Aşa a fost!

(*Oana Popescu*, "Adevăr şi minciună", în *Libertatea*, Bucureşti).

• Gitta

Gitta Sion a fost, săptămîna trecută, la Bucureşti. Şi s-a cutremurat

1) de faptul că, înăspriţi foarte, oamenii privesc cu nepăsare (ca-n New York...) la semenii lor leşinaţi pe trotuare (sau morţi de-a binelea);

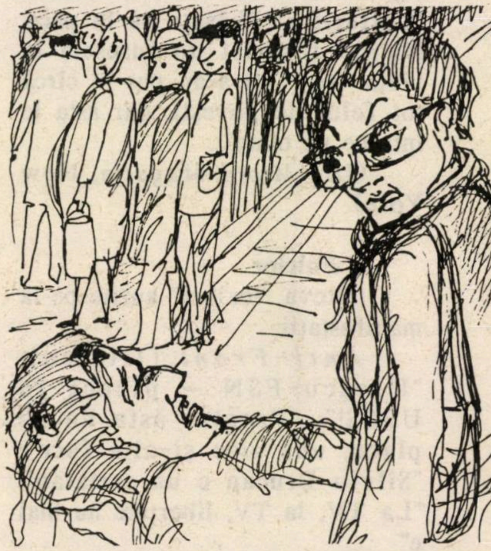

2) de faptul că dacă nu eşti atent (vigilent) şi nu-ţi păzeşti geanta cu străşnicie, te fură cu tine cu tot;

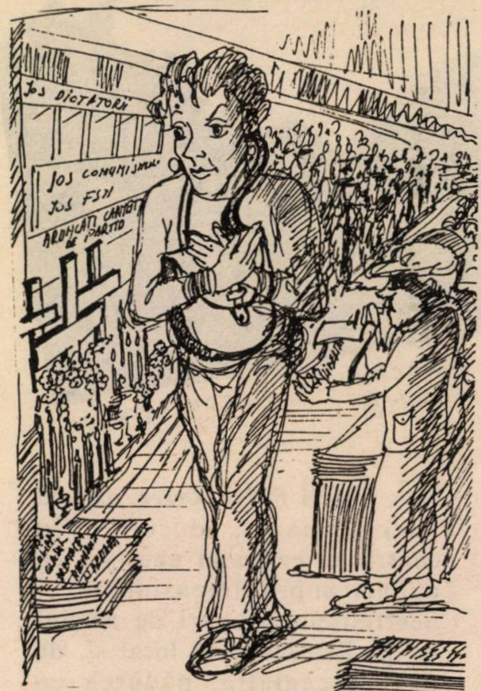

3) de faptul că, așa cum se șoptește, mulți tineri și copii au pierit în zilele revoluției, trimiși fiind în fața gloanțelor de nu se știe ce forțe misterioase, ciudate, aflate în umbră, în umbră...

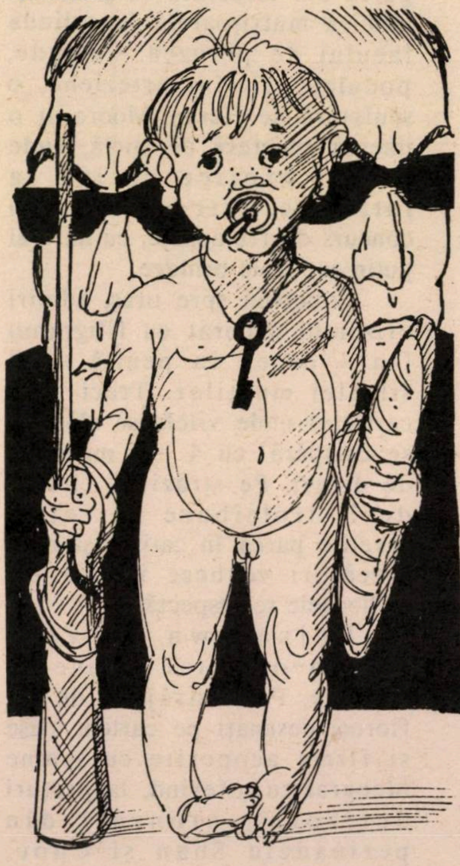

• Calomnie

Printre cele cîteva sute de publicații recent apărute, o revistă intitulată *Tanathos* se preocupă în mod deosebit de problemele sexuale ale țării. Spiritul critic nu lipsește, asta-i normal, însă avem impresia că redacția păcătuiește printr-o viziune negativistă a lucrurilor.

Astfel, într-unul din ultimele numere, se poate citi următoarea apreciere: "tinerii nu au pregătirea necesară pentru a face distincție între normal și patologic, ignorînd faptul că talia penisului în erecție e diferită de cea în repaus".

Nu intenționăm, cum n-am intenționat niciodată să ne amestecăm în afacerile interne ale României, dar de data aceasta trebuie să spunem că e vorba de-o calomnie inadmisibilă. De talie. Tineretul român nu merită asemenea denigrare. Noi credem că el cunoaște diferențele cu pricina și că atacul din *Tanathos* este rezultatul unei grosolane manipulări. Folosim acest termen și fiindcă e la modă în România de astăzi și pentru că se potrivește de minune subiectului.

HOTEL
DAFNA
TVERIA

KIRIAT SHMUEL
TEL. 06-792261

ACȚIUNE SPECIALĂ
PENTRU LUNILE MAI –
IUNIE 1990

Dormit + micul dejun
60 șekeli
Semipensiune – 70 șekeli
Pensiune completă – 86 șekeli
(Preț de persoană, în cameră dublă, cuprinzînd și I.V.S.)

ÎN MODERNUL HOTEL
DAFNA DIN TVERIA:

• Camere splendide • Salon cu televizor și video • Aer condiționat peste tot • Radio, telefon – în fiecare cameră

PENSIE DIN GERMANIA

• PRIGONIȚII DE CĂTRE NAZIȘTI, CARE AU MUNCIT ÎN ESTUL EUROPEI ȘI APARȚIN CERCURILOR DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ GERMANĂ, SÎNT ÎN DREPT SĂ PRIMEASCĂ PENSIE DIN GERMANIA CONFORM LEGII CARE A INTRAT ÎN VIGOARE DE LA 1 IANUARIE 1990.

• DACĂ ÎNTRUNEȘTI CONDIȚIILE ARĂTATE MAI SUS, NU AȘTEPTA ȘI VINO LA BIROUL NOSTRU PENTRU ÎNSCRIERE!

• AMÎNAREA ÎNSCRIERII VA DETERMINA ÎNTÎRZIEREA DATEI DE PRIMIRE A DREPTURILOR ȘI DIMINUAREA RENTEI.

• DE ASEMENEA, CEI CARE S-AU ÎNSCRIS PÎNĂ ÎN IUNIE 1983 ÎȘI POT CONCRETIZA DREPTURILE

AMĂNUNTE SE POT
OBȚINE LA BIROURILE
NOASTRE DIN:
TEL AVIV
Str. Haneghev 4, et. II,
camera 40 (Tahana Hamerkazit)
Tel. 03-379379
HAIFA
Str. Pal Iam 5 (Beit Hasne).
Numai joi.
RISHON LE ZION
"Iad Le'ole"
Str. Herzl 116, tel. 03-9643331

VANCOUVER

(Canada)

Good bye, CANADA au revoir...

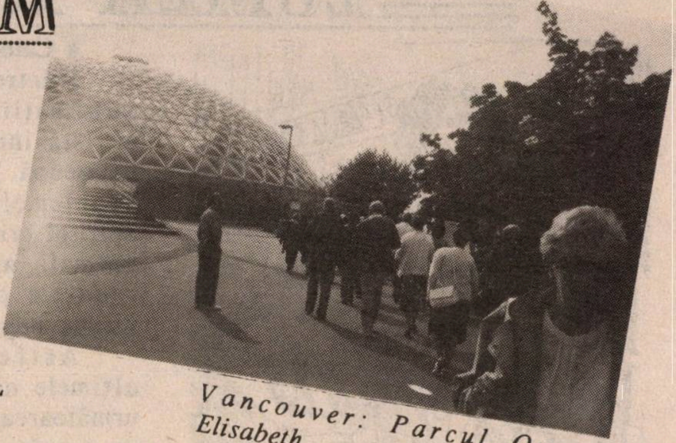

Vancouver: Parcul Queen Elisabeth

IOSEF N. RUDEL

Vancouver e un puşti. În urmă cu 150 de ani, pe actualul teritoriu al oraşului se afla mica localitate New Westminster, a cărei principală cale de acces, fluviul Frazer, avea prostul obicei să îngheţe iarna. Ca atare, canadienii au înfiinţat altă aşezare pe un braţ de mare ferit de gheţuri, pe care au botezat-o Port Moody. Proiectul de a duce calea ferată pînă la Port Moody a căzut, din cauza urcării vertiginoase a preţului terenurilor şi Societatea "Canadian Pacific" a ales, ca variantă, sătucul Granville, de circa 1000 locuitori. În 1886, Granville devine oraş şi primeşte numele de Vancouver. Azi, după numai un secol şi ceva, Vancouver numără 1.400.000 de locuitori, fiind una dintre cele mai frumoase metropole ale lumii.

MARELE MOGUL AL COMMONWEALTH-ULUI

Ajungi la Vancouver de la Toronto, traversînd continentul de la coasta Oceanului Atlantic la cea a Pacificului. Călătoria durează cinci ore (de fapt, numai două, cărora li se adaugă trei, diferenţa de fus orar). Pe aeroportul din Toronto, tot personalul de securitate e format din indieni în iţari, redingote negre şi turbane. Pe aeroportul din Toronto sandvişurile cu brînză conţin mai multă brînză decît pîine. La aeroportul din Toronto, aparatul de detectat metale e atît de sensibil, încît sună alarma şi la un singur cent, rătăcit prin buzunare. La aeroportul din Toronto, rabinul care ne urează drum bun, nu face parte din personalul Rabanutului local. Şi-a condus pur şi simplu nevasta, care pleacă la Bronx la nişte rude.

Dar nu despre Toronto ne-am propus să vorbim, ci despre giuvaerul Canadei, Vancouver. Dacă natura e în stare să facă miracole, Vancouver e unul dintre acestea. E diamantul strălucitor, Marele Mogul al continentului, oraşul cu o uluitoare varietate de priveli̇şti. Oriunde te-ai găsi, el îţi dezvăluie frumuseţile sale şi dacă ai vreo problemă, ea nu poate fi decît cea a alegerii obiectivelor. Cu ce să începi? Cu parcul Queen Elisabeth? Cu Stanley Park? Cu Downtown? Cu Chinatown?

Prima constatare: străzile sînt enervant de curate, grădinile publice îngrijite ca şi cînd ar fi proprietate particulară, vilele, deosebite ca stil de cele de pe coasta atlantică, au un iz european pregnant.

O EUROPĂ EXOTICĂ

Te plimbi pe aleile parcului Regina Elisabeta. De sus, de la vreo 150 de metri altitudine, oraşul ţi se oferă cu generozitate, peisajul neascunzînd nimic din farmecele sale. Golful *False Kreek*, marele parking naval, blocurile din centru – rezultatul unui joc cu cuburi supradimensionate, – nesfîrşitele şiraguri de maşini de pe Broadway-ul local şi, de partea cealaltă, pădurea cu majestuoşi copaci seculari.

În interiorul parcului, culorile strălucitoare ale florilor declanşează un adevărat foc de artificii la nivelul solului. Veveriţe blînde, cu blana făcută parcă din ciocolată amăruie, îşi admiră mutrişoarele în oglinda lacului de peruzea. Cascade, poduleţe, fîntîni arteziene, o sculptură de Henry Moore şi o imensă emisferă de sticlă, unde păsări exotice se iau la întrecere, într-un spontan concurs de frumuseţe, cu nu mai puţin exoticele orhidee.

Coborînd spre oraş, admiri orizontul decorat cu filigranul fin – desen în peniţă – al siluetei munţilor. Treci prin cartierul unde vilele se vînd (şi se cumpără) cu 4 – 5 milioane de dolari. Pe străzi nu circulă decît troleibuze cu roţile învelite parcă în catifea şi rarii trecători vorbesc în şoaptă. Milioanele se respectă!

Chinatown se vrea extrem-oriental şi uneori reuşeşte. Porţi străjuite de lei fioroşi desenaţi pe carton, afişe şi firme acoperite cu semne ideografice, oferind, la preţuri derizorii, bronzuri din perioadele Shan şi Chou, ceramică Han şi picturi din epocile Tung sau Ming... confecţionate în serie la Hong Kong sau Taiwan.

O mănăstire budistă autentică cu călugări autentici reprezintă poate singurele excepţii, în afara restaurantelor şi cofetăriilor. La o cofetărie chinezească te poţi delecta cu o prăjitură umplută cu fasole îndulcită şi piperată. E o experienţă unică, pe care te fereşti s-o repeţi.

FUSTANELE SCOŢIENE ŞI TMAHAWK-URI IROKEZE

Desigur că şi Vancouver posedă un turn, ca orice oraş care se respectă. Mai atractiv decît turnul (de "numai" 167 de metri) e "Canada Place", complexul arhitectural de pe canalul Burrard, care imită o flotilă cu pînzele umflate de vînt. Construit iniţial ca pavilion pentru Expo' 86, clădirea cuprinde hotelul "Pan Pacific" şi o sală de congrese.

Ca să ajungi la Stanley Park, parcurgi vreo patru kilometri de-a lungul Marinei, a portului pentru ambarcaţiuni sportive. Aci se practică toate sporturile, de la nataţie la ciclism şi de la tenis la golf; aici iei masa la unul dintre nenumăratele restaurante sau la iarbă verde; aici asişti la reprezentaţiile unor echipe de dansuri sau coruri, canadieni costumaţi în scoţieni cu fustanele sau în indieni irokeji, cu suliţe şi tomahawk-uri, care tropăie în jurul unui totem original. La zece minute de parcul Stanley se află podul suspendat Capilano. E deajuns să-l priveşti ca să te apuce ameţeala. Construcţia se leagănă ca o barcă pe valuri, trepidează, se cutremură odată cu tine. Simţi cum ţi se moaie picioarele şi abia aştepţi să dai bir cu fugiţii. Teama de a te prăbuşi de la înălţimea de 70 de metri în apele rîului de munte e total lipsită de temei. În ciuda aparenţei sale fragile, podul Capilano, lung de 137 metri, construit în urmă cu un secol de indieni, e mai sigur ca scările rulante de la marele magazin universal Eaton's.

GRĂDINILE CUFUNDATE ALE SOŢILOR BUCHART

Să te afli la Vancouver, fără să te abaţi pînă la oraşul Victoria, e ca şi cînd la Toronto fiind, ai renunţa la vizitarea cascadelor Niagarei. Victoria, capitala Columbiei Britanice, e un oraş eminamente turistic. Găseşti aici atracţii cu nemiluita. În plus, clima e blîndă şi atmosfera pur britanică, atît de căutată de canadienii francofobi. Vizitarea lui "Royal British Museum" e condiţie *sine qua non*. El îţi oferă o viziune de ansamblu asupra trecutului şi prezentului Columbiei Britanice. Asta nu înseamnă că-i lipsesc "exponate" ca vechi pălării de paie, ceşti de cafea, sobe de tuci ş.a.m.d. Piesa de rezistenţă e o reproducere în mărime naturală a vasului "Discovery", cu care navigatorul Vancouver a cercetat, împreună cu Scott, coasta canadiană a Pacificului.

Ceea ce nu ai voie să pierzi, sînt celebrele grădini Buchart. Aceste grădini, opera soţilor cu acelaşi nume, datează din 1904. Cei doi îndrăgostiţi de natură au reuşit să transforme o carieră de calcar părăsită într-un uluitor monument viu. Prin combinaţii ingenioase de plante adunate din toate colţurile lumii, s-a născut acest paradis terestru. Masivele florale, jocurile de apă, peluzele, arbuştii, copacii... alcătuiesc unităţi distincte, cu caracterul bine conturat, precum "Grădina trandafirilor", "Grădina japoneză", "Grădina italiană" sau faimoasa "Grădină Cufundată", cu încîntătorul ei lac artificial înconjurat de azalee, cireşi în floare şi plopi argintii. Lăsînd în urmă Grădinile Buchart, îţi mai stăruie mult timp în nări parfumul lor ameţitor.

BRETELELE ŞI ŢIGĂRILE DE FOI ALE UNCHIULUI SAM

La Victoria, turul nostru prin superba Canadă a luat sfîrşit. Revenit la Vancouver, te sui la bordul ferryboat-ului "Coho" care execută curse regulate spre micul port de pe coasta Pacificului, Angeles, aflat pe teritoriul Statelor Unite.

Pe vas te întîmpină muzică pop şi automate, care, dacă le hrăneşti cu monezi, scot din pîntece sticle de Coca Cola, cafea şi gustări. Mulţi pasageri poartă cămăşi fistichii, bretele şi pălării cu panglici multicolore şi fumează ţigări de foi. Ei nu se mulţumesc cu tartinele preambalate ci consumă cîrnaţi cu fasole neagră, asezonată cu acel produs al iadului, numit chili. Inutil să priveşti pavilionul de la pupa vasului ca să te convingi că nu te mai afli în ţara frunzei roşii de arţar, ci pe nişte scînduri de sub jurisdicţia Statelor Unite ale Americii. Şi că eşti pe cale *to pay a visit* legendarului şi hipersimpaticului Uncle Sam.

Aici se termină ciclul de note de drum de pe continentul american (nord-american, ca să fiu mai precis) al scriitorului I. Rudel (Radu Nor în România, pe vremuri, pe coperţi de best-sellers-uri ştiinţifico-fantastice).

Aşteptăm acuma, de la Rudel, reportaje din teritorii mai necunoscute încă decît Niagara sau Vancouver, mai stranii şi mai complicate. Avem în vedere (de-o pildă) Petah Tikva sau Mea Shearim.

VERA CĂLIN

VIAȚA NOASTRĂ privită la televizor

Nu numai aici, în Israel, am înțepenit, noi, cei născuți între Dunăre și Carpați, în fața aparatelor de radio și T.V., pentru a trăi uimiți, răvășiți sufletește, Revoluția românească din decembrie. Și tot ceea ce a urmat.

Nu numai noi, nu numai aici. Pretutindenea. Inclusiv, la Los Angeles, în Statele Unite.

Însemnările Verei Călin – redactate pentru *Minimum* – ne arată cum a fost receptat Evenimentul pe plaja californiană. Și ce gînduri sau nevroze bîntuie prin lumea "noastră" de la doi pași de Hollywood.

S-a întîmplat și în România. Se întîmplă acum. A început la Timișoara. Manifestații împotriva lui Ceaușescu, probabil stimulate de populația maghiară. Studenții s-au aliat cu manifestanții. Securitatea a intrat în acțiune. Masacre. Pe urmă, la București. Șeful gesticula cu violență, pe balconul Palatului. Aclamații, care se transformă în huiduieli. Au început rafalele. Cuplul conducător și-a luat, pare-se, zborul într-un helicopter. Toate astea le-am aflat prin telefon. La 6 dimineața vocea B-ei, care urmărise știrile de noapte. Pe urmă, D. cu care mă văd din an în paște. Pe urmă M. din N. Y. Pe ea o informaseră telefonic prieteni din Paris și din Bonn. Deci mezinul meu se înșela, cînd susținea asertoric că, în România, nu se va întîmpla nimic. Apatie politică, capul ce se pleacă, etc. Stau agățată de televizor sau, cînd fac gospodărie, de radio. Pe stradă, lupte. Armata a trecut de partea revoltaților. Securitatea, mai bine utilată decît armata, luptă cu îndîrjire, nu pentru a-l salva pe șef, ci fiindcă fiecare securist trebuie să-și apere propria piele.

Azi dimineața, Ceaușescu și consoarta au fost capturați. Vor fi judecați. Un guvern provizoriu: în frunte, cîțiva dintre cei șase semnatari ai scrisorii către Ceaușescu, ulterior condamnați la domiciliu forțat. Cine va alcătui guvernul? Nu există o mișcare disidentă organizată în România. Dictatura Ceaușescu n-a creat politicieni.

Luptele continuă. Ajun de Crăciun. Detașamente de securiști înarmați atacă televiziunea. Pe ecranul televizorului din București apar militari, actori, scriitori. Nedormiți, nebărbieriți. Regret că am pierdut emisiunea Anei Blandiana, care a citit poezii. Cele mai înverșunate lupte, se spune, care au avut loc de la sfîrșitul războiului. Mișcarea poate lua oricînd o întorsătură antisemită, îmi spune R. la telefon, de la N.Y. Evreii i-au adus pe comuniști și, pe urmă, și-au luat tălpășița. Parcă așa se zicea. I-am răspuns că, pentru un moment, nu cred să existe o asemenea primejdie. Poate mai tîrziu, fiindcă, în mentalitatea țăranului român și chiar a tîrgovețului de origine rurală, mitul țapului ispășitor dăinuie și deci ritualul funcționează încă. Sper într-o Românie redată Europei.

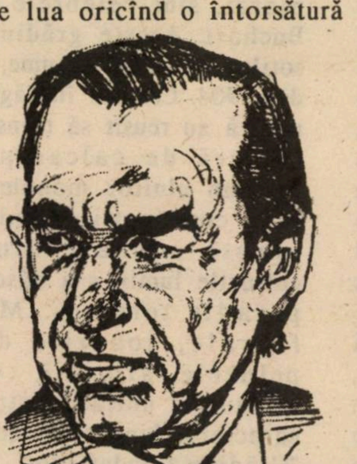

Ion Iliescu văzut de Pancho

Zi de Crăciun. Soare, se anunță 80 de grade Farenheit. Depozitul de brazi, care, în fiecare an, la sfîrșitul lui noiembrie, se deschide pe locul viran din fața casei mele, a strîns marfa nevîndută și a dispărut. Ieri am stat cu toții imobilizați în fața micului ecran. La București, lupte în continuare: victoria revoluționarilor pare certă. Știri contradictorii. Se vorbește despre 80 de mii de victime. Ministerul Sănătății (cine?) precizează că sînt doar vreo 7 mii. Aici informațiile se comunică telefonic și se comentează febril. Telefon de la Montreal de la J. A prins televiziunea franceză și a aflat că o formație militară franceză se îndreaptă spre România. Îi transmit informația lui M. Aiurea, spune, e vorba de o formaţie sanitară. A. se nevrozează urmărind ştirile şi încercînd să prindă legătura telefonică cu părinţii ei. M. a renunţat să mai lucreze. Stă în faţa televizorului, bea şi comentează. Un prieten al A-ei din San Diego s-a deplasat la L. A., fiindcă acasă nu poate prinde canalul de ştiri CNN. B., care înainte de a mă fi cunoscut pe mine nu cred că ştia unde se află Bucureştiul, ascultă cu fervoare ştirile şi-mi comunică impresii. Pe la prînz, am simţit nevoia să ieş din casă. Am văzut un film după o povestire de Bashevici Singer. Asta a fost ieri. Azi alternez ştirile televizate şi pe cele transmise de BBC cu ultimul roman al lui Umberto Eco "Pendulul lui Foucault". O imensă glumă erudită, cu o ameţitoare desfăşurare de cunoştinţe în domeniul activităţilor ezoterice. Nepermis de lung pentru o glumă.

Ceauşeştii au fost executaţi. Ştirea a fost primită cu scepticism de populaţie, care avea nevoie de certitudini absolute. La telefon, mama A-ei spunea că poporului i se datora un proces, o condamnare publică şi o execuţie. Prezentarea unui film din cale-afară de eliptic a mai liniştit puţin populaţia. Am văzut şi eu secvenţe. De la balconul în care vocifera şi gesticula în maniera lui dementă, în maşina din care a fost extras împreună cu Elena, ca ultimul criminal; apoi, în faţa invizibilului complex de judecată (format, sună informaţiile, din 400 de militari) gesticulînd şi sfidînd în continuare, afirmînd cu mişcări ritmice ale braţului că poporul are tot ce-i trebuie. Pe urmă cadavrele, pe un teren viran, în faţa unui zid scorojit. Ce itinerar! Cizmar la Scorniceşti, satrap oriental, plutonul de execuţie. Înţeleg graba procedurii, dar de aici, de unde mă aflu, mi se pare că democraţia din România începe cu un act nedemocratic. Lupte pe străzi, tancuri în faţa Palatului, a Televiziunii şi a Universităţii. Mii de securişti s-au predat, alţii mai activează în umbră. Populaţia mănîncă, după ani, carne, pîine albă, portocale şi bea cafea. În case e cald. Un guvern provizoriu format din comunişti de curînd sau mai de mult maziliţi sau în opoziţie faţă de conducerea Ceauşescu. Cîţiva necomunişti – militari şi civili – despre care nu ştiu nimic. Pe străzi manifestanţii cer o compoziţie precumpănitor necomunistă. Guvernul provizoriu va conduce pînă la alegerile fixate în aprilie. Vor candida diverse partide. Care partide? Am privit cu uluire sistemul de tunele subterane, care unea palatul cu alte puncte strategice şi cu aeroportul particular al conducătorului. Mi-am spus că, poate, metro-ul, de curînd construit la Bucureşti, a fost un alibi pentru lucrările tunelelor de securitate. Am văzut interioarele diferitelor reşedinţe ale cuplului, aşa cum am văzut palatul lui Marcos şi reşedinţa lui Noriega. Am văzut utilajul folosit la interogatorii de către securitate.

Zoe Ceauşescu la închisoare: cu ochii închişi.

Primul act s-a încheiat. Cu morţi, răniţi, execuţii. Am trăit o săptămînă sub ocupaţie de mass-media. A. dă semne de epuizare nervoasă. Are remuşcări că nu a fost "acolo". A început o acţiune individuală de colectare de medicamente şi alimente pentru copiii internaţi la spitalul Emilia Irza, unde lucrează prietena ei. Actul al doilea nu o interesează de fel. Orice va fi mai bine decît ceea ce a fost. La vîrsta ei, cuvintele dreapta-stînga, tradiţionalism şovin etc. nu au nici un sens. Eu am urmărit cum s-a încheiat o epocă – pentru mine cuprinsă între execuţia sau poate arestarea lui Pătrăşcanu şi execuţia Ceauşeştilor. Simplific nepermis de dragul unor simetrii puerile. Poate că anul acela, în care, gonind pe bicicletă, îi duceam lui Pătrăşcanu ziare, mîncare şi mesaje de la reprezentanţii partidelor istorice, cei ce trebuiau să formeze, împreună cu comuniştii, noul guvern democrat (vara lui 1944, înainte de 23 August, N. red.), e o poveste pe care mi-am inventat-o şi am (mi-am) istorisit-o de atîtea ori, încît am sfîrşit prin a crede în ea.

Anul nou. Reuniune de familie în casa A-ei şi a lui M. Bineînţeles se vorbeşte despre ce se întîmplă în România. M., pe care nu-l credeam în stare de romantism revoluţionar, e juvenil entuziasmat de toate aspectele revoluţiei româneşti. Îl enervează faptul că pe mine mă interesează dacă ceea ce va urma acolo va fi o guvernare democratică modernă sau un regim tradiţionalist, poate şovin, dominat de o filozofie gîndiristă. Am fost supusă unui interogatoriu şi unei judecăţi în spirit maccarthist. Activitatea mea ilegală? Sigur, a contribuit şi ea la ororile regimului Ceauşescu. I-am spus că, în anii 30, intelectualitatea europeană şi americană era comunist orientată, că mişcările de avantgardă acceptau şi chiar preconizau marxismul. Cine erau comuniştii americani? I-am înşirat cîteva nume: Irving Howe, Upton Sinclair, Dos Passos, Michael Gold, Oddets, Helman. Cîţiva evrei, a comentat. Am încercat să continui – Picasso, André Gide cu al său "Retour de l'URSS". Gide a avut libertatea să-şi revizuiască părerile. Ca atîţia alţi reprezentanţi ai avangardei artistice şi literare de atunci. Era imposibil să sfîrşesc o frază. Îmi închidea gura. Ştiu ce vrei să spui. Şi începea să combată o idee, pe care eu nici nu o formulasem. Şi Dubcek a fost comunist, am apucat să spun.

Apartamentul meu e plin de ziare şi reviste şi de tăieturi din presă, pe care mi le aduc prietenii de aici sau mi le trimit cei din Europa. *Le Monde* şi *Le Figaro* susţin că modul grăbit şi secret, în care a avut loc execuţia cuplului Ceauşescu, a răpit poporului satisfacţia unui proces deschis, la care avea dreptul. Explicarea grabei şi caracterul secret al judecăţii ca necesităţi impuse de acţiunile Securităţii, care trebuia decapitată, nu satisface. Într-un articol din *N. Y. Times*, Matei Călinescu şi un alt profesor de la Bloomington scriu că modul în care s-au petrecut evenimentele în România vorbeşte despre perpetuarea metodelor staliniste: acţiuni politice secrete, informaţii trunchiate. Cine a judecat şi condamnat cuplul dictatorial? Cine a numit tribunalul invizibil? E tehnica informaţiilor selecţionate de cenzură. Articolul se întreabă dacă partidul nu şi-a omorît cumva şeful pentru a se menţine pe sine. Alte comentarii vorbescc despre necesitatea pentru unele persoane compromise, odată cu regimul Ceauşescu, de a se menţine în anonimat.

Noi manifestaţii la Bucureşti. Să dispară comuniştii din guvernul provizoriu. S-a constituit noua conducere a Uniunii Scriitorilor, în cap cu Mircea Dinescu, Ana Blandiana, Dan Deşliu, care şi-a răscumpărat cu curaj erorile din tinereţe, Dan Hăulică etc. Scene din pieţele bucureştene. Alimentele scoase din depozite au început să se epuizeze. În cozile refăcute, încăierări violente pentru mărfurile trimise ca ajutor din străinătate. Feţe congestionate, mişcări agresive. M-am întrebat dacă nu se va reveni la o situaţie, pe care, în unele momente antebelice, am cunoscut-o: o masă amorfă şi coruptibilă, o intelectualitate elitistă, privind spre spaţii mioritice şi preconizînd o gîndire mistică socotită a fi pecetea unui RRRomânism cu RRR, cum îl caracteriza Caragiale.

Ştiu de mult că se poate combate comunismul din diferite direcţii: din direcţia unui tradiţionalism jignit de distrugerea valorilor moştenite, operată în comunism, ca şi din direcţia unei gîndiri democratice moderne.

Manifestaţie violentă în Piaţa Palatului. Jos cu comunismul! Ion Iliescu iese în balcon şi promite că partidul comunist va fi scos în afara legii. Manifestanţii aplaudă şi aclamă. Am rămas gînditoare. Nici în America lui McCarthy, partidul comunist n-a fost aruncat în ilegalitate. Măsura e nedemocrată. Oricum partidul comunist e compromis. Cine va vota cu comuniştii? Dar ilegalizarea lui e un demers dictatorial. M-am bucurat cînd, după cîteva zile, guvernul a dat înapoi, declarînd că va pune măsura la vot. Dar de cît timp e nevoie pentru ca un popor, care, a trăit sub atîtea guvernări despotice şi a cunoscut răstimpuri atît de scurte de democraţie, să redeprindă practicile unei vieţi politice democratice?

Dintre toate ororile regimului Ceauşescu, de care îmi amintesc sau despre care am auzit de la cei rămaşi în ţară, după plecarea mea, cea mai

CASIF TOURS
Rehovot, str. Hertzl 170
şi Tel Aviv, str. Levontin 17A
sprijină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
CASIF TOURS
a oferit un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

cutremurătoare am aflat-o în ultimele săptămîni. Comentariile de presă şi televiziune pomeneau de mulţimea copiilor părăsiţi şi internaţi în orfelinate, după interzicerea avorturilor de către Ceauşescu şi concomitent cu creşterea mizeriei materiale. O micro-populaţie, de care regimul trebuia să ţină în vreun fel seama. O parte din copii au fost vînduţi contra valută forte în Occident. Comerţul prospera, fiind, aşa cum mi-a spus acum cîţiva ani la Paris, un cunoscut devenit comis voiajor în acest trafic, în ultimă instanţă, avantajos pentru toate părţile implicate. Dar inventivitatea şefului a dat curînd altă destinaţie acestor contingente de orfani. Erau crescuţi şi condiţionaţi pentru a alcătui formaţiile de securişti, fără de care regimul nu putea supravieţui. Din fragedă pruncie, viitorii gealaţi erau orientaţi spre o agresivitate feroce în raport cu orice fiinţă umană. Asmuţiţi unii împotriva altora de către educatorii orfelinatului, în cadrul unor exerciţii de ură, creşteau în spiritul unei bestialităţi comandate, cred, fără egal în istorie. Eu n-am văzut imagini, dar A. care a prins reportajul televizat, mi-a descris feţele julite, pline de vînătăi, expresiile de ferocitate şi mişcările violente ale micilor gladiatori. Nici în cea mai neagră ficţiune de anticipaţie negativă, nu s-a putut imagina un asemenea tip de condiţionare.

A. mi-a adus trei numere din noua *Românie Liberă*, trimise ei prin poştă de la Bucureşti. De la entuziasmul unanim al numărului din decembrie la diversificarea poziţiilor în numerele din ianuarie. Ana Blandiana, Mircea Dinescu şi alţii publică poezii inedite. Dinescu scrie:

Prin carnea noastră umbla
Bizanţul
Ba Europa, ba Orient.

Despre copiii orfani crescuţi şi condiţionaţi pentru lumea sîngeroasă şi subterană a Securităţii, Gabriela Adameşteanu scrie: "...copii nedoriţi (...) sălbăticiţi prin bătăi în casele de copii, supravieţuind prin selecţie naturală fără hrană, fără aer, fără cuvînt, fără iubire, fără lumină, recrutaţi şi dresaţi să asculte orbeşte porunca părinţilor Ceauşescu. Perfecte maşini de lovit. Roboţi. Ochi la pîndă, fruntea îngustă neumbrită de gînd, faciesul unei alte specii umane..."

Noi manifestaţii la Bucureşti. Frontul exclude de la participarea la treburile obşteşti pe reprezentanţii partidelor în curs de formare, le refuză accesul la mass-media. Telefon de la N.Y. F. îmi spune că doi dintre prietenii ei s-au înapoiat de curînd din România. Amîndoi sînt răscoliţi. Unul susţine că protestul se face în numele unui naţionalism şovin, orientat spre extrema dreaptă; celălalt spune că guvernul provizoriu îşi impune politica de stînga – comunism deghizat – şi că, dacă vor avea loc alegeri, ele vor fi manevrate de foştii comunişti, care deţin posturile cheie.

Cea mai recentă demonstraţie din Bucureşti, despre care am citit extinse comentarii, am auzit ecouri interpretate de BBC şi pe care am urmărit-o la televizor, exterioriza violent două atitudini politice antagoniste: guvernamentalii, cei care sînt pentru FSN, şi opoziţia, partizanii grupurilor politice pe cale de (re)constituire, care învinuiesc guvernul provizoriu de a perpetua tehnici politice comuniste şi a face imposibile alegeri cu adevărat libere. Ştiind tot ce ştiu, manifestaţia pro-guvernamentală mi s-a părut de o spontaneitate organizată. Oamenii păreau "scoşi" la manifestaţie, aşa cum fuseseră şi altădată. De data asta scandau I-li-es-cu. Ceilalţi, majoritatea tineri, acţionau mai dezordonat, chiar anarhic. Am încercat să-mi explic deosebirea de atitudine dintre cele două grupări, după unanimitatea din primele zile ale revoluţiei. Îmi spuneam că, poate, "guvernamentalii", oameni maturi cu slujbe şi răspunderi familiale, cu scepticisme explicabile, voiau linişte şi stabilitate, acum că Ceauşeştii fuseseră lichidaţi. Se tem de necunoscut (un nou stil de muncă, greve, poate pierderea unor avantaje şi gratuităţi). Membrii de partid, cei mai mulţi dintre ei, se întreabă, poate la sugestia unor persoane interesate, dacă nu vor fi priviţi cu suspiciune, sub noi cîrmuiri. Scurt, vor un socialism "à visage humain". Ceilalţi – tineri, studenţi în majoritate – reprezintă, aşa cum a spus cîndva Marcuse, categoria cea mai disponibilă şi deci cea mai aptă să ceară schimbări structurale.

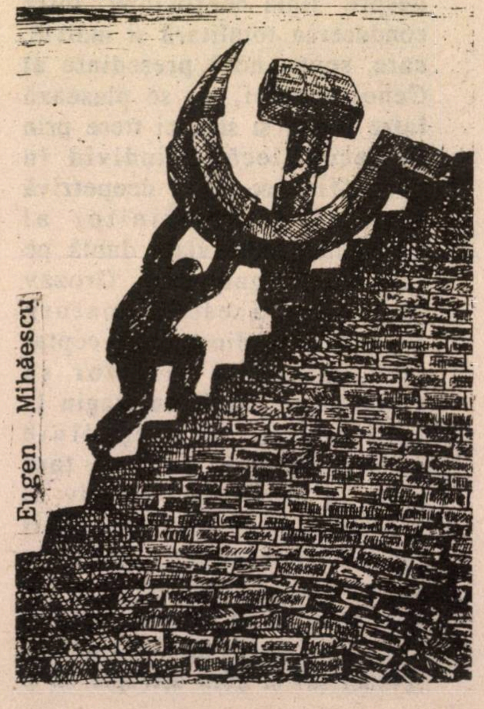

E O LUME

Urmărind de pe canapeaua mea mişcarea de pe străzile Bucureştiului, mi-am dat seama că noua mea pasiune de telespectatoare nu se datoreşte exclusiv interesului ardent pentru evenimentele din România, ci şi unor factori mult mai personali. Încerc să localizez imaginea televizată şi să recunosc locuri familiare: Piaţa Victoriei, Piaţa Palatului, Universitatea, o stradă cunoscută, firme ca Alimentara sau Pîine. Rar mi-a oferit televiziunea americană un fundal atît de intim asociat cu diverse etape ale biografiei mele.

Am devenit, pentru cunoscuţii mei americani, obiectul unei curiozităţi animate. Am fost întrebată care e pronunţia exactă a numelui lui Ceauşescu, cîţi locuitori are Bucureştiul, cînd a domnit Dracula. Nu cred să mai aud confuzii fonetice de felul Budapest-Bucharest (they sound so much alike).

Un articol de T. G. Ash, specialist în problemele Europei de Est. Reproduce din cuvîntarea de Anul Nou a lui Havel. M-a curentat pasajul despre "linia conflictului" între conducerea totalitară şi individ, care, spune noul preşedinte al Cehoslovaciei, nu se plasează între popor şi stat, ci trece prin mijlocul fiecărui individ în parte, fiecare fiind deopotrivă victimă şi sprijinitor al sistemului, prin viaţa dublă pe care şi-o organizează. Grozav îmi place acest dramaturg devenit preşedinte. A acceptat cu seriozitate şi umor să funcţioneze, după un stagiu la închisoare, ca preşedinte provizoriu şi să conducă ţara pînă la momentul decisiv al alegerilor. Îl jenează vădit ţinuta de rigoare, îşi scrie singur discursurile, în care nu găseşti urmă de retorică politică (fiecare cuvînt are acoperire semantică) şi abia aşteaptă să-şi încheie misiunea temporară şi să se întoarcă la masa de scris.

Evenimentele din România nu mai figurează pe prima pagină. Manifestări ale diferitelor comunităţi etnice în Uniunea Sovietică. Gorbaciov intenţionează să introducă un sistem pluri-partinic. Eliberarea lui Mandela şi reacţia diverselor grupuri din Africa de Sud. Conflictul intra-guvernamental din Israel. Ortega învins în alegeri.

Ideea mea despre prăbuşirea imperiului roman s-a bazat multă vreme pe imaginea grandioasă a unui viraj istoric spectaculos. În urmă am aflat că Imperiul s-a dezagregat dinăuntru, în urma unor infiltraţii şi a altor procese lente. L'empire à la fin de la décadence nu arăta a supraproducţie cinematografică stil Cecil B. de Mille. Dar ceea ce se întîmplă acum, în Estul Europei şi în alte puncte ale lumii, e exploziv, brusc, dramatic.

Cele mai multe ştiri din România îmi parvin acum pe calea unor comunicări gîfîite şi adesea contradictorii – poşta orală a emigraţiei. Găsesc totuşi, în *L. A. Times*, un articol despre lipsa tradiţiei democrate în România, lipsă răspunzătoare, în rarele momente de autonomie politică, pentru apariţia unor regimuri tiranice şi fasciste cum a fost Garda de Fier. Un partid, continuă articolul, ca recent constituitul Partid Naţional Ţărănesc Creştin, poate evolua spre orice orientare politică, eventual chiar şi o dreaptă, care să frizeze fascismul. O posibilitate. Alţii susţin că tehnocraţii comunişti, care intraţi pentru un timp în conul de umbră al vieţii politice au reapărut pentru a întemeia Frontul, nu oferă garanţia unei guvernări democratice de tip occidental. Ambele opinii au coeficientul lor de credibilitate. Tertium non datur?

Anti-guvernamentalii au atacat sediul Frontului. Violenţă, vandalisme. Guvernul provizoriu ameninţă cu măsuri punitive. Iliescu vorbeşte de contrarevoluţie (ce gafă!). Minerii s-au deplasat la Bucureşti într-o masivă demonstraţie pentru Front şi ordine şi împotriva anarhiei. Manifestaţie spontană? Să existe oare primejdia unui război civil? Şi atunci un oribil "tertium" – junta militară?

ADRIAN
(Birou de turism)
Str. Sheinkin 8, Tel Aviv
sprjină concursul nostru cu
premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA"
•
ADRIAN
a oferit un premiu participanţilor
la noul nostru concurs
●

COPERTA NOASTRĂ

RADU BELIGAN

Regele comediei româneşti. În turneu în Israel. Cu două spectacole memorabile: "Contrabasul" şi "Poveste din Hollywood". Un rege. Un regal.

E O LUME

PARIS

GELOZIA BAT-O VINA...

Francezii sînt oameni pasionaţi de politică.

Dar nu *numai* de politică (ca alţii carele îi ştim). Fiindcă nu vor să se tîmpească.

Ei se mai ocupă şi cu altele. Ca de pildă, cu dragostea, cu dramele căsătoriei, cu gelozia.

Gelozia nu e un defect grav, dimpotrivă. La cîţiva ani de la începutul erei eliberării sexuale, psihologi de marcă din diferite ţări apreciază că acest sentiment merge mînă-n mînă cu dragostea. Nimeni să nu se simtă vinovat dacă îl încearcă. Fireşte, cu condiţia să nu se abuzeze de el...

...Aceasta este concluzia unor specialişti în materie de "viaţă conjugală", expusă într-un număr recent al revistei "MÉDECINE DOUCE", sub titlul *"Autopsia geloziei"*.

Studiul se deschide cu nararea unor "scene" casnice:

– La ora asta se vine? Unde ai fost? Miroşi a parfum...

– Visezi, draga mea... nu, ţi-o jur...

Apoi. Tronc cu florile din glastră; bum cu lampadarul; în cioburi vesela pentru cină; pleosc – o palmă pe obraz. Ţipete, urlete, scrîşniri din dinţi. Imputări: ar fi trebuit s-o ascult pe mama; tu eşti leit taică-tău, crai! Roşi de gelozie, partenerii se mănîncă în sinea lor, explodează, transformă cea mai frumoasă dimineaţă într-o noapte îngheţată fără lună.

Toate acestea cînd *ea* este geloasă. Dar dacă *el* este gelosul: "Unde s-o fi dus? Cui i-a telefonat? Sînt sigur că mă înşeală. Cine o fi tipul cu care a fost văzută?"

– Nu, n-ai fost la servici. Spune-mi cum îl cheamă?

Şi, după asemenea "scene", o statistică: *Dintr-o sută de omoruri voluntare, zece sînt crime pasionale.* Un adevărat pericol social!

De notat că gelozia este ca un virus care se înmulţeşte cu o viteză ameţitoare în forul interior al gelosului. Cîteodată dormitează spre a induce în eroare, dar se trezeşte la prima ocazie, trădînd simptomul.

La urma urmei, ce este gelozia?

Marie-France Blain, consilieră conjugală terapeută de cuplu (există şi asemenea profesie?!), apreciază că gelozia şi dragostea sînt intim legate; dragostea atrage gelozia în mod necesar. *"Nu poţi fi cu adevărat ataşat* – susţine ea – *dacă nu suferi. A trecut timpul cînd trebuia să te simţi vinovat dacă eşti gelos. Doar dacă nu iubeşti prea mult poţi fi de acord ca celălalt s-o ia razna. Din moment ce investeşti mult într-o relaţie, a consimţi ca partenerul să-şi împartă dragostea devine imposibil, insuportabil. Nu există dragoste fără posesiune. De ce? pentru că dacă rişti să pierzi ce ai investit în altul, pierzi implicit o parte din tine însuţi"*.

Nevoia de a fi iubit – subliniază specialista citată – este existenţială şi teama de a pierde dragostea celuilalt este mai mult sau mai puţin puternică în funcţie de experienţa afectivă trecută, inclusiv cea din copilărie. În fapt, cu toţii sîntem geloşi, într-o măsură mai mare sau mai mică. Şi aceasta nu are nimic anormal! Dar o gelozie devine patologică cînd se sprijină pe o idee delirantă, pe o idee falsă, cînd gelosul dă realităţii o anumită interpretare şi cînd faptele acestei realităţi se coroborează cu ideea că celălalt îl înşeală. În acest caz, se recomandă consultarea unui consilier conjugal sau a unui psihoterapeut. Un tratament psihologic permite respectivului să nu se mai simtă vinovat şi cuplului să reia o viaţă normală – conchide Marie-France Blain.

I. FÎNTÎNARU

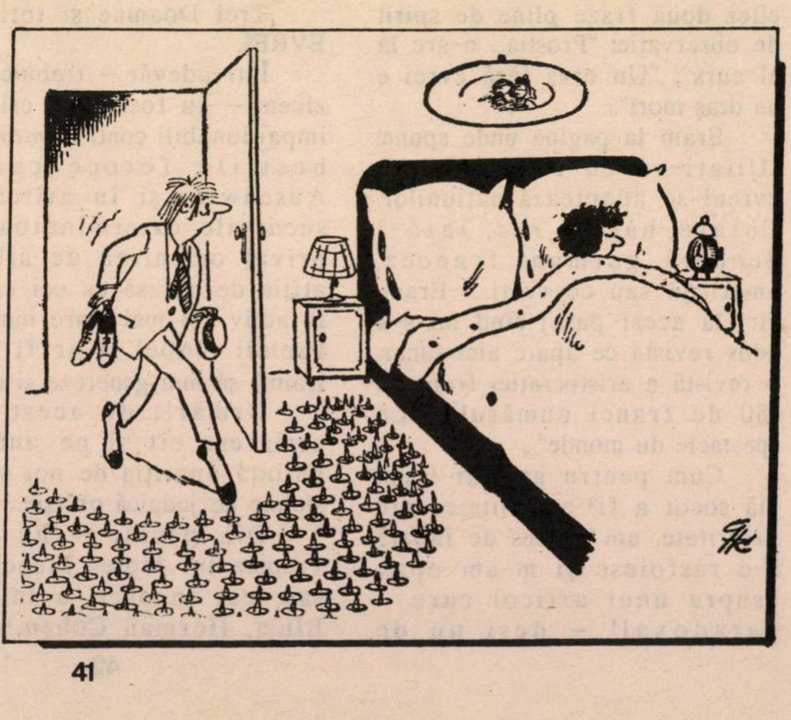

E O LUME...

Dr. I. FLAVIUS **PARIS**

EVREII NOȘTRI

Citeam tocmai cu încordare și deosebit interes *"La tentation d'exister"* (Ispita de a exista) de E. Cioran care a început prin a fi legionar și a ajuns să fie în Franța cel mai prețuit stilist și gînditor, o personalitate ce-și poate permite să refuze premii ce i-au fost acordate; eram zic, tocmai la lectura unei pagini în care cu perspicacitate, cu originalitate, cu un dar de pătrundere și de analiză incomparabil mai ascuțite decît ale lui Jean-Paul Sartre care și el a tratat aceeași temă, îl caracterizează pe *evreu*.

"A fi om – scrie el – e o dramă; a fi evreu o alta". Evreul le trăiește pe amîndouă... Iar mai departe: "Hodină – e tot ce cerem. Evreii o cer și ei probabil dar lor... ea li-e interzisă..."

Nu rezist ca să vă mai citez două fraze pline de spirit de observație: "Prostia... n-are la ei curs"; "Un oraș fără evrei e un oraș mort"...

Eram la pagina unde spune: "Uitați-vă cu cîtă ușurință evreul se adaptează națiunilor. Cutare, născut *rus*, iată-l deodată german, francez, american sau ce vreți..." Eram, zic, la acest pasaj cînd mi s-a adus revista ce apare aici lunar, o revistă a aristocrației franceze (80 de franci numărul): "Le spectacle du monde"...

Cum pentru gazetar (cum mă socot a fi) actualitatea are prioritate, am purces de îndată s-o răsfoiesc și m-am oprit asupra unui articol care – paradoxal! – deși nu de actualitate – în orice caz nu de actualitate imediată – mi-a atras subit atenția. Un articol al unui filozof francez – francez – francez, nu evreu: Alain-Gerard Slama asupra lui... Bergson...

Ma pitom?

Kodem kol fiindcă au apărut aici nu mai puțin decît patru lucrări asupra (citez) celui *mai mare* filozof al Republicii a III-a.

Secundo: fiindcă tot anul ăsta Universitatea de aici a fixat ca temă pentru cei ce vînează doctoratul în filozofie: BERGSON.

Așa că filozoful cu pricina avea deplin motiv să trateze și el despre Bergson. Și... în articolul la care mă refer, autorul afirmă că secolul nostru a fost înnoit, marcat, luminat de trei luceferi: Bergson, Einstein, Freud...

Trei Doamne și toți trei... EVREI.

Într-adevăr – trebuie să ne zicem – au fost niște criminali impardonabili contra *umanității*, bestiile feroce care la Auschwitz și în atîtea alte sucursale exterminatoare au privat omenirea de atîția și atîția de o rasă cu cei care au la activ cel mai mare număr de Premii Nobel și ar fi putut, trăind, să mai genereze și altele.

Urmărit de acest gînd, urmăresc cît și pe unde am putința apariției de noi stele și steluțe de judaică obîrșie.

Din păcate – nu ca pe vremea lui Moses Mendelsohn sau mai încoace, a lui Leon Blum, Herman Cohen, Moses Gaster, Helevy, Ioset Israels, *et caetera, et caetera;* pe vremea noastră, cu numele franțuzite, americanizate și în plus, cu pseudonimele, nu putem fi puși de îndată pe pistă ca să-i putem identifica.

Dar cu sprijinul indiscretului Roger Peyrefitte, care a scos acu cîțiva ani o carte: *"Les Juifs"* și cu ajutorul antisemiților care nu se ostenesc a ni-i denunța, ajungem a-i descoperi.

Așa că, cu proxima ocazie, dacă vă mănîncă curiozitatea, ca pe subscrisul, vă vom pune la curent.

Pe curînd, deci.

• O NOUĂ CARTE •

"DRAGOSTEA, – MAI TARE CA MOARTEA!"
de SIMION SĂVEANU

• ROMAN •

Adresați-vă imediat autorului spre a vă expedia volumul acasă. Telefonați sau scrieți pe adresa: **Simion Săveanu, Beer Șeva, Reh. Megiddo 26/1, cod 84773, tel.: 057/42.26.32.** În scrisoare anexați un CEC sau expediați un mandat poștal în valoare de 40 de șekeli (incluzîndu-se transportul) pe adresa menționată. (A)

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

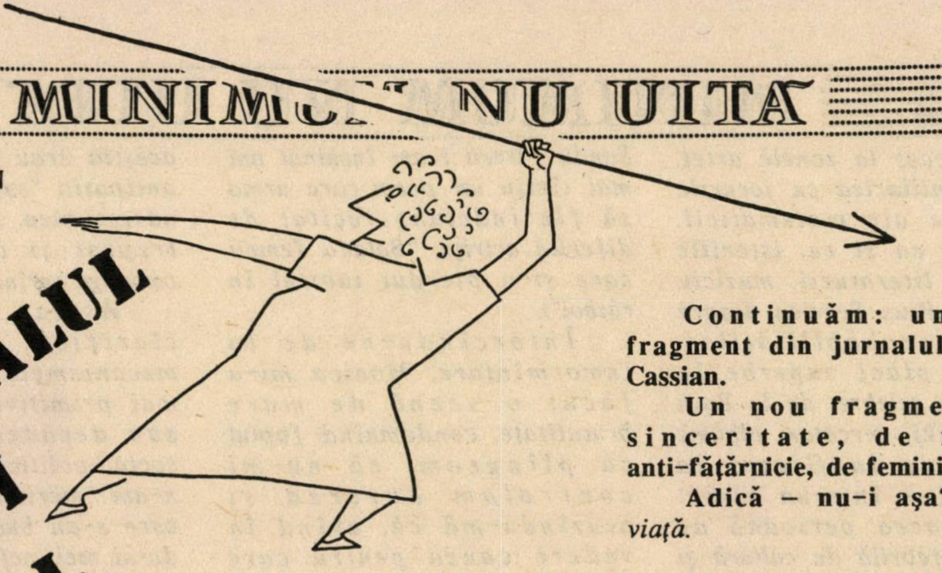

Continuăm: un nou fragment din jurnalul Ninei Cassian.
Un nou fragment de sinceritate, de ne și anti-fățărnicie, de feminitate.
Adică – nu-i așa? – de *viață.*

(Continuare din nr. trecut)

August 1975

Dincolo de eventuala valoare a sonatei, de "progresismul" ei sau de talentul meu – mă aflu astăzi mult mai la început din punct de vedere compozițional (deși am mai multă "școală"), sînt în plină criză și îndoială de mine, dureros bîntuită de nevoia de a-mi dovedi îndreptățirea de a mă considera compozitoare. După atîtea avataruri și, mai ales, după o întrerupere de 16 (!) ani, din 1957 pînă în 1973 – continui să sper... cu disperare că, totuși, cîndva...

Iunie 1949

Ieri a fost ziua lui Ali. Nu știu cum, dar am uitat amîndoi. Eu mi-am amintit prima, seara. N-am apucat să-i fac nici un dar.

*

Cu Marin, ieri după-masă, am stat de vorbă. Despre noi. "Cum ai putut să te săruți cu Pista în fața mea?!" Firește, toate plîngerile lui sînt justificate. Și-a luat în bună parte gîndul de la mine – dar nu de tot. "Nimic nu e rezolvat fundamental".

Aseară am fost la concert. Pentru prima oară cu Ali!

*

La Urzica, săptămîna de lucru s-a cam încheiat. Urmează niște zile libere.

Diseară, la 8, ședință la Scînteia pentru "Ziua Scînteii". Mîine seara la 7, ședință de Partid. Poimîine, plenară.

Am făcut o traducere pentru Veac Nou, am dat un poem la Îndrumătorul cultural. Am nevoie și de bani și-mi pîndesc cu fervoare vacanța la Mangalia...

Iulie 1949

Jorge Amado a fost în București. Am fost una din însoțitoarele lui. L-am condus și la Sinaia. (Marin, simțindu-se neglijat, a plecat la Doftana).

A doua zi, am plecat cu Novicov, cu Ali (care a venit cu mine la Sinaia) și cu Marin care voia să plece la București. Parcă din nou mai serios, își ia angajamente, vorbește despre mine ca despre o răscruce în viața lui, a doua după Nadia.

*

Amado pare un scriitor modest și cinstit, fără strălucire în conversație, poate și din cauză că nu știe limba franceză, în care încercăm să ne înțelegem.

Ca însoțitor, am avut diferite greutăți pe care le datorez Monicăi. După o primă plimbare de dimineață prin București, a refuzat să mai apeleze la mine pentru a-l conduce mai departe pe Amado. De ce? Mister!

Iulie, 1949

Totuși, în ultima zi a șederii lui Amado în România, Monica m-a chemat iar și am petrecut o dimineață cu el prin muzee. Dar ce folos! Nu te poți împrieteni cu un om în 3 ceasuri! Așa că am avut mai puțină parte de Amado decît de Césaire.

*

Astă seară plec la Mangalia! Pentru o lună! Fără salariu însă. Am o grămadă de treburi pe cap, mai ales cu Ziua Scînteii.

August 1975

Dincolo de durerea și umilința pe care le-am resimțit în ultimele zile dinainte de 23 August 1944 și în lunile următoare cînd, cu bruschețe și fără explicații, Monica mi-a retras prietenia ei – purtarea ei în următorii ani a respectat o traiectorie-tip, întîlnită și la alți amici mai mult sau mai puțin apropiați.

Dar mai întîi: Monica a fost marea mea prietenă de la sfîrșitul adolescenței, din ultima clasă de liceu și cîțiva ani după. A fost o alianță adevărată incluzînd pulsații spirituale, atracții chimice și acorduri de principiu. Eu îi *ofeream acces la zonele artei, ea mă familiariza cu jocurile superioare ale matematicii. Citeam, şi ea şi eu, istoriile filozofiei, literaturii, muzicii, cartea lui Pius Servien despre Calculul probabilităţilor, ascultam plăci superbe în interpretări celebre, de la Bach la Stravinski, cercetam albume de artă de la Giotto la Kandinski – într-un cuvînt eram în acea perioadă de acumulare febrilă de cultură şi beatitudine estetică, elan pe care nu l-am mai retrăit în diversitatea lui după împlinirea vîrstei de 23 de ani cînd au început fatalele (şi necesarele)specializări.*

Umorul şi fronda ne însoţeau perpetuu, la Monica ele avînd mai degrabă un caracter iconoclast, la mine centrîndu-se pe liniile de forţă ale idealului pe care mi-l alesesem, drept care am atras-o şi pe Monica în lupta clandestină comunistă. Scriam împreună pe ziduri, în nopţile de camuflaj, lozincile momentului ("Jos războiul!", "Pace, pîine, libertate", etc.), ne petreceam şi multe nopţi dormind una la cealaltă, îi desenam nudul fără sîni (una din tristeţile ei...) şi mă lăsam mîngăiată de ea, deşi ulterior ne-am dovedit amîndouă decisiv heterosexuale.

E lesne de înţeles de ce am resimţit cu un deosebit dramatism despărţirea ei de mine. Aceasta s-a petrecut în ziua înmormîntării lui Sandu Pitaru, un tînăr comunist pur şi frumos de care mă îndrăgostisem cu două luni înainte şi cu care a trebuit să-mi întrerup întîlnirile din pricină că era "filat", adică urmărit de Siguranţă. Nu l-am mai văzut, deci, pînă în ziua în care am aflat că e mort, sufocat într-un adăpost impropriu, în bombardamentul de cu o seară înainte. (Lui Sandu Pitaru i-am închinat ani mai tîrziu un poem care urma să fie îndelung recitat de diferite actriţe, "Balada femeii care şi-a pierdut iubitul în război").

Întorcîndu-ne de la înmormîntare, Monica mi-a făcut o scenă de mare brutalitate, condamnînd faptul că plîngeam, că nu-mi controlam durerea şi acuzîndu-mă că, avînd în vedere cauza pentru care luptam, purtarea mea era incalificabil de individualistă (!), că sînt răsfăţată, egoistă, etc. A fost un moment de stupoare şi de amărăciune pe care aş fi vrut să-l consider ca pe un simplu puseu al unor ranchiune acumulate (unele concurenţe minore în raporturile cu băieţii care "ne făceau curte", unele rivalităţi de personalitate, cine ştie). Dar nu. Acea zi funerară a marcat sfîrşitul celei mai strînse – deşi de tinereţe – prietenii din viaţa mea. Motivele "principiale" ale rupturii erau cu atît mai absurde cu cît, după cum am spus, eu o adusesem pe Monica în "mişcare", legătura noastră superioară fiind un timp, Jany.

Şi iată că, în legalitate, Monica s-a bucurat de încrederea Partidului, deţinînd diferite funcţii de răspundere, pe cînd eu... Nu faptul că Monica îmi acorda sau îmi retrăgea "însărcinări" (ca în cazul Amado) mă indigna (nu judec aici justeţea măsurilor sau a argumentelor folosite împotriva mea).

Ceea ce mă rănea cu adevărat era tonul ciudat, rece, străin, ameninţător cu care mi se adresa, mie, fostei ei prietene, omului pe care nu avea dreptul să se facă a nu-l cunoaşte. Nu namai Monica, dar şi alţi vechi prieteni mi s-au dovedit ostili tratîndu-mă ca pe o "subalternă", dar poate că toţi aceştia erau deja la curent cu antipatia "superiorilor" lor la adresa mea, antipatie de care, treptat şi concret, mă voi convinge curînd.

Astăzi, cînd mi s-au clarificat sumedenie din mecanismele mai subtile sau mai primitive ale ascensiunii sau decăderii în ierarhia social-politică – mă felicit că n-am "meritat" promovarea de care s-au bucurat atîţia colegi de-ai mei, nefiind eu nici destul de obedientă nici destul de rigidă şi în nici un caz capabilă de falsuri sau (conştiente) autofalsificări.

Iulie 1949, Mangalia

Sînt în Mangalia mult visată. Primele zile au fost ale organizării. Ne-am mutat de două ori, camera e mică, mobilă de hotel, un pat larg, baie, closet cu apă curgătoare. Dar, datorită acestui du-te-vino, stau cu lucrurile claie peste grămadă şi, în plus, Ali s-a purtat ciorovăitor aseară, la dans, pe drum, acasă.

Marea a fost lină, albă, rece. Dar azi noapte am avut nişte îngrozitoare dureri de stomac de la nu ştiu ce mîncare. M-am torturat ore întregi. De altfel, în tren mi-a căzut o valiză pe coapsă şi mi-a învineţit-o. Numai angarale.

Iulie 1949, Mangalia

Sînt singură. Ali a plecat la Bucureşti pentru două zile. Mizez prea mult pe el, mă bazez prea mult pe el, de aceea, cînd pleacă, mă simt schiloadă. Îl iubesc dealtminteri, mereu mai mult, mai adînc.

*

Mi-au sosit două telegrame care mă reclamă la Bucureşti în legătură cu sărbătorirea Scînteii. Eu angajamentele pe care mi le-am luat, mi le ţin – şi sînt convinsă că voi scrie mai mult ca alţii. Dar de plecat de aici, nu plec. Pentru două ore de şedinţă, n-are rost. Telegramele însă, mă obsedează.

*

Azi am făcut nudism la "rai" cum numim noi acea bucată de plajă izolată şi plină de dune. Seara au fost la mine Petrică, Yvonne, Maria Banuş şi Mony.

Petrică: Petre Solomon

Mangalia, 1949

Evenimente: mi-am luxat glezna dreaptă şi m-am mutat. Iar. Fără apă curgătoare dar într-o cameră mare, frumoasă, cu fereastra spre mare.

*

Mi-e poftă de dragoste. Îl iubesc pe Ali atît încît azi mi-au dat lacrimile amintindu-mi imaginea lui, în fereastra trenului. Vremea a fost urîtă azi. Vînt puternic şi nori. Am prins un ceas de plajă capricioasă şi am făcut o baie. După masă, am scris un cîntec pentru Ziua Scînteii, împotriva superstiţiilor.

Acum mă culc. Am început "Portretul" lui Gogol, care se anunţă grozavă. Noapte-bună, fără lună, fără împreună...

Mangalia, 1949

La prînz, mi-a telefonat Ali că e probabil să întîrzie şi să vie abia poimîine dimineaţa. Am fost nervoasă, disperată, la telefon. Vremea e năprasnică, vîntul bate într-un pustiu de cer albicios, fără nor. Tot nisipul îţi intră în ochi. Mîncarea la cantină e monotonă şi de mediocră calitate: tot ghiveci, ardei umpluţi, mămăligă cu brînză, niciodată prăjitură, niciodată friptură, şniţel, pilaf, mă rog, ceva mai de soi. Cînd vine Ali, vreau să facem un drum pînă la Constanţa şi să mergem la restaurant. După masă mă duc la lacul de sulf să mă spăl pe păr.

*

Degeaba am fost la sulf că n-aveau apă caldă. M-am spălat în lac. Apoi a trecut Kindy pe la mine. E foarte ocupat la colonia de copii, şi poate, şi cu o doctoriţă cu care l-am văzut odată şi care, de altfel, e foarte drăguţă. Cu Kindy mă cunosc de o viaţă, la Bucureşti mă vizitează cînd vrea iar aici, deodată, ne vedem rar şi plicticos (deşi ştie că sînt singură).

Am citit toate cărţile pe care le-am găsit aici. Am compus trei cîntece. Acum ce să mai fac? Să scriu poezii? Scrisori?

Mangalia, 1949

Mîine vine Ali! Am fost la plajă dar marea e ghiaţă, imposibil de abordat. Trebuia să mă întîlnesc cu Kindy la 6, dar am întîrziat şi nu l-am mai găsit. Am fost cu Nel la cîrciumă unde am mîncat barbuni şi creier pane şi am băut vin. Plecăm şi, la o răscruce – Kindy! Nu ştiu ce-l apucă, mă ia în braţe şi aleargă cu mine pe faleză.

Aş vrea ca mîine, cînd vine Ali, să mă găsească încă în pat, devreme, să-l strîng în braţe, să-l iubesc.

2 Mai, August 1975

Marea – patima mea! Încă din copilărie, cînd îmi petreceam vacanţele la Constanţa, pe plaja Mamaiei, sălbatecă atunci cu tufe de ciulini şi dune uriaşe, cu verii mei, slăbănogul şi negriciosul Emil, prea frumoasa Angelica şi blonda, durdulia Rica. Patimă constantă pînă-n ziua de azi, intrată în pori şi în poezii.

La o lună după ce m-am măritat cu Ali, am fost pentru prima oară la mare împreună, la Mangalia, locuind mizerabil, într-o cămăruţă cu un milion de purici, pe care Ali, cu ajutorul detergenţilor, i-a stîrpit fără milă.

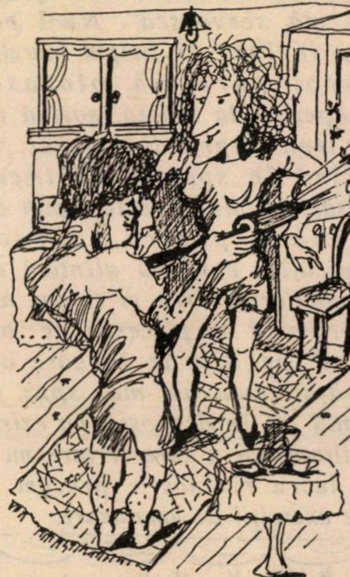

Ali a stîrpit gîndacii fără milă

În această primă vară comună şi în alte împrejurări ulterioare, Ali şi cu mine am dansat, am dansat ore şi ore, pe podeaua de lemn a restaurantului "Vraja Mangaliei", pe străzi şi pe nisip, într-o deplină beţie a dragostei, acoperind kilometri de suprafeţe cu paşii noştri acordaţi!

*

"Compoziţia socială" a acestei vacanţe în casele Ministerului Artelor era uşor deosebită de cea a Sinaiei. Cei de origine ţărănească sau muncitorească (vezi Marin, Pista, Piko), încă nu se simţeau la largul lor în decor marin, dezbrăcaţi şi orizontali pe leneşe plăji.

*

Da, Ali trebuia să rezolve

totul: condiţiile de cazare, cum dormeam, cum mă hrăneam pentru că, în viaţa practică, eu eram o mare deficitară, neştiind să fac nimic (să cos, să gătesc, să spăl, să calc, să fac curat, etc.). Spre deosebire de Jany care, artist fiind ca şi mine, "avea dreptul" să nu se priceapă la "concretul vieţii" (de fapt, era comod şi lipsit de serviabilitate), Ali îmi spunea şi-mi spune mereu că-i place "să mă servească". Nu-l pot uita, în 1953, în timpul marelui viscol care mă blocase, înzăpezită, la Sinaia, sosind cu un tren supra-aglomerat, şi cărînd în spinare un imens rucsac de Moş Crăciun, plin de mîncare pentru "săraca Ninicuţa", cum mă alintam eu în copilărie. Greu şi tîrziu, am deprins şi eu plăcerea de "a-l servi" pe Ali, de la care am învăţat, cum am mai spus, şi faptul că, în dragoste, nu există umilinţă, că a cere iertare nu e un lucru ruşinos – precum şi alte exerciţii de umanizare.

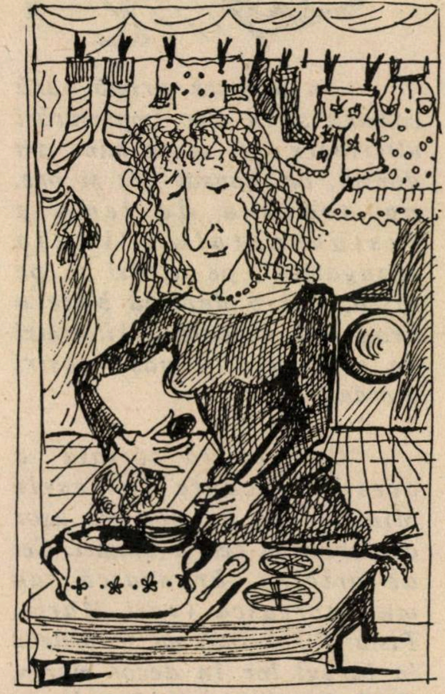

New York, Ianuarie 1989

"Să cos, să gătesc, să spăl, să calc..." Toate activităţile de care, timp de 60 de ani, am fost incapabilă (şi scutită), iată-mă depunîndu-le acum, în singurătate, cu stîngăcie şi efort disproporţionat, cu rezultate penibile şi pierdere de demnitate (nu sînt obişnuită să lucrez greu, încet şi prost).

Plîngerile mele în legătură cu monotonia şi slaba calitate culinară a cantinei mangaliote îmi sună la ora aceasta bizar şi ridicol. mizeria alimentară a României de astăzi fiind incomparabilă cu cea de după război.

"Plîngerile" mele continuă şi aici, în America, unde oul mi se pare că n-are gust de ou, roşia, de roşie, varza acră, de varză acră etc. În "In search of Melancholy Baby", V. Axionov pomeneşte de două faze, aproape obligatorii, ale emigrantului rus: prima – uluirea în faţa abundenţei alimentare din supermarketuri, a doua, după un timp, de atitudine critică faţă de gustul alimentelor şi de nostalgie faţă de savorile "de acasă". Nu sînt familiarizată cu bucătăria rusă dar presupun că bliniile, piroştile, borşul pot fi înlocuite în nostalgia mea, de sarmale, brînză telemea, salam de Sibiu şi ciorba de potroace servită în zori, la spartul Revelionului.

În ce priveşte şocul supermarketurilor, l-am resimţit cu decenii în urmă şi l-am depăşit foarte repede, vizitînd măcelăriile de la "ţară", franceze, piaţa din Nissa, magazinele alimentare din Germania de Vest, cele din Geneva etc.

De altfel, "şocul societăţii de consum" l-am înregistrat pentru foarte scurt timp, întîi la Neapole, apoi la Viena şi mi-a dispărut din conştiinţă cu aceeaşi rapiditate, poate din cauza lipsei mele de apetit pentru acumularea de obiecte şi bunuri materiale dar, mult mai sigur, din pricina ierarhiei de valori pe care, încă din anii adolescenţei, mi-am stabilit-o cu fermitate.

*

Cea mai bună dovadă că Ali nu mai există, nici ectoplasmatic, nici altminteri, am primit-o recent, prin întîmplarea absurdă a fracturării gleznei mele drepte. S-a petrecut în noaptea de Revelion în staţia funicularului care urma să mă transporte în insulă. Am aşteptat trei ore în ger să vie ambulanţa care n-a venit niciodată şi am fost transportată la Urgenţă de o maşină a poliţiei. Nu voi intra în detaliile acestei drame – amînări, diagnostice greşite, spitalizare forţată, operaţie executată după trei ore de stat goală pe masa respectivă, vecinătatea de pat cu vecina diaretică, umilinţele fizice şi psihice, în sfîrşit intrarea în a doua lună de ghips, în singurătate şi neputinţă – ci voi spune doar atît: Ali nu mai există decît în memoria mea trupească şi abstractă, Ali nu mă mai veghează, nici tata, nici vreo altă autoritate afectivă şi spirituală, – altminteri ele nu ar fi îngăduit să mă vadă redusă la invaliditate, degradare, pierdere de greutate specifică, de energie creatoare etc.

Sînt mai singură ca oricînd.

Mangalia, August 1949

Bilanţ dezastruos! După reîntoarcerea lui Ali, o serie de neplăceri: cea mai gravă, în legătura cu el, cu Ali.

Deci:

Aseară plecasem în oraş să mîncăm peşte. Ajungem la restaurant şi, la o masă, o vedem pe Sanda. Da, pe aceeaşi Sanda întîlnită pe stradă în Bucureşti, fosta "mare iubire" a lui Ali (dinaintea mea), cea care l-a obsedat ani de zile, care şi-a dat în petec pînă cînd el n-a mai iubit-o etc.

Deci, o vedem pe Sanda

stînd la o masă. Ali zice că n-a fost cine ştie ce emoţionat – mie însă mi s-a părut că da.

I-am cerut insistent să se ducă să vorbească cu ea şi, evident, să mă recomande. Dar, înainte ca Ali să se decidă să facă o mişcare, Sanda s-a ridicat şi a plecat. Văzîndu-l pe Ali incapabil şi pironit pe scaun, m-am ridicat *eu* şi am plecat de la masă. Ali a venit după mine, am avut un acces de furie violentă, care a culminat cu un ceas de plîns, acasă, în pat. Ali, în sfîrşit, pricepe ce mă doare, mă consolează drăgăstos şi-mi spune că mă iubeşte tot mai mult. Eu îi explic că vreau ca Sanda să devie pentru mine ceva concret, nu o eternă fantomă. Chiar dacă el a lichidat definitiv cu ea, eu încă mai am această obsesie. Vreau s-o cunosc, să-i vorbesc.

În fine, azi dimineaţă, pe plajă, îl trimit s-o caute. Pleacă, se-ntoarce şi-mi spune că i-a comunicat că s-a-însurat, că ea nu ştia, că i-a propus să ne vedem în trei şi că ea a refuzat spunînd că nu-i face plăcere şi că preferă în doi sau cam aşa ceva.

Sper s-o revedem şi poate că ea îşi va învinge laşitatea şi va accepta o convorbire. E, oricum, mult mai dizgraţioasă decît mi-am închipuit-o.

Ali care, bineînţeles, nu uită să răstoarne cănile cu lapte, zice că "a înţeles" că ea ar fi gata să se culce cu el şi că, dacă n-ar fi fost însurat, ar fi petrecut o lună cu ea. Şi era emoţionat – şi avea un tremur în glas de mi s-a făcut rău!

După care m-am liniştit, ştiind-o acum atît de neatrăgătoare (Ali s-a grăbit să spună că asta n-are nici o importanţă).

Recunosc că un cordon patologic mă leagă de această femeie ştearsă, un fel de psihologie ca a criminalului care se întoarce la locul crimei – dar aş vrea s-o privesc de aproape, s-o aud vorbind, s-o plasez în propriul meu inventar uman. Vreau să cunosc şi să înţeleg ce a iubit Ali, să-i pun faţă-n faţă, chiar înduioşîndu-mă de stînjeneala lor şi vreau, mai ales, ca ea să-şi dea seama că Ali a fost în stare să iubească o altă femeie (adică pe mine) mai mult decît a iubit-o pe ea.

Din păcate n-am în Ali un Ali-at... Simte nevoia s-o protejeze (rămăşiţă a trecutului) sau îi e teamă (de puterea destinului, probabil). N-am soţul care-mi trebuie. M-ar fi făcut fericită dacă m-ar fi urcat pe piedestal în ochii ei. Nu de alta, dar, în definitiv, ea prea şi-a bătut joc de Ali şi vreau să-l înalţ pe el ca să-l pot iubi fără rezerve.

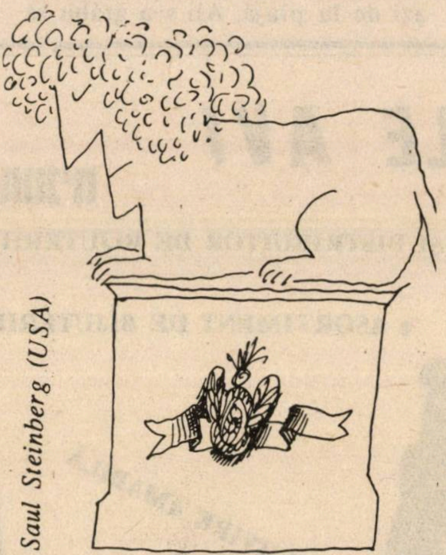

Saul Steinberg (USA)

Prostul de el doarme acum. E sîcîit de toată povestea asta cu Sanda, de discuţii, de accesele mele. Eu regret Mangalia, căsătoria, viaţa...

August 1949

Dimineaţa: am fost la "solar". Am privit-o pe Sanda goală. La plecare, i-am arătat-o lui Ali, care a urmărit-o cu privirea.

Seara: am fost la restaurant. Era şi Sanda. Am luat loc la o masă vis-a-vis de ea. Era cu o femeie şi cu doi bărbaţi urîţi, aproape groteşti. Ea rîdea ostentativ iar Ali se indispune profund. Neîngăduit de profund. Un timp nici nu s-a uitat la mine, nu mi-a vorbit (Prévert: "Sans me parler, sans me regarder...") Am simţit o durere atroce. Va să zică, încă era atît de legat de ea, de vulnerabil, de slab, putea fi atît de nepăsător, de crud cu mine – încît prima mea înclinaţie a fost să mă ridic şi să plec. M-am stăpînit, totuşi – se petrecea ceva prea grav – i-am adresat gesturi şi cuvinte, am fost "diplomată", pînă l-am făcut să revie la viaţă şi la mine. Lovitura, însă, a fost grea. După care totul s-a petrecut oarecum normal, eu m-am bine dispus iar cei patru de vis-a-vis continuau să hohotească. În sfîrşit, au plecat.

Din cînd în cînd, Ali îmi cerea voie să se uite la ea – şi îi dădeam generos (ce formă rafinată a cruzimii...). Mîine zice că vrea să-i vorbească. E prea tentant pentru cunoaşterea mea ca să refuz.

Comentarii: Am suferit teribil, sufăr încă. Ali m-a umilit fără să-şi dea seama, cumplit. Acum mă simt străină de el. De alături, se aude un Beethoven la patefon. Cu Ali e foarte greu să mă duc la concert sau să citesc un volum de versuri. Rîsul unei "foste" chiar dacă "mari" iubiri îl face să uite de constelaţia mea.

Triste concluzii. S-ar zice că sînt pătimaşe. Dar îl simt departe de mine, insignifiant, sforăind în patul lui.

Eu cred că m-am înălţat în astă seară. Ali a coborît în beciul fiinţelor mici.

5 August
Ali e mort.

6 August
Ali e mort.

MINIMUM NU UITA

8 August 1949

Alaltăieri seara, Ali m-a dus cu sila în oraş. (Căzusem într-o apatie imposibilă). Am fost la restaurant, am mîncat, am băut vin, ne-a cîntat lăutarul. Ali şi-a recunoscut toate greşelile, a promis că face tot ce-i cer eu. În groaznica seară cu pricina, susţine că, de enervare că l-am purtat de la o masă la alta, a avut un moment de negură. Că rîsul şi apropierea Sandei au contat foarte puţin.

A fost deosebit de amorezat, am umblat îmbrăţişaţi, am dansat singuri într-o cameră, dans întretăiat de sărutări fierbinţi – şi, totuşi... nu voi putea uita niciodată că mi-a putut pricinui un asemenea şoc. Vreau în continuare ca Sanda să afle că mă iubeşte mai mult decît a iubit-o vreodată pe ea. Şi mult mai frumos...

August 1949

Sînt singură. Pe Ali l-am trimis în oraş. Presimt că voi pleca de aici fără ca vreun pansament moral să-mi fie aplicat pe marea rană dintr-o anume seară. Şi chiar azi, la plajă, Ali atît s-a învîrtit şi s-a sucit pînă cînd Sanda a plecat înainte ca el să ia contact cu ea.

Zilele trec fără nădejde. Ba mai mult, reproşîndu-i eşecul de azi de la plajă, Ali s-a grăbit să mă prevină că pe el "toată chestia asta" a început să-l plictisească. Frază care contrazice categoric toate mărinimoasele lui intenţii abia proclamate.

Fireşte, am sistat orice discuţii, sînt decisă să nu mai fac nimic dat fiind că mi-am pierdut încrederea în posibilităţile dragostei lui, în făgăduielile lui, generos dar mincinos acordate.

Vom pleca fără să rezolvăm nimic. Fantoma Sandei rămîne intactă. Care vor fi consecinţele? Am să-l înşel pe Ali. Neapărat! La prima ocazie!

(Urmare în nr. viitor)

BIJUTERIILE AVI

תכשיטי אבי
יצור ושיווק תכשיטים ושעונים

• PRODUCĂTOR ŞI DISTRIBUITOR DE BIJUTERII ŞI CEASORNICE •

• ASORTIMENT DE BIJUTERII CU MODELE EXCLUSIVE •

SERVIRE AMABILĂ

תכשיטי אבי
רח' בלפור 109 חנות המפעל

LA O CUMPĂRĂTURĂ DE PESTE 1000 ŞEKELI, OFERIM CADOU UN INEL DE AUR !!!
ORICINE DEPĂŞEŞTE O CUMPĂRĂTURĂ DE 200 ŞEKELI PRIMEŞTE CADOU UN CUPON DE 15 FILME !!!

CU PRILEJUL DESCHIDERII MAGAZINULUI, OFERIM BIJUTERII DE LUX CU PREŢURI-SURPRIZĂ

CURĂŢIREA ŞI ŞLEFUIREA BIJUTERIILOR, GRATUIT !

BAT YAM, STR. BALFOUR 109, TEL. 5534579

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI!

COMEMORĂRI ÎN LUNA MAI

După cele cîteva date de mai jos, puteţi dezlega care sînt personajele comemorate în luna mai?

1. A compus opera "Romilda e Constanza" (1817); a fost kapelmeister al regelui Prusiei, la Barlein (1842).

2. Profesor la gimnaziul ebraic "Herzlia" (1914); redactor şef la "Atidot" (1943); a tradus în ebraică "Robinson Crusoe", "Coliba unchiului Tom"; a fost printre fondatorii societăţii scriitorilor din Eretz Israel.

3. Redactor la "Die Welt"; fondator al revistei "Haolam" (1909).

4. Dintre fondatorii organizaţiei "Studenţilor ruşi din Berlin" (1893); a înfiinţat "Tehnionul" din Haifa.

5. Redactor la "Moledet" (1912); a scris poeme su subiect tanahic; profesor de liceu la Chişinău.

6. Comandant al Institutului Corecţionar din New York; comandant al frontului Ierusalimului (1948).

7. Lector la Facultatea de litere din Bucureşti (1889); colaborator la "Fraternitatea", "Convorbiri literare", "Revista literară" şi alte publicaţii.

8. A scris piesa "Cinci acte" (1924); colaborator la "Curierul", "Cuvîntul liber", "Viaţa Românească", "Adam" şi alte publicaţii.

9. Autorul plachetei "Melodii ebraice" (1919); a tradus din Heine, Victor Hugo, Baudelaire, dar şi din Eliezer Steinberg şi I. Groper; semna sub diverse pseudonime: Luca Zimbru, Ion Corbu, Vasile Crîngu. *(Răspunsurile în nr. viitor)*

COMEMORĂRI ÎN LUNA APRILIE

1. Herman (Iehezkiel) Cohen (m. 1918); 2) Benjamin D'Israeli (m. 1881); 3. Albert Einstein (m. 1955); 4. Shmuel Penueli (m. 1967); 5. Ludwig Eleazar Zamenhoff (m. 1917); 6. Felix Adler (m. 1933); 7. Zelinker Zalman Shneur (m. 1959); 8. I. L. Peretz (m. 1915); 9. Akiva I. Schlessinger (m. 1922); 10. Alter Druianov (Asher Avraam Aba) (m. 1938)

NOU !!!

UN CĂMIN CALD
PENTRU PĂRINŢI

INTR–O ATMOSFERĂ
FAMILIALĂ

● Supraveghere medicală permanentă (zi şi noapte)
● Bucătărie variată şi bogată (casher)
● Fizioterapie
● Diverse activităţi sociale

Cu ocazia deschiderii,
PREŢURI SPECIALE,
CONVENABILE

Proprietarii vorbesc româneşte

PNINAT HASHARON,
Hod Hasharon (Magdiel),
SOKOLOV 12,
TELEFON 052—911229

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT
(OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU
DIAMANTE LA PREŢURILE
BURSEI LONDONEZE –
CELE MAI BUNE DIN
ISRAEL
●
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY
94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
●
DESCHIS DE DUMINICĂ
PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE
ORELE 9 – 16

**CENTRUL
"GOREN–GOLDSTEIN"
de cercetare a istoriei evreilor
din România
de la Universitatea Tel Aviv,
anunţă cea de–a 3–a sa
Sesiune, cu subiectul:
"PROBLEMA INTEGRĂRII
EVREILOR DIN ROMÂNIA
ÎNTRE CELE DOUĂ
RĂZBOAIE MONDIALE"
Vor conferenţia:
Dr. DAVID ŞA'ARI
şi
Dr. RAFAEL VAGO**

Manifestarea va avea loc în 13 mai 1990, ora 18,30, la Universitatea Tel Aviv, clădirea Rosenberg, sala 01 (lîngă Muzeul Diasporei). Conferinţele – în ebraică.

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

d AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

DOCTORI

(Continuare din nr. trecut)

Dr. Iosef Fux

• **Fux, Iosef** (n. Roman, 1913 – m. Tel Aviv, 1987), stabilit în Israel în 1962, a fost un chirurg (specialitatea – ortopedie) citit, doritor de a înţelege istoria judaismului şi de a o propaga, prin articole de gazetă ocazionale, sau volume despre figurile biblice. "Shaul, David, Şlomo, regi ai Israelului" (1973), "Moşe" (1975), "Drama lui Iosef" (1976), "Patriarhii" (1978), "Profeţii" (1981) sînt compilaţii utile pentru ignoranţii în materie. Lipsită de pretenţii ştiinţifice, bibliografia cărţilor lui Fux se întinde nonşalant de la Shimon Bernfeld la Moshe Maur şi Valentin Saxone.

Dr. Fux a cunoscut un moment de faimă, ce-i drept sui-generis, cu ocazia apariţiei volumului său "Profeţii". Personaj eminamente social, cu vocaţie mondenă, politicos necontenit, graţios, amabil în relaţii, păşind în vîrful picioarelor, disponibil oricînd pentru a ţine o Conferinţă despre Purim, o expunere despre Hamişusăr (sărbătoarea fructelor), a participa la o comemorare, un botez sau o tombolă la Loja B'nei Brith, el reuşise să capteze simpatia micului *establishment* evreo-român din anii '70 şi, în consecinţă, un sprijin material fără egal pentru apariţia culegerilor sale de articole. Ca să revenim la "Profeţii", această carte bătuse un adevărat record în materie. Performanţa n-a rămas neobservată. Sub titlul "Este oare dr. Fux o persoană care trebuie sprijinită cu bani?", I. Schechter publicase un articol nu lipsit de interes pentru sociologia scrisului din epocă: "Mi-am pus această întrebare şi umblu cu ea încă din ziua cînd dr. Iosef Fux mi-a oferit ultima sa carte "Profeţii". Este la sfîrşitul ei o pagină care m-a impresionat mult. Cel mai mult. O pagină întreagă de "Mulţumiri". Cui? "Celor care ne-au ajutat la apariţia cărţii". Adică: Fondului "Alexandru şi Matitiahu Dominic"; domnului Ezra Bank, doamnei Clara Raizel, ing. Reuven Wechsler, Mariana şi ing. Siegfried Schieber, Doru Abramovici, familiei Sara şi Itzhak Aharon, pentru "sprijinul material acordat", donatorului care-şi menţine anonimatul... precum şi d-lui H. Sonenschein, reprezentant al Sohnutului, "care ne-a ajutat la răspîndirea cărţii", lojei "Niemirower" şi preşedintelui ei, sub ale căror auspicii apare cartea... Pe scurt, e vorba de bani, mulţi bani, dintr-un Fond literar, din donaţii personale, pe care autorul i-a primit şi, desigur, i-a solicitat spre a-şi edita cartea. Şi aici mi-am pus întrebarea din titlu: este oare dr.-ul Fux o persoană care trebuie sprijinită cu bani? Cunosc atît de bine chinul, umilinţele, teama scriitorilor autentici, şi nu numai de limbă română, din Israel care vor, şi deseori nu reuşesc, să scoată o carte! Au slujbe istovitoare, prost plătite, iau împrumuturi cu dobînzi distrugătoare la bănci, rup din leafa nevestelor, dau cecuri pe trei şi şase luni înainte tipografului, fără ca după aceea vreun reprezentant al Sohnutului să-i ajute la răspîndirea cărţii, adică să le cumpere din buget un maldăr de cîteva zeci de exemplare. Se roagă de un librar, de un chioşcar care le iau, în mod sălbatic, un comision de 50%... Sînt însă şi cazuri, cum e cazul prozatorului Iosif Petran – ca să citez numai un caz – cînd după 15 ani de şedere şi muncă şi scris în ţară, scriitorii nu izbutesc să tipărească nici o singură carte. Nu-i ajută nimeni, niciodată, în nici un fel. În acest context s-ar putea spune că dr.-ul Fux e de invidiat fiindcă, iată, a fost ajutat. Dar nu-l invidiem tocmai pentru că nu trebuia să fie "ajutat". Ce nevoie avea de burse, de alocații, de donații pentru o carte de 112 pagini, un chirurg de anumită notorietate, cu cabinet particular, cu clientelă formată? (...) Cartea "Profeții" nu era îndreptățită la asemenea sprijin bănesc nu numai din cauza situației materiale solide a autorului, ci și fiindcă e firavă, palidă, pierdută în fața măreției și complexității subiectului ei. Afectată și școlărească, ea relatează acolo unde ar trebui să pledeze, să explice, să "traducă" în semnificații, nu în superstiții, filozofia profeților."

(Revista Mea, Tel Aviv, 29.1.82)

- *Un coleg de școală: M. Blecher:* "L-am cunoscut – a scris Fux pentru Dicționarul Neconvențional – în anii de liceu la Roman și după reîntoarcerea sa de la Berck sur Mer, în diversele cuiburi de imensă suferință pe Litoralul Mării Negre și în căsuța din Nordul Romanului unde a trăit pînă la sfîrșitul chinuitelor sale zile" (1981)

- *O traducere: "Mîinile miraculoase", de Joseph Kessel*

- *O seară dedicată lui Blecher:* la Tel Aviv, în 1962

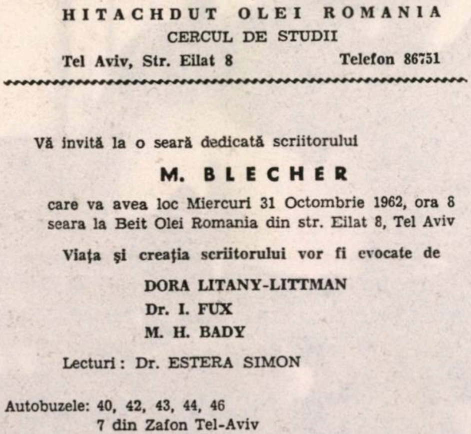

HITACHDUT OLEI ROMANIA
CERCUL DE STUDII
Tel Aviv, Str. Eilat 8 Telefon 86751

Vă invită la o seară dedicată scriitorului

M. BLECHER

care va avea loc Miercuri 31 Octombrie 1962, ora 8
seara la Beit Olei Romania din str. Eilat 8, Tel Aviv

Viața și creația scriitorului vor fi evocate de

DORA LITANY-LITTMAN
Dr. I. FUX
M. H. BADY

Lecturi: Dr. ESTERA SIMON

Autobuzele: 40, 42, 43, 44, 46
7 din Zafon Tel-Aviv
10 dela Centrul Mograbi

Invitație la seara dedicată de H.O.R.-Israel lui M. Blecher

PRIMIM LA DICȚIONAR

- **Noemi Pavel,** elevă (a împlinit mai zilele trecute 17 ani) ne trimite un pachet cu versuri inteligente. Din strofele de mai jos, intitulate *Contra proverbe,* ca și din lirica unei Pupi Gottlieb, de care am mai amintit, înțelegem că în scrisul evreo-român din Israel, se poate vorbi acum, în 1990, de-o generație "foarte tînără" de poeți, neîndoios valabilă.

Sîngele apă se face
Că și noi intrăm la apă
Iar Pămîntului îi place
Cînd ne vede-n lemn, de groapă.

Ce se naște din pisică
Se hrănește cu cadavre
Terrei nu-i este frică
Stă cu ele la palavre.

Așchia n-atinge trunchiul
Deviază-n spațiul cosmic
Și își macină rărunchiul
Ca cenușa dintr-un ornic.

Stau cu infinitu-n față –
Este un bărbat culant
Mă convinge și mă-nvață
Cum să mor în mod galant.

Îl ascult și îi zîmbesc
Sap deci... groapa altuia
(De moarte mă pregătesc)
Deși n-o să cad în ea.

- Tot o tînără, **Liana Viorel,** mai cu experiență însă (ceea ce înseamnă cîteva premii la concursuri de tineret în Brașov și Sibiu), trimite *Dicționarului* un grupaj de poezie, făcînd pereche cu Noemi Pavel și, de ce nu? – cu *laureatele* concursului nostru de proză "O întîmplare din viața mea". Liana Viorel contribuie la creionarea ideii că generația *nouă* la care ne referim este precumpănitor *feminină:*

cu tributul de sînge
ne ridicăm peste oasele lor
iar din pietrele lor plîngătoare
vor izvorî, pe rînd,
ochii noștri

vom căuta să le-ngropăm
mai adînc
ele vor reveni iar
odată cu soarele
oasele lor de marmură albă
ne sărută
cu iarbă picioarele

cu tributul de sînge
să-i mai așteptăm
să le învelim rănile
apoi să-i întrebăm
de steaua lor adîncă

oasele lor de marmură albă
ne-or ciopli dureros
dintr-o stîncă"
(Să-i așteptăm pe străbuni)

- **Nicholas Dima,** *Journey to Freedom* (Călătorie spre libertate), Sealous Foundation Press, Washington DC, 1989, cu o prefață de David B. Funderburk, fost ambasador al Statelor Unite în România. Amintirile unui fost deținut politic în închisorile românești ale anilor '50–'60. Informație clară privind arestarea, anchetele, viața cotidiană în închisoare, raporturile inter-umane.

Pentru cititorul din Israel (și nu numai) observațiile lui Dima despre evreii întîlniți la Aiud sau Gherla nu sînt lipsite de interes:

"...Rămăsesem numai șase în celula aceea mare, așa că furăm mutați numaidecît într-o celulă mai mică, unde mai veni însă un grup de opt alți deținuți. Ei erau, cu toții, evrei din Moldova și nordul Transilvaniei și făceau parte dintr-un grup mai mare arestat în urmă cu doi ani sub acuzaţia de a fi încercat să scoată aur şi bijuterii peste graniţă; asta în vederea emigrării lor în Israel. În timpul cercetărilor, miliţia, care la început condusese ea ancheta, îi torturase dincolo de limitele rezistenţei omeneşti. Miliţia voia să smulgă mărturisiri de la ei deoarece nu avea dovezi îndestulătoare pentru a-i trimite în judecată (...)"

Respectivii, precizează Dima, erau gata-gata să fie eliberaţi, întrucît, în cazul lor, intervenise o amnistie. Dar, Securitatea nu s-a împăcat cu gîndul şi i-a "băgat" pe toţi la... "politici".

"Poliţia secretă – citim în continuare – a arestat doi rabini, implicîndu-i pe toţi într-un aşa-zis complot sionist contra-revoluţionar destinat a sabota economia naţională. Eu nu avusesem pînă atunci prilejul să cunosc evrei atît de îndeaproape; şi din zilele acelea am început să nutresc sentimente puternice de admiraţie şi respect pentru curajul şi credinţa lor. Printre ei se afla rabinul Fuchs din Moldova, un om cu înfăţişare de sfînt care se ruga aproape necontenit. Ceilalţi începură să se roage şi ei şi asta mă făcu şi pe mine să mă rog. Simţămintele mele nu fură împărtăşite de gardian, un sergent-major pe care îl poreclisem Berbecu. Într-o zi, el observă că "fapt contrariu dispoziţiilor", rabinul nu-şi răsese perciunii. Fiindcă refuzase să se supună ordinului, Berbecu şi alţi doi gardieni îl puseră pe rabinul Fuchs într-o cămaşă de forţă şi îi raseră ei înşişi perciunii (...)

Ceea ce admiram cel mai mult la ei (evrei) era comportarea lor civilizată. Ei sufereau în închisoare ca şi noi dar nu se văicăreau. Deasemeni ei erau, spre marea mea nedumerire, cei dintîi oameni care nu-şi puneau speranţele nici în americani, nici în izbucnirea vreunui război împotriva Uniunii Sovietice. Ştiau ei ceva ce noi nu ştiam? Orişicum, în ciuda pesimismului lor în legătură cu prezentul, niciodată nu i-am văzut pierzîndu-şi încrederea în viitor. S-ar fi zis că dobîndeau speranţă din chiar profunzimea suferinţei lor..."

Reflecţiile autorului în marginea chestiunii "clasice" *evreu-comunism* sînt la polul opus "spiritului primar agresiv" despre care vorbea Marin Preda; ele ar contraria, cu siguranţă, mentalitatea gen *Săptămîna.*

"Evreii români, de exemplu, care au îmbrăţişat la începuturi comunismul, sperînd probabil în făurirea unei societăţi mai bune, au fost folosiţi şi manevraţi şi pînă la urmă şi-au găsit salvarea numai prin părăsirea ţării. După plecarea lor, Partidul a căzut totalmente în mîinile celor mai necinstite şi crude elemente ale *ierarhiei*. Pentru a-şi asigura puterea şi trăinicia Partidului, aceste elemente au dezlănţuit operaţiunea actuală de anihilare culturală, neîntîlnită pînă acum, pe-o scară atît de mare. Avînd mileniul lor de experienţă şi înţelepciunea acumulată (de-a lungul veacurilor) evreii acţionaseră ca un "tampon" (cushion, în original: pernă...) pe vremea cînd se aflau în Partid şi temperaseră anume efecte prea brutale ale comunismului. Astăzi, nimeni nu mai alină durerea pe care comuniştii români o provoacă propriului lor popor..."

N. Red. Cartea "Journey to Freedom" de Nicholas Dima poate fi obţinută trimiţînd $34,45 (dolari U.S.) la *Selous Foundation Press* c/o American Comnet. Inc. 1899 L. St., N.W., 5-th floor, Washington DC 20036, U.S.A.

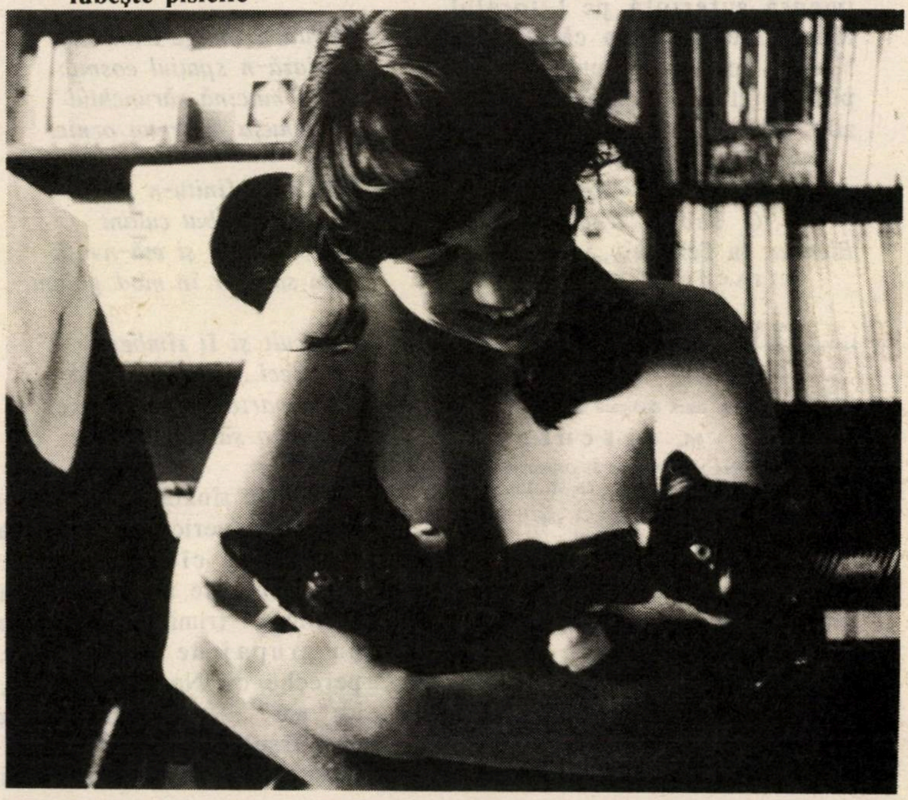

MINIMUM
iubeşte pisicile

CARTEA

Dr. IOSEF-EUGEN CAMPUS

CINE SINT BARBARII?

În numărul precedent din Minimum, am vorbit despre Andre Brink. Un alt reprezentant al aceleiaşi generaţii de scriitori sud-africani este J. M. Coetzee. Are mai puţin de cincizeci de ani (e cu cîţiva ani mai tînăr decît Andre Brink). Ca şi Brink, este profesor universitar (la universitatea din Capetown), a făcut traduceri şi a scris cîteva romane apreciate, încununate cu premii.

"Waiting for the Barbarians" nu prezintă Africa de Sud în zilele noastre, ci în perioada cînd era colonie britanică. Acţiunea se petrece cîndva, undeva, în regiunile de frontieră, o oază înconjurată de nesfîrşite întinderi pustii, în care se mişcă încă în voie triburi nomade de "barbari". Şi aici, însă, ca şi în romanul lui Brink, implicaţiile actuale sînt evidente.

*

"Waiting for the Barbarians" este un roman cu totul diferit de "A chain of Voices". Atît ca structură, cît şi ca atmosferă. Dovadă a varietăţii literaturii sud-africane contemporane.

Spre deosebire de structura corală-inovatoare şi stringentă a romanului lui Brink, cel al lui Coetzee are o structură clasică. O povestire continuă, în ordine cronologică, a evenimentelor. Limba, şi în general mijloacele artistice sînt extrem de simple. Dar – în ciuda sau, mai curînd datorită acestei aparente simplităţi – povestirea lucidă a Magistratului (şeful administraţiei civile în acest avantpost al imperiului) are o neaşteptată forţă de sugestie, ţi se insinuează în suflet pe nesimţite, transpunîndu-te într-un univers care are ceva magic, misterios, copleşitor, amestec sui-generis de precizie realistă lucidă şi farmec de basm-parabolă în care forţele binelui se luptă cu forţele răului. În general, atmosfera este apăsătoare. În unele momente, ca de pildă în scenele de torturare a Magistratului, tabloul este direct cutremurător prin acuitatea necruţătoare cu care ni se prezintă decăderea morală a celui torturat pînă îşi pierde şi ultima fărîmă de umanitate. Acţiunea, povestită cu simplitate dezarmantă, se transformă într-o trăire de coşmar, care trezeşte în cititor spaime ancestrale şi spaime ale omului modern.

*

Magistratul este un personaj complex, extrem de interesant. Plin de bunăvoinţă, calm şi înţelegător, administrează cu pricepere oraşelul de frontieră. Nu se oboseşte prea mult, îşi organizează viaţa în aşa fel încît să-şi îndeplinească îndatoririle conştiincios, dar să-şi poată acorda şi anumite bucurii spirituale şi trupeşti: cărţi bune, muzică bună, femei care ştiu să-şi ofere corpul cu ceremonial de tandreţe. "Nu mi-am dorit niciodată altceva – mărturiseşte el – decît o viaţă liniştită, vremuri liniştite".

Dar calmul monoton al oazei e zdruncinat din temelii de noile evenimente. Imperiul, îngrijorat de zvonuri cu privire la mişcări suspecte ale băştinaşilor nomazi, trimite un agent al serviciului secret. Acesta organizează un raid în pustiu, prinde nu nomazi, ci cîţiva pescari paşnici, îi torturează pînă îi obligă să spună ce vrea el, să mărturisească o presupusă complicitate cu presupuse pregătiri războinice ale triburilor nomade.

Cu prudenţă, ca să nu se expună, Magistratul încearcă să uşureze puţin suferinţele prizonierilor, în special ale unui băiat, căruia i-a fost ucis tatăl şi unei tinere prizoniere schingiuite, cu gleznele zdrobite şi glasul amuţit.

Între Magistrat şi fată se înfiripă treptat o legătură ciudată. Domină mila, năzuinţa de a repara o nedreptate. Dar gesturile lui părinteşti – e bătrîn şi prizoniera i-ar putea fi fată – au şi ceva erotic. Un erotism tandru, bătrînesc. Dar erotism. E ceva dubios în atitudinea Magistratului. E conştient de aceasta, dar continuă. Atracţia e inexplicabilă. Fata e schiloadă şi cufundată în muţenie, pasivă ca un obiect neînsufleţit. E poate magia necunoscutului, a alterităţii fundamentale, atracţia spre primitivitatea "barbară".

Caracterul acesta dubios, de dialectică împletire între elemente contrarii, de lumină îndoielnică creatoare de false realităţi, creatoare de nesiguranţă, este un element esenţial al mesajului artistic al cărţii.

Treptat, vom înţelege – odată cu progresiunea personajului, prin calvarul torturii, spre viziunea clară a esenţei sale – că Magistratul, în ciuda aparenţei de om just şi milos, adversar al agentului secret, nu e, în fond, diferit de acela. Îi repugnă tortura exercitată de agentul secret şi de oamenii lui, întîi asupra prizonierilor şi apoi asupra lui, cînd şi el devine suspect pentru că o condusese pe fata schingiuită înapoi, la ai ei, la barbarii nomazi refugiaţi în munţii îndepărtaţi, dincolo de deşert. Îi repugnă tortura, această metodă "barbară": "noua ştiinţă de a înjosi, ştiinţa care ucide oamenii pe care i-ai îngenunchiat, pe care i-ai adus în stare de îndobitocire şi i-ai înjosit în proprii lor ochi".

Dar nici el, cu blîndeţea şi justiţia lui, nu e mai bun. Aspiraţia lui spre o viaţă liniştită pentru el şi pentru alţii, nu e ceva nobil, ceva bun în sine. (Chiar după ce schingiuitorii s-au plictisit să-l chinuie şi să-l umilească şi l-au gonit din închisoare, nu-şi dorea iarăşi, ca la început, decît să fie lăsat în pace, aşa bătrîn şi neputincios cum a devenit, nu-şi dorea decît să aibă ceva de mîncat, să se îngraşe).

Magistratul ajunge la concluzia că puterea, statul, civilizaţia, establishmentul, Imperiul sînt rădăcina răului. "Imperiul nu şi-a situat existenţa în timpul unitar, recurent, al ciclului anotimpurilor, ci în timpul sfîşiat al înălţării şi al căderii (...) Imperiul se condamnă a trăi în Istorie şi a conspira contra Istoriei".

El însuşi, deşi aparent diferit, se situează de aceeaşi parte a baricadei. Nu aparţinîne timpului mitic, le temps de l'Eternel Retour, în terminologia cunoscută a lui Mircea Eliade, timpul în care se situează băştinaşii, acele triburi de "barbari" nomazi de care se teme Imperiul, închipuindu-şi că au intenţii duşmănoase, că pregătesc un război împotriva statului britanic.

"Eu, care mă bălăcesc în mocirlă, nu sînt nu puţin contaminat decît loialul colonel Joll (n. n. agentul secret)". Magistratul reprezintă numai o altă ipostază a establishmentului, cea indicată pentru vremurile calme: Eu sînt minciuna pe care Imperiul şi-o povesteşte cînd timpurile sînt favorabile, iar el, adevărul pe care Imperiul îl proclamă cînd suflă vînturi rele. Două faţete ale puterii imperiale".

*

Cartea trăieşte în primul rînd ca operă artistică. Prin atmosfera ei specifică, de simplitate lucidă şi coşmar copleşitor, envoûtant, cum ar spune francezii.

Totuşi, e o carte cu tîlc. Un tîlc poate prea răspicat, prea explicit.

Dar nu mai puţin adevărat. Căci, dincolo de exagerările poziţiilor extremiste, care văd numai răul în puterea statală şi în iureşul neostoit caracteristic civilizaţiei moderne, nu poţi să nu-ţi pui, cutremurat, întrebarea: Cine sînt adevăraţii barbari? Numai ei, "primitivii", care trăiesc în zodia calmă a mitului? Numai noi, care trăim în civilizaţia progresului tehnic cu orice preţ, acceptînd necritic lozincile disculpatoare ale Puterii statale? Sau avem, şi unii şi alţii, elemente "barbare" negative, pe care ar trebui să tindem a le depăşi printr-o sinteză a celor două concepţii de viaţă?

Noua Miss Univers: Mona Grundt, din Norvegia. E loc pentru mai bine.

BIJUTERIILE
SHLOMO

תכשיטי שלמה

- Diamante
- Bijuterii
- Ceasuri
- Montarea diamantelor
- Sfătuitor competent în pietre preţioase

BAT-YAM
STR. ROTSCHILD 35
TEL. 594924

SPITALUL
YAFE NOF
HAIFA

STRADA YAFE NOF NR. 24
TEL. 331422

Oferă confort, ambianţă plăcută, hrană excelentă, supraveghere şi asistenţă medicală, tratamente inclusiv fizioterapie şi diverse activităţi practice-distractive.

SE PRIMESC ŞI BOLNAVI CRONICI

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

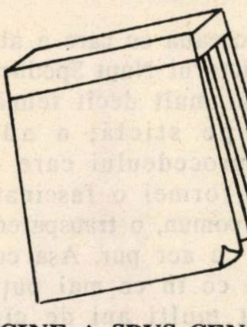

CINE A SPUS CENZURĂ?

Nu, nu există o cenzură politică a artei aici în Israel, o "direcţie a presei" care să transforme un pom de Crăciun în stîlp de telegraf. Există, însă, opiniile fiecărui creator în parte şi mai ales ale fiecărei instituţii în parte.

Oded Kottler gîndeşte politic ceea ce gîndeşte şi ceea ce ştim mai ales dintr-un trecut îndepărtat, cînd a condus Municipalul din Haifa pe drumul care l-a băgat (nu de către el!) în fundătura celui mai extrem stîngism, din care se zbate să scape. În conducerea Festivalului Israel, cel puţin aparent, şi-a păstrat doar pentru el opiniile, deşi retrospectiv privind lucrurile, devine evidentă alegerea oaspeţilor în funcţie de "mesaj" (caz flagrant: "Theatre du Soleil" al Arianei Mnouchkine care a refuzat cu obrăznicie să apară la Ierusalim considerînd că oraşul acesta ar fi ocupat de noi şi nu al nostru!). Anul acesta însă Kottler nu a mai rezistat... Un concert exclusiv dedicat lui Noemi Shemer, cea care a visat eliberarea (pardon, cucerirea părţii Răsăritene, cu Zidul Plîngerii cu tot) Ierusalimului, care a scris zeci de cîntece aflate pe buzele tuturor israelienilor şi nici unul, absolut nici unul, în favoarea Intifadei. De neconceput în cafenelele unde-i lins O.E.P.-ismul la modă de prin occidenturi! Şi în virtutea calităţii sale de director, Oded Kottler nu a cenzurat; şi-a impus doar autoritatea. A "dat drumul" la bun simţ. A "dat drumul" la iubirea de ţară, simplă, simplă. Şi gata. Cu "direcţia presei" se mai putea discuta, se făceau modificări pe ici şi colo... Cu absenţa cenzurii nu ai ce face. Te supui şi taci.

OHAD NAHARIN SE AUTOFLATEAZĂ

O dată la două luni o premieră este o performanţă cu care se pot lăuda puţine companii de balet din lume. "Bat Sheva" a făcut-o la Tel Aviv. Şi nu oricum. Angajîndu-l pentru cinci luni pe singurul – deocamdată! – produs de export al baletului israelian, pe Ohad Naharin, cea mai bună companie de la noi i-a acordat drepturi nelimitate: în primul rînd să se auto-servească. Ca balerin şi coregraf. Şi pentru ca să se simtă ca la New York, şi-a adus şi cîţiva dansatori.

Premiera – compusă din reluarea lucrării create pentru "Bat Sheva" şi care l-a lansat pe arena internaţională, "Tabula rasa", apoi un dans solistic pentru el şi care îi exprimă perfect ideea ce şi-o face despre propria-i persoană ("Regele din Wara") şi o evocare a panicii provocată de "Scufundarea Titanicului" – este impecabilă, prea impecabilă tehnic. Îi lipseşte varietatea şi, mai ales, fiorul de adevăr, de emoţie, al premierei anterioare. Îi lipseşte, iertaţi-mă, sufletul...

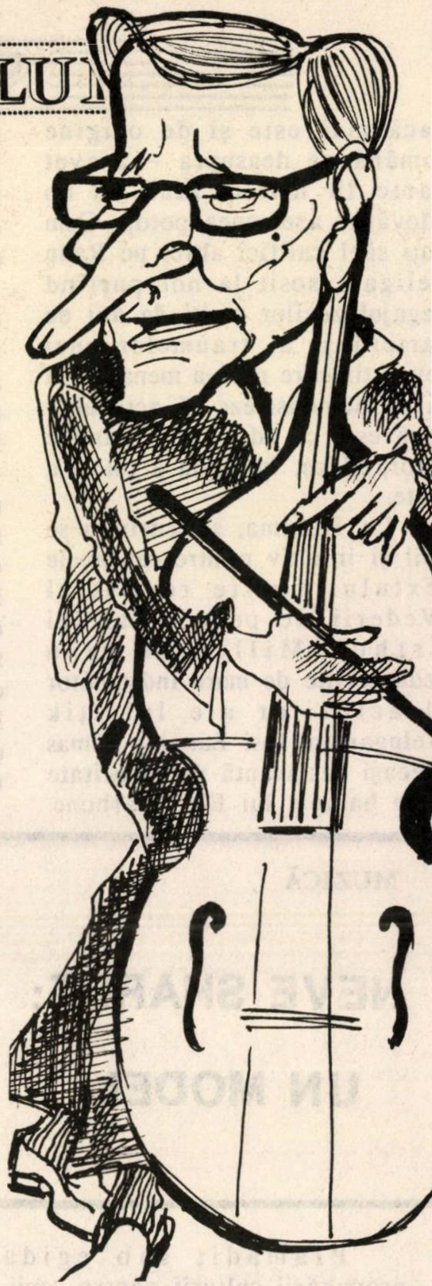

Beligan în "Contrabasul": aşa l-a văzut Gitta Sion

RADU BELIGAN ŞI ALŢI MONŞTRI SACRI

Îţi place sau nu, un teatru fără monştri sacri – acei actori cu vechi state de serviciu, care îşi însuşesc rolurile fără a se lăsa însuşiţi de ele – este un teatru căruia îi lipseşte strălucirea; o excelentă mobilă căreia îi lipseşte sclipirea nebunească a frumuseţii care fascinează. Şi monştrii sacri nu se judecă cu măsurile comune. Ei sînt mari în primul rînd pentru că sînt ei înşişi. În ciuda timpului.

Spectatorul israelian –

dacă mai este şi de origine română pe deasupra – a avut parte în ultima lună de un adevărat asemenea potop. Cum poţi să-l califici altfel pe Radu Beligan, sosit la noi purtînd bagajul zecilor mulţi de ani de carieră şi al traumelor unei revoluţii care nu l-a menajat, ca să ne demonstreze că actorul – dacă este cu adevărat! – rămîne actor, Mare, în ciuda a tot şi a toate.

La Habima, strecurîndu-se abil şi intuitiv printre capcanele textului foarte realist al "Vederii de pe pod" al lui Arthur Miller şi prin pedanteriile de mare îndrumător al actorilor ale lui Iţik Weingarten, Iosi Banai a rămas aceeaşi fascinantă personalitate şi în hainele lui Eddi Carbone. Dicţia lui imperfectă, momentele lui de cabotinism se topesc într-o asemenea căldură omenească, încît i te predai. În ciuda ta însuţi. Monstru sacru!

La Kameri, pentru "Mamă de împrumut" – abilă transpunere în ţara noastră a anilor '30 a motivului triunghiului Avraham – Sara – Hagar datorată Şulamitei Lapid – Ilan Ronen a făcut risipă de monştri sacri: Hana Maron sfîşiată de sentimente contradictorii, Iosi Iadin – împovărat de jocul periculos în care a intrat, Oded Teomi (Lot) se insinuează în menţinerea conflictului cu abilităţi de şarpe. Fiecare este el însuşi, în culmea capacităţilor actoriceşti, fascinanţi.

NUŢU

În bocceaua cu care a aliat în ţară, pictorul Nuţu Spodheim a adus mai mult decît tehnica picturii pe sticlă; a adus misterul procedeului care dă culorii şi formei o fascinaţie ieşită din comun, o transparenţă de ceruri cu aer pur. Aşa cum există din ce în ce mai puţin. Au trecut mulţi ani de cînd Spodheim a sosit cu bocceaua lui; fascinaţia a rămas intactă. Şi productivă. Aşa cum a demonstrat-o expoziţia deschisă în sala (cam improprie) a Partidului Liberal Independent din Tel Aviv. Frapa tinereţea creaţiei, emoţia, prospeţimea. Intacte. Păcat că nu le descoperă şi alţi pictori israelieni.

MUZICĂ

NEVE SHARET: UN MODEL

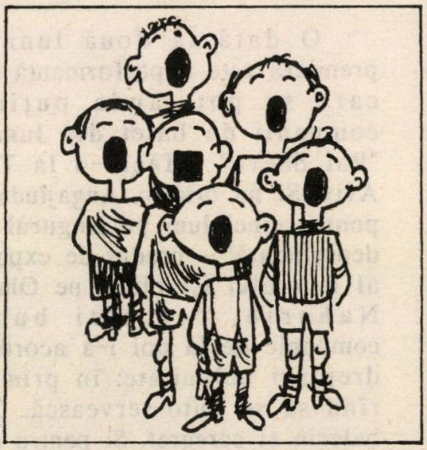

Plămădit sub egida propagării culturii pentru copii, Centrul Muzical Neve Sharet are porţi larg deschise către toate direcţiile configuraţiei sonore ce-şi au ca scop final înfrumuseţarea sufletelor celor mici şi mari.

Sălile de studiu – adevărate laboratoare de analiză muzicală – asigură însuşirea unor tehnici instrumentale alături de aspecte teoretice atît de necesare înţelegerii copleşitorului fenomen sonor: ARTA SUNETELOR. Copii – de la frageda vîrstă de 6 ani pînă la tineri apropiaţi de Bacalaureat – învaţă să desluşească înţelesuri tainice ascunse în interiorul frazelor muzicale, studiază secretele însuşirii cîntatului la diferite instrumente. Viaţa celor implicaţi în ale muzicii este îmbogăţită pas cu pas prin însăşi bucuria de a cînta împreună în diverse formaţii de cameră sau chiar orchestră. Recompensa muncii frumoase, continue, asidue o constituie apariţiile la rampă în cadrul concertelor organizate de Centrul Muzical.

Înzestrată cu un număr apreciabil de titluri, biblioteca muzicală slujeşte în egală măsură curiozitatea celor aplecaţi asupra subiectelor literaturii muzicale cît şi a celor ce doresc să-şi îmbogăţească repertoriul cu încă o lucrare semnată de un compozitor israelian sau din orice colţ al lumii. Biblioteca reuneşte sunet şi literă pentru toţi cei dornici să se înfrupte din miracolul lumii numit MUZICĂ!

Fermecătoare apariţie, *Susan Lewis* – directoarea secţiei muzicale, în totală înţelegere cu directorul întregului Centru Cultural *Oded Hubara* – coordonează munca elevilor şi a dascălilor cu deosebită solicitudine şi profesionalism de înaltă credinţă stînd mărturie aserţiunii drept care personalitatea omului defineşte parametrii săi. Invincibila sa dragoste pentru policromie, omniprezenţa sa în munca de zi cu zi – dar şi în sufletele celor care au avut prilejul să o cunoască – Susan Lewis (pentru prieteni *Su*), clădeşte cu forţa şi energia proprii tinereţii ei templu ARTEI SONORE, de fapt, temelia culturală a generaţiilor viitoare.

SOFIA GELMAN

Akira Kurosawa

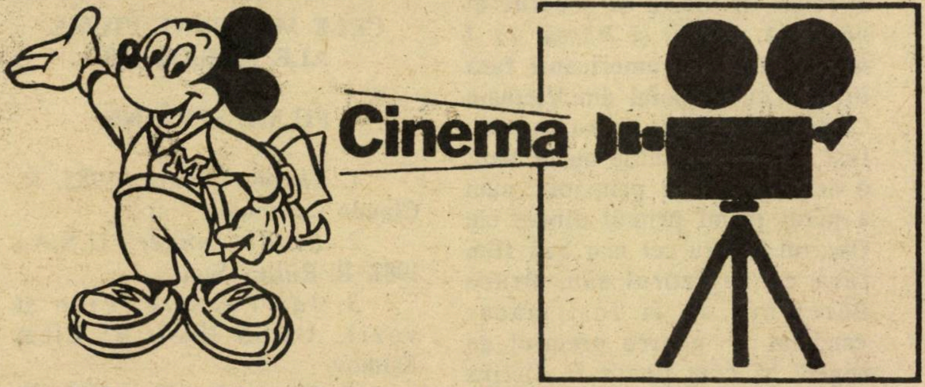

CORNEL SAFIRMAN

ZECE DIN ZECE

După zece ani de cinefilie rodnică, iată a venit şi timpul bilanţurilor. Dornici de statistici şi ierarhizări – da, acesta este secolul, tu pe locul I, el pe locul III – marile cotidiene şi revistele de specialitate n-au ratat, nici la noi, nici aiurea, acum la sfîrşit de deceniu, prilejul unor anchete: care sînt cele mai bune filme ale anilor '80? Ce ar fi să aşterneţi pe hîrtie preferinţele dumneavoastră, stimaţi cititori? Pentru a vă înlesni un dialog cu opţiunile unor profesionişti ai genului, iată, reproducem alăturat "clasamentul" girat de Institutul Israelian de Film cu sediul la Tel Aviv. Comparaţi listele dvs. cu cele alăturate acceptînd, pe de-o parte, condiţia obiectivă a aceleiaşi baze de selecţie – filmele care au rulat în Israel – dar şi pe de altă parte dreptul fiecăruia de a-şi exprima opinia în virtutea unui sistem de criterii personal. Mi se pare astfel semnificativ că cel mai bun film al deceniului a fost desemnat SHOAH, acest impresionant film-fluviu la care ziaristul şi cineastul Claude Lanzmann a trudit 10 ani pentru a scoate la lumină mărturiile celei mai abominabile crime petrecute în acest secol – distrugerea sistematică de către nazişti a 6 milioane de evrei din Europa în timpul celui de-al doilea război mondial. Nouă ore şi jumătate de film care pun în alertă orice conştiinţă umană şi responsabilă. Vara trecută, la Paris, la Palatul Elysée, preşedintele François Mitterand îl prezenta pe Lanzmann lui Mihail Gorbaciov: "Trebuie neapărat să-i vedeţi filmul. Este formidabil". Peste 5 luni filmul şi creatorul său s-au aflat la Moscova. Şi filmul a fost văzut nu numai de omul Perestroicii ci şi de publicul moscovit. Nu numai un film ci şi un adevăr care a triumfat la Moscova.

Privind lista celor mai bune filme israeliene să reţinem acest HAMSIN pentru ancorarea sa exemplară în cea mai ardentă problemă de viaţă a Israelului de azi: relaţiile dintre evrei şi arabi. Chiar dacă, de pildă, pe aceeaşi temă preferinţele subsemnatului se îndreaptă spre *Avanti popolo* sau *În spatele zăbrelelor*, mult mai expresive sub raportul formei şi mai percutante ca idee. De reflectat. La aceste filme (care apar periodic în programele cinematecilor din Ierusalim, Tel Aviv, Haifa) şi la noi ca spectatori ai acestor filme.

*

S-a decernat ultimul Oscar al deceniului. Învingătoarele de anul acesta: *Conducînd-o pe Miss Daissy* – povestea unei prietenii de 25 de ani între o

Claude Lanzmann SHOAH

evreică în vîrstă şi şoferul ei negru (4 premii) şi *Născut la 4 iulie* – din nou americanii faţă în faţă cu războiul din Vietnam (2 premii). Rezervele cu care au fost primite premiile au la bază o nedumerire de principiu: cum a putut primi primul dintre ele Oscarul pentru cel mai bun film fără ca regizorul său, Bruce Beresford să fi fost măcar candidat pentru premiul de regie? Şi cum poate fi distins Oliver Stone, regizorul celui de-al doilea, cu Oscarul pentru regie, cînd filmul său nu este de fapt cuprins în palmares? Două premii s-au bucurat însă de aprecieri unanime: *Cinema Paradiso* – pentru cel mai bun film străin, şi regizorul japonez Akira Kurosawa – un Oscar onorific pentru întreaga carieră. Oscarul priveşte deci cu nostalgie înapoi către cinematograful de altădată şi se închină adînc, cu respect, în faţa unui mare meşter care mărturiseşte la ceremonia decernării că nu se află *încă* în posesia tuturor secretelor artei filmului.

CELE MAI BUNE FILME ALE ANILOR '80

FILME STRĂINE

1. *Shoah*, Franţa, 1985. R: Claude Lanzmann
2. *Blade runner*, U.S.A., 1982. R: Ridley Scott
3. *Idi i smotri* (Vino şi vezi), URSS 1984. R: Elem Klimov
4. *Kaos*. Italia, 1984. R: Paulo şi Vittorio Taviani
5. *Zelig*, USA, 1983. R: Woody Allen
6. *Intervista*, (Interviul), Italia, 1987. R: Federico Fellini
7. *Ran*, Japonia/ Franţa, 1985. R: Akira Kurosawa
8. *Taxidi sta Kithira* (Călătorie la Cythera), Grecia/ Italia/ Anglia, 1984. R: Theo Anghelopoulos
9. *Yol*, Elveţia, 1982. R: Şerif Gören
10. *Kagemusha*, Japonia 1980. R: Akira Kurosawa.

FILME ISRAELIENE

1. *Hamsin*, 1982. R: Daniel Wachsmann
2. *Avanti popolo*, 1986. R: Rafi Bukaee
3. *Noa bat shevaesre* (Noa la 17 ani), 1981. R: Itzhak Zepel Yeshurun.
4. *M'ahorei hasoragim* (În spatele zăbrelelor), 1984. R: Uri Barabash
5. *Ioman* (Jurnal), 1989. R: David Perlov.
6. *Biglal hamilhama hahi* (Din pricina acelui război), 1988. R: Orna Ben-Dor Niv
7. *Nisuim fiktiviim* (Căsătorie din interes), 1988. R: Haim Bouzaglo.
8. *Mahboim* (De-a v-aţi ascunselea), 1980. R: Dan Wolman
9. *Blus lahofesh hagadol* (Blues-ul din vacanţa mare), 1987. R: Renen Schorr
10. *Mitahat la af* (Pe sub nasul lor), 1982. R: Iakov Goldwasser.

STROE 85

N. Stroe, împlineşte luna aceasta, 85 de ani.

Stroe! Pentru generaţiile noastre (a mea, a dumitale, a părinţilor noştri) Stroe a fost egal cu umorul, cu verva, cu bunul gust, cu muzica, cu optimismul, cu plăcerea de a trăi, da, ăsta-i cuvîntul, cu plăcerea de a trăi.

Salutăm în el un actor care, împreună cu neuitatul său partener român de scenă, V. Vasilache, a alcătuit cuplul nr.1 al revistei româneşti, – un ctitor al emisiunilor de umor radiofonic, un ctitor (iarăşi un ctitor) al filmului comico-muzical românesc, un autor de comedii, reviste şi cuplete, mereu "în formă", şi, mai nou, odată cu aşezarea sa în Israel, un autor de încîntătoare memorii de teatru.

Îl îmbrăţişăm din toată inima şi îl rugăm să primească gîndul nostru bun, de afecţiune şi omagiu.

M.

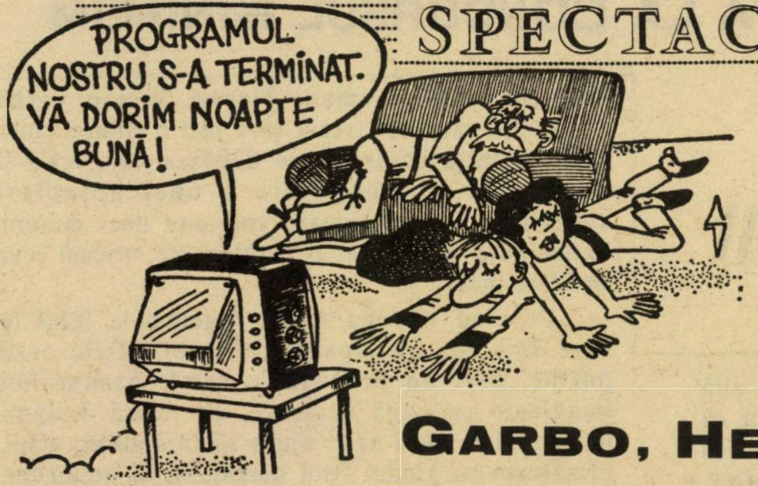
PROGRAMUL NOSTRU S-A TERMINAT. VĂ DORIM NOAPTE BUNĂ!

Desene de VIOREL SANDU

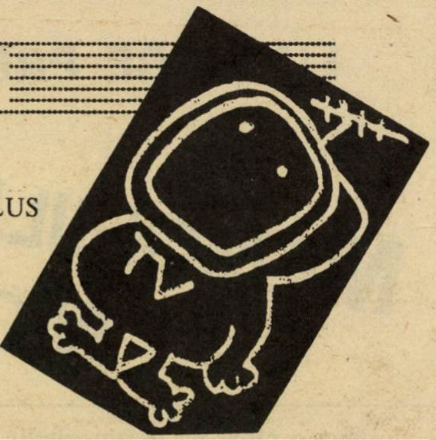

LUCULLUS

GARBO, HERCULE POIROT...

Mi-e ruşine.

Mi-e ruşine să mărturisesc (şi încă în scris!) că de cînd televiziunea noastră dă seriale poliţiste (bune) şi alte emisiuni, tot bune!, la ore tîrzii de noapte, după 12 carevasăzică, – eu *sufăr*.

Aşa s-a întîmplat, mai deunăzi, cînd cu serialul englezesc, de tensiune, cu excelentul detectiv Dalglish: un actor subţire, de soi, o regie asemenea, o atmosferă *british* 100%.

Repet, mi-e ruşine să spun, ştiu... nu e demn... nu e masculin (mai ales masculin nu e), rîd cucoanele de mine, dar la asemenea ore... mi-e somn. Întîi şi întîi, mă pregătesc să mă pun în pat fiindcă e, orişicît, tîrziu şi trebuie, vai, să mă trezesc a doua zi dimineaţa, relativ devreme. În al doilea rînd, m-am obişnuit să beau, tocmai în vederea necesarului somn, o cană mare (înaltă) de ceai de tei, liniştitor. Or, ceaiul mă adoarme, încep să picotesc, mă reped în dormitor, îmbrac pijamaua, revin în living unde se află televizorul, văd genericul, văd (din ce în ce mai greu, fiindcă îmi cad pleoapele) începutul, văd eventual persoana asasinată. Căci aşa porneşte un asemenea film sau serial: un tip (o tipă) e ucis(ă). Pe urmă căutăm criminalul. Îl căutăm? Nu, eu nu-l mai caut. Eu, doborît de somn, închid aparatul TV şi mă arunc în pat, sub plapumă. Amărît, necăjit, frustrat (uite un cuvînt modern care se potriveşte cu situaţia). Şi sufăr. Sufăr. Ca un copil căruia i se întinde o prăjitură cu frişcă, e lăsat să guste, apoi o mînă nemiloasă aruncă prăjitura pe fereastră (nu am păţit niciodată aşa ceva în copilărie, dar presupun că e destul de neplăcut).

Revenind la ce mă doare, trebuie să mărturisesc că acelaş necaz s-a abătut asupra mea, de curînd, de cînd cu serialul "Poirot": Agatha Christie, ehei!, un Poirot interpretat bine-bine de David Suchet (poate chiar mai potrivit în rol decît Peter Ustinov, care o fi avînd el humor, recunosc, dar nu prea pare prinzător de asasini), atmosferă *retro*, fermecătoare, să uiţi de Avram-Shariri şi alte trivialităţi contemporane. Degeaba, însă; imediat după ce-am văzut, greu, cadavrul, gata... m-am prăbuşit în pat.

Şi, groaznic, aceeaşi dramă am încercat-o, zilele trecute, văzînd, după 12, excelentul, admirabilul documentar despre Greta Garbo. Sufeream ca un cîine, simţind că trebuie, din pricina orei, să ratez despărţirea mea de Divina femeie a copilăriei; de inegalabila nordică care ne-a părăsit pe vecie.

Da, încă odată spun; mi-e ruşine că sufăr. Şi, ca şi cum această ruşine n-ar fi destul ca să mă facă să mă simt prost, uite, merg mai departe pe-această cale a renunţării la mîndrie (poate chiar şi la demnitate) şi mă rog – frumos, respectuos, de şefii de la T.V. să facă ceva pentru mine. Adică să programeze filmele de genul susamintit la ore mai omeneşti: la 9 jumate, după Mabat, la 10, la 10 jumate, la 11... Şi, în schimb, toate discuţiile şi convorbirile şi interviewurile cu Modai şi cu Deri şi cu Pesah Grupper şi cu rav Ovadia Iosef (şi cu alţii, dar hai să nu dăm nume *mari*, ca să nu se înţeleagă cu cine ţin în politică) să fie *mutate* după 12 noaptea... Şi după 13... Şi după 14... Şi după (era să zic ceva dar mă abţin, fiindcă vreau să vorbesc frumos...)

Numai să mă lăsaţi pe mine să mă bucur de Hercule Poirot... Şi de Greta Garbo... că poate-oi fi şi eu om...

◁ *Garbo. A murit. Lăsaţi-mă să o văd. Să o mai văd*

LUCRARE PREMIATA LA CONCURSUL MINIMUM

DANA SAPIR

MEMORIILE MORŢII

Nici o clipă nu m-am gîndit că aş avea altă soluţie decît să mor. La început am sperat, da, că mie nu mi se va întîmpla, că voi descoperi că este altceva, o boală, şi aş fi preferat orice. Minunea nu s-a produs, era exact ceea ce mă temeam cel mai mult că s-a întîmplat. Fără să cuget prea mult, cu naturaleţe, s-a încrustat în mine perspectiva morţii.

Laşitate? Desigur. La şaisprezece ani am fost gata să renunţ la viaţă. Lipsă de imaginaţie? Nu, din contra, căci îmi închipuiam foarte detaliat care ar fi fost urmarea, ruşinea mai cu seamă îmi părea insuportabilă. De aceea nu eram pregătită să destăinui nimănui; cu toţii ne naştem şi trăim singuri. Dacă ar fi existat în apropierea mea un om căruia să-i pot vorbi, cu care să vibrez la unison, încredere şi dragoste, înţelegere fără margini – ar fi trebuit. Lipsa de experienţă, extremism în apreciere, absolutizare. Preferinţa pentru o durere adîncă şi scurtă, închide ochii repede, repede, încă o secundă şi totul a dispărut, e mult, mult mai uşor decît luni şi ani de luptă îndîrjită să-i priveşti în ochi pe cei care te dispreţuiesc, să-ţi înghiţi umilinţa cu surîsul pe faţă, pînă cînd?

Am dat prea mulţi bani pe părerea lor, pe care am sfidat-o, dar nu am putut s-o înfrunt. Şi mai cu seamă nu iubeam suficient de mult viaţa. Cînd visezi, cînd speri să devii centrul universului, fiece clipă este o dezamăgire, o rană, căci încă nu ai ajuns; amîni sau renunţi şi nu te bucuri şi ţi-este teamă că mereu nu vei ajunge să atingi diamantul acela strălucitor după care alergi, şi el la nesfîrşit se îndepărtează, cum poţi iubi atunci această competiţie şi haos şi luptă, nici o clipă de pace întotdeauna încordare, amintiri şi vise, speranţe, trecut şi viitor. Oh, ce carusel! Opriţi, opriţi, ameţesc!

M-am decis să mor dar încă nu sosise sorocul. Între timp îmi continuam existenţa normal; doar eu ştiu cum adesea, îmi străbătea mintea fulgerul gîndului morţii – nedefinit, o formă amară, răspîndind în apropierea mea mirosul sfîrşitului, foşnetul celor care au trecut dincolo. Cu toate astea, păstram o perfectă ordine în activităţile ce soseau şi trebuiau urmate, ambiţie, relaţii umane fireşti, nici o vorbă nimănui, examenul trecut fără nici o clipire, chiar şi contestaţia notării, care depăşea nota nouă şi urmărirea cu obstinaţie a unei aprecieri superioare; în continuare speranţa unei minuni, habar nu aveam ce ar fi putut să fie, oricum ceva în afara mea.

Pe cînd treceau zilele, cugetam la felul în care îmi voi da moartea. Posibilităţile erau puţine, căci nu posedam o armă. Aşadar îmi imaginam cu vagă detaşare, cu teamă desigur, momentul în care aş fi ajuns să înfăptuiesc actul, urmăream cu gîndul firul desfăşurat al gesturilor. Dacă aş face-o aruncîndu-mă de undeva de sus atunci ar trebui să caut un bloc înalt şi singuratic, să urc pînă la ultimul etaj cu liftul, ieşirea spre terasă să-mi fie accesibilă. Odată ajunsă sus, voi îmbrăţişa perspectiva lacului şi a frumoşilor copaci, cîntul lor mi-ar mîngîia auzul. Şi poate un imbold subit de viaţă m-ar pune în încurcătură, n-aş mai fi atît de decisă, mi-ar veni greu, ezitare.

Varianta cu cuţitul de bucătărie o evocasem încă din copilărie, pe cînd vroiam să mă răzbun astfel pe părinţii care mă certaseră. Dar era mult mai puţin atrăgătoare – trebuia să apăs tare şi durerea aş fi simţit-o, dacă nu nimeream inima?

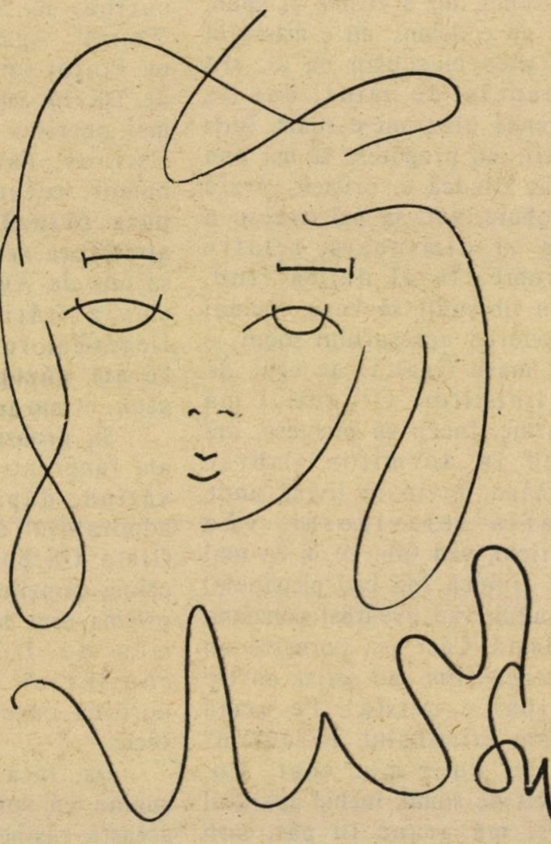

Ilustraţie de Simona Nistor

De aceea am studiat timp de cîteva zile cărţile de medicină ale mamei, ca să stabilesc cu precizie poziţia inimii; duceam mîna dreaptă de multe ori în timpul zilei la piept, atunci cînd amintirea cuţitului de bucătărie flutura în mine. Dezavantajul cel mai mare era că dacă dam greş, nu aş fi avut curajul să îl înfig a doua oară. În afară de asta, cuţit, tăietură, însemnau sînge, imaginea morţii devenea prea vie în ochii mei. Era important ca sfîrşitul în sine să nu mă înspăimînte neobişnuit de intens şi mai cu seamă, să nu regret viaţa pe care o voi pierde.

Să nu fiu cuprinsă de dragoste iar, sufletul meu mortificat, din care ar fi putut să crească mlădiţe proaspete. Nu pînă la ziua aleasă. Lunile s-au scurs în monotonia luminoasă a vieţii pentru unii, cu ameninţarea scadenţei pentru mine, Eram singură, absolut singură. Din vina mea. Am deschis uşa de la cămară. Într-o încăpere îngustă, se îngrămădeau pe rafturi, parfumate şi apetisante provizii de iarnă: borcane mari cu dulceaţă aurie, conserve pestriţe legate cu celofan, sticle burduhănoase cu vin clocotitor, pungi cu adîncimi insondabile de făină, zahăr şi nuci, în aer o aromă vagă de scorţişoară, de cafea şi vişinată, regat binecuvîntat al abundenţei. Jos, în colţ, alături de diverse cutii cu şuruburi şi cuie, o sticlă verde – formă învechită, lipicioasă acoperită cu praf – verde de Paris. Mai tîrziu am aflat că această otravă se numeşte Paration. Am ales. Cu grijă am desfăcut dopul înţepenit şi pe dată a năpădit un miros intens neplăcut din baierele recipientului. Ca din întîmplare am întrebat apoi ca să mă asigur, ce conţine; răspunsul mi-a deschis drumul către moarte. Zile de-a rîndul am privit sticla consolatoare.

Săptămînile în care s-a săpat cu încetineală în mine făgaşul obişnuinţei... Deprinderea cu punctul terminus, orbirea voită, încercarea de-a nu privi nici măcar o singură dată dincolo. Ca şi cum ţi-ai ţine respiraţia, o disciplină stupidă şi riguroasă, totul în vederea unei unice mişcări, a unui scurt moment. Spaima de amănuntele mărunte ale execuţiei, prea importante ca să fie lăsate la voia întîmplării, chiar şi cele mai nesemnificative dintre ele. Despărţirile, fie şi numai pasagere, sînt dureroase; de aceea subconştientul m-a îndemnat: fără nici un fel de despărţire. Ca şi cum nu aş fi ştiut ce fac, ce va urma; de fapt tocmai că nu ar mai exista urmare!

Se apropie seara. Superb asfinţit de vară, moleşit de arşiţă, înmuiat în aur, aramă şi văpăi. Nu am ieşit din locuinţă să-mi arunc privirea în profunzimile cerului, să aspir parfumul aerului dulce de fructe şi flori, am decis să părăsesc lacul, parcul şi lumea fără nici o privire în urmă. Dar fereastra camerei era deschisă şi prin ea pătrundea în încăpere un fior dureros; trebuia să mă grăbesc, să termin înainte de a mă îngrozi de ceea ce urma să fac. Vara pulsa cu forţă năvalnică. Disperarea mea nu avea însă ieşire; adînc, nemărturisit, speram într-o minune.

Am turnat otrava în interiorul cîtorva capsule de antibiotic pe care le-am golit de medicament. Aveam nevoie de un intermediar între mine şi otravă; fluiditatea ei uleioasă, aparenţa inofensivă şi mincinoasă a unei băuturi ca oricare alta, mă îngrozeau. Dar mai cu seamă, mirosul, veninul acela insidios ce se strecurase ca un şarpe în suflet; mirosul teribil, care intrase înlăuntrul fiinţei mele, ameninţător, rînjind cu chipu-i hîd. Ora tîrzie; m-am culcat. Atît de asemănător cu alte seri, noapte bună, capul aşezat cuminte pe pernă, trupul cuibărit pe recamierul întregii copilării. La numai trei metri de mine, în camera alăturată, părinţii liniştiţi nu aveau habar de nimic.

O secundă, scurtă, abia poţi discerne gesturile grăbite, mîna întinzîndu-se spre otravă, un suspin, răsuflarea care ultima introduce în plămîni aer curat, irisul luminos, privirea limpede, fiinţa tînără, trupul puternic curînd va începe să lupte, război instinctual, hotărîre greşită, cîtă tristeţe şi durere...

Veninul ascuţit răspîndindu-se în gură, lunecînd cu repeziciune în interior, viscerele contaminate; pacea actului dus la îndeplinire. Am adormit. Noaptea s-a lăsat greoaie şi fierbinte peste pămînt, pentru ultima oară mama şi tata s-au culcat neştiutori. Lumea întreagă s-a scufundat enormă, inertă în somn.

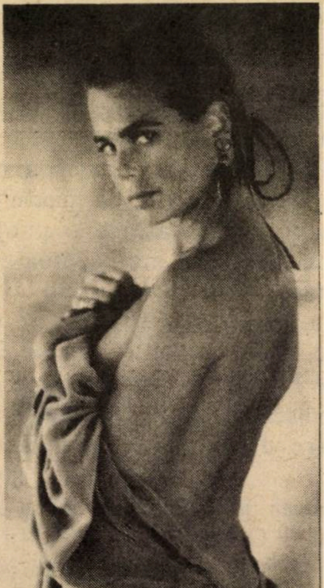

MINIMUM
îl iubeşte atît de mult pe Hemingway, marele scriitor, încît o parte din această dragoste se revarsă şi asupra nepoatei acestuia, actriţa Margaux Hemingway

LUCRARE PREMIATA LA CONCURSUL MINIMUM

SCOALA·DE·ARHITECTURA
MĂRŢIŞOR

RODICA SEGAL

Într-o zi,

am avut o idee.

...dar şi 1/2 kg.

de cafea boabe.

Vă amintiţi de Mărţişor? Acel fleac, o miniatură, o floare, o inimioară, legat neapărat de un şnur împletit alb-roşu şi care se dăruieşte în România femeilor, în prima zi de primăvară? Un obicei frumos care a rezistat timpului şi timpurilor. În ultimii ani se vindeau în Bucureşti cîteva milioane de mărţişoare. Iar pe lîngă banalele, lipsite de gust mărţişoare din magazinele de stat, apăruse, în ultimii ani, o piaţă liberă a mărţişoarelor artizanale. Creatorii şi vînzătorii erau în general studenţii de la Arte Plastice şi de la Arhitectură, talentaţi, originali şi îndrăzneţi.

Era o plăcere să te învîrţi prin tîrgul de mărţişoare, în faţă la Arhitectură, căci imaginaţia şi inventivitatea artiştilor erau nelimitate. Iar mărţişoarele se vindeau ca pîinea caldă. Soţul meu era încă student, tare am fi vrut să participăm şi noi, dar... nu prea aveam talent.

Şi atunci, ne-a venit ideea.

Un plic de cafea era un cadou foarte apreciat, căci costa cam 100 de lei suta de grame, dacă aveai norocul s-o găseşti, la negru.

Ce ar fi să facem nişte mărţişoare cu... cafea? Mai în glumă, mai serios, ne ducem acasă, răsturnăm pe masa din bucătărie o pungă de cafea, alegem cîteva boabe mai arătoase şi le împachetăm frumos, bob cu bob, în cîte un pliculeţ de celofan, în aşa fel încît să fie vizibil conţinutul. Pe plic, o etichetă colorată pe care să scrie CAFEA NATURALĂ 100%, exact ca pe pungile care se vindeau în urmă cu cîţiva ani în magazine, dar care dispăruseră cu desăvîrşire, între timp.

Ideea ne amuză grozav. Dar oare o să-i amuze şi pe alţii? O să "meargă"? Nu prea seamănă cu mărţişoarele obişnuite. Hotărîsem să "testăm" piaţa, şi ne postăm în faţă la Arhitectură, la capătul unui lung şir de studenţi, vînzători de mărţişoare. Sîntem înarmaţi cu vre-o sută de pliculeţe, şi ne e cam ruşine faţă de vecini, căci mărţişoarele lor sînt pictate, modelate, turnate, mă rog, mici opere de artă. Iar noi... cu cafeaua. Deodată, un hohot de rîs sparge tăcerea din jur. "Ce e asta, cafea? Cafea naturală – într-adevăr, e un bob de cafea!" exclamă cineva. Am fost descoperiţi. În cîteva clipe se face cerc în jurul nostru. E încă început de sezon, cumpărătorii nu se înghesuie încă, mai sînt zece zile pînă la 1 martie, şi totuşi în jurul nostru e coadă. Colegii – ceilalţi vînzători de mărţişoare, se apropie, intrigaţi:

"Formidabil, una ca asta nu mi-ar fi dat prin cap! Şi ce simplu era!" În jurul nostru, oamenii rîd cu poftă. "Ăsta nu e mărţişor, ăsta e banc!" Într-o jumătate de oră sîntem cu mîinile goale, cele 100 de pliculeţe s-au epuizat de mult. Colegii, "concurenţa", ne roagă: "hai veniţi şi mîine, vreau şi eu un mărţişor cu cafea, ce o să mai rîd cu băieţii..."

E clar, ideea prinde. Fugim acasă. Împachetăm pînă la ora 1 din noapte. Degeaba, a doua zi, epuizăm tot stocul în mai puţin de o oră. Bucureştenii n-au lumină, n-au căldură, n-au cafea, dar au umor. Hohotele de rîs provocate de mărţişoarele noastre se aud pînă după colţ. Apar oameni care nu vor să cumpere mărţişoare, dar vor să ştie ce e aşa de amuzant aici. Unul ne priveşte strîmb: "Ce sînt astea, mărţişoare politice?" Ce idee, doar de nu le-ar veni şi altora...

Succesul mărţişoarelor cu cafea e din ce în ce mai mare. Oamenii se învîrt prin toată "piaţa" de mărţişoare. La noi se opresc o clipă, pînă se dumiresc, rîd, glumesc cu noi. Pleacă mai departe – sîntem cam 100 de vînzători – dar... se întorc. "Celelalte sînt mai frumoase, dar astea sînt mai simpatice". ▷

Serile ajungem acasă flămînzi, îngheţaţi, obosiţi. Ne răsturnăm buzunarele, doldora de hîrtii şi monezi. Parcă am fost cu sorcova. Punem banii într-o cutie. O să-i numărăm la sfîrşit. Acum n-avem timp. Oricîte mărţişoare confecţionăm seara, a doua zi tot nu ajung. Prietenii vin să ne ajute. Sortează boabe, taie celofan, scriu etichete. Deodată, ne vine ideea să lărgim "sortimentul". Cafea amestec. De ani de zile se vinde în comerţ un surogat de cafea cu acest titlu. Nimeni nu ştie ce conţine. Confecţionăm la iuţeală pliculeţe în care pe lîngă bobul de cafea strecurăm seminţe, un bob de porumb, orez. A doua zi, lansăm "Cafeaua Amestec". Succesul depăşeşte aşteptările. Plicurile cu amestec se vînd primele. Oamenii vor să rîdă. Deja, după cîteva zile, sîntem celebri. "Am auzit de voi". "V-am căutat peste tot, unde aţi fost ieri?", "Am venit special pentru voi, am văzut o "cafea" la cineva".

Un tip serios, cărunt, se opreşte, se uită atent la noi, la mărţişoare. Nu cumpără. Dar se recomandă. "Sînt profesor de marketing. Voiam doar să vă felicit pentru idee". Trece Dinu Săraru, însoţit de un bărbat. Evident un subaltern care îl cam "perie". "D-le director, veniţi să vedeţi ceva nemaipomenit – mărţişoare cu cafea". Dinu Săraru e de acord. "Da, sînt foarte simpatice".

Deodată, îngheţ. Un chipiu şi-a făcut loc în faţa nasului meu. Un miliţian? Nu, un ofiţer MAN. Nu rîde, numără: "Dă-mi te rog 10 pentru colege; de cînd n-au mai văzut cafea!" O pereche cumpără 50 de mărţişoare. Doar nu le-or revinde cu suprapreţ!?

Se apropie 1 Martie. Vînzările se înteţesc. Nu mai prididim. Mulţi dintre trecători ne salută, ne zîmbesc. Unii au şi dăruit deja mărţişoarele noastre. Au avut mare succes. Sînt mîndri că ne-au "descoperit". Unul ne povesteşte că a dăruit colegelor mărţişoare cu cafea, dar şefei i-a oferit unul clasic. Aceasta s-a ofensat: "cum adică, eu nu merit un mărţişor cu cafea?" A venit să-şi repare "greşeala".

În sfîrşit, 1 Martie. Vînzările au ajuns la apogeu. Nu mai avem şnuruleţe, nu mai avem cafea. Ne luăm rămas bun de la colegii de breaslă. Aproape toţi vor să schimbe sau să cumpere un mărţişor cu cafea, drept amintire.

Fugim acasă. Cutia cu bani e plină ochi. Aproape cît 3 salarii de inginer stagiar. În sfîrşit, ne vom putea cumpăra mobila de salon pe care am ochit-o de mult. Punga de cafea e goală. Avea aproape jumătate de kilogram.

Sîntem frînţi, nedormiţi. Nici nu e de mirare. Vă daţi seama oare ce înseamnă să vinzi, pe stradă, în cîteva după amieze geroase de februarie, 1/2 kg de cafea, BOB CU BOB?!?

HITAHDUT OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL

CERCUL ORIGINARILOR DIN ROMANIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT

Transmitem urări călduroase tuturor
cetăţenilor din Israel şi originarilor
din România cu ocazia
ZILEI
INDEPENDENŢEI
ŞI A ZILEI DE 1 MAI

PAGINI

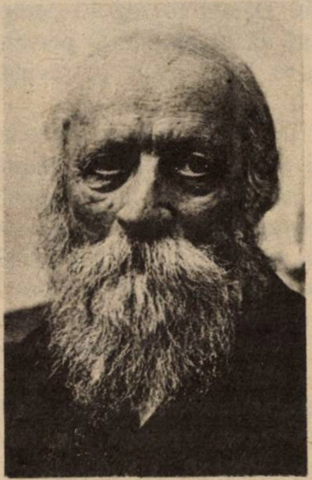
Martin Buber

MARTIN BUBER

JUDECATA

MIREASA A MURIT

APOI – CA SĂ VEZI!

– A ÎNVIAT.

DA.

DA.

S-a întîmplat cîndva – era în a patra zi a săptămînii şi în primul ceas al serii, cînd soarele tocmai dispăruse – ca Baal-Shem să-şi părăsească locuinţa pentru a întreprinde o călătorie. Nu spusese unde are de gînd să meargă nimănui, fie discipol sau prieten, astfel încît scopul acestei călătorii rămase un mister chiar şi pentru însoţitorii săi.

Pe la miezul nopţii, Baal Shem se opri într-un sat ciudat, în faţa casei unui colector de biruri şi hangiu ca să se odihnească în timpul orelor nopţii care-i mai rămăsese.

Hangiul nu cunoştea nici pe Baal-Shem nici pe vreunul din însoţitorii săi. De aceea era tare curios să afle cărei aşezări îi aparţine oaspetele său şi în ce scop făcea această călătorie. În timp ce le oferi de-ale gurii şi le pregăti paturile pentru dormit, schimbă întrebări şi răspunsuri cu ei. Baal-Shem îi dădu de înţeles hangiului că era predicator şi, fiind informat că în timpul Sabathului viitor urma să aibă loc căsătoria unui distins bogătaş din Berlin, voia să ajungă acolo pentru a oficia în cadrul ceremoniei.

Auzind aceasta, hangiul rămase cîteva clipe nedumerit, perplex, apoi spuse:

– Prea stimate domn, bănuiesc că vă bateţi joc de mine! Cum vreţi să străbateţi o bucată atît de mare de drum în timpul care v-a mai rămas? Necruţîndu-vă caii şi oamenii s-ar putea să ajungeţi eventual acolo în cursul celuilalt Sabath, dar în nici un caz la cel de acum.

Baal-Shem zîmbi şi replică:

– Nu te sinchisi de asta, prietene; am încredere în caii mei. M-au ajutat ei şi în alte situaţii dificile.

Puţin după aceea se întinse în pat ca să se odihnească. Însoţitorii săi se culcară şi ei. Dar hangiul rămase treaz toată noaptea în patul său, întrucît ciudatul om şi călătoria acestuia îl frămîntau nespus. Totuşi, exista ceva în privirea acelui om, ceva care nu-i îngăduia hangiului să creadă că avea de-a face cu un glumeţ sau un zănatec. Îl rodea atît de mult curiozitatea încît voia să vadă cu ochii lui cum se va desfăşura povestea pînă la capăt. De aceea se gîndi la un pretext şiret ca să-i propună straniului predicator să-l însoţească. De fapt, o călătorie la Berlin îi oferea prilejul de a-şi rezolva o mulţime de treburi acolo. Prin urmare se hotărî să vorbească cu oaspetele său a doua zi dimineaţa.

Cînd predicatorul şi însoţitorii săi se sculară din pat, gazda veni la el şi-i vorbi despre dorinţa sa. Baal-Shem fu de acord. Pe de altă parte, nu părea deloc grăbit s-o pornească la drum. Cercetă cu luareaminte şi pe îndelete casa, spuse o rugăciune împreună cu însoţitorii săi şi, în cele din urmă, ceru gazdei să le pregătească încă o masă. Se ospătară şi apoi se întinseră la vorbă, în timp ce hangiul se agita încoace şi încolo, frămîntat de neastîmpăr şi curiozitate.

În cele din urmă, predicatorul porunci să se pregătească căruţa şi să se înhame caii. O porniră la drum. Curînd se lăsă noaptea. Baal-Shem şi însoţitorii săi nu scoteau nici o vorbă. Faptul acesta îl intrigă pe hangiu, care considera această călătorie cu totul neobişnuită. Totul era cufundat în întuneric. Uneori avea senzaţia că rătăceau pe nişte străzi pustii, prin pasaje misterioase sub pămînt, alteori că erau atît de uşori şi transparenţi încît parcă pluteau în văzduh. În calea lor nu existau nici zgomote, nici oameni, nici animale, nici locuri. Hangiul nu mai era în stare să-şi controleze gîndurile. Totul în el şi în jurul său părea să se fi prefăcut în ceva nebulos şi tranzitoriu. Deodată i se păru că aerul din jurul său devenise mai dens, se ivi o luminiţă, simţi iar sub el hurducătura căruţei pe drumul de ţară, auzi un lătrat de cîine în depărtare, un cîntat de cocoş în zori. Călătoriră astfel un timp, lumina dimineţii devenind din ce în ce mai limpede; cînd ultimul strat de pîclă se risipi în fața soarelui, hangiul dădu cu ochii de un mare oraș. Nu trecu nici un sfert de ceas și ajunseră la Berlin.

Predicatorul alese un han modest de la periferia orașului, într-un cartier modest unde casele joase cu grădini mici se asemănau cu cele de la țară. Apoi se așeză împreună cu însoțitorii săi la masă pentru micul dejun. După ce mîncară, rămaseră împreună ca să se roage. Hangiul se gîndi la cele spuse de predicator și anume că pleca la Berlin ca să oficieze căsătoria unui om de vază. Astăzi deci urma să aibă loc ceremonia. Or, hangiul nu putea înțelege calmul lui Baal-Shem care nu părea deloc grăbit să se alăture nuntașilor în casa mirelui. Încă uluit de evenimentele din cursul nopții și frămîntat de această nouă enigmă, se apropie de Baal-Shem. Dar tocmai cînd se pregăti să deschidă gura, desluși pe fața radioasă a lui Baal-Shem ironia ușoară cu care acesta de altfel, plin de bunăvoință, răspundea zîmbind sufletului său chinuit. Apoi curajul de a mai pune întrebarea îl părăsi și plecă să cutreiere străzile ciudatului oraș.

Nu trecuse mai mult de o oră cînd văzu peste tot oameni strînși în grupuri mici care discutau cu înflăcărare. Se alătură și el unui grup și întrebă ce s-a întîmplat. Căpătă următoarea informație: în casa unui bogătaș evreu, a cărui nuntă urma să aibă loc în ziua aceea, mireasa a încetat subit din viață dimineața, după ce muncise pînă la miezul nopții pregătind mîncărurile și apoi se culcase într-o excelentă dispoziție, gîndindu-se la evenimentul fericit din ziua următoare. Nu fusese nici bolnavă, nici anemică, toată lumea știa că era o tînără frumoasă și plină de vigoare. Casa mirelui se afla în apropiere. Hangiul se duse acolo și-i găsi pe invitații la nuntă consternați și îndurerați în jurul fetei moarte care zăcea pe pat, palidă, dar nu schimbată. Medicii, care păreau încă tulburați din pricina ei, își luau abia acum rămas bun de la stăpînul casei, exprimîndu-și cu oarecare stinghereală regretele pentru cele întîmplate. Mirele stătea nemișcat; fața lui era marcată de o durere cumplită. Din cînd în cînd, cîte unul dintre invitați venea lîngă el și-i șoptea cuvinte menite să-l mîngîie, dar omul nu scotea nici o vorbă de parcă nu auzea nimic. Hangiul se încumetă și el să se apropie de mire, căruia îi vorbi despre felul neobișnuit în care călătorise pe o distanță atît de mare împreună cu ciudatul predicator. Îi spuse că meșterul minunat care izbutise o asemenea călătorie știa probabil să rezolve enigme ieșite din comun. Îl sfătui deci pe stăpînul casei să se ducă la el și să-și deschidă sufletul în fața lui. Mirele îi apucă mîna, i-o strînse tare și-l rugă să-l conducă la hanul unde se afla Baal-Shem. Se înfățișă predicatorului, îi povesti pe îndelete durerosul eveniment și-l rugă să vină la căpătîiul defunctei. Baal-Shem plecă numaidecît împreună cu el. Ajuns lîngă mireasa neînsuflețită privi îndelung chipul ei senin.

Toată lumea rămase încremenită, așteptînd cuvîntul său. Dar el ignoră bărbații, și adresîndu-se femeilor, le spuse:

– Pregătiți repede cearșaful ritual pentru defunctă și îngrijiți-vă de toate celelalte.

Mirelui îi spuse:

– Anunță bărbații să plece la cimitir și dă dispoziție ca defuncta să fie transportată la locul ei de odihnă. Eu am să merg cu dumneata la înmormîntare. Dar ia costumul de nuntă și rochia pe care le-ați pregătit pentru această zi și vino cu ele la mormînt.

Odată pregătirile terminate, corpul neînsuflețit a fost așezat într-un sicriu deschis și transportat la cimitir.

Primul în fața cortegiului mergea Baal-Shem, iar după el o mulțime de oameni îndurerați.

În fața gropii, Baal-Shem porunci ca moarta să fie coborîtă în mormînt și sicriul descoperit, astfel încît fața ei să privească nestingherită spre

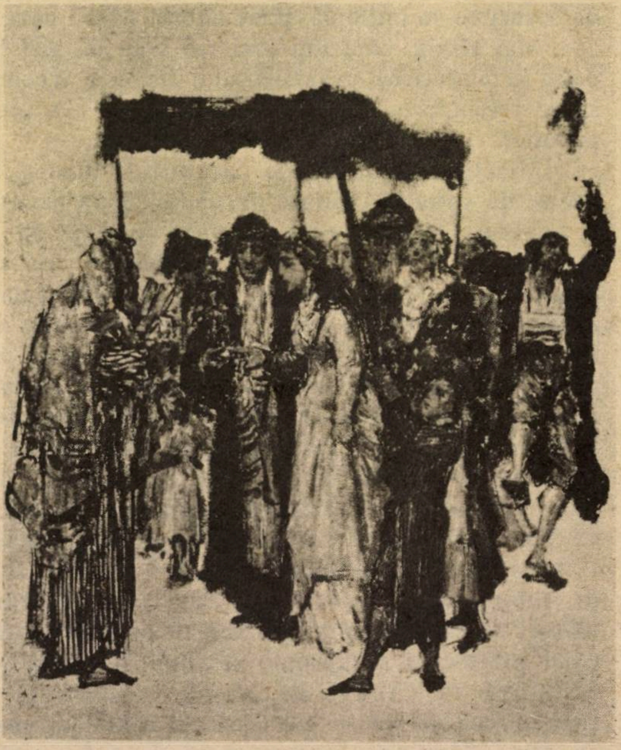

"Nuntă evreiască" – Pictură de M. Gotlieb, Muzeul de artă din Ierusalim

cer şi să poată fi văzută de toată lumea. De asemenea ordonă să nu se arunce pămînt peste ea. Dădu instrucţiuni ca doi bărbaţi să stea lîngă ea şi să aştepte ordinele sale. Apoi se urcă pe mormanul de pămînt din faţa mormîntului deschis, se sprijini în bastonul său şi-şi aţinti privirea asupra moartei. Astfel rămase nemişcat, lăsînd impresia unui om fără viaţă, care parcă şi-ar fi trimis sufletul în altă parte. Toată lumea era strînsă în jurul mormîntului. După un timp, Baal Shem făcu semn celor doi. Aceştia se apropiară şi văzură cum chipul moartei s-a îmbujorat cu răsuflarea vieţii care venea şi ieşea de pe buzele ei. Baal-Shem le spuse să o scoată afară din mormînt. Ea rămase în picioare şi privi în jur. Apoi, predicatorul făcu un pas înapoi şi porunci mirelui s-o înveşmînteze numaidecît pe mireasă în vălul ei, s-o conducă la altar şi să nu-i amintească cele întîmplate prin nici un cuvînt. Totuşi, mirele întrebă dacă predicatorul va binecuvînta căsătoria lor.

Astfel, fata înveşmîntată în vălul ei de mireasă fu condusă la altar. Dar cînd Baal-Shem ridică vocea şi rosti binecuvîntarea tradiţională, mireasa rupse vălul care-i acoperea faţa, se uită la el şi strigă:

– Acesta este omul care m-a achitat.

– Taci! o dojeni Baal-Shem.

Mireasa tăcu şi înainte ca lumea să-şi poată da seama ce se întîmplă, predicatorul părăsi casa.

Mai tîrziu, cînd toţi invitaţii s-au instalat la masă şi amintirea evenimentului trecut a început să se estompeze, mireasa s-a ridicat şi şi-a spus povestea:

Mirele ei mai fusese căsătorit o dată şi o dorise de soţie în calitate de văduv. Soţia moartă a acestuia era mătuşa ei care o luase şi o îngrijise ca orfană oferindu-i adăpost în casa ei. Apoi, mătuşa s-a îmbolnăvit şi, la un moment dat, a înţeles că zilele îi erau numărate. În mintea ei îşi făcu loc gîndul că după ce va fi trecut un oarecare timp de la moartea ei soţul, care nu era încă bătrîn, o va înlocui cu altă femeie. Frămîntată de acest gînd, îşi spuse că probabil o va alege pe tînăra ei rudă care cunoştea atît de bine treburile casei şi, în plus, prezenta avantajul că putea fi ţinută tot timpul sub observaţie. Fiindcă îşi iubea la nebunie soţul şi era îngrozită de timpul scurt care-i mai rămăsese de trăit alături de el, o invidia foarte mult pe tînăra fată. Cînd simţi că i se apropie sfîrşitul, îi chemă pe amîndoi la căpătîiul ei. Ea le ceru să-i făgăduiască că nu se vor căsători niciodată unul cu altul. Cei doi, impresionaţi de suferinţele muribundei, îşi dădură asentimentul.

Dar femeia muribundă a părăsit lumea celor vii şi locul ei a rămas gol. Pînă şi umbra ei s-a şters din casă. Cei doi se priveau tot timpul unul în ochii celuilalt şi în curînd înţeleseseră că nu se vor putea despărţi. Apoi, şi-au călcat jurămîntul şi şi-au mărturisit reciproc sentimentele.

Însă în dimineaţa nunţii, cînd casa era plină de veselie şi nimeni nu se mai gîndea la zilele întunecate din trecut, voinţa moartei s-a reîntors, cerînd ca drepturile ei violate să-i fie redate şi a încercat s-o ucidă pe norocoasa femeie. La porunca unei puteri nevăzute, viaţa miresei a fost expugnată din corpul ei care zăcea acolo nemişcat. Apoi, sufletul ei s-a luptat cu disperare cu sufletul celei moarte, pentru cîştigarea bărbatului iubit.

Cînd a fost purtată spre mormînt, sufletele amîndorura au venit în faţa judecăţii. Atunci s-a auzit vocea celui care urma să decidă de partea cui era dreptatea.

...Şi vocea a dat verdictul:

– Tu, cea moartă, care nu mai ai nimic de împărţit pe acest pămînt, las-o pe ea să trăiască în pace. Dreptatea este de partea celei vii. Această femeie şi acest bărbat n-au nici o vină. Ei trebuie să facă ce n-au îndrăznit să facă spre a-şi linişti conştiinţele.

Şi cum cea dispărută continua să se împotrivească miresei, vocea ţipă la ea:

– Las-o în pace! Nu vezi că trebuie să meargă la nuntă? E aşteptată în faţa altarului!

Apoi mireasa s-a trezit la viaţă, s-a lăsat scoasă din mormînt şi, acoperită cu vălul ei şi, încă uşor uluită, s-a lăsat condusă de femei la altar.

– Iar atunci, spuse ea mirelui şi invitaţilor încheindu-şi povestirea, cînd predicatorul a rostit binecuvîntarea noastră, am recunoscut vocea care a pronunţat verdictul în favoarea mea.

Traducere de
L. BRĂILEANU

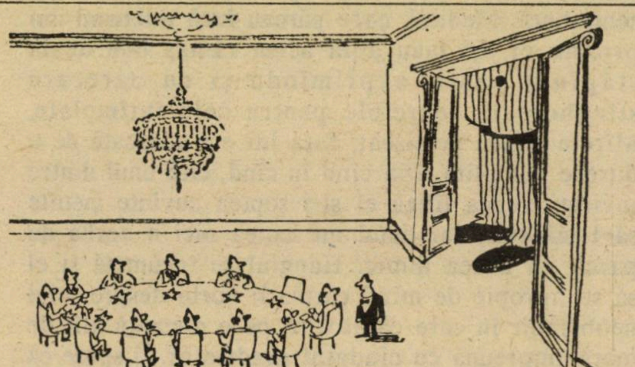

Şedinţa Consiliului European

– Domnilor, a sosit reprezentantul Germaniei
(desen francez; şi nu întîmplător)

PAGINI

PIERRE DANINOS

UN VOT DE OCAZIE...

...Un vot care nouă, cetăţeni ai prea democratului Israel, ne spune multe; mai bine zis, ne urlă

Sînt convins că există o mulţime de oameni care în clipa cînd se trezesc dimineaţa, se simt teribil de "independenţi, liberali sau radicali".

Presupun că aceşti privilegiaţi ai soartei, ale căror vise mi le închipui colorate *politiceşte*, au primit în timpul somnului revelaţia misterului scrutinului, de parcă o călăuză ultradotată i-a ghidat prin labirintul listelor plurinominale de vot. Abia treziţi şi iată-i la curent cu problema arzătoare la ordinea zilei care frămîntă Adunarea Naţională.

Nu eu. Adevărul este că e suficient ca ochii mei să zărească în vreun ziar rubrica în care se descrie apriga luptă dusă de circumscripţiile electorale, în preajma alegerilor, împotriva partizanilor listelor plurinominale, că... se închid în mod automat. Atunci, departe de a mă simţi *radical* sau *democrat creştin*, mă simt mai curînd profund *obosit!* Mintea mi se goleşte, culoarea mea politică devine difuză, şi apartenenţa mea electorală e la îndemîna oricui ar vrea s-o ia.

Şi uite ziua trece fără ca să am habar de identitatea mea politică. Dar, spre seară, invitat la nişte prieteni, iată, mă apucă de rever un tip care e ferm hotărît cu cine votează, mă zgîlţîie cu putere în dreapta şi stînga, doar, doar o să-mi smulgă o mărturisire.

– Haide, haide, recunoaşte, în fond şi dumneata eşti *radical* ca şi mine. Se vede clar după felul în care mă priveşti, se vede după vîrful nasului!

În clipa respectivă simt nevoia să mă uit în oglindă. Dar dacă ea reflectă într-adevăr imaginea mea clar *radicală*, îmi pun şi eu întrebarea în ce mod aş putea să par ba limpede radical, ba limpede democrat, culoarea mea politică variind în funcţie de bunul plac al inchizitorilor mei, care ei înşişi formulează întrebările şi tot ei dau răspunsul...

– Ei bine, eşti de acord cu Declaraţia Drepturilor Omului, da?

– ...

– Sper că n-ai de gînd să-mi spui că e cazul să se revină la sistemul electoral cu reprezentanţi proporţionali cu voturile obţinute, nu?

– ...

– Ei hai, spune!

Uite aşa sînt dirijat cu insistenţă spre o mărturisire *spontană*.

În cele din urmă soseşte şi clipa în care, încolţit din toate părţile, sufocat de valul de argumente, depun steagul.

– În sfîrşit... dacă vreţi... dacă ţineţi neapărat...

Deci, pentru seara respectivă, sînt ba socialist, ba subversiv, sau reacţionar, conform voinţei interlocutorilor mei. Totuşi, în forul meu interior nu-mi pot reţine gîndul că eu de fapt nu sînt *nimic*. Şi atunci mă încearcă un oarecare complex de inferioritate vis-à-vis de toţi ceilalţi care sînt *ceva*.

Partea proastă e că dacă am ideea nefericită de a dori să fiu şi eu *ceva* sînt readus cu rapiditate la *nimic*. De exemplu e suficient să zic "Eu nu-s decît un simplu democrat", sau: "Am o mare admiraţie pentru Constituţia Engleză" că imediat careva ridică tonul surîzînd ironic:

– Las' că ştim noi ce vrei să subînţelegi!

Sonia e de părere că neluînd poziţie fermă eu ţin de fapt să mă singularizez şi că în epoca noastră în care pluralul e suveran, în cele din urmă voi avea mult de suferit.

– Cînd te gîndeşti susţine ea, cît de simplu ar fi să spui: sînt *aşa* sau sînt *pe dincolo!*

Ea pare să regrete grozav că n-am o etichetă politică, şi nefiind nici *aşa* şi nici *pe dincolo* nu deţin o poziţie clară în societate. Sonia îmi dă senzaţia că sînt un specimen izolat.

Poate că există undeva în lume (vă rog mult, semnalaţi-mi, *merçi)* oameni care au greşit în alegerea secolului sau a planetei? Poate că lor nu li s-ar părea curioasă impresia care o am uneori că sînt singur pe pămîntul altora şi că rătăcesc gol-goluţ prin saloane...

Traducere de
SORINA MALCAŞ

(Din: Pierre Daninos, "Sonia, les autres et moi")

MI IMUM E OM CA TOTI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

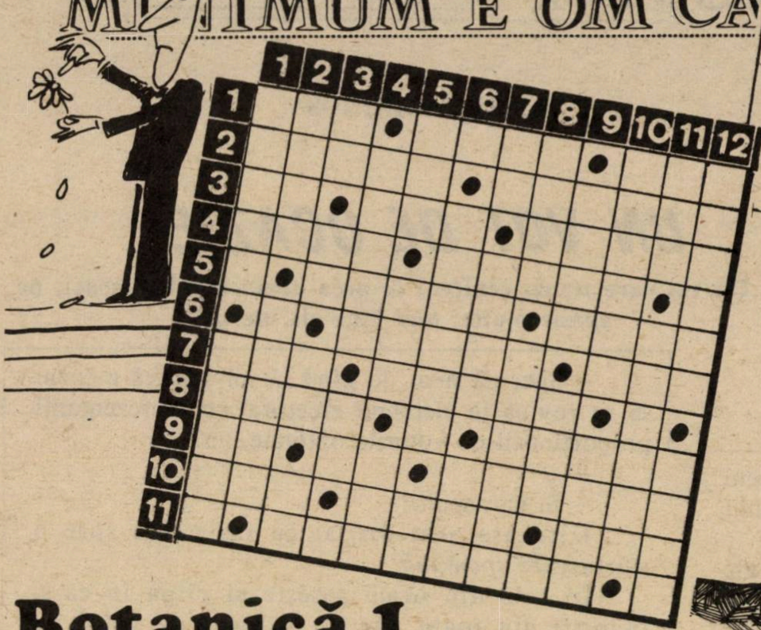

Botanică 1...

ORIZONTAL: 1) *Oferă somnifere la capsulă – Un fel... de bețișoare – Materie primă pentru suflători* 2) *Prezență simbolică la Montreal – Comună în Olanda* (pl.) 3) Primele culturi de căpșuni! – Petale de crizanteme! – Veche monedă de aur sau de argint 4) Localitate în Franța – *Colecție de cămăși din fibre vegetale* 5) *Din împărăția lui... Papură... Vodă – Crescut în afară de albie* 6) *O curățenie de farmacie* – Insula celebrei magiciene Circe (mit.) 7) *Indezirabil în cîmpul muncii – Specialist în ornamentații interioare* 8) *Fruntașul fruntașilor* – Produs din bumbac, bun de lenjerie 9) De anason sau de mahon! – E de cînd lumea – Sînt ceva mai de soi 10) *Uscat din fire – Laptele... cîinelui* – Luat de la gura copiilor 11) *Dați afară din cîmpul muncii.*

VERTICAL: 1) *Ruda săracă a trandafirului și totuși dotată – Stîrnesc ninsori în plină primăvară* 2) Învelit în foi de viță – *Mari întinderi de vegetație* (sing.) 3) Petec pus deasupra! – Viță nobilă – Tulpină de porumb! – La cimbru! 4) *O floare cu care se face totuși primăvară* – Răsaduri de roșii! 5) *Un fel de gîscuițe* – Localitate în Franța – *Săgetat în moalele capului* 6) *Are... lipici* – Oferă un mic buchet de... liliac! 7) Un ghiocel... oferit de dînsul – Intră-n pericol! – Localitate în Iugoslavia 8) Îi ca *bradul și tare... căutat* – *Salbe de lacuri* 9) Permite o bună creștere – Asigură creșterea micilor vlăstare 10) *Ne poate oferi și ea pîinea cea de toate zilele – Casa cu patru frați* (pl.) 11) Trei fire de gladiolă! – *Performeră a unor escaladări de invidiat* 12) *Suport de ace – Campion național la inele.*

Dicționar: ECOS, AEA, VIF, ERIC

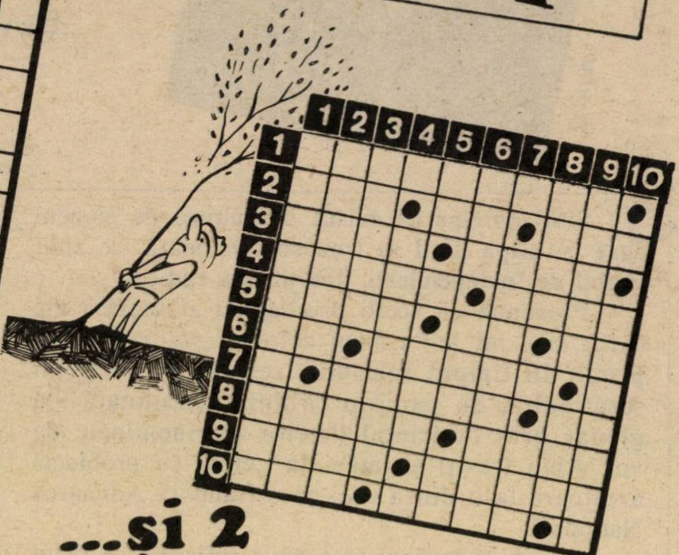

...și 2

ORIZONTAL: 1) Purități, limpezimi 2) Din cînd în cînd – Trase prin inel! – Din nou 3) Vestă – "Internațional Society of Soil Science" (siglă) 4) Punct de intersecție a verticalei locului cu sfera cerească – Aici, prin Transilvania 5) Plumb pentru vînat – Mircea Ficher – 365 zile 6) Cap de netot! – Organe genitale la femei 7) Mamă – Sînt primii cei din urmă! 8) Guvernatorul unei țări musulmane (pl.) – Producători de ploaie 9) Întinsă, vastă – Aerisit 10) Articol scurt – Localitate în R.F.G.

VERTICAL: *Botanică!*

Dicționar: ISSS, OACI, ART, FILZ

Copertă literară
(1, 6; 7, 11)

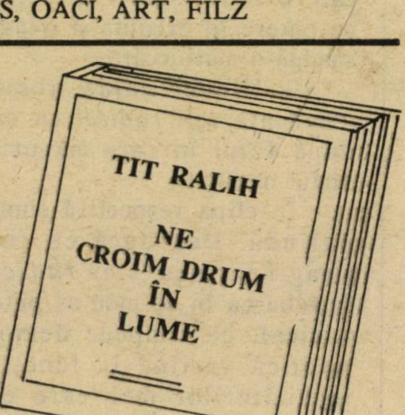
TIT RALIH
NE CROIM DRUM ÎN LUME

Aflați prin anagramare autorul și una din operele sale, apărute în Israel.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

ZOOLOGICĂ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1								●			
2			●								
3				●		●					
4			●								
5						●				●	
6		●		●					●		
7	●							●			●
8			●		●		●				
9						●					
10											
11					●						

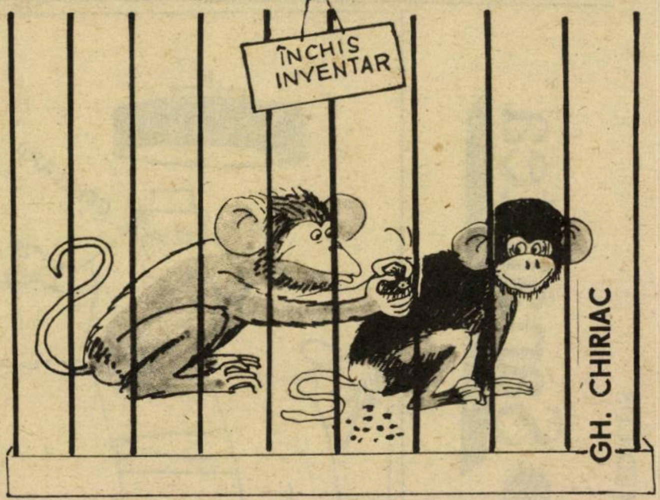

ORIZONTAL: 1) *Mecanism planetar* – Colivia cu... sticleți 2) De-aia n-are ursul coadă! – *Pot fi cunoscuți de la o poștă* 3) *Dispoziție... dată în scris (!)* – *Sărac în apă (!)* 4) Pană de pelican! – *Microcentrală* 5) *Supus unor marșuri forțate* – Se naște o speranță! 6) *Fac instrucție cu bobocii* – Pui de rîs 7) *Frumusețe... răpitoare* – Cioara, spre diferență de altă pasăre! – Horcăi! – *Tăioasă... din fire* 9) La botul calului – *Aleargă... stînd* 10) *Companie de pușcași 11) Sezonieră în stațiuni montane* – Din familia rîsului

VERTICAL: 1) *Puncte... de vedere* – Vorba... calului 2) *Testea de ace* – *Se deplasează pe vîrfuri* 3) *Pletos... din fire* – Încasează pe nedrept în contul altora (pl.) 4) Doi canari identici! – Penele... noastre! – *Argint... viu* 5) *Pierde-vară* (pl.) – Aripile eretelui! 6) De cămilă sau de lamă! – *Permanent în ținută de gală* – Autonomie la șopîrlă! 7) *Avidă de cultură* – *Dulce ca somnul* 8) *Portochelari* – Primele lecturi! – 9) Pericol canin – *Interpret de muzică de cameră* 10) Crescător de vite! – Cai verzi pe pereți 11) *Luată la ochi* – *Portbagaj.*

Dicționar: ALA

TREPTE...

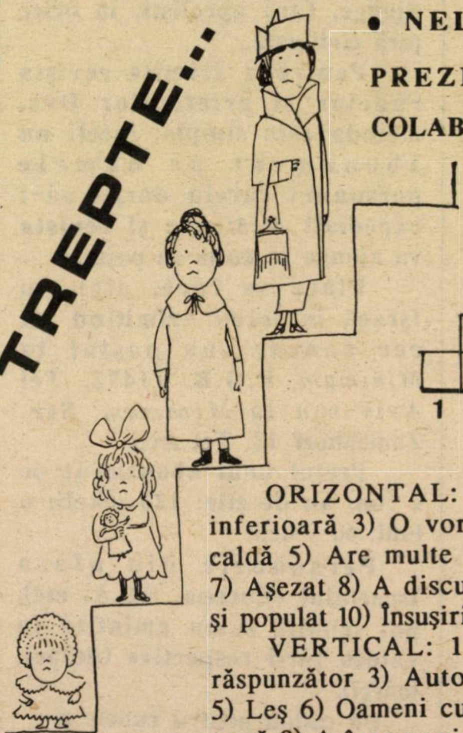

• NELU WEINBERG PREZINTĂ NOI COLABORATORI •

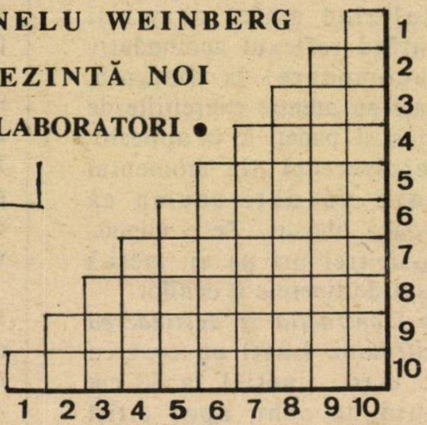

ORIZONTAL: 1) Vai! 2) Notă la limita inferioară 3) O vorbă... pentru fiecare 4) Masă caldă 5) Are multe lipsuri 6) Un mod de-a duce 7) Așezat 8) A discuta... aprins 9) Luat în primire și populat 10) Însușiri naturale (fem.)

VERTICAL: 1) Faci! 2) Te face direct răspunzător 3) Autostop (!) 4) Puncte de atracție 5) Leș 6) Oameni cu dragoste de țară 7) Poftit la masă 8) A încremeni 9) Prădat 10) Lăcomie.

Reta și Vasile NEACȘU
Nazaret Illit

Dezlegările jocurilor din "Minimum" nr. 37

De 1 aprilie

Păcăleală, amăgi, rar, c, clapa, s, ace, sotie, leal, zid, ial, an, of, t, momeală, udată, o, r, ru, i, tras, ași, fentă.

Poftă bună!

Antarctica, banc, rimă, dd, rîntaș, l, oale, sat, ai, m, i, cuv, suc, essa, mici, a, net, catina, rețetar, cg, av, ari, nota, mecanizator, atomi, ițari.

De-ale gurii...

Șnițel, must, tacîmuri, oe, r, r, înăcrit, ulei, acia, i, di, dori, vin, ecler, toane, lebărvușt, a, l, ara, ai, unt, cri, o, u, m, orez, gust, pastramă, ee

Aritmogrif

Ceapă, salam, pîine, somon, miere, șuncă, pateu, cremă.

Înfometat

(Monoverb)

Flămînd

MEDICUS

• Sănătatea

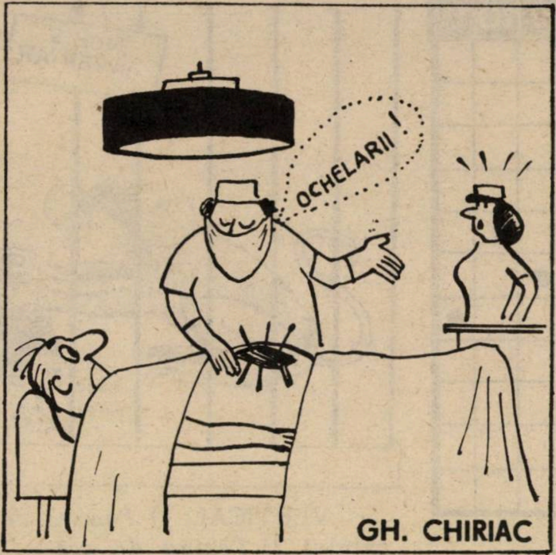

ÎNTÎRZIAŢI PURTAREA OCHELARILOR

(– SE POATE? – SE POATE!)

Se ştie că, începînd de la vîrsta de 50 de ani, este normal să apară o anumită dificultate în văzul de aproape al obiectelor, în special al literelor. Prima reacţie a persoanelor în această situaţie este să îndepărteze cartea de ochi, apoi sînt nevoite să poarte ochelari. Puţin cîte puţin, văzul se alterează, necesitînd lentile din ce în ce mai puternice. Cu toate acestea, cu ajutorul anumitor exerciţii se poate, – în mod foarte serios şi sigur – să se încetinească această slăbire de acomodare a văzului. Acomodarea se face prin lentila ochiului, care este, după cum se ştie, cristalinul; cînd obiectul ce vrem să-l vedem se apropie, această lentilă se bombează şi permite în acest fel reglarea vederii de aproape. Cu vîrsta, această capacitate a lentilei de a se adapta la distanţă slăbeşte. Apare ceea ce în medicină se denumeşte cu cuvîntul *presbiţie*.

Este recunoscut ştiinţific că făcînd să lucreze toţi nervii ochiului şi în special cei ce antrenează şi exersează nervii şi muşchii de care depinde contracţia pupilei şi bombarea cristalinului, se poate întîrzia cu cel puţin zece ani sau mai mult chiar, necesitatea de a purta ochelari. Aceşti muşchi şi nervi încep să lucreze totdeauna dacă sînt puşi în anumite condiţiuni propice. Cunoscînd bine aceste condiţiuni, putem dirija activitatea involuntară a ochilor, revitalizînd astfel nervii şi restaurînd reflexul acomodativ (de acomodare) la distanţă. Studiaţi cu atenţie exerciţiile de mai jos şi puneţi-le în aplicare cu perseverenţă din momentul în care vă daţi seama că vederea a obosit. Zece minute, de două-trei ori pe zi, merită zece ani de tinereţe a ochilor.

• *Contracţia şi destinderea cristalinului.* Luaţi un text cu litere mari; ţineţi-l la 10 cm distanţă de ochi, apoi citiţi două-trei cuvinte. Priviţi un obiect situat cît mai departe posibil (un copac, o casă îndepărtată), apoi citiţi două-trei cuvinte. Închideţi pleoapele şi faceţi cîteva mişcări cu globii oculari, sub pleoapele închise. Reluaţi timp de un minut, de trei ori pe zi.

• *Lectură în mişcare.* Alegeţi un text pe care-l puteţi citi uşor ţinîndu-l la 30 cm distanţă de ochi. Citiţi-l deplasîndu-l de la stînga la dreapta. Faceţi 6 – 8 mişcări, apoi închideţi pleoapele şi odihniţi-vă. Reluaţi acelaşi exerciţiu, balansînd textul, dar în acelaşi timp apropiaţi-l din ce în ce mai mult de ochi. Repetaţi acelaşi exerciţiu, dar în loc să balansaţi textul de la stînga la dreapta, balansaţi-l de jos în sus. Faceţi în acest fel opt mişcări, apoi închideţi pleoapele pentru a vă odihni, numărînd pînă la patru. Reluaţi acelaşi exerciţiu, balansînd textul de jos în sus şi apoi de sus în jos, dar apropiindu-l din ce în ce mai mult de ochi. Durata acestor mişcări trebuie să fie de aproximativ trei minute în sens orizontal şi trei minute în sens vertical.

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

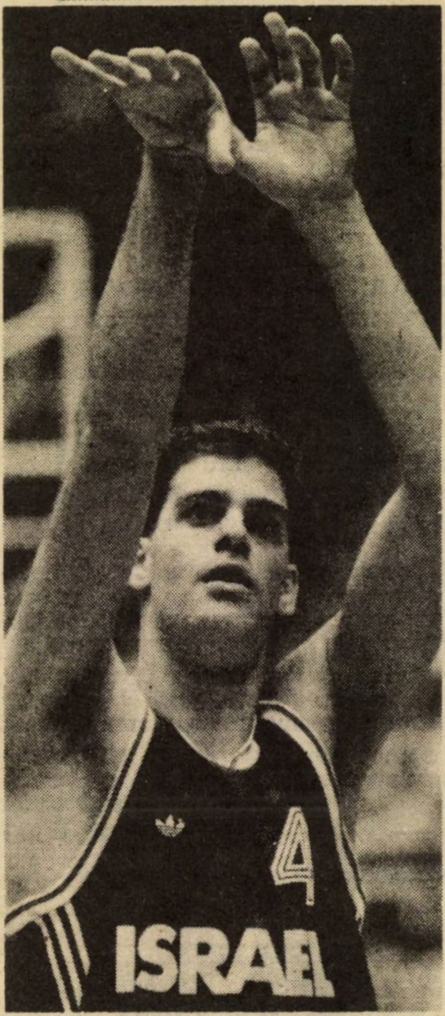

Nadav Henefeld: tot mai sus, pînă în Statele Unite

● O autentică vedetă a basketului israelian s-a "născut" în Statele Unite. Nadav Henefeld a început să joace, ce-i drept, în Ramat Haşaron, ajungînd chiar şi în liga naţională, dar "galoanele" de star le-a obţinut acolo, abia în timpul din urmă. De cînd face parte din echipa în plină ascensiune a Universităţii din Connecticutt. L-aţi văzut probabil în emisiunile de sport ale televiziunii. Purtătorul tricoului cu numărul 40 stîrneşte entuziasmul spectatorilor, antrenorul Jim Calhonn nu se îndură să-l scoată de pe teren, chiar cînd ar avea nevoie să se odihnească, iar căpitanul echipei, Tate George, spune: "Prezenţa lui Nadav pe teren înseamnă pentru noi calm şi încredere în puterile noastre. Ştim că, cu el, nu putem pierde..."

● Lumea s-a revoltat, la noi, pe salariile fabuloase ale unor directori de bănci sau de mari întreprinderi industriale, dar n-a dat şi nici nu pare să dea atenţie sumelor nu mai puţin uriaşe care se părăduiesc în fotbalul israelian. Recent, antrenorului Şlomo Scherf, care se ocupă de pregătirea lotului olimpic şi a celui de juniori, Macabi Tel Aviv i-a făcut o propunere foarte tentantă: un salariu de 75.000 dolari (neto) pe an, plus o maşină nou-nouţă (care va fi trecută pe numele lui, dacă rezistă doi ani în post), plus două gratificaţii de cîte 10.000 dolari (tot neto), în cazul cîştigării campionatului, a cupei sau a amîndorura.

● O plăcută surpriză îi aşteaptă pe spectatorii care vor privi la televiziune meciurile turneului final al campionatului mondial de fotbal din Italia. Înaintea fiecărei partide se va transmite cîte un film de scurt metraj despre oraşul care o găzduieşte. Realizarea acestor filmuleţe a fost încredinţată celor mai sonore nume ale cinematografului italian.

● Don King, managerul lui Mike Tysson, e furios la culme. Omul său va trebui să aştepte cel puţin un an pînă cînd James "Buster" Douglas, care l-a învins printr-un K.O. senzaţional, răpindu-i centura de campion al lumii, va accepta să-i acorde revanşa. *"Cînd «Buster» a fost un «nobody» (un «nimeni», n.n.), m-am purtat frumos cu el şi, acum, asta îi este răsplata?"* se lamentează Don King. El este dispus să plătească orice sumă pentru perfectarea revanşei, dar managerul noului campion, John Johnson, declară că "Buster" nu se grăbeşte. Ca de obicei, în lumea boxului, "bătălia" pumnilor e precedată de o nu mai puţin cruntă "bătălie" a vorbelor...

● Datorită alialei din Uniunea Sovietică, vom ajunge probabil şi noi să jucăm un rol în tenisul de masă internaţional. Boris Rosenberg a fost campion unional la "simplu" în 1987 şi, în ultimii trei ani, şi la "dublu", alături de Andrei Mezonov. A participat la Olimpiada de la Seul, unde s-a calificat în optimile de finală. El n-a mai fost însă inclus în lotul sovietic, pe motiv că are de-acum 27 de ani şi, pentru Barcelona, va fi prea "bătrîn". Boris Rosenberg a fost deocamdată în vizită în Israel şi a anunţat că are de gînd să alieze. Din ideal sionist? Să nu exagerăm. Vrea să participe cu orice preţ la viitoarea Olimpiadă şi, sub culorile Israelului, crede că nu-i va fi prea greu s-o facă!

Pentru Rosenberg: o medalie olimpică?

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

• Ben Johnson, celebrul atlet canadian, care a fost deposedat de titluri, recorduri și medalii, cînd s-a descoperit că folosea droguri stimulative, va putea reveni în activitatea sportivă la 25 septembrie 1990. Atunci îi expiră suspendarea pe doi ani, dictată de Federația internațională. Din echipa Canadei nu va mai face parte însă niciodată, căci canadienii l-au exclus pe viață de la onoarea de a reprezenta culorile naționale. O hotărîre pe care compatrioții lui, dacă se va arăta "băiat cuminte", ar putea totuși s-o revizuiască...

G. MODEANU

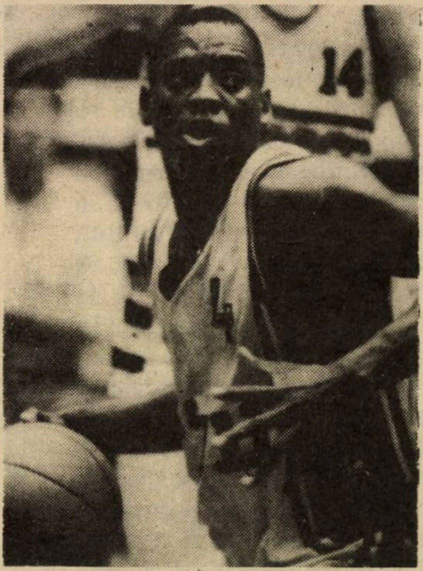

Willie Sims: ovreii noștri

Restaurantul gastronomic
HARRY ȘI GHITTA
("Mifgaș Haromanim")
Piața primăriei, Tel Aviv
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAȚA MEA"
•
HARRY ȘI GHITTA
a oferit un premiu participanților
la noul nostru concurs
●

GRAFO-LOGIE

• **M.P.R., Paris:** Desigur, miopia ta este primul lucru pe care nu-l mărturisește, ci de-a dreptul îl strigă scrisul tău. După ce m-am aplecat cu atenție și cu lupa asupra paginilor atît de calme și regulate în aparență, am descoperit efortul cu care ți-ai impus această disciplină, acest auto-control care ascunde o mare sensibilitate și chiar o mare tristețe. Inteligența, însă, a rămas intact mărturisită, ca o lamă de cuțit, acționînd chiar împotriva ta însăți. Și mă întreb atunci, de ce acest surplus de modestie?

• **Cristophe:** Mi-e greu să mă pronunț definitiv după această singură probă de scris, făcută cînd erai probabil foarte obosit, căci nu-mi pot imagina ca un om atît de inteligent și sensibil, cu o asemenea pasiune a ordinii și preciziei, să se lase purtat de o asemenea labilitate nervoasă. Cu atît mai mult cu cît, chiar și în aceste condiții, demonstrezi o mare dorință de auto-control. Revin-o și, eventual, trimite-mi mai mult decît o singură probă de scris,

YMCA
IERUSALIM
sprijină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAȚA MEA"
•
YMCA
IERUSALIM
a oferit un premiu participanților
la noul nostru concurs
●

...PRECUM ȘI VISE...

• Jay din Tel Aviv îmi scrie că, în ciuda faptului că este un pasionat al computerelor, un creier bine organizat și lucid, cu reale talente matematice, este de-a dreptul terorizat în ultima vreme de un vis care îl revoltă: mereu este în situația de a face adunări dintre cele mai simple – 12 cu 7 sau 5 cu 8 – și este incapabil să le ducă la capăt. Cazul este tipic, ca și visul care apare în cazul unei mari oboseli fizice. Repetarea visului demonstrează că această oboseală îl împiedică pe Jay să ia măsurile drastice pe care situația i le-ar impune.

TILL BUHOGLINDĂ

LIBRĂRIA LEPAC
Str. Rambam 15 – Tel Aviv
și Str. Hertzel 61 – Haifa
sprjină concursul nostru cu premii

"O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAȚA MEA"
•
LIBRĂRIA LEPAC
a oferit un premiu participanților
la noul nostru concurs
●

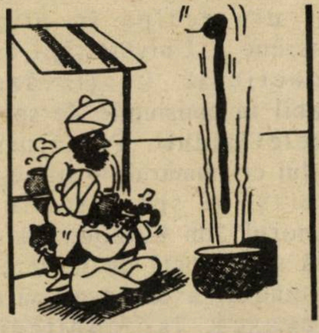

– Nu, Nu! Iar cînți prea repede!

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS

la RESTAURANT...

• de la cititori •

Pe masa noastră s-au adunat, iarăşi, cîteva scrisori de la urmăritorii rubricii. De astă dată, nu mai avem de-a face cu întrebări sau observaţii pe marginea celor scrise de noi, ci de-a dreptul cu impresii de... gurmand de la restaurantele de-un fel sau altul. Destinate cititorilor, colegi într-ale iubirii de-o... masă bună.

Să le dăm curs:

• Heringi

Pentru conaţionalii mei care-au vizitat Amsterdamul şi au nimerit acolo în lunile cînd se servesc heringi pe stradă, proaspăt pescuiţi, am o surpriză: la *Esther's Deel*, pe str. Ibn Gvirol 7, Tel Aviv, patronii au avut ideea, spun fericită! – să prezinte o *gustare* – (excelentă idee) alcătuită din cinci feluri de heringi, sau, mai exact, din cinci feluri în care se poate prepara heringul de Baltică:

1) în *sour cream* (o spumă amăruie), cu niţică maioneză şi o idee de oţet; 2) tăiat mărunt şi tăvălit în untură de pasăre; 3) "clasic", ceea ce înseamnă în ulei de măsline, cu ceapă tăiată mărunt şi ardei; 4) în formă de salată, cu feliuţe de măr şi 5) aşa-zis "în stil ucrainean", ceea ce înseamnă prăjit şi servit cu cartofi fierţi. Eu am fost fericit. Cu o bere, m-a costat sub 20 de şekeli. Cînd te gîndeşti că nu întîlneşti la tot pasul asemenea delicatesuri...

Av. MARCEL SCHÖNZWITT
Ramat Gan

• Micii nu trebuie să fie mici

...Am mîncat la restaurantul românesc *Avrum*, din Iaffo, o friptură albă; nimic de zis, a fost gustoasă, ca şi varza acră cu castraveciori muraţi; în schimb, mititeii, cu care am început masa, m-au dezamăgit. Erau şi... cam mici şi uscaţi, parcă arşi. Păcat...

ELVIRA ABERMAN
Tel Aviv

• Fernandel

Dacă vreţi să mîncaţi la un restaurant franţuzesc fără să fiţi jupuit de viu, încercaţi la *Fernandel* (Ibn Gvirol 127, Tel Aviv). Paralel cu meniul "à la carte", de care nu m-am atins, fiindcă eram înainte de "leafă", se poate comanda şi un singur fel, se spune pe listă, *un special*, şi de servit eşti servit cu aceeaşi politeţe ca şi consumatorii "serioşi" care comandă trei feluri şi un vin de Bordeaux. *Specialul* din ziua cînd am fost eu era un antricot de 200 gr, prăjit într-un sos de ceapă şi usturoi. Delicios. Tandru (vă spun eu care nu stau bine cu dinţii) şi însoţit de-o garnitură la alegere. Soţia mea a luat o "ratatouille provençale" făcută din ardei verde, roşii, vînătă, ceapă, zucchini. Excelentă. Şi tot excelentă a fost porţia de *chips*, ca la Paris! – la care m-am hotărît eu. Punînd la socoteală şi cîte-o bere, am scăpat cu nici 20 de shekeli de cap de om. Nu e o idee?

LUCIAN ZEEV SCHAPIRA
arheolog, Ghivataim

• Atmosferă

Pentru cine vrea să scape de decorul banal, fără imaginaţie al atîtor şi atîtor restaurante... mai ales româneşti, din păcate... o vizită la "Galeria Albă" (4 Piaţa Habima, Tel Aviv) face bine. Pe pereţi, tablouri bune, de gust, mobilierul e "stil", podeaua e de lemn, lămpile sînt "art nouveau". Mîncarea este italiană, la nivel cel puţin mediu. Eu m-am simţit bine, fiindcă sînt dintre aceia care spun că o masă bună trebuie să fie plăcută nu numai stomacului.

Prof. VIVIANE ROSENTHAL
Petah Tikva

În curînd

IZIDOR MÎNECUŢĂ
• CIOBURI •
?

SĂ NU MAI FACI EFORTURI CA SĂ-ŢI VINZI MAŞINA !!

ADRESEAZĂ-TE IMEDIAT LA "HAMEHONIT EPSTEIN" ŞI-ŢI VEI PRIMI BANII ÎN TERMEN DE 24 DE ORE

- MAŞINI PARTICULARE
- MAŞINI COMERCIALE
- MAŞINI TENDER
- AUTOCAMIOANE

CUMPĂRARE
VÎNZARE
SCHIMB

Imprumut

PÎNĂ LA CINCI ANI
PRIN BANCA IGUD

HAMEHONIT
EPSTEIN

CEA MAI MARE ŞI CEA MAI VECHE FIRMĂ ÎN COMERŢUL DE AUTOMOBILE

RAMAT GAN
ŢOMET ELITE
TEL. 03-7521940-1

■ YLANA ● REȚETE PENTRU LUNA MAI (SHAVUOT) ●

● **Clătite speciale:** Se amestecă bine, jumătate pahar cu făină de cartofi, cu un pahar de lapte sau apă. Adăugăm două ouă, bătute separat cu furculița și un vîrf cuțit de sare. Compoziția trebuie să fie de consistența unei smîntîni. Facem toate clătitele și apoi le umplem cu ce dorim: brînză, dulceață, nuci cu zahăr, lămîie și stafide etc. Se pun într-un pyrex și se încălzesc înainte de servire. Cine dorește pune la masă sos de ciocolată, sos de dulceață, zahăr pudră sau frișcă bătută, neîndulcită.

● **Mălai moldovenesc (alivenci):** Se amestecă 3 borcănele cu eșel cu 3 ouă, jumătate pachet margarină (Goldband), un pachet brînză 9 la sută, sare, 5 linguri zahăr, 1 pahar cu mălai (făină de porumb) și jumătate pahar făină OSEM. Se lasă să se odihnească 20 de minute în care timp se unge gros cu margarină o formă pyrex pătrată și se încinge cuptorul la 180 grade. Se amestecă bine compoziția și se toarnă în formă. Se dă la cuptor și se coace cca. 90 minute. Se servește la masă fierbinte, cu smîntînă proaspătă sau iaurt.

● **Plăcințele cu urdă:** Se face un aluat fraged din: 3 pahare făină obișnuită, 1 pachet margarină cu sare, 1 pahar apă și 1 linguriță oțet sau zeamă de lămîie. Se frămîntă o cocă ce se lasă 1 oră la frigider. Se întinde o foaie groasă de 3 mm, se scot rondele cu un pahar mare și se pune pe fiecare rondea cîte 1 linguriță de umplutură. **Umplutura:** Se freacă 300 gr. urdă dulce proaspătă cu 2 lingurițe zahăr și jumătate linguriță sare. Se amestecă cu 250 gr. brînză albă Cnaan, 1 lingură griș și 1 lingură făină OSEM. După ce a stat 15 minute, se amestecă totul cu 2 linguri mărar verde tocat foarte fin și 2 – 3 codițe de ceapă verde tăiată foarte mărunt și aurite în 2 lingurițe margarină. Plăcințelele se strîng în formă rotundă, se pun în tavă la distanțe nu prea mari, se ung cu gălbenuș de ou și se coc pînă se rumenesc. Dacă brînza pentru umplutură este moale, nu se mai adaugă ouă. Dacă nu, se poate pune albușul de ou. Se servesc fierbinți cu borș rece de sfeclă dres cu smîntînă sau iaurt.

● **Tort de brînză:** Se face o cocă din 100 gr. margarină, 1 ou întreg, un sfert pahar zahăr, 1 linguriță praf de copt și 1 pahar și jumătate cu făină obișnuită. Se tapetează o formă de tort și se dă la frigider 45 de minute. În acest timp se freacă 600 gr. brînză 5 la sută cu 1 pahar și 1 lingură zahăr, 1 ou întreg și 3 gălbenușuri, 2 linguri griș, 2 prafuri de vanilie, coaja și zeama rasă de la jumătate lămîie, și 3/4 pahar cu lapte rece. Se scoate forma de la frigider și peste aluatul crud se toarnă compoziția de brînză. Se dă la cuptor la 180 grade, o oră. În acest timp se bat spumă cele 3 albușuri cu 6 linguri zahăr. Se pun peste brînză și se mai dă încă 10 minute la cuptor la 160 grade. Se lasă în formă să se răcească. Se servește rece.

BRIDGE

A SCOATE CASTANELE DIN FOC CU MÎNA ALTUIA

Sînt unele situații care s-ar rezolva și simplu dacă altcineva ar efectua o anumită acțiune în beneficiul nostru. Cele de mai sus sînt universal valabile. Dona următoare este unul din multele exemple de aplicare în bridge a acestui postulat. După o licitație fără intervenție din partea E-W, sînteți declarant la 4 Cupe. Jucați IMP, E-W în vulnerabil. Atacul este Dama de Treflă, și iată situația efectivă:

7
10 9 8 4 2
10 5 3
A K 6 4

N
W E
S

Q J 10
A Q J 5 3
A J 6 4
5

Sud are 4 levate pierzătoare: una în atu dacă impasul la Rigă nu "stă", una la pică și două la Caro ...sau poate apărarea va ataca Caroul pentru noi... bine-ar fi, dar nu oricine este atît de culant... Atacul se cîștigă la mort. Impasul de atu nu "stă" și West atacă J de Treflă. Ce ne facem?

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

● RADU BELIGAN ● ŞI CU ASTA AM SPUS TOT

POŞTA
BY AIR MAIL

CINE APRINDE FOCUL?

Voi cita la început un fragment din articolul semnat de Anton Uncu, publicat în "România Liberă" din 23 februarie 1990: "De data asta nu mai e de glumă. Pe 18 februarie un grup de huligani a devastat clădirea guvernului. La Bacău şi-a făcut apariţia o grupare de extremă dreaptă autointitulată "Armata anticomunistă Garda de Fier", într-o comună din judeţul Bacău un om şi-a pierdut viaţa. Şi toate astea par să se canalizeze pe direcţia derutării opiniei publice, compromiterii Consiliului Provizoriu de Uniune Naţională şi a F.S.N. Iată ce s-a întîmplat de fapt: "Garda de fier va lupta împotriva tuturor celor care susţin orice ideologie de stînga..." "Pînă nu vom lichida toţi comuniştii, socialiştii şi alte *spurcăciuni* de stînga nu vom ceda"... "Forţa este crezul nostru"... "Într-o zi vă vom lovi"... "A sosit în sfîrşit vremea noastră. Ţara va fi din nou a noastră. Heil Hitler! Vom învinge!"...

La data de 21 martie, ascultînd radiojurnalul transmis de postul de radio Bucureşti la orele 22 am aflat că unor cetăţeni canadieni de origine română, membri ai fostului partid legionar li s-a acordat un termen de 48 de ore să părăsească România...

În Canada, la Toronto, îşi are sediul un nucleu legionar, care, prin ziarul lor *aprobat de autorităţi* împroaşcă ură împotriva evreilor făcînd totodată apologia unor "căpetenii" de tipul Corneliu Codreanu, Trifa, Moţa, Marin şi a altora. Dar, stau şi mă întreb: România a cerut vreodată extrădarea spurcăciunilor din Canada?... Şi mă mai întreb: ştiind că legionarii care au intrat în ţară sînt ceea ce sînt, pentru ce li s-au aprobat vizele de intrare în România? Pentru ce au fost somaţi să părăsească ţara şi nu reţinuţi pentru a fi judecaţi? Legile actuale interzic şi pedepsesc discriminările rasiale şi atunci?... Să ne mai mirăm că astăzi în România se mai aud lozinci rasiale de tipul "jos jidanii din guvern"? Cine aprinde focul?...

ARISTIDE MIRCEA
Haifa

ROMÂNII DIN HISTADRUT VĂZUŢI (DAR CUM?!) DE LA KÖLN

Dragă Minimum,

Nu pot să-ţi împărtăşesc mîndria şi satisfacţia ce răzbate din articolele recente privind rolul cheie al "românilor" în Histadrut – realizat subit în cursul ultimelor alegeri! Majoritatea "românilor" au fost activi şi muncitori în cursul ultimelor decenii şi au fost totodată – volens-nolens – membri în Sindicatul General al Muncitorilor. (Dacă nu altfel, măcar incluşi în mod automat odată cu afilierea la Kupat-Holim-ul respectiv, fie şi începînd de la vîrsta de 70 plus). În tot decursul glorioasei epoci Sapir – Hazan – Meshel nu am auzit nimic remarcabil sau ieşit din comun la adresa "românilor" în genere; chiar şi pentru a afla de originea româno-basarabeană a lui Itzhak ben Aharon (personalitate excepţională şi intelect cu adevărat revoluţionar) a trebuit să am un simţ al auzului deosebit de fin. În ultimele luni sîntem cu toţii martori oculari buimăciţi ai prăbuşirii generale a unui sistem social-economic fundat pe o teorie – considerată în mod complet eronat şi tendenţios – ştiinţifică. În paranteză fie spus, acest proces accelerat nu e nici pe departe datorat mecanismului intern de auto-critică şi control, sau iniţiativei liberale, iluminate a lui Gorbaciov – aşa cum a afirmat profesorul Shlomo Avineri în Ha Aretz din 8-9 martie (pentru străinătate) – ci este pur şi simplu un colaps violent al unui sistem totalitar, falimentar de zeci de ani, dar care şi-a atins punctul critic exploziv abia anul trecut! Ceea ce mă îngrijorează dragă Minimum, e că tocmai în această perioadă de criză ideologică ireversibilă e rolul "românilor" din Histadrut scos în relief! Bineînţeles că treaba ar fi mai puţin îngrijorătoare dacă Histadrutul ar fi fost (şi ar fi) doar Sindicat al Muncitorilor – cum era normal să fie – şi nu un "alter ego" al Partidului Muncii Socialist (Socialism = stadiul de trecere spre Comunism). Ideea că eşecurile ideologice şi mai ales economice (se ştie doar că "romanim-ganavim") ale acestui "stat-în-stat" ar putea fi puse peste noapte în cîrca "românilor", ar trebui să dea de gîndit şi altora în afară de subsemnatul.

G. GALECZKI
Köln

POPORUL FRATE ARAB

"...în zilele de 22 – 25 decembrie, Timişoara noastră este atacată de mai multe comandouri de securişti şi *arabi*, desantaţi de helicoptere de fabricaţie americană, nevăzute pînă acuma la noi; se desfăşoară o guerilă urbană necruţătoare în centru, la antene, la studioul de

POȘTA

Radio-Televiziune... pînă ce armata curăță metodic ascunzișurile, tunelurile etc..."

(Dintr-o scrisoare trimisă de "Duci", profesor la Institutul Politehnic din Timișoara prietenului său, Prof. Dr. Mihael Elias, din Ashkelon)

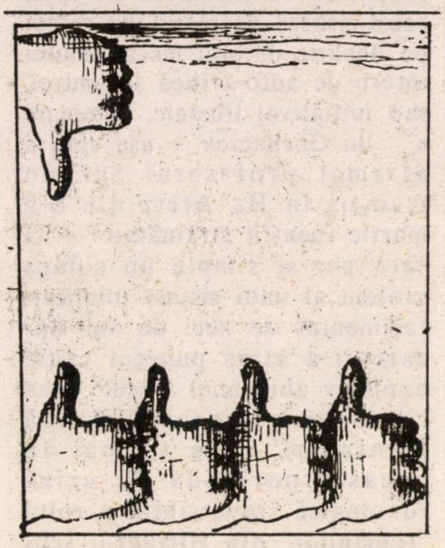

Janusz Kapusta

VREAU SĂ-L SCOT PE AL. MIRODAN DIN MOCIRLA COMUNISMULUI

Dragă Mirodan, să nu te mire că folosesc calea scrisului, spre a sta de vorbă cu tine, întrucît n-ai vrut să stai cu mine de vorbă la telefon. Te-am căutat la redacție de cîteva ori, ți-am lăsat vorbă să mă chemi, te-am sunat acasă, n-ai vrut să vorbești cu mine. Sigur că te simți vinovat. Sigur că îți dai seama că ai greșit și nu vrei să recunoști. Sigur că e greu, cînd ai fost peste patru decenii crescut într-o "ideologie bolnavă, teroristă" dușmană judaismului și sionismului, dușmană la tot ce e cultură și progres. Pentru tine și pentru toți amicii tăi, marxism-leninismul, stalinismul și ceaușismul sînt literă de evanghelie. De fapt, cei mai însoriți ani ai tăi au fost consumați în ograda comunismului revoluționar, în care *Ziariștii* sau Secretarul sindicatului Suflete (corect "Șeful sectorului suflete" – n.red.), rivalizînd cu genialul dramaturg Bruckstein, autorul *Generației din pustiu* și a *Familiei Grunwald (...)*

Ca vechi coleg de breaslă, care a văzut că nu tot ce ai scris e apă de ploaie, ci dimpotrivă, ai piese bune (...), vreau să-ți dau o mînă de ajutor, să te scot din mocirla comunismului. Un scriitor adevărat scrie ce are pe suflet, ce-l frămîntă spre a da cititorilor săi ceva nou, într-o formă nouă (...)

Și eu scriu. Am săltare și dosare pline cu manuscrise. Am gata trei piese de teatru nejucate. Una a apărut acum 15 ani în ultima mea carte pe românește: "Cine e tatăl copilului", alta, tot într-un act, "100$", iar a treia, o piesă istorică, "Eduard al II-lea", o tragedie modernistă, în trei acte, ce se petrece în Anglia acum 700 de ani.

În piesă apar peste 30 de personaje, iar tematica este teroarea. În piesa "100$" acțiunea se petrece la Berlin, în țara lui Honeker. Întrucît am nevoie numai de două persoane, sper să o pot juca în curînd, natural în ivrit. În ivrit mai am o poveste la o tipografie, dar n-am bani s-o tipăresc. În limba română am vreo 40 de schițe umoristice de actualitate din care am publicat în 1988 în ivrit cîteva. Cred că primești buletinul rabinului Gutman unde am publicat multe materiale. Am scris și versuri. Două poezii anticomuniste, le-am trimis cu diverse ocazii în urmă cu luni în România. Într-o zi a venit la mine un turist cerîndu-mi socoteală. L-am predat poliției, care l-a expulzat imediat.

Cînd, în decembrie 1987 mi-ai publicat în *Minimum* scrisoarea (Șt. C. are în vedere o scrisoare publicată la *Poșta* – n.red.), am crezut că voi putea publica în revistă din cînd în cînd, dar m-am înșelat. În curînd voi deschide un proces să aflu de ce n-am voie să public în presa israeliană, de ce nu se scrie despre mine nimic, de ce a fost împiedicată tipărirea cărților mele în străinătate, de ce nu sînt membru la Asociația scriitorilor, la loja B'nei Brit, și așa mai departe. Sînt convins că n-am făcut nici un rău nimănui, dimpotrivă, în Petah Tikva unde locuiesc, caut să ajut pe fiecare. Dacă te vei plimba cu mine în oraș vei constata că fiecare al doilea, al treilea om mă salută, se bucură cînd mă vede...

Prof. Ștefan CREMNITZER
Journaliste-Ecrivain
Petah Tikva

MIRCEA ARISTIDE VS. HIMMELFARB

Am citit în Minimum nr.36 scrisoarea deschisă adresată d-lui Himmelfarb și l-am "invidiat" pe semnatar – scriitorul Mircea Aristide – pentru ușurința și nonșalanța cu care se intimează cu adresantul în cuprinsul aceleiași scrisori.

Astfel, pe parcursul unei fraze, face o apropiere pentru care alții au nevoie de ani de zile:

"...am citit în Viața Noastră, al cărui director *sînteți*, opinia *dumitale* că judecarea lui Ceaușescu..."

În frazele următoare Mircea Aristide rupe orice conveniență și trece la tutuire:

"Am să-ți reamintesc definiția democrației:"; apoi la admonestare:

"...pe viitor să dai dovadă de mai multă competență și mai mult profesionalism..."; ca la sfîrșit să utilizeze bășcălia:

"...să aplici dictonul lui Lenin: «învățați, învățați, învățați», să-ți faci autocritica, să-ți iei angajamente concrete..."

POȘTA

Luînd drept sinceră exclamația sa dinaintea semnăturii:

"...na, că n-am scăpat nici eu de reminiscențele trecutului" îi spunem doar atît: păcat!

AVRAM FILIP
Haifa

CE ȘTIU EU DESPRE ACAD. CRISTOFOR SIMIONESCU

Am citit undeva, de curînd, cu surprindere, că profesorului Cristofor Simionescu din Iași i se impută, pe nedrept, acordarea sprijinului său Elenei Ceaușescu în obținerea titlului de doctor.

Pentru acest motiv, se afirmă, prof. C. Simionescu a obținut din partea Elenei promovarea sa în diferite funcții. Cu alte cuvinte, prof. Simionescu este un carierist. Aceste asertiuni sînt neconforme cu realitatea. Cunosc pe prof. C. Simionescu din anul 1950, pe cînd era doar Decan al Facultății de chimie industrială din cadrul Instit. Politehnic din Iași. Un an mai tîrziu, el a devenit Rector al acestui institut. După alți cîțiva ani, este numit Director al Institutului de cercetări chimice "P. Poni" din Iași și ales Președinte al filialei Iași a Academiei. Toate aceste funcții prof. C. Simionescu le-a primit datorită pregătirii sale profesionale, de excepție, și capacității sale organizatorice. Țin să precizez că ascensiunea prof. C. Simionescu s-a produs într-o perioadă cînd "savanta" de Scornicești încă nu învățase "Tabelul lui Mendeleev" (dacă l-a cunoscut vreodată). Este adevărat că el fusese promovat și la București, dar asta s-a petrecut în anul 1954.

Prin anii '52 sau '53, prof. C. Simionescu a vizitat Israelul ca invitat al Institutului Weizman. Un an mai tîrziu prof. Kațir i-a întors vizita. Crede cineva că "savanta" a avut vreun rol în acest schimb de vizite între cei doi savanți?

Prof. C. Simionescu face parte din elita intelectualității române și s-a dovedit în toate împrejurările un om de mare omenie...

Ing. ARION DINU
Haifa

EMISIUNE ÎN LIMBA ROMÂNĂ LA TELEVIZIUNE!

Aflăm că – după lansarea pe micul ecran a unui buletin de știri (cel de la ora 20) tradus în rusește, conducerea televiziunii – călăuzită de ideea de a ajuta la clitarea olimilor – a hotărît să introducă o emisiune săptămînală în limba română. Cei 400.000 văd – în sfîrșit – realizîndu-se unul din dezideratele lor cele mai vechi și mai îndreptățite.

La adoptarea acestei măsuri, realmente "istorice", au contribuit, în chip decisiv, "românii" de la T.V. Prinzînd curaj, regizorii, redactorii și tehnicienii de la Ierusalim, în frunte cu regizorul Andrei Călărașu, au declarat o grevă a foamei în sprijinul revendicării. Și au învins... Felicitări din toată inima!

(Ing. Emil Horenstein, Tel Aviv: propunere de păcăleală de 1 Aprilie, sosită la redacție prea tîrziu pentru a mai fi luată în considerație, dar... destul de simpatică, socotim noi, ca să-i facem loc în coloanele revistei).

DREPTUL LA GINDIRE

DUMNEZEU, RELIGIE ȘI POLITICĂ

Nu sînt religios pentru că nu sînt sigur că există un Dumnezeu așa cum și-l imaginează religioșii. Nu cred că există un Dumnezeu care ne supraveghează, ne urmărește, ne pedepsește ori ne răsplătește, mai devreme sau mai tîrziu, pentru faptele noastre.

Mai întîi, nu cred că Dumnezeu, dacă există, își irosește timpul supraveghiindu-și sclavii, chiar dacă ar fi în posesia celei mai perfecționate mașini electronice. La ce i-ar folosi această zăbavă?

Dacă El există, dacă El ne-a creat, dacă El continuă să fie singurul stăpîn al lumii, are desigur posibilitatea să ne facă să fim mai buni și să nu cădem în păcat. Lumea în care trăim ar deveni un paradis în care ar fi loc pentru dragoste, pace, prietenie și în care n-ar exista războaie, crime, bogați, săraci sau cutremure și uragane în care sînt uciși fără discriminare buni și răi. Atît despre Dumnezeu, marele nostru stăpîn nevăzut.

În ceea ce privește Religia, a reușit ea, în zilele noastre să pună frîu războaielor, crimelor și celorlalte atrocități? Desigur că nu. Nu numai că religia și religioșii n-au fost capabili să evite aceste nenorociri dar sîntem martorii situațiilor pe care conducători religioși le provoacă, le întrețin, le prelungesc pregătind apoi altele, în care își sacrifică proprii fii, promițîndu-le raiul, nu cel pămîntesc. Un exemplu care pune în adevărata lumină pericolul ca religia să pună stăpînire pe o țară e Ayatola Homeini și toți capii religioși care au trimis la moarte un popor. O lume fanatică, intoxicată de conducători nebuni!

Dar ce să spunem despre fanaticii noștri religioși care ca și fanaticii arabi uită, și unii și alții, preceptele din Cărțile Sfinte care predică pacea, înfrățirea, toleranța, mila, bunătatea, iertarea? Sînt convins că preocuparea oamenilor religioși pentru politică, nu-i onorează. Renumele de prestigiu de care s-au bucurat în Galuth, obţinut datorită tăriei cu care au ştiut să păstreze şi să infiltreze în rîndul tuturor evreilor, nu numai al credincioşilor, credinţa reîntoarcerii în ţara strămoşilor, tinde să fie pierdut.

Preocupîndu-se de politică, chiar şi cel mai bine intenţionat reprezentant religios riscă să se contamineze şi să utilizeze în mod inevitabil metodele nu totdeauna cinstite ale acestei meserii.

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

POŞTA

Noemi Pavel, Rehovot; *Eva Ita*, fostă Rubin, Haifa, *Leonaş Viezure*, Beer Sheva (regretăm, dar povestirile dvs. au sosit la redacţie după termenul final al concursului şi, deci, nu au putut fi luate în consideraţie); *Şulăm Granach*, Ness Ziona (am pornit cu interes la citirea relatării dvs., de martor ocular, despre jefuirea sinagogii din Buhuşi... dar am dat numai peste fapte ştiute); *Iancu Weynstein*, Philadelphia, U.S.A. (reţinem din frumoasa dvs. scrisoare, o frază care, vai!, defineşte cu precizie condiţia scrisului pe româneşte din Israel: "eu ştiu bine cît sînge costă editarea unui magazin"); *Rodica Kestenbaum*, Ierusalim; *Ing. Raoul Lerea*, Tel Aviv, *Iuliu Szasz*, Tg. Mureş, România; *Albert Edelştein*, Rehovot; *Roxana Talas*, Paris, *Lucian Arnson*, Ramat Gan şi alţii, şi alţii (ori n-aţi înţeles că ştirea despre agenţii din străinătate reprezintă o păcăleală de 1 aprilie, ori aţi înţeles dar, fiindcă treaba e la modă, ideea v-a excitat peste măsură; în consecinţă, ne-aţi trimis o mulţime de nume de... agenţi care ar activa în Israel, în Franţa şi prin alte locuri; sorry, dar întrucît nu ne ocupăm cu asemenea treburi, am aruncat scrisorile cu pricina la coş; dacă vreţi să transmiteţi cuiva informaţiile pe care le deţineţi, vă recomandăm să vă adresaţi autorităţilor competente); *Isidor Vais*, Natzeret Illit (vă rugăm să luaţi legătura cu redacţia în cursul dimineţii, zilnic, în afară de vineri); *Sorin Moise*, Bucureşti (articolele sînt interesante, dar mult prea mari pentru spaţiul nostru; aşteptăm scurte corespondenţe, cuprinzînd fapte, fapte vii şi semnificative de viaţă); *Harry Shosany*, Ramat Hanasi (cîteva epigrame: *Shimon Peres şi religioşii:* Le dă mulţi bani, le dă într-una,/ Evocă zilnic Pericopa,/ Dar ei răspund ca-ntotdeauna/ Cu... "uite popa, nu e popa"!/; *Relaţii de partid Shimon Peres – Itzhak Rabin:* Pe mulţi rabini el i-a convins,/ Să i se-alăture solid;/ Insă elanul i l-a stins/ Un "Rabin" din... propriul partid!/; *Lui David Levy:* E un om dintr-o bucată,/ Ca sportiv, preferă saltul;/ De-aia zilnic se arată/ Cînd la unul, cînd la... altul!/)

Leon Şaim, Ghivataim; *Mira Basel*, Natzeret Illit; *Victor Sihleanu*, Iaşi; *Em. Aczel*, Ierusalim; *Dr. Copolovici*, Beer Sheva; *Louana Reiter*, Marsilia, Franţa; *Ing. Robert Aberman*, Haifa; *Nicky Roşu*, Chicago, U.S.A.; *Tache Cuşmaru*, Kiriat Yam; *Prof. Madeleine Oren*, Ierusalim; *Prof. Emil Boldan*, Montreal, Canada; *Farm. Sandu Făinaru*, Ramat Gan – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

●

În politică,
MODA-I
să-ţi baţi joc
de oameni

Dezlegarea la Bridge
A scoate castanele din foc cu mîna altuia

Rezolvarea nu este să ne bazăm pe onor singleton sau R Q doubleton la Caro în vreuna din părţi. Una din perdantele de Caro ale mortului se poate "escamota" fără probleme pe Picile mari ale Sudului. J de Treflă se taie în mînă, se scoate ultimul atu şi se joacă Q de Pică. Apărarea nu mai are scăpare. Orice s-ar juca, ajungem înapoi în mîna şi jucăm J de Pică, aruncînd de jos unul din Carouri. Bineînţeles că dacă apărarea joacă din proprie iniţiativă Caro, totul s-a terminat. În orice împrejurare apărarea cîştigă numai trei levate. E bine să fim ajutaţi de alţii, dar şi mai bine să reuşim singuri, nu-i aşa?! Iată dona în întregime:

7
10 9 8 4 2
10 5 3
A K 6 4

W		E
A 8 6 4	N	K 9 5 3 2
K 7	W E	6
Q 8 7	S	K 9 2
Q J 10 2		9 8 7 3

Q J 10
A Q J 5 3
A J 6 4
5

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053–625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029

- **Primeşte persoane în etate – independente, cu plată lunară**
- **Preţuri populare** • **Condiţii de locuit: comode şi plăcute**
- **Hotelul este amplasat într-o zonă liniştită din centrul oraşului Natania**

POŞTA

"S.O.S." LANSAT DE UN ROMÂN PENTRU PARTIDUL NAŢIONAL-ŢĂRĂNESC CREŞTIN ŞI DEMOCRAT DIN ROMÂNIA

Da, da, un stringent apel S.O.S. sîntem nevoiţi a lansa urgent, acum, de îndată ce am sosit în Israel, prin bunăvoinţa d-lui Pavel Rozenţvaig şi a doamnei Sonia, care au avut amabilitatea de a ne invita la dumnealor ca oaspeţi, aici în Rehovot, str. Asoket nr.104/19, tel. 08/469905.

După cum se ştie, în România a avut loc o mare revoluţie pe care poporul a înfăptuit-o pentru înlăturarea dictaturii şi pentru instaurarea democraţiei. Această revoluţie pentru care şi-au sacrificat viaţa mii şi mii de suflete, a fost furată poporului român de către aşa-zisul "front de salvare naţională", care nu este altceva decît o verigă din lanţul robiei care a domnit la noi 45 de ani. Acest furt al revoluţiei, al democraţiei, tinde să se legalizeze prin alegerile ce le-a impus poporului român pentru data de 20 mai 1990.

Partidele politice istorice şi cele nou create sînt obligate să participe la aceste alegeri peste voinţa lor, cu toate că sînt lipsite de mijloacele necesare pentru o campanie electorală ce s-a declanşat încă pe data de 21 martie a.c.

Aceste consideraţiuni au determinat conducerea Partidului Naţional Ţărănescc – creştin şi democrat din România din a cărui structură organizatorică facem şi noi parte, pe Dl. preşedinte Corneliu Coposu şi secretar general Liviu Petrina de a emite împuternicirea plenipotenţială nr. 806 din 2 aprilie 1990, cu următorul conţinut:

Dl. Clemente Mureşan, cercetător istoric şi publicist, membru al conducerii organizaţiei judeţene Maramureş al PARTIDULUI NAŢIONAL ŢĂRĂNESC – creştin şi democrat, domiciliat în oraşul Baia Mare, B-dul Independenţei, bloc 10, ap. 51, este împuternicit să expună în Statul Israel, programul şi linia noastră politică, principiile care guvernează partidul nostru.

Apelăm la toate partidele democratice israeliene, la instituţiile, societăţile şi întreprinderile de stat şi particulare precum şi la unităţile comerciale şi agricole din Israel, ca să sprijine cererea noastră şi să fie alături de partidul nostru în eforturile nobile pe care le depunem în vederea obţinerii victoriei electorale.

În principal, apelul nostru se îndreaptă către cetăţenii Statului Israel care s-au născut şi au trăit în România, către foştii membri ai Partidului Naţional Ţărănesc, către toţi românii de cult mozaic care cunosc temeinic lupta conducerii acestui partid în perioada ultimului război împotriva regimului totalitar. Se îndreaptă către toţi cei care prin stăruitoarele eforturi ale lui Iuliu Maniu şi ale celor din jurul lui, au fost salvaţi de la holocaustul organizat sub ocupaţia germană. Noi ştim că România democrată este prezentă în sufletele tuturor evreilor născuţi şi crescuţi în România.

Sumele de bani donate pot fi depuse în contul nostru deschis la B.N.R. – S.M.B. cont nr. 45.10.21.70 şi personal sau prin poştă – telegrafic pînă la data de 10 mai a.c. pe numele titularului: Clemente Mureşan – Rehovot, str. Asoket nr.104/19 tel. 08/469905.

CLEMENTE MUREŞAN

Publicăm apelul de mai sus precizînd (dacă mai era nevoie...) că Minimum *revistă cu spiritul independenţei în sînge, stă la dispoziţia tuturor partidelor democratice care doresc să transmită mesaje cititorului nostru israelian.*

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SA VIZITAŢI ROMÂNIA LIBERĂ !

ION ATLAS vă propune să plecaţi în toată lumea şi, desigur, în ROMÂNIA, plătind voiajul în 12 RATE LUNARE !

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE ÎN TOATĂ LUMEA CU PLATA ÎN 12 RATE !

• GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 linii)

• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

• PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA) CU DOBÎNDA LEGALĂ • PESAH SAMEAH •

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

- *Elena Tacciu*, dr. în filologie, istoric literar; cu familia.

Turism

- *Prof. Dr. Raoul Şorban*, istoric de artă, Hasid Olam ("Drept al Popoarelor"); cu soţia, pictor-scenograf şi fiica; de la Bucureşti; pentru cercetări în arhivele Universităţii din Haifa privind Holocaustul.
- *Mihai Stoian*, scriitor; de la Bucureşti; la rude.
- *Lucian Bratu*, regizor de film; de la Bucureşti; la rude (tel. 03/770367).
- *Hero Lupescu*, regizor la Opera Română; de la Bucureşti; la rude (tel. 03/245050).
- *Iulian Sorin;* director adj. al Căminului "Martin Băluş", din Bucuresti; la rude
- *Ion Deleanu*, ziarist (presa de tineret); cu soţia; de la Bucureşti; la rude.

Decese

Conducerea H.O.R. deplînge moartea prietenului **Dov Braier**, într-un tragic accident de circulaţie şi atrage încă odată atenţia asupra necesităţii de a se adopta măsuri eficiente pentru stăvilirea acestui flagel al societăţii noastre.

- *Ilca Melinescu*, traducătoare, militantă antifascistă în ilegalitate, fost director al editurii "Univers"; la Bucureşti
- *Marietta Vidraşcu*, ziaristă ("Scînteia tineretului"); la Tel Aviv.

●

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

●

TEL: 5466502; 5468444

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

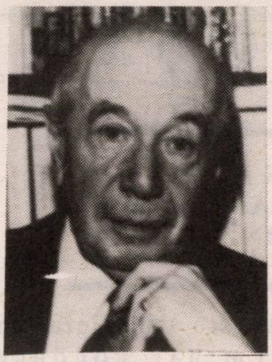

Sărbătorire

- *Prof. Ionel Jianu (Paris)*, critic de artă; 85 de ani de viaţă şi 70 de ani de activitate culturală. Sărbătorirea, organizată de ARA (Academia Româno-Americană), va avea loc în cadrul Congresului ARA din 14 iunie a.c. de la Montreal, Canada. Pentru această sărbătorire, Academia va edita un volum omagial, prezentînd o imagine vie a uneia dintre personalităţile proeminente ale culturii româneşti din Occident. Pentru finanţarea acestui volum omagial, conducerea Academiei a hotărît:

1) publicarea unei ediţii a donatorilor, limitată la 50 de exemplare numerotate de la 1 la 50 propusă amatorilor prin subscriere la preţul de $100,00 (FFr 600, DM 200), inclusiv transportul. Lista donatorilor se va publica pe o pagină specială a volumului omagial;

2) ediţia obişnuită va fi oferită prin vînzare anticipată şi subscriere la preţul de $50,00 (FFr 300; DM 100) exemplarul;

3) spre a se evita complicaţiile remiterilor bancare, subscrierile şi plăţile se vor putea face la reprezentanţii Academiei, şi anume: *Dl. Miron Butariu*, 4310 Finley Ave. apt. 6, Los Angeles, CA 90027, tel. (213) 666-8379 (pentru America de Nord şi de Sud); *D-na Gabriela Carp*, Elektra Strasse, 8000 München 81, R.F. Germania, tel. (89) 918811 (pentru Germania, Austria, Elveţia, Ţările Scandinave, Benelux); *Dl. Lionel Scantéyé*, 19 rue Auguste Comte, 92170 Vanves, Franţa, tel. 46453950 (pentru Franţa, Spania, Italia, Grecia, Israel).

- *Sonia Schein*, Ferme de Beauregard, route d'Etroeungt, 59440, Avesnelles, Franţa caută pe Pinia Schein (zis Peter) născut în Basarabia, la 15 iulie 1905 (?), fiul lui Jacob Schein şi al Soniei Schein, născută Grinberg.
- *Prietenii* din lumea presei transmit colegului Jean Steiger, redactor la ziarul "Viaţa noastră", sincere condoleanţe la încetarea din viaţă a mamei sale, Fany.
- *Andrei Gârneaţă*, turist din România, poate fi găsit la tel. 04/535675 (familia Făgădău).
- *Către* cetăţenii de bine, originari din România: la iniţiativa mea de a trimite "cărţi pentru România", am primit un răspuns favorabil de la Ministerul Culturii din Bucureşti: cărţile sînt aşteptate. Rog persoanele care vor să-mi dea o mînă de ajutor în scopul organizării, colectării şi expedierii acestor cărţi, să mă contacteze la tel. 04/510914 – Gorun Zaharia, Str. Hatoren 21/1, Ein Hayam, Haifa – cod. 35476
- *Beatrice Simovici* este rugată să telefoneze la redacţie (d-nei Beatrice Hacker), tel. 22.72.69 în legătură cu concursul.

TANŢI COCEA, fermecătoarea actriţă a teatrului românesc, – nu mai este.

Un gînd pios din partea unui grup de admiratori din Israel.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

PENTRU AZI NU MAI AVEM BILETE!
ANDO

TAURUL

LUNA MAI

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Noi perspective în domeniul afacerilor, al activităţii profesionale, dar nu vă grăbiţi. Consultaţi-vă bine înainte de a lua decizii. Dacă aveţi nevoie să ieşiţi, preferaţi spectacolele, întîlnirilor cu amicii.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Timpul este potrivit pentru călătorii, dar trebuie să fiţi foarte prudenţi cu cheltuielile făcute pe parcursul lor. Evitaţi risipa. Dacă aveţi intenţia să cereţi ceva, indiferent că este vorba despre un împrumut la bancă sau o carte de la un prieten, acum este momentul să încercaţi.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
O bună perioadă pentru a stabili legături noi. Cineva apropiat vă va surprinde cu o idee strălucită. Daţi dovadă de mai multă prudenţă faţă de ceea ce vi se povesteşte. Oboseala excesivă vă pune sănătatea în pericol. Relaxaţi-vă!

LEUL (23 iulie – 22 august)
Vă aşteaptă zile grele şi trebuie să vă înarmaţi cu multă răbdare şi prudenţă pentru a nu avea ieşiri pe care să le regretaţi. Îmbrăcaţi în această lună albastru. Vă poartă noroc.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Încercaţi să nu permiteţi prietenilor să se amestece într-o decizie importantă pe care va trebui s-o luaţi. Nu pierdeţi din vedere ceea ce este mai important şi concentraţi-vă asupra unei singure ţinte. Surprize plăcute într-o zi de joi.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
O lună în care vi se vor ivi numeroase prilejuri de distracţie. Însăşi drumurile pe care le veţi face în interes de servici se vor dovedi atrăgătoare. Întîlnire cu un prieten vechi şi uitat. Evitaţi afacerile. Nu este timpul lor potrivit!

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Oaspeţi neaşteptaţi vă vor deranja luna aceasta. Multe treburi casnice, ivite şi ele pe neaşteptate, nu vor simplifica lucrurile. Ideile bune şi interesante care vă vin păstraţi-le pentru altă dată. Dacă jucaţi la Lotto, încercaţi 15, 21, 25.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)
Acesta este momentul să daţi frîu liber potenţialului creator. Atenţie: o propunere care vi se va face în domeniul afacerilor riscă să vă atragă multe şi mari complicaţii. Veţi primi un dar sau o scrisoare dintr-un loc cu totul neaşteptat.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)
E timpul să încercaţi să faceţi ceva economii. Vă aşteaptă în curînd cîteva cheltuieli mari la care nu vă aşteptaţi. Succese în muncă şi în domeniul romantic, dar şi ceva neplăceri cu sănătatea.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)
Aveţi nevoie de înnoiri, le veţi dobîndi, dar acesta nu este un motiv să neglijaţi lucrurile în curs, rutiniere. Mai multă atenţie cu mărturisirile pe care le faceţi. Cineva din anturajul foarte apropiat nu vă doreşte binele.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)
O perioadă în care veţi fi obligat să vă concentraţi mult asupra activităţii profesionale. Încercaţi să evitaţi noile cunoştinţe. Vă entuziasmaţi prea repede şi... Aceasta nu înseamnă să vă izolaţi. Legăturile cele mai bune, ca şi vinurile, sînt cele vechi.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
Încă un efort şi perioada încărcată prin care treceţi se va încheia, pe la mijlocul lunii. E cazul să vă oferiţi o perioadă de distracţii, care vă vor oferi şi surprize romantice plăcute. Un dar important de bani va încheia perioada aceasta fericită.

OLAMI

WHOLESALE AND TOUR OPERATOR

BLECHER - BĂDESCU - MARCEL

mă gasiţi la BIROUL MEU

Tel-Aviv

BEN YEHUDA 66, (COLŢ FRISHMAN) TEL 240895

• STĂM LA DISPOZIŢIE CU TOATĂ GAMA DE SERVICII TURISTICE ÎN ŢĂRILE EST-EUROPENE

(ROMÂNIA – UNGARIA • IUGOSLAVIA • CEHOSLOVACIA • POLONIA • U.R.S.S. • BULGARIA)

• OLAMI VĂ ASIGURĂ BILETE DE ZBOR PE ÎNTREGUL GLOB REZERVĂRI DE HOTELURI, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI, CROAZIERE, ETC.

• LA BUCUREŞTI, BULEVARDUL BĂLCESCU 21 SÎNTEM REPREZENTAŢI DE FIRMA

«NOVA»

AGENŢIA PARTICULARĂ NR. 1 ÎN TURISMUL ROMÂNESC

NOVA

- VERIFICĂ ŞI ASIGURĂ CALITATEA SERVICIILOR
- FIECARE TURIST UN OASPETE PRIMIT CU DRAG
- POLITEŢE – CORECTITUDINE – SERIOZITATE

• AUTOMOBIL CLUBUL ROMÂN + NOVA + OLAMI = "FLY AND DRIVE" = CEA MAI CONVENABILĂ SOLUŢIE PENTRU O VACANŢĂ ÎN ROMÂNIA DE LA 28$ PE ZI, MAŞINI "STATION" NOI, FĂRĂ LIMITĂ DE KILOMETRI CAZARE, HOTEL CAL. I, MIC DEJUN

ÎMPREUNĂ CU MINE VĂ STAU LA DISPOZIŢIE

BRACHA BAR LEV si GRÜNBERG AMI

minimum

SĂ NU MAI SPUI NICIODATĂ:
EU NU POT SĂ FAC NIMIC
PENTRU SCHIMBAREA LUCRURILOR.
NU-I ADEVĂRAT.
FIECARE DINTRE NOI
ÎȘI POATE PUNE
AMPRENTA
ASUPRA SOCIETĂȚII ISRAELIENE.
DE AZI – ȘI DE MÎINE

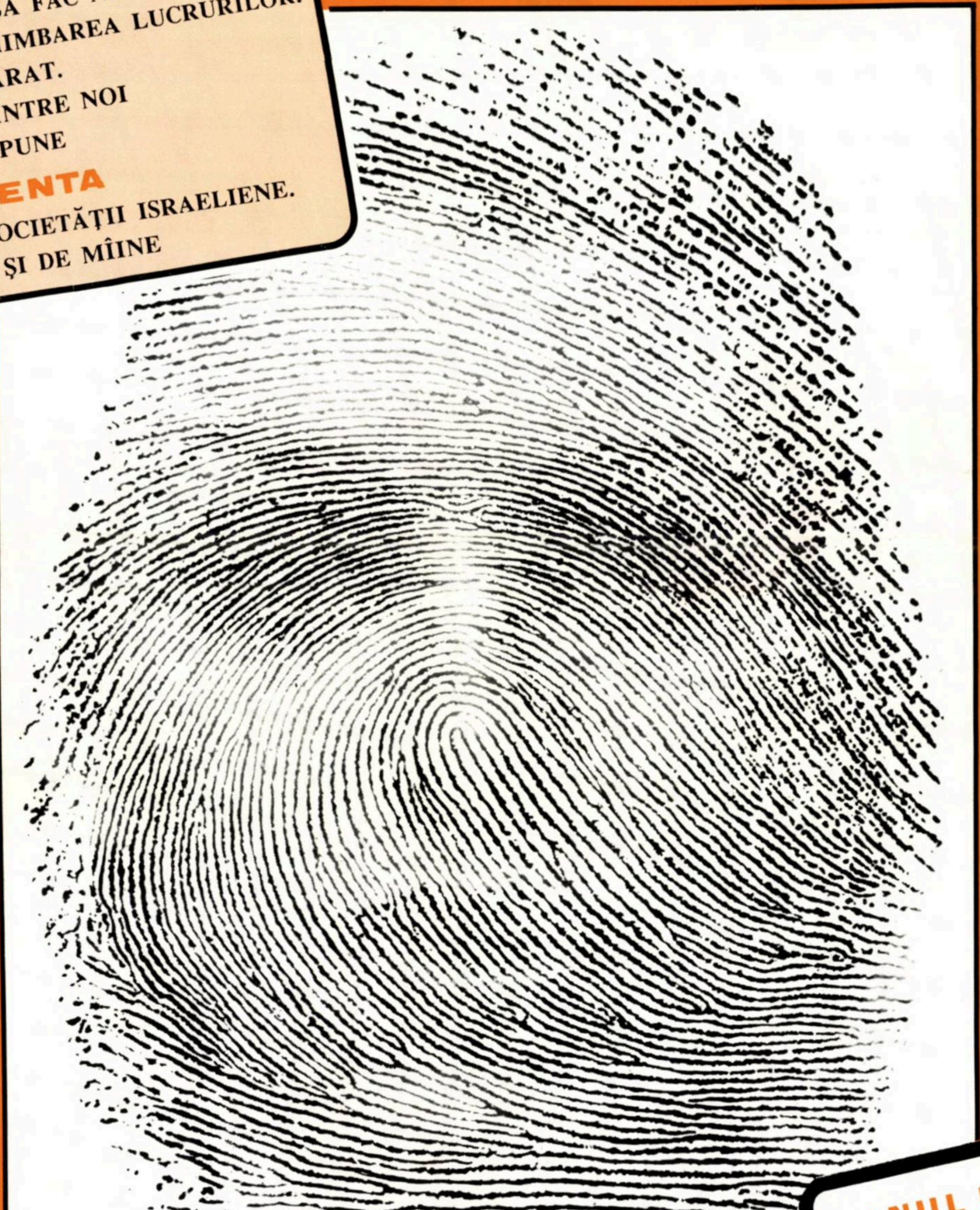

ANUL IV
NR.39
IUNIE
1990
•
7,30 ȘEKELI

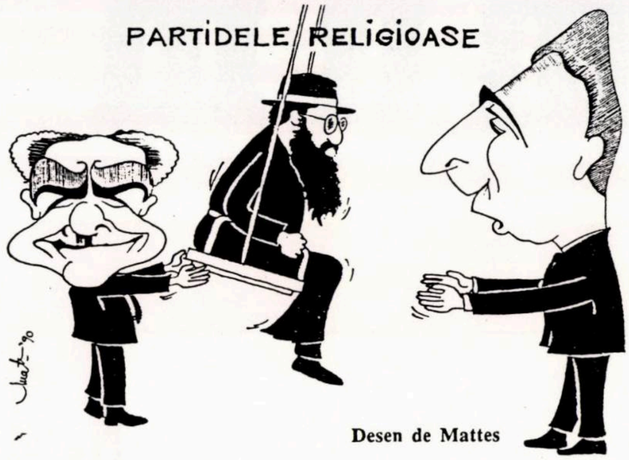

Desen de Mattes

ŞI CE-AR FI DACĂ
exasperate de jocul ăsta fără de sfîrşit, marile noastre partide politice ar avea curajul să împingă scrînciobul niţel mai tare, azvîrlind partidele religioase cît-colo, departe de viaţa noastră politică? Da... chiar... ce-ar fi dacă...?

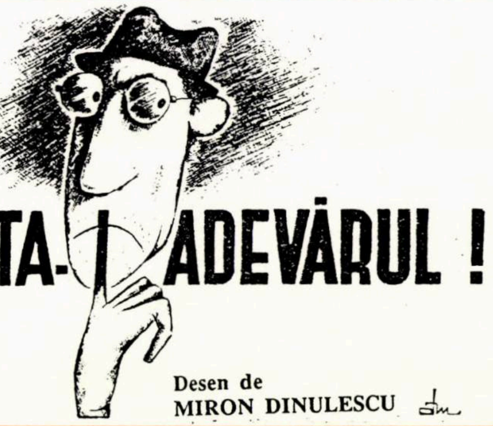
ĂSTA-I ADEVĂRUL !

Desen de
MIRON DINULESCU

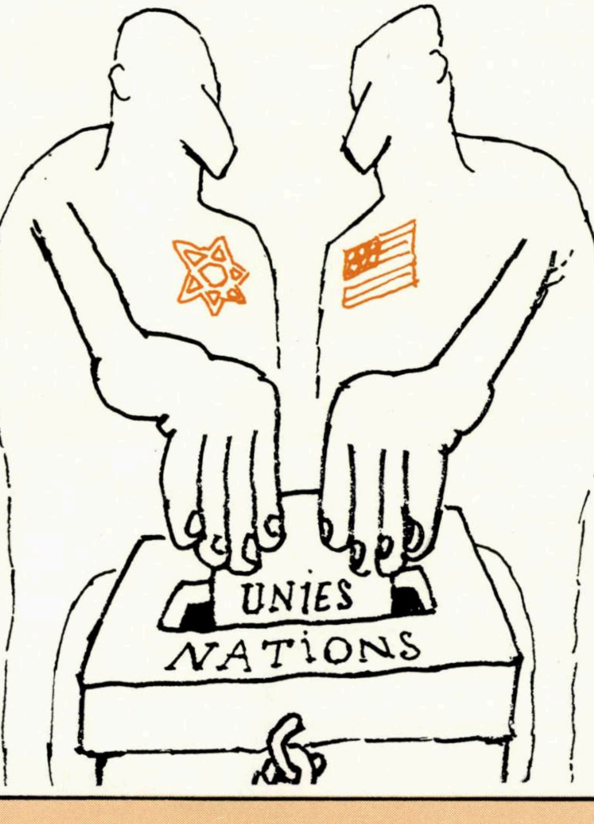

Să sperăm că...

Cu ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)

☎ **200687-8-9 SAU 285773**

PERESTROIKA IN EUROPA RĂSĂRITEANĂ

VĂ OFERIM ZBORURI, HOTELURI, TRATAMENTE ÎN : CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA ŞI... ROMÂNIA, CARE RĂMÎNE CEA MAI IEFTINĂ DESTINAŢIE EST-EUROPEANĂ

VERIFICAŢI!

ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA, ÎNCEPÎND DE LA 409$

ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN EUROPA, ÎNCEPÎND DE LA 95$ PE SĂPTĂMÎNĂ

EXCURSII ORGANIZATE ÎN U.S.A. ŞI CANADA PE DURATĂ DE 33 ZILE, CU 1960$ PLUS COSTUL BILETULUI DE AVION

EXCURSII ORGANIZATE ÎN EUROPA CLASICĂ ŞI EUROPA RĂSĂRITEANĂ, LA CARE ACORDĂM REDUCERI SUBSTANŢIALE

ŞI CA PLATĂ, NE ADAPTĂM BUZUNARULUI FIECĂRUIA !

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- In trecut noi, israelienii, am fost victimele cîte unui "psihopat" arab înarmat - fie că era legionar iordanez care a tras asupra unor arheologi întruniţi la un congres la Ramat Rahel, fie că era soldat egiptean care a ciuruit cu gloanţe turişti israelieni în Sinai. Ca să nu mai vorbim de teroriştii palestinieni care au ucis evrei fără să aibă nevoie de acest alibi al bolnavilor mintali. Acum un psihopat israelian a tras într-un grup de muncitori arabi din teritorii, lîngă Rishon le Zion, omorînd şapte dintre ei. Crima a fost blamată de toate forţele politice din ţară. Dar, fireşte, cînd demenţa devine o componentă a conflictului israelo-arab, blamarea este departe de a fi soluţia. Spiritele nu se vor calma prin apeluri la reţinere. Soluţia nu poate fi de ordin sentimental, ci politic.

- Se spune că de data aceasta la întîlnirea cu Bush vine un alt Gorbaciov: unul mai puţin sigur de sine, unul care a părăsit tribuna din Piaţa Roşie speriat de demonstranţii naţionalişti. Aşa pare să fie. Probabil că din acest motiv el insistă pentru încheierea unui nou acord de dezarmare, ca să elibereze o parte a poverii băneşti şi s-o canalizeze spre refacerea economiei, sperînd că presiunea populaţiei nemulţumite vă scădea. E şi acesta un fel de a cere ajutor american.

- Un paradox (ca şi cum nu am avea destule în această ţară a tuturor paradoxurilor!): state străine par a fi mai sensibile la emigrarea evreilor sovietici în Israel decît unele din autorităţile noastre. Cehoslovacia, Ungaria, România, Finlanda s-au declarat dispuse să fie staţii de tranzit pentru aceşti evrei, cu riscul unor complicaţii în relaţiile lor cu statele arabe. Pînă şi Egiptul permite - în anumite condiţii - trecerea acestor evrei pe teritoriul său. Iar la noi? Ce "panică"! Ce război între ministere pe chestia competenţelor în domeniul absorbţiei! Lipsesc locuri de muncă, lipsesc locuinţe şi lipseşte o serioasă preocupare pentru rezolvarea acestor probleme capitale.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

«MÎNCĂTORII DE CEAŢĂ»

Cînd cu vreo cinci sute de ani în urmă, Rabelais folosise în romanul satiric "Gargantua" expresia "mîncătorii de ceaţă", referindu-se la guralivii care nu încetau din zori şi pînă-n seară să-şi tot atace rivalii, nu şi-a putut închipui că această expresie metaforică se va potrivi şi împrejurărilor legate de naşterea noului guvern şi unor politicieni din ţara noastră.

Începutul l-a constituit "discursul" rabinului antisionist Schah, care i-a obligat pe adepţii mişcării religioase "ŞAS" să nege ceea ce declaraseră cu o zi înainte. Au urmat deciziile rabinului antisionist din Liubavici, stabilit în New York, refuzînd să înhaleze – doamne fereşte – "ceaţă" israeliană, dar consumînd-o din plin la Brooklyn şi dispunînd de-acolo cine trebuie şi cine nu să conducă guvernul nostru. Iar, pentru ca totul să fie "caşer", tergiversarea rabinului antisionist Ovadia Iosef, jucînd de-a "uite popa, nu e popa" a dat frîu liber unui vechi-nou guvern. Trei Doamne şi toţi trei!

În fapt, cînd Shimon Peres a încercat să-şi îndeplinească misiunea încredinţată de preşedinte, s-a dezlănţuit "bîlciul deşertăciunilor" unde s-a vorbit, s-a calomniat şi de unde s-au auzit cele mai crunte ameninţări. Totul, aranjat cu o strategie cinică, murdară, o vînzoleală a ruşinii şi a vicleniilor.

În situaţia actuală, cînd apărarea păcii a devenit cauza vitală a ţării noastre şi cînd realitatea demonstrează că problemele internaţionale litigioase pot fi rezolvate pe calea tratativelor, diplomaţia capătă o însemnătate deosebită. Diplomaţia israeliană însă foloseşte cele mai nediplomatice sisteme. Îi lipseşte abilitatea, subtilitatea de a cîştiga simpatii, atît în rîndul poporului, cît şi peste graniţi. Nu întîmplător Itzhak Shamir se află pe locul 5 pe lista "celor mai negativi conducători", după Castro şi Kadafi. Lista a fost întocmită de gazetarul american Jack Anderson, printr-un sondaj în rîndul unor cunoscute personalităţi, solicitate să clasifice după criterii de despotism, ineficienţă, lipsă de echilibru şi corupţie.

Nu ştiu, nu cunosc raţiunile după care a fost plasat Shamir pe locul 5 şi nici nu sînt de părere că această clasificare este sută la sută justificată, dar poziţia faţă de diverşi şefi de state, mituirea, ameninţarea opozanţilor, cramponarea cu orice preţ de fotoliul ministerial, i-au convins pe "experţii" solicitaţi să-l considere ca atare.

Or, această apreciere, pe care – personal – o consider nejustă, nu este decît un rezultat al situaţiei penibile din viaţa politică a ţării noastre, unde se vorbeşte mult despre democraţie, dar se foloseşte demagogie.

Nu se pot aduce aici învinuiri celor care au răspuns la ancheta gazetarului american, deoarece Shamir, neţinînd seama de votul de neîncredere din Knesset sau tocmai din acest motiv, a fost cel care a încurajat ultimele "acte diplomatice", mai ales cu privire la îndepărtarea grosolană a rivalului său, unul dintre cei mai recunoscuţi politicieni ai ţării, cu un trecut cu care nu mulţi alţi politicieni se pot lăuda.

Cît va rezista vechiul-nou prim ministru la conducerea acestui vechi-nou guvern, este o altă "mîncare de peşte".

Dar, referindu-mă, în special, la expresia lui Rabelais, vorbele aruncate în vînt, fără temei, pe nedrept, dar cu atîta impertinenţă, la adresa distinsului preşedinte al Statului, de către unii logofeţi ai primului ministru – mai cu seamă invectivele deplasate ale "precocelui" deputat Hanegby – au reprezentat mojicii de cea mai huliganică speţă.

Sînt de acord cu cei ce pretind schimbări în legile electorale; este nedrept ca un partid sau o mişcare cu 2 – 3 deputaţi să aibe puteri nemăsurate în Knesset şi să se decidă după vrerea lor. Sînt de acord cu cei ce pretind să dispară vătafii, lingăii, susţinătorii de scări ai unor pretinşi mari politicieni. Sînt de acord cu cei ce pretind să fie aleşi deputaţii de către popor şi nu pe brînci de către şefii partidelor.

Nu pot fi de acord cu poziţia guvernului care în faţa ameninţărilor cu arme de foc ale arabilor din teritorii, îi îndepărtează pe aceştia de la tratativele de pace, instigîndu-i prin colonizări "agresive" şi periculoase. Nu sînt de acord cu înăsprirea relaţiilor cu Statele Unite şi cu alte state, plasîndu-ne, dintr-o ambiţie personală, într-un impas şi economic şi militar. Nu sînt de acord cu poziţia unui guvern supus unor deputaţi care-şi tîrguiesc cinstea pe ruşine sau şurubăriilor şi influenţei habotnicilor antisionişti.

Şi, mai ales – cu toată încrederea în buna voinţă a unor anumiţi dregători – nu pot fi de acord cu vorbăria goală a "mîncătorilor de... ceaţă", religioşi sau nu, cuibăriţi în ţară sau în afara ţării, hotărînd după capul lor, ce-i bine şi ce-i rău pentru tînărul nostru Stat. ■

30 DE ZILE

■ M. RUDICH

SĂ NU AFLE MAMA !

Nu afirmînd, simplu, ci parcă proclamînd. cu gravitate, – cine trebuie şi cine nu prea trebuie, cînd e cazul şi cînd nu: "Sîntem o ţară democrată", "regimul nostru democrat", "democraţia e în pericol", – ameninţăm cu demonetizarea o noţiune faţă de care s-ar cuveni să avem mai mult... respect. În lunile din urmă, cînd arena vieţii publice se transformase într-o adevărată piaţă de zarzavaturi politice, alte noţiuni nu s-au demonetizat doar, ci au fost de-a dreptul compromise. Cine dintre cei ce au dat ocol pieţei, ofertanţi sau cumpărători de voturi, cerşind sprijin pentru salatele coaliţioniste proiectate, n-a vorbit de ideologie, de conştiinţă, de neclintitul vechi crez politic? Ideologie, conştiinţă, iată noţiuni efectiv compromise, mînjite de balele unor ridicoli vînători de demnităţi, de jilţuri dacă nu în guvern cel puţin în Knesset, dar şi ale celor gata să cumpere pînă şi zdrenţe de pe maidanul electoral.

De prisos să stăruim asupra celor întîmplate în bîlciul în care au ţopăit partidele politice, mai ales cele socotite mari, – însă nu se poate să nu fie reamintite nu nemulţumirea, ci, se poate spune, revolta şi dispreţul a aproape întregii populaţii, provocate de bălăbănirea unor membri ai Knessetului între un partid şi altul, în goană nebună după chilipirurile unor poziţii de ei considerate înalte, ba mai încercînd, aceştia, să ne stoarcă mila, pomenind de grelele momente străbătute în lupta lor cu conştiinţa şi ideologia, fără a-şi da pesemne seama cît de ridicoli sînt.

Dar populaţia nu şi-a ascuns revolta nici faţă de amestecul, parcă dincolo de orice limită, al unor factori religioşi în viaţa politică, hotărîrile acestor factori fiind chiar decisive într-un joc politic hilar, dacă n-ar fi fost atît de întristător. Dacă în ce priveşte tocmelile, ca la obor, a cîtorva deputaţi, ba transfugi, ba nu, totul s-a redus, în definitiv, la un spectacol grotesc, atitudinea şi acţiunile unor factori religioşi au consecinţe realmente dăunătoare societăţii noastre. Deseori, mulţi au vîrît în aceeaşi oală – sfîntă sau sfinţită – pe toţi religioşii, cu o nepermisă ignorare a diferenţierilor ce se impun, fiindcă ele există. Nu toţi religioşii combină sincera, curata lor credinţă, cu treburi şi interese publice – politice, devenind activişti-profesionişti, după cum nu toţi cei credincioşi sînt extremişti neîngăduit de intoleranţi. Nu puţini sînt cei ce cultivă, cu onestitate, credinţa străbună, de aceea sînt condamnabile violenţele de orice fel împotriva religioşilor luaţi în "bloc", – între altele chiar verbiajul tincturat cu adevărată ură – amintind stilul "Poruncii vremii" – foarte adesea practicat de patrioţi de ultimă oră, evrei mai mult prin actul de naştere doar, sau datorită unui paşaport, – oameni ce nu ştiu nimic despre noi, deci nici despre ei, gata însă oricînd să vorbească, vehement, despre medievalismul nostru, despre anchilozarea credinţei şi tradiţiilor noastre, oameni neezitînd să dea cu piatra în legi străvechi şi învăţături ce-şi menţin, de veacuri comori de adevăr şi înţelepciune. De aci, de la asemenea "concepţii" şi manifestări pînă la confundarea credinţei cu acţiunile unor cercuri religioase ce cred că trebuie să se scalde în apele, mai mult tulburi, ale vieţii publice – nu fără anume interese – de aci, pînă la a întoarce faţa credinţei în sine nu-i decît un mic pas. Pe care, printr-o regretabilă confuzie, azi nu puţini îl fac. Şi asta "mulţumită" celor care, în loc de a-L sluji pe Domnul, cum pretind, se amestecă prin bîlciul oriental cu cei cărora li se pare că orice poate fi cumpărat şi vîndut. Chiar demnitatea, onoarea, conştiinţa.

*

Într-un roman apărut recent în traducere franceză, sub titlul "La nuit des loups", scriitorul englez Jack Higgins povesteşte că unul din personajele sale, intrat la un moment dat în viaţa politică, a mărturisit: "Tare mult aşi vrea ca mama să nu afle asta. Mult s-ar necăji, sărmana. Ea ştie că eu am o profesie onorabilă: pianist într-un bordel".

Domnule Higgins, domnule Higgins!... ■

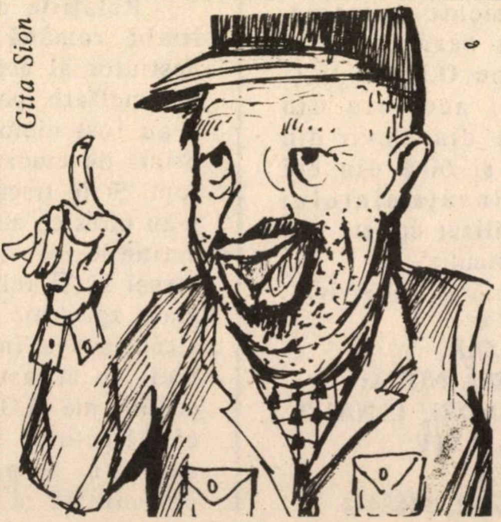

ARAFAT a găsit un aliat bun (excelent) în individul care a tras, într-adevăr, ca nebunu' în arabi la Rishon Le Zion

TENDINȚE 30 DE ZILE

ISRAEL

Un sondaj efectuat de *Minimum* în rîndul a 253 cetăţeni originari din România, pe marginea crizei de guvern din mai 1990 dezvăluie că 81% dintre cei întrebaţi sînt pentru modificarea neîntîrziată a sistemului electoral, 7% sînt împotrivă, iar restul nu au nici o opinie.

La întrebarea "Sînteţi pentru înlăturarea actualului sistem parlamentar şi instaurarea unui guvern de mînă tare (militar)?", 43% au răspuns: Da, 51% au răspuns: Nu, iar restul au declarat că nu au nici o opinie.

La întrebarea: "Sînteţi pentru excluderea partidelor religioase din viaţa politică?", 74% au răspuns: Da, 21% au răspuns: Nu, ceilalţi n-au nici o opinie.

*

O anchetă efectuată de profesorii Daniel Bertel şi Motti Kaminski, de la Universitatea Tel Aviv, printre elevii claselor IX – XI ale liceelor din nordul ţării a scos la iveală faptul că atitudinea adolescenţilor respectivi la adresa O.E.P.-ului este esenţialmente negativă. Solicitaţi să caracterizeze moralmente pe O.E.P.-işti şi simpatizanţii acestora din teritorii, 45% din elevii din şcolile laice şi 60% din cei aparţinînd învăţămîntului religios au utilizat epitete gen "criminal" şi "primitiv".

(După *Adevărul*, Tel Aviv)

●

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

●

TEL: 5466502; 5468444

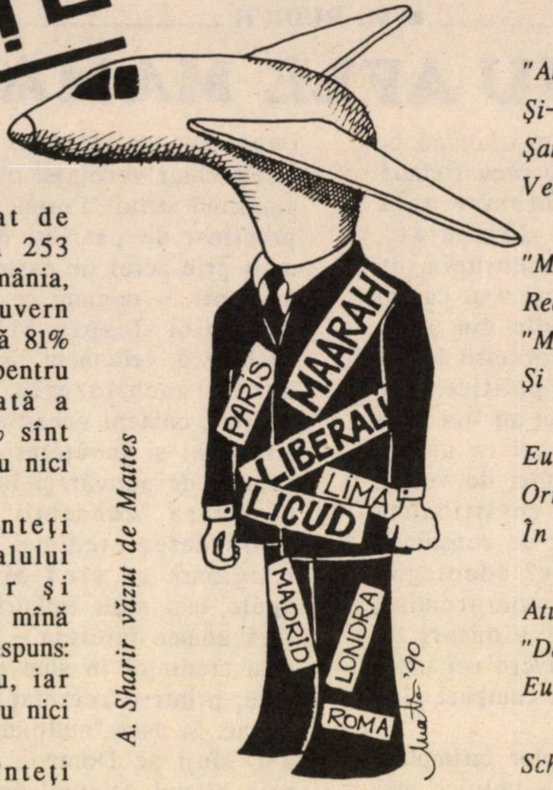

A. Sharir văzut de Mattes

NEOMUL ZILEI

● Sonet cu morală ●

de ION ATLAS

"Abraşa motek, fi băiat cuminte
Şi-ntoarce-te acasă!", l-a rugat
Şamir pe cunoscutul om de stat
Vechi luptător pentru... un blid de linte.

"Mă-ntorc", a spus Sharir emoţionat
Reacţionînd la caldele cuvinte,
"Mă-ntorc să lupt pentru principii sfinte
Şi pentru postul meu de deputat.

Eu voi sluji, dacă voi fi ales,
Oriunde, în partid, în memşala,
În orice loc unde voi fi trimes!"

Atunci un cetăţean a spus scîrbit:
"Dac-ar depinde de părerea mea,
Eu te-aş trimite... de unde-ai venit!!!"
MORALĂ IMORALĂ
Schimbă cît mai des cămaşa
Şi-ai s-ajungi "sus" ca Abraşa!

UN NOU COTIDIAN ÎN LIMBA ROMÂNĂ?

H.O.R.-UL ÎL AVERTIZEAZĂ PE HIMMELFARB

Aflăm că din nou a trecut o "pisică neagră" între ziarul "Viaţa noastră" şi Hitahdut Olei Romania.

Relaţiile dintre ziarul de limbă română (condus de un neştiutor al acestei limbi, d. S. Himmelfarb, polonez) şi H.O.R. n-au fost niciodată prea bune, oricît de ciudat ar părea acest fapt. Şi în trecut forurile alialei s-au plîns că ziarul le ignorează acţiunile iar cînd catadixeşte totuşi să le relateze, o face cu mare zgîrcenie. În ultimul timp situaţia s-a înrăutăţit şi mai mult în această privinţă. Din cercuri ale H.O.R.-ului am aflat că directorul ziarului adoptă adesea o poziţie strict mercantilă şi că se cer bani pentru publicarea celei mai mici informaţii despre acţiunile publice româneşti..

Lucrurile ajungînd pînă aici, conducerea H.O.R. (preşedinte: Uri Eliav) s-a văzut nevoită recent să trimită d-lui Himmelfarb o scrisoare în termeni fermi (în sfîrşit!) cu copii trimise preşedintelui Partidului Muncii, d. Shimon Peres, secretarului general al aceluiaş partid, d. Miha Harish, secretarului general al Histadrutului, d. Israel Keisar şi preşedintelui Cercului Originarilor din România membri în Histadrut, d. Arthur Israelovici.

"E adevărat – se spune în această scrisoare – că dvs. sînteţi directorul acestui ziar, unicul de limba română care exprimă părerile cetăţenilor israelieni de origine românească, dar noi sîntem sprijinitorii şi cumpărătorii ziarului acesta, şi fără îndoială acesta este şi secretul succesului său.

30 DE NOPTI

Regretăm că oridecîteori se ivește o neînțelegere într-o problemă sau alta care nu are nici o legătură cu activitatea publică, ziarul boicotează forurile publice și reprezentative ale alialei, fapt dăunător, jignitor, ca să nu spunem mai mult."

În continuare se spune că toate încercările de a lămuri și încheia această neînțelegere printr-o discuție civilizată, au rămas fără rezultat. De aceea "dacă nu se va găsi repede o rezolvare, ne vom vedea siliți să recomandăm forurilor alialei române să formeze o redacție proprie, sub conducerea unor originari din România, și să apelăm la cititorii români să boicoteze ziarul dvs.", se spune în încheierea scrisorii.

Pînă la apariția acestor rînduri, la H.O.R. nu s-a primit încă un răspuns. Va veni oare? Sîntem curioși să-l aflăm ca să-l aducem la cunoștința cititorilor noștri.

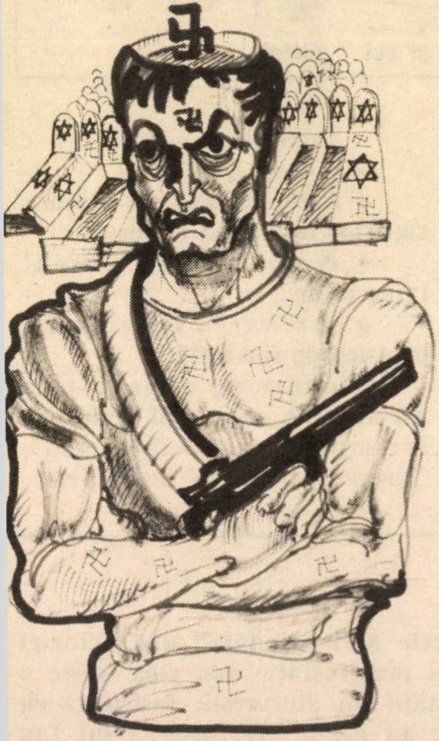

arpentras, Québec; văzute de
ita Sion

FRANȚA

În zilele ce-au urmat profanării mormintelor evreiești de la Carpentras, în sudul Franței, peste 2000 de familii evreiești din Paris, Lyon, Marsilia și alte orașe au făcut cerere de alia în Israel. Alte circa 500 de familii care intenționau să emigreze în Canada, și-au schimbat hotărîrea în urma profanării cimitirului evreiesc din orașul Quebec: ele și-au exprimat dorința de a se stabili în Israel.

România

ALEGERILE

La ora cînd trimitem aceste rînduri la tipar nu cunoaștem rezultatele definitive ale alegerilor de la 20 Mai din România (se mai așteaptă buletinele de vot din străinătate), dar toate datele preliminare indică două lucruri:

a) victoria categorică (peste 80%) a lui Ion Iliescu (Frontul Salvării Naționale) în cursa pentru președenție, asupra contra-candidaților săi, Radu Câmpeanu (Partidul Național-Liberal) și Ion Rațiu (Partidul Național-Țărănesc, creștin și democrat); b) victoria, tot categorică, a "Frontului" în alegerile pentru camera deputaților și senat. După părerea corespondenților noștri din România, care au luat "pulsul" societății, cauzele principale ale victoriei F.S.N. trebuiesc căutate în greșelile opoziției.

1) Lozinca "Jos comunismul" a fost interpretată drept "Jos comuniștii" recte "Jos membrii de partid". Foștii membri ai P.C.R. s-au trezit, imediat după revoluție, în situația de a lua locul "dușmanului de clasă" (capitaliști, moșieri, chiaburi, legionari etc.) din anii '40 – '50. Aceasta a făcut ca cei 3.800.000 ex-membri ai P.C.R., la care

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 șekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 șekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 șekeli
1 an (12 numere): 84 șekeli

Prețul include costul expedierii. Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.
Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

Iliescu: victorie strălucită

statisticienii adaugă un număr corespunzător de membri de familie (soţ, soţie, părinţi, copii majori) să alcătuiască, instinctiv, un bloc masiv electoral pro-Front.

2) Ideile despre "privatizarea" economiei, lansate de către P.N.L. şi P.N.Ţ.-c.d. au stîrnit o nelinişte profundă în rîndurile muncitorimii precum şi inginerilor, tehnicienilor şi funcţionarilor din întreprinderi, creînd, pentru prima dată în istoria postbelică a României, spectrul şomajului (precum şi al pierderii "drepturilor sociale"). De-aici, orientarea către F.S.N. ca la un garant al locului de muncă, al salariului.

3) Îndemnul, de ultimă oră, adresat ungurilor de către fruntaşul maghiar Carol Kiraly, de a vota împotriva lui Iliescu la prezidenţiale a fost urmat în mare măsură de aceştia, dar a avut un efect extraordinar în rîndurile românilor ardeleni. Ei – inclusiv simpatizanţii Partidului Naţional-Ţărănesc (tradiţia Iuliu Maniu) au votat cu Iliescu după principiul: dacă ungurii sînt contra, noi sîntem pentru.

Misiunea lui Ion Iliescu şi a noului guvern nu va fi de loc uşoară. La starea catastrofală a economiei româneşti se va adăuga – potrivit observatorilor – refuzul Occidentului de a acorda sprijin financiar pentru refacerea ţării. Cercurile ostile F.S.N. vor miza, probabil, pe înfometarea României, pe ridicarea în consecinţă a populaţiei împotriva guvernului şi pe organizarea de noi alegeri în cursul anului 1991.

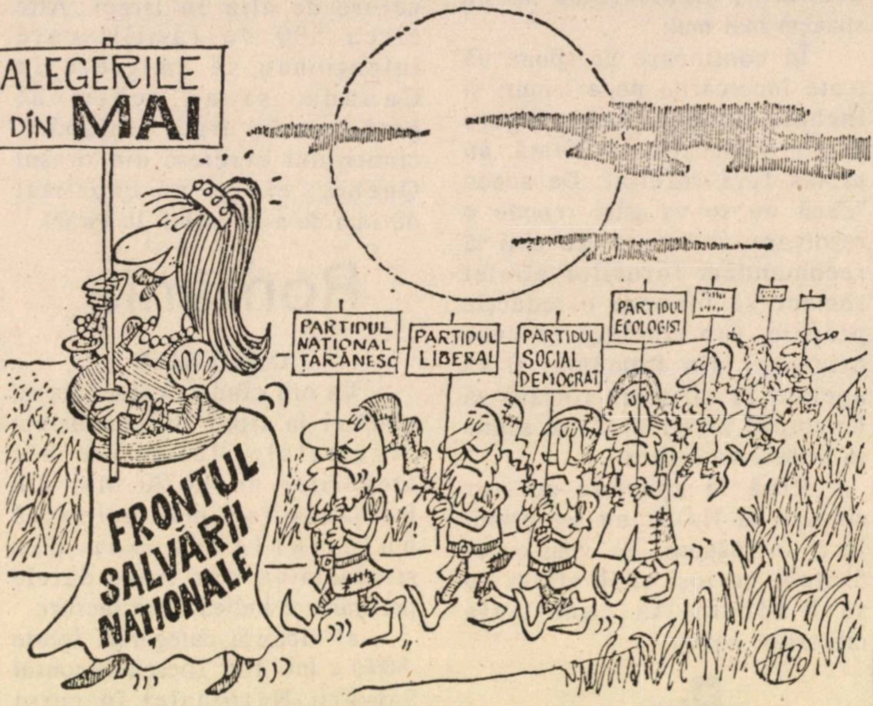

Desen de Adrian Andronic

"Albă ca zăpada" şi cei 7 pitici

CĂTRE CITITORI

Scumpirile ce se ţin lanţ în vremea din urmă, creşterea *Indicelui* de preţuri pe luna trecută, ne silesc să mărim preţul revistei. Îi rugăm pe cititori să înţeleagă ceea ce înţelegem şi noi; şi anume că zecile de milioane ce se dau din bugetul ţării pentru ieshivoturi cu băieţi zdraveni care meditează profund în numele nostru, – trebuiesc plătite din niscai buzunare. Musai.

În corpul revistei:

- *I Artzi:* Exodus 90
- *Radu Beligan:* "E vremea cuţitelor înfipte pe la spate"
- *Nina Cassian:* Jurnal (prea intim...)
- *Arthur Israelovici*, ministru de finanţe?,

precum şi o povestire premiată la concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea", "Poveste de toamnă" de *F. Keifa*

P.S. Una dintre cauzele cele mai "ciudate" ale victoriei F.S.N.trebuie găsită în cunoscuta manifestaţie non-stop (peste o lună de zile) din Piaţa Universităţii din Bucureşti. Insistenţa cu care organizatorii manifestaţiei au cerut retragerea lui Ion Iliescu din cursa pentru preşedinţie a dezvăluit o stare de panică în rîndurile opoziţiei, infuzînd în subconştientul cetăţenilor imaginea unui Iliescu -*superman*,cu neputinţă de învins.

30 DE NOPTI

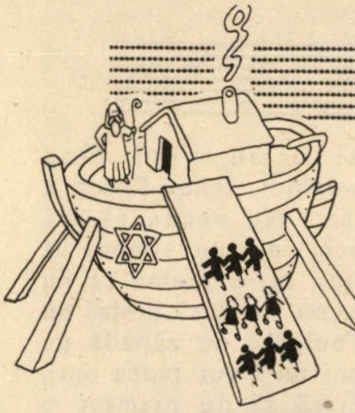

ITZHAK ARTZI

EXODUS '90

KLITARE DIRECTĂ PENTRU TOATĂ LUMEA

●

CU CÎT OLIMII DIN ROMÂNIA ÎŞI VOR AMÎNA VENIREA ÎN ISRAEL, CU ATÎT EI VOR AVEA DE ÎNFRUNTAT GREUTĂŢI MAI MARI

Exodus-ul 1990 al evreimii sovietice spre Israel – continuă. În fiecare lună, cifrele olimilor cresc. Preşedintele Agenţiei Evreieşti (Sohnut), Simha Dinitz a pomenit recent cifra de zece mii de olim pe lună. Cifra e în creştere. În fiecare noapte aterizează la aeroportul Ben Gurion avioane cu sute de olim din U.R.S.S. Pistele de decolare sînt multiple, răsfirate în Răsărit şi Apus. Spre aeroporturile de decolare ei ajung cu trenuri, autobuze, taxiuri, mulţi dintre ei fugăriţi de spaima şi trauma pogromurilor sau a anarhiei ce le va periclita viaţa în cazul căderii lui Gorbaciov.

Această alia e cobaiul de experienţă al noului sistem de klita, cel al klitării directe. Ca un observator apropiat, trebuie să recunosc: *sistemul a reuşit.* El se bazează pe decizia individuală a oleului în alegerea locului de klita. Ajuns la Lod, oleul trebuie să decidă unde vrea să se kliteze. Foarte mulţi dintre olim vin cu adresa pregătită dinainte. Rudele le-au închiriat locuinţe în contul Sohnutului. Mi s-a întîmplat să întîlnesc olim la Lod la orele 4 dimineaţa. După 8 ore i-am reîntîlnit, de data asta, în locuinţa lor din Petah Tikva! Cine n-are locuinţa pregătită e trimis la hotel. Aici, intermediari profesionişti vin cu oferte de locuinţe. Olimii acceptă şi părăsesc hotelul. Spre surprinderea multora s-a dovedit că în ţară există mii de locuinţe libere. Ele au fost închiriate de către olim.

Trebuie să recunosc că aliaua din U.R.S.S. – EXODUL SOVIETIC, ne-a găsit *nepregătiţi.* Nu ne-am aşteptat la un val de olim ce va depăşi 100.000 şi va ajunge poate la 200.000 de olim pe an.

Avem nevoie de zeci de mii de locuinţe. Începuturile de construcţie sînt – deocamdată – minimale. Despre locuri de muncă... aici e aici. Trebuie făcut enorm.

Cum se desfăşoară, deci, practic klitarea?

Am reuşit să deschidem ulpanuri pentru mii de olim ce învaţă ivrit. După cinci luni de curs elementar li se acordă – la nevoie – alte patru luni de ivrit profesional. În tot acest timp, oleul primeşte o alocaţie de existenţă egală cu suma ajutorului de şomaj. I se plăteşte şi chiria. Deci, deocamdată, la început, klitarea se rezolvă prin bani, ajutor direct pentru chirie şi existenţă zilnică.

Magbitul, acţiunea de Bonds (condusă de ilustrul membru al alialei noastre ambasadorul Meir Rosen) împrumuturi girate de americani, aranjamente bugetare vor acoperi cheltuielile de peste 1 miliard 840 de milioane de shkalim de care e nevoie pentru a klita actualul val de olim.

Vom menţiona un fenomen îmbucurător: olimii dovedesc o mare dorinţă de cooperare. În prima fază ei se arată dispuşi să accepte orice muncă. În lipsă de spaţiu sînt cazuri în care două familii se asociază la acelaş apartament. Olimii înţeleg că trebuie să accepte cu înţelegere greutăţile klitării.

Modelul klitării directe va fi aplicat şi olimilor din România. Sper ca valul de alia se va accelera după alegerile din 20 mai şi sfîrşitul anului şcolar.

Cine vrea să vină trebuie să cunoască realitatea, avantajele şi dificultăţile klitării directe şi să fie gata să le înfrunte. Dacă rudele olimilor în drum, cei originari din România, se vor mobiliza pentru a pregăti rudelor lor un acoperiş şi asistenţa directă în prima fază a klitării, ei vor uşura procesul de klitare, diminuînd suferinţe, decepţii, frustraţii. Cu cît olimii din România vor amîna venirea, ei vor avea de înfruntat greutăţi mai mari.

Organizaţiile HOR şi celelalte au datoria de a se pregăti şi mobiliza. În pofida şomajului în anumite regiuni ale ţării, atmosfera generală e mai mult decît favorabilă. Valurile de voluntariat pentru a ajuta pe olim, a-i asista în primii lor paşi în ţară, vădesc renaşterea spiritului sionist de solidaritate şi răspunderea reciprocă pe care le-am cunoscut în primii ani ai Statului Israel.

Israel, deşi în plină criză, deşi sfîşiat de conflicte politice, sociale, culturale, nu şi-a uitat esenţiala lui vocaţie: alia şi klita. Iată o mică consolare în aceste zile grele.

OLÉ! OLÉ!

«NU PE VOI V-AM AȘTEPTAT, FRAȚI YEMENIȚI!»

O întîmplare rușinoasă din urmă cu 77 de ani.
Nu e plăcut să ne privim în oglinda ei.
Dar oglinda nu are nici o vină.

Poate vă amintiți: de Ziua Independenței, în programul de televiziune "Pași yemeniți", Izhar Cohen a prezentat un cîntec trist, de protest, "Ramuri uscate", scris de Dan Almagor. A fost ca un țipăt înăbușit de durere. De durere veche și acum renăscută. Cîntecul are la bază o întîmplare adevărată despre care a scris revista "Hapoel hațair" (Muncitorul tînăr) acum 77 de ani:

"Săptămîna trecută s-a comis aici, la Rehovot, o faptă oribilă de către țăranul Ionatan Macub, faptă care aruncă o umbră asupra societății locale. După cum se știe, teimanii (yemeniții) obișnuiesc să strîngă de pe cîmpuri și din crame ramuri uscate, pe care apoi le aprind pentru a se încălzi... Strîngerea acestor ramuri provoacă aproape totdeauna conflicte care de obicei se termină cu pedepsirea "infractorilor". Așa s-a întîmplat recent și la Rehovot. Țăranul amintit mai sus a găsit în crama sa trei yemenite care strîngeau ramuri, dar el nu s-a mulțumit să le bată ci le-a arestat și le-a dus ca pe niște prizoniere în colonia Rehovot. Desigur că femeile s-au opus, au fugit, s-au risipit prin cramă, dar muncitorii arabi au fugit după ele și le-au prins. Le-au legat mîinile cu frînghii, apoi le-au legat de coada unui măgar – și astfel le-au purtat prin colonie: femeile legate, Macub mîna măgarul iar un arab păzea femeile din urmă și le biciuia".

Cîntecul lui Almagor care descrie această scenă a trezit reacții grele mai ales printre membrii comunității yemenite. Zeci de persoane telefonează Televiziunii relatînd alte întîmplări asemănătoare, dar sînt și dintre acei care critică faptul că s-a transmis acest cîntec. Trebuie spus că acest cîntec a fost scris în urmă cu 7 ani și urma să fie prezentat în cadrul unui spectacol muzical, dar s-a renunțat pe motiv că ar putea leza sensibilitatea secretarului general al Histadrutului, d. Israel Keisar, de origine yemenită.

Anul acesta, televiziunea l-a solicitat pe Dan Almagor să pregătească programul de Ziua Independenței care să fie dedicat problemei alialei. Almagor a scos din sertar cîntecul și i-a propus lui Izhar Cohen să-l prezinte. Cîntărețul Cohen e și el yemenit de origine. "Eram într-o stare de șoc, povestește cîntărețul. Niciodată nu mai auzisem o asemenea poveste. Mi-am amintit de bunicul meu, un om minunat, și m-am întrebat de ce i-au făcut una ca asta, de ce a trebuit să trăiască împreună cu ai lui o asemenea traumă... Cînd am înregistrat cîntecul pentru Televiziune, am plîns. Cred că era un plîns de mînie. Dar m-am ferit de o prezentare patetică de un dramatism excesiv".

Mai tîrziu, după Ziua Independenței, Izhar Cohen a declarat: "Nu vreau să mă transform într-un simbol al suferinței. Mi-e teamă ca nu cumva acest cîntec să devină un fel de bulgăre de zăpadă pe care apoi nu-l voi putea opri. Mi-e frică să nu primesc o palmă, mă tem ca lumea frumoasă în care am trăit pînă acum să nu mi se prăbușească deodată. Pe de altă parte simt că este interzis de a permite huliganilor să comită astfel de fapte și deasemeni, este interzis de a permite vreunui factor să ascundă aceste crime ale istoriei. Cum se face că eu, fiu al comunității yemenite, nu am auzit de această poveste? La școală nu ni s-a vorbit despre ea."

"PUȚINĂ ISTORIE"

Dan Almagor spune că dintotdeauna evreii yemeniți au avut în țara asta un statut de inferioritate. Expresia acestui statut a dat-o și poetul Naftali Imber, nu altul decît autorul Hatikvei: *"Nu pe voi, nu pe voi, frați yemeniți/ V-am așteptat cu o mie de ochi./ Nu venirea voastră am dorit-o,/ Frați cu pielea întunecată și săraci/ Cu picioarele desculțe."//*

Primii evrei yemeniți au sosit paralel cu venirea Biluimilor, în 1882 și s-au instalat în peșterile din satul Siloah (Silwan) de lîngă Ierusalim. Valul al doilea de olim din Yemen a venit în perioada celei de-a doua aliale, din inițiativa mișcării muncitorești sioniste ai cărei activiști voiau să folosească forța de muncă a yemeniților pentru a "cuceri" locurile de muncă deținute de arabi. Motivul principal pentru care proprietarii de crame și orangerii au acceptat să primească muncitori yemeniți în locul celor arabi, a fost salariul mai mic plătit yemeniţilor.

În coloniile mai vechi şi înstărite, stăpînite de agricultori aşkenazim (care la început formau baza Partidului Sionist Progresist iar apoi şi-au schimbat numele în Partidul Liberal şi s-au alăturat Likudului) yemeniţii au fost primiţi cu dispreţ şi ostilitate. În prima perioadă li s-a interzis să locuiască în cuprinsul coloniilor şi ei şi-au ridicat corturi pe cîmpuri. Mai tîrziu au fost invitaţi să petreacă iarna în grajdurile stăpînilor lor şi numai după mulţi ani li s-a permis să-şi ridice barăci în locurile unde azi se află cartierele Şaarim şi Marmorek din Rehovot, Nahliel din Hadera etc.

CAZUL MACUB

Molestarea celor trei femei a fost privită de yemeniţii epocii cu apatie, ca încă o expresie a atitudinii coloniştilor veterani faţă de ei. Dar membrii mişcării muncitoreşti sioniste au cerut ca Macub să fie judecat de comitetul de conducere al coloniei Rehovot. Macub a fost găsit vinovat şi amendat la plata unui napoleon. (Pe timpul acela, terenul de construcţie al unei case costa 7 napoleoni).

Familia Macub era dintre fondatorii coloniei Rehovot. În fruntea ei se afla însă Batia Macub, unica femeie din comitetul de întemeiere a coloniei. Fusese poreclită "Golda Rehovotului". Venise din Rusia cu copiii. Îşi lăsase în Rusia soţul, care a refuzat s-o însoţească. A murit în 1912, cu un an înainte ca fiul ei Ionatan să bată cele trei yemenite.

Toţi "eroii" acelei întîmplări nu mai sînt în viaţă. Urmaşii celor trei yemenite nu mai sînt tineri sau nu mai ţin minte întîmplarea. Madar Halevi, un cercetător al istoriei comunităţii yemenite, susţine că acest "caz Macub" este cunoscut de zeci de ani, dar nu s-a publicat de ruşine.

Poetul Dan Almagor, născut la Rehovot, a învăţat la şcoală cu cîţiva descendenţi ai agricultorului Macub. Ghidon Macub, nepotul agricultorului, este azi directorul societăţii "Pardes". El spune: "versiunea lui Almagor nu corespunde imaginii pe care o am eu despre bunicul meu. Îl ţin minte ca pe un om delicat, zîmbitor şi simpatic. A avut un magazin de materiale de construcţii şi mulţi yemeniţi şi-au construit casele cu ajutorul lui. Le dădea materiale pe credit. Dar anul 1913 a fost un an de foamete şi eu îmi închipui să atunci fiecare îşi purta sieşi de grijă".

...Unii, precum am spus, au criticat "scoaterea de la naftalină" a acestei întîmplări, susţinînd că ea nu face decît să toarne "gaz peste foc" şi să acrediteze ideea unei discriminări care de fapt nu a existat. Alţii, ca Ghil Samsonov, purtătorul de cuvînt al fracţiunii Likud din Knesset, e de-a dreptul indignat: Programul de la televiziune a fost exagerat şi rasist. I-a prezentat pe yemeniţi de parcă ar fi negrii din Harlem. De unde au scornit povestea cu agricultorii din Rehovot? Atunci, la începutul secolului, au venit într-adevăr din Yemen oameni slabi şi amărîţi. Şi ce-i cu asta? Oare trebuiau numiţi imediat în funcţia de prim ministru?

Probabil că polemica va continua totuşi multă vreme. Cei care vor s-o înăbuşe nu cunosc sensibilitatea evreiască în general, şi mai ales sensibilitatea la orice act de discriminare. După părerea noastră, e bine ca poveştile urîte ale trecutului să fie dezvăluite. Numai aşa vom face ca ele să nu se mai repete.

M. RAFAEL

Ah,Ionatan Macub, cîte bestii ca tine cunoaştem noi, azi, în 1990. Şi cum ar merita ele să fie legate de-o coadă de măgar. Şi bătute pînă le iese ticăloşia din sînge. Bătute cu biciul.

MAMAIA מאמאיה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

30 DE NOPTI

După o carieră zgomotoasă de prințesă a senzualității, de manechin al creatorilor de (și la) modă, de vedetă a unor filme erotice, de candidată la concursuri de frumusețe și la concursul "Eurovision" etc., etc., etc.

PNINA ROZENBLUM «TRAGE» SPRE POLITICĂ

Chiar așa: "Eu nu sînt stîngistă și nici extremistă de dreapta. Dar peste zece ani cred că voi fi activă într-un partid", spune ea. La liberali? a fost întrebată. "Tot ce se poate", a răspuns. Aceasta este "bomba" cea mai nouă din cercurile boemei. La orice s-ar fi așteptat boema din partea imprevizibilei Pnina, dar nu ca ea să "poftească" la lumea politică. Cine cunoaște însă ambițiile ei, n-ar trebui să se mire.

După o copilărie destul de amărîtă la Petah Tikva, această fiică de mamă venită din Irak și de tată venit din Germania care a părăsit casa cînd fetița avea 11 ani, a muncit din greu la o fabrică de cutii de tablă. Dar era suplă, atrăgătoare, cu un păr blond bogat și conștientă de aceste calități. De aceea tînăra lucrătoare a început să viseze, romantic, la contrariul vieții pe care o ducea. A visat la castele și prinți, la ascensiunea în cercurile societății înalte. Visul s-a transformat curînd în ambiție, astfel că la 15 ani a părăsit școala și a început să se învîrtească printre impresari și producători de filme. Ea n-a ezitat nici un moment să se folosească de senzualitate pentru a ajunge "sus". Dar nu-i place să i se amintească acest lucru. E chiar indignată:

– Senzualitate? Prostii! Poate că am fost senzuală, dar adevărul e că pînă la 17 ani am rămas virgină.

CHIAR ȘI ZIARISTĂ

S-a prezentat la două concursuri de frumusețe. N-a reușit la nici unul, dar figura ei a fost reținută. A profitat de acest lucru: nu s-a sfiit să dea buzna, fie și neinvitată, la festivități mondene. A plecat pentru doi ani în Statele Unite și la Londra. Zvonurile despre "romanul" ei cu Teddy Kennedy au umplut rubricile de cancanuri ale celor mai mari ziare și reviste. A fost văzută în public cu Telly Savalas și Frank Sinatra. A petrecut o seară la un restaurant de lux din Paris cu Christina Onassis. I-a interviewat pentru o revistă feminină israeliană pe Carry Grant și Arik de Rothschild.

S-a întors însă în țară tot fără prejudecăți, așa cum a plecat. A pozat, erotic, pentru reclame la cearceafuri electrice. S-a prezentat la un concurs pentru "Eurovizion" cu toate că i s-a spus că nu are șanse și nici voce. I-a plăcut însă să sfideze reputația care i s-a creat (cu contribuția ei, firește). Cînd încă mai circulau povești despre cadourile și banii pe care i-ar primi de la bărbați vestiți, Pnina a ținut să se știe că este "femeia unui singur bărbat": Iuval Levi, 35 de ani, moșavnic, deloc milionar.

– Dar bărbat frumos, spune Pnina. Bărbat cu B mare. El mă satisface mai mult decît orice Kennedy sau Sinatra.

"ÎN AFACERI EU NU CUNOSC NICI MAMĂ, NICI PRIETENI"

Pnina Rozenblum nu mai e o fetiță – și știe asta. Are 35 de ani. Din acest motiv a considerat că trebuie să-și "schimbe profilul". A intrat în lumea afacerilor. Și-a deschis în Ramat Gan o întreprindere de cosmetice. Pudră, rimel, lacuri, creme – 20 de produse care toate poartă numele de "Pnina Rozenblum". 250 de magazine formează clientela ei. Pînă nu de mult, prietenul ei Iuval Levi era și tovarășul ei de afaceri. "Dar am hotărît că e mai bine ca el să lucreze în alt loc. Nu e sănătos ca soțul și soția să fie tot timpul împreună". Și mama ei a lucrat în întreprindere, dar Pnina a trimis-o la o prietenă în America.

"În afaceri eu nu cunosc pe nimeni: nu mamă, nu soț, nu prieteni. Nu amestec sentimentele cu afacerile."

Cunoscuții ei spun că s-a schimbat mult. Pnina de azi nu suportă discotecile, caută liniștea și intimitatea căminului, a familiei și vrea un copil.

– Nu mai mult decît un singur copil. Dar, "nu arde". Am 35 de ani însă pot să mai aștept. Nu cred că e tîrziu. Cît despre politică, Pnina e convinsă că va face carieră și în acest domeniu. De ce nu? Cunoaște multe figuri din lumea politicii, cunoaște "moralitatea" lor și nu crede că nu se poate măsura cu ele.

B. DAN

30 DE NOPTI

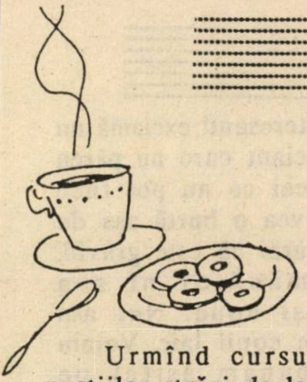

carnet TELAVIVIAN

O cafea tare, băiete!

Urmînd cursul tăcut al pustiilor străzi de la orele tîrzii ale nopţii, de-o dată, ca din întîmplare, încep să apară trecători: unul, doi, cinci, din ce în ce mai mulţi. În covîrşitoarea majoritate, tineri, îmbrăcaţi cu o căutată neglijenţă, în grupuri, îmbrăţişaţi sau singuri, cu mersul de melodie ce-şi caută tempoul între alegro şi andante maestuoso.

Precum razele unui cerc, străzile Tel Avivului de după miezul nopţii converg către un centru precis, undeva în jurul Şukului Carmel. Ceea ce în lumina amiezii era o haotică înghesuială de lipscănie orientală, iar către seara devenise deşertul rece al obloanelor trase, sub stele se metamorfozează în spectacolul magic al celor ce vor să se bucure de fiecare clipă, al celor ce-şi socotesc somnul şi singurătatea ca pe o risipă impardonabilă.

La capătul lui Balfour, în puţin îmbietoarea vecinătate a unui spital, într-un magazinaş mai potrivit unei mercerii prăfuite, băieţii şi fetele, rar cîte un matur, se înghesuie umăr lîngă umăr între un pahar de bere şi o ceaşcă de cafea, cunoscîndu-se sau vorbindu-şi fără să se cunoască. Peste Allenby, Nahlat Beniamin îşi ascunde ca o ruşine lustrul turistic, devenind un soi de parc în care nocturnii – şi mulţii! – rătăciţi îşi găsesc prilej de astîmpărare a foamei, a setei, a fricii de singurătate. Atmosfera cu fum de pe Balfour devine un acvarium luminos, în care peştii-oameni au mişcări de vis: lungi, unduioase cu bruşte cotituri.

La 3 dimineaţa, cînd păleşte luna, se vine încă. Se stă pînă după simbolicul tras al obloanelor – obloane nu există, simpla învîrtire a cheii în broască reprezentînd căderea cortinei – fraternizîndu-se cu chelnerii (cu toţii studenţi, aspiranţi la o glorie sau alta artistică, boemi de vocaţie) şi cu patronii (de obicei, cîte un nume repetat în rubricile cancaniere ale ziarelor, care a găsit propriul său mod pentru a speria un an, doi, societatea mic-burgheză a unei ţări în care, dacă nu e rudă, măcar toată lumea se cunoaşte cu toată, lumea). De altfel, graniţa dintre consumator şi categoria opusă e fragilă, labilă. Se trece uşor dintr-una în cealaltă, de la o noapte la alta, toţi fiind oameni ai locului.

Orele tîrzii, înghesuite, ale nopţii din această inimă geografico-istorică a Tel Avivului au un subtext de tristeţe; un "carpe diem" (diem de noapte!) al unei ţări în care băieţii mai pleacă încă la război, în care fetele se mai duc încă la spital să ducă flori iubiţilor, încă...

Stop! O cafea tare, te rog, şi multă, multă gălăgie!

CITADIN

›PALM BEACH‹

CASĂ DE PĂRINŢI – PENSION
BAT YAM, BULEVARDUL BEN GURION 41
TELEFON 879131
OFERĂ:

★

- CAMERE CU AER CONDIŢIONAT ŞI CU TOATE DEPENDINŢELE ANEXATE. TELEFON INTERN ŞI EXTERN
- SUPRAVEGHERE ŞI ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ ASIGURATĂ DE MEDICI ŞI SURORI. FIZIOTERAPIE
- BUCĂTĂRIE CAŞER. HRANĂ EXCELENTĂ
- AMBIANŢĂ FOARTE PLĂCUTĂ

• PRIMIM ŞI CONVALESCENŢI •

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

BLECHER-BĂDESCU
MARCEL
poate fi găsit în
BEN YEHUDA 66, TEL AVIV
(TEL.240895)

GUR HUMORULUI

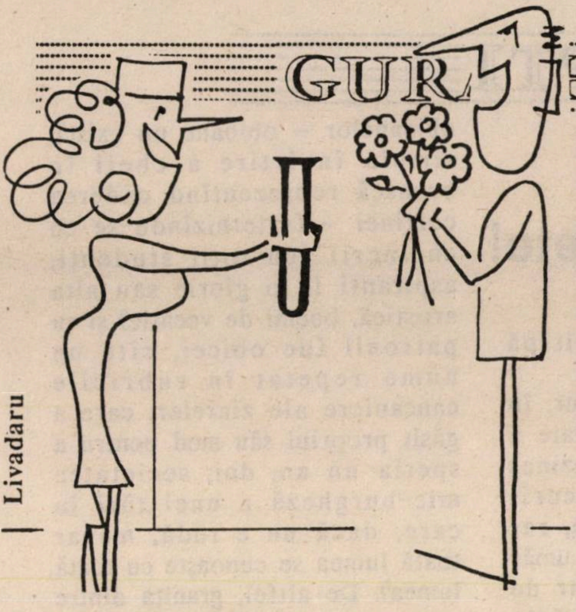

Livadaru

– Aveţi un băiat!

EXTREMIŞTI DIN EPRUBETĂ

Primii copii israelieni fecundaţi în eprubete au crescut, sînt acum oameni la casele lor, dar tot mai produc părinţilor bucurii şi necazuri.

Zilele trecute a avut loc la un spital din nordul ţării o întîlnire a părinţilor care s-au înmulţit prin pui vii în eprubetele acelui spital. A fost o întîlnire mai întîi emoţionantă şi pe urmă interesantă datorită dezvăluirilor făcute.

Unii dintre aceşti părinţi şi-au exprimat regretul că s-au grăbit să recurgă la metoda însămînţării artificiale căci imediat după aceea – aşa cum se întîmplă în viaţa asta afurisită – şi-au revenit la normal şi la natural, s-au pomenit pe neaşteptate virili şi fecunzi, dînd naştere pe cale normală la nişte vlăjgani, cum nici o eprubetă din lume nu e în stare să facă. Dar, fireşte, acum e prea tîrziu să anuleze comanda făcută la secţia de fecundare artificială din spital. Vorba aceea: copilul în eprubetă nu se mai întoarce!

Părinţii s-au scuzat că n-au venit la întîlnire cu copilaşii. S-au opus nevestele şi respectiv soţii lor. În schimb au povestit tot felul de nostimade din copilăria, adolescenţa şi cariera odraslelor lor.

– Tineretul din eprubetele de azi nu mai e ca cel din eprubetele din trecut, e mai independent şi face ce vrea, a spus o doamnă devenită brusc în ultimii ani extrem de hormonală. Eu şi soţul meu am cerut spitalului să ne pună în eprubetă sămînţă naţionalistă, am plătit chiar un supliment de preţ pentru asta, căci am ţinut să avem un copil likudist din naştere. Chiar aşa a şi ieşit, nu ne putem plînge. Era un copil malac, plin de dragoste pentru Israelul mare. Dar imediat după aceea s-a făcut stîngist. Nici nu învăţase bine să stea singur pe oală cînd a început să spună că şi arabii sînt oameni din cei care au drepturile omului!

– Ce interesant! exclamă un domn comerciant care nu părea de loc din cei ce nu pot face copii căci avea o burtă aşa de mare încît jurai că este gravid. Ceva asemănător ni s-a întîmplat şi nouă. Noi am comandat un copil laic. Voiam să ne răzbunăm astfel pe Dumnezeu că ne-a obligat să facem cheltuieli mari cumpărînd sperma de la speculanţi. Dar copilul nostru s-a dovedit de la început ingrat: dumnealui s-a pocăit, s-a făcut habotnic chiar acolo, în eprubetă, şi a ieşit afară cu kipa pe creştet şi cu o barbă uite-aşa de mare...

Asistenţa s-a amuzat totuşi de aceste devieri considerînd că ele sînt nişte pozne nevinovate ale copilaşilor şi că la adulţi nu se pot întîmpla chestii din astea.

– Sînteţi nedrepţi cu scumpii noştri copii, interveni unul din părinţi. Îi bîrfiţi, îi calomniaţi de parcă ar fi răspunzători de educaţia pe care nu au primit-o. Nu vă gîndiţi că ei au fost discriminaţi în comparaţie cu ceilalţi copii fecundaţi în burtă?

– Discriminaţi? se miră asistenţa în cor. Cum adică?

– Aşa cum vă spun. De mamele copiilor naturali s-au ocupat psihologii, sociologii, sexologii, învăţîndu-le cum să se menajeze, să nu se lase

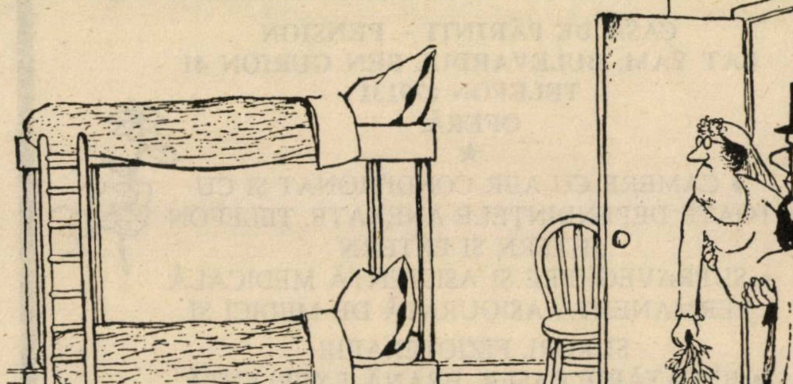

Yrrah (Olanda)

GURA HUMORULUI

impresionate de index şi de valul de alia ca să nu avorteze. De eprubete însă nu s-a ocupat nici un psiholog. Dar vezi că eprubetele nu sînt de fier. Probabil că sînt şi ele sensibile la "balaganul" din realitatea noastră şi asta are repercursiuni asupra feţilor frumoşi care se coc acolo în interiorul eprubetelor.

Se făcu linişte. Întreaga asistenţă căzuse pe gînduri. În cele din urmă cineva se ridică de pe gînduri şi spuse:

– Cred că e ceva adevărat în ceea ce spuneţi... Îmi amintesc că fiul meu, în ziua cînd a fost scos din epubetă, nu a găsit de cuviinţă să se intereseze de altceva decît de programul de televiziune. A întrebat în ce zi se transmite episodul din "Dynasty" în care Itzhak Modai îl şantajează pe Blake Carrington şi vipera de Alexis îl sileşte pe Avraham Sharir să revină asupra hotărîrii de a-l vota pe Shimon Peres şi să fugă cu ea în Likud.

– O, ce copil drăguţ şi inocent aveţi dvs.! spuse un alt părinte sterp. Vă invidiez. Copilul meu, din păcate, nu a apucat să treacă prin această perioadă de inocenţă. S-a născut de-a dreptul matur.

– Ce vreţi să spuneţi? a întrebat o mamă cu trompele legate.

– Vreau să spun că s-a născut matur din punct de vedere politic. De la maternitate s-a dus direct la locuinţa unui deputat din Agudat Israel şi i-a dat foc.

– Ha! Asta numiţi dvs. maturitate politică? a pufnit într-un rîs ironic soţul doamnei cu trompele legate care nici el, după cum s-a aflat, nu avea genitalele slobode. Fetiţa noastră a declarat chiar acolo, în eprubetă, greva foamei împotriva sistemului electoral. Acum însă situaţia cu ea e şi mai proastă: e o femeie în toată puterea cuvîntului şi mănîncă enorm în semn de protest contra încălcării drepturilor omului în Africa de Sud. Ah! Cred că nici negrii din Africa de Sud nu se roagă atît de tare pentru abolirea legilor rasiste cum mă rog eu, în speranţa că fiica noastră se va linişti şi va înceta să halească aşa de mult.

– Şi noi, adică eu şi soţia mea, ne rugăm lui Dumnezeu să nu mai fie cutremure de pămînt în Armenia, în România şi nicăieri în lume, fiindcă oriunde se cutremură pămîntul, băiatul nostru pleacă să se solidarizeze cu sinistraţii.

– Păi de aceea eu şi soţul meu ne rugăm să fie pace în Liban, în Vietnam şi în Kaşmir: poate că atunci fiica noastră nu va mai manifesta în faţa ambasadelor străine şi se va duce la un curs de croitorie sau cel puţin la unul de electronică.

...Aşa s-au lăudat şi s-au lamentat părinţii primei promoţii de copii făcuţi în eprubetă la spitalul din nord pînă cînd salatele şi steakurile şi alunele s-au terminat şi orchestra a intonat Hatikva. Petrecerea luase sfîrşit.

POLICHINELLE

BANCURI

Un tînăr se duce la rabin şi-l întreabă:

– Rebe, este un păcat să dormi cu o fată?

– Derbedeule! Nu-i păcat, dar tu nu vrei să dormi...

*

– Ce cauţi tinere la uşa camerei fiicei mele?

– Scuzaţi, domnule, am greşit. Credeam că este dormitorul soţiei dumneavoastră.

*

– Scumpă doamnă, spune medicul ginecolog, am o veste bună pentru dumneavoastră...

– Nu sînt doamnă, sînt domnişoară!

– Aha, bine! Atunci am o veste proastă pentru dumneavoastră...

*

După cină, gazda oferă oaspetelui o ţigară.

– Nu, mulţumesc, nu fumez decît după o masă bună...

(Din "*Informaţia*", buletinul H.O.R. Carmiel, unde apar nu numai informaţii utile pentru olim, ci şi bancuri. Tot utile)

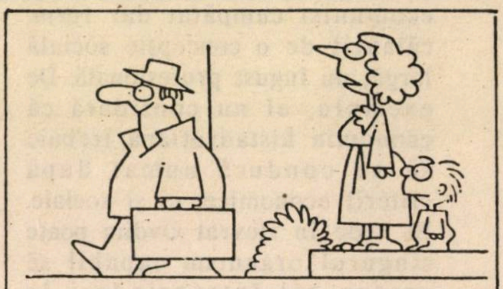

– Este pentru prima dată cînd tata pleacă la serviciu la timp săptămîna asta; nu am curajul să-i spun că astăzi este sîmbătă!

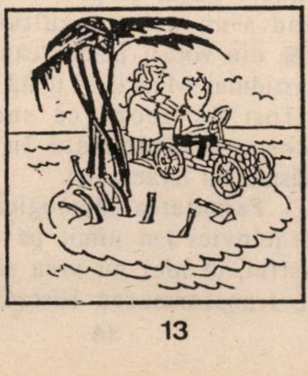

– Oricare alt bărbat, afară de tine, ar fi construit o plută!...

CRONICĂ DE ALIA

Ministrul de finanţe ARTHUR ISRAELOVICI? de ce nu?

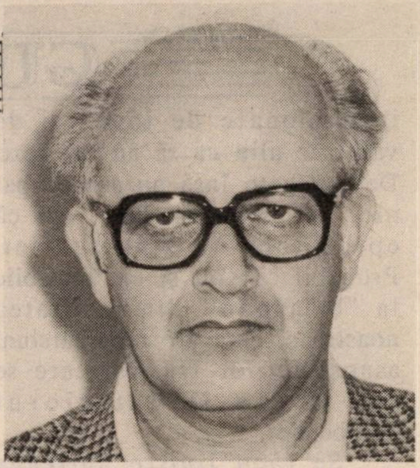

Un ziarist pretinde că din discuţia pe care a avut-o recent cu Arthur Israelovici a dedus că el se consideră apt de a îndeplini cu succes această funcţie dacă Israel Keisar va fi ales candidat al Partidului Muncii la funcţia de prim ministru. (Şi trebuie spus că Israelovici nu exclude deloc ca în viitor Keisar să candideze la acest post).

În suplimentul economic săptămînal "Asakim" (Afaceri) al ziarului "Maariv" din 1 mai a.c. ziaristul Avşalom Ghinosar a prezentat un portret cuprinzător al lui Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului şi preşedintele Cercului originarilor din România membri în Histadrut. Se desprinde clar imaginea unui economist cumpătat dar ferm, călăuzit de o concepţie socială largă, nu îngust profesională. De exemplu, el nu consideră că economia histadrutiană trebuie să se conducă numai după criterii economice, ci şi sociale. El vede în Hevrat Ovdim poate singurul organism capabil să creeze azi întreprinderi în regiunile de dezvoltare şi locuri de muncă pentru locuitorii acelor regiuni.

NU ŞI-A EBRAIZAT NUMELE

Ziaristul de la "Maariv" nu-şi ascunde mirarea că Arthur nu şi-a ebraizat numele cum au făcut aproape toţi cei ce s-au afirmat în viaţa politică şi economică a ţării. În loc de Israelovici, el ar fi putut să-şi spună Ben Israel. Nu a făut-o însă, poate şi din neconformism.

Născut în 1936 la Bucureşti, el a învăţat ştiinţele economice şi a lucrat un timp la regionala Bucureşti a Ministerului de finanţe. În Israel a venit în anii '60 iar din 1962 lucrează la Histadrut. A fost primul director al secţiei de control în Histadrut. În 1974, cînd Keisar a fost numit trezorier, Arthur a preluat conducerea biroului trezoreriei. În 1986 a devenit el însuşi trezorier.

Ziaristul de la ziarul ebraic îl consideră un "român tipic": un mare amator de mîncare bună care ştie unde să mănînce, în special la restaurantele româneşti. Obişnuieşte să folosească expresii idiş şi româneşti şi-i place să povestească anecdote. Un om simpatic, plăcut în conversaţie, atent şi săritor la nevoie.

După părerea ziaristului, Arthur, omul care "guvernează" peste un buget anual de circa 265 milioane şekeli, este omul de încredere şi confidentul lui Israel Keisar, este cel care pune în aplicare hotărîrile politice şi financiar-administrative. La ultimele alegeri pentru Histadrut, Keisar nu l-a numit, cum s-a crezut, pe adjunctul său Haim Haberfeld, în fruntea Statului major electoral, nici pe Nahum Fasa, ci pe Arthur. Iar cînd s-au aflat rezultatele – 55% din voturi pentru candidaţii Partidului Muncii – toată lumea a fost de acord că succesul acesta se datoreşte în mare măsură lui Israelovici.

Fermitatea ideologică a lui Israelovici l-a uimit pe ziarist. Astfel, el nici nu vrea să audă de transformarea Histadrutului într-o simplă organizaţie profesională, cum cere Likudul şi fracţiunea lui în Histadrut. El este convins că Histadrutul are un rol de mare însemnătate în viaţa societăţii israeliene. De aceea el respinge cu mînie criticile care s-au adus atunci cînd Statul a contribuit la redresarea unor mari societăţi ca "Solel Bone" şi "Koor".

– Asistenţa acordată societăţilor histadrutiene nu are caracter de partid, spune Arthur Israelovici. Histadrutul nu este un singur partid. El reprezintă un public larg. Foarte larg.

Se spune că mulţi la Histadrut "se tem" de Israelovici. El însă nu suferă această afirmaţie şi, desigur, nu o consideră justă. Dacă totuşi unii se tem, atunci nu de Arthur personal se tem, ci de funcţia sa şi mai ales de felul cum şi-o îndeplineşte. Căci el socoteşte fiecare şekel de două ori în timp ce altora nu prea le pasă şi risipesc fonduri.

Autorul reportajului din suplimentul economic al ziarului "Maariv" este de acord că Arthur Israelovici are motiv să fie mîndru de faptul că an de an prezintă conducerii Histadrutului un buget echilibrat. Un asemenea buget este "pasăre rară" în Israel, nu?

Ziaristul conchide: în ochii publicului larg, Histadrutul se identifică astăzi cu Israel Keisar. Dar în alte cercuri, în cercurile bine informate, Histadrutul se identifică azi cu cuplul Keisar-Israelovici.

D. B.

etc.

Sever: sever

*** *Alexandru Sever*, unul dintre cei mai profunzi și distinși scriitori ai generației sale, a sosit zilele trecute în Israel, ca ole hadash. Născut în 1921 la Moinești (în același tîrg, deci, cu colegul său de finețe spirituală, cunoscutul scriitor B. Elvin), Alexandru Sever este autorul unei opere ce și-a cîștigat, cu siguranță, un loc de onoare în istoria literaturii române. Piesele sale de teatru: *Boieri și țărani*, (1955), *Divorțul* (1966), *Descăpățînarea* (1977) ș.a., romanele *Cezar Dragoman* (1957), *Uciderea pruncilor* (1965), *Cercul* (1968) ș.a., nuvelele și eseurile sale s-au bucurat de-un remarcabil succes de public și critică. Prețuit de obștea literară, el a fost distins cu premiul Uniunii Scriitorilor. Îi spunem bine-ai venit!, Alexandru Sever, și noi înfăptuiri de adîncime pe tărîmul scrisului nostru.

*** O surpriză în *Adevărul* bucureștean. Multe surprize ne oferă ziarele românești de azi: dezvăluiri incredibile, critici vitriolante, atacuri frontale sau sub centură, semnături noi și mai ales un stil proaspăt, degajat, modern, de neconceput în urmă cu numai șase luni de zile.

Dar în numărul de Paști al ziarului "Adevărul" care apare la București, am găsit și o surpriză să-i zicem israeliană: o corespondență trimisă de confratele nostru I. Schechter. Materialul descrie procesiunile religioase de Paști și de Pesah la Ierusalim – ceea ce constituie o altă surpriză, deoarece asemenea gen de articole nu reprezintă "specialitatea" ziaristului satiric de la Tel Aviv. "Adevărul" i-a acordat un spațiu larg, semn că articolul a plăcut redacției. Fie ca această corespondență să constituie începutul unei colaborări civilizate între ziariștii israelieni de limbă română și presa de la București.

*** *Nici nu se uscase cerneala* (cerneala, vorba vine, de fapt noi utilizăm pixul) cu care scrisesem rîndurile de mai sus cînd, iată, răsfoind cîteva publicații din România, constatăm că – gata! – "s-a dat drumul" la condeierii din Israel. Acest "s-a dat drumul" vrea să zică cum că e voie să le pomenești numele cînd ți se năzare și să publici scrierile lor.

Un exemplu îl întîlnim în "Tineretul Liber", din București. Aici, pe pagina a 2-a, cunoscuta actriță Iarina Damian, una din *vedetele* "Teatrului de comedie", răspunzînd într-un interview, la clasica întrebare: ce repetați acuma?, vorbește cam așa: "...repetițiile noastre s-au încheiat exact în ziua și la ora la care a izbucnit Revoluția română. O coincidență extraordinară, care ne-a răsplătit munca enormă investită în condițiile mai sus-amintite. S-a născut primul nostru spectacol LIBER. Al. Mirodan spunea undeva că "Arta este răzbunare", așa încît am încercat și eu să mă răzbun pentru mulți ani care au trecut fără rost, pentru faptul că am pierdut-o pe Eliza Doolittle, pe Nora lui Ibsen, și cîte și mai cîte iubiri neîmplinite".

Un alt exemplu de "normalizare a relațiilor". În revista *Arca* din Arad (Aradul ardelean, nu de Neghev) a apărut, prezentat de prozatorul Gh. Schwartz, un grupaj de poezii de Shaul Carmel.

●

PENSION
SIMHAT HAIIM
pentru
VÎRSTA DE AUR
într-o atmosferă "heimis"
(intimă)
PETAH TIKVA
- Luxos
- Supraveghere medicală
- Bucătărie strict casher
- Dependințe anexate camerelor

Autorizat de
Ministerul Prevederilor Sociale
Tel. 03-9307490
Se vorbește romana, idiș, maghiara

Focul sacru din cer și din inimi

Corespondență specială din Ierusalim

de la I. SCHECHTER

NOI

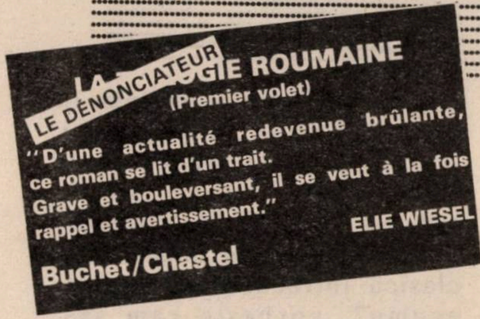
LE DÉNONCIATEUR

LA [illegible]OGIE ROUMAINE

(Premier volet)

"D'une actualité redevenue brûlante, ce roman se lit d'un trait. Grave et bouleversant, il se veut à la fois rappel et avertissement."

ELIE WIESEL

Buchet/Chastel

*** *Edgar Reichman* (n. 1929), gălăţeanul ajuns romancier şi critic literar de notorietate certă pe malurile Senei, este prezent cu o nouă carte în librăriile Parisului.

De fapt, această carte nouă este una veche, fiind ediţia a doua a romanului de debut al lui Reichman, *Denunţătorul* (Ed. Buchet/ Castel). Inspirată din "afacerea tenebroasă" din anii '60, cunoscută sub numele de "spargerea Băncii" (grupul Ioanid, Saşa Muşat, Obedeanu etc., care din cîte se ştia ...şi se ştie, au efectuat un uluitor *hold-up* la o bancă din Bucureşti), cartea se bucură acum de un succes răsunător. "De o actualitate din nou arzătoare – scrie Elie Wiesel, entuziasmat – romanul acesta se citeşte pe nerăsuflate. Grav şi răscolitor, el se vrea deopotrivă readucere în amintire şi avertisment".

*** Mulţi dintre cei (de-ai noştri) ce au ascultat o emisiune recentă la radio, dimineaţa, a lui Iosif Graber despre noutăţile vieţii artistice, au fost frapaţi de-un nume rostit de faimosul animator-radio: Naftali Ironi. Un domn lăudat de Graber pentru scrierea cu duh a unui libret de balet, pus în scenă, mai deunăzi, de coregraful Margolin. Naftali Ironi... Naftali Ironi... Parcă-mi zice ceva numele ăsta... Păi da, sigur că-ţi zice. Este numele ebraic al lui N. Horodniceanu, inginer ziua de felul lui, autor seara, de drame, librete de operă şi cronici artistice la Al Hamishmar şi-n alte foi de cultură.

*** *"Abraşa*, cel pe care premierul Itzhak Shamir l-a implorat ca pe un copil dispărut, *"să se întoarcă acasă"*, îşi iubeşte nevasta. Iată ce a mărturisit el despre Rivca Sharir (53): *"Ea este prietenul meu cel mai bun. O iubesc, o preţuiesc pentru inteligenţa şi sinceritatea de care dă dovadă..."* Iar Rivca despre deputatul Avrum Sharir: *"Norocul meu este că pot să plîng şi să mă dezlănţui, atunci cînd soţul meu este atacat în mod public. El este în schimb o fire închisă şi asta mă înspăimîntă"*. Îi înspăimîntă şi pe alţii, vom adăuga noi răutăcioşi: e-atît de închis Avrum încît refuză, cu îndărătnicie, să-şi deschidă sufletul şi să recunoască faptul că s-a născut în Moldova. Şi tot Rivca a ţinut să precizeze: *"E groaznic să asculţi acuzarea că amîndoi fugim după bani mulţi şi confort. Ce-i aşa mult, o maşină "Volvo"? Şi ce-i un telefon în maşină? Nimic special"*. Aşa e, un telefon în maşină nu-i nimic special. Specială fuse, din păcate, comportarea lui Avrum în zilele fierbinţi ale crizei de guvern. Atît de specială, încît revista *Monitin* l-a prezentat, şi pe copertă şi în interior pe-un *poster* de două pagini, în chip de curvă la Tel Baruh, pe plajă, aşteptînd pe care o ieşi cu banii.

▼

*** Medicul-cîntăreţ Liviu Siegler (din alia) luptă contra alcoolismului. Iată-l în fotografia noastră sorbind dintr-un pahar cu miţ, la inaugurarea unui nou local al "boemei", deschis pe rehov Karlibah, nu departe de redacţia ziarului "Maariv"

*** Cînd s-a petrecut revoluţia în România, Noema Hoenig a îmbrăcat un maieu cu o inscripţie referitoare la istoricele evenimente. Aşa au aflat mulţi că Noema ştie româneşte. Ea lucrează de 5 ani ca purtătoare de cuvînt la

NOI

Ministerul Telecomunicaţiilor: *"Miniştrii se schimbă, dar eu rămîn... deocamdată"*, a declarat Noema Hoenig. Sperăm să rămînă fidelă şi inscripţiei de pe maieu.

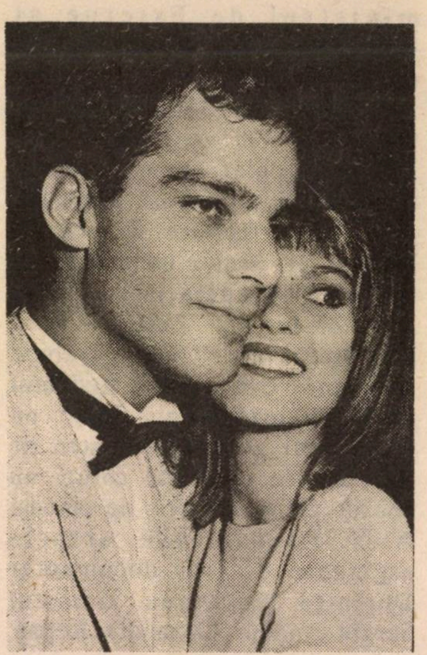

*** După cîteva împăcări şi despărţiri furtunoase, stilista Clara Ron (care, ca şi Noema de mai sus, stă bine cu româneasca) e din nou alături de soţul ei, steward la "Pan-American". Ei nu mai sînt văzuţi de la o vreme prin crîşme. Motivul sobrietăţii: Clara Ron (28) e însărcinată.

*** *"Eu am nevoie în viaţă numai de aer şi amor"...* – a declarat unei ziariste de la o revistă ebraică sculptorul Tuvia Juster (59), care a venit pe urmele lui Marcel Iancu, în urmă cu 32 de ani, stabilindu-se în satul artiştilor de la Ein Hod, sat creat de defunctul mare artist. La Bucureşti, Tuvia Juster a învăţat artele plastice, dar a practicat şi luptele greco-romane. Mens sana in corpore sano. Sculptor, cu expoziţii de prestigiu în ţară şi străinătate, Tuvia a preferat să se prezinte în faţa ziaristei sub aspectul lui intim. S-a căsătorit pentru prima oară la 43 de ani, după ce avusese un amor nebun cu o contesă austriacă, de la care are un copil. Divorţat, îngrijeşte de cei doi copii ai săi, în satul artiştilor. *"De 40 de ani mă ocup cu femeile. În medie am avut cîte zece femei pe an, deci vreo 400... Mai puţin decît regele Solomon"...* – spune Tuvia. Pentru ca tot el să adauge: *"Ştiu că-s puţin tra-la-la, dar ştiu să-mi fac viaţa interesantă"...* La ora actuală, Tuvia Juster are o amantă franţuzoaică. Ea locuieşte la Paris, el – la Ein Hod. *"E o pictoriţă foarte bogată, de vîrsta mea. Dar eu mă simt bine aici, cu cîte o vîjîială la Paris, o dată la cîteva luni, pentru cîteva zile"...*

*** *După ce,* în nr. trecut, avusesem plăcerea să publicăm o imagine şi trei cuvinte de la şedinţa de constituire a Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel (încă o dată: drum bun!), sîntem în măsură acum să comunicăm o ştire privind activitatea acestei mult dorite asociaţii: o expoziţie a artistei Tia Peltz, intitulată "Imagini din Israel". Locul: sala *Fantasio (*fosta Arlus) de pe str. Batiştei bucureştene. S-a păşit deci, fără şovăială, fără tărăgăneli, de la vorbă la faptă.

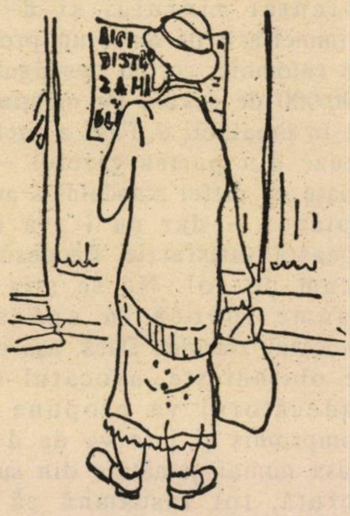

Tia Peltz

Asta-i bine. Mai puţin bine este că, în cursul unei şedinţe recente, s-a trecut, de la fapte la... vorbe. Discutîndu-se despre viitoarea revistă a asociaţiei (titlu: "Ramura de măslin"), cunoscutul muzicolog Iosif Sava, unul din animatorii publicaţiei, l-a criticat pe rabinul Rosen pentru anume intervenţii mai vechi ale Domniei sale în planul culturii (e vorba, din cîte am înţeles, de cazul reeditării articolelor politice ale lui M. Eminescu). Cel criticat a ripostat energic, ceea ce a făcut ca, între *băieţii* cu revista şi Federaţie să se nască un conflict care numai folositor nu poate fi în aceste clipe chinuite, cînd se caută cu limba scoasă sprijin pentru editarea *Ramurii.*

*** *Cît costă un articol de S. Himmelfarb?* S-ar putea să coste o jumătate de milion de şekeli. Dar poate că tribunalul va stabili un "preţ" mai mic...

Iată despre ce este vorba: în martie, cînd a fost greva de la Kupat Holim, dl. Himmelfarb, editorialistul tradus al ziarului "Viaţa noastră", (căci nu ştie româneşte) a scris un articol fulminant contra grevei, atacîndu-l violent pe directorul general de la Kupat Holim, d. Nahum Fasa, lipindu-i cîteva epitete "cam tari". Dl. Fasa intentat ziarului şi d-lui Himmelfarb personal un proces de calomnie, cerînd despăgubiri 500.000 de şekeli. De menţionat că în prealabil d. Fasa a pretins scuze din partea gazetei – şi poate că astfel scandalul s-ar fi aplanat – dar nu i s-a dat această satisfacţie. Procesul e acum pe rol. Nu se ştie ce anume invocă în apărare avocatul ziarului. Dacă, aşa cum se obişnuieşte, avocatul sau judecătorul va propune un compromis şi i se va da d-lui Fasa numai jumătate din suma cerută, tot înseamnă că un articol al d-lui Himmelfarb e "plătit" de zece ori mai mult decît un comentariu al lui Ewans şi Novak sau decît o emisiune de televiziune a Barbarei Walters!

*** *De curînd*, a avut loc la noi, în medina, 1-ul Congres al evreilor cehoslovaci; şi, cu acest prilej, s-a constituit "Federaţia Mondială a Evreilor Originari din Cehoslovacia". Eu nu zic nimic. Dar spun.

*** *Cernăuţenii-s fruncea.* Mai deunăzi, la Tel Aviv, a avut loc întîlnirea a 300 de originari din Cernăuţi, care, în urmă cu jumătate de veac, absolviseră unul din liceele oraşului. O treime dintre ei au fost nevoiţi să străbată mii de kilometri ca să răspundă "prezent". Ei au sosit din mai toate ţările Europei (inclusiv Uniunea Sovietică), din Statele Unite şi Canada, din ţările sud-americane – majoritatea din Venezuela – şi chiar din îndepărtata Australie. Scopul principal? Reîntîlnirea cu tinereţea, cu vechi prieteni şi colegi de şcoală şi cu... partenerele de dans de odinioară. Primul prilej l-a constituit cocktail-ul aşa-zis de "recunoaştere", la care, nu de puţine ori, a fost nevoie să se recurgă la cartonaşele purtate la piept. În seara următoare s-a desfăşurat, în saloanele Hotelului Dan, un dineu de gală. Programul a fost prezentat de artişti cu renume: laureata Premiului Israel, Lia König, Zwi Stolper, cîntăreaţa Monica, violonistul virtuoz Mirel Reznic şi şansonetistul Fredy Dura. S-a dansat pînă la primele ore ale dimineţii. O altă manifestare din cadrul jubileului s-a desfăşurat la Beit Ariela din Tel Aviv. Patronată de primarul oraşului, Shlomo Lahat, ea a fost dedicată apariţiei versiunii ebraice a cărţii "Lumini şi umbre ale vieţii mele" de Clara Ostfeld, cernăuţeancă la origine, care trăieşte la Caracas. În prezenţa unor personalităţii ale vieţii publice şi a unui numeros public, proaspătul laureat al Premiului Israel, Prof. Zwi Jawetz (şi el cernăuţean) a prezentat-o pe autoare şi a analizat cartea din punct de vedere al contextului social şi politic al epocii A mai avut loc un interesant şi instructiv tur al Tel Avivului; ghid: bucovineanul Itzhak Artzi. Ultima manifestare a întîlnirii absolvenţilor cernăuţeni a constituit-o simpozionul cu tema "Bucovina în anii antebelici 1930-1940" de la Beit Hatefutsoth. Referatul (temeinic alcătuit): istoricul Dr. Iehuda Shaari.

Încă o dată, bucovinenii se arată mai... eficienţi, mai "nemţi" decît colegii lor din alte provincii româneşti, care se *mişcă* teribil de greu cînd vine vorba de asemenea iniţiative.

*** Cine-i omul cu pepenele? Humoristul Aristide Mircea, din Haifa, al cărui chip a apărut în... chipul acesta pe coperta unei cărţi de bancuri (bune!) în ivrit, intitulată "Humor israelian". Scrisă în colaborare cu o localnică, stăpînă pe tainele ebraicei, cartea e iscălită în consecinţă: "Aristo şi Ghita".

*** *Sergiu Celac şi... Mirodan.* O nostimadă a istoriei: ministrul de Externe al României joacă în două piese de Al. Mirodan.

Cînd? În 1956. Echipa de teatru a Universităţii din Bucureşti, chiar atunci formată, porneşte la drum cu "Ziariştii" şi "Cineva trebuie să moară". Interpreţii sînt studenţi de la diferite facultăţi. În rolul reporterului din "Ziariştii" şi al utecistului din "Cineva trebuie să moară" e distribuit studentul de la engleză Sergiu Celac, nu altul decît actualul ministru de Externe. În celelalte roluri au apărut actualul critic de cinema Alex. Racoviceanu, actuala regizoare de film documentar Domniţa Munteanu, ziaristul Sergiu Andon, Alexandru Repan, azi actor reputat, precum şi israelienii de astăzi Cornel Cristian, Ilia Ehrenkrantz şi Sebastian Costin. Regizorul formaţiei era Nicu Iacob, recte apreciatul om de teatru israelian Nicu Nitai.

Istorie...!

Rubrică realizată de
BEN IAACOV ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

POLIANA, SOȚIA LUI NICU Ceaușescu «PRINȚUL»

●

Poliana Cristescu. Soţia lui *Nicu.* (Să mai adăugăm: Ceauşescu?)

Celebrul Nicu. Despre el se ştiu multe (poate prea multe...).

Despre ea – mai nimic.

Emil Munteanu de la "România Liberă" a discutat cu ea. Despre soţ (un soţ mai special). Despre socrii (cum sună cuvîntul?!). Despre altele.

●

Poliana terminase filozofia în 1977 şi preda la liceul industrial din Tîrgovişte. În 1980 devine secretar cu problemele de şcoală la comitetul judeţean utc, cu o jumătate de normă. La plenara din 1982 este adusă pe aceeaşi funcţie la Bucureşti şi predă concomitent la liceul Zoia Kosmodemianskaia. Este anul cînd îl cunoaşte pe "Prinţ".

– V-aş ruga să vă stăpîniţi lacrimile şi să-mi spuneţi cum s-a înfiripat legătura, în ce condiţii v-aţi căsătorit, apoi?

– Nu s-a înfiripat nimic. N-a existat nici o legătură, în afara celor de serviciu. Într-o zi de la începutul lui decembrie 1983 m-a chemat în birou şi mi-a spus: "Gata, am aranjat, pe 10 decembrie ne căsătorim. Vrei nu vrei, n-ai cum să dai înapoi. Totu-i aranjat".

– Puteaţi, totuşi, să-l refuzaţi...

– Domnule ziarist, sînteţi un om fericit. N-aţi cunoscut această familie de aproape. Credeţi, vă rog, ce voi spune. Unicul meu martor e Dumnezeu, faceţi cum ştiţi. Nici părinţii n-am avut voie să-i consult. În ziua plenarei cc al utc, cînd a fost ales prim-secretar, a avut loc şi faimoasa căsătorie.

– De ce spuneţi faimoasa căsătorie?

– O să înţelegeţi mai tîrziu. Ceremonia, sau mai bine zis semnarea actului, a avut loc în locuinţa sa din strada Cosmonauţilor. N-am să aflu niciodată dacă cel care a oficiat atunci era ofiţer al stării civile sau al securităţii. Singurele persoane prezente: Ceauşescu Elena şi Tudor Postelnicu! Nimeni din familia mea n-a fost admis. M-au suit apoi într-o maşină şi am pătruns în palatul de pe Primăverii. A fost o masă care n-a durat mai mult de o jumătate de oră, atît cît era necesar să mă cunoască familia. Cine a fost curios să mă vadă. Zoe, de pildă, nici n-a coborît din camera ei. Eram deja speriată de răceala lor. Amănunt, pe lîngă ceea ce avea să urmeze...

– Imediat? Chiar în ziua nunţii?

– După o oră ne-am întors în Cosmonauţilor şi a început prelucrarea mea. Ameninţări directe. Dacă nu fac ce-mi cere, mă aşteaptă zile negre. Mi-e tare greu să vă spun, dar ce te poţi aştepta de la un alcoolic şi un dezaxat sexual. Ce-mi cerea nu puteam face. Cum casa era plină de arme, a luat un pistol încărcat şi mi l-a pus la tîmplă. Păcat că nu a tras, scăpam de toate. M-a lăsat, totuşi, în pace, şi am dormit pe canapeaua din birou. Acesta a fost de fapt, dormitorul meu pentru tot restul căsniciei.

– Vreţi să spuneţi că timp de un an şi patru luni nu s-a întîmplat nimic între dumneavoastră?!

– În afară de ură, n-a existat nimic. Ştiu, e greu de crezut, dar nici o atingere n-a fost. Pe lîngă "calităţile" de care v-am vorbit, o mai avea şi pe aceea de criminal. Nu ştiu dacă se confirmă sau nu că a dat ordin să se tragă la Sibiu, dar ce auzeam din gura lui îmi era de ajuns: te agăţ de lampă şi te trezeşti spînzurată. Sau, 2000 de lei mă costă un taximetrist să te facă ţăndări. O să dispari şi tu ca alţii.

– Nu i-aţi spus mamei cum se poartă băieţaşul?

– Am făcut-o de zeci de ori. Am rugat-o chiar să accepte despărţirea, chiar după două săptămîni. Nici nu vroia să audă. Să nu mă gîndesc vreodată la aşa ceva. Vine congresul, există raţiuni politice... În faţa lor nu aveai replică.

– Nu l-aţi întrebat de ce s-a mai căsătorit cu dvs.?

– "Nu te interesează" – acesta era răspunsul. "Dacă te interesează şi alte lucruri, mult nu vei avea de trăit". Şi-mi dădea diferite exemple, pe care avea să mi le reamintească şi ceauşeasca. Cum a dispărut un amant al lui Zoe, cum a fost

Nicu: băieţaşul (dugu-dugu)

accidentat şi apoi expulzat un amic al lui Valentin... Toţi anii care au urmat am trăit cu spaima că voi fi ucisă.

– Cum s-a derulat viaţa în continuare?

– Dacă vreţi să-i spuneţi viaţă, fie. Eu în bibliotecă, el cu alcoolul, femeile de cea mai proastă factură, un cerc de prieteni pe gustul lui. Erau adevărate orgii,la care asistam auditiv. Pentru un om normal, este greu de imaginat. Am avut "noroc" cu cele trei spitalizări. O intervenţie uşoară la genunchi, o hepatită epidemică pe fond de supărare şi stress şi operaţia de apendicită. De fiecare dată am stat mai mult decît trebuie, preferînd spitalul iadului de acasă.

– Vă vizita?

– Rar. Venea făcut praf, cu ceata după el, mă arăta cu degetul, se amuzau toţi cum arăt. Eram o batjocură pentru toţi. În ultima spitalizare, la trei zile după operaţie, a intrat ca un vîrtej, trîntind toate uşile după el. Mi-a aruncat o hîrtie, spunîndu-mi: "Poftim, madam. M-am săturat să mă tot reclami mamei. Ai vrut divorţul, îl ai!" A plecat şi am izbucnit în plîns. De bucurie de această dată. Eram liberă. Aşa am crezut atunci. Nu bănuiam că va începe un alt calvar greu de descris...

EMIL MUNTEANU

• ERATA •

La nr. 37 (aprilie a.c.), pag. 58, articolul "America, America" de A. Cassvan, col. I, par. 1, r. 8, în loc de "chiar dacă sînt ai lor", se va citi "chiar dacă nu sînt ai lor" iar la col.II-a, par.l, r. 12, în loc de "relaţii sexuale premature", se va citi: "relaţii sexuale premaritale"

SĂ NU MAI FACI EFORTURI CA SĂ-ŢI VINZI MAŞINA !!
ADRESEAZĂ-TE IMEDIAT LA "HAMEHONIT EPSTEIN" ŞI-ŢI VEI PRIMI BANII ÎN TERMEN DE 24 DE ORE
• MAŞINI PARTICULARE
• MAŞINI COMERCIALE
• MAŞINI TENDER
• AUTOCAMIOANE
CUMPĂRARE
VÎNZARE
SCHIMB
Imprumut
PÎNĂ LA CINCI ANI PRIN BANCA IGUD
HAMEHONIT EPSTEIN
CEA MAI MARE ŞI CEA MAI VECHE FIRMĂ ÎN COMERŢUL DE AUTOMOBILE
RAMAT GAN
ŢOMET ELITE
TEL. 03-7521940-1

CASA DE PĂRINŢI
«FREDI»
sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor
• PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
• SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREŢURI MODERATE
– Angajăm o muncitoare –
TEL AVIV – STR. ŞIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

CUMPĂRĂM CU PLATA ÎN NUMERAR
• Picturi • Tablouri • Obiecte de sticlă • Porţelan vechi • Obiecte de argint şi judaica
TEl. 03 – 5239448
ZILNIC, INCLUSIV SÎMBĂTA

CAUCIUCURILE ZEITUNI
צמיגי
זיתוני
ACŢIUNE SPECIALĂ
CAUCIUCURI DE PRODUCŢIE JAPONEZĂ
CAUCIUC 155/13 – 106,50 ŞEKELI
CAUCIUC 145/13 – 105 ŞEKELI
CAUCIUC 135/13 – 89,50 ŞEKELI
PREŢURILE NU CUPRIND I.V.S.
▪ HOLON – STR. BEŢALEL 6 ▪ TEL. 800840 ▪

•Scurt•

• Mamă, mamă...

"Cum necum, ce e mai rău e că a început a bate un vînt de dreapta, mamă, mamă. Legiunea arhanghelului Mihail e un joc de copii faţă de valurile concentrice sud-est europene, reverberate sau nu de la focosul "Pamiat" de alături. Şi că fetida halenă a fiarei se face tot mai simţită în nările noastre amărîte..."

(Din *"Ce-i afară, Safto?"* de Dan C. Mihăilescu, în *"Luceafărul"*, Bucureşti)

• Cinci fete frumoase

"Mare agitaţie într-un hotel (nu spun care, firmă respectabilă) recepţionerii, femeile de serviciu cu mături, chelnerii cu şervetele pe braţ, discută şi gesticulează energic în faţa unui grup feminin care s-a plasat lîngă lift şi strigă ca la manifestaţie: "Nu plecăm!" Ce s-a întîmplat? – întreabă lumea din hol, mai ales bărbaţii. Ce să se întîmple? 5 fete frumoase din Banat (unii spun chiar din Timişoara) au venit acum cîteva zile, au închiriat fiecare o cameră timp de zece zile – şi nu mai pleacă, domle, nu mai pleacă. Şi ce-i cu asta, e dreptul lor! – O fi, dar prostituţia încă nu s-a legiferat şi noi, lucrătorii hotelului, nu sîntem de acord cu aşa ceva...

Cele cinci şi-au transformat camerele închiriate în Academii ale sfintei Venus, vorbesc de libertate, de drepturile omului etc., etc., – şi afacerea merge."

(Din articolul *"Prostituţia pe calea legiferării?"* în *Viaţa Capitalei* – Bucureşti)

• Moartea unui chirurg

Am anunţat în nr. trecut încetarea din viaţă a celebrului medic-chirurg prof. dr. Dorin Hociotă (oto-rino-laringolog). Acum, apar la lumină detalii privind cauzele morţii: *acuzat* (după 22 decembrie, fireşte) că a îngrijit, ca medic, coardele vocale ale lui Ceauşescu, lui Hociotă i s-a creat o *atmosferă*, la universitate şi spital, de natură să-i provoace moartea. "Asasinat moral", diagnostichează ziarul "Tineretul Liber". Din acelaş ziar aflăm că un istoric (nu i se dă numele) s-a sinucis, tot din motive de *atmosferă*, după cum s-a sinucis un copil de 11 ani, nemaisuportînd să fie făcut "fiu de securist".

• Mica publicitate

Cumpăr vilă 4 – 10 camere, ultracentral, posibilităţi garaj sau apartament 3 – 4 camere (Centrul Civic), posibilităţi de plată deosebite. Tel. 184623.

Societatea detectivilor particulari organizează cursuri iniţiere în mijloace autoapărare şi cascadorie indiferent vîrstă şi sex. Tel. 502141, Bucureşti, 971/42340, Ploieşti.

Intelectuală 40 de ani, posesoare automobil, doresc partener excursii străinătate, C.P. 58, Slatina.

Intelectuală, 38 de ani, frumoasă, suplă, doresc mariaj cu cetăţean (spaniol, italian, francez), intelectual, 45-50 de ani, înalt, prelung la faţă, fotografie imediat, Fam. Chitic, oraş Tîrgovişte, Aleea Trandafirilor, bloc P2, ap. 1, parter, jud. Dîmboviţa.

Ingineră, 33/1,68. drăguţă, fără obligaţii, situaţie bună, doresc cunoştinţă domn serios, stabilit în străinătate (35-48 ani). Căsuţa poştală 74-12 Bucureşti.

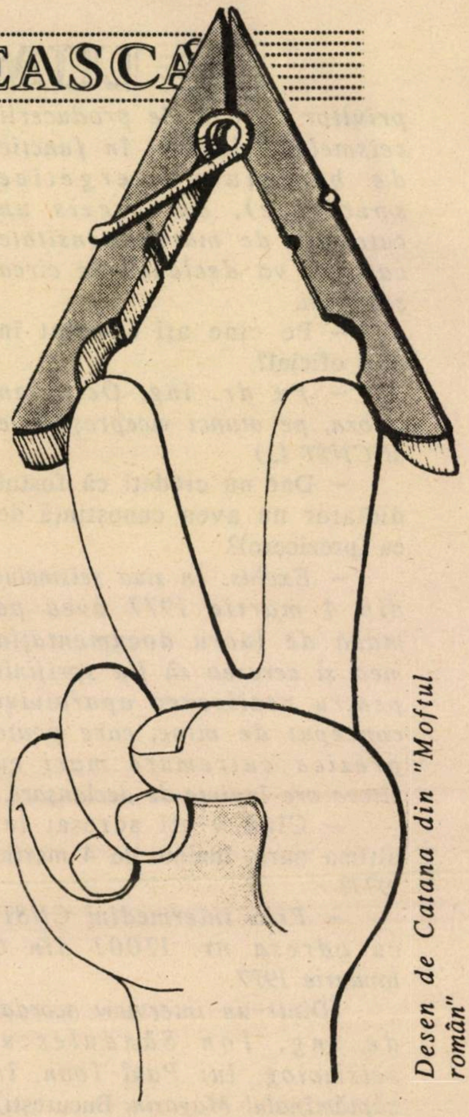

Desen de Catana din "Moftul român"

• Trombonul liber

...Aşa se cheamă suplimentul satiric al revistei *Flacăra.* Condusă acum de-un excelent humorist (şi autor de romane poliţiste) precum George Arion (salutăm talentul!), *Flacăra* cea nouă găzduieşte trombonul susamintit, încurajînd astfel o parodie de bună calitate; o calitate pe care – sorry – n-o întîlneşti chiar la tot pasul în revistele de humor "serioase".

• Ceauşescu ştia că va avea loc cutremurul din 1977

– Cînd şi pe ce bază aţi emis ipoteza (predicţia) unui puternic cutremur de pămînt?

– În luna octombrie 1976, pe baza modelului meu teoretic

privitor la cauzele producerii seismelor (elaborat în funcție de bilanțuri energetice specifice), am prezis un cutremur de mare intensitate care se va declanșa în circa șase luni.

– Pe cine ați anunțat în mod oficial?

– *Pe dr. ing. Octavian Groza, pe atunci vicepreședinte al CNST (...)*

– Dar nu credeți că fostul dictator nu avea cunoștință de ea (prezicere)?

– *Exclus. În ziua seismului din 4 martie 1977 avea pe masa de lucru documentația mea și cererea să fiu sprijinit pentru realizarea aparatului conceput de mine, care poate prezice cutremure mari cu cîteva ore înainte de declanșare.*

– Cînd v-ați adresat lui ultima oară, înainte de 4 martie 1977?

– *Prin intermediul CNST, cu adresa nr. 17001 din 6 ianuarie 1977.*

(Dintr-un interview acordat de ing. Ion Săndulescu, seismolog, lui Paul Ioan, în săptămînalul Magazin, București)

• Două asociații (uniuni) noi

"Asociația națională a oamenilor din România, care n-au fost membri P.C.R." Președinte dl. ing. Manu Gheorghe. Sediul central provizoriu Galați, str. Constructorilor, nr. 3 Țiglina, cod 6200;

"Uniunea Sindicală a Șomerilor și Oamenilor de bine din România," cu sediul în orașul Galați, str. Logofăt Tăutu 26, tel. 934/52590, zilnic orele 18,00 – 20,00, dl. Ionel Gîrleanu.

• 1 maghiar = 10 români

"Comandoul Ștefan cel Sfînt amenință cu moartea drept represalii pentru Tîrgu Mureș" este titlul unui articol preluat de ziarul central ungar "Nepszabadsag" din ziarul județean "Békés Megyei Népújsag". "Țigani români împuțiți! (se scrie în articol). Pentru porcăriile făcute la Tîrgu Mureș, pentru asasinarea maghiarilor ne vom răzbuna crunt pe voi și pe copiii voștri. Sînteți o bandă murdară de trădători de țară, mîncați pîinea ungară și vă bucurați că maghiarii sînt extremiști. Pentru fiecare maghiar omorît, în curînd vor muri zece români țigani împuțiți. Ce credeți voi, oameni de nimic, pînă cînd vom mai avea răbdare? Vă vom extermina pe toți pînă la unu!"

(după *România Liberă*, București)

• Europa Liberă

"Europa Liberă începe să-și dea în petec. Punctul de vedere al postului de radio privind evenimentele de la Tg. Mureș, ne dă de gîndit dacă nu cumva, văzîndu-se în pragul desființării, a acceptat vreo propunere de finanțare din partea parlamentului de la Budapesta".

(Din editorialul *Pe scurt* de Dorin Bujdei, în revista *Zig-zag – Magazin*, București).

• Ziar

A apărut *Șatra liberă*, organ al Uniunii Romilor din România.

• La Oradea

"Antisemitismul este mai mult decît o crimă: este o imensă prostie!

Nu e cazul să enumerăm aici marile genii ale omenirii de origine ebraică, de la Maimonide și Spinoza, la Freud, Bergson sau Einstein. Nu de excepții existente în orice popor e vorba aici. La Oradea a fost devastată o sinagogă, a unor oameni simpli, bătrîni și sărmani. Un lăcaș de cult în care n-are importanță dacă se reculege un geniu sau un biet muritor purtînd blestemul diferitelor Auschwitzuri deasupra capului. Aceste Auschwitzuri, pregătite la noi ideologic de oficine de presă ca "Porunca vremii" a lui Ilie Rădulescu-Läptărie, renasc sub ipostaze mai subtile. Oare actul vandalic nu e efectul tardiv al naționalismului deșănțat propovăduit de Corneliu Zelea Vadim Tudor în fostul hebdomadar al proaspătului neo-țărănist "Incognito"?...

Mă adresez intelectualilor în primul rînd. Să fim bine înțeleși. Orice intelectual este, în epoca noastră, spiritualmente un evreu prin adopțiune, pentru că e frustrat, marginalizat, persecutat, de diverse dictaturi, fie a lui Hitler, fie a lui Stalin,

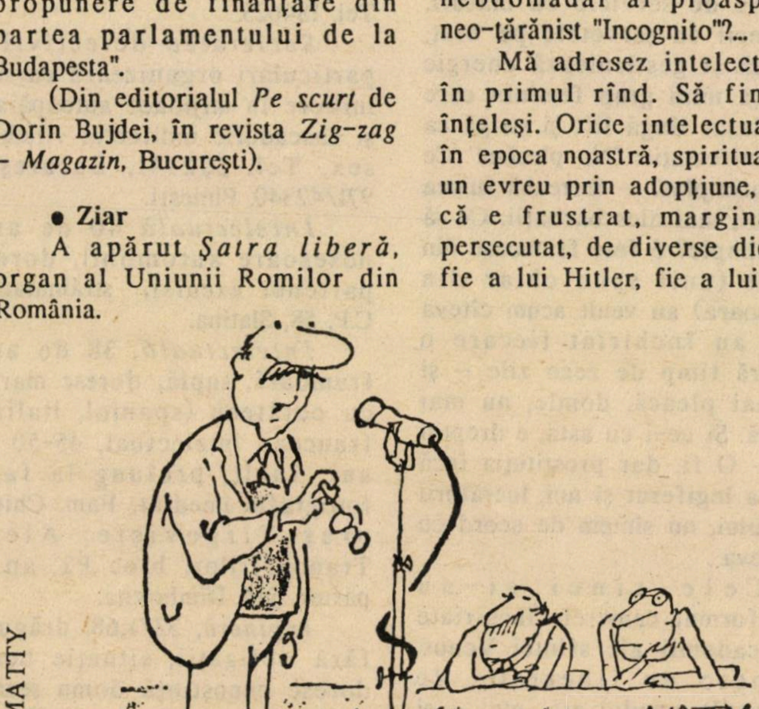

– *Reprezint numai 50% din Partidul Familiștilor Democratici, nevastă-mea avînd oră la coafor...*

fie a papei securiştilor, Ceauşescu. Se pare că unii oameni sînt mai egali decît alţii: dar cei mai egali sînt studenţii, evreii şi minoritarii? A fi evreu nu mai constituie apartenenţa la o comunitate etnică sau religioasă, ci calitatea de evreu e o categorie spirituală a intelectualului din acest veac răvăşit de hecatombe, de universuri concentraţionare, de suferinţă, tortură şi crimă organizată. Sîntem toţi evrei prin adopţiune fiindcă am trăit decenii în acelaşi lagăr de concentrare.

La Oradea a fost devastată o sinagogă! Intelectuali din toate ţările, nu simţiţi că vă creşte în piept o imensă, ruşinoasă stea galbenă?..."

(Radu Enescu, din Gazeta de Vest, *Oradea, 1990)*

• Freud? Gura păcătosului?...

Sau, cum ar fi spus nea' Iancu "aici o îngrozitoare greşeală de tipar..."?

1) Ion Iliescu 62,6%
2) Radu Cîmpeanu 14,2%
3) Petre Roman 5,5%
4) Ion Raţiu 2,2%
(...)
12) Corneliu Codreanu 0,3%
etc. etc.

(Fragment din rezultatul unui sondaj de opinie, privind popularitatea leaderilor politici români; publicat în ziarul Tineretul Liber, *Bucureşti, 8.4.90).*

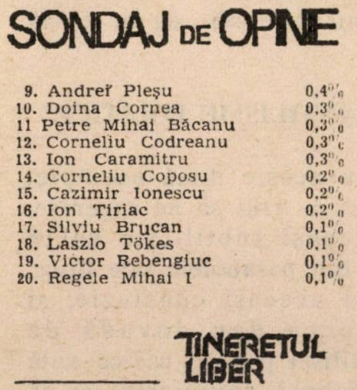

SONDAJ DE OPINE

9.	Andreĭ Pleşu	0,4%
10.	Doina Cornea	0,3%
11	Petre Mihai Băcanu	0,3%
12.	Corneliu Codreanu	0,3%
13.	Ion Caramitru	0,3%
14.	Corneliu Coposu	0,2%
15.	Cazimir Ionescu	0,2%
16.	Ion Ţiriac	0,2%
17.	Silviu Brucan	0,1%
18.	Laszlo Tökes	0,1%
19.	Victor Rebengiuc	0,1%
20.	Regele Mihai I	0,1%

TINERETUL LIBER

• Bulă

"Spre comunism în zbor!" – a strigat Bulă cînd a văzut elicopterul cu "cei doi" la bord, survolînd Bucureştiul.

*

Bulă este arestat, fiind acuzat că a fost securist.

– N-am fost securist, păcatele mele – se apără Bulă. Afirmam mereu cît este de bine cînd trăieşti în securitate...

• Vitrină

Într-o vitrină electorală pro Front (Iliescu) din Cluj, numele Doinei Cornea, inamică a FSN, este scris aşa: Doina-Iuhasz-Cornea. Ca să n-avem vorbe. Şi tot ca să nu avem vorbe, reporterului de la "Europa Liberă", N. C. Munteanu, i se afişează "numele purtat anterior": Mikloş. Oameni sîntem şi nimic din ce e omenesc nu ne este străin.

• Goldman, bijutierul

"...În România, în anii dictaturii comuniste, multor intelectuali, îndeosebi români, li s-au intentat procese sub acuzaţia de naţionalism (...) Spuneai o vorbă mai aspră d-lui Goldman bijutierul, care te mai păcălea la gramaj, erai etichetat naţionalist şi antisemit, ceea ce era extrem de periculos..."

(Din articolul Naţionalism: patriotism, *de lect. univ. dr. G. B. Iscru, în revista* Mileniul trei, *Bucureşti)*

• Porno

"Ştiu că citind fie şi numai titlul veţi păli îngrijoraţi, voi, cei care v-aţi dedat la cea mai josnică negustorie posibilă fără să vă puneţi întrebarea dacă nu contribuiţi cumva la uciderea lentă a elementarului bun-simţ şi implicit a personalităţii umane? Rentează afacerea! Sînteţi mîndri cînd vă număraţi banii murdari. Rînjiţi satisfăcuţi cînd constataţi cum creşte numărul curioaselor victime. În fiecare seară casa voastră este plină de tineri şi vîrstnici care cu ochii dilataţi şi transpuşi privesc cum omul poate deveni un pachet ieftin de instincte, cum specia umană însăşi poate coborî mai jos de treapta animalităţii. Unii dintre voi au mers mai departe. Au amenajat alături de camera de vizionare şi o cameră în care cei mai tulburaţi merg să pună în practică ceea ce văd pe ecran, contra unei taxe, bineînţeles, duble. Adică de 50 lei vezi, de 100 lei... faci! Şi practica se realizează tot în turmă, pentru că discernămînt nu mai există..."

(Din articolul Pornografia etc. de Camelia Popescu, *î n* Cuvîntul Liber, *Giurgiu)*

• Vremuri noi, oameni noi

D. Pavel Suian, secretar al Partidului Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat, a fost pînă la 22 Decembrie '89, activist al Secţiei de Propagandă a C.C. al P.C.R. Secretarul general al PNŢ- c.d., d. *Liviu Petrina* a fost activist (lector de marxism) al C.C. al U.T.C., şi a îndeplinit misiuni "de încredere" în Japonia etc. *D. Iftene Pop,* vicepreşedinte al aceluiaş partid a primit din partea guvernului o bursă de studii în Elveţia.

(După ziarul Azi, Bucureşti)

• Decese

Petre Grand (n. 1904), grafician, unul dintre cei mai de seamă creatori români de afişe; • *Paul Dimo,* fizician, membru al Academiei Române, creatorul metodei cunoscută pe plan mondial sub numele de "Analiza nodală Dimo".

În curînd

IZIDOR MÎNECUŢĂ
• CIOBURI •
?

JACOB POPPER

MÜNCHEN

Un poet şi un om politic

Poetul Mircea Dinescu a avut la München un succes fulminant: *30 Martie:* recital la casa de cultură de la Gasteig, sala umplută pînă la refuz, duium de lume înghesuindu-se să-l vadă măcar în faţa televizoarelor montate la cele două intrări; *3 Aprilie:* interview pe o pagină în popularul cotidian münchenez "Die Abendzeitung"; *5 Aprilie:* interview pe o pagină din "Die Welt"; *6 Aprilie:* al doilea recital, de astă dată pentru crema inteligenţei din München, adunate în incinta Academiei bavareze... Pentru toamnă mai este anunţată, pe lîngă reeditarea de către Suhrkamp a culegerii de traduceri din lirica lui Dinescu, făcute de Werner Söllner, o antologie bilingvă alcătuită de editorul Ammann... *"Mein Liebchen, was willst du noch mehr?"* ("Ce vrei mai mult, drăguţă?" – refrenul unui cunoscut cîntec german).

O STRĂBUNICĂ DE 90 DE ANI

Ei şi? vor întreba unii din cititorii acestor rînduri. Ce bine o să aducă toate astea pentru evrei? După părerea mea, succesul lui Dinescu n-o să căşuneze nici un rău, ba s-ar putea să ne facă şi un bine. În orice caz, în afară de Paul Goma, care oricum nu-i evrei decît prin alianţă, nu cred că se va găsi un singur membru al celui de-al 13-lea trib care să nu găsească temei de mulţumire în următoarele pasaje din interviewul acordat de Dinescu ziarului "Die Welt":

Î: Despre popor, despre cei care au înfăptuit revoluţia, nu prea ni se vorbeşte la ora de faţă:

R: Ba, dimpotrivă! Problema României este azi prea marea influenţă pe care o exercită mulţimile asupra oamenilor politici slabi de înger. Un exemplu: evenimentele din Tîrgu Mureş, în cursul cărora şi-au vărsat sîngele atîţia români şi membri ai minorităţii maghiare. În orice ţară civilizată o atare tragedie ar fi determinat o neîntîrziată convocare a parlamentului. La noi, ea a fost amînată: cică, trebuie să se facă mai întîi cercetări...

Î: În legătură cu ciocnirile sîngeroase de care vorbeaţi... Credeţi că naţionalismul şi şovinismul constituie cel mai grav pericol pentru democraţie?

R: Nenorocirea noastră constă în aceea că, dîndu-şi duhul, Ceauşescu nu ne-a lăsat drept moştenire numai propriul său cadavru ci şi pe cel al României. Istoria care a înţepenit locului în ţara noastră acum 40 ani, s-a trezit acum la o viaţă nouă. Numai că, odată cu lucrurile bune scoase la iveală de revoluţie, au ieşit la lumină şi cele rele. Eu am sperat, după atîţia ani de propagandă ceauşistă, că populaţia va rămîne cu o alergie faţă de tendinţele naţionaliste. Din păcate, nu acesta este cazul. Am să vă dau un exemplu: străbunica mea care a împlinit 90 de ani este foarte evlavioasă. Nu de mult am avut cu ea o convorbire despre Isus Cristos. Ea mi-a spus: „Isus a fost un bun creştin, un român cinstit, iar evreii l-au răstignit pe cruce". Pe urmă a adăogat, aruncîndu-mi o privire bănuitoare: "Să ştii că dacă te mai întîlneşti atît de des cu prietenii tăi evrei... eu nu te văd bine!"

Mircea Dinescu: un specialist al Libertăţii

"INFANTILISME POLITICE"

Cu aceste două exemple, Dinescu a vrut să ne sugereze, cu aceeaşi subtilitate ca în multe din parabolele sale lirice, una şi aceeaşi concluzie: şi anume că dau dovadă de "infantilism politic" cei ce ezită să combată şovinismul şi că antisemitismul este în sine o absurditate în care, ca să crezi, trebuie să fi căzut – precum bunică-sa – în mintea copiilor. Astfel, conştient de rolul de ambasador al ţării sale, cu care l-a investit talentul şi iradiaţia personalităţii sale, el se străduieşte să risipească deplorabila impresie produsă în occident de manifestările şovine din România. Şi atunci cînd face asemenea declaraţii pentru un ziar aşezat cu fermitate în tradiţia întemeietorului său Axel Springer, acest mare prieten al evreilor şi al Statului Israel, el nu dă dovadă numai de tact politic ci-şi exprimă cu obişnuitul său umor amar o convingere profundă.

PE SIRIUS

Un irezistibil şi mie binecunoscut impuls mă îmbie totuşi să mă urc pe Sirius, pentru a încerca să mă lămuresc şi de acolo ce se întîmplă pe bobul nostru de tină. Abia ajuns pe acel astru, mi se şi înfăţişează întrebarea: cum trebuie să înţeleg următorul pasaj al interviewului lui Dinescu din "Die Welt"?

Î: În Occident se crede că Ceauşescu nu s-a prăbuşit în urma unei acţiuni revoluţionare ci a unei lovituri de stat, prin care o nouă elită a preluat controlul ţării dumneavoastră...

R: Vă asigur că aceasta este, de la început pînă la sfîrşit, o teorie falsă. Îmi pun capul zălog că ea e falsă! Securitatea şi toate celelalte forţe despre care se spune că ar fi pregătit o asemenea lovitură erau prinse pe vremea lui Ceauşescu în angrenajul sistemului. Nu aveau nici un interes să se schimbe lucrurile...

După cum se ştie, pînă la căderea lui Ceauşescu, Mircea Dinescu trăia sub regimul arestului domiciliar. Este deci mai mult decît probabil că el a fost luat prin surprindere de cei care l-au chemat să anunţe pe calea undelor întregii ţări: "Dictatorul s-a prăbuşit! Poporul a învins!" Desigur, el nu avea de unde să cunoască atunci în amănunt împrejurările vizibile şi mai puţin vizibile care au pus mulţimile în mişcare şi au dus la înlăturarea lui Ceauşescu. M-aş mira ca el să nu fie azi ceva mai bine informat în această privinţă. Dar era oare cazul ca Mircea Dinescu, preşedinte al Uniunii Scriitorilor şi membru în Frontul Salvării Naţionale să insiste în interviewul său din "Die Welt" asupra acestui punct, încă nu ieşit pe deplin din sfera ipotezelor? Trebuie să mărturisesc că, dacă m-aş fi aflat în locul lui, aş fi răspuns întocmai aşa cum a răspuns el. Numai că eu nu puteam şi nu pot fi în locul său, pentru bunul motiv că mă aflu pe Sirius...

DIN PERSPECTIVĂ SIDERALĂ

Din perspectiva mulţilor ani de care are nevoie lumina pentru a ajunge de acolo pînă la noi, eu nu-l pot însă vedea decît pe *poetul* Mircea Dinescu, abia descins în München şi înfruntînd pentru prima oară în viaţa lui o sală plină de NEMŢI: adică acele vietăţi excesiv de serioase care-l străpungeau cu privirile lor de raze Röntgen, străduindu-se să-i radiografieze inima, în scopul de a-i extrage rădăcina pătrată pe care s-o transforme apoi într-o ecuaţie de gradul trei. Părerea mea este că, într-o asemenea situaţie, poetul şi-a pierdut capul şi a vrut să dea bir cu fugiţii; dar dîndu-şi seama că nu se poate şi că trebuie musai să-şi rostească *speechul* anunţat, a decis să spună tot ce-i trece prin minte. Şi a spus atunci, implorînd din priviri îngăduinţa asistenţei, adevărul adevărat şi anume că el n-a fost niciodată mai fericit ca în perioada cînd securiştii patrulau zi şi noapte prin faţa casei sale, iar el stătea ascuns între patru pereţi acoperiţi cu cărţi, exercitîndu-şi acolo, în compania exclusivă a muzei, singura profesiune pentru care simţea chemare – aceea de SPECIALIST AL LIBERTĂŢII. A mai spus şi multe alte lucruri pe care asistenţa nu se aştepta să le spună şi care tocmai de aceea, după ce mai întîi au stupefiat-o, au sfîrşit prin a o entuziasma. Între altele, Dinescu a mai declarat că de cînd a fost smuls din casă *"n-a mai scris un vers!"*. A făcut această mărturisire de două ori: odată în sala de la Gesteig, cu vizibilă nostalgie, şi a doua oară, la interviewul antecitat, în care s-a grăbit să adauge:

"La fel ca atîţia alţi scriitori români, mă simţeam şi eu ros de un sentiment de culpabilitate, căci nu făcusem nimic pentru eliberarea României. Acum avem posibilitatea să facem acest lucru. Iată de ce cred eu că acum e ora faptei şi nu a literaturii. Odată am scris un vers despre poltroneria de a scrie versuri..."

Inter arma silent musae? Ana Blandiana care s-a retras din Frontul Salvării Naţionale nu e de această părere. Eu le dau dreptate la amîndoi, dar îi doresc lui Dinescu să aibă posibilitatea să iasă cît mai curînd din balta politică, pentru a se întoarce la muza care tînjeşte după el în camera burduşită cu cărţi în faţa căreia nu mai patrulează oamenii securităţii.

Cînd îl voi şti acolo, am să mă simt şi eu mai la largul meu pe Sirius.

U.S.A.

Kroll
DETECTIV IN LUMEA MILIARDARILOR

- UN SHERLOCK HOLMES AL EREI TEHNOLOGIEI SOFISTICATE
- CÎND "MINI-CIA" ÎI VÎNEAZĂ PE BABY-DOC ŞI ADNAN KASHOGGI
- CUM S-AR PUTEA PUNE MÎNA PE BANII EXPATRIAŢI DE FAMILIA CEAUŞESCU

Că Ceauşescu, ca şi Marcos, ca atîţia alţi dictatori, şi-a plasat în afara ţării bani albi pentru zile negre nu este un secret. Cîţi? Unde? La ce bănci din Elveţia sau de aiurea îşi avea conturile şi safeurile? Cu ce parole se putea intra în posesia lor? Cîte întrebări – atîtea enigme. Unele deja descifrate; cele mai multe – încă nedezlegate. Cine ar putea să le dea de urmă?

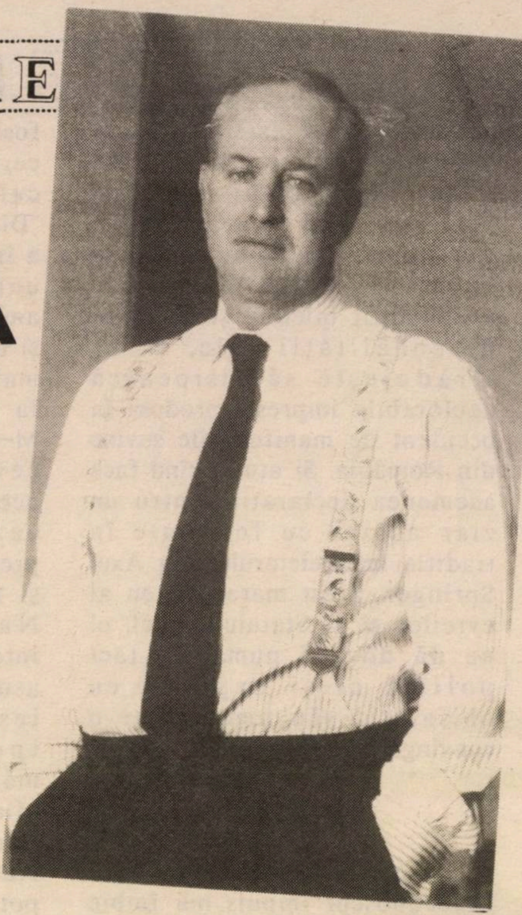

UN PERSONAJ – O LEGENDĂ

Jules Kroll, jurist american, în vîrstă de 49 de ani, şi-a dobîndit faima de superstar al detectivilor particulari, prin performanţele realizate în elucidarea unor "cauze" de dimensiuni naţionale şi mondiale din cele mai tenebroase. Biografii săi menţionează că Jules era în tinereţe un pasionat de baseball, care însă nu a dat curs propunerii de a deveni sportiv profesionist. Diplomat al prestigioasei facultăţi de drept de la Georgetown University, membru al baroului din New York, îşi deschide un cabinet de consultant în materie de management, profilat pe îndeletnicirea de a scoate basma curată pe cei hăituiţi pentru fraude sau nereguli fiscale. Dar afacerea nu merge cine ştie ce. Se lansează în politică, dar tot fără succes. Democrat reformator, îşi pune candidatura în alegerile municipale, înfruntînd maşinăria democrată ultra-coruptă din circumscripţia sa, dar este bătut. (Peste ani îşi va lua revanşa, cînd foştii adversari vor fi ei "hăituiţi" de copoii lui Kroll pentru afaceri veroase în aşa hal, încît unii vor fi întemniţaţi, alţii deprimaţi pînă la sinucidere).

În 1978, Kroll are o inspiraţie salvatoare: să atragă în cadrul firmei sale – "Kroll Associates" – pe Bill Kish un "as" al F.B.I.-ului pentru a se ocupa de anchete. Acesta aduce după sine o întreagă reţea de foşti agenţi ai F.B.I., cu toţii avînd o experienţă formidabilă în activităţile de anchetare şi urmărire a delincvenţilor. Întîmplarea face ca tocmai în acel timp mulţi oameni să fie terorizaţi de bande aparţinînd misterioasei organizaţii *OPA*, care îi şicanează, sub diferite pretexte, pentru a le smulge concesii sau a le îngloba firmele în trusturi-mamă. Cei vizaţi sînt dispuşi să ofere oricît pentru a-şi compromite, la rîndul lor, agresorii. Cine să se priceapă la această treabă mai bine decît "investigatorii" crescuţi la şcoala F.B.I.?

Pentru Kroll ghinionul s-a spart; poarta succesului se deschide. Firma se ocupă în permanenţă de sute de dosare. Kroll le triază cu grijă, reţine doar pe cele "grase" şi cu şanse de reuşită, respinge în numele deontologiei profesiei de detectiv, pe "dubioşi". Tarifele devin tot mai "piperate": între 25 şi 35000 de dolari pentru o lună de zile, dar cînd clienţii sînt victime ale OPA, onorariul ajunge să întreacă uneori venitul brut anual al unei mici ţări africane.

Afacerea ia proporţii. Echipa de detectivi americani ai lui Kroll va număra curînd 225 de persoane; birouri specializate vor funcţiona la New York, Los Angeles, San Francisco, New Orleans, Washington, Hong

E O LUME...

Kong şi Londra cu personal de înaltă calificare, între care universitari, jurişti, foşti ofiţeri superiori, economişti, contabili, bancheri, ziarişti. O reţea de alte 500 persoane – întinsă pe toate continentele – va culege şi transmite informaţii de la caz la caz. *"Avem fişe de oameni care pot fi utili în cele mai diferite domenii, pînă şi experţi în balet, în cai de curse sau jocuri de noroc"* – explică unul dintre directorii firmei. *"O veritabilă mini–CIA"* – va scrie admirativ o revistă americană. În fapt, Kroll este astăzi responsabilul unei întreprinderi foarte prospere cu o cifră de afaceri de peste 50 de milioane de dolari anual şi ale cărei beneficii au crescut cu 50% în ultimii trei ani.

Calificarea personalului e un atú al firmei; tehnologia modernă – un altul. Sînt revolute metodele care au făcut cîndva faima unor detectivi particulari ca Spade, Marlowe: munca de unul singur, impermeabilul şi ţinuta vigilentă, acrobaţia. Compania Kroll este adaptată la era ordinatorului, a tehnicii sofisticate, a criminalităţii "gulerelor albe". Birourile centrale, situate la al 7-lea etaj al unui zgîrie-nori din Manhattan, se disting prin mobilierul englezesc elegant, prin mochetele cenuşii şi tablourile scumpe de pe pereţi. Mister Kroll, îmbrăcat într–un costum elegant, care permite să se vadă bretelele înflorate, descinde la ora 8 dintr–un Lincoln cu şofer, ia loc la biroul său, situat strategic într–un colţ şi începe să discute cu clientul, aşezat la un pupitru antic, care invită la Confesiuni. Convorbirea se poartă în cunoştinţă de cauză. Kroll primise în prealabil informaţiile furnizate de *"Baza de date"*, situată în "zona interzisă" a apartamentului. Această "bază" a devenit una dintre cele mai importante din lume: 1000 de servicii din ţări de pe tot globul transmit "date" care se depozitează în memoria ordinatoarelor din sala climatizată special; în arhivele electronice se acumulează piese din dosarele tribunalelor, documente de constituire şi bilanţuri a nenumărate companii, documente publice de peste tot, chiar din insule despre care nimeni n–a auzit. "Misterul" nu domneşte doar în "zona interzisă"; camere de luat vederi observă tot ce se petrece în localul firmei, un cod special este necesar chiar pentru a merge la toaletă şi o "fişă magnetică" pentru a intra în alte "zone sensibile".

DOSARE DE EXCEPŢIE

Faimosul dictator *Jean–Claude Duvalier* – poreclit *Baby Doc* –, alungat în august 1968 din Haiti, depozitase în străinătate, pentru vremuri grele, fonduri fabuloase. Fireşte, guvernul ce i–a succedat, a vrut să recupereze, pe cît posibil, această avere spre a înzdrăveni un pic economia unei ţări adusă la sapă de lemn. Eforturile întreprinse în acest scop n–au dat nici un rezultat multă vreme. Pînă cînd un birou de avocaţi din New York a sugerat autorităţilor haitiene să recurgă la serviciile lui Kroll. Şi fiindcă afacerea Duvalier îl interesa, detectivul nr. 1 a acceptat să se ocupe de ea pentru o sumă inferioară tarifului său obişnuit. După un "consiliu de război" cu asociaţii săi, Kroll a lansat o echipă de 50 de persoane pe urmele tezaurului familiei Duvalier. Timp de trei ani, detectivii au scotocit în arhive din U.S.A., Canada, Mexic, Panama, Franţa, Elveţia, Anglia, Lichtenstein şi Caraibe, au examinat copii de facturi, dubluri de cecuri, toate sursele publice de documentare imaginabile. Şi "vînătoarea" a dat rezultate: 5 apartamente din Manhattan, un vapor, un iacht, conturi şi safeuri în bănci şi chiar colecţia personală de tablouri a lui Baby Doc, au fost identificate şi zeci de milioane de dolari au putut fi astfel recuperate. Misiunea a fost îndeplinită şi competenţa firmei Kroll în domeniul cercetării de fonduri tăinuite a fost consacrată cu brio.

Pe un alt dosar stă scris numele miliardarului saudian *Adnan Kashoggi* despre care s–a vorbit mult şi în presa de la noi în legătură cu afacerea Irangate. Creditorii americani ai acestuia, obosiţi de eforturile depuse pentru a recupera creanţe neonorate, i–au încredinţat lui Kroll misiunea – "top–secret" – de a determina solvabilitatea celui considerat la un moment dat ca cel mai bogat om din lume. Acesta a pus 75 dintre "copoii" săi pe pista Kashoggi. În două luni, s–au întreprins cercetări în 26 de state din U.S.A. şi în 20 de ţări de pe toate continentele; au fost activate reţelele de informatori şi scormonite arhive. Kroll consideră ca posibilă o "pradă" de 100 milioane de dolari. Kashoggi apare dintr–o dată mult mai conciliant şi se oferă să plătească neîntîrziat 32 de milioane de dolari.

I. FÎNTÎNARU

(După "Le Point" nr. 916)

MINIMUM
propune guvernului român să–l angajeze pe Kroll pentru descoperirea banilor depuşi de nea' Nicu în Elveţia

---

BLECHER–BĂDESCU
MARCEL
poate fi găsit în
BEN YEHUDA 66, TEL AVIV
(TEL.240895)

E O LUME

ARGENTINA

Scandal la reședința prezidențială

O nevastă de şef de Stat şi o descoperire care l-ar face pe Pacepa să rîdă-n hohote.

Într-o bună zi, soţia preşedintelui, Zulema Joma de Menem, a trîntit poarta reşedinţei prezidenţiale de la Olivos şi s-a instalat în apartamentul particular al Menem-ilor, din centrul capitalei Buenos Aires. O "părăsire a domiciliului conjugal" – au spus cercurile bine informate, care ştiu multe despre scandalurile frecvente din familia prezidenţială. De data aceasta însă, vodevilul a căpătat culoare de roman de spionaj. Doamna Menem şi-a motivat "evadarea" prin aceea că nu se mai simte în siguranţă de cînd şi-a dat seama că apelurile ei telefonice sînt "ascultate". Fapt confirmat de altfel de responsabilul gărzii prezidenţiale, brigadierul Andres Antonietti, care a precizat însă că *"toate telefoanele rezidenţei de la Olivos erau, de fapt, branşate la masa de ascultare"*. Şi nu doar la Olivos, dar şi la Casa Rosada, palatul prezidenţial. Aici, sub biroul preşedintelui Menem, în vazele de flori din sufragerie, ba chiar şi sub biroul brigadierului se găseau microfoane.

Întrebarea era: cine le instalaseră? Care era identitatea misterioşilor spioni? Ipoteza unor "străini" n-a venit în consideraţie, ştiut fiind că Argentina îşi are proprii săi spioni. Începînd cu SIDE (serviciul oficial de informaţii cu 3500 de funcţionari) şi continuînd cu serviciile speciale ale marinei, aviaţiei, armatei terestre, jandarmeriei, poliţiei – fiecare din aceste instituţii dispune de birouri specializate în "spionită", moştenite din vremea dictaturii militare. În afară de aceste "Servicios" există şi aşa numiţii "contractuali" particulari. Pe cine să bănuieşti? Justiţia ar urma să facă lumină, dar nimeni nu se aşteaptă că se va găsi cheia enigmei. Pînă şi secretarul general de la preşedinţie, Kohan, a manifestat intenţia de muşamalizare a afacerii, declarînd pur şi simplu că prezenţa microfoanelor *"face parte din regulile jocului"*. El n-a precizat natura exactă a "jocului", dar sînt indicii că acesta este practicat de persoane din anturajul preşedinţiei. Doar asemenea persoane ar fi putut asigura schimbarea regulată a bateriilor de la microfoane, care nu durau decît 7 zile.

Cum se vede, tehnica microfoanelor nu era apanajul "securităţii" ca în România ceauşistă. Doar că acolo, "prima doamnă" era cea care ordona instalarea lor în alcovurile "rivalelor" sale eventuale; pe cînd în Argentina "prima doamnă" era cea ţinută în vizor. Scopul era acelaşi: compromiterea în scopul deţinerii puterii.

I. F.

(După "Le Monde")

URI GORDON PE STRADA IANAI

Uri Gordon, şeful departamentului de alia şi absorbţie al Sohnutului a fost zilele trecute în vizită la sediul H.O.R. din Str. Ianai. El a rugat pe cei din conducerea H.O.R.-ului să-i împărtăşească din experienţa în materie de *klitare* a olimilor. Omul – copleşit de problemele ivite odată cu valul de olim ruşi – vrea să mai înveţe cîte ceva.

Uri Eliav, preşedintele şi ceilalţi membri ai secretariatului H.O.R., au discutat pe îndelete, iar Gordon, atent, a notat totul într-un carneţel.

A fost o vreme, ani şi decenii de-a rîndul, cînd somităţile de la Sohnut catadixeau, cu greu, să primească-n audienţă pe H.O.R.-işti, cu jalba. Astăzi, în 1990, şefii de pe strada Kaplan au învăţat drumul spre strada Alexandru Ianai...

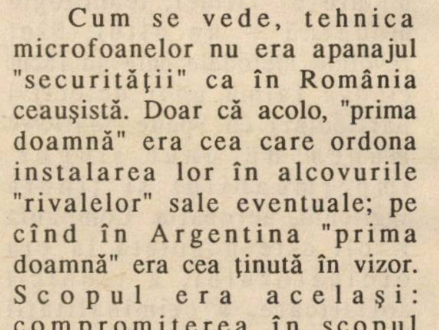

– E nebun. De o sută de ori i-am spus că balenele nu se prind cu rîme...

לשירות מגיני העם

ȘEKEM

REȚEA DE MAGAZINE
GENERALE (KOL BO)

AVEM PLĂCEREA SĂ INVITĂM
PE NOII VENIȚI
OLIM HADAȘIM
SĂ CUMPERE IN MAGAZINELE ȘEKEM:

- ARTICOLE ELECTRICE, FRIGIDERE, CUPTOARE, MAȘINI DE GĂTIT ETC.
- ARTICOLE ELECTRONICE: TELEVIZOARE, VIDEO, STEREO, RADIO ETC.
- MOBILĂ PENTRU DORMITOARE, CAMERE DE COPII, SALOANE,
- IMBRĂCĂMINTE PENTRU FEMEI, BĂRBAȚI ȘI COPII
- OBIECTE CASNICE: DE LA PAHARE PINĂ LA CUȚITE ȘI FURCULIȚE

●

ȘEKEM IUBEȘTE PE OLIM HADAȘIM

MINIMUM NU UITA

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

Continuăm: un nou fragment din jurnalul Ninei Cassian.

Un nou fragment de sinceritate, de ne şi anti-făţărnicie, de feminitate.

Adică – nu-i aşa? – de *viaţă*.

Gita Sion

(Continuare din nr. trecut)

August 1975

Aceasta a fost o întîmplare minoră (faţă de ceea ce urma să trăiesc peste 15 – 16 ani) dar doveditoare pentru capacitatea mea de "a mă lăsa să sufăr", de a scormoni în suferinţă, aproape provocînd-o, de a îngădui orgoliului meu să facă ravagii (puţin, în jur, mult în mine însămi), de a nu şti să pun căluş impulsurilor mele necurate, răzbunătoare, sado-masochiste.

Iar dacă vreodată, conştient sau inconştient, am încercat să fac din suferinţa mea o formă de şantaj sentimental, aceasta nu mi-a reuşit niciodată. Tot ce am izbutit a fost să-mi accentuez neputinţa, umilinţa, ba chiar să mă fac ridicolă.

Bucureşti, August 1949

Sfîrşitul vacanţei. Începutul lucrului. Sfîrşitul nervilor şi – sper – începutul echilibrului.

Cu Sanda: în ultima zi, Ali a vorbit cu ea, i-a spus că-i urează să aibă parte de o dragoste tot atît de mare ca a lui cu mine, i-a mai spus că eu l-am trimis de fiecare dată să stea de vorbă cu ea. Se pare că ea s-a ofuscat şi i-a spus că ea încă "mai aşteaptă marea dragoste". Asta după ce se lăudase că duminică îi vine "marea aventură". Şi într-adevăr a venit: un licean urît şi bubos.

Oricum sînt destul de satisfăcută, nu atît pentru conversaţia cu Ali, cît pentru faptul că ne-a văzut mereu împreună, îmbrăţişaţi, pe străzi, pe plajă, în cofetării etc. Cred că şi-a îngropat definitiv speranţele într-o revenire a lui Ali şi că va trebui să-şi revizuiască amintirile.

Aici, mi-am reluat activitatea la Urzica, sînt chemată la şedinţe – cînd, de fapt, eu vreau să scriu, să citesc şi să mă bucur de binefăcătoarea ploaie de afară.

Septembrie 1949

Mi-a apărut "Sufletul nostru".

Am lucrat mult pentru Scînteia: două cîntece, un poem împreună cu Tornea, un text de cîntec pentru imnul lui Vieru.

August 1975

Se încerca atunci organizarea, în jurul ziarului Scînteia, a unei sărbătoriri anuale, în genul "Fêtes de l'Humanité" (am asistat la ele recent, la Paris). S-a renunţat însă la periodicitatea unor asemenea serbări, fie pentru a nu imita un obicei occidental, fie, mai degrabă, din pricina caracterului lor prea larg popular, într-o perioadă de rapidă "instituţionalizare", de autoritate tot mai rigidă şi mai "ocultă".

*

"Sufletul nostru" a reprezentat – cum am mai spus – volumul prin care ar fi trebuit să dovedesc că "mi-am însuşit" critica Partidului, că am renunţat la toate vechile mele deprinderi implantate de educaţia burgheză decadentă, etc.

Ce-i drept, mai existau în carte versuri ca:

"beau din paharul culorii
April"

– vers inofensiv dar deviind uşor de la exprimarea nudă (platitudinară) cerută, dar exista şi un poem necontroversabil, "Ritmuri de muncă pe Dealul Vînturilor" (hélas! nu "Ritmuri pentru nunţile necesare..." – titlul unui

MINIMUM NU UITA

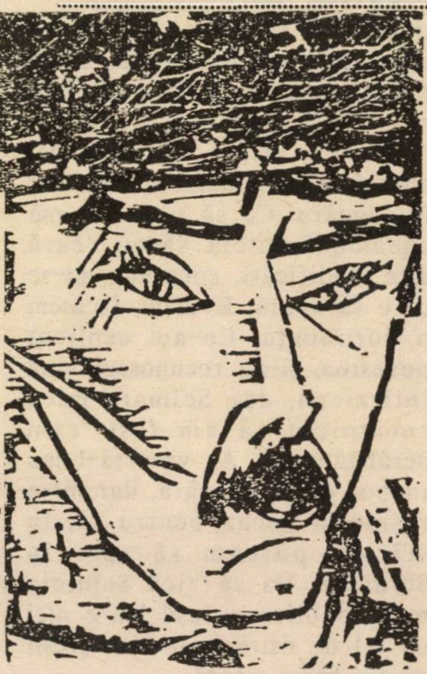

Ion Barbu (gravură de Marcel Iancu)

poem al marelui Ion Barbu) în stil popular, de care am fost foarte mîndră și pe care l-am recitat ostentativ într-o societate de "lume bună" (aristocrați veritabili, reacționari notorii, cucoane franțuzite) la care mă dusese Ion Barbu. Purtam ciorapi roșii, pulover roșu și un cojocel. Barbu care mă prezentase anterior, probabil ca pe-o jună poetă talentată, cred că a avut un șoc, dar dragostea ce mi-o purta l-a făcut să treacă peste impresia detestabilă pe care am lăsat-o în urma acestui adevărat act provocator.

Septembrie 1949

Un gol de opt zile – în care am plecat de la Urzica. Nu știu exact ce s-a "urzit", cert e că mă aflu fără serviciu, cu perspectiva de a intra la Viața Românească – sau cu aceea de a sta acasă. Dacă n-ar exista neajunsuri "tehnice" (financiare adică) – soluția a doua ar fi preferabilă. Să scriu, să plec în documentare în diverse locuri, să locuiesc la cămine etc. Totuși nu-mi place ideea de a ieși din "cîmpul muncii". Pînă la o decizie, ascult tot felul de comenzi literare – de exemplu, pînă poimîine trebuie să scriu un poem despre pace și o prezentare pentru Radio.

Azi după masă vreau să și exersez puțin la pian că mi-au amorțit degetele.

*

Marin e de o săptămînă la București și n-a dat încă nici un semn de viață. O să regrete.

August 1975

Deci, din Septembrie 1949 am devenit, cum se spune, scriitor profesionist, trăind din munca literară și artistică. Mi-au ajutat preocupările diversificate, vocațiile multilaterale (literatura, muzica, plastica, cinematografia, ziaristica etc.), o susținută capacitate de muncă și, desigur, faptul că retribuția în acest domeniu era destul de bună, incomparabil mai bună decît astăzi. Firește, întrucît între criteriile de remunerație socialistă intrînd, pe lîngă calitate și (în primul rînd) cantitatea, poezia ocupa, ca și azi, locul cel mai puțin privilegiat. Dar, adăugînd compozițiile, cîntecele (muzică și text), articolele, traducerile etc. am cîștigat mulțumitor (cu excepția unei perioade mai slabe), fără să fac parte din categoria subțire și finită a celor "bogați" (noțiune, de altfel, modestă și relativă îm regimul nostru) dar și fără să am pretenții deosebite – destul de comune pentru unii, de altfel – ca mașină, casă, îmbrăcăminte aleasă, covoare de preț, bijuterii etc. Astăzi, cînd retribuția în domeniul artei și literaturii e tot mai problematică prin reducerea tuturor formelor de încurajare a acestor activități, am avut șansa (!) să obțin o pensie în urma unei boli grave (encefalită) contractate în octombrie anul trecut. Am, astfel, o bază minimă asigurată.

New York 1989

Într-adevăr – ce șansă! Timp de o săptămînă am fost paralizată pe partea dreaptă, afazică și în comă. În timp ce gura mea se strîmba, tata credea că-i zîmbesc ironic. Intrarea în comă și ieșirea din comă mi-au plăcut deopotrivă. În prima fază, am avut senzația unei căderi succesive printr-un coridor la capătul căruia mă aștepta un "comitet de primire" compus din răposata mea mamă și răposatul meu iubit, Ioji. M-am trezit strigată pe nume de doctorul neurolog și, la fel ca atunci cînd muream, am fost de acord cu ce mi se întîmplă, cu revenirea la viață.

Un doctor mi-a spus că virusul acelei encefalite mi-a "lins" doar creierul, fără să "muște". Un psihiatru mi-a spus că, de acum încolo, trebuie să evit "orice efort fizic sau intelectual". Drept care, foarte curînd, am intrat în zona de suprem efort a compoziției muzicale.

Recuperarea mea a fost rapidă și totală (deși un timp m-am temut de sechele – Doamne, îmi fusese atins însuși creierul, cel mai înalt etaj al ființei mele!)

Piciorul meu în schimb, se reface mult mai încet...

*

A trăi exclusiv din munca literară și artistică aici unde m-a proiectat istoria – pare imposibil. A scrie poezii și muzică grea e cea mai contraindicată metodă de a-ți cîștiga existența. Dar nu am încotro. La vîrsta mea, cu definitiva mea lipsă de simț practic, cu nevoia imperativă de a scrie această carte – nu mă mai pot nici recalifica (nici descalifica) alegîndu-mi o altă meserie sau pierzînd timp cu activități adiacente, străine de domeniul meu.

Miracolul care mi-a salvat

viaţa a fost prezenţa marelui om Hermann Mayer care, printre miile de oameni pe care îi ajută, m-a găsit şi pe mine vrednică de atenţia (şi, aş spune, de prietenia) lui.

Septembrie 1949

Am fost la Campionatele internaţionale de atletism şi constat cu surpriză şi încîntare că-mi place sportul. Aptitudinea mea de a contracta pasiuni noi, oricît de heteroclite, nu a secat.

*

Aseară am fost la repetiţia generală cu "O noapte furtunoasă", excepţională operă a lui Paul Constantinescu după piesa lui Ion Luca Caragiale.

Mi-am adus aminte de rolul Vetei pe care l-am jucat la liceu. Aveam 17 ani şi băieţii începeau să mă curteze... Unde mai pui că aveam prilejul să mă strîng în braţe cu un Chiriac ocazional!

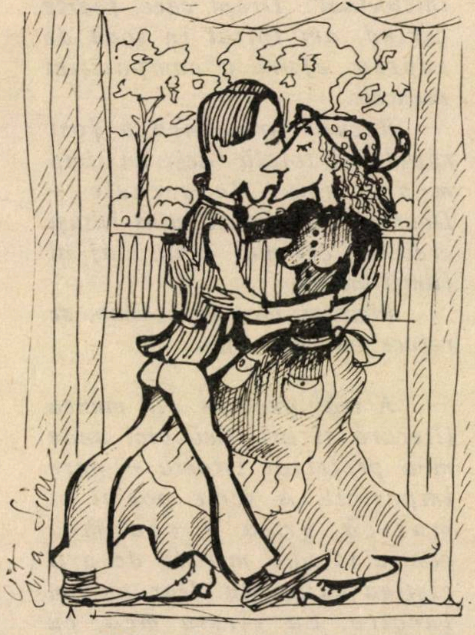

Mîine îi voi face o vizită lui Kindy, la Spitalul Central, să-i cunosc nebunii.

Septembrie 1949

Sînt în fierbere mare. Scriu un volum de versuri despre REVOLUŢIE!

De fapt, proiectul exista, dar m-am decis să-l perfectez şi să-l public încă anul acesta. (Adevărul e că îl amînasem şi gîndeam chiar că n-o să-l realizez niciodată).

Iată-mă, deci, acum, în plină efervescenţă, scriu cîte un poem la două zile şi sper ca, pe 19 Octombrie, să predau volumul la editură. Culmea ar fi să iasă şi bine!

Pe această chestie, au căzut orice alte preocupări, creerul mi se zbate în cap, sînt iritabilă, adeseori, posacă.

Dacă reuşesc – e grozav! La două luni distanţă, cîte-un volum. De-aş fi gata la uriaşa dată: 7 Noiembrie!

*

Marin a fost plecat la ţară. De cînd s-a întors în Bucureşti, mă vizitează cu asiduitate. E simpatic, negru, palid şi îmi place să stau cu el. Prieteneşte. Fireşte, el mai are gînduri turburi. Vine şi azi dimineaţă să jucăm şah.

Mi-e dor de Kindy. Dintre toţi prietenii, cred că la el ţin cel mai mult. Petrică şi Yvonne constituie un tot foarte preţios dar nu reuşesc să-i disociez.

"Să scriem, pane..." (Karamazov)

Septembrie 1949

Iar constat că scriu rar aici. Motive, destule. Iată eşecurile: cîntecul meu pentru Scînteia nu s-a cîntat în programul de la Arenele Libertăţii, serbarea la care a asistat guvernul. Cu Ali nu sînt în cele mai bune relaţii. Apoi, aseară, am avut impresia că Partidul nu are încredere în mine. Faptul că nu mi s-a cîntat cîntecul, că nimeni nu mă prevenise, că poezia făcută împreună cu Tornea a fost anunţată ca fiind numai a lui – mi-au creat un moment de depresiune, dar...

Iată succesele: am terminat "Revoluţia". A ieşit bine şi apare. Mai scrisesem un poem cu pacea, comandat de Ministerul Artelor dar mi l-au ţinut două săptămîni pînă să-mi comunice modificările. Între timp, l-am dat la Scînteia, fără mari speranţe. În fine, acum două zile, aflînd modificările, am schimbat poemul şi l-am dat la Flacăra. Ce să vezi, azi mă cheamă Scînteia să-mi ceară alte modificări, spunîndu-mi-se că o să apară. Evident, făcusem o boroboaţă. Le-am explicat povestea, şi-au recunoscut vina întîrzierii, dar Şelmaru mi-a comunicat că am fost "cam nerăbdătoare". Aş vrea să-l iau înapoi de la Flacăra, dar mi-e ruşine şi necaz pentru că, în sfîrşit, puteam să apar în Scînteia. Va să zică Scînteia m-ar publica, totuşi! Nu e nici un fel de ostracizare cum greşit mi s-a părut aseară.

August 1975

Dar despre ce era vorba, de fapt? În ultima clipă, mi se scoate un cîntec din program, fără nici o explicaţie, un poem care-mi aparţine, fie şi numai pe jumătate, e recitat fără a mi se pomeni numele – ce semnificaţie trebuia să le dau acestor, aparent minore, întîmplări? Da, ele erau semnalele antipatiei de lungă durată care avea să-mi însoţească existenţa, antipatie instalată la nivel înalt, la nivelul lui Leonte Răutu, transmisă prin toţi cei care, mai mari sau mai neînsemnaţi, lucrau în subordinea lui şi manevrată cu deosebit rafinament. Mi se interzicea orice elan, dar se împiedica totodată o prea spectaculoasă prăbuşire, regie care ar fi trebuit să mă oblige la un destin confuz şi mediocru, la o dramă meschină – vezi prozele mele ulterioare "Dialoguri în vis" din "Atît de grozavă şi adio". (Chestionată de un ziarist, un psihiatru şi un anchetator, eroina mea, Ioana – eventual "d'Arc" – rosteşte:

"Da, soarta mea e decisă.

Acum că în visul meu v-aţi adunat toţi trei, vă spun că ştiu. Nu voi fi arsă pe rug! *Mă veţi lăsa să mă plimb prin lume, fără arme şi fără măreţie. Mă veţi hrăni şi mă veţi îmbrăca pînă voi ajunge de nerecunoscut. Îmi veţi oferi exact atîta confort şi atîta stimă cît să excludă orice idee de martiraj şi mă veţi tortura cu exact atîta suspiciune cît să nu-mi priască somnul şi vederea luminii. Stîngăcia mea vă ajută. Nu ştiu să mă apăr; ştiu doar să iubesc. Puteţi să mă loviţi şi să mă batjocoriţi şi să mă provocaţi — mîinile îmi sînt legate cu lanţuri de platină: credinţele mele! (...) Ceea ce e ciudat la mine va fi numit boală sau extravaganţă. Dar eu ştiu care mi-e ciudăţenia: aceea că nu mă adaptez la mediu! Nu-mi cresc solzi, nu-mi creşte şi nu-mi cade coada la comandă! Turnată-ntr-un vas monstruos, nu iau forma lui.")*

Fireşte, această proză a fost scrisă la începutul deceniului al şaptelea, după evenimente deloc minore, înfierări, demascări etc., al căror punct de fierbere a fost atins pentru mine în 1953.

Octombrie 1949

Ieri, de Ziua Internaţională a Luptei pentru Pace mi-a apărut poemul în Scînteia! Meeting, întîlnire cu Marin, banchet (la care am recitat cu succes ultimul poem din ciclul Revoluţia).

Am încasat nişte bani de la Veac Nou şi Viaţa Românească şi pare-se că mai am de încasat ceva de la Radio pentru diferite texte şi pentru Hora în cinstea lui Stalin. Vreau să-mi cumpăr un radio şi, eventual, nişte pantofi.

*

Spre totala mea surpriză, am fost numită responsabilă de grupă la Organizaţia de bază. Sper că nu mi se întinde o cursă...

*

Azi am compus două marşuri pentru sportivi şi un cîntec pentru copii între 7 şi 9 ani intitulat "Plouă".

Vreau să mă apuc de un ciclu de 3 lieduri pe versuri de Eminescu, pentru apropiata lui comemorare. Klepper, I. Vasilescu şi Hilda Jerea au venit să-mi ofere să fac versuri pe cîntecele lor. Sigur că prefer să-mi scriu singură şi muzica, şi versurile. Într-o colaborare, sînt mai limitată.

Octombrie 1949

Sînt disperată cu volumul despre Revoluţie. Nicolae Moraru mi-a adus nişte critici cu totul idioate şi neprincipiale la cîteva poezii pe care intenţionam să le public la Viaţa Românească — şi eu am avut obrăznicia de a nu face corecturile cerute. Drept care, cu o înverşunare nemaipomenită, îmi urmăreşte volumul la editură, insistînd să nu se publice ca fiind o "cronică rimată" a Revoluţiei etc. Eu ştiu că volumul e bun şi util, că am lucrat mult la el şi nu numai cantitativ — dar cum se poate demonstra aşa ceva?

Cine să mă ajute? Partidul, desigur. În definitiv, e prima plachetă închinată de un poet român Revoluţiei, n-are greşeli politice şi nici un om de bună credinţă nu-i poate contesta calităţile artistice. Dacă n-o să apară... Dar *de ce* să nu apară?

*

Mi-am luat inima în dinţi şi m-am dus la Moraru. Am rămas trăsnită. Cu o singură, mică modificare, e de acord cu poemele mele şi le va publica. Deci, ce a fost asta? Doar aşa, ca să nu uit gustul torturilor?

August 1975

Ţin minte că volte-face-ul uimitor al lui Moraru l-am pus pe seama "atitudinii mele curajoase" şi că am conchis împreună cu Ali, că numai prin luptă se poate obţine dreptatea!... De fapt, cum s-a dovedit mai tîrziu, Moraru cel vehement şi tiranic, cel care, ani la rînd, a terorizat obştea scriitoricească, avea un fond de laşitate şi de labilitate extrem de propice unei cariere politice şi foarte departe de "fanatismul" şi "consecvenţa" care păreau să-l caracterizeze.

Noiembrie 1949

Lungă pauză! Mi-a apărut volumul. Am trei volume: "La scara 1/1", "Sufletul nostru" şi "An viu, nouă sute şi şaptesprezece". Şi n-am încă 25 de ani! Îi voi împlini peste 20 de zile, la 27 Noiembrie.

Ultimul volum l-aş situa în paralel cu Sonata.

Am fost numită secretara unei comisii mixte, de scriitori şi compozitori, pentru crearea de cîntece, balete, opere, cantate etc. Treabă multă şi complicată.

Decembrie 1949

Mă odihnesc acum după o perioadă de activitate febrilă, înnebunitoare. Am compus o suită de cîntece închinate Republicii. A fost vorba, întîi, s-o compun împreună cu Tolea Vieru (eu să compun trei cîntece, el, trei, eu să fac textele, el, orchestraţia). Pînă la urmă m-a lăsat în pană şi, în cîteva zile, a trebuit să completez lucrarea, muncind cîte zece ore pe zi.

Am făcut, cred, un lucru bun. Rogalschi orchestrează iar, la sfîrşitul lunii, la aniversarea Republicii, ar urma să se execute. Sînt fericită.

Am slăbit, m-am făcut străvezie din cauza concentrării maxime.

MINIMUM NU UITA

A fost ziua mea. Ali mi-a făcut cadou un ceas de mînă "Universal Genève", acest stilou cu care scriu, o poşetiţă, note de pian, o pisicuţă de lemn. Îl iubesc ca întotdeauna – şi mai mult. El, idem.

O pisicuţă de la Ali

Am trecut prin verificarea individuală. A durat 1/2 de oră. Păcatele mele esenţiale au reieşit ca fiind următoarele două: 1) poziţia mea estetizantă de pînă acum 2 ani şi 2) caracterul irascibil, orgoliul. Le-am recunoscut, considerînd critica justă.

*

Citesc "Război şi pace", care este o carte mare, deşi îndoielnic progresistă în multe pasagii.

Decembrie 1949

Am terminat "Război şi pace". Cred că este cea mai mare carte care s-a scris vreodată, iar Tolstoi, cel mai mare scriitor!

*

Aseară, audiţie pentru Comitetul Central cu lucrările compozitorilor pentru Stalin. Au participat Răutu, Ofelia Manole, Eduard Mezincescu şi mulţi alţii. Tot programul a fost destul de slab şi de prost executat. La Hora mea, însă, s-a ajuns la catastrofă! O solistă, în loc de cor, o solistă proastă care primise partitura cu două ore înainte, orchestra, mizerabilă şi dirijată în silă, după o singură repetiţie. Eu încremenisem în scaun. În spatele meu, Răutu a rostit, cumva consolator: "Aşa nu se poate judeca".

La sfîrşit, s-a mai dat odată Hora mea la magnetofon – dar tot îngrozitor suna. Eram pur şi simplu disperată, am pornit-o singură noaptea pe stradă, cînd o maşină opreşte lîngă mine, Ofelia şi Mezincescu mă poftesc înăuntru şi mă conduc acasă.

Adevărul e că nu m-au chemat la nici o repetiţie şi acum trebuie să veghez să iasă bine la audiţia pentru oficialităţi.

Oricum, sper să mă reabilitez cu Suita pentru Republică.

*

Proiect de sărbători: să plecăm pentru 4 zile la Sinaia şi să petrecem Revelionul acolo. Poate ar veni şi Petrică cu Yvonne. Asta s-ar întîmpla a doua zi după ce mi se va cînta Suita. Cum va ieşi? Cine poate şti?

Decembrie 1949

Ieri a fost ziua lui Stalin. Cu o seară înainte, recepţie la Ministerul de Externe. Mezincescu mi-a făcut curte, am dansat împreună ceardaş, mi-a dăruit o garoafă roşie. E un om drăguţ, inteligent şi – mai presus de toate – lipsit de rigiditatea pe care o exhibă, de obicei, ştabii. Ali a fost dulce şi gelos.

*

Mîine încep repetiţiile cu suita simfonică. După masă mă duc la Alfred Mendelsohn căruia îi fac textul la o Cantată a Revoluţiei. Am tradus pentru Sovromfilm basmul "Căluţul cocoşat" de Erşov. Mi-am cumpărat un brăduţ de Crăciun pe care o să-l gătesc mîine dimineaţa.

*

Într-adevăr, de Anul Nou plecăm la Sinaia.

Decembrie 1949

Azi după-masă, gătesc pomişorul de iarnă.

Am asistat la prima repetiţie a Suitei şi cred că va ieşi bine. Voi fi – în sfîrşit – o compozitoare!

*

Ce-o mai fi făcînd Sinaia? Marin e în Bucureşti, mă văd cu el destul de des dar în împrejurări aglomerate sau pripite. De cîte ori mă conduce acasă, stăm la intrare şi începe din cînd în cînd să iasă la iveală cîte un ghiocel sufletesc. Dar e tîrziu, trebuie să urc şi atunci Marin îmi ia mîna, mi-o sărută de cîteva ori – şi ne despărţim cu promisiuni calde dar problematice.

*

Închei acest caiet aici. Poate ar fi fost preferabil să scriu un roman decît să ţiu un jurnal. Acum însă, i-am dat de gust. Urmează volumul II.

August 1975

Volumul "An viu, nouă sute şi şaptesprezece" numără cîteva strofe bune, cîteva versuri expresive, are un ton uneori pregnant, după cum şi în "Sufletul nostru" mai existau semne care să ateste, dacă nu talentul meu, măcar calificarea mea profesională. Dar iată că sînt 20 de ani de cînd n-am mai avut curiozitatea să le recitesc, necum să extrag ceva din ele. Asta şi dintr-o firească repulsie faţă de lunga rătăcire de mine pe care mi-a impus-o proletcultismul.

Cît priveşte cele 3 lieduri pe versuri de Eminescu, două

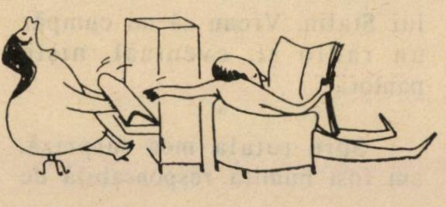

MINIMUM NU UITĂ

dintre ele ("Vino-n codru la izvorul" și "Ce șoptești") îmi par și astăzi reușite, astăzi cînd, de foarte mulți ani, nu le mai cîntă nimeni și nici eu nu am mai încercat să le repun în circulație.

"Suita de cîntece pentru Republică" a fost, de asemeni, o lucrare cu calități muzicale, în stil românesc, vioaie, cu excepția ultimei părți, cam neinspirate. A fost tipărită și executată de două ori, odată dirijată de Rogalski, a doua oară de Mendelsohn. A intrat și ea într-o totală uitare. La factura "permisă" în acea epocă, nu o consider, totuși, compromițătoare (spre deosebire de multe poezii pe care le-am publicat în aceeași epocă). "Hora pentru Stalin" (mi se părea firesc să compun sau să scriu pe o asemenea temă) era și ea un fel de cîntec de masă, nu lipsit de o mică originalitate dar, nefiind niciodată executată așa cum a fost scrisă, s-a pierdut și ea, ca atîtea alte cîntece (pentru 1 Mai, pentru Casa Scînteii, etc.).

*

De cîte ori dădeam cîte o poezie la publicat, așteptam, ca pe o operație naturală, să mi se comunice "modificările". Rolul "îndrumătorilor" din acea vreme – rol care trebuia dovedit și menținut, cu orice preț – era acela de a "corecta" concepția politică a autorilor, pentru ca aceștia să nu simtă niciodată independența sau libertatea actului creator și să trăiască într-un permanent complex de inferioritate. Oricît elan și sinceritate ar fi manifestat în scrisul lor, ei trebuiau să înțeleagă că, fără ajutorul îndrumătorilor, nu erau în stare să scrie o operă angajată, pe măsura cerințelor Partidului și Poporului.

*

Țin minte că, la verificarea de Partid, am fost uimită și bucuroasă că dosarul meu conținea doar două biete foițe și că acele critici care mi s-au adus au fost atît de benigne. Nu că aș fi avut să-mi reproșez culpe mai grave, dar începuse să planeze cu tot mai multă stăruință un fel de teamă irațională care, treptat, s-a agravat și s-a concretizat fără să-și piardă total caracterul "kafkian". Presupun că, între timp, dosarul meu subțire și inocent, a ajuns masiv și amenințător, pe măsura evenimentelor care au urmat.

*

Nu știu dacă ar fi fost mai bine ca, în loc de jurnal, să fi scris un roman. Nici nu cred că aș fi fost în stare – pe de altă parte, nu s-ar mai fi născut "jurnalul unui jurnal", mai grăitor în multe privințe și cu un scop mai imediat.

(Urmare în nr. viitor)

Cheie (pentru cei ce n-au citit capitolele anterioare):

Ali = **Al. I. Ștefănescu (soțul autoarei)** o *Sanda* = **prima iubire a lui Ali** o *Petrică* = **Petre Solomon** *o Yvonne* **(Hassan) = pictoriță, soția lui Petrică** *o Marin* = **Marin Preda** *o Kindy* = **Kindy Sondeheim, medic psihiatru, care s-a ocupat cu literatura.**

FLAVIUS: 80

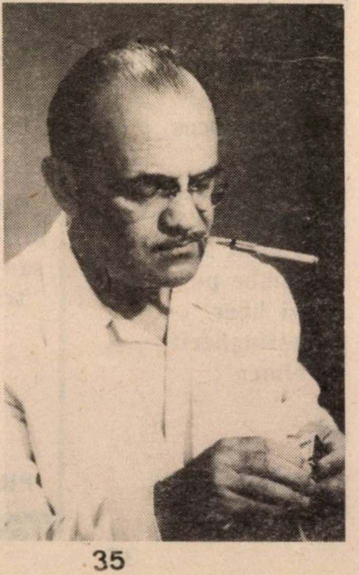

- I. Flavius a împlinit 80 de ani. 80 de ani de viață și vreo 60 de condei; strălucit.

Născut la Iași, doctor în drept, Flavius se impune rapid drept una din *penele* ieșene de mîna-ntîi ale vremii; devine prim redactor la "Lumea" lui Jean Hefter în 1934, după care pleacă la București, unde este secretar general al ziarului în limba franceză "Le Moment", cronicar de politică externă (domeniul său preferat) la "Timpul familiei", colaborator la "Timpul". După război, îl întîlnim prim-redactor la același "Timpul", redactor-șef la "L'Indépendence roumaine", colaborator la "Lumea", la "Viața românească" ș.a.

Paralel cu jurnalistica, Flavius scoate cîteva cărți de succes ("Iașii în robă", 1934, "Jurnal de bord", note de drum pe Mediterana, 1935, o "Istorie a vieții evreilor", prefațată de rabinul-șef Dr. Alexandre Șafran, 1944), colaborează cu humoristul I. Berg la cîteva reviste de haz subțire, montate la "Tănase" și T.E.S. (Do-re-mi-fa) ș.a. și traduce (exemplar) din Ilf și Petrov, din Ehrenburg, din Saltîcov-Scedrin și din alții, nu puțini, cu predilecție pentru autorii posesori de humor. Plecat din România în 1963, se stabilește la Paris, unde este, ani de-a rîndul, redactor-șef al bilunarului *L'Independence* (o independență care pare-a fi leit-motiv și obsesie a carierei sale) și colaborează cu "cronici pariziene" la "Viața noastră" din Israel. Analist lucid și temeinic informat al frămîntărilor internaționale, spirit polemic, posesor al unei limbi românești de zile mari, seniorală, Dr. I. Flavius este rugat să primească – din partea *Minimumului* pe care-l onorează cu paginile sale – un omagiu de prețuire și o urare din suflet: ad mea ve esrim!

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEȚI LA INTREBĂRI !

După cele cîteva date de mai jos, puteți dezlega care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna iunie:

1) A scris "Les Juifs en Roumanie" în 1901, la Londra; redactor la "Egalitatea", "Prezentul", "Fraternitatea" etc.

2) Redactor la "Convorbiri critice", "Mîntuirea", "Adam", "Adevărul literar și artistic" etc; a tradus versuri din Bialik, Birnbaum și Groper.

3) Unul din fondatorii "Haganei"; a fost unul dintre inițiatorii formațiunilor de asalt "plugot sade" (Palmah) (1936 – 1939).

4) Autorul lucrării "Problemele financiare ale construcției Eretz Israelului" (1923); redactor la "Die Arbeit" (1905).

5) Redactor la ziarul "Davar" (1925); șef al departamentului politic al Agenției Evreiești (1933); director al editurii "Am Oved" (1956).

6) Membru al delegației evreiești la Conferința de Pace de la Paris (1918); consilier al primăriei Tel Aviv (1925 – 1933).

7) Profesor la Institutul de Chimie-Fizică din Karlsruhe (1906); distins cu premiul Nobel.

8) Fost ministru în guvernul britanic (1920).

9) Autorul lucrării "American Industry in The World War" (Industria americană în timpul războiului mondial) (1941); delegat al Statelor Unite în Comisia de energie atomică a ONU (1946)

(Răspunsurile în nr. viitor)

Răspunsurile la comemorările și aniversările din luna mai:

1) Giacomo Meyerbeer (Iacob Liebman Beer, m. 1864); 2) Asher Barash (m. 1952); 3) Nahum Sokolov (m. 1936); 4) Smaryahu Levin (m. 1931); 5) Iaacov Fishman (m. 1958); 6) David Marcus (m. 1948); 7) Lazăr Șăineanu (m. 1934); 8) Ury Benador (Schmidt – n. 1895); 9) Barbu Nemțeanu (n. 1910).

●

ȘI-ACUM, RĂSPUNDEȚI LA ÎNTREBAREA ASTA:

**– Ce credeți,
ce simțiți,
în adîncul sufletului
vostru că ar merita
individul
Ami Popper,
ucigașul celor 7
arabi de la
Rishon Le Zion?
– Ce credeți că
ar merita,
cei care,
știind că
Ami Popper
este așa
cum este (scos
din armată
pentru manifestări
de demență)
l-au lăsat să
se plimbe pe
străzi liber
și nestingherit
de nimeni?**

●

ABONAMENTE LA "MINIMUM" ÎN ROMÂNIA
(Amănunte în pag. 39)

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ȘI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREȚURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ȘI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

Servim cu onoare și respect aliaua noastră, aliaua română: condiții de plată, reduceri, prețuri de atelier. Garanție deplină

MAGAZINUL ȘI ATELIERUL ALIALEI ROMÂNE

SANDU și RAMI BRAUNSTEIN

THE JEWLERYS HOUSE LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE

●

Bijuterii din import sau din propriul atelier, briliante, comenzi după modele dorite de client sau jurnale moderne de specialitate. Reparații, transformări, înnoiri, și cu aurul clientului.

●

RH. ȘENKIN 8 A, TEL AVIV
(LÎNGĂ ALLENBY)
DESCHIS: 9 – 19 ● VINERI 9 – 14 ●
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS, RATE

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(Urmare din nr. trecut)

• **Fruchter, Alphonse** (1909 – 1979), pediatru, a scos la București, în anii '40 un best-seller de specialitate, *Copilul*, devenit carte de căpătîi pentru mamele anilor post-belici; cunoscător al idișului, a tradus corect (dar nu fără tonuri lacrimogene de galuth) versuri de Bialik ș. a.

• **Ghelerter, L.**, (Litman, Iași, 1873 – București, 1945), fruntaș al mișcării socialiste din România, publicist. Înalt, spătos (la moartea lui, Gala Galaction va spune că s-a prăpădit un uriaș, cuvînt cu două înțelesuri), purtînd pălărie cu boruri late și lavalieră, d-rul Ghelerter a rămas în amintiri, ca o stampă de epocă (retro!) a socialismului romantic, cu discuții rusești, la un ceai, pînă la 3 dimineața, întîi maiuri la iarbă verde și cuvîntul *tovarășe*, rostit cu tonuri de neconformism și excitantă inițiere într-un ordin secret.

Ghelerter a participat, în 1893, la 1-ul Congres al Partidului Social Democrat al Muncitorilor, a cunoscut pe Iosif Nădejde și pe Dobrogeanu-Gherea, a fost prieten cu Max Wexler și Em. Fagure, a colaborat cu I. C. Frimu, cu Ștefan Gheorghiu, pe urmă cu Zaharia Tănase, C. Titel-Petrescu, a trăit toate dezbinările mișcării (în 1928 a întemeiat Partidul Socialist al Muncitorilor din România, iar în 1933, împreună cu C. Popovici, Partidul Socialist-Unitar), plasîndu-se la stînga mișcării și fiind acuzat de către cei de "centru" că ar cocheta cu comuniștii. A scris (nu o dată sub pseudonimele Mihai Văleanu și Dr. Păcurariu) la *Lumea nouă*, a fost redactor la *Evenimentul Literar*, secretar de redacție la *Lumea* (toate din Iași) apoi, mutîndu-se la București a scris la *Viitorul social*, la *Proletarul*, la *România muncitoare*, la *Libertatea*, *Lupta zilnică*, adică, așa cum se obișnuia în epocă, pretutindenea. Pretutindeni unde se putea vorbi în favoarea socialismului. Era un orator de clasă, gen *tribun:* Barbu Lăzăreanu mărturisește undeva că ascultîndu-l pe Ghelerter își amintea de Jean Jaurès pe care-l auzise la Paris. A scos și cîteva cărți, toate în legătură cu problemele acute la zi (așa cum se cuvenea unui militant), la maximă limpezime și accesibilitate: *Alcool și alcoolism* (1899), *Descreșterea populației israelite în România* (1916), *Barbu Lăzăreanu* (1919), *Indatoririle comunelor* (1925), *Cooperația liberă* (1933), *Socialismul și cooperația* (1945); *Gînduri și îndemnuri socialiste* este o culegere postmortem (1947).

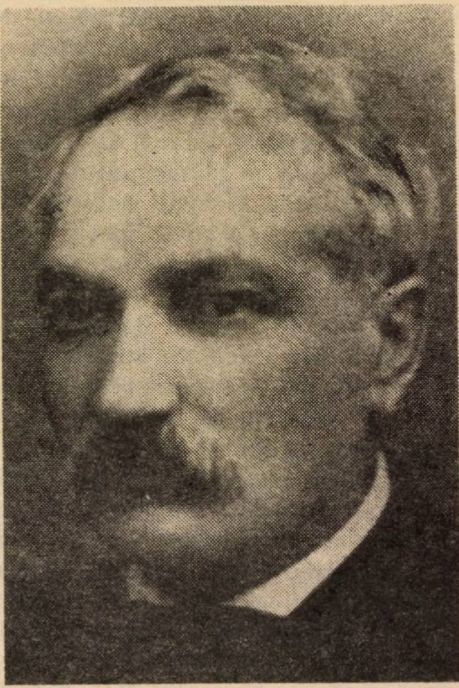

Dr. L. Ghelerter (1873 – 1945)

Cel mai bine l-a intuit Tudor Arghezi, înfățișîndu-l într-o tabletă din "Bilete de papagal" (23 noiembrie 1928) în chip de matur cu candoarea vie, de realist-mistic:

"Doctorul Ghelerter e un tovarăș socialist, un tovarăș uriaș, un uriaș cu zîmbetul de pici... Pe inima cuprinsă de un piept imens, Doctorul strînge o păpușă de care nu se mai despărțește. E copilul lui cel mai vechi și totuși cel mai staționar, născut odată cu tatăl care, el, a cărunțit.

Și păpușa, el o poartă pretutindeni, căci e inteligența și mistica lui naivitate de bărbat, la vîrsta altora de materialitate sceptică şi de ramolisment fericit. Impetuos şi alert, pe cît de blînd şi de sfătos, Doctorul arată, de cum îl vezi, păpuşa; o culcă şi o ridică, o mîngîie şi plînge pentru ea. E realitatea şi visul acestui om, combinate cu porţelanul şi stofa; e idealul lui de-o lume roză, cu părul auriu, şi care închide pleoapele şi le deschide în strălucirea luminii socialiste, cu o lacrimă de bucurii pe gene..."

Hotărît, de la începuturi, să "unească teoria cu practica", să fie un *model* pentru aderenţii partidului, el s-a comportat ca un "erou pozitiv" al mişcării socialiste. Ghelerter a iniţiat construirea unui spital de copii la Iaşi şi a spitalului "Iubirea de oameni" din Bucureşti, a fost ctitor al căminului "Mira" de la Eforie, iar ca medic făcea parte din categoria *generoşilor* celebri din domeniu.

Idolii săi în materie erau "medicii-apostoli" ai veacului 19, un dr. Russel, întemeietor al mişcării socialiste din România, un dr. Ştefan Stîncă, un dr. Petru Alexandrov. Acesta îşi avea cabinetul la Tulcea; în anticamera sa, pe-o măsuţă, se afla o farfurie plină cu monezi. După ce ieşeau din cabinet, pacienţii săi, mai toţi pescari din Delta Dunării, lăsau cîteva piese de 5 sau 10 bani pentru consultaţie. În schimb, alţii, săraci, luau de-acolo bani pentru a-şi cumpăra de la farmacie medicamentele prescrise de Alexandrov. Ion Felea şi Florian Tănăsescu, îngrijitorii cărţii "Dr. L. Ghelerter, scrieri social-politice" (Bucureşti, 1980), din care am aflat cele de mai sus, furnizează date interesante (faimosul "amănunt semnificativ") despre comportarea doctorului:

"...Odată – scriu I. F. şi F. T. – el a fost chemat de un om nevoiaş să-i examineze soţia bolnavă. A găsit femeia în stare gravă, avînd nevoie urgentă de internare în spital. In odaia fără foc, în plină iarnă, se aflau şi trei copilaşi. După ce a examinat-o, a avut loc următorul dialog... – *Femeia:* Bărbatul meu a pregătit 20 de lei pentru vizită, dar sînt la el; a întîrziat, s-a dus să caute de lucru. – *D-rul Ghelerter:* Îl cunosc bine pe soţul dumitale, e lucrător la fabrica de mobile. – *Femeia:* Da, a fost, dar de două săptămîni i-a dat drumul, că fabrica n-are de lucru şi nici în altă parte n-a putut să se angajeze. – *D-rul Ghelerter:* Iată aici 30 de lei de cheltuială pentru cei ai casei. Dumneata să prezinţi acest bilet la spital, unde vei fi internată. Te va aduce acolo un om care va veni după-masă să te ia. Să fie bărbatul d-tale acasă. Ajuns la spital, d-rul Ghelerter a pus să se încarce într-o căruţă vreo 200 kg de lemne şi le-a trimis cu omul de serviciu, care la întoarcere urma să aducă bolnava la spital."

Păpuşa "socialismului pur" (aşa- cum- l-au visat- etc. etc.) ţinută necontenit în braţe, cum observase Arghezi, nu paralizează spiritul critic (dimpotrivă); candoarea copilăriei e crudă, spiritele mistice sînt stăpînite de repulsie cînd dau de "păcat".

Un text despre "Comuna din Paris", rostit în martie 1945, la cîteva luni înainte de moarte, indică ironia pe cît de prudentă pe-atît de limpede la adresa "noii burghezii" din epocă: "Comuna din Paris (1871) este pentru noi un mare exemplu al virtuţilor muncitoreşti. Ea a stîrpit birocraţia prin faptul că a fixat salarii limitate chiar celor mai înalţi magistraţi ai săi, de 6000 franci anual. Comuna din Paris a dovedit virtuţile clasei muncitoare prin purtarea conducătorilor săi. Despre Jourde, ministru de finanţe, spune unul din duşmanii Comunei, că atunci cînd era la guvern, nevastă-sa a mers singură să-şi spele rufele la spălătoria publică; că fiul său a mers la şcoala publică gratuită şi că el însuşi îşi lua masa la un restaurant unde de la 16 aprilie pînă la 22 mai n-a cheltuit decît 224 franci. Despre acest Jourde, un alt duşman al Comunei spune că a avut în stăpînirea sa peste 240 milioane franci şi că a putut da socoteală pînă la un ban, leafa sa subsumînd pe tot timpul ministeriatului său, 1400 franci (...)"

• **Grün, Arnold,** chirurg şi mamoş brăilean de la finele veacului trecut, a participat la războiul din 1877 (dobîndind pe acest temei cetăţenia română); el a editat două reviste de popularizare a medicinii: "Medicina populară" (1889), apoi, după sucombarea acesteia, "Revista medicală populară" (1892). Înainte, se aventurase în domeniul presei culturale, scoţînd "Lumina", ziar literar-ştiinţific (1887). Grün a colaborat la mai toată "media" brăileană, iscălitura sa fiind întîlnită în "Bomba" (1887), "Lampa" (1887), "Brăila" (1887), "România viitoare" (1888), "Luptătorul" (1895) etc. S. Semilian, autorul lucrării "Istoricul presei brăilene" (1927) notează că textele lui Grün erau scrise "într-o limbă simplă şi curată, pe înţelesul tuturora".

(Continuare în nr. viitor)

VIZITAŢI LIBRĂRIA LEPAC
STR. RAMBAM 15 TEL AVIV
TEL. 661688
CĂRŢI ŞI REVISTE
ROMÂNEŞTI, ALMANAHURI
REVISTA MINIMUM
(ŞI NUMERE MAI VECHI)

Poşta dicţionarului

● *Prof. Emil Boldan, Toronto, Canada,* aduce precizări la una dintre cele mai controversate secvenţe ale capitolului *Doctori* (S. Bainglass): "În legătură cu minipolemica pe tema "A fost sau nu *S. Bainglass* şi director al Liceului "Cultura"?", publicată în paginile revistei "Minimum", daţi-mi voie să intervin şi eu, ca unul ce am devenit profesor, în 1934, la liceul condus de ...Bainglass. Prin urmare, da – *Dr. S. Bainglass a fost profesor şi director al "Culturii"* atunci cînd, la începutul anului şcolar 1934-1935, în urma unor demersuri stăruitoare ale subtilului gazetar care a fost *H. Streitman,* am fost numit profesor (la început de Latină, mai apoi de Română) la Liceul comercial şi Gimnaziul teoretic "Cultura", care pe atunci coexistau şi-şi aveau sediul în Bucureşti, strada Sborului nr. 13...

Să revenim la *Bainglass:* el a urmat la conducerea liceului imediat după pensionarea lui Benedict Kanner (autor, printre altele, a unei teze de doctorat asupra "Junimii" şi soţ al cunoscutei doamne profesoare Kanner, care a fost mulţi ani de zile directoarea liceului de fete "Focşăneanu"). Cum – aşa cum am arătat mai sus – eu am fost numit profesor al liceului (repet sub direcţia proaspătă a lui Bainglass) şi cum aveam şi unele înclinaţii literare (debutasem în literatură, încă în 1928, cînd mai eram elev al Liceului "Gh. Lazăr", cu nişte schiţe în revista minusculă a lui Tudor Arghezi, "Bilete de papagal" (prima serie, evident), m-am simţit... obligat să scriu un imn al "Culturii", căruia i-a compus melodia profesorul de muzică Hugo Schwartz (a nu se confunda cu mult talentatul dirijor şi compozitor H. Schwarzman, care, în anii aceia, era şi el profesor la "Cultura" (şi la Gimnaziul industrial "Ciocanul").

Să adaug că, la început, Bainglass avea ca subdirector pe S.Littman, devenit mai apoi director, dar după Bainglass.

În sfîrşit, să adaug că Bainglass îşi făcuse o parte (numai?) din studiile superioare în Italia şi a scris, pe lîngă unele din studiile şi cărţile de specialitate... şi unele cărţi legate de viaţa, activitatea şi ţara poporului evreu, ca *"Palestina"*, *"Evreii în ştiinţă"*... Ultima, pe care am primit-o de la Bainglass (*"Evreii în ştiinţă"*, Bucureşti, 1940) cu o sobră dedicaţie (una din sutele pe care le-am primit de la autorii cărţilor oferite de-a lungul anilor): "Doamnei şi Domnului Prof. Bernstein – omagiu colegial, Dr. S. Bainglass, 1940, II. 12", am păstrat-o în biblioteca mea pînă în 1988, cînd am părăsit România, la chemarea copiilor mei din Canada şi din Israel.

A bon entendeur, Salut!"

● *Dr. D. Sinnreich din Even Yehuda* (şi nu numai el, înţelegem), are nemulţumiri în legătură cu Dr. Barbu:

"La capitolul *Doctori* din «Dicţionarul Neconvenţional», fragmentul dedicat doctorului *G. Barbu* (Feldmann) a dezamăgit mult pe familia sa şi pe mine: Barbu a fost la Bucureşti un om de cultură, spiritual, pătrunzător, proprietar al unei biblioteci franceze, o adevărată comoară"...

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli,* trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum,* P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum,* Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

●

A DOUA MOARTE A OLGĂI BANCIC

Am citit în "România liberă" din Bucureşti, sub semnătura d-lui Igor Butnaru, propunerea ca numele străzii Olga Bancic să fie schimbat de urgenţă pentru purificarea atmosferei în capitală. Amintindu-ne că Olga Bancic, luptătoare antinazistă (şi, iertaţi-ne, evreică) în Franţa celui de-al doilea război mondial, a fost prinsă de nemţi, torturată şi decapitată de Gestapo, pe butuc, cu satîrul,- propunerea din "România liberă" ne-a lăsat un gust cu totul şi cu totul special.

SERGIU LEVIN

Dintr-o sută de catarge...

...*Doamne, domni şi domnişoare.* Nu trebuie să fii prea mare critic literar pentru a-ţi da seama (cu încîntare!) că adevăraţii campioni ai concursului sînt cele 11 premiante şi 2 menţionate reprezentante ale sensibilităţii neafişate şi sentimentului implicit, humorului fin şi terapeutic, mînuitoarele cuvîntului care în afara "faptului", comunică şi tremurul de lac pe seară al vieţii interioare, făcîndu-ne regali părtaşi al unor ziceri complementare ca în acest "trio" de premiante: Segal, Sapir şi Keifa în care humorul subţire şi sclipitor de inteligent al primei e contrapunctat de meditaţia senină şi lucid amară a celei de-a doua îngînată misterios, în şoaptă, de-nvăluirile de catifea dantelată a celei de-a treia.

Ţinînd seamă că proporţia bărbaţi/femei a participanţilor la concurs era de 55/44, ar fi fost normal ca în ceea ce priveşte repartiţia (iartă-mă, Doamne) sexuală a premiilor să fie aceeaşi.... şi iată că înaltul personaj din paranteza de mai înainte a vroit altfel şi galant ca-ntotdeauna şi pe deasupra, bun cunoscător al omenirii de la Geneză încoace i-a oferit (încă o dată) Evei mărul re-cunoaşterii...

NU SÎNT VREMURILE SUB OM, CI BIETUL OM SUB ELE...

Deşi tematica anunţată a concursului nu-ngrădea întru nimic întîlnirea în timp a amintirilor, statistica ne arată o proporţie de 65 de lucrări pentru perioada pînă la '44 şi 34 lucrări pentru după aceea, faptul e grăitor de la sine: două treimi dintre concurenţi sînt cu amintirile în prima jumătate a secolului, lucru explicabil poate prin aceea că luîndu-ne după confesiunile cuprinse în lucrări, 57 dintre concurenţi sînt trecuţi de vîrsta pensionării, 42 fiind încă aşa cum se spunea în şedinţele sindicale şi para-sindicale, "prin cîmpul muncii". Ce e însă îmbucurător e că proporţia se inversează la nivelul expunerii de calitate certă şi că în grupul premianţilor, trecutul cedează prioritatea prezentului, proporţia de 9 lucrări cu "tematică a zilelor noastre" faţă de 7 mai paseiste fiind de la sine grăitoare. "Întîmplarea" (în termenii concursului) mi se pare explicabilă prin aceea că în grupa aceasta a premianţilor se-ntîmplă probabil fenomenul din "oul de cristal" al lui Wells, în care dacă te uitai în anumită noapte, la lumina unei anumite stele, puteai vedea cum o întreagă lume de azi, dar mai ales de mîine, se uită la tine, cu ochii larg deschişi de dorinţa de a şti, de a comunica, de a fi alături. Premianţii noştri... cristalul nostru!

CĂRĂMIZILE MAI SÎNT ÎNCĂ FIERBINŢI

Adorno, marele filosof american e cel care-a zis – odată pentru totdeauna – neputînd fi contrazis, esteticeşte vorbind de nimeni pînă acum: "După Auschwitz, nu se mai poate scrie poezie". Luată nu în stricto senso ci ca drapel al sensibilităţii rănite pînă în cele mai tăinuite relaţii ale misterului creaţiei poetice, afirmaţia rezistă şi poate fi tradusă, generalizînd pînă la ideea că despre Holocaust nu se poate face "literatură", cărămizile cuptoarelor fiind încă prea fierbinţi în conştiinţa noastră pentru ca orice floare de stil să nu se veştejească la suflarea avertizoare a Istoriei, care nu uită şi nu iartă. În acest sens, de pildă, mărturia d-lui Gh. Reznic este atît de cutremurătoare, groaza suprapunîndu-se mîniei, tragedia înscriindu-se în oroare, încît nici o judecată estetică nu-şi mai găseşte raţiunea de a fi, mărturia aceasta şi multe altele din cadrul concursului, avîndu-şi locul la "Yad Vashem", departe de literatură, de zicere cu tîlc şi cu fineţe, adevărul acesta nu are nevoie şi nici nu poate suporta "literatura". Atunci însă cînd această temă este considerată în cadrul grupei de premianţi, putem observa un fenomen îmbucurător: subiectul se apropie de literatură, încet, încet, prin "marginile lui", prin mult tratata (insuficient încă, se vede) temă a antisemitismului de "conversaţie" şi nu e de mirare că cele 2 lucrări premiate în acest sens sînt ambele amintiri din copilărie sau tinereţe în care manifestarea e văzută fie sub lumina inocenţei ultragiate şi într-un fel intangibil pure (I. Ştiubea) fie cu pioşenia amuzat-respectuoasă a fiului faţă de înţelepciunea pilduitoare a tatălui (Lavi Sadan). Ideea-forţă şi torţă a lui Adorno se confirmă astfel prin aceea că deşi numeroase, lucrările cu această temă nu prezintă valori literare, nu vor (sau nu pot) trece de limita mărturiei nude, pe cînd în grupa premianţilor, subiectul în forma sa cea mai "sublimată" (discuţii între copii şi copii şi adulţi şi ignoranţi rău-voitori asupra temei "cine este evreu") de abia, de abia se impune, 2 lucrări din 16. E bine, e rău... Nu ştiu, poate că e încă, prea aproape!

ACOLO ŞI ATUNCI, AZI ŞI AICI

Dreptul omului la amintiri fiind sacru, dreptul celuilalt om, de pe tuşă, la comentarea accestor amintiri (comentariu şi nu acuzare sau apărare, comentariu pur şi simplu) nu e însă mai puţin sacramentos şi el. De aceea, permis fie-mi, à la Bulă să întreb: în zilele noastre, sub ochii noştri, aici şi acum, întîmplări... nu se mai întîmplă? Ieri, azi, mîine, nu sînt decît un continuum al trecerii noastre de "acolo" pînă "aci" şi de aceea interesul pentru azi şi aici constituie, în părerea-mi, premiza unei percepţii cultivat-scriitoriceşti a "întîmplării". Înainte vreme, acu vreo 20 şi ceva de ani, venit prima oară "aci", ca turist, răsfoind presa şi literatura pe româneşte, m-a intrigat în mod deosebit fenomenul acesta al "amintirilor din România" de care publicaţiile erau pline pe atunci. Azi însă, anii trecînd, fenomenul s-a inversat şi putem constata că atît în grupa "generală" cît şi în acea a premianţilor pentru fiecare lucrare "de atunci" corespund două de "azi" şi de "aci". Mi se pare a fi de bun augur această inserare a unghiului de observaţie, care se constituie ca un simptom cert de normalizare socială...

FĂRĂ CIFRE, DOAR IMPRESII...

Consideraţiile de pînă acum se bizuie, în măsura în care literatura se poate referi la cifre pentru a fi înţeleasă, pe un anumit soi de argumente cantitative, à la maniére de Lucien Goldmann, compatriotul nostru moldo-sorbonian ale cărui studii de sociologie literară nu lipsesc din biblioteca nici unui critic literar mai mult sau mai puţin "akademai". Crezînd pînă la un anumit punct (situat însă nu prea sus şi nici prea departe) în capacitatea metodei de a dezvălui anumite adevăruri sociale, n-o să mă apuc însă acum, să-mi tai cu fierăstrăul matematicii craca impresionistă de sub postul meu de observaţie şi aşa, destul de şubred instalat în copacul cu fructe critice şi citrice. De aceea, înainte de a ne despărţi daţi-mi voie să-nşir, telegrafic (cum îi place redacţiei) cîteva impresii nebazate pe cifre, ci doar pe gustul meu.

Suflă vînt de grai direct. Cea mai mare parte a întîmplărilor sînt redate într-o zicere fără artificii, floricele de hîrtie şi de cerneală, zărzărele şi corcoduşi. Vorbirea e directă, propoziţiile scurte abundă, oralitatea predomină, omul ce povesteşte nu are timp de înfrumuseţare a naraţiunii, care ea (povestirea) face jogging stilistic, obligîndu-te s-o urmăreşti într-un ritm alert. Dintre "premianţii" citaţi pînă aici, A. Chiliischi, I. Edelstein, M. Freiberg, M. Juster, P. Kidron, C. (Claudia, nu Cecilia, cum din greşeală a apărut) Rosenstreich, L. Sadan, excelează în acest stil "american" de foarte bună calitate.

Sună glas de dulce corn. Lumea fiind aşa cum este, diversă cum se ştie, propoziţiile de mai sus trebuiesc citite între paranteze restrictive, căci alături de această directă grăire, se face auzită dinspre crîngul cu manuscrise, o altă melodie, o melodie întreţesută parcă din sunete de corn din Lenau şi Eminescu, glas tremurat printre colinele Jerusalimului, furişat printre măslini centenari şi vii îndoite de rod. Suzi H., D. Iacov, D. V. Farcaş, B. Simovici între altele, dau impresia unei orchestre de cameră executînd în surdină un canto-melancolic nocturn, pierzîndu-se treptat în brumele de amurg ale unui decor incert, tablou dominat de zîmbetul profesoarelor noastre din prima copilărie, profesoare mereu tinere, mereu ideale...

CONCURSUL ÎN CIFRE

1) Participanţi: 99
1.1. Bărbaţi: 55
1.2. Femei : 44

2) Premianţi: 16
2.1. Bărbaţi: 5
2.2. Femei : 11

3) Menţionaţi: 17
3.1. Bărbaţi: 15
3.2. Femei : 2

4. Repartiţia lucrărilor după "timpul" de desfăşurare a întîmplării:
4.1. Total lucrări: 99
4.1.1. Pînă la sfîrşitul celui de-al 2-lea război mondial: 65
4.1.2. După cel de-al 2-lea război mondial pînă în prezent: 34
4.2. Lucrări premiate: 16
4.2.1. Pînă la sfîrşitul celui de-al 2-lea război mondial: 7
Dintre cele cu tematica privind prigoana rasială: 2
4.2.2. După cel de-al doilea război mondial pînă în prezent: 9

5. Repartiţia lucrărilor după "locul" de desfăşurare a "întîmplării":
5.1. Total lucrări cu tematică după cel de-al doilea război mondial şi pînă în prezent: 34
5.1.1. România şi alte ţări (exclusiv Israel): 12
5.1.2. Israel: 22
5.2. Lucrări premiate cu tematică după cel de-al doilea

război mondial şi pînă în prezent: 9

5.2.1. România şi alte ţări (exclusiv Israel): 3

5.2.2. Israel : 6

6. Vîrsta (cu aproximaţie) a participanţilor:

6.1. Înainte de pensionare: 42

6.2. După pensionare: 57

7. Lista localităţilor/ nr. participanţi

Haifa – 15
Tel Aviv – 13
Ierusalim – 9
Bat Yam – 9
Beer Sheva – 5
Petah Tikva – 4
Ramat Gan – 3
Kiriat Yam – 3
Natzeret Illit – 3
Ashdod – 3
(Celelalte localităţi – cu cîte una sau două participări)
Germania – 1
România – 1
Suedia – 1
Canada – 1
Total: 99

SATISFACŢII ŞI REGRETE

Una nu poate trăi fără cealaltă şi de aceea toţi maturii (şi supra-) care au început să guste din chiseaua cu regrete, mă vor înţelege dacă, pe drept sau pe nedrept, încep să caut în ultima vreme din ce în ce mai multe motive de satisfacţie, chiar pînă şi-n citirea acestor (aproape) o sută de manuscrise. În fond din această sută de catarge care au lăsat malurile celor 30 de localităţi doar 16 au primit premii iar 17 menţiuni, mari şi late 33. Ceea ce ar însemna că din trei lecturi, două nu se recomandau la o literară recunoaştere. Ei şi!... Zău, daţi-mi voie să consemn, cît se poate de serios acest "ei şi"! Viaţa nu-i literatură (inversul nefiind însă deloc valabil) şi satisfacţia mea constă în aceea că deşi multe din paginile citite (şi comentate cu colegii mei) nu pot candida la o recunoaştere "literară", ceea ce zic ele rămîne în conştiinţa noastră, mult timp după ce s-a şters felul "cum" o ziceau. Pentru o scurtă vreme, VIAŢA CEA DE TOATE ZILELE, mi-a deschis larg ferestrele participării şi interesului, dîndu-mi senzaţia unei multiple, însutite trăiri. De aceea, simt că trebuie să notez aici în final, satisfacţia de a fi putut, prin aceste păsări călătoare să zbor şi eu cîteva zile şi 2 – 3 nopţi printre nori şi stele, înapoi (dar şi înainte) în sus (dar şi deasupra pămîntului).

Regrete? Unul singur... că zborul s-a

SFÎRŞIT

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

TEL:5466502; 5468444

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 17 ani de comerţ

NOILOR OLIMI LI SE VA ACORDA O ATENŢIE DEOSEBITĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ VOIAJAŢI ÎN EUROPA DE RĂSĂRIT
Plătind excursia dv. ÎN 12 RATE LUNARE !
UNGARIA, CEHOSLOVACIA, IUGOSLAVIA, POLONIA, BULGARIA ŞI ROMÂNIA – TRATAMENTE, EXCURSII ORGANIZATE, STAŢIUNI DE ODIHNĂ
Plecaţi în toată lumea plătind 12 RATE LUNARE numai cu
• ION ATLAS – GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV TEL. 5440767 (5 linii)
• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS !
• NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA) CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

INOVAŢII

"Surîsul apelor", noua plachetă a lui Solo Juster, poartă vestminte de cenuşăreasă. E de dimensiuni reduse – circa treizeci de poezii – tipărită modest, la şapirograf, în "editura autorului" şi închinată frumos soţiei. "Marianei, în luntrea mea vîslind cu mine (...) vei desluşi – poate – irezistibilul surîs al apelor..." (Mă întreb numai, de ce luntrea "mea" şi nu luntrea "noastră")

Modestă, placheta merită atenţia cititorilor prin cîteva poezii originale, realizate artistic. În primul rînd, ciclul de aşa-zise "Fabule". Fabule, poate, întrucît se referă la lumea necuvîntătoarelor şi au şi o poantă morală. Dar lipseşte povestea, naraţiunea epică. Sînt mai curînd nişte notaţii succinte, aş zice "instantanee reflexive". O buburuză poposeşte o clipă pe o petală de mac, privindu-l mirată pe poet. Şi apoi, tot mirată, şi mai mirată, dispare. Poetul reflectează, mirat: "De ce s-o fi mirat buburuza văzîndu-mă?" Sau, "Fabula cu... cîini". Poetul reflectează: cîinele alb, cîinele negru, tot cîine este. De ce unul la picioare mi se gudură, cînd celălalt colţii mi-i arată? Merită să fie citate în întregime, pentru împlinirea lor rotundă, concizia şi fineţea umorului lor amar, cu gust de vermut concentrat, de bună calitate: *Fabulă... cu un "x":* Acum?.../ Degeaba îţi ridici/ Glas subţire, fir de iarbă/ Mijit dintre urzici.../ De ce-ai tăcut/ cînd trebuia să strigi?...// *Fabulă... cu măgari şi cu peşti:* În ţara măgarilor răcnetul/ e limbă naţională./ Tăcerea e limba naţională/ în ţara peştilor./ De ce-i aşa şi nu altfel?/ Stai un pic şi te adapă:/ Ai putea răcni/ cu gura plină de apă?//

Deasemenea reuşite şi inovatoare sînt peisajele din această plachetă: "Toamna", "Iarna verde", "Arşiţă", "Yarkon". Ele ne dezvăluie un Solo Juster care a prins rădăcini în pămîntul israelian şi a învăţat a-i adulmeca mireasma specifică. Ploaia, în Israel, o binecuvîntare, o bucurie vitală: "Risipind abureli/ de pîine caldă/ cu bobi de răcoare,/ prima ploaie/ vine/ să-mi spele ochii/ spălăciţi de soare". ("Toamna"). Iarna, în Israel, nu e albă, ci verde. Nu anotimpul morţii, ci al rodniciei, al pîrguirii portocalilor. Dar splendoarea peisajului e, aici, pătată de sînge: "Bubuie o mină/ pe drumul de patrulă./ Smalţ de sînge sclipeşte/ în mătasea holdelor de grîie". ("Iarna verde").

Alte peisaje ("Căderea stelelor", "Sfere"), au, pe linia lui Ion Barbu, viziune cosmică şi cizelare ermetică, cutezătoare: "Pe alte axe înfăşoară timpul/ Sucită invers, despletită rază" ("Sfere"). Sau: "Sunate trîmbiţe de nori, albastre sîngeri:/ Toate stelele sticlite au căzut.../ Opac e cerul. Pustiu, deşert de îngeri" ("Căderea stelelor").

Interesantă, la Solo Juster, este problema felului cum foloseşte cuvîntul, limba.

Există la el o certă înclinare spre inovaţie lexicală şi sintactică. Uneori, reuşită. Verbe intranzitive devin tranzitive şi, ca atare, pot fi folosite la forma pasivă, cu coloratură adjectivală: "lucite sus pe creste", "coincidenţa lucită-n reci scîntei", "creste negre foşnind codrii" etc. Absenţa predicatului, utilizată judicios, poate transforma fraza banală, greoaie, în notaţie descriptivă succintă. Alteori, însă, absenţa predicatului e derutantă, creează un ermetism artificial, pretenţios. Există încă, aşa cum arătam într-un articol precedent, o anumită tendinţă spre preţiozitate (chiar în alegerea titlurilor) şi o anumită nesiguranţă în mînuirea cuvîntului propriu, a expresiei proprii ("Vechii idoli se *prăvale")* în stilul modernist pseudo-prozaic şi în forma clasică a poeziei cu ritm şi rimă. Pline de muzicalitate insinuantă sînt versurile: "Uşurel şi legănat,/ Stins, ca-n apă un tăciune/ Cîntecul şoptit pe strune/ Se strecoară prin canat"// şi imaginile sînt îndrăzneţe, sclipitoare: "Piatra lumii va s-ascută/ vîrf săgetător, subţire/ Să-l afunde în potire/ De licori şi de cucută./ Are cîntecu' şi-o cută/ Ca o rană, de iubire."// ("Ritmuri pop de spus în scenă")

"Ceaţa" are ceva de badinerie stilizată, gen Topîrceanu sau Minulescu: "de mult v-am stimat, scumpă Ceaţă..." Poetul nu dispreţuieşte nici rima rară, realizată cu virtuozitate bazată pe o bună cunoaştere a resurselor limbii române: două pronume (mi-l) rimează cu adjectivul umil: "Acum vă iubesc, scumpă Ceaţă./ Îmi daţi un alibi ce mi-l/ Îngădui cînd stau faţă-n faţă/ Cu neprevăzutul, – umil."//

Tendinţa aceasta e dusă pînă la capăt în "Motiv obsesiv", piesă de înaltă virtuozitate, împletind cu fantezie şi umor în textul românesc cuvinte franceze, reminiscenţe literare şi nume proprii, ba chiar termeni matematici în pronunţie engleză ("şi din tenebre/ Ics uai algebre"), jocuri de cuvinte propulsate de automatisme verbale (Colas – colaj) sau arbitrare disecări ("I-o fi fost lui naş/ Elefănţelul E.U. Stache"). Joc spumos în cel mai bun şi deplin sens al cuvîntului. Pentru a ne aminti că arta este, într-o anumită măsură, joc. Joc creator.

●

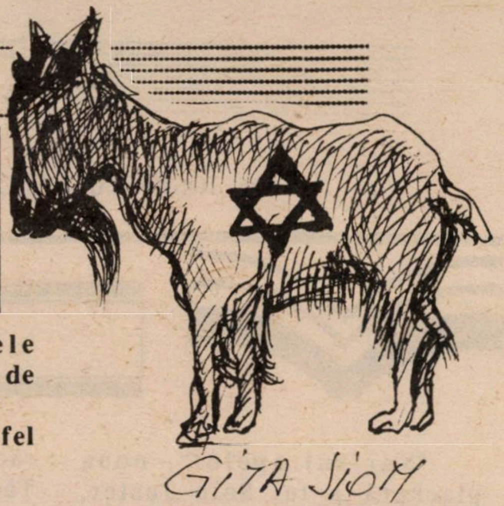

Aşa a fost în zilele Pogromului din iunie 1941 de la Iaşi: Ţapul Ispăşitor.

Aşa e şi azi în fel de fel de locuri de pe lume.

ŞI DVS. PUTEŢI REALIZA O LOCUINŢĂ DE CALITATE SUPERIOARĂ ÎN RAMAT GAN PRIN

Suprafaţa apartamentului: 114 m.p.

LOCUINŢĂ DE 4 CAMERE

SELA

SOCIETATE DE CONSTRUCŢII DE LOCUINŢE A HISTADRUTULUI DIN ISRAEL
TEL AVIV, STR. SPRINŢAK 23
TEL. 03/258351 – 258105

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 4 şekeli

CARTEA

PRIMIM LA REDACŢIE

CĂRŢI, REVISTE ŞI SCÎNTEIERI DE GENIU

Spiritualizarea frontierelor **(adică, în cazul de faţă, prăbuşirea barierelor de poştă cenzurată şi spaimă pe traseul Bucureşti – Ierusalim) a făcut să ne trezim – bucuroşi de oaspeţi! – cu numeroase cărţi noi şi reviste asemenea din România.**

În aceste condiţii, deschidem, în locul prea strîmtului "Primim la Dicţionar" – un spaţiu nou, mai încăpător pentru tipăriturile vremii.

Şi le aşteptăm, pe adresa: ***Minimum,*** **(pentru "Primim"), str. Zamenhoff 13, Tel Aviv, Israel.**

- **Punct**, nr. 6, Tel Aviv, mai 1990. Un număr nou al revistei alcătuită şi xerografiată de Solo Juster. Semnează: L. Bittman-Ruga, E. Campus (cu un text care face "istoricul" cenaclului din casa Juster, intrat acum în anul al 5-lea de existenţă), Zeev Ben Chaim, Judith Coman, Andrei Fishof, Maria Găitan, Mioara Iarchi-Leon, cei doi Juster (Mariana şi Solo), Tania Lovinescu, E. Roisman, A. Zahareanu. Un exemplu de tenacitate, o probă că atunci cînd vrei, *se poate*. Şi (fără supărare) o punere la Punct a tuturor acelora care justifică, în fel şi chip, mereu însă lamentabil, ne-apariţia *Izvoarelor*. Ca şi neactivitatea aproape celebră în felul ei a Asociaţiei Scriitorilor (israelieni- de-limbă-română).

(D. BEN.)

- **România Literară**, Bucureşti, 29.3.1990 vorbeşte sub semnătura lui Călin Munteanu, de Dan Mizrahy, un pianist pe cît de talentat, pe-atîta de chinuit în destinul său:

"...Copil minune fiind, la zece ani se înscrie la Academia de Muzică şi Artă Dramatică, uimindu-şi în scurt timp profesorii (Aurelia Cionca, Mihail Andricu) prin maturitatea sa interpretativă. Această evoluţie muzicală, ce se anunţa sclipitoare, este brutal întreruptă de instaurarea puterii legionare. În urma persecuţiilor antisemite, tînărul pianist de numai cincisprezece ani îşi încarcă la repezeală în două valize de carton, strictul necesar şi bazîndu-se pe cele cîteva lire sterline care-i îmbogăţeau portofelul şi pe mîinile sale "de aur", pleacă. Între anii 1941 şi 1944 urmează cursurile Academiei de Muzică din Ierusalim după absolvirea cărora este invitat ca profesor permanent în această prestigioasă instituţie. Dorul de ţară este însă mai puternic şi tînărul profesor se reîntoarce la Bucureşti. Aici îşi reia studiile cu Aurelia Cionca şi cu Dimitrie Cuclin. În paralel face studii de armonie, contrapunct, orchestraţie şi compoziţie , cu Mihail Jora. Concertează des, cu săli pline şi case închise, îmbogăţindu-şi permanent repertoriul şi maniera interpretativă. De la Bach la Prokofiev, de la Beethoven la Gershwin, nimic nu scapă filtrului interpretativ al pianistului ce devenea de la un concert la altul un muzician desăvîrşit. Şi iarăşi puterea fatalităţii îi întoarce cu 180 de gade drumul pavat cu dalele succesului. Prodigioasa lui ascensiune şi popularitatea sa în creştere îl fac "suspect" în ochii siniştrilor "vînători de intelectuali" ai anilor '50. Proaspătul profesor de Conservator plăteşte cu ani grei de temniţă norocul inteligenţei şi talentului său. În subsolul fostului sediu al C.C. apoi spărgînd piatră în lagărele de concentrare comuniste, el are şansa de a scăpa cu mîinile tefere, reuşind ca în scurt timp după ce a fost eliberat să-şi reia activitatea pianistică şi profesorală. Dar în cu totul alte condiţii.

Anii de temniţă îl urmăresc încă, cu odioasa lor pecete. Beneficiar al unei atît de sunătoare "tinichele" îşi găseşte cu greu o slujbă. Datorită bunăvoinţei unor prieteni este angajat corepetitor la diferite instituţii teatrale şi, în final, profesor de pian la Şcoala populară de artă din Bucureşti, unde face din clasa sa de pian o valoroasă pepinieră de talente cu o frumoasă evoluţie ulterioară. Paralel, concertează în ţară şi în străinătate, activitate ce culminează cu turneul din Italia, în 1980. Treptat se identifică cu muzica lui Gershwin, devenind primul interpret român al integralei lucrărilor pentru pian a acestui original compozitor. Discul înregistrat de Dan Mizrahy cu "Rapsody in Blue" şi "Concert în Fa" poate fi considerat ca un act muzical de referinţă în înţelegerea şi interpretarea muzicii lui Gershwin.

La începutul anilor '70, Dan Mizrahy debutează în compoziţie. Activitatea sa compoziţională îmbrăţişează genuri diverse, de la foxtrot-uri şi romanţe pînă la lieduri, de la coruri pînă la cadenţa adăugată la "Concertul nr. 2" pentru pian şi orchestră de Beethoven.

Scîrbit de condiţiile umilitoare pe care trebuia să le accepte pentru a putea concerta, Dan Mizrahy s-a retras în liniştea cabinetului său de lucru, dedicîndu-se activităţii compoziţionale..."

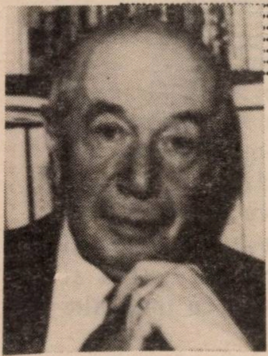

Ionel Jianu: "atîta intoleranţă rasistă!"

Tot în **România Literară** (19.4.90), criticul Ionel Jianu, aflat la Paris, sare în apărarea pictorului Perahim (tot la Paris aflat) pe care, în urmă cu 2 – 4 săptămîni, plasticianul Camilian Demetrescu (aflat la Roma, dacă nu greşesc) îl demascase "în spiritul vremii" ca politruc stalinist la Uniunea Artiştilor Plastici în anii '50-'60, cu atitudini criminale la adresa unor Pallady, Şirato, Henry Catargi, Lucian Grigorescu etc.

"Am fost foarte surprins citind în *România Literară*, la rubrica "Primim la redacţie", un pamflet intitulat *Securitatea şi artele plastice*. Sînt, în acest text pătimaş, scris cu o ură şi o intoleranţă rasistă atîtea neadevăruri şi născociri încît m-am întrebat cum a putut să-l publice redacţia fără a verifica în prealabil temeinicia acuzaţiilor aduse? Am jucat un rol activ în viaţa artistică din România din 1927, pînă în 1961 astfel încît pot aduce o mărturie autentică asupra faptelor incriminate (...)

De aceea simt că e de datoria mea de a depune mărturie împotriva neadevărurilor afirmate în acest pamflet.

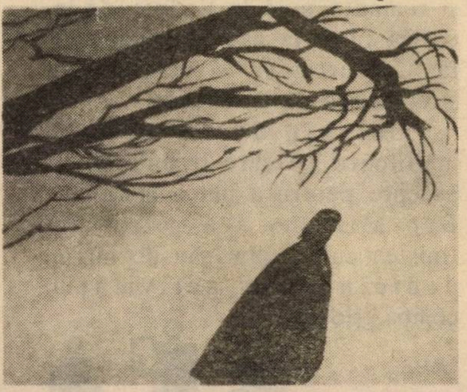

Jules Perahim – Lucrare în tempera, 1960

N-am găsit în el decît afirmaţii. Nici o dovadă! Nici o confirmare din partea vreunui contemporan! Nici o relatare de fapte trăite! Mi-aş pierde prea mult timp pentru a combate fiecare afirmaţie. Voi alege numai cîteva pentru a le lămuri povestind propria mea experienţă trăită direct în acele vremuri grele."

În continuare, Jianu, "decanul" criticii plastice româneşti, demontează (destul de convingător) acuzaţiile lui Demetrescu, încheind cu o întrebare de-un gen foarte des întîlnit în polemicile zilei:

"E-adevărat că la Expoziţia de Artă R.P.R. din 1950 autorul pamfletului a prezentat o mare compoziţie intitulată "Primirea trupelor sovietice" (vz. Catalog nr. 222, ulei pe pînză 1,48 x 2,06 m) şi că la Expoziţia Artelor Plastice din 1960 a figurat cu o altă compoziţie care purta titlul "30 Decembrie 1947 – Proclamarea Republicii Populare Române" (vz. Catalogul Exponatelor plastice, de ulei pe pînză 1,6 x 2,00)? Cum se potrivesc aceste două lucrări care glorifică dictatura comunistă şi intervenţia trupelor sovietice în România în cel mai servil spirit realist-socialist cu "valorile româneşti" ale artei plastice?" ş.a.m.d.

(M. RAF)

• **Tribuna**, nr. 13, Cluj, 29.3.1990, a organizat o anchetă pe tema (ca de-obicei infernală) a modului cum trebuieşte alcătuită, în acest sfîrşit de veac şi mileniu, o *adevărată* istorie a literaturii romane. Una din problemele cele mai complicate pare a fi aceea a literaturii din străinătate; inclusiv a scrierilor pe româneşte din Israel. Poetul Vasile Grunea, unul dintre participanţii la dezbatere, abordează gingaşa chestiune:

"Şi acum o problemă, după a mea părere, mai specioasă. Cum să abordeze această Istorie pe scriitorii evrei de limbă română, care locuiesc în Israel, dar scriu în limba română. Ştim că sînt destul de mulţi, că au o Asociaţie a Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, parte constitutivă a Uniunii Scriitorilor Israelieni. Această Asociaţie este profesională, apolitică, independentă, constituind cadrul profesional unitar al scriitorilor israelieni de limbă română şi stimulează creaţia literară de calitate şi se îngrijeşte ca operele literare scrise în limba română să fie traduse în limba ebraică. Această asociaţie editează de 15 ani o revistă periodică "Izvoare" şi atribuie şi premii. Voi aminti pe unii dintre premianţi: M. Rudich, I. Schechter, L. Bruckstein, A. Clain, Al. Mirodan, Dora Litani, Th. Lavi, Sebastian Costin, Abraham Feller ş. a. Doresc să mă refer la o situaţie specială. E vorba de scriitori ce s-au născut în România dar scriu în principal

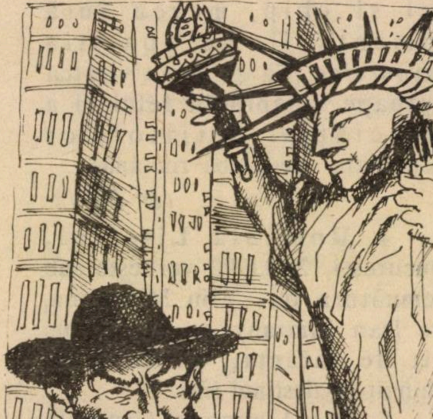

Gitta Sion

Nici nu ştiţi ce mult iubesc eu Israelul, de-aici, din New York

în limba ebraică şi traduc din creaţia literară română. Au ei oare locul într-o Istorie viitoare? Amintesc pe unii: Al. A. Bertini, poet născut în Basarabia, Iehosua Tana Pai, poet născut în Chişinău, a publicat numeroase volume şi a tradus din Eminescu, Haim Rabinson, poet născut la Iaşi, M. Winkler, născut în Bucovina şi care a fost cunoscut în România ca poet de limbă germană, I. Gole (Ezra Fleischer), născut în Timişoara, autorul poemului "Viziunea lui Gog", scris în limba ebraică în anii de detenţie în România comunistă (datorită crezului său sionist), autorul volumului "La cumpăna nopţii", Dan Paghis, născut în Rădăuţi şi a cărui creaţie este tradusă în diferite limbi. Beniamin Segal, din Săveni, care scrie în ebraică şi română. Desigur că opera scriitorilor de limbă română din Israel este destul de puţin cunoscută de către cercetarea literară din România (Poate Al. Mirodan, cu ale sale aproape 15 piese, cărţi de proză, să constituie o oarecare excepţie). Deci cei ce vor elabora o Istorie vor trebui să ceară ajutorul Asociaţiei din Israel pentru a primi cărţile confraţilor ce scriu acum acolo, dar tot în limba română...

Urmează ca temerarii autori ai viitoarei istorii să selecteze şi mai ales să facă aprecierile estetice de rigoare. Care ar fi locul unor scriitori care sînt evrei, s-au reîntors în ţara străbună, în Israel, dar scriu româneşte? Unde trebuie să fie plasaţi ei? Îmi pun întrebarea pentru o cauză specifică acestor creatori. Ei nu sînt în diaspora românească, ei au rupt cu diaspora şi s-au întors în patria veche-nouă, în statul Israel şi îşi desfăşoară activitatea acolo, scriind mai ales despre realităţile de acolo, dar în limba română şi sub impactul culturii în care au crescut. Şi totuşi ei abordează o altă lume, lumea Orientului Mijlociu şi din perspectiva unui evreu care scrie însă româneşte".

(D. BEN.)

● **Tomis, Constanţa.** Aprilie, 1990, publică un "Jurnal de ocnă" de Alexandru Mihalcea, oferind cîteva date despre deţinuţii evrei din puşcăriile anilor '60, precum şi despre starea de spirit a memorialistului – oh! – la adresa respectivilor:

"Lotul de la ziaristică, cei şase din care fac parte şi eu. Preoţi, mulţi, s-ar putea face chiar o brigadă cu ei. Unu, doi călugări. Cîţiva evrei, nu mulţi, am întîlnit vreo şapte-opt prin cele opt puşcării de pe solul şi subsolul patriei, cum spunea Florin Pavlovici, prin care am trecut în patru ani, – Iancu Saul, student la filozofie, Barbălată, cel ce declamă cu patos şi cu accent "Noi vrem pumunt", Max Bănuş, gazetar la "Sportul popular", rotund la faţă, cu ochelari şi căciulă imensă ca o cupolă de biserică moscovită, ba chiar, culmea insolitului, un plugar maramureşean, nenea Drozd şi domnul haham Herşcovici, de la Timişoara, silit să lăpaie ca un gînsac prin noroi, din pricina platfusului".

● **Cristian Ionescu, Post-scriptum la Nürnberg.** Cazul medical, Ed. Politică, Bucureşti, 1989, Un dosar, alcătuit cu seriozitate şi scris cu nerv publicistic, al "medicinii" de S.S. din anii războiului, recte al experienţelor de tip Mengele efectuate, sub semnul ştiinţei nobile, pe trupurile deţinuţilor evrei din lagărele nemţeşti.

● **Haralamb Zincă, Revelion '45,** roman document; Ed. Militară, Bucureşti, 1989. Încă un "document" semnat Zincă, încă o reconstituire excelentă de moment istoric. Revelion '45 înseamnă aici prezenţa armatelor române, alături de cele sovietice, la Budapesta, pe urmele germanilor. Revelion '45 înseamnă frontul, gînduri de generali şi nişte ciudate întîmplări din localul ambasadei române din Budapesta...

(V. MINCU)

Bîrlădeanu

● **Victor Bîrlădeanu, Peisaj cu mori de vînt,** roman; coperta de Lazăr Morcan; Ed. Dacia, Cluj, 1989, Scrisă şi tipărită "înainte de decembrie '89", cînd toate manuscrisele trebuiau bine controlate (şi *auto* şi... de către cei din afară) noul roman al lui Bîrlădeanu *a reuşit*, (da, aşa trebuie să vorbim în asemenea cazuri) să pună-n scenă un personaj de evreu, pe nume Sami Moscuna, prezentat, întru uitarea mentalităţii de "Săptămîna" şi alte vecetudori, ca "un om între oameni".

● **Izsak Martha, Ochii Berenicei,** versuri; coperta de Klara Tamaş-Blaier, Ed. Litera, Bucureşti, 1988. Pe linia bună a "noului val" din poezia românească. Un vers: "Avem ochi atît de mari/ pentru lumea asta atît de mică".

● **Mălina Cajal, Scrisoare către prieteni,** versuri pentru copii; ilustraţii de Dumitru Dobrică; Ed. Ion Creangă, Bucureşti 1988. Născută (şi nu făcută) pentru poveştile cu rimă şi ritm de spus copiilor înainte de culcare, autoarea are o fină ureche muzicală și o bună stăpînire a limbii românești.

● **Vasile Ghica, Surîsuri migdalate,** aforisme; copertă și desene de Traian Bența; Ed. Junimea, Iași, 1989. Cîteva *gînduri:*

Ne țin în loc mai ales descurcăreții.

Cea mai sigură companie ne-a fost întotdeauna mersul.

Trebuie să fi prea bogat sufletește pentru a rîvni la desfrîul singurătății.

Rămîn în eternitate cei care au reconstruit lumea. Și cei care i-au dat foc.

● **Simion Săveanu, Dragostea mai tare ca moartea,** roman; Tel Aviv, 1990.

Acțiunea se petrece în "anii negri": 1940 – 1944, iar eroii traversează momente cruciale ale vremii: cutremurul de la 1940, rebeliunea legionară, bombardamentele din primăvara '44 a Bucureștiului. Romanul, scris dinamic, într-un limbaj popular, pe înțelesul tuturor, este însoțit de o însemnată și deosebit de utilă colecție de mărturii autentice despre epocă.

(M. RAF.)

● **Stephane Mallarmé, Album de versuri,** tălmăcire și iconografie de Șerban Foarță; prefață de Mihai Pop; Ed. Univers, București, 1989.

Tălmăcire? Mă rog, e un fel de a vorbi. Foarță face, așa cum de altfel singur mărturisește, preluînd o expresie a lui Poë "o recreare a textului". Și nu o dată, lansat în viteză pe drumul acesta fără obstacole al "recreerii" el o ia razna. Un vers, din celebra "Brise marine" precum: "Lève l'ancre pour un exotique nature", devine "Sus ancora spre darnici atoli și blînde oaze".

Trădare? Desigur. Dar ce trădare superbă!

(Al. M.)

● **Toma George Maiorescu, Noapte bună Săgetătorule,** proze; coperta, Ana Maria Smighelschi; Ed. Cartea Românească, București, 1989. Proze e bine spus, deoarece n-avem de-a face nici cu schițe (propriu-zise), nici cu nuvele (propriu-zise), nici cu un roman (iarăși, propriu etc.), ci cu un montaj (formulă familiară, de altfel, lui T.G.M.) de texte (proze deci) care se bat, la prima vedere, cap în cap: notații fulgurante dintr-o călătorie în Manhattan, urmate de amintiri din studenție... și de o evocare a mișcării de partizani antifascistă a bănățeanului (iată, premonitoriu, autorul a pus Timișoara la loc de cinste în volumul acesta de *dinainte de)* Ștefan Plavăț.

După lectură, însă, constați că departe de a se fi "bătut cap în cap", disparatele proze se înțeleg, în taină, de minune, lăsînd senzația de unitate stilistică.

(M. RAF.)

Se vorbește în ultima vreme, mult, despre poetul Toma George Maiorescu, președintele mișcării Ecologiștilor din România. Fotografia aici de față ni-l arată pe Te Ge Me (așa cum îi spun intimii) acasă, la o aniversare, printre prieteni. Sus: Horia Andreescu, cunoscutul dirijor cu soția, alături de scriitorii V. Șandru, P. Pardău și Alex. Simion. La mijloc, de la stînga la dreapta: D. R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor pînă la 22 dec. 1989, romancierul P. Sălcudeanu cu soția, criticul M. Martin, prozatorul Romulus Rusan. Apoi soția lui Pardău, scriitorul Domokos Geza cu soția, ziariștii V. Hosu și Maia Belciu, ing. Beno Marcus cu soția, poeta Tania Lovinescu, Acad. N. Cajal cu soția; jos: poetul cu pricina, T. G. Maiorescu, înconjurat de femei: Tereza, soția lui, Ana Blandiana, soția lui V. Șandru și cîntăreața Liliana Pagu.

●

Mai nou, aflăm din Revista mea că Te Ge Me a găsit cu cale ca, în calitatea lui de președinte al Mișcării Ecologice, să se întîlnească cu reprezentanții OEP la București, frățește.

Aflăm și,-asemeni colegilor de bun simț, sau pur și simplu de simț de la Revista condusă de I.Petran,- încercăm un sentiment nu foarte, foarte plăcut la adresa pupatului în cauză.

IDEI

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

CUM AM DEVENIT

CRONICAR MUZICAL

Din nevoie, categoric! Terminasem Medicina (Generală) şi eram trimis la ţară, regiunea Bucureşti. De cîte ori mă prezentam acolo mi se spunea că n-au realmente un post "decent" să-mi ofere. "Vrei să te trimitem în vreun cătun unde noroiul îţi ajunge pînă la genunchi?" Întrebare evident retorică la care nimeni nu aştepta răspuns. "Vino într-o lună, două!" Şi aşa pînă la calendele greceşti, cum se spune. Mi-am inventariat atunci resursele şi am decis că pianul, compoziţia şi mai ales scrisul în orice domeniu plauzibil dar mai ales în literatură sau artă mă pot salva. Un prieten, prezent în coloanele Minimum-ului, Sorin Cunea, mi-a propus să fac cronica muzicală pentru un cotidian bucureştean unde avea trecere în calitate de redactor. Acolo am început şi îmi aduc aminte de pildă de un articol cu fotografia lui Edgar Cosma, pe atunci tînăr dirijor al tinerei Orchestre a Cinematografiei. Dar cu o floare nu se face primăvară!

Deci m-am prezentat cu inima în dinţi cu o cronică de concert la revista "Muzica" a Uniunii Compozitorilor. O experienţă de neuitat! M-au luat în primire inegalabilul maestru Jean Victor Pandelescu şi faimosul François Shapira, amîndoi demult decedaţi. Fost profesor de chimie se pare şi amorezat de pictură, dar anost şi previzibil critic muzical, "JVP-din-RPR" cum i se spunea, m-a făcut praf la modul elegant. "Vezi tu, bombonel", ş.a.m.d. Maestrul a continuat de altfel să mă numească "bombonel" de-a lungul întregii (doi ani cu totul) mele cariere muzicologice. Cît despre François, el era mai direct şi poate mai destructiv. Noroc de Vasile Tomescu, un om mai paşnic şi şeful redacţiei, care i-a cam certat pe cei doi corifei la ora aceea ai criticii muzicale bucureştene, şi m-a invitat să scriu lunar despre concertele de la Sala Dalles.

S-a adăugat radio-ul unde m-a recomandat un vecin de-al meu pe Popa Soare, adevărat stîlp al celebrului imobil din strada Berthelot, mai tîrziu rusificat după moda vremii, deci rebotezat Popov, "precursorul" pasămite al lui Marconi. Bolnav grav de inimă, vecinul s-a prăpădit de timpuriu.

Între timp reuşisem la Compoziţie la Conservatorul din Lipscani ("Ciprian Porumbescu") şi eram elevul maestrului Leon Klepper. Distins muzician de formaţie mai ales franceză, mare amator de Roussel şi Fauré, Klepper se potrivea regimului precum nuca în perete şi "pentru ca bucuria jocului să-i fie lăsată" cum ar fi spus Nina Cassian, scrisese cantata "De la Dunăre la Marea Neagră". Eram în anul III cînd Clasa de Compoziţie devenise în sfîrşit o realitate, anii premergători fiind judicios dedicaţi bazei teoretice. Era ora de Estetică cu faimosul George (mai tîrziu Georgică) Bălan de la Contemporanul în "anul de graţie" 1956. Condusă pe vremea aceea de un alt George, Ivaşcu, revista se bucura (rîdea în hohote) de cel mai înalt (zgîrie-nor) prestigiu. La o întrebare a lui Bălan, un coleg s-a întors spre mine propunînd: "răspunde dumneata, doctore!" Dar Georgică solicita precizări: "ce fel de doctor?" Aflînd cu mărturisită uimire că sînt medic, maestrul mi-a propus să scriu un material despre concertul orchestrei medicilor, ceea ce mi se părea logic. Zis şi făcut! Am scris articolul cu picioarele în apă rece şi i l-am dus se pare acasă. I-a plăcut şi i-a dat un titlu nu-de-toate-zilele: "Esculap, prietenul lui Orfeu" pe care eu l-am găsit genial. Mi-a apărut cronicuţa pe vreo jumătate de coloană şi eram entuziasmat. Mi-au spus colegii, precum Walter Klepper (nici o legătură cu Leon) să nu-mi fac iluzii. Va fi odată şi atît! Cînd colo Georgică mă cheamă acasă (la mine de data asta) după vreo trei-patru săptămîni: "Doctore, sînt bolnav". Credeam că vrea o consultaţie medicală dar nici urmă. Omul dorea ca eu să mă duc la trei-patru evenimente muzicale şi să-i dau "cronica săptămînii" după week-end. S-a publicat (Contemporanul apărea cred vineri) şi de atunci am devenit, aşa, dintr-o întîmplare (deşi "nimic nu este întîmplător" cum ni se spunea atunci) un obişnuit al casei, temut ("tipul scrie la Contemporanul") cronicar muzical.

Dr. ARMINIUS CASSVAN

În curînd

IZIDOR MÎNECUŢĂ
• CIOBURI •
?

RADU BELIGAN

« SÎNTEM LA ORA CUŢITELOR ÎNFIPTE PE LA SPATE »

JURNALUL INTIM AL MARELUI ACTOR ROMÂN ŢINUT ÎN ISRAEL

● O EXCLUSIVITATE MINIMUM ●

● Nişte colegi au încercat să mă împiedice să vin în Israel ● Ce fel de director am fost? ● Actorul Puiu Cristescu îmi imita vocea la telefon ● Grigore Gonţa îşi botează fetiţa în apele Iordanului ● *Băieţii* vor să mă şteargă din istoria teatrului ● Un detectiv particular pe urmele mele, la Tel Aviv ● O fată care nu s-a mai sinucis ●

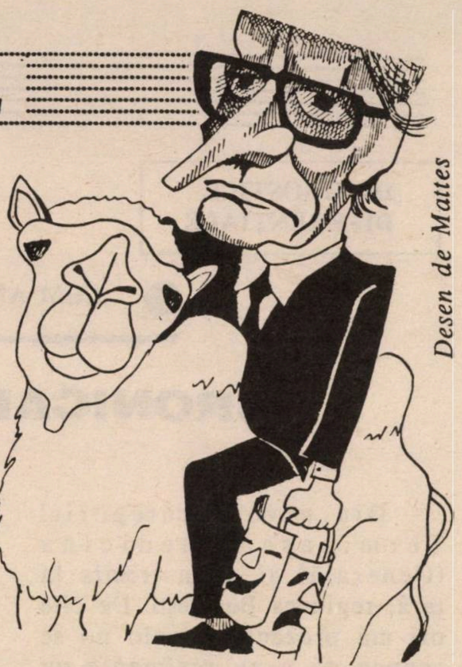

Desen de Mattes

Paginile aici de faţă, din "Jurnalul intim" al lui Radu Beligan înfăţişează starea de spirit a celebrului actor la ora 1990. Ora de după evenimentele extraordinare din România. Din ele se desprinde, nemascată, o mare amărăciune a lui Beligan la adresa felului cum anume colegi cu putere de la Bucureşti îl tratează după jumătate de veac ce carieră. Nu comentăm acuma nimic; îl lăsăm pe cititor să reflecteze "cu capul propriu".

Ceea ce vom arăta noi este că această amărăciune de adîncuri nu s-a văzut aici pe scenă. Şi în *Poveste din Hollywood* (alături de colegele de har şi talent Eugenia Maci şi Silvia Năstase) şi, mai ales în *Contrabasul*, piesă-monolog, piesă pentru un singur (dar virtuos) actor, piesă pusă-n scenă, cu fineţea fără de cusur a excelentului regizor Grigore Gonţa, – Beligan a fost la mare înălţime, dînd spectacole de neuitat.

Rîzi, strălucită Paiaţă, rîzi!

Cine-a avut, ca noi, norocul să-l vadă în *Contrabasul*, nu va uita niciodată pe acest Menuhin al scenei, ţinînd în mîinile talentului său magic, de unul singur, vreme de 100 de minute, o sală întreagă.

"...Înconjurat în Israel de nenumăraţi amici mai vechi sau mai noi, – scria săptămînile trecute, criticul Sebastian Costin, Radu Beligan se află, în chip firesc, pe un loc de predilecţie în ierarhia afecţiunii noastre."

Hai să adăugăm la vorbele lui Costin că locul acesta din suflete este temeinic asigurat; şi nepăsător la bătaia vînturilor.

M.

Avionul a decolat. Mă pipăi şi nu-mi vine să cred. Acum o oră nu ştiam dacă voi pleca ori nu.

Cu cinci ani în urmă, regimul dictatorial s-a opus vehement venirii mele în Israel. A fost nevoie de intervenţia energică a postului de radio Europa Liberă prin inimosul Sorin Cunea pentru a se ridica interdicţia. Acum, din nou, nişte colegi proaspăt improvizaţi oameni politici au încercat în toate chipurile să împiedice acest turneu. De ce trebuie să stea mereu cineva în calea dragostei dintre mine şi publicul israelian, acest public mîncător de teatru cu pîine, care m-a urmărit de-a lungul atîtor decenii? Oricum, asemenea tentative sînt mereu zadarnice. Vechiul şi statornicul legămînt de iubire dintre aceşti spectatori şi mine se află într-o zonă înaltă şi pură, unde nu pătrund nici patimile politice, nici meschinăria şi gelozia confraţilor.

În avion se află şi Nicuşor Cajal. Facem parte din aceeaşi generaţie şi ne privim unul pe altul ca într-o oglindă. Sîntem mulţumiţi de cum arătăm.

O vecină de scaun se apleacă spre urechea mea: "Am văzut de patru ori «Contrabasul» la Bucureşti şi mai vin să-l văd şi la Haifa. Nici nu puteţi bănui cît de mult sînteţi aşteptat!" Cum să nu-ţi dea lacrimile? Mai ales că...

*

22 de ani, cel mai lung directorat din istoria Teatrului Naţional. Ce fel de director am fost? Un director care stătea foarte rar în birou şi zăbovea în sălile de repetiţii şi ateliere. Un director care se apleca asupra fiecărui necaz al oricărui om din teatru. Eram intervenţionistul de serviciu: cutare are nevoie de casă, celălalt vrea o maşină sau un televizor color, altuia trebuie

să-i internăm soacra în spital, băiatul lui cutare n-a reuşit la treapta a doua, X vrea să plece în America, acum, în mijlocul stagiunii. (Intervin-o pentru paşaport şi fă-te că n-ai nevoie de el patru luni...) etc. etc. etc. Douăzeci, treizeci de telefoane pe zi la autorităţi. Dar mai am şi alte treburi: sînt şi actor şi am o familie. Noroc cu Puiu Cristescu care mă imită atît de uluitor încît poate să mă substituie la telefon. Aşa că preia el o parte din corvoada intervenţiilor cotidiene...

*

Nu-mi plac bilanţurile, dar cineva a făcut o listă cu spectacolele importante din aceste două decenii. M-a frapat cît de multe piese denunţau cruzimea, aviditatea, absolutismul, cinismul puterii: "Despot-Vodă", "Richard al III-lea", "Romulus cel Mare", "Caligula"... Dar magnificul "Danton"? Era prin 1952 şi mă plimbam cu Camil Petrescu pe faleza de la Eforie. I-am spus atunci: dacă voi fi vreodată director la Naţional (supoziţie absurdă!) voi monta "Danton". Merita să fiu numai pentru asta...

*

Sîntem la ora cea mai urîtă a revoluţiei. La ora vindictei, a urii, a luptelor fratricide, a cuţitelor înfipte pe la spate. Cred că dragostea este un motor pentru acţiune tot atît de bun ca şi ura. Trebuie să punem în gardă oamenii împotriva sterilităţii urii. Ura e sterilă, dragostea e constructivă. Antigona spune foarte frumos: "M-am născut să aduc pe lume iubire, nu ură".

*

Pot fi şi actorii eroi? De necrezut, dar adevărat. Am jucat "Amadeus" la –4 grade în faţa unei săli arhipline. Numai că spectatorii erau în paltoane şi cu căciuli pe cap, în vreme ce noi eram în graţioasele costume ale secolului al XVIII-lea, cu picioarele goale în ciorapi subţiri. Paharul cu apă din care trebuia să beau făcuse o pojghiţă de ghiaţă. La sfîrşitul reprezentaţiei, actori şi spectatori s-au aplaudat reciproc, pentru eroismul de a se fi adunat, în aceste condiţii inumane, ca să se încălzească la flacăra unui moment de artă.

*

Azi, Grigore Gonţa, care a venit în turneu cu fetiţa de 2 luni, a avut minunata idee să boteze copilul în Biserica română de la Ierusalim.

Fascinanta colină cu clădirile de piatră albă ne întîmpină cu lumina ei orbitoare.

Colo un grup de tineri cu "paies" se îndreaptă spre sinagogă. Mai încolo, arabii ascultă chemarea muezinului. Noi ne îndreptăm spre biserica ortodoxă.

Un spectacol emoţionant, spectacolul coexistenţei spirituale în libertate.

*

În zilele revoluţiei, am recitit "Les Dieux ont soif" a lui Anatole France. Este uimitoare similitudinea de situaţii şi de reacţii, de caractere şi raporturi umane, de violenţă şi ură, de intoleranţă şi orbire, la peste două sute de ani distanţă de la revoluţia franceză.

Este o fatalitate a istoriei ca orice revoluţie să se transforme în contrariul ei?

Îmi amintesc de aberaţiile care s-au petrecut prin anii 48-49, după revoluţia comunistă. L-am văzut cu ochii mei pe Arghezi vînzîndu-şi cartofii şi cireşele din grădina de la Mărţişor pe o tarabă în piaţă. Fusese scos de autorităţile culturale din viaţa literară şi marginalizat social.

George Georgescu s-a plimbat vreun an şi jumătate şomer prin Cişmigiu, în timp ce la pupitrul Filarmonicii se înghesuiau toate nulităţile.

Să mai pomenesc cine erau scriitorii şi actorii cei mai preţuiţi?

*

Există prin Bucureşti cîţiva deştepţi (provizorii) care ar vrea să nu mă mai vadă pe scenă. Aceşti băieţi îşi închipuie că mă vor putea şterge din memoria oamenilor şi din istoria teatrului.

Norocul meu este că fiecare uşă pe care o deschid descoperă o faţă care se luminează: "Cînd şi unde vă mai vedem, «maestre»?" Săptămîna viitoare, în Israel!

*

Nu locuiesc la hotel, ci într-un apartament de pe Shlomzion Hamalka. Teşu Solomovici nu dă nimănui adresa şi numărul de telefon, ca să mă pot odihni. Domnul Arthur Kremer, un "fan" care dorea cu orice preţ să mă întîlnească, s-a adresat unei agenţii de detectivi particulari... şi a izbutit.

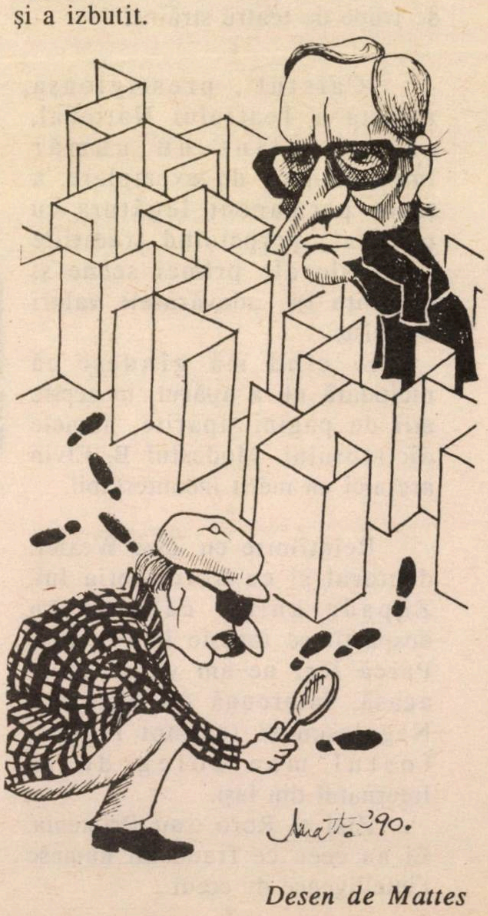

Desen de Mattes

SPECTACOLUL

În pauza spectacolului de aseară, la Haifa, o doamnă distinsă, cu părul argintiu, îmi spune că în urmă cu 44 de ani, adolescentă fiind şi trecînd printr-o gravă depresiune sufletească ce o adusese pînă în pragul sinuciderii, mi-a adresat o scrisoare. Jucam pe atunci în piesa lui Victor Eftimiu "Omul care a văzut moartea". Nu-mi mai amintesc nimic de acea scrisoare, dar doamna de azi îmi spune că am răspuns adolescentei de ieri într-un chip atît de cald şi convingător încît i-am risipit gîndurile funeste. "Viaţa e frumoasă, domnişoară. V-o spune un om care a văzut moartea..."

*

Am fost atîta timp izolaţi de cultura occidentală, încît mi se pare un miracol faptul că am izbutit, utilizînd tot soiul de stratageme, să invit pe scena Naţionalului nu mai puţin de 29 de trupe de teatru străine.

*

"Caietul", prestigioasa revistă a Teatrului Naţional, care a atins un număr impresionant de exemplare, a ţinut permanent legătura cu publicul perpetuînd tradiţiile culturale ale primei scene şi credinţa în adevăratele valori umaniste.

Şi cînd mă gîndesc că niciodată nu a apărut, în aceste mii de pagini tipărite, numele dictatorului. Modestul B. Elvin are aici un merit incontestabil.

*

Reîntîlnire cu Zizi Wexler, doctorul şi cu Roro, soţia lui. Zăpada anilor care ne-au despărţit se topeşte într-o clipă. Parcă ieri ne-am văzut, la ei acasă, împreună cu Anişoara Negulescu şi Jeannot Popper, fostul meu coleg de la Internatul din Iaşi.

Zizi şi Roro, sau Prietenia. Ei au ceea ce francezii numesc l'intelligence du cœur...

*

La Bucureşti s-a constituit noua Asociaţie a oamenilor de teatru. Nu am fost invitat să particip.

În schimb, la Paris, oamenii de teatru din 57 de ţări m-au ales, prin vot secret, preşedintele lor pe viaţă...

*

Întreb ce e scris pe acest zid cu litere de-o şchioapă. Mi se traduce: "Comunismul e cea mai vastă escrocherie a secolului".

*

Luat masa la restaurantul yemenit cu Tricy Abramovici şi Bebe Bercovici.

Au refuzat soluţia uşoară a teatrului idiş unde erau regi, pentru drumul complicat şi anevoios al unei cariere solide în teatrul de limbă ebraică.

Per aspera ad astra. Starea de elev nu-i părăseşte niciodată. E reconfortant să te încălzeşti la temperatura pasiunii lor, să constaţi că perfecţionismul e legea vieţii şi muncii lor.

*

Cînd asist la bătălia electorală şi la şedinţele mini-parlamentului, îmi dau seama că nenea Iancu ne-a radiografiat pentru eternitate.

*

Cu ani în urmă, Mirodan mi-a scris pe volumul lui de teatru complet: "Lui Radu Beligan, adică mie".

Identitatea noastră spirituală a însemnat o clipă de strălucire şi bucurie în teatrul românesc. Toute proportion gardée, o întîlnire ca aceea dintre Giraudoux şi Jouvet.

À suivre...

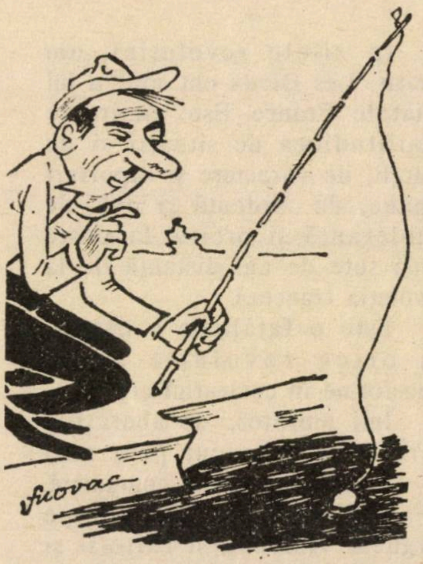

minimum

**RECUNOAŞTE (CINSTIT)
CĂ FELUL CUM
A INTERPRETAT**

RADU BELIGAN

**ROLUL DIN
CONTRABASUL
NE-A RUPT GURA**

PESCUITORI ÎN APE TULBURI

E un desen de Novac, apărut în zilele acestea, la Bucureşti.Şi potrivit sută-n sută cu matrapazlîcurile *colegilor* de tot felul, care, sub pretexte sonore(ţărişoara mea!, dreptate, ochii plînşi vor să te vadă şi dă-i şi trage-i şi trage-i şi dă-i),- încearcă să se scape de valorile ţării, dîndu-le un brînci în apă

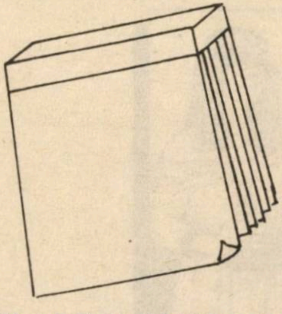

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

TREI ARGUMENTE PENTRU "NUNTA ÎNSÎNGERATĂ"

În timp ce la sala mică a Habimei, sala "Meskin", Nola Chelton montează "Oameni şi şoareci" a lui John Steinbeck (cu Iosi Polack şi Shuli Renner în rolurile principale), pe scena celei mari, sala "Rovina", Hanan Shnir definitivează "Nunta însîngerată" a lui Garcia-Lorca. Două titluri care nu au nevoie de recomandare, dar care puse unul în prezenţa celuilalt se influenţează reciproc în mod ciudat: deodată, drama sudistă americană devine intimă, profund lirică şi psihologică, iar piesa poetică a spaniolului capătă dimensiuni epice, copleşitoare şi fascinante de baladă. Să recunoaştem că regizorul a făcut totul ca să sublinieze această patetică dimensiune a lui Garcia-Lorca. Asigurîndu-şi colaborarea compozitorului spaniol Carlos Miranda (foarte cunoscut ca autorul muzicii pentru compania engleză a lui Linsay Camp şi mare creator de flamenco modern), a întors textul la originile lui, acel "canto jondo" gitan din care poetul asasinat s-a inspirat cu prisosinţă. Apoi, prin îndrăzneala unei distribuţii foarte îndrăzneţe (senzaţional de expresiva balerină "yemenită" Lea Avraham din trupa Inbal) a dat o dimensiune de "fatum" rolului bocitoarei. Şi, în sfîrşit, a dat un plus de interes spectacolului prin apariţia în rolul Mamei miresei a două mari actriţe – Lya Koenig şi Orna Porat.

Să mai notăm, anecdotic şi pentru a ne autoflata, prezenţa şi a altor "români" alături de Lya în distribuţie: Tatiana Canelis-Olier în rolul Miresei şi a lui Moscu Alcalay în cel al Tatălui ei.

DACĂ PÎNĂ ŞI UNESCO...

Probabil că la ora lecturii acestor rînduri, ei vor fi departe, emoţionaţi şi concentraţi din cauza mizei. Pentru a se afirma, a ne afirma. Ei sînt, în primul rînd, ea; balerina Hepziba Avraham care a fost desemnată printr-o selecţie foarte severă să apară în Concursul internaţional de coregrafie de la Bagnolet, de lîngă Paris.

O încăpăţînată care, cu discreţie, nu cu modestie, şi-a alcătuit o estetică personală, îmbinînd elemente învăţate din cele mai diverse şcoli coregrafice – de la clasic la expresionism – cu dramatismul personal. Rezultatul: "A atinge vîntul" (Fecunditate), un dans care reuneşte bucuria şi durerea feminităţii, ca o lovitură sub centură. Dacă există dreptate pe lume, Heptziba Avraham trebuie să cîştige concursul. Dacă nu, nu o rataţi cînd se va întoarce, după cum iubitorii de jazz nu au voie să rateze, tot după întoarcerea de la Paris, concertele formaţiei de jazz a liceului de artă "Tulma Ielin" din Ghivataim. În zilele acestea, condusă de profesorul şi animatorul secţiei, pianistul Ofer Breier, formaţia care a vizitat Belgia, Olanda şi Elveţia, apare pe scena Auditoriului UNESCO.

Dacă pînă şi UNESCO – faimos prin iubirea sa de evrei – s-a decis să-i găzduiacă...

PREMIU

Să mărturisim păcatul orgoliului satisfăcut: nu au trecut trei luni de cînd, în acest colţ de pagină strigam entuziasmul descoperirii unui mare balerin şi-l recomandam atenţiei tuturor. În absenţa oricărei alte distincţii pentru aceşti fluturi care izbutesc să transforme efortul în uşurinţă şi să tragă o linie de egalitate între om şi pasăre, premiul "Iair Schapira" – creat de familia unui balerin ucis în Războiul de şase zile – rămîne singurul grad pus pe umerii acestor soldaţi în lupta cu imposibilul. Anul acesta, împreună cu Nitza Gambo din Compania de balet a chibuţurilor, l-a primit Ido Tadmor de la "Bat Sheva". Marea revelaţie a stagiunii şi, de fapt, un fenomen: ajungînd la balet la o vîrstă la care alţii devin vedete, la 19 ani, a izbutit să-şi învingă nu numai trupul, ci şi timpul, şi în numai 7 ani să devină un tehnician impecabil, de parcă s-ar fi aflat la bară din copilărie; un tehnician capabil să devină instrumentul de expresie al celor mai intense sentimente.

"A DESENA CU LUMINA"

A. A. Lilien, unul dintre creatorii şcolii şi ai stilului "Bezalel", meşterul acesta care a dat o întorsătură oriental-biblică "Modern-stilului", a rămas faimos prin gravurile sale cu tipuri locale, din care şi-a compus ulterior marile tablouri epice. În arhiva lui, însă, s-au găsit clişeele fotografiilor pe care le-a făcut cu entuziasmul descoperirii la sosirea lui în Ţara Sfîntă, la începutul secolului. Stupoare: aproape fiecare dintre celebrele sale gravuri este o replică a unei fotografii şi, perechi-perechi, ele au fost prezentate de Muzeul de Artă din Tel Aviv.

"A desena cu lumina" este o expoziţie emoţionantă şi... umilitoare. Emoţionantă pentru că palpită de o viaţă care a dispărut de multe zeci de ani, viaţa artistului şi a modelelor sale anonime; umilitoare pentru că – vai! – sensibilitatea noastră post modernă descoperă ca mai "bune", mai expresive şi mai estetice, fotografiile eliberate de poza şi declamatoriul gravurii...

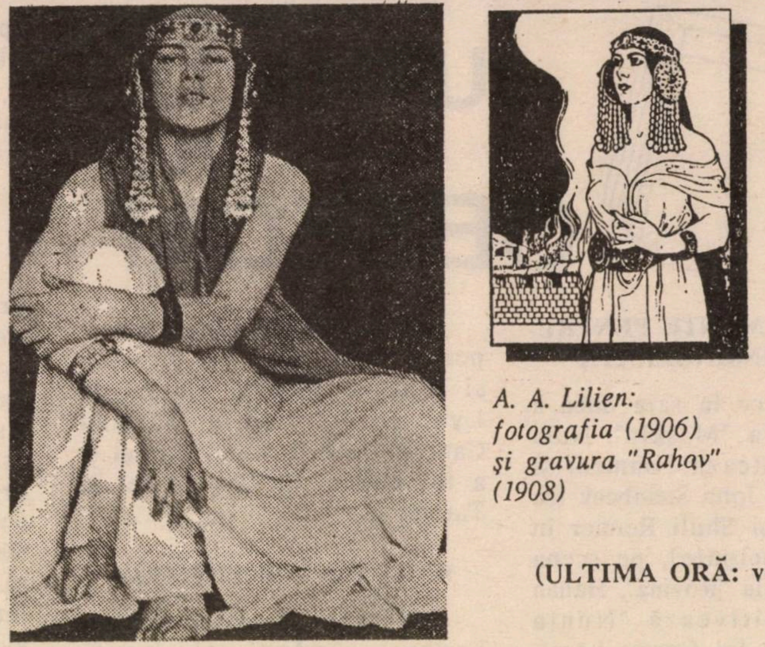

A. A. Lilien: fotografia (1906) şi gravura "Rahav" (1908)

(ULTIMA ORĂ: vezi pag.74)

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.

• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

• LA INTRARE ÎN SALĂ; BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

GRATUIT!!!
• ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
• FLORILE DIN SALON
• BUCHETUL MIRESEI
• O PÎINE MARE
• TORT TRIPLU ETAJAT
• FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLADIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

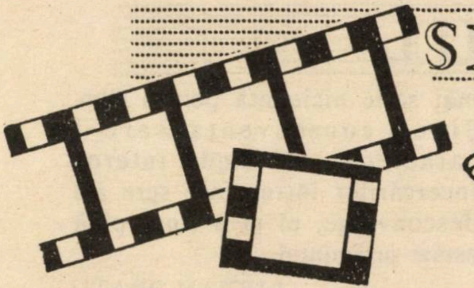

SPECTACOLUL

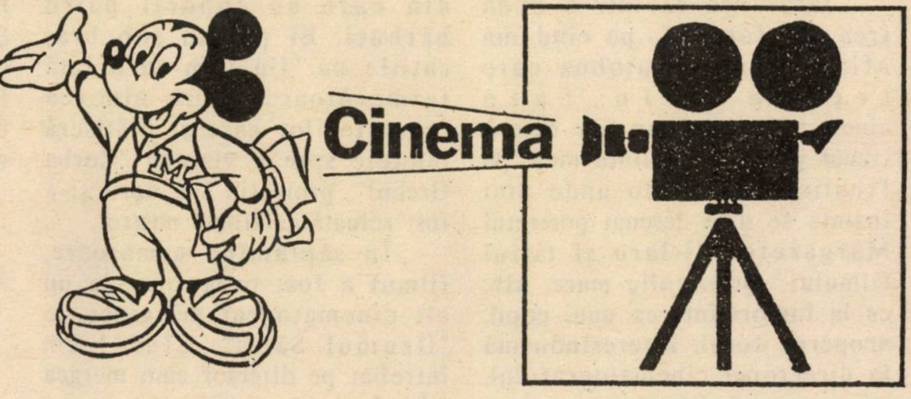

UN FILM INTERZIS

Sau odiseea unui film

Zilele trecute ne-a vizitat la redacţie cunoscutul regizor de film, Lucian Bratu. Cineastul bucureştean (66) autor al peliculelor de succes *Secretul cifrului* (1959), *Tudor* (1962), *Sărutul* (1964), *Drum în penumbră* (1972) ş.a., a povestit pentru *Minimum* (şi pentru istoria nu prea simplă a cinematografiei din vremea noastră) o întîmplare legată de una din operele sale cele mai reuşite.

O întîmplare ca în filme. Dar ca-n filmele de groază.

Cît de tonică poate fi senzaţia libertăţii, o mărturiseşte şi faptul că pot scrie aceste rînduri, acum, la cîteva zile de cînd mă aflu pe pămîntul Israelului.

Imediat după revoluţia sîngeroasă din decembrie '89, pînă la constituirea noii Uniuni a Cineaştilor, s-a ales în mod democratic un comitet provizoriu care a preluat conducerea fostei Asociaţii (ACIN). Printre alte măsuri adoptate de acest comitet, a fost şi redarea în reţeaua cinematografică a unor filme interzise sau "gîtuite" sub vechiul regim despotic al lui Ceauşescu, filme aparţinînd unor cineaşti talentaţi ca: Mircea Daneliuc, Dan Piţa, Mircea Veroiu, sau ale regretatului Alex. Tatos. Urmează să fie proiectat pe ecrane şi filmul după Caragiale, al lui Lucian Pintilie, film interzis încă de la vizionarea "de control" şi care a continuat să rămînă interzis şi sub conducerea sinistrului "gauleiter" al culturii româneşti, Mihai Dulea.

Printre filmele repuse în circulaţie a fost şi "Un film cu o fată fermecătoare" realizat după un excelent scenariu al lui Radu Cosaşu. Cînd am intrat în contact cu această scriere, textul nu număra mai mult de 34 de pagini, dar în el se afla filmul în întregime cu toată structura lui, în pofida cererii absurde a birocraţilor de la cinematografie care i-au cerut lui Cosaşu ca scenariul să numere cel puţin 60 de pagini, dacă doreşte să-şi primească onorariul ce i s-ar fi cuvenit...

Pe scurt, filmul aducea în centrul lui, figura unei tinere fete din timpurile noastre, care pentru dobîndirea unui rolişor insignifiant într-un film la Buftea, sacrifică prietenia a doi tineri bărbaţi, dobîndind odată cu rolişorul şi... singurătatea ei (în prima ediţie, scenariul lui Cosaşu s-a intitulat "Un balonside spre singurătate"). Am realizat acest film pe o peliculă alb-negru cu unul din cei mai buni operatori ai noştri (astăzi nu-l mai avem pentru că s-a stabilit de mult undeva, în Europa), cu Tiberiu Olasz. În personajul Ruxandrei am distribuit-o pe Margareta Pîslaru, iar în cei doi tineri, i-am distribuit pe Ştefan Iordache (un regizor de film publicitar, care se ratase cîndva în sculptură) şi pe Emmerich Schäfer (un tînăr inginer, om foarte exact, neîngăduitor cu compromisurile). Muzica la acest film a scris-o foarte inspirat Richard Oschanitzki.

După premieră, filmul a rulat o săptămînă la cinematograful "Scala". Noi eram încurajaţi, constatînd – lucru rar la multe filme româneşti – că pînă şi matineele de ora 9 şi ora 11, se ţineau cu săli pline. Şi mai mult ne-a bucurat faptul că spectatorii – în majoritatea lor tineri – reacţionau bine la unele momente importante ale filmului. Cronica din "Contemporanul" la filmul nostru începea cu cuvintele: "Un suflu nou, proaspăt bîntuie la Buftea".

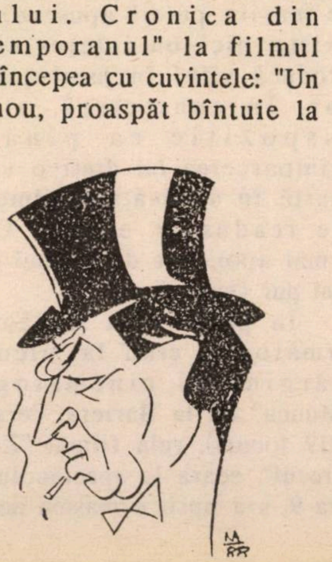

Ştefan Iordache: şi un băiat fermecător

Iată însă că într-o bună (rea, de fapt) zi, pe cînd mă aflam într-un autobuz care trecea prin fața cinematografului, un fior rece a trecut prin toată ființa mea: pe frontispiciu, acolo unde mai înainte se afla desenat portretul Margaretei Pîslaru și titlul filmului, un lințoliu mare, alb, ca la înmormîntarea unui copil, acoperea totul. Interesîndu-mă la directorul cinematografului, mi-a spus că filmul fusese scos de pe ecran, din "ordinele organelor superioare". Ce a fost mai greu de suportat pentru noi, a fost faptul că după aceea, nimeni nu ne-a chemat să ne explice ceva, să ne spună măcar: "ați făcut un film prost" sau "acest film ne deservește pentru că..." În același "Contemporanul", chiar în numărul următor, a apărut un alt articol (semnat de o obscură cronicară cu veleități de critic de film, Silvia Cincă Nicolau), articol sub titlul: "Un film reprobabil", care arăta cît de păgubitor era filmul nostru "din punct de vedere ideologic".

Cum în acea vreme, atît "Europa Liberă", cît și cei de la "BBC" și de la "Vocea Americii" începuseră să comenteze pe larg interzicerea filmului nostru, și cum Ceaușescu poza pe atunci în mare campion al "independenței naționale" (adulat de marile puteri apusene), nu exista nici un interes să se producă vîlvă în jurul acestui caz. În consecință, a dat dispoziție ca pînă la reîntoarcerea lui dintr-o vizită scurtă în străinătate, filmul să fie readus pe ecrane. Ce a urmat apoi, este de ordinul celui mai pur fantastic.

În prima zi a săptămînii următoare, cînd la micul și mărginașul cinematograf "Munca" de la Bariera Vergului (219 locuri), rula filmul "Zorba Grecul", seara la spectacolul de ora 9, s-a oprit o mașină neagră din care au coborît patru bărbați. Ei purtau sub braț cutiile cu "Un film cu o fată fermecătoare". Spre uimirea spectatorilor care-și plătiseră biletele spre a viziona "Zorba Grecul", proiecția s-a oprit și a fost reluată cu filmul nostru.

În săptămîna următoare, filmul a fost programat la un alt cinematograf mărginaș, la "Drumul Sării". Cînd l-am întrebat pe director cum mergea filmul, acesta m-a condus spre o fereastră laterală a holului, a dat o perdea de-o parte și am putut observa că în fața cinematografului staționau circa treizeci de mașini de la corpul diplomatic și altele cu numere din străinătate. Nici cea mai iscusită întreprindere de advertising nu ar fi putut să imagineze o reclamă mai eficientă pentru un film... De ce fusese nevoie de tot acest "circ", m-am întrebat eu, nu fără o oarecare amărăciune.

Între timp, am fost chemat de "îndrumători" și mi s-a cerut să schimb finalul filmului.

Am refuzat să fac acest lucru, dar operația s-a făcut în studio de unele cadre medii pentru care s-a recurs la tăieturi și la forțarea unor replici în gura actorilor... Apoi filmul a fost, încetul cu încetul, retras din rețea, chiar și în această variantă. Mi-aduc aminte însă că după reluarea filmului pe ecrane, regretatul D. I. Suchianu, decanul criticilor de film, comunica tuturor următoarea butadă: "Domnilor, acesta nu mai e un film reprobabil, ci unul re-aprobabil"...

Această odisee "din afara cadrului" a lui "Un film cu o fată fermecătoare", a mai avut un epilog extrem de regretabil: s-a pierdut, în persoana lui Radu Cosașu, un potențial de mare scenarist. După cele întîmplate, el s-a jurat să nu mai scrie niciodată pentru film. Și cu consecvența care-l caracteriza, în ciuda tuturor încercărilor întreprinse spre a-l desconvinge, el și-a ținut pînă astăzi jurămîntul.

LUCIAN BRATU

IMPORTANT ! IMPORTANT !

ATELIERUL DE CONFECȚII

Tadmit תדמית

- Caută croitori/ese și lucrători/oare la mașina de cusut
- Condiții de lucru excelente
- Posibilități de calificare
- Oferim și lucru la domiciliu

TADMIT - RAMAT GAN
Str. Arlozorov 43
Tel. 722343

HOTEL
DAFNA
TVERIA

KIRIAT SHMUEL
TEL. 06-792261

ACȚIUNE SPECIALĂ
PENTRU LUNILE MAI -
IUNIE 1990

Dormit + micul dejun
60 șekeli
Semipensiune - 70 șekeli
Pensiune completă - 86 șekeli
(Preț de persoană, în cameră dublă, cuprinzînd și I.V.S.)

ÎN MODERNUL HOTEL
DAFNA DIN TVERIA:

- Camere splendide
- Salon cu televizor și video
- Aer condiționat peste tot
- Radio, telefon - în fiecare cameră

DIVINA

CORNEL SAFIRMAN

O stea s-a stins pe firmamentul cinematografiei. Și nu oricare. Cea mai strălucitoare. Ziarele din aprilie ne-au adus vestea: într-un spital din New York a murit Greta Garbo. Nu știm cum, nu știm de ce. De aproape 50 de ani sîntem obligați, spectatori și oameni ai artei, să-i respectăm dorința expresă de a trăi departe de lume, izolată de privirile indiscrete ale reporterilor și curioșilor de tot felul.

Stockholm, 18 septembrie 1905 – New York, 15 aprilie 1990. O chema Greta Louisa Gustafsson. Descoperită întîmplător pe cînd avea 17 ani cu prilejul unor filme publicitare, va realiza 27 de filme, în Suedia, Germania și S.U.A. – majoritatea dintre ele în regia lui Mauritz Stiller – autenticul ei descoperitor, Clarence Brown, E. Goulding, Ernst Lubitsch, George Cukor. A jucat în compania lui John Gilbert, Clark Gable, John Barrymore, Fredric March, Robert Taylor și Charles Boyer. În 1954 i s-a decernat un *Oscar* onorific pentru "neuitatele sale creații cinematografice". Din 84 de ani de viață, doar 20 a consacrat platourilor de filmare. Atît i-a trebuit acestei actrițe pentru a construi un personaj devenit mit: *Gõsta Berling, Ulița durerii, Torentul, Ispititoarea, Carnea diabolică* (The Flash and The Devil), *Anna Karenina, Femeia divină, Doamna misterioasă, Delir, Orhideea sălbatică, Sărutul, Inspirație, Mata-Hari, Grand-Hotel, Așa cum mă dorești, Anna Christie, Regina Christina, Vălul pictat, Dama cu camelii, Contesa Walewska, Ninothcka, Femeia cu două fețe.* Așa s-au numit înfățișările acestui mit. "O frumusețe de opoziție care a făcut din mister o formă de contestație" – spunea Bela Balasz.

Ne-a părăsit Greta Garbo? Nu. Căci ea nu a fost niciodată printre noi. Întotdeauna deasupra. Ca un abur. Ca o legendă. Iar legendele au fost și rămîn eterne.

● **Dușmani, O poveste de dragoste** (Son-im, sipur ahava; titlu original: *Enemies, A Love Story)*, S.U.A., 1989.

Nu este un secret pentru nimeni că aici, în Israel, reacționăm cu un plus de sensibilitate la operele literare sau artistice inspirate din experiența Holocaustului. Iată de ce dintr-un afiș cinematografic lipsit de tentații majore mi se pare firesc să ne oprim la filmul lui Paul Mazursky chiar și numai pentru a formula cîteva întrebări. Povestea de dragoste a lui Herman Broder este de fapt o triplă poveste: cu Yadwiga – o țărancă poloneză care-i salvează viața în timpul războiului, cu Masha – o supraviețuitoare a Holocaustului care trăiește în Bronx cu mama sa și, în fine, cu Tamara – prima sa soție pe care o credea împușcată de naziști. În ambianța New Yorkului de după război și sub presiunea unei colectivități evreiești deloc dispusă să accepte poligamia, Herman se vede antrenat într-o cursă amețitoare presărată cu trădări, mărturisiri, minciuni. O situație paradoxală preluată dintr-o scriere de Isaac Bashevis Singer unde dimensiunile coșmarului trăit de erou sînt sugerate cu marea forță de expresie a scriitorului care îmbină într-un mod personal comedia cu ironia.

În timp ce mulți critici de film remarcă echilibrul creației lui Mazursky se aud unele voci – nu dintre cele mai puțin competente – care-i reproșează tocmai lipsa sensurilor lăuntrice ale prozei lui Singer. Există teme care se pretează doar unor anumite forme de expresie? Libertatea cinematografului de a prelua motive literare este o libertate condiționată? Filmul pe care îl discutăm trebuie deci raportat la modelul literar din care se inspiră sau la exigențele dramatice ale temei pe care o evocă?

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053-625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029
● Primește persoane în etate – independente, cu plată lunară
● Prețuri populare ● Condiții de locuit: comode și plăcute
● Hotelul este amplasat într-o zonă liniștită din centrul orașului Natania

SPECTACOLUL

EUROVIZION

A trecut mult, muuuuult de-atunci, de la seara cînd urmărisem Eurovizionul de la Zagreb... Au trecut, adică, iată, atîtea discuţii pentru alcătuirea noului guvern, atîtea declaraţii ale lui Shamir şi Peres, of, Doamne, atîtea declaraţii... şi ne-a fost dat la Mabat-uri să vedem, seară de seară, atîtea funduri de miniştri ieşind din maşini, făcînd cu mîna (bonjour, popor!), intrînd în sala Parlamentului, ieşind de-acolo făcînd cu mîna (bonjour, popor!) şi urcîndu-se din nou în maşină, ca într-un balet mecanic repetat seară de seară, banal, plictisitor, iritant, aproape lipsit de bun simţ ...şi în orice caz, lipsit de politeţe, fiindcă lipsă de politeţe este (şi de fapt, necuviinţă curată) să abuzezi (uite ce cuvinte civilizate folosesc!) de nervii, de răbdarea cetăţeanului... au trecut, zic, atîtea zile şi-atîtea nopţi de la Eurovizion încît firesc ar fi fost să fi uitat seara cu cîntece.

Dar n-am uitat-o. Aş zice chiar, dimpotrivă. Fiindcă, mă credeţi sau ba, *drama* noastră de la concurs mi-a amintit prin cauzele ei, de fel de fel de calamităţi ale vieţii politice.

Să mă explic. În definitiv şi la urma urmei, ce s-a petrecut la Zagreb, în seara cu bucluc? Reprezentanta noastră, Rita, este o cîntăreaţă excepţională, un "caz" vocal, un fenomen al naturii. Era să zic o Maria Tănase a ţării cu cămile şi portocali. Orchestraţia, costumul, machiajul, – fără cusur. Publicul? Binevoitor, ba chiar entuziast. Am auzit nu puţine exclamaţii (sînt ceva Şmilovici şi în Iugoslavia) de simpatie şi încurajare. Singurul lucru care a lipsit: cîntecul. Ofer oricînd un abonament pe cinci ani, gratis, la "Minimum" oricui se va dovedi capabil să fredoneze melodia. Ofer – fiindcă ştiu că nu risc nimic. Şi nu pot să risc deoarece melodia este imposibil de reţinut. Imposibil. Cusur care, la asemenea concurs de popularitate, poate fi echivalat cu o condamnare la moarte. De-asta a primit Rita atît de puţine puncte; lamentabil de puţine. De-asta şi nu din alte pricini.

...Iar cîntecul menit să reprezinte muzica israeliană, n-a fost ales pe baza unui concurs, o, nu!; ci i-a fost dat Ritei dreptul să-şi aleagă ce-i place, ce crede că i se potriveşte mai bine. Ideea în sine n-ar fi absurdă, numai că, – uite ce coincidenţă! – soţul Ritei, compozitor *şi el* i-a propus *şi el* o bucată, iar cîntăreaţa *a ales-o*, pe asta. Şi cînd scriu *a ales-o*, văd că se rupe peniţa-n hîrtie, de parcă n-ar voi să scrie acest cuvînt. Înţeleg (Minimum e om ca toţi oamenii) slăbiciunile familiare ale Ritei. Înţeleg că femeia a ţinut să-şi salveze căsnicia... Înţeleg multe, fiindcă nu sînt idiot sută la sută.

Ceea ce nu înţeleg însă (fiindcă uneori, totuşi, sînt idiot sută-n sută) este egoismul tîmp şi sălbatic al soţului. Pe el nu l-a interesat nimic altceva decît ca melodia *lui* (eu! eu! eu!) să fie cîntată, printre smockinguri, la Eurovizion. Melodia *lui*. Altceva – nu l-a interesat nimic. Nici şansele Ritei, soţia lui, orişicîtuşi, de a cîştiga. Nici obrazul muzicii israeliene. Nici obrazul ţării pur şi simplu, scos în lume pe-o sută de canale de televiziune. Nimic. Nimic altceva. Nimic altceva decît eu, eu, eu, eu, eu. Nimic altceva decît un tembel şi primitiv şi animalic eu, eu, eu. Ca un politician.

LUCULLUS

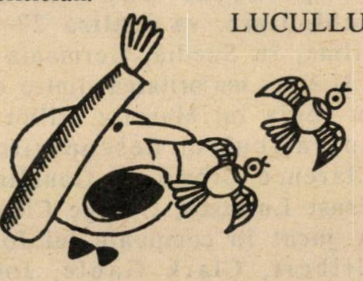

SPECTACOL

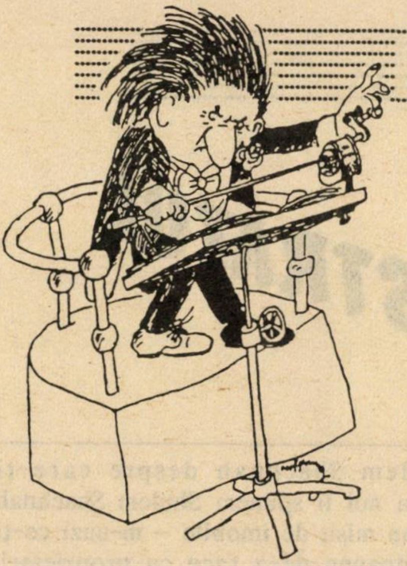

O BAGHETĂ LA IERUSALIM

Luna iulie are să ne aducă alături de zile fierbinţi de vară, revelaţia unor *evenimente* muzicale; precizăm, *evenimente*. La Ierusalim, Orchestra Simfonică are să găzduiască parte din evenimentele configuraţiilor sonore rezervate acestei veri: ciclul de concerte programat pentru începutul lui Cuptor, îl va avea la pupitru pe dirijorul Erich Bergel, bine cunoscut publicului israelian.

Născut la Braşov, transilvănean deci prin rădăcini, Erich Bergel este de formaţie şi erudiţie un artist de tip renascentist, un umanist european prin cultura şi educaţia sa. Stabilit la Berlin în 1971, Erich Bergel s-a dăruit total artei sunetelor slujind-o cu veneraţie. Profesor al catedrei de dirijat la Academia din Berlin, autor al unui studiu profund al *Artei fugii* de Bach, în paralel dirijor-director al Societăţii Filarmonice din Budapesta, invitat permanent al orchestrelor din Bruxelles, Sydney, Noua Zeelandă, BBC Welles precum şi a unor orchestre din Statele Unite, Erich Bergel construieşte bolţi peste timp şi spaţiu; sudează culturi şi civilizaţii ce aparţin unor lumi diferite într-o sublimă îngemănare şi înţelegere. Viziunea sa artistică este monumentală prin construcţie: Erich Bergel clădeşte *întregul* prin intermediul detaliului cizelat la maximum. Revărsarea generoasă a muzicii care te învăluie prin exteriorizarea sentimentelor celor mai adînci, prin extinderea limitei convertirii abstractului în concret, se constituie în *forma ideală* de exprimare a lăuntricului asemenea unor tablouri fără vîrstă sau a catedralelor gotice încremenite pentru eternitate. Dacă arhitectura este – după opinia lui Lessing – "muzică îngheţată", *muzica*, această *arhitectură* a sunetelor, dobîndeşte sub bagheta dirijorului Erich Bergel dimensiuni ce urcă pe verticală către sferele înalte.

Azi, cînd calendele lunii iunie arată data zilei sale de naştere, să-i dorim maestrului Erich Bergel viaţă lungă spre bucuria noastră a tuturor – AD MEA VE ESRIM!

SOFIA GELMAN

Despăgubiri şi rentă din Germania

CONTINUĂ ÎNSCRIEREA
PENTRU PENSIE SOCIALĂ
ŞI PIŢUIM,
ÎN CONFORMITATE CU
NOUA LEGE DIN GERMANIA

ADRESE:
TEL AVIV
Allenby 134, camera 6,
Tel. 03-612014
IERUSALIM:
Str. Hilel 23, Hotel Migdal,
Ierusalim, camera 102,
Joi între 9,00 – 16,00
REHOVOT
Herzl 133, tel. 08-4688664
ASHDOD
Kibuţ Galuiot 1 – 08-535644
În fiecare marţi

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
Orele de primire: 10-13 şi 16-18
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE
ÎN LUNILE DE VARĂ

ȘALOM ALEHEM

DISTRATUL

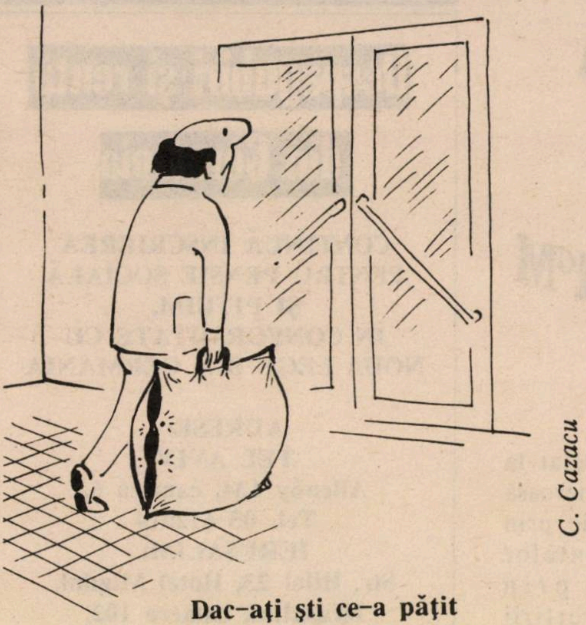

**Dac-ați ști ce-a pățit
Shulem Shachnah
cînd s-a urcat în tren...
Dac-ați ști!**

– Te-am auzit eu bine? Ai spus "distrat"? Ei află că în orășelul nostru, în Casrilifca, avem unul nemaipomenit – auzi ce-ți spun? Îl cheamă Shulem Shachnah, dar noi îi zicem Shulem Shachnah Zăpăcitul. Așa un aiurit, așa o creatură distrată, Dumnezeu să ne ierte, nu s-a mai văzut! Cîte nu se povestesc despre el, despre acest Shulem Shachnah – banițe și coșuri întregi de istorii – ascultă ce-ți spun, puzderie de snoave și anecdote! Păcat că ești așa grăbit din cauza Pesahului, că ți-aș putea vinde o groază de poante, domnule Salom Alehem – auzi ce-ți spun? – ai avea ce scrie toată viața. Dar dacă dispui de oleacă de timp am să-ți spun una care i s-a întîmplat lui Shulem Shachnah al nostru în ajunul unui Pesah – o poveste cu o pălărie, adevărată, așa să trăiesc, chiar dacă sună a scorneală.

Acestea au fost cuvintele unui negustor din Casrilifca, un tip care toată ziua își mîngîia barba, și-o îndoise la gît și fuma țigări subțiri una după alta.

Trebuie să recunosc că această poveste, pe care mi-a relatat-o, sună într-adevăr ca o născocire și multă vreme nu m-am putut hotărî dacă să ți-o trimit sau nu. Dar m-am gîndit bine și am ajuns la concluzia că dacă un respectabil demnitar din Casrilifca garantează pentru autenticitatea unei întîmplări, trebuie să fie adevărată. Ce legătură are el cu ficțiunea? Iat-o, relatată cu cuvintele lui. Eu n-am nici un amestec în toată povestea asta.

Acest Shulem Shachnah despre care-ți vorbesc și căruia noi îi spunem Shulem Shachnah Zăpăcitul, este un misit de imobile – m-auzi ce-ți spun? Are întotdeauna de-a face cu proprietari, negociază tot felul de tranzacții. Tranzacții am zis? Mă rog, dă și el tîrcoale proprietarilor. Ei și ce-i cu asta? Îți spun eu. Tot învîrtindu-se pe lîngă boiernașii de țară era normal ca unele din manierele lor să se lipească de el, așa că întotdeauna la gura lui sînt numai ferme, terenuri, pogoane de pămînt, mașini de treierat, renovări, păduri și alți asemenea termeni legați de moșii.

Într-o bună zi, Dumnezeu s-a milostivit de Shulem Shachnah și pentru prima oară în cariera lui de misit de imobile – mă auzi? a avut și el o treabă. Adică, să fim bine înțeleși, munca în sine, după cum îți închipui, a fost făcută de alții și cînd a venit vremea să se culeagă roadele, s-a schimbat calimera și a profitat nu Shulem Shachnah Zăpăcitul, ci Drobkin, un evreu din provincia Minsk, un mare zurbagiu, un adevărat misit de case – el și cu cei doi frați ai săi, de asemenea misiți și mari zurbagii. Poți să mă crezi pe cuvînt, a ieșit un tărăboi nemaipomenit. "Unde-i dreptatea?" "Shulem Shachnah n-o să ne lase" – mă auzi? A făcut așa un scandal și a țipat așa de tare – "Uite ce mi-au făcut" – încît în cele din urmă i-au dat ceva ca să-i astupe gura și s-au descotorosit de el.

Cînd a pus mîna pe cei cîțiva bănuți, Shulem Shachnah a trimis cea mai mare parte din ei acasă la nevastă-sa, așa că ea a putut să astupe niște găuri, să alunge lupul de la ușă, să mai îmbrace copiii și să se pregătească pentru sărbătorile de Pesah. Cît despre el, avea și el nevoie de unele lucruri, și în afară de asta, trebuia să cumpere daruri pentru familie, așa cum era obiceiul.

Între timp, vremea s-a scurs și, pe nesimțite, Paștele era aproape. Astfel încît Shulem Shachnah – acum fii atent – a alergat la oficiul telegrafic și a trimis acasă o telegramă: *Sosesc de Pesah negreșit.* E ușor să spui "sosesc" și "negreșit". Dar încearcă să le pui în practică! Încearcă să te sui în trenul cel nou şi ai să vezi ce repede ajungi! Ah! ce plăcere! Ce mare favoare ne-au făcut! Să vezi cum vine treaba: pînă ce ajungi la Zlodievka nu prea ai ce face, te aşezi doar pe bancă şi călătoreşti. Dar cînd ajungi la Zlodievka începe bîlciul, fiindcă acolo trebuie să schimbi, să te sui în trenul cel nou pe care ne-au făcut favoarea să ni-l scoată afară din Casrilifca. Dar stai că n-am terminat. În primul rînd, e o mică problemă de aşteptare, de vreo cîteva ceasuri, exact cum e prevăzut în orar dacă, bineînţeles, n-a tras la peron după ce trenul de Casrilifca a plecat. Şi la ce oră din noapte crezi că se poate întîmpla această nenorocire? Chiar la miezul nopţii, cînd eşti mort de oboseală şi dezgustat, cînd nu mai ai nici un prieten pe lume în afară de somn – şi nu găseşti un singur loc în toată gara unde să-ţi poţi pune capul, nici unul, să dai cu tunul. Cînd oamenii înţelepţi din Casrilifca au citat pasajul din Cartea Sfîntă: "Tov shem meshemon tov", au ştiut ei ce-au ştiut. Am să ţi-l tălmăcesc: "Era mai bine cînd nu aveam tren".

Ca să nu mai lungesc vorba, cînd Shulem Shachnah al nostru a ajuns la Zlodievka cu geanta lui de voiaj era pe jumătate mort; petrecuse deja două nopţi fără să pună capul jos. Dar asta era un mizilic pe lîngă ce-l aştepta – trebuia să mai petreacă o noapte întreagă aşteptînd în gară. Ce putea să facă? Fireşte, s-a învîrtit peste tot în căutarea unui loc în care să se aşeze. Dar de unde să-l iei? Nicăieri nimic. Nici urmă de loc. Pereţii erau acoperiţi de funingine iar pe jos unde te uitai găseai un scuipat. Peste tot întuneric. Groaznic. În cele din urmă, dădu peste un locşor nenorocit pe o bancă unde abia reuşi să se strecoare ţinîndu-şi răsuflarea, fiindcă banca era ocupată de un fel de funcţionar de stat într-o uniformă plină de nasturi şi care zăcea acolo răscrăcărat şi sforăind ca o locomotivă. Cine era purăţul ăsta, dacă venea sau se ducea, habar n-avea Shulem Shachnah. Dar cu siguranţă că era un mahăr mare. Se vedea cît colo, după ce purta pe cap, o pălărie cu o panglică roşie şi un vizor. Negreşit trebuia să fie un ofiţer sau un funcţionar de poliţie. Dar parcă puteai şti ? Venise probabil la gară după ce benchetuise, mergînd pe două cărări, îndopat pînă peste urechi cu mîncare şi băutură, se întinsese pe bancă ca pe moşia lui tat-su şi acum sforăia de-ţi spărgea timpanul.

Nu e tocmai rău să fii un gunoi, şi încă pe deasupra grangur, cu uniformă cu zorzoane, gîndi el, Shulem Shachnah întrebîndu-se ce să facă, să-şi ia inima în dinţi şi să se aşeze lîngă el sau mai bine să stea de-o parte? În ziua de azi nu poţi să ştii niciodată lîngă cine stai. Dacă n-o fi decît un simplu inspector, încă e bine. Dar ce te faci dacă o fi vreun inspector şef? Sau un comandant de provincie? Sau chiar unul şi mai mare în grad? Dar dacă e chiar Purişkevici în carne şi oase, vestitul antisemit, lua-l-ar moartea să-l ia! Să aibă alţii de-a face cu el, îşi spuse Shulem Shachnah pe care-l apucă bîţîiala numai la gîndul că ar putea să încapă pe mîinile unui asemenea bandit. Dar tot el îşi spuse – ascultă aici – o fi el grangur, ei şi ce-i cu asta? N-are decît să crape leibăru-n el! Şi cine se uită la Purişkevici, cine dă măcar un şfanţ pe el? Ce, eu nu plătesc biletul ca şi el? Adică de ce el să aibă parte de toate plăcerile vieţii şi eu de nici una? Dacă mahărul ăsta în uniformă are dreptul să doarmă ca un prunc, de ce n-ar avea şi el, Shulem Shachnah, dreptul să soilească puţin? La urma urmei, şi el este om şi, afară de asta, s-au dus deja două nopţi în care n-a închis un ochi. Aşa că se aşează într-un colţişor al băncii şi-şi lasă capul pe spate; nu, ferească Dumnezeu, să doarmă, ci numai aşa, să moţăie un pic. Dar deodată îşi aduce aminte – trebuie să fie acasă de Pesah şi mîine e ajunul! Şi dacă – fie-i milă lui Dumnezeu, adoarme şi pierde trenul? Dar de-aia are un cap de evreu pe umeri – mă asculţi sau nu? – aşa că îşi răspunde şi la această întrebare Shulem Shachnah, adică se duce să-l caute pe hamal, un anume Ieremei, pe care-l cunoaşte bine, ca să facă un aranjament cu el. Fiindcă el, Shulem Shachnah, se găseşte în cea de-a treia noapte fără somn şi îi e frică, ferească Dumnezeu, să nu scape trenul, el, Ieremei, în numele lui Dumnezeu, să aibă grijă să-l trezească pe el, Shulem Shachnah, fiindcă mîine seară este sărbătoare, Pesah. Pesah, îi spune el pe ruseşte lui Ieremei, punîndu-i o monedă în palmă. "Pesah, Ieremei, pricepi, *goysher kop?* Pesahul nostru. Ţăranul nu se jenează de loc, vîră moneda în buzunar şi promite să-l trezească la primul semnal al trenului – poate să doarmă sănătos şi fără nici o grijă. Apoi Shulem Shachnah se ghemuieşte cu băgare de seamă în colţul său pe bancă, lipindu-se de perete cu geanta de voiaj în braţe ca nimeni să nu poată să i-o fure. Încetul cu încetul se cufundă în somn şi închide ochii pe jumătate – pricepi, nu mai mult de patruzeci de secunde. Dar fără să-şi dea seama îşi propteşte mai întîi un picior, apoi pe celălalt pe bancă; se întinde şi începe să picotească. Să picotească am zis. Cu capul aruncat pe spate şi cu pălăria rostogolită pe jos, Shulem Shachnah sforăie de se cutremură toată gara. Ce vreţi, om e şi el, după două nopţi la rînd – ce-aţi fi făcut în locul lui?

A avut un vis straniu. Îl povesteşte el însuşi, adică Shulem Shachnah. A visat că pleca acasă pentru Pesah – mă auzi? – dar nu cu trenul, ci într-o căruţă cu cai mînaţi de un tîlhar de ţăran, să-i zicem Ivan Zlodi. Caii mergeau foarte încet, abia se tîrau. Shulem Shachnah care era nărăbdător, îl bătu pe umăr şi-i strigă:

– Lua-te-ar dracu, Ivan, iubitule! Dă-i bătaie, nenorocitule! Se apropie Pesahul, Pesahul nostru evreiesc.

Strigă aşa o dată, de două ori, de trei ori. Hoţomanul parcă nici nu-l auzea. Dar deodată dădu bice cailor, îndemnîndu-i la un galop nebunesc şi armăsarii începură să alerge ca dracii străbătînd colinele într-o goană disperată. Shulem Shachnah îşi pierdu pălăria. Încă un moment ca ăsta şi şi-ar fi pierdut Dumnezeu mai ştie ce.

– Ce-i cu tine, Ivane, băiatule!? Arde undeva? Mai domol, flăcăule, strigă Shulem Shachnah.

Îşi acoperi capul cu mîinile – îl frămînta faptul că-şi pierduse pălăria. Cum putea să intre în oraş cu capul gol? Ivan Tîlharul mîna caii de parcă patruzeci de draci îl împingeau de la spate. Apoi, deodată, –tppprrru! – se opriră tocmai în mijlocul cîmpului – mă auzi? – se opriră brusc. Ce s-a întîmplat? Nimic.

– Dă-te jos, spuse Ivan, e timpul să te dai jos.

Timpul? Care timp? Se freacă la ochi şi se pregăteşte să se dea jos din căruţă cînd îşi dă seama că şi-a pierdut pălăria. Visează sau nu? Ce caută el aici? În cele din urmă, Shulem Shachnah îşi vine în fire şi-l recunoaşte pe ţăran – nu e deloc Ivan Zlodi ci Ieremei hamalul. Prin urmare, îşi dă cu părerea că de fapt nu e pe cîmp ci în gară la Zlodievka, în drum spre casă pentru Paşte şi dacă are să ajungă acolo ar fi bine să se îndrepte spre ghişeu ca să-şi cumpere biletul, şi încă repede. Dar ce se mai întîmplă acum? Ia pălăria de unde nu-i. Geanta de voiaj e acolo unde a lăsat-o, dar unde e pălăria? Se vîră sub bancă, caută peste tot pînă ce reapare cu o pălărie – să ne înţelegem, nu a lui, ci cea a mahărului, cu panglică roşie şi vizor. Dar Shulem Shachnah n-are vreme pentru amănunte şi o ia la goană ca să-şi cumpere biletul. În faţa ghişeului, puhoi de lume, o înghesuială ce nu s-a mai pomenit. Shulem Shachnah se teme că nu va ajunge la timp în faţa ghişeului, înlătură acest gînd şi începe să împingă înainte cu geanta de voiaj. Lumea vede panglica roşie şi vizorul şi se dă la o parte.

– Încotro, Excelenţă? întreabă casierul.

– Ce l-o fi apucat pe ăsta, aşa deodată să mă facă Excelenţă? se întreabă Shulem Shachnah simţindu-se oarecum jignit. O fi vreo glumă, o glumă de goi care vrea să-şi bată joc de un evreu. Mă rog, îşi zice el, Shulem Shachnah, să-l las dracului cu gluma lui şi, adresîndu-se casierului:

– Casrilifca.

– Ce clasă, Excelenţă?

Casierul se uită fix la panglica roşie şi la vizor. Shulem Shachnah este mai furios ca niciodată. Am să-i dau eu lui o excelenţă să n-o poată duce, să nu mai îndrăznească să-şi bată joc de un biet evreu! Dar pe urmă se gîndeşte bine şi-şi spune: "de fapt, noi evreii, sîntem în Diaspora – auzi ce-ţi spun? – treacă de la mine".

Cere un bilet de clasa a treia.

– Cum aţi spus? Ce clasă?

Casierul se holbează la el foarte mirat. De data asta, Shulem Shachnah devine mai blînd şi repetă:

– A treia.

Ca să scurtez povestea, Shulem Shachnah cumpără biletul, îşi ia geanta de voiaj, aleargă pe peron, se amestecă în mulţimea de evrei şi neevrei, fără să facă vreo discriminare, şi începe să caute vagonul de clasa a treia. Iarăşi panglica roşie şi vizorul încep să facă minuni, fiecare dîndu-se la o parte, ca să-i facă lui loc să treacă. Shulem Shachnah se întreabă "oare ce se întîmplă?" Dar continuă să alerge pe peron pînă ce dă de conductorul trenului care are în mînă o lanternă.

– Asta e clasa a treia? întreabă Shulem Shachnah, punînd un picior pe scara vagonului şi lăsînd jos geanta de voiaj.

– Da, Excelenţă, spune conductorul care-l opreşte. Vă rog, domnule, e plin ochi, n-ai unde să arunci un ac.

Spunînd aceasta, ia geanta de voiaj a lui Shulem Shachnah – auzi ce-ţi spun? – şi i se adresează cu cuvintele:

– Pe aici, Excelenţă, vă găsesc eu un loc.

"Ce dracu o mai fi şi asta, exclamă Shulem Shachnah. Excelenţă în sus, excelenţă în jos!" Dar nu are timp de pierdut. E neliniştit doar din pricina genţii de voiaj. Înţelegi cum devine chestia, se teme că cu toate excelenţele astea, pînă la urmă să nu fie tras pe sfoară şi să rămînă fără bagaj. Aşa că o ia la goană după conductorul cu lanterna. Acesta îl pofteşte într-un vagon de clasa a doua. Şi ăsta e plin, n-ai loc nici să caşti.

– Vă rog, pe aici, Excelenţă!

Din nou conductorul pune mîna pe geantă şi Shulem Shachnah se ţine după el. "Unde naiba mă mai duce ăsta?" Shulem Shachnah îşi stoarce creierii ca să se dumirească ce e cu "Excelenţa" asta, dar între timp e cu ochii pe lucrul principal – geanta de voiaj. Intră într-un vagon de clasa întîi unde conductorul lasă jos geanta, salută şi face stînga-mprejur. Shulem Shachnah îi răspunde şi el cu o plecăciune.

Lăsat singur în vagon, Shulem Shachnah se uită jur împrejur să se lămurească – auzi ce-ţi spun? Habar n-are de ce toate aceste onoruri au căzut aşa tam-nesam pe capul lui – clasa întîi, saluturi, Excelenţa Voastră. Să fie oare din cauza afacerii imobiliare pe care abia a încheiat-o? Asta e! Dar stai puţin. Dacă ai lui, evreii adică, l-ar cinsti pentru asta, ar fi de înţeles. Dar creştinii! Conductorul! Casierul! Ce legătură are el cu ei? Poate că visează. Shulem Shachnah îşi freacă fruntea şi, luînd-o înainte pe coridor, aruncă o privire în oglinda de pe perete. E cît pe-aci să leşine! Nu vede mutra lui, ci pe cea a mahărului cu panglică roşie. Ăsta e el! "Toate visurile mele negre să cadă pe capul lui Ieremiei, să-l ardă focul, să i se usuce mîinile şi picioarele, mizerabilul! De douăzeci de ori i-am spus să mă trezească şi i-am dat şi un bacşiş şi ce-a făcut cu el, măgarul ăsta nemernic, mînca-l-ar holera, în loc că mă trezească pe mine, l-a trezit pe grangur! Iar pe mine m-a lăsat să dorm pe bancă! Mare ghinion pe capul tău, Shulem Shachnah băiatule, anul ăsta ai să petreci Pesahul la Zlodievka, nu acasă la tine."

Shulem Shachnah îşi ia geanta de voiaj, se dă jos şi o porneşte în goană spre locul unde a adormit pe bancă. Se va trezi pe sine însuşi înainte ca locomotiva, ferească Sfîntul, să se pună în mişcare şi să-i facă Pesahul praf şi pulbere. Chiar aşa s-a întîmplat. Abia a coborît Shulem Shachnah din vagon cu geanta lui de voiaj cînd locomotiva a început să pufăie – mă auzi? – să accelereze şi, adio şi noapte bună, dusă a fost!

Negustorul zîmbi şi-şi aprinse o nouă ţigară, subţire ca un pai.

– Vrei să auzi restul acestei povestiri? Restul nu e atît de plăcut. Neghiobul nostru Shulem Shachnah a avut un Pesah nenorocit, petrecîndu-şi ambele sederuri printre străini, în casa unui evreu din Zlodievka. Dar asta n-a fost nimic – ascultă ce s-a întîmplat după aceea. În primul rînd, Shulem Shachnah ăsta al nostru are o nevastă şi nevasta asta a lui – cum să ţi-o descriu? *Eu* am o nevastă, *dumneata* ai o nevastă, toţi avem neveste, am cunoscut gustul mierii, ştim ce înseamnă să fii căsătorit. Tot ce pot să-ţi spun despre nevasta lui Shulem Shachnah este că aşa ceva nu s-a mai văzut. Mamă, ce primire regească i-a făcut! Doamne, ce perdaf i-a tras! Bagă bine de seamă, nu s-a plîns de faptul că a petrecut sărbătorile departe de casă şi n-a spus nimic despre panglica roşie şi vizor. A lăsat astea pentru altă dată; o să discute ea cu el mai tîrziu. Singurul lucru de care s-a plîns a fost... telegrama! Şi nu atît telegrama – auzi ce-ţi spun? – cît cuvîntul acela de la coadă, *negreşit*. Ce i-a venit să pună cuvîntul ăla la sfîrşit: *Sosesc de Pesah negreşit*. Voia să îmbogăţească poşta? Şi afară de asta, cum îndrăzneşte o fiinţă umană să spună "negreşit"? Degeaba a încercat el să răspundă şi să explice. L-a îngropat de viu. Mă rog, de aia există pe lume nevestele. Dar, să fim drepţi, avea şi ea dreptate, în definitiv îl aşteptase cu atîta nerăbdare. Dar ce a încasat de la nevastă-sa n-a fost nimic în comparaţie cu ce-a căpătat din partea oraşului, adică de la Casrilifca. Încă înainte de a se întoarce, tot oraşul – auzi ce-ţi spun? – ştia totul despre Ieremei, despre marele mahăr, despre panglica roşie şi vizor, despre conductorul cu Excelenţa lui – tot circul. El, adică Shulem Shachnah, a negat totul şi a jurat în sus şi-n jos că bîrfitorii din Casrilifca născociseră toată povestea neavînd altceva mai bun de făcut. Totul era foarte simplu – venise acasă tîrziu, după sărbători, fiindcă făcuse o călătorie specială pentru a inspecta o moşie. Moşie? Nu s-a prins. Nimeni n-a înghiţit găluşca.

Se ţineau după el pe stradă şi-l luau peste picior rîzînd. Fiecare îl întreba:

– Ce simţi, reb Shulem Shachnah cînd porţi o pălărie cu panglică roşie şi vizor pe cap? Spune-ne, întrebau alţii, cum e cînd călătoreşti cu clasa întîi?

Cît despre copii, exista un consemn – auzi ce-ţi spun? Oriunde se duceau, se ţineau scai de el, strigînd:

– Excelenţă! Excelenţa voastră, excelenţă! Excelenţa voastră cea mai excelentă!

Crezi că e uşor să-i duci de nas pe cei din Casrilifca?

Traducere de
I. BRĂILEANU

Ce-i pasă acestei olandeze! Ea n-are probleme nici cu teritoriile, nici cu guvernul

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

F. KEIFA

POVESTE DE TOAMNĂ

O poveste stranie, stranie...

Ştiai că fusesem la Ierusalim? Încăodată, da. Nu avusesem un scop precis, o expoziţie, vre-o descoperire arheologică, vre-un nou parc. De ce "urc" atît de des spre oraşul "sfînt", cum spui tu? Dar mă fascinează. Ţii minte cînd l-am văzut pentru prima oară? Eram cu tine, am avut senzaţia că am mai fost, că mi-e familiar, ca un film revăzut după mulţi ani. Mi-am reţinut răsuflarea, am închis ochii pe jumătate, parcă aş întinde mîinile să cuprind, să reţin, să înţeleg mai bine. M-ai tras de mînecă. Acum să fi atent. Îţi voi povesti ceva.

Da. În ziua aceea, cînd am coborît la staţia centrală de autobuze din Ierusalim, s-a oprit în faţa mea un oarecare autobuz, mi se pare numărul optsprezece, am sărit în el, deşi nu-i cunoşteam traseul, nu ştiam unde să cobor sau de ce. Undeva la o staţie a coborît multă lume şi eu cu ea. Peste drum era un cinematograf cu afişele rupte. O prăvălie unde un bătrîn cu o bărbuţă sură şi rară vindea chiloţi de damă înşiraţi pe o sfoară şi prinşi cu cîrlige de rufe. Am cotit la dreapta pe o stradă ce urca într-o pantă serioasă. Frumoase sînt casele din piatră din Ierusalim, cu porţi şi obloane de fier şi acele minunate tufişuri cu flori violete. La capătul străzii, sus pe deal, am dat de un părculeţ neîngrijit, abandonat. Era acolo un bazin fără apă, împrejmuit de flori sălbăticite şi mulţi copaci bătrîni, bogaţi şi foarte demni.

M-am aşezat pe o bancă cu stinghiile rupte. În fund se vedea o clădire mică părăsită şi vopsită multicolor.

Era o profundă linişte.

Începuse o ploaie măruntă.

Nu, desigur, nu vrei să fi trist, doar îţi afunzi bărbia în guler, te aduni în tine, bagi o mînă în buzunar şi cu cealaltă fumezi încet o ţigare.

Am plecat. Am coborît panta. Pe la mijlocul ei, spre dreapta, se desfăcea o străduţă ce n-o observasem înainte.

Era pustiu.

Am ajuns în faţa porţii larg deschise. Înaintea ei se întindea o minunată alee lungă, străjuită de copaci înalţi. Am intrat în alee. Trebuia să văd ce se afla la capătul ei. Aşa cum nu poţi trece pe lîngă o rochie de catifea fără s-o atingi sau să-ţi opreşti degetele să mîngîie luciul impecabil al marmorei.

Burniţa mai des. Păşeam pe un strat moale de frunze şi-mi sprijineam capul de fundul umbrelei trasă adînc peste umeri.

Mirosea a muşcate, a frunze, a ploaie.

La capătul aleii se ridica o casă mare din piatră albă cu obloane cenuşii din fier, închise, oarbe. La stînga, o căsuţă mică din pietre albe şi cu un mic pridvor. Ştii, nici acum nu înţeleg ce m-a făcut să păşesc în pridvor.

Am scuturat umbrela în faţa uşii – am întins mîna uşor – da, uşa era întredeschisă. Am văzut o odaie mică. În fund o plită. Odaia era îmbîcsită cu dulăpioare, pe o poliţă două crătiţi strălucitoare, roşii cu buline albe. Pe podeaua de piatră multicoloră, şi spartă în unele locuri, o scoarţă roasă. O masă cu un picior proptit pe o piatră. Lîngă uşă, o etajeră cu cărţi, pe primul raft era o biblie în germană, cotorul lucea cu litere gotice aurite, o carte în ebraică, ceva despre sărbători şi a treia, Proust – À la recherche du temps perdu.

Se auzea un tic-tac pronunţat.

Am ieşit încet trăgînd uşa după mine.

Pe uşe era o mică tăbliţă ruginită: S. Fisher.

M-am întors pe alee, pe gînduri, parcă visam. La poartă, o femeie cu perucă, într-o haină cenuşie, m-a întrebat pe cine caut. Am răspuns repede: pe doamna Fisher.

– Dar ea nu mai locuieşte aici de mult, poate de zece ani.

– Şi unde se află acum?

– La o casă pentru bătrîni în drumul spre Kiriat Shaul.

Şi încercă să mă chestioneze cine sînt, poate vre-o rudă? Nimeni nu venea la ea.

Am plecat repede. La colţ, întorcîndu-mă, am zărit-o încă în poartă şi ridicînd privirea, am citit numele străzii: Maghid.

Ploua tare. Am luat trenul spre Tel Aviv şi am privit lung, fără gînduri, dîrele de ploaie pe geam.

*

Şi acum tu ştii cît de ocupată am fost, dar, mărturisesc, ceva mă preocupa şi chiar pot spune, mă şi amuza... Ce-o fi făcînd doamna Fisher? Într-o luminoasă dimineaţă de toamnă am plecat spre Ierusalim. Cunoşti lumina aceea, da? Intensă, pură, contrastul dintre culori atît de pregnant. De data aceasta pentru culori am plecat. Dar, îndată ce-am ajuns, tu ştii ce-am făcut? Am luat un taxi şi am căutat casa pentru bătrîni. La intrare, după oarecari investigaţii, am fost îndrumată spre ascensor care urma să mă urce la secţia H la etajul 7. Spre surprinderea mea liftul "cobora". Cînd am ieşit din lift, printr-o fereastră am observat că nu eram la subsol ci, în faţa unei grădini frumoase...

Într-o sală mare zăceau în cărucioare de invalizi vre-o zece sau mai mulţi bătrîni şi bătrîne. Unul urla insistent, prelung, altul striga monoton ca o placă defectă: soră, sooră... ceilalţi priveau în gol. În fund stătea la fel o bătrînă cu părul alb tuns, ghemuită, privindu-şi mîinile. M-am apropiat şi am întrebat-o:

– Doamna Fisher?

A ridicat privirea. Ochii îi erau mari, limpezi şi speriaţi.

– Cine eşti tu?

M-am aşezat lîngă ea. Nu ştiam cum să încep.

– Am fost pe la casa ta.

– Da? Cine locuieşte acum în ea?

– Nu ştiu.

Deodată s-a răsucit, mi-a apucat mîinile şi a ţipat pe româneşte:

– Tu eşti fata lui Zig. Eşti exact el!

Am rămas uimită. Ea era verişoara mea Stela. Ţi-am vorbit vreodată despre ea? Auzisem multe povestiri ciudate, unele şoptite. N-o mai văzusem din copilărie. Mult am dorit s-o regăsesc, ştiam vag că ar locui la Ierusalim. Dar sub ce nume? Era ultima supravieţuitoare a familiei mele.

A plîns ea, am plîns eu. Fără vorbe. Ne-am întors cu gîndul la orăşelul nostru de provincie, la toată familia noastră care nu mai exista. Pline ne erau gîndurile de toţi morţii, de toate vieţile lor şi ale noastre sfîrşite.

– Mai vii? Cînd?

– Da. Curînd. Ce să-ţi aduc?

– O carte.

– ?

– Am vrut s-o recitesc, n-am terminat-o, am pierdut-o...

Mă privi lung, zîmbind: Proust. Á la recherche du temps perdu.

*

Mă simt descumpănită. Trebuia să-ţi scriu această întîmplare. Despre Stela, da, îţi voi povesti neapărat o poveste interesantă. Dar nu acum. Altădată.

E lung drumul în trecut.

Şi nu ştii cît sînt de obosită...

OLAMI

WHOLESALE AND TOUR OPERATOR

BLECHER–BĂDESCU MARCEL – MĂ GĂSIŢI LA BIROUL MEU
BEN YEHUDA 66 (COLŢ FRISHMAN) TEL AVIV TEL. 240895

- **LA BUCUREŞTI, BLV. BĂLCESCU 21, SÎNTEM REPREZENTAŢI DE FIRMA "NOVA", AGENŢIA PARTICULARĂ NR. 1 ÎN TURISMUL ROMÂNESC**
- **STĂM LA DISPOZIŢIE CU O LARGĂ GAMĂ DE SERVICII TURISTICE ÎN ŢĂRILE EST-EUROPENE ŞI PE ÎNTREGUL GLOB**

ÎMPREUNĂ CU MINE, BRAHA BAR-LEV ŞI AMI GRÜNBERG VĂ ASIGURĂ SERVICII DE CALITATE

MINIM

OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE JOCURI

SPORTIVĂ

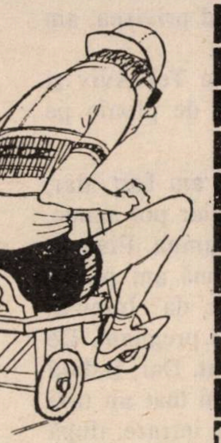

ORIZONTAL: 1. Sportul "rege" – Probă în sportul echitaţiei 2) Uniune sportivă – Localitate în URSS – Debut pugilistic! 3) Sacrificiu de pion! Planorism, paraşutism, etc. – Începe să citească abecedarul! 4) Cursa bolizilor – O repriză de fotbal 5) Se ocupă de pregătirea sportivilor 6) Sportul tragerii la ţintă – Unu şi unu! – Locul de desfăşurare a unor întreceri sportive 7) Cadru competiţional – Folosite în sportul ţintaşilor – Final la şah! 8) Sport de... masă şi de cîmp – Ieşit (pop.) 9) Probă în sportul călăriei – ...la trap! Rugbist francez 10) Debut redacţional! – Reflectă situaţia de pe teren – Tip de satelit canadian 11) Pe teren propriu – Bază nautică pentru probele de caiac-canoe – Un unsprezece reprezentativ 12) Aflate în întrecere! – Inalt reprezentant în lumea sportului

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							o					
2					o					o		
3			o					o				
4						o						o
5		o									o	
6				o			o					
7			o							o		
8	o						o					o
9					o			o				
10				o					o			
11						o				o		
12			o									

VERTICAL: 1) Probă de scrimă – Prezent în debutul întrecerilor sportive 2) Sport naţional românesc – A măsura forţele într-o competiţie sportivă 3) Trag în lături! – Participant la călărie! – Localitate în Ciad 4) Bază nautică – Tip de scut minier – Deschidere la şah! 5) Spaţii de ţintă la rugbi – Mici insule în Oceania 6) Element de compunere în sensul "dizolvare" – La îndemîna amatorilor de turism 7) Folosite în probele de tir – Sport pe apă 8) La începutul şi sfîrşitul ghemului! – Cultivatori de in – Domeniu al sportului 9) Specific sportivilor neprofesionişti – Intrare în orice competiţie! 10) Încadrate pe spaţiul porţii – Notaţie romană pentru "duo" 11) Competiţie deschisă oricărei categorii de sportivi – Sport acvatic 12) Element esenţial la hochei – Diversitate în probele de nataţie.

Dicţionar: IAMM, ISIT, MIAS, STT, EADA, ANP, SAE, LIO.

CĂRŢI DE VIZITĂ

Aflaţi prin anagramare numele şi profesiunea unui cunoscut om de cultură român ,ce ne-a vizitat de curînd ţara.

SORINA B. SĂRARU
Doctor. Eilat

Aflaţi prin anagramare numele şi profesiunea unui cunoscut om de artă ce a fost de curînd oaspetele Israelului.

TANIA G. BERCARU
Lod

Dezlegările jocurilor din "Minimum" nr. 38

Botanică 1...

Mac, orez, soc, arţar, lalele, ca, Iza, ducat, ecos, ceapa, i, s, sovar, arin, l, ricin, aea, pir, ficus, d, laur, a, finet, on, om, genuri, pai, aior, caş, i, mărăcini, a.

...şi 2

Clarităţi, rar, ne, iar, ilic, isss, zenit, oaci, alic, mf, an, ne, ovare, a, t, maică, ur, emiri, nori, mare, aerat, art, filz, a.

Zoologică

Papagal, cap, ur, armăsari, rîs, e, caras, ic, licurici, cîine, spe, c, i, a, rate, ha, acvilă, ci, he, u, a, lama, iesle, leneş, prepelicari, oaie, antren.

Copertă literară

M. Rudich – "Muntele amintirilor"

Trepte

V, Do, Per, Lava, Sărac, Păcăli, Potolit, Polemiza, Colonizat, Feminitate

MINIMUM E OM C TOŢI OAMENII

ITALIA '90 fotbal

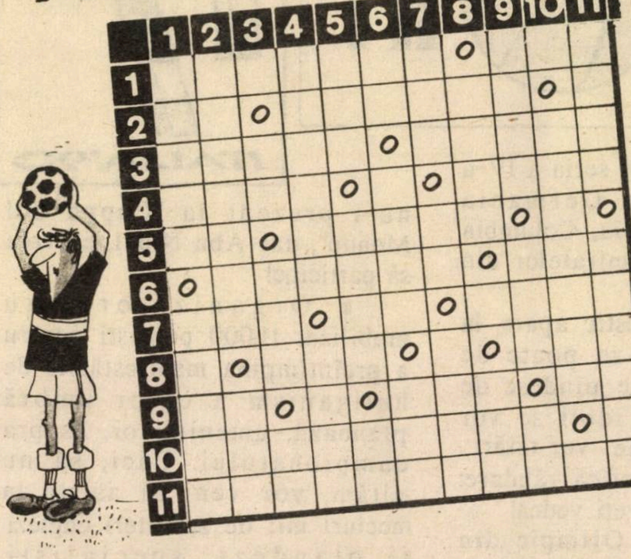

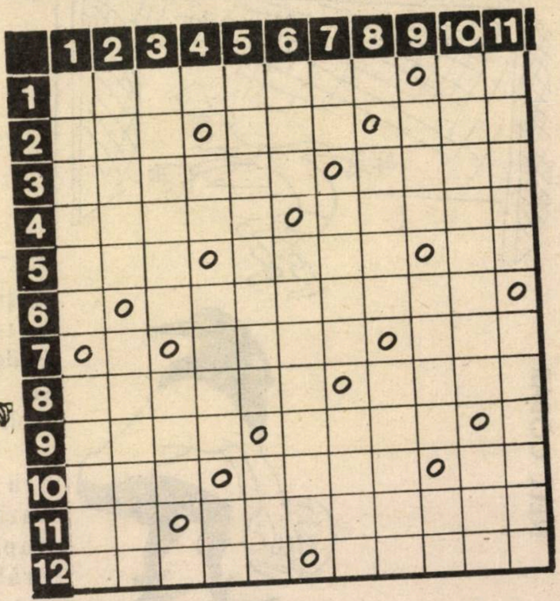

ORIZONTAL: 1) Gol marcat după un atac prelungit... – Marcat de aproape 2) Introdus în lot – Pregătit pentru postul de portar 3) Dispoziţie de joc (pl.) – Joc amical desfăşurat în deschiderea unei partide oficiale 4) Gol... marcat, de toată frumuseţea – Cuprins de riduri! 5) Simple coincidenţe! – Caracterizat prin şut şi pătrundere în adîncime 6) Într-o companie de valoare ocupă un binemeritat loc doi – Se spune... cînd nu evoluează în deplasare 7) Un unsprezece reprezentativ ce joacă... ca la carte (pl.) – Pasă în adîncime! – Gol cu capul! 8) Golul... în sine cînd e marcat cu capul – De uz curent (abr.) 9) Stau la tuşă! – Poftă de joc – Evoluţie de nota zece! 10) Marcat cu insistenţă 11) Evoluează în teren cu pătrunderi în adîncime (pl.)

VERTICAL: 1) Goluri marcate din lovituri de colţ – E în formă uneori... 2) Ieşea cîştigător în deplasare, pe teren străin – Un gol... înscris! 3) Minge recuperată în final! – Anunţă un succes răsunător după un joc desfăşurat la nivel înalt – Atacanţi centrali! 4) O ultimă repriză ca la carte – Marchează un gol în final 5) Teren... suspendat (!) într-o ambianţă spirituală – Acţiune luată pe cont propriu, la voia întîmplării – Evoluează... pe centru! 6) Ultimii serviţi la prînz! – Evoluează cu multă înfocare... în stil italian – Prezenţe viitoare! 7) Marchează scurgerea timpului – Vîrf de atac! – Prins de fluierul arbitrului 8) Ridică la mijloc! – Cu ei ne măsurăm puterile 9) Soluţie de atac – Loc de adunare a celor din lot – Şut-gol din întoarcere! 10) Jocul fără minge (pl.) 11) Tras prin spatele porţii – Apţi de joc.

TOATĂ LUMEA FACE Sport

ORIZONTAL: 1) Final într-o cursă de urmărire – Participante la concursuri! 2) Evoluează bine în retur – Campion al... săritorilor de iarnă – Conducător schimbat de curînd de la conducerea reprezentativei româneşti (abr.) 3) Campioană africană la înălţime – Teren propice desfăşurării unor partide amicale 4) Echipament pentru jucătorii lotului naţional – Joc cu miză 5) Arbitrul neoficial al unei finale de dublu mixt – Un mustăcios... evoluînd la bob – Probă de marş, fără a avea terenul adecvat! 6) Probă de concurs 7) Fost campion absolut... la şah – Driblat (fig.) 8) Bătute în deplasare – Partener de nădejde în orice competiţie 9) Campioana absolută a României la inele – A bate la... scor (fig.) 10) Periodic competiţional (pl.) – Participant la concursurile de ridicat greutăţi – Mat în 2 mutări! 11) Marcat la centru! – Norme de viaţă sportivă 12) Supus unui presing în teren – Acţiune desfăşurată pe înaintare.

VERTICAL: 1) Învins într-o finală la carate – Debutant la curse, clasat mereu pe primul loc 2) Cursă rapidă, de obicei fără oprire – Tenis de cîmp 3) Suprafaţă de rulare (pl.) – Imbatabili în careu 4) Component al lotului naţional – Avantaj serviciu... penalizat – Jucată la centru! 5) Locuri propice pentru cursele de urmărire – Folosit în mod... curent (abr.) 6) A intra în lot – Terenuri suspendate (!) 7) Prinse-n cursă! – Component al unei formaţii – Selecţioneră unică 8) Performanţă obţinută în Cursa Păcii – Variantă de deschidere 9) Atinge mingea cu capul – Formă de atac neregulamentar – Participante la raliu! 10) Sportivi care se remarcă la... tuşă – Adversar nedorit în cursele de marş 11) Evoluţie la înălţime – Reuşit la absolvire.

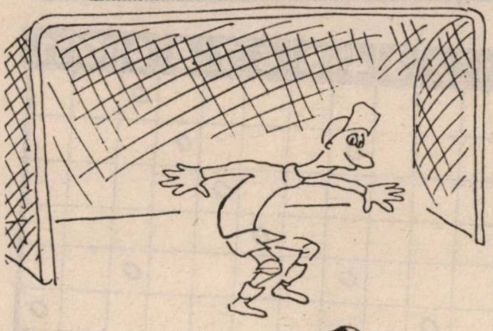

SPORT

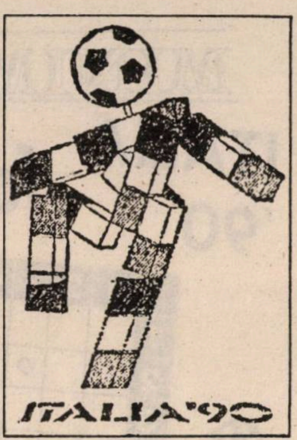

NELL COBAR

• Mult a fost, foarte puțin a rămas. Patru ani am așteptat, dar iată că, peste numai cîteva zile, doamnelor și domnilor, începe. Începe Marea Confruntare. Festivalul Universal al Fotbalului. Campionatul Mondial. După meciuri grele, disputate adeseori "la sînge", în preliminariile competiției, pe toate meridianele globului, cele 24 de selecționate naționale calificate se aliniază la startul întrecerii decisive. Primul fluier: la 8 iunie. Ultimul: la 8 iulie. Între aceste date, o lună de super-fotbal, de emoții și patimi dezlănțuite, de domnie absolută a "sportului rege"!

• Potrivit tradiției, "balul" va fi deschis de campioana lumii. Argentina joacă, la Milano, cu Camerunul. Așa au hotărît sorții. De a doua zi, încep și meciurile din celelalte serii. Șase serii în total, de cîte patru echipe, în care fiecare joacă cu fiecare. Israelul, cum se știe, nu s-a calificat. Columbia a obținut acest drept, în locul nostru. Dacă ne-am fi calificat, s-ar fi ajuns probabil la implicații... politice, căci sorții au vrut ca, în seria a IV-a patra, să joace Germania Federală, Iugoslavia, Columbia și... selecționata Emiratelor din Golful Persic!

• Orice pronostic apare, la ora actuală, cît se poate de hazardat. Surprize pîndesc de după colț, vechi idoli se vor prăbuși, alte stele vor răsări peste noapte. Puțintică răbdare: încă cîteva zile și veți vedea!

• Stadionul Olimpic din Roma, cel pe care se va disputa finala, a fost binecuvîntat, în mod special, de Papa Ioan Paul al II-lea. Suveranul Pontif n-a îndeplinit doar o obligație bisericească, cerută în astfel de împrejurări. Pasiunea sa pentru sport este binecunoscută, încă de pe timpul cînd, paralel cu activitatea de boxer amator, a fost portarul echipei de fotbal din orășelul polonez natal Wadowicze!

• Președintele comitetului de organizare, Di Montezemolo, are mari emoții. Ce zic eu emoții, traumă de-a binelea! De teamă că, la data sorocită, stadioanele nu vor fi gata. S-au investit în renovări zeci de milioane de dolari, dar lucrările au început tîrziu și, în unele locuri, după cum s-a constatat, parte din sumele afectate au fot întrebuințate în alte scopuri. Acum, cînd "Minimum" pleacă la tipar, stadionul din Napoli de pildă, încă se află în situația de șantier deschis. Și nu-i singurul!

• "Mosad"-ul israelian a prevenit serviciul secret italian de posibilitatea unor acțiuni teroriste arabe în timpul desfășurării competiției. Israelul nu-i prezent la "Coppa del Mondo", dar Abu Nidal, el, vrea să participe!

• Organizatorii au mobilizat 11.000 polițiști pentru a preîntîmpina manifestările de huliganism a căror umbră planează, amenințător, asupra campionatului. Căci, să nu uităm, vor veni să asiste la meciuri mii de suporteri englezi și olandezi, specialiști recunoscuți în acte de violență și vandalism, terminate adeseori tragic. Nu mi-e rușine însă nici cu huliganii italieni. Huliganii-gazde. Săptămînă de săptămînă, poliția are de furcă cu aceștia. Ceilalți, normalii la cap, le spun "ultras". Vin la meciuri vopsiți în culorile echipei favorite, avînd, bine ascunse în buzunare, "șișuri" și alte arme de atac. Poliția din Roma a arestat recent, în urma unor acte de violență la un meci de fotbal, o tînără de 21 de ani, Isabella Di Giovanni, care părea a fi capul tuturor răutăților din tribună. Sub titlul "Ioana D'Arc a huliganilor", cotidianul "Gazetta dello Sport" a scris despre ea: *"În oricare din zilele săptămînii, Isabella este o fată dulce și sensibilă, dar duminica, atunci cînd vine pe stadion, se transformă într-o fiară sălbatică..."*

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

- Pentru meciul final, care va avea loc, cum am spus, pe Stadionul Olimpic din Roma, s-au înregistrat... 800.000 cereri de bilete. S-au pus în vînzare numai 76.500 bilete, imediat epuizate, mare parte dintre acestea intrînd în posesia speculanților. Nu încape îndoială că, la "bursa neagră", costul unui bilet atinge de-acum sume astronomice. Vînzarea biletelor s-a făcut, nu la agențiile obișnuite, ci la filialele unei... bănci: "Banca Națională a Muncii"!

- Probabil că printre cei mai numeroși turiști străini la jocurile campionatului "fruncea" va fi deținută de japonezi. Niponii vor veni la "Mundial" în nu mai puțin de 1500 (!) grupuri organizate. Unii dintre ei, care n-au putut obține concediu de la locul de muncă, au preferat să-și dea... demisia. Slujbă nouă vor găsi la întoarcere. Doar nu era, pentru atîta tot, să renunțe la campionat!

- Sute de neveste din Olanda au participat luna trecută la... cursuri teoretice de fotbal. Cursuri menite să asigure liniștea și pacea în căsnicii, în perioada desfășurării Campionatului mondial. Căci, după cum s-a dovedit în alte ocazii asemănătoare, bărbații se "cufundă" în vizionarea meciurilor la televizor, în timp ce femeile, curioase, neînțelegînd ce se petrece pe micul ecran, pun întrebări peste întrebări, nu primesc deloc răspunsuri sau primesc răspunsuri enervate. De aici, certuri conjugale în toată regula și căsnicii amenințate!

- Și acum, desigur, vreți să știți ce vom vedea noi din campionat. Televiziunea israeliană va transmite, integral sau parțial, aproximativ 30 de meciuri. Optimile de finală, sferturile de finală, semi-finalele și finala vor fi transmise în întregime. Printre meciurile pe care le vom vedea, după cum au anunțat cei de la televiziune, se numără: Brazilia – Suedia, Germania – Iugoslavia, Anglia – Irlanda, Argentina – URSS, Uruguay – Spania, Anglia – Olanda, Belgia – Uruguay, Argentina – România, Italia – Cehoslovacia, Brazilia – Scoția, Belgia – Spania și, bineînțeles, partida inaugurală Argentina – Camerun (la 8 iunie, ora 19,00). Ceea ce nu-i rău, ba chiar nu-i rău de loc!

G. MODEANU

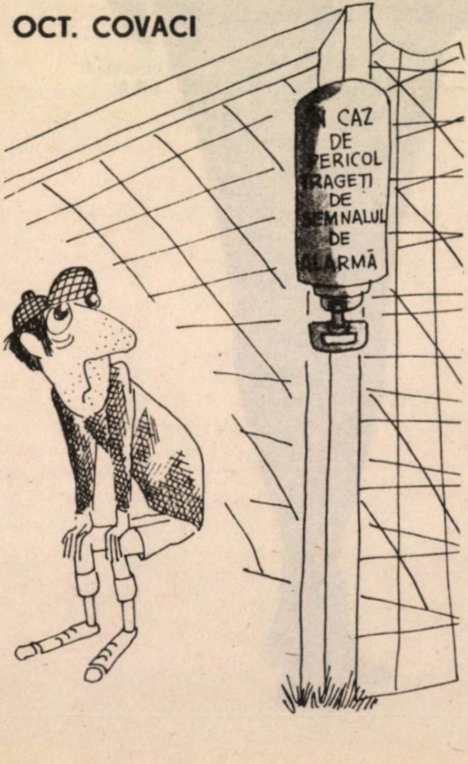
OCT. COVACI
ÎN CAZ DE PERICOL TRAGEȚI DE SEMNALUL DE ALARMĂ

CONTRA CĂLDURILOR!
VAR PE ACOPERIȘ
cu FLINCOT și DURAL,
SMOALĂ contra PLOILOR.
Execută cu garanție
PUIU PERETZ
Tel Aviv — Tel. 294416.

hotel
MIZPE YAM
NATANIA
STR. KARLBACH 4
TEL. 053-623730
TELEX 361595

- 31 camere cu vedere la mare, fiecare cu radio și telefon
- Atmosferă intimă, plăcută
- Solariu pe acoperiș. Bar
- Aer condiționat
- Mîncare excelentă
- Prețuri populare

ORGANIZĂM ȘI SĂRBĂTORIRI
(NUNȚI, BAR MITZVA ETC.)
ÎNTR-O ATMOSFERĂ FAMILIALĂ,
PÎNĂ LA 200 PERSOANE
MENIURI COPIOASE ȘI VARIATE – CAȘER

URGENȚE!

Reparații dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv et.2, tel.656180 – 660391

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SEXUALITATE

Arta de a stimula dorinţa feminină

Femeile şi bărbaţii nu sînt egali în faţa plăcerii. *Ele* au la dispoziţia lor mai mulţi metri pătraţi de zonă erogenă; *ei* trebuie să se mulţumească cu un teritoriu erotic mai limitat. Pornind de la acest considerent şi bazîndu-se pe o perfectă cunoaştere a corpului omenesc, tradiţiile orientale au generat o artă, care, prin similitudine cu binecunoscuta specialitate medicală – acupunctura, s-ar defini drept DIGITOPUNCTURA ŞI EROTISMUL

E o artă plină de învăţăminte pentru occidentalii mult mai puţin pricepuţi în anumite taine ale naturii de a căror descifrare depind plăcerile vieţii.

Pielea femeilor este aproape în întregime o zonă erogenă. Mai precis, 2 m. pătraţi. Cu 50 de receptori senzoriali pe fiecare centimetru pătrat. Motiv pentru care mulţi cercetători, – de la sexologi la psihanalişti şi chiar la zoologi – s-au axat pe "virtuţile" pielii. Didier Anzieu, bunăoară, în cartea sa *"Eul – Pielea"* proclamă că pielea *"este sediul seducţiei şi serveşte la materializarea excitaţiei noastre sexuale"*. Cercetătorul italian Willy Pasini declară că *"pipăitul este un constituant central al erotismului"*.

De altfel orice femeie normală ştie aceasta! După cum ştie şi că epiderma devine mai caldă la pipăit şi începe să roşească, uneori pe toată întinderea ei. În schimb ceea ce se ştie mai puţin este cum se modifică pielea pentru a deveni erogenă. Altfel spus, cum se face că o strîngere de mînă a patronului nu o va transporta pe subalternă în nirvană, în timp ce o uşoară atingere pe braţ a amicului îi va da un frison din cap pînă în picioare? S-ar părea că pielea îşi modifică permeabilitatea sa vasculară: temperatura corpului ridicîndu-se în cursul excitaţiei sexuale, iar receptorii senzoriali modifică "mesajul" între organism şi lumea exterioară, ceea ce duce la erogenizare. După cum se vede, dorinţa şi plăcerea nu sînt doar în cap, dar şi în... piele. Ne putem chiar întreba dacă nevoia de tandreţe atribuită femeilor nu este în fapt o cerere ocolită adresată partenerului de a-şi lărgi aria de acţiune şi de a îmbrăţişa această piele şi a stimula cei 50 de receptori senzoriali pe centimetru pătrat. Potrivit dr. Leleu, cu cît o piele este mai "mîngîiată" cu atît este mai sensibilă. Un adevăr pe care orientalii l-au înţeles de milenii şi au făcut din rafinamentul senzorial o datorie, o artă. Tradiţia orientală a parvenit pînă în zilele noastre şi aplicarea ei poate să deblocheze unele probleme sexuale, să regenereze unele cupluri măcinate de uzura timpului şi să ofere noi perspective celor care preţuiesc plăcerea carnală.

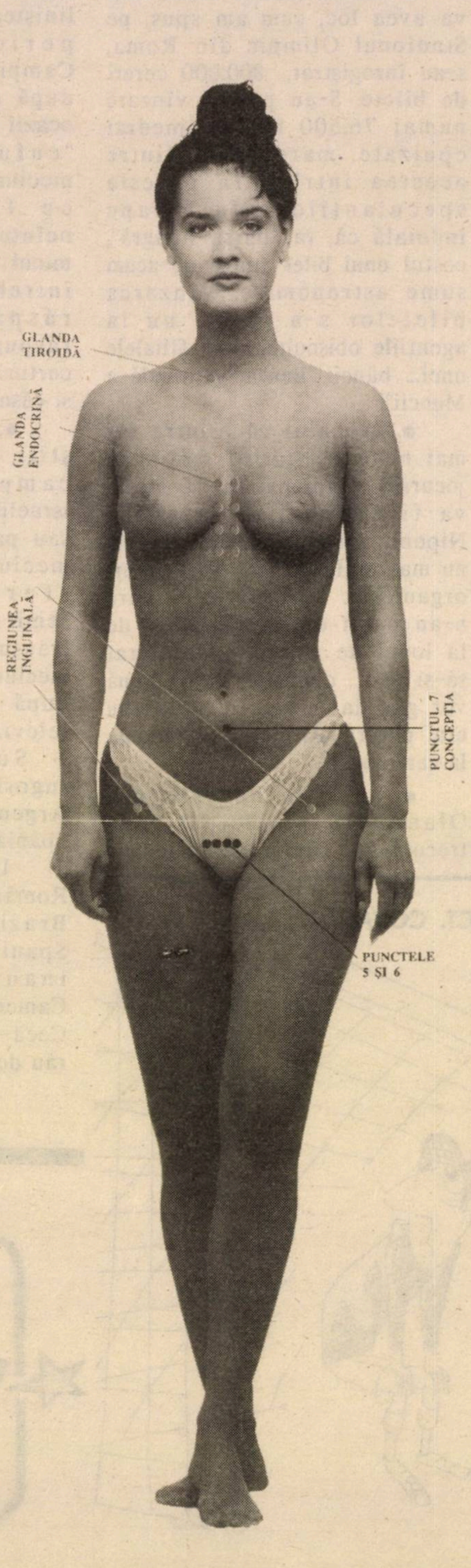

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

O LECŢIE DE... AMOR

Potrivit orientalilor, există două metode de a amplifica dorinţa şi plăcerea sexuală la femei: digitopunctura şi aşa numitul shiatsu. Prima constă în presiunea degetelor; cea de-a doua, de origine japoneză, este un "tratament care utilizează degetele mari şi palma mîinilor pentru a exercita o presiune în unele puncte ale corpului cu scopul de a corecta iregularităţile sale şi de a conserva sau ameliora sănătatea". Ambele metode acţionează asupra energiei, fiecare în felul său. În primul caz, *pregătirea psihologică* este salutară. Fiţi calm, destins – i se recomandă masculului – pentru că astfel şi partenera va fi destinsă; învăţaţi să surîdeţi şi veţi atrage surîs, încălzirea inimii partenerei. Respectaţi-o, daţi-i sentimentul că e importantă; remarcaţi-i noua sa coafură, toaleta cea nouă. Complimentele meritate şi laudele sincere sînt binevenite. Dacă vi se dă înseamnă că reprezentaţi o persoană importantă pentru ea, dar nu încercaţi s-o dominaţi. Subiectul trebuie să adopte o atitudine de receptivitate absolută şi să-şi concentreze spiritul asupra senzaţiilor primite. O respiraţie regulată şi calmă într-un mediu ambiant cu o temperatură potrivită va ajuta la obţinerea unei decontractări perfecte.

Mîinile bărbatului trebuie să fie calde şi uscate. Fluxul energetic poate fi mărit frecînd mîinile fără a le îndoi şi, mai ales, fără a întrerupe contactul dintre palme şi degete timp de 3 minute, după care gîndul va fi concentrat asupra senzaţiei de căldură resimţite intens. Poate fi folosită un pic de unsoare. Încercaţi să aliniaţi respiraţia proprie la cea a partenerei. Gîndiţi-vă la lucruri pozitive, atitudinea mentală este importantă. Convingeţi-vă că cea pe care o pregătiţi pentru dragoste este femeia cea mai importantă din lume.

Plasaţi mîna stîngă pe baza gîtului pe apofiză şi cu mîna dreaptă presaţi uşor zona pre-pubiană timp de un minut. Faceţi un masaj uşor al rădăcinilor cervicale, de-a lungul, pentru a relaxa contractările. Cu cele două mîini una peste alta, înfigeţi uşor degetele în adîncime pe deasupra ramurii pubiene în timpul expiraţiei, apăsaţi, apoi relaxaţi "brusc". Dacă vîrful sînilor este foarte sensibil, puneţi mîna dreaptă întinsă pe pubis în timp de cu mîna stîngă masaţi uşor vîrful sînilor pînă cînd căpătaţi o senzaţie de căldură la dreapta. Pentru a relaxa tensiunile la nivelul gîtului, se începe prin a masa pielea neacoperită de păr şi apoi, traptat, pînă la rădăcina părului. Coborîţi uşor cu mîinile spre umeri şi reveniţi iarăşi spre sus, atingînd fruntea dinspre sprîncene spre urechi. Este important de a observa incontinuu reacţiile partenerei, insistînd asupra zonelor celor mai agreabile. Bărbatul va mîngîia şi îmbrăţişa corpul fiinţei iubite coborînd uşor spre picior – parte a corpului foarte receptivă. Şi din nou în direcţia pubisului, deasupra căruia se efectuează presiuni din ce în ce mai profunde dinspre centru către extremitatea rădăcinii perilor.

Trebuie avut în vedere că digitopunctura reprezintă un "tratament" de fond şi de durată. Spre deosebire de *shiatsu*, ale cărei efecte sînt, potrivit celor care practică această metodă, imediate şi spectaculare. În cazul acesteia, se utilizează, în genere, degetele mari; trebuie presat ferm cu partea groasă a degetului. Dar pentru faţă şi pîntec, se folosesc trei degete: arătătorul, majorul şi inelarul. Durata normală a unei presiuni de shiatsu este de 5 – 7 secunde. Punctele principale sînt: glanda tiroidă şi suprarenalele; glanda endocrină între sîni. E cîte ceva de învăţat din rafinamentul de milenii al "orientalilor"?!

Prelucrare: I. FÎNTÎNARU
(După articolul Evei Duron din "Médicine Douce" nr.94)

Nu vede, nu aude, nu vorbeşte... dar simte!

Desen de Gitta Sion

MINIMUM E OM CA TOŢI MENII

LUCULLUS

REŢETĂ PENTRU O VIAŢĂ LUNGĂ:

NU MÎNCAŢI, NU RESPIRAŢI!

la RESTAURANT...

Mi s-a reproşat nu o dată că, discutînd despre restaurante, mă preocupă o singură problemă: gustul felurilor de mîncare. Şi că nu mă refer niciodată la faptul dacă acestea sînt sănătoase sau dăunătoare. Recunosc. Aşa e. Iar cauza este că la acest capitol sînt totalmente incompetent. Nu m-am obişnuit, nici pînă astăzi, să privesc o ciorbă de fasole albă (cu cîrnăciori tăiaţi mărunt şi un ardei iute alăturea) ca pe-o cantitate (2000? 3000?) de *calorii*, sau o tochitură moldovenească, la tigaie, sfîrîind, ca pe-un producător de colesterol.

Dar... *problema* există. Şi la noi şi peste tot, în lume. Drept care, am apelat la colaboratorul nostru HARRY FOSHA, din New York să analizeze importanta şi mereu fascinanta temă. Iată constatările sale:

Pe lista best-seller-urilor din Statele Unite figurează mai întotdeauna o carte de bucate şi o carte de reţete dietetice. Explicaţia unui sociolog: americanilor le place să mănînce mult şi bine (de unde succesul cărţilor de bucate) dar apoi sînt cuprinşi de regrete şi îşi promit să mănînce raţional (de unde succesul cărţilor din categoria cealaltă). Adevărul este că cercetările şi teoriile despre ce e sănătos de mîncat şi ce nu e, se schimbă atît de des încît nu au darul de a-l ajuta pe cel care vrea să mănînce raţional. În urmă cu vreo 20 de ani, tradiţionalul breakfast american "sănătos şi hrănitor" cuprindea: un pahar de oranjadă, două ouă cu şuncă sau slănină şi o ceaşcă sau mai multe de cafea. Oranjada, produsă în cantităţi de masă, nu mai e recomandabilă pentru că conţine prea multe adaosuri chimice; ouăle sînt o sursă imensă de colesterol, şunca şi slănina conţin cantităţi nerecomandabile de grăsime (unele mono altele polisaturate că nu ajungi să şti niciodată care-i care!) iar cafeaua e dăunătoare inimii. Pînă şi "cerealele" atît de specifice micului dejun american conţin de multe ori şi ele adausuri chimice contraindicate.

A fost o vreme cînd măcar se ştia că nu există nici un risc pentru sănătate dacă mănînci carne de pasăre (fără pieliţa care-i dă tot gustul cărnii, pentru că pieliţa conţine grăsime). Dar iată că în ultima vreme s-a descoperit că multe păsări tăiate, vîndute în alimentarele americane conţin salomela, un microb foarte dăunător aşa că, măcar din acest punct de vedere, şi găina a devenit... periculoasă. Ca să nu mai vorbim de carnea de... beef (care la noi era de vacă!). În ciuda reclamei pe care o fac restaurantele, experţii socotesc că are totuşi prea mult colesterol. Şi ceva despre altă "mîncare naţională" americană: "hamburgerul". De curînd un anunţ mare pe o pagină de ziar, plătit de un milionar îngrijorat de ce anume mănîncă americanii, arăta că un hamburger McDonald (ce i s-o fi căşunat oare împotriva unei singure firme?) conţine enorme cantităţi de grăsime. (În paranteză fie spus: noroc că ruşii nu citesc ziarele americane. Că stau acum la coadă ore întregi la primul McDonald deschis la Moscova. O caricatură a graficianului TIM, publicată în revista franceză "L'Express" condensează această "evoluţie de peste 70 de ani a economiei sovietice": caricatura reprezintă o statuie a lui Lenin purtînd în loc de clasica şapcă proletară, o şapcă McDonald. Fondatorul primului stat socialist din lume e înfăţişat în chip de chelner purtînd într-o mînă un şervet, iar în cealaltă (ridicată ca pentru a ţine o torţă) un triplu sendvici McDonald şi nelipsita sticlă de ketch up).

Marea descoperire a dieteticienilor a fost carnea de peşte, foarte indicată pentru un regim sănătos. De aceea preţul peştelui care în urmă cu ani era derizoriu în America (iar icrele se aruncau sau se dădeau cadou solicitanţilor nebăştinaşi) a crescut ajungînd la nivelul

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

cărnii. Dar nu mai mult decît acum vreo două săptămîni, alţi experţi americani ne-au informat despre riscurile pentru sănătate pe care le prezintă carnea acestor campioni de nataţie: peştele este – spun dumnealor – singurul "animal sălbatic" (în contrast cu animalele domestice) care constituie un element de bază în hrana omului. Dar acest "animal sălbatic" trăieşte acum într-un mediu extrem de poluat aşa că prezintă riscuri pentru consum. În plus, spre deosebire de industria cărnii care aici în America este reglementată şi controlată de guvern, industria peştelui nu e sub această supraveghere. Deci o altă sursă de hrană în dispută. Ceea ce l-a făcut pe marele gînditor Gîgă să se întrebe: "Oare de ce tot ce e bun e rău (pentru sănătate, nota mea) şi tot ce e rău e bun?" Şi aşa cum se ştie, datorită industrializării, aerul din marile oraşe e poluat. Rămăsese deci un vis pentru mulţi americani să se refugieze după ziua de muncă fie într-o locuinţă în afara oraşului fie, cînd era posibil, sus în munţi, unde oamenii ştiau că aerul e curat.

Dar iată că săptămîna trecută nişte cercetători (oare oamenii ăştia n-au altă treabă decît să ne amărască zilele, distrugîndu-ne plăcerile şi iluziile?) au venit cu o nouă bombă: oxigenul pe care l-am ştiut toţi ca un element (chimic) de treabă, în favoarea vieţii, e dăunător şi... îmbătrîneşte articulaţiile. Pînă şi exerciţiile fizice care ne fac să respirăm cît mai mult oxigen contribuie în bună măsură la îmbătrînire.

Pe drept cuvînt te întrebi ce e de făcut? Cum se explică faptul că cei mai mulţi dintre noi se simt bine şi sănătoşi? O explicaţie ar fi că îşi văd de treabă şi nu dau atenţie la ce spun experţii şi specialiştii.

Morala televizată a fabulei: Într-o emisiune despre dietă şi mîncatul raţional, prezentată de canalul educativ american în urmă cu cîţiva ani, un mare specialist a spus la sfîrşitul programului: După ce v-am prezentat tot ce aţi vizionat, daţi-mi voie să vă spun următoarele. Profesorul meu de dietetică, un om care a respectat toată viaţa regulile unei nutriţii adecvate, a murit de atac de cord la vîrsta de 65 de ani. Winston Churchill, mare bărbat de stat, dar în acelaş timp, omul care n-a respectat nici o regulă de hrănire raţională, a murit la 91 de ani!"...

HARRY FOSHA

●

A început sezonul turistic de vară

●

...Şi odată cu aceasta, întrebarea: unde mergem?

Ne-am gîndit să-i iscodim, apropos de "unde mergem", pe marii noştri agenţi de voiaj şi să le punem o-ntrebare între patru ochi: dar d-tale unde-ţi place mai mult?

În numărul de faţă d. Elias Weiss, şeful departamentului România şi Europa de Est al Agenţiei "Ady Tours", din Tel Aviv:

– Cum te pregăteşti de vacanţă?

– Nu mă pregătesc

– De ce?

– N-am timp. Voi pleca nepregătit.

– Care e oraşul preferat?

– Londra. De fapt nu, ...Parisul. Mai exact ambele.

– Şovăi...

– Dar nostalgie îmi provoacă Bucureştiul, oraşul tinereţii mele.

– Nu despre asta e vorba acum.

– Bine, amînăm.

– Dacă între Londra şi Paris vei alege Londra, unde vei locui?

– Din nou la "Royal National", de pe Russel Square; e central şi ...destul de ieftin.

– Unde vei lua masa?

– La restaurantul hotelului. E mai comod.

– Alte restaurante?

– Există în cartierul "SOHO" nişte restaurante chinezeşti...

– Distracţii?

– Pentru mine, British Museum, National Gallery, Opera House, Royal Festival Hall rămîn cap de listă.

– Dar costă foarte scump!

– Eu nu-mi petrec nopţile prin baruri...

– Ca orice turist care se respectă, alergi după cumpărături?

– Eu nu alerg, – merg după cumpărături. La Londra, cel mai bun shoping, zic eu, se face în magazinele de pe Oxford Street.

– Preferi să circuli pe jos sau închiriezi maşină?

– Prefer să merg pe jos. Şi oricum, la Londra circulaţia vehicolelor se face pe stînga, şi nu mi-ar fi prea uşor.

– Îţi place să pleci în vacanţă singur, în doi sau în grup?

– Îmi place să fac concediul în doi, cu soţia mea. Numai aşa mă simt bine.

– Luaţi multe bagaje?

– Bagaje? Nuuuu... mie nu-mi plac bagajele, soţia este însă de altă părere...

Convorbire realizată de
Beatrice Hacker

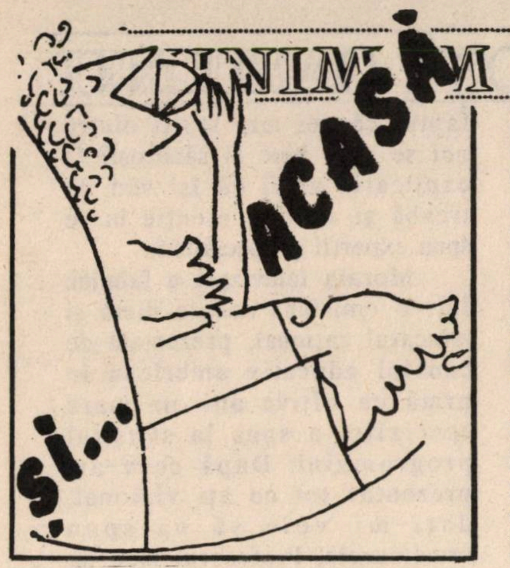

NIM M E OM CA TOȚI OAMENII

● YLANA ● REȚETE... CA ACASĂ: BUDINCI

● **Budincă de clătite cu carne și ciuperci:** Din două ouă, făină și lapte sau apă se fac 10 – 12 clătite. *Umplutură:* se amestecă 500 gr. carne de vacă tocată cu două cepe tocate și rumenite foarte ușor în 3 linguri untdelemn. Se amestecă cu 200 gr. ciuperci tăiate foarte mărunt, 2 ouă întregi, puțin praf de usturoi (cui îi place), 2 linguri pătrunjel verde tocat și 1 lingură pesmet. Se amestecă bine și se umplu clătitele. Se așează într-o formă pirex unsă cu margarină, se toarnă deasupra un borcănel de smîntînă parve amestecată cu 1 albuș bătut și se dau la cuptor pînă ce prinde deasupra culoare aurie. Se servește tăiată în pătrate, direct din forma în care s-a copt.

● **Budincă de brockoli:** Se spală 1 kg. de brockoli sub jet de apă sau se folosește 1 pachet Sunfrost de 500 gr. Brockoli înghețat se lasă să se dezghețe și se pun la fiert cîteva minute în apă cu sare. Se scurg bine și se lasă să se răcească în strecurătoare. Se strivesc cu furculița, nu prea mărunt și se amestecă cu 200 gr. brînză telemea și 100 gr. brînză albă. Se adaugă 2 ouă întregi bătute bine, puțin piper alb și 1 – 2 linguri pesmet. Se unge o formă cu margarină, se presară cu pesmet și se pune compoziția. Se dă la cuptor încins la 180 grade și se coace. Se servește caldă, tăiată pătrate, cu garnitură de smîntînă sau iaurt, amestecată cu mărar tocat și se așează pe un platou, ca garnitură, 3 – 4 felii de roșii, castravete, puțină salată verde, cîteva măsline și varză roșie amestecată cu foarte puțină maioneză.

● **Budincă de clătite cu nuci:** Se bat cu furculița 5 gălbenușuri, se adaugă 3 linguri zahăr pudră, 1 lingură cu margarină moale și se freacă bine. Se adaugă apoi 3 linguri cu făină, 1 vîrf de cuțit sare și se diluează cu 1 pahar și jumătate lapte. Se adaugă cele 5 albușuri bătute spumă, se amestecă ușor și din această compoziție se fac clătite care se prăjesc ușor numai pe o parte. În timp ce se răcoresc clătitele, se macină 250 gr. nuci și se amestecă cu zahăr pudră după gust, vanilie și coajă rasă de lămîie. Se unge cu margarină o formă rotundă, se pune cîte o clătită cu fața prăjită în jos și se presară pe ea nuci măcinate. Se acoperă cu o clătită. Se toarnă deasupra jumătate pahar de lapte amestecat cu 1 linguriță făină și se dă la cuptor cca. 25 minute. Se servește caldă, simplă, sau cu sos din orice dulceață ne place.

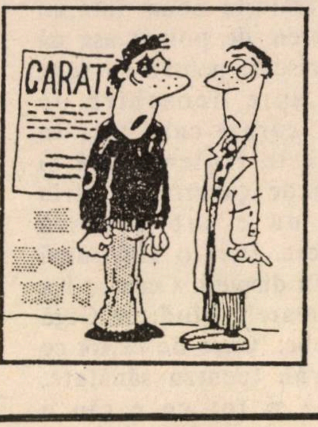

– Nenorocirea e că practicînd sportul ăsta capeți prea multă încredere în tine

TE JENEAZĂ MĂGĂRIA?

Pe noi, da...Așa cum s-a întîmplat, mai deunăzi, cînd am aflat că dansatoarea Heptziba Avraham, invitată la Festivalul de la Bagnolet, a primit (pe cînd își făcea valiza) o scrisoare f.f. oficialo-rece, prin care i se anunța anularea participării Israelului la Festival. Pur și simplu. Adică impur și simplu.

Te jenează prostata?

Ia capsule Assutech
din flori de cactus.
La prețul de 60 șekeli
pe lună (2 borcănașe)
vei începe să te
bucuri de viață.
Se poate procura la
farmacii, super-farm
și la magazinele cu
plante medicinale.
Dacă n-ai obținut
capsulele, sună la
08-491526

אסותק
ASSUTECH
ASSUTECH

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

GRAFO-LOGIE

Trebuie să recunosc că așa ceva nu mi s-a mai întîmplat pînă acum. O doamnă (Geta) nu-mi supune spre analiză doar propriul ei scris, ci și – cu aprobarea lor – al copiilor ei. Emoționant. Și mi-am suflecat mînecile să mă apuc de treabă, dar de la bunul început m-am izbit de o greutate care mi-e destul de familiară: Adi (18 ani), care a venit în țară la 8 ani și deci și-a format scrisul în ebraică, îmi oferă o probă pe românește, în care toate tendințele naturale sînt dacă nu înlăturate, măcar estompate de efortul de a scrie într-o grafie care nu-i este "automată". Deci, pentru el, altă dată, cînd voi primi o probă de scris în ebraică. Așa cum mi s-a trimis pentru fiica în vîrstă de 15 ani. Acum, deci, la obiect.

- **Geta** însăși este o persoană expansivă, autoritară și cu temperament. Repezită uneori, cu anume tendințe de risipă, s-a controlat cu multă pedanterie și a ajuns să-și creeze un comportament egal, unitar și – mai ales – o modestie excesivă ce nu este îndreptățită de inteligența și luminozitatea ei, care o fac, probabil, foarte agreată în societate.

- **Keren** este într-adevăr fiica mamei ei. Vioaie, plină de fantezie, iubitoare de frumos (chiar excesiv!), dar cum are doar 15 ani nu s-a autodisciplinat și dovedește o repezeală și o risipire care frizează neglijența. Problema ei este să-și dea seama că "nu tot ce zboară se mănîncă" și că toate marile ei calități, se vor risipi dacă nu se va controla o idee mai mult, dacă nu se va "lua în mînă".

...PRECUM
ȘI VISE...

- **Un telavivian neliniștit** mă roagă să-i explic de ce visează mereu cîte un cîine. A auzit că a visa un cîine este "semn rău" și încearcă să se autolinișteascǎ cu ajutorul meu.

Ei bine, îl voi ajuta. Armele mele îmi indică faptul că a visa că vezi un cîine, a-l vedea în vis, semnifică o mare suspiciune față de cei care o merită cel mai puțin. Cîinele din visul telavivianului meu "neliniștit" este tocmai în acest sens un semnal: cei pe care-i suspicionezi îți sînt cei mai apropiați și cei mai calzi prieteni. Procedează, deci, în consecință: fii mai deschis, mai încrezător în cei ce te iubesc.

TILL BUHOGLINDĂ

BRIDGE

NU-I DESTUL SĂ ȘTII SĂ GHICEȘTI

De multe ori, pe considerente tactice, sîntem obligați să "urcăm" cu cîte un contract mult mai sus decît ar fi normal. Riscul este mult crescut, însă recompensa posibilă justifică acest risc. Iată un exemplu: După o licitație fără intervenție din partea E-W, sînteți declarant la 6 Pici. Jucați în ultimul meci dintr-un turneu "tare" de echipe, sînteți pe locul doi la diferență mică de locul întîi (adversarii dvs. din acest meci) și, din păcate, se pare că meciul se desfășoară în favoarea lor. Dacă nu încercați ceva drastic, totul s-a terminat. În orice alte condiții, ați fi jucat în dona de mai jos 4 Pici. Acum nu-i timp pentru siguranță, deci iată-vă declarant la 6 Pici. Atacul este 3 de Pică, și iată situația efectivă.

A J 8
7 4
K J 5 2
A K J 4

3 Pica — N / W E / S

K Q 9 7 5
A K 8 6
10 8 6
5

Cum vă planificați jocul în acest îndrăzneț (ca să nu spunem insolent) contract? Succes!

♣♢♥♤ PAUL WEINSTOCK

Adevărul
În cei peste 37 ani de apariție
אדוורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menține pe linia independenței și a obiectivității.
În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.
Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

CE-I CU ARABII?

Au dispărut... În primele zile ale Revoluţiei, am auzit de la martori oculari şi am citit despre crimele înfiorătoare comise de mercenarii arabi, mai ales arafatişti, ai lui "nea' Nicu".

Apoi, s-a aşternut o tăcere ca în cei mai buni "ani lumină" din presă. Şi toată lumea vorbeşte despre fel de fel de "aranjamente" între bani arăbeşti şi guvern. Asta pricep. Dar unde-a dispărut vitejia nemaipomenită a presei *libere* (ha! ha! ha!) din România? Unde, domnilor? Poate ştiţi dvs., cei din Israel, mai bine. Iar dacă nu ştiţi, măcar să aveţi curajul să publicaţi nedumerirea mea. Aveţi, măcar *dvs.* acest curaj?

Ing. VASILE ŞANDRU
Bucureşti

Avem.

BELIGAN ÎN 1967

Erau cîteva luni după războiul de 6 zile. Eram singur în Bucureşti (restul familiei mele emigrase în Israel), n-aveam serviciu, eram disperat ca atîţia *deponenţi*, neştiind încotro s-o iau. România nu întrerupsese legăturile diplomatice cu Israel, în schimb se opriseră... plecările. Ştiam că îmi venise aprobarea de plecare, dar aceasta era oprită *sus*, ca şi la mulţi alţii. De două ori pe săptămînă mă prezentam la direcţia paşapoartelor din str. Grădina cu Cai, ca şi la Ambasada noastră, interesîndu-mă de plecare: nimic.

Întîmplarea face ca să-i întîlnesc în foaierul Teatrului de Comedie pe actorii Radu Beligan şi răposatul Amza Pellea, ambii îndrăgiţi de mine. Nu vreau să intru în amănunte, dar Radu Beligan m-a ascultat, m-a înţeles... şi m-a ajutat: mi-a oferit o cameră de serviciu cu dependinţe în locuinţa sa din str. Salcîmilor. Nici nu visasem asemenea noroc.

Într-una din zile, văzîndu-mă tare abătut şi demoralizat, mi-a dat cîteva rînduri pe cartea sa de vizită, spunîndu-mi să mă duc la secţia Paşapoarte. Rezultatul: În două luni aveam toate aprobările. Şi-am plecat.

D-lui Radu şi soţiei sale, Marica Beligan ţin ca şi pe această cale să le mulţumesc.

Radu Beligan: un mare actor, un mare om, un mit.

NICU LEVY
Holon

LA SUGESTIA LUI POLICHINELLE

La sugestia d-lui Polichinelle (vezi nr. 37, aprilie, a.c. la *Gura Humorului*) anunţăm pe această cale opinia publică mondială că am înfiinţat partidul Naţional Creştin-Evreiesc cu sediul – provizoriu – în Sao Paulo, Brasil. Viitorul sediu va fi în Bucureşti, lîngă o casă cu gardul de fier, cînd condiţiile vor fi prielnice.

Pînă una alta, Partidul nostru numără doi membri din rîndul cărora au fost desemnaţi – aleşi democratic – subsemnatul ca evreu creştin în funcţia de preşedinte şi soţia mea – creştin-evreică – ca vice-preşedinte.

Cum sîntem un partid serios, ne propunem următoarele puncte de program:

– simbolul partidului va fi o cruce cu steaua lui David suprapusă (cu alternaţie lunară de poziţie!) – simbol imposibil de modificat în cruce încîrligată.

– vom desfăşura o largă campanie pentru a dovedi că inspiratorul nostru a fost un evreu creştin care a devenit, involuntar, mărul discordiei. Ca urmare, revendicarea noastră de a fi consideraţi "partid istoric" cu aproape două mii de ani vechime.

– membrilor partidului nostru nu li se va putea imputa de a fi fost originea intrigilor capitalismului, comunismului, socialismului, masonilor şi a cutremurelor din San Francisco. Calitatea de membri ai partidului o va asigura prezenţa în toate oalele oportunităţilor actuale.

– în locul învăţăturilor ştiinţifice marxist-leniniste şi ale preţioaselor indicaţii ale Protocoalelor Înţelepţilor Sionului, din punct de vedere ideologic vom dovedi că:

a. evreul se naşte comunist şi moare diabetic!

b. primul creştin a fost de fapt un evreu inconformist, cu vederi egalitare, netolerate la timpul său.

Mulţumim anticipat revistei "Minimum" dacă va publica apelul partidului nostru, fireşte gratuit, pentru că sîntem un partid muncitoresc-ţărănesc, fără fonduri în străinătate.

pentru conformitate,
RAUL RADU
preşedinte, Sao Paulo,
Brazilia

RAOUL ŞORBAN ŞI O CHESTIE DE OBRAZ

Am aflat din *Minimum*, nr. 38 (mai, a.c.) că istoricul de artă, prof. univ. dr. Raoul Şorban, Drept al Popoarelor (Hasid Olam) a fost, de curînd, în vizită în Israel.

POȘTA

Oare n-ar fi fost cazul ca și "Revista Cultului Mozaic" să amintească de acest eveniment așa cum se cuvine? Morala neamului evreiesc cere să nu iertăm niciodată pe dușmanii ce ne-au vrut sau ne vor pieirea și, în acelaș timp, să respectăm pe Prietenii (cu P mare) care, la nevoie – ca extraordinarul ardelean Șorban, s-au arătat...

MIRIAM ROSENSTREICH
Arad

*

Am salutat cu bucurie înființarea la București a Asociației Culturale România – Israel.

...Dar m-a mirat foarte că printre președinții de onoare nu a fost solicitat să se afle și Raoul Șorban, Drept al Popoarelor! M-a mirat și, sincer vorbind, îmi crapă ca evreu transilvănean, obrazul de rușine.

LIONEL RAPPAPORT
București

HAI SĂ SPUNEM ADEVĂRUL DESPRE *NOI*...

Este adevărat – cum scrie R. Schwartz în nr. 36, martie a.c. – că "dezinteresul politic" al "românilor" din Israel este un fenomen derivat din mentalitatea adoptată în galut, însă încercarea de a prezenta semi-defectele noastre drept calități este urmarea încercării oricărei persoane (individuale sau colective) de a-și apăra identitatea. Ar trebui să spunem lucrurilor pe nume: faptul că nu ne "impunem cu forța", că "sîntem înțelegători, răbdători, supuși" este o consecință a complexului de inferioritate pe care îl avem. Nevoia de a căuta un șef și o ordine socială cristalizată dar și, dacă nu eternă, atunci cel puțin de lungă durată, derivă tot din neîncrederea că forțele proprii pot contribui la schimbări socio-psihologice sau economice. Pe plan individual, sentimentele de inferioritate ale obștii "românești" se traduc în, hai să spunem adevărul, lipsa de interes pentru un alt membru al aceluiași "trib", în "bucuria" cu care ne creăm autoimaginea de "martiri" (cînd am venit nooooi... mîncam doar un sendvici pe zi, în timp ce voi aveți la dispoziție supermarketul), în mulțumirea, nedezvăluită public, cînd un alt membru al obștii (românești) a avut eșecuri în progresul individual. Desigur că există excepții de la această regulă, dar aceste excepții au posturi importante în Histadrut sau în alte organizații care încearcă să impună drept normă mulțumirea cu puținul, distrugerea din fașă a încercării de a se ridica deasupra lui "aureea mediocritas" și înregimentarea (ce cuvînt urît în contrast cu "drepturile omului") în sisteme de retribuție a muncii pe principii "comuniste", ale egalității *celor săraci.*

Cu deosebită admirație,

ALEX MARCOVICI
Raanana

PÎNĂ CÎND VEȚI IUBI PROSTIA?

Cînd am văzut faimosul "spectacol" din Sala Sporturilor, în frunte cu rabinul Shah mi-a venit în minte un proverb din Biblie:

"Pînă cînd veți iubi prostia, proștilor? Pînă cînd le va plăcea batjocoritorilor batjocura și vor urî nebunii știința?"

ZAHARIA GORUN
Haifa

TACI, DOMNULE KLEININGER!

Unde sînt evreii? – se întreabă "Lumea", curioasă să știe cum devine cazul cu *chestiunea.* Evreii? Nu trebuie să-i cauți prea mult. Îi găsesc cu ușurință unii dintre distinșii noștri intelectuali. Iată ce scria în revista "22" din 20.1.1990, dl. T. Kleininger, referindu-se la "nostalgicii" ani ai muncii patriotice: "ar putea să se diagnosticheze aici un «sindrom Bumbești – Livezeni». După cîte știu, el mai bîntuie încă și astăzi printre emigranții români din Israel".

Din cîte știu eu, nu sîntem un popor de oameni obtuzi. Acceptăm cu mare plăcere disputele de orice natură, chiar și înțepăturile și ironiile, mai cu seamă dacă sînt de calitate. Fie-mi iertat însă faptul de a mărturisi că astfel de afirmații venite de la un scriitor german, sînt mai mult decît ofensatoare. Ar fi cazul ca asemenea persoane, cînd e vorba de evrei, să... tacă.

SORIN MOISE
București

În nr. trecut (1 Mai a.c.), la rubrica Noi *a apărut o însemnare critică, însoțită de un desen satiric, la adresa d-lui Paltiel Segal.*

În virtutea dreptului la replică, publicăm mai jos răspunsul d-lui Segal:

CONTRIBUȚIA "ROMÂNEASCA" LA CREAREA ȘI DEZVOLTAREA ISRAELULUI

Între cei 12 care, în mod simbolic, au aprins de Iom Atzmaut – cele 12 făclii ale "Limbii ebraice" nu s-a găsit nici un evreu din România;

Și la cererea insistentă de a se declara o zi națională de comemorare a celor scufundați pe Struma sau Mefkure (împreună, cca 1100 eroi) am primit răspuns negativ pentru că "nu se poate face deosebire între "sînge și sînge" și există o singură zi națională comună de comemorare a victimelor Haapala"... Și iată că în 1981, guvernul israelian a proclamat zi națională în amintirea celor 39 de victime scufundate pe vasul "Egoz" – originari din Maroco...

POŞTA

Lista e lungă, dureroasă şi jignitoare şi răspunsul nostru nu poate fi numai articole sau proteste care au devenit aproape legendare, ca povestea "Ciobanul şi lupii"... În orice caz, nu e suficient.

Iată de ce, acum 1 1/2 an am iniţiat şi, împreună cu Arthur Israelovici, am lansat ideea de a scrie o Enciclopedie care să povestească tuturor: poporului şi tineretului, copiilor şi nepoţilor noştri – adevărul istoric al imensei contribuţii româneşti... O grupă mare de istorici şi scriitori, ziarişti şi oameni politici, profesori universitari şi artişti în toate domeniile, au răspuns entuziast la chemarea noastră şi astfel – în scurt timp – s-a creat asociaţia ŞIR (Shevet Iehudei Romania) şi o redacţie voluntară de mare valoare. La birourile ŞIR se adună sute de documente de mare valoare istorică – şi pregătirile pentru tipărirea primelor volume e de-acum într-o fază înaintată. Vom dovedi ce a creat Mişcarea naţională de renaştere evreiască-sionistă în România înaintea lui Hertzl, înaintea oricărei mişcări sioniste – şi cum aliaua din România începe cu mult înainte de Rosh-Pina şi Zichron Yaakov (1820). Vom arăta că tradiţia "Marea plantaţiilor" e o inovaţie românească (1860 – Isod Hamaala). Vom demonstra că în colonizare am fost primii: de la Rosh Pina la Yeruham, de la Zichron la Beer Sheva, de la Yaffo la Ashkelon... şi reţeaua de kibuţuri şi moşavuri. Şi contribuţia în medicină şi în economie, în pictură şi în literatură, în academii şi scenă, în viaţa publică şi socială – în ce nu? Dar peste toate şi orice – nu e "contribuţie" mai mare şi mai sfîntă decît imensa contribuţie de viaţă şi sînge dată de tineretul evreu pentru apărarea naţională. De la Israel Ghiladi creatorul "Hashomer" – şi prin toate grupele ilegale de apărare "Nili, Bar-Ghiora, Lehi, Ethzel, Hagana, Palmah şi pînă la Zahal – Zva, Hagana Israel" şi Miştara (Poliţia) Israel. Pe tot lungul acestui drum spinos – din 1820 şi pînă în 1990 – e îmbibat pămîntul Patriei cu sîngele a mii de tineri – şi printre ei mulţi "români". *Oare nu e normal şi o datorie sfîntă de onoare ca în primul rînd, în cadrul marii Enciclopedii – să fie amintită jertfa, eroismul – memoria celor 1048 eroi dragi căzuţi la datorie?* Oare e posibil să fie cineva – mai ales între noi – care să arunce pietre şi noroi împotriva obligaţiei de Izkor– epopee (nu poemă) ce *va apare* în ebraică pentru noi şi pentru generaţiile viitoare? Au apărut numeroase lucrări de Izkor (Ministerul Apărării Naţionale şi Yad Lebanim) cu toate numele, fotografiile şi biografiile prea numeroşilor eroi – şi tuturor "cinste şi onoare" – şi noi *ne facem şi ne vom face* această datorie de a publica numele lor, numele evreilor care datorită sacrificiului imens – ne-au dat nouă Ţara. Au apărut volume speciale – iar volumul ce-l publicăm noi e închinare în plus, un omagiu fără sfîrşit, o lacrimă pe miile de morminte, o floare ce nu se va veşteji...

Volumul Izkor – amintiri şi biografii – şi republicarea scrisorilor, cîntecelor, picturilor sau a poeziilor scrise de eroii dragi ai noştri – va fi un *Monument public* al întregului trib românesc – nu un cîntec personal – ci onoarea, cinstea, salutul, respectul, dragostea şi recunoaşterea tuturor, TUTUROR...

E piscul cel mai înalt, cel mai sfînt al "contribuţiei alialei române la crearea şi dezvoltarea Israelului".

PALTIEL SEGAL

MIRCEA ARISTIDE CONTRA HIMMELFARB, PLUS AVRAM FILIP (HAIFA)

Am citit în "Minimum" nr. 38 consideraţiile critice ale domnului Avram Filip, pentru care îmi fac "mea culpa" (sper ca la cules că nu apară "pulpa") pentru greşeala de neiertat comisă de mine, care am avut tupeul să trec într-o singură frază "cu uşurinţă şi nonşalanţă" de la "sînteţi", la "dumitale". Dar, adresantul scrisorii mele, domnul Himmelfarb, publicist de limbă română care nu ştie o boabă româneşte nu va sesiza această lipsă de politeţe din partea mea, întrucît, dacă i se vor traduce rîndurile mele, "sînteţi, Dumneavoastră, Dumneata, tu" au un singur corespondent în ebraică: *ata*. De fapt, a fost vorba de o nevinovată greşeală la culesul materialului meu, astfel încît îmi permit să dau următoarea erată: în loc de "sînteţi", se va citi "eşti". Îmi iau angajamentul ca pe viitor să nu mai utilizez "băşcălii", atunci cînd va fi vorba de lucruri serioase...

Doresc să atrag atenţia Domnului Filip că, cu aceeaşi uşurinţă şi nonşalanţă a trecut de la "scriitorul Aristide Mircea" la Aristide Mircea, dar eu nu mă supăr, să mă tutuiască cît pofteşte, dacă îi face plăcere!

ARISTIDE MIRCEA

Radu F. Alexandru, Bucureşti (un salut colegial, de condei, din aceste coloane şi o scrisoare personală care se află pe drum); *Herman Feinstein*, Offenbach/Main, Germania (sperăm că între timp aţi primit numărul cu bucluc; duşmanul comun al nostru, este, adeseori şi indiferent de regim social, – poşta...); *Francisc Munteanu*, Bucureşti (o fluturare amicală de mînă unui însemnat scriitor al vremii); *M. Gorun*,

POŞTA

Petah Tikva (cîteva gînduri pe marginea marilor *showuri* de culise politice şi şantaj ale partidelor ultra-religioase: "Credinţa nu se poartă pe dinafară, numai pe dinăuntru"; "Mărturiseşte-ţi credinţa singur şi în tăcere, fără spectatori"; "Credinţa te obligă să respecţi credinţele"; "Nu toţi care se roagă au credinţă şi nu toţi care au credinţă, se roagă"); *Ing. A. Solomon*, Raanana ("cred că Jurnalul Ninei Cassian e... prea intim"); *Izu Weisman*, Rehovot (două epigrame pe teme de actualitate internă şi universală: *Gînduri de cizmar:* De-ar fi fost măcar cizmar/ N-aş fi spus o iotă./ Dar a fost ceva mai rar:/ A fost o ciubotă//; *Israelul în perspectivă:* Strigă Hussein cît poate/ Că-l distruge jumătate./ Deputaţii – cu-al lor glas/ Vor distruge ce-a rămas/); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassy (cîteva rînduri de *consolare* pe adresa lui Modai: Co-"mod-ai" fost o viaţă-ntreagă,/ Şi în ce "mod-ai" acţionat,/ Nu prea văd cine-o să te-aleagă/ În viitorul apropiat./ Ai să rămîi pus la dosar/ Şi astfel nimeni nu va şti,/ C-a existat un pamfletar/ Cu numele de... Modai!//) *Emil Elias*, Kiriat Ata, *Roza Lăzărescu*, Beer Sheva (v-am răspuns prin scrisoare); *Octav Moscuna*, Naharia (volumul Ion Trivale este aşteptat cu plăcere; şi mulţumiri anticipate); *J. Lajarigue*, Paris (cartea de bucate la care vă referiţi a apărut numai în limba română; autorul reflectează, din cîte ştiu, la o versiune franceză); *Iulian Lupu*, Kiriat Yam (vă rugăm să luaţi legătura cu redacţia în vederea stabilirii unei întîlniri); *Arh. Sarina Miron-Cosra*, Beer Sheva (articolul lui Koestler, excelent – excelentă şi traducerea dvs.; mai puţin... excelentă este, din păcate, lungimea textului, depăşind posibilităţile noastre); *Ioan Zaharia*, Sde Bocker (nu v-am uitat); *H.O.R. Beer Sheva* (aşa cum am mai precizat şi-n alte rînduri, nu luăm în consideraţie decît scrisorile ce poartă semnătura trimiţătorului).

Maria Abraham, turistă din România; Bat Yam; *Ing. Leopold Binder*, Tzur Shalom; *Dr. Oswald Brill*, Haifa; *Victor Aderca Glaser*, Ierusalim; *Nelu Solomon*, Metulla; *Emil Lerner*, Montreal, Canada; *Claude Victor Katz*, New York, U.S.A.; *Baby şi Beno Marcus*, Natania; *Eva Rado*, Forest Hills, U.S.A.; *Mirel Brateş*, Haifa; *Av. Puiu Kahane*, Bucureşti – mulţumiri

Dezlegarea la Bridge
Nu-i destul să ştii să ghiceşti

Pentru efectuarea contractului se cer un număr de condiţii de bază:

– minimum unul din onorii de Caro adverşi să fie la West (ghici ghicitoarea mea...)

– atu-urile adverse împărţite 3-2

– West să aibă cel puţin 4 Trefle

– Est să aibă cel puţin 4 Cupe

– Jocul trebuie condus în aşa fel încît ultimele două cărţi din mîna apărătorului care are Asul de Caro să fie Asul şi încă un Caro.

Este greu de calculat probabilitatea reuşitei în acest contract, dar există o şansă care trebuie jucată. Deci să începem:

– atacul se ia în mînă, se joacă As şi Rege de Cupă (West joacă 5 şi dama), se taie o cupă pe masa cu Valetul de atu (West aruncă o Treflă).

– se joacă de pe masă As şi Rege de Treflă (se aruncă din mînă un Caro).

– 4 de Treflă se taie cu 7 de Pică pentru şansa suplimentară ca Dama de Treflă să "cadă" tripleton" (Est defosează un Caro).

– acum s-au mai clarificat apele, se taie ultima Cupă pe masă cu Asul de atu, se taie Valetul de Treflă în mînă, se trag Dama şi Regele de atu (atu-urile adverse au fost 3-2) şi... am ajuns la momentul cheie.

– avem în mînă 10 şi 8 de Caro, pe masă K şi J de caro, adversarii au răspuns la 3 tururi de Pică, 4 de Cupă, 4 de Treflă şi ne rămîne să ghicim unde este Asul de Caro. Simplu, nu-i aşa?!

– jucăm 10 de Caro, West pune 9, de pe masă jucăm un J tremurat şi... Est ia levata cu ASUL! Fericire! Returul de Caro ne dă a 12-a levată.

Iată dona în întregime:

	A J 8 7 4 K J 5 2 A K J 4	
3 4 5 Q 3 9 Q 2 6 7 9 10 Q	N W E S	10 6 2 J 10 9 3 2 A 7 4 8 3
	K Q 9 7 5 A K 8 6 10 8 6 5	

Să nu ne gîndim la ceea ce s-ar fi întîmplat dacă Est ar fi păstrat a 5-a Cupă lîngă Asul de Caro pentru ultimele două levate. Este foarte greu de întrevăzut din poziţia lui ce se va întîmpla. Şi, mai ales, nu-i păcat de atîta efort?!

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

• *Alexandru Sever*, dramaturg, prozator; cu familia; de la Bucureşti.

Turism

• *Dr. Alexandru Lungu*, poet; cu soţia; din Köln, Germania; la rude şi prieteni.

• *Conf. Dr. Michael Saphir*, sociolog, politolog, specialist în problemele intelectualităţii române contemporane; de la München; la rude.

Decese

• *Jack Fulga*, om de teatru, cunoscut autor de texte pentru teatrul de revistă; la Bucureşti.

Manifestare culturală

• În seara de 9 mai a avut loc la Casa "Bnei Brith" din Tel Aviv, o manifestare culturală în cadrul căreia scriitorul Marius Mircu a expus "Romanul unui roman" – un trist episod vesel din epoca Prigoanei. Au fost relatate împrejurările în care autorul a realizat romanul "Croitorul din Back", apărut la Bucureşti în urmă cu zece ani, iar nu de mult, în a doua ediţie (o a doua versiune, mult îmbogăţită) la Tel Aviv. Conferinţa urmează să mai fie prezentată – din iniţiativa H.O.R. – la Natania, Beer Sheva, Natzeret, Acco, Holon, Bat Yam.

• Aducem la cunoştinţa celor care încă nu şi-au ridicat obiectele cu care au fost premiaţi la concursul *"O întîmplare din viaţa mea"*, că se pot prezenta după o prealabilă înţelegere telefonică la sediul revistei: Str. Zamenhoff nr. 13, Tel Aviv, pînă la data de 1 iulie a.c. pentru a li se înmîna premiile ce li se cuvin. Premiile neridicate pînă la această dată rămîn la dispoziţia revistei, pentru a le da destinaţia cuvenită.

• *Vreţi să faceţi investiţii în România?* Citiţi anunţul de mai jos:

am
cp
ROMANIA

...sediul central: Bucureşti

În România, după revoluţia din decembrie 1989, a început un proces de liberalizare a activităţilor economice private. Întreprinzători particulari au înfiinţat mici întreprinderi de producţie, servicii, comerţ şi turism. Aceştia s-au constituit în Asociaţia Meseriaşilor şi Comercianţilor Particulari din România care a primit mandat de a efectua marketing extern şi de a încheia în numele lor contracte pentru diferite afaceri. În acest sens, Asociaţia aşteaptă oferte şi cereri pentru negocierea şi încheierea de contracte.

Adresa: Asociaţia Meseriaşilor şi Comercianţilor Particulari din România, Str. Smîrdan nr. 15, et. III, Bucureşti, România, Cod 70407, Telefon: 90/156912; 90/156938; telex: 11958

• **Balada.**

În perioada 1 – 12 iulie a.c. va fi prezent în Israel vestitul ansamblu folcloric de cîntece şi dansuri "Balada", din Bistriţa Năsăud, România.

Întrucît contractul expiră după 12 zile, ansamblul este dispus să mai rămînă în Israel, în eventualitatea că vreo firmă ar fi interesată să-l aibe ca oaspete. Eventualele propuneri de angajament se vor trimite pe adresa: *Prof. Dorel Cosma, Directorul Ansamblului folcloric "Balada", str. Al. Odobescu nr. 13, ap. 2, Bistriţa 4400, jud. Bistriţa, România.*

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

• *Prietenii*, sînt alături de scriitorul N. Horodniceanu la încetarea din viaţă a distinsei sale mame, Mina Horodniceanu (n. 1902).

• Poetul *Grişa Gherghei*, ole hadaş, este rugat să ia legătura cu Dr. G. Galeczki, Fuldaerstr. 90, 5000 Köln 91, Germania.

• *Originarii* din judeţul Dorohoi se întîlnesc luni 18.6.1990 la ora 16,30 lîngă monumentul comemorativ din cimitirul din Haifa cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la pogromul din Dorohoi şi a Holocaustului din Transnistria.

• *Ana Schnitzer* împlineşte 90 de ani. Mulţi şi buni înainte. Familia, prietenii.

• *Aizic Haim* (Lică), din Hedera, împlineşte 80 de ani. Familia şi prietenii ridică un pahar în cinstea şi sănătatea lui, pentru viaţă îndelungată şi fericită.

• *Felicitări călduroase* lui Shaul Carmel, la căsătoria fiicei sale, Tzipi, cu alesul inimii ei, ing. Shlomo Grünshpan. *Prietenii.*

• *Un gînd pios* la mormîntul d-rului Lionel Fessler, medic stomatolog la spitalul Al. Sahia, din Bucureşti. Prietenii din Israel.

• Hélène născută Fink şi Edgar Reichmann (Paris 10-éme 14, rue de Marseille) au bucuria de a vă anunţa naşterea, la data de 2 mai 1990, a fiului lor **Amos Michaël.**

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

GEMENII

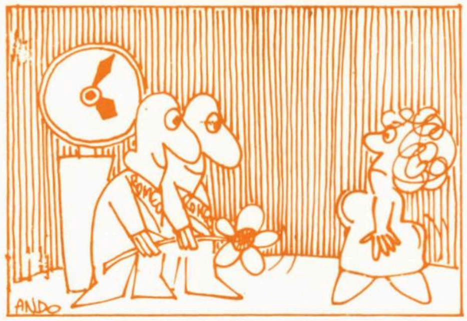

LUNA IUNIE

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Poziţia astrelor vă atrage în această lună schimbări bruşte şi extremiste de stare de spirit şi de păreri; în consecinţă, nu aceasta este perioada cea mai indicată pentru a începe proiecte noi, fie că sînt de afaceri, fie că sînt romantice.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Vă aşteaptă o lună de muncă şi emoţii dintre cele mai intense, astfel încît este foarte indicat să vă economisiţi cît mai mult forţele. Nu vă pierdeţi în mărunţişuri. Zilele de joi, sub semnul lui Jupiter, nu vă sînt favorabile luna aceasta.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Luna aceasta veţi fi solicitaţi să luaţi o hotărîre importantă în viaţa profesională. Judecaţi mult, la rece, căci prima idee care vă vine nu este obligatoriu să fie cea mai bună. Şanse de succes pe terenul romantic; numere care v-ar aduce noroc: 7, 15, 23.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Luptaţi cu tendinţa de a rămîne singur, de a vă închide în sine. Oboseala pe care o resimţiţi este mai mult nervoasă şi remediul ei cel mai bun este să vedeţi cîţi mai mulţi oameni. Vă aşteaptă cîteva şanse interesante pe tărîmul romantic.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

A sosit vremea să luaţi hotărîrile pe care le amînaţi de multă vreme şi, în general, să faceţi puţină ordine în lucruri şi în viaţa personală. Pentru că vă aşteaptă cotituri importante. Faceţi eforturi să fiţi mai optimist şi mai îndrăzneţ..

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Faceţi efortul de a nu vă asuma obligaţii noi; vă aşteaptă în viitor misiuni importante, interesante întorsături în carieră şi este bine să fiţi disponibili să le întîmpinaţi, să nu le rataţi. Zile norocoase: miercurile acestei luni. Mercur, astrul întreprinzător, vă este favorabil.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)

Criza financiară care vă agasează este trecătoare, dar trebuie să fiţi foarte atent cu cheltuielile în viitor. Şi tocmai în această perioadă veţi avea mari satisfacţii sentimentale dacă vă veţi decide să fiţi mai îndrăzneţ.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)

Nervozitatea excesivă vă antrenează în conflicte gratuite. Controlaţi-vă mai mult şi faceţi efortul să-i înţelegeţi pe cei din jur. Este în primul rînd în propriul dvs. avantaj. Dacă jucaţi la lotto sau loterie, mizaţi pe tot ce este legat de cifra 3.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Căutarea excesivă a distracţiilor, a societăţii, nu izbuteşte să vă calmeze neliniştea. Treceţi printr-o perioadă de răscruce, care se va încheia cu mari succese pe toate fronturile, dar pentru aceasta trebuie să fiţi foarte atent la sugestiile pe care vi le oferă un prieten nou.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)

Încercaţi să vă stăpîniţi tendinţa de a impresiona pe cei din jurul dvs. Problema care vă sîcîie, legată de comportamentul unui prieten, se va rezolva de la sine şi vă va dovedi că suspiciunile au fost absolut gratuite. Zi norocoasă: duminică.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Încercaţi să acordaţi mai multă atenţie preciziei şi punctualităţii. Vă vor ajuta să dobîndiţi succese importante pe tărîmul romantic, în primul rînd, dar şi în activitatea profesională. Un cîştig neaşteptat trebuie administrat cu multă prudenţă pentru a vă fi de cît mai mult folos.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Controlaţi-vă tendinţa de a transforma orice ţînţar în armăsar. Nu vă face decît să pierdeţi pe toate fronturile. Fiţi cît mai sigur pe dvs., mai îndrăzneţ şi totul se va rezolva de la sine. Riscaţi şi începeţi prin a juca la lotto, de pildă.

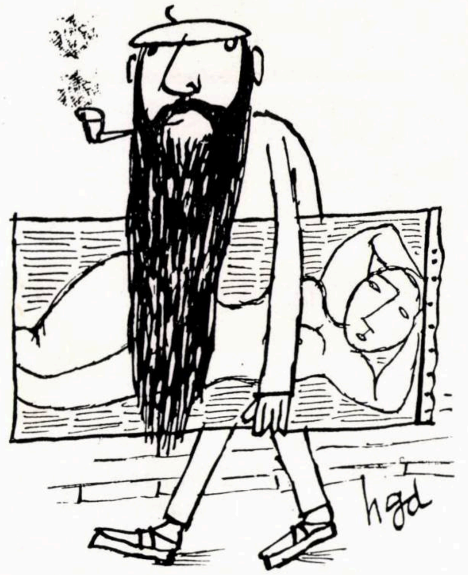

1

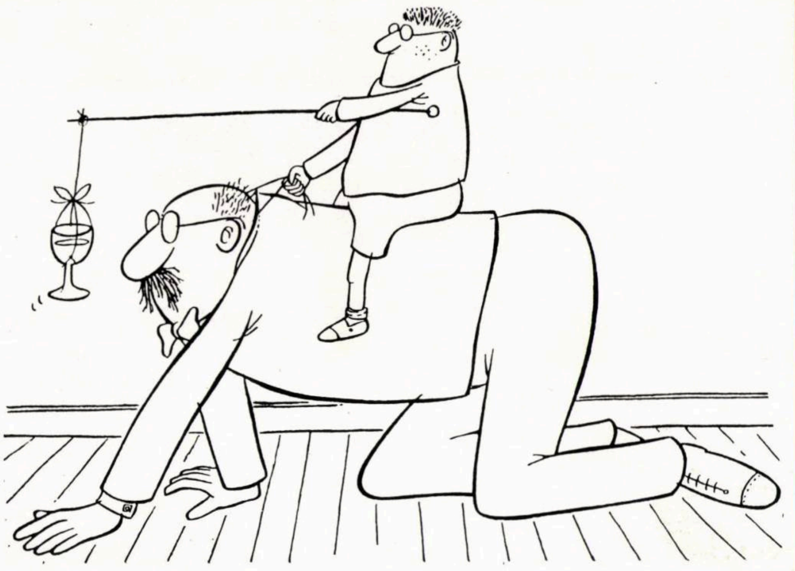

4

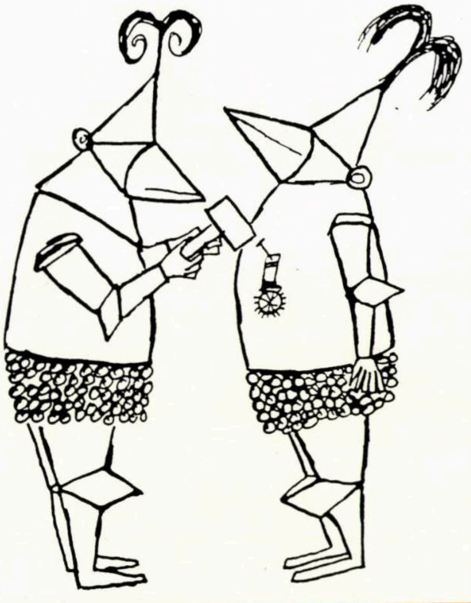

2

6 desenatori olandezi.
6 oameni cu humor.
Asta-i situaţia:
nu sîntem singurii deştepţi în materie de bancuri

1. HOOGEN
2. TED SCHAAP
3. CATRINIUS
4. R. BUSCHMAN
5. YRAAH
6. E. LEEGSTRA

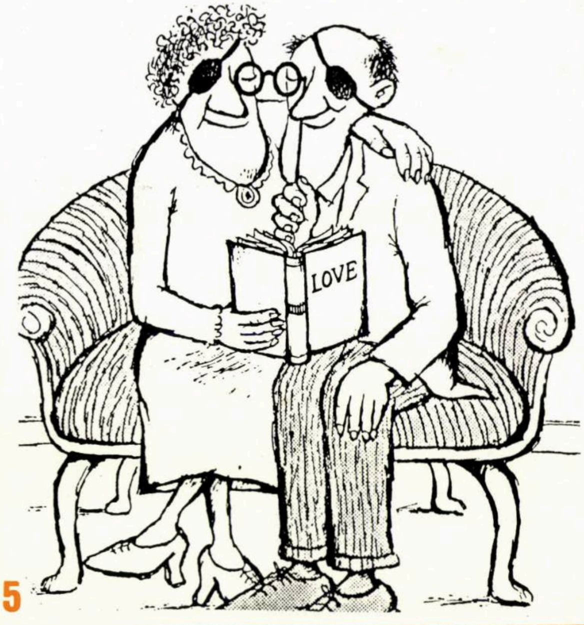

5

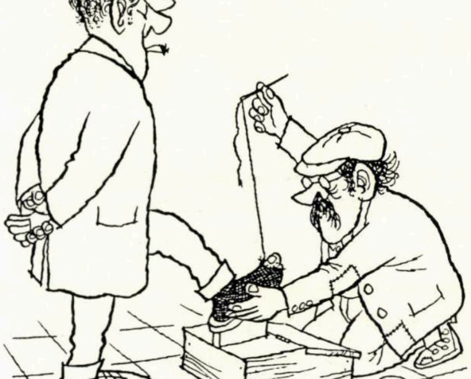

3

6

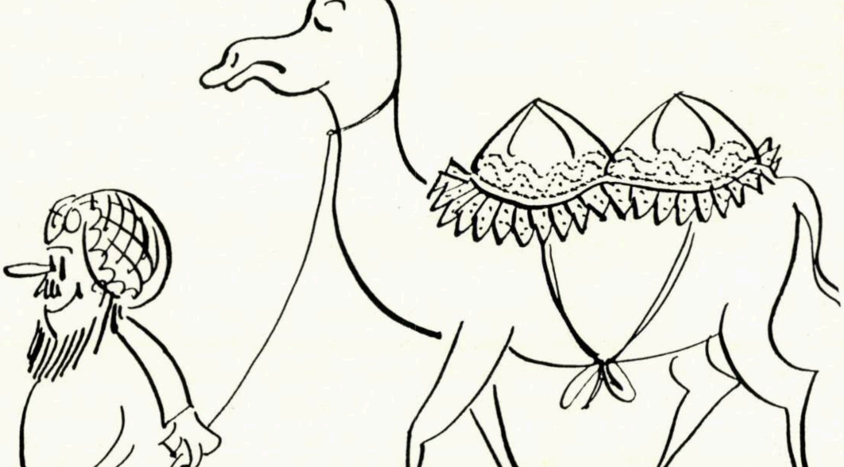

minimum

"SOMNUL RAŢIUNII NAŞTE MONŞTRI".
DESENUL ACESTA AL LUI MATTY, FĂCUT LA BUCUREŞTI PENTRU *MINIMUM* ARE VALOARE UNIVERSALĂ.
EL SE POTRIVEŞTE ŞI CU ABERAŢIILE DE LA NOI ŞI CU CELE DIN ROMÂNIA ŞI CU CELE DE LA WASHINGTON.
CU TOATE ABERAŢIILE CARE TORTUREAZĂ GÎNDIREA NOASTRĂ, BIATA, NEFERICITA NOASTRĂ GÎNDIRE.

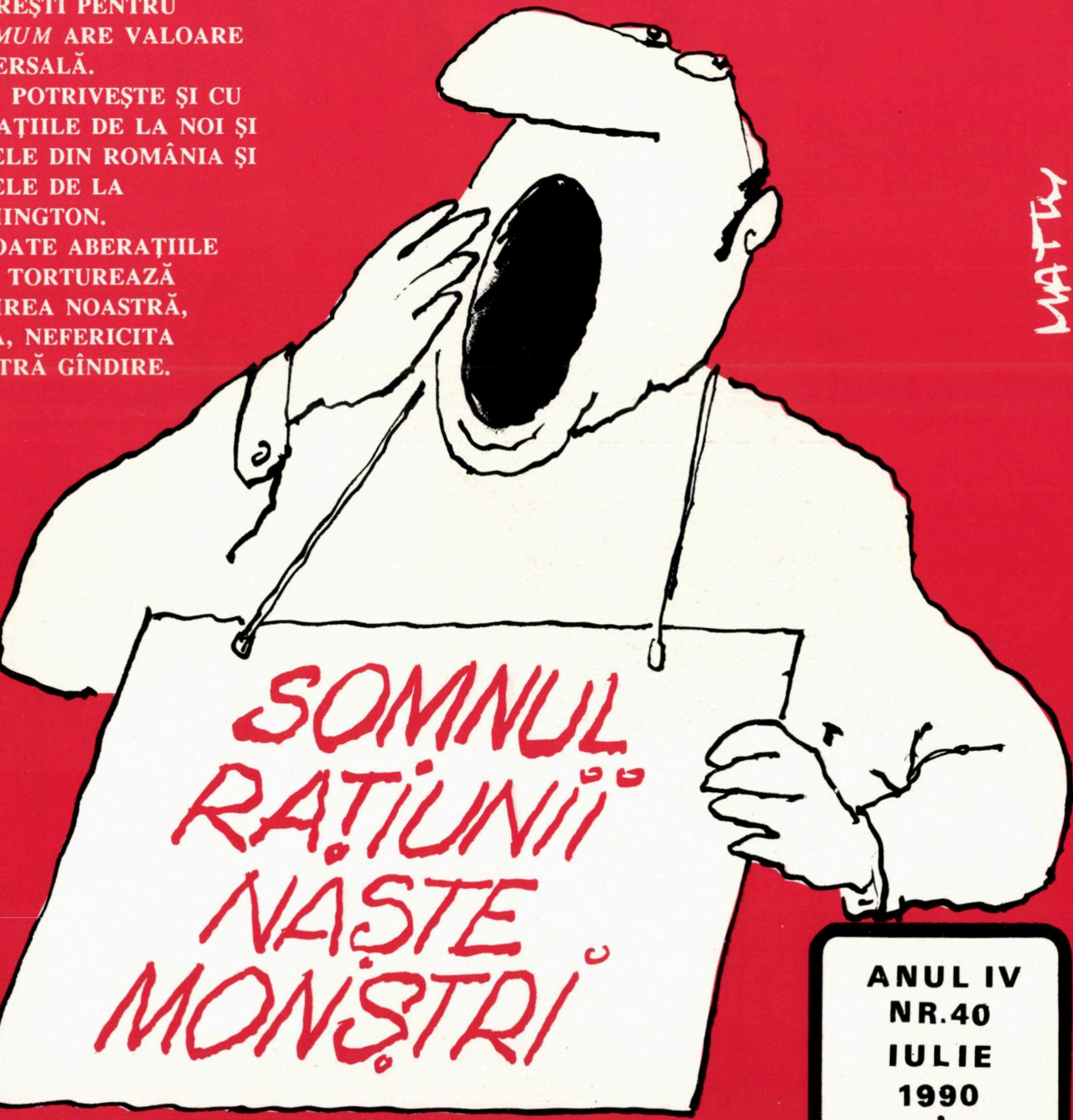

ANUL IV
NR.40
IULIE
1990
•
7,30 ŞEKELI

LIVADARU

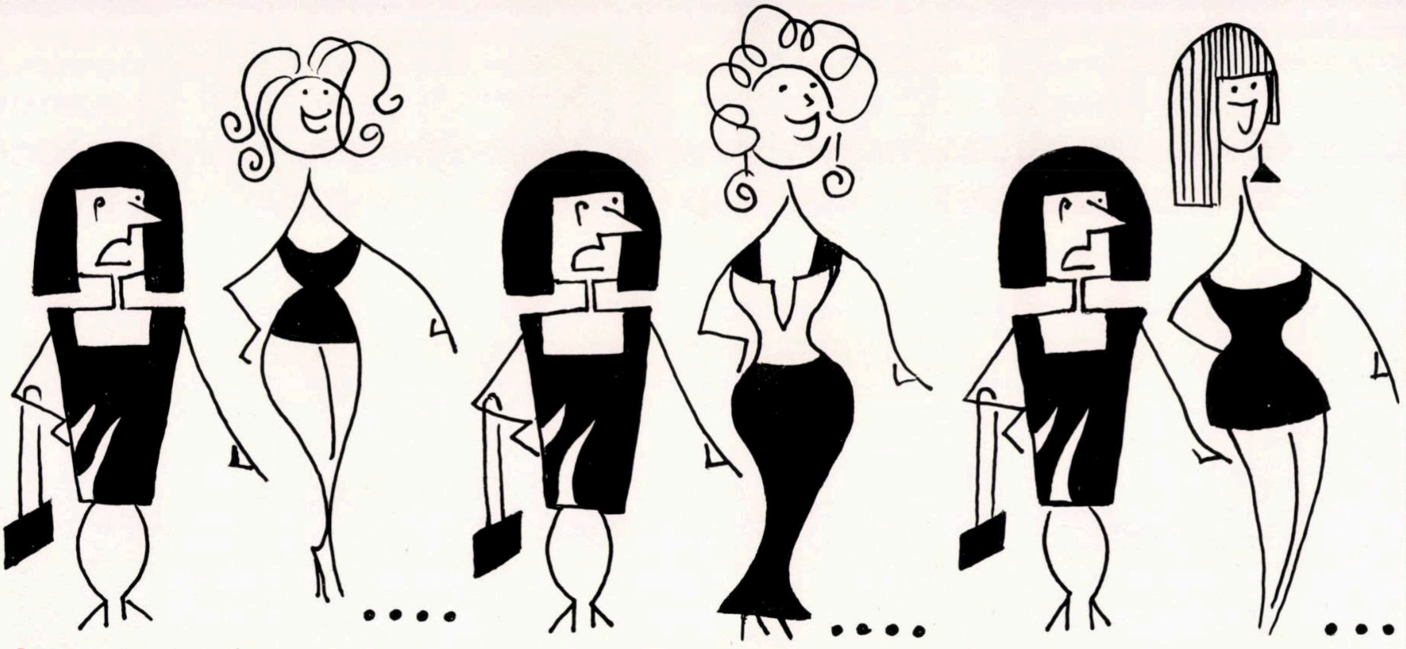

Tremp...

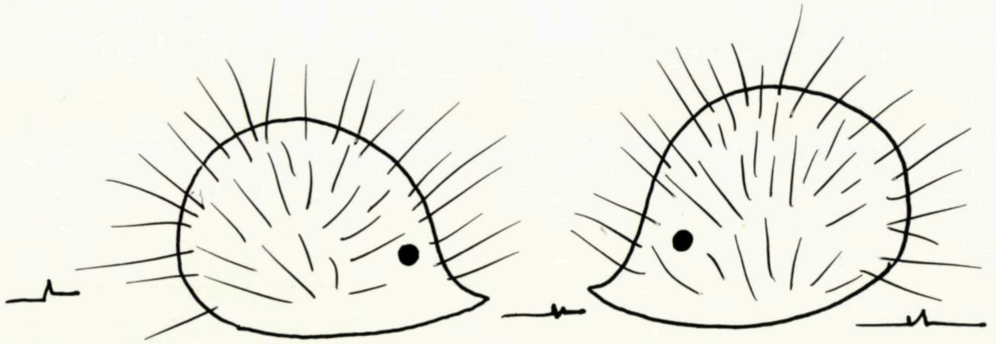

– Sînt la un fachir pe post de pernă

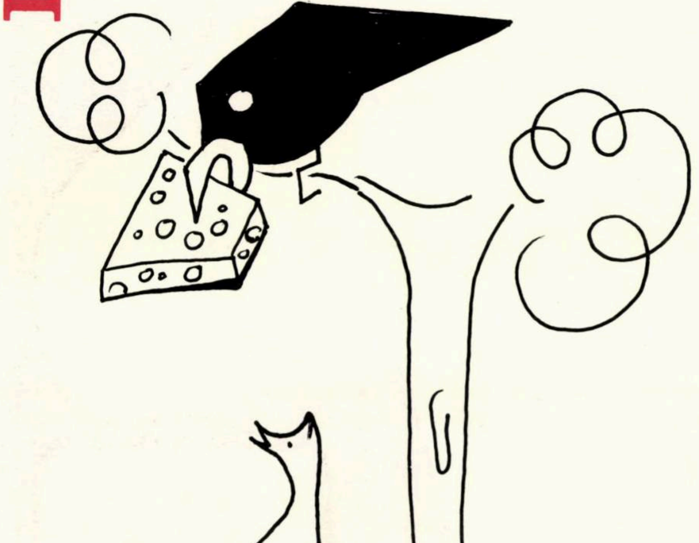

– Are colesterol!

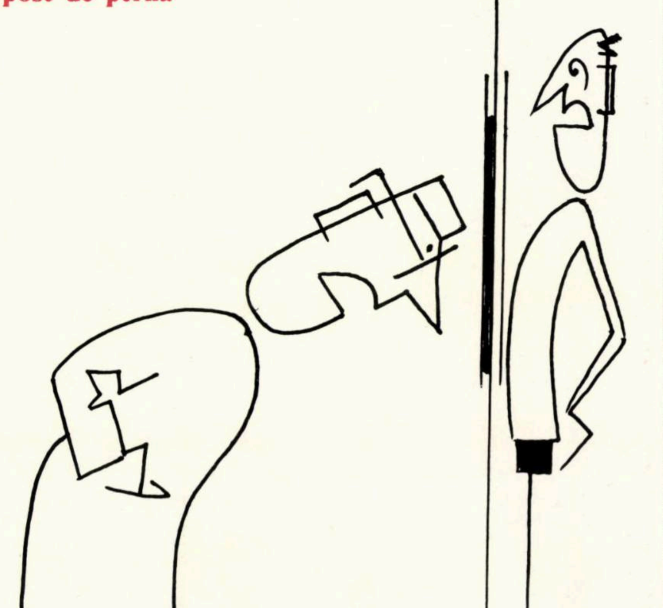

– Nu văd ficatul!
– Mi l-a mîncat nevastă-mea!

MINIMUM • ANUL IV • NR.40 • IULIE • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

- Sistarea (încă nu încetarea definitivă) a dialogului americano-palestinian este consecința minciunilor O.E.P.-ului asupra cărora nimeni nu i-a putut convinge pe americani mai bine decît O.E.P. Li s-a spus americanilor tot timpul că Arafat nu a renunțat la terorism, dar ei au vrut dovezi. După zeci de dovezi "neconvingătoare", o bandă a lui Abu Abas a debarcat pe litoralul israelian în scop de masacru și atunci - în sfîrșit! - președintele Bush s-a convins că trebuie să întrerupă dialogul cu teroriștii.

Despre Arafat se poate afirma ceea ce a spus o dată un diplomat englez despre Napoleon: "El niciodată nu vorbește, totdeauna minte".

- Eșecul a fost totdeauna orfan și nici acum nu are părinți - nici măcar adoptivi - în Partidul Muncii. Peres și Rabin se acuză unul pe altul de eșecul partidului lor în formarea guvernului, s-ar putea ca amîndoi să aibă dreptate, dar nu asta pare să fie problema acestui partid - sau în orice caz, nu numai asta. In fața unui guvern de extremă dreapta și mai ales în fața tendinței clare spre dreapta a opiniei publice israeliene, Partidul Muncii trebuie să prezinte un program politic mai "atrăgător" și mai realist. O alternativă plauzibilă.

?

- Unificarea Germaniei, de care toți s-au îndoit și foarte mulți s-au temut - devine fapt. Mai repede decît s-a crezut. Așadar, Gorbaciov s-a ținut de cuvînt. Așadar, Europa e reîmpărțită. Germania răsăriteană intră în sfera apuseană și împreună cu ea, după toate semnele, Cehoslovacia și Ungaria unde investițiile occidentale curg. Sînt deocamdată semne mari de întrebare cu privire la Polonia, Bulgaria și România.

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

NOAPTEA PSIHICĂ A ANTISEMIȚILOR

"A pune problema antisemitismului înseamnă să nu ne întrebăm numai despre viața evreilor, ci în același timp să ne punem întrebări în legătură cu starea morală și sănătatea psihică a creștinătății", susține preotul iezuit Peter de Rosa, în cartea sa "Vicarii lui Crist", apărută recent în Anglia și dedicată cu *"umilință și penitență tuturor victimelor holocaustului"*.

Isus a fost evreu, e un fapt pe care nimeni nu-l contestă. Mama sa era evreică. Tatăl era evreu, indiferent dacă era Dumnezeu sau dulgher. Evrei erau apostolii, evrei toți discipolii, evrei toți creștinii. Isus din Nazaret n-a predicat împotriva evreilor. Mergea din sinagogă în sinagogă și nu se adresa decît evreilor. Cu alte cuvinte, creștinismul este evreiesc, provine dintr-o religie națională evreiască. Este o evidență de care trebuie să ne amintim. Și nu numai noi. Fiindcă, atunci cînd în anul 313 sau 323, împăratul Constantin a adoptat creștinismul ca religie a imperiului, s-a creat o situație în care antisemitismul a găsit unica sa sursă de pe urma căreia suferim și astăzi. Un imperiu care pentru a supraviețui adoptă o religie națională străină sau dacă vreți, o erezie a unei religii naționale străine. E un caz unic.

Începînd din acel moment, Dumnezeu are naționalitatea țării care-l venerează. Occidentul creștin, singura civilizație bazată pe religie, are acum un Dumnezeu tată, un fiu al lui Dumnezeu și o mamă... și dușmani ai acestei biserici: evreii. Totul a decurs de la această alienare primă, constitutivă. Mai întîi faptul intolerabil că evreul e pretutindeni, mai ales că creștinul îl are în el, în sîngele său. Așadar, în penumbra psihicului creștin, evreul este atotputernic.

Sculptura creștină este cea mai valoroasă din lume, dar capodoperele sale se numesc Moise și David. Capela Sixtină e plină de evrei. Creștinii descoperă polul sud, se cațără pe Everest, ajung în Lună, pentru a plasa acolo crucea, un evreu crucificat. Nevroza antisemitismului îl convinge pe "istoricul" francez Fabre-Luce să declare niște absurdități uluitoare. El pretinde că bomba atomică este o invenție evreiască: Einstein, Oppenheimer. E știut doar că Einstein i-a scris lui Roosevelt pentru a-l informa de consecințele pe care le poate avea descoperirea fizicii nucleare. "Istoricul" francez dovedește o probă de ignoranță sau mai degrabă de nevroză: să susții că politica primei puteri de pe glob a putut fi determinată de un profesor de la Princeton, abia naturalizat, oricît de evreu și genial ar fi fost.

Noaptea psihică în care sînt cufundați antisemiții îi determină să-i considere pe evrei deicizi. Inutil de a releva că acest cuvînt nu semnifică nimic. Ori Dumnezeu e muritor și atunci poți să-l ucizi, dar nu mai e Dumnezeu, ori Dumnezeu e nemuritor și deci nu mai poți să-l ucizi. Dar antisemiții nu iau în considerare aceste contradicții. Presupunînd că acum două mii de ani, o majoritate a cerut supliciul unui inocent, acest supliciu nu se deosebește deloc de atîtea și atîtea suplicii la care au fost supuși de-a lungul veacurilor atîția inocenți. Nevroticul antisemit nu se sinchisește însă de asemenea judecăți. El ne crede divini, cu însușiri cu totul excepționale, și în asta își caută răzbunarea. Ne-a furat pe Dumnezeu. O merităm, fiindcă sîntem deicizi!

Publicistul Alain Besançon face o distincție între antijudaismul vechi și antisemitismul modern. Da, există o *distincție.* Antijudaismul n-a fost mai puțin ucigaș decît antisemitismul. Dar în primul caz există în fața antievreului, un evreu precis, care se distingea prin credința sa, tradițiile sale, vestmintele sale. Astăzi, în fața antisemitului, există un evreu devenit idefinisabil, insesizabil. Primul își fonda pe anumite motive conduita și pasiunea sa, celălalt e fără motive și fără cauză. Două stări ale aceleiași nevroze. Ceea ce s-a întîmplat în orășelul Carpentras, și în alte localități din Occident, a fost în mare măsură rezultatul nevrozei creștinătății. Carpentras este o așezare, avînd nu mai mult decît 28.000 de locuitori, dintre care doar vreo cîteva sute evrei. Dar este un orășel foarte vechi, anterior dominației romane, considerat reședință papală încă din secolul XIII și unde foarte ușor s-a putut crea o nevroză a antisemiților.

Ce avem de făcut? Să fim înțelepți, ponderați. Să ne păstrăm sîngele rece. Manifestația făcută la Paris ne-a gîdilat orgoliul, dar a creat și antisemitism. Nu trebuie să uităm însă că în ciuda tuturor adversităților și a tuturor nevrozelor, viitorul nostru va fi numai produsul voinței noastre.

Cît privește tulburarea odihnei de veci și a pîngăririi morților noștri, vocile lor se vor face auzite de dincolo de morminte, oricît de multe intrigi se vor țese, oricît de multe născociri se vor inventa. ■

30 DE ZILE

M. RUDICH

DOAMNA CU MÎNĂ DE FIER

Raportul Controlului de Stat se dovedeşte a fi, în fond, un rechizitoriu, carenţele administraţiei publice fiind dezvăluite şi supuse, evident, criticii, în intenţia ca forurile în drept, răspunzătoare, cu alte cuvinte, să ia cuvenitele măsuri pentru înlăturarea deficienţelor păgubitoare bunului mers al lucrurilor.

Nu-i exclus ca în redactarea raportului, în concluziile trase după o temeinică, bineînţeles, cercetare şi o amănunţită, obiectivă analiză a activităţii diferitelor sectoare ale administraţiei publice, un oarecare rol să-l joace şi temperamentul Controlorului Statului.

Unii comentatori şi-au exprimat, la timpul respectiv, părerea că bunăoară, rapoartele dr.-lui Nebenzal erau cam palide, cam "ceţoase", spre deosebire de ale av. Tunik, – care intrase cu dinţi ceva mai ascuţiţi în "carnea" administraţiei publice, pentru ca azi, parte, în orice caz, din cei ce au citit recentul raport al Controlului de Stat să susţină că d-na Miriam Ben Porat, Controloarea Statului, a "împodobit" înaltul post pe care-l deţine cu adevărate suliţi, d-sa fiind – iarăşi potrivit părerii unora – o adevărată mînă de fier.

Imigraţia masivă din ultimele luni continuă să deţină afişul actualităţii. De mult se tot vorbea de o aproape iminentă sosire a unor valuri de noi imigranţi, avansîndu-se cifre impresionante, dar abia în mai 1989 – constată raportul Controlului de Stat – au început oarecari pregătiri, planurile pentru absorbţia celor ce urmau să vină rămânînd mai mult pe hîrtie, nediscutîndu-se detailat şi deci neluîndu-se măsurile impuse pentru aplicarea unei reale politici de absorbţie, ceea ce, evident, loveşte în eficacitatea încadrării imigranţilor în viaţa israeliană, – pe de altă parte o asemenea situaţie putînd influenţa negativ imigraţia în genere.

Recentul raport al Controlului de Stat n-a ezitat, nu-i îndoială, să atace, cu remarcabil, admirabil curaj, principalele sectoare ale vieţii publice, îndreptînd reflectoarele asupra unor lipsuri, asupra unor erori nepermise după ce multe din ele au mai fost supuse criticii, în trecut.

În ce priveşte învăţămîntul, în problema sănătăţii, ca şi în atîtea altele, afectînd întreaga populaţie n-a fost dusă – relevă raportul – o politică justă. Starea şoselelor ţării, ea singură ilustrează neglijenţa, ori nepăsarea. Multe şosele n-au fost reparate la timp, cînd era vorba de lucrări mici, pentru ca acum să fie necesare reparaţii mari, deci costisitoare.

Numirile în posturi importante, pe criterii politice, ignorîndu-se, aşadar, competenţa, sînt şi ele aspru criticate, precum parcă sînt luaţi de urechi unii politicieni ce nu vor să vadă dincolo de nasul intereselor lor.

Raportul nu face un secret din faptul că birocraţia încurcă treburile, stînjeneşte bunul mers, activitatea normală, a multor birouri unde chiar înalţi funcţionari nu se pot desprinde de vechi deprinderi, – vechi ca şi cleiul ce i-a lipit de confortabilul, privilegiatul scaun.

În rîndurile populaţiei îşi face loc tot mai mult convingerea că rapoartele Controlului de Stat rămîn literă moartă, – zvîrlite de autorităţi prin cine ştie ce "arhive" înţesate cu dosare şi hîrţoage prăfuite. Cîndva, s-a emis ideea înfiinţării unui minister al administraţiei publice. Oare nici unuia dintre miniştrii fără portofoliu (dar cu fotoliu... înalt) nu i s-ar putea încredinţa ministerul administraţiei publice? Poate că Înalta Curte de Justiţie ar trebui să decidă că raportul Controlorului Statului – care nu-i un simplu proces-verbal, obligă guvernul să ia, într-un timp stabilit, măsurile cuvenite pentru îndreptarea deficienţelor semnalate. Altfel, de mai mult respect se vor bucura rapoartele agenţilor de circulaţie, lipite pe maşinile parcate în locuri interzise.

D-na Miriam Ben Porat, actuala Controloare a Statului, a dovedit curaj. Dacă va da dovadă şi de perseverenţă – în aşa fel ca recentul d-sale raport să nu rămînă simplă maculatură – populaţia, recunoscătoare, îi va săruta... mîna de fier. ■

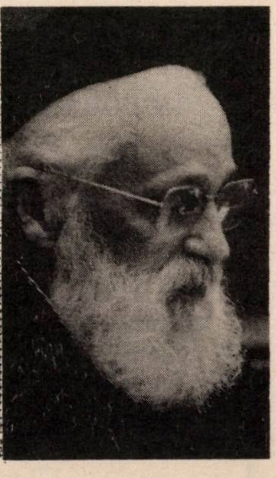

1990

O jumătate de veac de la crucialul 1940: pierderea Basarabiei, Bucovinei şi Ardealului de Nord; abdicarea lui Carol al II-lea; venirea legionarilor la putere; Antonescu.

În curînd vom publica amintirile rabinului-şef dr. Al. Şafran – conducătorul spiritual al evreilor români din acele vremuri dramatice – despre anul 1940. Un document unic.

TENDINȚE

30 DE NOPTI

ISRAEL

Un comunicat al organizaţiilor clandestine O.E.P., din teritorii, a cerut membrilor săi să atace cu arme de foc posturile militare israeliene din Iehuda, Shomron şi Gaza.

IRAK

Preşedintele Sadam Husein a declarat (pentru a 5-a oară în săptămînile din urmă) că Irakul este "gata să declanşeze un atac global" împotriva Israelului, în caz că acesta ar ataca vreun teritoriu arab. Prin teritoriu arab, Husein înţelege şi Ierusalimul. "Ierusalimul – a subliniat el – este al nostru, nu al duşmanilor noştri".

U.R.S.S.

Consiliul European în general şi preşedintele Franţei, François Mitterand, în special, au hotărît să acorde Uniunii Sovietice, de urgenţă, un mare ajutor economic. Se vorbeşte chiar despre un adevărat "Plan Marshall pentru U.R.S.S". Motivul? Îngrijorarea Occidentului că un eventual eşec al lui Gorbaciov ar provoca venirea la putere a unui guvern de militari, hotărît să recucerească prin război, tot ce a "pierdut" Gorbaciov în Europa de est şi, mai ales, Germania de răsărit (inclusiv Berlinul).

ROMÂNIA

Rezultatul alegerilor din Romînia - net favorabil lui Iliescu, ales în funcţia de preşedinte cu o majoritate covîrşitoare, şi Frontului Salvării Naţionale - a provocat nemulţumirea cercurilor politice din Occident (şi în primul rînd a celor americane).

Acestea au hotărît să acţioneze pe trei planuri, pentru a zădărnici instaurarea şi consolidarea regimului Iliescu:

a) Organizarea de tulburări *stradale* în vederea "destabilizării" ţării (utilizăm termenul la zi), şi a împiedicării mersului normal al producţiei. Aşa a fost cu vandalismele din 13-14 iunie a.c., cînd televiziunea a fost devastată, s-au aruncat sticle incendiare în centrul capitalei, au fost incendiate clădirile Poliţiei (de pe Calea Victoriei), Ministerului de Interne etc.; ca reacţie la acestea a avut loc intervenţia minerilor din Valea Jiului.

b) Aplicarea de sancţiuni politico-diplomatice. Un exemplu îl constituie refuzul ambasadei U.S.A. de la Bucureşti de a participa la ceremonia de investitură a preşedintelui Iliescu.

c) Aplicarea de sancţiuni economice. Atît U.S.A. cît şi Consiliul European (cu excepţia Franţei) au decis să blocheze ajutoarele economice destinate României. Această "blocadă" urmăreşte înfometarea ţării. Experţii mizează pe o iarnă grea care, din cauza penuriei de alimente şi de energie, să ridice populaţia împotriva guvernului, provocînd doborîrea (inclusiv fizică) a acestuia şi organizarea de alegeri noi.

●

ÎN CORPUL REVISTEI:

Al. Mirodan: Ceva despre d. Paul Niculescu-Mizil

Nina Cassian: Jurnal (cu "la revedere")

I. Artzi: Guvernul celor 62

...precum şi două povestiri premiate la concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea". Autori: **Mariana Juster** şi **Ion Ştiubea**.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 şekeli
1 an (12 numere): 84 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

GUVERNUL CELOR 62

ITZHAK ARTZI

Avem un guvern nou. Un guvern bazat pe trădători (de partid), pe vînzători (de-un scaun parlamentar şi-un vot), pe tocmeală la sînge ca-n piaţă, pe şantaj fără jenă şi fără perdea.

Un guvern bazat pe-o mare, imensă mizerie morală.

Habemus Ponteficem.

În sfîrşit avem un nou guvern; din nefericire acesta e cel mai nepotrivit guvern pentru Israel la această oră. Sînt sigur că nici Shamir nu l-a vrut. Dar n-a avut încotro. Presat de Sharon şi David Levi, împins de oportuniştii şi fripturiştii din Likud şi din celelalte partide de dreapta şi de partidele religioase, el a fost silit să aleagă opţiunea guvernului celor 62. Care sînt cele două voturi decisive, reazemul acestui guvern?

Rehavam Zeevi (Ghandi) transferistul şi *Efraim Gur*, dezertorul. Să nu uităm că un stîlp al guvernului va fi şi rabinul Eliezer Mizrahi. Şi el e un dezertor care a părăsit Aguda, lista pe care a fost ales, declarîndu-se grup independent pentru a putea sprijini Likudul.

Alţi stîlpi: *Ex Ministrul Avraham Sharir* care s-a vîndut Maarahului şi apoi s-a revîndut Likudului contra unei poliţe de asigurare, o promisiune vagă de a primi un loc în Knessetul acesta şi în următorul. Ministrul *Itzhak Modai* a fost acum un an luptător de frunte pentru contopirea Liberalilor cu Likudul. Acum a devenit un duşman de frunte al unificării, fondînd pe ruinele Likudului unit un nou partid – cel al ideii sioniste. Cele trei luni de tratative s-au desfăşurat într-o debandadă de tîrguială ruşinoasă: s-a vîndut şi s-a cumpărat. Cîţiva din aşii acestui guvern au dezvăluit public, la lumina zilei, marile lor "idealuri":

* Un jeţ de ministru;

* O promisiune de a căpăta un loc în viitorul Knesset;

* Un jeţ de vice-ministru;

* Numiri de favoriţi în posturi remunerate.

În toţi anii existenţei noastre statale, n-am cunoscut o asemenea tîrguială de şuk persan.

Egoism, lupta pentru ciubuc fără nici o ruşine. Rezultatul: o coaliţie de 62 din care jumătate vor fi miniştri şi vice-miniştri. Şi ce specialişti ne vor conduce treburile? Să luăm pe Rabinul Eliezer Mizrahi: de cîte ori a strănutat s-a dus la Kupat Holim, de aceea el va fi deci vice-ministru la Sănătate.

Un alt mare specialist, om de stat şi de afaceri, Efraim Gur, va putea alege unul din patru ministere de specialitate. El ştie de toate.

Un alt mare specialist va fi ministrul Pinhasi, noul ministru al Comunicaţiilor. El şi-a făcut ucenicia politică la Primăria din Bnei Brak, din cînd în cînd s-a uitat şi la televizor – deci e specialist potrivit pentru comunicaţii.

Tocmai acum cînd sîntem în criză cu Statele Unite, Shamir s-a văzut silit să-l înlocuiască pe ministrul Mişa Arens, care cunoaşte realitatea americană, limba, cultura şi civilizaţia sa, cu David Levi. N-am terminat cu toate exemplele.

Iată guvernul ce va trebui să accelereze procesul de pace, să îmbunătăţească relaţiile cu Statele Unite, să atenueze criza cu Gorbaciov în problemele de alia, să evite criza cu statele europene, să absoarbă cel puţin 150 de mii de olim pe an, să redreseze economia, să însănătoşească morala publică.

Am o singură consolare: că acest guvern nu va supravieţui prea mult. Dacă supus presiunilor americane Shamir va voi să facă o concesie, vor sări Gheula Cohen, Eliahim Haeţni, Ghandi, super-extremişti care-l vor ţine în frîu sau vor demisiona.

Cele trei partide religioase reprezintă interese divergente. În lupta dintre ele va apare repede un "măr al discordiei". Shamir nu va putea satisface toate capriciile lor. Şi să nu uităm: majoritatea se bazează doar pe două voturi. Fiecare poate deci gîtui cu uşurinţă acest guvern. Sper că opoziţia Maarahului va şti să dovedească combativitate, energie, agresivitate – pentru a-l răsturna cît mai repede. Guvernul celor 62 are prea multe puncte vulnerabile. Nu-i acord deci o viaţă prea lungă; un vot de neîncredere în Knesset îl va răsturna.

Din situaţia actuală, poate să se nască şi ceva bun. Poporul împărţit în două tabere va putea constata acum dacă poate conduce treburile statului un guvern de dreapta, format din oameni ce nu sînt dispuşi la nici o concesie, nici teritorială şi nici politică. Vor putea dirija ei ţara spre pace, prosperitate, securitate, reînnoire morală, în locul marasmului politic şi social de acum?

Dacă poporul va ajunge la concluzia că experienţa guvernului Likud- Partide de dreapta- Religioşi e un eşec, va şti poate să voteze în 1991 pentru a evita un proces politic ce ne poate duce la regres.

CHERCHEZ LA FEMME...

MONITIN (Reputaţia) revistă a elitei israeliene a fost salvată de la moarte în ultimul moment. Cine i-a periclitat viaţa? Cine i-a salvat-o?

Galia: ...veselă

După 12 ani de apariţie, acest "lunar pentru toată familia" era să se ducă pe copcă zilele trecute. Părea că nu mai are mult de trăit. Redactorii lui plini de amărăciune au dat vina pe Galia Albin, patroana. Din cauza ambiţiilor ei exagerate, spun redactorii, din cauza lipsei ei de gust, de pricepere, de tact, se prăbuşeşte un edificiu de presă care putea să concureze cele mai mari reviste din lume.

VĂDUVA VESELĂ

Numele Galiei Albin nu era cunoscut marelui public pînă în urmă cu zece ani. Era soţia oarecum modestă a tînărului om de afaceri şi răsfăţat al lui Shaul Eisenberg, Miki Albin. Dar cu Miki "s-a întîmplat ceva", s-a încurcat în afaceri, a fost luat de poliţie la anchetă, şi-a dat seama că a fost prins călcînd cu stîngul sau nu a rezistat ruşinii de a fi anchetat, şi s-a aruncat de la fereastra arestului. Tragedia a scos-o pe Galia din anonimat.

Destul de repede ea s-a consolat sau cel puţin părea consolată, a anunţat că preia conducerea afacerilor răposatului şi a fost văzută în public la braţul misteriosului Bob Gucione, play boy de talie internaţională şi proprietar al revistei americane "Penthouse".

Puţin timp după aceea, s-a aflat că Galia a cumpărat revista israeliană "Monitin" şi că vrea să facă din ea un "Penthouse" israelian.

Zis şi făcut. Primul număr al noii reviste, apărut în 32 de mii de exemplare, a fost un triumf. Oricine vroia să fie IN a cumpărat noul "Monitin". Erau în el multe fotografii provocatoare de fete spectaculoase cu sîni goi şi multe reportaje de senzaţie. Desenatorul Uri Hofmekler "trăgea" caricaturi nemiloase ca aceea a lui Ariel Sharon prezentat cu organul sexual afară din pantaloni, (al cărui cap era capul lui Shamir) practicînd onania înconjurat de "miniştrii îngrădirilor" din Likud. Şi multe altele de acest soi.

Galia Albin, oricît de liberală şi îndrăzneaţă s-a declarat, nu a agreat aceste lovituri sub centură date lui Sharon şi a interzis caricaturile. Astfel a intrat prima oară în conflict cu redacţia. De ce se amestecă ea în aceste treburi? întrebau revoltaţi redactorii şi caricaturiştii aceia dezlănţuiţi.

S-a mai întîmplat ceva. Ceva curios, poate. În ciuda succesului de public al revistei, reclamele erau puţine. Probabil din cauză că "linia" revistei nu era pe placul unor societăţi apropiate de politicienii atacaţi atît de violent.

Galia Albin a iniţiat o acţiune de "mobilizare" de reclame, o acţiune de tip americănesc, împărţind între altele tricouri pe care scria "Monitin", dar reclamele nu au venit în proporţia scontată. Redactorii tot pe patroană au dat vina.

S-au înregistrat pierderi băneşti, explicate de redacţie, desigur, prin lipsa de pricepere comercială a patroanei.

Şi unde mai pui că în aceste împrejurări, Galia Albin şi-a găsit să plece la Festivalul cinematografic de la Cannes, "pentru a vedea şi a fi văzută". Acesta pare să fi fost paiul care a frînt spinarea cămilei. De acolo ea a trimis cîteva scrisori de concediere după ce concediase şi acasă cîţiva redactori. Publicitatea în revistă a continuat să nu crească şi "Monitin" a pierdut, după unele aprecieri, un sfert de milion de şekeli în ultimele zece luni.

LA DONNA E MOBILE

Părea că totuşi e prea devreme să se facă panegiricul acestei reviste. În fond, nimeni nu cunoaşte intenţiile Galiei Albin care e departe de a fi o "biată văduvă". Are 37% din acţiunile întreprinderii

"Nehustan", un pachet de acţiuni la vasul radiofonic "Glasul păcii" al lui Abe Natan, proprietăţi imobiliare şi altele. Se zice că vizează şi anumite tranzacţii în lumea filmului şi că de aceea s-a dus la Festivalul de la Cannes. Multe se spun, multe ar putea fi şi adevărate sau numai plauzibile, căci această femeie încă tînără, fermecătoare, cu sex-appeal, pare decisă să ridice mai sus, mult mai sus de înălţimea la care Miki Albin le-a lăsat, afacerile familiei. Şi într-adevăr, tot ea, Galia Albin, ea însăşi, a salvat revista "Monitin" de la pieire. Cum? Vînzînd-o. Părăsind-o. Zilele trecute, o ştire de presă ne-a vestit că d-na Albin şi-a vîndut acţiunile unui grup de ziarişti în frunte cu fostul comentator economic al revistei engleze "Economist" care scoate în continuare "Monitinul".

Precum s-a exprimat un membru al redacţiei, "nu toate divorţurile sînt dezastruoase". Divorţul dintre Galia Albin şi "Monitin" a fost salvator pentru ambele părţi.

M. RAFAEL

● ERATA ●

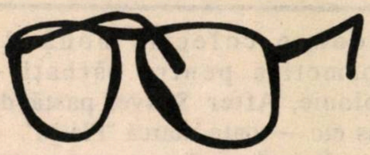

O gravă greşeală de paginaţie a denaturat cronica lui Eugen Campus din nr. trecut (iunie, a.c.) la volumul de versuri al lui Solo Juster. La pag. 43, col. III-a, apare un paragraf care nu aparţine de cronica amintită, ci de articolul consacrat poetului A. Goldenberg, apărut în nr. de faţă. Cerem scuze, multe scuze pentru această inadmisibilă încurcătură de fraze şi idei.

PEREȚII AUD- DAR ȘI VORBESC...

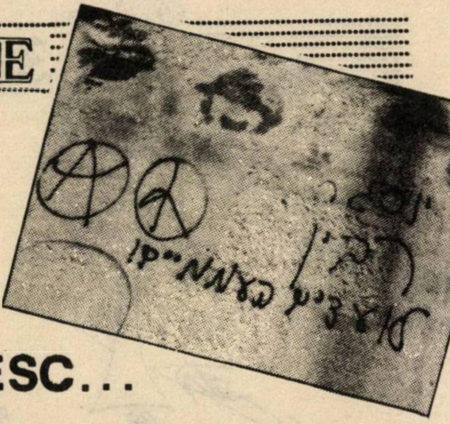

Grafiti – scrierea de lozinci pe ziduri – s-a răspîndit atît de mult în epoca noastră de izbucniri protestatare, încît a început să-i atragă şi pe artiştii plastici care văd aici un cadru de exprimare dacă nu chiar o modalitate de expresie artistică. La ultima Bienală de la Veneţia, Statele Unite au fost reprezentate de Jane Holtzer, o artistă care cultivă noul gen de grafiti. Firmele ei de neon prin care transmite mesaje textuale puternice, se vînd cu 100.000 dolari şi mai mult.

Genul s-a răspîndit şi la noi, în Israel, pînă într-atît încît Dror Grin a scos recent un album "Poveştile Intifadei" – culegere de grafiti apărute pe zidurile din cuprinsul "liniei verzi", nu în teritorii. De la "Ajunge cu ocupaţia!" şi "Jos ocupaţia!", s-a alunecat spre absurdul unor lozinci ca: "Să-l readucem pe Ceauşescu!" (scris pe un zid al hangarului din portul Yaffo) şi "Să fie rasă în cap Rita!" (pe strada Raşi din Tel Aviv).

La Haifa s-au găsit de asemeni lozinci bizare ca "Dumnezeu există şi lumea tace". Aceasta pare să fie o replică dată artiştilor din anii '60 care scriau: "Dumnezeu e mort. Nietzsche. – Nietzsche e mort. Dumnezeu".

Pe Dizengoff s-a scris "Vărsaţi spermă, nu sînge" spre deosebire de "Vărsaţi sînge, nu spermă" cum s-a scris pe strada Hayarkon.

Inscripţiile de la Ierusalim par a se caracteriza prin humor. Aliza Olmert culege de mult timp aceste grafiti şi are o colecţie de sute de fotografii. Astfel, un grafiti clasic, care apare de zeci de ani în diferite locuri din Capitală, e acesta: "Loc sfînt. Interzis a urina". Altele sînt parafraze ale unor denumiri sau expresii celebre: "Şabat şalom ahşav" sau "Dacă veţi ucide, nu va fi o legendă".

Moartea este foarte prezentă pe zidurile din Ierusalim. Citām:

"Moarte teroriştilor!"; "Moarte arabilor asasini de copii!"; "Moarte prostituatelor!"; "Un arab bun este un arab mort"; "Presa la ghilotină!"

Toate acestea contrastează oarecum cu inscripţia descoperită pe un zid al redacţiei ziarului "Davar", la Tel Aviv: "Moarte romantismului!"

Multă violenţă este şi în duelul de grafiti dintre religioşi şi atei. "Mesia vine" scria pe un perete, iar cineva a scris dedesubt: "Înapoiaţilor, sîntem deja în secolul 20".

Meir Kahana apare des pe ziduri: "Arabi, afară cu voi! Kahana are să vă aranjeze".

Sau: "Kahana îi va regula pe arabi!" Răspunsul la toate acestea: "Kahanazi".

Dar sînt şi grafiti care vizează alte domenii decît politica precum: "Oare în vecii vecilor vom mînca pătrunjel?"

Şi fiindcă am ajuns în... eternitate, să amintim un grafiti din Ierusalim, cel mai vestit şi mai înduioşător: "Pînă la sfîrşitul lumii te voi iubi!"

DAN B.

30 DE NOPŢI

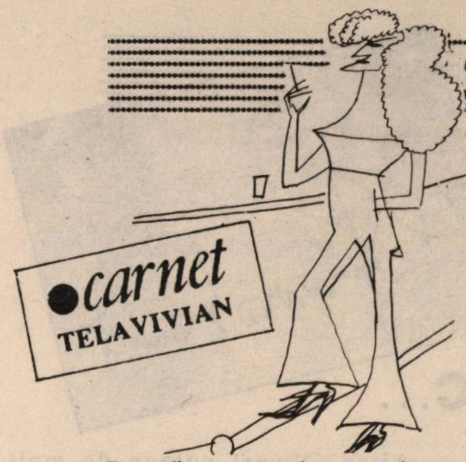

ORELE - OAMENII

Dacă ar exista nişte cadrane pentru un soi de ceasuri citadine, orele ar fi marcate pe ele cu oameni, reprezentanţi ai generaţiilor. Înlocuindu-se una pe alta într-un ritm aparent haotic, apărînd şi dispărînd conform unor legi pe cît de secrete, pe tot atît de stricte.

Dimineţile se trezesc cu bătrînii: cei foarte activi, care sfidează timpul crono – şi meteo! – şi aleargă la mare să-şi menţină forma într-un chip sau altul, înotînd, alergînd, făcînd gimnastică; cei activi, – care pleacă la lucru; cei pasivi, care ies la tîrguieli, în şuk sau numai pînă la băcănia din colţ. Dimineţile oraşului se trezesc o dată cu cei care nu mai au somn. Cei tineri, cei care ar mai dormi, cum ar mai dormi!, şi-şi continuă somnul în mers ca nişte soldaţi disciplinaţi, pun stăpînire pe ceasurile dintre 7 şi 9. Ei pleacă la şcoală, la serviciu, la treburi, învăluiţi încă în vise, privind lumea fără s-o vadă,mişcîndu-se cu teamă ca pentru a nu speria noaptea din care au ieşit.

Amiaza e ora pensionarilor. În parcuri, bunicile îşi supraveghează nepoţii, mesele cafenelelor de pe Bialik şi de pe Ben Iehuda sînt ocupate de doamnele puse la punct care schimbă ultima bîrfă a grupului şi cea mai recent achiziţionată reţetă, de domnii mai neglijenţi, dar încă preocupaţi de ţinută, care lovesc enervaţi cu palma în ziarele de amiază apărute dimineaţa şi fac politică. Cum să nu faci în asemenea vremuri?!

Un ceas mai tîrziu, oraşul întinereşte brusc cu cîteva zeci de ani. E ora ieşitului de la licee, a pauzei de masă la birourile care lucrează după "orar american", a trezirii boemilor care "au închis noaptea". Din nou Bialik, dar mai ales Seinkin capătă aspect de carnaval: bluze colorate, pantaloni scurţi şi fuste şi mai scurte, păr foarte lung sau aproape de loc şi cercei, cercei la fete, cercei la băieţi, mulţi cercei.

Ora opt este un ceas amestecat biologic, dar foarte marcat social: ora "ieşitului" la teatru, la cinema, la o prăjitură sau pur şi simplu la o plimbare. Hainele sînt bine călcate, ici-colo, cu timiditate, apare şi cîte o cravată, iar strada întreagă miroase a parfumuri discrete, de bună calitate şi scumpe. Dacă mai sînt în afara caselor, aceşti trecători dispar în maşini mai tîrziu, căci de la 10 – 11 noaptea, oraşul înebuneşte.

Orologiul nu mai marchează orele, ci clipele sau eternităţile. Strada devine teritoriul exclusiv al celor ce muşcă cu gura plină din felia de viaţă. Al celor care merg săltat, al celor care strigă şi au dans în fiecare încheietură, al celor care fiecare ocupă spaţiu cît zece persoane. Poate de-aceea este totdeauna atîta înghesuială în baruri, în puburi, pe străzile Tel Avivului noaptea...

CITADIN

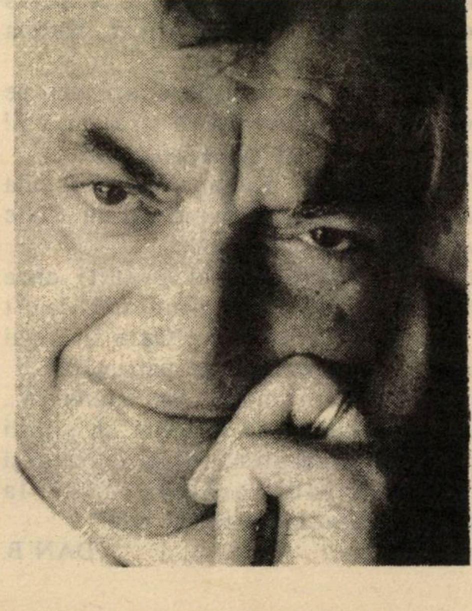

BĂRBAŢI, BĂRBIERIŢI-VĂ ŞI PARFUMAŢI-VĂ CU

«FLATTO» (SHARON)

Cine se mai miră de surprizele milionarului căutat de poliţia franceză, fostul deputat Smuel Flatto-Sharon? În biroul său din Dizengoff Center, sub două originale de Chagall şi Salvador Dali, fumînd ţigarete groase Cartier, teribilistul milionar prezintă corespondenţilor economici şi reporteriţelor de la revistele de modă o colecţie nouă de cosmetice pentru bărbaţi – colonie, After Shave, pastă de ras etc. – toate marca "Flatto".

Întrebat de ce nu a dat acestor produse numele unui actor renumit sau al unui creator de modă vestit, aşa cum se obişnuieşte, Flatto-Sharon spune:

– Numele meu e vestit în Belgia, Franţa şi chiar în America. Nu mai vorbesc de Israel. Ştiţi? Aici în ţară s-au scris despre mine timp de 11 ani 80 de mii de reportaje. 80 de mii! Dacă ar fi trebuit să le plătesc, ar fi însemnat să dau două milioane de dolari. Ea am magnet. Dacă eu folosesc un anumit parfum, mulţi oameni consideră că asta nu poate fi rău. Cînd eram deputat în Knesset, Arik Sharon spunea: "A venit Flatto-Sharon. Nu ştiu unde e, nu l-am văzut, dar a venit". Asta fiindcă răspîndeam un miros plăcut de parfum. E important. Aici în Israel e important ca după ce transpiri să faci duş, să te bărbiereşti şi să foloseşti un After Shave care rămîne. Alte After Shaveuri se duc. Al meu ţine. Chiar după ce dormi noaptea, dimineaţa se mai simte parfumul meu... Asta dă omului poftă de viaţă şi de afaceri. Nu mai spun de dragoste. Femeilor le place ca bărbatul să miroase frumos. ...Eu intenţionez să mă întorc la politică. Dar asta nu mă împiedică să continui să fac afaceri. Tot felul de afaceri. Am făcut pizza în Dizenghoff Center, acum fac parfumuri. E bine aşa. Lumea mă apreciază. Cînd mi s-a născut băiatul, la petrecerea de Brith Mila am avut trei mii de invitaţi. Patru zeci de ambasadori, treizeci de deputaţi, nouă miniştri – toată medinaua... Spuneţi că sînt unii care nu mă iubesc. Asta fiindcă oamenii care reuşesc în viaţă, sînt invidiaţi. Nici Kennedy nu era iubit de toţi. Şi ştiţi de ce? Fiindcă era frumos şi avea nevastă frumoasă şi copii frumoşi, Aşa şi eu: sînt frumos, am o soţie frumoasă şi un băiat frumos. Mai sînt şi bogat, am fost deputat, aşa că oamenii mă invidiază. Dar mie nu-mi pasă".

V. MINCU

Un geograf evreu nu prea deştept

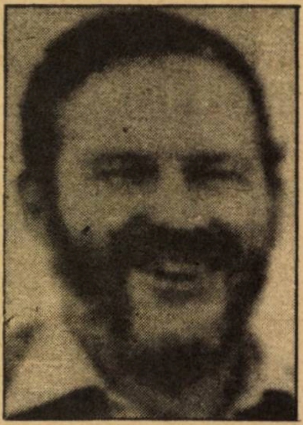
Dr. Rauli a stîrnit rîsul

Toată lumea s-a mirat ce l-a apucat pe Arafat să aducă în faţa Consiliului de Securitate întrunit la Geneva, o monedă israeliană de 10 agorot şi s-o prezinte ca pe o dovadă a intenţiilor expansioniste ale Israelului. Şi de unde i-a venit această idee?

S-a aflat. Nu din capul lui. A luat-o de la un geograf evreu, dr. Gewin Rauli (52 ani) de la Universitatea Shefield din Anglia. "Nu mi-am închipuit, scrie el, că articolul meu va deveni un subiect de discuţii pe plan politic internaţional. Am scris în acel articol că harta care apare pe monedă semnifică probabil intenţiile de expansiune ale evreilor din perioada lui Matitiahu Antinogos. În acea perioadă s-a emis moneda antică de pe care s-a copiat Menora care apare acum pe moneda de 10 agorot".

În urma furtunii produse de Arafat la Geneva, dr. Rauli a plecat la Londra, la British Museum, pentru a studia din nou moneda antică. "Am studiat-o încă o dată şi eu nu pretind că harta aceasta este aceea la care vrea Israelul să ajungă. Nu spun că aceasta este politica Likudului sau a Maarahului. După părerea mea, Arafat a folosit articolul meu pentru a arăta lumii arabe că aceasta nu este numai o problemă între arabi şi israelieni, ci şi o problemă a arabilor înşişi".

Dr. Rauli şi-a prezentat pentru prima oară teza la un congres ştiinţific la Universitatea din Haifa, în ianuarie anul trecut. Dr. Nurit Kliut, dintre organizatorii acelui congres, spune: "Teoria dr.-ului Rauli a stîrnit un rîs homeric. Omul acesta nu este deosebit de deştept. Şi iată că fantezia lui a ajuns la cunoştinţa lui Arafat care a speculat-o prosteşte".

B. DAN

Arafat prezentînd la Geneva "harta expansiunii" israeliene de pe moneda de 10 agorot

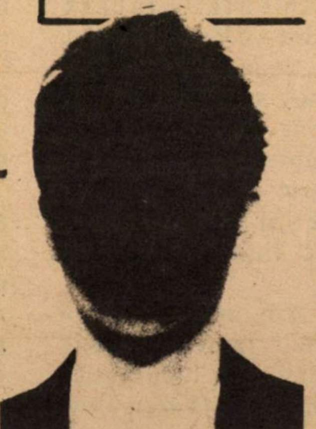

Căutăm conducători buni pentru ţară.

Inteligenţi. Stăpîni pe nervii şi vorbele lor. Îndrăzneţi.

Dacă-i găsiţi, puneţi chipul lor aici, unde nu vedem pe nimeni. *(Foto: Ton Zwerver)*

VIRSTA DE AUR

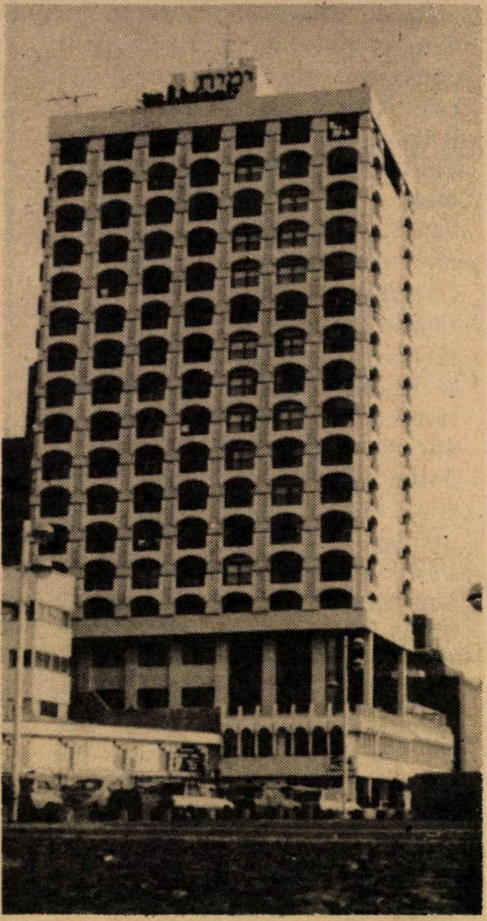

CHIAR DE AUR?

DA, DACĂ AI CEVA AUR PUS DEOPARTE, SE POATE

Oamenilor aparţinînd vîrstei de aur li se oferă un mod de viaţă deosebit de agreabil în somptuoasele "Turnuri mediteraniene" situate pe malul mării, în suburbia telaviviană Bat Yam şi în Turnul de aur din inima Ierusalimului.

Cuvîntul de ordine este luxul. Ambele complexe furnizează condiţii cu totul deosebite celor cu posibilităţi pecuniare.

Dar, susţine Emanuel Maor, directorul general al firmei Miskenot Clal, proprietara, constructoarea şi conducătoarea "Turnurilor mediteraniene" banii nu constituie factorul principal. "Turnurile mediteraniene" reprezintă ceea ce el numeşte o comunitate în care se manifestă grija faţă de viaţa oamenilor. Cine locuieşte acolo are un sentiment de securitate ştiind că i se va purta de grijă pînă la sfîrşit.

"Turnurile mediteraniene" şi "Turnul de aur" funcţionează cam în acelaşi mod. Rezidenţii îşi închiriază sau cumpără apartamentele dotate cu comodităţile unui hotel de cinci stele şi acele dotări specifice unei persoane în vîrstă. Locatarul rămîne independent printre lucrurile sale într-un cadru controlat.

În splendidul bloc alb de 17 etaje de pe Rehov Hayam 2, Bat Yam, există 185 locatari în 177 apartamente. Fiecare apartament are vederea la mare. Cînd faza a doua a "Turnurilor mediteraniene" va fi desăvîrşită în 1990, vor fi date în folosinţă alte 150 de unităţi cuprinzînd un spital geriatric cu 60 de paturi, perfect utilat şi deservit de un personal de înaltă calificare profesională.

Acesta din urmă, explică Maor, reprezintă o concepţie nouă. Majoritatea locuinţelor oamenilor în vîrstă *(batei avot,* în ebraică) adăpostesc persoane în etate care ar putea în fond, să-şi poarte singure de grijă, dar bătrînii renunţă din proprie iniţiativă la izolare şi independenţa de mişcare. Foarte puţine apartamente sînt ocupate de persoane în vîrstă total dependente de altcineva.

Majoritatea rezidenţilor de la "Turnurile mediteraniene", spune Maor, vin pentru tratament medical, dar nu vor să recunoască acest lucru. Atît "Turnul de aur" cît şi "Turnurile mediteraniene" sînt în măsură să ofere rezidenţilor lor îngrijire medicală geriatrică.

"Turnurile mediteraniene" arată şi funcţionează ca un hotel de cinci stele, cu o diferenţă. Două etaje sub nivelul solului conţin parcaje pentru maşini (90 spaţii de parcare pentru rezidenţi), magazine şi un club pentru îngrijirea sănătăţii. Trei etaje ▶

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
* *

cuprind săli publice, un hol spaţios, o sală de jocuri, camere de lucru, un bufet cu autoservire, cu o terasă şi o sinagogă. Există de asemenea o piscină şi o saună.

Apartamentele ocupă restul. "Turnurile mediteraniene" au apartamente studio şi apartamente de două camere, fiecare dotat cu telefon, dulapuri, un frigider mic şi o maşină de gătit. Rezidenţii îşi aduc mobilele şi decoraţiile lor interioare sau apelează pentru acestea la bloc.

Fiecare apartament are de asemenea un balcon particular, instalaţii de aer condiţionat şi, fireşte, o baie şi "o sonerie de alarmă" prin care se poate solicita ajutor de urgenţă.

De-a lungul coridoarelor există nişte bare de sprijin pentru orice eventualitate, iar butoanele şi panourile ascensoarelor sînt plasate destul de jos pentru ca o persoană în cărucior să poată ajunge la ele. Nu e nevoie de ochelari pentru citirea numelor.

Clinica de la etajul doi este deservită timp de 24 de ore de o infirmieră calificată şi de un medic care acordă consultaţii.

*

O viaţă de aur pentru vîrsta de aur la "Turnul de aur" este sloganul acestuia la Ierusalim.

Blocul este situat vis-a-vis de clădirea Knessetului, pe Sderot Ben Zvi, 35; un drum subteran îl leagă de frumosul parc plin de verdeaţă Sacher.

Construcţia arată şi a fost concepută ca un bloc de apartamente.

Fiecare din cele 92 de apartamente are balcoane cu o privelişte splendidă a Ierusalimului. Există apartamente de 1 1/2, 2 şi 2 1/2 camere.

Ca multe alte clădiri din Ierusalim, "Turnul de aur" este construit pe o coastă de deal, astfel încît holul se află la etajul trei. Primele două etaje cuprind birouri, camere de recepţie. Bufetul cu autoservire de la etajul doi are şi o curte frumoasă.

Holul de la intrare cuprinde o sufragerie, cu o verandă mare cu mese şi umbrele de soare, în fata unei grădini ornamentale.

Rezidenţii au mijloace de transport spre oraş din jumătate în jumătate de oră, pînă la opt seara. Există o mică băcănie şi un salon de cosmetică în apropiere.

*

În mod surprinzător, majoritatea locatarilor din ambele clădiri sînt israelieni. "Turnul de aur" are aproximativ 20 la sută ocupanţi străini, iar la "Turnul mediteranian" sînt şi mai puţini. Nu s-a întîmplat ceea ce au scontat conducătorii ambelor aşezăminte care au fost construite cu scopul de a atrage oameni retraşi din activitate din Statele Unite şi Europa.

Cei ce doresc să închirieze sau să cumpere un apartament într-unul din cele două complexe trebuie să se supună mai întîi unei verificări din partea unui Comitet. "Turnul mediteranian" îşi închiriază doar apartamentele ca să le poată ţine sub control. "Turnul de aur" le vinde ţinînd seama de anumite criterii.

Închirierea se face printr-o depunere la bancă sau o taxă de

Adevărul

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi ,,ADEVĂRUL"

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ VOIAJAŢI
ÎN EUROPA DE RĂSĂRIT
Plătind excursia dv. ÎN 12 RATE LUNARE !
UNGARIA, CEHOSLOVACIA, IUGOSLAVIA, POLONIA, BULGARIA
ŞI ROMÂNIA – TRATAMENTE, EXCURSII ORGANIZATE, STAŢIUNI DE ODIHNĂ
Plecaţi în toată lumea plătind 12 RATE LUNARE numai cu
• ION ATLAS – GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
TEL. 5440767 (5 linii)
• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS !
• NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA)
CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

intrare. O depunere este rambursabilă. Taxa de intrare este nerambursabilă după trei ani. "Turnul de aur" rambursează totalul depunerilor moştenitorilor. Depunerea este conexată la cursul dolarului şi nu se plăteşte dobîndă pentru ea.

În plus se percepe o taxă lunară de întreţinere. Aceasta variază în funcţie de mărimea apartamentului sau/şi de numărul locatarilor. Întreţinerea implică asigurarea securităţii timp de 24 de ore, reparaţiile, curăţenia săptămînală, încălzirea şi/sau aerul condiţionat, taxele municipale, etc. Sînt apoi cheltuielile pentru mîncare, spălătorie, clubul pentru îngrijirea sănătăţii şi aşa mai departe.

*

Turnul de aur. Preţurile apartamentelor, fie vîndute, fie închiriate prin depuneri la bancă, merg de la 153.800 şekeli pentru un apartament de 1 1/2 camere pînă la 231.600 şekeli pentru 2 1/2 camere. În aceste preţuri nu sînt cuprinse taxele de impunere de 15%. Taxele de întreţinere lunare încep cu 340 şekeli şi ajung pînă la 475 şekeli.

Taxa de intrare este în jur de 50% din chirie sau preţul de vînzare, exclusiv impozitul.

Turnurile mediteraniene. Preţurile merg de la 174.899 pentru un apartament studio pînă la 349.799 pentru apartamentele cu mai mult de 2 camere. Se percepe o taxă suplimentară pentru o pereche, cam de 8% faţă de preţul pentru o singură persoană, în afară de apartamentul studio. Aceste preţuri nu cuprind impozitele.

Taxele lunare de întreţinere sînt între 605 şi 908 şekeli. Atenţie! Sumele de mai sus erau valabile în 1989. Pentru preţurile la zi, adresaţi-vă la administraţie!

V. MINCU

O carte nouă

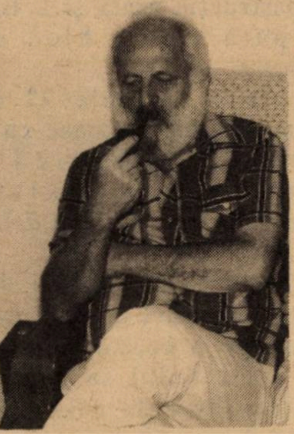

IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
de
MIRCEA SĂUCAN

•

Izidor Mînecuţă – un om ca mine, ca tine, ca el.
Izidor Mînecuţă, istoria unui om zdrobit de istorie.

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 15 şk. la adresa:
Rh. Savion 6/1220, ap 21,
POB, Natzeret Illit 17000
• MINIMUM •

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

●

• H.O.R. - O ADRESĂ - STR. AL. IANAI 3, TEL AVIV •

CAUCIUCURILE ZEITUNI

צמיגי זיתוני

CAUCIUCURI DE PRODUCŢIE JAPONEZĂ
CAUCIUC 155/13 – 106,50 ŞEKELI
CAUCIUC 145/13 – 105 ŞEKELI
CAUCIUC 135/13 – 89,50 ŞEKELI

ACŢIUNE SPECIALĂ

PREŢURILE NU CUPRIND I.V.S.

▪ HOLON – STR. BEŢALEL 6 ▪ TEL. 800840 ▪

GURA HUMORULUI

• EDUCAȚIA SEXUALĂ INCEPE LA BĂTRINEȚE

Fiica mea, nu mă pot plînge, ştie tot la cei 17 ani ai ei. Şi cînd spun tot, spun puţin, pentru că nici eu nu ştiu cît de multe ştie. În orice caz, nu cred că există vreo perversiune sexuală de care să nu fi auzit sau vreo situaţie de pat în care n-ar şti cum să se descurce.

Ceea ce nu-mi explic e de unde a adunat ea atîta cultură, doar e o fată cuminte. La şcoală, lecţiile de educaţie sexuală despre care se tot vorbeşte, nu văd să se introducă. În casă noi , părinţii, nu vorbim niciodată despre asemenea probleme în prezenţa copilei considerînd că deocamdată e bine să creadă că pruncii sînt aduşi de barză cum am crezut şi noi pînă ne-am căsătorit. Nici revistele de tineret nu văd să dea îndrumări sexuale, cele mai multe dintre ele îşi închipuie că rezolvă această chestiune relatînd scandaluri de alcov de la Hollywood sau din boema israeliană.

În schimb ni se face nouă educaţie sexuală. Nouă, cititorilor de gazete politice şi reviste economice şi sociale, oameni în toată firea, care am terminat de făcut copii şi pentru care o mulţime de sfaturi şi sugestii sînt, daţi-mi voie s-o spun fără falsă modestie, inoperante şi tardive.

Aveam, cred, 60 şi ceva de ani, în orice caz eram foarte aproape de pensionare, cînd revista la care sînt abonat – revistă serioasă cu profil politico-social – s-a apucat să publice un serial de articole despre anticoncepţionale. Asta s-a întîmplat în decembrie trecut, eu eram nerăbdător să aflu cum merge revoluţia din România, ce dedesubturi are, ce perspective, şi cînd colo revista îmi atrăgea atenţia că un soţ bun are grijă ca soţia să nu facă exces de pilule din alea anticoncepţionale, mai trebuie şi el s-o "menajeze" în perioadele cînd e pericol ca "planificarea familiei" să fie depăşită, fără intenţie, de venirea unui copilaş nechemat.

Iau un ziar – şi ce citesc în el? Ştiri: un inspector fiscal condamnat pentru şantaj; un rabin anchetat pentru delapidare din fondul sinagogii; doi diamantari datornici au fugit în Canada; trei vedete israeliene de foot-ball refuză să joace în echipa israeliană pentru că nu li se dă suma pe care au cerut-o; acolo unde sînt trimişi olimii nu sînt locuinţe; în oraşele unde sînt locuinţe, nu se repartizează olim; Likudul face pe plac partidului Agudat Israel şi cere Knesetului să voteze legea care interzice consumul cărnii de porc, dar rabinul Ovadia Iosef tună şi fulgeră că "Shamir mănîncă spurcăciuni şi Sharon se dă în vînt după steakuri de porc"; etc., etc., etc. Ştirile astea sînt servite "uscat", fără comentarii, fără să se spună că sînt ruşinoase. În schimb pe contrapagină mi se serveşte un "amplu reportaj" despre noile vibratoare, afrodiziace, penisuri de plastic rezistent şi extensibil cu specificaţia că "nu este nici o ruşine să le folosim". N-o fi poate o ruşine, dar oricît sînt eu de strîmtorat şi necăjit, nu mă văd venind acasă din oraş cu un penis de plastic şi nici făcîndu-i soţiei surpriza de a-i dărui de ziua ei sau pentru Şabat un vibrator. Să fim serioşi!

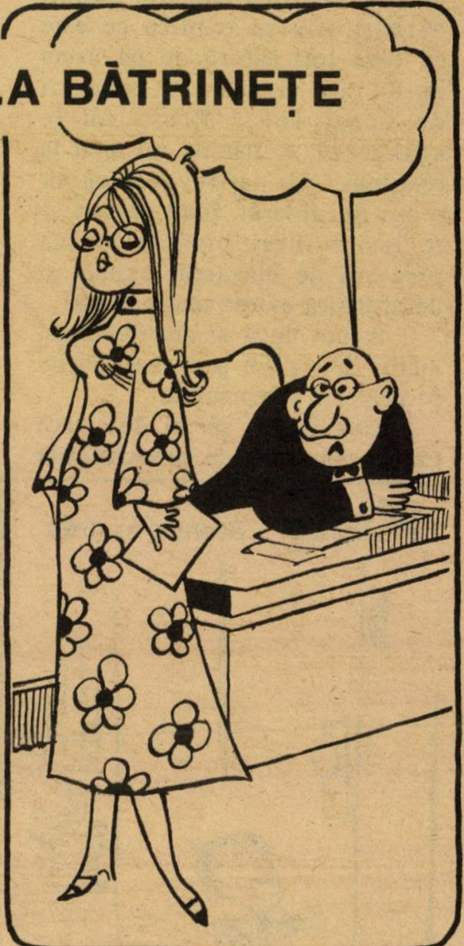

Dacă cel puţin ni s-ar da soluţii practice pentru vîrsta noastră...! Sînt probleme, nu zic nu, păcat mi-ar fi. Prea devreme, cu mult înainte de a fi trecut în rîndul celor bătrîni, constaţi că din cauza stresului şi din cauza altor cauze nu mai tresari cînd treci pe lîngă o femeie bună conducătoare de electricitate şi nu mai întorci capul după ea. Se zvoneşte că

GURA HUMORULUI

există andropauză, dar puţini bărbaţi ştiu să explice ce este ea deşi toţi suferă de pe urma ei. Şi cîte şi mai cîte necazuri de acest fel...! Presa nu le analizează, te trimite cel mult la sexologi. Dar tariful sexologilor e aşa de piperat, încît preferi să te laşi mîncat pînă la ultima picătură de blazarea sexuală şi de afurisita aia de andropauză.

Acum dacă m-am resemnat, măcar să nu fiu provocat! Să mi se respecte resemnarea!

Dar în loc să-mi dea pace ca să mă ocup de preocupările mele, de chilipirurile de sfîrşit de sezon, de coşniţă şi de o acoperire pentru cecurile ce le dau la nunţi, ziarele, revistele, radioul mă bombardează cu informaţii despre recordurile sexuale ale milionarilor apoplectici şi mă îndeamnă să urmez exemplul lui Jack Nicolsohn, al lui Dudu Topaz şi al unor cîntăreţi de vîrsta nepoţilor mei care, cică, nu-şi pierd nopţile dormind.

Prostii! Educaţia sexuală la o vîrstă înaintată, oricît de puţin înaintată, nu dă rezultate chiar dacă prinde. Aşa gîndesc. Aş accepta-o numai cu un scop: să ştiu cum să-mi îndrumez fiica. Vezi însă că în acest domeniu fiica mea de 17 ani e o autodidactă care ar putea să mă mediteze pe mine la nevoie.

POLICHINELL

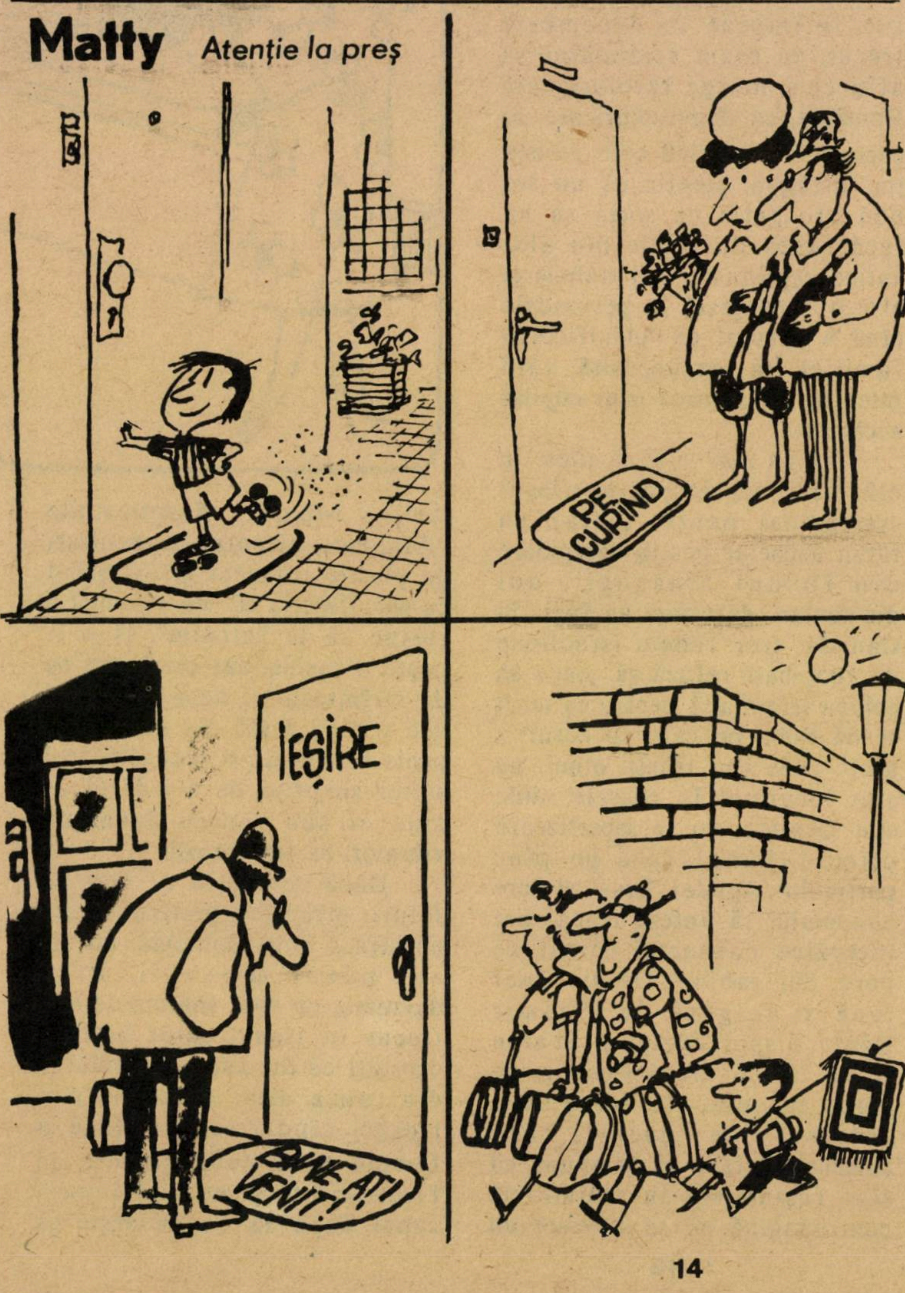

indesit
MADE IN ITALY
FÀRÀ CONCURENŢI:
Da Vinci, Lamborgini,
Vardi, Ferari
şi acum:
INDESIT 800
Maşini de spălat cu 800 de rotaţii pe minut şi cu cazan inoxidabil

Şi o cioară ca mine iese curată.

Se poate obţine în magazinele selecte
Importator şi distribuitor principal Soc. "PIRA"
din grupul firmei de investiţii DISCONT-Tel Aviv
Str. Haţfira 19, tel. 03-383235

CRONICA DE ALIA

H.O.R. imperativul acţiunii unite

Convorbire cu URI ELIAV, preşedintele H.O.R.

Într-un număr recent, "Minimum" a redat discuţia avută de D. Beniamini cu d-nii *Uri Eliav,* preşedinte, şi *Albert Kreigold,* trezorier, ai lui Hitachdut Olei Romania despre probleme ale alialei române. La solicitarea d-lui Eliav, revenim în acest număr, întrucît, între timp, unele probleme abordate atunci s-au acutizat, altele noi sînt la ordinea zilei, ansamblul lor reclamînd în mod imperios eforturi sporite pentru soluţionarea lor. Convorbirea actuală poartă pecetea unui S.O.S.

Uri Eliav văzut de Gita Sion

– După cîte înţeleg, dvs., domnule preşedinte al H.O.R., apreciaţi că aliaua română se află într-un moment deosebit, de excepţională responsabilitate...

– Exact. Poate că niciodată cei 400.000 de israelieni originari din România nu s-au găsit în condiţii ca cele din prezent atît în ce priveşte necesităţile, cît şi posibilităţile de a le satisface. Ştim cu toţii că Israelul trece în prezent printr-o perioadă grea, fiind confruntat cu probleme deosebit de complicate, între care aliaua, şomajul şi recesiunea, asigurarea păcii şi securităţii. Ca parte integrantă a poporului israelian, aceste probleme şi încă altele nu numai că ne privesc în mod direct pe noi, originarii din România, dar unele dintre ele se pun pentru noi sub aspecte şi cu o pondere specifice.

– De pildă aliaua, *ca una din problemele majore ale Israelului în prezent...*

– Într-adevăr. Îndeobşte, cînd autorităţile şi presa vorbesc astăzi despre problemele ridicate de alia, au în vedere marele număr de olim care au sosit în ultima vreme şi care urmează să sosească din U.R.S.S. Cu toţii salutăm cu satisfacţie, ca pe o adevărată minune, această masivă alia. Dar aceasta nu poate şi nu trebuie să ducă la subaprecierea factorului pozitiv pe care-l reprezintă exodul evreilor din alte ţări şi, în mod concret, din România. Să nu se uite că din această ţară sosesc în Israel anual 3 – 4000 de olimi, şi că, date fiind schimbările intervenite acolo, precum şi recrudescenţa manifestărilor de antisemitism, este de aşteptat ca acest număr să crească în mod considerabil.

– Cum decurge de fapt primirea şi integrarea noilor olimi din România?

– De loc simplu. Problemele lor nu sînt aceleaşi cu ale emigranţilor din Uniunea Sovietică. Este un fapt de netăgăduit că faţă de aceştia din urmă se manifestă, relativ, o solicitudine cu mult mai mare decît faţă de "români" de la sosirea pe aeroport şi, în continuare, pînă la soluţionarea problemelor de "clitare". Aceasta se explică nu doar prin existenţa unui mai mare număr de organizaţii care îi sprijină, cît mai ales prin faptul că acestea înţeleg şi reuşesc să pună, pe deasupra deosebirilor dintre ele, cauza comună a primirii cu căldură şi eficienţă a olimilor "lor". În plus, olimii înşişi dovedesc un puternic spirit de unitate şi combativitate în susţinerea revendicărilor lor. În contrast, "vatikimii" din România, desigur cu excepţii lăudabile, manifestă un interes mult mai scăzut faţă de problemele noilor veniţi din România; iar aceştia se comportă cu timiditate, nu dovedesc spirit de organizare şi unitate acolo, jos, în localităţile unde ajung şi nici nu apelează în măsura necesară la sprijin şi ajutor la centru, la H.O.R. şi C.O.R. mai ales, care sînt gata să le fie de folos. Israelul este o ţară democrată, unde dreptul de asociere, de manifestare a doleanţelor este o realitate. Dar aţi auzit pînă acum de vreo demonstraţie mai combativă a olimilor din România în susţinerea acestor doleanţe faţă de Sohnut, faţă de Misrad Haklita etc.? Dacă nu se cere în mod organizat şi, atunci cînd se cere, nu se bate cu pumnul în masă, nu se obţin nici măcar drepturile elementare care se cuvin. Şi să ne mai mirăm că, de pildă, studenţii "români" primesc mult mai puţin sprijin, în timpul studiilor, decît cei proveniţi din alte ţări?

– Dar dacă olimii din România ar fi mai activi şi mai perseverenţi, dvs., cei de la H.O.R., aţi putea să le fiţi de mai mare ajutor?

– Cu siguranţă. Dacă ni se vor adresa cu încredere nouă, la centru, sau reprezentanţilor noştri locali, vor beneficia, în primul rînd, de informaţii competente cu privire la ceea ce li se cuvine. Apoi, dacă îi vom simţi alături de noi, răspunzînd la chemările noastre, acţionînd împreună, vom avea o autoritate crescută în demersurile pe care le întreprindem pentru a obţine egalitate de tratament cu ceilalţi olim şi satisfacerea unor doleanţe specifice. Afirmăm aceasta pe baza unor rezultate deja obţinute. În urma eforturilor depuse, există astăzi posibilitatea de a se acorda olimilor împrumuturi în condiţii avantajoase, ca urmare a unei atitudini mai ferme, prestigiul nostru a crescut în faţa unor foruri competente, am stabilit legături mai bune cu Sohnutul şi, drept urmare, H.O.R. va fi printre organizaţiile de olim hadaşim care vor primi ajutor bănesc de la Sohnut. După contactele avute cu dl. Uri Gordon, secretar general al Sohnutului, după invitarea noastră la şedinţa Executivei Organizaţiei Sioniste Mondiale, este programată o întîlnire cu preşedintele O.S.M., Simcha Dinitz – contacte în cadrul cărora se afirmă cu fermitate interesele alialei române.

Cu ajutorul olimilor, vom aduce la îndeplinire şi alte proiecte, ca, de pildă, acela de a constitui în două localităţi cartiere de locuinţe, care să fie afectate, în condiţii avantajoase, celor proveniţi din România. Un curs special a fost organizat pentru reciclarea medicilor şi stomatologilor originari din România şi, sîntem gata să iniţiem şi alte cursuri similare, în măsura în care vom fi solicitaţi. În cazul căsătoriilor mixte şi al copiilor rezultaţi din asemenea căsătorii, celor interesaţi în obţinerea de asistenţă religioasă şi de cult, le stă la dispoziţie, potrivit înţelegerii stabilite, rabinul Gutman.

– Pentru olimii din România, mai ales tineri, importanţă primordială are problema locurilor de muncă...

– Aşa este. Aş vrea să subliniez că, în genere, aceştia sînt foarte bine pregătiţi profesional şi dovedesc o conştiinciozitate în muncă larg apreciată. Acestea sînt atu-uri notabile pentru plasarea lor. Cum ştiţi, în conjunctura actuală, există însă dificultăţi serioase în această privinţă. H.O.R. este gata să facă tot ce-i stă în putinţă şi contează foarte mult pe solicitudinea arătată şi pînă acum de devotatul fiu al alialei noastre, Arthur Israelovici, care, în calitate de trezorier al Histadrutului, manifestă toată înţelegerea faţă de problemele olimilor din România.

– V-aţi referit la olimii proaspăt sosiţi. Dar cei veniţi ceva mai de mult?

– Şi problemele acestora ne stau în atenţie. Două exemple: ne preocupă în prezent situaţia care s-a creat pentru pensionarii Bituah Leumi, care primesc alocaţia anuală pentru chirie. Întrucît, pînă acum, alocaţia respectivă a rămas aceeaşi din anul trecut, în timp ce lor li se pretind chirii exagerat sporite, sînt ameninţaţi să fie aruncaţi în stradă.

O altă iniţiativă de actualitate este întocmirea unui recensămînt al proprietăţilor rămase în România, pe baza căruia să desfăşurăm, cu ajutorul colaboratorului nostru, av. Uri Adar, acţiuni revendicative corespunzătoare pe lîngă autorităţile româneşti.

– Da! Probleme multiple şi complicate, care implică eforturi mari. Ce socotiţi mai important pentru soluţionarea lor?

– Conştientizarea alialei române asupra rolului, ponderii sale în societatea israeliană, sarcinilor care îi revin. Am fost şi mai sîntem o alia, relativ, pasivă. Este şi motivul pentru care nu sîntem reprezentaţi corespunzător în Knesset, în guvern, în alte foruri de decizie, cu excepţia Histadrutului. Este un handicap principal în soluţionarea problemelor ce ne privesc. Este timpul să ne afirmăm plenar pe scena israeliană!

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

Casa de oaspeţi
KIRIAT HANAVIM

vă oferă

UN CONCEDIU
ÎN AER DE MUNTE
CU VARIATE ACTIVITĂŢI

- **PLIMBĂRI**
- **ACTIVITĂŢI PENTRU COPII**
- **BAZIN DE ÎNOT**

Reţineţi locuri
prin tel. 02/348.850–348.999

NOI etc.

*** Revista americană "Newsday" publică, într-un număr recent, un articol consacrat arhitectului evreu-american, originar din România, Radu Vero, sub titlul: "O nouă formă de zgîrie-nori a unui arhitect". Autoarea, Barbara Selvin, aminteşte în introducerea articolului, apărut în cadrul rubricii "Business", că Vero a venit în Statele Unite în 1973, deţine unul din cele doar 103 patente de design emise pentru clădiri în istoria Statelor Unite. Proiectul construcţiei, conceput pentru 60 pînă la 90 de etaje, este de fapt foarte simplu. Este vorba de o serie de planşee pătrate construite în jurul unui ax cilindric, întregul ansamblu creînd efectul unei spirale înălţate spre cer.

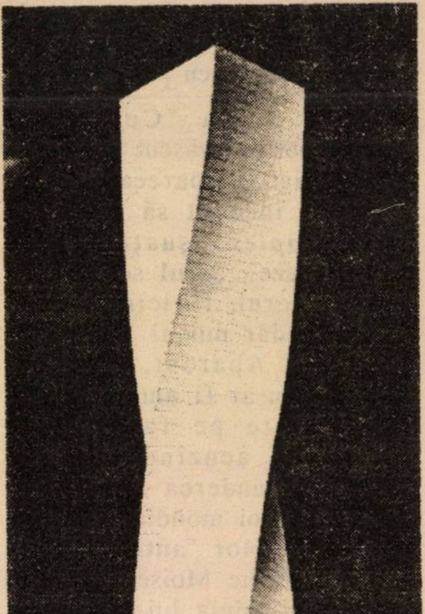

Ideea de zgîrie-nori a lui Vero: tribul nostru e la înălţime

Stînd de vorbă cu Radu Vero, Barbara Selvin a reţinut obsesia lui de a rezolva o problemă-cheie a arhitecturii moderne: eliberarea din prismele dreptunghiulare care domină peisajul urban. Deşi absolvent al Institutului de Arhitectură din Bucureşti, Radu Vero a fost silit să se consacre profesiunii de grafician de carte. El îşi aminteşte: "Am fost trimis să lucrez într-o mină de cărbuni. Fiindcă am refuzat, mi s-a spus: nu mai eşti arhitect. Aşa încît am devenit liber profesionist. Într-o ţară comunistă există trei categorii de liber-profesionişti: artiştii, avocaţii şi prostituatele". În U.S.A., cariera lui de ilustrator al unor lucrări de ştiinţă medicală a cunoscut o evoluţie remarcabilă. Vero a scris şi o carte despre Airbrush – arta şi tehnica desenului cu ajutorul aparatului denumit aerograf – carte care s-a vîndut în 90.000 de exemplare.

*** Recent, Mirel Reznic a împlinit 35 de ani, iar evenimentul l-a sărbătorit în public, printr-un concert la cafeneaua "Kapulsky" din Ghivataim, împreună cu partenerul său de scenă şi prietenul său vechi, ghitaristul Baldi Olier. S-a cîntat şi româneşte (de-ale noastre), chiar cu riscul ca d. Avrum Sharir, cel care nu vrea să recunoască virgulă că e din Podul Iloaiei, – să se supere teribil.

Klara Ostfeld; dreapta

*** Ne-a vizitat ţara (pentru a cîta oară?) Klara Ostfeld şi soţul ei, multimilionarul Hillo Ostfeld din Caracas (Venezuela). Actuala vizită a fost ocazionată de apariţia în limba ebraică a cărţii cu caracter autobiografic scrisă de Klara Ostfeld, *"Luminile şi umbrele din viaţa mea"*. Aşa am aflat că autoarea şi soţul ei sînt originari din Cernăuţi, au trecut prin lagărele din Transnistria, pentru ca în 1950 să alieze în Israel. Nereuşind în ţară, Klara şi Hillo Ostfeld au plecat în îndepărtata Venezuela. Acolo norocul le-a surîs, dar, în plină fericire materială, familia a trăit o mare nenorocire. Nu poţi să le ai pe toate. Feciorul lor, Louis a murit de cancer la vîrsta de 29 de ani. *"Sînt o femeie foarte puternică, datorită grelelor încercări* – a declarat scriitoarea. *Sîntem mai puternici decît copiii noştri fiindcă noi am trăit* *holocaustul"*... Observaţie interesantă. S-ar zice că românii în jur de 60 – 70 de ani au o fibră *tare.*

*** Nu ştiam: "dansatoarea burţii, Monica Dulce, vorbeşte foarte curgător limba arabă. A învăţat dialectul egiptean de la profesorii ei de dans oriental. Fată cu nerv, din aliaua noastră, Monica e indiscutabil, dulce.

*** Ce e cu amicii noştri din România care vor să vină-n vizită în Israel? S-a strîns cumva cureaua? Se pare că da şi asta, ca-n tot Occidentul, din partea ţării... gazdă. Dintr-o convorbire pe care ziaristul Marian Dumitrescu de la ziarul bucureştean *Adevărul*, a avut-o cu Tamar Samash, consul al Israelului în România, reiese că: pentru persoanele care merg în vizită la rude de gradul întîi (copii, părinţi, fraţi, surori, cumnaţi) viza se acordă pe loc, la prezentarea unor documente care să ateste respectivul grad de rudenie, iar durata sejurului este de pînă la 90 de zile; pentru cei care doresc să meargă în vizită la prieteni, este nevoie să existe aprobarea Ministerului de Interne din Israel; această aprobare se solicită de către cei care invită şi se obţine în circa 30 de zile; dacă prietenii din Israel nu se angajează să suporte şi toate cheltuielile pe timpul şederii atunci vizitatorul trebuie să ateste că are suficiente mijloace proprii de trai (cca 50$ pe zi); pentru a obţine viza, solicitantul trebuie să posede deja biletul de avion (dus-întors); turiştii care vor merge în vizită la Biserica Română din Ierusalim trebuie să prezinte o invitaţie de la această Biserică (nu sînt acceptate documente din partea autorităţilor bisericeşti din România); clericilor li se asigură viza fără nici un fel de invitaţie; posesorul unei vize de intrare şi şedere în Israel trebuie să intre pe teritoriul acestui stat în interval de 4 luni de la data eliberării vizei; viza este valabilă pentru o singură intrare; cei care, de exemplu, aflîndu-se în Israel vor să viziteze Egiptul, trebuie să solicite autorităţilor din Israel o nouă viză, care se acordă mult mai uşor pe baza vizei obţinute deja de la Ambasada Israelului din România.

*** Sorin Herşcu, eroul nostru de la Entebe, nu-şi uită camaradul de acţiune istorică, pe Ioni Netaniahu (fratele lui Bibi Netaniahu, adjunctul de la Externe), cel căzut la datorie. Recent, la Centrul de cercetări strategice a avut loc o adunare în memoria lui Ioni, iar Sorin Herşcu a venit pe scaunul lui cu rotile.

*** Tatiana Fishelovici (43) sosită în ţară de mai mulţi ani şi "clitată" ca vînzătoare la raionul de carne şi pescărie de la "Hiper"-ul din Rishon le Zion. Ea demonstrează că aliaua noastră nu e numai cuminte ci şi cu-minte, adică fără nazuri şi capabilă să se adapteze la noile împrejurări. Tatiana ţine la feminitatea ei (şi are la ce!) şi rîde de nătărăii cu prejudecăţi.

*** Secta "Copiii lui Dumnezeu" s-a născut în 1968 în California. Un oarecare Moise David a început să recruteze foşti *hippies*, eşuaţi, şi să-i "mobilizeze". Şeful sectei le-a promis cerul, fericirea şi tot tacîmul, dar numai în numele lui Iisus. Aparent, aderenţii mişcării nu ar fi antisemiţi, dar Moise este pe faţă contra Israelului, acuzîndu-l că va purta răspunderea celui de-al treilea război mondial. Ambiţia conducătorilor "anticrişti" din Israel, susţine Moise, va aduce asupra lor mînia lui Dumnezeu, care va distruge ţara şi trei sferturi din locuitorii săi. În restul lumii, numărul evreilor va scădea la jumătate.

Partea mai "pitorească" în epistolele-predici ale lui Moise David este credinţa lui că viitorul leader al planetei va fi... colonelul Kadaffi. El scrie în "epistolele" sale rînduri ditirambice despre "ideile" colonelului de la Tripoli.

Dar ce caută această

NOI

informaţie la rubrica *Noi?* Se pare că Moise David, un evreu... originar din România (iertaţi-ne), care nu şi-a găsit locul în Israel (de-aici, se pare şi ura lui împotriva *medinalei),* a plecat să-şi încerce norocul în Statele Unite. După ştirea că Popper, asasinul de la Rishon le Zion este de pe la Focşani sau Tîrgul Cucului, iată noutăţile despre *şeful* schizofrenico-escroc din California; hotărît lucru, avem şi lipsuri.

*** Un film despre Paul Celan! Titlul: *În Sudul sufletului meu.* Coproducţie germano-română, pelicula evocă tinereţea marelui poet, anii săi de formaţie petrecuţi în Bucovina şi Bucureşti, pînă la plecarea sa la Viena. Scenariul: Frieder Schiller. Interpreţi: Michael Goldberg (Germania), Ion Besoiu, Emilia Dobrin, Th. Danetti. Un film despre Paul Celan. De fapt, dacă te gîndeşti bine, cel dintîi film despre un scriitor al *tribului.* Cel dintîi.

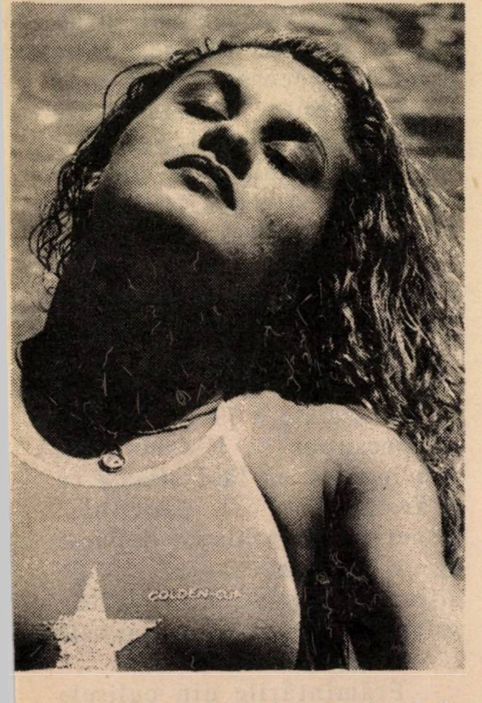

*** Reţineţi numele: Iris Coman (18 ani şi jumătate), din echipa naţională de nataţie. Iris s-a născut în România, a descins la Naharia pe la... 2 ani şi ceva şi, acolo a rămas: *"Prefer Naharia oricărui alt oraş"* – precizează ea într-un interview apărut în "Haolam Haze". Oraşul ei preferat din lume? Oslo! *"Nu de mult m-am întors de acolo. E un oraş cu peisaje superbe... şi multă apă"* – explică Iris. Acum domnişoara Coman se antrenează pentru Olimpiada de la Barcelona.

*** Ecourile alegerilor din România nu s-au stins încă (şi, probabil, nici nu se vor stinge prea curînd...). Nu s-au stins nici ecourile felului cum s-a desfăşurat neobişnuita campanie electorală peste hotarele ţării; inclusiv în Israelul cel cu mii şi mii de votanţi. Un cunoscut ziarist de la "România Liberă", U. Vălureanu, aflat în acele zile "fierbinţi" la Tel Aviv, a fost frapat de spiritul de iniţiativă, vădit aici, în Orientul Mijlociu de unul din importantele partide politice româneşti: "La rubrica «Poşta» a revistei «Minimum» scoasă de Al. Mirodan – scrie Vălureanu – este publicat apelul lansat de un membru al Partidului Naţional Ţărănesc – creştin şi democrat. Domnul Clemente Mureşan, cercetător istoric şi publicist, membru al conducerii organizaţiei Maramureş a acestui partid, aflat în vizită în Israel, expune politica partidului său şi solicită cetăţenilor israelieni născuţi în România şi care continuă să deţină şi cetăţenia română să acorde votul lor P.N.Ţ.-c.d. Publicînd apelul, «Minimum» insistă asupra independenţei sale, punînd la dispoziţie paginile sale şi altor partide democratice din România care doresc să transmită mesaje cititorilor israelieni".

●

Andrei Vieru

*** Un tînăr pianist care se impune pe estradele Parisului este Andrei Vieru. Fiul compozitorului Anatol Vieru (şi nepot al filozofului Sorin Vieru, unul dintre discipolii cunoscutului gînditor român C. Noica). A. V. a declanşat aplauzele presei franceze: "Pianist inteligent" (Le Monde); "Excelentă interpretare a Sonatei în La major de Schubert" (Le Monde de la Musique); "Revelaţie!... Descoperirea unui adevărat mare pianist!" (Le Quotidien de Paris).

*** O idee bună a H.O.R-ului. Dornici să afle ce vor *de fapt* membrii *tribului* în materie de manifestări, întîlniri, reuniuni etc., organizaţia din strada Alexandru Ianai cere (şi pe această cale, a noastră) cetăţenilor cu idei să facă propuneri în acest sens snifurilor H.O.R. din ţară: adunări cu prilejul sărbătorilor de un fel sau altul, o întîlnire a absolvenţilor şcolii X etc. etc... Şi încă o idee: ţinînd seama că mulţi evrei din România vor să vină acum în Israel, şi că oamenii se lovesc de tot soiul de probleme, ar fi cazul ca cei cu competenţele să trimită la Bucureşti un om care să dea îndrumare şi ajutor.

Rubrică redactată
de BEN IAACOV ZWI
şi M. RAFAEL

CONSPIRAŢIA TRICEFALĂ

Am citit, pînă acuma, zece versiuni privitoare la pregătirea şi dedesubturile lui 22 Decembrie 1989, de la Bucureşti.

Iat-o şi pe a unsprezecea. Ea aparţine lui LIVIU CANGEOPOL, de la săptămînalul "Lumea Liberă" din New York.

Şi nu e lipsită de interes.

Se pare că istoria secretă a revoluţiei române este mult mai complicată decît se arăta pînă nu demult.

În urma unei lungi discuţii purtate cu Vladimir Tismăneanu, precum şi a unor informaţii recente, aş putea spune că au existat mai multe nuclee de conspiraţie. Consensul general al revoluţiei din Decembrie, cel de a-l doborî pe Ceauşescu, făcea ca lucrurile să pară dirijate de un singur grup. Dar, analizînd cu atenţie frămîntările din vîrful noii piramide, transpar, prin ceaţa acelor evenimente, trei mari grupări de complotişti: una, şi probabil cea mai veche, este cea a activiştilor de partid care îşi pierduseră înaltele poziţii ce le deţineau cîndva. Liderul acestei grupări era, fără îndoială, Ion Iliescu. Unul dintre pionii cei mai importanţi era Virgil Măgureanu, fost profesor la Academia de partid "Ştefan Gheorghiu". După cum scrie în articolul său, "Măşti noi, chipuri vechi", Vladimir Tismăneanu făcea o plimbare, în anul 1980, cu Virgil Măgureanu, care îi dezvăluie că există un grup ce-l va îndepărta pe Ceauşescu de la putere. Acelaşi Virgil Măgureanu a citit la televiziune, în timpul revoluţiei din Decembrie, primul comunicat al Frontului şi, de curînd, a fost numit şef al Serviciilor Române de Informaţii (noua Securitate). Între timp s-a aflat, prin intermediul unui ziarist francez, că Virgil Măgureanu (numele său adevărat este Imre Astaloş) fusese colonel de Securitate.

Alţi membri proeminenţi ai acestui grup sînt Sergiu Celac, Silviu Brucan, Nicolae Militaru şi tînărul revoluţionar Petre Roman.

A doua grupare, cea care de fapt l-a doborît pe Ceauşescu, era formată dintr-o fracţiune a Securităţii. Liderii acestei grupări erau generalii Iulian Vlad, şeful Securităţii şi Ştefan Guşe, şeful marelui stat major (al armatei). E greu de precizat de cînd complotau aceştia împotriva dictatorului... E posibil ca acestora să li se fi alăturat şi unul dintre fraţii tiranului, Marin Ceauşescu, a cărui bizară moarte, care a survenit imediat după căderea preşedintelui, nu a fost, încă, elucidată.

Al treilea grup, avînd o putere mult mai mică decît precedentul, era format din generalii Victor Stănculescu şi Mihai Chiţac şi era, în ce priveşte tentaţia complotului, cel mai recent. Se pare că acestui grup îi mai aparţineau şi generalul Voinea, precum şi colonelul Pîrcălăbescu. Ultimii doi, precum şi generalul Chiţac, au făcut parte din "guvernul" lui Ilie Verdeţ, guvern care n-a avut decît o existenţă de 22 de minute, după care, prin arestarea lui Verdeţ, a fost dizolvat. Doi dintre membrii acestui guvern, care se înfiinţa paralel cu cel al lui Iliescu, fac parte din actualul guvern: generalii Voinea şi Chiţac. Colonelul Pîrcălăbescu a fost ultimul martor care l-a văzut în viaţă pe generalul Milea, fostul ministru al Apărării, cel care a avut parte de o "sinucidere" cel puţin la fel de bizară ca şi cea a lui Marin Ceauşescu, la Viena.

Aceste trei grupări de complotişti şi-au împletit destinele în timpul dramaticelor evenimente din Decembrie. Haosul revoluţiei era amplificat de divergenţele de acţiune şi de interes între cele trei grupări. Generalii Vlad şi Guşe doreau să pună mîna pe putere. Nu cred că făceau parte din planurile KGB-ului. L-au acceptat pe Iliescu pentru a evita expunerea lor în lumina reflectoarelor, o lumină total defavorabilă unui şef al Securităţii şi unui şef al marelui stat major. Şi, mai mult decît atît, ei credeau că Iliescu are farmecul necesar pentru a se face acceptat de mase. De asemeni, mizau pe faptul că-l vor putea manipula şi conduce din umbră, strategie care le era extrem de familiară...

E greu de precizat dacă grupul Iliescu avusese contacte cu grupul Stănculescu, dar, după disperarea cu care activistul îl căuta pe general în timpul primei şedinţe a Frontului, este de presupus că Iliescu avea convingerea că fără alianţa cu Stănculescu era pierdut... Generalul Stănculescu deţinuse şi el un post-cheie, cel de adjunct al generalului Milea, asigurînd legătura între armată şi Securitate...

Frămîntările din culisele revoluţiei s-au reflectat în luptele "fratricide" de pe străzile Bucureştiului, unde au murit mulţi oameni nevinovaţi, simpli cetăţeni care nu vroiau decît să scape de comunism şi pe care, în nici un caz, nu-i interesa puterea.

Cînd situaţia s-a calmat, generalii Vlad şi Guşe au fost îndepărtaţi. Scurgerea de informaţii este aproape inexistentă şi e greu de arătat amploarea acestei epurări, dar e de presupus că, după îndepărtarea celor doi generali, au mai căzut şi alţi ofiţeri superiori din cadrul armatei şi al Securităţii. Celelalte două grupări au fuzionat şi mebrii lor deţin acum puterea absolută.

Stranie, în toată această poveste, pare doar apariţia enigmaticului domn Gelu Voican Voiculescu. Varianta acestuia este că nu se cunoştea cu Iliescu înainte de revoluţie. Personal, am mari motive să mă îndoiesc de această afirmaţie şi nu mă poate nimeni convinge că unui simplu participant la evenimentele din Decembrie i se dă sarcina de a organiza procesul, execuţia şi înmormîntarea lui Nicolae şi Elenei Ceauşescu. De altfel, printre "subalternii" lui Voican la acest proces se aflau şi actualii şefi ai Securităţii şi armatei, Virgil Măgureanu şi Victor Stănculescu. Tot lui Voican i s-a dat şi misiunea de a purifica Securitatea de elementele care ar putea da bătaie de cap noului preşedinte. Din Decembrie doarme în sediul noii puteri şi, înarmat pînă în dinţi, asigură paza personală a lui Ion Iliescu. Se pare că este singurul om de încredere al actualului preşedinte şi totodată unul dintre puţinii care se comportă ca un adevărat profesionist. Tot el este cel care a susţinut ideea executării lui Ceauşescu şi care l-a convins pe Iliescu, cel puţin aşa se spune, de necesitatea unei execuţii. Un simplu om de pe stradă, oricît de inteligent şi bine pregătit ar fi fost, n-ar fi avut, în aşa scurt timp, atîta putere. Tind să cred că Gelu Voican este principalul agent KGB la Bucureşti şi e posibil ca tocmai din acest motiv să fie negate legăturile sale anterioare cu Iliescu şi grupul său. Mîna dreaptă a lui Voican este colonelul de Securitate Babonea, iar printre cei ce se mai învîrt prin jurul său se află şi domnii Cazimir Ionescu şi Mihai Montanu, despre care nu ştim că ar fi ofiţeri de Securitate, dar care se comportă ca şi cum ar fi.

Deci au existat trei grupări diferite care au avut, pînă la un punct, acelaşi ţel: doborîrea lui Ceauşescu şi acapararea puterii. Un grup a fost eliminat şi celelalte două au fuzionat...

LIVIU CANGEOPOL

GELU VOICAN -VOICULESCU

...geolog de meserie, corector o vreme la revista "Viaţa Românească", specialist în ocultism, şi, neîndoios, cel mai straniu personaj al Revoluţiei din decembrie, s-a întîlnit cu colaboratoarea noastră, Carmen Petrescu. Aceasta ştiind că Voican dispreţuieşte banalitatea, i-a pus cîteva întrebări nu prea banale. Dar nu din domeniul politicii, ci "pe linie" de psihologie. Ca să aflăm ceva despre sufletul mult discutatului leader.

●

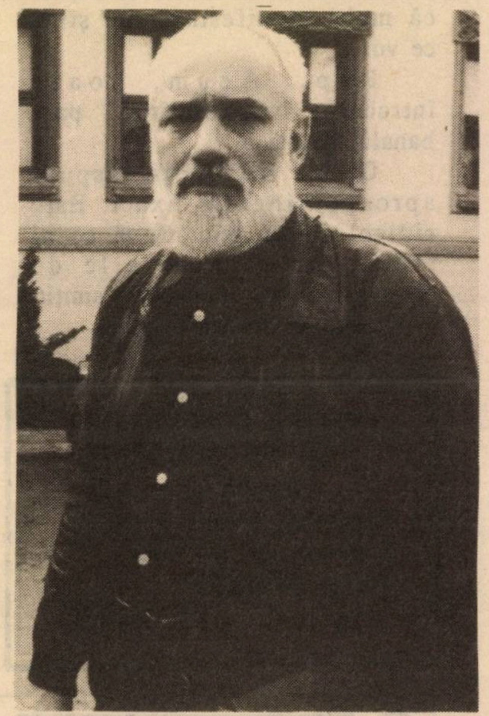

Gelu Voican, omul misterios al Revoluţiei. Foto: Miron Ionescu

Rep.: Răspundeţi-mi cum vă simţiţi în locul Elenei Ceauşescu?

G. V. V.: !!!!...

Rep.: Se pare că v-a pierit nonşalanţa. Chiar nu ştiaţi că Elena Ceauşescu a fost viceprim-ministru al guvernului, ba chiar prim viceprim-ministru?

G. V. V.: Sincer să fiu, nu! Nu am fost niciodată atent la farsa deţinerii funcţiilor în statul totalitarist. De aceea am rămas puţin pe gînduri.

Rep.: Adică?

G. V. V.: Deci efectiv ocup locul Elenei Ceauşescu în guvern şi în fapt, iar în clădirea fostului Minister de Externe din Piaţa Victoriei ocup camera de lucru a mareşalului Antonescu. Deci, am de ce să meditez!

Rep.: Vă jenează faptul că sînteţi succesorul Elenei Ceauşescu şi că lucraţi şi dormaţi în cabinetul lui Antonescu?

G. V. V.: Oricum, între Elena Ceauşescu şi mareşalul Antonescu mă aflu într-o companie bizară. Deşi în afară de faptul că amîndoi au pierit executaţi, între cei doi există o imensă diferenţă...

Rep.: 18 februarie 1990, data la care manifestanţii "v-au mulţumit" (în felul lor) pentru participarea Dvs. la înlăturarea dictaturii, ce amintire v-a lăsat?

G. V. V.: Amintire este mult spus. Gust amar, poate da. Datorată tot fostului regim dictatorial – orice manifestare fiind drastic oprimată – acea izbucnire de ură a fost o acumulare inconştientă a nemulţumirii, a fricii, a neîncrederii. Revelator e faptul că mulţi manifestanţi nu ştiau ce vor.

Rep.: Acum, poate întrebarea "v-a fost frică?" pare banală. Totuşi...?

G. V. V.: V-aţi răspuns aproape singură. Exact. Este ridicol să te temi după ce ai trecut prin acele zile de decembrie. Nu teamă am simţit, ci tristeţe. O adîncă tristeţe...

CONTRA CĂLDURILOR !
VAR PE ACOPERIŞ
cu FLINCOT şi DURAL,
SMOALĂ contra PLOILOR.
Execută cu garanţie
PUIU PERETZ
Tel Aviv — Tel. 294416.

Al Mirodan a fost la Bucureşti.

În Piaţa Universităţii, lîngă greviştii foamei, jucătorii de barbut şi oratorii anti-Iliescu. La doi paşi de Televiziune, în ceasurile cînd aceasta a fost devastată. În mijlocul minerilor din Valea Jiului, veniţi să facă ordine pe Calea Victoriei.

În numărul viitor, un mare reportaj:
CE AM VĂZUT
(ŞI AUZIT) LA BUCUREŞTI

● CEVA DESPRE ●

PAUL NICULESCU-MIZIL

Primim la redacţie, de undeva din Europa, un text în legătură cu d. Paul Niculescu-Mizil. Conducător dintre cei mai cunoscuţi şi cu prestigiu ai Partidului Comunist, P.N.M. a fost în anii din urmă membru al Comitetului Politic Executiv al partidului. El a fost arestat, la începutul anului 1990, urmînd a fi trimis în judecată, împreună cu ceilalţi membri ai comitetului, în faţa unui tribunal militar.

Memoriul – care prezintă, cu argumente serioase, strădania lui P.N.M. de a *împiedica*, în măsura posibilităţilor şi concepţiei sale, dezastrul provocat de familia Ceauşescu şi de acoliţii acesteia, este însoţit de o interesantă mărturie a unui om pe care P. N.-Mizil l-a ajutat în clipe grele; şi care nu vrea să uite acest omenesc ajutor:

"Domnule Procuror General,Subsemnatul Lustig Emilian, domiciliat în Bucureşti, str. Av. Th. Iliescu nr.1, et.1, ap.3, sectorul 1, cu respect vă rog să dispuneţi ca, la judecarea cazului D-lui Paul Niculescu-Mizil să se aibă în vedere cele ce urmează:

1. În anul 1980 s-a dispus de către Ceauşescu reverificarea salariaţilor din ministere şi centrale şi scoaterea din muncă a celor care nu se încadrau în criteriile date. Ca evreu, avînd rude în străinătate, inclusiv fiul, evident am figurat pe lista celor ce trebuiau scoşi din muncă. Pe această listă erau aproximativ 14 persoane, care urmau să fie înlăturate din funcţii pe diferite criterii, deşi era vorba de funcţii de execuţie.

Datorită intervenţiei, nu lipsite de risc, a d-lui Paul Niculescu-Mizil, nu am fost daţi afară. Subliniez că pentru aceasta a trebuit ca dl. Paul Niculescu-Mizil, nu numai să se opună în faţa comisiei, care a venit de la cabinetul 2 *(cabinetul Elenei Ceauşescu, n.red.)*, ci să intervină categoric pînă la cel mai înalt nivel, asumîndu-şi toate riscurile ce decurgeau din acest demers.

Ca urmare a intervenţiei sale am putut să îmi continui activitatea pînă în anul 1988, cînd am ieşit la pensie, din funcţia de economist.

După ce înfăţişează, în termeni pozitivi, activitatea lui P.N.M. la Centrocoop, autorul scrisorii precizează:

Menţionez că sînt de acord să depun mărturie în faţa instanţei de judecată, în legătură cu cele de mai sus, pentru clarificarea şi înţelegerea mai bună a condiţiilor în care a muncit Dl. Paul Niculescu-Mizil şi pe care îl consider un contestatar al politicii ceauşiste, şi nicidecum un complice.

Este o tristă ironie a soartei că un asemenea om, cu o asemenea activitate împotriva politicii ceauşiste şi care a fost hărţuit şi marginalizat de familia Ceauşescu, să fie astăzi arestat şi învinuit de complicitate, numai datorită faptului că a rămas pînă în ultima clipă membru în Comitetul Executiv al CC al PCR (...)"

Destinul a vrut ca eu însumi să-l fi cunoscut (de mult, de mult, încă din anii ’50) pe Paul Niculescu-Mizil şi să-i urmăresc activitatea din domeniul culturii (a fost cîţiva ani Şeful secţiei de propagandă a P.C.R., apoi Ministru al Învăţămîntului etc.). El s-a întipărit în mintea mea ca un om de mare civilizaţie şi cultură, un căutător de echilibru şi dreptate, o fire politicoasă şi cordială, un demnitar care, în opoziţie cu mulţi, prea mulţi din categoria sa, avea uşa biroului deschisă, urechea atentă la necazuri şi o dorinţă necontenită de a ajuta. Să mai adaug la aceasta că antisemitismul vremii a avut în el un inamic intratabil.

Memoriul d-lui Lustig nu m-a surprins de fel. Din cîte ştiam, din cîte ştiu, există zece mii de oameni, între care nu puţini evrei, care ar putea să dezvăluie asemenea gesturi de nobleţe. Unul dintre aceşti zece mii sînt şi eu. Îl rog, aşadar, pe dl. procuror general al României să-mi facă onoarea de a considera rîndurile de mai sus drept mărturie la procesul d-lui Paul Niculescu-Mizil.

AL. MIRODAN

ASSIREI ZION

Recent s-a întrunit la Tel Aviv plenara "Asociaţiei Assirei Zion" (a sioniştilor foşti deţinuţi politici în România). Ţinîndu-se seama de noua situaţie din România s-a discutat posibilitatea de a fi contactate forurile în drept ale Statului român în faţa cărora să se ridice problema prigoanei antisemite de-a lungul atîtor decenii, – ca şi aceea a proceselor intentate conducătorilor şi activiştilor sionişti, pentru ca astfel să se faciliteze obţinerea reparaţiilor cuvenite în urma suferinţelor şi păgubirilor provocate de actele ilegale şi inumane ale fostului regim.

Plenara a hotărît să se întreprindă, deocamdată, demersuri pentru aducerea în ţară a osemintelor acelor Assirei Zion care au murit în închisori în timpul anchetelor sau ca urmare a executării sentinţelor de condamnare. Evident, se vor face investigaţiile necesare spre a se afla unde au fost înhumaţi cei ale căror morminte nu sînt cunoscute.

"Asociaţia Assirei Zion" consideră reînhumarea în ţară a rămăşiţelor pămînteşti ale sioniştilor morţi în închisorile comuniste ca o datorie sfîntă faţă de memoria celor ce au pătimit mult şi greu pentru idealul căruia i s-au dedicat cu admirabil devotament.

M. R.

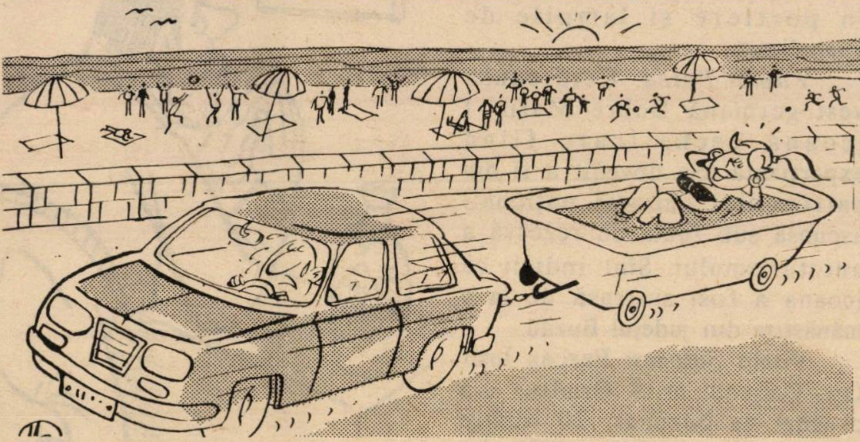

Desen de A. Andronic

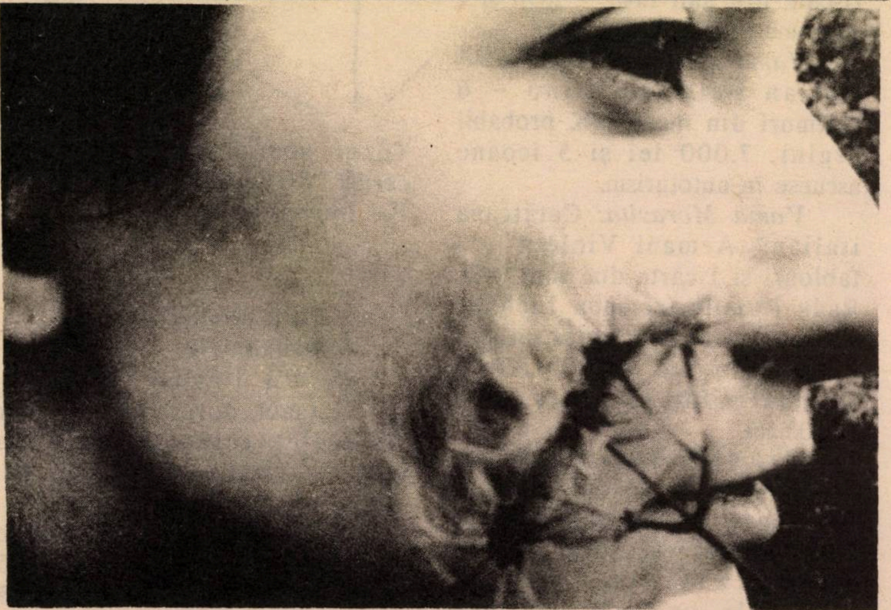

(Foto: Xavier Zimbardo)

Surîsul acesta şi floarea sînt pentru delegaţia Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel, pe care o aşteptăm zilele acestea, la aeroport.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Astea-s cadrele, cu ele defilăm

Mihai Trifu, vicepreşedintele Asociaţiei 16 – 21 Decembrie, unul dintre organizatorii demonstraţiei din Piaţa Universităţii din Bucureşti, a fost condamnat, în trecut, pentru viol.

(După ziarul *Azi,* Bucureşti)

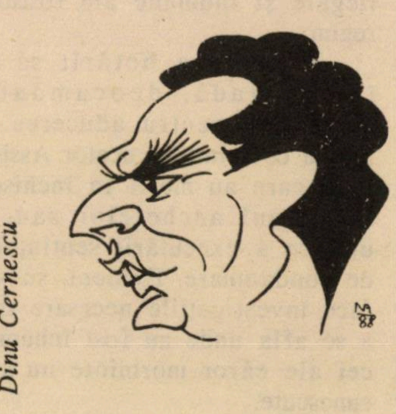

• Bolnavi

"...cred că sîntem bolnavi în continuare, bolnavi de suspiciune, de lipsă de gîndire democrată, de fanatism, de şovinism şi de antisemitism."

(Dintr-un interviu acordat de regizorul român Dinu Cernescu reporterului Florian Pop Mişcan, de la ziarul *Dimineaţa,* Bucureşti)

• Vamă

Se pare că a înţărcat bălaia la vamă. După o perioadă de "bulibăşeală" cînd vameşii nu te prea controlau fiindcă "acum e democraţie", – aflăm din ziarul "Adevărul" că, ai să rîzi, vama... există din nou. Iată, spre convingere, cîţiva călători prinşi la ieşirea din România cu fel de fel de bunuri *necuşer:*

Vama Giurgiu: Grigore Ştefan (Aleea Carpaţi 25, Tg. Mureş) 121.200 lei, ascunşi în spătarul banchetei autoturismului; cetăţeanul polonez Ioniak Maciej – 19.800 lei ascunşi pe corp; cetăţeanul polonez Ostrowski Iosef – 4.000 spirale ascunse sub bancheta autoturismului; Oprea Octavian (str. Apolodor 43, Galaţi) – 37.000 lei ascunşi în rezervorul autoturismului; Duţulescu Laurenţiu (str. Arieşului 28, Bucureşti) – 41.800 lei, ascunşi în portiere şi lămpile de semnalizare.

Vama Petea: Cetăţeanca vest-germană Dobre Maria: 1 icoană veche (care fiind expertizată s-a dovedit a fi din patrimoniul cultural naţional) ascunsă sub roata de rezervă a autoturismului. Sînt indicii că icoana a fost sustrasă de la o mănăstire din judeţul Buzău.

Vama Salonta: Farcaş Iosif (str. Crişanei nr. 9, Oradea) – 5 ceasuri de buzunar, 20 timbre fiscale din anii 1848 – 1890 şi 1 cronometru din secolul XIX.

Vama Jimbolia: Cetăţeanul italian Beltrame Gino – 6 tacîmuri din metal alb, probabil argint, 7.000 lei şi 5 icoane ascunse în autoturism.

Vama Moraviţa: Cetăţeana italiană Armani Violeta – 3 tablouri şi 1 carte din anul 1625; Radu Rusalin (comuna Liebling – Timiş) – 54.800 lei, ascunşi pe corp; Stănescu Carol (Aleea Trandafirilor 13A, Reşiţa) – 30.000 lei.

Ziarul suscitat nu precizează în ce fel au fost sancţionaţi cei în cauză. Avem însă temeiuri să ştim că atît percheziţiile, cît şi procesele-verbale nu fură deosebit de plăcute. Atenţiune, copii!

• Vizită

La ora cînd dăm revista la tipar, sîntem informaţi că azi-mîine urmează a sosi de la Bucureşti o delegaţie (opt persoane!) a Asociaţiei Culturale România – Israel. Este prima delegaţie de felul acesta. Este, aşadar, un început în spiritul firescului.

Îl salutăm. Cu multă, multă bucurie.

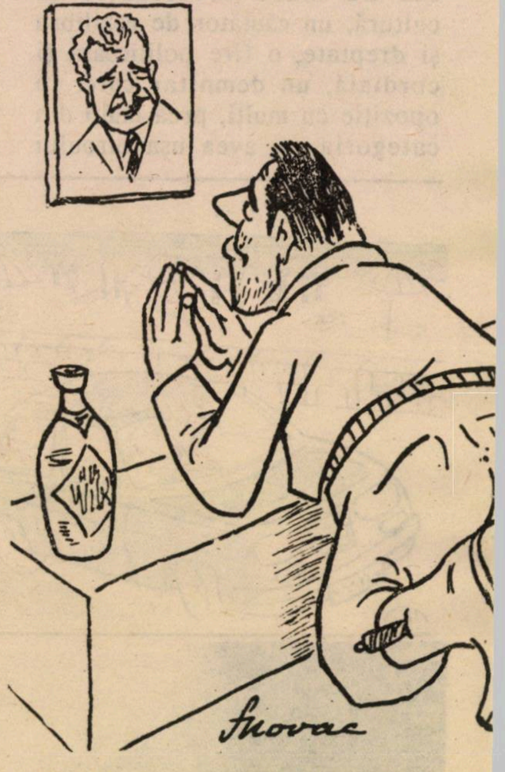

Tatăl nostru carele eşti în ceruri, Sfinţească-se numele tău, Vie împărăţia ta...

• Mica publicitate – Matrimoniale

Tînără drăguţă (24, 1,62), intelectuală, doresc un partener cu suflet, cetăţean străin, în vederea căsătoriei. Răspuns Of. poştal 44, căsuţa 101.

Licenţiat 44 (1,76) doresc cunoştinţă intelectuală 33–35 ani, fără copii, născută Săgetător, Balanţă. Căsuţa poştală 15-237 Bucureşti.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Înainte de a vă urca în tren, citiţi rîndurile de mai jos:

Trenul personal 4001, cu plecare din Bucureşti, la orele 16,28 şi cu sosire în Oradea, a doua zi dimineaţă, la 6,57, străbătea, şerpuitor, frumoasele plaiuri şi coline transilvane, în întîmpinarea zorilor. Urcat în tren pe traseu şi văzînd că într-un compartiment nu se află decît un singur tînăr, călătorul a întrebat, politicos, dacă poate să ia şi el "un loc în spaţiu". Cel dinăuntru n-a răspuns la întrebare. Crezînd că tînărul e prea obosit şi doarme, i-a dat pace. Deodată, văzîndu-i faţa congestionată şi poziţia ghemuită în chip ciudat, l-a zgîlţîit, vrînd să-l aşeze mai comod, dar călătorul nu dădea nici un semn de viaţă. Speriat, omul l-a anunţat pe conductorul trenului şi, împreună, au încercat să-l trezească pe cel care dormea atît de adînc, de puteai tăia lemne pe el. Văzînd că nici cînd trenul a ajuns la Oradea "somnorosul" n-are de gînd să se scoale şi să coboare, conductorul trenului a anunţat imediat poliţia transporturi feroviare. Dar nici poliţiştii n-au reuşit să-l facă pe tînăr să stea în capul oaselor şi nici să-l trezească, astfel încît a fost dus de urgenţă la spitalul judeţean din Oradea. Tînărul se afla în stare de comă. Nici comă alcoolică, nici diabetică, nici de vreo boală obişnuită...

Ce se întîmplase?

Abia după 30 (treizeci) de ore de supraveghere continuă, atentă şi competentă, tînărul călător din personalul 4001 a dat primele semne de revenire. Mai întîi l-au durut ochii din cauza luminii din salon şi a clipit de cîteva ori speriat. Apoi, a încercat să articuleze cîteva cuvinte, dar a simţit în gură un gust îngrozitor de amar. Într-un tîrziu a spus că se numeşte Cristian, că are 22 de ani, că este de fel din Oneşti, că între orele 2 şi 3 noaptea, doi călători, urcaţi în trenul 4001 între Cluj şi Aleşd, l-au îndemnat să servească vodcă şi, dintr-un termos, i-au dat nişte cafea, cu zahăr separat, după care nu mai ştie ce s-a întîmplat...

Exact o lună mai tîrziu, în noaptea de 15 spre 16 februarie, s-a petrecut aceeaşi întîmplare, parcă trasă la indigo: în acelaşi tren personal 4001, un călător descoperă într-un compartiment o călătoare, în aceeaşi stare de inconştienţă ca şi tînărul Cristian, şi ea tot din judeţul Bacău (din Comăneşti), este anunţată aceeaşi poliţie feroviară Oradea şi femeia este internată, tot de urgenţă, în acelaşi spital judeţean. Aici, ea şi-a revenit în fire nu după 30 de ore ca tînărul Cristian, ci după mai bine de 50 de ore, amintindu-şi şi ea de doi călători ocazionali, care o îmbiaseră cu o "cafeluţă" dintr-un termos cu zahăr separat. Cu băutură şi cafea a fost îndemnat de alţi doi călători, pe aceeaşi rută, în altă noapte, şi Kiss Ştefan din Tg. Mureş, numai că, deşi om în vîrstă, dar fiind robust şi sănătos tun, s-a ales doar cu o somnolenţă şi ameţeli, fără a mai fi internat în spital. Deosebit de grav a fost însă cazul unei femei de 36 de ani, care şi-a pus în cafea, pentru că îi plăcea mai dulce, mai mult zahăr din cel oferit de unul din călătorii "întîmplători" urcaţi în trenul accelerat, noaptea, între Copşa Mică şi Cluj. Femeia s-a trezit abia a treia zi din comă la spitalul nr. 3 din Cluj.

Sînt, acestea, cîteva cazuri din cele petrecute în trenuri în această primă parte a anului. În toate cazurile, victimele au fost jefuite de bagaje, bani, inele, cercei şi tot ce aveau mai de valoare. În toate cazurile, acelaşi "mod de operare": invitaţii amabile din partea celor doi sau trei călători urcaţi pe traseu să servească un păhărel de băutură sau o "cafeluţă", din acelaşi tip de termos, cu zahăr separat la discreţie."

(Din "Un caz unic în criminalitatea din România" de Petre Popa, în ziarul *Adevărul*, Bucureşti).

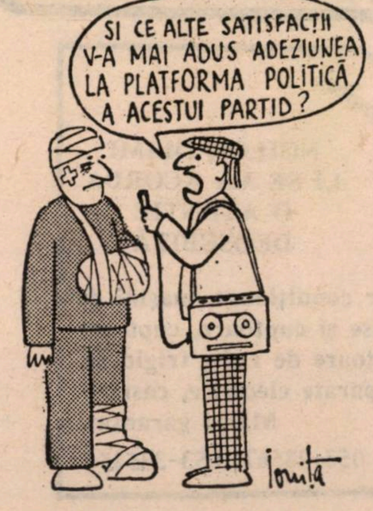
SI CE ALTE SATISFACTII V-A MAI ADUS ADEZIUNEA LA PLATFORMA POLITICĂ A ACESTUI PARTID?
Ionita

Desen de Nicolae Ioniţă

• Intelectuali

"Iliescu dute-acasă/ că te-aşteaptă o canceroasă."

(Lozincă scandată în cadrul demonstraţiei anti-Iliescu din Piaţa Universităţii. Vorbind despre cei ce scandează această lozincă, poeta Elena Ştefoi observă în revista *Contrapunct:* "ei sînt mîrlani, nu golani")

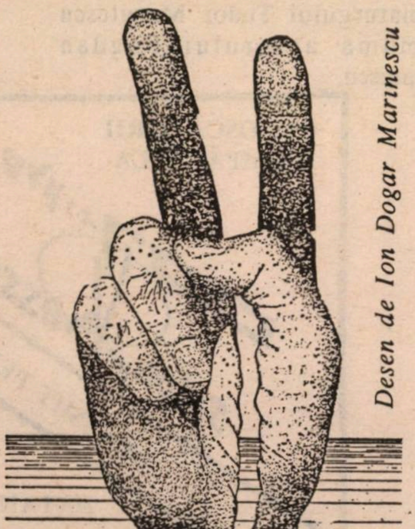

Desen de Ion Dogar Marinescu

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Bulă

Ce mai propune Bulă: ca Bd. Ilie Pintilie, fost Napoleon Bonaparte, să se numească Ilie Bonaparte.

*

Bulă face şi el greva foamei:

– De ce Bulă? îl întreabă un amic.

– Protestez astfel împotriva lipsei de alimente din magazine.

*

Bulă vine acasă voios.

– Tată, m-am înscris în Uniunea naţională a romilor!

– Ce ţi-a venit?

– Mi-a spus un amic că am şanse să devin Bulă-başa!

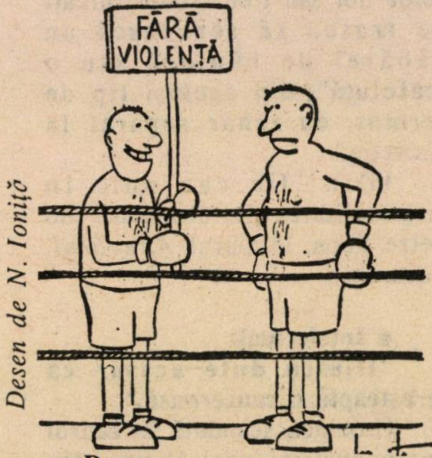

Desen de N. Ioniță

• Decese

Teodor Mănescu (n. 1930), autor dramatic; în urma unui infarct cardiac; la Bucureşti.

• Kitty Gheorghiu-Muşatescu, actriţă; a fost soţia dramaturgului Tudor Muşatescu şi mama actorului Bogdan Muşatescu.

MAMAIA מַאמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
•
AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

URGENȚE!
Reparații dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv et.2, tel.656180 – 660391

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון בת-קסם
Salon bat-Kessem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ȘI SERVICI
timp de 17 ani de comerț
NOILOR OLIMI
LI SE VA ACORDA
O ATENȚIE
DEOSEBITĂ
Televizoare, video, aer condiționat, mașini de spălat, spălătoare de vase și cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate
NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

לשרות מגיני העם

ŞEKEM

REŢEA DE MAGAZINE
GENERALE (KOL BO)

AVEM PLĂCEREA SĂ INVITĂM
PE NOII VENIŢI
OLIM HADAŞIM
SĂ CUMPERE IN MAGAZINELE ŞEKEM:

- ARTICOLE ELECTRICE, FRIGIDERE, CUPTOARE, MAŞINI DE GĂTIT ETC.
- ARTICOLE ELECTRONICE: TELEVIZOARE, VIDEO, STEREO, RADIO ETC.
- MOBILĂ PENTRU DORMITOARE, CAMERE DE COPII, SALOANE,
- IMBRĂCĂMINTE PENTRU FEMEI, BĂRBAŢI ŞI COPII
- OBIECTE CASNICE: DE LA PAHARE PINĂ LA CUŢITE ŞI FURCULIŢE

●

ŞEKEM IUBEŞTE PE OLIM HADAŞIM

PARIS

Dr. I. FLAVIUS

OUI, MAIS...

PE MARGINEA CARPENTRASULUI

> **Este Franţa o ţară antisemită?**
> **– Nuuu, răspunde I. Flavius. Iar noi, dăm din cap: aşa e!**
> **– Dar, adaugă el.**
> **Şi noi dăm din cap iarăşi: aşa e!**

După oroarea celor descoperite în cimitirul evreiesc din Carpentras, de care nu se cade şi nu trebuie să uităm, şi după impresionanta manifestaţie care a avut loc ulterior la Paris, cu participarea tuturor fruntaşilor politici (cu excepţia unuia singur) şi chiar a Preşedintelui Republicii, ceea ce nu s-a mai văzut din 1945, manifestaţia la care au defilat peste două sute de mii de parizieni şi s-a strigat şi s-a afişat că Franţa nu-i antisemită, mi-a venit în minte, urmărind-o, o vorbă a franţuzului: *"Oui, mais..."* Da, Franţa nu-i, dar... franţujii?

Se poate uita Afacerea Dreyfus care l-a făcut pe corespondentul ziarului vienez "Neue Freie Presse" la Paris, Dr. Theodor Herzl să nu vadă soluţie la eterna problemă evreiască decît crearea unui *stat iudeu?*

Se poate să nu ne amintim – e drept, e tare mult de-atunci – că un *francez:* Godefroi de Bouillon, şeful primei cruciade a făcut jurămînt să nu lase în viaţă nici un evreu şi a masacrat cu miile, în drum spre Ierusalim?

Trec peste un alt judeocid în masă de care s-a făcut vinovat un alt francez – fanaticul călugăr Arnold de Citeaux, că doar revista asta ne recomandă, să ne mărginim la *minimum* dar în Istoria Vieţii Evreilor pe care am scris-o cînd ni-era tare amar, am menţionat alţi francezi – capete încoronate dragă Doamne – care meritau puse în *herem*. Bunăoară mai toţi domnitorii purtînd numele de Filip şi mai cu seamă Filip August, Filip al IV-lea care – deşi poreclit cel Frumos nu s-a purtat deloc frumos cu ai noştri, alungîndu-i din nou după ce reveniseră din exil. Şi Filip cel Lung a făcut-o şi el... scurt cu evreii.

Dar – ce-i drept – mai eram în Evul Mediu.

Trebuie recunoscut că ţara unde pentru prima oară, orizontul a purces să se lumineze pentru evrei, a fost Franţa. Şi asta sub cel mai ilustru şi mai larg văzător monarh al ei, supranumit Regele-Soare: Ludovic al XIV-lea care a învoit evreii să se stabilească în Franţa unde ar voi. Urmaşul lui, – Ludovic al XV-lea le dă dreptul să-şi aleagă orice meserie, iar Ludovic al XVI-lea cu doi ani înainte de Revoluţie vine cu un Edict "de toleranţă" în sprijinul protestanţilor şi al lor.

Da! Începuse a sufla un vînt nou. Tot în acest an 1787, Mirabeau al cărui nume parcă simbolic a fost dat la Paris unui *pod* care trece Sena de pe un mal pe altul, publicase o broşură în care cu ardoare pleda să li se dea evreilor drepturi cetăţeneşti iar în mai 1789 – deci cu două luni înainte de izbucnirea Revoluţiei, Necker, prim sfetnic al lui Ludovic al XVI-lea autoriză evreii să se întrunească în Congres la Paris , să-şi expună doleanţele, iar numai la două săptămîni după ce Revoluţia a izbucnit, faimosul abate Grigoire care s-ar cuveni să aibă şi în Israel – ca la Paris – o stradă care să-i poarte numele, cere în faţa Adunării Naţionale, într-o înflăcărată cuvîntare, ca persoana şi avutul evreilor, atunci încă expuse arbitrariului ocîrmuirii, să fie ocrotite, ceea ce efectiv se legiferează în 1791.

În lumina acestor făclii, da! se poate spune şi susţine că Franţa nu-i antisemită.

Sub Napoleon, aşişderea, evreii au beneficiat de *egalitate* dar... ulterior, cînd suflul revoluţionar, reformator, înnoitor a purces să decline, a devenit supărătoare, jenantă – şi aici *liegt der Hund begraben* – concurenţa pe care pînă aici privilegiaţii soartei – francezi sub scut catolic – au început s-o simtă din partea emancipaţilor evrei, ajunşi în puţine decenii în primele rînduri mai pe toate tărîmurile: la conducerea ţării cu un

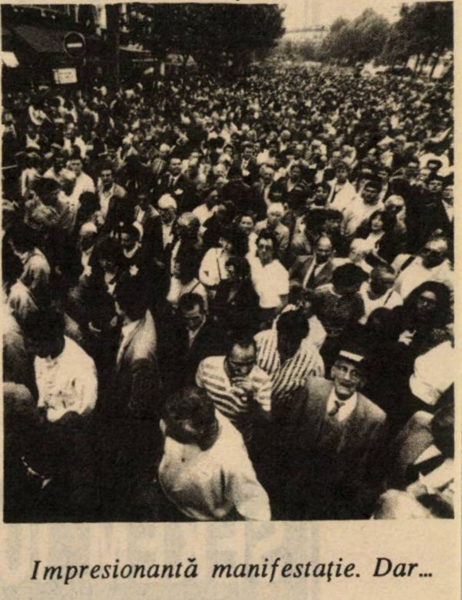

Impresionantă manifestaţie. Dar...

Goudchaux la Finanţe, cu un *Adolphe Crémieux* – la Justiţie; în muzică – spre a nu ne referi decît la nume de universală celebritate: un *Halévy* (care are şi o stradă la Paris, ce-i chiar lîngă Piaţa Operei), un *Meyerbeer* – ca să nu mai pomenim de *Jacques Offenbach* care era numai naturalizat; în teatru – faimoasa *Rachel* urmată tot pe scena Comediei Franceze de nemuritoarea *Sarah Bernhardt.* Şi pentru că veni vorba de *nemuritori,* cum sînt desemnaţi aici cei 40 (număr fix) de membri ai Academiei Franceze, ne vine la îndemînă să cităm, şi pe cei cîţiva de-ai noştri ce au binemeritat să fie aleşi printre aceşti puţini, şi anume: *Ludovic Halévy, Bergson, Georges Porto-Riche,* iar mai încoace *André Maurois, Joseph Kesssel,* m-me *de Rossnilly* şi poate încă alţii al căror nume îmi scapă dar care, desigur, sînt înscrişi în registrele unui Jean Le Pen care nu scapă o ocazie să-i demaşte publicului şi în fişele neobositului scormonitor de anale care e indiscretul scriitor Roger Peyreffite. Deja cu mulţi ani în urmă a publicat un volum gros, intitulat foarte comercial: "Evreii", în care, luînd făţarnic atitudine de admirator al neamului nostru, denunţa de fapt cititorilor săi pe evreii care în Franţa au fost sau sînt *cineva* şi pe cei care joacă roluri importante în afara Hexagonului. Ba mai mult încă. S-a căţărat pe arborele genealogic al marilor personalităţi şi din afară ca să dezvăluie pe cele care au ascendenţi evrei. Ca... să se ştie, deoarece, scrie el, după război, mai bine de 100.000 de evrei şi-au schimbat numele...

Deduceţi şi pricepeţi vă rog că doar evrei sînteţi.

Am aflat astfel din cartea lui că Winston Churchill avea o bunică de partea maică-si, născută Jackson, care era evreică. Că strămoşii lui Roosevelt erau evrei olandezi. Că pînă şi de Gaulle număra printre ascendenţii săi un... Koll, evreu. Că faimoasele vedete Edwige Feuillère şi Danielle Darrieux după care multora li s-au scurs ochii, au mame evreice.

Şi mai face şi alte multe, multe asemenea revelaţii. Dacă vă mănîncă curiozitatea, daţi-mi de ştire şi voi face prin "Minimum" maximum să vă complac.

Nu! Franţa nu-i antisemită. Dar... printre franţuji, cîţi n-au făcut pact cu Hitler?

●

O idee nouă:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI

●

BUDAPESTA

Un film într-o sală mică, mică

Sînt la Budapesta. Budapesta 1990. Un început de după masă la o sală de cinematograf "intimă", din centrul Budapestei, sală cu aproximativ 20 – 30 de locuri. Rulează cele două serii ale filmului documentar care prezintă "Recske", cel mai respingător lagăr de muncă forţată din Ungaria stalinistă a epocii Rakosi (anii '50), lagăr aflat undeva în vestul Ungariei. La început – o descriere seacă, prozaică, parcă o descriere a unor meleaguri necunoscute. Dar pe nesimţite, ritmul filmului se înteţeşte, şi în faţa noastră apar, în carne şi oase, dezvăluind sau dimpotrivă căutînd să ascundă adevărul, victimele şi foştii torţionari ai lagărului Recske. În faţa privirilor noastre se deschide o lume a abuzului, a lipsei de consideraţie pentru demnitatea omenească, a cruzimii. Un fost deţinut, om simplu, internat aici fără nici o judecată, plînge ca un copil în faţa aparatului de filmat cînd se întreabă de ce i s-a distrus viaţa. Un altul, actualmente preot, relatează cum era întrebat de un gardian şef ce simte după primirea porţiei de "pedeapsă" (egal tortură). "Te iubesc" îi răspundea deţinutul. Urmează noi bătăi şi torturi cu întrebarea obsedantă a temnicerului: "Tot mă mai iubeşti?" Cel chinuit dă acelaşi răspuns, dar recunoaşte (oameni sîntem): "Simţeam că dacă mai dă în mine, îl dau de pămînt, fie ce-o fi". Pînă la urmă, torţionarul, dintr-un respect instinctiv, încetează să-l mai maltrateze. Un fost "instructor cultural" al lagărului, poate mai puţin vinovat decît alţii pentru atrocităţile comise, apare în faţa operatorilor ca o zdreanţă de om. Măcinat de mustrări de conştiinţă, a devenit alcoolic în ultimul grad. În film apare locuinţa, lipsită de mobilier, cu cîteva boarfe răspîndite pe podea.

KOVACS (EICHNER)
GHEORGHE

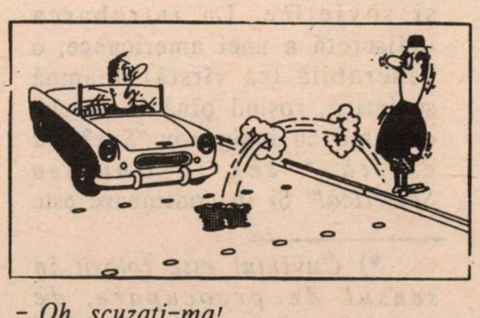

– Oh, scuzaţi-ma!
Am claxonat fără să vreau!

MOSCOVA

SEX ȘI PERESTROIKA

●

Glasnost. Perestroika.
Etichetele programelor de înnoire ale lui Gorbaciov.
În economie, politică, cultură, viață socială, în mentalitate.
N-a rămas pe dinafară nici *viața sexuală* – pînă deunăzi tabu. Dimpotrivă.

"În acest domeniu are loc o revoluție de natură să modifice mentalitățile cel puțin în aceeași măsură în care au făcut-o punerea în chestiune a leninismului sau publicarea Arhipelagului Gulag al lui Soljenițin".

●

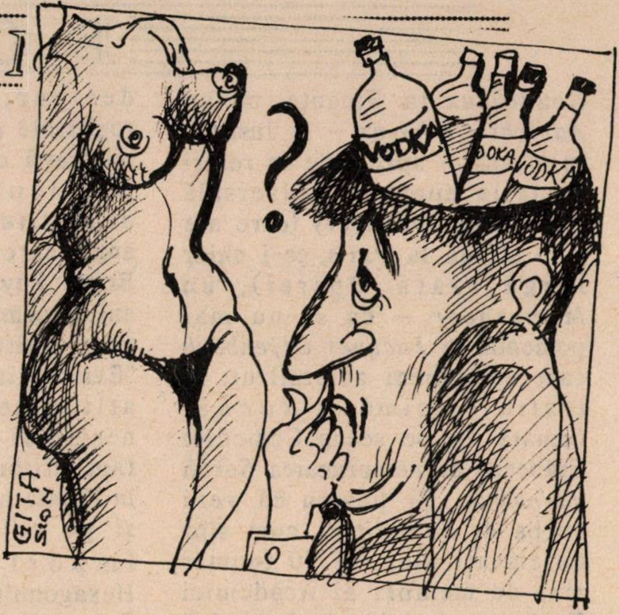

Aprecierea citată între ghilimele aparține unui scriitor sovietic, Victor Erofeev, dizident, de două ori exclus din Uniunea Scriitorilor, și acum "en vogue" în U.R.S.S. și în Occident. Ea este conținută într-un articol intitulat *"Sex și perestroika"*, apărut într-un număr recent al importantei (și precizăm, *serioasei)* publicații *"Liber"*, supliment trimestrial editat de cîteva mari ziare europene occidentale.

PE CÎND ERA SUBIECT TABU...

Articolul începe prin a relata despre o dezbatere televizată între femei americane și sovietice. La întrebarea indiscretă a unei americance, o venerabilă (ca vîrstă) doamnă sovietică, roșind pînă la urechi, exclamă cu indignare: *"Sex? Nu există * sex în Uniunea Sovietică!"* Și în continuare este citat un celebru humorist, Mihail Ivanetzki, care o face pe naivul: *"Sex... ce e aia? E ceva nou? Sau e ceva ce facem cu toții de cînd lumea?"*

Fapt e că pînă la Glasnost sexualitatea a fost un subiect tabu în Uniunea Sovietică. Propaganda oficială îl prezenta ca un instrument în slujba ideologiei occidentale, ca pe o tentativă de a tulbura sănătatea mintală a omului sovietic și de a-l corupe. În ochii autorităților, a face referiri la temele sexuale era totuna cu a răspîndi pornografie și respectivii erau pasibili de pedeapsă cu închisoarea pînă la trei ani. Amenințare deloc abstractă.

Legea era însă mai aspră pentru homosexuali: 5 ani închisoare. Dar presiunile "morale" erau și mai chinuitoare decît sancțiunile penale. Scriitorul Evghenii Kharitonov a scris un roman cu pederaști; el a fost hărțuit ulterior în așa măsură încît a suferit un atac de cord și a murit la numai 40 de ani.

GOL-GOLUȚĂ LA T.V.

Aceste fapte și multe altele permit să se aprecieze, prin contrast, semnificația și valoarea *Glasnostului sexual* care se realizează acum în U.R.S.S.

Cîteva aspecte: recent, la terminarea celei mai ascultate emisiuni de știri – după "Mabat" am zice noi – crainicul anunță: *"și-acum o surpriză pentru dvs. Dar, mai întîi, îndepărtați copiii!"*. După care, pe micul ecran își face apariția o femeie cu sex-appeal, în costumul Evei, care bate la mașină cu toată viteza un text. Urmează programul filmelor săptămînii. Cu doar un an în urmă, o asemenea glumă ar fi dus la pierderea slujbei de către zeci de persoane. Astăzi, doar cîțiva spectatori "reacționari" au telefonat pentru a protesta. Căci sexualitatea este tot mai prezentă în producțiile mass-mediei, în agrementul publicului larg.

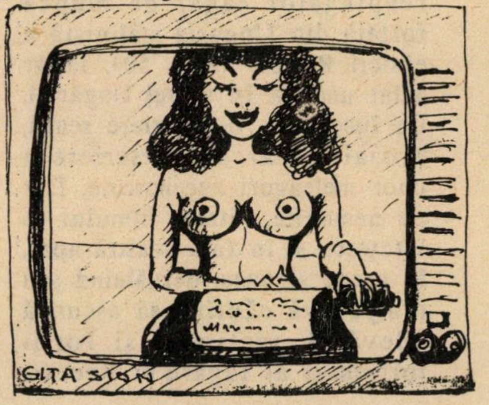

**) Cuvîntul este folosit în sensul de preocupare, de problemă în domeniul sexualității, dar și contact sexual*

E O LUME

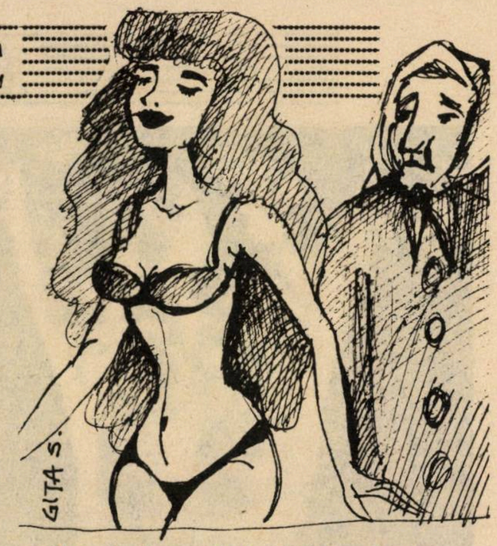

Această "înaintare", care nu decurge lin, avînd de înfruntat opoziţia ipocriţilor "vechii gărzi", are ca motor tineretul. În septembrie 1989, s-a deschis la Moscova o *Expoziţie de artă erotică*, de data aceasta autorizată de oficialităţi. Se puteau contempla 170 de opere expuse de zeci de artişti, cu toţii tineri. Printre acestea: cîteva duzini de cupluri înlănţuite cu pasiune, în spiritul expresionismului european; cîteva tablouri de gen, într-un stil hiper-realist reproducînd cu minuţie detaliile corpului feminin; fotografii de bună calitate şi un delicios desen al Ninei Volkova nu lipsit de teme lesbiene. Asupra valorii artistico-erotice a expoziţiei părerile au fost împărţite: unora li s-a părut... "prea mult"; altora încă... "prea puţin". Un oarecare domn doctor în tehnologie a notat în cartea de impresii: *"Dumnezeule mare, unde am ajuns? Încotro mergem? E nevoie de un duş bun pentru a ne spăla de tot acest noroi, de această vulgaritate şi obscenitate!"*. Alt vizitator a cerut: *"Să fie traşi la răspundere organizatorii!"* (În paranteză fie spus, organizatorul se numeşte Mihail Zingerman şi a năduşit mult pînă să găsească responsabilul dispus să-i pună la dispoziţie o galerie de artă). Dar ecoul îndeobşte pozitiv al expoziţiei a fost reflectat de această notaţie: *"Expoziţia de faţă marchează triumful freudismului care lecuieşte conştiinţa ipocrită a poporului nostru pervertit"*. Cert e că, în ciuda costului de intrare destul de ridicat, vizitatorii au fost în număr mare!

OCCIDENTUL ŞI COAPSELE

Pornind de la faptul că pînă acum despre "educaţie sexuală" nici nu s-a pomenit în şcolile sovietice, săptămînalul sovietic *"Familia"* a luat iniţiativa de a publica, în suită, un număr de articole care să se constituie într-o enciclopedie a sexului "pentru uzul copiilor". Seria a trebuit să fie însă sistată, sub presiunea "conservatorilor". Printre aceştia şi un scriitor populist din Siberia, cu nume parcă predestinat, Valentin Rasputin. El este dintre aceia care acreditează ideea că Occidentul caută să pervertească Rusia prin intermediul... concursurilor de frumuseţe. Şi pentru întregirea profilului moral al acestui scriitor, în articol se menţionează că Rasputin, pe cît de odios, pe atît de comic, este *"apropiat de Pamiat, mişcare naţionalistă şi ultra conservatoare"* (şi, adăugăm noi, iniţiatoarea cruciadei antisemite – I.F.)

NOMENCLATURA ŞI FILMELE PORNO

Precizînd că *"schizofrenia socială caracteristică anilor '70 se extinde asupra sferei sexului"*, Erofeev arată că, încă în acei ani, în timp ce cenzura elimina orice scenă de erotism din filmele străine de pe piaţă, nomenklatura se delecta cu proiectarea de filme "porno" şi sertarele birourilor erau pline cu reviste de acest gen. Copiii de ştabi se dădeau adesea la orgii. În spiritul colectivismului rus tradiţional, se practica amorul în grup. Au fost acestea începuturile unui "liberalism sexual", pe atunci ascuns, camuflat. Acum "revoluţia sexuală" se desfăşoară din ce în ce mai deschis, la lumina zilei. *"Societatea noastră, bătrînă de 72 de ani, a atins, în sfîrşit, maturitatea sexuală"* – se afirma recent într-o emisiune populară de televiziune.

Erotismul tinerilor îşi găseşte expresie şi în felul liber de a vorbi. Într-o cărticică, editată de curînd de Facultatea de Filozofie din Moscova, se face pentru prima oară o analiză a *mat*-ului * – argoul rus obscen, care, după cum se apreciază într-unul din studiile cuprinse în volum, *"ocupă un loc foarte important în sistemul poetic al folklorului rus şi în literatura rusă, în genere"*. Cu ani în urmă, nici o persoană "cultivată" n-ar fi folosit expresii ale mat-ului;

"Tineri muzicieni rock", chestionaţi de Magazinul (difuzat clandestin) *"Urlait"* (de la all right – I.F.) asupra vieţii lor sexuale, au arătat că grupul lor predică *"pasiunea supersexuală, senzualitatea rece şi o atitudine foarte estetizantă faţă de toate experienţele care decurg de aici"*, iar unele "lucruri sfinte" ale comunismului ei le interpretează astfel: *"Secera şi ciocanul sînt adevăratul simbol al copulaţiei"*; *"corpul social sovietic în întregimea lui, este aproape de orgasm, după atîţia ani de masturbaţie"*.

În zodia Perestroikăi, nu este oare "revoluţia sexuală" – parafrazînd o formulă a lui Lenin – cu un pas înaintea "revoluţiei sociale"?

Prelucrare de
I. FÎNTÎNARU

---

*) *Originea noţiunii este în înjurătura de mamă (mat = mamă în rusă)*

E O LUME...

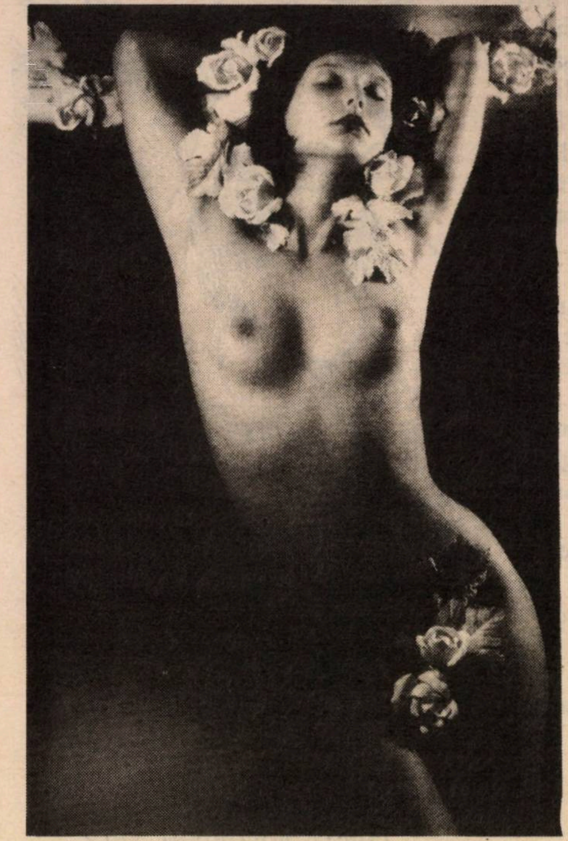

Foto: Olivier Perdrix

B. RAGUS

SAN FRANCISCO

STRIPTISUL 1990

ŞI CIUDATELE SALE DEDESUBTURI

...Ca de pildă, pofta nebună a femeilor măritate (*serioase*, aşadar), din juriile de la tribunal, de a le băga la puşcărie (zdup) pe dezbrăcatele din baruri

Nu de mult a fost arestată la San Francisco Jennie Lee, cunoscută vedetă de striptis, sub acuzarea de folosire de narcotice. A doua zi, a fost eliberată, pentru că poliţia din San Francisco nu avusese nici o probă în sprijinul acuzaţiei sale. Jennie Lee crede că a fost arestată numai pentru că este artistă de striptis. Persecuţie, aşadar.

Cazul Jenniei Lee nu este unicul. S-a constatat că specialistele în striptis din America sînt supuse unor persecuţii şi au de întîmpinat dificultăţi, pe care nici o altă femeie, care exercită alte profesiuni, nu le are de suportat. Ele sînt, în mod sistematic, urmărite de poliţie, iar femeile măritate s-au năpustit asupra lor cu furie.

O artistă din Hollywood, Tempest Storm, care cîştigă două mii de dolari pe săptămînă, pentru că se dezbracă pînă la minimul permis de lege, a cerut ajutorul poliţiei. Ex-soţul ei vrea s-o omoare. În două rînduri a aşteptat-o la ieşirea de la spectacol. Prima oară a brutalizat-o şi fata a scăpat numai datorită intervenţiei poliţiei. A doua oară, a urmărit-o cu maşina şi nu a scăpat decît în momentul în care a întîlnit o patrulă a poliţiei. S-ar putea ca a treia oară... Aceeaşi tînără, Tempes Storm, aflîndu-se într-un turneu în Anglia, a avut neplăceri din partea patronului localului în care urma să se producă. Acesta insistase ca ea să se dezbrace completamente în cursul execuţiei numărului. Tempest, artistă care respectă legile în materie, a refuzat; urmarea, – contractul a fost rupt. Tempest Storm a fost atît de fermă în hotărîrea ei pentru că şi-a amintit de cele întîmplate unei colege, Tawnee Embers, care într-o seară de Crăciun, antrenată de atmosfera care domnea în local, lăsase să cadă tot ce purtase pe ea. Dar absolut tot. Poliţia n-a ţinut cont că era o seară de sărbătoare (oameni fără Dumnezeu!) şi a condamnat-o la două sute de dolari amendă.

O altă dansatoare exotică – aşa cum le place să se intituleze artistele de striptis – Gigi Martine, a fost arestată pentru că executase un dans indecent la "Bamboo Night Club" din San Francisco. În timpul procesului, procurorul a prezentat un film al dansului cu pricina: Gigi, ea, nu se dezbrăca prea mult, ci dansa... prea sugestiv, prea provocator. Filmul a fost făcut în secret de agenţii procurorului. Cu toată magistrala pledoarie a avocatului ei, Gigi Martine nu a putut fi achitată, deoarece juriul număra nouă femei, faţă de trei bărbaţi. A fost condamnată la maximum de pedeapsă: 500 de dolari amendă şi treizeci de zile de închisoare.

O altă striptiseză, care zace de mulţi ani în închisoare, este celebra Candy Barr, inculpată de a fi făcut trafic cu marijuana. Candy a fost arestată, datorită faptului că poliţia branşase un post de ascultare la telefonul ei, fapt interzis – totuşi – de legea americană. Cu toate că judecătorul a fost îngăduitor cu fata, frumoasa Candy a rămas condamnată: iarăşi juriul, iarăşi majoritatea feminină.

Laurie Lemay, o blondă de douăzeci de ani, a fost eroina unui alt gen de, să-i zicem, persecuţie. Ea a fost răpită din maşina ei, pe-o stradă din San Francisco şi ţinută captivă de un nebun, care i-a cerut să danseze numai pentru el, într-o cameră de hotel. Ea ştia că răpitorul este genul de om, care după aceea... omoară. Dînd dovadă de mult sînge rece, ea a obţinut din partea însoţitorului ei să-i dea voie să-şi refacă "frumuseţea" la toaletă. Cunoscînd pe patronul hotelului, a reuşit cu ajutorul acestuia să dispară. Furios, răpitorul a urmărit-o cîţiva kilometri, apoi a abandonat partida...

O întîmplare bizară a avut ca eroină pe Evelyn West, o tînără cu un fizic remarcabil, ai cărei sîni fuseseră asiguraţi pentru 50.000 de dolari. Acestei specialiste în arta dezbrăcatului i s-a refuzat primirea într-un club de nudişti, cu toate că femeia achitase taxa de înscriere. Motivul refuzului: membrele clubului n-au fost de acord cu admiterea unei "exhibiţioniste".

Se pare că vedetele striptisului american nu-şi găsesc fericirea nici în căsătorie. Tînăra striptiseză Robin Jewell, a declarat în faţa instanţei de judecată unde se prezentase pentru a divorţa, că soţul o maltrata, ba chiar încercase o dată s-o stranguleze. El îi reproşa că are o meserie... indecentă. Dar tot el nu se jena să trăiască – şi încă bine – de pe urma acestei indecenţe: omul, nu lucra nicăieri. Peşte cu principii, carevasăzică.

Una dintre cele mai cunoscute striptiseze din San Francisco, şi chiar din toată America, Rosa le Rosa, s-a căsătorit cu un admirator fanatic, care luni de zile n-a lipsit de la nici unul din spectacolele ei, trimiţîndu-i trandafiri şi bijuterii în cabină; respectivul o ducea bine cu banii. Nu mică i-a fost mirarea, cînd după căsătorie, seara, cînd se întorcea de la local, soţul ei o aştepta, lungit în pat şi o obliga să-şi execute numărul de nenumărate ori, numai pentru plăcerea lui personală. Obosită, epuizată de atîtea numere, neavînd posibilitatea să doarmă, Rosa... s-a ofilit, ajungînd în pragul demenţei.

Foto: Xavier Zimbardo

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
Orele de primire: 10-13 şi 16-18
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE ÎN LUNILE DE VARĂ

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

Încă un fragment din Jurnalul marii poete (şi marii îndrăzneţe în materie de sincerităţi) care este şi va fi Nina Cassian. Încă un fragment. Ultimul din acest prim ciclu de memorii care au cucerit cititorul de calitate din Israel şi din întreg universul scrisului pe româneşte. Ultimul. Dar...

Desen de S. Steinberg

(Continuare din nr. trecut)

New York, 1989

Ceea ce mi se pare în continuare uimitor e că, ani de zile, am putut funcţiona la date fixe şi numai aşa, după orologiul aşa numitei "comenzi sociale".

Ziua lui Stalin, ziua Revoluţiei, Ziua femeii, aniversarea Republicii, 1 Mai, 23 August – ziua eliberării de sub jugul fascist, răscoala ţărănească din 1907, grevele de la Griviţa etc. – acestea marcau calendarul activităţii mele poetico-artistice. Unde dispăruse proverbiala mea spontaneitate, acel misterios punct de fierbere, acel "primum movens" care transforma tăcerea în cuvinte? Poezia nu mai era funcţia mea naturală – ci funcţionam ca un... funcţionar. "Comanda socială" izgonise comanda vocaţiei şi, cu toate încercările mele de a lucra la o anumită temperatură, stereotipul cîştiga teren, convenţia copleşea invenţia, sîngele meu estetic se anemia treptat. Nemaiavînd sentimentul "creaţiei", dispăruse şi savoarea lucrului – pînă cînd, în 1954, am amuţit.

*

Am avut surpriza să întîlnesc aici pe proprietarul unei galerii de artă, fost cîntăreţ care, părăsind Ungaria în 1956, a adus cu sine, în exil, liedul meu pe versuri de Eminescu, "Ce şopteşti" (tradus în ungureşte, desigur).

L-a cîntat prietena mea V., eu acompaniind-o la pian, la aniversarea comună a zilei noastre de naştere, aici în Roosevelt Island. S-ar zice, deci, că n-am fost orgolioasă, considerînd acest lied reuşit, deşi scris în turburata perioadă descrisă mai sus.

*

Dosarul meu? Evident că trebuie să fi atins un volum considerabil – dar ceea ce e mai ciudat e că, de abia în America am aflat că eram pusă sub urmărire şi că locuiam într-o casă înţesată de microfoane. E drept că aveam în vedere această posibilitate dar o anumită inconştienţă şi, mai ales, o încăpăţînată "stare de libertate" mă făceau să "nu-mi ţin gura", să rostesc fraze incendiare în prezenţa celor mai diferite persoane, într-un cuvînt să "mi-o caut cu lumînarea", exasperarea şi indignarea mea pulverizînd barierele prudenţei.

*

Cît despre "modificările" extenuante şi umilitoare care însoţeau procesul publicării, ele continuă să fie impuse şi astăzi, sub alte forme. Anunţarea cu pompă de către demagogul din fruntea ţării a desfiinţării cenzurii a fost urmată de divizarea ei în cîteva cenzuri suprapuse. Astfel, în ultimul meu volum publicat în România – "Numărătoarea inversă", am fost obligată să înlocuiesc cuvîntul "tiran" de cîte ori apărea. În locul lui, se citeşte acum "unii", "aceia", "cel care" etc.

29 Decembrie 1949

Mîine în zori plec la Sinaia unde voi sărbători venirea noului an. Încep şi acest nou caiet cu un bilanţ pozitiv:

Poezie: "Sufletul nostru"; "An viu, nouă sute şi şaptesprezece"

Muzică: Sonata pentru pian pe patru versuri de Maiakovski; Suita de cîntece pentru Republică (cor şi orchestră)

Mixte: Hora pentru Stalin; Trei lieduri pe versuri de Eminescu; Plouă (pentru copii); Cîntec pentru Casa Scînteii.

Scînteia mi-a publicat un poem de Ziua Păcii. Am fost verificată de către sectorul P.M.R. Am luat Medalia Muncii, de 1 Mai.

Trei luni la Căminul Scriitorilor de la Sinaia.

Am început să cîştig mulţumitor.

Sentimental: Geo, Marin – dar *dragoste crescîndă* cu Ali!

Vara, Mangalia cu magia ei.

Ianuarie 1950

M-am întors după patru zile de la Sinaia, cu soare, zăpadă, nopţi cu lună stranie. La întoarcere, Ali şi Petrică s-au pilit cu rom şi au fost delicioşi de agasanţi.

*

Iată cum a decurs concertul. S-a aplaudat după fiecare parte – la o suită! Aplauze spontane, dar scurte şi anemice. De la critici, în schimb, ecouri satisfăcătoare. Acum am început ceva nou: un basm pentru copii, în 7 cînturi, cu multă feerie şi, fireşte, cu intenţii educative. La început a mers foarte uşor (primele două cînturi), următoarele, ceva mai greu. Scriu cu plăcere, mă îmbăt eu însămi de atmosfera de basm pe care o inhalam cu atîta lăcomie în copilărie.

*

După prelungirea răcelii contractate la Sinaia, am reintrat de abia acum în circuitul vieţii artistice, recitînd la Dalles alături de poeţii sovietici Stepan Scipaciov şi G. Leonidze.

August 1975

Mă bate gîndul că acele aplauze neaşteptate după fiecare din părţile suitei puteau fi şi reacţia convenţională în faţa unei lucrări care, ca tot ce se propunea în acel timp, părea să fie "impusă de sus". Deci, un fel de aplauze neconvinse şi conformiste. Poate că exagerez. Mult mai plauzibil e că publicul de atunci nu mai fusese niciodată la un concert.

Ianuarie 1950

Nu mă pot decide să mă duc la dentist. Am oroare de durerile specifice acestui tratament. Amîn de la o zi la alta. Tot aşa cu basmul. Deşi sînt plină de idei şi versific uşor, sufăr de o incontinenţă a lucrului, îngrozitoare, Scriu cîteva rînduri, fac o pasienţă sau o anagramă, iar mai scriu puţin, mă apuc să notez în jurnal, cînt la pian, citesc Jules Renard, pun radio. De ce? De ce nu mă pot controla mai bine? Dacă aş fi la Sinaia, m-aş simţi obligată întrucît sînt acolo *pentru creaţie.*

Nu pot să mă sufăr acum. În casă e frig.

Februarie 1950

Basmul care se numeşte "Nică fără frică" a fost terminat de mai bine de o săptămînă. Am dus un exemplar la Comitetul Central şi altul la Editură. Editura mi-a şi dat răspunsul prin Biti C. care are o voce joasă, lipsită de nuanţe, încît nu-ţi poţi da seama dacă te laudă sau te înjură. Cică basmul e "foarte frumos", "Nu s-a mai scris la noi ceva de o asemenea calitate pentru copii" (ceea ce e fals), să fac unele modificări (bineînţeles), să mai reduc din politizare deşi e foarte poetic făcută (?!), să fac unele pasaje mai sugestive (de acord!). Luni, voi afla şi părerea C.C.-ului ca să pot trece practic la schimbări.

O să mă apuc acum de un ciclu de 10 cîntece pentru copii. Urmez orchestraţia la Uniune, cu Rogalski şi sper ca, în curînd, să mă iau de piept cu muzica simfonică.

*

Sîmbăta şi Duminica trecută am fost în provincie (Buzău, Cîmpina, Piteşti). În echipă, mai mulţi scriitori şi, fireşte, Ali pe care l-am cărat nemilos după mine şi fără de care mi-ar fi fost foarte greu. Am suferit teribil de ger mai ales la Buzău. Frig permanent, afară, înăuntru, la festival – dar m-a impresionat grozav tineretul buzoian, entuziast, dornic de cultură, bravînd frigul şi slaba stare materială cu un adevărat eroism.

*

Pe Ali îl iubesc tot mai mult. Trec lunile, anii şi dragostea mea nu are fisură. Dimpotrivă, e tot mai cinstită, mai dreaptă, Decît că nu ştiu cum să fac ca Ali să înceapă să scrie. Prea multe "tragiversări" (cum spunea unul în 1944 la un meeting studenţesc). Cînd Ali va începe să scrie – şi va scrie bine – vom fi şi mai fericiţi.

*

Trebuie să mai scriu o poezie de 1 Mai (nu ştiu dacă voi fi capabilă, mi-a cam secat robinetul) şi un marş al pionierilor.

*

Şi o veste: Gius a murit! N-am scris nuvela despre el dar îmi sînt foarte clare în minte toate amănuntele fiinţei lui dezgustătoare. Cumul de păcate capitale (şi capitaliste), profitor, parazit, lipsit de scrupule – moartea lui m-a impresionat ca orice moarte prin suflarea rece adiată dar, încolo, nici o afecţiune, nici un regret. Gius a murit prea tîrziu.

August 1975

În acest an, "Nică fără frică", aflat la a 6-a sau a 7-a ediţie (revăzute) va apărea marcînd o existenţă-jubileu de 25 de ani.

Multă bucurie (şi premiul de Stat clasa a III-a) mi-a adus această carte, adevărat refugiu al fanteziei, într-o vreme zgîrcită, aridă şi ursuză pentru poezie.

New York 1989

Cuvîntul "jubileu" îmi aminteşte de ceea ce mi-a spus Părintele Avramescu, după encefalita mea quasi-fatală şi anume că "49" (vîrsta mea de atunci) reprezintă de 7 x 7 + 1 (mă apropiam de cincizeci) adică Yobel-ul cabalistic,

MINIMUM NU UITA

reintegrarea în originar, regăsirea unicităţii, intrarea în supra-timp. Să fie oare formula morţii? Jubilaţie, da, cunosc această stare de energie şi ebrietate spirituală dar, probabil, va trebui să mor de-a binelea ca să intru în "supra-timp"!

*

În primii ani ai lui optzeci, am scris şi piesa pentru păpuşi "Nică fără frică", o puternic modificată versiune a basmului, cu evidentă adresă anticeauşistă, la care am compus şi muzica şi care s-a bucurat de mare succes. (Acum, spectacolul e probabil interzis).

Propensiunea pentru feerie, contractată încă din copilărie, s-a prelungit, aş zice, pînă astăzi cînd, în ciuda poruncilor realităţii, continui cumva să plutesc într-o stare (parţială) de iresponsabilitate sau imponderabilitate – nici nu ştiu cum s-o numesc exact.

Iată, Disneyland şi Disneyworld sînt pentru mine zonele ideale de existenţă: miracole posibile, grozăvii neameninţătoare, o horă adultă pe ritmul vîrstelor dintîi, puritate, inocenţă lucidă, utopie bonomă, familiară – un basm perpetuu...

Februarie 1951

Ieri l-am sărbătorit pe A. Toma care a împlinit 75 de ani. Bătrînul e drăguţ, alb, slab, stins, distins.

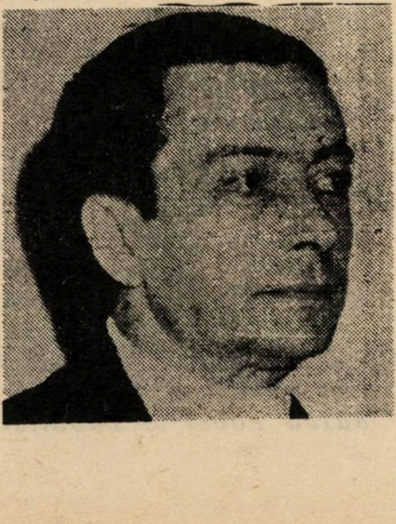

Geo Dumitrescu

După sărbătorire, am plecat cu Geo, Virgil Teodorescu şi Corlaciu la o cîrciumă. Am băut ţuică fiartă, am jucat jocuri de societate şi, bineînţeles, m-am pupat cu Geo în dosul servietei mele. Pe la 9 1/2 am ajuns acasă, i-am povestit totul lui Ali şi mi-a fost cam ruşine.

Diseară, recepţie la Athenée Palace, tot pentru Toma.

August 1975

Nu, bătrînul Toma nu era deloc drăguţ ci, mai degrabă arogant şi răutăcios. Asta ca să nu pun la socoteală ideea enormă de a scrie o "Glossă" – replică la Eminescu ("Tu NU sta la toate rece", etc.)!!! I-a mai comunicat şoferului Editurii că talentul lui e egal cu al lui Eminescu, decît că el, A. Toma, avînd o concepţie mai înaintată despre lume, devine automat un poet mai mare decît Eminescu. De altfel, la sărbătorirea venerabilului, Răutu nu s-a sfiit să proclame că cei cărora nu le place poezia lui A. Toma sînt duşmani ai Partidului. (Cu alt prilej, tot Răutu a declarat că, dacă există cineva căruia nu-i place "Cîntec despre tovarăşul Dej" al lui Beniuc, înseamnă că acel cineva e împotriva tovarăşului Dej în persoană!). Desigur că, la o masă festivă, acest mic discurs plin de avertismente a răcit brusc atmosfera – şi aşa fals zîmbitoare, complezentă, intimidată sau ipocrită.

Poeziile mai vechi ale lui A. Toma erau producţii modeste dar nu lipsite de oarecari calităţi. Nenorocirea a fost că Partidul l-a uns poetul nr. 1 al neamului, pe mormîntul, din fericire provizoriu, al lui Arghezi. Apoi, A. Toma, pierzîndu-şi cu totul controlul, a scris cîteva poezii îngrozitoate, de o nepermisă dezinvoltură în mînuirea limbii române (el care se credea meşter suprem), în a căror sonoritate scrîşnitoare apăreau versuri ca "Două puse cruciş, stîlp a treia proptiş", penibil grohotiş de cuvinte comentat ditirambic în presa timpului.

Februarie 1951

Sînt amărîtă peste poate pentru că afară e o primăvară fantastică, pentru că am de făcut sute de mii de referate pentru Editură şi Uniunea Scriitorilor, pentru că era vorba să mi se cînte Suita joi, la Ateneu şi Ateneul nu e liber şi o să se cînte în sala Studio, cu un auditoriu de circa 50 de persoane şi pentru că după-masă mă duc la dentist.

Doamne, ce primăvară e afară!

25 Februarie 1951

Port doliu interior. Mi s-a întîmplat o catastrofă. Nici nu vreau s-o consemnez aici pentru că nu cred că e adevărat, încă aştept să mă trezesc din visul cel rău. Tăticul meu... Trunti... iubitul meu Trunti, prietenul, tovarăşul, tînărul meu Trunti... Nu pot să-i văd chipul acoperit de o adîncă osteneală, gluma spartă, gesturile sfîrtecate. Mi-e milă de el. Azi împlineşte 54 de ani – şi eu n-am cum să-l ajut. Talentatul meu tată, ţinînd conferinţe despre Herzen şi Ceaikovski, cu egala uşurinţă, cu o anumită superficialitate fermecătoare... Trunti, copil jefuit de jucării şi elanuri...

Cu Trunti:Cassian-Mătăsaru

Primăvara e neagră pentru că mă doare şi sînt singură ca piatra casei. Ali asistă de cîteva zile la verificările de la Minister. De la 4 la 11 seara. Dimineaţa şi aşa nu-l văd. A început să uite să mă sărute cînd vine, să-mi dea telefon cînd întîrzie. Cînd e lîngă mine, prima lui grijă: să facem dragoste. Să nu pierdem zilele. Iar sufletul rămîne frumos afară şi aşteaptă alte zori.

Azi, am fost la Teatrul de păpuşi unde trebuie să fac o cronică şi am stat singură peintre copii care sînt deştepţi, frumoşi, şi – ciudat lucru! – mă simpatizează.

Basmul meu? Discuţie amănunţită cu concluzia că trebuie modificat destul de mult. Pentru consolare mi se spune: promptitudinea cu care am răspuns chemării Partidului dovedeşte dragoste pentru Partid (ah, Trunti...)

Durerea mea din piept îmi ninge toate activităţile. Grea săptămînă. Cum să mă lepăd de durerea cu Trunti, de singurătate şi primăvară?

August 1975

Tata fusese exclus din partid, cu prilejul verificărilor, într-o şedinţă nedreaptă şi brutală, insultătoare şi neaşteptată, la cartier (cei care au condus-o au fost excluşi şi ei, cu ani mai tîrziu).

Desigur, tata nu era un "comunist" în sensul complex şi solemn al cuvîntului. Oarecari legături cu "Ajutorul roşu", faptul că ştia de munca mea ilegală şi nu numai că nu o reproba (ca mama) ci mă şi încuraja să continui ("dar fii prudentă"), faptul că, în tinereţe, avusese idei socialiste (publicase, în anul înfiinţării Partidului Comunist un poem "1 Mai", iscălit C. Iosif) şi că păstrase un punct de vedere deschis faţă de lume – nu înseamnă că majoritatea existenţei lui nu şi-o axase pe problema întreţinerii familiei, a unui trai pe care şi-l dorea cît mai vesel (i-au plăcut femeile şi chefurile... dar şi munca; într-adevăr, nu-l ştiu să fi stat vreodată "degeaba", decît în anii de şomaj; de altfel şi astăzi, la 79 de ani, rare sînt zilele în care să nu petreacă ore la masa de lucru, traducînd, stilizînd sau făcînd referate). Imediat după 23 August, atras de avîntul general şi de cel particular, al fiicei şi ginerelui, a îndeplinit diferite sarcini culturale, mai ales în cadrul Asociaţiei Române pentru legăturile cu Uniunea Sovietică, ţinînd zeci de conferinţe pe temele cele mai diverse, cu multă îndemînare şi dezinvoltură diletantă, eu temîndu-mă, nu fără îndreptăţire, de gafele lui posibile. Desigur că, într-un climat de desăvîrşită puritate etică şi ideologică în care apartenenţa la Partid ar fi însemnat cu adevărat înscrierea în rîndul "atomilor marcaţi" ai umanităţii, prezenţa tatălui meu ar fi fost mai firească printre "colaboratorii lui externi". Dar avînd în vedere caracterul rapid şi conjunctural improvizat al adeziunilor obţinute imediat după Eliberare (fiecare membru de Partid avea "sarcina" să aducă două adeziuni semnate – cel puţin aşa a fost un timp în sectorul studenţesc) e lesne de înţeles cum s-au strecurat în Partid multe elemente dubioase, oportuniste şi chiar un număr, nu mic, de legionari. În acest context, excluderea tatălui meu a fost o operaţie dureroasă şi fără acoperire reală. Ca şi excluderea din organizaţia de bază a scriitorilor a lui Zaharia Stancu, Cicerone Theodorescu, Victor Tulbure etc. – oameni cu unele culpe la activ, fără îndoială, dar care nu meritau să fie lezaţi în intimitatea sensibilităţii lor (dacă n-ar fi fost decît pentru motivul că Partidul mai avea nevoie de ei).

Excluderea tatălui meu n-a reprezentat nici o clipă pentru mine şi nici pentru el un prilej de îngrijorare interesată, frica de a nu pierde anumite privilegii, ci, pur şi simplu, o lovitură dată încrederii noastre în echitatea lumii noi, elanului şi devotamentului nostru. Placată pe firea puerilă a lui Trunti (cum îl alintam eu) această jignire l-a ros în profunzime, din fericire nu pentru un timp prea lung, datorită tot infantilismului reacţiilor lui. (O jignire asemănătoare a suferit şi cumnata mea cînd cererea ei de intrare în Partid, făcută la o vîrstă matură, după eforturi de şcolarizare treptată şi sinceră convingere a fost respinsă pe motivul că Partidul nu mai are nevoie de funcţionari de o anumită vîrstă).

Martie 1950

Am o săptămînă foarte grea. Joi, trebuie să fac o prelucrare – "muzică şi text" – la Uniunea Scriitorilor. În plus, referate pentru Editură, Comisia Repertoriilor etc. Diseară, întrunire tovărăşească la "Flacăra" – nu ştiu pentru ce.

Am aflat că verificările individuale la scriitori s-au terminat şi că cele publice nu vor mai avea loc! Poate că n-ar fi fost rău să fim cercetaţi cu mai mulţi oameni de faţă deşi, probabil că ar fi ieşit la iveală prea multe fapte dubioase sau poate chiar infamante. Ar fi fost, totuşi, un bun prilej pentru a-i face pe unii să-şi iasă din amorţeală, orgoliu sau chiar să-şi recunoască necinstea.

*

Afară, după o răbufnire de frig, e din nou primăvară cu asfalt uscat şi soare biruitor. Vitrinele-s frumoase, cu suluri roze şi străvezii de sugiuc, borcane cu bomboane colorate, culori de pînze, şaluri, feerice. Pantofii cetăţenilor sînt curaţi, lucioşi. E o forfotă veselă.

August 1975

După cum se vede, "lezarea sensibilităţii" unor colegi de ai mei mă preocupa mai puţin decît "însănătoşirea climatului moral", dorinţa perpetuă, niciodată realizată (irealizabilă?). Şi astăzi moravurile din sînul breslei lasă mult de dorit. Asta ca să exprim dulceag prezenţa unor fascişti şi antisemiţi notorii, a unor elemente hrăpăreţe, lipsite de scrupule. Consider însă că reflectorul critic care, prea ades se dirijează împotriva categoriei scriitorilor (nu şi a celor menţionaţi mai sus) se datorează străvechii uri împotriva spiritelor creatoare – întrucît criteriile etice au fost şi sînt de n ori afectate ba chiar pulverizate exact la nivelul celor care se constituie în judecători.

Mai, New York 1989

Scriind rîndurile de mai sus în România, nu-mi permiteam să-i numesc pe Eugen Barbu, Ion Lăncrănjan, Fănuş Neagu şi alţi participanţi, mai mult sau mai puţin talentaţi, la consolidarea minciunii ceauşiste, la înteţirea şovinismului, la atmosfera de denunţ, la confuzionarea valorilor, la deteriorarea moravurilor.

Martie 1950

Virgil Teodorescu – Vergi – e cîrn, drăguţ, molatec. Suprarealism în pantaloni de catifea.

*

Ieri am ţinut o conferinţă faţă de scriitori şi compozitori, cu exemplificări. Cred că a fost reuşită. Azi am seminar. Grea săptămînă. Peste cîteva zile plec într-un turneu poetic cu Boureanu, Maria Banuş etc. la Suceava, Piatra Neamţ, Bacău...

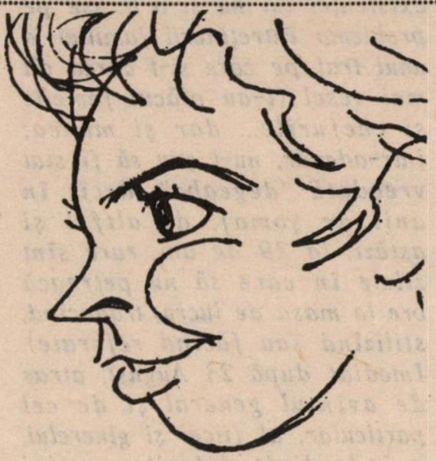

Maria Banuş
văzută de Cik Damadian

Marin a plecat la Braşov. Mi-e dor de el.

Martie 1950

Ura! Luni am oră la dentist!

Încolo, nu mai e chiar "Ura!" pentru că vine o săptămînă a cîntecului de 1 Mai şi ne trebuie texte. Şedinţe, prelucrări, planuri. Apoi, nişte versuri de Puşkin pe care le traduc pentru Sovromfilm, un articol de protest pentru Varella.

Toată lumea mă solicită la şedinţe ca şi cînd aş fi cine ştie ce pilon important. Şi, totuşi, nu sînt un "fruntaş" în literatură. Nu sînt şi pace. Nimeni nu vrea să mă evidenţieze. Deşi am scos într-un an două volume, cu "Nică" (apare la 30 Aprilie) trei. Deşi am lucrat între timp şi compoziţie şi am dat "Suita", se pare valoroasă, nu sînt fruntaş chiar dacă eu mă simt a fi. Şi sînt amărîtă, şi tac pentru că e urît să te auto-evidenţiezi. Şi aştept. Şi lucrez.

*

Ali, amorezat. Nu mă pot plînge decît de unele umori ale lui, mai greu de suportat. Altminteri, primăvara se desfăşoară după toate regulile artei.

*

Cred că o să mă lansez în orchestraţie. Trebuie să am curaj. Am compus nişte teme destul de expresive pentru o suită de pian şi orchestră. Dar... ce păcat că nu sînt fruntaşă! Cît m-ar încuraja să muncesc mai cu spor!

August 1975

Într-adevăr, grozav mi-aş fi dorit să fiu o "fruntaşă"! A fi fost "evidenţiat" în perioada respectivă echivala (aproape) cu un certificat de existenţă obiectivă. A nu fi evidenţiat însemna că nu aveai suficiente merite sau că Partidul nu avea încredere în tine. Locul pe care-l obţineai într-o enumerare de nume te plasa într-o ierarhie decisă de sus, în care credeam sau în care voiam să cred. Dacă numele meu lipsea dintr-o înşiruire de oameni de artă, omisiunea mi se părea deosebit de semnificativă şi pierdeam un timp preţios discutîndu-i sau presupunîndu-i cauzele. (Îmi amintesc supărarea, îmblînzită de umor, a lui Breslaşu care constata că, de multe ori, numele lui este "Et Caetera".)

Evidenţierile mergeau paralel cu încredinţarea de funcţii, onorifice sau nu, cu "popularizările în masă" şi cu tot felul de privilegii. În felul acesta, se creau concurenţe, rivalităţi ascunse sau declarate, invidii născătoare de "lucrături", urîţiri morale.

Nu m-am lăsat în voia unor asemenea porniri, totuşi am suferit, nu odată, de invidie faţă de contemporanii mei mai apreciaţi. Nu am comis gesturi reprobabile, dar am invidiat-o pe Veronica Porumbacu de pildă, pentru că, în perioada cînd a fost "fruntaşă" a făcut "pe linie" de Consiliu Internaţional al Femeilor un voiaj în Elveţia (cînd o călătorie în străinătate şi cu atît mai mult în Occident era un

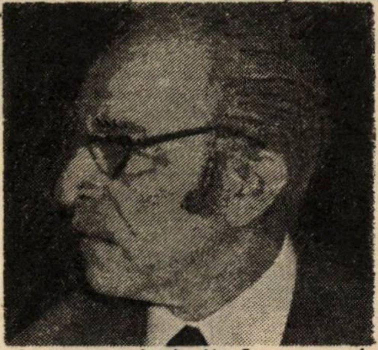

Eugen Jebeleanu

eveniment rarissim!). L-am mai invidiat pe Dan Deşliu ("Lazăr de la Rusca"), pe Maria Banuş ("Ţie-ţi vorbesc, Americă"), pe Eugen Jebeleanu ("Bălcescu") pentru capacitatea lor de a scrie poeme ample şi de mare răsunet oficial. Îi mai invidiam pe unii colegi care luau decoraţii, iar eu nu, deşi mă consideram a avea mai multe merite în Partid decît ei. Şi, de fiecare dată, invidiile mele se asociau cu sentimentul de ruşine că sînt invidioasă şi cu sentimentul mai complex că, cel puţin într-o măsură, vina era a mea, eu nefăcîndu-mi probabil datoria cum se cuvine. În aceste "invidii" ale mele intra desigur şi multă ambiţie şi dorinţă de afirmare, corolare inevitabile ale tinereţii artistului.

Martie 1950

Ali e la o şedinţă de seară. Ieri am fost la un concert foarte interesant: Atahualpa Yupanqui. Folclor argentinian, indian, negru. Ali n-a vrut să meargă. Degeaba. Tot nu i-am trezit interesul pentru artă în suficientă măsură. M-am întors acasă, plînă de rezonanţe, şi l-am găsit acru, plictisit şi plicticos. La concert fusesem cu Mihu Dragomir, un poet inteligent şi talentat care mi-ar putea deveni drag.

Azi, curs de marxism-leninism. Ali şi eu, între Mihu şi Vergi. Îmi făcusem program să rămîn cu băieţii pentru că Ali urma să aibă o nouă şedinţă şi nu voiam să stau acasă singură trei ore. Ali m-a luat de braţ foarte posesiv ("să simt că eşti a mea"), m-a lăsat cu greu pe mîna băieţilor. Mi-e teamă că am fost prea promptă, prea operativă în despărţirea de el. Şi ploua. Şi Ali a plecat gri şi singurel...

Drept care, am stat puţin într-o cîrciumă, am scris poezii împreună cu Mihu şi cu Victor Tulbure care se adăugase, am mai stat puţin apoi am fugit, am luat tramvaiul şi am sosit la domiciliu.

...Şi-acum, aşa cum scrisesem mai înainte, ne despărţim de *Jurnalul* Ninei Cassian.

Pentru un timp. Fiindcă (sănătate să fie) ne vom mai întîlni cu această scriere extraordinară.

De aceea nu spunem: adio, ci la revedere!

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI!

COMEMORĂRI-ANIVERSĂRI ÎN LUNA IULIE:

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna iulie?

1) Autorul lucrărilor "Hamatmid", "Meghilat Haesh", "Ir Haarega", "Biriat am" şi altele.

2) A înfiinţat "Comitetul pentru iudaismul răsăritean" (1914); a scris "Evrei ruşi, încotro?" (1891).

3) Redactor la ziarul parizian "l'Aurore"; ministru de interne în guvernul francez (1940).

4) A compus "Despre tine cînt", "Uvertura Cubană", "Cea de a doua rapsodie" şi altele.

5) Datorită lui s-a strigat pe străzile Parisului: "Moarte jidanilor!"

6) A condus primul cotidian ebraic apărut la Petersburg "Hayom"; a fost denumit "primul european al literaturii ebraice moderne".

7) A publicat lucrarea "Război, din punct de vedere al legii" (1858); a reprezentat guvernul olandez la conferinţele de pace de la Haga din anii 1899 şi 1907; laureat al premiului Nobel.

8) A publicat "Copiii ghettoului" (1892); "Tragediile ghettoului" (1894), "Visătorii ghettoului" (1898) şi "Lupta pentru omenire".

9) A editat ziarul "Doar haiom"; a tradus versuri din engleză şi italiană (printre care şi pe Dante).

10) A redactat revista de avantgardă "Sărbătoarea eroilor" împreună cu Eugen Speranţia, Mihail Cruceanu şi Al. Colorian; a tradus din versurile lui Jean-Arthur Rimbaud (1914).

11) A scris "Influenţa elenismului asupra lumii Traco-Dacice şi Traco-Daco-Romane" (1928); a colaborat la revista "Cercetări istorice" de la Iaşi.

12) A scris romanele "Procesul", "Castelul", "America".

(Răspunsurile în nr. viitor)

COMEMORĂRI ŞI ANIVERSĂRI ÎN LUNA IUNIE

1) Dr. E. Schwartzfeld (m. 1915); 2) Enric Furtună (n. 1881); 3) Eliahu Golomb (Ben Naftali, m. 1945); 4) Haim Arlozorov (m. 1933); 5) Moşe Shertok-Sharet (m. 1965); 6) Eliezer Kaplan (m. 1953); 7) Fritz Haber (m. 1935); 8) Sir Philippe Sassoon (n. 1888); 9) Bernard Baruch (m. 1965).

MINIMUM NU UITA

„Nevinovat!" după 12 ani de temniță grea

Fragmente din memoriile lui Harry Brauner

Un document extraordinar pe care-l reproducem – împreună cu textul introductiv – din ziarul "Adevărul" din București.

Un document obligatoriu pentru oricine vrea să înțeleagă *adevărul* despre viața evreilor în România anilor '50 – '60. O Românie cînd – nu-i așa? – "evreii erau la putere".

Înființată ca societate particulară, Societatea Compozitorilor Români a creat drept anexă "Arhiva de Folclor". Director a fost de la început Constantin Brăiloiu, care l-a ales colaborator pe elevul lui de la Conservator, Harry Brauner. Cu timpul au fost cooptați Ilarion Cocisiu, Stoia și Tiberiu Alexandru. În timpul războiului, Brăiloiu a plecat în Elveția. Materialul Arhivei (cilindrii etc.) a fost adăpostit la țară.

După 23 August, Harry Brauner a reușit, cu ajutorul lui O. Neamțu, care preluase fundațiile Regale pentru sat, să aducă acest bogat material folcloric la Fundații. După grabnica lor desființare, Harry Brauner nu a găsit înțelegere pentru înființarea unui Institut de Folclor decît la Lucrețiu Pătrășcanu, care i-a dat fosta casă a lui Ștefan Popescu drept sediu și o subvenție grație căreia Harry Brauner a înființat actualul Institut de Cercetări Folclorice, dîndu-i amploarea pe care a păstrat-o și azi. A înființat cursurile de instrumente populare precum naiul – care aproape dispăruse din folclor. A înființat pe lîngă Institut orchestra Barbu Lăutaru cu 100 de muzicanți care se aflau pe drumuri. A înființat audiții de muzică populară pentru compozitorii de profesie și multe altele.

Din recunoștință, prietenia față de Lucrețiu Pătrășcanu a crescut zi de zi. Legăturile lui Harry Brauner și ale soției sale Lena Constante, cu Lucrețiu Pătrășcanu au dus la arestarea lor în procesul intentat lui Pătrășcanu. Refuzînd să fie martori ai acuzării, supuși la fel de fel de torturi pentru că rezistau (de altminteri ancheta a durat cam 5 ani) – la moartea lui Stalin, de frica destabilizării, Gheorghiu-Dej a grăbit procesul și – pe baza a peste 100 de martori falși – Lucrețiu Pătrășcanu a fost condamnat la moarte, iar Harry Brauner și Lena Constante la 12 ani de temniță grea.

Reproducem în acest număr cîteva fragmente din memoriile cunoscutului folclorist Harry Brauner, trimise de doamna Lena Constante. Sînt gînduri referitoare la acei ani de neagră nedreptate.

Arestat la Sinaia în 29 ianuarie 1950, am fost dus într-un subsol la București. Anchetatorul (căruia i se spunea colonel și vorbea românește cu pronunțat accent rusesc) m-a anunțat că nu sînt arestat ci doar reținut temporar, pentru a lămuri, în interesul partidului și al guvernului, probleme în legătură cu crimele lui Pătrășcanu. Am arătat că nu-l știu vinovat cu nimic. Pentru a mă impresiona, timp de trei nopți a venit un bărbat civil în fața căruia colonelul avea o atitudine respectuoasă, care pînă în ziuă mi-a vorbit despre ororile comise de naziști în lagărele de exterminare, mi-a spus că și unii evrei au fost complici de-ai hitleriștilor și, fără nici o argumentare, mi-a declarat că eu mă număr printre acești criminali; că însă nu se vor sesiza de acest lucru dacă voi contribui în a "lămuri problema Pătrășcanu", eu fiind singurul care pot contribui pozitiv în această chestiune.

Arătînd din nou că nu știu nimic compromițător în atitudinea lui Pătrășcanu, anchetatorul a început să mă amenințe. Am fost, timp de 11 zile, dus într-o cameră mică la subsol, cu ciment pe jos, în luna februarie, cînd viscolea. O gaură în zid în loc de geam, bătută cu scînduri prin care intra zăpada. Eram obligat să stau de la 5 dimineaţa pînă la 10 seara în picioare, iar noaptea dormeam pe ciment. După vreo şase zile, sub pretextul mincinos că aş fi stat pe jos, un gardian s-a năpustit asupra mea, izbindu-mă puternic cu pumnii în cap şi pe faţă, pînă am ameţit. Aveam pe mine, din greşeala celor care mă percheziţionaseră, pantalonii de la pijama şi am încercat să mă sinucid cu şnurul. Fusesem foarte bolnav, iar în urma unei flebite, medicii îmi puseseră diagnosticul de arterită obliterantă. Eram obligat să stau cît mai mult întins şi să nu rămîn mai mult de un sfert de ceas în picioare.

Din această primă audienţă mi s-a cerut să mă desolidarizez de aşa-numitele acţiuni antipartinice ale lui Pătrăşcanu şi să recunosc că am avut continuu o atitudine antistalinistă, ca şi grupul Pătrăşcanu.

După cele 11 zile de carceră am fost dus într-o cameră cu duşuri, unde am fost obligat să fac manej. Umblam 6 ore şi mă odihneam două, După primele ore prăbuşindu-mă, am început să fiu bătut. Eram obligat să-mi scot pantalonii şi, pe trupul gol, urcat pe o masă, eram izbit puternic cu un băţ şi bătut la tălpile picioarelor cu o curea pînă mi-a crăpat pielea. Imediat după ce eram bătut, trebuia să continui marşul. După vreo trei zile, pe talpa piciorului am făcut un furuncul adînc, care îmi provoca dureri puternice. Mă tîram, neputînd să merg şi, cum mă opream, bătăile şi ameninţările continuau. Eram păzit zi şi noapte, ameninţat cu revolverul şi insulta. Pe măsură ce zilele treceau şi nu mă puteam mişca, bătăile se înmulţeau, tălpile picioarelor îmi sîngerau, spatele mi-era învineţit şi nu înţelegeam pentru ce eram chinuit. Cînd întrebam, mi se spunea – pentru că am călcat regulamentul, fără alte explicaţii. Mi se cerea să spun că ştiu despre o întîlnire a lui Pătrăşcanu cu nişte americani care ar fi avut loc în casa Lenei Constante şi nu-mi aduceam absolut deloc aminte de acest lucru, căruia nu-i acordasem nici un fel de importanţă. După mai multe zile şi nopţi de chinuri am fost dus la anchetă. Eram aproape sfîrşit, de abia mai respiram, iar şeful anchetator m-a întrebat cum îmi petrec timpul şi de ce respir atît de greu. I-am răspuns că, pesemne, din pricina scărilor pe care le urcasem. Înfuriindu-se, a început să strige, ameninţîndu-mă, spunîndu-mi că plimbarea îmi va face bine căci îmi va înviora memoria.

Am fost împins în continuare la manej. Din cînd în cînd anchetatorul venea şi mă întreba dacă mai am ceva de adăugat. La răspunsul meu negativ, manejul continua şi bătăile se înmulţeau. Într-o zi, am fost scos din camera de baie şi dus cîteva ore într-o altă cameră, unde am continuat manejul. Seara am fost readus în camera de duşuri, inundat cu apă pînă la glezne, canalele de scurgere fiind astupate. Mi s-a dat o cîrpă cu care să scot apa pe care să o scurg în chiuvetă. Ceasuri după ceasuri, obosit şi cu frisoane puternice, mă aplecam pentru a umple cîrpa cu apă, pe care o storceam, pînă am reuşit să usuc marea cameră. De îndată ce am terminat, am fost obligat să continui manejul. Nevăzînd nici o posibilitate de a scăpa, am hotărît iar să mă omor, nu din laşitate, ci pentru că îmi dădeam seama că nu mai puteam rezista şi nu vroiam să folosesc drept martor mincinos al acuzării, cum mi se cerea.

Găsind un cearceaf subţire printre rufele murdare aruncate într-un colţ al băii, am profitat de lipsa gardianului, l-am încolăcit şi l-am uns cu săpun. În clipa cînd încercam să-mi pun capăt zilelor, gardianul s-a năpustit asupra mea, spunîndu-mi că îmi va aplica o asemenea corecţie, încît a doua oară cînd voi mai încerca să mă sinucid, nu o voi face de frica consecinţelor. Am fost bătut cu atîta duşmănie, încît aveam impresia că nu mă mai pot mişca de pe masă. Am fost îmbrîncit jos şi obligat să continui manejul. Şchiopătînd, încercam cu mare greutate să mă tîrăsc, cînd din spate mi s-a aruncat între picioare un baston. De cîte ori mi se spunea să mă odihnesc pe un pat de lemn, după cele 6 ore de mers, dureri puternice mă cuprindeau şi-mi era cu neputinţă să dorm. Exact în clipa în care durerile începeau să se calmeze şi cînd aveam impresia că voi adormi (abia după două ore) eram obligat să sar în picioare pentru a-mi continua umblarea.

După 6 luni am fost pentru prima oară scos la anchetă. Primul meu anchetator de la Malmaison, pe care l-am avut pînă prin octombrie 1952, a fost lt. maj. Mircea Anghel (sub acest nume l-am văzut semnînd un proces-verbal de interogatoriu). În toată vremea cînd am fost anchetat acesta a întrebuinţat numeroase mijloace de intimidare. Îmi amintesc că, într-o iarnă, pentru a mă îngrozi, mi-a spus să întocmesc pînă a doua zi o listă de îmbrăcăminte groasă, căci a hotărît să fiu expediat definitiv în Siberia în al doilea lot, primul lot fiind deja expediat. După o săptămînă, din nou la anchetă, cînd i-am pomenit de lista de îmbrăcăminte, mi-a spus că nu mai am nevoie de haine, căci s-a hotărît să fiu imediat expediat în Siberia, aşa cum mă aflu, ţinînd seama că nu vreau să declar nimic şi că puţin le pasă de voi muri pe drum. Căuta să mă convingă să dau declaraţii, sub ameninţări, în care să acuz pe Pătrăşcanu şi foarte abil în noianul de întrebări pe care mi le punea, pentru a mă deruta, îmi strecura cîte un mic punct de acuzare împotriva celorlalţi şi a mea. În acelaşi timp, din cînd în cînd, mă anunţa că s-a hotărît să fiu pus imediat în libertate, căci s-a ţinut seama că sînt o victimă a anturajului. Cînd îi spuneam că nu mă interesează libertatea în aceste condiţii, continua cu ameninţările şi cu permanente insulte îngrozitoare, care aveau un efect dezastruos asupra mea.

Nu-mi dădeam seama de declaraţiile pe care le dădeam. Cînd încercam să protestez se repezea la mine şi mă anihila prin ameninţări. Exasperat, la un moment dat, am declarat că neştiind nimic mai mult, sînt dispus să semnez orice, căci nu mai suport chinurile. Deşi a protestat vehement, în realitate lucrurile se petreceau întocmai cum se plănuise, căci obosit şi absolut dezarmat, declaraţiile îmi erau impuse. Uneori treceau săptămîni şi luni fără să fiu scos la anchetă, iar eu aşteptam zi de zi, îngrozit, neştiind ce mi se mai pregăteşte. În mare grabă eram scos din celulă cu ochelari negri, ţinut de degetele mari la spate, eram purtat în goană şi izbit de ziduri, pînă cînd, ameţit, mă aflam în biroul de anchetă. Zîmbind (uneori) se uita la mine şi spunea: "Am vrut să văd ce mai faci"; imediat eram readus în aceleaşi condiţii în celulă (...)

Uneori, anchetatorul (Mircea Anghel) schimba complet tactica, spunîndu-mi că am fost dovedit nevinovat, că s-a hotărît să fiu pus în libertate etc., pentru ca, brusc, după cîteva zile să reînceapă chinurile. Eram ţinut ore întregi într-un picior sau cu faţa la zid, vreme în care umbla cu revolverul, trăgînd către mine, fără gloanţe sau încărcîndu-l.

Din momentul arestării, mereu mi se punea întrebarea ce am făcut în anul 1931. Mi-am întors creierii să-mi amintesc activitatea desfăşurată cu 20 de ani înainte. Nimic din cele spuse nu-i satisfăceau pe anchetatori. După vreo doi ani, într-o noapte, anchetatorul Mircea Anghel mă primeşte într-un subsol îngheţat cu două birouri. Îmi spune că din momentul acela urmează demascarea mea, după care voi fi aruncat alături la guzgani. De la distanţă scoate o carte pe care o recunosc. Era scrisă de tatăl meu, publicată în 1931, tratînd problema găsirii unei soluţii pentru salvarea economiei naţionale faţă de dumpingul rusesc, care ne concura cu lemnul pe piaţa Orientului Apropiat. Lucrarea era de strictă specialitate, cu foarte multe date statistice şi ar fi fost greu de presupus că la vîrsta de 23 de ani să o fi scris eu. Tata iscălea H. Brauner şi desigur că se făcuse această voită confuzie de la început. De cum i-am explicat anchetatorului, care mă ameninţase cu împuşcarea, că nu e vorba de mine, n-a mai spus nimic şi m-a băgat în celulă.

După proces, în aprilie 1954, am fost dus în faţa unui procuror, care, anunţîndu-mi pedeapsa, mi-a comunicat că nu voi ispăşi întreaga pedeapsă, că mă voi bucura de un regim incomparabil mai bun, că voi putea munci în domeniul care mă interesează şi că în afară de hrana pe care o voi primi, voi avea prilejul să cîştig şi bani în închisoare.

Am fost dus la Aiud, în zarcă, într-o celulă la parter (nr.11) în care nu era decît o tinetă şi o doniţă. Celula era foarte umedă. Peretele care dădea în curte era în permanenţă ud 1 1/2 m de la podea. Podeaua de scîndură era atît de găurită, încît se vedea pămîntul umed, aşa încît, cînd am pus acolo o ceapă, a crescut ca pe strat.

Nu mi s-a adus vreme îndelungată nici pat, nici saltea, nici pernă, aşa încît, din pricina dormitului pe scîndură, mi s-a ros pielea la şolduri şi am făcut două răni mari. În zadar am cerut să fiu mutat în altă celulă, mi se promitea că imediat se vor lua măsuri, dar eram mereu minţit. În afară de faptul că celula era igrasioasă, dimineaţa şi după amiaza eram obligat să arunc cel puţin 2 – 3 căldări pe jos sub pretextul curăţeniei. Podeaua pe care dormeam era în permanenţă umedă, umezeala şi frigul mă pătrunseseră pînă la oase. Dîrdîiam şi eram vînăt de frigul îndurat. Boala de stomac se agravase şi luni de zile nu primeam decît o pastilă de bicarbonat, cu multe formalităţi, căci trebuia să iscălesc într-o condică. Nu mai puteam mînca nimic, căci debordam cum înghiţeam. La anumite ore mă cuprindeau dureri înspăimîntătoare în intestine şi în stomac. Simţeam nevoia să mănînc şi mă prăbuşeam la pămînt, tăvălindu-mă în dureri. Medicul deţinut mi-a spus că sufăr de foamea dureroasă, un simptom foarte grav. Nu am fost dus niciodată, nici la spital, nici la infirmeria penitenciarului.

Dr. Corneliu Patrasievici, medic deţinut, a făcut nenumărate rapoarte, cerînd scoaterea mea din izolare, arătînd că starea mea nervoasă era foarte îngrijorătoare. Sufeream de enterită cronică acută, care îmi provoca tulburări puternice. Ieşeam cu sînge de cîte 10 ori pe zi. Eram la ultima limită a slăbiciunii. În această stare de totală degradare fizică, am fost ţinut în continuare izolat în zarcă.

Am avut o vrăbiuţă care

mi-a intrat pe geam şi pe care o dresam. Dormea pe pernă lîngă mine şi eram bucuros că era o fiinţă lîngă mine. Într-o zi, pe cînd eram la closet, gardianul a primit ordin să o prindă şi să o omoare. Cînd, după această întîmplare, l-am rugat pe un gardian să-mi aducă altă pasăre, mi-a promis un arici. Eram bucuros, ştiind că ariciul e foarte prietenos şi poate fi domesticit. Într-o dimineaţă, gardianul mi-a dat o cutie împachetată în care mi-a spus că e ariciul. Desfăcînd cutia, mi-a sărit în faţă un guzgan cu care am stat cîteva ore. După cîteva luni, am început să fiu scos noaptea la baie. Pe pielea goală puneam mantaua şi, în mijlocul nopţii, umblam prin zăpadă vreo sută de metri. Mă întorceam în celulă dîrdîind de frig. În toamna anului 1956 am fost schimbat în altă celulă. Alături de mine era Nichifor Crainic. Bătînd în zid prin morse l-am rugat să-mi dea poezii de-ale lui ca să compun muzică pe ele. În acest fel, am început să-mi menţin moralul, compunînd din memorie. Cînd, în anul 1957, s-a declarat greva foamei pentru că deţinuţii ceruseră îmbunătăţirea regimului, s-au înăsprit măsurile. Straturile de flori din curtea interioară au fost distruse peste noapte. Gardienii deveniseră mai duşmănoşi, deşi nu aveam nici o vină, căci nici măcar nu participasem la grevă. Am cerut de mai multe ori să mi se dea hîrtie pentru a mă adresa tov. Gheorghiu-Dej, căruia voiam să-i cer să-mi revizuiască situaţia, socotindu-mă nevinovat. Nu mi s-a permis să scriu.

În vara anului 1957 am fost anunţat că nu mai sînt socotit "periculos" şi că, în consecinţă, voi fi scos din izolare după 7 1/2 ani de singurătate. Am fost transportaţi cu trenul la Piteşti toţi cei implicaţi în procesul Pătrăşcanu şi băgaţi în aceeaşi celulă. Cum nu eram lămuriţi ce se întîmplase şi cine dintre noi purta vina, am început să cerem lămuriri unul altuia. S-au petrecut scene dramatice, căci ne încăieram între noi. Aflînd, de pildă, că cea mai mare vină o purta Herbert Zilber, care, din spusele lui, montase întregul proces prin declaraţii mincinoase, unii se repezeau să-l bată. Atmosfera era insuportabilă şi, în această vreme, ofiţerul politic, lt. maj. Lupu, m-a chemat, cerîndu-mi să lucrez pentru administraţie, adică să-i comunic tot ce se vorbeşte, dacă doresc să mi se îmbunătăţească regimul. Am refuzat categoric. Mîncarea era insuficientă şi sufeream cumplit de foame. Săptămîni de-a rîndul am fost hrăniţi cu ciorbă de murături. După vreun an, am fost despărţit de cei din proces. Nu puteam suporta nedreptatea şi de cîte ori interveneam cînd cineva din celulă era pedepsit nevinovat, eram trimis la rîndu-mi în izolator, ca să nu mai fac pe "avocatul". Izolatorul la Piteşti era în al doilea subsol, în nişte condiţii foarte grele şi insalubre. Într-o celulă întunecată, cu ciment pe jos, de cele mai multe ori cu urină, eram obligat cîte şapte zile să dorm pe jos, pe o rogojină ruptă, care mi se aducea seara. Hrana mi-era dată la trei zile, în celelalte neprimind decît mămăligă şi, în principiu, de 3 ori pe zi, apă caldă. Gardianul Ciurescu, un nevropat, care ne păzea la izolator, era de o bestialitate neînchipuită. Întotdeauna se lega de noi, de nenumărate ori m-a lăsat iarna în acest subsol cîte o oră, două, în pielea goală. Apa caldă pe care trebuia să o beau era murdară, cu paie sau gîndaci. Mă brutaliza şi îmi spunea că mă va trimite "în plic acasă". Dintre toţi gardienii, Ciurescu a fost zbirul Piteştilor şi toate protestele către comandant au fost zadarnice. În luna octombrie 1958 am stat 14 zile continuu la izolator, deşi aveam regim de distrofie, am fost pedepsit fără nici o vină şi la protestele mele mi s-a spus că dacă voi continua se vor lua măsuri mai drastice.

Aici se termină textul scris de Harry Brauner. În 1962, la împlinirea celor 12 ani la care fusese condamnat, în loc să se întoarcă la familie, a fost dus în domiciliu obligatoriu în satul Viişoara, încă 2 ani. Acolo a locuit într-o căsuţă cu pămînt pe jos şi acoperiş de paie. Foarte bolnav, a fost de 3 ori în spital, deci în imposibilitatea de a presta vreo activitate. Întreţinut de familie, ajutat de puţinii prieteni cărora nu le era frică să aibă legături cu el, s-a întors în 1964 la Bucureşti. În 1968 a fost rejudecat la Tribunalul Suprem şi achitat. A fost declarat de Tribunal complet nevinovat şi, după multe demersuri, i s-a restituit catedra de folclor de la Conservatorul din Bucureşti. A murit la 11 martie 1988.

PENSION
SIMHAT HAIIM
pentru
VÎRSTA DE AUR
într-o atmosferă "heimis"
(intimă)
PETAH TIKVA
- **Luxos**
- **Supraveghere medicală**
- **Bucătărie strict casher**
- **Dependinţe anexate camerelor**

Autorizat de
Ministerul Prevederilor Sociale
Tel. 03-9307490
Se vorbeşte romana, idiş, maghiara

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ÎNTOARCEREA ACASĂ

A. Goldenberg este cunoscut publicului larg cititor în special ca gazetar, secretar de redacţie al ziarului "Viaţa Noastră". Mai puţin ca poet. Căci poeziile sale au fost publicate sporadic, la răstimpuri largi, în reviste. De la apariţia primului său volum de poezii, "Caut izvoare", în 1967, au trecut mai bine de douăzeci de ani.

Cînd am citit, pe vremuri, volumul "Caut izvoare", m-a surprins plăcut bogăţia paletei şi în special profunzimea legăturii cu sursele vii ale poeziei româneşti. Nu era vorba de un palid epigonism, ci de o ducere mai departe, la modul propriu, a unei tradiţii literare cu care ai comunicat, care ţi-a fost pîinea cea de toate zilele a unei adolescenţe literare ce ţi-a intrat în sînge. L-am îndemnat, atunci, pe Albert Goldenberg să-şi continue, să-şi adîncească activitatea pe tărîmul poeziei. Cu excepţia rarelor prezenţe din reviste, a rămas în umbră, a tăcut. S-a lăsat furat de alte preocupări împovărătoare? Modestie sau sfială excesivă? Nu ştiu. În orice caz, mă bucur să-l văd apărînd din nou în luminile rampei cu volumul "Lumina trăită", bogat în conţinut şi editat în condiţii de sobră eleganţă.

*

Primul volum fusese publicat la numai doi ani după venirea sa în Israel. "Lumina trăită" apare după 25 de ani de vieţuire aici. Poetul nu mai "caută izvoare" ca atunci. S-a întors *acasă*. Definitiv. S-a găsit pe sine însuşi. Şi-a regăsit poporul şi tradiţia lui spirituală specifică. În volumul actual, tematica evreiască predomină net. Nu actualitatea israeliană ca la Shaul Carmel, de pildă, nici peisajul specific ca în cîntecele ierusalemitene ale Anei Negreanu, ci milenara tradiţie iudaică.

Două cicluri – "Moştenirea de pe strună", "Bucurii de zile bune" – poate cele mai cuprinzătoare şi mai reuşite, îi sînt închinate exclusiv. Dar ea apare şi în alte cicluri, precum "În fiecare timp al libertăţii". Lungul poem "Iosef captiv", încadrat în acest ciclu, mi se pare, în ansamblul lui, nerealizat. Concepţia e interesantă. Povestea captivităţii lui Iosef capătă rezonanţe mistice, generalizatoare şi actualizante. Iosef, simbol al poporului evreu mereu persecutat şi al omului în genere, trece dintr-un "cerc" dantesc în altul, mereu înlănţuit în altă formă de captivitate. Pretenţios ca intenţie, voit monumental, poemul nu este susţinut de o corespunzătoare forţă artistică.

Şi alte poezii – din păcate, destul de multe, ceea ce influenţează impresia de ansamblu a volumului – sînt insuficient realizate. Textul rămîne pedestru, cu avîntul retezat, incapabil să zboare spre culmi, ca pasărea din finalul poeziei "Rugăciunile". Alte poezii, dimpotrivă, bat prea puternic din aripi, zbătîndu-se pe loc într-un efort zadarnic: rămîn împotmolite în retorica neconvingătoare sau în preţiozitate. ("Minuni", "Sacrificiul", "Apoteotica" etc).

Uneori, chiar cînd poezia, în întregul ei, rămîne declarativă, aflăm frumuseţi parţiale. În "Tfilin", de pildă, remarcăm versurile definitorii meşteşugit şlefuite: *De şapte ori legăm pe braţ credinţa/ Iubirea pînă-n vîrful degetului prinsă triplu.* Sau, în "Aritmie", notaţia pertinentă: *Sădiţi printre betoane, palmieri/ S-au strîns de teamă-n grup. Şi-s tot stingheri.* Iar în "Visul cu tunel din scoici", finalul e sugestiv: *E-o lumină-n apus/ Repetată opus/ În mărimi şi micimi./ Plutitori de-adîncimi/ Ajunsesem mai sus.*

Contrabalansînd poeziile insuficient realizate, sînt în volum destule poezii autentice, deplin închegate. Unele scrise într-un stil despuiat de ornamente, fără ritm precis şi fără rimă, ţinîndu-se voit aproape de proză, dar rămînînd adevărata poezie. "Uşpizin" este un astfel de minunat poem în proză cu iz de basm şi idilă argheziană ("De-a v-aţi ascunselea"). Copilul invită pe uşpizin să vină în căsuţa lui, nu în măreţul bloc de peste drum, trufaş, dar rece. Aici, în umila lor căsuţă, totul e pregătit cu dragoste: un jilţ de iarbă pentru Avraham, un cuib de vrăbii pentru Iaacov, o pernă de nisip moale pentru Moşe, o scoică de sidef pentru Aharon. Iosef, care a rămas copilul etern, se va aşeza pe genunchii tatălui său. Pentru David, vor desena un vapor, în a cărui cabină să se poată adăposti. Suca-ua lor de basm, cu pereţii de pînză umflată de vînt, va fi ca o corabie pornită spre "lumile unui singur larg fără de sfîrşit".

Tot atît de reuşită, dar la modul folcloric şi cu iz de baladă coşbuciană, este "Had Gadia". În ajun de Pesah, tatăl pleacă la tîrg să cumpere vase noi şi cadouri. Un barij soţiei – "să mai tacă" – şi un ied copilului. Dar iedul e duşmănit de un motan "cu uitătura de leşie", motanul e duşmănit de dulău, dulăul e ameninţat de ciomag, ciomagul de foc, focul de apă, apa de un bou care voia să se adape, boul de casapul evreu, casapul evreu de îngerul morţii. Dar în povestea veche-nouă a lui Albert Goldenberg, plină de umor şi voie-bună, totul se sfîrşeşte cu bine. Fiecare prigonitor învaţă că, în loc de rău, ar putea să facă un bine. Iar Cel de Sus şi-a revărsat harul asupra tuturor. Căci, încheie autorul: *"Povestea nu-i de fel ciudată/ Şi Atotputernicu-i un tată"*.

Cu totul altă factură are "Şi tot ce-i nevăzut". Hanuca, sărbătoarea luminii, constituie punctul de plecare a unei viziuni cosmice impresionante, de o măreţie eminesciană: *Timpul străpuns de jale şi extaze/ Ajunge filtrul milenarei raze,/ Opt seri purificat în alte staze./ Olarii Domnului lipesc spărturi de vaze/ Şi pînă la oştirile celeste,/ Lumina gîndului izbăvitoare este.// Planetele se fac mai mici, se-nclină,/ Materia se strînge la lumină,/ Se condensează-n boabe mici de tină/ Absente, inutile pe retină/ Şi tot ce-i nevăzut în lumea noastră/ Ajunge magmă de splendori, albastră/ Şi sîngerie-n flacăra măiastră/ Aprinsă de-un copil, la o fereastră//.*

*

Demnă de remarcat este deci varietatea stilurilor şi a mijloacelor artistice. Ca orice bun artist, Albert Goldenberg este preocupat de problema meşteşugului scriitoricesc. Îşi încearcă puterile în stilul modernist pseudo-prozaic, dar şi în forma clasică a poeziei cu ritm şi rimă. Pline de muzicalitate insinuantă sînt versurile: *Uşurel şi legănat,/ Stins, ca-n apă un tăciune/ Cîntecul şoptit pe strune/ Se strecoară prin canat//* şi imaginile sînt îndrăzneţe, sclipitoare: *Piatra lumii va s-ascută/ vîrf săgetător, subţire/ Să-l afunde în potire/ De licori şi de cucută./ Are cînteců şi-o cută/ Ca o rană, de iubire.//* ("Ritmuri Pop de spus în scenă).

"Ceaţa" are ceva de badinerie stilizată, gen Topîrceanu sau Minulescu: "de mult v-am stimat, scumpă Ceaţă..." Poetul nu dispreţuieşte nici rima rară, realizată cu virtuozitate bazată pe o bună cunoaştere a resurselor limbii române: două pronume (mi-l) rimează cu adjectivul umil: *Acum vă iubesc, scumpă Ceaţă./ Îmi daţi un alibi ce mi-l/ Îngădui cînd stau faţă-n faţă/ Cu neprevăzutul, – umil.//*

Tendinţa aceasta e dusă pînă la capăt în "Motiv obsesiv", piesă de înaltă virtuozitate, împletind – cu fantezie şi umor în textul românesc cuvinte franceze, reminiscenţe literare şi nume proprii, ba chiar termeni matematici în pronunţie engleză (*şi din tenebre/ Ics uai algebre)*, jocuri de cuvinte propulsate de automatisme verbale (Colas-colaj) sau arbitrare disecări (*I-o fi fost lui naş/ Elefănţelul E. U. Stache).* Joc spumos în cel mai bun şi deplin sens al cuvîntului. Pentru a ne aminti că arta este, într-o anumită măsură, joc. Joc creator.

ABONAMENTE LA
"MINIMUM"
PENTRU ROMÂNIA
(Vezi pag. 12)

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

Despăgubiri şi rentă din Germania

CONTINUĂ ÎNSCRIEREA PENTRU PENSIE SOCIALĂ ŞI PIŢUIM, ÎN CONFORMITATE CU NOUA LEGE DIN GERMANIA

ADRESE:
TEL AVIV
Allenby 134, camera 6,
Tel. 03-612014
IERUSALIM:
Str. Hilel 23, Hotel Migdal,
Ierusalim, camera 102,
Joi între 9,00 – 16,00
REHOVOT
Herzl 173, tel. 468664
ASHDOD
Kibuţ Galuiot 1 – 08-535644
În fiecare marţi

CARTEA

ANDREI STRIHAN

Nu de mult, la Bucureşti, istoricul Adrian Anghelescu scria despre uitatul Aureliu Weiss, atrăgînd atenţia că uitarea aceasta constituie o mare nedreptate.

Acum, Strihan exclamă la rîndul lui: cum e cu putinţă? Cum?

AURELIU WEISS
(1893 – 1962)

A. Weiss (stînga), cu un prieten, farmacistul Mihaely

Aureliu Weiss, critic şi estetician de teatru, s-a născut la 26 septembrie 1893 la Bucureşti. Nume puţin cunoscut în lumea criticii de teatru postbelice. Pe nedrept şi inexplicabil! Subtilitatea intelectuală a scrisului său ar fi trebuit să-l aşeze în rîndul spiritelor critice româneşti reprezentative perioadei dintre cele două războaie. Sub raport valoric, eseurile estetice şi portretele sale literare, nu sînt cu nimic mai prejos decît cele ale lui E. Lovinescu, M. Ralea, T. Vianu sau Ion-Marin Sadoveanu. Iată de ce, e de necrezut cum a fost posibil ca lucrări de sinteză fundamentale despre arta şi literatura română să-i fi trecut sub tăcere activitatea desfăşurată, în România numai, pe o întindere de peste trei decenii!? De necrezut, dar, din păcate, adevărat: nici o referinţă în *Criticele* lovinesciene. (În schimb, maestrul închina criticului şi ziaristului francez Jean-Jacques Weiss – ironie a coincidenţei – un volum şi un studiu); *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent* de G. Călinescu (căruia nu i-a scăpat vreun literat, fie şi de mîna a şaptea) nu-l citează; *Istoria teatrului în România*, editată de Academia Republicii Socialiste România, ca şi varianta ei prescurtată (*An Abridged History of Romanian Theatre*, apărută în 1983), îl ignorează.

Aceste omisiuni sînt cu atît mai de neînţeles, cu cît criticul nu şi-a istovit scrisul în paginile unei reviste obscure. De la vîrsta de 15 ani, Aureliu Weiss, începe să colaboreze la *Noua Revistă Română*, al cărei animator nu era altul decît C. Rădulescu-Motru. Primele sale articole mai importante: *Cu prilejul centenarului lui Schumann*, şi, mai ales, *Teatrul lui Oscar Wilde*, atrag atenţia lui Garabet Ibrăileanu, care îl invită să colaboreze la *Viaţa Românească*. În scurtă vreme, devine cronicarul ei dramatic. Aici, de-a lungul a 26 de ani, pînă în 1939, îşi va publica cea mai mare parte a eseurilor sale, articole şi cronici privind teatrul şi literatura dramatică, romanul, critica literară şi literatura comparată. Cunoştinţele sale întinse în domeniul filosofiei, istoriei, esteticii, sociologiei şi psihologiei, al literaturilor europene (inclusiv literatura rusă) şi, prin forţa profesiunii, (era jurist în viaţa civilă) în cel al teoriei dreptului, marchează distinctiv cronica sa literară şi de teatru pe linia criticii "obiective", ştiinţifice, factorii extraestetici – istorici, sociali, psihologici – dobîndind adeseori un loc predominant în cadrul analizei structurii operei dramatice. Cronicile sale sînt apreciate de partizanii realismului social. În 1918, Constantin Stere, director al *Vieţii Româneşti* şi al ziarului bucureştean *Lumina*, îi încredinţează rubrica teatrală, deţinută pînă atunci de Liviu Rebreanu. Aureliu Weiss va colabora de asemenea (1925 – 1935) la hebdomaderul *Adevărul literar şi artistic* (cu excepţia perioadei în care îşi exercita mandatul parlamentar de deputat pentru oraşul Bucureşti). În aceşti ani îl găsim printre conferenţiarii prestigiosului cerc literar *Poësis*, patronat de Ion-Marin Sadoveanu, a cărui exigenţă în alegerea lectorilor era proverbială.

Prima culegere de articole apare în 1922, sub titlul *Studii literare*. În cuprinsul volumului citim despre: George Diamandi, Gabriele D"Annunzio, Oscar Wilde, G. B. Shaw, Paul Hervieu, Georges de Portoriche, François de Curel, Henri Barbusse, La théâtre social contemporain (cu referiri speciale la creaţia dramatică a lui Gerhardt Hauptmann, Romain Rolland, M. Gorki, Paul Bourget, Leopold Kampf, Georg Kaiser, Hans Frank). O a doua ediţie apare în 1929, la Cultura Românească. În acelaşi an, Editura Naţională Ciornei, îi publica volumul *Autori şi* *păreri*, mănunchi de micro-studii referitoare la creaţia lui Romain Rolland, Elémir Bourges, André Gide, Jules Romains, A. Cehov, Dmitri Merejkowsky, L. Pirandello, John Galsworthy.

În 1947, Aureliu Weiss părăseşte România şi se stabileşte în Franţa. La Paris îşi continuă activitatea judiciară şi, paralel, scrie o serie de eseuri şi studii de estetică generală şi de teatru, apărute în reviste de prestigiu (Revue d'Estétique, The Journal of Aesthetic Education, Revista di Estetica, The British Journal of Aesthetics, Comparative Drama, dintre care menţionăm: Le monde théâtral de Michel Ghelderode, La théâtre de Luigi Pirandello dans le mouvement dramatique contemporain; Heroines du théâtre de Henry de Motherlant; The Author, the Work, the Actor: G. B. Shaw and Stage Directions; Truth and Theatre; L'esprit de la tragédie, Verité et théâtre.

În 1964, apare, în Editura "Scorpion", Coll. Alternance, volumul *Le destin des grandes œuvres dramatiques.* Această carte, precum şi studiile sale sînt primite şi recenzate cu mult interes de specialişti de notorietate în lumea ştiinţelor umanistice, numele lui Aureliu Weiss ca şi activitatea sa de critic dramatic şi de estetician se înscriu ca puncte de reper de prim ordin în bibliografia privind teatrul modern. Esteticianul Paul Ginestier considera eseul despre teatrul lui Pirandello, "o operă... densă şi concisă" ce "rezistă oricărei analize", "indispensabilă oricărei bibliografii serioase despre Pirandello, precum şi oricărei biblioteci care îşi propune să ofere o perspectivă asupra mişcării dramatice contemporane asupra esteticii teatrului. Nu cunosc o altă carte care să marcheze atît de limpede triumful *amatorului* (în sensul bun al cuvîntului) al celui ce studiază arta din dragoste pură". Iar cu alt prilej, acelaş recenzent scrie: "Vasta lui erudiţie e discretă, nu umbreşte portretul dramaturgului analizat... Autorul acestei cărţi se află evident în avangarda luptei pe care o duc esteticienii împotriva sterilităţii unor metode învechite şi sclerozate, şi nu am destule cuvinte pentru a recomanda cititorilor acest eseu". (Din Revue d'Estetique – janvier-mars, 1963; avril-juin, 1965).

Aureliu Weiss moare la 31 mai 1962 la Paris, fără să fi putut duce la bun sfîrşit studiile sale despre teatrul lui Federico Garcia Lorca şi despre teatrul lui Eugène Ionesco.

מלון פלס
HOTEL PALACE

3 STELE

☆ ☆ ☆

NATANYA

STR. GAD MAHNES 33
TEL 053–620222

☆ ☆ ☆

- **VIS-À-VIS DE MALUL MĂRII**
- **APROAPE DE CENTRUL ORAŞULUI**
- **BAR, RESTAURANT CASHER**
- **ÎN FIECARE CAMERĂ: TELEFON, BAIE, WC ŞI AER CONDIŢIONAT**

Servim cu onoare şi respect aliaua noastră, aliaua română: condiţii de plată, reduceri, preţuri de atelier. Garanţie deplină

MAGAZINUL ŞI ATELIERUL ALIALEI ROMÂNE

SANDU şi RAMI
BRAUNSTEIN ☆

THE JEWLERYS HOUSE LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE

●

Bijuterii din import sau din propriul atelier, briliante, comenzi după modele dorite de client sau jurnale moderne de specialitate. Reparaţii, transformări, înnoiri, şi cu aurul clientului.

●

RH. ŞENKIN 8 A, TEL AVIV
(LÎNGĂ ALLENBY)
DESCHIS: 9 – 19 ● VINERI 9 – 14 ●
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS, RATE

PRIMIM LA REDACŢIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

• **Revista Cultului Mozaic,** Bucureşti, publică două articole (binevenite) în numerele din 15.IV şi 15.V a.c., despre Centenarul gazetei *Egalitatea.* Creaţia ultra-tenacelui Moses Schwarzfeld (iată un model pentru leşinaţii din organizaţiile culturale fără de număr din Orientul Mijlociu, încremeniţi în neputinţe), *Egalitatea* a ştiut nu numai *să fie* ci şi să fie *de calitate*, directorul stimulînd colaboratorii de talent.

"Printre zecile de colaboratori ai gazetei *Egalitatea*, ne informează Harry Culer, autorul articolelor susamintite – în prim plan figurau, la începuturi, *Elias* şi *Wilhelm Schwarzfeld, I. H. Fior, I. Kaufman*, iar apoi, pe parcursul deceniilor, *I. Niemirower, I. Nacht, S. Ianovici-Tributo, I. Marcus-Ami, E. I. Kritzman, A. Steuerman-Rodion, D. H. Paves, A. D. Rosen, I. Kohen, D. Kritz, L. Feraru (Libanon), M. Braunstein-Mibaşan, C. Drimer, L. Şaraga, I. Peltz* etc. etc. Dar să-i evocăm pe toţi aceia care au dezvoltat conştiinţa egalităţii în rîndurile a numeroşi evrei de la oraşe şi chiar de la sate, într-un răstimp de aproape o jumătate de veac, cu înseşi cuvintele şi caracterizările aflate în numărul jubiliar al gazetei *Egalitatea.*

Iosif Sufrin, studii asupra istoriei evreilor din România; *Lascăr Şaraga*, eseuri sclipitoare despre evrei; *dr. Sigmund* (director al revistei *Sănătatea)*, studii de medicină socială; *Enric Furtună (dr. Pekelman)*, beletristică; *dr. Al. Manolescu*, contribuţii statistice; *I. Weissberg*, documentări utile; *dr. B. Reicher*, rabin în Capitală, cu articole substanţiale despre Malbim ş.a.; *Iosef Kaufman*, documente privind istoria evreilor, adunate timp de şase decenii; *I. Gross*, articole şi corespondenţe; *Eli Schwarzfeld*, ex-director al *Egalităţii*, colaborează cu articole politice, apoi, ca prim-redactor, cu studii ştiinţifice, istorice, literare şi beletristică; *dr. K. Lippe*, polemist viguros, ale cărui articole, presărate cu bogate surse talmudice şi post-talmudice, erau citite cu pasiune; *dr. H. Burstin*, articole cu caracter enciclopedic; *M. Braunstein-Mibaşan*, scriitor de elită, beletrist şi eseist; *dr. Niemirower*, articole savante despre iudaism, moisidism, personaje biblice, hasidism, curente filosofice ş.a.; *dr. A. Steuerman-Rodion*, articole de mare percutanţă iudaică; *B. Laubi (Herşcovici)*, articole politice; *A. D. Rosen*, articole doctrinare, juridice; *D. Laubi*, fost "mîna dreaptă" a directorului gazetei; *B. Labin*, fapte şi documentare; *I. H. Fior*, puternice reportaje; *M. Bujes*, articole despre marile sărbători mozaice; *C. Drimer*, schiţe şi studii iudaice, traduceri; *Sharony*, ebraist, cu studii despre literatura ebraică; *D. Paves*, beletristică, traduceri din ebraică; *L. Cassavan*, beletristică, retorică ş.a.; *A. L. Zissu*, polemici, schiţe, nuvele, romane; *L. Feraru*, beletristică ş.a.; *S. Ianovici- Tributo*, schiţe din viaţa militară; *I. Marcus-Ami*, schiţe cu umor iudaic deosebit de fin; *B. Luca*, versuri; *Adolf Stern*, studii, eseuri, traduceri; *A. Wahrman*, studii iudaice; *A. Netzler*, contribuţii de acribie în subsolul ziarului; *Wilhelm Schwartzfeld*, studii şi cercetări de orientare; *Isidor Cohen*, redactor al caleidoscopului "Din largul lumii", de mare întindere în *Egalitatea; Emil I. Kritzman*, schiţe biografice; *A. Nora Rosen*, cu a sa preţuită rubrică "Impresii"; *E. San-Cerbu (Hirsch)*, articole şi studii; *Benedict Rechler*, studii critice şi monografii locale".

D. B.

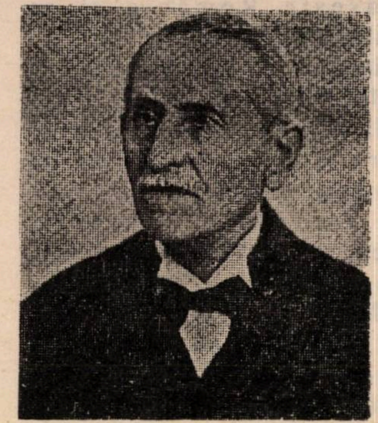

Moses Schwartzfeld (1940)

• **Un sfert de veac de "Mele".** De 25 de ani, poetul Ştefan Baciu editează în Hawaii revista "Mele", imprimată la xerox. "Mele" – precizează Ştefan Baciu – nu e o revistă, ci o "scrisoare internaţională de poezie", purtînd un titlu local, hawaiian, "Mele" însemnînd în hawaiiană "poezie, cîntec, melodie".

De-a lungul a 25 de ani, "Mele" a publicat mii de pagini de poezie la un tiraj de 2 – 300 exemplare fiecare număr, în mai toate limbile pămîntului. "Mele"

MELE 20

apare cam de trei ori pe an, în condiţii tehnice modeste, eforturile, perseverenţa şi realizările poetului Ştefan Baciu determină, firesc, sincera admiraţie a iubitorilor de poezie, îndeosebi însă a iubitorilor de "poezie în libertate", – poezia aşa cum o concepe Ştefan Baciu, care a plecat din România în toamna anului 1946, – trăind, pe unde a peregrinat de atunci, în America de Sud, America Centrală, o deosebit de interesantă, dar, mai ales, dramatică existenţă.

Pătrunzînd pe poarta de aur a literaturii în 1933, încă elev la liceul "Andrei Şaguna" din Braşov, laureat, la 17 ani al premiului Fundaţiei Regale pentru volumul "Poemele poetului tînăr", Ştefan Baciu este azi profesor de limbi europene la universitatea din Hawaii, desfăşurînd în acelaş timp o vastă activitate publicistică, colaborînd la numeroase ziare şi reviste din America latină.

La mulţi ani, Ştefan Baciu, la mulţi ani "Mele"!

M.R.

- **România literară,** Bucureşti, publică, număr de număr, rubrica *Trapez* a lui Geo Bogza. Două gînduri, alese la întîmplare (sau nu):

– Acei de partea cărora eram m-au făcut să mă îndoiesc cîteodată. Cei împotriva cărora eram, niciodată.

– Miloşii pot deveni cruzi de pe o zi pe alta. Cruzilor, ca să devină miloşi, nu le ajunge o viaţă întreagă.

- **Preot Gheorghe Cunescu: "Gala Galaction";** cu un cuvînt înainte de dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos; Ed. Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi, 1989.

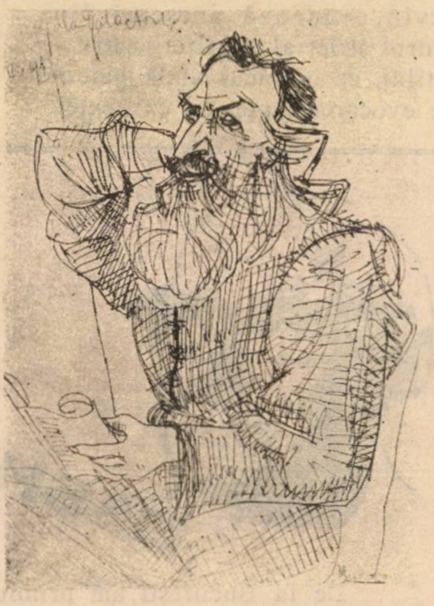

Gala Galaction văzut de Marcel Iancu

Ucenic al lui Gala Galaction (şi, – aşa cum s-a văzut în numeroase articole publicate în presa evreiască – adept al filo-judaismului şi al... filo-sionismului care l-a caracterizat pe legendarul preot-scriitor-român), Gh. Cunescu a dat o biografie de erudiţie şi precizie, o carte de referinţă. Antifascismul lui Galaction este înfăţişat cu limpezime, relaţiile speciale ale acestuia cu lumea evree sînt explicate în lumină umană şi teologală. O carte, – această lucrare căreia Gh. Cunescu i-a închinat, se poate spune, viaţa întreagă – care s-ar cuveni să-şi afle locul pe toate rafturile Israelului de obîrşie română. O observaţie totuşi. Din iconografia bogată a cărţii lipseşte o fotografie strict necesară: am în vedere chipul autorului. Pentru noi, Gh. Cunescu e de pus în ramă.

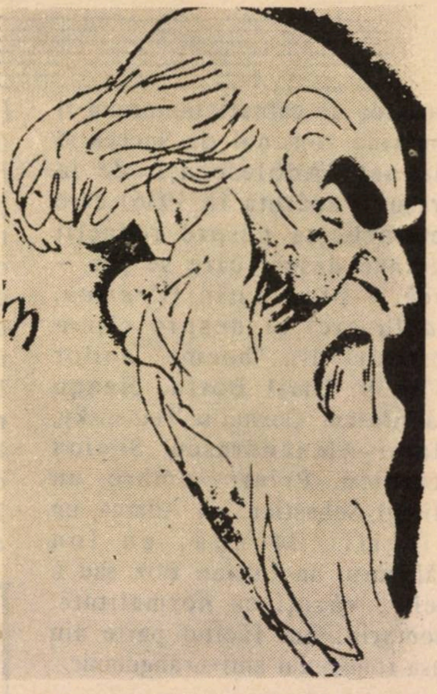

Gala Galaction văzut de I. Ross

V. M.

- **Maria Banuş: "Carusel",** versuri; prefaţă de Nicolae Manolescu; notă bio-bibliografică de Sorin Banuş; coperta: Done Stan; Biblioteca pentru toţi, Ed. Minerva, Bucureşti, 1989.

O antologie bine alcătuită din care se vede că poeta *rezistă* la atacurile timpului: şi cele de dinaintea lui decembrie 1989 şi cele, încă mai puţin miloase, de după. Cum spune Manolescu în prefaţa lui "dacă *Ţara fetelor,* cartea de debut marchează fără doar şi poate o dată în poezia românească modernă, cărţi precum *Portretul din Fayum* sau *Noiembrie inocentul,* de la sfîrşitul carierei poetei, trebuiesc socotite la rîndul lor, printre cele mai bune din cîte s-au scris la noi în ultima jumătate de veac".

- **Pericle Martinescu: "Umbre pe pînza vremii",** Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1985. O carte de amintiri a unui prozator de calitate (autorului îi aparține romanul de succes și răsunet "Adolescenții de la Brașov", apărută în 1936) care ne vorbește despre redacții literare despre care se știe – încă – prea puțin (*Vremea*, *Facla* etc) și despre cîțiva scriitori din "boema" anilor '37-'39: Emil Botta, Neagu Rădulescu, Corneliu Temensky, Matei Alexandrescu, Simion Stolnicu. Printre umbre, un Mihail Sebastian, un Aderca, un Virgiliu Monda, un Ion Călugăru, un Lucian Boz, sau I. Peltz, văzuți cu normalitate, memorialistul făcînd parte din rasa românului anti-urangutanic.

- **Bianca Marcovici: "Dincolo de Paradis"**, versuri; coperta Ștefan Damö; Ed. Litera, București, 1989. Aflată la al doilea volum (după "Ochiul Cuvîntului", 1987), autoarea (37 de ani), inginer constructor la București și violonistă (adevărată), practică o poezie de observare inteligentă a sborurilor feminine; inteligența înseamnă, însă, nu o dată, exces de abstracțiune. Poeta ne place în clipele cînd găsește imagini carnale, concretețuri; "Astăzi nici un tren nu pleacă spre tine" sau "Promisiunea cucerește pînă și-o statuie" sau: "Număr picăturile de ploaie, număr dioptriile și trecătorii" sau "Să fiu lăsată să visez zăpada caldă".

- **Ștefan Werner: "Sărutul pîinii, sărutul vieții"; povestiri, rădăcini, destine**; Tel Aviv 1990. Medic la Baia Mare, Ștefan Werner (n. 1921) a tipărit în Israel o culegere de proze, (evocări ale Maramureșului, în spiritul scrierilor lui Ludovic Bruckstein) și versuri de amator instruit, dornic a se exprima.

- **B. Elvin: "Patru și un absent"**, roman; coperta de N. Stanciu; Ed. Eminescu, București, 1989. După *Hotarul imaginar* (1980), *În continuare* (1982), *Colțul cercului* (1985), un nou roman de fină analiză psihologică, de "întoarcere pe toate fețele" a stărilor de conștiință ale omului contemporan. În plus, așa cum observă Mircea Iorgulescu într-o cronică din "România Literară", "mai mult decît în romanele sale de pînă acum, B. Elvin evadează adeseori din cadrul strict al analizei pentru a întîlni, cu o remarcabilă putere de evocare, concretul existenței. Se produce, în *Patru și un absent*, o necesară infuzie de real. Atmosfera din spitalul unde lucrează doctorul Daniel Nistor, cu sumedenia de amănunte pregnant caracteristice și insistența asupra tipologiei, peisajul bucureștean, cu gradatele treceri prin anotimpuri, ticurile conjugalității îndelungate dau carne epică romanului și susțin precizia "despicării în patru a abstracțiunilor".

M. RAF.

IN FINE, BASHEVIS-SINGER PE ROMÂNEȘTE!

De la București am primit un Bashevis-Singer scos anul acesta de editura "Cartea Românească" sub titlul "Ghimpl-netotul și alte povestiri". Primul Bashevis în românește după cîte știm. Nu e oare întîrziată această apariție cînd încă în 1978 marele scriitor a fost încununat cu Premiul Nobel? Ba da, însă...

Veți ști că chiar în acel an traducătorul volumului, Anton Celaru, a început munca de transpunere în românește la îndemnul prietenului său, regretatul scriitor de limbă idiș, Israel Bercovici. În 1980 volumul era gata și cu mare greutate editura "Univers" a "acceptat" să examineze manuscrisul. S-au ivit apoi dificultăți insurmontabile privind plata în valută a drepturilor de autor. După cîțiva ani, autorul a acceptat să i se facă plata în lei. Totuși, la "Univers", blocajul a continuat. Să nu uităm: era epoca dictaturii (și "culturale") a Ceaușeștilor.

Cu sprijinul lui Norman Manea, volumul a fost transferat la "Cartea Românească". Era în 1988, zece ani de la încheierea manuscrisului. Noul redactor șef al editurii, Liviu Călin, a pus cartea în lucru, numai că lipsea hîrtia. În fine, după revoluție a "crescut" deodată și hîrtia, și iată volumul ieșit de sub tipar!

Avatarurile traducătorului au fost însă în trecut și de altă natură. Talentat ziarist dublat de o solidă cultură idiș, Anton Celaru nu a avut acces la presa epocii lui Ceaușescu. S-a refugiat în traducerea lui Bashevis dar, după cum am văzut, nici aceste traduceri nu au găsit o ușă deschisă. Cîteva povestiri au apărut totuși. Au apărut în românește, aici, în Israel, în "Izvoare", revista

Asociației scriitorilor israelieni de limbă română, și în "Facla". Dar fiindcă erau trimise dintr-un București terorizat, traducătorul a recurs la un al doilea pseudonim – Iosif Mirkin. (Să fii traducătorul lui Bashevis și să trebuiască să ascunzi acest fapt!). Dar – totul e bine cînd se termină cu bine!

Avem acum volumul în față și el nu încetează să ne încînte atît datorită alegerii povestirilor cît și transpunerii în românește. Este aici un compendiu al operei marelui prozator. Cu excepția romanelor, ni se oferă o sinteză a personalității literare a lui Bashevis – povestiri din viața tîrgușorului evreiesc polonez ancestral, amintiri din cafeneaua literară de la Varșovia și New York, povestiri din Helemul folcloric. La fiecare rînd îți dai seama de cîtă trudă a trebuit să depună tălmăcitorul pentru a găsi corespondențele românești care să păstreze savoarea scrierii lui Bashevis. El are desigur un stil modern, limbajul lui nu e deloc naturalist, totuși vorbirea personajelor are un specific, o filozofie, e împănată cu expresii populare, și toate acestea nu se transpun ușor într-o limbă latină. Celaru a reușit însă într-un fel magistral care ne amintește de traducerile extraordinare ale lui I. Ludo din opera lui Shalom Alechem.

Traducerile în engleză din opera lui Bashevis au fost urmărite îndeaproape chiar de Bashevis personal. Sînt impecabile, ni se spune. Traducerile în românește, Bashevis nu le-a putut supraveghea. Dar acum constatăm că nici nu era necesar.,.

B. DAN

Din cauza abundenței de materie, urmarea la capitolul *"Doctori"* din *Dicționar*, va apare în numărul viitor.

Poșta dicționarului

• *Prof. Dr. Armand Papier*, din Haifa, formulează (și nu e pentru prima oară) observații pe marginea capitolului consacrat la *Doctori* lui S. Bainglass:

În pag. 39 a revistei "Minimum" nr. 39, prof. Emil Boldan a confirmat și el că prof. Dr. S. Bainglass a fost un timp și el director al Școlilor secundare «Cultura» din București.

Mă opresc numai la aceea în care el precizează următoarele: "După numirea mea ca profesor la «Cultura» în anul școlar 1934 – 1935 cum aveam și unele înclinații literare m-am simțit obligat să scriu un imn al «Culturii» căruia i-a compus melodia profesorul de muzică Hugo Schwartz (a nu se confunda cu mult talentatul dirijor și compozitor H. Schwartzman, care în anii aceia, era și el profesor la «Cultura»)".

Și mă întreb: de ce nici unul dintre cei doi autori și apreciați colegi de cancelarie nu și-au făcut cunoscută în nici o ocazie – și sub nici o formă – existența omagiului adus de ei celor două școli și de ce chiar conducerea "Culturii" a găsit că este cazul să publice în Anuarul său tipărit la finele anului 1936 numai imnul intitulat "Imnul Școalelor secundare de băieți «Cultura – Max Asiel»" cu mențiunea: "Imnul școalei a fost compus de elevii Cohn Calman și Shachter Izi din clasa IV liceală (1935 – 1936), muzica de maestrul Henry Schwartzman și a fost închinat Doamnei Președinte a Eforiei, Jeanne Dr. Grossman, ca omagiu pentru munca depusă în slujba Școlii"?

• *L. Dudu Alexandru*, București: mulțumim pentru cele două rare, rare volume din opera lui Moses Gaster, "Chrestomație română", 1891. Răsfoim paginile cu emoție; e unul din cele mai prețioase daruri din cîte-a primit, pînă azi, Dicționarul.

• O NOUĂ CARTE •

"DRAGOSTEA, – MAI TARE CA MOARTEA!"
de SIMION SĂVEANU
• ROMAN •

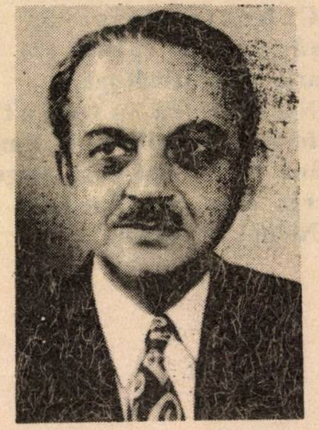

Adresați-vă imediat autorului spre a vă expedia volumul acasă. Telefonați sau scrieți pe adresa: **Simion Săveanu, Beer Șeva, Reh. Megiddo 26/1, cod 84773, tel.: 057/42.26.32.** În scrisoare anexați un CEC sau expediați un mandat poștal în valoare de 40 de șekeli (incluzîndu-se transportul) pe adresa menționată. (A)

SPECTACOL

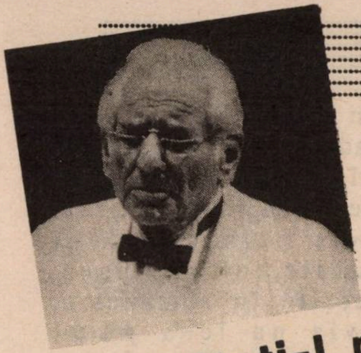

Ascultați-l pe BERNSTEIN!

Există momente critice în viață, cînd ai vrea să te refugiezi într-un loc ascuns, să nu vezi pe nimeni și nimeni să nu te vadă; există momente crezute sau știute fără ieșire cînd cauți consolare dar ți se pare că nimeni nu te înțelege!... Sînt clipe de disperare care conduc către tainice confesiuni altminteri nemărturisibile...

Privești în lume, vezi oameni care *nu* se comportă demn, privești în jurul tău și te întîlnești cu crime oribile comise cu furia oarbă a celor ce nu gîndesc... Sufletul îți este rănit și răvășit de atîta răutate care pare a se instala *între* oameni, ai vrea să schimbi lumea, să o prefaci într-una mai bună, ai vrea să strigi tuturor celor ce *nu vor să asculte:* NU UCIDEȚI! Visezi la o lume în care oamenii se respectă reciproc fără resentimentele unor criterii absurde, artificiale, lipsite de sens și logică.

Nu privi în jur! Nu vei găsi prea mult din cele visate. Refugiază-te în lumea muzicii și vei primi leac pentru "colțul înlăcrimat de inimă" (Blaga), vei găsi alinare pentru rănile sufletului. Ascultă-l pe Leonard Bernstein în *Kadish* (Simfonia a III-a): are să-ți vorbească despre viață și moarte ca o dualitate și nu contrast implacabil, are să-ți împrumute o liniște siderală dar și misterul tainelor nedezlegate. Textul rostit de naratoare și cel cîntat de sopran solo, cor mixt și cor de copii în împletire firească cu orchestra, se constituie într-o sublimă și totodată dramatică definiție a *vieții.* Lucrarea este concepută de fapt pe un continuu contrast al cărui fundament filozofic îl constituie enigma vieții și a morții: părțile subintitulate *Kadish* – trei la număr – pe suportul textului în limba ebraică conturează meditația asupra morții; celelalte părți în strictă alternare, aduc contrast prin limba engleză, prin titlul laic dar și prin mixtura de voce feminină – vorbită și cîntată – supusă imixtiunii orchestrei. Sacra legendă a unei vibrante, ancestrale anxietăți – frica de misterul morții – *Kadish* înseamnează de fapt, aici, întruchiparea tregicului drept ofrandă... vieții!

SOFIA GELMAN

În Ungaria au avut loc alegeri libere. Și în Polonia. Și în Cehoslovacia. Și în România. Și (pînă și) în Bulgaria. Pretutindenea.

Numai la Asociația scriitorilor israelieni de limbă română n-au mai fost alegeri de vreo cinci sau douăzeci de ani. Numai la Asociație.

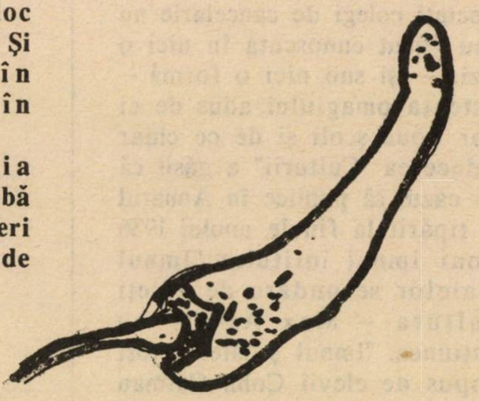

Acesta este un ardei iute. Pe care îl trimitem în scopuri lesne de înțeles Comitetului Asociației în cauză. Și îl vom introduce lună de lună în paginile revistei, pînă cînd Comitetul acesta va catadixi să convoace adunarea generală și să organizeze alegeri noi.

EINAT-SERBĂRI

**VĂ INVITĂ
SĂ PARTICIPAȚI
ÎN FIECARE VINERI SEARA,
ÎNCEPÎND DE LA ORELE 10,
LA DANSURILE ANILOR '60.**

**Kibutz Einat, Tel. 9385109
(Vis-à-vis de Rosh-Haain)**

**SE POATE REȚINE LOC
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII**

FORMEAZĂ NR. DE TELEFON 171

מפעל הפיס

ȘI DEVII ABONAT LA MIFAL HAPAIS

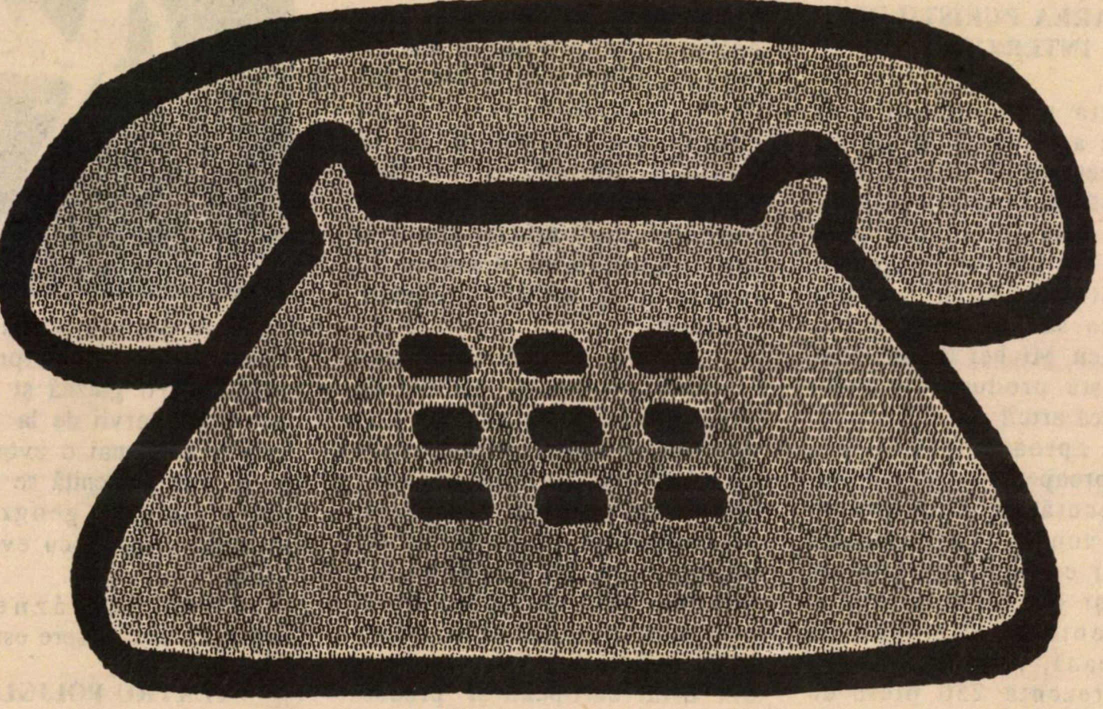

MIFAL HAPAIS OFERĂ POSESORILOR DE "CARTIS AȘRAI" (CĂRȚI DE CREDIT) UN NOU SERVICI: "ABONAMENT EXPRES 171"
IATĂ CALEA PERFECTĂ ȘI RAPIDĂ DE A DEVENI ABONAT:

- **DIN ORICE LOC AL ȚĂRII, FORMEZI NR. 171, TRANSMIȚI DATELE DIN "CARTISUL AȘRAI" PE CARE-L POSEZI ȘI, DUPĂ CÎTEVA ZILE, CU MAXIMUM DE URGENȚĂ, ȚI SE TRIMITE ACASĂ ABONAMENTUL LA MIFAL HAPAIS**
- **CONTUL DE CREDIT ÎȚI VA FI DEBITAT LA FIECARE ÎNCEPUT DE LUNĂ**
- **PARTICIPI LA TOATE TRAGERILE ZILNICE ALE LUI "PAIS 7", LA TRAGEREA CEA MARE SĂPTĂMÎNALĂ PRECUM ȘI LA TRAGEREA LUNARĂ, EXCLUSIVĂ PENTRU ABONAȚI – AVÎND CA PREMII AUTOTURISME**
- **NR. 171 POATE FI FORMAT ORICÎND – ZI ȘI NOAPTE – GRATUIT**
- **ÎNSCRIEREA LA PROGRAMUL ABONAȚILOR SE POATE FACE LA TOATE FILIALELE BĂNCILOR, LA OFICIILE POȘTALE ȘI LA ORICE PUNCT DE VÎNZARE A BILETELOR MIFAL HAPAIS**

PROGRAMUL ABONAȚILOR:

CARNETUL ALBASTRU LA ÎNDEMÎNA ORICUI !

171, CODUL OFICIULUI POȘTAL

■ RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

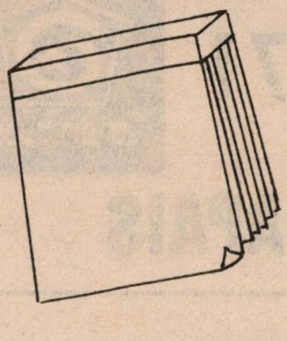

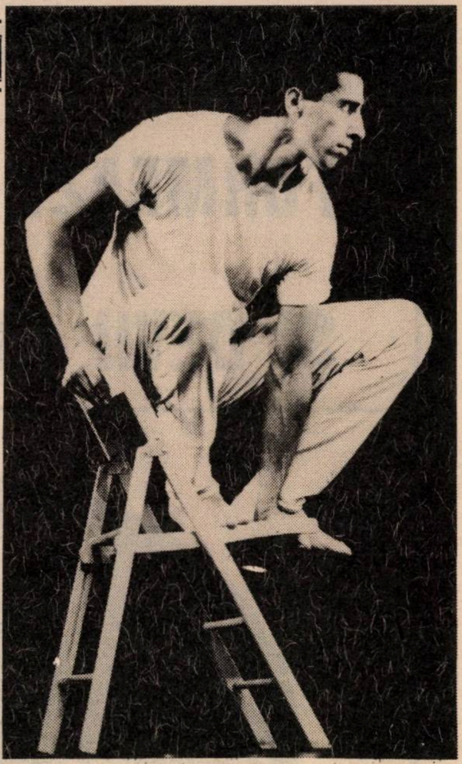

Haim On în "Zidul" lui Ohad Naharin

INTRAREA PURIŞTILOR INTERZISĂ

Există un punct în care faptul de artă, oricît de perfect ar fi, încetează să mai fie doar artă. Este mărturie, strigăt, acuzaţie. Cine ar îndrăzni să se refere la un film ca "Magazinul de pe strada mare" cu Ida Kaminska sau la "Bătrînul şi copilul" cu Michel Simon doar ca la nişte produse ale celei de-a şaptea arte?!

Mai aproape de noi – o, cît de aproape! – ne-am ciocnit luna trecută de două ori cu această zonă în care accesul puriştilor esteticii este interzis. Logică şi justiţiară urmare a evenimentelor din Europa Răsăriteană, Muzeul Israel a putut prezenta 250 piese de "artă judaică" (obiecte de cult şi manuscrise în primul rînd) sosite de la Praga. Din întreaga Europă, de fapt, căci capitala cehă le-a fost staţia pe drumul exodului... S.S.-ul a cerut în toate ţările ocupate în timpul războiului ca piesele de artă veche evreiască să fie expediate la Praga unde o echipă de istorici şi muzeografi cu stea galbenă trebuiau să pregătească o uriaşă expoziţie a artei "rasei inferioare", un soi de pandant religios al uriaşei expoziţii de "artă a putrefacţiei" de la Berlin, unde alături de Picasso (dubios etnic!) s-au aflat Modigliani, Soutin, Max Liebermann... Expoziţia nu s-a mai deschis, specialiştii au pierit în lagărele de exterminare şi o bună parte din tezaur a fost prădată, iar ce a rămas din el, devenit proprietate a Muzeului şi comunităţii din Praga, reprezintă expoziţia de la Ierusalim. Superbă, de o bogăţie şi un rafinament demonstrînd "orientalismul" nostru, dar cine are puterea să se detaşeze de Istorie ca să ajungă la analize estetice?!

Pentru că "români" sau "chinezi" sau sabri, sîntem cu toţii evrei. O descoperim mai devreme sau mai tîrziu, fiecare pe căile lui. Sara Levi-Tanai, sabră de origine yemenită, directoare a ansamblului de balet "Inbal", şi mai ales patriarha "specificităţii" orientale a dansului israelian (cel "popular" a fost importat din Estul european şi "produs" de coregrafe evreice din Germania!), s-a identificat într-un tîrziu cu acest judaism "aşkenaz", prin întîlnirea cu o tragedie; o tragedie din lumea baletului.

Cea mai recentă premieră pregătită de "Inbal", urmînd să întîlnească publicul peste cîteva zile la Festivalul de dans din Carmiel, animat de "românul" Ionathan Carmon, intitulată "Frunze sălbatice" (Alei bnar), este compusă din cîteva superbe dansuri care exploatează filonul propriu coregrafei ("Cîntarea Cîntărilor", "Şabat Şalom") şi include ca piesă de rezistenţă "Musia Tzeiches": o biografie! Istoria unei fetiţe din Vilna, s-ar părea un adevărat "copil minune" al baletului, care în lagărele naziste a fost supusă "experienţelor": i s-a practicat o gaură într-o gleznă şi i-au fost secţionaţi nervii de la picioare... Sara Levi-Tanai o evocă; sabra de origine yemenită se întîlneşte peste timp şi geografii, în tragedie şi dans, cu evreica din Vilna.

Cine îndrăzneşte să vorbească aici despre estetică?

TEATRU POLIGLOT

În inima Tel Avivului, la Beit Zionei America, se află în faza de definitivare o nouă sală de teatru: 400 de locuri şi o instalaţie scenică ultra-modernă care o fac tentantă pentru orice ansamblu. De altfel, Kameri şi-a şi asigurat această sală pentru 144 zile pe an. Restul? Aici începe povestea!

Teatrul idiş, care nu dispune de sală, va primi şi el dreptul de utilizare a sălii; dar nu exclusiv. În primul oraş ebraic, în capitala care a încercat şi a izbutit – să impună limba modernizată a Scrierilor Sfinte ca limbă de fiecare zi, sala de la Beit Zionei America va găzdui spectacole în engleză, spaniolă, franceză şi rusă. Era să adăugăm şi română, dar condeiul nostru, păţit cu optimismele, se opreşte.

"NUANŢE ÎN DANS"

90 de ansambluri de dans ale amatorilor, cinci trupe profesioniste cu statut permanent, o infinitate de mici grupuri – şi ele profesioniste – cu existenţă mai mult sau mai puţin efemeră, fără a mai pomeni galaxia locurilor unde cel puţin o dată pe săptămînă orice israelian se poate duce – şi se duce! – să danseze "dansuri populare şi ale popoarelor". Ocupînd un loc de cenuşăreasă pe scara importanţelor "oficiale", dansul israelian înfloreşte sau cel puţin trăieşte o viaţă intensă. De floare sălbatică – ca să nu-i spunem buruiană! – cu toate avantajele şi dezavantajele unei asemenea vegetaţii. La centrul de dans "Susanne Dahlal" festivalul-concurs de coregrafie "Nuanţe în dans" (Gvanim b'mahol) a aliniat 11 coregrafi aleşi dintre cei 60 care credeau că au ceva de spus; selecţie draconică, ca lupta pentru supravieţuire a plantelor sălbatice! A înflorit Alon Avidan ("Vijelie" – pe "Cvartetul nr.4 pentru coarde de Leo Janacek); omul se încăpăţînează să facă un dans 100% dans, fără nici un artificiu, doar intensitate muzicală, doar emoţie şi gîndire; a înflorit Itzik Galili ("Cartoon"); e la el o stranie îmbinare de umor şi durere scrîşnită.

Ohad Naharin care şi-a însuşit pur şi simplu compania "Bat-Sheva" şi în cadrul Festivalului Israel – şi-a impus "Zidul": 80 de minute de dans viguros, violent, agresiv, impresionant prin forţă.

תיאטרון בית ליסין

«BEIT LESSIN»

VĂ OFERĂ O GALERIE DE SPECTACOLE DE TEATRU, CONCERTE ŞI PROGRAME DIVERSE, SPECTACOLE PENTRU COPII, JAZZ, ROCK, STAND-UP-COMEDY...

TOATE CU UN SINGUR ABONAMENT!

POSESORUL ABONAMENTULUI POATE TELEFONA ŞI REZERVA BILETE PENTRU FIECARE DIN SPECTACOLELE CARE AU LOC ÎN SALA TEATRULUI SAU LA "MARTEF HAILION" ŞI BILETELE ÎI VOR STA LA DISPOZIŢIE LA CASSĂ, PÎNĂ LA O JUMĂTATE DE ORĂ ÎNAINTE DE ÎNCEPEREA SPECTACOLULUI

ABONAMENTUL VĂ OFERĂ:

- 6 SPECTACOLE DIFERITE
- 4 CUPOANE DE REDUCERI PENTRU ALTE SPECTACOLE ŞI PROGRAMUL LUNAR AL ACTIVITĂŢII TEATRULUI, PE CARE ABONATUL ÎL VA PRIMI ACASĂ.
- FIECARE ABONAT ARE POSIBILITATEA ALEGERII LIBERE A DATEI VIZIONĂRII ORICĂRUI SPECTACOL, PRECUM ŞI A BILETELOR SUPLIMENTARE CU PREŢURI REDUSE

ABONAMENTELE POT FI PROCURATE
LA "BEIT LESSIN" – STR. WEISSMAN 34
(LÎNGĂ KIKAR HAMEDINA)
PENTRU GRUPE ORGANIZATE,
ZILNIC ÎNTRE ORELE 9,00 – 15,00
TEL. 03-256222
LA SECŢIA ABONAMENTE
(ÎN AFARĂ DE VINERI)
LA CASSA TEATRULUI, ZILNIC ÎNTRE
ORELE 10,30 – 13,30 ŞI 17,00 – 19,00
(VINERI ÎNTRE 10,30 – 13,30)
TEL. 03-257966/ 216653

●

REDUCERI SPECIALE PENTRU GRUPURI ORGANIZATE ŞI PENTRU PENSIONARI! ACUM E MOMENTUL SĂ VĂ PROCURAŢI ABONAMENTUL CEL MAI INDICAT – CU POSIBILITĂŢI VARIATE LA

TEATRUL "BEIT LESSIN"

SPECTACOLUL

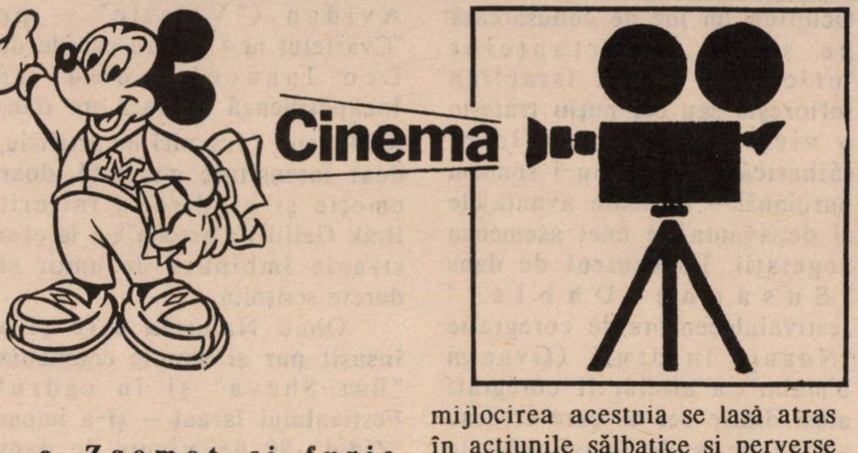

■ CORNEL SAFIRMAN

• Zgomot și furie (Hameula ve zaam), Franţa 1988.

Una dintre cele mai incitante prezenţe pe ecranul Festivalului internaţional de film de la Ierusalim de anul trecut. După moartea bunicii, Bruno, un adolescent sensibil de 14 ani revine să trăiască alături de mama sa într-un cartier din împrejurimile Parisului. O mamă atît de absentă în viaţa copilului încît nici noi nu vom reuşi să o vedem vreodată. Lăsat în voia lui, Bruno se împrieteneşte cu colegul său de şcoală Jean Roger, "teroarea" profesorilor şi a clasei. Iar prin mijlocirea acestuia se lasă atras în acţiunile sălbatice şi perverse ale unei bande care "operează" în cartier. Afecţiunea unei tinere profesoare pentru Bruno stîrneşte gelozia lui Jean Roger antrenînd acţiunea către un deznodămînt tragic. Un deznodămînt care mărturiseşte nu numai vocaţia moralistă a regizorului dar şi gravitatea problematicii. Regizorul Jean Claude Brisseau mărturisea anul trecut la Ierusalim că multe elemente din povestea filmului său sînt fapte reale trăite de el însuşi ca profesor de liceu. Ceea ce surprinde la un regizor aflat doar la al treilea lung metraj din cariera sa este amestecul organic de realism şi onirism, trecerile fireşti de la un registru la altul, dezinvoltura cu care alternează violenţa şi tandreţea – toate constituind, în fapt, farmecul secret al acestei pelicule ai cărei eroi acuză o nevoie disperată de iubire. Un film zguduitor.

Vincent Gasperitsch în rolul lui Bruno

• Petrecere în mai (Haghiga bemai, titlu original: Milou en mai), Franţa-Italia. 1989.

După *La revedere, copii*, un film grav şi percutant – grozăvia războiului filtrată prin sensibilitatea copilăriei –, iată un Louis Malle "relaxat". Un exerciţiu de stil à la française prin care regizorul ne oferă portretul unei familii burgheze din sudul Franţei în timpul evenimentelor zgomotoase din mai 1968. După moartea mamei sale, Milou, fiul cel mare care a trăit alături de ea o existenţă liniştită şi echilibrată convoacă familia pentru procesiunea înmormîntării. Dar... pompele funebre nu sînt nici ele imune la microbul grevelor. Drept care Madame Vieuzac va trebui să *aştepte* cîteva zile pentru a-şi găsi liniştea locului de veci; exact atîtea cîte le vor trebui membrilor familiei sale pentru a-şi reactualiza vechile obiceiuri şi relaţii. O comedie dulce-amară în care regăsim bucuria de a filma a lui Louis Malle. Cu ironie. Cu tandreţe. Nici nu este greu cînd îi ai în fruntea distribuţiei pe Michel Piccoli şi Miou-Miou.

Michel Piccoli: Milou

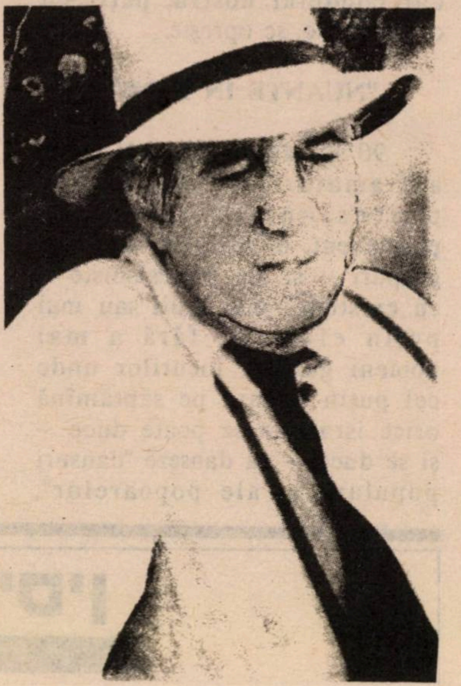

•

Un personaj nou:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI

•

SPECTACOL

CUM A FOST POSIBIL?

Beni Bruner (35 ani) a învăţat regia de film la Tel Aviv dar e nevoit s-o facă tocmai la Amsterdam din cauză că s-a amorezat de o olandeză – şi nu numai din cauza aceasta. Mai e şi cauza că în ţara noastră e greu cu cinematografia, mai ales pentru cineaştii tineri care nu găsesc uşor producători şi fonduri şi încredere.

Venit de copil din România şi crescut într-o casă de evrei români din Beer Sheva, Bruner a "vibrat" la revoluţia din decembrie şi a plecat imediat la Bucureşti să facă un film documentar pentru Televiziunea olandeză. Tema pe care şi-a ales-o a fost comportarea intelectualităţii româneşti în timpul regimului Ceauşescu.

Recent, Bruner a fost în ţară aducînd cu el caseta filmului pe care a încercat s-o vîndă Televiziunii israeliene pentru emisiunea "A doua privire" sau "Privind lumea". Am văzut şi noi filmul, în proiecţie, într-un cerc de prieteni, şi este într-adevăr extrem de interesant.

Românii i-au pus lui Bruner la dispoziţie mult material de arhivă cinematografică – secvenţe prezentînd ascensiunea lui Ceauşescu, cultul său, traiul lui opulent, spectacole groteşti pe stadioane, parăzi ca în Berlinul din timpul lui Hitler, lozinci şi urale naţionaliste la cenaclul "Flacăra", sărăcie, biserici dărîmate, străzi desfundate, cozi... Ceea ce a făcut Bruner sînt interviurile cu intelectualii. El i-a căutat pe dizidenţi, pe cei care într-o formă sau alta au încercat să se opună dictaturii, şi pe cei pe care el îi numeşte "colaboraţionişti ai regimului ceauşist". Astfel, I. Negoiţescu, compozitorul Pascal Bentoiu, regizorul Vlad Mugur apar în faţa aparatului de filmat încercînd să explice "cum a fost posibilă supunerea, colaborarea, complicitatea intelectualilor". Pe de altă parte apar Adrian Păunescu (cinic: "Da, l-am slujit pe Ceauşescu, dar nu asta este important, ci cărţile care le-am scris"), pictorul Constantin Piliuţă, care pe fondul tablourilor înfăţişîndu-l pe Ceauşescu în postură de Hohenzollern cu sceptru, spune: "Mi-e ruşine şi regret tot ce am făcut".

De-a lungul întregului film politologul Michael Shafir, analizează perioada lui Ceauşescu şi mobilurile intelectualităţii româneşti de a se lăsa coruptă şi numai rareori de a manifesta o anume rezistenţă la ispită.

Filmul a trezit un mare interes în rîndurile telespectatorilor din Olanda. E sigur că acelaş interes va trezi şi în alte ţări, ba chiar şi în România, unde are şanse acum de a fi proiectat.

D. B.

TEATRU

Trebuie să ai talentul lui Federico Garcia Lorca pentru a transforma o ştire de ziar, din rubrica judiciară, într-o tragedie clasică. Într-o dimineaţă din anul 1933, marele poet şi dramaturg spaniol citeşte în ziar povestea cutremurătoare a unui "triunghi" dintr-un sat: mireasa a fugit cu iubitul din trecut, chiar în ziua nunţii. Mirele fuge după cei doi amanţi pentru a se răzbuna şi a-şi spăla onoarea pătată. Cei doi bărbaţi mor în luptă iar mireasa se întoarce în sat numai cu cuţitul cu care s-au ucis cei doi. În centrul acestei tragedii se află însă mama mirelui. Ea este cea care îl trimite la moarte sigură pentru a salva onoarea familiei.

Aceasta este, în linii mari, "Nunta însîngerată", pusă recent în scenă la Habima de regizorul Hanan Snir care, se ştie, are predilecţie pentru actorii români, fapt pentru care i-a distribuit în rolurile principale pe Lia Koenig, Tatiana Olier-Canelis, Rozina Cambos şi Moscu Alcalay.

R.

Lia Koenig: mamă; dar spaniolă

SPECTACOL

JOAN COLLINS

şi gîndurile ei profunde

Nu e un secret pentru nimeni (cu excepţia celor care nu citesc această rubrică de televiziune) că autorul rîndurilor de faţă se numără printre admiratorii juraţi ai actriţei Joan Collins (Alexis, adică Paţachina) din *Dinasty*. În consecinţă, nu va mira pe nimeni faptul că urmăresc cu atenţie nu numai apariţiile pe ecran ale susnumitei ci şi ideile ei despre viaţă.

Zilele trecute mi-a căzut în mînă o revistă americană, cuprinzînd pe-o pagină întreagă un *Decalog* al lui Joan Collins: sînt fel de fel de gînduri ale actriţei, – gînduri care m-au pus (iertaţi involuntarul joc de cuvinte) pe gînduri. Ele merită, sînt convins, să fie cunoscute de toată lumea. Iată-le:

1) Viaţa mea personală este lucrul cel mai important; ce poate fi mai important decît fericirea? 2) Dacă aş muri mîine, n-aş avea regrete, deoarece am avut o viaţă formidabilă; 3) Ceea ce mă enervează este că deoarece mărturisesc că pun pe primul plan viaţa mea personală, oamenii cred că nu sînt în stare să fiu serioasă cînd lucrez. Ori aceasta nu este adevărat. 4) Mai am în faţă destui ani frumoşi de trăit şi cred că voi avea surprize plăcute. Pentru că m-am... distrat mai bine la vîrsta de 30 de ani decît la 20 şi lucrurile pot merge din ce în ce mai bine, am convingerea că sînt şi o femeie mai atractivă acum decît eram înainte. 5) De asemenea, am mai multă încredere în mine. A trecut timpul cînd eram numai ce voiau bărbaţii să fiu. Aşa făceam şi cînd eram copilă şi mergeam la meciuri de fotbal care nu mă interesau, numai ca să-i fac plăcere lui tata. 6) Acum însă sînt capabilă să-i spun unui bărbat în faţă: *"Eu sînt aşa cum sînt. Dacă nu-ţi place, n-ai decît!"* 7) În viaţă trebuie să fii realist, iar eu încerc să fiu realistă. Îmi iubesc foarte mult copiii, dar mă obişnuiesc cu ideea că, într-o zi, mă vor părăsi. 8) Orice s-ar întîmpla, bărbaţii îmi plac în continuare. Eu sînt genul de femeie care nu poate fi fericită fără un bărbat alături. 9) Atunci cînd îmi place un bărbat şi încep să-l iubesc, nu mă mai interesează ce este şi ce face; numai persoana lui fizică şi morală mă preocupă. 10) Ceea ce apreciez în primul rînd la un bărbat este simţul umorului. Experienţa mea bogată în materie îmi permite să le sfătuiesc pe celelalte femei să dea mare atenţie acestui aspect."

...Cum spuneam mai înainte, gîndurile acestea nu m-au lăsat cîtuşi de puţin indiferent. Ele au lucrat asupra creierului meu, făcîndu-l să reflecteze. Profund (după părerea mea). Şi împingîndu-l să producă ideile de mai jos:

1) Viaţa mea personală este lucrul cel mai important: ce poate fi mai important decît fericirea ca, în loc să-i văd pe d-nii Modai şi Sharir, să am parte, în aceste zile, de meciurile de football din cadrul campionatului mondial, de driblingurile lui Maradona şi ale lui Garry Lineker? 2) Dac-aş muri mîine, n-aş avea regrete, deoarece l-am văzut pe Tuvia Tzafir interpretîndu-i pe Arik Sharon şi pe Shimon Peres; 3) Ceea ce mă enervează este cînd oamenii cred că nu privesc cu seriozitate la imaginile de pe micul ecran. Nu-i adevărat! Oridecîteori, de pildă, îi văd pe Kahana, rînjind un discurs sau pe Arafat, aplaudat în picioare la O.N.U., mi se face greaţă, mă ridic de pe fotoliu, pun mîna la gură, fug pînă la baie şi vomit. 4) Mai am de trăit, să nu fie de deochi, şi cred că voi avea surprize plăcute ca, de exemplu, revenirea lui Rafi Ghinat la emisiunea "Kol-bo-tek" şi la aceea "criminalistică". 5 – 6) A trecut timpul cînd mă uitam, ţintă, ca prostul la tot ce dădeau ai noştri la TV; acum, cînd îi văd pe Sharir sau pe Charlie Biton mă duc afară, în curte, cu sacul de plastic cu gunoi, sau pornesc să citesc un ziar din România (am vreo cincizeci, acasă, şi nu ştiu cînd să le termin, că e mult de citit); 7) În viaţă, da, da, trebuie să fi realist şi să te obişnuieşti cu anumite idei; eu, încet-încet, m-am obişnuit, între altele, că într-o zi n-o să-l mai văd la

TV pe d-rul I. Burg. 8, 9, 10) Orice s-ar întîmpla, în continuare, îmi plac femeile (de ce să ne-nşelăm). Dar, sincer vorbind, oridecîteori urmăresc un episod din serialul american *McGyver* simt că, la o adică, aş trece şi eu (ca Stephen, fiul "homo" al lui Joan Collins, din *Dinasty)* de partea *cealaltă*. Tipul e formidabil. Cu un simplu briceag elveţian (am şi eu unul, dar ce folos!) rezolvă orice problemă tehnică, oricît de complicată ar fi aceasta! Cînd mă gîndesc ce-ar însemna să ai un McGyver lîngă tine, 24 de ore din 24, la domiciliu: se întrerupe curentul electric (cu frigider, mazgan şi televizor cu tot)? McGyver scoate briceagul... şi rezolvă. S-a înfundat vineri seara o ţeavă în baie sau acolo unde e foarte neplăcut? McGyver scoate briceagul şi rezolvă. Te-ai întors acasă noaptea la 12,30 şi descoperi că nu ai cheile la tine? McGyver surîde uşor, scoate briceagul şi rezolvă! Cine poate rezista la asemenea ispită?

LUCULLUS

(Foto: Ralph Gibson)

E vară.
Iulie.
Şi sîntem
pe malul
Mediteranei.
Şi ne respectăm.

800 METRI DEASUPRA TUTUROR
VACANȚĂ DE VARĂ PLĂCUTĂ

- ★ **Coșuri cu fructe sau o sticlă cu vin în ziua sosirii.**
- ★ **Muzică de dans. Intrare liberă la bazinul Ierușalaim.**
- ★ **50% reducere la Muzeul Israel și la Parcul apelor Kalia.**
- ★ **O călătorie gratuită pe linia 99.**

19.65 × 3 inclusiv I.V.S., DE PERSOANĂ
ÎN CAMERĂ DUBLĂ,
O NOAPTE, ȘI MICUL DEJUN.

Comenzi la hotel și la agenții de voiaj,
HOTEL KEISAR – IERUSALIM
Tel. 02—382156.

Cu ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLȚ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

PERESTROIKA IN EUROPA RĂSĂRITEANĂ

VĂ OFERIM ZBORURI, HOTELURI,
TRATAMENTE ÎN :
CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA
ŞI... ROMÂNIA
CARE RĂMÎNE CEA MAI IEFTINĂ
DESTINAŢIE EST-EUROPEANĂ,
VERIFICAŢI !

ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA,
ÎNCEPÎND DE LA 4O9$

ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN EUROPA,
ÎNCEPÎND DE LA 95$ PE SĂPTĂMÎNĂ

EXCURSII ORGANIZATE ÎN U.S.A. ŞI
CANADA PE DURATĂ DE 33 ZILE, CU 1960$
PLUS COSTUL BILETULUI DE AVION

EXCURSII ORGANIZATE ÎN EUROPA
CLASICĂ ŞI EUROPA RĂSĂRITEANĂ, LA
CARE ACORDĂM REDUCERI SUBSTANŢIALE

ŞI CA PLATĂ, NE ADAPTĂM
BUZUNARULUI FIECĂRUIA !

• H.O.R. – O ADRESĂ – STR. AL. IANAI 3 •

GUY DE MAUPASSANT

COLIERUL

Să zicem, doamnă, că nu ai un colier de diamante pentru recepţia de diseară (se întîmplă).

Ei bine, nu fă dintr-asta o dramă. Şi nu-ţi închipui că au să rîdă *celelalte* (paţachinele) de D-ta. Nu! Pune-ţi o floare în corsaj şi gata. E mai sănătos decît să te perpeleşti pentru o bijuterie. Crede-mă!

Era una din acele fete drăguţe şi atrăgătoare pe care destinul le-a sortit să se nască în familii modeste de meşteşugari. Nu avea zestre, nici iluzii, nici mijloace care să-i ofere posibilitatea de a fi cunoscută, înţeleasă, iubită şi luată de nevastă de un om bogat şi distins; astfel încît s-a măritat cu un funcţionăraş de la Ministerul Educaţiei.

Gusturile ei erau simple fiindcă nu fusese niciodată în stare să-şi ofere ceva scump, dar se simţea nefericită şi frustrată în mariajul ei, socotit sub ceea ce ar fi meritat; căci femeile n-au castă sau clasă socială, frumuseţea, graţia şi farmecul lor slujindu-le drept arbore genealogic. Delicateţea lor naturală, eleganţa lor instinctivă, nimbul lor de inteligenţă, constituie singurul indiciu asupra rangului lor şi situează pe fata de mahala pe aceeaşi poziţie cu cea mai distinsă lady.

Suferea nespus, fiind convinsă că şi ei i se cuveneau răsfăţul şi luxul unei vieţi de huzur. Suferea din pricina sărăciei din casă, din pricina pereţilor scorojiţi, a scaunelor uzate şi a perdelelor urîte. Toate aceste lucruri pe care alte femei aparţinînd clasei ei sociale probabil că nici nu le-ar fi luat în seamă, o frămîntau şi o jigneau. Văzînd-o pe fata bretonă care o ajuta la întreţinerea căsuţei ei, simţea renăscînd în inima ei distrusă regrete şi visuri deznădăjduite începeau să se reînfiripe în mintea ei. Îşi imagina saloane cufundate în linişte, împodobite cu tapiserii orientale, luminate de torţe montate în mufe de bronz, cu fotolii înalte învelite în pluş. Îşi imagina vaste încăperi pe pereţii cărora atîrnau obiecte antice, cu mobile minunate şi ornamente nepreţuite, odăi mici, parfumate, create anume pentru reuniuni de prieteni intimi, oameni celebri şi solicitaţi al căror omagiu stîrnesc invidia celorlalte femei.

Îşi imagina mîncăruri mai puţin obişnuite servite în farfurii splendide, vorbe galante abia şoptite, ascultate cu un zîmbet de satisfacţie şi cochetărie.

Ea nu avea nici rochii, nici bijuterii, nimic. Şi tocmai lucrurile astea îi plăceau; simţea că era făcută pentru ele. Năzuise cu atîta tărie să fie fermecătoare, dorită, atrăgătoare.

Avea un prieten bogat, un fost coleg de şcoală, pe care refuza să-l viziteze pentru că suferea cumplit cînd se întorcea acasă. Plîngea toată ziua, cu amărăciune, cu regret, disperare, simţindu-se foarte nenorocită.

Într-o seară soţul ei veni acasă cu un aer voios, ţinînd în mînă un plic foarte mare.

– Am aici ceva pentru tine, spuse el.

Nerăbdătoare, rupse plicul şi scoase un cartonaş tipărit pe care se aflau aceste cuvinte: "Ministrul Educaţiei şi doamna Ramponneau solicită plăcerea de a se afla în compania domnului şi doamnei Loisel în localul Ministerului, în seara de luni, 18 ianuarie."

În loc să se bucure, cum spera soţul ei, azvîrli invitaţia pe masă, spunînd:

– Ce vrei să fac cu asta?

– Bine, draga mea, dar am crezut că ai să fii încîntată. Tu nu ieşi niciodată din casă şi asta e o ocazie minunată. Nu mi-a fost deloc uşor să procur invitaţia. Fiecare voia să pună mîna pe una; este vorba de o reuniune foarte selectă şi funcţionarilor li s-au repartizat foarte puţine invitaţii. Ai să vezi numai lume bună acolo.

Îi aruncă o privire furioasă şi spuse:

– Şi la ce te-ai gîndit să port la această gală?

Nu se gîndise; bîigui:

– Păi, rochia cu care mergi la teatru. După părerea mea, e foarte drăguţă...

Se opri, stupefiat şi descumpănit cînd văzu că nevastă-sa începe să plîngă. Două lacrimi mari se prelinseseră din colţurile ochilor ei spre colţurile gurii.

– Ce-i cu tine? Ce-i cu tine? spuse el şovăind.

Cu un efort violent, ea îşi depăşi tristeţea şi replică cu o voce calmă, ştergîndu-şi în acelaşi timp obrajii umezi:

– Nimic. Doar că nu am nici o rochie aşa încît nu pot să merg la acest party. Dă invitaţia unuia dintre prietenii tăi a cărui soţie se va descurca mai bine decît mine.

Era zdrobit de durere.

– Ascultă, Matilda, cît crezi că ar putea să coste o rochie potrivită pe care s-o poţi folosi şi în alte împrejurări, ceva foarte simplu?

Se gîndi timp de cîteva secunde, calculînd în minte preţuri şi întrebîndu-se cît ar putea să ceară fără a întîmpina refuz şi o exclamaţie din partea funcţionarului grijuliu cu banii.

În cele din urmă, răspunse cu oarecare ezitare:

– Nu ştiu exact, dar cred că m-aş descurca cu patru sute de franci.

Deveni cam palid, deoarece aceasta era exact suma pe care o economisise pentru o armă, intenţionînd să meargă la vînătoare la Nanterre, vara viitoare, împreună cu cîţiva prieteni.

Totuşi, spuse:

– Foarte bine. Îţi dau patru sute de franci. Dar vezi să iei o rochie drăguţă pentru banii ăştia.

Ziua reuniunii se apropia. Doamna Loisel părea însă tristă, neliniştită, nu se simţea în apele ei. Totuşi, rochia era gata. Într-o seară, soţul ei o întrebă:

– Ce s-a întîmplat? În ultimele zile pari preocupată de ceva. Ce-i cu tine?

– Mă simt foarte nenorocită fiindcă n-am nici o bijuterie, nici măcar o broşă, răspunse ea. Nimeni n-o să remarce prezenţa mea. Poate că ar fi mai bine să renunţ.

– Pune-ţi nişte flori, spuse el. Sînt foarte potrivite cu sezonul. Cu zece franci poţi să-ţi iei doi, trei trandafiri minunaţi.

Ea nu era de loc convinsă.

– Nu... nimic nu e mai umilitor decît să te înfăţişezi ca o sărăntoacă într-un grup de femei bogate.

– Ce proastă eşti! exclamă soţul ei. Du-te la doamna Forestier şi roag-o să-ţi împrumute nişte bijuterii. Sînteţi în relaţii destul de strînse ca să-ţi poţi permite.

Scoase un strigăt de plăcere.

– Adevărat. Nu m-am gîndit la asta.

A doua zi se duse la prietena ei şi-i împărtăşi ce-o frămîntă.

Doamna Forestier se apropie de măsuţa ei de toaletă, scoase o cutie mare, o aduse doamnei Loisel, o deschise şi spuse:

– Alege-ţi, draga mea.

Mai întîi văzu cîteva brăţări, apoi un colier de perle, o cruce veneţiană încrustată cu aur şi pietre preţioase. Încercă efectul bijuteriilor în faţa oglinzii, şovăind, nefiind în stare să se decidă, să le lase din mînă, să renunţe la ele. Deodată, descoperi într-o cutie de satin negru, un superb colier de diamante; inima începu să-i tremure. Îl fixă în jurul gîtului şi rămase în extaz. Apoi, şovăind, întrebă:

– Poţi să-mi împrumuţi colierul ăsta, numai ăsta?

– Da, fireşte.

Se aruncă la pieptul prietenei ei, o îmbrăţişă frenetic şi plecă cu comoara ei.

Sosi ziua reuniunii. Doamna Loisel obţinu un mare succes. Era cea mai drăguţă dintre femei, elegantă, graţioasă, surîzătoare, copleşită de fericire. Toţi bărbaţii se uitau la ea, se interesau de numele ei şi cereau să-i fie prezentaţi. Toţi subsecretarii de stat erau dornici să valseze cu ea. Însuşi ministrul o remarcă.

Dansa nebuneşte, în extaz, îmbătată de plăcere, fără să se gîndească la ceva; era mîndră de succesul ei, se afla într-un nor de fericire zămislit din omagiu unanim şi din admiraţie, din dorinţele pe care le aprinsese, din desăvîrşirea unei victorii atît de dragă inimii ei de femeie.

Plecă pe la patru dimineaţa. Începînd de la miezul nopţii soţul ei moţăise într-o cămăruţă pustie, în tovărăşia altor trei bărbaţi ale căror soţii se distrau de minune.

El îi puse pe umeri pelerina pe care o adusese pentru plecare, o pelerină modestă de fiecare zi al cărei aspect sărăcăcios contrasta cu frumuseţea rochiei de bal. Era conştientă de aceasta şi nerăbdătoare să plece cît mai curînd, astfel încît să nu fie observată de celelalte femei care purtau blănuri scumpe. Loisel o opri.

– Stai puţin. Ai să răceşti. Mă duc să aduc o maşină.

Dar ea nu-l ascultă şi coborî în grabă scările. Cînd ajunseră în stradă nu izbutiră să găsească nici o maşină; începură să caute, strigînd la şoferii pe care-i vedeau trecînd la mare distanţă.

Se îndreptară spre Sena, disperaţi şi tremurînd. In cele din urmă găsiră o trăsură.

Îi duse pînă la uşa locuinţei lor din Rue des

Martyrs şi trişti, intrară în apartamentul lor. Pentru ea era un final. Cît despre el, se gîndea că trebuie să fie la birou la ora zece.

Îşi scoase pelerina care-i acoperea umerii ca să se admire în toată splendoarea ei, în faţa oglinzii. Dar deodată scoase un ţipăt. Colierul nu se mai afla în jurul gîtului ei!

– Ce s-a întîmplat? întrebă soţul ei, dezbrăcat pe jumătate.

Se întoarse spre el cu un aer disperat.

– Nu... nu... nu mai am colierul doamnei Forestier...

El se holbă la ea uimit.

– Cum! Nu se poate...

Începură să caute în cutele rochiei, în cutele pelerinei, în buzunare, peste tot. Nu-l găsiră.

– Eşti sigură că l-ai mai avut cînd am plecat? întrebă el.

– Da, l-am atins în hol la Minister.

– Dar dacă l-ai fi pierdut în stradă, l-am fi auzit căzînd.

– Da. probabil. Ai luat numărul trăsurii?

– Nu. Nici tu nu l-ai reţinut, nu-i aşa?

– Nu.

Se holbau unul la altul, încremeniţi. În cele din urmă Loisel îşi puse iar hainele pe el.

– Mă duc să caut pe drumul pe care am mers, spuse el, să văd dacă nu-l găsesc.

Ieşi. Ea rămăsese în toaleta ei de seară; nemaiavînd puterea necesară să ajungă la pat, se lăsă într-un fotoliu, fără voinţa sau forţa de a gîndi.

Soţul ei se întoarse pe la şapte. Nu găsise nimic.

Se duse la secţia de poliţie, la ziare, ca să ofere o recompensă, peste tot unde întrezărea o rază de speranţă.

Ea aşteptă toată ziua, în aceeaşi stare de uluire în faţa groaznicei catastrofe.

Loisel veni acasă noaptea, cu obrazul tras şi palid; nu aflase nimic.

– Trebuie să-i scrii prietenei tale, spuse el, că ai stricat încheietoarea colierului ei şi te duci s-o dai la reparat. În felul ăsta o să obţinem un răgaz în care să ne gîndim ce putem face.

Scrise ce-i dictă el.

Către sfîrşitul săptămînii, pierdură orice speranţă.

Loisel, care îmbătrînise cu cinci ani, declară:

– Trebuie să ne gîndim la înlocuirea diamantelor.

A doua zi luară cutia în care fusese colierul şi se duseră la bijutierul al cărui nume era scris înăuntru. Acesta îşi consultă registrele.

– Eu n-am vîndut acest colier, doamnă; probabil că doar încuietoarea a fost cumpărată de la mine.

Apoi, merseră din bijutier în bijutier, căutînd un alt colier identic cu primul, rugînd pe negustori să se străduiască să-şi aducă aminte. Amîndoi erau bolnavi de remuşcare şi durere.

Într-o prăvălie la Palais-Royal găsiră un colier de diamante care li se păru perfect asemănător cu cel pe care-l căutau. Valora patruzeci de mii de franci. Îl puteau obţine în schimbul sumei de treizeci şi şase de mii.

Îl implorară pe bijutier să nu-l vîndă timp de trei zile. Şi aranjară în aşa fel încît să fie răscumpărat cu treizeci şi patru de mii de franci, dacă primul era găsit înainte de sfîrşitul lunii Februarie.

Loisel poseda optsprezece mii de franci moşteniţi de la tatăl său. Intenţiona să împrumute restul.

Împrumută, luînd o mie de la unul, cinci sute la altul, cinci ludovici de ici, trei ludovici de colo. Dădu chitanţe de mînă, făcu convenţii dezastruoase pentru el, avu de-a face cu cămătari şi toată liota de teapa lor. Îşi ipotecă toţi anii existenţei sale, dînd semnături fără măcar să ştie dacă va fi în stare să le onoreze şi, îngrozit de perspectiva înspăimîntătoare a viitorului, de posibilitatea unor privaţiuni fizice şi a unei torturi mortale, se duse să cumpere noul colier depunînd pe tejgheaua bijutierului treizeci şi şase mii de franci.

Cînd doamna Loisel se duse să restituie colierul doamnei Forestier, aceasta din urmă îi spuse cu o voce nepăsătoare:

– Ar fi trebuit să mi-l aduci mai de mult; s-ar fi putut să am nevoie de el.

Nu deschise, aşa cum se temuse prietena ei, cutia. Dacă ar fi sesizat înlocuirea, ce-ar fi gîndit? Ce-ar fi spus? N-ar fi socotit-o drept o hoaţă?

Doamna Loisel ajunse să cunoască o viaţă dezgustătoare a unei sărăcii dintre cele mai abjecte. Încă de la început îşi jucă rolul cu un aer eroic. Datoria aceea îngrozitoare trebuia plătită. O va plăti. Servitoarea fu concediată. Îşi schimbară apartamentul. Se mutară într-o mansardă.

Cunoscu munca dură de întreţinere a casei, îndatoririle respingătoare ale bucătăriei. Spăla farfuriile, înroşindu-şi mîinile şi distrugîndu-şi unghiile. Spăla rufăria murdară, cămăşile şi hainele şi le atîrna pe o frînghie ca să se usuce; în fiecare dimineaţă lua lada de gunoi în stradă şi aducea apă, oprindu-se din cînd în cînd ca să-şi tragă sufletul. Îmbrăcată ca o femeie săracă, se ducea la zarzavagiu, la băcan, la măcelar, cu un coş, ciorovăindu-se, suportînd insulte, bătîndu-se pentru fiecare centimă.

Soţul ei lucra suplimentar seara ţinînd contabilitatea unui negustor şi adesea noaptea copia pagini întregi pentru foarte puţini bani.

Viaţa asta au dus-o timp de zece ani.

La capătul unui deceniu, erau plătite toate datoriile, împrumuturile luate de la cămătari, precum şi toate dobînzile.

Doamna Loisel arăta acum foarte îmbătrînită. Avea părul rărit, îmbrăcămintea îi era ponosită, mîinile i se înroşiseră. Dar, uneori, cînd soţul ei era la birou, stătea la fereastră şi se gîndea la seara aceea de demult, la petrecerea la care fusese atît de frumoasă şi atît de mult admirată.

Ce s-ar fi întîmplat dacă n-ar fi pierdut acea bijuterie? Cine ştie? Cine ştie? Ce ciudată e viaţa, ce capricioasă! Cît de puţin trebuie ca s-o distrugi sau s-o salvezi!

Într-o duminică, ieşind la o promenadă pe Champs-Elysées ca să se mai destindă după munca grea din cursul săptămînii, zări la un moment dat o femeie care se plimba cu un copil. Era doamna Forestier, tot tînără, tot frumoasă, tot atrăgătoare.

Doamna Loisel resimţi o emoţie. Să vorbească cu ea? Da,desigur. Acum, de vreme ce-a plătit totul, poate să-i spună adevărul. De ce nu?

Se duse la ea.

– Bună dimineaţa, Jeanne.

Cealaltă n-o recunoscu şi rămase surprinsă că o sărăntoacă i se adresa pe un ton atît de familiar.

– Dar... doamnă... bîigui ea. Nu ştiu... cred că faceţi o confuzie.

– Nu... Eu sînt Matilda Loisel.

Prietena ei scoase un ţipăt.

– Vai! sărmană Matilda, cum te-ai schimbat!...

– Da, am avut perioade grele de cînd ne-am văzut ultima oară; şi multe necazuri... şi toate din cauza dumitale.

– Din cauza mea! Cum aşa?

– Îţi aduci aminte de colierul de diamante pe care mi l-ai împrumutat pentru petrecerea de la Minister?

– Da. Ei şi?

– Ei bine, l-am pierdut.

– Cum aşa? Bine, dar mi l-ai adus înapoi.

– Ţi-am adus unul identic. Pentru care a trebuit să muncim ca nişte robi în ultimii zece ani. Îţi dai seama, cred, că n-a fost uşor pentru noi; n-aveam nici un ban... În sfîrşit, pot spune că sînt fericită fiindcă l-am plătit.

Doamna Forestier se opri în loc.

– Spui că ai cumpărat un colier de diamante ca să-l înlocuieşti pe al meu?

– Da. N-ai observat? Semănau foarte mult. Spunînd acestea zîmbi mîndră şi fericită.

Doamna Forestier, adînc mişcată, îi luă amîndouă mîinile.

– Biata mea Matilda! Dar al meu era o imitaţie. Valora cel mult cinci sute de franci!...

Traducere de
L. BRĂILEANU

• BIROUL DE TURISM •

OLAMI

WHOLESALE AND TOUR OPERATOR

BLECHER–BĂDESCU MARCEL – MĂ GĂSIŢI LA BIROUL MEU
BEN YEHUDA 66 (COLŢ FRISHMAN) TEL AVIV TEL. 240895

• LA BUCUREŞTI, BLV. BĂLCESCU 21, SÎNTEM REPREZENTAŢI DE FIRMA "NOVA", AGENŢIA PARTICULARĂ NR. 1 ÎN TURISMUL ROMÂNESC

• STĂM LA DISPOZIŢIE CU O LARGĂ GAMĂ DE SERVICII TURISTICE ÎN ŢĂRILE EST-EUROPENE ŞI PE ÎNTREGUL GLOB

ÎMPREUNĂ CU MINE, BRAHA BAR-LEV ŞI AMI GRÜNBERG VĂ ASIGURĂ SERVICII DE CALITATE

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

MARIANA JUSTER

«R»

De atunci pînă acum, e cam multă vreme. Totuşi, în ciuda trecerii anilor de la acea întîmplare, totul îmi stăruie în amintiri cu prospeţimea celor petrecute parcă ieri.

Eram o zvîrlugă cam de-o şchioapă, în acel iulie 1941, cînd am fost izgoniţi din tîrgul nostru Frumuşica... Moş Gheorghe, prietenul bunicului, ne-a încărcat calabalîcul în căruţa lui şi cătrănit, s-a aliniat în convoi. Noi, cei mari şi cei mici, pe lîngă căruţă, am bătut cale de 30 de km. prin colb şi arşiţă, pînă la Sinagoga Mare din Botoşani. Acolo, în învălmăşeala atîtor evrei izgoniţi ca şi noi, nu ne-am găsit cotlon de umbră şi odihnă. Şi iar ne-am pornit la drum, de astă dată fără căruţă şi fără Moş Gheorghe.

Mama umbla cocoşată sub legătura ce-o ducea în circă şi două valize în mîini, iară eu cu sora mea, care abia ne zăream de sub umbreluţele viu colorate, ne ţineam după ea, tîrînd prin colb păpuşile. Aşa am nimerit în mahalaua cu uliţe întortochiate şi cocioabe coşcovite, ce i se zicea "Calicime".

O femeie mătăhăloasă umplea portiţa unei ogrăzi, în fundul căreia se zărea o căsuţă mai acătării. În faţa ei se opri mama punînd jos valizele, ca să-şi mai tragă sufletul. Un dulău miţos se năpusti hămăind de rupea pămîntul.

– Ţîba dihanie, îl astîmpăra femeia îmbrăcată în cit, măsurîndu-ne din cap pînă-n picioare ca pe nişte ciudăţenii.

Cu glas sfiicios, mama o întrebă de o cameră de închiriat, sau de un locşor de înoptat măcar...

Madam Rifke, căci aşa i se spunea, se văicări că-i înghesuială în casă, că are copii mari. Apoi cine ştie ce undă citi în ochii mamei, că-şi frînse vorba la mijloc, săltă valizele şi ne duse în casa cu odăi răcoroase şi miros de sulcină. Urma ca ea să ne găsească altă gazdă. Ne omeni cu apă rece din pivniţă şi dulceaţă de cireşi amare. Nouă copilelor, ne-a uns pe pîine o povidlă presărată cu nuci şi ne-a mai dat cîte o străchinuţă de smîntînă.

– Goldiţo, ia adă apa de soare şi copaia să îmbăiăm copilele, că tare-s colbuite, zise fiicei. Şi Goldiţa se puse pe lăit. În vremea asta stăpîna casei o tot descosea pe mama, de unde sîntem, unde e tata şi cîte nu, la care primea răspunsuri printre sughiţuri şi lacrimi. Şi cît Goldiţa îmi împletea cosiţele, mama desfăcu o valiză pentru a scoate primeneli curate. Atunci dintre rufe şi alte mărunţişuri se rostogoli un carnet cu scoarţe de catifea vişinie pe care era brodat din fire de mătase verde un "R".

Mama ridică carnetul şi trecu peste el cu palma a mîngîiere. Totuşi rămase uluită. Cum de se rătăcise în valiză acest obiect? Nu ea l-a luat. La ce bun să-l ia? Cui să folosească? Cine avea nevoie de un carnet de "Souvenir" de pe vremuri? Era lucru drag tatei, una din puţinele amintiri despre mama lui. Şi mie mi-era drag carnetul acela pe care tata îl păstra în sertarul său. Poate de dorul tatei l-am luat cu noi în pribegie, strecurîndu-l pe furiş în valiză.

Madam Rifke, făcu deodată ochii mari şi arătînd spre carnet zise:

– Dus is mains (ăsta-i al meu, în mame luşen) zise stăpîna casei. Mama n-o auzi şi oftînd dete să pună carnetul la loc în valiză.

– E al meu, repetă mai apăsat Madam Rifke.

– Cum e al dumitale? întrebă mama uluită. Doar ai văzut cum a căzut din valiza mea...

– E al meu, îţi spun şi nu bate capul, se răsti gazda.

Speriată de aşa tîrîşenie, mama înfunda la repezeală lucrurile în valiză şi dădu să iasă din casa în care fusese făcută hoaţă.

– Hoo cocoană, stai cuminte aici pînă ţi-o veni bărbatul. Şi aşa, şi pe dincolo, după ce o potoli pe mama, se aşeză pe laviţă şi dădu glas amintirilor.

Madam Rifke povesti cum a venit pe lume în ceas rău, că-i murise mama din facere, iar de tată n-a ştiut niciodată. A crescut agăţîndu-se de poalele femeilor, şi ele mame necăjite cu puzderie de plozi. Copil de pripas, s-a dat cu truda, care i-a priit şi s-a trezit fată de măritat dar săracă lipită pămîntului. A avut însă şi un dram de noroc. O gvira tînără din tîrg a înzestrat-o şi a măritat-o cu Moise, rotar de meserie. Iară carnetul cu scoarţe de catifea, cu buchea numelui ei "R", l-a brodat ea cu mîna ei, pentru a-l dărui, după obicei acelei generoase gvira. Altceva, de mai mare preţ, n-a avut. S-au tălmăcit apoi pe îndelete toate cele, dovedindu-se că bunica din partea tatei, care s-a prăpădit de foarte tînără, a fost acea gvira bună. Se înțelege bucuria lui Madam Rifke care și-a regăsit singurele rubedenii, și am rămas în casa ei multă vreme.

Dar ca toate cele care trec, au trecut și acele vremuri de urgie. Am uitat de mult de mahalaua calicimii, de steaua galbenă, de tot cortegiul de suferințe care mi-au întunecat copilăria, chiar și pe Madam Rifke, pe Moise rotarul și pe Goldița. Alte valuri de alt fel au trecut peste lume și iar ne-au risipit sorțile.

EPILOG

...Și peste 20 de ani, zvîrluga de atunci devenise mama altei zvîrlugi cu ochi albaștri. Soarta a vrut să ne adunăm și noi în țara făgăduită străbunilor noștri. Pe cînd eram noi veniți pe acest meleag, într-o zi de arșiță, pașii ne-au dus prin șuc Carmel să ne desfătăm ochii cu belșugul revărsat pe tarabe. Fetița pe care o duceam de mînă, turuia într-una, arătînd în toate părțile, spre tot ce vedea:

– Nu-i așa, mămico, că atunci cînd ai să ai leafă ai să-mi cumperi...

Trecînd prin fața unei mezelării, guraliva mea fetiță, începu aceeași melopee: "nu-i așa mămico..."

Auzind-o, stăpîna care ședea în pragul magazinului, ne pofti înăuntru. N-au ajutat protestele mele. Copilei i s-a oferit ce și-a dorit, iar eu, în cel mai neaoș grai moldovenesc, am fost prinsă într-un potop de întrebări. Nici eu nu m-am lăsat mai prejos și aflînd că este din Botoșani, am iscodit-o, poate aflu cine e.

– Și dacă am să-ți spun că sînt Goldița, fiica lui Rifke și a lui Moișe rotarul, ai să știi cine sînt?

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluționare în conducerea lor.

- Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulți ani de experiență în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în țară după o absență de 25 ani, interval în care a condus hoteluri și diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum și gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoștințe + stăpînirea a 8 limbi europene și-a propus și a reușit să aducă îmbunătățiri structurale la saloanele din Holon fără a influența prețurile. În continuare, PREȚURILE au rămas REZONABILE.
- Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, așa că poate servi și pentru adunări, expoziții de modă, etc.

BRITH MILA: DE LA 20 ȘEKELI DE PERSOANĂ

- SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAȚI (NUNȚI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ȘEKELI, PREȚ CARE CUPRINDE ȘI I.V.S.
- MENIURI BOGATE ȘI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ȘI PRĂJITURI. BĂUTURI UȘOARE – LA DISCREȚIE
- LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ȘI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

●

GRATUIT!!!
- ROCHII ȘI ARANJAREA MIRESEI
- FLORILE DIN SALON
- BUCHETUL MIRESEI
- O PÎINE MARE
- TORT TRIPLU ETAJAT
- FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAȚA CLĂDIRII, STAȚII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

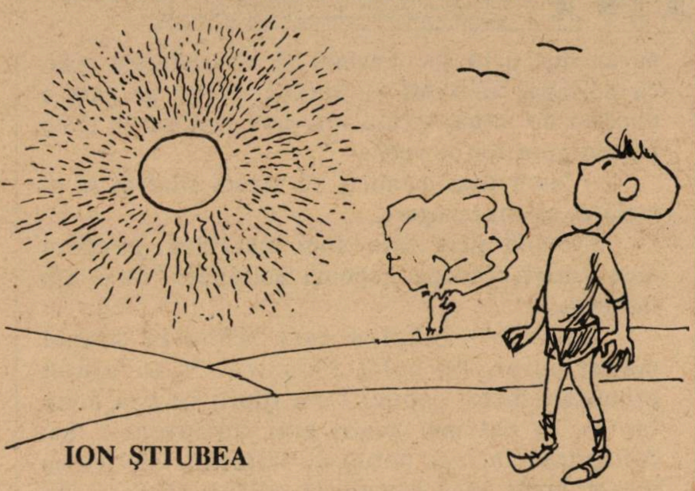

ION ŞTIUBEA

O INTIMPLARE CU TILC ?

Era demult, într-o copilărie năpădită de soare, cu veri lungi şi ploi capricioase. O lumină grea, blîndă şi misterioasă scălda după-amiezile străjuite de umbra masivă şi tăcută a dealului. Nimic nu se întîmpla, sau totul era aidoma în fiecare zi. Norii care apăreau cuminţi la prînz, furtuna care frîngea ramurile plopilor din curte, incandescenţa amurgului care învăluia firea într-o nostalgie neînţeleasă şi atotstăpînitoare, nouă de fiecare dată. Şi noaptea... noaptea cu regretul zilei care se stinsese şi cu vedeniile sale, mai toate născute din prea multe istorii cu crime şi strigoi pe care le auzisem.

Era pe vremea cînd într-o zi putea încape un an întreg.

În acele vremuri calde şi fericite, topite într-o mitologie fără început şi fără sfîrşit, în care zilele se clinteau abia perceptibil, iar timpul părea că se măsoară în ritmul anotimpurilor, nimic nu părea să anunţe marea aventură de peste ani. Nimic, poate, decît numai o banală întîmplare, petrecută atunci, demult, şi apoi uitată, pînă ce o altă întîmplare s-a născut ca s-o lege pe cea dintîi şi s-o aducă la suprafaţa grăitoare a lucrurilor.

Mă scăldam, deci, fericit şi inconştient în lumina şi praful zilei şi aşteptam în fiecare an cu acelaşi nepotolit nesaţ vacanţa mare, cele trei luni de vară şi hoinăreală.

Dar nu! Să nu credeţi că atunci se întîmpla, în sfîrşit, ceva cu totul deosebit. Deosebită era doar senzaţia de libertate, concretă şi nesfîrşită cu care după nici două zile nu mai ştiam ce să facem, dar la care n-am fi renunţat – Doamne fereşte – în ruptul capului.

Făceam destule, totuşi. Dimineaţa hălăduiam pe deal, de cele mai multe ori încercînd zadarnic să dibuim vreun pistol vechi şi ruginit în demult uitatul cimitir turcesc. Turcesc sau austriac, cine mai ştia?

O singură dată ne-am ales cu ceva: un craniu pe care unul dintre noi l-a urcat imediat în vîrful unui stîlp de înaltă tensiune.

Pe atunci încă nu citisem nimic din Shakespeare, n-aveam de unde găsi o idee mai bună.

Mai făceam şi altele, desigur, totul în funcţie de dispoziţie, anotimp şi filmele care ne inspirau. Dar toate sfîrşeau la prînz cînd ne răpunea foamea şi cînd ne aminteam că şi părinţii noştri trebuiau să sosească şi să pună din nou ordine în viaţa noastră. Era momentul cel mai neplăcut, pe care niciodată n-am ştiut cum să-l evităm.

Ne întorceam acasă cu sufletul greu, promiţîndu-ne să ne revedem deîndată, dar vraja se risipise. Şi de cele mai multe ori treceau cîteva ore bune pînă să ne adunăm din nou. Iar atunci, de fapt, totul se schimba, intram parcă într-o altă lume. Mai rea, mai urîtă, mai meschină. Poate mai adevărată.

Acum fiecare vroia să fie altfel şi de obicei împotriva cuiva. Era lumea vrajbei iscată din nimic, căci nimic nu avea atîta importanţă, dar mecanismul trebuia să pornească. Ne aminteam tot ce ne putea răni: că oltenii purtau cămăşi cadrilate pe care jucau purecii şah, că ardelenii nu ajungeau să numere pînă la şapte cînd se izbeau de pămînt cu paraşuta nedesfăcută, că friţii au pierdut războiul.

...Nu făceam nici eu excepţie. Atîta doar că incriminata mea origine ardeleană nu-mi îngăduia o spontaneitate deosebită. Încercam, totuşi, să nu rămîn dator. Pînă într-o zi cînd replica mea a întîrziat peste măsură. Cineva mă declarase... "jidan cu părul roşu". Greşeala mea a fost că am început să raţionez şi astfel am pierdut momentul. Ştiam sigur că părul meu era castaniu, cu tendinţă spre deschidere, aşa mi se spunea la şcoală. Dar ce însemna "jidan"? Mă simţeam descoperit şi fierbeam de ciudă. Ce putea să însemne? Nimic din ce ştiam pînă atunci nu-mi venea în ajutor.

Ceilalţi mi-au întors, satisfăcuţi, spatele. S-a găsit cineva să rămînă mofluz. Am luat-o şi eu spre casă înciudat pe ignoranţa mea. Pe atunci nu aveam televizor şi nici prea multe cărţi, în afara celor de şcoală. Cum să aflu, deci? Pe mama n-o puteam întreba căci ar fi însemnat să mă dau de gol. Şi în astfel de cazuri, ori dacă – ferească sfîntul – veneam acasă bătut, după o logică numai de ea cunoscută urma să mai am parte de o distracţie asemănătoare. Învăţasem deja şi mă feream. Dar cumva tot trebuia să aflu.

– Bine, spune-mi tu atunci ce-i cuvîntul ăsta, am început eu cu o voce lipsită de culoare. Pun pariu că nici tu nu știi.

Era același care mă încuiase. Îmi răspunde cu promptitudine și cu nedisimulată satisfacție:

– Crezi că toți sînt la fel de proști ca tine? Jidanii sînt cei care se duc vinerea în casa aia mare din fața cinematografului. Atîta lucru nu știi?

Am înghițit în sec. Știam, casa aceea mare o văzusem și eu, dar aerul ei pustiu și însingurat mă alunga de fiecare dată.

Deci nu era părăsită, cum crezusem. Totuși, cuvîntul încă plutea în incertitudine, dar n-am mai întrebat nimic. Aflasem ceva și pe moment era destul. Nu știam dacă printre acei oameni aveam sau nu cunoscuți, dar nu mă îndoiam că, mai devreme sau mai tîrziu, totul va deveni mai clar.

Așa s-a și întîmplat, dar mult mai tîrziu. Cine ar fi putut atunci să-mi spună că va veni o zi cînd pașii mei vor călca pe un pămînt străin, uscat și bolovănos, care sub fiecare piatră ascunde o istorie?

N-aveam cum să știu în acea îndepărtată seară de vară că tot ce se întîmpla avea un tîlc ascuns.

RAMAT TIVON

CĂMINE
DE PĂRINȚI

Societatea căminelor de părinți conduce un complex de 4 case de părinți în Kiriat Tivon

- Ramat Tivon, str. Hahoreș 25
- Păeir, str. Haclanit 36
- Shalva, str. Hașoșanim 17
- Nof Tivon, str. Haoranim 58

Casele de părinți sînt administrate la un standard superior
Aici se face o reală cotitură în ce privește atitudinea, proiectarea și nivelul instituțiilor și căminelor de părinți
Spațiile verzi, pădurea, frumoasele priveliști precum și clima uscată constituie cartea de vizită a acestor case de părinți
Locatarii beneficiază de 5 mese pe zi cu meniuri bogate și variate
Echipa medicală acordă îngrijire permanentă – zi și noapte
Există și o secție – cu autorizație – pentru neajutorați, dintre cele mai bune și perfecționate din țară

PENTRU RELAȚII:
TEL. 04/831229 – 04/832023-5-8

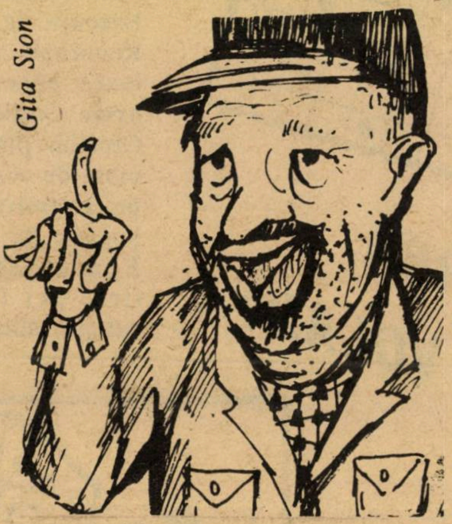
Gita Sion

minimum

a citit în *Adevărul* această declarație a lui Arafat, dezvăluită lumii de către săptămînalul arab pro-OEP "Al Muharar" din Paris: "Deschideți focul asupra noilor imigranți evrei, că ar fi ei sovietici, falași sau orice altceva. Trebuie să se tragă în toate direcțiile, în aeroporturi, asupra fiecărui imigrant care crede că pămîntul nostru este oază și că imigrarea este o plăcere sau un picnic".

... Și după ce a mai citit-o o dată, s-a gîndit, cu ochii închiși, la iubitorii de pace de la ONU, ridicați în picioare să salute apariția la tribună a șefului de la Tunis.

SĂ NU MAI FACI EFORTURI CA SĂ-ȚI VINZI MAȘINA !!

ADRESEAZĂ-TE IMEDIAT LA "HAMEHONIT EPSTEIN" ȘI-ȚI VEI PRIMI BANII ÎN TERMEN DE 24 DE ORE

- MAȘINI PARTICULARE
- MAȘINI COMERCIALE
- MAȘINI TENDER
- AUTOCAMIOANE

CUMPĂRARE
VÎNZARE
SCHIMB

Imprumut
PÎNĂ LA CINCI ANI PRIN BANCA IGUD

HAMEHONIT EPSTEIN

CEA MAI MARE ȘI CEA MAI VECHE FIRMĂ ÎN COMERȚUL DE AUTOMOBILE

RAMAT GAN
ȚOMET ELITE
TEL. 03-7521940-1

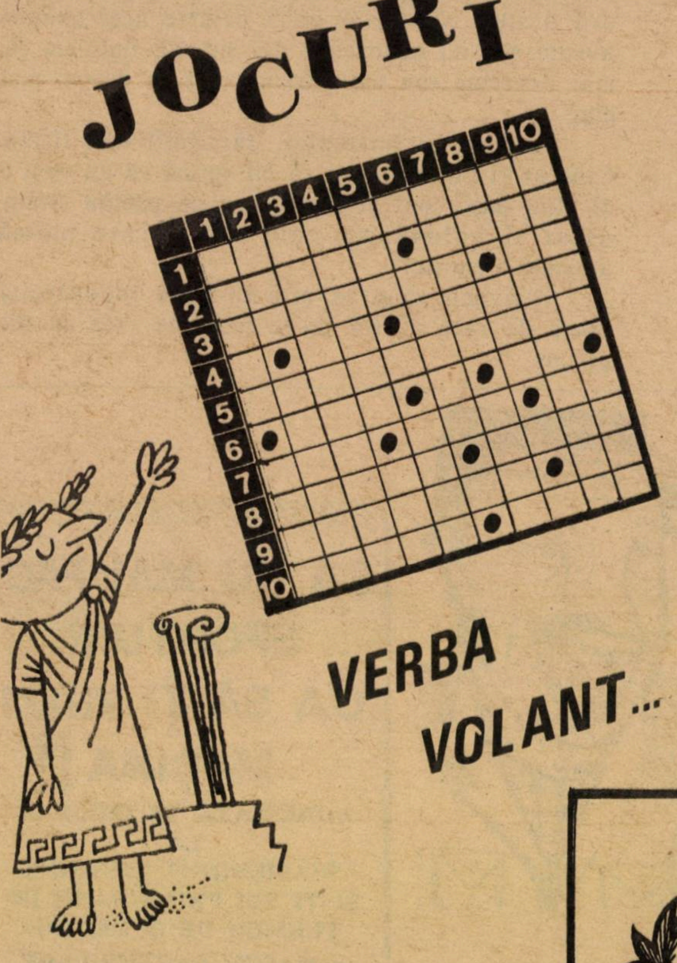

Orizontal: 1) Reprezentative selecționate din lot 2) Ochiul experimentat al cow-boy-ului – Aer pentru... inspirat 3) Stăpînul necontestat al unui domeniu – Șoferi începători... pe șosele! 4) Corp de armată! – Paralele ce nu se mai întîlnesc (sing.) 5) Puncte de suspensie 6) Baba îl urmează – Îi sînt ceasurile numărate 7) Popularul strai alb al iernii – Moartea... căprioarei – Nu vorbesc mai mult decît un... bebe 8) Tip de întreprindere falimentară – Exemplar dintr-un tiraj obișnuit 9) Face abuz de încredere – Expresie prea bătută ca să nu fie pricepută 10) Om de mare cultură – Se spune că-i... spirt.

Vertical: 1) Formație de înaltă clasă – Execuție la fața locului 2) Încălțat fără ciorapi – Reuniune de stat la diferite niveluri 3) Are o mare putere de concentrare 4) Trăiesc de pe urma copiilor – Fruntaș din vechea gardă 5) Otoman plecat într-o recunoaștere – Situat la un nivel de viață foarte ridicat 6) Conexiuni laterale pe anumite circuite 7) Regret din suflet – O bogăție de fată 8) Înscris la cuvînt după primul – E cu capsa pusă 9) Tratează totul cu ușurință (fem. pl.) 10) Dau tare în final – Are o bogată cultură tehnică.

NELU WEINBERG

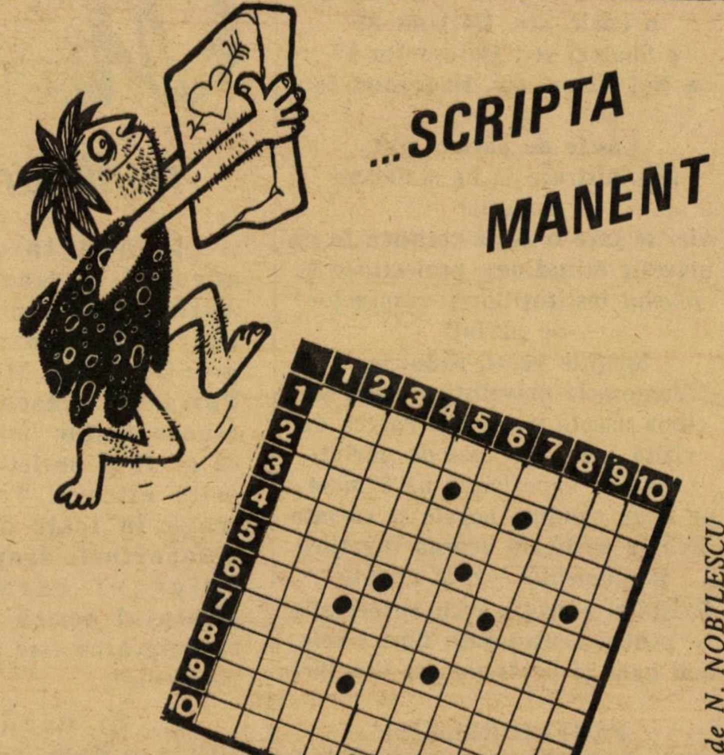

Orizontal: 1) A face țînțar din armăsar 2) ompanie muzicală – Pereche... de ciute 3) stea-s fără căpătîi 4) A avea o ieșire econtrolată – Primele în ordinea alfabetului! 5) dolatrii zilelor noastre (sing.) – Și-n clin și-n mînecă! – I... se pare 6) Se cam uită la femei (sing.) – A prezenta o anumită atracție 7) Tare... la cap – Singur pe lume 8) Groapa comună a anonimatului – Procedură de apel (pl.) 9) Produse de uz curent – Sosit la potou! 10) Un cerc de privitori – N-are nimic în ea.

Vertical: 1) Făcute cu bune intenții 2) Adus... în careu 3) Derbedeu sadea – Agățătoare de haine 4) Crescut... afară din albie – Dilema carului cu fîn – Dispus pe flancuri! 5) Ține locul la toloacă (pl.) 6) Sfîntul Ilie în versiune biblică – Variantă... nouă – Masiv alb în nordul înghețat 7) Ruptă bucățică! – Mort în fașă 8) Postfața unui roman (pl.) 9) Soluția unor ghicitori – Tip de manifestație în delir 10) L-a ucis pe Valentino.

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI
Holon

Desene de N. NOBILESCU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

TANDEM

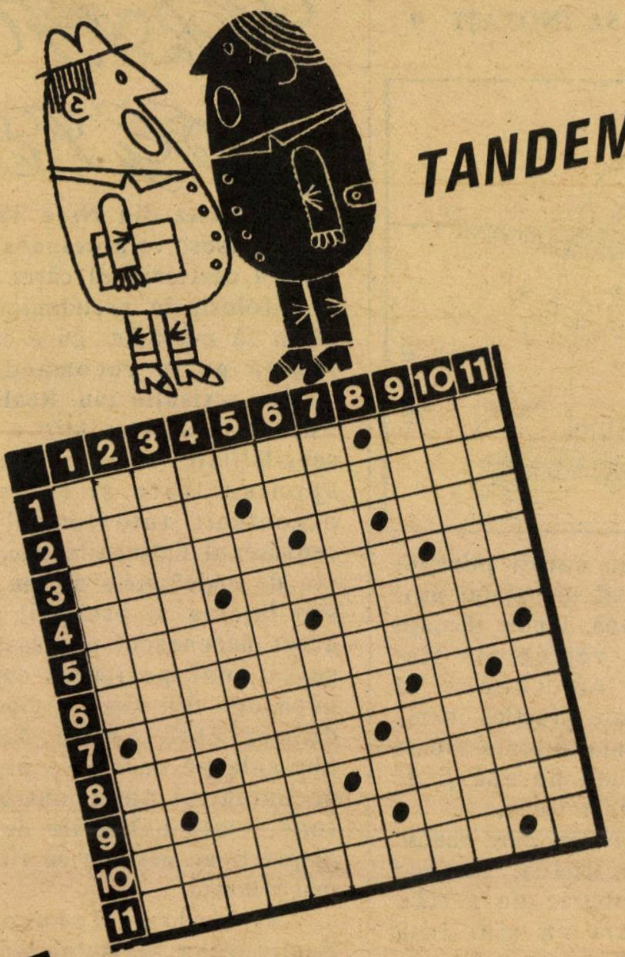

Orizontal: 1) Schimbător de viteză la mijloacele de transport de un cal-putere – Cu ochii închişi 2) Înşelată prin diverse curse – S-au strîns roi 3) Mare adunare populară (pl.) – Prevedere de plan 4) Culmea ironiei – Taie ca briciul – Amortizor de zgomot 5) Rulează în paralel (pl.) – Plină de viaţă 6) Bază de odihnă şi tratament – Intrate pe mîini bune (sing.) 7) Dotare superioară 8) Cu sarcini de răspundere – Plin de mînie! – Vechi specialist în tăiatul viilor 9) Lemn de... ars – Un pui de rîs 10) Un tip de bani... gata – Autostop! 11) I se scurg ochii (part.)

Vertical: 1) Puşculiţă pentru oameni mari – Pompă pentru irigări 2) Străluceşte prin absenţă – Unse pe margini! 3) Prelucrată în presă – Reproducere artistică 4) Aflat în general pe linia de plutire – Face prinsoare 5) Simplu şi... cuprinzător 6) Poarta sărutului! – Plini de viaţă – Judecata de apoi! 7) Bun de gură 8) O carte captivantă – Plasată sub bărbie 9) Bătut în cap – Supus unei intervenţii pe scoarţă 10) Probă... de onoare – Dinţii din faţă! 11) Cuprins în braţe (pl.) – Strînsă la piept.

MOREL ROSES – Tel Aviv
NELU WEINBERG – Ashdod

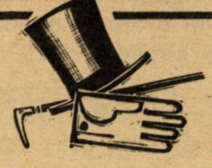

CĂRŢI DE VIZITĂ

Aflaţi prin anagramare numele şi funcţia unui fruntaş al alialei noastre.

Pr. DORIAN HEVERESCU
Scriitor. Eilat

Aflaţi prin anagramare numele unui cunoscut scriitor şi ziarist evreu, stabilit în occident.

BORIS J. P. PRICOPE
Actor

Dezlegările jocurilor
din "Minimum" nr. 39

Sportivă

Fotbal, galop, liga, iamm, pu, on, zbor, abec, raliu, mitan, e, antrenor, s, tir, uu, arena, an, arcuri, ah, tenis, isit, trap, ap, mias, red, scor, stt, acasă, lac, ii, ce, aeromodel.

Fotbal

Caverna, aci, ar, paznic, v, regii, idila, inel, e, idur, id, ortac, f, argint, sta, asi, sa, năuc, l, sec, s, crt, us, s, inc, io, accentuat, r, tractorişti.

Toată lumea face sport!

Arestare, su, rac, urs, pcr, girafa, parc, iţari, pariu, nan, spic, ms, t, emulaţie, o, Iran, ars, spaţii, amic, Tisa, usca, u, ani, cric, mt, rc, criterii, tasat, asalt.

Cărţi de vizită

RAOUL ŞORBAN
Istoric de artă
RADU BELIGAN
Actor

"CLUBUL ENIGMISTIC MENORA"
din Rehovot împlineşte 5 ani de activitate.
Cu acest prilej va apare nr. 50 (festiv) al
Revistei Clubului.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

• Sànàtatea

• ÎNVĂȚAȚI SA ÎNOTAȚI •

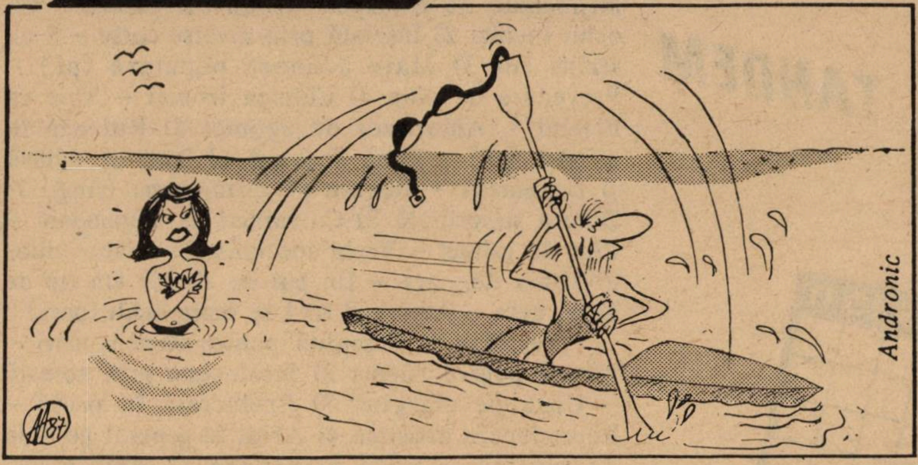

În afară de soare, ceea ce contează cel mai mult în vacanță, este apa. Vacanțe fără băi de mare, de lac sau rîuri, nu sînt adevărate vacanțe. Dar scăldatul nu este decît o plăcere limitată pentru cei ce nu știu să înoate. Învățați deci să înotați și nu spuneți niciodată că sînteți prea bătrîn sau bătrînă pentru a o face. S-ar putea să învățați mai ușor decît un copil, care se lansează cu prea mare impetuozitate.

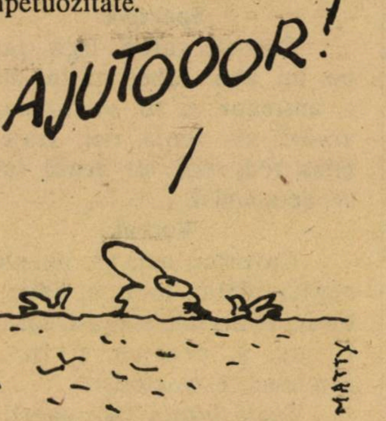

Înotul nu este numai un joc, ci un sport, poate cel mai complet, deoarece face să activeze majoritatea mușchilor și dezvoltă corpul în mod armonios. Face să crească funcția respiratorie și dezvoltă toraxul. Practicarea înotului cu măsură întărește inima. Circulația sîngelui se face mult mai lesne din cauza poziției orizontale și al masajului ușor exercitat de apă. Unele deviații ale coloanei vertebrale sînt combătute cu succes la adolescenții care practică înotul. Excitarea terminațiilor nervoase cutanate, făcută de apă și de aer, are un efect tonic,

Într-adevăr, cei care cunosc plăcerile înotului, cunosc adevărata bucurie de a trăi. Cîteva sfaturi vă sînt însă necesare. Deci:

a) Evitați apele infectate, în special cele dulci, care nu au aceleași proprietăți bactericide ca apa sărată a mării. b) Evitați apa rece, în special imediat după masă, fiindcă riscați o congestie sau o sincopă. c) Dacă nu aveți antrenament, dacă sînteți nervos, intrați în apă încetul cu încetul, nu vă aruncați spre a impresiona publicul, riscați un șoc. d) Nu vă scăldați, dacă aveți. sau ați avut recent, o sinuzită. e) Nu înotați prea mult sub apă, nici prea des; obosiți inima în mod inutil. f) Învățați să reacționați pe loc în apă împotriva cîrceilor; g) Dacă resimțiți oboseală sau o răceală, ieșiți imediat din apă, ștergeți-vă, fricționați-vă și, la nevoie, beți o băutură caldă.

MEDICUS

GRAFOLOGIE

• **Aielet din Neve Tzedek:** Mărturisesc, slăbiciunea mea pentru cartierul al cărui nume l-ai folosit în pseudonim m-a făcut să mă aplec cu o emoție foarte puțin recomandabilă asupra scrisului tău. Realitatea este că m-ai răsplătit: o mare sensibilitate, inteligență acută, spontaneitate și totuși un necontenit auto-control care cenzurează neliniștile tale. Care vin de unde? Asta nu am putut s-o înțeleg și probabil că în acest necunoscut se găsește și sursa unui pesimism care te năpădește din cînd în cînd. Nu cumva este vorba despre oboseala pe care ți-o produce necontenitul auto-control? În fond, toate calitățile de care dispui ți-ar permite să fii mult mai relaxată.

• **Meira, Ierusalim:** Feminitatea scrisului tău este frapantă, dar la o atentă analiză a lui reiese o anumită doză de "supărare cu lumea întreagă" care nu-ți șade bine. Ești uneori prea sfidătoare, crezi prea tare numai în dreptatea ta, ca să nu te trezești în conflicte pe care poate că nu le dorești. Aceasta să fie sursa nervozității și nerăbdării tale? Un om frumos nu este numai un om de caracter, ci și unul care poate și știe să înțeleagă!

...PRECUM ȘI VISE...

Tendința generală este de a interpreta visele "mot-à-mot" și de a vedea simbolurile cu sensuri prea directe. Explicația

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

este că deşi foarte puţini l-au citit şi l-au înţeles pe tata Freud, azi toată lumea face freudism! **C. A. din Haifa** a intrat aproape în panică pentru că a visat de cîteva ori un obelisc şi era gata să se adreseze medicilor pentru a o ajuta să lupte împotriva... obsesiei sexuale. Absolut inutil: în alfabetul secret al viselor, obeliscul reprezintă "mesajul" că cineva din apropierea dvs. vă protejează discret fără s-o mărturisească, şi vă ajută să vi se împlinească proiectele. Deci...

TILL BUHOGLINDĂ

Diete excroace

Gata! Nu vom mai tăcea, spune dr. Tuvia Lehrer de la Ministerul Sănătăţii. Pînă acum nu am reacţionat la reclamele şi informaţiile care induc în eroare populaţia. De acum înainte vom reacţiona cu asprime, ne vom adresa poliţiei.

Desigur, noi înţelegem de glumă. Cînd cei trei comici din formaţia "Hagaşaş hahiver" propun o dietă de... chelire, ştim că cei cu chelie nu-şi închipuie că de pe urma ei le va creşte o freză. Dar cînd se propune o dietă cu pastile care cică dizolvă grăsimile din corp, aceasta este escrocherie. În Statele Unite asemenea tratamente sînt considerate infracţiuni penale pe cînd la noi ele "înfloresc" în institute particulare. Şarlatanii speculează panica îngrăşării.

Atunci cum se pot reduce kilogramele? a fost întrebat dr. Lehrer.

Mîncînd mai puţin! a fost răspunsul. Pur şi simplu.

● ÎNTREBĂRI LA RUBRICA RĂSPUNDEŢI LA ÎNTREBĂRI ●

D. Leon Aclipei, din Rishon le Zion, speră că nu comite nici o greşeală punînd întrebări la care doreşte – de e posibil – un răspuns.

E posibil. Nu comiteţi nici o greşeală.

Întrebarea 1: La numărul din martie 1990, la punctul 10 citesc: "Autorul lucrărilor «Minunile naturii» (1852) şi «Istoria Naturală» (1864)", la care "Minimum" răspunde: "Iuliu Baraş (n. 1836)". Dar în Dicţionarul Enciclopedic din 1978, la pag. 1102, găsesc: "Baraş Iuliu, medic român a înfiinţat primul spital de copii din Bucureşti. Popularizator al cunoştinţelor ştiinţifice şi fondator al revistei «Isis»." Mă întreb care este realitatea? Sau poate că e vorba de o potrivire de nume? Sau o fi o eroare? Vă rog frumos s-o lămuriţi.

Răspuns: Rubrica noastră este un mic concurs-ghicitoare. Baraş Iuliu, savant evreu din România a avut mai multe activităţi. Pentru ca cititorul să-l ghicească, redactorul a dat ceva (nu totul) din realizările sale. Textul din enciclopedie este just. Dar şi textul din rubrica noastră.

Întrebarea 2: De ce indicaţi doar data naşterii sau data morţii? De ce nu ambele date?

Răspuns: Este vorba de comemorări sau aniversări ale lunii respective. Ori, rar se întîmplă ca ambele date să facă parte din aceeaşi lună.

Cît priveşte data morţii savantului Tiktin (1906) a fost într-adevăr o greşeală de tipar, ea fiind 1936. Observaţia dvs. e justă şi vom căuta ca asemenea erori să nu se mai repete.

MINIMUM

sfătuieşte pe cititorii săi (pe care îi iubeşte) să nu intre în noroiul vieţii noastre politice. Şi să umble pe trotuar. Acolo unde e, cît de cît, curat.

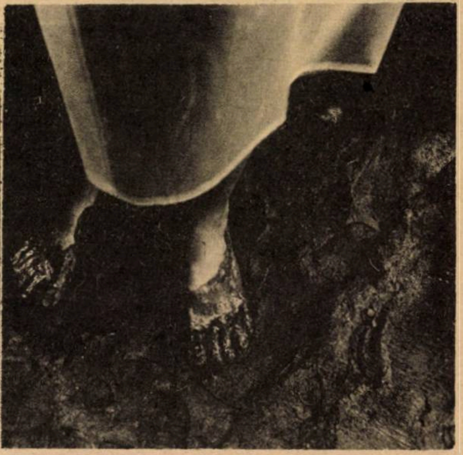

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 4 şekeli

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMEN

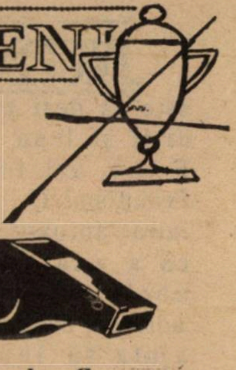

SPORT

Sophia Loren în mijlocul jucătorilor italieni: piciorul

• "Les jeux sont faits?" Încă nu. Şi de ce ne-am grăbi la urma urmelor? Mai avem în faţa noastră o săptămînă de pasionante clarificări, pînă cînd, întocmai crupierilor de la Monte Carlo, vom putea spune "rien ne va plus". Clipa cea mare va fi la 8 iulie 1990, ora 22 (ora Israelului) cînd, pe "Il Stadio Olimpico" din Roma va începe disputa decisivă pentru titlul de campioană a lumii la fotbal, între cîştigătoarea semi-finalei de la Neapole şi cea a semi-finalei de la Torino. Care vor fi acestea? Greu de pronosticat. De pe tuşă, eliminată din competiţie încă în prima fază, echipa Emiratelor Arabe din Golful Persic se uită probabil cu jind la "Cupa Mondială". Gîndind că, dacă aceasta nu era pusă în joc, ci ar fi fost scoasă la licitaţie, şi-ar fi putut-o adjudeca, plătind pentru ea orice preţ!

• Să nu glumim însă pe seama "celor mici". Camerunul a servit o lecţie tuturor celor care încă nu aflaseră că şi la Yaoundé se joacă fotbal. A înfrînt echipa Argentinei, campioana lumii, echipa lui Maradona, a lui Burruchaga, a lui Batista, a lui Balbo, înscriind golul victoriei după ce rămăsese în zece oameni. Cu încă un jucător eliminat de pe teren, Camerunul a fost mai aproape de 2-0 decît Argentina de 1-1. Cîteva titluri sugestive din presa ebraică: *"Africa se trezeşte, Argentina încă doarme"*, *"Argentina a văzut negru înaintea ochilor"*, *"Poţi să plîngi, Argentina"* (aluzie la cîntecul celebru din "musical"-ul "Evita"). Dar parcă numai Camerunul a produs senzaţie? Costa Rica a învins Scoţia, iar Egiptul, pus pe fapte mari, a smuls un meci nul Olandei, campioana Europei. Cei care n-au rămas în faţa televizorului pînă la miezul nopţii, pentru a vedea acest meci pînă la sfîrşit, au pierdut mult. Merita să priveşti perplexitatea faimoşilor Gullit şi van Basten în faţa "pressing"-ului egiptean, pe care, nici în visele lor cele mai urîte, nu l-au crezut posibil!

• Apropo de Camerun. Eliminarea celor doi jucători ai săi, în meciul de deschidere cu Argentina, n-a fost... gratuită. Vreau să spun că a costat federaţia cameruneză suma de 20.000 franci elveţieni. La fel s-a întîmplat şi cu celelalte ţări care au avut jucători sancţionaţi cu "cartonaşul roşu". Pentru fiecare dintre ei s-a plătit de către federaţia respectivă, 10.000 franci elveţieni. Cu aceşti bani, federaţia internaţională (F.I.F.A.) a pus bazele unui fond de luptă contra brutalităţii pe terenurile de fotbal. Numai să ajute fondul acesta la ceva!

• Se luptă, oricum, contra brutalităţii de pe terenuri. Ce ne facem însă, cu cea din tribune? Poliţia italiană se află în stare de alarmă şi nu puţine au fost cazurile cînd a trebuit să intervină pentru potolirea instinctelor huliganice. Pînă la ora scrierii acestor rînduri, s-au înregistrat acte de vandalism ale unor suporteri germani,

Huligan german (băutor de bere) în grija poliţiei italiene

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

derbedei raşi în cap şi beţi turtă, care au produs serioase pagube la Milano. Probabil că, de atunci, au avut loc şi altele. Huliganii englezi, cunoscuţi în Europa şi urmăriţi pentru a putea fi făcuţi din timp inofensivi, au folosit o stratagemă cu scopul de a înşela vigilenţa poliţiei italiene: poartă fustanale scoţiene, tradiţionalul "kilt", ca să nu-i bănuiască nimeni că vin de la Londra şi din Liverpool, din Birmingham şi din Leeds, ca şi din alte puncte nevralgice ale huliganismului fotbalistic englez. Fustanalele însă nu-i ajută, pentru că se dau repede în petec!

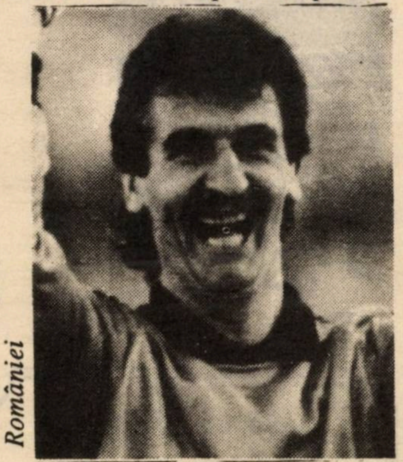

Silviu Lung, portarul echipei României

• Cît costă radio-televiziunea israeliană transmiterea meciurilor din campionatul mondial? O sumă frumuşică: 650.000 dolari. La un moment dat, din cauza intervenţiei unor factori care nu agrează fotbalul, fusese vorba să se reducă la jumătate numărul meciurilor transmise. Măsura aceasta, care s-a dovedit nepopulară, fiind repede abandonată, n-ar fi scăzut cu nimic din preţ. Televiziunea română, care n-a transmis nici un meci la precedentele două ediţii ale campionatului mondial (1982 şi 1986), şi-a scos "pîrleala" de astă dată: a transmis absolut toate meciurile, în întregime. Ce n-a putut "în direct", a transmis noaptea tîrziu sau a doua zi dimineaţă!

• Fiecare echipă a venit în Italia cu o delegaţie mai mult sau mai puţin numeroasă, care cuprindea, în afara jucătorilor, antrenori, maseuri, medic, uneori şi psiholog. Echipa Irlandei a fost singura care şi-a adus în delegaţie şi un... preot: reverendul Boyle din oraşul Limmerick. Acesta şi-a luat misiunea în serios: a oficiat zilnic slujbe şi rugăciuni, dar Dumnezeu nu s-a lăsat impresionat şi i-a trimis pe irlandezi acasă...

• Poliţia italiană a confiscat la Neapole, în timpul campionatului, mii de bilete de intrare false. Acestea au fost tipărite în cartierul Porcella, cunoscut centru al Mafiei napolitane. Dacă vă interesează, pentru finală, costul unui bilet la "bursa neagră" atinge 1300 dolari. La televizor, e mult mai ieftin!

• Totul, în aceste zile, se învîrteşte în Italia, în jurul campionatului mondial de fotbal. Cititoarele răspînditei reviste "Novella 2000" l-au ales pe Roberto Baggio "cel mai frumos jucător al campionatului". La polul opus, "cel mai urît jucător" a fost decretat nimeni altul decît... Diego Armando Maradona. Portarul de rezervă al echipei Italiei, Stefano Tacconi, a fost desemnat bărbatul ideal pentru... însurătoare. S-au orientat oare cititoarele pomenitei publicaţii după felul în care Tacconi apără loviturile de la 11 metri?

G. MODEANU

PENSION ŞI CASĂ DE PĂRINŢI

• NVE BABOV •

BAT YAM – TEL. 5518342
STR. ADMOR MIBABOV 2

• Camere moderne pentru o persoană şi pentru perechi
• Sinagogă + studiul zilnic al Torei
• Sală de lectură + activităţi de societate variate
• Grădini şi alte spaţii verzi pentru odihnă şi relaxare
• Supraveghere şi servicii medicale
• Strict casher şi atmosferă evreiască veritabilă
• Mijloace de transport frecvente şi comode din întregul Guş Dan

Autobuze:
Egged – 86, 92
Dan – 2, 8, 18, 19, 40, 42

minimum

salută cu bucurie performanţele excelente ale echipei României şi îi doreşte succes în continuare

Lăcătuş a sfărîmat multe lacăte.

LUCULLUS
la RESTAURANT...

• ~ GUSTURI (CARE NU SE DISCUTĂ) ~ •

Faptul că, în numărul nostru din mai a.c. am publicat cîteva extrase din părerile cititorilor despre restaurante, i-a stimulat și pe alții, mai sfioși de condei, să-și pună pe hîrtie impresiile gastronomice. Pofta vine mîncînd. Dau, așadar, mai jos, cîteva frînturi de părere:

• India

Mi-a căzut în mînă la București un număr vechi din *Minimum* în care Lucullus recomanda restaurantul indian Tandoori (Kikar Dizengoff, colț cu Zamenhoff nr. 2, Tel Aviv). Venind ca turist în Israel și fiind întrebat de-un văr de-al meu unde-aș vrea să mănînc, i-am spus: Tandoori. Voiam să văd, ca tot omul, cum e aia bucătăria indiană. Era la prînz, am ales așa zisul "Business Lunch-Buffet" și contra sumei de 25 șekeli (inclusiv un pahar de vin de cap de om), am avut, cum se zice aici, "o havaia". Am servit – la discreție! – supă, pîine indiană, salate, mîncare de pasăre, mîncărică de pește, legume, bineînțeles, orez, două deserturi, cafea. Unele mi-au plăcut mai mult, altele mai puțin, dar libertatea aceasta de a alege, m-a făcut să... repet felurile ce mi-au plăcut și să fiu mulțumit.

Ing. LUCIAN HIRSCHFELD
București

• Sol Meir

O recomandare pentru cititorii lui *Minimum* din Herzlia sau care se nimeresc prin această localitate diplomatico-balneară: restaurantul Sol Meir (Rh. Ben Gurion 56). Atmosfera e luminoasă, plăcută... și un *business lunch* (între orele 12 – 4 p.m.) franțuzesc, la prețul, modest zic eu, de 19 șekeli (la care se adaugă și o băutură). Am mîncat un paté de ficat (soțul meu a luat supă de ceapă), apoi cîte un antricot (soțul meu o porție de solă cu migdale). În plus, ne-am umplut de vreo trei ori farfuriile cu salate de la bufetul "liber". Totul – de bună calitate. Iar ca preț, mă-ndoiesc că găsești mai ieftin...

IRINA SĂVEANU
Natania

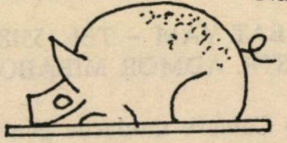

• Legea porcului

O să rîdeți de mine, dar de cînd cu "Legea porcului" care mi se pare că urmează să fie votată de parlamentul nostru (deoarece marile probleme politico- social- economice au fost rezolvate), ne-a cuprins, pe mine și pe nevastă-mea (păgîni, frate!) panica! Și ce-o să fie, ne întrebam, cu grătarele noastre românești? Rămîn în viață? Trag obloanele? Se auto-mutilează, rămînînd cu meniul văduvit de vreo 50% din feluri?

În consecință, ne-am repezit la un local "de-al nostru", sub lozinca "paza bună trece primejdia rea" sau "nu lăsa de azi pe mîine, lucrul tău neisprăvit"

Am intrat la *"Mamaia"*, restaurantul ținut de Sandu cel Bun (Str. Ben Yehuda 192, Tel Aviv) și am comandat cîte-un steak alb (lavan, nu-i așa). Las la o parte cartofii prăjiți fără cusur și gogonelele excelente; steakul a fost, trebuie să recunosc, gras, fraged, mustos, cu un "aer" de usturoi care te ducea cu gîndul la mușchii împănați de pe vremuri. Grăbiți-vă! Pînă nu ne-nchide Agudaua... gura!

MARIAN COJOCARU,
contabil,
Tel Aviv

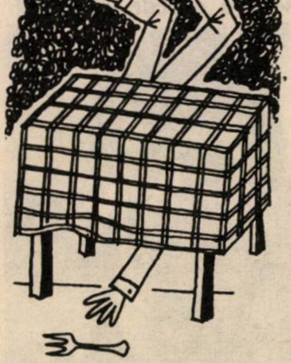

CASA DE PĂRINȚI
«FREDI»
sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experiență în administrarea vîrstnicilor
• PRIMIM PERMANENȚI ȘI TEMPORARI
• SĂNĂTOȘI ȘI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREȚURI MODERATE
TEL AVIV
STR. ȘIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887
ANGAJĂM O MUNCITOARE

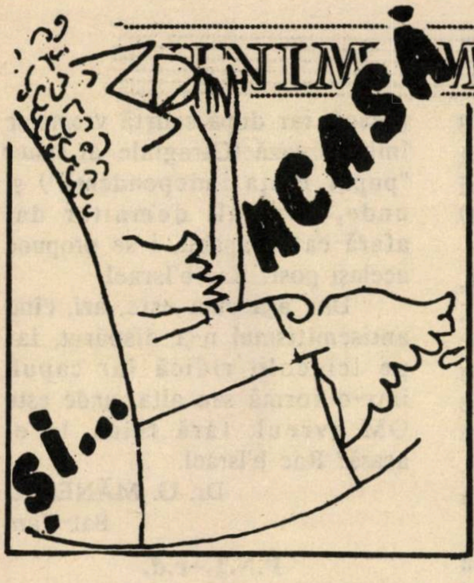

~ ● YLANA ● MÎNCĂRURI DE VARZĂ FĂRĂ CARNE ● ~

● **Varză cu smîntînă şi caşcaval:** Se spală o varză de mărime mijlocie şi se pune la fiert întreagă, în apă cu sare, cît s-o acopere. După 15 min. se scoate din apă, se lasă să se scurgă bine, se aşează într-o formă pyrex mare, rotundă şi adîncă şi se crestează adînc în patru. Se toarnă peste ea un sos alb preparat din 25 gr. unt sau margarină, 1 lingură făină şi se stinge cu o ceaşcă mare de lapte. Se presară 100 gr. caşcaval ras şi la urmă se toarnă 1 borcănel smîntînă bătută bine cu 1 ou întreg şi cu un vîrf de cuţit de sare. Se dă la cuptor cca. 30 min., la 180 gr., pînă prinde o crustă aurie. Se serveşte la masă din forma în care s-a copt.

● **Sărmăluţe cu orez:** Se spală o varză mare, se opăreşte în cîteva rînduri şi se desface în foi. Separat se spală bine 300 gr. orez şi se lasă 30 min. în apă clocotită, să se umfle. În acest timp se taie 2 cepe şi se călesc în cîteva linguri de untdelemn. Se adaugă în tigaia cu ceapă 2 ardei graşi şi 2 gogoşari tăiaţi bucăţele, 5 roşii curăţate de pieliţe şi tăiate cubuleţe şi jumătate morcov ras. Se căleşte totul pînă se înmoaie şi se adaugă sare şi piper. Se amestecă totul cu orezul bine scurs. Se pune cu linguriţa din umplutură pe cîte o foaie de varză, se rulează în formă de sarma şi se aşează într-o cratiţă în straturi suprapuse, peste puţină varză tocată rămasă de la cotoare. Se toarnă peste ele apă şi suc de roşii. Se pun boabe de piper, 2 foi de dafin şi 3 – 4 linguri untdelemn. Se lasă să fiarbă acoperit, pe foc mic pînă ce varza este moale şi sosul bine scăzut. În timpul fierberii se scutură uşor cratiţa. Se servesc fierbinţi, cu mămăliguţă (cui îi place).

● **Chifteluţe cu mărar:** Se spală bine cu apă rece o varză mică, se taie în patru şi se scoate cotorul. Se taie apoi foarte subţire ca tăiţeii, se sărează şi se freacă cu mîna. Se stoarce apoi de zeama lăsată şi se amestecă cu 2 – 3 ouă întregi bătute în prealabil cu furculiţa. Se dă gust cu sare, piper, o ceapă mică, rasă şi 3 linguri cu mărar. Se adaugă 2 – 3 linguri pesmet pînă ce compoziţia devine consistentă. Se încinge în tigaie mult untdelemn şi cu o linguriţă se pun grămăjoare care se rumenesc pe ambele părţi. Se scot pe hîrtie absorbantă şi se servesc la masă cu smîntînă proaspătă sau ca garnitură la diverse mîncăruri.

B R I D G E

LOVITURA (DUREROASĂ) DE TEATRU

La ultimul Concurs Internaţional, care s-a desfăşurat la Tel Aviv în luna februarie, au fost invitaţi numeroşi jucători de clasă mondială din străinătate. Printre ei au strălucit reprezentanţii Poloniei (cîştigătorii concursului de echipe). Iată ce i s-a întîmplat unuia dintre cei mai proeminenţi maeştri israelieni contra diabolicilor polonezi. Comparaţi acţiunile maestrului israelian cu ceea ce aţi fi făcut dvs. cu mîna de mai jos, din poziţia Est, vulnerabil contra vulnerabil, în finala concursului de perechi:

Q J 10 5
3
K J 10 7
K 9 5 3

Licitaţia a fost:

S (dealer)	W	N	E (dvs.)
1 Caro	4 Cupe	contra	pas
4 Pici	pas	5 Trefle	pas
5 Carale	pas	5 Cupe	pas
5 pici	pas	6 Trefle	?

Cîteva explicaţii:

– 1 Caro este natural, culoare cel puţin în 4.

– 4 Cupe este culoare în cel puţin 8, cu 8 levate în joc.

– contra este "de apel", cere partenerului noi informaţii.

– 4 Pici – "canapé" (licitaţie inversată, cu culoarea majoră licitată după culoarea minoră), promite 5 Pici şi 4 Carale.

– toate anunţurile la nivelul 5 sînt licitaţii de forţă (cue-bid), care promit Asul în culoarea respectivă.

– 6 C este contractul final (surprinzător, nu?!).

Ce aţi fi licitat în această situaţie?

PAUL WEINSTOCK

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

RAC B'ISRAEL

În cei cîțiva ani de cînd sînt aici, mi-am dat seama, după cele ce citesc, văd și aud, că sînt oameni, fapte și locuri, pe care nu le-ai găsi nicăieri. Rac b'Israel.

Un Stat în vîrstă de 42 de ani, o vîrstă a primei copilării, comparată cu cea a altor multe State, cu un amestec de oameni din toate colțurile lumii, fiecare grup cu limba, cultura, mentalitatea, comportarea și gradul de civilizație propriu. Rac b'Israel.

Punînd alături evoluția omului ca atare, ca cetățean, ca locatar, ca vecin, cu tot ce e el în stare să înfăptuiască, e uneori o discrepanță ca de la cer la pămînt, pe care n-o găsești nicăieri. Rac b'Israel.

Omul care ajută la montarea rachetei sau a satelitului, cel care pilotează un avion sau într-un birou scrie și planifică, din uzină sau șantier, profesoara, funcționara sau vînzătoarea din magazin, care sînt gata să-și dea viața pentru libertatea țării și a semenilor, sînt nepăsători la curățenia străzii (trotuarul este "lada de gunoi") și liniștea ei, la semeni, la vecini, la colocatari. Rac b'Israel.

Toți vrem pace, toți vrem liniște, toți vrem să nu mai moară nimeni în războaie și confruntări, dar consens național nu există. Democrație. Libertate. Păreri politice diferite. Toate sînt normale. Dar de ce 2 – 3 bătrîni cu vorba împleticită, să decidă soarta unei țări, a unui popor? Unde e așa ceva posibil? Rac b'Israel.

În care țară liberă, democrată, politicieni, deputați, oameni ai bisericii, se dovedesc fără scrupule, fără demnitate, cu interese personale sau materiale mai mari sau mai mici, la care cuvîntul nu-i cuvînt, angajamentul e nul, semnătura nu-i semnătură? Rac b'Israel.

Unde, o țară mică și săracă în care nevoile sînt foarte mari și care nu spune niciodată nu oricărui fiu al neamului, țară care face eforturi supraposibile să asigure un nivel de trai mult mai bun decît în multe țări din lume, 20% din populație își petrece vacanța în străinătate? Rac b'Israel.

Unde se mai vede o țară înconjurată numai de dușmani și care vor s-o distrugă, o țară care în scurtul timp de existență a dus 5 războaie și este în permanență "pe picior de război"? Rac b'Israel.

Unde, o limbă moartă de peste 2000 de ani, a fost readusă la viață acum 100 de ani, se vorbește, se învață, se dezvoltă, se cultivă? Rac b'Israel.

Unde e posibil ca o comunitate ca cea ultra-religioasă cu drepturi civile și subvenții de la Stat să nu aibe și obligații, să nu recunoască acest Stat și baza lui – Sionismul – cu steagul și imnul lui, dar în schimb să facă parte din guvern? Rac b'Israel.

Cred că nicăieri tineretul nu e așa dornic să intre în armată, să facă serviciul în unitățile cele mai grele și periculoase. Rac b'Israel.

În care țară, primul ministru acuză un coleg din cabinet de înaltă trădare, îl dă afară ca apoi să-l reia? Unde, un ministru își acuză șeful de pactizare cu terorismul și pleacă, iar după scurtă vreme se îmbrățișează (Caragiale ar spune "pupat Piața Independenții") și unde, unui alt demnitar dat afară ca incapabil, i se propune același post? Rac b'Israel.

Dar așa cum este, azi, cînd antisemitismul n-a dispărut, iar pe ici-colo ridică iar capul, într-o formă sau alta, unde este OM evreul, fără frică, la el acasă? Rac b'Israel.

Dr. G. MĂNESCU
Bat-Yam

P.N.Ț.-c.d.

"Minimum" este considerată ca o revistă de nivel superior celorlalte publicații în limba română din Israel. De aceea mare mi-a fost mirarea citind în revista nr. 38 acel S.O.S. al d-lui Clemente Mureșan, turist din România.

Invitația de a veni în Israel, lansată d-lui Mureșan de către soții Rozențveig îi privește, dar publicarea în Israel a apelului pentru ajutorarea materială a Partidului Național Țărănesc creștin și democrat nu-și avea sensul...

De altfel apelul m-a făcut să-mi amintesc de interviul dat recent unui corespondent străin de către un membru important al P.N.Ț-c.d. în care acesta se exprimă semi-confidențial "Cum poate fi român un evreu?" Cît de nejustă și dureroasă este această remarcă!

De aceea consider că gestul dv. "mărinimos" de a publica apelul nu este justificat.

IACOB POZARINCHIN
Bat Yam

PENTRU "AI NOȘTRI" DE LA TELEVIZIUNE

Am urmărit la TV nu de mult, emisiunea dedicată teimanezilor și nu mi-a displăcut. Dimpotrivă. Același lucru, cu cîteva seri înainte, cu cei din comunitatea

POŞTA

sud-africanilor. Ambele emisiuni relevau importanţa evreilor din aceste comunităţi în clădirea ţării, în apărarea ei. Apreciez mult asemenea emisiuni căci ele pun în valoare tradiţii necunoscute de noi privind comunitatea respectivă.

De ce să nu ne facem şi noi cunoscuţi printr-o emisiune TV: "Evreii din România şi rădăcinile lor"? Aş sugera domnului Andrei Călăraşu şi celorlalţi români de la televiziune că s-ar putea proiecta o parte din filmele făcute de Călăraşu la comunităţile din Moldova, Bucureşti şi Transilvania, apoi filme din Zihron Yacov sau Rosh Pina. Avem destule personalităţi în teatru, industrie, medicină, literatură, etc., care să fie prezente în această emisiune.

Iată şi o propunere pentru partea distractivă: Bodo, Nancy Brandes, Peter Wertheimer (la saxofon), Mirel Reznic, Horia Alexandru, Monica.

Desigur nu vor lipsi Lya König împreună cu Zvi Stopler, Moscu Alcalay, Carol Marcovici, Tricy şi Bebe Bercovici etc. etc etc.

C.O.R. Beer Sheva şi eu personal, vă stăm oricînd la dispoziţie pentru alcătuirea unui asemenea program TV.

Dr. ELIAS ERWIN
Beer Sheva

REVISTA CULTULUI MOZAIC NU TREBUIE SĂ SCRIE DESPRE ALIAUA ROMÂNĂ DIN ISRAEL

Aţi încurcat borcanele. Paginile "Revistei Cultului Mozaic" din Bucureşti, să fie pline – cum scrieţi (vezi nr. din mai 1990, rubrica *Noi)* – cu ştiri despre înfăptuirile şi evenimentele din sînul alialei originarilor din România (carevasăzică 400.000)? ...Şi precizaţi: despre cărţi, gazete, spectacole, manifestări de tot felul...; pentru că vedeţi dvs. cei 20.000 (douăzeci de mii) rămaşi – din care 75% bătrîni, sînt morţi să afle despre cărţile publicate de ai lor – cei de aci – despre gazete, despre spectacole (o fi vorba de cei 200 cca ţambalagii, chitarişti, gurişti etc. veniţi din...; sînt morţi să afle de manifestările de tot felul – excursiile organizate de ACMEOR (în Spania, Germania, etc.) activitatea H.O.R, C.O.R. Comitetul de pe lîngă Sinagogă, S.M.I.R., Centrul Originarilor din România, Asociaţia... dar să ne oprim că mai descoperim şi altele.

Despre toate aceste monumentale "activităţi", ar trebui să afle cei 20.000 *din Revista Cultului Mozaic* din Bucureşti? Eram să uit de activitatea strîngerii de fonduri şi documente, informaţii, etc. asupra trecutului, prezentului şi viitorului evreilor din România – fiecare în legea lui fără nici o lege.

În concluzie – RCM trebuie să publice *acolo* despre o activitate *inexistentă* aci?

SAMY SCHWARTZ
Tel Aviv

COPIL, PE ULIŢELE DOROHOIULUI

O cunoştinţă mi-a dat să citesc cîteva publicaţii primite din Israel şi am avut o mare satisfacţie să constat că evreii-români din Israel s-au bucurat cu toţii alături de întregul nostru popor de înlăturarea odiosului tiran Ceauşescu care a transformat ţara într-un adevărat gulag. Ei continuă să vorbească limba română, să fie mîndri că s-au născut în România, să aibă ziare în limba română şi să ducă o viaţă spirituală bogată în amintiri din ţara natală.

...Şi amintirile mele din copilăria de la Dorohoi sînt vii. Dimineaţa, cînd plecam la şcoală cunoşteam fiecare loc, casă, uliţă, grădini ce întîlneam în cale, ştiam... aici e dugheana lui Baba Luţa, mai jos stătea Salea care cumpăra păsări şi ouă de la ţăranii ce treceau spre piaţă... apoi cîrciuma lui Moişe Moscovics, apoi fraţii Cherbis care cumpărau vite pentru export, vis-à-vis mai jos casa cu trepte şi cerdac a lui Avrum cel gras, cu Goldiţa cu obrajii roşii şi bucălaţi, mai la vale casa colegului meu de clasă Haim Moscovici, la care veneam uneori şi făceam lecţiile împreună şi la sărbători primeam de la el pască şi humăntaş, mai jos băcănia lui Leiba de unde cumpăram brînză de oi frămîntată, apoi alţii şi alţii.

Înţeleg că nici evreii cu care am fost coleg la şcoala primară şi liceul din Dorohoi, care au plecat în Israel – dacă mai trăiesc vreunii dintre ei – nici ei nu pot să uite locurile natale.

Nu pot să uite nici viaţa îmbelşugată, ieftină, liberă şi veselă – pe care au dus-o cu toţii înainte de război – întrucît oricine, cu bani puţini, se putea aşeza într-o seară împreună cu un prieten la o masă dintr-o cîrciumioară – slavă Domnului că erau destule – să bea un vin bun, să guste un muşchi în sînge la grătar, un cotlet, nişte fudulii, momiţe sau cîţiva mititei şi să-i mîngîie auzul şi inima nişte lăutari cu ţambal şi vioară, cu melodii de neuitat: "Rămîi, o, nu pleca, rămîi...", "Zaraza", "Să-mi cînţi ţigan bătrîn ceva", "Bulgăraş de ghiaţă rece", "N-ai să ştii niciodată", "Inimă, de ce nu vrei să-mbătrîneşti", "La umbra nucului bătrîn", etc. etc.

...Şi acum la încheiere le spun la toţi evreii-români din toată inima urarea:

Şalom alehem!

VALERIAN GRĂDINARU
Braşov

POŞTA

Corespondentul nostru, d. *Leon Şaim*, din Ghivataim, ne trimite poezia alăturată pe care a primit-o de la un coleg din România, acum că "se poate:

Zece membri de Partid: *Zece membri de Partid/ Au visat o viaţă nouă/ Unul a vorbit în somn/ Şi-au rămas doar nouă.// Nouă membri de Partid/ Se întrec la'not/ Unul a-ntrecut un rus/ Şi-au rămas doar opt// Opt membri de Partid/ Au trecut la fapte/ Unul nu s-a conformat/ Şi-au rămas doar şapte// Şapte membri de Partid/ Aveau patru clase/ Unul a-nvăţat mai mult/ Şi-au rămas doar şase// Şase membri de Partid/ Au strigat lozinci/ Unul a strigat greşit/ Şi-au rămas doar cinci// Cinci membri de Partid/ S-au dus şi la teatru/ Unul n-a aplaudat/ Şi-au rămas doar patru// Patru membri de Partid/ Erau toţi evrei/ Unul a plecat în "West"/ Şi-au rămas doar trei.// Trei membri de Partid/ Au visat război/ Unul a visat cu ruşii/ Şi-au rămas doar doi// Doi membri de Partid/ S-au jucat cu tunul/ Unu-a tras spre Răsărit/ Şi-a rămas doar unul// Un membru de Partid/ Bine lămurit/ A plecat cu O.N.T./ Şi n-a mai venit.//*; *Valeriu Frimu*, Bucureşti (totdeauna binevenite, extrasele dvs. din presă sînt, în consecinţă, necontenit aşteptate); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassy (cîteva epigrame: *Celor care cer schimbarea sistemului electoral:* Cu pancarte-n lung şi-n lat,/ Au plăcerea să se plimbe;/ Nu sistemu-i de schimbat,/ "Omul" nostru să se schimbe!//; *D-lui Dr. Otto Bacalu:* Dacă nu crezi în Dumnezeu,/ Precum te-ai exprimat în presă,/ Pe pacienţi – mă-ntreb şi eu –/ Unde-i trimeţi?... La ce adresă?//); *Izu Weisman*, Rehovot (ultima epigramă nu e la înălţimea predecesoarelor; altceva!); *Paul Kidron, Cojocaru*, Haifa (scrisoarea d-lui Şt. Kremnitzer de la rubrica Poşta, nr. 39, constituie un interesant document de ordin psihologic, dezvăluind, într-un limbaj de mare francheţe, stări posibile de spirit); *Norbert Schmetterling*, Beer Sheva (am ales, din grupajul dvs. de anecdote, una care se potriveşte de minune grafomanilor şi veleitarilor incapabili a scrie scurt, concis: "Michelangello, celebrul sculptor italian, autorul lui «David», este întrebat cum a reuşit această capodoperă. «Foarte simplu, răspunde, artistul. Am luat un bloc mare de marmură de Cararra, am înlăturat, cu dalta şi ciocanul, tot ce era inutil, şi a ieşit David»"); *Nelu Solomon*, Metulla: (aşteptăm altele cu Bulă; altele care să dovedească faptul că eminentul personaj al epocii nu a fost ucis la 22 decembrie anul trecut; iar dvs. sînteţi unul dintre puţinii capabili să ne oferiţi asemenea dovadă...); *Miriam Rozenberg*, Tel Aviv (poetul Paul Păun nu trăieşte la Paris, ci la Haifa; numai că, refuzînd din principiu să participe cu scrisul la viaţa literară pe româneşte din Israel, cunoscutul suprarealist colaborează, cu versuri sau desene, de preferinţă la reviste din capitala Franţei, la *Mele* din Hawai, etc.); *Leon Aclipei*, Rishon Le Zion (am trimis observaţiile dvs. celui care se ocupă cu redactatea *Întrebărilor* de la *Minimum nu uită;* şi, cu siguranţă, nu va uita să vă răspundă; *Juan Zaharia*, Kiriat Ata (recunoaştem, pentru un ole, sosit din Uruguay în 1981, cantitatea dvs. de necazuri este remarcabilă: a) v-aţi ciocnit uşor cu o maşină a cîtorva arabi, nimeni n-a păţit nimic, totul s-a redus la o tamponare banală, dar, de atunci, adică de vreo şapte-opt ani, sînteţi hărţuit fără contenire ba de poliţie, ba de judecătorie, ba de societatea de asigurări; e cam mult; b) aţi cumpărat la firma *Oren*, din Tel Aviv, obiecte "fără taxe", plătind 1875 de dolari; firma a dat faliment, iar dvs. nu v-aţi ales nici cu obiectele, nici cu *banii înapoi;* da, da, e cam mult; şi din păcate, singura cale de a scăpa de aceste necazuri pare a fi un avocat; onest).

Moshe Neiovits, Petah Tikva; ing.*Dinu Arion*, Haifa; *J. Lajarique*, Paris; *Jenică Gold*, Tel Aviv; prof.*Maria Dinescu*, Bucureşti; *Raluca Vinagradov*, Toronto, Canada; av.*Sandu Costin*, Tel Aviv; *Emil Ţilenschi*, Bucureşti; *Eliza Steiner*, Ierusalim; dr.*Lucian Weiss*, Natania – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii sau observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

LA URMĂ

Într-o scrisoare adresată ministerului celebru al Klitării, preşedintele H.O.R.-ului, dl. Uri Eliav, atrage atenţia cu amărăciune că – mai zilele trecute – la sosirea unui avion cu olimi, cetăţenii de felul lor din România au fost lăsaţi dinadins la urmă, pentru a face loc emigranţilor de categoria I-a: ruşi, bineînţeles (aflaţi în acelaşi avion) dar şi alţii, aterizaţi la Lod din alte părţi ale globului.

La urmă. Acolo unde, după un vechi obicei sohnutist, le este locul. Cînd rudele acestora au protestat, funcţionarii cu pricina au răspuns, se zice, că nu e vorba de nici o discriminare: ei au dat prioritate bătrînilor şi bolnavilor... Luînd notă de această observaţie, Minimum înţelege că pentru a nu sta cinci ore, la coadă, în sala de aşteptare, olimii noştri trebuie să vină sau în cîrje cu toţii sau pe targă.

POŞTA

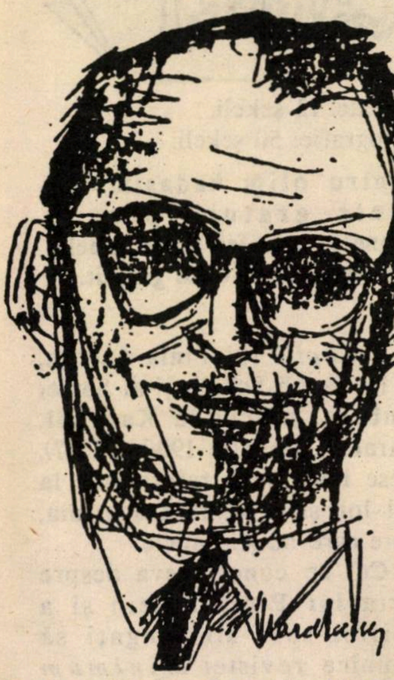

Ştefan Baciu văzut de Marcel Iancu

"KAHANA" ÎN HAWAII

Am luat cunoştinţă, cu explicabil amuzament, de corespondenţa în legătură cu noţiunea "Kahana" din Hawaii (vezi "Minimum nr. 35, p.77-78). Nimeni nu are dreptate, cuvîntul neavînd *absolut nici o legătură* cu "o familie de evrei cu numele Kahana"! Lucrurile stau aşa: după cum explică binecunoscuta lucrare "Nume de locuri în Hawaii", de Mary Kawena Pukui, Samuel H. Elbert şi Esther T. Mookini, cartea fiind unul din cele mai serioase izvoare în acest domeniu, cuvîntul "Kahana" *în limba hawaiiană* înseamnă, literalmente, "a tăia" sau "tăind". Există în Hawaii un rîu şi o vale numite "Kahana", în districtul Waimea din insula Kauai, cît şi un sătuleţ şi o vale cu acelaşi nume, în insula Maui (atenţie la tipografie!), nu *"Mani"*, cum afirmă vizitatorul din Ierusalim. Deasemenea, există un parc, un golf, şi un rîu în Insula Oahu, cu acelaşi nume.

Cartea la care mă refer, un indispensabil "instrument" ştiinţific, editată la "The University Press of Hawaii", din Honolulu, este cunoscută în lumea întreagă, între specialişti, fiind pînă azi cel mai bun izvor de informaţie pentru cuvintele hawaiiene ce denumesc locurile din Insule. Din cuvîntul "Kahana" s-au format, conform cărţii la care mă refer, următoarele: Kahana-haiki, cartier în insula Oahu; Kahana Iki, însemnînd "Kahana mică"; Kahanamoky, plajă în faţa hotelului hawaiian Village, în Waikiki, Honolulu, numită în cinstea fostului campion de înot olimpic Duke Kahanamoku (1890 – 1968). Acesta a fost, ani îndelungi, şerif în Honolulu, şi una dintre cele mai cunoscute personalităţi din lumea "surfului", *surful* fiind tabla de lemn (astăzi plastic) cu care vechii hawaiieni înfruntau valurile Pacificului.

În cele din urmă se menţionează cuvîntul Kahanananui, însemnînd, "probabil", *muncă mare.* Există, deasemenea strada Kahanu în cartierul honolulez Kalihi Kai şi Kahanui, în insula Molokai, lîngă tîrguleţul Kaunakakai.

Sper că am putut face "lumină" în acest amestec de cuvinte hawaiiene, care, hélas, sau *nebich* nu au putut face **absolut nimic** cu explicaţiile "ştiinţifice" date de turiştii corespondenţi ai lui *Minimum!*

Să fim sănătoşi şi, mai cu seamă, serioşi.

ŞTEFAN BACIU

N.red. *Aşadar, ca să vezi, Kahana înseamnă în limba honolulezilor, "a tăia". Trebuie să recunoaştem că, aducînd această precizare, Ştefan Baciu a tăiat macaroana corespondenţilor noştri ştiinţifici, iar nouă, – respiraţia.*

Dezlegarea la Bridge
Lovitura (dureroasă) de teatru

Maestrul israelian a licitat "contra", au urmat trei pas-uri şi West a atacat Rege de Cupă. Licitaţia lui Est este corectă din toate punctele de vedere:

– este un contract foarte dificil, cu împărţire de carte "nebună".

– dacă acest contract este realizat, E-W se îndreaptă oricum către un "zero", pentru că este greu de crezut că se va juca la vreo altă masă acelaşi lucru.

– la celelalte mese se va juca 5 Trefle (care va cădea, probabil, maximum o dată) sau 4 Pici cu cel puţin două intrări. Deci, pentru un rezultat bun, contractul trebuie contrat.

– declarantul ştie oricum că forţa de Treflă este la Est, deci contra nu-i dă nici un fel de informaţii suplimentare.

Din păcate pentru Est, licitaţia foarte agresivă a polonezilor şi-a primit, în această donă, o binemeritată răsplată, pentru că iată distribuţia efectivă:

```
            K 5
            A 9
            8 4
            A J 10 8 6 5 4
                  6 7    Q J 10 4
2 3 6 7 8 10 J Q K       5
                  3 9    K J 10 6
                    –    K 9  3 2
              A 9 8 3 2
              4
              A Q 7 5 2
              Q 7
```

Precum se poate vedea imediat, Est nu are, indiferent de atac, nici o şansă să cîştige această levată în afară de Regele de atu. Hotărîrea lui Est de a contra a fost nefericită şi din alt punct de vedere: West, fără contra lui Est, ar fi putut licita 6 Cupe (sacrificiu) care ar fi dat "numai" 1100.

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

• *Av. Emil Schechter*, fost secretar general al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România.

Turism

• *Ion Pătru*, ziarist; redactor la săptămînalul *Satul românesc;* din Bucureşti.

• *I. Lespezeanu*, ziarist; din Bucureşti; la rude (tel. 586783).

Aniversări

• *Dr. Ernest Fried*, preşedintele comunităţii evreilor din Oradea, România; 80 de ani.

• *Carol Kormos*, poet, traducător, cercetător la Beth Hatefutsoth, Tel Aviv; 70 de ani.

Decese

• *Raul Siniol* (n. 1907), publicist, muzicolog, fost secretar general al comunităţii sefarde din România. Bun cunoscător al folclorului sefard, Siniol a făcut mult pentru popularizarea acestuia, atît în România cît şi în Israel, unde s-a stabilit în 1960. Este autorul cărţilor: *Cahal Grande* (istoria Templului mare din Bucureşti, incendiat de legionari în 1941), *Momente sefarde*, *Schiţe şi portrete sefarde.* A fost distins cu premiul *Benvenisti* (Israel).

• *Mălina Cajal* (n. Bacău, 1908), scriitoare pentru copii; la Bucureşti. Cîteva cărţi: *Rică nu ştie să zică* (1969), *Chiţu şi Miţu în oraşul subacvatic* (1970), *Stropi de rouă* (1980), *Melc, melc, codobelc* (1982). Mălina Cajal a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România.

• *Prof. de gimnastică* 44,romancă, ofer serviciile mele 1 - 3 luni gimnastică femei întreţinere. Ofer companie doamnă în vîrstă, ajutor la menaj, îngrijire copil 2-7 ani.Adresa mea:Elena Ţâmbrescu, str. Pridvorului 21, Bl 19, et. 3, ap. 15,sect. 4, Bucureşti 7 ooo , România.

•

O carte nouă:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI

•

UN S.O.S. DE LA VICTOR NEUMANN

Un comitet de iniţiativă, format din istoricii timişoreni Victor Neumann, Sorin Berghian, Milin Miodrag şi Alex. Rădulescu a elaborat un proiect pentru înfiinţarea "Institutului de studii central-sud est europene" la Timişoara.

Un institut pus sub semnul frăţiei (reale) dintre români şi celelalte naţii care au trăit şi creat în spaţiul bănăţean; un institut care, întemeiat pe-un gînd cinstit, urmează a avea şi o secţie de judaistică.

...Un institut care – însă! – lipsit de mijloace fiind, cere sprijinul material al instituţiilor şi persoanelor particulare de pretutindeni.

Inclusiv – din Israel.

Apelul, primit de noi de la Victor Neumann, ni se pare demn de atenţie – şi de favorabile răspunsuri.

Neavînd (deocamdată, să zicem) un sediu, comitetul ne informează că donatorii sînt rugaţi să trimită contribuţiile lor pe adresa: VICTOR NEUMANN, Str. Stadion 6/9, Timişoara 1900 – România. (Tel. 961-75059).

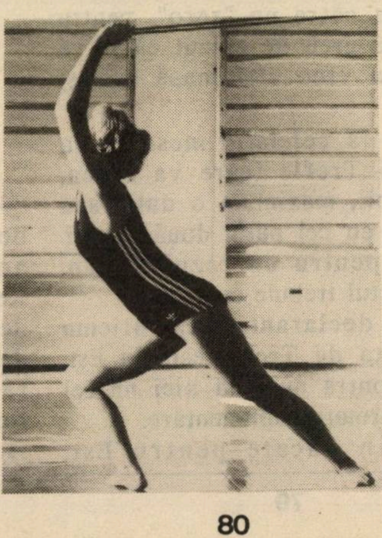

Prof. Elena Tâmbrescu

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

• *Copiii* lui Pinia Schein, fiul lui Iacob Schein şi al Soniei Grinberg, născut la Karakul, Basarabia, în iulie 1900 (1905?), doresc informaţii referitoare la tatăl lor şi la familia acestuia, despre care nu ştiu nimic.

Cei ce cunosc ceva despre soarta lui Pinia Schein şi a familiei sale sînt rugaţi să comunice revistei *Minimum* datele de care dispun.

• Doamna *Raşela Ackerman* a devenit străbunică, prin naşterea lui Ady, fiica nepoţilor ei Nina şi Morel. Încă un prilej de a ura vechii militante pentru interesele alialei române, neobosită activistă voluntară a H.O.R., ani mulţi, sănătate şi bucurii în familie.

• Celor 90 de ani împliniţi de tanti *Sali Beilis*, încă mulţi înainte, cu sănătate şi bucurie. Nepoţii.

• Scriitorul *Alexandru Sever*, ole hadaş, s-a stabilit în Beer Sheva, str. David Hameleh 37/1. Tel. 057/411915.

• *Felicitări* din inimă soţilor Andrei şi Puica Strihan, din Tel Aviv, care au devenit, pentru a treia oară, bunici. Iar micuţei Maia, la mulţi ani. Prietenii.

• *Jacob Popper* anunţă pe această cale pe membrii celui de-al 13-lea trib, rugîndu-i să comunice şi rudelor şi prietenilor lor nemembri ai tribului, că între el (Jacob Popper) şi Ami Popper (autorul atentatului de la Rishon le Zion, n. red.) nu există nici o legătură de rudenie.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IULIE

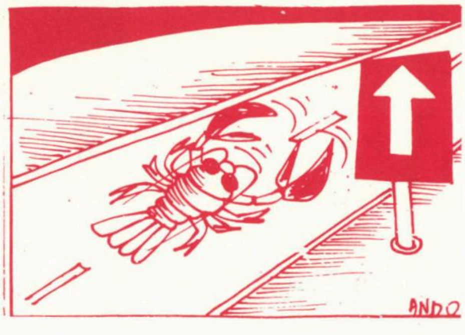

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
O propunere pe care o veţi primi în domeniul profesional e deosebit de promiţătoare. Reduceţi la strictul necesar obligaţiile în această perioadă şi concentraţi-vă asupra propriei persoane. Îmbrăcaţi mai mult albastru.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Noile proiecte vor merge cu dreptul, iar forţa dumneavoastră se află la apogeu. Poate că explicaţia o reprezintă şi satisfacţia pe care vi-o produce darul neaşteptat pe care îl primiţi de departe. Jucaţi la lotto numerele 3, 7, 11.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Aveţi poftă să introduceţi schimbări în viaţă, dar marile satisfacţii pe care le veţi avea luna aceasta provin tocmai din mediul obişnuit. Evitaţi încăpăţînările. Dacă veţi fi mai răbdători, veţi primi mai multă tandreţe şi căldură.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Idei noi vă antrenează într-o activitate intensă. Seriozitatea la locul de muncă va începe să dea roade, dar fiţi mai prudent cu eforturile. Starea sănătăţii este destul de precară şi trebuie să vă menajaţi. Zilele de joi sînt favorabile.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Sînteţi puţin prea preocupaţi de aspectul dvs., de forma fizică şi prea puţin atent la oamenii din jur. Cineva pe care îl frecventaţi des nu vă doreşte binele. Mai multă prudenţă în încrederea pe care o acordaţi oamenilor.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)
Controlaţi-vă: demonul dominaţiei vă împinge la ieşiri şi acţiuni nedorite. Norocul vă zîmbeşte în această lună, aşa că riscaţi; orice risc va aduce un cîştig, fie că este material sau sufletesc. Dacă aveţi ceva de început, nu vă fie teamă s-o faceţi într-o marţi.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)
O întîlnire cu o cunoştinţă veche pe care aproape aţi uitat-o, vă va schimba cursul vieţii. Daţi dovadă de mai multă diplomaţie pentru a nu periclita legături folositoare. Evitaţi izolarea şi obişnuiţi-vă să nu vedeţi în orice, doar folosul, partea practică. Mai sînt şi alte aspecte în viaţă.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)
Eforturile intense ale ultimei perioade vor da roade, aducîndu-vă multă satisfacţie, sufletească în primul rînd. Atenţie: nu toţi cei care vă înconjoară şi vă laudă, – vă sînt realmente ataşaţi şi vă înţeleg cu adevărat. Mai multă atenţie şi veţi descoperi marea dragoste care se află demult în preajmă.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)
Timpul este potrivit pentru orice început şi veţi avea mari satisfacţii de la cei din jur. Încercaţi să fiţi mai răbdători şi mai înţelegători şi veţi fi primii avantajaţi. Primele două miercuri ale lunii vă vor fi favorabile în mod deosebit.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
Atenţie la ceea ce se întîmplă în culise la locul de muncă. Se pregăteşte ceva care vă este favorabil, dar rezultatele se vor resimţi ceva mai tîrziu. Luna aceasta vă este favorabilă în domeniul romantic, după cum vă sînt favorabile toate cele legate de cifra 6 ca atare.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Sînteţi prea dispuşi să răspundeţi oricărei invitaţii. Mai multă rezervă vă va scuti de surprize neplăcute şi va creşte valoarea dvs. în ochii celorlalţi. Îmbrăcaţi în acceastă perioadă culori deschise. Vă poartă noroc.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
S-ar putea să vă izbiţi de o grosolană dovadă de invidie din partea unui apropiat. Nu-i daţi atenţie: este preţul plătit pentru succesele care vă aşteaptă. Dacă aveţi obiceiul să jucaţi – cărţi sau la loterie – recomandabil ca luna aceasta să vă reţineţi.

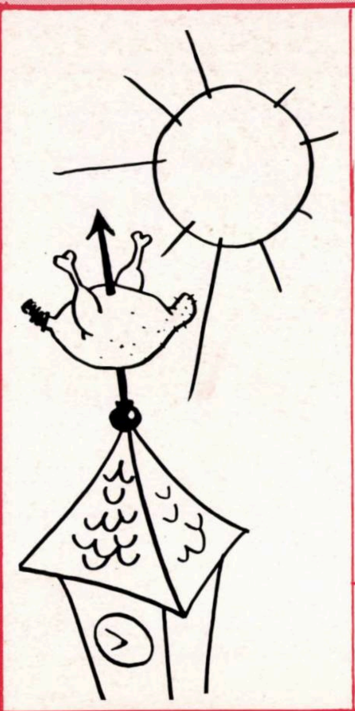

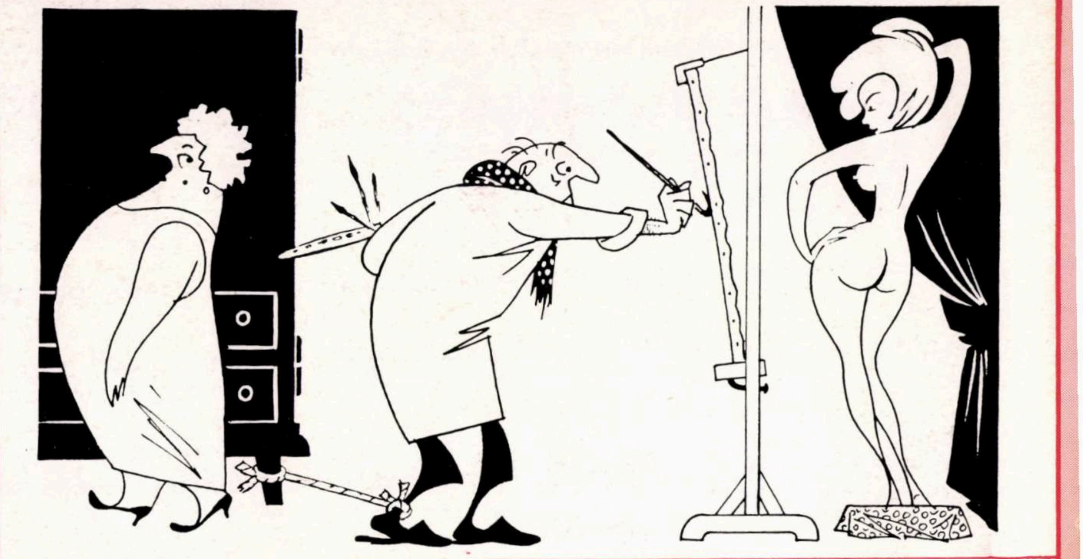

RIK AUERBACH

S-a născut la Galaţi în 1920. S-a impus printre caricaturiştii de seamă ai Bucureştilor în anii '50-'70. S-a stabilit în U.S.A., în 1966. A venit în Israel, la Holon, în 1983. A murit, răpus de-o maladie neiertătoare, în 1986.

Rik Auerbach: un talent, un spirit.

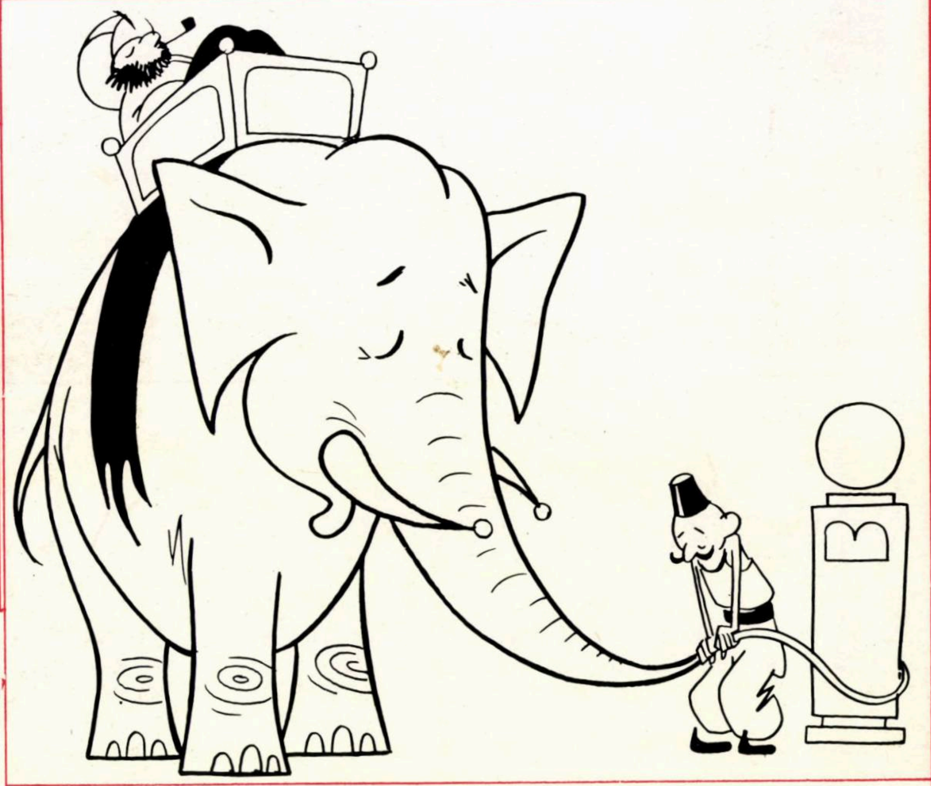

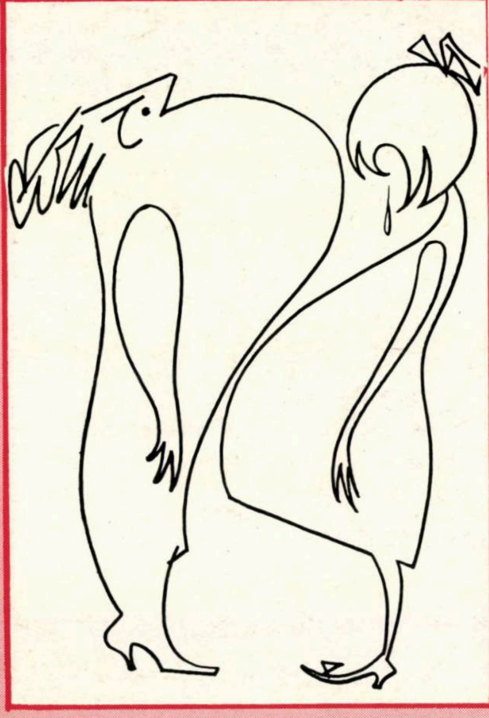

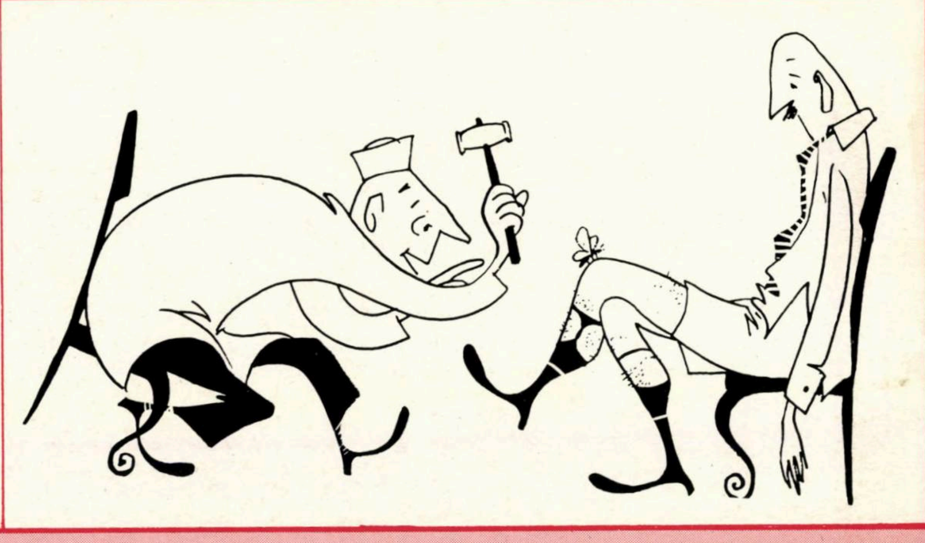

minimum

MEMORIILE RABINULUI ȘAFRAN

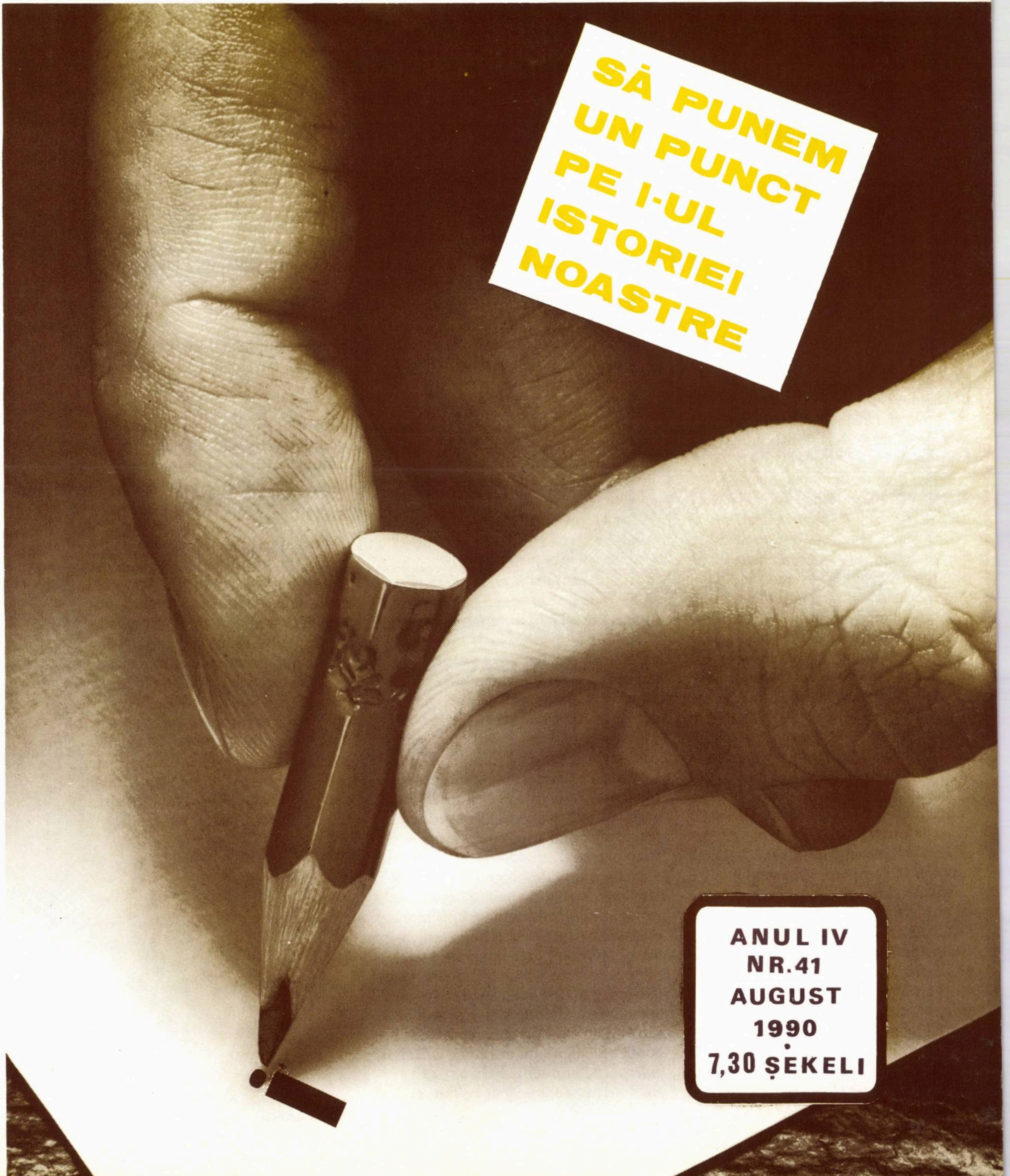

SĂ PUNEM UN PUNCT PE I-UL ISTORIEI NOASTRE

ANUL IV
NR.41
AUGUST
1990
•
7,30 ȘEKELI

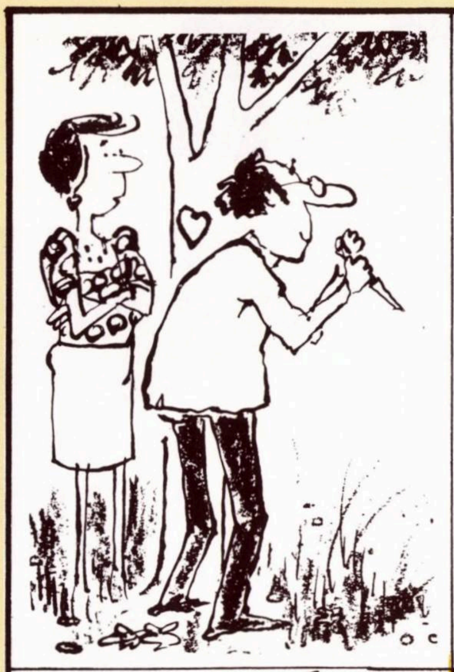

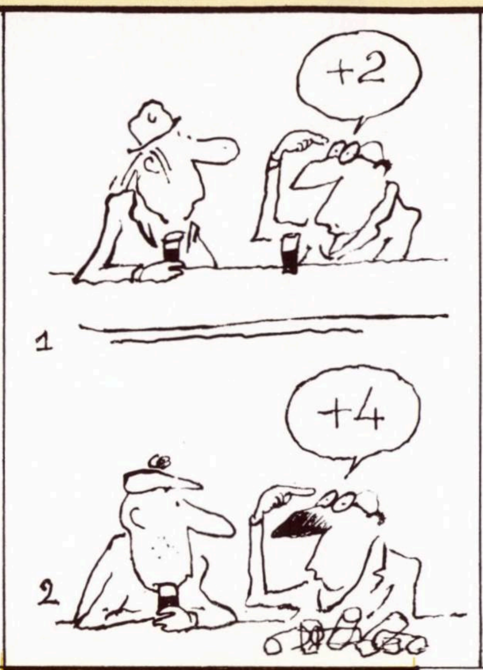

AZI
BEMI
DORESN
MENOPT
KLOMICE!
ALMA

MATTY

CU
ȘI FĂRĂ
DIOPTRII

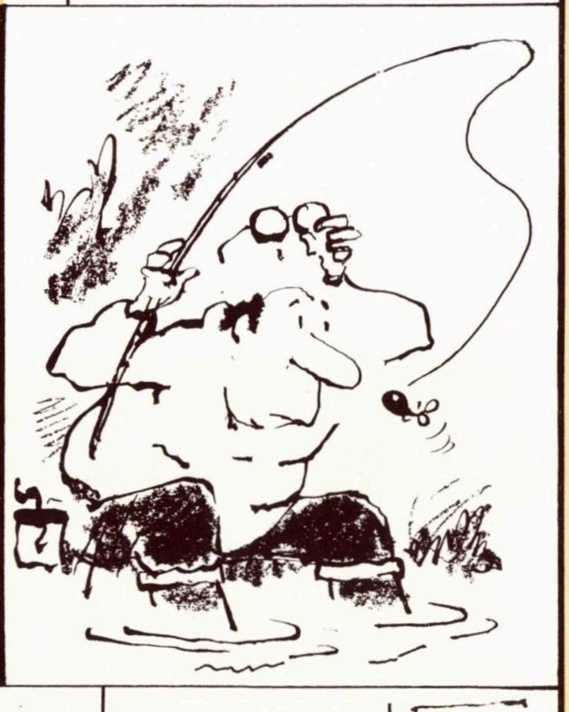

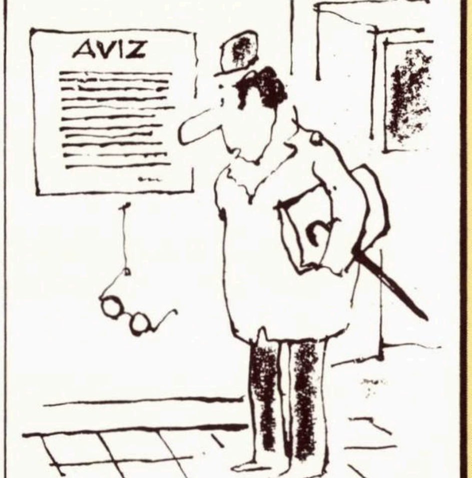

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Vin olim şi nu sînt locuinţe pentru ei. O minune simultană cu o dramă. Dar înafară că nu se putea prevedea o alia atît de masivă, nu s-au putut construi locuinţe care să aştepte goale cine ştie cît timp viitorii locatari. Ar fi fost absurd. Sîntem în prezent martorii unui efort extraordinar - al ministrului Sharon mai ales - de a da impuls construcţiei. Dar merge greu. Birocraţia nu vrea să se înduplece. Probabil că sînt şi interese politice de a-l sabota pe Sharon. Orbii refuză să vadă că nu de un succes al lui Sharon e vorba, ci de o misiune istorică.Se confirmă astfel încăodată că drumul spre raiul absorbţiei e pavat şi cu intenţii rele.

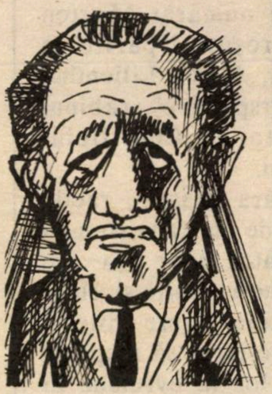

- Peres însuşi a fost surprins de victoria pe care a obţinut-o în Centrala Partidului Muncii unde Rabin nu a reuşit să-l doboare de la şefie. Dar îl mai aşteaptă zile grele. O parte a acestui partid nenorocos în ultimii 13 ani, este mai puţin încrezător în propria-i ideologie şi mai mult în pragmatism. Steagul pragmatismului îl ţin tabăra Rabin, denumită "Likud 2". Ea nici nu se ruşinează cu acest epitet. Insă e evident că nu aceasta este calea. Plagiatul nu este tolerabil nici în viaţa politică. De altfel un veteran socialist a spus: decît un Likud 2 sau o combinaţie de trei Likuduri imitate, mai bine Likudul original!

- Dovada solidităţii poziţiei lui Gorbaciov nu constă atît în aceea că l-a înlăturat pe cel mai periculos rival - Ligaciov - cît că a acceptat, cu curaj şi repede, ca Germania unită să facă parte din N.A.T.O. Se vorbeşte chiar de o axă Moscova - Bonn (sau Berlin) care probabil îl uimeşte şi pe miopul Bush. Lumea perspicace simte că nota de plată a consimţămîntului dat de Gorbaciov e grasă, dar nu asta impresionează (şi îngrijorează) ci puterea economică mare, colosală a Germaniei ajunsă să fie nababul Europei. Optimiştii spun că bogăţia Germaniei e garanţia "cuminţeniei" ei. E cazul ca lumea să se roage lui Dumnezeu să se confirme optimismul optimiştilor!

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

APROPO DE DEVALORIZARE

În ultima vreme, întreaga ţară a trăit sub semnul gravei degringolade a situaţiei politice. Ne temem acum de o devalorizare alarmantă a şekelului. Ne temem de şomajul care ia proporţii. Ne temem de o înăsprire a relaţiilor cu Occidentul. Ne temem de valul uriaş de imigranţi. Dar, problema cea mai importantă este unitatea poporului evreu, atragerea sa la construirea şi dezvoltarea ţării, la creşterea şi stabilirea unui număr cît mai mare de evrei în ţara evreiască.

Nu intenţionez să dau lecţii acelor evrei care folosesc Israelul drept trambulină, care s-au îndepărtat nu numai de ţara evreiască, ci mai ales de evreism. Vreau doar să atrag atenţia asupra acestui proces, care ia dimensiuni, periclitînd unitatea poporului nostru, viitorul poporului nostru. Prin evreism nu mă refer – în nici un caz – la "legea porcului", la "legea avortului" sau la alte legi impuse de extremiştii antisionişti religioşi.

Scriam în articolul precedent că există o nevroză a creştinismului, creatoare de antisemitism. Ei bine, există şi o nevroză a evreismului, creatoare de antisemitism. Şi aceasta nu datează de astăzi, ci de multă vreme. Să dau doar cîteva exemple.

Între anii 1771 şi 1883 a trăit o evreică remarcabilă, Rahel Vanhangen, care ţinea un salon literar la Berlin şi care declara că amintirea originii ei iudaice este pentru ea ca "un pumnal în inimă". Un secol după Rahel Vanhangen, Kurt Tucholsky, apreciat autor de satire, era considerat în Germania "unul din cei mai convinşi şi agresivi dintre antisemiţii evrei". În 1935 el s-a sinucis, după ce a trimis o scrisoare lui Arnold Zweig, în care a avut o ieşire violentă împotriva burgheziei evreieşti. Ernst Toller (1895 – 1939) aminteşte în cartea sa "O tinereţe în Germania", de imensa lui bucurie din prima zi a războiului din 1914, cînd a îmbrăcat uniforma militară germană, care-i ascundea originea de evreu. Întreaga Şcoală a teoriei critice de la Frankfurt, care era în general judeo-germană (Adorno, Marcuse, Haberman, Horkheimer) şi care a fugit în perioada nazistă în Statele Unite, suferea de complexul judaic. A hotărît să-şi rezolve contradicţiile, respingîndu-i pe părinţi şi lepădîndu-se de judaism.

Cîndva, s-a făcut mare caz cu "francezul" Karl Kraus (1874 – 1936). Cine era acest Kraus? Născut evreu, retras voluntar din comunitatea evreiască în 1893, a redactat timp de 27 de ani un periodic, în care afirma că singura cale pentru evrei în sînul societăţii moderne este de a se adapta – chiar cu preţul degradării lor – "a trăda secretul poporului lor". Ca şi cum ar exista un secret al poporului evreu. Trotzky, Rosa Luxemburg, Radek, Parvus, Otto Bauer constituie exemple clasice ale "nevrozei judaice". În Franţa, evreul Marrus ironiza textele judaice considerîndu-le nişte aberaţii, iar Izzy Stone, ziarist evreu-american, vorbea despre "schizofrenia morală" pe care sionismul o impune evreilor din Diaspora. Marele istoric Marc Bloch, a refuzat prin testament să i se spună la mormînt rugăciuni evreieşti, deoarece se simţise toată viaţa doar francez. Fără îndoială, că aceşti evrei au contribuit şi contribuie la devalorizarea entităţii judaice.

De altfel, prezenţa unor evrei în propaganda arabă a fost şi este o dovadă a antisemitismului lor. Printre aceşti evrei s-au numărat Morton Mezwinsky, editorul unei broşuri tipărite la Consiliul naţional al bisericilor, Alfred Lilienthal de la ziarul "Middle East Perspective", rabinul Elmer Berger, fost conducător al Consiliului american antisionist şi mulţi alţii.

Greutăţile inerente din ţara noastră, racila birocraţiei, constrîngerile absurde ale fanatismului religios antisionist, incapacitatea unor aşa-zise cadre politice, i-au făcut pe noii veniţi şi chiar pe unii vechi, să-şi piardă iluziile despre viitorul lor, să devină nemulţumiţi, agresivi şi să respingă din capul locului apartenenţa lor la evreism. Ei nu se împacă cu ideia unei reprofilări şi nici a unei adaptări treptate. Trecuţi prin perioade de grele suferinţe, sînt dornici de huzur, de îmbogăţire, nefiind atraşi de sacrificii şi de renunţări într-o luptă pentru întărirea judaismului, pentru securitatea şi viitorul copiilor lor, în unicul colţ sigur din lume, în Israel. Urgiile holocaustului le-au dispărut din memorie. Nici actualul val mondial de antisemitism nu-i sperie. Majoritatea dintre ei îşi creează un complex judaic, abandonînd cu uşurinţă ceea ce au ştiut sau au crezut despre judaism. Puţini vin în Israel dintr-un simţămînt pur evreiesc, din dorinţa de a ajuta la întărirea şi înflorirea statului evreiesc.

Ce fac fruntaşii ţării pentru a împiedica devalorizarea entităţii judaice? Este atît de greu să se caute căi pentru a frîna această gravă devalorizare? ■

30 DE ZILE

■ M. RUDICH

PIERDUT INȚELEPCIUNE

● ADUCĂTORULUI BUNĂ RECOMPENSĂ ●

La una din manifestaţiile prilejuite de Ziua Ierusalimului, d. Tedy Kolek, primarul Capitalei, în alocuţiunea rostită a spus: Vitejie am dovedit. Să dovedim şi înţelepciune.

E limpede că d. Tedy Kolek făcea aluzie la situaţia actuală, la problemele atît de multe şi de grele cărora trebuie să le facem faţă, găsindu-le şi rezolvarea. Uşor de zis – să recunoaştem – uşor mai ales remarcabilului şi înţeleptului gospodar al Capitalei noastre.

Cine-i de bună credinţă, oricît de vrăşmaş ne-ar fi, recunoaşte că de-a lungul veacurilor am rezistat tuturor vicisitudinilor, am supravieţuit datorită şi vitejiei noastre, bine cunoscută încă din antichitate. Cît priveşte înţelepciunea... ehei! S-ar zice că străvechea înţelepciune a poporului nostru a rămas, pesemne, între filele îngălbenitelor foliante, ori, pur şi simplu, refugiată în legendă.

S-a spus – şi nu o singură dată – că înţelepciunea nu este nici ereditară, nici molipsitoare.

Păcat. Cînd privim în jur, în imediată apropiere, cînd băgăm de seamă ce se întîmplă în arena vieţii publice, de unde morala a fost izgonită de imunde interese egoiste, meschine, – şi unde se vîntură negustori ambulanţi de mandate parlamentare, te cuprinde nu doar tristeţea, ci îngrijorarea întru totul justificată. Şi gîndeşti: ce bine ne-ar fi prins dacă măcar unii dintre cei ce se cred chemaţi să ne conducă s-ar fi molipsit de la cei ce au pus bazele acestui Stat şi care cu înţelepciune l-au dus la o strălucire de nimeni contestată.

Dacă de un dram mai mult de înţelepciune mulţi dintre oamenii noştri politici n-au a se "plînge", ei au, însă – li se pare – idei. Şi, la drept vorbind, cine în ţara asta n-are nu una, ci mai multe idei?

Într-o anume împrejurare, strălucitul bărbat de stat francez, Clemenceau, a declarat: "Într-o ţară care luptă pentru viaţa ei, nu pot exista 36 de idei; e nevoie de una singură".

Dacă ar fi trăit, "tigrul", cum a fost supranumit înţeleptul Clemenceau, – el n-ar fi ezitat să ne dea acest sfat. Dar cîte mîţe ideologice nu s-ar fi repezit, încercînd să-l zgîrie cu ideile lor, – dintre care unele fixe! ■

MINIMUM

AR FI FERICIT

dacă anume politicieni
care se bat pentru putere,
înverşunat,
în sînul Partidului Muncii
(dar şi prin alte partide,
vecine) – ar poseda a zecea
parte măcar din eleganţa,
discreţia, decenţa,
nevoia de a gîndi şi
puritatea, puritatea
acestei femei, întipărită
în fotografie
de Hedy Löffler

• TENDINŢE

30 DE ZILE

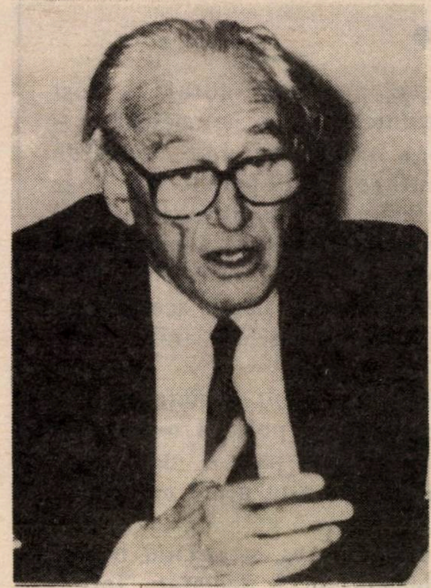

Ridley: un interview cu bucluc

EUROPA

Über alles

Nicholas Ridley, ministrul englez al comerţului şi industriei, a declarat revistei *Spectator*, apropos de schimbările din Europa de azi, că de fapt avem de-a face cu o mare acţiune nemţească (un *racket*, cum zic americanii) menită "să pună mîna pe întreaga Europă". Punînd punctul pe i, Ridley a comparat concesiile făcute Germaniei lui Kohl cu... acelea făcute, pe vremuri lui Hitler.

În urma scandalului – uriaş – produs de aceste declaraţii, Ridley a fost silit să-şi dea demisia.

FRANŢA:

Dreptul de a muri?

Profesorul francez Leon Schwartzenberger, specialist de reputaţie mondială în domeniul luptei contra cancerului, fost ministru al Sănătăţii, a mărturisit într-un interview la televiziune, că a ajutat numeroşi bolnavi lipsiţi de speranţă, să moară. Sancţionat grav de către Asociaţia medicilor din Franţa, profesorul a declarat că va acţiona şi pe viitor pe această *linie*.

HOLOCAUST II

Alexander Kolakov, unul din conducătorii organizaţiei *Pamiat*, din Moscova, prevede că într-un viitor destul de apropiat vom avea "o lume fără evrei".

"Pas cu pas, a spus el, omenirea întreagă se va elibera de evrei şi aceasta mult mai curînd decît îşi închipuie lumea... Există mulţi oameni mult mai duri în această privinţă decît mine şi ei vor săvîrşi omorul în cauză".

După părerea lui Kolakov, noul Holocaust va avea loc între 1993 – 1996.

(Dintr-un interview acordat regizorului de film israelian Leonid Kelbert din Ierusalim).

ANGLIA

Libertatea de expresie

Poliţia britanică anchetează pentru a descoperi cine (O.E.P.-ul? Alţii?) anume editează şi răspîndeşte pe piaţă broşuri în care se arată că "evreii pun la frigare copii de creştini".

PRAGA

Primăvara

A avut loc Conferinţa naţională constituantă a partidului "Iniţiativa Erotică Independentă". Cei circa 600 de participanţi – salutaţi de fete îmbrăcate în costume de baie "monokini" au căzut de acord, după o după-amiază întreagă de dezbateri, asupra principalelor obiective ale platformei politice: eliberarea erotismului, care timp de 2000 de ani a fost reprimat de religie şi timp de 40 de ani – de socialism, împiedicarea apariţiei oricărui totalitarism orientat împotriva sexului.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 şekeli
1 an (12 numere): 84 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

30 DE ZI

Totul îl interesează,
în toate are o părere,
nimic din ce este omenesc
nu-i este străin

ISRAELIANUL SE AMESTECA IN TOATE OALELE CARE FIERB

Ziarele şi revistele sînt pline cu scrisori de la cititori. Tot felul de cititori: simpli şi complexi, bătrîni şi puşti de şcoală, oameni de toate profesiile şi de toate culorile politice, revoltaţi de cîte se întîmplă sau încîntaţi de tot ce se petrece, sceptici şi optimişti, dătători de sugestii şi făuritori de planuri pentru transformarea iadului în rai. Nu e un fenomen exclusiv israelian, dar nicăieri în lume redacţiile nu sînt în aşa măsură bombardate de cititori cu scrisori. Din acest punct de vedere, israelianul este într-adevăr un exemplu pozitiv de sensibilitate civică. "I-a intrat democraţia în sînge - spune sociologul prof. Ioram Levitzki - se amestecă în toate oalele care fierb, considerînd că toate sînt ale lui".

BUSINESS ŞI HOLOCAUST

Oamenii reacţionează prompt la cele mai "nevinovate" ştiri sesizînd în ele uneori contraste inadmisibile. Astfel, d. Kobi Segal din Ierusalim trimite ziarului "Haareţ" acest fulger de mînie:

"În ziare s-a scris că unii investitori evrei vor să deschidă în Polonia un cazinou. Conform programului, jucătorii israelieni vor îmbina vizitele la fostele lagăre de exterminare naziste cu petreceri de noapte la acel cazinou. Ei bine, această îmbinare macabră de afaceri, Holocaust, jocuri de noroc şi lagăre ale morţii este mai mult decît o expresie a prostului gust. Eu văd în această iniţiativă o lipsă de sensibilitate, în cel mai bun caz, şi comercializarea nenorocirilor poporului evreu, în cazul cel mai rău."

"Vinderea" sensibilităţii de dragul unor interese, fie ele şi naţionale, a fost blamată, în alt caz de cititorul Sami David din Ramat Efal. Iată:

"Mereu citesc în ziarele noastre că în diferite locuri din Uniunea Sovietică au fost ucişi evrei. O evreică din Moscova a fost nu de mult arsă de vie în apartamentul ei. Aţi observat însă că se tace în faţa acestor crime antisemite monstruoase? Se tace şi la Moscova şi la Ierusalim. DE CE? După profanarea cimitirului evreiesc de la Carpentras, la Paris a avut loc o uriaşă demonstraţie contra antisemitismului în fruntea căreia a păşit preşedintele Mitterrand. N-am auzit ca la Moscova să fi avut loc o asemenea demonstraţie cu preşedintele Gorbaciov în frunte. Dar nici la noi să nu se strige? Înţeleg foarte bine interesul de a nu stînjeni aliaua din Uniunea Sovietică, dar nu cred că trebuie să ne înăbuşim propria sensibilitate numai pentru a nu-i "supăra" pe cei de la Kremlin".

PRECUM A SPUS BLESTEMATUL GENERAL BAKER

Într-una din sîmbetele trecute a avut loc în kibuţul Gaaş o cursă de cai. Această "profanare a sfinţeniei Şabatului" a stîrnit furia bigoţilor. Un doctor bigot (sînt şi din ăştia) Moşe Rothschild, directorul unui spital din Bnei Brak, mînios şi dumnealui, a dat dispoziţie administraţiei spitalului să nu cumpere articole electrice fabricate în kibuţul Gaaş.

"Comitetul pentru respectarea Şabatului" din Bnei Brak a publicat un apel la populaţie să boicoteze toate produsele acelui kibuţ.

Comentînd aceste dispoziţii şi apeluri, un cititor, d. Shalom Rothberg din Ghivataim, scrie în ziarul "Maariv": "Vrînd să

30 DE NOPTI

impună populației nereligioase credința lor, cercurile habotnice extremiste și-au însușit de fapt deviza blestematului general englez Baker: Pe evrei trebuie să-i lovești la buzunar!"

DEMAGOGI ŞI BIROCRAŢI DIN TOATĂ ŢARA, UNIŢI-VĂ!

În formă de parodie satirică, cititoarea Mela Nachtigal din Raanana scrie referitor la măsurile luate de ministrul Ariel Sharon pentru grăbirea construcției de locuințe destinate olimilor:

"Noi, birocrații, nu-l vom lăsa să reușească. Salutăm venirea evreilor din Rusia, fiindcă așa e frumos și patriotic, dar asta nu înseamnă că trebuie să ne sacrificăm poziția și obiceiurile, să eliberăm mai repede autorizațiile de construcție și d. Sharon să intre în istorie ca unul care a rezolvat o problemă națională. Haideți să-i punem bețe în roate, frați birocrați! Să-i amintim păcatele din trecut, să-i amintim războiul din Liban, poate se descurajează și își dă demisia. Nu merită olimii din Rusia să ne călcăm pe suflet și să-i permitem unuia ca Sharon să aibă și el o dată o realizare!"

O altă cititoare, d-na Lea Waserman din Tveria, de mulți ani în țară, e neîndurătoare cu altă categorie de oameni care se uită chiorîș la noii veniți. Ea scrie:

"Fără rușine și fără simțire, unii veterani în țară ar vrea ca noii veniți să plătească suferințele îndurate de ei în anii '50. Le-ar place să-i vadă pe olimii sovietici înghesuiți în tabere de corturi sau în barăci. Sau stînd disperați la coadă la oficiile brațelor de muncă. Profesorii și pianiștii din Moscova sau Leningrad să lucreze la asfaltarea șoselelor sau la culesul bananelor. Le-ar place. Acesta este adevărul. Ei nu se rușinează dar mie îmi este tare rușine de rușinea lor."

CEAUŞESCU – TERMEN DE COMPARAŢIE

De cînd cu revoluția din decembrie din România, tot israelianul știe cine a fost Nicolae Ceaușescu. Chiar israelienii care nu au urmărit îndeaproape evenimentele și nu au citit în presă despre fărădelegile comise de tiran, folosesc numele lui ca termen de comparație cînd sesizează o situație sau o mentalitate dezastruoasă de la noi.

D. Rafael Pinhas din Natania se plînge în ziarul "Davar" de directorul societății la care lucrează că s-a înconjurat de lingușitori și membri ai familiei sale și ai soției lui. "Acest ceaușism nu este admisibil într-o instituție din țara noastră", scrie cititorul.

O comparație (cam forțată, după părerea noastră!) a cititorului David Ben-Dor din Ramat Gan: "Ministrul finanțelor Modai spune populației să-și reducă nivelul de trai. Ceaușescu spunea poporului său același lucru. E adevărat că noi nu sîntem în situația românilor, dar nici nu vrem să ajungem".

Pînă și primarului Lahat care a autorizat demolarea unei clădiri vechi din Tel Aviv i s-a amintit de Ceaușescu: "Stimate domnule primar, nu folosiți buldozere ceaușiste pentru desfigurarea orașului nostru!", îl roagă studenta Raia Oren.

MULTE ŞI MĂRUNTE

Desigur că cititorii abordează și multe chestiuni mai mărunte, dar și ele dovedesc aceeași tendință salutară a israelienilor de a se implica în tot ce se petrece în țara lor.

- Ce-i pasă ascultătorului de radio cum pronunță crainicii denumirile în limbi străine? Dar iată că-i pasă! Unii protestează contra pronunției defectuoase a unor nume ca Brzezinsky sau Chateaubriand, alții contra confuziei ce se face între Bukarest și Budapest.
- Un evreu de origine austriacă, locuitor din Haifa, somează pur și simplu guvernul să facă tot posibilul pentru a-i aduce în țară pe ultimii evrei din Yemen, în caz contrar amenință că va face greva foamei.
- Cineva propune să se aprobe înființarea de cimitire particulare, deoarece cele orășenești sînt... colectiviste și scumpe.
- Ideea trăznită a unui cititor e, nici mai mult nici mai puțin, de a se împărți țara în landuri, ca Germania, – un land evreiesc, un altul arab, unul druz, unul creștin – toate la un loc denumindu-se Statele Unite ale Israelului.

Nimic, nimic din ceea ce se petrece în țară nu rămîne fără o reacție din partea lumii cititoare. Oamenii "își dau cu părerea" în scrisori trimise la ziare despre cumpărarea de către Maxwell a mereu alte societăți, despre Intifada și curele de slăbire, despre relațiile cu Germania unificată și despre divorțul cîntărețului Mati Caspi, despre duelul Peres-Rabin și întoarcerea la credință, despre tot și toate. Vox populi.

M. RAFAEL

●

H.O.R.

O ADRESĂ NOUĂ:

STR. ALEXANDRU IANAI 3

TEL AVIV

●

TEL: 5466502; 5468444

OLÉ, OLÉ, OLIM!

Vrei să ştii ce e în capul (şi sufletul) noilor veniţi?

Du-te într-un "mercaz klita". Şi discută cu oamenii.

Este ceea ce a făcut colaboratoarea noastră Noemi Pavel.

Reporterul: *De ce aţi venit aici, în Israel?*

X: *Din sionism. Aceasta este ţara mea.*

Y: *Unde să mă duc în altă parte? La noi e antisemitism!*

Z: *E greu, foarte greu de trăit aici. Nu e de lucru, nu găseşti casă...*

■

Întrebarea şi cele cîteva răspunsuri sînt cunoscute cititorului, cu siguranţă. Cu toţii cînd "urcăm" în "Ereţ" Israel, ni se pune aceeaşi întrebare, noi însă răspunzînd pe măsura problemelor şi greutăţilor întîmpinate.

Nu ştiu cîţi răspund sincer la întrebări, dar cert este că venirea lor aici a fost hotărîtă de diferite motive, mai mult sau mai puţin importante.

E uşor de găsit "hrană pentru ziare", dacă reporterul pătrunde într-un Centru de absorbţie (Mercaz klita). Aici, sub aparenţa că toţi sînt evrei, fără oricare altă deosebire, oamenii se grupează după comunităţile de limbă din ţările de origine: argentinienii între argentinieni, ruşii – între ei (cei mai puternici, invincibili, de altfel), marocanii – cu rudele lor din afara mercazului; unguri – în număr mai mic; şi în sfîrşit români – precum acul în carul cu... ruşi, români care nu mai ştiu cum să fugă unul de celălalt pentru a nu se afla o posibilitate de a lucra undeva, sau o locuinţă bună sau orice altceva...

DIVORŢATĂ, DIN ARGENTINA, CU COPIL

Odată ce a intrat pe uşa mercazului reporterul îşi găseşte repede muşterii, în special printre copii... care sînt o droaie... Un băieţel argentinian se apropie de mine şi îl întreb cum îl cheamă... Îmi răspunde, întorcîndu-mi întrebarea. Îl cheamă Ariel şi are cinci ani. Nu are tată, mama lui a venit singură cu el aici. De ce? Nu ştiu, dar mai sînt o mulţime de colegi de joacă ce-şi caută mămicile – tăticii nu sînt aici, cu ei.

Dar uite că vine "mămica" lui Ariel, împreună cu o pereche de tineri. Mama lui Ariel, Marcella, este foarte tînără. Divorţată. Acum învaţă limba în ulpan şi în viitor... poate-i va găsi de lucru unchiul ei, sau poate prietenii... De ce a venit aici? "Pentru copil. Vreau ca fiul meu să-şi facă un viitor aici, să se căsătorească cu o evreică şi să aibe copii evrei".

Prietenii tinerei mame argentiene sînt din Peru. Dacă nu i-ai vedea împingînd căruţul fetiţei lor de doi ani ai zice că sînt doi liceeni. Pentru ce au "urcat" în Ereţ Israel? "Din aventură!" Sara şi Miguel vor merge în kibuţ, vor munci şi-şi vor face prieteni... Sînt tineri şi au tot viitorul în faţă. Poate că peste cîţiva ani se vor întoarce în Peru. Acum învaţă limba, deşi cu prietenii vorbesc, desigur, în "sfaradit".

Jorhe şi soţia lui – din Argentina. Nu mai sînt în "floarea vîrstei", şi-au lăsat casa, serviciile destul de bune ale unui mecanic de avioane şi al unei educatoare, pentru viitorul copiilor lor: o fetiţă şi un băiat. "Copiii noştri trebuie să simtă cu adevărat că sînt evrei: să se integreze în societate, să vorbească bine limba, să cunoască obiceiurile, cu cît mai devreme, cu atît mai bine. Noi trăim prin ei..."

VORBESC RUŞII: ŞI EU NU ŞTIU PE CINE SĂ MAI CRED!

În schimb o altă familie, tot din Argentina, amîndoi psihologi, Matilde şi Beniamin, au venit din cu totul alte motive: situaţia economică şi politică, atît de tulbure în ultima vreme. Şi-au lăsat posturile de profesori la Universitate şi un apartament central în Buenos Aires ca să locuiască temporar într-un mercaz klita. Au doi copii mici: Juan şi Andres. Visează pentru aceşti copii o educaţie nu numai pur evreiască, ci şi în mijlocul unor copii creştini sau de alte religii pentru a cunoaşte şi alte obiceiuri, tradiţii şi culturi.

Dintr-odată, holul mercazului se umple de glasuri, rîsete şi icnituri.

"Harusim! Ein makom bişvileinu achşav po ba areţ" – aud cîteva voci nemulţumite.

Într-adevăr, un grup de ruşi care se bucură din plin de soarele lui Eretz Israel, gata să dărîme orice stavilă le-ar sta în cale. Îi chestionez pe cîţiva dintre ei. Aproape toţi sînt academai (?) şi au venit aici de bună voie, pentru că asta este ţara lor. Eu nu ştiu ce să fac în timp ce le notez răspunsurile. Pe cine să mai crezi?

Îmi aduc aminte că zilele trecute, în autobuz, am avut o discuţie asemănătoare cu un rus care mi-a povestit despre noua organizaţie pro-fascistă, "Pamiat". Spunea că în secolul nostru nu este posibil să existe aşa ceva. Cu nostalgie îşi aminteşte de oraşul lui şi de comunitatea evreiască de acolo (destul de însemnată ca număr), nevoită să emigreze. "Nu din sionism, ci de frica de a mai sta acolo, unde cu ani în urmă se simţeau la ei acasă şi nu străini".

Ruşii din Moscova (ce e drept, mai puţini la număr), îşi smulg părul din cap că au venit aici, "coborîndu-se" să locuiască într-un "mercaz klita" sau să-şi caute de lucru cînd cu toţii au lucrat în instituţii "net superioare acestora de aici".

Cei din Lituania au plecat din cauza situaţiei nu tocmai clare, temîndu-se că furia oamenilor se va revărsa asupra lor (se ştie din istorie că evreii au fost în orice situaţie "ţapi ispăşitori").

Alţii găsesc în Israel o "punte" peste ocean, în Statele Unite, la rudele de acolo, care îi aşteaptă cu "dor şi drag".

AI NOŞTRI, DIN ROMÂNIA: ÎN SPATELE UNUI ZÎMBET

Şi aşa au ajuns să vină în masă "să întoarcă o ţară peste cap" (după părerile celor de aici, şi să aibă "regim preferenţial" după părerile celorlalţi olim hadaşim din alte ţări), să bată cu pumnii în mesele Sohnutului şi să obţină tot ce vor.

Aud vorbindu-se româneşte: o profesoară, Milman Erna împreună cu fiica ei, Daniela. Viaţa nu e neagră, dar nici albă... gri, şi asta e mai grav. E văduvă (soţul ei a murit în urmă cu trei ani). Învaţă la "Ulpan Beit", şi-şi caută în continuare de lucru. Şi-a dat seama că toate diplomele şi calificativele aduse îi pot împodobi pereţii de "mercaz"... Toţi prietenii "buni" şi rudele "grijulii" îi dau sfaturi consolatoare şi tot felul de sugestii de recalificare: "În viaţă nu-i niciodată prea tîrziu să înveţi ceva nou". Dar ea zîmbeşte amar, pentru că a învăţat atîţia ani în zadar; şi totuşi mai are o speranţă: în ziua de mîine şi în fiica ei care, pentru a-şi linişti mama ascunde un sărat pesimism în spatele unui zîmbet.

Am părăsit "mercaz-klita" lăsînd gălăgioasa gaşcă de ruşi să treacă nepăsătoare pe lîngă ceilalţi "discriminaţi" de alte origini (care, culmea, împart aceleaşi camere de mercaz şi învaţă în aceleaşi clase cu ei) şi m-am îndreptat spre casă, trecînd însă printr-un parc...

Într-un grup îi recunosc pe vecinii mei de bloc, două perechi intrate pe făgaşul celei de-a treia vîrste.

"Auzi, tu, spune d-na Wolf, am fost ieri la nepoata mea. Locuieşte la mercaz-klita... Pfui! Are şi frigider, şi apă caldă... o cameră drăguţă! – heder nehmad meod! Şi hoful, asta, plaja, la doi paşi. Îţi aduci aminte cum am locuit noi în cutii de portocale şi cum mişunau gîndacii prin barăcile noastre? Dar eram fericiţi".

"Ei, ei au venit aici din interes... din nevoie... unde sînt idealurile noastre?" – se revoltă domnul Wolf.

Idealurile noastre s-au împlinit, în mare parte. Lumea s-a schimbat.

...Acesta este Israelul... Oare ce alia va veni în anul 2000? Şi cum va fi ea primită de aceasta din prezent?...

MAMAIA מאמאיה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

• carnet TELAVIVIAN

30 DE NOPŢI

CEREMONIE IN INIMA ORAŞULUI

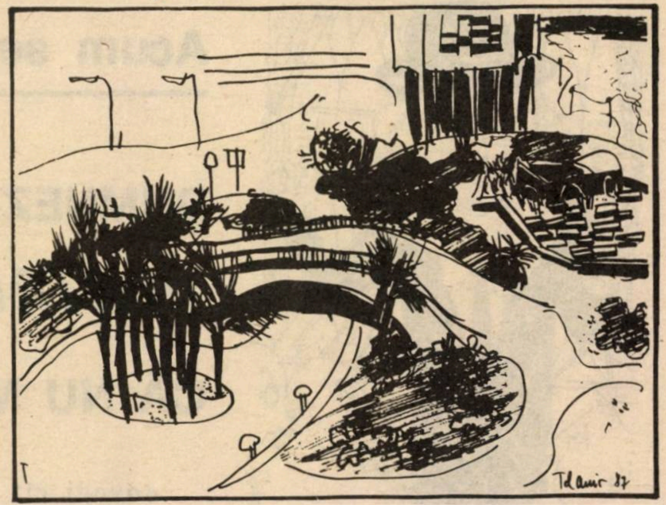
Desen de Eva Şorban

Cu toată umilinţa şi cu un foarte accentuat sentiment de culpă, trebuie să mărturisesc că sînt foarte departe de a fi un mare admirator al urbanismului modern. Cît ar fi de logice şi de confortabile noile construcţii, îmi trezesc un soi de spaimă fără nume, ca un spaţiu în care nu ar exista ecou, ca un gigantic Peter Schlemihl care şi-a pierdut umbra. Cartierelor noi, aseptice şi copiate cu hîrtia de calc, ca nişte adolescente punk împopoţonate strigător, aidoma tuturor suratelor de pretutindeni din lume, le prefer orice clădire veche, fie ea cît de dărăpănată, o mare doamnă purtînd amintirile şi vestigiile unei epoci în care fiecare casă şi om era cîte un univers irepetabil.

Acestea fiind zise, cu aceeaşi umilinţă, mărturisesc păcatul de a mă abate de la propria-mi regulă. Nu centrul comercial, nici măcar blocul arogant locuit de cîteva Excelenţe, ambele numite cu falsă modestie "Grădina Oraşului" (Gan Ha-ir), mă entuziasmează; ansamblul arhitectural răsărit, însă, peste fostele cuşti cu fiare ale Grădinii Zoologice din spatele Palatului Primăriei, mă fascinează.

Pornit pe alunecoasa pantă a mărturisirilor, trebuie să spun că l-am văzut doar la orele mai mult sau mai puţin tîrzii ale nopţii, niciodată în lumina soarelui nostru ucigător de nuanţe sau sub ploile cenuşii ale zilelor de iarnă. Între umbrele întunericului şi petele savant limfatice ale felinarelor care luminează doar iarba şi treptele de marmură, colina aceasta ţîşnită în inima oraşului are dimensiuni de sanctuar. Nu m-ar mira ca într-o noapte să văd coborînd o mireasă cu o trenă imensă sau un pelerinaj solemn, al unui rit necunoscut. Ar fi tocmai la locul lor.

Fără muzici, căci susurul apei care coboară în mini-cascade pe laturile aleii somptuoase reuşeşte să acopere pînă şi vîjîiala maşinilor care nu lipsesc niciodată în zonă, împingîndu-le undeva departe şi transformîndu-le pe ele în anacronism. Ceremonii fără oameni, doar cu fantome, aşa cum apar toţi rarii – parcul e atît de mare, încît oricît de mulţi ar fi, tot ca rari apar! – rătăciţi în parc la orele nopţii. Cu toţii au pas măsurat involuntar, legănat puţin de ritmuri interioare şi necunoscute altora, măsurat parcă de metronom.

Nu mai miroase de mult a fiară în jurul Primăriei Tel Avivului. Dar amintirea lenei regale a felinelor, a unduirii de reptile, a eleganţei păsărilor exotice, pluteşte pe undeva în aer. În aerul nopţii, fireşte, umed şi cald, îmbălsămat de mare şi iarbă.

CITADIN

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL 03 - 744787
• PESAH SAMEAH •

ÎN CORPUL REVISTEI:

- **50 de ani de la vara dramatică 1940: Memoriile Rabinului Şef dr. AL. ŞAFRAN**
- **AL. MIRODAN: La Bucureşti**
- **A doua tinereţe a lui MIRCEA SĂUCAN**
- **I. FÎNTÎNARU: Aţi auzit de Ogmios?**

...precum şi o povestire (ciudată, ciudată...), premiată la concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea". Autoare: SUZI H.

GURA HUMORULUI

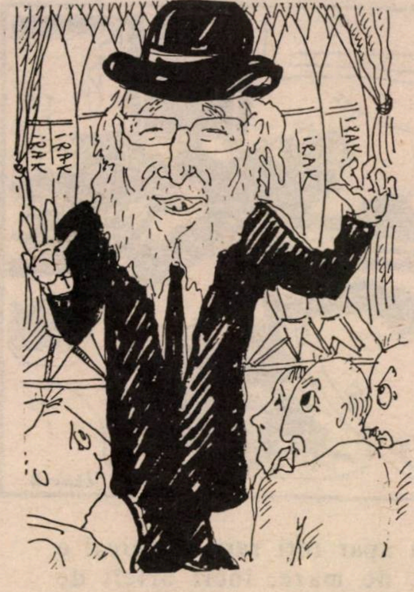

Acum se poate dezvălui:

DUMNEZEU A CREAT LUMEA *PENTRU A DOVEDI* CĂ NU MERITA SĂ FIE CREATĂ

De neînchipuit ce ecou şi ce consecinţe a avut ştirea că o reporteriţă de la revista "Haolam haze" a încercat să fure un prunc dintr-o maternitate pentru a verifica dacă există măsuri serioase de împiedicare a furtului de prunci. Diverse personalităţi şi foruri din ţară şi străinătate au dezvăluit că multe alte furturi, dar şi numeroase acţiuni istorice, politice şi culturale, s-au comis numai din dorinţa de a verifica dacă ele pot fi comise.

Un cercetător ştiinţific de la Institutul de cercetări ştiinţifice din Grecia a dezvăluit într-un studiu ştiinţific că Prometeu n-a furat focul din cer fiindcă ar fi fost hoţ, ci numai pentru a dovedi că focul nu este bine păzit şi de aceea e atîta lumină pe Pămînt cînd se aprinde ceva şi arde. Curios e că teza aceasta a fost imediat însuşită de pompieri şi de obscurantişti deşi se ştie că ei numai prin incendii îşi justifică existenţa şi şi-o trag din ea.

O altă dezvăluire neaşteptată (de nimeni) a fost aceea făcută de un istoric britanic, anume că Războiul de 100 de ani a fost prelungit aşa de mult nu pentru că era fatal să dureze atît, ci pentru a dovedi cît poate să ţină un război dacă nu e oprit la timp. De aici concluzia că Războiul de 100 de ani s-ar fi putut termina în tot atîta timp cît a durat Războiul de 30 de ani iar Războiul celor două roze putea fi uşor limitat la războiul unei singure roze, cu aceleaşi rezultate, dacă nu chiar mai bune.

S-ar zice că ştim acum totul despre scufundarea celebrului vapor "Titanic". Şi totuşi o declaraţie recentă vine să ne răstoarne toate versiunile ştiute. Iată: un amiral englez susţine nici mai mult nici mai puţin că "Titanicul" s-a scufundat singur pentru a demonstra că nu s-au luat măsurile necesare de a se împiedica scufundarea.

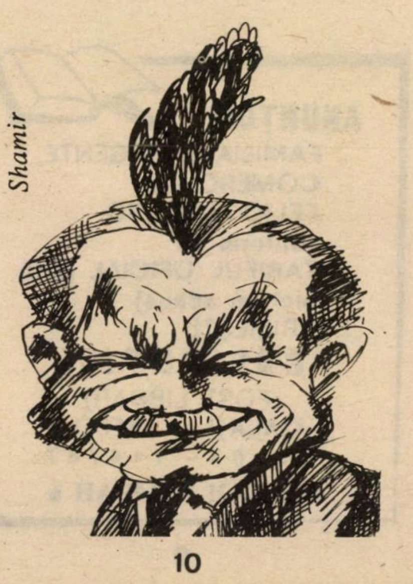

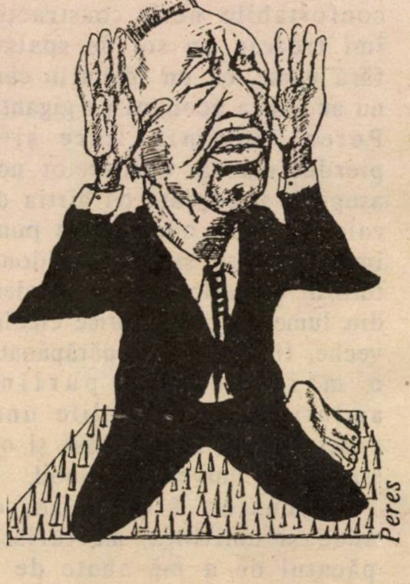

Noi, în Israel, avem multe dileme şi mistere despre care credeam că nu le vom lămuri niciodată. Poate că, într-adevăr, ar fi rămas nelămurite dacă nu s-ar fi petrecut incidentul cu reporteriţa care s-a prefăcut că fură un prunc. Dar după dezvăluirea că ea nu a avut nicidecum intenţia de a-l fura, s-a anunţat că şi alte incidente s-au petrecut fără intenţia care rezultă din ele. Astfel se afirmă că asasinarea lui Arlozorov, acum 50 de ani, şi care rămăsese o enigmă, a fost de fapt comisă fără intenţia de a ucide, ci pentru a verifica în ce măsură un om politic poate fi asasinat fără a se descoperi cine l-a asasinat. "Trebuie să ne dezobişnuim de a căuta în

GURA HUMORULUI

fiecare asasinat politic un scop politic, a spus un asasin politic. Cînd oare vom înţelege că asasinatele de acest gen pot fi comise şi din dorinţa de a le împiedica?"

Un paradox asemănător a reieşit şi din declaraţia unui funcţionar de la cabinetul primului ministru care a spus că probabil d. Shamir l-a numit pe David Levy ministru de externe atît pentru a-l împiedica să ajungă prim-ministru cît şi pentru a dovedi că oricine poate fi numit ministru de externe. "Doar nu vă închipuiţi, a spus acel funcţionar, că Shamir l-a numit pe David Levy la Externe fiindcă a vrut ca el să fie ministru de externe".

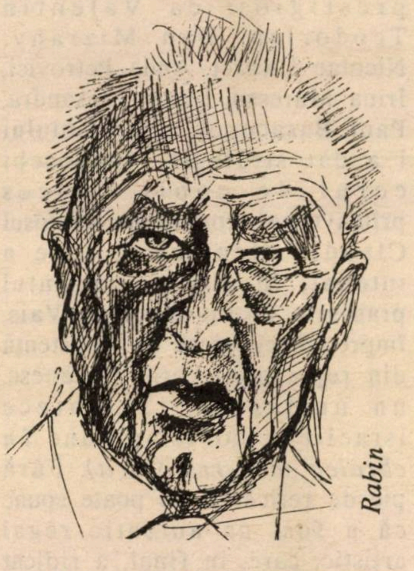
Rabin

Interesantă în acest sens este aprecierea unui membru al taberei Rabin din partidul Muncii care a spus: "E o naivitate să credem că Itzhak Rabin cere o confruntare pentru funcţia de preşedinte al partidului fiindcă vrea să fie preşedinte. Nu. Tot ce vrea el e ca Peres să nu mai fie preşedinte".

Multe alte dezvăluiri de acest soi s-au făcut în ultima vreme:

– Ministrul de interne, rabinul Arie Deri, nu ar fi transferat fonduri publice unor instituţii religioase ale partidului său dacă nu ţinea să demonstreze că le poate transfera asemenea fonduri;

– Deputatul Avraham Sharir a trecut de la Likud la Partidul Muncii şi înapoi pentru a verifica dacă aceste treceri sînt posibile. Cînd s-a convins că sînt posibile, el a trecut dintr-o tabără în alta numai pentru a dovedi că acest lucru nu este imposibil.

– Deputatul Efraim Gur a trecut de la Partidul Muncii la Likud numai pentru a verifica dacă verificarea făcută de Sharir a fost bine verificată;

– Ministrul finanţelor, Itzhak Modai, a anunţat că elaborează un plan de înviorare economică pentru a verifica ce impresie face acest comunicat asupra populaţiei;

– Ariel Sharon a declarat că olimii sovietici nu vor fi colonizaţi în teritorii numai pentru a verifica dacă Uniunea Sovietică nu insistă ca olimii să fie trimişi cu toţii în teritorii;

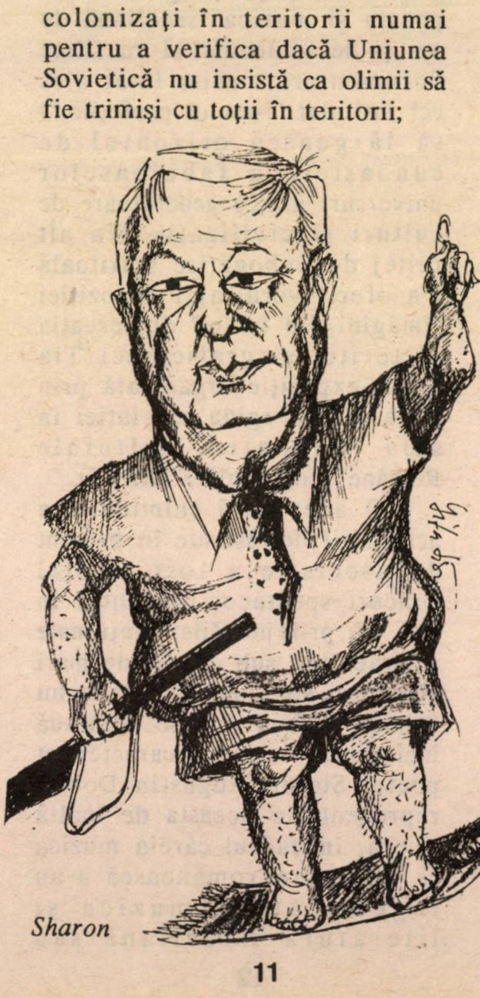
Sharon

– Etc, etc, etc.

Este mai presus de orice îndoială că toate aceste dezvăluiri au un efect binefăcător. Ele ne dovedesc că lumea nu este aşa de rea cum este ea şi că la baza multor fărădelegi stau intenţii nobile.

De altfel cea mai recentă dezvăluire senzaţională e aceea că drumul spre iad a fost pavat cu bune intenţii nu din intenţii rele, ci numai cu intenţia de a îndrepta către iad cît mai mulţi oameni bine intenţionaţi.

POLIŞINELU

Ilustraţii de Gita Sion

O carte nouă

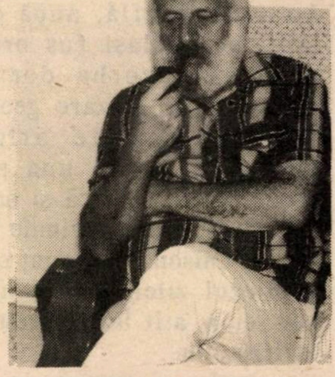

IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
de
MIRCEA SĂUCAN

●

Izidor Mînecuţă – un om ca mine, ca tine, ca el.
Izidor Mînecuţă, istoria unui om zdrobit de istorie.
Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 15 şk. la adresa:
Rh. Savion 6/1220, ap 21,
PÖB, Natzeret Illit 17000
● MINIMUM ●

NOI

ACELAŞI FUS ORAR...

Ne-a vizitat, luna trecută, o delegaţie (prima de-acest fel) a "Asociaţiei culturale de prietenie România – Israel" (tot prima de-acest fel). Condusă de cunoscutul savant român, prof. dr. Edmond Nicolau, delegaţia a văzut, a auzit şi, cu siguranţă, a înţeles.

Despre "ce este şi ce vrea" această mult aşteptată Asociaţie ne vorbeşte scriitorul Victor Bîrlădeanu, secretarul general al acesteia:

Bîrlădeanu

La adunarea de constituire a *Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel*, care a avut loc la începutul lunii martie 1990, încercam să sintetizez în acest mod simţămintele pe care mi le împărtăşiseră o bună parte dintre cei prezenţi: "România şi Israelul se află, după cum se ştie, pe acelaşi fus orar. Nu cred că e vorba doar de o chestiune de aşezare geografică pe glob sau de orlogerie mecanică, ci de una privind aşezarea sufletească şi orlogeria lăuntrică, intimă. Inimile noastre bat la unison. Vă anunţ că acum e miezul zilei, vreme însorită, cer senin, atît la Bucureşti, cît şi la Ierusalim".

Iată, au trecut de-atunci patru luni. Patru luni bogate în evenimente în viaţa fiecăruia dintre noi şi în viaţa societăţii noastre în ansamblul ei.

Pentru asociaţia noastră, care şi-a urmat cursul firesc trasat încă de la constituire, putem spune că au fost luni rodnice în manifestări menite să ilustreze concret valenţele unei prietenii plămădite şi călite pe parcursul unei istorii zbuciumate, cu luminile şi cu umbrele ei.

Chiar din prima lună a existenţei sale asociaţia a organizat, în sala fostei Case a prieteniei din str. Batiştei, o seară de "Impresii din Israel", care a prilejuit poetului Lucian Avramescu şi compozitoarei Liana Alexandra, familiarizaţi cu peisajul şi oamenii ţării Bibliei, să evoce întîlniri, îndeosebi lirice şi muzicale, cu realităţile acestei ţări, totul ilustrat cu pagini sugestive din poezia şi muzica israeliană de azi şi de totdeauna şi cu filme documentare menite (mai ales cel intitulat "Israelul profeţilor") să lărgească orizontul de cunoaştere a fabuloaselor universuri mitice generatoare de culturi şi civilizaţii. Un alt prilej de îmbogăţire spirituală l-a oferit vernisajul expoziţiei "Imagini din Israel" din creaţia pictoriţei şi graficienei Tia Peltz, expoziţie organizată prin grija şi sub egida asociaţiei în sala "Fundaţiei Culturale Române" (fosta sală a IRRCS).

O adevărată culminaţie a activităţii desfăşurate în prezent de asociaţie a fost amplul concert-spectacol prezentat în mai, cu prilejul Zilei Naţionale a Israelului, sub cupola de mari altitudini spirituale a Ateneului Român. "Două ore de continuă încîntare" – astfel a caracterizat poetul Ştefan Augustin Doinaş reprezentaţia aceasta de înaltă ţinută, în cadrul căreia muzica şi literatura românească s-au îngemănat cu muzica şi literatura israeliană sau tradiţională evreiască. Alături de artişti de teatru reputaţi ca Irina Petrescu şi Victor Rebengiuc, de muzicieni prestigioşi ca Valentin Teodorian, Dan Mizrahy, Nicolae Licareţ, Anda Petrovici, Irina Mureşan, Liana Alexandra, Paul Basacopol, spectacolului i-a dat strălucire îndeosebi corul de copii "Voces primaverae", condus de inimosul Claudiu Negulescu, care a intonat, în acompaniamentul pianistic al lui Cristian Vais, împreună cu piese de rezistenţă din repertoriul coral românesc, un număr de 12 cîntece israeliene contemporane *în ebraica modernă (ivrit)*. Fără pic de reticenţă, se poate spune că a fost un autentic regal artistic, care, în final, a ridicat sala în picioare, publicul cîntînd la unison cu artiştii lucrări de mare popularitate în Israel ca "Hava Naghila" şi "Ieruşalaim şel zahav", adică "Ierusalimul de aur" (se cuvine spus, în paranteză, că membrii ambasadei Israelului, în frunte cu ambasadorul Zwi Mazel şi consiliera Tamar Samash – pe care am surprins-o ştergîndu-şi pe furiş o lacrimă de emoţie – au avut de exprimat elogii sincere nu numai pentru interpretarea de excepţie, ci şi pentru pronunţia exactă şi firească a textelor ebraice). ▷

NOI

Nu de mult a avut loc o nouă manifestare desfăşurată în organizarea şi sub egida asociaţiei. În atmosfera paradisiacă a faimosului Mărţişor arghezian, gazdă fiind fiica poetului, Mitzura, timp de aproape două ore, cunoscuţi artişti ai scenei bucureştene şi muzicieni de clasă deosebită au citit şi recitat pagini cunoscute şi inedite din lirica şi publicistica marelui creator sub genericul *"Tudor Arghezi şi Israel"*.

Fireşte, am mai putea continua, dar ne oprim aici. Nu însă fără a aminti că reuşita acestor manifestări se datoreşte conlucrării fecunde, în cadrul comitetului ales al asociaţiei, între figuri reprezentative ale culturii noastre contemporane ca academicianul Ştefan Milcu, unul dintre preşedinţii de onoare, profesorii universitari Răzvan Teodorescu (preşedinte activ), Edmond Nicolau, general medic Gheorghe Niculescu, academician dr. Nicolae Cajal (actualmente senator), artişti şi muzicieni ca Liana Alexandra, Gheorghe Leahu şi regizorul Dinu Cernescu, un jurist eminent ca avocatul Constantin Vişinescu, un mare contingent de scriitori, critici, publicişti, puternic reprezentativi ca Radu F. Alexandru, Marin Bucur, Geo Şerban, Nina Stănculescu, o menţiune deosebită meritînd prezenţa în comitet a unor exponenţi de frunte ai culturii maghiare din România ca scriitorul şi editorul Geza Domokos (care a înfruntat furcile caudine ale dictaturii ceauşiste publicînd în editura Kriterion, în româneşte, idiş, maghiară, germană, cărţi ale unor importanţi scriitori evrei din ţara noastră, unii aflaţi acum în Israel), preşedintele Uniunii Democratice a Maghiarilor din România, al doilea partid ca reprezentare în parlament, şi publicistul şi scriitorul Gâlfalvi Zsolt, redactorul şef al revistei de înaltă ţinută "Á Het". Sub felurite forme şi măsuri diferite de la caz la caz (uneori depinzînd nu de voinţa lor, ci de solicitările şi chemările ce le-au fost adresate), fiecare şi-a adus contribuţia valoroasă la reuşitele de pînă în prezent ale asociaţiei.

E necesară, socot, o precizare înainte de a pune punctul final. În ultima vreme s-au îndesit îngrijorător manifestările şovine, rasiste, antisemite nu numai în stradă, ci şi în paginile unei anumite prese (e drept, o presă de cea mai joasă speţă şi sub condeiul înveninat al unor binecunoscuţi şi îndelung exersaţi pescuitori în apă tulbure). Sîntem o asociaţie apolitică, dar faptele acestea incalificabile se situează în afara zonei respectabile a politicului atingînd spaţiile mlăştinoase ale subumanului. Şi e semnificativ că, proferînd injurii şi ameninţări împotriva evreilor (şi chiar a statului Israel), aceşti imunzi condeieri atacă la fel de josnic şi pe maghiari, ca şi pe unii dintre reprezentanţii de frunte ai intelectualităţii româneşti. În numele declaraţiei solemne din Statutul asociaţiei, statut adoptat în adunarea de constituire, şi care sună astfel: "Noi, subsemnaţii,... considerăm de datoria noastră umană şi cetăţenească să respingem, în numele umanismului, orice manifestare cu caracter şovin, rasist, antisemit", ne folosim şi de această ocazie pentru a ne ridica cu hotărîre glasul de revoltă şi protest împotriva acestor odioase încercări de a submina buna înţelegere între cetăţenii ţării, prestigiul internaţional al României contemporane.

VICTOR BÂRLĂDEANU
Secretar general al
Asociaţiei culturale de prietenie
ROMÂNIA – ISRAEL

...Delegaţia, din care au făcut parte personalităţi remarcabile ale societăţii româneşti de astăzi: preotul G. Cunescu, general prof. dr. Gh. Niculescu, şeful clinicii de ortopedie a Spitalului Militar Central, scriitorii Dorel Dorian, Radu F. Alexandru, Galfalvi Zsolt, Calistrat Costin, compozitoarea Liana Alexandra, av. C. Vişinescu, Viorel Maier, de la studioul "Bucureşti", ing. T. Roth, secretarul filialei din Braşov, – a vizitat Ierusalimul, Tel Aviv, Betlehem, Natzeret-Illit etc. Ea a fost primită la primăria oraşului Ierusalim şi la Histadrut, unde Israel Keisar, preşedinte şi Arthur Israelovici, trezorier, au dat explicaţii oaspeţilor despre istoria şi structura acestei instituţii.

A fost o vizită vie, pasionantă, o vizită-descoperire a Israelului. Cunoscînd calitatea spirituală a delegaţilor, înaltă, sîntem încredinţaţi că, la întoarcere, vor spune adevărul despre ţara care-i enerva pe cei de la *Săptămîna...*

La încheierea vizitei, auzim că Ambasada României din Israel nu a găsit de cuviinţă să-i poftească pe membrii delegaţiei, în clădirea de pe Adam Ha-Cohen, pentru un bine aţi venit şi o apă minerală.

Auzim şi ridicăm sprîncenele a mirare şi cădem pe gînduri (profund) şi nu mai înţelegem nimic.

CRONICĂ DE ALIA

NOI

GENERAŢIA NOUĂ SE AFIRMĂ

Convorbire cu
EFI STENTZLER
Secretar al Comitetului
Muncitoresc Ghivataim

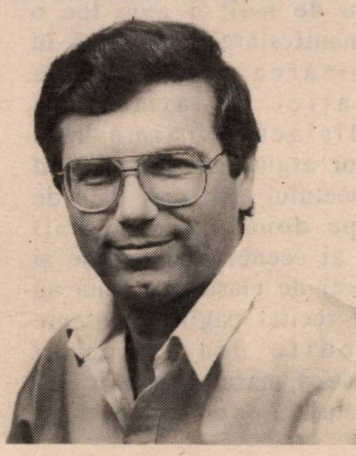

Tînăr (37 de ani), dinamic, cutezător în gîndire, Efi îţi lasă de la primul contact impresia de prototip al acelei "dor hadaş" (generaţia nouă), chemată să preia, prin însăşi legile firii, ştafeta treburilor obşteşti şi s-o ducă spre împlinirile de care Israelul are atîta nevoie în diferite domenii.

– *Originar din România?* – *a fost prima întrebare pe care i-am pus-o.*

– Judecă singur! Sînt născut în Israel. Dar părinţii au aliat din România încă din 1948. Părinţii lor, recte bunicii mei, au fost deportaţi din Bucovina şi au pierit în Transnistria. Cu asemenea rădăcini mă simt dator şi onorat să activez în organizaţiile originarilor din România – H.O.R., C.O.R., şi Ş.I.R. – toate trei legate de numele lui Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului.

– *Alegerea dvs. recentă în* Vaadat Hamerakezet *(Comitetul Centralizator) considerat ca un fel de Consiliu de Miniştri al giganticului organism social care este Histadrutul – reprezintă, desigur, treapta cea mai înaltă la care aţi ajuns ca activist sindical. Cum a fost urcuşul?*

– Prima treaptă, ca la orice sabru, a fost Zahalul. În timpul războiului de Iom Kipur am fost comandantul unui batalion de paraşutişti. După armată am fost angajat de Primăria din Ghivataim. De acolo am fost trimis pentru studii la Universitatea Bar Ilan, la secţia care pregăteşte activişti sociali. Am obţinut şi diplomă de arhitect. Revenit la primăria din Ghivataim, am exercitat funcţiile de Secretar al oraşului, şef al secţiei personalului şi purtător de cuvînt al primăriei. Acţionînd şi pe tărîm sindical, am fost remarcat de conducerea Histadrutului, îndeosebi de Arthur Israelovici, acest neîntrecut promotor al principiului "omul potrivit la locul potrivit". Prin munca depusă, mi-am cîştigat încrederea membrilor Histadrutului din oraş şi aşa se face că am fost ales Secretar al *Consiliului muncitoresc din Ghivataim* cu 82,2% din voturile exprimate – procent fără precedent în asemenea alegeri.

– *Consideraţi că aţi răspuns acestei încrederi?*

– Mai firesc ar fi să întrebaţi publicul. Fapt este că ne aflăm în multe privinţe la loc de frunte printre celelalte consilii muncitoreşti din ţară şi că iniţiativele luate de colectivul nostru de conducere, format din 20 de salariaţi şi sprijinit de un mare număr de voluntari, s-au impus pe plan naţional.

– *Ne oferiţi şi exemple?*

– Unul printre altele: desfiinţarea cozilor la Kupat Holim. Am calculat că pentru o consultaţie la medic de 5 – 10 minute, pacienţii aşteptau la coadă – şi nu doar la una singură – un timp imens, pierzîndu-se astfel ore de producţie de către muncitori, de învăţătură de către elevi şi studenţi. Am luat atunci iniţiativa reţinerii orelor de consultaţie prin telefon. Au fost şi păreri contrare, dar pînă la urmă sistemul propus de noi şi perfecţionat pe baza experienţei, s-a generalizat şi este practicat acum la mai toate policlinicile din ţară.

Consiliul muncitoresc din Ghivataim a devenit cunoscut şi pentru acţiunile sale pe plan cultural. Peste 2000 de membri ai filialei *"Tineretului muncitor"* participă la formaţiile de teatru de amatori, orchestre, ansambluri sau se distrează în cluburile de dans, amenajate în ultimul timp. Activitatea sportivă desfăşurată de *Hapoel Ghivataim* a dus la cucerirea a numeroase titluri şi trofee. Avem 17 echipe de handbal, între care una de prim rang. La scrimă sîntem primii pe ţară...

– *Ce faceţi în problemele atît de complexe şi de grele generate de valul de alia?*

– Ne preocupă în cea mai mare măsură cu atît mai mult cu cît la noi s-a instalat un număr destul de mare de olim, mai ales din Uniunea Sovietică, dar şi din România şi Argentina. Sprijinim, bunăoară, mişcarea ce se desfăşoară în prezent de către olim, pentru care găsirea unei locuinţe, urcarea chiriilor pe piaţă şi a maşcantei sînt probleme de coşmar. În mod deosebit, ne preocupă aşa-numita "*integrare socială:* o primire cît mai caldă în familiile localnice, reciclarea profesională, o asistenţă medicală de calitate prin Kupat Holim. Bunăoară am organizat pentru ei o "Zi a sănătăţii", o expoziţie de produse dietetice, primirea gratuită a copiilor de olim în coloniile noastre de vară etc.

– *Faptul că faceţi acum parte din Vaadat Hamerakezet vă conferă o viziune mai de ansamblu asupra funcţiei Histadrutului şi, în genere, asupra problemelor vitale ale Israelului...*

– Acest înalt for de conducere se compune din 42 de persoane, desemnate de Partidul Muncii, Mapam şi Partidul Liberal-Independent. Cu o lună de zile în urmă, Partidul Muncii a ţinut alegerile pentru desemnarea reprezentanţilor săi în Vaadat. Din 1240 voturi exprimate, eu am primit 772. Socot aceasta o dovadă de încredere, care mă obligă mult.

Şi în Histadrut se pune cu acuitate problema înoirilor. Consider cu totul valabile şi în prezent principiile fundamentale care călăuzesc Histadrutul de la înfiinţarea sa; dar socot că instrumentele şi metodele de acţiune, stabilite cu 70 de ani în urmă nu mai pot fi valabile în deceniul care precede anul 2000. Constat cu satisfacţie că personalităţi din conducerea Histadrutului ca Israel Keisar şi Arthur Israelovici sînt conştiente de necesitatea înoirilor. Sînt partizanul ideilor lor originale în această privinţă. Sînt partizanul luptei cu inerţia.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNRU

Aici nu mai avem griji şi chiar ne place

CASA DE PĂRINŢI
„ORIT"
HOLON
STR. HAPORŢIM 12
TEL. 5034460

ATMOSFERĂ FAMILIALĂ
SUPRAVEGHERE MEDICALĂ COMPLETĂ
ÎNGRIJITOARELE SÎNT FOARTE INIMOASE
MÎNCARE CASHER
ACTIVITĂŢI ŞI CERCURI VARIATE

LA NOI
TOŢI SÎNT MULŢUMIŢI
CONTACTAŢI-NE ÎNCĂ ASTĂZI
ŞI VEŢI FI
MULŢUMIŢI ŞI DVS.
MERITĂ SĂ ÎNCERCAŢI

DESPĂGUBIRI şi PENSIE
GERMANĂ
Conform legilor noi germane
- Revalorificarea averilor lăsate la emigrare.
- Înscrieri pentru piţuim din Germania răsăriteană.
- 5.000 de mărci pentru noi veniţi şi la cei ce n-au primit.

„DYUK HERMES" ÎNDRUMĂRI ŞI SFATURI
HAIFA – STR. IAFFA HILEL 2
(Scările Nordau)
TEL. 04–644091; 04–640724
DESCHIS ÎNTRE ORELE 8.00–17.00

NOI

etc.

*** Iniţiative la H.O.R.-ul din Beer Sheva, acum cînd e *agitaţie mare* cu olimii (care vin nu numai de la Moscova ci şi, ai să rîzi, de la Bucureşti): "Un simpozion pe ţară al originarilor români din sudul ţării" (informaţia o preluăm, ca şi pe celelalte, din Buletinul H.O.R.-ului din Neghev), condus de Arthur Israelovici, scoate la lumină problemele *concrete* (aici e aici) ale celebrei absorbţii. o Un curs pentru voluntarii ce se ocupă de noii veniţi – şi care voluntari trebuie să ştie ce să facă cu un ole – s-a încheiat nu de mult. o Formulare pentru împrumuturi (2000 de dolari) se pot obţine la sediul H.O.R., de pe str. Histadrut 2, în fiecare marţi, la orele 18 – 20. o Căutaţi un loc de muncă? (auzi întrebare...) Bun. O informaţie în acest sens poate, cu noroc, puteţi obţine telefonînd la Pnina Schwartz (78459 sau 76252)

*** Iniţiative bune întîlnim şi la Carmiel. Acolo Clubul H.O.R. (aflat sub Banca Hapoalim), este *adresa* unde zilnic între 10 – 12 şi 18 – 20 (şi sîmbătă, ca să nu se supere religioşii, între 18 – 21, de *Moţei* carevasăzică), se pot obţine şi date despre împrumutul de 2000 de dolari şi o idee despre locuinţe, sau locuri de muncă şi, în plus, ziare şi reviste în limba română ca să mai afli, pînă înveţi ivrit (dacă înveţi) ce mai e nou pe acest Pămînt.

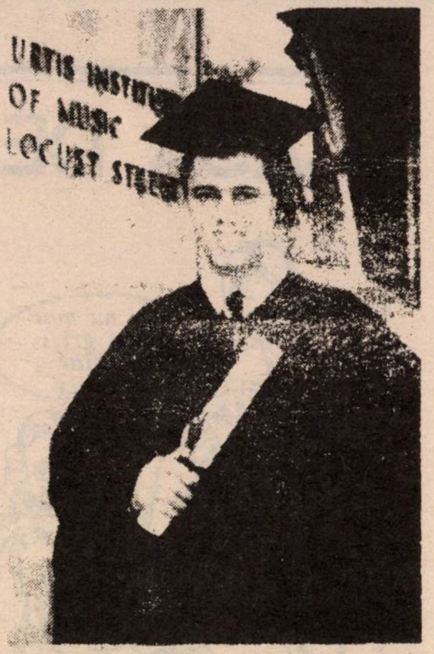

*** Un nou pianist de talent din rîndurile *tribului*. Descoperit şi lansat de Leonard Bernstein, tînărul, foarte tînărul Eugen Alcalay (n. Bucureşti, 1967) a absolvit cu succes institutul *Curtis* de muzică din Philadelphia, U.S.A. El ţine în mînă diploma de *Artist*, care i-a conferit nu numai o carte de vizită de mare prestigiu ci şi i-a deschis drumul spre celebra Academie de muzică *Julliard*, din New York, unde de la toamnă, va urma cursurile pentru doctorat.

LAMA

*** *Unde-i "Lama"?* A doua lună de cînd "Lama", revista satirică a lui Schechter nu a apărut. Faptul ne-a intrigat şi am încercat să aflăm cauza.

Imposibil de aflat. Schechter manifestă o discreţie cu care nu ne-a obişnuit. Luat la întrebări într-un cerc de prieteni, el a răspuns: "Am avut un conflict cu conducerea revistei «Lama». I s-a părut că am încălcat linia şi m-a dat afară".

Altă dată s-a plîns că "salariaţii revistei cer lefuri prea mari" iar mai recent a declarat că vrea să cumpere publicaţiile lui Robert Maxwell şi să le unească cu "Lama".

Acestea sînt glume şi noi bănuim că alta este cauza. Poate că omul şi-a luat un concediu ca să-şi recupereze forţele. Aşa cel puţin sperăm.

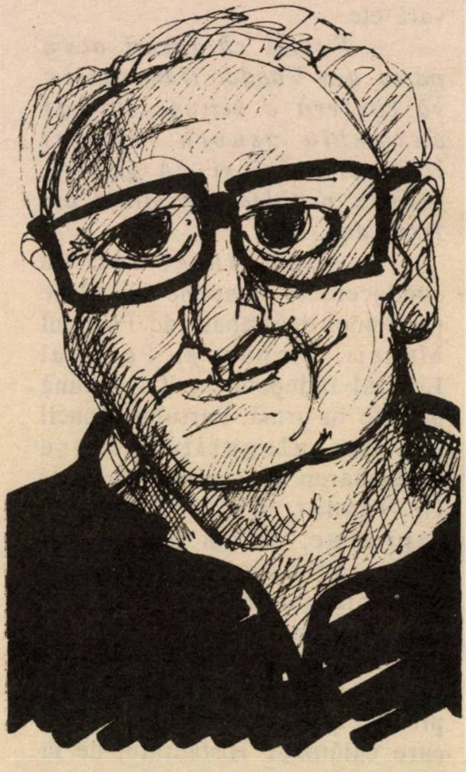

*** *Albert Kreigold*, (văzut aici de Gita Sion) este nu numai trezorierul H.O.R.-ului ci şi... un cineast amator, dornic să întipărească pe peliculă chipuri şi întîmplări din viaţa alialei române. Cu ajutorul fiicei sale, care funcţionează pe post de cameraman, el a realizat şi montat cîteva filme-video unde găseşti personalităţile (şi personajele) *cheie* ale *tribului* 1990: artişti şi poeţi, savanţi şi scriitori, oameni de valoare şi coţcari. El arată casetele numai cîtorva amici, aleşi pe sprînceană. Altfel, filmele sînt păstrate sub cheie, pentru a servi, mîine, celor ce vor voi să ştie cum arătăm *noi* azi, în 1990. "Asta-i trezoreria mea de imagini – surîde Kreigold. Trezoreria mea cu amintiri".

*** O nouă stradă la Tel Aviv, în nordul oraşului: Reuven Rubin, după marele pictor care – simbolic parcă – a fost să fie şi cel dintîi ministru plenipotenţiar al Statului nou Israel la Bucureşti.

Pe cînd o stradă Marcel Iancu? (şi, parcă-l auzim pe cititor murmurînd nume de născuţi în România, cu faimă: strada cutare, piaţa cutare...)

*** Hotărît să onoreze şi anul acesta pe cîţiva oameni cu merite din rîndurile celor 400.000, conducerea alialei a înmînat, prin Arthur Israelovici, la sediul Histadrutului, diplome de onoare lui Shimon Abramovici, Dr. Efraim Ofir, d-nei Rahel Ackerman (decana de vîrstă şi de farmec a voluntarelor şi voluntarilor din *alia)*, prof. Ben Efraim Itzhak, Miriam Bernstein-Cohen, Şmaia Goşen, Prof. I. Halbrecht, Moşe Zalţman, Nitzav Iehoşua Caspi, Aluf Moşe Nativ, Grety Rubinstein. Un gînd bun al H.O.R.-ului. Un gînd care, mai ştii?, s-ar putea să amintească şi altora, ca de-o pildă Asociaţiei Scriitorilor, că au datorii la capitolul preţuire şi respect. Premiul *Sion* al Asociaţiei n-a mai fost acordat de mult... De-un an, de doi, de-o jumătate de veac?

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

TEL:5466502; 5468444

*** Şi fiindcă veni vorba de celebra Asociaţie (pe care o tachinăm fiindcă o iubim, precum zice şi vorba cu pricina franţuzească), desenul de mai jos reprezintă un ardei. Iute. Pe care, îl introducem în revistă, aşa cum făgăduisem de numărul trecut, pe adresa Asociaţiei pînă cînd aceasta va binevoi să organizeze alegeri noi, adică să se comporte ca toată lumea. Ca Polonia, ca Nicaragua, ca Ungaria, ca România, ca Bulgaria, ca Croaţia, ca Zanzibarul, ca Bahrein, şi dacă am înţeles bine, pînă şi ca Albania.

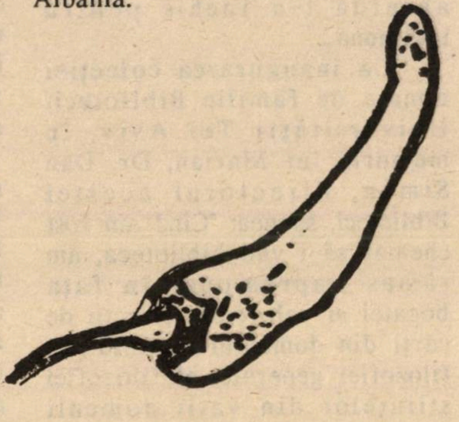

*** *De ce nu Schechter?* După moartea lui A. Goldenberg mulţi s-au întrebat încăodată, ca de atîtea ori în trecut, de ce în postul de secretar de redacţie al ziarului "Viaţa Noastră" nu este numit I. Schechter. E de mirare căci în afară de faptul că este dintre cei "vechi" în acea redacţie, Schechter are o experienţă îndelungată, este rapid, ingenios, curajos, original, ştiind să "înoate" în diferite rubrici şi domenii, nu numai în a sa cronică fantezistă-satirică.

Se pare că tocmai aceste calităţi constituie un obstacol în calea acestui ziarist. El nu e deloc "cuminte", după cum ştim. Spiritul său critic nu e comod pentru dătătorii de directive. Cu excepţia lui M. Rudich, toţi ceilalţi secretari precedenţi ai ziarului au fost executanţi docili ai directivelor primite.

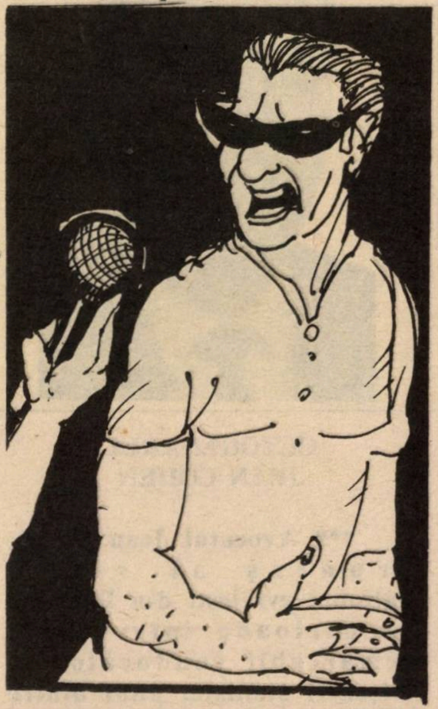

Schechter văzut de Giţa Sim

Se zice că Schechter nu aspiră la conducerea redacţiei şi poate că spiritul său nu s-ar simţi bine într-un costum croit de alţii, dar adevărul e că ziarul ar avea mult de cîştigat dacă i s-ar da pe mînă. Cum însă cunoaştem mentalitatea dominantă, ştim că acest "pericol" nu există.

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053-625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029
• Primeşte persoane în etate – independente, cu plată lunară
• Preţuri populare • Condiţii de locuit: comode şi plăcute
• Hotelul este amplasat într-o zonă liniştită din centrul oraşului Natania

NOI

OCTOGENARUL JEAN COHEN

*** **Avocatul Jean Cohen, fruntaş al vieţii naţional-evreieşti din România în perioada interbelică, remarcabil conducător al mişcării sioniste, unul dintre şefii secţiei din România a Congresului Mondial Evreiesc, Asir Sion, fără îndoială autentică personalitate a israelienilor originari din România, a împlinit, recent, 80 de ani.**

Tînărului octogenar, "Minimum" îi urează: La mulţi ani, buni!

●

O carte nouă:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI

●

MARIAN KON

*** Au trecut doi ani de la moartea tragică a lui Marian Kon, student strălucit al Universităţii Tel Aviv. Născut la Iaşi (1947), Marian emigrează la vîrsta de 14 ani, împreună cu părinţii săi, în Israel. După terminarea Facultăţii de matematici de la Ierusalim, absolvă cu brio şi Facultatea de arte din Tel Aviv, începînd să-şi pregătească teza de Master în teoria teatrului. Un drum pe care o moarte nemiloasă şi absurdă l-a închis pentru totdeauna...

La inaugurarea colecţiei donate de familie Bibliotecii Universităţii Tel Aviv, în memoria lui Marian, Dr. Dan Simon, directorul acestei Biblioteci, spunea: "Cînd am fost chemat să-i văd biblioteca, am rămas impresionat în faţa bogatei şi valoroasei colecţii de cărţi din domeniul teatrului, al filozofiei generale, al filozofiei ştiinţelor din varii domenii interdisciplinare, cărţi extrem de importante pentru Biblioteca Universităţii. Prin intermediul lor, al acestor cărţi, am început să-l cunosc pe Marian Kon: un om de excepţie, cu o sete de cunoaştere şi de cercetare ieşite din comun".

"Departamentul de teatru fiinţează de treizeci de ani, şi e privit încă ca un lucru bizar, neacademic, nemetodologic, boem. Marian Kon a învăţat teatru şi s-a ocupat – ca cercetător – de teatru. El, ca şi colecţia lui de cărţi sînt un simbol de îngemănare pozitivă a boemei cu cercetarea, a creatorului liber cu gînditorul metodic", a subliniat Dr. Tom Levi, şeful Departamentului de teatru din cadrul Facultăţii de arte din Tel Aviv.

Prof. Andrei Strihan, mărturisea: "Pentru mine, Marian trăieşte. Îl întîlnesc în fiecare săptămînă, în holul facultăţii, înainte de curs... La acest mai tînăr coleg al meu am apreciat nestăvilita lui curiozitate ştiinţifică... Pentru el, arta şi literatura reprezentau raţiunea de a fi, spaţiul nemărginit în care frumosul se îmbină cu binele şi adevărul absolut. Nu-şi cruţa puterile fizice, precare şi limitate, ca să dea trup acestor aspiraţii spirituale; orice efort i se părea minor în comparaţie cu plăcerea de a citi, a studia, a vedea teatru. Nu cred că există anticar sau librar în Tel Aviv, sau în Ierusalim, care să nu-l fi cunoscut pe Marian, pe care să nu-l fi emoţionat pătimaşa perseverenţă cu care le cotrobăia rafturile în căutarea unei cărţi rare".

Marian Kon. Să învăţăm acest nume. E din *Noi*. E cu *Noi*.

Rubrică redactată
de BEN IAACOV ZWI
şi M. RAFAEL

URGENTE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv et.2, tel.656180 – 660391

LUMEA ROMÂNEASCĂ

AL. MIRODAN

URĂ LA BUCUREŞTI

Am fost cîteva zile la Bucureşti. Am văzut "teritoriul liber de comunism şi de neo-comunism" din Piaţa Universităţii. Am văzut Televiziunea devastată la 13 iunie. Am văzut, a doua zi, pe minerii din Valea Jiului punînd stăpînire pe centrul Capitalei.

Întrebat fiind, la întoarcerea în Israel, ce anume m-a impresionat întîi şi-ntîi, am răspuns: ura.

Ura dintre partizanii guvernului şi cei ai partidelor de opoziţie.

Ura din lumea Ardealului.

Ura în chip de antisemitism (un subiect de care, prin forţa împrejurărilor, mă ocup mai mult în aceste pagini).

Ura dintre studenţi şi muncitori.

Ura dintre românii din ţară şi românii din străinătate.

O ură generală. O ură ca o metastază.

*

Se pare că *baza* urii o constituie lozinca "Jos comunismul!", lansată, în zilele de după 22 Decembrie 1989.

"Jos comunismul!" a fost tradus instantaneu în "jos comuniştii", iar "jos comuniştii" în "jos membrii de partid".

Ori, dacă ţii seama că în România existau 3.800.000 membri ai P.C.R. (şi dacă adaugi, la aceştia, logic, familiile respective...), înţelegi că cel puţin jumătate din ţară se simte *vizată*. Şi riposteazā.

Doctoriţa Diana F. lucrează de douăzeci şi de ani la o policlinică de pe Calea Dorobanţi. "În zilele Revoluţiei" a fost în stradă, strigînd: "Olé, olé, Ceauşescu nu mai e". Adusese de la policlinică lapte şi pîine pentru soldaţi, strecurîndu-se cu tăvile printre gloanţe. "Eram fericită. Simţeam că am scăpat de-un cancer. Simţeam că sîntem din nou oameni".

După o pauză îmi spune:

– Ştii, mi-am rupt carnetul de partid.

– Aha...

– Fiindcă nu mai vreau să am de-a face... cu...

– Înţeleg. Apoi întreb:

– Şi, la alegeri cu cine ai votat? Cu liberalii sau cu ţărăniştii...?

Face o pauză:

– Cu Iliescu.

Îmi explică de ce. La policlinică are doi colegi mai în vîrstă, unul medic urolog, altul tehnician la radiologie. Amîndoi făcuseră prin 1950-60 închisoare. Ei au alcătuit o listă cu foştii membri ai organizaţiei de partid şi una cu utecişti. "Cînd vin ai noştri, ne socotim noi".

– Şi cu cei care şi-au rupt carnetul? întreb eu.

– Cu toată lumea. Ei bine, eu n-am chef să mă dea afară din policlinică... mai am şase ani şi ies la pensie. Şi nici n-am chef de Canal.

– Care Canal?

– Canalul *Doi*. Aşa-i spun ăştia: Canalul *Doi*.

Mădălin S., este desenator tehnic, la un Institut de proiectări pentru construcţii industriale. El se declarase a fi de partea *Liberalilor* ("ăştia sînt europeni, domnule, au after shave"). Colegii lui de birou (patru bărbaţi, două femei) erau cu Frontul (Frontul Salvării Naţionale). Cînd au aflat că Mădălin S. votează cu Radu Cîmpeanu, au refuzat să mai aibe de-a face cu el. I se aplicase o adevărată "pedeapsă a tăcerii", ca la şcoală, cînd afli că colegul de bancă umblă cu "pîra" la cancelarie, împotriva celor ce copiază la teză. Nu-l mai saluta nimeni. Nimeni nu-i mai răspundea la salut. Nimeni nu-l mai invita acasă şi nu mai era "luat" cu grupul la *bufetul* din colţ. Omul a făcut o criză de nervi, încercînd să se sinucidă: l-a găsit nevasta în baie, urcat pe-un scăunel. Acum este internat la "boli nervoase". Pentru cît timp? Medicii ridică din umeri: poate doi ani, poate cinci,... poate...

Lisette Daniel (soţia lui Brunea-Fox) trimisese o scrisoare în Israel, prietenului ei, Nuţu Spodheim, pictor pe sticlă, strigînd înfricoşată: "aici, din cauza politicii, oamenii divorţează şi copiii se rup de părinţi".

N-am întîlnit nici o casă care să se fi spart din pricina lui Ion Iliescu sau Petre Roman, dar cunosc un student în anul I la Biologie a cărui viaţă de familie s-a răsucit violent în zilele alegerilor de la 20 Mai. R. scanda în Piaţa Universităţii "Jos comunismul!". Tatăl său, portar de bloc, l-a văzut printre manifestanţi, la televizor şi, cînd băiatul a venit seara, acasă, să mănînce, a sărit la el:

– Bine, măi cretinule, tu ridici mîna împotriva mea... vrei să mă dea ăia afară din slujbă pentru că am fost în **pecere**... Vrei să mă lege, degeneratule?

Băiatul a murmurat un "păi de ce, tată, de ce?".

– De ce, ai? Lasă, că-ţi arăt eu ţie de ce.

Portarul s-a repezit la băiat, pălmuindu-l şi dîndu-l cu capul de uşă, pînă ce a ţîşnit sîngele. Dacă nu sărea mama lui să-l scape, nu se ştie ce s-ar fi întîmplat pînă la urmă. Acum, după ce-a fugit în seara aceea pe scări, băiatul nu mai dă pe-acasă. Locuieşte la un unchi, în comuna Otopeni.

A nota starea limbajului este o metodă sigură pentru a înţelege temperatura vremii. Bărbaţii sărută ceremonios mîna femeilor ("ca pe timpuri"), provocînd mirarea străinului obişnuit cu dispariţia "formalităţilor" de-acest gen, – dar cînd e vorba de contactele cu adversarul, vocabularul este incendiar (actorul George Constantin povesteşte undeva că, ieşind pe trotuar, în faţa Teatrului Nottara, de pe bd. Magheru, vedea oameni înjurîndu-se cu scrîşnet, şi scuipîndu-se de-a dreptul).

Inginerul Tiberiu L. mi-a fost vecin de stradă cîţiva ani. L-am întîlnit în Piaţa Rosetti, lîngă "Peştera". Aştepta o maşină să-l ducă la Piteşti. "Ce mai faci?" "Ce să fac?"

– Şi Liliana? întreb. Liliana era prietena lui.

Se întunecă la faţă:

– Liliana? O jigodie. O năpîrcă. Am dat-o afară din casă.

– De ce, domnu' Tiberiu?

– Eh, de ce, s-a dat cu ăştia.

N-am mai apucat să mă lămuresc "cu care ăştia": venind maşina, Tiberiu se urcă lîngă şofer şi făcînd cu mîna a la revedere, şuieră: o năpîrcă, o năpîrcă!

Intrînd la librăria "Mihail Sadoveanu" (unde vreo cincizeci–şaizeci de cetăţeni făceau coadă pentru cartea de aventuri "Vulturul cu pene"), l-am întîlnit pe Anton E., un jurist de la I.C.R.A.L. (instituţia care se îngrijeşte de administrarea locuinţelor).

– Ce mai face Bibi? l-am întrebat. (Bibi era prietenul lui cel mai bun).

– O lepădătură. A fost secretarul nostru de partid şi-acuma strigă peste tot: Jos comunismul!

După care îmi făcu semn cu o carte (erau nişte povestiri de Cehov, mi se pare):

– Vezi pantoful ăsta? (avea pantofi maro, cu găurele şi cataramă de metal)

– Îl văd.

– Dar ghemotocul ăsta de hîrtie îl vezi?

– Îl văd.

Anton E. puse piciorul pe ghemotoc, strivindu-l cu sete:

– Aşa o să-l strivesc. Ca pe-un vierme. Ca pe-un gîndac. Aşa.

Mi s-a atras atenţia asupra "cazului" Cezar Ivănescu. Poet însemnat (autorul volumelor *Rod*, *Rod III*, *La Baad* etc.), om cult şi bun cunoscător al cîtorva limbi străine, el a publicat în revista "Baricada" un ciclu de articole intitulat *Carantina*. Tema ciclului: viaţa literară de azi. Cuvintele utilizate pentru a defini pe cîţiva scriitori ai momentului sînt memorabile. Criticul Nicolae Manolescu (directorul "României Literare"): "am de-acum ştiinţa să nu-i mai las pe inşii de teapa lui să-mi mai respire aerul din jur"; poetul Mircea Dinescu (preşedintele Uniunii Scriitorilor): "de trei ori a trebuit să-i împuşc cîte o sfîntă de bătaie insului cu faţa de şobolan împuţit, Mircea Dinescu, pentru ca în sfîrşit, să nu mă mai dezonoreze salutîndu-mă pe stradă"; romancierul Fănuş Neagu: "pocitania asta"; Ioan Alexandru, G. Bălăiţă: "bişniţari literari"; Radu Tudoran: "un ins senil" (şi în plus, "evreu bulgar"); Uniunea Scriitorilor: "este în mîna unei echipe de javre"; iar revistele ei sînt "de căcat", trebuind a fi citite "cu mănuşile de protecţie".

A CURĂŢA ŢARA DE...

În Pasajul Universităţii unde pereţii sînt negri de inscripţii, am văzut "jos jidanii" cu vopsea verde, steaua lui David, "Roman şi Brucan la Palestina", o svastică, încă o stea a lui David, încă un "jos".

La Gara de Nord, bişniţarii vînd nu numai ziare, ceasuri de plastic şi gumă de mestecat ci şi mici fluturaşi cu svastică de lipit pe parbrizul maşinii. Preţul: 30 de lei bucata. Unii cumpără. Mi s-a spus că un şofer, d. Aurel Căpăţînă, circula prin Slatina cu asemenea fluturaş, stîrnind comentarii: "Scoate-o, dom'le, i-a spus un cetăţean de pe stradă, care vindea «loz în plic», ne facem de băcănie". "N-o scot, dom'le, că sau e libertate, sau nu mai e".

Este. Este libertate.

U. Vălureanu, de la "România Liberă" a fost vizitat, mai de mult, de-un cetăţean din Statele Unite, d. Emil Tatu. Omul, contabil de meserie, plecat peste ocean din 1974, s-a prezentat drept membru al organizaţiei "Voice of Conscience". El a oferit ziarului spre publicare un articol despre "o conspiraţie păgînă", condusă de evrei (între care Henry Kissinger) şi doritoare de a pune stăpînire pe glob. În servieta lui, burduşită cu *"documente"* de-acest fel, se afla şi o traducere românească din "Protocoalele înţelepţilor Sionului". D. Tatu a venit la Bucureşti ca să facă propagandă pe cont propriu? A fost trimis "pe teren" de către conducerea legionarilor din U.S.A.? Nu se ştie.

În schimb, în cazul lui Traian Tigaran, nu există nici un fel de mister. Aşa cum a declarat unui reporter al săptămînalului maghiar "Magyaroszag", el este "unul din conducătorii Gărzii de Fier din Franţa". Tigaran locuieşte la Nisa. Născut în 1925, a intrat în legiune la începutul lui 1941, (puţin înainte de rebeliunea din ianuarie), s-a ascuns cîţiva ani (îl "căutau comuniştii") şi în 1949, a fugit în Iugoslavia; de-aici în Italia, pe urmă în Franţa. "Cu ce se ocupă organizaţia?" "Edităm peste zece ziare, printre care organul de presă românesc cel mai citit în străinătate, «Cuvîntul Românesc», care apare în Canada, dar avem şi o importantă activitate editorială." "Legiunea are un viitor în România?" "Prin faptul că în sfîrşit s-a deschis terenul pentru noi şi acasă, în curînd se va putea cînta şi aici imnul Legiunii."

Un răspuns la întrebarea "mai există organizaţii legionare pe teritoriul României?", voieşte să dea d. Valeriu Bută, activist pe vremuri al *"Gărzii"*. Într-o scrisoare adresată revistei *Zig-Zag*, d-sa precizează:

"Domnule redactor şef,

Mă numesc Bută Valeriu, acum locuiesc la Rădăuţi la fiica mea. În tinereţea mea, ca majoritatea celor din nord, am făcut parte din mişcarea legionară, fiind chiar şef de cuib. După trecerea noastră în ilegalitate am fost arestat şi condamnat. Toţi membrii legiunii au fost prigoniţi, arestaţi, împuşcaţi, atît atunci, pe vremea Regatului, cît şi mai tîrziu, după venirea comuniştilor la putere.

Astăzi, noi nu mai existăm ca mişcare politică, iar puţinii supravieţuitori sînt oameni în etate de peste 70 de ani. (...)

Scopul nostru a fost de a făuri România Mare, a curăţa ţara de evrei, ţigani şi duşmani, de a introduce în fiecare cămin respectul pentru istorie şi Dumnezeu. (...)

«Totul pentru ţară». Aşa să ne ajute Dumnezeu!"

Din această mărturisire înţelegem că organizaţiile "Gărzii" au dispărut. Dar nu şi mîndria de a fi luptat pentru "curăţirea ţării de evrei".

Cea mai bună cale de a palpa starea de spirit a momentului o constituie lectura ziarelor. Au apărut, din Decembrie şi pînă azi, mai bine de 1000 de publicaţii noi. Cîte, anume, cu precizie, nu poate să-ţi spună nimeni. Cu atît mai mult cu cît o cifră valabilă azi, la 4 după-amiază, mîine dimineaţa se dovedeşte a fi depăşită. Am stat, cu totul, şapte zile la Bucureşti. De fiecare dată cînd, ieşind din hotel, ajungeam pe Bd. Magheru, lîngă restaurantul Pescarul (sau fost Pescarul), vedeam pe trotuar, două sau trei gazete noi. Întîlneşti foi cunoscute ca "România Liberă"; "România Literară"; "Flacăra", dar şi titluri neştiute, fie publicaţii vechi (Gazeta Sporturilor, de pildă, egal "Sportul" de ieri, "Tineretul Liber" a apărut în locul "Scînteii Tineretului, "Moftul român în locul "Urzicii"), fie tipărituri noi: "Evenimentul"; "Cuvîntul"; "Contrapunct"; "Ziarul Ştiinţelor şi Călătoriilor"; "Express"; "Oblio"; "Zig-Zag"; "Idea"; "Om bogat – om sărac" "Papagalul"; "Acasă"; "Azi"; "Dimineaţa"; "România tînără"; "Poliţia română"; "Baricada" şi aşa mai departe, uimitor de departe. Cenzura, dacă înţeleg bine, a dispărut cu totul. Nici cenzura militară, ca aici, în Israel, mi se pare că nu există. Autorizaţie de scoatere a unui ziar? Faci o cerere la primărie, plăteşti o taxă (mică), nimeni nu îndrăzneşte să te refuze (neexistînd o lege a presei nimeni nu ştie pe ce temei să aprobe sau nu scoaterea unei gazete). Apoi te duci la o tipografie, ţi se spune că nu, nu se poate, n-avem spaţiu tipografic (şi aşa este, dovadă că, din cauza avalanşei de ziare şi reviste, nu mai apar cărţi, decît puţine, foarte puţine, şi greu, foarte greu); am înţeles, spui tu, nu e, dar scoţi din buzunarul de la pantaloni un teanc de sute şi, pînă la urmă, se mai găseşte ceva spaţiu; iar dacă nu se găseşte (fiindcă de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere), scoţi nişte dolari şi atunci, da, atunci (oameni sîntem), se găseşte.

...Toate acestea fac ca astăzi presa să se bucure de-o libertate pe care generaţia noastră (inclusiv bătrînii) n-a cunoscut-o niciodată. Ziarele ce apăreau între cele două războaie ("epoca de aur") erau obligate să trimită şpalturile la cenzură. pe strada Domniţa Anastasia (lîngă "Curentul", devenit "Scrisul liber", devenit clădire a Ministerului de Interne). Subiectele "delicate" erau interzise. Ştampila "cenzurat" era aplicată, nu o dată, pe articolele privind politica externă a ţării (să nu supărăm pe...) sau intimităţile monarhiei. Cititorul se obişnuise cu gîndul că ziarul lui apare cu mari spaţii albe, înlăuntrul pamfletelor sau reportajelor "de culise".

Astăzi, omul nu dă peste asemenea spaţii albe. Totul este (sau cel puţin aşa mi s-a părut mie) permis. Drept care firile sensibile sînt şocate. Mulţi se plîng de trivialitatea polemicilor la persoană. Pe mulţi, anumite "ieşiri" din presă îi nelinistesc.

Dacă nu-i îmbolnăvesc de-a binelea. Pentru omul dornic, însă, de a *cunoaşte* realitatea, această presă cu canalele desfundate reprezintă o şansă unică. Cumperi un vraf de gazete, te aşezi în fotoliu, bei o cafea şi, începînd să citeşti, ai senzaţia că o lume întreagă îşi dezvăluie gîndurile în faţa ta, ca un pacient pe divanul psihiatrului. Fără inhibiţii.

UN PAS PÎNĂ LA OMORUL RITUAL

Unul dintre "scandalurile" dezvăluite în presă după Decembrie 1989 a fost "comerţul cu copii" orfani sau mai bine zis corupţia legată de adoptarea orfanilor. Cupluri din Franţa, din Belgia, din Germania, din Olanda, din Israel, doreau, neavînd copii, să înfieze un orfan din România, însă şi procedura fără de sfîrşit, şi mai ales cadourile ce trebuiau oferite pentru aprobarea actului de înfiere, depăşeau cu mult, limitele normalului. "Părinţii" sufereau, fiind siliţi să facă zeci de călătorii Paris-Bucureşti (să zicem), copiii, la rîndul lor, ştiau că au o mamă şi un tată, dar... aşteptau cu anii pînă să plece "acasă". "România Liberă" a publicat un ciclu de reportaje emoţionante despre dramele amintite. Numai că, în loc ca degetul acuzator să fie îndreptat în direcţia vinovaţilor (în cap se pare, cu Elena Ceauşescu, unde se opreau dosarele pentru semnătura finală), ziarul învinuieşte pe solicitanţii de copii, de a complota (diabolic, fireşte) pentru răpirea pruncilor români din patria-mamă şi aducerea lor, pe bani, în străinătate. Şi nu pe francezi, pe belgieni, pe nemţi, pe olandezi, pe americani, îi acuză "România Liberă" de asemenea gînduri monstruoase, ci pe israelieni. Numai pe israelieni. Frapat de acest accent, dramaturgul Radu F. Alexandru a observat că "de la răscolitoarele «Ai cui sînt copiii noştri?» (aşa se intitulează reportajele în chestiune, Al. M.) la «omorul ritual» nu mai e decît un pas".

TACHE, LOCOTENENTUL MORŢII

Radu F. Alexandru nu e singurul condeier evreu care "îndrăzneşte". Criticul Carol Isac (secretarul literar al teatrului din Bacău) a publicat în "Revista Cultului Mozaic" un articol din care aflăm (între altele) că în revista "Reporter" d. Cristian Cocea caracterizează pe evrei drept un neam de "nomazi" şi aminteşte, nu fără plăcere, de ameninţările recente ale lui Sadam Hussein, preşedintele Irakului, de a distruge, cu ajutorul armelor chimice jumătate din Israel. Tot de la Carol Isac aflăm despre preocupările d-lui N. Alupei: hotărît să descopere originea naţională a ideilor socialiste, d-sa vorbeşte cu de-amănuntul despre "marxismul iudaic".

Atacurile la *persoană*, atunci cînd e vorba de oameni politici evrei sînt lipsite de echivoc. Lui Petre Roman, primul-ministru, i se aminteşte, ca să n-avem vorbe, că descinde dintr-un tată venetic (şi în plus, comunist din ilegalitate, luptător anti-fascist în Spania anilor '36-'37): Valter Roman. "Cine este dl. Roman?" se întreabă d. Şerban Popa în "Dreptatea", (ziarul partidului Naţional Ţărănesc, creştin şi democrat): fiul lui Valter Roman, de fapt Ernst Neulander, evreu transilvănean". Rubrica "Cine sînt şi ce vor" din "Porunca vremii", a lui Ilie Rădulescu, dobîndise o anume celebritate prin precizia cu care dezvăluia "numele purtat anterior" de gazetarii evrei ai timpului care îşi aleseseră pseudonime cu sunet românesc. Ideea n-a murit.

În urmă cu vreo două sau trei luni de zile, scriam în *Minimum* că Silviu Brucan (Tache pentru amici), unul din capii răsturnării de la 22 Decembrie 1989, a devenit "abcesul de fixaţie" al antisemitismului de azi, îndeplinind funcţia ocupată pe vremuri, sub Regele Carol al II-lea, de Elena Lupescu (Lupeasca) sau, după 1944, de Ana Pauker. Într-un articol intitulat "Fantoma Anei Pauker, reîncarnată în Silviu Brucan", scriitorul Corneliu Bu zinschi (colaborator al ziarelor "România Liberă", "Viitorul" etc) îi reproşează lui Brucan că denigrează prin Europa intelectualitatea română, comportîndu-se ca un "locotenent al Morţii", plimbîndu-se pe continent "pe sudoarea şi sîngele românilor" şi fiind, de fapt un "intrus" precum "Ana Pauker, Leonte Răutu, Kişinevski" şi alţii...

D. D. Stoic a mers mai departe; el a publicat în "Dreptatea" un pamflet intitulat "Acuz", din care înţelegem că S. B. ar trebui dat în judecată şi, fireşte, condamnat. După ce constată că "gruparea Ana Pauker, Valter Roman, Silviu Brucan, Teoharie Georgescu, A. Toma, Sorin Toma şi alţii s-au sustras judecăţii (respectăm gramatica din "Dreptatea", Al. M), D. D. Stoic îl acuză pe Brucan pentru (între altele) "participarea ca coautor la organizarea genocidului poporului român, participare la distrugerea ţărănimii prin colectivizare, spolieri, arestări, ucideri ...participarea la distrugerea spiritualităţii, implicit a intelectualităţii româneşti"... etc. etc. "Acuz"-ul d-lui D. Stoic este un pamflet destinat opiniei publice. Un domn Ion (Jean) Varlam, din

Paris, strada Julien Lacroix 33, se adresează direct justiţiei.

Într-o plîngere trimisă procurorului general al României (– şi publicată tot în "Dreptatea") d-sa cere "inculparea" lui Brucan pentru "crimă împotriva umanităţii", "etnocid" şi "înaltă trădare".

CEA MAI CRIMINALĂ ARMATĂ DE DISTRUGĂTORI

S-au împlinit, vara aceasta, 50 de ani de la răpirea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord. Evenimentul este evocat fără rezerve, în presă, la radio şi la televiziune. Se vorbeşte de asemenea pe larg, despre războiul cu Uniunea Sovietică. Săptămînalul "Zig-Zag" a reprodus, cu mari elogii, fragmente din volumul de reportaje "Ard malurile Nistrului" de Constantin Virgil Gheorghiu, publicat în 1941, la cîteva luni după izbucnirea războiului. Eu am citit cartea, la apariţie. N-o voi uita niciodată. Atunci am înţeles ce s-a întîmplat cu bunicul meu dinspre tată, aflat la Săveni (lîngă Dorohoi), scos din casă, cu de-a sila (avea aproape 80 de ani) şi mînat, într-un convoi de deportaţi, în Basarabia. De unde nu s-a mai întors. Împreună cu el a fost deportată şi o mătuşă de-a mea, Sabina: ea a ajuns pînă în Transnistria, unde a murit. N-am aflat niciodată unde este mormîntul ei. Pentru cititorii mai tineri cărora "Ard malurile Nistrului" nu le spune nimic, dau mai jos cîteva rînduri din cartea "Transnistria" de Dora Litani, apărută la Tel Aviv, în 1981.

"Însoţind armata româno-germană în înaintarea ei în Basarabia, ca reporter de război, autorul înregistrează cu satisfacţie cele ce s-au întîmplat populaţiei evreieşti ai acestei provincii. Masacrarea marii ei majorităţi, strîngerea în ghettouri, în vederea deportării peste Nistru, coloanele lungi de deportaţi, toate acestea îl fac pe scriitor să jubileze, justificînd barbariile drept întemeiate acte de represalii împotriva "judeo-comuniştilor" care "de la copii pînă la bătrîni de optzeci de ani, făceau spionaj în favoarea bolşevicilor".

Dora Litani are dreptate. C. V. Gheorghiu vorbeşte despre "evrei cu perciuni, galiţieni", despre "copii pistruiaţi, cu urechile blegi", despre "aceşti vrăşmaşi de moarte ai ţării şi neamului nostru". Ei par "nişte făpturi subterane" care cînd trec prin faţa oraşului Bălţi, îşi "aruncă... priviri furioase şi micşorate de-o bucurie diabolică" şi defilează "ca cea mai criminală armată de distrugători".

Satisfacţia cu care, – aşa cum notase Dora Litani – reporterul înregistrează cele întîmplate evreilor în 1941, este remarcabilă. Nu mai puţin remarcabilă este satisfacţia cu care revista "Zig-Zag" vorbeşte în 1990 despre "Ard malurile Nistrului".

Într-o dimineaţă, pe la 9, aud bătăi în uşă. "Da, răspund eu, intră!". Dar nu intră nimeni. Aud un fîşîit: cineva, deci, strecura nişte hîrtii pe sub uşă. Mă reped să văd cine e, dar necunoscutul dispăruse pe culoarul hotelului. Închid uşa, mă aplec şi ridic ceea ce era de ridicat: un ziar, însoţit de-un bileţel lipit cu gumă arabică. Textul era scris cu litere mari, de tipar, semn că autorul nu vroia să-i fie descifrată caligrafia. "Ca să vedeţi – scria trimiţătorul – ce părere avem noi, despre anumiţi şefi ai României de azi. Vezi pag. 7 a gazetei..."

Gazeta se cheamă "Jurnal de duminică". iar subtitlul ei informează că avem de-a face cu un "săptămînal independent editat de grupul de iniţiativă presa braşoveană liberă". Numărul pe care-l aveam în mînă era ceva mai vechi; 25 martie 1990. Deschizînd la pag. 7-a, aşa cum fusesem instruit, dau peste rubrica de humor. Caricaturi, cîteva glume semnate de I. N. Amicu şi, pe primele două coloane, un articol de M. Eminescu: "Deputatul Avram Burăh" (apărut în *Timpul*, din 1878).

Aprind o ţigară şi citesc:

"Cine este cel mai fierbinte apărător al romanismului? – Jupîn *Avram sin Moişe Leiba.*

Cine este cel mai nepot dintre toţi nepoţii divului Traian? – Jupîn *Avram sin Moişe Leiba.*

Cine este cel mai mare patriot român? – Jupîn *Avram sin Moişe Leiba Roşu.*

Cine a făcut rechizitoriul şi actele de acuzare împotriva miniştrilor conservatori români? – Jupîn *Avram sin Moişe Leiba Roşu sin Dreicop Burăh.*

Şi ce este şi cine este acest jupîn *Avram Burăh?* Deputat radical sub pseudonumele *George Misail.*" ş.a.m.d.

În final, se cere deputatului în cauză să demonstreze că s-a botezat, trecînd la creştinism şi rupînd astfel legăturile cu neamul evreiesc:

"Noi, din parte-ne, deşi d. *Pseudo-Misail* a tăcut pînă acuma (...încă nu credem că n-ar fi botezat) aşteptăm de la jupîn *Avram-Burăh-Misail* să ne trimeată acte prin care să dovedească: că dumnealui s-a lepădat de *Himeş*, ce a învăţat-o de la belferul *Moişe Feleşler*, că, măcar că nu mai e leac, îi pare rău de ce i-a făcut psaltul *Leizer Mendel* şi că, pentru a fi nepot al lui Traian şi deputat radical, a renunţat la tacîmul cu care l-o fi aşteptînd la masa veciniciei, venerabilul său părinte *Moişe Roşu sin Dreicop Leiba.*"

LUMEA ROMÂNEASCĂ

TORŢIONARI BESTIALI

...Dar cea mai interesantă scriere în legătură cu "chestiunea" aparţine romancierului Radu Theodoru. Ea a apărut în revista "Democraţia" (director – Eugen Florescu) fiind reprodusă în "România Mare" unde am întîlnit-o acum cîteva zile.

Articolul vrea să pună la punct pe Andrei Cornea, un tînăr gînditor evreu de clasă, un fel de Belu Silber al anilor '90, care ironizase, în revista "22" antisemitismul momentului:

"...Românii – precizează d. Theodoru – şi-au format un reflex de autoapărare, necesar. Mai ales atunci cînd infiltraţiile alogene au vizat destabilizarea instituţiilor fundamentale ale statului şi poporului român: armata, biserica, şcoala, cultura şi... de ce să nu includem aici, economia. Domnul Andrei Cornea ştie probabil din ce motive s-a pornit răscoala din 1907 şi ce rol au avut *arendaşii evrei,* greci etc. pe lîngă rolul autohtonilor în spolierea sîngeroasă a clasei de structură şi rezistenţă istorică: ţărănimea. Eminescu n-a fost culant cu aceştia în publicistica lui, care în zilele noastre a declanşat o bătălie crîncenă, de culise dar şi publică pentru apariţia sau îngroparea volumului de articole politice..."

Ce coincidenţă! La rubrica "Minimum nu uită", rabinul Al. Şafran evocă vara 1940 cînd evreii fuseseră învinuiţi de atacarea armatei române; d. R. Theodoru reia acuzaţia întocmai, utilizînd terminologia epocii:

"Domnul Andrei Cornea ca şi alţi publicişti din grupul dumisale, trece sub tăcere cu obstinaţie epoca 1939–1960. Aici, domnule Cornea, ar intra atacurile mîrşave asupra armatei române la retragerea din Basarabia, cu asasinate şi fapte abominabile săvîrşite de evrei (...)"

Nu lipseşte nici tema postbelică a "evreului care i-a adus pe ruşi şi pe comunişti" şi care s-a îndeletnicit cu uciderea naţiunii:

"De ce să trecem senini peste epoca de distrugere a intelectualităţii române şi a culturii naţionale care n-a început istoriceşte cu Nicolae Ceauşescu, ci cu Ana Pauker, Vasile Luca, Iosif Chişinevschi, Teohari Georgescu şi acoliţii lor din universităţi, publicistică, cultură. Fenomenul de rusificare şi stalinizare pe care generaţia mea l-a respins dramatic, decapitarea culturii româneşti, impunerea modelului stalinist, cumplitele procese politice prin intermediul unei securităţi conduse de elemente alogene, şi astea domnule Cornea, alcătuiesc istoria şi se adaugă la fondul de circumspecţie originar. Sutele de anchetatori comunişti, de colonei făcuţi peste noapte din croitori şi ciubotari de prin mahalalele tîrgurilor moldovene, sutele de torţionari bestiali de la Periprava, Jilava, Piteşti, Satu Mare, numeric au fost departe de o majoritate a românilor «neaoşi»."

În fine, nu lipseşte nici tema atacului dezlănţuit de evrei împotriva culturii române, în scopul de a o distruge:

"Vă amintiţi, domnule, cine au fost corifeii realismului socialist în România? Să facem o listă? Să reluăm procesul de la capăt? Cine i-a ucis moral, ba şi fizic, pe atîţia cărturari de prima linie?... Iar s-o luăm cu Eminescu şi Blaga, cu Rebreanu şi Mircea Vulcănescu, iar cu Pârvan şi Conta, cu C. Rădulescu-Motru... Să întrebăm cine a gonit din ţară altă sumă de cărturari ca, apoi, comunişti înrăiţi, după ce s-a stricat busuiocul, să migreze spre alte zări şi să-şi cîştige alt statut civil? Iarăşi Roller şi a sa celebră Istoria Românilor, de comandă F. F. Urgent, via Moscova – Chişinevschi & Comp.? De ce incitaţi la atmosferă explozivă? Terenul este minat, domnule Andrei Cornea!"

Da. Terenul este minat.

Nu numai – aşa cum avertizează d. Radu Theodoru – pentru concetăţenii D-sale evrei din presa bucureşteană, ci şi pentru oricine încearcă să înţeleagă "care e situaţia, care e adevărul". Terenul este minat.

Trebuie să păşeşti cu băgare de seamă, în vîrful picioarelor între preotul Gh. Cunescu (autorul unei culegeri din scrierile lui Gala Galaction, intitulată "Pro-Israel"), – şi d. Radu Theodoru, între actorii Irina Petrescu şi Victor Rebengiuc care recită versuri de la Ierusalim pe scena "Atheneului Român", – şi d. Corneliu Buzinschi, între Asociaţia de prietenie România Israel", condusă de profesorul Răzvan Theodorescu, – şi "România Mare", finanţată de Iosif Constantin Drăgan, fostul trezorier al mişcării legionare.

În nr. viitor:

- *Piaţa Universităţii*
- *Foc la 13 Iunie*
- *Au venit minerii!*

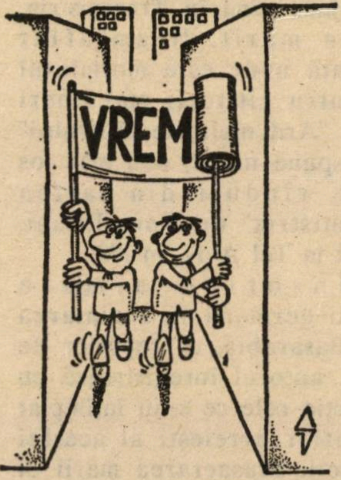

Desen de Viorel Sandu

LUMEA ROMÂNEASCĂ

RECORD

●

Aflat în România pentru cîteva săptămîni, istoricul dr. Liviu Rotman ne-a trimis cîteva însemnări despre o foaie săptămînală mai nouă care i-a atras atenția. Și nu întîmplător...

●

Vreau să vorbesc despre un fapt – din multele foarte interesante – cu care m-am întîlnit la București. Nu e cel mai semnificativ. Dimpotrivă, e marginal! – dar... ne interesează pe "noi" și ne reîntîlnește cu niște personaje cunoscute

Luna trecută a apărut numărul 1 al publicației "România Mare", subintitulată "săptămînal absolut (chiar așa! – L. R.) independent. Director: Eugen Barbu. Redactor șef: Corneliu Vadim Tudor.

Pe ultima pagină e trecut și un colectiv numeros de redacție, în care apar din nou nume cunoscute (și încă ce nume!). Ordinea îmi aparține: îi întîlnim pe cei doi istoriografi oficiali din timpul "epocii-lumină": Mircea Mușat și Ion Ardeleanu (ce-i drept, lipsește coautorul acestui travaliu: istoricul-general Ilie Ceaușescu, aflat pentru un timp în altă parte)... În colectiv mai apare Edgar Papu, părintele protocronismului, atît de plăcut cuplului prezidențial, urmat de Ion Lăncrăjan, care cred că nu mai are nevoie de prezentări pentru publicul din Israel, Sabin Bălașa, pictorul "curții", cel ce-i făcea pe "ei" în chip de îngeri-plutitori, Dan Zamfirescu, unul din promotorii naționalismului în istoria și critica literară, istoricul-academician Ștefan Pascu, contestat de obștea istoricilor pentru colaboraționismul lui cu puterea și alții (o precizare: între timp, aflăm că prof. Ștef. Pascu și istoricul Ion Ardeleanu au declarat că nu fac parte din acest colectiv de redacție – n. red.).

Ca, doamne ferește!, să nu avem dubii – pe pagina întîi o poezie, semnată de Nichifor Crainic.

În pagina a doua, Dan Zamfirescu are un atac împotriva lui Silviu Brucan! Nimic interesant, dacă nu citești cu atenție și nu observi o ușoară, foarte discretă încercare de... a spune ceva bine de Ceaușescu! Nu de a-l reabilita, dar a spune că acesta a lichidat comunismul stalinist. Asta e ceva inedit în publicistica post 22 Decembrie.

Apoi, un uriaș articol, pe două pagini, al lui Corneliu Vadim Tudor, în care într-un limbaj suburban, care atinge chiar obscenitatea, atacă toate personalitățile culturale românești, de la Monica Lovinescu și Virgil Ierunca și pînă la Dan Petrescu, Dan Deșliu etc. etc. Nu lipsește nici rabinul Rosen, denumit "...abuzivul diavol în sutană". Mai mult decît atît, insinuează că rabinul n-ar fi străin de moartea lui Al. Oprea și Pompiliu Marcea (!!!) Nischt mehr! Totul o adunătură de invective, care cred că se poate constitui într-un record în publicistica românească. Unul dintre cei mai cunoscuți arheologi români, Radu Popa, care de peste 30 de ani cercetează Evul Mediu Românesc, e denumit de C.V.T. "un oarecare".

Deși nu se spune nimic, e de notorietate publică faptul că publicația e susținută financiar de... omul canalelor venețiene, fostul conducător legionar, Iosif Constantin Drăgan. Într-un articol acid, din revista "22", distinsul istoric Andrei Pippidi, subliniază legătura aceasta.

Iată că se confirmă, negru pe alb, ceea ce încercam să demonstrăm, nu o dată, în paginile *Minimum*-ului, atît Victor Eskenasy, cît și subsemnatul, despre oculta Drăgan – Barbu – Vadim și puterea ceaușistă.

Un lucru trebuie spus: că la București, noua "fițuică" e primită cu dezgust general. Și, orișice intelectual de bună credință nu poate regreta decît că nu a fost obiectul invectivelor vadimiste. Compania e excelentă!

Dr. LIVIU ROTMAN

CASA DE PĂRINȚI

«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experiență în administrarea vîrstnicilor

- **PRIMIM PERMANENȚI ȘI TEMPORARI**
- **SĂNĂTOȘI ȘI BOLNAVI CRONICI**
- **ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ**
- **ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ**
- **SUPRAVEGHERE MEDICALĂ**
- **PREȚURI MODERATE**

TEL AVIV
STR. ȘIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887
ANGAJĂM O MUNCITOARE

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• A fi gentleman

La Ambasada Statului Israel au fost înmînate diplome și medalii de "Drepți între popoare" unor cetățeni români, care, cu riscul vieții lor și al familiilor lor, au salvat evrei în timpul celui de-al doilea război mondial. Cu prilejul ceremoniei, dl. Zvi Mazel, ambasadorul israelian la București, și-a exprimat bucuria și emoția de a se întîlni la sediul ambasadei cu cei ce au dovedit atîta omenie în urmă cu o jumătate de secol. "Pentru poporul evreu, a spus dînsul, dumneavoastră reprezentați tot ce e mai bun în om. Ceea ce ați făcut, se presupune că oricine ar fi trebuit să o facă, dar nu toți au făcut-o. Pentru dvs., viața aproapelui valorează cît viața proprie. Ați riscat-o pentru a salva alte persoane. Ce poate fi mai uman?"

Medalia și diploma de "Drepți între popoare" sînt acordate de Institutul Iad Vashem din Ierusalim. Pentru eternizarea memoriei martirilor holocaustului și a celor care, nefiind evrei, și-au riscat viața pentru a salva de la moarte evrei, Institutul plantează și cîte un pom care poartă numele celui onorat. Pînă acum, Institutul a acordat 29 de diplome unor cetățeni români. Numărul ar fi putut fi mai mare dacă în trecut nu ar fi existat piedici în calea anchetelor întreprinse pentru a găsi pe salvatori. Diplomele și medaliile le-au primit: Agarici Viorica (care a deschis trenurile morții de la Iași), Anatoiu T. Anghel, Antal Rozalia, Apan Calman și Maria, Beceanu Dumitru, Baiaș Vasile și Maria, Cojoc Gheorghe, Crăciun Ana și Pavel, Demușcă Letiția, Florescu Constanța, Gros Rozalia și fiul ei Bondi, dr. Simion Hij și Meția, Lajos Peter, Motora Savin, Muranyi Roszi, Onișor Ioana, Pantea Nona, Pocorni Egon și Niculina, Pop Valer, Popovici Traian, Puti Al. și copiii săi Maria și Todor, avocat Sion Mircea Petru, prof. Raoul Șorban, Stroescu Ioana și Pascu, Strul Elisabeta, Suta Ioan, Szakadati Ianoș și Ioliana, Kertesh Dezideriu și Gabor Vas. O parte dintre ei au murit. Cei ce mai trăiesc sau urmașii celor ce au decedat, au fost invitați să facă o călătorie de o săptămînă în Israel, în septembrie.

(Din articolul "Drepți între popoare" de U. Vălureanu, în *România Liberă*, București)

• Din nou taxe vamale

Printr-un decret publicat la 26 iunie, guvernul de la București a hotărît reintroducerea taxelor vamale de import începînd cu data de 11 iulie 1990. S-a instituit o taxă vamală de 30% din valoarea autoturismelor importate și 20% pentru aparatele electrice, electronice, mobilă, produse alcoolice și la țigări.

POCH
CUSTOM
ZOLL
DOUANE
VAMĂ

Directorul Vămilor Române, Gheorghe Bădescu, a precizat că obiectele de îmbrăcăminte, alimentele și alte bunuri personale *vor fi în continuare scutite de vamă la intrarea în țară.*

Cetățenii români care vor călători în străinătate vor putea scoate din țară bunuri în valoare totală de cel mult 5000 lei sau 250 dolari.

(Așadar, fraților, e *liber* în continuare la capitolul cafea, supe, halva, hodu, blugi – n. red.)

• Iubita lui Voican

Cerasela Demetrescu-Vulcan, fosta iubită a lui Gelu Voican Voiculescu, a cerut recent azil politic în Franța.

Fostă sublocotenent de poliție, Cerasela Demetrescu-Vulcan a participat, alături de iubitul ei, la unele momente importante din revoluția română, cum ar fi înmormîntarea soților Ceaușescu în cimitirul Ghencea.

Presa franceză scrie că, în urma rămînerii în Franța, aceasta a primit numeroase telefoane de amenințare cu moartea, ceea ce a determinat statul francez să-i acorde "bodyguard"-ului lui Gelu Voican protecție specială.

(Din *Lumea Liberă*, New York)

• Puterea vece-ului

"...Cei care, grupați în jurul lui Ilie Ceaușescu, propagau tracomania, protocronismul și celelalte malformații ideologice vizînd izolarea culturală a României, trec iar la ofensivă (editînd săptămînalul "România Mare" – n.red.). Numai că, deși la fel de virulenți (C. V. Tudor își manifestă cu aceeași ardoare antisemitismul și ura contra compatrioților de origine maghiară), nu mai au aceeași putere. Se bizuiau nu doar pe tovarășii de la partid și pe generalul-doctor, ci și pe

Securitate, ... care exercita prin intermediul lor o sistematică activitate de intimidare..."

(Din *"Să ne dezbărăm de stafii"*, de Felicia Antip, în ziarul *Azi*, Bucureşti).

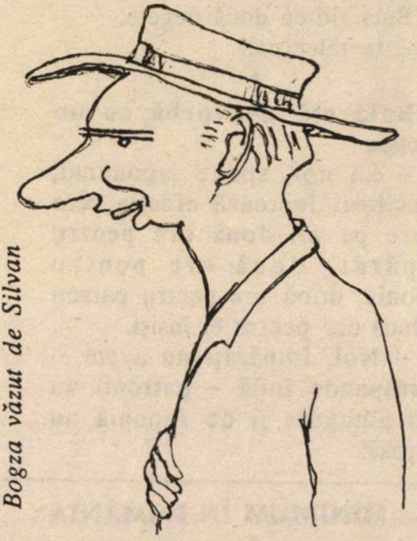

Bogza văzut de Silvan

● **Bogza**

● Unul se vrea dictator, altul se mulţumeşte să fie bulibaşe.

● Cînd li se strînge şurubul, maşinile merg mai bine. Dar numai maşinile.

● Fusese atît de decăzut, încît nici moartea nu i-a mai putut reda demnitatea.

(Geo Bogza, *Trapez*, în România Literară, Bucureşti)

● **O sută la mine şi restul discuţi cu ea**

Prostituţia există. Într-o dimineaţă plină de soare şi viaţă, după ce am strivit ţigara sub talpă, m-am uitat în jur. Pe Bulevardul 1848, vis-à-vis de cinematografe, o armată de indivizi te măsurau din ochi. Aceeaşi barieră invizibilă te aşteaptă şi la Inter şi la Gara de Nord, la toate marile hoteluri din Bucureşti, în mai toate parcurile...

Am ochit un tînăr în geacă de piele, lanţ de aur la gît, pantaloni negri, pantofi din *shop* şi, probabil cazier. M-am aşezat pe gard lîngă el şi-am început să mă uit în stînga şi-n dreapta. Am avut noroc, fiindcă după vreo zece minute s-a aplecat confidenţial spre mine:

– Bătrîne, ce zici, te interesează o fetiţă drăguţă?

– Cît?

– O sută la mine şi restul discuţi cu ea.

L-am însoţit pînă la o fată care avea un bilet în mînă şi se uita la ceas. A arătat spre mine şi i-a făcut semn cu capul. Imediat fata m-a luat de braţ. În aceeaşi clipă tipul a dispărut, parcă s-ar fi evaporat. Am dus-o în bar la Athenée. Puţin prea grasă, dar destul de bine proporţionată, prea fardată, prea blondă, prea scurtă rochia, prea vulgară. Fumează Marlboro. Vreo 20 de ani.

– Cîţi ani ai?

– 19.

– Te-am întrebat cîţi ani ai!

Rîde:

– 15.

Încerc să nu mi se vadă surprinderea. Mă uit la dinţii murdari de ruj. Mă uit cu neruşinare la picioarele ei. Nici nu se sinchiseşte. Sus pe coapsă are o vînătaie mare. Dar are ochi frumoşi. Negri...

– Cine era tipul?

Nu-mi răspunde.

– E peştele tău?

Se uită la mine speriată.

– Nu!

Are un lanţ de aur la gît. Inele pe toate degetele.

– Ţi-e frică de el?

– Da. El nu se ocupă de noi. El învîrte valută. Mie mi-a făcut o favoare. Da' e un tip rău. Poate să te bată pînă nu mai mişti.

În ochi îi sclipeşte o expresie de groază.

– Şi tu cum l-ai cunoscut?

– Prin moşu-meu.

– Peştele?

Dă din cap că da...

– Cît vrei?

– Suma de o bătrînă şi consumaţia.

– De ce-o faci?

Se uită perplexă la mine.

– Eşti nebun!

– Ţi-e frică?

– Ascultă, tu vrei să... sau să-mi iei un interviu.

– Nu. De ce o faci?

– Du-te-n...

Se ridică să plece. O prind de mînă.

– Ţi-e frică?

Se smuceşte şi scapă.

– Du-te-n... mă-tii!

Iese rîzînd. Barmanul vine la mine şi-mi spune că dacă o ţin aşa mă dă afară. Îi dau o sută şi plec.

(Dintr-un reportaj de Dragoş Moldovan, în "Zig-zag", Bucureşti)

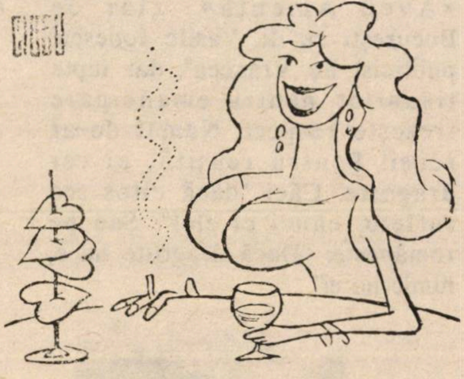

Desen de Ciosu

● **Pralilor! Se a so sam Rom te das vast**

Nu, titlul acesta nu e o frază din sanscrită şi nici o greşeală de tipar. E traducerea în ţigăneşte a lozincii "Fraţilor! Toţi cei ce sîntem Romi să ne dăm mîna".

Am găsit-o pe frontispiciul revistei "Şatra Liberă", foaie de renaştere socială a romilor români, care apare la Bucureşti. Ar fi o ipocrizie să spunem că această publicaţie nu e surprinzătoare şi nu stîrneşte un zîmbet la început, dar apoi constaţi că pune probleme dureroase ale unei etnii în fond, necunoscute. Se scrie în ea despre "primul deputat ţigan ales prin vot liber şi democratic", despre sensul jignitor al expresiei "nomad", despre cele 32 milioane de mărci nemțești cuvenite țiganilor pentru suferințele îndurate în Transnistria sau despre frumusețea și gingășia "Pirandei", femeie romanes mignionă.

În România și în alte locuri din lume se face haz pe seama țiganilor, un haz uneori rasist, dar noi, ca evrei care am fost sub nazism frați de suferință cu ei, supuși aceluiaș regim de exterminare, nu vom cădea în păcatul de a face asemenea haz. Putem zîmbi cînd citim în "Șatra Liberă" un "interviu brunet" sau anunțul "Citiți «Aven Amența», ziar de București cu dl. Vasile Ionescu, publicist de Vrancea", dar lupta țiganilor pentru emancipare trezește respect. Numai de-ar reuși! Pentru reușită, ei cer dragoste. Căci "dacă citos sea sufletu, canci ci clel". Sau pe românește: "Dacă dragoste nu e, nimic nu e!"

Roman: loc tineretului!

• Guvern

Noul guvern român, condus de Petre Roman, are cîteva caracteristici; frapante: 1) cuprinde numai 23 de portofolii, cam jumătate cît guvernul precedent; 2) vîrsta medie a miniștrilor a scăzut de la 60 la 48 de ani; 3) cu excepția gen. Victor Stănculescu, ministrul Armatei și a lui Romulus Neagu, secretar de Stat la Externe, nimeni n-a făcut parte, nici ca ministru, nici ca adjunct din guvernele dinainte de 22 decembrie 1989; la acestea să notăm o dispariție surprinzătoare: Sergiu Celac a cedat locul ca ministru de Externe lui Adrian Năstase, – precum și o chestie de... dosar: Dr. Bogdan Marinescu, ministrul Sănătății, este fiul d-rului Voinea Marinescu, titular al aceluiaș departament sub Gh. Gheorghiu-Dej, iar Adrian Năstase este ginerele lui Angelo Miculescu, fost viceprim-ministru și ministru al Agriculturii în anii '70.

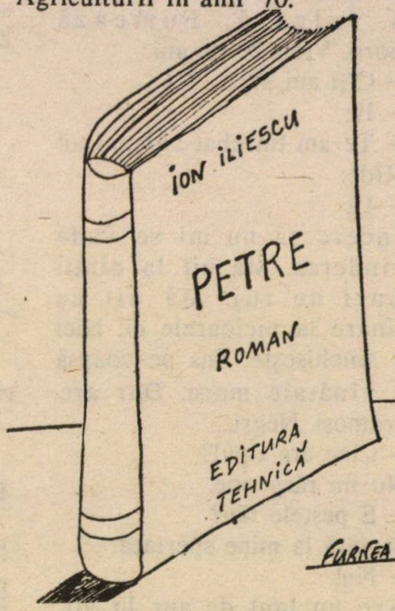

Desen de Furnea

• Bulă

Bulă politolog: "Revoluția română are două etape: etapa I – greutățile începutului; etapa a II-a – începutul greutăților".

*

– Bulă, ce este taică-tău?

– Activist la un nou partid.

– Dar maică-ta?

– Tot așa. Că nici ei nu-i place să muncească.

(Din *"Fapta"*, București)

*

La ora de română, profesoara explică:

– Dacă adăugăm unor anumite cuvinte prefixul "in" – acestea capătă un înțeles negativ. De exemplu: cult – incult; corect – incorect; capabil – incapabil. Acum, copii, dați și voi exemple.

Bulă ridică două degete:

– In-telectual!

*

Bulă stă de vorbă cu un japonez:

– La noi, spune japonezul, muncitorii lucrează efectiv cele 8 ore pe zi: două ore pentru împărat, două ore pentru Japonia, două ore pentru patron și două ore pentru ei înșiși.

– Noi, împărați nu avem – îi răspunde Bulă – patronii au fost alungați și de Japonia nu ne pasă!

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber și firesc, în România așa cum ajunge, fără oprelişti, în orice țară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor și prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceți un abonament pe numele persoanei căreia doriți să-i expediați *Minimum* și revista va ajunge în cutia sa poștală.

Plata se face, aici, în Israel, în *șekeli*, trimițînd un cec bancar sau poștal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Prețul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 șekeli; 6 luni: 60 șekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta țării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele și prietenii din România: revista MINIMUM!

E O LUME

FRANȚA

AȚI AUZIT DE OGMIOS?

DACĂ NU (ȘI BĂNUIESC CĂ AȘA E), AR FI CAZUL SĂ AUZIȚI. SĂ CIULIȚI URECHILE ȘI SĂ AUZIȚI

HAMADRYADE
REVISION
PÉRIL JUIF
L'ISL
La vérité sur le Protocole
ORIENTATIONS

Priviți fotografia alăturată! Ea înfățișează un aspect al librăriei *Ogmios* din Paris – focarul de difuzare a literaturii antisemite și rasiste, produsă de "camarazii" din Partidul naționalist francez și european (PNFE) și din alte grupări neonaziste. Pe unul din standuri se distinge *Revision*, publicație al cărei profil îl constituie negarea Holocaustului. Pe copertă se poate citi: *"Pericolul evreiesc"*, *"Adevărul asupra Protocolului..."* (o încercare de reabilitare a faimosului pamflet al Ohranei țariste "Protocoalele înțelepților Sionului" – de un secol cărticică de căpătîi a pogromiștilor de peste tot (redifuzată acum și în România), "Gîndirea sionistă", etc. Pe același stand, și pe altele desigur, în rafturi – alte reviste, broșuri, cărți – toate pline de otravă antisemită, apărute ca ciupercile după ploaie în această perioadă de recrudescență furibundă a naționalismului și a urii antievreiești. *"Revizioniștii și neonaziștii* – scrie revista *L'Express* din care reproducem fotografia și datele acestei însemnări – *distilează tot timpul pamfletele lor monstruoase fără mari riscuri. Ei mînjesc* (în original – *vomită*, n.t.) *democrația și scuipă pe drepturile omului."*

L'Express își exprimă stupoarea și neliniștea în legătură cu faptul că, la numai cîteva săptămîni după indignarea generală produsă de profanarea cimitirului evreiesc de la Carpentras și după giganticele cortegii de protest la care au participat mai toate forțele politico-sociale, în frunte cu președintele Mitterand, *"acțiunile, provocările și amenințările antisemite"*, potrivit chiar aprecierilor oficialității – *"se înmulțesc, tinzînd să facă din acest an 1990 un trist și alarmant record"*.

O dovadă în acest sens sînt textele din *Tribuna naționalistă*, organul de luptă – cum se și autointitulează – al PNFE, reapărut recent după opt luni de întrerupere impusă. În numărul 43, Claude Cornilleau, președintele partidului și director al publicației, denunță, în termeni de-a dreptul hitleriști, *plutocrația mondialistă, principalul nostru inamic*, se folosesc în mod injurios cuvintele "jidan" și "jidănie", interzise prin lege, se salută *revigorarea antisemitismului în Est*. Fițuica cheamă deschis la unirea și organizarea în jurul PNFE a formațiilor paramilitare și grupusculelor neonaziste de tipul FANE (Federația de Acțiune Națională și Europeană, înjghebată de "führer"-ul M. A. Fredericksen, inculpat pentru apologia crimelor de război, organizație interzisă în 1980). În acest scop, Cornilleau se adresează "camarazilor", în limbajul lui Goebbels: *"Denunțăm eternul inamic, acela care lucrează neobosit pentru ațîțarea vrajbei între Albi, pe care – cu excepția celor de-o rasă (?!) cu el, îi împinge spre amestec cu scopul de a-i domina: acel dușman care acționează peste tot și totdeauna pentru ca cei de aceeași religie cu el să acapareze toate formele de putere. Inamicul acesta se află între zidurile noastre și acționează ca într-o țară cucerită... Atîta timp cît n-a fost învins, francezii nu-și vor dobîndi adevărata libertate"*.

Să se organizeze – *unde?* Faimosul castel de la Corvier, în Sologne, proprietatea primul patron al librăriei "Ogmios", a adăpostit ultimele congrese, antrenamentele și "serbările păgîne" inițiate de PNFE și popularizate în "Tribuna naționalistă".

Cu ce fonduri? Anchetele parchetului au dat la iveală, pe lîngă subscripțiile grase de sprijinire a revistei *Revision*, contacte stranii cu... libieni și iranieni. Stranii și, probabil, oneroase. Căci nimeni nu-şi închipuie că un pamflet ca "Gîndirea sionistă" se publică în "Revision" pe gratis. Cine comandă "dansul" teroarei plăteşte şi "muzica"... cu o monedă cu două feţe: una antievreii din Galut şi alta antisioniştii.

Întrucît directorii "Tribunei naţionaliste" şi "Revision" au suferit deja condamnări pentru activităţi infamante şi sînt compromişi, a fost propulsată în arenă încă o publicaţie: *Revista de istorie revizionistă.* Avînd ca director un recidivist, Henri Roques, scos cu scandal, în 1986, de la o catedră universitară pentru susţinerea tezelor despre "inexistenţa" genocidului de la Auschwitz, publicaţia nou-născută face acelaşi oficiu de falsificare a istoriei în scopul instigării la antisemitism şi, la forma lui actuală, antisionismul. Peste 1000 de abonamente sînt servite în Franţa şi în Belgia de un centru oficial de difuzare a presei.

Ce atitudine au autorităţile faţă de mareea neagră a publicaţiilor antisemite şi rasiste? Ministerul de Interne, prin Serviciile sale de informaţii este la curent cu activitatea organizaţiilor neonaziste, dar se consideră "dezarmat" pe terenul delicat al "libertăţii de imprimerie şi de librărie". Justiţia se arată prudentă şi ezitantă în aplicarea jurisprudenţei care îi permite să urmărească frazeologia şi actele "de natură" să provoace ura rasială. Prin urmare, tradiţionala *indulgenţă,* de care nu pot decît să profite neonaziştii şi care favorizează alunecarea spre extrema dreapta a electoratului – aşa cum arată avansurile pe care le înregistrează în alegeri *Frontul Naţional* al lui Jean-Marie Le Pen, catalizatorul tuturor forţelor antisemite, rasiste, naţionaliste. În lipsa unei stavile ferme, "mareea neagră" a maculaturii de propagandă a urii se întinde continuu, cu riscul ca episodul tragic Carpentras să se înscrie doar ca un precedent.

Pentru cît timp încă? – se întreabă pe drept cuvînt, "L'Express".

Şi pînă unde? – adăugăm noi, ţinînd seama de ceea ce se întîmplă în restul continentului european şi, îndeosebi, în fostele ţări comuniste, printre care România nu în ultimul rînd. Oare Europa, care a respins "Internaţionala comunistă" şi se vrea liberă şi democrată, va fi dominată de "Internaţionala brună", în plină renaştere?

I. FÎNTÎNARU

ITALIA

CONDEIE IN MÎINI MURDARE

●

GAZETARII (LIBERI) PROVOACĂ O CUMPLITA TRAGEDIE FAMILIARĂ; DUPĂ CARE SE DUC LA UN CINZANO

●

Opinia publică italiană a fost recent profund zguduită de tragedia familiei Schillaci, momentul înmormîntării fetiţei lor, Miriam, de numai trei anişori, fiind prilej de mustrări de conştiinţă pe scară naţională. Ceremonia a fost difuzată pe ecranele posturilor de televiziune, mii de bărbaţi şi femei au trimis familiei flori. Preşedintele Francesco Cossiga a cerut acesteia iertare pentru "nedreptatea comisă de naţiune şi pentru suferinţele ce i le-a provocat".

Miriam era unicul copil al lui Lanfranco Schillaci, profesor de matematici, în vîrstă de 35 de ani şi al Mariei, profesoară de literatură, în vîrstă de 33 de ani. În aprilie anul trecut, Miriam a fost adusă la un spital din apropierea casei lor situată în împrejurimile oraşului Milano. Examinîndu-se un hematom pe şezutul ei, un doctor a bănuit că ar fi vorba de un abuz sexual comis asupra ei şi a anunţat autorităţile. Tribunalul a dispus interzicerea accesului părinţilor în spital, iar

Familia Schillaci: Cuvinte care ucid

importantul ziar milanez "Corriere della Sera" a publicat acuzaţia. Miriam a devenit o victimă "celebră" şi a atras asupra ei mila generală. Presa l-a calificat pe tată drept "monstru", un ziar comparîndu-l chiar cu marchizul de Sade.

E O LUME

Vecinii, care nu o data l-au văzut pe Lanfranco jucîndu-se cu Miriam, au pretins dintr-odată că el părea să acorde fetiţei sale o prea mare atenţie.

În ciuda acestor "acuzaţii", părinţii n-au fost puşi sub urmărire pentru crimă, cum au cerut grijuliii protectori" din oficiu. Cel mult o expertiză medicală, ordonată de justiţie, a conchis că hematomul a fost o reacţie la supozitoarea ce i s-a administrat copilului în timpul unei gripe, stare agravată de examenul rectal neglijent făcut de doctori. Miriam a fost redată părinţilor, dar unii medici au continuat să se îndoiască de inocenţa acestora şi presa a continuat să-i hăituiască. Înebuniţi, soţii Schillaci s-au refugiat în Sicilia natală.

În cele din urmă, doctorii au diagnosticat problema reală a lui Miriam: o formă rară de cancer anal. S-a recurs la intervenţie chirurgicală, dar a fost prea tîrziu. Miriam a trăit ultimul ei an de viaţă în chinuri groaznice. Într-o noapte de iunie, ea a cerut să fie lăsată să zacă în patul părinţilor, unde a şi închis ochii.

Există oare scuze pentru provocarea unei asemenea tragedii de către gazetăraşi-jigodii, în căutare de "bombe" cu orice preţ, bune să fie reproduse în "New York Times" (ne-am ajuns!). Există scuze oare pentru sferto-analbabeţi care, ca şi pe la noi prin *medina*, privesc cu cinism (ha! ha!) la victimele lor şi ne dau nouă lecţii de democraţie: – Ce vreţi, fraţilor... asta-i libertatea presei!

M. RAF.

CADRU PENTRU VÎRSTNICI
ÎN ATMOSFERĂ CASNICĂ, FAMILIALĂ,
ÎN INIMA AŞEZĂRII RAMAT HASHARON

CĂMINUL GHIL HAZAAV
RAMAT HAŞARON

STR. SOKOLOV 38

(INTRAREA PRIN STR. AUERBACH)
TEL. 03/5490293 – 5491438

Copiilor care vor să asigure părinţilor un cadru plăcut:
CĂMINUL GHIL HAZAAV ESTE LOCUL INDICAT

Acest cămin corespunde tuturor cerinţelor.
Servim mîncare caşer foarte gustoasă
Oferim programe de grup cu jocuri de societate şi cîntece ● Conversaţii între pensionari şi personalul unităţii; televizor; lucru de mînă ● Un medic vine permanent şi revine la nevoie
Şefa unităţii este o soră competentă, cu vechime şi multă experienţă în domeniul geriatric
Se oferă ajutor la spălat şi îmbrăcat

VIZITAŢI-NE SPRE CONVINGERE...

20 LOCATARI FĂRĂ TAXE DE INTRARE

ÎNGRIJIRE PERSONALĂ ŞI DEVOTATĂ DE CĂTRE O ECHIPĂ MEDICALĂ ☆

ATMOSFERĂ FAMILIALĂ – CA ACASĂ ☆

SE PRIMESC ŞI LOCATARI PENTRU O SINGURĂ ZI (DE LA 8 PÎNĂ LA AMIAZĂ) SERVINDU-LI-SE MICUL DEJUN, GUSTARE DE ORA 10 ŞI PRÎNZUL ☆

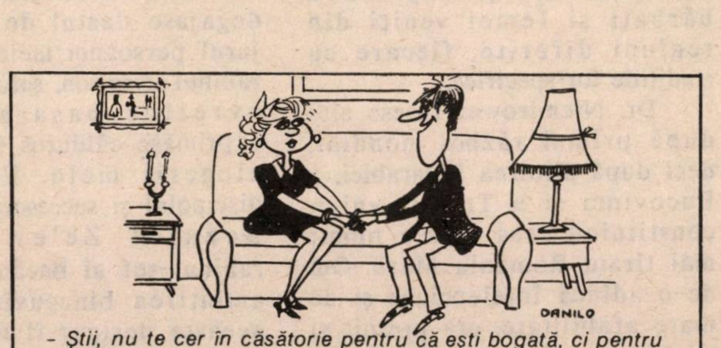

- Ştii, nu te cer în căsătorie pentru că eşti bogată, ci pentru că sînt sărac.

MINIMUM NU UITA

MEMORIILE RABINULUI-ŞEF

DR. AL. ŞAFRAN

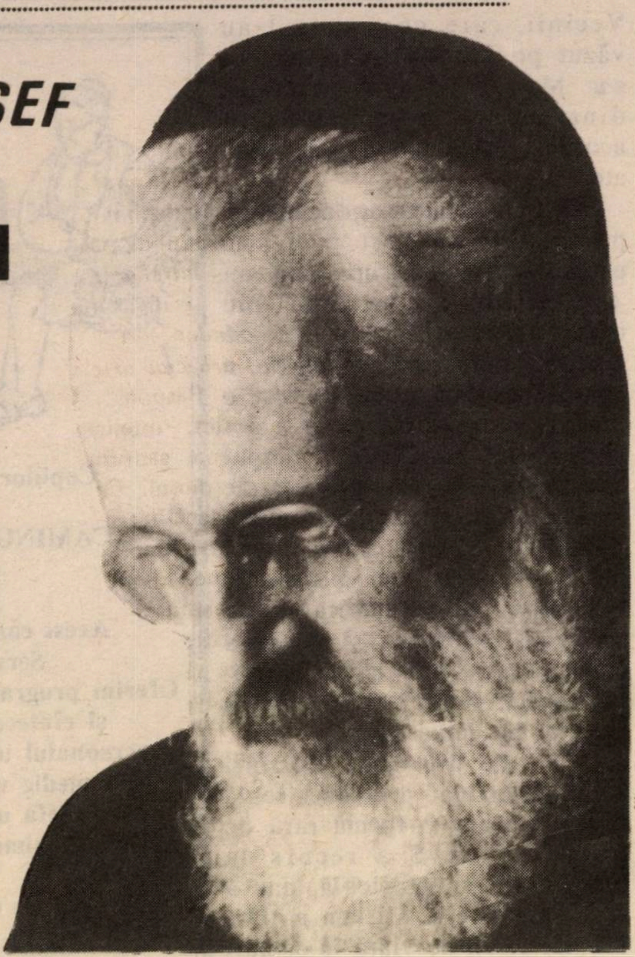

Vara 1990... O jumătate de veac de la crucialul an 1940: pierderea Basarabiei, Bucovinei şi Ardealului de Nord; abdicarea lui Carol al II-lea; venirea lui Antonescu şi a legionarilor la putere.

Publicăm, începînd cu acest număr, fragmente din Memoriile Rabinului Şef Dr. Al. Şafran. Cartea a apărut în engleză sub titlul *"Infruntînd furtuna"* şi în franceză, sub titlul *"Un tăciune smuls din flăcări"*.

Memoriile unui om care ştie *totul* despre epocă. Memoriile unui om pe care destinul l-a însărcinat cu o "misiune imposibilă": salvarea judaismului românesc în anii Holocaustului.

UN TÎNĂR ŞEF-RABIN

Am fost ales şef-rabin al României la 4 februarie 1940. Predecesorul meu, şef-rabinul Jacob Niemirower, decedase pe neaşteptate în toamna 1939 şi moartea sa consternase populaţia evreiască a ţării şi chiar un oarecare număr de ne-evrei. Comunitatea noastră (a patra ca importanţă în acea epocă, cuprinzînd în mod oficial 800 mii de suflete) era foarte diversificată şi cuprindea bărbaţi şi femei veniţi din regiuni diferite, fiecare cu tradiţiile lor specifice.

Dr. Niemirower fusese ales după primul război mondial, deci după alipirea Basarabiei, a Bucovinei şi a Transilvaniei, constituind ceea ce s-a numit mai tîrziu România Mare. Om de-o adîncă înţelepciune şi de mare afabilitate, era preţuit şi respectat de toată lumea, reuşind să reabiliteze coabitarea timp de aproape două decenii a unor grupe cu tendinţe foarte diverse. La moartea sa, fiecare ar fi voit să vadă succedîndu-i unul din reprezentanţii săi, ceea ce în practică era imposibil, dat fiind că Congresul însărcinat cu alegerea, se compunea exclusiv din delegaţi veniţi din Moldova şi Muntenia, comunităţi ale Vechiului Regat.

Un consens larg se degajase destul de repede în jurul persoanei mele. De pildă, rabinul Zirelson, şeful religios al evreilor basarabeni, se exprimase călduros în favoarea alegerii mele. Eram fiul, discipolul şi succesorul rabinului Bezalel Ze'ev Şafran, rabinul-şef al Bacăului – fie-i amintirea binecuvîntată – şi aceasta desigur îl influenţase, părintele meu bucurîndu-se de o mare autoritate spirituală şi religioasă. Şi alte eminente personalităţi, printre care rabinii din Vişniţa, din Siret, din Satu-Mare şi din Oradea Mare, din Neamţ şi din Paşcani, erau favorabili fiului foarte respectatului Gaon de Bacău.

În plus, rabinul-şef Niemirower fusese un intim prieten al tatălui meu, contribuind în mare măsură la alegerea sa, cu douăzeci de ani înainte.

Dimpotrivă, dr. Wilhelm Filderman, care prezida Congresul, se pregătea să voteze se pare pentru rabinul Thenen din Brăila, în timp ce o mică grupă îl susţinea pe dr. Halevy din Bucureşti.

Nu aveam atunci decît 29 de ani. Fireşte, fusesem asociatul şi succesorul tatălui meu. Scrisesem texte filozofice şi religioase, reproduse uneori în periodice din Ierusalim. Totuşi, înainte de a-mi confirma candidatura, ţinusem s-o consult pe soţia mea după exemplul acelui tînăr savant din epoca talmudică şi care presat fiind să accepte o funcţie importantă răspunsese: "Trebuie mai întîi să cer părerea soţiei..."

Răspunsul soţiei mele fu afirmativ, ceea ce constituise pentru mine un sprijin hotărîtor şi mi-am confirmat candidatura...

Sarah: "Trebuie mai întîi să cer părerea soţiei"

Ţin să afirm aci că în cursul anilor dificili ce au urmat, Sarah a îndeplinit sarcinile care îi reveneau, cu o rară inteligenţă şi un devotament excepţional. M-a ajutat, sprijinit, reconfortat, în timp ce, în împrejurări deosebit de dificile, îmi îndeplineam misiunea mea istorică în slujba evreilor din România. În special cînd mă aflam în situaţii dramatice, cînd viaţa îmi era în primejdie, ea sesiza cu o intuiţie excepţională ceea ce era în joc. Intervenea imediat cu un curaj uimitor. Astfel, mai mult decît o dată – cu ajutorul Domnului – a reuşit să mă salveze.

La 3 februarie 1940, s-a întrunit Congresul evreiesc – de altfel urma să fie pentru ultima oară. Dr. Filderman, preşedintele, era un om cu idei pragmatice. Nu mergea pînă a proslăvi asimilarea, dar în calitatea mea de sionist militant, nu puteam fi pentru el candidatul ideal. Totuşi, cînd anunţă rezultatul votului şi mă proclamă şef-rabin al României, exprimase fără cea mai mică ezitare, o mare loialitate faţă de persoana mea. În discursul său, spusese printre altele: *"A reprezenta pe evrei în parlamentul acestei ţări n-a fost niciodată o misiune uşoară. Astăzi, este mai greu decît altă dată, nu numai pentru că sînteţi unul dintre noi cu dreptul de a lua parte la lucrările parlamentului ci şi fiindcă situaţia pe care o are de înfruntat comunitatea noastră este deosebit de gravă. Viaţa Europei, a României, viaţa noastră a tuturor este de acum înainte în joc"*. Aceasta îmi reamintise un discurs al lui Haim Weizman ţinut cu cîteva luni înainte, la Congresul mondial sionist de la Geneva. Foarte emoţionat, Weizman încheiase declarînd: *"Cine ştie cînd şi unde ne vom revedea..."*

Îmi parveniseră mesaje din toate ţările; ziarele publicaseră ştiri despre eveniment. Presa subliniase cu satisfacţie că a fost ales la Bucureşti cel mai tînăr şef-rabin din lume. În oraşul meu natal, a fost un adevărat delir cînd populaţia m-a primit pe mine şi pe soţia mea. Sioniştii îşi exprimaseră făţiş satisfacţia.

În ansamblu, cercurile guvernamentale, Palatul, Parlamentul, Academia aprobaseră numirea mea. Erau flataţi să constate că, contrar predecesorului, cunoşteam perfect limba română şi cultura românească. Ceremonia, marcînd oficial intrarea mea în funcţie, a avut loc la 3 martie la Templul Coral, măreţ edificiu datînd din 1866. Printre înalţii demnitari figurau prof. Nistor, ministrul Cultelor şi prof. C. Rădulescu-Motru, preşedintele Academiei. Nu ne dădeam seama atunci că fusese ultima ocazie în care evreii din România puteau în mod liber să-şi manifeste unitatea şi voinţa de a se exprima.

În ce privea admiterea mea în Senat, cu toată vîrsta mea, preşedintele Constantin Argetoianu se declarase favorabil în cursul vizitei de politeţe pe care i-o făcusem. Dar atmosfera atît de călduroasă care marcase "debutul" meu, nu dură mult. Situaţia evreilor fu evocată de mai multe ori în Parlament şi era de datoria mea să mă opun din toate puterile proiectelor şi legilor injuste puse-n discuţie aproape în fiecare zi. Într-unul din primele mele discursuri, de pildă, protestasem vehement împotriva proiectului care urma să interzică evreilor dreptul de a exersa profesiunea de medic. Am pus accentul pe aspectul juridic al problemei, în afara implicaţiilor umane şi etice, după ce mă sfătuisem cu dr. Filderman, care era avocat reputat, şi al cărui sfat mi-a fost preţios în multe ocazii. Alţi conducători din comunitatea noastră m-au sprijinit de asemeni, fiecare în felul său. De pildă, dr. Theodor Fischer, preşedintele Partidului evreiesc şi Mişu Weissman, preşedintele Comitetului central sionist.

Trebuiam, pe măsură ce trecea timpul, să învăţ să cunosc oamenii politici români care, în cursul următoarelor cinci sau şase luni, se arătaseră foarte primejdioşi pentru noi. Nu trebuie de uitat că, printre senatori se aflau oameni ca A. C. Cuza şi Nicolae Iorga. Primul fondase Partidul naţional democrat, făţiş antisemit, în 1910, apoi în 1923 Liga naţională de apărare creştină, o organizaţie profascistă, antisemită, din care urma să se nască Garda de fier a lui Codreanu. Programul acestor diverse formaţii prevedea excluderea evreilor din toate activităţile economice ale ţării, interzicerea de a practica anumite profesiuni şi alungarea lor din armată. Cuza era din ce în ce mai cunoscut şi comentat în lumea universităţilor, cercurilor academice şi organizaţiilor studenţeşti. El reuşi să facă din oraşul Iaşi un important centru antisemit. Cît despre Iorga, cofondator al aceluiaşi Partid naţional democrat, era un intelectual de înalt nivel, profesor la Universitatea din Bucureşti, exersînd o mare influenţă asupra tineretului român care-i asculta proclamaţiile vehement ostile evreilor. Dar, deoarece era un adevărat adorator al limbii române, nu uita niciodată să mă complimenteze cînd ţineam un discurs în Senat. Odată, el îşi invită soţia să vină să mă asculte, deoarece mă exprimam realmente într-o excelentă românească. Sadoveanu, marele scriitor, şi el senator, îmi făcea cu ochiul oridecîteori vreunul din colegii noştri făcea cîte o greşeală de gramatică. Dar, în ansamblu, simţeam că atmosfera din acest Senat devine pentru mine din ce în ce mai grea.

Patriarhul Nicodim, şeful Bisericii ortodoxe, se comporta totdeauna faţă de mine foarte rece. Mă făcea să simt că era intolerabil ca un om în poziţia mea să ştie atît de bine româneşte. Bălan, mitropolitul Transilvaniei, îşi păstra deasemeni distanţa. Tit Simedrea, mitropolitul Bucovinei, se arăta direct ostil. Mitropolitul Puiu Visarion nu îşi ascundea antisemitismul militant. Cizar, episcopul catolic, încrunta sprîncenele cînd mă vedea.

Şafran în 1940: "Aveam numai 29 de ani"

Unul din scopurile ce mi le fixasem în acea perioadă constase în a întineri un pic instituţiile noastre evreieşti şi a dezvolta pe cît posibil tot ce e legat de educaţie. Am mărit numărul articolelor şi discursurilor în acest sens, apoi le-am tipărit şi le-am trimis şcolilor evreieşti din toată ţara. Mă exprimam deasemeni des asupra necesităţii de a educa adolescenţii şi adulţii, ca şi pe copii, asupra rolului pe care-l poate juca Biblia, de îndată ce se pune problema de a forma şi a îmbogăţi personalitatea umană în vremile de grea încercare. Cînd evenimentele dramatice începuseră să se precipite, am lansat un apel: "Să citim Biblia!"

ULTIMATUMUL SOVIETIC

Proclamat la 26 iunie 1940, acest ultimatum a dus, practic, la dezintegrarea Statului român. România trebuia să cedeze Basarabia şi nordul Bucovinei Uniunii Sovietice; puţin mai tîrziu, nordul Transilvaniei era cedat Ungariei, datorită cerinţelor formulate de Germania şi Italia; apoi, Dobrogea de sud intrase în stăpînirea Bulgariei, iar România era obligată să se alăture forţelor Axei. Aceste evenimente, între alte consecinţe, au determinat o modificare a întregii politici privitoare la evrei şi la promulgarea legilor rasiale după modelul celor de la Nürnberg.

Situaţia, de fapt, începuse să se agraveze din luna mai. În ziua de 10, după o mare ceremonie la sinagogă, pentru a celebra sărbătoarea naţională, hotărîsem, Filderman şi cu mine, să ne ducem la Palat, cum cerea tradiţia, pentru a prezenta respectele noastre în numele comunităţii evreieşti. Dar, la intrarea principală, am fost opriţi de gardă. Filderman, care nu se lăsa uşor intimidat, pretinse să fie lăsat cel puţin şef-rabinul. Santinelele se arătară intratabile. Alte personalităţi, pe care le văzusem în jurul meu, căpătară acelaşi refuz. Obligat să fac cale întoarsă, abia acasă am aflat ce se întîmplase: Germania atacase Belgia, Olanda, Luxemburg şi Franţa.

La 26 iunie, Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne, ne convoacă de urgenţă în biroul său, pe Filderman şi pe mine, şi ne primi imediat. El, totdeauna atît de elegant şi îngrijit la înfăţişare, părea cu totul altul. Ne spuse că venea tocmai atunci de la Palat, unde se ţinuse consiliul de Coroană, prezidat de rege. Fără să ne spună limpede că soldaţii români se retrăgeau din Basarabia şi din nordul Bucovinei – fie că faptul îl deranja, fie că ştirea nu era oficială – ne lăsă să înţelegem că se produceau acolo mişcări de trupe.

"Vă avertizez, domnule şef-rabin şi pe dumneavoastră, deasemeni, domnule Filderman, că trebuie să atrageţi atenţia populaţiei evreieşti din aceste regiuni să nu-i provoace pe oamenii noştri".

– Ce înţelegeţi exact prin aceasta? am întrebat eu.

– Evreii trebuie să se comporte ca nişte buni patrioţi, răspunse el, apoi făcu aluzii asupra importantelor schimbări

MINIMUM NU

care s-ar putea să se producă în curînd.

Am înţeles atunci ce se petrecuse: situaţia nu mai era sub control, liniile de comunicaţii nu mai funcţionau normal. Ceruserăm deci ministrului să ne înlesnească să putem intra în contact cu comunităţile noastre din acele regiuni. Dată fiind gravitatea orei, simţiserăm că guvernul căuta un ţap ispăşitor şi că "evreii care se dedau la provocări faţă de soldaţii români" erau făcuţi pe măsură pentru a interpreta acest rol. Aceasta voise să ne explice distinsul, rafinatul M. Ghelmegeanu!

Ce interesant subiect de reflexie era faptul că guvernul se preocupa înainte de toate de atitudinea populaţiei evreieşti! Ce pretext pentru a încerca o diversiune în cel mai pur stil clasic antisemit! În realitate, chiar la ora cînd ne primise ministrul, porniseră ordinele pentru a arunca din mers evreii din trenuri şi a se declanşa pogromuri în satele şi oraşele Moldovei de nord şi Bucovinei. Cîteva ceasuri mai tîrziu, reîntorşi acasă, aflarăm că ai noştri erau masacraţi cam pretutindeni. Am decis să mă întorc imediat la Ministerul de Interne pentru a cere să dea ordin ca aceste atrocităţi să înceteze. Dar mi-a fost imposibil să obţin o altă întîlnire în ziua aceea cu domnul Ghelmegeanu.

Toată noaptea ne-au parvenit ştiri înspăimîntătoare, mai întîi din comunităţile din Bucovina, ceva mai tîrziu din Basarabia. Chiar de-a doua zi mă înţelesesem cu Filderman să batem la uşa altor miniştri, personagii influente. Dar, practic, nu obţinurăm nici un rezultat. Ţara era cuprinsă de-o panică totală şi populaţia, pregătită să accepte aceste masacre.

Am decis să convocăm rapid pe toţi şefii diverselor organizaţii comunitare şi să publicăm o declaraţie potrivit căreia evreii nu erau cu nimic răspunzători de noua situaţie în care se afla ţara. Dar cum să facem, cui să ne adresăm? Presa şi radioul ne erau ostile şi urmăreau să aţîţe populaţia împotriva noastră. Apoi am aflat că se va ţine la Senat o şedinţă extraordinară în scopul de a linişti poporul român şi de a dezvinovăţi pe rege şi guvern. Imediat, am chemat secretariatul general (al Senatului) pentru a informa că doresc să fac o scurtă declaraţie în numele comunităţii mele. Ceva mai tîrziu, sună telefonul acasă şi o voce ameninţătoare rosti: "Alexandre, dacă îndrăzneşti să te prezinţi la Senat, vei fi pe loc împuşcat!" Ceea ce nu mă făcu să-mi schimb părerea. Dar îl rugasem pur şi simplu pe secretarul meu, Haim Leiba, să nu mă însoţească. O victimă era de ajuns. Şi m-am dus!

La Senat, atmosfera era literalmente explozivă. Cuza şi prietenii lui aşteptau ascensorul. De îndată ce mă văzură, îmi aruncară priviri ucigătoare. Prof. Tănăsescu, un chirurg din Iaşi, care sosise odată cu mine, înţelese primejdia şi se interpuse între noi. Înalt şi voinic, mă apucă de braţ pentru a urca scara şi a pătrunde în marea sală unde gălăgia era asurzitoare. Senatorii discutau zgomotos în mici grupuri şi în toiul vacarmului general, se auzea cîte-un urlet ici şi colo: "Jidanii şi comuniştii sînt pe cale să vîndă ţara!", "Moarte jidanilor!". Înţelesesem în ce măsură situaţia era gravă. Chiar dacă Tănăsescu îmi salvase viaţa, cu cîteva clipe mai înainte, nimic nu le-ar fi oprit pe aceste fiare să mă facă bucăţele.

Preşedintele şedinţei era incapabil să impună tăcerea, dar am reuşit totuşi să-mi rostesc declaraţia: evreii nu puteau să fie ţinuţi răspunzători de situaţia dramatică a ţării. Apoi, am ieşit pe o uşă dosnică şi, ocolind pe străzi pustii, m-am întors acasă.

Regele Carol al II-lea... cu generalul american McArthur 1938: era încă pace

Pogromurile acestea de la începutul verii 1940 nu constituiseră de fapt decît preludiul nenorocirilor noastre. Ele fură urmate de o avalanşă de legi antisemite, mai dure unele decît altele. În numele Federaţiei comunităţilor evreieşti, m-am deplasat, însoţit totdeauna de Filderman, la mai toate ministerele pentru a depune cîte-o lungă notă scrisă, la care alăturam, de cîte ori puteam, proteste verbale – în general fără vreun efect. Unii, ca Gafencu, ministrul Afacerilor externe, păreau mai binevoitori la adresa cererilor mele. Alţii, ca Gigurtu, noul prim-ministru, rămîneau surzi, chiar dacă acesta din urmă afişa maniere politicoase. Puţin după aceea, Gafencu fu înlocuit cu Mihail Manoilescu, elegant, intelectual

MINIMUM NU UITA

autentic, dar foarte dur în privinţa evreilor. Ghelmegeanu... încerca să rămînă amabil.

În iulie, apoi în august, legionarii – adică Garda de fier – intraseră în guvern. Partidul lor era de extremă dreaptă şi antisemit. În 1927, studenţi naţionalişti, avîndu-l conducător pe Corneliu Codreanu, fondaseră "Legiunea arhanghelului Mihail", care a creat mişcarea de masă numită "Garda de fier", în 1930. Ideologia pe care se bazau aceste grupuri era alcătuită din elemente fasciste şi naziste, cu urme de misticism creştin ortodox.

Pînă la 6 septembrie, dată la care Garda de fier va prelua puterea, am căutat să intru în contact cu toţi reprezentanţii Bisericilor creştine, în speranţa de a primi puţin ajutor. Îl întîlnisem mai întîi, cu regularitate, pe Patriarhul Nicodim, dar acesta fusese puternic influenţat de propaganda antievreiască care predomina pretutindeni şi el nu ascundea faptul acesta. Şi, cu toate rugăminţile mele, se arătase foarte rece şi foarte rezervat la adresa mea.

În timpul lungilor nopţi cînd nu reuşeam să-mi găsesc somnul, reflectam la răspunderile mele, la vîrsta mea. Cum puteam, cum ştiam să înfrunt o situaţie atît de gravă, probleme atît de uriaşe, atît de complicate? Mă gîndeam la măreaţa figură a lui Rabbi Eleazar ben Azariah, doctorul Legii, în al II-lea secol, ales şef religios la numai 18 ani şi care exclamase: "Am impresia că am deja 70 de ani!" Misiunea sa, în fruntea poporului său, nu era doar religoasă şi spirituală, ci şi politică. Trebuia să meargă la Roma să pledeze în faţa împăratului cauza semenilor lui. Rabbi Eleazar ben Azariah era tînăr şi se simţea bătrîn. Spusele sale, citate în Talmud, îmi păruseră extrem de potrivite cu realitatea clipei. Ele sunau ca un apel pe care voiam să mi-l întipăresc în suflet, cu umilinţă şi hotărîre. Înţelepţii noştri aveau dreptate să spună că o schimbare în nume, adică în funcţia unui om, naşte în el alte schimbări. Din clipa în care fusesem ales în înalta misiune de şef-rabin al României, m-am simţit transformat în adîncul fiinţei mele. Ştiam că voi rămîne acelaşi – şi totuşi devenisem altul.

Următorul capitol: "Sub regim fascist"

Ein Gev
Sat de vacanţă

EIN GEV

- PE MALUL LACULUI KINERET
- AER CONDIŢIONAT, CASE DE VACANŢĂ SITUATE ÎN GRĂDINI ÎNCÎNTĂTOARE
- IDEAL PENTRU VACANŢE ÎN FAMILIE
- PLAJĂ SPECTACULOASĂ, ZILNIC SPORTURI ŞI ACTIVITĂŢI CULTURALE
- CHICINETĂ. SE POATE FOLOSI COFETĂRIA ŞI RESTAURANTUL PÎNĂ LA ORA 10 SEARA
- SITUAT ÎN REGIUNEA CENTRALĂ TURISTICĂ CUPRINZÎND KINERET, GALILEEA ŞI GOLAN

PENTRU REZERVĂRI
CHEMAŢI LA TELEFON:
06/758027, 758028, 751177
03/246161

Ein Gev, perla odihnei la Kineret!

Servim cu onoare şi respect aliaua noastră, aliaua română: condiţii de plată, reduceri, preţuri de atelier. Garanţie deplină

MAGAZINUL ŞI ATELIERUL ALIALEI ROMÂNE

SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN

THE JEWLERYS HOUSE LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE

●

Bijuterii din import sau din propriul atelier, briliante, comenzi după modele dorite de client sau jurnale moderne de specialitate. Reparaţii, transformări, înnoiri, şi cu aurul clientului.

●

RH. ŞENKIN·8 A, TEL AVIV
(LÎNGĂ ALLENBY)
DESCHIS: 9 – 19 ● VINERI 9 – 14 ●
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS, RATE

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI!

COMEMORĂRI ŞI ANIVERSĂRI ÎN LUNA AUGUST

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna august?

1) A descoperit formula "Salvarea 606" (1909); conducătorul Institutului de cercetări de seruri din Steiglitz (1896).

2) Profesor la universităţile din Odessa (1867) şi din Petersburg (1886); colaborator al Institutului Pasteur din Paris (1904).

3) Redactor la "Herut", "Hemon" în idiş şi la "A Shahar"; a lansat proiectul de înfiinţare a unei Republici evreieşti (1920).

4) A publicat lucrările "Sipurim" (1927) şi "Ketanst" pentru care a primit premiul "Bialik" (1933); a tradus în ebraică din Gustave Flaubert.

5) A fondat "Anglo-Levantine Banking Corporation" (1905); a fondat ziarele "El Judeo" (în limba spaniolă) şi "Hamewaser" în ebraică.

6) A fost preşedinte al "Organizaţiei Muncitorilor Germani" (1863).

7) Autorul romanelor "Arum Vogzal" (1909) şi "Noch olemen" (1919) şi al piesei "Nu voi muri, ci voi trăi" (jucată şi la "Habima" sub titlul "Lo amut ki ehie").

8) Profesor la Universitatea din Zürich (1902) şi la Universitatea din München (1925); laureat al Premiului Nobel.

9) A colaborat la "Rampa", "Adevărul", "Dimineaţa", "Opinia", "Facla", "Vremea", "Cuvîntul Liber", "Bilete de papagal" etc; a scris: "Răbojul unui muritor" (1926), "Viaţa romanţată a lui Dumnezeu (1932)" şi alte eseuri şi poeme.

10) A scris teatru şi proză; în ebraică romanele: "Havidut", "Goralo şel Iaacov Maghid" şi "Şaloş Historiot".

11) Redactor la "Facla" (1929), cronicar muzical la "Rampa"; a scris versurile "Amor" (1926).

12) Redactor la revistele umoristice "Rîsul" (1910) şi "Taifas" (1935).

(Răspunsurile în pag. 69)

COMEMORĂRI ŞI ANIVERSĂRI ÎN LUNA IULIE

1) Haim Nachman Bialik (m. 1943); 2) Max (Izidor, Itzhak) Bodenheimer (m. 1940); 3) Georges Mandel (m. 1944); 4) George Gershwin (m. 1937); 5) Alfred Dreyfus (m. 1935); 6) David Frishman (m. 1922); 7) Asher (Michael Carel) Tobias (m. 1913); 8) Israel Zangwill (m. 1926); 9) Zeev (Vladimir) Jabotinsky (m. 1940); 10) Al. Westfried (n. 1897); 11) Filip Horowitz (n. 1894); 12) Franz Kafka (n. 1883)

• Inginerul Boris Brailovsky (64) ole hadash de vreo două luni, din Rusia, a venit în Israel, la Beer Sheva, cu o urnă funerară: cenuşa soţiei sale, Sima. El a vrut să îngroape urna, însă şefii cimitirului din oraş l-au refuzat: principiile rabanutului nu sînt de acord cu incinerarea. De-atunci, Brailovski umblă de colo pînă colo cu urna, căutînd un petec de iarbă, liber.

...Iar noi, intrăm în pămînt de ruşine.

NEVE
OREN
CASĂ PENTRU PĂRINŢI
RAANANA
STR. ŞABAZI NR. 30

• SUB CONDUCEREA ŞI SUPRAVEGHEREA UNUI MEDIC ŞI A UNEI SURORI MEDICALE CALIFICATE
• SE PRIMESC CAZURI GERIATRICE ŞI PSIHOGERIATRICE
• DEASEMENI, PENTRU CONVALESCENŢĂ ŞI PENTRU PERIOADE SCURTE
• FIZIOTERAPIE
• ACTIVITĂŢI SOCIALE
• CAŞER

TEL. 052/ 449812 – 446954

SANO
PREZINTĂ O SOLUŢIE PENTRU ADULŢII CARE NU-ŞI POT CONTROLA ELIMINAREA URINEI (INCONTINENŢĂ URINARĂ) OFERIND
LITUFIM
SANO
PENTRU ADULŢI

Pentru amănunte adresaţi-vă la
TOVA
(secţia de îndrumare)
Tel. 03-261146

Poşta dicţionarului

• *Paul Kidron (Cojocaru)*, din kibutzul Ein-Carmel, premiat la concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea", ne trimite un grupaj de versuri, voind a demonstra, ca mai toată lumea scrisului din universul limbii române că înainte de orice (sau concomitent cu orice) sîntem indivizi ai poeziei. Notabilă "Reînnoirea buletinului de identitate":

"A sosit ceasul să-ţi
reînnoieşti buletinul de
identitate"
îmi spun puţinii prieteni
care mi-au mai rămas –
după toate războaiele şi
despărţirile,
nu vezi că ţi s-a schimbat
mutra,
totul, vîrsta, anii trecuţi,
nimic nu mai este acelaşi lucru,
trenul vieţii tale a trecut,
dispărînd după cotitură
femeile nu-ţi mai aruncă
ocheade pîrguite de soare,
mai poţi să fi arestat din
greşeală, ferească sfîntul
acuzat de vagabondaj pe
străzile oraşului,
ori pentru efemere reflecţii
de păcătuire
sau în timp ce te reazimi
de scheletul unui pod.
Măcar culoarea ochilor ţi
s-a schimbat,
nu mai au culoarea cea de
demult.

Atunci, repede, scoate-ţi alt
buletin de identitate
adevărat şi aspru, ca
însăşi viaţa,
cu el în buzunar, poate vei
putea trece
drumul, liber şi eliberat, în
direcţia
"Biroul Timpului".

• Un grupaj de versuri primim şi de la *ing. Gabriel Isac*, Bucureşti, Şos. Giurgiului 67. "Visul meu tuşeşte-n somn", datată noiembrie 1988 şi nepublicată la vremea ei (et pour cause...) vorbeşte despre starea patologică a epocii:

Curge vînt de nebunie
Peste liniştea din pomi;
Numai noaptea-i armonie
În bîrlogul cu atomi.

Bîntuie un frig prin mase
Visul meu tuşeşte-n somn;
Aud vagi mişcări de oase
Pe la curtea unui domn.

Domnul face semn cu mîna...
Cade iar un cap de zid,
Din oglindă semiluna
L-a pictat pe Naiazid.

Toate par ficţiuni şi fapte
Proiectate pe ecran;
Sar pe jos castane coapte
Într-o lume prinsă-n plan.

• *Mariana Bernstein*, Haifa, cere informaţii despre poetul suprarealist Gherasim Luca: "Ce e cu el? A mai scris ceva în ultimii ani?... Şi dacă da, ce anume?... Iată un scriitor evreo-român care pur şi simplu a dispărut din raza noastră vizuală de multă vreme... Şi, în definitiv, mai există?... Iertaţi-mă..."

Vă iertăm; o să ne ierte de altfel (sper) şi poetul care, asemeni suprarealiştilor de viţă veche se ţin departe de viaţa literară *normală* (egal pentru ei trivială), evitînd, cu orgoliu şi program, publicitatea. Date despre Gherasim Luca ne oferă Virgil Ierunca, expert în materie de condeie pe româneşte, într-un text difuzat la *Europa Liberă:*

"De la tinereţe, la tinereţe fără bătrîneţe: – scrie Ierunca – în vîrstă de 75 de ani, Gherasim Luca – pe care filozoful Gilles Deleuze îl socoteşte cel mai de seamă poet de azi din Franţa (nu ştiu de ce dar superlativele absolute nu prea se potrivesc cu filozofia!), Gherasim Luca deci a dat două «spectacole» recitînd din opera sa: unul la Centrul Georges Pompidou, altul la una dintre cele mai serioase emisiuni culturale pe canalul III al televiziunii Franceze intitulată «Océaniques». Foarte remarcat de critici, acest recital a fost elogiat de Antoine Perraud în «Télérama», dar mai ales în suplimentul de radio şi televiziune al ziarului «Le Monde», care i-a consacrat o întreagă pagină semnată André Velter. Din articolul lui vom reda un pasaj dedicat acestui «poet şi erou-limită», pentru a parafraza titlul unuia din volumele apărute, într-o nouă ediţie în editura José Corti. «În vreme ce un tiran (textul, se vede, este scris înainte de 22 Decembrie 1989, n.n.) este pe cale de a osîndi la moarte realitatea, credinţele, legendele şi visurile României – scrie André Velter – singura forţă de supravieţuire a ţării pare că rezidă printre poeţii exilaţi. Citînd pe Cioran şi Ionescu, poţi să-ţi dai seama imediat de aportul de neînlocuit pe care aceşti dezrădăcinaţi l-au adus limbii noastre spre a o releva ei înşişi, cu vehemenţă, deriziune, intensitate şi, mai ales, cu perfecţiune. Alături de gînditor şi de autorul dramatic, un alt Român ciudat care, cu încăpăţînare, fără să cedeze sau să renege cea mai mică derivă a suflului său, urma un lung periplu de umbră, singurătate şi indiferenţă: Gherasim Luca. El a fost multă vreme cunoscut doar de poeţi, dar pentru mulţi numele lui Gherasim Luca le suna ca un semn de solidaritate, strălucea ca un talisman. Gherasim Luca publica puţin şi apărea foarte rar în public.

Totuşi, fiecare din lecturile sale se transforma într-un eveniment decisiv pentru toţi cei care avuseseră norocul să participe la ea. Ca şi cum, dintr-o dată, masca vorbelor începea să cadă, ca şi cum cuvîntul – adesea dezmembrat, îşi inventa un nou trup, iar sensul cuvîntului ţîşnea ca nou, violent, insolent, ireductibil pe ruinele sloganelor, stereotipiilor şi altor tipare de limbaj".

Să mai adăugăm la acestea, prozaic, că Gherasim Luca, născut în 1913, a debutat cu un roman "Fata Morgana" (Craiova, 1937) şi s-a stabilit în Franţa în 1951.

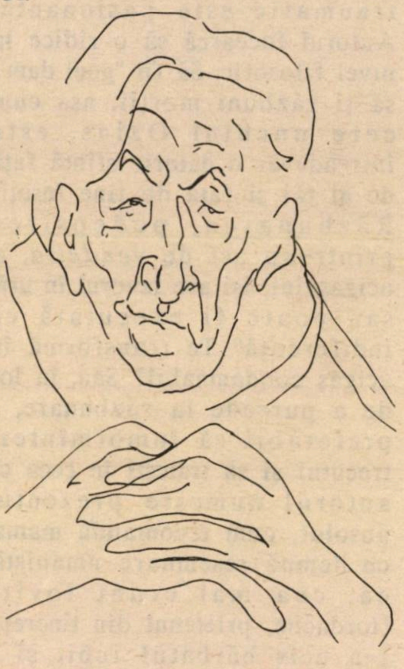

I. Peltz văzut de Tia Peltz

• *J. Străjeru-Gherşon*, Rh. Brazil 14, Ierusalim, prieten cu I. Peltz, oferă Dicţionarului cîteva scrisori primite de la autorul "Căii Văcăreşti", în anii '70-'80. O misivă, datată 28 ianuarie 1974, furnizează informaţii despre maladiile de bătrîneţe şi planurile romancierului:

"Iubite prietene,

Într-adevăr, de mult nu ţi-am mai scris. Nu sînt, însă, vinovat. De aproape patru ani trec dintr-un spital într-altul. Am făcut două infarcte şi am fost şi operat (de două ori) de adenom de prostată şi de calculi la vezica urinară.

Cardiologii de la spitalul Panduri s-au opus intervenţiei chirurgicale. Ei susţineau că, după două infarcte, nu voi putea rezista. Dar eu de un an şi opt luni purtam o sondă în mine şi nu mai puteam suporta acest corp străin. Am cerut profesorului dr. Burghele să mă opereze pe răspunderea mea. Am fost operat de o echipă de chirurgi alcătuită din profesorul Neagu, conferenţiarul dr. Ioanid, dr. Dawan şi dr. Radu Macolescu.

Operaţia a reuşit de minune. Am rămas, însă, cu inima slăbită. Am crize de tahicardită protidică şi cardiopatie ischemică.

În fine...

Îţi mulţumesc de atenţie. N-am uitat de fel că te-ai exprimat totdeauna în chip atît de elogios despre mine.

Încă o dată: îţi mulţumesc.

Acum, pentru premiu, intenţionez să vin în Israel (cu soţia) prin aprilie-mai. Aştept să mi se comunice exact data decernării distincţiei, ca să pot consulta, fie la "Ascar", fie la "Caritas", pe cardiologi. Sper să am rezultate bune.

Acum aş vrea să ştiu ce faci dumneata? Soţia? Ai dumitale, toţi?

Mi-ar face plăcere dacă mi-ai putea răspunde, cît de repede.

În Israel doresc să stăm o lună-două şi aştept să mi se comunice cum va fi cu cazarea. La rude nu vreau să vin ca musafir nepoftit. Vom vedea.

Încă o dată: mulţumiri şi salutări afectuase.

I. Peltz

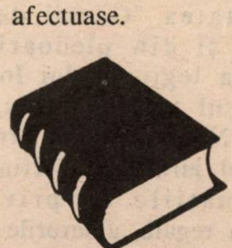

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

DE VÎNZARE LOCUINŢE DE LA KABLAN

• OCAZIE •
ÎN ŞHUNAT ŞAPIRA, TEL AVIV

Locuinţe renovate temeinic, cu conducte noi de apă, pavaj, uşă multizăvorîtă (rav-bariah), ceramică, dulapuri în bucătărie, aer condiţionat, telefon, boiler (dud-şemeş) – luxoase

LOCUINŢE:
- • 1 CAMERĂ 35.000 $
- • 2 CAMERE 52.000 $
- • 3 CAMERE 67.000 $
- • 4 CAMERE 72.000 $

Vilă mică particulară, 3 camere şi curte – 72.000 $
LOCUINŢĂ-MODEL
ÎN STR. ŞIBAT ŢION 40
ŞHUNAT ŞAPIRA TEL AVIV
SE POATE VIZITA SÎMBĂTĂ

TEL.: 050-230921
503-4460/503-1080

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

TRECUT TRAUMATIC

Un fenomen care merită să fie semnalat: a apărut, de curînd, în limba ebraică, un roman închinat pogromului din Iaşi. Iotam Reuveni este, ce-i drept, originar din România. Dar a venit în Israel la vîrsta de 15 ani şi s-a integrat complet culturii israeliene. Treisprezece ani după sosirea sa în ţară, în 1977, publică prima sa carte, "Bead hahazaia" şi este socotit ca unul dintre reprezentanţii de frunte ai tinerei generaţii de scriitori ebraici.

Şi acum, în 1990, o carte cu totul deosebită tematic de tot ce a scris pînă mai ieri: "Chicar Hacuchia" (În "Piaţa Cucului" din Iaşi au fost adunaţi, ca vitele la abator, evreii, la 29 iunie 1941).

Înmormîntat sub straturi de tăcere, negat cu îndărătnicie, "uitat", trecutul nu moare. Trăieşte mai departe, în adîncuri. Nociv, ca un puroi ascuns, de care numai bisturiul confruntării conştiente te poate elibera. Iotam Reuveni a simţit, probabil, necesitatea unei atari confruntări.

*

Există desigur, în "Chicar Hacuchia" multe elemente autobiografice. Ca şi Iotam Reuveni, Iaacov, eroul povestirii, e născut la Iaşi, devine apoi israelian sută în sută şi redactor la unul dintre principalele ziare ebraice din Tel Aviv. Dar întrebarea aceasta "inevitabilă" cu privire la substratul autobiografic, mi se pare fără rost, sau, în orice caz, de o importanţă cu totul secundară. La modul literar, este un echivalent al trivialei bîrfe mahalageşti, practicată cu egală înfocare şi în saloanele cele mai elegante. În artă, materialul autobiografic este transformat şi transsubstanţiat. Şi interesează numai ca atare.

Mai justificată – dar şi aceasta numai pînă la un anumit punct – este întrebarea cu privire la aspectul documentar. Spre deosebire de Eugen Luca, în emoţionanta lui spovedanie (apărută anul trecut şi despre care am vorbit în *Minimum)*, Iotam Reuveni nu-şi propune să consemneze o mărturie de spectator. El scrie un roman. Inventă. Afabulează. Creează. Materialul documentar constituie numai piatra de construcţie, introdusă ici şi colo, după necesităţile de ansamblu ale fabulei, ale povestirii. Scena traumatică din "Piaţa Cucului", inclusiv uciderea tatălui, este indicată numai sumar: atît cît a putut vedea copilul, care nu prea înţelege de ce tata îl goneşte: "Fugi de aici". În altă parte a romanului, ca reflecţii ale eroului devenit om matur, găsim referinţe la trenurile morţii şi la sadismul legionarilor. Fapte semnificative cu privire la ideologia şi activitatea "Gărzii de fier" aflăm şi din pledoaria *pro domo* a legionarului Iordache (ucigaşul tatălui), refugiat la Paris. Neîncorporate artistic şi la nivel jurnalistic ieftin rămîn informaţiile cu privire la familia regală, amorurile regelui Carol al II-lea etc. Supărătoare sînt anumite inadvertenţe: "eroul" legionar Moţa e pomenit sub numele (israelian?) Mota; legionarul Iordache recomandă lectura romanului "Desculţ" de Zaharia Stancu, opera identificată cu realismul socialist, propovăduit de regimul comunist.

*

Dar astfel de consideraţii sînt subsidiare. Esenţială rămîne problema calităţii literare a romanului. Şi, tocmai în această privinţă, eu cel puţin, am serioase rezerve.

Ce-i drept, problema confruntării cu trecutul traumatic este pasionantă. Autorul încearcă să o ridice la nivel filosofic. Să fii "goel dam", să-ţi răzbuni morţii, aşa cum cere unchiul Ozias, este într-adevăr o datorie sfîntă faţă de ai tăi şi faţă de tine însuţi? Răzbunarea, pedepsirea printr-un act de *vendetta*, a ucigaşului, îşi are izvorul în ură, sau poate fi executată cu indiferenţă? Te transformă în ucigaş condamnabil? Sau, în loc de a purcede la răzbunare, e preferabil să înmormîntezi trecutul şi să trăieşti în ceea ce autorul numeşte prezentul absolut, cum recomandă mama, cu demnă resemnare umanistă, ea, cea mai crunt lovită (Iordache, prietenul din tinereţe, i-a ucis bărbatul iubit şi a siluit-o cu cruzime, umilind-o cu dispreţul lui de stăpîn absolut)?

Iotam Reuveni arată cum trecutul traumatic roade, din interior, fiinţa eroului. Iaacov, deşi redactor apreciat, e mereu frămîntat de îndoieli, nemulţumit. Precum eroul celebru al lui Camus, din "L'Etranger", se simte străin în lumea aceasta în care trăieşte. Evoluează fantomatic, ca prin pîclă, acţionînd fără să ştie de ce, obsedat de fantasme. Trecutul traumatic îl împiedică să se apropie afectiv de mamă, pe care în fond o iubeşte. Îi zădărniceşte dragostea faţă de soţia lui, Rina. Nu mai vede în ea decît un refugiu, o ascunzătoare. Ar vrea s-o roage să-l ascundă adînc în trupul ei, ca să nu-l prindă trecutul şi să trebuiască să ucidă. Trauma trecutului îl împiedică şi să se apropie de propriul lui copil, Iuval, incapabil să înţeleagă problemele acestuia.

*

Concepţia autorului este sumbră. Viaţa, pare a spune romanul de faţă, e crudă. Nu poţi să nu ucizi. Şi, chiar după ce ai ucis, fără să ştii bine de ce, fără ură, pentru că nu se poate să nu ucizi, nimic nu se schimbă. Nu te simţi eliberat.

Cartea lasă deci un gust amar. Cu atît mai amar cu cît autorul introduce un paralelism derutant cu situaţia politică actuală: raporturile dintre evrei şi arabi, în special în cadrul *intifadei*. Iuval a ucis şi el un om. Un arab. L-a ucis fără ură, în legitimă apărare şi în conformitate cu legile şi ordinele în vigoare.

Numai comunicarea cu semenii şi, la modul înalt, povestirea literară a celor întîmplate constituie un mijloc oarecum eficace de a conjura trecutul traumatic, cruzimea vieţii. Numai basmele au happy-end: Făt Frumos o regăseşte pe Ileana Cosînzeana.

*

Precum spuneam mai sus, am serioase rezerve cu privire la calitatea literară a cărţii. Complexitatea e "voită", confecţionată. Realizată cu mijloace convenţionale. Are ceva artificial, neconvingător. Iordache, călăul afectuos, relaţia ambiguă dintre călău şi victimă (Iaacov vrea să-l ucidă pe Iordache călăul, dar se şi simte atras de acest om cu atitudine paternă faţă de el) sînt clişee cunoscute. Ceva de clişeu ieftin are şi trioul de bază: mama, tatăl şi Iordache. Cei doi bărbaţi iubesc aceeaşi fată. Fata, evreică, se căsătoreşte cu evreul cult, Lionel. Iordache, devenit şef legionar, îl împuşcă pe Lionel în "Piaţa cucului" şi apoi se duce la acesta şi o violează cu sălbăticie pe soţia lui Lionel. Copilul e martorul nevăzut al ambelor crime. Sîntem în plină melodramă. Vizitarea lui Iordache la Paris. Apariţiile misterioase ale "omului lui Ozias" care-l apără pe Iaacov, îi procură revolverul şi-i ajută să dispară după uciderea lui Iordache, toate acestea au ceva de roman senzaţional de spionaj.

Factice este şi paralelismul dintre acţiunea reală şi basmul cu Ileana Cosînzeana. Similitudinea de situaţie între cele două naraţiuni nu e deloc clară, provoacă grave confuzii. Iar introducerea de scurte fragmente din basm în diferite momente ale povestirii este cu totul arbitrară, sau se bazează, uneori, pe simpla referire la un cuvînt.

Confecţie. Pretenţii, artificialitate. Păcat. Scăderile pomenite grevează serios romanul acesta al confruntării cu trecutul traumatic.

Adevărul

În cei peste 37 ani de apariţie

אדורול

Adevărul

Singurul ziar independent al alialei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

CAUTAŢI FEMEIA

• Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului s-a întîlnit, mai deunăzi, cu rabinul Peretz, ministrul klitării celebre care i-a spus vesel:

– Ştii ce, domnu' Uri, vreau să mă-nscriu şi eu în H.O.R-ul vostru.

– Da?... De ce? – a întrebat Uri mirat.

– Fiindcă nevastă-mea e de felul ei din România.

În aceeaşi zi, deputatul Michael Kleiner, din Likud, om cu răspunderi mari în Knesset pe linie de "absorbţie", i-a făcut lui Eliav o declaraţie asemănătoare.

– Cum, nevasta d-tale e din *tribul* nostru?

– Da.

...Noi, aflînd acestea, spunem, bucuroşi, săru' mîna, doamnă Peretz, săru' mîna, doamnă Kleiner, şi le rugăm, respectuos, să pună o vorbă bună pentru mai uşoara *klitare* a olimilor noştri: o casă, mai ales o casă pentru fiecare, dacă se poate.

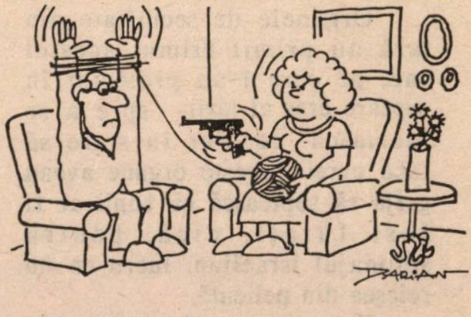

Femeia, aşa cum o vede DARIAN

PRIMIM LA REDACŢIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

• *Revista Cultului Mozaic*, din Bucureşti (15 iunie a.c.) publică sub semnătura lui Feller Moritz un articol ce se numără printre cele mai interesante (egal senzaţionale) din vremea din urmă. Intitulat cam *tare*: "Un caz Dreyfus în România?", articolul aduce pe tapet faimoasa afacere a *Băncii*: un grup de activişti, toţi evrei, care ar fi pus la cale un hold-up, jefuirea unei filiale a Băncii Naţionale, din Bucureşti. Întîmplarea face că, nu de mult, am amintit de *caz*, cu prilejul apariţiei la Paris a ediţiei a doua a romanului "Denunţătorul" de Edgar Reichman: acolo e *vorba* de celebra, uimitoarea afacere.

Dar să-i dăm cuvîntul lui Feller Moritz:

"...Acum 30 de ani, în 1959, Ceauşescu, în acea vreme secretar al C.C. al P.C.R., care răspundea de organele de securitate, împreună cu fostul său amic Alexandru Drăghici, pe atunci ministru de interne, au înscenat un proces antisemit de tip Dreyfus.

Au fost arestaţi şase evrei ilegalişti, în frunte cu fraţii Ioanid şi acuzaţi că ar fi atacat o dubă a Băncii Naţionale din care ar fi furat un milion de lei. Banii nu au fost găsiţi, dar inculpaţii au fost condamnaţi la moarte şi executaţi.

Organele de securitate din ţară au primit filmul acestui caz, pe care l-au proiectat în fiecare oraş al ţării, spre a se "demasca" ce sînt în stare să facă evreii. Aceste organe aveau grijă să şoptească că banii ar fi fost furaţi, cică, pentru spionajul israelian, lucru ce nu reieşea din peliculă.

Personal am văzut filmul şi mi-am dat seama că totul este cusut cu aţă albă. Din şase inşi implicaţi în caz, doar unul singur recunoştea faptele ce i se imputau şi vorbea de parcă era drogat.

Se pune problema cum e posibil ca nişte ilegalişti, bine situaţi din punct de vedere material, să devină peste noapte tîlhari şi duşmani ai regimului. Unul dintre inculpaţi, ing. Ioanid, a participat, pe cosmodromul Baikonur – U.R.S.S., la primele lansări în spaţiul extraterestru ale unor sateliţi şi ale unor oameni, ziarele de epocă plătindu-l destul de bine pentru articolele în care dădea detalii asupra acestor evenimente.

Fratele său, colonelul Ioanid, a fost pînă a divorţat, cumnat cu Alexandru Drăghici, care l-a ameninţat că va plăti scump divorţul de sora sa şi l-a plătit într-adevăr (...)

Procesul grupului Ioanid a servit ca o motivare pentru înlăturarea evreilor din toate funcţiile ce le mai deţineau la acea dată, acesta constituind adevăratul scop al procesului (...)

A sosit momentul ca aceşti martiri, căzuţi fără altă vină decît aceea de a se fi născut evrei, să fie public reabilitaţi."

...Aşadar, cum spuneam, un articol senzaţional – cu o condiţie: ca afirmaţiile din R.C.M să fie însoţite şi de *dovezi*. Irefutabile. Beton armat.

• *Mirel Brateş*, *Zaţ*, roman, colecţia *Izvoare*, Tel Aviv, 1990. După Mircea Săucan ("Manuscrisul de la Ciumaţi" şi, mai nou, "Izidor Mînecuţă"), încă un prozator autentic, în lumea scrisului pe româneşte din Israel. Sosit, nu de mult, de la Timişoara, *ole*-ul Mirel Brateş ne înfăţişează istoria lui Dan Constantineanu (numele purtat anterior Clarenfeld), gazetar bănăţean, aruncat în închisoare ca urmare a unei înscenări din birouri de securitate. Pe coperta a 4-a a cărţii, I. Petran exclamă: "Un roman excelent", iar Sebastian Costin plusează: "Literatura israeliană de expresie românească a cîştigat prin sosirea lui un romancier absolut remarcabil". Cuvinte mari... dar absolut justificate. Mirel Brateş este (bine-ai venit!) un romancier care ne dă şi o carte bună (cu gura plină) şi speranţe mari în materie de roman al *nostru*, al [illegible]milor din anii aceştia mult dramatici.

M. RAF.

• *Tribuna*, Cluj, (redactor-şef Augustin Buzura), evocă, sub titlul *Să nu uităm* şi sub iscălitura poetului Vasile Grunea, deportarea evreilor din Cluj – un Cluj aflat sub ocupaţie maghiară – în 1944.

"Primăvara lui 1944. La sfîrşitul lunii aprilie se dădea examenul de bacalaureat şi la liceul "Tarbut", evreiesc din Cluj. Dădeau bacalaureat tineri ce au fost apoi mistuiţi în crematorii, şi n-au nicăieri un mormînt. Se apropia şi Pesahul (paştele evreilor) şi fabrica de azimă "Wald" îşi desfăşura activitatea pentru a asigura alimentul tradiţional, pîinea nedospită ce se consumă cu această ocazie....

Dar în altă parte se făceau pregătiri pentru strîngerea evreilor în ghetouri şi transportarea lor în lagărele de exterminare. În ziua de 27 martie 1944 armatele germane sosesc la Cluj. În vilele "Peter Pál" – locuite în majoritate de evrei – evacuate, s-a instalat Gestapoul. În noaptea de 28 martie 1944 au fost arestaţi circa 150 de evrei, oameni bogaţi şi intelectuali de vază. Ziarul *Keleti Ujság* (Ziarul de Est) din Cluj din 30 aprilie 1944 arată că au fost arestaţi 78 de evrei din motive de siguranţă fiind vorba de factori intelectuali şi financiari. Apoi în alt număr se publica o listă de 78 deţinuţi, de fapt numărul lor era dublu. În aceste zile se zvonea tot mai insistent că se va face un ghetou în Cluj. S-a amenajat pe teritoriul Fabricii de Cărămidă. În condiţii inumane au stat mii de oameni, crezînd în gogoriţa că vor fi duşi într-un oraş Kenyérnezó (Cîmpul Pîinii), de fapt aşteptînd după planul jandarmeriei ungare şi Gestapoului cînd să fie urcaţi în vagoane de vite, într-un număr sufocant, pentru a fi duşi la Auschwitz. În 3 mai 1944 a început mînarea evreilor în ghetou. La intrarea în perimetrul Fabricii de Cărămidă trebuiau să se descopere – un evreu nu avea voie să stea cu pălăria sau şapca pe cap în faţa unui S.S.-ist. Au fost băgaţi în nişte şoproane, li s-au luat restul de lucruri (cele mai multe au rămas în locuinţe) boccelele s-au micşorat. Oamenii aveau cam un spaţiu de 2 metri pătraţi. Ca să mergi la W.C. trebuia să stai ore în şir. Autorităţile maghiare socoteau că un W.C. de două persoane poate satisface necesarul celor 16000 de oameni. Săptămîni s-a stat în şoproane, săptămîni de zile oamenii mai bogaţi sau consideraţi bogaţi au fost maltrataţi crunt pentru a scoate din ei toate valorile. Biroul unde decurgea schingiuirea se numea atelier de bătut monezi (pénz verde). Oamenii erau bătuţi pentru a ceda monezile şi bijuteriile.

...La început în fiecare lagăr se mînca din ce s-a adus de acasă. Apoi autorităţile primăriei au permis ca din locuinţe evreieşti să se aducă cîteva vane în care să se gătească... Intr-o zi zeamă de fasole, în alta zeamă de păsule. Se spune că consilierul Bikfalvi ar fi planificat pe cap de om 120 grame. Apoi a început învagonarea oamenilor, la început a celor din blocurile 5-6-7. Cînd trenurile treceau de Kosice devenea clar că ducerea la Kenyermezó a fost o mare minciună..."

B. DAN

● *Gustul amar al libertăţii;* aşa se cheamă un pamflet al lui Dan Deşliu, transmis de curînd la *Europa Liberă*. Subiectul? Apariţia noului săptămînal "România Mare" la Bucureşti:

"...O pereche de lupi – scrie între altele cunoscutul poet – cu colţii cam tociţi de cît au înfulecat din bucatele bi-prezidenţiale, pînă mai ieri, se lăfăie azi pe frontispiciul unei publicaţii de mare tonaj – îi şi zice "România Mare" – expunîndu-şi, în fine, vestimentaţia autentică, ascunsă ermetic amar de ani, – gingaşele blăni de oiţă (vezi "Oaie şi ai săi"). Eugen Barbu şi Corneliu Vadim Tudor – veţi fi bănuit despre cine-i vorba – ni se prezintă acum drept nişte rezistenţi camuflaţi, luptători din umbră (ah, umbrele!) contra tiraniei, la doborîrea căreia, mai ştii, vor fi contribuit, cît de cît... Dar, cum ziceam, "scripta manent". Dl. Eugen Barbu a făcut din "Săptămîna" şi din anexa cvasi-oficială a acesteia "Luceafărul", avanposturi ale denigrării, falsificării – mai pe şleau, ale denunţării tuturor celor neaderenţi la Vocea stăpînului. Mă îndoiesc că băieţii specialişti de la o vreme, în arderea unor hîrţoage compromiţătoare (pentru cine?) – au reuşit să distrugă toate exemplarele colecţiilor celor două reviste, în care Eugen Barbu şi acoliţii săi făcură ce ştim amar de ani..."

V. M.

● *Lumea Liberă*, New York, publică în foileton romanul lui Paul Goma "Culoarea curcubeului" (apărut în franceză, sub titlul "Le tremblement de terre").

În nr. 23, iunie a.c., autorul descrie momentul cînd – după ce lansase cunoscutul său protest anti-Ceauşescu din 1977 – a fost arestat, la domiciliu, de oamenii securităţii:

"– Anaaaa!! Securitateaaaa!!! A venit să mă aresteze!!

Hristenco (ofiţer de securitate, n.red.) vrea să-mi pună mîna pe gură, dar nimereşte alături. Totuşi, sînt împins în cameră. Ana (soţia lui Goma, n.red.) tocmai vine dinspre odaia copilului. Nu pare mirată. Întreabă:

– Aveţi mandat de arestare? Dacă nu – afară!

– Avem! Avem! se repede Hristenco, aproape fericit că venise această întrebare şi nu alta.

Dintr-o servietă pe care n-am mai văzut-o pînă acum, scoate o foaie de hîrtie şi mi-o întinde.

O iau... Dar nu se poate! Pe pat, pe patul meu, cu mîinile pe genunchi, stau două femei: responsabila blocului şi încă o bătrînică de la parter – cînd Dumnezeu intraseră?

Amîn pentru altă dată răspunsul. Citesc cu glas tare hîrtia de la Hristenco. Într-adevăr, este un mandat de arestare.

– Motivele! Acuzaţiile! cere Ana.

– "Conform articolului..." Ce? fac uluit. Tră-dare?

– Voi sînteţi trădători, nu el! strigă Ana la cei patru securişti – se făcuseră (rămăseseră?) patru.

– Să nu ne lăsăm

provocaţi! lansează Hristenco şi încearcă să-mi smulgă hîrtia din mînă.

– Ei, nu zău! fac eu. Eu sînt cel acuzat, am dreptul să aflu.

– O să aflaţi, acolo... O să aflaţi, după... încearcă Hristenco.

– După, cînd? sare Ana. Acolo, unde? Cum adică, întîi îl arestaţi şi abia după aceea îi comunicaţi motivul arestării? Citeşte mai departe! mă îndeamnă.

– A doua acuzaţie... continui eu, dar numaidecît izbucnesc în rîs. Ia te uită, "motiv": "Relaţii contra naturii..." – ce-i asta, "relaţii- contra-naturii"?

– O să... O să aflaţi, acolo... bîiguie Hristenco şi încearcă iar să-mi ia hîrtia.

Nu mai am voie să joc teatru faţă de Ana – ea îmi cunoştea talentele şi defectele. Dar am acum alţi spectatori: cele două femei. Joc pentru ele:

– "Relaţii contra naturii" vrea să spună: homosexualitate. Asta, în limba română neaoşă, înseamnă: curism, nu? Bravo! Altceva n-aţi găsit? Trădare de patrie şi homosexualitate? Să zicem că mi-am trădat patria; dar pe cine am futut în cur? Pe Ceauşescu?

Un muget comun de protest, un răget de groază. Nimeni din cei de faţă nu auzise asemenea cuvinte.

– Nu vă lăsaţi provocaţi, tovarăşi! Nu vă lăsaţi! Să nu ne lăsăm! – Hristenco zbiară fără întrerupere, probabil mai mult ca să acopere o eventuală precizare din partea mea – şi, de astă dată, reuşeşte să-mi smulgă din mînă mandatul de arestare.

– Uite ce, zic eu, străduindu-mă să fiu calm. Dă mandatul încoace, să-l citesc. Pentru că, dacă nu-l citesc, nu mă mişc de-aici.

În clipa aceea uşa se deschide şi intră socru-meu (Petru Năvodaru, economist, evreu, n. red.) – urmat de un civil, probabil al cincilea. Printre capetele lor, zăresc, în antreu şi în faţa uşii deschise, încă trei-patru capete.

– Bună ziua, salută socru-meu, aproape căutînd cuvintele şi înclinîndu-se uşor în faţa femeilor aflate pe dunga patului. Uite, dragă Ana, am adus ceaşca lui Bunzi (aşa îi spune el lui Filip), aţi uitat-o la Ionel Vianu. Altfel, voi ce mai faceţi?

Sublim, Năvodaru. *Aşa* or fi supravieţuit ai lui, două mii de ani.

– Bine, mersi, tată, răspunde Ana. Ce să facem, uite, tocmai îl arestează pe Paul.

Sublimă, Ana – fiica tatălui ei..."

B. DAN

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753, 625406

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

E. WEISS

LA BIROUL NOSTRU DE VOIAJ
SE MAI PRIMESC ÎNSCRIERI PENTRU LUNA AUGUST-SEPTEMBRIE 1990

PUTEM OFERI:

- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Africa de Sud, Orientul Îndepărtat etc.
- Tratamente la staţiuni balneo-climaterice în Iugoslavia, Ungaria, Austria şi Cehoslovacia

PENTRU ROMÂNIA:

- Vă oferim noi condiţii de turism, de plată şi reduceri de preţuri

CEI CARE SE VOR ÎNSCRIE PÎNĂ LA 10 AUGUST a.c. VOR PRIMI O REDUCERE
LA SERVICII DE MINIMUM 5%

VĂ AŞTEPTĂM !!

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

PSIHICUL ŞI TRATAMENTUL LUI

Psihologii şi psihiatrii se ocupă de probleme psihice; ştim, asta nu e o noutate. Există în *State* expresia "shrink", greu de tradus. Semnificaţia derivă probabil din impresia conform căreia creierul unui deranjat mintal e umflat şi e deci nevoie de un specialist care să îl condenseze (shrink) înapoi către dimensiunea normală. "Mă duc la shrink" e o expresie banală. Problema nu e atît "pentru ce" (la care se poate răspunde, pe scurt "pentru te miri ce") cît "pentru cîtă vreme"? Psihologul şi psihiatrul – cel de-al doilea fiind autorizat legal să prescrie medicamente – primesc de regulă orice pacient care crede că are nevoie de ei. Un principiu esenţial: pacientul trebuie să descopere singur, cum să-şi rezolve problema. El nu este vindecat de către specialist, ci numai ghidat. Tot pacientul trebuie să decidă cînd să înceteze vizitele, după cîte şedinţe petrecute tradiţional pe divanul ("couch") doctorului, un doctor educat de obicei de Freud sau de adepţii acestuia.

Circulă aici cu succes o anecdotă. La întrebarea "cîte persoane sînt necesare pentru a înşuruba sau deşuruba un bec electric" răspunsul depinde de naţionalitatea respectivilor, profesia sau înclinaţiile sexuale. Cînd e vorba de polonezi, de pildă (subiectul majorităţii bancurilor *etnice* din *State)* răspunsul corect e cinci. Unul stă în picioare, pe un scaun, cu mîna pe bec şi alţi patru se află în fiecare colţ al scaunului (un scaun pătrat) învîrtindu-l în direcţia dorită. Cînd e vorba de psihiatri sau psihologi, răspunsul corect e "nici unul, pentru că becul trebuie să vrea el singur să se înşurubeze sau deşurubeze".

Cît despre durata tratamentului, se aminteşte mereu de-un film celebru cu Laurel (Stan) şi Hardy (Bran): "Legiunea străină". Hardy se îndrăgosteşte lulea de o anumită Lydia, care însă îl părăseşte pentru un altul. Pentru a-l vindeca de depresiunea adîncă în care căzuse, Stan îl însoţeşte în Legiunea Străină, departe de civilizaţie, într-o zonă propice uitării. În faţa condiţiilor aspre, inumane, din Legiune, procesul uitării este accelerat. Hardy propune amicului său să dezerteze, la care Laurel îl întreabă inocent "dar Lydia"? La care Hardy răspunde: "care Lydia"?, evident vindecat.

Poate că cel mai bun tratament pentru maladii mintale non-psihotice, deci nu majore, este aruncarea individului într-o realitate dură, asemenea celei din film, capabilă să-l trezească din "cădere", precum sărurile de amoniu sau apăsarea pe ovare. Pentru că însă, cu acest gen de metode, tratamentul poate fi mai periculos decît boala, nu prea văd nici un nor la orizontul profesiei de psihiatru sau psiholog.

• Articol recomandat (călduros) politicienilor noştri din Knesset

---

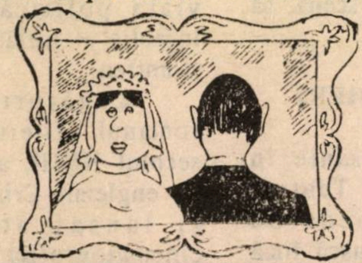

• PORTRET DE FAMILIE...

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ VOIAJAŢI ÎN EUROPA DE RĂSĂRIT
Plătind excursia dv. ÎN 12 RATE LUNARE !
UNGARIA, CEHOSLOVACIA, IUGOSLAVIA, POLONIA, BULGARIA ŞI ROMÂNIA – TRATAMENTE, EXCURSII ORGANIZATE, STAŢIUNI DE ODIHNĂ
Plecaţi în toată lumea plătind 12 RATE LUNARE numai cu
• ION ATLAS – GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
TEL. 5440767 (5 linii)
• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS !
• NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA) CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

SPECTACOLUL

■ RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

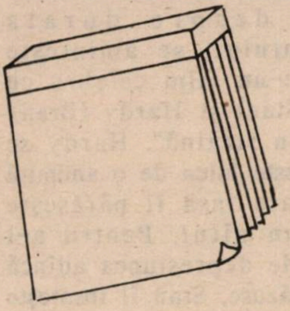

GOL PE SCENĂ

Fără îndoială, momentul a fost emoţionant, dar mai ales... rar, rar de tot: un creator, din rasa capricioasă a dansatorilor şi coregrafilor, recunoscînd public ceea ce datorează altui artist şi mulţumindu-i cu emoţie acestuia: "Ceea ce fac, ceea ce aţi văzut, este de fapt Naftali Ironi", a spus, aproape textual Ioram Margolin, în seara aceea, după ce publicul l-a ovaţionat pentru recitalul "David's Bunnde Tänzer" (scuze pentru titlul în germană, dar traducerea lui în altă limbă ni se pare un barbarism).

Am fost martorii scenei, după ce fusesem martorii recitalului prezentat în cadrul Festivalului Israel, şi ne-a străbătut o undă de orgoliu satisfăcut căci Naftali Ironi nu este decît scriitorul N. Horodniceanu, vechi şi subtil cunoscător al muzicii, care s-a dedicat traducerii în mişcare a muzicii, coregrafiei, libretului de balet.

Colaborarea lui Horodniceanu-Ironi cu Margolin durează de cîtiva ani, urmărind să elibereze dansul – artă magică la originea ei şi avînd capacitatea să exprime direct, fără nici un alt mijloc, emoţii şi gînduri – de tot ceea ce îi este străin şi îl striveşte azi: cuvînt, decor, artificiu. Teoretic, colaborarea a rodit un remarcabil studiu, publicat în pe cît de elegantul, pe tot atît de discretul "Anuar al baletului israelian" (Mahol b'Israel 1989 – 1990); practic, ea a dat acest recital, în care muzica lui Frescobaldi, Schumann şi Mendelsohn-Bartholdy, este pusă în serviciul efortului uman de desprindere de "linia pămîntului", de materie şi de a-spiritual.

Emoţionantă modestia lui Margolin, dar nu Horodniceanu o să ne contrazică dacă vom spune că ideile lui estetice ar fi rămas un fum, dacă nu ar fi întîlnit corpul balerinului. Cu fragilitate de Tanagra şi cu sensibilitate de frunză în vînt ("o fi fost mă-ta vioară, trestie sau căprioară/ Şi-o fi prins în pîntec plod de fantomă sau voievod" – spunea Arghezi!), pe parcursul a mai puţin de o oră, Margolin a izbutit performanţa de a se desprinde complet din *material*, pînă la a ajunge ca, dansînd absolut gol pe scenă, să nu fie decît o abstracţie.

SANIA DE LA KAMERI

Nu-i nevoie de sanie în iarna israeliană, dar Teatrul Kameri este suficient de gospodar să-şi pregătească încă din vară cel puţin începutul stagiunii viitoare, adică toate cele trei premiere care, de altminteri, îşi vor începe cariera scenică, încă din acest sfîrşit de august cald, foarte cald. O tripletă care nu poate trece neobservată pentru că – păcătuind faţă de literatura originală – apelează la autori ce nu mai trebuie recomandaţi: Edmond Rostand, Choderlos de Laclos şi Eugene Ionesco! Trei francezi (sau doi francezi şi-un franco-român).

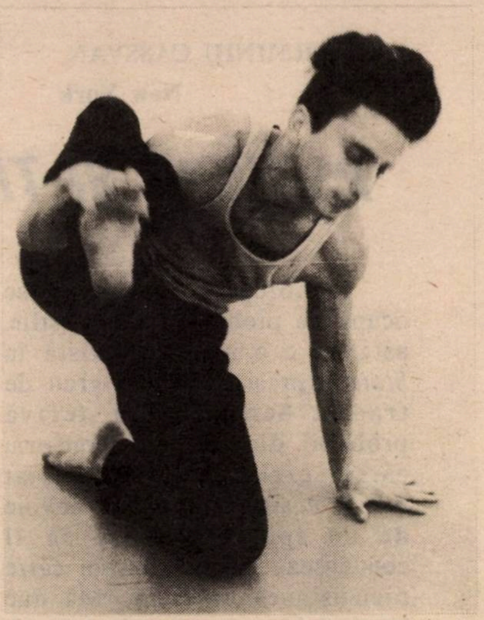

Ido Tadmor în "Mîl" de Saki Kol

"Romanţioşii", comedia celui dintîi, îmbrăcată în haine de musical şi rebotezată cu titlul cam ţipător de "Fantastic!", face de treizeci de ani carieră pe Broadway. La Tel Aviv, a mai fost montată cu vreo două decenii în urmă, dar generaţiile de spectatori se schimbă, iar nevoia de dragoste, de fantezie este mereu vie (mai ales, pe fundalul greţurilor provocate de viaţa politică). Operă ca o injecţie – utilă! – de optimism şi antren.

"Legături periculoase", romanul ofiţerului francez din secolul XVIII, a fost dramatizat de englezul Cristopher Hampton şi lansat atît pe orbita cinematografiei mondiale (două ecranizări într-un singur an!), cît şi pe aceea a scenei. La Tel Aviv, ea va oferi partituri "mari" la doi actori remarcabili şi nu îndeajuns de utilizaţi în ultima vreme: a noastră Gita Munte (Marchiza) şi Ohad Şahar (cavalerul de Valmont).

În sfîrşit, revelaţie a scenei ebraice cu un "Hamlet" despuiat de zorzoane de epocă, "minimalist", Rina Ieruşalmi se adresează acum unui clasic al ▷

teatrului contemporan – Eugene Ionesco –, unui text la fel de "minimalist" ca modalităţi, dar – sperăm să nu fim lapidaţi pentru afirmaţie! – la fel de profund ca Hamlet în sensuri umane: "Scaunele". Şi, din nou, o idee de distribuţie: excelenta Edna Fliedel, o actriţă care ştie şi poate – Chaplin a învăţat-o sau tradiţia teatrului idiş?! – ca sub înfăţişarea pitorească, humoristică chiar, să fie sfîşietoare.

Vară o mai fi asta sau stagiune a fructelor coapte?

NOBILA CERŞETORIE

"Nobila cerşetorie", spectacolele cu scopuri filantropice, a devenit o adevărată plagă şi nu numai a Israelului. Pretutindeni, reţeta e aceeaşi – se încropeşte o reprezentaţie infinit de lungă (nu poţi refuza pe cineva care se oferă să facă ceva voluntar pe scenă!), fără cap şi fără coadă, pentru a se strînge bani pentru te miri ce scop înălţător. Cine se mai uită la calitate?!

Balerinul şi – mai nou – coregraful Ido Tadmor, are marea calitate de a fi un tip exigent şi marele defect de a lua totul în serios. Cînd s-a apucat să organizeze o gală în favoarea luptei împotriva plăgii moderne – AIDS! – a luat în consideraţie întreaga gravitate a temei.

Drept care, orice compromis, orice uşurătate, orice apariţie gen "şuşanea" au fost evitate cu străşnicie. Rezultatul: seara a fost o adevărată antologie a dansului modern israelian.

16 dansatori din ţară şi trei dansatori israelieni care lucrează în străinătate, la Opera din Geneva şi la Montreal, 6 coregrafi au aliniat la rampă un efort artistic cum nu se întîlneşte nici în spectacole obişnuite, "de ţinută". De altfel, "Mîl" al lui Siki Kol este o lucrare încununată şi de premii internaţionale, nu numai locale; "Duet" al lui Itzhak Galili a fost marele "şoc" al stagiunii abia încheiate; "După cădere" de Anat Asulin a fost premiată la concursul "Nuanţe în balet". Exigenţa lui Alon Avidan ("Noaptea"), care traduce cu fidelitate de anahoret liniile muzicale ale "Pavanei pentru o infantă defunctă" de Ravel, îşi găseşte egal numai în acel "Fast food" cu care Ido Tadmor – demonstrează nu numai capacităţi de coregraf subtil ci şi o maturitate de gîndire psihologică surprinzătoare.

Se poate deci şi aşa: Filantropie, da; dar şi artă.

Luptăm împotriva AIDS-ului. Da. Dar şi contra superficialităţii!

ÎNREGISTRARE PE BANDĂ DE MAGNETOFON

LONGEVITATEA LUI N. STROE

Cu numai cîteva zile înainte de dispariţia marelui actor, la Tel Aviv a avut loc spectacolul "Toţi artiştii pentru Stroe" la care şi-au dat concursul în beneficiul maestrului extrem de bolnav, numeroşi actori, cîntăreţi şi instrumentişti. Ziaristul I. Schechter a rostit la început o alocuţiune omagială pe care o reproducem mai jos după o înregistrare pe bandă de magnetofon:

N. Stroe a împlinit recent 85 de ani, veste care i-a uimit pe admiratorii săi deoarece îl ştiu ca pe un "tînăr etern".

Adevărul e că la noi orice vîrstă împlineşti, provoacă mirare. La 40 de ani eşti considerat un mare norocos fiindcă nu ai făcut infarct care la această vîrstă e cel mai periculos. La 60 de ani toţi te întreabă ce mănînci, cîtă gimnastică faci zilnic şi ce fel de viaţă sexuală ai dus de ai ajuns la o vîrstă aşa de înaintată. Personal nu mă împac cu acest obicei grosolan de a căuta să afli ce vîrstă au oamenii. Buletinul de identitate nu este o biografie, nu afli din el nimic despre caracterul şi aspiraţiile posesorului. Oricine poate ajunge octogenar dacă are răbdare să aştepte 80 de ani.

Dacă Stroe a depăşit vîrsta psalmistului, asta se datorează filosofiei sale stenice care s-a exprimat prin deviza "Fii optimist". A spus-o în cuplete, în cîntece, în neuitatele sale finaluri de revistă în care apărea în frac negru, cu o floare roşie la butonieră, flancat de dansatoare pe cît de tinere şi atrăgătoare, pe atît de optimiste. Stroe era el însuşi un exemplu de optimism chiar în perioada prigoanei cînd s-a refugiat la Baraşeum.

A creat un gen de spectacol care te îmbărbăta convingîndu-te că tot omul, fie el înstărit sau nu, e la fel de bogat: are o viaţă pe care trebuie s-o trăiască din plin, dar să nu şi-o risipească. Cupletele, scenetele, cîntecele sale nu erau biciuitoare, ele ridiculizau "uşor", cu zîmbetul pe buze, tot ceea ce îl împiedica pe spectator, pe cetăţean, să zîmbească şi să-şi trăiască viaţa normal. Stroe a şi îndrumat zeci şi sute de artişti tineri pe acest drum.

A fost stimat în România, a primit distincţii şi titluri de onoare. Dar el a ţinut mai mult la publicul său decît la orice distincţie. De aceea, cînd publicul său cel mai fidel a venit în Israel, Stroe a venit după el. De atunci, din 1977, Stroe a dat multe reprezentaţii aici şi a publicat trei cărţi de amintiri duioase.

Astă seară, de pe această scenă, să-i transmitem maestrului un mesaj de dragoste în genul mesajelor pe care el însuşi ni le-a transmis de-a lungul atîtor ani:

Allo, aici e publicul lui
Stroe
Şi te roagă să-i dai voie
O clipă să te-mbrăţişeze,
Să-ţi ureze
Sănătate şi mulţi ani.

. . . .

Din păcate, după cîteva zile ne-a sosit trista veste a plecării dintre noi a maestrului. A veşnic tînărului N. Stroe.

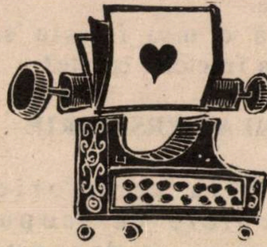

SALOANELE EICHAL din HOLON

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

- SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.
- MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE,

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

- Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.
- Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

- LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

●

GRATUIT!!!
- ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
- FLORILE DIN SALON
- BUCHETUL MIRESEI
- O PÎINE MARE
- TORT TRIPLU ETAJAT
- FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

A DOUA TINEREȚE A LUI MIRCEA SĂUCAN

• Un film vechi scos din
arhivă şi prezentat la Locarno
• O carte nouă în Israel •
Aerul Natzeretului prieşte
artiştilor *chinuiţi?* **•**

Ascuns la Natzeret-Illit, retras, tăcut, hirsut (barba albă şi lungă şi aspră te duce cu gîndul chiar şi la o "întoarcere la credinţă", la intrarea într-un ordin religios), Mircea Săucan cunoaşte – paradoxal – o nouă şi uluitoare tinereţe artistică.

Mai întîi, ca regizor de film. Ca regizor chinuit, să precizăm, fiindcă puţine talente într-ale cinematografiei române au fost mai şicanate, persecutate – practic alungate de pe ecran, ca omul nostru. Dar, acum, *după* (după Decembrie 89), filmelor sale, aruncate prin sertare li se face, în fine! – un fel de dreptate.

Organizatorii Festivalului de la Locarno au selecţionat, pentru ediţia de anul acesta, şi filmul său *Meandre;* împreună cu pelicula, va fi prezent la Festival şi regizorul, invitat să-şi prezinte opera. Succes, Mircea! De altă parte, la Bucureşti, prietenii lui fac "gălăgie", cerînd scoaterea filmelor de sub obroc şi aducerea lor la lumină. Regizorul (tot talentat şi el, tot cinstit ca Săucan şi tot chinuit) Savel Ştiopul a publicat un articol de răsunet în revista *Semnalul,* din care reproducem cîteva fraze de adevăruri amărui:

"Este necesar să deschidem şi dosarul cazului Mircea Săucan, unul din regizorii autoexilaţi, "fugiţi", "rămaşi", cum îi califica dictatura. Cazul este relevant pentru lupta iminentă între constrîngere şi talent. Prima constrîngere căreia trebuia să-i cadă victimă Mircea Săucan era propria sa credinţă politică, apoi cînd s-a trezit la realitate, a trebuit să dea lupta cu cenzura politică. Din tinerii care abia făcuseră ochi după război, care confundau antifascismul cu comunismul, libertatea cu stalinismul şi cultura cu manipularea, Săucan primeşte să facă filme angajate şi se trezeşte mereu că e luat de urechi şi izbit de toţi pereţii că face filme "greşite ideologic". Talentul său lucra contra ideilor sale. Instinctul, curajul de a vedea şi exprima adevărul şi asta cu mijloace difuze şi greu de "prins" ale structurii curgătoare auditiv-vizuale şi ale imaginii poetice îl fac să creeze filme precum "Cînd primăvara e fierbinte", în care militantismul împroprietăririi ţăranilor de după război e dublat de un utopism oniric tragic şi dezangajant, profund naturalist şi extrem de trist; ca "Meandre", în care revolta tinerilor anilor '60 e la fel de suprarealist-violentă şi agresiv-onirică, iar dezabuzarea intelectualilor de o tragică întristare".

Astea, în ce-l priveşte pe Săucan, regizorul.

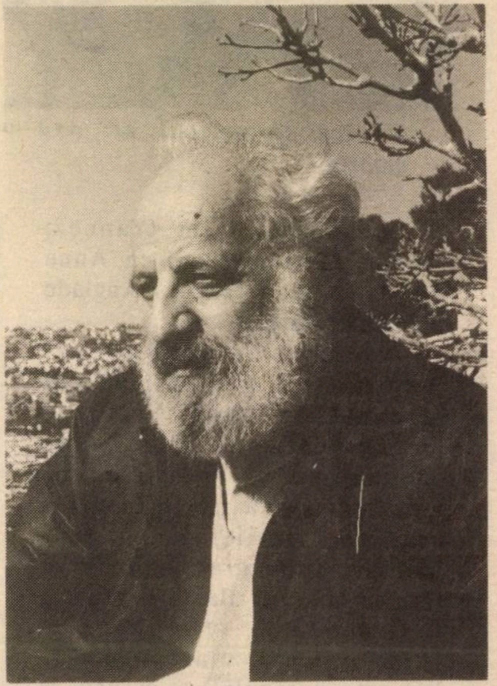

Mircea Săucan: omul din Natzeret

Fiindcă, mai există un Săucan, scriitorul, autorul de proze miezoase, de nuanţă şi mister. După *"Manuscrisul de la Ciumaţi"* primită cu elogii de critica literară, iată acum o nouă carte, în editura *Minimum: "Izidor Mînecuţă – cioburi"*. O carte scurtă, densă, o proză de calitate pentru delectarea amatorului rafinat.

"Acest text – ne spune autorul – este scris la Bucureşti în anul 1975, trimis peste hotare, fotografiat; developat – copiat la Natzeret.

Cît despre eroul cărţii, săracul Izidor, bietul de el nu ştie în ce "istorie" a fost să-i fie locul. Este parte dintr-o istorie, ca povestea fiecărui om în parte. Izidor Mînecuţă (era să zic autorul) trebuie să ducă pînă la capăt uciderea spiritului său. Unica lui victorie."

M. RAFAEL

SPECTACOLUL

Nikita şi amicul ei: aşa o moartă!

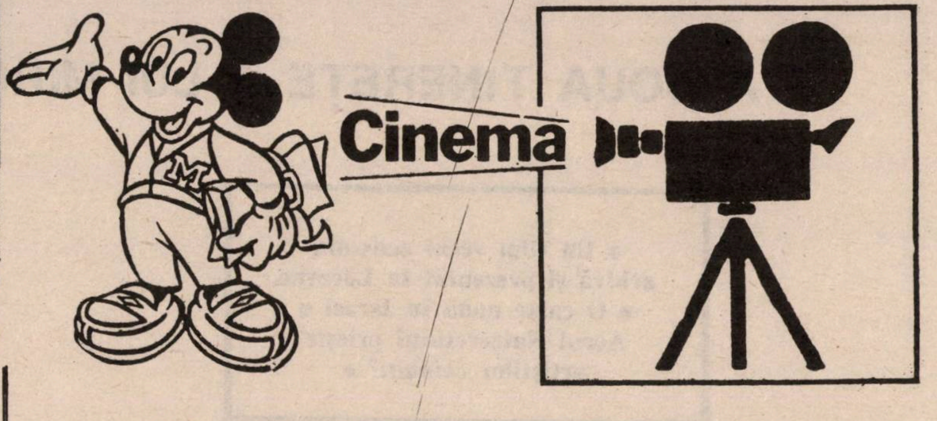

• **Nikita**; film francez; regia – Luc Besson; cu Anne Parillaud, Jean-Hugues Anglade şi Jeanne Moreau.

O idee mai sucită, "franţuzească", o idee, trebuie să recunoaştem, bună. Nikita, o jună drogată, de 19 ani, este condamnată la închisoare pe viaţă pentru că (se întîmplă) a ucis trei poliţişti. O dată închisă, după gratii, cu cheia, fata (Anne Parrilaud, o brunetă f. f. pariziană, recte "avec du chien") este declarată moartă (cu acte-n regulă!) şi asistăm la înmormîntarea ei, cu flori, clasa I-a. Dar, – aici e poanta – fata n-a murit de fel. Ea e sănătoasă tun şi urmează un curs de trei ani de zile, organizat de stat (*secu* francez!) pentru a deveni agent secret. O echipă de profesori eminenţi, între care Jeanne Moreau, care-i dă (că are de unde) lecţii de feminitate, se ocupă de formarea agentei. M-am gîndit, o clipă că dacă nea' Nicu ar fi avut, alături de el, la 22 Decembrie, cîteva *fidele* ca Nikita, nu l-ar fi prins armata atît de uşor, pe şosea, lîngă Tîrgovişte...

Dar, să trecem peste asta. E un film bine făcut (cu condiţia să fii amator de violenţă; atenţie) şi întru totul recomandabil în aceste zile toride de august, cînd creierul tău, lichefiat, abia mai reuşeşte să gîndească.

• **Cinderella**; film american; regia: Garry Marshall; cu Julia Roberts şi Richard Gere.

Vivien (Julia Roberts) face la Hollywood ceea ce fac pe plaja de la Tel Baruch colegele ei din Orientul Mijlociu: *agaţă* profesional bărbaţi, pentru 100 de dolari pe oră. Cînd e zi mai slabă sau *mitun*, o lasă şi mai ieftin. Fata e bună şi simpatică: nu consumă droguri, nu-şi invidiază concurentele.

Într-o seară (ce seară, Doamne), un tip opreşte lîngă ea, întrebînd-o (pe bune) cum poate să ajungă în Beverly Hills: omul se rătăcise şi nu mai ştia pe unde s-o întoarcă. El oferă fetei 20 de dolari ca să urce niţel lîngă el şi să-i arate drumul. Apoi, din vorbă-n vorbă, o angajează pe Vivien pentru o săptămînă, să petreacă tot timpul (dar mai ales nopţile), cu el; preţul: 3000 de dolari. Aici trebuie precizat că tipul este milionar, bogat ca un director general al Băncii Leumi, după afacerea cu *menaioturile* bancare şi, pe de altă parte, frumos ca... Richard Gere. Fiindcă pe-acest bărbat, care are toate însuşirile posibile, inclusiv pe aceea f. f. importantă în cazul de faţă, de a fi singur cuc, sufleteşte, îl interpretează Gere. Ce urmează? Urmează povestea Cinderellei, (Cenuşăreasa, carevasăzică) în varianta arătată. Ea locuieşte într-un palat, cu piscină,

Julia Roberts şi Richard Gere: sîntem o pereche potrivită

Rolls-uri şi tot tacîmul, primeşte o carte de credit (*Visa*, mi se pare), ca să-şi cumpere ce pofteşte, dimineaţă, în magazinele de lux de pe Rhodeo Drive... iar seara, ei bine, seara, face amor... Finalul peliculei e bine găsit (dar nu vi-l spun) şi mulţumitor.

Un intelectual care se respectă ar strîmba din nas la asemenea subiect: e pentru midinete, pentru coafezele care visează la Prinţ etc. etc.

Eu însă, nu sînt un intelectual care se respectă. Ba, poate, nici măcar nu sînt un intelectual. Drept care, în loc să strîmb din nas, structuralist, vă spun că filmul e plăcut, foarte plăcut şi vă sfătuiesc să-l vedeţi. Urgent.

INTERIM

CELEBRUL 702

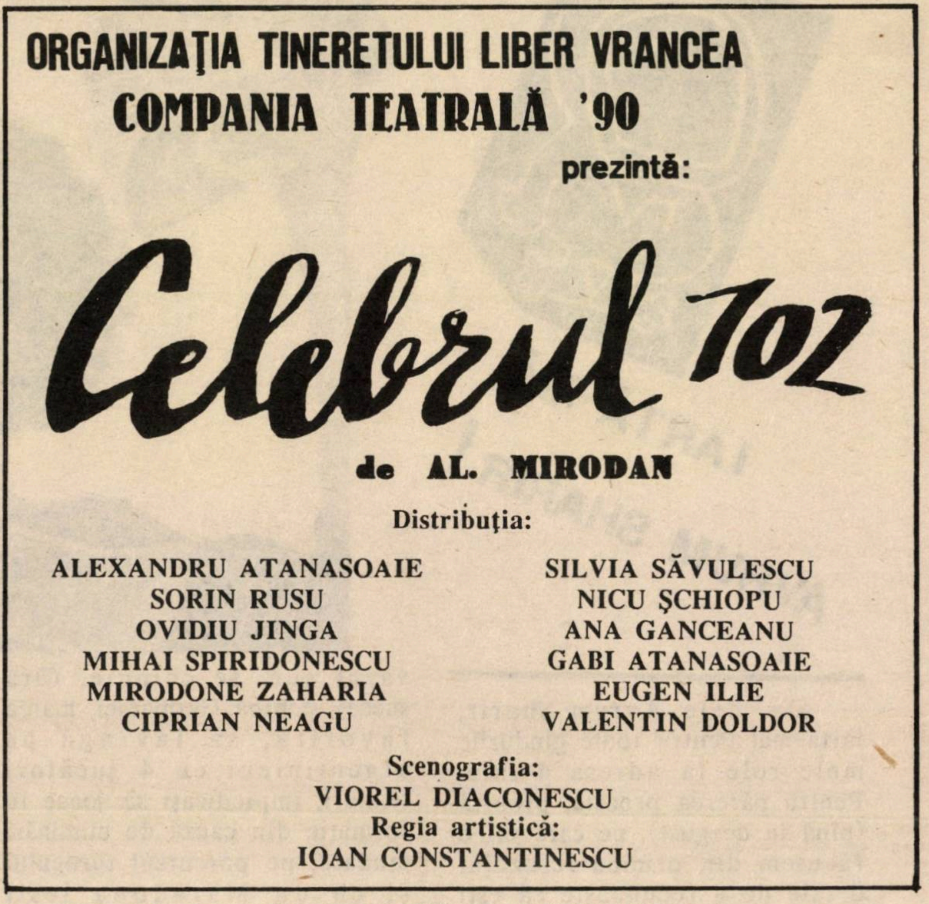

ORGANIZAŢIA TINERETULUI LIBER VRANCEA
COMPANIA TEATRALĂ '90
prezintă:

Celebrul 702

de AL. MIRODAN

Distribuţia:

ALEXANDRU ATANASOAIE	SILVIA SĂVULESCU
SORIN RUSU	NICU ŞCHIOPU
OVIDIU JINGA	ANA GANCEANU
MIHAI SPIRIDONESCU	GABI ATANASOAIE
MIRODONE ZAHARIA	EUGEN ILIE
CIPRIAN NEAGU	VALENTIN DOLDOR

Scenografia:
VIOREL DIACONESCU
Regia artistică:
IOAN CONSTANTINESCU

Afiş din România post-revoluţionară. Piesa "Celebrul 702" de Al. Mirodan, pusă în scenă de Teatrul din Focşani.

Dintr-o scrisoare, plină de inimă (şi spirit) trimisă în Israel, împreună cu afişul, de către iniţiatorii spectacolului, domnii Ioan Constantinescu (preşedintele Comisiei Culturale a oraşului), Sorin Rusu (preşedintele Companiei Teatrale '90) şi Ovidiu Şinga (preşedintele Organizaţiei Tineretului Liber Vrancea) înţelegem că s-au sfărîmat multe zăgazuri, că barierele ce despărţeau, în chip artificial şi absurd, lumea culturală românească de scriitori aflaţi în străinătate, au fost înlăturate... Şi că se poate vorbi de normalizare şi normal.

• ABONAMENTE LA "MINIMUM" PENTRU ROMÂNIA •
(Vezi pag. 28)

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון בת-
Salon bat-
007 Kessem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 17 ani de comerţ

NOILOR OLIMI
LI SE VA ACORDA
O ATENŢIE
DEOSEBITĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 - ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

SP COLUL

IARTĂ-MĂ, AVRUM SHARIR!

Da, d-le Avrum Sharir, iartă-mă! Pentru toate gîndurile mele rele la adresa d-tale. Pentru părerea proastă, proastă (pînă la dezgust), pe care mi-o făcusem din pricina refuzului d-tale de a recunoaşte că eşti de fel din România; şi din pricina foamei animalice, animalice, animalice, de-a călători, ca nimenea, ca nimenea, prin străinătăţi, pe banii ministerului; şi, mai nou, din pricina felului cum ai încercat să te vinzi, cu scaunul de deputat, Maarahului şi cum te-ai tîrguit, şi cum ai renunţat, şi cum...

Să ne oprim aici. Şi să repet: iartă-mi gîndurile mele rele, nedrepte, la adresa d-tale. Ele au izvorît din superficialitatea mea. Din faptul că, pur şi simplu, nu cunoşteam viaţa. Din faptul că socoteam, – oh, mintea mea stupidă!, – că actele şi comportarea d-tale constituie o pildă de imoralitate.

*

Dar... cînd, în seara, neuiatata seară, de 8 iulie 1990, am văzut la televizor finala Campionatului mondial de fotbal, de la Roma, cînd am văzut cum se chinuie, fără succes, echipa Germaniei, marea favorită, să învîngă pe argentinieni cu 4 jucători titulari, împiedicaţi să joace în formaţie din cauză de eliminări ciudate, pe parcursul turneului şi cu un Maradona ieşit totalmente din formă, cînd am văzut cum, pe la sfîrşitul jocului, cînd era 0 – 0, arbitrul mexican Codesal a eliminat pe argentinianul Manzon de pe teren (primul jucător eliminat într-o finală de campionat mondial!) oferind, în felul acesta (şi fără pic de jenă) Germaniei, pe tavă, meciul... cînd, două minute după aceea, văzînd că nemţii nu deschid scorul, acelaşi arbitru le-a dat, tot fără picătură de jenă, un 11 metri, gratis, dar realmente pe gratis, întrucît nu fusese la mijloc nici *fault*, nici *hands* adevărat... cînd, în fine, după încă două minute, înfricoşat că – cine ştie? (balonul e rotund) – argentinienii ar putea egala, acelaşi Codesal a mai eliminat (şi tot fără picătură, de picătură, de picătură, de picătură de jenă) un jucător de peste ocean... atunci, încremenit, eu mi-am dat seama cît de nedrept am fost cu d-ta, d-le Sharir. Şi că în comparaţie cu arbitrul Codesal, d-ta eşti un gingaş şi un gentleman, un Hamlet chinuit şi-un Cehov ultra-sensibil, un cavaler ca D'Artagnan şi-un dăruit omenirii ca d-rul Albert Schweitzer, un leal ca Bayard şi un martir-generos ca Ianus Korczac. Pe scurt, un dulce copil.

LUCULLUS

La împlinirea a 30 de zile de la plecarea dintre noi a lui

N. STROE

reprezentant strălucit prin interpretare scenică şi scris, al artei teatrale contemporane, un gînd pios din partea
ASOCIAŢIEI SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

FORMEAZĂ NR. DE TELEFON 171

מפעל הפיס

ŞI DEVII ABONAT LA MIFAL HAPAIS

171, CODUL OFICIULUI POŞTAL

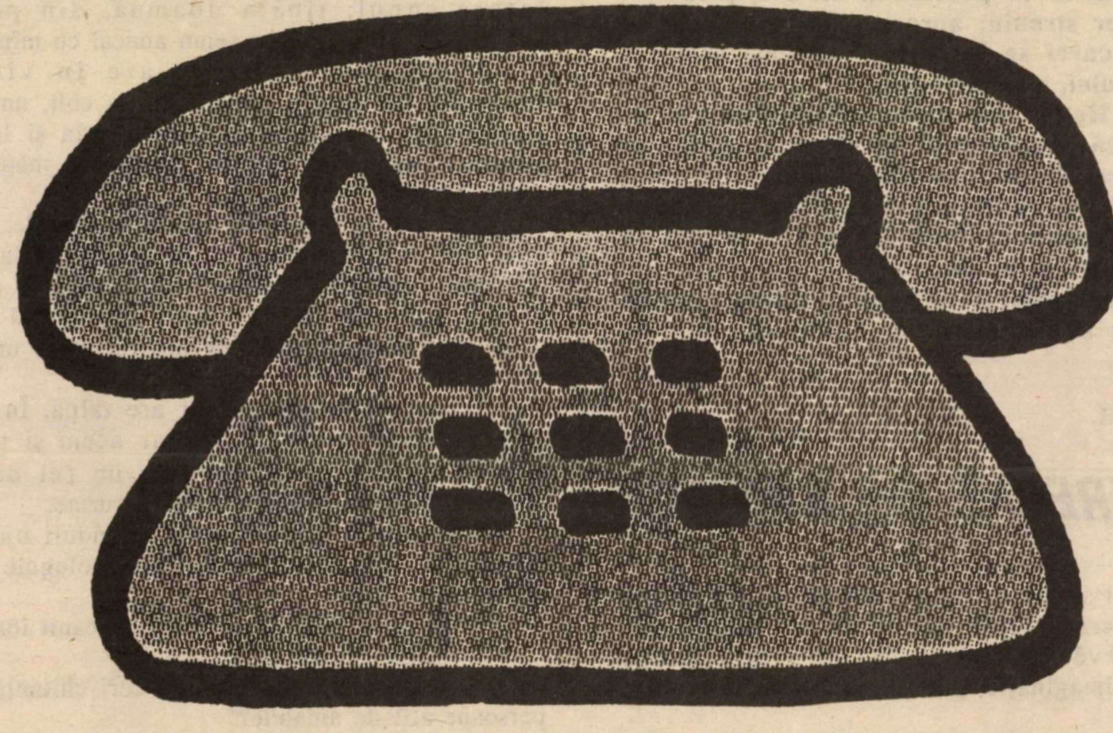

MIFAL HAPAIS OFERĂ POSESORILOR DE "CARTIS AŞRAI" (CĂRŢI DE CREDIT) UN NOU SERVICI: "ABONAMENT EXPRES 171"
IATĂ CALEA PERFECTĂ ŞI RAPIDĂ DE A DEVENI ABONAT:

- **DIN ORICE LOC AL ŢĂRII, FORMEZI NR. 171, TRANSMIŢI DATELE DIN "CARTISUL AŞRAI" PE CARE-L POSEZI ŞI, DUPĂ CÎTEVA ZILE, CU MAXIMUM DE URGENŢĂ, ŢI SE TRIMITE ACASĂ ABONAMENTUL LA MIFAL HAPAIS**
- **CONTUL DE CREDIT ÎŢI VA FI DEBITAT LA FIECARE ÎNCEPUT DE LUNĂ**
- **PARTICIPI LA TOATE TRAGERILE ZILNICE ALE LUI "PAIS 7", LA TRAGEREA CEA MARE SĂPTĂMÎNALĂ PRECUM ŞI LA TRAGEREA LUNARĂ, EXCLUSIVĂ PENTRU ABONAŢI – AVÎND CA PREMII AUTOTURISME**
- **NR. 171 POATE FI FORMAT ORICÎND – ZI ŞI NOAPTE – GRATUIT**
- **ÎNSCRIEREA LA PROGRAMUL ABONAŢILOR SE POATE FACE LA TOATE FILIALELE BĂNCILOR, LA OFICIILE POŞTALE ŞI LA ORICE PUNCT DE VÎNZARE A BILETELOR MIFAL HAPAIS**

PROGRAMUL ABONAŢILOR:

CARNETUL ALBASTRU LA ÎNDEMÎNA ORICUI !

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

Ce destin!

Nu numai că povestirea aceasta, premiată, are un aer straniu, aproape incredibil, dar şi viaţa autoarei se înscrie pe aceeaşi orbită a neaşteptatului, a uimitorului.

Suzi Heller din Ramat Hasharon (65 de ani) ştia că povestirea ei va apare: o aştepta cu înfrigurare. Şi, în chiar clipa cînd textul urma să plece la tipografie, fiul autoarei ne-a adus, îndoliat, vestea că Suzi H. (aşa îi plăcea să iscălească) a încetat din viaţă.

Ne închinăm la mormîntul acestui condei înzestrat; şi ne închinăm, tulburaţi, în faţa Destinului.

SUZI H.

O PERECHE DE SANDALE

Puteţi să mă credeţi, puteţi să nu mă credeţi, dar un lucru să ştiţi: ceea ce vă voi istorisi, este purul adevăr. Altfel ce haz ar avea?! Dacă-i vorba de imaginaţie, puteam să inventez ceva mai inteligent.

Era o zi caldă de iulie, 1977, între orele 2 şi 3 după amiază. Lucram, pe atunci, într-o tipografie, şi cum stăteam aproape toată ziua în picioare, vroiam să-mi cumpăr o pereche de sandale comode. Am luat strada Neve Şaanan, pe partea stîngă, din Tahana Mercazit pînă la capăt. Nimic. Nimic nu mi se potrivea.

Am trecut vis-à-vis şi am luat la rînd prăvăliile de pe partea dreaptă a străzii, de la fine·spre Tahana Mercazit. Primul magazin, un en-gros de materiale de cizmărie. Vitrină mare, intrare pe trei trepte, înăuntru, stăpînul magazinului, un grăsan între două vîrste, moţăie pe un scaun, lîngă intrare. Apoi, o tipografie în plină activitate, sparge toropeala străzii cu uruitul maşinilor. Între ele, înghesuită, o prăvălioară cît o gheretă. Nici tu firmă, doar uşa deschisă şi o vitrină cît o fereastră obişnuită. În "vitrină", o pereche de sandale roşii, cochete, îmi atrage atenţia. Să fi avut 20 de ani mai puţin, aşa sandale mi-aş fi cumpărat. Dau să trec mai departe, cînd în pragul prăvălioarei, apare o tînără doamnă, mignonă, drăguţă, toată numai zîmbet, care mi se adresează direct pe româneşte: "Văd, doamnă, că ai probleme cu picioarele. Vino înăuntru, am exact ce-ţi trebuie dumitale".

Înăuntru, două scaune de bucătărie ponosite şi un perete de cutii de pantofi. Drăguţa doamnă îmi scoate dintr-o cutie o pereche de sandale, bej cu maro, toc italian, uşoare ca fulgul. O adevărată odihnă pentru picioare. Preţul fiind convenabil, le iau şi mă despart, cu un zîmbet, de simpatica cuconiţă. Trec prin faţa tipografiei, întorc capul, tînăra doamnă, din pragul prăvălioarei, îmi face un semn amical cu mîna.

Magazinul următor are în vitrină îmbrăcăminte pentru copii, apoi, la colţ, un mare magazin de încălţăminte. Trec strada şi la colţ cumpăr o porţie de falafel, pe care o mănînc în staţie, aşteptînd autobuzul.

A doua zi, încălţată cu noile sandale, parcă zbor. De la coborîrea din autobuz pînă la locul de lucru sînt vreo 100 de metri. Nu ştiu de ce, dar am impresia că şchiopătez pe piciorul drept. Ce-i asta? Sandala dreaptă lasă în urmă un praf maroniu. Oroare!

Sandala dreaptă nu mai are talpă. În golul căscat au intrat pietricele, iar acum şi pereţii tocului italian se prefac într-un fel de griş maroniu. Sandala stîngă îi calcă pe urme.

Şchiopătînd şi ţinîndu-mă de ziduri ajung la tipografia unde lucrez. Colegii şi colegele fierb împreună cu mine:

– "Să te duci chiar azi să-ţi iei banii înapoi".

– "Unde ţi-e chitanţa?"

– "Care chitanţă? Cum să ceri chitanţă unei persoane atît de amabile?!"

O colegă îmi dă o pereche de pantofi vechi, să am ce pune în picioare.

Plec mai devreme de la lucru şi mă duc glonţ în Neve Şaanan. Uite chioşcul cu falafel, uite magazinul de încălţăminte din colţ şi îmbrăcămintea pentru copii, uite şi tipografia şi tipograful care aleargă de la o maşină la alta, uite-l şi pe grăsanul care-şi face siesta în acelaşi loc ca şi ieri, la intrarea în magazinul lui de en-gros.

Ia stai! Unde e prăvălioara cu doamna cea drăguţă? Mă frec la ochi, simt că ameţesc. Prăvălioara nu-i! Poate e mai sus. Poate e mai jos. Mă plimb de cîteva ori în sus şi în jos pînă la chioşcul cu falafel, nici urmă de prăvălioară. Intru în tipografie şi-i spun tipografului păsul. Se uită la sandale şi dă din cap:

– "Doamnă, eu lucrez în tipografia asta de 8 ani şi n-am văzut aci aşa o prăvălioară nici ieri, nici alaltăieri şi niciodată. Poate ai cumpărat sandalele pe o stradă paralelă." ▷

– "Nici o stradă paralelă. Aici le-am cumpărat, ieri".

– "Vino să-mi arăţi unde."

Ieşim amîndoi afară. Atras de gălăgie, apare şi grăsanul în pragul prăvăliei lui. Tipograful îi spune povestea şi îi arată sandalele. Cu mîini de expert, grăsanul fărămiţează şi ceea ce mai rămăsese din tocul sandalei.

– "Să-ţi spun drept, doamnă, în viaţa mea n-am văzut astfel de marfă. Dar uite, este aici o etichetă: Select – Made în Israel. Asta nu spune mult. Unde le-ai cumpărat?"

– "Aici, era ieri o mică prăvălioară."

– "Nu se poate. Aici n-a fost nici o prăvălioară".

Deodată începe parcă să se trezească, se scarpină în cap şi...

– "Ia stai! Cînd am cumpărat magazinul ăsta, după războiul de şase zile, era aici o gheretă cu o tablă ruginită în loc de acoperiş. Fostul proprietar mi-a spus că i-a plătit femeii despăgubiri ca să plece. În gheretă nu erau decît două scaune vechi şi un vraf de cutii de pantofi goale. Eu am dărîmat-o. Dar asta a fost în urmă cu 10 ani".

Şi uitîndu-se bănuitor la mine:

– "Poate ai cumpărat atunci sandalele".

– "Domnule, în '67 eu încă nu eram în ţară, atunci eram la Bucureşti."

– "Îmi pare rău, doamnă, ai pierdut banii", şi se întoarse în magazinul lui en-gros, să-şi continue siesta.

– "Banii?! Cine se mai gîndeşte la bani?"

Între timp, şi tipograful intrase în tipografie. Rămasă singură cu sandalele în mîini, mă gîndeam ce voi spune mîine colegilor, la lucru. Atîta îmi trebuie, să le spun adevărul, ca să mă creadă nebună. Le voi spune că am primit banii înapoi.

Şi acum, spuneţi-mi dumneavoastră: asta ce-a fost? Vis a fost? Fata Morgana a fost? Fata Morgana în plin Tel Aviv?!

Dar cu sandalele astea – pe care le păstrez pînă în ziua de azi într-un geamantan vechi – cum rămîne? Cine mi le-a dat? Şi cui naiba i-am dat banii? Naibii?!

Cu ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

PERESTROIKA IN
EUROPA RĂSĂRITEANĂ

VĂ OFERIM ZBORURI, HOTELURI, TRATAMENTE ÎN :
CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA
ŞI...

România

ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA, ÎN SEZONUL DE TOAMNĂ, ÎNCEPÎND DE LA 329 $

ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN EUROPA, ÎNCEPÎND DE LA 95 $ PE SĂPTĂMÎNĂ

EXCURSII ORGANIZATE ÎN U.S.A. ŞI CANADA PE DURATĂ DE 33 ZILE, CU 1960$ PLUS COSTUL BILETULUI DE AVION

EXCURSII ORGANIZATE ÎN EUROPA CLASICĂ ŞI EUROPA RĂSĂRITEANĂ, LA CARE ACORDĂM REDUCERI SUBSTANŢIALE

ŞI CA PLATĂ, NE ADAPTĂM BUZUNARULUI FIECĂRUIA !

• H.O.R. – O ADRESĂ – STR. AL. IANAI 3 •

O sticlă cu vin

BORDEN DEAL

- **Dacă nevasta v-a părăsit pentru un tînăr (se întîmplă) şi dacă vreţi să vă răzbunaţi cu-adevărat (se întîmplă)**
- **Nuvela de faţă are oarecare idei în această privinţă.**

Judecătorul se afla instalat într-un fotoliu, de unde putea vedea uşa de la intrarea în vestibul. Aştepta. Soţia lui telefonase în urmă cu cincisprezece minute, astfel că ştia că într-unul din următoarele zece o va vedea iarăşi. Stătea într-o poziţie rigidă, de parcă s-ar fi aflat la tribunal, gîndurile îi erau îngheţate şi aspre, asemenea trăsăturilor chipului său.

Judecătorul era un bărbat masiv. Statura lui impunătoare dădea o oarecare măreţie comportării sale grave, iar chipul ridat ţinea omul la distanţă. Avea părul alb, nu complet alb ci grizonat, în care firele negre se împleteau cu cele sure. Nu era mai alb decît fusese în ziua în care se căsătorise cu femeia pe care o aştepta acum.

O linişte deplină domnea în jurul său în casă. Era o clădire cu două etaje din şindrilă albă, retrasă faţă de linia străzii şi ascunsă de nişte copaci bătrîni. O casă veche, construită şi mobilată de mult de tatăl său, judecătorul cel bătrîn.

Auzi zgomotul unui motor. Nu se mişcă, dar fu cuprins de o stare de încordare. Urmări cu gîndul motorul care se oprise în faţa casei, ascultă zgomotul paşilor în dreptul uşii, simţi apăsarea neşovăitoare a clanţei. Am ştiut că se va întoarce, gîndi el. Am ştiut că am s-o mai văd încă o dată. Doar o dată.

Uşa se deschise şi femeia îi aruncă o privire.

– Bună, domnule judecător.

Îi ascultă vocea cu atenţie. Nu era tensionată. Dar nici nu avea aerul degajat, nepăsător obişnuit. Era doar purtătoarea neutră a unor cuvinte.

– Bună, Grace, spuse el, mirîndu-se de sunetul propriei sale voci. Nu ştia ce se întîmplă cu glasul său. Urmări efectul lui pe chipul ei dar nu văzu nimic.

Acum, în sfîrşit, gîndi el, ştiu bine că eşti o căţea. Am bănuit asta aproape în toţi anii căsniciei noastre. Dar acum ştiu sigur. Şi, în plus, o lacomă stupidă... nu putea să plece pentru totdeauna şi să-şi lase îmbrăcămintea scumpă din dulapurile de sus. Femeie nesimţită şi practică, care tortura un bărbat pentru cîteva boarfe.

– Am venit să-mi iau rochiile, spuse ea cu aceeaşi voce neutră. Sper că nu te superi.

– Deci, pleci, spuse el. Pleci totuşi cu adevărat...

Se întoarse spre el în timp ce puse un picior pe prima treaptă a scării.

– Fireşte, spuse ea. Ai ştiut. Ai ştiut-o încă de acum o săptămînă.

Se opri şi-l privi o clipă. Apoi continuă:

– Mă duc să le iau. N-o să dureze mult şi pe urmă...

▷

– Prietenul tău, spuse el. Unde e? Te aşteaptă undeva într-un motel?

De data asta nu se mai opri. Urcă scara, aruncînd vorbele neutre, lipsite de emoţie cu un aer aproape nepăsător.

– Aşteaptă în maşină. Am avut nevoie de cineva care să mă ajute la căratul bagajelor.

Acum era iarăşi singur. Nu credeam că o să îndrăznească, îşi spuse el îndurerat. Se sculă, ridică un capăt al hainei de pînză pe care o purta chiar în timpul verilor toride şi scoase pistolul de calibrul 38 din buzunarul de la şold. O clipă se uită la el gînditor. Apoi îl puse la loc în buzunar şi se îndreptă spre uşă.

Cînd o deschise, căldura de afară năvăli în casă pălmuindu-i obrazul ca o mînă. Nici copacii înalţi nu reuşiseră s-o oprească.

Se duse pînă la capătul aleii şi se uită la tînărul care stătea în maşină. Acesta îşi întoarse faţa spre el şi rămase uluit, iar Judecătorul îşi dădu seama numaidecît că era chipeş şi probabil mai tînăr decît Grace.

Se apropie de portiera maşinii şi privi înăuntru.

– Eu sînt soţul lui Grace, spuse el inutil. Dumneata trebuie să fii Wallace.

Analiză prudenţa de pe chipul tînăr şi plăcut, aşteptă răbdător pînă ce dispăru, pînă ce Wallace ajunse la concluzia că nu exista nici un pericol de violenţă sau cuvinte grele. Trebuie să se fi codit mult, gîndi Judecătorul, pînă ce s-a hotărît să vină aici.

– Vino în casă şi aşteaptă acolo, spuse el. Căldura asta o să te ucidă dacă stai aici în maşină.

Tînărul şovăi, apoi deschise portiera şi ieşi afară. Era vioi şi bronzat. Pe lîngă Judecătorul cărunt părea foarte tînăr. Grace a ştiut să aleagă, gîndi Judecătorul fără răutate. Oare o fi avînd şi bani? Da, trebuie să aibe.

Wallace veni spre Judecător, analizînd dintr-o privire chipul acestuia.

– Îmi pare rău, domnule. Eu n-am vrut să vin...

– Dar Grace trebuia să aibă pe cineva care s-o ajute la bagaje, spuse Judecătorul amabil. Nu poţi lăsa o doamnă să se lupte cu bagajele pe o căldură ca asta. Iar eu sînt un om bătrîn...

Îl luă pe Wallace de braţ şi îl invită în casă, vorbindu-i despre pereţii groşi care o apărau de soare, ce plăcut era înăuntru întotdeauna în timpul verii. Făcu o comparaţie cu pereţii subţiri ai caselor moderne care seamănă cu nişte colivii unde aerul condiţionat este imperios necesar. Totuşi, continuă să le construiască în acest mod, spuse el rămânînd pe gînduri.

Acum se aflau în salon, unde era mai răcoare. Tînărul nu trebui să scoată nici un cuvînt, deoarece Judecătorul vorbea tot timpul. Judecătorul simţi cum năduşeala se evaporează, cum cămaşa de sub haină i se usucă şi o clipă tremură chiar pînă ce corpul i se adaptă condiţiei schimbate.

– Ia loc, spuse el. Mă întorc într-o clipă.

Se duse în bucătărie, lăsîndu-l pe Wallace singur. Rămase o clipă la pîndă înainte de a coborî în pivniţă, ascultă dar nu o auzi pe Grace mişcîndu-se. Pivniţa era şi ea foarte rece şi întunecoasă; bîjbîi pînă ce dădu de cordonul de la lumină. Luă de pe raft sticla. Zece ani a zăcut acolo, adunînd praf, aşteptînd. Dar acum nu mai putea să aştepte.

Stinse lumina şi orbecăi pînă la scară, pe care o descoperi în cele din urmă pipăind pămîntul cu piciorul. Se opri în bucătărie ca să ia două pahare şi un tirbuşon şi cu umărul împinse uşa care dădea în salon, unde îl văzu din nou pe Wallace stînd nehotărît în mijlocul camerei. Ca un cerb, gîndi Judecătorul, care adulmecă primejdia. Tînăr şi ager, gata s-o ia la goană.

– Stai jos, omule, spuse el. Zîmbi. O cunosc pe Grace. O să mai treacă ceva timp pînă ce va fi gata ca să te folosească. Făcu o mişcare cu sticla în mînă. M-am gîndit să luăm un păhărel de sherry între timp.

Tînărul nu se clinti din loc, dar Judecătorul nu-l mai luă în seamă, în timp ce mîinile lui bătrîne, zbîrcite răsuciră tirbuşonul, scoţînd cu o mişcare uşoară dopul putred al sticlei ţinute între genunchi.

Se instală în fotoliul său confortabil de piele şi se uită la tînărul care nu-şi regăsise încă liniştea.

– Wallace, spuse el, orăşelul nostru este mai mult un sat. Am trăit aici toată viaţa, iar înaintea mea au trăit aici tata şi bunicul. Am fost avocat şi judecător aici. Am ocupat funcţia de Judecător multă vreme.

Se opri, privind o clipă sticla de sherry.

– Cunosc bine acest oraş, spuse el cu un aer gînditor. Cunosc Sudul. Aş putea să te împuşc şi să ies basma curată. Ai riscat mult din prima clipă în care ţi-ai încolăcit braţele în jurul nevestei mele. Nefiind din localitate, n-aveai probabil de unde să ştii. Dar n-ai putea să găseşti doisprezece oameni printre cei zece mii ai orăşelului nostru care să condamne un soţ fiindcă l-a împuşcat pe amantul soţiei sale. Asta nu e prevăzut de lege, îţi dai seama – dar aşa se întîmplă în realitate.

Wallace nu schiţă nici un gest, dar Judecătorul îşi dădea seama că tînărul resimţea primejdia. Era speriat, tare speriat. Sînt un bătrîn îngrozitor, gîndi el cu oarecare tristeţe. Nu m-am gîndit niciodată că voi ajunge pînă la o astfel de vîrstă înaintată înspăimîntătoare.

– Multă vreme am crezut că te voi ucide, spuse el, decă voi da cu ochii de dumneata. Îmi iubesc nevasta. Sînt un om bătrîn cu o nevastă tînără şi o iubesc cu absurditatea pe care tinerii n-o cunosc. Ei cunosc delirul, ei cunosc pasiunea, ei cunosc dorinţa. Dar habar n-au de prostia imensă a unui om bătrîn îndrăgostit pentru prima oară.

Clătină din cap.

– Nu, omul tînăr nu ştie ce înseamnă asta. Nu poate înţelege.

Îşi ridică fruntea.

– Prin urmare eram sigur că te voi împuşca.

Se opri, meditînd o clipă. Oftă, de parcă amintirile reprezentau şi ele o povară.

– Dar eu sînt un om al legii, avocat şi judecător. N-am crezut niciodată în violenţă deoarece mi-am dat seama că ea naşte ură şi mai multă violenţă, văzînd rezultatele obţinute prin violenţă în cazurile judecate în fiecare zi la tribunal.

Se apleca şi ridică cu grijă sticla, folosindu-se de ambele mîini. O înclină şi turnă puţin în paharul său, ca să se evaporeze între timp mirosul dopului, apoi umplu pînă la vîrf paharul tînărului. După aceea, îl umplu şi pe al său.

– Stai jos, spuse el pe un ton blajin. Ăsta e un vin foarte bun. N-ai să mai bei niciodată unul cu acelaşi gust.

Wallace făcu o mişcare bruscă de parcă ar fi fost o marionetă şi se aşeză. Ridică paharul şi Judecătorul îşi dădu seama că voia să soarbă curaj şi siguranţă din pahar. Îşi umplu gura şi apoi se opri, savurînd aroma vinului. Un aer de uimire îi apăru pe faţă.

– Da, spuse Judecătorul. E bun. E foarte vechi. Îl păstram pentru cea de-a douăzeci şi cincea aniversare a căsătoriei noastre.

Wallace se opri tocmai cînd voia să ducă din nou paharul la gură. Se vedea limpede că suferise un şoc.

– Dă-i înainte, spuse Judecătorul. Bea.

Se lăsă pe spate în fotoliu ţinînd paharul rece cu amîndouă palmele.

– Cînd Grace şi cu mine ne-am căsătorit, spuse el, am plecat în Franţa pentru luna de miere. A fost... una din condiţiile ei. Nu călătorise niciodată şi dorea foarte mult asta. Am străbătut Spania şi, la întoarcere, am adus cu noi această sticlă de amontillado vechi şi rar. Grace a strecurat-o pe sub nasul vameşilor ţinînd-o lipită de corpul ei. Plănuisem chiar s-o deschidem cu prilejul celei de-a douăzeci si cincea aniversări a nunţii noastre. Am păstrat-o pînă acum. Timp de zece ani.

Wallace ridică iar paharul. De data asta sorbi, savurînd ultimele picături de pe fundul paharului.

Judecătorul se aplecă înainte ca să-i mai toarne.

– Bea încet, spuse el. Merită să fie savurat. Am aşteptat timp de zece ani ca să gust vinul nostru ilicit şi mă pregăteam să mai aştept încă cincisprezece. Dar să-l bem acum, în timp ce o aşteptăm pe Grace. Nu găseşti că e momentul cel mai potrivit?

– Domnule, spuse Wallace, n-ar fi trebuit să vin aici. Acum îmi dau seama şi mă simt...

Judecătorul ridică o mînă:

– Mă bucur că ai venit, Wally. Aveam nevoie de cineva cu care să stau de vorbă... cine putea fi mai indicat decît bărbatul pe care-l iubeşte acum? Cine din întreg Sudul ar fi în stare să asculte cu mai mare atenţie? Iar vorbitul este o necesitate a vîrstei... căci vorbitul este tot ce a mai rămas.

Se opri din nou şi în odaie se aşternu liniştea. Se uită la sticlă care era pe jumătate goală. Jumătate se dusese. Vinul îl încălzise. Se simţea relaxat în fotoliul lui de piele, cu care era atît de obişnuit. În odăile de sus era de asemeni linişte. Îi trebuia mult timp ca să împacheteze toate lucrurile cu grijă, gîndi el. Iar Grace, eficientă cum era de felul ei, nu făcea lucrurile de mîntuială. Avem timp pentru o sticlă de vin, gîndi el. Timp suficient.

– Aveam cincizeci de ani cînd am cunoscut-o pe Grace, spuse el. Oricît de incredibil ar putea să pară, nu ştiu de ce, nu fusesem niciodată îndrăgostit. Avusesem întîlniri, dansasem şi mă sărutasem cu femei. Dar... nu iubisem niciodată.

Se opri, încruntîndu-şi sprîncenele. Se uită la Wallace, văzu că paharul lui nu se golise şi continuă. Vocea lui vibra uşor, încet în atmosfera tăcută, rece. Wallace, cu capul aplecat înainte, asculta; Judecătorul ştia foarte bine că nu-i mai era teamă.

– Grace a fost secretara mea. Era tînără şi foarte îndemînatică şi frumoasă ca zorile şi rachiul vechi. Nu-i cunoşteam familia, fiindcă venise de curînd în oraş. Dar în mai puţin de o săptămînă, m-am îndrăgostit de ea. Înainte de Grace aş fi spus că un astfel de lucru era cu neputinţă.

Dar Grace era la fel de inteligentă pe cît era de frumoasă. Îşi dădea seama ce relaţii există de obicei între un bătrîn şi îndărătnic celibatar şi secretara sa. Nu era la prima escapadă de acest fel. Făcu o pauză, care continuă alegîndu-şi cu grijă cuvintele. Pe vremea aceea nu ştiam că se culca cu un tînăr funcţionar care lucra jos în hol. Fireşte, chiar dacă aş fi ştiut, nu cred că m-ar fi preocupat atunci.

Văzu şocul de pe chipul lui Wallace, văzu cum se pregăteşte să se ridice.

– Nu vreau să aud... spuse Wallace cu vocea sugrumată.

Îi făcu semn să se aşeze.

– Acum nu mai este aşa, spuse Judecătorul. În zece ani de zile s-a schimbat şi a învăţat multe. Doamne, cît de mult s-a schimbat şi cît de mult a învăţat. Şi n-a fost niciodată o tîrîtură.

Se aşternu iar tăcerea, în timp ce el gîndi, străduindu-se să-şi aducă aminte. Wallace îşi reocupase locul pe scaun, depăşind momentul de furie, aşteptînd ca Judecătorul să continue.

– Era destul de rău pentru mine, spuse el. O iubeam. O doream. Eram bătrîn şi înnebunit. O voiam cu orice preţ. Ea era deşteaptă şi ştia să mă joace pe degete. Jinduiam, aproape că mă tîram în patru labe pentru un surîs încurajator de pe buzele ei. I-am mărit leafa şi i-am acordat vacanţe. Se opri oftînd. Asta a durat aproape un an. Un an întreg – un interminabil timp care mie mi se părea interminabil de îndelungat.

Luă din nou sticla şi o ridică, privind lichidul aromat strălucitor. Apoi umplu din nou paharele şi trase cu urechea la zgomotul de sus. De data aceasta auzi un foşnet şi o bufnitură.

– Nu mai durează mult, spuse el, pînă ce va fi gata. Vezi dumneata, ea ştia ce voia. Căsătorie. Cu mine... În vîrstă de cincizeci de ani. Dar în schimb erau bani, nu prea mulţi dar destui şi un nume bun. Ea era nouă în oraş şi n-am ştiut niciodată de unde venea familia ei. Nu-i place să vorbească despre asta. Mă îndoiesc că mai ştie ea însăşi. Femeile pot uita oricînd vor originea lor socială şi ziua de naştere. Vîrsta? N-avea nici o importanţă. Mă îndoiesc că a văzut vreodată în mine un bărbat cu sentimente de afecţiune în sufletul lui. Eu eram Judecătorul, eu eram Carter, eu eram Cartersville. Mă iubea, nu pentru mine, ci pentru eliberarea de trecutul ei. Iar eu o iubeam, deşi n-avea pic de milă pentru dragostea mea.

Se încruntă.

– Se înţelege că atunci nu ştiam acest lucru. L-am aflat treptat şi cu durere în suflet, de-a lungul anilor, şi cred că ea nici azi n-ar recunoaşte. N-am să-ţi spun cum ne-am hotărît să ne căsătorim... s-a întîmplat într-o după-amiază, în biroul meu. Nu mai vreau să-mi aduc aminte şi mai ales să discut. Aşteptase un an întreg, mişcîndu-şi formele provocatoare prin faţa ochilor mei, în fiecare zi, apoi a încheiat, fără milă, tîrgul.

Îl văzu pe Wallace privindu-l încordat.

– Îţi vine greu să crezi, nu-i aşa?

Vocea tînărului era nesigură.

– E dificil...

– Da, i-o reteză Judecătorul. Acum e cu totul alta. Atunci era disperată, pricepi? Avea douăzeci şi cinci de ani iar funcţionarul acela a rămas pînă azi tot funcţionar. Acum nu mai e disperată. De mult nu mai e disperată.

– Dar aţi petrecut împreună zece ani, spuse Wallace. Acum o judecaţi cu amărăciune şi mînie, dar aţi petrecut împreună zece ani.

– Amărăciune? spuse Judecătorul. Zîmbi. Mînie? A încheiat tîrgul şi l-a respectat. Era a mea, toată a mea şi tot timpul n-am împărţit-o cu nimeni, ani întregi. Ea mi-a dăruit dragostea pe care inima mea bătrînă şi trupul meu o jinduiau în măsura dorită şi chiar pe deasupra. Mi-a dăruit şi un fiu...

Wallace îşi exprimă uimirea. Era evident că Grace nu-i spusese nimic.

– Nu ştiai că are un fiu? Da. Numele lui este Bobby. Acum e plecat la şcoală. Am vrut un fiu şi am avut unul. Doar unul. Iar acum eu am şaizeci de ani şi ea pleacă.

– O iubesc cu adevărat, spuse Wallace. Poate că nu sînteţi în stare să înţelegeţi sau s-o credeţi, dar o iubescc aşa cum...

– Fireşte, spuse judecătorul. Grace este o femeie care se pricepe să-şi pună în valoare feminitatea. Am ştiut că o iubeşti. Şi nu eşti primul.

Se opri din nou şi se uită la sticlă. De data aceasta Wallace îi înmînă paharul fără să mai aştepte vreo invitaţie.

– A mai rămas doar pentru un pahar, spuse Judecătorul. Bea-l încet, fiindcă vin ca ăsta nu mai există. Cu siguranţă.

Turnă cu eleganţă, în chip ceremonios. Amîndoi şedeau aplecaţi înainte urmărind cum se scurgea într-un şuvoi licoarea minunată.

Judecătorul se aşeză confortabil şi ridică paharul.

– A intrat în derivă aproximativ acum doi ani, spuse el. Eu aveam pe atunci cincizeci şi opt de ani. Mi-am dat seama dar n-am putut s-o opresc. Ştiam că vom ajunge la acest final cînd va găsi bărbatul potrivit. Te aşteptam, Wally.

Se uită la el pe deasupra marginii paharului.

– Mă întreb ce urmăreşte să obţină de la dumneata, Wally.

Wallace îl privea drept în ochi, ţinîndu-şi paharul liniştit. Chipul său frumos era la fel de relaxat ca şi mîinile sale. Se uita la bătrînul

Judecător neştiind exact ce să spună. De aceea nu spuse nimic, aşteptînd ca Judecătorul să continue.

– Dar de fapt, cred că ştiu, spuse Judecătorul.

Rîse, un sunet neaşteptat în odaia tăcută, rece.

– Tinereţea, Wally, jinduieşte după tinereţea dumitale, aşa cum eu am jinduit după a ei, în urmă cu mulţi ani. Ce vîrstă ai, Wally? Ea are treizeci şi cinci.

Wally făcu o mişcare. Judecătorul îşi dădu seama că vorbele lui îl impresionaseră, îl stîrniseră.

– O iubesc, domnule. Ştiţi asta. O iubesc. Orice am îi aparţine. Tinereţe, bani...

– Da, spuse Judecătorul, încet. Da, te cred. Sînt convins.

– Acum îmi pare bine că am venit, spuse Wallace. Îmi pare bine că am stat de vorbă cu dumneavoastră. Îmi era teamă. Oricărui bărbat i-ar fi într-o situaţie ca asta. Nu fizic, ci de o scenă. Acum, după ce am văzut cît de rezonabil, de inteligent sînteţi...

Judecătorul ascultă în mod critic vorbele tînărului. Vinul tare îşi făcuse efectul asupra lui Wallace. Pe Judecător nu-l ameţise de loc.

– Nu e nevoie s-o repeţi, spuse el. Ştiu ce vrei să spui. Vrei să spui că trebuia să bem o sticlă de vin vechi împreună.

Ridică paharul şi dădu pe gît vinul.

– Bea. Au mai rămas cîteva picături. Doar cîteva picături din vinul ilicit, după zece ani.

Wallace ridică paharul şi sorbi. În acest timp, Judecătorul scoase pistolul calibru 38 din buzunarul de la şold. Îl împuşcă pe Wallace în cap şi puse paharul gol pe masă. Pe chipul lui Wallace, la impactul glontelui, apăru o umbră de uimire. Se prăbuşi înainte pe covorul vechi şi ros dintre cele două fotolii.

Judecătorul era şi el surprins. Pînă în ultima clipă nu crezuse că va fi în stare s-o facă.

Focul de revolver avu un ecou sălbatic în bătrîna locuinţă. Sunetul umplu casa ca ţipătul unui copil. Judecătorul îşi dădu seama că Grace îl auzise. Se ridică şi apucă sticla de vin cu mîna stîngă, în timp ce în cealaltă avea arma asasină.

Se îndreptă spre scară, auzind deodată agitaţia isterică a paşilor ei în hol. Se uită la chipul ei alb, răvăşit, împietrit.

– Domnule Judecător! strigă ea. Ce-ai făcut?

– Grace, spuse el. Am dat gata sticla de vin vechi pe care am păstrat-o. Am dat-o gata împreună.

Aruncă arma caldă din mînă. Se uită în ochii ei o clipă. Apoi se îndreptă spre telefonul din hol.

În timp ce forma numărul, continua să ţină sticla în cealaltă mînă. Acum era goală, o sticlă obişnuită, fără nici o valoare: nu mai conţinea magia vinului vechi...

Traducere de I. BRĂILEANU

DOUĂ SONETE DE ION ATLAS

- **Unul – din cauza omului cu puşcă – Ami Popper, din – vai! – *aliaua* noastră**
- **Altul – din cauza *ardeiului* despre care vorbim la rubrica *Noi***

METAMORFOZĂ

Eu simt ce simt oricum şi orice-ar fi,
Nu m-am născut la Pinsk sau în Iran
Nu sînt gruzin, bulgar sau marocan
Ci, cum mă ştie lumea, romani.

Eu mă mîndresc că-s os de moldovan
Şi nu-s ca alţii proşti sau moftangii,
Miniştrii ori sportivi cu amnezii
Ce-afirmă cum c-ar fi... de prin Balcani.

D-an ziua-n care aflu din ziare
Că un scrîntit "de-al nostru" get-beget
Ucide oameni fără apărare,

Nu mai îmi pasă lumea de-o să spună
Şi fără jenă strig: "Sliha, regret,
Dar eu, de fel, sînt de-undeva... din lună!"

ARDEIUL

Pe-ntregul Glob s-au prăbuşit sisteme
Ce se vroiau durate pe vecie
Şi straiul vechi numit democraţie
Se poartă iar, ca nou, de la o vreme

În lexiconul zilei reînvie
Cuvinte ce stîrneau cîndva probleme
Şi omul nu ezită azi să cheme
La "vot secret", "alegeri", "fantezie".

Doar într-un loc, aici, la noi în ţară
Democraţia-i vorbă de ocară
Şi de alegeri nu se pomeneşte

E locul ce se teme de schimbare
Feuda închistată în tipare
A celor ce mai scriu pe româneşte.

GINA SEBASTIAN-ALCALAY

ARMONIE CONJUGALĂ

Nuvelă

– M-am sculat cu o durere teribilă la spate, spuse Herman la micul dejun. Trebuie să iau un calmant. Unde sînt tabletele? Am căutat mai înainte, dar n-am găsit nimic.

Herman nu-şi găsea niciodată lucrurile. Pur şi simplu, nu ştia să caute, nu ştia să vadă: medicamente, însemnări personale, acte sau documente, chiloţi sau pulovere – toate deveneau pentru el, în funcţie de împrejurări, tot atîtea dispariţii învăluite în mister.

– Tu nu vezi nimic dacă nu ţipă. După ce o să mă duc eu să-ţi aduc pastilele...

– Te-am supărat cu ceva?, se răţoi Herman.

Pe vremea cînd se căsătoriseră, era cunoscut pentru flegmatismul lui. Lua toate cu un zîmbet sau o scuturare din umeri. Pe cînd acum...

– Ştii bine că am dreptate. Niciodată nu ţii minte unde-ţi pui bulendrele şi celelalte. După cum habar n-ai de ceea ce este nevoie în casă. Cînd trebuie să faci tu un drum undeva – pasă-mi-te ca să mă cruţi pe mine – pierd eu mai mult timp decît tine... Zău, dacă nu-mi vine să mă îmbrac şi s-o pornesc în locul tău!

– Şi de ce n-o faci? Renunţ la asemenea privilegii!

– Chiar că ar dura mai puţin!, se ambală ea. Decît atîtea explicaţii şi paraexplicaţii, liste scrise şi rescrise, cu silabisirea de cîteva ori a fiecărui cuvînt...

– Pentru că eşti neglijentă!, ripostă el. Nu se lăsa mai prejos. Ai un scris neîngrijit, şi vorbeşti de parcă ai vrea neapărat să nu te înţeleagă omul!

– Ei, da, că pe străini îi înţelegi mai uşor decît pe mine! Vechile reproşuri se rostogoleau din nou, ca o avalanşă, fugărindu-se unele pe altele, umflîndu-se pe parcurs prin aglomerarea de reziduri imposibil de zăgăzuit. Totul înţelegi pe dos, şi după aia tot eu trebuie să plătesc oalele sparte. Adu-ţi aminte ce s-a întîmplat acum cîteva luni la Consulatul SUA cînd făcusem cererea de viză, şi ce încurcătură ai făcut zilele trecute la Kupat Holim în legătură cu programarea la Remez.

Avea exemple o mie. Dar cînd să i le arunce în faţă cu o forţă nimicitoare, constată că le uitase. Uita şi ea, tot mai mult, de la o zi la alta.

– De ce nu-ţi rezolvi singură problemele, şi mă trimiţi mereu pe mine?

Îl trimitea, e adevărat, dar apoi tot ea regreta de fiecare dată. Căci de cele mai multe ori trebuia să refacă drumul pe urmele lui, rezolvînd în plus o grămadă de complicaţii survenite pe traseu...

– Pentru că sînt mai ocupată decît tine, ştii prea bine. Nu-mi mai lipseşte decît să-mi pun o coadă de mătură în fund.

Se auzea singura vorbind, de parcă nu ea ci o străină – o caricatură a ceea ce fusese cîndva – ar fi dat răspunsurile mahalageşti, pline de acreală. Încerca să se vadă cu ochii lui, cei de acum – o femeiuşcă dominatoare, pisăloagă, explodînd adesea din te miri ce, căutînd să-şi scoată în furculiţă meritele, eforturile, cîştigul material mai bun decît al lui, minimalizîndu-i talentele şi capacităţile intelectuale, reducîndu-l la tăcere. Oh, Herman, de ce nu încerci să dai iar puţin cu şpaclul (aşa cum ai făcut cînd ne-am mutat în locuinţa nouă) prin toate straturile de moloz întărit, adunate peste nucleul moale, gelatinos, volatil, în care mai pîlpîie ceva din fiinţa noastră de altădată? Se străduise s-o facă ea însăşi, dar nu avusese probabil forţa necesară. Cînd cu ani în urmă întinsese mîna pentru o mîngîiere, găsise un pumn strîns sub pernă; cînd oferise buzele uşor întredeschise, o primise o gură zăvorîtă. Herman nu fusese niciodată un dionisiac, un dezlănţuit al iubirii, de vreme ce chiar atunci, la început (şi doar se potriveau atît de bine!) avusese ideia paturilor separate – din motive estetice de decoraţie interioară; separaţie prelungită şi justificată în decursul anilor prin apariţia primelor semne de nevroză şi mai ales de insomnie. Acum, aveau în fine un pat dublu, dar fiecare dormea cuminte pe bucăţica lui – Herman cu plapuma bine trasă sub el, făcînd orice atingere practic imposibilă.

Da, cu mult înainte de a-l citi pe Proust şi pe Virginia Woolf, învăţase să se privească cu ochii celuilalt, pînă la a deveni ea însăşi imagine reflectată: cînd plină de farmec, cînd respingătoare, cînd rafinată şi spirituală, cînd ignorantă ca o cizmă, cînd trandafir, cînd spin, cînd izvor limpede, curat, cînd apă năclăită de buruieni, cînd vulcan, cînd cenuşa lui. La urma urmei, poate că pur şi simplu nu avea personalitate.

Dan o vedea în chip de bacantă – ghicea în ea o lavă gata să se reverse, o flacără multă vreme ţinută sub obroc. Rolul nu-i displăcea, dar nici n-o satisfăcea pe deplin. Altul care mă pune în patul lui Procust, îşi spunea uneori. Îi venea să-i strige, să-l scuture, să-l facă să priceapă: sînt altceva decît crezi şi dorinţa nu e tot una cu iubirea. Am nevoie să fiu iubită. Aş vrea să mă cufund într-o iubire învăluitoare, ca într-o baie caldă şi bună şi parfumată ale cărei arome te fac să uiţi vechile dureri.

– Te mai supără spatele?, îşi aduse aminte să-l întrebe pe Herman a doua zi. Şi, apropo de dureri: nasul te mai jenează? Parcă te plîngeai că e umflat şi roşu.

– Nu mai simt nimic, a trecut, îşi pipăi el organul olfactiv cu un gest de uşurare. De ce zîmbeşti? Rîzi de mine?

– Greu de scos la capăt cu tine, se apără ea. Dacă sînt serioasă nu-ţi place, dacă zîmbesc, ţi se pare ciudat.

Avea dreptate. Nu mai zîmbise de mult... Îndeosebi de cînd veniseră în ţară şi fuseseră nevoiţi să ia totul de la zero. Să se transforme dintr-o persoană timidă, şovăitoare, nesigură pe sine, în "bărbatul" familiei pe umerii căruia apăsau majoritatea răspunderilor şi iniţiativelor. Herman era şi mai neadaptat decît ea, nici măcar nu apucase să înveţe limba ca lumea.

– Bine, dar rîzi aşa, din senin? Fără nici un motiv?

– Poate că am un motiv, îngînă ea cu un aer misterios.

Ce-i al lui, e-al lui. Herman era de o discreţie desăvîrşită. De fapt nu era curios, niciodată nu punea întrebări – nici măcar cînd era cazul, ca atunci la Consulat, înainte de a da răspunsul acela pripit.

Ce bine e să-ţi vină să zîmbeşti! Iarăşi. Ca un firicel de apă ţîşnit din adîncuri în plin deşert. Ca în urmă cu zece ani, înainte de acea uscăciune care pusese încet-încet stăpînire pe ea.

Dan fusese mai insistent ca oricînd. Nu te cunoşti, îi spusese, d-ta inviţi la mîngîiere, eşti făcută pentru dragoste. *Numai să nu mă trădez mîine seara cînd ne vedem cu toţii. Să nu încep să zîmbesc, sau poate chiar să rîd, aşa, prosteşte, ca acum, după telefonul de azi dimineaţă.*

– Ei, ia spune, de ce rîzi?, întrebă bărbatul.

Se eschivă din nou, contraatacînd cu stîngăcie: – Ai devenit de o susceptibilitate absolut patologică de la o vreme. Şi nu erai aşa, zău... Mă întreb...

– Hai, analizează-mă, că n-ai mai făcut-o de mult...

Zîmbetul îi pieri de pe buze. Din nou începea să se enerveze. O irita de cîte ori i se arunca în obraz că despică prea mult firul în patru. Pînă şi Dan pretindea că analizează totul excesiv. Eşti prea cerebrală, prea sofisticată, şi totodată exagerat de sentimentală, o ironizase el, ridicînd braţele la cer şi dînd ochii peste cap, cu o disperare mimată. Degeaba, nimeni, dar absolut nimeni n-o înţelegea. Ghinionul ei că avea aşa o fire. Femeie-vrăbiuţă, femeie-fluturaş, asta ar fi trebuit să fie. Atunci ar fi fost mai fericită, şi faţa i-ar fi fost luminată tot timpul de un zîmbet jucăuş – emblemă a feminităţii non-abisale.

– De ce nu mă laşi să spun pînă la capăt ce am de spus? (slavă domnului, mai avea destule...) Niciodată nu mă laşi să termin o frază.

– Tu vorbeşti? Tu care nici nu-ţi mai dai seama cum mă întrerupi în fiecare moment? Cum deschid gura! E drept că adaugi şi: "Scuză-mă!" Resentimentul lui, prea apăsat exprimat pentru a fi luat în glumă, o izbi dureros. Şi totuşi, nu era dispusă să facă mea culpa, ca de atîtea alte ori.

– Măcar dacă ai adăuga şi tu din cînd în cînd ceva asemănător... Dar tu consideri că asta nu-i de demnitatea ta. Oricum, află că eu te întrerup numai după ce mă întrerupi mai întîi tu pe mine... sau cînd ştiu dinainte ceea ce ai de gînd să spui – şi mai este şi inexact după toate... Cum să nu-i ia vorba de la gură cînd începe să povestească musafirilor pentru a mia oară ce se întîmplase în noaptea sosirii lor la aeroport şi cum, indiferent de tactica ce ar fi folosit-o atunci, acolo, tot la acelaşi rezultat ar fi ajuns. Precis că mîine seara iar o să amintească de toate astea. Şi iar o să se plîngă de vecini, de zgomote, de muzica arăbească, de funcţionarii de la primărie care-l pun mereu pe drumuri, de avizele de plată anapoda, de lipsa de cuvînt a oamenilor, transformată în trăsătură naţională... Doamne, le ştia deja pe toate pe de rost...

– Toţi prietenii noştri, reluă el, spun că...

– Ei da, că avem tare mulţi!

– Atîţi cîţi sînt, toţi văd că nu mă laşi să deschid gura... Pînă şi Dan...

– Dan? Asta-i bună! Ce ştie el? Abia ne-am cunoscut!

Făcuseră cunoştinţă cu cîteva luni în urmă, la nişte amici. Dan fusese socotit cîndva un pluritalent – actor şi cîntăreţ, compozitor care-şi versifica propriile cîntece, pianist amator. Îi apropiase îndeosebi această din urmă înclinaţie a lui, deşi – faima precedînd omul – intrase şi o doză de snobism în uşurinţa cu care acceptase flirtul. Intuiţia îi spunea că Dan era dintre cei care iubeau "femeia în sine" şi pentru care orice femeie însemna în primul rînd sex. Suflet, sufleţel, introspecţii? Nu avea timp pentru aşa ceva. Sexul şi munca, iată singurele lucruri care contează, proclamase odată în auzul tuturora.

Privirea lui o cîntărea expert, o dezbrăca cu încetinitorul, poposind în repetate rînduri asupra aceluiaşi punct, asemenea unui operator cinematografic care în timp ce filmează simte nevoia unui nesfîrşit playback înainte de a da forma definitivă secvenţelor imediat următoare. Am de gînd să te răpesc, îi aruncase într-o zi. Cine ştie, s-ar putea să mă las răpită, îi răspunsese, roşind uşor sub fardul abundent. Curînd după aceea îşi regretase curajul. Am acceptat un rol fals, aventurile nu-mi priesc, aş vrea să şti asta, ciripise cu uşoară afectare sub pavăza telefonului, care – i se părea ei – aplatiza anumite tonalităţi, fie prea îndrăzneţe, fie prea intime. Nu putuse niciodată să rostească anumite cuvinte decît în şoaptă, în semiobscuritate, sau – pedantism al pudorii – într-o limbă străină. Cînd văzuse că Dan bătea în retragere, că maniera lui redevenise distantă, corectă, detaşată, intrase într-un fel de panică. Iar să nu mai aştepte nimic, în afara zilei de salariu, sau ocazionalelor scrisori de la prietenii de departe? Iarăşi să se mulţumească numai cu vieţile altora, cu pasiunile altora, cu reuşitele lor? Sau cu luptele de pe arena politică şi evenimentele internaţionale? Există în viaţă lucruri mai importante decît toate buletinele de ştiri luate laolaltă. Înţelesese din nou cîtă nevoie mai avea de tandreţe, de dăruire, de comunicare neîngrădită, de acel sistem de semnalizare ce nu poate fi stabilit decît la aceeaşi lungime de undă. Da, desigur, dar ea greşise. N-ar fi trebuit să se joace la nesfîrşit în acest război al rozelor, cu urmăriri, înaintări şi retrageri de carnaval. Va trebui să se decidă. Chiar mîine. Multe depindeau de ce se va întîmpla mîine seară. Poate că se va furişa iar după ea, şi va încerca s-o cuprindă în braţe, ca prima oară. Nu, Dan, o să-i spună, nu vreau să-mi amintesc mai tîrziu că prima noastră îmbrăţişare a fost într-o bucătărie în dezordine, între maldăre de vase murdare. Figaro, furîndu-i un pupic Suzanei, pînă nu apare contele... Nu, nu, n-o să-i spună asta. O să-i spună doar atît: Nu, nu aici, Dănuţule. Cînd vrei să viu la tine?

***

În seara următoare vecinii lui Dan de la etajul patru, invitaţi şi ei la petrecere, transmiseseră gazdelor un mesaj din partea actorului. Se scuza că nu poate să vină. Mihal, femeia de serviciu, îl anunţase în ultimul moment că din cauza unor situaţii neprevăzute fusese obligată să schimbe ziua obişnuită de curăţenie. Lucrase la el chiar în dimineaţa acelei zile. După balamucul din casă Dan nu se mai simţise în stare să se deplaseze. Altădată. Rugase în schimb vecinii să ofere Doamnei din partea lui un buchet de trandafiri. I-l cumpărase Mihal din Tahana Merkazit în drum spre el, înainte ca Dan să decomandeze vizita.

Nostimă şi plină de vino-ncoa "ozereta" asta, intervenise fata vecinilor. Dan îi făcea toate voile. Tocmai îi văzuse luînd masa de prînz împreună la un mic restaurant.

...Da, altădată. Nu face nimic. Oricum, un "nu" sau un "da" însemnau cam acelaşi lucru pentru protagoniştii ce se apropiau rapid de vîrsta de aur. Totul se reducea la o problemă de ordin teoretic.

Noroc de Herman. Herman n-ar fi făcut niciodată aşa ceva. Ce bărbat distins este Herman!

Aurel Weisler
TEL: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
Orele de primire: 10–13 şi 16–18
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE
ÎN LUNILE DE VARĂ

Gita Sion

SPOVEDANIA UNUI ANTISEMIT CAȘER

Recunosc, sînt antisemit! Eu care am crescut în casă cu mezuză, cu lumînări de "șobăs", cu post de Iom Kipur și pască de Peisah, cu rude dispărute în Transnistria și Birkenau sau înecate cu "Struma". Eu care cred în Dumnezeu – cînd sînt la ananghie – și blestem diavolul – după ce mă duce în ispită; eu care nu accept ca fiul meu să se însoare cu goia cea mai "bolbotăș", iar fiica mea să fie îmbrobodită și drogată de vreo sectă care îmi promite salvarea definitivă și veșnică a sufletului indiferent de naționalitate și rasă!

Și de ce? De ce sînt antisemit? A, asta să nu mă întrebați pe mine! Întrebați-l pe deputatul A. care mă convinge de la tribuna Knessetului că cei din partidul B. urmăresc distrugerea economiei prin ajutoarele cerute pentru kibutzuri și moșavuri; întrebați-l pe ministrul C. care acuză pe cei din partidul D. că ne subminează cu cinism viitorul investind în așezările imperialiștilor evrei din Iehuda și Șomron; întrebați-i pe cei din partidele E. și F. care urăsc partidele B. și D. acuzîndu-le că sînt niște bande de sioniști setoase de sînge arab și care pun în primejdie pacea, securitatea și prosperitatea economică a Uniunii Sovietice, Libiei și Siriei. Întrebați-l pe rabinul G. care ne învață că evreii care vor să trăiască în pace cu arabii trebuie expulzați odată cu aceștia, dar fără geamantane. Întrebați-l pe ziaristul H. furios pe vulgul vulgar care în fiecare sîmbătă arde mangalul de pomană cu nevestele, iar puradeii lor fac pipi "și și mai rău" tocmai acolo în sînul naturii. Întrebați-l pe domnul profesor I. de la universitate de la care am aflat că evreului din Israel nu-i place să muncească și e ahtiat după confort, "Volvo", vilă și pilă.

Dar ce să mai citez inițiale de nume că tot n-o să ajungă nici toate literele alfabetului ebraic, arab, chirilic și chinez.

Iar acum, fiindcă știu că sînt antisemit sadea și bine educat, nu mi-a rămas decît să mă înregistrez la birourile O.E.P.-ului din Șhem sau mai hacana, din Umelfahen sau Vadi Ara, dar ca evreu mă voi înregistra în Mea Shearim, fundătura Neturei Karta. Ăștia evrei autentici, alături de ei să tot fi antisemit! Că la urma urmei vreți să știți cine e aici evreu adevărat? Cine e antisemit! Mă jur! Mă jur pe arborele meu genealogic!

Monolog înregistrat de
ERAN TAL

OLAMI
WHOLESALE AND TOUR OPERATOR
BLECHER-BĂDESCU-MARCEL
BEN YEHUDA 66 TEL AVIV
(COLȚ FRISHMAN)
TEL. 223161 – 240895

+

NOVA TURISM
BUCUREȘTI, BD. N. BĂLCESCU NR. 21
PRIMA FIRMĂ PARTICULARĂ DE TURISM DIN ROMÂNIA

ASIGURĂ ÎN ROMÂNIA, LA PREȚURI FĂRĂ CONCURENȚĂ, LOCURI PENTRU
• TRATAMENT • ODIHNĂ • REZERVĂRI HOTELURI • CAMERE ȘI APARTAMENTE ÎN SECTOR PARTICULAR • TRANSFERURI • ÎNCHIRIERI DE MAȘINI
BILETE DE AVION ȘI DE TREN DIN BUCUREȘTI SPRE TOATE DESTINAȚIILE

• DUPĂ 15/9 – 20% REDUCERE •

minimum

A AFLAT

cu indignare de hotărîrea rabinului Porush, din Aguda (care se crede buricul pămîntului) de a cere parlamentului să interzică dansul burţii în hotelurile israeliene.

...şi îşi exprimă sentimentele de preţuire şi respect la adresa artistelor persecutate; de preţuire şi respect, zic, fiindcă noi nu ne batem pe burtă cu ele.

(*Foto:* Monica Dulce, întîia din grup, dansatoare româncă din burtă, alături de cîteva colege, făcînd reclamă pentru vodca Finlandia)

SHIRI — TRAVEL AND TOURS LTD.
HAYARKON ST. 126 (VIS-A-VIS SHERATON),
Tel. : 220136/7; 234785

TOMY HERŞCOVICI

Vă propune
DOUĂ OFERTE
SENZAŢIONALE

TAXA DE CĂLĂTORIE
ÎN CONTUL NOSTRU

I. 2 NOPŢI BUCUREŞTI,
HOTEL DOROBANŢI
3 NOPŢI POIANA BRAŞOV,
HOTEL PIATRA MARE
4 NOPŢI BUDAPESTA,
HOTEL NOVOTEL INTERNAŢIONAL
18 NOPŢI LA FELIX, HOTEL TERMAL
TOTAL: 27 nopţi la numai 1399 $
INCLUSIV BILETUL DE ZBOR ŞI...
...TAXA DE CĂLĂTORIE ("MAS NESIOT") !!!

II. TURCIA 2 SĂPTĂMÎNI TUR ORGANIZAT
(din care 5 zile ISTANBUL)
SEMIPENSIUNE 10 ZILE, GHID ISRAELIAN,
AUTOBUZ DE LUX, AVION etc.
1099 $ la 17 august şi 31 august inclusiv...
...TAXA DE CĂLĂTORIE !!!

Excursie organizată pe traseul : Budapesta — Balaton — Zagreb — Sarajevo — Dubrovnik — Split — Plitvice — Bled — Viena — Bratislava — Brno şi... Praga. 20 ZILE — 1699 $.

PREŢUL INCLUDE : Hotel clasa I-a, Autobuz de lux, Ghid israelian, Bilet de avion, Semipensiune, etc.

DATA: 30 august

INFORMAŢII, PROSPECTE ŞI ÎNSCRIERI

la TOMY sau ŞOŞANA

• Sànàtatea

SEXUALITATE

Jocul dragostei este mult mai complex decît simpla trezire a simțurilor. Și, cu toate că oamenii au impresia că știu totul sau aproape totul în această privință, ei se confruntă cu numeroase întrebări, prejudecăți, idei moștenite al căror sens este neclar, derutant sau deadreptul nociv din punctul de vedere al sănătății. Iată de ce, poate mai mult decît în orice alt domeniu, este important de a distinge între ceea ce este adevărat, verificat, valabil, de ceea ce este fals, inexact, eronat, dăunător. Drept care, revista pariziană *"Santé magazine"* a reținut 15 întrebări preocupante și, pe baza cunoștințelor științifice actuale, a formulat fără falsă pudoare și false tabu-uri, răspunsurile corecte, care, în ansamblu, se constituie într-un ghid medical al "mecanicii" relațiilor amoroase, al vieții sexuale. Iată-le:

ADEVĂRAT SAU FALS

în materie de amor

VERIFICAȚI-VĂ CUNOȘTINȚELE !

1. Cafeaua sporește riscurile de sterilitate.

Fals. Un studiu, efectuat pe baza consultării a 5.000 de subiecți dezminte aserțiunea cu largă circulație pînă acum printre medicii americani, potrivit căreia cafeina ar diminua fertilitatea femeilor. S-a conchis că nu există nici o legătură între cafea și riscurile de sterilitate.

2. Mirosul și-a păstrat la bărbat o mare putere erogenă.

Adevărat. Explicația este de ordin anatomic. Aparatul nostru olfactiv este în relație directă cu anumiți centri nervoși din creier care influențează comportamentul nostru sexual.

3. Alimentele picante au influență asupra erecției.

Fals. Piperul negru și alb, caperele, ardeiul iute, alte mirodenii au, din timpuri vechi, presupuse virtuți afrodisiace. O versiune niciodată confirmată, dar întreținută de statornicia unei relații de mister între plăcerile gurii și cele carnale.

4. Noaptea visurile erotice provoacă reacții sexuale.

Fals. În realitate, trebuie separat fizicul de psihologic. Cea mai mare parte din visele noastre erotice nu au consecințe fizice. Cît despre reacțiile ▷

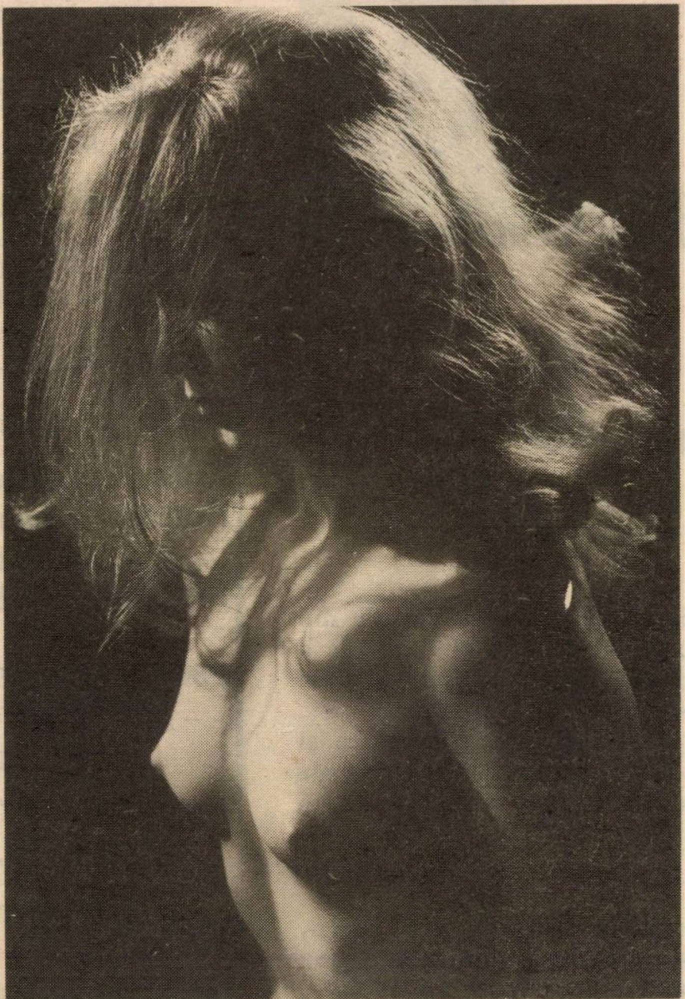

– Această fotografie de Hedy Löffler reprezintă o superbă și celebră actriță din România. – Adevărat.

noastre nocturne, ele sînt legate de somn, paradoxal. Bărbatul are cîteva reacţii spontane în timpul nopţii, care durează în general cîteva minute. Destul de rar pot surveni ejaculări. La femei, există deasemenea reacţii sexuale în cursul acestei faze de somn.

5. Secretul plăcerii feminine se rezumă la localizarea punctului G.

Fals. Punctul G. este considerat a fi punctul cheie al sexualităţii la femeie. În genere, se apreciază a fi situat pe peretele anterior al vaginului pe o suprafaţă de cîţiva centimetri pătraţi. Subiect al celor mai imaginative fantasme, o bandă desenată o prezintă pe eroină, căutîndu-l sub braţ sau în ureche. În realitate, punctul G. este o zonă erogenă, de acelaşi titlu cu clitorisul, adică o regiune foarte vascularizată şi bogată în fibre elastice. În caz de pană sexuală, este inutil de a crede că singurul şi principalul inculpat este misteriosul punct G. Cine poate să creadă că în dragoste esenţialul se localizează pe o mică suprafaţă de mucoasă vaginală?

6. Pentru o femeie este inutil a simula plăcerea cînd ea nu cunoaşte orgasmul.

Fals. A mima plăcerea, chiar cînd ea nu este prezentă la rendez-vous, contribuie uneori s-o găseşti. Aceasta permite, în unele cazuri să ajute femeia "să se elibereze". Sexologii sfătuiesc chiar să se recurgă la simulare ca pe o "terapeutică" pentru acelea care au tendinţă de "a se bloca", a se crispa.

7. O infecţie poate să fie responsabilă pentru o pană sexuală.

Adevărat. Durerile, în timpul actului sexual sînt, la femeie, un semn destul de frecvent de infecţie vaginală, în special datorită bacteriilor tricomonas. Atenţie!

8. Medicamentele care perturbă sexualitatea aparţin toate aceleiaşi familii terapeutice.

Fals. Tratamentele pentru maladia lui Parkinson, anxietatea, determinată de maladii cardiovasculare riscă să provoace efecte nedorite asupra activităţii sexuale. Antihipertensoarele pot fi la originea unei scăderi a libidoului. Anxioliticele au efect sedativ.

9. Cremele dermatologice pot fi contraindicate la femeia gravidă.

Adevărat. Produse conţinînd gudroane, antiseptice iodate şi unele substanţe pe bază de crotaminol şi de retinol nu sînt recomandate în caz de sarcină.

10. O episomotie este adesea la originea sechelelor care pot stingheri viaţa sexuală.

Fals. Episomotia este o mică intervenţie la naştere pentru a se evita o ruptură traumatică. În genere, cicatrizarea nu pune probleme.

11. La o femeie, o intervenţie chirurgicală a organelor genitale, cu ablaţiunea uterului nu pune capăt vieţii ei sexuale.

Adevărat. Sînt, desigur, intervenţii chirurgicale care riscă să pună în chestiune viaţa amoroasă a femeii. Nu este cazul ablaţiunii uterului.

12. O răceală gravă, o rino-faringită poate face ca jocul dragostei să-şi piardă savoarea.

Adevărat. Căci o rinită alergică sau o infecţie O.R.L. pot influenţa mirosul, auzul, gustul; or, privaţi de simţurile noastre pierdem şi plăcerile şi emoţiile pe care ele ni le procură.

13. Impotenţa este una din complicaţiile de temut la persoanele diabetice.

Adevărat. Există două motive pentru o asemenea impotenţă. Unul – de ordin neurologic: atingerea fibrelor nervoase, ceea ce jenează comanda motrice. A doua – de ordin vascular: fluxul sanguin devine insuficient şi împiedică producerea normală a erecţiei.

14. Raporturile sexuale sînt recomandabile înaintea unei probe sportive sau a unui mare efort fizic

Nici adevărat, nici fals. Acum cîţiva ani, participanţilor la turul Franţei le era interzis să fie însoţiţi în deplasare de soţiile lor; acum li se permite. Nu s-au găsit argumente ştiinţifice nici pentru prima, nici pentru a doua soluţie, S-a conchis că atît în cazul efortului fizic, cît şi a celui intelectual, raporturile sexuale pot exercita efecte contrare, în funcţie de temperamentul fiecăruia.

15. Raporturile sexuale sînt nerecomandabile cardiacilor.

Fals. Eforturile fizice cheltuite sînt considerabil mai mici decît în orice probă sportivă. Şi, oricum, nu trebuie să se creadă că persoanele suferind de probleme cardiace trebuie să rămînă sedentari; dimpotrivă, coronarienilor li se recomandă – dacă nu există contraindicaţii speciale – să aibă activităţi sexuale.

NICOLAS EVRARD

Prelucrare de I.F. (după articolul apărut în "Santé magazine" nr. 173/1990)

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

MINIM OM CA TOȚI OAMENII

DREPȚI!

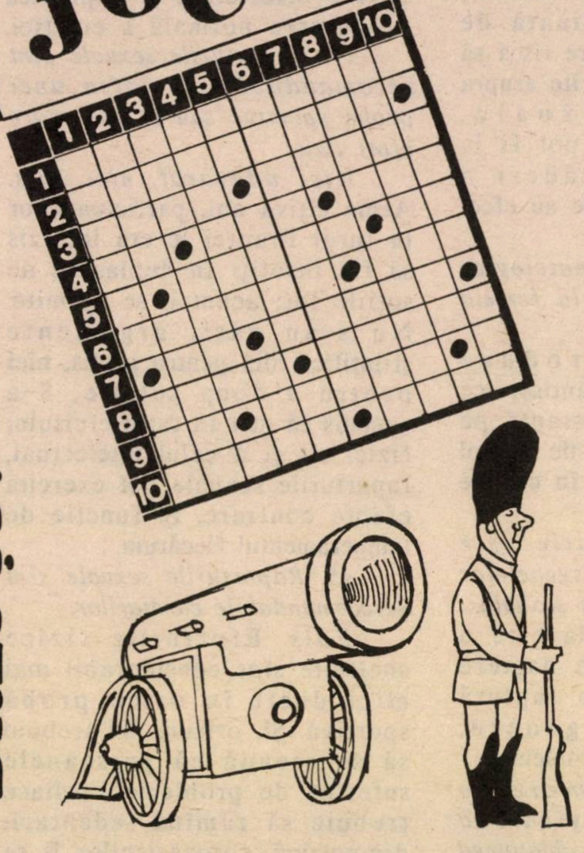

Orizontal: 1) STAU PE POZIȚIE DE DREPȚI 2) Tot ce e omenește posibil 3) Degajați în spațiu – La drept vorbind 4) E lăsat mască – Tarele unor snobi – Prezintă o dresură... de valoare 5) A circula incorect – Spre aducere aminte (abr.) 6) Își trage sfîrșitul de la un foc – Stă la fluierul arbitrului (pl.) 7) Ton de comandă – Puși pe picior... de război 8) Tocuri... înalte – Intră-n casă 9) Îți dă tăria necesară de a fi drept – Carul mic 10) Cădere de tensiune – Circulă prin zone verzi.

Vertical: 1) LA DREPT VORBIND, E UN MARE SPECIALIST – Bun să-i dai palme din cînd în cînd 2) Se ridică pe neștiute – Date la o parte 3) Atenție mărită – Dă socoteală în tot ce face 4) Cauza unei neînțelegeri – Local mai pe colea 5) Darul... vorbirii – Zi-i înainte tot așa – Schimbat la sfîrșitul zilelor 6) Vîrf de atac 7) Șef ridicat odinioară în slavă – Plecat în lumea celor drepți 8) Aliat de nădejde – Bune de sămînță 9) Primitoare de felul lor 10) Locuri de rezervă – Mitică... pentru prima soție.

NELU WEINBERG

PE LOC REPAUS!

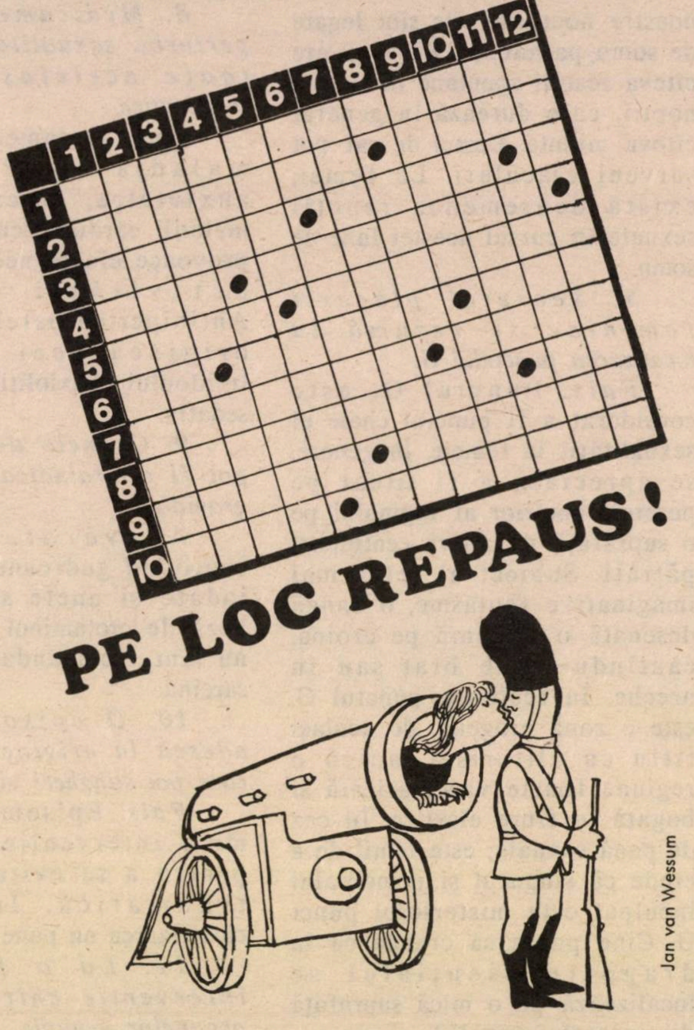

Orizontal: 1) Recunoaștere în fața instanței 2) O lasă inima – Privit în ochi 3) Supliment de viteză – Mediu burghez din trecut 4) Loc de execuție prin decapitare – Pe loc repaus 5) Verigă de legătură – Acord major 6) În sens invers! – Cafegiu... cu cioc – Chestie de obraz 7) Bate la porți străine – Ăștia și-au găsit nașul 8) Zgomotul produs de morse – Acum e... acum! 9) Puși pe picioare și ținuți de brîu – Nu intră în discuție (fem.) 10) Se trag de la tușă – Solo... voce.

Vertical: 1) Tip de închipuit 2) Dumnezeul vostru... de păgîni! 3) De înaltă clasă (pl.) – La răscruce de drumuri 4) Bănet... în vechea Romă!! – A da o spoială... de lux 5) Om de concepție – Băgați la cheltuială 6) Epicentrul unor seisme! – Îmbrăcăminte... de corp 7) Chemarea destinului 8) Intră în port cu mîinile goale – Oglindă pentru mobile 9) Directoare suis generis – Florile răului 10) Elemente de valoare – Sărutul de pe urmă! 11) Prin... centru! – Subtilizată în mod rafinat 12) Cardinal... din Orient – Regnul dogilor.

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI
Holon

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

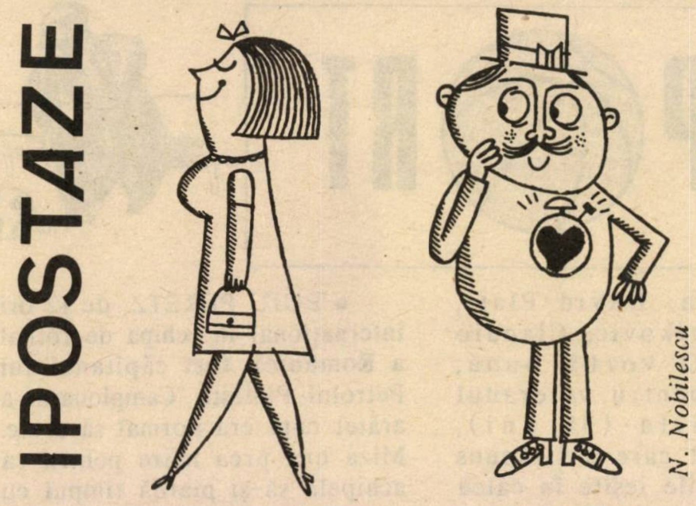

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3				●				●			
4							●		●		
5					●					●	
6				●							●
7			●				●			●	
8	●					●		●			
9		●		●					●		
10											
11							●				

Orizontal: 1) Dă un plus de farmec sexului frumos 2) Face totul ca să-ți auzi vorbe frumoase (fem.) 3) Primii muguri! – A ieși în față – Asociația... crescătorilor de albine 4) Își dă arama pe față – Distrus pe margini! 5) O formă de prezentare foarte slabă (fig. pl.) – Se remarcă pe linie de serviciu 6) Primii angajați în orice întreprindere – Îngrijitor de pavilioane 7) De talie sportivă! – Organisme olimpice – Arată femeile mai grase 8) Merge... pe vîrfuri – Elementele unui binom! 9) Fac bancuri... nesărate – Capete de acuzare! 10) Își cumpănește atent fiecare mișcare 11) Muncește pe capete – Interesați numai de latura materială.

Vertical: 1) Răsplătit îndeajuns la împlinirea datoriei – Lucrează la comandă 2) Pregătiți de ochii lumii – După ce revine! 3) Scot pieptul în afară – Primele imagini tahistoscopice! 4) Mese mari! – Plasat pe linia de jos – Strîns înlănțuită – Un odor de tip vechi 5) Peisaj elvețian! – Tratate de geriatrie 6) Cap de doctor (pl.) – Un fel de sperietoare de păsări 7) Aproape... deloc! – Te face direct răspunzător – Merge în noapte cu luminile stinse 8) E... pentru contra – Te amăgesc cu vorbe de duh și spirit – Vreme bună 9) Invitație la repetiție – Destul de răspîndiți – Petunie! 10) Un plus de energie electrică – Oameni de legătură (fem.) 11) Se produce într-un concert de fluierături – Capacitate raportată la volum (pl.)

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din "Minimum" nr. 40

Verba volant...

Eșantioane, lasou, fler, inițiat, so, t, ma, taler, atîrnători, ali, s, zi, aba, ied, oi, ratat, olan, arogant, sa, țăran, ager.

...Scripta manent

Bagateliza, Ison, l, țap, nelimitate, emana, al, n, fan, in, iod, an, ademeni, cască, unic, etc, numiri, roaderi, it, iris, seacă.

Tandem

Cravașă, nod, iapă, albine, orașe, i, țel, rîs, lamă, st, atașe, etate, pat, mănușă, talent, p, v, ce, ini, gîde, o, bat, surîs, ruinat, sant, destrămat, a.

Cărți de vizită

ARTHUR ISRAELOVICI
Președintele C.O.R.
JACOB POPPER
scriitor

IERARHIC
(Monoverb 3 – 9)

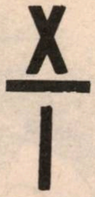

ZOOLOGIC
(Monoverb 3 – 9)

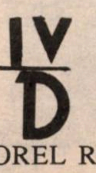

MOREL ROSES
Tel Aviv

RĂSPUNSURILE LA COMEMORĂRI ȘI ANIVERSĂRI ÎN LUNA AUGUST

1) Paul Ehrlich (m. 1915); 2) Elia Metchnikoff (m. 1911); 3) Nahman Sirkin (m. 1921); 4) Dvora Baron (m. 1956), 5) David Wolfsohn (m. 1914); 6) Ferdinand Lasalle (m. 1864); 7) David Bergelsohn (m. 1952); 8) Richard Wiltaetter (m. 1942); 9) Sașa Pană (n. 1902); 10) Ludovic Bruckștein (m. 1988); 11) Andrei Tudor (n. 1907); 12) L. Vero (n. 1882).

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

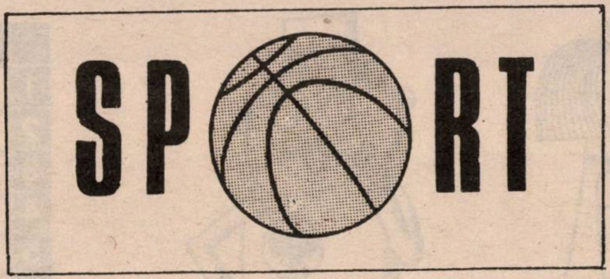

• A fost o lună grea, luna fotbalului. Grea pentru cei care nu iubesc "sportul rege". Grea şi pentru cei care, da, îl iubesc. Cei dintîi nu puteau deschide televizorul, pentru că, imediat, se trezeau cu "Coppa del Mondo" în casă. Jurnalele de actualităţi au fost "ajustate", într-o sîmbătă seara nu s-a dat "Vedem lumea" şi – o, sacrilegiu! – serialul "Dinasty" a fost expediat la miez de noapte. Ceilalţi, am avut ce ne-am dorit. Dar, paradoxal, asta ne-am dorit?

Campionatul mondial a însemnat o mare deziluzie. Prea multe meciuri. Maraton fotbalistic, obositor pentru toată lumea. Jocuri de slabă calitate. Brutalităţi cu nemiluita. Arbitraje aiurea. Se "caută" picioarele adversarilor mai mult decît mingea. Tehnica faulturilor a devenit virtuozitate. Ca şi cea a simulărilor. Au fost "cosite" multe picioare în Italia, dar şi mulţi au simulat, cu artă, lovirea de către adversari. Jucătorii au chinuit biata minge timp de 90 de minute, apoi încă 30 de minute, în prelungiri, pentru ca, la 0–0 sau la 1–1, să decidă soarta meciurilor prin executarea de penalty-uri. Fără goluri, domnilor, fotbalul nu face nici două parale!

Am asistat la amurgul zeilor. Maradona a fost mai mult pe jos decît în picioare. Van Basten, Gullit, Barnes, chiar şi Lineker nu s-au văzut. Au strălucit, în schimb, noi vedete: Salvatore Schilaci, Sergio Goycoachea, David Platt, Dragan Stojkovic, Claudio Canigia. O vorbă bună, neapărat, pentru veteranul Roger Milla (38 ani), camerunezul care a străpuns toate apărările ieşite în calea lui : cea a României, a Columbiei, a Angliei. A cîştigat, finalmente, Germania. Datorită unui 11 metri "discutabil" (la televiziune, văzut din faţă, nu era penalty) şi a două cartonaşe roşii împotriva argentinienilor. Dacă n-ar fi fost arbitrajul acela şi meciul s-ar fi terminat cu rezultatul 0–0, în ipoteza că nici prelungirea n-ar fi clarificat lucrurile, Argentina ar fi putut cîştiga la lovituri libere...

Bineînţeles că tribul, cum i se spune alialei române la "Minimum", nu putea lipsi din faţa televizorului, cînd, pe stadioanele Italiei, se juca soarta mapamondului la fotbal. Am cules cîteva impresii de telespectator care, oricît, are ceva de spus:

• PUIU PERETZ, de 12 ori internaţional în echipa de fotbal a României, fost căpitanul lui Petrolul Ploieşti: "Campionatul a arătat cum era normal să arate. Miza era prea mare pentru ca echipele să-şi piardă timpul cu spectacolul. S-a pus accentul pe apărare. Maradona a fost, pur şi simplu, desfiinţat. L-au scos din circulaţie. Germania a meritat victoria finală, pentru că a prezentat echipa cea mai omogenă".

• ANGELICA ROZEANU, de 17 ori campioană mondială la tenis de masă, convertită la... bridge: "Am rămas decepţionată de brutalitatea cu care se joacă. Nu-mi place violenţa, nu-i pe gustul meu. Eu am o altă concepţie despre sport. Ceea ce am văzut la acest campionat n-a fost o întrecere, ci curat război. Nu înţeleg cum jucătorii, după ce primesc asemenea lovituri, se ridică în picioare şi reintră în joc!

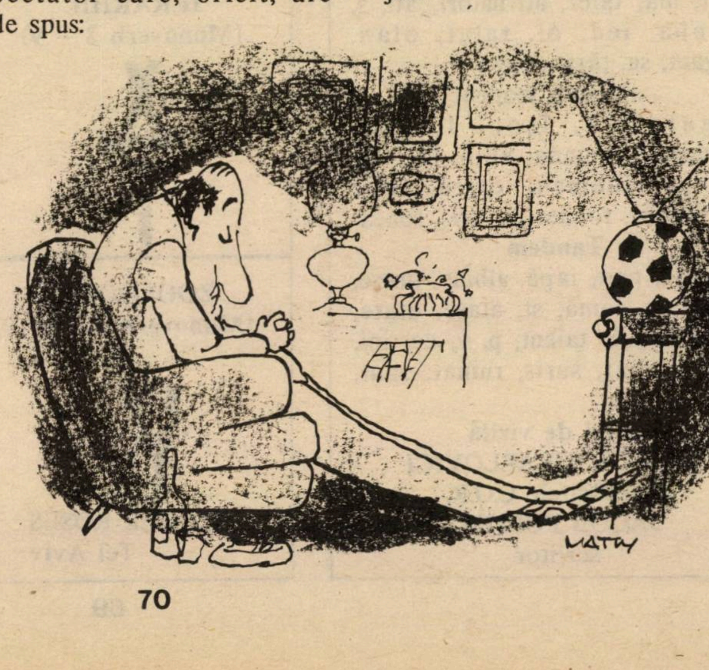

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• **HENRI HERŞCOVICI**, recordman mondial de tir (400 din 400, vă mai amintiţi?): "Sună snob, dacă am să spun că m-am plictisit? Asta-i, în orice caz, situaţia. Nu m-am simţit niciodată a fi spectator la campionatul mondial. Şi golurile? Unde-s golurile? Betonarea apărărilor aruncă fotbalul în criză!"

• **RADU ROSENTHAL**, arbitru internaţional de volei: "Mai întîi o părere generală: a fost un campionat nepermis de lung. Părea că nu se mai sfîrşeşte. Dar s-a dat cel puţin o posibilitate de evidenţiere ţărilor slab dezvoltate (deşi, după cum s-a văzut, nu la fotbal). Arbitrii au fost criticaţi, pe drept, pentru multele decizii greşite. N-aş fi vrut să fiu în locul lor: să conduc meciuri în faţa întregului glob pămîntesc. Ce emoţie, ce răspundere, ce de probleme!"

• **G.FLORIAN**, fost ziarist sportiv, fost şef de presă al Comitetului Olimpic Român: "Cîştigătoarea campionatului este echipa cea mai puţin proastă dintre participante. Mă bucur că, oricum, s-a terminat cu campionatul mondial, ca să pot vedea, în sfîrşit, fotbal adevărat în campionatele ligilor din Anglia, Germania şi Italia".

• **PUIU RAPAPORT**, fost preşedinte al clubului F.C.Argeş, actualmente în centrala Hapoel: "Italienii, care erau consideraţi organizatori de mîna a doua, au asigurat campionatului o desfăşurare impecabilă. M-au uimit stadioanele lor cu gazonul acela admirabil, după care jinduiesc jucătorii israelieni. Pentru mine, Camerunul este cîştigătoarea morală a competiţiei. A învins cît a învins, pe goluri efective, nu pe lovituri de la 11 metri".

• **TITI ACS**, regizor de televiziune, vechi şi verificat amator de fotbal: "În teatru, vedetele nu m-au decepţionat niciodată. Nu aşa se întîmplă, pare-se, în fotbal. Unde au fost Maradona, Van Basten, Gullit? Portarii au decis meciurile: cîştiga echipa al cărui portar apăra cel mai bine loviturile de la 11 metri. Nu era altă soluţie, desigur, dar nu mi-a plăcut genul acesta de loterie..."

• **BASILE IOSEF**, grafician: "La finală, am adormit în timpul meciului şi am dormit liniştit pentru că ştiam că Germania cîştigă campionatul".

• **BOB MASSINI**, regizor de operă şi fost entuziast polisportiv: "Nu mai există "centru" şi "periferie" în fotbalul mondial. Camerun, Costa Rica, chiar şi Egiptul au arătat că nu-s "victime sigure". Mi-a plăcut jocul artistic de fin spectacol al brazilienilor, dar păcat că aceştia nu ştiu unde se află poarta..."

• **AL. MIRODAN** (directorul lui **Minimum**): campionatul a avut doi învingători adevăraţi. Primul, echipa *Camerunului*, care a cucerit simpatiile noastre, toate, şi şi-a pus, indiscutabil, pecetea pe ediţia 1990 a Cupei. Al doilea, – arbitrul mexican din finală, care a învins Argentina, prin deciziile sale de neuitat (şi apoi, generos, a oferit Cupa nemţilor)".

• **MARIUS GODEANU**, ziarist: "Cel mai mult la Campionatul mondial de fotbal mi-a plăcut... concertul Pavarotti- Domingo- Carrera- Zubin Metha. M-a entuziasmat, deasemenea, Avi Raţon, ziarist sportiv, teiman de origine, trăit mulţi ani în Italia, care a povestit, seară de seară, cancanuri de la "Mundial" la televiziune. E simpatic, comunicativ, trece ecranul. Ar fi mai mare păcatul ca televiziunea să nu-l "adopte" definitiv. Ce părere am despre campionat în sine? La asta, am să-i răspund, între patru ochi, lui... G. MODEANU"

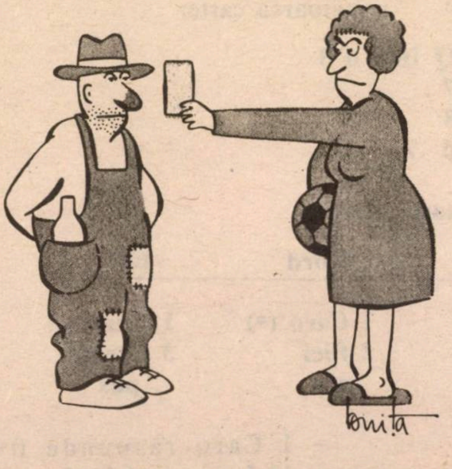

– Iar te-ai pilit! Ai un cartonaş roşu!

minimum

EDITEAZĂ

• **Aveţi în manuscris memorii personale?**

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**

• **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

• **Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"**

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFO-LOGIE

• Mitzu, Tel Aviv: dacă aş practica freudismul de cafenea, aş putea pretinde că nu din întîmplare ţi-ai ales tocmai acest pseudonim straniu, scrisul şi iscălitura dezvăluindu-ţi un caracter de "mîţă blîndă care zgîrie rău". Altfel spus: o mare doză de contrafacere, care încearcă să ascundă şi să înfrumuseţeze defecte grave. Nu-mi pot permite de această dată să fiu politicos şi să te menajez. Prea este evident egoismul dus pînă la lipsa controlului moral, prea mare auto-satisfacţia şi prea violentă încăpăţînarea pe care le-am descifrat în scrisul cu aparenţe ordonate şi "amabile". Şi culmea este că datele cu care ai pornit în viaţă nu erau atît de negative – inteligenţă, un anume grad de sensibilitate artistică, curiozitate. În ce societate de junglă ai trăit?!

• Maşa, Kiriat Yam – Semn al timpului această scrisoare în limba lui Puşkin şi alfabetul călugărilor Kiril şi Metodiu! Chiar dacă nu mi-ar fi amintit rusa pe care cîndva o manevram cu suficientă abilitate, tot aş fi putut să descifrez în scrisul tău cu premeditare ordonat, o mare auto-disciplină, o discreţie dusă pînă la exces. Eforturile mi-au fost necesare să-ţi descopăr inteligenţa de excepţie, marea sensibilitate, dar şi o anumită doză de încăpăţînare. Pe scurt, un caracter de o mare frumuseţe, pe care l-am descifrat cu reală plăcere!

...PRECUM
ŞI VISE...

Mai mulţi corespondenţi, unii chiar solicitînd să rămînă atît de anonimi, încît nu şi-au ales nici măcar vreun pseudonim, mi-au relatat că sînt obsedaţi în visele lor de apă. Care aproape că îi persecută.

Nu mă miră. Apa este un element fundamental al existenţei, ea face parte din amintirile noastre prenatale şi este strict legată, nu numai simbolic, şi de viaţă, şi de moarte, aşa că...

Visînd că bei apă, că te îmbăiezi sau că plouă, semnifică tot atîtea prevestiri bune legate de sănătate şi prosperitate. Dacă este puţin tulbure, onorurile se adaugă satisfacţiilor precedente.

TILL BUHOGLINDĂ

BRIDGE

TIMEO DANAOS ET DONA FERENTES

De cîte ori nu ni s-a întîmplat să ajungem într-un contract prea "ridicat" şi să-l "facem" spre surpriza tuturor (inclusiv noi înşine). De obicei efectuarea contractului se bazează pe greşeala apărării. Iată un exemplu: Într-un turneu de perechi, nevulnerabil contra vulnerabil, sînteţi Sud cu următoarea carte:

A Q 10 9 6 3
Q 7
A 8
A 10 7

Licitaţia merge:

Sud	West	Nord	Est
1 Treflă (*)	pas	1 Caro (*)	1 Cupă
1 Pică	pas	2 Pici	3 Carale
4 Pici	pas	pas	pas

Cîteva explicaţii:

– 1 Treflă (sistemul Trefla de Precizie) anunţă 16 puncte şi peste, orice distribuţie.

– 1 Caro răspunde 0-7 puncte, fără o majoră în 6.

– celelalte licitaţii sînt naturale.

– 4 Pici este (sensibil) exagerat.

Atacul este 10 de Cupă şi iată ce se vede din Sud:

K J 5 2
K 5
10 9 3
9 8 6 4

10 de Cupă

N
W E
S

A Q 10 9 6 3
Q 7
A 8
A 10 7

Est preia cu Asul şi întoarce Regele de Caro. Contractul nostru seamănă cu şarja cavaleriei poloneze asupra tancurilor germane: frumos, dar "cade"... o Cupă, un Caro şi două trefle. Ce e de făcut?

PAUL WEINSTOCK

♣♢♥♤

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAURANT...

Hotărît lucru, pofta vine mîncînd. Scrisorile primite din partea corespondenţilor noştri pe marginea restaurantelor de tot felul au stimulat, în chip nebănuit, dorinţa de a scrie a altora, mai timizi îndeobşte, cînd e vorba de condei.

Şi, fenomen mai nou, gurmanzii *noştri*, călători mulţi dintre ei pe meleaguri străine, ne-au trimis impresii de peste hotare. Fiindcă ne aflăm în plină perioadă de vacanţă (huţ!), (pe de-o parte) şi fiindcă impresiile la care mă refer sînt categoric pline de interes (pe de altă parte), – iată cîteva din aceste "note de drum prin bucătării":

~ ■ PRIN STRĂINĂTATE ■ ~

• Bucureşti

La restaurantul hotelului *Bucureşti* (de pe Calea Victoriei, vizavi de Athénée Palace) am mîncat o "salată berlineză", aşa cum se mînca *pe vremuri*, la restaurantul "Berlin", de pe Sărindar. Eram destul de sceptic cînd am comandat felul, dar, spre plăcuta mea surprindere, salata a fost excelentă. Atenţie: ea poate fi găsită şi la *Snack*-ul în care intri din holul hotelului, dar cu condiţia să-ţi notezi exact, într-un carneţel, orele de funcţionare. *Snack*-ul reuşeşte să fie închis şi înainte de prînz, şi după-amiaza şi seara, după zece.

Ing. SILVIA MIRON
Haifa

Pentru vechii bucureşteni care erau îndrăgostiţi de celebrul "tort îngheţat de alune" de la *"Capşa"*, o veste bună: după ce, aşa cum am constatat eu însămi, prin 1986, în *anii lumină*, desertul respectiv era oribil (nu exista zahăr, mi s-a spus, nu existau alune), acum tortul e din nou la înălţime. Îl recomand călduros.

Dr. LAURA NUSSBAUM
Ierusalim

2 65
3 70
12 00

• Moscova

Nu vreau să fac "politică", dar dacă te duci la Moscova e preferabil să ai la tine ceva mîncare pentru gustări. Fiindcă, dacă la restaurant (dacă ai loc reţinut!), *merge*, în schimb la bufete te pasc surprize. Am locuit, pe cont propriu, la marele hotel "Ukraina" şi trebuie să spun că am avut necazuri. Acolo există cîte-un bufet la fiecare etaj: pentru micul dejun etc. Erau nişte cîrnaţi, m-au ispitit..., am luat o porţie (prăjiţi)... Şi, după cîteva ore am regretat. Nu vreau să intru în amănunte neplăcute, dar dacă n-aveam la mine nişte pastile pentru necazuri stomacale, ar fi fost jale. Pe coridorul etajului, m-am întîlnit cu alţi doi israelieni care sufereau ca şi mine..., şi din aceleaşi cauze ca şi mine: I. Schechter, de la *Viaţa noastră*, şi dr. Leon Volovici de la *Yad Vashem*. Amîndoi arătau lamentabil.

RAUL SCHÖNZWITT
Natania

• Budapesta

Da, Budapesta e un oraş superb, mai frumos decît Viena, dar dacă nu ţi-ai reţinut din timp cameră la hotel, poţi s-o păţeşti, ca mine. Am alergat vreo două ore cu un taxi, care m-a jefuit (1700 de forinţi) pînă să găsesc o odaie la un particular. Dar nu de asta vă scriu. Vă scriu pentru că e foarte greu să... găseşti o masă la un restaurant. Eu a trebuit să plec de dimineaţă de-acasă pînă la un restaurant de pe malul Dunării şi să reţin masă pentru prînz. Aceeaşi operaţiune pentru masa de seară!

Ing. ELIO SOUZI
Tel Aviv

VREI ÎNTR-ADEVĂR
SĂ SCAZI ÎN GREUTATE
•
Fără a renunţa
la mîncărurile preferate
adresează-te la
ANAT
TEL. 03-5032837
•
AUTORIZATĂ
DE MINISTERUL SĂNĂTĂŢII

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

YLANA

BĂUTURI RĂCORITOARE (FIINDCĂ E CALD, CALD...)

- **Aperitiv din suc de roşii:** Se amestecă 1 litru suc de roşii (se găseşte în conserve) cu zeama strecurată de la 2 portocale sau un grapefruit, puţină sare şi piper alb. Se toarnă în pahare înalte şi se serveşte cu cuburi de gheaţă. Paharele se ornează cu cîte o felie de lămîie.

- **Cruşon din piersici:** Se curăţă de coajă şi se scot sîmburii la 8 piersici mari şi bine coapte. Se taie bucăţele mici şi se pun într-un castron special din sticlă. Se presară 5 linguri cu zahăr peste care se toarnă un păhărel de coniac şi unul cu triple-sec. Se acoperă şi se dă la frigider două ore. Se adaugă apoi 1 pahar cu vin dulce roşu şi 2 1/2 pahare cu vin alb. Se amestecă totul, se acoperă şi se ţine cîteva ore, pînă la servire. Se serveşte în ceşti şi se adaugă la fiecare puţine fructe. Trebuie să fie foarte rece.

- **Limonadă:** Dintr-un plic de ceai se fac 6 – 7 pahare cu ceai slab. Se adaugă 1 pahar cu zahăr, 1 lingură de rom sau coniac (nu esenţă) şi zeama de la 2 lămîi. Se taie felii rotunde şi subţiri, o lămîie lunguiaţă cu tot cu coajă şi se pune în amestec. Se lasă acoperit la frigider pînă la servire.

- **Iaurt cu sifon:** Se amestecă într-un castron mare sau se bat la blender, 1 minut, 4 borcănele cu iaurt. În lipsă se poate folosi leben, raz, oz, eşel etc. Se adaugă puţină sare după gust. Se toarnă în pahare înalte şi la fiecare se adaugă sifon rece de 1 – 2 degete. Se amestecă bine cu o linguriţă. Se serveşte foarte rece cu grissini, covrigei sau orice fel de sărăţele.

• TURISM •

La Positano, in Italia, există un restaurant...

Continuăm dialogul din penultimul număr al revistei. Ca interlocutor, de data aceasta, dl. Adrian Marcus, bossul Agenţiei telaviviene de voiaj "Adrian"!

*

– *Agent de voiaj, de cînd?*

– De 15 ani.

– *Îţi organizezi vacanţele?*

– În felul meu. Cu luni de zile înainte de plecare încep să studiez hărţi , broşuri, ghiduri, în special ghidul Michelin. Nu notez – decît în memorie.

– *Ce gen de trasee îţi plac?*

– Drumurile mai anevoioase, locurile unde în general nu pleacă un turist comod.

– *Zici că pleci ca turist, nu ca agent de voiaj. Cum procedezi?*

– Simplu. Comand biletul de avion, la aterizare mă aşteaptă maşina închiriată şi o pornesc la drum pe traseul ales.

– *În fragedă tinereţe, ce ţară ai visat să vizitezi?*

– Italia. Şi am avut norocul s-o străbat în lung şi-n lat. Ai auzit desigur de Coasta Amalfitană. Încîntătoare. Situată la sud de Sorento, vis-a-vis de Capri. Există acolo un şir de sate crestate în stîncă, cu străzi în terase spre mare. În satul Positano am intrat în restaurantul "La mamma", de fapt o grotă, care ar merita să se numească "Il papa", după personajul principal , un bătrînel simpatic. Atmosferă familială. Plăteşti numai ce comanzi. Dar gazda, cu generozitate, oferă fiecăruia gratuit şi din alte specialităţi, pregătite pe loc într-o asemenea cantitate, încît depăşeşte cu mult comanda clienţilor. Am pomenit acest episod şi fiindcă sînt...un mare gurmand!

gurmand

– *Anul acesta unde vei pleca?*

– Vom pleca! Fiindcă am o parteneră permanentă, soţia mea, iar de data aceasta va veni şi fetiţa noastră, Shiri. Destinaţia? – Orlando în Florida, ceea ce înseamnă Disney Land, Luna Park, Circus World, Expo Center, toate foarte atrăgătoare, ultima dintre ele fiind deosebit de interesantă, dat fiind că prezintă, prin exponate, lumea viitorului. Locurile nu-mi sînt necunoscute. Recent am condus un grup de turişti israelieni.

– La Sonesta Village, un complex hotelier de 5 stele, un aşa numit "sat de vacanţă", cu apartamente luxoase. O voi invita pe soţia mea la Barul "Rosy O'Grady", cu programe distractive din belşug (muzică, cowboy, western etc.). Şi, ca să nu mă dezmint...mă voi mai orienta şi pe loc!

Convorbire realizată de
Beatrice Hacker

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

OLGA BANCIC

Cred că tuturor oamenilor adevăraţi, evrei sau neevrei, le-a lăsat un gust cu totul şi cu totul special – adică foarte amar – propunerea d-lui Igor Butnaru din ziarul "România Liberă" din Bucureşti (vezi "Minimum" din iunie a.c.) ca numele străzii "Olga Bancic" să fie schimbat de urgenţă, pentru *purificarea* atmosferei în Capitală.

ISIDOR VAIS
Natzeret Illit

Mult stimate
d-le director Mirodan,

Am citit în revista dvs. "Minimum" un reproş la adresa mea, ca urmare a unui articol pe care l-am publicat în ziarul la care lucrez – "România Liberă" –, articol care se referea la nevoia de a şterge din nomenclatorul străzilor capitalei noastre a unor denumiri legate de regimul totalitar de tristă amintire, înlăturat prin Revoluţia noastră din decembrie 1989. Dintr-o eroare pe care primul şi cel mai mult o regret eu, am inserat între acele denumiri şi numele martirei Olga Bancic, în faţa memoriei căreia mă simt de neiertat. Recunoaşterea acestei regretabile erori – la originea căreia trebuie căutată, însă, numai presiunea excepţională sub care am trăit şi scris în acele zile, situaţie bănuiesc, cunoscută şi la dvs. în ţară – constituie expresia bunei mele credinţe, de care, sper, se vor convinge şi cititorii dvs. Nădăjduiesc, însă, că nu s-a uitat zicala noastră potrivit căreia "o greşeală recunoscută este pe jumătate iertată".

Drept care, vă rog respectuos să aveţi bunăvoinţa de a publica aceste rînduri.

Cu deosebită consideraţie,
IGOR BUTNARU
30 iunie 1990
Bucureşti

· **Minimum** *salută onestitatea spirituală şi eleganţa colegului de la Bucureşti.*

JURNALUL NINEI CASSIAN

Iau notă cu părere de rău de încetarea (sper doar pentru o vreme) a publicării în *Minimum* a *Jurnalului* Ninei Cassian. A fost pentru mine, lectura paginilor acestea, o experienţă rară, o adevărată iniţiere în tainele lumii literaro-artistice din România anilor '50.

Dr. VALENTIN
LIBERMAN
Haifa

*

Jurnalul Ninei Cassian... este prea intim, prea lung şi nu văd în el marile calităţi literare ale sus-amintitei scriitoare.

Ing. A. SOLOMON
Raanana

AMI POPPER

Nu sînt printre aceia care împărtăşesc ideea că Ami Popper ar fi un dezaxat mintal, aşa cum nu am crezut că ostaşul egiptean care a curmat viaţa unor turişti israelieni, a fost un dezechilibrat. Ambii indivizi au fost şi sînt produsul incitării naţionaliste, al extremismului fanatic. Din păcate, nu rare sînt cazurile cînd familia, şcoala, presa, literatura şi chiar unii deputaţi din parlamentul israelian inoculează această ură. Aşa se explică concluziile anchetei efectuate de profesori de la Universitatea din Tel Aviv în liceele din nordul ţării. Solicitaţi să caracterizeze moralmente OEP-ul şi simpatizanţii lor din teritorii, peste 50% din elevii claselor IX – XI aparţinînd învăţămîntului laic şi religios, au utilizat epitetele: "criminali" şi "primitivi".

Bineînţeles că şi în rîndul oamenilor maturi există această mentalitate.

Dacă Ami Popper ar fi fost la graniţa ţării, ca militar şi într-o acţiune de apărare, lichida 70 de terorişti care încercau să pătrundă în ţară, ar fi fost considerat erou. În situaţia actuală, el rămîne un ucigaş de rînd, care nu merită nici un fel de circumstanţe atenuante.

MARCEL ILIE
Petah Tikva

CĂMINUL NOSTRU DE BĂTRÎNI

Sînt o locatară a Căminului de bătrîni "Beit Megurim Le Ghimlaim" din Dereh Hashalom, Tel Aviv şi v-aş ruga să aveţi bunătatea să publicaţi cele de mai jos, referitor la articolul "Vîrsta a treia la ea acasă", apărut în numărul din 1 mai al revistei dvs. sub semnătura d-nei Gina Sebastian Alcalay.

Deşi articolul menţionează în introducere măsurile luate de conducerea Căminului pentru îmbunătăţirea situaţiei noastre, atunci cînd se vorbeşte de diferite cazuri individuale, lucrurile sînt prezentate incomplet. Se spune astfel că inginerul David Davidovici a fost găsit mort în baie după ce nu mai fusese văzut două zile, fără a se specifica faptul că Davidovici anunţase că se va afla în acele 3 zile la *rude.* Or, tocmai acesta este motivul pentru care nimeni din Cămin nu s-a sesizat de absenţa lui, după cum a stabilit şi ancheta întreprinsă asupra acestui caz. Trebuie ştiut că regulamentul Căminului nostru (director: Mordechai Seari, *Em habait*, Helena Kosiner), care este respectat cu stricteţe – prevede contacte zilnice cu fiecare locatar în parte, chiar şi cu cei valizi, tocmai pentru a se preveni accidentele. Avem şi o voluntară specială care bate zilnic la uşa fiecăruia în acest scop.

SARINA TRUS
Tel Aviv

CĂTRE MOSCU ALCALAY

V-am admirat în multe roluri la *Habima*, dar mai ales v-am admirat din tot sufletul în dimineaţa aceea de Şabat, cînd i-aţi răspuns lui Ehud Manor la radio, în cadrul emisiunii *Clubul teatral săptămînal*.

Nu v-aţi sfiit deloc să declaraţi că sînteţi din România, aşa cum s-au sfiit mulţi alţii din tribul nostru. Şi nu aţi pierdut nimic din aprecierea şi dragostea publicului şi din prestigiul unui mare artist ce sînteţi. Dimpotrivă.

Mi-aţi trezit amintiri multe, din cele triste şi din cele frumoase. Am auzit şi eu toate operele jucate la Bucureşti, cînd eram studentă şi intram în grup, fără bilete, cu asentimentul vreunui plasator mituit cu cîţiva lei şi m-am entuziasmat şi eu la auzul sextetului din Lucia de Lamermoor şi al quartetului din Rigoletto. Am fost şi eu de faţă la concertul lui Oistrach şi Iehudi Mehuhim, la comemorarea lui George Enescu şi nu voi uita niciodată acele emoţii muzicale.

Este multă asemănare între amintirile noastre triste din România. În 1951 soţul meu, întîmplător şi el de rit spaniol, a fost scos din postul de asistent universitar la facultatea de Ştiinţe Naturale, pentru că fusese pe listele celor care au depus cerere de *alia*, iar în 1958 am stat toată noaptea cu prietenii noştri (Marga şi Zeida Şafran) ca să luăm hotărîrea , ei – să meargă la Miliţie şi să se înscrie pentru alia, iar noi să renunţăm deocamdată, de frica urmărilor, deoarece creşteam copilul unei surori, condamnată la închisoare grea, sub învinuiri înscenate.

Am apreciat ca şi dvs. valorile în arta şi în literatura română şi la lumina lor m-am cultivat. Dar în clipele grele, izvoarele culturii noastre iudaice îmi alinau suferinţele. Vă mulţumesc d-voastră şi lui Ehud Manor pentru ceasul bogat din dimineaţa de Şabat. Sper că şi alţi oameni valoroşi din aliaua noastră, urmînd exemplul dvs. vor îndrăzni să se afirme ca atare în viaţa publică israeliană. Ca atare: ca evrei-români,

Prof. RACHEL COHEN
Petah Tikva

Dr. D. Sinnreich, Even Yehuda (scrisorile primite de dvs. sînt, aveţi dreptate, documente de epocă, remarcabile; le-am gustat, regretînd, desigur, că – din cauză că autorii lor nu doresc publicitate, dorinţă pe care, uite, o respectăm – conţinutul lor nu poate fi tipărit în aceste pagini); *Cecilia Spindler*, Beit Avot Efal (amintirile sînt interesante, dar preferăm corespondenţe de actualitate; despre viaţa de astăzi şi de aici); *Eliezer Stramm*, Ierusalim (aveţi dreptate, dar, despre morţi numai bine; nu-i aşa?); *Harry Shosany*, Ramat Hanassi (a. spaţiul nu ne îngăduie publicarea de cronici rimate; lungi... b. cîteva epigrame "la ordinea zilei": *Legea porcilor: "Că legea-n fond e-o erezie,/ Totuşi, nu poţi ca s-o întorci;/ Cu toată legea, lumea ştie/ Că-n ţară vor rămîne... Porci!"*; *Un gînd pesimist: "Şamir, se spune la «mărar»/ Dar mi-e să nu ne facă felu'/ Să ducă-n mod involuntar,/ Guvernul nou la «Pătrunjelu'»!"*; *O părere în legătură cu Efraim Gur: "Că din partid a dezertat,/ Este un fapt puţin cam dur;/ Dar Şimon ar fi preferat,/ Să dezerteze... un alt gur!"*; *Kovacs (Eichner) Gh.*, Tel Aviv (eseurile "La răspîntie de drumuri" şi "De la anti-perfecţionarea omului la eliberarea societăţii" sînt interesante, personale şi serioase, în înţelesul cel mai bun al cuvîntului; dar... prea lungi pentru posibilităţile noastre; iată genul de eseu care ne aminteşte mereu cît de necesară ar fi o revistă de cultură, masivă, încăpătoare, tip "volum" pentru găzduirea acestor scrieri; şi iată încă un motiv care ne face să regretăm apariţia atît de sporadică, de non-regulată... ca să nu spunem neregulată, a revistei "Izvoare"); *Retta Segal*, Natania (nu sîntem partizanii formaţiei *Hatehia*, dar ideea dvs. de a face o paralelă între numirea Gheulei Cohen ca ministru-adjunct la Ştiinţă... şi cariera celebrei savante Elena Ceauşescu, – ni se pare trasă foarte, foarte de păr. Dracul nu e atît de negru cum socotiţi dvs. şi, în general, e bine, zic, să nu mîniem pe Domnul... Ridicînd un pahar în sănătatea imaginaţiei dvs., pe cît de simpatică, pe atît de zburdalnică, eu spun: "cînd o fi mai rău, aşa să fie!"); *Prof. Ştefan Cremnitzer*, Petah Tikva (texte interesante, dar prea lungi pentru spaţiul nostru chinuit; reţinem, din scrisoarea ce însoţeşte textul, o informaţie inedită pentru istoria dramaturgiei universale: "După Shakespeare şi Schiller, eu sînt al treilea care scrie teatru despre istoria Angliei"); *Dr. S. Iacobsohn*, Tel Aviv (sfaturile cuprinse în scrisoarea adresată

POŞTA

fostului dvs. coleg de şcoală şi adolescenţă, Silviu Brucan – Ţuţu – sînt destinate... adresantului în exclusivitate; nu ne-a plăcut, niciodată, să ne amestecăm din Israel, în activitatea social-politică a evreilor-români; atîta vreme fireşte cît nu e vorba de chestiuni specific evreieşti sau israeliene; aşteptăm, în consecinţă, fiindcă l-aţi cunoscut bine pe Ţuţu, amintiri *concrete*, revelatoare despre această personalitate politică de anvergură, care şi-a pus, neîndoios, pecetea asupra istoriei contemporane a României); *Felicia Keifa*, Ierusalim (materialul despre Kazari este bine făcut, realmente pasionant, dar – vai! – de-o lungime care paralizează plăcerea noastră; vom mai vedea; şi oricum – sau mai bine zis *orişicît* – ce-ar fi ca, folosind aceeaşi metodă gen: *tot ce vreţi să ştiţi despre*, – să scrieţi ceva despre viaţa noastră, da, viaţa din Israel).

Melanie Liquorik, Kiriat Yam; *Av. Al. Bacher*, Toronto, Canada; *Mircea Aristide*, Haifa; *Valeriu Frimu*, Bucureşti; *Maria Dinescu*, Bucureşti; *Jenică Gold*, Tel Aviv; Evy Markson, Nice, Franţa; *Nelu Solomon*, Metulla; *Izu Vaisman*, Rehovot; *Prof. Nicolae Stroici*, Cluj, România; *Avram Sonnereich*, Beer Sheva; *Norbert Schmetterling*, Beer Sheva; *I. Rotman*, Haifa – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

... Şi să nu uităm: rugăm (pe cei ce nu cunosc, încă, acest secret al tipografilor şi tipografiilor de totdeauna), ca scrisorile să fie scrise pe o singură faţă a foii de hîrtie.

●

O idee nouă:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI

NU, N-AM FUGIT ÎN AMERICA

Înţelegînd să vehiculeze într-un articol o minciună la adresa subsemnatului, precum şi calomnii din arsenalul antisemiţilor din actuala presă din România, redacţia publicaţiei "Revista mea" a fost de acord să publice un material de răspuns. După ce l-a primit, a refuzat însă să-l tipărească, motivînd că ar conţine păreri neconforme cu "linia" revistei. După două săptămîni, revista a publicat o aşa zisă "precizare", care nu atinge problema de principiu ridicată în replica mea. De aceea, îmi îngădui să dau în *Minimum* rîndurile de mai jos, din replica mea; din replica mea care, cu tot "dreptul la replică" trîmbiţat peste tot, a fost aruncată la coş în Harakevet 52.

Stimate d-le redactor şef,

...Îngăduiţi-mi să mulţumesc colegilor de la "Revista mea" pentru "popularizarea" ce mi s-a făcut prin publicarea în nr. 1415 a unei note intitulate "Ce miros are Costescu" şi semnate I. Tal. După apariţia ei, m-au năpădit, literalmente, telefoanele – unele de felicitare, altele de reproş – toate vădind că nimeni – absolut nimeni, de la prieteni, confraţi şi cititori, la autorităţi de resort şi pînă la soţie şi copil – n-au avut habar că I. Fîntînaru, după ce "a emigrat în vestul (prin rectificare de rigoare, în estul) Mediteranei, s-a dus în S.U.A. ...Şi, ulterior, s-a întors unde emigrase". Un astfel de reproş amical suna: "Care va să zică de-ăştia mi-eşti: ai iordit-o fără să ne spui o vorbă şi mai pretindeai că eşti legat prin mii de fire de Israel..."

Nici faptul că basmul gen Münchausen a fost conceput de-a fir în păr de imaginaţia maladivă a unui oarecare Sorin Costescu de la ziarul "Viitorul" din Bucureşti şi nici că minciuna are mirosul specific a urii antievreieşti nu sînt surprinzătoare! În actuala explozie de antisemitism din România, evocarea insidioasă de nume evreieşti de oarecare rezonanţă şi prestigiu în presă este atît de frecventă cum n-a mai fost de la rubrica "Cine sînt şi ce vor" din "Porunca vremii". În acest context, mi s-ar fi părut nefiresc, ba chiar m-aş fi necăjit, dacă numele subsemnatului ar fi fost, completamente, ignorat.

Cît despre "punerea în paralel" cu Silviu Brucan (oricît trezeşte această asociaţie un "ma pitom?" sau în mai plasticul idiş, un "nişt geştoigen, nişt gefloigen"), declar, pur şi simplu, că mă onorează! Nutresc faţă de Tache Brucan nu doar sentimentul ucenicului care şi-a însuşit meseria de gazetar de la un maistor priceput, ci, mai ales, stima profundă faţă de omul politic, ziaristul talentat, diplomatul emerit, politologul de renume mondial şi, nu în cele din urmă, faţă de dizidentul anticeauşist de ţinută şi îndrăzneală...

Să nu ne mirăm că S. Brucan – evreul S. Brucan (care de altfel nu şi-a ascuns niciodată originea) – a devenit ţinta celor mai vehemente atacuri ale neolegionarismului.

Nedumerirea începe însă acolo unde gazetari evrei din Israel, în numele, chipurile, al

POŞTA

combaterii antisemitismului, reproduc fără discernămînt calomniile şi minciunile respective, dînd conştient sau nu, apă la moara neonazismului din România. De ce dl. Tal se simte îndrituit să vehiculeze o afirmaţie evident calomnioasă, înainte ca să fi verificat – aşa cum cere etica profesională – care este adevărul în privinţa lui Fîntînaru, care nu este chiar necunoscut în cercurile ziaristice din Israel? De ce să preia el din vocabularul antisemit injuria de "torţionar" la adresa lui S. Brucan (şi încă pe cont propriu, fără ghilimele), în locul unei analize obiective a meritelor şi greşelilor, care au existat desigur, în activitatea acestei personalităţi, pe care noi, evreii, n-avem de ce s-o excomunicăm (s-o punem în "herem"), tot aşa cum nu radiem din enciclopediile iudaice atîtea figuri de evrei care au lăsat urme în ţările lor de origine, numai fiindcă ideile lor nu ne plac...

Cu stimă,
I. FÎNTÎNARU

PAUL NICULESCU-MIZIL

Am citit cu emoţie şi compasiune textele apărute în numărul precedent al revistei "Minimum" cu privire la cazul Paul Niculescu-Mizil. Ne exprimăm acordul deplin cu impresionantele cuvinte-mărturie ale lui Al. Mirodan şi împărtăşim întru totul sentimentele care le-au inspirat. Şi noi, cei care semnăm mai jos, l-am cunoscut din tinereţe pe P. N.-M. şi am colaborat cu el de-a lungul a mulţi ani, îndeosebi în perioadele în care el dirija sectoare şi activităţi din domeniul culturii şi presei din România. Este incontestabil că s-a bucurat totdeauna din partea a mii şi mii de oameni de o mare consideraţie şi preţuire pentru inteligenţa şi pregătirea sa, pentru caracterul său integru, de o distinsă omenie, pentru vocaţia prieteniei şi colegialităţii în raporturile cu colaboratorii săi, pentru solicitudinea manifestată faţă de toţi cei care i-au cerut sprijin şi ajutor. Devotat patriei şi poporului său, el s-a remarcat prin atitudinea sa democratică în problema naţională, refractară oricărei manifestări de şovinism, naţionalism şi antisemitism. În susţinerea acestor afirmaţii, pornite din fermă convingere, sîntem gata să depunem mărturie în faţa oricăror instanţe şi foruri, în dorinţa de a contribui să i se facă dreptate şi să revină, liber, în familie şi în societate.

I. FINTINARU
TANIA LOVINESCU
MARCEL SOICHER
ANDREI STRIHAN

ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

îşi exprimă adînca durere la săvîrşirea dintre noi a colegului

ALBERT GOLDENBERG

poet talentat, ziarist fecund, activist neobosit al mişcării social-culturale a evreilor originari din România

---

Dezlegarea la Bridge
Timeo Danaos et dona ferentes

Rezolvarea este să ne aducem aminte de licitaţia lui Est (în vulnerabil). După licitaţie Est trebuie să aibă cel puţin 14-15 puncte, cu Cupa în 5 şi Caroul în 4. Şansa ar fi ca Est să aibe un onor mare de Treflă doubleton (lucru perfect posibil) şi să fie obligat să ia al doilea tur de Treflă, ceea ce îl va obliga să întoarcă în "tai-defosa". Întrevăzînd această posibilitate, se lasă Regele de Caro să cîştige, să ia continuarea de Caro, se scot atu-urile în două tururi, se joacă Cupa mare, se joacă As de Treflă şi Treflă mic. Am avut noroc: Regele de Treflă ia în Est şi returul de Cupă ne dă contractul. Iată toată dona:

```
           K J 5 2
           K 5
           10 9 3
       7   9 8 6 4   8 4
2 3 9 10  |   N   |  A J 8 7 6
2 4 5  6  | W   E |  K Q J 7
2 3 J  Q  |   S   |  K 5
        A  Q 10 9 6 3
        Q  4
        A  8
        A 10 7
```

Această linie de joc cîştigă şi în eventualitatea unui doubleton de onori în Est. Dar poanta donei este greşeala lui Est în evaluarea situaţiei pe Treflă: în mod clar declarantul are destule reveniri pe masă şi poate face impasuri spre mînă după pofta inimii, deci Regele de Treflă este "mort". Oare de ce nu face declarantul nici un impas?! Ce e cu cadoul acesta "grecesc"? Concluzia este că declarantul nu are Dama de Treflă. Acum totul se reduce la a arunca imediat Regele de Treflă pe As şi la speranţa că West are J de Treflă. Altfel, totul s-a terminat. Şi iată cum încă un contract "condamnat" a primit o "amnistie" nemeritată.

POŞTA

I. ARTZI FAŢĂ CU GUVERNUL

De acord cu diagnosticul d-tale, d-le Artzi, din *Minimum* (nr. pe iulie): neguţătoria de şuk pe care s-a bazat formarea noului guvern Shamir este realmente dezgustătoare.

Dar, dacă era s-avem un cabinet Maarah, n-ar fi fost acelaşi lucru? Nu d. Shimon Peres a început cu racolarea de deputaţi de la partidul advers? Nu?

Ing. VICTOR KIRSCHENBAUM,
Haifa

Articolul d-lui Artzi, despre noul nostru guvern ar fi putut apărea uşor şi în "El Ahram", din Cairo... Adevărul este că Likudul vă deranjează, fiindcă Likudul nu concepe vînzarea ţării...

ARIE BARASH
Tel Aviv

De la Artzi aşteptăm ca să reprezinte *tribul* nostru, aşa cum ştie, în Knesset.

Aşteptăm de la el, obiectivitate, independenţă, prudenţă, abilitate; plus muncă, muncă de lămurire cu cei din trib (chiar în cadrul H.O.R., C.O.R. etc. etc.); în nici un caz nu aşteptăm articole ca "Guvernul celor 62".

S. SAHAR
Tel Aviv

OPHIR - KEY TOURS

• ULTIMA ORĂ - STOP PRINT •

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

are pentru dv. surpriza anului
MARI REDUCERI DE PREŢURI ÎN ROMÂNIA
• Extrasezon în plină vară

* **România** revine pe harta turistică a Europei cu peisajele ei de vis, cu o nouă atmosferă liberă, cu vechea ei ospitalitate şi, bineînţeles, cu preţuri care desfid orice concurenţă

PENTRU VACANŢA DVS. VĂ PROPUNEM:
• Excursie mare-munte, 2 săptămîni, demipensiune, tur de litoral, cină festivă cu degustare de vinuri la Cerbul Carpatin, bilet de avion tour - retour, cu numai - $ 565
Date de operare: 1/08, 8/08, 15/08

• TRATAMENTE ÎN ROMÂNIA
18 zile FELIX - hotel Termal, HERCULANE - Hotel Roman în loc de $ 544-$ 450
Date de operare: 29/07, 9/08, 17/08
18 zile COVASNA, TUŞNAD, VATRA DORNEI în loc de $ 511-$ 427
Date de operare: 5/08, 15/08

• OCAZIE UNICĂ
* **România** - pe lîngă nostalgia reîntoarcerii în ţara primei tinereţi, nemaipomenite reduceri pe care OPHIR TOURS le-a obţinut pentru dvs. în mod special!

Este momentul să vă hotărîţi

OPHIR TOURS
vă aşteaptă cu încă multe alte surprize
Preţurile sînt valabile cu condiţia participării a minimum 8 persoane

Informaţii şi înscrieri: SANDU LESHER, Rh. Shalom Alechem 20, tel. 280025; MELANIE, tel. 209765; ANY, tel. 209755, MADELAINE, tel. 209785 - Rh. Ben Yehuda 32, Tel Aviv

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

- *Ing. Rodica Tismăneanu;* de la Bucureşti, sora prof. V. Tismăneanu, politolog în U.S.A.; la Ierusalim (tel. 02/410180).

Turism

- *Petruţa* şi *Tiberiu Almosnino,* solişti ai baletului Operei din Bucureşti; cu fiul, *Luca Maximilian;* la rude.
- *Cornelia Gheorghiu,* actriţă a Teatrului Naţional din Iaşi, împreună cu soţul (prof. *Călugăriţa)* şi fiica; la prieteni. Tel. 057-416985/ 02-767208.

Documentare

- *Rey Ştefan;* redactor al ziarului "România Liberă"; din Bucureşti.
- *Gabriel Miron* şi *Răzvan Mitroi;* redactori la cotidianul *Libertatea* (ex-Informaţia Bucureştiului);

Aniversare

- *H. Mălineanu:* 70 de ani; la Bucureşti. Născut la Bucureşti, în 1920, el debutează ca compozitor de muzică uşoară în 1937, cu "Ţi-am telefonat aseară". De-aici încolo cariera sa va fi jalonată de numeroase *şlagăre,* făcînd ca Mălineanu să se impună printre cei mai valoroşi compozitori ai epocii sale. "Ce să fac dacă-mi placi", "Valsul nostru", "Marinică", "Primul nostru tango", "Ce cauţi tu în viaţa mea", "Am început să-mbătrînesc", sînt melodii aflate pe buzele tuturora. H. M. a compus muzica la zeci de spectacole de revistă de mare succes, este autorul *musical*-ului "Bună seara, domnule Wilde" şi a semnat muzica filmelor "Marinică", "Portretul unui necunoscut", "Şeful sectorului suflete", "Rătăcitorul adolescent" etc. Este laureat al Premiului de Stat.

Decese

- *Albert Goldenberg,* ziarist; scriitor. N. la Bucureşti în 1934, soseşte în ţară în 1965, devenind redactor, apoi, secretar de redacţie al cotidianului "Viaţa noastră". Poet înzestrat, a scos două volume de versuri: *Caut izvoarele* (1967) şi, cu puţină vreme înainte de moarte, *Lumina trăită* (1967). (O cronică despre această carte a apărut în nr. trecut al revistei noastre, sub semnătura lui Eugen Campus). Bolnav grav de inimă, A. G. a suferit cîteva intervenţii pe cord deschis, ultima (iunie a.c.) fiindu-i fatală.
- *Simon Bayer,* avocat, publicist (n. Giurgiu, 1896), stabilit în Israel, în anii '60. Prieten din adolescenţă cu Tudor Vianu şi Ion Barbu, este autorul unei broşuri de calitate împotriva antisemitismului, publicată în 1923, după erupţia fascistă din universităţile româneşti.

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Un gînd pios,* din partea prietenilor din Israel, la încetarea din viaţă a celei ce-a fost Loty Iancu, soţia compozitorului Mişu Iancu, din Bucureşti. Cele mai sincere condoleanţe familiei.
- *Prietenii* urează grabnică însănătoşire poetului Florin Mugur, din Bucureşti, victima unui accident stupid în casă, în urma căruia şi-a fracturat două coaste.
- *Elisabeta Elena Tacciu* este căutată de Ada Munteanu, tel.: 04/722094.

Cu ocazia împlinirii unui an de la decesul prof. FRIDA UNGAR foştii ei colegi de la "Cultura" şi "Kreţulescu" se reculeg în memoria ei şi nu o pot uita pentru că a fost un om, o colegă şi un cadru didactic demn de preţuit şi de admirat.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

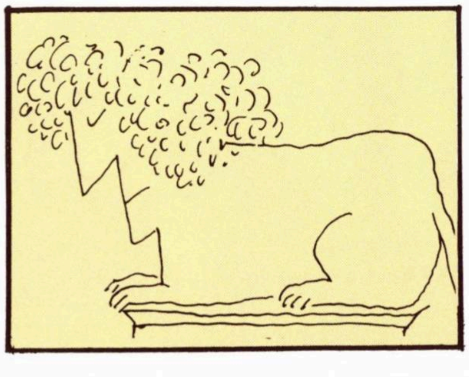

LUNA AUGUST

LEUL (23 iulie – 22 august)
Vă aflaţi într-o perioadă foarte tensionată în domeniul profesional. Încercaţi să nu intraţi în panică şi nu pierdeţi din vedere micile amănunte. O veste îmbucurătoare din depărtări.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Vă e greu să găsiţi cuvintele pentru a exprima sentimentele pe care le încercaţi acum. Încercaţi să ascundeţi furtuna interioară, dar vă trădaţi în amănunte. Nu-i grav şi vă este permis şi dvs., cei care păreţi *puternici*, să dovediţi că sînteţi de fapt nişte... sensibili.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Deosebiri grave de vederi cu ceilalţi membri ai familiei. Încercaţi să fiţi răbdători şi să ascultaţi şi părerea altora. Ieşiţi mai mult din casă şi îmbrăcaţi-vă mai mult în albastru.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Mentalitatea dvs. serioasă şi responsabilă se ciocneşte cu lipsa de seriozitate a celor cu care lucraţi. Evitaţi conflictele inutile, urmaţi-vă linia, indiferent de ce se întîmplă în jur. Zilele de luni nu vă sînt favorabile.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)
Verificaţi-vă cheltuielile: tendinţa de risipă este periculoasă. Vă aşteaptă momente plăcute în domeniul romantic şi nu este indicat să daţi cu piciorul ocaziilor. Dacă jucaţi la loto, nu uitaţi 5 şi 23.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)
Nu vă enervaţi dacă nu sînteţi luaţi în serios de cei din jur; concentraţi-vă asupra ideilor dvs. şi se va dovedi că aveţi dreptate. Mai multă prudenţă în domeniul sănătăţii.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)
Din cauza sarcinii foarte grele pe care v-aţi asumat-o, neglijaţi multe lucruri importante, care se vor răzbuna. Încercaţi să fiţi mai echilibrat şi preocupaţi-vă mai mult de timpul dvs. liber.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)
O gafă riscă să vă complice relaţiile cu partenerul. Gîndiţi-vă mai puţin la dvs. înşivă şi atunci toţi cei din jur se vor gîndi mai mult la dvs. Evitaţi luna aceasta orice jocuri de noroc.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
În ciuda faptului că vi se pare că lumea nu vă acordă destulă atenţie, nu e cazul ca tocmai acum să jucaţi rolul revoltatului. În aceste condiţii, veţi avea multe şanse de avansare şi de succes în afaceri. Zile faste: joi, sîmbătă.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Fiind prea siguri de dreptatea dvs., riscaţi să vă deterioraţi multe relaţii bune. Perspectiva unei călătorii în străinătate se va împlini dacă veţi dovedi mai mult tact. Încercaţi-vă norocul la loterie.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Strălucite perspective financiare, dar nu aceleaşi perspective şi în domeniul relaţiilor umane. Riscaţi să vă pomeniţi în conflicte inutile cu oameni la care ţineţi mult. O lună în care e bine să evitaţi mondenităţile.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Vă îndepliniţi perfect sarcinile ce vi se încredinţează, dar aceasta nu vă satisface din pricina perfecţionismului dvs. Încercaţi să fiţi mai realişti. Pentru cei ce joacă la loterie sau loto, e bine să nu-şi cumpere biletul la început de săptămînă. Nu sînt zile faste pentru zodie.

Tullio Pericoli

Ni l-a prezentat, mai deunăzi, Jacob Popper, care-l iubeşte, aducîndu-l cu desenele la "Minimum".

Iată-l pe desenatorul italian, stînga-sus, cocoţat deasupra cîtorva capete de iudeo-bolşevico-francmasoni.

Tullio. Un Pericoli care nu va trece cu una cu două.

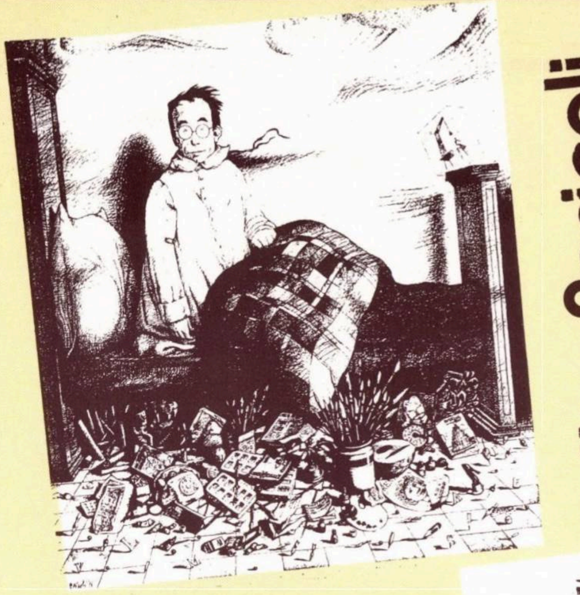
1

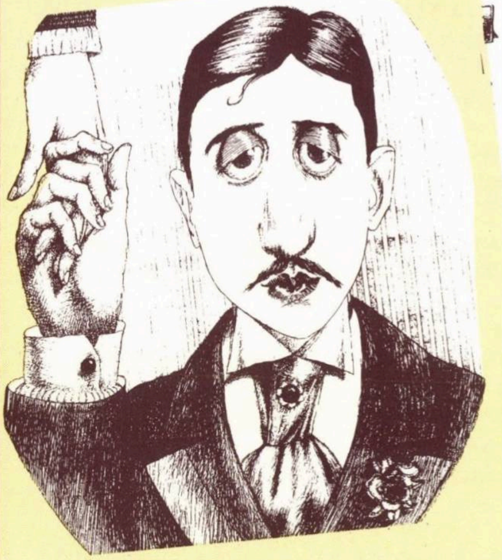
2

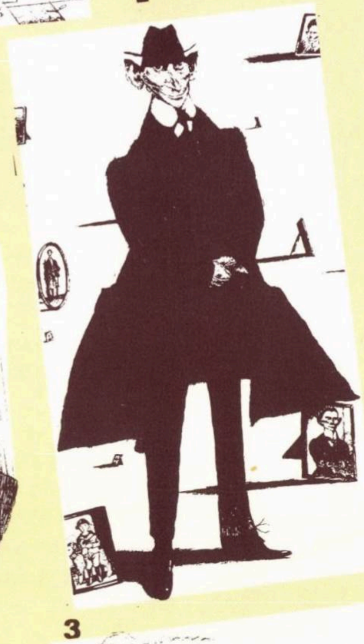
3

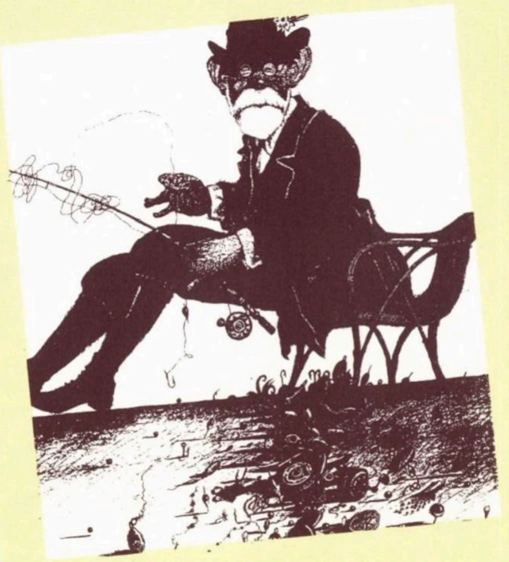
4

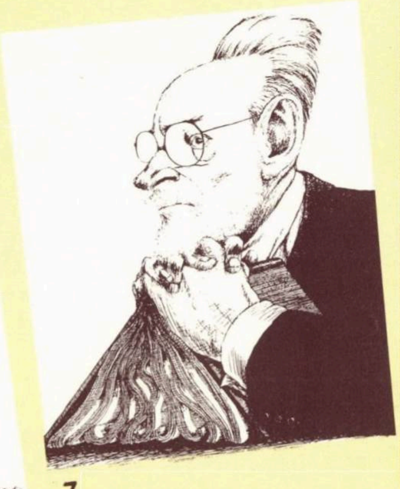
7

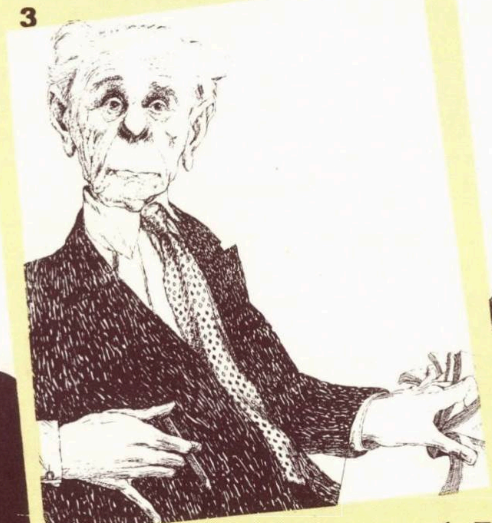
6

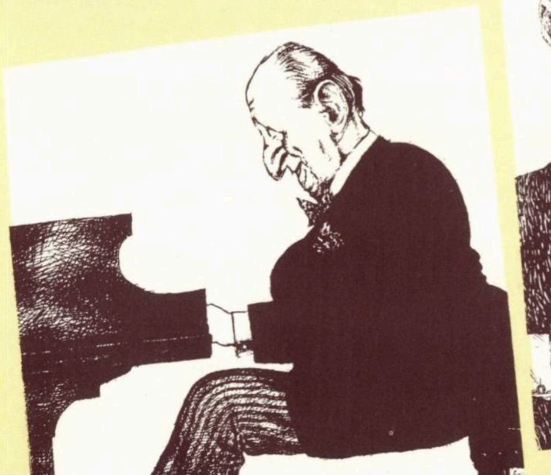
5

1. Tullio Pericoli (autoportret)
2. Marcel Proust
3. Franz Kafka
4. Siegmund Freud
5. Vladimir Horowitz
6. Karl Raimund Popper
7. Primo Levi

minimum

ANUL IV
NR. 42
SEPTEMBRIE
1990
•
7,30 ȘEKELI

DARIAN
VĂ UREAZĂ
UN AN BUN,
DEPARTE
DE TOATE
NECAZURILE !

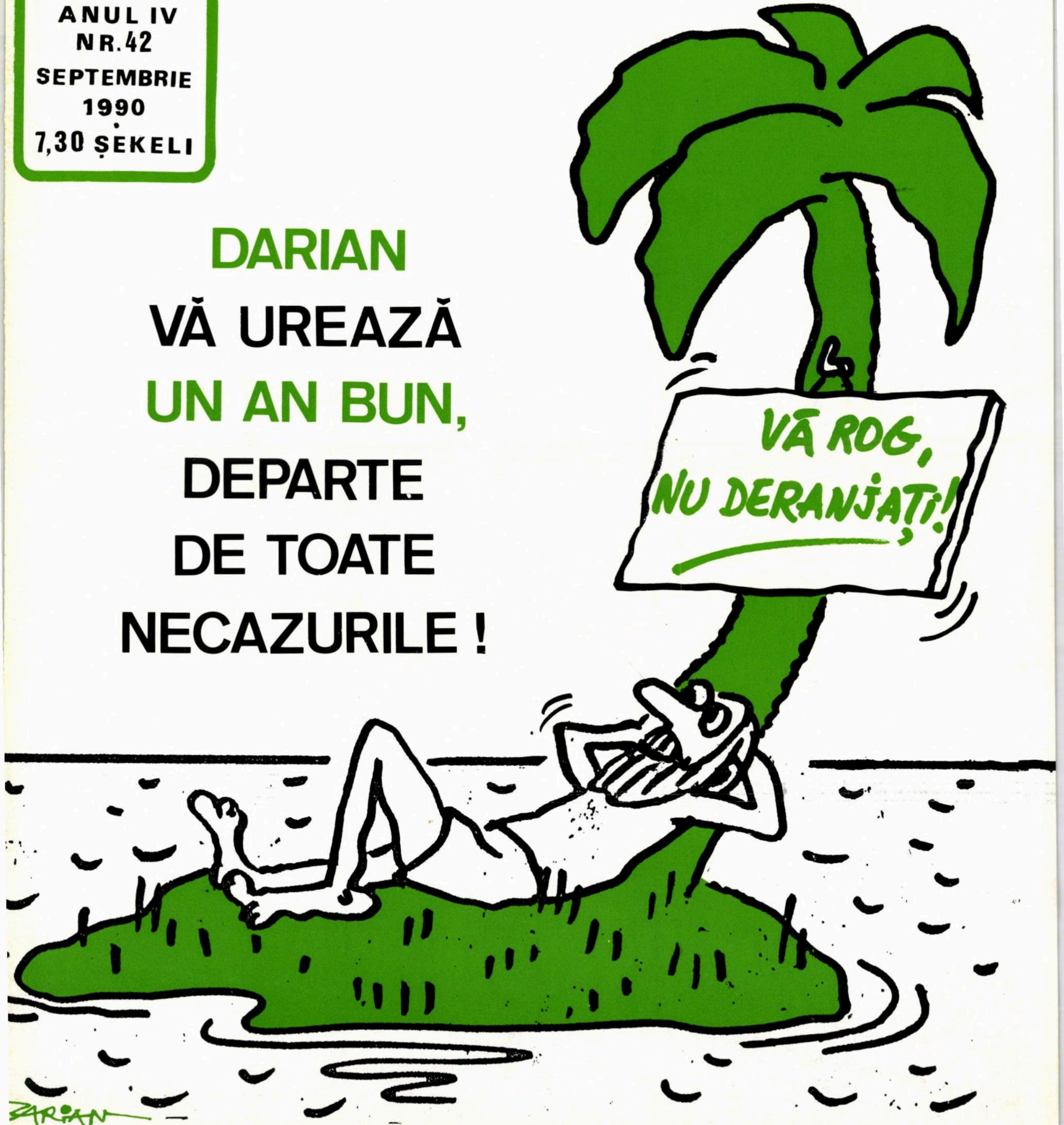
VĂ ROG,
NU DERANJAȚI!
DARIAN

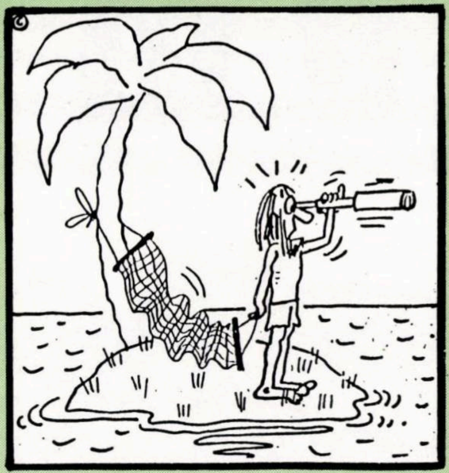

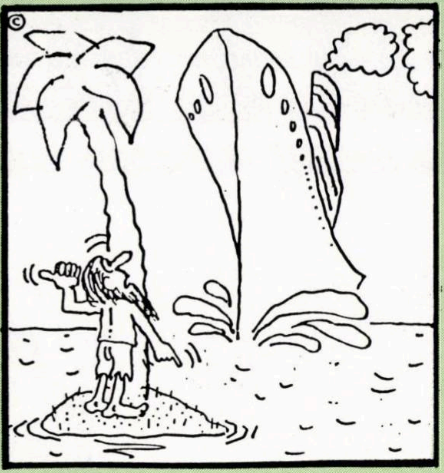

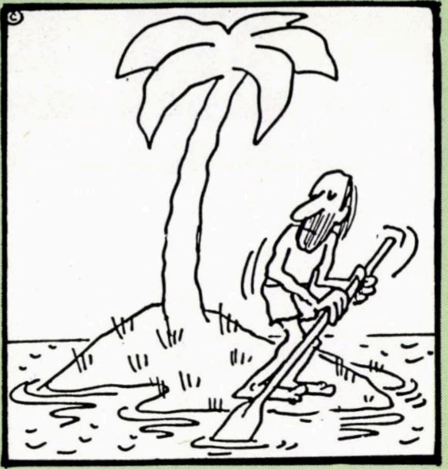

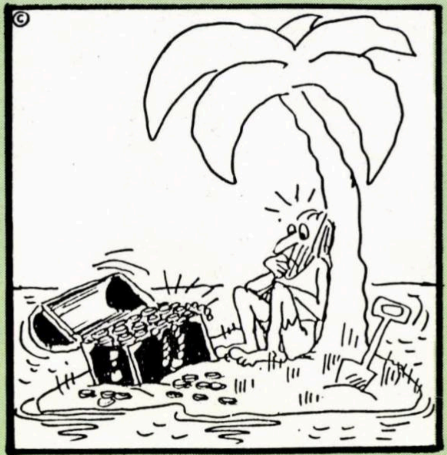

SĂ ÎNCEPEM

ANUL NOU

ZÎMBIND

CA (ŞI CU)

DARIAN

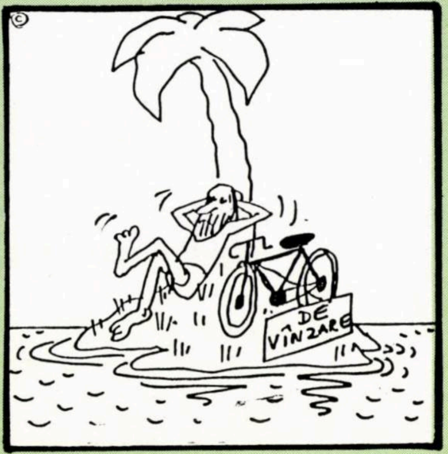

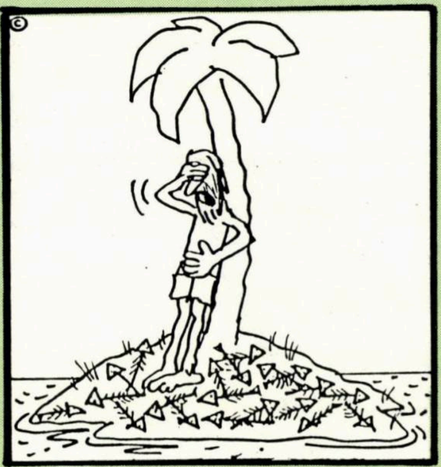

●

Desene din albumul
"ELEF HAIIM"
(O mie de insule)
de
DARIAN
în curs de apariţie

●

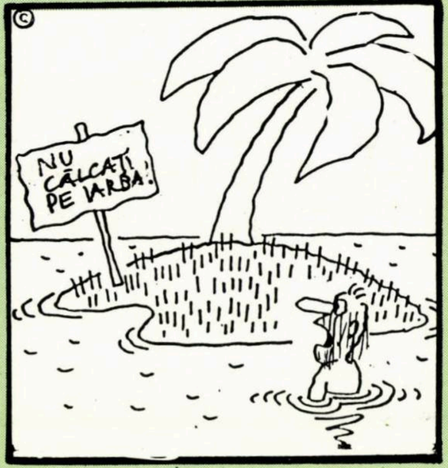
NU CĂLCAŢI PE IARBA

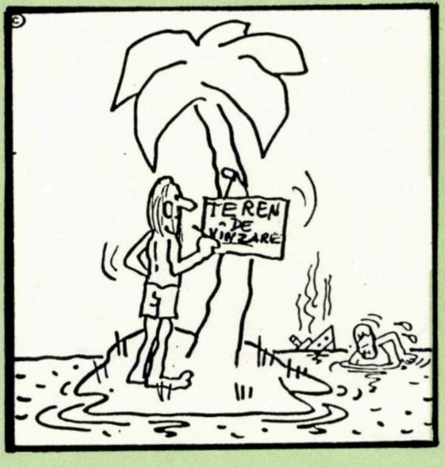
TEREN DE VÎNZARE

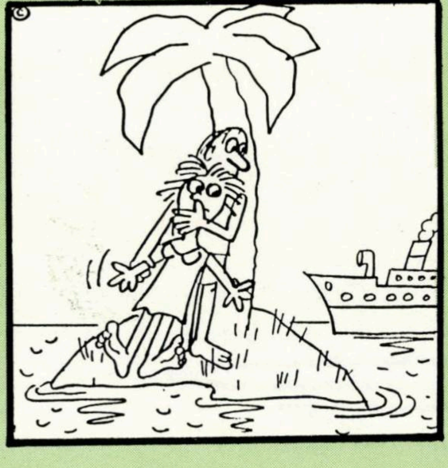

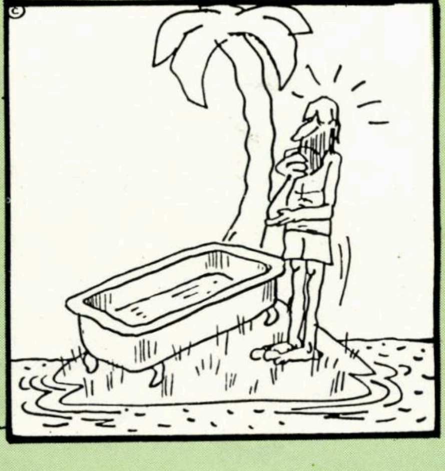

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 august a.c.

- In lumea teatrului se spune că dacă în actul întîi al piesei apare un revolver, cel mai tîrziu în ultimul act e musai să se tragă cu el.

Intrebarea dacă va fi sau nu război a fost, deci, de la bun început superfluă căci în Golful Persic arma a apărut în primul act (Irakul în Kuweit) după care au urmat cîteva războaie: războiul psihologic, războiul nervilor, luarea ostaticilor, războaie diplomatice la O.N.U. E de fapt un singur război mondial - inevitabil - şi necesar fiindcă el nu e dus pentru Kuweit ci pentru ordinea economică a lumii pe care Saddam Hussein a încercat s-o distrugă. Nici un şef de stat occidental nu va spune azi naţiunii sale: "E de neconceput să ne punem măşti de gaze din cauza unui conflict dintr-o regiune despre ale cărei popoare nu ştim nimic". Aşa a vorbit Chamberlain în noaptea de 28 septembrie 1938 cînd l-a îndemnat pe preşedintele Beneş să accepte formarea unei comisii anglo-ceho-germane pentru fixarea graniţelor. Azi şefii de state occidentale sînt de acord cu Bush că la graniţa irako-saudiană e în joc pacea lumii.

Fie că la apariţia acestor rînduri muzele politicii tac şi tunurile vorbesc, fie că nu - e război. Pentru moment, Israelul nu e antrenat în acest război, dar nu este exclus să fie atras printr-o provocare irakiană. Guvernul şi Zahalul ne asigură că în acest caz riposta va fi amară pentru Saddam - şi o ştie şi el. Acest al doilea Hitler care îi ameninţă şi el pe evrei cu gazarea, va sfîrşi în bunkerul său de la Bagdad la fel ca predecesorul lui în bunkerul de la Berlin.

In regiunea noastră imprevizibilă, un lucru poate fi prevăzut acum: după acest război Orientul Mijlociu nu va mai fi ceea ce a fost. Se vor desface vechile coaliţii şi se vor forma coaliţii noi care vor ştii că agresiunile nu pot rămîne nepedepsite. Atunci se va putea, în sfîrşit, trece la rezolvarea conflictului israelo-palestinian, însă nu în umbra ameninţărilor şi a agresiunilor, ci în lumina experienţei acestui război şi a învăţămintelor trase din el.

Deci, viitoarele tratative - la ora 6 după război!

URĂM CITITORILOR
ŞI COLABORATORILOR NOŞTRI
• SHANA TOVA •
UN AN BUN, SENIN, FERICIT!

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

CAŢAVENCU, BRINZOVENESCU, DANDANACHE ETC.

Ştiinţa, sau mai bine zis arta de a guverna, nu e o treabă uşoară şi nu oricine se poate încumeta să-i facă faţă. De cîtă abilitate, de cîtă inteligenţă, de cîtă cultură şi de cîtă experienţă trebuie să dea dovadă un politician! Istoria omenirii a avut parte de figuri celebre: Pericle şi Demostene la vechii greci, Caton la romani, Talleyrand şi Clemenceau la francezi, Disraeli şi Churchill la englezi, Metternich la austrieci, Lincoln, Roosevelt sau Kennedy la americani. Noi i-am avut pe Ben Gurion, pe Moşe Şaret, Golda Meir, Levy Eşkol. Dar, printre toţi aceşti mari politicieni, mari conducători de popoare, s-au strecurat totdeauna şi unii "mîncaţi" doar de dorinţa de a parveni, de a ocupa fotoliul altuia; un altul care ar fi putut să aducă – poate – mai multe foloase Statului.

Ambiţia de a face din ideologia ta, calea de urmat a unui întreg popor, ambiţia de a nu ţine seama de momentele grele în care orice ideologie devine o "idioţiologie", ambiţia aceasta nu poate asigura pîine pentru toată lumea, nu poate fi decît pentru unii mumă şi pentru alţii ciumă, nu poate crea linişte, pace generală şi bune perspective pentru viitor.

Nu intenţionez să analizez acum care ideologie e mai bună. Nu ţiu să analizez acum teoriile "stîngii" sau teoriile "dreptei". Nu vreau să jignesc pe nimeni şi nici să aplic cuiva etichete jignitoare. Unii dintre actualii conducători au astăzi prilejul să-şi demonstreze capacitatea, să dovedească acum că ideologia lor este cea valabilă. Dar, ei trebuie să înţeleagă că poporul pune pe prim plan interesele Statului, şi după aceea doar... interesele ideologiei.

Politica este şi ea o profesie. O profesie care se învaţă ca şi tîmplăria sau medicina, O profesie care-ţi cere în primul rînd – oricît de deştept ai fi – şcoală diplomatică şi bun simţ. Pentru a fi ministru de externe sau vice ministru, nu-i suficient a îngăima de-acasă franţuzeşte sau a purta fercheş o haină. Nici să-ţi iei aparenţă de june prim de operetă, vorbind sclifosit în fraze afectate, convins că astfel te "intelectualizezi". Talleyrand era şchiop, Churchill mirosea a tutun prost şi nu puteai sta lîngă el, Bismarck avea ochii ieşiţi din orbite, Roosevelt se deplasa pe un scaun cu rotile. Toţi aveau însă alura diplomatului, realizată mai ales pe baza unor fine observaţii şi a rutinei lor politice.

E greu de tras concluzii după doar trei luni de guvernare şi e mai "sănătos" să nu amintesc chiţibuşăriile unora dintre actualii miniştri pentru a-şi cuceri fotoliile şi portofoliile. Sau despre trambulina ruşinoasă de pe care unii deputaţi au sărit dintr-un partid în altul. Nu îţi poţi vinde scaunul de deputat, nu-i proprietate personală. Exemplul lui Caţavencu din piesa lui Caragiale, care a sărit de la liberali la conservatori este aidoma saltului deputaţilor Gur, Mizrahi etc. Ce a obţinut Caţavencu, au obţinut şi ei: dispreţul opiniei publice. Mizrahi a şi fost răsplătit cu o mardeală "ruptă din rai", aplicată de fraţii săi, discipolii Domnului pe pămînt. Cît despre atitudinea glacială – timp îndelungat – a Washingtonului faţă de noul ministru de externe, aceasta nu e – vai! – prilej de bucurie!

Cît de natural, cît de inteligent, i-a zugrăvit Caragiale pe aceşti ambiţioşi politicieni, constituie un capitol amuzant, dar realist, din istoria diplomaţiei de bîlci. Şi veşnic actual. Pentru că şi astăzi, mulţi "politicieni" ajunşi în posturi ministeriale, nu sînt decît nişte umile figuri caragialeşti.

Politica nu-i chiar depravată; şi sînt de acord cu cei ce cred că nu toţi care o practică sînt pricepuţi în materie. Unii îşi asumă misiuni imposibile în raport cu capacitatea şi pregătirea lor, convinşi că sînt aleşii poporului sau că harul divin – reprezentat prin rabinul Ovadia sau prin rabinul Shach – le-a acordat dreptul de a decide asupra destinului unui întreg popor. Un lucru este cert: adoptînd poziţii agresive, demagogice, mituind caractere slabe şi corupte, "regii Israelului" au demonstrat că interesele personale şi vanitatea contează mai mult decît salvarea ţării. "Regii Israelului" folosind metode din cunoscuta comedie a scriitorului român, s-au străduit din toate puterile lor să ocupe fotolii de prestigiu fără să le pese de gravele consecinţe pe plan naţional ale atitudinii lor.

Problema este însă a întregului popor. Trăim un moment cînd trebuie să ne dăm seama că avem nevoie de oameni politici care să ştie şi să poată scoate ţara din impasul în care se află, şi nu de "regi" care să se umfle în pene, ameţindu-ne cu lozinci primejdioase sau cu discursuri "teatrale" în genul eroilor lui Caragiale.■

30 DE ZILE

■ M. RUDICH

ROŞ HAŞANA

Sîntem încă în luna Elul, – cîteva săptămîni înainte de a trece pragul noului an, – Roş Haşana 5751.

Altădată, altundeva, luna Elul era cu adevărat un herald al toamnei adăstînd pe la vreo margine de drum, pe vreun dîmb, ori poate printre ramurile unui copac de pe care frunzele galbene arămii începeau să cadă, unele după altele, unele după altele...

E luna Elul. Simţind – şi înfioraţi în adîncul fiinţei lor de apropierea "zilelor înfricoşătoare", cînd fiecare suflet aşteaptă, tremurînd, verdictul Creatorului, sperînd în iertare, – mulţi îşi scrutează în această lună trecutul şi încearcă să-şi uşureze conştiinta prin ceea ce socotesc ei fapte bune.

*

Elul, zile de reculegere lîngă mormintele celor pe care îi purtăm zi de zi, clipă de clipă, în gîndurile şi inimile noastre, reculegere lîngă pietrele funerare pe care ard atîtea nume sfinte multora dintre noi, – zile de rugă, implorarea celor de dorul cărora inima ni se mistuie, să stăruie ca Domnul să ne ierte păcatele, să fie Părinte îngăduitor şi bun, să ne dăruie, da, să ne dăruie viaţă.

*

Lîngă multe morminte rămase acolo unde atîţia dintre noi au văzut lumina zilei, – lîngă multe morminte aflate în cimitire năpădite acum de bălării, cu pietre funerare roase de vînt şi de ani, sparte, poate chiar doborîte, aproape n-are cine să mai vină, să aşeze măcar o floare cu petalele stropite de lacrimi. Înspre aceste morminte, în această lună mai ales, gîndurile noastre zboară, învăluindu-le cu smerenie, cu dragostea pe care nici anii, nici depărtările n-o pot stinge, – şi de aici înălţăm ruga pentru odihna celor ce trăiesc în inimile noastre mistuite de jăratecul dorului.

*

Roş Haşana. Şi de astă dată vom repeta în Casele de rugăciune, texte străvechi, cu intonări jeluitoare, unele, cu bucuria slujirii Celui veşnic , altele. Şi acum vom rosti toţi, ca unul singur, ruga: Doamne, Stăpînul nostru, fă ca vorba ce ne-o adresăm unul altuia în fiecare zi – şalom – să se răspîndească în lumea toată, să prindă viaţă în inima omului, a omului de pretutindeni. E vremea, Doamne, să faci ca pacea să nu mai fie o marfă negociată la bursele diplomatice ale lumii, e vremea să-i luminezi pe cei ce Îţi iau numele în deşert, îndreptîndu-i pe calea bună şi dreaptă, aşa fel ca pacea să pogoare peste întreaga lume.

*

Lepădîndu-ne, o clipă măcar, de ipocrizie, să recunoaştem că şi în acest an vor veni în temple, în sinagogi, destui lupi, înfăţişîndu-se ca oiţele blînde sugrumate, se vor zbate, se vor ruga, cu prefăcută cuvioşie, cerşind nu atît iertarea păcatelor cît să fie înscrişi în Cartea vieţii, – dar nu a unei vieţi oarecari, ci a uneia îmbelşugate, în stare să potolească nelimitatele, greţoasele lor pofte, – ba unii vor cerşi şi împlinirea ambiţiilor de a juca un rol în circul public, unde, la drept vorbind, nu-s buni decît să fie August-prostul.

De cîte ori n-au făgăduit asemenea "cuvioşi" să scuture zgura păcătoşeniilor lor, ca tot de atîtea ori să uite, să amîne, să tot amîne, nădăjduind în înţelegerea şi bunătatea Părintelui din ceruri, de care îşi aduc aminte o dată pe an.

*

Judaismul este o concepţie de viaţă realistă. Pentru noi, Dumnezeu trăieşte nu numai în sufletul nostru, ci şi în fapta noastră.

Bernard Shaw povăţuia: să ne ferim de omul al cărui Dumnezeu este numai în cer... ■

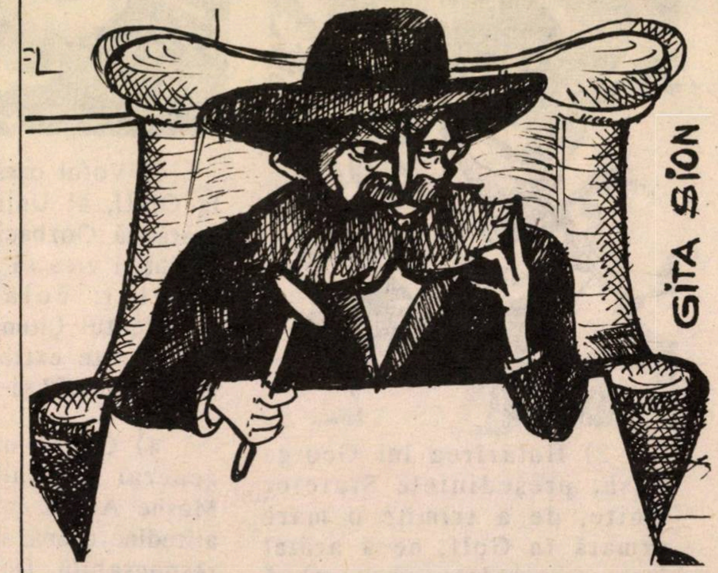

● Rabinul LUBAVITCHER, din Brooklyn, a declarat că Mesia va sosi, la Ierusalim, în anul ce-ncepe acuma.

***Minimum* ia notă, cu interes, de această informaţie aşteptînd, împreună cu toţi cititorii săi, înfăptuirea previziunii susamintite.**

TENDINȚE

30 DE ZILE

CRIZA DIN GOLF: UN MOMENT AL ADEVĂRULUI

Da. Tot ce s-a petrecut, zilele acestea, în Golful Persic, a scos la iveală, cu limpezime și brutalitate, adevărul despre lumea de azi.

1) Hotărîrea lui Saddam Hussein de a ocupa Kuweitul într-o noapte, a arătat că avem de-a face cu un stat arab cinic care, pur și simplu, vrea să pună mîna pe averea altui stat. Punct. Fără ideologii și alte "manse". Simplu. Simplu.

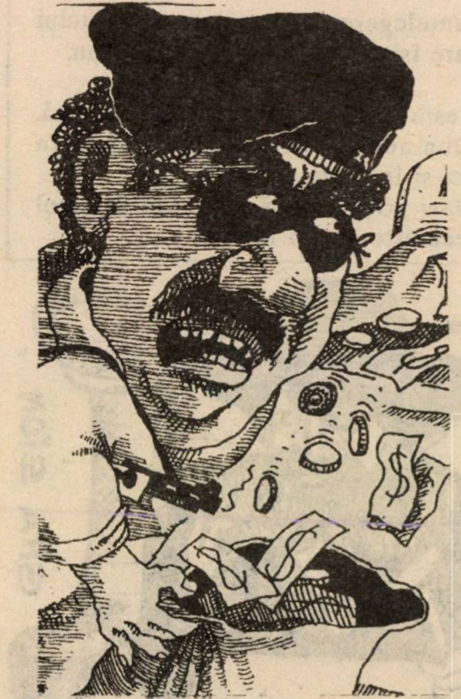

2) Hotărîrea lui George Bush, președintele Statelor Unite, de a trimite o mare armată în Golf, ne-a arătat (spre surprinderea multora) că cinismul arab nu "se mai prinde" (cel puțin în cazul de față); și că, parcă-parcă, am învățat ceva din lecția numită "abdicarea lumii civilizate în fața lui Hitler".

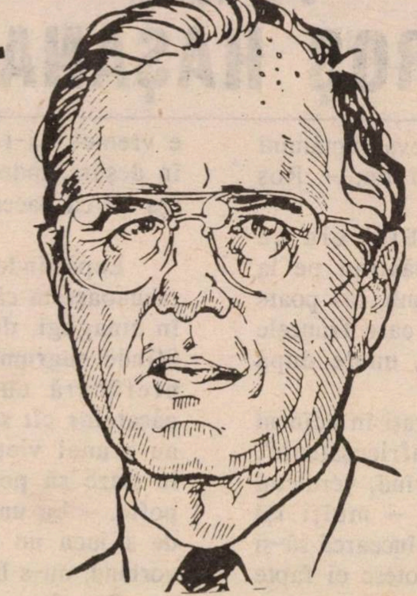

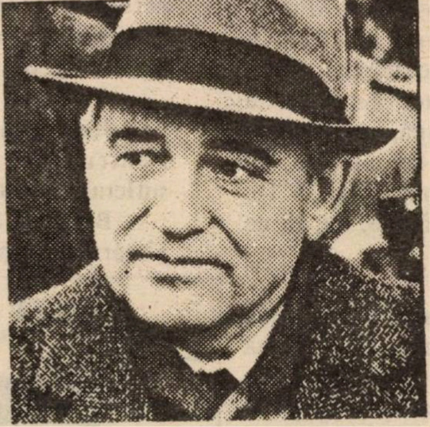

3) Votul onest, anti-irakian, la ONU, al Uniunii Sovietice, arată că Gorbaciov se ține de cuvînt și vrea să respecte regula jocului: colaborarea cu Occidentul (atenție: atitudinea URSS este extraordinară; să-i zicem istorică? să-i zicem).

4) Guvernul israelian în general și ministrul apărării Moshe Arens, în special, are o atitudine calmă, stăpînită, fermă, responsabilă. De unde se vede că toate vai-vaiurile "snobish" ale celor ce se "temeau" că ce-o să ne facem azi cu un guvern "de dreapta", s-au dovedit cam murdare și în conținut și în formă.

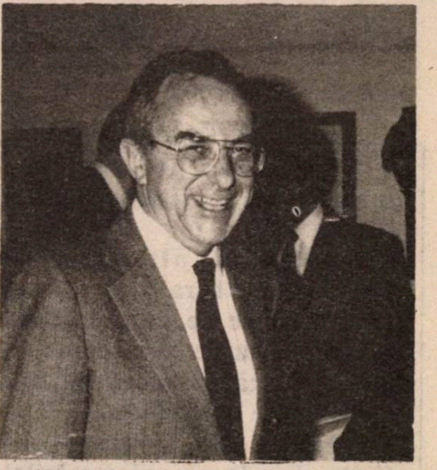

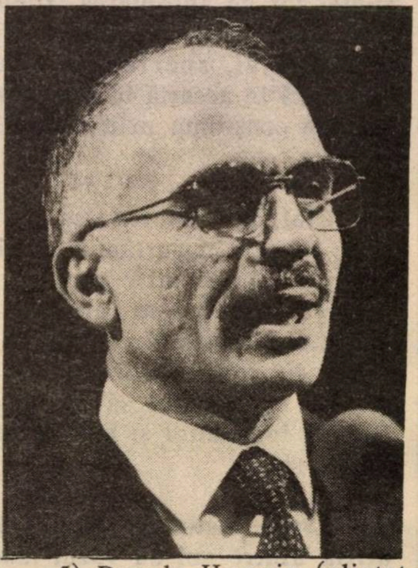

5) Regele Hussein (alintat de noi în chip de *Husi)* a demonstrat că tabăra civilizată a lumii nu prea poate conta pe el, la ceas de criză. Oh, nu...

6) OEP-ul lui Arafat și-a dat (încă o dată) arama pe față, aplaudîndu-l pe Saddam și cerînd atacarea Israelului. Mulți dintre "stîngiștii" de frunte ai țării, ca Eleazar Granot, conducătorul Mapamului, Iosi Sarid, de la Ratz sau ziaristul Iaron London au văzut, în fine, ceea ce alții (înguști la minte, mic-burghezi de dreapta și așa mai departe) văzuseră de mult, de mult și o spuseseră răspicat.

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

30 DE NOPȚI

7) ...iar noi am hotărît ca oridecîteori vom mai avea de-a face cu tipi care se străduiesc s-arate cît de bine este să ai încredere în OEP – noi, ei bine, noi ne vom pune măştile de gaz.

ÎN ACEST NUMĂR

- Saddam Hussein: un Hitler al Orientului Mijlociu.

Aşa vorbim acuma. Fiindcă avem un termen de comparaţie. Fiindcă Hitler "cel adevărat", Hitlerul Europei este prezent în memoria noastră. În conştiinţa noastră. Hitler. Se împlinesc luna aceasta 50 de ani de cînd, stăpîn pe Europa fiind, a pus stăpînire şi pe România. 50 de ani de la 6 septembrie 1940, ziua instaurării regimului legionaro-antonescian. *Minimum nu uită (pag. 30)* prezintă două texte de excepţională însemnătate:

– Memoriile Regelui Carol al II-lea şi

– Memoriile Rabinului Dr. Alexander Şafran.

Două texte pasionante. Din care înţelegem ce a fost. Şi cum a fost.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 şekeli
1 an (12 numere): 84 şekeli

Preţul include costul expedierii. Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

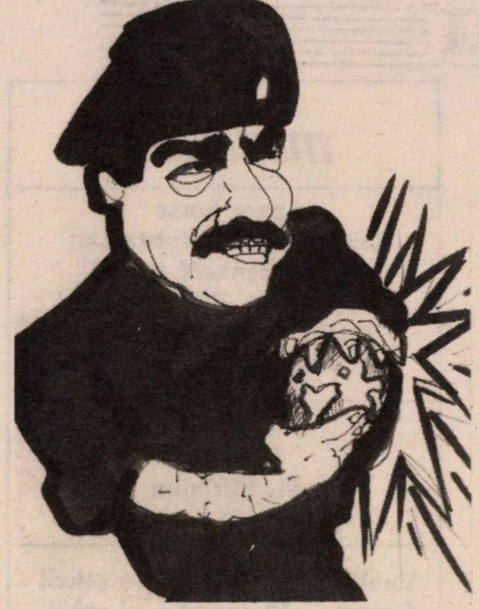

GITA SION

este f. f. atentă la gesturile lui Saddam Hussein, dar – spre deosebire de alţii – nu şi-a pierdut cu totul simţul văzului. Drept care (prin găurile pentru privit ale măştii de gaz) ea vede fel de fel de lucruri din viaţa noastră cea de toate zilele.

Cum ar fi...

1) Corturile unde s-au instalat, în semn de protest, cetăţenii fără locuinţă.

2) Accidentele de automobile care au înnebunit-o într-atîta pe colaboratoarea noastră, încît vrea să pledeze pentru folosirea de biciclete pe cvişurile şi şderoturile naţiunii.

3) Ideea cîtorva soldaţi miluimnici, de a arunca (fapt autentic), copiilor cu pietre din Gaza, vreo cinci kg. de bomboane, în semn de judaism şi om şi

4) Preocuparea (în aceste zile!) a rabinului Porush din Aguda de a interzice dansul burţii în hotelurile din Israel.

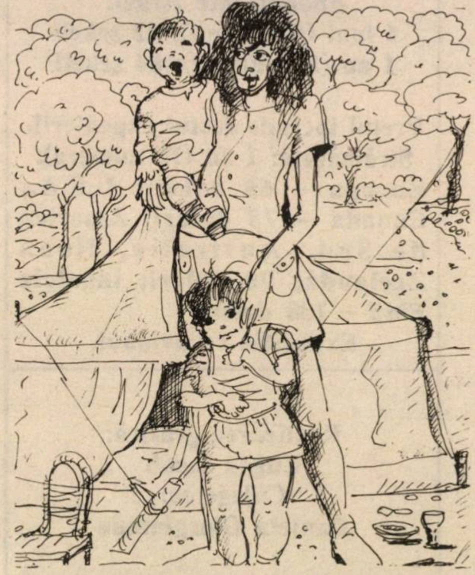

1

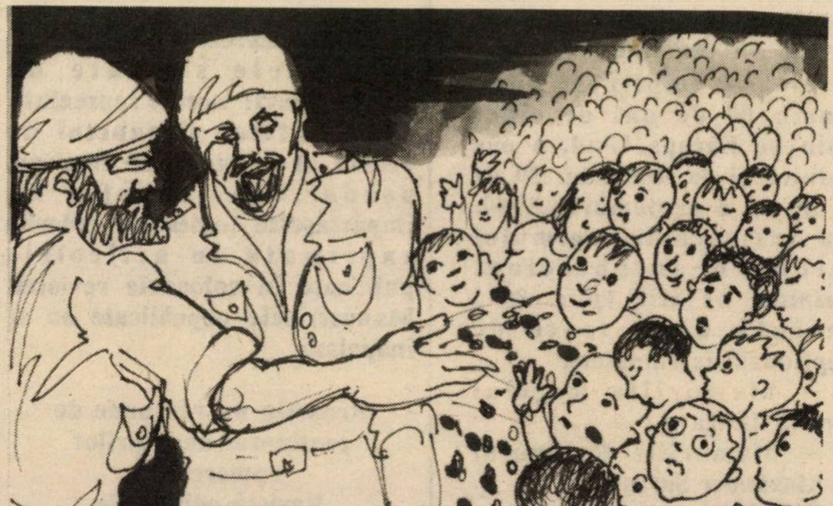

3

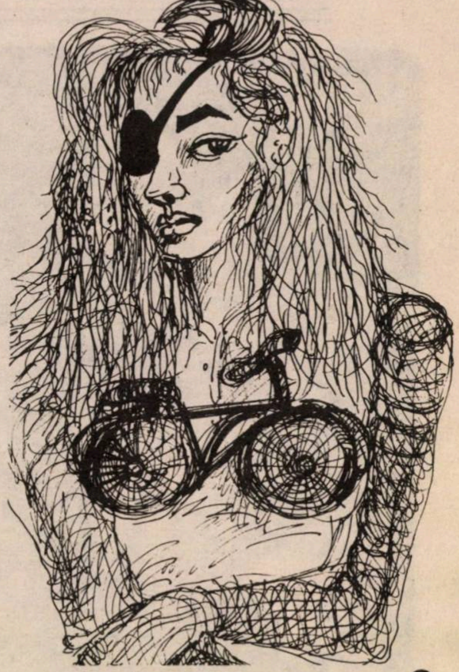

2

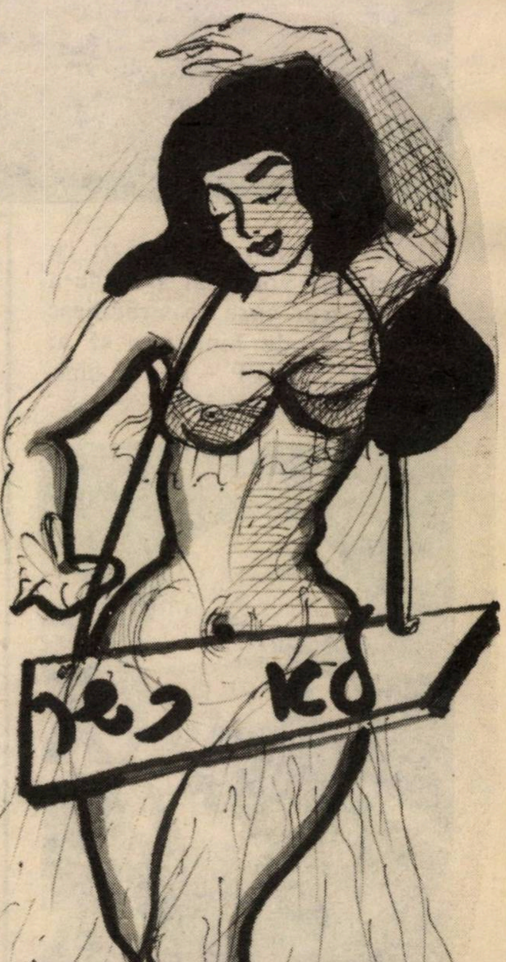

4

30 DE NOPŢI

CORTINA A CĂZUT LA SAVION

File de calendar:

27 iunie 1990. În puhoiul de pasageri care coboară din Tarom pe aeroportul Ben Gurion, păşeşte şi o femeie singură, tristă, debusolată. Formalităţi de înscriere: Rauser Irena, ola hadaşa din România.

27 iulie. Aflăm, întîmplător, că este internată într-un spital din Petah Tikva, unde a suferit o intervenţie chirurgicală de urgenţă.

28 iulie. O descoperim în sala de reanimare (tipul nimraţ) la Beit Holim Haşaron. Revedere emoţionantă.

30 iulie. Vărul la care a tras, găsind pe noptieră numărul de telefon lăsat de noi, ne-a comunicat: în zorii zilei, Ira a intrat în nefiinţă, în urma celui de-al doilea infarct făcut în spital.

31 iulie. Înmormîntarea la cimitirul din Savion.

"CITADELA SFĂRÎMATĂ" ÎN VERSIUNE COMUNISTĂ

Înhumarea a fost punctul final al unei poveşti triste, nespus de triste... Povestea unei "citadele sfărîmate". În piesa cu acest titlu a lui H. Lovinescu, mult jucată prin anii '50, asistai la apusul dramatic al unei familii din burghezia antebelică; cazul autentic al Rauserilor e grăitor pentru crepusculul nu mai puţin dramatic, al unei familii de evrei din "burghezia comunistă".

I. FÎNTÎNARU

**A plecat din România,
după Revoluţie,
deoarece băiatul şi nora
o alungaseră din casă.
A plecat
şi a murit.
Sfărîmată.**

...Cu Luş (aşa-i ziceam noi lui Vasile Rauser) am fost coleg de facultate, de muncă, de distracţii tinereşti. Şi de ce aş ascunde – de activitate politică. Studenţi fiind, am locuit un an în aceeaşi cameră de la Căminul Academiei Comerciale de pe Cihoski.

Lipsiţi de mijloace, pentru a putea urma ziua la cursuri, lucram amîndoi, împreună cu alţi studenţi evrei, noaptea pînă în zori, la corectură, în clădirea fostă a "Curentului" într-o cămăruţă din tipografie. În pauzele dintre "şpalte" şi "pagini" puneam ţara la cale sau şuetam ca băieţii. Într-una din aceste şuete, Luş ne-a destăinuit legătura ce se înfiripase între el şi Ira, soţia unui inginer. Luş era un bărbat înalt, atletic, prezentabil, ce mai, "actor de cinema". Ira era o femeiuşcă-păpuşă: ochi mari, negri, faţa smeadă, nostimă, exuberantă, plină de vino-ncoa. Care pentru care a făcut pasiunea, n-am ştiut niciodată. Ceea ce ştim e că s-au iubit şi au întemeiat o familie armonioasă, trainică.

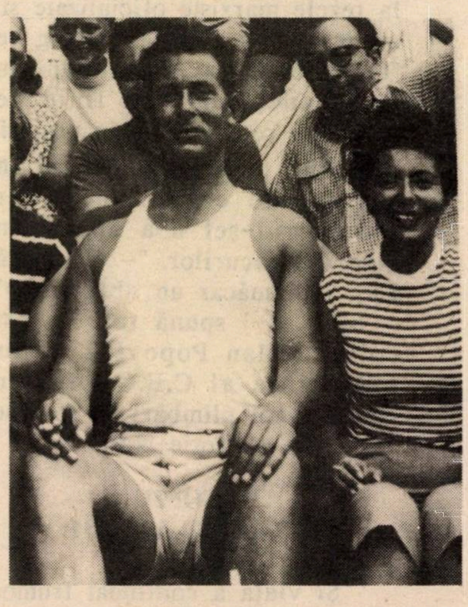

Soţii Rauser în tinereţe: ce frumoasă este viaţa...

În vederea pregătirii de cadre noi pentru economia "socialistă", Luş a fost recrutat, împrună cu alţi foşti colegi, pentru a-şi da doctoratul în Uniunea Sovietică, la Leningrad. La reîntoarcerea de la studii, doctorul în economie, a intrat – cum se spunea – în frontul ideologic şi, deşi unii dintre colegi aveau rezerve asupra temeiniciei pregătirii lui în domeniul economic, a făcut o carieră strălucită. A urcat repede treptele: de la asistent la conferenţiar şi, apoi, profesor universitar, şef de catedră, de economie politică, coautor la tratate şi cursuri. Mulţi ani a fost redactorul şef al revistei "Probleme economice". "E născut într-o zodie norocoasă" – cîrteau invidioşii. Căci, bunăoară, a fost odată un mare scandal în "lumea economiştilor". La o şedinţă de la şcoala de partid"Jdanov" (viitoarea "Ştefan Gheorghiu"), articolul unui anume Ionete a fost aspru criticat pentru grave abateri de la tezele marxiste oficializate şi, cu acest prilej, un şir întreg de "teoreticieni" ai domeniului au fost sancţionaţi pe linie de partid şi retrogradaţi în posturi. Articolul cu pricina apăruse în "Probleme economice", dar redactorul-şef n-a apărut în vizorul atacurilor. "– Cum, mă Luş, nici măcar un «blămuleţ»" – avea să-i spună tot un fost coleg, Milan Popovici, viitor preşedinte al C.E.C.-ului, în timpul unei plimbări în trei pe faleza de la Eforie-Nord.

AH, COPIII... NOMENKLATURII

Şi viaţa a continuat frumos în condiţiile privilegiilor de care se bucurau: seri plăcute la "Ambasador", în care ei doi erau un cuplu distins pe ringul de dans; vacanţe, cu cercul nostru de amici, la mare; plecări în străinătate cu delegaţii de ziarişti.

Şi viaţa a devenit mai plină, mai însorită, cînd familia a crescut cu doi copii. Mai întîi, Veronica, un copil dulce, cuminte, silitor şi cu timpul, o fată frumoasă, după care întorceau capul tinerii care făceau o "talpă" pe Magheru. Apărut la distanţă de 10 ani de fată, Mihai, şi el drăguţ, dar căpos, îndărătnic, refractar la învăţătură. De prisos să spun că asupra acestor doi copii s-a revărsat toată afecţiunea de care sînt capabili doi părinţi evrei, exageraţi pe deasupra. Ambii copii au crescut "împărăteşte", alintaţi – fata mai ales de tată, băiatul mai ales de mamă – părinţii necruţînd nici un efort şi neeconomisind nici un ban pentru a li se face gusturile şi a nu fi cu nimic mai prejos decît toţi copiii nomenklaturii, la fel crescuţi şi "educaţi". Doar un singur lucru li s-a ascuns, conform uzanţei, că părinţii sînt evrei.

"RAUS!"

...Nu există urcuş fără coborîş. Glorie fără decadenţă. Mai ales, la evrei într-o ţară comunistă. Antisemitismul de partid a început să-şi arate colţii îndeosebi în "epoca Ceauşescu". Printre victime şi Vasile Rauser, mai ales că şi oamenii din conducere care-l apreciau fuseseră şi ei marginalizaţi. S-a scos atunci de la arhivă dosarul lui cel "rău" şi s-au pus pe tapet dovezile privind originea evreiască, faptul că Ira, basarabeană, îşi avea părinţii la Sao Paolo şi că îi vizitase acolo, precum şi, probabil, oarecare carenţe de ordin profesional. Urmări? La "Probleme economice" a fost scos din funcţia de redactor-şef în locul lui fiind numită... Maria Popescu, soţia lui Dumitru Popescu, secretar şi ideologul principal al partidului. Cînd acelaşi Popescu-Dumnezeu a fost înscăunat rector al Academiei "Ştefan Gheorghiu" a introdus "numerus nullus" pentru cadrele didactice de origine evreiască şi-atunci profesorului Rauser i s-a strigat, cu sarcasm: RAUS! (Afară!). Ulterior, a fost scos şi de la A.S.E. (fosta Academie Comercială) şi a rămas doar cu ore la Politehnică, unde economia politică era materie-cenuşăreasă. "Nu ştiţi cît s-a consumat bietul Luş" – ne-a spus la înmormîntarea Irei o rudă din Israel, care l-a întîlnit acum doi ani la Bucureşti.

Ba, ştiam. Şi mai ştiam că mai abitir decît degringolada în profesie l-au afectat deziluziile din familie. Veronica terminase cibernetica la A.S.E., dar a ratat o primă căsătorie. "Alesul inimii" era bolnav de o gravă boală psihică şi au divorţat – ne-a spus chiar Ira la spital. Căsătorită a doua oară, a plecat cu soţul în America şi, de cînd se află acolo, visul părinţilor de a o mai revedea nu s-a mai realizat.

Mihai n-a terminat studiile, nu s-a ales nimic de capul lui, în schimb, mereu pretenţios şi în veşnică rîcă cu părinţii.

E de mirare că Luş şi-a pus toate astea la inimă şi că, în cele din urmă, a clacat? Într-o scrisoare primită de la Bucureşti în septembrie 1989, un bun prieten de-al lui îmi scria: "A fost cumplit; era internat la «Elias» (spitalul notabilităţilor, cel mai bun şi mai prost spital); era sîmbătă şi în tot spitalul, nici un singur medic de gardă. Amicul lui vechi şi influent s-a agitat, dar a fost prea tîrziu".

A CĂUTAT LINIŞTEA... A GĂSIT-O PE CEA A CIMITIRULUI

Pe patul de suferinţă din salonul de reanimare de la "Haşaron", Ira era de nerecunoscut. Nu fiindcă nu ar mai fi păstrat ceva din trăsăturile chipului frumos de odinioară; dar fiindcă peste el avea masca bolii. Branşată la tot felul de aparate, cu tuburi de oxigen la nas, vorbeşte greu din cauza parezei pe care o observăm la gură. Izbutim totuşi să avem o convorbire, relativ îndelungată, relativ normală, cu multe evocări, destăinuiri, speranţe.

– Cum m-aţi descoperit?

– Te căutăm de cînd am aflat, din întîmplare, că ai sosit. De unde era să te luăm? Pentru ce ai fost internată?

– Dureri insuportabile în pîntece. Ocluzie intestinală...

(Ei nu i s-a spus mai mult. De la doctor şi surori aflăm că pe masa de operaţie a făcut un infarct şi o congestie cerebrală, avînd ca urmare o paralizie progresivă a părţii stîngi).

– Cum de te-ai hotărît să pleci din România?

– Nu mai era de trăit acolo și nici în propria casă. Mihai a fost din ce în ce mai rău cu mine. Nici cu Luș nu s-a înțeles. Dar, de curînd, a adus în casă o "țoapă" cu care s-a și însurat și, împreună, mi-au făcut zile amare. Mi-au dat de înțeles că nu mai am ce căuta în casa "lor"; o mamă-soacră care mai e și jidancă...

– Ce știi de Veronica?

– E bine; am anunțat-o despre ce mi s-a întîmplat și a promis că vine să mă vadă. O să mai apuc clipa?

– De ce în Israel și nu în America, unde e ea, sau în Brazilia, unde mai trăiește mama ta, e-adevărat de peste 90 de ani?

– Am mai fost aici, mi-a plăcut; un viitor n-aș fi avut nicăieri. Și nici nu mai poți fi jidănită de copilul pe care l-ai crescut. Am dorit liniște și asta am, pe urmă...

*

Ultimul drum al Irei ne-a dus, pentru prima oară în Savion. În contrast cu acest cel mai select și snob cartier al Tel Avivului, cu opulența monumentelor funerare din micul, vai doamne, "cochetul" cimitir rezervat decedaților-nababi care au locuit în cartier, înhumarea Irei, purtînd amprenta nefericirii ei, a condiției precare de proaspăt emigrant, a solitudinii la care se autocondamnase (n-au fost de față decît cîteva perechi de rude și foști prieteni) – ne-a apărut ca o cruntă ironie a soartei. Peste maldărul de nisip care a acoperit-o, am pus o floare, din partea noastră și a cunoscuților din România, cu care Luș și Ira au împărțit zilele bune și cele întunecate. Peste ultimul act al tragediei cortina a căzut la Savion.

M.SEGAL
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
MAGAZIN DE LINOLEUM ȘI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929
ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEȚE DE MASĂ, PERDELE
●
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
● SHANA TOVA ●
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ȘI PRIETENILOR

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.
●
UREAZĂ ONOR CLIENTELEI SALE, PRIETENILOR ȘI CUNOSCUȚILOR
● SHANA TOVA ●
●
LA NOI GĂSIȚI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ȘI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.
●
VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE!
●
DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664
●

Adevărul
În cei peste 37 ani de apariție
אדורול
Adevărul
● SHANA TOVA ●
Singurul ziar independent al alialei romane
se menține pe linia independenței și a obiectivității.
În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.
Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

DESPĂGUBIRI și PENSIE GERMANĂ
● SHANA TOVA ●
Conform legilor noi germane
- Revalorificarea averilor lăsate la emigrare.
- Înscrieri pentru pițuim din Germania răsăriteană.
- 5.000 de mărci pentru noi veniți și la cei ce n-au primit.

„DYUK", ÎNDRUMĂRI ȘI SFATURI
HAIFA – STR. IAFFA HILEL 2
(Scările Nordau)
TEL. 04–644091; 04–640724
DESCHIS ÎNTRE ORELE 8.00–17.00

30 DE ZILE

Doamnelor şi domnilor, CUM VĂ DESCURCAŢI LA VÎRSTA CRITICĂ?

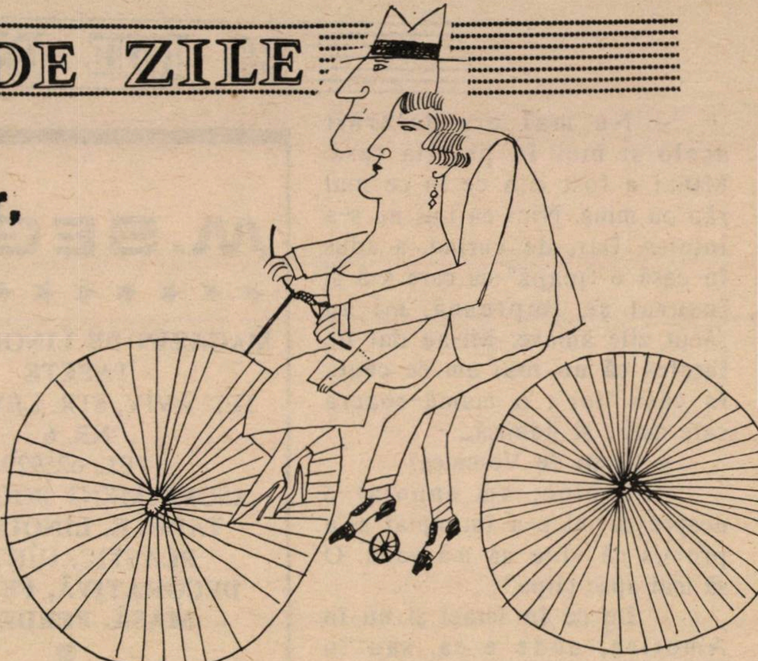

Desen de S. Steinberg

Nimeni încă nu a precizat care este vîrsta critică. Se spune că la femei ea începe după 40 de ani, dar d. Honoré de Balzac, care avea ceva cunoştinţe despre acest subiect delicat care e femeia, pretindea că femeia la 40 de ani e o Americă dacă nu virgină, atunci bogată şi surprinzătoare, care abia trebuie să fie descoperită.

Vîrsta critică la bărbaţi a fost şi mai puţin stabilită. S-ar zice că în privinţa ei domneşte o confuzie generală. Medicii o fixează pe la 50 de ani, dar teoria aceasta a fost mereu spulberată de claponi în etate care, la mult peste 50 de ani, s-au dovedit cocoşi îndrăzneţi, însurîndu-se cu puicuţe tinere şi făcînd faţă într-un mod ireproşabil. Deci, care e faimoasa vîrstă critică?

"SE ZICE CĂ AVEM VÎRSTA ARTERELOR NOASTRE, DAR EU ZIC CĂ NU ESTE ADEVĂRAT"

Un tînăr psiholog din Ierusalim, dr. Ram Carpin, care a făcut un studiu ştiinţific pe această temă, s-a gîndit să facă mai întîi un sondaj printre cei consideraţi a fi ajuns la vîrsta problematică. Dr. Carpin mărturiseşte că a fost uluit de răspunsurile primite. "Mă aşteptam să aud oameni contestînd o vîrstă sau alta ca fiind vîrsta la care funcţiunile sexuale şi capacităţile fizice şi intelectuale scad. Nu mi-am închipuit însă că oamenii au atîtea prejudecăţi în legătură cu această problemă şi că atunci cînd li se vorbeşte despre ea, reacţionează cu atîta tristeţe şi chiar furie".

Tristeţe? E de înţeles. Dar de ce furie?

Psihologul a chestionat îndelung o femeie în jur de 50 de ani, d-na Raia Kovalski, chimistă la un Laborator de stat din Natania. "Femeie încă arătoasă", precizează dr. Carpin, şi vom vedea imediat de ce.

– Pînă anul trecut mai publicam anunţuri la rubricile matrimoniale din ziare, spune chimista. Sînt după două căsnicii, de primul soţ am divorţat, al doilea a decedat. Ambele traume au fost la fel de puternice, dar am ţinut să mă recăsătoresc pentru a supravieţui. Nu am avut copii şi credeam că singurătatea mă va distruge... Dar anunţurile mele matrimoniale, din care nu am făcut un secret, le semnam, au stîrnit în jurul meu zîmbete ironice. Anturajul meu de la laborator – dar poate că întreaga noastră societate – e îmbibat de prejudecăţi. "Să te remăriţi la vîrsta asta, draga mea? E o nebunie, îmi spuneau colegii. De ce s-o faci? De copii, nu poate fi vorba, recunoşti, nu? Să te acomodezi cu un bărbat nou, e complicat. La vîrsta noastră critică, mai avem noi răbdare la capriciile şi pretenţiile unui bărbat cu care nu sîntem obişnuite?" Toate astea m-au demoralizat, m-am temut să nu par ridicolă şi am renunţat la anunţuri matrimoniale şi la ideea de a mă recăsători .

Dr. Carpin a întîlnit şi opusul acestei chimiste: Nutzi Bercu, 54 de ani, originară din Galaţi, funcţionară de bancă, foarte curtată de colegi şi clienţi, dar pe care i-a respins totdeauna, uneori chiar cu o anumită indignare. De ce?

– Veţi spune că sînt înapoiată, dar nu mă văd măritîndu-mă la vîrsta mea. În fiecare zi mă trezesc cu altă dispoziţie: nervoasă sau abătută fără motiv, obosită sau fără chef de viaţă. Doctorul mi-a spus că e din cauza menopauzei. Aşa cred şi eu. Se spune că avem vîrsta arterelor noastre, deci nu pot fi considerată o femeie bătrînă, dar eu zic că nu este adevărat, adică nu organismul decide. Sînt sănătoasă, însă vîrsta îşi spune cuvîntul, fie că ne convine, fie că nu. Trebuia să mă mărit poate acum 10 ani, dar acum ce sens are?

"LUMEA VORBEŞTE PROSTII"

– Se vorbeşte despre andropauză la bărbaţi care i-ar face nervoşi, irascibili, suciţi sau impotenţi, spune avocatul Amikam Lorenz din Haifa despre care psihologul ne asigură că la vîrsta sa de 61 de ani, mai este un Don Juan destul de căutat. Andropauza nu e o boală şi în orice caz poate fi învinsă, stabileşte avocatul nostru. Cei care reuşesc în viaţă sau cei care au preocupări creative nu se poticnesc de ea. Dovadă că mulţi inşi trecuţi de o anumită vîrstă sînt extrem de activi şi daţi-mi voie să vă spun, virili.

Într-un fel, de aceeaşi părere este şi decoratorul de interioare Moşe Aharon, tot din Haifa. Numai că el este mai vehement:

– Lumea vorbeşte prostii. Vîrsta critică în Israel este bătrîneţea. Adică în jur de de 60 de ani. Da, la noi eşti considerat foarte devreme bătrîn. De aceea nu mai eşti bun de nimic. Te demoralizezi şi nu mai faci două parale, într-adevăr. Din cauza asta sînt oamenii nervoşi şi neputincioşi, nicidecum din cauza menopauzei sau andropauzei. Citiţi Biblia. Veţi vedea că patriarhii noştri au făcut copii la adînci bătrîneţi. Or, la noi nu se mai fac copii de la 35 de ani. N-am dreptate?

Alte persoane cu care a discutat dr. Ram Carpin au fost mai... rezonabile. Au recunoscut că vîrsta critică le creează probleme în căsnicie, la serviciu, în relaţiile cu prietenii şi cu propriii copii. Cei mai mulţi au relatat cum se luptă cu această situaţie. Unii îşi fac singuri daruri, special pentru a-şi crea o bună dispoziţie. Alţii se lansează în călătorii în ţări exotice din convingerea că o schimbare bruscă de mediu îi va schimba şi pe ei pentru puţin timp.

O femeie – psihologul nu-i dă numele şi e curios – o numeşte V., a fost de părere că vicisitudinile vîrstei critice "trebuie combătute prin intensificarea activităţii sexuale".

– Cum? a întrebat psihologul.

– O, fiecare femeie să se descurce cum poate, a spus doamna V.

– Dacă e măritată, să-şi ia un amant?

– De ce nu? N-aţi mai auzit de aşa ceva?

M. RAFAEL

La bufetul Knessetului, cineva pretindea că nemaifiind ministru al turismului, – şi deci nemaicălătorind prin străinătăţi, – toată ziua bună ziua – d. Avram Sharir vizitează acum ţara. Vrînd să arate că-i încă tînăr şi sportiv, d-sa circulă cu motocicleta.

Ţinînd seama de cîte se întîmplă pe şoselele noastre, – şi neuitînd că d. Sharir are în buzunar un preţios mandat de deputat, primul ministru d. Shamir, a adresat un destul de patetic apel:

"Abraşa, vino acasă!"

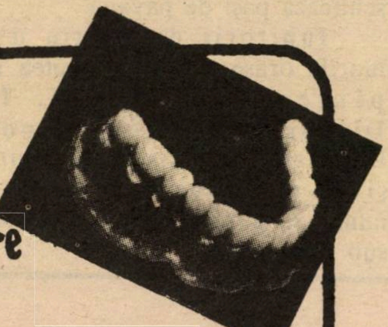

• SHANA TOVA •
URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv et.2, tel.656180 – 660391

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ VOIAJAŢI ÎN EUROPA DE RĂSĂRIT
Plătind excursia dv. ÎN 12 RATE LUNARE !
UNGARIA, CEHOSLOVACIA, IUGOSLAVIA, POLONIA, BULGARIA ŞI ROMÂNIA – TRATAMENTE, EXCURSII ORGANIZATE, STAŢIUNI DE ODIHNĂ
Plecaţi în toată lumea plătind 12 RATE LUNARE numai cu
• ION ATLAS – GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
TEL. 5440767 (5 linii) • Pentru oaspeţii Dvs. din ROMÂNIA, turişti în ISRAEL, aranjăm asigurări de boală (vizită medicală, internare în spital)
• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS ! • NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA) CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

CITADIN

carnet TELAVIVIAN

IN PINTECELE ASFALTULUI

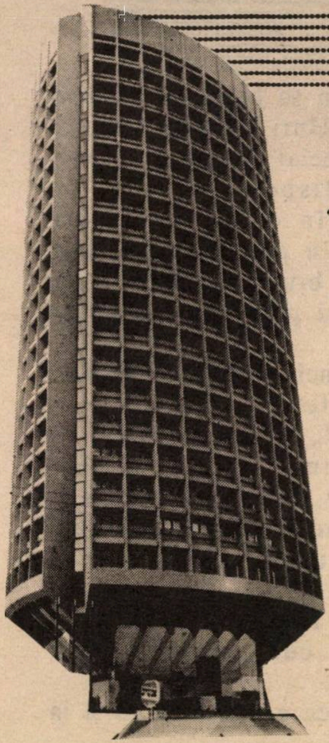

Treptat, aglomeraţia se răreşte. Vitrinele continuă să-şi facă datoria, să strălucească, dar au început să se vadă zidurile, arcadele, spaţiul. Umplut de picurarea demodată a unui pian care caută pe clapele lui tristeţile altor vremuri: "...des mots de tous le jours..."

Coridoarele au devenit imense, oamenii şi-au regăsit pasul care caută drumul, legănat, poate molipsit de ritmul valsului venit ca de nicăieri şi de pretutindeni: "...qui durent qu'un moment..."

Noaptea. Sub pămînt. Undeva deasupra, un deasupra bănuit doar dacă vrei, e strada Dizengoff, ultimele autobuze, maşinile care gonesc, gunoierii care îşi încep zgomotoasa misiune. Aici e răcoare, e mult loc – pentru cîteva ore! – şi măcar un fel de melancolie fără nume, dacă nu tristeţe, a marilor spaţii subterane.

În Tel Aviv, Dizengoff-Center, noaptea, la ora cînd mai sînt deschise doar cafenelele şi cînd îl mai bat doar perechile şi singuraticii care vor să-şi întîrzie claustrarea între patru pereţi, înfloreşte peste geografii şi dimensiuni, aceeaşi vrajă a Metroului parizian, poate a celui berlinez. O Europă minoră, poate, dar concentrată în ceea ce are mai adevărat: liniştea luminoasă a amintirii.

Fîntîna arteziană mai ţîşneşte de cîteva ori şi, de-o dată, palmierii din stropi dispar ca şi cum nu ar fi existat. Rămîne singur pianul. Picurarea de note. Maturii îşi regăsesc adolescenţa, se îmbrăţişează. Tinerii bănuiesc maturitatea şi schiţează paşi de pavană.

Iubitorii de spaţiu din marile oraşe coboară noaptea în pîntecul asfaltului. În Dizengoff-Center, la noi. Diamantele nevăzute, dar pure şi cu duritatea durerii fără nume, se găsesc numai noaptea, sub pămînt.

ANUNŢ IMPORTANT CĂTRE
OLIM HADAŞIM

★ AVEŢI POSIBILITATEA ★
DE A ACHIZIŢIONA
PRODUSELE
SONY

• TELEVIZOARE •

SHANA TOVA !

PENTRU DETALII ŞI COMENZI:

SALA DE EXPOZIŢIE
ISFAR

STR. AHAD HAAM 9, TEL AVIV
(MIGDAL SHALOM)
TEL.: 03-5101515

• ORIGINAL TEXTIL •

TONŢI SI HARY FICHMAN

Tel Aviv – Str. Iona Hanavi 46
Colţ cu Allenby 46 – Tel. 658588

CONTINUĂ VÎNZAREA DE SFÎRŞIT DE SEZON PÎNĂ LA 1 OCTOMBRIE 1990 CU PREŢURI DERIZORII

Cu ocazia anului nou urăm clientelei, rudelor şi prietenilor SHANA TOVA ! cu SĂNĂTATE şi PACE !

GURA HUMORULUI

BULĂ CERE INVITAȚIE IN ISRAEL

Ieri dimineața, pe plajă, d. Israeli a venit la locul unde se adună de obicei grupul său de prieteni, fluturînd de departe un plic. Cînd s-a apropiat, ne-a strigat:

– O scrisoare de la Bulă!

Bucuros și măgulit de scrisoarea primită, d. Israeli s-a grăbit să le-o citească prietenilor săi. Ea suna așa:

"Dragul meu Israeli!

Doresc ca micile mele rîndulețe să te găsească sănătos și dispus să primești oaspeți. Sînt bucuros să te anunț că datorită revoluției noastre din decembrie, am și eu, ca tot românul, pașaport. De mult vreau să vizitez Țara Sfîntă, dar abia acum am această posibilitate care nu am avut-o pînă acum. O am chiar în triplu exemplar, adică împreună cu soția mea Biza și cu băiețelul nostru Buță. Noi intenționăm să venim luna viitoare, dar ne trebuie o invitație autentificată la notariat.

Te rog să fii așa de amabil și să ne trimiți o invitație în care să specifici că te obligi să ne cazezi cu dormit și alimentație, și să ne plătești spitalul și medicamentele, în caz că se întîmplă ceva medical, fiindcă revoluția noastră din decembrie a avut grijă numai să-i ia tensiunea arterială lui Ceaușescu dar de asigurarea medicală a românilor care pleacă în străinătate n-a avut grijă.

Nici cu dolari nu voi veni, dragă Israeli, fiindcă Fondul Monetar Internațional s-a supărat pe minerii din Valea Jiului care au venit ca turiști la București și nu ne dă dolari.

Nu știu dacă îți voi putea aduce cadou o iie sau o ploscă de țuică fără țuică, așa cum aduceau în trecut turiștii noștri, fiindcă C.I.A. și Piața Comună Europeană ne sabotează, dar îți promit să-ți aduc ziarul "Azi" și revista "România Mare de tot", și diverse tăieturi interesante din ziarul "Poliția noastră", din revista țiganilor "Șatra liberă", din "Zig-zag", "Moftul român" și altele.

Te rog să anunți venirea mea tuturor prietenilor de care îmi este tare dor: Saltzman, Beatrice, Iacob, Daniela, Dan Beniamini și ceilalți. Spune-le că nu-i voi ocoli, dacă vor insista sînt gata să dorm la ei cîteva nopți.

În așteptarea invitației, vă îmbrățișez pe toți,

al vostru prieten

Bulă"

...Se făcuse tăcere pe plajă – și parcă și umbră. Prin grupul de prieteni ai d-lui Israeli a trecut un frison.

– Ei, ce spuneți? a întrebat d. Israeli. Nu-i așa că e o veste mare?

– Mda, chiar prea mare, spuse Dan Beniamini.

– Eu una mă bucur că vine, se bucură Beatrice. Poate că ne aduce bancuri noi, că de cînd cu revoluția, Bulă în loc să înflorească, s-a vestejit, n-am mai auzit un banc ca lumea.

– Dumitale îți convine, zise Israeli. Aștepți să te distreze. Îl inviți la o masă, îi spui să spună cîteva bancuri, îi faci cadou o cămașă – și ai scăpat. Dar eu? Doar la mine trage. Unde îl culc cu toată familia și atîtea bancuri? Am în salon o singură canapea în care abia dacă este loc pentru o singură persoană și o singură anecdotă.

– Mă ofer să-l găzduiesc și eu o noapte, spuse Iacob. Numai de nu mi-ar face cadou o vază de cristal. Am 14 de la turiștii din anii trecuți și două vaze noi aduse de delegația Asociației de prietenie România-Israel.

– La mine nu e loc, anunță Daniela, dar pot să dau și eu o mînă de ajutor: să-i arăt Șukul Carmel și vitrinele de pe Dizengoff.

– Nu ești prea generoasă, draga mea, o apostrofă Dan Beniamini. Spune concret ce anume îi cumperi din șuk și din vitrine.

– Încă n-am aflat ce îi

GURA HUMORULUI

cumperi tu de la Zidul Plîngerii pe care te-ai oferit să i-l arăţi, replică Daniela.

Şi astfel, pe plaja tel-aviviană, sub soarele nemilos de august, cei cîţiva prieteni buni au ajuns să se certe din cauza unui musafir nepoftit care s-a anunţat că le cade pe cap. Iacob spunea că toată vina o are Beatrice fiindcă s-a arătat totdeauna încîntată de bancurile lui Bulă şi de aici Bulă a tras concluzia că e aşteptat să vină personal ca să-şi distreze publicul israelian. Daniela i-a reproşat lui Israeli că s-a lăudat cu nivelul de trai în toate scrisorile trimise la Bucureşti şi în toate excursiile făcute în România şi de aceea românii îşi închipuie că ne jignesc dacă nu vin la faţa locului să vadă nivelul nostru de trai.

Cel mai vehement a fost însă Saltzman. Bulă şi toţi ai lui ne cred nişte nababi, striga indignat Saltzman. Nu vor să ştie că de opt luni nu ni s-a mai plătit sporul de scumpete. Îi doare în cot de faptul că la noi s-a scumpit brînza, sarea şi petrolul brut. E adevărat că la ei berea nu se găseşte, dar e mai ieftină. De ce nu se gîndesc turiştii ăştia să facă un transfer legal de bani?

– Cum adică? se miră Daniela.

– Simplu, a urlat Saltzman. Să facă bine domnul Bulă şi să dea 10 – 15000 de lei mătuşii mele din Gropile lui Ouatu şi eu îi voi da aici echivalentul în şekeli! De ce nu? Ce-i obiceiul ăsta să-ţi pui palma în fund şi să vii la Tel Aviv ca un sinistrat de cutremur, numai cu o pijama, o nevastă şi cu o vază de cristal? Aşa au venit mulţi artişti emeriţi, mulţi laureaţi ai Premiului de Stat, zeci de poeţi lirici şi sute de tenori şi soprane de coloratură.

– Eşti puţin prea sever, nea Saltzmane, zise Beniamini.

– Da, chiar! îl aprobă Israeli. Să spunem mersi că li se dau paşapoarte. Mai tîrziu, peste zece, douăzeci de ani, poate că li se vor da şi nişte dolari pentru un taxi de la aeroport.

Încet-încet, s-au muiat toţi. Israeli şi-a amintit deodată că are în salon două canapele. Iacob s-a oferit să-l găzduiască pe oaspete chiar trei nopţi. Daniela a promis să-i arate musafirului Yaffo noaptea şi Sfîntul Mormînt ziua. Ba şi Saltzman s-a declarat gata să-i dea lui Bulă o sumă de şekeli chiar dacă nu-i va da mătuşii din Gropile lui Ouatu nici un leu. "Mai ales că nu am nici o mătuşă la Bucureşti", recunoscu sincer Saltzman.

A doua zi, d. Israeli i-a trimis lui Bulă o invitaţie autentificată la notariat însoţită de o scrisoare în care îl roagă să-şi urgenteze sosirea.

Acum toţi prietenii aceştia indignaţi, scandalizaţi, săraci lipiţi pămîntului, cu nivel de trai ridicat, ospitalieri şi generoşi, îl aşteaptă cu nerăbdare pe turistul Bulă pe care – fiţi siguri! – îl aşteaptă un sejour plăcut şi multe cadouri.

BULICHINELL

O carte nouă

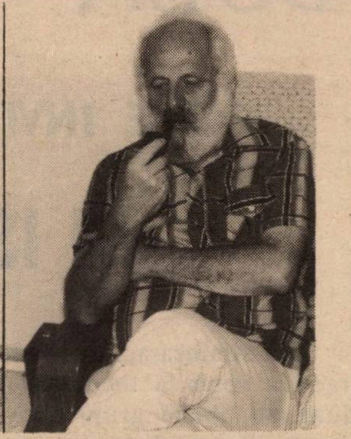

IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
de
MIRCEA SĂUCAN

●

Izidor Mînecuţă – un om ca mine, ca tine, ca el.
Izidor Mînecuţă, istoria unui om zdrobit de istorie.

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 15 şk. la adresa:
Rh. Savion 6/1220, ap 21,
POB, Natzeret Illit 17000
● MINIMUM ●

LABORATOR DENTAR
LA RAMAT ELIAHU
(RISHON LE ZION)
UREAZĂ
● SHANA TOVA ●
TUTUROR PACIENŢILOR, RUDELOR ŞI CUNOSCUŢILOR
EXECUTĂ
● PROTEZE MOBILE
● REPARAŢII DENTARE URGENTE

CONDIŢII AVANTAJOASE
TEL. 03/9617679–9665641

● SHANA TOVA ●

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053–625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029
● Primeşte persoane în etate – independente, cu plată lunară
● Preţuri populare ● Condiţii de locuit: comode şi plăcute
● Hotelul este amplasat într-o zonă liniştită din centrul oraşului Natania

NOI

DOAMNA DE LA EXTERNE

În nr. nostru din august a.c., salutînd vizita delegaţiei "Asociaţiei culturale de prietenie România – Israel," condusă de cunoscutul savant român prof. dr. Edmond Nicolau, scriam că, după opinia noastră, delegaţia "a văzut, a auzit şi cu siguranţă a înţeles" ce e cu Israelul.

Opinia noastră, însă, n-a fost împărtăşită de toată lumea. Poetul Shaul Carmel, secretarul Asociaţiei scriitorilor pe româneşte din ţară, este de altă părere.

El consideră că vizita delegaţiei n-a fost organizată bine.

Ci dimpotrivă.

Părerea mea este că ministerul nostru de Externe nu ştie nimic sau aproape nimic despre "noi", despre "tribul" nostru şi mă miră, tot aşa cum mă miră că nu ştie să organizeze o vizită a unei delegaţii culturale.

Cea care s-a ocupat din partea ministerului de "proiect", de primire, a fost doamna Anita Mazor, de care fostul şef – pînă mai ieri – al Secţiei tel-aviviene (care se ocupă de Europa de Răsărit), Haim Wurzel, n-a auzit măcar şi, nu pentru faptul că doamna în cauză nu e "româncă", ci pentru că n-a auzit de ea.

Iată cum s-a ocupat (sau nu s-a ocupat) Anita Mazor de "proiectul" ei: înaintea sosirii delegaţiei a luat legătura cu d-nul Moscu Alcalay, actor al Teatrului Naţional "Habima" şi unul din conducătorii lui "EMI" – "Asociaţia Actorilor din Israel", ca să organizeze o masă la restaurantul teatrului pentru delegaţie şi să mai cheme el vreo 15 israelieni, ca să fie.

A mai rugat doamna Mazor pe cei de la Histadrut să-i găzduiască şi ei pe musafiri într-o dimineaţă, i-a mai trimis la Beer Sheva şi nu mai ştiu încă unde şi gata!

Au făcut parte din delegaţie cîţiva scriitori, dar se pare că doamna Mazor nu ştia să în Israel există o Asociaţie a scriitorilor, cu care să-i pună în legătură... La fel cum, deşi delegaţia era condusă de un savant şi făceau parte din ea un număr de profesori universitari, nu au fost invitaţi nici la Corpul Universitar israelian, nici la Institutul Weizman.

Şi cînd te gîndeşti că la capitolul "buget pentru traducător" nu trebuia prevăzută nici o sumă! "Românii" sînt prezenţi pretutindeni în viaţa israeliană, şi la Uniunea Scriitorilor (Sandu David), şi la Asociaţia scriitorilor de limbă română (I. Schechter), la fel în Campusul tel-avivian (Zwi Javetz) sau la Institutul Weizman. Ca să nu mai vorbim de Institutul "Goren", de pe lîngă Universitatea din Ramat Aviv, institut care se ocupă chiar cu cercetarea judaismului din România. Reprezentanţii "tribului" nu lipsesc nici din muzeele sau galeriile de artă ale ţării...

Dar aşa se întîmplă cînd "externele" n-au nimic cu "noi", cu realitatea. Şi tocmai de asta mi-e teamă – că delegaţia "a văzut, a auzit şi cu siguranţă a înţeles" prea puţin.

S. C.

Bigdey Chen
Tel Aviv – Allenby 99
Tel. 291693
(vis-a-vis de Beit Hakneset Hagadol)
HAINE DE PIELE
PENTRU DOMNI ŞI DOAMNE
urează onoratei sale clientele
SHANA TOVA

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL 03 – 744787
* SHANA TOVA *

בני בשר
•BENI•
- Carne proaspătă şi congelată
- Păsări proaspete şi congelate
- Peşte
- Produse sunfrost etc.

CAŞER

HOLON, STR. EILAT 8
(DUPĂ COLŢ)
TEL. 5035876
Urează onoratei clientele
• SHANA TOVA •

NOI

etc.

Puiu

*** După sapte ani de slujbă diplomatică în străinătate, ambasadorul Israelului la Washington, Moshe Arad (Puiu) se întoarce acasă. În acest scop, el a venit la Ierusalim să se sfătuiască cu noul ministru de Externe, David Levy. Va primi un post nou peste hotare? Să îi urăm fireşte, succes. Dacă însă rămîne o vreme în Centrală, tare ne-ar place să-şi suflece mînecile româneşti şi să dea o mînă de ajutor la treburile *alialei:* fiindcă de oameni ca el, anti-şanţ şi anti-jigodie, avem nevoie.

*** Există în revista ebraică "Layşa", o rubrică foarte citită, deoarece prin cîteva întrebări asemănătoare puse unui cuplu popular, afli multe şi mărunte din viaţa lor intimă. Recent, la această rubrică *"Lipiţi, lipiţi"*, au apărut Rodica (50) şi Moscu Alcalay (58). Ea – conducătoarea unui birou de impresariat, el – "Moţu", cunoscut actor al "Habimei". Ştiţi de ce o iubeşte Moscu pe Rodica? *"Fiindcă mă suportă"...* recunoaşte el. Şi ştiţi ce-i place Rodicăi? *"Impulsivitatea lui Moţu"* – spune ea.

*** Gestul mai nou al omului de afaceri (originar din tribul nostru) Israel Polak, merită subliniat. Ca preşedinte al Asociaţiei prietenilor Universităţii, el a hotărît ca banii pe care i-a primit ca "Premiul Israel" să fie donaţi ca burse de studii pentru studenţi-olimi care învaţă la Universitatea ebraică. 15 burse deci, au fost împărţite de către prof. Amnon Pazi, la 15 studenţi din rîndul olimilor de la facultăţile de matematică, muzică, orientalistică, economie etc. Un exemplu. De urmat. Ne gîndim la atîţia dintr-ai noştri, burduşiţi cu bani, care (cheresteaua!) parcă, parcă ar trebui să dea o bursă, o stipendie, un premiu, un ceva – cumva pentru încurajarea celor cu talente şi overdraft.

*** Ce vine după "nunta de aur"? Din ce metal e "nunta" după 75 de ani de convieţuire în comun? Răspunsul îl puteţi afla de la... socrii deputatului Ezer Weizman, Rahel şi Zwi Schwartz. *"De ar trebui să reiau viaţa de la capăt, aş face acelaşi lucru"...* – a declarat Zwi Schwartz (95), cu prilejul jubileului lor. Zwi vorbeşte o românească de moldovean, fiind de felul lui de prin Basarabia. *"Cînd am descins în Ereţ Israel* – povesteşte el – *am intrat la gimnaziul Herzlia şi într-o clasă inferioară aceleia în care eu am învăţat, am întîlnit-o pe Rahel Klinker; o fată frumoasă foc. Eu aveam 17 ani, ea 15 cînd i-am dat primul sărut"...* După nuntă, ei au plecat la Londra pentru studii. Zwi a învăţat dreptul, iar Rahel s-a dedicat pedagogiei. Cele două fete ale lor, Ruth (prima soţie a lui Moshe Dayan) şi Reuma, nevasta lui Ezer Weizman au hotărît să-şi sărbătorească părinţii la 75 de ani de căsătorie, într-un cadru strict familiar.

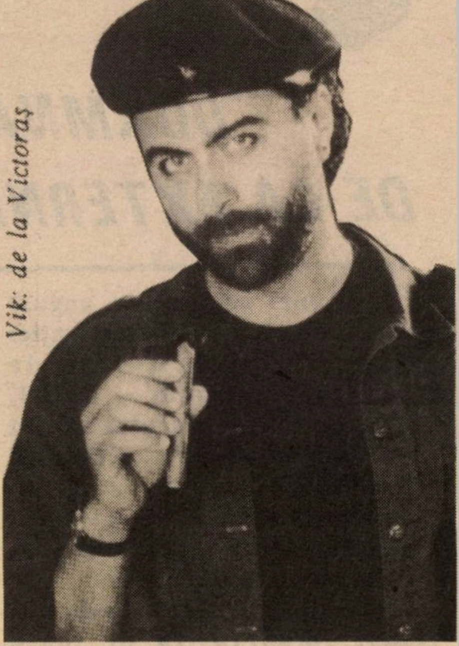

Vik: de la Victoraş

*** Toate cronicile din presa ebraică au subliniat că virtuosul star al musicalului *"Evita"*, este actorul-cîntăreţ Vik Tabor (36), recent întors în Israel după 10 ani de pribegie prin lume. Vik este (uite, încă o surpriză) un fiu al *tribului*. El a venit din România la 7 ani, împreună cu părinţii, fratele lui mai mare, actorul Rafi Tabor (Municipalul Beer Sheva) şi sora lui mai mică, Nurit. Părinţii au divorţat în Israel, tatăl lor fiind prof. Gabriel Dan-Tabor, specialist cunoscut şi recunoscut în lingvistică. El a părăsit ţara, actualmente aflîndu-se în... China. Precizăm că prof. Gabriel Dan-Tabor vorbeşte la perfecţie 12 limbi!

*** Am avut recent ocazia să cunosc un ansamblu artistic original, acel al familiei Noemi Waldman. E vorba de un ansamblu care interpretează

NOI

cîntece hasidice, iar concertele sînt primite cu deosebită căldură. Televiziunea le-a dedicat acestor artiști, un program special. Noemi și fratele ei, judecătorul Menahem Neeman au "debutat" încă în Bucovina, în tîrgul lor natal. Acum, Noemi și-a alcătuit formația artistică cu fiii ei, fiica și nurorile.

Toni: n-are toane

*** *Dr. Toni Mashiah-Pitaru* este – așa cum aflăm din publicația de specialitate (și de prestigiu *real)* "Israel Association of University Women" (nr. 1/1990) – una din vedetele geriatriei din Israel. Venită în țară la 19 ani, ea și-a continuat aici studiile de medicină începute în România și s-a impus rapid ca un *talent* în domeniu. Ea a lucrat la spitalul Herzfeld, apoi la Manchester, în Anglia, după care, întoarsă în țară, a fost numită ca șef al departamentului de geriatrie de la Herzfeld. Dr. Toni Mashiah-Pitaru. Una din valorile *tribului*. Una din valorile acelea care tac și fac...

*** Cîteva sute de israelieni originari din România, au avut prilejul să se bucure de două ori, cu ocazia aniversării a 100 de ani a orașului Rehovot. Odată pentru acest important eveniment și a doua oară pentru a sărbători cinci ani de la înființarea clubului *Menora* din acest oraș.

Clubul editează lunar două reviste de cuvinte încrucișate, a publicat două almanahuri și a pus sub tipar primul număr al unei biblioteci rebusiste.

Concomitent, înlesnește legături între diverși colecționari din țară și din străinătate în vederea schimbului sau achiziționării de obiecte, iar celor cărora le place muzica – să-și procure benzi imprimate cu muzică populară, ușoară sau clasică românească.

În curînd la Rehovot se va deschide prima expoziție a colecționarilor clubului unde se vor etala diverse grupuri de obiecte deosebite.

Așteptăm. Cu încredere. Fiindcă cei de la *Menora* par oameni luminați. Ei nu țin discursuri trompetiste despre nimic ci – cinste lor! – luptă contra plictiselii și a stehanoriei.

*** Un fragment din articolul "Kol hakavod, Marcela!" de L. Schaier, din buletinul (mereu cu concretețuri) *Informația*, al H.O.R.-iștilor din Carmiel:

"Acum Marcela Mendel (o ola hadasha care, în timpul liber – conduce un curs de gimnastică acrobatică la clubul HOR, n. red.). ne pregătește o... surpriză. În curînd va începe repetițiile cu 20 de copii din aliaua română, care vor alcătui o formație de dansuri populare și stilizate românești. Se pare că va fi prima de acest fel din țară! Iar debutul îl va face la Heichal Hatarbut cu prilejul «Săptămînii alialei» din septembrie".

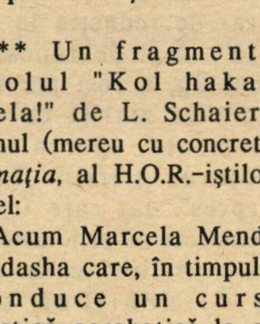

Un fragment din care înțelegem cu plăcere că numita Mendel, departe de a se număra printre jigodiile care uită urgent unde s-au născut – se mîndrește cu rădăcinile sale de spirit și artă și asemeni, să zicem, marocanilor cu *Mimuna* lor sau rușilor cu cazaciocul la Afula, – vrea să răspîndească aici, pe față și elegant, farmecele țării de baștină. Recte România...

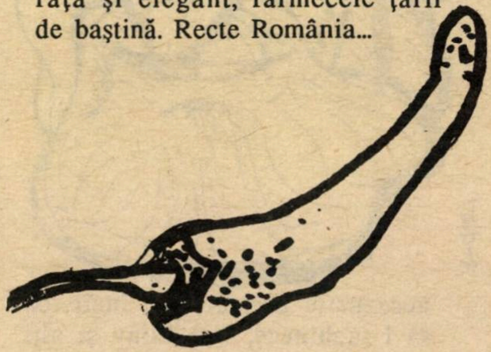

*** Acesta este, după cum prea bine se vede, un ardei. Un ardei iute și destinat – așa cum am anunțat în numerele trecute – Asociației scriitorilor pe românește din Israel. Scopul: a ajuta la trezirea, chiar dacă nițel cu usturimi, a amintitei asociații și a o face să se comporte ca toată lumea, adică să țină alegeri noi. Ca-n Bulgaria, ca-n Nicaragua, ca-n Germania, ca-n Țara de Foc, ca-n Zanzibarul de vest. Ca peste tot.

*** Este cunoscută și din presă și de la radio (inclusiv "Europa Liberă"), ciudata poveste cu lăzile de medicamente (în valoare de 50.000 de dolari), donate poporului român și amenințate cu putrezirea prin magaziile de la aeroport. Motivul: *Tarom*-ul refuză să le transporte pînă la București. Este cunoscută prin lumea alialei și de amărăciunea avocatului Uri Adar, vicepreședintele HOR, și unul din artizanii operației "Medicamente pentru România" Este atît de cunoscută amărăciunea legată de

NOI

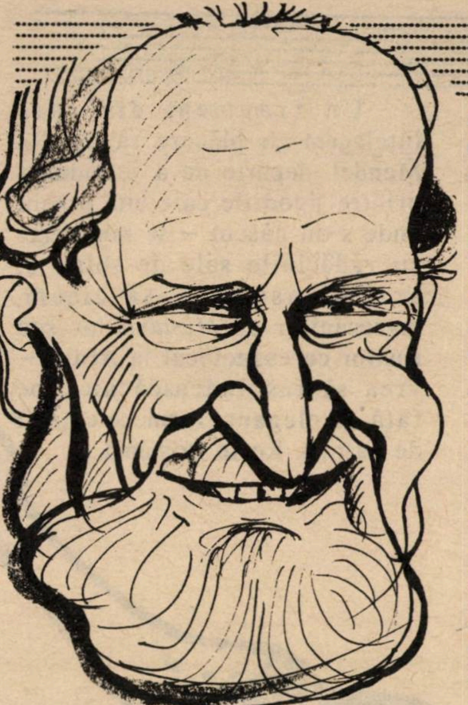

A-dar!

necazurile acestui dar, încît, ca să-l tachineze, Uri Eliav şi alţi colegi de la HOR, îl întîmpină pe vicepreşedinte cu un uşor ironic: A-dar!

*** La 14 februarie s-a inaugurat sediul central al HOR-ului din strada Ianai din Tel Aviv. "Remontul" s-a făcut cu o investiţie de bani serioasă şi într-adevăr, localul este ci-vi-li-zat!

El însă nu a devenit un focar de activitate obştească şi culturală, precum s-a preconizat. Poate şi fiindcă pînă acum nu a fost numit un director animator, cu imaginaţie şi energie. Doamna Ackerman, care lucrează acolo voluntar, merită toate elogiile pentru abnegaţia ei, dar e nevoie de mai mult decît voluntariat. Ştim că s-a căutat la un moment dat un cineva care să organizeze o activitate demnă de acest sediu, dar fie că nu s-a găsit (ceea ce e de mirare) fie că s-a renunţat. E păcat, spunem noi. E nevoie de cineva priceput care să deschidă larg uşile acelui sediu şi să atragă un public numeros cu manifestări... atrăgătoare.

*** În momentul de faţă, în lumea literară şi culturală românească din Israel nu există nici un premiu literar sau cultural. Sau există, dar nu se acordă.

Pînă în anii trecuţi erau cîteva, mai importante sau mai puţin importante, dar au dispărut. Pur şi simplu. cazul cel mai uimitor e al Premiului "Sion" pe care Asociaţia scriitorilor de limbă română nu l-a mai acordat de vreo trei ani. Nu se cunoaşte explicaţia.

Au mai fost cîteva premii instituite de persoane particulare în memoria unor rude, dar şi ele au dispărut.A fost dat uitării şi premiul instituit de Dulczin, fostul preşedinte al Sohnutului.

Deci: în prezent, de nicăieri, de la nimeni nici un stimulent sub formă de premii. Halal!

*** În locul vacant de secretar de redacţie la "Viaţa noastră", lăsat de răposatul A. Goldenberg, a fost numit Jean Steiger. Un ziarist cu virtuţi recunoscute, specializat în redactarea ştirilor încă la "Agerpres", dar care în Israel s-a remarcat şi prin comentarii politice pertinente. În acelaşi timp el continuă să fie corespondentul postului de radio "Europa Liberă" şi este mult ascultat în România.

În formaţia de la "Viaţa noastră" a fost cooptat pe post de redactor Virgil Duda, nou în ţară, prozator cu zece romane publicate în România. Este fratele cunoscutului critic literar Lucian Raicu, stabilit la Paris.

*** Într-o noapte, Iona Popof se trezeşte brusc din somn şi hotărăşte să-şi părăsească soţia (după 30 de ani de căsnicie) pentru a-şi salva anii care îi mai are de trăit. Aceasta este "Meseria vieţii", noua piesă a lui Hanoch Levin pusă în scenă de naţionalul "Habima". În fruntea distribuţiei, Lia Koenig şi Moscu Alcalay.

Lia şi Moscu

*** Pentru cine nu ştie şi nici nu bănuieşte: soţia ministrului Industriei şi Comerţului Moşe Nisim, Rut, este fiica fostului preşedinte al H.O.R., Itzhak Korn.

Rut Nisim este consiliera directorului general al Radio-televiziunii, pentru scenarii şi filme. Ea a organizat recent lectura a 450 de scenarii prezentate la concursul Radio-televiziunii.

*** Apreciata balerină Cora Benador – fiica regretatului scriitor Uri Benador – a părăsit de mult Bucureştii şi după o scurtă trecere prin Israel, a obţinut un contract la Opera din Berlinul apusean. De 14 ani lucrează acolo.

– Destul! – ne-a spus ea recent, cînd a venit în vizită la Tel Aviv.

Cora Benador ne-a mărturisit că, de fapt, aceasta este o "vizită de recunoaştere" deoarece este decisă să revină definitiv în Israel şi să-şi continue activitatea deschizînd un studio de dand clasic.

Rubrică realizată de
BEN IAACOV ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

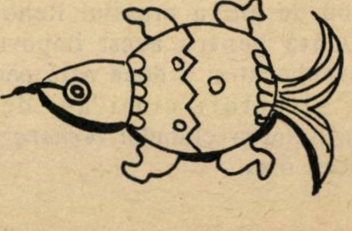

LUMEA ROMÂNEASCĂ

AL. MIRODAN

URĂ LA BUCUREȘTI

2

În după-amiaza zilei de 12 iunie ne-am despărţit de profesorul Raoul Şorban, vicepreşedintele FUNDAŢIEI CULTURALE ROMÂNIA (al cărei invitat eram), spunîndu-i că vrem, soţia mea şi cu mine, să vedem Piaţa Universităţii. Raoul Şorban murmură: da, desigur, e interesant, e chiar obligatoriu. În privirea lui citisem un licăr de ironie.

Piaţa, despre care s-a vorbit şi s-a scris foarte mult în lunile din urmă, era închisă prin cîteva sfori ce împiedicau circulaţia automobilelor.

Spaţiul astfel izolat purta numele de "Zonă liberă de comunism şi de neo-comunism". Am văzut, era ora şase seara, cam o sută sau două sute de oameni circulînd prin piaţă. Am văzut:

PIAŢA

Lumînări, pe nişte grătare, în amintirea celor ucişi aici, în piaţă, în zilele de 21 şi 22 decembrie 1989, chiftele prăjite, ţigări Marlboro, ziare (România Liberă, Zig-zag, Expres, Oblio), lumînări, doi jucători de barbut, clătite cu dulceaţă, un băiat care strigă: "prima revistă sexi!" (Cîţi ani ai? – l-am întrebat. – Şapte, da' dă ce?), sandviciuri cu salam, revista "22", gumă de mestecat, barbut, table, "sus de nouă, jos de nouă", lumînări aprinse, lumînări stinse, ciocolată bulgărească, seminţe de dovleac, ceasuri digitale, seminţe de floarea soarelui, lumînări, sandviciuri cu brînză, săpunuri "Lux", radio-casetofoane, barbut, seminţe, chiftele prăjite, şampoane, gumă de mestecat, lumînări aprinse, lumînări stinse, clătite cu magiun...

(Înţeleg totuşi că atmosfera din Piaţă n-a fost de la început asta, şi că lucrurile s-au *stricat* pe drum. La întoarcerea în Israel, dau peste cîteva gazete care confirmă ideea. Sanda Stolojan se arată, într-o convorbire cu Antonia Constantinescu, din *Lupta* – Paris, de-a dreptul şocată de cele văzute în *zonă:* "În piaţă se aflau deunăzi, cînd am plecat din Bucureşti, oameni care nu mai aveau de-a face nimic cu publicul din primele săptămîni... O lume întreagă a început să invadeze spaţiul acela de libertate... Tot soiul de excitaţi, de primitivi... de provocatori poate". Eseistul Al. Paleologu, fost ambasador la Paris, adversar al regimului Iliescu, vorbea despre "impuritatea" pieţei. Filosoful Gabriel Liiceanu, alt adversar al guvernului, se arăta şi el dezamăgit de involuţia de la Universitate: "A fost ridicată o tribună, spunea el, pentru ca discursurile să poată continua... şi s-au făcut discursuri naţionaliste, nu lipsite de un element provocator... Farmecul manifestaţiei s-a degradat, a iritat populaţia, devenind insuportabil".

Pe pajiştea din faţa Teatrului Naţional, e o mică tabără de corturi. Despărţite printr-o sfoară de restul zonei, corturile acestea găzduiesc pe cei douăzeci sau treizeci de grevişti ai foamei din Piaţă...

Obiectul greviştilor îl constituie înfiinţarea unui post particular de televiziune, finanţat de I. Raţiu, candidatul Partidului Naţional Ţărănesc – creştin şi democrat la preşedenţia ţării.

Starea cîtorva dintre ei este neliniştitoare. Dintr-un comunicat publicat de medicii Dr. Dragoş Nicolescu, Dr. Camelia Doru şi psiholog Alexei Florescu (fiul lui Mihai Florescu, ex-ministru al Chimiei înainte de Revoluţie) aflu, de pildă, că o doamnă Cobzaru Purice a ajuns în stare de caşexie, slăbind 34 de kg., că unui domn Bogdan Gradin i s-a agravat paraplegia (după 34 de zile de grevă), iar d. Ionel Constantinescu are "serioase pierderi ponderale, inclusiv modificări neurologice".

(T.R., care ne însoţeşte şi care "ştie totul despre piaţă" arată cu degetul un cort: "Vrei să vorbeşti cu cetăţeanul de-acolo?" E unu" Dănuţ Lungu. O duce, se pare, destul de rău cu sănătatea. A pierdut vreo 25 de kg. E un om singur, divorţat. Părinţii lui nu vor să-l vadă. N-au venit niciodată aicea. Ei sînt cu Iliescu").

Între corturi şi universitate a fost amenajată o mică tribună pentru oratorii anti-guvern. O femeie, aspră, tăioasă, citeşte scrisoarea adresată "Zonei libere de comunism" de către o româncă, ingineră, trăind de vreo zece ani la Hamburg, în Germania. Ea cerea "stîrpirea nomenklaturiştilor".

Unul dintre ascultători strigă: "Aşa e. Jos comunismul!". Alţi trei sau patru aplaudă: "Bravo". Alţii mănîncă seminţe şi tac.

Vorbitorul următor e un tînăr (25 – 27 de ani), brunet, foarte vioi, cu talent de animator. El vorbeşte "gen mahala", foloseşte, întru atragerea publicului, expresii ca gealaţii, miştocarii, gagii de la Guvern, mahării ş.a.m.d. Calul său de bătaie este cinematografia românească. El cere scoaterea de pe ecrane a filmelor unde joacă actorul Colea Răutu. "E timpul să scăpăm de comunişti ca Colea Răutu. Locul lui, păi nu-i aşa?, nu e în filme, ci, păi nu-i aşa? – în altă parte".

Unul dintre ascultători rîde. "I-ar prinde bine vreo cinci ani la zdup. Jos comunismul!" Alţi patru inşi aplaudă: "Bravo!".

În final, oratorul cheamă pe toată lumea să se adune – joi – aici, pentru o demonstraţie în faţa parlamentului care urmează să-şi reînceapă activitatea: "O să-i învăţăm noi să parlamenteze" – rîde el. Lumea aplaudă: "Aşa e". Apoi aplauzele se sting. E şi cald. Sîntem în iunie.

S-a înserat. Mă aşteptam la mai mult, dar asta e. Nu-i nimic, zic soţiei, am nimerit într-o zi mai slabă. Venim şi mîine. Poate o să fie mai multă lume.

Dar mîine n-a mai fost nimic (vreau să spun că nu s-au mai ţinut cuvîntări).

Mîine – 13 iunie – dis de dimineaţa, poliţia va intra în piaţă, demontînd corturile cu greviştii foamei şi izgonindu-i pe *activiştii* care păzeau " zona liberă de comunism şi neo-comunism".

Mîine – 13 Iunie – conducătorii *pieţei* vor protesta împotriva evacuării, violent, dînd senzaţia că avem de-a face cu o "lovitură de stat". Iar, poimîine, 14 iunie, vor veni minerii din Valea Jiului, cu trenurile şi camioanele pentru "a face ordine în Bucureşti".

Am notat, cîteva dintre cele văzute şi auzite în aceste două zile, despre care se discută şi astăzi şi, cu siguranţă, se va mai discuta multă vreme. Am notat şi cred că este de folos cititorului să ia cunoştinţă de aceste note simple, nude, brute, fără (deocamdată) nici un comentariu. Fără nici o picătură de comentariu:

13 IUNIE

Am văzut, pe la 11 dimineaţa, pe Bd. Bălcescu, lîngă facultatea de Arhitectură, vreo 500 – 600 cetăţeni strigînd: "Jos comunismul!" şi "Moarte lui Iliescu!"

Am văzut, tot pe-atunci, două sau trei camioane de-ale poliţiei, cărora li se dăduse foc: carcasele fumegau, pompierii nu ajunseseră să stingă flăcările.

Am luat-o la dreapta, pe la Universitate, am ajuns lîngă Cercul Militar şi, de-acolo, privind spre stînga, înspre Prefectura Poliţiei, am văzut înălţîndu-se la cer trombe de fum. Prefectura ardea. Un bărbat de vreo 40 de ani, cu ochelari, mustaţă şi servietă încărcată cu ziare, întinse mîna înspre magazinul Victoria, uimit: uite-acolo! Acolo era, din cîte mi s-a spus, sediul noului serviciu de Informaţii, condus de colonelul Măgureanu. Ardea şi serviciul de Informaţii. "Dosarele!" mai spuse, tot uimit, bărbatul de lîngă mine. "Ce-i cu dosarele?", întreb eu. "Ard, făcu el, ard!"

Am văzut o fată de vreo 25 de ani, scoţînd o piatră dintr-o sacoşă de plastic şi aruncînd-o cu sete într-un cetăţean cu chelie şi ochelari, ce se afla în faţa Hotelului Bulevard; cetăţeanul, atins de piatră în creştet, a dus mîna la ochi, a ţopăit cîteva clipe, dezarticulat, apoi a căzut pe trotuar.

Am văzut, în Piaţa Universităţii, cîteva sticle incendiare zburînd în aer, la douăzeci de metri de locul unde mă găseam (lîngă restaurantul "Pescarul"); sticlele au nimerit într-o "Dacie" albă, transformînd-o în torţă.

...După amiază, la hotel, îndreptîndu-mă spre biroul *Tarom* din hall, unde lăsasem în ajun biletele de avion pentru a primi O.K.-ul (urma să plecăm a doua zi), am văzut-o pe funcţionara respectivă tremurînd de nervi, palidă, cu nelinişte vizibil întipărită pe faţă. Ea s-a uitat la ceas, apoi, ca şi cum ar fi avut senzaţia că pierde un tren hotărîtor, a fugit pe uşă. ("S-a dus să-şi ia fata de la şcoală, mi-a explicat o colegă de la ghişeu... nu poate s-o lase singură, pe stradă, cu *pieţarii")*

Am văzut, mai tîrziu, seara, pe la şapte sau pe la opt, cum se stinge ecranul televiziunii: demonstranţii năvăliseră în clădire.

Am văzut, pe urmă, cînd s-a reluat emisia, cum arăta sediul televiziunii *după:* geamuri sparte, sute de metri de bandă magnetică aruncate pe podele şi călcate-n picioare, cabinetul medical sfărîmat cu topoarele, parcă; l-am văzut pe Alexandru Stark, unul din reporterii cei mai cunoscuţi ai T.V., cu capul spart, înfăşurat într-un turban; arăta năucit; l-am văzut pe Cornel Pumnea, reporter sportiv de vreo douăzeci de ani, bătut, cu urme de sînge pe obraji; am văzut apă în cîteva laboratoare, ca după o spargere de ţevi şi fum la etaje, ca la un incendiu.

Am văzut mai tîrziu, trecînd pe Calea Dorobanţi, la doi paşi de televiziune, o maşină oprită de doi băieţi; aveau un furtun şi-o sticlă şi cereau şoferului să le dea benzină; pentru o sticlă incendiară; şoferul coborîse din automobil, era un *Oltcit* roşu, aruncase priviri zăpăcit, în dreapta şi-n stînga de parcă ar fi cerut ajutor, dar nu vedea nici o uniformă, numai lume cu sticle şi furtunuri, şi îi lăsă pe cei doi să scoată benzina.

Mi-am îndreptat privirea înspre turnul televiziunii, apoi am ridicat-o încet-încet, din etaj în etaj, pînă la 11. Acolo ştiam că lucrează istoricul de artă Răzvan Teodorescu (pe care-l cunoscusem de dimineaţă, în holul hotelului), preşedintele televiziunii şi Emanuel Valeriu (pe care-l cunosc de vreo patruzeci de ani şi îi admir nervul gazetăresc şi stofa de Dan Rather al interviewului bucureştean), directorul general al T.V. Erau nişte geamuri sparte acolo? Parcă... Din stradă, nu-mi era limpede. Dar parcă zărisem nişte umbre cu cască şi ceva pe umăr. Aşadar, veniseră, în sfîrşit, soldaţii să apere clădirea. Se pare că veniseră la timp. Aşa cum aveam să aflu mai tîrziu, cei din Piaţă voiau să-i arunce pe fereastră şi pe Răzvan Teodorescu şi pe Emanuel Valeriu.

Întîi pe Răzvan Teodorescu. Să-l ţină cîteva clipe de picioare, cu capul în jos, apoi să-i dea drumul. Pe urmă, pe Valeriu. Tot aşa.

Şi tot în aceeaşi zi am auzit:

"Vreau să beau sîngele lui Iliescu! Cum îşi permite el să ne dea afară din Piaţă? Da' ce, e piaţa lui? Aici sîntem noi stăpîni, domnule, noi!" (o fată de vreo 17 – 18 ani, părea elevă, avea gîtul învineţit).

"Tipii din Piaţă nu pot accepta să fie evacuaţi. Ei ştiu că ziariştii stau la «Intercontinental», la doi paşi şi îi filmează oridecîteori e cazul. Dacă-i scoţi din Piaţă, n-au unde să se ducă... În Cişmigiu? În Herăstrău? Departe. Incomod. E mai complicat... mai incomod pentru cei de la T.V.-uri şi ziare să fie mereu... pe fază. Pe cînd aşa... Au *Intifada* la domiciliu, sub fereastra lor. *Activiştii* din Piaţă transmit, fie direct, repezindu-se pînă la hotel, fie printr-un sistem de semne, cînd *se întîmplă ceva...* şi cameramanii respectivi vin cu aparatele... Se pare că au învăţat de la O.E.P." "De la O.E.P.?" "Da, de la biroul lui Arafat de-aici. Ăia le-au explicat cum e cu Intifada... cu pietrele... Totul e ca echipele de *teve* să fie pe fază, cum e la voi, în *teritorii"*... "Aha"... "De altfel, se pare că ăştia i-au învăţat şi figurile cu sticlele incendiare şi cu aprinderea cauciucurilor"... "Aha". "Dar să nu mă citezi". "Nu te citez". "Vreau să am relaţii bune cu toată lumea". "Înţeleg". (Corespondentul unui ziar iugoslav, întîlnit în holul Hotelului *Intercontinental).*

*

"Să nu fim naivi. Faptele ăstora din Piaţă nu sînt de loc spontane şi "oarbe". Ei, sau mai bine zis, şefii lor, sînt teleghidaţi din afară, de-o axă Occident-Budapesta! De altfel, se pare că Pacepa, omul C.I.A., este la Budapesta, de unde conduce mişcarea anti-Iliescu. Şi ştie să conducă... Ungurii sînt foarte interesaţi în a creea haos în România. Mai întîi, la Bucureşti, unde e mai uşor, apoi în Ardeal. Cu vărsări de sînge, cum a fost la Tg. Mureş. Vărsări mari de sînge. Atît de mari încît guvernul maghiar să poată sări în mod "justificat" în apărarea fraţilor lor. Şi să ceară o conferinţă internaţională pentru "salvarea oprimaţilor din Ardeal". Şi pe urmă, plasarea de trupe O.N.U. la Cluj, Oradea şi în Covasna. Iar apoi, alipirea Transilvaniei la Ungaria".

(Un fost funcţionar la Ambasada americană din Bucureşti, în anii ’70, pe care îl cunoscusem la vremea aceea şi l-am revăzut la *Capşa* în ziua de 13).

*

"Îmi pare rău că n-am putut să ne vedem. Dar n-am ieşit din casă şi nici acuma nu vreau să ies. Nici eu, nici Toni. Mi-e frică. Ăsta-i adevărul. Mi-e frică. Sînt sălbatici, domnule. Le sticlesc ochii. I-ai văzut? In-te-lec-tu-a-lii din Piaţă. Ăştia sînt. I-ai văzut? Ce vor? Explică-mi şi mie că eşti mai luminat. Ce vor? Vor să dea foc oraşului, fiindcă n-au ieşit în alegeri? Se poate?"

(T. V., o doctoriţă prietenă, la telefon, noaptea pe la 1, după ce mă întorsesem în camera mea de la hotel).

14 IUNIE

Am văzut, pe Calea Victorie, la doi paşi de Palat, trei mineri apucînd de păr un cetăţean de vreo 30 de ani, masiv, fălcos, cu o valiză în mînă; ei îl puseseră să deschidă valiza, au căzut pe trotuar vreo cincizeci de zăpunuri "Lux" şi vreo zece şampoane (n-am reţinut marca).

Minerii i-au dat cîteva perechi de palme cetăţeanului, l-au pus să ridice marfa de pe trotuar, să o pună la loc în valiză, apoi l-au urcat într-o *Dacie* albastră.

Am văzut, pe Bd. Bălcescu, sediul Partidului Naţional-Liberal: uşile erau scoase din ţîţîni, minerii intrau şi ieşeau după voie; păreau stăpîni pe clădire; călcau pe hîrtii bătute la maşină şi copiate (xerox) şi pe ţăndări de geam.

Am văzut, lîngă Universitate, un ţigan, cu o sacoşe, ţinut strîns de guler şi bătut cu bîta peste faţă: sîngele îi şiroia pe obraji. Minerul care-l bătea aşa, îl ducea spre un taxi (particular), oprit de-un alt miner care făcuse şoferului semn cu o toporişcă – şi intenţiona, dacă am înţeles bine, să-l ducă la Poliţie.

Am văzut, tot lîngă Universitate, o femeie de vreo 30 de ani, şatenă, în bluză albă şi fustă maro cu roşu, înflorată, pe care doi mineri o băteau la fund cu furie. Femeia ţipa: isprăviţi! isprăviţi!", încercînd să se desprindă din strînsoarea bărbaţilor, dar aceştia dădeau în ea la nesfîrşit şi o tîrau înspre Prefectură.

Mai tîrziu, pe la şapte seara, din maşina care ne ducea înspre aeroport, am văzut, în Piaţa Victoriei, bărbaţi şi femei pe trotuar care aplaudau un camion cu mineri.

Am văzut mai departe, în dreptul vilei *Minovici*, o fată repezindu-se cu un buchet de flori galbene de cîmp şi aruncîndu-l într-un camion de mineri.

În acelaşi timp, am auzit:

- "Asta nu-i civilizaţie, asta-i barbarie curată. Măcar să se filmeze... Să se dea la televiziune... să vadă şi Bush cum e la noi" (un tînăr de vreo 20 de ani).
- "Radeţi-i pe bişniţari!" Radeţi-i! Radeţi-i că au făcut cancer, din Piaţa Universităţii, cancer" (un bătrîn cu baston, de vreo 70 de ani).
- "Păi, cum, domnule, aduci animale din astea ca să-i bată pe intelectuali?" (o femeie de circa 50 de ani, cu taior alb).
- "Ardeţi-o pe fascistă! Plesniţi-o! Sfărîmaţi-o şi rupeţi-i gura. Să nu mai răcnească. Rupeţi-i-o cu mîinile! Trageţi amîndoi de ea şi rupeţi-i-o!" (O fată de vreo 25 de ani, care privea de la etajul II al blocului aflat în locul unde Bd. Bălcescu face colţ cu str. Batiştei)
- "Ce tîmpenie! Guvernul a căzut în cursă... Ăştia cu videoul filmează, o să dea toată ziua la Paris şi la New York, o să zică lumea că sîntem barbari, ...chestia cu minerii nu ţine în Occident... eu ştiu, ce tîmpenie! Cum a putut guvernul să cadă-n cursa asta?" (un bărbat de vreo 40 de ani, cu costum gris, cu servietă de piele, părînd român stabilit în străinătate).
- Şi ce dacă are barbă? Treaba lui! Ăsta-i motiv să-l bată? În Germania, am fost acolo, toţi au barbă! Ăsta-i Evul Mediu, dom'le, asta nu-i civilizaţie!" (O tînără de vreo 25 de ani, cu ochelari)
- "Eu înţeleg că trebuie să lichidăm cu pieţarii. Dar poliţia unde-i, dom'le, că de-aia-i poliţie... Şi armata unde-i, că de-aia-i armată... Nu e bine. Vă spun eu, nu e bine. Aici e o hibă. Hm... nu e bine... să-l lase aşa armata pe Iliescu să se descurce singur. Păi, cum vine asta? Dacă ar ataca ungurii Clujul, ce facem? Trimitem minerii contra tancurilor, ai?"

(Un bărbat de vreo 50 de ani, cu mustăcioară şi bicicletă)

- "Lasă-mă şi pe mine să-i dau una-n fund. Numai una, să-mi fac damblaua" (rugăminte adresată de-un cetăţean de vreo 60 de ani, unui miner care tocmai lua la pumni un tînăr)
- "Eu pe minerul sau ce-o fi nu-l uit. L-am băgat în memorie. Şi cînd bag pe cineva în memorie nu mai iese de-acolo. Acolo rămîne. Şi cînd l-oi mai întîlni vreodată, îl recunosc. Şi-l jupoi de viu. Fîşie cu fîşie. Una... două... trei. Şi după aia le cos, că am maşină Singer, şi-mi fac cordon de piele".

(O femeie de vreo 40 de ani, blondă, cu pantaloni vernil şi ochelari de soare).

P. S.-I. Stîrnit de "titlul-diagnostic" al însemnărilor noastre (Ură la Bucureşti), ing. Valeriu Ghica din Cluj, ne trimite cîteva extrase "de gînd şi de limbaj" din săptămînalul "România Mare" (director – Eugen Barbu, redactor-şef – C. V. Tudor). Le publicăm, încredinţaţi, ca şi corespondentul nostru, că ele te ajută să "respiri" aerul social al Bucureştiului din vara 1990. Aşa cum se înţelege din cele de mai jos, extrasele arată cum sînt trataţi adversarii publicaţiei:

- *Dramaturgul Radu F. Alexandru* (vicepreşedinte al Asociaţiei Culturale de prietenie România–Israel): "un scribălău". Iar colaboratorii săi de la emisiunea despre cinematografie de la TV, Laurenţiu Ulici, Maşek, Andrei Cornea: "nişte pleşcari".
- *Ziarista Felicia Antip:* "Gh. Dej striga odată «Alelei, puicuţo» şi sărea pe Felicia Antip, o deşela de i se bulbucau sărmanei creaturi ochii".
- *Poetul Dan Deşliu:* "un nefericit rom". El era "beat turtă la Athénée Palace, făcuse şi domnia-sa pe el". Tot el arăta "ca un Al Capone mort de sifilis, boală de care el însuşi se tratase".
- *Poetul Mircea Cărtărescu:* "manglitor... ţucălar... scribete.
- *Monica Lovinescu* şi *Virgil Ierunca*, de la *"Europa Liberă"*: "trădători de ţară".
- *Dr. Dan Predescu* (primar general al Capitalei): "a băut la *Doi cocoşi* pînă era să facă pardon pe domnia-sa".
- *Florin Gabriel Mărculescu* (redactor la *România Liberă*): "trădător de ţară".
- *Criticul literar Gelu Ionescu* (de la "Europa Liberă"): "un membru al Ordinului Cavalerilor de Kurlanda". Se vorbeşte despre "pederaştii d-lui Gelu Ionescu".
- *Aristide Buhoiu* (ziarist, director al publicaţiei *Universul* din U.S.A.): "Aristide Gunoiu".
- *Grupul pentru dialog social* (care redactează săptămînalul *"22")*: "Cuibul de vipere al naţiunii române".
- *Scriitorul Ion Băieşu:* ... trebuie dus la baia de aburi din două-n două ore pentru că face pe el de cînd l-a făcut mă-sa".

(Urmare în pag. 56)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Proces

A început, în Sala festivă a Şcolii de poliţie de pe Şoseaua Olteniţei, din Bucureşti, procesul celor 24 de membri şi membri supleanţi ai Comitetului Executiv al P.C.R., acuzaţi de genocid. Unul dintre acuzaţi, Nicolae Giosan, (fost ministru al agriculturii şi preşedinte al Marii Adunări Naţionale) a încetat din viaţă în închisoare. Se pregăteşte... tovarăşul...

• Mica publicitate

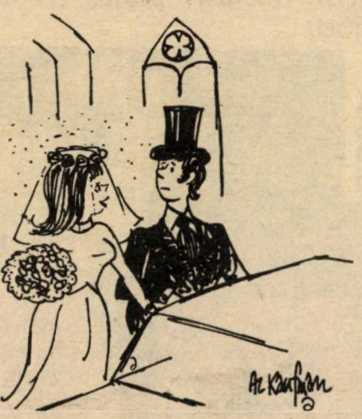

Agenţia matrimonială, legală şi autorizată Armonia-Brăila facilitează şi mediază relaţii de prietenie şi căsătorie, pentru cei dornici, din localităţile ţării, indiferent de naţionalitate, vîrstă sau studii, bazîndu-şi activitatea pe principiile de respectare a demnităţii omului, de seriozitate şi discreţie deplină. Relaţii: tel. 946/34970, între orele 17-20.

• Sugestie

Acum cînd s-au împlinit 50 de ani de la ocuparea Ardealului de Nord de către unguri, prin diktatul hitlerist de la Viena, MINIMUM sugerează guvernului de la Budapesta să cadă în genunchi în faţa poporului român şi să ceară iertare pentru crimele săvîrşite în 1940.

• Singurătate în colectiv

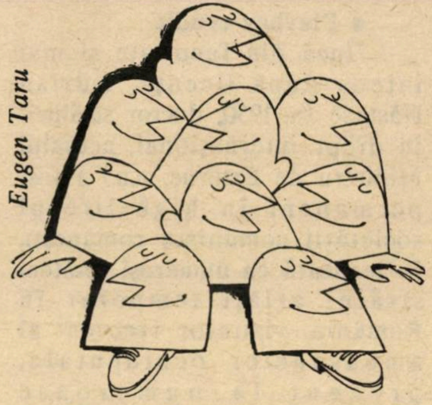

Eugen Taru

O nouă organizaţie la Bucureşti: "Asociaţia celibatarilor". Printre scopuri: desfiinţarea impozitului pe celibat şi, în genere, îmbunătăţirea statutului social al acestei categorii de cetăţeni şi cetăţene.

• Pacepa

S-ar putea ca Ion-Mihai Pacepa să se afle în România, acum! Misiunea sa nu o cunoaşte nimeni, cu atît mai puţin chipul său "retuşat" de o operaţie estetică.

(Din *"Zig-zag"* – Bucureşti)

• Homo

"Nu prea sînt modest, dar sincer sînt. Ce poate fi mai relevant şi în acelaşi timp mai dureros pentru mine decît faptul că la aproximativ 5-6 luni de la căsătoria mea cu una dintre cele mai drăguţe şi mai spirituale fete din cartier, mă sculam uneori noaptea de lîngă ea şi pretextînd o nevralgie groaznică, plecam la un prieten, partener în relaţii de inversiune sexuală cu care realizam acel act sexual anormal, el fiind activ, după care mă întorceam liniştit acasă. A doua zi şi a treia zi, şi aşa mai departe, mi-am trăit calvarul trebuind să fiu în acelaşi timp omul afectuos faţă de soţie.

Această dedublare şi trăire intensă în cele două ipostaze, m-a uzat psihic şi în multe ocazii m-a determinat să fac gafe ireparabile.

M-am despărţit după doi ani de soţia mea, eu fiind închis pentru inversiuni sexuale. În detenţie, cu uimire am avut ocazia să constat cît de intensă şi la ce scară largă se practică inversiunea sexuală, nu numai de către cei care erau închişi pentru asta, ci de majoritatea deţinuţilor.

Am ieşit de la închisoare şi m-am reintegrat treptat, relativ uşor, în societate. Am avut norocul unei familii care m-a înţeles, ca şi de prieteni fără prejudecăţi. Am căutat cu eforturi deosebite să-mi stăpînesc pornirile, să-mi echilibrez viaţa.

În ultimă instanţă am ajuns la un compromis. Pentru a nu mă expune unor noi şi dureroase penitenţe, nu am mai căutat parteneri pentru realizarea actului de inversiune sexuală, în locurile cunoscute şi vulnerabile din oraş. Am căutat să-mi fac un prieten cu care, în afara faptului că realizam împreună actul de inversiune, să am şi o afecţiune sufletească adevărată..."

(Din articolul "E teribil de greu să constaţi că femeia îţi inspiră repulsie"; din *"Zig-zag"*, Bucureşti; este vorba de începutul unui ciclu de materiale despre homosexualitatea din România).

LUMEA ROMÂNEASCĂ

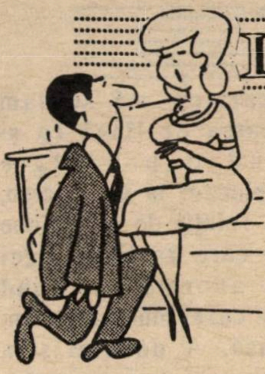

• Export

Student român, 22 ani, 1,90 (inteligent și simpatic) caută femeie tînără, 28 de ani maximum, în vederea căsătoriei.

(Anunț apărut la rubrica de *Mica Publicitate* a săptămînalului francez "Le Nouvel Observateur")

• Țiganii la Berlin

Un israelian de origine română stabilit de cîțiva ani în Berlinul Apusean și venit în vizită în țară, povestește:

"S-a umplut Berlinul de țigani. Țigani din România. După revoluție au primit și ei pașapoarte și au plecat în Germania răsăriteană. Cum însă acolo au fost luați la întrebări și nu li s-a dat viză de ședere, au profitat de căderea zidului și au năvălit în Berlinul occidental.

Sînt cu miile. Au venit «pirandele», cu «puradeii», s-au instalat în metrou, pe trotuare – și cerșesc. Unii fură țigări, aparate de ras și alte obiecte și le vînd la jumătate de preț.

Ceea ce mă întristează însă cel mai mult – spunea turistul – e că nemții care-i disprețuiesc, uită că sînt țigani și spun că «Berlinul e infestat de români»".

• Vine Opera română

Nu e sigur, dar așa se vorbește la București:

Opera română intenționează să facă un turneu în Israel și Egipt cu "Aida" și "Nabuco".

Ne-am bucura mult să vedem aceste două excepționale spectacole în țara noastră. "Nabuco", cel puțin, pus în scenă încă de pe vremea dictaturii ceaușiste, în regia lui Hero Lupescu, s-a bucurat de un succes imens și nici acum nu se găsesc ușor bilete. La timpul respectiv "Minimum" a publicat o cronică la acest spectacol trimisă din București de Emil Țilenschi.

• Dolarul

La Hotelurile *Intercontinental, București, Athenée Palace* din București, la *Aro* din Brașov, dolarul se schimbă (în barurile respective), cu 90 – 100 lei.

• Playboy erudit

"Încă din facultate și mai intens după licență, Adrian Năstase (n. 1950, doctor strălucit în drept internațional, actualul Ministru de Externe, n.n.) a fost permanent în high-life-ul societății comuniste românești, în legătură cu numeroși cetățeni străini aflați temporar în România, vizitator frecvent al ambasadelor occidentale, prezent la numeroase manifestații culturale și recepții date de aceste ambasade...

Se cunosc și două legături «sentimentale» ale sale, una cu o tînără suedeză, alta cu fiica unui *renumit medic evreu originar din România* și stabilit în U.S.A.

Cunoscut în lumea copiilor nomenklaturii, A. Năstase, pentru a-și crea o credibilitate de «familist», a ales, dintre toate fiicele nomenklaturiste, pentru a-i fi soție, pe fiica lui Grigore Preoteasa, fostul ministru de externe mort în accidentul de avion din noiembrie 1955 de pe aeroportul Vnukovo din Moscova. Căsătoria cu fiica lui Grigore Preoteasa, în 1973, pe cînd aceasta era studentă la Facultatea de Filologie, a durat numai cîteva zile. După încheierea căsătoriei civile, Adrian Năstase s-a mutat la locuința familiei Preoteasa, dar, numai după cîteva zile de conviețuire, într-o noapte, proaspătul "ginerică" a sărit pe geam și și-a părăsit nomenklaturista aleasă sub pretextul că el este dedicat studiului, obosit de muncă și ea îl solicita prea mult. A urmat un divorț rapid, spre furia soacrei sale – șefă de cadre în Ministerul Invățămîntului la acea vreme.

Dar ambițiosul Adrian Năstase nu a pierdut speranța de parvenire pe cale matrimonială. Învîrtindu-se la ceaiurile și petrecerile date de fiii și fiicele Nomenklaturii, Adrian Năstase a întîlnit pe fiica ministrului Angelo Miculescu, cu care s-a căsătorit și cu care are un băiețel de 3 ani".

(Din "Radiografia unui ministru", de Cornel Dumitrescu, în *Lumea Liberă*, New York)

• Informații (și) pentru turiști (inclusiv pentru cei din Israel)

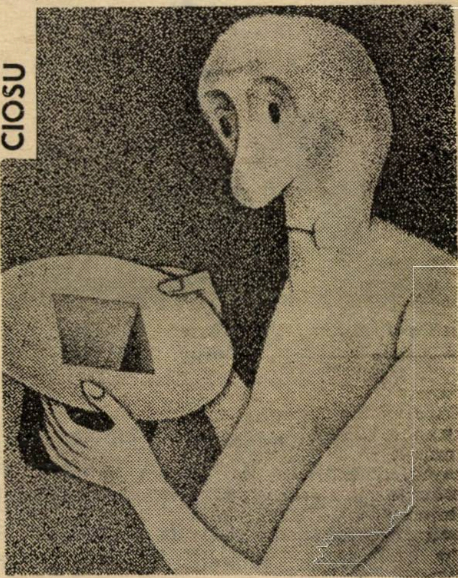

Gheorghe Trandafir (str. Lățea Gheorghe nr. 14), zugrav la Cooperativa "Constructorul", a vrut să-și convertească economiile în dolari. Drept care, și-a găsit un "agent de schimb" în persoana lui Florin Vlad (str.

col. Iosif Albu nr. 64) în trecutul căruia se află unele antecedente penale şi în al cărui prezent lipseşte munca. Finalul, uşor de prevăzut: "agentul" a primit 75000 de lei şi a înmînat în schimb "clientului" un teanc cu... hîrtii de ziar, tăiate la dimensiunile "verzilor". Poliţia a reuşit să-l identifice şi să-l reţină pe escroc. Banii însă...

(După *"România Liberă"*)

• "Marcel Iancu" în bunkerul lui Ceauşescu

În timpul vizitei sale recente în ţară, profesorul Răzvan Theodorescu, directorul Televiziunii române, care este specialist în istoria artei, a relatat că în primele zile ale revoluţiei din decembrie a primit misiunea de a verifica şi comorile de artă din palatul lui Ceauşescu pe care dictatorul le luase abuziv din muzee şi colecţii particulare.

În căutările făcute în bunkerul palatului, prof. Theodorescu a descoperit şi tablouri ale unor pictori evrei, printre care cîteva creaţii ale lui Marcel Iancu.

• Bulă

Ce mai propune Bulă?

– Ca Parlamentul să legifereze o nouă lege: a junglei!

• SHANA TOVA •

VIAJES MELIA

MELIA TRAVEL ISRAEL LTD,
TEL. 5103921, DIRECT 659763, STR. SHALOM ALECHEM 5, TEL AVIV
(VIS-À-VIS DE BEIT „EL-AL")

EXCURSII DE SĂRBĂTORI

ROMÂNIA PLUS...

14 ZILE — ROMÂNIA — UNGARIA — AUSTRIA — 1150 DOLARI

ITINERARIU: 2 zile Bucureşti, hotel "Bucureşti", 5 zile Poiana Braşov, Hotel "Ciucaş", 4 zile Budapesta şi 3 zile Viena.

COSTUL INCLUDE: Avion, Hoteluri, Transferuri, 2 mese pe zi în afară de Budapesta şi Viena, Ghizi, Distractii. PLECAREA 14.9 – ÎNTOARCEREA 27.9

13 ZILE ROMÂNIA – TURCIA 966 DOLARI

ITINERARIU: 2 zile Bucureşti, Hotel "Bucureşti", 1 zi Sibiu, 4 zile Poiana Braşov, 5 zile ISTAMBUL cu o croazieră pe Bosfor şi o altă croazieră pe Marea de Marmara, cu un popas la Staţiunea "BURSA", 1 zi la Bucureşti, Hotel Bucureşti.

COSTUL INCLUDE: Avion, Hoteluri, Transferuri, 2 mese pe zi în afară de Istambul, Ghizi, Distracţii. PLECAREA 16.9 – ÎNTOARCEREA 28.9.

TRATAMENTE ÎN ROMÂNIA CU MARI REDUCERI

SPANIA – PORTUGALIA – COSTA DEL SOL

15 ZILE PLECĂRI : 16.9; 23.9; 30.9. Costul 1679 DOLARI

INCLUDE : Avion, Hotel, Autobuz, Mese festive, Ghid, Distracţii.

★ LICĂ BLUTHAL ★

VĂ AŞTEAPTĂ CU UN PERSONAL PREGĂTIT PROFESIONAL

CĂLĂTORIŢI CU CEI MARI

EVENIMENTELE COMPLEXE, TENEBROASE, SÎNGEROASE ALE REGIUNII NOASTRE DEVIN MAI LIMPEZI, RĂSFOIND

«PAGINI DIN RĂZBOIUL UMBRELOR»

Uitaţi-vă cu atenţie la bărbatul din fotografie. Un tip *bine*. Un *dur*. S-ar putea ca omul să ştie multe despre Sadam Hussein. Multe.

Burdan: L-am căutat să-i luăm un interview despre Irak. Dar nu l-am găsit nicăieri

Cartea "DST – 9 ani în divizia antiteroristă" de Daniel Burdan, urma să apară în luna iunie în cunoscuta editură franceză Robert Lafont.

A apărut? Nu ştim... Ceea ce ştim însă – fiindcă a devenit notoriu în urma relatărilor din presă – este faptul că nu vom citi textul original, ci unul văduvit de vreo 20 de pagini şi de fragmente răzleţe. Amputarea, pe ici, pe colo, prin părţile esenţiale, a intervenit la insistenţele – eufemism pentru presiunile – d-lui Bernard Gérard, patronul DST (Direcţia Supravegherii Teritoriului – Serviciul francez de contra-spionaj), care s-a prezentat în persoană la editură să determine aceasta, în fond, cenzură. De ce? Din cauză că DST-ul se teme că revelaţiile autorului îi va desconspira agenţi informatori, reţele, va dezvălui urzeli, taine compromiţătoare.

Căci autorul, Daniel Burdan (evident, un pseudonim) a văzut, a auzit şi ştie multe din cele ce s-au petrecut, în culisele spionajului şi contra-spionajului în cei nouă ani cît a funcţionat în cadrul DST. Băiat dezgheţat, exuberant, cu ochi deschişi, acest "pied-noir" (francez originar din Algeria, crescut la şcoala paraşutiştilor care au purtat acolo războiul), s-a consacrat cu zel vînătoarei de terorişti. Dar nu s-a mulţumit cu rolul de anchetator, ci a pătruns adînc în hăţişurile treburilor murdare şi nu numai ale lor, ci şi celor care-i susţin, îi plătesc, sau îi "acoperă". Lista celor cu care a avut de-a face şi i-a portretizat e lungă. Între alţii: un bancher parizian, apropiat de socialişti, care invită la masă şefi de bandă libanezi în solda Damascului. Sau un sirian din grupul lui Abu Nidal care este condus de "persoane importante" cu amabilitate la aeroportul Roissy. Sau comanditarul atentatului contra unui paraşutist francez la Beirut, care, în februarie 1986, vine la Paris, se plimbă ca Vodă'n lobodă pe marile bulevarde şi se întoarce nestingherit la el acasă. Dar Burdan citează nu doar oameni, ci şi fapte: anchete avortate cu bună ştiinţă, piste de cercetare bruiate nu se ştie de ce şi de cine, hăituieli care se opresc la grilajul unor ambasade. Încă tînăr, încă naiv, el constată cu surprindere că raţiunea de Stat – caracterizată de el prin "expresie elegantă a laşităţii" – este invocată pentru dispoziţii stranii sau de-a dreptul caraghioase: să se predea prada de pe urma unui jaf, încăpută pe mîna poliţiei, autorilor jafului; să se permită intrarea şi ieşirea din ţară unor criminali notorii numai fiindcă sînt cumpărătorii armelor "noastre"; să se închidă ochii faţă de traficuri financiare, fiindcă respectivii sînt pretinşi "amici" ai Franţei.

Demersul întreprins de DST la editura Lafont a avut ca obiectiv principal să împiedice descoperirea unui informator al lui Burdan, cunoscut cu numele de cod Vulcain.

Cine este acest Vulcain? Afacerist şi agent dublu, chiar triplu, joacă pe toate tablourile, se scaldă în apele cele mai tulburi. Azi – vinde francezilor informaţii asupra extremiştilor pro-iranieni, mîine – îi "toarnă" pe prietenii din ajun irakienilor; poimîine îi şantajează pe libieni. Vulcain are uşă deschisă la Comitetul director al F.P.L.P. al lui Georges Habache. Face afaceri dubioase cu Libia. În 1983, dezvăluie DST--ului un grup de armeni care pregăteşte un atentat contra intereselor turceşti în Franţa. Acesta chiar se produce: 8 morţi, 50 de răniţi. Vulcain evită urmărirea şi sancţiunile, căci – norocul lui – este arestat în Libia şi ţinut trei ani în închisorile lui Khadafi. După care revine în Franţa, îşi reia îndeletnicirile de "turnător" la DST, pe statele căreia se află din 1979. Să renunţe DST-ul la un asemenea agent rutinat? El mai poate aduce servicii. Drept care portretul lui Vulcain nu trebuie să apară în cartea lui Burdan...

Nu este un secret că între serviciile de informaţii şi guvernele care se succed la putere se ivesc adeseori conflicte deoarece serviciile îi "au la mînă" pe unii politicieni foşti, actuali sau viitori miniştri. Burdan a devenit, la un moment dat "ţapul ispăşitor" al unui asemenea conflict. Ce s-a întîmplat?

Un libanez, agent al lui Burdan, propune un tîrg: dacă este iertat de o datorie de un milion de franci, el oferă informaţii privind o serie de atentate pe care le pregătesc pro-iranienii în regiunea pariziană. Zis şi făcut. Informaţia pe care libianul o deţine de la "comandantul Jabert", una din căpeteniile serviciului de spionaj al FPLP al lui Habache, se dovedeşte a fi întemeiată. Bombele explodează, pe rînd, la Galeria Claridge, la FORUM, la bordul unui avion, la magazinul Tati (7 morţi dintr-un total de 12 victime de pe urma a şase atentate). Deci Jabert este preţios ca informator; este cazul să fie invitat la Paris; el acceptă; este gata să dea noi informaţii, dar nu DST-ului, ci taberei ministeriale. Noile sale revelaţii privesc identitatea comanditarilor atentatelor, locurile de deţinere a ostaticilor francezi de la Beirut, implantarea reţelei Hizballah în Europa etc. DST-ul este furios că aceste date n-au ajuns la el, ci la "concurenţă". Îl bănuieşte pe Burdan de a fi iniţiat, prin intermediul "omului său libanez", trecerea lui Jabert de partea unuia din miniştrii vizaţi. De aici, mai întîi dizgraţie, apoi îndepărtarea din DST, apoi revocarea chiar şi din postul inferior ce i se încredinţase în poliţie. La 41 de ani, cariera lui Burdan se încheie fără glorie, dar el e mulţumit că n-a păţit ca un complice al său în afacerea Jabert care şi-a găsit moartea într-un suspect accident sau ca un colaborator de-al său libanez, secerat în plină stradă de... un necunoscut.

În plus, este autorul unei cărţi, care, chiar forfecată, aruncă raze de lumină în coclaurile în care se fac şi se desfac, după interese meschine sau raţiuni de Stat, treburile murdare ale spionajului şi, nu o dată, se acoperă bestiala plagă a secolului – terorismul – sau chiar se încing cărbunii, mocnind sub cenuşă, ai conflictelor armate.

I. F.

• SHANA TOVA •

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

•

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

•

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

• SHANA TOVA •

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
Orele de primire: 10–13 şi 16–18
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE
ÎN LUNILE DE VARĂ

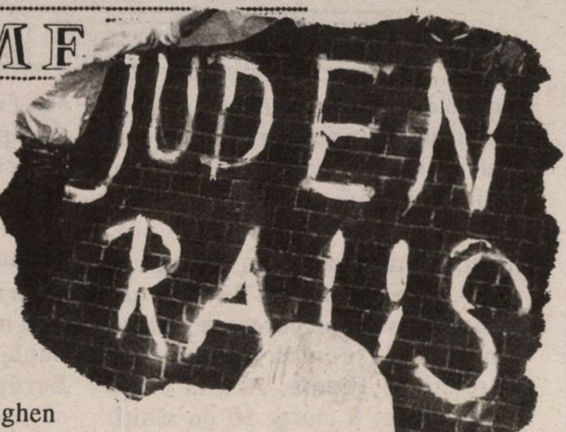

PARIS

Dr. I. FLAVIUS

PRECUM CA SĂ SE ȘTIE...

Ca să se știe *ce?*

Că nu sîntem înghițiți mai nicăieri pe vechiul continent? (Spre a nu mă întinde dincolo de plapumă) – e o poveste veche. E aproape un secol de cînd Rodion în "Spini" (titlu cu tîlc) spunea:

Aici nu-i voie de intrat
Acolo-ți zic "Afară!"...

Dacă reiau tema, e că s-a ivit de la o vreme încoace un fenomen nou și insolit: iudeofobie, pe unde aproape că nu mai există picior de evreu. Bunăoară, anul trecut la... Berlin, la 7 ianuarie, ziua aniversară a asasinării vajnicei Roza Luxemburg, i s-a profanat cu capete de porci (ceea ce nu era deloc *kașer)* memorialul ce i s-a ridicat în Republica "democratică"; în Polonia, însuși Walesa a dat recent alarma. În urma pelerinajului oficial pe care șeful Statului, generalul Jaruzelski l-a făcut la Auschwitz, *Keilevii* polonezi l-au denumit Jerusalemski, ceea ce e foarte *elocvent;* în Ungaria care, dragă Doamne, a trecut în tabăra "democraților", monumentul care a fost ridicat diplomatului suedez Wallemberg, salvatorul a mii și mii de evrei, a fost acum cîteva luni mînjit cu o enormă cruce încîrligată; în Uniune, cu toate că zeci și zeci de mii de ai noștri își iau tălpășița, a luat ființă o mișcare ce-și zice Pamiat*), care arborează steaguri în care crucea încîrligată e atașată de Maghen David și, ca pe vremea sinistrelor Protocoale ale Sionului fabricate la comanda poliției țarului, care nu s-a sfiit să declare că "pogromurile îi fac plăcere", se amintește că Karl Marx era evreu, că pe Trotzki îl chema Lev Bronstein, că Radek, Zinoviev, Kaganovici erau și ei jidovi, ba mai și inventează că Lenin avea o bunică de neamul nostru. Ba și de Gorbaciov au început să circule zvonuri că ar avea înaintași ce n-ar fi "slavi"...

De ce ne-ar surprinde atunci că în alte țări europene unde efectiv subzistă un număr însemnat de evrei și încă ocupînd, unii dintre ei, posturi, funcții, situații ce-i fac pe unii dintre compatrioții lor să crape de ciudă și să spumege de invidie, se ivește un Carpentras sau apare săptămînal publicația oarecum confidențială (fiindcă nu-i expediată decît prin poștă unor abonați din protipendadă) în care sînt – era să zic denunțați, dar hai să-i zic semnalați aceia dintre ai noștri peste care – ca să zic așa – a picat norocul...

Dar asta-i o altă pereche de mîneci. Nu că m-aș da în lături. Dimpotrivă. Dar ăsta va fi un subiect pentru o proximă scrisoare din Paris.

★ GALLIA ★

MAGAZIN DE TEXTILE

NAHLAT BENIAMIN 36 • TEL AVIV ☎ 655746

În vederea sezonului de toamnă și iarnă vă anunță un bogat asortiment de: stofe de lînă pentru rochii, costume și paltoane, de asemenea ecoseuri, cașmiruri, catifele, lameuri, paiete, precum și tot felul de materiale pentru rochii de seară de ultimă modă, de la cele mai renumite firme străine.

Urează tuturor clienților, prietenilor și rudelor

★ • SHANA TOVA • ★

CLARA ȘI IACOB KAMER

---

*) *Un nume care pare-se că înseamnă "Să ne aducem aminte"...*

E O LUME

GERMANIA: AR MAI FI CEVA DE REZOLVAT...

ITZHAK ARTZI

D. Saddam Hussein a reuşit să ne dea impresia că numai Irakul există, la ora asta, pe lume. Ori, nu-i adevărat. Mai sînt şi alte ţări care merită o privire din partea noastră. Ca, de-o pildă, Germania.

După 2 decembrie a.c., unitatea Germaniei va fi un "fapt împlinit". Cine s-ar fi gîndit cu un an în urmă că totul se va desfăşura atît de repede, fără frămîntări, crize, aidoma unui eveniment politic oarecare.

Separarea Germaniei în două state, unul democrat şi unul comunist, a fost o pedeapsă istorică impusă de aliaţi. Ea a avut drept scop să înlăture pentru totdeauna primejdia pe care o Germanie unită şi puternică o reprezenta pentru securitatea Europei.

Ce a mai rămas din această concepţie?

Polonezii, prima victimă politică a Germaniei hitleriste, de-abia au îndrăznit să ridice glasul. Realităţile noi, dependenţa Europei de Răsărit, inclusiv a Poloniei, de asistenţa economică şi financiară a Germaniei, au înăbuşit glasurile opoziţioniste. Uniunea Sovietică, cu 20 de milioane de morţi în cel de-al doilea război mondial, a acceptat ca noua Germanie să facă parte din NATO. Iar noi, evreii, victimele Holocaustului provocat de Germania nazistă, am tăcut ca un peşte. În tot Israelul n-a avut loc nici măcar o singură demonstraţie contra unificării Germaniei. Totul a mers strună.

Cuplul Kohl-Genscher, care a condus această operaţiune istorică, poate fi mulţumit. Totul a mers mai bine şi mai uşor decît s-au aşteptat.

De ce a mers atît de uşor?

Pentru că Germania de azi e o Germanie nouă. În cei peste 45 de ani de la sfîrşitul războiului mondial, Germania a dovedit că a deschis o pagină nouă. Conducătorii Germaniei, de la Konrad Adenauer şi pînă la Helmut Kohl, au făcut tot posibilul pentru a sluji cauzele mari ale păcii şi stabilităţii. Ei au recunoscut în mod sincer vinovăţia şi responsabilitatea poporului german în faţa istoriei.

Germania a devenit o parte integrantă a alianţei apusene, o parte a familiei popoarelor a căror privire este îndreptată spre viitor, fără a uita trecutul.

Desigur, fără hărnicia extraordinară a poporului german, fără capacitatea sa de a renaşte din ruine, el n-ar fi ajuns să întreacă Franţa şi Anglia şi să devină liderul Europei.

Germania Mare, chiar dacă va avea de plătit un anumit preţ pentru a integra Germania de răsărit, înapoiată, va deveni ţara nr. 1 a Europei. Va deveni puntea între răsărit şi apus, îndeplinind misiunea de a ajuta răsăritului pauperizat, retrograd să se avînte spre condiţiile de trai şi tradiţiile democratice ale lumii noastre.

Felul în care au evoluat evenimentele în raport cu Israelul, nu ne pot însă satisface.

În luna aprilie, Parlamentul Germaniei de răsărit, într-o şedinţă extraordinară, a ascultat "mea culpa" făcută de Germania răsăriteană. În acea şedinţă, nemţii din Germania de răsărit au recunoscut vinovăţia şi responsabilitatea lor pentru crimele pe care le-au comis contra poporului evreu. Prim-ministrul lor, Lotar de Mazière, într-o intervenţie dramatică a cerut evreilor, polonezilor, ruşilor, iertare pentru crimele comise.

Întîlniri diplomatice între reprezentanţii Israelului şi ai Germaniei răsăritene – ţinute după aceste declaraţii – pentru a se ajunge la relaţii diplomatice formale între cele două state şi la recunoaşterea obligaţiei pe care o are Germania răsăriteană de a plăti Reparaţii şi despăgubiri Statului Israel şi victimelor Holocaustului rămase în viaţă – toate aceste întîlniri s-au soldat cu un eşec. Germania de apus, die *Bundes Republik* se va uni cu Germania răsăriteană, *D.D.R.*, fără ca aceasta să fi recunoscut Israelul, fără a se fi obligat să ne plătească despăgubiri.

Nu e important care e pretextul. Fapt este că Germania se unifică fără ca acea parte care s-a debarasat timp de peste 40 de ani de răspunderea sa pentru Holocaust, să facă ceva pentru a dovedi că ispăşirea păcatelor istorice nu e pentru ea o vorbă goală.

Capitolul relaţiilor dintre noi şi Germania rămîne deschis.

Între timp se va realiza unificarea.

Va vroi Germania unită să lichideze datoria Germaniei răsăritene în faţa istoriei, de la care s-a eschivat?

Poate că începutul anului 1991 ne va furniza răspunsul.

VICTOR ESKENASY
Lausanne

Este sever, foarte sever cu premierul Petre Roman şi, mai ales, cu fel de fel de fenomene de la Bucureşti

SLALOM

"Pauvre Petre..." – aşa se intitula o trecere în revistă jurnalistică elveţiană (L'Hebdo) a prestaţiei primului ministru român la simpozionul internaţional de la Crans-Montana, pe tema mutaţiilor din Europa de răsărit. Pauvre Petre? Nu! Cel care are puterea de a mobiliza ca trupe de asalt anti-intelectuale zeci de mii de mineri (cifrele au variat, cotele în scădere atingînd la simpozionul elveţian "abia" 12 mii), mineri ghidaţi de călăuzele unui nou soi de proletcultism, nu e nici "pauvre", nici de compătimit.

Cel care confundă cu o suficienţă surîzătoare rebeliunea legionară, mişcările mai vechi sau reînnoite "de tip fascist" cu butoiul de pulbere post-revoluţionară din România cvasi-stagnantă a ultimelor luni poate fi, în cel mai bun caz, un corigent la istorie, prost sfătuit să skieze pe făgaşele unor pîrtii deja bătătorite şi prea repede, dacă nu chiar inconştient, reutilizate. În cel mai bun caz, deoarece altfel se poate pune întrebarea elementară cu cine îşi compară gesturile actualul guvern de la Bucureşti. Cu Ion Antonescu, atît de lăudat de publicaţiile "de opinie independentă" al căror editor este Josif Constantin Drăgan? Aşa s-ar spune parcurgînd citatele alese din faimosul dictator în curs de reabilitare (vezi, între multe altele, "Naţiunea" 1/2, 18 - 25.05.1990), cu nuanţe familiare pentru cei care cunosc şi declaraţiile oficiale de la Bucureşti. "Vechile partide au putregaiul lor..."; "eu sînt cel mai mare adversar al celor ce tulbură viaţa internă a statului, oricine ar fi. Avem nevoie de unire pentru păstrarea graniţelor" etc. etc.

În celebra staţiune de ski elveţiană, în miezul verii, premierul român a fost nevoit să treacă o probă de slalom pe un teren mai puţin prielnic abuzurilor verbale, iar derapajele au fost sancţionate prompt de o sală în care arbitrii erau oamenii de afaceri şi ziariştii occidentali. Întrebat despre relaţiile Frontului Salvării Naţionale cu panegiricul lui Antonescu, primul-ministru Roman le-a declarat ziariştilor la Crans-Montana că Josif Constantin Drăgan nu are nimic de-a face cu formaţiunea politică la putere. Primirea sa de către preşedintele Iliescu, faptul că s-au cunoscut încă în anii regimului Ceauşescu "nu dovedeşte nimic". "A face astfel o legătură între activitatea lui Drăgan, cea a liderilor politici şi a Frontului Salvării Naţionale ar fi, cred, exagerat" – declara el.

Alain Campiotti, ziarist din Laussane, reîntors nu de mult din România constata în articolele sale recente că "formulările ostile evreilor fac parte, în mediile opoziţiei, din critica la adresa Frontului salvării naţionale". Ziaristul cita între altele spusele unui sociolog bucureştean, Lucian Staicu: "Nu sînt antisemit... dar mulţi români consideră că israeliţii au jucat aci un rol nefast pentru ţară". De aici şi pînă la a se ambala pentru a vorbi mai departe despre "dictatura nomenklaturii roşii evreieşti", pasul a fost uşor făcut şi la fel de uşor remarcat de presa occidentală.

Antisemitismul, "fenomen pasager sau criză de urticarie", se întreba Pierre du Bois, profesor genevez în trecere şi el prin Bucureşti?

La Crans-Montana întrebarea i-a fost pusă direct lui Petre Roman de către Alain Campiotti: "Domnule prim ministru, la Bucureşti, în mediile opoziţiei am fost martorul unor atacuri antisemite la adresa dumneavoastră şi a d-lui Brucan. Există o primejdie de antisemitism în ţara dumneavoastră?" Răspunsul a venit şi el prompt: "Nu cred. Dacă urmăriţi îndeaproape atitudinea antisemită exprimată în presa română de după revoluţie, ea este de-a dreptul neglijabilă. Ea este inexistentă în atitudinea ansamblului forţelor politice, cu excepţia unei aripi a Partidului naţional-ţărănesc creştin şi democrat – precizez bine, o aripă doar – care a manifestat cîteva nuanţe ignobile vis-à-vis de dl. Brucan, de exemplu, şi chiar de mine, deoarece am oarecare ascendenţă evreiască, prin bunicul tatălui meu. În plus, mama mea este de origine spaniolă iar aceşti purişti ai naţiunii nu mă considerau pe gustul lor. Dar, dincolo de asta, nu observ nici o poziţie notabilă în cadrul opiniei publice politice sau a opiniei publice în ansamblul ei. Nici o reacţie notabilă în sensul unui antisemitism. S-au petrecut însă lucruri îngrijorătoare, graţie unor organizaţii care sînt moştenitoarele faimoasei Gărzi de fier fasciste şi care s-au exprimat făţiş împotriva prezenţei evreilor în România".

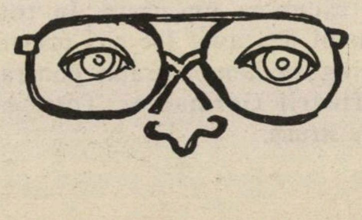

DOSARELE minimum

50 DE ANI DE LA 6 SEPTEMBRIE 1940. ABDICAREA REGELUI CAROL AL II-LEA ȘI INSTAURAREA REGIMULUI LEGIONARO-ANTONESCIAN

Plecarea lui Carol, așa cum o descrie el însuși

6 septembrie 1940.

50 de ani de la începutul unei "ere noi" pentru România și pentru evreii din România.

O eră marcată de rebeliunea legionară, de pogromul de la Iași, de război, de Transnistria.

6 septembrie 1940. Pentru a ști cu adevărat ceea ce s-a întîmplat în acele ore de răscruce, iată (reproduse după Mircea Mușat, Ion Ardeleanu – "România după Marea Unire, vol. II, Buc. 1981) însemnările regelui Carol al II-lea, precum și alte texte edificatoare.

...Armata asigura paza Palatului regal, dar avea ordin de la generalul Coroamă, simpatizant al mișcării legionare și prieten al lui I. Antonescu, să nu intervină pentru a împrăștia pe manifestanți. Mereu se făceau demonstrații, se trăgeau focuri de armă în fața Palatului, era întreținută o stare de agitație față de monarh și camarilă.

În seara de 5 septembrie, pe la orele 9, regele convoacă pe generalul Antonescu și pe generalul Coroamă la Palat, pentru a se consfătui asupra situației. Toți trei priveau de la o fereastră a Palatului la masele de manifestanți care deveneau tot mai îndrăznețe și ale căror strigăte continui de "abdicare, abdicare" se rostogoleau ca valurile unei mări înfuriate.

– D-le general, dacă nu ai alt mijloc, trage în manifestanți.

Generalul Antonescu nu îi răspunde direct, ci se întoarce către generalul Coroamă și îl întreabă:

– D-le general, d-ta tragi?

– Eu nu trag, i-a răspuns Coroamă, nu pot să vărs sîngele tineretului.

– Atunci nici eu nu trag.

Nici generalul Antonescu n-ar fi tras, dar și-a căutat scăparea la generalul Coroamă, pentru a nu fi acuzat de rege de nelealitate. Dacă nu răspunde la ordinul regelui comandantul trupelor din Capitală, nici el nu se poate compromite într-o acțiune sîngeroasă.

Atitudinea celor doi generali nu a constituit o surpriză pentru Carol. În *Notele* sale, Carol relata evenimentele trăite în după-amiaza zilei de 5 septembrie: "Valer Pop a venit să mă vadă, sînt convins cu convenţa lui Antonescu şi mi-a spus că singura soluţiune este plecarea mea. Este cererea tuturor, a străzii, a armatei şi a oamenilor politici. Ar fi condiţia care au pus-o Maniu, Brătianu şi gardiştii spre a colabora. Acest punct de vedere este împărtăşit şi de preşedintele Consiliului de Miniştri. Aflu că a fost astăzi să facă o vizită lui Fabricius care-l apărase cît timp fusese consemnat la Bistriţa. În urma acestei vizite atitudinea lui s-a schimbat, este semnul că s-a dat cu nemţii, caută să se sprijine pe Garda de Fier, care azi se vede clar că nu numai că fac politică nazistă, dar sînt 100% agenţii lor...

După cină mi se anunţă lt. col. Elefterescu, adjutantul lui Antonescu, cere să mă vadă fiind purtătorul unei scrisori. Este mesajul fatal prin care mi se cere, pentru a restabili liniştea, de a renunţa la tron. După cele ce le auzisem în decursul după-amiezii, acest mesaj nu a fost întru nimic o surpriză. Mi se cere cît mai curînd un răspuns".

În scrisoare, Ion Antonescu i-a cerut lui Carol să abdice şi să părăsească ţara, invocînd motivul că nu-i mai poate asigura securitatea. Regele era somat să dea răspunsul pînă la ora 4 dimineaţa, permiţîndu-i-se ca în acest interval de timp să se consulte cu persoanele din anturajul său.

În cursul nopţii au fost convocaţi la Palatul regal cîţiva dintre cei mai apropiaţi colaboratori, militari şi civili, ai lui Carol. Părerile celor convocaţi au fost contradictorii: unii au arătat că singura soluţie era abdicarea, în timp ce alţii l-au sfătuit pe Carol să nu abdice şi să ia măsuri pentru pedepsirea lui Antonescu şi restabilirea liniştii în ţară. În acest sens, istoricul german Andreas Hillgruber arată că generalii Gheorghe Mihail şi Paul Teodorescu chiar s-au oferit să "aresteze pe Antonescu şi să restabilească liniştea în ţară prin măsuri draconice". Afirmaţia lui Hillgruber este confirmată parţial şi de fostul secretar al lui Mihai Antonescu, Gheorghe Barbul, care relevă că generalul Gheorghe Mihail se arătase gata "să pedepsească pe rebelul Antonescu". De altfel, atitudinea procarlistă a celor doi generali le-a atras din partea lui Antonescu, chiar în dimineaţa zilei de 6 septembrie, destituirea din funcţiile ce le deţineau şi arest la domiciliu.

AMBASADA GERMANIEI STUDIAZĂ MERSUL TRENURILOR

Carol al II-lea relatează următoarele: "În primul rînd l-am chemat pe Baliff, care este cel mai vechi şi cinstit servitor al casei, atitudinea lui a fost curioasă, n-a zis nici da nici nu, dar astăzi, el care a fost atît de energic este hotărît contra violenţelor şi fără violenţă nu se poate zice nu. Am mai văzut şi pe generalii Mihail şi Teodorescu, ei sînt de părere că se poate rezista. Altul care a mai venit şi cu care am stat de vorbă este Manoilescu şi el este în principiu împotriva plecării, totuşi crede că este mai bine să vadă care este atmosfera la Fabricius. N-a avut nevoie de a pune întrebarea căci el a fost interogat unde am intenţia să mă duc, care e direcţia ce o voi lua, spre Sigmaringen ori alta. Bietul Manoilescu era descompus, parcă vedea cît de greşită a fost politica nazofilă care a dus-o, mi-a fost milă de el..."

Mihail Manoilescu l-a vizitat, imediat pe reprezentantul Reichului. Fabricius – de altfel bine informat asupra evoluţiei crizei şi a atmosferei de la Palat – a simulat că, în calitatea pe care o avea, nu se putea amesteca în treburile interne ale României. În acelaşi timp însă, el a precizat că, personal, "nu pune preţ" pe rămînerea regelui Carol. De altfel, a adăugat ministrul german, în acel moment tocmai "studiază mersul trenului" cu care regele urma să părăsească ţara.

Deoarece regele Carol ezita să abdice, dimineaţa, la ora 4, Antonescu i-a trimis un ultimatum: ori abdică imediat, şi în acest caz îi garantează securitatea pentru a părăsi ţara, ori, în caz contrar, va urma "un război civil şi ocuparea României de către o putere străină". La ora 6 şi 10 minute, în dimineaţa zilei de 6 septembrie, dîndu-şi seama că partida era pierdută, regele Carol a trecut prerogativele regale fiului său Mihai.

Plecarea lui Carol al II-lea din ţară. Momentele părăsirii ţării sînt notate astfel de către Carol al II-lea. "Vineri, 6 septembrie 1940, pe cît trec orele cu atît tragedia se întăreşte. De dormit, nu pot să zic, m-am trîntit îmbrăcat în pat. Mihăiţă, jos, a făcut acelaşi lucru. Lovitura de măciucă morală a fost aşa de puternică încît parcă m-a trîntit la pămînt.

Dis-de-dimineaţă, ca să nu se piardă timpul, să nu se poată reacţiona, Antonescu l-a pus pe Mihăiţă să depună jurămîntul

Mihai I: tînăr, de fapt un adolescent

numai în faţa sa, a patriarhului Nicodim şi a dr. Lupu, pe care făcînd uz de plinele puteri, l-a şi numit prim-preşedinte al Casaţiei.

Sculat, îmi dezbrac uniforma, pentru cît timp numai cel de sus o ştie. E o zi de făcut bagaje şi de luat rămas bun, e o zi atît de amarnică, cu toate că soarele străluceşte, care face ca despărţirile să fie şi mai tragice.

Urdăreanu are o muncă teribilă ca să organizeze plecarea, care va trebui să fie cît mai curînd, adică în decursul nopţii, pe la 4 dimineaţa. Victoria atît de uşoară a elementelor opuse mie au întărit Garda de Fier, care a strîns lumea în Piaţa Palatului şi cu toate că s-a publicat proclamaţia mea, manifestă zgomotos riscînd să rupă grilajul şi să invadeze Palatul. Cu toată teama unor excese, Antonescu pînă seara tîrziu nu ia nici o măsură ca să restabilească ordinea, parcă pentru el e o justificare a trădării. Singurul contact ce-l ia este Urdăreanu, în demersul căruia îi dă două scrisori de garanţie, una că am libertatea de a mă duce ori şi unde vreau, cealaltă că mi se acordă o alocaţie anuală de 20.000.000 de lei. Antonescu pretinde că plecarea nu se poate aranja atît de repede, Urdăreanu de acord cu mine insistă, mai ales că primul revine continuu cu teama lui să nu fie vărsare de sînge.

IORGA, VAIDA, MALAXA

Atîtea sînt de făcut în această zi că pînă la ora plecării nu ai timp să resimţi prea viu durerea. Cîteva decepţii, care desigur vor fi urmate de multe altele, au şi început. Primul e Malaxa, care şi-a manifestat atitudinea viitoare faţă de duduia şi Ernest, refuzînd să-i vadă şi abia vorbind la telefon, s-a dat cu gardiştii şi nu vrea să supere pe nemţi, altul este Ilasievici, care vede că nu prea este locul lui de a fi cu mine peste graniţă. De altfel nu prea este îmbulzeală de a pleca cu mine, singurii care au cerut este Puiu Filitti în numele vechii prietenii de altă dată şi veşnicul credincios Radu. Prin insistenţa lui Urdăreanu, pe Puiu l-am acceptat. Pentru Radu, cu un sacrificiu de ambele părţi, l-am rugat să rămînă de strajă lîngă Mihăiţă, consider că are absolută nevoie de a avea pe cineva lîngă el. Abia sub forma unui ordin a primit Radu să rămînă.

Am fi mai spus că este o zi a despărţirilor, am dorit înainte de a pleca, pentru Dumnezeu ştie cît timp, să-mi iau rămas bun de la cîţiva colaboratori cu care lucrasem bine. Ca oameni politici doi, Vaida şi Iorga. Primul, patetic ca întotdeauna, a găsit vorbe duioase, terminînd prin a zice că să dea Dumnezeu ca pentru ţară sacrificiul meu să fie folositor. Iorga, mai serios, dar la el am găsit prietenia sinceră, priveşte evenimentele sub o prismă mai istorică-fatalistă, e mulţumit că n-am dat abdicare formală, dar în acelaşi timp crede că revenirea mea pe tron nu se poate, ar fi, consideră el, ridicolă, aş putea să îndeplinesc rolul de mentor, un fel de regent lîngă Mihăiţă, care este prea tînăr. Mi-a mai spus, luîndu-şi rămas bun, că ziarul lui «Neamul românesc» va înceta să apară cu începere de mîine, este felul lui tacit de a protesta împotriva evenimentelor. Aş mai fi dorit să-l văd pe Tătărescu, dar e departe, la Poiana şi n-are timp să vină.

Au fost şi audierile Curţii, toţi întruniţi în sala cea mare a tronului. Sînt unii cu adevărat emoţionaţi, alţii puţin, iar încă o serie deloc. Cel mai mişcat şi care sincer suferă e bietul moş Buchmann, care ştie ce vrea să zică aceste despărţiri, face impresia că-şi pierde un copil ori un părinte, pe urmă cei mai apropiaţi Rusescu, Stavăr, care rămîne procurator. Tot emoţionaţi au fost şi ofiţerii gărzii de care m-am legat foarte mult.

Pe urmă am mai văzut pe prof. Narescu de la Fundaţii căruia i-am remis 10.000.000 lei pentru publicarea celei de a doua ediţii a Bibliei.

Foarte emoţionant dureros a fost rămasul bun ce l-am luat de la conducătorii străjereşti. Sidorovici lipseşte, fiind plecat în Germania, am chemat deci pe Viorica Litzica şi pe Şoimescu. Prin ei am luat un cald şi plin rămas bun de la copiii României, pe care am încercat să-i cresc în sentimente mai calde şi mai adevărat utile patriei pe cît au fost pînă acuma. Prin ei am aflat că această splendidă operă care a costat atîta trudă a fost desfiinţată ca fiind dăunătoare. Am o teamă că Sidorovici se va întoarce, împotriva lui se va revărsa o ură de nespus, semn că străjeria a fost o adevărată pavăză faţă de educaţia de ură a legionarilor.

Carol al II-lea în uniformă de străjer. Îi plăceau uniformele

MINIMUM NU UITA

Cu acestea s-au sfîrşit aceste dureroase datorii, şi cu cît ziua trecea cu atît vociferările mulţimii din faţa Palatului sînt mai dezgustătoare şi mai apăsătoare sufleteşte. Orele de seară, pînă la acelea ale plecării au fost cele mai grele. Afară de unele lucruri care cu tot dinadinsul am voit să le iau, restul am lăsat în grija servitorilor. Radu a mai venit cu lacrimi în ochi să roage să fie luat, am rămas la hotărîrea mea.

AM STAT DE VORBĂ CU MIHĂIŢĂ

Tragic este şi aspectul ofiţerilor de la regimentul de gardă care fac pe rînd de pază jos în casă, e şi aceasta un fel de rămas bun individual.

Antonescu după ce se angajase de a mă însoţi pînă la graniţă, în ultimul moment anunţă că n-o poate face.

După cină, pînă cînd am părăsit casa, am stat cu Mihăiţă de vorbă. Foarte greu s-a resemnat cu noua situaţie, dîndu-i sfaturi bune asupra atitudinii de resemnare ce trebuie s-o aibă. I-am spus că rolul lui este de pază a unei tradiţii, singura care poate scăpa ţara, deci nu trebuie s-o primejduiască. Pînă nu va fi cel mai tare să nu se pună în conflict cu Antonescu, dar pe de altă parte să nu uite că eu sînt tatăl său şi să nu permită să fiu tîrît în noroi.

Pe la ora plecării, un nou incident. Dămăceanu transmite din partea lui Antonescu avizul ca Mihăiţă să nu mă ducă la gară, împărtăşind această părere. Împins de mine, Mihăiţă nu se lasă călcat în picioare şi se hotărăşte tot să se ducă.

Plin de duioşie este şi rămasul bun de la servitorii casei, Ana, Iordan rîndaşul şi Davidescu care, cu acest prilej s-a îmbătat criţă. El, plîngînd, ca şi ceilalţi a spus: «Tot aici o să vă primesc la reîntoarcere». La aceşti cîţiva cel puţin lacrimile erau sincere.

Am plecat într-un şir de automobile cu Mihăiţă, Duduia, cu Duţi Rusescu. Am trecut prin oraş, care la această oră, 3,30 dimineaţa este liniştit, cuprins de somn. Abia de la şosea spre gară este un spalier de jandarmi, care nu dau onorul, ci păzesc, tot aşa şi gara este înconjurată, dă un aspect tragic. La gara Băneasa mă aşteaptă Popescu David, care e încă ministru de interne şi colonelul Dragomir, însărcinaţi de Antonescu de a mă duce pînă la graniţă; îmi remit o scrisoare din partea acestuia, în care se spune că din cauză că nu se simte bine nu mă poate însoţi după cum fusese vorba; ne face nouă acelora care plecăm o impresie proastă această retragere în ultimul moment.

Altfel totul ca întotdeauna, garda face paza ca în zilele cele bune, totul la locul său. Despărţirea de Mihăiţă este oribilă, parcă ar dori să mai facă un efort de a pleca şi el...

Cel mai trist şi mai amărît este Mihăiţă, căci rămîne în mîini duşmane".

"ATACAŢI TRENUL REGAL!"

În după-amiaza zilei de 6 septembrie Horia Sima, sosit în Bucureşti, a fost invitat la Preşedenţia Consiliului de Miniştri, din Calea Victoriei, de către generalul Ion Antonescu. Iată cum descrie Horia Sima această întîlnire:

"D-le Sima, iată o chestiune urgentă pentru care te-am chemat. Regele Carol pleacă în noaptea asta, cu un tren special, spre Timişoara şi de acolo mai departe spre Iugoslavia. Eu i-am garantat securitatea personală şi m-am învoit ca să-şi ia toate lucrurile de valoare ce le are el şi doamna Lupescu. Nu mă puteam opune, căci interesul meu şi al ţării este să ne scăpăm cît mai repede de el. Dar cum am fost informat de la Palat, regele a trimis ca să fie încărcate în vagoane şi lucruri care nu sînt ale lui, care aparţin statului, patrimoniului naţional, între care şi o colecţie preţioasă de tablouri, în afară de aurării şi argintării. A despuiat literalmente Palatul de toate obiectele de valoare.

Eu nu pot să fac nimic ca să opresc acest jaf. Dar inima mă doare. Mi-am dat cuvîntul de onoare să plece cu toate

Antonescu şi Mussolini: vizită la Roma

MINIMUM NU UITA

lucrurile lui. Dar ceea ce eu nu pot să împiedic, puteţi d-voastră să faceţi. Trebuie oprit trenul regal la Timişoara şi să faceţi o percheziţie în vagoane şi tot ce vi se pare că aparţine patrimoniului naţional să descărcaţi. Sînt speriat de jaful ce l-a făcut la Palat.

– D-le general, vă înţeleg indignarea d-voastră şi dorinţa de a opri acest jaf monstruos. În principiu sînt de acord. Dar, din punct de vedere practic, cum procedăm? Trenul special cu care pleacă regele ajunge aproximativ mîine dimineaţă pe la orele 10 – 11, la Timişoara. Eu nu pot să anunţ telefonic pe legionarii de acolo, căci ar putea să asculte şi alţii pe fir. Trebuie să trimit un curier.

– Am eu soluţia, d-le Sima. M-am gîndit şi la asta. Curierul d-tale nu va pleca astă seară, ci mîine dimineaţă cu avionul, ajunge înainte de sosirea trenului şi are timp să organizeze lovitura. D-ta cheamă acuma imediat la Preşedinţie pe cine crezi că ar putea îndeplini această misiune, iar eu anunţ pe comandorul Jienescu să vină încoace.

M-am oprit asupra comandantului legionar Vasile Boldeanu, pe care-l consideram capabil să ducă la îndeplinire această misiune delicată. L-am chemat şi peste o oră ne-am reunit cu toţii la Preşedinţia Consiliului: generalul, eu, părintele Boldeanu şi comandorul Jienescu. În prezenţa noastră, generalul a dat ordin comandorului Jienescu să-i pună comandantului Boldeanu un avion militar la dispoziţie, care să-l transporte mîine dimineaţă la Timişoara.

Carol: altă uniformă

Generalul Antonescu luase excepţionale măsuri de pază pentru protecţia regelui. O companie de soldaţi îl însoţea pînă la frontieră şi un reprezentant al generalului şi om de încredere al său, colonelul Dragomir, mergea în acelaşi tren. În afară de aceasta, toate poliţiile, jandarmeriile şi celelalte autorităţi civile şi militare de pe acest traseu primiseră ordine să asigure trecerea trenului regal fără incidente. Misiunea «paralelă» ce ne-o încredintase Antonescu nu era prea uşoară. Chiar dacă legionarii ar fi reuşit să oprească trenul la Timişoara, trebuia să se confrunte cu compania de soldaţi, ai cărei comandanţi ar fi putut opune rezistenţă. Chiar în seara aceea am avut prilejul să descopăr că «secretul» n-a fost chiar aşa de bine păzit, cum pretindea Antonescu. M-a căutat la telefon colonelul Cameniţă, numit director general al Siguranţei de generalul Antonescu şi m-a întrebat dacă ştiu de nişte concentrări legionare la Craiova şi Timişoara, cu scopul să fie oprit trenul care conduce la frontieră pe rege. M-a rugat să dau dispoziţii ca să nu se întîmple nici o tulburare, De unde aflase Cameniţă decît numai din anturajul generalului Antonescu ce se pusese la cale?

Din punct de vedere al mişcării, chestiunea averilor furate de Carol se complica cu un alt aspect. Nu cumva generalul avea altceva în gînd? Nu-şi făcuse planul să ne împingă la lichidarea regelui? Nimic mai natural ca legionarii, odată trenul oprit la Timişoara, să-şi răzbune camarazii ucişi. Cît priveşte pe general, el ar fi ieşit cu faţa curată în istorie, căci existau zeci de persoane care puteau atesta severele măsuri de pază ce le-a luat.

Dar pentru noi regicidul ne-ar fi creat probleme insolubile. Nu pentru că regele nu şi-ar fi meritat soarta, ci pentru fiul său. Oricît ar fi detestat regele Mihai pe Carol din cauza ostracizării ce-o suferise regina mamă Elena şi a relaţiilor lui cu d-na Elena Lupescu, nu putea uita totuşi că era tatăl său. Ucigînd pe Carol, mişcarea şi-ar fi înstrăinat definitiv simpatia regelui Mihai şi o conlucrare cu el şi cu întreaga dinastie ar fi devenit imposibilă.

Regina Mamă Elena

După ce ne-am despărţit de general, i-am spus părintelui Boldeanu următoarele:

– Fă ce îţi spune generalul. Pune pe legionari să percheziţioneze vagoanele şi să coboare jos tot ce aparţine statului. Dar nu te atinge de rege. Odată operaţia terminată, lasă-i să plece. Ţine sub control pe toţi legionarii ce vor fi pe peron, ca să nu tragă cineva în el. Răspunzi pentru aceasta.

MINIMUM NU UITA

MI-AU CERUT SĂ O DAU JOS DIN TREN PE DUDUIA!

Carol al II-lea relatează astfel ieşirea din ţară a trenului, compus din 12 vagoane, vopsite în alb: "Crezusem că ieri a fost ziua cea mai groaznică din viaţa mea, am greşit, azi a fost mai rău, a fost cea mai oribilă, aceea care mă umple de dezgustul cel mai cumplit.

După clipele nesfîrşite de amărăciune şi adîncă durere a despărţirilor, culcîndu-ne am adormit oleacă. Sosiţi la Lugoj văd mişcare multă în gară şi trupe care se urcă în tren. În curînd am avut explicaţia acestui lucru, gardiştii sînt stăpîni pe situaţie la Timişoara şi la Jimbolia, ceruseră chiar ca trenul să fie înapoiat de la Turnu Severin la Bucureşti ca să nu pot pleca.

Aci la Lugoj au trimis vorbă, prin cine nu ştiu, că sînt hotărîţi să oprească trenul la Timişoara, să-l percheziţioneze şi s-o dea jos pe Duduia. Panică la toţi în tren, mai ales la Popescu David, care este absolut de părere să se facă ceea ce cer, iar Duduia să fie pusă într-un automobil şi trecută astfel peste graniţă, însoţită fiind de unul dintre ofiţerii mei şi de un altul; tot entuziast pentru acest proiect este şi Puiu Filitti. De îndată însă îmi dau seama că aici e altceva la mijloc şi că este o cursă ce mi se întinde, cu atît mai mult cu cît ministrul de interne părea a fi de acord să permită legionarilor să percheziţioneze trenul şi asta cu toate garanţiile ce le dăduse Antonescu pentru călătorie.

Cînd înainte de plecare primisem scrisoarea sa prin care anunţa că nu mă poate însoţi fiind bolnav, am avut eu şi cu Duduia impresia netă că e ceva necurat la mijloc, dar aşa o porcărie nu credeam.

Vorbesc cu cei din tren începînd cu Urdăreanu, care spre cinstea lui trebuie să zic că este singurul care de la început a zis că acest lucru nu este posibil. Vine pe urmă Puiu, care crede că numai debarcînd pe Duduia avem posibilitatea de a trece fără greutate şi în sfîrşit David Popescu care este foarte insistent pentru cedare. Nici o clipă n-am putut sta la îndoială asupra hotărîrii de luat, un refuz absolut din partea mea şi ordinul ca trenul să treacă fără oprire prin gările Timişoara şi Jimbolia. Se ivesc unele greutăţi tehnice, C.F.R. şi încăpăţînări regulamentare ale lui Pavelescu, dar totuşi se pune în execuţie hotărîrea mea.

Eu nu pot accepta astfel de tîrguieli şi tergiversări, am plecat cu toţi împreună şi împreună vom îndura aceeaşi soartă, să-mi scap pielea jertfind o femeie, oricare ar fi ea şi în primul rînd Duduia, care astăzi este singurul meu sprijin, acest lucru nu se poate. Pe de altă parte eram convins că orice oprire nu putea fi decît fatală pentru noi toţi. Duduia nu este decît un pretext pentru a executa gîndul de la Turnu Severin, dacă nu mai mult.

GLOANŢE DE ARMĂ AUTOMATĂ; REGELE ŞI ELENA LUPESCU SE ARUNCĂ LA PODEA

Despre acţiunea legionarilor în gara Timişoara Horia Sima relatează următoarele:

"Comandantul legionar, preotul Boldeanu, a zburat la Timişoara conform programului prevăzut. Ajuns la Timişoara înainte de sosirea trenului regal, a putut alarma garnizoana legionară locală şi la ora cînd trebuia să treacă trenul, legionarii se aflau adunaţi pe peron. Totuşi, Aron Valeriu, şeful garnizoanei locale, n-a mai avut timp să ia măsurile necesare pentru ca trenul să fie oprit, chiar dacă personalul căilor ferate ar dispune altfel. Concentrarea legionarilor în gara Timişoara a fost observată de autorităţi. Şeful de gară a primit ordine ca să dea linie liberă trenului, iar maşinistul a fost şi el avizat ca să treacă cu

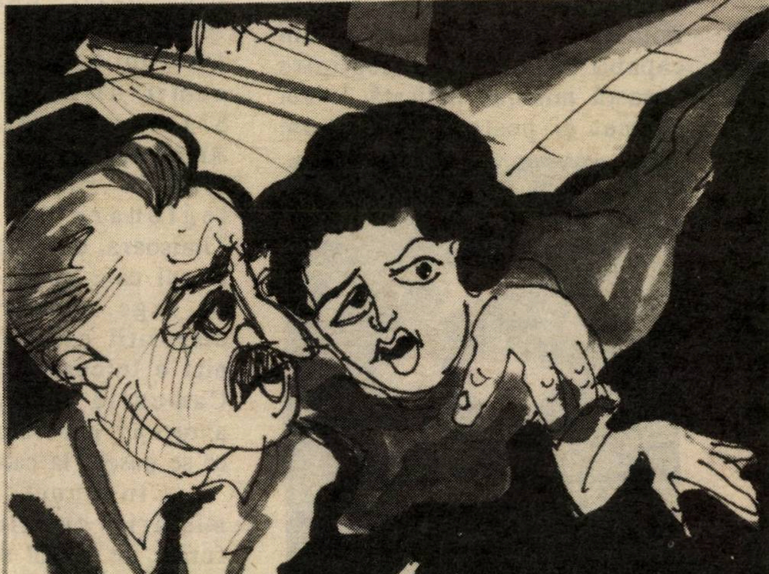

Carol şi Elena Lupescu în tren. Aşa îi vede Gita Sion

MINIMUM NU U

cea mai mare viteză prin staţiune, fără să mai oprească pînă la Jimbolia. Trenul a trecut ca un fulger prin staţiune, iar legionarii n-au putut face altceva decît să tragă în vagoane, spărgînd cîteva geamuri. Regele, Urdăreanu şi d-na Lupescu s-au azvîrlit îngroziţi pe podea".

Episodul "Timişoara" şi ieşirea din ţară sînt relatate de Carol al II-lea astfel: "Trenul deci continuă, garda se pune cu puştile mitraliere la ferestre spre a para orice atac. Intrînd în gara Timişoara simt cu disperare că trenul încetează. De îndată aud focuri, sînt pocniturile caracteristice care mi-au rămas în urechi din zilele trecute din Bucureşti, plesnitura seacă şi ascuţită a armelor gardiştilor, mauserele germane. Trenul îşi iuţeşte alura, iar focurile se înteţesc, aud cum răspund armele noastre automate din tren. Cît am putut am baricadat pereţii cabinei şi fereastra, iar cu Duduia ne-am culcat pe jos. Cînd focurile au fost mai vii, Pussy, căţeaua noastră atît de iubită s-a aşezat peste mine ca şi cînd ar fi vrut să mă apere cu trupuşorul ei. Uf, am trecut cu numai cîteva ferestre sparte, dar cea din cabina mea a rămas neatinsă.

De primejdie n-am scăpat încă cu toate că primul pas este făcut. Mai vine Puiu să insiste încă o dată să cedez la cererile făcute, refuz cu indignare şi sînt gata, după cum am zis, să risc orice, îmi dau prea bine seama că primejdia de la Jimbolia poate fi şi mai mare, mai ales că la prima încercare, reuşita n-a fost a lor. Intrigătoare şi apăsătoare pînă la culme au fost cele 45 de minute pînă ce trenul s-a oprit, fiecare variaţiune în iuţeala de mers să însemneze ceva rău şi pe acest sector sînt multe.

Trenul s-a oprit, Urdăreanu deschide uşa cabinei şi anunţă că sîntem la Veliki Kikinda pe teritoriul iugoslav, am răsuflat...

Nici ajunşi aici grijile n-au încetat, se ridică chestiunea gărzii, cum vor trece înapoi. Unii, în cap cu David Popescu, au emis ideea că trebuie să se întoarcă la Jimbolia ca să lase acolo vagoanele în chestie şi apoi să-şi continue drumul. Aci am văzut clar elementele trădării şi ultima încercare de a pune mîna pe noi. Bineînţeles acest lucru nu s-a făcut. Am văzut din nou o pildă desăvîrşită de laşitate umană, lovitura nereuşind şi răspunzîndu-se cu focuri la focurile gardiştilor, le era la aceşti domni teamă de pielea lor, căci la reîntoarcere ce figură erau să facă mai ales că ne vine ştirea că legionarii au urmărit trenul cu autocamionul, au ajuns la Jimbolia unde ar fi executat pe acar şi şeful staţiei, încercînd chiar să treacă pe teritoriul iugoslav.

Spre a uşura situaţia celor de la gardă am telegrafiat regelui Paul rugîndu-l să le dea o mînă de ajutor. Aranjarea trenului pentru plecare mai departe se face foarte încet, dar după trei sferturi de ceas totul e în regulă. Iau rămas bun de la cei ce ne-au însoţit, în cap cu David Popescu, care este foarte emoţionat, cred că-i tremura pipota.

Dar cu adevărat emoţionantă a fost despărţirea de gardă care s-a purtat aşa de bine, stimulată fiind de Urdăreanu. Am dat mîna cu fiecare soldat".

Elena Lupescu: şi cît au vrut să o ucidă!

În legătură cu trecerea trenului prin Italia, ambasadorul român la Roma R. V. Bossy relatează următoarele: "Întrucît guvernul Gigurtu mai girează temporar diferitele departamente, Manoilescu aflat încă în fruntea Ministerului Afacerilor Străine mă cheamă la telefon în dimineaţa zilei de 8 septembrie, spre a mă informa că trenul îndreptat spre Elveţia, în care călătoreşte fostul rege Carol, trece astăzi prin Italia, dar că formalităţile fiind îndeplinite de la Bucureşti, nu am a mă ocupa de această chestiune. Adaugă că guvernul elveţian a acordat dreptul de azil lui Carol numai timp de o lună. Guvernul francez a fost întrebat dacă ar îngădui stabilirea în Franţa a suveranului detronat, dar nu a transmis nici un răspuns pînă acum. Guvernul spaniol nu admite decît tranzitul. Singur guvernul portughez ar autoriza stabilirea definitivă a lui Carol pe teritoriul său, pentru că bunica sa fusese regină a Portugaliei, dar chiar aceasta sub condiţia formală ca regele exilat să declare că nu va ac va politiceşte. Manoilescu mă roagă, totodată, să însoţesc pe noua regină-mamă Elena, atunci cînd se va întoarce în ţară (deocamdată ea este în Dresda, la «Weisser Hirsch» dar

MINIMUM NU UITA

urmează să sosească la Florenţa zilele acestea).

Din Lugano, îmi telefonează Urdăreanu la 10 septembrie, spre a mă ruga, din partea lui Carol, să intervin pe lîngă autorităţile italiene ca să i se dea voie să tranziteze din nou pe teritoriul italian, singura cale – din pricina ruperii unui pod pe teritoriul francez aproape de frontiera elveţiană – ce-i rămîne deschisă pentru a ajunge – via Modena – în Franţa, şi de acolo în Portugalia. Fac demersul cerut, care este soluţionat favorabil, şi transmit rezultatul la Lugano".

Carol a plecat însoţit de Elena Lupescu şi de Ernest Urdăreanu; după o scurtă şedere în Elveţia şi Spania, a fost silit să stea cîţiva ani în Mexic şi Brazilia, iar în ultimii ani de viaţă s-a stabilit în Portugalia, în schimbul angajamentului că nu va desfăşura nici un fel de activitate politică. La 7 iulie 1947, în Brazilia, s-a căsătorit cu Elena Lupescu. În ziua de 3 aprilie 1953 a murit în urma unui atac de cord, fiind înmormîntat în cavoul regal al mănăstirii San Vincente din Lisabona.

CASA VIRSTNICILOR
«OFAKIM»
• SHANA TOVA •
Natania – STR. DIZENGOFF 67 • TEL. 053/22787
• Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării
• Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate

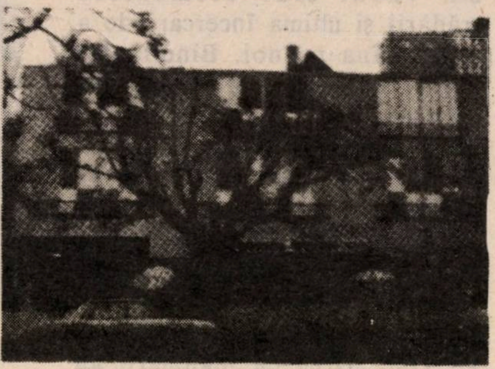

• Posibilităţi de a locui singur în cameră
• Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor
• 5 mese pe zi, strict casher
• Atmosferă caldă, casnică
• Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)
• Societate corespunzătoare
• Activităţi colective variate
• Distracţie şi ocupaţie permanentă
• Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
• Casa vîrstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire
• Condunere de încredere şi devotată

OLAMI
WHOLESALE AND TOUR OPERATOR
BLECHER-BĂDESCU-MARCEL
BEN YEHUDA 66 TEL AVIV
(COLŢ FRISHMAN)
TEL. 223161 – 240895

• PLUS •

NOVA TURISM
BUCUREŞTI, BD. N. BĂLCESCU NR. 21
PRIMA FIRMĂ PARTICULARĂ DE TURISM DIN ROMÂNIA

• SHANA TOVA •

ASIGURĂ ÎN ROMÂNIA, LA PREŢURI FĂRĂ CONCURENŢĂ, LOCURI PENTRU
• TRATAMENT • ODIHNĂ • REZERVĂRI HOTELURI • CAMERE ŞI APARTAMENTE
ÎN SECTOR PARTICULAR • TRANSFERURI • ÎNCHIRIERI DE MAŞINI
BILETE DE AVION ŞI DE TREN DIN BUCUREŞTI SPRE TOATE DESTINAŢIILE

• DUPĂ 15/9 – 20% REDUCERE •

MINIMUM NU UITA

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

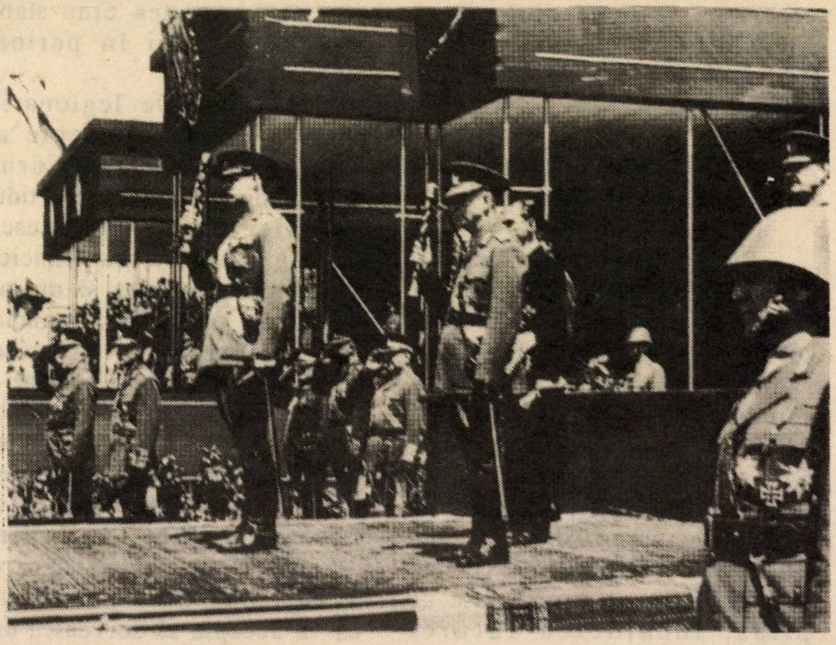

Regele Mihai I şi generalul (viitor mareşal) Antonescu la o paradă militară

Însemnările intime ale lui Carol al II-lea ne-au ajutat să intrăm în culisele Palatului Regal din toamna 1940.

Cu noile fragmente din *Memoriile* lui Al. Şafran (traduse în româneşte de Adrian Zahareanu), intrăm în culisele dramei pe care începuse să o trăiască judaismul românesc.

***Memoriile* lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.**

II

SUB REGIM FASCIST

Începînd din 30 august 1940, aveai sentimentul că dispăruse orice formă de autoritate în ţară; pretutindeni se înscăuna haosul. Din acea zi, trupele române se retrăseseră din Transilvania de Nord. Violenta campanie îndreptată împotriva autorităţii regale ajunsese la paroxism. La 6 septembrie dr. Filderman îmi telefonă pentru a mă preveni că se aşteaptă ştiri importante. Cîteva minute mai tîrziu, la radio se comunică oficial despre abdicarea regelui Carol al II-lea. Generalul Ion Antonescu, membru al efemerului guvern Goga din 1938, preluase puterea, alegîndu-şi mai mulţi miniştri din rîndurile Gărzii de fier, ca Horia Sima, Corneliu Codreanu şi Iaşinski. România fusese declarată "Stat naţional legionar" şi Garda de fier luase numele de "mişcare legionară".

Datorită lui Filderman şi a reprezentanţilor organizaţiei sioniste, am reuşit să intru în contact cu generalul Antonescu. Părea – înainte de toate – preocupat să restabilească ordinea. Îi cerusem să asigure protecţia membrilor comunităţii noastre pentru ca recentele drame să nu se mai repete. Horia Sima, şeful legionarilor şi vice-preşedinte al guvernului, era inabordabil. Îl văzusem destul de repede pe Georgescu, apoi în mai multe rînduri pe Iaşinski, cel care se comporta în ceea ce ne privea cu un soi de... turbare. El dădu ordine în Bucovina ca evreii să fie obligaţi să muncească în timpul Şabatului şi chiar de Yom Kipur. La fiece întîlnire, se arăta brutal, plin de ură şi gata să ne omoare dacă ne-ar fi prins cu cea mai mică intenţie de provocare.

Poliţia fusese reorganizată după modelul nazist, cu ajutorul SS-ului şi al SD-ului. Urmase o perioadă de terorism antisemit care a durat vreo cinci luni. Afişe semnalau *"prăvălii evreieşti"*, deci puteau fi jefuite, prădate, apoi confiscate. Magazinele şi întreprinderile aparţinînd evreilor trecuseră în mîinile legionarilor. Proprietarii respectivi fuseseră arestaţi, schingiuiţi şi obligaţi să semneze hîrtii în toată regula, echivalînd cu donaţii. Ţara întreagă era pradă samavolniciei şi totalmente coruptă. Jafurile şi omorurile se înmulţeau pe zi ce trece. Filderman şi cu cine protestam la nesfîrşit pe lîngă autorităţi. Dar care autorităţi? Adevărul este că acestea nu mai existau...

ARUNCAŢI MORŢII ÎN DUNĂRE!

Eu nu mai eram senator, deoarece Senatul fusese dizolvat, dar – fireşte – rămăsesem şef-rabin. Cu toată schimbarea radicală de regim, atitudinea cercurilor guvernamentale faţă de mine fusese relativ corectă. Ceea ce nu însemna că legionarii nu se repeziseră să ia o serie de măsuri din cele mai absurde. Radu Budişteanu, ministrul Cultelor, ordonase de pildă, închiderea tuturor sinagogilor şi tuturor cimitirelor evreieşti. Ne convocase într-o vineri seară, pe Filderman şi pe mine. M-am dus pe jos la minister, căci începuse deja Şabatul. Încercînd să-i demonstrez lui Budişteanu în ce măsură acest ordin era lipsit de sens, îl întrebasem: *"Dar ce vom face cu morţii noştri?"*; mi-a răspuns cu dispreţ: *"Aruncaţi-i în Dunăre!"* Generalul Gheorghe Dobre, sub-secretar la Apărare, se comportase cu aceeaşi violenţă, pe un ton încă mai distant. Cînd îi cerusem să binevoiască să ne autorizeze să primim cantitatea de făină necesară pentru a pregăti *maţot* de Pesah, îmi răspunsese că în schimb noi trebuie să renunţăm la raţiile de pîine timp de zece zile. Generalul Potopeanu, ministrul însărcinat cu aprovizionarea, pretinse să se suprime raţiile copiilor noştri. Fusese aproape simbolic faptul că una din primele măsuri antievreieşti a fost interzicerea tăierii rituale. Mă dusesem atunci să-l văd pe sub-secretarul de la Agricultură, Petre Nemoianu, care mă primise cu amabilitate. După discuţie, în cele din urmă, autoriză tăierea rituală a păsărilor. Acestea erau slabele noastre victorii în perioada respectivă...

În rîndurile legionarilor existau cîteva elemente mai moderate – dar care urmau totuşi linia generală a partidului lor. Nici astăzi nu reuşesc să înţeleg cum Mircea Cancicov, un cunoscut avocat şi un mare expert în probleme financiare, care făcuse parte din cîteva guverne liberale, în special sub regele Carol al II-lea, a putut să accepte portofoliul Economiei naţionale pe lîngă un dictator fascist. Poate din oportunism. Aceasta prezenta însă pentru noi un aspect pozitiv deoarece, în clipele de mare pericol, ştiam că va accepta să servească drept mediator sau să sprijine cu o recomandaţie unele cereri ale mele. Îl cunoşteam de multă vreme, fiind originar din oraşul meu natal, şi-l vedeam în general între patru ochi, fără Filderman. Individ destul de pretenţios şi rezervat, avea totuşi faţă de mine o atitudine cuviincioasă. Mi se destăinuise – şi nu o dată – că reuşise să anuleze sau, în orice caz, să atenueze măsuri foarte grave luate împotriva noastră. După "eliberare" la 23 august 1944, unul din prietenii săi, Constantin Zlotescu, venise să mă vadă, cerîndu-mi să intervin în favoarea lui Cancicov, el fiind în închisoare. Îmi reamintise numeroasele ocazii cînd Cancicov "uşurase soarta evreilor". În cercurile apropiate guvernului, prof. Gheorghe Leon şi Vulcănescu, un inginer, ne ajutaseră şi ei oarecum, apărînd punctul nostru de vedere pe lîngă legionarii extremişti.

ANTONESCU

Antonescu: "un tip de la care nu puteai şti ce te aşteaptă"

Pe generalul Antonescu îl întîlnisem în mai multe rînduri. Era un tip de la care nu puteai şti ce te aşteaptă. Uneori, în timp ce-i vorbeam, se aprindea ca un vulcan gata să erupă. În alte zile, rare, se arăta dimpotrivă moderat şi politicos. Vorbea totdeauna afectat, folosind persoana a treia la adresa sa. Nu uita niciodată că el era şeful, "Conducătorul", traducerea românească a cuvîntului "Führer", titlu oficial pe care-l alesese pentru sine. Ţinea să dea interlocutorilor săi impresia unei mari încrederi în persoana sa. Suferea însă de dese tulburări psihice şi avea adevărate crize de nervi pe care nu şi le putea controla. Trebuia deci să-i vorbesc pe un ton ferm, ori împăciuitor, după starea sa de spirit din acel moment. Chiar cînd exploda de mînie, aveam impresia că undeva, în adîncul lui, mă respectă.

Îl întîlnisem, de asemeni, pe ministrul Educaţiei naţionale, Traian Brăileanu. Foarte influent printre membrii Gărzii de fier, se distingea prin ferocitatea şi barbaria măsurilor preconizate de el. Într-o zi m-a convocat pentru a mă informa că interzisese copiilor evrei accesul în şcolile publice, de unde urma să-i îndepărteze şi pe învăţătorii evrei. După ce l-am ascultat, l-am întrebat: *"Dar, domnule ministru, ce vom* *face cu copiii noştri? Trebuie doar să le dăm şi lor o educaţie".* Îmi răspunse, aşa cum făcuse şi Budişteanu: *"Nu-i treaba mea, faceţi ce vreţi".* I-am informat imediat pe membrii Federaţiei noastre despre această tristă veste şi, fără a întîrzia, am decis să executăm literalmente ordinul "să facem ce vrem", adică şcoli primare şi secundare, unde învăţămîntul judaic trebuia să ocupe un loc de seamă; vom organiza şi o şcoală primară, unde materiile vor fi predate în ebraică: "Tarbuth". Şcolile au fost instalate în sinagogi şi în localuri improvizate; apoi l-am informat pe ministrul Educaţiei de modul în care vor funcţiona *"centrele noastre separate de educaţie".*

POGROMUL DE LA BUCUREŞTI

La 21 ianuarie 1941 a izbucnit rebeliunea legionarilor. Garda de fier s-a răsculat împotriva generalului Antonescu şi a încercat să acapareze puterea, pentru ca, printre altele, să-şi realizeze pînă la capăt programul de măsuri antisemite. În timp ce o parte a Legiunii lupta cu armata română pentru a obţine controlul asupra birourilor administrative şi a punctelor strategice ale capitalei, o altă parte a declanşat un pogrom împotriva evreilor din Bucureşti, cu ajutorul huliganilor din oraş. Se jefuiau locuinţele evreieşti, se dădea foc magazinelor, se profanau sinagogile – două au fost rase pînă în temelii; marea sinagogă sefardă şi foarte vechiul Beit Hamidrash. Numeroşi conducători şi eminenţi membri ai comunităţii au fost arestaţi şi închişi în localurile Gărzii, apoi împuşcaţi în pădurile din apropierea Bucureştiului, sau spînzuraţi în cîrligele măcelarilor din abatorul municipal, cu o pancartă în jurul gîtului: *"carne kaşer"*; pogromul a făcut 124 de victime dintre evrei. În provincie, unde armata deţinea controlul, au fost mai puţine acte de violenţă.

În acest 21 ianuarie mă aflam în biroul meu, la parterul imobilului Federaţiei din strada Burghelea. Soţia şi fiica mea Esther, în vîrstă de doi ani şi jumătate, se găseau în apartamentul nostru, plasat deasupra. La ora 4 şi jumătate după-amiază, apăruseră cu răsuflarea întretăiată cîţiva evrei. Alergaseră de la sediul comunităţii, unde fuseseră arestate vreo zece persoane. Legionarii se lăudaseră, îmi spuseră ei, *"că-l vor prinde apoi pe rabinul-şef".* Urmau să sosească dintr-o clipă într-alta.

SOŢIA MEA, SARAH, OSTATECA LEGIONARILOR

Începuse să se întunece, era răcoare şi am fost sfătuit să-mi pun un palton şi să-mi ascund faţa, ridicîndu-mi gulerul. Am luat-o pe Esther în braţe şi am ieşit cu soţia, fără să ştiu încotro să mă îndrept. După cîteva clipe m-am gîndit la o familie din Galaţi, Fein, sionişti, care locuiau pe o stradă apropiată. Isac Fein era un comerciant cunoscut şi soţia lui activa la Wizo. Le-am bătut în uşă şi ne-au primit foarte călduros. Toată noaptea s-au auzit împuşcături şi explozii şi se puteau vedea incendiile luminînd Bucureştiul.

A doua zi dimineaţa, soţia mea telefonă la biroul meu şi un funcţionar, căruia îi recunoscu vocea, îi spuse că totul e în regulă. Mai tîrziu am aflat că primise ordinul să ne răspundă aşa şi că de fapt era în stare de arest. Sarah, liniştită, decise să se întoarcă acasă pentru a lua cîteva lucruri copilului. Nici nu ajunse bine acasă şi îi ieşiră înainte legionari, care o încercuiră.

Sarah: "a refuzat să spună legionarilor unde sînt ascuns"

Domnul Fein, urmărind-o de la distanţă, se întoarse imediat cu trista ştire. Am vrut să mă predau, dar Fein m-a oprit. Nu ar fi fost de nici un ajutor soţiei mele şi apoi, cum puteam s-o las pe Esther? Era o groaznică dilemă.

Între timp, legionarii promiseseră s-o elibereze pe Sarah dacă le spunea unde mă aflam eu. Ea refuză, ceea ce îi enervă într-atît încît traseră în două portrete agăţate pe pereţi, al meu şi al lui Filderman. Strigau că rabinul şef e corupt, comunist, şeful comuniştilor din ţară, şi că trebuie pedepsit. Pentru a le dovedi contrariul, soţia mea avu prezenţa de spirit de a le arăta textul discursului pe care-l pregătisem pentru ceremonia patriotică de la 24 ianuarie, cînd se aniversa Unirea principatelor române. Apoi Sarah adăugă, adresîndu-se unuia din tinerii legionari: *"Poate ai şi dumneata o mamă şi-ţi poţi da seama ce simte cînd e despărţită de copilul ei".*

Sarah n-a fost singura victimă care căzuse în capcană. Mulţi enoriaşi se prezentară la birourile noastre, după ce telefonaseră şi auziseră că totul e în regulă. Arestaţi, imediat, fură coborîţi în pivniţă, unde fură bătuţi cu sălbăticie. Soţia mea auzea urletele şi vedea pe călăi etalîndu-şi instrumentele de tortură şi strigînd: *"Cu astea vă vom scoate ochii!"*. Cît despre mine, mă aflam tot la familia Fein, de unde reuşisem să-l anunţ pe generalul Antonescu de ceea ce se petrece în strada Burghelea, implorîndu-l să intervină. Trebuie să mărturisesc că a dat imediat ordin să se elibereze ostaticii, altminteri va trimite armata să ia cu asalt clădirea. La care legionarii răspunseră că, în acest caz, o vor arunca pe soţia mea de la balcon, astfel încît va fi prima care va muri. Situaţia rămase deci neschimbată.

Toată ziua Sarah se întreţinuse cu gardienii, neşovăind să-i întrebe dacă nu le este ruşine să-şi facă într-una semnul crucii, cînd chinuie oameni nevinovaţi. Brusc, pe seară, îi spuseră că poate pleca, ceea ce ea refuză, atîta timp cît tovarăşii ei nu vor fi şi ei eliberaţi. Totodată, ea se gîndea că o vor urmări pentru a-mi descoperi ascunzătoarea. Între timp, plecasem de la familia Fein, nevrînd să-i compromit şi mai mult, şi rătăceam, cu Esther în braţe, dintr-o casă evreiască într-alta, fără să ştiu încotro să mă îndrept, nici cum şi unde să încerc să-mi regăsesc soţia. Cînd, în sfîrşit, legionarii îşi eliberară prizonierii – care aveau să povestească mai tîrziu cît de eroic se comportase soţia mea – îi escortară pe cîţiva pînă la locuinţele lor, fireşte, nu din bunătate, ci pentru a le jefui casele. Soţia mea le spuse că, în ce o privea, nu avea unde să se ducă. În cele din urmă, o familie de evrei acceptă să o primească şi fu şi ea jefuită.

FIII RABINULUI GUTMAN

Timp de două zile, nu ştiusem unde se află Sarah, în timp ce ea căuta cu disperare peste tot unde m-aş fi putut refugia cu Esther. Apoi, un evreu deghizat în ţăran, veni să-mi comunice unde se afla dînsa. E imposibil de descris clipa cînd am aflat fiecare că ne mai aflam în viaţă. Socrul meu, care locuia la Iaşi, credea, după zvonurile care circulau, că fiica sa fusese asasinată, iar radioul sovietic din Cernăuţi a anunţat moartea mea. Puţin după aceea, a sosit o telegramă din Ierusalim, semnată Rabbi Meir Berlin, şeful mişcării religioase sioniste Mizrahi, anunţînd că soţia mea, Esther şi cu mine, urmam să primim autorizaţia necesară pentru a veni în Eretz Israel. Am refuzat imediat, afirmînd în modul cel mai categoric, că voi rămîne în România, la postul meu de şef rabin şi i-am informat de această decizie pe membrii legaţiei britanice din Bucureşti, care serviseră ca intermediari.

La Bucureşti, zilele groaznice continuau. Legionarii au ocupat sinagoga Malbin, unde i-au torturat pe studenţii talmudişti, care veniseră acolo să se roage. Apoi au cerut unuia dintre ei să sufle în şofar; înspăimîntaţi de sunet, au luat-o la goană. Au dat foc sinagogii spaniole, poate cea mai frumoasă din Bucureşti, şi l-au asasinat pe dascălul Templului Coral, în timpul rugăciunii de *Minha*, ca şi pe cîţiva credincioşi veniţi să spună *kadish*. Pe străzi, în case, în pădurea Jilava, evreii erau masacraţi. Cei doi feciori ai rabinului Guttman au fost ucişi cu sînge rece. Asupra tatălui lor s-a tras de trei ori fără să fie atins şi din superstiţie, călăii îl iertaseră.

Rabinul Gutman, de la a cărui moarte s-au împlinit, nu de mult 17 ani

Cînd calmul s-a restabilit oarecum, m-am întîlnit cu Filderman, apoi cu toţi responsabilii Federaţiei rămaşi în viaţă, în biroul de la *Hevra Kadişa*. Înainte de toate, trebuia să se identifice şi să se înmormînteze victimele; apoi, încetul cu încetul, să ne reluăm diversele activităţi. Pe feţele noastre se citeau încă recentele orori prin care trecuserăm.

SÎNGE PE AMVON

După un timp, am reluat contactele cu diferiţi membri din guvern. Într-o zi, am fost convocat de prefectul poliţiei. Legionarii, îmi spuse acesta, hotărîseră să mă ucidă. Filderman, care mă însoţea, îi atrase atenţia prefectului că în acest caz, datoria lui era să-mi asigure protecţia. Mi se trimise deci un tînăr poliţist, însărcinat să mă însoţească pretutindeni, inclusiv noaptea, chiar în apartamentul familiei Bălan, din Bulevardul Dacia, unde fuseserăm cazaţi temporar. Nu prea ştiam ce să cred. Poate că acest poliţist era însărcinat în realitate să mă ucidă, chiar dacă prefectul avusese amabilitatea să mă prevină.

La 4 martie 1941 – 7 ale lunii Adar – celebram comemorarea morţii lui Moise şi amintirea celor care pieriseră în cursul anului. Ceremonia de la Templul Coral, căpătase, cum era de aşteptat, o importanţă deosebită, deoarece comemoram martirii din ultimele două săptămîni. Mi-am făcut intrarea în roba albă purtată tradiţional de Yom Kipur – celelalte veşminte sacerdotale fuseseră distruse de legionari – şi am vorbit dintr-un amvon improvizat, deoarece locul meu obişnuit mai era încă pătat de sîngele vărsat în sinagogă. Predica pe care am ţinut-o în ziua aceea, n-o pot reciti nici astăzi fără ca inima să nu mi se frîngă ca în acele teribile ceasuri. Zece zile mai tîrziu, a fost publicată în "Renaşterea noastră", sub titlul *"Ochii noştri plîng":*

..."Plîngem pentru sufletele voastre care se odihnesc cu cele ale Drepţilor în Israel, dragi şi sfinte victime. Plîngem pentru vieţile tinerilor noştri a căror viaţă fragedă a fost atît de brutal întreruptă. Plîngem pentru copiii care veneau să spună kadiş în memoria părinţilor lor şi care acum s-au dus lîngă ei pentru totdeauna... Plîngem pentru fiinţele bune, devotate, masacrate în slujba comunităţii lor... Plîngem pentru soţii, taţii dispăruţi în înfricoşătoarele tenebre ale morţii, lipsiţi de mîngîierea unei lumini, siliţi să-şi abandoneze soţiile şi copiii, suferinţei şi mizeriei. Plîngem pentru părinţii şi copiii, taţii şi fiii, seceraţi de un destin îngrozitor. Trebuie oare să încercăm să înţelegem eroica sau obscura lor existenţă, cunoscută sau ascunsă, a fiecăruia dintre ei, generozitatea unora faţă de comunitatea lor, discreţia altora, de-a lungul modestului drum al vieţii lor? Nu, este inutil, toţi au fost devotaţi în slujba Domnului, *al Kiduş Haşem,* întru sfinţirea numelui lui Dumnezeu..."

După textul predicii mele, această pagină-document a ziarului "Renaşterea" se termina cu însemnările lui *M. Rudich*, inteligent şi sensibil ziarist, care se găseşte acum şi el în Eretz Israel. El scria:

"Predica Şefului Rabin, de o înaltă ţinută, cu accente de cucernică revoltă împotriva Destinului, străbătută de pioşenie şi de înţeleaptă încurajare, a impresionat profund. Au fost momente adînc răscolitoare, au fost clipe care au zguduit aducerile aminte – iar durerile cuibărite în inimi şi în suflete au spart, sub puterea cuvîntului cutremurător al Şef-rabinului, carcere nevăzute şi şi-au făcut drum pînă-n luminile ochilor, împăienjenindu-se cu lacrimi fierbinţi care – şiroaie – s-au împletit – jerbe pe obrajii devastaţi de tristeţi. Plîngea întregul Templu..."

Peste cîteva săptămîni, cu cîteva ore înainte de a mă duce la Templul Coral, unde urma să pronunţ predica de Pesah, un telefon ameninţător mă avertiză că voi fi asasinat în timpul slujbei. Bineînţeles, m-am dus totuşi; dar după serviciul religios, nu m-am înapoiat direct acasă.

Va urma:

- *Pogromul de la Iaşi*
- *Rezistenţa spirituală*
- *Steaua galbenă şi deportările*

UN INSTITUT DE JUDAISTICĂ LA CLUJ

Aflăm că noul Institut de studii judaice, înfiinţat recent la Universitatea "Babeş-Bolyai" din vechea capitală a Transilvaniei, la sugestia dr-ului Moshe Carmilly Weinberger, fost Şef-Rabin al Clujului şi profesor emerit la Yeshiva University din New York, îşi va începe activitatea încă din toamna aceasta. La traducerea în viaţă a acestei idei şi-a adus contribuţia prof. dr. Raoul Şorban de la Fundaţia Culturală România, cunoscutul istoric de artă care în timpul ocupaţiei horthysto-naziste şi-a riscat viaţa în acţiunea de salvare a evreilor din Ardealul de Nord şi Ungaria.

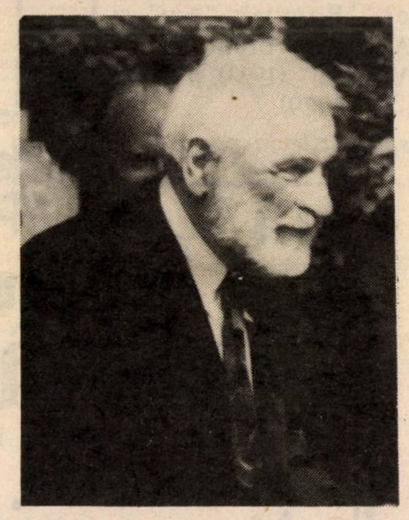

Raoul Şorban: Cărturar şi Drept al Popoarelor.

*

...Şi fiindcă tot veni vorba despre Raoul Şorban să amintim de-un gînd şi-o iniţiativă care cheamă aplauzele noastre. La Ghivataim, H.O.R.-ul din localitate, animat de d. Sigmund Spiegel, a hotărît organizarea unei biblioteci care va purta numele eminentului profesor clujean şi Drept al Popoarelor. Cei ce doresc să doneze cărţi (sperăm să fie cîteva sute de inşi cu sensibilitate) sînt rugaţi să telefoneze la 03/325285.

MINIMUM NU UITA

RĂSPUNDEȚI LA INTREBĂRI !

COMEMORĂRI–ANIVERSĂRI ÎN LUNA SEPTEMBRIE

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna septembrie?

1. Fondatorul agriculturii evreieşti. Născut în Franţa în 1826. S-a ocupat (1881) cu organizarea, plasarea şi ajutorarea evreilor refugiaţi de pe urma pogromurilor ruseşti.

2. A compus în 1878 un poem, cînd a fost înfiinţată colonia Petah Tikva. Este imortalizat de Israel Zangwill în "Copiii ghetoului", prin persoana poetului sărac – Pinhas.

3. Fost director al şcolii evreieşti din Lundenburg (1853). Conferenţiar la universitatea din Breslau (1869). A scris "Gnostizismus und Judentum", în care compară fundamentele religioase ale creştinismului, helenismului şi judaismului.

4. La Congresul din Minsk (1902) a trasat, pentru prima oară, forma practică a sionismului prin înfiinţarea mişcării haluţiene formată din "tinerii necăsătoriţi şi nehandicapaţi de visuri carieriste".

5. Profesor de "Talmud Tora", în oraşul Poltava (1888) avînd printre elevii săi pe fostul preşedinte al Statului, Itzhak Ben Zwi şi Beer Borochov.

6. A scris: "Totem şi Tabu" (1913): "Viitorul unei iluzii", susţinînd că religia - fiind una dintre valorile culturale ale omenirii – nu este rezultatul logicei sau experienţei (cum este ştiinţa) ci o iluzie provocată de teama ancestrală a omului faţă de fenomene naturale neexplicate pe acea vreme.

7. A fost delegat la mai toate congresele sioniste. A înfiinţat (1919) ziarul şi partidul "Haezrah". A înfiinţat (1931) Muzeul Tel Aviv.

8. A scris piesele: "Uzina şi mirele", "Poste Restante", "Bursa neagră". Fost redactor la cotidianul "Dacia".

9. A condus revista "Tiparniţa literară", a fost redactor la "România literară", "Reporter, "Rampa", "Azi" şi altele. Autorul volumelor de versuri "Vecernii" (1923) şi "Cina cea de taină" (1929).

(Răspunsurile la pag. 74)

RĂSPUNDEŢI LA ÎNTREBAREA: CINE ESTE VINOVAT CĂ IRAKUL ARE ARMELE PE CARE LE ARE?

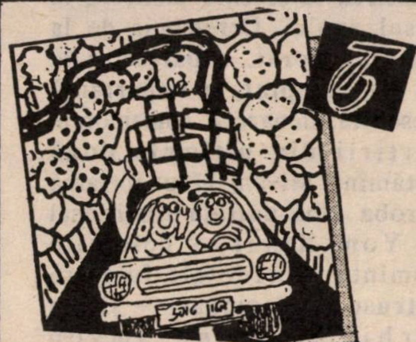

HOTEL TOPAZ

NATANIA

STR. DAVID HAMELEH 25
TEL. 053-624555

MAI AVEM ÎNCĂ LOCURI
LIBERE PENTRU ROSH
HASHANA ŞI SĂRBĂTORI

• SHANA TOVA •

MAMAIA מַאמַאיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

SHANA TOVA

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(Urmare din "Minimum" nr,39)

• **Iosif, Petre** (n. Tîrgovişte, 1907 – m. Bucureşti 198?), prozator. Voluntar în brigăzile internaţionale antifasciste în Spania, a publicat după 1944 cîteva povestiri despre "Lupta comuniştilor în ilegalitate". Ideea (forţă!) că trebuie să facă "literatură" (în condiţiile cînd nu posedă "osul" artistic necesar) îl împiedică să facă onest memorialistică. E o maladie (despre care am mai vorbit) care a avortat multe documente de epocă, lăsîndu-ne în schimb, în braţe, cu "nuvele" sau "romane" unde informaţia despre evenimente (în cazul lui Petre Iosif şi al altor iniţiaţi în mişcarea comunistă) este înecată în "imagini".

Posesor al unei biografii care făcuse din el, după '44, un cadru "de încredere", Petre Iosif s-a văzut instalat în posturi de conducere ideologică; la radio, în presă, la Uniunea Scriitorilor. El era, alături de un Traian Şelmaru, un Novicov, un Moraru ş. a. – un activist însărcinat cu aplicarea *liniei*. El "dădea drumul" la articole, poezii sau scenarii, respingea atunci cînd era cazul şi, cel mai adesea, "cerea modificări". Asemenea puteri injectează, îndeobşte, respectivului şef, o mare încredere în sine, făcîndu-l să se simtă competent şi înzestrat cu autoritate.

Petre Iosif nu făcea parte din această categorie. Era fragil, omul educat din el intuise că nu posedă valoarea necesară pentru a da "indicaţii" artistului, păşea cu stinghereală printre Arghezi şi Camil Petrescu. A căutat să plece din acest univers incomod, cu aer tare. Prin anii '60, dispare practic din lumea literelor. Activează în diplomaţie, în anii '70 fiind director al presei din Ministerul de Externe.

Observaţii interesante despre *tipul* Petre Iosif întîlnim la Paul Georgescu:

"La Radio am lucrat în perioada dintre venirea guvernului Petru Groza, la 6 martie '45 şi '48 (...). Făceam aproape singur toată munca culturală. Am impresia că orele de emisie nu-s mai multe acum, pentru că ziua tot douăzeci şi patru de ore are. Mai era şi un scriitor acolo, Petre Iosif, care a publicat o schiţă, *Creionul*. Medic, a luptat în Spania, vechi ilegalist, fire blîndă şi mare iubitor de muzică (îi plăcea să scîrţîie la vioară) se simţea depăşit de funţia sa şi de aceea era timorat şi complexat. Mai tîrziu a fost numit director al Şcolii de Literatură unde, depăşit de-a binelea, s-a comportat penibil. Nevoit să-l atac dur în nişte şedinţe, nu am mai vorbit cu el de-atunci. A murit destul de singur, cred. Aici îmi amintesc de omul blînd, sfios aproape..."

(Fl. Mugur, *"Vîrstele raţiunii"* – Convorbiri cu Paul Georgescu, Buc., 1982, p. 47-48)

Cîteva cărţi: *Filimon Sîrbu* (1946), *Cifrul* (1948), *Manifestul* (1950), *Minciuna* (1956), *Într-o noapte la Madrid* (1955). A tradus din M. A. Asturias, N. Guillen, V. Teitelboim.

Sandu Lieblich: după închisoare

• **Lieblich, Sandu** (Iaşi, 1901, Bucureşti, 1971), a fost un bun eseist de stînga, partizan al mişcării comuniste, din rasa fanaticului intelectual. Adeziunea sa la *partid*, al cărui membru devine în 1923, are nu numai explicaţii ideologice ci şi raţiuni de ordin familial (deci quasi-viscerale). El a fost căsătorit cu Judith, fiica lui Max Wechsler (1870–1917), personaj celebru în istoria socialismului din România. Elev la şcoala primară din Iaşi al lui Ion Creangă, Wechsler va deveni unul din fruntaşii mişcării social-democrate, colaborînd cu C. Dobrogeanu-Gherea la elaborarea doctrinei şi publicînd articole importante în "Viitorul social", "Munca", "România muncitoare" etc. În 1917, el salută revoluţia rusă, provocînd atenţia siguranţei. Autorităţile nu-l iubesc. Ei se hotărăsc să scape de acest incomod. Îl mobilizează (deşi omul era un sfrijit cu plămînii măcinaţi şi peste toate, nu vedea şi nu auzea bine) trimiţîndu-l la Bacău, cu un plic *confidenţial*. Dacă l-ar fi deschis, ar fi scăpat poate, cu viaţa. Dar nu l-a deschis. În plic, se indica garnizoanei din Bacău "ce trebuie făcut cu Wechsler". El fu trimis pe front în tranşee şi împuşcat pe la spate. Scandalul fu imens. Vintilă Brătianu, fratele primului ministru, şi ministru de interne dădu ordin să [illegible] "cerceteze cauzele morţii", dar pentru toată lumea explicaţia era limpede: socialistul Max Wechsler fusese asasinat.

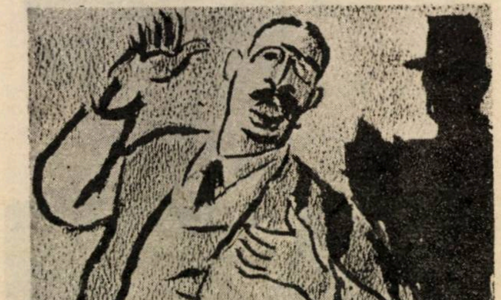

I. Iser: "Asasinarea lui Max Wechsler"

"Cazul" l-a marcat definitiv, cum uşor se înţelege, pe ginerele lui Wechsler. Sandu Lieblich va colabora la foile antifasciste: "Facla", "Reporter", "Azi", "Viaţa românească"; la "Revista fundaţiilor regale", cu texte care, adunate în volum, ar dezvălui un condei din familia Silvian Iosifescu, H. Wald, publică o carte anti-rasistă, "Rasele umane" (cu o prefaţă de prof. C. I. Parhon; coperta de Marcel Iancu, Ed. Adam, 1931), combătînd cu argumente de ordin biologic netemeinicia teoriilor lui Adolf Rosenberg, "ideologul" hitlerismului, este prieten cu N. D. Cocea, Ion Vinea, Gala Galaction, F. Aderca, cu pictori de avantgardă (la ora 1930-40, avantgarda se confunda cu stînga) ca Marcel Iancu, Victor Brauner, Maxy.

După 23 August 1944, face parte dintre activiştii desemnaţi să "lucreze" în rîndurile comunităţii evreieşti; este – se pare – destinul celor care şi-au păstrat numele judaic. Văzînd în Lieblich (doctor... publicist... stăpîn pe cîteva limbi străine etc) o personalitate capabilă să concureze pe-un Filderman la conducerea obştei, partidul îl impune ca preşedinte al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti. Dr. Alexandru Şafran, rabinul şef al epocii, nu-i păstrează amintiri bune.

În memoriile sale, el vorbeşte de-un Lieblich dur, pus pe lichidarea "vechiului regim" de la Comunitate.

"...Sandu Lieblich mă ameninţase în chip brutal că voi fi înlocuit cu un om cu mintea deschisă, mergînd în pas cu vremurile noi şi meritînd, prin urmare, să fie rabin-şef. Dacă nu sînt de acord cu directivele cele noi ale "conducătorilor democraţi" ai comunităţii evreieşti, asta e soarta ce mă aşteaptă".

(cf. Al. Şafran, *Resisting the Storm*, Jerusalem, 1987, p. 196 şi urm.)

Lieblich nu minţise. La sfîrşitul anului 1947 (cîteva zile înainte de abdicarea silită a Regelui Mihai I şi instaurarea Republicii), soarta lui Şafran fusese pecetluită: el trebuia să plece.

"...Lieblich – scrie Şafran – veni la mine în ziua de 22 decembrie, spunîndu-mi că s-a hotărît ca familia mea şi cu mine să părăsim ţara în cîteva ore. Era aproximativ 11 a.m. Esther, fiica mea, mai era la şcoala primară Tarbuth şi n-avea nici o idee de cele ce se întîmplau acasă. Tonul lui Lieblich era dur, însă i-am spus:

– Ştiţi, d-le Lieblich, a mai existat un caz asemănător, acum aproape în secol, cînd un rabin a fost alungat din Bucureşti, – rabinul Malbim. Şi, în Bucureşti, tradiţia spune că evreii care l-au alungat pe Malbim, au avut parte de-un sfîrşit tragic. Mă rog lui Dumnezeu să vă cruţe de ceea ce izgonitorii lui Malbim n-au fost cruţaţi.

(...) Auzind observaţiile mele cu privire la expulzarea lui Malbim din Bucureşti, Lieblich, un ateu, porni să rîdă aşa cum rîde numai un om care ia în derîdere cuvintele unui evreu religios. Însă, rîsul lui nu ţinu decît cîteva secunde. Chipul său se întunecă numaidecît, devenind de-a dreptul aspru.

Nu mult timp după ce am ajuns la Geneva, am fost încunoştiinţat că Lieblich fusese arestat. Ştirea m-a întristat, deoarece n-aş fi dorit ca el să sufere..."

RÎSUL

Informaţii despre motivul arestării, despre închisoare şi despre evoluţia intransigentului revoluţionar ne dă Th. Lavi în "N-a fost pisica neagră" (Tel Aviv, 1979):

"...Sandu Lieblich (...) a fost închis de către tovarăşii lui comunişti. Se pare că a fost rezultatul unor certuri cu Bercu Feldman şi Bacalu-roşu – primul şeful *Jewsecţiei*, numită Comitetul Democrat Evreiesc, al doilea, preşedintele Federaţiei Comunităţilor în timpul dominaţiei comuniste acolo. Mi s-a spus că ei l-au denunţat că ar fi fost agent al Siguranţei (poliţia sovietică de pe vremuri) (sic! greşeală evidentă de tipar; era vorba bineînţeles de poliţia de pînă la 23 August 1944, Al. M.). Martorul trebuie să fi fost acel comisar Tătaru, de care am vorbit mai sus. Am stat cu el într-o celulă. Mi l-a citat pe Lieblich între agenţii lui. Pentru un castron de mîncare era gata s-o declare şi pe mama lui ca agentă. Cred că Sandu Lieblich n-ar fi avut ce să comunice Siguranţei, căci desigur că nu era în secretele activităţii clandestine. Venea deseori la redacţia oficiosului sionist "Ştiri din lumea evreiască". Intelectual, frecventînd boema literară, nu era un fanatic, ci accepta şi părerile altora. Poate că asta l-a pierdut. Nu a putut ţine pasul cu sectarismul mărginit şi intolerant al unui Bercu Feldman...

M-am dus să-l vizitez acasă pe dl. Lieblich la invitaţia lui. Am găsit un om frînt. Ceilalţi dezamăgiţi pe care i-am întîlnit, s-au închis într-un fel de emigraţie internă şi acolo adăugau la decepţie şi indignare. Lieblich nu avea putere, nici fizică (fusese torturat în mod special, ca toţi "trădătorii partidului") – şi nici rezistenţă sufletească. Era un om sfîrşit. Îmi trimisese salutări la Jilava prin martorii de la procese care se întîlneau în dubă. Unul din ei mi-a povestit că Sandu Lieblich a încercat să se sinucidă, lovindu-se cu capul de perete, cu perseverenţă..."

Întîlnirea cu Lieblich i-a dat lui Lavi senzaţia că are-n faţă "un om în agonie sufletească". "Am plecat de la Sandu Lieblich, scrie fostul său camarad de închisoare, cu un sentiment de compasiune şi durere, pentru că el era reprezentantul unui însemnat grup de intelectuali evrei care au investit generozitate sinceră slujind la altare străine care s-au dovedit duşmănoase".

S. L. a fost şi un bun colecţionar de artă, pe linia "doctorilor evrei care cumpără picturi". El a adunat lucrări de Grigorescu, Petraşcu, Iser, Marcel Iancu, Theodorescu-Sion, Arnold ş.a., precum şi cîteva mobile vădind gustul bun al medicului: un secrétaire vienez din secolul XIX, un vas de Delft, iscălit Theooft şi Labouchère, un vas cu postament stil Secesion. La moartea lui Lieblich, colecţia a fost donată statului: fusese voinţa colecţionarului. În 1980, la Muzeul de artă de la Bucureşti, "Donaţia Dr. Sandu Lieblich" putea fi văzută de public.

(Continuare la **Doctori** *în nr. viitor)*

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY

1989-1990
חותם
המסחר
ההוגן

TEL AVIV – 1, BEN YEHUDA ST.
(PASSAGE MIGDALOR)
P.O.B. 26175
TEL. 659393 – 659394 – 662O40
– 663045

אות המוצר והשרות הנבחר
1989-90
אזורי

O VESTE CARE NE BUCURĂ,
NE CINSTEŞTE, DAR NE ŞI OBLIGĂ !!

DORIM ONORATEI CLIENTELE, PRIETENILOR ŞI COLEGILOR
"SHANA TOVA"
UN AN DE PACE ŞI PROSPERITATE !!

Poşta dicţionarului

• **Avraham Spielman**, Haifa: "Am dat cu întîrziere în *"Minimum"* peste bucata *Egalaj în Transnistria*, mărturia extraordinară a pictorului român G. Tomaziu despre cele văzute de el în anii războiului, în Transnistria. Aş vrea să ştiu mai multe despre acest om de mare conştiinţă... să-i văd chipul în fotografie... şi să ştiu cine este, de fapt, el..."

...Să-i vedem chipul, am dori şi noi, dar, din păcate, n-am primit din partea modestului cu exces Tomaziu, nici o fotografie. Iată în schimb, un autoportret, destul de "la zi" (1988).

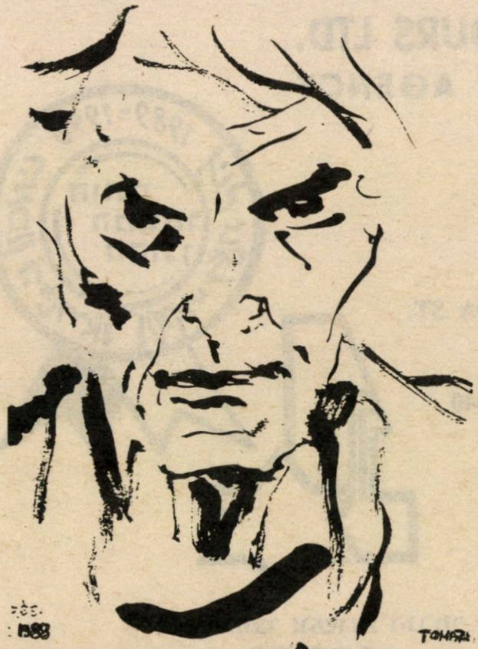

"Să ştim cine este de fapt, el" – iarăşi am fi dorit şi noi: Tomaziu reprezintă sinteza, mai specială, dintre un artist de clasă şi un aventurier superior, pe linie de... Malraux, să zicem; a acţionat, în anii războiului, împotriva Germaniei hitleriste, strîngînd date despre trupele nemţeşti şi comunicîndu-le, englezilor, cu – se înţelege – riscul vieţii. Pe scurt, el este un dorohoian, născut la 1915; studiază pictura la Bucureşti şi la Paris; o expoziţie din 1940 îl propulsează în rîndul întîi al graficii româneşti. Este arestat (Gestapoul aflase ceva) în iunie 1944, dar vine 23 August şi, deci, eliberarea. În 1950 este arestat din nou (şi – vai! – sub acelaşi motiv: legături cu britanicii) şi condamnat la 15 ani muncă silnică. În 1969 (după ce făcuse 13 ani şi jumătate de puşcărie), pleacă în Franţa, unde pictează, expune (cu succes) şi, surpriză, scrie. Memorialistica sa vădeşte un condei de calitate.

Tomaziu este şi un prieten al Dicţionarului. Rugat să ne trimită desene sau amintiri despre personajele lucrării, el ne-a oferit (prin intermediul poetului M. Rudich) un portret al colegului de tinereţe din Dorohoi, Saşa Pană, medic militar. Avangardistul Pană a rămas în memoria lui Tomaziu cu chipiu. Iată şi un fragment din scrisoarea trimisă lui Rudich, împreună cu desenul:

"Dragă domnule Rudich,

Cînd mi-a telefonat prietenul Mundi K. ca să-mi spuie de dorinţa lui Mirodan de a-i face un desen reprezentînd un scriitor evreu pe care l-oi fi cunoscînd din România, mi-a şi sărit în minte băiatul doctorului Binder care stătea pe strada mea (Justiţiei) în Dorohoiul copilăriei şi primei mele tinereţi – prin anii '30... Ieşea atunci doctor militar şi era deja Saşa Pană, motorul revistei «Unu». Aşa cum îl întîlneam atunci, l-am desenat acuma (Madeleina lui Proust!) şi vă trimit fotocopia destul de bună, cred, care să-şi găsească locul în excitantul Dicţionar Neconvenţional..."

• **Miriam Theiller**, Ierusalim, care "n-a urmărit revistele literare româneşti în anii din urmă" se întreabă, după ce cere scuze pentru ignoranţă, dacă "s-a mai amintit, în publicaţiile de prestigiu, despre criticul evreu Ion Trivale (Netzler), mort pe front, ca ostaş al armatei române, în 1-ul război mondial". Da. Nu tot universul literar românesc a fost cancerizat de mentalităţile de la "Săptămîna" ş.a.m.d.! Mai întîi, în 1971, editura *Minerva* a publicat un volum de "Cronici Literare", îngrijit – cu mare onestitate şi fineţe – de Margareta Feraru. Nu posedăm, în modestele rafturi ale *Dicţionarului*, recenziile stîrnite de această culegere şi, în genere de personalitatea lui Trivale, dar, fiindcă veni vorba despre "anii din urmă", vă recomandăm un studiu serios, apărut în *România Literară* (cea înverşunat şi mereu atacată de *săptămînalişti)* la 11 mai 1989: el se cheamă, simplu, *Ion Trivale*, aparţine criticului Cristian Moraru şi poate fi considerat drept simptomatic pentru atitudinea anti-fascistă a gîndirii literare româneşti din anii '80.

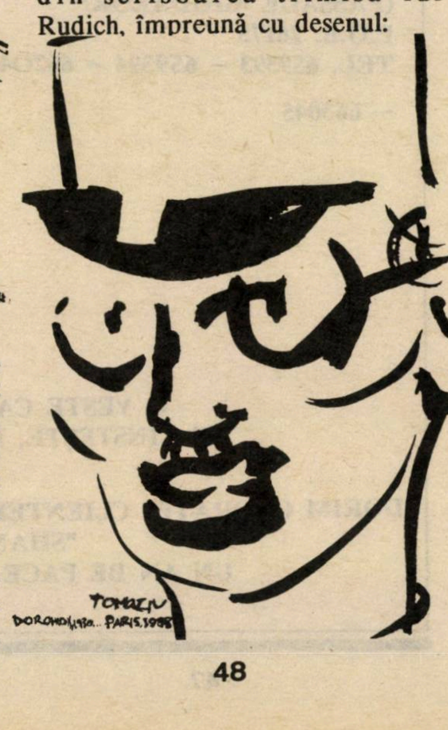

Avantgardistul cu chipiu

● **H. Stănescu,** Zeil 39, Franckfurt 1, D-6000; a) cîţiva scriitori de clasă originari din Bucovina: Paul Celan, A. M. Sperber, apoi, aici în Israel şi în ebraică, Aaron Appelfeld. Pentru detalii privind "bucovinenii" incluşi în Antologia "Rădăcini şi furtună" (Tel Aviv, 1972), vă propunem să apelaţi la fişele unuia dintre cei trei autori ai lucrării: A. B. Yaffe. Adresa: Str. Veidat Katovice 21, Tel Aviv (tel. 955881). Omul are o bibliotecă de literatură română, fără egal în Israel, şi-aşa cum îl ştim – va fi bucuros să vă ajute. b) da, ne interesează textul despre "felul cum autori evrei bucovineni au dus de nas cenzura celui de-al III-lea Reich". Aşteptăm.

● **V. Lou Arnold,** din Los Angeles a avut prilejul să citească, nu de mult, la comemorarea unui an de la moartea humoristului I. Berg, undeva în California, un text intitulat "Necrologul meu". E, de fapt, un testament spiritual al condeierului, lăsat alor săi: cu asentimentul familiei corespondentul nostru ne trimite cîteva fragmente:

Dragii mei toţi,
Vă mulţumesc că aţi venit
La locuinta-mi funerară.
V-am deranjat. Dar vă promit
Că-i pentru cea din urmă oară!

De ce v-am chemat? Ca să vă spun că astăzi, odată cu mine, dispare un om fericit. Un om care a cunoscut fericirea pe pămînt. Şi această fericire a mea purta un nume: Lilly.

În sfîrşit v-am chemat să vă spun că astăzi, o dată cu mine, dispare un om care a iubit mult, enorm de mult, cu dăruire, cu pasiune. Şi această mare dragoste a mea purta trei nume.

Prima, în ordinea vieţii, a fost Betty, mama mea. Eu am rămas orfan de tată la vîrsta de 4 ani. Mama mea era încă o femeie tînără şi frumoasă. Avea destui pretendenţi, dar a renunţat la viaţa ei, în favoarea noastră, a copiilor, refuzînd să ne dea nouă un alt tată. Şi adesea în condiţiuni neprielnice ne-a crescut pe noi şapte copii, patru fete şi trei băieţi, cu drag pentru oameni, cu respect pentru muncă, pentru cinste, pentru adevăr şi credinţa strămoşească.

În ordinea vieţii, a doua mare iubire a mea a fost Lilly, muza şi soţia mea. Am cunoscut-o la 19 ani, imediat după ce am absolvit liceul. Şi de-atunci, mînă-n mînă şi inimă lîngă inimă, am străbătut strîns uniţi toate potecile vieţii. Astăzi, la despărţirea supremă, vreau să-ţi aduc, draga mea Lilly, omagiul suprem, mulţumirea supremă pentru fericirea care mi-ai dăruit-o. Viaţa mea n-a fost numai ceea ce în mod obişnuit se numeşte o viaţă conjugală plăcută, n-a fost numai ceea ce obişnuit se cheamă o căsnicie reuşită. Viaţa mea lîngă tine a fost o desfătare, o încîntare.

De cîte ori boala mi-a dat tîrcoale, de tot atîtea ori tu m-ai salvat, mi-ai insuflat viaţă din viaţa ta, cu o dragoste, o răbdare, o perseverenţă şi un devotament nemaiîntîlnite, tu, zîna mea cea bună, tu, îngerul meu păzitor. Îţi mulţumesc acum încă o dată, din nou şi din nou îţi mulţumesc!

A treia mare dragoste, în ordinea vieţii a fost fiica mea Elisabeth, căreia noi îi spunem Lulu, nume rămas din vremea păpuşilor. A fost o fiică iubitoare şi devotată, foarte iubitoare şi foarte devotată. Bucuriile pe care ni le-a adus au culminat în ziua cînd ne-a dăruit doi nepoţei gemeni, pe Gerald şi pe Steven. Pentru ea şi pentru ei am părăsit toată agonisita, am lăsat capitalul moral şi material adunat o viaţă întreagă, am venit aici, să fim alături, împreună.

...Dragii mei Gerald şi Steven, vă rog să vă străduiţi să deveniţi elemente utile societăţii americane, societăţii umane în general şi totodată să rămîneţi fii devotaţi ai neamului nostru, să păstraţi tradiţiile poporului evreu, să respectaţi munca, cinstea, adevărul şi credinţa strămoşească.

● **Mulţumiri din Bucureşti.** În "Minimum" din luna iulie am publicat o însemnare a colaboratorului nostru B. Dan despre volumul "Ghimpl-netotul şi alte povestiri" de I. Bashevis-Singer, apărut anul acesta la Bucureşti în traducerea impecabilă a publicistului Anton Celaru. Nu de mult, la redacţia noastră a sosit o scrisoare a traducătorului pentru B. Dan.

Acesta a considerat că ea merită să fie parţial publicată. Ceea ce şi facem:

Stimate domnule B. Dan,

Orice s-ar spune, viaţa ne rezervă nu numai surprize amare, ci şi bucurii neaşteptate. Bunăoară, eu unul n-aş fi crezut în ruptul capului că se va găsi în Israel un publicist de limba română care, fără să ne ştim unul pe altul, va publica dintr-un imbold strict literar o notă despre volumul "Ghimpl-netotul şi alte povestiri". Îţi mulţumesc, necunoscutule domn B. Dan, din inimă îţi mulţumesc, mai întîi pentru spontaneitatea pură a gestului şi, nu mai puţin, pentru binevoitoarea înţelegere a muncii mele de traducător. Comparîndu-mă cu I. Ludo – pentru care voi păstra mereu un cult de ucenic – mi-aţi adus supremul omagiu pe care l-aş fi putut visa vreodată.

Ceea ce spuneţi despre mine este, în genere, excesiv de favorabil. Amendînd superlativele, aş dori să înlătur şi nişte inexactităţi. De pildă, e prea mult spus că n-aş fi avut acces la presa ceauşistă. Adevărul este că am lucrat în acea presă (îndurîndu-i tot mai greu, pe plan intelectual şi moral, servituţile) pînă la sfîrşitul anului 1973, cînd, iertaţi-mi expresia vulgară, i-am întors spatele.

Deci, nu numai traducerile din nuvelistica lui I. Bashevis-Singer au constituit un refugiu pentru mine (lucrul propriu-zis la această carte a durat numai un an, după care a urmat un deceniu de hărţuieli şi aşteptări). Sertarele mele s-au umplut între timp cu articole tipărite în revista evreiască bucureşteană şi cu textele conferinţelor pe subiecte literar-istorice, ţinute în acelaşi cadru comunitar.

Încă o precizare necesară: am publicat traduceri din I. Bashevis-Singer şi în presa israeliană, în "Revista mea" şi în "Facla". În "Izvoare" nu mi s-au publicat traduceri, cum spuneţi dumneavoastră, ci eseuri – despre Mihail Sebastian ca evreu, despre mitologicul tîrg evreiesc al candorilor, Helem, despre optimistul navigator evreu prin mlaştinile planetei noastre, Menahem Mendl, etc. Adaug că am colaborat şi la ziarul "Viaţa noastră", cu pamflete împotriva izbucnirilor antisemite din "Săptămîna" lui Eugen Barbu şi "Flacăra" lui Adrian Păunescu (că am înfruntat astfel nişte riscuri? numai eu îmi mai amintesc de ele).

Anton Celaru

●

O carte nouă:
IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
●
de
MIRCEA SĂUCAN
●

SALOANELE EICHAL din HOLON

● SHANA TOVA ●

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

● SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.
● MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE,

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

● Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

● Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

3 FELURI "ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI.
BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE
● LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT
●
GRATUIT!!!
● ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
● FLORILE DIN SALON
● BUCHETUL MIRESEI
● O PÎINE MARE
● TORT TRIPLU ETAJAT
● FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ÎN VÎNT DUPĂ CUVÎNT

Personajul principal din "Cap limpede" (recent apărutul tom şase din seria "Supravieţuiri") alter ego literar al lui Radu Cosaşu, declară la un moment dat: "Totul e goană după cuvînt". Formula aceasta mi se pare întrutotul valabilă pentru arta lui Radu Cosaşu.

Cuvîntul – aşa cum se cuvine – are pentru el o importanţă deosebită. Cuvîntul nu constituie numai materialul brut al literaturii, nu este un obiect, ceva neînsufleţit, ci o fiinţă vie, prietenoasă şi apropiată scriitorului: "Să aibă cuvintele ceva din supuşenia animalieră? Scrise repede, în cap, un poem despre vorbele care trebuie îngrijite ca iepele în grajd, hrănite, adăpate, bătute mîngîietor pe crupă..." De aceea, nu ca un simplu foc de artificii, ci principial, goana după cuvînt şi încercarea de a dezvălui, cu voluptate, noi semnificaţii ascunse. De aceea, predilecţia pentru alăturări surprinzătoare, ca o izbire de cremene din care ţîşneşte flacăra. Jocul de cuvinte e o astfel de scînteie iluminatoare. *Cuvîntul* are, prin însăşi rădăcina lui lexicală, ceva din înariparea *vîntului*. Ero(r)i şi eroi au poate ceva înrudit. De asemenea: erori şi orori, scrisori şi scursori. Bancheta luxos pluşată e, poate, şi plusată? Prin aceste jocuri de cuvinte se exprimă uneori nu simple remarci incidentale, ci şi teme fundamentale ale cărţii de faţă: "Există o vreme pentru sarcasm, alta pentru astm, una pentru Proust, alta pentru prost. El nu mai era prost. Lacrimile lui fuseseră auzite, acolo, sus, – fusese iertat".

Şi, dincolo de cuvînt, literatura, ca ansamblu al creaţiei umane. Radu Cosaşu are formaţie de reporter. Ne-am aştepta deci să fie atent numai la actualitate, la oameni şi fapte, la viaţa înconjurătoare, concretă. Dar, pentru el, literatura are acelaş caracter *imediat* (în sensul de *nemijlocit*) şi concret, ca şi realitatea obiectivă înconjurătoare. Trăieşte între marile capodopere, scrise de-a lungul veacurilor în limbi diferite, aşa cum altul ar trăi în casa părintească. Recurge la ele cu aceeaşi naturaleţe cu care altul ar recurge la obiecte de uz casnic: un cuţit, o furculiţă, un stilou. Nu e nimic ostentativ în avalanşa de nume pomenite la tot pasul: Cervantes, Shakespeare, Gogol, Dostoievski, Cehov, Tolstoi, Balzac, Flaubert, Camus, Sartre, O"Neil, Hemingway, Eminescu, Caragiale, Camil Petrescu, Geo Bogza, Marin Preda, Zaharia Stancu, Mazilu etc, etc. Literatura este, pentru el, pîinea cea de toate zilele, hrana spirituală încorporată, asimilată, carne din carnea lui, sînge din sîngele lui. Vorbeşte citind, fraza capătă, inevitabil şi fermecător, structură aluzivă: "Se simţea bine cu şpalturile la subsuoară, drob de sare în spinare, mălăieş în călcîieş" sau "O, voi, cai, numai Gogol v-a inventat, în zborul lui Ciciov cu troica".

La Radu Cosaşu, "fiecare intră şi coboară dintr-o carte".

*

Spaţiul minim pus la dispoziţie de "Minimum" nu-mi îngăduie să fac o analiză amănunţită a cărţii. N-aş voi însă să se creadă că e vorba de o lucrare de simplă virtuozitate literară. Ce-i drept, nu se întîmplă mare lucru. Precum în "Ulysses" al lui Joyce, eroul rătăceşte pe uliţele oraşului, de la redacţia unei publicaţii bucureştene de teatru pînă la "Fondul literar" şi pînă la el acasă, cu popasuri la "Capşa", la "Ambasador", la un "Pronosport", la un joc de pocker în casa foştilor ilegalişti, soţii Jurcan, în casa luxoasă a redactorului proaspăt reabilitat şi numit director de teatru Onescu. Numai în ultimele capitole pleacă la Bicaz, aşa zicînd pentru a o conduce pe vîrstnica domnişoară Teodorescu, de fapt pentru a încerca o reconciliere cu iubita lui de pe vremuri.

Dar aceste rătăciri ulisiene sînt povestite cu farmec. Întîlnim creionări de personaje caracteristice epocii 1960 în România: Ciucescu, responsabilul "pe linie" al colecţiei "Patria Noastră", Constantinescu, fostul ilegalist de curînd eliberat din închisoare; Agavă, scriitorul fără talent dar îndoctrinat, care-i ceruse, "prieteneşte" să-şi facă autocritica; sfioasa domnişoară Teodorescu; bătăioasa şi bigota femeie de serviciu Maria etc. Există capitole construite cu artă. Drumul cu trenul te farmecă prin trecerile neaşteptate de la scene romantic nostalgice de dragoste la ispite erotice senzuale, de la scene realiste la un "finale" de operă burlescă, de la prezent la trecut, cu inteligentă întrepătrundere de planuri ca în viziunea femeii cu sînul dezgolit. Interesant este şi capitolul cu vizita la soţii Jurcan, tur de forţă "tehnic", un fel de monografie a jocului de pocker, ridicat aici, precum cafeaua în "Ponticele" lui Paul Georgescu, la rangul de filozofie şi oglindă a vieţii.

Ca de obicei, la Radu Cosaşu admiri acea împletire reuşită, sui-generis, de actualitate politică şi amintiri personale cu farmec nostalgic din casa părintească (gestul tatălui în "ziua iertării păcatelor", tatăl dînd pomană scriitorilor evrei veniţi să-şi plaseze o carte şi avertizîndu-şi fiul: "Să nu ajungi vreodată aici")

Dar, mai presus de orice, impresionantă şi importantă este prezentarea problemei de bază a cărţii, condiţia scriitorului în regim dictatorial: încercarea naivă de a frînge tabuurile sancţionată imediat prin trimitere la munca de jos. Şi ceea ce e mai grav, acceptarea "vinii", strădania de a găsi o cale de compromis, prudentă, "realistă". Eroul vrea să vadă: "pînă unde poate merge un om iluzionat că literatura îi poate aduce iertarea iar iertarea bani, iar banii o linişte cu care nu se poate scrie bine, niciodată..."

*

Autorul are şi marele merit de a fi conştient de pericolele care-i pîndesc opera. (Există, în carte, o critică directă şi indirectă a operei eroului). Pe de o parte, compromisul cu imperativele unei arte dirijate, "tonice". Şi în "Cap limpede", capitolul cu întîlnirea dintre foştii brigadieri este încă prea roz, prea "tonic". Pe de altă parte, ispita propriilor înclinaţii. "Sînteţi adolescent, radical şi intelectual" spune profesorul din schiţă Camil, Scylla şi Caribda (scrisă în 1962 şi publicată în 1977). Goana după cuvînt. În vînt, după cuvînt. Din fericire, Cosaşu cunoaşte şi apreciază valabilitatea "legii" formulate de Camil Petrescu: a fi spiritual înseamnă a fi mediocru.

OPHIR TOURS

DEPARTAMENTUL
EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI
DAVIDSOHN

VĂ OFERĂ:
UN ADEVĂRAT CADOU DE SĂRBĂTORI

• IUGOSLAVIA – ŞLAGĂRUL ACESTEI VERI, ŢARA CU PEISAJE DE FILM, FOLCLOR ŞI GASTRONOMIE DE NEUITAT – VĂ ESTE ACCESIBILĂ ŞI DVS.
• 3 săptămîni în feerica localitate VARADJINSKE TOPLICE, 17/9 – 8/10
• PENTRU CEI INTERESAŢI, POSIBILITATEA DE A FACE TRATAMENTE ANTIREUMATICE COMPLETE, ECHIPĂ MEDICALĂ DE MARE SPECIALITATE CU NUMAI $ 909
• PREŢUL INCLUDE AVION, CAZARE, HOTEL CAT. TURISTICĂ SUPERIOARĂ, DEMI-PENSIUNE, TRANSFER ZAGREB – HOTEL – ZAGREB, TAXELE ÎN VIGOARE LA 20 AUGUST 1990
• ÎN URMA SUCCESULUI GRUPULUI DIN 16 AUGUST, O NOUĂ EXCURSIE CU ODIHNĂ DIN SERIA "VISUL ADRIATIC"
• 5 ZILE PE MALUL ADRIATICEI ÎN MINUNATA STAŢIUNE STRUNJAN
• 6 ZILE LA VARDJINSKE TOPLICE • VIZITAREA CELEBREI PEŞTERI DE LA POSTOJNA • VIZITAREA ORAŞULUI ZAGREB CU NUMAI $ 799
• PLECAREA DE SUCOT, 5/10 • NUMĂRUL LOCURILOR LIMITAT •
• INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: CLĂDIREA EL-AL • BEN YEHUDA 32 •
• ANY – TEL. 209755 • MELANIE – TEL. 209765 • MADELEINE – TEL. 209785 •
• SANDU LESHER, TEL. 280025, STR. SHALOM ALECHEM 20 •

Cu ocazia Anului Nou şi a sărbătorilor de toamnă vă dorim un sincer şi cu adevărat "SHANA TOVA"

CARTEA

■ SERGIU LEVIN

TUCIU SAU FILDEŞ? ...ZAŢ!

"Zaţ"*-ul confratelui meu timişorean din trecute vremuri, M. Brateş, a fost primit de "caimacul" cronicarilor literari de aci cu unanime elogii, la care, permis fie-mi, ca unul care cunoaşte şi cîte ceva din preistoria literară şi nu numai literară a acestei cutremurătoare istorisiri, să mă alătur cu sentimentul unei pe deplin binemeritate preţuiri.

Avînd privilegiul de a fi "asistat" în ultimul an la naşterea capitol de capitol a acestui vitriolant "J'accuse", pot mărturisi, acum şi aici, că încă de la primele pagini citite în manuscris, nu am mai avut nici un fel de dubii criticastre privind calitatea scriiturii: trecutul de ziarist şi cineast al autorului a lăsat urme adînci prin îngemănarea notaţiei reportericeşti acute cu punerea în cadru rafinat-subtilă, a eroilor cu propriile lor sentimente şi gînduri exprimate tragic, comic sau tragi-comic, de la caz la caz sau de la "tip" la "tip".

Nu însă despre legitimitatea scriitoricească a lui M. Brateş aş vrea să glosez aci şi nici despre freamătul vital autentic al amănuntului bine colorat care pipeează volumul, apropiindu-l de adevărurile auzului şi văzului. În felul lor, nuanţat exact, au spus-o Rodica Grindea şi Amalia Scorţaru-Saar ca şi Sebastian Costin şi Iosif Petran şi contrar obiceiului meu (prost) cronicăresc, nu prea mai am ce adăuga... Şi totuşi! Necontenit, de cînd l-am observat cum descrie, în tot cursul anului care a trecut, raportul conflictului său cu sistemul "anilor lumină", noapte de noapte, înfrigurat şi hotărît, necontenit şi trist îmi tot revenea în minte refrenul camusian: "Il faut imaginer Sisyphe, heureux". Iată, recunosc umil aci, iată cum greşeşte franţuzitul cel sceptic din mine, iată, tot aci, cum mă bucur că n-am avut dreptate şi cum, uneori, în ciudata zvîrcolire a omului sub dinţii sfîşietori ai Istoriei, se-ntîmplă ca roata sfărîmătoare a dezumanizării să poată fi oprită (pentru cîtă vreme oare, cine ar putea-o spune?) aşa cum s-a întîmplat în exemplarul nostru (al autorului şi al subsemnatului) oraş de baştină, exemplar printre multe altele şi pentru constanta convingere a cetăţenilor săi că fraternitatea umană (indiferent de...) e mai puternică decît istoria şovinardă a tuturor frînarilor imbecili cocoţaţi pe locomotivele Istoriei.

Povestea lui Dan Clarenfeld, autobotezat Constantineanu, este descifratorie şi proprie nenumăraţilor constantineni care n-au fost niciodată Clarenfelzi. Nu trebuie să fi fost neapărat evreu (sau ungur, sau sîrb, sau fără diferenţă de...) pentru a nimeri în infernul carceral, cutremurător de convingător "retrăit" de autor, temniţele fiind larg deschise tuturor opozanţilor, reali sau imaginari ai kafkaienei stăpîniri. Fraternitatea deţinuţilor (fără diferenţă de...), atît de vibrant evocată de scriitor vorbeşte de la sine în această privinţă. De asemeni, nu trebuie să fii neapărat evreu (sau ungur, sau sîrb, sau "alţii") pentru a grava cu peniţa înmuiată în acidul tare al adevărului, viermuiala de lepădături înnebunite de lozincărie din marea uzină unde lucra pentru "reabilitare" fostul Constantineanu, revelat sie însuşi ca şi celorlalţi, drept (la nevoie se "re"-cunoaşte omul) Clarenfeld cel uitat. În faţa adunăturii de anormali şi amorali învălmăşită pe treptele conducerii judeţene de partid şi de stat, diferenţa între un "ăsta" şi un "altul" putea conta doar în măsura în care sadismul inerent oricărei orînduiri conservatoare se mai colora puţintel "local" cu o lecuţă de antisemitism străvechi şi latent, sau cu un antisîrbism invidios şi dispreţuitor totodată. Nu pentru originea sa evreiască a intrat Constantineanu la puşcărie, tot aşa cum nu din pricina ei a ieşit dintr-însa. Soliditatea romanului lui Brateş constă în aceea că el se prezintă în mod deliberat prin structură, evoluţia personajelor şi comentariu interior ca un caz particular al unui fenomen comun tuturor dictaturilor de pe glob şi anume acela al persecuţiei *calităţii* individului de către massa amorfă, zdrobitoare a *cantităţii* abstracte de lozincărie demagogică.

Vizionar şi de neuitat a definit Geo Bogza acest fenomen: "Cînd o frunte de fildeş se ciocneşte cu una de tuci, rezultatul e întotdeauna previzibil". Această previzibilitate, înscrisă ca un mecanism de precizie în toate rîndurile "Zaţ"-ului, îl situează la graniţa ficţiunii cu documentarul, romanul putînd fi folosit liniştit (sau neliniştit) drept material bibliografic la o viitoare expunere despre universul carceral în sistemul dictatorial ceauşist.

---

* *"Zaţ", roman de Mirel Brateş. "Izvoare" – Tel Aviv, 1990, 191 pagini.*

PRIMIM LA REDACŢIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

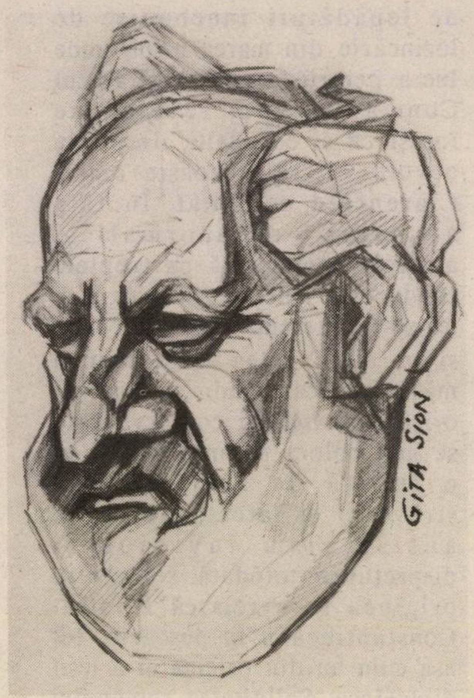

Mircea Săucan văzut de Gita Sion

• **Mircea Săucan,** "Izidor Mînecuţă – cioburi"; proză; coperta Emil Săucan; *"Minimum,* Tel Aviv, 1990.

După "Manuscrisul de la Ciumaţi", carte *grea,* izbucnită acum cîteva luni pe uliţa noastră şi salutată ca o revelaţie (*opinia* ştia de-un Săucan, regizor de filme, nu şi prozator), iată acum, o apariţie nouă a "sihastrului de la Natzeret".

"Izidor Mînecuţă" este o scriere subţire din toate punctele de vedere; treizeci de pagini cu totului tot, să le ţii pe vîrful unui deget, şi fină, subtilă, ca un fulg de cuvinte.

Pentru amatorul de miezuri şi arome, cunoştinţa cu noua tipăritură a lui Săucan mi se pare mai mult decît recomandabilă. Cititorul cu pretenţii va da, mulţumit în *"Izidor Mînecuţă"* peste aceleaşi calităţi care l-au entuziasmat pe Eugen Campus la lectura "Manuscrisului de la Ciumaţi": "o carte densă. Nu se poate citi şi nu trebuie citită repede, pe nerăsuflate. Te invită să te opreşti îndelung, pentru ca să te bucuri din plin de frumuseţea tăinuită pe care ai descoperit-o în fiecare pagină..."

B. D.

• **Argo,** caiet de poezie şi desen, nr. I, solstiţiul de vară 1990; redactori: Alexandru Lungu, Micaela Lungu, Bonn, Germania – versuri şi desene de Marie-Claude Catanoy, Nicholas Catanoy , Alexandru Lungu, Ştefan Munteanu, Paul Păun, Horia Stamatu, Andrei Stolnicu, G. Tomaziu, Rahel Zaharia.

Un caiet nou, aşadar, de metafore pe româneşte şi linii; un caiet din familia de spirite (şi ca substanţă şi ca grafică) a lui *Mele,* veterana din Hawaii; aş zice un "Mele al timpurilor noastre".

Două însemnări pe marginea acestei excelente iniţiative purtînd marca Lungu: a) caracterul de "club închis". Acţionînd ca un André Breton, sever şi exclusivist al momentului, Alexandru Lungu ne avertizează într-un simpatic "Punct de reper" care constituie, de fapt, cuvîntul înainte şi "programul" estetic al revistei: "Argo... se doreşte personal şi selectiv. Personal prin împrejurarea că aparţine celor ce-l scriu şi desenează, ca şi persoanelor care-l primesc. Selectiv prin faptul că publică numai texte şi desene solicitate de către redacţie autorilor aleşi...". b) caracterul internaţionalist; vreau să spun, cu adevărat internaţionalist al caietului. Considerînd – spre deosebire de Iosif Constantin Drăgan şi C.V. Tudor – că universul scrisului românesc cuprinde deopotrivă pe Rebreanu şi pe Fundoianu, Alexandru Lungu găzduieşte (şi-ncă din plin) în primul său caiet pe veneticii Paul Păun şi Rahel Zaharia, din Haifa, Eretz Israel. Mai mult chiar, primul – unul dintre suprarealiştii notorii ai anilor 40 – 50 (alături de Gherasim Luca, Virgil Teodorescu, D. Trost) ocupă cam jumătate din caiet. El a copiat, la Haifa, cu răbdare şi caligrafii pentru Lungu, poemul *Marea palidă,* publicat în 1945. Am fi preferat, sinceri să fim, o lucrare inedită; dar, orişicît, această copie manuscrisă constituie un mic eveniment în lumea suprarealiştilor. O lume specială, fără doar şi poate. Stabilit de cîteva decenii la Haifa, Paul Păun refuză să ia parte la mişcarea literară pe româneşte din Israel; el dispreţuieşte (nu fără oarecare ciocoisme) această mişcare şi ca orice *snobish* care se respectă, preferă să colaboreze, o dată la cinci ani, cu un vers sau un desen, la un *caiet* din Occident: nu miroase a Tahana Merkazit!

• **Radu F. Alexandru,** "I se spune Garibaldi", piesă într-un act; 1982 (dar publicată – et pour cause – de-abia acum, în săptămînalul *Luceafărul,* Bucureşti, aprilie 1990). Scene cotidiene, "banale", dintr-o instituţie bucureşteană oarecare (hai să zicem, *tipică)* de la începutul deceniului 9, al sinistrului deceniu românesc. Scene de iarnă, de foame, de frică a oamenilor, de înfricoşătoare frică. Scene despre frig (celebrul vai, frig românesc) care te îngheaţă.

V. M.

● **Carmen Firan**, "Îmblînzitor de vieţi furate"; versuri; coperta Gh. Marinescu; Ed. Albatros, Bucureşti, 1984. "Eu am văzut idei!", scria (şi striga, memorabil) Camil Petrescu. Carmen Firan vede, cu un ochi mai mult decît pătrunzător, stări de spirit. Poemul "Goluri în marmoră" ne vorbeşte despre frică şi altele:

Au fost zile în care frica
se zbătea
ca o pisică într-un coş de
nuiele
ne traversau peisaje
stridente
prin ochii grei –
goluri în marmora coaptă –
şi invidia muşcătoare făcea
să tremure
vîna nopţii care ne apasă
pe creştet

(sîntem mereu mai săraci
cu o stea)

sînt zile în care atît de
aproape
îngîmfarea plesneşte
ca o păstaie prea grasă
cînd singuri
în faţa ploii verticale
ne crestăm braţul
cu o unealtă de scris.

● **Mircea Aristide**, "Fata primarului", farsă politică în versuri; tragi-comedie într-un act şi mai multe scene; Ed. Victor Frunză, Danemarca, 1990. O (vezi şi subtitlul) farsă politică; e vorba de moravuri din "epoca de aur", cu aluzii la o "chimistă" şi aşa mai departe. După ce ne-a dovedit că e un bun humorist în proză ("Rîsete în Olimp"), Mircea Aristide trece, cu *Fata primarului*, şi examenul de versificator priceput într-ale satirei.

M. RAF

● **România Literară**, (director N. Manolescu) îşi aminteşte de unul dintre redactorii săi cei mai de seamă din anii 60 – 70: S. Damian (numele purtat anterior: Druckman, Sami Druckman; pentru lumea literară Sami, pur şi simplu). Sub titlul *Criticul profunzimilor*, G. Dimiseanu (căruia i se potriveşte, la rîndu-i, caracterizarea din titlu) îl omagiază pe Damian la împlinirea vîrstei de 60 de ani; şi nu ezită să-şi exprime recunoştinţa la adresa generozităţii spirituale a sexagenarului: "Chiar dacă unii au uitat, mulţi scriitori, mulţi critici de azi îi datorează enorm. Eu, în orice caz".

*

Tot în "România Literară" (nr. 25, iunie a.c.) întîlnim, pe cele două pagini din mijloc, două scrisori ale lui Lucian Boz, din Australia, adresate cercetătorului literar Nicolae Ţone. Subiectul: Ion Vinea, pe care Boz l-a cunoscut îndeaproape. Şi tot în "România Literară" (nr.27, iulie a.c.), sub titlul "O scriitoare uitată", un studiu al lui Dan Grădinaru despre prozatoarea Iulia Soare, născută în 1920, pierită la puţină vreme după ce împlinise 50 de ani.

A. Ş.

● **Evenimentul** social şi artistic, Cîmpina, este un bilunar cu aer bun, cărturăresc şi o particularitate. Revista publică (fenomen nu prea întîlnit în presa momentului), cu regularitate, corespondenţe din Israel. Semnate de Noemi Pavel (elevă încă şi poetă, inclusiv cînd face gazetărie) intitulate "Scrisori din Israel", corespondenţele ambiţionează să prezinte cîmpineanului esenţele Israelului.

D. B.

PRODUSE
COSMETICE
nefa
SHANA TOVA urează
LENCY şi NELU FAIBIS
T.A., str. DAGANIA 9,
Tel. 659082

HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —
INFORMEAZĂ PE CEI INTERESAŢI A CĂLĂTORI IN STRĂINĂTATE, CĂ S-A ALĂTURAT COLECTIVULUI AGENŢIEI DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477
284753.
BILETE AVION, EXCURSII ORGANIZATE ŞI TOATE SERVICIILE TURISTICE PENTRU ROMANIA IN ACEST SEZON.
FOARTE MARI REDUCERI LA STAŢIUNILE DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT.
● SHANA TOVA ●

URĂ LA BUCUREŞTI

(Continuare din pag. 22)

- *Gogu Rădulescu* (ex-membru al Comitetului Executiv al P.C.R., în prezent arestat): "Pintenogu, căsătorit Rudich" (soţia lui G. R., decedată, a fost scriitoarea Dorina Rădulescu, născută Rudich, n. red.).
- *Gh. Robu* (procuror general al României): are "mintea turmentată de ură şi alcool".
- *Silviu Brucan* şi *Paul Cornea:* "escroci".
- *Criticul literar Alex. Ştefănescu;* "pachiderm şi lichea"... "a făcut carieră, ca Olga Bancic, pe statul de salarii al C.C. al U.T.C" ..."ce *ocultă migratoare* l-a instrumentat pe dumnealui să profaneze memoria lui Mihai Eminescu?"

Cîteodată, imprecaţiile au adresă colectivă:

"...Oare (citim într-un articol), chiar aşa de rău să fi ajuns românii, încît să nu putem fi conduşi decît de evrei, unguri şi ţigani?"

"Evreul din România (citim în alt articol) – cel cupid, ingrat şi delator (...) a contribuit el însuşi la crearea despre sine a unei imagini detestabile. (...) Să fim iertaţi dacă vă reamintim cîteva lucruri, recunosc, dezagreabile.

Despre trustul arendaşului Fischer, a cărui rapacitate a provocat începutul răscoalei din 1907 a obidiţilor ţărani români (...). Despre atitudinea revoltătoare faţă de ostaşul român după ocuparea la 28 iunie 1940, de către sovietici, a oraşelor Chişinău, Cernăuţi şi Cetatea Albă (...). Despre activiştii care, după 1944 (...) au umilit cultura noastră naţională şi au contribuit la exterminarea celor mai autentici reprezentanţi ai ei..."

Într-un alt articol despre *noi*, cititorul află că (evreii) "ne-au urît sincer pentru că am refuzat încă de la 1878 să dăm ţara pe mîna lor şi să-şi creeze aici raiul lor pe pămînt"...

"Rafinamentul oriental al acestor torţionari era greu de egalat"... "Prea au dus-o bine toate generaţiile astea de duşmani ai României (...) ca să le mai permitem să-şi bată joc de poporul român. Păzea!"

P. S.-II. Tot pe linia "Ură la Bucureşti", iată cîteva fragmente dintr-un interview (nu vesel) acordat de Ana Blandiana, lui Cornel Nistorescu, directorul săptămînalului "Expres":

"...Încet, încet, înscenări macabre şi enorme... au dezvoltat în noi germenii iraţionalului şi ai urii şi au fost în stare să creeze o psihologie abisală la scara unui întreg popor. Pasiuni monstruoase, sentimente exagerate, violenţe de limbaj şi violenţe pur şi simplu se întîlnesc la tot pasul şi la toate categoriile sociale într-o vulgaritate şi cu o lipsă de măsură de neînchipuit şi de neînţeles. Nu cred că, oricît au fost de îngrozitoare, suferinţele şi umilinţele pot să explice şi să justifice ura *nenaturală* care a izbucnit între noi, între români şi ne-români, între muncitori şi intelectuali, între orăşeni şi ţărani, între Bucureşti şi provincie, între Timişoara şi Moldova, între românii din ţară şi cei din străinătate. Nu cred că xenofobia, de exemplu, este un sentiment care se poate naşte în mod firesc în sufletul unui popor în ale cărui basme străinii sînt primiţi şi ospătaţi, iar eroii străbat pămîntul şi se leagă prietenii şi pe celălalt tărîm. O savantă maşină ne foloseşte sufletele ca materie primă pentru producerea urii care-i permite să ne dezbine şi să ne stăpînească..."

În nr. viitor:

Ce am înţeles, Fundaţia Culturală Română: idee, stare de spirit, speranţă?

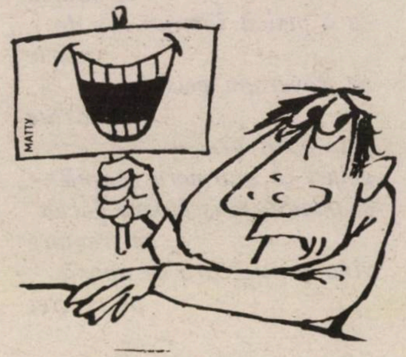

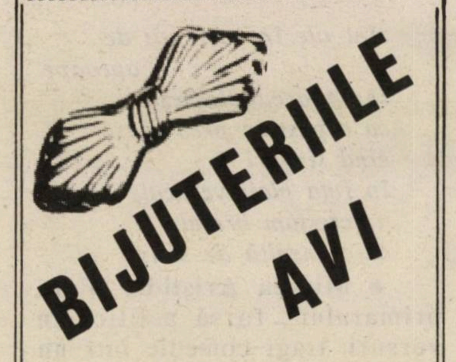

BAT-YAM
Balfour 109
Tel. 5534579

FELICITĂ CLIENŢII ŞI LE UREAZĂ UN AN NOU FERICIT

VĂ STĂM ÎN PERMANENŢĂ LA DISPOZIŢIE CU:
- **Modele originale**
- **Preţuri-surpriză**
- **Curăţirea şi şlefuirea bijuteriilor – GRATUIT**
- **Un inel de aur CADOU la o cumpărătură de peste 1.000 şekeli**

SPECTACOLUL

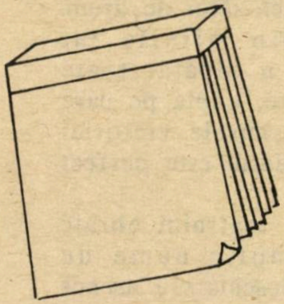

■ RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

Sfîrşitul verii, mai grea şi pentru că răbdarea noastră se apropie de sfîrşitul stocului, a golit pînă în cele din urmă sălile de spectacole şi repetiţii, iar cele ce se petrec la Habima sînt totuşi prea puţin pentru un adevărat obsedat ca noi. În calmul umbrei storurilor trase, făcînd puţină ordine în vraful de hîrtii şi gînduri şi sentimente adunate în cursul întregii stagiuni, ţîşnesc deodată profiluri, oameni. Şi obsesia îmbracă hainele mustrării de conştiinţă: de ce am aşteptat atîta vreme să vorbim despre ei?!

CA UN CÎNTEC DESPRE "ISRAELUL CEL FRUMOS"

Era pe vremea cînd compozitorii noştri mai scriau cîntece despre Galil şi fetele "cu coc şi sarafan", iar contestatarii se mulţumeau să întoarcă spatele chibuţului şi să scrie tangouri sentimentale despre oraş. Era în urmă cu vreo 20 de ani, cînd Iehoşua Sobol nu era încă o instituţie şi nu dorea să dea lecţii de bună purtare; dramaturgul era încă începător şi-şi permitea să aibă sentimente ca mine şi ca dumneata, ba chiar şi nostalgii. Atunci a scris "A douăsprezecea noapte", a douăsprezecea petrecută de un grup de tineri olim în Eretz Israel, noaptea dintre 20 şi 21 octombrie 1920. A doua zi trebuiau să se deplaseze pe locul unde se va ridica "aşezarea permanentă" şi era ultima noapte în care îşi mai puteau umbri visele cu îndoieli...

Subiectul e cam "sovietic", gen Arbuzov, dar rolurile sînt din carne şi sînge şi încă de la premiera absolută, la Municipalul din Haifa de acum 15 ani, a permis lansarea unei pleiade de actori care azi, într-un domeniu sau altul, duc spectacolul israelian pe umeri: Sandra Sadeh, Liora Rivlin, Moni Moşunov, Şlomo Bar-Aba. Unul dintre ei, trecut cu arme şi bagaje în tabăra regizorilor, Itzik Weingarten merge în această calitate pe propriile sale urme: montează "A douăsprezecea noapte" (în decorurile lui Eli Sinai, cu o echipă de actori tineri, din care se vor ridica evident vedetele de peste un deceniu: istoria trebuie să se repete!)

Spectacolul va fi nostalgic, ca un cîntec al Iaffei Yarkoni printre cele ale tuturor "formaţiilor" de azi, dar şi dureros pe undeva. Au fost timpuri... de ce nu mai sînt?!...

JAY AUGEN CEL DUR

Jay Augen este vinovat; dacă "Bat Şeva" este la ora aceasta cea mai profesionistă trupă de balet din ţară, vioară compusă din trupuri care poate vibra exact sub arcuşul mînuit de degetele oricărui coregraf, este doar pentru că acest american crescut la Geneva, se află de ani de zile, dimineaţa la post: one, two, three..., maestru de balet care transformă genunchii în flaute şi braţele în aripi. Jay Augen e vinovat pentru că zeci – sute? – de tineri israelieni care au descoperit dansul din întîmplare sau dintr-o vocaţie tulbure, au devenit balerini cu statut deplin şi îndreptăţit.

Jay Augen în "Flacăra albă"

Jay Augen plăteşte pentru vina sa: corpul i-a devenit doar os şi nervi, în întregul lui obraz parcă nu ar exista decît ochii; un soi de Pinocchio care se doreşte Peter Pan – veşnicul copil, capabil să zboare şi să ajungă acolo unde este nevoie de el.

Nimerit aici în urmă cu 16 ani, cînd Baletul israelian a montat prima dată o lucrare a lui George Balanchine, elevul genialului coregraf ruso-american a venit să danseze şi să vegheze în Orientul Mijlociu la fidelitatea esteticii din trupa sa, "New York City Ballet". A venit, a rămas, a plecat pentru a lucra cu Rosella Hithower în "Ansamblul experimental de dans modern" al Operei Mari din Paris. Şi s-a întors. La Tel Aviv.

Jay Augen este un dur, un violent. Maestrul de balet îndeplinește o misiune imposibilă: să transforme corpul material în abstracția mișcării. Jay Augen este agresiv, pretinde, strigă. Niciodată în gura lui cuvîntul "iubire" nu o să-și găsească locul. Și el, americanul e la Tel Aviv, definitiv, din iubire; din iubire a ales să dialogheze zi de zi cu această țară, cu această limbă, cu acești oameni.

PRIETENUL MEU, "SUPORTATUL"

Printre chelnerii cafenelei în care am poposit în noaptea aceea de vară, în compania unui regizor de succes din România, turist, și a unui fost regizor tot de-acolo, acum *ole* și "suportat" de Misrad Ha-Clita, a trecut o boare de agitație. Cu toții și pe rînd, au sosit la masa noastră pentru a-l saluta, pentru a se arăta celui fost "suportat", actualul lor profesor. Căci toți chelnerii erau, de fapt, studenți în vacanță ai Academiei de teatru "Beit Zwi".

Pe regizorul "suportat" îl știu parcă de cînd mă știu, sigur de cînd întors cu patalamaua de regizor de la Leningrad s-a refăcut student la Filologie la București; prieteni sîntem de cel puțin două decenii și cînd am luat drumul Israelului pe el l-am făcut depozitarul poate celei mai prețioase amintiri a vieții mele ce începea să devină "trecută"; cînd a sosit în Israel, în mod firesc ne-am reîntîlnit și am recunoscut pentru prima dată, deschis, că ne aflăm pe aceeași corabie.

Ceea ce studenții lui George Miletineanu și-au dat seama foarte rapid, i-au luat aproape cinci ani criticii noastre dramatice să înțeleagă. Abia la începutul acestei veri, condeiele specializate au remarcat regia lui "sigură și serioasă", ceea ce – după umila-ne părere – reprezintă doar partea vizibilă a icebergului care, se știe!, este cea mai mică.

Trecînd direct de pe băncile ulpanului din Hedera la catedra-pupitru de regie a lui "Beit Zwi", Miletineanu a adus cu el nu numai cîteva valize doldora de cultură, ci și o mentalitate măcar despre arta actorului, dacă nu despre teatru însuși. Romantici, independenți, protestatari sau neconformiști – spuneți-le cum doriți! – studenții au simțit imediat că în persoana acestui profesor cu ticuri și mers de timid, cu ivrit pedant și fără greșelile străzii, muncitor pînă dincolo de limitele fizice, se află adevăratul deschizător de drum. Cine iese din mîinile lui Miletineanu, a căpătat toate armele necesare. Lupta pe care o va da are șansele victoriei pentru că soldatul este perfect pregătit.

Pe afișul teatrului ebraic strălucesc multe nume de rezonanță – deschis sau ascuns – românească: actori, un dramaturg sau doi... Pe afișe, numele lui George Miletineanu nu se află. Dar numele lui Miletineanu se află, deja numai după cinci ani de profesorat!, și se va afla topit în însăși existența teatrului ebraic. Se va afla munca lui – adică gîndurile și sentimentele pe care le-a topit în studenți.

DIN EBRAICĂ ÎN ROMÂNEȘTE

Dramaturgul Iosef Mundi (de origine română) a plecat la București pentru a-și regiza propria-i piesă "Guvernatorul din Ieriho" la teatrul particular înființat de Paul Tutungiu.

Această piesă – tradusă din ebraică în românește de Sebastian Costin – s-a bucurat de succes la noi, la "Cameri", unde unul din rolurile principale a fost interpretat magistral de Carol Marcovici.

APPELFELD

Scriitorul Aharon Appelfeld, profesor de literatură ebraică la Universitatea "Ben Gurion" din Beer Sheva este laureatul pe 1990 al Premiului Comonwealthului, oferit de Organizația pentru limbi moderne din U.S.A. Distincția i-a fost acordată pentru cele 20 de romane pe care le-a dedicat temei Holocaustului. Amintim (felicitîndu-l călduros pe laureat) că Appelfeld e de felul lui din Cernăuți, că vorbește românește, că a fost acum vreo doi ani în vizită la București și că se solidarizează elegant cu *tribul*.

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
• SHANA TOVA •
Frishman 9, Tel Aviv

VICTOR BÎRLĂDEANU

O AMINTIRE DESPRE STROE

Pe Stroe l-am cunoscut de cînd mă ştiu ca făptură cu simţire şi gîndire omenească. La primul radio cu galenă şi căşti care l-a adus taică-meu în casă întîile voci pe care le-am descifrat din tulburătorul tumult sonor ce mă învăluia au fost acelea inconfundabile ale lui Stroe şi Vasilache.

Dar biografia mea creatoare s-a interferat cu aceea a lui Stroe abia în anul 1966. Atunci am comis, împreună cu regretatul meu văr şi talentatul coleg de ziaristică Emanoil Mihăilescu. textul unui "cabaret politic-literar" – primul, cred, în teatrul revuistic românesc – căruia i-am dat titlul "Nu aduce ziua ce aduce noaptea".

Trecînd prin furcile caudine ale diferitelor "vize" (pe atunci nu atît de numeroase şi nu atît de absurde cum aveau să devină mai tîrziu, fiindcă viaţa ideologică intrase într-o perioadă de oarecare respiro), s-a pus problema traducerii textului şi a muzicii compuse de Elly Roman în fapt scenic. Spre surprinderea multora, care îl considerau pe Stroe ca "fumat" şi "terminat", eu n-am împărtăşit această părere, ce mi se părea că tinde, pe motive mai mult sau mai puţin avuabile, spre marginalizarea unui mare artist al genului, şi am solicitat direcţiei teatrului "Constantin Tănase", respectiv directorului de atunci, Nicolae Dinescu, să-l recheme pe Stroe din "pensionarea" prematură în care fusese expediat cu reprobabilă uşurinţă şi să-i încredinţeze regia şi interpretarea multiplelor roluri pe care le conţinea acest spectacol ce se voia de o factură insolită.

Zis şi făcut. Dinescu mi-a respectat dorinta, deoarece era, totuşi, un om de teatru şi se simţea jenat pentru nedreptatea ce i se făcuse vedetei de totdeauna a teatrului revuistic românesc. Stroe a primit vestea cu o aproape copilărească satisfacţie, ca şi cum această reparaţie fusese – şi într-adevăr fusese – mult năzuită şi aşteptată.

În felul acesta a început scurta, fructuoasa şi... buclucaşa mea colaborare cu N. Stroe. De ce buclucaşă? Deoarece textul spectacolului conţinea un şir de "pile" la adresa unor moravuri ce începuseră să ia amploare în cercurile conducătoare ale vremii (să nu uităm: era debutul domniei ceauşiste!). Tocmai fuseseră declanşate lucrările pentru edificarea faimosului (de tristă faimă!) "palat al primăverii", abia căpătaseră ceva "aripi" aspiraţiile de grandoare ale coanei Lenuţa, într-un cuvînt se năştea un stil de "domnie" care avea să-şi pună tragica pecete asupra unei întregi epoci din istoria contemporană a României. În acest context, spectacolul conţinea o scenetă, "Nevestele celebre", în care, prin intermediul unui anacronism istoric cu aluzii mult prea făţişe, madam Tutankamon discuta la coaforul "Cartagina în flăcări" cu madam Arhimede, madam Cicero, madam Diogene şi alte "femei celebre" ale antichităţii despre palatul de o mie de încăperi pe care i-l construia Tutankamon la Luxor, deoarece îi lipseşte spaţiul necesar. Un alt număr al spectacolului înfăţişa un cuplu de cosmonauţi care nimereau pe planeta Eu, o planetă întruchipată de o fiinţă cu chip uman, dar cu apucături de rechin hrăpăreţ, capabil să devoreze tot ce-i iese în cale.

Nu s-ar putea spune că Stroe nu era conştient de încărcătura explozivă pe care o conţineau asemenea secvenţe ale spectacolului. Ba, aş spune, dimpotrivă. Şi, în loc să se înfricoşeze şi să-şi ia măsuri de precauţie cum făceau alţi protagonişti ai genului, el şi-a asumat, alături de autori, toate riscurile, valorificînd (în loc să estompeze) tot ce era ascuţiş satiric virulent.

Rezultatul? După cîteva săptămîni de succes şi de "un bilet în plus" la Bucureşti, spectacolul a fost trimis într-un turneu pe litoral (turneu pentru care biletele se vînduseră pe zece zile înainte).

Nefasta întîmplare a făcut ca E.C. să se găsească tocmai atunci, împreună cu progeniturile, în vechiul fief maritim de la Eforie unde domnea o plictiseală teribilă. Aflînd de turneul unei trupe de revistă, "înalta doamnă" s-a dus să-l vadă cu toată "curtea".

A doua zi artiştii au fost trimişi la Bucureşti. Spectacolul a fost oprit. Era primul spectacol interzis sub ceauşeşti!

CRONICĂ DE CONCERT

Berger

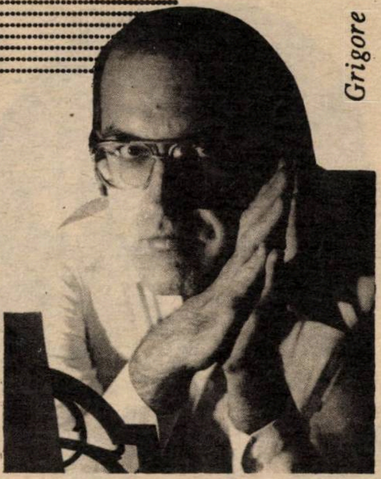
Grigore

"Eu nu vreau să primesc, eu vreau să *dăruiesc* Israelului", sînt cuvintele cu care dirijorul Erich Bergel a donat orchestrei simfonice din Ierusalim onorariul ce i s-ar fi cuvenit (gestul nu este primul de acest gen; fusese precedat de unul similar, la Haifa, în urmă cu un an şi jumătate). Generozitatea *omului* Bergel este egalată de nobleţea *muzicianului* descins din sfere celeste spre a se dedica "celei mai nepămînteşti dintre arte" (Ana Blandiana).

În compania pianistului Dan Grigore – sosit de la Bucureşti – solistul Erich Bergel a derulat în ciclul de cinci concerte un program *în esenţă* romantic: Enescu – *Preludiu la unison şi Menuet* din Suita nr.1 pentru orchestră (1903, dedicată lui Saint-Saens), Rachmaninov – *Concertul nr.2 în do minor* (pentru pian şi orchestră) şi Rimsky-Korsakov – *Suita simfonică "Sheherazada"*.

În posesia unei virtuozităţi incontestabile, virtuozitate înnobilată de o expresivitate sensibilă, Dan Grigore este un liric sentimental al pianului. Veritabilă cavalcadă de culori, *Concertul* de Rachmaninov a constituit un prilej strălucit oferit pianistului Dan Grigore spre a-şi dezvălui posibilităţile interpretative practic nelimitate. Dialogul continuu dintre pian şi orchestră s-a constituit într-o perfectă *colaborare* între solist şi dirijor.

Fascinantă şi covîrşitoare personalitate, Erich Bergel este un *titan* al muzicii interpretative contemporane. Viziunea sa asupra *frumosului* apare prin construcţia şi articulaţia limpede, prin destăinuirea sensurilor lăuntrice. Muzica lui Enescu – pe care Erich Bergel o poartă pe toate meridianele lumii – a însemnat o contemplare introvertită îndreptată către sferele neexplorabile ale sufletului; iar ca o "contracarare", Sheherazada avea să aducă exteriorizarea fermecătoare a basmului oriental povestit în imagini feerice sonore. Orchestra sună excelent iar solo-ul pentru vioară încredinţat lui Moti Schmit a avut darul de a îmbogăţi paleta coloristică a lucrării.

SOFIA GELMAN

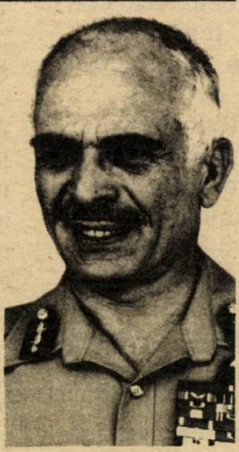

• Pînă acum lui HUSSEIN al Iordaniei i se spunea, cu simpatie, "micul rege". De la o vreme, ţinînd seama de frica ce-a arătat-o faţă de Irak, lumea spune despre el că ar fi un "rege mic".

ROSH HASHANA ŞI SUCOT

La מלון פלס HOTEL PALACE

3 STELE

☆ ☆ ☆

NATANYA

• SHANA TOVA •

STR. GAD MAHNES 33
TEL 053-620222

☆ ☆ ☆

• VIS-À-VIS DE MALUL MĂRII

• APROAPE DE CENTRUL ORAŞULUI

• BAR, RESTAURANT CASHER

• ÎN FIECARE CAMERĂ: TELEFON, BAIE, WC ŞI AER CONDIŢIONAT

• AU MAI RĂMAS CÎTEVA LOCURI PENTRU SĂRBĂTORI

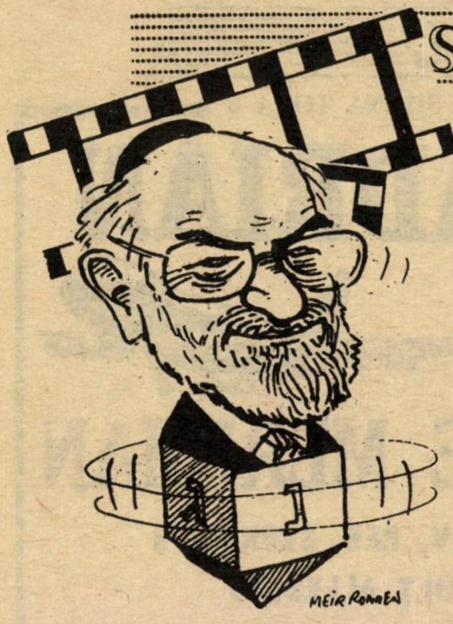

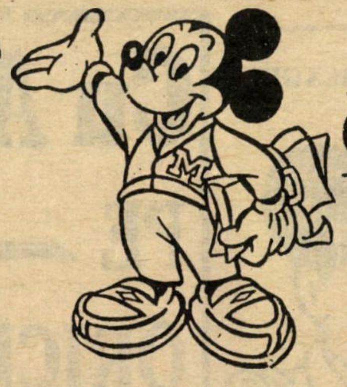

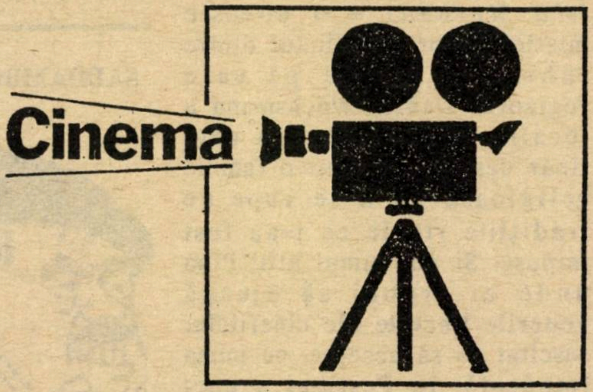

Un festival care l-a supărat – foc – pe cuviosul rav Werdiger. Şi cînd spun foc, n-am spus nimic

CORNEL SAFIRMAN

TEMERILE CINEFILE ALE RABINULUI WERDIGER

Festivalul Internaţional de film de la Ierusalim, ajuns acum la a 7-a ediţie, a devenit una din atracţiile culturale majore oferite de capitala ţării în lunile de vară. Decalat anul acesta din pricina finalei Campionatului mondial de football – canicula locală a lunii iulie s-a dovedit totuşi o gazdă docilă – Festivalul a înregistrat un bilanţ grăitor: 180 de filme de lung şi scurt metraj cu 260 de proiecţii în 5 săli de-a-lungul a 10 zile şi nopţi ierusalmitene. Pelicule documentare, animate şi de ficţiune menite să testeze, pentru un public înfometat de filme de bună calitate, nivelul de gîndire cinematografică al momentului 1990. O amplă panoramă a lumii de azi văzută de cineaşti de pe toate meridianele recepţionate aici, la Ierusalim, de 45.000 de spectatori. Şi dacă au fost voci care au reproşat Festivalului o anumită încruntare, o tendinţă a selecţiei de filme spre tonuri încrîncenate şi culori terne să nu uităm că nici pe harta lumii nu putem depista astăzi prea multe motive de veselie. Vorbind despre bolile omenirii, bolile noastre, de la sărăcie la AIDS, de la duşmănie la anarhie, de la comunism la anomalii sexuale, de la neîncredere şi psihoză pînă la totalitarism religios sau politic, Festivalul a impus totuşi un sentiment tonic de speranţă într-o lume mai înţeleaptă, mai dreaptă, mai bună. Aceasta este de altfel şi menirea Festivalului.

Au fost unii care au pus la îndoială oportunitatea ţinerii Festivalului. Acum cînd aruncătorii de pietre şi teroriştii ne fac necazuri, nouă ne arde să vedem filme? Da. Tocmai de aceea. Adversităţii şi disensiunii – chiar atunci cînd ating forme violente – trebuie să i se răspundă prin orice mijloc capabil de a netezi calea spre înţelegere. Cu ceilalţi dar şi cu noi. Lia van Lear, directoarea şi animatoarea Festivalului a spus-o răspicat. Tare şi apăsat. Să audă şi rabinul Avraham Werdiger, membru în Knesset din partea Partidului Agudat Israel, care a devenit brusc interesat de cinefilie, exact cu o zi înainte de deschiderea Festivalului de Film. Ah, doamne, cît de simţitori şi grijulii sînt parlamentarii noştri, cei cu chipă în special, faţă de soarta culturii cinematografice israeliene. De la tribuna parlamentului, "cinefilul" Werdiger a aruncat anatema asupra Festivalului. Atentat la sacralitatea Ierusalimului, Oraşul Sfînt – pîngărit. Ce l-a iritat în fond pe domnul rabin? Că proiecţiile Festivalului se desfăşoară şi vineri seara? Păi de vreo 8 ani de zile Cinemateca din Ierusalim este deschisă şi vineri seara, fiindcă, nu-i aşa? în capitala ţării nu trăiesc numai domnul Werdiger şi cei care îşi petrec Shabatul la templu. Mulţi ierusalmiteni – tineri în special – preferă să-şi petreacă Shabatul într-un alt templu, să zicem al artei, ca de pildă cinemateca, unde rulează filme de ieri şi de azi. Ce e rău în asta? Pe domnul Werdiger l-a iritat însă – oh, cu mult mai mult – prezentarea în Festival, chiar la deschidere a filmului israelian *Predestinatul*

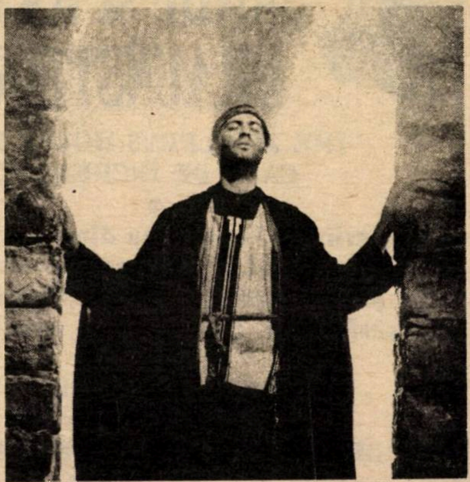

Scenă din Predestinatul. *Scenă dintr-un film care l-a călcat pe nervi şi pe bătături pe rav Werdiger*

(*Ha-Meyuad*) – o poveste mistică despre conflictul dintre iubire și putere pe care regizorul Daniel Wachsmann a localizat-o în tentativa unui tînăr descendent dintr-o familie religioasă de a se rupe de tradițiile rigide ce i-au fost impuse. Și nu numai atît! Pînă unde ar trebui să ajungă vederile liberale ale cinefilului suscitat ca să accepte, cu inima împăcată, în Festival a unei ecranizări austriece după piesa lui Joshua Sobol, *Ultima noapte a lui Weininger?*

În ciuda atîtor controverse, Festivalul cinematografic de la Ierusalim și-a urmat cursul înregistrînd anul acesta un record de public. Poate și datorită reclamei pe care i-a făcut-o rabinul Werdiger de la tribuna Knessetului.

SADDAMBLAGIT

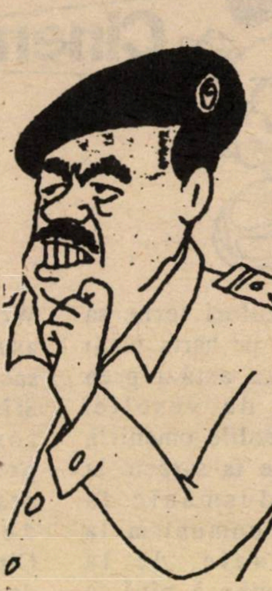

În lumea arabă istoria merge înapoi, ca (I) rakul

• SHANA TOVA •

Servim cu onoare și respect aliaua noastră, aliaua română: condiții de plată, reduceri, prețuri de atelier. Garanție deplină

MAGAZINUL ȘI ATELIERUL ALIALEI ROMÂNE

SANDU și RAMI BRAUNSTEIN

THE JEWLERYS HOUSE LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE

•

Bijuterii din import sau din propriul atelier, briliante, comenzi după modele dorite de client sau jurnale moderne de specialitate. Reparații, transformări, înnoiri, și cu aurul clientului.

•

RH. ȘENKIN 8 A, TEL AVIV
(LÎNGĂ ALLENBY)
DESCHIS: 9 – 19 • VINERI 9 – 14 •
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS, RATE

• SHANA TOVA •

Cu ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLȚ ALLENBY)

☎ **200687-8-9 SAU 285773**

PERESTROIKA IN EUROPA RĂSĂRITEANĂ

VĂ OFERIM ZBORURI, HOTELURI, TRATAMENTE ÎN : CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA ȘI...

România

ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA, ÎN SEZONUL DE TOAMNĂ, ÎNCEPÎND DE LA 329 $

ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN EUROPA, ÎNCEPÎND DE LA 95 $ PE SĂPTĂMÎNĂ

EXCURSII ORGANIZATE ÎN U.S.A. ȘI CANADA PE DURATĂ DE 33 ZILE, CU 1960$ PLUS COSTUL BILETULUI DE AVION

EXCURSII ORGANIZATE ÎN EUROPA CLASICĂ ȘI EUROPA RĂSĂRITEANĂ, LA CARE ACORDĂM REDUCERI SUBSTANȚIALE

ȘI CA PLATĂ, NE ADAPTĂM BUZUNARULUI FIECĂRUIA !

• H.O.R. – O ADRESĂ – STR. AL. IANAI 3 •

tv SPECTACOL

LUCULLUS

Marilyn şi recordurile

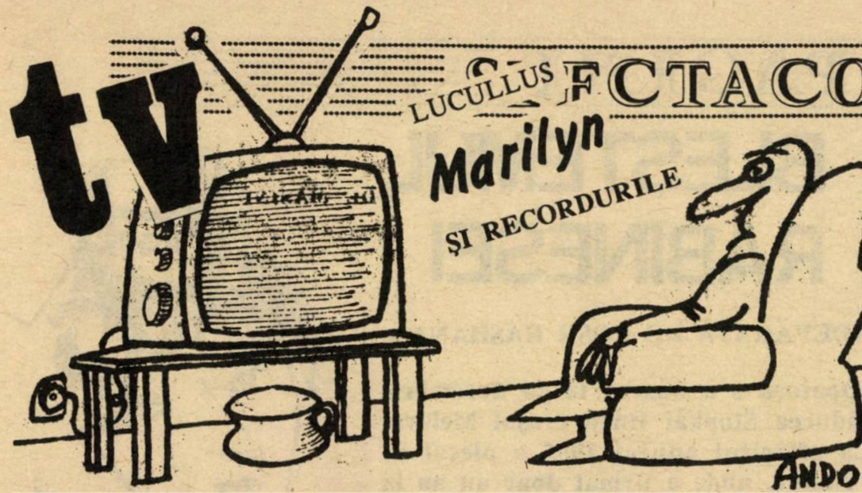

...Iată, mai jos, cîteva recorduri gen "Cartea recordurilor Guiness". Ele au fost culese de tînărul (şi talentatul) poet român Traian T. Coşovei şi publicate, acum vreo cîţiva ani, într-un almanah bucureştean (mi se pare "Almanahul Literar", dar s-ar putea să greşesc); aceste recorduri, ca şi felul cum sînt ele înfăţişate de Coşovei, mi-au atras atenţia în chip deosebit. În ce priveşte întrebarea pe care o aud, venită din partea cititorului: "Ce legătură au recordurile-n cauză cu cronica televiziunii?", o să vă explic mai încolo.

- Cel mai greu om de pe lume a fost americanul Robert Earl Hughes, născut în 1926, în Illinois. Bebeluş fiind, "micuţul" Hughes avea doar 4,9 kg pentru ca la vîrsta de 6 ani să ajungă la 92 kg. La 18 ani, trăgea deja la cîntar 314 kg. (!), iar la 27 de ani, "atîrna" nu mai puţin de 428 kg (!!). În februarie 1958, la o înălţime de 1,83 m, Hughes cîntărea 484 kg, strivind literalmente orice record în materie.
- La extrema opusă se situează cazul cetăţeanului Eddie Masher. Cetăţean onorabil dar... extrem de slab. Atît de slab încît este considerat campionul absolut al "slabilor". Adult fiind, la o înălţime de 1,69 m, Masher cîntărea 21,7 kg.
- Cel mai scurt război din istorie a fost acela dintre Anglia şi Zanzibar (acum parte din Tanzania), de la orele 9,02 la 9,40 a.m., la 27 august 1896. După 38 de minute de bombardament, sultanul Said Khalid a evacuat palatul său şi s-a predat forţelor britanice conduse de amiralul marinei regale.
- Foarte puţini oameni din lume sînt capabili să rostească articulat, cu un ritm constant, mai mult de 300 de cuvinte pe minut. Cel mai rapid comentator radio pare a fi fost Raymond Glendenning, de la B.B.C., care a rostit 176 de cuvinte în 30 de secunde, cu prilejul unei curse de ogari pe care o transmitea în direct.
- Cea mai mare sumă de bani găsită vreodată şi returnată păgubaşilor a fost de 240.000 dolari. Această avere a fost găsită de William Johnston, un şomer de culoare din Los Angeles, în martie 1961, şi predată poliţiei.
- Cea mai zgîrcită fiinţă din lume a fost Henrietta Howland (1835–1916), care a lăsat, după moartea ei, o avere de 95 milioane de dolari. Era atît de zgîrcită, încît fiului ei a trebuit să i se amputeze piciorul din cauza întîrzierii cu care a fost adus, după multe căutări, la o clinică *gratuită*, mama lui nefiind dispusă să cheltuiască bani pe doctori. Henrietta mînca numai mîncări reci, ca să nu trebuiască să aprindă focul şi deci să consume gaz.

Bun, şi ce au culmile, bizareriile şi excesele de mai sus cu gîndurile mele despre TV?

Au. În seara de miercuri, 1 august, mă pregătisem să văd un film cu Marylyn Monroe (filmul acela cînd, vă mai amîntiţi, ea trecînd peste o gură de canal, la New York, vîntul îi ridică rochia... şi... ce să mai discutăm...); filmul de miercuri seara, tradiţional; filmul de la care aştepţi niţică destindere, fiindcă omul nu se poate distra numai cu isprăvile lui Sadam Hussein.

Dar, în loc ca filmul să fie programat, cum se întîmpla pînă nu de mult, cu dramele ş comediile de miercuri seara, la o oră rezonabilă, adică după Mabat plus Mokedul corespunzător – el a început mai tîrziu, mult mai tîrziu, cam după 11. Cînd omului i se mai face somn. Şi cînd, orişicît, nu aştepţi să înceapă un film, ci să se termine.

Şi, în clipa aceea, mi-am zis că a alege o asemenea oră tîrzie pentru Marylyn Monroe (ce picioare, Doamne, ce picioare!), reprezintă pentru televiziunea noastră un record de prostie, de nesimţire, de cinism şi de ticăloşie umană, care va putea fi egalat greu, foarte, foarte greu.

IOSEF OPATOŞU

BLESTEMUL RABINESEI

● O POVESTE ADEVĂRATĂ DE ROSH HASHANA ●

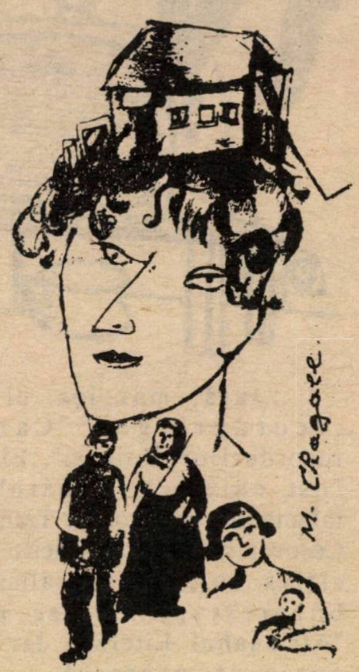

Iosef Opatoşu s-a născut la 24 decembrie 1886, în pădurea Stopkăi lîngă oraşul Melava, Polonia. La sfîrşitul anului 1905 a plecat în Franţa, la Nancy, unde a urmat doar un an la politehnică, fiind nevoit, din lipsa mijloacelor materiale, să se reîntoarcă în Polonia la sfîrşitul anului 1906. În acel an a scris prima sa nuvelă "Peste pod". În martie 1907 a plecat la New York, unde a lucrat la început ca băiat de prăvălie şi vînzător de ziare şi unde a şi murit în anul 1954. În romanele şi nuvelele sale – printre altele "Ghetto New York" – îi descrie pe evreii din toate straturile sociale, din Polonia şi America.

Rabineasa din Gorovoi se afla în spitalul din Slotzki, de aproape un an. Era paralizată de ani de zile, dar n-a vrut să-şi petreacă sărbătorile de toamnă în spital, între străini. De aceea, în ajun de Rosh Hashana, a cerut direcţiei spitalului s-o trimită disdedimineaţă acasă, căci la curtea rabinului din Gorovoi se aprindeau lumînări încă de la ora prînzului.

Rabineasa nu şi-a anunţat venirea, dar era sigură că rabinul, soţul ei, îşi va închipui că ea urmează să vină acasă, şi cum odaia unde şedea el şi învăţa, avea geamurile spre curte, va vedea trăsura imediat ce va intra în curte şi o va întîmpina în pragul casei, aşa cum se cuvenea unei soţii de rabin.

Dar, rabinul n-a întîmpinat-o, aşa cum îşi închipuise ea. Singura care i-a ieşit înainte, a fost Dvoşca.

Dvoşca era o rudă îndepărtată, o orfană crescută de ei. O fată mai tînără cu trei ani chiar decît fiica lor, Sarale. "Cît de dezvoltată este de-acum Dvoşca", se gîndea rabineasa, văzînd-o venind în întîmpinarea ei, "A înflorit prea repede şi s-a maturizat".

Dvoşca, ieşind în întîmpinarea rabinesei, strigă cu multă bucurie:

– Mătuşa s-a întors!

– Te bucuri că m-am întors tot paralizată? o repezi rabineasa, amărîtă.

Dar imediat îi păru rău de vorbele aspre spuse acum, în ajun de an nou şi o îmbrăţişă pe Dvoşca. Hasidimii veniră să-i ajute rabinesei să coboare din trăsură şi o aşezară în scaunul cu rotile. De undeva din curte apăru şi Sarale. Nefericita avea 23 de ani şi era arierată. Ca un copil de cîţiva ani, se bucura, nu de venirea mamei, pe care nici n-o luase în seamă, ci de scaunul fermecat, care mergea singur, fără cai...

Rabineasa oftă cu amărăciune la vederea fiicei ei, care, deşi înaltă şi solidă, avea mintea unui copil. Sarale nu era singura persoană cu mintea rătăcită de la curtea rabinului. În diferite odăi se aflau şi alţi membri ai familiei, care nu erau cu mintea întreagă; dar nici periculoşi nu erau. Un blestem plana asupra familiei, din tată în fiu. Copiii ori mureau imediat după naştere, ori se năşteau anormali. Puţini erau acei care se năşteau normali. Din generaţia rabinului, el singur era normal; fraţii şi surorile lui erau cu toţii nebuni sau idioţi. Cînd rabineasa s-a măritat, la curtea rabinului era un singur frate al acestuia: Meier. Un biet nenorocit, slab la minte, care n-ar fi atins nici măcar o muscă.

Cu toate acestea, rabineasa avea o frică de nedescris de sărmanul nebun, care şedea totdeauna în camera sa, citind din cărţile sfinte şi numai vineri înainte de prînz, venea la ea şi se ruga ca un copil:

– Dă-mi schimburi pentru sîmbătă, rabineasă...

Blestemul a continuat, căci rabineasa n-a avut noroc la copii. Cîţi a născut, au murit imediat după naştere şi ultimul copil, Sarale, era arierată. După această naştere, rabineasa n-a mai rămas însărcinată, cu toate că a consultat mulţi medici...

Acestea erau gîndurile rabinesei cînd a intrat în camera lui Meier, care se învîrtea şi murmura ceva nedesluşit.

– Ai primit regulat schimburile, Meier? întrebă rabineasa.

Meier nu-i răspunse, ci murmură mai departe. Rabineasa se întoarse către Dvoşca şi spuse:

– Ce te învîrteşti fără treabă, astăzi este doar ajun de Rosh Hashana.

– Totul este pregătit, răspunse tînăra zîmbind.

De ani fără număr, rabineasa suferea şi ea de blestemul care urmărea această familie. Nici o rază de lumină nu intrase în odăile mohorîte, pînă la venirea Dvoşcăi, micuţa orfană. Ea era singura care îndrăznea să rîdă şi să se bucure de viaţă. Era singura pe care n-o înspăimînta Meier, singura care se juca cu Sarale cea arierată, precum era singura care reuşea să descreţească fruntea rabinului. Şi în ultimul an, ea devenise parcă femeie.

Rabineasa intră în sala cea mare şi observă că masa e pregătită. Cu toate acestea, ea ordonă servitorilor mici schimbări, care nu erau necesare, dar care îi dădeau ei impresia de stăpînă. Rabinul intră în sală şi fără să-i adreseze soţiei sale măcar un cuvînt de bun venit, spuse: "E timpul să aprindem lumînările!"

– Da, răspunse rabineasa, dar mai întîi să mă binecuvîntezi şi să-mi făgăduieşti că vei cerşi Atotputernicului însănătoşirea mea!

– Nu pot..., răspunse rabinul, fără s-o privească în ochi.

– Dacă ai să vrei, ai să poţi... De ce poţi să-i ajuţi pe toţi acei care vin la tine să-ţi ceară ajutorul? De ce numai pentru mine nu vrei să-ţi întrebuinţezi puterea?

– Nu pot..., repetă sec, din nou, rabinul şi ordonă: "E timpul să aprindem lumînările!"

– Nu, se răzvrăti rabineasa. N-am să aprind lumînările, pînă ce nu-mi dai binecuvîntarea...

– Dvoşca, strigă rabinul, întrerupînd-o pe rabineasă din vorbă. Aprinde lumînările...

– Dvoşca să aprindă lumînările casei mele? întrebă rabineasa nedumerită.

Apoi, deodată, înţelese... Dvoşca părea o femeie... Dvoşca pe care ea a crescut-o... Dvoşca era...

Nu. Ea nu putea să creadă că rabinul se folosise de absenţa ei, pentru a se prevala de legea cea inumană, legea care permite unui Halmid Haham, să-şi ia o a doua nevastă, în cazul cînd soţia lui suferă de o boală incurabilă. Nu! Ea nu putea să creadă una ca asta! Acum de-abia îşi dădea seama că Dvoşca e însărcinată.

– Să ieşi din casa mea! strigă ea Dvoşcăi.

– Dvoşca, aprinde lumînările! ordonă rabinul tinerei care stătea în mijlocul odăii, fără să ştie ce să facă.

După o clipă de ezitare, Dvoşca se hotărî, se apropie de masă şi începu să aprindă lumînările.

– Doamne, Dumnezeule, strigă rabineasa, îndreaptă blestemul care planează asupra acestei case înspre femeia care urmează să nască. Copilul acestei femei să fie normal, dar să rămînă orfan de mamă chiar la naşterea lui!

ADI TOURS
TEL AVIV — ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753, 625406

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ
E. WEISS

TRANSMITEM CLIENŢILOR, PRIETENILOR
ŞI RUDELOR

ŞHANA
TOVA

UMBERTO ECO

NE PARE RĂU: RESPINS!

**Savurat, tălmăcit
și prezentat de
FLORIAN POTRA**

Ilustrul semiotician, eseist și scriitor, autor al unui bestseller *cu titlul* Numele trandafirului, *Umberto Eco este un autentic om de spirit, unul dintre aceia pentru care „umorul nu e un dar al minții, ci un dar al inimii", cum spunea pe bună dreptate, într-un aforism, Ludwig Börne (Löb Baruch), cu două secole în urmă. Același sînge curge și în celebrul său roman, și în volumele de eseuri, și în scrierile ocazionale, ca de pildă, cele publicate într-o plachetă de „divertismente".*

Ținta principală a ironiei din parodiile lui Eco este aproximația, mediocritatea cu care operatorii *mass-mediilor vorbesc și scriu despre cultură. Am ales cîteva asemenea exerciții ale lui Umberto Eco, adunate sub coperta unui titlu comun:* Ne pare rău: respins! *(referate de editură). Găselnița e simplă: să ne imaginăm cum ar reacționa diverși „referenți" ai unor edituri, dacă autorii manuscriselor prezentate spre publicare s-ar numi Homer, Dante Aligheri, Cervantes, Proust, Kant, Kafka sau Joyce?!*

●

Homer
ODISEEA

Mie personal cartea îmi place. Povestea e frumoasă, pasionantă, plină de aventuri. Cuprinde amor, atît cît trebuie, fidelitate conjugală și escapade adulterine (reușită, figura lui Calipso, o veritabilă devoratoare de bărbați), ba întîlnim chiar și momentul „lolitistic" cu fetița Nausicaa, în care autorul spune și nu spune, dar pînă la urmă excită. Există lovituri de teatru, uriași cu un singur ochi, canibali, pînă și un pic de drog; atît cît să nu intre sub rigorile legii, mai ales că, după cîte știu, lotusul nu e interzis de Narcotics Bureau. Scenele finale sînt în cea mai bună tradiție western, bătaia e robustă, scena arcului e ținută cu mînă de maestru pe firul suspansului.

Ce să zic? Se citește dintr-o răsuflare, mai ușor decît prima carte a aceluiași autor, prea statică dat fiind că insistă asupra unității de loc, plictisitoare prin exces de întîmplări - fiindcă după cea de-a treia bătălie și după cel de-al zecelea duel, cititorul a prins mecanismul. Și-apoi, am văzut că povestea lui Ahile și a lui Patrocle, cu fiorul acela de homosexualitate, nici măcar prea latentă, ne-a dat bătăi de cap cu judecătorul din Lodi. (Cititorul a înțeles aluzia la *Iliada;* cît despre „judecătorul din Lodi" se cuvine să ținem seama că în Italia, procuratura din cel mai neînsemnat orășel are dreptul să cenzureze și să interzică orice operă de artă, piesă de teatru, film, carte, etc. - n. tr.). În această de a doua carte, în schimb, nici vorbă de așa ceva, totul merge strună, pînă și tonul e mai calm, gîndit, dacă nu gînditor. Și, pe urmă, montajul, jocul de flash-back-uri, povestioarele în incastru... Ce mai, școală înaltă, Homer ăsta e într-adevăr foarte deștept.

Prea deștept, aș zice... Mă întreb dacă în sacul lui se află numai făină curată...

Aligheri Dante
DIVINA COMEDIE

Lucrarea lui Aligheri, deși aparține unui tipic autor de duminică, unul care în viața de breaslă e asociat ordinului farmaciștilor, dovedește fără îndoială un anumit talent tehnic și un remarcabil „suflu" narativ. Lucrarea - în vulgară florentină - e alcătuită din aproximativ o sută de cînturi în terține, și nu puține pasaje pot fi citite cu interes. Deosebit de savuroase mi se par descrierile de astronomie și anumite judecăți teologice concise și pregnante. Obscură și veleitară, în schimb, e partea întîi, cu inserții de erotism grosolan, truculențe și fragmente de-a dreptul obscene.

PAGINI

Aceasta e de fapt, una din numeroasele contraindicaţii, căci mă întreb cum va putea cititorul să depăşească acest prim „cînt", care, ca invenţie, nu spune mai mult decît au spus înainte o serie de manuale despre lumea de dincolo, de mici tratate despre păcat, sau *Legenda de aur* a călugărului Jacopo da Varagine.

Dar contraindicaţia cea mai importantă rezidă în alegerea, dictată de confuze veleităţi de avangardă, a dialectului toscan.

Că latina curentă se cere înnoită e un lucru recunoscut de toată lumea şi nu doar de grupusculele avangardei literare, dar există totuşi o limită, dacă nu în legile limbajului, cel puţin în capacitatea de acceptare din partea publicului.

Personal nu am nimic împotriva rimei, dar metrica cantitativă e încă cea mai populară printre cititorii de poezie, aşa că mă întreb cum ar putea un cititor normal să înghită mormanul ăsta de terţine şi să găsească o plăcere în ele, îndeosebi dacă e născut, să zicem, prin Milano sau la Veneţia. Prin urmare, e mai înţelept să ne gîndim la o bună colecţie populară care să relanseze, la preţuri moderate, *Mosella* lui Decimus Magnus Ausonius şi *Cîntul străjilor modeneze.*

Să lăsăm pe seama foilor de avangardă ediţiile numerotate ale Cartei Capuane: „sao ko kelle terre..." Faină trebuşoară, talmeş-balmeşul ăsta lingvistic al supermoderniştilor!

Proust Marcel
ÎN CĂUTAREA TIMPULUI PIERDUT

Este fără îndoială, o operă de anvergură, poate prea lungă, dar transformînd-o într-un serial de *pocket* (sau de *poche*) se poate vinde.

Totuşi, aşa cum e, nu merge. E nevoie de o vînjoasă muncă de *editing:* de exemplu, trebuie revăzută întreaga punctuaţie. Frazele sînt prea obositoare, unele ocupă o întreagă pagină. Printr-o acţiune serioasă de tehnoredactare menită să reducă respiraţia la două trei rînduri pentru fiecare, fragmentînd mai mult, textul s-ar îmbunătăţi în mod sigur.

Dacă autorul nu acceptă, e preferabil să renunţăm. Şi-aşa cartea e - cum să zic - prea astmatică.

Kant Imanuel
CRITICA RAŢIUNII PURE

Am dat cartea la lectură lui Vitorio Saltini, care mi-a spus că acest Kant nu face prea multe parale. Oricum, am aruncat şi eu o privire: în mica noastră colecţie de filozofie o carte nu prea groasă despre morală ar putea să meargă şi, pînă la urmă, are s-o adopte ca text vreo universitate. Atîta doar că editorul german ne-a comunicat că, dacă o luăm, trebuie să ne angajăm în publicarea nu numai a operei precedente, ceea ce reprezintă o treabă imensă în cel puţin două volume, ci şi a celei pe care Kant o scrie în momentul de faţă şi care, nu ştiu exact, tratează despre artă sau despre judecată. Toate trei operele se cheamă aproape la fel, aşa că ori le vindem în casetă (la un preţ inacceptabil pentru cititor), ori, la librărie, lumea le confundă una cu cealaltă şi zice: „Pe-asta am citit-o".

Şi mai e ceva. Agentul literar neamţ mi-a spus că ar trebui să ne angajăm să publicăm şi operele minore ale acestui domn Kant, care sînt cîtă frunză şi iarbă, ba într-una e vorba şi de astronomie.

Eu unul nu m-aş vîrî în belea cu un tip ca ăsta, că pînă la urmă ne pomenim cu ditamai muntele de exemplare în magazie!

Kafka Franz
PROCESUL

Cărticica nu e proastă, un policier cu cîteva momente à la Hitchcock; de exemplu, omuciderea finală, care îşi va avea un public al ei.

Totuşi s-ar părea că autorul a scris-o sub cenzură. Ce înseamnă aceste aluzii neprecizate, această absenţă a numelor de persoane sau de locuri? Şi de ce protagonistului i se intentează proces? Clarificînd mai bine aceste puncte, localizînd-o într-un mod mai concret, dînd fapte, fapte, fapte, acţiunea va rezulta mai limpede şi suspansul mai sigur.

Scriitorii ăştia tineri cred că fac „poezie" pentru că spun „un bărbat" în loc să spună „domnul Cutare, la locul Cutare şi la ora Cutare"... Aşadar, dacă se poate interveni în text, bine, altminteri m-aş lăsa păgubaş.

Joyce James
FINNEGANS WAKE

Fiţi amabili, comunicaţi redacţiei să fie mai atentă cînd trimite cărţi la lectură. Eu sînt referent de engleză şi mi-aţi trimis o carte scrisă în nu ştiu ce naiba altă limbă. Restitui cartea în pachet separat.

(După revista "Star", iulie 1988)

Umberto Eco

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

C. SIMŞA

DUPĂ FAPTĂ ŞI RĂSPLATĂ...

Era în anul de graţie 1943, luna noiembrie, apăsător şi nesigur de viaţă pentru populaţia evreiască aflătoare în România, terorizată de perspectiva deportării în necunoscut – fie în Transnistria, fie în Polonia în lagăre de exterminare. Politica de duplicitate a guvernanţilor antonescieni se găsea la apogeul ei – fiind gata să cedeze presiunilor Germaniei, doritoare să aplice "soluţia finală" şi populaţiei evreieşti din România.

Funcţionam în acea vreme ca jurisconsult la C.T.C., "Compania de transporturi şi comerţ", cu sediul în Bucureşti, str. Academiei, al cărei director general era ing. Dumitru Milculescu – un înfocat patriot român, duşman înverşunat al germanilor, şi care făcea parte din organizaţia secretă care a realizat la 23 August 1944 răsturnarea regimului antonescian. Inginerul D-tru Milculescu a fost directorul meu cînd am funcţionat la C.F.R. – unde am intrat la 15 august 1931, făcînd anumite şcoli de specialitate şi unde am învăţat radio-telegrafia. El m-a prezentat ing. Mircea Ciupercescu, Dir. Direcţiei Comerciale a C.F.R. – care făcea parte din aceeaşi organizaţie anti-antonesciană iniţiată de Regele Mihai. Ing. Ciupercescu mi-a arătat planul de deportare a populaţiei evreieşti la Bergen-Belsen – întocmit de germani – pentru definitivarea căruia organele C.F.R. fuseseră invitate la Berlin; dar românii nu au dat curs invitaţiei. Era după victoria ruşilor la Stalingrad şi se întrevedeau perspectivele sfîrşitului războiului.

Atunci mi-a propus să-mi dau contribuţia ca evreu la răsturnarea regimului şi anume să transmit cu un aparat de radio-telegrafie – adus în ţară prin valiza diplomatică de către Alex. Creţianu, ambasador la Ankara – instrucţiuni pentru prinţul Barbu Ştirbei, aflător în misiune la Ankara şi Cairo. Am acceptat bucuros şi am transmis din ianuarie 1944 pînă în luna mai 1944 instrucţiuni în grupe de către 5 cifre sau 5 litere pe diferite lungimi de undă, fără a cunoaşte conţinutul lor, iar răspunsurile tot în cod cifrat le predam ing. M. Ciupercescu. Asta a funcţionat pînă la data de 7 mai 1944, cînd apartamentul meu din Bucureşti, str. Buzeşti, a fost grav avariat de bombardamentele americane. Am predat atunci – conform dispoziţiei primite – aparatul de radio-telegrafie generalului Gabriel Negrei din Bucureşti, str. Brezoianu nr. 7.

Toată acţiunea mea a fost dusă cu pericolul vieţii mele şi a soţiei mele Dora, care m-a ajutat.

Ca recompensă, la data de 11/12 iunie 1952, am fost arestat de organele Securităţii comuniste, anchetat şi purtat în 7 închisori – Ministerul de Interne, Uranus, Jilava, Ghencea, Piteşti, Sighişoara şi Bucureşti, *fără să fiu judecat şi condamnat – nu aveau nici un motiv*. La data de 6 iulie 1954, am fost trimis în domiciliu obligatoriu la GAS Frumuşiţa Nouă şi GAS Barboşi pe termen de 3 ani, ca jurisconsult. În acest timp, am fost pauperizat total şi familia mea evacuată din apartamentul meu din Bucureşti, str. Ştirbey Vodă 65, într-o singură cameră, pe un hall cu alte trei familii. În 1957, luna decembrie, am revenit în Bucureşti, iar în 1961 am aliat în Israel.

P.S. Am dosar de contra-revoluţionar la direcţia Securităţii din M.A.I.

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון בת-רסם
Salon bat-Ressem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 17 ani de comerţ
• SHANA TOVA •
NOILOR OLIMI
LI SE VA ACORDA
O ATENŢIE
DEOSEBITĂ
Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate
NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

DENIVELĂRI...

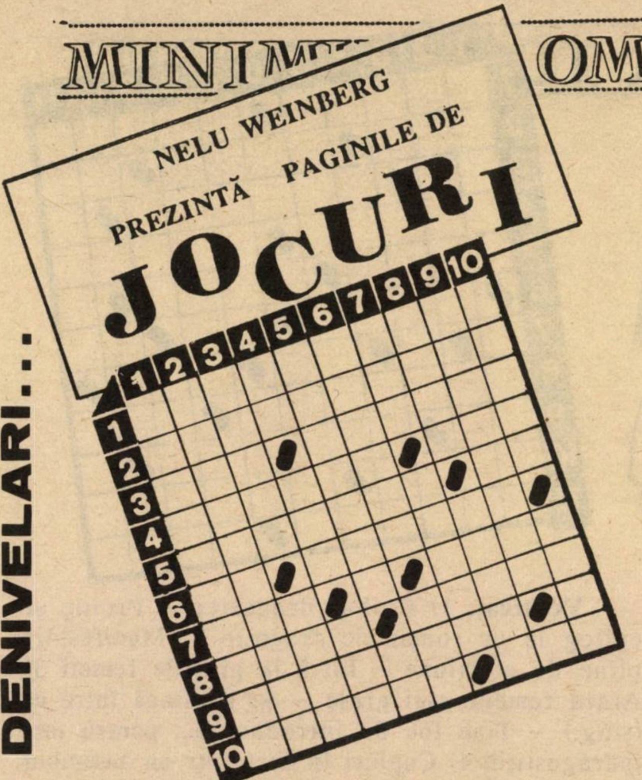

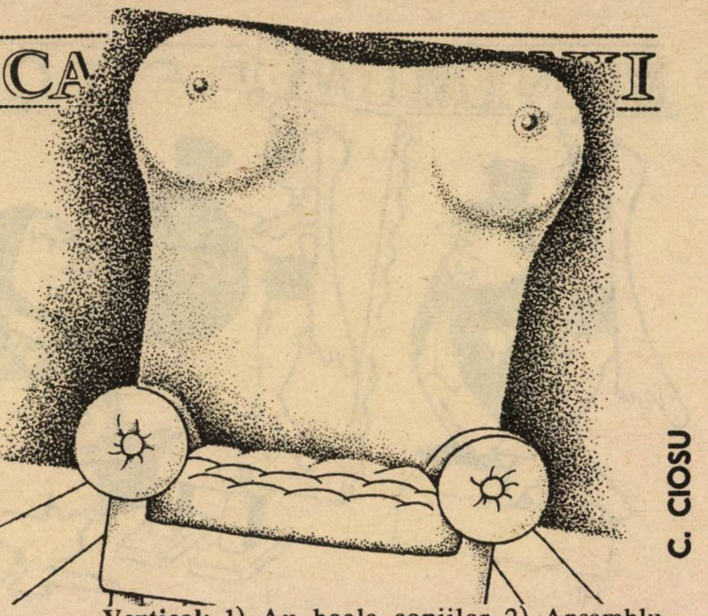

Orizontal: 1) Generator de sine stătător – 2) Stabileşte identitatea 3) Sîmbăta... fatală – Varianta... siciliană (într-o viziune de ansamblu) 4) Moş... Crăciun – Celeste! 5) Pusă la înaltă tensiune – Pînă la urmă! 6) ...e luat în braţe şi pupat! – Pregătit pentru evoluţii la nivel înalt 7) Te ridică în picioare – Om care lucrează pămîntul 8) Riga... – ...şi dama... de pică 9) ...angajată într-o aventură... 10) ...făcută la repezeală (masc. pl.) – ...într-un mod complet.

Vertical: 1) Au boala copiilor 2) Ansamblu de piese 3) Fug după mai mulţi iepuri – Un fecior... pur şi simplu 4) Variantă de mutare a calului – Trasă din spate – Caşti... mai vechi!! 5) Dotare pentru o activitate productivă – Sol... minor 6) Reproduşi cuvînt cu cuvînt – Singur pe culoare 7) Verbul vechilor iubiri – Muncă... de cîine 8) Catafalc! – În rînd cu noi, la o adică 9) Îndreptat într-o anumită poziţie 10) Efectiv... feminin – Cadru pregătit pentru o expunere.

Dicţionar: SCI, AMA

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI

...ŞI PLATITUDINI!

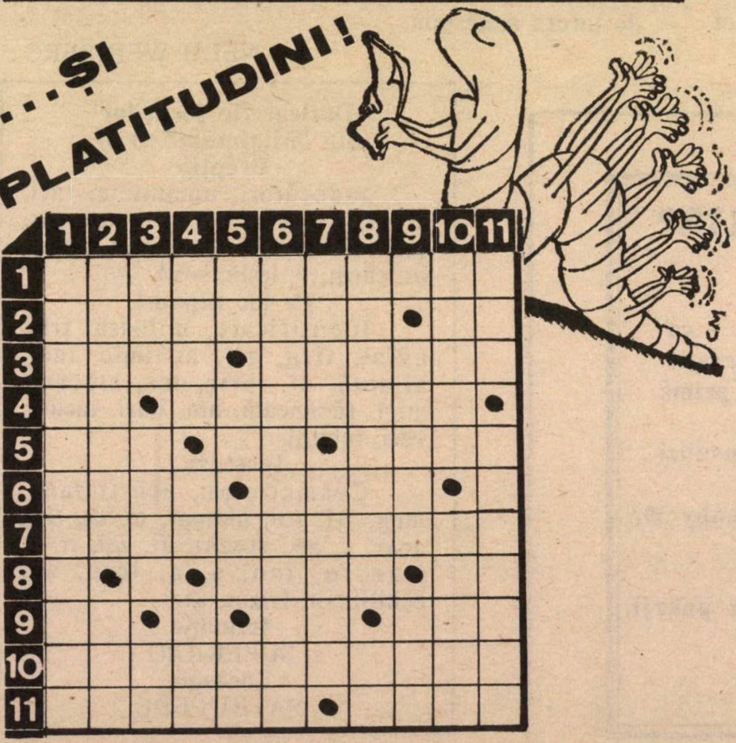

Orizontal: 1) Cei ce ne ajută cînd nu ne mai ţine cureaua 2) Stau la baza unor sacrificii – Fură... aproape toţi! 3) Hidropropulsoare – Exploziv pentru mină (pl.) 4) Gol marcat pe teren! – Ieşiri la rampă 5) E în apele ei – Steaua polară! – Originalul copiilor 6) Roşu dar nu de mînie (şi-am încălecat pe-o şa...) – Ajuns pe o poziţie sus-pusă 7) Femeie primitoare la casa sa 8) Sărit de tot – Stau în poziţie de drepţi la salut! 9) Multe sînt plesnite cu el – Personalul de la trei, cu legătură la... Tel Aviv! – O grămadă de butuci (pl.) 10) Proces de conştiinţă 11) Firmamentul stelelor – Cu trecere la îndrăgostiţi.

Vertical: 1) Parolă de recunoaştere 2) Formă de... despărţire – Culmea raţiunii 3) Portativ pentru... păsărele – Asigurare verbală pentru drumuri scurte – Sectoare centrale! 4) Preparat la cuptor – Nu-i ţine locul – Încărcătură de bază în transporturile fluviale 5) Scopul în sine! – Un serviciu ireproşabil – Orbite goale! 6) E tras cît îl ţin curelele 7) Floarea uitării udată cu lacrimi – Bună... deservire! 8) Întrece măsura... după poftă – La urma urmei! 9) Şirag de perle false – Vechi concurent la titlu pentru cei avuţi 10) Lucru în ture – Restul... la casă (pl.) 11) Sînt în război cu altele – Ajunşi astfel prin învîrtiri personale.

Dicţionar: VEL

NELU WEINBERG

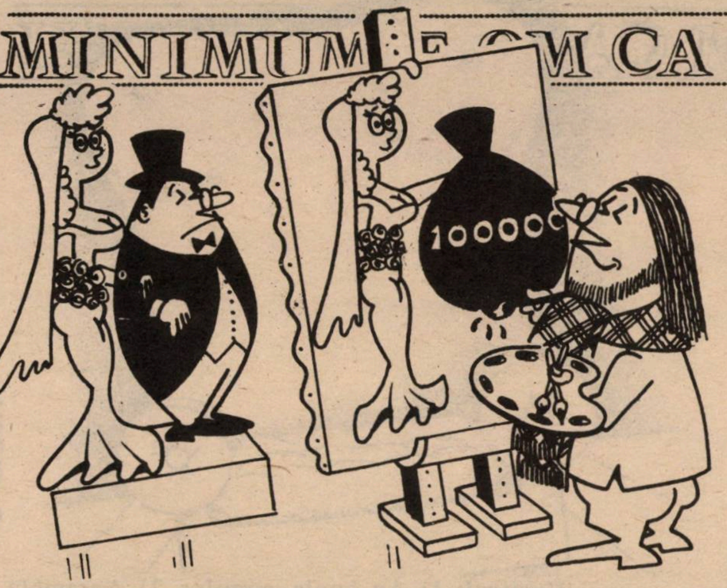

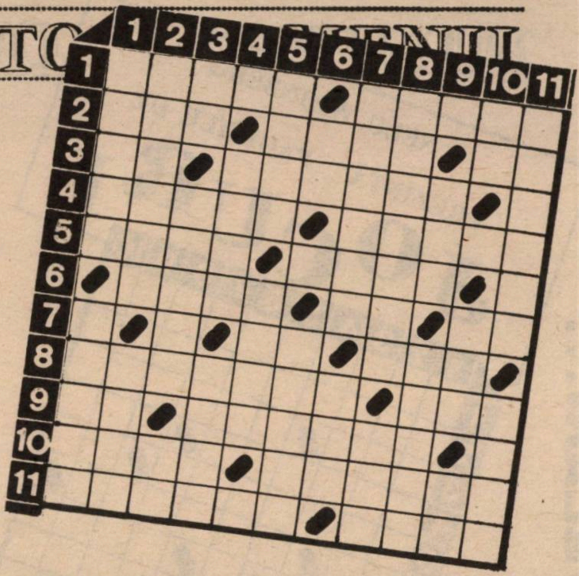

DRAGOSTE LA PRIMA VEDERE...

Orizontal: 1) Jocul dragostei... – Iubit de soție 2) Atracție de fată – Femeia cu care ieși în lume – Clipe de sinceritate!... 3) ...și de fericire! – O femeie care-ți dorește binele 4) Răspunde la manifestările de afecțiune ale altora – Un soț la... maternitate (pop.) 5) Miră răsturnată! – Femeie în căutare de afecțiune 6) Cerc familial – Ridate la... bătrînețe! – Sărut... pe gură 7) Bărbați ce umblă cu femei! – Legendara păcălită și păcălitoare 8) A fi fără deosebire – Ajunsă pe mîinile femeilor 9) Luate în căsătorie! – Noul în practica de producție 10) Prins cu altcineva – Difuzate în reluare 11) June-prim (fem.) – Aici inimile bat la unison cu pașii.

Vertical: 1) Cuibul dragostei – Prolog și epilog la un roman de dragoste 2) Manifestări pline de afecțiune – Intră în grațiile femeii 3) Arată femeile mai grase – Se mănîncă între ei (sing.) – Ține loc de introducere... pentru toți îndrăgostiții! 4) Cupluri în duet, într-un ansamblu liric – O femeie care nu se ține de cuvînt 5) Cel ce nu-ți înșeală niciodată așteptările – Mijloc obișnuit de a dovedi afecțiunea 6) Prezentate de un cavaler! – A avea parte de... o muiere rea 7) Un om care place – Se cam uită la femei 8) O afecțiune adevărată pentru cineva – Se cam încurcă uneori... la cîte-o iubită! 9) Cea care merge cu un băiat! – De-ale gurii 10) La proba contrarie – Tînărul curtezan de altă dată – Mintea de pe urmă! 11) Una căreia i s-au spulberat toate visele – Femeie interesată numai de latura materială.

NELU WEINBERG

„ORTOPEDIA MOSCOVICI ȘI FIII LTD."
EXPERIENȚĂ 40 DE ANI

CORDOANE SPECIALE HERNIERE – ca ajutor în cazuri grele și în loc de operație
Corsete ortopedice, ciorapi elastici de primă calitate
Talonete speciale, cărucioare pentru invalizi (și de închiriat), alihon etc.
T. A. STR. CERNIHOVSKI 1, (colț Allenby 39)
TEL. 03-281693, 655537
Sucursale:
NATANIA, str. Smilanski 13 (în pasaj), 053-338967
HADERA, str. Hanasi 28, 06-336691
• SHANA TOVA •

Dezlegările jocurilor din "Minimum" nr.41

Drepți!

Judecători, umanitate, rari, erect,, ir, gin, leu, s, ameți, ps, tabără, ațe, la, ițari, teci, odaie, os, căruț, v, leșin, sevă.

Pe loc repaus!

Identificare, miloasă, iris, avînt, tîrg, gît, acalmie, inel, alianță, ni, ibric, ten, atacant, miri, țăcăneală, am, ițari, tăcută, veri, recital.

Ipostaze...

Cosmetician, acusticiană, mug, îți, roi, alamar, m, ds, tîrî, acar, t, ași, stegar, rt, zei, ir, p, itan, o, ino, s, a, icre, ae, echilibrist, frizer, atei.

Ierarhic

SUPERIORI

Zoologie

PATRUPEDE

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

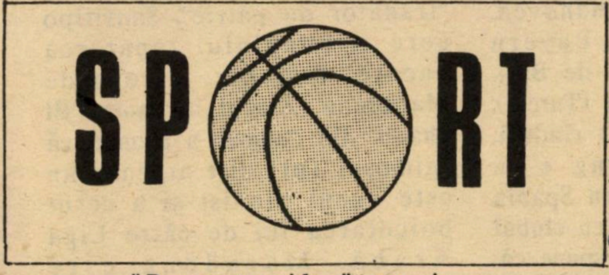

● August a fost luna exodului pentru fotbalul israelian: 10 din cele 12 echipe din liga naţională, plus încă 4 echipe din liga secundă, s-au aflat în străinătate. Pentru vacanţă şi antrenament şi invers. Doar Macabi Natania şi Hapoel Tzafririn Holon, stînd prost cu finanţele, au rămas în ţară. Unde au fost cei aproape 300 de jucători, antrenori şi conducători? În Germania, Olanda, Belgia. Hapoel Beer Sheva, ascultînd de sfatul lui Puiu Rappaport, a petrecut 11 zile la Poiana Braşov. Hapoel Cfar Saba, care are antrenor polonez, în persoana lui Vitek Lazarek, s-a dus, firesc, la Zakopane. Nu cine a stat acasă, a făcut cea mai mare economie. Pe fotbaliştii din Beer Sheva, de pildă, i-a costat mai puţin la Poiana Braşov decît pe colegii lor din Holon care şi-au organizat cantonamentul de vară, modest, la Kfar Ghiladi...

C. CAZACU

● "Perestroika" nu-i împiedică pe sportivii sovietici să aleagă, ca şi în trecut, libertatea. Libertate au acum şi acasă, dar parcă cea din Apus e mai dulce; Serghei Feodorov, vedetă a "naţionalei" de hochei pe gheaţă a Uniunii Sovietice, a "dezertat" în timpul "Jocurilor bunăvoinţei" de la Seattle. El a cerut azilul politic şi a declarat că se află de-acum în tratative cu echipa "Red Wings" din Detroit. O schimbare de mentalitate la oficialităţile sportive sovietice. Acestea nu s-au mai emoţionat de "evadarea" cunoscutului sportiv şi n-au cerut să le fie remis imediat, cum se întîmpla în trecut, ci au explicat cu calm şi seninătate că Feodorov, fiind un sportiv în vîrstă de peste 28 de ani, are oricum dreptul să semneze pentru o echipă din străinătate. După care s-au arătat dispuşi să înceapă tratativele cu clubul din Detroit, pentru un transfer "à l'amiable". Să fi fost oare impresionaţi de faptul că numele acestui club "Red Wings", înseamnă în traducere "Aripile Roşii"?

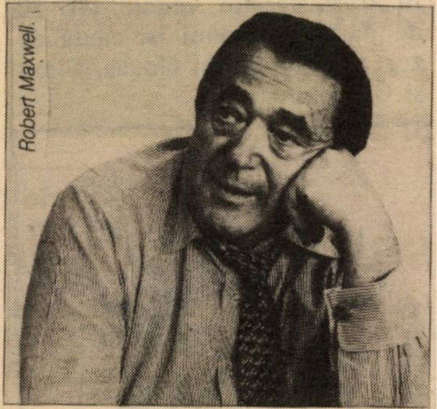
Robert Maxwell

● Multimilionarul evreu britanic Robert Maxwell, care face de la un timp tîrguieli în Israel, unde a cumpărat, între altele, ziarul "Maariv" şi editura "Keter", a intenţionat să aibă printre bunurile sale de aci şi o echipă de fotbal. Nu s-ar fi mulţumit, pentru asta, să achiziţioneze o echipă. Ar fi vrut să cumpere două, pe Bethar Ierusalim şi pe Hapoel Ierusalim, pe care să le fuzioneze şi să dea "oraşului sfînt" o formaţie cu adevărat reprezentativă. Multimilionarul londonez n-a luat însă în consideraţie faptul că, în sportul nostru, rivalitatea este, în primul rînd, politică. Bethar se identifică cu Likudul şi Hapoel cu Maarahul. O fuziune între aceste două echipe este de aceea o imposibilitate: îl vedeţi pe Şamir îmbrăţişîndu-se cu Peres? Cînd şi-a dat seama de situaţie, Robert Maxwell a bătut, uluit, în retragere. Şi tot ai noştri au fost cei care au sărit, ca de obicei, cu pretenţii şi ocări!

● Federaţia română de fotbal, ţinînd seama de dorinţa jucătorilor săi de frunte de a activa în străinătate, a stabilit că aceasta poate fi îndeplinită în două cazuri: dacă jucătorul în chestiune e trecut de 28 de ani sau dacă, pentru transferarea lui, se oferă minimum două milioane de dolari. Echipa României, participantă la recentul campionat mondial din Italia, s-a dispersat, după terminarea competiţiei, în Europa. Gh. Hagi a fost achiziţionat de Real Madrid,

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Marius Lăcătuş de Fiorentina, Gică Popescu de Eindhoven, Ionuţ Lupescu de Bayern Leverkusen, Răducioiu de Bari, Rotariu de Galataseray (Turcia). La ora scrierii acestor rînduri, portarul Silviu Lung e în tratative cu cluburi din Spania şi Turcia, iar Andone cu clubul englez Aston Villa. Se spune că, în afara acestor vedete, alţi 50 de jucători români îşi caută de zor angajament în Grecia, Cipru şi Ungaria.

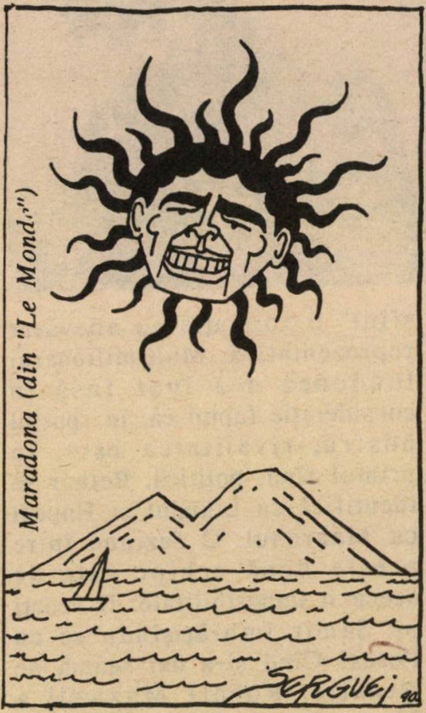

Maradona (din "Le Monde")

• Bietul Diego Armando Maradona! Nu-i de ajuns că echipa sa, Argentina, n-a cîştigat campionatul lumii, nici că pe el , personal, l-au "tăvălit" în lege pe gazonul stadioanelor italiene. Zilele trecute, a apărut în faţa tribunalului districtual din Buenos Aires, ca acuzat într-un proces de... calomnie. Purtătorul tricoului cu numărul 10 al alb-albaştrilor (argentinieni, nu israelieni) a fost dat în judecată de un ex-jucător argentinian, Sanfilipo. Acesta declarase într-un interviu că "Pele a fost un fotbalist mai mare decît Maradona", iar Maradona, în replică, l-a tratat drept "trădător de patrie". Sanfilipo cere tribunalului repararea onoarei feştelite. Apropo de Maradona. Ziarul iordanez "El Shaab" din Amman a anunţat că faimosul fotbalist argentinian este agent sionist şi a cerut boicotarea lui de către Liga Arabă. Maradona este învinovăţit că, înainte de "Mundial", cînd echipa Argentinei a fost în Israel, "a ofensat poporul palestinian". Cum? Declarînd că, dacă Argentina va cîştiga campionatul mondial, va dărui cupa... guvernului israelian. Ce să vă mai spun, mare e grădina lui Allah!

Nadia

• "Jocurile bunăvoinţei" de la Seattle au cuprins şi o mare întrecere de gimnastică. Vedetele au fost însă două gimnaste care n-au concurat: Olga Korbut (URSS) şi Nadia Comăneci (România). Prima a fost "Regina Olimpiadei" din 1972, iar a doua a celei din 1976. Nadia Comăneci s-a întîlnit la Seattle cu fostul ei antrenor, Bela Karoly. Acesta se ocupă de pregătirea echipei naţionale feminine a Statelor Unite, iar Nadia Comăneci s-ar putea să-i devină ajutoare. Olga Korbut a venit la Seattle în calitate de crainică sportivă a televiziunii din Moscova. Ea este măritată cu cîntăreţul Leonid Bortkevici, locuiesc la Minsk şi au un băiat de 11 ani. "Cîndva, a declarat Olga, soţului meu i se spunea «domnul Korbut». Eu eram cunoscută, el nu. Acum, el e foarte cunoscut, iar eu mă mulţumesc, pentru că îmi place, să fiu simplu «doamna Bortkevici»"...

• În noul sezon de baschet, vom vedea un alt Macabi Tel Aviv. McGee şi Barlow au plecat şi, în locul lor, au venit alţi doi jucători de culoare: Ronald Royal şi Ed Horton. Acesta din urmă, dacă vă interesează, are o poreclă, în Statele Unite, care spune multe. I se zice "The Animal"...

G. MODEANU

PENSION ŞI CASĂ DE PĂRINŢI

• NVE BABOV •

BAT YAM – TEL. 5518342
STR. ADMOR MIBABOV 2

- **Camere moderne pentru o persoană şi pentru perechi**
- **Sinagogă + studiul zilnic al Torei**
- **Sală de lectură + activităţi de societate variate**
- **Grădini şi alte spaţii verzi pentru odihnă şi relaxare**
- **Supraveghere şi servicii medicale**
- **Strict casher şi atmosferă evreiască veritabilă**
- **Mijloace de transport frecvente şi comode din întregul Guş Dan**

Autobuze:
Egged – 86, 92
Dan – 2, 8, 18, 19, 40, 42

• SHANA TOVA •

MINIMUM E OM CA ȚI OAMENII

• Sànàtatea

O legumă sănătoasă: ROȘIA

Roșia evocă soarele, pentru că această legumă este originară din Mexic, Peru și Columbia, țări însorite ale Americii de Sud. Călătorii care au adus roșia în Europa în secolul XV nu cunoscuseră însă "modul de folosire" al acesteia, astfel că mult timp, ea a fost cultivată numai ca plantă de ornament; nu atît pentru florile ei, modeste ca aspect, ci pentru fructele ei mari, decorative și aurite. Din această perioadă datează, fără îndoială și pseudonimul roșiei: "mărul dragostei" sau "mărul de aur".

Roșia nu are valoare alimentară mare, conținînd 94 la sută apă și numai 20 de calorii la 100 de gr., de aceea se recomandă în regimul de slăbire. Este bogată în provitamina A, în vitamina B și în special C, care este un tonic celular. Are un conținut bogat în săruri acide (citrați, tartrați) și fiind săracă în oxalați nu este contraindicată suferinzilor de artritism, gută sau uree. Diabeticii pot consuma roșii fără teamă, deoarece conținutul lor în zaharuri este neînsemnat. Prin fierbere, roșiile devin acide și în acest caz hepaticii și suferinzii de colită nu le pot suporta; pentru această categorie este recomandabil să se consume roșiile decojite.

Roșia poate fi consumată atît la începutul mesei, cît și la mijloc și la sfîrșit, ca element principal, fie ca garnitură, condiment sau băutură răcoritoare.

În comerț se găsește și sub formă de *concentrat*, mai bogat în vitamine decît bulionul preparat în casă și mult mai ușor de folosit de către gospodine.

Sucul de roșii este o băutură răcoritoare și foarte apreciată, care poate fi utilizată și în cocktailuri, asociată cu alte sucuri de fructe (struguri, mere).

Și acum o rețetă simplă și bună: roșii crude umplute. Se scobesc cîteva roșii, se sărează puțin și se întorc pe un fund spre a se scurge. Între timp, se prepară următoarea umplutură: ouă tari tăiate mărunt, Thon fărîmițat, pastă de anchois, ceapă, mărar tăiat fin, maioneză. Se amestecă bine și se umplu roșiile, decorîndu-se deasupra după gust. Se servește rece.

MEDICUS

GRAFO-LOGIE

...PRECUM
ȘI VISE...

• **O vrăbiuță visătoare** din Ramat Gan, îmi scrie o inteligentă scrisoare, plină de vervă, simț al umorului și cu o ironie care mă face să cred că pseudonimul pe care și l-a ales, atît de dulceag, este de fapt, o auto-luare peste picior. Cu o piruetă stilistică plină de abilitate, chipurile invitîndu-mă să nu-i fac analiza grafologică a rîndurilor care îmi evocă un vis, mă provoacă și încă cum mă mai provoacă!

Un scris sigur, elegant, ordonat, dar cu litere de tipar, pe care îl pretinde explicat printr-un parkinsonism avansat! Ceea ce demonstrează că nici pe mine nu mă prea ia în serios, imaginîndu-și că pot s-o cred. Nu, nu este vorba de nici un parkinsonism. Pur și simplu, scrisul de tipar, cînd arată ca al tău, adică sigur și cultivat, încearcă să ascundă ceva, un secret cumplit, o durere enormă pe care, din eleganță sufletească și discreție, nu vrei să le împărtășești și altora pentru a nu-i împovăra. De altfel, și visul pe care mi-l împărtășești – cu o gară, cu plecări, cu mutări, "transferuri de populație", respectiv schimbarea locului nostru de aici cu cel al... germanilor – demonstrează o mare stare de neliniște, presimțirea unor neplăceri care vor veni, o stare de mare durere și decepție. Verva pe care o afișezi te onorează, dar nu izbutește să înșele pe nimeni!

În legătură cu conținutul ca atare al visului, cu schimbarea "castelelor noastre din deșert" cu "pustiurile de pe malurile Rinului", îmi permit să-ți fac la rîndu-mi o mărturisire: eu personal nu m-aș înscrie pentru un astfel de transfer. Și eu mă aflu cam tot de atîta timp ca tine în "Țara Promisă" și, în ciuda tuturor bombănelilor noastre și ale mele, am descoperit pe aceste meleaguri frumuseți pe care, personal, nu le-aș schimba pe nici o Elveție. Ariditatea și dramatismul peisajului nostru are o poezie zguduitoare, copleșitoare, dumnezeiască, pe care trebuie, însă, s-o cauți. S-o descoperi.

TILL BUHOGLINDĂ

• **Între MINIMUM și Saddam Hussein relațiile sînt cît se poate de reci: "ein chimia"**

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAU
RANT...

BUN ŞI IEFTIN:

TOTUŞI SE POATE!

Primesc – din partea fidelului colaborator al rubricii mele, G. (Gigi) Florian, din Haifa, o însemnare utilă, cred, atît pentru haifioţi cît şi pentru cei care se abat cu drumuri prin vechiul port. Iat–o:

• Haifa, Str. Yaffo 46; tel.: 535839. Deschis zilnic (exceptînd vineri) între 11 – 17; sîmbătă între 11 – 16.

La intrarea "Restaurantului Mişu" un anunţ propune cu 14 şekeli un meniu fix cu ample posibilităţi de alegere – adică:

Felul prim: de ales între salată orientală (de crudităţi) sau supă de zarzavat, sau salată de vinete sau ciorbă de carne. Pentru al doilea fel este de optat între: 4 mititei, tocană, şniţel sau varză cu carne. Garnitura tradiţională: cartofi prăjiţi sau mămăliguţă.

La îmbietoarea propunere este inclusă o farfurie, plină ochi cu excelente murături (de casă, deci gust garantat). Băutură – ori sifon, ori suc.

Propunerea era prea ispititoare pentru a nu o verifica, deşi nu aveam nici un dubiu asupra reputaţiei de onest restaurator de care se bucură Mişu. De altfel el continuă tradiţia inaugurată cu zece ani în urmă de socrul său, Paul. "Bodega lui Paul" – cîndva în partea de jos a Haifei, a reprezentat la vremea sa, o revoluţie în obiceiurile gastronomiei israeliene. Probabil că "Bodega lui Paul" a fost primul grătar românesc din Israel. Pe vremea aceea vechii locuitori autohtoni holbau nişte ochi îngroziţi la demenţii risipitori care–şi iroseau banii prin asemenea localuri de diabolică perdiţie. (Prin 1960 mîncam la nea Paul 4 mititei cu cartofi prăjiţi, acompaniaţi de o murătură, pentru o liră! Mentalitatea epocii considera acest sardanapalnic chiolhan ca un dezmăţ nesăbuit).

Stăruitoarea frecventare a restaurantelor m–a silit totuşi ca înainte de minimum de recomandaţii în "Minimum" să încerc, evident în cîteva reprize toate variantele meniului pe propria mea piele, gust şi stomac.

Rezultatul: ca în orice îndeletnicire umană, revoluţii, relaţii sexuale sau etc, unele preparate propuse de Mişu sînt remarcabile, iar altele pur şi simplu doar comestibile. Începînd, ca la şedinţele de autocritică, cu lipsurile, trebuie categorisită în această categorie supa de zarzavat – firavă ca un discurs al lui Itzhak Shamir şi cu gust îndoielnic, ca apariţiile ministrului David Levi.

Din aceeaşi categorie, şniţelul pané e monoton şi fără haz ca un meci de fotbal israelian.

În rest, totul pozitiv. Cu căldură aş recomanda tuturor (cu excepţia duşmanilor) meniul alcătuit de ciorbă de vacă (sau salată de vinete) şi mititei – mustoşi şi savuroşi, însoţiţi de mămăligă, totul încheiat cu o cafea totalmente valabilă.

Plătind doar 14 şekeli (serviciul este inclus), pentru un asemenea excelent dejun, fiecare bănuţ cheltuit este temeinic justificat.

Recomand cu gura plină – care–mi lasă apă – şi semnez

G. F.

*

Şi acum, două observaţii (dacă nu chiar trei):

1) Am verificat cele spuse de Florian: dacă despre gusturile sale politice nu mă pronunţ (= nu mă bag unde nu–mi fierbe oala), gusturile sale gastronomice sînt O.K. Omul judecă drept.

2) Totuşi ideea de a servi micii cu mămăliguţă mi se pare discutabilă.

3) Chiar aşa să fie? Adică "Bodega lui Paul" a fost primul grătar românesc din *Eretz?* Nu ştiu. Aştept opiniile eruditilor în materie.

Răspunsuri la
COMEMORĂRI–ANIVERSĂRI
ÎN LUNA SEPTEMBRIE

1. Karl Netter; 2. Naftali Zvi (Hersh) Imber; 3. Zwi (Hirsch) Heinrich Graetz; 4. Abraham Menahem Mendel Ussishkin; 5. AZAR (Alexander Ziskind Rabinovici); 6. Sigmund Freud; 7. Meir Dizengoff; 8. Isaia Răcăciuni (Nacht); 9. Camil Baltazar.

NIM M E OM CA TOȚI OAMENII

* ~ YLANA ~ * DE LA ZACUSCĂ LA TORT * ~

• **Zacuscă picantă:** Se taie felioare subțiri 4 cepe și se auresc în cinci linguri untdelemn. Se coc 5 ardei grași roșii, se curăță și se desfac fîșii. Două vinete mari se curăță de coajă și de semințe și se taie bucățele mici. Se adaugă totul la ceapa aurită, se dă gust cu sare, piper și puțin praf de usturoi. Se lasă să fiarbă pe foc mic, acoperit, pînă ce compoziția devine groasă. Din cînd în cînd se amestecă cu o lingură de lemn și cui îi place pune și puțină boia de ardei iute. Se servește rece.

• **Supă (cremă) de dovlecei:** Se curăță 4 dovlecei tineri și 2 cartofi, și se taie bucăți. Se pun la fiert împreună cu o ceapă mare tăiată în patru, 1 rădăcină de pătrunjel și o bucată de rădăcină de țelină. Se adaugă puțină sare și se fierbe pînă ce legumele sînt moi. Se lasă să se răcorească și se pasează prin sită. Pireul obținut se pune din nou la fiert (dacă este necesar se mai adaugă apă), se amestecă cu 1 pahar mare de lapte. După ce a dat în cîteva clocote se pune în supă puțin unt proaspăt și 1 borcănel cu smîntînă frecată în prealabil cu 1 linguriță făină. Se servește cu cuburi de pîine prăjită. Cine dorește adaugă la masă puțin cașcaval ras, sau drege supa cu un gălbenuș de ou.

• **Crochete de ficat:** Se spală 500 gr. de ficat, tăiat felii, și se curăță de vinișoare și peliță. Se rumenește ușor în 3 linguri untdelemn, împreună cu o ceapă mare tăiată felioare. Se lasă să se răcească și se dă pe mașina de tocat, ficatul și ceapa. Se amestecă apoi cu 3 ouă întregi, puțin pătrunjel verde tocat, sare, piper și cîteva linguri de pesmet pînă ce compoziția este destul de consistentă. Se modelează apoi crochete care se trec prin ou bătut și făină sau pesmet și se rumenesc pe toate părțile în untdelemn. Se servesc fierbinți cu cartofi pai.

• **Tort de nuci:** Se freacă 7 gălbenușuri cu 2 pahare zahăr, 1 vîrf cuțit sare și un păhărel mic de coniac. Se adaugă două linguri pesmet fin, 2 pahare cu nuci măcinate, jumătate pliculeț praf de copt, coaja rasă de la jumătate de lămîie, 1 praf vanilie, 2 linguri ciocolată rasă sau 3 linguri de cacao. Separat, se bat spumă tare albușurile și se amestecă ușor cu compoziția. Se dă la cuptor încins la 180 grade și se coace cca 35 de minute. După ce s-a copt, se scoate din tavă și se lasă pînă a doua zi. Se poate servi simplă, cu frișcă sau cu orice cremă ușoară.

BRIDGE

A NUMĂRA PÎNĂ LA 13

De multe ori contracte care după licitație ar apărea ca fiind sigure, se dovedesc mai mult decît dificile după un atac jenant. Alte asemenea contracte apar ca fiind la fel de dificile deși atacul cel temut n-a venit. Cele de mai sus i-au trecut prin cap lui Sud după atacul de 2 de Treflă contra unui 6 fără Atu licitat (corect) cu 33 de puncte pe axă. Iată ce a văzut Sud:

K 8
K Q 8 3
Q J 6
Q J 7 5

N
W E
S

2 de Treflă

J 10 7 6
A 7 2
A K 5 2
A K

Dacă atacul ar fi fost (dureros) în Pică, șansa ar fi fost ca onorurile de Pică adverse să fie împărțite și "ghicitoarea" să dea răspunsul corect (probabilitate de 50%). Care ar fi fost planul dvs. de joc, știind că 2 de Treflă este un atac "a treia" sau "a cincea" din culoare lungă?

PAUL WEINSTOCK

♣♦♥♠

BIJUTERIA
PERETZ

PETAH TIKVA, REHOV
HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ
VARIATĂ DE
CEASURI ȘI BIJUTERII
PREȚURI MODERATE -
VISA ȘI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEȘTE
• SHANA TOVA •

POŞTA
BY AIR MAIL

ISTORIE ŞI EROTICĂ LA NINA CASSIAN

Al. Mirodan ştie să prezinte o marfă iar în cazul "Jurnalului unui jurnal" de Nina Cassian, a utilizat din plin această dexteritate a sa. Dar şi fără adjectivele-superlative ce au prefaţat aproape fiecare fragment ("un document extraordinar" etc.) interesul nostru a fost asigurat aprioric. Datorită autoarei, datorită celor aproape 4 decenii – şi ce decenii! – pe care le cuprind însemnările, datorită faptului c-am fost preveniţi că în jurnal e vorba despre viaţa politică a Bucureştilor, despre viaţa literară şi despre viaţa intimă, de femeie, a Ninei Cassian. În plus, jurnalul se deschide cu inscripţia: "Se dedică lui Gheorghe (Babu) Ursu, care a fost ucis pentru jurnalul lui". Dacă mai era nevoie şi de acest memento spre a ne plasa în contextul dramatic al acestei epoci...

Am început să citim. Şi cu fiecare fragment – după cum cititorii îşi amintesc, desigur, jurnalul a fost publicat ca serial, pe parcursul a 9 luni – interesul iniţial s-a transformat în nedumerire, iar în curînd, nedumerirea într-o jenantă şi penibilă insatisfacţie. Asta e în principal ceea ce a reţinut şi simte nevoia să ne împărtăşească Nina Cassian din aceşti teribili ani şi decenii? Fiorul ei erotic, voluptăţile patului conjugal, săruturile cu pretendenţii reali, uneori doar imaginaţi, de la Bucureşti, Sinaia şi litoral? E drept că pe lîngă senzaţii şi pasiuni erotice, autoarea jurnalului notează şi cele din domeniul poetico-literar şi componistic, dar oricum cele din prima categorie sînt prevalente.

Faptul în sine e, evident, lipsit de gravitate, cu atît mai puţin de senzaţional. Care femeie nu are propriul ei bagaj sentimental, acumulat de obicei, în anii tinereţii? E drept că – cel puţin pînă de curînd – se considera că e un bagaj de uz strict personal, în care orice incursiune din sau către afară e un act de neiertată brutalitate. Dar, ni se spune, acum, pudoarea, discreţia, decenţa au căzut în desuetudine şi a fi *in* înseamnă a etala totul, dar absolut totul, în piaţa publică...

Apropos. În favoarea acestui punct de vedere şi, implicit al "Jurnalului unui jurnal", poate fi invocată şi Margueritte Durras care, zilele trecute, într-un interviu acordat unei reviste franceze, a evocat cu lux de amănunte voluptăţile neegalate ale amorului incestuos cu propriul ei frate. Decît că nici venerabila scriitoare, acum în vîrstă de 77 de ani, nici redacţia publicaţiei nu au sugerat că ar fi un document despre existenţa parizienilor în anii ocupaţiei.

Pe scurt. Fără a impieta cîtuşi de puţin asupra profilului erotic al Ninei Cassian sau al gustului personal al lui Al. Mirodan şi, implicit, al dreptului de a publica în revista sa ceea ce consideră demn de publicare, îmi permit să afirm că Jurnalul jurnalului a stîrnit nu atît interes, cît nedumerire, insatisfacţie, decepţie. Căci dacă prea multe flori de cais se scutură din paginile lui Ionel Teodoreanu, prea multe săruturi şi îmbrăţişări risipite pe parcursul celor 4 decenii sînt consemnate cu minuţiozitate de contabil-statistician în filele Jurnalului.

ELLA MARCOVICI
Ierusalim

COMISARUL ŞUVEI

Citirea memoriilor rabinului şef dr. Al. Şafran – un document istoric despre Holocaustul evreilor din România – mi-a amintit încă o dată de tragedia Pogromului de la Iaşi, din iunie 1941. La anul, se va împlini o jumătate de secol de la acest masacru, pe care nu trebuie să-l uităm. Nu trebuie să uităm nici ceea ce a fost crimă, bestialitate în acele zile, nu trebuie să uităm nici pe românii *drepţi, oameni* care au salvat evrei, mulţi, de la moarte.

Un asemenea român de mare omenie a fost Comisarul Şuvei, de la circa a II-a de poliţie din Iaşi. La sediul circumscripţiei sale fuseseră arestaţi mai bine de 150 de evrei, care urmau să fie trimişi la Chestura oraşului... şi ucişi. Ucişi pe loc sau îmbarcaţi în sinistrul "Tren al morţii".

Şuvei ştia asta. Şi atunci cînd, venind la circă, i-a văzut pe cei *150*... le-a spus: "Eu vă eliberez. Plecaţi de-aici şi ascundeţi-vă în gaură de şarpe". Oamenii au plecat, s-au ascuns... şi-au scăpat. Iar eu vreau să pomenesc numele comisarului Şuvei, cu recunoştinţă şi respect.

CAROL ARON
Ness Ziona

BANCURI

Să nu vă închipuiţi că ruşii vin numai în Israel; vin şi în Statele Unite. Şi o dată cu problemele lor de *clitare,* aduc şi anecdote. Am cules pentru "Minimum" cîteva din acestea:

POŞTA

– Oh, mămico, ce anecdotă am auzit?

– Hai, povesteşte-o.

– Vai de mine, eu sînt prea mică pentru o asemenea anecdotă.

*

– Mulţumesc că ai intrat să mă vizitezi.

– Da, e un timp mizerabil, şi altceva nici n-ai ce face.

*

– Cum o duce fiul dumneavoastră?

– O, cu fiecare zi îmi seamănă din ce în ce mai bine.

– Dumnezeule, cu ce am putea noi să vă ajutăm?

*

Vorbesc două prietene:

– Cînd mă voi mărita, mulţi bărbaţi vor fi nenorociţi!

– De ce, doar o să te măriţi numai cu unul din ei.

SHANEA CATZ
Silver Spring, MD, USA

PENTRU CE TRĂIEŞTE OMUL

Trăiam înainte de decembrie 1989 dintr-o curiozitate care devenise un soi de scop al vieţii. Voiam pur şi simplu să văd cum se va termina – ceea ce oricum trebuia să se termine. Acum am văzut. Acum trăiesc din nou pentru o curiozitate devenită iar un scop al vieţii: aceea de a mă trezi cîndva din somnul cel de moarte (o oră, numai una!) pentru a afla care au fost numele agentului sovietic şi al celui american care au aruncat chibritul... Ca să vezi, pînă la urmă pentru ce trăieşte omul, sau mai pe adevăratelea, cum stă să-şi aleagă motivele pentru care vrea să trăiască!

EMIL ŢILENSCHI
Bucureşti

MAREŞALUL ANTONESCU

Îmi exprim nedumerirea faţă de cultul defunctului dictator al României din timpul celui de-al II-lea război mondial – Ion Antonescu – aşa cum el apare în presa română de diferite tendinţe politice. Astfel, în ziarul "Libertatea", apropiat de F.S.N., este elogiat un volum special de scrieri dedicate lui I. Antonescu de peste 1000 (!) de pagini editat în Occident sub egida prea cunoscutului om de afaceri Iosif Constantin Drăgan. În numărul din 22 iunie a.c. al ziarului independent de opoziţie "România Liberă" se publică o informaţie asupra parastasului organizat în memoria lui Ion Antonescu sub titlul *"O lacrimă pentru un erou al neamului"*.

Faţă de apariţia acestui cult în epoca de reînviere a presei democratice în România, vreau să precizez următoarele:

1. Generalul (mai tîrziu mareşalul) Ion Antonescu, în calitate de conducător cu *puteri practic nelimitate* al României în perioada ianuarie 1941 – august 1944 şi comandant suprem al armatei române, este *direct responsabil* de tratarea neomenoasă şi asasinarea sub diferite forme în perioada iunie 1941 – 1942 a cel puţin 200.000 evrei, civili, în majoritate femei, bătrîni şi copii, de pe teritoriul Moldovei, Bucovinei, Basarabiei şi Transnistriei aflate sub ocupaţia armatei române şi administrate de România.

Este adevărat că ulterior, în perioada 1942 – 1944, sub influenţa mersului nefavorabil al războiului pentru germani şi-al intervenţiilor efectuate de personalităţi politice ale partidelor liberal şi naţional-ţărănesc, cercuri apropiate de palatul regal şi înalţi prelaţi din bisericile ortodoxă şi greco-catolică, guvernul României a rezistat la presiunile naziste pentru deportarea totală sau parţială (zona Arad – Timişoara) a cca 400.000 evrei, cetăţeni români. Numai că atunci cînd e vorbă de vieţi omeneşti, nu operează criteriile "contabile" şi numărul evreilor "menajaţi" nu poate "compensa" numărul celor asasinaţi în anii 1941 – 1942.

2. Cea mai grea răspundere o are Ion Antonescu faţă de propriul său popor. După dezastrele suferite de puterile Axei la Stalingrad şi pe frontul Donului în vara lui 1942/43, el a sacrificat în continuare sute de mii de ostaşi pe fronturile din Caucaz, zona Niprului, pe Bug şi în Crimeea. S-a căutat să se justifice aceasta prin intenţia de a se cîştiga bunăvoinţa Reichului hitlerist în problema Ardealului. Dar cum, un politician de altfel lucid ca Ion Antonescu, putea să dea chiar o umbră de crezare vagilor promisiuni ale lui Hitler?

3. În vara anului 1944, politica lui Ion Antonescu a fost pe punctul de-a provoca României şi poporului român o adevărată catastrofă naţională.

El pregătea sacrificarea armatei române în încercările zadarnice de a opri înaintarea sovietică pe linia Focşani – Nămoloasa. Dacă s-ar fi realizat acest plan, germanii ar fi impus aplicarea în retragere a tacticii "pămîntului pîrjolit" iar întreg teritoriul României ar fi fost supus unor distrugeri inimaginabile.

Oare toate aceste fapte istorice, indiscutabile, pot fi date uitării?

GH. KOVACS (EICHNER)
Rishon Le Zion

P. S. Îndrăznesc să propun ca scrisoarea să fie întovărăşită de o luare de poziţie a revistei "Minimum".

*

...Ah, nu! Revista "Minimum" se fereşte să "ia

POŞTA

poziţie", să "dea linie" şi indicaţii (preţioase), acolo unde avem de-a face cu domenii complicate, încă nu îndeajuns de limpezi ale istoriei. Noi, de la începuturile lunarului, ne-am ambiţionat să publicăm mărturii cu autoritate despre epocă şi să stimulăm *discuţia* (inclusiv polemica). Acum, în legătură cu tema discutată, iată găzduim memoriile Rabinului dr. Al. Şafran: un text fundamental. Reflectînd pe marginea celor citite, azi şi mîine, lectorul nostru, pe care îl considerăm adult şi inteligent va şti, cu siguranţă, să-şi formeze o opinie.

Harry Shoshany, Ramat Hanasi (a. cîteva versuri dintr-o *scrisoare postumă* adresată lui N. Stroe: "Azi, de pe scenă-ai dispărut,/ De data asta, dragă Stroe,/ Ne-ai cam omis, că n-ai cerut/ Ca altădată, ...să-ţi dăm voie// Ştiai că toţi vom spune Nu!/ Pe scenă s-a voalat lumina,/ Şi pentru prima oară tu,/ Singur, ţi-ai tras încet cortina!/ Te-ai dus în lumea neştiută,/ În lung şi nesfîrşit turneu,/ Să joci pe-o scenă nevăzută/ Ca să-l distrezi pe Dumnezeu.// b. O epigramă în legătură cu bulibăşeala din sînul Partidului Muncii: "Cum pot spune că vor pace,/ Pur şi simplu e stupid;/ De vor pace, cum se face/ Că nu-i pace... în Partid?!/); *Bernard Solomonovici-Solo*, Kiriat Motzkin (două jocuri de cuvinte: 1. Decît o "mahala" israeliană, mai bine o mahala românească; 2. Decît o bubă românească, mai bine o "buba" israeliană); *Mircea Surdu*, Haifa (înţelegem că v-a plăcut ardeiul băgat în pagini la adresa Asociaţiei Scriitorilor, cea- unde- nu- există- alegeri, înţelegem că epigrama lui Ion Atlas pe tema cu pricina – este "delicioasă", dar nu mergem pînă-ntr-acolo încît să cerem ca şi Dvs., scriitorilor, să facă *greva foamei* într-un cort în faţa Uniunii Scriitorilor pe str. Kaplan, din Tel Aviv, pînă ce Comitetul Asociaţiei va binevoi să convoace adunarea generală de alegeri. Nici chiar aşa! "Nimic peste măsură!" spunem noi împreună cu înţelepciunea vechilor greci... Cu atît mai mult cu cît, aşa cum aflăm de la vreo doi sau trei scriitori din culise, prezenţa ardeiului îşi face efectul, provocînd sărituri în sus şi bîţîit); *Leon Aclipei* (a. nu, nu sîntem de acord că Bulă, acum muribund, poate fi înlocuit cu... Cilibi Moise. Nu. Înţelepciunea lui Cilibi, oricît ar fi ea de profundă şi mereu actuală, nu poate înlocui humorul *unic* al prietenului şi însoţitorului nostru în epocă, Bulă. Bulă cel Mare. b. Comunicăm, din partea dvs. d-lui Leon Şaim, din Ghivataim, omul cu poezia despre partid, din nr. 40, că "la

• BRIDGE

Dezlegarea la Bridge
A număra pînă la 13

Sud are 11 levate "de sus" şi poate "scoate" a 12-a levată dacă:

– Cupele adverse sînt 3-3

– Cupele adverse sînt 4-2, dar impasabile (cu 4 la Nord).

– ambii onori adverşi de Pică în West.

– onorii adverşi de Pică împărţiţi şi "ghicit" corect".

– schiză pe culorile majore după 8 tururi de minore.

Problema este să combinăm pe posibilităţile de mai sus, pentru a căpăta maximum de informaţii pentru alegera drumului optim. Se joacă As şi Rege de Treflă, As de Cupă, mic de Cupă la Rege (West furnizează 9 şi 10), Damă şi Valet de Treflă (Est defosează o Pică şi un Caro), trei Carale mari terminînd în mînă (şi Est şi West defosează o Pică). Acum să facem cîteva adunări simple pînă la 13:

– West a arătat 5 Trefle, deci Est a început cu 2.

– Est a avut 4 Carale, deci West a început cu 2.

– În mîna lui West este încă o Treflă, deci nu-i cunoaştem trei cărţi. Dacă una din ele este Asul de Pică, contractul e condamnat. Deci Asul de Pică trebuie să fie în Est.

– Jucăm ultimul Caro din mînă, West aruncă încă o Pică, de pe masă aruncăm şi noi o Pică şi Est, după o lungă gîndire, aruncă... tot o Pică. Raţionamentul a fost că West (pe baza principiului "alegerii restrînse") are numai doubleton de Cupă 10-9, altfel ar fi jucat Cupa în altă ordine (de exemplu cu J-10-9 ar fi încercat să joace Valetul, urmat de 10). Deci, în acest moment Est are Asul de Pică singleton (condiţie sine qua non) şi ultimele două Cupe. Totul s-a încheiat, jucăm Pică la Rege şi As din Est şi returul de Cupă ne dă ultimele două levate pe masă. Iată întreaga donă:

K 8
K Q 8 3
Q J 7
Q J 7 5

2 3 5 Q	N	A 9 3
9 10	W E	J 6 5 4
4 10	S	9 8 6 3
2 3 6 8 9		10 4

J 10 7 2
A 7 2
A K 5 2
A K

Bineînţeles că în cazul în care Est ar fi defosat o Cupă pe ultimul Caro, am fi jucat din mînă Cupă la Dama de pe masă şi ultima Cupă de pe masă ne-ar fi dat a 12-a levată.

POŞTA

ora actuală partid nu se mai scrie cu p mare". c. da.); Ing. *Dinu Arion*, Haifa (consemnăm că nu sînteţi de acord cu aprecierile f. bune din Minimum la adresa lui Paul Niculescu-Mizil, arestat şi judecat în clipa de faţă la Bucureşti, împreună cu ceilalţi membri ai fostei conduceri a P.C.R.); *Vicky Aron*, Chicago (a. dr. Al. Şafran trăieşte la Geneva; d-sa a fost, pînă nu de mult, rabinul şef al comunităţii evreieşti din oraşul de pe malul lacului Leman. b. Memoriile lui Şafran au apărut în engleză şi franceză; în româneşte nu; sau, ca să fim optimişti, *încă* nu...); Av. *Lucian Rotman*, Bat Yam ("nu înţeleg cum a fost posibil ca ambasada României din Israel să nu salute, printr-o recepţie, cît de modestă, vizita la noi a masivei şi impunătoarei delegaţii a Asociaţiei de prietenie România-Israel; nu înţeleg; să fie la mijloc frica de represalii din partea ziarelor neo-fasciste ale lui Iosif Constantin Drăgan, fostul comandant legionar, azi "la putere", prin Bucureşti?; să fie altceva la mijloc?; nu înţeleg; poate sînt idiot, dar nu înţeleg". Nici noi, cei de la "Minimum", nu înţelegem; fiindcă, precum dvs, sîntem idioţi; plus imbecili; plus arieraţi mental); *Velvel Şapsa*, New York, U.S.A. (aveţi dreptate: *"manifestul"* venit, cică, de la Tel Aviv şi semnat Cezar Lazarovici, M. D. este un fals. Un fals făcut ca atîtea altele, de jigodia fascistă şi menit să compromită pe evrei. Un fals ţîşnit din viscere antisemite, de şanţ şi de subsol, à la Corneliu V. Tudor. Un fals, atît de uşor de făcut azi: ai o maşină de scris, un I.B.M. şi gata. Scoţi "comunicate" ale Cahalului, ale "iudeo-bolşevismului" în 10.000 de exemplare; aşadar, atenţie: lepădăturile lucrează); *Viorel Ţone*, Beer Sheva (cîteva calambururi: *Sadic Rudeanu; I. Artzîgos; I. Fîntînaru* a dat din lac în puţ; *Eran Selaş; E. Cam-pus*-o de mămăligă; *Uri A-dar* din dar se face rai); *Cristina Şorban*, Bucureşti (eseul despre ţuică interesant, nuanţat, dar prea lung pentru spaţiul nostru chinuit); *Mihai Butnariu*, Braşov (pentru informaţii privind posibilităţile – legale! – de muncă în Israel, vă recomandăm să vă adresaţi Ambasadei Israelului de la Bucureşti)

Willy Forschmidt, Azur; *S. Mihail*, Petah Tikva; *Prof. Dr. A. Papier*, Haifa; Dr. *Otto Bacalu*, Tel Aviv; *Melanie Abraham*, Toronto, Canada; *Victoria Rosenberg*, Tel Aviv; *Lucian Herşcu*, Ierusalim; *Marc Ilovici*, South Windsor CT, U.S.A.,; *Yvonne Bruno*, Los Angeles; *Dr. D. Sinnreich*, Even Yehuda; *Vasile Onica*, Bucureşti; *Izu Aharon*, Haifa; *Bella Rosenstreich*, Paris; *Jenică Gold*, Tel Aviv; *Izu Vaisman*, Rehovot – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

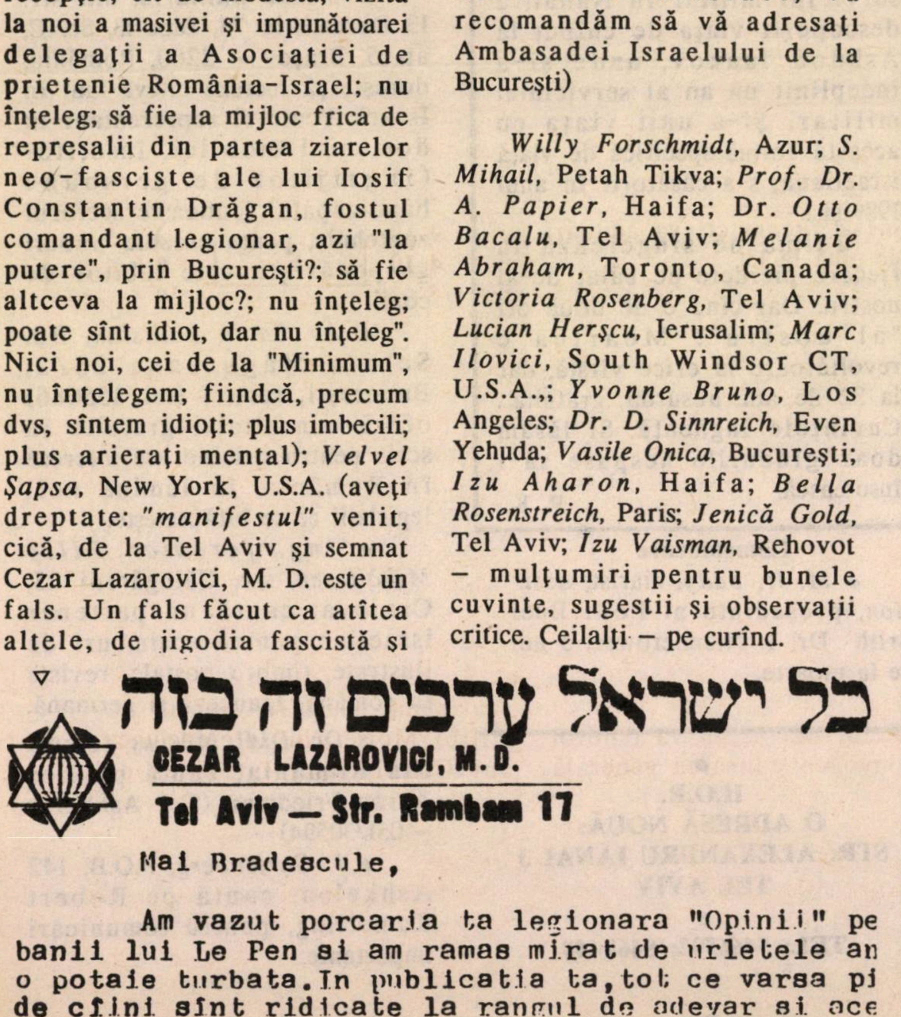

כל ישראל ערבים זה בזה

CEZAR LAZAROVICI, M. D.

Tel Aviv — Str. Rambam 17

Mai Bradescule,

Am vazut porcaria ta legionara "Opinii" pe banii lui Le Pen si am ramas mirat de urletele an o potaie turbata. In publicatia ta, tot ce varsa pi de cîini sînt ridicate la rangul de adevar si ace

AM CĂUTAT FEMEIA. EI ŞI?...

Citind nota din numărul trecut al "Minimum"-ului, intitulată *"Căutaţi femeia"* ne-am bucurat şi noi să aflăm că d-na Peretz, soţia lui Rav Peretz, ministrul klitării, şi d-na Kleiner, soţia deputatului Michael Kleiner, din Likud, sînt "de-ale noastre", vasăzică originare din România. Sîntem însă sceptici în privinţa ecoului pe care îl va avea rugămintea ce le-aţi făcut-o de *"a pune o vorbă bună pe lîngă soţii lor pentru a mai uşura klitarea olimilor noştri"*. Şi iată de ce: ajunşi în culmea disperării, după ce toate demersurile întreprinse pe lîngă demnitarii-bărbaţi cu atribuţii în "klitare" au nimerit cu bîta-n baltă, ne-am gîndit să ne adresăm şi noi unei femei din trib, d-na Lilly Sharon, soţia ministrului Ariel Sharon, încă şi mai mare peste "klitare" decît mai sus-numiţii.

Nu ceream o casă, cum scriaţi dvs.; ceva mult mai uşor de înfăptuit. Să ne acorde şi anul acesta, ca şi în anii precedenţi, un spor la alocaţia pentru chirie, cu atît mai necesar cu cît sîntem la cheremul proprietarilor puşi pe o speculă deşănţată. Nu se poate – ne-am spus – ca o inimă de femeie să nu palpite cînd i se explică argumentat că, fără acest spor, oameni vîrstnici, care n-au alt venit decît o modestă pensie, riscă să se mute în corturile din parcuri, alături de tinerele perechi fără locuinţă. Şi, dacă o inimă de femeie se moaie, ştie ea cum să-l înduplece chiar şi pe soţul cel mai intransigent. Iluzii! Braşoveanca noastră n-a dat nici un semn de înţelegere, nici măcar, din politeţe, un răspuns cu un cuvinţel de mîngîiere. Am căutat femeia. Ei şi?

PAUL LUPAŞCU

CLEPSIDRA

Turism

- *Manase Radnev*, redactor la Televiziunea Română; cu soţia; la rude.
- *Carol Roman*, ziarist, directorul revistei "Adam şi Eva"; cu soţia; de la Bucureşti; la rude.
- *Traian Cetănaş*, specialist în domeniul tehnologiei textilelor; reprezentant al organizaţiei "Vatra Românească"; de la Tg. Mureş; la prieteni.
- *Prof. Dr. Ing. Iosef Timen;* cu fiul, Andrei; de la Bucureşti; la rude.

Delegaţie

- O delegaţie de ziarişti români, formată din: Romulus Căplescu ("Adevărul"); Ruxandra Negreia ("Azi"); Liana Enescu-Nichita ("Lumea"); Crina Sîrbu ("România liberă"); Const. Stan ("Dimineaţa), Valentin Voiculescu ("Libertatea"), a vizitat Israelul, în prima jumătate a lunii august, la invitaţia Uniunii Ziariştilor din Israel.

Aniversare

- *S. Damian (Druckman);* critic literar, conferenţiar de literatură română la Universitatea din Heidelberg, Germania; 60 de ani de la naştere.

Decese

- *Rauser Irena*, traducătoare; soţia lui Rauser Vasile, prof. universitar, fost redactor-şef al revistei "Probleme economice", decedat în 1989 la Bucureşti; în Israel, la o lună după sosirea ca ola-hadaşa (vezi reportajul de la rubrica "30 de zile, 30 de nopţi").
- *Beno Sebastian*, avocat (fratele lui Mihail Sebastian); la Paris.

MARIUS AHARON

Printre cele cinci victime ale accidentului de instrucţie de la Zeilin, din Sud, din urmă cu mai bine de două luni, s-a aflat şi unul *de-ai noştri:* Marius Aharon, tînărul membru al chibuţului Saar Haneghev.

Sosit în ţară în 1975, pe cînd avea 17 ani, din Piteşti, stabilit cu părinţii la Lod, apoi în Rishon, Marius a absolvit Liceul de construcţii din Ghivataim, dar cum şi-a făcut serviciul militar în Nahal, a descoperit viaţa de chibuţ la Ashdod Iaakov, unde şi-a îndeplinit un an al serviciului militar. Şi-a unit viaţa cu această formă specifică de viaţă israeliană, s-a căsătorit în anul 1989 şi...

Inima ne sîngerează la fiecare pierdere de băiat de-al nostru. Dar cînd e de două ori "al nostru"? Moartea e revoltătoare la orice vîrstă, dar la 32 de ani, absurdă, gratuită... Cuvintele îngheaţă. Şi lăsăm doar gîndurile nespuse să-l însoţească.

R. K.

Comemorare

- *M. H. Bady*, ziarist, *assir zion*, preşedinte al Lojii Bnei Brith Dr. I. Niemierower; 5 ani de la moarte.

•

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

•

TEL: 5466502; 5468444

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Sincere condoleanţe d-nei Bianca Garini*, din Holon, la încetarea din viaţă, după o lungă şi grea suferinţă a soţului ei, Dan Garini, economist distins, om de o deosebită fineţe şi cultură. Prietenii.
- *Av. Emil Schechter*, nou venit (fost secretar general al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România) este rugat să ia legătura cu d. Leon Aclipei, Rh. Kiriat Sefer 21/2, Rishon Le Zion – 75221.
- *Mihai Butnariu*, din str. 13 Decembrie 78, Bloc 13, Sc. C, ap. 5, Braşov – 2200, România, doreşte să lucreze cîteva luni în Israel. Poate fi reprezentant în domeniul mobilei, însoţitor (îngrijitor de persoane handicapate), cunoaşte sectorul zootehnic, poate efectua treburi gospodăreşti; este iubitor de copii.
- *Av. Savin Ladislau*, Bd. Schitu Măgureanu 25/8, Bucureşti, sect. I (tel. 155086) oferă consultaţii gratuite în scris pentru oricine are interese în România, în lumina noii legislaţii ce se înfăptuieşte.
- *Ing. feroviar Filip Mihăilescu*, str. Călugăreni 25, Craiova, caută un partener israelian pentru schimburi de ilustrate, timbre poştale, reviste în română, franceză şi germană.
- *Dr. Didi Mărcuş*, turistă din România, caută pe Lea Aaron Friedman (Tel. Ashkelon – 051/30594)
- *I. Gartenberg*, P.O.B. 142 Ashkelon, caută pe Robert Kamerling, pentru comunicări importante.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

♍

LUNA SEPTEMBRIE

FECIOARA

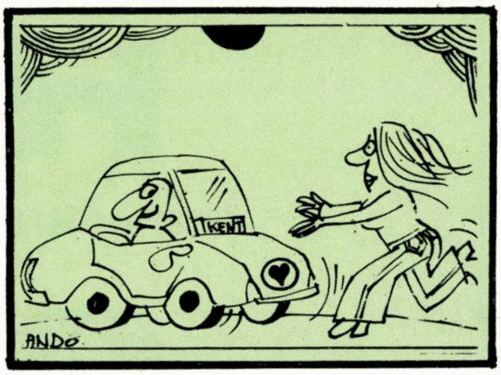

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Două evenimente marchează luna: o discuţie între patru ochi care va face să avanseze cariera şi o excursie care va constitui o cotitură în viaţă. Fiţi prudenţi cu cheltuielile. Viaţa socială este plină de strălucire şi vă aşteaptă surprize în domeniul romantic.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Atenţie la tendinţele de impulsivitate. Luna aceasta prezintă pericolul unor complicaţii neprevăzute în toate domeniile, aşa că... paza bună trece primejdia rea. Totuşi, încercaţi-vă norocul în tot ceea ce este legat de cifra 3: a treia zi a săptămînii, apoi tot ce se poate face cu 3 la Lotto etc.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Încercaţi să nu investiţi mai mult decît trebuie în mărunţişuri. Timpul dv. e ocupat cu foarte multe ocupaţii. A sosit momentul să alegeţi pentru a da randamentul de care sînteţi capabili. Evitaţi luna aceasta culoarea roşie.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)

Nu aceasta este luna potrivită pentru luarea unor angajamente sau obligaţii noi. Lăsaţi lucrurile să se desfăşoare de la sine, în dragoste, în afaceri, şi vor lua întorsătura dorită. Numere norocoase: 9, 14, 37.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)

Să nu mai pretindeţi de la dvs. înşivă mai mult decît trebuie, producîndu-vă singuri complexe de inferioritate. Mai multă încredere în puterea dv. de judecată va rezolva toate chestiunile rămase deschise. Evitaţi joia întîlnirile de afaceri.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Trebuie să evitaţi tendinţa de a amîna deciziile importante. Călătoria pe care o veţi întreprinde nu vă va aduce cele sperate; pe acestea le veţi găsi abia la întoarcere într-o discuţie de la inimă la inimă. Încercaţi să vă odihniţi mai mult, pentru a nu avea surprize la capitolul sănătate.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)

Diavolul risipei nu vă dă pace şi e necesar să faceţi eforturi să-l stăpîniţi. Problemele sufleteşti sînt pe cale de a se rezolva, dar înarmaţi-vă cu răbdare. Luna aceasta, albastru vă poartă noroc.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Demonstraţi mai multă sensibilitate faţă de problemele celor apropiaţi. Dacă veţi fi mai realişti, multe complicaţii se vor rezolva de la sine. Evitaţi luna aceasta să provocaţi norocul.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Nu lăsaţi lucruri neisprăvite. Greutatea de a vă concentra pune în pericol înfăptuirea planurilor dvs. Luna aceasta vă solicită multe eforturi "administrative", aşa că nu e cazul să aşteptaţi prea multe în domeniul romantic.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Surprize nu tocmai plăcute în domeniul profesional, care vor fi compensate de un mare succes financiar. Cei căsătoriţi riscă să se confrunte cu neînţelegeri grave, faţă de care trebuie să demonstreze mult tact şi diplomaţie. Zi norocoasă: duminică.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

O persoană apropiată se va dovedi foarte critică faţă de dvs. şi se cuvine să o ascultaţi cu multă atenţie. Vă va fi de mare folos. Străduiţi-vă să îndepliniţi promisiunile făcute. Începutul unei legături de mare durată şi intensitate. Numere norocoase: 8, 11, 19.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Sfîrşitul acesta al verii coincide cu o oboseală, o anume slăbire a capacităţii de muncă. Evitaţi să provocaţi conflicte inutile. Chiar dacă aveţi impresia că nu sînteţi înţeles, nu insistaţi, lăsaţi timpul să lucreze. Călătoria pe care o proiectaţi poate să aducă o schimbare esenţială în viaţă.

H.O.R.

HITAHDUT OLEI ROMANIA DIN ISRAEL

C.O.R.

CERCUL ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT

TRANSMITEM

TUTUROR CETĂȚENILOR DIN

ISRAEL

ȘI ORIGINARILOR DIN

ROMÂNIA

SHANA TOVA!

minimum

ANUL IV
NR. 43
OCTOMBRIE
1990
7,30 ŞEKELI

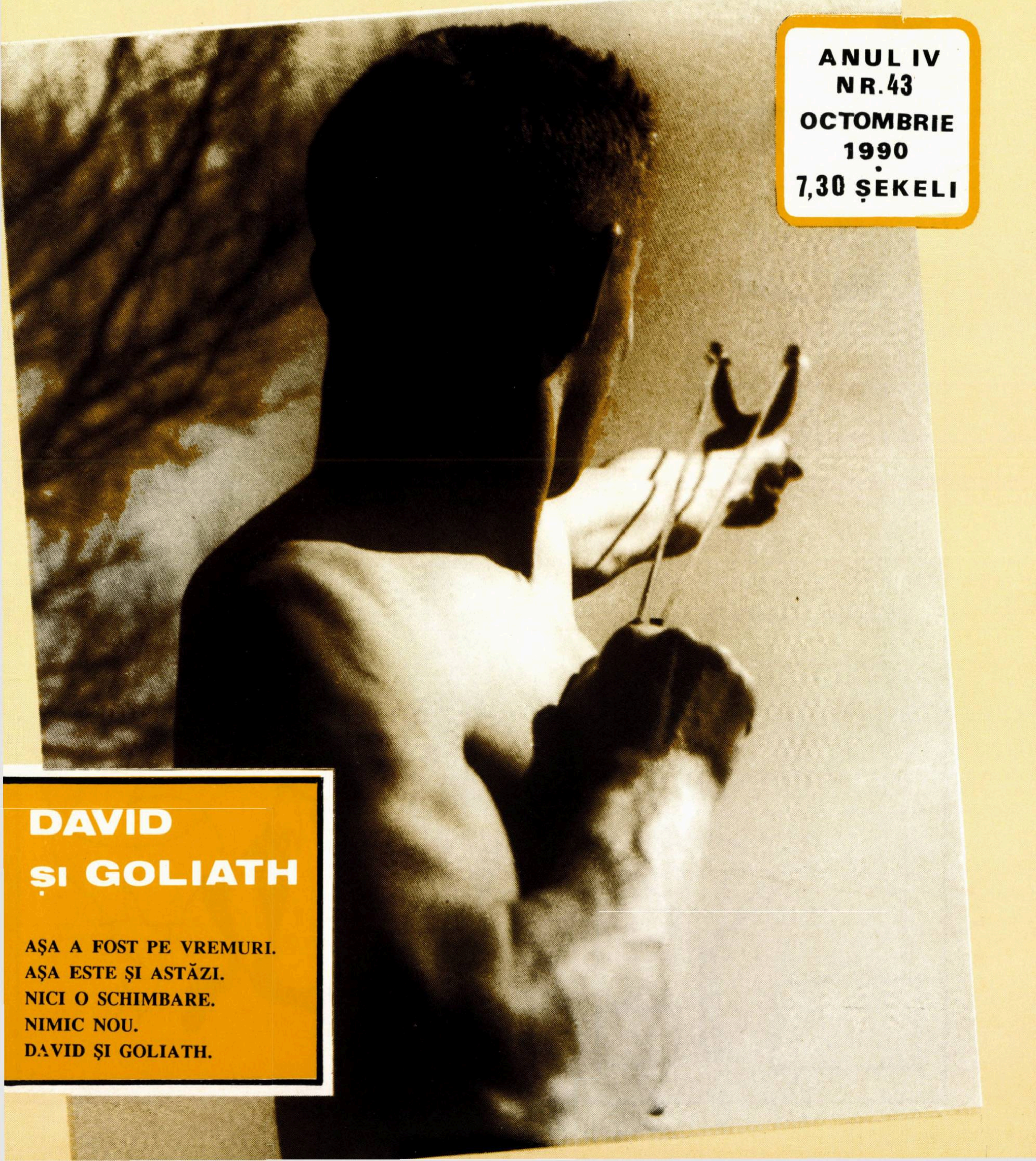

DAVID ȘI GOLIATH

AŞA A FOST PE VREMURI.
AŞA ESTE ŞI ASTĂZI.
NICI O SCHIMBARE.
NIMIC NOU.
DAVID ŞI GOLIATH.

LIVADARU

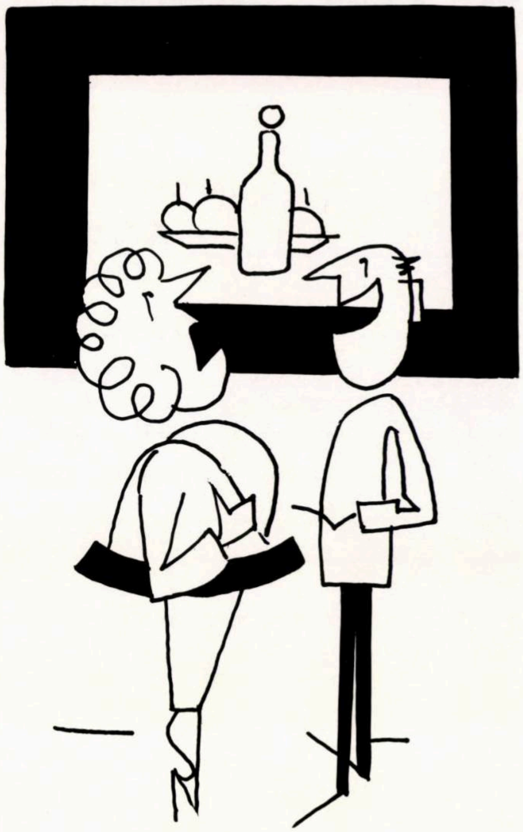

– O ramă neagră. Ce gust?!
– E o natură moartă...

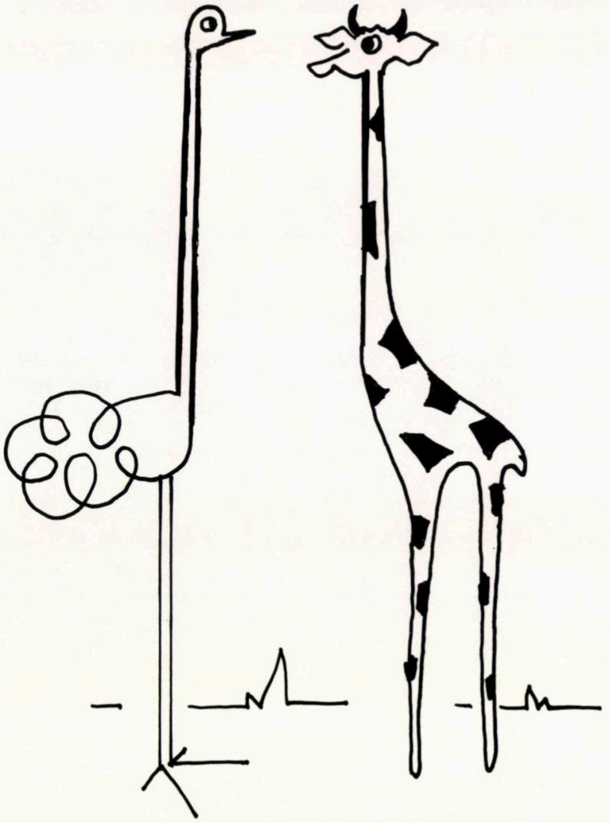

– Nu ştii un orelist bun?

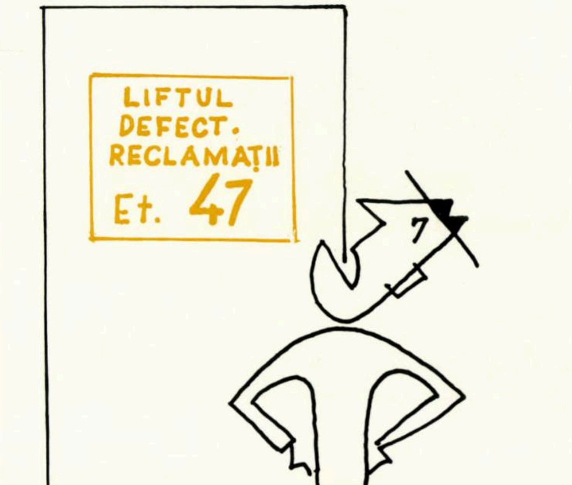
LIFTUL
DEFECT.
RECLAMAŢII
Et. 47

Fără cuvinte

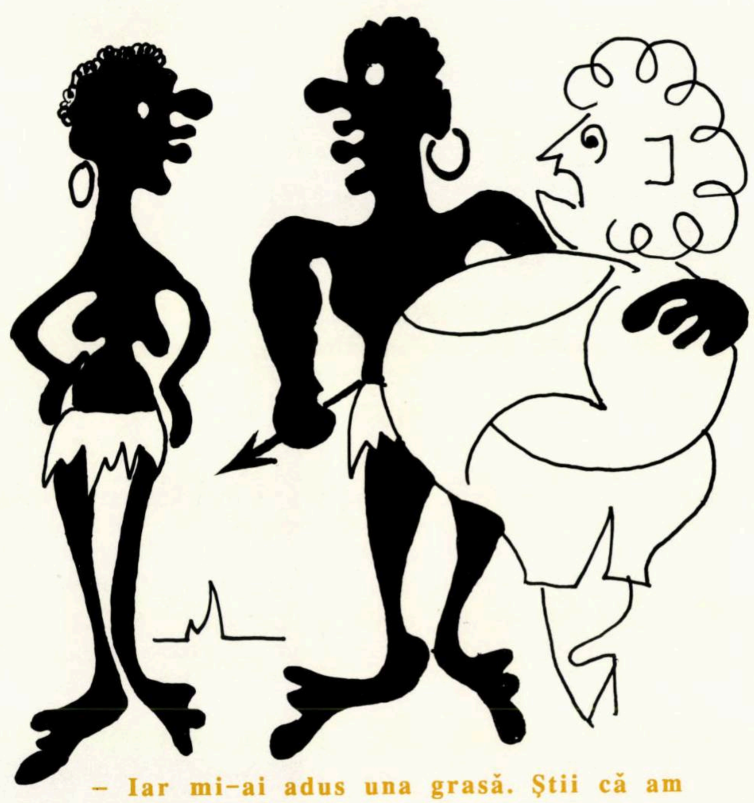

– Iar mi-ai adus una grasă. Ştii că am colesterolul mărit.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 25 septembrie a.c.

In ultima lună - de la numărul precedent al revistei noastre şi pînă astăzi - războiul cu Irakul nu a început, dar s-a intensificat. Paradoxul acesta trebuie înţeles în sensul că opţiunea unei rezolvări politice sau diplomatice a crizei, pare cu desăvîrşire abandonată. Preşedintele Bush declară din cînd în cînd că face eforturi de a găsi o soluţie politică, dar misiunea de mediere a secretarului general al O.N.U. a eşuat şi alte iniţiative de acest gen nu vedem să se întreprindă. S-ar zice că toţi s-au împăcat cu gîndul că războiul nu mai poate fi evitat.

Şi totuşi - ce curios! - nimeni nu afirmă răspicat că războiul este azi inevitabil. Acest al doilea paradox cum oare poate fi explicat?

O formidabilă "armada" se constituie şi se postează în Arabia Saudită, în faţa mării de blindate irakiene. Cantităţi uriaşe de arme - uriaşe - se scurg zi şi noapte într-acolo. Blocada maritimă internaţională începe să sufoce Irakul. Dictatorul de la Bagdad dă semne de nervozitate crescîndă şi ameninţă America, Israelul şi lumea întreagă cu smoala iadului...

De ce totuşi nu începe o dată acest război care este în toi?

Nu cumva fiindcă ambele părţi ar prefera un compromis şi aşteaptă ivirea ca prin minune a unei situaţii care să-l facă posibil? Greu de răspuns.

Un lucru este însă clar: în momentul în care Saddam Hussein va încerca să deschidă un al doilea front, provocînd sau atacînd Israelul, muzele vor amuţi şi tunurile nu vor mai putea fi oprite să "vorbească". Atunci, desigur, nici primul front nu va mai rămîne închis. Conflagraţia se va declanşa cu toată intensitatea.

Nu este deloc exclus ca, în secret, anumite cercuri sau guverne să vrea şi să aştepte tocmai acest lucru: ca Israelul să intre în acţiune. De altfel să nu uităm că după concepţia militară israeliană, inamicul nu trebuie lăsat să ia iniţiativa, că prima lovitură inamicul este cel care o primeşte şi lupta trebuie să se ducă pe teritoriul lui. Da, să nu uităm asta!

Nimeni nu mai bagatelizează ameninţările lui Saddam dar în acelaş timp azi nimeni nu se mai îndoieşte de faptul că într-o confruntare militară el va fi înfrînt. Este doar o chestiune de timp. Si aşa cum a spus Abba Eban, problema nu este în favoarea cui lucrează timpul. Problema este ce faci cu timpul care îţi stă la dispoziţie.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

CUIUL OTRĂVIT!

În toiul evenimentelor din ultimele două săptămîni, cînd ţara noastră se aştepta să fie din nou provocată la război, secta Neturei Kharta, trimitea mesaje tuturor reprezentanţilor statelor de la ONU, în care blama *"ipocrizia Statelor Unite, care acţionează împotriva ocupaţiei din Kuweit, dar nu fac nimic împotriva ocupaţiei israeliene din teritorii"*. Exact, tonul duşmanilor noştri!

Faptul că o asemenea minoritate infimă, reuşeşte să otrăvească an de an sufletele fragile de tineri debusolaţi, infiltrînd în conştiinţa acestora ura împotriva propriilor lor fraţi, împotriva unei ţări pentru a cărei existenţă ar trebui de fapt să se roage zilnic, este consecinţa politicii conducătorilor noştri, a guvernelor noastre, indiferent care au fost şi indiferent ce "ideologie" de partid au practicat şi practică aceste guverne.

În ţara noastră democrată, oamenii sînt liberi să facă ce vor şi să creadă ce vor. O dovadă a acestei democraţii este marele număr de partide politice, apărute ca ciupercile după ploaie. De la cei ce cred în comunism, pînă la cei ce cred în fascism. Dar, în nici o ţară din lume, religioşilor fanatici sau mai puţin fanatici, nu li se permite să intervină în treburile Statului.

Pentru a pune mîna pe putere, guvernul actual a oferit religioşilor extremişti legi împotriva intereselor civilizaţiei şi libertăţii de gîndire a majorităţii cetăţenilor.

Aceşti religioşi fanatici, care nu recunosc Statul – un stat unde li se permite să respire aer şi să se hrănească cu roadele pămîntului muncit de fraţii lor cinstiţi şi devotaţi ţării – s-au adresat în nenumărate rînduri fie la ONU, fie regelui Iordaniei, fie muftiului din Ierusalim, încălcînd fără jenă legile Statului evreu şi dovedindu-se a fi cei mai înverşunaţi duşmani ai noştri din interiorul ţării.

De ce creştem aceşti şerpi veninoşi la sînul nostru? Pe cine reprezintă aceşti fanatici? De ce îi acceptăm? De ce le punem la dispoziţie apă, lumină şi pîine? Cînd ne vom da seama de pericolul pe care-l reprezintă mîrşăviile acestor duşmani înrăiţi, de neajunsurile pe care ni le cauzează?

Pînă unde poate merge inconştienţa fanatismului? Pînă unde poate ajunge ignoranţa, lipsa de inteligenţă, ridicolul? Dobitocia acestor paraziţi, acestor notorii înapoiaţi, care în plin veac XX, continuă să trească în evul mediu este mai periculoasă decît vrăjmăşia duşmanilor noştri seculari. Oare aceşti prostăvani dăunători, nu cunosc nimic din năpasta antisemitismului? Aceşti neevoluaţi mintal, n-au auzit nimic despre Holocaust, despre nazişti, despre cuptoarele şi camerele de gazare, unde au pierit, din neamul lor, şase milioane de suflete nevinovate? Oare acestor nătîngi, mărginiţi la minte, nu li s-au limpezit capetele, nu li s-a explicat încă ce a însemnat şi ce înseamnă pentru toată evreimea, crearea Statului evreiesc?

Să ne mire că există antisemiţi? Să ne mire că sîntem batjocoriţi şi duşmăniţi de străini, cînd între noi se găsesc asemenea lepădături? Să ne mire că se pîngăresc cimitire şi lăcaşuri de rugăciuni? Am reuşit să ne înjghebăm cu chiu şi vai o ţărişoară. Astfel şi numai astfel, ne putem ţine astăzi spinarea dreaptă. Numai astfel am putut şi putem să-i înfrîngem pe duşmani. Or, în loc ca fiecare dintre noi să simtă, să se bucure de această realizare, să-şi dea seama că supravieţuirea evreilor depinde numai şi numai de crearea, în sfîrşit, a Statului Israel şi a puterii Statului Israel, iată se trezesc printre noi, indivizi în slujba diavolului şi nu a lui Dumnezeu, vrednici de dispreţ, care contestă Statul evreiesc.

Dar, ne mai punem o întrebare. Datorită cărei situaţii îşi permite rabinul din Liubavici, care trăieşte la New York, să dea dispoziţii evreilor religioşi din Israel? Pe ce bază a stabilit "Sfinţia Sa" că nu trebuie să ne temem de pericolul gazelor şi nu trebuie să ne cumpărăm echipament de protecţie? Şi, pe ce bază a mai dat dispoziţii populaţiei din Israel să nu facă provizii de alimente?

În faţa unui public de mii de credincioşi adunaţi la sinagoga din New York, "Sfîntul" a subliniat că vede în evenimentele ce se petrec în Golful Persic, confirmarea prevederii că anul viitor ni se va dezvălui "regele Mesia". EL se va urca pe acoperişul Templului Sfînt şi va spune fiilor lui Israel: "A venit vremea mîntuirii noastre".

Aşadar, în epoca aceasta de nelinişte, una dintre cele mai îngrijorătoare de la crearea Statului evreiesc, sîntem "sfătuiţi" să aşteptăm ca viţeii la poarta nouă, să apară Mesia, pe cal sau pe măgar, ca să "salveze poporul evreu" şi să-i alunge pe duşmani.

De necrezut! ■

30 DE ZILE

■ M. RUDICH

H.H.H.

Sunetul, poate că însuşi Sunetul este uimit de iuţeala cu care se precipită evenimentele în ultima vreme, – propagarea atît de rapidă a ivirii lor îndemnîndu-l – mai ştii?! – să reflecteze la vechea teorie a relativităţii.

Cronicari şi comentatori de tot felul, profesori specialişti, strategi, socio-economişti analizează diferitele fenomene în directă legătură cu o lume ce se tot zvîrcoleşte în căutarea altei înfăţişări, a altei – s-ar zice – structuri, – toţi însă parcă ferindu-se să facă pronosticuri, mai ales după ce, de la o zi la alta, teoriile mai mult sau mai puţin echilibrate, dacă nu chiar savante, sînt contrazise de o realitate în continuă prefacere.

Într-un timp cînd nimic nu mai poate surprinde, cîte nu se pot întîmpla – pe plan intern şi extern – din clipa în care aceste rînduri au fost scrise şi pînă acum, cînd ele se află sub ochii d-tale?

Oricum, mai puţine aprecieri şi consideraţii pe marginea unei actualităţi atît de incerte, riscă, evident, un minimum de dezminţiri.

La o parte, aşadar, vorbăria poate că, într-adevăr, inutilă.

*

La începutul lunii martie 1978, d. Haim Herzog, pe atunci ambasadorul nostru la O.N.U., a ţinut într-un oraş din statul Arizona (U.S.A.) o conferinţă. În sală, vreo 2000 de oameni urmăreau, cu deosebită şi justificată atenţie, expunerea strălucitului om politic.

Afară, în jurul sălii respective, cîteva zeci de studenţi palestinieni se agitau purtînd pancarte antiisraeliene şi distribuind manifeste incitatoare la ură, dictate de comanditarii unor asemenea nesăbuite acţiuni.

Cînd d. Haim Herzog se pregătea să răspundă întrebărilor ce-i fuseseră puse, preşedintele adunării s-a adresat publicului: "Vă rog să părăsiţi imediat sala. Am fost înştiinţaţi telefonic, acum, că a fost pusă aici o bombă".

Celor două mii de oameni ce se îmbulzeau spre ieşire, d. Haim Herzog le-a spus: "Veţi putea înţelege acum, mai bine, problema Israelului".

Nu neapărat în clipa în care panica îi stăpînea, ci ceva mai tîrziu, meditînd în linişte, cei 2000 de americani, tare temători pentru viaţa lor, vor fi înţeles ei, într-adevăr, problema Israelului?

Vor fi simţit ei ceea ce simţim noi de veacuri?

Şi chiar dacă nu doar cei două mii de americani, ci milioane de oameni de pretutindeni, vor fi simţit, măcar o singură dată, ceea ce noi simţim mereu şi mereu, nu trebuie uitat că, din păcate, atîţia conducători de popoare pun felurite interese deasupra logicii, a bunului simţ şi dreptăţii, – ţiţeiul năclăindu-le minţile, întunecîndu-le, deci, judecata.

*

O bună parte a lumii face acum front împotriva unui dictator sîngeros, – asupra intenţiilor criminale ale căruia nu o singură dată noi am atras atenţia.

Îşi asumă cineva riscul unei profeţii?

Să fim, prin urmare... "realişti", rugîndu-ne ca Dumnezeu să scape omenirea de acest Haman, de acest nou Hitler, de acest Saddam Hussein. ■

minimum

a ajuns la concluzia că mai bine-ţi tragi un glonte-n gură, decît să faci ca numitul Ostrovsky, adică să-ţi trădezi semenii, ţara, ca un păduche de lemn, publicînd în Canada o carte de lături împotriva Mossadului, împotriva Israelului, împotriva oamenilor care se chinuiesc aici să clădească neamului un loc sub soare.

• TENDINȚE

30 DE ZILE

ŞI CE VA FI ÎN GOLF ?

"Sînt de părere că americanii se vor hotărî să utilizeze forţa numai în ultimă instanţă, şi că ei ar prefera ca blocada să-şi atingă scopul. Cred că ei vor să dea blocadei o şansă... Dacă X luni de-aici înainte ei vor simţi că blocada lucrează, dar că ar mai fi nevoie de vreo Y luni pentru ca să lovească cu adevărat, hotărîtor, senzaţia mea este că americanii vor mai aştepta şi aceste Y luni."

(Dintr-un interview acordat de Moshe Arens, Ministrul Apărării Naţionale, ziarului "Jerusalem Post")

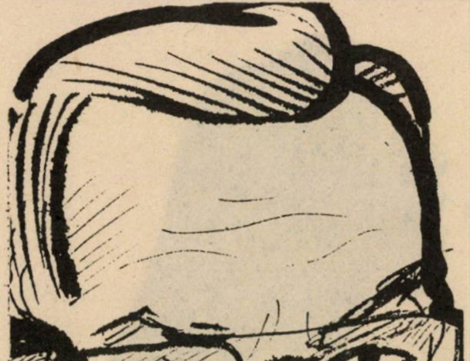

Se prea poate (ţinînd seama de dorinţa Statelor Unite şi a lumii occidentale în general, anti-belicoasă în acest sfîrşit de mileniu, şi dornică de a evita, pe cît se poate, vărsarea de sînge) ca pronosticul lui Arens să fie realist.

Cu condiţia, desigur, ca

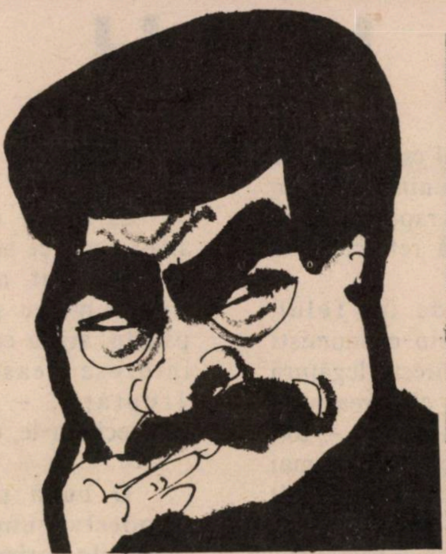

Saddam Hussein, să nu ia (după bunul obicei arăbesc) semnele de civilizaţie drept semne de slăbiciune, şi să "dea lovitura".

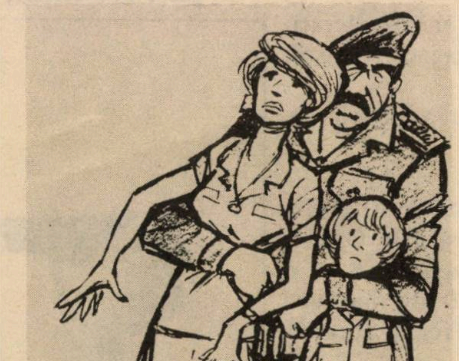

Acelaş Saddam Hussein să nu lichideze ceva ostatici occidentali.

Regele Hussein să facă mai puţine tîmpenii decît pînă acum, să-i îmbrăţişeze mai puţin pe şefii Irakului şi O.E.P.-ului şi, în genere, să mai asculte niţel de sfaturile D-nei Thatcher care, femeie de suflet, îi vrea binele.

Portrete de Gita Sion

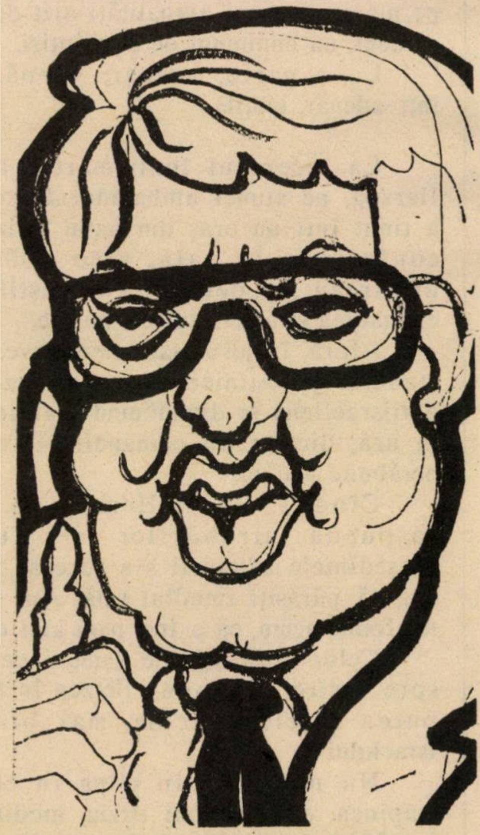

Guvernul israelian să fie în continuare, ca şi pînă acum, calm, măsurat, cu mintea rece.

30 DE NOPTI

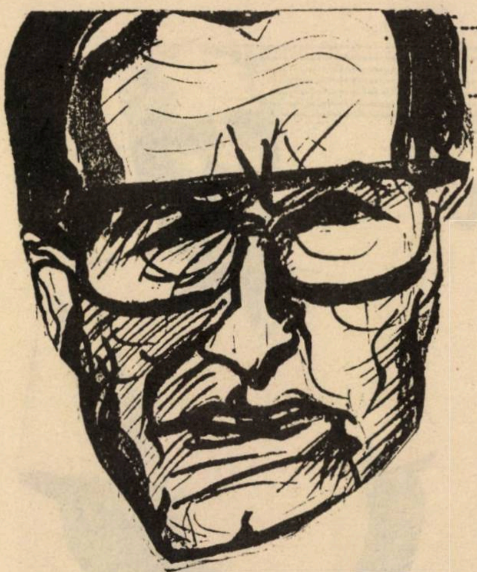

Înțelegerea dintre S.U.A. și Uniunea Sovietică (miracol!) să "țină", fără surprize (neplăcute...).

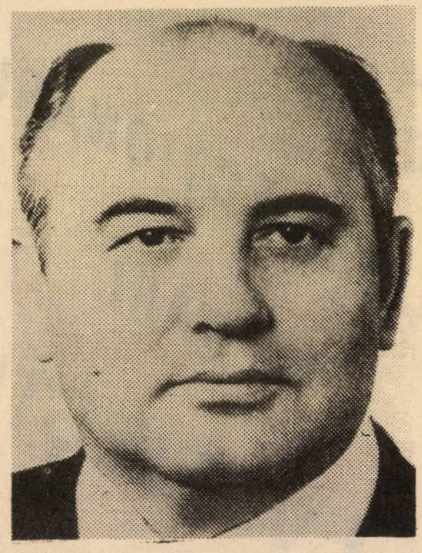

80 ȘAFRAN

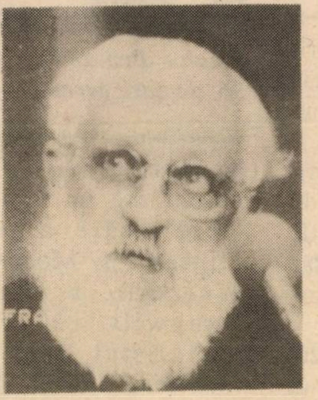

"Dacă ea (comunitatea evreiască din România) a supraviețuit, în mare parte, – aceasta se datorează cu deosebire eforturilor îndîrjite ale marelui rabin Alexander Șafran".

("Le Quotidien de Paris" – Antoine de la Taille)

"Una dintre inteligențele cele mai luminoase ale lumii evreiești contemporane... Sub aparența sa fizică de blîndețe mistică se ascundea un... luptător ferm hotărît să se bată cu eroism pentru a-i ajuta, proteja și, pînă la urmă, a-i salva pe coreligionarii săi".

(François-Achille Roch, "L'Impact", Paris)

"Șafran: un Moise al evreilor români..."

("L'Express", Paris; Jacques Nobécourt)

"Acest om al Domnului a reușit să salveze sute de mii de evrei, datorită luptei sale necurmate împotriva unor dușmani atotputernici: naziștii, germani și români, trădătorii, călăii..."

("Sidic", Roma)

Toate aceste gînduri au fost prilejuite, după cum se înțelege, de apariția în engleză mai întîi, apoi în franceză a memoriilor dr-lui Alexander Șafran, rabinul șef al evreimii române în anii de cumpănă ai războiului.

Un rabin ale cărui amintiri, noi, cei de la *"Minimum"*, ne mîndrim că le publicăm pentru întîia oară în românește.

Un rabin care, aflăm cu plăcere, a împlinit mai deunăzi, 80 de ani de viață, sub semnul nobleței.

Un rabin căruia, cu acest emoționant prilej, îi urăm să ajungă la 120! Și îi trimitem mesajul nostru de recunoștință și respect.

M.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 șekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 șekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 șekeli
1 an (12 numere): 84 șekeli

Prețul include costul expedierii. Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari. Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

COLECȚIONARUL DE ȚĂRI EVREIEȘTI

Ce-ar fi fost dacă am fi fost cetăţenii unui stat evreiesc în Africa?
Sau în Australia?
Sau în Noua Caledonie?
E de neconceput, fireşte.
Şi totuşi au existat asemenea propuneri.
Despre ele ne vorbeşte

Eliahu Beniamini, om de 76 de ani, toată viaţa agricultor, are o pasiune: colecţionează propunerile făcute de-a lungul timpurilor pentru înfiinţarea unei ţări a evreilor. În afară de aceasta pe care o avem azi, ni s-au mai propus (ţineţi-vă bine!) 36 de teritorii. Treizeci şi şase!

O ŢARĂ NESIONISTĂ

Acum cîţiva ani, în timp ce pregătea la Beit Hatfutzot o expoziţie despre istoria agriculturii evreieşti, Eliahu Beniamini a descoperit alte "ţări evreieşti" despre care nu auzise niciodată. A fost uluit. Cum de nu a auzit de ele? De ce oare istoriografia sionistă le-a tăinuit?

Beniamini, om înstărit, şi-a cumpărat o locuinţă la Ierusalim, special pentru a fi aproape de arhive şi a le studia.

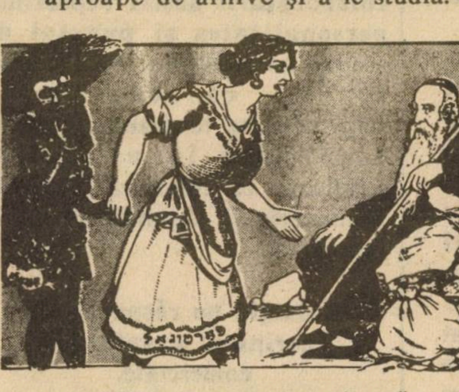

Caricatură din 1912 apărută într-un ziar evreiesc. Portugalia propune evreilor să se stabilească în Angola

Ca rezultat al acestor studii, i-a apărut o carte – "Ţări pentru evrei" – în editura mişcării Hakibuţ hameiuhad. Nu este un propriu zis un studiu, ci o culegere de documente cu concluzii asupra încercărilor de colonizare evreiască nesionistă. Încercările acestea au eşuat, dar numai din cauza conducătorilor sionişti, susţin "teritorialiştii".

La începutul secolului 20, sultanul Turciei a respins planul lui Herzl de a-i coloniza pe evrei în Palestina. Disperat, Herzl a plecat în 1902 la Londra unde i-a prezentat lui Chamberlain un alt plan, acela de a-i coloniza pe evreii care au fugit din Europa răsăriteană în regiuni vecine cu Palestina, cum ar fi Ciprul sau El Ariş. Englezii au respins planul.

Puţin mai tîrziu, în urma pogromului de la Chişînău, Chamberlain l-a invitat pe asistentul lui Herzl la Londra şi a propus o colonizare evreiască într-un protectorat britanic în răsăritul Africii. Delegaţii la cel de-al 6-lea Congres sionist s-au entuziasmat, dar pe urmă s-au ivit divergenţe (se putea oare altfel?) şi s-a decis să se trimită o delegaţie la faţa locului.

Eliahu Beniamini. O colecţie de 36 de ţări evreieşti

Susţinătorii "planului de colonizare în Uganda" au fost Herzl (care a propus să se alipească şi Mozambicul) Haim Weizman, scriitorul Israel Zangwill, rabinul Reiness, socialistul Berl Katznelson, înnoitorul limbii ebraice Eliezer Ben-Iehuda şi alţii. În fruntea oponenţilor au stat Uşişkin şi Borochov.

Puţină lume ştie că de fapt nu a fost vorba de Uganda, ci de Kenya. În cele din urmă Congresul sionist al 7-lea a respins acest plan considerîndu-l o trădare a idealului sionist de înfiinţare a unui stat iudeu în Eretz Israel. Au renunţat la el şi englezii, care au propus în schimb... Somalia.

ALTE ŞI ALTE OFERTE TRĂZNITE

Sioniştii ridicau aşezări în Palestina mandatară, cu dificultăţile cunoscute, dar teritorialiştii nesionişti continuau să caute ţări pentru

30 DE NOPTI

א. פּערעלמאַן
בּיראָבּידזשאַן
2-טע טײל
אלע זענען מיר חברים!

Coperta cărţii lui E. Perlman despre colonizarea în Birobidjan, apărută în 1934

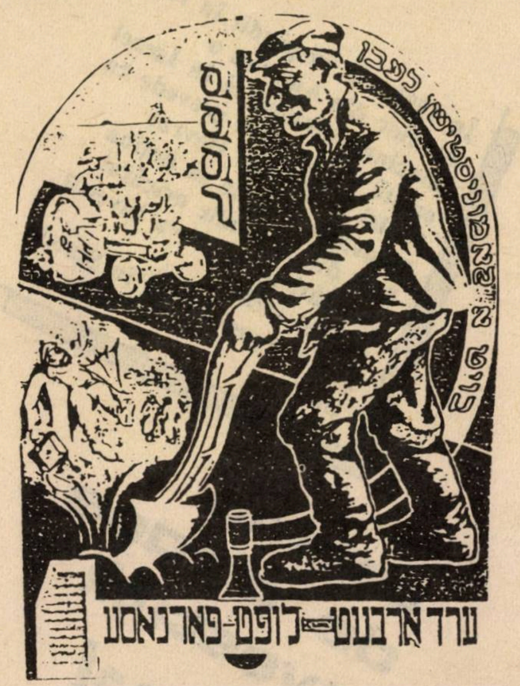

Un afiş sovietic care cheamă pe evrei să se facă agricultori

evrei. Opt ani a discutat Zangwill cu englezii diferite oferte: Nicaragua, Paraguay, Guyana britanică, Guyana olandeză, Brazilia, Honduras, Venezuela, Columbia, Noua Scoţie etc. În 1925 Zangwill a murit şi toate aceste idei trăznite au fost scoase de pe "ordinea de zi".

La 4 mai 1934 – un "eveniment istoric": guvernul Uniunii Sovietice a anunţat înfiinţarea primului stat evreiesc după două mii de ani... De fapt era vorba de "o regiune autonomă evreiască" în Orientul siberian îndepărtat. Un teritoriu mai mare decît al Olandei şi de două ori mai mare decît al Statului Israel. Acolo, în Birobidjan, bogat în păduri, ape şi metale subterane, pionierii evrei care vorbeau ruseşte şi idiş nu se temeau decît de minoritatea coreeană (cîteva mii de persoane). Ei se aşteptau la o "alia" de un milion de evrei. Einstein şi Shalom Ash au salutat această soluţie.

În primele două decenii s-au stabilit acolo 52 de mii de evrei, dar apoi cei mai mulţi au fugit. Au rămas circa 20.000. (Dacă Birobidjanul va lua exemplul Lituaniei şi se va desprinde din Uniunea Sovietică, va deveni "stat evreu independent"). În 1937, conducerea Birobidjanului a fost lichidată sub acuzaţia de "trotzkism". Cei rămaşi în viaţă în 1937, au fost lichidaţi în 1948.

Eliahu Beniamini aminteşte şi alte planuri. În 1936 teritorialiştii au dus tratative cu guvernul Australiei pentru colonizarea evreilor pe acel continent.

Guvernul francez al lui Leon Blum a propus la un moment dat aducerea evreilor în Indochina. Pe urmă în Madagascar. Sau în Noua Caledonie. Sau în Insulele Hebride. Sau în Guyana franceză.

Evreilor li s-au mai oferit Silezia inferioară, Alaska, Mexic, Canada, Argentina, Peru, Republica Dominicană şi Ecuador. În 1947 olandezii au prezentat un plan de colonizare a refugiaţilor evrei din cel de-al doilea război mondial în... Surinam.

Nu s-a terminat.

Beniamini aminteşte de un program de colonizare în Algeria. Şi în Angola. Şi în Sudan, Siria şi Turcia.

Toate aceste planuri au căzut din cauza lipsei de fonduri şi a unor greutăţi de ordin politic. Dar mai ales din cauza legăturii istorice, religioase şi sentimentale pe care evreii le au şi le-au menţinut cu Eretz Israel, leagănul poporului lor.

Nu e ciudat că evreii, acuzaţi de toţi antisemiţii din istorie de tendinţa spre expansiune, spre cucerirea lumii întregi, nu au vrut decît acest teritoriu mic şi sărac?

Nu, nu e ciudat. E normal. Dar cum să înţeleagă un antisemit acest lucru?

M. RAFAEL

Da... aşa e... cum să înţeleagă un antisemit acest lucru? Ba chiar şi un neantisemit. Ba chiar şi (mi-aţi luat vorba din gură) unii de-ai *noştri*?

În 1951 s-a răspîndit în rîndul evreilor din America o minciună: anume că în Israel există o lege care prevede că "Solel Bone" sau Hevrat Haovdim trebuie să deţină 51% din acţiunile oricărei societăţi în care s-a investit capital străin. Şi de atunci există în Statele Unite

teama de a face investiţii în Israel

MAX FISHER şi LARY TISH: nici un cent investit în Israel

...Dar o asemenea lege nu a fost promulgată niciodată. Nu contează, minciuna prinde rădăcini. Chiar şi astăzi mulţi evrei bogaţi din America spun că ar face investiţii în Israel dacă n-ar trebui să se împartă cu "Solel Bone" şi Hevrat Haovdim.

Unii spun că n-ar fi exclus ca marii bogătaşi evrei, fruntaşi ai Maghbitului să se fi "legat" de acest zvon, ba chiar să-l fi răspîndit, pentru a justifica faptul că ei înşişi nu au făcut investiţii în Israel. Max Fisher, Lary Tish, Lary Weinberg, Philip Klucznik, Jack Hofberger, Erwin Levy, mari oameni de afaceri şi conducători ai Maghbitului, nu au investit un cent în această ţară. Să menţionăm: Max Fisher are pachete de acţiuni la societăţile de petrol şi în industria de automobile din Detroit; Tish, care a fost cel mai mare acţionar la societatea "Philip Morris", este în prezent preşedintele societăţii CBS...

Dar, fireşte, mulţi străini investesc în Israel. Sînt printre ei şi mulţi foşti israelieni care s-au îmbogăţit în străinătate. Astfel, Meşulam Riklis şi Arie Genger au investit în întreprinderea "Chimicalim" din Haifa; David Azrieli a construit canionul Ayalon; Gad Zeevi are acţiuni la Bank Sapanut şi la societatea "Paz". Fraţii Nakash au investit în hotelurile din Eilat şi aşa mai departe.

Iar astăzi? În ce anume fac azi investiţii străinii? Aproape în toate domeniile: bănci, turism (Peltours), societăţi de construcţie (Africa-Israel, Giron, Isras), hoteluri, comerţ, industrie, prospecţiuni petrolifere etc.

Se apreciază că suma totală a acestor investiţii este de 2 miliarde dolari. Pînă acum!

AŞA A SPUS BEN GURION...

Investiţiile străine în această ţară au şi o istorie. Ele au început cu mult înaintea proclamării Statului.

Primele investiţii, făcute în spirit sionist, au fost cele de la Bank Leumi (Banca Palestinei, pe vremuri) despre a căror necesitate a vorbit încă Herzl. În anii '20 s-a înfiinţat cu capital străin Banca P.I.S. care apoi a devenit "Discount-Investiţii".

În anii '50 s-a înfiinţat concernul "Clal" cu capital evreiesc sud-american. În 1960 s-a creat "Hahevra le Israel", un fel de club al milionarilor. ▶

30 DE NOPTI

Printre cei care l-au creat au fost baronul Rothschild, Victor Carter şi Shaul Eisenberg.

Întotdeauna însă a domnit o prejudecată – "socialistă", să-i zicem – în legătură cu capitalul străin. Îndată după proclamarea Statului a început o campanie de defăimare a evreilor englezi "imperialişti" care conduceau întreprinderile de la Marea Moartă. Aceste întreprinderi fuseseră înfiinţate în anii '30, sub denumirea "Palestine Poth Company", de un grup de investitori evrei din Anglia, în frunte cu lordul Lypton, cumnatul faimosului lord Balfour.

În cadrul acelei campanii de defăimare s-a cerut pînă şi naţionalizarea întreprinderilor de la Marea Moartă. Interesant că într-o şedinţă a Comisiei Financiare a Knessetului din acea vreme, nu numai deputaţii de stînga, dar şi cei de dreapta au sprijinit cererea de naţionalizare. Cel care s-a opus a fost primul ministru David Ben Gurion. Şi iată ce a spus el în Knesset: "Capitalul nu este indezirabil numai fiindcă e american... Statul nu trebuie să dirijeze totul... Dacă nu vom folosi orice capital posibil, vom leza construcţia sionistă... Dacă capitalul e imperialist, atunci binecuvîntat să fie capitalul imperialist... Noi sîntem interesaţi în primul rînd în capitalul evreiesc, dar şi în cel neevreiesc..."

M. RAFAEL

O VESTE BUNĂ PENTRU CREDINCIOŞII OBEZI (SAU NUMAI GRAŞI)

Rabinul cartierelor nordice (de elită) ale Tel Avivului, Iona Metzger, a găsit în Talmud cîteva paragrafe pe baza cărora consideră că se poate permite să se mănînce puţin în sfînta zi de Şabat, în ciuda faptului că în cîntecele sinagogale care se intonează în această zi se spune că este obligatoriu "să te delectezi cu carne, peşte şi tot felul de bunătăţuri".

Permisiunea dată de rabinul Metzger se bazează, spune el, pe faptul că "grăsimea şi surplusul de greutate dăunează sănătăţii omului iar dieta trebuie să aibă continuitate atît din punct de vedere psihologic cît şi din punct de vedere practic. De aceea e voie să eviţi de Şabat mîncărurile care îngraşă".

Cu toate acestea, rabinul stabileşte: "Fiecare evreu, inclusiv cei care fac cură de slăbire, trebuie să mănînce de Şabat 28 grame de pîine şi să bea vin binecuvîntat cu ocazia Şabatului. Cei care procedează astfel s-au achitat de obligaţia de a se delecta din punct de vedere culinar de Şabat".

UN PAHAR DE VIN

Un pahar de vin în cinstea noului an s-a ciocnit la sediul H.O.R.-ului şi C.O.R.-ului (înzestrat acum şi cu o bibliotecă elegantă, de civilizaţie). Nu ne-am fi oprit asupra micii ceremonii dacă, aşa cum a arătat Arthur Israelovici, preşedintele C.O.R. în alocuţiunea sa, momentul n-ar fi demonstrat ceva care ne stă cu osebire la inimă: dorinţa de unitate a celebrei şi dintotdeauna divizatei aliale. *Au fost de faţă sub semnul "coexistenţei paşnice" nu numai H.O.R-iştii "maarahişti", în frunte cu Uri Eliav, ...ci şi un Artzi, de la Liberalii Independenţi, un Ben Ami, de la Likud, un Shlomo Laiş şi un S. Golderfarb de la religioşi (moderaţi...) şi mereu blajinul rabin Efraim Gutman, născut parcă să fie arbitru între grupuri felurite şi patimi. Au fost aşadar, toţi aceştia, au vorbit, au exclamat: Shana tova! Şi-aşa cum ne murmura la ureche Albert Kreigold, trezorierul H.O.R.-ului – ne-au dat impresia că "uite, că se poate..." să trăim sub acelaşi acoperiş; şi să nu ne mîncăm precum cîinii...*

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 17 ani de comerţ

• SHANA TOVA •

NOILOR OLIMI
LI SE VA ACORDA
O ATENŢIE
DEOSEBITĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

30 DE NOPȚI

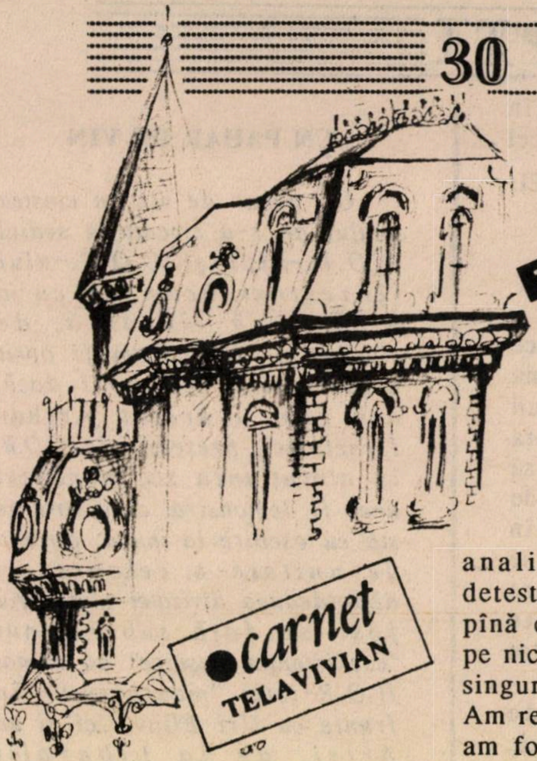

carnet TELAVIVIAN

BALFOUR-DUS ȘI INTORS

Mă sîcîie curiozitatea: ce ar gîndi bătrînul lord Arthur Balfour, acolo în Nemurire, unde se află, despre romanul meu cu strada care îi poartă numele în inima Tel Avivului; o stradă debutînd comercial și terminîndu-se mic-burghez, dacă nu rezidențial; o stradă contemporană cu el însuși, desuetă și preocupată, agitată și marcată de o școală, de un spital, de unica clădire Bauhaus autentic a Orientului Mijlociu și de... propria mea istorie.

Am descoperit-o de mult – cum să nu o fi descoperit, cînd e atît de centrală?! – pe vremea cînd, ole hadaș, îmi căutam repere bucureștene într-un Tel Aviv pe care încercam să mi-l fac al meu. Și prin vîrstă, prin amestec stilistic, prin nu știu ce est-european, Balfour era bucureștean.

A vrut hazardul, la început, să încep s-o bat zi de zi, de două ori pe zi, dimineața devreme și la amiază, în plină lumină, ducîndu-mi și aducîndu-mi nepoata de la școala pe care a făcut-o acolo. Ani de zile. Am descoperit fiecare casă pe drum, am analizat-o, am iubit-o sau detestat-o pe fiecare în parte, pînă cînd nu le-am mai văzut pe nici una. Rutină! Pasul merge singur, mintea e în altă parte. Am revăzut-o, cu ură, doar cînd am fost dus la camera de gardă a spitalului, cu 40 de grade febră și mai mult beat, decît treaz.

Parcă acum o văd treaz? O bat din nou, dus și întors, la orele serii, la orele nopții, în luminile de spectacol ale felinarelor portocalii, cu inima zbătîndu-se pasăre rănită sau plină de cîntec. În casa cu donjoane – donjoane de stuc și miniaturale – locuiește iubirea mea. Balfour a devenit romanță, serenadă și elegie. Luminile camerei ei nu se văd de la stradă, dar cînd sînt aprinse, frunzele pomilor nu mai au praf de cărbune și strălucesc ca bijuteriile unui Cartier botanist.

Sînt sigur că nu visez: pe Balfour locuiesc și niște muzicieni. Un saxofonist care "își face degetele" la ora la care mă duc la ea, iar alunecările lui pe gamă mă coboară și mă urcă în cer; un pianist care culege de pe clape la orele plecării mele un Mozart transparent ca o apă de rîu în care îmi spăl obrajii de praful de aur care mi l-au lăsat privirile ei.

Strada Balfour a încetat să fie o stradă. E un caiet în care mi-am scris viața.

CITADIN

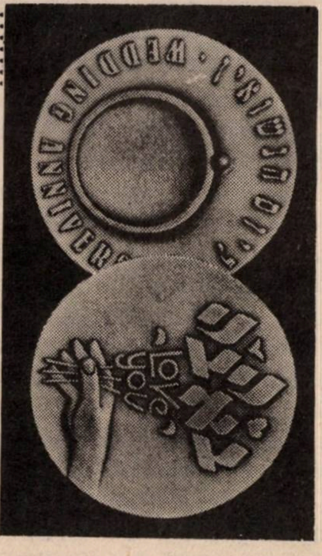

O MEDALIE DUPĂ NUNTĂ

"Societatea de stat pentru medalii și monezi" a emis recent o medalie în cinstea... instituției căsătoriei. Pe această medalie, creată după schița artistului Natan Carp, apare o verighetă cu o piatră prețioasă iar pe reversul medaliei, o mînă care oferă o floare sub inscripția "Cu dragoste".

Medalia este din aur (18 karate) și costă 257 șekeli.

Medalia din argint costă 90 de șekeli. Există și o medalie asemănătoare din bronz care costă numai 38 șekeli.

Ați citit săptămîna trecută

„ADEVĂRUL"

În această săptămînă, dar și în cele ce urmează vă punem la dispoziție un bogat material, pentru toată familia, pentru toate gusturile.

Dacă vă place „ADEVĂRUL" recomandați și rudelor și prietenilor să-l citească.

Cititorii noștri = prietenii noștri

• SHANA TOVA ! •

telefon DISPERAT din GOLFUL PERSIC

Telefonista mi-a spus:

– Aici Golful Persic. Un prieten din Tecuci, din cadrul forţelor americane trimise în Arabia Saudită, vrea să vă vorbească cu taxă inversă. Acceptaţi?

Natural, am rămas paf. Nevasta mea a îngălbenit de frică şi a început să strige:

– Ce ţi-a venit să dai numărul nostru de telefon ălora din Golful Persic? În orice moment Saddam Hussein poate să ne ameninţe şi prin telefon, ba chiar să aibă tupeul să ne ameninţe cu taxă inversă.

Am primit totuşi convorbirea fiindcă eram al dracului de curios să aflu despre care prieten din Tecuci e vorba şi cum de a ajuns el să mă cheme tocmai din Golf.

– Asta nu-i de mirare, spuse nevasta. Cine nu ştie că din Golful Persic e mai uşor să obţii legătura cu Tel Avivul decît din Tecuci şi chiar de la Bat-Yam...!

– Allo! strigă în receptor un glas prăfuit de nisip din deşertul arabic. Eu sînt, Avramel Menahemovici. Mă mai ţii minte?

– Cum să nu? Ce faci, mă, Avramelule? Cum naiba ai ajuns acolo?

– Nu mă mai întreba că-mi vine să mă omor.

– Nu mai întreb, dar povesteşte-mi căci sînt teribil de curios. Te ştiam la Beer Sheva.

– Exact. Lucram cu aparate video. Le cumpăram de la beduinii care le aduceau prin contrabandă din Egipt şi Abu Dhabi şi le vindeam cu preţ bun intelectualilor din Beer Sheva şi fundamentaliştilor islamici din Gaza.

– Mergea treaba, îmi închipui.

– Mergea destul de frumos. Poliţia nu mă prindea decît o dată la şase luni, în medie, procesul dura doi ani, primeam o condamnare de trei luni închisoare condiţională cu suspendare a condiţionalului şi o luam de la început. Am făcut un ban frumos şi chiar mă gîndeam să mă reprofilez...

– Să urmezi un curs seral de subingineri, de electronişti...?

– Eşti nebun? Nu, dragul meu, mă gîndeam să mă reprofilez în contrabanda de arme. Nu ştii cît se cîştigă şi cîţi băieţi care au făcut armata cu mine s-au îmbogăţit din exportul de arme în Columbia şi în ţările africane. Dar n-am mai putut rezista în Israel. Nu mai era de trăit. Sînt locotenent în rezervă şi mereu mă chemau la "miluim" pe cîte treizeci de zile. Ştii ce înseamnă treizeci de zile în comerţ? Cînd te întorci din armată după o lună de zile, nu mai recunoşti preţurile la aparatele video, la haşiş şi la alte produse. Şi apoi, ca să fiu sincer, mi-a fost teamă de război. Tot timpul se scria în ziare şi la televizor că arabii se înarmează, că Irakul a încheiat războiul cu Iranul ca să se poată ocupa de Israel şi să-l atace cu rachete. Ce-mi trebuie mie războaie şi "miluim", mi-am zis. Ia s-o şterg în Statele Unite ca să termin odată pentru totdeauna cu nebuniile astea! Aşa am şi făcut. Mi-a părut rău de beduinii mei care mă aprovizionau cu aparate video, dar foarte repede am intrat în legătură cu beduinii din Los Angeles, Philadelphia şi Las Vegas, şi m-am pus pe picioare. Mă gîndeam chiar să mă reprofilez, adică să mă însor, cînd deodată – pac! – a izbucnit jalea din Golful Persic, preşedintele Bush a ordonat mobilizarea rezerviştilor şi m-a înhăţat şi pe mine, poftim!

– Cum îţi merge acolo,

GURA HUMORULUI

Avramelule?

– Să nu mă întrebi! Aici, în deşertul Arabiei ăsteia Saudite, e o căldură faţă de care hamsinurile de la Beer Sheva sînt o briză plăcută. Beau ca o cămilă, dar nu ni s-au dat cocoaşe în care să strîngem apa aşa cum fac cămilele.

– Dar cel puţin nu te plictiseşti, i-am zis. Am văzut la televizor că aveţi baruri, filme, pare-mi-se că şi un cazinou.

– Fleacuri! Baruri şi filme aveam şi la Beer Sheva, cazinou aveam la Eilat, dar n-am anturaj. N-ai cu cine să schimbi o vorbă despre privatizarea din România sau despre programul artistic urmat de dans după comemorarea pogromului de la Dorohoi. Ziarul "Viaţa noastră" şi "Revista mea" nu se aduc aici şi de altfel nici n-aş găsi printre vlăjganii din Texas şi negrii din Alabama pe cineva cu care să pot comenta articolele lui Jean Steiger şi Marius Godeanu. Americanii citesc numai revista "SUN" fiindcă publică reportaje traduse din "Facla"... Ce se aude pe la voi?

– E linişte. Doar atît că lumea e în panică.

– Nu vă plîng eu pe voi, aveţi o armată bună care să vă apere, dar pe noi, forţele americane, cine să ne apere? Tot armata israeliană? Nu ştiu ce va fi. Mi-e teamă că America se împotmoleşte din nou într-un război de lungă durată şi că pînă la victorie pierd toate legăturile mele comerciale. Aş vrea să mă pun la adăpost, să mă salvez. Pentru asta te-am chemat la telefon.

– Ce pot face pentru tine? Ştii doar că nici noi nu stăm pe roze. În afara faptului că sîntem asaltaţi de un val uriaş de olim sovietici, nu ni s-au dat nici măşti de gaze ca să ne apărăm de ei.

– Lasă, lasă, mă linişti Avramelul din Golful Persic. Pînă la urmă, ca de obicei, tot voi o să ieşiţi cel mai bine din criza asta. Salvează-mă, dacă îmi eşti prieten. Trimite-mi o invitaţie în Israel. Vreau să vin ca turist şi să stau la voi pînă trece războiul şi pînă ce Saddam Hussein capitulează fără condiţii în faţa Organizaţiei Sioniste Mondiale.

– Delirezi, Avramelule, i-am zis. probabil că te-a insolat soarele ăla nebun al saudiţilor. Dar am să mă gîndesc. Sună-mă din nou peste cîteva zile. Pa!

***

...După ce am închis receptorul, nevasta s-a răstit la mine:

– Nu ţi-e ruşine să-l refuzi? De ce să nu-i trimiţi o invitaţie? Ai invitat atîţia ortodoxi din Bucureşti, catolici din Tg. Mureş, şvabi din Sibiu şi lipoveni din Tulcea iar cînd te roagă un biet prieten din America să-l inviţi şi să-l găzduieşti, eziţi? Toată lumea îi discriminează pe americani, nimeni nu vrea să-i ajute. Statele Unite sînt singura ţară căreia Congresul american nu i-a acordat "clauza naţiunii celei mai favorizate", ştiai? Dacă nici noi n-o să dăm americanilor o mînă de ajutor, atunci cine?

POLICHINOVICI

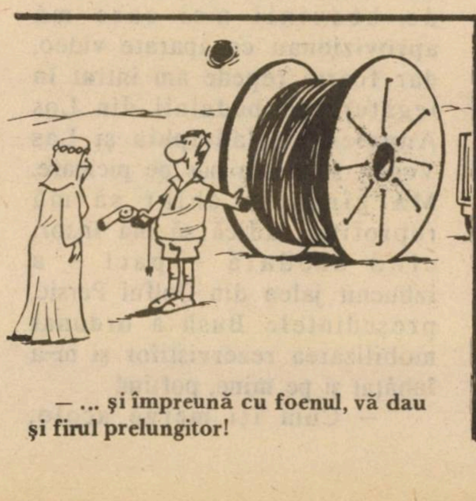

— ... şi împreună cu foenul, vă dau şi firul prelungitor!

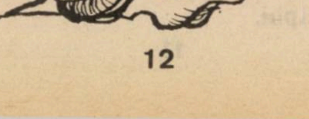

minimum

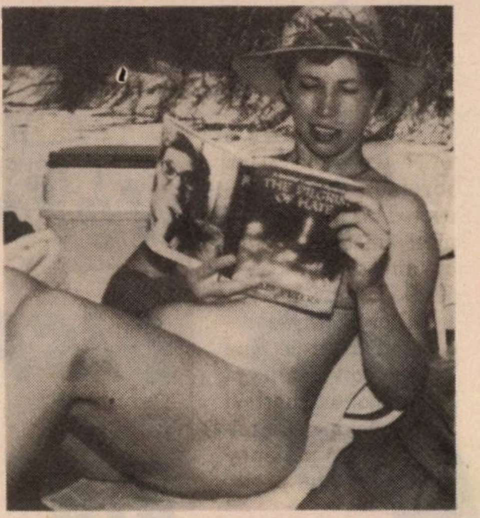

a luat cunoştinţă de hotărîrea femeilor din Florida, U.S.A., de a se prăji la soare, goale aşa cum le făcu Dumnezeu, – şi, sincer vorbind, îmbrăţişează curajul lor cu entuziasm (şi cu amîndouă mîinile).

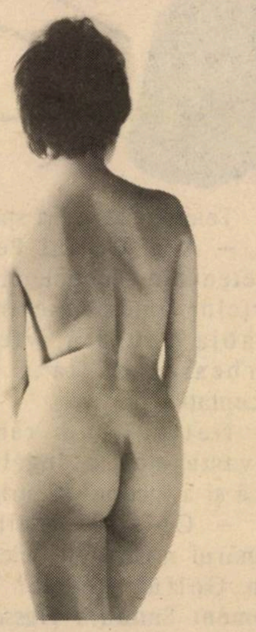

Ni se spune (din clasa I-a primară) că nu e bine să întorci spatele realităţii.

Mă rog. Se spune.

Dar parcă – uneori – (ca să scapi de pildă, de nervii cu Saddam) e totuşi bine. Ba chiar bine de tot.

(Foto: Hedy Löfler)

Kibuțul are viitor?

– DA, RĂSPUNDE MOŞE SALZMAN, "HAVER KIBUŢ" HANITA

Pornind la întîlnirea de la sediul Histadrutului, am luat cu mine exemplarul din "Minimum" (nr. 13) în care s-a publicat articolul lui Amos Oz, intitulat: *"Kibuțul are viitor?"* Scriitorul ebraic, notînd că în evoluția kibuțului s-au ivit deziluzii, fenomene de "criză", considera că, în prezent, kibuțul se vede în fața unui ultim examen: *aventură sau mod de viață?"* şi – optimist – conchidea: *"eu cred că kibuțul va trece cu succes acest ultim examen".*

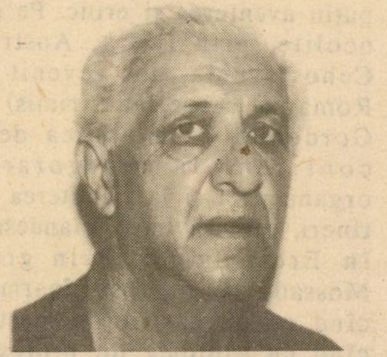

Moşe Salzman

Considerațiile lui Amos Oz m-au călăuzit în convorbirea pe care am avut-o cu Moşe Salzman, un fiu autentic al alialei române, despre care se poate spune că, la cei 70 de ani pe care îi împlineşte în curînd, el scrie istoria mişcării kibuțiene, prin exemplul lui de viață.

– *Cum să vă prezint cititorilor? – îl întreb pe bărbatul înalt, bine făcut, cu fața arsă de soare, cu mîini bătătorite, cu o coamă de păr încărunțit, dar răvăşit, gen Ben Gurion, sprinten în gesturi, exuberant în vorbire.*

– Haver-kibuț Hanita! E cel mai simplu şi cel mai concludent. De-a lungul vieții am deținut diverse funcții în "mişcare" (Gordonia), în Partid (Mapai – Maarah), în Histadrut. Am trecut de la funcții mai înalte la altele mai de rînd, fără mînie şi patimă, căci aşa e la noi, totul e să-ți faci datoria acolo unde eşti pus.

– *Şi cum să traduc haver-kibuț? – îl întreb pe interlocutorul care vorbeşte 7 limbi, între care, încă destul de bine, româneşte.*

– Membru al kibuțului, asociat, tovarăş, prieten. Oricum va fi bine, căci denumirea implică toate aceste noțiuni.

– *Vorbind de băieții care au înființat primele kibuțuri, Oz îi descrie ca* "fii ai fiilor de religioşi, care, încetînd de a mai fi religioşi din punctul de vedere al Halahei, au continuat pe drumul lor să fie habotnici şi chiar mesianici". *Te recunoşti, Moşe, în acest portret?*

– Da, cred că mi se potriveşte de minune. Provin dintr-o familie de religioşi din Basarabia, dar am devenit laic şi am rămas un habotnic al mişcării kibuțiene. În casa părintească s-a vorbit idiş, dar mai ales ivrit, căci şi tata, şi mama au fost profesori de ebraică. Am făcut şcoala secundară la vestitul liceu Aron Pumnul din Cernăuți. Încă de-atunci, ca mulți tineri de seama mea, am intrat în mişcarea sionistă de tineret Gordonia şi, după bacalaureat, am făcut hachşaraua (pregătirea pentru alia) lîngă Bălți. După care am fost chemat la Bucureşti în centrala mişcării. Am fost printre conducătorii organizațiilor de tineret, ridicați de legionari în timpul rebeliunii din ianuarie 1941 şi, numai printr-o întîmplare, am scăpat cu viață. În acelaşi an, cu un certificat de student, am ajuns în Israel, ca şef de transport al unui grup de haluțimi ai lui Aliat Hanoar.

– *Cu aceasta s-a încheiat capitolul "România"?*

– Doar pentru scurtă vreme, căci în 1947 a început unul nou şi, aş zice, nu mai

• SHANA TOVA ! •

TEL: 242331

Aurel Weisler

• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •

ITS TRAVEL and TOURS

Frishman 9, Tel Aviv

puţin aventuros şi eroic. Pe căi ocolite, prin Italia, Austria, Cehoslovacia, am revenit în România ca şaliah (trimis) al Gordoniei cu misiunea de a contribui la revigorarea organizaţiei şi la trimiterea de tineri, care să intre, clandestin, în Eretz Israel. Prin grija Mossadului, am fost "înarmat" cînd cu un carnet de meşter, cînd cu diplomă de profesor, ceea ce mi-a permis să "acopăr" activitatea sionistă desfăşurată la Timişoara şi în diferite oraşe din Ardeal.

– Cum ai devenit haver-kibuţ Hanita?

– Hanita a fost înfiinţată în 1938, după metoda *"turn şi zid":* turn – de la fortul de apărare împotriva atacurilor arabilor; zid – de la "clădirile" de locuit. Colonizarea era interzisă de englezi; dar, potrivit legislaţiei turceşti în vigoare, dacă pe un teren se clădea ceva pentru locuit, construcţiile respective nu erau dărîmate. Un grup de tineri, unii născuţi în Palestina, alţii imigraţi din Germania, au adus de la Dagania materiale de construcţii şi, peste noapte, au improvizat nişte bărăci, în care s-au instalat la vreo 20 km. de Naharia, aproape de graniţa cu Libanul.

– Cum arată azi Hanita?

– E un kibuţ consolidat, viabil, ca să nu zic înfloritor. Numără în prezent 400 de membri, originari din 27 de ţări. Precizez că 50 de kibuţnici sînt "români". Profilul economic al kibuţului este agro-industrial. În agricultură predomină pomicultura (avocado, citrice). Baza industrială o formează două fabrici (erau 3, una metalurgică am vîndut-o de curînd): o fabrică de lentile de contact, cu 250 de lucrători şi alta, cu 140 de lucrători, care produce din material plastic folii foarte subţiri, utilizabile în industria electrică şi electronică.

– Se vorbeşte mult în ultima vreme de o "criză" a kibuţurilor...

– Părerea mea este că ea există pe plan "financiar". Pentru creditele de dezvoltare, inerente activităţii normale, băncile percep dobînzi cu procente mari, aş zice cămătăreşte şi, prin aplicarea dobînzilor la dobînzi, datoriile cresc vertiginos, devenind de nesuportat.

– O înaltă faţă religioasă, Rabinul Shah, a contestat, înainte de alegeri, caracterul iudaic al kibuţului. Ce credeţi despre aceste aserţiuni?

– Prostii! Las la o parte faptul că însăşi ideologia de care ne călăuzim îşi are, în bună măsură, rădăcini în preceptele Torei şi Talmudului. Dar dacă e-adevărat că noi nu înţelegem să trăim ca în Evul Mediu, nu e mai puţin adevărat că, în precticǎ, cinstim tradiţiile evreieşti şi cultivăm mîndria de a aparţine poporului cărţii. Cea mai categorică dezminţire a afirmaţiilor la care vă referiţi, venite din surse nesioniste şi chiar antisioniste este, cred eu, patriotismul kibuţnicilor: Ei au dat cele mai grele jertfe în războaiele de apărare a Israelului şi sînt gata de supremul sacrificiu, dacă va fi cazul să respingă o nouă agresiune.

– Evenimentele recente din Uniunea Sovietică şi Europa de Răsărit sînt apreciate de mulţi ca faliment al comunismului şi, implicit, al doctrinelor colectiviste. Credeţi că aceasta poate avea repercursiuni asupra destinelor kibuţului?

– Kibuţul nu a fost şi nu este colhoz! Colectivismul nostru are altă sorginte; ea se numeşte Libertatea! În kibuţ nu se intră forţat şi nu se rămîne împotriva voinţei individuale. În ulpanul de la Hanita – unul din cele mai bune din ţară – învaţă acum un număr de olim hadaşim din Uniunea Sovietică. Ei nu numai că fac o distincţie netă între ceea ce văd aci şi ceea ce ştiu că se petrecea acolo, dar se arată dornici să fie primiţi în kibuţul nostru.

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

• SHANA TOVA ! •

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI **MICHAEL SHARON**

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
Orele de primire: 10-13 şi 16-18
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE
ÎN LUNILE DE VARĂ

NOI

etc.

*** Ambasadoarea Israelului la Lisabona, Colette Avital (din tribul nostru) aşteaptă să fie avansată, în cadrul ultimelor mutaţii pe care ministrul de Externe David Levy le face. Ea doreşte să fie numită ambasadoare pentru Piaţa Comună Europeană. Noi sîntem pentru: rafinamentul şi cultura lui Colette sînt la locul lor... în Europa! (În clişeu, Colette Avital – dreapta,, stînd de vorbă cu vicepreşedinta parlamentului portughez, Manuella Agwiar).

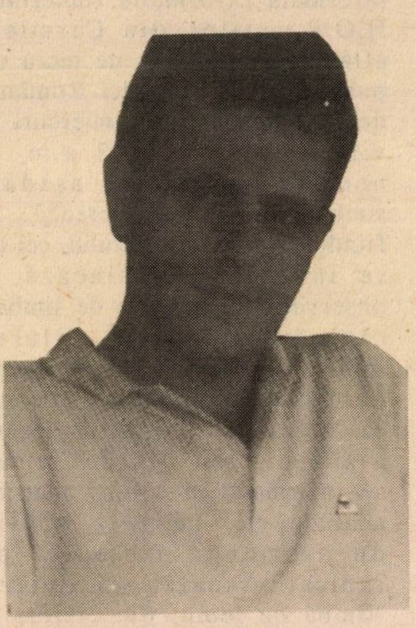

*** Moshe Herşcovici (28) nu e... Miki Berkovici, deşi ar fi vrut să fie. Basketbalist în echipa "Macabi-Rishon", este chiar jucător bun! Moshe vorbeşte bine româneşte, nesfiindu-se să admită că e de felul său de prin Carpaţi. În urmă cu 5 ani, el a părăsit terenul de sport, plecînd la Bucureşti, unde a învăţat medicina stomatologică. El spune: *"Sînt jucătorul cel mai bun printre dentişti şi dentistul cel mai bun printre basketbalişti"...*

*** Unul din ziarele principale din Egipt, "El Vafad" a publicat un articol foarte elogios la adresa profesorului Simon Shamir, cel ce a fost ambasador al Israelului la Cairo. Autorul articolului precizează că primul ambasador israelian, Eliahu Ben-Elisar nu a fost decît o "figură trecătoare", iar cel ce i-a urmat, Moshe Sason, născut la Damasc, nu a reuşit să îmbunătăţească relaţiile dintre cele două ţări. Profesorul de istorie Shamir (iar noi adăugăm: născut în România) poate fi încoronat, zice egipteanul, ca specialistul nr. 1 în înţelegerea relaţiilor israelo-arabe. Puiu Arad, ambasador la Washington, Colette Avital la Lisabona, Shamir la Cairo: succesul lor a fost de netăgăduit. Ceea ce nu ne miră de loc: românul (inclusiv evreu de felul lui), e născut nu numai poet, ci şi diplomat.

*** Auva Bat-Hana a tradus în ebraică *Luceafărul* şi alte cîteva din poeziile lui Eminescu, adunîndu-le într-un volum bilingv, care are meritul, înainte de toate, de a face cunoscută amatorilor de poezie din Israel personalitatea marelui Eminescu.

*** *"Nu am povestit şi nu voi povesti nici soţiei mele şi nici copiilor mei, cu cine am votat în disputa care a fost în Partidul Muncii, de pe urma căreia a ieşit învingător Shimon Peres"* – a declarat cu mîndria de a şti să păstreze un secret, deputatul Miha Harish, secretarul general al partidului picat în opoziţie. Se pare că Harish păstrează bine secretele de partid; ceea ce e bine. Se pare, de asemenea, că păstrează (cu străşnicie) şi secretul că înţelege româneşte. Ceea ce e mai puţin bine. Mult, mult, mult mai puţin bine.

*** Braşoveanca Lili Sharon nu-i ministru al construcţiilor, ca soţul ei, dar şi ea are grija... construirii unei locuinţe pentru fiul lor mai mare, Omri. Cei doi băieţi ai lui Aric şi Lili Sharon, Omri şi Ghilad, şi-au încheiat cariera de ofiţeri în Zahal, devenind agricultori, la ferma familiei din vecinătatea oraşului Ashkelon.

*** Luna trecută a avut loc, la Ierusalim, 1-a Conferinţă internaţională a Judaismului Yemenit. Eu nu zic. Dar spun. Încet, în şoaptă, fiindcă mi-e ruşine.

*** Ne-a vizitat manechinul internaţional Mihaela Bercu. Ea a venit să-şi vadă părinţii, dar "activistele" vieţii telaviviene s-au străduit să o aibe pe Mihaela pentru o seară printre ele. Sara Müller, o cucoană din înalta noastră societate (sau aşa zisa înaltă) a organizat o petrecere la care a vrut cu tot dinadinsul ca Mihaela Bercu (strîmbîndu-se la unul din fotoreporteri) să fie prezentă. Poate o invită şi H.O.R.-ul odată la o şedinţă de analiză a muncii. Sîntem convinşi că participarea bărbaţilor din snifuri va fi cu 70% mai mare decît astăzi.

*** Avem în faţă lista Comitetului de conducere a Asociaţiei Culturale România-Israel. Personalităţi de mîna-ntîia, cu *nume:* Prof. Răzvan Theodorescu, preşedintele Televiziunii, profesorul savant Edmond Nicolau, scriitori (adevăraţi), compozitori (adevăraţi), ziarişti (adevăraţi). Avem în faţă şi lista cu "acţiuni" şi manifestări; una peste alta, cam două pe lună... Avem în acelaşi timp în faţă şi componenţa şi activitatea Asociaţiei (surori) de prietenie Israel-România: pustiu. În afară de-o telegramă jumate de felicitare pe an şi darea peste cap a două ţuici la Ambasadă de ziua naţională, – cam nimic. Şi e păcat... Şi e, mai ales, împotriva *momentului*. Acum, cînd cei de la Bucureşti activează ca un dinam de idei, tu, la Tel Aviv, să stai cu burta, leneş, la soare, topit şi toropit... Nu se face.

I-am ruga (deşi nu e treaba lor) pe Arthur Israelovici, şeful C.O.R.-ului şi Uri Eliav, cel cu H.O.R.-ul, amîndoi, viguroşi dovediţi, să se aplece asupra corpului inert al Asociaţiei şi să-i facă respiraţie artificială. Poate că niţel aer mai tare, din cel ce umblă prin *alia*, va pătrunde şi în plămînii sleitei organizaţii.

*** Şi fiindcă veni vorba de sleire, hai să ne-amintim, o clipă, de vechiul nostru muşteriu, Asociaţia celebră a Scriitorilor de limbă română din Tel Aviv, Orientul Mijlociu. Spunem *celebră*, deoarece, aşa cum aflăm, redacţia almanahului *Guiness*, consacrat recordurilor de tot felul de pe planetă se interesează de performanţa ieşită din comun a Asociaţiei: refuzul comitetului de conducere de a convoca Adunarea Generală de alegeri, este, prin tenacitatea sa uimitoare, fără egal. Şi cei de la almanah au de gînd să-l includă în proxima ediţie a cărţii... Urăm succes băieţilor anti-electorali de la Asociaţia cu pricina, scriitoricească şi, le oferim – în continuare – ardeiul iute de mai jos; aşa cum am făgăduit, îl vom introduce (în revistă) lună de lună, pînă ce, într-un sfîrşit, adresanţii vor catadixi să organizeze mult aşteptatele şi necesarele alegeri...

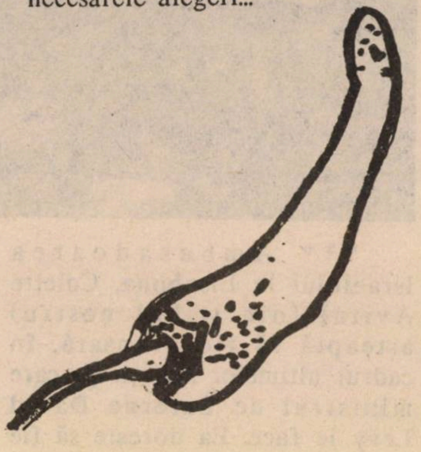

*** Din gazetăreşte informata *Informaţia* (buletinul H.O.R.-iştilor din Carmiel) aflăm noul program de lucru cu publicul al Ambasadei Române, de la Tel Aviv: luni, miercuri şi vineri între 9 – 12 a.m. O noutate importantă aşadar: sîmbătă nu se mai lucrează... Şi fiindcă, vorba franţuzului, cei ce se iubesc se tachinează, o observaţie în materie de limbaj; citind un articol, altfel interesant, despre întemeietorii Carmielului, am întîlnit expresii ca "necesitatea afirmării plenare a alialei"... sau "H.O.R.-Carmiel s-a afirmat... ca o forţă motrice a alialei etc." Lăsaţi-vă, fraţilor, de-asemenea formule "pe radical", scoateţi-vă sinistra "limbă de lemn" din creiere şi scrieţi simplu, româneşte. O.K.?...

*** După ce a citit în *Viaţa noastră* (17. VIII. a.c.) un articol despre tragedia vasului *Mefkure*, scufundat lîngă strîmtoarea Bosfor în 1944, cu 389 de emigranţi la bord, – cititorul nostru Manole Aronovici din Haifa a tăiat cu foarfeca un pasaj din evocarea amintită şi ni l-a trimis prin poştă, însoţit de-o întrebare: "Nu vă vine să vă căţăraţi pe pereţi?" Pasajul sună aşa: "Şi populaţia evreiască s-a împotrivit plecării vaselor din portul Constanţa în această perioadă critică. A. Grosman-Gruzia, şeful "Centrului evreiesc", "Judenrat"-ul central al evreilor din România, şi-a manifestat împotrivirea faţă de alia"

Ei bine, trebuie să recunoaştem, ne-a cam venit să ne căţărăm pe pereţi (cu atît mai mult cu cît nervii noştri sînt agitaţi cît se poate de "evenimentele din Golf"). În cele cîteva rînduri de mai sus, se află două greşeli destul de groase.

Mai întîi, Grosman-Grozea (şi nu Gruzia, nici R.S.S. Georgia)), n-a fost şeful "Centrului", ci doar responsabil financiar, şeful fiind faimosul dr. Ghingold, judecat după 23 august 1944 ca criminal de război şi condamnat la muncă silnică. Pe urmă, a scrie: "Centrul evreiesc" – este o eroare; organizaţia evreilor pe ţară s-a chemat *Centrala Evreilor*. Să fim mai atenţi fraţilor. Ştim. Toată lumea greşeşte. (Şi noi, cei de la Minimum. Şi noi.) Dar, din cînd în cînd, mai dai o erată. Că nu-ţi cade conciul.

*** "Naşa strana" a apărut zilnic ani în şir. La un moment dat, trustul din Harakevet, cel care editează ziarul românesc, l-a transformat în săptămînal. Era şi el jalnic ca toate celelalte. Într-o zi s-a aflat că Robert Maxwell va edita în Tel Aviv un ziar rusesc al cărui redactor-şef va fi vestitul Sceranski. La trustul din Harakevet s-a produs panică. Imediat s-a hotărît ca "Naşa strana" să treacă din nou la apariţia zilnică. S-au angajat ziarişti mulţi, s-a căutat o tipografie mai bună şi acum ziarul apare mult mai îngrijit. Probabil că şi ştirile sînt la zi.

Ah, sfînta concurenţă! Cîte minuni face ea!

Domnule Maxwell, ce-ar fi să scoţi şi un ziar românesc? Sîntem siguri că imediat "Viaţa noastră" ar apare în haine frumoase.

*** Au trecut 7 luni de cînd ambasadorul român dr. Iulian Bituleanu (care a lăsat o impresie bună) a plecat de la post şi un nou ambasador încă nu a fost numit.

S-a zvonit, la un moment dat, că vine în locul lui scriitorul Platon Pardău. Acum nu se ştie nici măcar cine candidează la acest post. Şi au trecut 7 luni...

*** Iniţiaţii spun că dicţionarul ebraic-român, editat cu mulţi ani în urmă, în afară de faptul că nu e de găsit, este şi depăşit în mare măsură. O mulţime de termeni ebraici noi şi foarte răspîndiţi nu apar în el.

E cazul să se scoată un dicţionar nou sau măcar cel vechi să fie adus la zi şi retipărit.

Rubrică realizată de
BEN YAACOV-ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

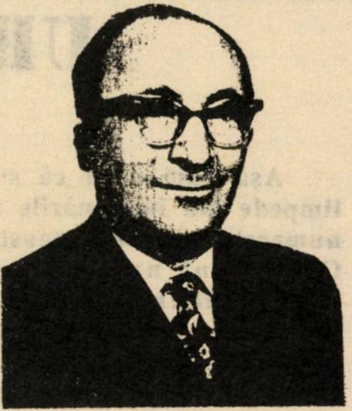

A apărut

"BEZNĂ"

de

TUDOR SAVIN

Relatarea unui "vinovat fără vină", ridicat de Securitatea română şi trimis la "reeducare" în lagărele de muncă silnică de pe Şantierele Canalului Dunăre-Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC sau se poate procura trimiţînd un cec bancar sau poştal în sumă de 28 şekeli (incluzînd cheltuielile de expediţie) pe numele L. CAZIN, la POB 1061, Bat Yam.

DESPĂGUBIRI şi PENSIE

GERMANĂ

SHANA TOVA

Conform legilor noi germane

- **Revalorificarea averilor lăsate la emigrare.**
- **Înscrieri pentru piţuim din Germania răsăriteană.**
- **5.000 de mărci pentru noi veniţi şi la cei ce n-au primit.**

„DYUK“, ÎNDRUMĂRI ŞI SFATURI

HAIFA – STR. IAFFA HILEL 2
(Scările Nordau)
TEL. 04–644091; 04–640724
DESCHIS ÎNTRE ORELE 8.00–17.00

LUMEA ROMÂNEASCĂ

AL. MIRODAN

URĂ LA BUCUREȘTI

3

Așa cum cred că s-a înțeles destul de limpede din însemnările mele bucureștene din numerele trecute (august și septembrie a.c.), Occidentul nu s-a împăcat cu urmările imediate ale revoluției de la 22 decembrie 1989 (preluarea puterii de către Frontul Salvării Naționale, condus de Ion Iliescu) și nici – mai ales – cu rezultatele alegerilor de la 20 mai: victoria și încă la scor a aceluiaș Front și a aceluiaș Iliescu, președintele de astăzi al țării...

Rezultatul acestei nemulțumiri îl constituie o campanie de pedepsire a României dusă cu toate mijloacele politice, economice și uneori, am motive să cred, subversive. Statele Unite au refuzat să acorde României (țară pustiită de administrația Ceaușescu) clauza națiunii celei mai favorizate (clauză care, ciudat, fusese oferită, cu generozitate, regimului anterior). Investițiile de capital occidental, vital necesare Bucureștiului, sînt interzise: marile bănci, Fondul Monetar Internațional, nu stimulează creditele: dimpotrivă, *linia* este: sufocați România lui Iliescu! Demonstrațiile anti-guvernamentale gen "Piața Universității" sînt stimulate de mass-media apuseană și prezentate la modul hipertrofiat. Incidentele, tulburările, ciocnirile, sfîșierile sociale (hrănite, nu o dată, din exterior) sînt prezentate pe ecranele televiziunii, cu voluptate, ca un Auschwitz permanent, instalat între Universitate și Hotelul Intercontinental. Cele cîteva cazuri de holeră (țara mai are și ghinion pe deasupra) au fost "popularizate" din plin, fiind însoțite de apeluri la sabotarea turismului în România.

Dar, arma nr. 1 pentru "pedepsirea" României și cea mai dureroasă este readucerea pe tapet a ceea ce s-a chemat, de veacuri, și se numește și astăzi "problema Ardealului". La 70 de ani de la Tratatul de la Trianon, prin care unirea Transilvaniei cu România fusese recunoscută internațional, și la 50 de ani de la Diktatul (totuși hitlerist) de la Viena care răpea țării Ardealul de Nord, *chestiunea* este din nou la ordinea zilei.

Ideea ar fi persecutarea de către români a minorității maghiare din Transilvania. Aceasta este înfățișată ca un fel de popor martir palestinian călcat în picioare de sioniștii de la București, în cap cu Arik Sharon-ul român, Ion Iliescu.

Presa occidentală "lucrează" cu spor, de cîteva luni de zile, la *crearea* imaginii. Iar Ungaria de azi (unde au apărut, din ianuarie pînă în septembrie, 42 de cărți despre "drepturile legitime" ale Budapestei la Ardeal), se comportă ca aliatul cel mai eficient al Occidentului la îngenuncherea României. Comparația mea este, probabil, hazardată, dar de-aici, de la Tel Aviv, am impresia că Apusul se folosește de Ungaria împotriva României, așa cum lumea arabă (și nu numai arabă...) folosește O.E.P.-ul întru distrugerea Israelului.

MONEZILE DE 25 DE BANI

Încă din zilele revoluției din decembrie 1989 a fost lansată pe piața politică internațională, ciudat, o "problemă maghiară". *Linia* a dat-o, din cîte înțeleg, un post de radio maghiar din New York, emițînd pe FM 105,9.

"Ungurii din Transilvania – spunea crainicul amintitului post în ianuarie 1990 – trebuiesc eliberați și anexați la Ungaria". Peste ocean (și nu numai acolo) există un *loby* unguresc foarte puternic și – spre deosebire de românii din emigrație – solidar cu țara de origine fără condiții, adică indiferent de guvernul momentului dat.

"Eliberarea Transilvaniei" a început prin eliberarea școlilor de cotropitorii (veneticii) nemaghiari. Elevii români au fost dați afară, cu zecile, din școlile unde învață și unguri. Șapte copii din satul Hodac au trebuit să părăsească liceul din Sovata, unde învățau carte, fiind siliți să se mute la Gurghiu. Alții fac naveta zilnic, cu trenul, pînă la școlile din Brașov: deocamdată, dacă te gîndești că pînă la primul război mondial, Brașovul făcea parte nu din România, ci din Austro-Ungaria... Profesorii, la rîndul lor, sînt presați, cînd cu binișorul (muncă de lămurire, de la om la om), cînd cu amenințări de-a dreptul ("vreți să vă treziți într-o fîntînă?") să fugă "din secuime".

Șaizeci de cadre didactice din județul Covasna (ca și, de altfel, patruzeci de ingineri) au trebuit să-şi facă bagajele şi să plece.

Eliberarea se înfăptuieşte şi pe plan "spiritual". Statuile lui Avram Iancu şi Nicolae Bălcescu au fost profanate. Biserica de lemn din satul Valea, judeţul Mureş (monument istoric) a fost incendiată. Preotul Eugen Micu, parohul din Praid, a fost silit să-şi părăsească, într-o noapte, parohia, de teama de a fi ucis. Preotul din Baraolt a fost izgonit din comună: acum el se află la Baia-Mare. Unde se roagă.

Eliberarea de ocupantul român se înfăptuieşte, nu o dată, prin lichidarea fizică a inamicului. Profesorul C. Alupului Rus a povestit la o adunare a organizaţiei *"Vatra românească"* despre *cazul* Liviu Cenchian, din comuna Dealu, Odorhei. Acesta a fost schingiuit în faţa soţiei şi copiilor, apoi i s-a tăiat capul, cu satîrul, iar cadavrul a fost ars în curtea casei. Dănilă Gabi, din comuna Letea, a fost bătut cu parul şi călcat în picioare cu cizmele pînă ce şi-a dat sfîrşitul. Era iarnă. Zăpada se înroşise de sîngele lui. La Odorheiul Secuiesc ofiţerul Dumitru Coman a fost ucis cu pietre şi, pe urmă, dezbrăcat la piele şi aruncat aşa, gol, în curtea spitalului din oraş. După un timp, unul dintre asasini a pornit să cînte; atunci camarazii lui, stîrniţi de ritmul melodiei, au început să danseze pe cadavrul lui Coman Ceardaş. Aceasta s-a întîmplat în zilele de după revoluţie. Tot în zilele acelea şi tot în secuime – Aurel Agache a fost castrat cu cuţitul de bucătărie, după care, cu acelaşi cuţit, i-au fost scoşi ochii; întîi ochiul stîng, apoi celălalt. În orbitele goale, autorii faptei au pus monezi de 25 de bani, iar în gură, care rămăsese larg deschisă (Agache urlase de durere) un şobolan mort. Copiii lui, cinci la număr, au fost siliţi să-l privească aşa, vreme de două zile; într-a treia zi, i s-a îngăduit familiei să-l înmormînteze.

Ce urmează? Un reporter de la "România Liberă" a efectuat, nu de mult, o anchetă pe tema "problemei maghiare". Discutînd cu un profesor român din Ardeal (care a preferat – şi se pare nu fără temei – să-şi păstreze anonimatul), acesta a spus: "Se încearcă maghiarizarea totală, alungarea românilor şi în special a intelectualilor. Oricînd mă aştept la o *noapte a cuţitelor lungi...*"

Asemenea nopţi – aşa cum arată istoria pogromurilor, "rebeliunilor" şi masacrelor – nu coboară în chip spontan peste oraşele şi satele lumii. Ele sînt organizate, şi încă *ştiinţific*, de sus: de la centru. În cazul de faţă, centrul se află la Budapesta. Dl. Göncz Arpad, noul preşedinte al Ungariei, şi-a inaugurat mandatul printr-un discurs de răsunet. D-sa a afirmat că nu se consideră exponentul unui partid sau al unei ţări, ci reprezentantul a 15 milioane de maghiari. Ori, populaţia Ungariei numără cam 12 milioane de locuitori. Restul trăiesc în afara graniţelor şi, în primul rînd în Transilvania.

Originalitate

Cel de-al doilea aliat de bază (fer de lance) al Occidentului îl constituie diaspora românească. Originalitatea acesteia este de necontestat. Spre deosebire de emigraţia poloneză (17 milioane de oameni) care trimite necontenit şi indiferent de împrejurările politice dolari "acasă", salvînd astfel economia ţării de la dezastru, spre deosebire de maghiarii din Europa sau Statele Unite care acţionează mînă-n mînă cu guvernele de la Budapesta (cu toate guvernele, de la cel condus, pînă nu de mult, de Ianoş Kadar, leaderul partidului comunist pînă la cel de astăzi) pentru înfăptuirea scopurilor naţionale, diaspora română, sau mai precis spus, instituţiile acestei diaspore, s-a plasat pe o poziţie, limpede şi activă, anti-Bucureşti. Reprezentanţii organizaţiilor româneşti din Statele Unite cer stăruitor Congresului american să nu acorde nici un fel de ajutor economic României. Ziarele din exil, de la New York, Paris sau Montreal, au aplaudat cu entuziasm absenţa ambasadorului american de la ceremonia organizată cu prilejul instalării lui Ion Iliescu în funcţia de preşedinte ales al ţării. Tot cu entuziasm sînt salutate grevele de la Braşov sau de la Constanţa, care au produs pagube de milioane de dolari. *Activiştii* organizaţiilor din străinătate alcătuiesc liste de membri ai fostului Partid Comunist Român, cu gîndul ca, după răsturnarea guvernului actual, respectivii să fie arestaţi. După informaţiile noastre, numărul celor ce urmează a fi arestaţi, se ridică la peste două milioane. La Los Angeles, iarăşi după informaţiile noastre, s-a alcătuit un tabel cu portarii de bloc; aceştia sînt socotiţi "securişti" şi urmează a fi arestaţi. Un grup din Paris pune la punct lista caselor care, naţionalizate după 23 August 1944, trebuie restituite foştilor proprietari, ocupanţii actuali urmînd să fie evacuaţi în 48 de ore. Nu lipsesc, bineînţeles, nici listele cu "noul guvern", ce ar urma să fie instalat în locul cabinetului Petre Roman. Pentru anumite ministere, cum ar fi departamentul Internelor, s-a făcut o adevărată "coadă". Dintr-o sursă demnă de toată încrederea ni se spune că peste 50 de foşti deţinuţi politici s-au înscris pentru funcția de Director general al penitenciarelor.

Partizanii lui Ion Iliescu și ziarele pro Frontul Salvării Naționale acuză îndeobște pe acești *activiști* din diaspora de a fi agenți ai C.I.A., ai Budapestei etc. În gazete precum *Adevărul, Azi, Dimineața*, se vorbește despre ei ca despre niște trădători de țară. Învinuirea este absurdă. Exceptînd cîteva cadre, salariate de o agenție sau alta din Apus, majoritatea celor la care mă refer sînt agenții unei organizații mult mai puternice decît C.I.A.: ei sînt, dacă se poate spune așa, agenții urii de sine, ai antiromânismului românesc.

Cauzele fenomenului nu sînt, de fapt, de natură politică, ci psihologică: emigratul s-a trezit, o dată cu doborîrea regimului Ceaușescu, cu doborîrea alibiurilor care justificau părăsirea țării: lipsa de libertate, de democrație etc. etc. De aici, efortul cotidian de a demonstra că, de fapt, în 1990 "nu s-a schimbat nimic", că *tot* securitatea de ieri se află la putere și că "dacă vrei să știi, azi e mai rău decît sub Ceaușescu". Profesorul Mihai Botez, matematician, dizident cunoscut în anii '80, instalat în California, a avut franchețea de a discuta despre această maladie în termeni nemenajanți: "Există – mărturisea el – (într-o convorbire cu Mirela Roznoveanu, de la "România Liberă"), din păcate, la unii români un anumit sentiment de refulare. Aproape că nu ar vrea ca lucrurile în țară să meargă bine, iar acesta este și el un motiv pentru care România are o presă proastă, ceea ce oricum n-ar trebui să se întîmple (...) Ei nu mai au justificarea interioară de a sta departe de țară și de a nu pune umărul nemijlocit la ridicarea unei societăți evident schimbate în bine..."

Am întîlnit, și la București și aiurea, mulți străini pe care lupta României din străinătate împotriva României din țară i-a uimit. Și derutat complet. Pentru un evreu trăind în Israel, mecanismele urii diaspora-patrie sînt mai ușor de înțeles. Mai întîi, fiindcă "ura de sine" este un fenomen iudaic, știut de mii de ani și cercetat în fel și chip. Pe urmă, fiindcă – fără să egaleze amploarea "maladiei românești" (majoritatea evreilor din diaspora sînt solidari în gînd și în faptă cu Ierusalimul) – Israelul se lovește necontenit de ura "complexaților" (compatrioților) de peste granițe. O paralelă România – Israel, în această privință, poate oferi rezultate surprinzătoare.

Evreul de la Chicago sau Düsseldorf este complexat din pricină că n-a făcut armata în Zahal; românul din Chicago sau Düsseldorf se simte rușinat că n-a mîncat celebrul "salam de soia", din anii ultimi ai dictaturii și n-a tremurat de frig iarna, acasă, împreună cu soția și cu copiii săi.

Evreul din Chicago sau Düsseldorf începe deci să urască Israelul, găsindu-i tot felul de defecte (rele, păcate, crime, infamii). Românul din Chicago sau Düsseldorf începe deci să urască România, găsindu-i tot felul de etc. etc. Evreul din Chicago sau Düsseldorf se aruncă, din nevoia de auto-justificare, în acțiuni direct și violent anti-israeliene (nu este un evreu, îmi scapă pentru moment numele, reprezentant al O.E.P.-ului la Paris?). Românul din Chicago sau Düsseldorf se repede la Strasbourg, pentru a-i implora pe cei din Consiliul Europei să nu care cumva să dea, în această iarnă, vreun ajutor României, în alimente... sau medicamente... sau în orice.

Românii, neam de viteji, au înfrînt, de-a lungul veacurilor, oștile turcești, polone, tătare și ungurești; vor izbuti ei să-i biruie și pe români?

FUNDAȚIE

Mulți s-au mirat cînd, la sfîrșitul reportajului din numărul trecut, anunțam că unul din subiectele textului meu de-acum va fi "Fundația Culturală România". Ce importanță poate să aibă această instituție pașnică și civilizată, astăzi cînd ura *dinlăuntru și din afară, zguduie din temelii clădirea șubrezită a României? Ce putere?*

Puterea pe care ți-o dă atitudinea. În starea de azi a societății românești, cînd toți sînt de o parte *sau* de alta, *cînd "centrul" a dispărut de tot, Fundația a adoptat o atitudine singulară: așezîndu-se "împotriva vîntului", ea se străduiește să împiedice sfărîmarea planificată. Cei de la Fundație sînt* elvețieni *dispuși a găzdui pe toți cei ce se dușmănesc de moarte. Ei au menirea de a stabili legătura dintre cei din țară și Diaspora. Revista scoasă de ei, "Curierul românesc" trebuie să fie nepărtinitoare și pentru "toată lumea românească. Toată lumea românească înseamnă și românii și ungurii și germanii și evreii și sîrbii, și cei care trăiesc în Franța, și cei din Israel și cei din Venezuela.*

Scriitorul Augustin Buzura, romancierul cel mai de prestigiu al țării, președintele Fundației, mi-a vorbit în acest spirit. Profesorul Raoul Șorban, vicepreședintele Fundației (și – simbolic parcă – Drept al Popoarelor) mi-a vorbit în acest spirit. Senatorul Moțiu, profesor la Universitatea din Cluj, un ardelean luminat, partizan al atitudinii *despre care discut, mi-a vorbit în acest spirit. Într-o vreme cînd, la București, așa cum spune un vers din Mircea Dinescu "Moartea se dă la liber și-i destul de ieftină", întîlnirea cu cei de la Fundație îți oferă prilejuri de optimism. Oamenii acesteia sînt de-o asemenea calitate încît posedă însușirea cea mai de seamă pentru a schimba lucrurile: disperarea.*

• Presă

"...Nimeni nu mai crede în presă. Criza de credibilitate este evidentă. Lumea s-a învăţat cu "minciunile" gazetarilor şi nu le mai acordă atenţie. Sînt destui care regretă epoca lui Ceauşescu, în care toate ziarele scriau acelaşi lucru. Oamenii au uitat cît de mincinoase li se păreau *Scînteia* şi restul ziarelor de pînă în decembrie. Li se par incomparabil mai mincinoase (probabil din pricina diversităţii) ziarele actuale..."

(Din *"Cine are nevoie de o lege a presei?"* de N. Manolescu, în România Literară, Bucureşti)

• Mareşalul Antonescu

Săptămînalul *Naţiunea*, editat de d. Iosif Constantin Drăgan, din Italia, a iniţiat colectarea de semnături pe un document ce susţine eternizarea, de către Primăria Capitalei, a memoriei Mareşalului Antonescu: "Cei ce doresc să avem în Bucureşti un Bulevard care să poarte numele Mareşalului Antonescu – citim în "Naţiunea" – pot sprijini cu semnătura proprie acest punct de vedere, zilnic, între orele 16-19, în strada Dr. Lister, nr. 6 (cartier Cotroceni, în spatele bisericii Sf. Elefterie). Vă aşteptăm".

• Într-o seară, doamna Drimer...

În seara zilei de joi 23 august a.c., în timp ce încerca să intre – la parter – în liftul blocului în care locuieşte, doamna Elena Drimer, soţia profesorului Dolfi Drimer, fondatorul Universităţii Ecologice, a fost atacată în mod sălbatic de doi tineri necunoscuţi. Agresorii păreau profesionişti. Au lovit-o cu un box în cap, victima pierzîndu-si cunoştinţa. A fost abandonată în faţa liftului, unde a fost descoperită de nişte vecini, care au anunţat familia. A fost transportată la spital. Examenul a relevat un puternic traumatism cranian, în urma căruia exista pericolul pierderii ochiului stîng, iar examenul radiografic a evidenţiat cheaguri de sînge intracraniene. Plăgi adînci spintecau gura victimei. După ce au lovit-o, atacatorii ar fi avut timp să şi jefuiască, dar bijuteriile de aur de la gît şi alte obiecte de podoabă au rămas la locul lor! Este de reţinut, însă, că înainte de agresiune, familia profesorului a primit două scrisori de ameninţare, semnate "Asociaţia Mihai Eminescu".

(Din articolul *"Pe lista neagră"* de Tudor Artenie, în România Liberă, Bucureşti)

• Minimum

O nouă *butică* e pe punctul de a-şi deschide porţile la Bucureşti. Obiectul activităţii: "creaţie, producere, şi desfacere de articole de vestimentaţie, lucrări de artă şi consignaţie". Denumirea magazinului-atelier: *Minimum.* Iniţiatoarea: pictoriţa Eva Şorban.

• Economie de piaţă

"Matrimoniale: Fete (18 – 40 ani) romănce, interesate în corespondenţă cu italieni, pentru o viitoare căsătorie, adresaţi-vă: ANCS, Piazzale Nigra 3, 20158 Milano, Italia. Trimiteţi două fotografii corp întreg şi date biografice."

(Anunţ publicat în ziarul *România Liberă,* Bucureşti)

• N-a fost nuntă mai frumoasă

"Nunta la care ne referim s-a desfăşurat, cu puţin timp în urmă, într-un mediu complet ciudat pentru unirea viitorului a doi îndrăgostiţi. Dezbrăcînd pentru cîteva ore zeghea vărgată şi îmbrăcînd un elegant costum negru, mirele, în persoana lui Dumitru Popescu-Dumnezeu, i-a declarat fidelitate veşnică miresei sale... Alexandrina. A urmat un festin în care nu au lipsit raţa umplută, whisky-ul, ţigările Kent, ca şi alte bunătăţi, toate pe săturate, pentru cei prezenţi,

BRUCAN: DA, TERORIŞTII PALESTINIENI AU TRAS ÎN ROMÂNI LA 22 DECEMBRIE!

"...A sosit timpul să spunem că teroriştii români au primit la început ajutorul şi al unor străini, după unele informaţii circa 30, cei mai mulţi palestinieni care se instruiau la Băneasa şi alte centre ale securităţii. Unii dintre ei au fost ucişi sau răniţi. Cadavrele lor au dispărut însă de la morgă, iar cei din spitale, după operaţie sau bandajare, au fost luaţi de către camarazii lor şi au părăsit ţara pe calea aerului".

(Dintr-un interview acordat de Silviu Brucan, *împreună cu gen. N. Militaru, cotidianului* Adevărul, *din Bucureşti)*

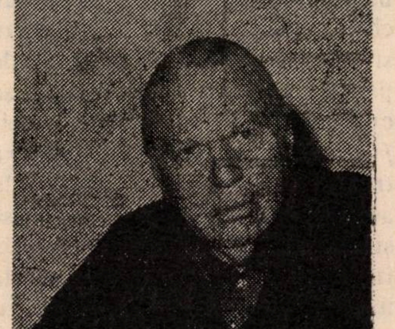

Brucan: a sosit timpul

inclusiv directorul închisorii...

...Se pare că prin această căsătorie "pe viaţă", ginerică al nostru a intenţionat să salveze jumătate din averea care, cu siguranţă, că-i va fi confiscată...

(Din "Săptămîna în ţară" de Cornel Dumitrescu, în "Lumea Liberă", New York)

• Sînge la Talcioc

"Libera circulaţie a cetăţenilor a accentuat un fenomen care are astăzi deja proporţii îngrijorătoare: bişniţa. Efectele ei sînt pe cît de multiple, pe atît de păgubitoare, pentru economia românească. Zilnic, la vama Gura Văii, una dintre cele mai mari din ţară, trec frontiera la vecinii iugoslavi, frecvent, peste 10.000 de autoturisme. Cozile sînt nesfîrşite.

Posesor al unui permis de mic trafic, mă amestec printre "turişti" şi iată-mă ajuns la Kladova. Este înspre seară.

După aproape 200 de kilometri, în miez de noapte, ajung la Pojarevaţ, un oraş aşezat nu departe de malul sîrbesc. N-am cu cine să schimb o vorbă. Opresc maşina la intrare şi aştept să se facă ziuă...

Găsesc uşor talciocul, situat undeva lîngă stadion şi ştrand. A fost mutat de cîteva zile din oraş. Este un fel de tîrg de vite, ce se prezintă dezolant privirii. Peste 90% sînt "turişti" din România. Unii aflaţi aici de două zile. Cei mai mulţi (pentru cei interesaţi, putem pune la dispoziţie şi numerele de înmatriculare ale autoturismelor) sînt din Olt, Gorj, Caraş-Severin, Dîmboviţa, Vîlcea, Teleorman, chiar din Neamţ, Prahova, Botoşani şi Constanţa. Sînt nemulţumiţi pentru că piaţa a fost scoasă la marginea oraşului şi treaba nu mai merge ca înainte, vînzarea este slabă. Drept tarabă, folosesc capotele de la maşini. Cantităţile de marfă pe care le au sînt şi impresionante, unele bunuri sînt interzise prin lege spre a fi scoase peste graniţă. Ce oferă ei cumpărătorilor din Serbia? Reţin vizual: de la farfurii, cuţite şi încălţăminte, îmbrăcăminte şi tricotaje; de la baterii de acumulatori, la rulmenţi de diferite tipuri, bormaşini, micrometre, seturi de chei şi şuruburi; de la injectoare şi axe cadranice la conserve de peşte, gerovital şi (culmea!, aşa cum prezentau doi doljeni) *flacoane de SÎNGE pentru transfuzii!*... De la chibrituri la ace de cusut ori ceasuri de masă şi jucării pentru copii, aduse din import în ţara noastră; de la nasturi şi elastic, la mănuşi chirurgicale... Adică, tot ce lipseşte din magazinele noastre ori unităţile economice..."

(Din reportajul *Vămile ruşinii* de Gh. Ţigănele, din *România Liberă*, Bucureşti)

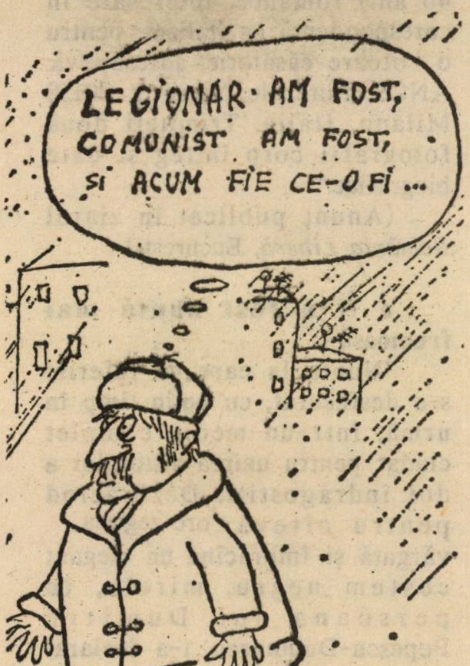

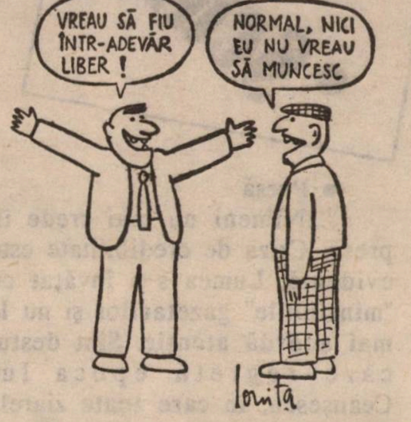
VREAU SĂ FIU ÎNTR-ADEVĂR LIBER !
NORMAL, NICI EU NU VREAU SĂ MUNCESC
Ioniţă

Desen de Ioniţă NICOLAE

• Bulă

– Bulă, ce zici de nebunia asta, cu conflictul din Golful Persic?

– N-o să fie nimic.

– Ei, chiar nimic, Bulă?

– N-o să fie pîine, zahăr, carne, untdelemn, cafea, n-o să fie nimic.

(Comunicată de Nelu Solomon, Metulla)

• Spania 1936

"România trăieşte o stare de război "cetăţenesc" întretăiat de armistiţii echivoce. Un război civil, la vedere – cînd creierii curg în stradă, sau în plină obscuritate".

(Dintr-un editorial de Radu Budeanu în "*Expres-Magazin*," Bucureşti)

• Lozincă

"Ceauşescu, P.C.R., scapă-ne de F.S.N.!"

(Comunicată de Mircea Aristide, Haifa)

• Decese

• *Al. Cerna-Rădulescu*, ziarist,

• *Ioana Radu*, cîntăreaţă de romanţe şi muzică populară.

• *Nicu Stan*, regizor şi operator de film.

SPRE MÎNIA ŞI FURIA LUI SADDAM HUSSEIN

SUPER-TUNUL IRAKIAN TORPILAT

I. FÎNTÎNARU

MISTERIOASA DISPARIŢIE A INGINERULUI GÉRARD BULL A ÎMPIEDICAT REALIZAREA ACESTUI "PROIECT"... ÎNDREPTAT ÎMPOTRIVA ISRAELULUI

O întrebare care s-a aflat pe buzele tuturora, în contextul crizei din Golful Persic: Ce s-ar fi întîmplat dacă, în 1981, reactorul atomic din Irak n-ar fi fost distrus de către Israel şi Hussein ar fi dispus acum de o bombă atomică?

În mod similar, se poate pune şi întrebarea: ce consecinţe ar fi avut pentru Israel şi regiunea noastră, în întregul ei, dacă nu s-ar fi spulberat visul acestui Hitler numărul II de a produce un super-tun capabil să lanseze obuze-rachetă pline cu agenţi chimici şi bacteriologici?

Spunem "vis" la modul figurat; de fapt era vorba de un proiect concret, în curs de executare, prevăzînd crearea unei "arme revoluţionare" care să permită "lovirea şi distrugerea unei mari părţi a Israelului" – după propriile declaraţii ale dementului agresor.

Încă la 18 februarie a.c., un săptămînal italian revela că Bagdadul este pe punctul de a realiza un tun de foarte lungă distanţă prin intermediul unei societăţi belgiene, conduse de un inginer pe nume Gérard Bull. Peste o săptămînă, informaţia a fost reluată de un ziar din Madrid. Bull află despre aceste revelaţii ale presei, este îngrijorat, dar refuză să ceară protecţia poliţiei, aşa cum îi sugeraseră amicii. La 26 martie, pe seară, pe cînd se pregătea să intre în locuinţa sa dintr-un cartier rezidenţial al Bruxelles-ului, inginerul este doborît de două gloanţe. Poliţia belgiană nu va descoperi asasinul; în schimb dă la iveală o biografie care spune multe:

Născut la 9 martie 1928 în Ontario, Gérard Bull devine la 20 de ani cel mai tînăr doctor în ştiinţe din Canada. Intrînd în armata canadiană ca ofiţer de artilerie, captivat de romanul lui Jules Verne *De la pămînt la lună*, tînărul doctor-inginer îşi propune să expedieze cu un tun gigant, un satelit în spaţiul cosmic.

La stăruinţele sale, Pentagonul şi NASA acceptă să finanţeze programul său militaro-spaţial şi îi pun la dispoziţie arhivele confidenţiale ale armatei americane. În cel mai mare secret, Bull şi colaboratorii săi construiesc un tun lung de 55 metri – dimensiune fără precedent (Faimoasa "Dicke Bertha" din primul război mondial atinsese 34 metri). După şase ani, are loc experimentul istoric: tunul lui Bull propulsează o încărcătură de 700 kg. la peste 180 kilometri altitudine! Peste cîteva zile, Congresul votează un decret excepţional care îi conferă lui Bull cetăţenia americană!

"Geniul rachetelor" – cum i se va spune în urma acestei performanţe – nu se dovedeşte prea loial faţă de patria de adopţiune. Căci, în fruntea unei mari companii de specialitate, el va produce pentru Africa de Sud un obuzier de 155 mm, de lungă distanţă, şi încearcă să vîndă aceleiaşi ţări, supusă de Comunitatea europeană unui embargo, un supra-tun capabil, după spusele lui, să lanseze încărcături chimice şi chiar nucleare. Pentru violarea embargoului este condamnat la 4 ani închisoare şi, la eliberare, se expatriază în Belgia.

Curînd, va fi luat în braţe de ţări ale Golfului Persic. Timp de patru ani participă la un mare trafic de arme pentru Iran, iniţiat de Cartelul european al fabricanţilor de explozive, după care, întorcînd spatele Iranului, se îndreaptă spre Irak. El îi explică lui Hussein că, axîndu-se pe producţia de rachete, va fi dezavantajat faţă de Israel, care deţine, în arsenalul său, eficace rachete anti-rachete şi îl convinge să opteze pentru un supra-tun, ale cărui obuze, venind din stratosferă, scapă rachetelor anti-rachetă. Ideea îi surîde lui Saddam, care recrutează şi un inginer chimist, Steven Adams, pentru a pune la punct noi agenţi chimici cu care să fie încărcate obuzele supra-tunului.

Odată conceput proiectul, pentru executarea lui se pune problema procurării de materiale şi chiar a unor subansamble. Hussein-Irak solicită sprijin din partea lui Hussein-Iordania şi, în iulie 1989 serviciul de informaţii britanic MI-6 află despre contractul încheiat de forţe armate iordaniene pentru livrarea de propulsori destinaţi unui "tun extraordinar". Paralel, prin filiala din Atlanta a băncii italiene BNL, societatea Bull încheie contracte de achiziţionare în diferite ţări ale Europei. Serviciile secrete interesate urmăresc îndeaproape achiziţiile respective. La 11 aprilie, butoaie umplute cu cilindri metalici sînt confiscate de vama britanică. La 20 aprilie, poliţia greacă descoperă un container cu destinaţia Irak, conţinînd tuburi enorme. La Frankfurt, la Neapole, la Ombria, în Austria şi România, anchetatorii vor găsi tone de piese detaşate destinate super-tunului irakian. Operaţiile legate fie de procurarea acestor piese, fie de investigaţiile pentru descoperirea traficului clandestin nu sînt lipsite de victime omeneşti.

Un specialist egiptean în sisteme de ghidaj, care lucrează pentru Irak, este asasinat la Cairo. Un fost ataşat militar italian în Irak, apropiat de banca BNL, se sinucide. Un ziarist englez, Forzod Bazoft, care făcea o anchetă despre societatea bruxelleză a lui Bull este arestat la Bagdad şi executat. Ca să nu mai pomenim de însuşi Gérard Bull, socotit de Saddam Hussein "un amic foarte util", asasinat în împrejurările amintite. Comentînd semnificaţia acestui asasinat, un responsabil militar francez, constrîns să-şi păstreze anonimatul, a afirmat: "A fost spulberat un plan care ar fi influenţat dintr-o lovitură raportul de forţe în Orientul Mijlociu. Mossadul israelian, ajutat de CIA, s-a debarasat de genialul inventator. Ceea ce a provocat mînia lui Hussein". Peste puţină vreme, acesta a invadat Kuweitul. A devenit oare mai conştient că, în ce priveşte Israelul, ...strugurii sînt prea acri?

NOU ŞI FOARTE
IMPORTANT

Pentru numai 80 agurot pe zi vă asiguraţi liniştea şi buna funcţionare a instalaţiilor şi aparatelor din locuinţă.

Iată cum:

Orice defecţiune la televizor, video, frigider, maşină de spălat rufe, boiler electric, maşină de gătit, instalaţie electrică (scurt circuit), apă, canal, geamuri (sparte), vi se remediază gratuit dacă deveniţi abonatul nostru.

Costul abonamentului: 295 şekeli pe an, plătibili în rate.

Piesele de schimb se vor calcula la preţ en-gros.

Meseriaşii noştri sînt conştiincioşi şi cu înaltă calificare. Vorbim şi româneşte.

La dispoziţia dvs. zi şi noapte (24 de ore).

ŞERUTEI ZAAV
BAT YAM, Reh. Rotschild 24,
Tel. 03.876720

OLAMI

WHOLESALE AND TOUR OPERATOR
BLECHER-BĂDESCU-MARCEL
BEN YEHUDA 66 TEL AVIV
(COLŢ FRISHMAN)
TEL. 223161 - 240895

• PLUS •

NOVA TURISM

BUCUREŞTI, BD. N. BĂLCESCU NR. 21
PRIMA FIRMĂ PARTICULARĂ DE TURISM
DIN ROMÂNIA

ASIGURĂ ÎN ROMÂNIA, LA PREŢURI FĂRĂ CONCURENŢĂ, LOCURI PENTRU
• TRATAMENT • ODIHNĂ • REZERVĂRI HOTELURI • CAMERE ŞI APARTAMENTE
ÎN SECTOR PARTICULAR • TRANSFERURI • ÎNCHIRIERI DE MAŞINI
BILETE DE AVION ŞI DE TREN DIN BUCUREŞTI SPRE TOATE DESTINAŢIILE

• DUPĂ 15/9 - 20% REDUCERE •

TUTUROR CLIENŢILOR, RUDELOR ŞI PRIETENILOR
LE DORIM

SHANA TOVA!

UN AN NOU FERICIT !

E O LUME

BAGDAD

DOAMNA SADDAM

"SOŢIA IDEALĂ" (DUPĂ CONCEPŢIA IRAKIENILOR, FIREŞTE)

Sagira, verişoara-soţie a lui Saddam Hussein

Cînd Saddam Hussein a împlinit 45 de ani, nevastă-sa, Sagira, i-a organizat o serbare la care a invitat 220 din cele mai renumite femei aflate în Irak. A fost o serbare fastuoasă, cu cîntece şi dansuri. La sfîrşit s-a adus un tort uriaş cu 46 de lumînări. Tortul era purtat de trei femei pe ale căror rochii era brodat chipul lui Saddam. "Nu mi-am putut da seama ce gîndeşte doamna Saddam despre această chestie, a spus ulterior soţia unui diplomat occidental. Dar dacă pe rochii ar fi fost brodat chipul soţului meu, aş fi clocotit de indignare".

După 30 de ani de căsătorie, Sagira Hussein s-a obişnuit cu megalomania soţului ei şi nu exprimă nimic în afară de sprijin pentru cultul său.

Conform concepţiei irakiene, ea simbolizează femeia ideală. E foarte apreciată. Nimic negativ nu se publică despre ea, spune un scriitor irakian în exil. De fapt nu apare nimic despre ea nicăieri.

În public se prezintă imagini idilice despre perechea prezidenţială. Dar căsnicia lor a fost puţin lezată de un "roman" al soţului cu Samaria Shabandar, fosta soţie a directorului societăţii irakiene de zbor civil. În septembrie 1988, fiul cel mare al perechii, Uzai, l-a bătut pe asistentul fidel al lui Saddam – Kamal Hanna Djaji – pînă ce şi-a dat sufletul. Motivul: acesta făcuse codoşlîcul între Saddam şi Samaria. Fiul Uzai a fost condamnat la moarte, dar tatăl a revenit asupra sentinţei şi l-a expulzat la Geneva.

Poziţia Sagirei a slăbit şi mai mult după ce fratele ei, generalui Adnan Kairala, ministrul apărării, a murit într-un accident misterios de avion, probabil la ordinul lui Saddam. Se afirmă că generalul a protestat împotriva umilirii surorii sale.

Doamna Saddam a crescut împreună cu soţul ei, care-i este văr primar şi mai tînăr decît ea cu doi ani. Tatăl lui Saddam a murit cînd "copilul" avea patru ani. Atunci Saddam a fost luat de un unchi, tatăl Sagirei. Cei doi copii au fost logodiţi de un bunic comun şi în 1960 s-au căsătorit.

Ani şi ani, Sagira a lucrat ca profesoară şi a crescut cinci copii. În prezent, ea este preşedinta Uniunii femeilor din Irak şi... face şi ea ce poate pentru a întreţine cultul soţului ei "viteaz, înţelept, temut de americani, israelieni, marele binefăcător al naţiunii arabe".

GORBACHEVA RAISA
KREMLIN
MosCow
USSR

RAISA GORBACIOV FOLOSEŞTE COSMETICE ISRAELIENE

Iosef Riaboi, om de afaceri israelian, de origine rusă, care reprezintă cîteva societăţi israeliene de produse cosmetice interesate în legături comerciale cu Uniunea Sovietică, a trimis recent un cadou Raisei, soţia lui Mihail Gorbaciov.

La acest cadou – un pachet cu cosmetice israeliene – Riaboi a alăturat o scrisoare în care se spune: "Sperăm că vă vor place produsele noastre. Considerăm că ele vor ajuta femeilor sovietice să-şi menţină frumuseţea lor naturală şi să fie şi mai atrăgătoare".

Zilele trecute s-a primit prin poşta de la Moscova confirmarea că pachetul a ajuns la Raisa.

☆ ☆ ☆

HARRY REININGER

PREZINTĂ:
ÎN PRIMĂ AUDIȚIE
CEL MAI GRANDIOS SPECTACOL MUZICAL
ÎN LIMBA ROMÂNĂ,
PREZENTAT VREODATĂ ÎN ISRAEL:

«ADAM ȘI EVA»

REVISTĂ ÎN 2 ACTE ȘI 20 TABLOURI

TEXTE: AL. ANDI ȘI AUREL STORIN
MUZICA ȘI DIRECȚIA DE SCENĂ:
HARRY REININGER
DIRECȚIA MUZICALĂ: MICU LAZAROVICI

ÎN REPREZENTAȚIE — OASPETE DE ONOARE
MARELE COMPOZITOR

H. MĂLINEANU

PENTRU PRIMA OARĂ ÎN FAȚA PUBLICULUI ISRAELIAN

Participă (în ordine alfabetică): ANABELA ★ EDY COGAN ★ SORINA DAN ★ DOROTHEA LIVIO ★ IONA RODAN ★ EUGEN STROE ★ CORNELIA VORVOREANU ★ CU BALETUL

„THE BODY-EXPRESS DANCERS"
RECENT REINTORS DIN LAS-VEGAS.
COREGRAFIA ȘI PRIM SOLIST: JACKY LEVY

DECOR : A. MORDOCH
COSTUME : GIDEON OBERSON — JACKY LEVY — BERTA.
LUMINI, SUNET ȘI EFECTE SPECIALE: JOSEPH MIKZAVIM.

PETAH TIKVA — SHARET Joi 4 oct, ora 20 SUCOT Bilete : Bicoret	BAT YAM — RAMAT IOSEF Sîmbătă 6 oct. Sucot ora 20 Bilete: Sonia, Tel. 5515445, Hayozem, Tel. 866239	IERUSALIM — G. BEHAR Luni 8 oct., ora 20	HAIFA — IAHDAV Marți 9 oct., ora 20 SUCOT Bilete: „Nova" — Berger
RAMAT GAN — „MOFET" Miercuri 10 oct., ora 20 SUCOT	BEER ȘEVA — HEICHAL HATARBUT Joi 11 oct., ora 20 SIMHAT TORA Bilete: HANAAVA	NAȚERET — H. HATARBUT Vineri 12. oct., ora 20.30	**TEL AVIV - OHEL SHEM** SÎMBĂTĂ 13 OCT., ora 20 Bilete: „CANAF" — Tel.: 293836 și ROCOCO.
RISHON LE ZION Duminică 14 oct., ora 20 Cinema „NAAMAT"	ACCO — AUDITORIUM Marți 16 oct., ora 20	KIRIAT YAM — cin. NIȚAN Sîmbătă 20 oct., ora 20	REHOVOT — „WIX" Luni 22 oct., ora 20 Bilete la Agenția „LOTUS"
HOLON — „MOFET" Marți 23 oct., ora 20	HAIFA — „IAHDAV" Sîmbătă 27 oct., ora 20 Bilete: „Nova" — Berger	**TEL AVIV - OHEL SHEM** SÎMBĂTĂ 3 NOV., ora 20 Bilete „CANAF" — „ROCOCO"	

• "ADAM ȘI EVA": UN SPECTACOL NOU CU TEXTE ȘI MUZICI ÎN PRIMĂ AUDIȚIE • "ADAM ȘI EVA": UN SPECTACOL "AL NOSTRU" ȘI PENTRU "AI NOȘTRI" • "ADAM ȘI EVA": 30 ACTORI – CÎNTĂREȚI, INSTRUMENTIȘTI ȘI DANSATORI – PE ACEEAȘI SCENA •

CERNĂUŢI

ITZHAK ARTZI

UN ORAŞ PE CARE L-AM REVĂZUT DUPĂ 46 DE ANI. DUPĂ APROAPE O VIAŢĂ DE OM. ŞI CE VIAŢĂ...

Mare mi-a fost emoţia cînd m-am văzut în sfîrşit în vagonul Bucureşti – Cernivtsy (Cernăuţi), ataşat trenului Sofia–Kiev!

În Gara de Nord, azi e un adevărat calvar: mii, zeci de mii de oameni se înghesuie la trenuri. Cozi uriaşe, de ore întregi, pentru un bilet de tren. Lipsă de respect pentru ordine. Şi, în special, aşa cum am şi fost avertizat, în gară operează bande de ţigănuşi-hoţi. "Nu lua ochii de pe geamantane, mai ales de pe bagajele mai mici", m-a sfătuit un prieten. "O mică neatenţie – şi un puşti negricios bine dresat, pune mîna pe ele, asistat de «colegi de breaslă»".

– PAŞAPORTUL LA CONTROL!
– N-AM. A DISPĂRUT!

Cînd trenul s-a pus în mişcare, m-a cuprins nostalgia celor două vizite ilegale făcute în ghetoul din Cernăuţi (în 1943 şi 1944). Acum călătoream cu soţia mea, liberi, cetăţeni israelieni onorabili, porniţi pe urmele trecutului lor întunecat în noianul amintirilor din tinereţe: anii de şcoală, activitatea sionistă cu toate speranţele şi decepţiile, imaginea trupelor ruseşti care în mai 1940, au ocupat Cernăuţiul, revederea evreilor din oraş, rămaşi pe loc şi "ghetovizaţi" după anul de ocupaţie sovietică stalinistă (29 mai 1940 – 22 iunie 1941) ş.a.

Pînă ce, controlorul sovietic, într-o românească stîlcită, ne readuse la realitate:

"Paşaporti" – spune el. Deschid servieta cu documente, dar... documentele dispăruseră... După toate măsurile de precauţie care le luasem, eram sigur că mie nu mi se va întîmpla aşa ceva.

În căutare de bani, banda de ţigănuşi ne-a furat paşapoartele. E clar deci că emoţia s-a stins...

Conductorul, o rusoaică vorbind româneşte, declară răspicat: "Fără documente, n-aveţi ce căuta aici".

Coborîm deci la Ploieşti. Aici reclam Poliţiei ce am păţit. Din acest moment, 23 august 1990, ora 1 noaptea, începe un lanţ de peripeţii, eforturi nebuneşti, alergături. Abia după peste 20 de ore de efort, cu ajutorul domnilor Katz şi Goldstein de la EWTR, sîntem iar în tren, cu paşapoarte noi, cu vize sovietice, cu noi bilete, în drum spre Cernăuţi.

După 11 ore de călătorie, primarul Cernăuţiului, Pavlo Kaspruk, ne salută la Vadul Siretului (fosta comună Tereblecea), punctul de frontieră România-Ucraina, spunînd: "Nu eşti singurul primar din lume pe care l-am aşteptat de trei ori, la trenuri diferite".

În trei minute trec controlul sovietic. Apoi maşina lui Kaspruk ne duce la elegantul Hotel "Ceremuş" şi iată-ne din nou în oraşul studenţesc de altădată.

Cu 46 de ani în urmă am părăsit un oraş de 180 de mii de locuitori, din care circa 80 de mii – evrei. Am regăsit un oraş cu 330 de mii de locuitori, din care 17.000 de evrei, iar dintre aceştia o treime... pe geamantane.

Oraşul vechi a rămas cum a fost: acelaşi Ringplatz, dar cu statuia lui Lenin. Herrengasse, fosta stradă Iancu Flondor, e azi Fussgangerzone, în care orice circulaţie de maşini e interzisă. Die Residenz, reşedinţa Mitropolitului, o construcţie fascinanta în stil maur, e azi Universitatea. Aici am semnat, alături de Preşedintele Stepan Kostişin, acordul de colaborare între Universitatea Tel Aviv-Iaffo şi Universitatea Cernăuţi.

PRIMARUL CREDE ÎN ISRAEL

Ucrainienii, după cum prevede acordul, ne vor deschide Arhivele lor şi ne vor acorda asistenţa necesară. Ei propun seminarii comune, schimburi de profesori şi de studenţi. Ei cred în Israel, în roadele unei asemenea colaborări.

În aceeaşi zi am semnat cu primarul Kaspruk acordul de colaborare între oraşele Cernivtsy (Cernăuţi) şi Tel Aviv-Yaffo.

Ce părere are Moscova despre deciziile acestea, nu le pasă, de aceea am şi avut aci o adunare israeliană şi sionistă, cum n-a mai avut loc de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial.

Adunaţi în sala festivă a Primăriei, 400 de evrei mi-au urmărit expunerea în idiş despre situaţia politică, problemele de klita.

Şi cine prezida? Chiar primarul Pavlo Kaspruk. Cu această ocazie, i-am predat în numele lui Shlomo Lahat medalia oraşului Tel Aviv şi am vorbit despre locul pe care-l ocupă Cernăuţiul în cultura evreiască.

Reprezentantul organizaţiei "Macabi", reînviată ca pasărea Phoenix din propria-i cenuşă, mi-a predat medalia oraşului lor, iar primarul mi-a înmînat documentul prin care mă declară cetăţean onorific al oraşului.

Staţionat în faţa Liceului nr.1, fost "Aron Pumnul", mi-am amintit de colegi de clasă, români şi evrei. Unde sînt românii, nu ştiu. Dar ştiu că evreii, în afară de mici excepţii – şi-au aflat prea de timpuriu odihna de veci, pe cîmpurile Transnistriei, lîngă Podul din Trihaty, în apele Nistrului.

TRANSNISTRIA 1990

Faptul că azi, eu, israelian, am putut fi acolo, m-a copleşit de emoţie. Mi-a curs o lacrimă în amintirea lor şi a tot ce a fost şi a dispărut fără urmă.

Am spus "fără urmă". Am greşit. Urmele au rămas...

În cimitir, pe care tineretul îl îngrijeşte cu evlavie, m-am oprit la mormîntul marelui fabulist Eliezer Steinbarg, un La Fontaine al zilelor noastre şi un Krîlov al idişului; m-am înclinat la mormîntul doctorului Beno Stravcher, reprezentantul evreilor bucovinieni în parlamentul austriac. Mi-am amintit atunci de conducătorul sioniştilor, dr. Mayer Ebner, fost membru al Parlamentului român, care a avut norocul să părăsească Cernăuţiul în 1940, ca mai tîrziu să moară pe pămîntul patriei pentru care luptase.

Am dorit să vizitez cîteva sinagogi, dar din cele optzeci, am găsit deschisă doar una singură. În acea dimineaţă era acolo şamesul şi un singur evreu ce se ruga.

Evreii stau pe geamantane... Problema e doar viza de ieşire pentru a ajunge la Bucureşti, iar de acolo drumul spre Israel durează doar două ore şi jumătate. Şi se pleacă!

Fiind la vreo 200 de km. de Moghilev, am hotărît să văd cum arată aşa zisa Transnistria. Drumul trece ba prin Republica Moldovenească, ba prin Ucraina. Traversează Noua Suliţa (Novoseliţ), Lipcani, Edineţi. Cînd vezi fîlfîind steagul tricolor (adoptat de românii moldoveni de peste Prut), ai un semn că eşti în Republica Moldovenească. Şi încă un semn: firmele sînt scrise atît cu litere cirilice, cît şi cu litere latine. Cînd vezi firme şi indicatoare de drum scrise numai cu cirilice, ştii că eşti din nou în Ucraina.

La Atachi mă urmăreşte amintirea vizitei făcute acolo în 1944. Oräşelul era o ruină. Pe un zid, în idiş, – inscripţia testament: "Păşim spre moarte. Evrei, spuneţi Kadiş".

Malurile Nistrului nu numai că au ars. Ele au fost irigate cu sînge evreiesc.

Din 150 de mii de deportaţi din Bucovina şi nordul Moldovei, 60%, adică 90 de mii, au fost lichidaţi de coaliţia Antonescu-Hitler.

Poarta Nistrului, locul de execuţie a deportaţilor, e azi un cartier de vile. Treci podul peste Nistru şi eşti la Moghilev. Nici un semn despre suferinţa celor 90 de mii de victime care au făcut drumul spre Transnistria şi nu s-au mai întors. Cu greu găsesc la Moghilev un bătrîn care ştie să-mi arate unde a fost ghetoul. Cimitirul evreiesc e devastat. Nici un mormînt al celor puţini îngropaţi acolo nu e în ordine. Bucăţele de mateivot sînt împrăştiate peste tot locul. Nu poţi descrifa nici un nume.

Oare vom putea face ceva ca la trecerea Nistrului, să fie pusă o tăbliţă care să pomeneasccă ce a fost aici? Şi o alta, în cimitir?

Pentru asta e nevoie de bani, dacă vom finanţa, autorităţile vor face. Să vedem, cine deschide lanţul donaţiilor? ▷

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA
PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 12 RATE LUNARE !*
(AVION, TRATAMENTE, EXCURSII, ETC)
● ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA ! ● ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE ●
ION ATLAS "GORDON TOURS" – STR. BEN YEHUDA 184
TEL AVIV, TEL 5440767 (5 LINII)
● NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS ! ●
* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VIZA) CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

E O LUME

CUMPERI MARFĂ LA CERNĂUŢI, O VINZI ÎN POLONIA, APOI...

În noile condiţii, se poate ajunge atît la Cernăuţi, cît şi în Transnistria. Acest turism de pelerinaj trebuie încurajat, deportaţii de atunci rămaşi în viaţă îşi vor aminti şi vor aminti.

La întoarcere, cînd am trecut graniţa spre România, am văzut un şir de 4 km. de maşini, aşteptînd să treacă graniţa în U.R.S.S. Noua piaţă est-europeană înseamnă a cumpăra marfă la Cernăuţi, a o vinde în Polonia pe dolari şi a trece dolarii prin contrabandă, în România.

Libertatea înseamnă şi posibilitatea de mişcare, Cetăţenii o gustă din plin. Sînt dispuşi să aştepte zece săptămîni (şi chiar mai mult) pentru un bilet de avion; stau la rînd zece ore pentru un bilet de tren; pentru o cantitate de benzină rămîn 24 de ore în maşină la staţii de benzină.

La sfîrşit de săptămînă, oamenii aleargă din loc în loc, în autobuze ticsite, pentru a se întoarce cu o sacoşă de fructe sau legume. Din pricina acestor griji, nu se lucrează. Productivitatea a scăzut la jumătate. Nu este ce vinde, ce exporta. Din acest punct de vedere, situaţia din URSS e similară cu cea din România.

Presa discută planuri şi proiecte de viitor, dar hotărîri drastice, chiar dacă dureroase, nu se iau. Iar cele nedureroase nu ajută.

Europa Răsăriteană – încotro? Nu ştiu! Un lucru ştiu: va fi o iarnă grea, cea de-a doua iarnă a eliberării de comunism.

CAROL MARCOVICI VĂ SALUTĂ DE LA MOSCOVA

La Cinemateca din Tel Aviv s-a prezentat în premieră filmul documentar "Cortina de Fier, Cortina de pînză", realizat de Moti Kirschenbaum în timpul turneului din luna martie a teatrului "Cameri" la Moscova şi la Leningrad.

Filmul, care a fost cumpărat şi de Televiziunea israeliană, prezintă diverse aspecte senzaţionale şi incredibile din cele două mari oraşe sovietice: cozile imense de moscoviţi la magazinul "McDonald", frumuseţile inegalabile, neglijate şi ameninţate cu deteriorarea ale Leningradului, poeţi protestatari strigîndu-şi versurile incendiare la colţuri de stradă, veterani evrei ai Revoluţiei bolşevice vorbind ivrit, întîlniri emoţionante ale actorilor tel-avivieni cu spectatorii şi artiştii sovietici, evreii care iau cu asalt poarta Reprezentanţei israeliene la Moscova pentru a primi formulare de cerere de plecare etc. etc.

Spectacolele "Shira" după Agnon, şi "Michael Kolhas" după von Kleist, au avut mare succes. Uneori era coadă la bilete. Ele au fost îndrăgite şi de actorii de la teatrul "Malîi" care i-au găzduit pe israelieni. La recepţiile date în onoarea oaspeţilor de la Tel Aviv au fost scene de adevărată frăţie.

O scenă: la cafeneaua "Puşkin" a boemei se cîntă melodii ruseşti şi israeliene, se dansează rock şi se bea vodcă şi miţ. La un moment dat cineva propune ca actorii israelieni să rostească toasturi fiecare în limba ţării sale de origine. Cum trupa "Cameri" este un fel de mic O.N.U. actoricesc unde se vorbesc multe limbi, artiştii se ridică pe rînd şi toastează în germană, engleză, poloneză, bulgară, spaniolă etc. Printre ei îl vedem în film pe actorul Carol Marcovici ridicîndu-se şi spunînd, în glumă, în româneşte: "Vă transmit un călduros salut din partea iubitorilor de teatru din Bucureşti. Trăiască prietenia româno-sovietică!"

SALOANELE
«MONITIN»
★★★★★ BAT YAM
MIGDALEI ROTSCHILD
STR. ROTSCHILD 27

• SHANA TOVA ! •

- SĂLI MODERNE
- NUNŢI
- BAR MITZVA
- BRIT MILA
- DIVERSE SERBĂRI
- STRICT CASHER

● BULĂ

– Un pachet de ţigări, vă rog.

– Nu vă supăraţi, aici este măcelărie.

– Mă iertaţi! Credeam că e garderobă.

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

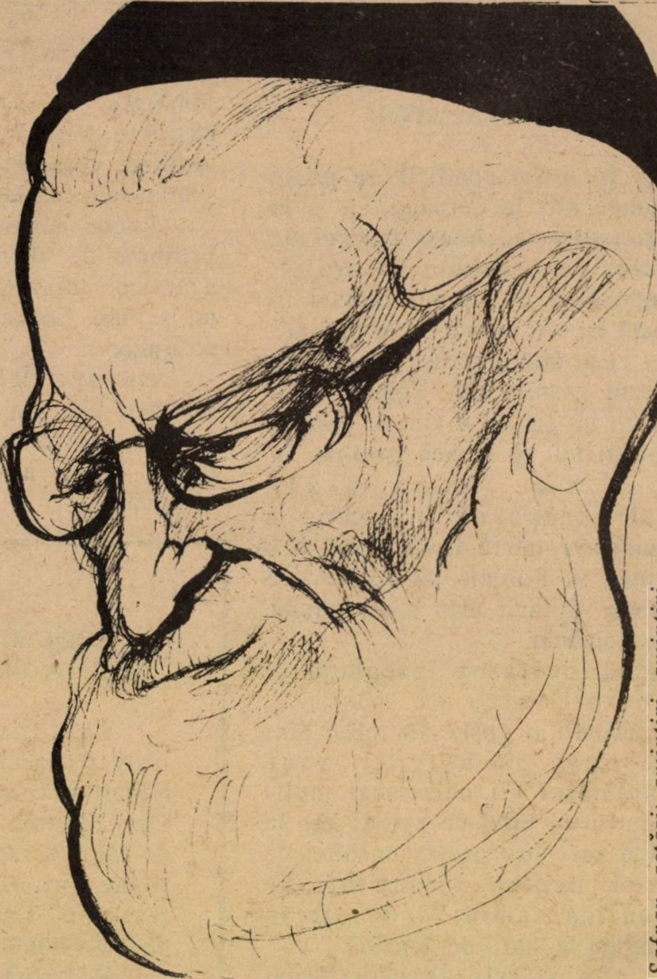

Şafran, astăzi: amintiri, amintiri
Desen de Gita Sion

Publicăm, în paginile de faţă, fragmente noi din *Memoriile* Rabinului Şef Dr. Alexander Şafran (traduse în româneşte de Adrian Zahareanu). Fragmente noi; fragmentele cele mai dramatice poate din cartea celui care, la nici 30 de ani, s-a văzut ales de către destin să conducă spiritualiceşte tribul evreo-român în anii Holocaustului; fragmente din lupta încrîncenată dintre inteligenţa de David a tînărului Şafran şi puterea fără de margini a Goliath-ului fascist. Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

III

POGROMUL DE LA IAŞI: "ÎN ACEA DUMINICĂ"

România a declarat război Uniunii Sovietice la 22 iunie 1941, iar pentru evrei în ziua de duminică 29 iunie 1941, la Iaşi, a devenit limpede, în modul cel mai îngrozitor cu putinţă, că România şi Germania erau de-acum înainte aliate prin foc şi sînge. Pogromul din "ziua aceea" a fost organizat şi efectuat de armată şi de autorităţile civile româneşti, cu complicitatea şi ajutorul unităţilor germane prezente în oraş. Au fost 12.000 de victime; 4.330 evrei au fost înghesuiţi în trenuri către lagărele de concentrare; 2.650 dintre ei au murit asfixiaţi în timpul traseului. De îndată ce din capitala Moldovei au început să ne parvină aceste ştiri înspăimîntătoare, am încercat, împreună cu Filderman, mai multe intervenţii disperate în nădejdea de a salva măcar cîteva vieţi. Dar trenurile morţii porniseră deja. M-am adresat Crucii Roşii, ministerului de Interne, Siguranţei statului, direcţiei Căilor Ferate, instituţiilor caritabile. Şi în acest timp, tragedia continua... Fratele meu, dr. Iosef Şafran, şef rabin al Iaşului, a fost atacat de către o patrulă germană pe scara locuinţei sale şi rănit de un glonte. Preşedintele Crucii Roşii române era atunci dr. Costinescu, membru al partidului liberal şi apropiat familiei Brătianu. Costinescu părea că ascultă cu interes rugăminţile mele. L-am făcut atent că în trenuri erau bolnavi şi răniţi. Crucea Roşie şi-ar putea juca rolul tradiţional, luîndu-i sub protecţia ei. Totul depindea de ordinele pe care el, Costinescu, accepta sau nu să le dea. Costinescu a acţionat în consecinţă şi m-a informat mai tîrziu, cu oarecare mîndrie, că ceruse deasemeni să li se restituie medicilor evrei materialul medical ce li se confiscase... Pledam, de cîte ori mi s-a ivit prilejul, pe lîngă ministerul de Interne şi al Sănătăţii, cauza evreilor deţinuţi în lagărele din Transilvania şi Moldova, sub eticheta *"prizonieri politici"*. Imploram autorităţile să se ia măsurile sanitare cele mai elementare şi să li se dea posibilitatea să-şi îndeplinească obiceiurile lor religioase.

MINIMUM NU UITA

Vineri 4 iulie 1941, prefectul poliţiei din Bucureşti mă convoacă împreună cu toţi conducătorii comunităţii noastre. Matatias Carp, secretarul general al Federaţiei, îmi informă soţia că s-ar putea să nu mă mai întorc. Auzise că vom fi cu toţi arestaţi la prefectură. Primirea a fost glacială: într-o antecameră, prefectul, generalul Gheorghe Radu, ne ţinu un mic discurs, spunînd că evreii sînt răspunzători de toate nenorocirile ţării, nu sînt devotaţi cauzei patriei şi era de aşteptat chiar să se preteze la acte de sabotaj. În consecinţă, pentru a se evita grave neplăceri, ne declară pe toţi în stare de arest. După un moment de stupoare, m-am simţit obligat să iau cuvîntul. Nu-mi mai amintesc ce am spus. Ştiu că am vorbit puţin şi fără îndoială cu folos, deoarece în loc să ne expedieze în pivniţă, într-o celulă, generalul ne-a eliberat. Mi-a atras însă atenţia că în calitate de şef rabin, rămîn primul ostatec potenţial. Eram deci răspunzător de modul în care se vor comporta evreii din întreaga ţară şi trebuia să plătesc personal pentru consecinţele actelor lor.

Cîteva zile după aceea, ministrul de Finanţe, generalul Stoenescu, mă chemă de urgenţă, tot împreună cu Filderman şi principalii noştri conducători şi ne ceru – de fapt, ne ordonă – să îndemnăm populaţia evreiască să subscrie la împrumutul de stat. Am semnat cîteva apeluri în acest sens, lucru care avea să mi se reproşeze după război de către comunişti, care pretindeau că aş fi "susţinut armata fascistă, războiul antisovieic etc." Adevărul este că atunci nu se putea refuza cererea, mai bine zis ordinul generalului Stoenescu. În schimbul acestor apeluri voiam să încercăm a obţine eliberarea numeroşilor rabini şi conducători evrei arestaţi, motivînd că aceştia nu puteau exercita nici o influenţă pozitivă asupra comunităţii lor dacă rămîneau închişi. Şi, într-adevăr, un oarecare număr de evrei au fost eliberaţi din lagăre şi a urmat o scurtă şi relativă acalmie. Dacă am fi spus nu, ameninţările care atîrnau asupra noastră erau foarte clare şi foarte numeroase. Generalul ne-a precizat că, dacă sprijineam împrumutul, Antonescu (care fusese numit mareşal) *"oferea protecţie comunităţii noastre, garantînd securitatea ei"* şi promitea să anuleze *"anumite măsuri"* luate împotriva noastră. Nu aveam deci de ales. Ca şi mine, ceilalţi semnară apeluri în acelaşi sens: Benvenisti, probabil tot sub constrîngere, şi Zissu. Cu toate acestea, autorităţile au continuat să emită decrete anti-evreieşti, printre care cel care scotea de sub incidenţa legii jafurile din locuinţele evreieşti, adesea însoţite de schingiuirea locuitorilor. Pentru a "instituţionaliza" oarecum aceste furturi, guvernul crease Centrul naţional de românizare, CNR-ul, însărcinat să administreze bunurile confiscate evreilor. Acest jaf organizat de autorităţile locale, politice, primării, prefecturi etc. ruina complet structura economică a ţării.

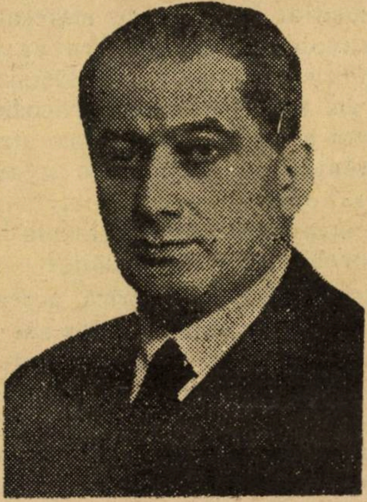

Dr. Wilhelm Filderman: leader

REZISTENŢA SPIRITUALĂ

Ne aflam în stare de asediu, într-o situaţie căreia nu eram convinşi că-i puteam supravieţui nici pînă a doua zi – şi totuşi, instinctul nostru, dorinţa noastră de a trăi ca evrei ne îndemna să acţionăm cu o intensitate sporită în domeniul spiritual şi religios. Vroiam să ne educăm copiii, să formăm tineretul ca şi cum am fi posedat certitudinea că vom dăinui.

Nu ne-am mulţumit să organizăm doar şcoli evreieşti. Am înfiinţat foarte repede propriile noastre universităţi, colegiul Onescu şi politehnica Bercovici. Studenţii mi-au cerut să ţin conferinţe asupra judaismului. Împreună cu profesorii discutam adesea în amănunţime despre modalităţile de a pune accentul asupra punctului de vedere evreiesc în materii ca literatura, filozofia, istoria şi chiar geografia. S-au favorizat activităţile religioase, artistice şi muzicale şi un întreg sistem de ajutor mutual se stabilise între diferitele locuri unde se ţineau cursuri. Nu voi cita decît o dovadă a puterii noastre şi a hotărîrii noastre morale şi spirituale din acea epocă: faptul că în 1941 fusese publicat la Bucureşti un manual de ebraică.

*

Se ştie că în cursul verii şi toamnei 1942, germanii hotărîseră să impună evreilor din România "soluţia finală". Nu voi uita niciodată răscolitorul *Şabat Teşuva,* din acel an, de la sinagoga Malbin. Am citat un verset din Psalmi (90,3) unde este vorba de omul sărac care trăieşte în umilinţă şi deznădejde. Credincioşii au înţeles aluzia şi au început să plîngă, durerea lor comunicîndu-se tuturor celor care nu putuseră intra în sinagogă, din lipsă de spaţiu, şi care se aflau în curte sau pe străzile învecinate. Contribuisem la anularea ordinului de deportare a evreilor din Transilvania de sud, care ar fi fost urmat de deportarea întregii populaţii evreieşti din România spre Polonia – dar pericolul rămăsese suspendat deasupra capetelor noastre. Încercam cu disperare să menţin un echilibru între datoria de a nu ascunde cruda realitate şi dorinţa de a păstra speranţa şi credinţa în toate inimile. Vreau să cred că predicile mele au constituit un izvor de mîngîiere spirituală şi de încurajare, ceea ce mi s-a confirmat prin nenumărate mărturii primite după război.

STEAUA GALBENĂ ŞI DEPORTĂRILE

Aş dori să pun accentul pe faptul că, în tot timpul războiului, România a fost dominată de două situaţii contradictorii: anarhia şi starea de asediu. Autorităţile locale se simţeau deci libere să impună măsuri arbitrare în interiorul jurisdicţiei lor. Astfel, începînd din iulie 1941, în diverse provinçii a fost decretată purtarea stelei galbene, fără ca acest ordin să fi venit din Bucureşti. Situaţia generală era atît de instabilă, încît de la o regiune la alta, regulamentele puteau fi schimbate: într-un loc era obligatorie steaua galbenă, într-altul nu.

La Bucureşti, între ordin şi contra-ordin a trecut un timp relativ scurt. Filderman luase imediat legătura cu mareşalul Antonescu şi cu prefectul poliţiei. La sfatul lui Filderman, i-am scris patriarhului Nicodim, apoi m-am dus la el. I-am atras atenţia că, făcînd din steaua galbenă un semn distinctiv pentru evrei, atrăgînd asupra lor oprobiul şi ura creştinilor – la urma urmei – Biserica, aceeaşi care cere credincioşilor săi să cînte psalmii lui David, care-l celebrează şi-l onorează, s-ar umili ea însăşi. El mi-a promis să intervină pe lîngă mareşal, cerîndu-i să fie abolită această măsură. Eu însumi m-am adresat atît mareşalului cît şi lui Mihai Antonescu. În cele din urmă ordinul de a purta steaua galbenă a fost anulat.

În aceeaşi lună însă, trupele române au intrat în Basarabia, masacrînd populaţia evreiască cu o ferocitate de nedescris, mai sîngeroasă decît aceea de care dăduseră dovadă în Bucovina. Ura românilor faţă de evreii basarabeni se arătase imediat după războiul din 1914-1918 şi fusese alimentată neîncetat de guvern, de presă şi de opinia publică, care-i trata pe evrei de comunişti sau simpatizanţi pro-sovietici. În copilăria mea, la Bacău, la *Beit Midraş*-ul tatălui meu, văzusem deseori soldaţi evrei basarabeni, în lacrimi, plîngîndu-se de tratamentul oribil la care-i supuneau superiorii lor, reproşîndu-le *lipsa de patriotism*. În 1941, ne puteam aştepta la tot ce putea fi mai rău. Într-adevăr, cînd trupele române au pătruns în Basarabia, toată ura faţă de evreii de-acolo izbucni cu putere prin săvîrşirea de masacre sîngeroase. La Chişinău rămăseseră vreo 11.000 de evrei, închişi într-un ghettou.

Federaţia a hotărît să plătească – foarte scump – serviciile unui avocat creştin, Muşat, un om distant, sever, care să ancheteze situaţia la faţa locului. Între timp, la Bucureşti urma să încercăm să obţinem amînarea aplicării unor noi măsuri antievreieşti. Ştiam deja că avuseseră loc masacre la Hotin, Bălţi şi în alte oraşe din Basarabia. Cînd Muşat se afla deja la Chişinău, am încput să primesc telegrame, uneori mai multe în aceeaşi zi, de la unul din rabinii cei mai cunoscuţi din acel oraş, rabinul Twerski, ca şi din partea membrilor laici ai comunităţii. Telegramele erau redactate în cod, pentru a dejuca vigilenţa cenzorilor şi mi se comunica de exemplu: *"bolnavul are nevoie urgentă de medicament"* sau *"febra lui s-a urcat"* sau *"starea lui se agravează din oră în oră"* sau *"suferă din ce în ce mai mult"*...

Într-o zi, la biroul meu din strada Burghelea s-a prezentat un om în uniformă de ofiţer român. Era un evreu, un avocat pe nume Şapira, evadat din ghettoul din Chişinău, venit să anunţe comunitatea din Bucureşti asupra situaţiei catastrofale a semenilor săi.

Şafran: momentul instalării ca Şef-Rabin. Templul Coral 1940. Război

L-am invitat în apartamentul meu. Îşi riscase viaţa călătorind deghizat – dacă ar fi fost prins, ar fi fost împuşcat pe loc. Fireşte, şi noi riscam adăpostindu-l. Dar nimeni nu se gîndea la aceasta atunci cînd, îngroziţi ascultam relatarea lui Şapira asupra situaţiei disperate din ghettoul Chişinău. A vorbit ceasuri întregi, ceasuri îngrozitoare. Soţia mea a insistat să ia la noi o masă uşoară; ne temeam să nu-şi piardă cunoştinţa. Eu cu Filderman încercam să ne stăpînim emoţia, dar nu reuşeam. Ce era de făcut pentru a încerca salvarea ultimilor evrei rămaşi acolo, pentru a împiedica deportarea lor în Transnistria?

Trimisesem deja copii după telegramele lui Twerski, reginei mame, nunţiului apostolic, delegaţiilor Crucii Roşii internaţionale, ca şi ambasadorilor Elveţiei, Suediei şi Turciei, ţări neutre. În timp ce-l mai ascundeam la noi pe Şapira, am informat-o pe regina mamă despre noile evenimente. Am luat de asemeni legătura cu nunţiul, cu preşedinţia Consiliului, cu miniştrii de Interne şi de Justiţie, cu autorităţile militare şi cu toate oficialităţile rămase accesibile. I-am întîlnit, împreună cu Filderman – pe şefii opoziţiei: Maniu, Brătianu, dr. Nicolae Lupu – preşedintele Crucii Roşii, cel al Înaltei Curţi de justiţie şi încă mulţi alţii... dar fără a obţine rezultate concrete, ci cel mult gesturi de simpatie şi vagi promisiuni. Şi în acest timp deportările continuau, "lichidările" deasemeni...

Iuliu Maniu

Toamna lui 1941 a fost umedă şi rece. Evrei din România, în loc să-şi sărbătorească Sucot-ul, pribegeau pe cîmpiile reci şi mlăştinoase din Estul României şi vestul Ucrainei. Apăruse un nume nou: Transnistria, unde supravieţuitorii masacrelor din Basarabia şi Bucovina, ca şi comunitatea din Dorohoi fuseseră deportaţi în condiţii neomeneşti.

Eram distruşi, atît eu, cît şi Filderman. După ce am analizat împreună aspectele tragice ale situaţiei, am hotărît să adresez un apel mareşalului Antonescu. Înainte de a începe, Filderman mi-a spus: *"Domnule şef rabin, scrie exact ce-ţi dictează inima în acest moment"*. Eram atunci în 11 octombrie şi de cîteva zile aveam impresia că anturajul mareşalului căuta să întîrzie o întrevedere între noi, probabil pentru ca deportările să se efectueze şi să nu se mai poată contramanda.

Am luat legătura cu doamna mareşal, care avea o mare influenţă asupra soţului ei. Maria Antonescu prezida numeroase organizaţii caritabile – unele finanţate din fonduri extorcate sau furate de la evrei. Ştiind probabil pentru ce doresc s-o văd, a refuzat să mă primească, invocînd diverse motive. Mareşalul, dimpotrivă, a acceptat în cele din urmă să mă vadă. L-am implorat să-i fie milă de aceşti nenorociţi, urmăriţi, goniţi din casele lor şi trimişi la moarte. La un moment dat, am avut impresia că-l mişcasem – dar o clipă după aceea, a început să urle şi să profere ameninţări. Am încercat să-l liniştesc, să-i atrag atenţia că un singur cuvînt de-al lui ar opri cursul acestor tragedii, acestor orori, acestor crime. M-a privit cu un aer glacial, declarînd că evreii îşi meritau soarta. Se îmbujora, apoi pălea brusc şi părea gata să mă facă bucăţele. Îmi adunasem tot ce-mi mai rămăsese ca forţă spirituală pentru a înfrunta această întrevedere, dar dintr-o dată am început să şoptesc *Şma Israel*, ca şi cum ar fi trebuit să mor.

Amintirea fiecărei clipe a acestei groaznice întrevederi a rămas adînc săpată în sufletul meu, iar ceea ce simţisem atunci nu se poate transmite în cuvinte. Am mai spus că Antonescu era dezechilibrat din punct de vedere psihologic. Trecea de la o extremă la alta cu uşurinţă, de la o relativă amabilitate la furia cea mai turbată. După această întrevedere, am reuşit totuşi s-o văd pe soţia sa. Am întrebat-o cum putea, ca femeie, să refuze să audă strigătele de disperare ale copiilor, implorînd-o să-i fie milă. I-am spus că-şi putea influenţa soţul, să pună capăt atîtor suferinţe. Mi-a răspuns că mareşalul se îngrijea înainte de toate de interesele superioare ale ţării. *"Dar este oare în interesul ţării să fie chinuiţi nevinovaţi?"* am întrebat. Întrebarea mea a rămas fără răspuns.

Neobţinînd nimic de la Antoneşti şi situaţia agravîndu-se, m-am dus să-l văd pe patriarh, în speranţa că el va reuşi să-l influenţeze pe mareşal. Nicodim era un om rece, sever, un preot antisemit după vechea tradiţie. Nu se arăta favorabil "jidanilor", care nu meritau decît dispreţul "bunilor români", şi în nici un caz încrederea sau mila "bunilor creştini". Propaganda după care evreii sînt răspunzători de nenorocirile ţării, i se părea justificată. M-a ascultat fără a manifesta cea mai mică simpatie, ci dimpotrivă. Conversaţia noastră ajunsese un simplu monolog, deoarece nu reacţiona la nimic din ce-i spuneam. Incapabil să mai suport impasibilitatea lui, am strigat: *"Nu înţelegeţi că vă vorbesc de viaţa a zeci de mii de fiinţe absolut nevinovate? Vă luaţi povara unei grele răspunderi, dacă lăsaţi să se comită asemenea nedreptăţi!* Şi, ridicînd vocea, am adăugat: *"sînteţi un patriarh, un om al Domnului! Nu vă gîndiţi că într-o zi veţi fi convocat înaintea Judecătorului suprem şi că va trebui să răspundeţi pentru ceea ce aţi admis să se comită aci, în România, sub ochii dvs., ochii unui om al Bisericii?"*

Nefiind în stare să mă mai controlez, am căzut în genunchi în faţa lui. A fost extrem de impresionat, a coborît de pe jilţul pe care stătuse, pentru a mă ajuta să mă ridic. Dintr-o dată, atmosfera dintre noi se schimbase în mod spectacular. Acum murmura jumătate pentru el însuşi, jumătate pentru mine: *"Ce pot să fac?"* I-am răspuns imediat: *"Puteţi face mult! Sînteţi patriarhul acestei ţări, aveţi mari răspunderi, şi totodată o mare autoritate"*...

Cu toată emoţia sa vizibilă, mai ezita încă să se angajeze formal. A promis totuşi să vadă ce ar putea întreprinde şi să rămînă în legătură cu mine, ceea ce mi-a dat curaj. Am înţeles deasemeni că avea intenţia să solicite sprijinul reginei mame. M-am ferit să menţionez ostilitatea mareşalului – de la care de altfel n-avea să obţină nimic. I-am mai repetat că erau necesare imense eforturi, dat fiind gravitatea situaţiei. Rămăsesem în contact permanent şi cu palatul regal şi am stabilit o întrevedere cu regina mamă, ştiind că patriarhul îi va vorbi. Femeie cu o inimă şi un suflet, regina mamă s-a arătat foarte emoţionată de tot ce i-am relatat, în special în ce-i priveşte pe copii. A apelat la Antonescu, dar fără succes. Apoi a avut ideea, sprijinită de rege, de a invita la un dineu la palat pe patriarh, pe mareşalul Antonescu şi pe Mihai Antonescu. Dar cum aceştia din urmă afirmau că ceea ce era în legătură cu deportările depindea de nemţi, trebuia chemat şi ambasadorul Germaniei, ambasadorul von Killinger. Acesta venise la Bucureşti după pogromul din ianuarie 1941, dar avusese ocazia să-şi demonstreze deja cruzimea, opunîndu-se sistării deportărilor. Regele Mihai şi regina Elena îşi închipuiau că adunîndu-i pe aceşti oameni în jurul mesei regale, le va fi mai uşor să le vorbească. Lucrurile nu au decurs aşa. Atmosfera rămînea încordată şi la un moment dat a luat chiar o întorsătură dramatică. Simpla rugăminte a reginei care cerea milă pentru nevinovaţi, nu l-a mişcat de loc pe Killinger. Dimpotrivă, în refuzul său s-a arătat brutal, impertinent şi încăpăţînat, reuşind astfel să zgîndăre orgoliul naţional al patriarhului, ceea ce a provocat o reacţie viguroasă din partea acestuia. Ridicîndu-se ca şi cum ar fi personificat el însuşi independenţa României, Nicodim s-a întors spre mareşal, făcînd apel la sentimentele lui cele mai naţionaliste. În cele din urmă, a obţinut cu sprijinul reginei o rărire a convoaielor şi, pentru cei care încă nu plecaseră, o oarecare amînare. Dar aceste măsuri au fost temporare şi în scurtă vreme deportările au fost reluate.

În această teribilă perioadă a sosit la Bucureşti, venind din Cernăuţi, mitropolitul Tit Simedrea. Era un antisemit notoriu, dar mi-am zis că ar trebui totuşi să-l văd, măcar pentru a obţine mărturia sa directă şi să încerc, poate, să-l influenţez în favoarea noastră. I-am cerut deci o audienţă urgentă. M-a primit şi, spre marea mea surpriză, mi-a declarat că, încă mai era zguduit de ceea ce văzuse la Cernăuţi. Mi-a vorbit de soldaţi români, care smulgeau bolnavii din patul lor, de copiii care ţipau în timp ce erau duşi la

Regele Mihai şi Regina mamă Elena

MINIMUM NU UITA

vagoanele trenurilor. A înţeles cît mă impresionase relatarea lui şi n-am pierdut nici o secundă pentru a-i cere, pe un ton categoric, să-i comunice toate acestea mareşalului, spunîndu-i că trebuie să oprească deportările. A făcut-o, într-adevăr a făcut-o,şi convoaiele din Cernăuţi au fost sistate. A mers chiar şi mai departe: de cum s-a întors în oraşul său, a verificat personal în ce măsură autorităţile destul de recalcitrante executaseră ordinul guvernului. Era absolut de necrezut: obţinusem sistarea deportărilor din Cernăuţi cu ajutorul lui Tit Simedrea, mitropolitul antisemit al Bucovinei...

Dar deportările au fost reluate la începutul verii 1942. Cînd am aflat că autorităţile adunaseră evreii în piaţa Makabiplatz, am înţeles ce avea să urmeze. Erau mulţi copii care nu aveau nimic de băut şi, ştiind aceasta, m-am grăbit să mă duc la Maria Antonescu, "preşedinta a numeroase opere caritabile". Ştiam că ar fi avut mijloace să intervină: Am implorat-o: *"Doamnă, vă vorbesc despre copii care n-au măcar dreptul să bea! Daţi ordine neîntîrziat să li se dea apă! Salvaţi-i de la moarte înainte de a fi prea tîrziu!"* Dar ea a rămas nemişcată, mută, fără să-mi dea nici obişnuitul ei răspuns: *"Nu depinde de mine, luaţi legătura cu cutare sau cutare minister..."* O piatră, îmi spuneam, o piatră nu ar fi reacţionat mai mult dacă ai fi vrut s-o mişti...

Ştiam că în drum spre Transnistria, mulţi deportaţi mureau de epuizare sau ucişi de loviturile de baionetă ale soldaţilor. Iar odată ajunşi, la rîndul lor, supravieţuitorii mureau de foame sau de lipsa unor îngrijiri medicale elementare. Nu aveau îmbrăcăminte, nu aveau hrană, nu aveau medicamente. La început, nu îndrăzneam să sperăm că le vom putea trimite ajutoare. Ştiam că guvernatorul Transnistriei, un oarecare "profesor " Alexianu, era cunoscut pentru cruzimea lui. Se opunea oricărei tentative din partea noastră în favoarea deportaţilor. Din nou, regina mamă ne-a venit în ajutor. O informasem despre condiţiile de viaţă înspăimîntătoare în care erau ţinuţi evreii şi făcusem acelaşi lucru şi cu nunţiul apostolic. Amîndoi au intervenit pe lîngă Mihai Antonescu, iar regina mamă Elena a obţinut în cele din urmă autorizaţia de a se trimite ajutoare nenorociţilor noştri compatrioţi. Această nobilă mamă, cu o inimă mare, a jucat astfel un rol hotărîtor, deoarece ajutînd deportaţii din Transnistria, aveam să pregătim întoarcerea orfanilor, şi mai tîrziu a altor prizonieri.

În continuare: *"Centrala evreilor şi Sfatul evreiesc clandestin"*

• Erată

La capitolul din nr. trecut, pag. 39, col I, par. 1, r. 22, în loc de "Horia Sima, Corneliu Codreanu şi Iaşinski...", se va citi: "Horia Sima, Corneliu Georgescu şi Iaşinski". Cerem scuze şi autorului şi cititorilor pentru această greşeală de corectură.

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI !

COMEMORĂRI-ANIVERSĂRI ÎN LUNA OCTOMBRIE

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna octombrie?

1. A debutat la "Facla" a lui N. D. Cocea (1912). A scris "Bucureştii noaptea" – sonete (1922).

2. Redactor şi cronicar literar la "Rampa" şi la "Vremea" (1935). Autorul volumelor "Femei" (1933) şi "Oraşul cu salcîmi" (1935).

3. A fondat ziarul "Rumänische Post" (1871). A tradus din Shakespeare, Schiller etc.

4. A scris "Chestia socială în România" (1907) şi "Îndărăt spre evul mediu" (1934).

5. Autorul versurilor: "Acasă, nene, toate-s bune,/ Iar eu mă port cum se cuvine;/ Ud grădiniţa pe'nserate/ Şi dau scatiului smochine" (1915). A scris "O călătorie în lumea albinelor" (1926).

6. La 17 ani a compus poezia "Halomi" (Visul meu). Autorul volumului de versuri "Hizionot u'Manghinot" (Imagini şi melodii) (1896).

7. Autorul lucrărilor: "Noi interpretări cu privire la cele şase cărţi ale Mişnei şi la Talmud" şi a trei volume în care analizează aspectul general, uman şi poetic, al "Revelaţiei de pe Muntele Sinai" (1803).

8. Autorul romanului "Ahavat Zion" (Dragostea de Sion) (1852) şi a romanului "Ait Tzavua" (1848).

9. Profesor de fizică şi matematică la Universitatea din Florenţa (1927); profesor de fizică la Universitatea Columbia (1939); Premiul Nobel (1938).

10) Iniţiator şi consolidator al primelor colonii evreieşti din Eretz Israel (1882).

(Răspunsurile în pag 77)

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI (continuare)

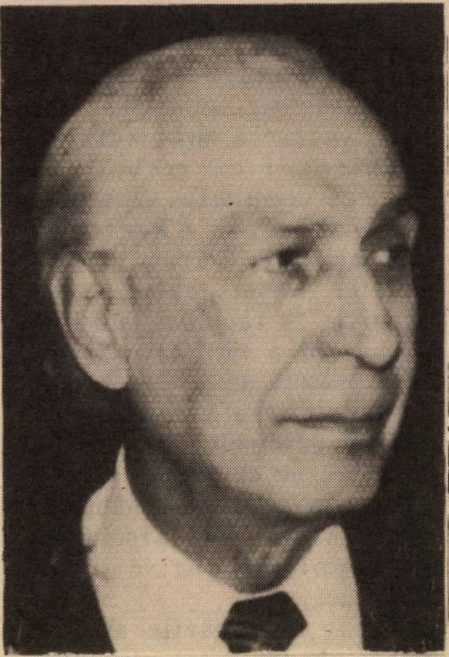

Dr. Petre Penciu

• **Penciu, Petre** (Pincu, Pincu; născut la Adjud 1910 – mort 1983, la Bucureşti), specialist în medicina socială, s-a impus în presa clujeană dinainte de război prin articole şi studii privind legătura dintre contextul social şi bolile "de masă" care măcinau populaţia. Bolile sau *problemele medicale* încărcate cu dramă. Un mic "best-seller" din 1938, intitulat "Constituie avortul o problemă socială?", abordase un asemenea subiect. Remarcabilă este nu numai îndrăzneala cu care tînărul medic cu sînge *contestatar*, îşi aprinsese paie în cap cu Instituţiile anti-avort (Biserica, etc.), neiertătoare în materie, ieri ca şi astăzi, – ci şi scriitura acestei lucrări-şoc: avem de-a face cu o teză de doctorat în medicină, lucrată ca o teză pentru facultatea de litere. Condeiul bun al lui Penciu, îl vom întîlni, după război, în cîteva sute de articole privind educaţia sanitară, şi îl vom asculta la radio; textele scrise de el pentru emisiunea "Sfatul medicului" erau consumate cu plăcere. Omul avea vocaţia sănătăţii publice, era un educator înnăscut din spiţa lui Iacob Felix sau Ştefan Stîncă; iniţiaţii spuneau că Penciu se repede să ţină o conferinţă despre spălatul mîinilor înainte de masă cu aceeaşi pasiune cu care internistul tînăr, "de ţară", gen *apostol* aleargă iarna, cu sania, la patul unui bolnav cu 40 de grade. El a şi murit, de altfel, sub semnul acestei frenezii. Mergînd spre radio pentru o conferinţă şi temîndu-se că va întîrzia, a traversat neatent str. Ştirbey Vodă, fiind lovit mortal de-un automobil.

• **Roisman, Eruhim,** (n. Chişinău, 1924), stabilit în Israel în 1971, a devenit (după articole de popularizare ştiinţifică şi mici scenarii radiofonice la Bucureşti), cronicarul medical nr. 1 al Israelului pe româneşte, fiind un fel de doctor Ygrec al anilor '80 – '90. El a publicat două cărţi (citite) *Ghidul sănătăţii* (1977) şi *Almanahul medical* (1979), lipsite de morgă, trădînd un medic hotărît să facă pe cititor (bolnav sau încă sănătos) să îngurgiteze sfaturile cu plăcere şi să exclame la sfîrşitul unui articol despre cancerul la plămîni: "şti că e nostim?"

Mica particularitate şi farmecul lui Roisman, se află în obiceiul lui de a presăra cronicile medicale, oricît de aridă sau de tehnicistă ar fi tema, cu referiri la clasicii literaturii, filozofiei sau istoriei universale. Într-un articol despre gripa asiatică întîlnim citate din Schopenhauer şi Malraux. Discutînd despre reumatismul la picioare, ne oferă sentinţe din Confucius, Napoleon Bonaparte şi Mallarmé. Cînd vorbeşte despre tusea măgărească la copii, aminteşte de Kant şi Lord Byron. Problema colesterolului (mereu la ordinea zilei), îl stimulează să pomenească de Cervantes, Gingis Han şi Camil Petrescu. Cazurile de holeră descoperite în 1990 îi amintesc de George Sand. Pentru a explica mai în adîncime evoluţia infarctului miocardic în Israel, recurge la replici din comediile lui Aristofan şi din dramele lui Strindberg. Tratamentul bolilor de ficat este ilustrat cu propoziţii din Stendhal, Albert Camus şi Golda Meir. Tratamentul bolilor de rinichi – cu distihuri din Victor Hugo şi Bacovia. Trtamentul erizipelului – cu fragmente din discursurile lui Clemençeau şi Roosevelt.

Citatele la care ne referim sînt abundente, ca şi cum autorul ar dori să injecteze articolele cu doze maxime de cultură. Într-o singură cronică medicală *(Viaţa noastră*, 7 septembrie 1990) sînt pomeniţi: Socrate, Zoroastru, Esculap (forţamente), Plutarh, Pierre Vachet, Freud, Molière (dar şi eroul acestuia, domnul Jourdain), psihiatrul englez Michael Baliat, Emile Zola, Paracelsus, d-rul Robert Debrè (tatăl fostului premier francez, Michel Debrè), Seneca... Roisman este medicul de familie, generalistul, în al cărui cabinet, pe rafturi, în loc de *Anatomia* lui Testut şi *Medicina internă* în două volume de O. Fodor, pacientul are senzaţia că dă peste *Istoria Literaturii Universale*.

Toate acestea au adus lui Roisman o faimă singulară.

...În iulie 1976, I. Schechter de la *Viaţa noastră* putea fi văzut cu capul în mîini, gemînd la adresa colegului său de birou, Sadi Rudeanu:

– Îmi vine să mă dau cu capul de pereţi. N-am dormit deloc noaptea. Am o migrenă îngrozitoare.

Atunci, ridicînd ochii de pe maşina de scris, Rudeanu mormăi:

– Du-te la Roisman. Poate-ţi dă un citat.

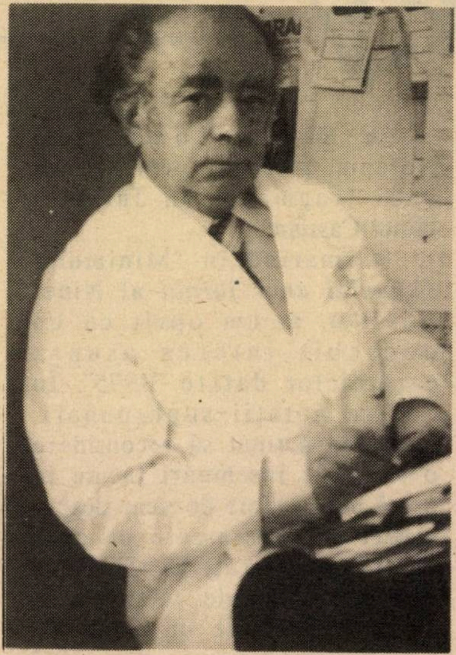

Roisman: citat

MAMAIA מַאמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SHANA TOVA !
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

• SHANA TOVA •
CITY GOLD
CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
•
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY
94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
•
DESCHIS DE DUMINICĂ
PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE
ORELE 9 – 16

Poşta dicţionarului

● **Sorin Toma**, din Natania, glosează pe marginea unui fragment din Jurnalul Ninei Cassian:

"Urmărind în "Minimum" *Jurnalul unui jurnal* al Ninei Cassian, m-am oprit cu un deosebit interes asupra capitolelor datate "1975". În aceste notaţii-suprapuneri, autoarea a ţinut să reconsidere o serie de însemnări făcute în urmă cu un sfert de veac despre trăiri şi evenimente pe care ochii ei, eliberaţi în sfîrşit de cataracta ideologiei totalitare, le vedeau acum sub un aspect cu totul diferit de cel idilic-înşelător de odinioară.

Sînt impresionante prin sinceritatea lor acele pagini în care autoarea mărturiseşte cu o îndurerată ironie în ce adîncă servitute spirituală s-a putut afla faţă de stereotipele estetice şi în general ideologice pecerist-staliniste. Şi aceasta nu din constrîngere şi nici din oportunism, ci din convingere, deoarece încă din fragedă tinereţe, participînd la activitatea ilegală, se pătrunsese de o credinţă de nezdruncinat în misiunea eliberatoare a partidului. În această atitudine a rămas neclintită chiar după ce "Scînteia" a întîmpinat un prim volum al ei – "La scara 1/1" cu o critică intolerantă (pe care, desigur, o regret) faţă de tendinţele moderniste ce se manifestau în creaţia tinerei poete şi faţă de criticul Ov. S. Crohmălniceanu, autorul unei recenzii favorabile volumului.

Dezgolindu-se fără reţinere şi pe plan spiritual, poeta îşi mărturiseşte umilinţa de a fi rîvnit cu ardoare o "recunoaştere" din partea forurilor oficiale, recunoaştere care, în pofida activismului poetei şi a concesiilor făcute diverşilor "îndrumători", tot întîrzia să vină. Şi nu ascunde nici măcar invidia pe care i-o stîrneau "evidenţierile" de care aveau parte unii colegi de breaslă. Sînt pagini caracterizate printr-o excepţională lipsă de ipocrizie, pagini pătrunse de o indignare eliberatoare.

Am apreciat această cerinţă lăuntrică de descărcare a conştiinţei, de sinceritate. O înţeleg şi o apreciez, cu atît mai mult cu cît eu însumi am simţit nevoia unei drastice reconsiderări a trecutului, care şi-a găsit expresia în scrisoarea mea deschisă "O mărturie, o mărturisire".

Întîmplarea a făcut să citesc cu o considerabilă întîrziere un pasaj din jurnalul Ninei Cassian în care obiectul reconsiderării critice din 1975 îl constituiau însemnările, iniţial oarecum binevoitoare, făcute de autoare în februarie 1950, cu prilejul sărbătoririi – la vîrsta de 75 de ani a tatălui meu, poetul A. Toma.

Oricît de unilateral negativă (şi fatal, incompletă) mi s-ar părea această reconsiderare, şi deşi, pe lîngă elementele faptice şi judecăţi ancorate în realitate, ea conţine şi aprecieri subiective discutabile, trebuie să recunosc că într-o bună parte din pasajul menţionat autoarea a reuşit să nu depăşească prerogativele unui memorialist responsabil.

Într-o bună parte... Căci, din păcate, ea nu a reuşit să evite o capcană: tentaţia de a culege şi a transmite posterităţii o bîrfă. Şi ce bîrfă!

Citez: (A. Toma) ...I-a mai comunicat şoferului Editurii că talentul lui e egal cu al lui Eminescu, decît că el, A. T., avînd o concepţie mai înaintată despre lume, devine automat un poet mai mare decît Eminescu".

Respect talentul, inteligenţa şi onestitatea Ninei Cassian şi sînt convins că nu ea a lansat această absurdă şi veninoasă calomnie. Din păcate ea nu a lăsat "acuzatului" – care, decedat încă din 1954, nu se mai putea apăra – nici măcar ceea ce, în limbaj juridic, se numeşte "beneficiul dubiului".

Într-adevăr, cine este acest mitic "şofer al Editurii" al cărui nume nu importă, dar a cărui pretinsă mărturie apare ca irecuzabilă? A avut vreodată loc o convorbire a lui A. T. cu un şofer al Editurii pe o temă fie chiar numai înrudită? A mai asistat oare şi altcineva la ea? De exemplu, cel care a lansat "bomba"? Admiţînd chiar că o asemenea convorbire ar fi avut loc, de unde certitudinea că şoferul respectiv a putut înţelege corect şi memora întocmai părerile eventual exprimate de A. T. în problema corelaţiei dintre talent şi concepţia filozofică în creaţia poetică în general, în poezia lui Eminescu şi A. T. în particular? Profesia de şofer nu descalifică o persoană în ce priveşte înţelegerea problemelor de teorie a literaturii – după cum nici cea de electrician nu-l descalifică pe Lech Walesa să candideze eventual la preşedinţia republicii; nu o descalifică, dar nici nu-i conferă vreo calificare specială. Parafrazînd un proverb, s-ar putea spune: "cine nu le înţelege, le potriveşte". Dar şi mai bine le potriveşte sau chiar le ticluieşte cel care "le înţelege" şi contează pe faptul că o calomnie, cu cît e mai incontrolabilă, cu atît "prinde" mai sigur. Indiferent cine a lansat primul aceste măsluiri, a păcătuit grav faţă de adevăr. Nu ştiu cine şi cînd a făcut-o, dar ceea ce ştiu sigur şi mă consider dator să declar categoric aici este că tatăl meu, oricare îi vor fi fost slăbiciunile, greşelile şi păcatele, nu a putut să conceapă şi cu atît mai puţin să rostească neghiobiile josnice care i se pun în gură.

Încă din copilărie, apoi de-a lungul anilor, tata mi-a inoculat o adoraţie cvasireligioasă faţă de Eminescu, m-a învăţat să descopăr, să preţuiesc şi să iubesc nestematele cuprinse în fiecare din poeziile lui, în fiecare strofă, în fiecare silabă. Niciodată nu i-a trecut prin minte să se compare cu acela pe care îl numea "vraci măreţ al cînturilor", necum să i se pretindă superior, cum au născocit unii.

Cît despre glossa din 1954 la care se referă Nina Cassian (intitulată "Crezi în vremea care vine"), sînt de părere că impropriu o caracterizează autoarea jurnalului drept o "replică" la celebra "Glossă" a lui Eminescu. A. T. a crezut sincer în "vremea care vine", vremea binelui şi frumosului. El a nutrit iluzia – şi nu a fost singurul – că această vreme se apropia, că sosirea ei era iminentă. În acelaşi timp, el însuşi, grav bolnav, se simţea, se ştia condamnat. Şi el, muribundul, îndrăznea să încredinţeze propriile sale speranţe, propria sa viziune a unui viitor cu adevărat uman... cui altcuiva decît nemuritorului, veşnic tînărului Eminescu? Toma a încercat să-şi imagineze cu ce cuvinte Eminescu, în alte condiţii decît ale orînduirii pe care a numit-o "crudă şi nedreaptă", ar fi turnat în vechea formă perfectă un nou conţinut filozofic, optimist şi activ.

Se poate spune orice despre această încercare sortită "ab initio" eşecului, dar ea nu poate constitui nicidecum o dovadă a lipsei de respect faţă de Eminescu, ci dimpotrivă. Desigur, este dreptul Ninei Cassian de a rămîne sau nu la părerea exprimată în jurnal.

Revenind însă la faptele contestabile, mă văd nevoit să contrazic şi o altă afirmaţie făcută de autoare în cadrul reconsiderării din 1975. "De altfel, la sărbătorirea venerabilului, Răutu nu s-a sfiit să proclame că cei cărora nu le place poezia lui A. Toma sînt duşmani ai partidului".

După cum precizează însăşi autoarea, ea se referă la o recepţie la Athénée Palace, la care tot ea mărturiseşte că nu a participat (de unde rezultă că nu a auzit cu urechile proprii cuvintele citate). În schimb, dacă o asemenea "recepţie" a avut cumva loc (ceea ce nu-mi amintesc) nu era în nici un caz posibil să nu fi participat şi eu.

Nu intenţionez şi nu am căderea să vorbesc în numele lui L. Răutu, dar pot să afirm cu certitudine că, deşi Răutu, ca exponent al liniei partidului în probleme culturale, s-a pronunţat categoric şi nu o dată în favoarea poeziei lui A. T., nici fraza citată şi nici o altă frază cu acelaşi conţinut ("duşman al partidului") nu a fost rostită de L. R. nici cu prilejul menţionat, nici cu alt prilej. Consider că Nina Cassian a fost eronat informată.

Ea nu poate fi însă contrazisă atunci cînd vede o nenorocire în faptul că "partidul l-a uns (pe A. T.) poetul nr. 1..." Da, ridicarea lui în slăvi nemeritate a fost o expresie nenorocită a totalitarismului în viaţa culturală.

A fost o nenorocire cu efecte fatale şi pentru poetul însuşi, pentru destinul întregului său patrimoniu literar şi cultural. De la moartea lui, de peste trei decenii şi jumătate, acest patrimoniu multilateral a fost supus unui boicot aproape total, întrerupt din cînd în cînd de imprecaţii, cărora uneori li se adaugă şi cîte o calomnie. Opunîndu-se ideii de a se analiza obiectiv ce şi cît este valabil din ceea ce a scris A. Toma, un scriitor a declarat cu vehemenţă că nu va permite nimănui să-l readucă pe A. T. în istoria literaturii, nici măcar pe treapta cea mai de jos.

Desigur, la această atmosferă de linşaj postum am contribuit şi eu însumi, prin propriile mele greşeli.

Este vorba totuşi de o personalitate a vieţii literare şi culturale care, contemporană cu trei sau patru generaţii de scriitori, a desfăşurat timp de şase decenii (1894 – 1954) o multilaterală activitate ca poet, traducător din limbi străine în versuri şi proză, profesor, răspînditor al culturii (amintesc aici doar "Lectura", colecţie foarte populară de traduceri din literatura universală).

Sînt însă convins că, mai curînd sau mai tîrziu, democraţia va reinstaura în drepturile ei cercetarea istoriei literaturii fără "spirit de partid", fără prejudecăţi, fără patimă şi fără excluderi apriorice şi, desigur, cu respectul cuvenit adevărului.

Noi, care scriem despre cele trăite şi ştiute, să-i ajutăm, fiecare, după puterile sale...

● **Preotul Gh. Cunescu**, ucenicul spiritual al lui Gala Galaction, autorul unei biografii fundamentale a marelui scriitor, ne atrage atenţia asupra unei erori din Dicţionar (capitolul *Adam)*:

"...Am citit cu nesaţ *Dicţionarul neconvenţional* – cu care m-aţi bucurat. Vă felicit pentru această operă istorică-literară originală. Vă mulţumesc, încîntat şi cu surprize ce găsesc în el!... Este plin de Gala Galaction! Se vede că-l prețuiți. Am găsit și inedite galactiene... Cum este întîmplarea amuzantă cu portretul făcut de Lazăr Zinn, care, pentru ca să fie publicat, a fost camuflat, sub titlul *Un bătrîn cu barbă albă!* N-am știut că s-a procedat astfel! Cu atît mai prețioasă informarea pentru mine, cum am portretul dăruit mie de pictorul Lazăr Zinn.

Vă semnalez și o inadvertență – pentru eventuala retipărire a *Dicționarului* sau o mențiune în volumele următoare: Congresul (exact Conferința) Mondial Interparlamentar de la Cairo, la care a participat și Gala Galaction în delegația de parlamentari români, *s-a ținut în aprilie 1947, nu 1946 (!), cum a aflat Idov Cohen (p. 20).*

● **Ștefan Baciu,** din Honolulu, Hawaii a descoperit prin sertare un desen al francezo-mexicanului Jean Charlot (prieten mare al lui *Mele),* înfățișînd pe Filip Corsa (de fapt, femeie), poetă de la *Contimporanul* lui Vinea și Iancu.

Portretul, inedit, este însoțit de o "explicație" în versuri, pentru *Dicționar,* a lui Ștefan Baciu:

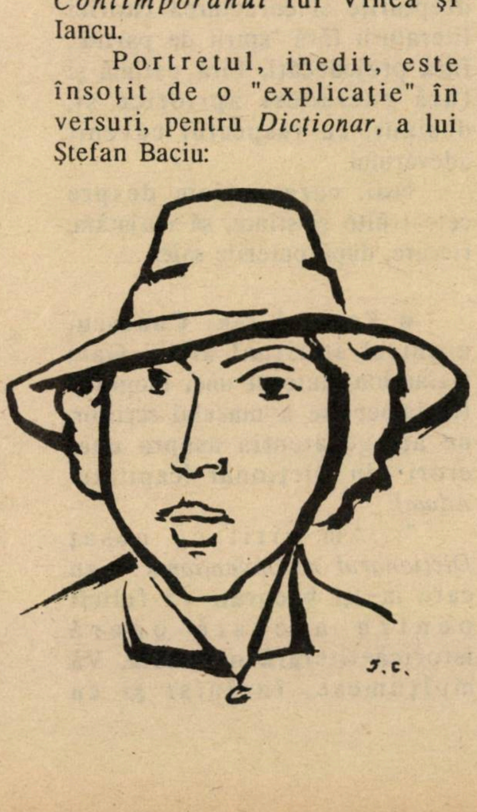

TEXT PENTRU UN POET DE LA "CONTIMPORANUL" VĂZUT DE MEȘTERUL CHARLOT

Potecă de tăcere cale
*cu Boz, cu Iancu și Menalque **
într-un Brașov ce nu mai este
decît ruină, praf, poveste;
trecut-a timpul; fuge anul
cu Vinea la "Contimporanul"
e Filip Corsa – doar un nume
găsit aici – la cap de lume!

---

* *B. Florian, soțul poetei, Brașov în 1930*

● **Dr. Leon Marcovici,** din Kfar Saba (str. Mivzah Ionathan 12/3), ne face surprize:

"În legătură cu nota cititorului Avraham Spielman din "Minimum" nr. 42 pe septembrie 1990, – scrie el – sînt bucuros că pot să-i satisfac în bună măsură dorința de a ști mai multe despre Gh. Tomaziu.

Am fost coleg cu Gigi Tomaziu (așa cum îi spuneam noi, prietenii) în tot cursul primar și mediu, la liceul "Grigore Ghica Voievod" din Dorohoi. El era penultimul din cei patru fii (Ionel, Costică, Gigi și Mișu) ai avocatului Gh. Tomaziu, iar mama lui era vară cu celebrul muzician George Enescu.

Locuiau într-o clădire frumoasă, cu o grădină vastă, în care deseori noi, prietenii lui Gigi, ascultam acordurile sublime pe care maestrul le executa la pian sau la vioară.

Gigi a fost un elev strălucit, avid de cultură și de frumos, care s-a evidențiat atît la studii, cît și în artă și literatură. În raporturile sociale manifesta o atitudine prietenoasă, umană. Îl stimau și îl iubeau atît profesorii cît și colegii.

În ultima clasă de liceu, un grup de colegi, printre care Gigi era unul dintre cei mai activi, a scos o revistă a școlii, "Licăriri", care conținea rubrici de literatură, artă, cronici literare, teatrale și cinematografice, o pagină distractivă.

După absolvirea liceului, drumurile noastre s-au despărțit.

Fotografia – făcută în anul 1932 – înfățișează șapte elevi din clasa a 7-a a liceului dorohoian.

Rîndul de sus (de la stînga la dreapta): Scriban Eol, Beiu Vlad, Al. Istrate. Rîndul de jos (de la stînga la dreapta): Jäger M., Gh. Tomaziu, Robu-Sozont și corespondentul nostru Leon Marcovici.

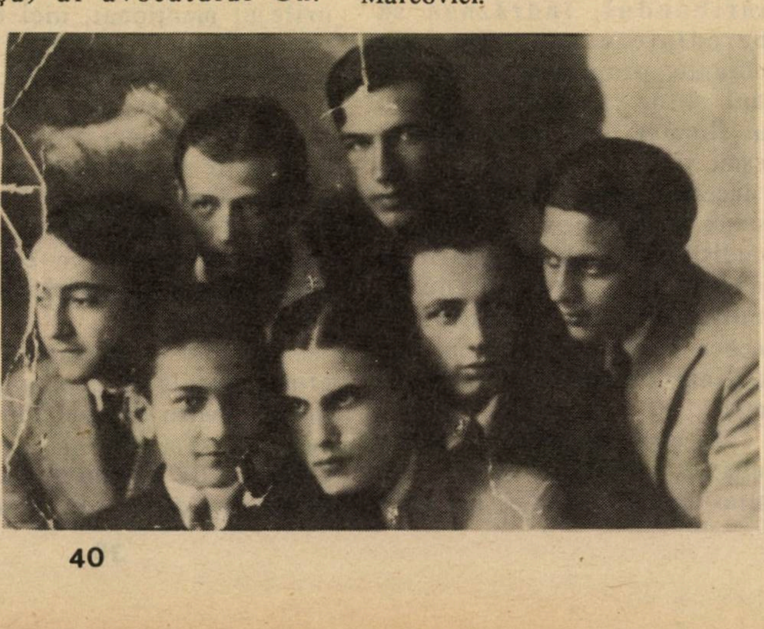

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

SINISTRĂ FARSĂ UBUESCĂ

"Ubu Roi" reprezintă o dată în istoria literaturii şi un punct de reper bine determinat în memoria culturală a cititorului european. Regele Ubu apare efectiv pe scenă în comedia lui Alfred Jarry. Burlesc, grotesc, diform la fizic şi la moral. În recent apăruta povestire "Izidor Mînecuţă" a lui Mircea Săucan, Regele comunist, "Geniul Carpaţilor" nu apare pe scenă. Rămîne în culise. Dar prezenţa lui tutelară se simte pretutindeni. Ca într-un joc de umbre, în care siluetele reale dobîndesc o alură fantastică şi dimensiuni uriaşe, regimul Ceauşescu e proiectat în faţa ochilor noştri ca o sinistră farsă ubuescă.

Evident, la modul specific, original, săucean. Rezultatul: o impresionantă satiră a regimului totalitar în ipostaza lui naţionalist-ceauşească. Satiră cu atît mai eficientă, cu cît nu recurge la mijloacele directe ale demascării ca în pamfletul politic, ci creează un univers sui-generis, aluziv, în care evoluează un personaj care va deveni desigur proverbial. Izidor Mînecuţă este, aşa zicînd, nebun. Dar nebunia lui nu este decît o consecinţă logică a universului diformat în care vieţuieşte. Vrea să scrie o operă literară, să-şi exprime gîndurile şi sentimentele autentice. Dar în universul dictatorial totul e supus cenzurii, şi hîrtia e rezervată scriitorilor "verificaţi", care respectă, cu capul plecat, "linia". Şi atunci, nebunul Izidor Mînecuţă are o idee nebunească. Va fi un om-carte. Îşi va scrie opera cu cuţitul pe "propria piele". Tatuaj clandestin şi subversiv. Izidor, omul-carte, este o imagine tipic săuceană, cu elementele ei de mistică şi pătimire îmbinate cu elemente de fantezie caricaturală. Izidor Mînecuţă va rămîne, credem, în memoria cititorilor de azi şi de mîine. Figură legendară. Metaforă a tragicului existenţei pervertite. Martir al regimului concentraţionar şi discreţionar, în care libertatea şi demnitatea umană se ofilesc inevitabil, căci totul e dirijat de sus, cenzurat. Finalul întăreşte această imagine martirologică. Izidor Mînecuţă a fost internat cîtăva vreme într-un ospiciu, formă mai subtilă dar nu mai puţin crudă a sistemului represiv. Iar cînd este, în cele din urmă, "externat" din spital, îl iau în primire zbirii Securităţii, care-l obligă să se "sinucidă", sărind în gol de pe balustradă. "Mînecuţă îşi dădu drumul şi avu senzaţia că pluteşte, plutea şi cînta, iar cînd i-au strîns hoitul nu mai rămase decît un manuscris confuz şi cît a căzut a mai avut un singur gînd, vai ce fals cînt, groaznic de fals, chiar că sînt afon".

Nebunia lui Mînecuţă serveşte, literar, drept camuflaj şi drept trambulină pentru desfăşurarea liberă a fanteziei acuzatoare. Imaginaţia îndrăzneaţă a lui Săucan creează situaţii surprinzătoare, de un comic ubuesc. Eroul, ca orice comunist ce se respectă, pleacă "pe teren". Perorează despre fericirea poporului şi apoi benchetuieşte pantagruelic la lumina flăcărilor (se dăduse foc caselor ţărăneşti). Altă dată, se înfiinţează în Mîntuleasa, "naţionalizează" casele de prostituţie şi înfige steagul comunist pe acoperiş. Este convocat de I. V. (Stalin) la o întrevedere şi discută cu el tovărăşeşte. Stalin vrea să-l folosească drept steag: "dar renunţă, tovarăşe Mînecuţă, la culoarea roşie, epoca pe care o trăim e epoca culorilor naţionale, afară aşteaptă cîţiva meşteri să te vopsească în roşu, galben şi albastru, şi vei flutura pe acoperişurile tuturor caselor de perdiţie". După moarte, se trezeşte pe catafalc la Moscova. Ar vrea să fie transportat în România. I se fac tot felul de greutăţi birocratice. Cînd se întoarce: "îl întîmpinau cu fanfare şi flori la fiecare gară, el ieşea la fereastră şi accepta să fie udat cu Krasnaia Maskva şi să nu-şi simtă propriul miros".

Fantezia se îmbină năstruşnic cu realitatea, încurcînd voit iţele. Nu mai ştii dacă lucrurile povestite se întîmplă sau sînt simple năluciri, nu mai ştii prea bine nici cine e Izidor Mînecuţă răzvrătitul martir, sau comunistul otrăvit de ideologia dominantă.

În frazele lungi, cu salturi neprevăzute, specifice stilului săucean, întîlnim, ca şi în Manuscrisul de la Ciumaţi, oaze de adevărată poezie:„(...) ce spun acuma o să scriu pe talpa piciorului, voi păşi cu talpa goală pe iarba umedă de rouă şi mă voi spovedi pămîntului". Sau peisaje fumurii, pline de atmosferă: "Timpul se face grăunţos, căţărător, aburul suie, un gramofon cîntă fără gramare, afară e o răguşeală seacă îmbibată cu miros de carne arsă..."

Imaginile sînt îndrăzneţe,

paradoxale precum situaţiile amintite mai sus. Pline de sens: "a acoperi cu scris trupul unui om e păcat, dar păcatele sînt o necesitate", "nu e precaut să rămîi fără piele", "Chiar crezi că eşti Dumnezeu, eu nu cred a răspuns Mînecuţă, Dumnezeu crede că sînt el de multă vreme", "eu ţi-am afirmat vei fi un mort frumos, lasă revoluţia pe seama celor ce nu cred în ea, ei se descurcă mai bine" etc.

*

Pe copertă citim: "Acest text este scris la Bucureşti în anul 1975, trimis peste hotare fotografiat; developat, copiat la Nazaret".

Aşadar, al doilea text al lui Mircea Săucan evadat cu succes din România ubuescă şi văzînd pentru prima oară lumina tiparului, aici, la noi, în Israel, "Ţara minunilor", cum mi-a spus odată autorul.

Manuscrisul de la Ciumaţi a fost o adevărată revelaţie. Povestirea de faţă mi se pare nu numai mai puţin bogată – ceea ce e firesc, date fiind dimensiunile reduse, ci şi mai puţin densă, cu semnificaţii mai puţin adînci şi cuprinzătoare. În schimb – sau poate tocmai pentru că aşa – mai combativă, mai politică. Scrisă la şase ani după Manuscrisul de la Ciumaţi, povestirea este un strigăt de durere înăbuşit. Autorul, probabil, era din ce în ce mai exacerbat. Ca un cazan sub presiune crescîndă, avea neapărată nevoie de o supapă. Au ţîşnit afară aburii cu şuier de răzvrătire. Din fericire, cum era de aşteptat de la un scriitor autentic, durerea, furia, au fost sublimate artistic. Se simt însă, mocnind în adîncuri, autobiografic.

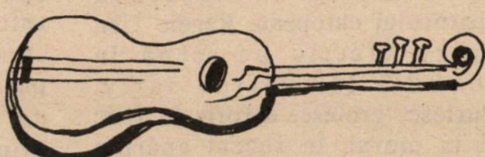

OPHIR TOURS

DEPARTAMENTUL
EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI
DAVIDSOHN

TEL AVIV
STR. BEN YEHUDA 32
TEL. 209755, 209765, 209785

SECŢIA EST-EUROPEANĂ PRECUM ŞI TOATE CELELALTE SECŢII
UREAZĂ CLIENŢILOR, CUNOŞTINŢELOR, PRIETENILOR, TRIBULUI
ŞI ÎNTREGULUI POPOR,
UN CALD ŞI SINCER AN BUN,
ÎN PACE ŞI PROSPERITATE !

SECŢIA NOASTRĂ VĂ STĂ ÎN CONTINUARE LA DISPOZIŢIE
CU ACELAŞI PROFESIONALISM ŞI CORECTITUDINE, PENTRU
- UN SFAT UTIL;
- O IDEE BUNĂ;
- O SOLUŢIE ORIGINALĂ

ÎN PREGĂTIREA PROGRAMULUI DVS. DE VACANŢĂ

- EUROPA RĂSĂRITEANĂ ÎŞI ÎMBRACĂ RUGINIA HAINĂ DE TOAMNĂ CU MIROS DE NOSTALGII ŞI VIN NOU... ŞI VĂ AŞTEAPTĂ

IAR NOI SÎNTEM CATEGORIC CEI MAI ÎN MĂSURĂ SĂ VĂ ORGANIZĂM
O VACANŢĂ DE NEUITAT

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

• **Studies in Jewish Heritage and History, Bi-Gevurot;** volum omagial consacrat rabinului Alexandre Şafran; editat de Moshe Hallamish (sub egida catedrei Al. Şafran de la Universitatea Bar Ilan); Ierusalim, 1990. O culegere omagială de studii prilejuită de împlinirea a 50 de ani de la înscăunarea lui Şafran ca rabin-şef al evreilor din România (detalii despre memorabilul moment, în *Minimum* nr.41). 90 la sută din carte este în ebraică; o mică parte în engleză. Contribuie cu studii de judaistică, figuri majore ale teologiei contemporane.

Dar pe noi ne-a interesat întîi şi-ntîi secţiunea consacrată istoriei evreilor-români din veac: *Efraim Ofir* (Consiliul Evreiesc), *Jean Ancel* (Terorismul legiunii împotriva religiei evreieşti), *Iacob Geller* (Viaţa religioasă a evreilor din România în timpul celui de-al doilea război mondial), *Carol Iancu* (Corespondenţa lui Moses Gaster ca oglindă a activităţilor sale în slujba evreilor din România şi a sionismului), *Idov Cohen* (Cinci figuri rabinice în România...), *Slomo Leibovici Laiş* (Şcoala evreiască în România, 1940 – 47).

Ca să fim drepţi şi nu văd de ce să nu fim , tare ne-ar place ca aceste studii să fie publicate şi în româneşte. Cerem prea mult?

• **Studies in the Literature of Jewish Thought, Alei Shefer;** volum omagial consacrat (ca şi cartea mai sus citată), rabinului Alexandre Şafran; editat de Moshe Hallamish; Bar Ilan University Press, 1990. Caracterul filozofic şi teologic este predominant aici, studiile, în ebraică, engleză şi franceză, abordează probleme de Kabala, de mistică evreie, de Zohar, discută despre Maimonide sau rabi Yohanan. Lista autorilor echivalează cu o "academie universală" de spirite care a dorit să participe, prin gînd scris, la omagierea marelui rabin de la Geneva. Două nume doar: Elie Wiesel şi prof. Zwi Arad, rectorul Universităţii Bar Ilan. Despre judaismul românesc un eseu remarcabil de Y. Alfasi: "Hasidismul în România şi relaţia acestuia cu Eretz Israel".

V. M.

• **Tania Lovinescu, Femeia lui Loth,** roman, Tel Aviv, 1990. Hotărît lucru, trăim un moment bun pentru proza pe româneşte din Israel. După cele două cărţi ale lui Săucan, după debutul lui Moshe Olier, după romanul lui Mirel Brateş, iat-o acum pe Tania Lovinescu (*ola*, de-un an de zile) prezentă cu o carte ce se impune atenţiei. Şi să reţinem: pe şantier se află un nou roman de Geta Berghof precum şi o teribilă carte de amintiri a lui Tudor Savin. Un juriu doritor să acorde "premiul pentru cea mai bună proză a anului", ar avea, jur, dificultăţi de alegere. Dar să lăsăm premiile inexistente şi să ne întoarcem pe pămînt. Pentru a saluta ivirea între noi a *Femeii lui Loth.* Scrisă în România şi, aşa cum ne informează autoarea, scoasă din planul editurii "Cartea Românească", în 1984, pe temeiuri de "compoziţie naţională" (e vorba în pagini *prea mult* de evrei, de rebeliunea legionară din '41, de ucişi, de ucişi), cartea a fost, dacă înţeleg bine, finalizată aici. Este o interesantă poveste de dragoste, prin intermediul căreia ni se înfăţişează o întreagă epocă: viaţa românească postbelică; inclusiv, cum spuneam mai sus, componenta evreiască.

E vorba de erotică şi de şedinţe de partid, de gelozie şi de colectivizarea agriculturii, de pasiune carnală şi de "plecări definitive". E vorba, deci, de generaţia (generaţiile) epocii. Şi de o remarcabilă tentativă de a dezvălui cîteva adevăruri care sînt ale noastre.

• **Francisc Munteanu, Drumul spre cer,** roman. Bucureşti... f. a. F. a. înseamnă, aşa cum ştim, fără an. Dar asta nu înseamnă în cazul de faţă că editorul a uitat să specifice data apariţiei ci, pur şi simplu, că romanul sus-amintit nu a apărut. Noi am avut prilejul (mai exact, privilegiul) să-l citim în manuscris, graţie unui amic al cărţii, d. Isidor Vais, din Natzaret Illit (oraşul unui mare primar român, Menahem Ariav şi al unui regizor mare de film, Mircea Săucan). Drumul spre cer este o scriere de mîna întîi, densă şi dură, consacrată lagărului nazist de la Sobibor. Cum a ajuns prozatorul român la ideea de a scrie asemenea carte? "În anul 1967, mărturiseşte el, translatorul meu (din Olanda) m-a întrebat dacă n-aş vrea să cunosc pe Sara Bergman, una din puţinii supravieţuitori ai lagărului de exterminare de la Sobibor. Am vrut..."

De-atunci, au trecut mai bine de douăzeci de ani. Scriitorul a scris cartea. Editurile din Bucureşti, de stat, n-aveau loc în plan pentru asemenea istorii şi pînă la ora de faţă cartea nu a apărut.

• **România Literară** (26.VII.a.c.), ne oferă prilejul de a-l reîntîlni pe criticul român Matei Călinescu. Elev al lui Vianu, spirit subţire în toate, antifascist prin structură, M. C. s-a stabilit în U.S.A., unde predă estetica la o universitate din Indiana. El a efectuat cercetări serioase asupra avangărzii româneşti, dînd exegeze de referinţă despre iudeo-francmasoni de gen Voronca, Saşa Pană, Victor Brauner, Trost etc. Acum, ca să revenim la "România Literară", el publică un studiu de anvergură despre cartea "De două mii de ani" de Mihail Sebastian. Faimoasa carte, faimoasa prefaţă a lui Nae Ionescu, faimosul scandal ce-a urmat. Şi ale cărui ecouri nu s-au stins de fel.

Studiul – prea amplu pentru a fi reprodus aici (dar parcă potrivit pentru mai voluminosul *Izvoare)* ne-a bucurat. Drept care dăm poza lui Matei Călinescu, autorul, ca să ne mai aducem aminte, toţi amicii săi şi admiratorii, de cum arată la faţă...

Matei: subţire

În acelaşi număr, criticul de film Alexandru Racovineanu, evocă opera cinematografică a lui Mircea Săucan, unul dintre cei mai chinuiţi regizori din cîţi a cunoscut România anilor noştri.

"Acum – scrie A. R. în încheiere – Mircea Săucan, cu barba sa de patriarh înţelept s-a retras la pensie. A plecat în Israel, unde a scos o carte care nu mi-a parvenit încă. E dornic să facă film, e dornic să muncească, e dornic să vadă România de după Revoluţia din decembrie 1989. Eu îl plasez pe Mircea Săucan alături de Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Jean Georgescu şi alţi maeştri ai filmului românesc. Dacă se va întoarce printre noi, îl vom primi cu dragă inimă, îi vom strînge mîna cu adîncă prietenie, îl vom săruta pe amîndoi obrajii, şi-i vom da să facă ce film vrea el – documentar sau artistic.

Pentru mine Mircea Săucan rămîne regizorul tinereţii mele de care voi rămîne veşnic îndrăgostit".

• Tot **România Literară** (9.VIII. a.c.) publică sub semnătura lui Eugen Negrici un editorial intitulat *"Falsificatorii istoriei"*, din care notăm (cu plăcerea higienică de a respira un aer anti "România Mare") cîteva cuvinte în marginea *tărtanilor:*

"S-ar putea invoca o explicaţie simplă, poate prea simplă pentru densitatea informaţiilor cărţii Vechiului Testament, unică, uneori, sursă pentru cîte ştim astăzi despre multe din seminţiile Orientului. Pentru vechii iudei nu existau – precizate în dogmă – nici miza raiului, nici spectrul unei judecăţi de apoi care să pedepsească răul şi să premieze binele. Ce putea suplini în asemenea condiţii, rolul moral al principiului răsplătirii iminente fără de care orice societate îşi pierde coeziunea? Cui să-i revină acest rol justiţiar, cui, dacă nu scrisului înţeles ca mijloc şi datorie sacră de consemnare a faptelor şi a implacabilelor intervenţii consecutive ale lui Jahve? Şi astfel, bănuim, înregistrînd totul cu devotament şi sfinţenie, pentru a da peste evenimentul care confirmă amendarea răului şi pentru a lăsa viitorului evidenţa binelui, Vechiul Testament a devenit, pe mari porţiuni, istoriografie indispensabilă cercetătorilor moderni, singura capabilă să crediteze evenimente, să confirme fiinţarea unor neamuri demult dispărute, să dea temeinicie istorică însuşi poporului evreu, credit şi putere morală incomparabilă celui mai primejduit popor al lumii..."

M. RAF.

• **Almanahul familiei**, trimestrialul H.O.R.-ului din Beer Sheva publică notele de *ole hadaş* ale scriitorului Alexandru Sever. Sînt, dacă nu greşim, cele dintîi impresii ale sale despre "şocul prezentului" israelian:

"...Birocraţia – observă între altele, Sever – este cea dintîi putere care îi dă unui nou venit o idee despre realitatea înconjurătoare. Şi tare mă tem că această dintîi idee cu care se alege bietul om, îi dă un adevărat fior prin spinare. El se simte, cu alte cuvinte, obiectul unor forţe pe care nu le poate stăpîni, pentru că nu le cunoaşte nici originea, nici rostul, nici alcătuirea şi, foarte adesea, nici măcar sistemul de convingere.

Nici un ghid, dintre toate cîte se tipăresc pentru uzul noilor veniţi, nu este destul de eficace pentru ca să-l înzestreze cu cunoştinţe clare şi distincte cu privire la drepturi şi posibilităţi. Şi asta cu atît mai mult cu cît legile şi reglementările auxiliare se schimbă mai des decît filele unui calendar; şi dacă nu se schimbă, sînt echivoce, dacă nu sînt echivoce atunci, în puterea spiritului talmudic, sînt etern interpretabile, de la funcţionar la funcţionar şi chiar de la un solicitator la altul... Nici-o mirare că sentimentul cel mai solid cu care se alege un nou venit în contactul cu această realitate dură şi vie, este acela de înstrăinare. Şi să începi prin a te simţi marginalizat (înstrăinat) într-o ţară în care ai venit numai pentru a regăsi sentimentul originar al familiei, asta te duce cu gîndul la o altă versiune, ceva mai profană, a povestei despre mişcătoarea primire a fiului risipitor, şi anume la versiunea, evident posibilă, potrivit căreia acest fiu – mai mult risipit decît risipitor, odată întors acasă, nu găseşte ca să-l primească şi să-l îmbrăţişeze, decît un tată cu braţele unui funcţionar prevăzut cu mînecuţe şi protejat de nişte ochelari care te fixează pe undeva în spaţiul cosmic prin vecinătatea lui Sirius, vecinătate care îi lasă toate şansele de a te pierde din vedere şi de a te uita printre stele. Bineînţeles, viţelul care s-a tăiat pentru întoarcerea acestor fii risipiţi, e costeliv de mai mare mila, încît poţi să-i numeri toate oasele şi oscioarele cîte i-a hărăzit Dumnezeu să intre în alcătuirea bietei lui anatomii.

Acestui sentiment neliniştitor de marginalizare i se adaugă cu un accent agravant, senzaţia irepresibilă... de gălăgie! E multă zarvă Doamne sub cerul albastru al Israelului! Se vorbeşte enorm, se gesticulează neîncetat! Rezerva şi luciditatea nu par a fi de pe lumea asta.

Şi totuşi, pe undeva, pe sub huetul ameţitor al acestei guri care nu ştie să-şi stăpînească logoreea, se simte bătaia unei inimi mari, care vrea să trăiască, şi pulsul unui creier rafinat în cinci mii de ani de istorie, care cearcă să pună sub control inteligent forţe din cele mai centrifuge..."

Textul lui Alexandru Sever se intitulează "Impresiile unui ole hadaş dintr-o călătorie între două uşi". De ce mă bate un gînd cu speranţe, spunîndu-mi că avem de-a face – poate – cu începutul unui mare jurnal de *ole?*

B. D.

• **Fapta Transilvană** (director: Constantin Zărnescu), subintitulată "Revistă a democraţiei, (re)concilierii şi muncii – Pentru întregul Ardeal", Cluj (nr.1, august, a.c.) ne aduce, în numărul său de început o "legendă a evreilor despre români", aflată de C. Zărnescu "pe teren", adică într-o călătorie în Israel:

"Uluitoarea «Legendă a Evreilor despre Români» – scrie C. Zărnescu – ne-a fost povestită de domnul Traian Paşca, azi cetăţean al statului Israel, oraşul Kyriat Ata, lîngă Ako, în districtul Haifa. Cetăţean bucureştean, pînă în 1983, unde a fost tehnician militar, azi e patronul unui atelier de întreţinere; un om deschis şi de un umor şi o generozitate desăvîrşite.

S-a născut la Oradea în 1932, şi a supravieţuit Holocaustului nazist datorită trecerii numeroasei sale familii, într-o noapte, dincolo de Turda, în România. A auzit pentru prima dată «Legenda Evreilor despre Români», copil fiind de la bunica sa care a trăit şi a încetat din viaţă, în ţară, la Oradea, pe cînd avea peste 80 de ani, în 1960.

Aceasta este doar o variantă, printre altele, care n-a putut fi publicată la noi, nici în socialism şi nici în ceauşism. Domnul Traian Paşca ne-a relatat că, povestind-o deseori, prietenilor şi concetăţenilor vorbitori de română (originari din Basarabia, Odesa, Cadrilater, Istanbul sau Sofia), repatriaţi în Israel, aceştia o foloseau, apoi, povestind-o ei înşişi, şi îndrăgostindu-se de ea, oferindu-i celebritatea unui adevărat "banc politic" contemporan...

«Legenda Evreilor despre Români» a circulat, pînă ce am auzit-o şi transcris-o (în 19 iulie 1988, în restaurantul «Cina-Bucureşti» de pe Haneviim-street, în Haifa) – a circulat şi graţie diabolicei *obsesii ceauşiste* – «totul pentru export», care i-a frustrat pe români de darurile oferite lor de la natură (şi de la Dumnezeu)!, ca şi de *munca* lor, împingîndu-i în lunga psihoză a *foametei;* iar în decembrie – în tragica Revoluţie."

Cît priveşte legenda, pe scurt, ea spune că, după întemeierea lumii, Domnul a dăruit diferitelor naţii fel de fel de bunuri (materiale sau spirituale). Trecînd peste ţinuturile româneşti, sacul lui s-a rupt, căzînd pe pămînt, toate "darurile şi harurile". Atunci Domnul, supărat pe accident, ar fi spus:

"Să le aveţi, Vă zic, pe *toate acestea!*

Dar Lumea să se uite – din cînd în cînd, *peste gardul vostru!...* Şi, de la o vreme la alta, trudind, muncind, istovind – ca *Mine*, acum, *să nu vă bucuraţi de ele!..."* ...Astfel *a zis* Domnul.

Legenda povestită de Zărnescu e amăruie şi, privind în jur, ispitit eşti să murmuri: cam aşa e.

Totuşi noi, mai laici de felul nostru, reţinem din mituri şi basme, numai o esenţă, nu le luăm *ca atare*, mot-à-mot. Şi dorim României de azi şi de mîine ca numai partea I-a a legendei (cea cu belşugul) să se adeverească întru totul.

• **Dimineaţa** (director: Al. Piru), Bucureşti (25.VIII. a.c.) publică la rubrica *Dialog cu cititorii* o scrisoare a d-lui

Marin Iancu: acesta, după ce acuză cotidianul de a fi o fiţuică "bolşevico- iudeo-fesenistă" propune o metodă eficientă pentru scăparea ţării de necazuri: "Singura cale de a scăpa neamul de pericolul bolşevic şi jidănesc o constituie exterminarea totală a comuniştilor, feseniştilor, socialiştilor, sindicaliştilor şi a porcilor de jidani anticrişti! Garda de fier urmînd calea deschisă de martirul neamului Corneliu Zelea Codreanu, este hotărîtă să continue lupta împotriva regimului trădător de ţară pînă la restaurarea şi renaşterea statului naţional legionar care să instaureze liniştea şi ordinea în ţară".

• **Meridian** (red. şef Marian Barbu), bilunar editat de Liga culturală "Oltenia", este o foaie editată sub semnul umanismului în bună tradiţie oltenească. În nr. 6 (1.VI. a.c.) dăm peste cîteva note (bune) de călătorie la Ierusalim, iscălite de dr. Cornel Sabetay. Autorul salută încîntat coexistenţa celor trei mari religii în oraşul sfînt; o salutăm şi noi.

• **Emigrantul** (red. şef. prof. dr. George Anca), săptămînal al Fundaţiei "Cuza-Vodă", Bucureşti, este, cum arată titlul, o foaie pentru Diaspora românească. Fără discriminări. Întîlnim texte despre unguri, germani, macedoneni, turci şi... evrei. O concurenţă pentru *Curierul românesc*, al Fundaţiei condusă de Augustin Buzura? Poate. De ce nu? Dacă-i privatizare, să fie. Şi să se întreacă toate aceste foi deschise către lume pentru a capta sprijinul, atît de necesar României de azi, al milioanelor de *originari din...*, aflaţi peste graniţă.

• **Adam şi Eva** (director: Carol Roman), publicaţie pentru ambele sexe, Bucureşti, este un lunar bine tipărit (fapt destul de rar în presa românească de azi, lipsită de hîrtie şi tipar european) şi binişor redactat. Spunem binişor deoarece materialele acestei simpatice reviste de erotică civilizată sînt încă prea timide. Titlurile ("Decepţiile primei nopţi de dragoste" sau "O noapte de pomină în lumea interlopă a Bucureştiului") sînt *mai tari* decît materialele corespunzătoare.

Şi nu e bine. Îl rugăm pe Carol Roman, gazetar plin de inventivitate şi forţă, să ţină minte că "dacă-i bal, bal să fie" şi să se arunce, fără spaime, în apa textelor cu adevărat erotice (a nu se confunda, fireşte, cu *porno).*

M. V.

In nr. viitor:

Pagini despre Gh. (Babu) Ursu; despre inginerul poet Babu Ursu, asasinat din cauza unui jurnal intim.

• STEUER •
OPTOMETRIST
• Controlul vederii
• Asortiment bogat de ochelari
Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768
• SHANA TOVA ! •

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
• SHANA TOVA ! •

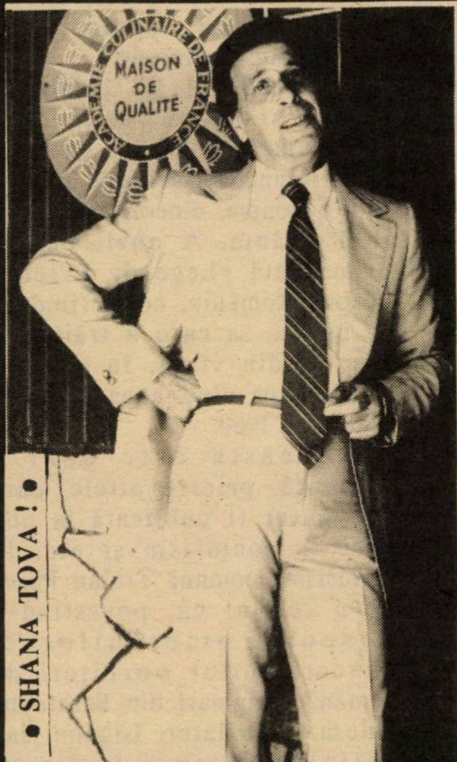

NINO

Restaurant
«Continental
Bucarest»
Roumanian
Grill
Chaque Jour
de 12⁰⁰ h
52 Chen Blv.
Tel.: 03/262922 TEL AVIV

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

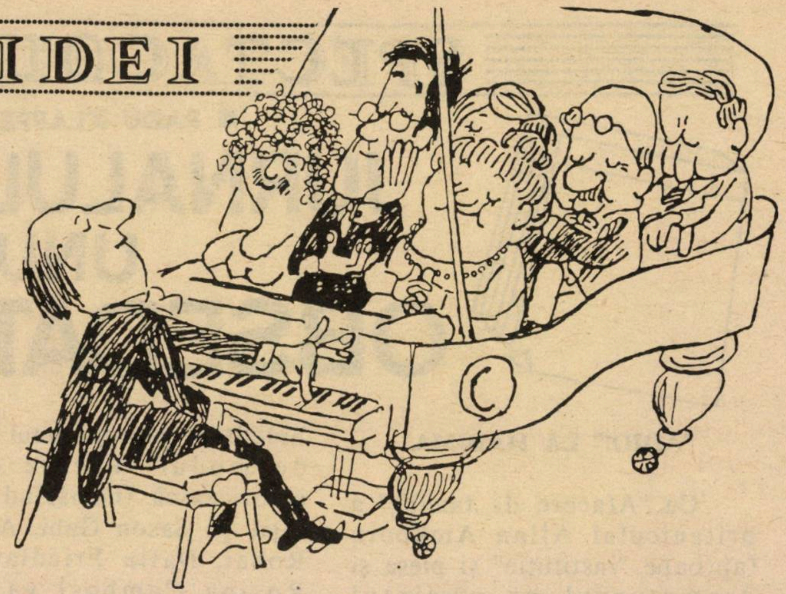

CUM AM DEVENIT

PIANIST DE BRIGADĂ

După ce am depus actele, pentru a doua oară, la 20 octombrie 1958, odată cu prietenii Sergiu și Robinne Comissiona – ei plecînd, dacă nu mă înșel, în 1960, iar eu în decembrie '64 – n-aveam nici o slujbă permanentă. Radu Drăgan, care primise aprobarea pentru plecare, mi-a propus atunci să mă ocup de brigada artistică de agitație "Munca". Astfel am devenit peste noapte "tovarășul pianist". Nu-mi mai aduc aminte cine era instructorul brigăzii și nici dacă am făcut purici acolo. Cert este că și alte brigăzi aveau nevoie de pianiști, astfel încît, la un moment dat, m-am trezit cu nu mai puțin de șase-șapte sau chiar opt formații pe care trebuia să le acompaniez. Nu degeaba îmi spunea un văr de-al meu, mucalit, "general de brigadă". Mă împrietenisem cu unii instructori ai brigăzilor, dintre care îmi amintesc cu plăcere de Iancu Halperin, de la Teatrul Evreiesc de Stat, unde aveam să lucrez mai tîrziu și de Virgil Puicea (brigada "Tricotextil").

Un loc special în amintirile mele din acea perioadă îl ocupă Puiu Zarea ("Igiena"). Intelectual cu deosebit simț al poantei, Zarea scria textele cele mai hazlii, sub stratul lor umoristic ascunzîndu-se un har poetic autentic. Mult mai tîrziu, aveam să aflu că Zarea era pseudonimul unui vechi și înfocat ziarist, pe nume Albert Goldenberg, fost secretar de redacție al ziarului "Viața noastră", a cărui dispariție recentă a lăsat un mare gol. Cu cîteva săptămîni înainte de a se stinge din viață mi-a trimis ultimul său volum de versuri.

Printre brigăzile de prestigiu figura cea de la cunoscuta uzină "Republica". Instructorul era un fost avocat, foarte simpatic, "reprofilat", dar fără vreo tangență cu această îndeletnicire. Responsabilul cultural, deși știa că așteptam plecarea, mă introdusese la "Republica". Tot el mă informase despre ruptura dintre Hrusciov și Mao, furnizîndu-mi unele detalii picante.

Munca în cadrul brigăzilor artistice era deseori monotonă, dar îți prilejuia întîlniri cu oameni de talent, precum Ion Atanasiu-Atlas, prezent acum în coloanele "Minimum"-ului, regizorul Titi Acs de la Televiziunea israeliană și alții. La brigăzi îți pierdeai personalitatea profesională, devenind "tovarășul pianist" sau "tovarășul instructor". Nu e de mirare deci că "responsabila" venită direct "de la coada vacii", obișnuia să se uite la ceas cu același invariabil reproș, ori de cîte ori întîrziam un minut de la repetiție. Aflînd că sînt doctor, nu mai contenea să se minuneze:

"De aia ești dumneata așa de delicat!"

Nici astăzi nu știu ce voia să spună.

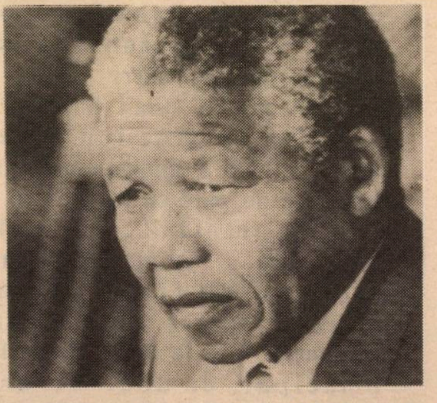

Acum vreo 20 – 25 de ani, cînd Nelson Mandela era urmărit de niște polițiști sud-africani, care voiau să-l ucidă, un avocat evreu de stînga, din Africa de Sud, l-a ascuns, riscîndu-și viața, în pivnița casei sale. În felul acesta, Mandela a fost salvat.

Acum, eliberat și invitat pretutindeni în lume să țină cuvîntări la banchete, Nelson Mandela atacă zilnic, cu ură cutremurătoare Israelul, chemînd la distrugerea noastră și la înfăptuirea pe aceste pămînturi, a unui stat condus de Yaser Arafat.

Așa e viața. Așa și nu altfel. Pe cine nu-l lași să moară, nu te lasă să trăiești.

SPECTACOLUL

RADU KLAPPER

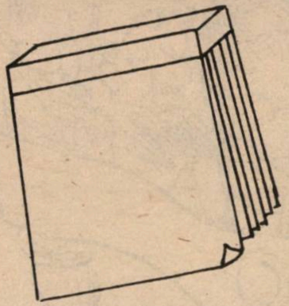

JURNALUL UNUI OBSEDAT

"ADIO!" LA HABIMA

Cu "Afacere de familie" a britanicului Allan Aickborn (aproape "instituţie" şi piesa şi dramaturgul pe pămîntul Albionului: prima se joacă de trei ani neîntrerupt la Londra, iar al doilea a fost recent numit director al însuşi Teatrului Naţional englez), Omri Nitzan se desparte de Habima, după ce a condus-o mai bine de trei ani. Paradoxal, aparent, regizorul care a tulburat mult apele teatrului israelian în ultima vreme, şi-a ales (sau aşa s-a întîmplat să fie!) o piesă cît se poate de puţin inovatoare: un soi de anchetă poliţistă desfăşurată de şi în familie, pe parcursul căreia, treptat, un onorabil clan burghez cît se poate de "english" se dezvăluie a fi un cuib de viespi otrăvitoare.

Ne aflăm, de fapt, în plină tradiţie subversivă britanică, acea tradiţie care numără deja multe secole şi a atins culmile cu dramaturgia unui Wilde şi Shaw, care sapă la rădăcinile onorabilităţii cu singurele arme la care ea este sensibilă: onorabilitatea!

Sarea şi piperul poliţist – reverenţă în treacăt pentru sir Arthur Conan Doyle, Agatha Christie şi alţii. J. B. Preistley – face pilula nu mai puţin amară, ci mult mai vandabilă. Unde face publicul mai mare succes comercial propriei lui caricaturi, propriului său act de acuzare?

Omri Nitzan se desparte, deci, de Habima tot subversiv. Fidelitate! Desigur totul depinde de modul în care echipa actoricească (numărînd printre alţii pe Sason Gabi, Avraham Ronai, Dalia Friedlander şi Rosina Cambos) va şti să îmbrace hainele atît de greu de purtat ale onorabilităţii insulare. Adică de respectarea autenticităţii stilistice, în absenţa căreia această minibombă atomică riscă să devină o... pocnitoare.

GITA MUNTE NU ŞTIE SĂ FIE MÎRŞAVĂ

Bazele noii stagiuni, pe care Kameri le-a pus cu o hărnicie demnă de salutat încă din lunile verii, promiteau o construcţie ameţitoare: Choderlos de Laclos, Rostand şi Ionesco dintr-o lovitură!

Numai că tocmai aceste baze au fost roase de o boală fără leac: neputinţa de a respecta adevărul stilistic.

"Legăturile periculoase" şi-au pierdut cinismul spumos, adică exact personalitatea, pentru că doi mari actori – Gita Munte şi Ohad Shahar – nu ştiu să fie mîrşavi cu farmec; senzaţia este a unor tunuri care trag într-un parc cu trandafiri.

"Fantastic!", formula muzicală a "Romanţioşilor", trebuie să fie o spumă dulce-acrişoară, care nu are pretenţia de a te hrăni ca un fel principal, ci doar de a-ţi desfăta palatul în chip de desert.

Dar... pentru că echipa condusă de Israel Gurion confundă gluma cu vulgaritatea, fantezia cu risipa de zgomote şi gesturi şi pentru că tinerii eroi au tot ce se poate imagina în afară de farmec, spuma "a căzut" şi a devenit o pastă grea, dulceagă – prea dulceagă, obositor de dulceagă.

Reala tragedie s-a întîmplat, însă, cu "Scaunele". După 40 de ani de existenţă a teatrului absurdului, regizoarea Rina Ieruşalmi a rămas la ambalajul caricatural. Spectatorul israelian de azi – care a avut cîndva parte de o magistrală interpretare a aceluiaşi text dată de Lia Koenig şi Shlomo Bar Şavit – se vede pus în situaţia parizianului care ieşea stupefiat, acum patru decenii, de la "La Huchette": să digere îndelung caricatura care i s-a oferit pentru a descoperi, mai tîrziu, marea tragedie care se ascunde în spatele ei. Edna Fliedel – actriţă care ar fi putut face o mare creaţie în acest text – are

Itzik Galili: el este; cu adevărat

în momentele în care uită indicaţiile regizorale şi masca grotescă care i-a fost confecţionată, are – zic – cîteva momente de un tragic zguduitor. Dar se întîmplă cu ele exact ceea ce se întîmplă cu Simfonia IX-a beethoveniană, introdusă hodoronc-tronc ca ilustraţie muzicală: cad din senin, enervant şi străin, pentru că fac parte din altă poveste. Cea adevărată. Din alt spectacol: cel adevărat...

ITZIK GALILI: CONSACRARE

Pentru că nu a avut bani să invite coregrafi străini – aşa cum pretind zvonurile – sau pentru că aşa a dorit-o, Ohad Naharin lansează autohtoni; el a păşit în prima sa stagiune la compania "Bat Sheva" cu piciorul drept: patru lucrări originale, dintre care trei sînt premiere absolute. Ale unor coregrafi tineri – Anat Danieli, David Taetchnl şi Itzic Galili. Ce se poate pretinde mai mult? A, desigur, calitate, şi în acest sens Naharin a avut abilitatea să-l folosească pe balerinul trupei, Galili, care, de vreo opt luni, a izbutit să convingă pe toată lumea că este posesorul unuia dintre cele mai interesante discursuri coregrafice din ţară. "Mica mea sărbătoare în grădină" nu are, desigur, perfecţiunea absolută a "Du-et"-ului cu care a debutat în februarie. Este însă primul dans de mari proporţii (16 dansatori) al acestui bărbat de 28 de ani cu aspect şi inimă de adolescent. Ideea este barocă şi riscantă, căci întîlneşte freudismul pe un teren în care ne îndoim că a mai fost aplicat: dialogul dintre cel ce visează şi visul său. O povară sub care s-ar fi prăbuşit şi creatori mai consacraţi decît Itzik Galili, dar de sub care el iese nu numai întreg, ci – în ciuda momentelor neclare, a anumitor încărcături inutile şi derutante – consacrat. După "Mica mea sărbătoare", el nu mai este *poate* unul dintre cei mai interesanţi coregrafi israelieni, ci *este* pur şi simplu şi fără nici un poate.

Ca şi în "Du-et", el a mizat şi exploatat la maximum capitalul de aur al dansului nostru actual, pe Ido Tadmor. Pus, de această dată şi pentru prima dată în cuplu cu Melanie Berson, un soi de Giulietta Massina a dansului, acest balerin cu ameţitoare uşurinţă corporală, cu temperament de tragedian, izbuteşte la un moment dat să atingă suprema intensitate a corpului uman. Probabil că aşa arăta Sfîntul Sebastian străpuns de săgeţi...

P. S. şi ERATĂ: În numărul trecut, hazardul a dorit să-i facem un compliment lui Iehosua Sobol, care nu numai că nu i se cuvine, dar este şi un neadevăr grosolan. După cum sperăm că cititorii şi-au dat seama, titlul piesei lui aflată în repertoriul Habimei nu este "A douăsprezecea noapte" – aşa cum ne-a tras condeiul s-o scriem, probabil gîndindu-ne la Shakespeare şi la titlul cu care i se juca în România "Noaptea regilor" – ci "Noaptea a douăzecea". Deci scuzele de rigoare, smulse din ruşinea comiterii unei asemenea erori!

ION COMAN

Am primit la redacţie următoarea scrisoare:

"Stimate domnule Mirodan,

Mi-am permis să vă trimit o copie după un articol din "Contemporanul", publicat de domnia voastră, în 1970, cu privire la dispariţia prematură a lui Ion Coman, unul dintre cei mai însemnaţi oameni de teatru ai epocii şi care este sincer regretat de cei care au mai rămas în teatrul de la Piatra Neamţ sau sînt pensionaţi.

Spun acest lucru deoarece am fost contabilul teatrului pînă în 1982, cînd m-am pensionat dar am lucrat cu acest om care s-a dăruit total pentru afirmarea acestei instituţii care devenise "Copilul teribil al teatrului Românesc", datorită climatului sănătos şi sincer în care se lucra şi a dragostei pentru meserie ce le-a fost însufleţită de Ion Coman, tuturor, de la tîmplarul şi mînuitorul de decor, la actorul de primă mînă şi secretarul literar.

O rugăminte am la Domnia voastră: ca acum, în pragul celor 20 de ani de la dispariţia lui, să amintiţi din nou ce om mare de teatru s-a pierdut şi că Piatra-Neamţul regretă enorm dispariţia lui.

ION ZAHARIA,
Aleea Zorilor,
Bl.6, Sc.B, ap.29
Piatra Neamţ 5600

MOARTEA UNUI DIRECTOR

"...S-a scris în anii din urmă foarte mult despre această invenţie extraordinară a lui I. Coman, cunoscută sub numele de Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ şi a cărui trecere prin viaţa noastră spirituală a reprezentat cea mai frumoasă aventură teatrală a unei trupe de provincie. Numele actorilor, regizorilor, autorilor, scenografilor etc. propulsaţi de la Piatra Neamţ în centrul vieţii artistice alcătuiesc un capitol fundamental al artei spectacolului din România. Ne amintim că turneele Pietrei traversau Bucureştiul, ca un eveniment, lăsînd urme în amintiri. De la o vreme, fiind pus în imposibilitate de a mai trăi în teatru, Coman se chinuia tragic pe străzile oraşului asemeni unui soţ fidel care, rămas singur la bătrîneţe, nu-şi mai găseşte echilibrul şi sensul. Libertatea de a nu face nimic a fost singura privaţiune pe care n-a ştiut s-o îndure. Cînd l-am întîlnit ultima oară, trăia o existenţă fără viaţă. B.A.C.-ul zdrobit în ceaţă, l-a ucis încă o dată, ireversibil.

Fragment din articolul Moartea unui director *de Al. Mirodan, publicat în Contemporanul.*

P.S.-I. Nu fără emoţie am primit mica însemnare din iarna lui 1970: I. Coman se întorsese dintr-o călătorie în Israel (avea un frate, mi se pare la Haifa) şi, lîngă Constanţa, avionul BAC al *Taromului* se prăbuşise fatal.

Nu fără emoţie redau azi un fragment din cele scrise de mine atunci: uitatul Coman merită un cuvînt de amintire şi un gînd.

Cu siguranţă că cititorului din Israelul 1990, obişnuit cu rostirea limpede din gazete, anumite propoziţiuni îi vor părea imprecise şi fără punctul pe i. Acestuia îi vom spune că prin cuvintele "fiind pus în imposibilitate de a mai lucra în teatru", înţelegeam că I. Coman fusese scos cu de-a sila şi înainte de vreme din funcţie: succesul său, ieşit din comun, deranjase necesităţile de justă compoziţie naţională. Iar prin sintagma "ucis încă o dată", spuneam tot ceea ce era de spus (şi se putea, la vremea aceea, spune) pe marginea crimei.

P.S.-II. *Minimum* roagă pe cei ce posedă aici sau în România, fotografii ale regretatului I. Coman să ni le trimită, fie şi cu titlu de împrumut: am dori ca lumea de azi să ştie cum arăta marele animator.

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

• SHANA TOVA •

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.

• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

•

GRATUIT!!!
- ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI
- FLORILE DIN SALON
- BUCHETUL MIRESEI
- O PÎINE MARE
- TORT TRIPLU ETAJAT
- FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

MĂLINEANU

PRINTRE NOI

În nr.41 din august a.c., Minimum *a consemnat împlinirea de către compozitorul (mare) H. Mălineanu a vîrstei de 70 de ani.*

Nu mult timp după aceea, Mălineanu a venit în Israel pentru vreo două-trei săptămîni.

În Israel şi la redacţie; unde ne-a lăsat pe-un colţ de masă următoarea scrisoare:

Stimate şi iubite domnule Mirodan,

Ţin să mulţumesc din tot cordul – (pentru că, vorba lui Tudor Muşatescu: "după 50 de ani, inima se numeşte... cord") – revistei "Minimum" pentru publicarea irezistibilei mele fotografii, însoţită de cîteva date asupra creaţiei mele, – pe cît de... componistică, pe atît de "mîncătoare de suflet"! Pentru că, – pe cît de "uşoară", pe atît de "grea" (deşi nu pare) – chiar "cioplirea" unei simple melodioare are la bază, (dacă te respecţi!), marele adevăr, genial formulat de Michelangelo: "nu e greu să faci o statuie bună; trebuie *doar* să dai la o parte piatra de care nu e nevoie!"...

Cum mi-aţi făcut şi surpriza (în fond, plăcută) de a anunţa publicul despre recenta "schimbare de prefix" a vîrstei mele, – (dacă eram femeie, cred că vă omoram, ca să nu vă cer daune!), – nu-mi rămîne decît să mărturisesc marea plăcere de a mă găsi din nou în Israel, de data asta nu doar ca turist ("vizită la rude"), ci şi "complice" la un spectacol, – în urma unei calde şi asidue invitaţii a vechiului "colega" şi drag prieten, Harry Reininger. Va fi greu, foarte greu chiar, de depăşit emoţia prezenţei pe scenele acestei ţări, în faţa unui public cu care am avut plăcerea să mă cunosc... cam de mult – (chiar incredibil... de cînd!) – dar, căruia voi încerca să-i prezint o mică părere personală (bine-'nţeles, muzicală!) despre "Adami" şi "Eve"... Promit să fiu obiectiv şi imparţial, deşi – (nu e nici un secret!) am preferat toată viaţa... "Evele"! Şi asta nu numai pentru că, întîmplător, şi pe mama mea o cheamă... Eva! (Simplă coincidenţă!... Din "glumele" vieţii...).

Vreau să mulţumesc anticipat, cu tot respectul cuvenit, tuturor actorilor, cîntăreţilor şi instrumentiştilor care-mi vor da concursul, mărturisind şi deosebita bucurie de a mă reîntîlni – alături de Harry Reininger, compozitorul şi realizatorul spectacolului "Adam şi Eva" – şi cu un alt vechi colaborator şi drag prieten, excelentul muzician Micu Lazarovici, garant şef-de-orchestră al acestui spectacol. Îl preţuiesc, dar... nu-l invidiez, pentru acest rol! L-am jucat prea mult, ca să nu *ştiu exact* ce înseamnă!

Dar,... "înainte, fraţilor!", cu curaj şi cu bătrîna mea convingere că Măria Sa Publicul ştie foarte bine "să consume ce e... de consumat, dar să şi respecte ceea ce e... de respectat!"

...Şi, – mai mare răsplată nu există! (De altfel, "colegii" mei Shakespeare şi Goethe au fost de aceeaşi părere!...)

Vă mulţumesc pentru atenţie,

pe curînd, al dv.
H. MĂLINEANU

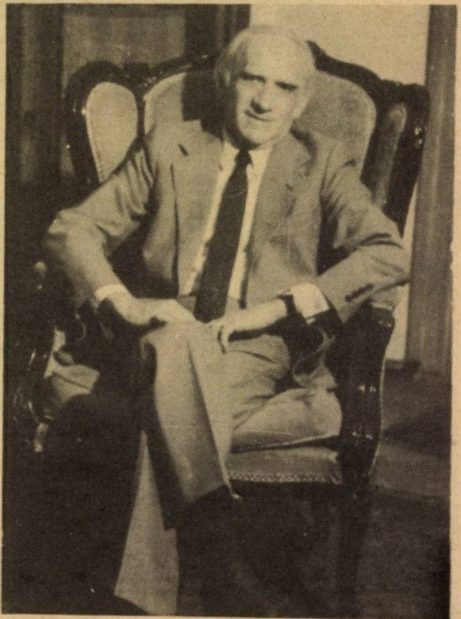

Mălineanu: preferă Evele

«BEIT ABA»

invită pe locuitorii
din Bat Yam, Holon,
Rishon Le Zion şi Tel Aviv
la o cafea spre a se convinge
de raporturile, atmosfera
şi îngrijirea familială
de care beneficiază
locatarii noştri.

COSTUL TRANSPORTULUI
ÎL SUPORTĂM NOI

Funcţionăm cu autorizaţia
şi sub îndrumările
Ministerului Sănătăţii

PRIMIM VÎRSTNICI ŞI PE
TERMENE FOARTE SCURTE

Rugăm anunţaţi vizitele prin
tel. 03/590669 – 591177

"BEIT ABA"
STR. IEFET 186

• SHANA TOVA ! •

SPECTACOL tv

Bravo, Dudu Topaz! Şi, la revedere!

MEIR RONNEN

NIMIC DESPRE Saddam Hussein

...Aşadar, emisiunea lui Dudu Topaz, "Ze ma ieş" (sau în traducere f. f. f. f. f. liberă: astea-s cadrele, cu ele defilăm!), emisiune ca să zic aşa *matrimonială*, şi-a încheiat traiul. N-aş spune că şi-a mîncat mălaiul: lumea nu s-a plictisit, aşteptam săptămînă de săptămînă, joia, la opt seara, să văd cine (fata) cu cine (bărbat) se vor, cum să zic eu, în sfîrşit... se vor cunoaşte. Dudu Topaz este un animator deştept, simpatic... pe scurt, emisiunea ar mai fi putut continua. Dar, cum vine vorba în lumea teatrului, "ce se taie nu se fluieră"; aşa că e mai bine să întrebăm: "de ce s-a terminat?" decît "da' cît mai durează asta?"

Felicitări (încă odată) lui Dudu Topaz pentru emisiunea aceasta care a fost, cred, printre cele mai izbutite din ultimii trei (sau cinci, sau zece sau chiar paisprezece) ani.

Şi o propunere (fără supărare): dacă, aşa cum e posibil, emisiunea va fi reluată la un moment dat, juriul ar trebui să fie alcătuit după alte criterii: în loc de doi bărbaţi şi o femeie, eu aş zice să fie două femei şi un bărbat. În materie de cine se potriveşte cu cine, femeile sînt mai pricepute decît bărbaţii. Au intuiţie, fraţilor. Au intuiţia *aceea* faimoasă.

*

Aflu că frumoasa tristă Orly Ianiv se mărită zilele acestea cu un ofiţer de poliţie. Felicitări (Mazal Tov). Eu, mă bucur, sincer. Mai întîi fiindcă blonda noastră crainică, ieri la sport, azi la "Vedem lumea" de sîmbătă seara, va fi – sper – mai puţin tristă. În al doilea rînd, deoarece presupun că bărbatul ei îi va cere să-şi lase părul lung iarăşi, ca pe vremuri. E musai. Astăzi, aşa cum e tunsă scurt, cum eram eu la şcoală, cu maşina nr.2, mi se pare de groaza lumii. Iar dacă Orly va refuza îndemnul acesta, soţul ei, în calitatea sa de poliţist are, desigur, mijloacele necesare (de la bastonul de cauciuc în sus) pentru a o convinge să-şi bage minţile în cap.

*

...Şi pentru că tot mă aflu la capitolul feminitate (una din preocupările mele esenţiale oridecîteori mă uit la televiziune) să consemnez prezenţa, din ce în ce mai stăruitoare, a brunetei Yael Hen. Fata e şi frumoasă şi bine civilizată şi în plus ştie să se îmbrace. Are chiar, s-ar zice, *stilul* ei: tăietură geometrică à la Paco Rabanne, metal...

Poate că uneori exagerează (umeri ultra laţi, revere ultra uriaşe), dar cine nu exagerează? Încet, încet... fata se impune ca arbitra eleganţei TV, detronînd-o pe Dalia Mazor, care ea trece în materie vestimentară printr-o pasă neagră: ba pune bluze prea înguste, ceea ce-i face capul mare, ba se-nfăţişează cu rochii insipide, de şuk; nici Alexis-Paţachin, care n-are noroc cu croitorul lui "Dinasty", nu este îmbrăcată atît de de-andoaselea de cum s-ar cuveni.

*

De cîte ori nu mi-am jurat că o să scriu despre asta? Şi de cîte ori – ruşinat – nu mi-am zis "nu se poate, ăsta nu e un subiect pentru un cronicar intelectual, ce-o să spună lumea"?

Gata. M-am hotărît să-mi birui frica şi să dau totul în vileag. Eu în fiecare marţi seară, după Mabat, aştept, cam atunci cînd se dau *clip*-urile publicitare, (ma laasot? laasot! şi altele) rezultatele de la Loto. Cele şase numere care-au ieşit la tragerea de la Mifal Hapais plus n-rul suplimentar. Am lîngă mine, pe braţul fotoliului, o foaie de hîrtie (plus o carte ca să am pe ce sprijini hîrtia) şi un pix albastru. Sînt carevasăzică, pregătit. Numai că rezultatele vin întotdeauna pe neaşteptate şi crainicul vorbeşte atît de repede iar numerele stau pe ecran atît de puţin, încît, ca un făcut, eu nu reuşesc să le notez pe toate. Ori că mi-a scăpat primul număr, ori n-am apucat să le prind pe ultimele două. Chestie care mă enervează, deoarece eu am tabietul meu: să-mi scot buletinul completat pentru tragerea la zi şi să verific (e o plăcere, vă asigur, indiferent de rezultat) dacă şi ce a ieşit.

Ştiu că directorul de la loterie, care răspunde de publicitate este Moshe Talmon, un activist vechi din *trib*, cu inteligenţă, cultură şi umor. L-aş ruga să-i cheme la el pe cei cu *clip*-ul de marţi seara şi sau să-i scoată la pensie, cu piţuim de 200% ca să scăpăm de ei, sau să-i dădăcească bine, învăţîndu-i cum se face treaba asta, numită *informarea publicului*.

*

Bun, foarte bun (şi mai ales, foarte bine venit), documentarul englezesc în două părţi, "Numărătoarea inversă" (Countdown to war).

Numărătoarea inversă pînă la declanşarea celui de-al doilea război mondial, la 1 septembrie 1939. Pe de-o parte, Hitler şi instinctul şantajului, agresivităţii, teroarei şi cinismului; pe de alta, căcănarii democraţiilor, laşi, poltroni, aşa zis înţelepţi, aşa zis profunzi, aşa zis prudenţi, aşa zis neaventurişti... Rezultatele se cunosc. Sigur, "pînă la sfîrşit", democraţiile, scuturîndu-se de căcănari, au învins. Dar pînă la acest sfîrşit? Pînă la acest sfîrşit? A fost, cum ştiţi cu toţii prea bine, o voluptate să "traduci" evenimentele din '39 şi oamenii de-atunci, cu evenimentele şi oamenii din 1990. Văzîndu-l pe Hitler, de pildă, am exclamat imediat: uite-l pe...

Dar nu. Am spus-o de la bun început şi mă ţin de cuvînt: nimic despre Saddam Hussein!

LUCULLUS

La început au fost reportajele din *Minimum* Despre "sihastrul de la Natzeret. Apoi, festivalul filmului de la Locarno.

Acum – presa israeliană.

● LUI SĂUCAN I SE FACE DREPTATE

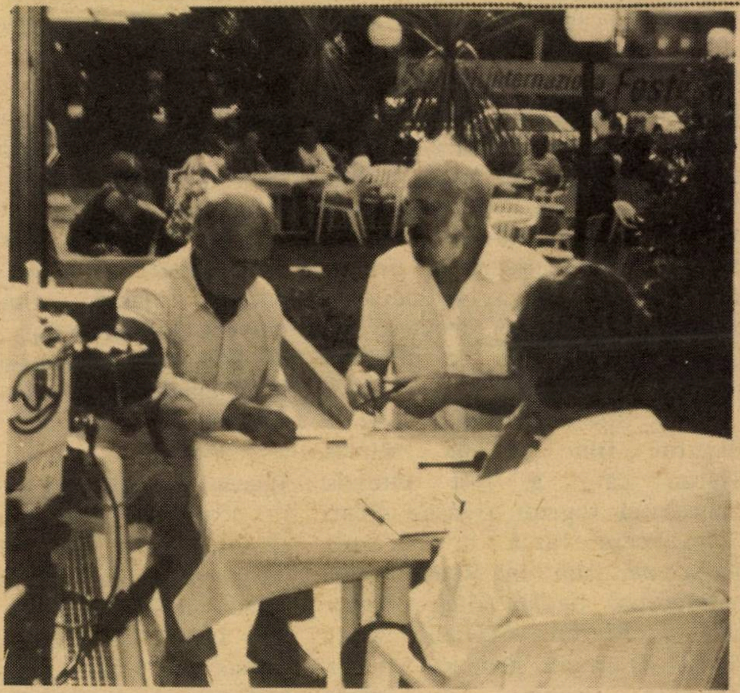

Văzînd filmul "Meandre", Jean Rauche (stînga, lîngă Săucan), preşedintele cinematecii franceze a exclamat entuziasmat: "asta-i revelaţia festivalului!" Este o exclamaţie pe care – în ciuda zgomotului infernal din Orientul Mijlociu – Minimum a auzit-o. Cu deosebită plăcere.

Cu reală plăcere am aflat din presa ebraică de succesul regizorului Mircea Săucan la Festivalul filmului de la Locarno, care s-a desfăşurat între 2-12 august. "Minimum" anunţase, în numărul din luna august, selecţionarea filmului său "Meandre", care urma să fie prezentat în cadrul ciclului "Filmele interzise ale anilor '60". Acum, presa ebraică dedică un amplu spaţiu prezentării "omului de la Natzeret" (formula din "Minimum" a prins)

"Meandre" a fost proiectat în seara de închidere, în faţa unei săli pline, şi Edna Făinaru, de la "Iediot Aharonot", care a asistat la festival, numeşte prezentarea lui "unul din miracolele acelea datorită cărora festivalurile dobîndesc o nouă viaţă".

În centrul acţiunii se află Anda, măritată cu Constantin, un arhitect conservator şi conformist, dar care se simte puternic atrasă de Petru, un prieten din vremea studiilor, care a ales altă cale, fără compromisuri. Ea pleacă de acasă dar se întoarce în cele din urmă la soţul ei. Aceasta nu-l împiedică pe fiul lor, şi el arhitect, să meargă pe urmele lui Petru, spiritul liber şi neconvenţional.

Filmul a fost turnat în 1966, dar nimeni din occident nu l-a putut vedea şi astfel se face că Săucan nu a avut printre cineaşti locul care i se cuvenea, alături de Antonioni, Goddard, Bellocchio şi Resnais. La Locarno, Jean Rouche, directorul Cinematecii franceze, care l-a invitat pe scenă după proiecţia filmului, l-a întrebat cu prefăcută naivitate pe Săucan: "Puteţi să-mi spuneţi de ce a fost interzis acest film minunat? Este cel mai frumos film pe care l-am văzut aici." "Oare ştia cineva de ce se interzicea ceva în România şi în general în lumea socialistă?" a răspuns Săucan. "Nimeni nu dădea nici o explicaţie, dar cei care văd filmul fireşte că înţeleg motivele. Tocmai de aceea eu trăiesc azi în Israel, la Natzeret. Mi-e atît de bine acolo! Mă simt acasă, trăiesc bine. Acum mi se traduc în engleză şi ebraică două cărţi. Asta-i... M-am născut în Franţa, am învăţat la Praga, am lucrat în România şi acum locuiesc în Israel şi acolo am de gînd să rămîn...".

De altfel "Meandre" nu e singurul film al lui Mircea Săucan care a fost interzis. Cunoscutul regizor francez Henri Colpi, care turna în perioada aceea un film în România, se îndrăgostise de un film anterior al lui Săucan, "Ţărmul n-are sfîrşit". O tînără sovietică vine în România pentru a căuta mormîntul tatălui ei şi găseşte dragostea în persoana unui tînăr român. Cei doi recrează universul, de la cele mai mici lucruri pînă la cele mai mari. Filmul a fost considerat needucativ şi a fost interzis. Regizorul a fost arestat, anchetat, acuzat de propagandă împotriva regimului. În cele din urmă Săucan a fost pus în libertate; filmul a rămas arestat.

Filmul "Alerta" a fost comandat de Ministerul Industriei şi trebuia să aibă ca temă mijloacele de protecţie a muncii în industria chimică. A ieşit o poveste de dragoste între doi tineri care trăiesc într-o lume sufocată de gaze toxice şi tînjesc după puţin aer curat. Ei mor şi reînvie în mînăstiri vechi, în timp ce în jurul lor oamenii sînt transportaţi ca nişte saci pe o bandă rulantă, rătăcind prin univers. Filmul a fost interzis nu de Ministerul Industriei, cel care îl comandase, ci de Ministerul Culturii.

Nimeni nu credea că Mircea Săucan va mai reuşi să facă filme în România. Un prieten îi şi spusese: "Gata, ăsta ţi-e sfîrşitul. Nu ţi se va mai da voie să faci filme aici". Cu toate acestea, a mai făcut unul: "O sută de lei". Acesta nu a mai fost interzis: a fost pur şi simplu mutilat. "Cînd am văzut ce au făcut din el, cum l-au tăiat, i-au adăugat scene făcute de alţii, l-au modificat complet şi încă l-au mai şi semnat cu numele meu, am fost distrus". În seara premierei, radio "Europa liberă" a consacrat 40 de minute filmului, descriind în cele mai mici amănunte mutilarea lui, dînd şi episoade pe care nici Săucan nu le cunoştea. Din nou urmărirea Securităţii, anchete, tracasări. Directorul de producţie al filmului, Constantin Roateş, prieten credincios al regizorului, s-a îmbolnăvit de inimă rea şi a murit la puţin timp după aceea. Înainte de a muri reuşise să pregătească o copie după negativul original şi s-o transmită redactorului, Mihai Tolu, care a ascuns-o la el acasă. Aşa a putut fi salvată versiunea originală completă a filmului.

"Asemenea filme trebuiesc văzute. Vom avea grijă să le păstrăm, să le salvăm şi să le difuzăm", a spus la Locarno directorul Cinematecii franceze. Este de altfel programul acţiunii "Cinematograful şi libertatea", iniţiativă franceză vizînd salvarea filmelor din Est sortite distrugerii, în fruntea căreia se află Danielle Mitterrand, soţia preşedintelui Franţei.

P. SANDA

NOU! NOU! NOU!

S-A DESCHIS ÎN BAT YAM MAGAZINUL SEXI

„EXTAZ"

- INTERESANT PENTRU DOAMNE ŞI DOMNI ÎN VÎRSTĂ DE PESTE 18 ANI
- ACI VEŢI OBŢINE SFATURI PRACTICE ŞI PRODUSELE CELE MAI MODERNE INCLUSIV CASETE PORNO TOTUL LA PREŢURI ACCESIBILE

BAT YAM
STR. ROTSCHILD 39 – TEL. 871617

SPECTACOLUL

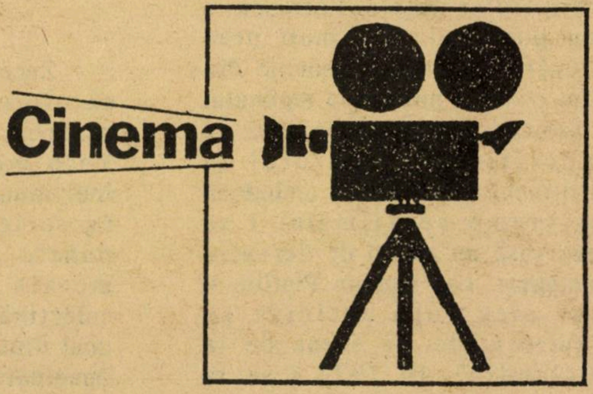

Joris Ivens: caut vîntul

CORNEL SAFIRMAN

VĂZÎND FILME LA

IERUSALIM

Un festival de filme necompetitiv cum este cel de la Ierusalim poate deruta prin multitudinea de genuri şi tematici cu care iese în întîmpinarea cinefilului dornic nu numai să-şi satisfacă vechile preferinţe dar să le şi pună în acord cu noutăţile în materie. De aceea mi se pare că un festival trebuie abordat cu prudenţă căci valorile sînt de multe ori înşelătoare. Luminile orbitoare ale festivalului pot lesne induce în eroare dacă te îndepărtezi prea repede de vechile tale convingeri. De aceea e bine să aştepţi ca zgomotul şi tevatura festivalului să se stingă şi abia pe urmă să-ţi stabileşti propria ta selecţie valorică. Este ceea ce încerc eu să fac acum.

"Reconstituirea" Două talente: Ileana Popovici şi Vladimir Găitan

BALANCE

Cinci oameni pe o platformă în echilibru. De mişcarea fiecăruia depinde menţinerea echilibrului. Şi deci existenţa tuturor. Ivirea unei lăzi – obiectul, proprietatea – atrage după sine apariţia rivalităţii, duşmăniei, curiozităţii, dorinţei de posesiune. În lupta pentru însuşirea lăzii indivizii se exclud reciproc. Rămîne doar unul singur şi... lada. Fiecare în alt colţ al platformei căci altfel... echilibrul se distruge. În numai 7 minute creatorii germani Wolfgang şi Cristopher Lauenstein ne-au amintit într-o manieră expresivă cît de mult depindem unii de alţii şi cît de iluzorii sînt uneori idealurile cu care ne hrănim. O capodoperă a filmului de animaţie distinsă cu premiul Oscar 1990.

RECONSTITUIREA

După ce a ieşit în premieră şi a apucat să fie selecţionat pentru Festivalul de la Cannes (1970 – în "Quinzaine des réalisateurs) filmul a fost "arestat" şi depus în forturile de la Jilava (ce destin nefast a făcut ca Arhiva Naţională de Filme a României să fie găzduită în localul închisorilor de tristă amintire?). Cineva acolo sus se supărase. Nu ştim pînă astăzi ce-l supărase mai mult: ideea filmului – preluată de Lucian Pintilie din nuvela scriitorului Horia Pătraşcu – sau portretul, vai, mult prea adevărat al unor personaje din film pe care mitologia regimului totalitar începuse deja să le sanctifice: procurorul şi miliţianul. Probabil că amîndouă de vreme ce filmului i se rezervase un regim de *detenţie* exemplar. Lui Lucian Pintilie – mai ales după recidiva cu *Revizorul* de pe scena de la "Bulandra", în 1974 i se ia dreptul de a mai lucra în România. Îmi aduc aminte că prin acei ani reuşisem să scot de sub teascurile Editurii Meridiane, împreună cu B. T. Rîpeanu şi Ervin Voiculescu, un îndelung elaborat *Dicţionar Cinematografic* în care, bineînţeles, figura la loc de cinste, cu un articol separat şi filmul lui Pintilie. Un cenzor "luminat" – ah, şi cît de fericiţi eram că dădusem peste o asemenea "lumină" în întunericul compact de la Direcţia presei – ne scosese articolul din carte *dar* ne permitea să menţionăm *existenţa* filmului în filmografia regizorului şi unui actor. De două ori. Atît şi nimic mai mult... Ca să nu ne facem de rîs (vezi dumneata!).

Cum arată *Reconstituirea* după 20 de ani de la premieră? Mai puţin surprinzător în formă, la fel de sarcastic ca expresie şi mai semnificativ sub raport moral, în portretul pe care îl face indiferenţei sociale. Dacă sensurile personajului interpretat de Ileana Popovici se estompează în timp, dimensiunile celorlalte se amplifică: procurorul lui George Constantin este şi mai monstruos, poliţaiul lui Ernest Maftei mi-a apărut mai clar ca un Pristanda al vremurilor moderne, iar grandoarea şi distincţia lui Emil Botta mi-au făcut şi mai evidentă parcă drama marginalizării intelectuale într-un regim totalitar.

DEKALOG

Zece filme de o oră menite să ofere tot atîtea parabole moderne a celor zece porunci. Zece momente de criză ale individualităţii umane în raport cu societatea modernă, zece puncte de divergenţă între morala individuală şi cea colectivă aşa cum le-a sesizat unul dintre cei mai interesanţi şi imaginativi regizori afirmaţi în cinematografia poloneză postbelică: Cazistof şi Kislowsky. Serialul Televiziunii poloneze – despre care avem informaţii că a fost deja achiziţionat şi de Televiziunea israeliană – ne oferă un panopticum al existenţei umane pîndită la tot pasul de adversităţi lăuntrice şi pericole exterioare. Un eveniment nu numai cinematografic. Un regizor nu numai polonez.

POVESTEA VÎNTULUI

După ce s-a plasat cu aparatul său de filmat în mijlocul celor mai dramatice evenimente ale secolului – de la războiul civil din Spania la războiul din Vietnam, de la mişcările greviste ale minerilor din Belgia la revoluţia culturală din China – Joris Ivens, marele documentarist olandez, acest cavaler rătăcitor al cinematografului, termina anul trecut, doar cu cîteva luni înainte de a ne părăsi la vîrsta de peste 90 de ani, un film zguduitor căruia i-a pus acest titlu. Este de fapt un testament. La o vîrstă cînd alţii trăiesc deja retraşi, Ivens şi-a luat aparatul de filmat şi însoţit de colaboratoarea şi tovarăşa sa de viaţă, regizoarea Marceline Loridan, a plecat în China ca să ne relateze... povestea vîntului. Ivens se joacă în film pe sine. Şi se confesează: "...vreau să încerc imposibilul: să captez vîntul. Dar el nu este niciodată acolo unde îl aştepţi. De două ori m-a aruncat pe o brancardă... Acum 30 de ani aş fi spus: eşti nebun. Astăzi numesc asta «libertatea spiritului»".

Un film-chintesenţă a creaţiei unui mare documentarist, o îmbinare cu totul originală între ficţiune şi documentar, legămîntul unui artist care a străbătut pămîntul – şi secolul – de la un capăt la altul cu aparatul de filmat în mînă. Anul acesta Festivalul de la Ierusalim i-a fost dedicat. Prin Ivens s-a omagiat nu numai o creaţie ci şi o artă.

• SHANA TOVA ! •

SALOANELE
PNINAT ADAR
MODERNIZATE

Nunţi – Bar Mitzva – Brith şi alte festivităţi, pînă la 300 de participanţi

•

Caşer – sub supravegherea rabanutului central din Rishon Le Zion

•

Saloanele Pninat Adar 88
Rishon Le Zion
Str. Ein Hakore 19
(lîngă Tahana Hamerkazit)
Tel. 03/941569

DIPLOMĂ DE

AUR

Academia de muzică *F. Liszt*, din Budapesta, a dat culturii europene şi mondiale nume celebre înscrise în aria compoziţiei şi a muzicii interpretative. Prestigiului de necontestat al instituţiei îi stau mărturie înregistrări memorabile ce păstrează intactă arta inimitabilă a lui Bartok, Leo Weiner sau Starker. Metoda ce-i poartă numele l-a propulsat pe Kodaly pe toate meridianele, ajungînd încă de la început şi în Israel. Şcoli de specialitate lucrează în spiritul sistemului Kodaly în predarea scris-cititului muzical.

Spre a-şi marca prezenţa în viaţa foştilor discipoli, spre a le arăta apreciere şi consideraţie, Academia din Budapesta conferă în sens de titlu onorific, celor ieşiţi din comun pe plan interpretativ şi pedagogic, *Diploma de aur* – simbol al unei frumoase cariere.

La 12 septembrie 1990, în cadrul deschiderii anului universitar, rectorul Academiei de muzică din Budapesta a înmînat o diplomă de aur fostei discipole, pianista israeliană *Marta Steinfeld-Lazoc*, împreună cu felicitările de rigoare, pentru munca ei frumoasă de mulţi, mulţi ani...

Născută la Arad (România) Marta Steinfeld-Lazoc şi-a început studiile muzicale în oraşul natal iar apoi, la îndemnul pianistei Annie Fischer şi le-a continuat la Budapesta. După război devine solista Filarmonicii din Arad. În decursul anilor petrecuţi la Arad, Marta Steinfeld-Lazoc a cîntat cu aproape toate orchestrele din România şi a avut prilejul să apară la diferite festivaluri de muzică de cameră în compania unor muzicieni de anvergură: Ion Voicu, Janos Starker, Dan Iordăchescu. A propagat muzică semnată de Max Eisikovits împreună cu Ecaterina Vilkovits, a sădit în sufletele discipolilor ei dragostea pentru arta sunetelor. Dintre foştii ei elevi, mulţi au devenit muzicieni de înalt profesionalism: Eva Klein – Tel Aviv, Aurora Ienei – Bucureşti, Gabriel Simon – Beer Sheva.

Anul 1983 o aduce în Israel, se stabileşte la Acco, predă în acelaşi spirit iubitor de calitate copiilor Conservatorului de muzică din Kiriat Bialik; munca deosebită i-a adus recunoştinţa prin acordarea titlului de *profesor emerit* în 1986.

Ilona Feher fusese prima, Marta Steinfeld-Lazoc este a doua *israeliancă* ce primeşte, drept semn de înaltă preţuire, *diploma de aur* din Budapesta. Împărţim bucuria succesului şi a aprecierii.

SOFIA GELMAN

NABUCCO

A propos... într-un număr mai vechi al ziarului bucureştean "Adevărul" am citit următoarele într-un articol pe tema "rezistenţei artiştilor" în timpul dictaturii ceauşiste:

"Ce merite în ale Revoluţiei pot avea purtătorii de frac şi de dantele, specializaţi de-a lungul întregului timp liber doar în vocalize şi în gestică la oglindă? Un răspuns din multele posibile l-ar putea da, să zicem, înşişi spectatorii de la balcoane şi din loji, prezenţi la opera "Nabuco", lucrată şi adusă nouă în plină dictatură. Deci, să ne înţelegem: atunci cînd chiar şi-o şoaptă, chiar şi-un gest te puteau lipsi în cel mai bun caz de slujbă! La drept vorbind, ce-au fost în stare să facă paşnicii noştri artişti? Mai nimic, ar zice alţii. Dar să ne amintim. În timp ce corul *robilor* zguduia sala şi inimile, funiile care tocmai fuseseră lăsate să cadă desenau cu precizie, pe toată suprafaţa scenei, conturul sărmanei Românii! De sus, se vedea extraordinar de bine: da, erau propriile noastre hotare, zăvorînd între ele robii ce-şi cîntau suferinţa şi revolta!

Chiar să fi fost o simplă întîmplare "omenească", doar Dumnezeu Însuşi găsind de cuviinţă să-şi coboare minunea pe scenă? Nu pot să cred! Nu pot, de asemenea să cred că i-a fost uşor regizorului să strecoare "episodul " printre furcile cenzurii de la vizionările prealabile, cum, fireşte, nu pot să cred în ruptul capului că zecile de interpreţi şi de figuranţi nu ştiau ce anume fac şi la ce anume se expun! Da, domnilor căutători şi născocitori de merite, şi acela *a fost un sublim moment al rezistenţei..."*

Articolul este scris de Dragomir Horomnea care a omis – păcat! – să menţioneze că numele regizorului este Hero Lupescu.

DAN B.

minimum

S-A STRECURAT (PE FURIŞ)

la o repetiţie cu spectacolul ADAM ŞI EVA, de Harry Reininger, a tras cu urechea în dreapta şi-n stînga şi, după ce a aflat:

– că Harry Reininger a muncit 1 (un) an de zile la pregătirea acestui spectacol;

– că muzica şi textele sînt noi;

– că pentru cuplete s-a făcut apel la Aurel Storin şi Al. Andy, două condeie de mîna-ntîia ale revistei româneşti;

– că regizorul aduce pe scenă cîntăreţii cei mai buni ai *tribului* (Anabella, Edy Cogan, Sorina Dan, Dorothea Livio, nou venita Cornelia Vorvoreanu);

– că baletul e balet adevărat (nu pe puncte) şi că – aşa cum se obişnuia la Tănase sau Alhambra – dansatorii schimbă 120 de costume;

– că, în fine, H. Mălineanu, musafir al spectacolului apare pe scenă într-un număr original de amploare, din care înţelegem că marele compozitor este şi... un actor uimitor

...a ajuns la concluzia că, *Adam şi Eva* spre deosebire de "halturile" prea bine cunoscute cu paiete de la Taica Lazăr şi cuplete tot de-acolo – este un spectacol de revistă "ca la carte", spumos, ingenios şi elegant.

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- Salamuri şi afumături din producţie proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute

STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

• SHANA TOVA ! •

• HAG SAMEAH ! •

MADY

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458

CONFECŢII FINE DE DAMĂ

(costume, rochii, bluze, fuste, etc.)
MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ŞI STRAINE
LA PREŢURI CONVENABILE

DESCHIS 9–14; 16–18; MARŢI ŞI VINERI 9–14

TUDOR SAVIN

DRUM SPRE IAD

TUDOR SAVIN a fost ziarist la *Scînteia* în anii '40–'50. Specialist în domeniul economic. Într-o zi a fost arestat şi condamnat la cîţiva ani de Canal. Cîţiva ani de Infern. Zilele acestea a ieşit de sub tipar cartea lui de amintiri *Bezna*. O carte post-mortem, publicată prin grija fiului lui Tudor Savin. Fragmentele pe care le publicăm ne arată că avem de-a face nu numai cu un zguduitor document de epocă ci şi cu un un talent despre care se va vorbi. Mult.

Gita Sion

Uşa autodubei se deschide, ni se porunceşte să coborîm. E o noapte de sfîrşit de august. Noapte să fie? Nu, nu poate fi mai tîrziu de ora nouă seara, căci am fost îmbarcaţi în dubă la lumina zilei şi drumul pînă aici nu a durat mai mult de o oră. E o seară fără lună şi becurile electrice cocoţate pe stîlpii înalţi deschid pîrtii de lumină galbenă în oceanul de întuneric în care orbecăim. Încetul cu încetul ne orientăm. Într-o parte, albeaţa unui zid înalt scoate în relief umbrele întunecate ale soldaţilor de pază, care formează un lanţ neîntrerupt. În partea cealaltă, întunericul e brăzdat de reflexele fosforescente ale benzilor de oţel ale căii ferate care se pierde în noapte. Departe, în spatele nostru, clipesc luminile gării, luminile oraşului. Deci, la gară am fost duşi. Desigur, vom fi îmbarcaţi într-un tren.

Înconjuraţi de soldaţi cu armele gata de tragere, traversăm liniile ferate. Călcăm orbeşte în beznă, împiedicîndu-ne de traverse, de şinele de oţel, de grămezile de pietriş şi zgură uitate pe terasament. Un vagon-dubă ne aşteaptă pe o linie izolată. Ne căţărăm cu greu pe scara înaltă, îmbrînciţi din spate de către santinele.

– Mai repede, mai repede!

Vagonul cuprinde cîteva compartimente mici şi unul mai mare. Toate sînt ocupate de deţinuţi aduşi înaintea noastră. Ca să putem sta şi noi, ei trebuie să se mai restrîngă. Cu chiu, cu vai, ne găsim cîte un loc. Dar nu ne-am instalat bine şi este adus alt grup. Ne strîngem şi mai mult, doi subofiţeri ne împing cu toată puterea, totuşi nu se poate face loc pe bănci pentru toţi. Cîţiva sînt siliţi să se aşeze pe jos, pe podeaua de oţel, în spaţiul îngust dintre bănci. Dar nu s-a terminat. Este adus un grup de femei. Vreo douăzeci. Unul din compartimentele mici este evacuat, femeile sînt îngrămădite în spaţiul în care ar putea încăpea cel mult zece persoane, bărbaţii care stăteau acolo îşi găsesc în cele din urmă loc pe podea.

Compartimentul în care mă aflu este cel mai mare. De-a lungul celor patru pereţi sînt bănci metalice, întrerupte într-o parte de uşa îngustă, iar într-un colţ de scaunul WC-ului; la mijloc, spate în spate, alte două bănci. Normal, compartimentul ar putea cuprinde vreo patruzeci de oameni; acum sîntem aproape o sută. Nu există ferestre; două deschizături înguste, care ţin loc de ferestre, sînt astupate cu obloane de oţel şi cu cîteva rînduri de gratii şi plase metalice. În acoperiş sînt practicate trei mici deschizături pentru aerisire. Uşa dă în culoarul îngust de-a lungul căruia sînt înşirate, de o parte şi de alta, cîte trei compartimente mici. La cealaltă extremitate a culoarului se află "camera de gardă" în care s-au instalat paznicii. Camera de gardă comunică direct cu exteriorul printr-o portieră îngustă.

Stau pe bancă, înghesuit între un tînăr negricios, mărunt şi slab, fost avocat, şi un munte de om, înalt şi voinic, ţăran chiabur dintr-un sat de lîngă Bucureşti. Sîntem toţi îmbrăcaţi în haine de iarnă, căci am fost arestaţi cam în acelaşi timp, acum mai bine de cinci luni, la sfîrşitul iernii şi începutul primăverii. În compartiment nu există plase pentru bagaje, astfel încît sîntem obligaţi să agăţăm paltoanele pe unde se nimereşte.

În vagon e zăpuşeală. Uşile dintre compartimente şi culoar sînt deschise; e larg deschisă si portiera de la "camera de gardă" spre exterior. Dar vagonul metalic a stat toată ziua în soare şi s-a încins ca un cuptor. Aerul pătrunde cu greu în compartimentele supraaglomerate, iar vagonul zace nemişcat, în bezna şi tăcerea care ne înconjoară. De s-ar urni din loc, de-ar porni odată! Încotro? Nimeni dintre noi nu ştie exact, dar toţi bănuim: la "Canal", într-unul din lagărele de muncă forţată despre care cei "de afară" vorbesc în şoaptă, cu spaimă în glas.

PAGINI

Au trecut doar cîteva zile de cînd am fost scoşi de la Jilava. Din nou veniseră temnicerii cu liste, din nou ni se spusese să ne pregătim "cu tot bagajul", din nou fuseserăm încolonaţi pe coridor, din nou emoţii, speranţe, apoi îmbarcarea în autodube, drum lung în beznă către o destinaţie necunoscută, debarcarea în imensul lagăr de la marginea oraşului, cu nenumărate şiruri de barăci înconjurate de un gard dublu de sîrmă ghimpată deasupra căruia vegheau, în gheretele cocoţate pe stîlpi înalţi, soldaţi înarmaţi cu pistoale automate... Cruntă dezamăgire, apoi din nou speranţe cînd am aflat că lagărul îndeplinea funcţia unui centru de tranzit prin care se perindau nu numai cei ce urmau să fie trimişi în judecată, cei condamnaţi care trebuiau să fie expediaţi în închisorile sau lagărele unde aveau să-şi execute pedeapsa, dar şi cei care urmau să fie eliberaţi. Iar apoi prăbuşirea în prăpastia disperării cînd, în faţa deţinuţilor adunaţi în careu, în curtea lagărului, un ofiţer citeşte lunga listă a celor gratificaţi cu "pedepse administrative" de un an, doi sau patru ani de detenţie într-o "colonie de muncă". Fără judecată, fără posibilitate de apărare, fără drept de apel, fără a se arăta măcar vina omului căruia i se răpea libertatea şi, poate, chiar viaţa.

Glasul roţilor de tren

Trenul aleargă în beznă iar roţile îngînă un cîntec de jale, punctat parcă de ritmul lugubru al unor tam-tamuri îndepărtate. În compartimentul nostru oamenii dorm claie peste grămadă şi trupurile lor par cadavre aruncate în grabă într-o groapă comună. Şi deodată locomotiva şuieră prelung iar cîntecul roţilor devine mai vesel, ritmul mai viu, tam-tamurile s-au apropiat, sînt aici, sub vagonul nostru, ropotul lor a căpătat rezonanţe metalice, a devenit puternic, asurzitor: trecem peste un pod, un pod lung de oţel, parcă fără sfîrşit. E, fără îndoială, podul de peste Dunăre. Sub noi curge fluviul fermecat al copilăriei şi adolescenţei, martorul mut şi răbdător al nesfîrşitelor noastre discuţii despre literatură, filozofie şi politică, tăinuitorul binevoitor şi discret al primei iubiri şi al primei deziluzii, al primelor săruturi şi al primelor suspine şi lacrimi de dragoste.

Le văd parcă aievea, apele acelea sinilii, brăzdate de lungi punţi de argint în lumina lunii; le văd viu colorate în toate nuanţele roşului şi albastrului, în lumina zorilor şi amurgului. Vii şi vrăjite sînt apele acelea: galbene şi potolite sub soarele de miez de vară, ele fierb şi clocotesc sub răpăitul ploilor de toamnă, se tulbură şi se înfurie, întinzîndu-se pînă la orizont şi acoperind pînă la coroana frunzelor pădurile de sălcii inundate în lunile de primăvară. Şi iată-le iarna, purtîndu-şi viaţa misterioasă sub stratul gros de gheaţă verzuie acoperită cu linţoliul murdar al zăpezii. Îmi vine în nări mirosul dulceag al lutului galben purtat de unde, simt aroma înţepătoare a petelor de păcură care se scurg la vale. Aud scurgerea molcomă a apelor în zilele fierbinţi de vară şi de calm, vuietul sălbatic al valurilor în zilele de furtună, gemetele şi bubuiturile sloiurilor care se ciocnesc, se încalecă şi se sfărîmă în zilele şi în nopţile de dezgheţ.

Mai încolo, mai departe, în amonte, e Balta Brăilei, imensa împărăţie a apelor, paradisul peştilor şi al păsărilor, cu nesfîrşite lacuri şi mlaştini în care cresc în voie stuful, papura şi rogozul, nuferii albi şi galbeni şi atîtea alte soiuri de plante acvatice; acolo e Balta Brăilei cu insule şi grinduri acoperite de o vegetaţie luxuriantă şi de păduri de nepătruns, cu gîrle şi canaluri care se strecoară printre rădăcinile şi scorburile sălciilor seculare, formînd mii de ascunzişuri pentru animale şi pentru oameni.

Mă văd acolo, cu prieteni, băieţi şi fete, străbătînd cu barca sau cu şalupa cu motor canalurile umbrite de ramurile sălciilor, oprindu-ne în cîte un luminiş pentru a prepara peştele prins chiar atunci, prăjindu-l "haiduceşte" pe jăratic. Şi iată-ne după masă, culcaţi pe iarbă, la umbră. Stau lîngă buna mea prietenă şi privirile noastre urmăresc, pe albastrul cerului, zborul păsărilor venite din ţări îndepărtate ca să-şi petreacă vara şi să crească aici o nouă generaţie, care va pleca spre toamnă în marea aventură, către tărîmuri calde, exotice, pline de neprevăzut şi mister. Şi ne gîndim la destinul nostru, la viitorul care ne aşteaptă. La anul, în 1930, vom termina liceul, vom pleca la studii, la Bucureşti, Cluj, Iaşi, Cernăuţi sau poate în străinătate, ne vom întoarce după cîţiva ani în oraşul nostru, unul medic, altul avocat, profesor sau inginer şi vom încerca să "ne facem o situaţie". Să te căsătoreşti, să întemeiezi o familie, să ai copii, să trăieşti o viaţă banală într-un fund de provincie. Să te duci o dată pe săptămînă la un cinematograf, la teatrul comunal, la un concert al ansamblului muzical local sau poate la vreun spectacol de teatru sau revistă prezentat de o trupă din Capitală, venită în turneu. Să fii prezent la balul anual al prefecturii, primăriei sau comunităţii evreieşti. Să te instalezi duminica la cofetărie, la una din mesele întinse pe trotuar în faţa "grădiniţei din centru" şi să te opreşti zilnic, înainte de prînz, la bodega de pe strada principală pentru a lua o ţuică sau o bere şi o gustare caldă. Nu, nu asta voiam noi! Noi visam să "ne trăim viaţa", o viaţă plină de neprevăzut, călătorii în lumea întreagă, o activitate profesională care să ne permită să aducem foloase omenirii, să ne facă celebri. Dar nesiguranţa şi teama ne cuprindea cînd priveam în jurul nostru şi ne dădeam seama că totul se clătina, anunţînd cutremurul care avea să vină, că, în Germania, Hitler devenea din ce în ce mai periculos, că în România organizaţiile fasciste şi antisemite creşteau ca ciupercile şi cîştigau tot mai mult teren în şcoli şi în universităţi, că în învăţămîntul superior începea să se aplice "numerus clausus" sau chiar "numerus nullus" pentru evrei, că în tîrgurile din Moldova şi Maramureş huligani antisemiţi organizau adevărate pogromuri.

Nu, o viaţă tihnită, burgheză, nu mai era posibilă pentru un evreu. Iar alternativa nu o vedeam decît într-o societate care să înlăture discriminările de orice fel, asuprirea, intoleranţa, fanatismul şi să aducă domnia raţiunii, a dreptăţii şi libertăţii pentru toţi.

Scrisesem articole entuziaste despre acest Canal

Un sloi de gheaţă îmi umple pieptul, un val de deznădejde mă smulge din lumea evocărilor şi mă readuce la neagra realitate.

Zgomotul trecerii peste pod i-a trezit pe oameni, trupurile chinuite revin la viaţă, braţe şi picioare se agită, se destind. Unii îşi scot rufele de pe ei şi le storc, alţii fac echilibristică pentru a ajunge la scaunul WC-ului, ai cărui ocupanţi din timpul nopţii aşteaptă acum în picioare ca locul să se elibereze şi ei să se poată aşeza. În compartiment domneşte o atmosferă pestilenţială, umedă, fierbinte. Se discută în şoaptă, se fac tot felul de presupuneri.

Da, e evident: sîntem transportaţi la "Canal". Dar unde anume, în care lagăr? Căci pe parcursul viitorului canal care va lega Dunărea de Marea Neagră sînt trei sau patru lagăre de muncă şi condiţiile de viaţă diferă de la unul la celălalt. Cineva a auzit că într-unul mîncarea e bună şi suficientă, dar că apa lipseşte şi nici pentru băut nu e destulă, necum pentru spălat. Altcineva a auzit că regimul este în general foarte aspru, dar că unul din lagăre a devenit vestit pentru bestialitatea comandantului, căruia nimeni nu-i poate intra în voie şi care împarte pedepse cu nemiluita pentru cele mai mici abateri. Există norme de muncă şi vai de acela care nu-şi îndeplineşte norma. Fiecare dintre noi ştie cîte ceva despre viaţa în "coloniile de muncă", deşi nimeni n-a fost încă acolo. Dar în timpul cît am stat în centrul de tranzit din Capitală, unii dintre noi au avut prilejul să discute cu oameni care veneau de acolo şi s-au putut "documenta".

În lumina slabă a becurilor, oamenii apar palizi, storşi de vlagă, te miri de unde mai au puterea să vorbească.

Am trecut podul, trenul opreşte într-o gară. Din nou se aud strigăte, şuierat de locomotivă, zgomot de tampoane ciocnite, scrîşnete de frîne. Mă îndrept spre pătratul de lumină din faţa mea. E lumina străvezie a zorilor unei zile de sfîrşit de august.

Coborîm. Vagonul nostru a fost tras pe o linie secundară, izolată, departe de gară. De jur împrejur soldaţi înarmaţi cu pistoale automate ne păzesc. În depărtare, cerul stacojiu anunţă răsăritul soarelui. Mai încoace, cocoţat pe dealuri, se-ntinde orăşelul Cernavodă, cu căsuţele sale înconjurate de grădini, cu turlele bisericilor, cu minaretele moscheilor, cu coşurile fabricilor. În vale, departe, învăluită în ceaţa uşoară a dimineţii, se zăreşte Dunărea, peste care se desfăşoară eleganta broderie metalică a vechiului şi impunătorului pod, păzit la capete de doi uriaşi dorobanţi de bronz.

Acolo, la picioarele podului, se va construi noul port de la care va porni canalul Dunăre-Marea Neagră. Despre acest canal eu însumi am scris articole entuziaste, înainte de a fi ştiut ce va fi.

Ideea unui asemenea canal, care să scurteze cu peste patru sute de kilometri drumul vapoarelor pînă la Marea Neagră şi să ocolească dificultăţile de întreţinere a canalului navigabil la gurile Dunării, preocupase decenii de-a rîndul pe specialiştii români. Se întocmiseră numeroase proiecte în legătură cu aceasta, dar abia acum s-a trecut la fapte, mai ales pentru a se folosi forţa de muncă gratuită a zecilor de mii de deţinuţi politici şi de drept comun, aplicîndu-se şi în acest domeniu experienţa "celei mai avansate ţări din lume", care înfăptuise astfel giganticele construcţii ale canalelor Baltica-Marea Albă, Volga-Don şi alte lucrări realizate cu sudoarea şi sîngele milioanelor de victime ale regimului.

Se şoptea că ruşii s-ar fi opus construirii Canalului Dunăre-Marea Neagră, deoarece acesta urma să abată o parte a apelor Dunării, îngreunînd navigaţia pe braţul Chilia şi păgubind porturile devenite ruseşti ca urmare a anexării Basarabiei de către U.R.S.S. Însuşi faptul că România voia să creeze o nouă ieşire la Marea Neagră, mai îndepărtată de graniţa Uniunii Sovietice, era considerat de către unii ca o încercare de manifestare a unui început de independenţă faţă de ruşi. Aşa s-ar explica - aveau ei să spună - şi faptul că lucrările la Canal au fost sistate după cîţiva ani de la începerea lor şi au fost reluate abia după o întrerupere de mai bine de cincisprezece ani, cînd în România s-au manifestat mai limpede oarecari veleităţi de independenţă faţă de colosul de la Răsărit.

În 1951 despre Canal şi despre ce se întîmpla acolo se vorbea în şoaptă, povestindu-se tot felul de orori. "Canalul" devenise cuvînt de spaimă, reprezentarea iadului pe pămînt.

PAGINI

BIL PRONZINI
şi BARRY N. MALZBERG

ULTIMUL PLAGIAT

Dacă vrei să-l împuşti pe ticălosul care ţi-a otrăvit viaţa, fii atent! Fii foarte atent!

Omul care îi deschise uşa era înalt, avea barbă şi purta blugi şi sandale. Era Hoover, binecunoscutul autor de romane poliţiste.

Părea un om foarte modest, aşa cum par în general scriitorii. Doar rataţii de teapa lui Bailey poartă costume şi cravate, străduindu-se astfel să obţină iluzia eleganţei.

De zece ani Bailey se întreba ce va simţi cînd se va afla faţă în faţă cu Hoover. Se gîndea că, probabil, va fi copleşit de furie şi ură. Dar acum, cînd venise momentul, aceste sentimente erau înlocuite de o senzaţie de resemnare. Va duce la bun sfîrşit ceea ce şi-a propus – să se asigure că "Vînătorul obosit" va fi ultimul plagiat al lui Fred Hoover după lucrarea lui Laurence Bailey – dar îşi dădea seama că va obţine o foarte mică satisfacţie.

Hoover îl privi încruntat.

– Dacă ai venit să-mi vinzi ceva...

– Nu vînd nimic, spuse Bailey. Nu mai vînd nimic.

– Ce doreşti atunci?

– Numele meu este Laurence Bailey.

Hoover clipi din ochi şi scrîşni din dinţi. Era un moment tensionat.

– Da. Şi?

– Putem discuta înăuntru?

– Despre ce să discutăm?

– Înăuntru, repetă Bailey, dînd buzna. Hoover se retrase în mijlocul odăii cînd Bailey intră şi închise uşa.

În cameră se afla un birou vechi pe care era o maşină de scris portabilă. Pe jos, în jurul biroului, o mulţime de ziare şi reviste, numere recente din "Esquire" şi "The New Yorker". Bailey dădu uşor din cap. Se aşteptase să găsească acest decor.

Hoover spuse:

– Acum eşti înăuntru. Despre ce este vorba?

– Despre plagiat, spuse Bailey. Ştii doar foarte bine.

– Ce naiba tot îndrugi acolo?

– Haide, haide, Hoover, nu făcea pe naivul. Ştim amîndoi că de zece ani îmi furi munca, mie şi probabil multor altor scriitori.

– Asta e o minciună sfruntată, spuse Hoover, a cărui voce trăda iritare acum. Broboane mici de transpiraţie îi apăruseră pe frunte.

Bailey scoase din buzunar un exemplar din revista cu povestiri poliţiste.

– Pagina 50, spuse el. "Păcătoşii mor tineri", de Laurence Bailey.

Hoover se uită la revistă dar nu o atinse.

– De aici ai luat tema şi personajele pentru "Vînătorul obosit", spuse Bailey. Le-ai schimbat puţin, pe ici, pe colo, dar tot ale mele rămîn.

– Nu poţi să dovedeşti nimic...

– Nu, nu pot să dovedesc, fir-ai să fii... Cum n-am putut să dovedesc nici celelalte plagiate. Eşti viclean, nu copiezi cuvînt cu cuvînt; combini temele, le rescrii şi le modifici astfel încît să creezi un dubiu legal. Asta mi-au spus-o toţi avocaţii pe care i-am consultat în ultimii zece ani. N-aş fi avut nici o şansă să cîştig vreun proces, chiar dacă aş fi dispus de banii necesari ca să te aduc în faţa tribunalului.

Hoover părea ceva mai destins.

– Atunci de ce ai venit aici? spuse el.

Bailey continuă ca şi cum nu l-ar fi auzit.

– Eşti cea mai josnică speţă de pirat, Hoover. Un scriitor nu are decît munca sa şi tu i-o iei ca să ţi-o însuşeşti. Cît ai primit pentru "Vînătorul obosit"? Trei mii de dolari? Mai mult? Eu am căpătat doar cîte un cent pentru fiecare cuvînt din "Păcătoşii mor tineri", acum douăzeci şi opt de ani, o sută de dolari pentru zece mii de cuvinte şi mi-au trebuit trei săptămîni ca s-o scriu fiindcă sînt un scriitor conştiincios. Iar banii i-am primit abia peste trei luni de la apariţia cărţii, după ce am scris numeroase scrisori şi am dat o mulţime de telefoane ca să obţin cecul. Dar ce ştii tu şi ce-ţi pasă ţie de acest soi de zbateri? În sufletul tău nu e nimic altceva decît egoism.

– Cred că am ascultat de-ajuns...

– Nu, încă n-am terminat, spuse Bailey.. Fiindcă ai depăşit orice măsură; te-ai gîndit că nimeni nu te poate atinge după atîţia ani. Ei bine, află că dacă am suportat toate celelalte plagiate, ultimul a umplut paharul. "Vînătorul obosit" va fi ultimul tău plagiat, Hoover.

Scoase un revolver din buzunar.

Faţa lui Hoover deveni lividă. Făcu doi paşi înapoi, ridicînd o mînă de parcă ar fi încercat să înalţe un zid între el şi armă.

– Dumnezeule, spuse el, lasă arma din mînă!

– Am s-o folosesc, spuse Bailey îndîrjit. M-am hotărît.

– Dacă ai de gînd să mă sperii, să ştii că ai reuşit. Acum, las-o din mînă.

– Asta gîndeşti tu? Că am venit pînă aici doar ca să te înfricoşez?

– Cred că nu vrei să mă omori! spuse Hoover. Pentru numele lui Dumnezeu, omule, dacă mă omori, ai să fii prins numaidecît şi ai să înfunzi puşcăria...

– Fii pe pace, nu voi fi prins. Nimeni nu face legătura între mine şi tine.

– Dar avocaţii ăia pe care i-ai consultat...

– Au uitat de existenţa mea în clipa în care am plecat din biroul lor, spuse Bailey. Dar oricum n-ar avea nici o importanţă întrucît n-ai putea schimba nimic, fiind mort. Ar trebui să ştii că m-am priceput întotdeauna foarte bine să pun la cale o crimă. Da, am să te împuşc şi am să-ţi arunc cadavrul în mare. Apoi, am să mă întorc aici, am să-ţi strîng toate lucrurile şi am să-ţi duc maşina la două mile depărtare de şosea. Ai să dispari pur şi simplu fără nici o urmă.

Chipul lui Hoover era plin de transpiraţie.

– Hai să ajungem la o învoială, spuse el disperat. Îţi dau bani, îţi dau un cec pentru fiecare cent pe care l-am obţinut din scrierile tale. Putem merge chiar acum împreună la bancă...

– N-ai înţeles nimic, spuse Bailey. Arma devenise parcă mai grea în mîna lui şi trebui să recurgă la cealaltă mînă ca s-o poată ţine.

– N-am nevoie de banii tăi blestemaţi. Sînt mînjiţi, i-ai obţinut prin minciună şi înşelăciune. Povestirile mele au fost date uitării, cariera mea s-a sfîrşit acum douăzeci de ani; asta e tot ce mi-a mai rămas.

Văzînd faţa înspăimîntată a lui Hoover, Bailey simţi o greaţă cumplită. "Dar trebuie să merg pînă la capăt, îşi spuse el. Nu pot să mă pierd cu firea acum; merită să moară..."

– Nu mă ucide, şopti Hoover, te rog, Bailey, te implor. Ascultă, trebuie să existe un mijloc prin care să te pot recompensa.

– Nu există.

– Dacă aş scrie o scrisoare, o confesiune? Am putea s-o legalizăm şi apoi s-o publici în toate revistele în care au apărut nuvelele, în ultimii cincisprezece ani, şi să mă dai în judecată pentru fiecare cent dobîndit ca drept de autor. Ei, ce părere ai, Bailey?

– Nu. Meriţi să mori.

– Sînt un plagiator, recunosc, dar n-am vrut niciodată să fiu un astfel de autor. Am vrut să fiu un scriitor adevărat ca tine, numai că n-am avut mijloacele, am fost bun doar să folosesc viziunile altuia. Trebuie să plătesc cu viaţa pentru asta? Te implor, Bailey, nu mă ucide. Lasă-mă să scriu o confesiune. Lumea va afla astfel că munca ta a făcut din mine un autor de succes; în fond, asta este tot ce doreşti, nu? Nici tu nu vrei să devii un asasin, aşa cum eu n-am vrut să devin un plagiator.

– Bine, spuse el. Bine, fir-ai să fii, accept o mărturisire. Dar una foarte limpede. Nu vreau să vii mai tîrziu şi să spui că te-am silit s-o dai sub ameninţarea forţei.

– Scriu tot ce vrei, Bailey. Absolut tot ce vrei.

Hoover se îndreptă spre birou. Aşezîndu-se în faţa maşinii de scris, introduse o foaie de hîrtie şi începu să bată. Bailey se instală în spate, astfel încît să poată citi peste umărul lui şi urmări înşiruirea cuvintelor negre de mărturisire pe suprafaţa albă, devenind atît de absorbit de ele încît atunci cînd Hoover îşi ridică privirea, el continuă să nu-şi ia ochii de pe coala de hîrtie...

Printr-o mişcare fulgerătoare, mîinile lui Hoover prinseră braţul lui Bailey. Acesta nu-şi dăduse seama că nu mai ţinea strîns revolverul. Hoover se ridică într-o fracţiune de secundă, dădu la o parte cu piciorul scaunul de sub el şi apucă revolverul. Aerul spăşit, umil, rugător, dispăru de pe faţa lui, iar în ochi îi apăru o lumină nemiloasă. Mîna care ţinea acum revolverul era mult mai sigură decît cea a lui Bailey.

– Eşti un cretin, spuse el. Dar nu e de mirare, de vreme ce capeţi un cent de cuvînt.

Cu privirea aţintită spre revolver, Bailey simţi cum îl cuprinde deznădejdea, nu numai pentru el ci şi pentru toţi cei la fel ca el: cei ce pierd întotdeauna, victime ale împrejurărilor.

– Ce ai de gînd să faci? spuse el.

– Tu ce crezi?

– Ai putea să chemi poliţia...

– Nu fii caraghios. Ultimul lucru pe care mi-l pot permite este un spectacol public în care să figurezi tu şi acuzaţiile tale. Nu, Bailey, am să fac exact ceea ce tu ai fost prea slab ca să faci.

– Dacă mă împuşti, intri la apă.

– Crezi? Tu puneai pe hîrtie tema crimei, îţi mai aduci aminte? Iar eu o modificam puţin, schimbam numele personajelor.

În clipa aceea, Bailey înţelese monstruoasa ironie a situaţiei. Se auzi şoptind: "Ultimul plagiat"...

– Ultimul plagiat, repetă Hoover, dînd din cap. Şi apăsă pe trăgaci.

Traducere de
L. BRĂILEANU

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

ANDA CHILIISCHI

Despre nici-o întîmplare...

Gînduri îmbrîncite, gînduri rostogolite în gîndul cel mai mare care îţi cutreieră şi-ţi răscoleşte mintea... şi oboseala fiinţei din străfundul străfundului... şi limba-ţi este mută... cum să vorbeşti, cui... la ce să strigi... nu te aude nimeni... vezi, simţi, realizezi cît eşti de singur, cît eşti, ce eşti... şi fantastic mai speri încă... Ridi, pagliaccio, ridi! Noapte de insomnie. Clişee de viaţă, secvenţe luminate parcă în masa de montaj a unui film... secvenţe vesele, secvenţe triste... e filmul tău.

– nu-ţi aminteşti chiar nimic... mă întreabă vocea din mine – insuportabil, ascuns adversar, ce mă torturează cu zeci de întrebări: de ce, la ce, pînă cînd, de ce nu?

– nu-ţi place muzica, nu iubeşti marea, soarele sau... poate ninsorile albe, ninsorile sufletului tău? Şi oamenii străzii şi copiii... de ce nu răspunzi, de ce te ascunzi în timpul gîndurilor tale... nu pot să dorm; fumez ţigară după ţigară... noapte de insomnie, faţă în faţă cu mine, cu neputinţa şi cu forţa mea... şi peste toate astea ascult vocea disperată ce străbate printre paraziţii radioului cu care de-abia am reuşit să prind Bucureştiul... "Apăraţi libertatea atît de greu cîştigată"... "apăraţi radioul şi televiziunea".

Sînt asemeni unei zvîcniri de inimă, sînt apă rece de izvor... tresar şi mă dezmeticesc din letargia neputinţei mele şi... o clipă ce se topeşte la nesfîrşit sufăr alături de vocea care în noapte ţipă, vorbeşte, disperă şi speră. Sînt alături de vocea care este o inimă, de vocea care este acum parcă a mea... apăraţi, apăraţi libertatea atît de greu cîştigată!

– mai ştii ce înseamnă libertatea? cîndva, cînd erai profesor, ai pus această întrebare copiilor din clasa a II-a a nu ştiu cărei şcoli. Şi parcă auzi şi acum răspunsuri cu clinchet de argint. *Libertatea* este atunci cînd mama şi tata îşi zîmbesc... atunci în casă e bine. *Libertatea* este atunci cînd tata vine seara acasă obosit şi toţi îl aşteptăm. Ştiţi, tata lucrează pe o macara şi toată ziua e sus, sus pe cer. De acolo vede păsările în zbor... atunci, spune el, se simte şi el liber ca păsările cerului...; într-adevăr, jos nu e libertate!

Şi care dintre noi n-a asemuit zborul pescăruşilor deasupra valurilor mării şi nu a simţit atunci ceva, ceva care te umple de libertate.

E noapte adîncă. Aici slavă Domnului e pace. Pace greu cîştigată dar e pace, e pîine şi lapte din belşug în fiecare dimineaţă... dar acum, în singurătatea nopţii, cu sufletul la gură sînt o ureche mare, care vrea să audă şi să perceapă tot. Sînt acum alături de cei mai nefericiţi oameni, alături de zbuciumul lor şi de lupta lor... pentru ca într-o zi de dimineaţă să fie şi acolo pîine şi lapte din belşug.

Nu mai contează prin ce întîmplări ai trecut, nu mai contează cît sau cît nu ai suferit, sau dacă ai fost sau eşti fericit. Mi se pare că este întîmplarea cea mai mare, în noaptea asta în care deşi eşti despărţit de o mare te simţi acolo, în stradă, alături de mulţimea înfuriată şi îndîrjită.

Frînturi din doine, versuri din poeziile lui Eminescu îmi cutreieră sufletul... Sînt un mare neputincios lîngă radioul ăsta sobru cu funcţionare perfectă "made in Japan".

Vocea ce vine de acolo mă exasperează, îmi strigă parcă şi mie, vino, vino şi apără libertatea acestor oameni!

Sînt acolo, în stradă, în faţa Televiziunii sau alături de sutele de tineri frumoşi şi drepţi din piaţa palatului... îi văd culcaţi de-a pururi la pămînt şi totuşi inima lor bate în pieptul altor sute. Un singur gînd cu toţi gîndesc: gîndul cel mare pentru *libertate*.

O, Doamne, ajută-i să treacă calvarul, să apară zorii, ajută-i să apară soarele, chiar dacă în ochii multora dintre cei cu plete negre sau aurii, luceferii s-au stins în noaptea asta!

Mame şi taţi nu plîngeţi. Copiii voştri au murit pentru ca alţi copii să trăiască visul lor cel împlinit acum.

Da! Era Cristina, da, era Lucian sau Mircea. Ghiocei firavi ce-au murit pentru primăvara libertăţii de acum. Plîng şi ascult, ascult şi plîng. Ora 6 dimineaţa. Crainicul răguşit şi obosit anunţă din toate puterile: "Fraţilor, sîntem liberi!"

Cîţi dintre noi n-au trecut prin întîmplări ciudate, triste sau mai puţin triste... cîţi dintre noi n-au ceva de povestit despre nereuşita vieţii lor sau despre drame personale; mi se pare, chiar dacă aveam ceva de povestit, că această "întîmplare" este cea mai emoţionantă şi mai adevărată întîmplare din viaţa mea.

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

Hoogendoorn

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2					●						
3						●				●	
4		●		●				●			●
5						●			●		
6			●					●			
7	●			●							●
8		●				●					
9				●						●	
10						●					

CULORI...

Orizontal: 1) Soluție pentru scoaterea petelor de culoare 2) Plină de galbeni – Grup adunat la iarbă verde (pl.) 3) Bat în roșu... aprins – Prinde glas și cîntă 4) Negru pe alb – Un punct negru la table 5) E totuși o floare cu care se face primăvară... – Verde pierdut...! – Simbolul strălucirii 6) Semilună! – Varietate de culoare (pl.) – Secretul cifrului! 7) Nuanțe de indigo! – Castanii... pe marginea cărării 8) Ambianță spirituală descrisă în cele mai frumoase culori – De inimă albastră 9) Popularul strai alb al iernii – Dă culoare în straturi 10) Verde închis – Lăsat la vatră.

Vertical: 1) Negru și gros sugerînd o mare supărare – Tare... verde și scump 2) Închisă sau deschisă la culoare – Dispută între alb și negru – Parola la un țap... de bere! 3) Fire de inimă albastră într-o lume de carton – Galben... 4) Rîu în Elveția – Alb la corp 5) Singurul perete... cu cai verzi 6) Pe cale să devieze – Notă de bonton 7) Frînează brusc odată cu culoarea roșie din față (pl.) 8) Timp de expunere – Lopătar alb 9) Piesă de primă-mărime jucată în decor alb-negru – A nu reuși trecerea cursurilor 10) Un odor mai vechi – Sud-americană de culoare cu care-ți pierzi nopțile 11) Produs reiat! – Umor sec! – Strîngător din floare-n floare.

Dicționar: AAR

NELU WEINBERG

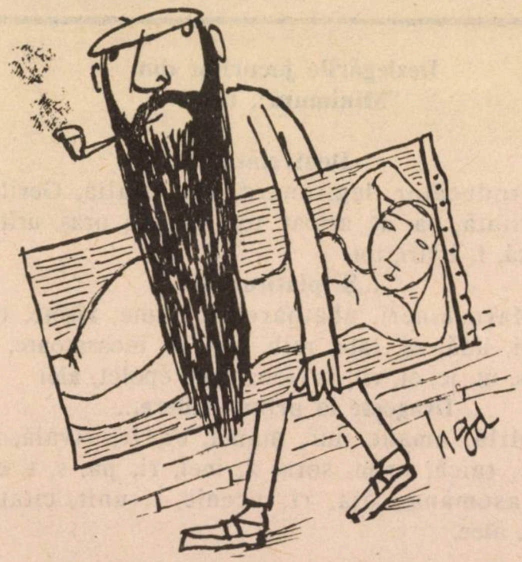

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2						●					
3				●						●	
4								●			
5									●		
6								●			
7			●		●						
8		●					●				●
9								●			
10				●						●	
11											

EXPUNERI

→

Orizontal: 1) Vremea troienelor 2) Efectiv... feminin (pl) – Aduce uneori cîștiguri însemnate 3) Franci... vechi (sing.) – Neam de traistă 4) Poartă haine doar așa... de formă (pl.) – Conformat! 5) Materie primă pentru lumea de apoi – Doar pe jumătate! 6) Una care s-a ars odată – Sărit de pe fix 7) Centru urbanistic! – Loc de desfășurare al unui roman 8) Bună de stat – Apare de obicei la sfîrșitul mesei 9) Însoțitoare capabile de orice – Avansat... în față 10) Un om stăpînit – Paraziți pe calea undelor (sing.) 11) N-au nici un fel de trecere.

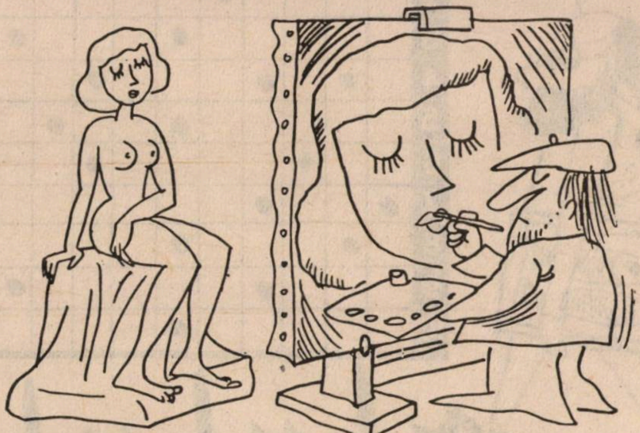

Darian

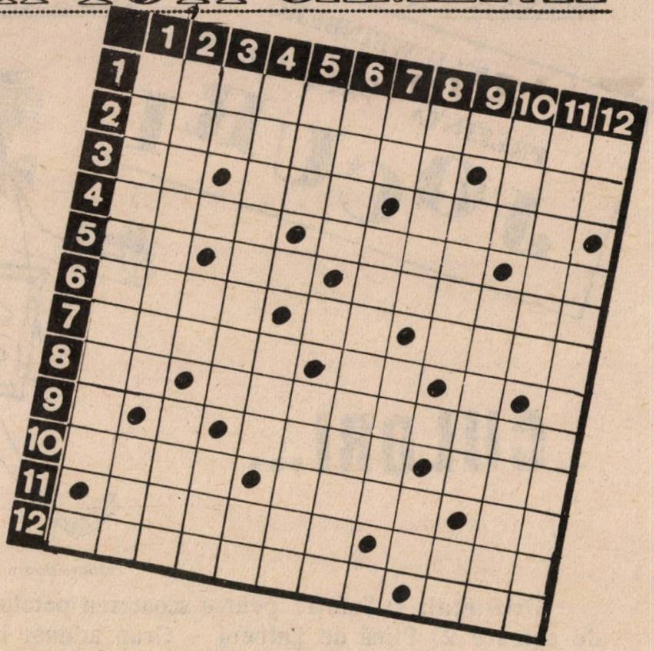

...ŞI CULORI !

Orizontal: 1) Roşu aprins 2) Pată neagră – A roşi (pop.) 3) Timp uscat! – Galben la faţă! – Se încinge la roşu 4) Galben de gras – Azuriu – De inimă albastră 5) Vînătă la mijloc! – Piese din bronz! – A se face roşu 6) Localitate în Scoţia – Nuanţă de oliv sau violet! – Verde, albastru, căprui sau negru, cît vezi cu ochii 7) Armă albă – Serveşte la culoarea sepia! 8) Roib – A albi 9) Negru de fum – Ca la Breaza! 10) Negru – Limbă indiană modernă – De inimă neagră 11) Roşietici – Galbeni 12) Mov – Negru.

Vertical: 1) Neagră (fig.) 2) E cam albastră – Negri (fig.) 3) Marginea crîngului! – Pupa iahtului! – Cafeniu 4) Suri – Galben deschis 5) Marea albă – Tente!! – Nuanţă de maro! 6) Alb – De forma unui cub 7) Pete de violet! – Violetă 8) Castaniu – Piese de coloratură 9) Galbeni – Dalb! 10) File de rebus! – Portocaliu – Început de albeaţă! 11) Cenuşii (fig.) – Fistichie în felul ei 12) Albiţi în cele din urmă! – Galben-verzui (pl.).

Dicţionar: ECHT, BHIL, TNT, EBU

NELU WEINBERG

▶ EXPUNERI

Vertical: 1) Expunere de motive 2) Marile familii – Zonă afectată în patologia indiferenţei 3) Stau în cumpănă – Unitate de baterie 4) Pus pe listă! – Schimb de ceremonie 5) Oraş patriarhal (pl.) – Ţesut striat 6) Ataşări din pur interes 7) Protagonist într-o evoluţie nocturnă – Durate de multă vreme 8) Strîns cu uşa – Rămas în urmă! – ...şi controlat la ieşire! 9) Sprijin pentru agăţătoare – Gura... broaştei 10) Totul de la început! – Colegă mai mică de cameră 11) Cu instinctul de conservare bine dezvoltat (fem.) – A se angaja în depăşirea planului.

Dr. R. LEIZEROVICI
Holon

Dezlegările jocurilor din "Minimum", nr.42

Denivelări

Producător, legitimare, apa, Italia, Gerilă, cel, iritată, na, at, aripat, toc, e, olar, oraş, urîtă, riscantă, f, iuţiri, tot

...Şi platitudini

Marochineri, abatoare, ot, rame, rîsete, tn, lansări, udă, sa, tata, roib, suit, m, încasatoare, s, i, omis, ut, ic, el, vii, raţionament, epolet, alei

Dragoste la prima vedere...

Idilă, amant, nur, mama, er, ir, rivală, e, medic, taică, arim, sora, z, inel, ri, pa, s, t, ei, Eva, asemăna,, oja, ri, ucenic, t, unit, citate, tînără, alee.

• CINE POATE DEZLEGA CUVINTELE ÎNCRUCIŞATE ALE FELURIŢILOR ŞEFI ARABI DIN LUMEA NOASTRĂ ?

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

SEXUALITATE

DREPTUL LA DRAGOSTE SUB SPECTRUL AIDS

Tinerii de azi – o generaţie sacrificată.

În raport cu maturii – ei sînt mai răsfăţaţi, dar mai stressaţi; mai liberi, dar mai puţin autonomi; mai studioşi, dar mai puţin siguri de viitor.

În condiţiile unui deceniu de criză, pentru tineri totul a devenit mai dur: a învăţa, a obţine un loc de muncă, o locuinţă.

Şi chiar a face *amor*. Libertatea sexuală – ieri favorizată de pilula anticoncepţională, este astăzi serios ameninţă de AIDS. Uneori pînă la punctul de a nesocoti pericolul.

Într-adevăr, institutele specializate, anchetele de presă, psihologii constată că tinerii între 18 – 25 de ani consideră AIDS-ul – acest flagel ucigător al ultimului pătrar al veacului XX – ca pe o frustrare care stăvileşte libertatea sexuală. Şi care este trăită, mai mult sau mai puţin confuz, ca o sancţiune. Căci iată ce declară Thierry, un tînăr de 26 de ani, tehnician diplomat, chimist într-o fabrică de culori pentru pictură, reporterului de la *"L'Express"*: "*SIDA* (după iniţialele numelui maladiei în franceză) *e mai mult decît o mizerie şi o porcărie. E o pedeapsă. E ca şi cum, dintr-o dată, toate delicatesele preferate de gurmanzi ar fi otrăvite. Şi, notaţi!, eu nu sînt credincios*".

Un specialist, dr. Gilles Faure, animatorul unei asociaţii de informare asupra ravagiilor bolii, analizează astfel comportamentul tinerilor aparţinînd "generaţiei sacrificate": "*Zăpăciţi pur şi simplu de această ameninţare difuză a maladiei, tinerii reacţionează de o manieră ambiguă. Pe deoparte, încearcă să demistifice flagelul printr-o mai bună cunoaştere ştiinţifică a virusului şi a infecţiei. Pe de altă parte, continuă să întreţină faţă de el idei destul de iraţionale. Ca şi cum ei ar refuza să tragă consecinţe din realitate pentru a-şi duce viaţa lor sexuală*".

"CANCERUL" NU ESTE DOAR AL HOMOSEXUALILOR...

Tinerii la care ne referim păşeau pragul adolescenţei, în 1982, cînd a început să se vorbească despre AIDS ca despre *"cancerul homosexualilor"*. De atunci, informaţiile asupra maladiei au pus accentul mai ales asupra contaminării populaţiilor zise "de risc": homosexualii, toxicomanii, hemofilii în urma transfuziilor. Ceea ce a întreţinut în rîndul tinerilor ideea – cu totul falsă – că sînt protejaţi împotriva virusului dacă nu fac parte dintr-una din categoriile menţionate. Or, adevărul este că între grupurile de risc nu există uşi închise etanş. Prin intermediul bisexualilor şi al toxicomanilor se formează un lanţ de contaminare heterosexuală. În verigile căruia femeile devin mai numeroase decît bărbaţii. Biostatisticile consemnează că, în Franţa, 30 – 40 de mii de femei, în vîrstă de procreare, sînt seropozitive şi prezintă un procent ridicat de risc de a transmite boala pruncilor lor.

Printre cei diagnosticaţi ca bolnavi de AIDS, 10% fac parte dintre heterosexuali şi la un sfert dintre aceştia maladia este deja în stadiul de tumori, pneumonii sau tulburări cerebrale. În privinţa seropozitivilor în fază iniţială de contaminare nu există statistici oficiale. Ceea ce face ca ideile în materie ale publicului să evolueze într-un vag mai curînd artistic decît

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

ştiinţific. Îndeosebi la tineri. Cei mai mulţi dintre ei au impresia că flagelul priveşte colectivitatea, dar nu pe fiecare individ în parte.

"PERICOL, DA!, DAR NU ŞI PENTRU MINE..."

De unde şi o anumită dezinvoltură vecină cu nepăsarea. La o anchetă, mai puţin de 7% din cei interogaţi au declarat că utilizează sistematic prezervativul. Şi – paradoxal – primii care afirmă că nu-l folosesc sînt studenţii de la medicină. "*Noi* – pretind aceştia – *ştim să ne alegem partenerele: studente sau infirmiere*". Sexualitate elitistă? Poate, dar nu şi prudentă...

Fapt este că AIDS-ul a deschis o eră a suspiciunii în viaţa sexuală. Neîncrederea, bănuiala, au devenit comportamentul dominant. "*Selecţia partenerilor* – constată un specialist, dr. Jacques Beauchard – *se efectuează în funcţie de criterii subiective. Subit, individualismul devine cel mai rău complice al bolii. Fiecare îşi spune că AIDS-ul nu este pericol pentru el şi prin el. Fiecare se imaginează ca fiind la adăpost, opunînd zarvei ce se face în jurul ravagiilor epidemiei intimitatea sa ascunsă*". Oare cum poate fi calificată aceasta: pudoare sau fatalism?

SĂ FIM OPTIMIŞTI!

Dar – pentru a încheia pe o notă optimistă – să consemnăm şi relatările din aceeaşi revistă referitoare la o adevărată competiţie ce se desfăşoară în prezent între institute ştiinţifice din lumea întreagă, inclusiv – după cum se ştie – din Israel, pentru punerea la punct a unui vaccin anti-HIV (HIV fiind considerat virusul răspunzător de AIDS). După o perioadă de eşecuri în realizarea a diferite proiecte de vaccin, cîteva case farmaceutice de renume au anunţat recent progrese remarcabile în această direcţie, ba chiar că, în cursul acestei veri, ar urma să se treacă de la experienţe reuşite pe cimpanzei la cele pe oameni. Să sperăm deci în victoria imunoterapiei! Care să atragă, în acest an bîntuit de un teribil vînt de libertate, şi un cîştig de cauză în domeniul libertăţii în dragoste.

I. F.

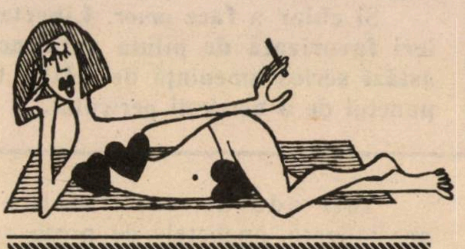

ATITUDINEA LA SPECTACOL REFLECTĂ CARACTERUL

Urmărind o emisiune la televiziune ori un spectacol, la cinema sau teatru, suficient de bun – bineînţeles – ca să te absoarbă complet, orice persoană dă la iveală – în mod inconştient, propriul său caracter.

1) Cine manifestă nelinişte, anxietate, are un caracter foarte uşor influenţabil, nu este încă suficient de matur ca să înfrunte dificultăţile vieţii. Trebuie să înveţe să se controleze mai mult.

1

2

3

2) Complet absorbită, persoana dovedeşte o atitudine corectă, liniştită, o fire calmă, gînditoare şi capabilă să-şi domine emoţiile. Fire echilibrată şi înzestrată cu tărie de caracter.

3) Surîzătoare, persoana posedă un caracter necomplicat şi spontan; are o atitudine senină faţă de viaţă, de la care nu are prea multe pretenţii. Sociabilă şi amabilă cu cei din jurul ei.

4) Persoana care caută să se aşeze într-o poziţie cît mai comodă este o reprezentantă a tipului cerebral, intelectual; posedă un caracter bun, este curajoasă. Poate apare uneori superficială, dar în fond este o persoană ce ştie să domine evenimentele.

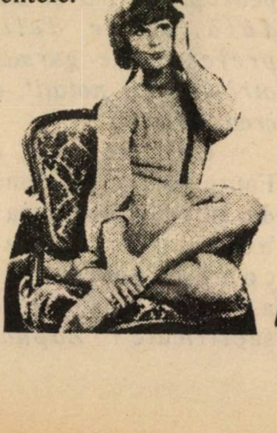

4

M UM E OM CA TOȚI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAURANT...

• PHILADELPHIA WEST
Reh. Yordei Hasira nr. 1
(colț cu str. Hamal),
Tel Aviv
Deschis zilnic 12-24.
Tel (03) 5468851.

Aveți un musafir din Bacău, Slobozia-Mîndra sau Los Angeles, dornic să vadă, cu ochii lui, aici "pe teren", cum devine cazul cu mîncarea *specifică* din partea locului? Ați ajuns la concluzia că pentru aceasta nu e cazul să intrăm într-un restaurant franțuzesc, oricît de rafinat ar fi el, nici într-un italienesc, nici la un român (mergem noi odată, la un grătar, dar nu acuma, acuma căutăm ceva *specific* locurilor), ci într-un restaurant cu feluri arăbești? Fiindcă, nu-i așa, de bucătărie israeliană propriu-zisă nu poate fi vorba: geniul nostru este că am venit din diaspora cu toate bucătăriile și n-a mai fost nevoie să inventăm o gastronomie israeliană). Ai mai dori, în plus, întrucît omul cînd a coborît orișicît din maimuță, nu mănîncă numai cu gura, ci și cu ochiul, să-ți instalezi oaspeții într-un *cadru* de soi, de originalitate și gust, ca "să-și aducă aminte" oamenii unde i-ai invitat? Ai mai dori, în fine, ca totuși, nota de plată de la sfîrșit (Minimum e om ca toți oamenii) să nu te-arunce într-un *over-draft* nimicitor? Ei bine, eu am descoperit un local care corespunde întru totul cerințelor sus-amintite. Condus de Oded Bar și Yoram 'Cohen, doi evrei amorezați de bucătăria arăbească, Philadelphia West te întîmpină (ca și sora sa mai veche de la Ierusalim) cu covoare persane, cu multă alamă (lămpi etc.), cu vitralii sugerînd Orientul și cu un reușit amestec de roșu cu verde.

Și-acum despre mîncare: "Piesa" de rezistență a restaurantului o constituie clasicul *meze*, recte colecția de farfurioare cu gustări de tot felul. Un platou cu "chestii" calde cuprindea bucățele de carne de oaie fiartă într-un sos cu mirodenii remarcabile și acoperită cu o crustă à la panè (excelent), "țigări marocane" (tot excelente), falafel verde (nu sînt amator, dar partenera mea m-a asigurat că merită nota maximă), apoi foi de viță umplute cu orez (era să zic sărmăluțe-n știți voi ce); iarăși, bine, nici o observație de făcut. Același verdict (nici o observație) în legătură cu gustările reci; 14 farfurioare cu 14 prilejuri de bucurie. După gust. Eu am apreciat în chip deosebit vînăta prăjită după tipic egiptean, cu thina și tăvălită-n ulei de măslină, suc de lămîie și usturoi sfărîmat. Partenera mea s-a arătat încîntată întîi și-ntîi de o salată oareșicum grecească: felii de vînătă fiartă, ardei verde și roșu, ceapă prăjită... Cîte bordeie, atîtea obiceie. La sfîrșit, o baclava fără cusur și o cafea turcească (cu cusur, vreau să spun anemică). La socoteală, revine cam 20 șekeli de om, plus băutura (o bere, o băutură ușoară de hamsinuri). Și (veți întreba) dacă vreau și un *fel principal*, de carne? Dacă vrei (deși, credeți-mă, meze-ul e suficient pentru săturarea omului), localul oferă un "mixed grill" masiv și onorabil. Ești liber să comanzi și (dacă te țin balamalele) să-l mănînci. Trăim într-o țară liberă.

P. S.-I: Știu că mă repet, știu că ceea ce fac e pisălogeală curată, știu că *astăzi* (Saddam Hussein, regiunea, soarta omenirii etc.) pretențiile mele pot părea niște capricii revoltătoare, dar ăsta sînt eu și altul 'mama nu mai face. Decorul Philadelphiei mi-a amintit iarăși, cu o înțepătură în suflet, că noi nu ne putem mîndri cu localuri decorate românește (à la Hanu' Ancuței, să zicem) de arhitecți din trib (avem destui, să nu ne fie deochi) și că nu putem concura, la acest capitol, cu marocanii, italienii, spanioli, rușii, grecii și alți frați de destin din *Stat*. Știu, știu, nu asta e problema, acum, dar așa sînt eu: capsoman.

P.S.-II: Cititorul nostru, B. Pittey, din Londra, vechi partizan al restaurantului Capșa, din București, ne atrage atenția asupra unei inexactități în cele publicate în nr. din august a.c. cu privire la sus-menționatul restaurant. "Înghețata vestită pe care o lăudați nu se numește «tort înghețat de alune» ci «parfait de alune». Corespondenta dvs., dr. Silvia Miron, ar fi trebuit să știe asta, dacă se pretinde a fi o capșistă autentică". Ne însușim observația critică a d-lui Pittey. Reținem, de asemenea, și opinia că o altă specialitate a localului, și anume "creierul în unt negru" este "la înălțime", și astăzi, în 1990, meritînd a fi recomandată călătorului prin București.

★ ★

● ~ YLANA ~ ●MÎNCĂRURI DE CARNE CU FRUCTE● ~

● **Friptură de viţel cu grapefruit şi stafide:** Se spală bine un grapefruit, se taie în două şi se stoarce zeama. Se amestecă cu 2 linguri sos soia, puţină sare, piper, 3 foi de dafin. Se apală o bucată de carne de cca. 1,5 kg de viţel, de la pulpă. Se toarnă sosul pregătit dinainte peste carne şi se dă acoperit la frigider, 24 de ore. A doua zi, se scurge bine carnea de zeamă, se pune într-o cratiţă mare şi se rumeneşte de jur împrejur în 4 linguri untdelemn. Se adaugă 4 cepe tăiate felioare, 100 gr. stafide spălate, 1 pahar şi jumătate cu apă, 2 linguri praf de supă şi sosul în care s-a marinat. Se fierbe acoperit pe foc mic cca. 2 ore şi jumătate. Se scoate carnea într-un pyrex, se pun deasupra felioare curăţite de grapefruit, se toarnă deasupra sosul strecurat, care în prealabil a fost îngroşat, cu o linguriţă făină de cartofi. Se dă la cuptor la foc mic (150 grade) şi se lasă cca 1 oră. Se serveşte la masă cu garnitură de salată verde cu roşii.

● **Ossobuco cu caise:** Se spală 5 bucăţi ossobuco şi se rumenesc de jur împrejur în 4 linguri pline cu pastă de roşii, 1 linguriţă muştar, sare, piper şi 1 pahar apă. Se fierbe acoperit 50 – 60 minute pînă ce carnea este moale. Se adaugă 100 gr. caise uscate, bine spălate cu apă caldă şi se fierbe în continuare încă 20 de minute. Se îngroaşe sosul cu 1 linguriţă făină de cartofi şi se dă cîteva clocote. Se serveşte cu garnitură de hrean.

● **Pasăre umplută cu struguri:** Se spală bine o pasăre mare de cca. 2 kg. şi se curăţă pe dinăuntru şi pe dinafară. Se sărează şi pipereazā. Separat, se spală 600 gr. struguri amestecaţi albi şi negri, şi se lasă să se scurgă. Se spală şi se curăţă de prima coajă 1 praz mare sau 2 prazi mai mici. Se taie rondele foarte subţiri şi se amestecă cu strugurii şi foarte puţină sare. Se umple pasărea şi se coase la capete sau se prinde cu scobitori. Se rumeneşte apoi în 30 gr. margarină, se pune într-o tavă adîncă, se toarnă deasupra un pahar cu apă fierbinte şi se lasă la 200 grade 1 oră. Separat, se căleşte un praz tăiat inele în 20 gr. margarină împreună cu 200 gr. boabe de strugure, puţin piper, sare şi se stinge cu jumătate pahar apă şi 1 păhărel coniac. Se aşează în jurul păsării şi se lasă încă 15 min. la cuptor. Se serveşte pasărea pusă pe un platou cu strugurii şi prazul împrejur. Separat, cartofii fierţi, facultativ.

● **Gulaş cu prune:** Se taie felioare 3 cepe mari şi se rumenesc uşor în trei linguri untdelemn, împreună cu 2 căţei de usturoi zdrobiţi. Se adaugă 800 gr. carne de curcan (roşie) de la pulpă, tăiată cuburi mari. Se rumeneşte împreună cîteva minute, şi se stinge cu 1 pahar mare cu apă fierbinte. Se dă gust cu sare, piper, boia de ardei dulce. Se lasă să fiarbă pe foc mic 30 min., apoi se adaugă 200 gr. prune uscate, ţinute în prealabil în apă caldă şi bine scurse şi 2 ardei graşi, roşu şi galben, tăiaţi fîşii pe lungime. Se fierbe în continuare acoperit încă 30 de minute. Cînd sosul este scăzut şi îngroşat, mîncarea este gata. Se serveşte la masă cu garnitură de salată verde cu lămîie.

BRIDGE

A FACE TOT POSIBILUL

Bridge-ul competiţional obligă licitaţie foarte agresivă, mai ales în concursurile de perechi în care scorul se calculează după meoda "puncte de meci" (top-bottom). După o asemenea licitaţie jucaţi contractul de 6 Carale, pe atac de Valet de Pică. Iată ce a văzut declarantul:

Q 5
Q 9 8 7
10 9 6 4
Q 10 3

J de Pică

N
W E
S

A 8 7 6
A
A K 7 5
A K J 8

Atacul se acoperă, normal, cu Dama de pe masă, Est acoperă şi el cu Riga şi Sud este nevoit să-şi ia Asul. Pauză. Ce se poate şti în acest moment? Cum continuaţi către efectuarea acestui dificil contract?

♣◇♥♤

PAUL WEINSTOCK

Urăm tuturor clienților,
rudelor și cunoscuților
HAG SAMEAH !
SĂRBĂTORI FERICITE!

Servim cu onoare și respect aliaua noastră, aliaua română: condiții de plată, reduceri, prețuri de atelier. Garanție deplină

MAGAZINUL ȘI ATELIERUL ALIALEI ROMÂNE

SANDU și RAMI BRAUNSTEIN

THE JEWLERYS HOUSE LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE

●

Bijuterii din import sau din propriul atelier, briliante, comenzi după modele dorite de client sau jurnale moderne de specialitate. Reparații, transformări, înnoiri, și cu aurul clientului.

●

RH. ȘENKIN 8 A, TEL AVIV
(LÎNGĂ ALLENBY)
DESCHIS: 9 – 19 ● VINERI 9 – 14 ●
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS, RATE

Restaurantul

HAIM

DIZENGOFF 228
TEL. 244963

UREAZĂ – CU OCAZIA
SĂRBĂTORILOR
ONORATEI SALE CLIENTELE
UN AN NOU FERICIT
CU SĂNĂTATE,
PROSPERITATE ȘI MULTE
BUCURII

SHANA TOVA
HATIMA TOVA urează
LENCY și NELU FAIBIȘ
PRODUSE COSMETICE **nefa**
T.A., str. DAGANIA 9, Tel. 659082

SALA CEA MAI MARE ȘI MAI SOMPTUOASĂ
DIN ORAȘ PENTRU NUNȚI, BARMITZVA ETC.

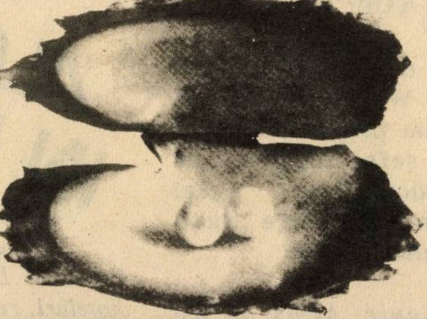

אולמי הפנינה נתניה

● CAȘER ȘI
STRICT CAȘER ●

SALOANELE
HAPNINA

NATANIA – TEL. 053–337484, 337485
ZONA VECHE INDUSTRIALĂ – STR. PINKAS 128

COMENZILE SE PRIMESC NUMAI LA
BIROUL SALONULUI

● MENU FOARTE VARIAT
● SERVICI IREPROȘABIL
● ÎNDRUMĂRI COMPETENTE
● SE POT ORGANIZA FESTIVITĂȚI SPECIALE
● CUNUNIA SE POATE OFICIA SUB CERUL LIBER
● FESTIVITĂȚILE SE DESFĂȘOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ

SUB DIRECȚIA UNOR SPECIALIȘTI DE
ÎNCREDERE

PARKING FOARTE ÎNCĂPĂTOR

DORIM UN AN NOU FERICIT – 5751 –
AUTORITĂȚILOR LOCALE
(IRIA, MIȘTARA ETC.)
CLIENȚILOR și TUTUROR PRIETENILOR NOȘTRI

MINIMUM E OM CA TO

• TURISM

ALOWA IN HAWAII!

După dialogurile cu domnii E. Weiss şi Adrian Marcus, i-am propus domnului Ion Atlas, şeful Agenţiei de voiaj "Gordon Tours" – Tel Aviv să-mi fie, de data aceasta, el interlocutor.

– *Domnule Atlas, te-am cunoscut în România ca om de teatru şi scriitor. Cum şi cînd ai ajuns agent de voiaj în Israel?*

– Să-l citez întîi pe bunul meu prieten Al. Mirodan, care m-a onorat scriind despre mine: "Ca om de teatru, I. Atlas ne dezvăluia lumea scenei, ca animator turistic, el ne dezvăluie acum scena lumii!" Frumos, nu? Ei bine, abia după venirea mea în Israel, această vastă scenă a lumii mi-a devenit concretă. În urma obţinerii diplomei de stat, diplomă de expert turistic, şi animat de dragostea pentru tot ce e nou şi interesant în domeniul peregrinărilor pe globul pămîntesc, omul de teatru Atlas de pe vremuri interpretează de mai bine de douăzeci de ani rolul de îndrumător turistic pe fascinanta scenă a lumii.

Desigur, calitatea de agent de voiaj presupune şi o bună cunoaştere a obiectivelor turistice pe care le recomandă. Există vînzători de turism care cred de pildă că faimoasele terme ale lui Caracalla se află undeva lîngă Caracal şi recomandă să se plece mai bine la Felix, unde tratamentele sînt eficace. Noroc că dintre aceştia nu sînt mulţi!

– *Care dintre locurile vizitate ţi-au plăcut mai mult?*

– Dacă ar fi să dau nota zece plus unuia dintre numeroasele locuri vizitate, m-aş opri la Hawaii. 12 zile am trăit în acest "gan eden" turistic.

– *Se poate ceva mai concret? Despre colţuri turistice, hoteluri, restaurante etc?*

– Se poate! Îmi amintesc că, la Honolulu, pe aeroport, ca tuturor turiştilor, atît mie, cît şi soţiei mele, ni s-a pus, de către o superbă polineziană, cîte un colan de flori şi, după ce ne-a pupat, ea ne-a adresat "alowa" – "bun sosit". La serviciul de recepţie, o altă polineziană, la fel de frumoasă, a primit tradiţionalul bacşiş (şi culmea, după aceea n-a uitat), ceea ce ne-a asigurat grija ei pe toată perioada sejurului. Pe această mică insulă există foarte multe hoteluri. Am locuit împreună cu frumoasa mea soţie în Hilton Village – un complex de mari hoteluri de 5 stele –, mai exact în Rainbow Tower, care apare deseori în filme şi seriale de televiziune. "Satul" are tot ce-ţi doreşti: restaurante – franţuzesc, polinezian , de grill, de lactate etc. etc.; e plin de cafenele, cofetării, baruri; există numeroase buticuri; o sală de spectacole pentru circa 1.000 spectatori, îţi aminteşte de sala Lido din Paris; există locuri amenajate pentru jocuri de societate. Practic nu ai nevoie să ieşi din sat; totuşi, ca şi alţii, am ieşit şi eu. Am vizitat muzee polineziene, am fost la muzeul din Pearl Harbour şi în multe alte locuri...

Păcat că, fiind în Hawaii, n-am ştiut că Minimum are acolo un colaborator apropiat, pe distinsul profesor Ştefan Baciu, l-aş fi căutat.

Convorbire realizată de
Beatrice Hacker

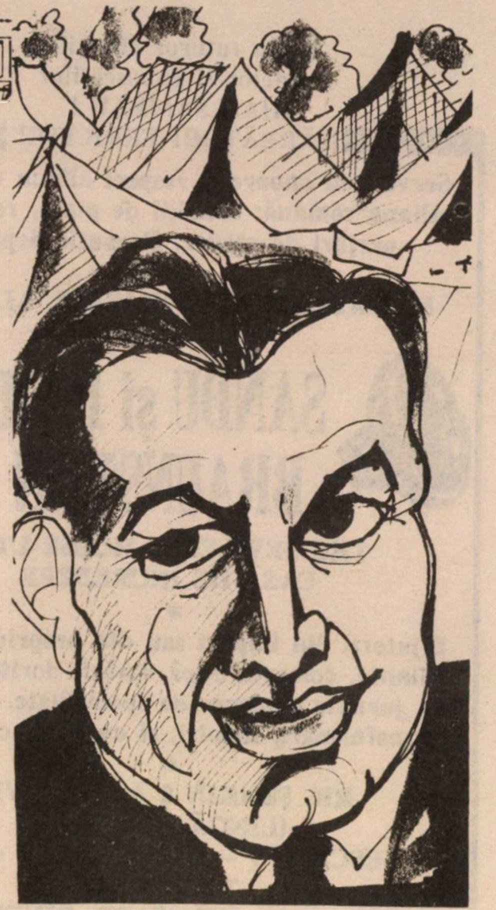

Ion Atlas, văzut de Gita Sion. Corturile din fund nu se află în Hawaii ci la Tel Aviv, pe strada Kaplan, în faţa Casei Scriitorilor. El (aşa se pare) a hotărît să facă aici greva foamei pînă ce Asociaţia scriitorilor de limbă română va anunţa mult aşteptata, de întreaga obşte literară, adunare de alegeri.

• SHANA TOVA •

VIN PLOILE.
GRĂBIŢI-VĂ!!

•

SMOALĂ PE ACOPERIŞ

Cu fiberglass, cu iută, flincot sau dural, execută cu garanţie

PUIU PERETZ

Tel Aviv – tel. 294416

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPORT

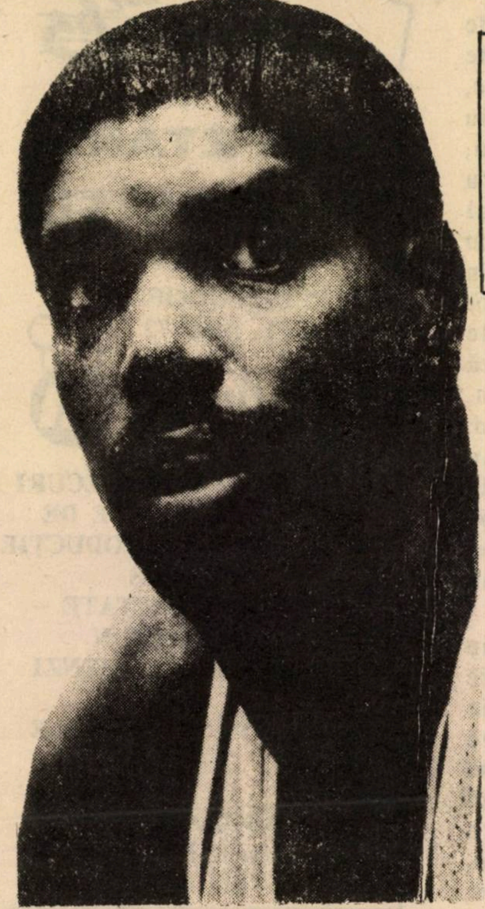

Aulcie Perry: și ce mult l-am iubit!

• Aulcie Perry își va reînnoi, la vîrsta de 40 de ani și după 4 ani de închisoare, cariera sportivă din Israel? Tot ce-i posibil. Faimosul basketbalist negru american a fost eliberat zilele trecute din închisoarea din Carolina de Nord, unde ispășea o condamnare de zece ani, pentru că, în complicitate cu un văr de-al său, a încercat să introducă o cantitate de droguri din Olanda în Statele Unite. Aulcie și-a început detențiunea în 1986, dar pedeapsa i-a fost redusă pentru bună purtare. Două cluburi israeliene, aflînd despre eliberarea lui, se arată foarte interesate să-l angajeze. Este vorba de Elițur Neve David Ramle și Bethar Ramat Gan. Aulcie Perry a fost achiziționat în 1976 de Macabi Tel Aviv, unde a jucat vreme de 9 ani. Plăcîndu-i aici, a trecut la judaism și a căpătat cetățenie israeliană. După aceea, s-a încurcat cu drogurile și a pățit-o. La închisoare, el a continuat să se antreneze și, după cum a scris prietenilor pe care-i are în Israel, e încă în stare de "fapte mari" pe terenul de basket. Numai să i se dea ocazia.

• Cunoscutul fotbalist internațional sovietic Igor Belanov, care fusese proclamat acum patru ani cel mai bun jucător din Europa, a stîrnit recent senzație, dar de cu totul altă natură decît se putea crede. El a recunoscut că a furat felurite obiecte din mai multe magazine din Germania și a plătit, pentru a nu fi adus în fața tribunalului, o amendă de 16.000 dolari. Belanov joacă de un an în echipa germană Borussia Moenschengladbach, care l-a "cumpărat" pentru un milion de dolari. La puțin timp după sosirea în Germania, a început a fi suspectat că fură din magazine. Se crede că, de fapt, nu el, ci soția sa Irina, ar fi comis furturile. Conducerea clubului se gîndește să renunțe la serviciile lui Belanov, căci acesta, oricum, n-a justificat pînă acum milionul de dolari plătit pentru achiziționarea lui...

• Cel mai reușit export al României este, fără nici o îndoială, exportul de... fotbaliști. Cluburile profesioniste occidentale au cumpărat "crema" jucătorilor români, plătind pentru ei, în total, 14 milioane

Gh. Popescu: plătit în televizoare

de dolari. Campionatul divizionar al României a rămas fără vedete, pentru că acolo, cei ce știau de-adevăratelea să dea cu piciorul-n minge, s-au împrăștiat în lume, lăsîndu-i acasă doar pe cei mai puțin înzestrați. Un adevărat exod a fost cel al jucătorilor de origine maghiară. Aceștia au plecat la cluburile din Ungaria, unde nu-s considerați de origine străină. Plata pentru fotbaliștii români nu s-a făcut totdeauna "cash". Pentru internaționalul Gh. Popescu, de pildă, clubul olandez Eidhoven, patronat de uzinele "Philips", a plătit în... televizoare, aparate video, facsimilii, microfoane și altele. Pentru trei dintre jucătorii săi, clubul din Tg. Mureș a primit un... autobuz, iar pentru un schimb asemănător, clubul din Satu Mare a primit aparataj sportiv și medical. Presa sportivă bucureșteană l-a criticat pe portarul Silviu Lung, pentru că, presat de dorința găsirii unui angajament, s-a lăsat cumpărat pe un preț mai mic decît merită, de către o echipă de ligă secundă spaniolă.

• Ani de zile, atletismul israelian a tot bătut la poarta Europei, dar bătrînul continent, influențat de "pilele" venite, ca și lumina, de la Răsărit, a refuzat mereu să-i deschidă. Acum, de cînd cu minunile glasnostului și ale perestroicii, am trăit s-o vedem și pe asta:

MINIMUM E OM CA TOŢ

la recentele campionate europene, disputate la Split, în Iugoslavia, a participat şi Israelul. Nu însă oficial. Dacă vreunul dintre atleţii noştri ar fi ocupat în vreo probă unul din primele trei locuri, ar fi primit o diplomă şi nu o medalie. Ocuparea locului întîi i-ar fi adus titlul de campion european automat celui clasat pe locul al doilea. "Noroc" că, deşi dispunem de cîţiva buni atleţi (alergătoarea de garduri Pua Neiger, săritorul în lungime Nahum Rogel şi săritorul în înălţime Itai Margalit), sportivii israelieni nu-s încă în măsură să aspire la titlurile de campioni.

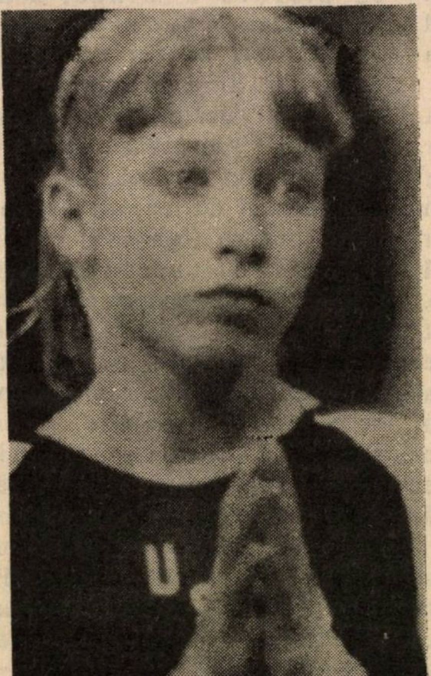

Kim Zemskal, gimnastă americană, eleva lui Bela Karoly, marele antrenor al Nadiei Comăneci: aceleaşi cauze produc aceleaşi efecte?

• Boxul profesionist revine în România. Aflăm că, la Bucureşti, a fost înfiinţată Liga de box profesionist, care va activa paralel cu Federaţia de box amator. Din comitetul de conducere al ligii fac parte, între alţii, Ion Popa, Eustaţiu Mărgărit, Titi Dumitrescu, Virgil Cazacu şi Dumitru Ciobotaru.. Primul contact al acestei ligi a fost stabilit cu forurile corespunzătoare din Spania. Patru boxeri români vor participa în curînd la gale profesioniste la Madrid: Petrică Paraschiv, Daniel Măeran, Vasile Gitea şi Mircea David. Dar, după cum îmi spune vechiul meu amic şi coleg de cronici pugilistice Paul Ochialbi, nici unul dintre aceştia nu are, din păcate, "ştofa" unui Lucian Popescu sau Toma Aurel...

• Federaţia de fotbal din Statele Unite se pregăteşte de zor pentru campionatul de fotbal pe care îl va organiza în... 1994. În fruntea comitetului de organizare se află avocatul Allan Rottenberg, cel care a avut în grijă turneul de fotbal, la Olimpiada de la Los Angeles, în 1984. Acesta va avea de făcut faţă unor grele probleme, îndeosebi financiare, deoarece marile reţele de televiziune nu manifestă nici un interes pentru transmiterea meciurilor. Americanilor nu le place "soccer"-ul european, pe care îl consideră plictisitor.

• O performanţă sportivă emoţionantă: la Jocurile Sportive pentru Handicapaţi de la Stockmandville, bravul nostru compatriot Sorin Herşcu, eroul de la Entebe, a stabilit un nou record mondial de tir, la categoria invalizilor grav, cu rezultatul de 389 de puncte din 400. Bravo lui!

G. MODEANU

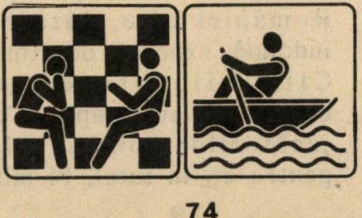

• SHANA TOVA •

קפה
זילברשטיין

COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAŞER
קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין

• PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE
• GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
• PRIMIM ŞI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE 7 – 22

LABORATORUL:
STR. IŢHAK ELHANAN 24
TEL. 650191

O carte nouă

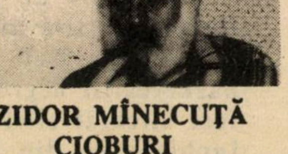

IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
de
MIRCEA SĂUCAN

•

Izidor Mînecuţă – un om ca mine, ca tine, ca el. Izidor Mînecuţă, istoria unui om zdrobit de istorie.

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 15 şk. la adresa:
Rh. Savion 6/1220, ap 21,
PÖB, Natzeret Illit 17000
• MINIMUM •

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFO-LOGIE

IOMIN BAC – Francezii ar spune că "faci faţă bună într-o situaţie proastă". Dacă în lume afişezi un temperament calm, unitar, amabil, ba chiar serviabil, în realitate eşti scuturat de multe furtuni interioare: lipsă de răbdare, plăcerea de a complica lucrurile, un mare orgoliu şi o netă tendinţă depresivă. Pe scurt: bazele tale de sensualitate şi de înclinări artistice, au fost constrînse să se încline în faţa unei foarte bune educaţii, care nu a "rezolvat" problemele reale ale caracterului tău, ci pur şi simplu "le-a ascuns sub covor". Probabil că eşti mai în vîrstă, aşa că zadarnic ţi-aş recomanda să-ţi dai drumul, să explodezi. Buna educaţie ţi-a devenit o a doua natură. Trebuie să decizi singur dacă e bine sau e rău.

PAULA: Înainte de orice, să-ţi mulţumesc pentru compliment. Nu prea ştiu cum se reacţionează cînd eşti elogiat – în meseria mea se întîmplă atît de rar! – dar nu pot trece cu vederea un gest de om bine educat.

Şi tu eşti unul dintre aceştia. Atît de bine educat, încît izbuteşte să-şi controleze tendinţele de "a urla" pe care le are şi să devină, în general, foarte închis în sine.

Ai observat că am trecut deja la analiza scrisului tău? Un scris care demonstrează un om generos, cu înclinaţii artistice şi senzuale, dar pe care nu şi le-a satisfăcut niciodată. Poate că de aici rezultă o anume nervozitate şi o pronunţată înclinare depresivă. Dacă mi-ai cere un sfat, ţi-aş recomanda ca, indiferent de vîrsta pe care o ai, "să-ţi dai drumul". Nu te mai gîndi tot timpul la ceea ce spun cei din jurul tău şi la impresia care le-o faci. Nu cu asta rămîi în viaţă!

...PRECUM ŞI VISE...

UN POLITICIAN din Holon mă roagă să-l ajut să descifreze semnificaţia faptului că este terorizat de visul în care asistă la o mare bătălie "clasică": tancuri, explozii, împuşcături şi tot restul. Desigur, nu trebuie minimalizată importanţa informaţiei pe care o primeşti – mai ales la televizor – despre actualitate, dar aceasta cade pe un teren gata pregătit pe care îl exprimă, de fapt, visul insistent: treci printr-o perioadă grea, plină de dificultăţi şi de încercări pe care, chiar dacă le depăşeşti, le dai posibilitatea să pună stăpînire pe tine. Visul va înceta să te obsedeze în clipa în care vei depăşi această perioadă sau atunci cînd vei izbuti să nu dai necazurilor mai multă importanţă decît merită.

TILL BUHOGLINDĂ

• HEDY LÖFLER a făcut în piaţă, mai deunăzi, fotografia aceasta

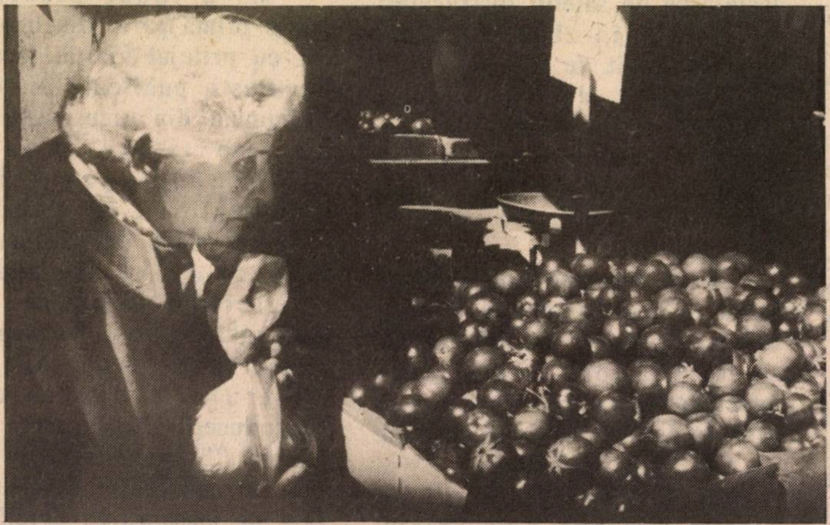

şi o trimite d-lui Modai, ministrul Finanţelor, rugîndu-l ca oridecîteori mai vrea să dea un ucaz, din living-room, pentru mărirea preţurilor să se uite (o clipă, doar o clipă) la doamna din poză.

Lewy

BIJUTERII ARTISTICE
★ ŞI CEASURI ★

• EXECUTĂM ÎN ATELIER PROPRIU COMENZI ORIGINALE DUPĂ JURNALE

• CASĂ DE ÎNCREDERE – DE 40 DE ANI CUNOSCUT DE ALIAUA ROMÂNĂ

TEL AVIV
STR. DIZENGOF 91
TEL. 245725 – 227252

POŞTA
BY AIR MAIL

DESPRE ARIC SHARON (ŞI, DE FAPT, DESPRE CEEA CE SE ÎNTÎMPLĂ, AZI, ÎN ORIENTUL MIJLOCIU)

Pentru mine, Istoria este un proces, şi nu o înlănţuire de întîmplări, în care apar personalităţi cu un rol determinant. Aric este un asemenea exemplu.

Omenirea a plătit scump eliminarea din Istorie a ideii "Dreptul celui mai tare", respectiv nazismul. Dar după aceasta lumea s-a aflat sub confruntarea a două puteri, purtătoare a două idei contrare – Imperiul Minciunii şi Imperiul Viţelului de Aur.

Mijloacele de luptă au devenit atît de distrugătoare, încît s-a împlinit visul lui Nobel. Marile puteri renunţă la conflictul armat direct, dar se ameninţă reciproc, ca într-un joc de poker.

Prima cacialma o trage Imperiul Minciunii. Pactele NATO şi Varşovia îşi trimit reciproc observatori la manevrele militare. 3 ani se pregătesc ruşii pentru o astfel de manevră, în care armatele ei trec un fluviu în timp record.

Logic şi matematic, ţările din Europa apuseană n-au nici o şansă.

Urmează plata. Nu-i bine să superi ursul. Nemţii spun "mai bine roşu decît mort". Ca urmare, se montează conductele de combustibil, care asigură ruşilor un cîştig bun şi sigur.

Ca şef al Împărăţiei Viţelului de Aur este ales un actor. Ca orice actor bun, acesta ştie să joace poker. Este rîndul lui să-i tragă o cacialma rusului. Cartea îi este servită de Aric Sharon.

Faţă de ameninţarea cu rachete nucleare, strategii americani propun amplasarea unor astfel de rachete într-un coridor îngust, astfel încît prima lovitură să nu-i poată distruge în totalitate, atacatorul fiind sigur că va primi lovitura de răspuns. Costul acestui proiect este enorm, dar face.

În acest timp, ca urmare a înarmării duşmanilor Israelului, viaţa din nordul acestuia devine imposibilă. Aric, ca ministru al apărării, impune războiul din Liban. Pînă azi, publicul israelian îl condamnă pe Aric, pentru sutele de vieţi tinere pierdute în acest război. Numai că acest conflict armat a dovedit că rachetele pot fi anihilate de arme inteligente.

Ca o consecinţă a acestui învăţămînt, proiectul strategic al coridorului de rachete este anulat. În locul acestui proiect, Reagan, actorul, propune "războiul stelelor" adică instalarea de sateliţi distrugători de rachete în zbor. Proiectul ţine mai mult de fantezie decît de realitate, dar ruşii înghit găluşca. Văzînd că nu pot face faţă unei asemenea confruntări, ca şi în jocul de poker, cînd miza este prea mare, ruşii se lasă păgubaşi.

Asta înseamnă să renunţe la idee, deci la minciună. Ei o numesc "glasnost" (străveziu), iar ca dovadă, dau liberă ieşire evreilor. Iar evreii ruşi vor să vină în Israel cu toţii. Deodată. Ca din Egipt, pe vremuri.

Şi fiindcă vinovat de această alia este Aric Sharon, acesta este numit ministru al locuinţelor. El ne-a băgat în încurcătură, el s-o descurce.

Căderea Imperiului Minciunii face să cadă şi ideea că omul este "cea mai evoluată fiinţă din Univers, forma superioara de organizare a materiei". Revenirea la religie este inevitabilă.

În acest context, Islamul îşi revendică dreptul de dirijor în lume.

Islamul, ca propagator al gîndului uman înrobit şi iresponsabil, nu poate admite contrariul său, gîndul liber şi responsabil al evreului israelian, gînd care l-a primit pe Muntele Sinai.

Confruntarea dintre aceste două idei va lua sfîrşit numai atunci cînd promotorii uneia dintre aceste idei va renunţa la idee. Ori, gîndul odată liber, nu mai poate fi înrobit, pe cînd oricare gînd înrobit, cere a fi eliberat.

Mă aştept ca şi în viitorul apropiat, un rol important în această confruntare să-i revină din nou lui Aric Sharon.

ROBERT SCHWARTZ
Azor

ARD MALURILE NISTRULUI

Stimate dle. Mirodan,

Mi-a făcut plăcere să citesc prima parte din impresiile dv. cu prilejul vizitei făcute la Bucureşti, publicate în revista "Minimum" din august 1990.

Sub titlul "Cea mai criminală armată de distrugători", vă referiţi la elogiile aduse de săptămînalul *Zig-zag* din Bucureşti scriitorului antisemit C. V. Gheorghiu, autorul volumului de reportaje "Ard malurile Nistrului", din care dv. reproduceţi după cartea Dorei Litani (Transnistria) un pasaj plin de satisfacţie a scriitorului faţă de masacrarea evreilor din Transnistria în anul 1941.

Ar fi bine ca cititorii revistei "Minimum" să cunoască

POŞTA

cele scrise de Dora Litani în continuarea textului citat de dv. Iată-l (mai pe scurt), apărut în cartea "Transnistria", pag. 114.

"C. V. Gheorghiu fugit în Franţa în 1949 este atacat acolo pentru opiniile exprimate în 1941 şi caută să se dezică de lucrările sale din tinereţe, dar cu toată parada lui umanitară, "minte de stinge" şi nu-şi schimbă cu nimic viziunea lui antisemită.

În numele adevărului şi cu vădită rea credinţă el susţine în anul 1952 că "pogromul de la Iaşi a fost numai o invenţie a posturilor de radio Londra şi Moscova, iar asasinatele în masă de la Chişinău, imaginaţie evreiască", cît şi alte absurdităţi în sarcina evreilor

Poate publicînd şi aceste amănunte, cei de la ziarul "Zig-zag" vor afla un motiv de elogiu în plus pentru C. V. Gheorghiu...

SOLOMON SHAPIRA
Ierusalim

APROPO DE DEVALORIZARE (DAR NU E VORBA DE MODAI)

În articolul "Apropo de devalorizare" (nr. din august a.c.), dl. Adrian Zahareanu relatează unele lucruri interesante, corespunzătoare realităţii.

Între altele constată un lucru – din păcate adevărat – că "puţini (olimi) vin în Israel dintr-un simţămînt pur evreiesc, din dorinţa de a ajuta la întărirea şi înflorirea statului evreiesc".

Trebuie însă să observăm că mulţi olimi veniţi din diferite ţări şi în special din Uniunea Sovietică, sînt departe de tot ce este judaism.

Desigur aceştia, fără o bază elementară de evreism, îndată ce se lovesc de unele greutăţi inerente începutului, abandonează orice luptă, judaismul cu toate elementele constitutive neexistînd pentru ei.

De aceea socotesc că unul din mijloacele care ar putea fi folosite în scopul de a insufla în cei de mai sus dragostea pentru ţară, pentru Israel, pentru judaism este să li se vorbească paralel cu învăţarea limbii ebraice de istoria poporului nostru şi a Israelului, de frumoasele tradiţii şi obiceiuri, de morala noastră, aceasta adresîndu-se tuturor, fie că sînt după lege evrei sau că nu sînt complet evrei.

În felul acesta se va crea ataşamentul faţă de ţară şi popor.

Av. IOSEF SEGAL
Rehovot

APRECIEZ

Simt o plăcere deosebită citind *Minimum:* preţuiesc atît conţinutul cît şi prezentarea grafică a revisei. În mod special, apreciez articolele semnate de M. Rudich, A. Zahareanu, Sergiu Levin, "Citadin" (Radu Klapper?).

Păcat că "Dicţionarul neconvenţional" nu se "întinde" pe mai multe din paginile revistei.

MOREL ABRAMOVICI
Haifa

O SPUN CU REGRET: CHIAR ŞI "MINIMUM"!

La cele scrise de mine (în nr.41) despre merituosul artist Moscu Alcalay, originar din România, trebuie să adaug cîteva considerente, ce nu-mi dau linişte.

L-am felicitat pentru că nu-şi ascunde originea română, dar şi pentru că s-a încadrat atît de strălucit în arta, în interesele, în realitatea israeliană. Căci mă tem că sînt prea mulţi evrei români care stau suspendaţi undeva între România şi Israel, fără să devină adevăraţi fii ai patriei noastre Israel, fără să înveţe bine limba şi mai ales fără să-şi iubească ţara. Vorbesc de cei care au venit în ultimii ani în Israel şi care au trecut de vîrsta armatei.

Tineretul venit din România nu are probleme. Se încadrează repede în şcoală, se duce cu drag în armată, unde viaţa camaraderească, pericolul comun şi jertfele comune îl leagă fără rezervă de patria sa. El iubeşte limba ivrit, în care se exprimă cel mai bine şi în care ştie să glumească şi să iubească.

Dar cei mai vîrstnici? Mulţi dintre ei nu au învăţat bine limba. E grea, e adevărat, dar nu mai grea decît alta dintre limbile străine pe care evreii români au reuşit să le înveţe foarte bine. Mulţi dintre ei nu se pot desprinde de viaţa culturală din România şi acum, mai ales, de realitatea furtunoasă de acolo. O trăiesc mai intens decît cea, poate mai furtunoasă din Israel. Şi printre aceştia, mă tem, că trebuie să-l încadrez şi pe *Minimum!* Să ne ocupăm mai mult şi din toată inima de problemele noastre israeliene, chiar dacă ne revoltăm adeseori împotriva politicianismului nostru defectuos.

Prof. RAHEL COHEN
Petah Tikva

COMEMORĂRI-ANIVERSĂRI ÎN LUNA OCTOMBRIE

(Răspunsurile din pag. 35)

1. Ion Pribeagu, n. 1890; 2. Mihai Sebastian, n. 1907; 3. Adolphe Stern, m. 1931; 4. Ştefan Antim, n. 1879; 5. Barbu Nemţeanu, n. 1887; 6. Shaul Tchernikovski, m. 1943; 7. Hatam Hasofor (Rabi Moşe Sofer Schreiber), m. 1839; 8. Abraham Ben Iekutiel Mapu, m. 1867; 9. Enrico Fermi, m. 1952; 10) Edmond Beniamin de Rothschild, m. 1934

POŞTA

MEMORIILE RABINULUI AL. ŞAFRAN

Felicitări din toată inima pentru fragmentele (extraordinare!) din memoriile lui Şafran.

Oameni ca mine, care au trăit vremurile acelea, înţeleg mai bine ce-a fost, de fapt: iar tinerii au o adevărată revelaţie, pătrund într-un teritoriu ce le-a fost necunoscut pînă acum.

Ing. MARCELLA ROTH
Tel Aviv

Prof. Victor Franc, Haifa (ideea de a trimite aceeaşi corespondenţă la două reviste în acelaşi timp este nefericită. Redactorul publicaţiei X se poate gîndi că scrisoarea o să apară în revista Y, în timp ce redactorul de la Y..., aţi înţeles... Există carevasăzică riscul ca textul dvs. să nu apară nicăieri. Cu atît mai mult cu cît avem de-a face cu o corespondenţă normală, nu cu un comunicat Agerpres sau Itim, trimis la toate gazetele!); *Arie Barash*, Tel Aviv (aveţi date concrete, *reale*, despre importul de carne vie din ţara cu pricina? Atunci scoateţi-le la iveală, pe româneşte, simplu, limpede şi le vom publica; altminteri, să aruncăm aşa... acuzaţii în vînt, abstracte, nu se poate); *Un evreu paşnic* (aşa cum am mai spus de vreo cincisute de ori, nu luăm în considerare scrisorile anonime; de altfel, nu înţelegem de ce v-a fost teamă să iscăliţi. O corespondenţă foarte paşnică şi bine scrisă în care îl elogiaţi pe rabinul Rosen, de la Bucureşti; unde-i riscul? ...Credeţi că vă leagă Shin-Bet-ul... că vine duba neagră la 4 dimineaţă, să vă ia din aşternut... că vă cheamă Uri Eliav la H.O.R. să faceţi mărturisiri complete?); *N. Zilberman*, Iaşi (abonamente pentru România nu se pot face, *deocamdată*, decît cu plata în shkalim, sau altă monedă asemenea; nu avem, iarăşi – deocamdată, nici o reprezentanţă în România, aşa că singura soluţie este, şi încă odată deocamdată, ca o rudă sau un prieten din Israel să achite suma pentru abonamentul dvs.); *Aviv Zwi Alon*, Kiriat Yam (da, oricît vi s-ar părea de ciudat... în insulele Fidji există evrei: aşa că nedumerirea dvs., provocată de tarifele pentru abonaţii la *Minimum*, din Fidji nu este întemeiată de fel; aşa cum se putea citi de altfel, într-un reportaj din *Jerusalem Post*, din 4 mai a.c., ambasada Israelului din ţara cu pricina are cunoştinţă de existenţa a şase sau şapte evrei ce trăiesc în insule; unul dintre aceştia, Dr. Mike Sorokin, lucrează la spitalul Lavtoka...); *Jenică Gold*, Tel Aviv (mai trimiteţi); *Iacob Pozarnichin*, Bat Yam (da, aveţi dreptate, ne-a indispus lecturarea textelor antisemite din ziarul "Dreptatea", organul Partidului Naţional Ţărănesc – ca şi din alte foi, de altminteri – însă nu regretăm că am publicat, în timpul campaniei electorale, apelul adresat israelienilor de către Partidul sus amintit; noi găzduim cu plăcere asemenea apeluri din partea organizaţiilor politice româneşti şi, în acelaşi timp, ne rezervăm dreptul de a spune ce avem de spus atunci cînd ne lovim de huliganisme şi ticăloşii); *Leon Aclipei*, Rishon le Zion ("Noi, dorohoienii aflaţi în Israel, constituiţi într-un irgun, continuăm de ani de zile să ne reunim la 25 sivan la cimitirul din Haifa, lîngă monumentul comemorativ spre a oficia comemorarea victimelor pogromului precum şi a celor ucişi sau seceraţi de boli şi foame pe pămîntul Ucrainei – Transnistriei); *Rina Seveanu*, Haifa (Da. Mihail Sebastian a avut doi fraţi, stabiliţi amîndoi în Franţa. Un medic, care a murit mai de mult şi pe Beno Sebastian, al cărui deces l-am anunţat la *Clepsidra* din nr. trecut. Beno Sebastian trăia la Boulogne-sur-Seine, lîngă Paris); *Bela Zingler*, Natania (dacă doriţi să donaţi cărţi pentru nou înfiinţata bibliotecă ce poartă numele prof. Raoul Şorban, Drept al Popoarelor, telefonaţi la 03/325285).

Dr. A. Solomon, Haifa, *Victoria Rosenberg*, *Tel Aviv; Albert von Brunn*, Zűrich; *Lupu Marcovici*, Kiriat Sharet , Holon; *Norbert Schmetterling*, Beer Sheva; *Nelu Solomon*, Metulla; *A. Vokhat*, Abu Kabir; *Eliza Cernovodeanu*, Paris; *Renée Sharaga*, Los Angeles – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

• BRIDGE

Dezlegarea la Bridge
A face tot posibilul

Prima obligaţie este aflarea numărului de levate de atu cu care se pot cîştiga. Asul şi Riga de atu nu "cad" ambii onori adverşi (atu-urile adverse au fost împărţite 3-2), deci avem o pierzătoare în atu. Pasul următor este numărarea levatelor cîştigătoare:

- maximum 6 de atu (As, Rege şi 4 taiuri)
- una de Pică
- una de Cupă
- maximum 4 de Treflă.

Dacă una dintre levatele de

mai sus este luată de atu-ul mare al adversarilor, şansa este să majorăm Cupa (contra unui Rege în trei) sau Pica (dacă 10 şi 9 sînt în West) prin tai. La lucru! Se joacă Asul de Cupă şi 4 tururi de Treflă. Pe ultimul tur de Treflă se aruncă de pe masă Pica pierzătoare. Aşa cum stau cărţile, apărarea n-are nici o şansă:

	Q 5	
	Q 9 8 7	
	10 9 6 4	
	Q 10 3	
2 4 9 10 J	N	K 3
3 10 K	W E	J 6 5 4 2
2 8	S	Q J 3
3 5 9		7 6 2
	A 8 7 6	
	A	
	A K 7 5	
	A K J 8	

Est poate să-şi ia Dama de Caro oricînd va crede de cuviinţă. Orice continuare ne dă contractul prin tai încrucişat, pentru că şi Dama de Cupă şi 8 de Pică devin cărţi majore. Singura condiţie este să ghicim pe 9 de Pică din West. Simplu, nu-i aşa?!

POŞTA

PRO NINA CASSIAN

Articolul "Istorie şi erotică la Nina Cassian", iscălit Ella Marcovici, mi-a produs – ca să întrebuinţez expresia autoarei articolului – nedumerire, insatisfacţie şi decepţie. E cel mai injust şi destructiv articol critic pe care l-am citit vreodată. Nina Cassian dovedeşte în jurnalul ei mult curaj. Curajul de a înfrunta o mentalitate pe care o detesta. Curajul de a înfrunta o opinie publică făţarnică. Dacă articolul din "Minimum" n-ar fi fost iscălit, eu tot aş fi fost sigur că e scris de o femeie. E aici multă subiectivitate feminină... Adică, de ce nu e indicat pentru o femeie să-şi dezbrace sufletul şi simţămintele, aşa cum o face N. C.? Pe vremuri volumul de versuri al Mariei Banuş, "Ţara fetelor" a stîrnit valuri de proteste, fiind acuzat de obscenitate. M. B. a scris însă aşa cum a gîndit şi a simţit ea. Anii au demonstrat că M. B. a avut dreptate.

Una din condiţiile unui jurnal intim ca să fie publicat constă în personalitatea celui care îl publică. Poate că un astfel de jurnal publicat de o femeie oarecare ar fi pierdut din importanţă. N. C. însă ne introduce în lumea ei, lumea elitei literare a României de după Război. E tocmai ce produce interesul cititorului: lumea culiselor. N. C. ne aminteşte nu numai de trecutul ei, dar şi de trecutul unor scriitori importanţi din acea vreme. Nu e nici o îndoială că publicînd memoriile unor personalităţi marcante, "Minimum" a îndeplinit nu numai o datorie faţă de aceste personalităţi, dar şi faţă de cititorii care s-au dovedit că ştiu să aprecieze aceste jurnale. Aşa au fost memoriile Rabinului Rosen, ale Ninei Cassian şi în prezent ale Rabinului Şafran. În ceea ce mă priveşte, regret întreruperea jurnalului Ninei Cassian.

MOŞE HELMAN
Kiriat Haim

ASOCIAŢIA ŞI ARDEIUL

Dragă Al. Mirodan,

La sosirea în ţară, în sept. 1989, recunosc, am fost impresionată de atenţia pe care mi-a acordat-o presa şi radio-ul, dar şi nedumerită de rîndurile publicate în Minimum nr. 32 în care se exprima speranţa că voi pune umărul la căruţa împotmolită în nisip a Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română...

A trecut un an, "realităţile israeliene" îmi sînt mai cunoscute. În acest an am participat la *singura* acţiune a asociaţiei, sărbătorirea revistei *Izvoare*. Şi cîtă nevoie am avut de o vorbă bună, de un schimb de idei, de informaţii, în condiţiile anormale în care ţi se cer colaborări, dar nu se plătesc. Sîntem scriitori de profesie, ne trebuie un sprijin în hăţişul autorităţilor!...

De ce nu ne putem întîlni o dată? În afara unor condeie respectate, cunoscute nu numai în trib, au sosit în ultima vreme din România, scriitori talentaţi, de prestigiu: Marcel Aderca, Virgil Duda, Marius Mircu Alexandru Sever, Mircea Săucan, Grişa Gherghei, Mirel Brateş şi alţii, şi alţii.

Legenda spune că odată se făceau aici seri literare, se prezentau cărţile noi ale scriitorilor, se citea poezie bună, şi chiar banala, încîntătoarea tombolă bucura inimile. Iar *Izvoarele* apăreau mai des decît la doi ani odată...

De ce nu se mai poate? Am îmbătrînit?

Ardeiul, răutăcios, dar parcă necesar, din "Minimum" strigă că e nevoie, urgent, de o adunare care să discute cinstit situaţia. Şi să aleagă un comitet nou, cu idei şi energie. Ce-ar fi ca, în sfîrşit, să ne întîlnim? Ce-ar fi?

TANIA LOVINESCU

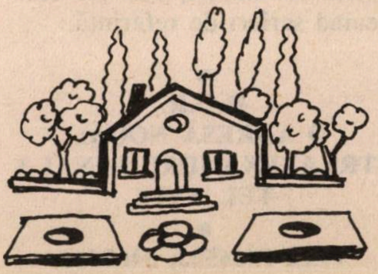

CLEPSIDRA

Olim hadaşim

• *Simelia Bron*, ziaristă, "Viaţa studenţească", "Amfiteatru" etc.; Merkaz Klita Kiriat Yam.

Turism

• *N. Corbu*, ziarist, "Scînteia" şi alte publicaţii.

• *Adriana Stoica*, ziaristă; din Bucureşti; la rude.

• *Gh. Iosub*, ziarist; din Bucureşti; la rude.

• *Emil Ţilenschi*, ziarist; din Bucureşti; pentru o intervenţie chirurgicală la spitalul *Assuta din Tel Aviv*.

• *Dr. Nicolae Robănescu*, medic primar; ortopedist; de la Bucureşti; la rude.

• *Ing. Valeriu Frimu*, la Ashkelon, tel. 051/32564.

Colaborare artistică

• *H. Mălineanu*, compozitor; din Bucureşti; pentru a participa, ca invitat, la spectacolul de revistă *Adam şi Eva*, de H. Reininger (v. rubrica *Spectacol)*.

Aniversări

• *Z. (Zigu) Ornea*, istoric literar, sociolog, director al editurii *Minerva;* 60 de ani de la naştere; la Bucureşti. Autorul cîtorva studii de anvergură privind mişcarea ideologică şi literară din România în sec. XIX şi prima jumătate a sec. XX, precum: *Junimismul* (1965), *Ţărănismul* (1969), *Sămănătorismul* (1970); *Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al III-lea* (1980) etc. etc. Z. O. s-a impus ca o adevărată "instituţie" în lumea gîndirii româneşti, operele sale devenind scrieri de referinţă.

•

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

•

TEL: 5466502; 5468444

• *Uri Eliav*, preşedintele H.O.R., are un nou nepot. Prietenii îl felicită călduros, trimiţîndu-i un "Mazal Tov!" din inimă.

A apărut
"BEZNĂ"
de
TUDOR SAVIN

Cartea se găseşte la librăria LEPAC sau se poate procura trimiţînd un cec bancar sau poştal în sumă de 28 şekeli (incluzînd cheltuielile de expediţie) pe numele L. CAZIN, la POB 1061, Bat Yam.

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

• *Norbert Schmetterling*, ole hadash, comunică noua adresă: Rh. Bialik 121/3, Beer Sheva, cod 84308.

• *Clara Pechet*, din Focşani caută rudele şi prietenii. Tel. 08/469202.

• *Alina Anda Cîrlig*, (11 ani) şi Cristiana Cîrlig (9 ani), din Cartier Craioviţa Nouă, Bloc 201 G, Sc. II, ap.19, Municipiul Craiova, cod 1100, Jud. Dolj, doresc să corespondeze cu eleve de vîrsta lor din Israel.

UN WHO'S WHO EDITAT DE ZIARUL ROMÂNIA LIBERĂ

O iniţiativă bună a celor de la "România Liberă": editarea unui Who's Who al personalităţilor originare din România şi trăind astăzi în afara ţării. Într-un anunţ publicat recent pe-această temă, R. L. scrie între altele:

"Sînt mii de oameni care au studiat şi s-au format în România, şi care, cu mai multe decenii în urmă sau în ultimii ani, dintr-un motiv sau altul, au părăsit ţara în care s-au născut, emigrînd pe alte meleaguri. Iar acolo unde au ajuns – în Statele Unite, Franţa, Germania, Italia, Canada, Israel, Australia, Elveţia şi atîtea alte state – ei au adus o contribuţie remarcabilă la progresul ţărilor care i-au adoptat şi în care trăiesc.

...Ziarul "România Liberă" îşi asumă sarcina dificilă dar de onoare şi de mare răspundere de a iniţia editarea la sfîrşitul anului 1990 a unui dicţionar al personalităţilor care au plecat din Carpaţi şi au ajuns pe atîtea alte meridiane unde s-au stins sau mai lucrează şi creează şi în prezent.

Îi rugăm deci pe cei ce au vorbit şi vorbesc româneşte – sau care nu mai vorbesc româneşte pentru că s-au stabilit în străinătate în perioada copilăriei – şi care ar putea fi cuprinşi într-un astfel de "Who's Who" – să ne ajute la realizarea acestui proiect de suflet. Să ne ajute trimiţîndu-ne cîteva date biografice (cît cred ei de cuviinţă că e nimerit să fie publicat), şi menţionînd realizările lor în domeniul în care lucrează. Sau sugerîndu-ne includerea în dicţionar a unor prieteni sau cunoscuţi care nu au posibilitatea de a citi aceste rînduri, sau sînt prea modeşti.

Cei ce doresc să ne scrie – şi pentru care le mulţumim anticipat din toată inima – o pot face trimiţînd scrisorile pe adresa "România Liberă", Piaţa Presa Liberă, Bucureşti: of. p. 33, cu menţiunea "Pentru dicţionar".

Aşadar, aşteptăm!"

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA OCTOMBRIE

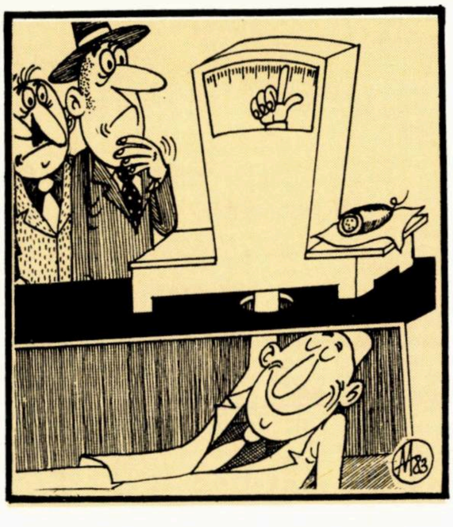

BALANȚA

♎

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)
Un anumit eveniment casnic vă va tulbura mult, deși în centrul atenției continuă să se afle cariera. Încercați să fiți mai puțin sensibili și să discutați deschis toate problemele intime care vă deranjează. Dacă jucați la loto, dați atenție lui 7 și numerelor legate de el.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Nu vă lăsați conduși doar de propria judecată ci luați cu toată seriozitatea în considerație recomandările care vi le fac prietenii și apropiații. Veți dobîndi o recunoaștere pe tărîm profesional și o recompensă financiară la care nici nu vă gîndiți. Luna aceasta culoarea roșie vă poartă noroc.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)
Atenție să nu ratați ocaziile ce se vor ivi: sînt legate de avansarea în domeniul profesional și chiar de o călătorie în străinătate. Vă pasc ceva neplăceri cu ficatul și căile respiratorii.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)
Cîteva ore sau cîteva zile petrecute împreună cu cineva apropiat vă vor face să vedeți lucrurile în adevăratele lor proporții. Recte – mai puțin "îngrozitoare". Un sfat pe care îl veți primi (și care-i bun!) va face să avanseze mult chestiunile legate de o colaborare. Evitați, luna aceasta, jocurile de noroc și, în general, riscurile.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)
Ca de obicei în ultimele luni, munca vă ocupă tot timpul și toate gîndurile. Ceea ce creează tensiuni stupide cu persoana care vă iubește. Ori, persoana în cauză are și ea dreptul la ceva... atenție! Fiți atent!

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)
Unul dintre prieteni va avea o influență negativă asupra puterii dvs. de concentrare, însă în general vă aflați în pragul unei excelente perioade de muncă: succese și satisfacții. Pe tărîmul romantic, înarmați-vă cu răbdare: încă n-a bătut ceasul.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
Perioadă bună pentru achiziții noi, care vor face mai plăcută viața acasă, compensînd anumite fricțiuni la locul de muncă. Șanse bune în domeniul romantic. Încercați jocuri de noroc: perspective surîzătoare.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Probabil că ideile dvs. noi nu vor avea prea mult succes la locul de muncă, dar avansarea dvs. este iminentă. Cineva din familie vă va tulbura liniștea sufletească, dar încercați să nu dați atenție: "problema" va trece.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Este cazul să amînați pentru un moment mai favorabil investițiile financiare pe care le proiectați, după cum trebuie să evitați tot ce vi se pare riscant. Luna aceasta, satisfacții în viața intimă, în dragoste, între cei patru pereți ai casei. Evitați călătoriile îndepărtate.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
În curînd, o reală îmbunătățire a situației financiare. Perspective de călătorie cu multe surprize plăcute. Culoarea cu noroc: galben.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Cîteva probleme rămase multă vreme în suspensie se vor rezolva acum conform dorinței dvs. Evitați amînările, tărăgăneala. Ceea ce gîndiți și simțiți că v-ar place să faceți, este ceea ce trebuie, într-adevăr, înfăptuit. La loto: 9, 15 și 23.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Nu sînt excluse fricțiunile cu partenerul; evitați cuvintele tari, evitați discuțiile, pentru a nu întinde prea mult coarda; lăsați timpul să stingă focul.

DARIAN

ESTE DE PĂRERE CĂ,
ÎN CIUDA A CEEA CE SÎNTEM ISPITIŢI
SĂ CREDEM CÎND CITIM ZIARELE,
NU TOŢI CÎINII SÎNT CÎINOŞI

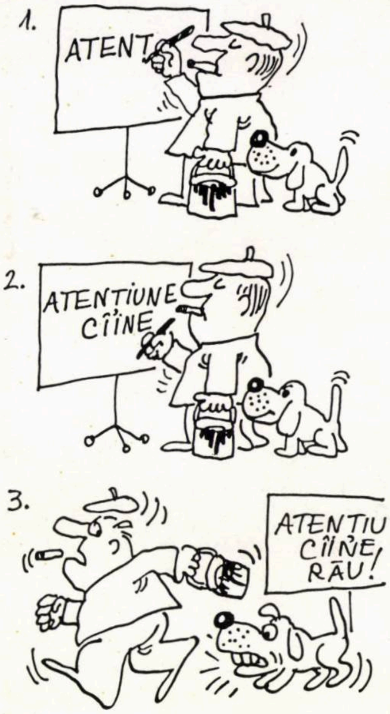
1.
ATENT
2.
ATENTIUNE
CÎINE
3.
ATENTIU
CÎINE
RĂU!

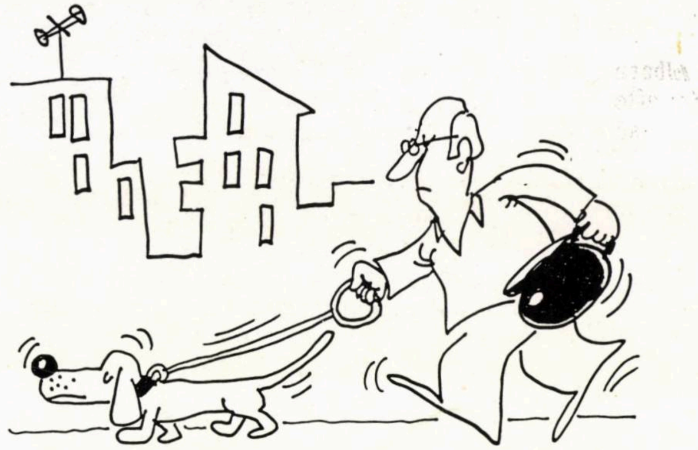

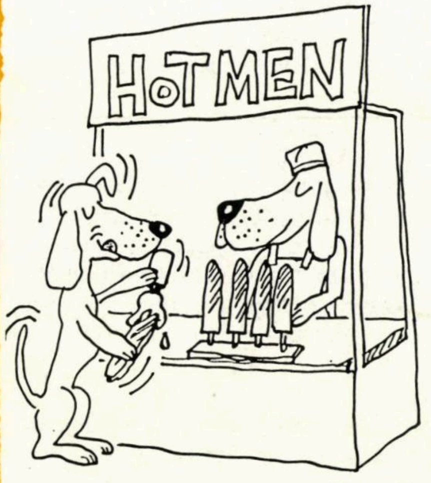

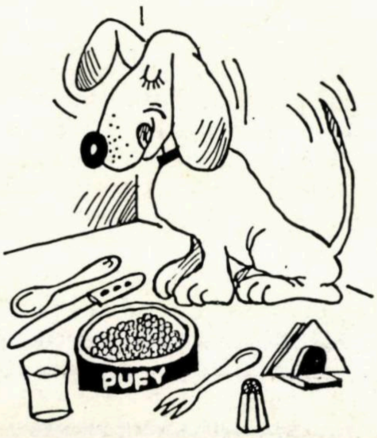

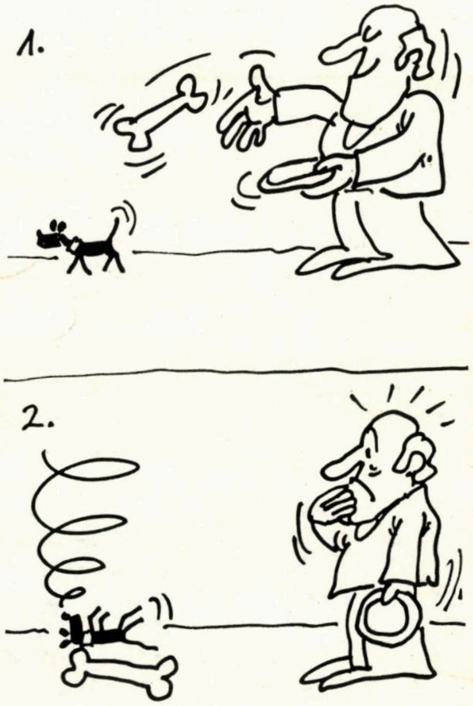

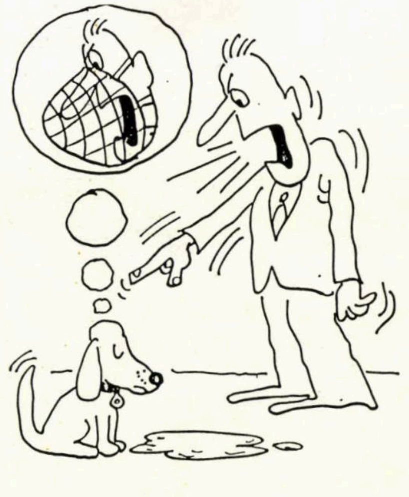

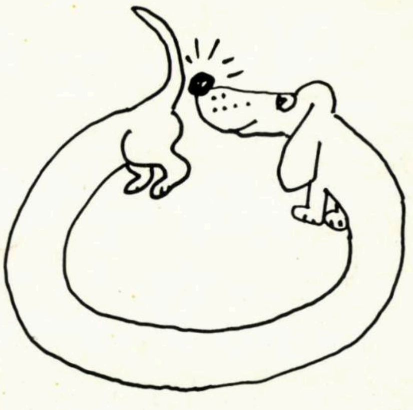

minimum

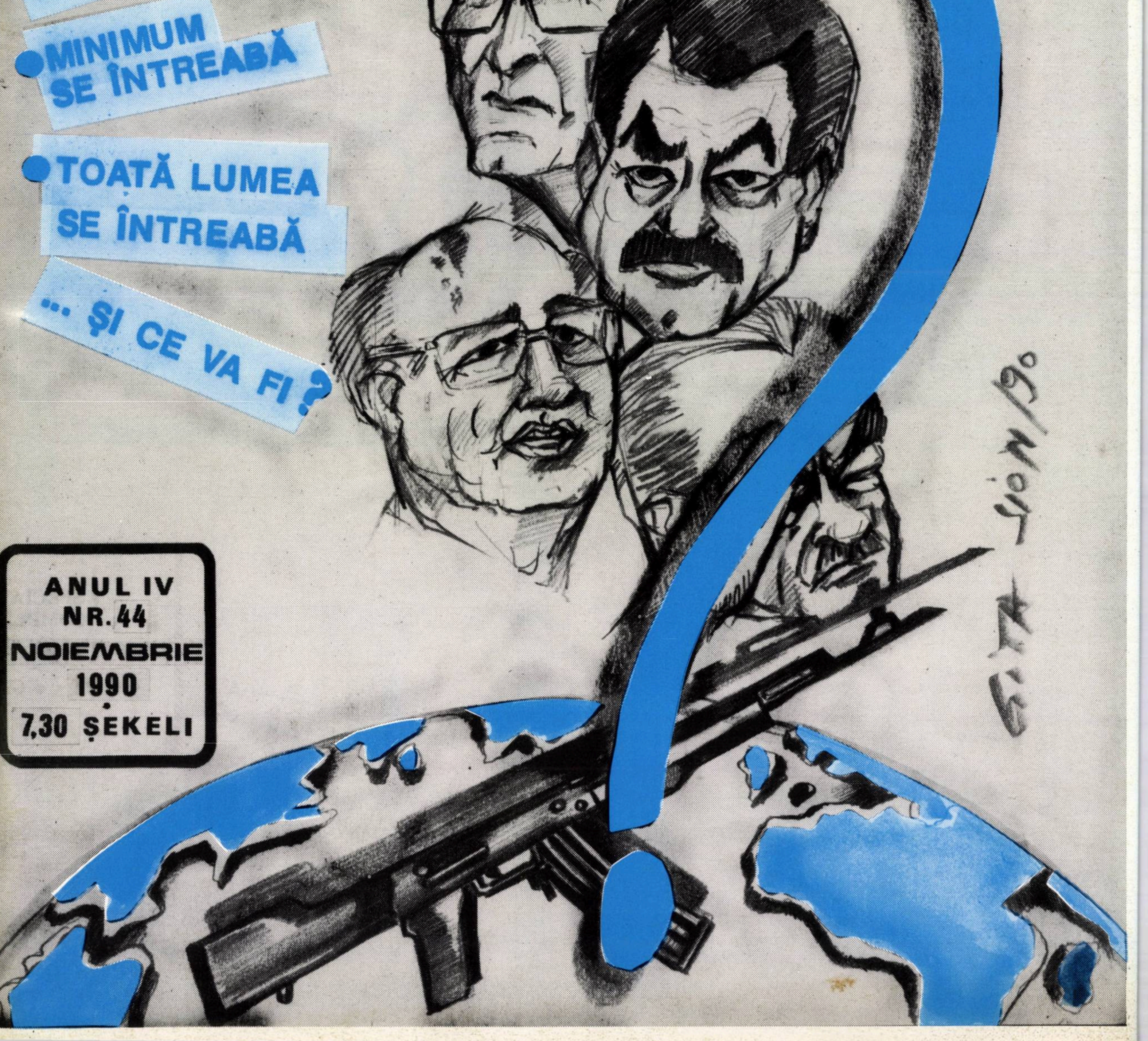

- GITA SION SE ÎNTREABĂ
- MINIMUM SE ÎNTREABĂ
- TOAȚĂ LUMEA SE ÎNTREABĂ

... ȘI CE VA FI ?

ANUL IV
NR. 44
NOIEMBRIE
1990
7,30 ȘEKELI

LIVADARU

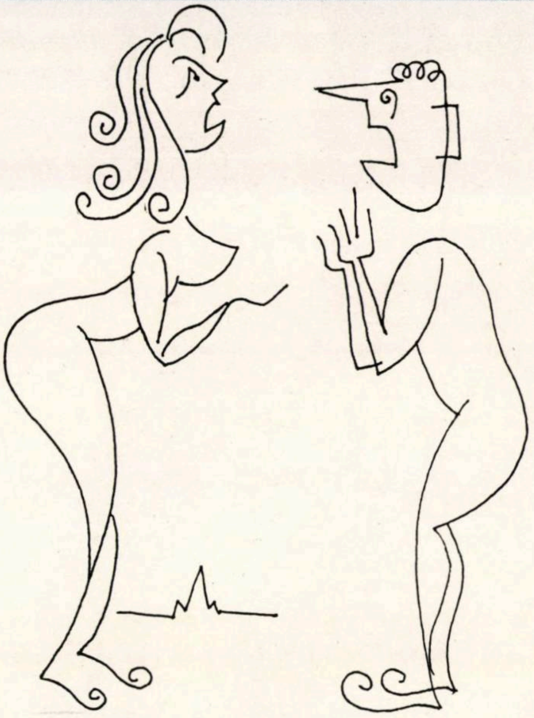

– Adame, sînt gravidă.
– Dumnezeule, cu cine?!

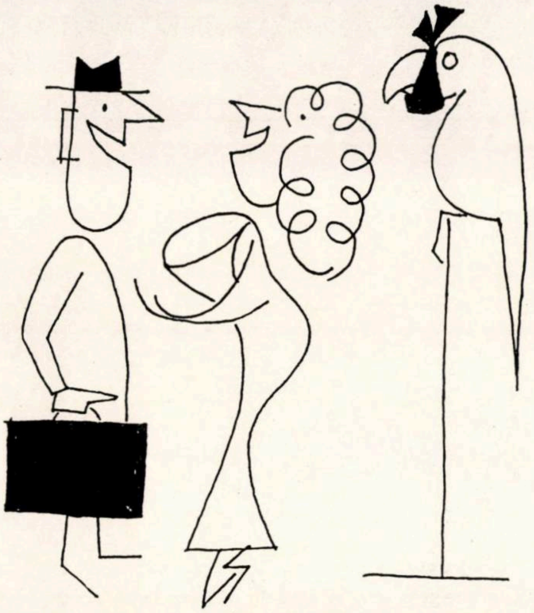

– Cu cine mai m-ai bîrfit în lipsă?

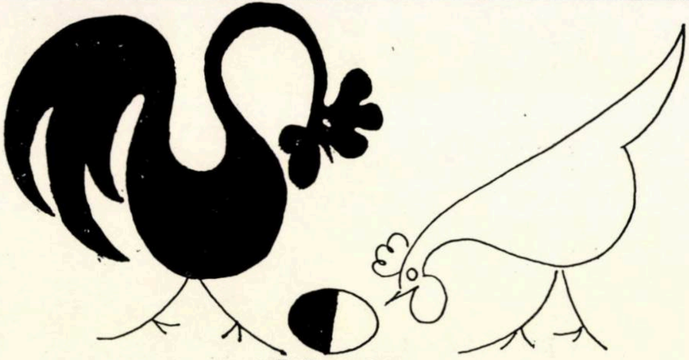

Fără cuvinte

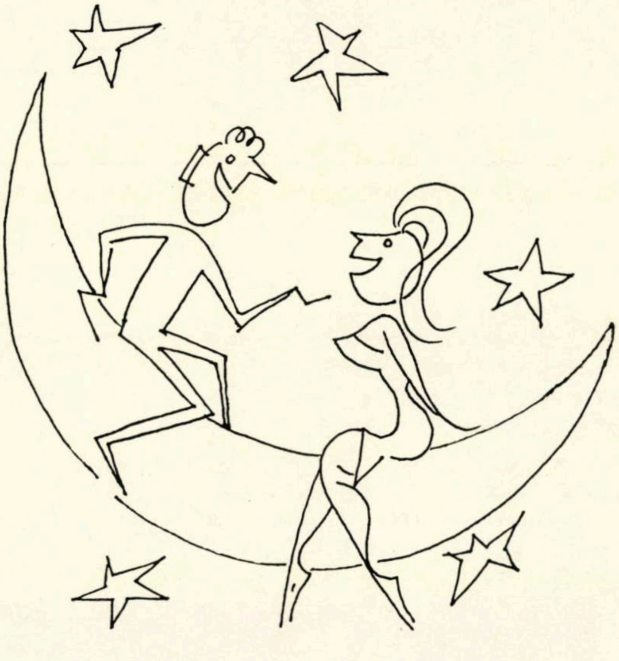

– Cît ai pe... Pămînt?

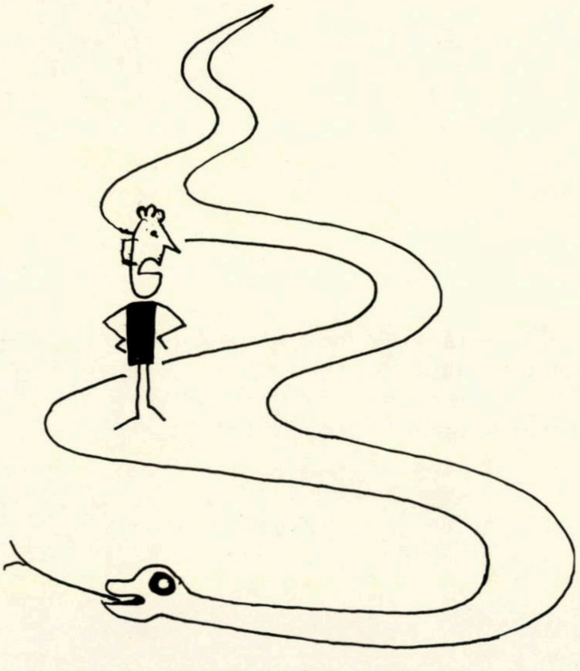

– Unde-o fi ducînd aleea asta?

MINIMUM • ANUL IV • NR.44 • NOIEMBRIE • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 octombrie a.c.

Nici măcar presa cotidiană nu poate fi "la zi" cu atentatele teroriste darmite o revistă ca a noastră lunară!Cine ştie cîte crime se vor comite pînă la apariţia acestui număr! Dar problema care ne preocupă acum nu este, desigur, cea a relatării prompte, ci a soluţiei care să pună capăt valului de teroare arabă.

Sînt diferite păreri. Unii spun că nu există nici o soluţie, că de 100 de ani terorismul arab nu are alt scop decît eliminarea sau exterminarea "entităţii sioniste" şi deci problema nu este rezolvabilă în veci. Fireşte, aceştia ne propun, indirect, să ne resemnăm cu disperarea. Alţii, la fel de disperaţi, susţin că soluţia conflictului israelo-arab va fi cea impusă de marile puteri, cîndva. Si sînt mulţi care consideră că "boala" nu trebuie să fie tratată prin contra-şocuri şi nici prin medicamente paleative, ci printr-o operaţie politică.

Soluţia politică sperie cercurile israeliene conducătoare crezînd că ea înseamnă capitulare, renunţarea la toate teritoriile cucerite şi înfiinţarea unui stat palestinian arafatist. Dar nici măcar partidele de stînga,cele care au sprijinit "Planul Alon", nu acceptă o soluţie politică egală cu capitularea fără condiţii. E vorba doar de a găsi un modus vivendi politic căci dacă arabii nu vor reuşi să ne alunge de aici, e tot atît de clar că Orientul acesta va fi totdeauna populat şi de arabi. Destinul e să trăim împreună ca vecini.

Se înţelege că nu ne putem aştepta la o iniţiativă arabă de pace. Ea trebuie să vină tot din partea noastră. Toate marile restructurări pe plan mondial din ultimul timp s-au făcut cu mijloace politice, nu militare.

Nu e oare limpede că teroriştii nu se mai tem azi, ca în trecut, nici de armele soldaţilor din Zahal? Ei nu sînt mai viteji ci mai fanatizaţi. Fanatizaţi cu sloganuri naţionaliste, politice. Impotriva acestor sloganuri se poate lupta prin iniţiative politice care să le "perimeze". Să le facă inoportune, neavenite.

Cei care resping metoda iniţiativelor politice spun că ea înseamnă pacifism, însă nu de pacifism este vorba ci de securitate. Or, chiar şi fruntaşii armatei noastre spun că nu există o soluţie militară a conflictului, ci numai una care să cuprindă aranjamente politice.

Pare clar. Dar nu tot ce e clar e şi simplu. In Orientul nostru mai ales, şi ce e simplu este complicat de realizat.

PUNCT DE VEDERE

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

GURA PĂCĂTOSULUI...

Veninul împroşcat din străfundul rărunchilor, în săptămînalul bucureştean "România Mare", n-a reuşit pînă acum să convingă forurile superioare, să aplice vreo sancţiune, să dea vreun avertisment, cît de mic, condeierului purtător de microbi Corneliu Vadim Tudor şi nici şefului său, Eugen Barbu. Motivul a ieşit la iveală, de curînd. Răspunzînd unei întrebări pusă de un ziarist israelian, referitoare la recrudescenţa antisemitismului, primul ministru român recunoaşte guvernului său doar datoria... de a *marginaliza* acţiunile antisemite. De ce marginalizare şi nu interzicere? Asta înseamnă că, aceste foruri culturale sau mai puţin culturale, politice sau mai puţin politice, sînt dispuse să lase încă liber frîu antisemitismului şi că, paragraful din Constituţia Republicii România, care blamează ura de rasă, este privit cu nepăsare.

Disocierea de antisemitism de către diverse personalităţi din ţara lui Zelea Codreanu, A. C. Cuza şi a altora de teapa lor, este vorbă aruncată în vînt, mascînd o ură oarbă, nejustificată, stupidă, absurdă, periculoasă şi de veche, foarte veche tradiţie.

În plus, totdeauna a existat intenţia de a înlătura orice urmă a creaţiei evreieşti din trecutul României, unde cel puţin în ultimele două secole, ei au înfăptuit numeroase opere de valoare. Astăzi, cu toate schimbările intervenite, metoda se aplică în continuare, dovedindu-ne că avem de-a face cu o idee fixă a neo-antisemitismului românesc.

Dar, a pune astăzi problema urii de rasă, înseamnă să ne întrebăm nu numai despre realitatea evreiască, ci în acelaş timp, despre starea morală şi sănătatea psihică a antisemiţilor: ei dau dovadă de ignoranţă, de prostie sau mai degrabă, de nevroză?!

Corneliu Vadim Tudor, considerat în România "poet", se plasează printre nesăbuiţi, atunci cînd aprecierile sale despre evrei se rezumă la ideea fixă că-s buni doar să vîndă nasturi sau rachiu. Cîţi nasturi au vîndut, camarade Vadim, Moses Gaster, Barbu Lăzăreanu, Iuliu Baraş sau Mihail Sebastian?

De altfel, celor ce sînt dispuşi să-şi piardă timpul cu lecturi de proastă calitate, le propun să citească fiţuicile legionarilor pripăşiţi prin străinătăţuri, ale căror concepţii nu sînt departe de ale antisemiţilor ca alde Vadim sau Barbu, fiţuici ce se învîrtesc prin văile şi dealurile României. Astfel, mi-a căzut în mînă o aşa-zisă *"retrospectivă istorică"* a unui legionar măcinat de ambiţia de a restabili *"unele adevăruri falsificate de istoricii din Israel"*. Ambiţia legionarului cu pricina nu stă departe de cea a poetului Vadim şi a camarazilor din actualul regim, care se laudă cu... "marginalizarea" urii de rasă, dar nu şi cu combaterea ei fermă. "Istoricul" scrie că, evreii emigraţi *"au dus cu ei în Israel, în America sau în Europa Vestică, prejudecăţile, ura, ostilitatea contra românilor"*.

Această ostilitate s-a manifestat probabil prin darurile trimise de evreii-români, sinistraţilor de la Bucureşti, atunci cînd au fost inundaţii sau cutremure, prin schimburile comerciale sau culturale unilaterale, prin dolarii grei, lăsaţi în excursiile turistice, prin zeci şi zeci de acţiuni pe care unul ca Vadim şi alţii ca dumnealui, le ignoră sau refuză să le pomenească în ziarele locului.

Evreii însă nu-i uită pe românii, *"oameni de omenie în vremuri de neomenie"*, aşa cum îi numeşte prietenul Marius Mircu într-un articol apărut mai demult într-o publicaţie bucureşteană.

Din păcate, cu toată schimbarea trîmbiţată, ura de rasă n-a dispărut, ea continuă, pe ici-colo, să fie prezentă în psihicul unor români, intelectuali sau mai puţin intelectuali, poeţi sau mai puţin poeţi. Ea va dispare mai greu ca scabia, fiind o gravă boală psihică. Rîia aceasta, de care suferă încă mulţi, se manifestă ca antisemitism visceral. Trebuie mereu şi mereu să-l semnalizăm, deşi, ne este deja lehamite – aceşti nevrozaţi fiind nişte mistificatori ticăloşiţi, fanatizaţi de idei fixe, de care ar fi putut să se vindece, dacă treceau pe la vre-un control medical şi-şi făceau injecţiile la timp.

Ceea ce nu scuteşte autorităţile din România, de luarea unor măsuri – nemarginale, ci categorice – împotriva lor. În primul rînd.

Cît, în ce ne priveşte, e oare cu putinţă să nu ne mîhnească şi să nu ne revolte, atitudinea unei anumite prese din România, încurajată "pe şest" de actualul guvern? ■

■ M. RUDICH

DE LA HERZL LA HAIM HABERFELD

De multă, multă vreme, cu destulă sobrietate, aniversăm declaraţia Balfour, dată publicităţii de guvernul englez la 2 noiembrie 1917 – dată istorică îm viaţa poporului evreu care, precum relevase Nahum Sokolov, "a stat două milenii în sala de aşteptare a istoriei mondiale".

Cunoscută sub numele semnatarului ei, ministrul de externe lord Arthur James Balfour, vechi prieten al sionismului, declaraţia dată la 2 noiembrie 1917 a recunoscut dreptul istoric al poporului evreu de a-şi reconstrui în Palestina un cămin naţional, – ea constituind, aşadar, temelia juridică pentru reîntoarcerea poporului evreu în patria sa.

Cu Anglia, ca putere mandatară, avînd obligaţia de a sprijini crearea în Palestina a căminului naţional evreiesc, avem, ca să zicem aşa, multe socoteli. Interesele Marii Britanii faţă de lumea arabă, împletite cu proverbiala-i perfidie, au făcut ca Anglia să pună destule beţe-n roate operei de colonizare în Eretz Israel, provocînd, cum prea bine se ştie, conflicte de-a dreptul dramatice cu mişcarea sionistă, – cu întreaga populaţie evreiască.

Cu toate acestea, aniversînd Declaraţia Balfour – pentru obţinerea căreia conducerea Organizaţiei Sioniste a desfăşurat o vastă şi îndelungată campanie de lămurire şi neobosite stăruinţi, – nu ignorăm faptul că cel dintîi care a proclamat drepturile noastre istorice asupra Palestinei a fost poporul englez, popor "ce se adapă" – cum s-a remarcat – "mai mult ca oricare altul la fluviul de viaţă al Bibliei"„ – popor din mijlocul căruia s-au ridicat mulţi oameni capabili să înţeleagă tragedia noastră, – neam lipsit de ţară.

Cu mai bine de un veac în urmă, Byron a scris: "Porumbelul îşi are cuibul lui, vulpea are o vizuină, omul are o patrie. Iuda are un mormînt".

Neeliminînd din memoria colectivă şicanele puterii mandatare, nu uităm pe de altă parte, că datorăm recunoştinţă poporului englez, constatînd noi înşine, în fiecare an, la 2 noiembrie mai ales, că sîntem un popor al paradoxurilor.

*

Declaraţia Balfour n-a însemnat sfîrşitul eforturilor politice ale mişcării sioniste, ci abia începutul. A început, adică, trînta cu viaţa, lupta cu diversele piedici, încrîncenarea pentru desţelenirea pămîntului lăsat în paragină amar de vreme, pentru reconstrucţia ţării deci, în acelaşi timp, însă, şi pentru ceea ce s-ar putea numi refacerea poporului evreu în cadre sociale sănătoase, condiţie esenţială a reînnoirii naţionale.

În "Statul iudeu", cunoscuta carte generatoare de acţiune, apărută la Viena, în 1896, Herzl scria, între altele: "Drapelul statului evreiesc va fi înfăţişat de şapte stele de aur, pe un cîmp alb. Cîmpul alb reprezintă viaţa nouă, curată. Stelele sînt cele şapte ore de aur ale zilei noastre de muncă. Căci sub semnul muncii se întorc evreii în ţara cea nouă".

Absolut inutil de evocat idealismul din urmă cu decenii al unor largi pături ale poporului nostru, pionieratul, atitudinea faţă de muncă, înalta conştiinţă a reziditorilor ţării, în sfîrşit uriaşa rîvnă, de-a lungul a zeci de ani, – ca şi uluitoarele înfăptuiri ale statului modern ce sîntem.

O dată pe an, însă, – la 2 noiembrie, să zicem – ar trebui să recunoaştem degradarea din ultima vreme a profilului moral al ţării, – cuvenindu-se, deci, a ne întreba: ce s-a întîmplat de cînd într-adevăr graţie muncii, unor solide convingeri şi unei indiscutabile onestităţi am reînviat ca stat şi popor, – pînă la "apariţia" grevelor de azi, unele de-a dreptul sălbatice, – şi a altor afaceri umplînd de întristare şi decepţie mai ales inimile nelecuiţilor visători? Ce s-a întîmplat de cînd Herzl – repet – proclama că sub semnul muncii ne întoarcem în ţara cea nouă, pînă azi, cînd preşedintele comisiei profesionale din Histadrut, d. Haim Haberfeld, nemulţumit de reforma economică preconizată de ministerul de Finanţe, a putut avertiza că Histadrutul, ca protest, va "închide" complet ţara pentru o zi, – cînd absolut nimeni nu va lucra?

Vreun cinic dialectician ar fi în stare să ne "consoleze": ce vreţi, în definitiv şi idealurile se mai schimbă; oamenii au rămas cam aceiaşi, tot idealişti – drăguţii! – numai că azi au alte... idealuri. Atîta tot, – pur şi simplu. ■

●

Făcîndu-se ecoul îngrijorării lui M. Rudich, redacţia lui *Minimum*, în întregimea ei, roagă respectuos pe d. Haim Haberfeld să nu închidă Israelul.

TENDINȚE

30 DE ZILE

GORBACIOV: NOBEL

În legătură cu premiul Nobel pentru pace, acordat lui Gorbaciov (un premiu, salutat, de altfel, cu satisfacție de către multă lume, unii fiind chiar de părere că pentru formidabila *revoluție* săvîrșită în răsăritul Europei – și nu numai – "Gorbi" merită cinci premii, nu unul), circulă două versiuni:

1) Prin atribuirea acestui premiu, occidentul își exprimă prețuirea sa firească, cinstită, pentru curajul lui Gorbaciov și pentru înfăptuirile sale pe tărîm extern: "eliberarea" țărilor din Est, unificarea Germaniei, emigrarea liberă a evreilor, atitudinea în "cazul" Irak etc.

2) O altă versiune, circulînd în lumea serviciilor secrete (între care se numără și ofițerii vestitei Direcția a V-a din securitatea română), susține că premiul eate încă o piesă din ansamblul rafinat de "păcăleli" destinate a-l încuraja (prin teleghidare) pe Gorbaciov, de vreo cîțiva ani încoace, să distrugă pas cu pas Imperiul Sovietic.

Psihologii de la C.I.A. au analizat și "ghicit" caracterul leaderului sovietic, recomandînd guvernelor (Reagan, Bush, în SUA, omologii din Europa occidentală, Canada, Japonia) să stimuleze ambiția lui Gorbaciov de a intra în istorie ca un mare reformator liberal. Așa se explică miile de coperte de revistă ce i-au fost consacrate, alegerea sa ca omul anului, și a deceniului, primirile fastuoase ce i se fac în diferite capitale... "Nobelul ăsta, a spus un fost general din Direcția a V-a, seamănă cu caleașca regală cu care au fost primiți la Londra cei doi Ceaușescu: și într-un caz și-n celălalt, a fost vorba de "bomboane" oferite conștient pentru a-i face pe respectivii să meargă mai departe pe drumul spre distrugere".

Gorbaciov: jucărie?

RĂZBOI ROMÂNO – MAGHIAR?

România face tot ce-i stă în putință pentru a evita un război cu Ungaria.

(Dintr-o declarație a gen. Victor Stănculescu, ministrul român al Apărării Naționale).

Ungurii pregătesc intens opinia publică europeană în vederea unui război pentru "eliberarea" Ardealului de sub "stăpînirea cotropitorului român". Ei prezintă Ardealul ca niște "teritorii ocupate", iar pe ungurii din Tg. Mureș, Cluj sau Oradea, ca pe niște "asupriți palestinieni". Budapesta a introdus, clandestin, arme – inclusiv rachete de mînă – în Ardeal, iar lumea așteaptă semnalul "intifadei"; o serie de incidente grave, sîngeroase care, bineînțeles, vor fi puse pe seama românilor. În faza a doua, se va face apel la O.N.U. pentru a trimite trupe ca să asigure "pacificarea regiunii". Întrucît este clar că românii nu pot accepta o asemenea măsură, ungurii vor intra în acțiune pe cont propriu.

MUNTELE TEMPLULUI

"Momentul cu adevărat periculos în relațiile Statele Unite – Israel, va fi acela de după rezolvarea crizei din Golful Persic". Această apreciere a lui Barry Rubin, – directorul "Afacerilor politice" din cadrul "Institutului Washington pentru problemele Orientului Apropiat" – se conjugă cu observațiile unor "inițiați" care văd în incidentele grave de la Ierusalim, din ziua de Sukot, o verigă dintr-un scenariu temeinic gîndit. Incidentele cu constituit o provocare pusă la cale (nu fără știrea și acordul... unor prieteni!) pentru a repune pe tapet – cu mare zgomot internațional – chestiunea palestiniană: în felul acesta pe *agendă* sînt *două* probleme, nu una: Kuweitul și înființarea unui stat palestinian. Pe aceeași bază, după rezolvarea crizei din Golf, sau chiar simultan, retragerea Irakului din Kuweit (prin tratative sau forță militară) va fi însoțită de retragerea Israelului din teritoriile ocupate, inclusiv Ierusalimul. Pentru acest oraș se prevede ridicarea unui zid – gen Berlin – care să împartă actuala capitală a Israelului în două, revenindu-se la situația dinainte de 1967. În ce privește Zidul Plîngerii, se va recomanda Israelului să demonteze pietrele și să reconstituie zidul în altă parte a orașului.

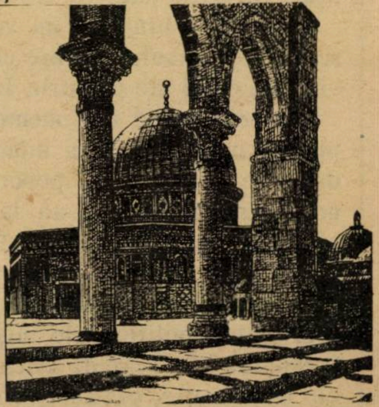

30 DE NOPȚI

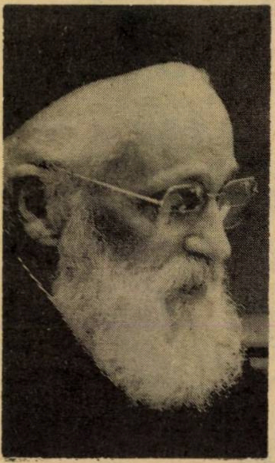

ÎN ACEST NUMĂR

Al. Șafran: Memorii. Un nou capitol. Un capitol despre Transnistria și Antonescu, despre planuri de deportare la Auschwitz și mitropoliți, despre noi, despre istoria noastră.

*

Și o povestire premiată la Concursul nostru "O întîmplare din viața mea"; autoare – dr. Claudia Rosenstreich.

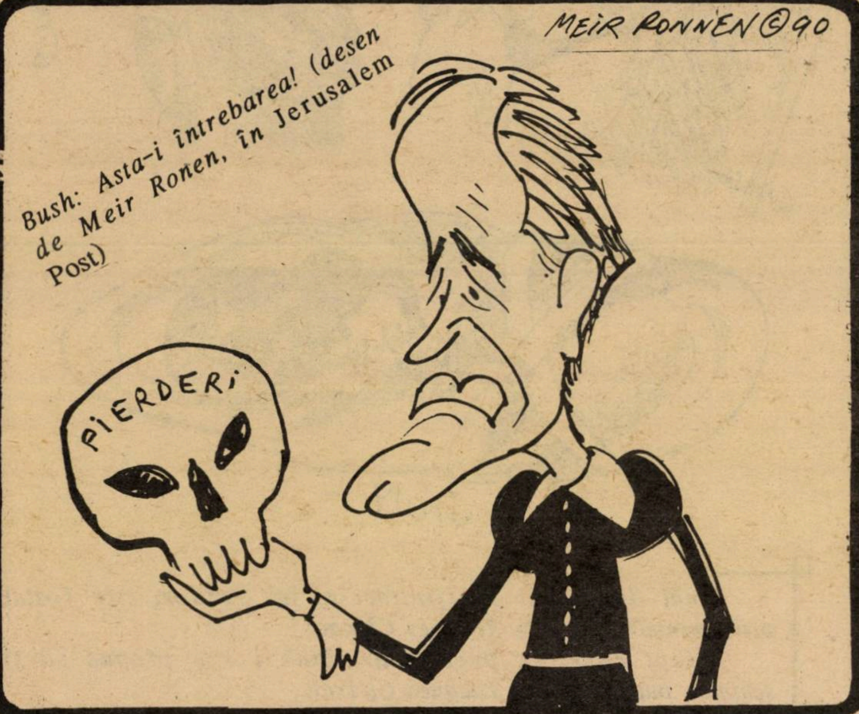

Bush: Asta-i întrebarea! (desen de Meir Ronen, în Jerusalem Post)

Doctor Beres din Ungaria

Inventatorul patentului
PICĂTURI BERES
pentru tratarea bolilor grele,
va vizita în curînd Israelul

Persoanele în tratament, bolnavii și medicii interesați a-l întîlni
SÎNT RUGAȚI SĂ TELEFONEZE LA 03-5411282,
ÎNTRE ORELE 18.00 – 22.00.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 28 șekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 șekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 șekeli
1 an (12 numere): 84 șekeli

Prețul include costul expedierii. Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Sanda Peri
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

GITA SION

a aflat cu plăcere că Iordania a trimis în Irak 600 dădace pentru alăptarea copiilor de la Bagdad; ea speră că, pe calea aceasta, Saddam şi-ai săi se vor lecui de infantilisme, devenind adulţi şi capabili să judece ca nişte oameni mari.

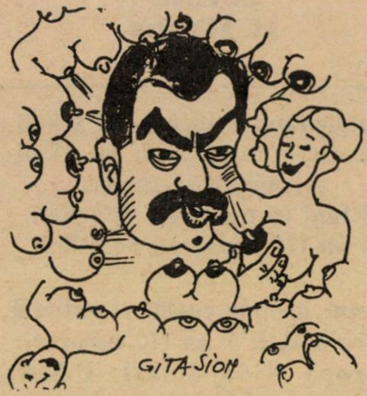

În acelaşi timp, colaboratoarea noastră şi-a luat, ca tot omul, masca de gaz (pentru orice eventualitate) şi – răsucind-o pe-o parte şi pe alta – a ajuns la concluzia că ea poate fi folosită în fel de fel de împrejurări.

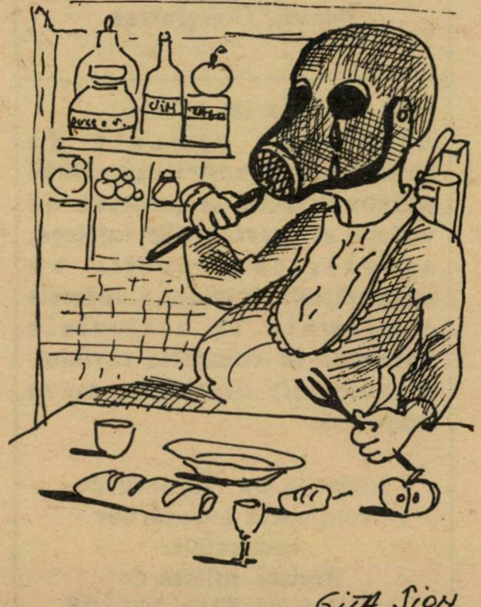

MĂȘTI... DAR NU DE PURIM

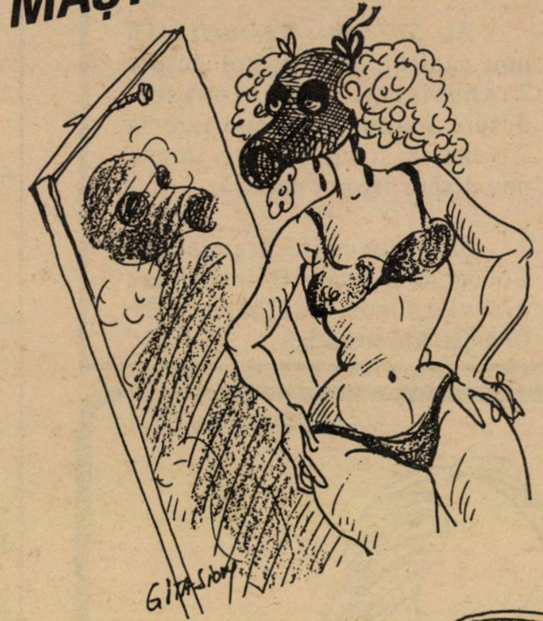

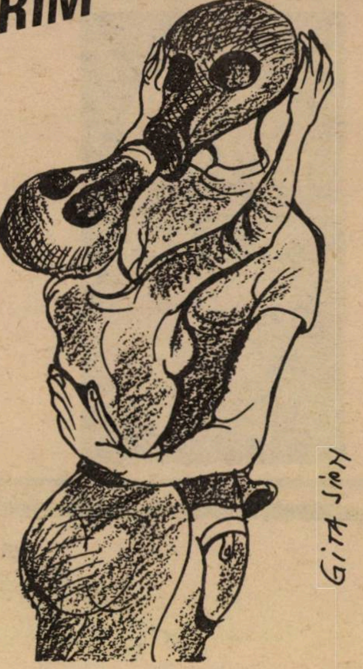

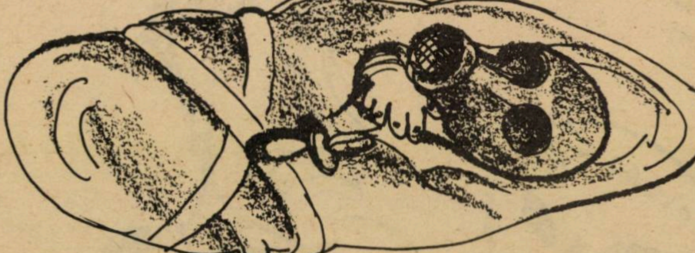

Unul din marii sprijinitori ai lui Saddam este fostul prim-ministru francez Jacques Chirac.

Drept care, în presa pariziană i s-a propus să-şi schimbe puţin numele: Jacques Ch'Irak.

Institut de înfrumusețare
și cosmetică Mary
Cosmeticiană diplomată
- Tratamentul tenului cu produse naturale
- Peeling natural
- Soluție definitivă pentru acnee, piele uscată și riduri + pete de sarcină
- Epilație – reușită 100% • Ceară – caldă și rece
- Pedichiură medicală + manichiură

ELECTROZI

15 ani experiență

BAT YAM, Str. Balfour 163, apart. 5
Tel. 03-5526705

30 DE NOPȚI

Shaul Carmel: "Sînt atîtea ispite în jurul meu, încît nu mai pot fi bărbatul unei singure femei"

A FI VĂDUV ÎN 1990

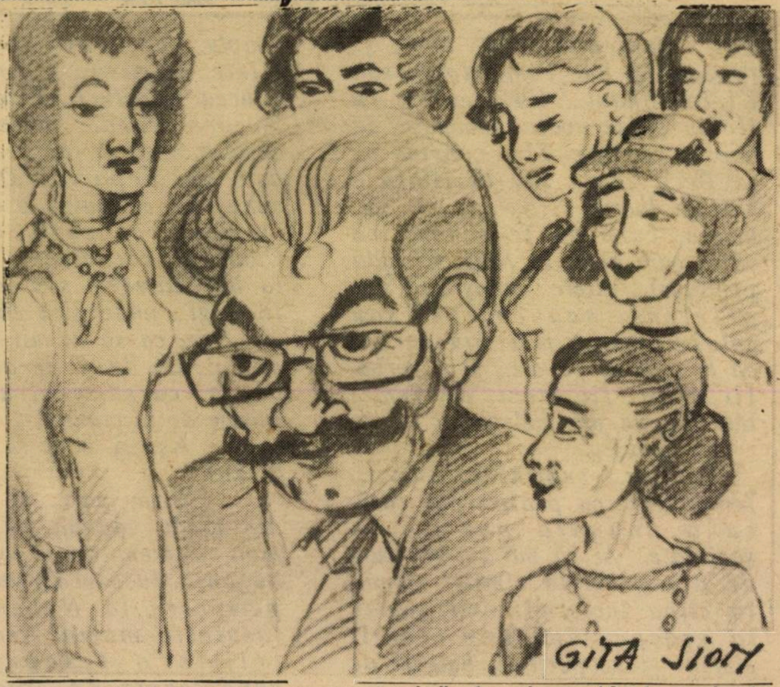

Shaul Carmel: asaltat de cucoane

A fi văduv, sau văduvă, în Israelul afîrşitului de an 1990. Iată (în ciuda tragediilor politice, a Irakului, a alialei fantastice din U.R.S.S.) un subiect care se află, şi-ncă la loc de frunte, pe agenda societăţii israeliene.

A fi văduv. Am citit în *Maariv* sub semnătura unei femei dispusă să spună *totul*, un documentar intitulat "Legături periculoase". Am citit (şi recitit) romanul lui A. B. Iehoshua "Molho": eroul cărţii este un văduv; un văduv "al zilelor noastre". Sociologii, sexologii, institutele de sondaje se ocupă de "condiţia văduvului" cu o insistenţă care întrece parcă, pe cea acordată, ani de zile, tradiţional, *văduvei*. După ce-a ţinut afişul, în permanenţă, femeia căreia i-a murit soţul a cedat, parcă, pe undeva, locul I, în favoarea bărbatului ce şi-a pierdut soţia. Şi-a rămas singur, de izbelişte.

*

...Şi care-i situaţia "alor noştri" în această privinţă? Dacă răsfoieşti gazetele, nu te lămureşti de fel. Sabrii, cei veniţi de la Chicago sau de la Leningrad, din Berlin sau de la Varşovia, sînt obişnuiţi să abordeze deschis, ca la psihiatru, aceste probleme *delicate*. Dar noi, "românii", nu. Adică, mai încet. Educaţie provincială, mentalitate mic burgheză, teroarea lui "ce-o să zică madam Goldenberg!", toate acestea au făcut ca dramele familiare ale celor din *trib*, să nu fie discutate niciodată. Ssst!

Ei bine, cu acest sst! care ne face greaţă, prin făţărnicia lui de Tartuffe, – am vrut să isprăvim. Şi, pentru aceasta, am căutat un bărbat din *trib*, cunoscut pentru sinceritatea lui (nu o dată brutală), pentru îndrăzneala cu care vorbeşte despre lucruri despre care, îndeobşte, nu se vorbeşte: Shaul Carmel. Poet, secretar al Asociaţiei scriitorilor de limbă română, prezenţă vie, activă, în lumea alialei. Aşa cum prietenii lui toţi ştiu, soţia lui Carmel, Isabella, a murit în urmă cu trei ani, după o maladie grea, neiertătoare. Poetul a rămas singur, cu fiica lui Tzipi, în prezent măritată. Şi, după o perioadă de tristeţe, singurătate şi firească descumpănire, a început, cum se spune, să-şi refacă viaţa.

Bărbat în plină putere (la 50 de ani), Carmel a fost întîlnit în vremea din urmă – deschis şi fără ascunzişuri – cu cîteva femei.

Femei de calitate – lovite şi ele de soartă şi încercînd să *trăiască:* viii cu viii.

Mai întîi, l-am văzut cu dr. Olga Goldberg, 44 de ani, chimistă, şef de laborator la Institutul Weizman din Rehovot.

Pe urmă, cu Ronit Zin-Schapira, o profesoară de muzică de circa 40 de ani, de felul ei din Polonia. Profesoară cunoscută la şcoala de arte din Herzlia, directoare artistică a formaţiei de copiii *Liron*.

În fine, mai nou, cu una din femeile distinse (şi elegante) ale *alialei:* Judith Schechter (45 de ani), văduva d-rului Alex. Schechter, una din personalităţile lumii medicale a tribului. Judith, rămasă singură, conduce un laborator de citologie-ginecologie în Tel Aviv.

– Din cîte se pare, marea "cursă" pentru a ajunge la văduv acum, la finele anului 1990, începe destul de... devreme, ca să zic aşa.

– *Da. Aşa e. Iar în anumite cazuri, nici nu se aşteaptă răcirea cadavrului... Am aflat de la scriitoarea Rahel Halet... ştii că colegii noştri ebraici sînt mai curajoşi decît noi şi spun lucrurilor pe nume... am aflat dintr-un reportaj că sînt femei care încearcă să pună mîna pe bărbat încă de la... cimitir...*

– Îl urmăresc cînd omul se duce cu o floare la mormînt.

– *Nu, nu, nu, cînd spun la cimitir, înţeleg la înmormîntare.*

– Chiar aşa?

– *Chiar aşa, cum îţi spun. Omul e zdrobit, nedormit, năucit de toate cîte s-au întîmplat,* *dar "pretendentele" s-au şi repezit la Bat Yam, Holon sau Kiriat Shaul... Eu locuiesc în Holon şi de-aceea pomenesc de aceste cimitire. Sînt convins că la Beer Sheva sau la Haifa e acelaşi lucru... S-au repezit, zic, unele, care nu te cunosc, să vadă cum arăţi la faţă, să vadă* produsul... *altele, cunoştinţe sau prietene, sau colege, sau colaboratoare... mai ştiu eu ce... să le vezi tu pe ele... şi e vorba, fii atent, fii atent, de femei* bine, *nu de, mă-nţelegi...*

– Înţeleg.

– *De... subliniez... insist... femei* bine, *cu profesii, cu casă, cu o anumită poziţie în societate... Ai să mă întrebi cum de ajung ele la cimitir taman în clipa înmormîntării, taman la groapă, cînd este coborît sicriul şi acoperit cu bulgări de pămînt.*

– Exact. Tocmai eram să te întreb. Înţeleg că rudele, prietenele familiei vin la înmormîntare. Normal. Dar celelalte... persoane?

– *Celelalte persoane vin fiindcă au citit anunţurile mortuare din gazetă. Acum vreo 5–6 ani, Isabella trăia, totul era în ordine, mă frapase faptul că o cunoştinţă... nu-i dau aici numele, nici profesia, n-are rost... o văduvă de vreo 50 de ani citea zilnic, cu foarte mare atenţie anunţurile mortuare. Să fiu mai precis: ea, de fapt asta mă frapase, cumpăra zilnic gazeta* numai *pentru aceste anunţuri... Ea ştia bine ivrit, citea cu regularitate* Yediot Aharonot, *n-o interesa decît un singur lucru din* Viaţa: *anunţurile mortuare. Ea le tăia cu o foarfecă pe cele unde era vorba de femei, şi făcea nişte însemnări pe agendă: la început, nu înţelesesem despre ce e vorba. Apoi, mi-a explicat... eram amici buni... se ducea la înmormîntări "să se lămurească cum devine cazul", aşa-mi spunea. Să caute un bărbat, poate-l găseşte... Dacă-i plăcea... începea să se intereseze de el. Şi să-l urmărească.*

– Să-l urmărească... Adică cum?

– *În fel de fel de chipuri. Dacă-l cunoştea pe cetăţean, e simplu. Venea să-l condoleze în zilele de şiva... revenea... îi aducea prăjituri... îl telefona în fiecare seară... "ai nevoie de ceva? pot să-ţi fiu de folos?" şi aşa mai departe... Dacă nu-l cunoştea, organiza o adevărată strategie ca să-l... cunoască. Căuta să participe la nunţi sau la bar-mitzve... sau la brituri... înţelegi... unde ştia că va fi şi el. Dar, ca să nu uit esenţialul, să nu uit de unde-am plecat: cursa, cursa pentru* văduv *începe de la cimitir!*

– Aşa a fost şi în cazul d-tale?

– *Cam aşa... O ingineră din Eilat, văduvă, pe care n-o mai văzusem de vreo douăzeci de ani... fuseserăm odată la o petrecere la Naharia, unde locuieşte mama mea,... mi-a trimis o telegramă de condoleanţe de vreo 100 de cuvinte, pe urmă a venit anume să mă vadă, cu avionul Arkia. Şi m-a invitat la ea, la Eilat, pentru un week-end.*

– Şi te-ai dus?

– *Nu... Altcineva aflase unde-mi fac cumpărăturile şi la ce ore şi, ca un făcut, mă întîlneam mereu cu ea la Supersol. O dată... de două ori... de trei ori... Ce coincidenţă, îmi spuneam!... Pe urmă, m-am lămurit că nu e nici o coincidenţă... Eram urmărit pur şi simplu.*

– Cum se stabileşte contactul cu... noul văduv?

– *În fel de fel de chipuri. Există, fireşte, mai întîi, metodele clasice, ca să zic aşa. Femeia încearcă să ajungă la prieteni de-ai mei şi le cere să aranjeze o întîlnire. Astea-s chestii banale, nimic de zis. Deşi, uneori, sună ciudat... Eu m-am trezit, de exemplu, cu un telefon de la un coleg, poet şi el, cu care nu mă văzusem de vreo zece ani. "Ce mai faci, Shaulică?" – întreabă el. "Ce să fac", răspund eu, "Uite, mă, zice el, vreau să te rog ceva. Am terminat de scris nişte poezii, mi-ar place să ţi le citesc. Ştiu că ai gust! Ce-ar fi să vii pe la noi?! Eşti liber vinerea asta?" Mă mirase telefonul, colegul despre care-ţi vorbesc nu e dintre cei care obişnuiesc să-ţi ceară părerea în legătură cu versurile lui... dimpotrivă... e un tip închis, dar... eram liber şi mi-am zis că, la urma urmei, de ce să nu mă duc... mai ales că ştiam că nevasta respectivului găteşte bine... Perfect. Vine şi seara de vineri, urc la volan, o pornesc spre Bat Yam, la vreo zece minute de mine, ajung, acolo ce să vezi? "Ah, bine-ai venit, Shaulică, zice nevasta poetului. Hai să ţi-o prezint pe Jenica, prietena mea..." Jenica era, adică este, o femeie drăguţă, plăcută, vioaie, are 50 de ani. E divorţată. "Nu te superi, continuă gazda, că o să ia parte şi ea la discuţia poemelor"... Nu m-am supărat, cum puteam să mă supăr. Pe scurt, amicul nostru, care se vedea că nu-i în apele lui, e clar că nevastă-sa îl împinsese să mă cheme, a citit vreo douăsprezece poeme, am discutat, ne-am aşezat la masă, am consumat nişte colţunaşi pe cinste... bun, să o scurtez, la 11 seara, cînd să plecăm, gazda zice: "Shaulică, Jenica a venit cu un taxi, maşina ei este la reparat... n-o duci tu pînă acasă?" "O duc, zic eu, cu plăcere, cum să n-o duc?" Plecăm împreună, schimbăm vorbe în maşină, ajung la ea acasă, era în Ramat Gan, lîngă Canion, dau să-i spun "la revedere", cînd ea zice: "Nu urci un pic pînă sus? Am un coniac franţuzesc Camus". Şi rîde: "Are nume de scriitor". Eu zic (ţi-am mai spus, e o femeie drăguţă, atrăgătoare): "Cu plăcere, Jenica" – şi urc. Era cam 11 şi jumătate. La 12 jumate eram în pat. Fără fasoane, fără "păi să vezi că". Nimic. În pat.*

– Păi... asta-i bine, nu?

– *Este, fără discuţie, este. Numai să vezi ce se întîmplă... A doua zi, eram acasă, sună telefonul. Ea: "Unde-ai fost toată după-amiaza, mă întreabă, că am tot sunat".*

– Aha...

– *Ori eu, asta nu suport. Nu suport să fiu controlat. Nu suport să fiu luat "în posesiune", imediat ce am făcut dragoste cu o femeie. Nu*

30 DE NOPȚI

Femeile acestea se îmbracă elegant, folosesc parfumuri franțuzești de cea mai bună calitate, dar ai senzația că umblă cu toporișca să se izbească reciproc cînd e vorba de-un bărbat

suport! Am avut, mereu, după asemenea întîlniri, după asemenea nopți de dragoste, senzația că devin un obiect, pe care femeile care au cedat... *vor să-l stăpînească... să-l manevreze...*

– Din cîte-am înțeles, această Jenica este româncă...

– Da, e din Moldova, de lîngă Huși, de felul ei.

– Și-a vrut să pună mîna pe d-ta...

– Mă rog... d-ta ai spus-o.

– Eu am spus-o. Dar știu că ai avut legături și cu ne-românce.

– Așa e...

– Cu atît mai mult, cu cît ești vechi în Israel, și știi bine ivrit... și n-ai probleme în materie de comunicare cu femei din alte *triburi...*

– Exact.

– Ai întîlnit această dorință de posesiune și la alte... *națiuni*, ca să zic așa... sau numai la românce?

– La toate. Aceeași dorință de posesiune absolută. La toate.

– Trebuie să înțeleg că pentru un bărbat ca d-ta n-are nici o importanță *tribul* din care face parte femeia?

– Ba da. La început, îmi închipuiam că nu contează. Dar contează. În primul rînd, contează din cauza îndeletnicirilor mele scriitoricești. Una e să stau lîngă o femeie care înțelege poezia pe care am scris-o, în românește... și pe care vreau să i-o citesc.. și alta să stau lîngă o sabră care nu înțelege nimic din ce-i spun. Sau una e să-mi vină deodată cheful să recit din Arghezi și femeia să-nțeleagă... și alta e să văd că partenera mea, poloneză sau englezoaică de felul ei, sau mai știu eu ce, întreabă: "ma ze?" Dar mai e și altceva. Noi "românii" sîntem crescuți într-un anume spirit, respectăm anumite reguli de conviețuire... or fi bune, or fi rele, nu știu, dar sînt ale noastre. Sabrii însă, sau polonezii, sau marocanii și așa mai departe, au alte atitudini. Să mă explic. Acum vreo șase luni am avut un rendez-vous cu o sabră. 45 de ani... divorțată, ingineră la "Tadiran", cu un post important de conducere. Femeie elegantă... realmente de clasă. M-a invitat la masă, totul a fost în regulă, pe urmă am ajuns la pat. Repede, simplu... și tot simplu mă întreabă: "Ai un anticoncepțional la tine?" (știi, pe ivrit sună mai firesc). "Nu", zic eu. "Bine", face ea – și se duce în baie și se întoarce cu un prezervativ: "Marca asta îți convine?" mă întreabă ea. Parcă mi s-a făcut frig de-a lungul șirei spinării. Felul ăsta rece, tehnic, brutal de a discuta, m-a... m-a... înțelegi.

– Înțeleg.

– Fiindcă nu e pentru noi... românii. Fiindcă nu se potrivește cu felul nostru de a fi... cu stilul nostru.

– Am auzit o dată la Kol Israel, o discuție pe tema... cum să cucerești un bărbat în Israel și se pare că unele doamne folosesc metode cam tari în lupta contra celorlalte.

– Oho... Eu am uneori impresia că femeile poartă o toporișcă sub fustă ca să dea-n rivale. Este de neînchipuit de ce sînt în stare unele ca să-și lichideze concurența... Jenica, de care-ți vorbeam, avea o prietenă bună, cea mai bună prietenă... Mi-a prezentat-o, ne-am cunoscut... Am ieșit odată împreună la un concert al lui Zubin Mehta la Heihal Hatarbut. Cînta Perlman la vioară. În pauză, Jenica se dusese la toaletă..., amica ei, Vicky, mă strînge de mînă și-mi șoptește: "Fii atent, se pare că Jenica are AIDS... ea a avut un amor mare cu un tip care era homosexual și i-a dat boala".

– Înainte de a termina convorbirea, nu mă pot împiedica să fac o remarcă. D-ta ai parte de succese erotice și de împliniri ca bărbat, dar în același timp, parcă te frămîntă ceva, ceva care paralizează bucuria.

– E o situație ciudată, inimaginabilă. La prima vedere, ai o mulțime de satisfacții. Femei care aleargă după tine, îți fac cadouri și fel de fel de alte servicii, merg la pat fără să facă pe mironosițele, fără probleme. Dar, tocmai aceste solicitări din toate părțile – mă fac să fiu împrăștiat, să răspund la tot soiul de chemări și să nu mă pot fixa la o singură femeie. Eu, care am fost toată viața bărbatul unei singure femei, nu mai pot, acuma, să fiu la fel. Nu pot, nu mai pot să aleg. Nu mai pot să mă așez cu o parteneră, să-mi organizez, să-mi reorganizez o viață în doi. Nu mai pot să am un cămin. Am un apartament, acolo unde locuiesc, în Holon, dar nu un cămin. Un cămin unde să știu că, atunci cînd vin, după serviciu, acasă, îmi deschide cineva ușa, o femeie, și mă sărută. E o dramă. O dramă pe care numai bărbații aflați în situația mea o pot înțelege...

Interview realizat de
DAN BENIAMINI

Fiecare crede în steaua lui, dar nu toată lumea e dispusă să creadă în stele şi zodiac. Mulţi consideră că astrologia nu este o ştiinţă ci... o prostie. Iată însă că cineva îi ia apărarea:

AVOCATA STELELOR

Ester Lev: Cum poate o femeie inteligentă ca tine...?

– Cum poate o femeie inteligentă ca tine, avocată şi mamă a trei copii, să se ocupe cu asemenea prostii, să stea ore întregi aplecată asupra hărţii astrologice, să deseneze, să şteargă, să încerce a dezlega semne cereşti?

– Şi soţul meu mi-a pus mereu această întrebare, spune avocata Ester Lev din Haifa. El pretinde că, dacă aş fi dedicat această energie avocaturii, aş fi fost astăzi judecătoare la Tribunalul Suprem.

Ester Lev (44 de ani) nu a fost numită nici măcar judecătoare la Tribunalul regional. Într-o bună dimineaţă, acum şapte ani, ea a decis brusc să părăsească biroul de avocatură în care a lucrat ani de zile împreună cu soţul ei, şi l-a părăsit pentru totdeauna, dedicîndu-se astrologiei.

A fost, fireşte, o senzaţie în Haifa. În acest oraş s-a făcut cunoscută atît ca avocată, cît şi prin frumuseţea ei. În 1964 a candidat la concursul naţional de frumusete şi s-a clasat pe locul doi. Ea spune că decizia de a se consacra misticii astrologice a fost influenţată de propria-i hartă astrologică.

– Pur şi simplu, Pluto s-a ridicat deasupra lui Mercur şi i-a spus: Acum eu încep să conduc destinele acestei femei!... Ei, şi de atunci nu-mi mai pasă de ce spun oamenii despre mine. Pentru cine nu ştie, trebuie să spun că Pluto este astrul înnoirii şi al sfărîmării vechilor hotare, pe cînd Mercur este astrul gîndirii raţionale.

Ester Lev a început să studieze astrologia cu seriozitate. A urmat cîteva cursuri, iar anul trecut s-a înscris la un examen la Facultatea de astrologie din Londra. L-a trecut şi a primit o diplomă, iar acum continuă să studieze pentru al doilea titlu.

Paralel cu studiile, ea primeşte acasă clienţi. Face fiecăruia dintre ei o hartă astrologică amănunţită.

– Vin oameni diferiţi, în momente de criză şi ezitare. Eu nu le spun ce au de făcut. Le dau numai informaţii despre ei înşişi care îi pot ajuta să ia hotărîri.

Cînd e întrebată dacă ar dori ca oamenii să creadă în astrologie, Ester Lev răspunde:

– Aceasta nu este o chestiune de credinţă. Oamenii cred în Dumnezeu deoarece nu se ştie dacă el există. Cu astrologia e altceva. Nu trebuie să crezi în ea. Ea este un fapt care poate fi dovedit. Oamenii văd în ziare horoscopul şi spun că totul este supt din deget. Horoscopul este într-adevăr o distracţie, el nu are legătură cu realitatea. În realitate există aştrii care se mişcă cu o anumită periodicitate şi întregul univers este legat armonic, iar oamenii se află în acest univers. Nimeni nu contestă că fiecare din noi s-a născut într-un anumit moment cînd aştrii erau aranjaţi într-un sistem unic.

– Înseamnă oare că toţi oamenii născuţi în acelaşi moment au un caracter asemănător?

– Nu. În ciuda faptului că sistemul astral era identic, caracterul fiecăruia depinde de poziţia în univers a globului pămîntesc, căci şi unghiurile sînt importante. La aceasta trebuie să adăugăm, desigur, constituţia genetică a fiecăruia dintre noi.

Ester Lev mărturiseşte că nu se uită la stele toată ziua, dar încearcă să se ajute cu hărţile astrologice înaintea unor evenimente importante.

– În urmă cu trei ani mi s-a descoperit un cancer la sîn. Am trecut o operaţie şi am urmat tratamente grele. Înainte de a mă duce la operaţie am studiat harta mea astrologică. Aştrii se aflau atunci într-o poziţie din care radiau armonie şi m-am simţit minunat după operaţie. Poate că asta m-a ajutat să rezist cu succes la operaţie.

Ester are un fiu, Roni, în vîrstă de 21 de ani, student la Drept şi mare jucător de şah.

– De multe ori, înaintea unui campionat, el mă întreabă care e situaţia pe harta astrologică, dacă va învinge sau va pierde. Cînd era campion de şah al Zahalului, pe harta lui domnea Jupiter, astrul care te ajută să fii vestit. I-am spus lui Roni: "După sistemul care s-a creat, am senzaţia că vei cîştiga campionatul". Nu de mult a avut loc campionatul pe ţară şi i-am spus că am, din nou, o senzaţie bună. Într-adevăr, el a condus multe etape, dar a pierdut în ultima rundă.

– Ca mamă şi astrolog nu l-ai putut ajuta?

– Probabil că nu a depins de mine. Aşa au hotărît aştrii.

M. RAFAEL

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

David Alzam: aruncă cu banii

În fiecare zi Banca Naţională distruge... o vilă luxoasă (adică un milion şi jumătate de şekeli). Circa 35 milioane pe lună.

LA GUNOI CU BANII!

Cineva de la Bank Israel (care, după cum se ştie, este Banca Naţională) spune: "Americanii nu numai că ne dau bani, dar ne şi ajută să-i distrugem". Se referă la maşina automată sosită nu demult din Statele Unite care macină bancnotele zdrenţuite, falsificate sau pe cele suspecte de a fi fost falsificate.

Maşina aceasta macină-macină zilnic într-un beci cu aer condiţionat şi păzit cu străşnicie, din clădirea Băncii Israel de pe strada Lilienblum din Tel Aviv. Dimineaţa, maşini blindate, însoţite de namile înarmate cu mitraliere, descarcă aici saci mari de nylon plini cu pachete de bani. Aceşti bani trec printr-un proces de clasificare, numărare şi reîmpachetare înainte de a fi trimişi la sucursalele bancare. Bancnotele care trezesc bănuiala că au fost falsificate, sînt expediate la secţia poliţiei pentru cercetarea escrocheriilor iar altele sînt destinate macerării.

La maşina care distruge banii stă un tînăr, David Alzam, care vine zilnic la lucru tocmai de la Ness Ziona. Lucrător simplu, prin mîinile căruia trec lună de lună mai mulţi bani decît are un multi-milionar. Căci trebuie să ştim că în circulaţie se află circa 60 de milioane de bancnote a căror valoare totală e de trei miliarde de şekeli. 40 la sută din aceste bancnote sînt de cîte 100 de şekeli. 20 la sută sînt de 20 de şekeli. Altele 20 la sută sînt de 50 şi 10 şekeli.

Pînă la primirea maşinii

americane, banii erau arşi într-un crematoriu special. Acum distrugerea se face automat. "O plăcere", spune David Alzam. Bancnotele distruse sînt apoi transportate la Hiria, locul unde se depun gunoaiele Tel Avivului. În unele zile David Alzam face praf 400 milioane de şekeli.

...Ei, şi după o lună de muncă, după o lună de distrugere a sute de milioane de şekeli, David Alzam aduce acasă o leafă de 1500 şekeli! Şi el are nevastă şi un copil. Şi o ipotecă. Şi telefon. Şi trebuie să cumpere atîtea produse subsidiate care sînt din ce în ce mai puţin subsidiate...

A fost întrebat dacă nu l-a vizitat vreodată gîndul păcătos de a lua nişte bani în loc să-i distrugă.

– O, nu, niciodată. Visul meu e să cîştig bani, dar nu la bancă. La Toto.

Pentru dvs. doamnă!
Sau pentru fiica dvs.
Sau pentru tinerii soţi
cuprinşi de o gelozie
retroactivă –

UN HYMEN NOU:
2000 - 3000 şekeli

Dr.-ul Alexander Frişman (50 de ani), şeful secţiei chirurgie plastică de la policlinica Zamenhoff din Tel Aviv, face lunar multe operaţii de lifting, de îndreptare a nasului, de micşorare sau ridicare a sînilor, dar a ţinut să se specializeze într-un domeniu şi mai delicat: salvarea onoarei pierdute a fecioarelor. Pe scurt, el redă virginitatea.

După mii de ani de tragedii familiare, de prejudecăţi, omoruri şi sinucideri, o fată religioasă sau o beduină care au "păcătuit" înainte de măritiş, se pot "reabilita" astfel încît "să şteargă trecutul negru" şi să înceapă o viaţă nouă. O dată cu regăsirea virginităţii fetei, scriitorii de romane melodramatice pierd un subiect clasic şi rentabil.

– Hymenul nu există la nici o altă vieţuitoare, spune dr-ul Frişman. E o membrană extrem de fină care se sparge cu uşurinţă la primul contact sexual. Totuşi se produce o rană care sîngerează şi sîngele acesta e ceea ce vor unele familii să vadă ca o dovadă că mireasa a fost fecioară în noaptea nunţii. După deflorare, micile bucăţi de hymen nu se pierd, ele se retrag, dar printr-o operaţie simplă ele pot fi cusute şi fata devine din nou fecioara care a fost – pînă la următorul act sexual.

După cum spune medicul, operaţia, care se face sub anestezie locală, nu este aproape deloc dureroasă. Mai dureros e poate preţul: 2000 – 3000 şekeli.

Clientela e formată din fete religioase, sefarde şi aşkenazite, arăboaice, beduine... Unele vin înspăimîntate căci sînt în pericol să fie ucise de familia lor, altele vin însoţite de prietenii lor care "le-au făcut felul". Cele mai multe se ruşinează de păcatul comis, dar nu-l recunosc, spun că nu şi-au pierdut fecioria în pat ci... în baie, accidentîndu-se cu degetul. În fine, sînt unele care vin să se opereze a doua şi chiar a treia oară.

Întrebat dacă nu are o problemă de conştiinţă, adică dacă nu se simte complice la o minciună, dr-ul Frişman spune:

– Nu, deloc. Eu nu consider că dacă o tînără şi-a pierdut virginitatea, ea a pierdut ceva şi din punct de vedere moral. Nu sînt dator să mă comport în funcţie de mentalitatea mediului din care vine fata.

D. BEN

• ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ VOIAJAŢI
ÎN EUROPA DE RĂSĂRIT
Plătind excursia dv. ÎN 12 RATE LUNARE !
UNGARIA, CEHOSLOVACIA, IUGOSLAVIA, POLONIA, BULGARIA
ŞI ROMÂNIA – TRATAMENTE, EXCURSII ORGANIZATE, STAŢIUNI DE ODIHNĂ
Plecaţi în toată lumea plătind 12 RATE LUNARE numai cu
• ION ATLAS – GORDON TOURS – STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
TEL. 5440767 (5 linii)
• NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS !
• NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT (ISRACART, VISA)
CU DOBÎNDĂ LEGALĂ

Ambulanţi români la poarta Shem

Unde mai există undeva în lume negustori ambulanţi români fără autorizaţie, care vînd pe româneşte cumpărătorilor palestinieni, care cumpără pe arăbeşte prin intermediul palestinienilor care ştiu puţin englezeşte şi cîteva vorbe în româneşte, sub supravegherea poliţiştilor israelieni care ştiu numai ebraică? Răspunsul este: numai la Poarta Shem a Ierusalimului vechi.

Pe scările care duc la Poarta Shem stau pe jos arabi care vînd dovlecei iar lîngă ei români care vînd pantaloni din gabardină iar puţin mai încolo cîteva arăboaice care oferă trecătorilor spre vînzare chiloţi cu broderie iar lîngă ele cîteva românce care îmbie trecătorii să cumpere nişte bibelouri de porţelan reprezentînd o vacă cenuşie.

Negustorii ambulanţi români nu sînt evrei, dar cumpărătorii arabi sînt convinşi că sînt şi deşi în această regiune a fi evreu nu-i o mare cinste, şi deşi românii reprezintă o concurenţă pentru negustorii ambulanţi arabi, aceştia nu le fac nici un rău.

Fiecare grup de români are un protector arab care face legătura cu mediul înconjurător. Respectivul a învăţat cîteva cuvinte pe româneşte şi deşi nimeni n-are într-adevăr prea mare nevoie de el, e tratat cu respect şi căldură. Protectorul ştie de asemenea ce se petrece în România şi poate explica celor care pun întrebări ce caută un turist român pe trotuarul din faţa Porţii Shem.

Tînărul Hasan care deţine această "funcţie" explică: "Am fost într-o vizită în România, totul e foarte ieftin acolo. Ei cumpără o valiză plină cu lucruri cu 10.000 lei (100 dolari) vin la Ierusalim şi vînd lucrurile cu 1.000 dolari. Ei vin în Israel de două ori pe an, căci în viaţa lor nu pot face atît de mulţi bani ca aici.

E greu de înţeles de ce se cumpără marfa adusă de români. Muhamed, unul din cumpărători, spune că "deoarece este marfă străină şi mai ieftină". După părerea lui, românii vînd ca să facă bani "căci ei nu lucrează şi învaţă limba în speranţa că vor putea rămîne aici".

Vizitatorul ambulant român nu-i dispus să accepte versiunea lui Muhamed, dar acesta nu se dă bătut şi încearcă să-l convingă pe român că "merită să rămînă".

Muhamed se adresează tălmaciului arab, explicîndu-i în ebraică: "Acolo acum situaţia e grea iar aici se găsesc de toate. Acolo se stă la coadă pentru un kilogram de zahăr. Eu ştiu că mulţi au venit aici pentru totdeauna, iar alţii au venit doar să verifice situaţia".

MINIMUM ACORDĂ O ÎNALTĂ APRECIERE

d-rei Ciciolina, celebra actriţă-porno şi deputată în parlamentul italian, pentru scrisoarea de amor trimisă mai deunăzi lui Saddam Hussein; în scrisoare, aşa cum aflăm de la agenţia *Reuter* – Ciciolina îşi exprimă dorinţa de a veni la Bagdad pentru a fi "ostateca erotică" a lui Saddam şi a-l ajuta pe această cale să nu se mai gîndească la războaie. "Asemeni îngerului care a venit la Mahomed , – scrie ea – aş vrea să fiu alături de d-ta şi să-ţi vorbesc despre dragoste".

* * *

Mai mulţi delegaţi din USA, Franţa, Canada, Germania etc. la Congresul O.R.T. de la Ierusalim şi-au anulat participarea, în urma ameninţărilor cu arma chimică lansate de Saddam la adresa Israelului.

Îi înţelegem: oamenii s-au temut să nu dea ortul popii.

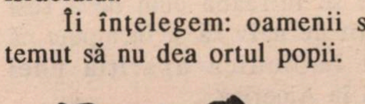

carnet TELAVIVIAN

30 DE NOPŢI

Un înger pe Allenby

CITADIN

În bagajul secret pe care l-am trecut pe sub nasul vameşilor, întorcîndu-mă de la Paris, se află sunetul sfîşietor al saxofonului răsunînd pe coridoarele Metroului şi puritatea de lacrimă a unui flaut mozartizînd într-o noapte de iarnă, sub arcadele Luvrului. Tineri muzicanţi de stradă care nu au chip şi care încearcă să-şi cîştige măcar pîinea, dacă nu nemurirea, din mila trecătorilor. Demodat şi sfîşietor concert al marilor oraşe.

Micul şi orientalul meu Tel Aviv nu are nici metrou, nici Luvru şi cu atît mai puţin ierni în care noaptea să fie de cristal şi să-ţi amorţească degetele. Sunetele ca picurare de lacrimi ale flautului care mozartizează le are. Şi dacă nu m-ar fi izbit de două, de trei, de cîte ori?, aş fi crezut că sînt doar rodul unei atît de bolnave fantezii, încît vede fantome pînă şi în dimineţile în care, încărcat de sacoşe, mă duc pe drumul cumpărăturilor din şuk.

Înainte de a mă arunca în dezmăţul belşugului de forme, sunete şi mirosuri, traversez cei cincizeci de metri ai pasajului care se strecoară pe sub Allenby. Într-un ritm capricios, dictat de reguli numai de el cunoscute, de cum pun piciorul pe prima treaptă, ştiu: e aici. Sunetele sprintene ale allegro-ului din "Eine Kleine Nachtmusik" sau cele şăgalnice ale ariei lui Cherubino devin sfîşietoare în modestia flautului care răsună şi se murdăreşte sub asfalt.

Cu o şapcă în faţă, în care se amestecă aguroţi şi şkalim, ba am văzut odată şi petecul verde al unui dolar, un băiat imberb, cu frumuseţe de înger stîngaci, privind către nicăieri, îşi dansează degetele pe corpul de lemn al flautului. Suflarea lui, buzele lui transformate în sunet şi melodie mîngîie fiecare trecător. Nu solicită nimic, dar nu am văzut încă pe cineva care să nu se aplece grăbit, jenat, ca şi cum ar fura, pentru a da. Şi îngerul cu flaut rămîne în urmă, pentru a dispare cu sunetele lui cu tot, pentru a reapare cînd vrea şi ştie el. Poate după ce a zburat o noapte la Paris, sub arcadele Luvrului, poate pentru a-şi consuma comoara pe falafel sau drog sau...

Mi-e frică de el. Pentru că flautul lui e un stilet care ştie totdeauna să împungă doar în inimă.

TICĂLOŞIE ŞI NAIVITATE

Numai naivităţi... Guvernul a încercat să împiedice prin tribunal (şi încă prin intermediul unui tribunal american!) apariţia în Statele Unite a cărţii lui Victor Ostrovski, fostul agent al Mosadului, care face fel de fel de "dezvăluiri" pe cît de senzaţionale, pe atît, toate, de anti-israeliene. Un amestec (obişnuit, nu!) de ură şi business. Guvernul nu a reuşit, însă, să oprească tipăritura şi multă lume se întreabă cum de a fost el atît de naiv să-şi închipuie că poţi împiedica apariţia unei cărţi în America.

Acum mai aflăm o naivitate: editura "Keter" a primit ordin de la marele său patron nou, milionarul evreu-englez Robert Maxwell (simpatizant al Likudului) să nu importe din America volumul lui Ostrovski şi nici să cumpere drepturile de traducere în ebraică. Şi ce-şi închipuie naivul domn Maxwell: că această carte nu va ajunge şi în Israel? Şi de ce să nu ajungă să fie citită de vreme ce toată America a luat cunoştinţă de ea? Apariţia ei în ebraică va dăuna mai mult decît publicarea în engleză? Inamicul nu ştie oare engleză şi citeşte mai mult în ivrit?

Poanta: zilele trecute cartea a fost adusă în ţară de "Steimatzki".

...Ce să spunem noi? Să sperăm că nu vom asista la asemenea erupţii de naivitate şi în alte împrejurări delicate "la zi". Ca de-o pildă, chestiunea cu Saddam Hussein.

assuta

Assuta este un spital complet
autorizat, situat în inima
Tel-Avivului, acreditat şi
recunoscut de Crucea Albastră/
Scutul Albastru şi de toate
marile Companii de asigurări
medicale
Rugăm adresaţi-vă
departamentului nostru pentru
serviciile oferite pacienţilor
Tel. 03/5201507-8

SPITALUL ASSUTA
Tel Aviv, Jabotinski 62
Tel. 03-5201515 Fax 03-244349

GURA HUMORULUI

Toate drumurile duc spre ISRAEL

ISRAEL
ISRAEL

Nu ştiu ce ne-am face dacă n-am avea presa din străinătate. O mulţime de secrete ne-ar rămîne necunoscute şi am trăi cu impresia că Israelul e o ţară mică, cu un prim-ministru mic, cu un ministru de externe sărac şi cu mulţi copii, cu o asistenţă americană mică, mai mică decît bugetul Statelor Unite. Noroc însă de postul de radio Monte Carlo şi de ziarele occidentale care ne dezvăluie din cînd în cînd secrete senzaţionale. Din ele rezultă clar că de fapt Israelul este o mare putere, ba chiar marea putere cea mai mare, care dirijează toate evenimentele, stabilind care din ele să fie istorice şi care nu.

Faptul acesta este, desigur, măgulitor şi te umple de o mîndrie naţională de-a dreptul internaţională. Pe de altă parte e enervant să afli deodată că atîta amar de vreme habar n-ai avut că ţara ta e buricul pămîntului şi că din acest buric pornesc toate drumurile lumii şi te duc spre el. Atîta modestie din partea guvernului israelian care ne-a ascuns acest fapt, dă de gîndit: nu cumva, Doamne fereşte, străinătatea ne apreciază mai mult decît guvernul şi serviciile noastre de informaţii?

SADDAM HUSSEIN ÎN SLUJBA LIKUDULUI

Radio Monte Carlo (despre care nu ştiam că face jocul Maarahului) a transmis recent o versiune a unui ministru saudian care ne-a mirat foarte mult, cu atît mai mult cu cît nu ne-am gîndit vreodată la ea: cică Saddam Hussein a fost adus la putere în Irak de către Likud cu scopul de a cuceri Kuweitul şi astfel să abată atenţia lumii de la problema palestiniană. Chestia este fireşte, interesantă şi ne umple inimile de bucurie, dar mă întreb: o veste aşa de mare trebuia s-o aflăm de la Radio Monte Carlo? Nu era mai normal s-o aflăm direct din gura Likudului? Ce, e o ruşine să ai un infiltrat la Bagdad?

Tot de la radio Monte Carlo, săracul, am aflat de ce întîrzie războiul din Golful Persic: Centrala Likudului i-a dat dispoziţie lui Saddam să nu tragă nici un foc de armă în americani pînă ce nu populează Kuweitul cu palestinieni. Cică planul e ca după ce Kuweitul se va umple de palestinieni, să se înfiinţeze acolo un stat palestinian şi atunci Israelul îi va soma pe americani să se retragă din Arabia Saudită şi să acorde Irakului "clauza naţiunii celei mai favorizate". De partea sa Israelul se va angaja în faţa lui Gorbaciov să nu colonizeze în Kuweit pe olimii care vin din Uniunea Sovietică.

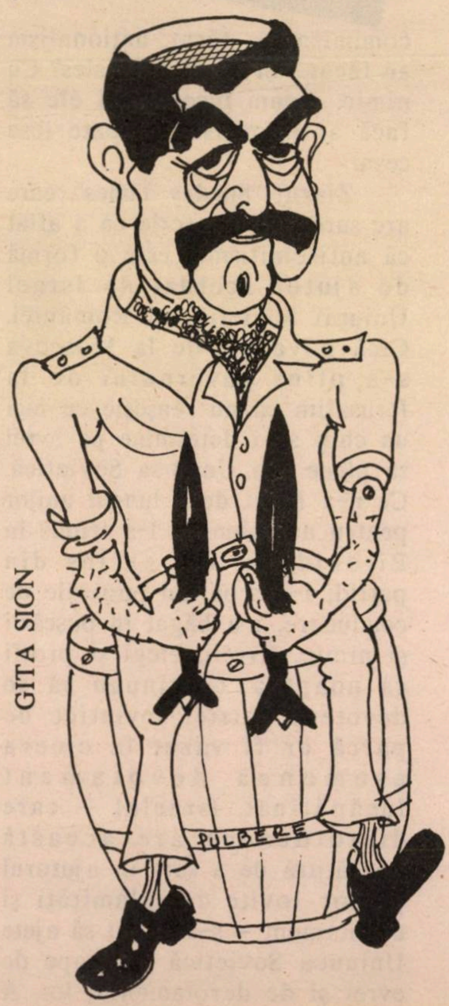

GITA SION

ISRAELUL ÎMPARTE MĂŞTI DE GAZE POPULAŢIEI DIN IRAK

Foarte serioasa revistă britanică "Economist" are şi ea grijă de moralul nostru şi ne dezvăluie secrete tăinuite de Zahal.

Zilele trecute revista a scris că Israelul a început să împartă – în mare secret şi cu discreţie – măşti de gaze populaţiei irakiene. Scopul? În felul acesta irakienii vor deduce că Israelul are şi el bombe cu gaze şi că le-ar putea folosi dacă va fi atacat. Dar cînd a aflat că Israelul împarte măşti de gaze irakienilor, Saddam Hussein s-a temut că moralul populaţiei va scădea şi a dat ordin să se confişte toate măştile – şi asta e de fapt ceea ce a urmărit Israelul: ca

GURA HUMORULUI

irakienii să nu aibă măşti de gaze!

GERMANIA S-A UNIFICAT DIN CAUZA ISRAELULUI

Toată lumea s-a mirat ce i-a apucat pe germani să se unifice. Doar şi după căderea Zidului de la Berlin, cancelarul Helmut Kohl a declarat că unificarea celor două Germanii e o chestiune de mulţi ani. În ce priveşte guvernul israelian, el a declarat că este foarte îngrijorat de eventualitatea unificării germane. Ei bine, guvernul ne-a minţit.

A trebuit să vină ziarul "New York Times" ca să ne dezvăluie cauza unificării nemţeşti. Iată: "Israelul a aşteptat ca Germania răsăriteană să plătească despăgubiri evreilor care au suferit de pe urma naziştilor şi din Germania răsăriteană – scrie "New York Times" – dar Germania răsăriteană s-a făcut niznai. Ce a făcut Israelul în această situaţie? A hotărît să unifice cele două Germanii atît pentru a pedepsi Germania răsăriteană, cît şi pentru a sili apoi Germania federală să plătească despăgubirile datorate de Germania răsăriteană. Guvernul de la Bonn s-a opus unificării, dar Israelul l-a ameninţat că îi restituie toate despăgubirile plătite în trecut, cu dobînda respectivă, şi că se căsătoreşte cu Polonia. Speriat de aceste ameninţări, guvernul lui Helmut Kohl a acceptat unificarea iar Israelul aşteaptă acum de la Germania apuseană despăgubirile de la Germania răsăriteană".

"PAMIAT" ŞI "ROMÂNIA MARE" FAC JOCUL GUVERNULUI ISRAELIAN

Ziarele din Israel – isterice cum sînt – fac caz de antisemitismul organizaţiei ruseşti "Pamiat" şi al gazetei "România Mare" ca şi cum în situaţia în care se găsesc ţările lor de apariţie poţi să faci altceva mai bun decît antisemitism. Fascism au făcut, comunism au făcut, naţionalism au făcut... Şi cu ce s-au ales? Cu nimic. Acum încearcă şi ele să facă antisemitism – poate iese ceva.

TIMES
ITALY
public
Attempt to break farm deadlock between US and Europe
50
ИДТИ?

Ziarul "Sunday Times", care are surse sigure, scrie că a aflat că antisemitismul este o formă de ajutor acordat de Israel Uniunii Sovietice şi României. Cică guvernul de la Moscova s-a plîns guvernului de la Ierusalim că nu reuşeşte cu nici un chip să-i determine pe evrei să plece din Uniunea Sovietică. Ce n-a făcut de-a lungul anilor pentru a-i alunga? I-a trimis în Birobidjan, i-a exclus din partid, i-a scos din posturile de conducere, i-a băgat în puşcării şi nimic. Evreii, blegi şi proşti ca noaptea, continuau să se devoteze patriei sovietice de parcă ar fi văzut la cineva asemenea devotament încăpăţînat. Israelul – care dintotdeauna are această apucătură de a sări în ajutorul ţărilor lovite de calamităţi şi devotament – s-a oferit să ajute Uniunea Sovietică se scape de evrei şi de devotamentul lor. A înfiinţat organizaţia "Pamiat" şi a plătit-o ca să se dea la evrei. Instructori israelieni pleacă la Moscova şi în alte oraşe special pentru a-i învăţa pe cei din "Pamiat" cum să strige "Afară cu jidanii!" şi cum să-i sperie pe evrei cu pogromuri. Se spune că şi Gorbaciov a fost uimit de felul cum au reuşit evreii să-i sperie pe evrei. Evreii sînt atît de speriaţi încît în fuga lor uită să-şi ia cu ei funcţiile pe care le deţin şi rămîn la dispoziţia Statului sovietic.

Se zvoneşte că Gorbaciov, încîntat de rezultatele activităţii organizaţiei sioniste "Pamiat", i-a rugat pe israelieni să-l ajute să scape şi de uzbeci, kirkizi, armeni şi de toţi ceilalţi care-i fac viaţa amară.

Cît despre gazeta antisemită "România Mare", ziarul londonez "Sunday Times" scrie că ea este o creaţie a Mosadului israelian menită a ajuta România să facă faţă criticilor din Occident. Eugen Barbu şi Corneliu Vadim Tudor – doi filosemiţi cunoscuţi – sînt plătiţi de israelieni să dezvăluie ororile comise de evrei – Canalul Dunăre – Marea Neagră, colectivizarea forţată, cedarea Ardealului, cenaclul "Flacăra" etc. – pentru ca lumea întreagă şi occidentul din ea să nu mai spună aşa şi pe dincolo şi să înţeleagă că toată vina o poartă evreii. Dacă însă vreun căpos de la Washington sare cu gura şi spune: "Bine, dar în România aproape că nu mai sînt evrei!", Mosadul israelian intervine şi recunoaşte: "E adevărat. Deci puteţi să acordaţi bietei României «clauza naţiunii celei mai favorizate» de vreme ce nu mai are evrei".

"Sunday Times" scrie în încheiere: Iată cu ce metode perfide şi eficace ajută israelienii România!

POLICHINESCU

* * *

CRONICĂ DE ALIA

TRIBUL NOSTRU

VĂZUT ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ DE AZI

Un fenomen nou: la Bucureşti s-a aflat de H.O.R. şi de conducătorii acestuia

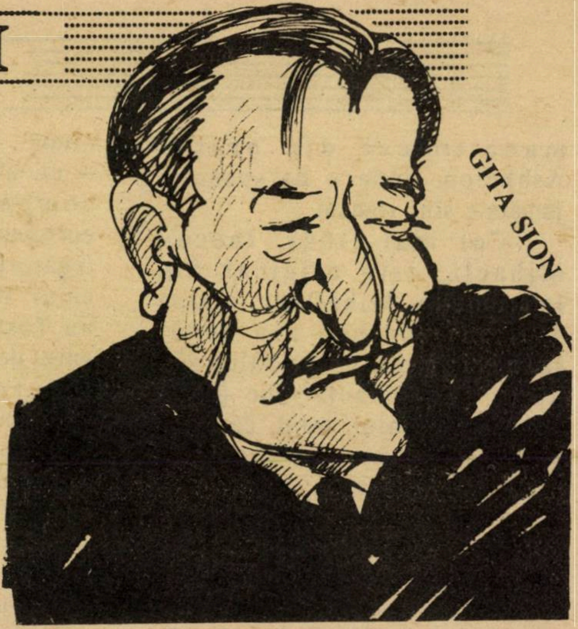

Uri Eliav: o invazie în România

Ani de zile (ba chiar decenii la rîndul) în ziarele de la noi s-a scris despre România şi români.

În schimb – în presa românească nu se publica mai nimic (bun) despre *ălia*. Asta era faimoasa *linie*.

După Revoluţie, lucrurile s-au schimbat. Se vorbeşte deschis, în presa realmente liberă din România, despre Israel în general, şi despre *trib*.

Gazetarii de la Bucureşti aterizează cu zecile la Ben Gurion, deschid ochii, privesc, întreabă... şi la întoarcerea în ţară, scriu.

Aşa cum a făcut (de-o pildă) Liana Enescu în săptămînalul *Lumea de azi*. Iată fragmente din articolul ei:

AL 13-LEA "TRIB" ISRAELIAN – EVREII VENIŢI DIN ROMÂNIA

M-am aflat timp de nouă zile în Israel. Am fost în multe locuri: am călătorit de-a lungul malurilor vestite ale fluviului Iordan, spre înălţimile Golan, am străbătut regiunile Iudeea, Samaria şi Galileea, pînă la cel mai de nord punct, la graniţa cu Libanul; am coborît apoi, spre Haifa şi Tel Aviv, de-a lungul litoralului mediteraneean; în sfîrşit, am urmărit conturul vestic al Mării Moarte, pînă la vestita Masada.

Pe acest traseu, nu a fost loc în care să nu întîlnesc vorbitor de limbă română sau pe cineva care să nu ne spună că are părinţi sau alte rude, apropiate sau mai depărtate, originare din România...

...Cei veniţi din România au reuşit în aproape toate domeniile. Muncitori, tenaci, răzbătători, ei au fost purtătorii unor deprinderi şi obiceiuri, ai unei anumite mentalităţi despre muncă şi viaţă, care, transferate în aridul peisaj israelian, i-au ajutat să depăşească dificultăţile, să capete rădăcini, să dăinuiască, în pofida tuturor greutăţilor. Despre ce a însemnat existenţa în Israel a primilor evrei din România, despre cum s-a desfăşurat viaţa lor şi a generaţiilor următoare, despre scopurile şi idealurile lor, locul lor distinct în cadrul societăţii israeliene ne-au vorbit, cu pasiune, trei reprezentanţi de seamă ai acestei comunităţi, domnii *Moshe Nagor*, vicepreşedinte al Ligii de prietenie Israel România, *Uri Eliav*, preşedintele Asociaţiei evreilor originari din România (H.O.R.), *Iaacov Mihaeli*, preşedintele generaţiei tinere din cadrul H.O.R.

Plecaţi de 20, 30, 40 de ani din România, îşi amintesc cu minuţiozitate fiecare etapă a drumului parcurs. Domnul Nagor povesteşte, de pildă: "Am plecat miercuri, 25 ianuarie 1950, şi am ajuns la Haifa duminică, 29 ianuarie 1950, după mai multe peripeţii, între care o escală de 24 de ore la Istambul". Au urmat, pentru el, cei patru ani şi jumătate de armată, studenţia, cînd, pentru a se întreţine, a lucrat în zilele de sfîrşit de săptămînă, ca funcţionar portuar, apoi ca şofer. A fost, zece ani, inginer constructor, a contribuit la clădirea a peste 40 de şcoli şi diferite instituţii culturale, în peste 20 de oraşe, apoi a fost chemat să-şi asume funcţii de coordonare în influenta mişcare a sindicatelor israeliene.

Domnul Ury Eliav a venit în Israel din Moineşti, în anul 1946. A plecat pe jos pînă în Iugoslavia, apoi, mai departe, cu vaporul, într-o veritabilă odisee. A făcut armata, toate cele patru războaie, a trăit în "kibutz". E în conducerea unei importante societăţi de construcţii şi secretar al consiliului muncitoresc din orașul Ashkelon, unde – ne spune – jumătate sînt români.

Cel mai tînăr, Iaacov Mihaeli, este originar din localitatea Mihăileni, dintre Siret și Dorohoi. S-a numit Iancu Ciubotaru. Actualul său nume – Michaeli vine de la numele orașului natal, ca și al străzii pe care a locuit – "Strada lui Mihai". A venit în Israel în urmă cu 26 de ani; de pe vapor a mers direct în "kibutz", apoi în armată și la studiile de economie. În urmă cu cîțiva ani, întîlnirea cu Artur Israelovici – influentă personalitate a vieții publice israeliene, "nr.2" în puternica Federație sindicală Histadrut, el însuși originar din România – a produs o cotitură în existența sa. A fost atras în mișcarea sindicală și apoi politică, în special în coordonarea activității dedicate tinerei generații.

...Dincolo de reușita în plan profesional sau al muncii obștești, de preocupările de zi cu zi, mai există, însă, ceva – ceva ce nu poate fi ignorat, nici măcar estompat. Cei mai mulți o numesc "tradiție".

"Nu știu dacă ne veți înțelege că noi, cei născuți în România, sîntem azi mîndri de țara noastră, Israel, dar nu uităm că, în genere, România s-a purtat bine cu evreii – ne spune dl. Ury Eliav. Au fost umbre, am suferit, dar cînd vedem ce s-a întîmplat cu cei veniți din alte țări, nu putem să nu avem respect pentru România. Vrem să adunăm într-o enciclopedie tot ceea ce am trăit și făcut și – cum se spune – «bogdaproste» avem ce scrie... Apoi, vrem să facem o «invazie» în România, să venim să vizităm locurile natale. Nu vrem să uităm nici lucrurile bune, nici cele rele. N-avem nevoie nici unii să ascundem nimic". Cu atît mai mult cu cît – mi-au spus interlocutorii – în comparație cu alte state europene, mai ales est-europene, legăturile Israelului cu România, chiar în ultimul sfert de secol, au fost dintre cele mai bune: spre deosebire de celelalte țări din fostul bloc comunist, România nu a rupt relațiile diplomatice cu Israelul, după războiul arabo-israelian din 1967.

...Interesul israelienilor – originari sau nu din România – pentru ceea ce se întîmplă la noi în țară rămîne viu în continuare, Chiar dacă ei exprimă numeroase nedumeriri...

Românii sînt cunoscuți ca oameni de încredere, muncitori, care fac tot ce pot pentru a le fi bine, lor și copiilor lor, de aceea – potrivit unor afirmații ale interlocutorilor – actuala situație de stagnare stîrnește stupefacție.

În măsura în care ea va putea fi depășită și România va găsi soluții adecvate pentru o serie de probleme, colaborarea româno-israeliană va cunoaște un nou avînt. Pentru dl. Michaeli, de pildă, ar fi vorba, în primul rînd, de două probleme: de organizare și de bani. Se pot face afaceri cu România pe bază de schimb, prin sistemul cunoscut pe plan internațional sub numele de "barter" – spune el, arătînd că raporturile comerciale trebuie stabilite de către indivizi, de firmele particulare. Statul să se dea de o parte și să-i lase pe proprietari să-și alcătuiască rețeaua de relații. România dispune de resurse însemnate, ca și de o serie de atu-uri. Nu neapărat de atu-ul de a fi singura țară din lume fără datorii externe – este de părere interlocutorul nostru, pentru care, în mod paradoxal, dar nu lipsit de un dram de adevăr, creditorul ar trebui să fie mai îngrijorat decît creditatul de înapoierea datoriei. Ne spune chiar o anecdotă, revelatoare pentru simțul practic evreiesc: "Într-o noapte, Rașela se trezește și vede că Ițic nu doarme. Îl întreabă ce are și acesta îi spune că, la gîndul de a avea o datorie pe care, a doua zi, la scadență, nu o va putea achita vecinului, nu poate să închidă ochii. Atunci, Rașela se repede la fereastră, o deschide și strigă: «Vecine, știi că Ițic are o datorie la tine. Ei bine, află că nu poate să ți-o dea mîine». Apoi închide fereastra și se adresează soțului: «Acum poți să te culci, fiindcă prostul celălalt nu va mai dormi toată noaptea de supărare»".

I. Mihaeli: să vă spun un banc cu Ițic și Rașela

●●●

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL. 0 3 – 7 4 4 7 8 7

NAZARITEANUL LA PARIS

Aşa îl numeşte presa ebraică pe regizorul Mircea Săucan: Nazariteanul. Dar nu pentru că ar semăna cu ceva cu Isus, ci pentru că acum e şi el din Nazaret (locuieşte de fapt la Nazaret Illit) ca şi Hristos.

Săptămînile trecute, într-un număr din revista "Tel Aviv", Edna Făinaru scria:

"Ceva i s-a întîmplat lui Mircea Săucan de cînd filmul său «Meandre» a fost prezentat la Festivalul cinematografic de la Locarno. Pînă atunci era încă anonim pe lista regizorilor "blestemaţi" din Europa răsăriteană, despre ale cărui filme se vorbea, dar pe care nimeni nu le văzuse vreodată. Nou imigrant în Israel, care s-a înfundat în anonimat la Nazaret Illit, trăia dintr-o slujbă de paznic de noapte şi numai o parte din aliaua română auzise de el.

Dar de cînd cu Festivalul de la Locarno, multe lucruri s-au schimbat. Mai întîi Cinemateca din Paris urmează să prezinte o retrospectivă cu toate cele cinci filme ale sale – şi ea va avea grijă să le scoată din România. O autorizaţie s-a şi primit prin telefon de la Bucureşti.

Apoi... primarul din Nazaret, Menahem Ariav, l-a invitat la el în birou, ziariştii îi bat la uşă, organizatorii Festivalului de la Ierusalim l-au invitat pentru anul viitor ca oaspete de onoare, două din cărţile sale scrise în româneşte vor fi traduse şi editate în ebraică.

Dar cel mai important eveniment e că Nazariteanul a plecat la Paris ca invitat al Ministerului francez de Externe pentru a se alătura unui convoi de cineaşti care vor face filme documentare în România. Pelicula filmată va folosi ca materie primă pentru un film de acţiune pe care Săucan îl va realiza ulterior.

Pentru un regizor care se împăcase cu gîndul că şi-a încheiat cariera, toate acestea sînt năucitoare".

■ ■ ■ ■

un partid rusesc?

(APROPO DE FAIMOSUL "PARTID ROMÂNESC")

Într-un articol publicat în "Haaretz", Natan Sceranski acuză guvernul de "impotenţă" în tratarea problemei valului de imigranţi din Uniunea Sovietică şi ne divulgă un proiect: înfiinţarea unui partid al imigranţilor ruşi care să candideze la alegerile pentru Knesset. Deputaţii acestui partid ar urma să apere interesele noilor veniţi din U.R.S.S.

Ideea lui Sceranski ne face să zîmbim deoarece ne aduce aminte că în trecut s-a vînturat şi ideea înfiinţării unui "partid românesc". De fiecare dată cînd la alegeri partidele "uitau" să treacă pe listele de candidaţi şi cîte un român, se auzeau voci care spuneau că aşa nu mai merge şi că românii trebuie să-şi formeze propriul lor partid care să le apere interesele şi demnitatea. Niciodată, de fapt, nu s-a pus cu seriozitate această problemă, dar chiar dacă ar fi fost vorba de un proiect serios, e de presupus că partidele "naţionale" l-ar fi împiedicat să se realizeze.

Şi poate că pe bună dreptate. Înfiinţarea de partide pe bază comunitară nu este de dorit. Ea n-ar face decît să rupă unitatea oricum fragilă a populaţiei israeliene. Ne amintim cît rău a făcut "TAMI", partidul marocan înfiinţat de Abuhatzera. Era o seră de duşmănie faţă de aşkenazim. Nici nu-i de mirare că a dispărut.

Un partid separatist rusesc ar fi tot o seră a duşmăniei fie şi din cauză că înfiinţarea sa s-ar face pe baza ideii – false – că cei veniţi din Uniunea Sovietică sînt discriminaţi şi trebuie să se apere singuri.

Dar s-ar putea să ne pomenim şi cu două sau trei partide ruseşti de vreme ce Ida Nudel face de pe acum opoziţie faţă de Sceranski iar ceilalţi foşti luptători pentru libera emigrare din Uniune sînt de asemeni dezbinaţi.

Nu, nu de mai multe partide avem nevoie în ţara asta, ci de mai puţine.

FERDINAND MARCOVICI
Haifa

Am publicat (după cum se vede) însemnarea ironică a corespondentului nostru din Haifa. Am publicat-o, dar asta nu înseamnă că "problema" nu poate fi discutată. În definitiv, Sceranski n-o fi chiar un inconştient...

NOI etc.

*** *Regizorul* Benny Brunner (născut la Bîrlad, crescut la Beer Sheva, studiat la Tel Aviv şi stabilit la... Amsterdam) a realizat anul trecut un film documentar despre revoluţia din România (despre care am relatat într-un număr anterior din "Minimum"). În prezent el realizează pentru televiziunea olandeză un film-portret despre profesorul Ieshaiahu Leibovici. Dar Brunner încă mai aşteaptă ca televiziunea israeliană să binevoiască a prezenta filmul său interesant despre revoluţia românească.

*** *Într-o* şuetă la Uniunea Scriitorilor ebraici cineva a făcut această remarcă: "Din Uniunea Sovietică vin mulţi olim, dar scriitori buni vin din România".

*** *Un nume* nou în paginile de vineri ale "Vieţii noastre": Ella Bernfeld. Din cînd în cînd publică poezii pe care le-am reţinut pentru gingăşia şi sinceritatea lor. Şi mai aflăm că tînăra autoare este şi o persoană agreabilă.

*** *Mai mulţi* turişti români veniţi în vara aceasta în Israel – scriitori, ziarişti, oameni de iniţiativă – au propus în redacţiile publicaţiilor israeliene de limbă română şi unor publicişti personal, diferite combinaţii: editarea în comun a unor antologii, a unor cărţi sau reviste etc. Ideea este salutară, dar toate propunerile s-au împotmolit în chestiunea financiară. Cum să acopere cheltuielile, cum să fie plătiţi colaboratorii şi tipografiile dacă românii nu au decît lei?

Toţi au fost de acord că trebuie să se aştepte timpuri mai bune cînd românii vor avea dolari sau cel puţin leul va deveni convertibil. Timpuri mai bune. Bineînţeles dacă duşmanii României, încrîncenaţi, vor lăsa ţara să-şi construiască aceste timpuri, mai bune...

*** *Într-un* articol recent din "Viaţa noastră", I. Schechter are curajul şi îşi asumă răspunderea morală de a-i chema în Israel "pe toţi evreii care au mai rămas în România". El consideră că evreii "nu mai au ce căuta acolo" şi dacă ministrul Sharon îi cheamă pe evreii din Uniunea Sovietică, poate şi el să-şi permită să lanseze o asemenea chemare evreilor din România.

Problema e dacă şi alţi evrei care vin în ţară se bucură de atenţia de care se bucură evreii veniţi din Uniune...!

*** *În taină,* fără ca cineva să simtă, fără a spune Shalom chiar şi unor rude, poetul Grişa Gherghei a părăsit ţara împreună cu familia sa, întorcîndu-se în România de unde venise în urmă cu vreo doi ani. În ultimul timp, publica mereu poezii în "Viaţa noastră". Probabil însă că nu-şi găsise un rost... Probabil că a simţit că în România îşi va găsi un rost...

*** *Oded Feldman* (50% origine românească) s-a răzgîndit şi nu mai părăseşte funcţia de director al teatrului Cameri. Pînă recent se spunea că în locul lui va veni Noam Semel, ataşat cultural la reprezentanţa israeliană din New York şi ginerele lui Itzhak Artzi.

*** *A murit la Paris* (am mai scris) Beno Sebastian care ani de zile a refuzat să permită publicarea jurnalului ţinut de ilustrul său frate, dramaturgul, prozatorul şi criticul Mihail Sebastian. A avut probabil motivele lui pentru acest refuz. Toată lumea a ştiut că acest jurnal este extraordinar, cu observaţii şi revelaţii de mare interes, şi că se află în păstrare la Ierusalim. Bine ar fi să se ia – rapid – iniţiativa publicării lui!

*** *Compozitorul Dumitru Bughici* – nou în ţară, locuind încă la centrul de absorbţie Ghilo din capitală – a scris o simfonie dedicată Ierusalimului şi inspirată de acest inegalabil oraş. A trebuit s-o aflăm dintr-un reportaj transmis de televiziune căci compozitorul, modest şi timid, n-a dezvăluit vestea nici unei publicaţii de limbă română. Bun, dar pe cînd o vom auzi în interpretarea uneia din orchestrele noastre simfonice?

*** *Al. Andy* – care s-a făcut cunoscut mai ales prin textele pe care le-a scris ani de zile pentru Mircea Crişan şi în colaborare cu el – a părăsit ţara stabilindu-se (pentru a doua oară) în Statele Unite. Se pare că din motive de ordin familiar.

El a lucrat la Televiziunea educativă, unde a colaborat cu Titi Acs, şi în ultima vreme a publicat în ziarul de limba română amintiri picante şi portrete interesante din lumea teatrului românesc şi israelian.

*** *Au ocupat sociologii Banca Mondială?* se întreabă Scott Guggenheim în publicaţia economică americană *The Bank's World*. Nu, n-au *ocupat-o* (ca Irakul pe kuweitieni), nici n-au organizat un *hold-up*. Oameni eminamente paşnici, sociologii, cam 50 la număr, membri ai severei "Asociaţii a Sociologilor Americani" au venit cu un autobuz special la Banca Mondială, unii de la mari distanţe, pentru a participa la un seminar condus de dr. Michael M. Cernea; Cernea fiind ieşeanul care, după o trecere, în anii '50-'60, prin presa bucureşteană de tineret, a făcut o carieră strălucită în Statele Unite, devenind unul din "creierii" lui *World Bank* şi un *star* al sociologiei contemporane. Poate chiar un *guru:* pasiunea cu care sînt aşteptate şi urmărite de către iniţiaţi ideile lui te duc cu gîndul la asemenea termeni de Katmandu.

Cernea: un guru care rîde

*** *Hotărît lucru,* presa română şi-a deschis porţile (= paginile) în faţa realităţilor Israelului; şi a oamenilor acestuia, inclusiv aceia despre care, pînă la 22 Decembrie nu se vorbea nici de frică (sst!): originarii de la Buhuşi sau Zimnicea. Între *pionieri* s-a aflat, cum am informat la vreme, cotidianul *Adevărul,* care-a publicat o corespondenţă a lui I. Schechter despre Ierusalim. Revista *22* a reprodus, după *Minimum* un text de M. Rudich pe marginea raporturilor evrei – comunism.

Uite că se poate şi că nu moare nimeni din asta; după cum nu moare nimeni dacă regizorul Hary Eliad, directorul T.E.S.-ului, declară într-un interview că doreşte să pună-n scenă "Evreica din Toledo", dramatizarea lui Al. Mirodan după romanul lui Teuchwerger.

În săptămînalul *Evenimentul* am întîlnit un reportaj din Tel Aviv de I. Fîntînaru; avem de-a face cu un început; cunoscutul gazetar a fost numit corespondent al revistei bucureştene în Israel. În *"România Literară"* am citit un fragment de proză de Virgil Duda. Versuri de Shaul Carmel au apărut în ziarul *Azi,* iar revista *Lumea azi* a publicat o declaraţie a poetului din Holon. Şi aşa mai departe. E bine. E bine fiindcă e firesc, fiindcă-i omeneşte, fiindcă aşa trebuie, trebuie să fie.

*** *Luna trecută* în *Viaţa noastră* de Harakevet a apărut o scrisoare pe trei coloane din partea unui colaborator care cerea să se acorde neîntîrziat despăgubiri evreilor originari din România; autorul recomanda de asemenea, cu seriozitate, să se restituie, în valută şi sumele cheltuite pentru... cadouri, în bani sau obiecte, la scoaterea actelor pentru plecarea din România, la diverse instituţii etc. Propunerea a stîrnit ecouri din cele mai diferite şi mai... neaşteptate. Astfel, într-o scrisoare primită de noi, la 20 octombrie, cititoarea Rodica W. din Natania (numele şi adresa se află la redacţie) pune următoarea problemă: "În legătură cu cheltuielile nenumărate legate de tot felul de cadouri ce trebuiau date ba la ICRAL, pentru eliberarea locuinţei, ba la poştă, pentru lichidarea abonamentului la radio ş.a.m.d., îmi amintesc că, atunci cînd am plecat în 1975, am dat în cîteva rînduri mită sexuală. Astfel a trebuit, ca să scap de bucluc, să mă culc cu sectoristul de la Miliţie pentru paşaport, cu un funcţionar de la telefoane, ca să-mi anuleze abonamentul şi cu un vameş de pe Calea Rahovei care urma să controleze lăzile mele... Cum aş putea fi despăgubită astăzi pentru toate astea?..."

*** *La sosirea* pe aeroportul Ben Gurion, compozitorul H. Mălineanu a aşteptat în zadar (ca şi ceilalţi pasageri ai *TAROM*-ului în care se urcase la Bucureşti) să-şi ridice valizele. Băieţii de la Otopeni au uitat (pur şi simplu) să le urce în avion. Noroc că, avînd humor, s-a împăcat cu soarta. "Am venit aici să particip la spectacolul «Adam şi Eva» al amicului Hary Reininger – ne-a spus el. Ei bine, o să ne îmbrăcăm, şi eu şi soţia mea, în costumele personajelor respective..."

*** *Nu, nici luna trecută* n-au avut loc alegerile pentru noul comitet al Asociaţiei Scriitorilor. După ultimele ştiri, adunarea de alegeri va avea loc de îndată ce se lămuresc lucrurile în Golful Persic. Pînă atunci s-a hotărît să se împartă membrilor, şi-n primul rînd celor ce se interesează de alegeri - măşti speciale de gaze. Ca să nu respire aerul stătut din sala de şedinţe de pe Kaplan, mucegăită.

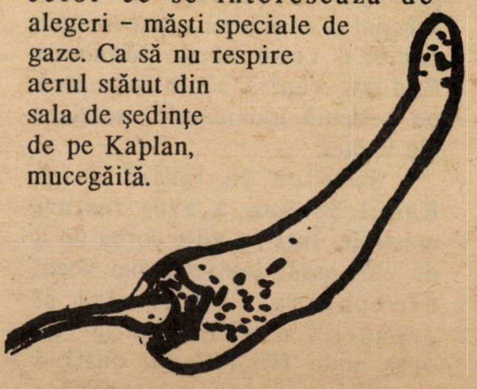

NOI

*** *Am primit* la redacţie invitaţia aici de faţă. Ea este tipărită într-un oraş unde H.O.R.-ul e viu, dinamic, scoate o publicaţie de eficienţă şi bun simţ, *Informaţia,* ajută pe noii veniţi şi cultivă, cum se vede, istoria *alialei*. Cu mîndrie firească. Un exemplu de respectare a părinţilor, a strădaniei lor de pionieri. Un exemplu pentru alte *snifuri* din oraşe mai mari şi cu pretenţii.

HITAHADUT OLEI ROMANIA
KARMIEL

MUNICIPALITATEA KARMIEL
SUB EGIDA D^{lui} PRIMAR
ADY ELDAR

AU ONOAREA SA VA INVITE LA :

SPECTACOLUL FESTIV

DEDICAT ANIVERSARII A 25 DE ANI DE ACTIVITATE A HITAHADUT OLEI ROMANIA KARMIEL
SPECTACOLUL ARE LOC IN ZIUA DE 14.10.90 ORA 20^{00} LA HEIHAL HATARBUT IN KARMIEL CU
PARTICIPAREA UNOR ARTISTI CUNOSCUTI DIN CADRUL ALIALEI ROMANE DN TARA

ŞORBAN LA GHIVATAIM

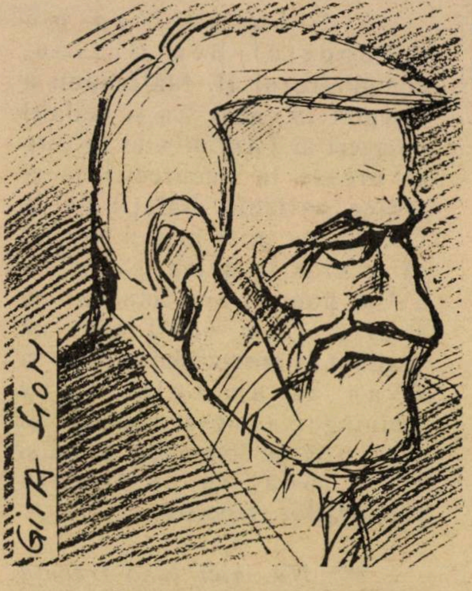

Profesorul Raoul Şorban, Drept al Popoarelor, vicepreşedinte al *Fundaţiei Culturale Române,* şi soţia sa, cunoscuta graficiană Eva Şorban, s-au aflat zilele trecute în Israel; împreună cu ei au venit d. Radu Bănică, referent principal la "Fundaţia" amintită, precum şi o echipă a televiziunii române, condusă de Manasse Radnev, venită să întipărească pe peliculă momentele esenţiale ale vizitei.

Şederea în Israel a lui Raoul Şorban a avut rosturi multiple. Întîi, e fost vorba de a da curs unei invitaţii mai vechi din partea H.O.R.-ului şi primăriei din Ghivataim (un oraş unde fiii *tribului* cultivă preţuirea la adresa românilor ce-au salvat, în timpul războiului, vieţi evreieşti, şi unde, cum am mai scris, s-a hotărît organizarea unei biblioteci purtînd numele lui Şorban). O întîlnire organizată în locuinţa familiei Sigmund Spiegel, a adunat pe musafiri şi ghivataimişti; la care s-au adăugat cîţiva leaderi ai *tribului* din Israel: Arthur Israelovici, Uri Eliav, Moshe Nagor, apoi gazdele, fireşte, primarul oraşului, Simon Andrei, preşedintele H.O.R.-ului din localitate, gazetari de la *Minimum, Adevărul* etc. şi alţii şi alţii. Absenţi, acum vreo două luni, cînd cu vizita delegaţiei Asociaţiei România-Israel, reprezentanţii Ambasadei Române au fost, de data aceasta, prezenţi. Ceea ce a făcut tuturora plăcere. De notat că spre deosebire de fel de fel de "primiri" unde în afară de sandviciuri cu *hodu,* şpriţuri şi "ce mai faci?", nu se întîmplă nimic, aici, Manasse Radnev a luat cîteva interviewuri pentru micul ecran bucureştean, care n-au fost de fel banale. Indeosebi, un tête-à-tête Raoul Şorban – Arthur Israelovici, va stîrni cu siguranţă interesul telespectatorului din România.

Al doilea obiectiv al vizitei l-a constituit întîlnirea lui Şorban cu rabinul Moshe Carmilly-Weinberger. Fostul rabin-şef al Clujului în anii Holocaustului ardelean, trăind acum în Statele Unite, Moshe Carmilly a venit în Israel pentru a pune la punct, împreună cu vechiul său amic, detaliile legate de împlinirea unui vis vechi: înfiinţarea unui Institut de studiere a judaismului, în cadrul Universităţii din Cluj, cel dintîi de acest fel din istoria României. Apoi, împreună au plecat în România, ca să pună piatra de temelie a Institutului. Ce destin!

În 1944, cei doi, tînărul rabin şi tînărul istoric de artă român se uniseră pentru a trece peste graniţi, sub pecetea tainei, cîteva mii de evrei din Ardeal în România, scăpîndu-i astfel de la Auschwitz. În 1990, ei se unesc pentru a trece (de data asta la lumina zilei) peste graniţele ce despart ignoranţa de ştiinţă, învăţăturile Maimonidiene. Surîsul lui Raoul Şorban, aşa cum îl vedem în desenul făcut de Gita Sion, ne arată că vechiul complotist este mulţumit înfăptuirea cea nouă.

VICTOR MINCU

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• O tristeţe, uneori, fără margini

"...Braşovul, locul unde am trăit nu puţini ani, şi aş zice cei mai importanţi, n-a făcut excepţie de la o regulă pe care n-a dictat-o nimeni: aceea a convieţuirii. Ne naştem şi murim toţi la fel, dar trăim după obiceiuri şi legi nescrise, rămase din străbuni, dar asta n-a împiedicat pe nimeni, atunci cînd a vrut, să fie OM pînă la capăt. Cu toată modestia în care trăiau ai mei nu s-au dat înapoi, atunci cînd a început exodul polonezilor şi evreilor, să găzduiască un cracovian pornit din ţara sa în bejania amarului. Mai tîrziu am aflat cum Mircan Ioan şi Karl Lehmann, ultimul de origine germană, şi nu numai ei, au ascuns prin casele lor, ori prin văioage de munţi, zeci de evrei, neştiindu-se, încă, dacă Antonescu va ceda presiunilor fasciste. Antonescu, despre care istoria va avea multe de spus, a făcut tot ce omeneşte a fost posibil, în condiţiile cînd şefii de stat erau obligaţi să abdice unul după altul şi îşi aşezau grumazul sub cizma crucii încîrligate. Noi, românii, sîntem un popor blînd şi bun, uneori proşti de blînzi, de buni. Aşa am fost şi aşa vom rămîne, chiar dacă, cel puţin din prostia bunătăţii ar fi cazul să mai lăsăm şi pentru alţii! N-am scris vreo carte sau vreo proză substanţială în care măcar unul dintre personaje să nu fie evreu, neamţ ori ungur şi asta pentru că, acolo unde mi-am format primii paşi în viaţă şi unde mi s-a imprimat pecetea sufletească a bunei vieţuiri cu cei din jur, spaţiul real-ului de fiecare zi impunea scrisului propria sa logică.

Cu atît mai mare mi-a fost tristeţea cînd, mai zilele trecute, poposind pentru cîteva zile în oraşul de la poalele Tîmpei, am văzut scrise pe cîteva clădiri, cu litere de-o şchioapă, răbufniri străine, altădată, acestei aşezări cu amestec pronunţat de seminţii: *"Jos Iliescu jidanu; Iar ne conduc jidanii"*. Această pavoazare ruşinoasă, incompatibilă cu fiinţa mea, găsindu-şi loc pe un zid ce adăpostea altădată fostul meu liceu comercial "Andrei Bîrseanu".

Trecătorii îşi vedeau de ale lor, nu dădeau importanţă, acestor *mîzgăleli*. Numai că pentru mine nu erau *mîzgăleli*. Pentru mine erau o ruşine.

Cît de frumoasă a fost vopseaua ţîşnită probabil, dintr-un spray asemănător, în acea lună memorabilă a anului 1987, cum am lăcrimat la vederea altor lozinci dăltuite de braşoveni în data de 22 decembrie a anului trăitor în veci, 1989. Cît de urîte şi jignitoare, cît de agresive şi urîte de spiritul poporului nostru mi s-au părut acele înscrisuri ivite peste noapte din noaptea unor minţi la fel de întunecate în ultimele zile ale lui August 1990! Se pare că drumul democraţiei este lung şi chinuitor şi de o tristeţe, uneori, fără margini."

(Petre Sălcudeanu, fragment din articolul "O tristeţe, uneori, fără margini", *Adevărul*, Bucureşti)

• Precum Nicolae Giosan...

"...sîntem asimilaţi cu criminalii, consideraţi ca prezentînd un pericol social şi nu ni se aplică un regim de arest preventiv, regimul la care sîntem supuşi îl caracterizăm regim al exterminării fizice, morale şi psihice. În cazarma din şoseaua Olteniţei, s-au exercitat asupra noastră presiuni puternice, în primul rînd de ordin moral. Geamurile vopsite, ferestrele bătute în cuie şi acoperite cu draperii masive, negre, fără aer, încăperea, tot timpul zăvorîtă cu gratii şi lacăte, nu putea fi părăsită, mîncare mizerabilă, nici un acces la ziare, radio sau ştiri din afară, fără a putea controla vreun avocat sau familiile. În închisoarea de la Rahova, această presiune a continuat. Unele măsuri luate de conducerea arestului şi vizita procurorului general aici au ameliorat parţial situaţia. Dar, în fond, situaţia nu s-a schimbat: eram ţinuţi tot timpul în celulă, o mare parte din ferestre fiind acoperite cu şipci, fără masă, scaun, tacîmuri, mîncam pe pat sau în picioare, nu aveam aer – o ferestruică întredeschisă – plimbare într-o boxă de 4–6 paşi, cu ziduri înalte de peste 4 metri. Lipsiţi de hîrtie şi creion – confiscate de două ori – pînă după alegeri nici un ziar, nici radio nici televizor. Promisiunea procurorului general de a ni se asigura acces la televizor nu s-a respectat. Codul penal, sau o simplă carte de aritmetică sînt subversive în acest arest. A trebuit mult să luptăm, zile şi săptămîni de-a rîndul, să se dea jos obloanele de la ferestre, bărbaţii să obţină dreptul de a se bărbieri la 2 – 3 zile, am tot implorat pentru plimbarea în boxa amintită, pentru deratizare, chiar pentru usturoi – despre care se spunea că miroase, în timp ce W.C.-ul se afla deschis, în camera în care mîncam, dormeam, "trăiam". În timpul cutremurului nu s-a dat curs cererii noastre de a se deschide zăvoarele celulelor, deşi am dat asigurări că nu vom ieşi din ele.

Cel mai îngrozitor este prelungirea duratei arestului, acum peste 8 luni, timp în care nu ştim ce va fi, iar deasupra capului stă ameninţarea continuă a unei pedepse, şi nedrepte, şi îngrozitoare. Ancheta propriu-zisă a durat cîteva ore, maximum cîteva zile. În rest, totul pentru a zdrobi orice personalitate, totul pentru minimalizare, îndobitocire, înjosire, totul pentru a slăbi rezistenţa noastră fizică şi morală. Acesta este regimul la care sînt supuşi foştii membri al C. P. Ex...

Nu dorim să înduioşăm pe nimeni. Din nefericire, caracterizarea pe care am făcut-o, în cursul anchetei, în memorii adresate procurorului general, ca regim de exterminare fizică, morală şi psihică, s-a adeverit. Se scrie despre procesul "celor 24". Aritmetica reală este alta. Am fost inculpaţi 21. Doi au fost scoşi din cauza stării grave a sănătăţii lor. Apoi a intervenit decesul lui Nicolae Giosan. Ne-am referit la aceasta într-un memoriu-apel adresat celor mai înalte autorităţi, inclusiv Dvs., şi prezentat la proces...

Profesorul universitar, savantul, fostul preşedinte al Academiei de Ştiinţe Agricole şi al Marii Adunări Naţionale – omul, în ultimă instanţă – nu a murit de moarte naturală! El a fost omorît ca urmare a arestării abuzive şi ilegale, a regimului sălbatic la care a fost supus, a refuzului, total inadmisibil, de a i se acorda cu promptitudine asistenţă medicală (a fost transportat cu infarct, zeci şi zeci de kilometri, de la un spital la altul), a şocului moral pe care i l-a produs ştirea că familia îi este evacuată din casă. Moartea lui Giosan s-a săvîrşit sub ochii unora dintre noi, el a murit aproape în braţele noastre. Noi am prevăzut această moarte. Totuşi, nu am avut dreptul să-i dăm ultimul onor, nu am avut dreptul să ni se răspundă măcar la cererea noastră în acest sens.Ne permitem, Domnule Preşedinte, să reiterăm cererea noastră, ca o Comisie parlamentară, nu organele răspunzătoare de condiţiile în care ne aflăm, să cerceteze cauzele infarctului miocardic şi ale decesului lui Nicolae Giosan. Iată că am rămas 23. Doi au interzicere categorică de a se prezenta la proces, datorită riscului imens pentru viaţa lor. Vom rămîne 21. Dar, încă alţii – nu exagerăm – 10-15 urmează soarta lui Giosan. Vom dispărea unul cîte unul..."

(Dintr-un memoriu adresat preşedintelui Ion Iliescu de către membrii fostului Comitet Politic Executiv al CC al PCR, aflaţi în stare de arest; memoriul poartă semnăturile lui: Gh. Rădulescu, Dumitru Popescu, Miu Dobrescu, Szasz Iosif, C. Olteanu, Lina Ciobanu, Ana Mureşan, Suzana Gîdea, Paul Niculescu-Mizil, Gh. Pană, Ion Stoian; într-o notă a autorilor se specifică: "nu am avut posibilitatea de a lua semnăturile celor aflaţi în alte aresturi").

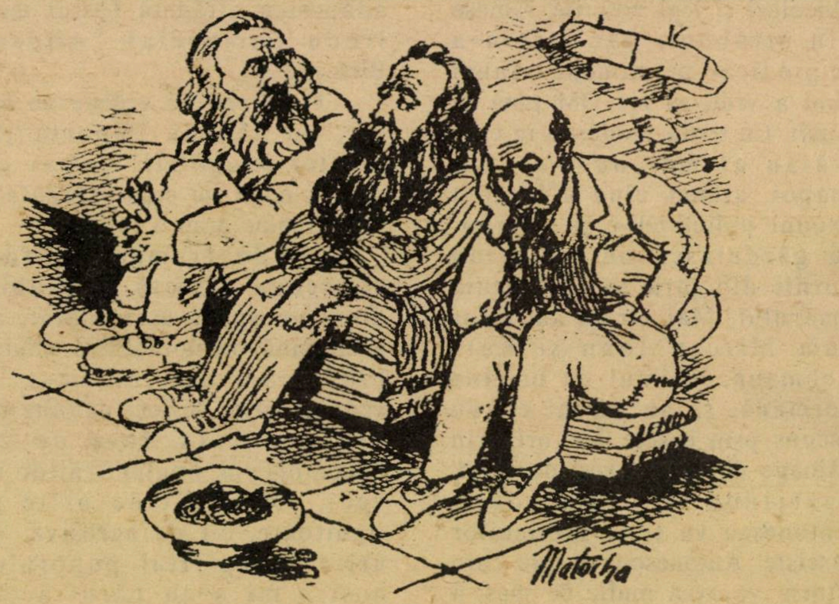

– Şi totuşi, teoria era justă...

Din publicaţia poloneză „Szpilki"

• N-ai plecat încă? (sau O.E.P. II)

"Cînd intrăm în cancelarie, colegii maghiari ne adresează întrebări de genul: «Mai eşti aici, dragă? N-ai plecat încă? De ce nu eliberaţi locul?»"

(Declaraţie a prof. Doina Badea de la Liceul din Miercurea Ciuc; publicată în articolul *Un turneu prea rapid*, de Liliana Stoicescu, din ziarul *România Liberă*, Bucureşti)

• Dolphi Drimer îşi dă foc

"Dacă va fi nevoie îi vom acţiona în judecată pe cei care încearcă să ne pună beţe-n roate. Iar dacă nu se vor opri, în prezenţa tuturor studenţilor mei, a presei româneşti şi internaţionale, sînt gata să-mi dau foc în Piaţa Universităţii".

(Declaraţie a prof. dr. Dolphi Drimer, rectorul noii Universităţi Ecologice, în semn de protest împotriva refuzului autorităţilor de a aproba deschiderea Universităţii amintite; dintr-un articol de Dan Mucenic, în *Zig-zag*, Bucureşti)

● **Nici măcar**

Un turist venit din România: "Acum la noi e şi mai rău decît înainte. Acum în magazine nici lozinci nu mai sînt".

● **Viol**

"...Fiului meu i s-a mai întîmplat şi un lucru absolut nefiresc, de necrezut. A fost violat..."

(Dintr-o declaraţie a Mariei-Ana Roşioru despre modul cum este tratat fiul ei, închis la penitenciarul Jilava şi judecat pentru huliganism; declaraţie consemnată în articolul "Ororile unui proces" de Simion Buia jr., din ziarul *România Liberă*, Bucureşti).

● **Seismul aşteptat**

"Forţa contestatoare, o dată trezite mulţimile şi exorcizate stihiile, va fi mai puternică decît forţa conservatoare şi absolut nimic nu i se va mai putea opune! Foamea, frigul, întunericul, pasul bătut pe loc, stagnarea, mlaştina vor fi preambulul radicalizării maselor. Forţa odată scăpată din chingi, precum viitura, nu va fi constructivă, ci destructivă. Va opera cu puterea seismului: asta se aşteaptă..."

(Dintr-un editorial apărut în ziarul *Dreptatea* din Bucureşti)

● **Clasicii şi erotica**

Revista "Convorbiri literare" din Iaşi editează un supliment intitulat "Biblioteca literaturii interzise" prin care îşi propune să introducă în circuitul public texte aparţinînd unor mari scriitori români şi străini, texte inaccesibile pînă acum din "motive fie politice, fie morale". Primul număr din "Biblioteca literaturii interzise" publică *Poveştile corosive* ale lui Ion Creangă. Este vorba de *Povestea lui Ionică cel Prost*, scrisă la 22 octombrie 1876 şi *Povestea poveştilor* scrisă cu un an mai tîrziu, Ambele texte au fost citite la aniversările Junimii.

Considerate a fi pornografice (în ambele, celebre, savuroase povestiri, Creangă spune lucrurilor, recte sexului masculin, celui feminin precum şi actului erotic pe nume), bucăţile acestea nu puteau fi găsite decît cu greu, "la negru". Acum – revoluţie! – poveştile cu bucluc se vor afla în librării.

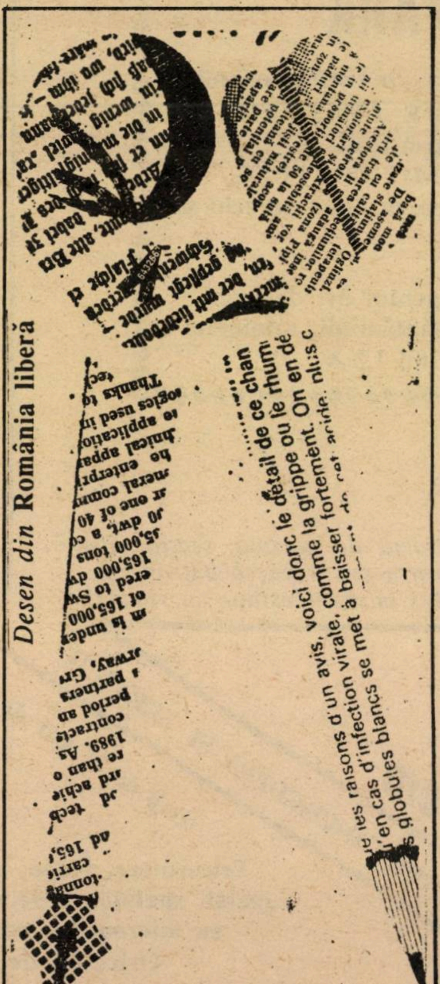

Desen din România liberă

● **Nud**

"Fosta soţie a lui Gelu Voican-Voiculescu, Sanda Voicu, refugiată undeva în sudul Franţei, a pozat goală pentru revista franceză «Lui», în care a publicat o scrisoare deschisă adresată fostului soţ «mîna forte a actualului regim de la Bucureşti».

În scrisoare, ea îi cere lui Voican-Voiculescu să iasă din F.S.N. şi să revină la viaţa liniştită dinaintea revoluţiei din decembrie".

(Din "Săptămîna în ţară" de Cornel Dumitrescu, *Lumea Liberă*, New York)

● **Unde e Abdul?**

Pe data de 20 decembrie 1989 a fost eliberat precipitat un cetăţean străin: ofiţerul Abdul Nasser Shalabi, strada Mihamed Abda 51, Tripoli, Libia. Acesta fusese condamnat la 14 ani pentru infracţiunea de omor, săvîrşită pe teritoriul României. Conform Decretului 11/1986, a rămas cu jumătate de pedeapsă. Ar mai fi avut de executat pînă în 1993. Şi totuşi, a fost eliberat brusc, neîndeplinind nici un fel de condiţie, neplătind cauţiunea, nefiind nici eliberat condiţionat, conform articolelor în vigoare (Legea 23, articolele 59 şi 60, cod penal), nici datorită unui eveniment excepţional. A fost eliberat din ordinul expres al generalului-maior Boştină şi maiorului Zbîrlea din serviciul de contrainformaţii. În condiţiile în care, începînd cu data de 17 decembrie 1989, se dăduse o alarmă generală în direcţia penitenciarelor, curiozitatea deţinuţilor (şi a noastră) este legitimă: în numele cui acţiona generalul-maior Boştină şi de ce l-a eliberat pe Abdul Nasser Shalabi?

După cum afirmă şi alte surse – ofiţeri de securitate trecuţi din prima clipă de

LUMEA ROMÂNEASCĂ

partea revoluţiei – în zilele luptelor cu teroriştii, au mai fost prinşi libieni şi cetăţeni arabi şi de alte naţionalităţi. Despre unii ştiu sigur că au fost eliberaţi doar la cîteva ore, tocmai de către centrele care-i strîngeau ("îi centralizau") în zilele revoluţiei. Alţii au fost eliberaţi din spitale. Odată eliberaţi, ei au continuat să lupte. Unii au fost prinşi şi a doua oară. O anchetă a procuraturii militare se află în plină desfăşurare".

(Din revista *22*, Bucureşti)

- **Decese**

Dr. Alexandru Posescu, conferenţiar la facultatea de filosofie din Bucureşti; *Aurel Dumitraşcu* (n. 1955), poet, membru al Uniunii Scriitorilor; a publicat volumele "Furtunile memoriei" şi "Biblioteca din Nord"; *Victor Bănciulescu*, gazetar sportiv, unul dintre cei mai talentaţi şi culţi reprezentanţi ai acestui domeniu al presei; Prof. Dr. *Constantin Dinculescu*, membru al Academiei Române, fost rector al Institutului Politehnic din Bucureşti.

MINIMUM ÎN ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 120 şekeli; 6 luni: 60 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

OFERTĂ FĂRĂ PRECEDENT între 21.10.90–27.12.90

★★★★ **HOTEL PARK**

situat pe malul mării, în Natania, în centrul oraşului.
*** 79 ŞEKELI PE NOAPTE, DE PERSOANĂ, în cameră dublă, inclusiv mese – în trei rate.**
A PATRA NOAPTE – DORMIT GRATUIT.
*** ÎNCĂ 15%–25% REDUCERE pentru două perechi sau mai multe.**

COMENZI: 053–623344 sau la agentul dv. de voiaj.
Oferta este în vigoare în cursul săptămînii, minimum 3 nopţi. Preţurile cuprind I.V.S.

BULĂ

Bulă dă examen la Conservatorul de muzică, secţia vioară. Deschizînd cutia viorii, păleşte: înăuntru era o puşcă-mitralieră.

– Aoleu, – zice el – tata s-a dus la manifestaţie cu vioara!

– Cum i se spune unei văduve de securist?

– Lăsata secului!

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon Bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICIU

timp de 17 ani de comerţ

NOILOR OLIMI
LI SE VA ACORDA
O ATENŢIE
DEOSEBITĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053–28567, 053–335454

E O LUME

I. FÎNTÎNARU

SCORNICEŞTII IRAKULUI

Numeroşi comentatori au scos în evidenţă o serie-ntreagă de similitudini între conducătorul Irakului, care a plonjat omenirea în teribila criză pe care o trăim în prezent, şi... Nicolae Ceauşescu. Asemănări de temperament şi caracter, de metode, de psihoze şi în alte privinte. Bunăoară, în materie de nepotism. Cît s-a ştiut în "anii lumină", cît s-a aflat după evenimentele din decembrie 1989, fapt este că România ajunsese, în bună măsură, pe mîna originarilor din Scorniceşti, satul de baştină al "geniului Carpaţilor". Bărbuleştii – sora, cumnatul – cei nouă fraţi cu familiile lor, chiar simpli ţărani localnici, ba chiar şi jucătorii echipelor de fotbal şi de căluşari, se bucurau nu numai de privilegii excepţionale, dar au urcat pînă pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei sociale din România. Se pare că, mutatis mutandis, nu e altfel sub domnia lui Saddam Hussein.

ORIGINARII DIN ORAŞUL NATAL AL LUI SADDAM HUSSEIN CONTROLEAZĂ APARATUL DE PARTID ŞI DE STAT

Takrit nu era pînă în 1979, cînd Saddam Hussein a devenit preşedintele Irakului, decît un orăşel, situat pe malul Eufratului, la vreo 150 de kilometri, nord-vest de Bagdad. Cei cîteva mii de locuitori ai aşezării trăiau într-o mizerie de nedescris. Cu timpul, Takritul a devenit unul din focarele agitaţiei naţionaliste contra ocupaţiei britanice. În această atmosferă a crescut Saddam, născut aici în 1937. Aderînd, la vîrsta de 20 de ani, la partidul Baas, la Bagdad, el a atras pe urmele lui membrii familiei sale, rămase în localitatea natală.

Încet-încet, numărul takritienilor instalaţi în posturile-cheie din partidul Baas a crescut, pînă la a imprima Baas-ului înfăţişarea unei întreprinderi de familie. Ei vor fi tot mai numeroşi îndeosebi în funcţiile care ţin de apărare, securitate şi serviciile de informaţii. Vărul său, generalul Adnan Khairalah, căsătorit cu Sayda, sora lui Saddam, este rapid numit ministru al apărării.

Un frate, doar după mamă, Barzan Ibrahim el Takriti, devine şeful atotputernicei organizaţii de informaţii interne şi externe. Acesta, personaj ambiţios şi uşuratic, trezeşte nemulţumire în rîndurile armatei unde încerca să-şi plaseze oamenii săi şi indignează pe "baasişti" prin abaterile sale de la... morala partidului (Doamne, cîtă asemănare!). Odată cu moartea, în 1983, a maică-sii, care nu odată l-a scos din belele, este lipsit de o înaltă protecţie şi, curînd, este scos din toate funcţiile şi poate fi găsit doar rătăcind pe culoarele palatului pe care preşedintele l-a construit pentru mama lor comună la Takrit.

Întocmai ca Scorniceştii (vă amintiţi că i se spunea, în ironie "Scorniceşti – les deux églises", prin aluzie la reşedinta lui De Gaulle, "Colombey les deux églises"), Takritul încetează să mai fie modesta localitate cvasi-rurală din tinereţea lui Saddam, şi devine un oraş modern, înzestrat cu palate, case rezidenţiale şi ferme bogate, aparţinînd takritienilor care au profitat de pe urma regimului.

Unul din aceşti profitori de rang înalt este însuşi patriarhul clanului takritienilor, Khairalah Talfah, tatăl adoptiv al lui Hussein şi, totodată, socrul lui şi unchi – după mamă. Poreclit "Domnul cinci la sută", Talfah, împreună cu amici de-ai săi, toţi din Takrit, s-a dedat la afaceri grase peste hotare şi a ajuns rapid să facă o avere colosală. De notat că tot acest tip venal, pe cînd deţinea funcţia de guvernator al Bagdadului, şi-a adus contribuţia la consacrarea ideologiei Baas-ului, printr-un articol faimos, à la Hitler, intitulat: *"Trei lucruri pe care Dumnezeu nu ar fi trebuit să le creeze: perşii, evreii şi muştele"*.

Din făţărnicie "moralistă" şi pentru a salva faţa partidului, Saddam (întocmai ca Ceauşeştii), a tunat şi fulgerat împotriva corupţiei şi fraudelor, vizîndu-l pe Talfah şi clanul său, dar zice-se în amintirea mamei sale, n-a luat măsuri împotriva vinovaţilor. În schimb, aceştia temîndu-se că le fuge terenul mănos de sub picioare, au urzit o rebeliune contra puterii de la Bagdad. Incidentele de la Takrit, de la începutul anului 1968, au degenerat, mai ales cînd mai mulţi amici ai lui

Talfah s-au opus, cu armele în mîini, gărzilor preşedintelui venite pesemne să facă ordine. Fostul comandant militar al Bagdadului, Omar Hazak, cumnat cu Saddam, dar unul din apropiaţii fostului preşedinte, a dispărut în timpul tulburărilor. Reşedinţa sa şi cele ale altor partizani ai săi au fosr rase cu buldozerele de pe suprafaţa pămîntului. Complotiştii au fost pedepsiţi cu cruzime, dar nu şi membri apropiaţi ai familiei: Talfah a fost absolvit de sancţiuni fiindcă mai prezida asociaţia foştilor combatanţi, iar Barzan, spionul nr.1, trimis ca ambasador pe lîngă Comisia... Drepturilor Omului de la Geneva. În postul de şef al informaţiilor, a fost înlocuit mai întîi de un alt văr al lui Saddam, Ali hassan Majid, şi apoi de un alt takritian, Fadel Barrak. Acesta, la rîndul său, acuzat de malversaţii, a fost arestat şi pe urmă eliberat şi numit consilier pe lîngă Preşedinte pentru problema informaţiilor.

Aceste constituie schimbări ce dovedesc că "metoda rotaţiei" (sau cum se spunea în România "tragerii pe roată") nu îi era proprie doar lui Ceauşescu. Deasemeni, ca la Bucureşti, prin "rotaţia" din Irak sînt promovate "cadre" noi, neapărat din rîndurile originarilor din Takrit. Acum, departamentul informaţiilor externe i-a fost încredinţat lui Wadbane Ibrahim Takriti şi cel al informaţiilor interne lui Sabaaoui Ibrahim Takriti, amîndoi fraţi pe jumătate (adică de la unul din părinţi) ai lui Saddam. Un alt takritian şi ginere al lui Saddam, Hussein Kamel, controlează tentacularul minister al industriei de armament.

Veţi întreba: există şi un omolog al lui Nicu Ceauşescu? Evident! Fiul şefului statului irakian, Uday, a fost eroul unei afaceri tenebroase, la originea căreia erau unele încurcături în relaţiile dintre Saddam şi soţia lui. Uday, în cursul unei încăierări, luînd partea mamei, a ucis pe una din "gorilele" preşedintelui. Pînă la urmă, solidaritatea familială a triumfat, şi fiul asasin a fost complet reabilitat şi reintegrat în postul de preşedinte al Comitetului olimpic irakian. După ultimele ştiri, el va ocupa funcţia de adjunct al informaţiilor interne.

Takritienii deţin frînele puterii în Irak. Pînă cînd? Curînd, în Decembrie, se împlineşte un an de la prăbuşirea Scorniceştenilor...

● ● ●

HERMAN LEIBOVICI

— TRAVEL EXPERT —

INFORMEAZĂ PE CEI INTERESAŢI A CĂLĂTORI IN STRĂINĂTATE, CĂ S-A ALĂTURAT COLECTIVULUI AGENŢIEI DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477 284753.

BILETE AVION, EXCURSII ORGANIZATE ŞI TOATE SERVICIILE TURISTICE
PENTRU ROMANIA IN ACEST SEZON.
FOARTE MARI REDUCERI LA STAŢIUNILE DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT.

Slawomir Mrożek

Suferinţele tînărului Werther

Cunoscutul dramaturg polonez Mrozek (piesa *Tango*, de pildă, vă amintiţi?) trăieşte în Occident, dar cunnoaşte bine mentalitatea din Polonia... şi din alte ţări din Europa de răsărit.

Şi ştie ce înţeleg mulţi de-acolo prin libertate şi democraţie.

Directorul Filarmonicii ne primi politicos: "Ce pot face pentru dumneavoastră?", ne întrebă.

"Ne datoraţi cincizeci de mii".

"E foarte posibil. Cu toate acestea, nu sînt prea sigur pentru ce. Aţi vrea să fiţi atît de buni să-mi explcaţi?"

"E un avans", l-am informat eu.

"Înţeleg, asemenea lucruri se întîmplă. Dar un avans pentru ce anume?"

"Pentru concertul nostru la filarmonică".

"Da, ar părea un motiv destul de bun. Totuşi, afară de cazul cînd comit o gravă eroare, nu ne-am întîlnit niciodată. Am semnat contractul pe nevăzute?"

"Încă nu, dar îl putem semna acum".

"Fără îndoială că puteţi. Dar mi-ar face plăcere să am o idee generală asupra propunerii dumneavoastră. Sînteţi un grup muzical?"

"Pentru moment nu, dar vor fi?"

"Şi repertoriul dumneavoastră, vorbind în linii mari?"

"Îl vom stabili cînd vom învăţa să cîntăm."

"Să cîntaţi?"

"Da, la instrumente, bineînţeles".

Stupiditatea individului începea să mă irite.

"Deci încă nu puteţi cînta, domnilor?"

"Putem, nu putem, care-i diferenţa? Viitorul e al nostru. Sîntem tineri, nu vedeţi?"

"Oh, desigur. V-aş putea face totuşi o sugestie? De ce nu învăţaţi mai întîi să cîntaţi, apoi să exersaţi un timp, şi pe urmă vom vedea. Viitorul e al dumneavoastră, fără nici o îndoială".

Aşa că porcul de fascist nu ne-a dat nici un avans. Am plecat simţindu-ne deposedaţi socialmente. Afară era un afiş care făcea reclamă unui anume Mozart.

"Cine-i ăsta?" a întrebat unul din noi. Nu-mi pot aminti care anume. Memoria mea nu-i prea grozavă, mai ales dimineaţa.

"Un bătrîn oarecare".

Am încetat să ne mai gîndim la artă şi ne-am apucat să facem o bombă. Va trebui s-o punem sub filarmonică.

Lupta pentru dreptate are întîietate. ■

RESTAURANTUL «LA LUCA»

IAFFO – STR. YEFFET 101, TEL. 867803
(vis-a-vis GAN TAMAR)
Autobuze: 10; 41; 46; 83; 88

ÎN FIECARE ZI LA PRÎNZ ŞI SEARA
ORCHESTRA „FANTASTIC SHOW"

DIN ROMÂNIA

ÎN FRUNTE CU RENUMITA
CORNELIA CATANGA
VOCE ŞI ACORDEON
PĂDUREANU AUREL
VOCEA DE AUR
IOANA VIŞAN
ŢAMBAL
IORDACHE GHEORGHE
ACORDEONUL FERMECAT
ILIE SILVIU
VOCE ŞI ORGĂ ELECTRONICĂ
NICOLAE CONSTANTN
CONTRABAS
MONDY
LA BATERIE

DANS ● ANTREN ● VOIE BUNĂ

Rezervaţi locuri din timp.
Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

CASA DE PĂRINŢI RAANANA

- Casă de odihnă şi linişte pentru părinţi
- Atmosferă familială
- Îngrijire personală + ajutor la spălat şi îmbrăcat
- Supraveghere medicală, gimnastică
- Camere pentru una şi două persoane
- Mîncare dietetică şi kaşer
- Numărul locurilor este limitat

RAANANA, str. Borohov 39
Tel. 052-21031

CENTRUL DE BALET CLASIC

ŞCOALĂ OFICIALĂ A BALETULUI ISRAELIAN

MAI ESTE UN NUMĂR RESTRÎNS DE LOCURI PENTRU ANUL ŞCOLAR CURENT

Grupe la toate nivelele pentru învăţarea artei baletului clasic

Amănunte şi înscrierea la birourile BALETULUI ISRAELIAN din Tel Aviv, Str. Hei Beiiar, nr. 2, Kikar Hamedina – Tel. 03/268570 – 266610

MINIMUM NU UITA

MEMORIILE ȘEF-RABINULUI Dr. AL. ȘAFRAN

O dată cu acest nou capitol din memoriile Rabinului-şef Dr. Alexandru Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu) am intrat, în *miezul* cel mai dramatic al anilor de război.

Lupta lui Şafran şi a tovarăşilor săi de zbatere pentru salvarea obştei e mereu încrîncenată şi mereu pe muchie de cuţit: viaţa cîtorva sute de mii de evrei poate depinde, oricînd, de-un cuvînt rostit într-o întrevedere; de-un cuvînt sau de o intonaţie.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

Şafran: 1980

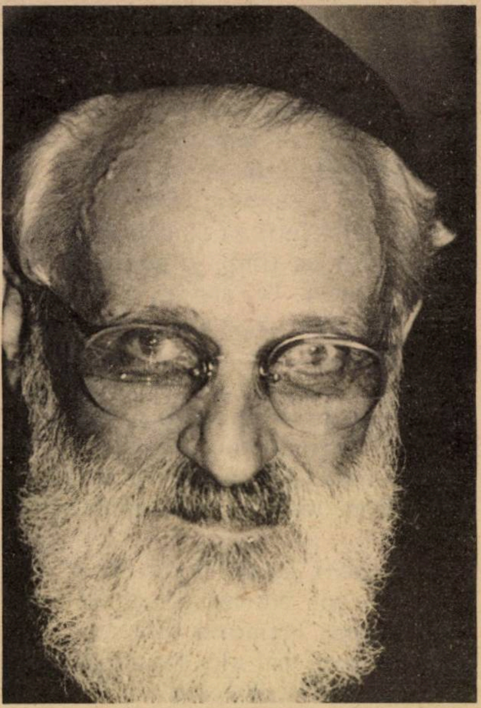

IV
CENTRALA EVREILOR ŞI SFATUL EVREIESC CLANDESTIN

La începutul anului 1942, germanii şi românii au hotărît să înfiinţeze "Centrala evreilor din România", iar dr. Nandor Gingold a acceptat să preia conducerea. El devenea astfel trădătorul "oficial". Înainte de a-şi asuma noile funcţii, se botezase. A fost o alegere liber consimţită, o demonstraţie foarte clară a lipsei de consideraţie faţă de poporul lui. Cinci ani mai tîrziu, în decembrie 1947, comuniştii aveau să înlocuiască această Centrală cu "Comitetul evreiesc democrat", avîndu-l în frunte pe dr. Sandu Lieblich. Nici unul, nici celălalt nu reprezentau şi nici nu conduceau efectiv comunitatea, care oricum, n-ar fi avut nici un cuvînt de spus. Primul m-a gonit din casă, al doilea din casă şi din post.

Cînd Gingold a instalat "Centrala evreilor" la parterul din str. Burghelea 3, unde se afla sediul Federaţiei, a insistat să ocupe încăperea unde lucram eu. Această cameră făcea parte din apartamentul meu. Unii din colaboratori i-au atras atenţia că nu era o idee fericită să-l jignească astfel pe şef rabin, expulzîndu-l din casa sa. Dar refuză să-i asculte; vroia biroul meu cu orice preţ. Grossman, adjunctul lui, mă informă că trebuie să părăsesc locuinţa împreună cu familia şi să ne mutăm într-alta din strada Spătarului 51. Cine poate ghici căile providenţei? La această nouă adresă s-a constituit Sfatul evreiesc clandestin, a cărui conducere am preluat-o. Aceasta nu s-ar fi putut niciodată realiza în imobilul care adăpostea "Centrala evreilor"...

Aş vrea să spun cîteva cuvinte asupra conducătorilor acestei Centrale. Gingold mi-a făcut imediat impresia unui om rău, lipsit de scrupule, distant. Părea să aibă toate complexele evreului botezat, ale unui *"meşumăd"*, avînd impertinenţa să-şi "administreze" fraţii, să-i dojenească, să-i maltrateze, pentru a fi pe placul noilor lui stăpîni. Apoi, mai era un oarecare Willman, numit şi el de nazişti, un fel de gazetăraş, care pleda pentru transferul populaţiei evreieşti în teritorii "autonome", alese de nemţi. Mai tîrziu avea să devină unul din "oamenii" ambasadei germane la Bucureşti. Adjunctul lui Gingold, Grossman, veşnic zîmbăreţ, nu inspira nici cea mai mică încredere. Mai puţin brutal decît şeful lui, juca rol dublu, căutînd să cucerească graţiile adevăraţilor conducători. Ţinea mult să fie considerat un evreu preocupat de toate problemele evreieşti.

Gingold a fost la început secretarul general al Centralei, al cărei preşedinte fusese pentru o vreme un apreciat gazetar, dar cu un caracter perfid: H. S. Streitman. Se povestea despre el că de mult timp se convertise. Dar, în timp ce Gingold nu pierdea nici o ocazie să ne arate dispreţul, Streitman, ipocrit, nu ezita să asiste la slujbele sinagogii. În anul acela, prezent de Yom Kipur, cînd am ţinut o predică despre *Kiduş-ha-Şeim*, vorbind despre devotamentul evreului faţă de credinţa sa, devotament atît de puternic încît e gata să-şi sacrifice şi viaţa, Streitman izbucni brusc în lacrimi. Era oare o manifestare de căinţă – sau un gest destinat publicului? Puţin din amîndouă, fără îndoială.

Cu dr. Theodor Loewenstein-Lavi – la Yad Vashem, Ierusalim, în 1964: "Aş vrea să citez printre aceşti evrei sinceri şi devotaţi pe dr. Theodor Loewenstein"

Radu Lecca părea intimidat

Dar, dacă conducerea Centralei evreieşti era alcătuită din trădători şi "colaboratori", existau totuşi printre membrii ei şi oameni cinstiţi. Unii lucrau acolo la cererea unor adevărate organizaţii evreieşti, ca să afle ce se "pregătea" la Centrală, pentru a reacţiona la timp. În plus, prerogativele "legale" ale Centralei erau prea importante pentru a fi neglijate în acele vremuri, excepţional de grele. Aş vrea să citez printre aceşti evrei sinceri şi devotaţi pe dr. Theodor Loewenstein, însărcinat cu departamentul Educaţiei, "intrat" acolo din partea Organizaţiei sioniste. Considerat un pedagog excepţional de către întreaga comunitate, preocupat să insufle un spirit naţional evreiesc pretutindeni unde-l chemau funcţiile sale, a fost foarte repede obligat să demisioneze de la Centrală, fiind acuzat de "sionism". Dr. Kanner era din acelaşi aluat. În strada Burghelea s-a ocupat de Departamentul afacerilor religioase – dar cu acordul lui Filderman.

Contrar altor instituţii de acelaşi gen care apăruseră concomitent în celelalte ţări din Europa, Centrala evreilor din Bucureşti nu i-a ţinut niciodată la distanţă pe adevăraţii conducători ai comunităţii. Chiar şeful ei real, delegatul român însărcinat de a "soluţiona problema evreiască", Radu Lecca, ştia că trebuie să ţină seama de aceştia. Îmi amintesc ziua cînd s-a prezentat la birourile noastre – pe atunci cele ale Federaţiei – pentru a ne anunţa că guvernul decisese crearea "Centralei evreilor". Făcea eforturi pentru a se arăta sigur de sine; dar, cu toate acestea, părea intimidat de primirea glacială şi elocventa tăcere care urmase discursului său.

Centrala începuse deci să se ocupe de misiunile pentru care fusese creată: să adune fonduri, să colecteze îmbrăcăminte, etc. În acelaşi timp, în noul meu apartament din strada Spătarului, începuse să funcţioneze o direcţie clandestină. După război, în cursul procesului său, Gingold a afirmat că fusese tot timpul la curent cu activitatea noastră.

De cîte ori mă întîlneam cu înalţi demnitari ai guvernului, aveam impresia că dispreţuiau Centrala evreilor în aceeaşi măsură ca şi mine şi că nu o considerau reprezentanta comunităţii noastre ci, mai curînd, o verigă în plus în birocraţia Statului. Cît despre Gingold, acesta nu-l vedea decît pe Radu Lecca, executîndu-i ordinele. Cu aerele lui de "gauleiter", Gingold era un laş care nu risca niciodată să facă cea mai mică intervenţie personală, decît dacă era sigur de rezultat. Spre sfîrşitul războiului, ironia soartei a vrut – în parte la cererea guvernului, în parte din cauza dorinţei lui de a se "reabilita" înainte de a fi prea tîrziu – să ne ajute din punct de vedere legal sau tehnic în unele activităţi ale Sfatului evreiesc clandestin. Absurditatea unei asemenea situaţii se poate rezuma astfel: pentru a se supune ordinelor nemţilor, guvernul antisemit creează o Centrală a Evreilor pe care – de fapt – o dispreţuieşte. În acelaşi timp, acelaşi guvern îl primeşte pe rabinul şef ales şi pe fostul preşedinte al Federaţiei comunităţilor evreieşti, arătîndu-le în general respectul datorat adevăraţilor reprezentanţi ai populaţiei evreieşti... Şi, de pildă, cu toate că Centrala evreilor punea în aplicare măsurile luate de autorităţi împotriva evreilor, ea juca un rol tehnic în desfăşurarea programului de ajutorare a evreilor din Transnistria, o activitate a cărei iniţiativă o avusese de fapt Sfatul evreiesc clandestin. Centrala îi dădea "legalitatea" necesară.

Încă din timpul războiului şi imediat după aceea, unii sionişti şi mai ales unii comunişti i-au atacat pe conducătorii evrei care, după ei, "colaboraseră" cu Centrala. N-am scăpat nici eu de atacurile lor, deoarece fusesem obligat, împreună cu alţi cîţiva, să asistăm la două sau trei întruniri. Trebuie totuşi să arăt că, la una din aceste şedinţe, Streitman l-a insultat pe Zissu, unul din notabilii noştri. Zissu a părăsit atunci şedinţa, însoţit de mine, deoarece ţineam să-i arăt astfel solidaritatea mea. La o altă întrunire, Radu Lecca ne-a pretins să ne despărţim de Filderman. Nu numai că am refuzat categoric, dar am insistat asupra importanţei primordiale a activităţii lui în favoarea populaţiei evreieşti. În sfîrşit, în 1943, direcţia Centralei evreieşti ne-a convocat, pe mine şi pe Filderman, pentru a "discuta" despre un impozit de patru miliarde de lei pe care evreii trebuiau să-l plătească.

Mareşalul Antonescu, furios, a hotărît să-l deporteze pe Filderman

Mai întîi, Lecca mă convocase pe mine singur pentru a-mi comunica hotărîrea mareşalului. Cînd am auzit cifra, am crezut că visez. Comunitatea noastră, i-am răspuns, e prea slăbită, prea sărăcită, material şi fizic, pentru a face faţă unui asemenea impozit. Lecca însă a subliniat că dispoziţia e a mareşalului în persoană şi că trebuie să plătim.

Am întrunit Sfatul Evreiesc pentru a-l pune la curent. Imediat după aceea, Lecca ne-a convocat pe mine, pe Filderman, pe Benvenisti şi pe mulţi dintre conducătorii noştri, în prezenţa lui Gingold. De data aceasta, Lecca s-a înfuriat grozav cînd i-am spus că nu vom putea niciodată să strîngem această sumă, ameninţîndu-ne în cele din urmă că ne va aresta. Mă şi vedeam la prefectura de poliţie. Deodată, m-am ridicat, după ce-i lăsasem răgaz să se "răcorească" şi am vorbit. Am vorbit puţin — şi nici de data asta nu-mi amintesc ce-am spus. Dar, ştiu că Lecca a fost atît de impresionat de cuvintele mele, încît întreaga atmosferă a şedinţei s-a schimbat dintr-o dată şi ne-a lăsat să plecăm.

În zilele ce au urmat, Filderman s-a străduit pentru a obţine, dacă nu anularea deciziei — ştia că era imposibil — măcar reducerea cifrei fixate. Rezultatul a fost că, după o explozie de mînie, mareşalul Antonescu a dat ordin să fie deportat în Transnistria. Am încercat tot ceea ce era în puterea mea, pretutindeni, ca să împiedic deportarea sa. Am adus certificatele doctorilor Teodorescu şi Lupu, în care se afirma că Filderman era foarte bolnav. La sfatul doctorilor, a fost chiar internat la clinica Victoria. Am alergat la palatul regal, la Dimitrie Lupu, preşedintele Înaltei Curţi de Justiţie, la conducătorii Partidului naţional-ţărănesc şi ai Partidului naţional-liberal, la Maniu, la Brătianu, la dr. Costinescu, la toţi miniştrii pe care-i cunoşteam. I-am rugat, i-am implorat să obţină revocarea ordinului de deportare. Zadarnic, Nici o intervenţie n-a reuşit. Mareşalul era furios şi nimic nu-l putea calma.

După fiecare nouă încercare, mă duceam la clinică să-l văd pe Filderman. Cînd şi-a dat seama că deportarea sa era iminentă, soţia sa a declarat că-l va însoţi. Îşi pregătise şi valiza. În momentul ultimelor pregătiri, am venit însoţit de toţi conducătorii noştri la patul în care zăcea şi luîndu-mi mîna în mîinile lui, calde şi tremurînde, declară cu o voce slabă, dar hotărîtă, că toţi trebuie să se strîngă în jurul rabinului-şef, să-l înconjoare cu afecţiune şi să-l urmeze întotdeauna. Apoi mă cuprinse în braţe. A fost un moment sfîşietor. Nimeni nu-şi putuse stăpîni lacrimile.

Pe cînd plecam de la spital, cu sufletul distrus, i-am întîlnit pe Kolb şi Steiger, delegaţii Comitetului internaţional al Crucii Roşii. Le-am cerut să-i asigure lui Filderman condiţii de călătorie cît mai omeneşti posibile. Am continuat să sun la toate porţile. I-am vizitat pe nunţiul apostolic, pe ambasadorul Elveţiei, al Suediei şi pe alţi. Am reuşit să anunţ mai multe organizaţii evreieşti din străinătate, ca şi pe Stephen Wise, preşedintele Congresului evreiesc mondial. Tuturora le-am comunicat că Filderman a fost deportat, explicîndu-le că trebuia făcut imposibilul pentru a obţine eliberarea lui. După trei luni de neîntrerupte demersuri, în sfîrşit, a fost eliberat. Şi acolo, în Transnistria, Filderman reuşise să rămînă activ.

Cu toate ameninţările, guvernul român n-a reuşit să ia de la evrei mai mult decît 734 milioane lei — în loc de patru miliarde.

Sarah făcea naveta între ferestre şi uşă

Aş vrea să revin mai amănunţit asupra alcătuirii şi funcţionării Sfatului Evreiesc

Sara Şafran, cu cei doi copii, Esther şi Avinoam Bezalel, după război: "Sara făcea naveta între ferestre şi uşă"

clandestin. În afară de mine şi Filderman, membrii săi, chiar de la început, erau Benvenisti, care reprezenta Organizaţia sionistă, Froimescu, pentru comunităţile sefarde şi Schwefelberg, un cunoscut avocat. De îndată ce am hotărît să venim în ajutorul deportaţilor din Transnistria şi – începînd din ianuarie 1943 – chiar să-i vizităm, un ajutor preţios ne-a adus Fred Şaraga, din Iaşi, a cărui energie şi bunătate erau inepuizabile. Ne adunam, sub presiunea unei necesităţi imperioase, în noua mea locuinţă din str. Spătarului. Eram în continuare primul ostatec potenţial al populaţiei evreieşti. Eram obligat să mă prezint la poliţie, la date şi ore fixe, pentru a dovedi că nu părăsisem oraşul – şi întotdeauna, la întoarcerea mea acasă, îi găseam aşteptîndu-mă pe membrii Sfatului evreiesc clandestin. Stabilisem în principiu o întîlnire săptămînală, în general miercuri, dar dacă împrejurările o cereau, ne întîlneam indiferent în ce zi şi uneori indiferent la ce oră, uneori chiar tîrziu seara şi uneori de patru sau cinci ori la rînd. Simţeam că ne aflăm sub supraveghere, dar aceasta nu influenţa cu nimic multiplele noastre activităţi. Faptul că ne adunam la mine, era însă mai sigur: conducătorii noştri puteau pretinde, în caz de descindere a poliţiei, că veniseră să mă consulte, în calitate de şef rabin, în probleme de istorie sau de ritual religios. Una din problemele cele mai spinoase pe care le aveam de rezolvat era aceea a orfanilor din Transnistria. Astfel Sfatul evreiesc clandestin organizase un Comitet de doamne – am încă lista: erau douăzeci şi una, printre care şi soţia mea – comitet însărcinat să se ocupe cu repatrierea şi primirea orfanilor. Iniţiativa acestui Comitet fusese a soţiei mele şi cum starea de asediu interzicea adunările, ea vizitase pe rînd pe fiecare membră, pentru a-i explica ce avea de făcut. Centralizarea se efectua în cadrul Sfatului evreiesc clandestin. Din precauţie, în timpul şedinţelor, Sarah făcea naveta între ferestre şi uşă, asigurînd paza.

●

Mitropolitul Bălan se duce, aşa cum i-am cerut, la Antonescu. Şi îmi spune: "Să nu uiţi ziua asta!"

Cînd, în luna august 1942, conducătorii comunităţilor din sudul Transilvaniei, au venit clandestin la Bucureşti, periclitîndu-şi vieţile, să ne anunţe că se pregătea deportarea populaţiei evreieşti din această regiune a ţării, sfatul evreiesc s-a întrunit imediat – mai întîi pentru a verifica la direcţia căilor ferate, unde lucra unul dintre ai noştri, dacă faptele erau adevărate. Nu numai că era adevărat, dar deportările erau iminente. Cu toţii ne-am mobilizat imediat; fără să mai aştept, i-am alarmat pe regele Mihai, pe regina mamă, pe ambasadorul Elveţiei, al Suediei şi pe delegaţii Crucii Roşii Internaţionale. Am reuşit de asemeni să-l văd pe Iuliu Maniu, fostul preşedinte al Partidului naţional-ţărănesc şi şef de *facto* al opoziţiei şi el originar din Transilvania. M-a primit foarte rece, promiţîndu-mi vag să intervină, nefiind convins că se poate mare lucru – şi cîteva zile după aceea m-a informat că într-adevăr nu obţinuse nimic. Am alergat atunci la Dimitrie Lupu, preşedintele Înaltei Curţi a justiţiei, la universitari reputaţi şi deasemeni la Winkler, un evreu din Oradea Mare, bun prieten al meu, dentistul familiei regale, la care regele şi regina mamă ţineau mult. În sfîrşit, l-am vizitat pe nunţiul apostolic, care mă primea totdeauna, fără să-l anunţ în prealabil. Sarah m-a înlocuit de multe ori, în special cînd nunţiul în persoană ne anunţa că Gestapoul, instalat în faţă, îi fotografia vizitatorii. Dar cum timpul presa din ce în ce, am bătut şi la uşa mareşalului Antonescu, apoi la

Mihai Antonescu. În cele din urmă, Sfatul evreiesc clandestin a decis să încerce un demers îndrăzneţ, disperat: să ajungă la mitropolitul Bălan, şeful Bisericii ortodoxe române din Transilvania. Riscul era destul de mare: în primul rînd Bălan era un antisemit notoriu, apoi se afla la Sibiu, unde nu mă puteam deplasa, fiind ostatic, decît clandestin. În plus, exista acolo un important cartier general al Gestapoului, ceea ce făcea să crească pericolul de a fi prins. Nu ne rămînea decît o posibilitate: să trimitem un mesager la Sibiu pentru a-i comunica mitropolitului că vreau să-l văd urgent la Bucureşti. Şi incredibilul s-a produs... Acest om, care în Senat se arătase totdeauna atît de rece faţă de mine, acest intim al mareşalului Antonescu, mi-a răspuns că mă va întîlni la Bucureşti, la domiciliul uneia din rudele sale, generalul Văitoianu, fost prim-ministru... Porţile care păreau atît de ermetic închise, începeau să se deschidă: un miracol era pe cale să se producă.

La începutul întrevederii noastre, mitropolitul păru mai întîi tot atît de distant ca de obicei. I-am expus situaţia extrem de critică, în care se aflau evreii din Transilvania de Sud, a căror deportare în Polonia nu mai era decît o chestiune de ore. Bălan păstra o expresie impasibilă. Atunci am ridicat tonul şi i-am spus, aproape i-am strigat, că după moartea noastră ne vom întîlni în faţa Judecătorului suprem şi că-i voi aminti, da, îi voi aminti moartea acestor zeci de mii de evrei, a acestor nevinovaţi de a căror dispariţie va fi răspunzător deoarece trăiau în eparhia lui.

Surprins fără îndoială de violenţa cuvintelor mele, mitropolitul s-a ridicat şi a început să se plimbe în lungul şi în largul camerei. Se lăsase o tăcere apăsătoare. Deodată s-a aşezat la loc şi m-a privit cu mare intensitate. A ridicat receptorul telefonului, a chemat biroul mareşalului şi a cerut să fie primit imediat. Îi răspunsese însuşi mareşalul, invitîndu-l la dejun. Constatînd în ce măsură i se schimbase atitudinea, am insistat şi i-am povestit mitropolitului o întîmplare îngrozitoare pe care mi-o povestise chiar Iuliu Maniu: cu cîteva zile mai înainte, trecînd pe strada Sfîntul Ioan Nou, auzise ţipete dintr-o casă. Se oprise pentru a se informa ce se petrecea acolo şi i se spuse că erau nişte evrei pe punctul de a fi deportaţi în Transnistria. Maniu, acest om atît de dur, se emoţionase şi încercase să obţină anularea ordinului. Dar degeaba. *"Dumneata, dumneata, am spus eu mitropolitului, poţi face ceva pentru aceşti nenorociţi. Trebuie solicitat Mihai Antonescu"*. Al doilea miracol: Bălan a luat din nou telefonul, a vorbit cu primul-ministru şi i-a cerut să se ocupe de această afacere. Şi evreii din strada Sfîntul Ioan Nou n-au mai fost deportaţi.

Dar ora dejunului se apropia. Mitropolitul se pregătea să răspundă invitaţiei mareşalului. L-am condus în curte pînă la maşină. Simţeam că pleacă pentru o misiune de care depindea soarta a zeci de mii de evrei. Cu o voce tremurîndă, i-am spus-o. Instalat în maşină, mi-a întins mîna, m-a privit drept în faţă şi mi-a şoptit să nu uit niciodată această zi.

Întorcîndu-mă acasă, abia ajuns în biroul meu, aproape că am leşinat. Ardeam de febră. Încetul cu încetul, am reuşit să-mi înving emoţia intensă. La ora trei, a sunat telefonul. Am auzit o voce gravă şi sigură de sine. Era mitropolitul Bălan. Ţinea să-mi spună că obţinuse de la mareşal anularea ordinului de deportare a evreilor din Transilvania de Sud. Miracolul – da, miracolul – se produsese.

"Plecaţi la Roma, monseniore, plecaţi neîntîrziat!"

Aceasta nu însemna că nemţii renunţaseră să "rezolve" ceea ce numeau "problema evreiască" în România. Nu abandonaseră proiectul de a deporta în Polonia comunităţile Vechiului Regat. Ştiam că presiunea germană asupra guvernului român avea să se intensifice şi eram mereu informat, datorită în mare parte unor oameni curajoşi, printre care aş vrea în special să-l citez pe nunţiul Cassulo. Vreau să subliniez stima şi prietenia pe care o aveam pentru acest mare om. Exista între noi o relaţie excepţională, alcătuită din numeroase afinităţi şi un foarte mare respect reciproc. Niciodată nu i-am găsit uşa închisă. Mare diplomat, nu-mi vorbea niciodată despre atitudinea Vaticanului faţă de evrei – şi nimic despre rolul Papei Pius al XII-lea. În 1943 m-a informat că Vaticanul îi trimisese o oarecare sumă de bani pentru deportaţii din Transnistria şi că fusese autorizat să-i viziteze. Ca decan al corpului diplomatic, influenţa sa asupra celor doi Antoneşti putea în orice moment să fie decisivă. Ştiam acest lucru şi n-am şovăit să fac apel la dînsul. De pildă, în toamna anului 1942, într-o dramatică zi, cînd mă anunţase cu precauţie că nu reuşise să obţină nimic în privinţa noilor deportări prevăzute – cu precauţie, deoarece vroia să mă menajeze – i-am spus pe un ton hotărît: *Plecaţi! Plecaţi la Roma şi întoarceţi-vă cu un mesaj special de la Vatican. Asta îl*

MINIMUM NU UITA

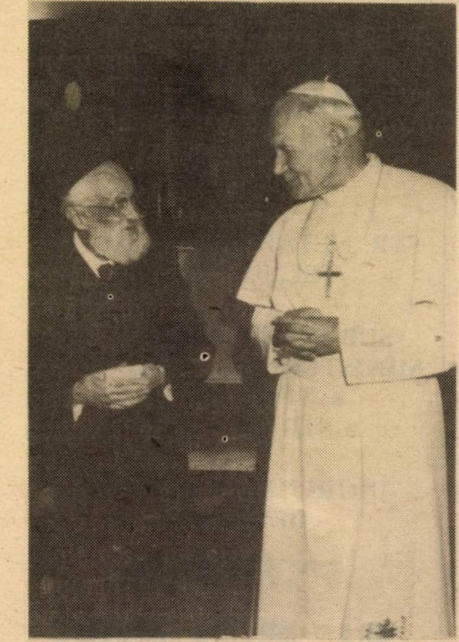

Cu Papa Ioan Paul al II-lea, la Vatican, 1985: i-a vorbit mult, mult despre monseniorul Andrea Cassulo

va impresiona pe mareşal, ca şi pe Mihai Antonescu!" Într-adevăr, puţin după aceea a plecat, luînd cu el documentele ce i le pregătisem. La întoarcerea sa, ordinele de deportare fuseseră anulate... şi începuse chiar să se vorbească de repatrierea nenorociţilor din Transnistria, cu toată violenta reacţie a lui Killinger, ambasadorul german la Bucureşti şi a lui Richter, trimisul special al lui Eichman.

Arhiepiscopul catolic al Bucureştiului: botezaţi-vă!

În ziua cînd m-a anunţat că vom putea aduce orfanii din Transnistria, Monseniorul Cassulo mi-a luat mîna şi a început să plîngă. Da, era un suflet bun. Altă dată, cînd ştia bine că biserica catolică nu avea o atitudine favorabilă cu privire la evrei, mi-a vorbit din adîncul inimii: *"Poate ar trebui să vă duceţi să-l vedeţi pe monseniorul Cizar, arhiepiscopul catolic al Bucureştiului".*

Fireşte, am urmat imediat sfatul său şi m-am dus la arhiepiscop. Se făcuse noapte şi în întuneric, traversînd curtea, am zărit cîteva siluete care s-au împrăştiat la apropierea mea. Erau evrei care se convertiseră, pentru a scăpa, credeau ei, de persecuţii. Dar preoţii catolici îşi băteau joc de ei şi, pentru a-i umili, îi sileau să asiste la slujba de seară a catedralei. Observîndu-mă, se ruşinaseră şi se ascundeau. Am intrat pe o scară dosnică. Nu fusesem anunţat, dar arhiepiscopul m-a primit imediat. M-a ascultat expunîndu-i gravitatea situaţiei: deportările spre Polonia erau iminente. Aveam nevoie, multă nevoie de ajutorul său. Deodată, m-a întrerupt: *"Domnule Şef-rabin, nu înţelegeţi că ai voştri plătesc astăzi pentru ceea ce i-au făcut altă-dată lui Cristos? L-au asasinat pe Cristos, trebuie să-şi ispăşească crima. Nu există decît un singur mod de a-i salva de la exterminare: să transmiteţi coreligionarilor dvs. să se convertească şi să accepte pe Isus ca pe mîntuitorul lor".*

Cutremurat, i-am răspuns că găsesc argumentul său îngrozitor, nu numai pentru că nu respecta credinţa nenorociţilor persecutaţi, dar şi pentru că ordinul de a se converti venea de la unul dintre principalii reprezentanţi ai acestei religii care îi dispreţuia: *"Crimele comise împotriva evreilor au ca autori oameni crescuţi în ura faţă de evrei, oameni care gîndesc şi vorbesc ca dvs., monseniore. Am venit aci, în numele dragostei pe care trebuie s-o avem unii faţă de alţii, să vă cer ajutorul pentru a salva viaţa celor care au dat lumii acest precept divin. ...Nu, monseniore, poporul meu nu se va converti. Va rămîne supus Dumnezeului său, Dumnezeului lui Israel şi al întregii omeniri, în ciuda cruzimii a cărei victimă este, în ciuda răului ce i se face. Cu excepţia cîtorva indivizi slabi, fără caracter, care se ascund în curtea dvs., miile, zecile, sutele de mii de evrei ai acestei ţări nu îşi vor renega Dumnezeul lor, vor rămîne fideli credinţei lor, aidoma strămoşilor lor din Spania lui Ferdinand şi Isabella, unde s-au înălţat ruguri pentru a-i sili să se convertească. Credinţa lui Israel e asemănătoare unei stînci pe care nimic nu o poate urni..."*

Arhiepiscopul mă ascultă fără să spună un cuvînt. Nu mi-a promis nimic, s-a ridicat şi m-a însoţit pînă la uşa care ducea la scară. Intrasem pe din dos, acum fusesem condus pînă la poarta din faţă.

Dacă nunţiul Cassulo mă sfătuia să întîlnesc cutare sau cutare personalitate, în ce mă privea, aveam grijă să-l ţin la curent cu demersurile respective.

În timpul teribililor ani ai războiului, cum am mai spus, în afara Monseniorului Cassulo, cei pe care-i solicitam cel mai des, erau delegaţii Crucii Roşii Internaţionale şi cei trei ambasadori ai Elveţiei, Suediei şi Turciei. René de Weck, reprezentantul elveţian, fiind ambasador al unei ţări neutre, se bucura de un mare prestigiu, ca şi colegul său suedez, M. de Rentersward. Acesta din urmă mi-a facilitat adesea contactele cu marele rabin al Suediei, Marcus Ehrenpreis, utilizînd birourile ambasadei pentru a preda banii destinaţi ajutorării deportaţilor. Cu reprezentantul turc, Sefbrati Istinyell am avut raporturi oarecum diferite. Foarte mediteranean, deborda de intenţii bune şi avea multă amabilitate, dar nu ştiu de ce, mă simţeam mai apropiat de ceilalţi doi ambasadori.

MINIMUM NU UITA

Aceştia erau oamenii pe care-i solicitam încontinuu şi care n-au refuzat niciodată să mă asculte şi să mă ajute. La sfîrşitul anului 1942, se putea crede că răul trecuse. Or, nemţii continuau să facă presiuni pentru ca guvernul să aplice "soluţia finală" evreilor din România – iar conducătorii români ezitau între a renunţa la unele măsuri de deportare, a le anula pe toate sau a le relua parţial. Nunţiul Cassulo, în persoană, m-a informat că, fără să vrea să mă sperie, riscurile pentru comunitatea noastră rămîneau încă foarte mari.

În Nr. viitor: *"Victoria noastră parţială"*

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI!

Comemorări–Aniversări în luna noiembrie

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna noiembrie?

1. Redactor la ziarul "Davar" (1924); autorul lucrărilor "Eseuri despre problema evreo-arabă"; "Renaşterea israeliană"; "În drum spre independenţă".
2. Fost reprezentant al Oficiului Palestinian (1915); organizatorul "Batalionului evreiesc" (1918).
3. A colaborat la publicaţiile "Hamaghid" şi "Hamelitz". A scris "Fişke şchiopul", "Mîrţoaga" şi altele (în perioada 1900 – 1917).
4. Profesor la Universitatea din Kiel (1912); Autorul lucrărilor "Transformarea materiei în corpuri vii şi acţiunile sale", "Metoda lui Goethe în filozofia naturii"; Laureat al premiului Nobel.
5. La 9 ani, a compus prima sa lucrare pentru orchestră; Directorul institutului muzical din Dűsseldorf (1833); A compus "Simfonia scoţiană", oratoriile "Eliahu" şi "Sfîntul Paul".
6. Autorul lucrării "Limbă ebraică, limbă vie" (1896); Profesor la Universitatea din Odessa (1917 – 1919); Titularul catedrei de literatură ebraică modernă la Universitatea din Ierusalim (1926).
7. Colaborator la "Davar", "Edim", "Hatfuka"; Autorul poemului "Massada" (1930).
8. Redactor la ziarul "Mîntuirea" şi la revista "Adam". A scris: "Gorki în faţa revoluţiei" (1917), "Mesia poate să aştepte" (1934). A tradus din Şalom Alehem, S. Ansky şi Israel Zangwill.
9. A fondat împreună cu Benjamin Peixotto, ziarul "Rumänische Post" (1871); A făcut să apară "Codicele române", cuprinzînd sub fiecare articol adnotări din jurisprudenţa romană, franceză şi elveţiană.
10. Profesor la gimnaziul evreiesc şi şcoala secundară "Cultura" (1916). A colaborat la "Noua Revistă Română" şi "Convorbiri critice" (1911). A semnat uneori sub pseudonimele: I. Mrejean-Infra şi Petre Streinul.
11. Redactor la ziarul "Noutatea" (1897) şi la "Opinia" (1926); A scris "Stihuri şi epigrame" (1925), din care reamintim una dedicată avocatului Tiucă: *"Un singur avocat ca tine/ Dac'aveau romanii vechi/ Justiţia ar fi legat-o/ Nu la ochi... ci la urechi".*

(Răspunsurile la pag. 40)

«HADEKEL»
CASĂ DE PĂRINŢI
PETAH TIKVA

STR. NEŢAH ISRAEL NR. 15
TEL. 03/9302480

SUB SUPRAVEGHEREA
MINISTERULUI SĂNĂTĂŢII
• NIVEL OPTIM
• STRICT CASHER

ÎNGRIJIRE MEDICALĂ
DEVOTATĂ

PRIMIM
ŞI BOLNAVI
CRONICI

VIN PLOILE
GRĂBIŢI-VĂ!

•
SMOALĂ PE ACOPERIŞ

Cu fiberglass, cu iută, flincot
sau dural, execută cu garanţie

PUIU PERETZ

Tel Aviv – tel. 294416

CUMPĂR FRIGIDERE LA
PREŢURI MARI
CU PLATA ÎN NUMERAR
VÎNZĂRI, ÎNCHIRIERI DE
FRIGIDERE
REPARAŢII ŞI TRANSPORT
LA CLIENT
Garanţie pînă la 5 ani
OLAM HAKIRUR
SUPER KOR
Tel Aviv – Str. Levinski 92
Tel. 03/5372588–382815

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI (continuare)

• **Sigma Sigmund** (Rudolf Mayer; Bucureşti 1870 – Bucureşti 1941) a redactat, vreme de 40 de ani, o revistă de popularizare a medicinii, *Sănătatea*, (primul număr: 1901) cea dintîi tipăritură de acest fel din România. Omul era un drogat al tiparului; el scria, cam 70%, făcea corectura, pagina, stătea în tipografie, alături de linotipist, zeţar, aştepta să iasă primele numere, la *plane*, sau la rotativă, lipea adresele pentru abonaţi, avea grijă de trimiterea revistei la chioşcuri şi tutungerii. Cocaina lui se numea plumb; în loc să-şi petreacă diminețile în cabinetul medical (avea clientelă mare, se făcea coadă la el pe scară pînă-n curte), alerga-n tipografie pentru a respira şpalturi şi calandru. N. Cajal (în expunerea la care ne-am referit în paginile anterioare) îl numeşte "maniac". În realitate, nevoia de drog despre care vorbeam, rimează mai degrabă cu un angoasat incapabil să suporte modul de viaţă "normal", un tip nevoit să consume halucinogene pentru a fugi de cotidian. Sigma lămureşte de altfel el însuşi lucrurile într-o mărturisire pe care o întîlnim la Marius Mircu ("Iar odată şapte momente", Tel Aviv, 1988): "În revista *Sănătatea* am căutat alinarea disperării mele, muncind fără preget, scriind, traducînd, completînd, adaptînd, localizînd... făcînd şi pe redactorul, şi pe corectorul şi pe secretarul şi pe administratorul... Prietenii mei susţineau că aş fi bun de pus sub interdicţie, risipindu-mi vlaga, energia, timpul şi averea pentru această revistă fără... viitor". Stupid. Adevărul este că nebunia lui Sigma constituia cea mai bună, medical vorbind, metodă de alungare a golului existenţial.

Tot la Mircu întîlnim cîteva sfaturi date de Sigma cititorilor săi la Poşta Redacţiei: "Omul necăsătorit e... ca o fiinţă fără adăpost..."; "Evită să-ţi faci soţia să plîngă, căci cel de sus numără lacrimile femeilor"; "Iubeşte-l pe cel care te critică şi urăşte-l pe cel care te laudă; primul te ajută să te desăvîrşeşti, al doilea te ajută să te înfunzi"; "Nu te purta de parcă ai avea de trăit o mie de ani"; "Norocul îi ajută pe cei curajoşi, pricepuţi, harnici"; "De unul singur, nici în rai nu e bine".

Doctorul era foarte legat de soţia sa; ideea că ea ar putea muri înaintea lui îl îngrozea.

Cîteva studii: *Neomalthusianismul; Sifilisul şi prostituţiunea; Despre timiditate.*

O carte pentru copii: *Ce a scris nenea doctorul pentru copilaşi cuminţi* (30 de poveşti).

• **Sotek-Leteanu, I.** (Rosenweig, Iacob); Bacău, 1860 – Brăila, 1933) a rămas în istoria culturii evreo-române printr-o *idee:* a scrie idiş (şi apoi, în perspectivă, ebraică) cu litere latineşti. Totul a pornit de la experienţa lui de tînăr învăţător la şcoala evreiască din Bacău; constatînd că elevii, ştiutori de-acasă numai de idiş, se descurcă greu în asimilarea limbii române, a folosit metoda numită scriptelogică. Aceasta, (cum ne informează M. Shorar într-un articol din R.C.M. publicat în 1980), introdusă în România în 1864 de învăţătorul ieşean M. Schwartz, consta în nişte cartoane pe care dascălul scria diferite cuvinte şi expresii idiş cu litere române.

De fapt, gîndul lui bătea mai departe; temător că noile generaţii se vor îndepărta de idiş şi (aşa cum s-a întîmplat cu evreii citadini din sec. XX, mai ales în Muntenia) vor fi incapabili să descifreze alfabetul, el voia să uşureze sarcina acestora, oferindu-le posibilitatea de a citi Biblia într-o transcripţie accesibilă. Dacă trăia în Eretz Israel, ar fi încercat, desigur, să-l convingă pe Eliezer Ben Yehuda, întemeietorul ebraicei moderne, să lanseze ivritul cu litere latine: e mai uşor pentru noii veniţi din Europa la Ierusalim, scăpau oamenii de un alfabet care nu rimează cu nimic din cele învăţate de noi la Berlin, la Bucureşti sau la Paris. Sotek face propagandă pretutindeni, în favoarea *cauzei*. Mai întîi în ziarul băcăoan *Prezentul*, unde scrie, făcînd o bună ucenicie de gazetar, alături de fraţii Elias şi Moses Schwartzfeld, A. S. Gold, B. Labin ş. a. pe urmă la Viena, unde studiază medicina. Aici el cunoaşte pe Ludwig Zamenhoff (creatorul limbii esperanto), pe Nathan Birnbaum (ideolog al mişcării Agudat Israel), pe Iehuda Jaffe; aceştia, ca şi filologul Zalman Regzin, autorul unei gramatici a limbii idiş, tipărită la Vilna, în 1920, simpatizează cu ideea brăileanului, încurajîndu-l. Întors în România, Sotek publică în limba *sa* o culegere de versuri de Wolf Zbarjer (1819-1883), trubadurul care, ca un cîntăreţ al epocii, străbătea Europa, din Galiţia pînă la Istambul, înfăţişînd lumii folclorul iudaic, în idiş şi ebraică. Mai tipăreşte o lucrare despre cartea lui Ieremia (Profeţii) şi susţine o rubrică în ziarul "Unzer luşn" (Limba noastră). În 1908, participă la o conferinţă pentru limba idiş, la Cernăuţi, prezentînd un referat ce trebuia, în mintea sa, să provoace *revoluţia* dorită. N-a fost aşa. Romancierul Schalom Ash a respins net propunerea lui Sotek; nici I. L. Peretz nu s-a arătat binevoitor. Considerat ca un liberalist în materie de limbă, un deviaţionist de la *linie*, Sotec a părăsit, învins, cîmpul de bătălie. După Cernăuţi, s-a ocupat (medicina îl lăsa cam rece) cu cercetări filologice de ordin general. Ambiţia lui era de a dovedi originea comună a cîtorva mii de cuvinte din diferite limbi: acest *internaţionalist* al vocabularului avea, se pare, toate datele pentru a desăvîrşi lucrarea: el cunoştea şaptesprezece limbi, între care arameica, greaca veche, sanscrita, ruteana... Omul a publicat puţin, a scris enorm, îngrămădind kilograme de caiete şi fişe în mari saci de iută. În Almanahul *Adam* (1939) se putea citi o dorinţă testamentară a lui Sotek: "Doresc un singur lucru – ca după moartea mea să se apropie o mînă respectuoasă de sacii cu manuscrise ce se găsesc în odaia mea de lucru (...) Poate vreodată vreun specialist va trage folos din truda ce am depus pentru adevărul ştiinţei".

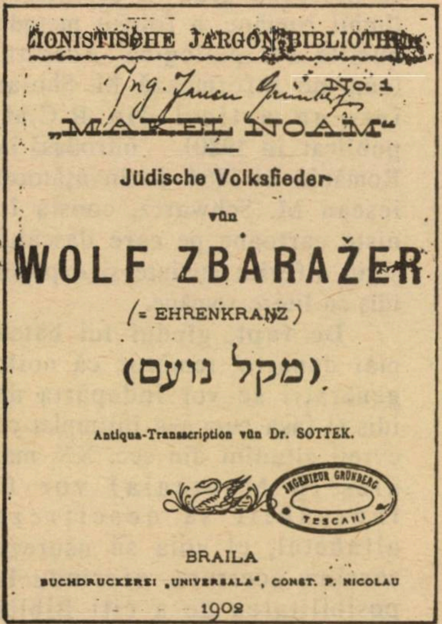
ZIONISTISCHE JARGON-BIBLIOTHEK
Ing. Jancu Grünberg
No. 1
„MAKEL NOAM“
Jüdische Volkslieder
vün
WOLF ZBARAŽER
(= EHRENKRANZ)
(מקל נועם)
Antiqua-Transcription vün Dr. SOTTEK.
INGENIEUR GRÜNBERG TESCANI
BRAILA
BUCHDRUCKEREI „UNIVERSALA“, CONST. P. NICOLAU
1902

Coperta interioară a "traducerii" din Wolf Zbarjer. Sotek–Leteanu, Brăila, 1902

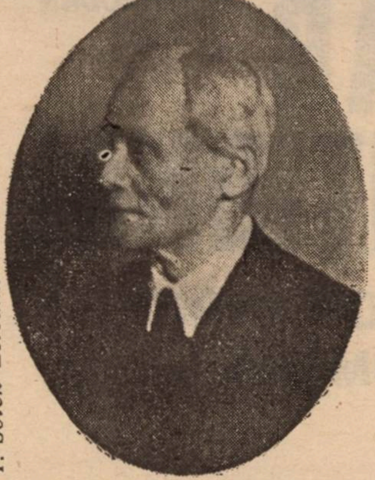
I. Sotek–Leteanu

Ce anume s-a întîmplat cu aceşti saci, aflăm dintr-o relatare a lui S. Schafferman ("Viaţa Noastră", Tel Aviv, 21 August 1981):

"Întîmplător ştiu despre ce este vorba. Am trecut şi eu cu privirea peste caietele din sacii doctorului Sotek. Îl ţin minte ca medic, de copil, la Brăila, cînd cultiva cu mai multă pasiune filologia decît arta lui Esculap.

...Simţindu-se pe pragul morţii, a încredinţat sacii cu caietele bunului său prieten Jacques Zosmer, cu rugămintea de a le păstra pînă se va arăta prilejul de a fi prezentate unui cunoscător.

Zosmer, sionist din tagma incorigibilă a idealiştilor, trăgea nădejdea să poată duce într-o zi în Israel această comoară ştiinţifică şi, dacă nu va putea s-o publice, precum îşi propunea, s-o aşeze cel puţin într-un loc unde putea fi de folos unor cercetători interesaţi în aceste probleme. Au venit însă zilele sumbre ale prigoanei împotriva sionismului şi Zosmer, ca fost preşedinte al Organizaţiei Sioniste locale, trăia în panica arestării. Fiind informat că securiştii se pregătesc să-i facă o percheziţie, a încărcat într-o căruţă cei trei saci aflaţi în posesia lui şi sub protecţia întunericului, manuscrisele lui Sotek au ajuns la mine acasă, nu pentru că era un adăpost mai sigur, ci pentru a face o triere a manuscriselor şi a ascunde ceea ce mi s-ar fi părut mai de preţ. Cînd am revărsat conţinutul primului sac, nu mică mi-a fost emoţia descoperind printre caiete scrisori adresate de marele Shalom Alechem, prietenului său dr. Sotek-Leteanu. I se adresa cu "Mein taierer Talmid", dar ceea ce era deosebit în această corespondenţă e că marele scriitor, cunoscînd slăbiciunea idişistului brăilean pentru transcripţia idişului cu litere latine, utiliza de hatîrul lui această grafie specială, deşi n-a fost niciodată partizanul sistemului preconizat de Sotek. Era în anul cînd Shalom Alechem venise în România şi, oprindu-se la Iaşi, îl poftea la o întîlnire.

Am ascuns imediat scrisorile şi cred că a fost o inspiraţie divină. A doua zi s-a prezentat la mine unul din aventurierii stalinismului evreiesc, devenit peste noapte mare dregător al Comunităţii, somîndu-mă în numele lui Marx, Engels, Lenin, Stalin şi neînsemnata lui persoană să-i predau imediat sacii lui Sotek. M-am executat, pentru că orice rezistenţă era de prisos, prezentînd şi riscuri inevitabile pentru persoana mea. A doua zi am încercat să aflu de soarta manuscriselor confiscate. Fuseseră depozitate într-o magazie a Templului Coral şi peste cîteva zile puse pe foc din porunca acestui "activist", sub cuvînt că "Sotek a fost un slugoi al burgheziei evreieşti şi nimic din ceea ce a scris nu merită să rămînă".

...N-o să-mi iert niciodată laşitatea de a nu fi încercat să salvez munca nefericitului etimolog, deşi nu ştiu ce aş fi putut să fac în acele împrejurări tragice, dar mă consolez că am reuşit să trimit în Israel preţioasele scrisori ale lui Shalom Alechem, ele aflîndu-se astăzi în păstrarea Bibliotecii Naţionale din Ierusalim..."

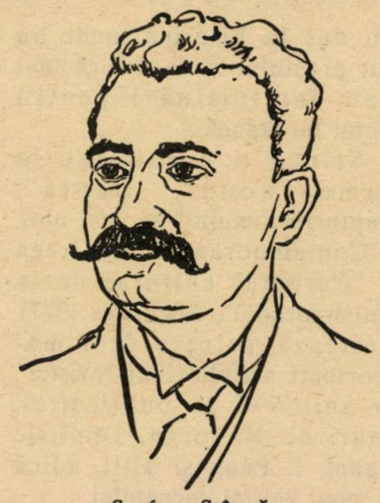

Ştefan Stîncă

Desen de Sergiu Mihăilescu

• **Stâncă (Stein) Ştefan**, (Iaşi, 1865 – Iaşi, 1897), este un ctitor; el a întemeiat medicina socială din România, odată cu publicarea tezei sale de doctorat: "Mediul social ca factor patologic" (1891). Citită astăzi, cartea – fiindcă avem de-a face cu o carte, valabilă dincolo şi pe deasupra cerinţelor universitare – sună ca un mare document de tip "american": viaţa cotidiană a satului românesc este înfăţişată reportericeşte, faptul concret e la putere în fiecare pagină, mărturiile bolnavilor de pelagră par obţinute nu de-un doctorand în medicină ci de-un corespondent special, rece, cu casetofonul, de la "Newsweek".

Omul era, aşa cum se înţelege din subiectul tezei, un medic-militant, un socialist de sfîrşit de veac 19, decis să *lupte* pentru *o viaţă mai bună* şi în acelaşi timp, să trăiască în acord cu idealul. După Ion Teodorescu, ziaristul social-democrat, această ambiţie de a realiza acordul la care ne referim ar fi provocat moartea prematură a lui Stâncă. Refuzînd, cu dispreţ de revoluţionar à la Petersburg sau Comuna din Paris, o căsătorie "raţională", cu zestre (destinul medicului evreu din epocă), Stâncă şi-ar fi iscălit condamnarea. Textul lui Teodorescu are aer de parabolă:

"Undeva, într-un oraş al Moldovei, pe cînd făceam primii mei paşi în credinţele socialiste, aflasem că într-un atelier de croitorie era o fată tînără şi frumoasă care trecea drept socialistă. Împreună cu toţi tovarăşii de idei de atunci din acea localitate, am căutat să intrăm în legături cu dînsa. Şi era adevărat; exista o tînără şi frumoasă croitoreasă, tip de orientală, cu faţa smeadă şi cu ochi mari, negri, languroşi, care citea cărţi, ziare şi broşuri socialiste, în puţinele ei ore libere, pătrunzîndu-se astfel de noua credinţă.

Din cînd în cînd, în vreme ce maşina de cusut zuruia sau acul lucra harnic, ne adunam în jurul ei şi stam de vorbă. Aci l-am cunoscut pe Stâncă, student în anul I-ul la medicină, venit într-o vacanţă de Paşti. Şi a voit destinul ca de inima tînărului să se lipească cu dragoste Amalia noastră, pentru ca apoi să devie a lui. O dragoste cum numai prin cărţi întîlneşti, s-a aprins între ei doi, durînd pînă la moarte.

De aci şi din această pricină a început tragedia vieţii lui Stâncă, de aici s-a tras întreaga lui fericire, dar şi suferinţele, mizeriile, boala şi moartea lui prematură. Tragedie, pentru că viaţa lui Stâncă, care numai puţin timp a practicat în Capitală şi ani mulţi şi grei la ţară, s-a irosit în sărăcie, care l-a dus la ftizie.

Socialist înainte de toate, d-rul Stâncă n-a considerat medicina numai ca o profesiune, ci ca un nobil apostolat. Şi atît de bine au ştiut ţăranii să preţuiască abnegaţiunea şi tragerea lui de inimă pentru iobagi, pentru bolnavii satelor la care prea puţini se gîndeau atunci, încît zvonindu-se că Stâncă va fi înlocuit din postul de medic de plasă de la Titu, dînşii au petiţionat la Bucureşti, rugînd: «Nu ne luaţi pe iubitul nostru dr. Stâncă...» *(din L. Ghe-*

lerter, "Scrieri social-politice", pag. 391–392, București, 1980).

Lupta lui Stâncă pentru *acordul* mult rîvnit, l-a frapat și pe Constantin Graur. Într-un studiu scris pentru cartea "Israel în lume", redactată de Th. Loewenstein-Lavi și Naum Kitzler, el glosează pe marginea raportului medic-om al scrisului:

"A existat un doctor, Stâncă-Stein, om foarte cumsecade, medic foarte bun – dar acestea sînt lucruri neînsemnate; medici buni sînt mulți, oameni cumsecade... hai să zicem să sînt mulți și oameni cumsecade. Dar un om care să facă ce-a făcut Stâncă, nu prea se găsește. Stâncă a ocupat funcțiunea de medic de plasă, și aceasta în foarte multe județe. Nu pot să știu astăzi dacă nestatornicia asta a fost o simplă întîmplare, sau efectul unei persecuții, sau, poate, dovedea numai dorința lui de a cunoaște țara mai amănunțit. Aceasta nu o știu; dar e în afară de orice discuție că oriunde s-a dus, prezența lui a fost o adevărată fericire pentru țărani. Or, doctorul Stâncă era și scriitor, și ziarist. N-a fost ceea ce se cheamă astăzi profesionist, dar scria zilnic, și s-a ocupat foarte mult de chestiunea țărănească. Pe deoparte îi ajuta pe țărani direct, ca medic, în cazuri de boală, cum puteau s-o facă toți medicii de plasă – dar n-o prea făceau toți – iar pe de altă parte, prin presă, prin acțiunea lui de ziarist, ca și prin propunerile pe care le făcea în congresele socialiste cu privire la programul partidului, mereu și mereu ridica noi probleme ale țăranilor. Și țăranii și-au dat așa de bine seama de rolul lui Stâncă între ei, încît în ultima plasă în care a funcționat el – în județul Buzău – cînd au aflat țăranii de acolo că Stâncă a murit, deși știau că era evreu, s-au dus la biserică, unde au cerut preotului să facă rugăciuni și au dat lumînări pentru sufletul lui Stâncă..."

Stîncă a colaborat la "Lumea nouă", "Lupta", "Drepturile omului" și, mai ales, la "Contemporanul". Z. Ornea (în "Curentul cultural de la Contemporanul", București 1977), îl citează printre "cei mai importanți articlieri ai revistei", din anii 6–7 ai publicației, alături de N. Iorga, Dimitrie Anghel, I. Păun și alții, adică din "noul val" al curentului.

Un text despre "Darwin și Maltus în etiologie" (1890), poate fi citit cu plăcere și astăzi. Tot cu plăcere poate fi citit un articol din "Lumina" (revistă condusă de Max Wechsler) privind "chestiunea evreiască". Spre deosebire de alți evrei din epocă, socialiști sau numai "moderni", care credeau că incendiara chestiune evreiască poate fi rezolvată prin asimilarea *totală*, dr. Stâncă (Stein) nu era dispus să renunțe la identitate. El era încredințat, ca toată lumea marxistă, că rezolvarea problemei depinde de factorul economic, dar avea repulsie pentru ideea botezului ca *soluție:* "Antisemitismul – scrie el – nu poate să dispară decît odată cu pricina economică care i-a dat naștere; pot evreii să facă orice, pot să se boteze de o mie de ori în toate formele religioase ale creștinismului, simpatiile celor interesați nu le pot căpăta. Mai mult chiar, vor auzi imediat: "jidovii încep să ne copleșească biserica". În consecință, se va face o lege prin care botezul va fi oprit, cum s-a făcut și cu românizarea numelui. Iată de ce e cu desăvîrșire absurd de a crede că «botezul» ar fi un chip de a dezlega chestia evreiască în România"...

Cum spuneam, Dr. Stâncă a murit tînăr; la 32 de ani. El ceruse, înainte de a-și da sufletul, ca pe mormîntul său să fie cioplite trei cuvinte: "Trăiască social-democrații".

Rugămintea i-a fost îndeplinită.

Răspunsuri la COMEMORĂRI-ANIVERSĂRI în luna noiembrie

1. Moșe Bielinson (m. 1936); Iehoșua Hankin (m. 1943); 3. Mendele Mocher Sfarim (Shalom Iacov Abramovici) (m. 1917); 4. Otto Meirhoff (m. 1951); 5. Felix Mendelsohn Bartholdy (m. 1847); 6. Iosef Klausner (m. 1958); 7. Itzhak Landau (m. 1954); 8. I. Ludo (n. 1894); 9. Adolphe Stern (n. 1848); 10. Ion Trivale (Iosef Netzler) (m. 1916); 11. Giordano (Berman Goldner) (n. 1861).

BEIT REUVEN NEUROLOGICAL NURSING HOME
Ierusalim, Str. Reuven 12, Tel.: 02-731213

CĂMIN MODERN DE ASISTENȚĂ

pentru bolnavii de Alzheimer
– cronici și dependenți

Autorizat și supravegheat de Ministerul Sănătății
Condus de medici, surori și personal administrativ
cu o înaltă calificare.
Strict casher.
Internare pe perioade scurte și lungi.

Detalii se pot obține duminica, luni, marți și joi între orele
9-13, iar miercuri între 11.30-15.
Tel.: 02-731213

Poşta dicţionarului

Dr. Alexandru Lungu, din Bonn, redactorul, împreună cu Micaela Lungu, al noii reviste *Argo*, a citit cu ochi ultra-sensibili (carevasăzică, vulnerabili) nota noastră din nr. 42, (v. pag. 54, col. II-III) pe marginea acestui subţire caiet de poezie şi desen; iritarea sa este superbă, iar rezultatul ei, o miezoasă şi "vervoasă" (se poate spune aşa?) pagină de istorie literară. (în plus, citite *astăzi, aici*, cînd ne uităm în sus, să vedem cum devine cazul cu rachetele lui Saddam Hussein, nervii poetului din Pădurea Neagră ni se par de-un bizantinism literalmente delicios, să-l săruţi pe amîndoi obrajii:

"Dragă Al. Mirodan,

mulţumesc pentru atenţia maximală pe care Minimum a acordat-o primului număr din Argo. Cum comentariul nu e semnat cu nici o iniţială şi cum Dta eşti Directorul, îmi permit azi să-ţi adresez replica pe care o socotesc necesară, constînd din câteva precizări:

a) Cred că eticheta de "caracter cu adevărat internaţionalist" nu este potrivită pentru *Argo*, care îşi alege colaboratorii numai din rândurile poeţilor şi artiştilor români – şi anume, *deocamdată*, a celor ce vieţuiesc în afara graniţelor ţării de baştină. Nici împrejurarea că participanţii la primul caiet domiciliază în cinci ţări şi pe mai multe continente nu mi se pare a motiva eticheta de mai sus. Cu adevărat internaţionalistă este, fără îndoială, veterana *Mele*, subîntitulată de altfel "carta international de Poesia". Prietenul nostru comun Ştefan Baciu, truditor şi luptător fabulos pentru Poezie, publică de 26 de ani încoace (şi lupta continuă!) sute de poeţi din toate colţurile lumii, în câte limbi? – dar nu m'am încumetat să le număr – de la japoneză la turcă, de la germană la portugheză, de la română la engleză, de la ebraică la franceză ş.a.m.d. Faptul că *Argo* nu-şi propune o dimensiune internaţională, rămânând un ostatec (fericit) al limbii române, nu înseamnă că s'ar lăsa lunecat într'o ignorare sau neiubire a Poeziei universale. Dimpotrivă. Se vor publica traduceri în româneşte din diferite spaţii lirice, fără îngrădiri, în măsura în care vom avea norocul să ne întâmpine traducători cu har.

b) Aspectul pe care l-aş numi al "veneticilor", preluând cuvântul din comentariul minimal, ar putea fi întins pe foarte multe pagini. Recurg însă la cîteva enunţări eliptice, sperând că aparenta lipsă de legătură nu interzice tragerea unei concluzii cât de cât definitorii. Nu orice versificaţie se ridică în sfera Poeziei. Dintre toate respiraţiile Artei, Poezia este total şi vital legată de plămânii limbii, de rădăcinile Cuvântului, de magia albă (nu neapărat cabalistică, de vreme ce Mallarmé...) a literelor. Aşa dar, limba este regina severă şi roaba fericită a Poeziei – şi invers. Poetul nu există decât prin limba în care scrie. Identitatea sa esenţială este determinată de limbă şi nu de elemente sociale, ideologice, confesionale sau "de origine". Convingerea mea este că termeni ca "poet româno-evreu" sau "poet româno-baptist" sau "poet româno-ţigan" sunt generaţi de patologia unei anumite subculturi. Ştefan Stănescu (uitat pe nedrept de foarte mulţi, dar nu de mine) este poet român, deşi era ţigan get-beget. Florin Mugur şi D. Iacobescu sunt poeţi români. A smulge (ipotetic, pentru că practic e imposibil) "Privelişti"-le lui Fundoianu sau multele versuri scrise în româneşte de Ilarie Voronca – din universul liric românesc ar însemna o sărăcire adâncă a acestui univers. Ca să mă întorc la corăbiile noastre, îmi permit a declara că Paul Păun – dincolo de a fi (devenit) cetăţean israelian, ateu sau credincios, medic şi artist de aproape sacre înălţimi – îmi este concetăţean de fapt şi nu numai de onoare, al poeziei româneşti. Presupusul "venetic", cel ce-a scris *Plămânul sălbatec* şi *Marea palidă*, nu poate fi nici izgonit, nici lăsat să plece din grădina cea mai de sus, cea fără de buruieni şi râme, a limbii române.

c) Mă nedumereşte, ba chiar mă întristează, tonul pejorativ cu care, foarte perseverent, *Minimum* rosteşte termenul de suprarealism. Să fie oare reminiscenţa unui arţag proletcultist? Oricum, suprarealismul este cu totul altceva decât un club de ciocoism poetic. Fără suprarealism, poezia veacului nostru ar fi avut o faţă sărăcită de frumuseţe şi o statură neîmplinită. Puterea de iradiere a suprarealismului a fost şi este atât de mare încât toţi poeţii contemporani, fără excepţie, cu vrere sau fără, manifest sau cu totul indirect şi mascat, se află marcaţi de suprarealism. Precizez încă o dată că vorbesc despre Poezie şi poeţi, nu despre versificatori şi cântăreţi minori.

d) În lumina celor precedente, cred că apariţia "restitutivă" a poemului *Marea palidă* în *Argo* nu constituie, cum stă scris în *Minimum*, "un mic eveniment în lumea suprarealiştilor", ci un eveniment (nici mic, nici uriaş) în lumea literară românească. Părerea mea se întregeşte cu afirmaţiile câtorva scriitori ne-suprarealişti, de trainic prestigiu şi de neîndoielnică pricepere întru ale Poeziei – afirmaţii ce se află depuse în mapa de scrisori a redacţiei *Argo*.

*
* *

Dragă prietene, iartă-mi lungimea "scurtelor" precizări! Şi parcă tot ar mai fi unele de strecurat... Dacă ţi se va părea că am depăşit nu numai spaţiul, ci şi interesul unei scrisori personale şi te vei simţi împins să faci publice precizările mele, spune – rogu-te – tiparului să-mi respecte "ortografia" (â!). Tic sau principiu? Dumnezeu ştie...

Cu cele mai proaspete
simţăminte de prietenie,
Alexandru Lungu

P. S. Fraza în care sunt pus "spre deosebire de I.C.D. şi C.V.T." (e vorba de I. C. Drăgan şi C. V. Tudor, n.red.) – îmi sugerează o analogie posibilă:

"Spre deosebire de păduchi, trandafirii sunt înmiresmaţi". Uşor suprarealist, dar adevărat!

DUDA ARE DREPTATE

Într-un articol intitulat "Nici un scriitor român nu ne-a iubit" publicat la rubrica "Ne scriu cititorii" a ziarului "Viaţa noastră" (din 21 octombrie a.c.), semnat de dl. Pinhas Rozenberg din Natania, se contestă afirmaţia scriitorului Virgil Duda, care într-o cronică precedentă afirmă că "poetul Tudor Arghezi ar fi nutrit simpatie pentru evrei".

Îndrăznesc să-l contrazic pe cititorul ziarului respectiv. Virgil Duda are dreptate! Tudor Arghezi a avut mulţi prieteni evrei şi nu cum i-a avut A.C. Cuza, Nicolae Iorga sau alţii. El *i-a iubit* şi i-a stimat pe evrei. Tudor Arghezi, din tinereţea sa, pe cînd purta haină preoţească, şi se numea Theodorescu, a fost prieten intim de o viaţă cu părintele meu, căruia i-a dedicat chiar două portrete, unul publicat în nr. 96 din 30 mai 1928, în "Bilete de papagal", şi altul, în nr. 622 din 6 noiembrie 1932, în "Adevărul literar şi artistic".

L-am cunoscut de mic copil pe poetul Arghezi, pe care-l vizitasem des în căsuţa lui de pe dealul Mărţişor şi am apreciat totdeauna sinceritatea şi dragostea cu care-i îmbrăţişa pe evrei.

L-am cunoscut deasemeni pe Baranga (cu fratele său avocatul Leibovici, aflat astăzi pe undeva în Canada, am fost bun prieten) şi pot afirma că în foarte dese ocazii, dramaturgul amintit, vrînd să-şi acopere originea evreiască, făcea caz de aşa numitul "umor evreiesc", mai abitir decît un antisemit notoriu, hohotind intenţionat la o glumă cu iz evreiesc, la care cu greu – probabil – putea să zîmbească un om de calitatea lui Arghezi.

De altfel, în volumul 27 al "Scrierilor" sale, marele poet consacră pagini întregi, multor evrei ca Dobrogeanu-Gherea, H. St. Streitman, Pohl anticarul şi alţii, sincer elogiindu-i, socotindu-i printre bunii şi sincerii concetăţeni de valoare.

Scriitorul Virgil Duda are dreptate.

ADRIAN ZAHAREANU

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT,

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti, Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia
T. A. - KIRIAT SHAUL
Tel.: 4 7 1 5 9 4, 4 7 6 2 7 9
PREŢURI CONVENABILE
VENIM LA DOMICILIU
EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
ÎNLESNIRI DE PLATĂ
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

SE PRIMESC COMENZI ATÎT PENTRU
KIRIAT SHAUL, CÎT ŞI PENTRU HOLON

N. IONIŢĂ

„Verba volant...” ?

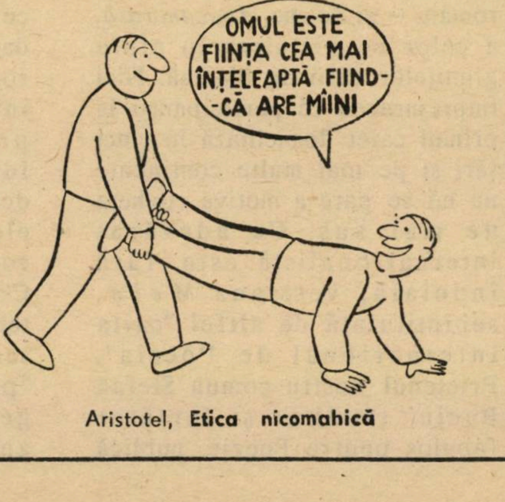
OMUL ESTE FIINŢA CEA MAI ÎNŢELEAPTĂ FIIND-CĂ ARE MIINI

Aristotel, Etica nicomahică

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

POVESTE DE DRAGOSTE

De un an, trăieşte printre noi Tania Lovinescu, poetă şi romancieră bine cunoscută în România, apreciată de publicul cititor şi de colegii de breaslă. Prin aşezarea ei în ţară, literatura israeliană de limba română se îmbogăţeşte cu o scriitoare de talent şi un om de suflet. Îi urăm spor la muncă. Bine ai venit acasă.

Tania Lovinescu a avut norocul să poată activa şi chiar publica în România pînă în ultima vreme. Acum cîţiva ani, i-a fost tipărit volumul de versuri "Exerciţii de luciditate". Dar nu i-a fost cruţată nici experienţa dureroasă a ciocnirii cu cenzura comunistă. Romanul "Femeia lui Loth" vede lumina tiparului abia acum, aici în Israel. Deşi terminat încă din 1984 şi înscris în planul editurii Cartea românească, a fost interzis. "Argumentarea" e semnificativă: "Cartea – explica directorul Institutului de Istorie a Mişcării Muncitoreşti – prezintă mediul evreiesc. Nu condamnă acţiunea de emigrare spre Israel. Se subliniază suferinţele poporului evreu. Se dau cifre prea mari pentru pogromul de la Iaşi – 12000 de victime. Aspectele vieţii în socialism sînt prezentate sumbru. La urmă o întrebare: care pogrom de la Bucureşti?

*

Evident, pentru noi, aici, punctele incriminate de referenţii "pe linie" ai regimului Ceauşescu, sînt tot atîtea aspecte pozitive.

Adrian – gazetar destul de apropiat regimului, dar păstrînd în fundul sufletului scînteia de omenie a Românului cinstit – nu înţelege de ce colegul său Mauriciu este "scos din muncă", numai pentru că familia lui a plecat în Israel. Îndrăgostit apoi de Tisa (Beatrice), înţelege însă din ce în ce mai bine ce tragică a fost soarta evreilor. E cutremurat de soarta iubitei sale. Precum femeia lui Loth, incapabilă să se desprindă de trecut, ea se crede obligată să se sacrifice, rămânînd sclava supusă a lui Virgil (căsătorit cu altă femeie, muieratic şi căzut în darul beţiei), numai pentru că acesta a fost, în vremea pogromului legionar de la Bucureşti, singurul sprijin al familiei ei. E cutremurat de soarta mamei: traumatizată de felul barbar în care i-a fost ucis soţul (spintecat de legionari şi atîrnat în cîrligele de la abator), şi-a pierdut minţile.

"Aspectele vieţii în socialism sînt prezentate sumbru", spunea referentul. Adică veridic. Se vorbeşte de pildă despre acea realitate sumbră, caracteristică regimului totalitar – "dosarul personal". Fiecare cetăţean are un dosar secret, care poate servi oricînd ca armă împotriva împricinatului, la nevoie şi ca mijloc de şantaj. Şeful lui Adrian îi flutură prin faţa ochilor o eventuală avansare şi-l sfătuieşte "prieteneşte" să rupă imediat relaţiile cu Tisa: "...îţi strică dosarul. Nu zîmbi, nu glumesc. Cu aşa ceva nu se glumeşte". Impresionantul manuscris al lui Alexandru şi povestea "absurdă" a lui Albert Marcovici (închis pe vremea lui Antonescu fiindcă era comunist şi închis apoi tot de comunişti) ilustrează altă racilă a regimului: arbitrariul acuzărilor, victimizarea nevinovaţilor.

Dacă am avea ceva de reproşat cărţii de faţă, ar fi, poate, o anumită edulcorare. Din prea multă bunătate sufletească şi dorinţa de a rămîne aşa zicînd imparţial, se ajunge la o relativă estompare a realităţii crude. Critica există, dar e limitată la anumite aspecte şi, mai cu seamă, nu te zguduie pînă în străfunduri prin forţa imaginii artistice. Subversiunea nu e profundă, totală, nu minează însăşi temeliile universului concentraţionar.

Dar să nu cerem prea mult. Nu trebuie uitat – romanul a fost scris în România, în 1984, pentru a fi publicat acolo.

*

"Femeia lui Loth" nu are, cred, ca temă principală, cum spune autoarea în prefaţă – "viaţa unei familii după uciderea tatălui în pogromul din Bucureşti, Ianuarie 1941".

Tema lui principală este dragostea dintre gazetarul român comunist Adrian şi evreica Tisa. Paralel cu aceasta, dar mult mai puţin realizată artistic: maturizarea scriitoricească a lui Adrian. Mai puţin realizată, pentru că rămîne declarativă. Se spun lucruri juste, dar se spun numai. Fără transfigurare. Fără capacitatea de a transmite cititorului fiorul trăirii adînci, autentice. Cînd Adrian îşi încerca puterile, scriind pentru prima dată o lucrare mai cuprinzătoare, "afla puterea cuvîntului, încerca să gradeze, să tensioneze o frază". Apoi: "simţea că din partea lui lipsea tocmai dragostea, sarea pămîntului". Şi, în cele din urmă, tot declarativ: "Înţelesese ce anume lipseşte. Cutremurat, se ridică în picioare. Durerea. Durerea adevărată".

Există în carte şi unele tendinţe idilizante (prezentarea soţilor Liveanu) situaţii frizînd melodrama (violarea Viorícăi, sinuciderea ei, finalul cărţii), exprimări plate folosind stereotipuri (personajele folosesc un limbaj nediferenţiat caracteriologic, îşi manifestă iubirea cu acelaş gest de aplicare a mîinii pe fruntea fiinţei iubite, autoarea însăşi se coboară, fără intenţii ironice, la un stil pedestru. "Mauriciu şi-a aşternut la picioarele nefericitei Anelize comorile sufletului său"). Din fericire, nu ele precumpănesc. Sînt contrabalansate de notaţii precise şi concise, de imagini cu bogate semnificaţii ca aceea a pădurii arse, de sclipiri poetice. "Simţi că te flutură vîntul?" Sau "Ca în peisajele tăiate la orizont de o ceaţă, în spatele căreia ştii că se află munţii, pădurile, piscurile".

"Femeia lui Loth" este, aşa cum spuneam, în primul rînd o poveste de dragoste. Şi tocmai ca atare se citeşte cu interes şi cu plăcere. Apariţia Tisei, fermecătoare în contrast marcat cu fundalul sumbru al salonului mortuar populat de batrine îndoliate, are ceva de revelaţie, de mister presimţit. Desfăşurarea iubirii e prezentată apoi în ritm accelerat, modern, aş zice pitigrillian, fără ezitări şi false pudori. Şi totuşi, povestea de dragoste nu se realizează la modul roz, căci asupra ei se proiectează umbra tragică a trecutului, a morţii.

*

Personajele sînt introduse uneori brusc. Se aruncă un nume, Virgil de pildă, fără alte lămuriri de parcă şi noi cititorii l-am cunoaşte de mult, din viaţa reală. Incetul cu încetul însă, iţele se leagă între ele.

Formula folosită îmi aminteşte de aceea, celebră, folosită frecvent în tragediile lui Racine: a iubeşte pe b, dar b iubeşte pe c, care însă iubeşte pe d. În romanul Taniei Lovinescu, descoperim treptat că Adrian se îndrăgosteşte de Tisa, care este, şi se crede obligată moral, să rămînă amanta şi sclava lui Virgil. Virgil se culcă cu Doina, femeia încă frumoasă dar în vîrstă, a doctorului Voinea. Doctorul Voinea se culcă, violînd-o aproape, cu Viorica, al cărei soţ, grav bolnav de inimă, este îngrijit de Dina, soţia doctorului Voinea. Mama Tisei a fost în tinereţe amanta lui Alexandru, cel al cărui manuscris este înmînat lui Adrian.

În tragedia raciniană, formula aceasta de reacţii în lanţ, are drept efect, concentrarea destinului tragic al marilor pasiuni. În roman, date fiind dimensiunile vaste, strîngerea atîtor personaje diferite şi venind din lumi diferite, în cadrul aceluiaş spaţiu literar are poate ceva forţat, neverosimil. Dar şi aci, formula adoptată subliniază, ca într-o demonstraţie matematică, teza că omul este, în general, nefericit în dragoste şi sugerează, poate, o a doua teză: există în univers coincidenţe surprinzătoare, misterioase forţe care acţionează neînţeles, întrunind, neverosimil, într-un spaţiu restrîns, oameni veniţi de pretutindeni.

*

Apare în roman şi o temă care, dezvoltată şi adîncită, ar fi putut da perspective filozofice cărţii: tema memoriei. Lui Adrian i-a plăcut, de cînd era mic, să facă tot felul de experienţe năstruşnice. Acum "experimentează" cu un amestec de anesteziante şi alcool. A descoperit întîmplător că, bînd acest amestec, îşi pierde parţial memoria, devine altul. Mai rău, mai crud, nepăsător faţă de suferinţele oamenilor. O convinge şi pe maică-sa să bea acest medicament, îl dă, fără să o prevină, şi bunei lui mătuşi, Laura. În cele din urmă, face experimentul şi cu Tisa, care pare şi ea interesată să descopere ce se ascunde în subteranele sufletului ei. Problema e pasionantă: Cine sîntem de fapt? În ce măsură memoria ne constituie ca fiinţe sociale şi morale?

*

Citiţi cartea Taniei Lovinescu. E o carte scrisă cu fineţe intelectuală, deschizătoare de orizonturi şi cu căldură sufletească emoţionantă. O poveste de dragoste. Dragoste tristă.

* * *

O carte nouă

IZIDOR MÎNECUŢĂ
CIOBURI
de
MIRCEA SĂUCAN

●

Izidor Mînecuţă – un om ca mine, ca tine, ca el.
Izidor Mînecuţă, istoria unui om zdrobit de istorie.

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 15 şk. la adresa:
Rh. Savion 6/1220, ap 21,
POB, Natzeret Illit 17000
● MINIMUM ●

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

GH. (BABU) URSU

Gh. Ursu (Babu pentru prieteni).

Se împlinesc în noiembrie, acuma, 5 ani de la moartea lui. Într-o celulă, la anchetă. Aşadar, 5 ani de la asasinarea lui.

Şi încă nu s-a spus, la Bucureşti, adevărul privitor la această tragică moarte. (Poate că, rugat de noi, primul-ministru Petre Roman, om de carte, ca şi Babu Ursu, va cere celor în drept să răspundă, repede şi limpede, la întrebare).

... Pînă atunci, să notăm că gazetele de calitate ale României nu sînt dispuse să uite de Babu Ursu.

În cele de mai jos, reproducem cîteva fragmente din ceea ce s-ar putea numi *Dosarul Gh. Ursu.*

Gh. (Babu) Ursu, la un revelion, între scriitorii prieteni Radu Cosaşu (dreapta) şi Radu Albala. Bucureşti, anii '70.

1) Ceva despre Gh. Ursu. 2) Ceva despre felul cum a fost alcătuit dosarul penal al lui Gh. Ursu. 3) Ceva despre faimosul Jurnal al lui Gh. Ursu. 4) Ceva despre talentul scriitoricesc al lui Gh. Ursu (un fragment din prefaţa la volumul de impresii de călătorie *Europa mea,* aflat în manuscris). Primele trei extrase sînt din revista "22"; al patrulea, din "România Literară".

1) Ceva despre Gh. (Babu) Ursu

"...Gheorghe Ursu, născut în 1926, inginer constructor – proiectant la ISLGC. Bucureşti, a fost nu numai un profesionist exigent dar şi un om atent şi activ faţă de fenomenele sociale, politice şi culturale.

Paralel, între anii 1943 – 1984, a ţinut permanent un jurnal intim din care niciodată, nimeni din familie sau prieteni, n-a citit un rînd. În decembrie 1984 două salariate, Croitoru Pârguţa şi Petre Elena, curioase să citească ce-şi nota şeful lor, au sustras acest jurnal şi-au declanşat procesul în avalanşă, care a dus, în cele din urmă, la moartea lui Gheorghe Ursu. Caietul depus secretarului UTC, apoi conducerii, a ajuns la ofiţerul de securitate din Institut, Dumitraciuc, şi apoi la organele de securitate din Calea Rahovei. Au urmat percheziţiile la domiciliu şi luni de anchetă în stare de libertate la Direcţia de cercetări penale a Securităţii statului, condusă de maiorul Pîrvulescu Marin (actualmente ieşit la pensie?). Şedinţele de anchetă durau cîte trei, patru ore, de regulă după ora cincisprezece, şi la fiecare problemă discutată i se cerea o declaraţie. Temele abordate erau în totalitate de ordin politic, de exemplu: să recunoască faptul că ia masa la cantină pentru a organiza un grup reacţionar, antistatal, să dea explicaţie despre atitudinea sa asupra alegerilor "furate" din 1946, să dea referinţe despre prietenii sau cunoscuţii cu care se întîlnea la zile onomastice, în concediu, la mare (Geo Bogza, Iordan Chimet, Sorin Vieru, Nina Cassian, Radu Cosaşu, regizorul Mirel Ilieşu). În luna aprilie 1985 s-a reuşit deturnarea anchetei spre o infracţiune de drept comun. Cu ocazia percheziţiilor la casa lui Gheorghe Ursu s-a descoperit valută în echivalentul a 16 dolari SUA. În luna iunie, Gheorghe Ursu a decis să nu mai dea nici o declaraţie. A urmat o şedinţă la locul de muncă, unde un ofiţer de securitate a explicat vinovăţia pîrîtului, adăugînd că "datorită clemenţei binecunoscute" s-a dispus neînceperea urmăririi penale a lui Gheorghe Ursu pentru infracţiunea "propagandă împotriva orînduirii socialiste". (art. 166, alin. 2, Cod Penal).

*

Pe data de 21 septembrie 1985 a fost chemat din birou pînă jos, arestat şi depus în arestul Direcţiei de cercetări penale. Aici a stat pînă la data de 17 noiembrie 1985, cînd a fost transportat în stare gravă la Spitalul penitenciar Jilava. Din actul medico-legal rezultă că moartea numitului Gheorghe Ursu a fost violentă şi s-a datorat peritonitei generalizate prin perforare post-traumatică de ansă ileală. Din coroborarea leziunilor traumatice consemnate în foaia de observaţie clinică, cu constatările făcute intra-operator şi la autopsie, precum şi cu declaraţiile martorilor audiaţi în cauză, rezultă că leziunile interne şi externe s-au putut produce prin loviri repetate cu corpuri dure în regiunea abdominală cu circa 3, 4 zile anterior datei de 17.11.1985. Între leziunile suferite şi moarte există legătură de cauzalitate.

Avînd în vedere calitatea persoanelor care se fac responsabile de moartea deţinutului Gheorghe Ursu, respectiv ofiţerul anchetator, şeful arestului şi şeful Direcţiei cercetări penale din I.G.M. din anul 1985 (actualmente din nou şef al I.G.P.), definitivarea cercetărilor în cauză a fost transmisă Procuraturii Generale, şi anume Direcţiei Procuraturilor Militare."

RADU FILIPESCU

2) Ceva despre dosarul lui Gh. Ursu (sau, mai precis, două dintre declaraţiile aflate la dosar)

o Mihai Virginia, 23 ani, desenator tehnic

"Uneori, cînd citeam presa, se trezea vorbind de unul singur în sensul că afirma că nu e de acord cu ce se scria în ziare şi că realitatea din ţara noastră ar fi cea prezentată în emisiunile postului de radio «Europa Liberă». Reţin împrejurarea că într-o zi cînd avea pe masă un ziar în care se vorbea despre poezia din ţara noastră şi despre scriitori, Ursu Gheorghe a afirmat că şi el a scris la «Europa Liberă» un material în legătură cu scriitorii".

o Cătană Florin, 60 de ani, inginer

"Am reţinut de asemenea că avînd preocupări literare, se afla în anturajul unor scriitori, eu reţinînd pe Nina Cassian şi Alexandru Mirodan cu care petrecea concediul în staţiunea 2 Mai... La început ne-a prezentat ştiri sportive aceasta ca o simplă informare, iar mai tîrziu ne-a făcut cunoscut că unele emisiuni ale Monicăi Lovinescu sînt interesante. Nu pot să precizez o dată exactă deoarece nu mă interesează astfel de aspecte, dar reţin momentul în care Ursu ne-a informat despre unele emisiuni. Îmi amintesc că a vorbit despre emisiunile în care se prezentau scriitorii Paul Goma, iar mai tîrziu Ion Caraion".

3) Ceva despre jurnalul lui Gh. (Babu) Ursu

"Sînt doar trei dosare, două cu coperţi de carton, groase, legate cu sfoară, colţurile şi cotorul învelite în pînză, sus, cu litere de tipar: Ministerul de interne. Apoi Dosar nr.... referitor (cu carioca verde şi scris de mînă) Ursu Gheorghe Emil. Înăuntru, foile unor caiete xerografiate, desfăcute, legate de-a valma împreună cu declaraţii cerute de securitate (autorul paginilor pus să spună cînd, de ce a scris ce-a scris, cu ce intenţie, declaraţii sfîşietoare prin demnitatea lor, mai ales atunci cînd ai apucat să citeşti restul actelor, să ştii care va fi, şi cum va fi sfîrşitul), invitaţii la concerte, la biblioteca franceză, liste de poeţi, adrese, desene chiar, poezii, alte încercări literare... Un haos care e chiar viaţa (chiar viaţa noastră, te recunoşti pe tine în notaţii de o sinceritate tipică artiştilor, în ironia şi autoironia anumitor pagini, în ritmul trenant al existenţei ce ne-a fost dată la toţi) - ore de serviciu, o ieşire la un 23 august obligatoriu, o vacanţă la 2 mai, o speranţă, o aşteptare, o dezamăgire, siluetele colegilor de birou, priviţi cu luciditate, dar şi compasiune, făpturi banale, cu păcate banale; personaje ieşite din filmele lui Forman, măsurate de un ochi de adevărat cinefil; tineri abia ieşiţi din adolescenţă, dar îmbătrîniţi de obtuzitate şi meschinărie; ei i-au şi pregătit plasa care se va strînge în jurul lui, în fiecare din aceste zile banale de birou; ei i-au şi semnat condamnarea la moarte prin tortură; el e singurul care nu ştie; el, cel mai tînăr personaj al acestui tulburător roman care se întrezăreşte în foile amestecate, şterse, indescifrabile în mare măsură, ale jurnalului lui Gheorghe Emil Ursu; şi cînd scrii asta îţi dai seama că e un păcat că spui că e un roman, e chiar viaţa, o viaţă a cărei aspiraţie (acesta e cuvîntul) permanentă spre adevăr şi artă a fost plătită cu moartea prin tortură."

GABRIELA
ADAMEŞTEANU

...Şi iată o pagină din Jurnal. Data: 23 octombrie 1980

..."În ceea ce mă priveşte am fost sîmbătă invitat la Mirel (Ilieşiu, regizor de film, *n. red.)*, de ziua lui şi a lui Papa (Miriam Răducanu, coregrafă, *n. red.)*. Erau toţi deştepţii şi informaţii... Mi s-a povestit, adică ciulind urechile, am prins eu, despre ce se mai întîmplă pe frontul culturii. A fost o întîlnire a Cadrelor de conducere din literatură cu Ceauşescu, vizibil iritat de faptul că scriitorii, în loc să facă front comun şi să-i lingă curul, se ceartă între ei şi deci n-au destul timp să-l lingă cît ar trebui. Crohmălniceanu a vorbit de ieşirile antisemite şi şovine din ultima vreme. Grupul celor 19 sau 22 (Lăncrăjan, Fănuş Neagu, Pituţ, C.V. Tudor, Marian Popa, Edgar Papu, Paul Anghel, Traian Filip, Dan Zamfirescu etc.) care adresaseră memorii lui Big Brother în care cereau desfiinţarea Uniunii Scriitorilor şi înlocuirea cu U. Scr. Comunişti, de fapt demiterea actualului birou cu Macovescu în frunte şi numirea unui birou cu Lăncrănjan în frunte sau Păunescu sau Barbu sau cu eventual care-o să cînte în strună, Pompiliu Marcea, Constantin Ciopraga, Zoe D. Buşulenga sau aşa ceva, deci grupul celor 19 sau 22 au luat şi ei cuvîntul, plîngîndu-se că ei sînt protocronişti, lingătorii curului lui Ceauşescu, ostaşii lui Burebista, proslăvitorii sîngelui ancestral şi comunist, dar că sînt persecutaţi şi persiflaţi de slugoii imperialismului, ai Europei Libere, ai Conspiraţiei jidovimii: George Macovescu, Geo Bogza, A. Blandiana, Nic. Manolescu, Crohmălniceanu, Mircea Iorgulescu etc. A. Blandiana a spus că patriot e şi poetul care cîntă iarba, la care Scroafa i-a tras un cot lui Big Brother, şoptindu-i să audă toată sala: "Şi asta s-a găsit să ne înveţe literatura". Furia Scroafei era firească: Ana Blandiana e înaltă, subţire, frumoasă ca o vedetă de cinema, vină de neiertat pentru Scrofena care i-a buşit pe Drăghici şi Corneliu Mănescu şi l-a împins la sinucidere pe Chivu Stoica din cauza soţiilor sau iubitelor lor. S-a vorbit mult şi de Fondul Literar, de plafonarea veniturilor scriitorilor, Ceauşescu, în marea-i generozitate, a acceptat că un scriitor poate lua pe an trei salarii de Secretar de Stat... Pe Mircea Dinescu, Big Brother l-a întrerupt cînd Şeful actualei generaţii de poeţi, promoţia 1970, a zis că el e fiu de lăcătuş..."

4) Ceva despre talentul de scriitor al lui Gh. (Babu) Ursu

...După ce secretarul organizaţiei de bază a refuzat să-mi dea recomandarea pentru călătoria peste hotare

după ce comitetul oamenilor muncii mi-a respins – prin vot, probabil – recomandarea

după ce am vorbit, am pledat, mi-am apărat cauza în faţa secretarului O.B., a directorului şi a altor tovarăşi

după ce, la 10 luni după cele mai de sus, am scris o nouă cerere, pe care comitetul oamenilor muncii a acceptat-o trimiţînd-o spre aprobare la Sectorul de Partid, însoţită bineînţeles de un referat redactat de Serviciul Personal

după ce Sectorul de Partid mi-a respins cererea

după ce am reuşit să mă înscriu pe lista de audienţe la Primul Secretar al Sectorului de Partid

după ce i-am expus păsurile mele pe care le-a ascultat cu atenţie în vreme ce un secretar (mult mai mic) completa diverse rubrici în catastiful audienţelor

după ce am fost asigurat că voi primi un răspuns scris la instituţia la care lucrez

după ce Serviciul Personal mi-a comunicat că răspunsul Sectorului de Partid a fost – *se respinge cererea*

după ce m-am adresat conform legii forului superior

după ce trecînd două luni şi neprimind răspuns scris m-am prezentat personal la Primăria Capitalei

după ce am înaintat o cerere Preşedintelui Republicii, că aşa-i omul care are microbul călătoriilor, merge pînă-n pînzele albe

după ce ca urmare a acestei cereri Secretarul Organizaţiei de Partid şi Sectorul de Partid mi-au dat recomandarea solicitată

(...) după ce am ridicat paşapoartele în ziua indicată 29 septembrie exact 11 ani de cînd plecam în prima mea excursie în Occident şi anume cu avionul prin ONT spre izvorul Europei spre mama Roma

după ce mi-am umplut paşapoartele de vize făcînd din nou turul ambasadelor şi admirînd cît de grupate stau în Bucureşti cea engleză între cea elveţiană şi ambasadele Franţei şi Italiei iar Olanda, Spania, R. F. Germania grupate la rîndul lor cu altele care nu mă interesau (pentru moment)

după ce la biroul de voiaj CFR o funcţionară foarte pricepută mi-a completat de mînă vreo 10 sau 12 bilete, explicîndu-mi detalii de mare profesionalitate

cum adică pot merge de la Granada la Cordoba prin Bobadilla sau invers

şi totul a costat 9827 lei exact conform previziunilor mele

după ce mi-am luat un rămas bun victorios de la prieteni şi rude

şi i-am explicat fiului meu că banii fiindu-mi foarte număraţi nu-i voi putea aduce nici blugi nici ceas electronic

şi că ar face mai bine să înveţe serios matematica discretă de la facultate

iar eu – în schimb – îi voi aduce ilustrate pliante şi amintiri proaspete

după ce l-am asigurat pe tovarăşul colonel că voi avea o comportare demnă în Occident şi că bişniţa nu mă interesează cîtuşi de puţin

după ce mi-am făcut geamantanele umplîndu-le cît mai sumar posibil, renunţînd chiar la două perechi de pantofi (cea de pe mine fiind grozav de comodă şi de nădejde)

dar neputînd să-mi conving soţia să mai reducă numărul jachetelor şi puloverelor

după toate astea am luat troleibuzul 93 şi apoi trenul R 262(23) de Viena începîndu-mi călătoria

căreia mereu îmi vine să-i spun Marea Călătorie, deşi această majusculizare e adesea folosită de poeţi şi filozofi spre a desemna Moartea."

● *Tudor Savin, "Beznă",* memorii; prefaţă şi pregătirea pentru tipar Liviu Cazin; Typo *Dalia; Mimimum,* Tel Aviv, 1990.

O descoperire. De fapt, o revelaţie. Ziarist cu solidă pregătire în domeniul economiei, redactor "de bază" la *Scînteia,* autorul a fost arestat într-o noapte, anchetat pentru vini imaginare şi închis. O viaţă sfărîmată. O viaţă din care, iată, a rămas, publicată post-mortem, prin devotamentul fiului lui Savin şi a ziaristului Liviu Cazin (vestit secretar de redacţie "de noapte" la "Scînteia" anilor 50-60), îngrijitorul volumului, o carte de memorialistică de cea mai bună calitate. Observaţie pătrunzătoare a "universului concentraţionar". Informaţie inedită, revelatoare despre diferite personaje întîlnite în celule de puşcărie sau la Canal. Stil. Un stil de scriitor în deplinul înţeles al cuvîntului. Dar să citim şi să cităm din prefaţa lui Liviu Cazin:

"Într-o noapte a începutului de an 1951, Tudor Savin a fost *luat* de acasă, fără explicaţii, de către ofiţeri ai Securităţii, lăsîndu-şi soţia înlemnită de groază, alături de un copilaş care îşi dormea somnul nevinovat şi pe care nu-l va mai vedea timp de aproape patru ani...

Spune undeva Savin în cartea sa: «...aburul otrăvit al disperării, născut din conştiinţa micimii şi neputinţei tale, te învăluie, pătrunde adînc în fiinţa ta, paralizînd-o cu un fior îngheţat».

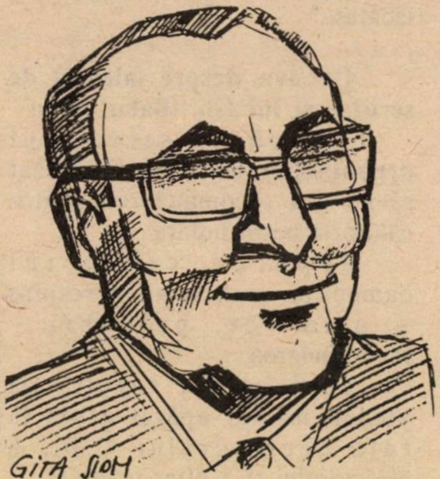

Tudor Savin văzut de Gita Sion

Şi mai departe, referindu-se tot la suferinţă: «Asta e parte integrantă din pedeapsă, trebuie să strîng din dinţi şi să rabd».

Dar tot el stabileşte: «Există totuşi o limită!»

Cîtă suferinţă şi privaţiuni a putut suporta acest om în anii cînd, în mod arbitrar, fără să ştie măcar DE CE a fost scos din rîndurile societăţii şi trimis, ca un duşman, în lagărele de muncă, aşa zise «de reeducare», e aproape de necrezut!

«DE CE? De ce nu ţi s-a spus niciodată pe faţă care-ţi este vina? Dacă ţi se aduce vreo acuzaţie, de ce nu ţi se permite să te aperi? Cum e posibil să se răpească libertatea unui om fără a fi judecat, fără a fi condamnat?»

Punînd la un moment dat întrebarea «de ce»? unui ofiţer de Securitate care-l ancheta, acesta i-a răspuns scurt: «Lasă că ştii tu!»

Dar omul nu ştia.

La un moment dat, Savin face socoteala timpului pe care îl are de stat în lagărul de muncă: «Doi ani. Douăzeci şi patru de luni, şapte sute treizeci de zile, peste un milion de minute». Dar în momentul cînd făcea acest calcul, el nu ştia că viitorul îi pregătea o tristă surpriză.

De undeva, «de sus», cineva care hotăra destinele (desigur fără vreo trăsătură de umanitate) celor trimişi «spre reeducare», va dubla timpul de reţinere în lagăr de la doi la patru ani. Deci *încă un milion de minute...*

De citit obligatoriu.

● *Moşe Maur din România,* omul, viaţa, datoria, Tel Aviv, 1990. Culegere de texte de şi despre M. M.

La peste trei ani de la moartea lui Moşe Maur, văduva lui, d-na Braha Maur, încă mai depune o energie uimitoare pentru a-i păstra memoria. Plină de abnegaţie, ea a strîns mai multe scrieri ale răposatului şi a colindat redacţiile solicitînd sprijin pentru aranjarea unui volum postum, amintiri, cuvinte omagiale, o prefaţă etc. Devotamentul acestei femei merită toată stima. E un exemplu pentru familiile atîtor scriitori şi ziarişti dispăruţi şi despre care nu se mai vorbeşte fiindcă nici măcar urmaşii lor nu se îngrijesc să le reediteze unele scrieri sau să instituie premii culturale în memoria lor.

Între cei ce participă cu texte la alcătuirea acestei cărţi: Idov Cohen, I. Artzi, Jean Cohen, Shlomo Leibovici-Laiş, I. Schechter, M. Mircu, Noam Iaffe, Gad Ben Itzak, S. Avny, Sebastian Costin, A. Goldentahal-Gal, Sadi Rudeanu, Martha Cohen, Mircea Aristide, Lucian Zeev Herşcovici, Solo Juster, Ada Krainik, Sorina Dan, şi, bineînţeles, Braha Maur.

...Şi, să nu uităm: volumul este bogat ilustrat, iar o parte din articole sînt tipărite şi în ivrit.

(M. RAF.)

● *I. Voledi-Vardi, Evreii din Bacău* – o pagină glorioasă a judaismului; ediţie de lux; în ebraică; Tel Aviv, 1990. După cîteva cărţi în româneşte închinate Bacăului, Voledi-Vardi, partizan tenace al oraşului natal, oferă şi israelianului cititor de ivrit, date vii şi revelatoare despre valorile locului. Cu siguranţă, mulţi, datorită acestei cărţi, vor lua cunoştinţă (cu admiraţie) de neştiutul Bacău şi-l vor aşeza pe harta patrimoniului evreo-român. Apropos de noua tipăritură, o observaţie: mi se pare (mă înşel?) că datorită lui Marius Mircu şi I. Voledi, aceşti *public relations* entuziaşti ai judeţului moldovean, Bacăul este popularizat mai vîrtos decît alte întinderi similare. E clar: şi Rîmnicul Sărat şi Timişoara, şi Buzăul şi Suceava şi Craiova şi Clujul au rămas în această privinţă mult, mult, în urma oraşului (şi împrejurimilor) "unde plouă de trei ori pe săptămînă".

● *Adrian Păunescu, Poezii cenzurate;* Ed. Păunescu, Bucureşti, 1990. O culegere masivă (peste 750 de pagini!) de versuri scrise, aşa cum precizează autorul "între 22 august 1968 şi 22 decembrie 1989". Poet eminamente social, Păunescu doreşte să-şi "exprime punctul de vedere" şi asupra chestiunii naţionale, în poezia "Omul universal":

"*Nu sînt mason de gradul 33,/ Nu simt nimic, decît un simplu dor,/ N-am rude de vreun fel printre evrei,/ Deşi-i iubesc şi sînt de partea lor.// Nu vreau să fiu cu sila mondial,/ Un geniu interjudeţean rămîn,/ Nu am murit şi nu am stat în spital,/ Ci în condiţia de bun român.// Nu sînt maghiar, nu sînt german, ba chiar/ Am scris de-ai lor şi ce-au făcut mai rău,/ Dar simt în mine forţa să mai sar/ Să aibă fiecare dreptul său.// Port ţara din hotar pînă-n plămîni,/ Mă simt român, dar ca român declar/ Că sînt, contrar şovinilor români,/ De toate: rus, evreu, german, maghiar.// Cunosc antisemiţi şi îi detest,/ Scîrboasă-i ura sîngelui, de fapt,/ Iubirea mea e-o formă de protest/ Dar antiromânismul cum să-l rabd?// Prin Cehov şi Esenin mă simt rus/ Şi rus rămîn prin Dostoievski-n veac,/ Ca Gogol şi ca Tolstoi oameni nu-s,/ Şi nici ca Puşkin, Blok sau Pasternak.// Ca-n Petöfi şi Ady forţă nu-i,/ Cu Attila sînt rudă la idei,/ Mă regăsesc în vîna de secui,/ Maghiarii din Ardeal sînt fraţii mei.// Cel mai puternic neam european/ Va regăsi splendoarea lui dintîi,/ Va mai renaşte spiritul german,/ Va spune Faust veacului: "Rămîi!"// Eu sînt român, numai atît, român,/ Neliniştit de două mii de ani,/ Şi vă iubesc pe toţi, dar mai îngîn/ O doină din Carpaţi pînă-n Balcani.// Mă arde jalea tragicilor greci/ Şi bunul simţ al fraţilor bulgari,/ Şi nici nu cred că-n veacul douăzeci/ Pe lume mai există mici şi mari.// Englezii îmi sînt dragi de cînd îi ştiu,/ Sînt pro-chinez de cînd respir sub cer,/ Polonia e vechiul meu pariu,/ În Franţa voie să vă nasc vă cer.// Elveţia e pasiunea mea,/ Ceresc respiră Europa-n Alpi,/ Prin India străduhul meu umbla,/ Cînd toţi eram îngrozitori de albi.// Modelul japonez la noi îl chem,/ De Spania mi-e drag în mod normal,/ În Africa renaşte-un duh suprem/ Dar nu-i găsesc Americii egal.// Şi, totuşi, sînt român, atîta tot,/ Mai mult nimic şi mai puţin nimic,/ Nu cer, nu vreau, nu gust şi nici nu pot/ Condiţia aceasta s-o explic.// Mă simt român din bornă în plămîn,/ Născut şi educat pe Vale-Deal,/ Dar pînă la sfîrşit, am să rămîn/ Un trist şi simplu om universal.// Român, adică om universal!*"

1983

După cum cititorul va fi remarcat, desigur, volumul a apărut în editura "Păunescu". Proxima scriere ce urmează a fi lansată de către nou înfiinţata sa editură este "Adevărul despre Mareşalul Ion Antonescu", o biografie în trei volume aparţinînd colonelului Gh. Magherescu, unul dintre aghiotanţii celui ce-a condus România în anii războiului mondial. Cartea este închinată, aşa cum precizează A. Păunescu într-o notă privind activitatea editurii "unuia din marii bărbaţi ai naţiei noastre".

● *Totuşi, iubirea,* săptămînal, anul I, nr. 1, Bucureşti, publică un articol de Victor Bîrlădeanu dedicat lui Paul Niculescu-Mizil:

"Totul a început – scrie V. B. – de la o scrisoare în legătură cu procesul. Nu primită de mine, ci tipărită într-o publicaţie. Şi nu o tipăritură din România, ci din Israelul atît de apropiat, în pofida depărtării geografice relative (să nu uităm că, pe calea aerului, distanţa e străbătută doar în două ore şi jumătate, iar, din punct de vedere sufletesc, prezenţa celor 400.000 de israelieni originari din ţara noastră reprezintă un liant greu de neglijat). E vorba de prestigioasa revistă "Minimum", editată la Tel Aviv, în frumos grai carpato-dunărean, de Alexandru Mirodan.

(...) Dincolo de aceste lungi paranteze, ce ne interesează în serialul pe care intenţionăm a vi-l înfăţişa atenţiei, este amintita scrisoare, prima, după cîte ştim, în care o voce "din public" se ridică ferm în apărarea unuia dintre cei care se găsesc în boxa procesului".

După ce reproduce textele din "Minimum" referitoare la "cazul" Niculescu-Mizil (scrisoarea lui Emilian Lustig, din Bucureşti adresată Procurorului General, comentariul lui Al. Mirodan, apoi scrisoarea lui I. Fîntînaru, Andrei Strihan, Tania Lovinescu şi Marcel Soicher, din Israel), Victor Bîrlădeanu conchide:

"Un asemenea şuvoi de mărturii – cu pecetea deplinei sincerităţi – nu poate să nu pună serios pe gînduri. Datorită lor m-am simţit incitat să cotrobăiesc prin propria memorie, reflectînd, totodată, pe marginea unor fapte reieşite din procesele verbale ale anchetei judiciare, precum şi din alte acte şi documente la care mi s-a oferit acces..."

Aflăm că rezultatul acestei *cotrobăiri* sînt aşteptate, la Bucureşti, cu pasiune...

(B. DAN)

• *ARA (American Romanian Academy) Journal*, XV, 13 – 14, Davis, California; 1990. Publicat sub îngrijirea lui Ion Manea–Manoliu, adică a unuia dintre bunii comentatori de politică internaţională din presa română post-belică *Jurnalul* adună an de an contribuţiile condeierilor români din Diaspora, adunaţi, organizat sau nu, în jurul Academiei Româno-Americane. Avem de-a face cu o revistă în limba engleză, format carte, deschisă cu predilecţie studiilor de tip universitar. În acest număr întîlnim un grupaj consacrat lui M. Eminescu (texte de L. M. Arcade, Monica Grecu, Roxana Verona, Ionel Jianu) un grupaj E. Ionesco – 80 de ani (semnează Jean François-Thibault, Aurelia Roman, Raymonde Bulger...) eseuri despre Mircea Eliade, Em. Cioran, St. Lupaşco, apoi texte de istorie contemporană (Nicolette Frank despre abdicarea Regelui Mihai, Mircea Ioaniţiu despre gen. N. Rădescu şi Gr. Niculescu-Buzeşti, figuri politice ale anilor '40-'50), recenzii, note despre activitatea (bogată!) a Academiei.

Privind această revistă, (ca şi alte tipărituri de factură asemănătoare) îţi pui, totuşi, încă o dată (şi încă o dată) întrebarea post 22 Decembrie: şi cum vor evolua ele acum cînd în România există Libertatea şi cînd toate frazele cuprinse în revista respectivă, pot fi tipărite, liniştit şi la Bucureşti?

• *Mele*, caiet internaţional de poezie, XXVI/82; redactor (dar şi întemeietor, dar şi nerv, dar şi suflet, dar şi viaţă) Ştefan Baciu; Honolulu, Hawaii (cu doi de i). Continuăm, aşadar, în ciuda faptului că marele poet şi animator din Pacific este, de la o vreme, suferind. Continuăm, trebuie să o spunem, cu încrîncenare şi sînge; termen grav, dar, fiindcă Ştefan Baciu este şi un humorist, îl folosim, ştiind că el va surîde cumva la citirea scrierii (ah, şi să nu uit, apropos de humorist: în România Literară din Bucureşti a apărut, sub semnătura lui I. Cremer, un articol despre revista *Humorul*, scoasă la Bucureşti de tînărul – şi pe-atunci, Baciu în 1944 – 1945).

În acest număr din *Mele*, cuprinzînd versuri în spaniolă, engleză, română şi, da, turcă, întîlnim, că aşa e obiceiul casei, doi "târtani" din Orientul Mijlociu: Sesto Pals, suprarealistul şi Petre Boldur, din Beer Sheva, la doi paşi de beduini.

O informaţie, eu zic importantă (fiecare cu scara lui de valori). Ştefan Baciu are, de luna trecută, o adresă nouă. Să o notăm în carneţele, aşa cum ne-o transmite hawaianul:

1434 Punahou St # 333,
Honolulu, HI 96822

(V. MIN)

• *Dialog*, supliment de literatură, cultură şi educaţie, red. responsabil Dr. I. Solacolu, Frankfurt/Main, Germania (acum unită), nr. 77, 1990, publică mari fragmente din "Jurnalul fericirii" de N. Steinhardt, prezentat (magistral) de Virgil Ierunca în primăvara şi vara acestui an la "Europa Liberă". "Jurnalul" e, categoric, o scriere importantă: cine o va tipări? Pînă atunci, cîteva fraze despre celula de la Jilava, unde a trăit, cîţiva ani, criticul Steinhardt, condamnat în procesul celebru C. Noica, alături de Al. Paleologu, Paul Dumitriu şi alţii, şi alţii:

"Celulele din Reduit, la Jilava, sînt deosebit de mohorîte şi au reputaţia unui regim şi mai sever decît "pe secţii". La 34 ajung venind de la "secret" unde am fost ţinut, cîtă vreme am făcut greva foamei, într-o celulă neîncălzită de cînd a fost construit fortul M odată cu inutila centură din jurul Capitalei – de către inginerul Brialmont. Frigul, mai teribil ca foamea şi setea (dar cel mai rău e nesomnul), m-a pătruns adînc.

Trebuie să arăt tare prăpădit, pentru că faimosul plutonier Ungureanu care mă ia în primire la poarta Reduitului, mai că-mi zîmbeşte (cum s-ar îmbuna, spre pildă, amatorul de bucate alese în faţa unui hartan de vînat neîndoios bine frăgezit) şi mă încredinţează şefului de cameră recomandîndu-i să-mi dea un pat singur şi să aibă grijă de mine. Sînt plasat în patul cel mai de lîngă uşă, ca un suspect, şi privit cu luare aminte de şeful camerei, un basarabean cu nume rusesc, o matahală, posomorît, cu priviri aspre; aflu curînd că nu-i periculos, se zice că-i un răspopit. Celula e un fel de tunel lung şi întunecat, cu numeroase şi puternice elemente de coşmar. E o hrubă, e un canal, e un maţ subpămîntean, rece şi profund ostil, o destul de izbutită imagine de iad decolorat.

În locul acesta aproape ireal de sinistru aveam să cunosc cele mai fericite zile din viaţa mea. Cît de absolut de fericit am putut fi în camera 34! (Nici la Braşov, cu mama, în copilărie, nici pe străzile nesfîrşite ale misterioasei Londre; nici pe mîndrele dealuri ale Muscelului, nici în decorul de ilustrată albastră al Lucernei; nu, nicăieri.)

Sînt în cameră şi foarte mulţi tineri, supuşi unui tratament special de gardieni şi îndeosebi de şeful camerei. (Ura bătrînilor împortiva noii generaţii; care merge pînă la alianţa cu cei mai înverşunaţi dintre caralii, pentru făurirea frontului comun împotriva *desmăţaţilor şi necuviincioşilor*. Un fel de solidaritate de generaţie şi vîrstă, foarte asemănătoare cu solidaritatea de clasă datorită căreia unii ţărani, muncitori şi mici amploaiaţi urăsc pe codeţinuţii titraţi, boieri sau burghezi mult mai aprig decît pe reprezentanţii administraţiei). Din prima zi constat în toată celula o sete grozavă de poezie.

Învăţarea pe dinafară a poeziilor este cea mai plăcută şi mai neostoită distracţie a vieţii de închisoare. Fericiţi cei ce ştiu poezii. Cine ştie pe dinafară multe poezii e un om făcut în închisoare, ale lui sînt orele care trec pe nesimţite şi-n demnitate, al său e holul hotelului *Waldorf-Astoria* şi cafeneaua *Flore*. Ale lui îngheţata şi limonadele multicolore servite pe măsuţele cafenelei *Florian* din piaţa San Marco. Ştia el, abatele Faria, ce făcea pregătindu-se pentru insula Monte-Cristo prin învăţarea pe de rost a tuturor cărţilor. Şi nici nu bănuia Nikolai Semenovici Leskov ce bine a grăit povăţuind: "Citeşte şi încearcă să te alegi cu un folos. O să ai parte de-o bună distracţie în mormînt". Închisoarea fiind şi ea un mormînt, sfatul se adevereşte excelent: cui îi place să înveţe poezii nu se va plictisi niciodată în puşcărie – şi nu va fi singur.

Din acest punct de vedere stau bine. Ştiu pe dinafară *Luceafărul*, *Scrisorile*, foarte mult Coşbuc şi Topârceanu (are deosebită căutare), mii (cred) de

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadaşim, la preţuri foarte avantajoase:

• TELEVIZOARE: SONY, GRUNDIG, PHILIPS, ITT • VIDEO: AKAI, JVC, NATIONAL, PHILIPS • VIDEO CAMERĂ: SONY, JVC, PHILIPS • MIXER KENWOOD • ASPIRATOR: HOOVER, FAKIR • STEREO HI-FI: SONY, PHILIPS, GRUNDIG

De asemenea: maşini de spălat, aragaze, frigidere, televizoare şi aer condiţionat de producţie israeliană.

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obţine la preţ de ole hadaş numai prin intermediul acestui birou

Livrare pe tot cuprinsul ţării

Venim la domiciliu pentru comenzi.
Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonaţi şi comanda este efectuată. Comunicaţi numărul de telefon şi vă vom suna înapoi. Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT" LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;
TELEX: 341118 B X TV IL EXT. 1971

versuri de Gyr şi Crainic (înghiţite, de la început, odată cu alfabetul Morse, de la veteranii legionari); am prins şi o mulţime de Verlaine, Lamartine şi Baudelaire; sonetul lui Anvers, fireşte (*Ma vie a son mystère, mon âme a son secret*), Samain (*Au jardin de l'Infante*) ceea ce – cînd îl repet ori îl predau – mă poartă cu gîndul la *Ojardindilifant* din *La Medeleni* şi la după-amiezele din strada Pitar Moşu..."

• *România Literară*, Bucureşti, publică două pagini de fragmente din jurnalul californian al Verei Călin. Prezentatoarea, Olga Zaicic, notează cu precizie şi fineţe calitatea acestei opere. Ea însă, spre părerea noastră de rău, omite să observe că parte din textul apărut în săptămînalul Uniunii Scriitorilor din România, a văzut, mai întîi, lumina tiparului în modestul lunar (dar orişicît) *Minimum* din Orientul Mijlociu.

• *Vacanţe în România*, ediţie specială pentru Israel, 1990, supliment editat de *România Pitorească*, Bucureşti; red. şef, Anda Raicu; resp. de număr: Traian Caraciuc. Admirabil! Pe de o parte, texte despre trecutul şi prezentul evreilor din România: un interview cu ambasadorul Israelului la Bucureşti, Zwi Mazel, texte de dr. Moses Rosen, Luminiţa Doja Fodoreanu (despre Muzeul Comunităţii), Anda Raicu (despre colaborarea turistică româno-israeliană), Traian Caraciuc (prezenţe româneşti în spiritualitatea Iaşilor), Lya Benjamin (locurile-cheie în istoria evreilor români), Anne-Marie Bănescu (teatrul evreiesc în România), Gh. Daragiu ("Colaborare gastronomică" româno-israeliană), Al. Condescu, Mihai Ogrenji, Eugen Glück ş. a. Pe de altă parte, o prezentare grafică meritînd aplauze.

...Şi - vai! - costînd mult, atît de mult, încît nu se ştie dacă, şi cînd, numărul doi al frumoasei reviste va vedea lumina tiparului...

(Rodica Bergman)

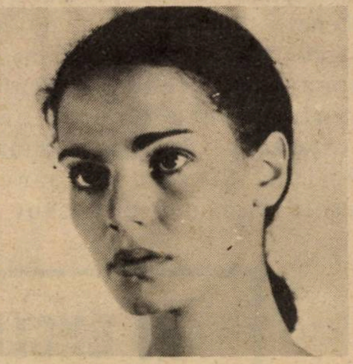

Actriţa Maia Morgenstern, vedetă a T.E.S.-ului 1990

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI **MICHAEL SHARON**

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910

Orele de primire: 10–13 şi 16–18

HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667677

OCAZIE SPECIALĂ: 20% REDUCERE ÎN LUNILE DE VARĂ

CASA DE PĂRINŢI

« RONIT »

în centrul oraşului
NAHARIA
Str. Weitzman 74
tel. 04/923148 - 926507

• CASĂ DE PĂRINŢI DE NIVEL SUPERIOR PENTRU INDEPENDENŢI ŞI CRONICI

• 5 MESE ZILNIC
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ DEPLINĂ
• FIZIOTERAPIE
• TRATAMENT PRIN OCUPAŢIE
• SERVICII IREPROŞABILE
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ

COSAŞU: 60

Radu Cosaşu, la vîrsta de 10 ani, fotografiat (mîna destinului) pe fundalul unui afiş de ziar.

Zilele trecute, mai precis la 29 octombrie, Radu Cosaşu a împlinit 60 de ani.

Prozator strălucit, (volumele sale de "Supravieţuiri" fac parte din *fondul de aur* al literaturii române contemporane), eseist, cu nerv şi idei, poet (fără rimă, dar cu ritmul veacului în sînge), autor dramatic cu dialog scăpărător,scenarist (de filme cu necazuri, totdeauna cu necazuri), Cosaşu este în acelaşi timp un fermecător, un mare gazetar.

Atît de legată de viaţa şi creaţia lui Cosaşu este această gazetărie şi – ştim! – atît de adînc iubeşte el plumbul de tipografie şi cerneala, încît, la această aniversare, ne face plăcere să-i oferim, în chip de omagiu, două file tăiate cu foarfeca dintr-o carte:

1) o pagină ce a fost dedicată patimei sale jurnalistice în Dicţionarul Neconvenţional de Al. Mirodan:

"Vizitatorul care păşeşte pentru întîia oară în apartamentul lui Cosaşu rămîne interzis la vederea tabloului ce i se prezintă de cum pătrunde în colţul-birou al scriitorului: peretele din faţa mesei de lucru este tapetat cu tăieturi din *Le Monde*, fotografii din *France-Football*, înfăţişîndu-l pe Diego Maradona la Neapole, un eseu al lui Al. Paleologu din *Viaţa Românească* pe octombrie, ultima cronică a lui N. Manolescu, un reportaj din *Paris Match* despre toreadorul Dominguez, acum à la retraite pe plajă la Marbella, un fapt divers din *Informaţia* referitor la delapidările cu scandal de la O.C.L. Alimentara – Bacău, – prinse toate în pioneze sau ace de gămălie...

"Lumea noastră – spunea Jorge Luis Borges – e o bibliotecă infinită". Lumea lui Cosaşu este o nesfîrşită colecţie de ziare. Omul nu se mulţumeşte să lucreze cu gazetele (materia sa primă), folosind foarfecele, papul şi bineînţeles, imaginaţia sa capabilă să vadă într-un viol pe o tejghea de bar de noapte de la Singapore, o *idee* şi, de-aici, un cursiv sau o "pastilă" de cinci rînduri; el trăieşte din, cu şi prin jurnale. Drog cotidian? (cum mărturiseşte el undeva). Fără îndoială. Dar, mai cu seamă, posibilitatea de a te afla în legătură cu lumea, fără să fii în lume.

Julien Benda, francezul vestit prin claustrarea în bibliotecă, a fost invitat odată, mai bine zis, scos cu de-a sila din casă, de cîţiva prieteni, într-o excursie cu automobilul pe malurile Mediteranei: Provence, cu dealuri moi, Cannes, cornişele, palmierii de la Nissa, plaja de la St. Tropez, încă sălbatică pe-atunci, aerul de noapte, cu patimă de cazinou şi gloanţe-n tîmplă de la Monte Carlo (să mai dai şi dumneata ochii cu viaţa, domnule Benda...). La un popas, lîngă Menton, mi se pare, amicii îi fac semne disperate de pe mal: – Vino să vezi ce străvezie-i marea... ca nicăieri... se văd pietricelele pe fund! Benda, tolănit pe bancheta din piele roşie a Citröenului, cu ochii pe jumătate închişi şi ţigara-n colţul gurii, refuză invitaţia, cu o fluturare de mînă, răspunzînd: je m'imagine... je m'imagine...

Nu altfel se comportă organismul lui Cosaşu... Cosaşu este, de fapt, trimisul nostru special la chioşcul de ziare din Piaţa Rosetti. El se-aruncă-n gazete ca într-un tren expres "Bucureşti – Evenimentele", trece prin articolele de fond ca prin palate prezidenţiale unde se pune la cale politica globului, plonjează în reportaje ca-n mine de cărbuni, prăbuşite, sau în campionatul mondial la box (categoria grea), strigînd – sîntem la Madison Square Garden – huo, arbitrii!, pedalează prin cronicile despre Turul Franţei, în spatele lui Eddy Merckx, suflînd din greu şi încurajîndu-l pe belgian: hai, dom' Eddy, să trecem şi Pirineii ăştia, că dup-aceea, pîn' la Paris n-avem treabă...

Paradoxul şi originalitatea acestui ziarist de mare clasă stau în faptul că el iubeşte mai mult gazetele decît gazetăria. Pentru Cosaşu cotidianul sau revista sînt fenomene de viaţă, fiinţe, familii, cu ale lor, în bine sau în rău. Aceasta îl determină, să participe cu naturaleţe la existenţa lor. Cînd *le Nouvel Observateur* are un "scoop", el se bucură ca la intrarea în facultate a unui nepot. Cînd *Times*-ul londonez îşi întrerupe vreme de cîteva luni, apariţia, el suferă, ca la patul unei mătuşi bolnave."

2) o fotografie înfăţişîndu-l la 10 ani – ceasul cînd prinde chip destinul nostru – în dreptul unui afiş de gazetă bucureşteană. Să nu ni se spună că fotografia nu ar fi "la zi"! Este! Cine cunoaşte miracolul numit adolescenţa permanentă a lui Cosaşu, ştie că *este!*

M.

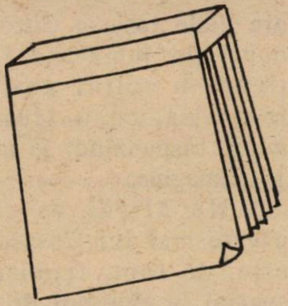

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

GÎNDURI PĂCĂTOASE LA UN TURNEU IMPORTANT

M-am reîntîlnit cu teatrul regizorului sovietic Tovstonogov după o sumedenie de ani, zeci, cărora nici nu vreau să le ţin socoteala; m-am reîntîlnit evident mai bătrîn eu – teatrul acesta nu are vîrstă; – şi mai ales într-un cu totul alt peisaj; cultural, artistic, sufletesc. Examen dur şi riscant.

Evident, reprezentaţiile Teatrului "Gorki" în Israel ("Unchiul Vania" şi "Povestea căluţului", dramatizare după Tolstoi, ambele creaţii ale regizorului-animator, găzduite de Teatrul Kameri ca răspuns găzduirii sale la Leningrad) au fost bine primite. Judecînd după sălile sale arhipline – ducem lipsă de spectatori pentru limba rusă?! – şi după cronicile elogioase. Toate mărturisind aceleaşi nostalgii pe care le-am încercat noi înşine: un teatru solid, bine făcut profesional, care realist fiind, izbuteşte să degajeze idei. Dar asta e totul? Şi aici intervin gîndurile noastre păcătoase!

Spectacolele Teatrului "Gorki" stau în picioare, sînt ca o fereastră deschisă asupra realităţii. A unei realităţi care, în cazul dat, nu ne mai "loveşte"; adevărurile general-umane, ceea ce ne spune despre noi înşine, sînt deodată cenuşii, lipsite de strălucire şi de forţă de şoc. Şi lipseşte mai ales ceea ce este teatru: spectacolul. Fantezia, şocul, scînteia de nebunie care să te tîrască fascinantă cu ea. Teatrul încetează să mai fie o sărbătoare, iar conţinutul lui de lecţie – oricît de ameţitoare ar fi interpretarea – este prea departe de a fi pasionant. O lecţie pe care am mai auzit-o, pe care o ştim deja şi, atunci, venind din sală, cineva sardonic te întreabă ca în faimoasa poezie caricaturală a lui Heine despre zbaterea mării şi furtună; "Ei şi?!"

De la anii nostalgiei noastre, teatrul mondial – ca să ne referim numai la el – a mai cunoscut vreo două-trei evenimente şi zguduiri. Prin forţa izolării lui, chiar şi în cazul unui fost revoluţionar ca Tovstogonov, teatrul sovietic rămîne străin, depărtat, ca o piesă de muzeu. Şi teatrul dacă nu palpită şi nu explodează, nu mai e teatru; nu are voie să lase loc lui "Ei şi?!"

FARMECUL TRIST AL EFEMERULUI

Tragedia şi – poate – frumuseţea vieţii noastre artistice este perisabilitatea, efemerul. Dictate – vai! – de condiţii obiective: puţinătatea populaţiei şi, implicit sau proporţional, a publicului consumator. Abia te-ai dezmeticit din ropotele de aplauze, abia îţi aduni judecăţile critice, elogioase sau nu, ca să recomanzi cutare sau cutare spectacol şi gata, el nu mai este. S-a terminat. A ieşit de pe afiş. Şi-a consumat toţi spectatorii. Nu-ţi rămîne nici măcar răgazul unui regret, căci mulţimea de talente se înghesuie, fiecare să arate ce poate. Şi cum ar putea să fie altfel cînd Tel Avivul, numai el, oraş cît două sau trei cartiere pariziene la un loc, are vreo patru teatre permanente, patru ansambluri de balet profesioniste, două formaţii simfonice, zeci şi sute de actori, muzicieni, dansatori?!...

La ora scrierii acestor rînduri, entuziasmul şi emoţia palpitau precum un fluture prins în pumn; la ora apariţiei lor, sînt ca nostalgia unei flori presate: săptămîna "Musica de Camera" care a umplut bijuteria albă de pe malul mării – centrul "Susanne Dalhal" din Neve Tzedek – cu sunetele muzicii, de la renaştere pînă la Bartok şi Poulenc, cu o adîncă reverenţă lui Mozart (200 de ani de la moarte!), inclus în fiecare dintre concerte, săptămîna aceasta a dispărut. Recitaluri, duo-uri, trio, cvartete, au dialogat nu numai în cele două săli de spectacol, ci şi în aer liber, între portocali şi palmieri, îngînate de susurul apei dintre dalele de marmură: au dispărut şi ele. "Povestea soldatului" a lui Stravinski-Ramuz, cu textul citit inteligent şi sensibil de acest straniu animal al Televiziunii israeliene – hiperintelectualul cu aspect de "profesor Nimbus", Emanuel Halperin – a fost scoasă şi ea dintre ziduri.

A fost, nu mai este. Ce să vă mai recomandăm? Pe dalele din Neve Tzedek se aleargă ploile toamnei, vînturile scutură evantaiele palmierilor, frunzele portocalilor strălucesc ude... La anu' poate... Cînd printre alte efemere, şi "Musica de camera" îşi va agita iar o săptămînă aripile multicolore.

SPECTACOLUL

Atenţie, copii de la Bat Sheva: prea multă încrîncenare strică; mai vrem şi altceva

ÎN ABSENŢA BALERINILOR

Şase reprezentaţii cu noua premieră – "Sub presiune" – a ansamblului "Bat Sheva" şi balerinii formaţiei şi-au făcut bagajele şi, păsări călătoare, şi-au luat zborul către alte orizonturi: Statele Unite şi Canada. În timp ce ei rătăcesc între Buffalo şi Montreal, noi aici, avem prilejul unei clipe de reflecţie.

Nu luăm în discuţie itinerarul turneului, cam sărman după umila-mi părere, evitînd tocmai marile centre artistice ale Statelor Unite; un turneu "provincial" pe care cea mai bună trupă de balet israeliană nu-l merită! Chestiunea nu ne priveşte şi ne mulţumim cu mîrîitul.

O trupă de balet condusă de un coregraf, – am numit pe Ohad Naharin – forţamente după chipul şi asemănarea lui estetică chiar cînd include piesele altor coregrafi, nu este un caz unic în lumea dansului. Se poartă. Dar numai atunci cînd o asemenea trupă coexistă cu cel puţin o trupă "de repertoriu", capabilă să absoarbă şi să exprime orice orientare estetică, lucrările unor coregrafi de toate orientările estetice. Aşa cum a fost "Bat Sheva" pînă în primăvara anului '90, aşa cum a fost pînă a ajuns la momentul culme al premierei "Iarna 1990" (cînd directoare era încă Şeli Şir, balerină, nu coregrafă, deci fără o dictatorială forţamente linie proprie!). Pentru că oricît de gustoasă ar fi o mîncare, nu poţi să te hrăneşti numai cu ea, dimineaţă, prînz şi seara. Cu tot respectul pentru talentul lui Ohad Naharin, pentru dansul lui vitalist, tocmai amprenta lui copleşitoare a constituit defectul premierei "Sub presiune": pînă şi Anat Danieli, utilizînd muzica atît de spiritualistă a lui Purcell din "Dido şi Enea" în al său "Ceea ce rămîne", a ajuns la acelaş dans încrîncenat, de forţă şi copleşitor de fizic. Sensibilitatea poetică, inspiraţia spontană a lui Itzik Galili, s-a pomenit, conştient sau nu, imitînd desfăşurările lui Naharin din "Zid". Trădîndu-se, dar înscriindu-se într-un unison estetic, monoton pînă în cele din urmă.

Stagiunea 1990 – 1991 a "Bat Shevei" va fi îndubitabil o stagiune "Naharin". Mă rog... Numai să nu evadeze chiar toţi balerinii care se simt într-o cămaşă de forţă într-o orientare estetică prea exclusivistă, aşa cum s-a început... Numai publicul să nu se simtă trădat sau epuizat. Cum, de la a patra reprezentaţie cu "Sub presiune", a început să dea semne... ●

SPECTACOLUL

CORNEL SAFIRMAN

Cinema

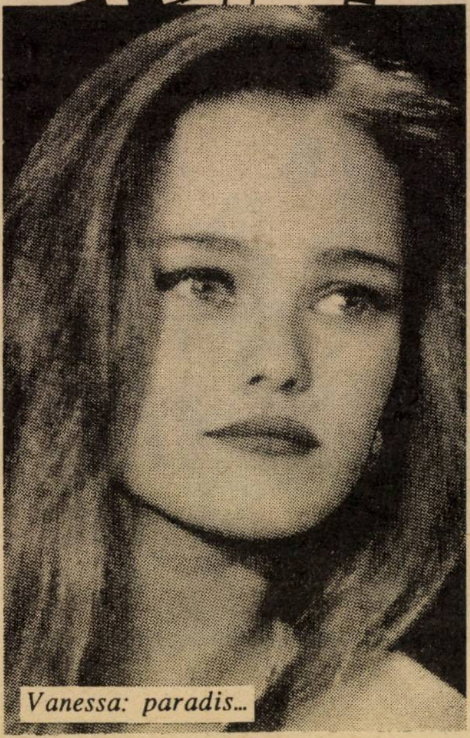

Vanessa: paradis...

• Nuntă albă (Hatuna Levana; titlu original: ***Noce blanche*), regia: Jean Claude Brisseau; cu Vanessa Paradis; Franţa, 1989.**

Numele regizorului Jean Claude Brisseau este deja cunoscut în Israel. După mulţi ani de profesorat la liceele din Franţa, el s-a dedicat cinematografului. *Zgomot şi furie* este filmul care ni l-a făcut cunoscut ca pe un moralist modern sensibil la problemele de viaţă ale elevilor de liceu. Probleme întotdeauna delicate şi dificil de abordat. Brisseau a trecut însă cu brio acest examen găsind măsura şi tonul în stare să ne dezvăluie o lume adolescentină în care violenţa şi vulnerabilitatea coexistă. Noul său film acum pe ecrane, inspirat din aceeaşi experienţă de viaţă, ni se prezintă, cum scria un comentator, ca un fel de "muzică de cameră" în comparaţie cu violenţa celui anterior. În primul film – ele se exteriorizează, în timp ce aici reacţiile sînt interiorizate, mocnite. Un profesor de liceu remarcă solitudinea uneia dintre elevele sale, Mathilde. Părăsită de părinţii săi, ea trăieşte singură şi retrasă. Impresionat, François Hainaut, profesorul ei de filozofie, se hotărăşte să-i dea lecţii particulare. Cu această ocazie profesorul descoperă că tînăra sa elevă este un personaj sensibil şi strălucitor. Consecinţă firească: o relaţie sentimentală pasionată. Spre disperarea lui Catherine, soţia profesorului. Degeaba încearcă François să-i explice tinerei lui iubite că legătura lor este lipsită de viitor. Mathilde se apără, schimbă tactica şi atacă pricinuind zile amare căsniciei profesorului. În cele din urmă acesta este mutat disciplinar la o altă şcoală în timp ce Mathilde, credincioasă sentimentelor ei, se abandonează pe sine. Brisseau nu se teme să acorde filmelor sale un final tragic. Citesc în acest fapt seriozitatea cu care abordează regizorul dramele vîrstelor adolescentine, vrînd parcă să atragă atenţia, să avertizeze, să someze chiar umanitatea asupra gravităţii cu care trebuie ele privite. Şi mai ales, înţelese.

În rolul Mathildei a fost distribuită tînăra de 17 ani Vanessa Paradis, o cîntăreaţă de muzică pop distinsă cu echivalentul francez al premiului american "Grammy" dar şi cu "Cesar"-ul pentru cea mai promiţătoare "nouă Bardot". Aşa să fie oare? Pînă la confirmare merită de văzut acest film în care o fată de 17 ani ne vorbeşte cu candoare, cu credinţă, cu disperare despre iubirea ei ca singura raţiune de a fi. Un prieten mă întreba nu de mult dacă în lumea de astăzi se mai găseşte loc pentru iubirea neîntinată a unei Juliete? Brisseau ne răspunde cu încăpăţînare că un asemenea loc trebuie să existe. Neapărat.

• Ea a fost acolo (Hi Haita Sham. Titlu original: ***She's Been Away*), regia: Peter Hall; cu Peggy Ashcroft; Anglia, 1989.**

Este povestea unei prietenii neaşteptate între două femei. Spre deosebire de prieteniile bărbăteşti, o astfel de prietenie presupune întotdeauna un element excentric şi ciudat. Iat-o astfel pe Lilian, după 60 de ani de izolare într-un spital psihiatric, aflată pe punctul de a reintra în circuitul vieţii sociale. Momentul închiderii spitalului conchide cu hotărîrea nepotului ei, bancherul Hugh Ambrose, de a o reintroduce pe "bătrîna doamnă" în familie, în ceea ce a rămas dintr-o familie, găzduind-o în frumoasa lui casă. Şocul revenirii acesteia într-un mediu de viaţă obişnuit îşi găseşte replica firească, de înțeles, în reacția, la început de respingere a soției lui Hugh, Harriet. La început doar... Căci istoria relațiilor dintre ele, povestea în fapt ciudată și dureroasă a unor individualități cărora nimic nu le-a reușit în viață, sfîrșește printr-o revanșă comună.

Un film care poartă girul BBC-ului și al regizorului de teatru Peter Hall, întemeietorul lui Royal Shakespeare Company și succesorul lui Laurence Olivier la direcția Teatrului Național din Londra. Scenariul aparține cunoscutului dramaturg englez Stephen Poliakoff. În rolul titular – marea doamnă a scenei britanice, Peggy Ashcroft. Un eveniment nu numai pentru cinefili. ●

Peggy (stînga) și Rebecca Pigeon: două femei, două frustrări (se putea altfel?)

MAMAIA מַאמַאיַה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

HAHALOM
BAT YAM
STR. ROTSCHILD 32
TEL. 867493 – 598165
- Bijuterii
- Ochelari
- Serviete
- Articole de modă
- Cadouri pentru bărbați și femei

ATENȚIE! CEASURI DIN CELE MAI BUNE MĂRCI LA PREȚ ÎNCEPÎND DE LA 55 ȘEKELI
INELE AURITE, DE LA 44 ȘEKELI
PREGĂTIȚI CADOURI PENTRU HANUKA!

ANUNȚ

Victoria Rădulescu roagă prietenii și foștii colegi de la Camera de Comerț București să-i telefoneze la nr. 04/764208.

DESCHIDEREA STAGIUNII

simfonicului din Ierusalim s-a înscris în seria *evenimentelor* muzicale ale anului prin exigenţa alcătuirii programului şi prin înalta ţinută artistică a interpretării paginilor alese. Avîndu-l la pupitru pe dirijorul Lawrence Forster – timp îndelungat director artistic al orchestrei simfonice din Ierusalim – concertul de debut al noii stagiuni a derulat, în ordine, lucrări semnate de Sergiu Natra, George Enescu şi Johannes Brahms. Solistul serii a fost pianistul Serge Edelmann – prezent pentru prima dată în Israel.

Uvertura festivă de Sergiu Natra este o lucrare grandioasă exprimată într-un limbaj contemporan accesibil; ea exploatează resursele paletei coloristice ale orchestrei într-o construcţie impresionantă în care arta şi meşteşugul se împletesc armonios.

Simfonia nr.1 în mi bemol major de George Enescu a adus nota post-romantică caracteristică primei perioade de creaţie a autorului; în *Simfonia I-a* apartenenţa geografică şi spirituală la "spaţiul mioritic" (L. Blaga) fuzionează cu tendinţa universală post romantică specifică (şi) epocii. Suflul romantic care conduce întregul discurs către o continuă tensionare, şi-a găsit în concepţia dirijorului Lawrence Forster forţa expresiei ideale a imaginii exteriorizate.

Concertul nr.2 – în si bemol major – pentru pian şi orchestră de J. Brahms, a constituit momentul de virtuozitate al serii. Într-o ţesătură cu dificultăţi tehnice proprii muzicii lui Brahms, Edelmann nu numai că stăpîneşte tainele pianistice ale literaturii romantice dar le şi depăşeşte cu dezinvoltură ajungînd la *creaţie*. Arta sa se distinge prin autenticitatea retrăirii sentimentelor sugerate de autor.

Orchestra răspunde cu solicitudine dorinţelor dirijorului, compartimentele echilibrate din punct de vedere coloristic, au avut darul de a releva caracteristicile unui ansamblu de calitate.

SOFIA GELMAN

LEONARD BERNSTEIN

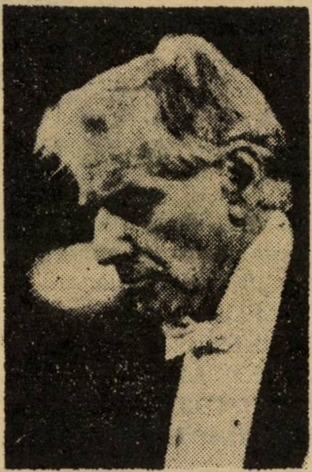

A murit, la 72 de ani, după o boală fulgerătoare, Leonard Bernstein.

A fost un mare dirijor: toate orchestrele de seamă ale lumii se băteau să-l aibă la pupitru.

A fost un mare compozitor al vremurilor contemporane: ritmurile din "West Side Story", celebrul *musical*, sînt ritmurile generaţiei noastre.

Şi a fost un mare evreu, cu fruntea lui de Bernstein sus şi vorbirea răspicată ori de cîte ori duşmanii ţării se înverşunau împotriva Israelului. Adică mereu. În fiecare zi a vieţii sale de strălucit artist şi de om nobil.

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveţi în manuscris memorii personale?**
  Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

- **Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"**

SPECTACOLUL tv

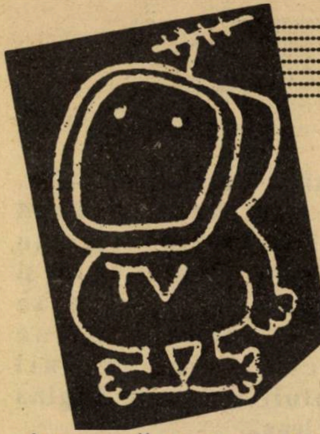

ÎNTREBĂRI LA CARE S-A RĂSPUNS, ÎNTREBĂRI LA CARE NU S-A RĂSPUNS ÎNCĂ!

(Cronică de ole hadaş)

Lucullus excedat de voiajele sale gastronomice mi-a spus într-o seară că nu mai apucă să se uite la TV. "Domnul Marcu, de la anu' o să fac rubrica de dietă!"

Aşa că pînă una-alta vom privi împreună (pe cititorii nemulţumiţi, de elogiile sau cîrtelile mele, îi rog să-mi scrie) pe micul şi marele ecran al vieţii israeliene.

Ce păreri are, ce gustă şi ce nu, noul venit sînt întrebări inutile, înainte de a deveni dificile!

Un ole proaspăt se întreabă, mai întîi de toate, dacă televizorul trebuie achiziţionat înaintea frigiderului (exceptînd norocul de a primi televizorul cadou), dacă preţurile din şuk nu scad cumva la ora vreunei emisiuni de clip-uri muzicale, dacă...

Dar obişnuit să primească ştirile şi divertismentele cel mai rapid şi ieftin prin intermediul TV-ului (ştiţi cît la sută costă un ziar din stipendia unui ole? Cei interesaţi sper să calculeze.), ole hadaşul optează, fără multe ezitări, să-şi petreacă o parte din timpul clitării în faţa micului ecran. Indiferent cît ştie ivrit, venit dintr-o Românie care (pînă la Revoluţie) privea televiziunea bulgară, rusă etc., telespectatorul nostru are deja deprinderea de a extrage sensurile şi dincolo de vorbele pe care încă nu le pricepe. Una din primele lui mirări este că nu prea îşi dă seama dacă există realizatori originări din România la TV. Dacă a urmărit una din emisiunile muzicale de Rosh Hashana, care prezenta – prin cîntece şi dansuri – pe fiii lui Israel reuniţi în patrie, probabil s-a întrebat cu groază dacă... dacă nu cumva o mică şatră petrecăreaţă, lîngă o căruţă cu coviltir reprezenta aliaua noastră. Dar, în fine, nu ne uităm la TV pentru a ne recunoaşte vecinul, prietenul etc.

Aşa că, iată-ne la început de Shabat, magnetizaţi, tulburaţi, extaziaţi de recitalul lui Dustin Hofmann din "Tootsie", regretînd în acelaşi timp că... ah, ce bun era un video... pe programul 2 la aceeaşi oră rula un film de Ingmar Bergman. Cu acelaşi ochi proaspăt, am mai văzut şi altceva decît complexa aventură a reuşitei, în artă şi în viaţă, din "Tootsie". Am văzut riscurile, eforturile, sacrificiile, munca îndîrjită a eroului filmului. Şi apoi am privit la noua noastră viaţă de fiecare zi. Nu e deloc uşor să-ţi împlineşti visele, iar cîteodată e chiar mai greu să supravieţuieşti de pe o zi pe alta! Aşa că pînă la următoarea replică (din viaţă de data asta): "nu avem ceva de lucru pentru dvs.", am visat o plimbare cu Jessica Lange, chiar dacă are cîteva milioane mai mult decît mine.

Trecînd prin Kikar Malchei Israel, mi-am pus o altă întrebare la care... s-o fi răspuns oare? Urmăresc "cortiştii" noştri programul TV?

Pentru olimi hadaşimi emisiunile de informaţii (Hadaşot, Roim Olam, Ioman) excelente întotdeauna, aduc şi veşti despre clitare, cum ar fi faptul că în Carmiel apartamentele sînt împărţite generos de mai multe familii de noi veniţi. Şi o problemă rezolvată (în fine, un răspuns găsit!): nu ar mai fi case de închiriat în Carmiel, Bat Yam, etc., etc.!!

Serialele sînt emisiunile de bază, deşi strategiile celor ce alcătuiesc programele sînt uneori misterioase – Şloşim ve maşehu (Thirty something) a dispărut iarăşi fără explicaţii.

Viaţă plină de "miez şi coajă" cum spunea filosoful Lukàcs, asta era substanţa poveştii celor cîteva cupluri din acest serial. Un aparat de filmat pus să-i însoţească zi de zi, parcă chiar oră de oră, dînd, în final, lucrurilor simple ale fiecărei zile – cele care trec, atît de des, pe lîngă noi aproape neobservate – importanţa decisivă pe care o au, de fapt, în realitate. Un film care, încheindu-se către miez de noapte, ne dădea în fiecare miercuri şansa de a gîndi cu mai multă nostalgie şi înţelegere la cei din jurul nostru, îndrăgiţi sau nu!

Şi o veste excelentă – Alexis & comp. – numeroşii ei soţi, iubiţi, copii, luxul lor care nu mă făcea – vai! – să am ce să povestesc mai departe colegilor, prietenilor, etc., ei bine, se zice, se zvoneşte că vor dispărea pe la mijlocul lui Decembrie din peisajul nostru casnic. Să sperăm că viitoarea achiziţie a televiziunii noastre în acest domeniu ne va da prilejul să întîlnim alte poveşti ceva mai aproape de realitate. O realitate nu întotdeauna simplă – mai ales pentru un ole hadaş – şi la ale cărei întrebări nu doar viaţa ar trebui să răspundă, ci uneori şi programele televiziunii noastre.

DAN MARCU

HARALAMB ZINCĂ

AVENTURĂ LA CASTEL

Sinaia. Castelul Pelişor. Aici au trăit Regele Ferdinand şi Regina Maria. Aici au locuit Regele Carol al II-lea şi strania, tulburătoarea sa amantă, doamna Elena Lupescu. Aici, în anii războiului, a locuit Regina Mamă Elena...

...Şi tot aici, mai pe urmă, într-o iarnă crîncenă, a locuit romancierul Haralamb Zincă. Care nu va uita niciodată întîmplarea uimitoare ce i-a fost dat să o trăiască în acele zile.

Niciodată.

De aventura asta îmi amintesc foarte bine, deşi au trecut de atunci un număr bun de ani. Faptele s-au petrecut într-o iarnă, cam pe la sfîrşitul lui ianuarie 1959. Începusem, nu cu mult înainte, un roman de aventuri pe care intenţionam să-l desăvîrşesc în ambianţa unei staţiuni montane. Am plecat deci la Sinaia, unde m-am instalat la Pelişor, pe atunci casă de creaţie. Castelul era pustiu. Mi s-a repartizat, fără prea multă bătaie de cap, la etajul 2 o cameră mult solicitată, camera 14. În aceeaşi zi, m-am apucat de lucru. Viscolea; zăpada clădise troiene înalte cît un stat de om. Pustietatea castelului mă stimula. Totuşi, exagerez. Nu eram chiar singurul locatar al castelului. La ora prînzului sau a cinei, în sufrageria de la parter luau loc, la trei mese separate, alte trei persoane. Vă rog să reţineţi acest amănunt. Ocupam şi eu, zilnic, aceeaşi masă, situată într-un colţ al sufrageriei, de unde îi observam pe ceilalţi oaspeţi ai castelului. Nu-i cunoşteam, nu aveam de unde să-i cunosc şi nici nu doream să-i cunosc; nu mă preocupa nimic altceva decît romanul meu. Totuşi, aşa, într-o joacă, aşteptînd să mi se aducă bucatele, le-am atribuit cîte o poreclă. De pildă, "Prinţesa amiezelor trecute" era o femeie de vreo şaizeci de ani, frumoasă încă, cu un păr complet cărunt, pieptănat sobru. Rochiile lungi, de culoare închisă, o avantajau. Păşea cu fruntea sus, mîndră parcă de porecla ce i-o dădusem. Avea aerul unei fiinţe care s-a născut şi a îmbătrînit între zidurile castelului, faţă de care Pelişorul nu mai avea nici un fel de taine. Aş fi putut să aflu uşor cine e, dar n-aveam chef s-o fac.

Porecla "Cîinele din Baskerville" i-o dădusem unui bărbat înalt, cu o ţinută severă, care sugea la nesfîrşit o pipă fără tutun şi care-mi amintea de Sherlock Holmes... De cum intra în sufragerie, "Cîinele din Baskerville" se oprea pentru o clipă în uşă, îşi scotea pipa din gură, saluta grav, cu o plecăciune scurtă şi maşinală a capului, apoi se aşeza la masă, încremenind pe scaun ca un cavaler în şa... Nu scotea o vorbă, nu zîmbea. Mînca abia auzit, mînuind cuţitul şi furculiţa cu o distincţie aristocratică. Cea de-a treia persoană îşi binemeritase din parte-mi porecla "Indiferentul"... Locuia şi el la etajul doi, în fosta capelă a castelului, uşă în uşă cu mine: el la 13, eu la 14. Mi-a fost nesuferit din prima zi. Poate unde aducea cu un comis-voiajor rătăcit, fără voia sa, într-alt mediu decît cel al lui. La masă se aşeza mai întotdeauna cu faţa spre mine. Deschidea o carte, mereu aceeaşi. Sau, poate, mi se părea. Citea, mînca, iar în răstimpuri îmi arunca priviri cînd batjocoritoare, cînd ameninţătoare. Îi pria aerul de munte; înfuleca, folosind zgomotos tacîmurile, ceea ce, bănuiam eu, atrăgea dezaprobarea tacită a "Prinţesei amiezelor trecute" şi a "Cîinelui din Baskerville". În continuare, mă văd obligat să precizez că relaţiile mele cu cei trei se rezumau doar la o clătinare uşoară a capului şi la rostirea acelui salut obligatoriu: "Bună ziua" sau "Bună seara".

Aşadar, asta era situaţia şi eram mulţumit. Miezul nopţii mă găsea mai întotdeauna scriind. Ascultam şi număram în gînd, cu plăcere, cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul castelului Peleş. Apoi, mă ridicam de la masa de lucru, mă întindeam, căscam şi plonjam în pat. Nu aveam nevoie de prea multe minute ca să cad într-un somn adînc.

Într-una din nopţi însă... Îmi amintesc foarte bine... Începuse iarăşi să viscolească. La fereastră, crivăţul şuiera înspăimîntător. Mie nici că-mi păsa. În cameră era cald şi bine, scriam pagină după pagină. Eroul meu căzuse într-o capcană întinsă de duşmani şi acum se chinuia să găsească o scăpare... Nici eu, care, de fapt, îi întinsesem capcana, nu mai ştiam cum să-l salvez. Deodată, aud răsunînd cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turn. "Îmi ajunge pentru astăzi", îmi zic. Mă ridic de la masă, ascult o vreme şuierul viscolului, apoi mă bag în pat. Sting lumina şi dau să aţipesc. Cred că am şi aţipit. După un timp însă, zgomote ciudate mă trezesc din somn. Veneau de sus, de la mansardă, din camera 21, situată chiar deasupra camerei mele. Ascult atent. Desluşesc paşi. Umblă cineva... Cînd şi cînd se opreşte, împinge fie un fotoliu, fie o masă... În liniştea nopţii, fiece mişcare a celui de sus răsună distinct. "Cine să fie?" mă întreb. Ştiam doar că odăile de la mansardă erau libere. "Oare să fi venit cineva? Pe o vreme ca asta? La o oră atît de tîrzie?" Imposibil, căci viscolul întrerupsese circulaţia trenurilor. Am rămas treaz pînă ce zgomotele s-au stins. Mi-am reluat somnul, dar nu la fel de liniştit ca înainte. A doua zi, curios să aflu cine mi-a tulburat odihna, mă duc la portar şi-l întreb: "Nea Vasile, cine a venit la 21?". "Cin' să vină prin troienele astea?" îmi răspunde el. Se uită totuşi la tabloul cu chei. "Uite-o, mi-o arată, e la locul ei!" Într-adevăr, cheia de la 21 era în cui... Din cîrligele tabloului doar patru chei lipseau – ale celor patru camere ocupate. "Ei, drăcie!", îmi amintesc de zgomotele nocturne şi mă surprind frămîntîndu-mi mintea: "Să mi se fi părut? Sau poate că am visat? Totuşi, nu se poate, am auzit paşi... N-ai auzit nimic. Fleacuri! Aiureli! Cine să fi intrat în camera 21, de vreme ce cheia se află jos, la portar?" Brusc, încep să-mi treacă prin cap legendele cu fantomele castelului şi mă cutremur.

"Ei drăcie! Ia te uită unde mă duce gîndul?!... Nu există fantome, simt eu nevoia să mă îmbărbătez. Ştii foarte bine că nu există! Hai lasă bazaconiile!" Urc în cameră, îmi reiau lucrul. Izbutesc, astfel, să uit întîmplarea. Şi aş fi uitat-o pentru totdeauna. În aceeaşi noapte însă, zgomotele suspecte izbutesc din nou să-mi tulbure somnul. Mă ridic iute în capul oaselor şi ascult. Mă ciupesc. Nu, nu mi se pare, nu visez... cineva umblă prin camera de la mansardă, mută încet mobila... parchetul uscat geme sub apăsarea unor paşi... aud şi cîteva ciocănituri. "Fantomele! tresar eu, dar în aceeaşi clipă mă pufneşte rîsul. Ce poate să-mi treacă prin cap!" Sar din aşternut, aprind lumina, hotărît să urc în grabă la mansardă. Îmi pun halatul şi ies din cameră... Ah, dac-aş fi ştiut în ce aventură îmi era hărăzit să intru, aş fi rămas frumuşel sub pătură. Dar, oare, poţi să scrii literatură de aventuri fără să trăieşti şi tu, acolo, un pic de aventură?

Pe coridor – întuneric. Vecinul meu "Indiferentul" – doarme. Străbat coridorul în vîrful picioarelor. Scara ce duce la mansardă e şi ea cufundată în întuneric. Urc, mai mult bîjbîind, treaptă după treaptă... Ah! dracu s-o ia! Fiecare treaptă scîrţîie îngrozitor! Cînd, în sfîrşit, ajung la mansardă, caut un comutator. Spre satisfacţia mea, îl găsesc şi-l răsucesc – se aprinde un bec palid. Aşa palid cum e, îmi risipeşte teama. Mă îndrept fără şovăire către camera 21. Îmi făcusem şi eu un plan – dacă, prin absurd, voi găsi camera ocupată, îmi voi prezenta scuze şi-l voi ruga pe noul sosit să umble cu mobila ceva mai atent, nu de alta, dar îmi strică somnul. Mă opresc în dreptul camerei 21. Îmi lipesc urechea de uşă. Nu prind nici un zgomot, nici o mişcare. "Ei drăcie!" Îmi iau inima în dinţi şi bat discret la uşă. Nici un răspuns. Apăs clanţa – uşa încuiată. Mă uit prin gaura cheii – în odaie întuneric. Deodată, pe cînd stăteam perplex în faţa uşii, aud în spatele meu, tocmai la celălalt capăt al coridorului, un zgomot. Mă răsucesc şi încremenesc: o umbră!... Ieşise parcă dintr-un perete al coridorului şi făcuse un salt să ajungă la scară, ca apoi să se topească... Răsuflu uşurat. Deci, nu mă înşelasem – cineva totuşi cotrobăise în camera neocupată de la mansardă. Pesemne că acel cineva m-a zărit, s-a ferit să dea ochii cu mine, s-a ascuns şi cînd a prins momentul, a zbughit-o pe scări în jos. Nu sînt omul care să se mulţumească doar cu o simplă constatare. Mă smulg de lîngă uşă cu gîndul să ajung din urmă "fantoma". Nimeresc însă în bezna coridorului de la etajul doi şi mă opresc înspăimîntat. "Nu cumva alerg chiar după o fantomă?! dacă legendele astea conţin totuşi un gram de adevăr?... Fleacuri!" Propriile-mi ezitări îmi aprind obrajii de ruşine. Şi ca să-mi dau curaj, cobor în marele hol de la parterul castelului. Îl zăresc de departe pe paznic. Mă îndrept spre dînsul. După cîţiva paşi, constat cu surprindere că am de-a face cu-n paznic nou. Cu toate astea, nu bat în retragere. Mă apropii de el. Omul pazei mă întîmpină rece, iscodindu-mă cu nişte ochi răi şi bănuitori. Are o faţă prelungă, brăzdată de la ochiul drept spre colţul gurii de o cicatrice vineţie. Cînd mă apropii şi mai mult de el, îmi dau seama că-şi stăpîneşte cu greu răsuflarea. "A alergat, îmi spun şi te pomeneşti că dumnealui e vizitatorul nocturn al camerei 21!" Supoziţia mă înfricoşează. "Bună seara!" îmi răspunde. "Ai un foc?" îl întreb. "N-am, nu fumez". Îmi îndrept privirile spre tabloul cu chei: cheia de la camera 21 e la locul ei. Tresar. Am impresia că portarul mi-a surprins căutătura. "Locuiţi la doi, nu-i aşa, în camera paişpe?", simte el nevoia să mă chestioneze. "Da!" "Cameră faină, liniştită, nu-i aşa?" Am impresia că-şi bate joc de mine. Îi urez noapte bună şi fac cale-ntoarsă, chinuit de gînduri sumbre. "Ceva nu-i în ordine! Portarul?! îmi pare suspect. Cum de nu l-am mai văzut pînă acum?... Hm! M-a întrebat dacă locuiesc la paişpe. De ce?... Doar ştie că acolo stau... Mde... nu cred că-i străin de ce se petrece sus, la douăşunu".

La etajul întîi mă întîlnesc, pe neaşteptate, cu "Cîinele din Baskerville". Se opreşte descumpănit, mă studiază pufăind din pipa fixată în colţul gurii şi se uită lung la mine. Amîndoi sîntem în pijama şi cu halatele de casă deasupra. Vrea să-mi spună ceva – sau mi se pare – dar renunţă. Trece mai departe, aruncîndu-mi un surîs parşiv. "De unde vine? Ce caută pe-aici, la ora asta?" mă întreb înciudat. Fruntea mi s-a îmbrobodit. Gîndurile mă copleşesc. Urc în grabă scările. Cînd ajung la etajul doi, zăresc uşa camerei mele deschise. Şi doar o încuiasem! Simt fiori reci pe şira spinării. "E cineva la mine... Mă aşteaptă! Înaintez prevăzător. Mă opresc în prag. Cine să mă aştepte?! Camera e pustie. Intru. Trag uşa după mine. O încui. Şi deodată... descopăr pe pătura verde un bileţel. Totuşi, în absenţa mea, cineva mă vizitase! Mai exact, îmi violase încăperea. Iau bileţelul. Cuvintele aşternute pe hîrtie de o mînă sigură şi energică îmi joacă pe dinaintea ochilor. În cele din urmă, izbutesc să citesc: *Tovarăşe autor de literatură poliţistă, ne permitem un sfat: vedeţi-vă de treabă. Nu vă amestecaţi în alte romane de aventuri decît în cele pe care le scrieţi. Altfel, s-ar putea ca povestea să se termine prost. Nu uitaţi, sîntem singuri în tot castelul. Iar dumneavoastră, în afară de cititori, mai aveţi şi o familie. Noapte bună, tovarăşe creator.*

Aşadar, o scrisoare de ameninţare. Şi încă una ironică. Aş vrea să rîd, nu pot, ceva mă împiedică, mă strînge de gît. Ah, frica! Ghearele ei... Îmi dau seama că ceea ce mă înfricoşează cel mai mult sînt cele două adevăruri scrise de autorul mesajului. Primul: Nu uitaţi; sîntem singuri în tot castelul; şi al doilea: în afară de cititori, mai aveţi şi o familie. Sub impulsul fricii, mă reped la uşă. Constat că am încuiat-o. Încep să măsor, tulburat, camera în lung şi-n lat. După o bucată de vreme, aud bătăile orologiului din turn. Oftez. În alte dăţi, la ora asta, dormeam dus.

"Doamne, ce tîrziu s-a făcut!" Ar trebui să mă odihnesc, dar nu pot. "Ce linişte e în juru-mi!" Îmi vine să urlu. Nu, nu-i a bună! Cine să fi îndrăznit să se furişeze în odaie şi să-mi lase ameninţarea în scris? "Prinţesa amiezelor trecute?" Imposibil! Locuieşte la etajul I, se mişcă încet şi, cu siguranţă, ne-am fi întîlnit pe scări sau palier. "Indiferentul?" N-a ieşit din cameră. L-aş fi auzit. Doarme. Atunci, poate portarul? Tipul e suspect. Cicatricea! Şi unde mai pui că atunci cînd m-am apropiat de el, încerca să-şi stăpînească gîfîitul. Nu, nu-i el! Nu avea cînd s-o facă. Doar mă luasem imediat pe scări după... umbră. Dar dacă portarul nu acţionează de unul singur? De ce n-ar avea şi un complice? "Cîinele din Baskerville!" L-am întîlnit pe scări, de unde venea oare? Nu cumva de la "Prinţesa?" Bănuieli, presupuneri... Mă simt deodată teribil de obosit, înţeleg că am căzut pradă imaginaţiei şi că ar fi mult mai cuminte şi mai înţelept să iau un somnifer şi să încerc astfel să-mi regăsesc în somn liniştea. De acord cu mine însumi, înghit scîrbit o tabletă pe cît de albă, pe atît de amară, mă vîr în pat, rămîn întins pe spate, cu ochii în plafon. "Ah, camera 21! îi vorbesc eu în gînd. Am să te ţin minte toată viaţa! Cine naiba se ţine de şotii, nu are ce face şi umblă după miezul nopţii prin ea?Şi de ce, de fiecare dată, după miezul nopţii? Mai cu seamă după ce mă bag în pat? Oare eroii cărţilor mele, maiorul Panait, ajutorul său, căpitanul Lucian, criminalistul Liviu Roman, puşi în situaţii asemănătoare, cum ar acţiona?" Cu întrebarea asta pe buze cred că am adormit. Ba am mai avut şi un vis. Se făcea că mă aflu la Sinaia, la castel, în camera 14, şi că primisem pe neaşteptate vizita unor oaspeţi de seamă – cele trei personaje ale cărţilor mele. "Aha, se bucura maiorul Panait aflînd păţaniile mele, pe noi ne introduci în tot felul de încurcături şi ne obligi să le rezolvăm cu succes, ca la carte, dar cînd, în sfîrşit, pici şi tu într-o încurcătură, nu mai ştii cum să te descurci! Bravo, dom-le autor!" Iar căpitanul Lucian, omul pe care nu o dată, cu propriul condei, l-am salvat de la o moarte sigură, ba mai mult, în romanul "Sfîrşitul spionului fantomă" i-am scos în cale şi o femeie de care s-a îndrăgostit, rîdea de mine în hohote, batjocoritor, fără să se sfiască: "Acum, bineînţeles, ai vrea să-ţi sărim în ajutor. Uitaţi-vă la părintele nostru, moare de frică!" "Cine moare de frică? mă arătam eu jignit. Nu vă rog decît să mă înţelegeţi... Atît... în viaţa mea n-am avut de-a face cu fantome". "Eu unul, vă înţeleg, interveni binevoitor criminalistul Liviu

Roman, ştiu şi ce-ar trebui să întreprindeţi... ar trebui, de pildă, să exclamaţi, aşa cum m-aţi obligat şi pe mine, în "Taina Cavalerului de Dolenga", să exclam: "Oooo! dac-aş da de-o urmă... Măcar de una singură!" Îi ascultam şi mă treceau năduşelile – musafirii mă luaseră în focuri. Mă simţeam umilit, lipsit de apărare şi era cît pe-aci să le strig: "Nu vă e ruşine? Cum vorbiţi voi cu tatăl vostru? O să vă scot pe toţi la pensie! N-o să vă mai dedic un rînd! Să vedem atunci cum o să vă mai petreceţi timpul! O să muriţi de plictiseală!" Maiorul Panait, înzestrat de mine cu darul de a ghici gîndurile interlocutorului, rosti însă la vreme clasicele cuvinte salvatoare: "S-o luăm metodic". "Mai întîi şi mai întîi, să facem legătura între fapte, adică între fenomene", continuă Lucian gîndul lui Panait. "Nu trebuia să-mi las logodnica la Bucureşti, începu Liviu Roman să se lamenteze. Împreună cu Lily am fi dezlegat imediat misterul". "Ascultă, creatorule, mă luă maiorul Panait la rost, bănuieşti pe cineva?" "Apropo, zise şi Lucian, mie nu-mi place «Prinţesa amiezelor trecute»". "De ce?", mă interesai eu curios. "De ce?! N-ai observat că dantura ei albă şi sănătoasă nu-i decît o proteză? Surprinde-o cînd mănîncă şerbet". "Ascultă, îl întrerupse maiorul, de cînd eşti aici, nu l-ai auzit pe «Cîinele din Baskerville» lătrînd măcar o dată? Nu? Foarte rău! mă dojeni maiorul. Unde ţi-e vigilenţa? Te laşi păcălit de o singură pipă?" Criminalistul Liviu Roman se ridică în picioare, scuzîndu-se: "Regret, nu pot să te ajut cu nimic. Sînt în concediu. Mulţumită dumitale, îmi petrec luna de miere. Ciau!" "Stai! am strigat eu disperat. Luna de miere e prejudecată burgheză". "Lasă-l să plece, mă sfătui Lucian, ne descurcăm noi şi fără dînsul. Spune-mi, ai un vecin, l-ai poreclit «Indiferentul», nu-i aşa? N-ai observat nimic suspect la el? Negul ăla de sub ochiul drept nu-ţi spune nimic?" "Ce să-mi spună? îl întrebai, cuprins de presimţiri. Şi-apoi, n-am observat nici un neg". "Ba are! dacă te gîndeşti bine, negul ăsta ar putea să fie un aparat miniatural de radiorecepţie. Te joci cu tehnica modernă?" "La asta nu m-am gîndit." "N-ar strica să răsuceşti butonul, mă sfătui în continuare Lucian, poate că prinzi vreun post". "Bine, bine..." Vizitatorii izbucniră în hohote de rîs: "Uite-te la el, nu ştie ce să facă!" auzeam. "S-o luăm metodic!" mai auzeam printre hohote. "O urmă! Găseşte măcar o urmă!" Şi parcă vorbele veneau dintr-o altă lume.

"S-o luăm metodic! O urmă! S-o luăm metodic!... O urmă!"

Mă trezesc transpirat. Privesc buimac în juru-mi. Se luminase de ziuă şi părea să fie destul de tîrziu. Un soare cu dinţi îmi luminează încăperea. De dincolo de uşă răzbate pînă la mine bîzîitul interminabil al unui aspirator de praf. E ceasul cînd Aneta, îngrijitoarea etajului, face curăţenie. Îmi amintesc de vis, de eroii cu care am stat la sfat şi izbucnesc în rîs. Ce vis ciudat! Mă ridic în capul oaselor. Descopăr pe noptieră bileţelul cu cele cîteva rînduri ameninţătoare. Ce-o fi, o fi! Sar din pat, hotărît să dezleg misterul camerei 21. Cu orice preţ! Mă stăpînea senzaţia că cei trei eroi ai cărţilor mele poliţiste stau acum la pîndă, urmărindu-mi comportarea, reacţiile, bucurîndu-se în taină de lipsa mea de perspicacitate. Deschid fereastra şi, după cîteva mişcări de înviorare, îmi controlez bicepşii – îi găsesc puternici, pentru a înfrunta marea aventură. Îmi pun halatul, ies din cameră şi mă îndrept spre baie. "Bună dimineaţa, Aneta!" "Bună dimineaţa!" mă întîmpină femeia. Intru în baie, mă las în bătaia duşului, cînt, mă bărbieresc... După cincisprezece – douăzeci de minute, revin în odaie şi mi-e dat să constat imediat două lucruri: a) Aneta terminase curăţenia şi trecuse cu aspiratorul într-o altă aripă a castelului; b) bileţelul de ameninţare nu mai era acolo unde îl lăsasem; pur şi simplu, dispăruse. Simt cum mă cuprinde iar disperarea. Nu încuiasem uşa şi, pentru a doua oară, cineva profitase de neglijenţa mea, umilindu-mă. Mă duc la Aneta şi o iau la întrebări: "ia să-mi spui, cînd ai terminat curăţenia?" "Să tot fie zece minute" îmi răspunde ea, nedumerită de neaşteptata mea anchetă. "Cît timp ai stat pe coridor, n-ai văzut nimic?" "Ce să văd?" Mă cercetează cu nişte ochi tîmpi. "Cît timp am stat în baie, n-a intrat nimeni în camera mea?" "Dumnezeule, v-a dispărut ceva? se sperie Aneta. La noi nu se fură!" "Ştiu, Aneta, ştiu. N-ai văzut pe nimeni trecînd? N-ai auzit paşi?" "Paşi am auzit... I-am auzit trecînd prin dreptul uşii ăsteia... Au trecut întîi în sus, apoi în jos". "Nu-ţi dai seama ai cui erau?" mai întreb animat de o vagă speranţă. "Nu, nu cunosc oamenii după paşi".

(Urmare în numărul viitor)

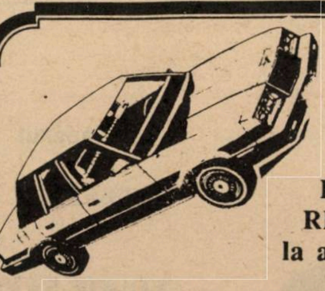

HARRY LEIBOVICI

Pentru aliaua română
REDUCERI PESTE 50%
la asigurări de autovehicule

Tel. 7522961 la birou, acasă 997908

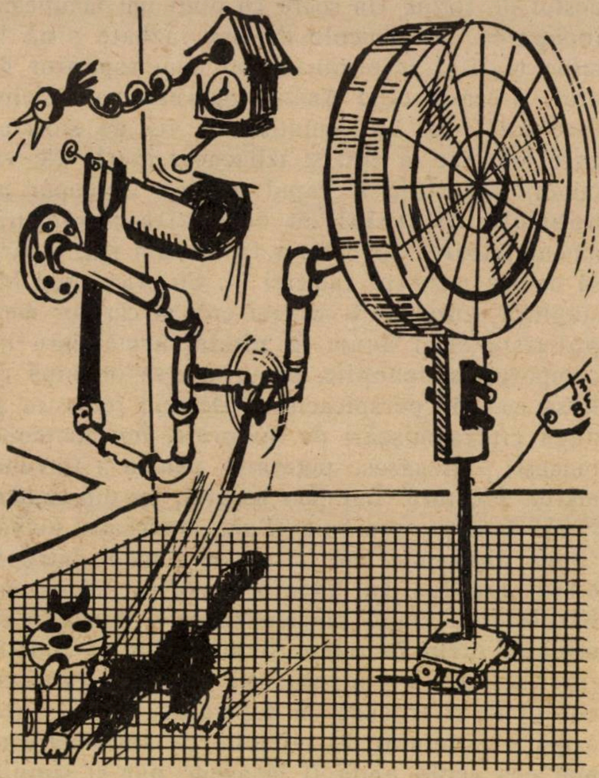

ANGELA CAMPUS

LADA DE GUNOI

Miţa, pisicuţa noastră de "burlan" ne-a părăsit. Toată lumea, la noi acasă, o iubea, o hrănea şi o răsfăţa şi... totuşi, ne-a părăsit. Pisicile sînt independente. Sînt mîndre, îşi iubesc libertatea.

Presupun că Miţuleanca ne-a părăsit fiindcă nu i se deschidea întotdeauna uşa cînd îi venea cheful să iasă la rendez-vous-ul cu Minou, iubitul ei de peste gard. S-a dus şi s-a stabilit pe cont propriu.

Am întîlnit-o ieri, cînd am coborît să arunc la gunoi săculeţul de plastic cu rămăşiţele de peste zi.

Ea, iubiţica, m-a salutat cu un miau prelung. Îşi lingea botişorul şi mustăţile, lîngă o ladă de gunoi, în care scociorîse tot felul de bunătăţi.

M-a salutat încă odată: "Miauuuu", cu un glas mulţumit, de pisică sătulă. Era bucuroasă că mă întîlnea. Dar, cînd am voit s-o iau în braţe, a rupt-o la fugă. Nu fără să miaune spre mine o scuză: avea o întîlnire cu Minou, care locuia în cealaltă parte. La pisici, ca şi la oameni, fiecare cu domeniul lui şi cu lada lui de gunoi.

Odată pîinea zilnică asigurată, nu-şi recunosc prietenii, foştii stăpîni.

Iar am chemat-o: pss, pss, pss... Degeaba.

Puţin jignită, puţin tristă, am deschis capacul lăzii de gunoi ca să arunc săculeţul de plastic. Tablou uimitor: jumătate de pui rumenit la cuptor îşi oferea splendoarea apusă; alături, un sac mare, bine umplut. Pîine veche, la discreţie. Cîteva prăjituri cu frişcă, al cărei alb devenise gălbui.

Revenind spre apartament, am întîlnit-o pe vecina de palier, soţia unui funcţionar la Societatea de Electricitate. Un pic de conversaţie nu strică. E şi politicos şi amuzant. Femei!

– Ce-ţi face soţul? Mai e bolnav? Cum stă cu ulcerul? am întrebat-o.

– Mulţumesc, e mult mai bine. De cînd e în grevă, ulcerul e mai puţin dureros. Bărbatu-meu nu lucrează. E mai puţin nervos, respectă regimul şi atunci, bineînţeles, nu prea mai are dureri.

– Şi de ce sînt în grevă la Hevrat Hahaşmal? Ştiam că au salarii bune şi tot felul de avantaje.

– Ce, nu trăieşti în ţara asta? răspunse ea, indignată. Cu salariile noastre de mizerie, cu preţurile care cresc mereu, ajungem să murim de foame.

Privii pe furiş sacul de gunoi pe care se ducea să-l arunce. N-am văzut ce era înăuntru, dar mi s-a părut destul de rotunjor, nu ca al meu. M-am gîndit cu amărăciune: soţul meu nu e decît doctor în litere, profesor. Grevele profesorilor reuşesc una la mie, sau deloc. Ce-i drept, lumina culturii valorează mai puţin decît lumina electrică...

A apărut

"BEZNĂ"

de

TUDOR SAVIN

Relatarea unui "vinovat fără vină", ridicat de Securitatea română şi trimis la "reeducare" în lagărele de muncă silnică de pe şantierele Canalului Dunăre - Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC sau se poate procura trimiţînd un cec bancar sau poştal în sumă de 28 şekeli (incluzînd cheltuielile de expediţie) pe numele L. CAZIN, la POB 1061, Bat Yam.

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

Dr. CLAUDIA ROSENSTREICH

CĂPITANUL
şi (poate) destinul

Rebeliunea legionară din ianuarie 1941 îşi pusese pecetile cumplite pe mintea mea de copil de 11 ani: nu apucasem să deschid bine ochii asupra vieţii, că şi fusesem confruntată cu izgonirea din slujbă a tatii, cu cutremurul din toamna precedentă, cu frica de a trăi. Iar obsesivele imagini de pogrom întrezărite zilnic pe Calea Moşilor în drumul meu spre şcoală, mă maturizaseră brutal, îmi schilodiseră copilăria şi încrederea în semenii mei, şi-mi lăsaseră chinuitoare şi urîte cicatrici pe creier, dureroase pentru tot restul vieţii.

Locuiam la Bucureşti, pe strada Romană 165, la etajul unei case în stil vagon şi ale cărei ferestre îmi limitau cîmpul vizual, peste curte, la zidul coşcovit al clădirii vecine. Cît timp eram acasă şi nu la şcoală sau ocupată cu lecţiile, priveam în neştire, fără să am ce vedea, prin aceste ferestre şi-mi răsuceam în gînd întrebări de coşmar fără răspuns plauzibil. Devenisem, ca atîţia alţii, copii sau adulţi, un lup singuratic şi hăituit.

Un an şi jumătate mai tîrziu, într-o zi de noiembrie 1942, pe la vreo 3 după-amiază, am auzit deodată larmă în curte şi o voce puternică obişnuită să comande ce striga de jos din curte: "În 24 de ore să ieşi din casă, jidane, cu toate boarfele şi jigodiile tale, că de nu, un glonte pentru un jidan de la un erou întors de la Odessa este o decoraţie, nu o pedeapsă!" Cum între timp ajunsesem la geam, am reuşit să disting un individ înalt, slab, purtînd uniformă militară cu trese şi decoraţii, cu privirea cruntă clocotind de ură şi nerăbdare, şi gesticulînd cu pistolul scos din toc, îndreptat ameninţător către ferestrele noastre. Aveam să aflu ulterior că se numea I. R. că era căpitan şi că într-adevăr se întorsese de la Odessa, de pe front, decorat pentru... Dumnezeu ştie cîţi şi cîte avea pe conştiinţă.

Şi cum nu aveam de ales, în 24 de ore ne-am adunat toată gospodăria şi ne-am refugiat la un om de mare omenie ce ne-a primit cu inima larg deschisă şi ne-a adăpostit la el în casă pînă la sfîrşitul războiului: Generalul în rezervă Gheorghe Dabija, fie-i ţărîna uşoară şi amintirea în veci binecuvîntată.

Douăzeci şi ceva de ani mai tîrziu, prin 1965, după ce şi tatăl meu (z.l.) plecase dintre cei vii, eram medic stomatolog, de gardă într-o noapte la serviciul de urgenţă din Policlinica Spitalului Colţea. După primul val de solicitanţi pe care-i rezolvasem, m-am aşezat să beau o cafea. N-am apucat s-o termin, – era cam după miezul nopţii – cînd cineva ciocăni la uşă. Am deschis-o şi... am înlemnit în faţa unei caricaturi de om tînăr, o paparudă cu perucă şi plete blonde pînă-n talie, cu faţa suptă, palidă, cu priviri spălăcite şi tulburi, cu nenumărate şiraguri de mărgele viu colorate la gît peste o lavalieră şifonat revărsată, cu inele cu pietre de sticlă pe mai toate degetele; purta un costum beige tivit peste tot cu mătase, pantaloni knicker-bocker, ciorapi de damă mătăsoşi pe glezne păroase şi pantofi de antilopă maron cu decoraţii colorate, şpiţ şi toculeţ. Cu două degete de la o mînă îşi plimba alene o floare pe sub nas iar cealaltă şi-o proptise elegant în şold... Privea pudic spre podele şi gemea uşurel, evident concentrat pe durerea de măsele, astfel că n-a observat stupoarea zugrăvită pe faţa mea. Dealtminteri, ca să-mi revin, l-am poftit în cabinet pe fotoliu dar m-am aşezat întîi la birou şi am început să-l înscriu în registrul de consultaţii. Aşa am aflat că se numea R. pre numele său de familie, că avea 23 de ani şi că locuia într-un bloc nou din fostul cartier Hanul cu Tei (pe lîngă Obor, aproape de cartierul Moşilor-Romană). Nici în ziua de astăzi nu-mi explic ce demon m-a împins să-i mai pun două întrebări şi anume, dacă s-a născut în strada Romană 165 şi dacă este fiul lui I. R. Mirarea lui, lesne de înţeles, l-a determinat – fireşte – să mă întrebe de unde cunoşteam aceste amănunte.

Nu i-am răspuns imediat. I-am acordat întîi tratamentul de urgenţă pentru care venise (exact în garda mea! Şi nu mi-au tremurat mîinile pe cît mi se încrîncenase sufletul!) şi numai după ce i s-a calmat toată durerea, i-am spus:

"Te rog să-i transmiţi tatălui dumitale că, în ceea ce-l priveşte, astă-seară memoria tatălui meu a fost răzbunată, dar aşa cum ştim noi, "jidanii", adică ajutîndu-i pe cei în nevoie, şi nu cum a ameninţat şi a procedat "căpitanul-erou-de-la-Odessa" I. R. în 1942, şi după aceea. Sînt fiica lui Heinrich Rosenstreich Trandafirescu".

Am şi acum întipărită pe retina amintirii imaginea lui brusc îngrozită, sărind de pe fotoliu şi ieşind – biet balerin şerpuitor de mahala – deandaratelea şi aproape în goană din cabinet.

Am ridicat de pe mozaicul podelei biata floare nevinovată pe care o scăpase acolo în graba de a dispare, i-am tuns codiţa, am pus-o într-un pahar cu apă, şi cu privirea înfiptă în tăciunele nopţii de dincolo de geam, am continuat să meditez în neştire la pedeapsa de viaţă hărăzită tatălui de către Justiţia Imanentă, ce-l pricopsise cu un asemenea unic copil nătîng, homosexual şi cocainoman, într-o vreme în care aceste tare aveau cu totul altă pondere socială şi morală decît în zilele noastre...

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

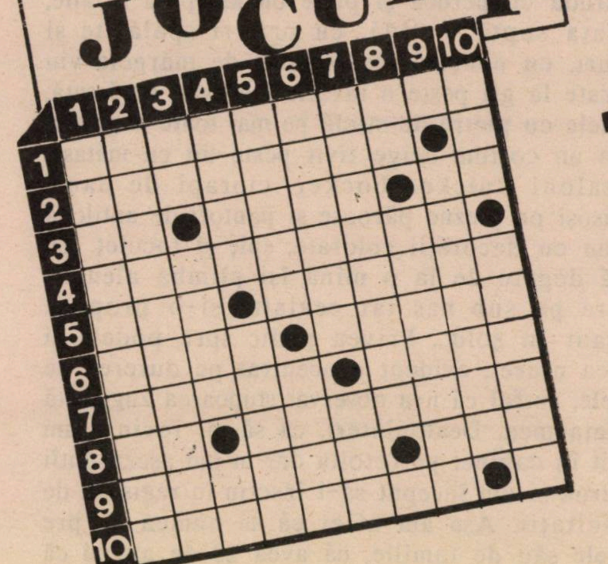

1...

Adlligh Brilliant

Orizontal: 1) Lac de apă sărată 2) Conţin indicaţii de toate felurile 3) Caz... ce nu există! – Autorii noştri preferaţi – Amendat... din imprudenţă! 4) Omul... stăpînirii 5) A face prinsoare – Luat în focuri 6) Laboratorul lui Arhimede (pl.) – Dimensiune personală a vieţii trecute 7) Slujitor... credincios – Reprezentat prin diverse culori pe glob 8) Genţi... de hîrtie! – Venit prin moştenire (fem.) 9) Făcut oale şi ulcele – Încadrat în obiectiv 10) Luaţi de jos.

Vertical: 1) Spune acelaşi lucru cu alte cuvinte 2) Apreciere... raţională (masc. pl.) 3) A petici! – Contribuţie la un joc de valoare – Acord bilateral! 4) Trecuţi în evidenţă – Blugi rustici 5) Bloc... nelocuit – Are un ascendent moral 6) Picate... în dizgraţie – Folosită la tiv 7) Neroade!! 8) Care... va să zică! – Victima gurilor rele (pl.) 9) Fiecare cu rătăcirile ei 10) Arenă pentru dresuri – Pieptene pentru o coadă de cal.

RUDOLF LEIZEROVICI

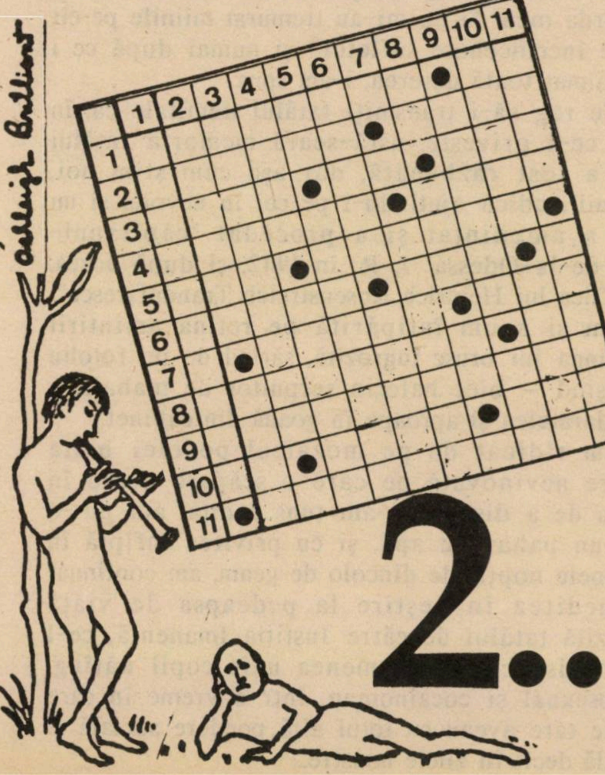

2...

Orizontal: 1) Manual de chirurgie aplicată – Scopul în sine! 2) Mobilizare generală – Memorial care fixează preţul succesului 3) Adunarea generală a Naţiunilor Unite – Din amiciţie, pentru Dumneavoastră – Pericol de foc 4) Puterea obişnuinţei (pl.) – Antebraţ! 5) Hrănitor pentru cei mici, tare apreciat şi de oameni mari – Companie internaţională de turism 6) Rezerva unei întreprinderi – Resursă naturală exploatată de către om 7) A se trata... cu orice preţ – Din cap 8) Lipsă de bun simţ (pl.) – Un bărbat în toată firea! 9) Te ajută să scapi cu faţa curată (pl.) 10) Refăcut după... operaţie! – Intreprindere agricolă de producţie – Probă de foc 11) Încadrare pentru cei cu facultatea terminată.

Vertical: 1) Cu picioarele înfipte-n scări (pl.) 2) Un punct de vedere contradictoriu – Deplasare în interes personal 3) Reprezentant al răspîndirii culturii pe întregul pămînt 4) Personal... cu rol de conducere – Merge la grămadă 5) Drepţi la salut! Trageri speciale cu cîştiguri în autoturisme 6) Bătaia tobelor – Component de bază 7) Expunere

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

sumară ce poate fi ţinută în cadrul unei întîlniri 8) Plus cu minus! – Suportă bătăile pînă la răspunsul cuvenit – Drept civil! 9) Bază de desfacere cu deservire la domiciliu (pl.) – Lac trecut în vîrful picioarelor 10) Face uneori autostopul... la margine a drumului (!) – Oameni de treabă (sing.) 11) Cadru specializat în programare – Situaţie fără nici o perspectivă.

NELU WEINBERG

1+2...!

Ashleigh Brilliant

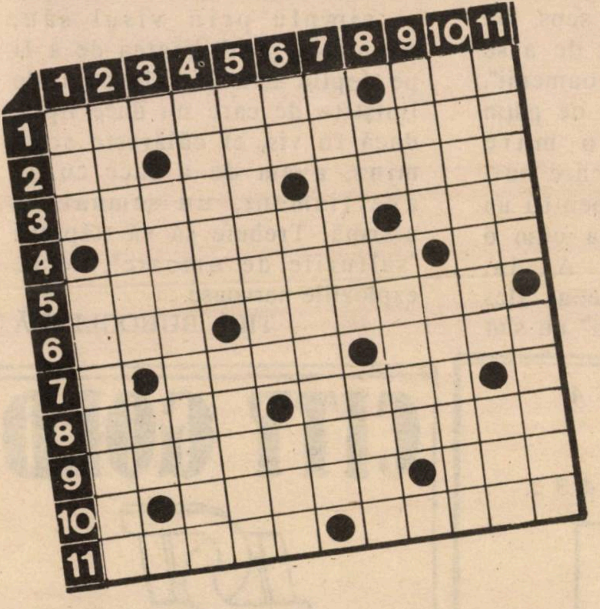

Orizontal: 1) Fericire iluzorie pentru speranţe naive – Poartă numele... tău 2) Avanpremieră! – Balanţă comercială 3) Culoare într-o mînă bună – Actul decisiv al supunerii oarbe 4) Moneda forte a antichităţii – Se întîlnesc la revelion 5) Un pic... mai mult – Postat... în faţă şi în spate! 6) Tabără în junglă – Mic reprezentant de stat... cu funcţie la palat 7) Noua Guinee (pl.) – O floare dată uitării 8) Fruntaş între soldaţi – Treaptă pe scara de serviciu 9) Mîna a doua la datul cărţilor (pl.) 10) Trag foloase din rotaţia pămîntului – Materie de curs superior 11) Irezistibil în atac – La drept... vorbind.

Vertical: 1) Pierderea cheilor – Umblă cu pluguşorul 2) Stăpînire... de sine – Darnici! 3) "Manuscris" pentru "Opera de trei parale" 4) Îţi întinde o mînă la nevoie – Fruntaş la curte 5) Realizatorul unei dări de seamă – La gura puştilor 6) Bătut pînă crapă – Lichid... circulant 7) Muncă... silnică – Face o întindere 8) Ce pică din cer! – Păcat de voce, că urechi are (pl.) 9) Colegă de navetă – Subiecte de examen la anatomie 10) Te ia cu binişorul (pl.) – Scos din papuci 11) Revenit... în fire – Juma-juma.

RUDOLF LEIZEROVICI
NELU WEINBERG

● ● ●

Rugăm pe cititorii noştri şi pe amatorii de cuvinte încrucişate să ne spună părerea lor asupra jocurilor publicate, a modului de prezentare şi a tematicii abordate, în vederea orientării noastre viitoare. Scrisorile le aşteptăm pe adresa redacţiei, cu menţiunea pe plic: pentru Nelu Weinberg.

???

... De asemenea, rugăm pe cititorii noştri să răspundă la problema (enigmistică) de mai jos:

Ce anume sînt evreii aceia americani, cu bani, care după ce anunţaseră că vor veni, din sionism fierbinte, la Ierusalim, să participe la şedinţe de Magbit şi alte treburi voluntare, au renunţat la călătorie pe motiv că le e frică de bombele lui Saddam:

a) căcănari; b) japiţe; c) hahalere; d) oiveigevaltişti; e) deştepţi.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFO-LOGIE

• TURISTUL din Haifa este în mod evident *"neobosit"*, aşa cum şi-a ales pseudonimul, pentru că denotă o mare nervozitate. Pe care ştie nu numai să şi-o mascheze, ci chiar s-o întrebuinţeze, sub forma unei verve neostoite, care uneori alunecă însă către agresivitate. Aceasta în baza unei inteligenţe vii, a unei solide culturi pe care şi-a consolidat-o din pricina veşnicei curiozităţi. Un caracter labil, capabil de gesturi de mare generozitate, chiar de risipă, pentru ca apoi să dea dovadă de zgîrcenie dusă pînă la meschinărie. Toate acestea dublate de o pronunţată sensibilitate artistică. Aş spune un caracter feminin, dacă nu cumva m-a pus la încercare o doamnă care semnează cu pseudonim masculin.

• LINDA are probabil o formaţie de arhitect sau desenator tehnic şi din această pricină încearcă să-şi disciplineze pornirile fireşti, care sînt ale unui hedonist, preocupat înainte de orice de propria-i plăcere. Cam lipsită de răbdare, dar ştie să se tempereze şi în această direcţie. Nu se pierde în amănunte, ştie să se bucure de ceea ce are şi, poate tocmai în acest sens, mă frapează modestia ei de a se socoti "un om ca toţi oamenii". Ceea ce nu-i chiar atît de puţin şi demonstrează o mare înţelepciune, calitate care nu-i tocmai caracteristică pentru un om relativ tînăr, aşa cum o recomandă scrisul. A, da, anecdotele pe care le-ai ales pentru a-ţi scrie "proba" nu sînt cîtuşi de puţin "formidabile".

...PRECUM
ŞI VISE...

*

Tot din Haifa îmi vine scrisoarea unui DOMN SERIOS care este uimit de repetarea unui vis cu un mînz "bălan". Culoarea patrupedului nu are importanţă, dar exact ceea ce ar fi fost mai important să indice corespondentul meu a neglijat s-o facă. Dacă mînzul trece pur şi simplu prin visul său, semnifică posibilitatea de a fi pe deplin satisfăcut în bucuriile liniştite de care nu duce lipsă; dacă în vis, el călăreşte acest mînz, avem de-a face cu un avertisment, un semnal de alarmă. Trebuie să vă stăpîniţi "salturile de umoare", deci... exploziile nervoase.

TILL BUHOGLINDĂ

BRIDGE

CA FOTBALUL BRAZILIAN

Cîteodată, deşi licitaţia a fost perfectă şi contractul atins este cel optim, drumul declarantului pînă la efectuarea contractului este extrem de dificil. Jucătorii de mare clasă au în aceste cazuri ocazia să-şi asigure locurile fruntaşe în concurs, reuşind acolo unde toţi (sau aproape toţi) ceilalţi nu reuşesc să efectueze contractul. Iată cum a ieşit cu bine dintr-o asemenea situaţie un mare maestru american:

A J 6 5 4
A Q
–
A K Q 4 3 2

K de Caro | **N** **W** **E** **S**

Q 8 3 2
K 6 5
A 8 5 4 3
8

Contractul este 6 Pici, după următoarea licitaţie:

Est	Sud	West	Nord
pas	pas	3 Cupe	4 Cupe
pas	5 F.A.	pas	6 Cupe
pas	6 Pici	pas	pas
contra	pas	pas	pas

Cum aţi fi jucat acest contract?

PAUL WEINSTOCK

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

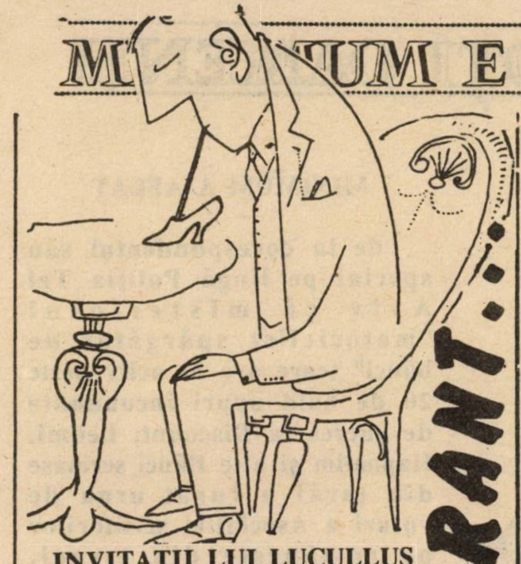

INVITAŢII LUI LUCULLUS
la RESTAURANT

LETHRIMUS CHRYSOSTOMOS: DELICIOS

• DAGIM
– FISH & SEA FOOD –
LITTLE BIG RESTAURANT; Centrul Comercial Rehter, Eilat; deschis zilnic: 11,30 – 14,30 şi 18-22. Vineri deschis pînă la 16; Sîmbăta închis; Tel.: 74020

Obiectul prezentei este un mic restaurant din Eilat cu specialităţi de pescărie. În acest domeniu mă pot lăuda cu o experienţă vastă, generată de o slăbiciune pentru peşti şi orice fruct de mare.

S-ar cuveni, poate, să leg amintirile gastronomice specifice de restaurante din porturi unde cel puţin teoretic asemenea bucate trebuiesc pregătite din suflet cu dragoste, migală şi gust.

În Anglia (Brighton şi Newcastle) culmea gastronomiei ihtiologice este dezgustătorul peşte insipid pregătit cu cartofi prăjiţi. (Fish and chips).

La New York, lîngă poşta centrală, e un străvechi restaurant specializat în pescărie şi uimire căci de peste un secol de cînd fiinţează, localul nu are încă licenţă de vînzarea băuturilor spirtoase astfel încît ni s-a propus să alegem ca băutură între apa potabilă, Coca-Cola sau lapte! În Norvegia am ajuns pînă la Bödö, ultima staţie feroviară înainte de Polul Nord unde (după cum se făleşte biroul local de turism) este cel mai prielnic loc pentru pescuit somonul, dar desigur nu e locul cel mai recomandabil pentru prepararea lui. Dar norvegienii sînt simpatici! Experienţa mi-a îngăduit să trag o concluzie: la restaurantele cu preparate pescăreşti calitatea mîncărurilor este invers proporţională cu luxul respectivului local. Au existat două excepţii: *Nello* din Rimini şi un restaurant lîngă Marsilia (Nu! Nu în vechiul port marseillez unde toate restaurantele servesc cea mai ordinară bouillabaisse din Franţa). Aceste două excepţii îmi întăresc convingerea că cele mai bune restaurante de pescărie din lume sînt cele populare.

Oh! Rua Portas de San Antao, de ce tu cu salba ta de restaurante ieftine şi bune (Brillante, Solmar, Escoril) eşti tocmai la Lisabona. E adevărat că portughezii beau bere la peşte şi îl condimentează cu un fel de bulion în loc de lămîie ignorînd vino verde (fără traducere!!), dar spre deosebire de religioşii noştri nu silesc pe nimeni să mănînce după gustul lor.

Să ne întoarcem însă la oalele noastre din Stat.

Mi s-a atras atenţia asupra unui nou restaurant specializat în peşte şi fructe de mare situat în vechiul centru comercial al Eilatului.

Aspect modest, familiar, curat şi cu un serviciu dovedit ulterior prompt şi eficace.

Se propune primul fel: ciorbă de peşte, icre sau peşte umplut. Două încercări de a gusta ciorba nu s-au concretizat. Se pare că nu e de găsit totdeauna. Peşte umplut sau icre, total nerecomandabil. Larga porţie de peşte umplut e văduvită de fineţe, savoare şi pufozitate. Icrele pot fi luate şi drept humus sau thina. Gustul e identic. Recomand însă cu căldură calmari pregătiţi – evident pe loc – cum se cuvine, crocanţi şi de un gust delicios.

Înainte de a trece la meniul propriu-zis, sînt silit să fac o digresiune filologică: în rîndurile de mai jos voi utiliza denumirea ebraică a respectivilor peşti, iar în paranteză denumirea latină. Ce să fac dacă (precum Aric Sharon) nu le ştiu pe toate şi habar nu am denumirea în buna limbă românească a peştilor din Marea Roşie?

Felul de bază a fost *Ariciola (*Seriola Dumerili). Am fost speriat de dimensiunea porţiei – cam cît două antricoate mici – dar şi de cele 5 feluri de excelente salate servite suplimentar. Ariciola a fost preparată impecabil, iar gustul peştelui deosebit.

Partenera mea a comandat *Denis* sau *Cipura (*Sparus Auratus) care este crescut mai cu seamă pentru export în Franţa, Italia şi etc. Gustul acestui rar peşte care e de dimensiunile unei modeste scrumbii e de-a dreptul extraordinar.

La restaurant se mai servesc şi alţi peşti demni de semnalat: *Aras* (Siganus Iavus), gustos, dar parcă puţin cam sec, *Şuri* (Lethrinus Chrysostomos) recomandat stăruitor, precum şi păstrăvi (proaspeţi) dar care nu merită deplasarea la Eilat.

Ca vin nu există compromisuri sau discuţii – alb de Golan. Ceea ce arată chibzuinţă şi respect faţă de client.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Pentru 3 persoane, nota de plată a fost 90 șekeli. Remarcabil de bun și ieftin.

G. FLORIAN

Musafir, din nou, al rubricii, haifiotul G. Florian, un fanatic al crăpceanului și cegăi mondiale, elogiază mai sus localul cu pește din sud. Voind să verific justețea observațiilor lui F., m-am repezit zilele trecute la Eilat. Trebuie să recunosc că judecățile colaboratorului nostru sînt corecte; iar entuziasmul său, ce mi se păruse excesiv, la adresa scrumbiei Denis sau Cipura este (dau în scris) întemeiat pe de-a-ntregul.

L.

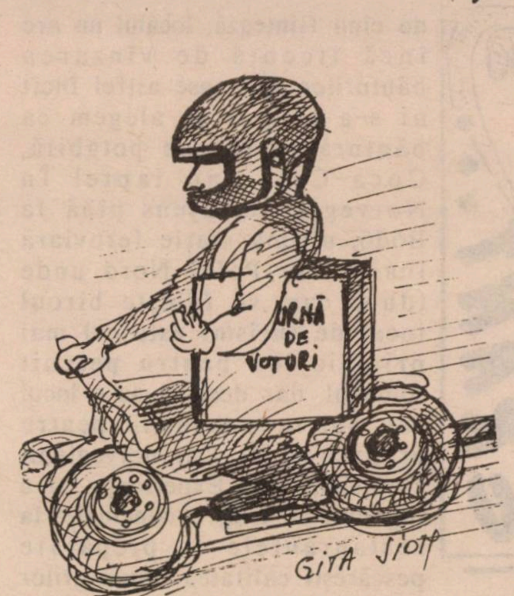

MINIMUM A AFLAT

de la corespondentul său special pe lîngă Poliția Tel Aviv că misteriosul "motociclist spărgător de bănci" (care are la activ peste 20 de hold-upuri încununate de succes la Discount, Leumi, Hapoalim și alte Bănci serioase din țară) a furat urna de voturi a Asociației scriitorilor pe românește din Israel. Aceasta explică – așa cum ne-a comunicat purtătorul de cuvînt al Asociației – faptul că nici în luna ce-a trecut nu au avut loc alegerile mult așteptate pentru noul comitet...

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluționare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulți ani de experiență în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în țară după o absență de 25 ani, interval în care a condus hoteluri și diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum și gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoștințe + stăpînirea a 8 limbi europene și-a propus și a reușit să aducă îmbunătățiri structurale la saloanele din Holon fără a influența prețurile. În continuare, PREȚURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, așa că poate servi și pentru adunări, expoziții de modă, etc.

BRITH MILA: DE LA 20 ȘEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAȚI (NUNȚI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ȘEKELI, PREȚ CARE CUPRINDE ȘI I.V.S.

• MENIURI BOGATE ȘI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI"ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ȘI PRĂJITURI. BĂUTURI UȘOARE – LA DISCREȚIE

• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ȘI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

•

GRATUIT!!!
- **• ROCHII ȘI ARANJAREA MIRESEI**
- **• FLORILE DIN SALON**
- **• BUCHETUL MIRESEI**
- **• O PÎINE MARE**
- **• TORT TRIPLU ETAJAT**
- **• FILMARE VIDEO**

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388
PARKING GRATUIT. ÎN FAȚA CLĂDIRII, STAȚII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

~YLANA~ •FELUL 1,2 ŞI 3: BANANE•~

• **Cocktail cu peşte şi banane:** Se fierbe 250 gr. peşte sol (cam două felii) în puţină apă cu sare şi oţet. Se strecoară şi se lasă să se răcească. Se taie apoi cubuleţe. Se amestecă cu un castravecior murat în oţet şi tocat mărunt, 2 morcovi fierţi şi tăiaţi felioare subţiri, 1 ceapă tocată, 1 măr ras pe răzătoarea cu găuri mari, 2 roşii cojite şi tăiate bucăţele mici, 2 ouă fierte tari şi tocate nu prea mărunt, 2 linguri maioneză, sare, piper, 1 vîrf de cuţit boia de ardei, jumătate linguriţă muştar, 2 banane tăiate felioare şi 2 linguri cu mărar tocat. Se lasă o oră, acoperit, la frigider, apoi se pune în pahare cu picior şi se ornează fiecare pahar cu puţină maioneză amestecată cu ketchup, cît să aibă o culoare roz, un sfert de ou tare şi 1 ciuf de pătrunjel.

• **Ficat cu banane:** Se taie felii frumoase de ficat de viţel, se spală şi se usucă cu hîrtie specială de bucătărie. Se trece fiecare bucată prin făină şi se rumeneşte uşor cîteva minute pe fiecare parte. Se scoate pe un platou, se sărează„ se acoperă şi se ţine la cald. În sosul rămas de la ficat se rumenesc de jur împrejur 2 banane tăiate fiecare în două pe lungime. Se aşează fiecare jumătate de banană pe feliile de ficat şi apoi totul pe un strat de orez (Curry) făcut pilaf picant. Se ornează cu puţin pătrunjel verde şi cîte o felie de roşie.

• **Chec cu banane:** Se freacă spumă 100 gr. margarină cu 100 gr. zahăr. Separat se freacă 2 ouă întregi cu jumătate linguriţă praf de copt, 1 vîrf cuţit sare, 1 pahar nu foarte plin cu lapte, pus cîte puţin, coaja rasă de la o lămîie şi 200 gr. făină. Se adaugă totul la margarina frecată cu zahăr şi se obţine o cocă moale. Se curăţă trei banane, se taie pe lungime şi se toarnă pe ele zeama de la o lămîie. Se unge gros cu margarină o formă de chec, se pune jumătate din cantitatea de cocă, se aşează deasupra bananele scurse de zeamă şi se acoperă cu restul de cocă. Se presară cu puţine nuci sau migdale cojite şi măcinate. Se coace la 200 de grade circa 45 minute. Cînd e gata, se scoate din formă şi se pudrează cu zahăr pudră vanilat.

• **Băutură cu banane:** Se curăţă 3 banane şi se fărîmă cu furculiţa. Se acoperă cu 1 lingură plină cu zahăr şi zeama de la o portocală. Se lasă 30 minute la frigider. Se pune apoi totul în blender şi se amestecă un minut. Se toarnă în pahare înalte şi subţiri cu picior (cca. 4 pahare) se adaugă la fiecare 2 cuburi de gheaţă şi se umple paharul cu apă minerală rece. Se ornează gura paharului cu o felioară de banană.

Dezlegarea la Bridge

CA FOTBALUL BRAZILIAN

Dacă West are 6 sau 7 Cupe, aşa cum a anunţat, şi Pica stă în Est, prima obligaţie este să controlăm cîte Pici are Est. Atacul se taie pe masă şi se joacă imediat Pică la Damă. Est se dovedeşte posesor de 4 Pici! Iată continuarea, scînteietoare ca fotbalul brazilian, pe care a găsit-o marele maestru Bobby Levin:

– tai de Caro pe masă

– A, K şi Q de Treflă, Treflă tai în mînă

– A de Cupă, Q de Cupă luată cu Regele din mînă

– A de Caro pe care s-a defosat o Treflă de pe masă

– mic de Caro spre masă la levata a 11-a, pe care s-a defosat ultima Treflă. În acest moment Est constată cu durere că este nevoit să taie şi să întoarcă Pică înspre As şi Valet-ul declarantului.

Iată întreaga donă:

	A J 6 5 4 A Q – A K Q 4 3 2	
– 2 4 7 8 10 J 2 6 9 Q K 5 9	N E W S	K 10 9 7 9 3 J 10 7 J 10 7 6
	Q 8 3 2 K 6 5 A 8 5 4 3 8	

Clar şi concis! Pentru asemenea lucru francezii au o expresie foarte potrivită: "chef d'oeuvre".

ERATĂ

La nr. 43, pag. 47 (*Idei*, articolul "Cum am devenit pianist de brigadă" de Arminiu Cassvan, New York), col. II-a, r. 1, în loc de "un înfocat ziarist", se va citi "un înfocat sionist".

● Sànàtatea

O MALADIE MODERNĂ: OBOSEALA

Nu de mult a avut loc un congres internaţional ştiinţific la care au participat peste 800 de medici; obiectiv central: *oboseala*. Trebuie menţionat că în unanimitate, cei prezenţi au fost de acord că, deşi în prezent longevitatea a sporit considerabil, totuşi creşte continuu numărul celor suferinzi de oboseală, boala acestui sfîrşit de secol ultramodern şi tehnic.

Este interesantă în acest sens, comunicarea unui specialist în medicina tropicală şi ecuatorială, care fiind şi etnolog, a studiat atent vocabularul bantuşilor – o rasă de negri africani. El a constatat inexistenţa cuvîntului oboseală, lucru firesc deoarece bantuşii nu cunosc această senzaţie. Ceea ce a dovedit, odată mai mult, că starea de oboseală este urmarea directă a... civilizaţiei actuale.

O parte din discuţii s-a referit la încercarea de a defini această maladie şi, mai ales, cauzele ei. Călătoriile prelungite cu mijloacele de transport în comun, sonoritatea imobilelor moderne, a căror izolare nu e deplină, zgomotele propagîndu-se în mare parte datorită şi materialelor folosite în prezent în construcţii, sînt surse permanente ale oboselii.

În cazul femeii, se adaugă şi faptul că ea are de făcut faţă unor obligaţii multiple, ca salariată şi gospodină.

Din discuţii a reieşit că *munca* obişnuită, propriu-zisă, de fiecare zi, nu este generatoare de oboseală, ci numai *mediul* în care trăim. Dovadă a temeiniciei acestei afirmaţii s-a dat exemplul unui sportiv, în speţă a unui alergător care, după o cursă, oricît de lungă, nu va spune niciodată că este obosit, ci numai epuizat.

S-a discutat despre existenţa unor tipuri de oboseală specifică fiecărei ţări, în raport cu gradul de civilizaţie al acesteia, climă şi temperatură.

Ne vom opri asupra celor două forme de manifestare a oboselii existente la noi în ţară:

Astenia, post prandială, se manifestă prin senzaţia de oboseală şi dorinţa de somn, ce survin imediat după masa de prinz (în jurul orei 14); apare în special la persoanele de peste 30 de ani (72 la sută din cazuri), considerate sănătoase.

Astenia matinală apare, în special, la persoanele pînă la 30 de ani, caracterizîndu-se prin nevoia de a dormi dimineaţa mai mult. Respectivii se simt dimineaţa, gata obosiţi.

Odată constatate cauzele şi formele de manifestare, se pune problema: ce trebuie făcut?

Prima condiţie este aceea de a asigura deconectarea muşchilor prin sport, gimnastică, dans; se recomandă ca după o zi de muncă, fiecare să se ocupe de un hoby al lui: grădinăritul, pescuitul, filatelia şi, în general, orice fel de colecţionări, cu condiţia ca totul să fie realizat în condiţii de linişte deplină, departe de sursele de zgomot.

Rezultate bune dă "week-end"-ul, petrecut dincolo de barierele oraşului, în spaţiile verzi (verdele fiind culoarea cea mai odihnitoare), departe de zgomotul citadin epuizant.

MEDICUS

CEARCĂNELE, SEMNE DE OBOSEALĂ?

Nu totdeauna cearcănele de sub ochi sînt semne de oboseală. Există şi alte cauze care formează acest fard sumbru sub ochi şi care sînt de natură organică. Dacă cearcănele sînt albăstrui, aceasta indică o scădere a oxigenului din sînge, datorită unei proaste funcţionări, trecătoare, a inimii. Cearcănele dispar imediat ce inima îşi reia ritmul normal.

În general, un regim alimentar cuprinzînd legume verzi, ficat şi crudităţi este suficient pentru a le îndepărta.

Cearcănele închise indică o proastă funcţionare a ficatului sau a vezicii biliare. Pentru a ajuta aceste organe să-şi regăsească o activitate normală, este necesară absorbirea unei infuzii de cicoare, şi păstrarea unui regim fără de grăsimi, sosuri şi alcool.

Cearcănele cenuşii provin de la o proastă funcţionare a intestinelor. Puţină dietă şi administrarea unui laxativ uşor sînt foarte indicate.

Dacă măsurile recomandate nu sînt eficace, este cazul să fie consultat medicul.

S-ar putea ca cearcănele să aibe şi o cauză locală. Pielea de sub ochi este foarte fină şi se întîmplă ca să fie extraordinar de transparentă şi să lase să apară reţeaua vaselor sanguine capilare. În astfel de cazuri, tratamentul cearcănelor este de domeniul cosmeticii.

Comprese puse în fiecare dimineaţă cu vată îmbibată într-o infuzie călduţă de ceai de muşeţel sau de cimbru sînt foarte indicate.

MEDICUS

MASAJUL ÎNLĂTURĂ OBOSEALA

1. Cînd, din cauza oboselii, simţiţi grea partea din spate a capului (occipitală), puneţi pe cineva să vă maseze circular, (cum se vede în desen), cu degetul gros şi arătătorul – punctele nervoase ce sînt plasate de o parte şi de alta a gîtului, adică exact regiunea de care aparţine – anatomic – partea occipitală. Apoi va coborî încet, cu mîna lejeră. Cu mîna cealaltă vă va sprijini fruntea.

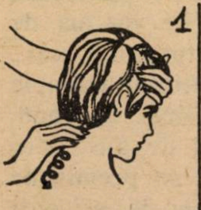
1

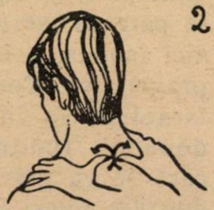
2

2. Dacă vă doare ceafa (grumazul) vă va apăsa umerii cu ambele mîini, astfel ca cele două degete groase, să execute mişcări circulare. Apoi, va masa circular vertebră după vertebră. Masajul începe de la înălţimea umerilor spre grumaz.

3. Dacă aveţi dureri de cap (chiar migrenă) cu mîna stîngă vă va sprijini fruntea, iar cu dreapta va masa, circular, în sus şi în jos muşchii grumazului.

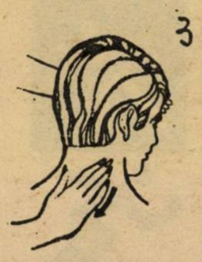
3

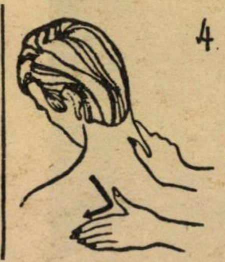
4

4. Cînd simţiţi o apăsare pe umeri, o oboseală, masajul se va face cu o mînă, de la umăr în jos, pînă la vîrful omoplaţilor. apoi, în continuare, pe coloană şi înapoi pînă sus, la gît. În tot acest timp, va ţine strîns celălalt umăr. La fel se procedează şi cu partea cealaltă.

5. Cînd aveţi ochii obosiţi, va apăsa egal cu vîrful degetelor porţiunea de la rădăcina nasului de-a lungul sprîncenelor, lateral spre tîmple, de cel puţin cinci ori. Se recomandă masajul înainte de a se aplica comprese.

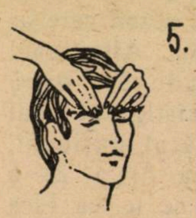
5.

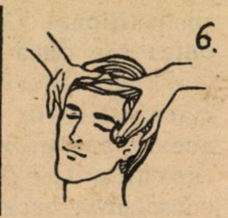
6.

6. Cînd simţiţi o apăsare în tîmple, masajul va "desena" cu vîrful degetelor mijlocii şi inelare, mişcări circulare. Apoi, se trece uşor cu mîna lejeră, de la mijlocul frunţii, de-a lungul ei, spre tîmple.

AMARIA

...Şi dacă totuşi, mai sînteţi obosit(ă), amintiţi-vă că sfertul acesta de veac 20 este sfărîmător şi spuneţi bogdaproste că sînteţi sănătos(oasă).

REFLEXOLOGIE

- ● Îngemănare de frumuseţe şi sănătate!
- ● Tratament reflexologic profesional, asociat cu "uleiuri aromatice", executat de o reflexologă autorizată

●

Amănunte pentru programare 03–5366489

CE-I LIPSEŞTE CHELULUI? LINICAPIL!

"Datorită combinării a nu mai puţin de 15 plante, am pus la punct un mijloc de a stimula celulele cutanate şi de a restabili microcirculaţiile venoase defecte, care au provocat căderea părului" – a declarat profesorul chinez Fhang Guang. Loţiunea a fost experimentată pe un număr de peste 130.000 chinezi în spitalele din Pekin.

Procentul de reuşită a fost de 84% la cheliile mai vechi, obţinîndu-se o recîştigare de 60% a părului. La cheliile tratate mai de timpuriu, procentajul de reuşită s-a ridicat pînă la 90%. Botezată "Linicapil 101", loţiunea a fost pusă în vînzare la farmacii din Europa. (Aşadar, la prima călătorie *huţ*, cereţi – fraţi cheli – *Linicapil 101)*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

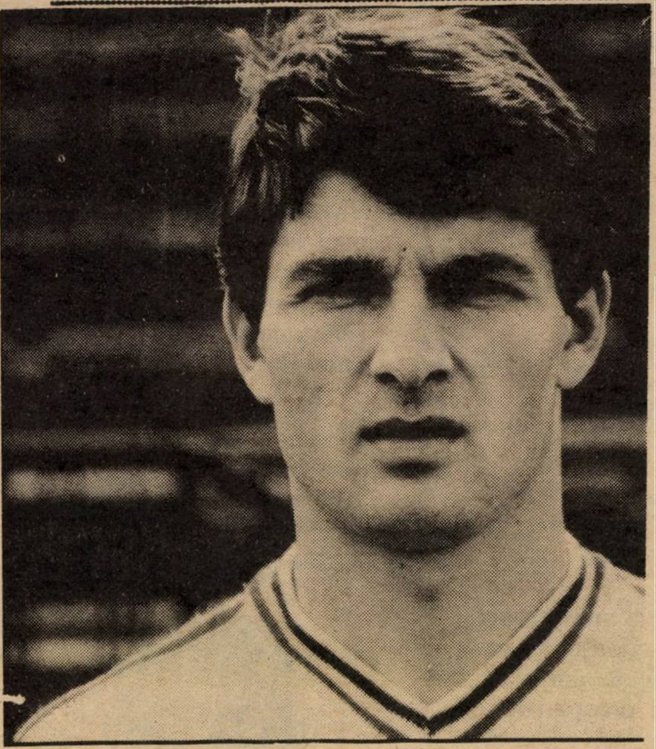

Sabău: bau, bau

SPORT

• Înainte de campionatul mondial de fotbal din Italia, jucătorul român Ion Sabău a fost achiziţionat de clubul olandez Feyenord pentru un milion de guldeni (circa 550.000 dolari). După campionat, în care Sabău a făcut o bună figură, clubul italian Pisa şi clubul german Bayer Erdingen s-au adresat clubului Dinamo Bucureşti, unde juca Sabău, propunînd pentru "cumpărarea" acestuia sume mult mai mari. Dinamo a încercat să anuleze contractul cu Feyenord pe motiv că n-a fost încheiat definitiv, dar olandezii nu s-au lăsat şi au reclamat cazul la federaţia internaţională şi la cea europeană. Cînd au văzut cum stă situaţia, cei de la Dinamo Bucureşti au început să exercite presiuni asupra lui Sabău. I-au cerut să facă "necazuri" lui Feyenord, pentru ca olandezii să renunţe la el, dar jucătorul a refuzat. Atunci i-au spus că trebuie să se întoarcă acasă, ca să-şi termine serviciul militar, în caz contrar urmînd a fi dat dezertor. În plus, a fost ameninţat că membrii familiei sale nu vor primi paşaport, pentru a veni după el, în Olanda. O ameninţare... ca pe timpuri, ca pe timpuri.

• Echipa de basket Macabi Tel Aviv a început, într-o zodie nu tocmai fericită, noul sezon competiţional. Un sezon care ar putea s-o ducă în... Almanahul Guiness. Într-adevăr, dacă macabiştii vor cîştiga şi anul acesta campionatul naţional, isprava lor va fi a 21-a consecutiv, ceea ce le va face loc (un loc de cinste) în vestita carte a recordurilor. În momentul de faţă, Macabi Tel Aviv nu pare să aibă rival, deşi se prezintă cu o formaţie mult revizuită. Plecarea lui Kevin McGee este adînc resimţită. Înlocuitorul său, Ed Norton, tot negru de import, încă nu se arată în stare să umple golul. Marea speranţă rămîne Nadav Henfeld, care a fost anul trecut vedeta ligii colegiilor din Statele Unite şi care, deşi i se ofereau peste Ocean condiţii excepţionale, a preferat să se "repartizeze" la Macabi Tel Aviv!

• Conducerea televiziunii italiene RAI a anunţat că, în ultima vreme, a fost "inundată" cu scrisori, telegrame şi telefoane de protest din partea spectatorilor. Aceştia şi-au exprimat nemulţumirea că "se dau prea multe transmisii de meciuri de fotbal". Se pare că, într-adevăr, cantitatea de transmisii de-acest fel a crescut considerabil în atmosfera propice creată de disputarea recentului campionat mondial. Nu numai telespectatorii se declară nemulţumiţi. Cluburile sînt supărate din cauză că, transmiţînd cele mai importante meciuri, integral, televiziunea face ca acestea să se desfăşoare în faţa unor tribune pe jumătate sau chiar pe trei sferturi goale...

• Dacă, pînă acum, cucerirea unui titlu de campion olimpic ar fi reprezentat pentru sportivii israelieni doar o mîndrie şi o onoare patriotică, se pare că lucrurile vor lua, de aici înainte, o întorsătură mai... pragmatică. Comitetul Olimpic Israelian va înfiinţa un fond, denumit "fondul de aur", din care se va plăti un premiu de 400.000 dolari (da, da, aţi citit bine) primului israelian care va dobîndi medalia olimpică de aur. Cum va rima aceasta cu obligaţia concurenţilor olimpici de a fi amatori? Nu contează, bani să iasă!

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Rosenberg chinezul

• Cel mai bun jucător evreu de tenis de masă este, la ora actuală, Boris Rosenberg, fost campion al Uniunii Sovietice în 1987. În zilele sărbătorilor de toamnă, a descins printre noi, ca ole hadaș, cu soția și copilul. Nu i s-a dat voie, la plecare, să-și ia cu el măcar medaliile cucerite în carieră. De cupe, nici vorbă. Aici l-a așteptat o altă deziluzie. Federația internațională de specialitate a și anunțat că Boris Rosenberg nu va putea face parte din echipa națională a Israelului, timp de 6 ani de la sosirea în țară. Interdicția nu-i de loc, așa cum s-ar părea, o șicană a forurilor sportive de la Moscova, care ar fi vrut să se "răzbune" pe el. Măsura, cu caracter general, a fost luată la cererea Federației de tenis de masă a... Belgiei. Aceasta a protestat, pentru că, în ultima vreme, jucători chinezi de prima mînă au "invadat" Europa, au căpătat cetățenie în diferite țări și au intrat în echipele naționale. La insistențele belgienilor, federația internațională a reacționat, punîndu-i la "carantină" pe chinezi" și pe... Boris Rosenberg!

• Fotografia de mai jos înfățișează un foarte tînăr boxer lîngă o mănușă de box de dimensiuni uriașe. Mănușa aceasta n-a fost confecționată pentru vreun Guliver al ringului. Ea nu-i altceva decît o... canapea, de concepție, să recunoaștem, absolut originală. Canapeaua a fost realizată de un atelier de mobile din Londra, fiind pusă în vînzare la prețul de 1.000 lire sterline.

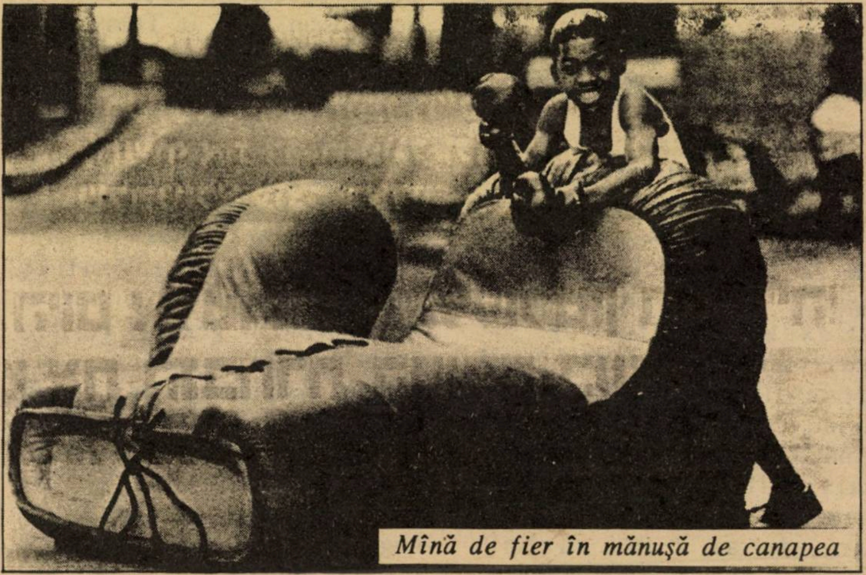

Mînă de fier în mănușă de canapea

• Prof. Avișai Braverman, noul președinte al Universității Ben Gurion, va fi în același timp cea mai proaspătă achiziție a echipei studențești de basket din capitala Neghevului. În trecut, prof. Avișai Braverman, în vîrstă de 42 de ani, a fost unul dintre cei mai buni jucători ai echipei ASA Tel Aviv, remarcîndu-se prin precizia aruncărilor la coș, care nu era mai prejos decît cea a cercetărilor sale științifice. Timp de cîțiva ani, prof. Avișai Braverman a lucrat la Washington, fără să-și întrerupă antrenamentele. Acum, cu președintele în frunte, studenții basketbaliști din Beer Sheva speră să revină în liga "bet" din care au "căzut" la sfîrșitul sezonului trecut.

• Încă n-am văzut, mi s-a povestit doar că, la București, a apărut o nouă publicație sportivă. O revistă de fotbal, editată de fostul internațional Ion Pîrcălab, care și-a descoperit necunoscute veleități gazetărești. Primul număr are coperta consacrată celui dintîi campionat feminin de fotbal din România. Ilustrația arată două tinere goale pușcă, iar textul spune că respectivele "jucătoare" intenționează să declare grevă, deoarece n-au suficient... echipament!

G. MODEANU

Ați citit săptămîna trecută
„ADEVĂRUL"
În această săptămînă, dar și în cele ce urmează vă punem la dispoziție un bogat material, pentru toată familia, pentru toate gusturile.
Dacă vă place „ADEVĂRUL" recomandați și rudelor și prietenilor să-l citească.
Cititorii noștri = prietenii noștri

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

RESPECTAREA ADEVĂRULUI ISTORIC

Am citit cu mult interes schiţa *"După faptă şi răsplată..."* de C. Simşa, premiată la *Concursul Minimum* şi publicată în nr.43, din septembrie 1990, al revistei. Găsim, condensate în ea, pe întinderea unei singure pagini, avatarurile unei existenţe evreieşti din România anilor celor de-al 2-lea război mondial şi ai perioadei staliniste imediat următoare. Eroul schiţei este implicat în evenimentele pregătitoare ale actului de la 23 August 1944, fiind folosit, de cei grupaţi în acţiunea de răsturnare a regimului antonescian, la transmiterea prin radio a mesajelor cifrate adresate prinţului Barbu Ştirbei, aflat în misiune de pace la Ankara şi Cairo.

Faptele, prezentate foarte concis, sînt tensionate, palpitante şi ar fi meritat, cred, un efort în plus din partea autorului pentru a le face o prezentare mai amplă şi mai bine documentată. Căci, chiar dacă este vorba de o ficţiune literară, desfăşurarea ei fiind legată de evenimente şi date istorice bine cunoscute, conectarea trebuie să se facă corect, în limitele credibilităţii. Ori, în cazul de faţă, pe un spaţiu tipografic atît de restrîns, s-au strecurat, totuşi, o seamă de inadvertenţe istorice supărătoare.

Iată despre ce este vorba. Schiţa începe cu enunţul:

"Era în anul de graţie 1943, luna noiembrie, (sbl. n.)apăsător şi nesigur de viaţă pentru populaţia evreiască aflătoare în România, terorizată de perspectivele deportării în necunoscut – fie în Transnistria, fie în Polonia în lagăre de exterminare".

Aflăm, apoi, din aliniatul următor:

"Funcţionam *în acea vreme* (tot subl. n.) ca jurisconsult la C.T.C., "Compania de transport şi comerţ", cu sediul în Bucureşti, str. Academiei, al cărei director general era ing. Dumitru Milculescu – un înfocat patriot român... (...) El m-a prezentat ing. Mircea Ciupercescu, Dir. Direcţiei Comerciale a C.F.R. – care făcea parte din aceeaşi organizaţie anti-antonesciană iniţiată de Regele Mihai. Ing. Ciupercescu mi-a arătat planul de deportare a populaţiei evreieşti la Bergen-Belsen – întocmit de germani – pentru definitivarea căruia organele C.F.R. fuseseră invitate la Berlin; dar românii nu au dat curs invitaţiei. *Era după* (subl. n.) victoria ruşilor la Stalingrad şi se întrevedeau perspectivele sfîrşitului războiului".

Că acest plan – întocmit de germani – pentru deportarea populaţiei evreieşti din România a existat cu adevărat nu este contestat de nimeni. Numai că el n-a fost conceput şi prezentat românilor pe la sfîrşitul anului 1943, cum se arată în schiţă, ci cu multă vreme înainte. Heinrich Müller, şeful Gestapoului, raporta încă la *26 iulie 1942,* lui Himmler, că lucrările pregătitoare pentru deportarea evreilor din România *sînt încheiate,* iar transporturile urmează să înceapă la *10 septembrie 1942.* Termenul acesta a fost confirmat, de altfel, şi de Adolf Eichmann la procesul său de la Ierusalim.

Pe de altă parte, nici destinaţia acestor transporturi nu era Belsen-Bergen, care se află în Nord-Vestul Germaniei şi unde au pierit în condiţii înfiorătoare mii de evrei din Ardealul de Nord, deportaţi de ocupanţii horthyşti. Evreilor din România li se rezervase soarta de a fi exterminaţi la Belzec, un lagăr din Polonia, din apropierea Lublinului, unde primele camere de gazare intraseră în funcţiune la 16 martie 1942.

Din toate acestea, rezultă clar că tentativa nazistă de aplicare a "soluţiei finale" populaţiei evreieşti din România, din fericire neizbutită, a avut loc *nu după* victoria ruşilor la Stalingrad, cum afirmă autorul, *ci cu mult înaintea ei,* în vara anului 1942 cînd cel de-al 3-lea Reich se mai afla încă în culmea puterii şi aroganţei sale.

Că, în ciuda repetatelor presiuni germane, deportarea populaţiei evreieşti din România n-a mai avut loc, fiind mereu tergiversată şi amînată "sine die", n-a fost un capriciu al destinului. Aşa cum rezultă şi din recentele memorii ale Şef-rabinului Dr. Al. Şafran şi din toate documentele vremii, acest "miracol" s-a datorat luptei îndîrjite pentru supravieţuire a conducătorilor de atunci ai acestei comunităţi evreieşti,, concursului obţinut de ei din partea factorilor celor mai de seamă ai opiniei publice româneşti (oameni politici, intelectuali, clerici, Casa regală etc.), intervenţiei unor reprezentanţe diplomatice (Vaticanul, Elveţia, Suedia, Turcia) precum şi a Crucii Roşii Internaţionale.

ALEXANDRU ANCA
Hedera

POŞTA

VÎLTOAREA DIN GOLF

...Urmărim cu îngrijorare vîltoarea din Golf. Ne rugăm Tatălui ceresc, pentru pace şi înţelegere.

Lehaim! Şalom!

Preot GH. CUNESCU
Bucureşti

URĂ LA BUCUREŞTI

Excepţional articolul lui Al. Mirodan despre realităţile din România de astăzi; în sfîrşit o analiză originală care "e altceva". M-au impresionat două lucruri: îndrăzneala de a spune lucrurilor pe nume: e vorba de "ura de sine" care bîntuie fantastic la Bucureşti şi, pe urmă, eleganţa, da, acesta e cuvîntul, cu care este apărată fiinţa României – ţara noastră de origine – de atacurile adversarilor.

Ing. TEREZA REITER
Ierusalim

Stimate domnule Mirodan!

Referitor la articolul dvs. "Ură la Bucureşti", publicat în Minimum din 1.10.1990, trebuie să vă mărturisesc că am o serie de rezerve.

Mai întîi, m-am gîndit să nu vi le semnalez; mi-am amintit însă de cele spuse de gazda mea încă de cînd am fost la Cluj, "scriu ziarului cînd nu sînt de acord cu cele publicate, căci în caz contrar m-aş îmbolnăvi şi prefer să economisesc cheltuielile pentru medicamente".

(...) Cu toată sinceritatea trebuie să consider poziţia dvs. în aşa numita problemă "ungară" ca tendenţioasă şi neţinînd seama de realităţi din prezent şi trecut.

După cel de-al doilea război mondial, mai exact în perioada 1945 – 1948, a existat în România o încercare, pe care mulţi au susţinut-o cu sinceritate, pentru rezolvarea democratică a problemei naţionalităţilor conlocuitoare. Celei mai numeroase minorităţi – ungurii – li s-au acordat o serie de drepturi privind organizarea învăţămîntului în limba maternă – de la şcoala primară pînă la universitate, folosirea limbii maghiare împreună cu româna.

(...) Pe bună dreptate, politica "ceauşesciană" a creat o puternică nemulţumire în rîndul populaţiei maghiare, oglindită în memoriul din 1977 a lui Kiraly Karol către Ceauşescu şi, începînd din 1986, cu un adevărat exod către Ungaria.

Este posibil că ungurii, care au avut un rol deloc neînsemnat în revoluţia din Decembrie 1989 la Timişoara şi-n alte localităţi, au comis apoi şi abuzuri şi excese; ele nu pot fi justificate, dar pot fi explicate şi prin suferinţele îndurate.

Se vorbeşte, folosindu-se de izvoare obscure, de tendinţe revizioniste la unguri. Am vizitat Ungaria, atît în 1989, ca şi-n 1990, am avut posibilitatea să studiez atît cărţile apărute, cît şi presa. Faţă de cele 42 de cărţi cu pretenţii revizioniste de care amintiţi, am găsit *o singură carte*, care critică tratatul de la Trianon, fără a cere însă modificarea frontierelor. În presă, n-am citit de la nici un publicist, din partea nici unui politician de răspundere, vreo declaraţie care ar pretinde asemenea modificări. N-am auzit materiale cu caracter revizionist nici la posturile de radio Europa Liberă, Deutsche Welle sau altele, inclusiv în emisiunile de limba maghiară. Organizaţia UDMR a ungurilor, care a obţinut circa 1 milion de voturi, se detaşează hotărît de orice tendinţă revizionistă, ba a criticat într-o scrisoare publică conducerea Ungariei, care îndrăznise să aprobe o lege a naţionalităţilor.

(...) Este regretabil că oameni de bună credinţă din cadrul intelectualităţii române, ca prof. Raoul Şorban, care au ştiut să se opună diversiunii antisemite din Ungaria anilor 1944, salvînd mulţi evrei, astăzi, sub influenţa unor organizaţii ca "Vatra Românească", confundă tendinţa pentru obţinerea unor drepturi naţionale, cu revizionismul.

KOVACS (EICHNER) GH.
Rishon Le Zion

ÎNTR-O SEARĂ DE VARĂ LA FĂLTICENI... AMINTIRI, AMINTIRI...

...Alături de un prieten din anii tinereţii mele petrecută "în micul orăşel uitat de lume" Fălticeni, am pornit într-o seară din faţa cofetăriei Baciu de unde tocmai au ieşit Zadi Reicher şi Marcel Hofman după o partidă de biliard. Trecem de farmacia Schnittel, salutăm cele trei domnişoare Bendit, ne oprim ca să schimbăm cîteva cuvinte cu doctorul Bercovici şi apoi ne continuăm promenada. Se aude o melodie cîntată la vioară. Din balconul locuinţei sale, avocatul Osias Rapaport delectează trecătorii nocturni cu valsul lent "Ramona".

Lăsăm în urmă casa lui Artur Gorovei şi ne apropiem de afişierul din faţa Primăriei oraşului ca să citim două anunţuri cu un conţinut menit să bucure inimile celor îndrăgostiţi de Thalia şi Euterpe. Primul vestea sosirea la Fălticeni a actorilor Leni Caler şi Ronald Bulfinski cu piesa "Şoarece de biserică" şi al doilea comunica data spectacolului muzical susţinut de Jean Moscopol care avea în repertoriu cîntecele "Pe boltă cînd răsare luna"; "Nuşa"; "Zaraza" şi "Valencia".

POŞTA

Ne continuăm plimbarea pe trotuarul din partea frumoaselor locuinţe ale dentistului Schwartz, Froim Haras, Hertzl Brener şi, mai vorbind, mai fredonînd o melodie, ajungem la pitoreasca aşezare numită "Băncuţa". Un taraf de lăutari ne întîmpină cu melodii cîntate la vioară, ţambal şi contrabas. La o masă, în faţa unei halbe cu bere, şedea farmacistul-muzicolog Lazăr Offenberg. Zărindu-ne ne-a făcut semn să ne apropiem. Am luat loc lîngă el. Cu vioara şi arcuşul luate de la lăutarul Macovei a început să ne cînte romanţa "Sub vişinul înflorit" şi prima parte din "Balada" lui Ciprian Porumbescu.

Luna ne zîmbeşte amintindu-ne că s-a făcut tîrziu. Pornim înapoi spre oraş. De la grădina publică se aude fanfara militară cîntînd "Dansul orelor" din opera "Gioconda" de Ponchielli. Am încetinit mersul, ascultînd atenţi minunatele acorduri. Era o noapte fermecătoare, tulburată, din păcate, de glasul răguşit al lui Leon Ştrumingher care, în faţa cafenelei Bercu Braun, făcea un tărăboi din te miri ce. Pe trotuarul din faţa cafenelei, Max Hutman şi Nathan Michelson, jucau table la lumina becului electric şi sorbeau tacticos cîte o cafeluţă. Amintiri, amintiri...

BERNARD
SOLOMONOVICI-SOLO
Kiriat Moţckin

MUTATIS MUTANDIS

S-a mai remarcat că spre deosebire de ţările străine, la noi nu apar monografii ale marilor personalităţi politice sau culturale. Ciudat!

Nu trebuie musai să plecaţi în străinătate, e destul să intraţi într-o librărie ca să vă convingeţi: monografii despre viaţa lui Kennedy, Nixon, De Gaulle, Papa, Margaret Thatcher, Helmut Kohl, ca să nu mai vorbim de monografii ale scriitorilor sau savanţilor. Nu veţi găsi însă monografii despre Eşkol, Beghin, Rabin, Peres sau despre marii rabini controversaţi.

Mutatis, mutandis... Cu excepţia monografiei "Filderman" scrisă de S. Schafferman, nu avem nici o lucrare despre figurile mari ale judaismului din România. Mă gîndesc la Gaster, Landau, rabinul Şafran, sau la figuri ale culturii evreieşti din România ca vestiţii rabini din Ştefăneşti şi Paşcani, ca Lazăr Şăineanu, pictorul Rubin, Ronetti Roman, Peltz, Uri Benador, I. Ludo... şi lista s-ar putea lungi mult.

Asemenea cărţi, sînt sigură, s-ar vinde ca pîinea caldă. Aviz scriitorilor! Şi (ca să mă exprim în stil *Minimum*) celor 14500078132 organizaţii ale alialei, cu declaraţii sforăitoare şi activitate **reală,** ioc.

CLARA MOISESCU
Rishon Le Zion

SURÎS TRANSOCEANIC

Un remediu

– Care e mijlocul cel mai eficace împotriva focului?

– Apa.

– Şi care e mijlocul cel mai eficace împotriva dragostei?

– Însurătoarea.

Plîngerea unui bărbat

– De cînd m-am însurat, neglijez higiena, parcă n-am chef să mă spăl pe dinţi.

– De ce?

– Oricum n-am şanse să deschid gura.

Ce înseamnă să fii bătrîn?

Să vizionezi un film pornografic şi să adormi la mijloc.

La tribunal

O martoră la un proces este întrebată de judecător:

– Ce vîrstă aveţi?

– 30 de ani şi nişte luni.

– Cîte luni?

– 480...

Culese de
SHANEA CATZ
Silver Spring MD, USA

BULĂ

Nu, Bulă n-a murit. El a trecut printr-o criză, da, însă este pe cale de a-şi reveni. Iată două "cu el" aflate de la un turist din Buzău:

* La deschiderea noului an şcolar (înainte de revoluţie), profesoara îşi întreabă elevii:

- Tu, Ionescule, cu ce se ocupă tatăl tău?

- A fost promovat, din vînzător l-au făcut responsabilul unităţii "Alimentara".

→

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

POŞTA

– Foarte bine, Ionescule, treci aici în faţă, în banca întîia. Tu, Popescule? Cu ce se ocupă tăticul tău?

– Tatăl meu, tovarăşă profesoară, este în cadrul Ministerului Învăţămîntului, director general!

– Foarte bine, în banca întîia. Dar tatăl tău, Bulă? Cu ce se ocupă la ora actuală?

– Este la Securitate, tovarăşa profesoară.

– Aha... Şi ce face tatăl tău acolo?

– Nu ştiu, tovarăşa profesoară, că l-au luat abia alaltăieri de acasă!

* Bulă, înscris pentru prima oară într-o excursie în ţări occidentale, ajunge în Olanda. La un muzeu, ghidul vorbeşte despre picturile lui Van Gogh.

– El a pictat, spune ghidul, multe autoportrete.

– Şi altceva? întreabă Bulă.

– A pictat natura! răspunde ghidul.

– Şi altceva? întreabă tot Bulă.

– Într-un moment de depresiune nervoasă, şi-a tăiat urechea!

– Şi altceva? întreabă Bulă.

– Altceva, răspunde ghidul foarte nervos, altceva nu şi-a mai tăiat!!!

NORBERT
SCHMETTERLNG
Beer Sheva

Geza Löwinger şi Serena Faimovici, Ashdod (încercaţi la HOR – preşedinte Uri Eliav; tel.03/ 5466502; 5468444); *Leon Rubinstein, Kiriat Nordau, Natania* (preferăm corespondenţe despre faptul de viaţă, concret, de-aici din Israel. Şi de astăzi. Aveţi darul observaţiei, aşa că...); *Ing. Dinu Arion*, Haifa (nu, nu e cazul să organizăm o *discuţie*, de genul celei comunism – sionism, pe marginea unui activist politic, aflat în stare de arest; polemica la care vă referiţi a fost esenţialmente una de *idei;* aici ar fi vorba de a discuta despre o persoană); *Dr. Nestor Pallade*, Düsseldorf, Germania ("Dialogurile" dvs. sînt inteligente, substanţiale şi... încărcate cu un fin umor; dar atît lungimea, cît şi natura lor, hai să zicem eseistică, fac ca să fie potrivite mai degrabă pentru o revistă literară; şi, categoric, pentru un volum); *Schwartz Shahar*, Tel Aviv (am trimis scrisoarea dvs. la "Viaţa noastră"; aşa e normal; impresiile de cititor pe marginea articolelor din *Minimum* să apară la "Poşta", în *"Minimum"*, iar acelea despre textele din "Viaţa noastră", sau "Revista mea" sau "Facla", în publicaţiile respective); *P. Cioclu*, Kiriat Yam (a. după cum aţi remarcat, desigur, am dat, în nr. trecut, erata de cuviinţă la capitolul tradus din memoriile rabinului Al. Şafran; respectivul Corneliu era Georgescu, nu Codreanu; b. Cine-a fost rabin-şef în România, imediat după plecarea – de fapt expulzarea – lui Şafran? Dr. Moses Rosen; c. preşedinţi ai Comunităţii după plecarea lui Şafran şi pînă la instalarea lui Rosen au fost Pincu Segal şi Leon Ştern); *Rolanda Grünberg*, Beer Sheva (faptul că "schiţele" dvs. au apărut în publicaţia cu pricina nu constituie neapărat o recomandare; ba, poate, din contra...); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasi (cîteva epigrame inspirate de – bineînţeles – Saddam Hussein: *De-atît "salam", ce-nseamnă "pace"/ Califul din Bagdad, Saddam,/ S-a plictisit şi se complace/ Să n-aibă "pace", nici... salam!//; A eliberat femei,/ Însă, fără vre-un bărbat;/ Totul are ca temei:/ E amic cu... Arafat!//; Saddam, e drept c-a reuşit/ Şi-n fapt, vedem, ne-a lichidat;/ Dar nu pe noi, cum şi-a dorit/ Ci... stocul de bicarbonat!//);* *Arie Barash*, Tel Aviv ("În numărul de «Rosh Hashana» al revistei, domnul A. Zahareanu continuă cu linia permanentă de a ataca guvernul. Aş dori să-l întreb dacă i-a plăcut comportarea Maarahului în rezolvarea conflictului de la fabrica "Soltam"-Iokneam. Mă refer la aducerea de cîini poliţişti ca să fie scoşi muncitorii ce lucrează de 30 de ani acolo"); *Izu Veisman*, Rehovot (o epigramă la zi adresată lui Arafat care-a declarat că va ajunge în Israel pe aripa unei rachete: *Va zbura-n viteză mare/ Pe racheta lui de fier./ Avînd numai o schimbare:/ Cu direcţia spre cer")*

Prof. Armand Papier, Haifa; *Bebi şi Beno Marcus*, Natania; *Claude Victor-Catz*, New York; *Haim Marcel*, Haifa; *Em. Aczel*, Ierusalim; *Judith şi Petre Rado*, Forest Hills, New York; *Leon Şaim*, Ghivataim; *Av. C. Simşa*, Bat Yam; *Loredana Ritter*, Lausanne, Elveţia; *Noemi Pavel*, Kiriat Yam; *Emil S. Rădulescu-Bonto*, Paris; *Moshe Frimu*, Tel Aviv; *Lucian Zeev Herşcovici*, Ierusalim; *Nelu Solomon*, Mettula; *Av. Tiberiu Avram*, Cluj; *David Shlomo*, Kiriat Bialik; *Antonia Kirschenbaum*, Offenbach/Main, Germania; *Roza Lăzărescu*, Beer Sheva – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

●

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

●

TEL: 5466502; 5468444

CLEPSIDRA

Turism

- *Radu Cosaşu*, scriitor, laureat al Premiului Academiei Române; de la Bucureşti; la rude.
- *Tudor Olaru*, ziarist; de la Bucureşti; la rude (tel. 413726).
- *Bitty Caragiale*, ziaristă; de la Bucureşti; la rude.
- *Iuri Chişinevschi;* din Bucureşti; la rude.
- *Av. Puiu Kahane*, membru al Baroului din Bucureşti; la rude.
- *Dr. Vladimir Eşanu*, cercetător la Institutul de virusologie din Bucureşti; la rude (Beer Sheva, tel. 4166211)

Documentare

- *U. Vălureanu*, ziarist, redactor la România Liberă, Bucureşti.
- *Dan Costescu*, ziarist, redactor la săptămînalul "Lumea Liberă"; din New York.
- *Manasse Radnev*, director la Televiziunea Română; de la Bucureşti.

Decese

- *Marius Pandrea* (62), ziarist (fost redactor la "Steagul Roşu"); în urma unei grave maladii; la Bucureşti.

Aniversări

- *Mazal Tov, H.O.R. Carmiel!* Sute de originari din România, membri ai H.O.R. şi C.O.R., şi-au dat întîlnire, în seara zilei de 14 octombrie, la Heichal Hatarbut din "Perla Galilului" pentru a sărbători 25 de ani de activitate ai Hitahdut Olei Romania Carmiel. Au fost, de asemenea prezenţi din partea Ambasadei României domnii Mircea Mironenco, însărcinat cu afaceri, Ion Panait şi Ilie Florin, ataşat de presă.

Bilanţul sfertului de veac care a trecut de la înfiinţarea H.O.R., care printr-o semnificativă coincidenţă corespunde celor 25 de ani de existenţă a Carmielului, a fost prezentat de Moshe Flitman, preşedintele H.O.R. Carmiel.

Au rostit apoi alocuţiuni de salut şi un călduros "Mazal Tov!" Ezra Pick, pionier al Carmielului, Arthur Israelovici, preşedintele Cercului originarilor din România, membri ai Histadrut din Israel – şi în numele lui Ury Eliav, preşedintele H.O.R. din Israel –, Shula Cohen, secretara Consiliului muncitoresc local şi Ady Eldar, primarul Carmielului.

A urmat apoi un reuşit şi mult aplaudat program artistic.

Cu acelaşi prilej aniversar, în foaierul Heichal Hatarbut a avut loc vernisajul expoziţiei de artă plastică a pictorilor Etti Iacob, Melania Ben Azar, Dorina Flitman şi Vasile Sereş din aliaua română, locuitori ai Carmielului, care s-a bucurat de un viu interes. *(Leo Schaier).*

CARNET

10 cuvinte: 12 şekeli.
cu fotografie: 50 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Ola Hadasha* din România, gătesc la comandă dietetic şi normal. Predarea mîncării la domiciliul clientului. Tel.: 03/398954.
- *Clara Pechet* – Focşani, caută rudele şi prietenii. Tel.: 08/469202.
- *D-na Miriam Teiler*, din Ierusalim, este rugată să ia legătura cu ing. Octav Moscuna, Rh. Shapira 2/18, Naharia (tel. 04/926673).
- *Av. Paul Dămănoiu*. Bucureşti, Tel. 285430, rezolvă problemele legate de înfierea de copii din România (în patru săptămîni de la predarea actelor necesare pentru adoptare).
- *Familia ing. Gottlieb Buby* din Constanţa (olimi hadaşimi) poate fi găsită la tel. 03-570.0294 Bnei Brak.

- *Dr. şi d-na Arnold S. Hodas* din Scarsdale, New York, au anunţat logodna fiicei lor, Dr. Lauren R. Hodas, cu Dr. Andrei Cernea, fiul Dr. Michael M. şi Ruth Cernea, din Bethesda Md. şi a Dr. Stela Cernea, decedată.

Viitoarea mireasă, absolventă a Universităţii din Pennsylvania a obţinut titlul de doctor în medicină al Colegiului Medical al Universităţii New York. Tatăl ei este psihiatru la Scarsdale. Viitorul mire, absolvent al Universităţii din Pennsylvania, a obţinut titlul de dr. în medicină la Colegiul Medical A. Einstein, din New York. El lucrează în prezent ca medic anestezist la Centrul Medical al Universităţii George Washington din Washington. Tatăl său este consilierul principal în domeniul Sociologiei al Băncii Mondiale din Washington şi a "visiting scholar" la Universitatea Harvard. Mama sa, decedată, a fost conferenţiară de sociologie la Universitatea Bucureşti. Dr. Ruth Cernea este director naţional al publicaţiilor editate de Fundaţia Hillel din Washington.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA NOIEMBRIE

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Viaţa dvs. socială este foarte intensă. În curînd, o veste bună de la un prieten îndepărtat şi o vie, pasionantă, activitate de grup (jocuri, excursii, spectacole etc.). E cazul să vă încercaţi norocul la loterie sau Toto.

SĂGETĂTORUL (23 noiembrie – 21 decembrie)

Aspiraţiile dvs. sînt îndreptăţite şi iniţiativele vă vor aduce succese şi multă satisfacţie pe plan profesional. Viaţa personală este, însă, pentru o bună bucată de vreme, ternă şi fără interes. Cum s-ar zice, una caldă – una rece.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)

Consultaţi neapărat un specialist înainte de a vă lansa în aplicarea unor metode noi în activitatea profesională. Riscul vă fascinează, dar nu aceasta este perioada cea mai recomandabilă pentru a risca. În plus, vă pasc şi ceva neplăceri cu sănătatea, la capitolul digestiv.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Activitatea intensă nu vă dă răgazul necesar să vă adunaţi şi să luaţi acea decizie importantă, care ar putea să schimbe cursul vieţii Dvs. Vă înconjoară multă lume, dar nu toţi sînt sinceri în materie de... simpatie şi amor. Dimpotrivă. Vreo doi (soţ şi soţie), abia aşteaptă să vă bage cuţitul pe la spate. Atenţie!

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)

Bazaţi-vă mai mult pe colaboratori şi pe munca colectivă. Aceasta ar contribui la scăderea tensiunii nervoase. Evitaţi tendinţa de a face cheltuieli exagerate. Îmbrăcaţi albastru.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Evitaţi de a-i răsfăţa prea mult pe cei apropiaţi. Riscaţi s-o plătiţi scump. Secretul succesului este independenţa de care veţi da dovadă în raport cu prietenii şi colaboratorii. Vă poartă noroc luna aceasta ziua de miercuri.

SCORPIONUL

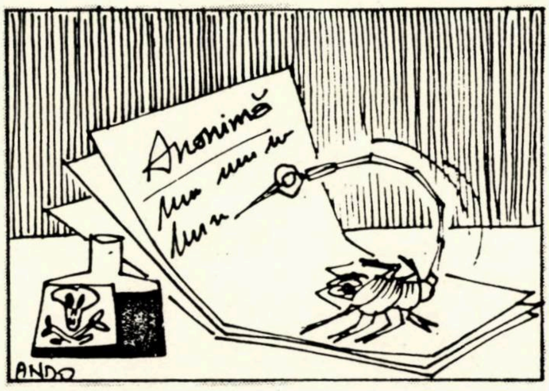

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Încercaţi să ieşiţi mai mult din casă, căutaţi să întîlniţi oameni noi şi să spargeţi cercul de rutină care vă înconjoară. Dacă jucaţi la loto, numerele norocoase sînt 12, 15 şi 23.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

În aceeaşi măsură în care sfaturile pe care le daţi altora sînt aducătoare de succes, cînd ajungeţi la problemele Dvs. (care există!) vă enervaţi, vă pierdeţi sîngele rece şi... şi nu e bine. Calm. Lăsaţi deocamdată nerezolvate problemele acestea, în aşteptarea unei perioade mai liniştite. Care vine.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Puterea de a vă adapta unor situaţii noi va fi solicitată din plin. Dacă veţi da dovadă de calm, veţi izbuti să vă pregătiţi strălucite succese viitoare. În viaţa sentimentală (şi sexuală) satisfacţie deplină.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Ca orice este prea mult şi seriozitatea de care daţi dovadă în ultima vreme este riscantă. Mai mult humor nu poate decît să vă ajute. O întîlnire promiţătoare către sfîrşitul lunii şi mult succes în domeniul profesional.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Siguranţa de sine vă va ajuta să reuşiţi în proiectele pe care le aveţi, deci – daţi dovadă de iniţiativă. Evitaţi să începeţi însă ceva în zilele de luni..

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Înclinarea către misticism se accentuează din ce în ce. Perfect! Cîştigîndu-vă liniştea interioară, veţi obţine şi posibilitatea să vă înţelegeţi mai bine cu cei din jur. În plus, norocul financiar vă zîmbeşte luna aceasta.

A APĂRUT

TUDOR SAVIN
BEZNĂ
MINIMUM 1990

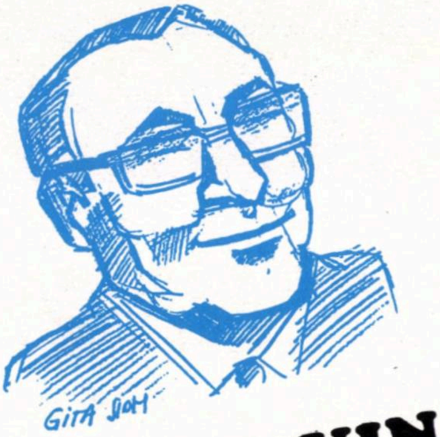

TUDOR SAVIN
BEZNĂ

Povestea reală a unui "vinovat fără vină" care, fără să i se spună DE CE, a fost ridicat de Securitatea română şi trimis în lagărele de muncă silnică de pe şantierele Canalului Dunăre – Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC sau se poate procura trimiţînd un cec bancar sau poştal în sumă de 28 şekeli (incluzînd cheltuielile de expediţie) pe numele L. Cazin, la POB 1061, Bat Yam.

în curînd
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF

SUB ZODIE SUMBRĂ

O carte despre iubire şi ură, despre bărbaţi şi femei, despre părinţi şi copii, despre istoria care-şi pune pecetea asupra destinelor omeneşti.

O carte pasionantă despre viaţa generaţiei noastre.

minimum

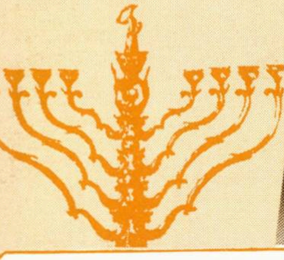

TOȚI.
TOȚI AȘTEPTĂM.
O MINUNE DE HANUKA.

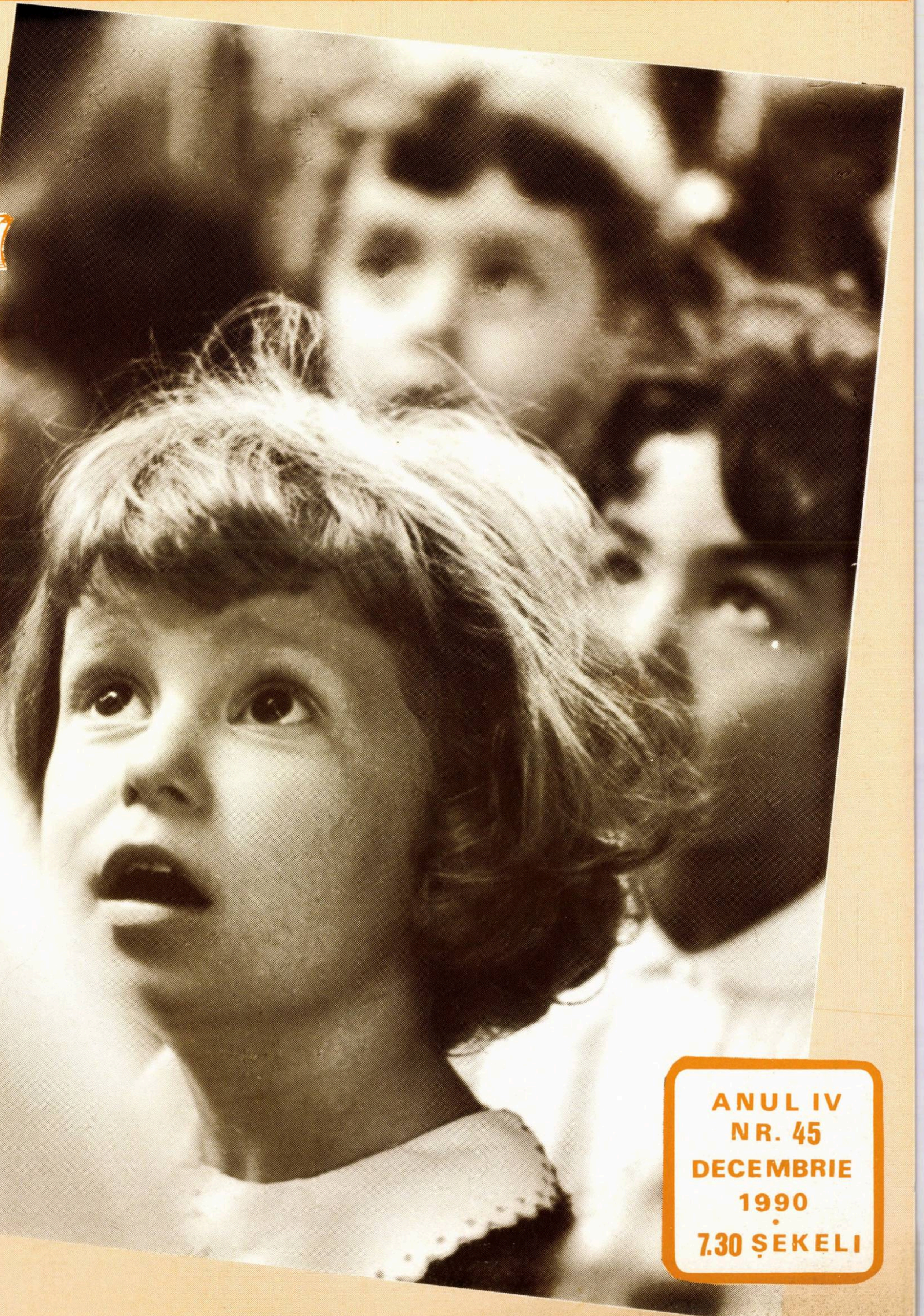

ANUL IV
NR. 45
DECEMBRIE
1990
•
7.30 ȘEKELI

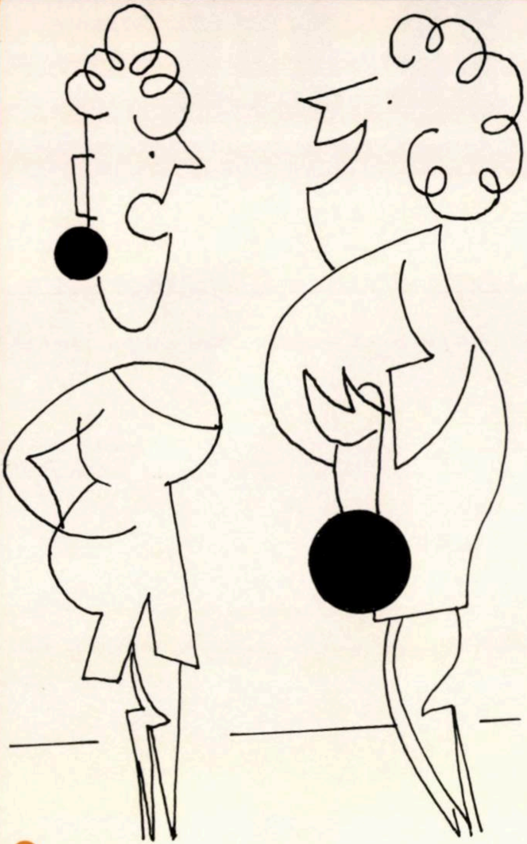

● – Mi-a promis marea cu sarea.
– Şi?!
– Şi m-a dus... la Marea Moartă.

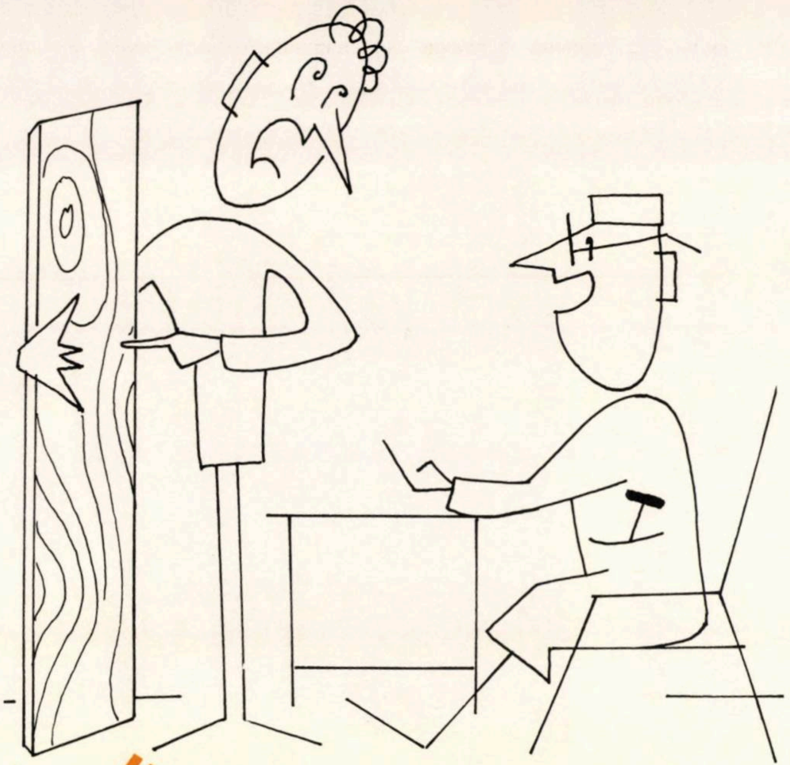

● – Uite ce-a ajuns nevastă-mea cu dieta dumitale...

LIVADARU

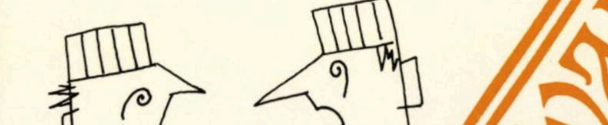

● – Mai ai mult?
– Ad mea ve esrim...

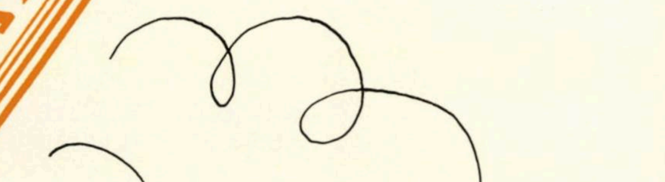

● – Adameee... vezi dacă s-au uscat rufele...

MINIMUM • ANUL IV • NR. 45 • DECEMBRIE • 1990

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 noiembrie a.c.

– Scepticii din perioada Tratatului de la Roma propus şi impulsionat de generalul De Gaulle pentru unificarea Europei apusene, mai sînt în viaţă şi tot... sceptici. De atunci ţările vest-europene şi-au lichidat toate conflictele şi sînt pe cale de a-şi lichida şi deosebirile economice dintre ele. Ele formează azi o familie aproape armonioasă şi extrem de prosperă. Acum scepticii sînt sceptici în privinţa a ceea ce s-ar putea numi "reîntregirea familiei europene", adică în privinţa relaţiilor noi, paşnice şi de colaborare, cu ţările-rude din răsărit.

Acordurile semnate la Conferinţa de la Paris pentru securitatea Europei sînt mai ales consecinţa prăbuşirii regimurilor totalitare atît în U.R.S.S. cît şi în fostele ei ţări aservite. Deschiderea lor spre apus pare nu numai sinceră, ci şi obligatorie. Epoca e a întrecerii economice. După zeci de ani de înarmare militară, popoarele din Europa estică constată că au rămas mult în urmă din punct de vedere economic şi nu au în magazie decît arme. Dar armele nici nu se pot mînca şi nici nu sînt mijloace de producţie alimentară. Armele trebuie să fie transformate în pluguri, în computere, într-o economie liberă. Acesta este sensul cel mai important al acordurilor de la Paris.

Chiar dacă nu s-au pus bazele unei idile, e clar că scepticii nu văd departe şi se lasă orbiţi de duşmănia din trecut. Dar duşmănia belicoasă a dispărut şi barierele cad. Acest proces este de neoprit fiindcă e impus de realitate. Doamna Thatcher care a încercat să i se opună într-o anumită măsură, a greşit şi... a plătit.

Visul lui De Gaulle – Statele Unite ale Europei – este pe cale de a se împlini. Europa va mai fi mult timp o familie de ţări bogate şi sărace, dar dezarmarea deschide perspectiva înlăturării treptate a sărăciei.

Noi, "orientalii", nu putem decît să-i invidiem pe europeni. Cine ştie cît timp va mai trece pînă ce vînturile democratizării se vor abate şi asupra Orientului nostru! Doar inamicul principal al Israelului liber şi democrat sînt regimurile totalitare din ţările arabe. Cu ele nu se poate ajunge la dezarmare şi colaborare. Preşedintele Bush vorbeşte mereu despre "o nouă ordine în lume". Dacă prin aceasta se înţelege şi democratizarea regimurilor arabe, atunci şi scepticii din Orientul Mijlociu care nu cred în posibilitatea unui dialog, sînt ameninţaţi de o mare decpţie.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

DERI VAȚIE DE LA ETICA IUDAICĂ

Nu e pentru prima oară în istoria lumii şi nici în istoria Statului nostru, cînd oamenii sînt inculpaţi pentru mită, delapidare, abuz de încredere sau înşelăciune. Şocul populaţiei cinstite nu poate fi însă evitat, cînd vinile sînt aduse unui ministru şi încă unuia religios. Deocamdată, nu-i treaba cetăţenilor şi nici a presei să judece faptele pentru care a fost incriminat ministrul respectiv şi cei cîţiva ciraci care – în numele Domnului – i s-au alăturat.

Păcate facem toţi. Sînt însă păcate şi păcate. Dacă păcatul priveşte numai pe cel care l-a comis şi nu se răsfrînge asupra altora, treacă-meargă. Cînd păcatul pe care-l comite o persoană are repercursiuni asupra altora, uneori asupra unui întreg popor, pocăinţa, lovitura cu pumnul în piept sînt zadarnice, oricît ai căuta să te rogi sau să ţii post pentru iertare. Ca individ, te poţi pocăi pentru defecte, cusururi, slăbiciuni, patimi, pizmă, zgîrcenie, desfrîu, lăcomie, mînie sau lenevie. Nu te poţi ruga însă pentru iertarea păcatelor comise în dauna semenilor tăi. Nici o pocăinţă, nici un post, nu te vor absolvi de asemenea păcate.

Activitatea dezlănţuită zgomotos de mişcarea "Shas" pentru salvarea ministrului împricinat, este iniţiată nu numai pentru a-l scoate "basma curată", cît şi mai ales pentru a estompa în ochii lumii fapta ruşinoasă, care a produs – spun ei – satisfacţie "necredincioşilor". În acest scop, s-a pregătit o adunare şi încă una, unde sute de partizani, în sutană neagră, au cîntat şi dansat, şi unde ministrul – fără să fi avut vreo jenă – s-a lăsat purtat pe umeri, întocmai ca Tal Brody, cînd a cîştigat Cupa Europei la basket.

Pentru a se abate atenţia de la eventualul proces, considerat de mai toţi extremiştii religioşi o sfruntată şi grosolană înscenare, s-a recurs la "metoda" intrigilor între aşkenazimi şi sfaradimi. Adepţii ministrului susţin că poliţiştii şi judecătorii aşkenazimi, pe scurt toată aşkenazimea, au folosit şi aranjat într-adins această anchetă, au profitat şi au ticluit aceste învinuiri, ca să-i înjosească pe sfaradimi. O scuză trebuia găsită... cazului. Desigur, justiţia îşi va spune cuvîntul. Ea nu se va lăsa influenţată de nici un curent şovin. Dacă ministrul şi acoliţii săi vor fi găsiţi vinovaţi, îşi vor primi pedeapsa. Pentru fanaticii religioşi, important este să nu le fie ştirbită cu nimic "magia" asupra poporului, fapt ce ar ameninţa însăşi existenţa lor şi puterea acestei "magii".

Cazul Deri trebuie să rămînă pur şi simplu un exemplu edificator, dovedind că avem o poliţie cu care ne putem mîndri, o poliţie ai cărei anchetatori, neînfricaţi, sînt demni de a fi omagiaţi. Ei au refuzat să muşamalizeze, n-au vrut să ocolească vinile aduse unui ministru, deşi ştiau bine că se vor ridica împotriva lor armele grele ale extremiştilor religioşi, care nu vor admite – şi chiar nu au admis – să li se diminueze înrîurirea pe care au exercitat-o – indiferent cum – în rîndurile unor suflete pentru care credinţa în Dumnezeu, fanatic propagată, reprezintă speranţa zilelor de mîine.

În orice caz, nimeni nu vrea să considere întreaga evreime originară din Maroc sau pe toţi adepţii diverselor clanuri religioase, vinovaţi pentru culpele unora dintre ai lor, dar nici nu poate fi tolerată minciuna, nu pot fi trecute cu vederea faptele incorecte. Cei care s-au ridicat în apărarea ministrului Deri, ar fi obţinut mai multă consideraţie şi poate ar fi recrutat şi noi adepţi, dacă admiteau cu inima deschisă, verificarea şi judecarea faptelor pentru care a fost acuzat, decît să-l apere, susţinînd absurditatea că un "sfînt" nu poate fi inculpat, nu i se pot aduce învinuiri.

Cei care s-au rugat Domnului, în ziua de Kipur şi cei ce vor sărbători în această lună eroismul macabeilor, n-au cum să se pocăiască şi să ceară iertare. În aceste condiţiuni false, dezonorante, , rugăciunea de "Al-het", formula spovedaniei în ziua pocăinţei, devine o maimuţăreală, o ironie, o insultă adusă tradiţiei. O vorbă înţeleaptă din talmud spune" *"Dacă oamenii sînt mulţumiţi de voi, şi Dumnezeu este; dacă oamenii nu sînt, Dumnezeu este cu atît mai puţin"*.

De ce se încearcă – pe ici, colo – muşamalizarea acestor fapte primejdioase pentru însăşi existenţa societăţii noastre? Cum admit, cum suportă parlamentarii noştri, să mai stea în aceeaşi incintă oficială, alături de aceste elemente dăunătoare? ■

30 DE ZILE

M. RUDICH

O FLACĂRĂ ŞI UN «AL HET»

Vestea a căzut ca un trăznet, – şi lumea, uluită, a încremenit. Parcă nedîndu-şi seama că, într-adevăr, a fost cu putinţă să se stingă o asemenea lumină, o astfel de flacără, să înceteze a bate o inimă mare şi caldă, poate ca nici una alta. Lumea a încremenit, da, – aşa se explică, numai aşa, că n-a răsunat un bocet prelung, că nu s-a auzit dangătul vreunui clopot imens, sfîşietor în zbaterea lui neputincioasă, numai aşa se explică, mi se pare, că în casele noastre de rugăciune nu s-a rostit, în acelaş timp, un emoţionant "Itgadal Veitkadaş" pentru bunul, tare bunul evreu Leonard Bernstein.

Dar poate s-a rostit, – şi nu ştiu eu, poate că şi în văzduh, pe undeva, aproape de cer, o fi răsunat un bocet prelung, sau, poate, şi cerurile s-au deschis mai altcum, deopotrivă de bucuroase şi de întristate de fîlfîirea prin preajmă a unui suflet aproape neasemuit. A unei imense flăcări, revenită de unde a izbucnit cu 72 de ani în urmă.

*

...Paris. Septembrie 1980. Într-o dimineaţă, cu frunzele arămii ale copacilor risipite ca bănuţii pe străzi, pe alei, pe bulevarde, – bunul meu amic Raymond Kamerling îmi spuse: azi mergem la repetiţia unui concert al lui Bernstein, solist fiind pianistul Alexis Weissenberg. Repetiţia avea loc la Teatrul "Champs Elysées". După concert, străbătînd scena, spre a părăsi sala prin poarta din spate a teatrului, l-am rugat pe Kamerling: aş vrea să mai rămîn cîteva clipe aici, să-l văd pe Bernstein trecînd, – mă-nţelegi? – vreau să-l văd mai de aproape, şi îţi mărturisesc sincer, nu pe marele, foarte marele dirijor, ci pe acest evreu, parcă întruchipînd judaismul întreg.

Foarte curînd a apărut Bernstein, însoţit de cîţiva membri ai orchestrei. Deloc surprins văzîndu-l pe Kamerling, – cronicar muzical cunoscut, prezent la mai toate festivalurile muzicale şi importantele concerte, – prieten, îndrăznesc a spune, cu mai toţi muzicienii, – Bernstein l-a îmbrăţişat, începînd imediat să comenteze cîteva din ultimele concerte. Deodată, Kamerling l-a întrebat ce program are în proximele luni.

– De 20 de ani – a răspuns Bernstein – Filarmonica din Berlin mă invită, dar pînă azi n-am răspuns invitaţiilor adresate. Acum, însă, am hotărît: plec la Berlin, luna viitoare. De Yom Kipur voi fi la Templu, iar a doua zi încep repetiţiile.

Cineva, care a ascultat convorbirea, a cutezat să întrebe: de Yom Kipur la Templu, pentru "Al het"?

Ca şi cînd o scînteie puternică i-ar fi străbătut întreaga fiinţă, Bernstein a răspuns:

– Da, pentru "Al het". Bătîndu-se cu pumnul în piept, el a rostit, mi se părea, în numele nostru, al tuturor: "aşamnu" – am păcătuit în faţa Ta, "bagadnu" – am trădat – "gazalnu" – am jefuit – şi, devenind o uriaşă flacără, Bernstein a continuat spunînd întreaga rugă, mistuindu-se în focul celei mai pure credinţe. Cei ce se aflau acolo, într-un moment mai cutremurător decît la ceasul respectivei rugi într-un lăcaş sfînt, – abia îşi puteau reţine răsuflarea, înmărmuriţi. Marele muzician nu mai era, în clipele acelea, decît o mare şi puternică flacără înălţată către cerurile credinţei, unde stăpîneşte Domnul, Unicul, Acelaşi pentru toţi.

Bernstein însuşi oficia, – cu o imposibil de descris fervoare.

*

Se va vorbi şi se va scrie încă mult despre marele muzician, despre lumina şi cultura ce le-a răspîndit, despre opera extraordinarului compozitor ce a fost, despre pedagogul, descoperitorul şi sprijinitorul tinerelor talente. Despre marele creator şi interpret, despre Leonard Bernstein magicianul pupitrului de dirijat.

Se va vorbi, se va scrie, însă, nu-i îndoială, şi despre Bernstein-omul, care n-a trăit doar, ci s-a dăruit, s-a mistuit pe altarele tuturor domeniilor către care l-au îndreptat geniul său şi o fără de margini pasiune. Şi desigur despre Bernstein-evreul, legat permanent prin toate fibrele personalităţii sale de poporul său, – şi de Israel – a doua sa patrie.

O viaţă exemplară? Mai mult decît atît: o viaţă unică, viaţa lui Leonard Bernstein. ■

TENDINŢE 30 DE ZILE

UNIUNEA SOVIETICĂ

Arma secretă

În caz că occidentul nu va furniza Uniunii Sovietice ajutorul necesar pentru scoaterea ţării din situaţia economică gravă de azi, Moscova are pregătit un *scenariu* realmente original pentru şantajarea statelor bogate din Apus: o mare invazie... paşnică. Gorbaciov a ameninţat că, dînd paşapoarte tuturor cetăţenilor, aceştia vor năvăli pur şi simplu, ca turişti sau emigranţi, în număr mare (circa 50.000.000) în Franţa, Germania, Italia, Scandinavia etc.; această nouă "migraţie a popoarelor", fără asemănare în istorie, va provoca destabilizarea şi, în cele din urmă, prăbuşirea economico-socială a Europei de Vest.

ROMÂNIA

General Victor Stănculescu

La Bucureşti se vorbeşte din ce în ce mai insistent despre instaurarea unui guvern de militari, condus de generalul Victor Stănculescu, ministrul Apărării, care să lichideze starea de anarhie (indisciplină, furt, etc.) şi punînd ordine în ţară, să pregătească terenul pentru instaurarea unei democraţii viabile.

Modelul ar fi cel "turc": la Ankara, după cum se ştie, în epocile de criză militarii preiau puterea, şi după ce se asigură liniştea, cedează locul civililor.

BASARABIA

În ciuda situaţiei dramatice în care se află Uniunea Sovietică, guvernul de la Kremlin nu se arată dispus să acorde independenţă Basarabiei (Republica Moldovenească). Motivul esenţial nu-l constituie interesele economice (regiunea produce, mai cu seamă, vinuri şi coniac) şi nici cele strategice (acum *după* războiul rece, nu se mai pune problema ca frontiera de pe Prut să uşureze apărarea teritoriilor de dincolo de Nistru).

Motivele sînt de ordin *principial:* Moscova se teme că exemplul basarabean ar putea fi contagios, încurajînd tendinţele separatiste din alte regiuni ale Uniunii.

In acest număr:

- *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

*

- *România: 1 an de la Revoluţia din decembrie.* Semnează Stan Vlad, Victor Eskenasy, I. Fîntînaru, Leon Volovici, I. Atlas, Raul Radu, Noemi Pavel. Foto: Doron Bacher.

GOLFUL

Saddam Hussein n-are nici un fel de viitor. Problema nu este dacă ci cînd (va porni atacul împotriva lui Saddam), iar aceasta se va produce mai curînd decît se aşteaptă cei mai mulţi dintre noi.

(Shimon Peres, la ceremonia organizată cu prilejul celei de-a 73-a aniversări a Declaraţiei de la Balfour)

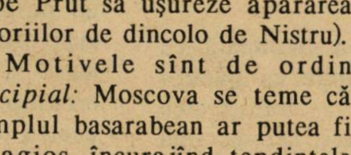

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 şekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 şekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 şekeli
1 an (12 numere): 84 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică
Dan Pasăre
Culegerea
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

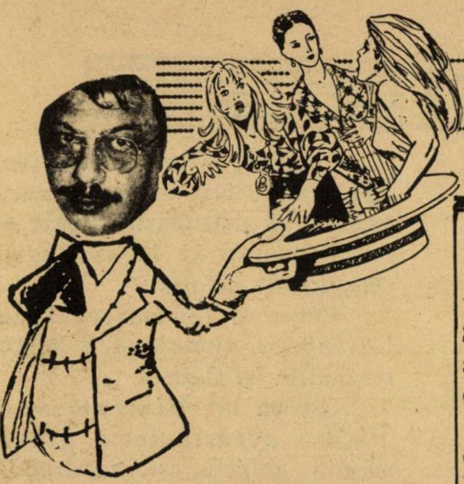

30 DE ZILE

«A FI VĂDUV»

A fost o explozie.

Limbajul sincer, fără văluri și fără voaluri al lui Shaul Carmel a provocat o adevărată explozie în rîndul cititorilor.

"A fi văduv în 1990", convorbirea poetului cu Dan Beniamini din numărul trecut al lui *Minimum* a fost, neîndoios, *șlagărul* momentului.

Unii au aplaudat franchețea poetului. Alții, nu puțini, l-au atacat, fără milă. Dar pe nimeni n-a lăsat indiferent teribila sa confesiune.

ECOURI LA UN INTERVIEW

Mai întîi, o mărturisire: nu numai că am bănuit că vom primi ecouri la interviewul cu poetul Shaul Carmel din numărul trecut al revistei noastre, dar am și scontat pe ele. În acel interview era vorba despre "condiția de văduv" și noi considerăm că aceasta este o problemă de interes larg și că mai multă lume trebuie să-și spună părerea. Și într-adevăr am primit multe scrisori de la cititorii noștri. Nu ne-am fi imaginat însă că vor fi atîtea reacții vehemente, chiar cumplite.

Să începem totuși cu cele stăpînite...

"Eu, din păcate, n-am avut acest curaj"

Un domn din Tivon, M. Braunstein (nu ne spune profesia, nici vîrsta) scrie: "Îl admir pe d. Carmel pentru hotărîrea de a-și reface viața cît și pentru curajul de a vorbi deschis despre experiențele sale în această privință. Eu, din păcate, n-am avut acest curaj și de aceea viața mea, după decesul soției, este o insulă pustie. Mi s-au făcut și mie oferte, am și răspuns la unele, dar probabil că prejudecățile mele au fost mai tari și pînă la urmă m-am retras în insula singurătății mele".

În același spirit ne-a scris și o cititoare, d-na Pnina Butnaru din Tel Aviv sau Ramat Aviv (adresa nu era scrisă citeț). Numai că respectiva doamnă ne asigură că a găsit în spovedania publicată și un stimulent: "N-am îndrăznit niciodată să vorbesc nici cu mine însămi despre acest subiect. Mi se părea o indecență. Acum însă văd altfel lucrurile. Vasăzică nu-i o crimă să te recăsătorești, nu înseamnă să trădezi memoria bărbatului cu care ai fost fericită aproape 30 de ani".

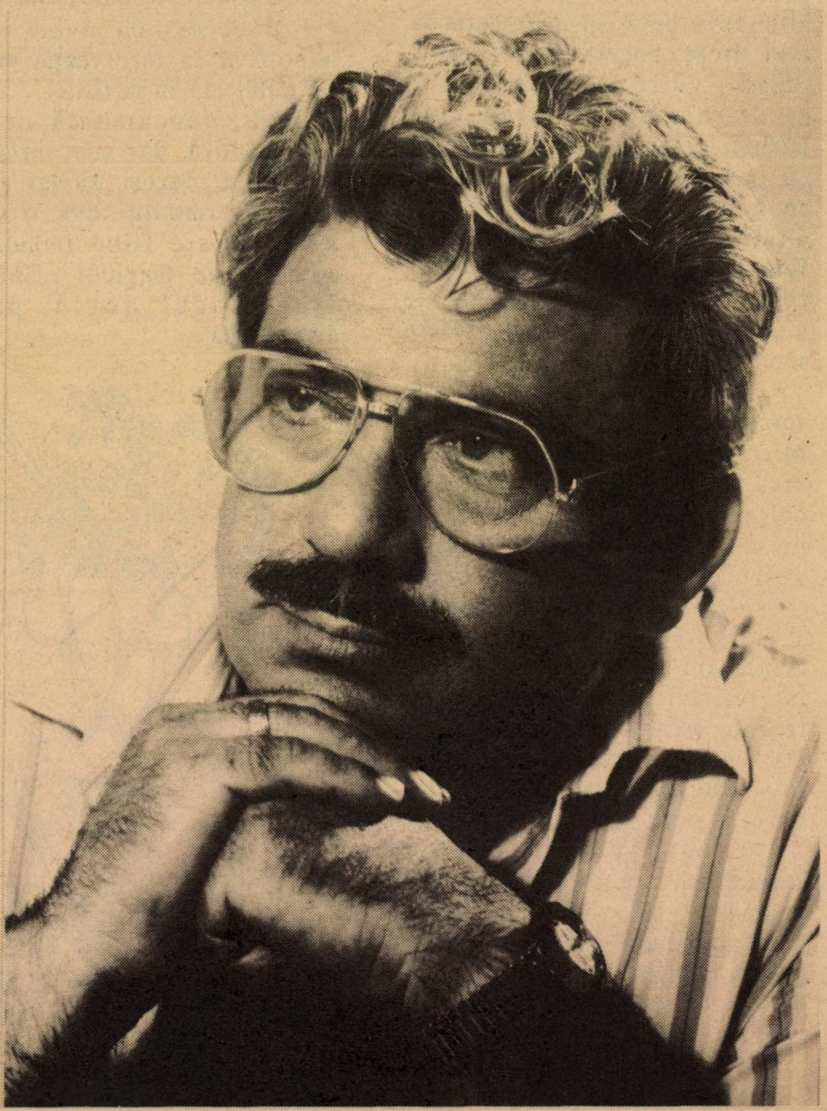

Shaul Carmel (foto Hedy Löffler): Furtună în trib

30 DE NOPTI

O altă cititoare, tot din Tel Aviv, care ne roagă să nu-i publicăm numele ci să-l păstrăm la redacţie, scrie că doreşte o întîlnire cu d. Carmel "pentru a-i cere un sfat".

Dar alte scrisori, multe, "tună şi fulgeră".

"Cum este posibil?"

Credem că cea mai fulminantă scrisoare este cea trimisă de d-na Marga Iosefsohn din Haifa, profesoară, dacă am înţeles bine. "Nu ştiu de cine să fiu mai tare revoltată: de S. Carmel sau de revista dv. care s-a pretat să publice asemenea grozăvii. Unde altundeva decît în imaginaţia sa, ce-i drept, bogată, a văzut S. C. femei văduve cutreierînd cimitirele în căutarea unor bărbaţi? Dumnealui vorbeşte de un caz. Numai unul singur. De ce generalizează? Adevărul e altul. Adevărul e că majoritatea femeilor rămase singure ezită, refuză să se remărite. Fug de aluziile care li se fac, preferă singurătatea, deşi suferă".

Nu mai puţin violentă este scrisoarea a doi (!) cititori, Mircea Costin (nu ziaristul) şi Ticu Laver din Acco. Citām: "Se obişnuieşte în presă, mai ales în presa modernă de senzaţie, să se abordeze asemenea teme considerate cîndva *tabu.* Artişti şi scriitori mari, au făcut presei confesiuni intime care au trezit interes. Nici tema văduviei nu trebuie escamotată, ar fi absurd. Dar cum v-aţi permis s-o trataţi în acest fel vulgar? D. Carmel care e poet, deci un sensibil, dovedeşte pur şi simplu insensibilitate faţă de această dramă. D-sa vede numai fuste în căutare de pantaloni. Vede numai văduve gata să se culce cu un bărbat nou întîlnit în prima seară. Cum e posibil?"

Doamna R. Rovin din Ierusalim scrie: "Poetul nu este numai misogin, ci şi şovin. El spune că "noi, românii, respectăm anumite reguli de convieţuire", pe cînd "sabrii sau polonezii sau marocanii au alte atitudini", sugerînd că ei sînt frivoli şi libertini la extrem. Şi mi-a făcut impresia că d. Dan Beniamini care l-a interviewat, e de acord întru totul fiindcă nu face nicăieri nici o rezervă".

D-na Ella Marcovici, din Ierusalim, o ia pe coarda humoristică:

"Nefiindu-mi cunoscute nici adresa şi nici nr. de telefon ale poetului Shaul Carmel, adresez redacţiei rugămintea de a mă înscrie şi pe mine pe lista de pretendente a respectatului poet.

Precizez că n-am nimic împotrivă ca intervenţia mea să fie publicată în revistă.

Nu, deocamdată nu sînt încă văduvă, dar cum nu se ştie niciodată, doresc să-mi rezerv prin intermediul dvs. o şansă. Aşa de mare fiind îmbulzeala, cum spune Carmel, pînă îmi vine rîndul devin, poate, disponibilă".

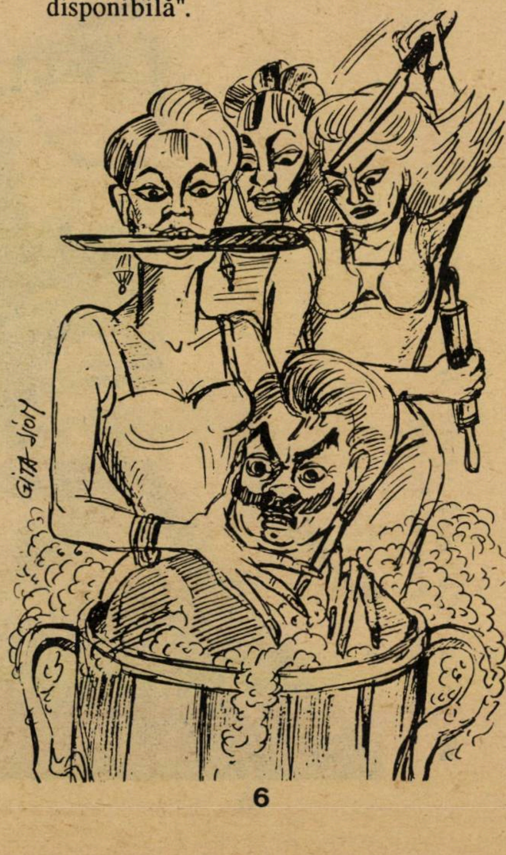

Carmel este un scriitor cunoscut. Nu e de mirare aşadar, că mărturisirile sale au stîrnit ecou şi în rîndurile colegilor de breaslă.

Poeta şi romanciera Tania Lovinescu comentează astfel revelaţiile lui Carmel:

"Ideea lui *Minimum* de a discuta această temă gravă, majoră, gingaşă, este admirabilă. Dar... Dar... fiindcă există un *dar*, trebuie să mărturisesc că am citit cu surprindere declaraţiile lui Shaul Carmel. Am înţeles încă odată, cît de diferit privesc lumea, bărbaţii. Şi, mai ales, faptul că nici măcar un poet nu cunoaşte nevoia de devoţiune, de dăruire a unei femei. Dragul meu prieten, nu cred că o femeie îţi trimite o telegramă de 100 de cuvinte pentru că în scenariul pe care l-a compus, acesta este primul pas şi pe ultima lui pagină e lipită cu clei o fotografie de nuntă! Cred că în inima ei s-a mişcat o fibră, pe care în mod convenţional o numim simpatie.

Nu o cunosc şi nici nu doresc să o cunosc pe Rahel Halet, colega noastră din presa ebraică. Dacă este adevărat ceea ce ai scris, nu merită respect, nici măcar un fir de respect. femeile nu sînt mai bune, nici mai rele decît bărbaţii. Dar, există un număr mai mare de femei singure, care doresc să se căsătorească, să pregătească masa pentru soţ, să invite vineri seară prietenii, să dăruiască tandreţe unui om, nu unui cîine de lux. Sînt înapoiată, provincială, dar nu văd nimic de haz...

Şi... chiar aşa cum scrii, direct în pat? ...Sărmanele, au acceptat acest examen nedrept, neplăcut, nu l-au dorit. Nu "sexul" era important pentru ele! Se găsesc destui amatori tineri, chipeşi, mulţumiţi să obţină o oră de amor fără bani. Dacă au făcut-o, înseamnă că pe tine, *Poetul, "Însinguratul"* îl doreau, nu ora confuză, lipsită de romantism, de care vorbești. Ai avut o întîlnire cu o ingineră, 45 de ani, de la Tadiran... Nu știu din inițiativa cui, dar dacă ești nemulțumit că românii *"nu discută deschis despre sex"*, de ce te-a deranjat limbajul ei?

Cunosc multe cazuri, cînd o femeie în vîrstă, aflînd că un prieten din tinerețe, este lovit de soartă, l-a chemat între prieteni și, cu tact, l-a ajutat să învingă spaima și indiferența, să accepte lumina soarelui. E dreptul tău să le condamni, sau să faci o parodie...

■ *Tania Lovinescu: "Te rog să mă ierți, Shaul Carmel, dar..."*

Crezi tu că o femeie, trece simplu pragul casei în care a trăit și a iubit altă femeie? Că nu are un fior atingînd rochiile stăpînei? Că așează calm, fără să-i tremure mîna, o simplă, banală tigaie pe foc, în bucătăria bîntuită de fantome?

Te rog să mă ierți, Shaul Carmel, dar nimeni, auzi nimeni nu are dreptul să fie dur, ca tine, cu o femeie rănită, singură, cu un bagaj de amintiri, deci de decepții, care dorește să-și treacă bătrînețea lîngă un om.

Nu le invidiez pe cele care aleargă după tine. Ele cred, poate, că vor fi *Femeia unui Poet*, a unui om de o rară sensibilitate cum ești tu, în poezie".

În schimb, Mircea Săucan, din Natzeret Illit, regizor de film și prozator vorbește cu înțelegere la adresa poetului stîrnitor de "scandal". S-ar zice că Săucan a intuit tristețea cea mare, tristețea existențială ce-l stăpînește pe Carmel:

"Citind tristețile poetului Shaul Carmel, căci tristeți sînt, "meandrele" lui feliniene, textele, care se arată nude, au un substrat virgin, nu de Don Juan, rupte din durerile despărțirii de adevărata dragoste; marea dragoste.

Brutal, te găsești în fața unei realități, iar realitatea nu e artă!

Concluzia mea e că Shaul Carmel caută înfrigurat dragostea, «unica» dragoste care a fost și nu mai este, sau «unica» dragoste care ar putea să fie, căci vorba aceea: «dacă dragoste nu este, nimica nu mai este».

Doresc bucuria ei, pentru noi toți.

...Și încă un cuvînt, în chip de

P. S. Amintea cîndva undeva, Shaul Carmel despre spusele lui Socrates, care cita pe Diotima, marea preoteasă a iubirii: «Nu poți iubi doar dacă ai în tine iubire» și spun eu: are dreptate".

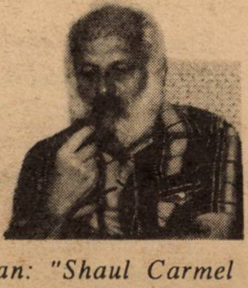
■ *Mircea Săucan: "Shaul Carmel caută înfrigurat dragostea unică"*

Un cuvînt al lui Shaul Carmel

...Și ce spune Shaul Carmel în tot acest vîrtej nebun de păreri, violent opuse și nu mai puțin violent exprimate? Cum a primit furtuna dezlănțuită de interviewul din *Minimum?* Am stat de vorbă cu el, pe îndelete, și, la capătul a unei ore de discuție aprinsă, am notat următoarele:

a) mai întîi – uimit și consternat de interpretarea stupidă pe care s-au grăbit unii (plus unele) să o dea mărturisirilor sale – poetul ține să precizeze (și Dan Beniamini împreună cu el) un lucru (de fapt, vizibil cu ochiul liber pentru orice minte atentă și onestă) și anume că cele trei doamne, al căror nume este amintit, în prima parte a textului (parte aparținînd redacției) nu au *nici o legătură*, dar *absolut* nici o legătură, cu femeile la care se referă interviewul propriu-zis. De altfel, dintr-o firească delicatețe, atît din partea poetului, cît și a redacției, numele acestora din urmă nu sînt reale: pe Jeni, de pildă, nu o cheamă așa; nici pe Vicky, prietena ei, etc.; avem de-a face cu niște nume fictive.

Revenind la cele trei femei, prietene ale poetului, cu identitatea precizată, Carmel subliniază că tocmai această dezvăluire demonstrează adevăratele lui sentimente la adresa lor: stimă, prețuire, respect, pentru amintitele Doamne (cu D mare) care, singure ca și el, libere și fără nimica de ascuns, ca și el, l-au onorat cu amiciția lor.

b) Poetul mai precizează de asemeni că el vede în subiectul și detaliile discuției din *Minimum* (ca și din presa ebraică, unde fenomenul este viu și cu mare franchețe dezbătut) nu un prilej de can-canuri sau "scandal" ci o expresie a *dramei* trăită de bărbații și femeile timpului, pe care destinul i-a lovit dureros, obligîndu-i să găsească drumuri noi și soluții noi, pentru a supraviețui. "Mă plec îndeosebi – ne-a spus Carmel – în fața femeilor care se străduiesc să-și refacă viața și sînt realmente impresionat de curajul lor, de curajul cu care hotărăsc să-și construiască un nou cămin". Poetul evocă în termeni amari, vremurile de odinioară, de sfîrșit de veac al 19-lea, cînd dacă "bunicile noastre" rămîneau văduve la 20 de ani, ele erau înconjurate de milă, da, de acord, de milă, dar ferească Dumnezeu să se gîndească la a trăi cu alt bărbat. Nu.

Fățărnicia cumplită a tîrgului, atitudinea prudă și crudă a "țațelor" mai ales, le condamna pe aceste nefericite la o viață schilodită. Cum să îndrăznească cineva să strige: sînt femeie, am nevoie de un bărbat!, cum să se *pomenească* măcar într-o conversație, de *viața sexuală?* Nu te-ar fi iertat, spune Carmel, "madam Leibovici" nici în mormînt pentru asta... (cam tot așa, zicem noi, cum anume mentalități tenace *n-au iertat* adevărurile de ordin erotic rostite de Nina Cassian, în jurnalul ei sau, acuma, spovedania unică a lui Shaul Carmel).

În încheiere, poetul precizează că tot acest "tur sentimentalo-erotic al Franței", cum îi spune el, toată această trăire intensă, vie, frenetică a sa, din vremea din urmă are, în fapt, un scop simplu, adînc, omenesc și clar: acela de a găsi o femeie, una, pentru a se putea întoarce la o femeie, la o singură femeie.

Ăsta-i adevărul. Nu altul. Iar în numele acestui adevăr omenesc și pur, S. C. ne-a rugat să transmitem, pe această cale, tuturor femeilor cîte un simbolic boboc de trandafir.

Iată o rugăminte pe care ne grăbim să o îndeplinim. Cu plăcere.

DAN BENIAMINI

Shaul Carmel

Prin Țara-Minciună

Alerg, alerg, alerg
Prin Țara-Minciună, alerg
Și-n urmă pașii se șterg
Și-n urmă pașii se șterg.

La sud de Țara Moarte,
La nord de Țara Durere
Se-ntinde o țară minune,
Țara Minciună.
Țara Minciună
Cu munți și văi
Din vată de zahăr,
Lacuri de pap,
Pomi de turtă-dulce
Și flori de mucava,
Țara Minciună
Unde morții-s eroi
Sau sfinți,
Sau îngeri, depinde,
Și jocul-trădare e-o crimă
Și foștii soți dinozauri,
Sau mici reptile de casă.
Aici, în Țara Minciună
Femeile toate îți spun
Ce n-au spus
Niciodată.
Și fac ce n-au făcut
Niciodată.
Și rîd, Doamne, rîd
Și plîng, Doamne, plîng
Ca niciodată.
Ehei, Țara Minciună,
Țara Minciună.

Alerg, alerg, alerg
Prin Țara Minciună, alerg
Și-n urmă pașii se șterg
Și-n urmă pașii se șterg.

*

Țara minciună. Un poem de Shaul Carmel din ultimul său volum *"Poezii de nerostit"*.

Un poem din care înțelegem că, nu de azi, poetul este hotărît să *lovească* în "Țara minciună", în teritoriul fățărniciei și tartuffismului nostru; fără milă; și cu orice risc.

● În introducerea la convorbirea cu Carmel scriam, între altele, că poetul a fost văzut "...mai nou, cu una din femeile distinse (și elegante) din *alia:* Judith Schechter, văduva dr-ului Alex Schechter, una din personalitățile lumii medicale a tribului."

● În nr. viitor:

► Judith Schechter: "Părerea mea despre discuția cu Carmel". Un interview pe care îl așteaptă toată lumea.

★ ★ ★
BIJUTERIILE AVI

BAT-YAM
Balfour 109
Tel. 5534579

★ ★ ★

VĂ STĂM ÎN PERMANENȚĂ LA DISPOZIȚIE CU:
- **Modele originale**
- **Prețuri-surpriză**
- **Curățirea și șlefuirea bijuteriilor – GRATUIT**
- **Un inel de aur CADOU la o cumpărătură de peste 1.000 șekeli**

Revelaţii de arhivă

JABOTINSKI ÎI SCRIE LUI GORKI

O emoţie profundă l-a cuprins pe sovietologul israelian Michael Agorski cînd în sala de lectură a Institutului de limbi străine "Gorki" din Moscova a desfăcut un pachet cu dosare pe care scria: "Strict secret. A nu se preda niciodată la citit". Dosarele purtau nume mari: Jabotinski, Cernihovski, Buber, Anski, Shalom Ash.. Prof. Agorski le-a deschis pe toate şi a găsit în ele scrisori trimise de scriitorii amintiţi lui Maxim Gorki precum şi scrisorile de răspuns ale lui Gorki.

Ulterior, dr. Eli Tavin, directorul Arhivei "Jabotinski" din Tel Aviv, i-a propus dr-ului Vladimir Berkov, directorul Arhivei "Gorki" din Moscova o tranzacţie: în schimbul materialului despre Gorki aflat în Israel să-i predea fotocopii ale scrisorilor trimise de Jabotinski marelui scriitor rus. Ei, şi recent Berkov a sosit în ţară cu fotocopiile!

Vladimir (Zeev) Jabotinski, născut în Rusia, a fost nu numai un mare luptător sionist, ci şi un scriitor cunoscut. Gorki însuşi i-a apreciat scrierile. În ce-l priveşte pe Jabotinski, din stimă pentru literatura lui Gorki, i-a tradus cîteva cărţi în limba italiană.

În scrisorile aduse de Berkov la Tel Aviv este şi una prin care Jabotinski încearcă să obţină sprijinul lui Gorki, în 1915, întru înfiinţarea batalioanelor evreieşti de apărare în Eretz Israel.

Într-o altă scrisoare, din 1921, Jabotinski îl roagă pe Gorki să-i ajute pe poeţii Bialik şi Cernihovski să părăsească Uniunea Sovietică pentru a veni în Israel. După 10 luni, la 13 octombrie 1921, Gorki a scris pe marginea acestei cereri: "S-a executat". Gorki a ajutat şi altor 13 intelectuali evrei să plece din U.R.S.S. în Israel. Printre ei: Ben-Zion Dinur, care avea să devină ministrul culturii în guvernul israelian, Alter Druianov, Avigdor Hameiri, I. H. Ravnitzki ş.a.

Vladimir Berkov n-a plecat de la noi cu mîinile goale. În Arhiva sionistă de la Ierusalim el a găsit un manuscris al lui Maxim Gorki. La Biblioteca Naţională de la Ierusalim a găsit scrisori ale lui Gorki către Stefan Zweig.

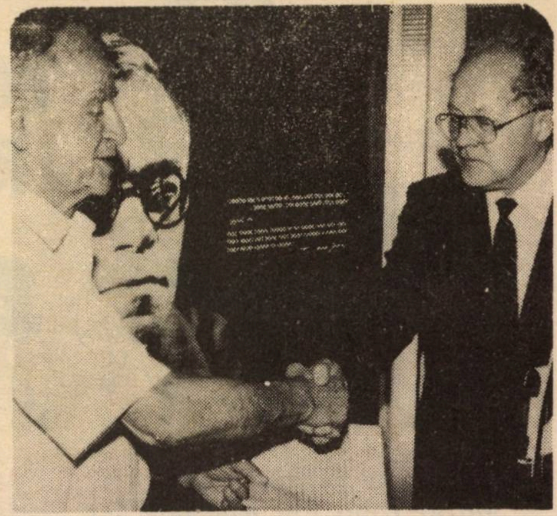

■ *Dr. V. Berkov predă dr-lui Tavin fotocopiile scrisorilor lui Jabotinski către Gorki*

...Maxim Gorki a murit acum 54 de ani în împrejurări misterioase. Versiunea oficială sovietică e că a fost otrăvit de "agenţi trotzkişti". Dar Leon Trotzki a spus că Stalin este responsabil de lichidarea lui Gorki deoarece s-a temut că scriitorul va protesta împotriva grozăviilor din timpul marilor epurări din anii '30.

E.W.T.R. vă propune: CARPAŢII ROMÂNIEI
vacanţă de iarnă în
• SINAIA • PREDEAL
• POIANA BRAŞOV
• 8 zile / 7 nopţi
204...222$
-plus zi suplimentară 22$
Amatorii de ski au la dispoziţie:
• Pîrtii de ski • echipament • teleskiuri
• teleferice • telecabine
taxa de călătorie 50%
CEREŢI AGENTULUI DV. PREFERAT PROGRAMELE TURISTICE INEDITE
E.W.T.R. 1991-92

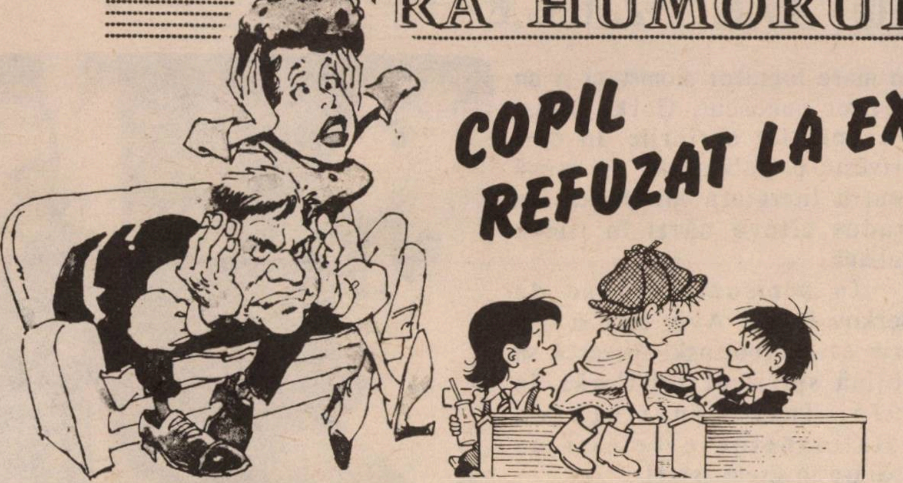

COPIL REFUZAT LA EXPORT

Multe perechi israeliene au înfiat copii din România dar numai soţii Solomon şi Şulamita Israelescu au refuzat copilul şi l-au trimis înapoi. Îndată ce s-a aflat de acest caz neobişnuit, ziariştii i-au asaltat pe cei doi soţi şi iată ce au povestit ei:

Am plecat de cîteva ori în România pentru această cumpărătură. Prima oară în 1987, ca să ne alegem un prunc. Ne-au arătat vreo 20 de prunci despre care însă ni s-a spus că sînt deja acontaţi şi să ne alegem un model iar data viitoare, cînd vom reveni, va fi gata. Am ales un model de prunc drăguţ, am dat avans şi în primăvara anului următor, 1988, am plecat din nou în România. Comanda noastră era într-adevăr gata dar n-au vrut să ne-o împacheteze, spuneau că e necesar să mai revenim de cîteva ori pentru ca pruncul să se obişnuiască cu noi şi să ne urmeze de bună voie.

În vara şi în toamna aceluiaşi an am plecat din nou. Pruncul nostru, căruia îi şi alesesem un nume, Sharon, era vînăt de frig dar funcţionarii de la orfelinat spuneau că are această culoare pentru că are în el sînge albastru. "Să nu aveţi nici o grijă, ziceau ei, pînă data viitoare cînd veţi veni să-l luaţi, va fi multilateral dezvoltat".

În iarna lui 1989, tocmai cînd ne pregăteam să plecăm iarăşi în România, primim într-o zi o înştiinţare de la aeroportul "Ben-Gurion" că ne-a sosit un copil din România şi să venim să-l scoatem din vamă. Ne-am mirat, dar ce ne-am zis? Probabil că micuţul nostru Sharon s-a legat atît de mult de noi încît n-a mai avut răbdare să ne aştepte pînă venim să-l luăm şi s-a cerut singur în Israel.

La aeroport, să leşinăm, nu alta. După ce am plătit taxele vamale, din depozitul Vămii ni s-a adus un găligan înalt şi gras, de vreo 17 ani, care în clipa în care ne-a văzut, ne-a spus:

– Dragi părinţi adoptivi! Nu vă miraţi aşa căci în ţara noastră, sub conducerea partidului şi a genialului lui conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, copiii cresc mari şi voinici ca Decebal, Mihai Viteazul şi ceilalţi cronicari.

L-am luat acasă – ce era să facem?

Băiatul s-a arătat prietenos faţă de noi şi chiar a ţinut să sublinieze de cîteva ori că "tovarăşul Ceauşescu este singura ţară din Europa răsăriteană care nu a rupt relaţiile diplomatice cu dvs." Spunea mereu că îi place la noi fiindcă nu ascultăm radio "Europa Liberă" şi fiindcă ziarele noastre nu sînt vîndute evreilor, ca "Le Monde" şi "New York Times", şi nu calomniază cozile din România.

Desigur, ne-am dat seama că băiatul este îndoctrinat. Auzisem de altfel că unii orfani fuseseră crescuţi de Securitate ca mercenari devotaţi orbeşte lui Ceauşescu, şi ne-am întrebat dacă nu cumva băiatul acesta este unul din ei. Ne-am zis însă că îl vom reeduca. Nu e el primul comunist fanatic venit în Israel. Ehei, mulţi ca el s-au schimbat, devenind din comunişti fanatici, religioşi fanatici, liberali fanatici şi chiar mafioţi fanatici.

În cîteva luni au şi apărut într-adevăr la băiatul nostru primele semne de adaptare. Începuse să spună "voi, israelienii, sînteţi prea fini cu palestinienii, că n-or fi ei mai brezi decît muncitorii manifestanţi de la Braşov, ca să nu-i ridicaţi noaptea cu dubele Securităţii şi să-i faceţi să dispară". Nouă ne-a plăcut felul lui de a pune problema şi ne gîndeam chiar să-l înscriem în partidul lui Kahana ca să-şi facă un viitor.

Dar a venit iarna lui 1989 şi odată cu ea, revoluţia din România. Ceauşescu fusese arătat la televizor fugind vitejeşte cu helicopterul prezidenţial şi pe urmă judecat, condamnat şi cu dinţii la soare. Pruncul nostru de 18 ani fusese cuprins de o mare tristeţe, apoi de o mare frică şi în cele din urmă se îmbolnăvise de depresie cu temperatură de 40 de grade la umbră.

Noi l-am tratat, i-am adus medici şi psihologi, i-am promis că totul se va aranja, să nu se necăjească de pierderea idolului său că îi vom face noi rost de alţi idoli dacă ţine neapărat... I-am propus să-l idolatrizeze pe

GURA HUMORULUI

Shlomo Artzi sau pe Zwika Pik, să-şi facă chip cioplit din cartea de credit "Visa" sau din noul plan economic... El însă ne cerea mereu să-i facem rost de ziare româneşti. Citea cu nesaţ "Azi" şi "Dimineaţa" şi "România mare de tot" şi a început să prindă culoare în obraji. Îşi revenise, dragul de el! Încet-încet, începuse să-l blesteme pe Ceauşescu şi chiar şi-a "amintit" brusc că a fost dizident şi că a spus o dată, într-o iarnă, în gura mare, că temperaturile sînt foarte scăzute. Ne creştea inima văzînd cum se dezvoltă pruncul nostru înfiat şi eram mîndri de el.

Numai că la un moment dat iar se întîmplase ceva cu el, nu ştim ce. Poate că prinsese prea multă culoare în obraji, poate că ziarele nu-i făceau bine, fapt e că scotea pe gură vorbe uluitoare despre noi. În tot răul din lume vedea "mîna evreilor". Spunea că Ana Pauker a vîndut Cadrilaterul, că dr.-ul Filderman a fost piaza rea a lui Antonescu, că rabinul Şafran a fost cu ideea Sovromurilor, că Jointul a sabotat colectivizarea agriculturii, că Silviu Brucan şi Paul Cornea sînt spioni unguri care uneltesc în vederea ocupării Ardealului de către tancurile Băncii Mondiale ca apoi să-l cedeze Ungariei ca ajutor de dezvoltare, că Ellie Wiesel aleargă peste tot în lume şi pune pile ca Eugen Barbu să nu primească Premiul Nobel pentru literatură etc. etc.

Jurăm pe tot ce avem mai sfînt că am făcut tot ce se poate pentru a-l vindeca pe acest găligan de copilaş. Dar n-am reuşit. Striga mereu că nu e el fraier ca să se lase privatizat, că lui i se potriveşte socialismul de tip suedez şi nu socialismul de tip capitalist...

Ei, şi deoarece doctorii nu ne-au mai dat nici o speranţă, l-am împachetat şi l-am trimis înapoi.

Acum el ne scrie scrisori în care ne roagă să-i trimitem cafea şi ne întreabă cînd mai venim în România să-l adoptăm.

POLICHINESCU

•DARIAN ► **a desenat pentru *Minimum* această Menora 1990, cu totul şi cu totul neobişnuită şi neaşteptată, şi născătoare de mari dureri de cap pentru cine vrea să-i înţeleagă *mesajul*. La prima vedere, Menora lui Darian poate fi interpretată în (cel puţin) trei feluri:**

1. Duşmanii noştri (care nu-s nici puţini, nici blajini) se străduiesc să împiedice prin obiectele aducătoare de moarte cu care au acoperit braţele Menorei, – aprinderea luminilor, aici în Israel, şi bucuriile la care aspirăm.

2. Întunecaţii *noştri* (ocupaţi acuma, între altele, cu legea porcului şi alte ţeluri dumnezeieşti) folosesc simbolurile religioase, îndrăgite de noi toţi, pentru a împrăştia violenţă şi fanatism.

3. Asta-i situaţia astăzi, aşa cum vedem noi în desen. Dar vine Hanuka, şi odată cu aprinderea lumînărelelor, vor lua foc (arză-le-ar focu'!) toate mizeriile ce vor să împiedice ivirea luminii.

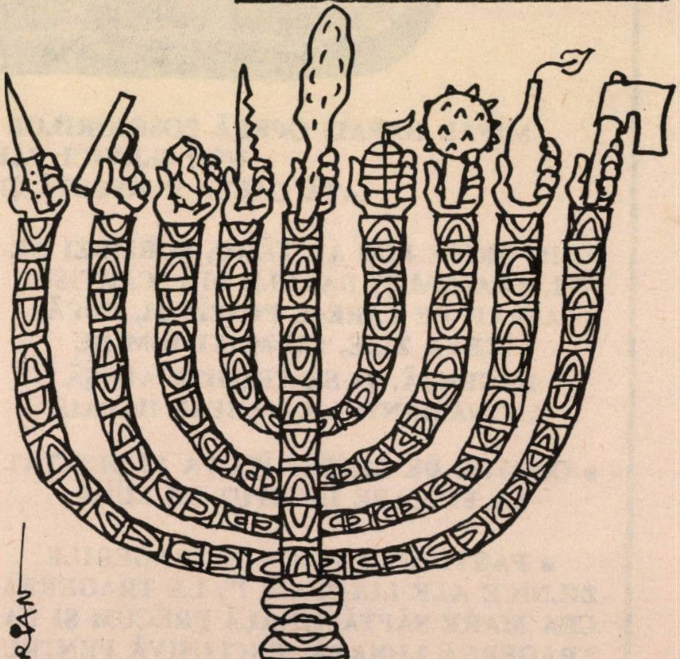

HOTEL «EDEN» TVERIA
● OFERTĂ PENTRU SEZONUL DE IARNĂ ●
NU PLĂTIŢI MAI MULT PENTRU VACANŢĂ ŞI DISTRACŢII !
ASTFEL, ÎN CAMERĂ DUBLĂ :
● NUMAI 40 ŞEKELI DE PERSOANĂ, INCLUSIV MICUL DEJUN
● NUMAI 60 ŞEKELI DE PERSOANĂ, INCLUSIV SEMIPENSIUNE
● NUMAI 75 ŞEKELI DE PERSOANA, INCLUSIV PENSIUNE COMPLETĂ
PREŢURILE NU CUPRIND I.V.S.
Atmosferă familială – Bucătărie casher – Colţul televiziunii – Diverse activităţi şi distracţii – Transport de la hotel la băile "Hamei Tveria" şi "Hamat Gader"
PENTRU HANUCA MAI AVEM CÎTEVA LOCURI DISPONIBILE
(Cu un adaos la preţ de 25%)
Orice informaţii suplimentare se pot obţine la secţia de rezervări a HOTELULUI "EDEN" din TVERIA
KIRIAT ŞMUEL – CĂSUŢA POŞTALĂ 565 – FAX. 06/722461
TEL. 06/790070-1

FORMEAZĂ NR. DE TELEFON 171 ȘI DEVII ABONAT LA MIFAL HAPAIS

מפעל הפיס

171, CODUL OFICIULUI POȘTAL

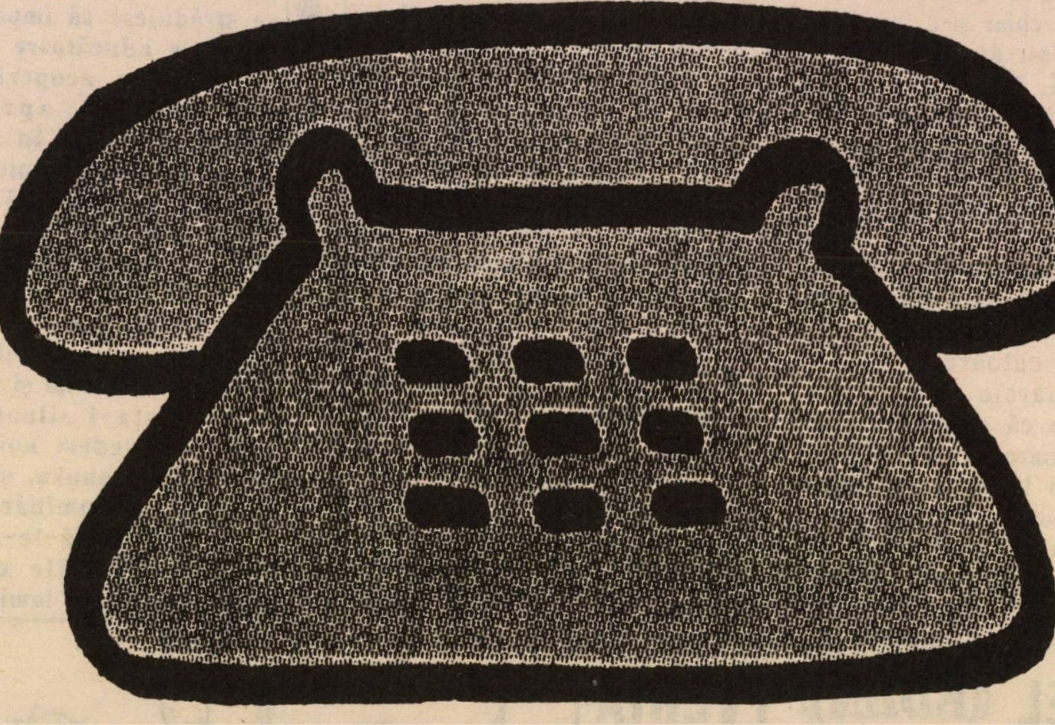

MIFAL HAPAIS OFERĂ POSESORILOR DE "CARTIS AȘRAI" (CĂRȚI DE CREDIT) UN NOU SERVICI: "ABONAMENT EXPRES 171"
IATĂ CALEA PERFECTĂ ȘI RAPIDĂ DE A DEVENI ABONAT:

- **DIN ORICE LOC AL ȚĂRII, FORMEZI NR. 171, TRANSMIȚI DATELE DIN "CARTISUL AȘRAI" PE CARE-L POSEZI ȘI, DUPĂ CÎTEVA ZILE, CU MAXIMUM DE URGENȚĂ, ȚI SE TRIMITE ACASĂ ABONAMENTUL LA MIFAL HAPAIS**
- **CONTUL DE CREDIT ÎȚI VA FI DEBITAT LA FIECARE ÎNCEPUT DE LUNĂ**
- **PARTICIPI LA TOATE TRAGERILE ZILNICE ALE LUI "PAIS 7", LA TRAGEREA CEA MARE SĂPTĂMÎNALĂ PRECUM ȘI LA TRAGEREA LUNARĂ, EXCLUSIVĂ PENTRU ABONAȚI – AVÎND CA PREMII AUTOTURISME**
- **NR. 171 POATE FI FORMAT ORICÎND – ZI ȘI NOAPTE – GRATUIT**
- **ÎNSCRIEREA LA PROGRAMUL ABONAȚILOR SE POATE FACE LA TOATE FILIALELE BĂNCILOR, LA OFICIILE POȘTALE ȘI LA ORICE PUNCT DE VÎNZARE A BILETELOR MIFAL HAPAIS**

PROGRAMUL ABONAȚILOR:

CARNETUL ALBASTRU LA ÎNDEMÎNA ORICUI !

NOI

CRONICĂ DE ALIA

ARTHUR ISRAELOVICI:

VOM DISCUTA ALTFEL LA ALEGERILE VIITOARE

De vorbă cu preşedintele C.O.R. despre români, despre yemeniţi şi despre viitor

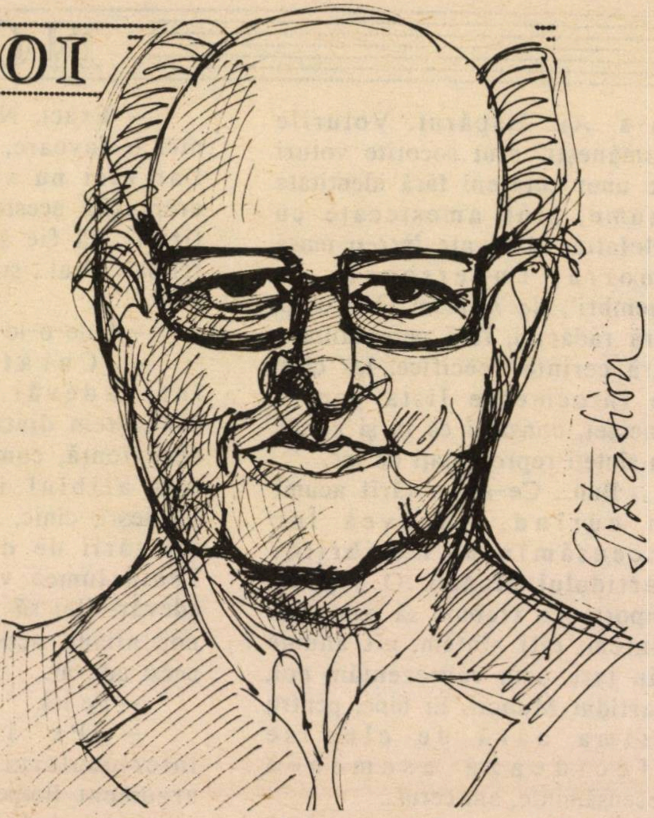

Arthur Israelovici văzut de Gita Sion: un Ics ca un ou al lui Columb

...Cînd am intrat la secretara lui, Batia, cerber faimos al Histadrutului, – peste care nu se poate trece, oricît de tare ai insista şi oricît de mulţi ochi dulci i-ai face – m-am ciocnit de deputatul Ami Peretz, mustăciosul: tocmai ieşea de la Arthur Israelovici. Înaintea lui fusese în audienţă un ministru-adjunct; după mine (aveam la dispoziţie o oră pentru interview) aşteptau, un director general de concern, un ambasador şi un (aşa mi s-a spus) viitor ministru.

Lui Israelovici, trezorierul marii instituţii, i se spune, de mult "ministrul de finanţe al Histadrutului"; asta se ştie, nu-i nici o noutate. Ceva mai nou e faptul că, de vreo cîteva luni de zile, i se spune şi prin culise, dar şi prin gazetele ebraice "ministrul (viitor, fireşte) de finanţe al Israelului".

De fapt mare deosebire între funcţia de acuma a lui Arthur şi cea ocupată ieri de Shimon Peres, sau la ora de faţă de Modai – nu prea e. Economia uriaşului Histadrut reprezintă multe zeci la sută din economia ţării; mai bine de jumătate, în tot cazul. Aşa că a gospodări cîteva miliarde, cum face astăzi Israelovici, curent, e cam acelaşi lucru cu a gospodări cîteva miliarde *plus*. Unde merge mia, merge şi suta.

Acestea fiind zise, l-am căutat, acum, la sfîrşit de an, pe Arthur Israelovici, din două motive: a) fiindcă, neîndoios, dintre fruntaşii *tribului* din Israel (şi poate nu numai din Israel), el s-a afirmat, în vremea din urmă, ca figura nr. 1 (să-l numim "omul evreo-român nr. 1 al anului"... de ce nu?... greu, foarte greu de contestat o asemenea alegere...); b) fiindcă, din cîte auzisem pe culoarele *alialei, Arthur* (hai să nu-i mai spunem şi Israelovici) e pe punctul să lanseze o "operaţie" menită să asigure – în sfîrşit – prezenţa originarilor din România în conducerea politică a ţării. "Operaţia Arthur" (aşa i se spune, în şoaptă, pe coridoarele Histadrutului din Arlozoroff) este, ca toate invenţiile ce te uluiesc, de-o simplitate absolută: oul lui Columb... Numai că, întocmai ca în cazul lui Columb, trebuie să-ţi vină ideea.

– Ideea e, într-adevăr simplă, surîde Israelovici. Atît de simplă încît mi-au trebuit cîţiva ani de experienţe cu *aliaua*, cîteva dezamăgiri, cîteva mari amărăciuni în ceea ce priveşte modul cum sîntem reprezentaţi, noi "cei 400.000" în forurile de conducere ale societăţii. Ce s-a întîmplat? Mi-am dat seama că, în vreme ce la alegerile pentru conducerea Histadrutului, noi "românii" eram reprezentaţi în raport cu numărul membrilor, corect aşadar, echitabil, nu?... – cînd se ajungea la alegerile pentru organele de conducere ale Partidului Muncii, pentru lista de candidaţi în Knesset... regula despre care-ţi vorbesc, nu mai funcţiona. "Ai noştri" activează cu miile, cu zecile de mii în Partid, "ai noştri" votează cu miile, cu zecile de mii la diferite alegeri, "ai noştri" sînt mulţi, mulţi, buni, buni la muncă, "ai noştri" sînt fideli Partidului, fideli cum nu prea sînt toţi... dar... cînd vine vorba de a alcătui lista de candidaţi pentru Knesset...

– Şi, dacă e cazul, pentru guvern.

– Exact. Pentru guvern... ei bine, ai noştri... i-ai de unde nu-s. Au dispărut. Voturile "româneşti" sînt socotite voturi ale unor cetăţeni fără identitate anume, sînt amestecate cu celelalte, dizolvate într-o masă amorfă, impersonală de "membri", *de membri* fără chip, fără rădăcini, fără personalitate, fără cerinţe specifice. Iar cînd se întocmeşte lista pentru Knesset, constaţi că tu şi ai tăi, nu sînteţi reprezentaţi de loc.

Bun... Ce-am hotărît acum? În curînd, va avea loc recensămîntul membrilor Partidului Muncii. O acţiune importantă: trebuie să ştim cine sîntem, cîţi sîntem, cît anume din ţara asta reprezentăm noi, Partidul Muncii. Ei bine, pentru prima oară de cînd se efectuează asemenea recensăminte, am cerut...

ICS-UL LUI ISRAELOVICI

– ...şi obţinut ca pe carnetele originarilor din România să se aplice o ştampilă: COR şi HOR, o ştampilă care spune că respectivul membru al Partidului Muncii face parte din aliaua română.

– Înţeleg. Iar la capătul operaţiunii va ieşi la lumină nu numai numărul total al membrilor partidului ci şi procentajul de "români" din partid. Aveţi vreo idee cu privire la acest procentaj?

– Nu. Nu am, nu vreau să am nici o idee preconcepută. Vreau să facem numărătoarea şi, apoi, cu rezultatele pe masă, să spunem: dintre membrii partidului nostru atîţia şi atîţia la sută sînt de origine română, trei la sută sau cincisprezece sau şapte sau patru sau douăzeci. Adică X, ics, la sută. Atunci vom cere, mai întîi, ca pe lista de candidaţi pentru forurile de conducere ale Partidului să fie incluşi atîţia originari din România cîţi arată...

– Ics-ul.

– Exact. Nu vom pretinde nici o favoare, nici o pomană. Dar nici nu vom îngădui ca drepturile acestea ce mi se par fireşti, să fie ştirbite... într-un fel sau altul... sub un pretext sau altul.

– I-de-o-lo-gic de pildă.

– Curat ideologic, într-adevăr. Cunoaştem, cunoaştem dintr-o îndelungată experienţă, cum de se face ca sub alibiul ideologiei, să jefuieşti, cinic, anumite grupuri ale ţării de drepturile lor... Toată lumea vorbeşte despre adevăr. Hai să ne întemeiem şi noi, aliaua, acţiunea politică pe acest adevăr.

– Pe ics.

– Pe ics, surîde interlocutorul nostru. Pe un argument limpede, convingător, obiectiv şi de netăgăduit. Un argument pe care, aşa cum se înţelege, îl vom utiliza şi în fazele superioare ale bătăliei politice: ca, de pildă, stabilirea listei de candidaţi pentru Knesset. După cum, tot în raport cu ponderea noastră, cu *adevărul* nostru, trebuie să fim prezenţi în guvernul cel nou, care ar urma să ia fiinţă în urma alegerilor viitoare.

– D-le Israeloviei, îl întrerup pe interlocutorul meu. Dvs. vorbiţi, după cum văd, despre victoria Partidului Muncii la viitoarele alegeri. În definitiv şi la urma urmei, Maarahul, sub conducerea lui Peres, n-a ieşit deloc strălucit la ultimele alegeri. Atunci, vă întreb care sînt argumentele dvs. în favoarea unei asemenea victorii?

– Argumentele mele sînt două la număr. Primul argument se numeşte Israel Keisar.

– Conducătorul Histadrutului...

– Conducătorul Histadrutului. Keisar a obţinut, la alegerile pentru Histadrut, o majoritate confortabilă, dovedind că atît el, ca persoană, cît şi ideile pe care le apără, se bucură de o popularitate reală. Unii vor spune că Histadrutul e una, iar ţara , societatea israeliană e altceva, dar o asemena teză e absurdă. Histadrutul, cuprinde circa 86% din populaţia adultă, muncitoare a Israelului, el poate fi condiderat drept o oglindă fidelă a societăţii. Mi se pare logic să susţin că un om politic care, ca Israel Keisar, învinge detaşat îm cursa pentru Histadrut, are şanse uriaşe de a obţine o victorie asemănătoare în cursa pentru parlament... Vorbind despre Keisar, nu pot să ascund, cum n-am ascuns-o vreodată, că el este un autentic şi statornic prieten al *tribului* nostru. Simpatia lui Keisar are explicaţii surprinzătoare. Mulţi m-au întrebat, de altfel: de unde pînă unde afecţiunea aceasta a unui yemenit pentru cei din Ploieşti sau Botoşani?

– Legături de rudenie?

– Nu, nu, rîde Israelovici. Sau dacă vrei, da, dar într-un înţeles mai larg al cuvîntului. Keisar susţine că dacă yemeniţii, teimanii cum se zice, au fost priviţi întotdeauna drept coada sfaradimilor, românii au fost coada aşkenazimilor. De aici, o solidaritate extraordinară cu "ai noştri". De aici, un tratament bun, foarte bun, acordat românilor din Histadrut.

– Ideea ca Israel Keisar să conducă Partidul Muncii în bătălie mi se pare pe cît de interesantă, pe atît de... sub semnul întrebării. În clipa de faţă, alţii se află în fruntea partidului.

– E adevărat. Dar există un grup puternic de activişti ai mişcării care militează pentru desemnarea lui Keisar ca nr. 1 pe listă... şi cred că vom reuşi să

Continuare în pag. 17

NOI etc.

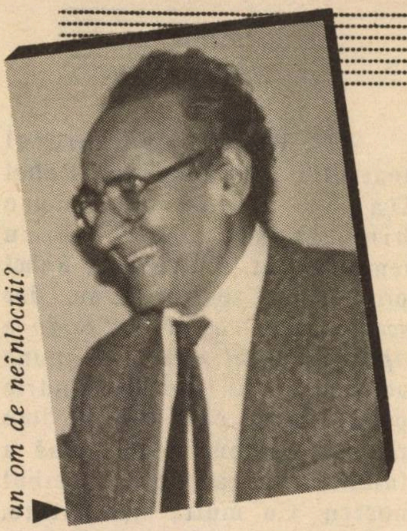

Dr. I. Bituleanu: un om de neînlocuit?

*** *Numirea noului ambasador* al României în Israel continuă să fie învăluită în... mister. De aproape un an de zile, de cînd a plecat din acest post dl. Iulian Bituleanu, Bucureştii nu se pot hotărî pe cine să trimită în loc. S-a vorbit la un moment dat despre scriitorul Platon Pardău, apoi s-a aşternut tăcere.

În ultimul timp, se şopteşte că ambasadorul cel nou va fi dr-ul academician N. (Nicuşor) Cajal, din conducerea Federaţiei Comunităţilor Evreieşti. Cajal e un om preţuit şi foarte simpatizat. În plus, el nu este numai un savant de renume, ci şi un excelent... diplomat. Dar... dar... Deşi s-a mai întîmplat ca o ţărişoară sau alta din America Latină să trimită în Israel un ambasador evreu, unii afirmă că ar fi ciudat ca un evreu să reprezinte în ţara evreilor interesele româneşti.

*** *Aflăm cu părere de rău* că Otto Rapapport, cunoscut în trecut ca regizor la teatrele din Cluj şi Tg. Mureş, a fost concediat din postul de secretar de redacţie al ziarului unguresc "Uj Kelet" pe care îl editează trustul din Harakevet. După o lungă idilă între el şi faimosul director Himmerfalb, se pare că o pisică neagră a trecut printre cei doi şi, fără să ezite, directorul atotputernic l-a pus pe liber de la o zi la alta.

Cum Rapapport este pensionar şi lucra ca reangajat, el nu a avut apărare sindicală (pensionarii sînt orfani) şi nimeni nu s-a putut împotrivi măsurii arbitrare de concediere.

*** *Am remarcat* că în ultima vreme cunoscutul gazetar S. Schafferman şi-a încetat colaborarea la publicaţiile româneşti. Ni se spune că din motive de sănătate şi vîrstă. Lipsa semnăturii sale se resimte. Om cu lecturi întinse şi informaţie vastă, Schafferman a scris neîntrerupt şi enorm în ultimii 30 de ani, articole pe aproape toate subiectele posibile, comentariul extern fiind specialitatea sa. El este şi autorul monografiei "Dr. Filderman", carte de referinţă în materie.

Am remarcat cu regret încetarea activităţii sale gazetăreşti. Cu mare regret.

*** *Informaţia*. În româneşte (o pagină din patru; celelalte trei sînt în engleză, franceză, spaniolă). De atîţia ani de zile, olimii au posibilitatea să citească această foaie editată de Sohnut şi de Ministerul Absorbţiei pentru noii veniţi. O foaie cu lămuriri de care ai nevoie, vitală nevoie la începuturi: cum e cu locuinţa, cu maşcanta celebră, cu pensia, cu policlinicile, cu şcoala copiilor. O foaie la a cărei redactare în româneşte trudeşte un necunoscut care trebuieşte cunoscut: Emanuel Aczel. Cercetător întru istoria neamului, microbist în materie de cultură evreo-română pe la Biblioteca Naţională din Ierusalim, cernăuţeanul Aczel ne-a ajutat pe mulţi, tăcut şi fără bătaie cu pumnii în piept. Cînd vorbim de activiştii autentici ai tribului, să nu-l uităm pe Aczel: strădania lui e nesfîrşit mai preţioasă pentru noi decît discursurile trompetiste ale excrocilor specializaţi în "preşedenţia" de organizaţii fictive, cu hîrtie cu en-tête şi vid de activitate.

*** *Un pictor* interesant: Gretty. Expoziţia lui de la "Park Gallery" (str. Gordon 36, Tel Aviv) nu te lasă indiferent: un penel de urmărit...

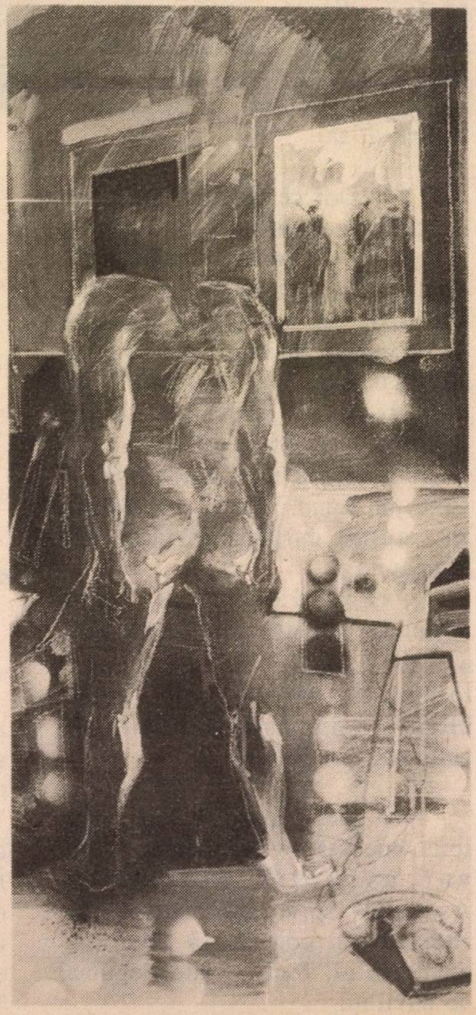

NOI

*** După "Informaţia" tipărită în nord, la Carmiel, după "Almanahul" celor din Beer Sheva, iată încă o echipă de HOR-işti care iese-n lume cu o publicaţie: *sniful* din Natzeret Illit. Intitulat "Cadran informativ", buletinul, scos modest la xerox, publică texte despre viaţa alialei din oraş, oferă sfaturi utile olimilor, se străduieşte (şi bine face) să scoată-n evidenţă personalităţile locului: o cronică despre ultima carte a nazariteanului Mircea Săucan este semnificativă în acest sens. Îi felicităm pe animatorii H. Buium (preşedintele al HOR-ului) şi Friederich Sattingher (secretar) şi îi rugăm să explice colegilor de generaţie din oraşele mari, ca Ierusalim care se roagă, sau Haifa care munceşte, cum se încropeşte, cînd vrei să-ţi sufleci mînecile, o tipăritură pentru ai tăi.

*** Doi cercetători din *trib* au prezentat lucrări cu ecou la recentul Congres mondial de studii judaice, de la Ierusalim. Dr. Leon Volovici, istoric literar – un eseu intitulat "Beniamin Fundoianu: judaismul ca experienţă infdividuală şi filozofie existenţială", iar dr. Monica Brătulescu, folclorist, un text pe tema "Locul lui Mesia în tradiţia curţilor hasidice din România".

Plăcîndu-ne calitatea scrierilor, o salutăm; cu preţuire; şi cu simpatia datorată talentelor care ne mai fac să uităm de impostura şi borfaşii culturali din ghetto.

*** După ultimele ştiri, nici luna aceasta – decembrie – nu vor avea loc alegeri la Asociaţia scriitorilor de limbă română. În consecinţă trimitem comitetului, încă o dată, leguma de cuviinţă.

*** În legătură cu acelaş subiect, o sursă superioară din rîndurile Asociaţiei ne-a comunicat (sub condiţia anonimatului) că, aşa cum se prezintă lucrurile, alegerile cu pricina vor avea loc atunci cînd persoanei cu chelie din fotografia de mai jos îi va creşte părul precum în fotografia de şi mai jos.

*** *Premiul* "Max Zuckerman", iniţiat de Banca internaţională "Rotschild" a fost acordat la Paris, într-un cadru festiv veteranului Itzhak Korn. Nu pentru activitatea lui la HOR, pe vremuri, ci pentru eforturile sale în privinţa popularizării limbii idiş. Korn a iniţiat organizarea de cercuri de studii ale limbii lui Şulăm Alehem, în 19 ţări!

* * *

*** *Iosef Tekoa*, fostul ambasador al Israelului la ONU, şi-a schimbat reşedinţa, mutîndu-se definitiv (?) la New York. El a părăsit lumea academică, preferînd afacerile. În schimb, soţia sa, Ruth Tekoa din tribul nostru, rămîne să locuiască în Israel şi să conducă organizaţia locală a femeilor "Wizo".

*** Pentru spectatorul teatrului în limba idiş, Rahel Dayan este un nume binecunoscut. Actriţă cu temperament, atrăgătoare, Rahel provine din teatrul ebraic, dar scena idiş a cucerit-o: *"Bodo e aproape soţul meu"*... – spune actriţa, cu un ton de mîndrie pentru faptul că a fost în dese rînduri partenera de scenă a talentatului actor din tribul nostru. Cu multă sinceritate, Rahel Dayan a mărturisit însă, nu de mult: *"Pînă la prima sarcină, am jucat la teatrul Habima, iar cariera a fost pe primul plan. Pentru ea, vroiam să renunţ la copil. Noroc de Lya Koenig care, pur şi simplu, mi-a impus să continui sarcina, din care cauză îi rămîn veşnic recunoscătoare"*... Rahel Dayan e mama lui Ariel (15) şi Hadas (9).

■ *Rahel Dayan*

*** De un an, *Itzhak Ben Aharon (84)* e văduv şi nicicînd în viaţa lui nu s-a dovedit acest om cu fire vulcanică o fiinţă atît de... fragilă: *"Singurătatea te copleşeşte mai ales de Shabat, în zile de sărbătoare, la reuniuni. Cu cît îmbătrînim, cu atît frica sporeşte"* – a mărturisit cel care a fost conducătorul muncitorimii organizate din Israel. Ben Aharon, originar din Cernăuţi, vorbeşte româneşte, fiind, în acelaşi timp, un ebraist de forţă. Locuieşte în kibuţul Ghivat Haim, într-o locuinţă modestă, lucrează la întreprinderea kibuţului cîte 4 ore pe zi, după care petrece ceasuri întregi în bibliotecă, preferînd operele lui Dostoievsky, Brenner, Kafka, Vogel, Amitai. Cei 9 nepoţi îl vizitează des şi se miră că bunicul lor continuă să creadă în... socialism, într-un socialism uman.

■ *Itzhak Ben Aharon*

Continuare din pag. 14

convingem majoritatea de justeţea alegerii noastre.

– Cît la sută din voturi ar obţine după părerea dvs. o listă condusă de Keisar?

– Circa 55 la sută...

– ...Şi al doilea motiv care face să fiţi încrezător în revenirea la putere a social-democraţiei noastre?

– Al doilea motiv este însăşi această social-democraţie despre care vorbeşti. Oamenii inteligenţi şi responsabili – care, în paranteză fie spus, nu confundă prăbuşirea dictaturilor *fals*-socialiste din Estul Europei cu ideile moderne ale socialismului, – simt nevoia să apere cuceririle istorice ale socialismului. Oamenii ştiu că adevăratul socialism trăieşte, şi a adus roade extraordinare, în ţări avansate ca Franţa, Suedia. Danemarca, Germania, Olanda şi altele şi altele... precum şi în Israel. Ce-s altceva realizările economico- sociale ale Histadrutului, pe care le admiră şi încearcă să le copieze zeci de ţări din lume, decît expresii ale socialismului? Dar kibuţurile, ce altceva sînt decît moduri de organizare socialistă a unor oameni care-au ales, în deplină libertate, să muncească şi să activeze sub semnul colaborării cotidiene şi al fraternităţii? Lumea, pe care guvernarea Likudului de dreapta, o nemulţumeşte şi o neliniştește profund, simte că trebuiesc salvate înfăptuirile socialiste din Israel: şi sindicatele, şi reţeaua de asistenţă sanitară, şi sistemul de pensii şi toate celelalte cuceriri, da, cuceriri, care-l apără pe omul simplu de mari primejdii, oferindu-i posibilitatea de a trăi sub semnul demnităţii.

DAN BENIAMINI

*** *Moscu Alcalay* a făcut totul, în calitatea sa de preşedinte al asociaţiei profesionale "EMI" ca sediul să fie mutat dintr-un bloc scump (dar nu face) într-un local, tot central, dar mai ieftin. Exact în perioada mutării, "Moţu" a trebuit să plece la Budapesta, unde a turnat un film. În clişeu: Moscu Alcalay şi un coleg de breaslă, Arie Elias. ▼

■ *Minimum* se roagă ca proiectul de lege al Agudalei privind interzicerea autobuzelor de Sabath... să se ducă pe apa sîmbetei.

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

Salon bat Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI

timp de 17 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

NOI

O HOTĂRÎRE IMPORTANTĂ A ZIARULUI VIAȚA NOASTRĂ

Într-unul din numerele trecute ale ziarului "Viața noastră (str. Harakevet 52) a apărut, sub semnătura M. Bernstein, un atac violent împotriva cîtorva gazete (ca *Minimum* de pildă) şi cîtorva scriitori, publicişti evrei etc. care s-au pronunțat în favoarea lui Paul Niculescu-Mizil, membru al fostului Comitet Executiv al PCR, cerînd eliberarea acestuia din temniță şi judecarea sa în stare de libertate. Persoanele în cauză au relevat, în sprijinul cererii lor, o seamă întreagă de înfăptuiri pozitive ale lui P.N.M., subliniind de asemeni atitudinea sa antifascistă, ostilă antisemitismului.

În articolul la care ne referim, *Viața noastră* contestă atît meritele lui Niculescu-Mizil cît şi, mai ales *dreptul* celor de la *Minimum* etc. de a se pronunța în favoarea liderului român.

"Dar cine sînt cei care dau aceste certificate? – se întreabă *"Viața noastră"*. "Întîmplarea a făcut să cunosc numele lor. Ei bine, toți sînt ziarişti din presa comunistă, "scînteişti", plus un domn Emilian Lustig care era la un moment dat subalternul lui Niculescu-Mizil. Nu cred că asemenea oameni au calitatea de a da certificate de bună purtare şi de... filosemitism".

Aşadar, după părerea cotidianului din Harakevet, lumea din trib se împarte în două categorii: unii care "au calitatea de a da certificate de bună purtare şi de... filosemitism" şi alții care, din diferite motive, nu posedă această calitate (între aceştia din urmă aflîndu-se, desigur cei de la *Minimum*, unde a apărut apelul pro-Niculescu Mizil, apoi oameni ca profesorul Andrei Strihan, I., Fîntînaru, Tania Lovinescu, Marcel Soicher...).

Această hotărîre (mulți o consideră istorică din punct de vedere ideologic) va avea aşa cum e firesc, importante urmări practice. Sîntem informați că, în curînd se vor elibera certificate de calificare în domeniul despre care discutăm. Persoanele dornice să ia atitudine într-o problemă sau alta privind evenimentele din România se vor adresa ziarului *Viața noastră* care are împuternicirea de a elibera asemenea documente (v. modelul alăturat). Pentru evitarea aglomerației, certificatele se vor distribui, ca şi măştile de gaze, pe litere, în ordine alfabetică. Persoanele ale căror nume încep cu A, B, C, D, E, în ziua de 3 dec. a.c., cu G, H, I, J, în ziua de 4 dec. L, M, N, O, P, în ziua de 5 dec., iar S, Ş, T, Ţ, U, V, X, Y, Z în ziua de 6 dec a.c.

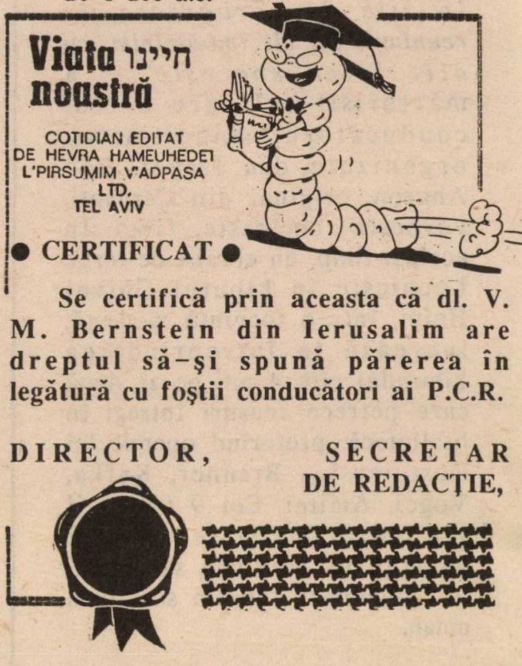

Viața חיינו
noastră

COTIDIAN EDITAT
DE HEVRA HAMEUHEDET
L'PIRSUMIM V'ADPASA
LTD.
TEL AVIV

● CERTIFICAT ●

Se certifică prin aceasta că dl. V. M. Bernstein din Ierusalim are dreptul să-şi spună părerea în legătură cu foştii conducători ai P.C.R.

DIRECTOR,
SECRETAR DE REDACȚIE,

MAMAIA מַאמַאיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

NOI

IDEILE LUI HEINRICH SÎNT IMPLANTATE ÎN ROMÂNIA

Întors recent din România şi Republica Moldovenească, prof. dr. *Benedict Heinrich*, preşedintele *Academiei Europene de Implantologie Orală* ne dezvăluie cîteva dintre realizările şi contactele ştiinţifice stabilite:

– Am înfiinţat Academia Română de Implantologie Orală cu sedii la Bucureşti şi Iaşi şi s-au deschis cursurile de specializare în implantologie orală cu durata de un an şi jumătate.

– S-au încheiat contracte de colaborare pentru înfiinţarea unor complexe de tratament stomatologic şi implantologie la Bucureşti, la "Grupul Industrial Titan" (prima companie industrială privatizată din România), complexul stomatologic urmînd a asigura asistenţa de specialitate unui grup de 30.000 de salariaţi şi membri de familie.

Un contract similar am încheiat la Braşov, în cadrul căruia se va acorda asistenţa medicală stomatologică unui grup de 70.000 de salariaţi din cadrul grupului de întreprinderi de industrie grea.

De asemenea, la Braşov, s-au pus bazele unui *"proiect de asigurare pentru întreaga familie"*, în cazul trnsplantului de organe. Pentru perfectarea acestor contracte de colaborare şi proiecte iniţiate, au fost invitaţi şi au acceptat invitaţia, urmînd a sosi în luna ianuarie, ministrul sănătăţii şi ministrul industriei construcţiilor de maşini.

La Chişinău – capitala R.S.S.S. Moldovenească (încă R.S.S.!) am pus bazele unui centru ştiinţific pentru transplantul de organe şi o secţie a Academiei Europene de Implantologie Orală.

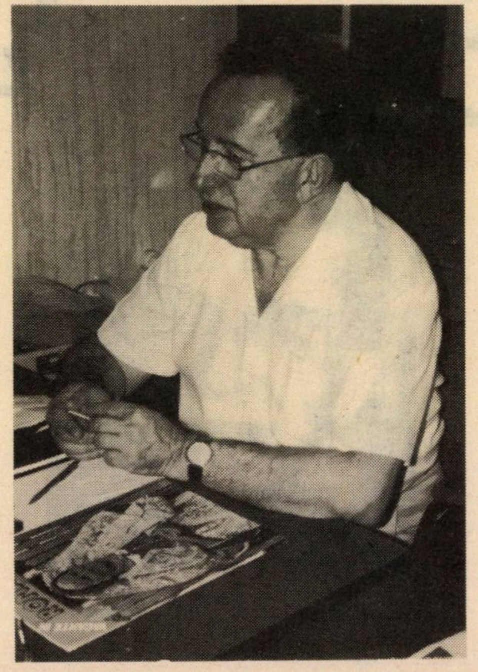

■ *Prof. Dr. Benedict Heinrich*

Primele operaţii de transplant de organe (inimă, ficat, splină, pancreas) vor fi efectuate în luna ianuarie 1991 de către specialişti în domeniu.

(Rep.)

*** După spectacolul *"Apusul adevărat"*, montat pe scena teatrului "Hasifria" din Ramat Gan, cronicarul revistei ebraice "Haolam Haze" a scris despre jocul actriţei Hana Rieber (cîndva star la TES. Bucureşti): *"În culmea acţiunii apare mamă (Hana Rieber) într-un tablou scurt de cinci minute, creind o mică perlă de dramă absurdă"*... Ne-am bucurat... ne plac bijuteriile.

*** Şi încă o actriţă de frunte a tribului, *Gita Munte*, de astă dată lăudată în răspînditul cotidian ebraic "Iediot Aharonot" pentru talentul ei în... arta culinară. *"Fantezie fără limite"* – a calificat gastronomul Israel Aharoni masa pe care a luat-o la Gita Munte şi prietenul ei, actorul Dov Glückman. Cuplul este pasionat de bucătăria franceză, Gita fiind maestră în materie.

Rubrică redactată de
BEN IAACOV-ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

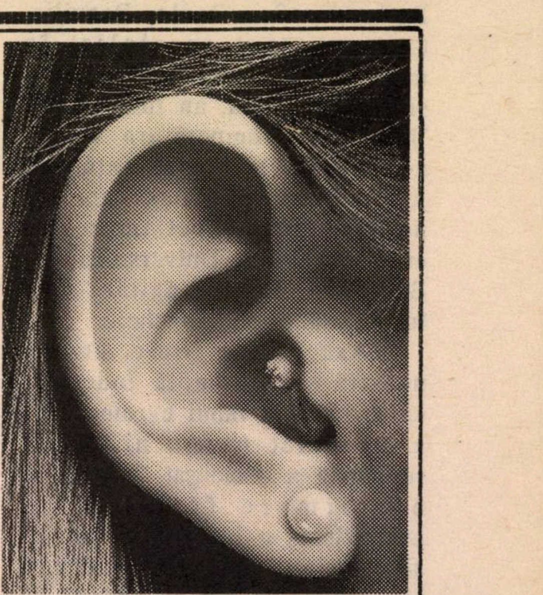

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
Orele de primire:
10 – 13 şi 16 – 18

HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667
Orele de primire:
9 – 16

1 AN DE LA REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE

Se împlinește, la sfîrșitul acestei luni de iarnă, un an de zile de cînd, de la Timișoara la București, și de la 16 începînd pînă-n ziua culme de 22, a avut loc, sub privirile noastre, fiindcă miracolul televiziunii ne-a adus evenimentele năucitoare în casă, ceea ce în conștința lumii a intrat sub numele de Revoluția din Decembrie. O Revoluție care a schimbat, fără doar și poate, fața României.

Nu ne propunem aici să analizăm faptele petrecute acum 12 luni; sînt atîtea puncte obscure și atîta ceață politică, încît va trebui, probabil, să mai așteptăm pînă ce adevărurile vor ieși, toate, la lumină.

Pînă atunci, încercăm a înțelege cîte ceva din realitatea clipei de azi.

Corespondenții noștri Raul Radu din Sao Paulo, Brazilia, (un cunoscut specialist în materie de turism internațional) și Noemi Pavel, au luat pentru "Minimum" temperatura socială a României la ora de față; lor, li se alătură Ion Atlas, care și-a notat într-un sonet impresiile culese în Piața Universității din București, atît de agitată de-a lungul anului ce se încheie.

Așa cum e firesc, atenția noastră se îndreaptă îndeosebi către situația lumii evreiești. Nu e un secret pentru nimeni că revoluția a declanșat, în paralel, o afirmare fățișă, fără ascunzișuri a identității judaice și a dorinței de bune legături cu Israelul, precum și un val de antisemitism, iarăși fățiș, ca pe *vremurile* de "Porunca vremii", fără ascunzișuri. Despre diferitele aspecte ale *chestiunii*, scriu Stan Vlad, corespondentul nostru de la București, istoricul Victor Eskenazy, din Lausanne, comentator de politică externă la "Europa Liberă", dr. Leon Volovici, istoric literar, cercetător la Yad Vashem. Un interview luat de I. Fîntînaru avocatului V. Vișinescu, din conducerea Asociației Culturale de prietenie România – Israel, completează tabloul realităților și stărilor de spirit.

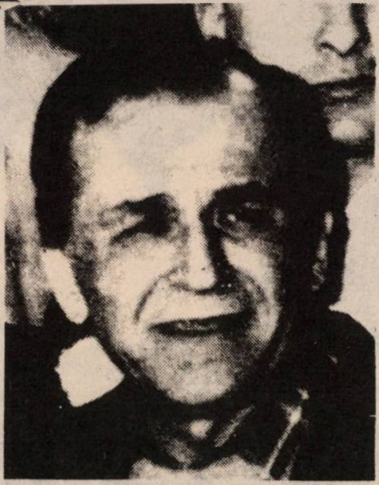

■ *Președintele Ion Iliescu*

În fine, un mare fotograf, Doron Bacher, de la muzeul Beth Hatefutsoth, ne-a oferit cîteva chipuri evreiești cu semnificație, captate de el, cu aparatul, în cursul unei călătorii prin România. Privindu-le, vom înțelege cîte ceva din acest extraordinar moment 1990.

*

1 DECEMBRIE Ziua Națională a României

Destinul a vrut ca luna decembrie, marcată oricum de ideea de sărbătoare (Crăciunul, apoi apogeul numit Anul Nou!) să semnifice de aci înainte nu numai răsturnarea memorabilă din 1989 ci și însăși ideea de stat românesc: 1 Decembrie a fost declarată, prin hotărîrea unanimă a parlamentului, sărbătoarea națională a poporului român. La 1 Decembrie 1918, – știm cu toții – a fost consființită unirea Transilvaniei cu Țara. 1 Decembrie a devenit cu vremea, în conștiințe, simbolul unității naționale. Salutăm, sub semnul solidarității, acest simbol fundamental și dorim României de astăzi, unitate deplină și din toate punctele de vedere; unitatea în gînd și acțiune, unitate adîncă, unitate creatoare de tărie și mari bucurii.

ROMÂNIA – ASTĂZI

● Roșii în piață și pesimism ● În Turcia, rechizitele școlare sînt scumpe ● Televiziunea? Mai bună ca la noi ● Reviste sexy ● Românii din Ardeal fug în "regat" ● Gogoși ● Brichete cu gaz ● Zeci de agenții de turism ● Le Président ● Bișnița, bișnița!

CA O BALANȚĂ

"Am regăsit o Românie schimbată și în bine, dar și în rău, în poziția unei balanțe – scrie Noemi Pavel.

Am revăzut locurile unde am crescut – orașul meu, foștii profesori, colegi de liceu, vechii prieteni. Mulți s-au schimbat (deși sub noua "formă", se ascund în realitate aceleași caractere și concepții vechi), alții au rămas la fel ca înainte, dîndu-mi senzația că timpul a rămas pe loc, iar eu nu m-am clintit din acele locuri. Și totuși, şi unii şi alţii au cam început să-l copieze pe Emil Cioran, în toată "splendoarea" pesimismului său. Şi tineri şi adulţi şi-au pierdut încrederea în viitor şi mai mult, în ziua de mîine.

«De-ale gurii» se găsesc: carne, ouă (cu puţină coadă), brînză (cam piperată!), piaţa foarte bogată, dar scumpă (kilogramul de roşii, în plină "toamnă românească", 30 de lei), cafea, lapte (cu coadă). În concluzie, oamenii nu mor de foame!

Cu îmbrăcămintea şi încălţămintea se stă mai prost. De ce? Pentru că e libertate. Şi cînd e libertate, oamenii mişună, caută, mai găsesc cîte o ieşire mai "scurtă" pînă în Turcia sau Bulgaria sau Ungaria, sau mai lungă – în Franţa, Anglia sau chiar Israel. Şi cînd ai asemenea ocazii, de ce să nu se intereseze omul şi de foloase? Doar nu pleacă numai pentru hrana spirituală, nu? Şi cum în Turcia rechizitele şcolare sînt foarte scumpe, cum în Ungaria hîrtia igienică e foarte «piperată», cum în Uniunea Sovietică se caută pantofi şi îmbrăcăminte, oamenii cumpără din magazine în cantităţi considerabile şi vînd... dincolo.

Pe de altă parte nici nu se mai produce. Mulţi oameni nici nu mai muncesc. Dacă ieşi la ora 10, aşa «stam» în centrul oraşului Braşov, toţi, cu mic cu mare (de la elevi de şcoală primară la oameni în toată firea) se plimbă în josul şi în susul străzii, atenţi la fiecare mişcare sau la fiecare vitrină de magazin, doar-doar e ceva mai «acătării» şi e: îmbrăcăminte (o mizerie, după a mea părere!) cică de «shop», în lei, la nişte preţuri apocaliptice, sticle cu băutură – la fel de scumpe şi alte articole la preţuri similare. Şi totuşi, lumea e dispusă să cumpere. Leul e mai mult decît devalorizat.

Şi totuşi e libertate – s-a ajuns la recordul de 1300 de ziare şi reviste (decă vreţi să ştiţi, au apărut şi reviste sexy şi pornografice, aşa, la fel de «stam» şi au mare "cătare"!) La ora actuală, cele mai populare publicaţii sînt «Tineretul liber», «22», «Meridian» (publicaţie timişoreană, "Express", "România Literară", ş. a.

Aerul de libertate persistă şi în emisiunile de la televiziune. Pot spune, fără a exagera, că sînt emisiuni mult mai bune decît aici.

După mine, la ora actuală «înfloreşte» *naţionalismul*. Dacă citiţi «România Mare» (unde Eugen Barbu şi C. V. Tudor şi-au dat frăţeşte mîna) sau «Baricada», vă veţi convinge singuri. Mai ales în paginile «României Mari», veţi găsi articole «scăldate» în paranteze în care se specifică: cutare X – evreu de origine sau cutare Y – armean, sau bulgar, sau ungur de baştină!). Înainte de a pleca, aceşti doi «faimoşi» şi înainte şi acum, tocmai intentaseră proces Uniunii Scriitorilor, pentru că aceasta din urmă i-ar fi acuzat de calomnie şi de caracterul antisemit al ziarului lor. Doar e democraţie, nu?

Şi un ultim aspect, poate cel mai grav: s-au ascuţit conflictele între români şi cetăţenii (populaţie conlocuitoare) maghiari. S-a ajuns la situaţia în care, români din judeţele Harghita şi Covasna au plecat, (s-au mutat cu tot, cu copii şi purcei) în "regat", de frică. Au fost cazuri în care grupuri de unguri au pătruns în casele oamenilor şi au omorît bărbaţii în văzul soţiilor şi copiilor lor (care erau legaţi); pe garduri sînt scrise inscripţii ca: «români = cîini» sau «vom spăla străzile cu sînge de român». Încet, încet, oamenii merg înapoi. Şi mersul cu spatele e dificil, după mine (şi mai periculos)!"

ECONOMIA: GREU, GREU, CHINUITOR

Ceea ce de fapt preocupă oamenii străzii e situaţia economică disperată – a constatat Raul Radu. Aprovizionarea populaţiei, cu o semnificativă schimbare a expresiei – ieri, "se dădea", astăzi "a intrat" – este sărăcăcioasă şi prost distribuită. Reţeaua de aprovizionare şi desfacere e putredă, la propriu şi la figurat.

Speranţele celor lucizi constau în dezvoltarea liberei iniţiative, a economiei de piaţă şi în retragerea din activitate a Statului.

La un colţ, cineva desface producţia proprie: gogoşi; la altul: prăjituri, altădată atît de abundente în cofetăriile capitalei. Repede se face coadă. Se pare că preţul nu preocupă atît de mult, chestiunea e să poţi duce ceva acasă... Noii producători particulari, cu activitatea doar în parte reglementată, au o singură problemă: aprovizionarea. Ei depind de aceleaşi centrale şi "cote" care se obţin pe căi întortocheate.

Reforma agrară, de fapt împroprietărirea micului producător agricol, e timidă. Deocamdată ţăranul – sau cei ce au mai rămas la ţară, produc puţin, aducînd pe tejghelele pieţelor de la oraş, marfa la preţuri exorbitante. În lipsa concurenţei se abuzează.

Se vorbeşte despre începuturile liberalizării economice şi în sectorul serviciilor. Cei ce au avut posibilitatea de a obține o instalație, o mașină din străinătate, au deschis mici magazine – ca de pildă, pentru realizarea copiilor xerox sau repararea brichetelor cu gaz.

S-au creat zeci de agenții de voiaj. Am vizitat două la București. Create la repezeală, în baza unei legi incomplete, ele pot fi considerate acte de curaj. Nu au documentare, nu au orientare și parcă se mulțumesc a fi niște "filiale" ale organizației de turism oficiale, ai căror funcționari în marea lor majoritate au fost. Propunerea de a se constitui într-o asociație independentă și a se afilia la Federația Internațională de resort, care i-ar putea ajuta cu material documentar și cursuri profesionale, îi entuziasmează și îi sperie în același timp.

Mi se spune că un grup francez a deschis un nou hotel și un restaurant "Le Président". Curiozitatea mă duce la Șoseaua Kiseleff, unde descopăr hotelul, localizat în vechea casă de oaspeți a Comitetului Central (Hotelul "Triumf")! Ceea ce mi se prezintă ca pe o vitrină a occidentului e încercarea unui grup de investiții de capital francez, căruia i s-a concesionat pe zece ani localul; de fapt, e încă o improvizație, ca și cînd s-ar fi preluat un magazin sau o fabrică, deoarece nu s-a adus nici un personal calificat și oamenii se lovesc de aceleași probleme: primitivismul comunicațiilor – nu au telex, fax sau centrală telefonică, și aprovizionarea se rezumă doar la posibilitățile interne. Mă simt ca într-o colonie de vară pentru nomenclatură...

Afacerile care înfloresc, sînt cele ale "economiei" neoficiale, rezultate din manevrarea valutei străine, sînt "bișnițarii" sau specula șoferilor de taxi...

Nu îndrăznesc să mă aventurez în problemele majore legate de rentabilitate sau de privatizarea întreprinderilor industriale!

Constat cu durere că începuturile recapitalizării, nașterea unei burghezii productive, nu se bazează pe munca productivă, pe inițiativa particulară, ci pe tranzacții ilicite și acumulare de capital speculativ!

E ușor de constatat că principiile neoliberalismului european, libertatea investițiilor străine, modernizarea industrială și substituirea statului ca "factotum" încă nu a convins. Populația e intoxicată de ani de propagandă contra capitalului străin, de teama cultivată de șomaj și crize. Cum se spune curent: majoritatea vrea să trăiască ca în capitalism, muncind ca în socialism...

EVREII ÎN ROMÂNIA DE AZI (CÎTEVA DATE STATISTICE)

Numărul evreilor din România, la începutul lui 1990	– 19.472
Numărul evreilor din București	– 8.884
Numărul localităților unde se află evrei	– 175
Numărul evreilor care au plecat în Israel în 1989	– 1.136
Numărul evreilor care au primit aprobare de plecare definitivă în 1990	– 500
Numărul sinagogilor în funcțiune	– 78
– din care, funcționează zilnic	– 29
Nr. deceselor în 1989	– 652
Numărul centrelor de distribuire a cărnii casher	– 44
Numărul hahamilor	– 4
Orașe unde există coruri și orchestre evreiești – București	– 4

Arad, Bacău, Botoșani, Brașov, Cluj, Deva, Dorohoi, Galați, Oradea, P. Neamț, Roman, Suceava, Satu Mare, Sighet, Timișoara

(După Buletinul Federației Comunităților Evreiești – M – din România; precizăm că în privința numărului total al evreilor ce trăiesc în România, opiniile sînt împărțite; neexistînd o statistică oficială, efectuată pe baze științifice, terenul este favorabil pentru diferite supoziții. Astfel, la HOR-ul din Tel Aviv, se apreciază că numărul real al evreilor ar fi de circa 40.000.

CASA DE BATRINI
Caminurile MARGOA
TEL: 734124-5-6
SPITAL, TRATAMENTE PENTRU BOLNAVI CRONICI, SUPRAVEGHERE MEDICALA 24 ORE, FIZIOTERAPIE, ACTIVITATI EDUCATIVE.
RAMAT GAN, STR. SHARET 14 (HAKESHET).

România ROMÂNEASCĂ

UN AN DE LA REVOLUŢIE

● STAN VLAD
Bucureşti

LA O EXPOZIŢIE...

Mă aflam zilele trecute la Casa de cultură "Goethe" din Bucureşti; avea loc vernisajul expoziţiei personale "Viaţa evreilor din Moldova şi Bucovina pînă în 1987" a artistului fotograf Edmund Höfer. De-a lungul a zeci de ani, Höfer a surprins imagini de o valoare inestimabilă – documentară şi artistică – din viaţa şi suferinţele evreilor de pe aceste meleaguri.

În faţa unor fotografii cutremurătoare, urechile mi-au surprins reflecţiile rostite cu amărăciune şi îngrijorare în glas, de un vizitator:

– Tare mi-e teamă că o să mai vedem scene ca acestea...

M-am întors; era o veche cunoştinţă, domnul Cohn, fost cîndva vecin cu mine.

– Chiar crezi domnule Cohn? S-ar putea să mai fie posibil aşa ceva?

– Să sperăm că nu, dar semnele nu-s prevestitoare de bine. Lumea s-a schimbat în aceste zece luni de la Revoluţie. Decenii la rînd, aproape că uitasem cuvîntul acela jignitor adresat cu ură evreilor, pe vremuri. Acuma, vreo doi oameni pe care-i cunoşteam ca fiind de treabă mi s-au adresat cu acel cuvînt. Ba unul mi-a spus destul de răstit că de ce nu plec la... ăia ai mei din Israel!

– Nu trebuie să vă luaţi chiar după toţi, domnule Cohn. Sînt oameni şi oameni. Cei mai mulţi, marea majoritate n-au asemenea sentimente rasiste.

Ne-am retras mai spre mijlocul unei săli, unde nu erau prea mulţi, şi-am continuat discuţia.

– Poate nu m-ar îngrijora prea mult, manifestările unor indivizi oarecare. Dar mai sînt şi unele reviste care propagă antisemitismul făţiş.

– Nu-i vorba de... reviste domnule Cohn, ci doar de o revistă – "România Mare". Aţi văzut că însăşi Uniunea Scriitorilor cînd l-a exclus pe Eugen Barbu, i-a dat revistei, directorului ei şi redactorului şef calificativul pe care îl merită: fascişti.

– Şi, totuşi, vezi, revista continuă să apară şi din nefericire, are încă cititori mulţi. La cîţi "prinde" propaganda aceasta nu ştim, dar nu întîmplător unii din cunoscuţi despre care aminteam mi s-au adresat cu...

– Cei doi, Eugen Barbu şi Corneliu Vadim Tudor, într-adevăr fac totul pentru ca recrudescenţa antisemitismului să prindă şi în România. Aţi văzut că s-a afirmat în ziare democrate că: "Dl. Vadim vizează la acte de vandalism antisemit, într-o ţară intrată pe calea liberalizării şi a democraţiei". Dar avem toate motivele să credem că intenţiile lor nu au şansă să prindă viaţă...

– Ar fi iraţional, total artificial, practic fără nici un sens, într-o ţară unde n-au mai rămas decît vreo 23.000 de evrei, marea lor majoritate bătrîni ca şi mine, care nu se mai pot dezlipi de locurile unde s-au născut şi au trăit decenii.

– Aveţi dreptate, dar nu numai atît. Societatea şi cei ce o conduc, legile ţării vor eradica cu siguranţă şi asemenea manifestări. De fapt, antisemitismul lor trădează esenţa fascistă a celor marginalizaţi de revoluţia democratică.

– Aş vrea să cred şi sper că aşa va fi. Confirmarea vom avea-o în ziua cînd o fiţuică infestată de tot ce-i mai rău şi urît în lume ca "România Mare", nu va mai apare. O asemenea publicaţie naţional-şovină, antisemită, extremistă poate face mult rău, fiindcă mai poate deruta pe unii şi menţine o atmosferă de neîncredere şi suspiciune.

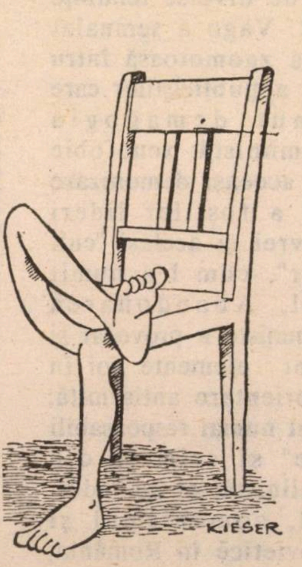

● INSTANTANEU BUCUREŞTEAN
de ION ATLAS

E linişte la Universitate,
S-a stins ecoul vechilor dispute,
În piaţă vezi doar feţe abătute
Şi tineri cu privirile-ncruntate.

Un bătrînel cu obrazul numai cute
Şi haine ponosite, mult purtate
Priveşte-n jur şi-ngînă: "Nu-i dreptate,
Arză-i-ar focu' de..." (prudent) "...de brute!"

Un gazetar străin, francez ori grec,
Se-nvîrte printre oamenii ce trec
Şi îi întreabă: "où sont les «golani»?"

Ne-nţelegînd ce vrea, un bişniţar
Îi spune, arătînd un teanc de bani:
"Change, money, franci francezi, matbea zar!"

● LEON VOLOVICI

EUROPA DE EST ŞI "TESTUL" ANTISEMITISMULUI

"Pericolul antisemitismului în centrul şi estul Europei ca urmare a evenimentelor recente" – sub acest titlu a avut loc la Ierusalim o conferinţă, la sfîrşitul lunii octombrie, organizată în cadrul Universităţii Ebraice de către Centrul internaţional pentru studierea antisemitismului.

"Despre ce pericol teribil vorbiţi Dv.?", a exclamat cineva după primele expuneri. "Evreii din estul Europei (a continuat omul din sală), cîţi au mai rămas, pot veni oricînd în Israel. Nu cunosc israelieni doritori să se stabilească în Polonia. Şi atunci, unde e pericolul?" I-a răspuns, la încheierea dezbaterilor, profesorul Yehuda Bauer: Antisemitismul nu este un fenomen local şi niciodată "marginal", cu deosebire în această parte a Europei. El a avut şi are un caracter internaţional. Ce se întîmplă la Moscova, Budapesta sau Bucureşti are un impact imediat asupra evreilor din Brooklyn sau Tel Aviv. Antisemitismul este "exportat" spre Africa şi celelalte continente, ca "produs" al civilizaţiei europene. Odată cu tendinţa marcată de întoarcere la o percepere naţionalistă şi xenofobă a istoriei naţionale şi odată cu reizbucnirea violentă a unor grave conflicte etnice, evreii tind, din nou, să devină ţinta preferată a părţilor aflate în conflict.

Noutatea acestei conferinţe, şi ea o urmare a schimbărilor dramatice din Est, a fost prezenţa unor istorici şi sociologi (ne-evrei) din Ungaria, Uniunea Sovietică, Germania, veniţi să expună şi să ne avertizeze *ei* asupra manifestărilor – politice, intelectuale, populare – ale antisemitismului în ţările lor.

Despre România a vorbit un cercetător israelian, istoricul Rafael Vago de la Universitatea din Tel Aviv. Analiza a urmărit în primul rînd aspectele politice ale fenomenului. După antisemitismul dirijat şi controlat de sus al "epocii Ceauşescu", noul regim din România, observa Vago, este confruntat cu o revenire a antisemitismului după modelul "tradiţional", din perioada pre-comunistă, dar valorificînd şi stereotipurile puse în circulaţie în ultimele decenii. Noii lideri politici se află încă într-o fază declarativă. Felul în care ei se vor delimita, ca şi în celelalte planuri ale vieţii sociale şi politice, între *continuitate* (în prelungirea naţionalismului ceauşist xenofob) şi *schimbare* va fi un alt test al platformei şi politicii lor naţionale. Deocamdată, parcurgînd noua presă românească de diverse tendinţe şi nivele, R. Vago a semnalat continuitatea zgomotoasă întru antisemitism a publiciştilor care au susţinut demagogia naţional-comunistă: xenofobie exacerbată, aceeaşi demonizare (exclusivă) a foştilor lideri comunişti evrei şi acelaşi "cult anti-Pauker", cum l-a numit vorbitorul. Abandonarea retoricii comuniste a provocat şi apariţia unor elemente noi în textele de orientare antisemită: evreii nu sînt numai responsabili de "erorile" şi crimele din perioada stalinistă; ei au "adus" marxismul, comunismul şi tancurile sovietice în România, ei sînt vinovaţi de pierderea Basarabiei. Apologia lui Antonescu, ca erou naţional, a mai observat istoricul israelian, este însoţită de ignorarea totală a masacrelor evreilor din Basarabia şi Bucovina în anii războiului. În apriga dispută româno-maghiară privitoare la statutul minorităţii maghiare din Transilvania, tragedia amintită, ca şi deportarea populaţiei evreieşti din Transilvania de Nord (sub administraţia Ungariei) sînt folosite şi manipulate de ambele părţi în scopuri politice.

"Nu există viitor pentru evrei în Estul Europei", a afirmat categoric cunoscutul politolog Shlomo Avineri. În ceea ce priveşte România, Rafael Vago nu a făcut prognoze atît de categorice, dar s-a referit la noul context în care această comunitate trebuie să-şi ducă existenţa. Evreii din România, cu deosebire intelectualii, trebuie să fie pregătiţi să facă faţă unei dezbateri deschise privind istoria lor în România, evoluţia relaţiilor româno-evreieşti şi implicarea evreilor în viaţa socială şi politică românească. Ei trebuie să fie pregătiţi şi să înfrunte diversele forme ale "noului" antisemitism.

COSMETICIANĂ
IRIS IUSTER
TRATAMENTE COSMETICE
MANICHIURĂ, PEDICHIURĂ
ŞI MACHIAJ MIRESE
OFERTĂ SPECIALĂ PENTRU LUNA DECEMBRIE:
MANICHIURA GRATUIT
● la fiecare tratament cosmetic
Tel. 03-9302821

VICTOR ESKENASY
Lausanne

ÎNCET, DAR SIGUR...

Încet, dar sigur, în România diversiunea naţionalistă tinde să capete autoritatea unui mijloc de guvernare, sprijinit de o parte a presei în care proliferează acuzaţii, calomnii şi insinuări dintr-o bibliotecă a urii şi intoleranţei. Ca în timpurile ascensiunii fascismului, în perioada interbelică, noii combatanţi sau fraţi de cruce îşi îndreaptă peroraţiile cele mai înverşunate împotriva a două categorii ale populaţiei: minoritatea maghiară şi evreii.

Ca şi în perioada anterioară, prima grijă a actualei noi drepte este fluturarea dezminţirii că ar fi antisemită. Într-o continuitate demnă de relevat, urmaşii lui Codreanu de la Madrid (vezi C. Z. Codreanu 1899 – 1938, Madrid, 1988), foştii scribi ai Secţiei de propagandă şi ai Institutului de istorie a partidului patronate de C.C., cu *double-emploi* la Fundaţia europeană a lui Iosif Constantin Drăgan, ca şi "babuinii" presei remorcate de cei amintiţi înainte (cu "România Mare" în frunte) îşi revendică acţiunile ca nevinovate "priviri spre cer şi spre înălţarea neamului românesc". Evident, un neam românesc din care sînt excluşi conaţionalii de altă etnie şi, nu pe ultimul loc, cei acuzaţi de a fi, vorba lui C. V. Tudor, "mefiboşet gîngav şi fără de ţară/ răufăcător eşti tu, cu *toţi* ai tăi" (subl. n.).

Acuzaţii, calomnii, insinuări – toate într-un bloc clădit solid şi, din păcate, favorizat de o anume complezenţă a unei părţi din intelectualitate, crescută în ultimele decenii în ambianţa unui naţionalism-supapă de descărcare a nemulţumirilor, unealtă de producţie bine strunită de oficialităţile statului. Cum să explici altfel cultul "valorilor atemporale", pentru care pledează oameni altfel de bună credinţă, şi potrivit cărora ar fi "neproductiv" să se caute "găurile din jiletcă" ale unor personalităţi ale culturii române. E vorba, bineînţeles, de acele personalităţi care au cochetat cu sau au făcut, în perioade bine definite, o politică totalitară, fie ea de culoare verde sau roşie.

Asemenea îndemnuri nu fac, în final, decît să perpetueze "capitalul de ignoranţă" – cum îl definea Gabriel Liiceanu – împiediind o re-evaluare şi o reaşezare în parametri istorici a trecutului şi, implicit, a prezentului românesc. Din asemenea îndemnuri pentru o pace socială, în termeni caragialeşti "pupat Piaţa Independenţei", se nasc reconsiderări sporind confuzia şi minciuna. Reconsiderări, necesare dar unilaterale, ale unor ideologi ai extremei drepte interbelice, inclusiv fascist-române, cum e cazul cu Nae Ionescu. Filozoful şi gazetarul de excepţie scria astfel Dan Ciachir (*"Steaua"*, XLI, martie 1990, p. 34) a fost " cu străşnicie la index începînd din anul 1938 şi pînă azi, (şi) rămîne sub obroc nu pentru că ar fi fost «antisemit» sau ar fi făcut «politică de dreapta», ci trage consecinţele realismului său". În aceeaşi demonstraţie de reabilitare, prin escamotarea unei părţi a adevărului – exclusă insinuant prin simple ghilimele – D. Ciachir îşi extindea pledoaria: "Căci nu a fost Goga de «dreapta» şi «antisemit», şi încă prim ministru, spre deosebire de Nae (sic!) care, de altfel, nu a deţinut niciodată o demnitate publică şi nici nu a fost înscris într-un partid?!... Şi totuşi Goga se află de un sfert de veac în manualele şcolare!"

Că în spatele acestei flambări a antisemitismului în care excelează simpatizanţi de genul Eugen Barbu şi C. Vadim Tudor, se află doctrinarii mai vechi sau mai noi ai legionarismului românesc nu există nici o îndoială. Complimentele reciproce pe care şi le fac editorii publicaţiilor lui Iosif Constantin Drăgan – autorul "Lămuririlor despre doctrina legionară" (Cenni sulla dotrina legionaria, Stamperia Romana, Roma, 1940) – şi "România Mare", complimentele adresate lor de foşti camarazi de la Madrid (George Uscătescu, de exemplu) şi pledoariile în favoarea generalului Ilie Ceauşescu sînt suficient de lămuritoare.

De la reconsiderarea ideologiilor şi lauda celor proaspeţi în ciuda vîrstei – şi exemplele se pot înmulţi uşor răsfoind presa românească a acestor luni – pînă la atacurile antisemite, la persoană, pasul nu e mare şi a fost făcut deja cu toate răstălmăcirile şi calomniile proprii acestui tip de gazetărie. De exemplu, un ziar în mod ironic-trist intitulat "Democraţia" (nr. 23 din 25 iunie 1990), îşi dă silinţa să desfiinţeze analizele pertinente ale lui Andrei Cornea, membru al Grupului pentru Dialog Social. "Dialogul" găzduit de "Democraţia" (semnat Radu Theodoru) toarnă de-a valma în aceeaşi oală "atacurile mîrşave asupra armatei române la retragerea din Basarabia cu asasinate şi fapte abominabile săvîrșite de evrei", "decapitarea culturii române, impunerea modelului stalinist, cumplitele procese politice prin intermediul unei securități conduse de elemente alogene", "sutele de anchetatori comuniști, de colonei făcuți peste noapte din croitori și ciubotari de prin mahalele tîrgurilor moldovenești"... Dar, nimic nu poate mira în publicația unui director ca Eugen Florescu care invoca, exemplu de "democrație", – două zile doar înaintea evenimentelor din iunie – dreptul librăriilor din București de a fi aprovizionate și cu... "Mein Kampf" (v. *"Democrația"*, 11 iunie 1990, p. 6).

Alte insinuări calomnioase, de data asta amintind de campaniile antisioniste de la începutul anilor '50, depășesc spațiul României mari și compară (v. "România Mare", 10 august 1990) așa-numite campanii de "înstrăinare a teritoriului național" cu felul "în care s-au petrecut lucrurile cu evreii și palestinienii".

Rezultatele acestei campanii, în care excelează acea parte a presei românești care, pentru a nu-i minimaliza meritele, poate fi numită fără reținere "neo-fascistă", încep să se vadă; iar ele îi privesc atît pe vii cît și pe morți.

Între cei vii încă (o sperăm la ora scrierii acestor rînduri) se află, de exemplu, un simplu muncitor de la secția forjă a uzinelor "23 August", Andrei Apostol. A dispărut la 15 iunie, după o ședință a oamenilor muncii de condamnare a "bandelor de legionari", acuzat de colegi de a fi făcut "totul pentru țară". Ridicată la rangul de dogmă justițiară, confuzia întreținută de o parte a autorităților, și alimentată de presa neo-fascistă, a reușit să pună semnul egalității între un evreu și un legionar. Andrei Apostol, semnala "22", săptămînalul Grupului pentru Dialog Social la 20 iulie, nu fusese încă judecat pentru "legionarismul" său...

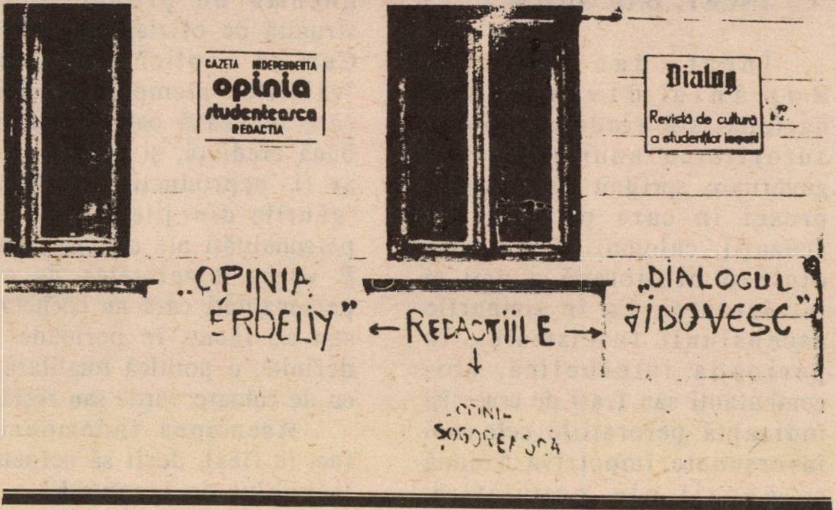

■ *Redacția ziarelor "Opinia studențească" și "Dialog"*

Despre cei morți se vorbește și mai puțin. și totuși, rezultat al aceleiași campanii de presă antisemită, cimitirele evreiești din Tg. Mureș și Galați erau desacralizate de noii vandali. 28 de morminte, dintre care cinci complet distruse la Tg. Mureș și alte opt la Galați. Autorii faptei – o agenție occidentală de presă, citînd surse din București, vorbea de "organizații ordinare de tineri și arabi" – nu sînt cunoscuți nici pînă astăzi.

Încet, dar sigur, semințele dau roade, iar buruienile otrăvite invadează cîmpul. Cuvinte mai vechi ale lui I. Ludo își mențin întreaga actualitate și merită reamintite pentru cei care au urechi să audă: "justiției îi cerem numai justiție; justiție nu pentru a da satisfacție evreilor, ci pentru însuși prestigiul unei justiții cu adevărat democratice..."

P. S.: La 1 septembrie "România Liberă" informa că Andrei Apostol a fost eliberat, dar nu și scos de sub acuzare; acuzația, l-a informat poliția, a rămas aceeași de la începutul arestării, și reportajul cotidianului bucureștean se încheia cu apelul lui Apostol: "poate mă ajutați s-o aflu și eu!"

"România Mare", care nu s-a eliberat între timp, continuă să peroreze împotriva "indivizilor de manevră, de diversiune pe care dacă îi cauți bine la rude, ai surpriza să-i găsești... *cu familia la Ierusalim*" sau a celor care au terorizat țara, "împreună cu alți coreligionari" (nr. 13, 31 august 1990). Și nimeni nu o ajută să afle de ce se bucură de atîta libertate...

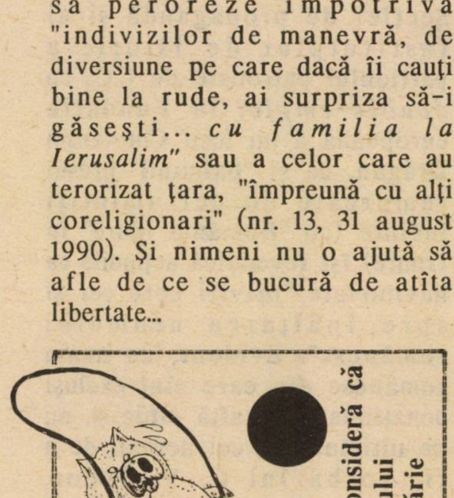

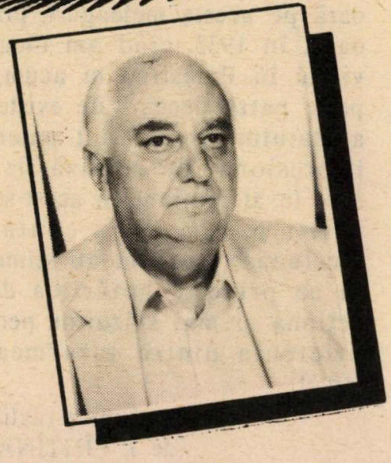

ROMÂNIA, REVOLUŢIA ŞI... EVREII
DE VORBĂ CU D. AVOCAT CONSTANTIN VIŞINESCU

Delegaţia Asociaţiei culturale de prietenie România–Israel, care ne–a vizitat nu de mult, a inclus, ca una din personalităţile marcante, pe avocatul Constantin Vişinescu. Cunoscut jurist, democrat autentic, d–sa a pledat, în cursul carierei sale, în procese intentate evreilor persecutaţi, sioniştilor, a susţinut acţiunile judiciare împotriva "Săptămînii" şi a lui C. Vadim Tudor. Dl. Vişinescu este avocat–consultant al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti (F.C.E.) şi al Ambasadei Israelului la Bucureşti, precum şi trezorierul Asociaţiei.

– Maestre, coincidenţa face ca întîlnirea noastră aici, la Bat-Yam, să aibă loc în ziua în care la Bucureşti, în cadrul Parlamentului, s-a constituit, din deputaţi şi jurişti, comisia care va elabora proiectul noii Constituţii. O constituţie axată pe ideea drepturilor omului; atît pe plan individual, cît şi pe plan colectiv. Se discută aprins astăzi despre colectivităţile etnice. Ce consideraţi că se impune a fi reglementat pentru soluţionarea problemelor etnice care persistă şi care au răbufnit violent în ultima vreme?

– Întrebarea este pertinentă. Aş remarca mai întîi că, îndeobşte, poporul român nu este un popor şovin. Pe de altă parte, pretenţia regimului Ceauşescu de a fi rezolvat definitiv şi radical problema naţională în România nu a avut acoperire în realităţile sociale. În perioada respectivă, naţionalităţile conlocuitoare au fost persecutate, alături de populaţia majoritară. Actuala sesiune a Parlamentului va fi la înălţimea misiunii sale în măsura în care va elabora reglementări care să asigure deplina egalitate în drepturi a tuturor cetăţenilor, indiferent de naţionalitate, precum şi condiţii de liberă dezvoltare şi afirmare a tuturor naţionalităţilor. Ceea ce nu înseamnă, desigur, şi satisfacerea unor revendicări ale unor minorităţi – am în vedere pe cea maghiară şi menţionez că nu este cazul cu cea evreiască – inadmisibile pentru existenţa poporului român şi pentru dezvoltarea armonioasă a întregii populaţii pe teritoriul unitar şi indivizibil al României.

– În ceea ce priveşte minoritatea evreiască – în prezent extrem de redusă numericeşte – se va bucura ea de un statut care să-i asigure libera exercitare a drepturilor sale şi s-o pună la adăpost de recrudescenţa antisemitismului?

– Înţeleg bine preocuparea dvs. pentru această problematică şi declar că nu sînt cîtuşi de puţin în afara ei. În timpul lui Ceauşescu am luat parte, ca avocat, la acţiunea intentată de F.C.E. împotriva unor manifestări antisemite, între care producţiile calomnioase din "Săptămîna" lui Eugen Barbu şi ale lui Corneliu Vadim-Tudor. Cauzele respective, deşi perfect legitime, au fost scoase de pe rol, la intervenţia autorităţilor, ceea ce denotă în mod evident orientarea politică a dictaturii. Democraţia, în numele căreia s-a înfăptuit Revoluţia, şi spre care poporul Român, în covîrşitoarea lui majoritate, năzuieşte cu ardoare, este incompatibilă cu antisemitismul şi îl respinge. După părerea mea, manifestările cu caracter antisemit de după Revoluţie – rare şi sporadice – sînt manipulate de forţe ostile consolidării regimului democratic; ele sînt dezavuate şi ridiculizate de publicul larg. Sînt convins că prin noile reglementări asemenea manifestări vor fi descurajate şi sancţionate. Astfel, reglementîndu-se sub aspect fundamental principiile activităţii presei se va crea şi cadrul pentru prevenirea şi combaterea propagandei instigatoare la învrăjbire între naţionalităţi, la ură de rasă.

– La acest capitol, v-aş întreba şi cum vedeţi posibilitatea satisfacerii unor revendicări ale israelienilor originari din România privind, bunăoară, pensiile sau proprietăţile imobiliare de care au fost frustraţi cu prilejul emigrării?

– În prezent, legislaţia română este fluidă şi unele probleme de acest gen îşi aşteaptă reglementarea. Anularea decretului care statua în mod abuziv că străinii, inclusiv românii rezidenţi în străinătate, nu pot să posede terenuri sau proprietăţi în România permite concluzia că asemenea revendicări vor fi puse în discuţie. Posibilitatea satisfacerii lor efective, depinde, desigur, şi de factori economici.

– *Ce rol socotiţi că ar putea avea România în problema aflată la ordinea zilei, aceea a anulării faimoasei rezoluţii O.N.U. care echivalează sionismul cu rasismul?*

– Am apreciat întotdeauna sionismul ca un ideal şi un drept legitim al evreilor de a-şi avea ţara lor. În 1951, am afirmat această convingere pledînd în procesele intentate sioniştilor persecutaţi de regimul comunist şi păstrînd legături cu unii dintre ei şi în timpul cînd am fost împreună "deportaţi" la Canal. Pe această linie de gîndire, socotesc Rezoluţia menţionată ca fiind rezultatul exclusiv al maşinii de vot. Cum să pui semnul egalităţii între două noţiuni care nu au nimic comun: sionismul – mişcarea de eliberare naţională a poporului evreu şi de integrare a lui în patria străbună şi rasismul – ideologie avînd ca obiectiv distrugerea unor colectivităţi naţionale în numele inconsistentei şi absurdei idei a superiorităţii de rasă? La timpul său, România s-a abţinut de la votarea acestei rezoluţii. În prezent, socot că se va ajunge la anularea ei prin votul majorităţii naţiunilor, inclusiv al României.

– *Şi în încheiere, cu ce impresii vă întoarceţi din Israel?*

– Am călcat pentru a doua oară pe aceste meleaguri; prima oară, în 1933, cînd am făcut o vizită în Palestina şi acum, la peste patru decenii de existenţă a Statului Israel. Sînt puternic impresionat de realizările pe care le-aţi obţinut în acest scurt răstimp. Am avut contacte fructuoase, care m-au stimulat în ce priveşte hotărîrea de a acţiona şi mai stăruitor pentru prietehia dintre ţara mea şi Israel.

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

Minimum **avertizează că...**
dacă deputaţii din Knesset vor vota Legea privind interzicerea transportului public de Sabath, noi le vom purta sîmbetele toată viaţa.

VIAJES MELIA
CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL
STR. SHALOM ALEICHEM 5 (vis-a-vis de El-Al) Telefon 5103921 - 659763, Tel Aviv

SUB MANTIA ALBĂ A ZĂPEZII
«REVELIONUL REVELIOANELOR»
ÎN ROMÂNIA
CEL MAI FRUMOS REVELION DIN CÎTE AU FOST
între 30.12 – 6.1.1991 (8 zile – 7 nopţi)

- ● 2 NOPŢI BUCUREŞTI PLUS
- ● 5 NOPŢI POIANA BRAŞOV

LICĂ BLUTHAL VĂ PROPUNE
NUMAI 595 dolari
ÎN RATE ISRACARD SAU VISA

Costul include: AVION, 2 MESE PE ZI, HOTELURI, EXCURSII, AUTOBUZ LA DISPOZIŢIE, GHIZI, DISTRACŢII, ŞI O NOAPTE ÎNTREAGĂ DE SURPRIZE LA CARNAVALUL DE REVELION 1991

Melia VĂ AŞTEAPTĂ

Hai noroc...şi la mulţi ani!

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Scurt •

● Zig – Zag

"Securitatea era a evreilor".

(Dintr-un articol despre situaţia din România în anii '47, de I. T. Lazăr; în *Zig-Zag*, Bucureşti, octombrie, a.c.)

*

"Eu am să public... o poveste foarte interesantă povestită de un compozitor care a asistat la un spectacol îngrozitor, cum ceata asta... toţi mendelsonii de pe-acolo, a luat nişte discuri Bach, Beethoven şi, sub o indignare nemaipomenită a făcut un autodafe, adică a spart cu picioarele discurile şi le-au aruncat în foc".

(Dintr-o convorbire între Eugen Barbu şi A. Păunescu; în *Zig-Zag*, idem).

● Nume

Federaţia Naţională a Sindicatelor din Industria de Prelucrare a Ţiţeiului cu sediul la Ploieşti, Bd. Republicii nr. 2, poartă numele lui Lazăr Edeleanu. Amintindu-ne că Edeleanu, chimist de mare clasă la începutul veacului, ctitor al petrochimiei româneşti, a fost evreu (deci iudeo-francmason şi târtan), înţelegem că liderii noii Federaţii sînt oameni luminaţi, preţuind valorile şi dispreţuind oligonarismul la zi. Ceea ce, într-o vreme cînd bustul unui Dobrogeanu-Gherea (ploieştean şi el, de fapt, ce coincidenţă!) este dărîmat noaptea de pe soclu, mitocăneşte (ca să folosim expresii blajine) – reprezintă un gest remarcabil. Dar să ne oprim aici cu elogierea ploieştenilor. Ca să nu mai turnăm gaz peste focul aprins prin anume gazete.

● Dolarul

În urma recentei devalorizări a leului, dolarul "la negru" a sărit la 120 lei; în anumite locuri, el s-a vîndut şi cu 140–160 lei (Hotel Continental, Timişoara; Hotel Capitol, Braşov).

● O idee numită Ideea

Ştefan Iureş – poetul – scoate o revistă "Ideea", împreună cu dramaturgul Dorel Dorian şi cu scriitorul Al. Mironov, una din vedetele scrisului românesc S. F. şi cu colaborarea celor mai buni oameni de ştiinţă români, de toate orientările. De toate orientările vrea să zică, simplu, că revista nu are "orientare politică", are în schimb probleme de ştiinţă, viitorologie (e cazul?) etc, la cel mai înalt nivel. Ţinută grafică deosebită, sub semnătura Anei Maria Smighelsky.

Europa? Păi cam asta este Europa.

● Răzvan Mitroi şi Gabriel Miron: "refuz să-i numesc colegi de breaslă"

"...Întîmplarea a făcut... ca la Bucureşti să-mi cadă în mînă o "publicaţie" de un gen deosebit, despre care aproape că nu se ştie nimic la noi în ţară... Este vorba despre revista... "Palestina", caracterizată drept "Buletin de documentare" editat de Ambasada Statului Palestina la Bucureşti, nr. 4 pe luna august 1990. O revistă de numai 16 pagini, dar cît de mult venin strecoară ea la adresa Israelului şi poporului nostru. Ceea ce m-a izbit a fost însă altceva.

Cred că în luna mai sau iunie, un telefon primit la redacţie de la Departamentul guvernamental al presei din Ierusalim, m-a înştinţat că în biroul funcţionarului respectiv se aflau doi ziarişti români, dacă nu mă înşel de la ziarul "Libertatea", veniţi pentru realizarea unui ciclu de reportaje. Cu unul din ei am vorbit imediat la telefon, l-am invitat la redacţie... Nici unul din ei nu ne-a călcat pragul, cu toate că au vizitat şi Tel Avivul.

Abia mai tîrziu aveam să aflu că de fapt nici nu i-a interesat Israelul şi ce se întîmplă la noi. Preocuparea lor a fost situaţia din teritorii, ceea ce nu este condamnabil dacă "relatările" lui Răzvan Mitroi şi ale fotoreporterului Gabriel Miron nu ar fi văzut lumina tiparului în... buletinul "Palestina". Mitroi a fost însoţit la Gaza şi în Cisiordania de un "ziarist palestinian", iar articolul lui cuprinde o descriere amplă a "sărăciei, mizeriei şi suferinţei palestinienilor", a copiilor "eroi ai Intifadei", a "terorii pe care o îndură". Am căutat cu lumînarea să găsesc un singur cuvînt despre atentatele, atacurile şi crimele "eroilor Intifadei" contra israelienilor. Nici unul!

Există o probitate profesională care cere ca atunci cînd un ziarist se documentează asupra unui subiect, trebuie să afle părerile tuturor părţilor implicate. Cei doi, refuz să-i numesc "colegi de breaslă", au încălcat această normă a profesionalismului şi eticii gazetăreşti, ceea ce le-a deschis paginile – dacă nu şi fondurile publicaţiei aşa zisei Ambasade a Statului Palestina la Bucureşti.

Ceea ce mă preocupă pe marginea acestei întîmplări este dacă vizita lor în Israel a fost subvenţionată de ziarul "Libertatea" sau de buletinul "Palestina". Ar fi interesant de ştiut.

(Din articolul "Cumplita trezire la realitate" de Jean Steiger; *Viaţa Noastră*, Tel Aviv)

● **Aur şi fete la Istambul**

"...Jale mare e în bazarul aurului. Magazin lîngă magazin, pe distanţe ce le poţi străbate şi cu maşina. Iar pe lîngă strălucirea naturală a preţiosului metal, mai este pus în valoare şi de lumini orbitoare. Nu sînt magazine de bijuterii obişnuite, ca prin alte capitale ale lumii, ci, pur şi simplu, încăperi şi vitrine bucşite cu sute de kilograme de lanţuri, brăţări, inele, cercei, bijuuri lucrate cu un rafinament fără seamăn. Privirile nu-mi rezistă mai mult de o jumătate de oră, fără să înceapă durerile de cap. Fetişcanele rezistă însă. Ba şi femeile în toată firea. Ore în şir. Vînzătorii sînt de o amabilitate exagerat de falsă. Oferă ceai şi cafea. Întreţin discuţii lungi. Se schimbă cărţi de vizită. Se dau adrese. Se fixează întrevederi... Tîrguiala e mai lungă sau mai scurtă, funcţie de preţ!...

Nu, nu vreau să insinuez nimic. Asemenea "excepţii" se produc şi în magazine cu alt specific. Poate n-aş fi băgat de seamă, dacă amicul care mă însoţea nu-mi atrăgea atenţia. Şi ca să mă convingă, mă duce la un turc de origine dobrogeană care, într-o perfectă limbă română, ne pune în temă cu lucruri care m-au făcut să roşesc. Pentru că sînt român. Şi despre românce era vorba! În zilele următoare am fost mai atent la comportamentul cumpărătoarelor. Şi la insolenţa şi obrăznicia vînzătorilor. Justificabilă, dacă la zîmbet se răspunde cu zîmbet. Dacă la pipăieli se răspunde cu priviri promiţătoare... Degradant, dar cam aşa stau lucrurile...

"Fetele" noastre mai calcă pe alături, aceasta nu-i chiar o noutate. Fiecare cu marfa sa! Sînt în stare chiar să le-nţeleg. Dar mi-e ruşine...

(Dintr-un reportaj de Emil Munteanu, din *"România Liberă"*, Bucureşti)

● **Funduleţ**

"– Marina, practici nudismul?

– Nu-mi place să mă cojesc pe funduleţ. Totuşi, din cînd în cînd, mă mai dezbrac în faţa soarelui, şi nu numai a lui. Am început să fac nudism ca să scap de complexe".

(Fragment dintr-un interviu luat de C. Fugaşin actriţei de film Marina Procopie, în *Indiscret* – director I. Cristoiu, Bucureşti)

● **Da' ce-aveţi cu noi, mînca-v-aş gura?**

"Segregarea socială este reală şi a dus acest popor spre marasm. Pot exemplifica prin fiul meu care s-a întors în prima zi de şcoală plîngînd şi m-a întrebat: «Tăticule, eu sînt ţigan?» Fie că va face performanţă, fie că va întoarce spatele societăţii, ca răspuns la presiune va fi robul destinului său... Mi-amintesc de sora mea, stînd ore în şir în cadă, aşteptînd să se facă albă, mi-amintesc de durităţile ţîncilor la vederea "ciorii" care eram ...

Un stereotip romantic nu departe de basmele copilăriei, întreţine imaginea bogăţiilor fabuloase, "milioane de lei, aur, valută, bijuterii" deşi cvasitotalitatea ţiganilor sînt săraci de le curg, la propriu, peticele. Există şi bogaţi, dar aceştia nu mai sînt nici ţigani, nici români, ci o altă lume.

Specifică "bişniţarului" ţigan e mica găinărie, bomboanele "agricole", "scoate leul, ia beteul", el neavînd acces în shop sau în cartierele rezidenţiale. Buzunăreala, mai mult o coţcărie balcanică, pare să fie domeniul predilect, "hold-up"-uri şi focuri de mitraliere între mafioţii ţigani nesemnalîndu-se, ţiganii încă de pe vremea lui Vlad Ţepeş fiind predispuşi la... fugă...

Dacă mii de popoare au dispărut, poporul ţigănesc şi-a păstrat fiinţa prin faptul că are un suflet cald, muzical, candid pînă la prăpăstios, năstruşnic şi, nici eu nu ştiu de ce, păgubos, toate oalele i se sparg în cap. "Ceauşescu era ţigan, savanta era ţigancă. Dincă este ţigan", mai lipseşte ca PCR să fie tradus prin partidul comunist al romilor. Mai ştii? Fiindcă veni vorba de partide, ţiganii au deja patru Si, după cum îi ştiu, în curînd vor avea patruzeci; cu hărmălaie mare, cu căţel, cu purcel, acordeoane şi Gabi Luncă, cu opoziţie ca la uşa cortului, ţipete şi păruieli parlamentare. E un semn bun, domnilor. Poporul meu s-a trezit. Intrăm, odată cu dv. în Europa. Cui i-e frică de Ţigani?!"

(Dintr-o scrisoare a lui Vasile Ionescu, publicată în ziarul *Libertatea*, Bucureşti)

● **Decese**

● *Ion Biberi* (n. 1904), medic psihiatru, scriitor, unul din prozatorii şi eseiştii de valoare ai epocii. (Cîteva lucrări: *Proces*, proză, 1935; *Oameni în ceaţă*, proză, 1937; *Cercuri în apă*, proză, 1939; *Un om îşi trăieşte viaţa*, proză, 1946; *Lumea de mîine*, interviewuri, 1945, *Lev Tolstoi*, viaţa şi opera, 1947; *Tudor Vianu*, studii, 1966). ● *Ioana Em. Petrescu* (n. Sibiu, 1941), prof. la facultatea de filologie a Universităţii din Cluj, istoric literar (cîteva lucrări: *Ion Budai Deleanu*, şi eposul cosmic, 1974; *Eminescu, modele cosmologice şi viziunea poetică*, 1978; *Configuraţii*, 1981). ● *Dorin Moga* (n. 1930), actor al teatrului C. Nottara, Bucureşti).

E O LUME

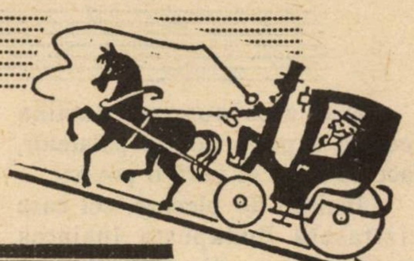

■ ADAR DARIAN

Însemnări de călătorie

De obicei, Darian desenează.
Acuma – scrie.
De fapt, desenează din cuvinte.

3 ORAȘE DIN RĂSĂRITUL EUROPEI: (BUDAPESTA – PRAGA – BERLIN)

Prima etapă a periplului nostru a fost Viena, de unde trebuia să luăm trenul spre Budapesta.

Despre Viena, ce să vă povestesc? Desigur mulți o cunosc. A rămas aceeași doamnă bine, puțin trecută, foarte demnă și sigură de ea. Singurul lucru demn de remarcat a fost expoziția retrospectivă Egon Schiele, genialul pictor care s-a stins de tînăr la începutul secolului și a cărui o operă face parte de mult din patrimoniul clasic al picturii.

Deci, după o ședere de cîteva zile la Viena, ne-am îmbarcat în trenul de Budapesta. La capătul unei călătorii de 4 ore, ajungem la Budapesta în gara Keleti.

Gara, mare și impozantă, plină de oameni mulți, gălăgioși și sărăcăcios îmbrăcați. Aveam niște numere de telefon ale unor apartamente pentru turiști, dar în mulțimea care ne înconjura erau diverși oameni care agitau sus și tare firmulițe cu cuvîntul "Zimmer" (cameră); adevărul e că pe noi nu ne-au convins. Dar, dat fiind că numărul celor care ne propuneau camere devenea din ce în ce mai mare, am decis totuși să vedem despre ce este vorba. Și atunci, mă adresez unei doamne destul de bine îmbrăcată care ținea în mînă o firmuliță; apropiindu-mă însă mai mult de ea, am văzut că pe firmuliță era scris de fapt "Herr Zimmermann" – așa că am renunțat. În toată această nebunie de oameni, zgomot și forfoteală, am observat că se vorbește foarte mult românește în jurul nostru. Ne-am dat seama că eram înconjurați de o grupă numeroasă de țigani români care – după aceea am aflat – invadaseră Ungaria în căutarea unor afaceri a căror natură încă n-am înțeles-o. Imediat am început să vorbim între noi ivrit pentru a evita orice "convorbire de afaceri". Pînă la urmă am găsit un apartament cu două camere, baie și bucătărie (10 dolari de persoană!) care ne-a fost propus de un bătrînel simpatic, despre care am aflat ulterior că este profesor de limbi slave la Universitatea din Budapesta. Apartamentul era situat destul de central, vis-à-vis de Teatrul Național. Cînd am ieșit din lift, am avut o surpriză extraordinară. parcă era un interior din filmele neo-realiste italiene. Imaginati-vă o curte interioară, pătrată, nu prea mare, cu un stativ de bătut covoare, ca pe vremuri, iar de jur împrejur, pe toate cele 4 laturi ale curții, 6 etaje de apartamente, unul lîngă altul, cu o balustradă mică pe fiecare etaj. Era o viziune într-adevăr cinematografică, care în cele 4 zile cît am locuit acolo, ne uimea de fiecare dată.

CREMĂ NEAGRĂ DE GHETE?

Budapesta este un oraș deosebit de frumos, ca orice oraș pe care un fluviu mare (Dunărea) îl desparte în două. Ca o inimă cu două ventricule, Buda și Pesta și o aortă majestuoasă – Dunărea.

Expoziția care m-a uluit ■

Mai ales noaptea, lumina feerică a podurilor și palatelor, face ca totul să pară o poveste.

Înainte de plecare, cei care vizitaseră Budapesta înaintea noastră, ne-au descris orașul ca o mare metropolă cu nimic mai prejos decît orice oraș occidental. Trebuie să mărturisesc că am fost puțin cam dezamăgit de faptul că relatările acesta nu prea corespundeau cu realitatea pe care am descoperit-o. Într-adevăr, vitrinele arată foarte frumos, bine aranjate (ungurii au un deosebit talent de a crea o iluzie de bogăție din nimic), dar, dacă vrei să cumperi ceva mai ca lumea, practic nu prea ai ce. Vezi de exemplu într-o vitrină un pulover verde foarte frumos, dar în magazin găsești numai de culoarea roșie sau albastră, sau de pildă vezi pantofi minunați în vitrină, dar înăuntru găsești numere sau foarte mici sau foarte mari.

Apropos de pantofi. Într-o vitrină a unui magazin de încălțăminte bărbătească în care erau expuși numai pantofi negri, am văzut că aveau de vînzare și cremă de ghete. Am vrut să cumpăr o cutie și cînd am cerut cremă neagră, mi-au spus că au numai cremă de culoare bordo, vînzătoarea fiind chiar foarte surprinsă de năstrușnica mea idee de a cere cremă neagră.

Singurele magazine unde se mai poate găsi ceva de cumpărat, sînt "shopurile" din marile hoteluri unde prețurile (nu excesiv de mari) sînt în dolari.

MINI-MINI JUPE

Am avut impresia – poate superficială, dat fiind puținul timp pe care l-am petrecut acolo, că epoca de prosperitate a Ungariei e deja de domeniul trecutului și că acum maghiarii trebuie să facă față unor probleme foarte grele (șomaj, datorită închiderii unor întreprinderi nerentabile, un început de inflație, afluența mare de refugiați din Ardeal și o productivitate a muncii din ce în ce mai scăzută).

Pe stradă lumea pare bine îmbrăcată, femeile în special, după ultimele canoane ale modei, iar adolescentele și nu numai, arborează mini-mini jupe foarte apetisante.

Despre frumusețile orașului s-au scris destule și nu mai vreau să revin asupra lor. Vreau să pomenesc numai de o expoziție pe care am descoperit-o cu totul întîmplător, plimbîndu-ne în incinta fostului Palat Regal – unul din monumentele celebre ale Budapestei.

O EXPOZIȚIE CUM N-AM MAI VĂZUT ÎN VIAȚA MEA

Ajungînd într-una din curțile interioare ale Palatului, atenția ne-a fost atrasă de un panou instalat deasupra unei uși. Pe panou era scris, cu litere mari, roșii: STA-LIN! RA-KO-ȘI! De o parte și de alta a ușii erau două portrete – unul al lui Stalin, iar al doilea al lui Mathias Rakoși, dictatorul Ungariei în perioada 1945 – 1956.

Mînați de o curiozitate firească, am intrat și imediat, încă din prima sală, am avut un șoc: era o expoziție care prezenta într-o formă nemaipomenit de pregnantă "Propaganda și realitatea în Ungaria anilor '50" (titlul expoziției).

Chiar la intrare te întîmpină o uriașă statuie a lui Stalin (cred că peste 10 metri înălțime). Împrejur, zeci de fotografii reprezentînd toate statuile lui Stalin ce fuseseră înălțate pe teritoriul Ungariei.

Pe peretele din fund era un panou uriaș – o caricatură mărită în care se vedea o manifestație de șoricei care defilau încolonați într-o ordine perfectă. În fruntea coloanei era un șoricel mai măricel care purta o placardă. Pe placardă era capul unui motan mustăcios cu ochi aprigi, iar toți șoriceii care manifestau priveau cu ochi înfricoșați la pisoiul amenințător.

Cred că este cea mai formidabilă caricatură pe care am văzut-o vreodată și care descrie uluitor regimul comunist. Genial!

Două dintre exponate mi-au atras îndeosebi atenția. Cel dintîi reprezenta (într-o reușită reconstituire) vitrina unui magazin universal din acea perioadă. Ce se găsea în vitrină? 3 cutii de conserve prăfuite, 1 sticlă de oțet, 4 pachete de lumînări, 3 pachete de cutii de chibrituri, 3 calupuri de săpun de rufe, cîteva cutii de cremă de ghete (neagră!), șireturi, nasturi și ață. Și cred că nu am omis nimic.

Exponatele erau zguduitoare. Toate lozincile epocii, toate afișele de propagandă, titlurile din ziare, fotografiile capilor Partidului și, bineînțeles, cultul personalității lui Stalin și Rakoși, reflectat în arta realist-socialistă.

Al doilea exponat era reconstituirea unei camere de anchetă de la securitate. O cameră nu prea mare, cu un birou și un singur scaun – al anchetatorului; pe perete o fotografie mare a lui Djerzinski – întemeietorul "Cekăi" sovietice de tristă amintire. Pe un perete, o lozincă: "Organele de securitate – pumnul clasei muncitoare" iar dedesubt un alt text: "Fii fără milă – dar veșnic în slujba clasei muncitoare".

E O LUME

URAA!, ŞI LA GARĂ!

Am petrecut mai bine de o oră în această expoziţie; şi de-abia cînd am ieşit afară, am remarcat că deasupra intrării atîrnă un imens drapel negru...

În aceeaşi noapte urma să plecăm cu trenul la Praga.

Aici vreau să deschid o paranteză în legătură cu circulaţia feroviară în Ungaria.

Budapesta are cîteva gări, iar cele mai importante sînt gara Keleti în care am sosit şi gara Nyugati (gara de Vest), de unde urma să luăm trenul spre Praga (dar asta aveam s-o aflăm ulterior).

Ne-am dus să luăm bilete de la gara cea mai apropiată (Keleti). Spre surprinderea noastră, (cînd spun "noastră", vorbesc de soţia mea şi cu mine şi încă o pereche de prieteni) aflăm: 1) că trenul nu pleacă de la gara Keleti ci de la gara Nyugati; 2) că la gara Keleti nu există un mers al trenurilor general, ci numai al gării respective; 3) că habar nu au cît costă un bilet pînă la Praga.

Deci, fuga la gara cealaltă. Pe drum încercăm să înţelegem – fără rezultat – de ce nu există un mers al trenurilor general care să fie afişat în toate gările importante şi cu circulaţie internaţională. Se pare că există o concurenţă între gări, fiecare apărîndu-şi interesele, fără să ţină seama de cerinţele călătorilor. Este adevărat că, de cînd s-a schimbat regimul, se caută să înlăture centralismul excesiv, dar totuşi...

După o călătorie de o noapte în vagon de dormit, cu un tren care te zguduia de cîte ori treceai peste joantele şinelor, încît la un moment dat m-am întrebat dacă nu cumva trenul are roţile pătrate..., ajungem la Praga cu o oră mai devreme, adică la 7 dimineaţa.

■

(În nr. viitor: "Bună dimineaţa, Praga!")

SALOANELE EICHAL din HOLON

Au devenit CELE MAI ATRACTIVE din toată regiunea Dan datorită unei schimbări revoluţionare în conducerea lor.

• Vechiul patron, BENI COHEN, cu mulţi ani de experienţă în meserie, s-a asociat cu EDMOND HALIVA care a revenit în ţară după o absenţă de 25 ani, interval în care a condus hoteluri şi diverse alte localuri în R.F.G., Londra, Paris, Riviera franceză, etc. Astfel a dobîndit o profundă pricepere în acest domeniu precum şi gusturi rafinate. Cu acest bagaj de cunoştinţe + stăpînirea a 8 limbi europene şi-a propus şi a reuşit să aducă îmbunătăţiri structurale la saloanele din Holon fără a influenţa preţurile. În continuare, PREŢURILE au rămas REZONABILE.

• Saloanele cuprind 3 săli din care una cu loc pentru 500 scaune, aşa că poate servi şi pentru adunări, expoziţii de modă, etc.

BRITH MILA: DE LA 20 ŞEKELI DE PERSOANĂ

• SERBĂRI SERALE CU PESTE 250 INVITAŢI (NUNŢI, BAR MITZVA, ETC.) – 33 ŞEKELI, PREŢ CARE CUPRINDE ŞI I.V.S.

• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE LA ALEGERE: 7 FELURI SALATE, 3 FELURI "ENTRÉE", 3 SORTURI CARNE, DESERT + CAFEA ŞI PRĂJITURI. BĂUTURI UŞOARE – LA DISCREŢIE

• LA INTRARE ÎN SALĂ, BAR CU WHISKY, COCKTEILURI ŞI ALTE BĂUTURI ALCOOLICE + APERITIVE – GRATUIT

●

GRATUIT!!!

• ROCHII ŞI ARANJAREA MIRESEI

• FLORILE DIN SALON

• BUCHETUL MIRESEI

• O PÎINE MARE

• TORT TRIPLU ETAJAT

• FILMARE VIDEO

CADOU BAR MITZVA!! – BICICLETĂ B.M.X.

HOLON – BLD. KUGEL 38 – TEL. 03/849218 – 845388

PARKING GRATUIT. ÎN FAŢA CLĂDIRII, STAŢII A FOARTE MULTE LINII DE AUTOBUZ INTERURBAN

MINIMUM NU UITA

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

1942. 1943.
Sîntem în toiul războiului mondial.

În capitolul acesta nou din memoriile rabinului-şef Dr. Alexandre Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu), ne întîlnim cu oameni, cu fapte, cu iniţiative, cu gesturi, care-au însemnat, fiecare, *ceva*, în efortul disperat de salvare a obştei evreieşti din România.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

▲ *Cu Golda Meir, peste ani, la Ierusalim: "aşa a fost, Golda, aşa a fost în România"*

VICTORIA NOASTRĂ PARŢIALĂ

O dată cu toamna 1942 şi pînă la sfîrşitul anului, se putea crede într-o schimbare semnificativă în politica guvernului, în ce priveşte deportările. Nădăjduiam că, cel puţin temporar, sîntem scutiţi de noi primejdii. Lucrurile evoluaseră, favorabil, în septembrie şi în octombrie, cînd se renunţase la planul deportărilor masive în Polonia.

Astfel, la începutul anului 1943, părea că suflă un vînt de speranţă pentru evreii din România. Mihai Antonescu ne spusese că nu vor mai fi convoaie importante pentru Transnistria; dar cîteva tot au mai fost. În cursul întîlnirilor noastre ridicasem – de cîteva luni deja – problema unor eventuale repatrieri. Insistasem, fireşte, asupra orfanilor, deoarece simţeam că mareşalul, precum şi alţi membri ai guvernului se vor opune mai puţin la aceasta, decît la alte cereri ale noastre. Încercam să obţinem rezultate concrete – de pildă, să se fixeze o limită de vîrstă, pe care o ridicasem mereu – ştiind că odată ce s-ar fi ajuns la un acord de principiu, la stabilirea unui precedent, drumul va fi deschis şi pentru alte repatrieri. În realitate, nimic nu era uşor, şi aceasta în mare măsură deoarece situaţia de pe frontul de răsărit se schimba necontenit. Repatrierea "cea mare" a deportaţilor a putut fi înfăptuită numai la sfîrşitul luptelor din această regiune şi cu preţul unor imense dificultăţi, pricinuite de data aceasta de autorităţile militare ruseşti.

La sfîrşitul anului 1942, aveam ciudata impresie că Mihai Antonescu – omul acesta care, în mod deliberat, îi aruncase pe evrei pradă dispreţului şi urei românilor, – căuta, să discute cu mine, mergînd pînă într-acolo încît să-mi ceară sfatul cu privire la felul cum pot fi uşurate suferinţele obştei. Crezusem uneori că încearcă în mod conştient să ne satisfacă unele dorinţe. În 1943, cînd se pusese problema refugiaţilor evrei din Polonia – în 1944, va fi vorba de refugiaţii din Ungaria – mareşalul sugerase pur şi simplu să fie toţi împuşcaţi. Mihai Antonescu se lăudase că a reuşit să anuleze acest ordin. El mersese pînă a-i informa personal pe delegaţii Comitetului internaţional al Crucii Roşii, în speranţa, fără îndoială, că aceştia vor face ca informaţia să ajungă la urechile noastre. Cînd în februarie 1943, nunţiul Cassulo discutase cu el despre ajutorul de care aveau nevoie evreii din Transnistria, el i-a răspuns că se gîndeşte de mult la asta şi că nu vrea să treacă drept un călău în ochii posterităţii. Cunoscînd prietenia mea cu nunţiul, era convins că vorbele acestea îmi vor fi transmise. Ipocrit şi oportunist, încerca să se adapteze împrejurărilor avînd grijă de interesele sale personale, în timp ce mareşalul, el, rămînea acelaş, neschimbat. Chiar dacă în anumite ocazii părea mai rezonabil, firea sa explozibilă îşi spunea numaidecît cuvîntul.

MIHAI ANTONESCU ÎŞI PREGĂTEŞTE VIITORUL

Era deci clar că Mihai Antonescu se preocupă serios de "viitorul" lui, făcînd totul pentru a rămîne în termeni buni cu reprezentanţii ţărilor occidentale la Bucureşti, ceea ce se traducea printr-o subită şi lesne vizibilă "bunăvoinţă" faţă de evrei. El urma să plece curînd la Roma şi nunţiul Cassulo îmi spusese că i-a pregătit o întrevedere cu papa. Această întrevedere putea să aibă pentru noi consecinţe importante. Am întocmit imediat o întreagă documentaţie pentru a fi trimisă la Vatican.

Pe de altă parte, începusem să nutrim oarecare speranţe în legătură cu un plan de emigrare masivă în Eretz Israel, nu numai pentru orfanii din Transnistria, dar şi pentru cîteva zeci de mii de adulţi. Întrucît însă această eventualitate ne fusese prezentată de Radu Lecca, eram destul de sceptici. Lecca îşi datora postul nemţilor, comportîndu-se ca un tipic boier român, corupt şi deseori beat. Dar, îl văzusem uneori şi bine dispus şi ştiam că sînt momente cînd poate fi sensibil, ba chiar şi relativ simpatic.

Israel Levanon (care se numea pe atunci Leivandman conducea mişcările *Mizrahi* şi *Hapoel Hamizrahi)*, îmi adusese la cunoştinţă că există primejdia ca un număr de *haluţimi* să fie trimis în Transnistria. Soarta lor depindea de Radu Lecca. Am luat deci legătură cu acesta şi m-am dus să-l văd însoţit de Levanon. Lecca m-a ascultat atent, apoi mi-a spus: *"Domnule şef-rabin, nu eu am cerut ca oamenii aceştia să fie deportaţi. Nemţii au cerut-o. Nu pot să fac nimic. Dar, vă declar în mod confidenţial, cu condiţia să nu transmiteţi mai departe, că-i voi trimite în Basarabia, de unde se vor putea întoarce uşor, şi nu în Transnistria, aşa cum o cer nemţii"*. Declaraţia aceasta mi-a dat curaj să-l rog ca tinerii sub 17 ani să fie scutiţi de muncă obligatorie.

În săptămînile ce-au urmat, se răspîndiseră zvonuri după care ar urma să aibe loc o masivă emigrare spre Palestina. Zvonurile proveneau din Elveţia, Portugalia, Turcia, Statele Unite, via Crucea Roşie.

Mihai Antonescu: "o subită bunăvoinţă *faţă de evrei"*

O asemenea operaţie i-ar interesa din două puncte de vedere pe români: mai întîi, ar fi recoltat un imens beneficiu politic şi material, dacă-şi "vindeau" evreii. Apoi, ar fi fost realmente înfăptuită faimoasa lozincă antisemită: *"jidanii la Palestina, România a românilor"*. În sfîrşit, cîştigul pe plan politic internaţional ar fi fost considerabil, dacă România putea să demonstreze că rezolvă problema evreiască în mod paşnic, şi nu aşa cum cerea soluţia finală. Dar, germanii aveau alte planuri. Killinger, ambasadorul lor, se grăbi să intervină pe lîngă guvern, precizînd că niciodată Germania nu va aproba asemenea emigrări. Niciodată evreii nu vor scăpa din ghiarele sale, ca să întărească potenţialul economic şi militar al ţărilor ce luptă împotriva ei. Pe de altă parte, germanii ţineau cont că beneficiile materiale ce-ar rezulta din "vînzarea" evreilor români, vor intra în buzunarul lor, dat fiind că România nu mai era decît un satelit al Germaniei. Astfel încît cu toată opoziţia lor categorică la proiectul acesta, Lecca era îndemnat să cultive ideea şi chiar să discute în amănunţime aspectele financiare ale operaţiunii.

Nemţii infiltraseră agenţi ai Gestapoului în organismele însărcinate cu pregătirile. Fireşte, Sfatul Evreiesc clandestin era la curent. Continuam să ne întîlnim la domiciliul meu şi-i cerusem lui Wilhelm Fischer să ne informeze asupra întregii laturi financiare a problemei. Fischer era prieten cu Benvenisti, reprezentantul în România al Organizaţiei sioniste, pe atunci însă dizolvată. Îl cunoşteam bine pe Fischer şi mă vizita destul de des.

ZISSU ŞI FILDERMAN

Dar, începînd din 1943, un alt grup de sionişti se strînse în jurul lui A. L. Zissu, alcătuind un fel de organizaţie rivală. Şi astăzi încă sînt nespus de trist că trebuie să spun că relaţiile dintre sioniști erau deseori rele. La începutul lui 1944, mai mulți conducători ai Organizației sioniste clandestine din România fuseseră arestați și Zissu se impusese ca lider în locul lor. Ceva mai tîrziu, poziția sa fusese recunoscută în fapt, de către Mihai Antonescu.

Raporturile dintre Zissu și Filderman erau destul de complicate. Primul vroia să se impună în sînul Sfatului evreiesc clandestin, al doilea urmărea pe cît îi sta în putință, să-l împiedice, deoarece prefera manierele mai suple, mai conciliante ale lui Benvenisti.

A. L. Zissu: ranchiună...

Zissu îi ceruse lui Moritz Geiger, un evreu bucovinean, să intervină pe lîngă mine ca să accept să dicut cu el problemele referitoare la lucrările Sfatului evreiesc clandestin. Ceea ce am făcut, cerîndu-i sfatul lui Filderman; acesta fidel formației lui juridice, mi-a sugerat să-i cer lui Zissu să-mi prezinte în scris ideile sau propunerile sale. Mi-a trimis nu una, ci trei scrisori, fără să reușească însă să-l convingă pe Filderman. Acești doi oameni se deosebeau în tot și în toate. De exemplu, Zissu vroia să ignoreze complet Centrala evreilor și chiar să intre în conflict deschis cu Centrala, ceea ce după Filderman ar fi fost contrar intereselor noastre. În problema deportărilor în Transnistria, aveam nevoie de sprijinul comisiei de ajutor, care depindea de Centrala evreilor. Trebuie să precizez că, cu două luni înainte de sfîrșitul războiului, printr-o spectaculoasă volte-face, Zissu va accepta să colaboreze atît cu Comisia cît și cu Centrala, iar atunci cînd pe umerii lui va atîrna răspunderea emigrației, va renunța rapid la o bună parte din marile lui principii.

Între timp, el ne îndemna să adoptăm o atitudine agresivă, oridecîteori ne întîlneam cu membri ai guvernului. Or, Filderman și cu mine, preferam să ne comportăm cu un amestec de mîndrie și supunere, atunci cînd ceream din partea autorităților deopotrivă îndurare și respectarea drepturilor noastre. Nu ne simțeam în situația de a fi disprețuitori sau sarcastici.

Atît Filderman, cît și Zissu erau oameni cu personalitate puternică, dar temperamentele lor se deosebeau peste măsură, așa cum se deosebea și concepția lor despre viața evreiască și despre metodele ce trebuiesc folosite în cadrul acțiunii. Zissu hotărîse pe la jumătatea anului 1944, cînd guvernul muribund nu mai avea mult de trăit, să-l lingușească peste măsură pe Mihai Antonescu. La 26 iunie i-a adresat o scrisoare bombastică în care se felicita de "fructuoasa colaborare" dintre ei doi, aplauda "eforturile curajoase" ale primului ministru și îl asigura de "modesta" dar devotata mea colaborare"...

Într-o dimineață, Zissu veni la mine, pentru a mă invita să prezidez o reuniune a noii organizații sioniste pe care o constituise, atrăgîndu-mi atenția că în discursul său inaugural, va vorbi mult despre mine și activitățile mele. Reflectînd îndelung la consecințele morale și politice ale deciziei mele, l-am refuzat. Pentru mine, singurul conducător recunoscut era Benvenisti și, în calitate de șef rabin, nu țineam să mă amestec în certurile personale dintre sioniști. La care Zissu, rănit în orgoliu, furios, mi-a răspuns că în acest caz, nu va pomeni deloc despre mine. Mai tîrziu, a mers pînă acolo încît și-a manifestat ranchiuna în public, criticîndu-mă în prezența lui Mihai Antonescu. Încercase să-l convingă pe acesta că nu există cult mozaic, că deci, nu există șef al acestui cult și că, în tot cazul, el, Zissu, se afla deasupra tuturor acestor lucruri. Ceea ce mă jignise, bineînțeles, profund. Răspunsul lui Filderman însă, care i-a scris numaidecît lui Mihai Antonescu pentru a protesta, mă jignise deasemeni; deoarece nu puteam suporta ca doi membri ai comunității noastre să se sfîșie în felul acesta.

În timpul acesta, mă ocupam în permanență de copiii ce fuseseră încredințați organizației pentru apărarea sănătății copiilor evrei (OSE) al cărei sediu era la Geneva. M-am dus să-i văd, le-am vorbit, am discutat cu cei ce se îngrijeau de ei ca să văd dacă din punct de vedere psihologic se dezvoltau normal. Am asistat la aproape toate ședințele responsabililor cu OSE, cu Joint-ul, și cu secția română a Congresului Mondial Evreiesc.

UN RAPORT AL LUI INTELLIGENCE SERVICE

Repatrierile, în vederea cărora Sfatul evreiesc clandestin depusese atîtea eforturi, se bucurau de sprijinul nunțiului Cassulo și al reginei mame Elena, precum și al Comitetului delegațiilor Crucii Roșii Internaționale și al ambasadorilor Elveției și Suediei.

Este interesant de notat că într-un *"report of the British*

Intelligence Service based in Haifa", din martie 1943, privitor la situaţia evreilor din România, se scoate în evidenţă influenţa pe care o aveam la Curtea Regală. În acest raport se spune: *"rabinul şef, Alexander Şafran, este o personalitate de un înalt nivel. El are 33 de ani şi este un bun sionist. Este apreciat la Curte, în special de Elena, Regina Mamă"*.

Ştiam, totodată, că, voiajul lui Mihai Antonescu la Roma şi la Vatican, se soldase cu rezultate favorabile. Dar, satrapii de la ambasada germană explodaseră de furie cînd au aflat că au loc anumite discuţii între noi şi guvern. Generalul Picky Vasiliu, vice ministru la Interne, ne informase că operaţiunile propriu zise ar fi putut începe numaidecît. În unele privinţi, Vasiliu semăna cu Radu Lecca, comisarul cu Afacerile evreieşti. Tot atît de cinic ca şi el, avea la rındu-i momente cînd se arăta mai uman. Cînd mă duceam să-l văd pentru a-l ruga să intervină în favoarea unei familii, anume, sau într-un caz special, mă primea cu cordialitate, dar era prins într-o dilemă: pe de o parte, guvernul român – unde nu exista nici un fel de coordonare cînd era vorba de chestiunea evreiască, iar de altă parte nemţii care cereau ca problema să fie rezolvată în *felul lor...*

Promisiunile făcute de Radu Lecca nunţiului apostolic (stabilisem personal lista respectivă pentru monseniorul Cassulo), nu fuseseră niciodată aduse la îndeplinire. Ele erau următoarele:

1. Sistarea deportărilor. 2. Transferul în Transnistria de Nord, aflată sub jurisdicţie română a deportaţilor din lagărele ce se aflau sub jurisdicţie germană. 3. Măsuri eficiente pentru garantarea vieţii celor internaţi din lagăre. 4. Repatrierea văduvelor, a foştilor combatanţi, decoraţi sau răniţi, a foştilor funcţionari, pensionarilor de război şi a altor persoane avînd merite deosebite. 5. Desfiinţarea ghettourilor. 6. Ajutoare ale Crucii Roşii sub formă de îmbrăcăminte şi medicamente. 7. Dreptul de a trimite din Bucureşti pachete cu alimente şi alte produse, plătite la preţuri oficiale. 8. Libertatea de exersare a profesiunii. 9. Remunerarea muncilor efectuate de internaţi. 10. Dreptul de a scrie şi de a primi scrisori.

În plus, plecarea în Palestina a unui număr mare de orfani – un obiectiv esenţial din punctul meu de vedere şi asupra căruia insistasem necontenit pe lîngă Cassulo. Dar, nimic din toate acestea nu se realiza în fapt.

La sfîrşitul anului 1943 veniseră să mă vadă diverse

►

RĂSPUNDEŢI LA INTREBĂRI !

Comemorări şi aniversări în luna decembrie

După cele cîteva date de mai jos, puteţi afla care sînt personajele comemorate sau aniversate în luna decembrie?

1. Fondează ziarul "Hatzvy" (1985); Întemeietorul instituţiei "Vaad Halashon" (1890).
2. Autorul lucrării "Autoemanciparea" (1883); a iniţiat convocarea istoricului "Congres de la Katovitz" (1884).
3. Autorul lucrării "Problema doctrinei sioniste" (1903); a fondat partidul social-democrat "Poalei Zion" (1906).
4. A înfiinţat primele plutoane din "Palmah" (1941); a scris amintiri despre luptele "Palmahului", o piesă despre Hana Senes, un început de autobiografie.
5. Unul dintre fondatorii "Haganei"; consilier municipal al oraşului Tel Aviv (1925).
6. Fost preşedintă la "Women's Internaţional Organization" (1919); una din fondatoarele "Institutului Weizman" (1934); fost colonel în armata britanică.
7. Autor al lucrării "Eseu asupra datelor directe ale conştiinţei" (1888); laureat al premiului Nobel.
8. Procuror general şi deputat în guvernul britanic (1910); fost preşedinte al Societăţii de Electricitate din Eretz Israel (1926 – 1933).
9. Inventatorul zepelinului (1845 – 1899).
10. Redactor al revistei de avantgardă "75 H.P."; autorul volumelor de poeme "Restrişti" (1923); "Plante şi animale" (1929), "Invitaţie la bal" (1930); "Patmos" (1933), etc.

Răspunsurile la pag. 79

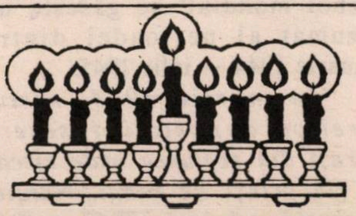

În aceste zile cînd ne pregătim de frumoasa sărbătoare a Menorei luminate, legile habotnice propuse de Aguda, îmi sună hanuca-n perete.

personalităţi importante române. Simţeau că sfîrşitul războiului se apropie şi mulţi se preocupau atunci să-şi "prepare", dacă nu sprijinul, cel puţin simpatia evreilor, fără să le pese de altminteri de primejdiile care încă mai planau asupra comunităţii noastre. De pildă, trupele germane care băteau în retragere pe frontul rus ar fi putut foarte bine, în trecere, să măcelărească populaţia din Transnistria şi, traversînd România să continuie masacrul. Nu puteam fi niciodată siguri că nu există un acord în acest sens între nemţi şi români.

LA CINE MĂ FĂCEA SĂ MĂ GÎNDESC IULIU MANIU

Ceea ce îi preocupa pe vizitatorii mei, era să poată dovedi că, în marea lor majoritate, evreii de sub administraţia română au supravieţuit, spre deosebire de ceea ce se petrecuse în celelalte ţări din Europa, ocupate de nemţi. Nu se pomenea nimic, bineînţeles, despre colaborarea armatei române cu armata germană şi despre măcelărirea evreilor din Bucovina şi Basarabia. De pildă, d. Papacostea, fost ministru în guvernul Averescu, m-a vizitat în mai multe rînduri, lăsîndu-mă să înţeleg că s-ar putea ca regele Mihai să-i încredinţeze postul de prim-ministru, imediat după război. El dorea să afle prin urmare ce putea face pentru evrei în momentul acela. Mai mulţi generali în rezervă, în "vizite de curtoazie", m-au întrebat cum văd eu vinovăţia românilor în legătură cu evreii persecutaţi şi dacă voi cere o pedeapsă. În loc de răspuns, le-am oferit un citat din Talmud, unde, pornindu-se de la un verset din Psalmi se spune că *"nu dorim să-i pedepsim pe păcătoşi, ci să oprim păcatul"*.

Iuliu Maniu, omul acesta atît de orgolios, nu se deranjase în persoană, dar îşi exprimase dorinţa să ne întîlnească pe mine, pe Benvenisti, pe Filderman şi pe alţi cîţiva. Îl văzusem în mai multe rînduri, după cum am spus mai înainte, şi mai ales în 1942, în legătură cu deportările. N-a refuzat niciodată să mă primească. Rece şi calculat, îşi cîntărea cu grijă fiecare cuvînt. După impresia mea, el se preocupa de evrei numai în măsura în care aceasta avea vreo legătură cu interesul naţional. Ne lăsase să înţelegem că ştia foarte bine că modul cum a fost tratată comunitatea evreiască va cîntări greu în ochii aliaţilor, atunci cînd va fi vorba de a se stabili responsabilitatea fiecăruia. În consecinţă, părerea conducătorilor noştri putea fi foarte utilă. Felul său de-a fi, alura sa, modul de-a vorbi, îmi aminteau de monseniorul Seipel şi de dr. Innitzer, cancelarul Austriei şi ministrul Afacerilor sociale, pe care i-am cunoscut cînd studiam la universitatea din Viena. Mari teologi, oameni distinşi amîndoi, ei se numărau printre aceia pe care i-aş numi antisemiţi rafinaţi. Dr. Innitzer, ajuns între timp cardinal şi arhiepiscop al Vienei, aplaudase intrarea lui Hitler în Viena, dar după aceea, în timpul persecuţiilor din Austria, i-a apărat – oarecum – pe evrei. Maniu mă făcea să mă gîndesc puţin la aceste două eminente personalităţi.

În "Documentele Sfîntului Scaun relative la al doilea război mondial" se găseşte un rezumat al perioadei dintre ianuarie 1944 – iulie 1945:

"În martie 1944, restul evreilor deportaţi fuseseră retraşi din regiunea unde riscau să fie prinşi de nemţi. Nunţiul intervenise deja în 1942 – 1943 în favoarea evreilor din Transnistria mai ales în urma călătoriei făcute în primăvara 1943 în lagărele din Transnistria. La începutul anului 1944, deteriorarea situaţiei militare sporea îngrijorarea pe care comunitatea evreiască o nutrea de multă vreme: teama că românii retrăgîndu-se, evreii vor cădea în mîinile forţelor germane. Evreii îşi aleseseră în acest sector următoarele obiective: a) a asigura de îndată ce va fi posibil, transferul evreilor spre "regat" sau cel puţin spre partea occidentală a Transnistriei, considerată mai sigură; b) a asigura în mod serios emigrarea evreilor sau cel puţin a orfanilor spre Palestina, dat fiind că guvernul român, deşi, sau din cauza antisemitismului său, nu avea nici o obiecţie fundamentală la adresa emigrării evreilor în Palestina. În vederea atingerii acestui dublu scop, comunitatea evreiască, reprezentată mai ales prin Alexandre Şafran, şef rabin al României, continua să solicite sprijinul nunţiului şi al Sfîntului Scaun... Intervenţiile nunţiului Cassulo reclamau un tact deosebit, deoarece o asemenea acţiune risca să fie respinsă brutal, fiind socotită un amestec în treburile interne ale ţării".

"La 22 ianuarie sosise la nunciatură un memorandum din partea dr. Şafran, în care era descrisă situaţia orfanilor din Transnistria. Dat fiind procentajul ridicat al mortalităţii printre deportaţi, copiii lipsiţi de părinţi erau relativ numeroşi: patru mii, între doi şi şaisprezece ani. Rabinul şef al României, îi spusese nunţiului că orfanii urmează să fie readuşi în România. Dificultatea sta în faptul că, guvernul nu permitea

transferul copiilor de la 12 ani în sus. N-ar putea nunţiul să obţină ridicarea limitei de vîrstă pînă la 16 ani? Ca urmare a acestei cereri, făcută în data de 26 ianuarie, nunţiul a adresat ministrului Afacerilor externe un apel în care inclusese cele două cereri ale lui Şafran: evacuarea rapidă şi ridicarea limitei de vîrstă pentru orfanii destinaţi să se întoarcă în regat. Puţin după aceea, la 2 februarie, nunţiul s-a adresat din nou ministrului în favoarea evreilor români care avuseseră ghinionul să fie împinşi peste Bug, în mîinile nemţilor".

"În cazul celor 4 mii de orfani şansele de succes erau mai mari, dar nici ansamblul deportaţilor nu era uitat. La 28 februarie, sosise la secretariatul de Stat o telegramă a monseniorului Roncalli, delegatul apostolic la Istambul. Rabinul şef al Ierusalimului, Isaac Herzog, mulţumise Sfîntului Părinte pentru bunăvoinţa dovedită în cursul ultimelor luni, cerînd o intervenţie urgentă a Sfîntului Scaun în favoarea celor 55.000 evrei din Transnistria. La 2 martie, Vaticanul transmite mesajul la Bucureşti, cu instrucţiuni pentru nunţiul Cassulo de a efectua toate demersurile posibile. Ca şi în alte cazuri asemănătoare, nunţiul cunoştea bine problema. Ar fi de prisos, scria el, la 16 martie, să mai fac şi alte demersuri decît cele făcute la cererea rabinului Şafran. Guvernul era înclinat să accepte cererea şi ar face mai mult chiar dacă nu s-ar teme de reacţia nemţilor, duşmani înverşunaţi ai evreilor. Nunţiul adăugase ştiri de o mare importanţă: administraţia civilă a Transnistriei fusese rechemată în ţară şi populaţia, inclusiv grupul de evrei, evacuată dincoace de Nistru, adică într-o zonă sigură. Evitînd orice optimism prematur, nunţiul promisese că va continua să vegheze asupra situaţiei. La 11 iulie, îşi informase superiorii că primul transport de refugiaţi români, 750 emigranţi, dintre care 250 din Transnistria, a ajuns la Istambul cu cîteva ore mai înainte. Ştirea i-o adusese rabinul Şafran, iar rabinul Herzog a trimis lui Cassulo o telegramă de mulţumiri".

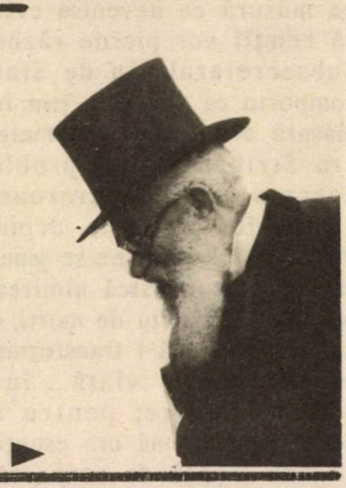

Rabinul Herzog: "o telegramă de mulţumiri lui Casulo"

PLĂPÎNDA VOCE A LUI YAACOV

Trebuie să subliniez aci odată mai mult, că viaţa spirituală a populaţiei evreieşti rămăsese foarte activă, în ciuda tuturor primejdiilor ce pluteau deasupra noastră, în ciuda neliniştii care ne chinuia. Posed o carte destinată elevilor pentru studiul ebraicei şi publicată la Bucureşti în 1943! De asemeni, la Templul Coral şi la Sinagoga Malbim precum şi în toate şcolile noastre, aveau loc regulat manifestări culturale şi religioase. Acestea demonstrau tăria credinţei evreieşti, optimismul şi voinţa de neînduplecat de a înfrunta urgia, folosind armele spirituale ale lui *Kol Yaacov*, plăpînda voce a lui *Jacob*, cel ce a ştiut să reziste mîinilor brutale ale lui *Esau, Yedei Eisav*.

Poate să pară ciudat, date fiind împrejurările în care trăiam, că ne întîlneam adesea, la mine acasă, ca să traducem Pentatheuhul, plus un comentariu, în româneşte. Am condus acest mic grup, alcătuit – dacă îmi amintesc bine, din Max Wurmbrandt – istoric şi specialist al Bibliei, Haim Rabinsohn (fratele Anei Pauker), profesor de istorie a religiei, David Faibiş, lingvist, ebraist, Eliezer Frenkel, profesor de ebraică şi Barbu Lăzăreanu, scriitor evreu bine cunoscut, care după război va deveni membru al Academiei Române. Ne întîlneam în general, după amiază. Nu aş putea să spun astăzi pînă unde am ajuns cu munca noastră, dar cred că manuscrisele respective se găsesc în Israel. Te poţi întreba cum de ne-am hotărît să ne înhămăm la o asemenea muncă în plină perioadă de persecuţii, dar am făcut-o.

Barbu Lăzăreanu: "ne întîlneam în general, după masă"

Adesea, un telefon urgent mă obliga să întrerup tot, însemna că ceva grav s-a petrecut în legătură cu evreii. Dar, după aceea, reluam întotdeauna lucrul, de acolo de unde ne oprisem.

MINIMUM NU UITA

CIMITIRE PROFANATE

În timpul întregii perioade cînd ne era greu, uneori ne era chiar interzis să ne îngropăm morţii, prefecţii, primarii, funcţionarii au profanat în mod sistematic cimitirele evreieşti. Ei îşi arătau astfel ura, nu numai faţă de evreii în viaţă pe care ar fi preferat să-i vadă morţi, dar şi la adresa defuncţilor, pe care nu voiau să-i lase în pace în morminte. Cavouri distruse, oseminte deshumate, monumente dărîmate, totul era conceput ca să ne rănească în sentimentele noastre cele mai profunde. Am mai spus că ministrul legionar Radu Budişteanu îmi sugerase cu dispreţ să ne aruncăm morţii în Dunăre. Totodată se ştergeau urmele foarte vechii prezenţe a evreilor în România. De pildă, la Iaşi, municipalitatea, în frunte cu primarul Constantin Ifrim, un admirator fanatic al lui Cuza, hotărîse din proprie iniţiativă, să lichideze vechiul cimitir evreiesc Ciurchi, unde existau multe monumente de valoare istorică. Acelaş fapt s-a repetat la Bucureşti, la cimitirul din str. Sevastopol. Reuşisem să conving autorităţile că este un act grav şi, la insistenţele mele, au făcut o concesie, acordîndu-mi autorizaţia de a exhuma cîteva relicve şi de a le transporta într-un alt cimitir; această operaţie trebuind să fie executată de evrei condamnaţi la muncă obligatorie.

M-am adresat în mai multe rînduri diferiţilor conducători ai ministerului de Interne, printre care, fireşte, ministrului însuşi, generalului Dumitru Popescu. Acesta ţinea să-mi explice, de fiecare dată, că nu avea personal nici o răspundere în legătură cu măsurile inumane luate împotriva evreilor. Aveam impresia că el, ca şi mulţi alţii, vroia să fie considerat sub o lumină cît mai bună în viitor, pe măsură ce devenise evident că nemţii vor pierde războiul. Subsecretarul său de Stat se comporta ca şi el. Nu ştiu în ce măsură era sincer – numele lui era Strihan – dar, problema aceasta atît de dureroasă a cimitirelor profanate, depindea direct de el. Alţii nu se jenaseră să-mi mărturisească uimirea că mă îngrijesc atîta de morţi, cînd grija lor era să-i transforme pe evreii încă în viaţă... în tot atîtea cadavre; pentru noi, această problemă era esenţială, ea era legată de respectarea demnităţii umane.

MARIA ANTONESCU MĂ ASCULTA CU ATENŢIE

Într-o zi a anului 1943, l-am vizitat pe primarul Bucureştiului. Din întîmplare, Maria Antonescu se afla în biroul lui. Am profitat de aceasta ca să declar în prezenţa ei, că-l implor pe primar să ia măsuri pentru încetarea profanărilor. Atmosfera mi se păruse potrivită. Ştiam că primarul ar fi fost mulţumit să capete aprobarea soţiei şefului Statului. Întorcîndu-mă spre dînsa, i-am spus : *"După cum ştiţi, doamnă, cînd e vorba de moarte, cei mai puternici dintre noi nu îndrăznesc să se-atingă de acest mister. Toţi sîntem muritori. Din clipa naşterii, soarta e hotărîtă, trebuie într-o zi să murim. Dar... dorim ca moartea să ne ajungă cît mai tîrziu. Respectîndu-ne morţii, ne respectăm pe noi înşine, recunoaştem astfel condiţia noastră ca oameni, aceeaşi condiţie pentru toţi. Cînd tulburăm morţii, aflaţi în pămîntul unde sînt îngropaţi, ei se supără pe noi, cînd scormonim acest pămînt sub care ne vom afla şi noi cîndva, atunci cînd ne va veni rîndul, ei devin mînioşi, deoarece nu doresc să le fie tulburată odihna. Nu-i cuviincios, pentru noi, viii, să mişcăm morţii. Ceea ce noi numim viaţă, nu se mărgineşte la ceea ce oamenii cred că văd. De aceea, Biblia ne învaţă că puterea omului este neputincioasă în faţa morţii".*

Maria Antonescu mă ascultase cu o oarecare smerenie, orgoliul ei obişnuit părea că o părăsise. Se întoarse spre primar, cerîndu-i să facă în aşa fel ca să înceteze profanarea cimitirului Sevastopol. Primarul a luat imediat măsurile cuvenite. Întrucît trăiam într-un regim totalitar, era suficient ca soţia şefului Statului să spună un cuvînt – pentru ca deciziile la nivel guvernamental să fie anulate...

■ *Maria mareşal Antonescu: "Doamnă, toţi sîntem muritori"*

Dar mai tîrziu, mult mai tîrziu, mi-a fost limpede că Maria Antonescu nu uitase ceea ce-i spusesem în ziua aceea. În mai 1946, soţul ei şi Mihai Antonescu fură condamnaţi la moarte. Ea ceru atunci unui prieten intim, să mă roage să intervin pe lîngă guvern, ca soţul ei să fie înmormîntat ca "un bun creştin" într-un mormînt la care ea ar putea veni să se reculeagă. Această umilă dorinţă îmi dovedise puterea cuvintelor.

● *În continuare: "Se apropie sfîrşitul războiului. Eliberarea"*

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(urmare din nr. trecut)

● **Şaim Alexandru** (n. 1902 – Haifa 1989), ftiziolog cunoscut, din clasa lui Popper (decanul antituberculozei din lumea evreiască), stabilit în Israel în 1986, a colaborat la tipărituri ca "Gazeta medicală", "Sănătatea", "Medicul nostru", "Îndrumătorul cultural" etc., publicînd nu numai texte "de luptă" împotriva celebrei maladii care făcea ravagii pînă mai deunăzi (acum, medicina de sfîrşit de veac o învinge relativ uşor), – ci şi lucrări de istorie a medicinei. Capitolul despre contribuţia evreilor în medicină, din cartea "Israel în lume", redactată în 1939 de Th. Loewenstein şi N. Kitzner, îi aparţine: avem de-a face cu un text de erudiţie şi limpezime. Aceste însuşiri, ridicate la pătrat, pot fi întîlnite într-o scriere de maturitate, intitulată "Memorii". E vorba, potrivit iniţiaţilor, de 140 de pagini surprinzătoare; nereuşind să le ia în Israel, Şaim a lăsat manuscrisele în România, în păstrarea unui gazetar, Disescu; se poate spera că, odată cu libertatea adusă de revoluţia din decembrie 1989, lucrarea va putea ajunge în Israel, pentru a fi editată.

O pasiune: Maimonide, medicul-filozof de ev mediu, în marginea căruia a redactat un studiu consistent (aflat în manuscris).

● **Watts, Sam** (Bucureşti 1915),stabilit în Israel în 1963, a fost la Bucureşti, în anii '40-'50. colaborator permanent la "Gazeta medicală", la "Sănătatea" lui Sigmund-Sigma (redactînd, între altele şi un excelent Almanah "Sănătatea" pe 1939, în colaborare cu Liviu Munteanu, gazetar la "Semnalul), apoi la "Sănătatea poporului"; ajuns la Tel Aviv, va iscăli, cîţiva ani de-a rîndul, rubrica medicală din "Revista mea", săptămînalul lui Adrian Zahareanu.

■ *Sam Watts: un nume american, o răbdare orientală*

Articolele lui Watts, cîteva mii la număr, indică un condei de publicist, înzestrat cu darul (sau harul) pedagogiei.

Practicianul Watts era, în cabinetul său de pe strada Gheula, din vechiul Tel Aviv, celebru prin facultatea sa de a explica bolnavului (băbeşte!) – izvoarele, starea la zi şi soluţia maladiei; cozile de pacienţi, aşteptînd, nu o dată, pe scară, înşiraţi, cuminte, pînă-n stradă (cabinetul se afla la etajul III), se datorau nu numai priceperii lui S. W. într-ale medicinii generale ci şi, dacă nu chiar mai ales, talentului său de a te face să înţelegi despre ce e vorba. Talent care, lansat pe hîrtie, a făcut ca, în România, ca şi în Orientul Mijlociu, scrierile sale să fie aşteptate cu interes.

Lucru curios, succesul articolelor lui Watts nu se datorează unor elemente "literare"; el nu-şi presară textele cu anecdotică, cu zicale "la obiect", cu poveşti întru atragerea cititorului. Omul are un stil sobru, ai zice şters, neutru. Atunci cum se explică faima lui de "mare comunicator", de om capabil să "prindă" atenţia cititorului, să te "posede"? Prin logică. Articolele au o ordine internă fără cusur, Watts te ia cu binişorul, avansează în explicaţii, pas cu pas, vorbeşte cu tine, domol, ca la gura sobei. Încet, încet, ceea ce la început părea rebarbativ, devine limpede, ca un unu şi cu unu fac doi, la tablă. Watts te duce cu gîndul la acei dascăli de matematică, din speţa unui Hollinger din Bucureştii războiului, care, nu ştim cum (magie!) te făceau, oricît de "lipsit de talent la matematici" ai fi fost, să înţelegi cum devine cazul cu binomul de gradul II sau cu tulburătorul calcul diferenţial. ►

Două pseudonime: Dr. V. Corentin, Dr. Sava.

● **Wechsler Théophile** (n. Piatra Neamț, 1864 – Buenos Aires (?) 1921), a fost, ca și Sotek-Leteanu, un medic care suspina după lingvistică și, în genere, după "umanioare", ca să folosim o expresie iubită mult de Paul Georgescu. După liceul terminat în orașul natal, pleacă în Germania pentru studii de medicină. Omul obține o diplomă "cum laude" și, în nopțile de gardă ca intern, învață, cu dicționarul, limbi străine (inclusiv ebraica, sanscrita și, bineînțeles, greaca veche și latina); în total 15 limbi. Favorita lui rămîne, totuși, româna. Simțind nevoia (era evreu) să facă ceva pentru răspîndirea ei în lume, întocmește (și tipărește) la editura Hartleben, un "Manual practic de limba română", în germană; sîntem în secolul nouăsprezece, autorul e încă student. Pe urmă, Wechsler dispare, adică se stabilește în Argentina. Acolo, el deschide un cabinet, face injecții opt ore pe zi, iar în "timpul liber" predă greaca și latina la Universitatea din Buenos Aires. Cel dintîi care amintește de existența lui este Barbu Lăzăreanu (care știa totul) într-un articol-necrolog din Adevărul Literar (1921). Apoi, o jumătate de veac și mai bine de tăcere. Lingvistul este dat dispărut, pînă cînd, în 1981, Alexandru Graur, ațîțat de niște zvonuri cu privire la existența unui savant neștiut din universul evreo-român, face investigații. El descoperă ceea ce e de descoperit, oferindu-ne într-un articol din R.C.M. (15 iulie 1981) date despre surprinzătorul Théophile:

"...Cartea (Al. Graur are în vedere *Manualul* sus amintit, n.n.) cuprinde o amplă introducere, în care se expun principii de lingvistică generală și se dau informații asupra istoriei limbii române. O mare surpriză pentru mine: am insistat adesea asupra faptului că am vorbit, acum vreo 50 de ani, înaintea lui Sextil Pușcariu, de *reromanizarea* limbii române, deci am meritul originalității în materie. Constat acum că, mult timp înaintea mea, Wechsler a exprimat ideea, exact prin același termen: *Reromanisirung*.

În secolul trecut era mult mai greu de prezentat limba română pentru străini: ortografia nu era fixată, astfel că, pentru același cuvînt circulau două și uneori chiar mai multe feluri de scriere. Limba era departe de a fi unificată, așa încît, chiar în pronunțare apăreau numeroase variante. Nu mai vorbesc de faptul că, de atunci pînă astăzi, în special în ultimele decenii, s-au publicat multe lucrări care au precizat și au explicat normele gramaticale, formarea cuvintelor și așa mai departe. Această situație nu l-a împiedicat pe Wechsler de a expune clar și corect structura limbii române.

...Fiecare lecție este însoțită de exerciții și de texte literare, dintre care unele aparțin autorului, iar altele sînt reproduse din operele scriitorilor, din culegeri populare, toate fiind însoțite de explicații. Surprinde numărul mare de zicători reproduse, lucru foarte util, după părerea mea, pentru cine vrea să învețe o limbă străină.

Ce răsunet a avut lucrarea se poate deduce din faptul că a cunoscut numeroase ediții: în Biblioteca Academiei se găsește ediția a VI-a (și nu sînt convins că aceasta a fost ultima). Iată de ce cred că mulți dintre străinii care și-au însușit limba română au pornit de la acest manual..." ►

CASA DE PĂRINȚI
«MEONOT MALCA»
RAMAT GAN
●
Pentru independenți, istoviți și neajutorați. Supraveghere medicală 24 de ore
Îngrijire devotată
Prețuri Populare

AU MAI RĂMAS DOAR CÎTEVA LOCURI

* Strada Haagada nr. 16
Tel. 03/775740
* Strada Moria nr. 38
Tel. 03/776784

HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —
INFORMEAZĂ PE CEI INTERESAȚI A CĂLĂTORI ÎN STRĂINĂTATE, CĂ S-A ALĂTURAT COLECTIVULUI AGENȚIEI DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477 284753.
BILETE AVION, EXCURSII ORGANIZATE ȘI TOATE SERVICIILE TURISTICE
PENTRU ROMÂNIA, ÎN SEZONUL TURISTIC 1990/'91, PREȚURI CONVENABILE LA STAȚIUNILE DE MUNTE ȘI DE TRATAMENT

Poşta dicţionarului

● *Dr. I. Flavius*, din Paris, a tresărit la citirea unei pagini din capitolul "Doctori":

"Meştere Mirodan, ţin să-ţi strîng cu străşnicie mîna cu care ai inclus în "Dicţionarul Neconvenţional" pe cel care în anii de restrişte era cunoscut sub pseudonimul Petre Iosif (vezi *Minimum* din septembrie '90).

L-am cunoscut. Era doctor în medicină suferind de o boală pentru el fără leac: credinţa oarbă că izbăvirea noastră stă în, pentru dînsul, Sfînta Treime: Marx, Engels şi Lenin...

A fost un comunist "de la première heure" nu dintre aceia care au dat buzna cînd P. C.-ul devenise un Oficiu de plasare în posturi, funcţii, slujbe. A plecat să lupte în Spania în cadrul Brigăzilor Internaţionale. Candoarea lui îmi muiase într-atîta inima încît acceptasem să-i depozitez la mine în Arcului cutia de vioară (era violonist) în care avea ascunse numere clandestine din "Scânteia" ce avea misiunea să le difuzeze.

Socot că s-ar fi cuvenit ca în notiţa biografică pe care aţi publicat-o, să fi menţionat că de fapt îl chema Leonică (cum îl alintam noi) Brauchfeld, şi să fi amintit că scripca l-a dus la un moment dat la direcţia... Operei din Bucureşti...

Şi ce medic de ispravă ar fi izbutit să fie – că doar era şi un om de inimă – dacă nu se lăsa ispitit să caute leac la bolile fără de leac care se abat asupra bietei omeniri! Dar atunci n-ar fi figurat în Dicţionar..."

● *Marius Mircu*, din Bat Yam, strigă la noi, mustrîndu-ne pentru încetineala cu care merge Dicţionarul:

"Stimate Al. Mirodan,

V-am mai luat de urechi, între patru ochi, pentru faptul că acordaţi prea puţin spaţiu în revistă – şi uneori deloc – *Dicţionarului.*

Şi doar din pricina *Dicţionarului* aţi întemeiat revista, aţi uitat?

Iată, ne aflăm la numărul 50 al revistei, la peste trei ani de existenţă, şi nici măcar o literă (D) nu a fost consumată în întregime!

În felul acesta, nici unul dintre cititorii azi în viaţă, chiar cei mai tineri, nu vor apuca sfîrşitul Dicţionarului. Asta e răsplata?

Constatînd că patru ochi n-au fost suficienţi să vă convingă, vin acum în piaţa publică să strig: «Pînă cînd veţi mai neglija Dicţionarul?»

De multă vreme el nu mai este o chestiune personală a dumneavoastră, n-aţi simţit?"

● *Sofia Biderman*, Tel Aviv, face sugestii în marginea capitolului "Doctori":

"În «Dicţionarul Neconvenţional...» am citit cu plăcere rîndurile dedicate dr-lui Roisman, pe care cu toţii îl admirăm şi îl citim cu mare plăcere şi cu această ocazie, vreau să vă atrag atenţia că aţi omis un alt doctor talentat, care-a scris la multe ziare, începînd cu *Renaşterea*, din România, unde a contribuit cu scrieri originale şi traduceri din Bialik şi Groper, etc. El a colaborat cu texte şi muzică la spectacolele jucate la Baraşeum, apoi a scris în reviste din Israel şi din străinătate. Dr. S. Jacobson, despre el este vorba, e un doctor care merita, cel puţin o menţionare în dicţionar".

● *Corina Rosenthal*, din Kiriat Ata, profesoară de liceu, în prezent pensionară, este fiica lui Ştefan Antim (vezi Dicţionarul, vol. I, pag. 50); d-sa furnizează cîteva amănunte privind viaţa şi opera lui A.

"Ştefan Antim (1879 – 1944) s-a născut la Dorohoi, a făcut liceul la Dorohoi şi Brăila, apoi facultatea de drept. Ca publicist, debutează în ziarul «La Roumanie» (1906); a fost redactor la «Ordinea»; împreună cu criticul H. Sanielevici a condus revista «Curentul nou».

Cîteva lucrări (în afară de cele menţionate în «Dicţionar...»): "Concepţia economică a dreptului" (1925); "Problema morală" (1932).

Din Heine a tradus "Nopţi florentine" şi "Rabinul din Bacherach". Cîţiva politicieni români de anvergură pe care i-a portretizat: A. Bădărău, N. Filipescu, Ion I. C. Brătianu, Take Ionescu, Vintilă Brătianu". ■

BIJUTERIILE
TEL-AVIV

- * Producţie proprie
- * Modele exclusive
- * Bijuterii de aur
- * Diamante

- * Ceasuri – mărci renumite
- * Coliere de perle veritabile începînd de la 59 şekeli (cinci şiruri)
- * Perle din Japonia la preţ de importator

●

Vorbim şi româneşte

●

MARTIN WEISS
Tel Aviv, Str. Pinsker 67
(lîngă cinema Tel Aviv)
Tel. 03 – 283821

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ŞI ÎNCĂ O CARTE DESPRE INTIFADA

"TAATUON"

Un roman al cărui titlu nu poate fi tradus în englezeşte.
Şi care propune o soluţie.
Dar, aceasta să fie, oare, soluţia?
Dv. ce părere aveţi?
Aud?

Taatuon, romanul lui Itzhak Ben-Ner confirmă teza că în materie de "proză de actualitate", decalajul de timp nu contează, ci capacitatea autorului de a transforma actualitatea în operă de artă autentică.

În timp ce, după părerea mea, în *"Nasih Ieruşalaim"*, o altă carte despre "Intifada", despre care am scris mai demult, predomină impresia de "convenţional", de construcţie artificială, fără profunzime, în *Taatuon* precumpăneşte transmutaţia actualităţii în artă adevărată. Există şi aci elemente superficiale şi convenţionale cu iz de kitsch (doctoriţa Gahelet Levi, unele pagini pseudo-filosofice din confesiunile lui Harul şi Oded, unele pagini încă prea aproape de reportaj senzaţional şi, în special, simbolul simplist al mirosului degajat de Holi, compoziţie artificială a monologului lui Michel). În total însă un roman, un roman destul de reuşit. Evenimente actuale – comunicatele zilnice despre morţi şi răniţi în teritorii, atacul terorist asupra unui autobuz, reportaje televizate despre brutalitatea unor soldaţi, acţiunile mitnahalimilor (colonişti) extremişti religioşi din teritorii, ştiri despre soldaţi care au suferit un şoc nervos şi au fost trataţi vreme îndelungată în institute psihiatrice, cazuri de funcţionare defectuoasă chiar în cuprinsul serviciilor secrete, apariţia unei generaţii de tineri conducători locali ai intifadei şi concurenţa dintre aceştia şi organizaţia centrală cu sediul în străinătate, sistemul neaşteptat al proclamaţiilor afişate pretutindeni, transmiţînd ordine pe care populaţia arabă le execută fără întîrziere – toate aceste lucruri pe care le citim zilnic în jurnal, le auzim şi le vedem zilnic la radio şi la televizor, toate aceste lucruri pe care le respirăm, le trăim noi toţi, locuitori ai Eretz Israelului, au iscat în sufletul lui Itzhak Ben-Ner ecouri profunde. S-au cristalizat în jurul unor tematici care-l preocupă dintotdeauna şi care constituie specificul personalităţii lui artistice. De aceea, problematica politică actuală devine zbucium trăit, dramă, sînge cald. "Reportajul" despre ciocnirea dintre grupa de soldaţi şi locuitorii din "blestematul ăla de oraşel" capătă dimensiuni umane, e trăit de tînărul soldat Holi, fiul complexat al cardiologului Oded şi al mîndrei sale soţii Sarale, luptătoare pentru drepturile tuturor asupriţilor. Urmărirea, prinderea şi uciderea tînărului conducător local Fauzi se transformă în confruntarea tragică dintre acesta şi agentul secret Harul, prietenul din copilărie al lui Sarale, cea care a rămas, platonic, femeia vieţii lui, singura care l-a iubit cu adevărat, singura pe care a iubit-o cu adevărat.

*

Cărţile ebraice poartă, pe coperta interioară, şi transcripţia cu litere latine a numelui autorului, precum şi traducerea în englezeşte a titlului. De data aceasta, titlul nu a fost tradus. Să fie dorinţa autorului? Sau iniţiativa editorului?

În orice caz, trebuie să recunoaştem că e greu traductibil şi că exprimă minunat substanţa filosofică a cărţii, concepţia despre viaţă a autorului.

Taatuon sugerează, în ebraică, ceva care te face să rătăceşti la nesfîrşit, te cufundă într-o stare de cronică şi chinuitoare nesiguranţă. Ceva care te amăgeşte, îţi creează iluzia că te afli pe drumul cel drept, cel just. Te trezeşti însă, în cele din urmă, într-o situaţie fără de ieşire. Singur. Din ce în ce mai singur. În capcană.

Aşa vede, cred Itzhak Ben-Ner, viaţa în genere. Situaţia noastră israeliană, în special. Nu oferă soluţii. Pentru că crede că nu există soluţii deplin satisfăcătoare. Sau pentru că crede că misiunea autorului nu este de a da soluţii, ci de a ridica probleme, de a zdruncina poziţiile tuturor dogmatismelor şi fanatismelor. De a obliga pe oameni să gîndească personal, de a-i obliga să renunţe la infatuare, la convingerea că "totul merge bine" şi că "pînă la urmă totul se va aranja". La încrederea că numai ei au dreptate şi că, în virtutea acestei presupuse dreptăţi, totul le este permis.

Oded spune: "Nu găsesc o explicaţie clară a lucrurilor. Totul e amăgire. (Hacol taatuim)". Dar nu numai el, cel mai slab dintre eroii cărții, mai dominat de spaime și nesiguranțe, spune aceasta. La aceeași concluzie ajung și celelalte personaje. Fauzi își dă seama că a pierdut partida, că, după o scurtă perioadă de succes și glorie, chiar partizanii lui l-au părăsit și-l disprețuiesc pentru că mama lui a fost evreică. Înțelege că glorioasa lui carieră și fulgerătoarea lui decădere sînt opera lui Harul, care l-a creat din nimic, așa cum ciopleşti o marionetă și apoi l-a mînuit, trăgînd sforile, așa cum păpușarul își acționează marionetele. Harul, care pare învingător și-l ucide pe Fauzi după ce a încercat să-l nimicească și moralicește, umilindu-l, înțelege că și el a pierdut partida. Numai un Fauzi glorios putea servi planul său diabolic, înjghebat pentru a dovedi arabilor că evreii sînt în stare să nimicească pe cei mai glorioși și ascultați conducători ai intifadei. Și, în plus, știe că serviciul secret nu-i va ierta acest insucces și va folosi prilejul pentru a îndepărta definitiv pe agentul îmbătrînit, din ce în ce mai discreditat. Holi, traumatizat de violența cruntă pe care el și camarazii lui au exercitat-o asupra palestinienilor prinși, dezvoltă un sindrom special: "obsesia de a rămîne normal" (deși ceilalți văd că mintea i-e turbure) și emanarea unui miros pestilențial, expresie materializată a unui sentiment de vinovăție refulat (reacție "chimico-fiziologico-psihico-simbolico-endocrinologică", cum o definește doctorița Gahelet). Este internat în spitalul psihiatric, tratat fără succes, ca și cel mai tînăr dintre camarazii săi. Pe acesta trauma psihică a culpabilității refulate l-a redus la starea de completă decădere umană. Cufundat în tăcere, incapabil de cele mai elementare reacții, trăiește numai vegetativ, ca o plantă.

O singură excepție. Pundac și tovarășii lui de credință, mitnahalimii extremiști. Ei sînt siguri de sine și de dreptatea lor. Îl "răpesc" din azil pe Holi, exclamînd: "Unde dă Dumnezeu ca tot poporul acesta sfînt să emane o mireasmă înălțătoare ca aceasta".

Apoi, doctorița e invitată să asiste la Cabalat Șabat în colonia lor. Se lasă "convertită" (sincer? sau e vorba, ca întotdeauna la ea, de o nouă aventură amoroasă, de atracția sexuală exercitată de tînărul rabin Iohai Petrușca?). Mitnahalimii organizează apoi, cu binecuvîntarea noii prozelite, ședințe de învățare a cîntecelor religioase. Participă cu înflăcărare toți nebunii, toți pacienții din spital (inclusiv doi miniștri).

S-ar părea deci că religioșii extremiști au dreptate. Acceptarea ființei tale, autosatisfacția, credința aceasta, spune doctorița convertită, e soluția.

Oare? Nu cumva toată situația aceasta e o magnifică parodie, o caricatură semnificativă? "Taatuim"?

Dumneavoastră ce părere aveți? Soluție reală sau parodie caragialească? Aud?

● RESTITUIREA PROPRIETĂȚILOR ●
DIN ȚĂRILE EUROPEI DE EST

În urma schimbărilor survenite în țările Europei de est, s-a ivit acum posibilitatea de a recăpăta proprietățile rămase în acele țări sau de a obține despăgubiri pentru acestea.

● ACEASTA SE REFERĂ ȘI LA URMAȘI.

SOCIETATEA EURO-OST LTD. se ocupă cu problemele legate de restituirea proprietăților sau obținerea de despăgubiri din acele țări în strînsă legătură cu avocați și notari din acele țări.

● ÎNCEPEM STUDIEREA CERERILOR DIN ROMÂNIA

Ordinea rezolvării cererilor se va face în conformitate cu ordinea înscrierii.

● Înscrierile se fac în birourile societății din STR. PINSKER 2, TEL AVIV, ETAJUL IV, CAMERA 429. BIROUL ESTE DESCHIS ÎNTRE ORELE 10.00–19.00, fără întrerupere.
Stabiliți o întîlnire prin telefon: 03–298764 sau veniți direct la birou.

Continuă primirea cererilor pentru restituirea proprietăților din Germania de răsărit de către D.V.W. Ltd., la aceeași adresă și telefon 03–298764.

CARTEA

SERGIU LEVIN

JILAVELE LUI TUDOR SAVIN

Ridicat de la domiciliu într-o noapte a anului 1951, fără justificări de nici un fel, ziaristul evreo-român Tudor Savin, fost în zilele sale de "glorie" chiar şi şef al secţiei economice a "Scînteii", este purtat prin închisori (Jilava) şi şantiere de reeducare (Canal şi Bicaz), timp de 4 ani şi apoi eliberat, deasemeni fără nici o justificare. În 1972 soseşte în Israel iar în 1990, postum, Liviu Cazin îi publică *) amintirile privind epoca, întreţesute cu întrebări şi încercări de lămurire, care, chiar dacă nu reuşesc întotdeauna să ne lămurească şi pe noi, ne oferă în schimb sentimentul de a fi părtaşii unei înfricoşătoare amărăciuni, hrănită de o luciditate necruţătoare ca şi de o mereu reînnoită speranţă că dacă nu mîine, atunci cu siguranţă poimîine, porţile închisorii se vor deschide, călăii îşi vor recunoaşte spăşiţi, toate "erorile şi devierile" iar viaţa va reîncepe (vorba imnului) "sub roşii, luminoase zori".

Această joacă infernală şi nesfîrşită cu speranţa dă tonul întregii evocări, esenţial edificatoare în acest sens, fiind povestirea care deschide volumul, perfect intitulată "Capcana". Din mulţimea de fapte mici ce ţes plasa marii Istorii, autorul reînvie, simpatetic, păţania unui biet şoarece de cîmp, care rătăcit într-un fund de groapă fără nici o ieşire, îşi căuta cu disperare o cale de evadare, "ajutat" de ţipetele aţîţătoare ca şi de tîrnăcoapele şi sapele deţinuţilor, puse – bineînţeles – de-a curmezişul fugii spre niciunde. La sfîrşitul blestemăţiei, cînd se părea că, totuşi, totuşi, ar putea exista o şansă de scăpare, şoarecele (atît, atît de uman în găsirea acestei "soluţii") face un atac de cord şi... renunţă la fuga sa disperată pe suprafaţa acestei atît de simpatice lumi. Emblematică, înfiorător de adevărată în evocarea miilor de victime ale acestei (auto-intitulate) cea mai bună dintre toate orînduirile posibile, "capcana" consta de fapt în a lăsa o milionime de speranţă oamenilor ce trebuiau distruşi psihic, prin ucigaşa balansare între sinistrul coşmar de zi la zi şi iluzia că într-un caz sau altul, regimul ar renunţa la devorarea a mai tuturor dintre idealiştii săi propagandişti.

De la primele pagini se observă că Tudor Savin a fost un om al condeiului, gazetar înăscut, obişnuit a sesiza esenţialul (dar şi pitorescul) cu o tendinţă care ţine de stilul epocii de a găsi cu tot dinadinsul semnificaţia social-istorică a fenomenului descris.

Similitudinea, pînă la un punct cu excelentul roman al lui Mirel Brateş, recenzat de noi în "Minimum" acum cîteva luni, e mai mult decît coincidenţială. Ambii autori, la distanţă de 30 de ani unul de celălalt, ziarişti evrei şi comunişti, chiar şi mîndri de a fi şi de a se simţi ca atare, sînt întemniţaţi fără nici un fel de expunere de motive, deţinuţi administrativ, fără nici o umbră de sentinţă şi eliberaţi fără a li se explica cu nimic, mîrşăvia comisă. Trec deceniile, sistemul durează şi căşunează evreilor fie ei chiar şi ziarişti şi comunişti, condiţii de renunţare sau întemniţare

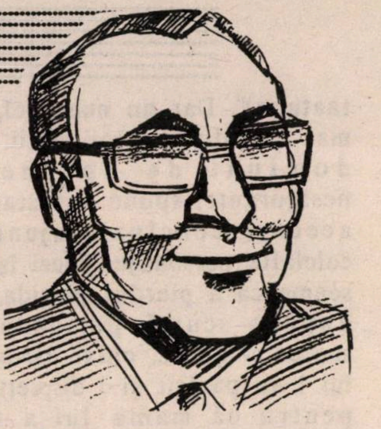

Tudor Savin văzut de Gitta Sion

Tudor Savin, nu a avut, pare-se ambiţia de a face "literatură" ci doar de a se mărturisi şi într-un fel de a-şi explica, cum de a fost posibil ca un comunist "ce credea" (şi autorul, ca mulţi alţi colegi de generaţie, chiar "credea") în toate dogmele celor 4 învăţători cu podoabe bărboase descrescînde, să fie înjosit în tot ce avea mai scump. Acest periplu de-a lungul propriei conştiinţe, se constituie ca un original "Bildungsroman" întru lămurire (mai bine mai tîrziu decît niciodată) asupra adevăratei naturi a raportului între dictatură şi intelectuali în cele patru decenii şi mai bine de dezastru social al României contemporane. Magistral-metaforică ne apare în acest context îmbinarea celor două teme ale re-"identificării" evreului: tema suferinţelor din timpul legionarilor şi aceea a înjosirilor din anii securiştilor într-o singură figură centrală: sergentul de securitate care-l gratulează cu epitetul de "jidan", închizînd astfel rapida schimbare la faţă (1941 – 1951), prin cuvîntul de recunoaştere a mai tuturor fasciştilor, indiferent de croiul lor sau de culoarea cămăşii de uniformă.

Darul evocativ al autorului, scoate din umbra uitării o întreagă lume de victime: I. Fridman – "Chiaburul", poreclă cîştigată prin moştenirea ne-voită a pămînturilor maramureşene rămase pe urma rudelor pierite la Auschwitz, Al.

CARTEA

Leon, alt gazetar comunist, închis în această calitate şi sub Antonescu dar şi sub Gheorghiu-Dej, Pavel Popa, admirabilul meu prieten de demult din Timişoara, autentic erou al luptei *armate* anti-hitleriste, suspicionat tocmai pentru eroismul său... şi mulţi alţii mai vinovaţi de anti-"comunism" sau mai puţin vinovaţi de acest delict de opinie, în orice caz, *oameni* reduşi la statutul de saci de instincte şi de reflexe de către cea mai umană dintre toate poliţiile posibile.

Cartea va rămîne în memoria cititorului şi aprecierea criticului, în primul rînd prin segmentele sale de trăire "istorică", de fapt brut, de evocare a coşmarului trăit de intelectualul evreu-comunist, trădat în toată alcătuirea personalităţii sale de pînă atunci. În ceea ce priveşte partea să-i zicem "teoretică" de interpretare, analizare, întrebare şi găsire sau ne-găsire de răspuns la dumeriri şi ne-dumeriri, rămîne la latitudinea şi gustul cititorului să aprecieze dacă volumul acordat dezbaterii de idei şi de convingeri e supra sau subdimensionat. Umila mea opţiune rămîne, ca întotdeauna de partea faptului, personajului sau întîmplării grăitoare prin ele însele, de care de fapt, paginile cărţii sînt pline-ochi, convingîndu-ne dureros de reala pierdere pe care scrisul românesc de pe aceste meleaguri a suferit-o prin plecarea dintre noi a uneia din exemplarele conştiinţe tragic-acuzatoare a "beznei" din "capcana" stalinistă în versiunea carpato-dunăreană.

■ Tudor Savin: "Bezna", Ed. Minimum, Tel Aviv, 1990

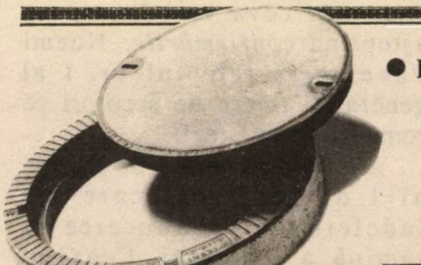

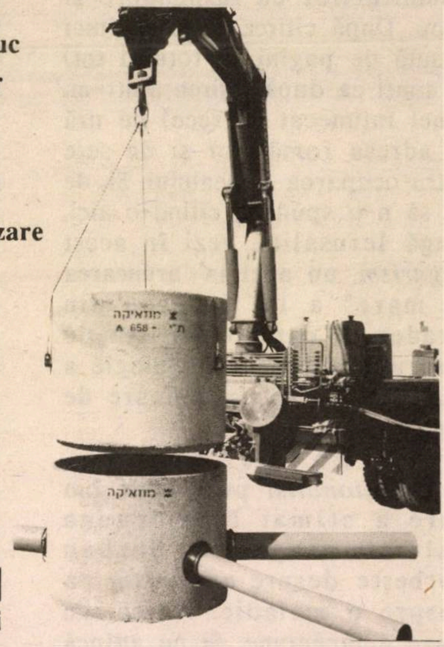

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

- * Conducte cu manşon de cauciuc
- * Conducte asamblate cu mortar
- * Tubulatură prefabricată
- * Tubulatură conică
- * Capace din beton şi fier
- * Gură de control pentru canalizare
- * Gură de scurgere a apelor de ploaie
- * Pietre de pavaj, asamblate
- * Pietre de bordură şi grădină
- * Pietre de demarcaţie
- * Pietre de rigolă
- * Opritori auto
- * Bănci de lemn
- * Jardiniere

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/4040834, FAX 08/404078

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

● *Raoul Şorban,* "Fantoma imperiului ungar şi Casa Europei", Ed. Globus, Bucureşti, 1990; coperta – Gh. Baltoc.

O analiză de adîncime şi precizie a ceea ce autorul (celebrul ardelean care a salvat, în anii holocaustului, mii de evrei de la exterminare, primind, în semn de omagiu, la Ierusalim, titlul de Drept al Popoarelor) consideră a fi *ungarismul.*

Teza este întemeiată pe documente: citate a căror autenticitate e de netăgăduit, din cărţi vechi şi noi de istorie, din articole de gazetă, din cuvîntări f. f. oficiale ale demnitarilor cu răspundere şi ecou. După citirea cărţuliei (nici o sută de pagini cu totului tot) te simţi ca după ieşirea dintr-un tunel întunecat (şi rece) de ură la adresa românilor şi de sete întru ocuparea Ardealului. Şi, de ce să n-o spunem, citind-o aici, lîngă Ierusalim, vezi în acest *ungarism,* un apel la "aruncarea în mare" a lui Ionescu din Oradea, o cartă OEP-istă de răsărit european, o ideologie a cuţitului înfipt în spinare de român...

O carte tristă. *Internaţionalist* pur sînge, om care a stimat întotdeauna valorile maghiate, Şorban vorbeşte despre *ungarism* ca despre o maladie. Adică, cu mare amărăciune. Şi cu adîncă nelinişte.

● *Noemi Pavel,* "Elegii din casa părăsită", versuri; Clubul Menora, Rehovot, 1990.

O plachetă încropită modest (foi dactilografiate, multiplicate la xerox – pe 10 aguroţi pagina – apoi lipite cu pap) care ne emoţionează de două ori. Mai întîi, datorită întîlnirii cu fiorul poetic al (încă) elevei Noemi Pavel; cititorii din "Minimum" s-au întîlnit nu o dată cu scrisul de calitate al acestei adolescente cu condei; placheta adună, pentru întîia oară, poemele ei, îngăduindu-ne să rostim cu glas tare ceea ce pînă acuma spuneam ceva mai încet, tot aşteptînd *confirmările:* Noemi Pavel este talentul nr. 1 al generaţiei tinere de scriitori pe româneşte din Israel.

Al doilea prilej de amoţie ni-l dă "editura" care s-a îndeletnicit cu aducerea la lumină a plachetei. Cenaclul *Menora,* din Rehovot era cunoscut ca focar de cuvinte încrucişate: animaţi de inginerul C. Şerbu, cenaclul editează (tot aşa la xerox), o revistă de jocuri, a organizat mi se pare şi un club etc. Deodată, aceşti oameni doritori de fapte, apar cu o tipăritură de versuri şi, încăpăţînaţi, anunţă altele, în curînd, vreo patru la număr. Le aşteptăm. Nu înainte de a observa că fiecare pagină din această primă lucrare sună, în auzul nostru, ca o pereche de palme aplicată pe obrajii cîtorva zeci, sute sau mii de instituţii, institute, asociaţii, organizaţii şi alte potemkiniade din alia, specializate în şedinţe-excrocherie şi preşedinţi cu discursul trompetist la bufet.

● *Almanah 1990,* Planeta şah (literatura şi jocurile minţii); realizator, U. Vălureanu, editat de Uniunea Scriitorilor.

Comentator vechi şi ascuţit de politică externă, Vălureanu, de la "România Liberă" este (nu ştiusem), în timpul liber, un fanatic al şahului. "Almanahul 1990", ca şi precedentele (am în faţă ediţia din 1985) beneficiază de această întîlnire a condeiului de gazetar cu eruditul întru regine şi nebuni: cartea e vie, variată, excelent "pusă în scenă", doldora de fotografii, de întîmplări nebuneşti din lumea şahului, de dramă şi comedie, de anecdotică. Şahist "serios" de eşti sau numai amator din cînd în cînd, ca tot omul, almanahul lui Vălureanu te "prinde". Şi fiindcă vorba lungă-i sărăcia omului, iată, spre probă, o întîmplare din marele Sadoveanu, întîlnită în paginile almanahului:

"...Maestrul – povesteşte C. Mitru, cel ce a fost ani de zile secretarul scriitorului – locuia la Fălticeni. Într-o după amiază, l-au chemat pe tapiţerul Rimmer să repare nişte scaune. Conu Mihai era aşezat la o masă pe care se aflau tabla şi piesele de şah. Analiza o partidă. Nu a băgat de seamă cînd Rimmer a venit în spatele său şi a început să urmărească mersul jocului. Cînd era în faţa tablei de şah era atît de concentrat încît puteai să spargi lemne cu toporul în cameră şi nu-l deranja. După un timp, tapiţerul l-a întrebat: «Cucoane Mihai, nu e mai bună mutarea asta?» şi a făcut el mutarea cu o piesă. Abia atunci l-a observat maestrul. Mirat şi bucuros totodată, l-a invitat să ia loc în faţa sa şi să joace o partidă. Rimmer a acceptat, partida s-a transformat în partide – întrerupte numai pentru a li se servi mîncarea – şi întîlnirea s-a încheiat tîrziu în noapte. Scaunele au fost reparate abia în zilele următoare. La această întîmplare. povestită de Vasile Sadoveanu, mai poate fi adăugat ceva. Prin anii ’50, cu prilejul alegerilor, maestrul a plecat la

Iaşi şi a vizitat Universitatea. La un moment dat, un profesor s-a apropiat şi el i-a spus că-l cheamă Rimmer. Ştiţi, i-a amintit, sînt băiatul tapiţerului cu care aţi jucat şah la Fălticeni! Întîlnirea i-a făcut multă plăcere maestrului..."

● *Shaul Carmel*, "M'ţela Halom", versuri; traducere în ebraică de Ghiora Leshem; ed. Hakibutz Hameuhad şi Uniunea Scriitorilor Ebraici,f.l. Israel, 1990.

O culegere din poemele lui Carmel în limba ţării, pe care o salutăm şi pentru faptul în sine (autorul e dintre acei şapte sau opt poeţi pe româneşte care merită tălmăcirea) şi pentru semnificaţia mai largă a plachetei: încet-încet, îngustimile de creier din *establishementul* literar ebraic, par a se lărgi niţel, primind venetici în scrisul alef-betului strămoşesc.

Cît despre calitatea traducerii, făgăduim o recenzie iscălită de-un cunoscător temeinic al limbii lui Agnon; noi, alergici la imposturile de tot soiul, ne ferim să cădem în păcatul pe care-l înfierăm lunar.

(V.MINCU)

● *Lupta*, Paris (septembrie, 1990), foaie a exilului românesc, ne oferă, sub iscălitura directorului ei, Mihail Korne, un text rar: rostirea, limpede şi fără echivoc, a adevărului despre crimele săvîrşite de fascismul românesc împotriva neamului evreiesc.

"În România – scrie Korne – evreii au suferit mai puţin decît în Germania, Franţa, Belgia, Olanda, Polonia, Cehoslovacia şi Ungaria, unde au fost deportaţi în număr mare (...). Dar, cu toate acestea, au existat lagărele din Transnistria, ocupate de armata română, unde erau internaţi evreii din regiunea aceea, şi cei din Basarabia, Bucovina de Nord precum şi unii din alte provincii. Fără să fie un lagăr de exterminare, cu camere de gazare, precum Auschwitz, numărul deportaţilor care-au pierit este considerabil... În România au avut loc de asemenea, masacrul celor 127 de evrei... în ianuarie 1941, în cursul rebeliunii Gărzii de Fier, şi trenul morţii de la Iaşi, din iunie 1941 (...). Aceste crime au torturat conştiinţa colectivă a României vreme de o jumătate de veac, dar ele erau îndeobşte considerate drept nişte anomalii datorate influenţei naziste din afară..."

Cum spuneam, avem de-a face cu un text rar. În contextul de emanaţii gen "România mare" şi altele, care infestează aerul moral al Bucureştiului, cuvintele lui Korne (urmaş al unei mari familii româneşti) exprimă conştiinţa şi onoarea unei naţiuni.

(D. BEN.)

● *Expres Magazin*, Bucureşti, (august a.c.) publică un interview al lui Vartan Arachelian cu Dorli Blaga (fiica marelui poet şi filozof român), din care aflăm lucruri interesante despre anii ultimi ai lui Lucian Blaga... şi despre Leonte Răutu. Întîmplările pe care le redăm mai jos au avut loc în 1960; aflînd de la medici prieteni că tatăl ei suferă de o maladie incurabilă, Dorli Blaga îşi propusese să obţină tipărirea unui volum din versurile poetului, pe care acesta să mai apuce a-l vedea înainte de moarte:

"M-am dus întîi la (George) Ivaşcu, i-am spus ce e cu tata, dar el n-a reacţionat, adică a fost prudent, a zis să vadă şi atunci imediat m-am adresat lui Murgulescu, care era ministrul învăţămîntului şi al culturii, unde prin soţul meu aveam acces, şi i-am spus ce vreau – un volum Blaga, Blaga e pe moarte – şi atunci el mi-a aranjat imediat o audienţă la Leonte Răutu. Răutu m-a primit repede şi am să-i fiu întotdeauna recunoscătoare căci a avut un rol esenţial în treaba asta. În faţa mea a pus mîna pe telefon şi a vorbit cu ministrul sănătăţii, ca să trimită o echipă întreagă de medici la Cluj, să vadă ce se poate face pentru a fi salvat Blaga, după care m-a întrebat cine cred că poate face acest volum. Eu toate astea le-am notat într-un jurnal care e secretul meu, e prima dată cînd vorbesc despre asta cuiva, şi eu m-am gîndit la Călinescu, dar era bolnav, Vianu – bolnav, aceeaşi generaţie, de Ivaşcu ştiam că tata ţine la el, era mai tînăr şi atunci am zis Ivaşcu. În faţa mea Răutu a pus mîna pe telefon şi mi-a zis «pleci imediat la Cluj» Si am plecat împreună cu Ivaşcu. L-am dus la spital la tata, care realmente s-a bucurat foarte mult, căci îl simpatiza foarte mult. Tata mi-a spus: mergi acasă şi dă-i imediat poeziile din sertar...

Atunci am stat patru zile cu Ivaşcu şi am tot ales şi aşa s-a născut volumul..."

● *Revista Cultului Mozaic*, Bucureşti (sept. 1990), aminteşte sub iscălitura dr. Vitalie Teodorescu de *Elias*. Spunem dinadins Elias şi nu Jacques, sau filantropul, sau bancherul, fiindcă acest *Elias* a devenit un substantiv comun, rostit de toată lumea de parcă ai zice STB sau Coca-Cola. Spitalul ridicat prin voinţa lui, mai ales, este un simbol de civilizaţie medicală: e internat la Elias!... Oh, dacă aş reuşi să mă tratez la Elias!... Are dreptul la Elias etc. etc. etc. Batjocorit în nume, dar ultra-folosit de patrioţii verzi de la cei de ieri crăcănaţi la guvern în 1940 la cei de azi (contemporanii noştri!), spitalul creat, ca şi alte înfăptuiri, prin donaţia fabuloasă a veneticului, Iţicului şi Şloimului şi lipitorii – nu-i aşa? – şi băutorului de sînge Elias, care a lăsat întreaga sa avere Academiei Române, rămîne, peste ani şi decenii, în picioare. Ca un fel de zid alb al plîngerii, pentru toţi cei răniţi în suflet de canalele desfundate ale ticăloşiei *anti* de gen Săptămîna, România Mare şi alte "Porunci ale vremii".

(M. RAF.)

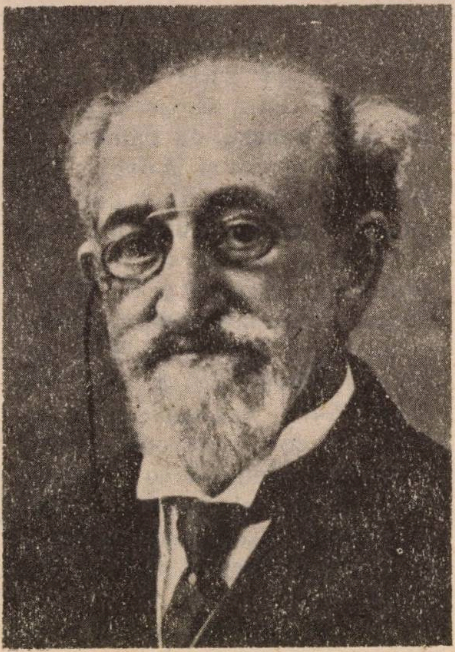

Scris, datat şi semnat de mine la
Bucureşti astăzi 2/15 Decembre 1914
Jacques M Elias

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul
RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat! Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!

• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNĂ

REVELION 1991

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.
• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

● Carol Roman, "Reabilitarea lui Bulă", desene de N. Ioniţă, Ed. Autorului, Bucureşti, 1990.

Te aştepţi la o colecţie de bancuri cu legendarul personaj. Nimereşti peste o povestire cu haz, un fel de *eseu* (Slavă Domnului, *nu ştiinţific)* despre mecanismele de gîndire ale numitului, care ne este prezentat elogios (şi pe bună dreptate) în chip de Păcală al timpurilor noastre. Ilustraţiile lui Ioniţă, la obiect. Reproducem una din ele:

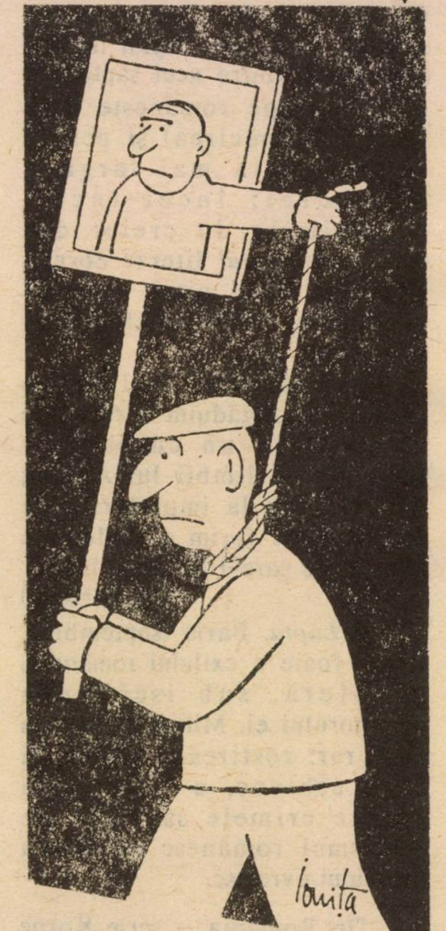

Şi ne întrebăm, totuşi, cu doruri, cînd (şi dacă) va apare chipul general acceptabil al numitului Bulă.

De ce nu s-ar organiza un concurs pe tema aceasta? Care se merită!

IDEI

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

SUSPECȚII OBIȘNUIȚI

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

După o ploaie torenţială, comentariile tele-radiofonice new-yorkeze ce se referă la probleme de trafic menţionează de regulă necesitatea unei atenţii speciale la "obişnuitele" regiuni inundabile. Cînd o crimă e comisă şi criminalul nu poate fi descoperit, poliţia recurge la o listă cu "suspecţi obişnuiţi", evident persoane cu dosar judiciar încărcat. După ce Bogart îl împuşcă pe ofiţerul german din "Casablanca", Claude Rains, ofiţerul vichyssist, îi invită pe poliţişti să aresteze "suspecţi obişnuiţi".

Pe plan social şi evident etnic, în State suspecţii obişnuiţi au fost tradiţional negrii, hispanicii, orientalii, evreii şi pentru exclusivişti chiar catolicii, adică toţi ne-WASP-ii (White Anglo Saxon protestants).

Pentru Conquistadorii lui Hernan Cortez, obişnuiţii suspecţi erau desigur Aztecii pe care i-a decimat fiind consideraţi "barbari" pentru că recurgeau la sacrificii umane, deşi liber consimţite. La graniţa mexicană s-au descoperit de curînd lugubre gropi comune cu cadavrele unor sacrificaţi în numele unui cult mai puţin ancestral.

Cortez a adus Inchiziţia în Mexico şi convertirea prin tortură, precedînd moartea, a reprezentat răspunsul lumii "civilizate" la barbaria aztecă, anticipînd secolul XX cu cuptoarele de la Auschwitz sau Dachau...

Totul părea definitiv în lumea "suspecţilor obişnuiţi" pînă la apariţia pe piaţa americană a unei cărţi de mare succes, "The Bonfire of the Vanities", în traducere liberă "Autodafe-ul vanităţilor" de Tom Wolfe, carte care contrazice regula. Cartea este reflectarea unui fenomen în plină ascensiune numit "discriminare pe invers". Eroul, un alb "bine" destinat prosperităţii şi celebrităţii financiare, anglo-saxon protestant, îşi conduce amanta, el fiind desigur însurat şi cu copii, de la aeroportul Queens în Manhattan. Din cauza traficului şi a conversaţiei, greşeşte un "exit" şi se trezeşte, noaptea, într-o regiune primejdioasă din Bronx. Un obstacol blocînd maşina îl obligă să se oprească şi să se dea jos. Doi negri se apropie, ameninţători (după părerea lui), şi înconjoară maşina. Albul aruncă cauciucul de rezervă într-unul din negri, sare înapoi în maşină cu iubita de data asta la volan, vehicolul porneşte şi amîndoi au senzaţia că au lovit ceva, poate pe celălalt individ. Ea îl opreşte să declare la poliţie incidentul, din motive lesne de înţeles. O anchetă de mari proporţii începe, lovitul intrînd cu întîrziere în comă ireversibilă şi fiind identificat drept student, cu perspective bune de viitor. Cum acest amănunt constituie o "rara avis" pentru populaţia de culoare, reverendul negru X, politician setos de publicitate, stîrneşte opinia publică împotriva proprietarului maşinii. Automobilul este identificat şi eroul tîrît în judecată, condamnat, distrus socialmente şi transformat în ultimă instanţă într-un ocnaş ca realitate şi mentalitate.

Într-una din emisiunile TV ale lui Morton Downey, un curajos non-conformist, au putut fi văzuţi şi auziţi bărbaţi de culoare cerînd despăgubiri materiale astronomice pentru... suferinţele strămoşilor.

Fapt este că discriminarea "pe invers" cîştigă rapid teren schimbîndu-se treptat conţinutul noţiunii de "suspecţi obişnuiţi". Albii bogaţi şi culţi iau locul negrilor de ieri. Revanşă?

assuta
NITHON

Assuta este un spital complet autorizat, situat în inima Tel-Avivului, acreditat şi recunoscut de Crucea Albastră/ Scutul Albastru şi de toate marile Companii de asigurări medicale

Rugăm adresaţi-vă departamentului nostru pentru serviciile oferite pacienţilor
Tel. 03/5201507-8

SPITALUL ASSUTA
Tel Aviv, Jabotinski 62
Tel. 03-5201515 Fax 03-244349

SOLUŢIA IDEALĂ PENTRU RUDE VÎRSTNICE

●

Refacere şi odihnă pentru perioade îndelungate sau mai scurte sub supraveghere medicală (medic, infirmieră calificată şi asistent social)

●

Tel. 04/223718 – 247535

SPECTACOLUL

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

CE S-A ÎNTÎMPLAT CU GUSTUL ENGLEZESC ?

Dacă nu am fost cumva induşi în eroare, din raţiuni publicitare, şi într-adevăr acesta este de trei ani marele succes al stagiunii londoneze, trebuie să nutrim multe şi mari îndoieli la adresa gustului publicului englez. Pentru că însuşi textul piesei "Afacere de familie" de Ackyborn este o încropire stîngace, ridicolă pe alocuri, peticită din locuri comune sau din... alţii; în primul rînd din J. B. Priestley, şi care, el însuşi, nu este chiar o adresă de prima mînă! Ici şi colo cîte o replică în care pare să se fi rătăcit vîrful unei aripi de humor englezesc se pierde în noroiul unei intrigi puerile, incredibile şi stupide. Cum de-o fi ajuns Habima la un asemenea text?!

Cît despre spectacolul propriu-zis, mai bine să-l uităm! El constituie nu numai o pată pe stagiunea Naţionalului, dar mînjeşte şi cartea de vizită a regizorului Omri Nitzan, fost director, atins parcă de ispita auto-distrugerii, de-un sindrom al sinuciderii artistice. Le-a oferit actorilor libertatea de a-şi face de cap pe scenă şi, drept urmare un Sason Gabai – actor onorabil cînd este strîns ţinut în frîu – izbuteşte să coboare sub nivelul revistelor din pauza cinematografelor de provincie de la Bîrlad (nu de la Bucureşti, de pe Calea Griviţei, acelea erau sofisticate!). O scriem cu regret, cu un regret tot atît de mare, precum este acela pe care îl încercăm cînd trebuie să vorbim despre performanţa Rozinei Cambos. Singurul care, cît de cît, se salvează din acest naufragiu spiritual este Avraham Ronai: el beneficiază însă şi de un avantaj tehnic: nu stă prea multă vreme în scenă. Altfel, cine ştie, poate s-ar fi molipsit şi el de boala aceasta contagioasă de a smulge cu orice preţ rîsetele sălii; o sală obligată să confunde Habima cu o trupă de şuşanele.

DE CE AŢI APLAUDAT ?

I.S.O. (iniţiale ale titlului-manifest-sfidare "I'm so optimistic") este un grup format din patru dansatori americani, care îşi sînt şi proprii coregrafi, proprii scenografi, proprii – ce nu? (Daniel Ezralow, James Hampton, Morleigh Steinberg, Ashley Roland). Oriunde apare în lume, I.S.O. "face un triumf". Şi l-a făcut şi în Israel, rătăcind între Tel Aviv şi Ein Hasofet, între Ierusalim şi Carmiel.

La capătul unei seri electrizante, în rîndurile unui public care a ieşit din sală cu pofta de a dansa el însuşi aşa "din senin", am încercat să aflăm de la diverşi – novici şi specialişti, iniţiaţi şi naivi – de ce au aplaudat pînă la durerea palmelor? "Humorul" au răspuns unii; "Perfecţiunea tehnică năucitoare" au spus alţii; "Ironia cu care sînt tratate elementele «clasice» ale coregrafiei, muzicii, plasticii" au răspuns cei foarte versaţi; "Bucuria totală a corpului în mişcare" au adăugat cu toţii.

I.S.O.-viştii, hrăniţi cu tot ce istoria artei a creat de acum 200 de ani, şi-au însuşit totul atît de adînc, încît pot parodia totul, pot lua în rîs, totul fără ireverenţă; şi cu un bun gust desăvîrşit. Dacă ai pregătirea necesară, un spectacol I.S.O. este o enciclopedie ironică a artei de la începuturi şi pînă azi. Dar ca să te bucuri – şi am ales anume acest cuvînt – de un spectacol I.S.O. nu ai nevoie decît de o pereche de ochi şi să vezi. Atît.

Pentru că într-o epocă în care dansul se vrea orice în afară de dans (şi în primul rînd se vrea, *discurs filozofic!)*, cei patru americani au avut îndrăzneala să-şi construiască programele şi estetica pe o singură temelie: plăcerea de a dansa; o plăcere atît de totală, încît indiferent de vîrstă şi de stare socială, graşi şi slabi, frumoşi şi urîţi, paralitici şi sportivi, ies de la o reprezentaţie I.S.O., dansînd.

"Bun, rîdem, rîdem de tot; şi ce punem în loc?" a încercat un prieten, foarte cult, critic dramatic şi coregrafic, să-mi tempereze în pauză entuziasmul. După ce ne-am amuzat de parodierea schemelor marelui balet clasic, după ce am rîs de parodia filmului de aventuri, ca şi a celui psihologic, de-o dată, uşori ca nişte Arieli shakespearieni, cei patru I.S.O., pe aripile vocilor Corului de femei al Radiodifuziunii bulgare, şi-au luat zborul la cer ("Reflecţii de noapte"). S-au transformat în îngeri, care nu pot fii decît tineri şi frumoşi, aşa cum sînt cei care ştiu să se elibereze de povara pămîntului rîzînd.

Zborurile îngerilor lui Chagall, învolburarea norilor din care Dumnezeu-Tatăl îi dă viaţă lui Adam în Capela Sixtină, pictura icoanelor ortodoxe şi a mănăstirilor bucovinene au poposit toate de-o dată, pe scena pe care dansau cei patru I.S.O.

Celui care te ridică la cer nu poţi să-i mulţumeşti în cuvinte. Te înclini adînc în faţa lui şi aproape că ţi-e teamă să-l priveşti. Îngerii nu suportă atingerea ochilor. Şi în acest răstimp, I.S.O. au plecat, au dispărut spre alte orizonturi. Să-i aşteptăm. Vor reveni, trebuie să revină.

CUMPĂRAŢI-VĂ O "SUSANE DELHAL" !

Acuma sîntem convinşi: cine nu are un Centru "Susane Delhal" să şi-l cumpere! Ţîşnit în viaţa culturală telaviviană de un an de zile, teatrul acesta cu aer de caravan-serai, a devenit un punct de întîlnire al iubitorilor de dans. Un fel de strigăt de luptă în jurul căruia se adună toţi cei ce iubesc posibilitatea trupului omenesc de a se auto-depăşi, fie practicînd-o, fie împărtăşindu-se din aceeaşi bucurie doar cu ochii.

Desigur, nemulţumiţi sînt. Mulţi. Paradoxul acestei ţări, unul dintre o mie, este că dispune de atîţi dansatori încît şi zece Neve Tzedek ar fi neîncăpătoare. Mai intervine şi greşeala omenească şi atunci... Sîntem astfel construiţi încît şi cînd e bine, se bombăne!

Sărbătoreşte, pentru a-şi marca un an de existenţă, sub titlul de "Ridicarea cortinei" (Haramat Masach), centrul a adunat şase lucrări ale unor coregrafi independenţi (cel mai adesea: şi proprii lor interpreţi), pentru a le prezenta timp de o săptămînă. Chiar dacă am strîmbat din nas pentru că unele lucrări ("După cădere" de Anat Assulin, "Încotro mergi" de Anat Danieli) ne erau cunoscute, să recunoaştem că altfel nu ar mai fi avut unde să fie reprezentate.

■ Sason Gabai şi Abraham Ronai: şuşanea

Meritau sau nu să fie reluate, este o chestiune subiectivă şi atunci, subiectivi noi înşine!, ne-am ales singura seară compusă exclusiv din premiere.

Patru dansuri, patru coregrafi, patru dansatori, ia să vedem rezultatele. "Zona tăcerii" – creată şi dansată de Boni Fia şi Smadar Imor, încearcă să evoce sentimentul necunoscutului, al spaimei şi căutării, utilizînd, alături de un colaj muzical şi o superbă înregistrare a unei lecturi a "Micului Prinţ"; păcatul de moarte al acestei lucrări este lungimea, lipsa de nerv şi de construcţie: drept care emoţia se dizolvă pînă la plictis. "Şapte", pe care l-a creat Tamar Borer în compania a doi muzicieni care improvizează pe scenă muzică cu instrumente tahitiene (grupul muzical "Bora-Bora"), are el însuşi aerul de improvizaţie. Cu toate defectele şi calităţile ce decurg din aceasta: prospeţime şi lipsă de măsură, locuri comune, presărate cu momente de mare frumuseţe. Abia de aici încolo s-ar putea construi un dans.

Pînă în cele din urmă, din toată "Ridicarea cortinei", ne-am ales cu un nume: Arie Borenstein. La o vîrstă suficient de coaptă pentru un balerin (în jur de 30 de ani!), dar păstrînd un corp de prospeţime adolescentină, apare rar şi crează numai atunci cînd "îl doare". Dansurile lui ("Pătat" şi "Ha, ha, ha, războiul viitor!") au un mesaj clar, precis, "angajat"; sînt un ţipăt împotriva acestui monstru care transformă copiii dacă nu în cadavre, în bărbaţi bătrîni. Nu e tocmai o noutate mesajul, dar dansurile sînt impresionate.

CE E MAI DULCE CA MIEREA?

DE VORBĂ CU ACTORUL NATHAN COGAN – DESPRE TEATRU ŞI VIAŢĂ –

L-am cunoscut pe Nathan Cogan în 1982, într-o vizită pe care am făcut-o în Israel. Scurta întîlnire cu acest bărbat captivant, actor la Teatrul Cameri încă de la înfiinţarea acestuia, şi a cărui viaţă s-a împletit strîns nu numai cu istoria teatrului din Israel dar şi, aş spune, cu istoria ţării în general, mi-a lăsat o impresie de neşters. S-a născut la Baku, în Caucaz. într-o familie cu veche traditie sionistă (bunica lui cumpără pămînt în Palestina încă din 1890) din Rusia pre-revoluţionară. Armata Roşie îl transformă pe tatăl sau din petrolist bogat în paznic de noapte la întreprinderile sale. Familia emigrează legal în Palestina în 1920, dar după doi ani pleacă în România, la Moreni. Emigrează apoi – pentru a doua oară, de data asta însă definitiv – în Palestina, în 1935, cînd Cogan, absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Bucureşti, primeşte pe dată botezul scenei, avînd la ora actuală în spatele său 55 de ani de carieră teatrală. Am reţinut, încă din 1982, că Nathan Cogan s-a numărat printre primii voluntari care au luptat în timpul celui de-al doilea război mondial în Brigada Evreiască din cadrul armatei britanice. Bogăţia acestei experienţe existenţiale, ca şi farmecul personalităţii sale, mi-au inspirat peste ani dorinţa convorbirii materializate acum la Tel Aviv.

● *Nathan Cogan, pe scenă: un idische Maurice Chevalier*

În lumina datelor de mai sus, prima mea întrebare s-a referit, în mod firesc, la anii debutului.

N. C.: – De îndată ce am sosit în ţară, am început prin a face figuraţie la un teatru numit Comedia Israelit. *Mi-aduc aminte că am debutat aici într-o comedie care se numea* Vrăjitoarea. *Ulterior a luat fiinţă un teatru de dans şi pantomimă,* Rampa, *care s-a transformat apoi în teatrul* Sadan *(Nicovala). Era o companie de tip cooperatist, unde în teorie urma să cîştigăm nişte bani, însă în mod practic n-am primit nimic.*

Dar de rolurile avute la acest teatru, unde am jucat trei ani – din 1935 pînă în 1938 –, în care timp ziua lucram în port sau la fabrica de gheaţă, iar seara apăream pe scenă, îmi aduc aminte şi azi cu mare plăcere.

– Ca de pildă?

– Ca de pildă în Topaze, *rol creat de Raimu în piesa cu acelaşi nume a lui Marcel Pagnol, sau în* Shigaon Hagadol, *de Avigdor Hameiri, în care am jucat rolul unui ţigan, cîntînd pentru prima dată în ebraică cîntecul românesc* Pe uliţa armenească trece-o şatră ţigănească. *A fost un rol de mare efect, pe care l-am iubit în mod deosebit.*

– Şi după 1942? Ai povestit nu de mult, într-un film TV, despre o emoţionantă reîntîlnire cu o doamnă care te-a recunoscut ca pe cel ce le-a îndulcit foştilor internaţi din lagărul de la Bergen-Belsen nenumărate zile şi seri cu cîntecele sale, ceea ce ţi-a adus porecla de "der idische Maurice Chevalier".

– Am făcut parte din prima companie de luptă compusă din voluntari evrei din regimentul Palestinei. Mai întîi însă, am activat, în cadrul regimentului, într-o trupă teatrală. După 11 luni aceasta a fost desfiinţată, şi deşi aş fi putut să mă încadrez în altă

trupă organizată la Cairo, am ales frontul, în speţă cel din Italia. Abia în 1945, la terminarea războiului, s-a constituit în cadrul regimentului meu o nouă trupă teatrală, cu care am oferit celor de pe front o serie de spectacole atractive. În paralel, a început şi acţiunea de salvare şi ajutorare a refugiaţilor evrei din lagărele de concentrare, acţiune la care a participat întreaga noastră brigadă evreiască. În acest cadru am prezentat programul trupei noastre în diferite centre de refugiaţi din Italia, Belgia, Olanda, etc. Cel mai impresionant a fost însă episodul de la Bergen-Belsen, unde am dat spectacole timp de două săptămîni în ebraică, idiş şi alte limbi, şi unde brigada noastră organizase, printre altele, o Casă a copiilor găsiţi. Niciodată în viaţă n-am fost atît de mişcat de reacţia călduroasă a publicului ca la sfîrşitul acelui spectacol, cînd m-am pomenit practic bombardat cu o avalanşă de bomboane, ciocolăţi şi alte dulciuri (din cele pe care noi cei din brigadă le ofeream copiilor din raţiile noastre), urmată de un bilet în limba ebraică pe care stătea scris: "Copiilor din Casa copiilor le place mult cum cînţi, şi te roagă să le mai cînţi ceva". Ceea ce am şi făcut, anunţînd că voi cînta un cîntec special pentru ei...

IDOLUL MEU, LENY CALER

Interlocutorul meu are ochii umeziţi. Îmi povesteşte apoi cum, în 1946, la înapoierea în ţară, fu angajat imediat la Teatrul Cameri, înfiinţat abia cu cîteva luni mai înainte de propriul lui frate (astăzi decedat), marele actor Abraham Ben-Iosef – pentru care Cogan a avut un adevărat cult – şi de regizorul Iosif Milo. Multe creaţii, multe în Shaw, Pirandello, Gogol...

Un moment teatral cu totul aparte a fost pentru Cogan acela de acum vreo 20 de ani în care a avut-o ca parteneră pe Leny Caler la Tel Aviv într-un spectacol intitulat "Gloria" în care fuseseră amalgamate şi fragmente din reprezentaţii de succes de altădată din România, inclusiv din *Şoarecele de biserică*, piesa în care un Cogan elev de liceu, o descoperise pe Leny şi nu o mai putuse uita. O colaborare extraordinară, cu mare succes la public, în special în rîndul originarilor din România, comentează el. Dintre marii dramaturgi străini contemporani, cea mai mare admiraţie o nutreşte pentru Tennesee Williams în ale cărui piese, precum *Un tramvai numit dorinţă* sau *Menajeria de sticlă*, a avut creaţii memorabile.

Ajungem la dramaturgia şi şcoala interpretativă israeliană. Nathan îmi vorbeşte despre numeroasele spectacole originale în care a deţinut roluri cu mare priză la public, de la *Hu Alah Besadot* (El a mers pe cîmpuri) de Moshe Shamir, prima piesă israeliană jucată la *Cameri* în regia lui Milo, pînă la comedia lui Goren Agmon, *Heraion* (Sarcina) şi piesa de mare succes a lui Iosif Mundi *Sogrim et Halaila* (Închidem în astă-seară), care s-au jucat în ultimele stagiuni cu săli pline, prilejuind nişte roluri de compoziţie foarte savurate de public. Referindu-se la tendinţele manifestate în tehnica interpretativă şi regizorală israeliană, Cogan consideră că ea este în general influenţată de maniera teatrului anglo-saxon, în special american. "Astfel se explică şi faptul că sîntem foarte buni în spectacolele aparţinînd acestei dramaturgii, şi ceva mai slabi cînd e vorba de autori ruşi sau francezi".

Întrebîndu-l pe Cogan despre colaborarea lui cu televiziunea şi cinematografia, aflu că a jucat în numeroase filme – israeliene, franceze, americane şi germane –, că a colaborat de asemenea cu reţele de televiziune de la New York şi Hollywood, precum şi cu televiziunea flamandă, unde a prezentat în 1963 un întreg program consacrat Israelului.

– Poţi să ne povesteşti cumva vreu episod anecdotic sau dramatic din cariera d-tale actoricească?

– Eram la un moment dat comper pe lîngă compania de balet Inbal, cu care am plecat în turneu în Anglia.În textul prezentării, pe care l-am învăţat pe de rost, trebuia să pun o întrebare oarecum retorică publicului: "What is sweeter than honey?" (Ce-i mai dulce ca mierea?) Şi tot eu urma după o mică pauză să răspund: "You may not know, but King Solomon told us that sleep is sweeter than honey" (Poate că nu ştiţi, dar regele Solomon ne-a spus că somnul e mai dulce ca mierea). Lucrurile au mers bine peste tot, inclusiv la Stratford-on-Avon, şi am ajuns în cele din urmă la Dublin, în seara spectacolului de gală. Cînd apuc să pun întrebarea "Ce-i mai dulce ca mierea?" şi dau să răspund tot eu la ea, aud o voce din sală: "My mother-in-low!" (Soacra-mea!). Am rămas un moment descumpănit, trebuia totuşi neapărat să-mi plasez replica despre somn. "Se poate – am răspuns – dar numai cînd doarme!"

Interviu realizat de
GINA SEBASTIAN ALCALAY

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

SPECTACOLUL

APLAUZE PENTRU SYLVIA GREENBERG

Spectacolul *"Răpirea din Serai"* de Mozart se prezintă pe scena de la "Noga" – Iaffo, în aceste zile, dar soprana Sylvia Greenberg se află în ţară de aproape două luni. Nu numai pentru a participa la repetiţiile intense care au avut loc în vederea premierei, ci pentru a fi acasă la mama ei, în Ghivataim. Precum se ştie, Sylvia Greenberg locuieşte împreună cu soţul ei, dirijor de operă şi cu copilul lor, în Elveţia. Marea ei carieră internaţională o obligă să stea în centrul Europei, dar Sylvia face dese escapade în Israel. De astă dată, artista a profitat de *"Răpirea din Serai"* (aducîndu-şi şi copilul) iar prezenţa în Israel a fost subliniată şi de aplauzele furtunoase pe care le-a primit pentru cîntul şi interpretarea ei, alături de alt artist din trib, tenorul Gaby Sade.

■ *Sylvia Greenberg: star*

TĂNASE PRINTRE NOI

CONVORBIRE CU NATHAN GHILBOA

În clipa în care am aflat că Nathan Ghilboa, cunoscutul impresar, va aduce în Israel, în luna decembrie, trupa Teatrului de revistă bucureştean *Constantin Tănase*, am ridicat receptorul şi am sunat la Agenţia de bilete Kanaf, întrebîndu-l pe dl. Ghilboa direct şi fără nici un fel de introducere: "De ce aduci tocmai acum trupa teatrului *C. Tănase?*" Nathan Ghilboa mi-a răspuns la fel de direct: "Fiindcă în Israel sînt în clipa de faţă peste 400.000 de originari din România şi fiindcă Teatrul de revistă bucureştean e cel mai bun teatru satirico-muzical din România. Iar acum, după Revoluţie, cînd humorul şi fantezia talentaţilor artişti s-au eliberat de orice formă de constrîngere, mi se pare cît se poate de firesc să aduc în Israel acest teatru.

La toate acestea se adaugă şi numele celebre ale Stelei Popescu şi al lui Al. Arşinel, ale irezistibililor comici Nae Lăzărescu şi Vasile Muraru, actriţelor Anda Călugăreanu şi Cristina Stamate, cîntăreţului Nicolae Niţescu şi... noii descoperiri a muzicii uşoare româneşti, laureată cu Premiul I la Festivalul de muzică uşoară – Mamaia '90, Laura Stoica.

Unul dintre cele mai importante momente ale serii va fi superbul balet al teatrului cu costume fastuoase, care pot concura uşor cu cele de la Moulin Rouge sau Lido. Baletul, sub conducerea cunoscutului maestru Cornel Popovici, orchestra teatrului sub conducerea lui Dan Ardeleanu şi toţi conduşi de mîna măiastră a lui Biţu Fălticeanu vor oferi – sînt sigur – publicului o seară memorabilă".

Convorbirea consemnată
de CAROL MARCOVICI

HOD HEFER

De ce să plăteşti mai mult?
Cumpără direct de la sursă !!

●

ABATOR ŞI PRODUSE DIN CARNE
Vinde prin magazinele proprii din

■ **EMEK HEFER – Zona industrială (între Beit Lid şi Hadera) Tel. 06 – 336682**
■ **KIRIAT NORDAU – Zona industrială (între Abic şi Assis) Tel. 053 – 651148**

- **Păsări proaspete şi congelate**
- **Pui proaspeţi şi curcani – bucăţi**
- **Curcani întregi**
- **Carne vită şi produse din carne vită**
- **Miel**
- **Crenvurşti**

• KAŞER •
sub supravegherea
Rabinilor Werner şi Azrieli.

Se acceptă Visa şi Isracard
Parking spaţios
Magazinele sînt deschise zilnic între orele 8 – 20

SPECTACOLUL

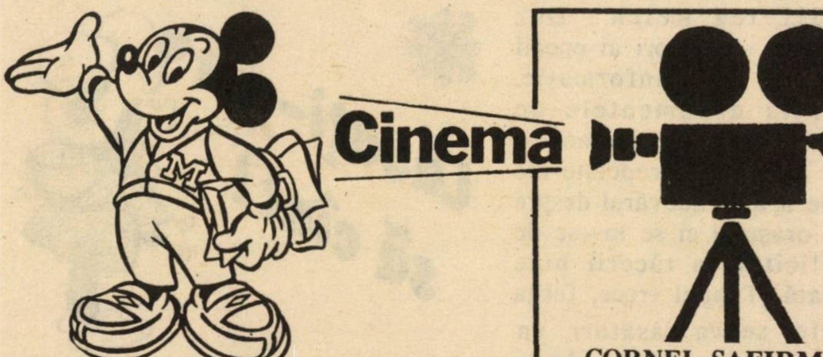

CORNEL SAFIRMAN

● **Băieţi buni** (*Hevre Tovim;* **titlu original:** *Good Fellas),* **S.U.A., 1990.**

Trei indivizi într-o maşină. Noapte. Se aude un zgomot puternic. Maşina se opreşte. Indivizii sar din maşină şi deschid portbagajul. Un cadavru. Nu. Cîteva împunsături de cuţit şi ceea ce mai era încă un om în agonie devine acum cadavru. O scenă-şoc care trădează de la bun început tema filmului – grandoare şi decadenţă în lumea crimei organizate, ca şi marca inconfundabilă a realizatorului – Martin Scorsese. Este povestea lui Henry Hill care şi-a dorit încă din copilărie să ajungă gangster, Dar nu unul oarecare. Cu aproape 50 de ani în urmă Orson Welles ne făcea portretul *Cetăţeanului Kane,* cel care se încrîncenase să cucerească toate satisfacţiile ascensiunii sociale pentru a părăsi în cele din urmă viaţa cu sentimentul eşecului. Eroul lui Scorsese este şi el atins, tot din copilărie, de o patimă similară. Kane devenise un magnat al presei, Henry Hill tînjea la o poziţie cheie în lumea interlopă. Ajuns în fruntea piramidei, Kane are revelaţia neîmplinirii, Hill dimpotrivă, realizează că nu se poate salva decît prin trădare. Cinstea de a te recunoaşte învins este înlocuită la acest sfîrşit de secol cu legitimarea trădării ca modalitate de răscumpărare a libertăţii.

Un film bine făcut. Deşi după *Naşul* lui Coppola puţine lucruri au mai rămas încă de spus despre implicaţiile Mafiei în viaţa americană. Putem totuşi vedea filmul dacă nu ne lasă indiferenţi creaţia lui Scorsese, dacă ne plac filmele cu mafioţi sau dacă vrem să-l revedem pe Robert de Niro într-o haină care-i convine de minune. Vom reţine şi două nume de actori: Ray Liotta – interpretul rolului titular şi mai ales Joe Pesci – interpretîndu-l pe Tommy de Vito – îmbinare rară de agresivitate, nonşalanţă, instinct criminal şi umor grotesc. Şi ca să nu credeţi că evreii au fost uitaţi, vă rog să observaţi (cu interes, cu consideraţie sau pur şi simplu cu indignare) că unei frumoase evreice îi este rezervat rolul de a-şi îndemna soţul (Hill însuşi) să mărturisească totul pentru a se salva. De ce tocmai ei?

■ *Robert de Niro: un rol pe măsură*

O fetiţă răutăcioasă: dacă ar fi fost bună la suflet, nu-ncepea să cerceteze trecutul

● **O fetiţă răutăcioasă** (*Ialda Ra-a;* **titlu original:** *Das Schreckliche Mädchen),* **Germania Federală, 1989.**

O fetiţă bine crescută şi stimată în micul orăşel german în care îşi duce existenţa devine cîştigătoarea mult invidiată a unui concurs internaţional ce-i aduce odată cu trofeul de argint şi o excursie la Paris. Încurajată de succes, Sonia, fetiţa dotată cu simţ de observaţie şi talent la scris se hotărăşte să participe la un nou concurs care are ca temă "Oraşul meu în perioada celui de-al III-lea Reich". Dar concetăţenii – martori ai epocii – îi refuză orice informaţie. Accesul la documentele de arhivă îi este de asemenea interzis. Încercările repetate ale Soniei de a afla adevărul despre trecutul oraşului ei se lovesc de o complicitate a tăcerii bine orchestrată. Timpul trece, fetiţa va creşte, se va căsători, va avea copii dar ideea de a cerceta trecutul oamenilor în mijlocul cărora trăia nu-i dădea pace. O femeie singură împotriva unui oraş întreg.

Regizorul Michael Verhoeven s-a inspirat în realizarea filmului din povestea reală a Annei Elisabeth Rosmus născută în 1960 în oraşul Passau. Născută după război ea a simţit nevoia să cunoască adevărul despre grozăvia unui trecut asupra căruia se păstrase în oraş o tăcere vinovată. Un film premonitoriu acum după unificarea celor două Germanii? Cine ştie. Vedeţi filmul şi reflectaţi.

● ŞI DICTATOARELE...

Se pare că nu numai dictatorii îi atrag pe actori, ci şi nevestele lor şi vor să-i încarneze pe scenă sau pe ecran.

Nu de mult Brigitte Bardot şi-a exprimat dorinţa de a o interpreta într-un film pe... Elena Ceauşescu (O, cît de măgulită ar fi fost "savanta"! Era în stare să scoată din vistieria ţării toţi banii necesarii pentru finanţarea filmului).

Acum aflăm că Liz Taylor "visează" (ziua şi noaptea) s-o interpreteze pe Imelda Marcos, teribila văduvă a fostului dictator al Filipinelor. Aviz scenariştilor: după aceste două filme, alte mari vedete vor comanda, desigur, scenarii despre Indira Gandhi, Benazir Bhutto, văduva lui Mao, văduva lui Enver Hodja etc. (D.B.)

Lăsaţi-mă să cînt!

Ştiţi dumneavoastră care este a *două* limbă oficială în Israel? Ebraica!...

Am dori să precizăm de la început, că dincolo de o uşoară umbră de maliţie cuprinsă în fraza de debut, sentimentul este mai curînd cel de frustrare decît de invidie. Se cuvine a explica aserţiunea de mai sus: în ultima vreme, pe bună dreptate, în centrul atenţiei opiniei publice stă neclintită imigrarea şi absorbţia celor veniţi din Uniunea Sovietică, fenomen important şi *frumos* în istoria Israelului. Se cere ajutorul tuturor forurilor în a-i integra pe noii membri ai societăţii, cît mai rapid, cu mult tact şi solicitudine. Dar! Să nu ne pierdem spiritul de discernămînt!

S-a organizat în primăvara anului curent, sub egida Uniunii Femeilor din Israel, un concert dedicat muzicienilor de curînd veniţi; un concert aparte întrucît participantele fuseseră în exclusivitate reprezentante ale sexului frumos. Logic, doar organizatoarele aveau tot dreptul să-şi spună cuvîntul... feminin! Mai puţin logică însă a fost hotărîrea ca muzicienele să fie *exclusiv* de felul lor venite din Uniunea Sovietică. Permiteţi-mi să pun o întrebare. O singură întrebare: *DE CE?* Nu era posibil să se cînte în mai multe limbi?

Televiziunea israeliană, într-o seară de vineri, în cadrul emisiunii *"Motiv de petrecere"* animată de Rivka Michaeli, a dedicat un program întreg artiştilor proveniţi din aceeaşi "alia" (de data asta participarea a vizat nu numai muzicieni – criteriile însă au rămas). Permiteţi-mi să mai pun o întrebare:

Pe cînd se programează la televiziunea Israeliană o emisiune dedicată – chiar dacă nu exclusiv, dar cel puţin parţial – artiştilor proveniţi din România? Pe cînd se proiectează un concert consacrat muzicienilor de origine română? Ar fi un gest frumos din partea celor vizaţi, un gest dacă nu chiar generos, în orice caz meritoriu spre a mai remedia cît de cît o stupidă şi tristă nedreptate...

SOFIA GELMAN

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

Dacă parlamentul nostru respinge legea porcului, ei bine, eu o să mă îmbăt porceşte. ●

CINE SE TEME DE PROGRAMUL tv?

Eu! De cînd? De cînd televiziunea noastră modifică pe nepusă masă orele şi zilele în care programase diverse emisiuni şi filme seriale. Aşa că pentru noi, fanatici ai serilor şi uneori după-amiezelor în faţa micului ecran, întîlnirile cu prietenii, un rendez-vous de dragoste sau interes, trebuiesc reaşezate cu grijă în fiecare săptămînă. Şi cum în numărul trecut al cronicii noastre mă plîngeam de dispariţia serialului *Şloşim ve maşehu*, îmi fac *mea culpa*, căci, iată-l reapărut în altă zi, adică joi.

Dar alte întîmplări ne copleşesc în aceste zile, chiar şi la TV. Greva care ne-a făcut să resimţim acut lipsa emisiunilor preferate, ca şi a buletinului meteorologic – tocmai în acest sezon fierbinte pe toate planurile – ei bine, într-un jurnal în limba engleză, un număr respectabil de cetăţeni au spus că nu au resimţit efectele grevei! Nu pot să cred că toţi se pot lipsi cu uşurinţă de televiziune. Ori poate o fi fost un mijloc de protecţie împotriva noutăţilor referitoare la ultimele scumpiri, conflicte, etc. Cu masca de gaze putem încă privi la televizor, cu capul în nisip, ca struţul... mai greu !

Cu trei emisiuni de ştiri (ivrit, engleză, arabă) zilnic, serile s-au prelungit pînă la miezul nopţii. Cine are răbdare şi pasiune desigur a avut cu ce fi răsplătit în ultima vreme: Nureev şi Margot Fonteyn, un *Rigoletto* londonez, într-o atmosferă contemporană, recitaluri – din musicaluri americane, un serial care a cutremurat de aplauze Cannes-ul în '89 – *Decalogul* (cele zece porunci) la o emisiune de excepţie, adică *Reprezentaţia de la miezul nopţii* (transferată însă şi ea de luni pe moţei şabat!).

Dacă însă mai avem răbdare şi timp, putem cu "Anastasia" să vedem cum, încă o dată, argumentele, logica şi bunul simţ, nu pot triumfa faţă în faţă cu interesele politicii de stat sau de familie sau de clan. S-ar zice că apelul la raţiune este ultimul argument ce poate fi folosit eficient în astfel de situaţii. O fi un argument ruşinos? Raţiunea? Oricum filmul ne demonstrează că povestea e veche, Sadam că povestea e valabilă încă. La nesfîrşit oare ? Să sperăm că nu ! Şi să nu uităm un alt regal cinematografic – serialul Arthur Rubinstein de vineri dimineaţa. Chiar dacă difuzat de televiziunea educativă, filmul care a făcut turul lumii, este un document pentru absolut toate vîrstele şi o eventuală reprogramare ar fi de dorit. Pofta de viaţă, generozitatea, munca fără oprire, dăruirea şi solidaritatea profesională şi umană a lui Arthur Rubinstein, tinereţea lui la peste 80 şi ceva de ani (la data turnării filmului) ne-au transmis o emoţie de adolescenţi îndrăgostiţi.

În primul sezon fără război rece, dar cu fierbinţeli la noi în zonă, chiar că avem nevoie de momente de relaxare şi la TV, nu dulcege, nu violente, ci simple şi adevărate.

DAN MARCU

«SHIRI» TRAVEL AND TOURS LTD.
Tel Aviv – Hayarkon St. 126 (vis-à-vis de Sheraton) ● Tel. 220136-7; 234785
● TOMI HERŞCOVICI VĂ PROPUNE:
● HANUKA LA BUDAPESTA
699$
Program de 8 zile – 7 nopţi
12 – 19 decembrie; 20 – 27 decembrie
Preţul cuprinde: călătoria, hotel 4 stele (Royal) cu micul dejun, transferuri, turul oraşului, spectacol (operă/operetă) şi gulaş party
● REVELION 1991 10 ZILE 25 decembrie – 3 ianuarie
1269$
BUDAPESTA – PRAGA – JAVORINA, vestita staţiune de ski în decorul înzăpezit al munţilor TATRA
Preţul cuprinde: călătoria, transfer, hotel 4 stele (5 zile semipensiune iar în rest, micul dejun), cina festivă de revelion, autobuz şi ghid
Se poate plăti şi în 18 rate cu Visa (1% dobîndă lunară)
● TAXA DE CĂLĂTORIE ÎN CONTUL NOSTRU
Amănunte şi înscrieri la
● SHIRI TOURS ●
Tel Aviv, tel. 220136 -7-8
şi la toate agenţiile din ţară

PAGINI

...VEZI ŞI SPERANŢELE DE PE COPERTA NOASTRĂ

ITZHAK LEIBUŞ PERETZ
(1852 - 1915)

HANUKIAUA

Peste cîteva zile vom avea sărbătoarea naţională de Hanuka. Şi, pentru că s-a nimerit să fie aşa, am să vă povestesc cum un evreu oareşicare a fost salvat de sărăcie, mulţumită unei hanukia.

Să nu credeţi că sfeşnicul era din aur sau argint. Nu, era din aramă simplă şi nici măcar în bună stare nu era. Era o moştenire din moşi-strămoşi, o hanukia îndoită, cu unul din braţe stricat pe jumătate.

Evreul despre care vorbesc, fusese pe vremuri un gospodar, nici mai sărac şi nici mai bogat decît majoritatea concetăţenilor săi, dar s-a îmbogăţit deodată şi într-un mod misterios.

Se povesteşte astfel, că un soldat l-a oprit pe stradă şi i-a propus spre vînzare un drug de fier vechi şi evreul l-a cumpărat pentru cîţiva bani. Dar, cînd a adus acasă drugul de fier şi a început să-l frece cu nisip, a constatat că era de aur...

*

Şi, pentru că s-a îmbogăţit, evreul a aruncat toate vechiturile din casă, şi-a schimbat pînă şi portul şi s-a prefăcut în neamţ, iar soţia lui în franţuzoaică. Cei doi fii pe care îi aveau, au fost scoşi de la "heder" şi trimişi la gimnaziul goimilor.

În casa lor era un dulap vechi, plin cu cărţi sfinte. Au luat dulapul vechi şi l-au spart în bucăţi, iar cărţile le-au donat la sinagogă. În locul dulapului cu cărţi, au pus unul nou, elegant, cu vase de cristal. Au vîndut mobila cea veche aproape pe degeaba şi au cumpărat alta nouă, căreia îi zicea "Ludovic al paisprezecelea".

Iar obiectele de argint, chiar şi cutia pentru *etrog,* le-au dat în dar şi în locul lor au cumpărat cristaluri şi porţelanuri ca să se asorteze cu mobila şi starea lor nouă.

*

Dar roata norocului nu stă pe loc şi, după un număr de ani, au ajuns din nou jos. Fiii evreului studiau în străinătate, dar tatăl nu mai avea bani să le trimită. Situaţia bătrînilor devenea din zi în zi mai grea, pînă au ajuns din nou săraci. Se uitau prin casă, poate vor găsi vreun obiect care s-ar putea amaneta, dar... nu mai era nimic de amanetat.

Atunci însă cînd viaţa devine mai grea, începe şi evreul să-şi aducă aminte de religia sa. Asa s-a făcut că femeia împrumuta din cînd în cînd de la o vecină, cartea de rugăciuni şi citea din ea pentru a-şi ostoi durerea, iar domnul Salomon, pe care-l cheamă acum din nou Şloime Zalman, făcea din cînd în cînd rugăciunea, cu talit şi tfilin.

Iar acum, cînd zilele de Hanuka se apropiau, îi venise şi lui dorinţa să aprindă lumînărelele tradiţionale. Lumînărele primiseră ei în dar, însă n-aveau hanukia în ce să le puie.

*

Ca prin vis, îşi aduce aminte Şloime Zalman, că odată, de mult, cînd se ajunsese domn, a luat sfeşnicul cel vechi pe care-l avea în dar de la străbunicul său şi l-a aruncat undeva deasupra cuptorului... Şi, dacă el şi-a amintit, i-a spus şi femeii sale. Cum auzi, ea îi şi spuse:

– Şloime, scoate sfeşnicul de pe cuptor ca să putem atunci aprinde şi noi lumînărelele şi să ne încălzim măcar sufletele, căci corpul tot nu ni-l putem încălzi, că mult este de cînd nu mai avem nici o surcică în casă.

Şloime se sui pe cuptor şi, după multă cotrobăială, găsi sfeşnicul, înegrit şi cu braţele sucite. După ce femeia curăţă sfeşnicul cît putu, pîlpîirea primei lumînărele de Hanuka lumină încăperea lot tristă.

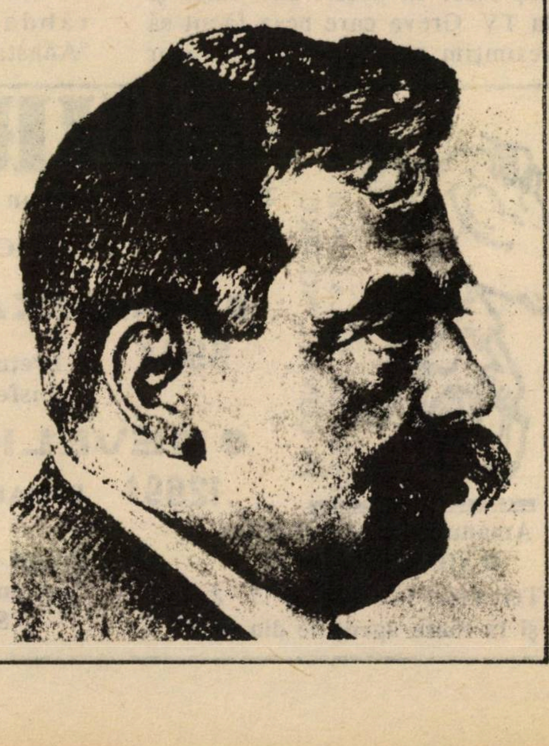

■ *I. L. Peretz: să nu spuneţi că nu e actual*

După ce au aprins lumînările şi rugăciunea a fost spusă, s-au aşezat la masă, cu gîndurile lor triste şi amare, căci n-aveau nici măcar o bucăţică de pîine.

Aşteptau ca lumînarea să se stingă şi apoi, flămînzi, să se ducă să se culce, cu disperarea omului care ştie că nici ziua următoare nu va fi mai bună.

Dar, deodată, se auziră bătăi în uşă. Se ridicară în acelaşi timp amîndoi şi se duseră să deschidă. Înăuntru, intră un concetăţean, unul care se ocupa cu negoţ de orice fel şi cu misitie.

– Ce s-a întîmplat? întrebă Şloime, mirat de prezenţa acestui negustor, ştiind că el n-avea ce să mai vîndă. Misitul îşi stăpîni cu greu rîsul şi spuse:

– A venit la noi în orăşel un englez, unul din tipii ăia ciudaţi, care umblă să cumpere obiecte vechi şi chiar stricate. El crede că o să găsească ceva de cumpărat şi la voi, căci sînteţi gospodari bătrîni. E aici, afară. Să-l aduc înăuntru?

Bătrînii se uitară la misit şi apoi unul la celălalt. Oftară adînc şi femeia spuse:

– Nu mai avem nimic de vînzare.

Între timp englezul, care nu mai avusese răbdare să aştepte afară, profită că uşa era întredeschisă şi intră în cameră. Îşi scoase pălăria şi privi împrejur. Deodată, privirea i se opri pe sfeşnicul de Hanuka. Dintr-o săritură, ajunse lîngă masă, luă sfeşnicul în mînă şi-l privi cu ochi strălucitori.

– Cît costă? Cît costă? întrebă englezul într-o germană stricată.

Bătrînii au vîndut sfeşnicul, lăsînd preţul la aprecierea englezului şi nevenindu-le să creadă suma pe care au primit-o.

Şloime Zalman a avut cu ce să înceapă din nou un negoţ şi roata norocului s-a întors. Erau din nou înstăriţi. Atunci evreul nostru şi-a luat femeia şi au plecat într-un voiaj la Londra să cunoască pe cele două nurori, nevestele feciorilor şi să fie prezenţi la naşterea primului lor nepot.

Într-o zi, s-au dus chiar şi la un muzeu. Primul lucru pe care l-au văzut bătrînii, sub un clopot de sticlă, pe un soclu pe care scria ceva ce ei nu înţelegeau, era sfeşnicul de Hanuka pe care ei îl vînduseră într-o primă seară de Hanuka, unui englez ciudat.

Aşadar, totuşi, a fost o minune... de Hanuka!

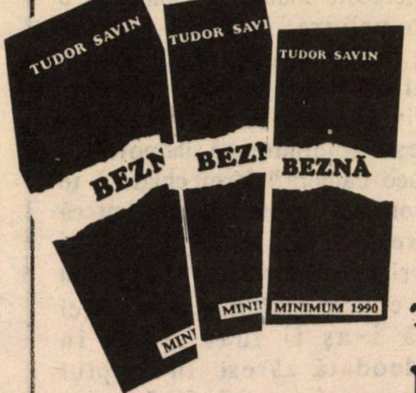

● A APĂRUT

TUDOR SAVIN

BEZNĂ

Relatarea unui "vinovat fără vină", ridicat de Securitatea română şi trimis la "reeducare" în lagărele de muncă silnică de pe şantierele Canalului Dunăre – Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC sau se poate procura trimiţînd un cec bancar sau poştal în sumă de 28 şekeli (incluzînd cheltuielile de expediţie) pe numele L. CAZIN, la POB 1061, Bat Yam.

în curînd
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF

SUB ZODIE SUMBRĂ

O carte despre iubire şi ură, despre bărbaţi şi femei, despre părinţi şi copii, despre istoria care-şi pune pecetea asupra destinelor omeneşti.

O carte pasionantă despre viaţa generaţiei noastre.

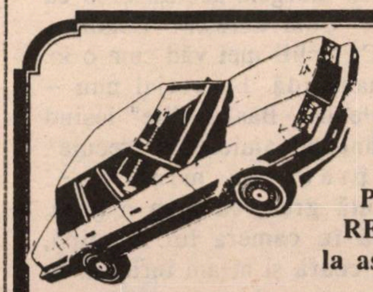

HARRY LEIBOVICI

Pentru aliaua română
REDUCERI PESTE 50%
la asigurări de autovehicule

Tel. 7522961 la birou, acasă 997908

HARALAMB ZINCĂ

AVENTURĂ LA CASTEL

La Castelul Pelişor nu se află fantome, dar... zgomote ciudate, scrisori de ameninţare fac să crească tensiunea autorului venit pentru a-şi găsi, de fapt, liniştea necesară scrisului.

Dar nu numai tensiunea, ci şi curiozitatea autorului creşte. Şi cum noaptea e un sfetnic bun, Haralamb Zincă se întreabă doar o clipă: a fost totul o iluzie sau... Misterul din camera 21 se va lăsa dezlegat?

(Continuare din numărul trecut)

Toate astea, vă mărturisesc sincer, m-au înverşunat şi mai mult. Ce mai... Misterul se cerea dezlegat cu orice preţ. Nu aveam dreptul moral să rămîn mai prejos de eroii mei. Mi-am propus să acţionez cu îndrăzneală, metodic, să fac legătura între... fenomene. Mă surprind exclamînd: "De-aş găsi o urmă!" după care trec la elaborarea unui plan minuţios de acţiune. După prînz, îl caut pe domnul Gigi, un bun şi devotat prieten al scriitorilor, omul care se ocupă de primirea oaspeţilor, de repartizarea camerelor. "Dom-le Gigi, mă adresez lui fără ocol, te rog să vi cu mine la mansardă, căci vreau să văd cum arată camera 21". "De ce? Vrei să te muţi?" Cererea mea l-a nemulţumit. Nu mă înşel. "Te pomeneşti că şi el e amestecat în afacerea asta!" mă străfulgeră un gînd. Nu mă pierd cu firea. "De ce nu?! dacă-i mai plăcută!" "Nu te-aş sfătui. După cîte ştiu, dumneata la 14 te simţi foarte bine!" "M-am săturat de ea, încerc eu să-mi justific cererea. Spui că nu m-ai sfătui, de ce?" Domnul Gigi se uită la mine puţin chiorîş. Îşi freacă bărbia. Ezită să-mi răspundă. Insist. Cedează: "Ce parcă nu ştii? E camera aceea..." tace. "Care?" stărui eu. "Aia cu legenda... cu fantomele..." Simt din nou fiori de gheaţă. "Uite ce e, zic, nu-mi pasă... Nu mi-e frică... Să mergem acolo... Cred că o să mă mut de la 14". "Cum doreşti"." Coborîm. Ia cheia de la tablou. Cu ochii mei văd cum o ia. Urcăm împreună la mansardă. La etajul unu – surpriză. Apare "Cîinele din Baskerville" ieşind ţeapăn din camera "Prinţesei amiezelor trecute". Întîlnirea neaşteptată cu mine nu-l descumpăneşte. Ne salută grav, cu pipa-n gură, după care se strecoară în camera lui. O clipă, i-am simţit privirile în ceafă şi m-am înfiorat. În sufragerie, la masă, se prefac că nu se cunosc, şi iată, îşi fac vizite. Descoperirea o găsesc interesantă. Tare aş fi vrut să-l întreb pe domnul Gigi cine-i, de fapt, "Cîinele din Baskerville" sau cine-i "Prinţesa", dar socot că, deocamdată, trebuie să fiu circumspect. "Dacă şi dumnealui e amestecat în tărăşenia asta cu... fantomele? Nu, nu, e mai bine să mă stăpînesc, prudenţa e mama înţelepciunii."

Ajungem la mansardă. Înainte de a-mi deschide uşa camerei, însoţitorul meu se simte iarăşi obligat să-mi atragă atenţia că n-ar fi rău să ţin seama de legendele castelului. "De altfel, camera asta e demult ocolită." "Nu mi-e frică", îi răspund, făcînd pe curajosul. Domnul Gigi deschide uşa şi mă pofteşte înăuntru. Odaia nu e prea mare; dintr-o privire, cuprind totul – dăinuie o orînduială exemplară, iar mobila, cum să vă spun, e la locul ei. Nimic suspect. Nimic nu trădează trecerea prin încăpere a unor vizitatori nocturni. Mă pomenesc gîndindu-mă la povestea cu fantomele. "Îţi place camera?! Vrei chiar să te muţi aici?" mă chestionează domnul Gigi. Simt că o eventuală hotărîre l-ar alarma. "Îţi menţii sfatul?" îi răspund printr-o întrebare. "Pentru un creator, camera 14 e cam strîmtă, n-are nici lumină." Poate că i-aş fi luat sfatul în consideraţie, dar deodată zăresc în dreptul patului, pe perete, o zgîrietură fină... una proaspătă. Pe parchet, fire de humă. Mă cuprinde o bucurie infantilă. "Fantomele nu lasă urme." Mă uit lung şi victorios la domnul Gigi. "Să mergem!, zic, şi, în timp ce domnul Gigi încuie uşa, adaug: "Cheia însă mi-o laşi mie. S-ar putea să mă mut încă în după-amiaza asta." "Faci cum crezi, îmi răspunde domnul Gigi cu indiferenţă. Să nu zici că nu ţi-am atras atenţia." Îmi întinde cheia. O ascund în buzunar şi, după cîţiva paşi, mă opresc şi-l iau tare: "Mai există şi o a doua cheie la 21?" Gigi se opreşte şi el, îşi înalţă a mirare o sprînceană, zîmbeşte ironic. "Nu, domnule, căci uşa se deschide bine şi cu una singură." Surîsul acela ironic m-a cam supărat, dar nu am încotro şi înghit hapul. Nu mă dau însă bătut. "Să zicem că eu, din greşeală, pierd cheia de la 21, cu ce mi se va deschide uşa?" "Dacă n-ai scrie literatură de aventuri, nu ţi-aş răspunde. Ascultă, sînt aici de ani şi, în acest interval, nu s-a pierdut nici o cheie... Totuşi, în eventualitatea că s-ar pierde, am un şperaclu universal." "Un şperaclu universal?!" exclam copilăreşte. "Uite-l". Scoate la iveală un lanţ de chei şi-mi arată şperaclul. "Nu te desparţi niciodată de lanţul ăsta?" "Nu!" Ajungem la etajul doi. Îl poftesc să-mi facă o vizită. "Cu o condiţie, surîde el din nou zeflemitor, să-mi povesteşti subiectul noului dumitale roman de aventuri. Te văd frămîntat şi asta mă face să cred că este vorba de un subiect tare." Nu-i răspund. Nici n-aş avea ce.

Trecem prin faţa camerei 13. De dincolo de uşă se aude un tranzistor. Îmi amintesc de vecinul meu. "Oare cine o fi?" Numai domnul Gigi ar putea să-mi răspundă. De cum intrăm, îl şi întreb: "Cine-i tipul de la 13: pictor, compozitor, revizor contabil? Are mai curînd o mutră de comisvoiajor". Gigi înalţă din umeri: "Îmi pare că-i muzeolog... a sosit de la Timişoara... N-a mai fost la noi. De altfel, numai dumneata eşti de-al casei. Ceilalţi sînt nişte intruşi. Nu-i cunosc." Informaţia mi se pare preţioasă. Aşadar, cele trei persoane se aflau aici pentru întîia oară. Gîndul îmi zboară iarăşi la camera 21. "Domnule Gigi, vorbesc eu animat brusc de o idee, uite, ia înapoi cheia şi lasă-mi şperaclul." Ochii celuilalt se fac cît cepele. "Ce-i cu dumneata, dom'le, zău aşa? Să nu te mai recunosc..." Nu-i mai dau răgaz să-şi termine fraza. "Lasă, ne lămurim noi mai tîrziu. Na-ţi cheia şi dă-mi şperaclul." "Nu-ţi dau, dom'le, nici un şperaclu." "Mă refuzi? De ce? Doar mă ştii de atîta amar de vreme!" Tonul meu dojenitor îl convinge. Îmi întinde şperaclul şi-mi ia cheia. Mă priveşte apoi cu compasiune, ca pe un om care, pînă mai ieri, era întreg la minte. "Şezi să-ţi povestesc subiectul noului meu roman", îl poftesc arătîndu-i un scaun. "Îmi pare rău... mi-am amintit că am de rezolvat urgent o chestiune administrativă", se eschivează domnul Gigi şi dă să iasă. "Stai!" Omul încremeneşte lîngă uşă. "Uite ce-i, dom'le Gigi, continui cu o voce pe cît de tainică, pe atît de gravă. Mă cunoşti şi te cunosc. Este?" "Este!" mormăie el. "Dacă mîine de dimineaţă la ora 9... hai să ne controlăm ceasurile... Aşa... merg la fel amîndouă... dacă mîine, la ora 9, nu mă vezi intrînd în biroul dumitale, dai fuguţa aici la 14. Iar dacă nu mă găseşti, mă cauţi sus, la 21. Ai înţeles?" Îl văd pe interlocutorul meu înghiţind un nod. "'Nţeles," murmură el abia auzit şi se grăbeşte să închidă uşa pe dinafară.

Rămîn bîntuit de gînduri negre. Am senzaţia că, dintr-o clipă într-alta, se va întîmpla ceva ireparabil. "Întîmplă-se orice", îmi zic şi, cuprins de o îndrăzneală subită, iau şperaclul şi ies din cameră. Urc cu paşi mari la mansardă. Urc şi nu pot să nu-mi amintesc de textul biletului dispărut din camera mea în chip inexplicabil. "Ce-ar fi să mă las păgubaş?" Totuşi, o voce lăuntrică mă îndeamnă să acţionez. Şperaclul se dovedeşte eficace. Descui uşa. Intru şi mă încui pe dinăuntru. Mă pomenesc singur în liniştea încăperii. O lumină cenuşie pătrunde difuz prin ferestruica mansardei. Nu mă clintesc. De frică. Clipele îmi par ceasuri. Ochii mi se opresc pe zgîrietura de pe perete şi îmi amintesc pentru ce sînt acolo. Mă desprind de lîngă uşă şi mă apuc să cercetez încăperea cu atenţie. Îndepărtez un fotoliu... caut alte urme. Cercetez mai ales parchetul. Nimic. Împing fotoliul la loc. Iau la rînd patul. Îl dau la o parte. Caut cai verzi pe pereţi. Dacă domnul Gigi m-ar surprinde în postura asta de detectiv, desigur ar fi convins că propria-mi literatură m-a scos din minţi. S-ar putea să aibă dreptate. Mai ştii? Nu-mi pierd răbdarea. Trec de la o mobilă la alta. Ajung şi la dulap... un dulap alb, arhaic, greoi. Pare de neclintit. Mă opintesc şi, spre uimirea mea, datorită parchetului lăcuit, alunecă lin, ca pe gheaţă. "Ei drăcie!" Mă las într-un genunchi şi cercetez minuţios lamelele parchetului. Nu mai încape nici un fel de îndoială: cineva a umblat cu un vîrf de cuţit sau de cui încercînd să disloce cîteva lamele. "Ei, drăcie!" O descoperire formidabilă şi, mai de emoţie, mai de teamă, inima prinde să-mi bată nebuneşte. Îmi aduc aminte că vizitatorul nocturn al mansardei mă trezise din somn cu cîteva ciocănituri. Mă apuc şi eu să ciocănesc parchetul. În dreptul scîndurelelor scrijelite răsună a gol. "Ei drăcie!" exclam eu iar. Încerc să le desprind. Nu reuşesc. Stărui cu unghiile. Zadarnic! Mă ridic în picioare şi încep să caut prin buzunare... Deodată, aud paşi apropiindu-se tiptil de uşă. Văd clanţa mişcîndu-se. Încremenesc. Uşa e încuiată. Cel de pe coridor o forţează. Simt că mi se înmoaie genunchii... "Cine naiba m-a pus? De ce n-am ţinut seama de avertismentul scrisorii?" Puţin mai tîrziu, individul renunţă la intenţia sa de a pătrunde în mansardă. Îi mai aud paşii uşori pierzîndu-se către scară. Îmi revin şi eu din spaimă. Cămaşa mi s-a lipit de spinare. Trebuie să iau o nouă hotărîre. Nu-mi stă în fire să mă opresc la jumătatea drumului. Trebuie să fac rost de un cuţit şi să încerc cu vîrful lui să scot lamelele. Îmi propun să cobor la bucătărie. Descui uşa, o deschid şi, întocmai ca în filme, nu ies imediat din cameră, ci aştept. Apoi scrutez coridorul îngust: nu mă paşte oare nici o primejdie? Coridorul e pustiu şi cufundat în întuneric. Îmi iau inima în dinţi şi ies. Nu uit să încui uşa... După asta, o iau uşor la fugă pe coridor, apoi pe scări. Ajung la doi. De aici, ceva mai liniştit, mă opresc, mai întîi, la camera mea. N-apuc să intru, cînd un ţipăt prelung de femeie mă ţintuieşte locului. "Aaaa! Nu vreau să mor! Nu mă ucide!... Te implor, lasă-mi viaţa!" Ţipătul venea de la camera 13, din camera "Indiferentului". Fără să mai stau mult pe gînduri, mă reped într-acolo, gata pregătit să salvez o femeie din ghearele morţii. Deschid uşa şi năvălesc în odaie... "Ce-i cu dumneata, vecine? mă întîmpină glasul liniştit al "Indiferentului". Intri fără să baţi la uşă?" Nu-mi vine să cred ochilor – e întins pe pat, cu tranzistorul pe piept şi ascultă o piesă de teatru. S-a ridicat în capul oaselor şi mă cîntăreşte lung, cu nişte ochi vicleni. "Ce ai vecine, nu te simţi bine? Eşti cam palid. Te pot ajuta cu ceva?" Cum naiba să ies din încurcătură? "Iertaţi-mă, bîigui un răspuns, am greşit camera." "Mă rog!" mă scuză "Indiferentul". Mă retrag ruşinat în "regatul" meu de la 14. Obrajii îmi ard. "Doamne, în ce m-am băgat?! Ce-i cu mine? Nervii?... Să-mi cedeze nervii! Să cred, aşa, dintr-o dată, că o femeie ar putea să fie ucisă! Şi unde? În castel! Şi de cine? De un muzeolog! N-ar fi fost mai bine să-mi fi văzut de manuscrisul meu?" Pe neaşteptate, îmi dau seama că "Indiferentul" stătea întins pe pat nu în pijama, ci în pantaloni de trening şi că purta în picioare tenişi. "Ei drăcie! Stă în pat şi ascultă în trening şi tenişi o piesă de teatru!" Noua descoperire, la fel de formidabilă ca şi cele anterioare, mă stimulează: Aha, tipul, de la început mi s-a părut nesuferit... Da, da, e cel care a urcat la mansardă cu paşi de pisică... Tenişii? Dacă n-a mai avut timp să şi-i scoată, înseamnă că numai ce a revenit în cameră." Şi pentru că se întunecase de-a binelea, aprind lumina. Descopăr, uluit, un al doilea bileţel. Cineva îl vîrîse pe sub uşă. Mă reped să-l iau. Acelaşi scris. *Prietene, nu te amesteca. Nu răspund pentru consecinţe. În noaptea asta ai face bine să rămîi liniştit în camera dumitale!*

Simt cum sîngele îmi năvăleşte în obraji. Acum îndrăzneşte să mă declare şi prieten. "Nu, n-am să rămîn în cameră. N-am să dau ascultare scrisorii. Nu sînt un fricos... Nici eroii mei nu sînt fricoşi! O să urc imediat la 21 şi o să cercetez ascunzătoarea de sub parchet." N-am găsit un cuţit, ci un coupepapier. E bun şi ăsta. Îmi vine în minte o altă idee: Ce-ar fi dacă, după cină, aş urca la 21 şi aş rămîne acolo peste noapte, în aşteptarea vizitatorului nocturn? Tot am fost sfătuit de un anonim să nu-mi părăsesc camera. Ideea mă cucereşte. Ce mai, eroul meu, căpitanul Lucian, s-ar fi dat în vînt după o asemenea idee. Aşa ajung să iau o hotărîre fundamentală...

Seara, cina decurse ca de obicei, într-o tăcere deplină. "Prinţesa amiezelor trecute" era îmbrăcată cu o rochie de stofă neagră. Pe piept îi strălucea o broşă de aur masiv. "Cîinele din Baskerville" se prefăcea în continuare că n-o cunoaşte. "Indiferentul" mînca şi citea, iar în răstimpuri îşi ridica privirile şi se uita la mine cam batjocoritor. Pesemne, îşi amintea scena apariţiei mele în camera sa. Eu însă mănînc, "ignorîndu-i"... înghit cu noduri. Mîncarea îmi cade în stomac ca un pietroi. Mestec şi mă întreb într-una: "Cine dintre ei o fi autorul mesajelor de ameninţare? Dar vizitatorul nocturn al camerei cu fantome?" Mă opresc mereu asupra "Indiferentului". El e cheia "enigmei". L-au trădat tenişii. "El ori altul, în noaptea asta, va da ochi cu mine."

Mă ridic de la masă cu gîndul să mă îndrept spre ieşire. Spre surprinderea mea, "Indiferentul" mă opreşte: "Ce faceţi în seara asta, domnule Zincă? Ce-aţi zice de o partidă de şah? Sau preferaţi una de table?... E plictiseală mare pe aici". Invitaţia mă uluieşte. Totuşi, mă străduiesc să nu-mi pierd prezenţa de spirit. Îl refuz politicos: "O, regret... mi-ar fi făcut o deosebită plăcere... Sînt însă invitat la cineva din personalul muzeului Peleş." "Indiferentul" mă priveşte cu şiretenie şi-mi şopteşte: "Femeie?" "Poate..." îi răspund eu la fel de insinuant.

Propunerea neaşteptată a "Indiferentului" mă determină să aduc un corectiv planului meu de acţiune. Urc în grabă la 14, îmi iau paltonul şi cobor, tot în grabă. Ceilalţi trei locatari ai castelului sînt în hol. "Prinţesa" se preface că-i interesată de un concert simfonic ce se termină la radio. "Cîinele din Baskerville" – aşezat în preajma unui ceas cu pendulă –, trage îngîndurat din pipa sa fără tutun. Zărindu-mă, ochii i se fac mai mici. "Indiferentul" era plantat lîngă uşă. Ai zice că tustrei mă aşteptau, de fapt, să se asigure că părăsesc castelul. Jubilez. Sînt convins că i-am păcălit. Îi salut. "Indiferentul" îmi răspunde insinuant: "Petrecere frumoasă!" şi îmi face cu ochiul. Înainte de a ieşi, mai arunc o privire spre tabloul cu chei: cheia de la 21 se află în cîrlig la locul ei.

Geruieşte cumplit. Umblu printre troiene ca prin tranşee. Un timp, mă îndepărtez, apoi fac un ocol, intenţionînd să ajung în spatele castelului. Îi cunosc intrările dosnice. Înaintez prin noapte hotărît să înfrunt orice primejdie. Ajung curînd în dreptul uneia dintre intrările de serviciu, a cărei scară duce la aşa-zisa aripă rece a clădirii, de unde pot să mă strecor neobservat la mansardă. Spre norocul meu, scara e pustie. Mă strecor ca un fur. Nu aprind nici o lumină. Urc pe dibuite. Deşi calc uşor, parchetul uscat trosneşte îngrozitor. Camera 21 mă aşteaptă. Apelez la şperaclu. Îl folosesc aidoma unui profesionist, fără să-mi tremure mîna. Intru şi încui uşa, am grijă să-l scot din broască. Astfel, îmi văd îndeplinită prima parte a planului. Urmează acum cealaltă, poate mai primejdioasă. Îmi scot paltonul, hotărît să mă apuc de lucru. Încă din primele clipe, îmi dau seama că în calculul meu s-a strecurat o eroare: rolul luminii. Dacă o aprind, îmi trădez prezenţa, iar pe întuneric, practic, îmi era imposibil să disloc lamelele parchetului. O lanternă m-ar fi scos din încurcătură, dar uite, nu mi-a trecut prin cap. Aşadar, nu-mi rămîne decît să aştept... să mă aşez în fotoliu şi, resemnat, să încerc să-mi imaginez ce mutră o să facă "Indiferentul" cînd s-o lovi cu ochii de mine. Va sări în sus de bucurie? Şi dacă situaţia o va cere, mă voi strădui să fiu eu primul care să lovesc.

Am aşteptat mult pînă am auzit răsunînd în noapte cele douăsprezece bătăi solemne ale orologiului din turnul Peleşului. Se apropie marea confruntare. Mă ia cu frig. Din pricina emoţiei. Deodată, în liniştea mormîntală a castelului, desluşesc zgomotul unor paşi... paşi şovăitori... Sub apăsarea lor, parchetul de pe coridor scîrţîie. Mă ridic încordat şi mă trag către perete, decis să lupt. Paşii se opresc la uşă. Fantoma?!... Îi aud respiraţia sau mi se pare? Introduce cheia în broască, deschide uşa prudent, o lasă larg deschisă. Nu disting decît o umbră. E lîngă comutator şi aştept să aprindă lumina, dar mă surprinde cu o lanternă a cărei rază mi-o bagă în ochi, orbindu-mă. În secunda următoare, o lovitură puternică în plex mă frînge şi mă asvîrle într-un hău fără fund.

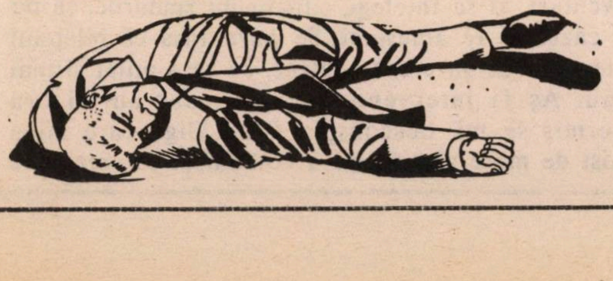

Mai întîi am zărit ca prin ceaţă un punct luminos. Pe urmă, punctul acela a început să crească, să se umfle, să înainteze spre mine, să risipească negura în care fusesem azvîrlit. Curînd, jur-împrejurul meu se face lumină. Recunosc tavanul camerei 14. Zac în patul meu, cu faţa-n sus. Îmi întorc privirile. Tresar. Inima prinde să-mi bată nebuneşte. În preajma patului – trei bărbaţi. Stau în picioare. Unul din ei e "Indiferentul"; îmi zîmbeşte condescendent. Al doilea nu e decît paznicul, cel pe care, cu două nopţi în urmă îl văzusem pentru prima oară păzind intrarea principală a castelului. L-am recunoscut imediat după cicatricea de sub ochiul drept. În spatele lor, domnul Gigi. Mă măsoară cu o expresie de adîncă plictiseală întipărită pe chip. Îmi amintesc fulgerător ce mi s-a întîmplat sus, la mansardă. O durere surdă îmi stăruie în stomac. Aşadar, ei au fost: "Indiferentul"... paznicul... Cu complicitatea domnului Gigi... Ce se va întîmpla acum cu mine? Sînt prizonierul lor. "E clar... Nu le convine că le-am descoperit secretul... Ce-au de gînd cu mine? Ei şi-au făcut datoria... M-au avertizat să nu mă bag!" Închid ochii şi fac pe mortu-n păpuşoi.

– Cum se simte scriitorul?

E vocea "Indiferentului". Îndrăzneşte să-mi mai vorbească, după ce m-a doborît la podea! Nu răspund. Nici ochii nu-i deschid. Mă frămînt să găsesc o scăpare; şi patul care e atît de moale şi îmbietor la somn...

– Ce poate o lovitură să facă dintr-un om! îl aud pe cel cu cicatricea vorbind. E cam slăbuţ... n-are pic de antrenament... Dacă o lovitură l-a putut face mototol!

Cuvintele astea jignitoare paznicul le-a rostit. Deschid ochii. Văd din nou chipurile celor trei. Paznicul mă fixează insistent. Mila lui mă umileşte. Ripostez:

– Asta s-o credeţi voi că sînt un om slab! Nu mi-e frică de moarte! Vreţi să mă omorîţi, n-aveţi decît... Dar într-o zi, tot o să fiţi chemaţi în faţa justiţiei, tot o să daţi socoteală pentru faptele voastre. Iar dumneata, domnule Gigi, eşti marea mea dezamăgire, te credeam un om cinstit... un castelan de onoare.

Dau să mă ridic, o slăbiciune inexplicabilă mă obligă să renunţ la intenţia mea.

"Indiferentul" izbucneşte în rîs. Rîd şi complicii săi.

– Te uită, dom'le, unde poate să-l ducă pe autor propria sa literatură!

Ironia "Indiferentului" mă jigneşte şi mai rău.

– Nu e frumos să-ţi baţi joc de un prizonier. Lichidaţi-mă cît mai repede! Un lucru am să vă rog: fără umilinţe şi jigniri.

Rîsul celor trei nu mai conteneşte. "Indiferentul" se potoleşte cel dintîi şi se aşează lîngă mine, pe marginea patului.

– Să lăsăm gluma, îmi propune. Cum te simţi?

– Destul de puternic ca să vă pot înfrunta.

Îmi pune mîna pe frunte. O găseşte fierbinte. Îi spune "paznicului" să-mi aducă un pahar cu apă. Într-adevăr, mi-e sete, mi-e gura uscată, dar mă îmbărbătez, spunîndu-mi: "Trebuie să fii demn... Să nu bei... Refuzi orice compromis!"

"Indiferentul" îmi întinde paharul şi mă îndeamnă:

– Bea...

– Nu vreau! izbucnesc eu. Nu beau din *apa voastră!*

– Da' de unde ştii cine sîntem noi, mi se adresează el cu o voce blîndă, că ne tratezi astfel?

"Chiar aşa, îmi spun şi eu, de unde ştii cine sînt ei?"

– Deci, nu ştii cine sîntem? continuă "Indiferentul" pe acelaşi ton binevoitor. Să facem atunci prezentările de rigoare. Nu de alta, dar ar fi păcat să te chinuieşti de sete. Dumnealui, care a binevoit să aducă paharul cu apă, e poliţistul Petre Istrati. Pe chelarul castelului, Gigi Vrînceanu, îl cunoşti mai demult şi mai bine decît mine. Iar cel care-ţi vorbeşte este unul din cititorii cărţilor dumitale, căpitanul criminalist Călin Musceleanu. Ei, acum sper că n-o să refuzi să bei apă!

Uluiala mea îi face din nou să zîmbească. Pe semne că cineva şi-a propus să-şi bată joc de mine. Apuc paharul şi-l golesc pe nerăsuflate. Poate astfel să-mi recapăt luciditatea. Of, Doamne, ce întîmplare absurdă, neverosimilă!

– Te-a lovit puternic? mă întreabă cel cu cicatricea.

– Mai întrebi? dă din cap "Indiferentul".

– Pentru Dumnezeu, da' cine m-a lovit? îndrăznesc eu să deschid gura.

– Asta-i altă poveste. Căpitanul îmi ia paharul din mînă. Mai vrei unul? Nu? îl pune pe noptieră.

– Totuşi, cine m-a lovit?

– Eu zic să lăsăm discuţia asta pe mîine... Ai nevoie de odihnă.

– Nu, nu, mă împotrivesc, aici, acum, vreau să aflu adevărul!

– Vezi cum e viaţa, domnule Zincă, surîde "Indiferentul", dacă nu mi-ai fi refuzat invitaţia, nu ţi s-ar fi întîmplat nimic. Ai fi venit la mine... am fi jucat o partidă de şah sau o tablă...

"Cu cine am de-a face? Cine sînt, în realitate, dumnealor? mă întreb. Mi se înşiră verzi şi uscate, iar eu trebuie să-i cred!" Brusc, mi se trezeşte vigilenţa.

– Afirmaţi că sînteţi ofiţeri de poliţie. Vă rog, legitimaţi-vă!

– Eu plec, îşi anunţă Gigi complicii, surîzînd zeflemitor.

– Nici eu nu mai rămîn, intervine şi cel cu cicatricea. Sînt obosit... Mi-e şi somn.

Retragerea lor mi se pare simptomatică. Rămîn singur, faţă în faţă cu "Indiferentul". Binevoitor, îmi întinde legitimaţia. Într-adevăr, aparţine căpitanului Călin Musceleanu. Descopăr ridicolul situaţiei şi simt cum mă cuprinde un val de ruşine. O tăcere adîncă se aşterne între noi. După un timp, aud răsunînd bătăile metalice ale orologiului din turnul Peleşului. Plutesc lin şi solemn în noaptea luminată de troiene de zăpadă.

– "Cîinele din Baskerville" m-a lovit? deschid eu, în sfîrşit, gura.

– Cine?!

E rîndul meu să zîmbesc. De unde să ştie ofiţerul poreclele împărţite de mine, cu dărnicie, locatarilor din castel? Îl lămuresc.

– Nu, nici "Cîinele", nici "Prinţesa" nu sînt amestecaţi în ceea ce s-a petrecut în noaptea asta sus, la mansardă.

Mă înnegurez. Imaginaţia mi-a jucat un nou renghi – m-am lăsat tîrît de ea.

– Atunci, cine m-a lovit?

– Nu-l cunoşti. N-ai de unde să-l cunoşti. E un oarecare Horia Serafim, fiul unei foste cameriste la Casa Regală, care a căutat în mansarda castelului pietrele preţioase furate de maică-sa după 30 decembrie 1947, din tezaurul Peleşului. Îl urmărim de mai multă vreme. A sosit aici din Bucureşti şi s-a angajat temporar ca horticultor. Locuieşte la Casa grădinii... Ziua grădinărea în seră, iar noaptea dădea tîrcoale mansardei.

– Deci, eu...?

Căpitanul Musceleanu zîmbeşte.

– Dumneata ai căzut ca musca'n lapte. M-ai încurcat la un moment dat... cît pe-aci, din pricina curiozităţii dumitale, să strici totul. Am crezut că o să-mi înţelegi avertismentul.

– Recunoşti, deci, că eşti autorul scrisorii? zvîcnesc eu din pat.

– Nici nu intenţionam să neg acest lucru. Îmi închipuiam că, fiind autor de literatură de aventuri, ai să înţelegi, citindu-mi rîndurile, că nu e cazul să te amesteci. Se pare însă că bileţelul meu a avut un efect contrar, că te-a aţîţat şi mai rău. Aş fi intervenit personal, dar nu-mi era permis să mă desconspir. Cînd Gigi, care mi-a fost de mare ajutor, mi-a comunicat că vrei să te muţi în camera 21, mi-am dat seama că eşti pe cale să-mi strici capcana întinsă de mine căutătorului de averi monarhice. Te-am invitat la mine să jucăm şah. Intenţionam să te fac prizonier în această noapte hotărîtoare pentru operaţiunea noastră. Nu te-ai lăsat atras în capcana mea. Şi ai păţit-o...

Tăcerea se aşterne iarăşi. Dar nu pentru mult timp. Zic:

– Căpitane, m-aş ridica eu, dar n-am putere, M-a lovit straşnic. Ia vezi, în debaraua din colţ, ţin o sticlă de... "cinci stele"... Să bem de cunoştinţă, "Indiferentule".

– Cum mi-ai zis? mă întreabă el înălţîndu-şi sprîncenele a mirare. "Indiferentule"?!... Am eu mutră de indiferent?!

– Ai, n-ai!... Te rog să-ţi porţi sănătos porecla!

A adus coniacul. Am băut amîndoi pînă în zori... Aşa l-am cunoscut pe Călin Musceleanu, ucenicul bătrînului criminalist Patrolea, căruia îi închin paginile ce urmează.

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadaşim, la preţuri foarte avantajoase:

● TELEVIZOARE: SONY, GRUNDIG, PHILIPS, ITT ● VIDEO: AKAI, JVC, NATIONAL, PHILIPS ● VIDEO CAMERĂ: SONY, JVC, PHILIPS ● MIXER KENWOOD ● ASPIRATOR: HOOVER, FAKIR ● STEREO HI-FI: SONY, PHILIPS, GRUNDIG

ACTIUNE SPECIALĂ NUMAI PENTRU LUNA DECEMBRIE

Olimii care cumpără în luna decembrie: televizoare, video sau stereo H.F. beneficiază de garanţie 3 ani a obiectelor şi plata în 5 rate lunare fără dobîndă şi conexare

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obţine la preţ de ole hadaş numai prin intermediul acestui birou

Livrare pe tot cuprinsul ţării

Venim la domiciliu pentru comenzi.

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonaţi şi comanda este efectuată. Comunicaţi numărul de telefon şi vă vom suna înapoi. Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT" LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;
TELEX: 341118 B X TV IL EXT. 1971

BIJUTERIILE SHLOMO

תכשיטי
שלמה

● Diamante
● Bijuterii
● Ceasuri
● Montarea diamantelor
● Sfătuitor competent în pietre preţioase

CADOURI de HANUKA

BAT-YAM
STR. ROTSCHILD 35
TEL. 594924

CENTRU AUTORIZAT PENTRU REFLEXOLOGIE

Numai acest centru, sub conducerea lui GHINI HILAH (tel. 03-5366489) rezolvă probleme de sănătate pe calea medicinei naturale.

Reflexologia acţionează prin presiuni la tălpile picioarelor, determinînd vindecarea corpului prin el însuşi, fără a ingera pastile care-i dăunează.

Prin reflexologie se pot vindeca diferite maladii precum: constipaţie, dureri de spate, boli psihosomatice, etc.

Masajul la tălpile picioarelor asociat cu uleiuri aromatice, îndepărtează toate durerile.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFOLOGIE

o *"O unguroaică din strada Rembrandt"*, îmi scrie o lungă scrisoare spirituală, încercînd să-şi autojustifice curiozitatea pentru o analiză grafologică, în engleză şi ebraică deopotrivă. Cum a ajuns la o revistă în limba lui Caragiale nu vrea să ne dezvăluie şi, cu toate că avem micile noastre bănuieli, faptul nu are nici o importanţă. Important este doar că însuşi scrisul "unguroaicei" noastre este o sărbătoare pentru ochi, după cum conţinutul rîndurilor ei a fost o sărbătoare pentru spirit.

Prima impresie degajată de rîndurile regulate, armonioase, cu litere mari şi citeţe, este al unui caracter hotărît, întreprinzător şi bărbătesc. Gustul impecabil şi înclinaţia pentru artă, pentru senzualitate şi frumos, se impun şi ele cu aceeaşi evidenţă prin micile ornamente adăugate literelor, prin caracterul cu precădere "rotund" al scrisului.

Îţi trebuie multă atenţie pentru a descifra eforturile prin care "unguroaica" a ajuns la această armonie fascinantă : modul în care a trebuit să-şi înfrîngă timiditatea, să-şi stăpînească şi să-şi ascundă o anume înclinare agresivă sub humor. Deşi din cînd în cînd păcătuieşte prin orgoliu, păcatul este iertat: rare sînt persoanele care se pot lăuda cu un asemenea scris şi cu un asemenea caracter!

...PRECUM ŞI VISE...

o *"Un gurmand?"* şi-a ales acest pseudonim cu semn de întrebare pentru că nu se ştia ca atare şi i s-a părut a descifra înclinarea în visul pe care l-a avut, văzîndu-se într-o bucătărie, pe cale de a prepara bucate dintre cele mai sofisticate. Ne vom decepţiona cititorul, dezvăluindu-i faptul că visul său nu are nimic comun nici cu arta culinară, nici cu subtilele plăceri ale palatului. Visul lui are chiar o dublă semnificaţie, în domenii cu totul diferite.

A te visa într-o bucătărie însemnează că vei ştii să-ţi atingi scopul şi să urci pe scara socială (metafora inconştientă este mai mult decît limpede!), dar, în acelaşi timp, bucătăria semnifică o despărţire dusă pînă la divorţ.

Rămîne de văzut care dintre cele două înţelesuri este valabil în cazul de faţă: poate amîndouă!

TILL BUHOGLINDĂ

• Sànàtatea

CEVA DESPRE RESPIRAŢIE

Există două feluri de a respira, respiraţia solară, care se face pe nara dreaptă şi cea lunară, care se face pe nara stîngă. Interesant de ştiut, este că, în nara dreaptă pătrunde aerul cald cu tendinţă jupiteriană, pe cînd în cea stîngă, pătrunde aerul rece, de tendinţă saturniană.

A avea pe Jupiter în plămîni, înseamnă bucurie, optimism, bunătate, dorinţă de a ajuta. Deci este foarte important ca nara dreaptă să fie degajată.

Înţelepţii indieni învaţă pe discipolii lor să respire numai cu nara dreaptă şi să expire pe stînga. Dar, cum nu ne putem pierde timpul astupîndu-ne cînd o nară, cînd cealaltă, trebuie să avem cel puţin grijă ca nara dreaptă să nu fie astupată.

Cînd sîntem răciţi, nările sînt înfundate. Dacă din întîmplare, nara dreaptă este cea astupată şi respirăm numai pe cea stîngă, se poate constata că sîntem cuprinşi de gînduri negre, o stare de descurajare generală ne învăluie, pesimismul şi proasta dispoziţie se instalează.

Cînd trecem printr-o criză de disperare, cînd sîntem cuprinşi de ură, să fim atenţi cu ce nară respirăm. Vom observa imediat... cu cea stîngă. Astupăm imediat această nară şi încercăm să respirăm cu cea dreaptă şi vom vedea că gîndurile negre se împrăştie.

De multe ori, "trucurile" cele mai simple sînt cheia problemelor celor mai complicate. Este recomandabil ca, în fiecare dimineaţă, cînd ieşim din casă, să practicăm respiraţia jupiteriană, aspirînd aerul pe nara dreaptă şi expirînd pe cea stîngă. La început, nu vom observa nici o schimbare, dar vom constata încetul cu încetul, că devenim din ce în ce mai amabili, mai curtenitori, mai săritori la nevoie.

AMARIA

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

ARITMOGRIF LITERAR

A

8	4	3	9	1	6	10	11	9
		6	12	2	6	7		
		1	2	3	4	7		
10	13	3	11	4	12	2	11	2
	11	6	7	5	3	13	6	
	10	6	3	6	7	14	6	
	10	9	15	7	6	3	9	

B

Înlocuind cifrele cu litere, veţi afla numele a 7 scriitori evrei de limbă română, iar pe verticala A – B, autorul primului "Dicţionar neconvenţional" al acestor scriitori.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1						●					
2											
3						●					
4								●			
5	●			●					●		
6								●			
7					●						●
8				●						●	
9			●				●				
10					●				●		
11											

GARGARISME...

Orizontal: 1) Drum bun şi cale bătută (pl.) – Aproape, în sînul familiei 2) Obstacol în calea apelor 3) Neam de viţă (pl.) – Conduse de matcă 4) Rozătoare (masc.) – Pagini alese (sing.) 5) Ţesut cu aţă – Participare la cursuri – Scurt îndreptar matematic 6) Punct de vedere ce dă o notă de distincţie – Ansamblu de coarde 7) O mică bombă... – Lista obiectelor de uz didactic (pl.) 8) Trasă din teacă – File din calendarul silvic 9) Teoria... probabilităţii – Popularul strai alb al iernii – Preludiu la o mare sărbătoare 10) Vin într-o stare degradată – Arbore... cotit – Zvîrlit în lături! 11) După faptă... şi răsplată.

Vertical: 1) Îi tragi cîteva să-i scoţi fumurile din cap – Stă la baza unor sacrificii 2) Stare de lucruri 3) Gol marcat prin zidul apărării – Ax de lemn! 4) Plan de dezvoltare – Extremul Orient! – Carte supralicitată 5) Abateri sancţionate cu corecţii – Fac parte din acelaşi trib! 6) Acorduri încheiate de bună voie (sing.) 7) Poftă... bună – Repartizat în cîmpul muncii 8) Ambianţă spirituală – Strălucirea unor piese orchestrale din parcul de altădată 9) Săritură... peste cal – Şarpe de grădină 10) Rea... la dictare – Departe de uscat (masc.) 11) Interprete de slabă valoare... la "Zborul cărăbuşului" – Tot înainte!

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 44

*** 1. ***

Transpirat, reţetare, e, az, taţi, en, dominator, uni, atacat, căzi, etate, abate, iris, ti, atavică, olărit, ţel, ridicaţi, a.

*** 2. ***

Bisturiu, co, alerta, scor, lume, tu, apa, uzanţe, umăr, sin, rucsac, teamă, har, o, r, tocmi, iar, amorţeli, rb, dermatologie, er, Arad, jar, senilitate.

*** 1 + 2 ***

Paradis, lac, av, tocmeală, rumen, ordin, talant, an, picătură, at, leu, omuşor, u, lire, iris, grad, rang, f, anticariate, r, olari, nor, iureş, erect.

M E OM CA TOȚI OAMENII

SINE MATERIA

Orizontal: 1) Astea-s fără grație 2) Sol... întărit – Singurel! 3) Bătută la slujbă – Sine materia (pl.) 4) Extrem de apropiați (sing.) – Pus la cale... 5) Introdus la centru!... – ...și făcut scăpat – Pregătită să înfrunte potopul 6) Tratat cu pelin – Schimbătoare de viteze (masc. sing.) 7) Pînă aici ți-a fost! (pl.) – La gura puștilor 8) Local... popular – Luat de suflet 9) Răpitoare din basme – Arse într-un mediu umed 10) Așa deci și prin urmare – Scos din strînsoare 11) Tot pe drum... pe lîngă drum – Da capo al fine! 12) După cîteva învîrteli devine invizibilă – Statul în deșert.

Vertical: 1) Obicei... încetățenit 2) Au o strîngere de mînă ce provoacă rezerve – Cînd la deal și cînd la vale! 3) Șah prin corespondență – Lăsați de azi pe mîine 4) Pe un post avansat în formația "Universitatea" (pl.) – Activitate în asalt 5) Intrată bine la apă – Produs de ungere... nerecomandat – Trag cu urechea 6) Tipuri! – Remarcabili prin absența lor 7) Are tangențe – Picturi murale... în mai multe exemplare 8) Dată de-a dura – A face o repetiție... cu public – Face apel la judecată 9) Lucrează într-o disciplină de fier – Nu prea se înghesuie (pl.) 10) Polii unui magnet în felul lor (sing.) 11) Amintire scumpă, rămasă din moși-strămoși – Puiul pădurii 12) Masă aleasă – Sfîrșitul... muncii.

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI

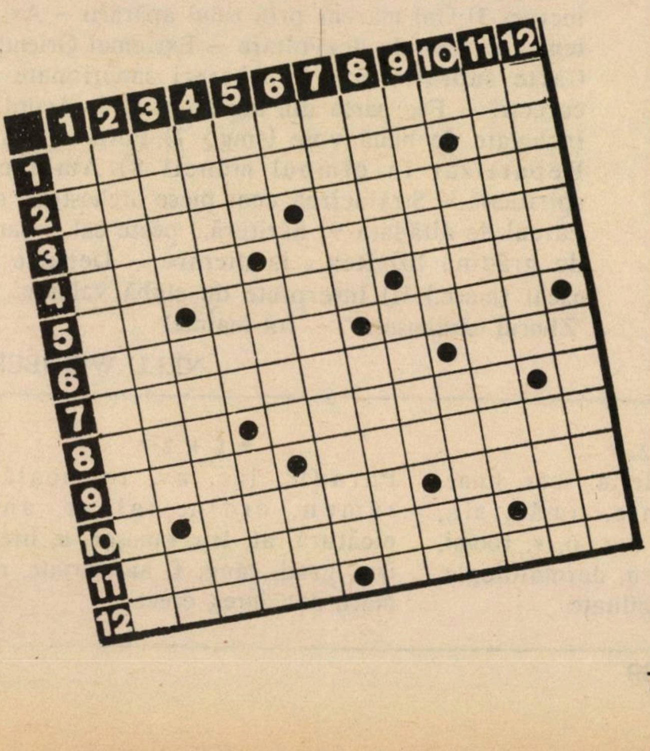

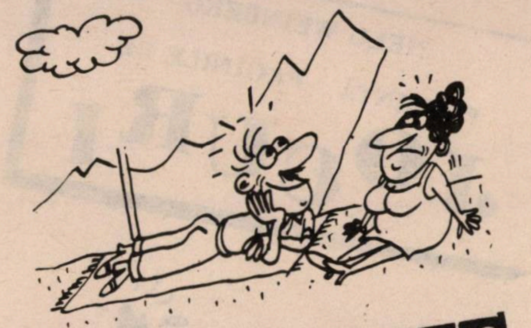

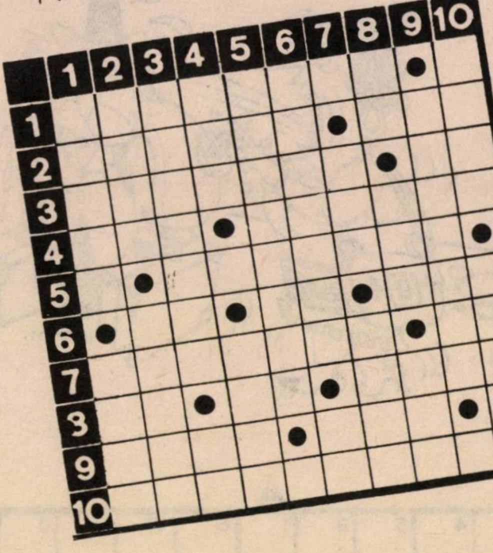

DIN NOU ÎMPREUNĂ

Orizontal: 1) Merg strîngînd din dinți 2) Plin ochi – Fără nici un rost 3) Fixarea unor linii directoare – Sectoare centrale! 4) E... numit la direcție – Pentru ce face îi sînt zilele numărate 5) Prinși într-o legătură sentimentală 6) Cap limpede! – Lovituri date pe la spate! – Serviciu divin (pl.) 7) Chemați fără protocol – Redate telegrafic! 8) Esență de moca! – Mereu înainte! – Mlădioasă în mișcări... fiind bună în articulații (!) 9) Cînd eram copil odată... – Se desface cu chei potrivite 10) Stabilește deosebirea dintre oameni.

Vertical: 1) Pas... alergător – Asociație în bloc 2) Dat în folosință – Îi merge mintea 3) Mîncare de iepure – Te fac direct răspunzător 4) Încă... o lună – Tot ce e omenește posibil 5) Teren agricol inundat 6) I s-a făcut vînt – Darul... vorbirii 7) Produse de pielărie! – Te scoate la liman 8) Timp mediu – Aflată în război cu altele – E în apele ei 9) Oameni de rea-credință 10) Exemplu de cinste – Dispun în sensul pozitiv (fem.).

MOREL ROSES
NELU WEINBERG

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

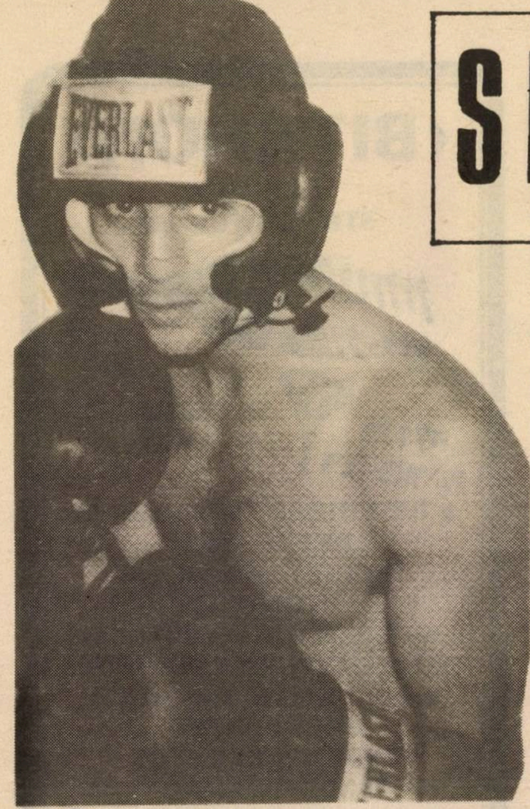

● *Yaakov Shmuel: marile speranţe*

●Yaakov Shmuel este, fără îndoială, cel mai bun produs al boxului israelian. Cum "sportul cu mănuşi" nu prinde în ţara noastră, unde bătaia se bucură de popularitate, dar numai în afara ringului, băiatul acesta, care fusese. la Seul, la un pas de o medalie olimpică, a decis să-şi stabilească la Paris cîmpul de bătaie... pugilistică. Acolo a susţinut pînă acum patru meciuri profesioniste, pe distanţa "redusă" pentru noii veniţi, de 4 reprize a 3 minute, cîştigîndu-le pe toate de o manieră care a produs o excelentă impresie. *"Băiatul acesta va ajunge campion mondial"*, a spus despre el Reginald Ford, originar din Guyana Britanică, fost challenger al faimosului Marvin Hagler, actualmente reputat antrenor. Şi omul, care este, cum se zice, trecut prin ciur şi prin dîrmon, ştie ce vorbeşte...

SPORT

●Daniel Brailovsky, socotit, la vremea lui, cel mai bun fotbalist evreu din lume, nu s-a aclimatizat, cum se ştie, în Israel, deşi fusese aci unul dintre "stîlpii" lui Macabi Haifa şi ai echipei naţionale. El s-a întors în ţara sa de origină, Argentina, dar cluburile de acolo nu s-au îmbulzit să-l angajeze. Ca dovadă, deşi Macabi Haifa a cerut, pentru a-i acorda dezlegare, o sumă modică, 250.000 de dolari, nu s-a primit nici o ofertă serioasă. Daniel Brailovsky, care a jucat, la începutul anilor '80, în echipa Argentinei, alături de Maradona, izbutise o performanţă de care numai marele Alfredo Di Stefano a fost capabil. A jucat, în decursul carierei, în echipele naţionale a trei ţări: Argentina, Uruguay şi Israel. Întrebat dacă intenţionează să devină antrenor, Daniel Brailovsky a răspuns: *"Nici nu mă gîndesc. Detest meseria asta. Toţi îl înjură pe antrenor. Suporterilor nu le place cum formezi echipa. Ziariştii scriu împotriva ta. Jucătorii pe care îi laşi pe tuşă te vorbesc că eşti o pramatie fără seamăn. De ce să-mi caut belele? Mai bine mă fac negustor şi, aşa, lumea va avea cel puţin o amintire frumoasă despre mine..."*

●Pentru că tot veni vorba despre box. Un caz cu totul ieşit din comun s-a petrecut în oraşul Titograd din Iugoslavia. După o dispută pugilistică, în care un boxer local, favoritul unor suporteri fanatici, a fost declarat învins, aceştia au invadat ringul, l-au tîrît afară pe arbitrul care dăduse decizia cu pricina şi s-au pregătit să-l... spînzure. N-a fost de loc de glumă. Luaseră o frînghie, făcuseră un ştreang, agăţaseră ştreangul de craca unui copac şi, ca în filmele "western" de altă dată, tocmai cînd se pregăteau să-l execute pe arbitru, şi-au făcut apariţia poliţiştii, care l-au salvat pe "condamnat", în ultima clipă. Patru suporteri au fost arestaţi, dar nu li s-a intentat proces, deoarece au declarat că au vrut doar să-l "sperie" pe arbitru. Şi cred că au reuşit!

●Unul dintre cei mai buni arbitri de fotbal din lume, Abraham Klein, originar din Timişoara, nu mai apare cam de mult pe stadioane, dar a rămas, totuşi, cu un rol foarte activ în fotbalul israelian. Este, de cînd şi-a pus fluieru-n cui, preşedintele colegiului de arbitri. Treabă pe care o îndeplineşte cu multă autoritate. Poate chiar cu prea multă. Recent, de pildă, el a interzis arbitrilor să facă declaraţii presei. *"Arbitrii de fotbal*, a spus el, *au un singur rol. Acela de a arbitra. Explicaţii n-au de dat ziarelor, ci numai comisiei tehnice a colegiului de arbitri"*. De atunci, arbitrii noştri tac mîlc. Nu poţi scoate o vorbă de la ei. Se mulţumesc doar să... fluiere!

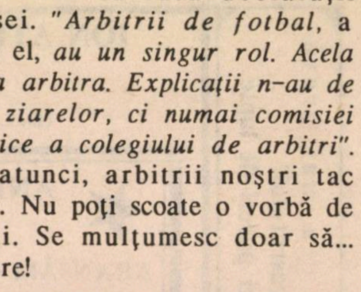

● *Abraham Klein: odiosul dictator*

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

● Nadia Comăneci a declarat recent că omul care i-a înlesnit fuga din România, Constantin Panait, s-a purtat cu ea în mod odios. O bătea, o ținea închisă în casă și, ce-i mai rău, i-a sfeterisit 150.000 de dolari pe care fosta campioană olimpică și mondială de gimnastică i-a cîștigat dînd interviewuri și pozînd pentru fotografi de modă. În cele din urmă, Panait a părăsit-o și, cu banii ei, cu nevasta și cu cei patru copii, la care revenise, s-a întors în România. Nadia Comăneci a mai povestit că Panait îi interzisese să intre în legătură cu Bela Karoly, fostul ei antrenor din epoca de glorie, care a ales libertatea cu mult înainte. Între timp, mai mulți prieteni români din Statele Unite și Canada, au sfătuit-o pe Nadia, cu maximă discreție, să ceară protecția poliției împotriva tiraniei "patronului" ei. Panait, presimțind ce îl așteaptă, a dispărut într-o noapte și dispărut a rămas. Marea campioană n-are noroc la bărbați: după Nicușor Ceaușescu, a dat de Costică Panait...

● Se pare că atmosfera de ură și încrîncenare , manifestată în presa din România, s-a "propagat" și în tribunele stadioanelor. Etapa a 8-a a campionatului divizionar de fotbal a fost un exemplu concludent în această direcție. În timpul derby-ului Steaua – Dinamo, în care dinamoviștii au învins cu 1 – 0, spectatorii au avut o procupare sui-generis. S-au apucat să rupă băncile din tribune, pentru a se "înarma" în vederea "bătăliei" de după meci. Și, într-adevăr, după cele 90 de minute de joc, în stradă s-a încins o păruială în lege între cele două tabere de suporteri. Poliția a trebuit să intervină și numai cu greu a izbutit să facă ordine. La meciul dintre Rapid și Universitatea Craiova, disputat în Giulești, s-au aruncat pe teren sticle și alte obiecte, ceea ce a necesitat întreruperea jocului pentru mai bine de 15 minute. O ciocnire violentă a avut loc și la Petroșani, la meciul Jiul – Inter-Sibiu, unde s-a făcut uz de ciomege. Localnicii au cîștigat și pe teren, și în... tribune.

G. MODEANU

‹BITAHON›
BAT-YAM
STR. BALFUR 123

בטחון בת-ים
פלדלת רב-בריח

• DESCHIDEREA UȘILOR ȘI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
• DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ȘI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290
■
SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)

— Care e cea mai gravă încălcare a cașrutului?
— Să mănînci purcel de lapte.

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIȚI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNȚ IMPORTANT PENTRU OASPEȚII DVS. TURIȘTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIȘTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRȚI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

M TUM E OM CA TOȚI OAMENII

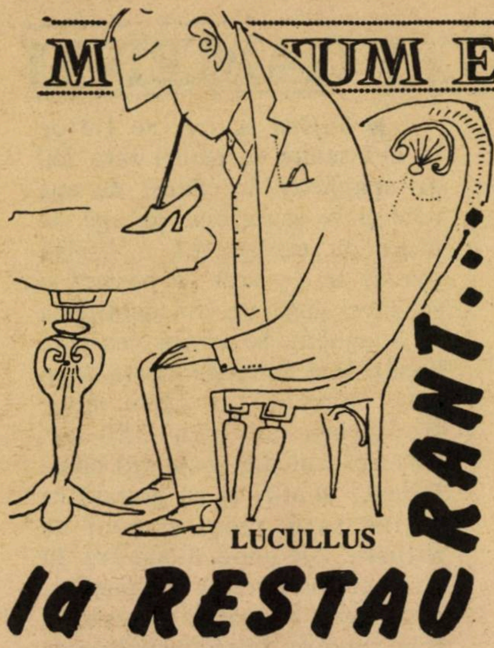

CUM TREBUIE SĂ MÎNCĂM?

Printre multele scrisori primite la rubrică, s-a nimerit una, unde nu e vorba de mîncare, ci de felul de a mînca. Autorul, mare amator de localuri cu mici la grătar, sfîrîit, și saramură cu mămăliguță fierbinte (plus usturoi), e un medic obișnuit să tragă cu ochiul la vecinii de masă, luînd notă de *greșelile* acestora în domeniul mîncatului rațional. El insistă să-i dăm cuvîntul:

"Citesc cu plăcere în ultima vreme rubrica lui Lucullus «La restaurant» și știu ce restaurant să prefer și ce trebuie să mînînc. Dar nu numai *ce* trebuie să mîncăm este important, ci *cum* să mîncăm. *Cum* trebuie să mîncăm este mai important decît *ce* mîncăm.

Fiecare știe, desigur, că trebuie să mîncăm încet, mestecînd bine fiecare înghițitură. Asta ni s-a tot repetat de cînd eram încă mici. Dar, nu totdeauna avem răbdarea s-o facem, iar cînd este vorba de alimente moi, cum ar fi pireuri, mămăliguță sau paste făinoase, ne gîndim că ele ne scutesc de a le mesteca. Or, din contra, de-abia aceste alimente trebuiesc să fie prelung mestecate, deoarece secreția glandelor salivare este absolut necesară digestiei făinoaselor.

Totdeauna trebuie să mîncăm numai atunci cînd sîntem liniștiți și relaxați. Este mai bine să sărim o masă, decît s-o luăm atunci cînd sîntem obosiți, nervoși sau preocupați de griji.

La masă, într-un restaurant, nu este momentul să povestim grijile noastre, diversele nenorociri sau catastrofe întîmplate în lume. Masa la restaurant trebuie să fie un moment de destindere și de mulțumire în mijlocul vieții moderne agitate și plină de tensiune.

Mîncarea nu trebuie să fie numai hrănitoare, bine preparată și bună la gust, ea trebuie să fie și apetisantă la vedere, fiindcă aceasta provoacă o abundentă secreție a sucurilor gastrice și deci o bună digestie. Preferați deci restaurantele cu această preocupare.

Nu vom mînca sau bea prea fierbinte sau prea rece, aceasta poate să vateme dinții cît și țesuturile care căptușesc aparatul digestiv, dar este mai puțin cunoscut că ținuta corectă în timpul mesei și buna respirație, ambele, sînt de o mare importanță pentru digestie.

O proastă ținută la masă poate să împiedice stomacul să-și execute misiunea și poate împiedica sîngele să fie suficient oxigenat și să se concentreze acolo unde trebuie în timpul digestiei.

Să căutăm să ne ridicăm de la masă cu senzația că am mai putea mînca și nu cu stomacul încărcat pînă la refuz. Să nu uităm că îngreunarea stomacului este un pericol pentru inimă și rinichi."

Dr. MARCEL T. SCHLEFER ▪ Ierusalim

P. S.: Și-acum, trecînd peste încercarea doctorului de a ne tăia pofta de mîncare, să notăm, la repezeală, cîteva gastronomice: o Remarcabilă salata de icre de la restaurantul *Continental* (remarcabil, în paranteză fie spus, și violonistul Traian Dumitru, meșter în cîntece de pahar cîntate la ureche doamnelor), Bd. Chen 52, Tel Aviv; o "Recolta" de murături de casă de la "Luca", Rh. Yefet 101, Iafo, e, în această toamnă, reușită foarte; o Ne-a plăcut antricotul de vacă de la *Mamaia*, Ben Yehuda 192, Tel Aviv: de cerut "medium", adică nici prea-prea făcut, nici foarte-foarte; o Cel mai interesant desert din cîte-am întîlnit în ultimele două-trei luni; musa (ca să nu scriu chiar mousse) de ciocolată de la restaurantul *Clubul pinilor*, lîngă Beit Oren, Muntele Carmel, Haifa; de fapt, ți se aduc trei muse: una de ciocolată amăruie, una de ciocolată cu lapte, una de "pralină"; nu e ieftin.

"REȚETE CULINARE PRACTICE"
de
BÉLA FISCHER
Șef bucătar

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCA DIN NICI O CASA

EDITURA "MINIMUM"
●
Prețul 28 șekeli – se poate procura de la Libraria LEPAC
Rh. Rambam 15, Tel Aviv, Tel. 661688

NIM M E OM CA TOŢI OAMENII

PREPARATE CU PEŞTE

● *Supă daneză:* se spală 400 gr. fileu argentinian (se găseşte în comerţ), se taie cuburi mari şi se pune în strecurătoare să se scurgă de apă. Se toarnă apoi peste peştele scurs zeama de la o lămîie. Se acoperă şi se lasă de o parte. Cine vrea poate turna deasupra şi 1 lingură arac. Separat, se curăţă 4 cepe mari, 1 căţel de usturoi, un praz, doi morcovi, 3-4 cartofi şi facultativ 1 roşie. Ceapa se taie mărunt împreună cu usturoiul. Prazul se taie inele de 1 cm. grosime, morcovii şi cartofii se taie cuburi. Se pun toate într-o oală mare, împreună cu 3 linguriţe untdelemn şi se călesc, amestecîndu-le, 3 minute. Se toarnă deasupra 6 pahare cu supă (din praf), se adaugă 1 foaie de dafin, puţină sare, piper, jumătate linguriţă praf de basilic. După ce a fiert 15 minute se adaugă cuburile de peşte cu zeama pe care au lăsat-o şi se fierbe în continuare 15 minute, acoperit, la foc mic. Se serveşte fierbinte, cu pătrunjel verde tocat,pus deasupra.

● *Chifteluţe:* se spală, se curăţă şi se taie bucăţi mari un peşte crap de circa 1 kg. Se scoate carnea de pe piele şi se curăţă de oase. Se toacă de două sau trei ori pe maşina de tocat, împreună cu 1 ceapă mare tăiată felii şi călită în puţin untdelemn şi 2 felii de pîine albă (hală) fără coajă, muiată în apă rece şi bine stoarsă. Se adaugă la acest amestec 2 gălbenuşuri, puţină sare, piper alb şi albuşurile bătute spumă tare. Dacă amestecul este moale, se adaugă 2 linguri de pesmet alb, fin şi cu mîna umezită se formează chifteluţe mici. Acestea se fierb în 4 pahare supă, pe foc mic pînă ce se ridică toate deasupra. Se lasă să se răcorească, se scot din pyrex şi se toarnă deasupra sosul strecurat cît să le acopere. Cînd e bine rece se dă la frigider acoperit. Sînt mai bune a doua zi. Chifteluţele pot fi şi prăjite în untdelemn încins şi servite fierbinţi cu garnitură de lămîie şi cips.

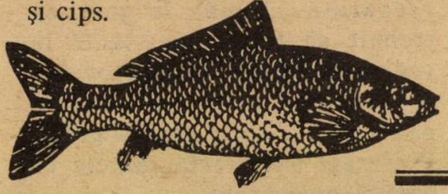

● *Sufleu cu ton:* se fierbe în apă multă cu puţină sare 250 gr. spaghetti. Se clătesc cu apă rece şi se scurg bine de apă. Se unge cu margarină o formă pyrex, se presară cu pesmet şi se pune jumătate din cantitatea de spaghetti. Se aşează deasupra bucăţelele mici de peşte thon (din conservă) o cutie mică. Deasupra se pun 250 gr. ciuperci (tot din conservă) tăiate felioare subţiri şi se presară cu puţină sare, piper şi praf de usturoi. Se pune deasupra în strat uniform restul de spaghetti peste care se aşează un strat de felii rotunde de roşii curăţite de coajă. Se toarnă deasupra 1 borcănel cu smîntînă amestecat cu 100 gr. caşcaval ras şi 2 linguri pătrunjel verde tocat. Se dă la cuptor încins la 200 grade, cca. 45 minute. Se serveşte la masă din forma în care s-a copt, cu garnitură de salată verde. cu lămîie, ulei şi felioare de ridiche.

YLANA

● Ce porc de cîine a mai inventat legea porcului?

TEL.: 242331
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

În cei peste 37 ani de apariţie
אדורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi ,,ADEVĂRUL"

POŞTA

De vorbă cu cititorii

DI AL E ŞALE: FARWUS?

"Trec zilele-n goană şi-n zbor săptămînile trec..."

La aceste nemuritoare stihuri, aş adăuga prozaic: şi cu ele se duc cîte bune, rele se abat cu duiumul peste noi în aceste grele vremuri cînd curat dansăm – dacă putem întrebuinţa acest termen – pe un vulcan, aşa că prezumţios, dacă nu chiar copilăros ar fi să întreb cititorii acestei reviste ce, din păcate, numai lunar apare, dacă îşi amintesc de articolul apărut în coloanele ei în... iulie, pe marginea sinistrei descoperiri din cimitirul din Carpentras, nici pînă astăzi clarificată.

Dar cineva, sînt sigur – şi-l aminteşte: e cititorul Isidor Vais din Nazaret care mi-a adresat o scrisoare în 4 lungi pagini, cerîndu-mi să-l lămuresc *de ce* de atîta amar şi amar de vreme şi amare vremi, antisemitismul – după el şi după mine impropriu de altfel denumit anti-SEMITISM – ne caută cu încăpăţînare nouă, evreilor, mereu pricină?

El, azi octogenar (La mulţi ani înainte!) n-a ajuns încă a se dumiri.

Ei bine, s-or împlini acum nouă decenii de cînd, doborît sufleteşte de revoltătorul, nedreptul pogrom de la Chişinău, Bialik adresa cerului în zguduitorul său poem *"Di şhilă ştudt"* strigătul: *Far wus?* De ce, Doamne, de ce? şi răspundea tot el: *"T'iz olţ di alte şale wust hot noch kein mul nişt dergreicht ţim Himel in* (şi aici e disperarea) *vet ţim Himel Keinmul nişt dergreischr."* *)

Dr. I. FLAVIUS
(Paris)

Aceeaşi întrebare, ce-i *străveche*, şi-au pus-o şi strămoşii noştri cînd AVADIM AINU B'PARO BIMIŢRAIM, şi în exilul din Babilon, şi în împrăştierea prin lume, şi în Spania, şi în Rusia ţaristă, şi în Reichul nazist şi şi şi, ne istorisesc Graetz, Dubnov şi alţii de-o seamă cu ei.

Nădăjduiam, după ce am izbutit să ajungem şi pe lună şi să trimitem emisari spre Neptun, Saturn şi de curînd şi spre Soare că şi veşnica întrebare DE CE? va ajunge să atingă sferele cereşti ca să căpătăm un răspuns lămuritor.

Degeaba!

De cînd cu Carpentras, s-au străduit aici în Franţa, mulţi să dezgroape şi alte manifestări judeophobe – cum socot că-i mai potrivit să calificăm cele în general denumite *antisemite* – şi să caute răspuns la eterna întrebare: DE CE?

Mai toate revistele – şi avem berechet aici în Franţa – mai multe ziare, Institute de sondaj, de studii politice au făcut anchete, au luat interviewuri, mă rog au pus limbile să vorbească.

Ca să nu mai lungim vorba, a reieşit în general că franţujii dispunînd de materie cenuşie împărtăşesc în general părerea lui de Gaulle că acest "popor de elită" (mersi pentru compliment...) manifestă o tendinţă de *a domina*, în cuvinte mai mărunte de a stăpîni pe toate tărîmurile unde reuşesc să se impună. şi egalii lor (după lege) îs zuliari, invidioşi, găsesc că prea sînt mulţi în primele rînduri şi că prea de tot au putere în Franţa, încît gurile spurcate au ajuns să spună că acele două sfinte iniţiale grefate pe toate edificiile publica: R F (République Française) ar trebui citit... *Rothschild Frères*...

Dar... cu asta n-am terminat încă a răspunde lungii epistole a nazariteanului Vais Isidor aşa că...

Va urma.

---

*) De ce? E tot vechea întrebare ce nicicînd la ceruri n-a ajuns şi nicicînd sus acolo nu va accede.

ISROM

BUCUREŞTI ROMÂNIA

VĂ POATE ASIGURA :

- INTERMEDIERI PENTRU VÎNZĂRI, CUMPĂRĂRI DE DIFERITE TIPURI DE LOCUINŢE ÎN ROMÂNIA, ÎN SPECIAL LA MUNTE, INDIVIDUAL SAU ÎN ASOCIERE
- ASISTENŢĂ JURIDICĂ PENTRU PROBLEME DE LOCUINŢE, TERENURI, ETC. PRELUATE ABUZIV DE CĂTRE STATUL COMUNIST
- PROSPECTĂRI, PROIECTĂRI ŞI ASISTENŢĂ LA EXECUŢIA ORICĂRUI TIP DE VILE PERSONALE

PENTRU COMENZI FERME SAU INFORMAŢII SUPLIMENTARE, VĂ PUTEŢI ADRESA:

P.O.B. 399 – REHOVOT

P.O.BOX 63-134 ISROM. BUCUREŞTI – ROMÂNIA

POȘTA BY AIR MAIL

CUVINTE DIN MARAMUREȘ

De aici din Maramureșul legendar românesc, declarația mea de solidaritate și protest, se îndreaptă în aceste clipe și zile de grea cumpănă, prin care trece poporul evreu, către toți cei care, uitînd și negînd datele tragice, adevărate ale istoriei, refuză evreilor dreptul de a trăi în țara lor sfîntă, ce le-a fost hărăzită de Dumnezeu, creatorul tuturor lucrurilor pe această lume.

Este de neconceput cum diplomați, erudiți, membri permanenți ai consiliului de securitate ONU, lideri ai presei occidentale, se zbat cu furie să aplice sancțiuni și parasancțiuni statului israelian pentru că la *Zidul Plîngerii – Zidul Rugăciunilor și al Speranțelor*, de la Ierusalim, polițiștii evrei, pentru a-și apăra frații găsiți în rugăciuni sacre, de bolovanii aruncați peste ei – au ripostat cu armele împotriva teroriștilor arabi, care se dedau la cele mai abominabile acte de teroare.

Am fost martor ocular, eu și soția mea, în urmă cu cîteva luni, la două acte banditești săvîrșite de teroriștii arabi la Ierusalim și Tel Aviv. Iată ce-am văzut acolo:

– Un autobuz, plin de elevi, studenți și profesori, prăbușit într-o prăpastie adîncă, cu zeci de morți și răniți grav, ca urmare a unei acțiuni sinucigașe a unui terorist arab care, strecurat printre cei din autobuz, s-a năpustit la volanul mașinii, îmbrîncind pe șofer și conducînd în prăpastie autobuzul. Și minunea minunilor, teroristul scapă cu viață.

– La Tel Aviv, se strecoară într-un alt autobuz un alt terorist arab, cu o sacoșe ce purta în ea, pe lîngă alimente și o mină mecanică (cu ceasornic) pe care o lasă sub o bancă la mijlocul autobuzului, și coboară repede pentru a dispare în mulțime. Este observat de conducătorul auto al acestui autobuz, cu care eu și soția mea trebuia să mergem spre Rehovot pentru a conferenția în fața studenților și cadrelor universitare despre politica ce o duce în România, Partidul Național Tărănesc, creștin și democrat.

Șoferul detectează cu un aparat care îl avea, existența minei explozive, dă alarma, pasagerii coborînd cu toții în grabă și fugind împreună cu lumea de lîngă autobuz. Cînd ne-am depărtat cam la 50 de metri, se produce explozia. Nu sînt victime, dar autobuzul este complet distrus. Am scăpat cu viață eu și soția mea și mi-am putut ține conferința la acel institut de învățămînt superior internațional din Rehovot, numai datorită vigilenței șoferului, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

Și acum, ne întrebăm, respectiv îi întrebăm pe diplomații și jurnaliștii respectivi ai presei occidentale ce condamnă Israelul atît de vehement, oridecîteori se apără împotriva atacurilor și provocărilor, ce anume trebuie să facă evreii, israelienii? Să se lase măcelăriți, numai să nu supere pe domnii de la ONU?

CLEMENTE MUREȘAN
aviator veteran de război,
veteran și diplomat
PNȚ-c.d., cercetător istoric

* * *

● ERATA ●
la nr. 44 (noiembrie a.c.)

● La pag. 21, col. II, par. 2, ultimul rînd se va citi astfel: "după romanul lui Feuchtwanger".

● La pag. 22 (articol "Șorban la Ghivataim"), col. II-a, par. I, pasajul ce începe cu "O întîlnire..." – pasaj din care lipsesc cîteva rînduri – se va citi astfel: "O întîlnire organizată în locuința familiei Sigmund Spiegel (președinte al HOR. – regiunea Dan și Ghivataim) a adunat pe musafiri și ghivataimiști, la care s-au adăugat cîțiva lideri ai *tribului* din Israel: Arthur Israelovici, Uri Eliav, Iehuda Șaari, Moshe Nagor, Sitnovitzer, I. Keisari, Moshe Schechter, Efi Stentzler, Iuval Frenkel, Vortman, P. Segal, apoi gazdele, firește, primarul orașului, Itzhak Yaron, Simon Andrei, gazetari de la *Minimum, Adevărul* etc. și alții și alții..."

În același text, col. III-a, ultimul rînd, în loc de "mulțumit înfăptuirea cea nouă", se va citi (firește) "mulțumit de înfăptuirea cea nouă".

● La pag 41 (Poșta Dicționarului, scrisoarea lui Al. Lungu), col. I-a, par.1, în loc de "citite astăzi, aici" se va citi "citiți astăzi, aici..."

POLONIA * Walesa

Candidatura lui Lech Walesa – conducătorul mișcării sindicale "Solidaritatea" și laureat al Premiului Nobel pentru Pace, – la președenția Poloniei, stîrnește o vie îngrijorare în rîndul inițiaților, recte al celor care trăiesc în intimitatea cunoscutului leader.

"Vechii săi prieteni (scrie săptămînalul francez "l'Evénement du Jeudi") susțin că Walesa s-a schimbat mult, că a devenit megaloman și că alegerea lui ar fi o catastrofă pentru Polonia".

A. GOLD - Hedera

POȘTA

URĂ LA BUCUREȘTI

Stimate D-le Mirodan,

Pentru că ați ținut cu tot dinadinsul să faceți o legătură între "Diaspora" românească și cea israeliană (evreiască) mi-a fost dat să citesc un reportaj ("Ură la București") șocant, neașteptat și, mai ales, nepotrivit pentru o publicație ca a dvs. Nu știu pentru ce v-ați străduit să faceți neapărat acea "legătură" arătată mai sus (și probabil că nimeni nu va afla vreodată) dar, pentru Dumnezeu, de ce pentru un scop mărunt, ne-ați oferit niște idei (sentințe) atît de grave? Într-adevăr, de unde pînă unde ..."ura de sine este un fenomen iudaic"?Nu vreau să spun că acest "fenomen" n-a fost cercetat "în fel și chip", sau că dvs. ați fi primul care-l afirmați, dar asta nu înseamnă că este și adevărat, și chiar dacă este "știut de mii de ani" n-a fost demonstrat încă de nimeni (nefiind nimic de demonstrat).

MARCEL NICOLAU
Naharia

Am fost o săptămînă la București, cu impresiile lui Al. Mirodan în mînă. Le-am confruntat cu cele văzute acolo și trebuie să spun că ăsta-i adevărul. Bîntuie în rîndul oamenilor din România o ură înfiorătoare, de nedescris.

VIOREL SELTZER
Haifa

JURNALUL NINEI CASSIAN

Extraordinar, acest Jurnal al Ninei Cassian. O sinceritate cum am mai întîlnit doar la marii scriitori și publiciști ai lumii, ca Simone de Beauvoir sau Françoise Giroud. Sper să apuc să citesc cartea întreagă.

Dr. LEOPOLDINA
TEICHER
Cannes, Franța

◆

Am luat la cunoștință cu satisfacție că ați hotărît să încetați publicarea poveștilor lui Nina Cassian.

Mă asociez întru totul d-nei Ella Marcovici din Ierusalim, care și-a spus părerea despre "Jurnalul unui jurnal", al acestei comuniste din ilegalitate, care atunci cînd a intrat în legalitate și-a pus tot talentul, toată puterea de muncă, în slujba preamăririi, a creerii cultului personalității unui partid criminal și al conducătorilor săi...

Poveștile ei m-au plictisit iar amintirile ei m-au dezgustat.

ING. LEOPOLD BINDER
Tzur Shalom

TĂCEREA E DE AUR

...În aceste zile cînd cei de la ONU se ocupă, cu pasiune, de condamnarea Israelului pentru incidentele de la Ierusalim, sute de creștini din Liban, au fost măcelăriți, alungați din casele lor, din țara lor. Lumea creștină tace. Papa tace. Autorii atrocităților anti-creștine nu sînt israelieni, nu sînt evrei.

MOȘE HELMAN
Kiriat Haim

PE INSULA LUI ȘTEFAN BACIU

1) Voiajori înflăcărați, întorși din Tahiti, cu o escală de 15 zile în arhipeleagul Hawaii, am fost foarte mîhniți, soția mea și cu mine, după lectura impresiilor hawaiiene ale domnului I. Atlas.

Dl. Atlas preferă turismul à la Club Mediteranée, unde se "zace" într-un "sat" din care nu se iese decît în autobuzele climatizate ale corespondentului care vă primește ca pe un VIP. Numai acești "happy few" au dreptul la ghirlandele de flori la coborîrea din avion; noi n-am primit (am supraviețuit totuși), și nici mulți alții. Mai încolo, cele 19 rînduri consacrate complexului Hilton Hawaiian Village seamănă mult a reclamă deghizată; am petrecut acolo o seară, inaugurînd Aloha (nu Alowa) Week; cum ar scrie ghidul Michelin, "merită ocolul, dar nu voiajul". Dar sînt atîtea alte locuri de văzut în cele șase insule Hawaii (noi am vizitat trei!) Faptul de a rămîne agățat 12 zile la H.H.V. demonstrează un temperament de "încuiat". Noi am da premiul I insulei Kauai, la 25 de minute de avion de Honolulu, care oferă o varietate extraordinară de atracții, între Waimea Canyon și un hotel care merită 50 de stele..."

HARRY CARASSO
Paris

2) Expresia hawaiiană este, așa cum de altfel a apărut nu o dată sub condeiul "localnicului" Ștefan Baciu, *Aloha*, iar nu *Alowa*, așa cum a apărut în titlul convorbirii cu Ion Atlas din nr. 43.

VIORELA MANGER
Milano

3) *Kahana* (care nu e Kahana)

Stimate Mirodan, vei găsi alăturat o "colaborare" ca să zic așa pitorească și binevenită, în ceea ce privește "problema Kahana în Hawaii": este vorba nici mai mult, nici mai puțin, decît de cartea de telefon pe 1990, care întărește în mod, hai să zic, definitiv și oarecum pitoresc, cele scrise de mine în nota ce ai binevoit s-o publici în "Minimum": Kahana și derivatele, subliniate în galben, sînt nume *adînd înfipte în istoria hawaiiană.* Mi s-ar părea, prin urmare, necesar și pitoresc să dai în revistă, ca un mic clișeu, fragmentul de pagină anexat.

Aloha! (vorba lui Kahana)

ȘTEFAN BACIU

■ *N. Red.:* Cititorii noștri își amintesc desigur de "cazul" hawaiian Kahana. Călătorind prin locurile acelea, pentru noi super-exotice, un corespondent al lui *Minimum* a luat act, cu uimire, de existenţa unei localităţi numite Kahana; de unde a tras concluzia că e vorba (ca-n binecunoscutele anecdote cu evreii întîlniţi pretutindenea, inclusiv la Polul Nord) de o prezenţă eminamente judaică. Ripostînd, băştinaşul Ştefan Baciu, prieten peste oceane al lui *Minimum*, a precizat, în chip de duş rece, că nu e vorba de aşa ceva, Kahana fiind, pe la Honolulu, un nume obişnuit, cam ca Goldenberg sau Popescu. Acum, el ne-a trimis irefutabila dovadă: o pagină din cartea de telefon la zi.

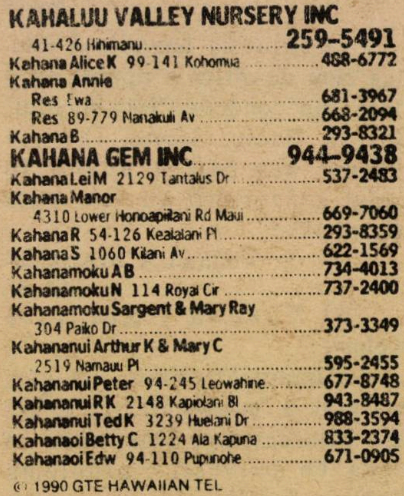

KAHALUU VALLEY NURSERY INC	
41-426 Hihimanu	**259-5491**
Kahana Alice K 99-141 Kohomua	488-6772
Kahana Annie	
Res Ewa	681-3967
Res 89-779 Nanakuli Av	668-2094
Kahana B	293-8321
KAHANA GEM INC	**944-9438**
Kahana Lei M 2129 Tantalus Dr	537-2483
Kahana Manor	
4310 Lower Honoapiilani Rd Maui	669-7060
Kahana R 54-126 Kealalani Pl	293-8359
Kahana S 1060 Kilani Av	622-1569
Kahanamoku A B	734-4013
Kahanamoku N 114 Royal Cir	737-2400
Kahanamoku Sargent & Mary Ray	
304 Paiko Dr	373-3349
Kahananui Arthur K & Mary C	
2519 Namauu Pl	595-2455
Kahananui Peter 94-245 Leowahine	677-8748
Kahananui R K 2148 Kapiolani Bl	943-8487
Kahananui Ted K 3239 Huelani Dr	988-3594
Kahanaoi Betty C 1224 Ala Kapuna	833-2374
Kahanaoi Edw 94-110 Pupunohe	671-0905

© 1990 GTE HAWAIIAN TEL

NELSON MANDELA ŞI MARK TWAIN

În revista "Minimum" nr.43, octombrie 1990. pag. 47, a apărut poza lui Nelson Mandela însoţită de cîteva date biografice şi ceva despre ura sa adîncă, viscerală, împotriva Israelului. În încheiere, scrieţi: "Aşa e viaţa şi nu altfel. pe cine nu laşi să moară, nu te lasă să trăieşti". Ideea aceasta ilustrează faptul că mai de mult, viaţa lui Mandela fusese salvată de un... avocat evreu din Africa de Sud. La cele scrise de dvs. nu credeţi că s-ar potrivi să adăugaţi şi maxima lui Mark Twain, care zice că: "Dacă îi dai unui cîine flămînd să mănînce nu te va muşca. Aceasta este marea diferenţă între cîine şi om".

ISIDOR VAIS,
Natzeret Illit

● *Solange Vinea* Askelon (nu, nu, faptul că turista cu pricina de la Oradea lucrează cu ora la un... institut de masaj, nu constituie, în sine, o probă privind traficul de carne vie la care vă referiţi; se prea poate, cunoaştem şi noi două trei cazuri, ca domnişoara, al cărei nume nu-l vom da, din delicateţe, să fi activat din proprie iniţiativă...; ori, din moment ce este legal, treaba ei...; după cum, în cealaltă ordine de idei, turistele care muncesc la menaj, gătit, curăţatul scărilor etc. nu sînt "trimise de-o organizaţie de mafioţi de la Bucureşti", ci, venite pe cont propriu, ba la un fiu, ba la nişte prieteni, doresc pur şi simplu să cîştige un ban pentru întoarcere; sînt persoane categoric onorabile şi oneste, care în felul acesta au adunat dolari pentru o vilă în România); *Argint, Miriapod,* etc. (nu, nu luăm în considerare scrisorile anonime; e, această *încăpăţînare* dacă vreţi, o contribuţie mică la descurajarea mentalităţii de căcănar şi japiţă); *Prof. Iosef Stein,* Beth Shean (a. Radu Klapper a dat, în numărul următor, erata de cuviinţă: în adevăr, spectacolul cu pricina se numeşte "A 20-a noapte" şi nu "A 12-a noapte". Ce să-i facem? Automatismele...; b. Ziarul "Înfrăţirea", organ al Ligii naţionale a judeţelor, nu e singura foaie care participă la "cultul personalităţii" cel nou, al cărui obiect îl constituie mareşalul Antonescu. Am văzut articole ditirambice şi la alte case, mai mari. Nu e locul, în această măruntă paranteză să discutăm tema, dar, categoric, conştiinţa vremii are de-a face cu o "temă"; remarcabilă); *Gabriela Deşliu,* Holon (vă rugăm să luaţi legătura telefonică cu redacţia); *Richard Prager,* Cfar Saba (preferăm, dacă e vorba de humor, epigrame "la zi" sau corespondenţe despre viaţa israeliană sub semnul *concretului); Iancu Solomon,* Tel Aviv (persoana în cauză, căreia vreţi să-i mulţumiţi pentru abonamentul trimis cu eleganţă, rudei dvs. din România, este: D. Lupu Marcovici, Reh. Hatehia 9, Kiriat Sharet, Holon); *Robert Schwartz,* Azor (eseul e remarcabil, cu adevărat substanţial, dar, cînd te uiţi bine la el, îţi dai seama că ai de-a face cu o carte, nu cu un articol); *Nelu Solomon,* Metulla (a. Cîteva "greşeli de tipar": coadă de hîrtie; acasă pe buton; lame de nas; dă-te joi; cortul Haifa; Ai citit furnalul?; dă-te la o carte... şi b) Cîteva "culmi": Culmea croitorului – să coase cu acul unei albine; Culmea unei negrese – să joace în filmul "Albă ca zăpada"; Culmea unei gospodine – să se ducă după cumpărături cu coşul unei fabrici; Culmea fachirului – cînd îndoaie fierul, să rupă cuiul.); *Harry Shoshany,* Ramat Hanasi (trei epigrame "la zi"; una reprezintă o telegramă trimisă de Arafat greviştilor noştri: *Dragi grevişti, vă felicit!/ Şi mă străduiesc în grabă/ Să vă mulţumesc, cinstit,/ Eu şi lumea mea arabă./ Vă rugăm să continuaţi/ Pentru un real "salam"/ Şi veţi fi toţi premiaţi/ Chiar de... marele Saddam//;* a doua se referă la noile locuinţe ale unor noi olimi: *Toţi "olimii" în coloană"/ S-au convins şi este cert/ Că fiind în caravană,/ Nu se află în deşert.//* În fine, una lui Shimon Peres, care face apel la partidele religioase pentru a răsturna guvernul: *Cauţi rabini în afară,/ Şi consider că-i stupid/ Uiţi, şi nu e prima* *oară! C-ai un Rabin în... partid!!!)*

George Bar-On, Rishon Le Zion; *Emil Ţilenschi*, Bucureşti; *Sigmund Spiegel*, Ghivataim; *Zvi Schwartz*, Tel Aviv; *Robert Braunstein-Vero*, Haifa; *Av. Iolanda Economu*, Hamburg, Germania; *Paltiel Segal*, Tel Aviv; *Doru Flitan*, Craiova, România; *Marcia Thenen*, Los Angeles, USA; *Ing. Eugen Weissbuch*, Ierusalim; *Maricica Petrescu (Stein)*, Bucureşti; *Valeriu Rapapport*, Paris; *Sami Schwartz*, Tel Aviv; *Micki Maroşi*, Holon; *Ing. Venera Leţa*, Madrid, Spania – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

* * *

Răspunsuri la COMEMORĂRI-ANIVERSĂRI în luna decembrie:

1. Eliezer Ben Yehuda (m. 1923); 2. Iehuda Leib Pinsker (m. 1891); 3. Dor-Ber Borochov (m. 1917); 4. Itzhak Sade (Landower) m. 1952); 5. Dov Hoz (m. 1940); 6. Rebeca Sieff (m. 1965); 7. Henry Louis Bergson (m. 1957); 8. Isacs Daniel Rufus (lord Reading (m. 1934); 9. David Schwartz (m. 1899); 10. Ilarie Voronca (n. 1903).

* * *

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 0 3 – 7 4 4 7 8 7
*   *

NATAN GILBOA are onoarea a prezenta
PRIMUL TURNEU OFICIAL DUPĂ ELIBERARE A
Teatrului de revistă «C. TĂNASE»
DIN BUCUREŞTI
CU REVISTA DE MARE SUCCES
«1001 DE... GLUME»
REVISTĂ ÎN 2 ACTE DE
M. MAXIMILIAN şi NAE LĂZĂRESCU
35 ARTIŞTI, DANSATORI, INSTRUMENTIŞTI
150 COSTUME FASTUOASE
Cu participarea marilor vedete ale Revistei româneşti
STELA POPESCU ● AL. ARŞINEL ● NAE LĂZĂRESCU ● VASILE MURARU ● CRISTINA STAMATE ● ANDA CĂLUGĂREANU ● NICOLAE NIŢESCU şi LAURA STOICA
Laureată cu premiul I – Mamaia 1990
Baletul Teatrului "C. Tănase" condus de CORNEL POPOVICI,
Orchestra Teatrului de revistă dirijor DAN ARDELEANU
Regia artistică BIŢU FĂLTICEANU

Luni 24 decembrie 1990, ora 20,30
CFAR SABA – "Heichal Hatarbut"

Marţi 25 decembrie 1990, ora 20,00
HAIFA – "Auditorium"
Bilete la Kupat Haifa şi la agenţii

Miercuri 26 decembrie 1990, ora 20,00
IAFFO–TEL AVIV – "NOGA"
"Kanaf", Allenby 91; "Rococo", Dizengoff 93

Joi 27 decembrie 1990, ora 20,00
TEL AVIV – "Beit Hahaial"

Vineri 28 decembrie 1990, ora 20,30
BEER SHEVA – "Heichal Hatarbut"

Sîmbătă 29 decembrie 1990, ora 20,00
TEL AVIV – "Beit Hahaial"

Miercuri 2 ianuarie 1991, ora 20,00
HAIFA – "Auditorium"

Vineri 4 ianuarie 1991, ora 20,30
NAHARYA – "Heihal Hatarbut"

CLEPSIDRA

Turism

● *Colette Corbu*, ziaristă, redactor la revista "Contemporanul"; de la Bucureşti; la rude.

● *Ştefan Rey*, ziarist; coproprietar al întreprinderii *Isrom*, din Bucureşti; la prieteni.

Aniversare

● *Horia Aramă*, (n. Iaşi), poet, prozator, autor de literatură S.F. şi de povestiri pentru copii; 60 de ani de la naştere. Cîteva cărţi: "Un om care are timp" (1964); "Cosmonautul cel trist" (1967); "Verde Aixa" (1976); "Dumnezeu umblă desculţ" (1968); "Cetatea soarelui" (1980).

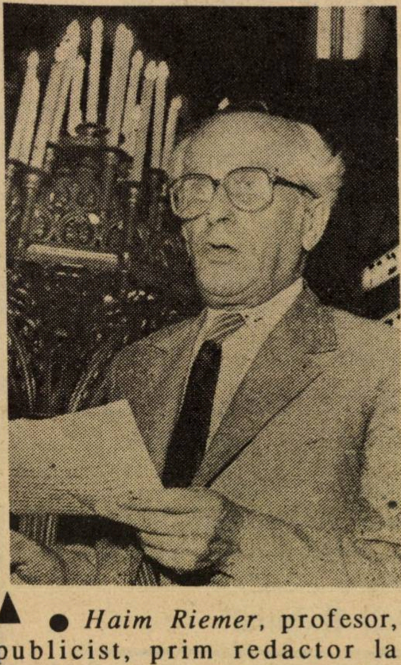

▲ ● *Haim Riemer*, profesor, publicist, prim redactor la "Revista Cultului Mozaic" din Bucureşti; 75 de ani de la naştere.

La 15 Decembrie s-au împlinit 2 ani de cînd a plecat dintre noi dragul Blumică – Octavian Florescu. Amintirea lui rămîne veşnic vie în sufletele noastre. Familia

▲ Distincţie

● Decoraţiile "Steaua 1939–45", "Steaua Italiei", "Medalia de apărare", "Medalia de război 1939–45"; d-lui *Samuel Stein*, redactor de ivrit la "Revista Cultului Mozaic"; pentru participarea sa la luptele purtate de Brigada Evreiască din Eretz Israel în anii războiului; în cadrul unei ceremonii ce a avut loc la Ambasada Angliei din Bucureşti.

Decese

● *I. Rachmut* (n. 1911), economist, prof. la Universitatea din Bucureşti, membru corespondent al Academiei Române.

● *Moshe (Mauriciu) Blumenthal* (71), fondator al organizaţiei sioniste *Dor Hadash*, din România, şaliah (trimis pentru alia) în Africa de Nord, activist al Partidului Liberal Independent din Israel, publicist.

CARNET

● Română, maghiară, engleză, cîştigător Olimpiadă franceză, – predau orice nivel. Elias, 03-868922.

● Sincere condoleanţe inimosului *Ioel Ştrul*, vechi activist al Histadrutului, sprijinitor al olimilor români, la încetarea din viaţă a soţiei sale. Un grup de foşti olimi.

● *Victoria Rădulescu*, roagă prietenii şi foştii colegi de la Camera de Comerţ, Bucureşti să-i telefoneze la nr. 04/764208.

● *Daniela*, profesoară de engleză cu experienţă, predau lecţii la orice nivel. Tel.: 03/6421989.

● *Nicuşor Enache* din Constanţa caută pe Lia Marcovici şi Lili Dungu din Făgăraş. Rugăm telefonaţi la 03/5700294.

● *Clipa Călin* din Bucureşti, caută pe ing. Feher Victor, din Beer Sheva. Rog telefonaţi la Mircea, tel. 03/5513433.

● *Caut* din Bucureşti pe Marieta Blumen, Eugenia-Mirela Gheran. Tel. 02/766438.

Rubrica "BRIDGE" în numărul viitor

MINIMUM

Îşi exprimă admiraţia faţă de modul elegant, firesc, demn, cult şi plin de umor în care Margaret Thatcher a demisionat din fruntea guvernului britanic şi crede că lecţia ei ar merita învăţată de toţi acei şefi, politici, sociali sau religioşi, de la noi sau de aiurea, care se cramponează animalic de fotoliu, făcîndu-ţi greaţă; pur şi simplu greaţă.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA DECEMBRIE

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Lună prielnică întîlnirilor în societate, excursiilor, plimbărilor. Este recomandabil să cereţi părerea altora în ceea ce doriţi să întreprindeţi. Îmbrăcaţi mai mult galben – vă poartă noroc.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

S-ar putea să vă loviţi de dificultăţi financiare. Atenţie, e momentul să aveţi mai multă iniţiativă în domeniul carierei. Puneţi la bătaie toată energia în ceea ce întreprindeţi şi... veţi învinge.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Nu e bine să păstraţi închis ceea ce aveţi de spus; o discuţie de la inimă la inimă ar rezolva tensiuni inutile şi ar spulbera fel de fel de îndoieli. Trebuie să găsiţi timp (se poate!) pentru a evada din rutină. O conversaţie telefonică vă va modifica programul. Zi norocoasă: miercuri.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

S-ar putea ca prietenii să abuzeze de timpul dvs. liber, să vă obosească şi, în consecinţă, randamentul în muncă să fie mai mic decît de obicei. Cu toate acestea, perioada este foarte favorabilă afacerilor; cu condiţia să fiţi prudenţi faţă de tendinţa de a risipi. Numere norocoase: 29, 7, 14.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Vă preocupaţi prea mult de muncă şi vă neglijaţi viaţa personală, cu toate că resimţiţi intens necesitatea intimităţii, a căldurii. E momentul să acţionaţi. Evitaţi singurătatea şi ieşiţi în special joia şi duminica.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

La locul de muncă, veţi primi sarcini noi şi veţi avea posibilitatea să modificaţi lucrurile conform concepţiei dvs. Fiţi mai atenţi cu sensibilitatea celor ce vă înconjoară şi acordaţi-le mai mult timp. Îmbrăcaţi albastru.

SĂGETĂTORUL
ANDO

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Nu acesta este timpul cel mai potrivit pentru tratative de afaceri; e greu să ajungeţi la rezultate efective. Cu toate acestea, puneţi să... lucreze din plin inventivitatea şi creativitatea, dar puneţi-le să lucreze pentru proiecte de perspectivă.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

A sosit momentul cumpărăturilor pe care le-aţi amînat multă vreme. Şi momentul schimbărilor în casă: e o lună bună pentru remonturi, achiziţionarea de mobilă nouă etc. Un colaborator de la locul de muncă se va dovedi un prieten de nădejde într-un moment critic. Numere norocoase: 3, 19, 37.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Aveţi senzaţia că lucrurile evoluează lent, dar de fapt ele evoluează sigur şi de la sine. Perspective neaşteptate, în domeniile sociale şi romantice. Nu le neglijaţi şi nu le rataţi. Zi norocoasă: luni; culoare potrivită: roşu.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Aveţi tendinţa să vă îngrijoraţi uşor şi să exageraţi gravitatea unor probleme care, de fapt, se rezolvă de la sine. În carieră vă aflaţi pe drumul cel bun şi în curînd veţi dobîndi recunoaşterea cuvenită. Obişnuiţi-vă să fiţi răbdători!

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Obligaţiile pe care vi le-aţi asumat se vor ciocni de dorinţa de a petrece timpul în societatea unor persoane dragi. Ideile interesante pe care le aveţi, trebuie puse în aplicare pentru a se împlini. Atenţiune la sănătate. Oboseala vă poate juca feste!

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Cu toate că aveţi mari succese în activitatea dvs. nu este cazul să exageraţi cu munca. Cam neglijaţi (şi nu e bine) viaţa personală, într-o perioadă care se anunţă a vă fi deosebit de favorabilă pe tărîm romantic. Dar atenţie şi aici: posibilităţile ce vi se oferă sînt numeroase; încercaţi să alegeţi pe cea care vi se potriveşte cel mai bine!

România
UN AN DE LA REVOLUŢIE

Tia Peltz – artistul nu are o clipă de linişte, dar ne oferă nouă clipe de răgaz şi meditaţie.

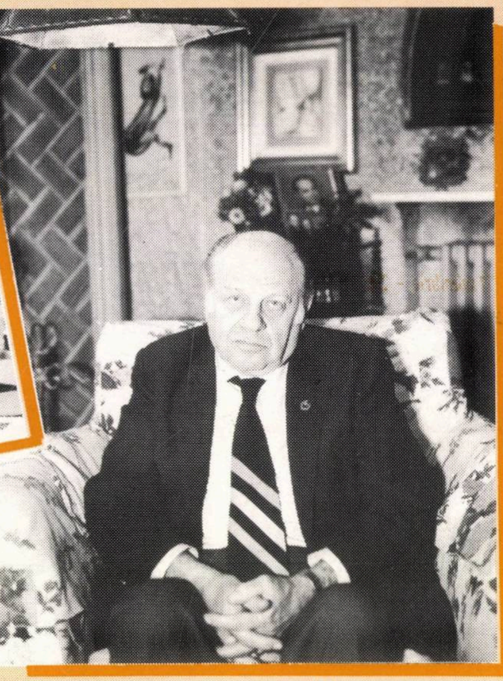

Acad. dr. N. Cajal priveşte mereu cu luciditate şi responsabilitate – către viitorul profesiei sale şi nu mai puţin al comunităţii sale.

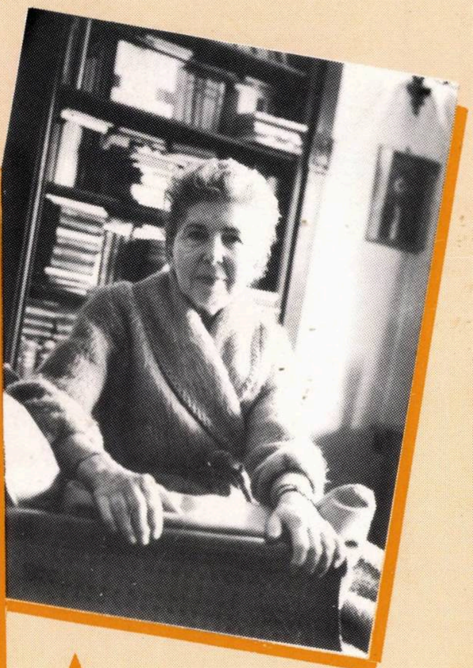

Maria Banuş – poeţii nu au vîrstă. Demnitatea scrisului său ne învigorează mereu.

T.E.S. – un nume şi un renume. O vocaţie şi o datorie: păstrarea unei tradiţii culturale!

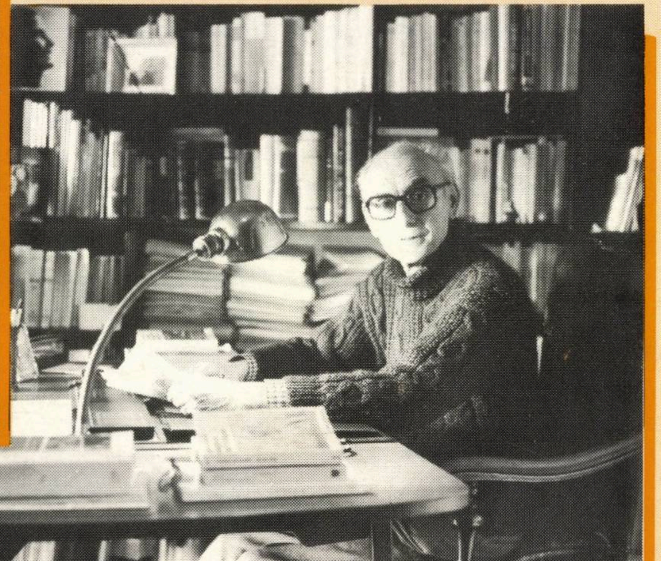

H. Wald – un filosof pentru care evenimentul cotidian nu are un sens trecător. "Vorbire şi vorbărie", un eseu mai vechi al său se arată foarte actual în România acestor zile.

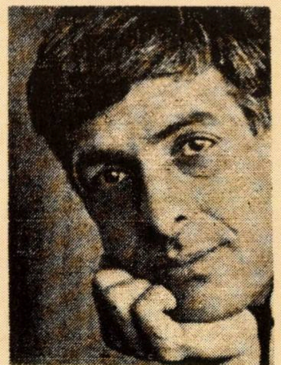

Doron – binecunoscutul fotograf israelian a stabilit – fără cuvinte – un dialog plin de semnificaţii cu gazdele sale bucureştene.